BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 91. 8
INKUNABUŁY

temps noces
me ire a vo

Collectio chirurg. Venet.
1546

Cyrurgia Guidonis de cauliaco
De balneis porectanis
Cyrurgia Bruni
Theodorici
Rolandi
Rogerii
Lanfranci
Bertapalie
Jesu Hali de oculis
Canamusali de baldac de oculis

Prof. Dr. A. Jurasz
HEIDELBERG

H* 4812

G.

SOLD BY
WILLIAM BROWN,
130. OLD STREET,
LONDON.
LIBRARIES PURCHASED.

I
C. f. 1.

Bernh. Liebisch
Antiquariats-Buchhandlung
Leipzig.

Fl* 4812

Collectio chirurg. Veneta
1574

Cyrurgia Guidonis de cauliaco
De balneis porectanis
Cyrurgia Bruni
Theodorici
Rolandi
Rogerii
Lanfranci
Bertapalie
Jesu Hali de oculis
Canamusali de baldac de oculis

Prof. Dr. A. Jurasz
HEIDELBERG

H* 4812

G.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
Uniw. im. A. Mickiewicza

Inc. 91

1386833 (N)

D. 19361. 4883.

Ex libris Ludouici de Manteuille Gilsoniani doctoris medici 1660

¶ Cyrurgia Magri Guidonis de Cauliaco. edita anno dñi. 1363. i pclaro studio mõtispessulani. Feliciter icipit.

Postquam

prius gras egero: deo largiẽte vitã ppetuã animarũ z sanitatem coporũ z medicanti morbos per gratiam quã tulit omni carni ex vtutibus sanitatez pseruatib⁹: z ptegẽtibus a lãgore danti intelligi artẽ medicine z ingeniũ sanitatis diuinis z animosis tel ligẽtib⁹: dabo operaz ad cõmẽtanduz z assumãduz. ¶ In primis igit aggredi ens quãdã cõmentationẽ seu collectionẽ artis medicie cyrurgie: ago gras deo viuo z uero qui oib⁹ tribuit eẽ sine quo nullũ rite fundak exordiũ. Ad eum deuotissime recurrẽdo totis virib⁹ cordis mei supplicãdo: ut in hoc ope z in cũctis alijs mittat mihi auxiliũ de scõ: z de syon tueak me felix pnciptũ tribuẽdo z felicius mediũ gubernãdo: z iubeat cõplere qđ fiat utile ad finẽ optimũ dedu cẽdo. ¶ Ratio hui⁹ cõmẽtatiõis seu collectionis nõ fuit librox defectus: sed potius vnitas z pfectus. Nõ enim quilibet oẽs libros hẽre põt: z si hẽret tedium eẽt legere z diuinitus oia in mẽte tenere: uaria lectio delectat certa pdest: z in pstructionibus semp occurrũt melioramẽta. Sciẽtie enim per additamẽta fit. non enim est possibile eundẽ incipe z finire. ¶ Pueri enim sumus in collo gigãtis: qz videre possum⁹ gcgd gigas z aliquãtuluz plus. ¶ Est g̃ in pstructionib⁹ z assumationib⁹ vnitas z pfectus. uerũ qz ut ait Plato eximius: ea que scribunk breuius q̃z expediat sunt diminuta z obscura: ea vo que lõgius videtes fastidiũt: vix est liber qui reprehensionẽ effugiat. ¶ Et ppter hoc mihi ad solatiũ senectutis: z ad solum mẽtis exercitiũ uobis dñis meis medicis mõtispessulani Bonoñ. Parisi⁹ atqz Auinoñ. pcipue papalib⁹ quib⁹ me in fuitio Romanox põtificũ associaui. ¶ Lũ quib⁹ audiẽdo legẽdo z opando fui nutrit⁹ mediocritatem obfuãdo moderata cõpẽdiositate pstringã sapiẽtiũ dicta pncipia que in diuersox libroz uoluminib⁹ de cyrurgia tractauerint ppter qđ inuẽtariũ seu collectoriuz cyrurgie uocabik liber iste. ¶ Nec de mõ pprio aligd nisi forte paucissima addidi que iuxta modicitatem mei ingenij utilia reputaui. Si qđ tñ imperfectũ dubiũ superfluum z obscurũ ibidẽ fuerit correctioni uestre submitto z supplico ut paupcule scie mee uenią concedatur.

¶ Caplm singulare in quo pmittunk quedã ualde necessaria cuicũqz uolenti pficere in arte cyrurgie.

Carissimi

dñi qz h⁹ cõmentatio ad modũ in inuẽtarij ciuilis hereditatis ordinak: z in iuẽtario ciuili pscribũtur coiora z digniora hereditatis tot⁹: ita z in isto pmittk caplz singulare in quo ponunk quedã coia ualde necessaria cuicũqz uolenti pficere in arte cyrurgie. Et hoc est qđ nobis indicat phus p⁹ phificoz. Innata est nobis via a coioribus ad spãlia pcedẽ. ¶ Dicak g̃ pmo: qđ est cyrurgia. z lz multi multipliciter diffinierũt: oẽs tñ fundamẽtuz a pie nro Gal. in introductorio medicine sumpserũt: dũ dicit. ¶ Cyrurgia est ps terrapẽtice per incisionez z ustionẽ z articulationẽ ossiũ sanãs hoies. Cui diffinitioni addit in cõmẽto pmi regimẽti acutoz: z per alias manuuz opationes: z ita est cõplete descripta sm qp ipsa cõsiderak stricte put est tertiũ instrm medicine. ¶ Ut aũt cõsiderak magis large put est scia curãdi egritudines in quib⁹ cadit seu intẽdik opatio manualis sine exclusione

aliox duox instroz medicine potionis. videlz z diete talis descriptio ex dictis ojum assignak isto mõ. ¶ Cyrurgia est scia docẽs modũ z qualitatẽ opandi pncipalr cõsolidãdo incidẽdo: z alias opationes manuũ exercẽdo sanãs hoiem sm qp est possibile. ¶ Scia ponit ibi loco gẽris. Nec ualet qđ obũcik qp in multis locis notak are: qz hic large z nõ pprijssime sumik hoc nomẽ scia. hitus enim aie tantã colligantiã hñt qp vnus pro reliquo multotiẽs notak. Veritas tñ hẽt qp cyrurgia est duplex docẽs que approbak noie scie quã põt hẽe aliges: z si nunqz fuerit opat⁹. Et utens que noie artis approbak: z istam nullus scire põt nisi viderit eã quã Arist. inter artes mecanicas nũauit. Et h̃ est qđ Gal. dicebat in h⁹ de alimẽtis ex libro aũt nũc gubernatorẽ aliquẽ posse fieri: nunc alterius artis opificẽ: sola eniz doctrina que exercitãdo habẽt artifices opank. ¶ Cetera ponunk pro dña: sed qr logicũ est ptermittak: in cauda tñ ponik sm qp est possibile sanãs homies: qr ut dicebat in montepessulano magr meus Raymũdus nõ oia in oib⁹: sed cetera in ceteris nõ est in medico ut semp releuet eger. ¶ Querẽ a medico demrationẽ est querẽ a traulo pmocinationẽ uterqz caret instris: ut doctor dicebat sotilis sufficit facere qđ ars pcipit. ¶ Ubi aduertẽdũ qp in oib⁹ egritudinib⁹ ars pcipit curã ppriã exceptis trib⁹ casibus in quib⁹ sufficit cura larga pseruatiua z palliatiua. ¶ Primus casus est qñ morbus est simplr incurabilis. ut lepra. ¶ Secũs qñ morb⁹ est curabilis de se: est tñ in patiẽte inobediẽte: aut penã sustinẽ nõ ualẽte: ut cancer in membro pticulari. ¶ Tertius est qñ cura illi⁹ morbi gñaret maiorez egritudinẽ: ut malũ mortuũ inueteratũ: aut emorroydes antiqs sanare nisi vna relicta fuerit piculũ est. ydropisiz aut mania fieri: ingt Hyppo. z h̃ inuebat Gal. 9° terrapentice. ¶ Curatio vnũ hẽt modũ opari idolorose z absqz fallacia saluare corpus z nõ perimẽ boni medici est non sinistri. 12° terrap. z h̃ est facẽ qp est possibile: z nõ pp pecuniã pmittẽ ipossibilia a malis curis: z a falsis pmissionibus caueas ne nomẽ mali medici subeas neqz sup corpus tuum accipias. ¶ Dicik aũt cyrurgia a cyros qđ est manus z gyos qđ est opatio q̃si scia de ope manuali. Apparet eniz ex pdictis qp corpus humanũ sanabile z egrotabile per sciaz cyrurgie est sbm in cyrurgia: z qp remouere egritudinẽ z huare sanitatẽ sm qp est possibile cum scia cyrurgie est finis z intẽtio istius scie. Partes cyrurgie sm Joãnitiũ in gñe sunt due z opari videlz in membris mollib⁹: z opari in duris. ¶ In spe vo sunt qnque. videlz scia docẽs opari in vulnerib⁹: z docẽs opari in restaurationib⁹: z in alijs in qbus cadit opatio manualis. ¶ Opationes cyrurgicox in pdictis ptib⁹ sunt tres. s. soluẽ ptinuũ flõmãdo scalpẽdo. Jũgere sepatũ psolidãdo vulnera z reducẽdo algebra: extirpare supfluũ cum curank apata z glãdule resecank. ¶ Instra cyrurgicox cum qb⁹ ista cõplenk sunt multiplicia: qr quedã sunt cõmunia: z quedã ppa. ¶ Coia quedã sunt medicinalia: quedã ferralia. ¶ Instra medicinalia sunt regimia potiones saginationes vnguẽta empla plueres. ¶ Instra ferralia sunt que sunt ad incidẽdũ: ut forpices rasoria z lãcete. Quedã ad cauteriçãdũ. ut sunt oliuaria z cultellaria. Quedã ad erhẽdũ: ut tenacule z pincecarole. quedã ad pbãdũ ut pbe z itromissi: quedã ad suẽdũ: ut acus z cãnule. propria sunt ut trepana in capite falx in ano rẽ. ¶ Ex qb⁹ appet qp cyrurgicus artificialr opans debet secũ portare qnque vnguẽta. s. basilicon ad maturãdum vnguẽtũ aploz ad mũdificãdũ. vnguentũ albũ ad psoldãdũ. vnguẽtũ aureũ ad icarnãdũ. dyalteã ad dulcorãndũ. ¶ In pẽnaralo debet portare qnque uel sex instra. s. forpices pincecarolas pbã rasoriũ lancetã z acus. ¶ Et talis cyrurgicus sic munit⁹ põt pdictas opões in corpe hũano utilr exercẽ: dũtaxat qp recte fuerit curatiuarũ intẽtionũ iformat⁹. Informak eni curatiuis intẽtionib⁹ sm

Gal.p totã terrapẽticã ab indicationib⁹ assumptis a reb⁹ pter nãm pmo.ꝙnter a reb⁹ nälib⁹ ꝛ nõ nälib⁹:ꝛ ab eis/dẽ annexis. Incipe gdẽ opz ꝑm eũdẽ B.in 2° terrapẽ.a pmis:träſire vo hic ad eas que ꝙnter:deide ad illas que illis adherẽt. Et ſic faciẽdo nõ ceſſare anteq̃z pueniat ad finẽ rei queſite que eſt curatio vniuſcuiuſq; egritudinis. ¶ Principiũ vo ducẽs ad hãc viã eſt egritudis notio.ſ. q̃lis ſit p ſui nãm. Cõſequẽter diſcurrẽdo p alia idicatio nẽ ꝑm ſingulũ accipe.nõ viſaz a plurib⁹.ꝙnter inuentis indicationib⁹ opz ꝑm eũdẽ itẽtiones ingrẽ que ſunt poſ ſibiles:ꝛ que nõ pfici. Ultimo iuenire opz:cũ gb⁹ꝛ q̃liter cõpleant. ¶ Ubi aduertẽdũ vſus finẽ ſcĩ:ꝛ q; ſi itẽtio nes ſũt pauce ꝛ ꝯcordes:uti ulcẽ ſeu vulnẽ ſimplici leue gd eſt. Si vo ſunt multe ꝛ ꝺrie:ut in ulcẽ ꝯcauo ſordido aꝑoſo iuxt mẽbrũ nobile:ſcrutari eni opz tũc talib⁹ cõpli cationib⁹.ꝑmo enĩz a qua maxime piclitat hõ.2m vo q; ex ipſis rõnẽ hẽt cãe.3m eſt que ipoſſibile eſt ſanari ante aliã.nã ubi ab aliq̃ diſpõne magnũ piculũ iminet itẽtio eſt ad illud qđ magis ꝓperat:ubi vo �

ſũ que ad curã.ubi vo nõ eſt poſſibile curari: ꝑ añ liđ que ab ordie ut in exẽplo ꝑfato Gal.3° 4° 7° terrap. declarat euidẽter. Et pp ꝑ dicebat in 3° q; nõ eſt gd: ut cãm ſcrutari uelut rõnẽ eoꝝ ſine gb⁹ nõ obtineris uelut qđ ꝓperat. Aliq̃n vo tale eſt q; ꝓperat:ut cogat icurataz relinq̃ẽ pticulã:ut in pũctis neruis ꝛ emoꝛroginãtib⁹ uenis in muſculis pcuſſis:ꝛ in articulationib⁹ que cũ ul cere fiũt. ¶ Modus ꝛ forma opandi cũ ꝑdictis inſtris ꝑm Arnoldũ elicit ex q̃tuor ꝙſiderationib⁹.ꝑ° debet cõ ſiderare cyrurgicus artificialr opans que ſit illa opatio quã debet exercẽ in coꝛpe ꝯano.2° q̃re applicak.3° utz ſit necĩa ꝛ poſſibilis.4° rectũ modũ applicãdi. ¶ Primꝫ hẽtur p diuiſionẽ ꝛ ꝑdiuiſionẽ opõnũ cyrurgie. ut ſuꝑ dictũ eſt. ¶ 2m cognoſcit p gñalẽ itẽtionẽ cyrurgicoruz que ꝑcipit opões eoꝝ in hũano coꝛpe fieri debẽ ꝑm uti litatẽ cũ fiducia ſecuritatis. ¶ 3m ꝙcipit p ꝙſiderationez effectuũ opis ꝛ pticularũ a pte coꝛpis occurrẽtiũ. ¶ 4m inoteſcit:ut oia que ꝙuenũt coꝛpi ꝑm q; talis opõ ſibi ap plicak:ꝛ ꝑm q; ipſi ſubȳcik:ut ad ea cõparak:ꝙuenienter exerceank ꝛ ꝑ añ applicationẽ:ꝛ in actu applicationis:ꝛ poſt ipſi⁹actũ. ¶ Uerbi gr̃a.uolum⁹ exhẽ aquã ydropi coꝛ:ꝑus debem⁹ ꝙſiderare que ſit talis opõ.ꝛ ſcim⁹ p di uiſionẽ opõnis cyrurgie q; eſt ſoluẽ ꝙtinuũ cuz raſorio. ¶ 2° debem⁹ ꝙſiderare q̃re fit:ꝛ ſcim⁹ p gñalẽ intẽtionẽ cyrurgicoꝛ:ut curek ydropiſis ul ut ſaltz paſſio alleuiek. ¶ 3° debem⁹ ꝙſiderare utrũ talis opõ ſit necĩa ꝛ poſſibi lis:ꝛ ſcim⁹ q; eſt necĩa:q; alr nõ põt curari ydropiſis cõ firmata:ꝛ iõ ſi patiẽs debilis eſt nõ erit poſſibilis:ſi pati/ens ſit fortis exhek paulatine. ¶ 4° debem⁹ ꝙſiderare re ctũ modũ exhẽdi:ꝛ eſt q; ſituek patiẽs ſupin⁹ ꝛ pellis uẽ tris ſbt⁹ vmbilicũ a latẽ dextro ſi paſſio uenerit a ſiniſtro uel eõ:ſi fuerit in dextro trahak ad ſuptus ꝛ pforek cũ ra ſorio uſq; ad locũ uacuũ:ꝛ applicata canula aq̃ iuxt tole rãtiam ifirmi exhak:ꝛ poſt exacta canula cutis dimittak ꝛ deſcẽdendo claudet vulnus mirach:ꝛ aq̃ non exibit. Et q̃n uoluerit itez exhẽ ducak cutis ꝛ ponak canula ut ꝑ/us:ꝛ exibit q̃tũ uoluerit:ꝛ poterit tolerare:ꝛ ita pz opõ. ¶ Opatores h⁹ artis:q̃rũ notitia ꝛ doctria fuit apd me ꝛ q̃rũ dicta iuentenk in ꝑ ope ad ꝑ ut ſciak q; meli⁹ dixit alio bonũ eſt eos in q̃dã cathalogo ordiare. ¶ Primus oiuz fuit Hypp.q ut legit in itroductorio medicie ſupa/uit oẽs:ꝛ ꝑ⁹ duxit ad lucẽ pfectã apd grecos medicinaz. Ipa eni ut dicit Macrobi⁹ꝛ Yſidorus 4° ethimologiaꝛ qđ ẽt recitak in ꝓlogo toti⁹ cõtinẽtis:añ Hyppo.ſiluerat per gngẽtos ãnos a tpe apollinis ꝛ aſclepij:q fuerũt ꝑmi ei⁹ inuẽtores.ipe eni vixit.95.ãnis ꝛ ſcripſit mltos libz cyrurgie:ut pz in 4° terrap.ꝛ in multis locis p Gal. Sz credo q; pp bonã ordinationẽ libꝛ Gal.libri Hyppo. ꝛ alioꝛ multoꝛ fuerũt omiſſi. ¶ Gal.ſecut⁹ eſt eũ ꝛ que Hyppo.ſeminauit tanq̃z bonus agricola excoluit ꝛ aug mẽtauit.vñ multos libꝛos ſcripſit in gb⁹ multa de cyrur gia miſcuit:ꝛ ſpãlr libꝛũ de tumorib⁹ ꝑter nãm aſſuma/uit.ꝛ ꝑmos ſex libꝛos terrap.de vulneribꝰꝛ ulceribus:ꝛ duos ultimos de aꝑatib⁹:ꝛ de multis egritudinib⁹ alijs in gb⁹ cadit opõ manualis:cõpoſuit.vij.libꝛos cathage noꝝ.ꝛ nõ hẽamus niſi ſũmã/ordiauit.fuit eni maxim⁹ in ſcia demſtiua tpe Antonij impatoris poſt chim q̃ſi per 150.ãnos.vixit.80.ãnis:ut i vita ꝛ morib⁹ phõꝝ recitak iter Hyppo.ꝛ Gal.fuit tꝑs mirabile:ut dicit Aui.in 4° de fracturis.300.ꝛ.25.ãnoꝝ.ut gloſak ibidẽ:ꝛ ꝑm uerita tẽ fuerũt.586.ãni. ¶ Poſt Gal.iuenim⁹ Paulũ qui ut teſtak Raſ in toto ꝙtinẽte.ꝛ Haliab.in libꝛo de diſpõne regali multa in cyrurgia fecit:libꝛos tñ ſex cyrurgie ſue iueni. ¶ Subſequẽter iuenit Raſ.Albuc.ꝛ Azarã:q ſiue fuerit idẽ ul diũſi optime ſe hũerũt maxime i libꝛis Almãſoris ꝛ diuiſionuz ꝛ cyrurgia Albucaſis dicta:ꝛ ut dixit Haliabas in illis ſua ſpãlia poſuit. In toto vo cõti/nẽte q helham arabice dr eadez replicauit ꝛ oẽs ꝑdeceſ/ſoꝝ ſuoꝝ matoꝝ dicta ꝙgregauit:q; tñ nõ elegit:ꝛ lõgus ꝛ idetermiat⁹ appꝛeciat⁹ minus fuit. Haliabas magnus magr fuit ꝛ ꝑter ſeminationẽ in libꝛis diſpõnis regalis nouã ptẽ ſcõi ꝑmonis de cyrurgia ordinauit. ¶ Aui.il/luſtris ꝓnceps ſecut⁹ eſt eũ ꝛ ualde ordinate:ut de alijs i 4° libꝛo de cyrurgia tractauit ꝛ uſq; ad eũ oẽs iuenſunk fuiſſe phiſici ꝛ cyrurgici. Sed poſt ul pp laſciuiã uel oc/cupationẽ curaꝝ nimiã ſepata fuit cyrurgia ꝛ dimiſſa in manib⁹ mecanicoꝝ:q̃rũ ꝑmus fuit Rogeri⁹ Rotlãdus atq; q̃tuo: magri q libꝛos ſpãles in cyrurgia ediderũt:ꝛ multa emperi⁹ in eis miſcuerũt. ¶ Deide iuenit Ja/meri⁹ q quãdã cyrurgiã b:utalẽ edidit in quã multa fa/tua noiauit:in multis tñ Rogeriũ ſecut⁹ fuit. ¶ Subſe/quẽter aũt iuenit Brunus q ſatis diſcrete dicta Galie.ꝛ Aui.ꝛ opõnũ Albuc.aſſũmauit.träſlationẽ tñ libꝛoꝝ B. totã nõ hũit:ꝛ anothomiã penit⁹ dimiſit. ¶ Poſt iꝑm i mediate uenit Theodoric⁹ q rapiẽdo oia que dixit Bru nus cũ gbuſdã fabulis Hugonis de luca magri ſui libꝛ edidit. ¶ Guilelm⁹ de ſaliceto ualẽs hõ fuit ꝛ in phiſica ꝛ in cyrurgia duas ſũmas cõpoſuit:ꝛ iudicio meo q̃tuz ad illa que tractauit ſatis bñ dixit. ¶ Lãfrãcus ẽt libꝛum ſcripſit in q̃ nõ multa poſuit niſi que a Guilko recepit: i alio tñ ordie mutauit. Jn ꝑ tpe magr Arnaldus de villa noua in utraq; facultate floruit:ꝛ multa pulchꝛa opa fe/cit. ¶ Hẽricus de hermondanila Pariſi⁹ tractatũ p no/tabilia icepit:in q̃ nitebak de Theodorico ꝛ Lãfrãco fa/cẽ mẽtimoniũ:ipm tñ tractatũ morte ꝑuẽt⁹ nõ cõpleuit. ¶ In ꝑ tpe in calabria magr Nicolaus de regio in lin gua greca ꝛ latina pfectiſſim⁹ libꝛos.B.träſlatauit:ꝛ eos nobis i curia träſmiſit:q altioris ꝛ pfectioris ſtili videnk q̃z tũſlatati de arabica lĩgua. ¶ Ulti⁹ iſurrexit vna fatua Roſa anglicana:que mihi mãdata fuit ꝛ viſa.credidi in ea iuenire odorẽ ſuauitatis:ꝛ iueni fabulas hyſpani gil/berti ꝛ theodorici. ¶ Tpe aũt meo fuerũt cyrurgici ope rãtes tholoſe magr Nicolaus cathalanus in montepeſ. magr Bonet⁹ fili⁹ Lãfrãci. Bonoñ. magr pegrinus at/q; mercadãt⁹. Pariſi⁹ magr Petr⁹ de argẽteria. Jn lug/duno ubi practicaui longo tpe. Petrus de bonanto. Jn Auinione magr Petrus de arelate:ꝛ ſoci⁹ meus magr Joãnes de paxina. Et ego Guido de cauliaco cyrurgic⁹ magr in medicia de ꝙfinib⁹ alũnie dioc. Munaceñ. me/dicus ꝛ capellanus cõmẽſalis dñi nr̃i pape:vidi opões multas ꝛ multa ſcripta ꝑdictoꝝ:ꝑcipue B.q; quot repe riebank libri in utraq; träſlatiõe habui:ꝛ eos cũ diligen tia q̃ potui ſtuduiː ꝛ p multa tpa opat⁹ fui in multis ptib⁹ ꝛ nũc erã in Auinione ãno dñi.1363. ¶ Nõtificat⁹ dñs Urbani gnti ãno ꝑ⁹. Jn q̃ ex dictis ꝓnoiatoꝝ ꝛ meis ex periẽtijs cũ auxilio ſocioꝝ meoꝝ.ꝑ opus cõpilaui iuſſu dei. ¶ Secte que currebãt tpe meo iter opatores h⁹ ar tis duas gñales que adhuc vigẽt:logicoꝝ.vz ꝛ empico rũ reꝓbatas a Gal.in de ſectis. Et p totã terrapenticã

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu

fuerũt. Et ꝑ⁹ fuit Rogerij Rotlãdi: z ꝙuor magꝛoꝝ g in differẽter oĩb⁹ vulneribꝫ z apatib⁹ sanĩe cũ suis pultib⁹ ꝓcurabãt fundãtes se sup illo gnti affõꝝ. laxa bona: cruda vo mala. ¶ 2ª fuit Bruni z Theodorici g idifferenter oĩa vulnera cũ solo vino exiccabãt fũdãtes se sup illo 4° terrap. siccũ ꝯo sano est ꝓpinquiꝰ: hũidũ vo nõ sano. ¶ 3ª secta fuit Guil. de saliceto z Lãfrãci g uolẽtes mediare iter istos ꝓcurãt oĩa vulnera cũ vnguẽtis z emplis dulcib⁹ fundãtes se. 14° terrap. g curatio vnũ hẽt modũ g absq; fallacia z dolore tractẽ. ¶ 4ª secta fere omniũ theotonicoꝝ militũ z sequẽtiũ bella g cũ ꝓiurõnib⁹ z positionib⁹ z oko z lana atq; caulis folio ꝓcurãt oĩa vulnera fundãtes se sup illo g deꝰ posuit vtutẽ suã in vbis herbis z lapidib⁹. ¶ 5ª secta est mulieꝝ z multoꝝ ideotaꝝ qui ad solos sanctos de oĩb⁹ egritudib⁹ infirmos remittũt fundãtes se sup illo: dño mihi dedit fiẽ placuit. dñs a me auferet qñ sibi placebit fit nomẽ dñi bñdictũ amẽ. ¶ Et qz iste secte in ꝓcessu libri redarguenk omittunk de pñti De vno tñ miroꝛ. qz ita se sequunk fiẽ grues: vnus non dixit nisi qõ alter: nescio si pp timorẽ aut amorẽ: nũc dedignãt audire nisi ꝙsueta z aucte ꝓbata. ¶ Dale legerũt Aril. in 2° mecc oĩdentẽ g ista duo sunt que magis ipedit vtã z cognitionẽ vitatis. Dimittank tales amicitie z timores: qz amicus est Socrates uł Plato: sz magis est amica vitas. Sequank doctrinã dogmaticã Gal. approbatã in libꝛo sectaꝝ: z p totã terrapẽticã que exprimẽto z rõne itegrat: in qua iuestigank res z refutank uoces. Et modũ iuestigãdi ipe docuit i de ꝙstitutiõe artis dogmatice. capº 7°. quẽ sb qdã epilogo in 3° de ꝓtutib⁹ nãlib⁹. capº xº sic ponit. Opz enĩ debentẽ cogscẽ gd alijs meliꝰ moꝛ gdẽ. s. a ꝓn° z nã: z ꝓba doctrina multũ ab alijs differre. Cũ aũt factꝰ fuerit puer ueritatis quãdã ysaniã uenereã hie: z neq; die neq; nocte deficẽ studẽtẽ: z adiscẽ quecũq; a gliosissimis dicta sunt ueteribꝫ. Cũ aũt ad statuz uenerit iudicare eũ ac examiare tpe quã multo z inueri q̃to gdẽ ꝙcordẽt his que manifeste apparent: q̃ta vo differũt: z ita sb gdẽ eligẽ: sb vo euertẽ. Et tali quidẽ utiq; uehemẽter utiles spaui nros futuros eẽ ꝓmones. Alijs vo utiq; fiet ista ꝙscriptio supflua ac si asino fabulaꝛ. Mõ tñ dico gn sit optimũ i ꝓposito adducẽ testimonia. qz Gal. in multis locis ꝓter rõnẽ utit exprimẽto que sunt oĩb⁹ hoib⁹: vno indicatoria terrapẽtice: ꝓ° adducit 3m p testimonia. vñ in ꝓ° miamur augeꝛ fides eoꝝ que scribunk ex narrãtiũ ꝙcordia. Et pp hoc dicit g ipse scribet vntũsa farmaca que ab exptis medicis tradita sunt. z ita ut dixi factã ego in ꝓcessu deo glorioso adiuuãte.

¶ Redeamus ad ꝓpositũ z ponank ꝙditiões que regrũtur cuicũq; cyrurgico uolẽti artificialr dictũ modũ z formã opandi exercẽ in corꝑe hũano q̃s Hyppo. oĩuz boꝛ noꝝ dux cũ q̃dã sbtili iductione ꝙcludit: in ꝓ° affõꝝ. vita breuis: ars vo lõga: tps acutũ: expimẽtũ fallax: iudicium vo difficile: opz aũt nõ solũ seipm ꝓbere que opz facientẽ sz z egrotantẽ z assistẽtes: z ea que extrinsecus oꝛdinare. ¶ Sunt g̃ q̃druplices ꝙditiones que accipiunk hic ꝑm Arnaldũ latinatorẽ eloquẽtissimũ. Quedã sunt que regrunk in cyrurgico: quedã in infirmo: quedã in assistẽtib⁹ alie vo in extrinsecus euentẽtib⁹. ¶ Lõditiões que regrunk in cyrurgico sunt q̃tuoꝛ. Prima est g sit lr̃atus. 2ª g sit expertus. 3ª g sit igentosus. 4ª g sit morigeratus. ¶ Regrik g̃ ꝓ° g sit cyrurgicus lr̃at⁹: nõ tãtũ in principijs cyrurgie: sz ẽt phisice. tam in theorica q̃z in practica. In theorica opz g ipe cogscat res nãles z nõ nãles z ꝯ nãm. Primo enim opz g ipe cogscat res nãles ꝑcipue anothomiã. nã sine ipa factũ est nihil in cyrurgia: ut infertius appebit. ¶ Logscat ẽt ꝙcõnẽ: nã ꝑm diuersitatem nãe opz diuersificare medicinã. Lõtra thesillũ in tota terrapẽ. Illud idez ꝓbat de vtute. Res ẽt nõ nãles: ut sunt aer cib⁹ z potus 2c̃. opz g cognoscat. nã iste sunt cause totiꝰ egritudis z sanitatis. ¶ Opz ẽt g cognoscat ẽt res cõtra nãm moꝛbũ. s. nã ab ipo sumik itẽtio curatiua. Cãz nullo mõ ignoret. nã sine cognitiõe ipius curatio non eẽt eiꝰ muneris: sz fortune. ¶ Accũtia nõ ptermittat. nã aliquotiẽs ipa suã cãm superãt: z totã nãm ꝓuaricãt: z p uertunt. ut in ꝓ° ad glauconẽ. ¶ In practica opz g sciat dietare farmacare. nã sine istis non pficit cyrurgia que est tertiũ instrm medicine. Uñ Gal. introductorio: sicut farmacia indiget dieta z cyrurgia: sic z ipsa cyrurgia indiget dieta z farmacia. ¶ Sic ergo patet g opz ipz cyrurgicũ artificialr opantẽ scire ꝓncipia medicine. Et cũ hoc est decẽs ipm scire aliquãtulũ alioꝛ artiũ. Et hoc est qõ dicebat Gal. in ꝓ° terrap. ꝙtra thesiluz. si enim neq; geometria: neq; astronomia: neq; dialetica: nec aliqua alia doctrina bonoꝝ egerẽt medici: pmpte coriarij carpentatores fabri etiam ceteri dimittẽtes artes suas currerent ad medicinã z efficerenk medici. ¶ 2° dixi g opz g sit exptus z viderit alios opari iuxꝝ illud sapiẽtes Auẽçoaris. Opz vnũquẽq; medicũ ꝓius scire. deinde usum z experientiã hẽre. z Rasis in 4° Almãsoris z Haliab. in testõ Hyppo. z Hali. ꝓ° theorice illud idem testantur. ¶ Tertio g sit ingeniosus ac boni ingenij siue iudicij. i. rememorationis: z hoc dicebat Haly rodean 3° tegni. opz medicũ esse bone rememorationis: boni iudicij: bone solertie ac bone visionis z sani intellectus cum bonitate foꝛme: ut supple g habeat digitos graciles: manus firmas non tremulas oculos claros 2c̃. ¶ Quarto dixi opz g sit morigeratꝰ: sit audax in securis: timidus in periculis: malas curas fugiat: sit ifirmis gratiosus socijs benivolus cautꝰ in ꝓnosticatione: sit castus sobꝛius ꝓius z mibicoꝛis: non cupidus non extoꝛsiuus. Sed ꝑm laborẽ suum z facultatem infirmi z qualitatem finis: z dignitatem ipius salaria recipiat moderate.

¶ Lõditiones que regrunk in ifirmo sunt tres. Primo g sit obediẽs medico uelut ꝓuus dño. ꝑmo terrapẽ. g bñ cõfidat de ipo. ꝓ° ꝓnosticoꝝ. Oꝛ patientiã hẽat in seipo: qz patiẽtia vincit malitiã: ut in alia dicit scriptura.

¶ Conditiones assistẽtium sunt quatuoꝛ. primo g sint pacifici gratiosi fideles atq; discreti.

¶ Conditiones extrinsecus uenientium sunt plures: que omnia debent oꝛdinari ad utilitatẽ infirmi. ut dicit Gal. in fine cõmenti afforismi preallegati.

Ulterius finẽ iponẽdo isti capko singulari ponẽdus est modus z oꝛdo istius opis.

¶ Propter qõ est scitẽdũ iuxta dictũ Auerr. in ꝓ° colliget. g artes practice iquãtũ sũt artes ꝙtinẽt tria. Primũ scire loca sboꝝ suoꝝ. 2m est ducẽ finẽ q̃siti in locũ sbiecti. 3m est scire instra cum quibus ualeamus ducere illum finem in locis subi. ¶ Et ideo cum ista ars sit practicalis z opatiua de necessitate tractatꝰ qui fiunt de ipsa in gñe debẽt eẽ tres. sed ꝓpter hoc ut magis specificẽt erunt in isto ope septẽ tractatus. ¶ Primus erit de anothomia z locis subiecti. ¶ Sed gnque sequẽtes erũt de mõ iducẽdi finẽ quesitũ in locis subiecti. ¶ Et septimus erit de instris cum quibus ducemus finem in locis subiecti.

¶ Hẽbit ergo iste liber septẽ tractatꝰ. ¶ Primus erit de anathomia. ¶ Scõs de apatib⁹. ¶ Tertius de vulneribus. ¶ Quartus de ulceribus. ¶ Quintꝰ de fracturis z dislocationibus. ¶ Sextus de omnibus alijs egritudinibus que non sunt ꝓprie apata: nec ulcera: nec ossiũ passiones ꝓo quibus habetur recursus ad cyrurgicum. ¶ Septimus antidotarium. ¶ Et in quolibet tractatu erũt due doctrine: z in qualibet doctria erũt octo capla uel circa: z in quolibet capko erũt tria que in 3° terrapẽ. hẽt ingrere medicus dogmatice sanatiuus. s. notitiam rei: z causas a quibus indicationes curatiue sumuntur: signa z iudicia a quibus que non sunt possibiles z que possibiles pfici bñtur: ac etiã curationẽ que cũ quibus z qualr opatur oĩdunt: z talis erit in toto libꝛo oꝛdo auxiliante deo.

Tabula

¶ Rubrice totius libri.

a **B** facilem inuẽtionẽ mãerũ de quibus tractat in isto libro est utile ꝑmittere rubricas tractatuũ capꝝ totius libri: ne abraso noie lre pagina muta videat remanere: qđ forte nõ est necessariũ in sciẽtijs speculatiuis. ut Auerroys determiabat ſbtilr. ¶ Rubrice ꝑmi libri.

i **I** nomine dñi mirificordis incipit tractatus primus istius opis: z est de anathomia: ꝓtinẽs duas doctrias

¶ Doctrina prima est de anathomia membrorum cõmunium vniuersaliũ z simplicium.

¶ Scda erit mẽbrorꝫ ꝑpriorꝫ z pticularizꝫ ac cõpositorum.

Prima doctrina habet quinque capitula.

¶ Capl'm ꝑmum est ſmo ulis de anathomia z natura membrorum.

Capitulum secundum de anathomia cutis z pinguedinis carnis atqꝫ musculorum.

Capitulum tertium de anathomia neruorum ligamentorum z chordarum.

Capl'm quartum de anathomia uenarum z arteriarum.

Capitulum quintum de anothomia ossium z cartilaginuꝫ vnguium z pilorum.

Secũda doctrina de anathomia mẽbrorꝫ cõpositorꝫ z ꝑpriorꝫ cõtinet capla octo.

¶ Capl'm ꝑmũ de anathomia olle capitis z partiũ eius.

Capl'm scõm de anathomia faciei z partium eius.

Capl'm tertium de anathomia colli z partium dorsi.

Capl'm quartum de anathomia homoplatis z brachioruꝫ seu manuum magnarum.

Capl'm quintum de anathomia pectoris z partium eius.

Capl'm sextum de anathomia uentris z partium eius.

Capl'm septimũ de anathomia ancharũ z partium z eius.

Capl'm octauũ de anathomia tybiarũ seu pedũ magnorũ.

¶ Rubrice secundi libri.

Tractatus secundus z est de apostematibus z exituris z pustulis. Cuius sunt due doctrine.

¶ Doctrina prima est de apostematibus pustulis z exituris ꝓut sunt in membris simplicibus.

¶ Doctrina scda in spãli ꝑut insunt mẽbris compositis.

Prima doctrina quinque habet capitula.

¶ Capl'm ꝑmum est sermo ulis de apatibus pustulis z exituris.

Capl'm scõm de flegmone ẽo z apatibus sanguineis.

Capl'm adminiculatiuum predicto de carbunculo z estiomeno z alijs pustulis malis sanguineis.

Capl'm tertium de herisipilla z apatibus colericis.

Capl'm adminiculatiuum predicto de formicis herpetibus malis colericis.

Capl'm quartum de vndimia z apatibus flegmaticis.

Capl'm adminiculatiuum de apate uentoso.

Capl'm adminiculatiuum de apate aquoso.

Capl'm adminiculatiuum de nodis glandulis z scrophul: z omnibus excrescentijs flegmaticis.

Capl'm quintum de sephyros siue scliroſi seu scyroſi z apatibus melancolicis.

Capl'm adminiculatiuum ſuꝑiori de schirro. i. apate melico a melia immãli per congelationem z indurationem flegmonis generato.

Capl'm adminiculatiuum de apate cancroso: qđ de ulcerato dicet in 4°. z de lepra in sexto.

Secunda doctrina de apatibus exituris z pustulis ꝓut insunt membris compositis: continet capitula octo.

¶ Capl'm primum de his que insunt capiti: ut sunt apata z aqua in capitibus puerorum.

Capl'm scõm de apatibus faciei z partium eius: ut in oculis de oblalmia z dolore pustulis z exituris z sanie retro corneam: qđ de alijs passionibus dicetur infra in tertio z quarto z sexto de apostematibus aurium: de naribus z polipo in de ulceribus dicetur.

Capl'm 3m de apatib⁹ colli z dorsi ut de squinãtia de botio z de apatib⁹ alijs: qđ de gibbositate dicet in sexto.

Capl'm 4m de apatibus homoplatis z brachioꝫ z de apate facto post ſlõmiaz de emborisimate de cyragra de apate fistuloso digitorum z panaritio.

Capl'm quintum de apatibus pectoris z de bubonibus: in quo fit transgressio de mortalitate de apate fugitico z indurato in emunctorijs de apostematibus mamillarum z coagulatione lactis: z alijs apostematibus que in parte ueniunt pectoris.

Capl'm sextum de apostematibus uentris durities stomaci durities epatis: durities splenis z de ydropisi.

Capl'm septimũ de apatibus ancharũ z partium eius. s. de hernia z apatibus ossei seu burse testiculorũ que cõmuni nomine hernie seu ramices appellantur: ut de hernia humorali z hernia aquosa z uentosa z hernia carnosa z uaricosa: qđ de itestinali z cirbosa dicet in sexto de apostematibus virge. de apostematibus ani de emorroydibus dicetur in de ulceribus in quarto.

Capitulum octauum de apostematibus coxarum z tybiarum siue pedum magnorum: ut de elefantia uaricibus z uena meden. de podagra dicetur in sexto.

¶ Rubrice tertij libri.

Tractatus tertius z est de vulneribus. Cuius sunt due doctrine.

¶ Prima doctrina est de vulneribus ꝓut insunt mẽbris simplicibus.

¶ Doctrina secũda in spãli ꝑut insunt mẽbris cõpositis.

Prima doctrina quinque habet capitula.

¶ Capl'm ꝑmũ est ſmo ulis de vulneribus z solonib⁹ ꝓtinuitatis: ubi tractabit ingentũ exctionis sagittarũ z alioꝝ infixoꝝ: z de mõ z q̃litate vnẽdi labia vulnerũ: z suẽdi vulnera z faciẽdi tẽtas z lichinos z plumaceolos z de modis ligaturarũ coĩum: qđ ꝑprie ligature in ꝓprijs caplis inuenienk de regimine z dieta vulneratoꝝ: de correctione accñtiuꝫ supueniẽtiũ vulneratis: ut de dolore z discrasia de apate de pruritu de spasmo de paralisi de sincopi de alienatiõe z id genus.

Capl'm 2m de vulnere facto in carne in quo tractat de vulnere magno superficiali z nõ ꝑfundo. de vulnẽ ꝑfundo z occulto. de vulnẽ ꝓcauo cũ depditione carnis: de vulneribus reparãdis cũ depditiõe cutis. de cicatricibus. de vulnẽ in quo est caro supflua: z de vulnere ꝓtuso gra ipsius. de ipa ꝓtusione. de vulnere ab aere alterato doloroso z apposo: z de vulnere mosiuo z uenenoso.

Capl'm 3m de vulnẽ z fluxu sanguis uenarũ z arteriarum.

Capm 4m de vulneribꝰ neruoꝝ chordarũ z ligamẽtoꝝ: in q̃ tractat de pũctura neruoꝝ: de icisione neruoꝝ: de neruo denudato: de attritione z ꝙquassatione neruoꝝ.

Capl'm 5m de vulneribus ossium z cartilaginum.

Secunda doctrina de speciali cura vulnerum ꝓut insunt membris organicis cõpositis: z octo habet capitula.

¶ Capl'm ꝑmũ de vulneribꝰ capitis: in quo tractat de vulnere facto in capite per incisionem absqꝫ cranei fractura z de vulnere facto per incisionẽ cum fractura cranei nõ penetrante. De vulnere facto cum incisione cum fractura cranei sine deperditione sube ossis usqꝫ ad interioreꝫ superficiem penetrant. de vulnere eodem cum deperditione substãtie ossis. De vulnere capitis cum cõtusione absqꝫ fractura cranei. De cõtusione z parua fractura cranei. De contusione z magna fractura. De correctione accidentium consequentium vulnus capitis. De medicinis capitalibus z de instrumentis cum quibus fit operatio in vulnere capitis.

Capl'm scõm de vulneribus faciei z partium eius in quo

tractatur de vulneribus oculorum. Et si aliquid ingressum oculum vulneret ꝛ ledat. Et de tarsen ꝛ de sanguie qui infra oculum euenit ꝓpter percussionem. De vulneribus palpebraꝝ. De vulneribus nasi. De vulneribus aurium ꝛ labiorum.
Capl'm tertium de vulneribus colli ꝛ dorsi partium eius.
Capl'm quartum de vulneribus hõplatis ꝛ brachioꝝ.
Capl'm quintũ de vulneribꝰ thoracis ꝛ partium eius.
Capl'm sextũ de vulneribus uentris ꝛ partiũ eius.
Capl'm septimũ de vulneribus ancharũ ꝛ partium eius.
Capl'm octauũ de vulneribus coxarũ tybiarũ atq; peduꝝ.
¶ Rubrice quarti libri.
Tractatus quartus ꝛ est de vulneribus. Cuius sunt due doctrine.
¶ Doctrina prima de vulneribus prout insunt membris simplicibus.
¶ Doctrina secũda de vulneribꝰ prout insunt mẽbris cõpositis in speciali.
Prima doctrina quinque habet capitula.
¶ Capl'm ꝑmũ erit ꝑmo ulis de vulneribus in quo etiam tractat de correctione accñtiũ ꝛ dispõnuꝝ cõponẽtium ipm: ut de discrasia ulcerũ: ꝛ de ulcere doloroso: ꝛ de ulcere aꝑoso: ꝛ de ulcere ꝓtuso ꝛ de ulceribus cum carne superflua. de ulcere cũ duritie ꝛ tenebrositate labiorũ. ꝛ de ulcere cum uaricibus. de ulcere cum osse corrupto. de ulcere difficulter curabili cum proprietate nobis occulta.
Capl'm scõm de ulceribus ꝓprijs saniosis. ꝛ primo de ulcere virulento ꝛ corrosiuo.
Capl'm tertium de ulcere sordido ꝛ putrido.
Capl'm quartum de ulcere ꝓfundo ꝛ cauernoso.
Capl'm quintum de fistula in cõmuni. q: de fistulis ꝓticularibus dictum est in locis suis.
Capl'm sextuꝝ de cancro ulcerato: quia de non ulcerato in de apostematibus est dictum.
Secunda doctrina de ulceribꝰ put insunt mẽbris cõpositis habet octo capitula.
¶ Capm ꝑm de ulcẽ capitis ꝓut est talparia ꝛ testudinaria
¶ Capl'm scõm de ulceribus faciei in quo tractat de noli metãgere: de ulceribꝰ ꝛ cancrositatibus ueficis ruptis ꝛ eleuatione vuee oculoꝝ: ꝛ de exitu etiã vuee ꝓp rupturam cornee. de fistula lachrymali. de ulceribꝰ oris. de ulceribus narũ ꝛ polipo que in naso nascuntur ꝛc̃.
Capl'm tertiuꝝ de ulceribus que in collo: ꝛ per ꝙñs de his que in dorso nascuntur.
Capl'm quartũ de ulceribus que in homoplatis ꝛ brachijs ꝛ per consequens de alijs que in dorso.
Capl'm quintum de ulceribus que in pectore.
Capl'm sextum de ulceribus uentris.
Capl'm septimũ de ulceribus ancharum ꝛ partiuꝝ eius. de ragadijs ꝛ furibus que ueniunt in ano ꝛ virga: ꝛ in matrice fiunt. de fistulis que in ano fiunt.
Capl'm octauũ de ulceribꝰ coxaruꝝ tybiarũ atq; pedũ in q̃ tractat de cancrenis: ꝛ de malo mortuo tybia ꝛ peduꝝ.
¶ Rubrice quinti libri.
Tractatus quintus est de algebra ꝛ extẽtione ꝛ restauratione fractoruꝝ ossium ꝛ dislocatorum. Cuius sunt due doctrine.
¶ Doctrina prima de restauratione fracturarum.
¶ Doctrina secunda de restauratione dislocationũ.
Prime doctrine sunt octo capitula.
¶ Capl'm primũ est sermo ulis de restauratione fracturarum.
Capl'm scõm de speciali reductiõe fracture cranei ossis nasi mandibule ꝛ ossium capitis ꝛ faciei.
Capl'm tertium de fractura colli ꝛ spondilium dorsi.
Capm 4m de fractura furcule ꝛ ossis spatule ꝛ totiꝰ hõplatis.
Capl'm qntũ de fractura ossis adiutorij ꝛ brachioꝝ ꝛ totius manus: ut de brachio de rasetta ꝛ digitis manus.
Capl'm sextũ de fractura costarũ ꝛ partium pectoris.
Capl'm septimum de fractura ossis anche ꝛ coxe. Et ꝑmo de coxa. deinde de alijs.
Capl'm octauum de fractura genu ꝛ tybiarum totiusq; pedis. ꝛ de fractura articulorum pedis.
Secunda doctrina de restauratiõe dislocationum. Cuius sunt octo capitula.
¶ Capitulũ primũ est sermo ulis de dislocatione.
Capitulum secundum de dislocatione mandibule.
Capitulum tertium de dislocatione colli ꝛ spondiliũ dorsi
Capl'm 4m de dislocatiõe humeri ꝛ partiũ homoplatis.
Capitulum quintum de dislocatione cubiti.
Capitulũ sextũ de dislocatione manus ꝛ digitorum.
Capitulum septimũ de dislocatione coxe ꝛ scie.
Capitulum octauum de dislocatione genu ꝛ rotule pedis ꝛ partium eius: ꝛ de rotula ꝛ de pede ꝛ de digitis.
¶ Rubrice sexti libri.
Tractatus sextus de oibꝰ egritudinibus que nõ sunt ꝓprie aꝑata uel ulcera: nec ossiũ passiones ꝓ quibꝰ hẽtur recursus ad cyrurgicũ. Et habet duas doctrinas.
¶ Doctrina prima est de egritudinibꝰ predictis que sunt cõmunes toti coꝛpori.
¶ Doctrina scõa est de his que appꝛopriant vni mẽbꝛo.
Prima doctrina habet octo capitula.
¶ Capl'm primũ de gutta ꝛ duritie tũctuarum siue ueniat post guttam siue post malam consolidationem ꝛ restaurationem.
Capitulum secundum de lepꝛa ꝛ iudicijs eius.
Capl'm tertium de moꝛphea serpigine scabie pruritu cimbus pediculis ꝛ alijs infectionibus cutis.
Capitulum quartum de extenuatione ꝛ ingrossatione coꝛporum ꝛ membꝛorum particularium.
Capl'm quintũ de casu ꝛ offensione distẽtione ꝛ subuersione: quia de contusione in de ulceribus est dictum.
Capl'm sextum de cõbustione aque ꝛ rei ardentis.
Capitulũ septimũ de poꝛris ꝛ uerucis ꝛ cornibus.
Capitulũ octauũ de mẽbꝛis superfluis amputãdis ꝛ de coꝛporibus moꝛtuis conseruandis.
Secunda doctrina de egritudinibus que non sunt ꝓprie aꝑata: nec ulcera: nec ossium passiones: ꝓ quibus hẽtur recursus ad cyrurgicum: que sunt ꝓprie vni membꝛo. ꝛ habet octo capitula.
Capl'm ꝑmũ de egritudinibꝰ capitis in quo primo agit de tynea: ꝙsequẽter de alopitia ꝛ de canitie pilorũ mutatione ꝛ de tinctura ꝛ de lauãdo caput ꝛ auferentia capillos ꝛ ꝓhibentia nasci eosdem.
Capitulum secundum de dispositionibus faciei ꝛ partiuꝝ eius in se continens quinque partes.
¶ Pars ꝑma est de decoratiõe faciei: ut ad decolorandũ: uel faciẽdũ colorẽ bonũ ad maculas lentigines ꝛ pannũ remouẽdũ: ad sanguinẽ moꝛtuũ ꝛ liuorẽ in facie: ꝛ alijs locis. ad uariolas cum cicatricibus ipsarum: de gutta rosea ꝛ pustulis que in faciem.
¶ Scõa pars est de egritudinibꝰ oculoꝝ exceptis de obtalmia ꝛ dolore ꝛ pustulis ꝛ exituris ꝛ sanie retro corneam de quibꝰ in de aꝑatibus est dictũ: ꝛ de vulneribꝰ oculoꝝ ꝛ palpebrarũ. ꝛ de hoc qõ ingressuꝝ est in oculo ꝛ de tarsen in libꝛo vulnerũ ꝛ de ulceribus ꝛ cancrositatibus ꝛ ueficis ruptis ꝛ eleuatione vuee: ꝛ de fistula in lachrymali que in libꝛo ulcerum: que si ponerenꝫ cum istis eẽt tractatus completus oculorũ. Et primo premittit in ista parte sermo vniuersalis de egritudinibus totius oculi: que sunt quatuoꝛ. videlꝫ. lachrymę eminẽtie seu ingrossatio totius oculi. ꝛ de eius opposita. ſ. de macilentia ꝛ diminutione de strabositate. ¶ Consequenter dicetur de egritudinibus partium oculi incipiendo ab egritudinibus palpebrarum que vigintiquatuoꝛ numerantur de scabie ꝛ casu ꝛ relaxatione palpebraꝝ de abbꝛeuiatiõe

z reuersatione palpebrarum.de pilis additis infra oculum inuersis.de casu pilorum albedine z pediculis. de duritie lupia ordeolo grandine sulac:quia de alijs est dictum in locis suis.

¶ De egritudinibus continuatiue que.13. numerantur.z primo de vngula de sebel:quia de alijs dictum est in locis suis.de egritudinibus cornee que decem numerantur. Et primo agetur de maculis postea de catharacta:q. de alijs dictuz est in locis suis:z de gutta serena.de egritudinibus aliarū particularuz intrinsecarū oculi ex quibus prouenit debilitas z nocumentum in visu.

¶ Pars tertia de egritudinibus aurium:z primo ꝑmo generalis de surditate.de apostemate.de ulcere.de tinnitu aurium.de surditie aurium.de aqua ingressa in aurē.de lapillo uel nucleo uel bestiola z quocūq; in aurem ingrediente. de pāniculo.de ueruca seu carne aurē opplāte.

¶ Pars quarta de egritudinibus narium in generali. z de opplatiõe caceſiali z de fetore anhelitus:quia de polipo z de fluxu sanguinis in de ulcerib⁹ est tractatum.

¶ Pars quinta de egritudinibus oris z partium eius. Et primo de egritudinibus lingue.ut est inflatio z magnificatio eiusdem.de ranula z subcarnatione.de spasmo z filo trahente linguam.de paralisi z balbutie:quia de alcola z de ulceribus z apostematibus satis est dictum superius in locis suis.de passionibus dentium. Et primo ponitur sermo vniuersalis de dolore dentium.de dente cōmoto z debilitato:z putredine uermium.de corrosione z perforatione.de limositate z feda coloratione dentiū. de passionibus gingiuarum.de gargareonis:ut de inflatione z casu wule.de inflatione z magnificatione amigdalarum.de eius medela qui aliquod impediēs deglutiuit:quia de carnibus additis apostematibus bothoribus scissuris atq; ulcerationibus z cancrositatibus dictū est in locis suis.

Capitulum tertium de egritudinibus colli ut gibbositate dorsi:quia de squinantia z botio in de apostematibus dictum est.

Capitulum quartum de egritudinibus homoplatis z brachiorum seu manuum z de inuisatione digitoruz:quia de superfluo digito abscindendo sup̄ dictum est.de vnguibus z dispositionibus ipsarum:ut est attritio cōtusio sanguis mozuus z sanies sub vngue gibbositas z curuitas z fixure z coloratio feda.

Capitulum quintum de egritudinib⁹ pectoris z mamillarum:z de multiplicatione lactis.de magnitudine mamillarum.de paruitate capituli:q: de apostematibus z congelatione lactis in de apostematibus dictum est.

Capitulum sextum de egritudinibus parietis uentris. ut est eminentia vmbilici seu hernie uentralis.q: de ydropisi superius in de apostematibus est dictum.

Capitulum septimum de egritudinibus ancharum z partium procedentium ab eis. ut de ruptura seu hernia intestinali z cirbali.quia de hernia humorali aquosa z uētosa atq; carnosa in de apostematibus est dictum.de lapide in uesica.z gratia cōmunitatis in renibus.z de arte mingēdi.de passionibus virge.ut de priapismo z clausione prepucij circūcisione castratione hermofrosi.de passionibus matricis uelut est clausio z eius ampliatio exitio fetus z secundine.de mola.de egritudinibus ani.ut etiam clausio eius exitus longaonis z etiam matricis casus seu exitus:quia de emozroydibus z ficubus z fixuris z ulceribus superius in suis locis est dictum.

Capitulum octauum de proprijs egritudinibus coxarum z tybiarum z pedum ut de malo mozuo z de flegmate salso z cancrenis de doloribus z anulis que in calcaneo fiunt:quia de elephantia z uaricibus in de apostematibus est dictum.de clauis z pozris in ꝑma doctria istius sexti est dictum.De egritudinibus vnguium in capitulo manuum dicte sunt.

¶ Rubrice septimi libri.

Tractatus septimus qui antidotarium dicit ou as continens doctrinas.

¶ Doctrina prima est de vniuersalibus antidotis seu auxilijs.

¶ Doctrina secunda erit de particularibus.

Prima doctrina octo habet capitula.

¶ Capitulum primum de flobothomia uētosis z sanguisugis.

Capitulum secundum de medicinis digerentibus z purgātib⁹ humores z de uomitu clisterijs z suppositorijs.

Capitulum tertium de cauterijs z formis earum.

Capitulum quartum de operationibus z artificio operandi antidota localia que in arte competit cyrurgie: in q̄ dicetur de ablutione olei cere z terbentine atq; butyri. de lauatione calcis.de lauatione z preparatione thucie. z omnium metallorum.de combustione cuperose z cō similium.de preparatione medicinarum cōpositarum. Quomodo fiunt olea:quomō fiunt vnguenta: quomodo emplastra:quomodo embrocе z epithimata:z in genere quomodo componuntur alia multa.

Capitulum quintum de antidotis localibus apostematum in quo tractabitur de medicinis repercussiuis attractiuis:ac etiam resolutiuis z mollificatiuis:z de maturatiuis z de mundificatiuis:ac etiam absterſiuis z lauatiuis consequenter de dolorum sedantibus.

Capitulum sextum de antidotis localibus vulnerum z ulcerum in quo tractabitur de medicinis restringētibus sanguinem z de medicinis incarnatiuis z de consolidatiuis z de medicinis causticis z corrosiuis.

Capitulum septimum de medicinis fracturaruz z dislocationum in quo tractabit de medicinis glutinatiuis sparadrapis z ceroneis confortantibus membra.z de medicinis humectantibus z mollificātibus membra per malam restaurationem indurata.

Capitulum octauum de gradibus medicinarum cyrurgicalium.

Secunda doctrina de antidotis particularibus z appropriatis membris z habet octo capitula.

¶ Capitulum primum de auxilijs proprijs capitis z partium eius.

Capitulum secundum de auxilijs morborum faciei z partium eius ut est decoloratio z passiones oculorū nariuz aurium dentium z gingiuarum.

Capitulum tertium de auxilijs morborum colli.

Capitulum quartum de auxilijs humerorum z manuum z dorsi.

Capitulum quintum de auxilijs pectoris.

Capitulum sextum de auxilijs uentris ut est ydropisis z dolor renum.

Capitulum septimum de auxilijs ancharum z partiū procedentium ab eis uelut est virga testiculi didimi matrix z anus.

Capitulum octauum de auxilijs coxarum z partium inferiorum.

In nomine Dei misericordis. Incipit tractatus primus istius operis: z est de anathomia continens duas doctrinas.

¶ Doctrina prima est de anathomia membrorum cõmunium vniuersalium z simplicium.

¶ Doctrina secunda erit membrorum propriorum particularium z compositorum.

Doctrina prima habebit quinque capitula.

¶ De anathomia z natura membror uliter. Cap. I.

Quoniam ꝑm Galienũ medicorum lucernaz in libro 9° de utilitatibus particularum. cap° penult. q. ꝙuor sunt cõmoditates scie anathomie. Una utiq; z maxime ad dei potẽtie demõstrationẽ. Scda ad particularuz patiẽtiũ dignotionẽ. Tertia ad futurarũ dispõnũ corpis ꝓnosticationẽ. Sed 4ª ad egritudinum curationẽ. ꝓto tãto necessariũ est z utile cuicũq; medico ꝑscire ipsam anathomiã. Et hoc est qõ ipe. G. dicebat in ꝓn° libri sectarũ seu interioz medicoz. Nõ solũ iuuenes sed etiã antiq studeãt cognoscere pticulas z passiões ipsarũ: q; curam opz diũsificare ꝑm dicas ipsarum. Et lz ea que incidũt sensibus apte cognoscank: quecũq; vo in profundo occultata sunt viro indigent exercitato in anathomia z actibus z utilitatib° ipsarũ: z ab illo loco sumik ꝓncipiũ totius curationis.

¶ In ꝓ° ingt libro mẽbroz dolẽtiũ est inuẽtũ q; medicus debet eẽ sagax in notitia membroz ueniẽtiũ in quolibet loco. Et si hoc est utile phisicis multo magis: imo necessarijssimũ est cyrurgicis iuxta doctrinã ipsiusmet in 6° terrap. qui in arabica tũslatiõe dicitur inge° sant. nũcupak.

¶ Cyrurgici ignorãtes anathomiam peccãt multotiẽs in inciſionibus neruoz z colligationum. Sed tu nãm vniuscuiusq; pticularũ scies. Adhuc aũt põnes z plasmationes: quã ꝓfit in toto corpore z ꝑm vnũquodq; mẽbroz qñ ꝓtingit in eo fieri plagã apte cognosces si neruus est incisus uel nõ seu colligatio. Quod Henri. de hermondauilla in ꝓ°li° cyrurgie sue per rationem sic deducit. Ois artifex tenek scire subm in quo operak: aliqñ opando errat. Sed cyrurgicus est artifex santatis corpis humani: ergo tenek scire nãm z cõpõnẽ ipsius. z per ꝙs anathomiã.

¶ Cõfirmak per sile: q; eodez mõ opak cecus in ligno z cyrurgicus in corpe/qñ anathomiã ignorat: sed cecus scindẽs lignũ sepissime/imo quasi semp errat accipiẽdo de ipso plus q; debeat uel minus ergo filr cyrurgicus qñ anathomiaz ignorat. Ad instar enim sunt tales maloz coquoz de gbus dixit. G. in scdo terrap. qui nõ ꝑm articulos icidũt: sz terũt q̃ssant z diuellũt. Sequit ergo q; neciũ est medicis ꝑcipue cyrurgicis scire anathomiã.

¶ Et q̃uis eẽt eis neciũ scire cum anathomia act° z utilitates mẽbrorũ que sunt tres radices z elemẽta totius medicatiõis: ut in ꝓ°iterioz ꝙuenieter deducit: parcẽdo lõgitudini z ꝙfidẽdo q; de ipsis complete tractauerũt. G. in. 17. tractatib° de utilitate pticularũ. ga tractat° alios. xv. quos ipse fecit: z de curatione z anathomia: ut Halia. in fi. tegni testificar° est adhuc trãslatos nõ hẽm°. Et Halia. ꝓ° pte libri de dispõne regali. ꝑmone. 2. z. 3. z Aui. in suo cañ. li° ꝓ°. nõ tñ ponit hic nisi grossa z mãlis anathomia que dirigẽ possit cyrurgicũ opantẽ in icisionib° z reductionib° mẽbroz.

¶ Est aũt anathomia recta diuisio z determinatio mẽbroz corpis cuiuscũq; ꝑcipue corpis humani: q; de illo est itẽtio tota istius artis. Et dicit ab ana qd est rectũ z thomos qd est diuisio quasi recta diuisio. Anathomia ingrik dupl'r. vno mõ per libroz doctrinã: qui modus lz fit utilis: nõ est tñ sufficiens ad enarrãdũ ea que solũ sensib° cognoscunk. ꝓ° de utili. cap° 8°. Et hoc est qd Auerr. dicebat ꝓ° colliget.

¶ Et nos nõ abbreuiauimus log de anathomia nisi pp hoc q; imaginatiua est breuior in istis z parua compatione eaz rerũ que existũt in ipsa. Alio mõ per corpoz mortuoruz experiẽtiam. Exprimur aũt in corpibus nouiter mortuis per decollationẽ uel suspẽsionẽ: anathomia ad mino° mẽbroz officialiũ interioz carnis musculoz z cutis z multarũ uenarũ atq; neruoz: ꝑcipue quãtũ ad originem ꝑm q; tractat z Dũdinus Bonoñ. qui sup hoc scripsit z ipsaz fecit multotiẽs: z magr meus Bertucius per hũc modũ situato corpe mortuo in bãno faciebat de ipso q̃uoz lectiones. In ꝓma tractabank mẽbra nutritiua: q; citius putribilia. In 2ª mẽbra spũalia. In 3ª mẽbra alata. In 4ª extremitates tractabank. Et ꝑm cõcordationẽ sectarum in quolibet mẽbro videda erãt. ix. s. cõpõ/iuba/cõplo/quãtitas/nũs/figura/colligãtia/act°/atq; utilitates: z que sũt egritudines que in ipso pñt ꝓtingere q̃bus per anathomiã in dignoscẽdo ꝓnosticãdo ac etiã curãdo medicus possit auxiliari.

¶ Exprimur ẽt in corpibus deficcatis ad solẽ aut ꝙsumptis in terrã: aut eliq̃tis in aqua currẽte: aut bullitẽte anathomiã saltẽ ossiũ cartilaginũ iũcturarũ neruoz grossoz thenãtũ z colligationum. Et per istos modos in corpibus hoium afinoz z porcoz atq; aliozz multoz aialiũ ad notitiam puenik anathomie: z per alias picturas: sicut fecit Henricus ꝓdictus: qui cũ. xiij. picturis visus est anathomiã demõstrare.

¶ Oz aũt fit corp° humanũ/q; de illo fit sermo in tota medicina. Patet q; est vnũ totum rõne decoratũ ex multis z diuersis membris seu pticulis cõpositũ. Membrũ aũt seu particula ꝑm. G. in ꝓmo de utilitate particu. est quoddã corpus q̃ oino nõ est sepatum nec alteri ꝓiũctũ. Et dicit ibidem q; quedam sunt maiores quedã minores z hec qdẽ in aliã speciem diuisibiles. Et hoc est qd Aui. per alia uerba dixit in suo canoñ. li° ꝓ°. q; mẽbra sunt corpa que ex ꝑma generank humoz cõmixtione. Et sequit q; mẽbroz quedã sunt simplicia: quedã cõposita: loquẽdo de simplici z cõposito: ut medicus ꝙsideret large. Simplicia vo sunt cõsilia que nõ sunt in aliã spẽm diuisibilia: imo quamcũq; partẽ sensibilẽ recipis erit coicãs toti noie z rõne: z sunt x. videlicet: cartilago: os: neruꝰ: uene: arterie: pãniculi: ligamẽta: chorde cutis: atq; caro: z cum eis nũank pinguedo z pili z vngues: que lz nõ sint mẽbra/sed superfluitates hñt tñ utilitatẽ quãdam z gñationẽ ut mẽbra: sicut in 2° tegni innuebat. Et istoz quedã sunt sanguinea: q; est uera regñatio z cõsolidatio: q; a sanguine generantur ut sunt caro z pinguedo: quedam aũt sunt spermatica: q; a spermate habẽt oꝛtum: q̃bus non est regeneratio nec cõsolidatio uera: ut sunt ossa z omnia alia mẽbra a ꝓdictis.

¶ Et ꝓpterea membrorum simpliciũ: quedam sunt calida z humida: quedam frigida z humida: quedam frigida z sicca. Calida autem z sicca non dicunk aliqua membra: q; ultra naturam cutis ad quam comparank omnia non inuenik aliq̃d membrum simplex calidius z ficcius ipsa. Cutis enim est media nõ solum humanarum particularum: sed etiam totius subẽ generatoz z corruptoruz ꝑm. G. 2° de cõplexionibus. capo ultimo.

¶ Calida z humida mẽbra dicunk sanguis saltim materialiter. Spiritus z caro z humiditates naturales incedũt ista via: ut dicit Auer. 2° sui colliget.

¶ Frigida z humida sunt flegma adeps seu pinguedo atq; medulla.

¶ Sed frigida z sicca sunt ꝑm suos gradus: reliqua omnia ut os cartilago pili chorde ligamẽta nerui uene atq; panniculi: z hoc est pelagus in quo non licet medicum nauigare. Cõueniẽs aũt est medico recipe cõplexiones ipsorum mẽbrorum a philosopho naturali.

¶ Composita membra sunt que a ꝓdictis simplicibus seu cõsimilibus componuntur: z ideo etherogenea sunt z diuidi possunt in alias species: q; in membris cõsimilibus: z quelibet pars ipsorũ non seruat rationem totius: uocank autem organica z instrumẽtalia: q; sunt anime instrumenta: ut manus facies coꝛ z epar. Propter quod Gal. in 2° de utilitate particularũ capitulo finali. Natura idoneos ad anime mores z

virtutes corporis vniuersas cõstruit particulas. Et istoꝝ quedã sunt ꝑncipalia: quedã nõ ꝑncipalia. ¶Principalia sunt cor: z epar cerebrũ z testiculi. Nõ ꝑncipalia sunt oia alia: z istoꝝ quedã sunt minora ut oculus nasus manus: quedã maiora ut caput facies collũ hom⁹plata: z cetera octo quibus quãtũ est de pñti totũ corpus diuidit gratia cyrurgicalis doctrine. ¶Et lz ꝑdicta membra organica sint ex pluribus cõpositis gra actionis z passionis ipsorũ cum debita q̃litate z quantitate z vniuersa plasmatione. vna tñ simplex z cõsimilis inter ipsas est ꝓncipiũ totius actus. relique vo sunt gra utilitatis. Quedã qdem ut melius actus fiat. Alie vo sine qbus non erat possibile eum fieri. Alie aũt pro custodia oium harum create sunt: put hec deducunt in manibus: in p° z 2° de utilitate ꝑticularum. z per ꝙs in sequẽtibus libris in oibus alijs membris: ita q̃ tu intelligas ut dicit in 4° ꝑm Alg. nulluz corpus eẽ ociosum nec frustra. sed eẽ factũ ꝑm necessitatem cum cõuenieti cõplone z cõpõne diuersas quasdã a creatore largitas virtutes. Que qdem sortiunt in compositis mẽbris ex simplicibus sicut in simplicibus ex elemẽtis. ¶Cor enim qd est ꝓmum mẽbrũ organicũ ex ligamẽtis z pãniculis z ex carne dura lacertosa: ex qbus cõpositum est dicit eẽ siccũ ex multitudine spũum exũtium in eo: q: est sicut clibanũ igneũ totus corpis: dicit eẽ calidum. Arguũt enim medici cor eẽ calidũ z siccum: phisici tñ: q: est ꝓncipium vite eum forte dicũt eẽ tẽperatũ: aut ad calidum z humiduz esse decliue. ¶Sed id qd videt de epate ex sui eẽntia est q̃ sit calidũ z humidũ: q: maior pars suarum partiũ est carnosa sanguinea: z cum hoc ad ipm mittunt multe artaria. ¶Et cerebrũ est frigidum z humidũ: lz habeat subam medullosam dicit tñ a medulla: q: est ab humoribus: cerebrũ a spermate: z dicit calm ꝑm nãm: in 2° de partibus aialiuz. ¶Sed splen z renes ipsi etiam sunt de mẽbris calidis z humidis: q̃uis renes sint sub splene in gradu: ꝓpter grossitiẽ sanguinis q stat in splene. sicut splen est in hoc gradu satis inferior epate. ¶Et caro pulmone ponit minus humida pinguedine q: nõ effundit cum calefit ꝑm Gal. ubi supra. Calida etiam dicit eẽ: q: nutrit subtiliori sanguine sibi a corde trãsmisso: ut ipse idem Gal. dicebat 4° de utilitate: z ita per ꝙs est fillogiçãdũ de cõplexionibus aliorũ membroruz cõpositorũ: q̃ est talis cõplexionis qualis resultat ex aduenientibus z componẽtibus ipsa.

¶De anathomia cutis z pinguedinis carnis atq; musculorum. Cap̃.II.

¶Accipiendum est a cuti: q: illa ꝓmo occurrit in faciẽdo anathomiã. Est aũt cutis cooptimentum corpis z ex filis neruorũ uenarũ z artariarũ cõtextum ad defensionẽ z largitionẽ sensus creatum. Cuius due sunt spẽs: quedam coopit mẽbra extrinseca: z illa ꝓprie dicit cutis. Et istius vndecimo de utilitate capl̃o 5° notantur q̃nque differẽtie. Alia coopit intrinseca mẽbra: z illa ꝓprie pãniculus dicit: ut celle cerebri z piocraneuz cooperiẽs craneũ: z reliq̃ corpis ossa: pleura fifac ꝑcordium cordis z oium aliorũ viscerum pãniculi. ¶Pinguedo sequitur post: z est ut oleum calefaciẽs z humectãs membra. Cuius sunt due spẽs: quedam extrinseca iuxta cutiz que ꝓprie adeps nuncupat: quedã intrinseca iuxta uentrem z renes que assungia ꝓprie dicit. ¶Cõsequẽter occurrit caro: cuius sunt tres spẽs. s. caro simplex z pura que pauca est: z soluz repit in capite virge z inter dẽtes. Alia est caro glãdulosa seu nodosa: sicut caro testiculoꝝ z mamillarum atq; emũctoriorũ. Sed tertia caro est musculosa seu lacertosa z talis est multa z reperit per totum corpus ubicũq; est mot⁹ ligdus z electiuus. Musculus autem est organũ motus ligdi z electi in de utilitate particularum. z in de motibus ligdis z manifestis per totuz. ¶Et lz musculi quãtum ad sensum sint membra simplicia: sunt tamẽ ꝑm ueritatem cõposita ex neruis z ligamẽtis ac eoꝝ villis carne implẽte z pãniculo cooperiente: z ita vult Aui. in ꝓmo lib° canoñ. sui. Musculus z lacert⁹ idem sunt: sed dicit musculus ad formam muris: z lacertus ad formam lacerti. Sunt enim ista aialia ab utraq; parte gracilia z lõga saltim uersus caudã. in medio enim grossa ita z musculi siue lacerti. Non obstante Henrico qui videt inter ipsos differentiam assignare.

¶Unde notãdum iuxta intẽtionem Gal. per totũ de utilitate particu. q̃ postq̃ musculus cõpositus est: ut dictuz est ab ipso descẽdũt chorde z ligamẽta rotũda: z duz ueniũt ꝓpe iũcturas dilatant z ligãt in circuitu iunctura vna cum pãno cooperiẽte ossa z mouẽt eam: z qñ exiuerunt iũcturam iterum rotũdant z reducunt in chordam z cum carne factũ alium musculum z ab illo iteruz exit chorda z ligamẽtum z dilatant z ligãt in circuitu iunctura sequẽtem z mouẽt eam: z ita non cessat usq; ad extremas particulas: z ꝑm hoc semp musculus accedit iũcturam sequẽtẽ z mouet eam: z mẽbrũ qd mouet: z hoc declarat in brachijs. Nerui qui a nucha colli delegãtur ad brachia accipiunt formam musculi in collo z pectore. Deinde ueniẽdo ad iũcturam spatule, pijcit chorda z dilatat z comphẽdit totam iũcturam z implãtat in osse ad tutorij z mouet ipsum: z quãdo exit de iunctura humeri ad duos uel tres digitos rotũdat z reducit in chorda: z cum carne z ligamẽto qd exit a capite ossis spatule facit musculos supra medium adiutorij de qbus exit chorda que ad tres digitos de cubito ampliat z comphendit totum cubitum z mouet brachium paruum. Et post alios tres digitos rotũdat z reducit in chordam: que ingredit cum ligamẽto qd exit a cubito z carne facit musculos supra medium brachij dicti de quo exit chorda que ad tres digitos de iũctura manus parue ampliat z apphẽdit totam iũcturam manus dicte z post rotũdat z ingredit musculus in medio manus de quo chorde mouentes digitos exeũt. ¶Ex qbus appet q̃ vulnera que sunt ad tres digitos ꝓpe iũcturas sunt ꝑiculosa: q: chorde neruose ibi sunt denudate a carne z appentes: quoꝝ pũctura spasmi est gñatiua: z per ꝙs mortis inductiua ꝑm Gal. in 3° tegni z 4° terrapẽ. ¶Lacerti siue musculi auctoritate Hali ab. pte p^a. ꝓmone 3° de regali dispõe differũt gnque reb⁹/quãtitate/figura/põne/cõpõne/atq; chordarũ origine. Vñ. B. in 6° de utili. q̃tuo: sunt põnes musculoꝝ/recta/trãsuersa: z due oblique. sunt enim oẽs musculi. 531. ꝑm Aui. li° ꝓmo de anathomia musculoꝝ.

¶De anathomia neruoꝝ ligamẽtoꝝ z chordaꝝ. Cap̃.III.

¶Uia musculi q ex neruis ligamentis z carne cõponũtur post anathomiã carnis musculose de ipsis est dicẽdũ. ¶Neruus est mẽbrũ simplex ad tribuẽdũ ceteris partibus sensum z motum creatum. Et pp hoc Gal. in 4° de utili. cap° finali. dicebat tres sunt intẽtiones nature distributionis neruoꝝ. vna qdem gra sensus in sentituis organis. Alia vo motus in motiuis. Alia vo in oibus alijs ad dignotionẽ tristãtium. Et bñ dicit sentituis q: ad cartilagines neq; ad ossa neq; ad multas carnes glãduloſas nõ implãtant nerui. Ad dentes vo implãtari vident: ut dicebat in 6° libi allegati. ¶Nerui eni oẽs a cerebro per se uel per nuchã ipsius vicariam oriunt ut manifestant: z in hoc ꝙuenit cois schola phoꝝ z medicorum. vñ nerui qui oriunt a ꝑte añriori cerebri tales sunt ut ps illa molliores z ad dãdũ sensum ꝓmptiores. Qui dã vo a posteriori ꝑte a nucha que descẽdit ab eo z tales sunt duriores z ad motum manifestiores. ¶Utruz aũt sensus z motus ferant per vnũ neruũ aut per diuersos. Gal. videt tenere in p° de interiorib⁹. z 4° de morbo. q̃ aliquotiẽs per vnũ: aliquotiẽs per diũsos. Et hoc idẽ tenet schola nra mõtispessulani. difficilis est mã. Et difficilius est inuestigare utrũ ꝑdicta deferant subalr aut radi-

calr:q̃re meli⁹ est eã obdormire. ¶ Quicqd sit septẽ sũt paria neruoꝝ que imediate oriunt a cerebro ꝛ.xxx. que per mediũ nuche ꝛ vnũ sine comite:qui orit p finẽ ossarij:ut ponit Haliab.p̃mone 2⁹ ptis p̃ libr regal' disp̃onis.

¶ Ligamẽta sũt de neruoꝝ nã ab ossib⁹ tñ oriunt:q̃rũ sũt duo modi:q̃dã ligãt ossa ab itra:q̃dã ab ex ligãt totã iunctur̃ã.ita dicebat.B.12.de util'.cap⁹ p⁹.Ossiũ articulatio in circuitu cõprehẽdit ligamẽtis fortibus ꝛ remissiuis.

¶ Chorde seu tenãtes qõ idẽ est sunt ẽt de nã neruoruꝝ ꝛ magis.nã sicut ligamẽta sũt media'iter neruos ꝛ ossa:ita ꝛ ista inter ligamẽta ꝛ neruos a musculis oriunt ꝛ a neruis suscipiũt sensus ꝛ mot⁹ gb⁹ mouent mẽbra. Et ut dictũ est lz sint rotũda dũ exeũt musculos/amplianꝫ dũ ueniũt ad articulos.situanꝫ enim in circuitu mẽbri:ita q̃ intrinseci trahũt mẽbrũ:extrinseci vo ip̃m extẽdunt. Est tñ q̃ qñ vnus trahit q̃ alter relaxat.ꝛ ideo per incisionẽ extrinsecã pdit flexio per intrinsecã extẽsio:ita ponit Gal'. in p̃mo ꝛ.12.de utilitate particularum.

¶ De anathomia uenarũ ꝛ artariarum. Caꝑ.IIII.

Licet uene ꝛ arterie p̃m ũtẽtionẽ.B. in.16.de utilitate pticularũ.differãt q̃ꝫtuꝝ ad p̃ncipia:q̃ uene oriũtur ab epate:artarie a corde:ꝛ in aligb⁹ locis sepaꝫ uena ab artaria:ut in manifesto brachioꝝ ꝛ in rete mirabili:artaria tñ nulla repit sine uena:q̃si in residuo corpis coionẽ h̃nt ꝛ distributionẽ sil'em:ꝛ pp hoc de ipsis sufficit cyrurgico i fil' facẽ p̃monẽ:ꝛ ita fecit Gal'.i loco allegato. ¶ Quid aũt est uena:q̃ locus sanguis nutrimẽtalis. ¶ Quid aũ artaria:q̃ locus sanguis spũalis notũ est apũd omnes. ¶ Jsta aũt uasa post q̃ꝫ orta sunt a suis p̃ncipijs bifurcantur ꝛ vna ps tẽdit suplius ꝛ alia iferius:ꝛ quelibet ps ramificaꝫ:ꝛ ramificãdo deducit ad extrema corpis ad nutriẽdũ ꝛ viuificãdũ mẽbra vniuersa. ¶ Particulares uene que sui magnitudine emorroisagie pticulũ inferunt:dicenꝫ in anathomia magnorum membrorum.

¶ De anathomia ossium cartilaginum vnguium ꝛ pilorum. Caꝑ.V.

Vltimo anathomizanꝫ ossa:q̃ illa sunt i pfundo corpis.vñ ossa sunt pticule duriores tot⁹ corpis:ꝛ sũt fundamẽtũ ꝛ sustẽtaculũ oium aliarũ pticularũ. Est tñ q̃ cũ hijs aliq̃ sunt ad custodiã ꝛ tutelã pticulaꝝ iteriorꝝ ut craneũ pect⁹ atq̃ dorsum. ¶ Sunt eni ossa in corpe nr̃o post q̃ꝫ fuerint bñ cõputata ꝛ Aui.p⁹ can̄.sui.248. p̃ter fisamiã ꝛ os laude in quo fundat lingua. ¶ Ossa corpis reciptũt diũsitates penes nũm ꝛ formã mãe. Quedam ratione sui. Alie rõne tũcturarũ in se hñt diũsitatẽ:q̃ q̃daꝫ sunt medullosa: q̃dã nõ hñt ipsam. Jtẽ q̃dã sũt recta:q̃dã tortuosa:q̃dã ẽt sũt magna:q̃dã pua. ¶ Oia eni ossa grossiora sunt apũd tũcturã q̃ꝫ circa mediũ.rõne tũcturarũ hñt diũsitates:q̃ q̃dã hñt additiones intrãtes:quedã uacuitates recipientes:quedã utrũq̃:quedã neutrũ. ¶ Que aũt hñt additiones ꝛ uacuitates dictas:quedã clauales ut dẽtes:quedã serratiles ut craneũ:quedã nodosas in utroq̃ capite/ ut ulna ꝛ coxa:quedã foueales ut focilia:quedã utrunq̃ ut digiti. Que vo carẽt utroq̃ iũgunt solidatiue:ꝛ talia hñtia tales rotũditates ꝛ foueas ꝓprie faciũt tũcturam:q̃ bus accidit dislocatio.alijs vo separatio.

¶ Cartilago q̃si est de natura ossis:est tamen ipso mollioꝝ ꝛ est facta ad defectum ossis supplẽdũ ut in palpebris naribus ꝛ auribus ꝛ ut melio⁹ fiat contũctio ossium cuꝝ vicinantibus ut in thorace ꝛ in anchis ꝛ in extremitatibus ipsorum ne in motu cassarentur.

¶ Vngues sunt facte in extremitatibus membrorum ad melius captendum.

¶ Pili vo sunt facti ad decorandum ꝛ purgandum.

Doctrina.II. De anathomia mẽbroꝝ cõpositoꝝ ꝛ p̃prioꝝ.

¶ De anathomia olle capitis ꝛ partiũ eius. Caꝑ.I.

Expedita anathomia mẽbroruꝫ simplicitũ ꝛ totiꝰ corpori coiũ uenientiũ est ad anathomiã mẽbroꝝ cõpositoꝝ ꝛ singulariũ. Et lz sicut dictũ est quedã sint maiora quedã minora nihilomin⁹ anathomia ipsoꝝ tractabit in 8.capꝫ̃s p̃m diuisionẽ pticularũ maioꝝ.2⁹ q̃ talis diuisio sensibilis est magis manifesta:ꝛ cũ hoc modus medicãdi uariat p̃m ipsam. ¶ Jncipiet tñ hic a capite precipue a cerebro ꝛ ab olla p̃tinẽte ip̃m:pp hoc/q̃ ip̃m loc⁹ ꝛ habitatio rõnalis aie existit:ut ipsemet.B.dixit in de utilitate pti.li⁹ 9⁹.cap⁹ 4⁹.ꝛ p⁹ de custodia sanitatis ca⁹ 9⁹. Jdẽ habet 3⁹ interiorꝝ.ꝛ in cõmẽ.3.regiminis acu.

¶ Circa ollã capitis ꝛ ptes ipsi⁹ ingrẽda sũt illa nouẽ que dicta sũt supi⁹ per cõmẽ.alexãdrinũ in li⁹ sectarũ que requirunt in quolibet mẽbro.s.iuuamẽtũ/positio/colligãtia/quãtitas/figura/suba/cõplo/nüs ptiũ / ꝛ egritudies. ¶ Olla capitis p̃m phm dicit ps capillata in qua mẽbra aiata p̃tinenꝫ:ꝛ in h̃ appet et⁹ iuuamẽtũ. ¶ Et⁹ eni positio ꝛ sit⁹ est in altiori loco tot⁹ corpis:utrũ pp oculos aut pp gd cyrurgic⁹ nõ hẽt p̃siderare. ¶ Colligãtia est manifesta:q̃ cũ facie ꝛ collo.ab ipso eni p̃ducunt oẽs pticule ꝛ musculi mouẽtes caput in collo iplãtanꝫ.vñ Halia. in 3⁹ p̃mone pti.p̃me.lacerti caput mouẽtes sunt duplices.altera eoꝝ spẽs p̃pe caput mouet sine alijs:originez hñtes post auriculas quousq̃ pueniũt ad furculas. scda aũt cõmunis est ipsi capitti ꝛ collo de gb⁹ dicet in collo. ¶ Quãtitas ipsi⁹ olle est maioris capacitatis cũ cerebꝝ in hoie sit mai⁹ ceteris aialib⁹ q̃ꝫtitatis eq̃lis. ¶ Forma ei⁹ est rotũda ad modũ spe ex utraq̃ pte leniter compsse ꝛ p̃m h̃ gibbosa opz fieri:q̃ p̃m posteriora ꝛ añriora i 2⁹ tegni. Et cãm isti⁹ figure dicebat.B.8⁹ de utilitate pticularũ cap⁹ penul⁹.oium figurarũ ingt vir passibilis:ac ẽt ꝛ maxima ꝛ capacissima oium eq̃lẽ h̃ntiũ p̃metrũ est rotũda. ¶ Suba ẽt ei⁹ appebit eẽ ossuosa ꝛ pãniculariscac medullaris. Et cõplo frigida per nũm ptiũ ipsi⁹. ¶ Partes aũt olle capitis p̃m Aui.in suo can̄.li⁹ 3⁹.cap⁹ p⁹.sũt x.aut.xj.vꝫ cõtinẽtes ꝛ totidẽ p̃tẽte. ¶ Primo ab ex sũt capilli:post cutis:deinde caro musculosa:deinde panniculus grossus:post vo craneũ:subsequẽter ab itra.p̃mo sunt dura mr̃ ꝛ pia mr̃:deide suba cerebri:post vo de sbtus cerebrũ iterum pia mr̃ ꝛ dura mr̃:ultimo rete mirabile:deinde os qd est cerebri basis:ꝛ explãtationes neruoꝝ oriẽtiũ ab eodẽ:de q̃bus per ordinem est dicenduꝫ. ¶ De pilis cute ꝛ carne musculosa satis est supi⁹ dictũ. ¶ De grosso pãniculo quẽ.B.uocat p̃craneum qui copit totũ craneũ. Est sciẽdũ q̃ est neruosus ꝛ orit a dura mr̃e ꝛ ligat ab ea cũ ligamẽtis neruis uenis intrãtib⁹ ꝛ exeũtibus per cõmissuras cranei. ¶ Cõsequẽter inuenit os qd craneũ nũcupaꝫ ꝛ non ex vno osse p̃tinuo:sed ex septẽ cõtiguis ordinatũ ad hoc q̃ si acciderit lesio in vno nõ trãseat ad aliud ꝛ cõiũgunt cũ cõmissuris serratilibus ut uapores ab ipso cerebro ualeãt expirare. p̃muꝫ ossiũ olle capitis est a pte añriori ꝛ est coronale dictum: qd durat a medio orbitarũ usq̃ ad cõmissurã trãsuersantem craneũ:ꝛ sunt in eo foramina oculoꝝ ꝛ colatoria nariũ ptita per quãdã additionẽ ossualẽ ad modũ criste galline a qua implãtaꝫ cartilago diuidẽs nares. Est tñ sciẽdũ q̃ coronale aliquotiẽs inuenit diuisum cuꝝ cõmissura in medio frõtis trãsuersalr:qd utplurimũ in mulieribus repit. ¶ 2ᵐ os est a pte posteriori dictũ occipitiale ꝛ pcludit per quãdã cõmissurã descẽdẽtẽ trãsuersalr ad modũ lre caude clfre de.7.ꝛ est durũ pforatũ inferi⁹ p vñ descẽdit nucha a cerebro per mediũ spõdiliũ usq̃ ad finẽ dorsi. ¶ 3ᵐ ꝛ 4ᵐ sunt in medio lateralr dicti parietales ꝛ diuidunt per quãdã cõmissurã p̃m lõgitudinẽ ollẽ ꝛ per duas cõmissuras dictas usq̃ ad ossa aurili ꝛ sunt q̃drata. ¶ 5ᵐ ꝛ sextũ sunt ossa dicta petrosa:q̃ dura:ꝛ dicta etiam mẽdosa:q̃ squamose cõiũgunt cum parietib⁹

dictis:in qb⁹ sunt foramina auriū:z additiões mamillares emūctorioꝝ:z ꝓducunt ꝑm lōgitudinē pietaliū dcārū a cōmissura laude usq; ad medium ossium timporꝝ. ¶7^m os est basillare seu baxillare:qđ uelut cune⁹ est firmās z sustinēs oia dicta ossa supⁿ palatū:z in eo sunt foramina z spōgiositates multe ad expurgādū superfluitates grossas:z cū ꝑ durissimā hēt subam. ¶Sūt ḡ septē ossa olle capitis:z ita iueniunt in capitib⁹ mortuoꝝ coctis z diuisis cū aq̄ bulliēte. ¶Etiā nūat ea.B.xj.de utili.ca⁹ 2⁹.ultra duo ossa mouit bregmatis que ꝙtinent vndiq; a duob⁹ ossib⁹ duris z dēsis z osse posteri⁹ z aūri⁹ in quo applicant ossa timporis.7^m est illud qđ ꝑm palatū basillare qđ qdā supiorie gene.Quidā vo capitis estimāt in iacēs ambob⁹ ad istar cunei. ¶Ex qb⁹ appet q; Guilł.z Lāfrācus z ēt Hēricus male viderunt anathomiā:q: dicūt os basillare eē sub osse laude:z eē vnū de ossib⁹ colli. Et dicūt ēt ossa petrosa eē addita supⁿ ossa pietalia z non tāgētia cerebrū neq; eē de ꝓncipalib⁹:cui⁹ oppositus est. ¶Sequit ergo q; septē sūt ossa ꝓncipalia ꝙtinētia cerebrū:sūt tñ aliq̄ pua ossa nō ꝓncipalia pp aliq̄ iuuamenta: ut os criste diuidēs collatoria narīū infra coronale:z ossa parua que sūt faciei z nō olle:z qdā sunt ossa arcualia:z q̄dā claualia ꝛb osse aurīū in qb⁹ ꝙplātant z firmant musculi seu chorde mādibulā apiētes:z ita nūat Halłab.ꝑmone 2⁹.pti.ꝑme libri regalis dispōnis.ca⁹ de ossiū capitis assignatiōe:z pp ꝛb dicebat.oia igit que in craneo sūt ossa sunt.xv. ¶Alui.vo q nō posuit nisi qnque itellexit de hūtib⁹ ueras cōmissuras serratiles:q̄s tres posuit:cū aūt eēnt alia duo vnū in quolibet latē hūtia cōmissuras squamosas z mēdosas nō negauit:imo in fine capli sub ossibus parū intellexit.z hec sufficiāt de anathomia cranei z per ꝙs ptⁱcularū qnque extrinsecus ꝙtinentium.

¶Partes aūt itrīsecas ꝙtās nō poteris demſare ad oculū nisi diuidat craneū aut aliq̄ serra ꝑm rotūditatē:z tūc eleuata pte supiori ꝑmum qđ occurrit est dura mr̄ z pia mr̄ z sūt duo pānⁱculi uenosi.vn⁹ a pte cranei:z alter a pte cerebri iuoluētes z coopiētes totā subaz ipsi⁹.A dura mr̄e orīt per cōmissuras picraneū.a pia mr̄e ifūdit in cerebro nutrimētū z uenūl eis uene z artarie ad ītra p foramina ossiū iferioꝝ z ab eē p cōmissuras ossiū supioꝝ. ¶Deide sequit sub ipsis suba cerebri z est mollis z alba figure rotūde seclusis additiōib⁹ que sūt in ipso:z additionib⁹ ipsi⁹ ꝑm lōgitudinē a medio ad aūri⁹ geminātur z duplant sensitiua z alia organa multa:z si aliqđ ipsorū patiat reliquū famulet.8.de utilitate. ¶Cerebrū ꝑm lōgitudinē hēt tres uētriculos:z vnusq;q; uēter hēt duas ptes:z in q̄libet pte organiçat vna vt⁹.In ꝑma pte uētriculi aūrioris assignat sensus cois.in 2ª imaginatiua.In medio uētriculo situat cogitatiua z rōnalis.In posteriori vo ꝑuatiua z memoratiua:z q; iter istos uētriculos aūrior est maior:medi⁹ mior:posterior mediocris:z de vno ad aliū sūt meat⁹ p quos trāseūt spūs z in aūrtori sunt additiōes mamillares in qb⁹ fundat sensus odorat⁹:z ab ipso in maiori pte oriunt duo paria neruoꝝ sensitiuoꝝ q ꝓducunt ad oculos z ad aures ad linguā z ad stomacuz z ad cetera mēbra ut dicet:z organicoꝝ z foramina p vñ trāseūt:z quō nō nudi:ꝛ iuoluti pānⁱculis icidūt potestis vidē. ¶Circa mediū uētriculū nota locū uocatū lacuna z vmiformis z anchaformis z carnes glāduloſas replentes z sub panniculis rethe mirabile situat artarijs solis a corde uenientib⁹ ꝙtextū in qbus fit per ebullitionē de spū vitali aialis. ¶Ultimo ispicies quō nucha uel dorsalis medulla apegelifeda.i.a pte posteriori cerebri orīt z nō nuda:ꝛ iuoluta duob⁹ pānⁱculis:quēadmodū z cerebrū descēdēdo per mediū spōdiliū usq; ad finē dorsi:a q̄ oriūtur ꝓncipalr nerui motiui ut iferi⁹ dicet.ipsa enim similis est cerebro:imo ps eius videt:z ꝓpter hoc sinthomata sua sunt sicut cerebri:ut dicit Gal.in.12⁹ de utilitate ptⁱcularū.cap⁹.12⁹.z ita est expedita anathomia olle capitis z partiū eius quātū ad.vj.que regsita sunt in ipso.

¶Restat nūc vidē de egritudinib⁹. Olla capitis pōt pati vulnera apata z malas cōplones. Ex qb⁹ appet q; vulnera penetrātia totū craneū sūt piculosa z magis tāgētia telas cerebri. Et adhuc plus tāgētia suba cerebri:propterea opationes circa cōmissuras sūt suspecte de casu dure mr̄is supⁿ piā:z de icisione cerebri. Oēs icisiões capitis debēt fieri ꝑm icessum piloꝝ:q; ita uadūt musculi. Dodū ligādi dat ꝓprīū ꝓpter rotūditatē:ut dicīt infra.

¶De anathomia faciei z partiū eius. Cap̄.II.

p Articule faciei sunt frōs/supcilia/oculi/nares/aures/tempora/gene/os/z mandibule cum dentibus suis.

Frons nō ꝙtinet nisi pellē z carnē musculosam:q: os qđ est subtus est de coronali qđ ꝑm superiorē tabulā eleuat z ampliat eius spōgiositas ac si eēt ibi os duplicatū:z facit formam supciliorum.

Supcilia aūt sunt ad decorē:z pp oculos formata:z ideo pilis sunt ornata. Incisiones circa istas partes uel particulas debent fieri ꝑm longitudinem corporis:q; ita uadit musculus qui mouet supercilia z non ꝑm rugas.

Oculi sunt instra visus z sunt infra orbitaz que est ps coronalis z ossiū timporuz collocati:quoꝝ originē in ꝑ⁹ de utilitate .cap⁹ finali: ita narrat Gal'.Neruos opticos opz eē ꝓforatos ut esset via spūs:z ꝓcedē a duab⁹ ptibus:z q; vniunt iter craneū:z postea sepant ad quēlibet oculū de pte a qua oriunt nō cructādo neq; ꝑmutādo se de dextris a sinistris ut putauerūt qdā.sunt enim ipsi cōpositi ex septē tunicis z trib⁹ aut q̄tuor humorib⁹. ¶De septē tunicis ꝑma ab eē est ꝙtūctiua alba z grossa que circundat totū oculū excepto q; appet de cornea z orīt a pānⁱculo coopiēte craneum. Alie vo sunt mäliter tres circūeūtes totū oculū:z pp diuersitatē coloꝝ uartātiū se circa medium oculi in loco dicto yride dicunt sex formalr tres a pte cerebri z tres ab eē.Prima orīt a dura mr̄e:z ps iterior dicīt sclirotica:exterior cornea.Scda orīt a pia mr̄e z ps iterior dicīt secūdina z exterior vuea:z hēt foramē pupille.Tertia orīt a neruo optico:z ps iterior dicīt retina:exterior supⁿ cristal linū dicīt aranea. Et ita sunt septē tunice in oculo formaliter distincte z nō nisi tres ꝑm ꝙtinuationē mālē. ¶Ex trib⁹ humoribus⁹.Primus est cristallin⁹ in medio oculi situat⁹ coloris cristalli forme grādinis in quo ꝓncipalr fūdat visus post ipm vsus cerebrū est vitreus sustinens z compḥēdēs a pte posteriori cristallinū qui ambo inuoluunt cū pānⁱculo iā dicto in neruo optico. Post vo a pte anteriori magis est humor albugineus compḥēsus iter dictā telā z illā que a pia mr̄e tā est orta. Quartuz humorē assignat Gal'.z ꝑbat in loco ꝑallegato in regione pupille ethereū lucidū z totū spumosum:z talis ponitur cōpō oculi in se:nihilomin⁹ hēt neruos motiuos descendētes a scdo pari neruoꝝ:z musculos sex ipm mouētes: z uenas z artarias z carnes spōgiosas circa lachrymales spatia replētes. ¶Et hēt iuxta se palpebras cartilaginosas cū pilis determinatis supiores claudētes cū vno musculo z apiētes cū duob⁹ trāsuersalib⁹:quoꝝ iuuamenta z modi magis specificant in Jesu de oculis z in Alcoatim z in libris spālib⁹ oculoꝝ: cyrurgico tñ sufficiūt ista.

Forma nasi cōtinet ptes carnosas z ossuosas atq; cartilaginosas.pars carnosa habet cutim z duos musculos circa ipsius extremitatez: ps ossuosa habet duo ossa triangulata:quoꝝ angulus est supⁿ nasum z bases iūgētes se ab vna pte per mediū lōgitudinis nasi:z ab alia ꝑm genas.ps cartilaginosa est duplex.vna exterius que facit extremitatē nasi:alia iterius que diuidit nares. ¶Nares eni sunt duo canales ascēdētes usq; ad ossa colatorij:ubi applicantur additiones mamillares cerebri in qbus est odoratus z descēdentes

usq; ad palatum post wulā: per quos canales attrahitur fumalis euaporatio ad loca dicta ⁊ aer ispirat ⁊ respirat ad pulmonē tpe suo ⁊ cerebri expurgant superfluitates.

Aures carthilaginose ⁊ anfractuose sup̄ os petrosum ad audiēdū sunt ordinate: ad q̄s peruiūt foramina tortuosa dicti ossis ⁊ porī sui nerui de gnto pari neruor cerebri in gbus est audit⁹. Et sub auri⁹ sunt carnes glādulose que sunt cerebri emūctoria iuxta que loca trāseūt uene: que ut dicit Lāfrācus: portāt ptem māe spmatice ad testiculos: que si inciḋank pdik generatio. Cuius ptrarīū tenet. B. ut in de flōmia recitat Auic.

Tempora gene ⁊ maxille sunt ptes laterales faciei ⁊ ptinēt in se carnē musculosam cū uenis ⁊ artarijs ⁊ ptes ossuosas: musculi illarū ptium sunt multi. p⁹ sunt septē mouētes genas ⁊ labia supiora. ⁊ hz Auic. uenīūt a furcula ⁊ a ptib⁹ iferiorib⁹. Deide sūt xij. ꝑm Halitab. qui mouēt mādibulā iferiorē: q̄dā eorū apiēdo qui uenīūt a loco clauiū a pte aurīū: q̄dā claudēdo qui descēdūt de supi⁹ trāseūdo sub ansa ossiū temporis: ⁊ dicunk temporales: ⁊ sūt ualde nobiles ⁊ sensitiui: quor lesio est multū piculosa. ⁊ iō nā sagaciter ad custodiēdū eas ansam dictā in ossib⁹ tempor ordinauit. Sunt ēt alij musculi ad molliēdū ⁊ masticādū ⁊ illi uenīūt a pomis maxillarū. Oib⁹ istis musculis uenīūt nerui de tertio pari neruor cerebri. Sūt ēt cū istis uene ⁊ artarie mlte ⁊ maxime circa tempora ⁊ āgulos oculor ⁊ labia utraq;. ¶ Partes ossuose. s. dictarū ptiū sunt multe. ꝑmo ossa genarū: hz nō appeant nisi duo iūcta sub naso: sūt tñ no uē: ut dicit Gal. sunt ēt duo ossa partis seu temporis: que faciēdo vnā ptē orbite ⁊ eminētiā pomalē circa genas ꝑducūt quādā additionē ossis petrosi ordinādo ansam dictam sub qua trāseūt ⁊ custodiunk musculi temporales. Sūt ēt ossa mādibule inferioris: de qb⁹ dicit Gal. in xj⁹ cap⁹ penul. iferioris vo gene os vnā hēt in ipso solaz diuisionē nō oīno manifestā ꝑm extremitatē barbe: quam pp didimationē dicebam⁹ factā: ⁊ in extremitatib⁹ habet rugalitatē circū oppositā vsus temporalē musculum tenentem rubriformes uocatas explantationes.

Cōsequēter ueniēdū est ad pticulas oris que sūt. v. labra de qb⁹ dictū est dētes lingua palatū ⁊ wula. ¶ Dētes q̄dē sunt de nā ossiū: hz dicank hic sēsus hz Gal. in. 16⁹ de util. h tñ est rōne quo rūdā neruor descēdētiū a 3⁹ pari ad radicē eor. sūt enīz utplurimū. xxxij. l. xvj. in q̄libet mādibula: hz in aliqbus nō iueniank nisi. xviij. vz duo duales: duo q̄drupli: ⁊ duo canini: ⁊. viij. molares ⁊ duo caysales. ⁊ hñt radices infixas in mādibulis: q̄dā vnā: q̄dā duas: q̄dā tres: q̄dam q̄tuor: quorum iuuamenta sunt nota.

Lingua est ptícula carnosa mollis ⁊ spongiosa ex multis neruis ligamētis uenis atq; arterijs cōposita pp gustū ꝓncipaliter ordinata ad loquendū ⁊ cibū in ore gubnādū utilitatē p̄bēs ad ipsam uenīūt nerui gustatiui ⁊ motiui de 4⁹ ⁊ de 6⁹ pari neruor. hēt enīz noue musculos qui ab additōe sagittali ⁊ ab osse laudi formi oriunk. Sub ea sunt carnes glādulose in quibus sunt duo orificia per vnde egredik saliua tanq; eius colamētū ⁊ humectatorīū ex natura ordinate retro ipsam linguam uersus palatū sunt fauces amigdale ⁊ wula pēdēs ad preparandum aerem suo iuuamento.

Palatum uocat tota supior ps oris ⁊ est uelatū vna cū suis ptib⁹ quodā pāniculo ortō a pāniculo anteriori ipsius stomaci ⁊ meri: ⁊ hec sufficiāt de partibus faciei. ¶ Egritudines p̄nt pati multas ⁊ diuersas: ad curationem quarū ⁊ pnosticationez multum conferunt prefata.

¶ De anathomia colli ⁊ partium dorsi. Cap̄. III.

Vid sit collū ⁊ q̄lis sit⁹ ei⁹ ⁊ colligātia nullus ignorat. Oz gra faringe seu trachee artarie: qđ idē est ꝓncipaliter: ꝑinter gra ptiq

9 cularū aliarū ascēdētiū ⁊ descēdētiū per ipm factū sit i. 8 de util. ptic. quenīēter est demōstratū. Sūt enī in collo duplices ptes: ptinētes vz que ꝓpe collū ꝓstituūt: ⁊ ptēte que per ipm trāseūt. ¶ Partes ptinētes sunt carnes ⁊ cutis musculi ⁊ ligamēta ⁊ ossa. ¶ Cōtēte sūt trachea ysophagus siue meri: epigloti siue guttur uel gula. nerui uene ⁊ artarie: ⁊ portio nuche siue dorsalis medulle: quorū anathomiā per ordinē dicamus incipiēdo a trachea tanq; a ꝓncipali. ¶ Expedita anathomia ⁊ diuisa gula siue collū ꝑm lōgitudinē añ⁹ius. Primo appebit trachea artaria que est via aeris ad pulmonē ꝓcedēs de ipso ad guttur siue ad gulā uel epiglotū cōposita ex multis cartilaginosis anulis icōpletis a pte meri ꝓiunctis seriatim ⁊ ligatis cū pāniculo forti ⁊ leni. ¶ Deide post ipsam sup̄ spōdiles est meri siue ysophagus que est via cibi ꝓcedens de gutture penetrādo dyafragma usq; ad uētrē siue stomacū: ⁊ est cōposita ex duab⁹ tunicis villulatis intrinseca ptinuata cū pellicula oris ⁊ extrinseca carnosa: que q̄dē ptinuank cū pelliculis ipsi⁹ uētris. ¶ Sup̄ istas duas vias a pte oris gula est siue guttur uel epiglot⁹ q̄ pro eodem reputo quātū est de pnti: ⁊ est ptícula cartilaginosa creata ut sit uocis instrm ⁊ clauis faringe tpe trāsglutiōis mediāte q̄dā additione linguiformi que est in altera ptium ei⁹ que q̄dē ex trib⁹ cartilagib⁹ est cōposita circa quam duo musculi iplātank totū ⁊ singulas ptes mouētes ascēdēdo descēdēdo ⁊ alios mot⁹ faciēdo ꝓut in libro de uoce ⁊ de motib⁹ ligdis clarissime est deductū. ¶ Deinde ꝓsiderabis neruos duplices descēsiuos ad stomacū ⁊ ad viscera pp sensum reūsiuos reūtētes de iferi⁹ pp uocem supi⁹ iuxta epiglotū. ¶ Cōsiderabis ēt magnas uenas ⁊ artarias que ramificate iuxta furculā ascēdūt per latera colli ad ptes supiores que guidegi ⁊ appoplectice ꝓfūde seu subetales nūcupank: q̄rum icisio est ualde piculosa. ¶ Cōsequēter gra ptiū ptinētiū ⁊ faciētiū collū que sūt cutis carnes musculi ligamēta ⁊ ossa seu spōdilia septez videak anathomia gñalis spōdiliū ⁊ dorsi toti⁹. ¶ Spōdile dicit⁹ os ꝓstituēs dorsum foratū in medio per q̄ nucha trāsit ⁊ in lateri⁹ per vñ nerui exeūt multa hñs additamēta ascēdētia ⁊ descēdētia ⁊ exteri⁹ faciētia spinā dorsi saltim media ꝓcedētia. ¶ Dorsum est illud q̄ uelut cepa seu carina posteri⁹ a capite usq; ad anū ex multis ⁊ uarijs spōdilib⁹ successiue ad tuēdum nucham ordinat. ¶ In dorso ait Gal. 12. ⁊. 13. utilitatis ptic. sūt q̄tuor maxime ptes. s. collū spatule lūbi: ⁊ uocatū ab aliq⁹ sacruz os: ab aliq⁹ amplū. Scōm in colluz sunt septē spōdiles ꝑm methafrenū q̄ spatula di. xij. ꝑm lūbū. v. ꝑm sacruz os q̄tuor. ¶ Sūt ergo ⁊ q̄tuor uere spōdiles ⁊ q̄tuor ossis sacri: ⁊ tres ossis caude que uere nō sūt spōdiles: sed similitudinarie ut vicarie: q̄re tres ꝑme sunt ualde grosse ⁊ nō hñt additamēta nec foramina a latere: sed añ: ⁊ sunt multū cartilaginose saltim ultime gracilātes se ad modū caude. Et ita in sūmo dicunk. xxx. spōdiles. Et si per quodlibet spōdile trāsit vnū par neruor oriētiū a nucha xxx. erūt paria neruor nuche ⁊ vnus sine comite que ab ultima ei⁹ orit pte. Et si a cerebro septē erit sūma neruoruz. xxxviij. ut supius de neruis ⁊ in capite de nā nuche fuit dictū. ¶ Sūt etiā ꝓterea in lateri⁹ spōdiliū dorsi p dicti ꝑm lōgitudinē quedā carnes musculose adiacētes ut sunt neruis culcitra que vulgariter lōge appellantur: ⁊ cū hoc pāniculus uelut supra craneū: ⁊ alia ossa grossa ligās spōdiles oēs. ¶ Sūt ergo in collo spōdiles septē per latera: quor forata egrediunt septē paria neruorū a portione nuche que ibi trāsit qui portāt sensum ⁊ motuz ad humeros ⁊ brachia ⁊ ad ptes aliquas capitis ⁊ ipsius met colli carnes colli sunt triplices lōgales ꝓprie dicte cerulee iuxta spōdiles: ut dictū est iacētes musculose ex gbus fiūt thenātes mouētes caput ⁊ collū qui sunt. xx. in numero: ut ait. B. ⁊ carnes replētes uacua loca. ¶ Ligamēta coia ligātia caput cū collo ⁊ spōdilibus sunt multa.

a pte añriori sunt duo grossa descẽdẽtia de sub aurib⁹ ad furculã: a posteriori vo pte sũt alia maiora ligãtia spondi les dorsi in laterib⁹ descẽdẽtia ad spatulas alia maxima: ita q; musculi tenaces ⁊ ligamẽta stãt in circuitu colli circ cũflectẽtia eleuãtia ⁊ circũuoluẽtia collũm ⁊ caput. absq; eni nõ est possibile facẽ articulationẽ ꝑm. B. ubi supꝰ. Ex gb⁹ appent illa sex uel septẽ que ingrunt in quolibet mẽbro. ¶ Restat nũc vidẽ de egritudib⁹. Collũ multas pati põt egritudines ⁊ in se ⁊ in suis ptẽtis: ut vulnera dislocationes apata que in eo oia sũt piculosa. Appet ḡ q; in passiones in ipso debẽt fieri ꝑm lõgũ: q; talis est incessus ptiũ eius ꝓpriũ modũ dat ligãdi ut dicẽt infra.

¶ De anothomia homoplatis ⁊ brachiorum seu manuũ magnarum. Capꝰ.IIII.

Post collũ sequit clibanũ seu thorax p ſz q; supꝰ ptes superiores ipsius ab eꝝ iplãtant spatule: ⁊ per ꝯis brachia. iõ de ipsis est ꝑus dicẽdũ homoplata spatula humerus ꝓ eodẽ sumunt de pñti: que aũt sũt ista ⁊ q̃lis est eoꝝ sit⁹ ⁊ colligãtia tã apputt. Ista aũt sunt ad appẽdẽdũ ⁊ defendẽdũ organa in ꝑmo de utilitate per totũ. ¶ Creator locoarmoꝝ hoiem manib⁹ ⁊ rõne ꝑmuniuit: vñ dixit uere. B. Ari. q; manũ añ organa ⁊ rõnem ante artes dixit. ¶ Partes aũt cõponẽtes ista sunt cutis caro uene arterie nerui musculi chorde ligamẽta pãniculi cartilagines atq; ossa de gb⁹ per ordinẽ in istis est videndũ. ¶ Et primo de ipsa spatula in qua q̃lis est cutis ⁊ caro tã supi⁹ est dictũ: musculi ⁊ chorde mouẽtes brachiũ descẽdẽtes de collo ⁊ pectore per ipsam trãseũt ⁊ comꝑhẽdẽtes ⁊ iuolvẽtes iũcturã ossis wule siue adiutorij iplãtant. ¶ Nerui a nucha colli deriuant: uene ⁊ artarie ab iferi⁹ ramificant: ut dictũ est: uerũ q; talia in spatulis nõ multum manifestant de ipsis ꝑmo abbreuiat. ¶ De ossib⁹ est sciẽdũ q; ipsa sunt duo. ꝑm est os spatulare a pte dorsi. 2m est os furcule a pte thoracis. ¶ Os spatulare q̃si assimilat palle: q; est latũ ⁊ tenue a pte dorsi cũ q̃dã eminẽtia tenui p mediũ a pte iũcture est aliquãtulũ lõgũ rotũdum ad modũ manubrij cũ trib⁹ additamẽtis in fine. ¶ Primũ est fouea que in medio recipiẽs caput wule. 2m est supius ⁊ curuũ ⁊ acutũ ad modũ rostri corci. 3m est a pte siluestri magis curuũ ad modũ anchore. ¶ Os furcale est rotũdũ ⁊ firmat in ꝙcauitate q̃dã in pte supiori ossiũ thoracis ⁊ hẽt duas brachas. vna tendit ad vnũ humerũ: ⁊ alia ad aliũ ⁊ ligat ⁊ firmat illas duas additiones rostrales ut' illa fouealis de medio firmi⁹ teneat caput wule in iunctura. Nõ sunt aũt illa additamẽta ossa alia ab osse spatule: ut dicũt Lãfrãcus ⁊ Heꝛicus: sed sunt ptes subales ipsi⁹ ⁊ q; hoc sit ueꝝ experiẽtia docet. Et ita affirmat Gal. 13. de utili. pti. capº 2º ⁊. 12. dicẽs ipsas hõplatas caput accõmũ idest extremitatẽ humeri tegẽs: ⁊ eã claui copulãs: sil' q; dẽ coopimẽtũ ⁊ custodia debẽs eẽ totius articulationis que ꝑm humerũ sil' gdẽ ⁊ ꝓhibet exire supi⁹ caput brachij: ⁊ cũ hoc hẽt tres magnas colligationes exĩtes de capite humeri ad ulnã: ⁊ in circuitu stringit a maximis musculis uenientibus a pectore ⁊ spatula implantatis ossi ulne mouẽtes eũ: q̃dã tendẽtes supius: quidã inferius: q; dam eoꝝ circulariter conuertentes.

¶ Pars aũt sb ꝑdcã iũctura sb assella dr que ex carnibus glãdulosis adiplek in qua emũctoriũ cordis assignat.

Cõsequẽter dicẽdũ est de brachio qd manus magna dr quã in tres magnas ptes Gal. in 2º de utili. capº 2º diuidit. vna gdẽ ulna. alia ꝓ puũ brachiũ. alia vo acrotricha idest parua manus nominat. ⁊ ipsa etiam habet ptes supertius nominatas que qualis est cutis ⁊ caro ut de alijs est manifestum.

¶ De arterijs aũt ⁊ uenis manifestis que iueniunt i brachijs sil' fit ꝑmo pp cãm supi⁹ dictã: postq̃ eni ipse ramificãdo de suis ꝓncipijs uenerũt ad subassellas ramificãtur ibi in duas ptes: q̃rũ vna tẽdit ad ptẽ exteriorem brachij: ⁊ alia ad interiorẽ. Illa que tẽdit exterius statim ramificat: ⁊ vnus ramus descẽdit supius retro spatulã: ⁊ ad caput: alter descẽdẽdo ramificat in duob⁹: quoꝝ vnus diuidit per brachiũ exterius in multis ptibus: ⁊ dicitur funis brachij. Alter vo ramus descẽdit per partẽ superiorẽ brachij: ⁊ manifestat in curuatura cubiti: ⁊ uocat ibi cephalica: ⁊ de illo descendit ad manum: ⁊ manifestat inter policem ⁊ indicem: ⁊ dicitur cephalica ocularis.

¶ Illa aũt ps que diuisa erat in subassellis que tendit ad ptẽ interiorẽ descẽdẽdo: manifestat in curuatura cubiti: ⁊ dicit basilica. ⁊ de illo loco descẽdit ad manũ ⁊ manifestat iter digitũ mediũ ⁊ auricularẽ: ⁊ dicit saluatella. Ab istis duab⁹ uenis dictis q̃ sunt in curuatura cubiti rami ficat vnus ram⁹ cois qui appet in medio ambaruꝫ que dicit mediana siue corpalis. Sũt in brachio q̃tuor ut' q; que grosse uene ⁊ totidẽ arterie: q̃rũ inctsio est piculosa pp earũ magnũ sanguis fluxũ. Plures enim sunt alij rami de gb⁹ pp earũ puitatẽ cyrurgicus non habet curare.

¶ De neruis dr q; a nucha per spõdiles colli descẽdũt ad brachia singula q̃tuor notabiles nerui: vn⁹ posteri⁹: alter añrius: alter supi⁹: alter iferi⁹. qui diuisi per totũ: ut' p se trãseũdo per ꝓfundũ corpis: uel mixti cũ musculis chordis ⁊ ligamẽtis sensuꝫ ⁊ motũ deferũt brachijs vniũsis.

¶ Musculi ex neruis dictis carne ⁊ pãniculis efficiunt q̃tuor ꝓncipales ⁊ magni. videlicet in adiutorio mouẽtes brachiũ puũ: ⁊ q̃tuor in ipso mouẽtes puã manũ: ⁊ q;nque in manu mouẽtes digitos: q̃rũ chorde neruose sic manifestant: ut supi⁹ dictũ fuit: ⁊ denudat a carne ad tres digitos ꝓpe tũcturã q; si vulnerarent magnũ piculũ iferrẽt.

¶ Sunt etiã in brachio multa ligamẽta que de ossibus descẽdũt ⁊ trãseũt per iũcturas: ⁊ cum chordis amplificatis tenent eas ligatas: quarum inctsio est damnosa.

¶ Ultimo de ossib⁹ ꝑm diuisionẽ dictã man⁹ magne est dicẽdũ in ꝑma pte que dicit ulna siue adiutortũ est vnũ solũ os medullosuꝫ: ⁊ est ab utraq; pte rotũdũ. superior rotũditas que est vna sola igredit pixidẽ seu foueã spatule. ⁊ ꝙstituit iũcturã humeralẽ. Inferior rotũditas est duplex in medio cui⁹ est vn⁹ gradus: ac si eẽt posilla duplex per vñ trãseũt chorde: cũ gb⁹ hauriunt aque: ⁊ a pte itrinseca hẽt quãdã eminẽtiã puã: ⁊ retro hẽt quãdã ꝙcauitatẽ in qua recipit caput siue additamẽtũ becatũ maioris focilis tpe erectiõis brachij: ita. q; ille rotũditates igrediunt cõcauitates focilij ⁊ reuoluunt tpe extẽsionis ⁊ plicationis brachij: ⁊ faciũt cubitalẽ iũcturã: in qua icipit brachiuꝫ puũ: que est scda ps dicta in quo sũt duo ossa focilla dicta. vꝫ maꝰ qd est iferi⁹ lõgius alio pp additionẽ becatã que dicta est ⁊ tẽdit vsus digitũ minorẽ factẽdo ex vnã eminẽtiã gibbosam ad modũ clauille. Min⁹ vo est supius ⁊ tẽdit a plicatura cubiti usq; ad manũ vsus policem: ac si uellet addẽ in ipꝫ: ⁊ in utroq; capite ipsoꝝ sunt fouee recipiẽtes rotũditates vsus cubitũ recipiũt rotũditates graduales adiutorij cũ additamẽto becato dicti cubiti ⁊ uersus manũ rotũditates ossiũ man⁹. Et sunt grossiora ambo ⁊ iũgẽtia se i iũctura: ⁊ circa mediũ graciliora ⁊ distãtiora ut ꝙtineãt neruos ⁊ musculos: ⁊ ubi terminant ista duo focilia ⁊ ꝙtiguant cũ ossib⁹ man⁹ fit iũctura ipsius: ⁊ icipit ibi ipsa in qua sunt tres acies ossiũ ⁊ ꝙtũgunt iferi ora cũ suis rotũditatibus cũ foueis supioꝝ. In ꝑma acie sunt tria ossa: q; additio focilis q̃si est desup tenẽs locum vnius ossis. In scda acie sunt q̃tuor: ⁊ in supiori est pixis pua: in qua firmat ꝑmũ os policis. Et ossa istarũ duarũ acierũ sunt curta. In tertia acie sunt q̃tuor ossa lõga magis q̃ alia pars ꝑma duarũ acierum dicit rasceta aut corpus: pars alia dicit pectẽ aut metha corpus. Et postea sequunt digiti ⁊ in quolibet sunt tria ossa ⁊ ipsi sunt. v. sũt ergo. xv. ossa digitorum: ⁊ vndecim manus: ⁊ duo in brachio: ⁊ vnum in adiutorio: ⁊ ita toto brachio magno seu manu magna sunt. xxix. ossa. ⁊ sic apparet numerus partium dictorum membrorum.

¶Restat videre de egritudinibus que in eis pñt accidere multe:ut apata vulnera dislocatiões fracture palisie:pp quoz anothomiã videre potestis qz icisiones debẽt fieri ꝑm lõgũ z rugationẽ:qz ita icedũt musculi. ¶Videre etiaz potestis qz iter istoz iuncturas difficilioz ad dislocãdũ z reducendũ est cubitalis:facilioz hũeralis:mediocris manualis.potestis etiã videre ptes ad quas magis ꝓmpte fit dislocatio: potestis etiã considerare qz in paralisi istorum membroꝝ remedia debent applicari circa spondiles colli:quia ab eis deriuantur nerui.

¶De anothomia pectoris z partium eius. Caꝑ.V.

Pectus siue thoraz ẽ archa mẽbroꝝ spũaliuz.z iõ sunt in eo quedã ptes cõtinẽtes z quedã cõtente. ¶Partes continentes sunt quatuor:cutis:caro musculosa:mamille atqz ossa. ¶Contente sunt.8.coꝝ pulmo panniculi ligamenta nerui uene artarie meri siue ysophagus.

¶Qualis sit cutis z caro satis apparet.

De mamillis que sũt supꝫ pectꝰ dicẽdũ est qz ipe sũt cõposite ex carne alba glãdulosa spõgiosa z ex uẽis artarijs atqz neruis.Et ꝓp ꝫ hñt colligãtiã cũ coꝛde epe cerebꝛo atqz cũ mẽbꝛis gñatiuis. ¶De musculis loquẽdo breuiter ꝫ Auic.i pectore sũt.8o.aut.9o.musculi.Quidã eoꝝ sũt cões collo:gdã hũeris z spatulis:gdã sũt dyafragmatis:gdã vo sũt ꝓprij thoracis:gdã costaꝝ:gdã doꝛsi. ¶Ossa pectoris sunt triplicia:a pte añriori sunt septẽ que uocank ossa thoracis:z sunt mltũ cartilagiosa:supꝫ quoꝝ ꝑm a pte gule recipit in pixide pes furcule supꝰ dicte:z de subꝰ eorũ in forcella apud orificiũ stõci est qdã additamẽtũ cartilagiosuz cusifoꝛmũ uocatũ.a pte posteriori vsus doꝛsuz sunt.12.spondiles:per quos trãsit nucha:a q̃ oꝛiunk.12.paria neruoꝝ portãtia sensuz z motũ musculis supꝛadictis a pte lateruz a quolibet latere sunt.12.coste septez.vz.uere.7.f.false sinue mẽdose:qz nõ sunt itegre ut ꝑdicte:q̃ruz foꝛmã qlibet põt videre. Et hec sufficiãt de ptibꝰ cõtinẽtibꝰ.

De pártibus cõtẽtis si bñ vis facẽ anothomiã:opꝛz qz icidas pectꝰ ꝑm latera z remoueas ptẽ añriorẽ z caute pp mediastinũ z apparebũt tibi iteriora.q̃rũ. ¶Primũ z ꝓncipalissimũ est coꝛ qõ est vite ꝓnm z iõ tãq̃z rex z dñs in medio pectoris nõ declinãdo ad aliq̃z ptẽ iuꝛ dcm.G.6.de utili.est situatũ z itelligak centralr:qz q̃tũ ad iferiorẽ ptẽ videk modi cũ decliare ad finistrã ptẽ:pp locũ epis q̃tũ ad supioreꝝ ad dextrã ut det locũ artarijs.Est eni forma coꝛdis ad modũ pinee iuersate:eo qz acuitas coꝛdis exit vsus iferiora coꝛpis z latũ eiꝰ qõ est radix eiꝰ vsus supioꝛa.coꝛdis sba est dura q̃si lacertosa in se hñs duos uẽtriculos dextrũ z finistrũ z in medio foueã:ut dicit.G.in gbꝰ digerik sanguis grossus nutrimẽtalis uenies ab epe z efficik subtilis z spũalis qui delegak per artarias ad vntũsum coꝛpꝰ ꝓncipalr ad alia mẽbꝛa ꝓncipalia ad cerebꝛũ i quo digerẽdo suscipit aliã nãz:z efficik aialis:z ad epar z efficik nãlis:z ad testiclos z efficik gñatiuꝰ:z ad oꝛa alia mẽbꝛa vitificãda:z ꝓparãda. Est eni istꝝ oium vtutũ coꝛpis z aie cõpletũ vinculuz. Et ppea in eo sũt duo orificia.Per dextrũ igredik ramꝰ uene ascẽdẽtis portãtis sanguinẽ ab epe supiꝰ:z ab eodẽ egredik:z vna ps que dicik uena artarialis z uadit ad nutriẽdũ plmonẽ:z residuũ ascẽdẽdo ramificak in multis ramis usq; ad extrema:ut supiꝰ dcm est. ¶Et ab orificio finistro egredik uena pulsatilis cuiꝰ vna ps uadit ad pulmonẽ que dicik uenalis portans capiosos uapores ad pulmonẽ z aerẽ itroducẽs ad ipm coꝛ refrigerãdũ. Et alia ramificak iferiꝰ z supiꝰ:sic dictuz est de alijs uenis. Et supꝫ ista orificia sũt tres pãniculi apiens z claudẽtes itrottũ sanguis z spũs tpe conueniẽti.

¶Et iuxta ipa sunt due auricule per q̃s igredik z egredik aer sibi appꝛobat ꝑ a pulmõe recipit ẽt in eo os cartillagi nosuz ad firmãdũ z roborãduz ipm. ¶Coꝛ ẽt coopit a capsula q̃daz fortꝫ pãnicꝛosa picoꝛdiũ a.G.noiata ad quã descẽdũt nerui.sicut ad alia viscera iferiora. Jpm aũt coꝛ ligak cũ pulmone z sustentak z firmak per mediastinuz. ¶Ex gbus appet qz colligãtiam hꝫbet cuꝫ oibus membꝛis:appet etiam qz tãte dignitatis est qz longo tempore nõ sustinet passiones.

Super ipsuz coꝛ ad refrigerãdum uolatiçat pulmoꝛ:cuiꝰ suba est mollis rara spõgiosa atqz alba ifra quã iserunk triplicia uasoꝝ gña s.ramꝰ uene artarialis qui orik:ut dictũ est ex dextro uẽtriculo coꝛdis:z ramus artarialis uene qui uenit ex finistroꝛ:z cũ his rami ex trachea artaria portãtes sibi aerẽ ꝓp coꝛ. Que q̃dẽ uasa diuidunk ꝑ totũ pulmonẽ usq; ad minima. Pulmo aũt hẽt qnque lobos uꝫ pẽnas:duos i pte finistra:tres vo in dextra. ¶Retro pulmonẽ vsus spondile qntũ trãsit meri siue ysophagꝰ de gbꝰ dcm est supꝫ:z trãsit ẽt uena ꝓcaua ascẽdẽs de q̃ doꝛ ifra.ambo trãseũtia ꝑ ipm dyafragma.Et trãsit ẽt mr adoꝛthi ascẽdẽs a coꝛde z oꝛa ista cũ trachea faciũt vnũ trũcũ pãniculis z ligamẽtis foꝛtibꝰ z carne glãdulosa repletũ usq; ad gulam.

Consequenter in pectore sũt tres pãniculi ꝑmo est pãniculus q ab intra tegit oẽs costas q dictꝰ est pleura.scõm est mediastinũ q diuidit totũ clibanũ in ptẽ finistrã z dextrã.3o est dyafragma q diuidit oꝛa spũalia a nutritiuis z est cõpositꝰ ex pleura z iface z pãniculo coꝛdoso i medio oꝛto a neruis spõdilibꝰ fibi delegatis z ex ptibus carnosis maxime iuxta costas. Ex gbus appet quid est musculus:cuius opatio est ad anhelandum z iuuamentum expulsioni superfluitatum:ut dicit Bal.

¶De anothomia uentris z partium eius. Caꝑ.VI.

Venter eguocak ad duo quãtũ est de pñti.ꝑmo accipik per hoc qz arabica trãslatio appellat stomacũ:stomacꝰ aũt in greca trãslatione dicik meri siue ysophagꝰ.in arabica vo stomacus dicik uẽter.Scõo accipik ꝓ:o tota regione nutritiuoꝝ:z ita accipik hic. ¶Circa quẽ ingramus sequẽdo z Dundinũ:illa nouẽ que regrunk in alijs mẽbꝛis.ꝑmo ponẽ z situ eiꝰ gñali z totali videk qz est sub regione spiritualiũ mẽbꝛoꝝ de ꝓticulari ponẽ z situ.videk qz ps orificialis quã ꝓcordialẽ antiq uocauerũt est vsus foꝛcellaz. ¶Pars stomacalis ab hinc usq; ad tres digitos ꝓpe umbilicũ. ¶Pars umbilicalis seu submentalis ab umbilico iferius. ¶Yꝓcũdria sunt a latẽ sub costis.ilia vo supꝛa anchas. ¶Numerus ptiũ uẽtris z eiꝰ anothomia nõ põt bñ videri nisi sicut dictũ fuit supius:uẽter apiatur ꝑm lõgũ z trãsuersum:z ipso sic apto ꝙsiderent ipsiꝰ partes ꝓtinẽtes z ptẽte.ptes ꝓtinẽtes sunt a pte anteriori mirach z sifac.A posteriori spõdilia gnque renũ z caro supposita ipsis. ¶Mirach realr cõponik ex q̃tuoꝛ ptibus.s. ex cute pinguedine:pãniculo carnoso z ex musculis a gbus ꝓcedũt chorde. Sifac nõ est nisi vnus pãniculus ab intra adherẽs ipsi mirach. Ex gbus apparet differẽtia inter mirach z sifac.

Partes cõtẽte sunt septẽ.ꝑmo est çirbus:deide i testina:post stomacus epar splẽ mesenteriũ atqz renes:qz uesica z matrix dicenk i anothomia ancharũ.de gbus per oꝛdinẽ est ꝓsequẽduz. ¶Et ꝑmo de cute pinguedine atqz pãniculo carnoso notum est apud oẽs. ¶Musculi sunt in uẽtre creati ad ipsum coꝛroborandum:z cum hoc iuuãt alia membꝛa ad suas supfluitates expellendas. Et sunt ꝑm Bal.4o de util.z 3o terrapẽtice numero.viij.videlicet duo longitudinales a clypeo stomaci ꝓcedentes usq; ad ossa pectinis:duo latitudinales a doꝛso super uẽtrem intersecantes se per mediuz uentris ad angulos rectos:quatuoꝛ trãsuersales:quoruz duo oriunk a costis lateris dextri z tẽdũt ad finistra ossiũ ancharũ z pectinis. Et alij duo a finistris costis a dextra ossiũ dictoꝝ cruciãdo se ꝑ mediũ uẽtris ad foꝛmã lre.x.

¶ Eleuatis aũt z abscissis his musculis appet fistac qui pitonitũ dr a.G.a pl qđ est circuz z tẽdor: qđ circũdãs qui est pãniculus neruosus dur° ꝟbilis ad h ut phiberet ne muscli cõprimerẽt mẽbra nãlia: z ut posset dilatari z con strigi ad nãz alioz mẽbroz: z ne rũpak facilr z egredian tur ptẽta: fic accidit in crepatis: z ut ligaret itestina dorso z iuuaret mẽbra ad expellẽdũ expellẽda. ordiat°. z ita pa tet dispõ pttũ ptinẽtiũ ipsi° uẽtris. ex q manifestak qđ di/ xit. G. in 6° terrapẽ. q periculosiores z difficiliores sũt vulneratiões z suitiões circa mediũ uẽtris q̃z circa late/ ra: q: ille ptes sunt ꝯctabiliores z itestinoz educibiliores q̃z reliq̃. Appet etiã q in vulnerib° uẽtris penetrãtibus nisi fiac suak cum mirach bona incarnatio non fiet.

His visis attẽdẽdũ est ad ptes ptẽtas itra uẽtrẽ ubi p° occurrit cirb° qđ omẽtuz siue epilogũ dr a Gal. ab epi qđ est supra z polum qđ est emi nere quasi eminẽs supra totũ qui est gdã pãniculus inuol uẽs z cooperiẽs stõcũ z intestina ex duab° tunicis dẽsis z subtilib° fibi inuicẽ suppositus. multis vo arterijs z ne nis z pinguedine nõ pauca ꝟstans ad calefactiẽdũ mem bra dicta ordinatũ in 4° de util. cap° 14°. Cui° origo est a ptib° que ꝑm dorsuz ipsi° ptonet: ex qb° appet qñ exit in vulnerib° uẽtris dicta pticula q facilr alterak ꝓpter pin guedinẽ: z q ligãda est z nõ incidẽda timens emoz: rosa giam ꝑm Gal. in terrapentice loco preallegato.

¶ Post vo q: itestia ipedit visionẽ anothomie alioz mẽ broz dicẽdũ est de ipis. Sũt enĩ itestina uasa duab° tuni cis fabricata ad pficiẽdũ digõnẽ ꝑmã z ad anothicãduz i. reddẽdũ chilũ ipsi epati mediatib° uenis meseraicis: z ad expellẽdum fecalem supfluitatem ordinata.

¶ Numer° itestinoz est senar°. Iz oia sint ptinua hñt tñ di uersas formas z orificia qb° distiguunk. videlz tria graci lia z totidẽ grossa quoz catalogus ponit a Ga. 4° de util. cap°. 26. Primũ qdẽ post uẽtrez est scisis. i. portanarius siue duodenus. scõm ieiunũ. tertiũ ꝟbile. q̃rtũ cecũ. qn tuz colon. sextũ rectũ in quo ꝑm finẽ sunt musculi qui re gũt supfluitates. ¶ Et ut melio° videak anothomia incipi endũ est ab ultimo itestino qđ uocak rectũ siue longũ: z ut feces nõ ipediãt ligek uersus ptẽ supiorẽ in duob° lo/ cis: z incidak in mediũ ligature: z dimittak iferior pars z ꝓcedak discarnãdo usq; iuxta ilia: ubi incipit intestinuz colon: qđ est grossuz cellulatũ in quo feces recipiũt for/ mã suã: z hẽt bñ duas brachiatas in longũ z tẽdit multuz uersus renẽ sinistrã: z ascẽdendo uersus splenẽ reuoluik a pte anteriori apud dextrũ stõci sub penula tertia ipsi° epatis: ubi recipit quãdã portionẽ colere: que excitat eũ ad expellẽdũ: z reuoluẽdo descẽdit ad renẽ dextrum ad terminũ anche: ubi incipit monoculus siue cecus: q: nõ videk hẽre nisi vnũ orificiuz: lz hẽat duo ualde ꝓpinqua adiuicẽ: per vnũ igredik mã: per aliud egredik: uocatur etiã saccus ad modũ stõci cũ sit alter stõcus: z est curtus de vno bono palmo: z ꝓpter ꝓpingtatẽ quã hẽt ad igui na: z q: nõ est bñ ligat° in crepaturis ꝑmpti° descẽdit in osseũ ꝑm Auic. Et ab ipso oritur ileon qđ est intestinuz gracile longum bene septẽ uel octo brachioz: z reuoluik multum circa ilia z dorsum. ¶ Post aũt inuenies intes stinum ieiunum a uacuitate facta multitudine meserai/ carum z a portione colere delegate inter ipm z portena rium: etiam ita noiatum cui ꝓtinuak duodenũ: q: ei° lon gitudo est. 12. digitoz. portenarij est uocatuz ab officio: q: est porta inferior stomaci sicut meri supior. ¶ Ex qui bus videre potestis in passionib° intestinoz inuẽtionez clisteriozz: z loca ubi debẽt applicari remedia: q: in coli/ ca a parte anteriori: z circa partẽ dextrã z sinistrã: in ilia ca circa latera. Etiã q vulnera itestinoz gracilium non curank: q: pãniculosiora: grossoz aũt aliquotiens: q: car nosiora. ¶ Et ut melius videas alia: melius est ligare uersus portenariũ z incidere: ut supra fecisti: z extrahan/ tur intestina: z videas si vis primo meseriterium: qđ nõ est aliud qđ textura uenarum meseraicarum innumera/ bilium ramificatarum de uena dicta porta epatis ad in/ testina: z cooperta premunita de pãniculis z ligamentis coniungẽtibus intestina cum dorso plena pinguedine: z carne glandulosa dictum vulgariter rodol: quem vide bis separatum ab intestinis z ipso expulso videas ano/ thomiam stomaci.

Stomacus seu uẽter ẽ organũ digõnis ꝑmi chili giatiu°: vnde fic meseraice sũt ꝓpatorie digõnis epis: ita z os stõci. vñ Aui. nutriẽs in masticatiõe aliquã hẽt digõnẽ cui debuit meri seu ꝓso phag°a pte supiori ad ducẽdũ cibaria eidẽ z itestina cuz meseraicis ad expellẽdũ noctua: z distribuẽdũ utilia di/ gesta z chilosata in eo. Est enim uelut prõptuariũ aliqđ cõe oiuz pticulaz in medio aialis ꝓstitutũ ꝑm. G. 4°. de util. ca° p°. Et licet i medio ꝟb thorace sit posit°: nihilomi nus pars ipsi° supior modicũ decliat ad sinistrã vsus spõ dile. 12. ubi terminak dyafragma: inferior vo ad dextrã. Act° aũt ei° est digerẽ calr: tate ꝓpe carnositatis fundi sui. ut dicit Aui. z calitatib° acgsitis a vicinis suis. hẽt enim epar a dextris eũ q̃si desup cũ suis lũbis: siue digitis cale facies z splenẽ a finistris trãsuersalr: cũ sua pinguedie et uenis cũ hoc sibi melioz ad excitãdũ appetitũ mãdãtez. Et desup corpm cũ arterijs viuificãs. Et cerebrũ ad sen tiẽdũ sibi vsus supiorẽ ptẽ neruoz ramũ dirigẽs. hẽt eni a pte dorsi uenas chilim: z adorbi descẽdẽtes: z multa li gamẽta cũ qb° alligak spõdilib° renũ. Et ita pz ei° positio atqz colligãtia. ¶ Numer° aũt ptiũ ei°: sicut dcm fuit de meri est ex duab° tunicis: carnosa videlz ab ex: neruosa vo ab itra cũ villis longitudinalib° ad attrahẽdũ: cũ trãs/ uersalib° ad retinẽdũ: latitudialib° ad expellẽdũ. ¶ For/ ma ipsi° z figura est rotũda oblonga ad modũ cucurbite curue talr curuãdo q orificia dicta sunt altiora corporis ipsius ad hoc q nõ fiat ꝓtentoz exitus improuisus.

¶ Oꝫtitas manifesta est. coiter tenet duos vl tres pinche/ los vini. ¶ Egritudies põt pati multas in curatione iu uamẽ per anothomiã: q: remedia pti supiori pñt ꝓferre a parte spõdilii. 12. z a parte anteriori de forcella usq; ad ppe vmbilicũ. ¶ Consequẽter est dicendum de epate.

Epar est organũ digõnis scde gñatiuũ sanguis in dextro late/re sub costis falsis collocatum for/ mã hẽt lunarẽ gibbo/sam ꝟsus costas ꝓcauũ vsus stõcuz cũ gnq; lũbis seu pẽnulis ad modũ man° desup ipm sto macũ cõprehẽdẽs. Epar ficut z alia mẽbra hẽt pãniculuz ipm cooperiẽtẽ: ad quẽ gra sensus puenit neruus paruus. ¶ Jpm eni epar cũ pãniculo suo ligak cũ dyafragmate: z per ꝓnis cũ superiorib° forulb° ligamẽtis: z cũ dorso: z stõ/ co z itestinis: z hẽt colligãtiã cũ eis: z cũ corde z renib°: atqz ẽt cũ testiculis: z cũ oib° mẽbris. ¶ Suba epatis est rubea carnosa: sicut si eẽt sanguis coagulat° inꝑta per to/ tũ de uenis z arterijs ut dicek. ¶ Epar vo lz sit ex mul/ tis cõpositũ habet tñ vnã simplicẽ particulã: carnẽ videlz per quã sanguinationis est z uenaz ꝓncipiuz. Mã ut di/ cit. G. in 2° de virtutib° nãlib°. ca° penul. z in 4° de util. ca° 5°. sicut ex musto in uegete per ebullitionẽ fiunt tres substãtie: ita ex chilo in epate per decoctionez fiunt tres substãtie. s. due superfluitates z vna nãlis: substãtia cum aquositate cois ad alios humores: massa sanguina/ ria per nostrã scholam cõem dictam quatuor in se cõti/ nens substãtias nãles z nutrimẽtales. ut in 2° de elemẽ tis demõstratum est cõplete. ¶ Jsti ergo humores qui in epate ex chilo ut dictũ est generank duplices sunt. qui dã sunt naturales a naturalitate nutricationis dicti: qui/ dã sunt non nãles. ¶ Naturales cum sanguine mittun tur ad vniuersum corpus generãdum z nutriẽdum: nõ naturales sequestrãtur z mittũtur ad loca destinata pro/ pter iuuamẽta aliqua: aut expellunk a corpore. mittũtur uelut colera ad chistim fellis melãcolia ad splenem: fleg ma ad tũcturas: aquea superfluitas ad renes z uesicam.

Expellunt a corpe:z uadũt cũ sanguie:z aliq̃tĕs putrefi unt:z faciũt febres. Alig expellunt ad cutim z resoluunt ĩsensibilr:aut ĩsensibilr per sudorẽ aut scabiẽ:aut p pustu latiões:siue apationes. ¶Sũt igtr q̃tuor humores nales z q̃tuor nõ nales z aquositates:q̃s antiq noiauerũt san guinẽ:flegma:colerã:meliã:que i epate gñate distribuũ tur p istũ modũ. ¶A cõcauo epatis exit vna uena dicta porta:que ptita est in iniabilib⁹ uenis meseraicis iplãta tis in stõco z i itestis que attrahũt z portãt epati totã suc cositatẽ chili:z ipsa cũ radicib⁹ suis eũ distribuit per totũ epar. ¶A gibbo vo eiusdẽ epis egredit uena dcã cõca ua seu chilis:que ẽt cũ radicib⁹ suis obuiãtib⁹ alijs a toto epate:exhit sanguinẽ gñatũ in eo:z ipsa ramificãdo ad supius z inferius:ut supius dictũ fuit:distribuit z portat ipm sanguinẽ ad vnũquẽq corp⁹ nutritẽdũ:ubi digõ pfici tur 3ª z 4ª. Ab ipso ẽt epate egrediunt ppie vie:z colla portãtes superfluitates digõnis dicte ad loca ppria:que di cent. Ex qbus patet actus positio subа colligãtia: z alia que inquirunt in epate:sicut in alijs membris.

¶Restat de egritudinib⁹ dicẽ. Epar ẽim q videt põt pa ti multas egritudines:ex qb⁹ ledit sanguinatio que est act⁹ eius ppue:z sic cachochimia z ydropisis. Vñ ydro pisis est error digestiue in epate ẽm Gal. in 2° de virtuti bus. z Gal. de egritudine z sinthomate:appent ẽt ex dictis q medicamina epatis debẽt applicari in dextro la tere:z q pp eius subam debẽt hẽre aliquã stipticitatez.

Post anathomiã epatis dicẽdũ est de pticulis ad q̃s mãdã tur superfluitates tã in eo:ut dcm est gñate. z ẽmo de chisti fellis. ¶Mã chistis fellis est q̃dã bursa siue uesica pãni cularis posita in ꝓcauitate epatis circa mediã pẽnulã ul limbũ:ad recipiẽdũ superfluitatẽ colicã que gñat in eo or diata. Que qdẽ bursa duo hẽt orificia siue colla vnita ad aliquã distãtiã ẽm ✠dũdinũ. vnũ dirigit ꝟsus mediuz epatis ad recipiẽdũ colerã. Alterũ ad fundũ stõci:z ad i testina ad mũdãdũ:z expellẽdũ colerã ad ipsa pp utilita tes dictas. ¶Ex qb⁹ appet sit⁹ locus act⁹ suba forma par tes z colligãtia. Quãtitatẽ potestis vidẽ:z qõ cõtinet in ea tenet forte vnũ itellectũ plenuz:potestis ẽt cõsiderare q põt patl oppilones. z in collo cõi:z in ppriis:qñ i cõi: tũc colã nõ attrahit:nec expellit:ꝫ remanet cũ sanguine z citrinat urinã:z totũ corp⁹:qñ in ppriis deficiũt tuuam ta:que fac in illis mẽbris ad que delegabat:z gñat accñ tia mala ꝫ Gal. 6° de regimie z sinthomate. z 5° iterior.

Splen est receptoriũ superfluitatis melice in epate gñate in pte sinistra trãsuersalr amplexãs stõcũ ordiatũ. Cui⁹ suba est rara:spõgiosa:nigrior q̃ epa tis figurã hẽt oblõgã q̃si q̃drãgularẽ:z ligat p pãniculũ suũ cũ costis ꝫ gibbũ ei⁹:z ꝫ ꝓcauũ cũ ipso stõco z çir bo. ¶Splẽ hẽt duos meat⁹. per vnũ trahit ab epate sup fluitatẽ dictã. per aliũ demãdat ipsam ad stõcũ pp tuua mẽta dicta. ¶Splen põt multas pati egritudines ꝑm ptissime durities:z oppilones:pp mãm dictã. q si ab alt is patlr defectũ mũdãdi epar:cor⁹ efficit tenue:z disco loratũ:si defectũ mittẽdi ad stomacũ ledit appetit⁹ ꝑput hec legunt ubi supra. Sol̃ones cõtinuitatis nõ sunt ita ꝑiculose sicut in epate:fortiores medicinas sustinet splẽ q̃ epar. purgat ꝑpie per uẽtrem. medicat circa latus si nistrum ꝑut dicit Gal. 13. terapen.

Renes sunt ptcule ad mũdãdũ sãguinẽ a superflui tate acq̃sa ordinati:z sũt duo. vn⁹ a dextris ꝑpe epar. ali⁹ a sinistris bassi⁹ alio:suba ipsoꝝ est carno sa dura. ipsi vo in forma sũt rotũdi uelut ouũ cõpressum: z hñt in se ꝓcauitates in qb⁹ recipit qd ab eis attrahitur. In q̃libet ipsoꝝ sũt duo colla:per vnũ attrahũt aq̃sitatez a uena chili:z p ꝫ ab epate. Et p aliũ ipsaz aquositatez dictã urinã trãsmittũt ad uesicã. Ad renes uenit uene z arterie:z neruli:ex qb⁹ fit pãniculus ipsoꝝ. ¶Renes li gant cũ dorso. Renes hñt piguedinẽ seposã circũquaq

¶Retro renes iuxt spõdiles sũt lũbi sup quos ipsi iacẽt tanq̃ in eoꝝ culcitra. Inter ambos renes supꝑ spondiles trãseũt uena chilis:z ador:thi ad mẽbra iteriora:a qb⁹ ue nis satis de ꝑpe oriunt uasa spmatica:de qb⁹ dicẽt ifra.

¶Renes pñt pati multas egritudines ꝓcipue oppilo nes:z lapides. ✠Modũ curãdi videtis difficilẽ vndiq̃.

¶Quib⁹ qdẽ visis põt oia abijcẽ excepto stõco: si dz fieri anathomia mẽbroꝝ supioꝝ:z renib⁹ ad vidẽdũ anatho miã inferioꝝ:z tũc numerũ z quãtitatẽ spõdiliũ inspici es:z iuenies eos gnque grossiores alijs:per que descen dũt gnque paria neruoꝝ a nucha ad vniuersum uẽtrem z ad partes corarũ atq̃ pedum magnoꝝ.

¶De anathomia ancharum z partium eius. Cap. VII.

Per anchas hic itelligunt ptes ife riores uẽtris a sinu ei⁹ usq̃ ad coxas z uerẽda:q̃rũ ptes sunt triplices: q̃dã sũt ꝓtinẽtes:quedã cõtẽte:quedã exteri⁹ ꝓcedẽtes. ¶Partes ꝓtinẽtes sunt mirach z fifac:atq̃ çirb⁹ z ossa. ¶Partes ꝓtẽte sũt uesica:uasa spmatica:matrix in mu lierib⁹ lõgaon siue rectũ itestinũ:neruli:uene z arterie i feri⁹ descẽdẽtes. ¶Partes exterius ꝓcedẽtes sunt didi mi testiculi atq̃ virga:iguina per mediũ nates z muscu li ad coxã descẽdẽtes:de qbus per ordinẽ est dicendum.

¶De ptib⁹ ꝓtinẽtib⁹ q̃ztũ ad mirach z fifac z çirbũ i supio ri uẽtre satis fuit dcm. ¶Quãtũ ad ossa ita est expedien dũ. In anchis repiunt duo modi ossiuz. ꝑmo sunt a pte dorsi tres aut q̃tuor spõdiles ossis sacri. z duo ul tria car tilaginosa:ossis caude:quoꝝ ꝑmum ossis sacri est ualde grossum:z sequẽtia diminuẽdo vsus anũ z finẽ dorsi:fo ramia q̃rũ p vñ ꝓcedũt nerui sũt:z nõ in latẽ:ut in alijs ossib⁹ dorsi. A pte laterũ sũt duo ossa magna:in q̃libet la tere vnũ:z ꝓiũgunt cũ illo magno spõdili ossis sacri a po steri⁹ z anteri⁹ in pectine faciẽdo os pectinis:ita q illa os sa sunt lata a pte iliorum: a quo uocant ilia siue ossa iliorũ. In medio ipsoꝝ a pte exteriori sũt ꝓcauitates dicte pixi des:in qb⁹ recipiunt vtebra ossiũ corarũ:z ibidẽ statim vsus ptes ani est in quolibet magnũ foramẽ:de quo dicẽ Gal. 16. de util. ca° 9°. Inter mediũ capitis cox z ossiuz pupis necẽ fuit fieri foramẽ magnũ z semitã:p quã de scẽderẽt nerui z musculi uene z arterie:q̃ desup ferunt i feri⁹. Sũt ẽt a pte pectinis stricta ad modũ brãche i pecti ne se iũgẽdo:z ꝫ realr sit vnũ os:tres tñ hẽt noiationes: z iõ tria ossa dicunt ab aliqbus. s. os ilij a pte supiori:os pectinis siue pupis ab anteriori:os femoris in medio.

De partibus ꝓtẽtis. ꝑm qdẽ qõ occurrit est uesica que est susceptoriũ q̃dã uelut peluis:siue sacc⁹ superfluitatis urinalis a renib⁹ i ea trãscolate. Cui⁹ suba est pãnicularis fortis cõposita ex duob⁹ pãniculis. Forma ipsi⁹ ẽ rotũda:q̃ztitas q̃si de vno pincherio. Sit⁹ ei⁹ est imediate sb pectie. In ipa eni iplã tant duo meat⁹ lõgi descẽdẽtes ex renib⁹:q porũ urinales appellant igredientes p latera ipsi⁹ diagonalr: portantes urinã ab ipsis renib⁹. Est ẽt in ipa collũ carnosuz cũ mu sculis claudẽtib⁹ z aptẽtib⁹ extẽs ab ipsa reflexibilr trãse undo p mediũ usq̃ ad vgã in viris. In mulierib⁹ sine re flexione usq̃ ad duos digitos ifra vuluã:p quã expellit exũ uria. ¶Ex qb⁹ appet act⁹ suba positio:z cetera q̃ ing runt i alijs mẽbris. Appet ẽt q ꝑmpta est ad oppilones pp collũ:z ad lapides pp urinã arenosam:quã suscipit z retinet ab ipsa. ✠Modus siringãdi habet:ipsa ẽt idicat q in collo:z exsutura p mediũ dz fieri icisio:pp lapides:ut dicet ifra in medicatione.

¶De uasis spmaticis.

Uasa spmatica sunt q̃dã uene q̃ oriunt iuxt renes a uena chili z ador:thi descẽdẽtia portãtia sãgui nẽ ad testiculos tã viri q̃ mlieris:in qb⁹ p ulteriorẽ digõ nẽ efficit spma. Spma eni est semẽ z germẽ nãe hũane. In virib⁹ ꝓtẽdunt exq: testiculi eoꝝ sũt ext. In mlieres remanẽt itra:q: itra sũt testiculi mulierũ:ut dicet. ¶Ex qb⁹ appet q pp ortũ istoꝝ uasoꝝ spma sapit nãm cordis

epis z renū:z p neruos q gra delectatiois a cereb:o de/
scēdūt ad testiculos cerebrū in hac coicatione hēt:z per
ois totū coxp°. Spma ergo ꝑm hoc decidit a toto coxpe
nō gdē mole:sed vigore.ut Dinus tenet z Lōciliator.

Cōsequēter gra mulierū dicek de mrice. Est
eni mrix ager gnatiois humane
z per ois organū susceptiuū. Cui° fit° est iter uesicā:z lō
gaonē.suba ei° pānicularis est ex duab° tunicis cōposita
forma ei° est rotūda:cū duob° cornib° seu brachijs cellu/
latis. In capite quoz est pu° testiculus a pte supiori iplā
tat°. A pte vo añriori hnis canale amplū. Est eni uelut v
ga reūsata:aut iteri° posita.ut i.14.de utīl.pticul.hēt eni
supi° duo brachia cellulata cū testiculis:uelut testiculorū
bursa.hēt eni uētrē cōez in medio uelut ptes pectinales:
hēt collū iferi° canulatū uelut vga:hēt ēt vuluā uelut ba/
lanū:hēt ēt tētiginē uelut ꝓputiū:hēt ēt lōgitudinē uelut
vga.8.uel.9.digitoz. Et lz nō hēat nisi duos fin° seu cō
cauitates manifestas ad numerū mamillarū:hēt tn quā/
libet illarū triplr cellulatā:z vnā in medio ita q ꝛz ꝛdū
dinū septē in ea reptunt receptacula. ¶ Colligantiā hēt
cū cerebro cozde epate z stōco z ligat cū dorso:iter ipam
z mamillas ꝛtinuant bñ lactales z mēstruales. ¶ Propter
qd dicebat Bal'.ubi supꝛ q Hyppo.dicebat lac mēstruo
eē frem.vñ ꝑm idē tps nō ꝛtingit mēstrua bñ fieri z lacta
re feminaz. ¶ Egritudines mrīcis sunt multe.modus
medēdi per pessaria ab ipsa iuenik:z hoc de matrice.

Subtus aūt ꝓdictas pticulas lōgaon siue rectuz
itestinū qd dimissis supi° anathomia
itestinoz iuenik qd est receptoriū superfluitatū digōnis ꝓ
me. Cui° suba est pānicularis ut alioz.lōgitudo ipsi° est
vni° palme usqz ꝓpe renes directe:supꝛ ossa caude dire/
cte iacēdo:ps ipsi° iferior dr anus. Circa ipm sūt duo mu
sculi apiētes z claudētes ipm:z ibi applicank gnque ra/
mi uenarū que emoroydales uocank ul'appellank. Col
ligātiā hēt magnā cū uesica:z iō in egritudinib° se cōpa
tiunk. deinde eleuato lōgaone poteris vidē uenas z ar/
terias:z neruos q ramificank:z ad ptes iferiores delegāk

De partibus exteri° ꝓgredientib°.ꝓ° viden
dū est de didimo z osseo. Cir
ca que videda sūt duo.ꝓ°.ꝛtinētia.2°.ꝛtēta. Cōtinētia sunt
tot qt fuerūt supi° dicta in uētre:q: ab illis ptes istoz ori
unk a mirace mirac a siface fisac. Exteri° pēdētes supꝛ os
pectinis trāseūtes. Cui° ꝓncipiū:dū exit uocak didimus
q: duplicat°. Finis vo osseū seu testiculoz bursa. ¶ Par
tes ꝛtēte sūt tres.ꝓ° testiculi q sūt organa ꝓncipalia gnā
tiois hūane. In ipsis eni pficit spma. Quoz suba est car
nosa glādulosa z alba. Deide sūt uasa spmatica a supius
dictis uenētia que sūt duplicia.s.delatoria:z expulsoria
portātia sūt uena z arteria que dicta sūt oriri a uena chili
z adorthi. Expellēta sūt que ascēdētia iuꝛ collū uesice ex
pellūt spma in foramine vge. Et cū lz est vn° suspēsori°
z sensitiu° qui descēdit ad testiculos. Sūt ergo infra di/
dimū z bursam q̄tuor corpa dicta. Ex qb° appet q ꝛsus
īguinē in mirace z siface dz eē:z est foramē per vñ descē
dūt a supius tria corpa.s.uena z arteria delatoria: z ner
uus:z extra iuxta collū uesice a radice virge aliud q̄rtuz
per qd descendit z expellit spma in canali virge. Appet
etiā q qñ foramē uersus inguinē dilatak ꝓter nām:tunc
corpa supiora ut cirbus itestina pñt exire z descēdere in
didimo z osseo:z facere ruptura seu crepatura: seu aliaz
mām etiam herniam quoz sanatio dicek.

Cōsequēter dicēdū est de vga. Est eni virga
agricul° nāe humane. Cōsequē
ti via urine. Cui° suba est cōposita ex cute musculis the/
nātib° uenis arterijs neruis:z grossissimis ligamētis. Si
tuak z iplātak sup os pectinis:ligamēta uenīūt ab osse sa
cro:z adiacētibus sibi:uene z arterie:neruī:caro:cutis a
supioribꝰ sibi adducunk. In ipsa enim sunt duo canales
aut trāsit° ꝓncipales.spmatis videlicet z urine. Finis v/
ge uocak balanū:foramē mitra:capellus ꝓputiū:q̄ntitas
vo cois.8.uel.9.digitoz cū grossitudine moderata esse
debet. ꝓportionalē vo matrici eam esse oportet.

Permeū ē illō qd arabica trāslatio ptoneū dr:z
est loc° iter anū z pudibūdū.i.vgā supꝛ
quē est qdā sutura que segk burse z virge lineationem.

Inguina sunt epatis emūctoria:z sūt carnes glā
dulose in plicatura coxe ordinate.

Nates sunt carnes grosse musculose supꝛ os femo/
ris ordinate. Ultimo in anchis z ab anchis
descēdūt musculi z chordē z ligamēta mouētia z ligātia
coxam z tybiam magnā cum ipsis anchis.

¶ De anathomia tybiarū seu magnoz pedū. Cap. VIII

Es magnus siue tybia magꝛ du/
rat a iūctura scie usꝛ
ad extrema articuloz:z q: ptīcule talis pedis
siue tybie ꝛueniūt in multis cū ptīculis man° magne. ut
Bal'.deducit in 3° de utīl.ꝓ tāto iste pes magn° siue ty/
bia diuidit i tres ptes ut supi° man° fuit diuisa. vna gdez
pes magni pedis: seu tybie dr coxa. alia pua tybia. 3ª vo
pes pu°. Verū est q greca trāslatio uocat crus qd arabi
ca uocat coxā:z tybia qd uocat crus. Sz de noib° nō est
curādū:dūtaxat q res sit eadē per totū. ¶ Pes magnus
cū oibus ptibus suis cōponit ut manus magna ex cute
carne uenis arterijs neruis:musculis:thenātibus colli/
gationibus atqz ossibus. de qbus per ordinē est vidēdū.

¶ De cute z carne q̄les sint supius fuit satis dictum.

De uenis z arterijs manifestis ifik fiat ꝑmo:ꝓp
cām supi° allegatā. ¶ Dostq̄z q uene
in ramificādo a suis ꝓncipijs descēderūt in ultimo spon
dilt:diuidunk in duab° ptib°:q̄rū vna tēdit ad dextrā:al/
tera ad sinistrā coxā:z ibi diuidunk i duos ramos magꝛs
vn° tēdit ad ptē exteriorē:alter ad iteriorē: z ramificādo
descēdūt p tybiā ad cauillas:z ad pedes:z ꝛstituūt q̄tuor
uenas que coiter flōmank:ꝓp passiōes determinatas.s.
saphenā sb cauilla iteriori vsus tallū.sciatica sub cauilla
exteriori: poplitica sb police. Renalis iter digitū puū z
sequētē. ¶ Sūt q̄ in tybijs q̄tuor uene manifeste z gros
se que maximū fluxū z periculū multotiēs inferre pñt:plu
res alij sunt rami:de qbus cyrurgicus nō hēt curare.

De neruis pedū.dic Aui.q diuisificank a ner
uis manuū multū. Quicqd sit:ip
si oriunk a spōdilib° ultimis renū z ossis sacri:z maior ps
trāsit p foramē ossis femoris:z descēdit ad musculos po
plitis. Et ex istis ꝛiūctis cū musculis z chordis mouēti/
b° tūcturā descēdētib° ab anchis z applicatis ossis coxe
efficiunk musculi magni q sūt supꝛ coxā mouētes genu z
tybiā:z musculi supꝛ tybiā mouētes pedē i cauilla:z mu
sculi pedū mouētes artickos eodē mō sic fuit dctū de ma
nib°:sup lz aliquā recipiētes dūaz opa cyrurgie nō mltū
uariātē:nō tn ē obliuiscēdū qd dctū fuit supi° q ꝛz formā
musculoz vulnera ꝓpe tūcturas sūt ꝑiculosa ualde.

¶ Colligationes siue ligamēta magna z grossa descēdūt
per totā tybiā z manifestant ualde subtus inguina a ge/
nu:z supra calcaneum:z tūcturas articuloruz:z solea pe/
dis tota est ligamentosa.

Ultimo de ossib° ꝛz diuisionē dictā magni pedis
ul'tybie ē dicēdū. Jn ꝓ° pte q̄ dr coxa ē
vnū solū os magnū meduloſum:z est ab utraqz pte rotū
dū. supior rotūditas:q̄ est vna sola dicta vtebrū q̄ decliat
vsus iteri° recipit i pixide ossis anche:z est aliqꝛtulū gib
bosuz vsus exteri°. Jn pte vo iferiori vsus genu hēt duas
rotūditates q̄ recipiunk z reuoluunk in duab° ꝛcauitati/
b°que sūt in focili maiori tybie:z supꝛ est qddā os rotun
dū latū:qd dicit patella genu:z ita pficit tūctura genu.

¶ Deinde sequit tybia:z in illa sūt duo ossa dicta focillia
mai° a pte añriori z domestica qd fac aciē tybie descēdē
do de genu usqz ad pedē faciēdo cauillā iteriorē. vn° est
a pte exteriori z silvestri descēdēdo de sb genu parū ubi

iplātak usq; ad pedē ibi tūgēdo se cū alio focili faciendo cauillā exteriorē: cui⁹ oppositū dicit Gulk. de saliceto: t sectato: ei⁹ Lāfrācus t male. Et qui vult vidē testimoni um vītatis poterit phibē. Forma ist oz duoz fociliuz ap paret q mai⁹ hēt duas ꝯcauitates vsus genu in qb⁹ reci piunk rotūditates coxe: q: nō vn⁹ puenit ad tūcturā. Sz iplātak ut dictū est: t facet ꝓpe de sūtus genu a pte exte riori: t tō uocak act⁹ t vsus pedē tūgēdo se cū maiori fo cili factūt ambo vnā ꝯcauitatē lunaré in q recipik ꝓmuz os pedis. ¶ In pede sūt tres acies ossiū. in ꝑma acie sūt tria ossa isik rotūdalr aggregata. ꝑmū est cahab arabice: grece astragalus: t est q̄si ad modū nodi baliste rotūduz ab utraq; pte. In suptori rotūditate firmak ꝯcauitas foci liū: t ibi mouek pes. In alia rotūditate firmak cōcauitas ossis nauicularis post ipm cahab. imediate vsus pedem est os nauicular e: qđ est q̄si nauis ꝯcauata ab utraq; pte. In ꝑma ꝯcauitate recipik rotūditas cahab: t in alia rotū ditates 2⁹ aciei ossiū pedis. Subt⁹ aūt ista duo ossa est cal cane⁹ fact⁹ ꝫz formā calcanei in q firmak tot⁹ pes: t exit vs sus posteri⁹: pp ligamēta que in ipso iplātank. ¶ Post nauicular e imediate est 2⁹ acies ossiū pedis in qua sūt q tuor ossa satis curta: t vnū ipsoz dictū grādinosum a pte exteriori vsus puū articulū: t sunt rotūda vsus naucula re: t ꝯcaua vsus tertiā aciē. In 3⁹ acie sunt qnque ossa sa tis lōga cozrūdētia t recipiētia articulos: qui sunt qnque ꝓnītes glibet tria ossa excepto police qui nō hēt nisi duo. Habet enim pes tarsum metasum t pectē: sicut t manus pua. Sunt ergo in pede puo. 26. ossa: t in toto pede ma gno seu tybia. 38. ¶ Ex qbus pōt cōsiderare cyrurgic⁹ modū dislocādi t frāgēdi: t per ꝯnūs modū reducēdi: vi dere pōt etiā q inter istas tūcturas difficilio: ad dislocā dū: t ad reducēdū est que pedis pui: facilio: genualis me diocris sciaticalis. Et deus sit adiuto: noster. Amen.

Tractatus. II.

t est de apatib⁹ exituris t pu stulis. Cui⁹ sunt due doctrie put in sunt membris simplicibus.

¶ Doctrina ꝑma est de apostematib⁹ pustulis t exituris put in sunt membris simplicibus.

¶ Doctrina scōa in spāli put i sunt mēbris cōpositis.

Prima doctrina

quinque habet capi tula.

¶ De apostematibus pustulis t exituris a notificatione incipiendo vniuersaliter. Cap̄. I.

Postema penes eēntialia p Galienū diffinik i ꝑmo de egritudine t sinthomate. Et per Auic. in suo can̄. li⁹ p⁹. q est egritudo cō posita ex triplici gñe moroz in vnā ma gnitudinē aggregata. Ista aūt diffinitio ostēdit eē pfecta per Lōciliatorē t Albertū bonoñ. seqn tes viros pfatos. Nā diffinitū in eē cōstituit: t facit eum differre a quocūq; alio. Ponik enī in ea egritudo p gñe Reliq̄ p dīa alioz modoz cōpōnis qui nūank a Gal. ubi sup. ¶ Per accñtalia describit a Gal. in de tumori b⁹ pter nām: in quo magis curauit apa manifestare ad sensum q̄z ad itellectū: dū dicit q vnū aliq̄ illoz que ac cidit corpib⁹ existū res que iudicak ab hoc uocabulo tu mor: t nō pro quocūq;: ꝫ pro magno qui nocet actibus euidēter. ¶ Quā descriptionē in. 13⁹ terapē. repetit sub his vbis. manifestū est q in tumore penes magnitudi nē desistūt mēbra ab eo qđ ꝑm nām: puta ꝑm appentiā: q: forte ꝑmo t magis per se peccat mala cōplo. Lōseqn ter vnio. 3⁹ ipsa cōpō ut tenet Lōciliator. Nō q̄ erat mu tās mēbz a sua nāli q̄litate solū. ut. 13⁹ de igento. Arabi ca trāslatio dicebat: nisi qs uellet uocare oēs dispōnes q̄ litates sicut in multis locis facit Gal. ¶ Quā diffinitio nē pfectissime explicauit Haliabas. 8⁹ ꝑmone ptis pri me libri sui. de rega. dis. dū dicit. Apa est tumor ꝑter nāz in quo mā aliq̄ replēs t distēdēs est aggregata. tumor si est magn⁹ ponik pro gñe: si puus pro accñte. in primo de morbo. ¶ Quō aūt dicak mor⁹ vnus cōposit⁹ ꝫ similis or ganicus: quō ēt possit dici cā t effect⁹ gen⁹ t spēs. t accñs siue dīa penes dīsas cōsiderationes omitto q̄tum est de pñti. ¶ Maxime q: ad phisicalē ptinet doctrinā. Sufficit āt cyrurgico scire q tumor apa iflatio igrossatio emi nētia eleuatio excrescētia noīa sunt synonima eādē rem q̄si significātia ut dicit Hēricus. ¶ Ponik ēt in predicta descriptiōe pter nām ad dīam tumoz nāliū capitis uē tris t tūcturarū in quo est aliq̄ mā supflua: puta humo ralis uel reducibilis ad humorē. cōgregata ponik ad dif ferētiā tumoz appentiū in dislocationib⁹ t fracturis: in qb⁹ nō sūt humores: ꝫ ossa elcuata. replēs t descēdēs po nik ut ostēdat malā cōplonē vnionē t cōpōnē in vnum aggregata. ¶ Ex qb⁹ appet q satis simplr moderni viri vz Brunus Theodoric⁹ Lāfrācus t Hēricus apa diffi nierūt: dicēdo q est tumor: aut iflatio aut grossities facta in mēbro quocūq; ultra suam naturalem formam.

¶ Apatū multe sūt spēs t dīe. nā q̄dā sumunk a rei suba quedā a mā: quedā ab accñtib⁹: q̄dā a mēbris: quedam vo a causis efficiētib⁹. ¶ A suba aūt assumit Aui. ꝑmaz dīam: q apatū q̄dā sunt magna: q̄dam pua. Apata ma gna ꝑm grecos in de tumoribus ꝑter nām. sunt magni tu mores flegmonosi q in carnosis fiūt pticulis. Apata par ua ꝑm Auic. sunt eminētie t pustule pue bothorales in cute appentes. ¶ A mā aūt sumunt dīe. ꝑ⁹ gñalr po nit diuisionē Gal. t Aui. sequēs eū q oē apa aut est cali dū: aut nō calidū: loquēdo de calido ꝓpe eēntialr t rela tiue ut dicek. Nō aūt large sicut p putrefactiones: dicebat Aui. Calidū est sanguineū t colicū. Nō calidū flaticū t melicū: ac uētosum: t aquosuz que reducunk ad ista spe cificādo magis sequēdo viros pfatos. dī q apata quedā fiūt ex humorib⁹ nālib⁹: q̄dā ex nō nālib⁹ simplr t cōpo site ut ēt dicek. Intelligēdo sane. nā medici q̄q; accipiūt ex pro in qua uel pro ab large t sensibilr sepe loquētes. Illa que fiūt ex humorib⁹ nālib⁹ dicunk uera ꝓpa certa t vniformia apata: eo q in eis tumor qui est rō sensibili or apatis euidēti⁹ appet. Que aūt fiūt ex humoribus nō nālib⁹ dicunk nō uera ipropa incerta t iuniformia: eo q i eis mala q̄litas seu mala morigeratio magis appet q̄z tu mor: t ꝑm h magis dicunk pustule ulcerationes seu exi ture q̄z apata. Que vo fiūt a dñio vni⁹ humoris simplr t simplici noīe nūcupank. Que vo a dñio duoz uel plurī um ut de fe. colliget 3⁹. doctor dicebat subtilis cōposita: t cōposito noīe ēt dicenk. Et tales dīas sūptas a mā pci pue ꝯūcta sequank dīe q̄litatis t quātitatis cū ipa sint de gremio mā: ut in alia dī facultate. Et iō ꝑncipalissi me t maxime in libro de differētijs febrū dicunk: qđ p alia vba cōsueuit dici in scola nra cōi mōtispessulani: q apata q̄dā fiūt de mā nō aduста: neq; corrupta. Quedaz de aduста t corrupta. Et utraq;: q̄dā sunt sanguinea: que dā colica: quedā flatica: q̄dā melica. Aliq̄ aquosa t uēto sa simplr t cōposite. ꝑma dicebak per sociū nr̄m magr̄z Joañē iacobi mala simplr. 2⁹ mala cū additiōe de frau dulētia: t mala morigeratione: t absq; dubio ita intelle xit in 4⁹ Aui. cū dixit q apata cal'a t que currūt cursu ei⁹ sunt a sanguine t cola laudabilib⁹: t ꝓsequik sanguinea ex laudabili grosso t subtili sanguine: de qb⁹ dicunt fieri flōnē t herisipillā. s. uerā t certā quā uocauit spinam: ut Dinus ꝓsequēdo Gal. in 2⁹ ad Glauconē exponit sup locū: t nō ꝓsequik colerica ex cola laudabili: q: ipa t oia alia uera sub sanguine cōprehēdit. Sāguis aūt infra du pliciter dicek: ꝫ solū ex illaudabili t mordaci que formi cas t nō herisipillas noīauit: t ēt in curis tā in calis q̄z i nō calidis idē inuit subsequēter. Neq; diuisiones humo rū alr saluarent discrepatio sola est vbalis t nō realis: ut appet in facto. Sūt aūt apata quedā ex humorib⁹ nālib⁹ q̄dā ex nō nālib⁹ simplr t cōposite suo mō cū suis noib⁹ ut dictū est t dicek. ¶ Ab accñtib⁹ sumunk dīe mlte ꝫz q multa in eis pūt appere accñ tia dolorosa t malitiosa,

¶A membris ēt sumunt dīe ꝑm qđ ipm Gal.in 2°ad glauconē.Quedā sunt in oculo que dicunt obtalmie:q̄ in collo sgnātie:q̄dā in bubonib⁹ seu emūctorijs:q̄dā i/tra:quedā ex:q̄dā in nobilib⁹:quedā in ignobilib⁹:q̄dā in sensibilib⁹:q̄dā in isensibilib⁹:q̄dā occurrūt in corpe pleno:q̄dā in nō pleno:z id gen⁹ in nobilib⁹.¶A causis efficiētibus quedā sumunt dīe ꝑm Haliabatez ubi supra que sunt deriuatio z ꝓgestio:quedā cretica:quedā nō cretica:quedā fiunt a causis iteriorib⁹:q̄dā ab exterioribus⁹.Recolligant ergo ꝓdicte spēs z differētie:q: a talibus potissime indicationes sumunt curatiue.

Cause apostematū

exiturarū z pustularū q̄dā sunt gnales:q̄dā spāles.Gnales sunt reuma z ꝓgestio.¶Cause aūt reumatis z deriuatiōis māe lz in 2°uel in 4°de egri. z sinthomate legunt diffuse in Haliabate ubi sup restrixit ad sex.videlicet ad mēbri expellētis fortitudinē.ad suscipiētis debilitatē:ad māe multitudinē:z meatuū portātiū largitatē:z expellētiū strictura:z cū mēbrū suscipiens in iferiori loco est situatū.¶Cāe aūt cōgestionis in .v. sunt:qñ eni vtus pascitiua mēbri in quo est apa:nō pōt cibū qui ad ipm mittit digerē plena digōne:q̄re remanēt in eo supfluitates:z paulatim augent donec mēbrum repleat z distēdat:fitq; in eo apa:z ꝑm hoc ut dicit ꝓmptius mā cala reumatiçat:frigida vo cōgerit.¶Ex gbus appet q in apatib⁹ que fiūt per viā derivationis est dare fiēs:z factuz eē:a gb⁹ sumit Gal.13° terrapē.potissimas idicationes curatiuas.Fiēs est mā añcedēs que fluit.Factū est mā ꝓiūcta que est fluxa z incuneata in loco. Apata vo cōgesta nō ht hoc:sed cū factis z fluxis reponunt.qđ Gal.in de eq̄li distēperātia sic declarat.mox i/quit si tū mā cala descēderit in musculū ꝑmeq; maiores uene z arterie iplent z extēdunt:deide minores usq; ad mimas:z dehic ad regiones ꝓxp corpoz que sūt caro z pānniculi:z fit apa. Ecce q ibi est fiēs mā añs in uenis:z factū mā ꝓiūcta in carne:z ex .v. appent cāe generales.

¶Cāe spāles sunt tres.ꝑmitiue añtes z cōiūcte. ¶Cāe ꝑmitiue sunt casus z pcussio.¶Cāe añcedētes sunt q̄tuor humores nāles:z nō nāles.Humores eni ꝑm q dictum fuit in anathomia sūt duplices:nāles z nō nāles. ¶Nāles sunt qui sūt cū sanguine:aut cū aliquo nāz sānguinis retinēte:z sūt mā nutritionis.z pp hoc itelligo nāles ꝓncipalr:z ꝑpe a nālitate nutritionis z sube:nō quātitatis neq; iuuamēti ad remouēdū caceſiā:qđ per totuz obaudire opz ut sunt purus z uer⁹ sanguis colicus sāguineus flaticus atq; melicus qui lz sic ꝓprijs noib⁹ noienk cōi tū noie in de colera nigra a Gal.sanguis uocantur. Massa aūt Rabbi moyse in 4° expōnis scdo epidimiarū allegat.Halia.aūt in 2° tegni.massam sanguineā dic z talis sanguis solus est mā nutritionis nō ille q formaliter distinguit ab alijs humorib⁹:ut dicebat soci⁹ ille de scō Floro:qui Parisius nō est diu satis bñ disco:dātias Joānis de scō amādo ampliauit.¶Nō nāles vo sunt qui sunt a sanguine sepati:z pp eoz malitiā nō sunt apti ad nutritionē de se:sed mittunt ad loca destinata:pp scita iuuamēta:aut ex corpus expulsa faciūt apata exituras pustulas excrescētias scabies decolorationes sudatiōes z aliquotiēs insensibilr resoluunt:z aliquotiēs it⁹ putre fiūt:z factūt febrē:z assumūt noia nāliū humoz:sāguinē flegma:colerā z melam.Differūt tū ab eis ꝑm Gal.de colera nigra:q: humores nāles coagulank z nutriunk:z ꝑm magis z min⁹ sunt rubei.Nō nāles vo nō coagulātur:sed pmanēt z diūsos hñt colores flauū albū z nigrū: ut circa ꝓncipiū apatū factoz euidētia in aptione z repcussione euidēter ostēdit.Istud ēt in 2° de elementis euidētissime declarak:z in capl'is singularib⁹ sequētib⁹ specificabit manifeste.¶Ex gb⁹ appet q ex humoribus⁹ nālibus fiūt q̄tuor spēs apostematū ueroz que cōi noie in 2° ad glauconē flones uocank:ꝓprijs tū noib⁹ flegmon herisipilla vndimie z sclirosis siue sephyros.Ex nō nālib⁹ ēt sunt q̄tuor spēs non ueroz.s.pustule z exiture que sibi noia veroz uēdicāt z assumūt:z duo ad h reducibilia aq̄sa z uētosa:z sic sunt sex noia apatū simpliciū z cōpositorū ifinita:de gb⁹ dicunk ꝓpata noia equoce:per ꝓpus tū dicunk de ueris:per posteri⁹ vo de nō ueris que sūt pustule z exiture.¶Pustule eni sunt pua apata z exiture cōiūcte:aut sepate ut glādule z uariole seu bothores.Sonāt tū magis ꝑpe de uenenosis ut dicit Mēricus:z ambo carnē z cutē quodāmō cōprehēdūt.uefice vo cutē solā.Que q̄les in spāli sint iferi⁹ appebit.¶Exiture autē ꝑm Gal.in de tumorib⁹ ꝓter nāt:z in 2°ad glauconem sunt dispōnes ille in gb⁹ ascēdūt ptes iteri⁹ pus se ꝓtāgētes in gb⁹ necessariū est se ꝓtineri in medio aliquā sbaz spumosam seu humorosam que diuturnitate tpis in mixtis⁹ alterak substātijs:aut in sanie siue purē:aut in aliquā subam extraneā simile melli feci aut amurce:aut lapidib⁹ seu filis:ut in glādulis repik:que gdē fiūt ab aliquo humore nō nāli mox a ꝓncipio fluēte:aut ex putrefacto flone coadunak pus uelut in aliquo sinu.¶Cause autem cōiūcte apostematū z pustularum sunt materie que in particula sunt congregate z incuneate.

Signa apostematū

extrinsecoz ptinētiū ad hūc artificē declarat senus z pūtia singulr.ubicūq; enim uenik inflatio ꝓter nām ex aliq̄ mā humorali uel reducibili in mēbro coadunata:ibi est apa.¶Apata uera significank p tumorē:dolorē:z calorē vz magis z min⁹ graduata.Nō uera vo signk per tumorē z seq̄strationē z malā morigerationē ꝑm magis z min⁹ ēt determinata.¶Partes minus calide dicunk frigide respectu magis calidarū.Dis enim res medicinalis dī ad aliqđ in 2° tegni.z 3°simpliciū farmacoz.¶Signa vo singulariū apatū z eaz materierū in sequētib⁹ caplis dicenk.¶Ex gbus cōposita cognoscunk:neq; ad singularia accedēdū est donec sermones gnales sint ꝓuisi.ut Gal.7° z 9° terrapē.ꝓsuluit. ¶Et scias ꝑm Avi.q apata singularia parū sunt pura. sed plura eoz sunt cōposita:ꝑcipue uera:q: multa nō uera videnk eē pura.Cure tū ponenk simpliciū ut exide cōpositoz cure exhank.¶Apata in ꝓdis z paroxismis z crisib⁹ analogiā sequunk suarū mārū ut in 2° de differētijs febriū inuit Gal.¶Apata q̄tuor tpa hñt.s.ꝓncipium augmētū statū z declinationē.Signū ꝓncipij est cū vides mām currē z mēbrū extēdere.Augmēti cū ꝓcautas z acuitas manifeste augenk.Stat⁹ cū ꝓdicta stant in suo eē declinationis cum grossities icipit minui uel trāsmutarī:z hec distinctio tēpoz est ex pte eēntie apatū:q̄vis ꝑ suo mō distingui ex pte accītiū:z ex pte alterationis māe penes que cure subalterank.posset tū ostendi quō iterdū coincidūt oia illa tpa.s.ꝓncipiū cū ꝓn⁹ rē.z sepius nō coincidunt:que omnia gratia breuitatis omitto.¶Apostemata si nō retrocedunt terminank per insensibilez resolutionē:aut per putrefactionē:aut per idurationē.Et ꝑm Gal.in de iequali discrasia que per resolutionē est melior alijs:z illa que per sanationem melior q̄ que per corruptionē:per putrefactionē vo simpliciter mala.¶Signum q apa resoluit est lenitas z carentia pulsationis.¶Signuz q saniat est dolor z pulsatio cū augmēto caliditatis.¶Signū q corrūpit est nigredo z liuiditas.¶Signū q petrificat est cū duritie detumefactio.¶Signū q retrocessit subita diminutio per ifrigidationē:aut per uenenositatē uel uētositatē ad quā sequit feb.z accītia mala.

¶Judicia pustuloz in capitulis ꝓprijs dicentur.

¶Judicia exiturarū sunt hec.Cū videris ingt Avi.pulsationē plurimā:aut duritiē plōgatā:aut calitatē z dolorē augmētatum.tūc extima q apa est in via:ut fiat sanies z exitura:cū aūt videris lenitatē quādā z sedationē doloris z caloris:z q caput acuak:z cū digitis app̄hēdis iun/

dationē ⁊ colorē ad quādā albedinē declinare videbis: tūc sanē scias ibi eē.vñ hyppo.2.affōz. ¶ Circa gñatio nē sanies magis accidūt dolores ⁊ feb.q̄z facta sanie:⁊ in cognoscēdo sanē fis bñ autūs:q: ħz hyppo.in.6.affōz. multotiēs nō manifestat:imo decipit medicus pp spissi tudinē loci ⁊ saniei grossitiē. ¶ Exitura ꝑm Aui.que fit ppe mēbra nobilia:⁊ ppe tūcturas:⁊ i mēbris neruosis ⁊ uētosis ⁊ q̄ fiūt i mēbro debili ⁊ calore nāli depaupato:⁊ q̄ fiūt de mā grossa ḡuis mot⁹ plana:⁊ nō acuta suspecta est:⁊ male maturatiōis:pp qđ idiget adiutorio ⁊ matura tiōe ⁊ festina aptiōe. Que aūt est ꝑm diūsitatē ab ista est laudabilis:⁊ nō idiget magno adiutorio:q: cito matura tur ⁊ sepe per se aperit. ¶ Exiture terminant aliquoti/ens per resolonē:sepius tñ per aptionē:⁊ aptura que fit per nām melio: est q̄z que fit per artē. Et que per ferruz q̄z que per ruptoriū. Mā ꝑm Aui.hec ꝓforatio que fit p artē gñatiua est virus ⁊ sordicies ⁊ fistularū:uerūtñ cum nō videa excusationē:tunc nō est ingenium aliud.

¶ Judicia saniei ponit hyp.in p⁹ ꝓnosticoz:putredo aūt laudatur que est alba ⁊ equalis per totum carens malo odore:que vo est contraria pessima.

¶ Judicia alioz ꝓtētoz in singularib⁹ caplis dicentur.

Curationem apatū Gal.pficē vi per itētio/nes sūptas ab ipsis disponib⁹ ⁊ ab eoz nā. ¶ Et ꝑm gñalē indicationē vi q̄ipe tracta/uerit sub noie ꝑmonis de apatib⁹ ex humoribus nālibus gñatis.in.13°terrapē.⁊ de nō ueris ex inālib⁹ hūoribus sa ctis in.14. Et hic ēt tractabit de cura apatū ueroz ordina toz ⁊ nō corruptoz:que q̄ztū est de se utpm resoluunt: deide sub noie pustularū ⁊ exituraz de nō ueris sanios corruptis:⁊ in aliena nām ꝙuersis. Judicationē cure su mēdo ab ipa disponē ⁊ a mēbris:ut dictuz est nā. Dispō aūt ipa ꝙtinet q̄ztitatē q̄litatē ⁊ mām que icludit in eius ba. Alr eni curat magnū apa. Alr puū:alr deriuatū ⁊ fi ens. Alr ꝙgestū ⁊ factū. Alr calidū:alr vo frigidum ⁊c. ¶ Natura ⁊ mēbroz iudicat:q: alr curant apata i carno sis pticulis:alr in neruosis:alr in oculo:alr in collo:alr i emūctorio:⁊ sic de alijs:put supius fuit distinctū:⁊ iferius distinguet ꝓncipiū faciētes in 2° ad glauconē ab inētione occasiōis egritudis:ut que eū facilit cause abscidant:qđ aūt tā est factū sanare opz ꝑm eūdē in 3°terrapē. ¶ Cū ḡ gñatio cois oib⁹ flōnib⁹ ex sanguie.i.ex masse sāguiarie ifluxione fiat amplioz q̄z idigeat pticula. Influit autē ut dictū est amplioz mādāte aliq̄ pticula:qñq̄z vo trahente ipa que patit:mittit aūt pticula:qñq̄z gdē ut supfluū:qñ q̄z gdē ut triste:qñq̄z vo pp ambo. Que vo trahūt ħ est pp calorē moboū:aut dolorē ⁊ iuuāt:ad ħ debilitas pti cule ⁊ meatuū latitudo:⁊ aliaz viaz strictura ⁊ sit⁹ in ba so:ut supius dictuz fuit. ¶ Cōsequēter ex oib⁹ sumunt ⁊ iudicant tres intētiones. Prima est remouē supfluuz qđ ifluit.2ª est curare ⁊ mitigare dolorē ⁊ actionē que mem brū recipit ⁊ māz attrahit. Sed 3ª est qđ factū est sanare. ¶ Prima cōplet p Gal.ubi supra dicētē. Cū eni equalr sibi inuicē aucti sunt hūores ⁊ factūt plectoriā ⁊ ablationem sanguis curat:ēt si plectoria nō eēt pūte ⁊ dolore ⁊ calo re flegmātis mēbri ⁊ reuma ⁊ fluxū acuētis:⁊ p balnea ampliora ⁊ exercitia:⁊ fricationib⁹ oppositi mēbri:dūta xat q̄ feb. nō sit:neq̄z passio multa. Adhuc aūt farmacis euaporātib⁹:⁊ cū oib⁹ iciunijs ⁊ regimib⁹ debitis. Cum aūt rancta ul nigra colera uel flate uel serosis humidita/tib⁹ plenū fridū fuerit ⁊ cachochimia gñata per vniuscu iusq̄z ꝓpriā abūdantiā humoz purgatione curet:de qui bus inferi⁹ in singulis caplis:⁊ in antidotario dicet. An nūciatio aūt antispasis:idest ꝓtiū euulsis cois est in tali/bus vniuersis:q̄ztū ad ꝓncipiū ⁊ augmētū. Quātum aūt ad statū ⁊ declinationē nō est malū uti eūonibus per eā dem ptez:q̄zuis noui medici facilit talia absq̄ ꝓuisione. ut dicit Auerrois in 7°.⁊ dicet infra de flōmia.

¶ 2ª intētio cōplet cū sedātib⁹ dolorē:⁊ cū rectificantibus malā q̄litatē:⁊ cū restrigētib⁹ ⁊ itercipiētib⁹ māz a pte fluxus ⁊ relaxātib⁹ per ptē vnde mēbrū ꝙsueuit purgari.

¶ Sed ⁊ 3ª itētio cōplet p eūantia mām a loco. Eūat aūt nō solū dyaforeticis farmacijs:ħ ēt repcutiētib⁹:⁊ magis icipiētib⁹ flōnib⁹ repcutiētib⁹ est utēdū q̄z euaporātibus caliḃ⁹ saluis exceptis:de qb⁹.G.vi q̄tuor excipe. Prim⁹ est qñ apa fit in emūctorijs.2ª qñ fit a re uenenosa.3ª qñ mā est grossa.4ª qñ est uehemēter icuneata. Aui.aūt nō excipit nisi qñ est in emūctorijs:aut in loco ubi fit timē/dū de reditu ad mēbra ꝓncipalia. Rogerius excipit solū i mā uenenosa. Cōmētatores ipsi⁹ q̄tuor magri ultra ipz in mā ꝙgesta ⁊ frida ualde. Et qñ fit p viā crisis:⁊ iuxta ꝓncipalia:⁊ qñ fit per subitā derivationē Brunus dicit ut Aui. Theodoric⁹ ut q̄tuor magri. Lāfrācus excipit decē casus. Hericus.19.magr Dinus de florētia sup 4° cañ. Aui.excipit.23. ¶ Ego aūt distinguo de repcussiuis:q: quedā ꝓpria sunt repcussiua:ut oxicratum ex aq̄ ⁊ aceto plātago solatrū bolus ar.absinthiū cinamomū:⁊ talia q̄ repellūt māz quā iueniūt ad fundū. Et q̄dā sunt repcus/siua large dicta ut albumē oui malua oleū rosatū:⁊ oleū camomille atq̄z masticinū collīria alba ⁊ talia que alterā do ꝓhibēt mēbrū a supfluitatū receptione. ¶ Dico duo p⁹ q̄ in ꝑn⁹ oiuz apatū flōnicoz cōpetūt repcussiua ꝓpe x.casib⁹ solū exceptis. Prim⁹ est qñ apa est in emunctorio.2ª qñ est mā uenenosa.3ª qñ est de mā ualde grossa. 4ª qñ est de mā uehemēter icuneata.5ª qñ ē creticū.6ª qñ est a cā ꝓmitiua.7ª qñ est in coꝛpe pleno.8ª qñ est in coꝛpe debili.9ª qñ est tuxta mēbrū ꝓncipale.xª qñ est fortiter doloroſuz. ¶ 2° dico q⁹ in ꝑn⁹ oiuz apatū flōnicoz cō petūt repcussiua large:trib⁹ casib⁹ dūtaxat exceptis. Prim⁹ qñ apa est in emūctorio.2ª qñ est p viā crisis.3ª qñ est de mā uenenosa. ¶ In oib⁹ istis casib⁹ ꝓcipue qñ mā est fluxa:⁊ apa in facto eē:⁊ mā aliq̄ in pte est relicta:opz māz resoluē ⁊ euaporare cū dyaforeticis nō mordicātib⁹ Sz domesticis mediocriter calis ⁊ hu.maxie in casib⁹ tri b⁹ ultimis:in qb⁹ uolum⁹ māz trahē ⁊ apa augē:⁊ reditū mae auertē:⁊ ħ aliquotiēs facim⁹ cū emplis attractiuis. Aliq̄ cū uētosis:ut dic Aui. ¶ Sit ḡ regula gñalis q⁹ i ꝑn⁹ oiuz flōnū ab exceptis ponāt repcussiua. In augmē to cū eis paulatine misceank resolutiua. In statu uel añ statū sup ipa sint eq̄lia. Cū aūt declinatio: ⁊ supple finis stat⁹ fuerit nō fit ibi nisi qđ resoluat ⁊ laxū faciat. Et hoc nihil aliud est dicere:nisi q⁹ durāte fluxu est repcutiēdū ⁊ cessante ipso est euporādum:mediāte vo mediāduz. ¶ In casu quo apa icedit via resolonis. Auxilia cū qui bus ista cōplenk ꝑm diuersitatē mārū in caplis singula rib⁹:⁊ in antidotario dicenk. ¶ Si vo apa via icedit exi ture in 2° ad glauconē curatio earū exiturarū que iam in ciplīt fit per indoloroſam calastica.i.laxationē:siue eua/porationē cū trifarmaco molli mitigatiuo in quo qđ sit mellis additū.13.terrap. Que aūt iaz ꝓcesserūt ad dige/stiuā ⁊ suppuratiuā ducere opz. Que aūt in aliam spēm trāsiuerūt per cyrurgiā abscindēda sūt.vñ in.4.terrapē. Et opz intēdentē.i.opantē ad meliorē modoz interꝓta tionis ire. Modi aūt ipsius sunt tres breuitas.s.curatio/nis ⁊ indoloroſe opari.⁊ 3ª cuz ħs fallacia. Ipsius autē infallacie sunt tres itētiones. vna qđz ⁊ ꝑª ut sortiamur finē totalr. Alia vo ut si non sortiamur finē totalr:saltim q⁹ passio alleuiet:⁊ nō noceat laborantē. Sed 3ª ut non fallaciter reuertat egritudo. ¶ Scōm hoc aūt in nunc ꝓpositis exituris inuenik q̄ñq̄z per cyrurgiaz: q̄ñq̄z per farmaciā via sanationis eligibilio: : que per cyrurgiam que ex toto gñe ꝓter nām sunt penit⁹ abscindere itēdit. Que vo per farmaca.ꝑmo quidē dyaforare ⁊ euapora/re. Si vo hoc nō est possibile suppurare ⁊ putrefacere. ¶ 2ª itētio in eis sit ⁊ per ꝙs apire ⁊ mūdificare ⁊ incar nare ⁊ ꝙsolidare:⁊ hoc ad curationē ulcerū ducē. Neq̄z enim⁊ ut dicit.G.4.terrapē. suppurare ⁊ cataplasmare est ħ ꝑmā rōnē cure apatū:ħ mitigatio quedā sinthomatis

ſ.dolo⁹.Et ſequit cōpēdiosa enīz cura flegmonū per ſic cantia ⁊ reſoluētia cōplex farmaca que uel totalr ſanāt a diſpoſitione uel ſi relinquunt quid b⁹eue ſuppuratur:⁊ cum acri farmaco non euacuat:⁊ ſi ſ̄btilis continēs fue/rit cutis:⁊ cito patientem liberare uolueris inciſionis eſt opus.Et hoc eſt qđ dicebat Auic⁸.q̄ curatio apoſtema tis in q̄tū eſt ap̄a eſt exctio māe ex̄nee que facit accidē ap̄a.Auxilia aūt maturatiua cū gb⁹ p̄dicta cōplent i ſin gularib⁹ caplis ⁊ antidotario dicenf. ¶ Maturato aūt ap̄ate:aut trāſmutato ⁊ incuneato:ſi ſanies:aut mā nō re ſoluit.uel ſi incōtinēti ip̄m per ſe nō apit.potiſſime ſi ti/merek corroſio:aut aliō nocumētū aptak:⁊ ſi neceſſe fue/rit ꝑaptak ⁊ exhak.pmpti⁹ aūt ⁊ tuti⁹ pp cām ſupi⁹ dictā apit cū ferro:⁊ ſequēdo doctrinā Albucaſis fiat foramē ꝑm q̄ſtitatem māe:⁊ loci ad formā ſolij oliue:ſiue mirti. ¶ Et opz q̄ in apiēdo ſeptē attēdank ꝓditiones. ¶ Pri ma q̄ ſectio fiat in loco māe. ¶ 2ª q̄ fiat in magis iferto ri loco. ¶ 3ª ut fiat ꝑm rugas ⁊ iceſſum muſculo⁹. ¶ 4ª q̄ caueank nerui ⁊ uene q̄tuz erit poſſibile. ¶ 5ª q̄ mā ſubito tota nō exhak:p̄cipue in magnis exituris:q: timē dum eēt de vtute. ¶ 6ª q̄ indoloroſi⁹ quo poterit locus tractek. ¶ 7ª q̄ poſt aptionē locus mūdificek ⁊ carnek atq; ꝓſolidek. ¶ Auxilia aūt mūdificādū ſunt lichinia ⁊ bone ſtupate:⁊ empla ⁊ vnguēta que in ſingularibus ca plis ⁊ in antidotario dicenf. In p̄mis tū dieb⁹ ſufficit vi tellū ouī cum albumie iſpiſſatū cum alumie:ut faciebat Guik.de ſaliceto. Poſt vō trāſeūdū eſt ad mel roſatuz ⁊ mūdificatiuū de apio. Poſt vō ad vnguētū apl⁹o⁹ ⁊ egy ptiacū ⁊ deſup baſilicōnē dyaquilon ⁊ dyapalma:⁊ alia que ad ulcera ordinank:eo q: poſt aptionem exiture ex/creſcētie ⁊ puſtule ad curationē ulcer⁹ reducunk. ¶ Si aūt patiēs nō ſuſtineret ferrū aptak cū medicis:⁊ ad hoc laudat Aui.ſe.lini fermētū ⁊ ſterc⁹ colūbinū:⁊ ſi ico:pa/rek cū ſapone mollit:aut cū mucillagie finapis bonū eēt. Ruptoriū tū de calce ⁊ ſapone in hoc obtinet p̄cipatū.

¶ De flōne vō ⁊ ap̄atib⁹ ſāguineis notificatio. Cap̄.II.

Legmon ſz Gal.in p⁰ de egritudie ⁊ ſinthomathe.dī duplici/ter.vno mō coiter p⁹o oi inflāmatiōe pticlarū. Alio mō ꝓpe p⁹o oi ap̄ate ex ſanguie uero ⁊ puro gña/to aſſumēs ſibi in 2⁰ ad glauconē gñis nūcupationē. Et eſt duplex.uerus.vz.⁊ nō uer⁹.Uerus ex ſanguie beni/gno multo plus ſaltim q̄ idigeat pticula fit. Nō uer⁹ ex malo:⁊ nō nāli efficit. ¶ Sanguis eſt humo: calidus ⁊ humidus ex tēperatiori pte ip̄ſi⁹ chili gñat⁹:⁊ eſt duplex nālis:⁊ nō nālis.Nālis ē humo: calidus ⁊ humidus in ſba tēperat⁹ in colore rube⁹ purus in odore ⁊ ſapore ami cabilis.Sed nō nālis eſt ille qui deuiat ab iſto ifra termi nos ſue latitudis quos ſi trāſeat nō eſt ſanguis:ſed alter humo:.Qđ ꝓtigit duplr.vno mō qñ ip̄ſi⁹ ſba efficit ma gis groſſa uel ſ̄btilis q̄z debeat.Alio mō qñ aduric:⁊ ei⁹ ſubtile ꝓuertit in colaz citrinā:⁊ groſſuz in melā abſq; ſepatione.per aliud fit inālis qñ alter humo: aduenit de foris:qđ multiplr ꝓtingē pōt ꝑm q̄ mlte ſpēs flātis col'e ⁊ melie cū ip̄o miſceri p̄nt. ¶ Ex gb⁹ appet q̄ ex ſangui ne gīank q̄tuo: ſpēs ap̄atū.p⁰ ex ſanguie nāli ⁊ benigno gñat uerus flegmon.Ex ſanguie illaudabili per admix tionē tria gīank ap̄ata ꝑm q̄ tres humores p̄nt miſceri cū eo:ut ſi ueniret ſibi colā gīat flegmon herliſipillades: ⁊ ſi flegma flegmon vndimiades: ſi melia flegmon ſe/phiroides. ¶ Ex ſanguie illaudabili per ſbaz ſuā ⁊ adu/ſtionē ꝑm ei⁹ groſſitē ⁊ ſubtilitatē generank oēs puſtule cruſtoſe a carbunculo uſq; ad eſtiomenū ut ſunt carbun culus p⁹una ignis pſicus:aut ſacer eſtiomen⁹ ⁊ antrax. Nō aūt formice ut dicebat in ꝓcordātijs ſocius ille.

Cauſe flōnis ſunt p̄mitiue ut caſus:⁊ pcuſſio ⁊ ma/litia regimis ⁊ añcedētes ut ſanguis boni ⁊ laudabilis exuberātia:pp quā ad pticulā debilitatā cale factā ⁊ decoloratā diriuari cogit:⁊ itinerari.ut in capl'o uli fuit dcm̄:ad qđ opz recurrē:ut dcm̄ eſt:ſi vis bñ pticu lā videre.Cōiūcta cā eſt ip̄emet ſanguis i loco icuneat⁹.

Signa ⁊ iudicia ſunt tumo: eleuat⁹ calo: roridus rubo: ſanguine⁹ dolo: pulſatiu⁹ ⁊ retinētia extēſiua:⁊ alia ſigna repletionem ſanguis ſignificantia. ¶ Flegmon q̄tuo: hēt tpa/p̄n^m/augmētū/ſtatū/⁊ declia tionē.Significat p̄n^m per ip̄ſi⁹ cārū p̄nciā.Augmētū per additionē magnitudis ⁊ retētiōis declarat. Status per aggregationē māe.Declinatio incipit tēdere ad lenitatē. ¶ Flegmon ꝓterea termiat p reſolutionē:aut per ſaniatio nē:aut per putrefactionē:aut per lapidationez. ¶ Et tu ſcis per ea que dicta ſunt in capl'o uli.illud qđ reſoluitur q: tumo: diminuit:⁊ dolo: pulſatiu⁹ alleuiat.Et ſcis illō qđ ſaniat per additionē pulſatiōis ⁊ calitatis ⁊ fixionis utriuſq;.Et ſcis illud qđ putrefit per tenebroſitatē:⁊ illō qđ petrificat per duritiē. ¶ ℔.in flōne plerūq; uenit mala accītia que curā ordiariā ꝑticā:ut eſt dolo: ma gn⁹ qñ eſt in mēbro ſenſibili:⁊ reditus māei ad infra:qñ eſt i emūctorio.Et corruptio eſt tomenata:qñ nimis in fridat:⁊ mā ꝓculcat:⁊ durities ſclirotica qñ idocte reſol/uit.Quocirca attendere opz mēte in vnaquaq; remuta/tione ad gđ trāſit eorū qui curank tumorū vnuſquiſq;:⁊ dare operā et:qđcūq; appareat in 2⁰ ad glauconem.

Cura flegmōis dup^r hēt regimē uſe.vz.⁊ pticulare. Uſe ſumik ex cap⁰ cōmuni ſupi⁹ poſito. Par/ticlare q̄tuo: hēt itētiōes.p^a vitā ordiat.ſcda māz añcedē tē ade q̄t.3ª māz ꝓiūctā eūat.Sed q̄rta accītia corrigit. ¶ Prima cōplex cū debita adminſtratiōe ſex rerū nō nāliū cū ſuis annexis vḡētiuz ad friditatē ⁊ ſiccitatē:ut eſt aer cib⁹ ⁊ pot⁹ ſomn⁹ ⁊ vigilia mot⁹ ⁊ ges ianitio:⁊ repletio:⁊ accītia aie. ¶ In p̄mis ḡ eligik aer ſincer⁹ ⁊ clar⁹ nō humidus:nec reumatic⁹.Et cibaria ip̄ſi⁹ ſint leuia pauci nutrimēti.nō comedat piguia:neq; dulcia.dimittat bo/dia.leguminū ſbam ⁊ lacticinia.ſpēs abhorreat ⁊ allea: ⁊ cepas:⁊ vina fortia.Utak lactucis:ſpinachijs:⁊ boragi nib⁹:ſatis ponat de aq̄ in vino.Et ſi feb:citaret tranſeat cū ptiſana:⁊ lacte amigdalax:⁊ ordeaco:ſobrie viuat:ce nā dimittat.uentrē teneat laxū.quieſcat ſaltim ꝑm mem brum ap̄atū.parū dormiat de die ſaltem.honeſte viuat. ¶ Scdam rē cōplet flōmia:ſi plectoria ſit per ptē ḡriaz:ſi fuerit in p̄n⁰ ⁊ per eandē:ſi fuerit in ſtatu ⁊ declinatione imo ét cūamus ꝑm Gal'.in.13.terap.ut ſupi⁹ dictuz fuit dictū nō ſolū ꝓpter plectoriā:ſed ꝓpter magnitudinem paſſiōis ⁊ dolorē ⁊ cōmoderationē humor⁹.Dolo: eni ⁊ calo: flegminati mēbri cauſe reumatis fuit:⁊ ſi fine ſup/fluitate fuerit cor⁹ vniuerſales canones ſemp ſuādo. ¶ Tertiā rē cōplēt repcuſſiua ⁊ refrenātia in p̄n⁰ exceptis caſib⁹ in cap⁰ uli ꝓditionatis:⁊ cū reſolutiuis mixtis in/eq̄liter cū refrenatis in augmento:⁊ cū equalr mixtis in ſtatu:⁊ cū puris reſolutiuis in fine ſtat⁹:⁊ in decliatione ut ſupra.Si ap̄a icedit in via reſolonis.Si vō incederet via exiture cū maturatiuis apitiuis ⁊ mūdificatiuis.Et deficcātia ſunt que in utriuſq; fine ſanāt.Auxilia repcuſ ſiua ⁊ refrenātia que cōpetūt in p̄n⁰ ſunt q̄tuo: formarū. ¶ Prima eſt.B.2⁰ ad glauconē.oxicratū ex aq̄ ⁊ aceto in fo:a potabili mixtis:⁊ cū ſpōgia applicatū. ¶ 2ª eſt Aui. quod ℔.ſemperuiue lb̄.j.vini groſſi acerbi.lb̄.ſ.farine or.q̄rtā.j.corticū granator⁹ ſumac puluerizator⁹.añ.ℨ.ſ. coq̄nk:⁊ fiat linimētū. ¶ 3ª forma eſt Haliab.℔.ſanda. al.⁊ rub.añ.z.iij.memithe.z.iij.chimolee.boli ar.añ.z.j. ⁊ ſ.tere oia ſ̄btilr ⁊ diligēter cribza ⁊ diſtēpera cū ſucco ſempuiue:ac portulace:ſiue lactuce:⁊ fiat linimētū. ¶ 4ª forma eſt tot⁹ coitatis refrenatiuū ⁊ alteratiuū vulnerū ⁊ ꝓcuſſionū.℔.albumen ouor⁹ quantū vis:aque roſate: aut olei roſarū ad placitū:fiat linimētū ⁊ cū ſtupatis:⁊ pā nis applicenk:⁊ ſepe remutenk. ¶ Localia que cōplent itētionē augmēti ſunt triū formar⁹.Quarū ꝑma eſt oleū roſ.Nā ꝑm Gal'.in 3⁰ farmacorū ſimpliciuz ex pte roſ. refrenat:ex pte olei euaporat. ¶ 2ª eſt Aui.℔.foliorum

malue.ℳ.j.absinthij.roſ.añ.ʒ.ſ.farine ordei.ʒ.j.olei camomille.q̄rtā.ſ.coq̄nk ꝛ piſtenk:ꝛ fiat emplm molle. ¶ 3ª forma eſt eiuſdē.ℛ.vini cocti q̄rtā.j.aque roſ.acetī.añ.q̄rtā.ſ.croci.ʒ.ij.bulliāt modicū colenk:ꝛ fiat epithima cū ſtupatis aut pānis ꝛ tardi⁹ q̄ repcuſſiua remutenk. ¶ Localia que reſoluūt ꝛ cōplēt intētiones:ſtat⁹ ēt ſunt triū formarū. ¶ Prima accipit a magro Dino.ℛ. paritarie foliorū malue añ.ℳ.j.furfuris ſubtilis ptē.j. aneti fenugreci.añ.ʒ.ſ.olei camomille q̄r.ſ.coq̄nk cuz vino ꝛ piſtenk:ꝛ fiat emplm. ¶ 2ª eſt.B.13° terrap.ℛ. medulle panis frumētacei.lb.j.ifundak per horaz in aq̄ feruēti ꝛ exp̄mak aq̄.ꝛ mellis q̄rtā.j.miſceak:ꝛ fiat emplz molle. ¶ Tertiā formā ponit Aui.in dyaglone ꝛ dafilcone:quoz forme ꝛ recepte ponenk i antidotario:ꝛ iſta tardius remutenk. ¶ Declinationē vo per deficcationē cōplēt lana ſuccida:aut ſtupata:aut ſpōgia:aut filtrū cum vino ſtiptico calo ifuſa exp̄ſſa ꝛ applicata. ¶ Per ſanationē cōplēt declinationē auxilia triū formaruz. Quaruz p⁹ eſt triſarmacū Gal.qđ fit de farina frumēti aq̄ ꝛ oleo fit coctis:ꝛ fiat emplm. Et ſi vis eā colorare cuz modico de croco fac. ¶ 2ª forma eſt eiuſdem.B.ꝛ ipam aſſumit Halhab.ℛ.mucillagis ficuuz ꝛ corticis radicis maluaui ſcī lb.j.farine frumēti.lb.ſ.coq̄nk inſimul.ꝛ fiat emplm. ¶ 3ª forma eſt coitatis.ℛ.foliorz malue ſimſionis radicis lilij ꝛ corticis maluauiſci.añ.ℳ.j.farine frumēti q̄rtā.j.farine ſe.lini.ʒ.j.aſſungie porci recētis lb.ſ.coq̄nk herbe cū aq̄:ꝛ piſtenk cū alijs in mortario:ꝛ fiat emplm. ꝛ iſta tardi⁹ remutenk. ¶ Si aūt collecta ſanie nō apiak per ſe apiak cū ſagitella uel cū medicia aptiua ꝛ mūdificek:ꝛ incarnek:ꝛ cōſolidek iuxta formā dictā in cap° ulc:ꝛ dicēdaz i tractatu de ulceribꝫ:eo q: exiture a pte ut dictū eſt ad ulcera reducunk. ¶ Sz 4ª res que eſt accētiū correctio cōplek p̄m nāz accētiū que ꝓtigūt:ut ſi adeſt dolor q⁹ p̄m oēm modū mitigek. ℳā dolor pſternit vtutē ꝛ tota rectā opationē ipedit. Ponank g̃ tpe doloris alterātia ꝛ dilatātia:ut eſt oleū roſ.cuz vitellis ouoz:aut mica panis albi tēpata in aq̄ feruēti exp̄ſſa:ꝛ cū oleo roſ.mixta: aut malue cocte cū aq̄ mixte cū furfure ſubtili ꝛ oleo violarū:ꝛ croc⁹ igredik in ſedatiōe doloris p̄m Aui. Et ſi eſt neče trāſire ad iuſgamū fac audacter. ℳā herba ipſi⁹ cuz cinerib⁹ calis cocta:ꝛ cū aſſūgia recēti aliq̄ mixta dolorē mitigat ꝛ apata cala maturat.ut ponit theodoric⁹. Laue tū a nimia hūectatōe:qm̄ i p̄n° eſt timoroſa:ut dic Aui.

¶ Reditū māe ad itriſeca ſecurat eūo ꝛ attractio:ꝛ ſi nō cū alio ſalti cū vētoſis. Si igit ſuſpitionē hūeris q⁹ apa idurek decoque in aq̄ radicez cucumeris ſilueſtris uel brionie uel aſſart:multotiēs gdē ipārū ſolarū:qñq; aūt ꝛ pinguiū yſtadaz idest ficuū ſuꝑimponēs. Demuz in illa aq̄ farinā miſces ꝛ pinguedinē anſeris ul̄ galline:ꝛ coque: fiat emplz.in 2° ad glauconē. ¶ Si vo i apate corruptio accidat:tūc ſcarifica locū:ꝛ cum aq̄ ſalita embroca:ꝛ poſt empla ip̄m cum farina fabarum:aut orobi cocta cuz oximelle:ꝛ reliqua curatione eſtiomeni cura.

¶ Lap^m admiculatiuū p̄dicto de carbūculo antrace ꝛ eſtiomeno ꝛ puſtulis malis ſanguineis:ꝛ cura eoz ponēda.

Puſtule male ꝛ corrupte ſanguinee:ut dictū eſt ſūt oēs que in ſua eruptione dimittunt eſcarā. Ex q̄ appet q⁹ lz forūculus ſit puus flegmon non pp̄ b̄ eſt puſtula mala corrupta:q: in ſui eruptiōe nō facē eſcarā. Curak ēt ꝛ maturak facta flōmia cū fruñto maſticato ꝛ dyaglone:ꝛ cū mūdificak cuz melle cocto:ꝛ ſarcocolla.ut ponit Raſ.q ip̄m vocat carbūculū. Sunt eni tales puſtule que dimittūt eſcarā p̄m.B.in.14.terrapē.ex ſanguie groſſo ebullēte ꝛ putrefaciēte:q⁹ dū icipit ebullitio cā eſt carbūculi:ꝛ prune:ꝛ ignis p̄ici ſiue ſacri. Si ultra ꝓtendik ꝛ p ebullitionē adipiſcak uenenoſitatē eſt cā ātracis. Si ultra q⁹ ſiniak ebullitio ꝛ putrefactio cā eſt cācrene ꝛ eſtiomēi. Sūt eni cācrene ꝛ eſtiomēi ꝛ carbūculi p̄pe flōnes i de tūoꝛib⁹ p̄ter nāz. ¶ Nō g̃ ſunt dicte puſtule ex mixtiōe ꝛ aggregatōe hūoꝛ nālū. ut dicebat Lāfrācus ꝛ ℍēric⁹. lz ipe ℍēric⁹ in ſuis nōbilib⁹ de b̄ fecerit dubiū. lz ſunt de ſanguie groſſo bullēte in q̄ ſbtile ꝛ groſſuz q⁹ in colerā ꝛ in melīā ꝓtunk: ſic adhuc ſik: ꝛ pp hoc dicebat Aui. q⁹ ſunt de colera citrina ꝛ melīa ſimul mixtis differētib⁹ p̄m magis ꝛ minus ut dicek.

Eſt ergo carbūculus ſiue p̄una:ſiue ignis p̄ci⁹ ul̄ ſanct⁹ que q̄ſi pro eodē accipit Aui. Puſtula flōnica mala ueficās ꝛ cōburēs locū in quo eſt nigra ſeu cinerilia cū rubedie obſcura:ꝛ dolore vſuto:ꝛ ardore ꝛ ueſicatione in circuitu:ex qua euenit qñ rūpik eſcara:qualem facit accidere cōbuſtio ꝛ cauterium.

¶ Cui⁹ cauſa eſt groſſus ſanguis ſemibullit⁹ ꝛ putrefact⁹ a quo nō fuit adhuc ſepatum groſſum ꝛ ſubtile.

Signa carbūculi icipiētis ſunt rubor fuſciditas ci/trinitas duricies dolor ꝛ calor:ꝛ incēdium acuitas ꝛ puitas forme ad modū ciceris: velocitas augmēti ueficatio in circuitu:ꝛ qñ maturak vi caro mortua: ꝛ eſcaralis que ſordidē emittit viſcoſaz:ac ſi eēnt radices quedā:ꝛ aliq̄tiens erūpik in multis locis:ꝛ poſt reducik ad vnū ꝛc. Carbūculi nō ſunt negligēdi:q: in pte ſūt uenenoſi. Carbūculi lz a p̄n° nō ſunt ulcerati terminantur utp̄m ad ulcera. Et ideo tractatus ulcerū in ipſis habet locum.carbūculi ſequuntur peſtilentiam.

Cura carbūculi tres hēt itētiōes. p̄ª vitā ordiat.2ª māz añtē adeq̄t.ſz 3ª mām ꝓiūctaz regit ꝛ gubnat.

¶ Prima itētio cōplek cū debita adminiſtratiōe ſex rez nō nāliū cū ſuis annexis p̄m formā datā in flōne:niſi q⁹ opz q⁹ magis declinēt ad tenuitatē ꝛ ifridationē ꝛ hūectationē eo q: ad ipſos plm ſequunk febres. Et pp b̄ ſubtrahank vinū ꝛ carnes:utak lactucis:portu.ꝛ granatis:ꝛ oib⁹ acetoſis. Et ſi neceſſe ſit dek brodiū pulli cū lactucis:ꝛ agreſta alteratū. ¶ 2ª intētio complek cū flōmia.p⁹a pte ꝛie deide qñ loc⁹ icipit alterari ad nigredinem de pte eadē.

¶ Sed 3ª itētio cōplek añ ulcerationē cū mixtis refrenatiuis ꝛ euaporatis:ne mā retrocedat:neq; ēt irritek:ꝛ ad b̄ laudak per.B.i.14.terrap.emplm de arnogloſa:ꝛ ip̄m accipit Aui. Cui⁹ forma eſt.ℛ.arnogloſe lētū panis furfur.añ.coq̄nk cū aq̄ donec liniank:ꝛ applicenk ſ. locū:ꝛ in circuitu. Aui.cū eo addit gallas:ꝛ credo q⁹ ſi ſbtilis ſāguis magis appet q̄ groſſus laudabiles eēnt. ¶ Et ēpl⁹ de duob⁹ gnatis coctis cū aceto:aut aq̄ acetoſa. illd idez. ¶ Remiſſa aliqualr furioſitate. Emplm Aui.de ficub⁹ ꝛ vua paſſa ꝛ nuce ꝛ faria ordei coctis cū vino ad maturā dū ꝛ rūpēdū eēt bonū. ¶ Facta eruptiōe mūdificek cuz ſucco apij:ꝛ melle:ꝛ faria coctis:ꝛ poſt more alioꝛ ulceꝛ cū dyaglōe cōſolidek. ¶ Unguētū tū de bolo ar.oleo ꝛ aceto ſemp i circūferētijs ponak. ¶ Si vo loc⁹ icipiat malignari ꝛ coꝛrūpi ſcarificek circūquaq;:ꝛ lauek cū aq̄ ſalita:ꝛ ulc⁹ cū trociſcis calidicō diſſolutis cū vino deficcek: ꝛ eſcara mūdificek cū emplaſtro dicto de apio:aut de butyro ꝛ regimie antracis:ꝛ ulcerū putridoꝛ curetur.

Antrax p̄m Guil.de ſaliceto nihil aliō eſt q̄ carbūculus malignat⁹. ℳā nāq; antracis ē ſāguis groſſus:ꝛ ebulliēs tm̄:q⁹ pp ſuā ebullitionē ade pt⁹ eſt uenēoſitatē. Bi ät bōa buba p ātifraſiz q: peſſima: piculoſiſſima:ꝛ deriuak ab ātra qō ē coꝛ q⁹ ſp appetit coꝛ

Signa antracis p̄m ℍēricū ſūt ſigna carbūculi augmētata cū uaria uenaz i circuitu colorātiōe ad modū yridis:ꝛ magē mēbri in q̄ eſt pōderatiōe ac ſi eēt ligamētis ligatū cū magnis ꝛ intolerabilib⁹ angūſtijs ꝛ calorib⁹ cū ꝓſtratōe appetit⁹ ꝛ nauſea:ꝛ cordis pulſu cū magna defectione. ¶ Antrax ex tota nā eſt egritudo acuta ꝛ piculoſa:q: de mā multū uenenoſa peſtilētialiꝛ ꝓtagioſa. Et deteri⁹ eoz eſt p̄m Aui.q⁹ accidit i emūctorijs ꝛ vicinitate mēbroz p̄ncipalū:timēdū eni eſt de reditu māe. ¶ Et ois puſtula mala uenēoſa que poſtq̄z apparuit retrocedit eſt mortale:ꝛ maxime ſi apparuerit mala ſigna. ¶ Et qñ accētia ſūt uehemētia ē ſignū malū

Si vo accñtia remittant z quietent est signum bonum. ¶ Et saluius mortaliū. ut dicit Aui. est illud qđ est rubeum demū z citrinū. ¶ Ex eo vo qđ ad nigredinē declinat nullus euadit. Antraces eni in pestilētia mltiplicāt.

Cura antracis q̄tuor hēt itētiões. ¶ Prima vitaz ordinat. 2ª ꝓfortat cor. 3ª mām antecedentez euacuat. sed quarta mām ꝓiunctā extrahit z gubernat.

¶ Prima cōplex cū debita admistratiōe sex rex nō nāliū Ordinet ḡ sibi māio luminosa: z uocikeref: z paz pmittat dormire: z alia ordinent ꝑm qȝ fuit dictū in carbūculo: nisi qȝ magis sbtiliet regimē: dietet sic dietant hñtes feb. pestilētialē. Sufficit eni ptisana z aq̄ cuz cuc. ros. lac amigdalarū ordeatū usq; ad 4m uel 5m diē. mala granata arancie limones z oia acetosa sunt ꝓ: o ipo. Et si est necesse dek brodiū pulle alteratū cū agresta z lactucis.

¶ Scōa res cōplex cū administratiōe bone z ꝓbate thiriace in q̄ntitate vni° fabe: z distēpate cū aq̄ scabiose: aut decoctiōis ei°: aut cū aq̄ ros. bugllosse. si feb. est multū acerba z sit ei° administratio si est po[le] p sex horas post cibū: z nō comedat de totidē horis. Et dico po[le]: qr thiriaca necessitas nō hēt horā. ut dicit Auēçoar in ꝑn° thesau. Jn tāto eni tpe uk circa coiter celebrat digō ꝑma. Auēçoar tñ in thiriaca ꝓcedit septē horas z plus. Auer. vo nouē. Et totū ȝ est ꝑm medietatē tpis totalis digōnis que est. 16. horarū ꝑm antiquū ꝓceptū qȝ in duob° dieb° ter corpus reficiat. ȝ ꝑm Aui. terminus more cibi in stō sit a. 12. horis usq; ad. 22. qđ de toto stōco z itestinis itelligēdū est. ut dicit Albt° bonoñ. Nō ꝑdictor est qr nullū farmacoſū debet misceri cū cibo. gñat enim ingetudo z dolor. ut dicit Auēçoar. ubi supꝛ. Thiriaca aūt nō solū est farmacoſū: ȝ etiā in medio nārū patiētiū corpor z ledētiū ea farmacorū. ſ. simpliciū qđ nō ꝓpe: ȝ silitudiarie est itelligendū. Et redeūdo ad ꝓpositū ep̄lex sibi cor ab ex cū ros. viol. florib° bugllosse: z sandal oib° atq; cortice citri. Et si feb. ꝓcedit addak modicum de mellissa z maiorana: atq; de croco z scarlatū tinctū in gna: in ȝ hēt magnum locū tor mētilla z herba tunici loco thiriace laudant p arnoldū.

¶ Tertia res cōplex cum flōmia eiusdem partis: aut cum uentosis z scarificationibus: si etas non tolerat.

¶ Sȝ 4ª res cōplex cū ifrīdātib° z ꝓhibētib° in circuitu z nō supꝛ: ne mā retrocedat: ut est vnguētū de bolo ar. siue oleo ros. aut mirtino cū aceto mixtū. supꝛ locuz apponāt exhētia māz. z si nō cū alio salti cū uētosis: aut suctionib° succurrite diligēter: uk cū diligentia: qr egritudo est que paucas dat iducias. Ad ultias eni egritudies ultie curatiões sūt nēcie ad pfectionē. Ego eni aliq̄ties fui coact° cū cauterio actuali ipz extirpare: imo audiui qȝ cū morsu alic° vilis pſone remouebat. Scarificet etiā in circuitu z embrocet cū aq̄ cal'a salsa: ut sāguis exeat: z nō coagulet aut corrosiuū apponat z arsenicū in ȝ obtinet ꝑncipatū.

¶ Jn loco vo in q̄ aliq̄s daret iducias matureť z apitur cū ficub° z fermēto atq; sale ifimul mixtis. ut ponit Aui. post scōaz aut tertiā appōnē hui° emplī loc° solet apparē tot° niger z apt°: z ex tūc mundificet cū mūdificatiuo de apio: ut in carbūculo fuit dictū. Et postea cū dyaglone fiat. ¶ Medicamē de vitello ouī cū sale sepe applicatū maturat z apit antracē. ut dicit theodoric°. ¶ ꝑ. ad maturādū z rūpēdū dictat Jameri° tales pultes. ℔. radicis apij ranaz scabiose rostri porcini ancipitres marubij farine frumēti se. lini mellis olei assūgie ueteris coquant cū vino: z fiat emplz. ¶ Cōsolida q̄z maior iter duos lapides ꝓcta q̄dā diuio miracło antracē libat z iterficit ex toto ifra vni° diei spatiū talr: qȝ postea nō idiget nisi alio rū ulcerū cura. ut dicit Rogeri° qđ affirmat theodoric°.

¶ Illud idē accipiunt q̄tuor magri de scabiosa vbū nōbile: qȝ scabiosa in potu sūpta cū vino uk comesta iteriora apata ad exteriora pūtit z ea isensibilr dissoluit. ¶ Illud qđ ponit Henricus de ꝓbatiōe antracis curabilis z mortalis de bursa fellis porci fabule sunt Theodorici.

¶ Jn cura antracis respice curā carbūculi z estiomeni: qr in medio eoz est ut supius fuit dictum.

Estiomenus ȝ ꝑpe nō sit pustula: est tñ effect° pustularū: z ipsi° cura est eis ꝑportionalr. ¶ Est eni mors z dissipatio mēbri: z ꝑp ȝ dr estiomenus q̄si hoīs hostis cū putrefactiōe z mollificatiōe ad dūaz lupi z cācri que dissipāt mēbrū cū corrosiōe z iduratōe. Nō ḡ sūt idē ut dicebat theodoric° z Lāfrācus atq; Henricus. Estiomen° vulgariter dr ignis sancti antonij: aut sci Martialis. Estiomen° uocat cācrena apō grecos. vñ in de tumore iter maxios flegmones est uocata cācrena mortificatio exñs patiētis ptic̄ule. Aui. tñ ponit dūaz iter ipaz p maiorē z minorē mortificationē.

Cause estiomeni z destructionis vite in mēbris fit triplr. vno mō qñ mēbrū nō pōt recipere vitā. ſ. vitā sibi a corde delegatā: ꝑpter dissipationē cōplonis z armonie ipsi° causatā a nimia friditate ut i hyeme valida z indocta apatū ifridatiōe: aut ab excellēti calitate z uenenositate accñtis z pustulaꝛ malignaꝛ. ¶ Alio mō: qr in mēbro vita recepta suffocat ut in magnis apatib°: que ita obturāt uenas z poros cutis z spūs carēs respiratiōe suffocat. ¶ 3° mō: qr vita nō pt uenire a corde ad mēbrū: ꝑp ligaturā: aut ꝓcussionē factā in via.

Signa z iudicia sūt ꝑm. G. ubi supꝛ. ¶ Primū qdem extinguit coloris floriditas que adheret flōnib°: deinde z dolor z pulsus ascēdūt: nō cessante dispōne: sed mortificato sensu. Nigrū ḡ mēbrū efficit molle z putridū cū fetore cadauerali: z ideo cum ꝑmit cū digitis facit foueā que non reuertit: imo q̄si videt cutis a carne sepata. ¶ Estiomenus tāte est ferocitatis qȝ nisi cito succurrat facliter mortificat que passa est particula: z cōprehendendo continua interficit homines.

Cura estiomeni tres habet intētiones. ꝑma vitā ordinat. 2ª mām antecedentē adequat. Sed 3ª locū corruptū z mortificatum regit z gubernat.

¶ Prima cōplex cū debita ordinatiōe rex nō nāliū declinātiū ad friditatē z tēuitatē. Lib° ḡ su° mice pāis sint lote cū aq̄ ordeatū auēatū cū lacte amigdalaꝛ brodiū pulle alteratū maxie si febricitaret utak lactucis: portulacis: pomis ḡnatis: z alijs acetosis. Et ad oēz euētū qr fumi q eleuāt a corrupto pūt ificē cor dek sibi thiriaca z alia cōdialia ad ministrent sibi ꝑm qȝ dictū est in pustulis supꝛ dictis.

¶ Scōa intētio cōplex cū flōmia z sanguis mūdificatione cū dyacatholicon: z cassiafistu. z tamarindis z lupulis fumoterre z polipodio: z talia que sanguinē hñt depurare eo qr in istis corruptionib° semp est calefactio.

¶ Sed 3ª itētio cōplex: eo mō q̄ dic Aui. Cū ḡ ingt vides mēbri colorē alterari: tūc oz qȝ liniak cū vnguēto de bolo armeno: terra sigillata: z aceto. Si aūt illud nō ualet non iuenies excusationē qn scarpellationē. pfūdā facias i diuersis locis: aut sāguisugas apponas z uenas puas ꝓximas apias: z locū cū aq̄ salita laues: ut sāguis grossus exeat z nō ꝓgelet. Et pone sup locū scarpellatū qđ putrefactionē. ꝓhibet z resoluit ut est faria orobi: aut fabaꝛ cū syrupo acetoso ico: porata: z semp bis in die cuz aceto cal'o laua. ¶ Postq̄z aūt calefactio z furia cessauerit: vnguentū egyptiacū qđ fit cū flore eris alumie melle z aceto eq̄liter mixtis z coctis desup apponak. ꝓhibet enīz z resoluit putrefactionē: z facit cadē qđ est putrefactuz: z ꝓcuat illud qđ segk ipz. ¶ Si aūt ptrāsierit dispō z icipit uenire ad mollitiē z putrefactionē cauterīça: z sepa corruptū a sano cū cauterio actuali: aut cū medicia caustica: ut sūt trocisci calidicon: aut andracaron: aut affodilloꝛ. Et ad ȝ meli° z ifallaci° est ꝑm Theodoricū z Hēricū z me arsenicū sublimatū purū: aut correctū in puluē: aut cū vio dissolutū cū carpia: aut cotone desup applicatuz ꝑcipue inter sanū z corruptū. Et si necesse est post sepa modicuz cū spatumie iter sanū z corruptū: facit eni sine dolore sistere egritudinē icōtinēti. Modū aūt ipsi° infra cap° de

glandulis ⁊ de cancro ⁊ ruptura specificaui. postea p:o/curetur casus escare cum butyro: aut aliquo vnctuoso.

¶ Et post q̄z ceciderit escara loc^o^ purificet lauando semp cū aceto ⁊ empl'ando p̄m Guil. de saliceto cū tali empl'o ex. mellis lb. 5. vitelloz ouoz cruđoz triū ul' q̄tuo: i nūo tarie oz. lb. 5. misceant: ⁊ fiat empl'z. Et post duos ul' tres dies ut melio: fiat mūdificatio addant huic empl'o. ʒ. x. mirre electe.

¶ Cū ḡ est nec̄iū icidē mēbrū: q: putrefa/ctio nō cessat: ⁊ timet q̄ coꝛruptio ad alia uadat mēbra: i cidat ⁊ serret: iuꝛ doctrinā ip̄eri^o^ dicēdā ⁊ cauteriçet: qō ꝙtinet ip̄m: q: illud est tuti^o^. Quō aūt mēbꝛ coꝛruptū ⁊ moꝛtuū fuat ne feteat dicet dū de ꝙseruatiōe moꝛtuoꝛū tractabit. Hec est ḡ q̄ztitas quā dicim^o^ ℔ ingt Aui. Et tu gdē iuenies i p̄mone cōi de ulceꝛib^o^ putrefactis: q̄ te oꝛ addē huic c^o^.

De herisipilla ⁊ aꝑatib^o^ colicis. C. III.

Licet fla in gīatiōe hūoꝛ sequat sanguis Et post sanguinē de flate fit plus in coꝛpe: nihilomin^o^ q: aꝑata colica in multis cō/ueniūt cū sanguineis post flōnē: ⁊ aꝑata sāguinea dicet de colicis. Aꝑata colica noie cōi noiant herisipilla: q: ad/heret pilis ⁊ cuti: herisipilla eni cutis est ꝑpa passio: sicut flōn carnis lz ꝙnter se extēdāt. 14. terrap. ¶ Est tū duꝑ herisipilla: herisipilla uera ⁊ non uera. Uera herisipilla ex cola fit nāli abūdāte: ut dcm̄ ē q̄ ꝑpe sāguis dī sbtilis: quā Aui. uocat spinā. Nō uera ex cola fit nō nāli quam formicā uocat Aui. vñ. B. 14. terrap. herisipilla duplicez hēt dīaz: q: aut sine ulceratiōe: aut cū hac fiēs. ¶ Dꝛio: aūt uniformis est ⁊ uocaꝭ flegmō: alia uocaꝭ formica: si/ue herpes. Istō ēt inuebat in de tūoꝛib^o^ ꝓter nāz. Cū igr̄ puenerit colicū reuma: q̄ gdē certitudinaꝛ est tale. i. pu/rū: ⁊ sequestratū ulcerat cuti q̄ uere est tenue ⁊ sāguini cōmixtū ⁊ nō sepatū magis in tumoꝛē eleuat q̄z ulceret: hoꝛ aūt alter uocaꝭ herisipilla. Alter ꝥo herpes. In 2° etiā ad glauconē facit distincta capla. p^o^ eni determiat de formicis ⁊ herpestib^o^: deinde de herisipilla certa que ex sāguie sbtili fit. Est ḡ herisipilla aꝑa colicū cū duplici di cta dīa: p p̄i^o^ tū dī de vna p posteri^o^ de alia. ¶ Cola aūt ē humoꝛ calus ⁊ ficc^o^ ex subtiliori pte chili gīat^o^. Et est duꝑ: nālis ⁊ nō nālis: loquēdo de nāli duꝑ ut dcm̄ est. ¶ Nālis est hūoꝛ calus ⁊ ficc^o^ in sba sbtilis: i colore ru/bicūdus declinās ad quādā citrinitatē in odoꝛe ⁊ sapore acut^o^. ¶ Nō nālis est q declinat ab isto i fra termios sue latitudis quos si trāseat: nō est cola ꝑpe: sed alter hūoꝛ: Qō ꝙtigit duꝑ. vno mō p se ⁊ i se. alio mō p mixtionē. p se ⁊ i se duꝑ. vno mō q̄ñ cola nālis putrefit ⁊ aduriꝭ: ⁊ talis dī aḋusta p putrefactionē. Alio mō q̄ñ colera nō nālis vitellina aduriꝭ siue i stōco: siue i epate: siue in ue/nis: ⁊ efficit p̄axina ⁊ erugiosa: q̄ sunt in ultio malitie: p admixtionē efficit colera inālis cū alter hūoꝛ aduenit si bi deforis. Et lz fit multipl'r: ut si fla tenue admiscet cū ea efficit colera citrina: si grossum vitellina: si melīa aḋusta p̄miscet efficit colera aḋusta per admixtionem.

¶ Et sic sunt p̄m Aui. sex spēs cole inālis. sed p̄m Haliab. nō sunt nisi q̄tuoꝛ: q: de duab^o^ spēb^o^ aḋustis nullaz facit mētionē. Gal. aūt in 2° de vtutib^o^ nō ponit ꝓter nāz: nisi vitellinā: q: p̄axinā ⁊ eruginosaz ex malis olerib^o^ dicit gīari i stōco: aut ex aliq̄ mala dispōne i uēis. i 2° posti/coꝛ. ¶ Ex gb^o^ appet q̄ ex cola gīanꝭ q̄tuo: spēs aꝑatū. p^o^ ex cola laudabili quā sbtilē sāguinē uocāt gīanꝭ vnuz aꝑa q̄ certa ⁊ uera herisipilla dī i 2° ad glauconē. Ex co lera illaudabili p admixtionē gīanꝭ tria aꝑata. s. herisi/pilla flōnides. herisipilla vndimiades. herisipilla sephy roides. Ex colera illaudabili p aḋustionē gīanꝭ p̄m ei^o^ subtilitatē ⁊ grossitiē oēs pustule coꝛrosiue ab herpesten usq̄z ad cācrū ut sūt herpes ꝥigo ⁊ formica i. 14. terrap.

Cause aūt herisipille uere sunt ut flōnis ueri p̄mitti/ue. vz. antecedentes ⁊ coniuncte.

Signa ⁊ iudicia sumunꝭ p compationē ad flōnē iuꝛ doctrinā. B. 14. terrapē. ⁊ 2° ad glauco nem. Et in ℔ appet q̄ in herisipilla uera ⁊ certa est spēs flōnis. Assumēdo ḡ p̄mū signū uere est colo: rube^o^ decli nās ad citrinitatē. Sed rubedo cito euanescens tactui. 3^m^ tumoꝛ nō multū trāsiēs cutim. 4^m^ calitas uehemens feb. attrahēs: ⁊ plusq̄z i flōne. 5^m^ pulsatio nō magna. 6^m^ dolo: moꝛdicatiu^o^ ⁊ pūgitiu^o^ nō extēsiu^o^: ut i flōne ⁊ alia signa dīuz colē significātia herisipilla: utp'm accidit in facie: ⁊ icipit in tepore nasi: deide spargiꝭ ad faciē totā: ⁊ ℔ est pp lenitatē colē ⁊ faciei raritatē. ¶ In ossis denu/datiōe herisipilla malū. In herisipilla putredo: aut sani/es malū. ¶ Herisipilla uera q̄tuoꝛ hēt tpa: ut alia aꝑata: quoꝛ signa a supioꝛib^o^ exhauꝭ. ¶ Herisipilla uera raro facit sanīē: utp'm enim per insensibilē eūonē terminatur. ¶ Noꝛterea in herisipilla ꝙtingūt accūtia que aliq̄tiēs in curādo supant suā cām: ⁊ ꝓuaricāt oꝛdinē curationis: ut de flegmone dictū est. ¶ P̄. herisipilla motū sequit tertiane: ⁊ quia ad eius materiam habet anologiam.

Cura herisipille uere ut cura ueri flōnis ꝓter regi mē ul'e q̄tuo: hēt itētiones. Prima vitaz oꝛdi/nat. 2ª mām añcedētem adequat. 3ª mām coniunctā ex/trahit ⁊ euacuat. Sed 4ª accidētia coꝛrigit.

¶ Prima cōplet cū debito regimie declināte ad friditatē ⁊ hu. ut in tertiana. Eligant ḡ aer ⁊ hitatio frida: ⁊ ifrida ta cū sparsione foliꝭ salicis vitis: ⁊ cānaꝭ ⁊ tūcoꝛ roſ. ⁊ violiaꝭ. ⁊ dimittat oīa calida vnctuosa: pinguia dulcia ⁊ acuta: dimittat vinū ⁊ lacticinia: utatur lactucis: poꝛtula cis cucurbita oꝛdeato: riso ⁊ alijs sanguinē inspissantibus infrigidātib^o^. sobrie viuat. uentrem teneat laxuz. doꝛmi/at ⁊ gescat: ac etiam honeste viuat.

¶ Scōaz rē cōplēt eūo ⁊ flōmia: q̄ñq̄z eūek mā cū aliq̄ co/lagogo: ut est eḷariū de succo roſ. aut aqua tamarindoꝛ. Raſ. q̄. ℥. p̄unoꝛū damaſ. 20. tamarindoꝛ recētū. ʒ. x. çuc. vio. q̄rtā mediā. fiat colatura: que det de mane. Et si vigoraret eḷariū cū. ʒ. j. de succo roſ. eēt ualde bonum flōmia fiat: si expedit p̄m modū qui dict^o^ est in flōne.

¶ Tertiā rē cōplēt ifridātia ⁊ repcutiētia in p̄n^o^ casib^o^ scī/tis in capl'o gīali exceptis. ¶ Et postea cū euaporātib^o^ extra p̄m imanifestā sensui trāspiratione. Que ꝥo non q̄ztitate solū cōtristat. sed ⁊ qualitate uehemētē hūs iflā/tionē ifridatione indigebat ampliori q̄z p̄m flōnez. Ter min^o^ aūt ifrigidationis sit trāsmutatio coloris: eteni ces/sat: tunc certissime. Aui. ēt ad hoc laudat effusionē aque fride. B. vo succuz solatri sempuiue poꝛtulace psilij ius/gami ⁊ ceteris i cap^o^ de flōne fomatis: deide euaporat mām. B. cū farina oꝛdei ⁊ alijs in cura flōnis: iā supi^o^ di ctis. Sicut eni ⁊ signa sumebant p̄m anologiā ad signa flegmonis: ita ⁊ auxilia ad anologiā curationis ipsius.

¶ Sed 4^a^ itētio cōplet de reditu māe ⁊ iduratione ⁊ coꝛ/ruptiōe: sic in flōne dictū est de dolore ⁊ ardore optimū fit mitigatiuū de foliꝭ ⁊ radicib^o^ iusgami iuolutis cū stu pis coctis sub p̄unis mixtis cū populeone ul' cū assūgia: p̄m q̄ de flōnis dolore supi^o^ fuit dcm̄: si ꝙtigeret i ꝓaz ul/cerari curet cū vnguēto albo: aut cuz vnguēto de litargi/rio: aut si adderet eis scoria plūbi optimū esset.

¶ Cap'm adminiculatiuū p̄dicto de formicis herpetibus ⁊ pustulis malis colericis.

Pustule male colice: ut dcm̄ est sūt oēs que i sua eruptiōe dimittūt cōꝛosionē ⁊ virulētiā ut sūt oēs ab herpete usq̄z ad cācrū. ¶ Et lz sūt multe spēs carētes nomie: tñ sunt due noiate manifeste herpes. vz. cheyris grece arabice formica ⁊ miliaris: ⁊ sūt oēs de co lera nō nāli differēte ꝑz grossitiē ⁊ sbtilitatē. Q̄z aūt tiisit ultra i grossitie herpestiomen^o^ grece uocaꝭ cancer latine Et hec ē itetio. B. i de tumoꝛib^o^ ꝓter nāz. 4. terrap. 2° ad glauconē. Aui. vo oēs pustulas colicas fcās a cola nō nā li seq̄strata uocat formicas: q: a cola nāli nālitate nutritio nis dcā q̄ ē sāguis sbtilis dixit fieri spinā. i. uerā herisipil lā: ut supi^o^ fuit dcm̄. cōmiscea^m^ ḡ grecū ⁊ arabicū: ⁊ fa/ciam^o^ gīa manifeste doctrie: duas spēs pustulaz colicaz

sub gb⁹ ꝓtineant alie: vna uocat herpes que fit de cola sbtiliori. Alia uocat formica de colera grossiori: ꝛ nō curemus de noibus: dūtaxat qꝫ res intelligant.

Sit ḡ herpes pustula uł pustule male colice herisipilate ueficate ꝛ iflāmate cū p:uritu ꝛ rubedine declināte ad citrinitatē. Et breuiter herpes nihil aliō est qꝫ herisipilla pustulata ꝛ ulcerata. vñ. G. in 4. terrapē. ualde eni est sbtilis cola q̄ herpetē gñat ut nō solū oēs transeat: q̄ iteri⁹ pticulas quecūqꝫ carnose sbe sūt. Sz ꝛ cutē usqꝫ ad ypidemiā quā solā corrodit: eo qꝫ detinet gd ab ipa: qđ si demū hāc pträsiret uelut sudo: nō ulceraret.

Cause ꝛ signa ex dictis nota sunt. Ex dictis ēt apparet qꝫ herpes est uelocioris resolonis qꝫ formica. etiā apparet qꝫ est mediū träsitus de herisipilla ad formicam: ꝛ de formica ad cancrum.

Curatio tres hēt intētiones ut herisipilla. Prima vitā ordinat. scda mām antecedētē adequat. tertia mām cōiunctā regit ꝛ gubernat.

¶ Prima ꝛ 2ª cōplenk ut dictū est de herisipilla: nisi qꝫ in uamētū flōmie minoraꝫ in eo. ¶ 3ª ꝙo nō silr in 2° ad glauconē qz illa idiget ifridare cū his que hūectāt: cū nō sit ulcerata. Nō ḡ cū lactucis nec portulacis: nec cuz aq̄ frida: sz cū tenerit atib⁹ vitis ꝛ rubi ꝛ plātagis cuz lēnib⁹ ꝛ faria ordet: ꝛ eo qꝫ scriptū est ad flōnes: miscēdo gd melius: si idiget mūdificatiōe. Ad ulcerationes ꝙo que non sunt multū male morigerate sufficiūt vnguēta alba ꝛ metallica que dicta sunt: ꝛ dicenk in ulceribus virulentis.

Formica est pustula uel pustule male colice sine latitudie cū iflātione ꝛ p:uritu ambulātes i cute cū ulceratiōe corrosiōe ꝛ virulētia. Et breuiter formica nil aliō est qꝫ herpes malus. Eiusdē eni gñis sūt ut dictū est. Cui⁹ sūt due spēs: vna est leuioris motus: q: de magis acri ꝛ sbtili colera. Alia tardioris: q: de grossiori colera adeo qꝫ qbusdā visuz fuit supmisceri colē fla: ꝛ di miliare: ꝛ tantū pōt ingrossari mā qꝫ videnk esse pustule ficales ꝛ bothorales: q: ad modū ficus ꝛ bothores sunt apparentes. Ex quibus apparent cause ꝛ signa.

Signa formica est tardioris resolonis qꝫ herpes formica nō hēt escarā: lz possit hie putredinē ꝛ virulentiā. In oi formica sentit q̄si pūctura formice ingt Aui. ueruca in nascēdo assimilat formice: nō tamē in mā: sed post efficit clauales: ꝛ ideo. G. inuenit eaz curare cum ẽbula. 14. terrapen. formica. s. ꝛ pustule colerice. lz a ꝓncipio nō sint ulcera. terminank utpłm ad ea: ꝛ ideo tractatus ulcerum in eis habet locum.

Cura formice ut herpes tres habet intētiones. Prima vitā ordinat. scda mām añcedētē adequat. sed tertia partem pustulatam sanat.

¶ Pria ꝛ 2ª itētio cōplēt: ut dcm̄ ē de herisipilla ꝛ herpete. Vex est qꝫ in solone formice illi⁹ mlieris romane. G. approbauit serū lactis in q̄ gd scamonee appositum erat. Aui. vō in miliari iubet ꝫtutē turbit misceri: ꝛ etiā epithimi.

¶ Sup̄ vō locū āteqꝫ ulcerek ponēda sūt medicamia mixta hūtia vtutē repcussiuā. vz. ꝛ dyakoretica. Et tō i talib⁹ laudat emplm de arnoglosa dictū in carbūculo. Et ēplz de duob⁹ ḡnatis añ ulcerationē: ꝛ post sepissime utile inueni. Aq̄ q̄ currit ex ligno vitis cū adurik i miliari ꝛ ficali seu bothorali laudat ab Aui. Et si in ea decoquerent capita piscīū salitoꝛ esset optima. Mille foliū ꝛ paritaria cum pauco sale pistata sunt optima ad bothoralem seu ficalem. ut dixit Theodoricus. Et ad desiccandū putredinem in miliari p:ecipue laudat Aut. linimentum factuz ex flore eris: ꝛ sulfure cum aqua dicta.

¶ Unguētū de bolo armēo ꝛ terra sigillata ꝛ aceto ꝛ aq̄ rosaltim in circuitu approbat Haliab. ꝛ laudo ut cōtinuek. Qñ aūt manifeste appet corrosio ꝛ ulceratio nō descēdēdo ab ifridatiuis in circuitu: sup̄ ulc⁹ apponas trociscos andaron uł calidicon cū vino stiptico uł aceto cōmixtos uł cū aq̄ ros. sic qꝫ fiat linimentū ingt Haliabas. ¶ Et si ista nō sufficiūt opz träsire ad fortiora uelut ad arsenicuz ꝛ ferrū ignitū. in 2° ad glauconē. Ista eni talia ꝙsumēdo māz ꝓtūctā corrodentē sanāt corrosionē. Post vō ꝓcuretur casus escare cū butyro: aut aliq̄ vnctuoso. Et si oz ea icidē icidank: aut cauteriçenk: aut cū ligamie ad moduz uerī ficus euellank ꝛ sanatiōe alioꝛ ulceꝛ ulcus sanek.

¶ De vndimia ꝛ apatibus flegmaticis. Cap. IIII.

Sicut aūt in colico reumate fit herisipilla: sic in flatico vndimia fit. 14. terrap. qđ est apa flaticū duas hñs ditias: ut ꝛ alia: uex vz. ꝛ nō uex. ¶ Uera vndimia fit ex flate nāli: qđ nihil aliō est qꝫ sanguis crudus siue diminute decoct⁹ qui in massa sanguinaria ad nutriēdū mēbra flatica repit. Non uera est que fit ex flate nō nāli. ¶ Est aūt sla hūor: frigidus ꝛ hu. ex crudiori pte ipi⁹ chili gñat⁹: cui⁹ aliō est nā le aliō nō nāle. ¶ Nāle est hūor: fridus ꝛ hūidus i suba crudus in colore declinās ad quādā albedinē: ꝛ in sapore ꝛ odore ad dulcedinē. ¶ Non nāle est qđ deuiat ab isto ifra termios sue latitudis quos si träseat nō est fla: sz alter hūor. ¶ Qđ ꝓtigit dupl'r. vno mō i se qñ in sui sba aq̄sak uētosak seu attenuak. Et sit tūc fla tenue aq̄suz siue uētosuz. aut igrossak ꝛ iuiscak: ꝛ fit tūc fla grossuz mucilla ginosuz: ꝛ gipseū seu vitreū p ulteriorez iduratiōnē: aut ipm putrescit ꝛ alterak: ꝛ efficit salsuz ꝛ nitrosuz ꝛ corrosiuum. ¶ 2° mō nō nāle efficit p admixtionē qñ alter hum̄or uenit sibi de foris: ut si sanguis efficit dulce. Si colera efficit salsuz. si melia pōticū ꝛ acetosuz. Sunt ḡ octo spēs flatis nō nālis ꝑm Aui. Haliabas vō nō ponit nisi q̄tuoꝛ. Gal. nō videk ponē nisi salsuz ꝛ acidū. Nihilominus in scdis febꝛ: ꝛ iterioꝛ: ꝛ in multis alijs locis facit mētionē de vitreo: qđ pp ꝙueniētiā multotiens reponit cū acido. ¶ Ex qbus appet qꝫ ex flate gñank octo spēs apatū. ꝑ⁹ ex flate nāli gñak vndimia uera ꝛ certa. ¶ 2° ex flate nō nāli per admixtionē gñank tria apata ꝑm qꝫ tres hūores pūt cū eo misceri. ut vndimia flōnides ꝛ herisipillades atqꝫ sephyroides. ¶ 3° ex flate nō nāli p alterationez in sba gñank q̄tuoꝛ apata. ꝑ⁹ ex flate uentoso gñak apa uētosuz. 2° ex flate aq̄so gñak apa aquosuz. Ex flate crudo grosso mucillagioso gñank oēs nodi ꝛ exitus re flatice a lupia usqꝫ ad nactā: ut sunt glādula ꝛ nodi leues dubellet ꝛ testudines. Ex flate vitreo ꝛ gipseo fiunt oēs nodi duri ꝛ scrophule. Ex flate corrupto ꝛ putrefacto gñank fistule ꝛ ulcera scrophulosa. ¶ Est ḡ vndimia uł ydemea grece çimia arabice apa laxū ꝛ idoloroſuz. i. paꝛ doloroſuz p cōparationē ad flegmonē ꝛ herisipillā.

Cause ydematis sunt ut alioꝛ apatū triplices: pmitti ue fiē casus ꝛ pcussio ꝛ malū regimē. ¶ Antecedentes multiplicatio humoris flegmatici. ¶ Conjuncte ipm flegma coadunatum in membro.

Signa ꝛ iudicia sunt hūor: laxus ꝛ mollis adeo qꝫ cedit digitis ꝛ ꝙuak impssio post digitorū remotionē dolor puus: calor debilis: color declinās ad albedinē cū alijs signis dñiuz flatis sigñtib⁹. ¶ Undimia ut cetera apata q̄tuoꝛ hēt tēpora. ꝓncipiū augmētū statuz ꝛ declinationē. Terminat ꝛ declinat vndimia plīmuz p solonē. Raro per santē: sepissime p ꝙsionē ad nodos: ꝛ ad alias excrescentias: quarū terminationū cognitiones supius in cap⁹ uli sunt dicte. ¶ Apata flatica multiplicā tur in hyeme ꝛ in senibus atqꝫ crapulosis.

Curatio vndimie uere ꝑter regimē ułe. 4°ꝛ hēt itētiones. ꝑ⁹ vitā ordinat. 2ª mām añtem adequat. 3ª māz ꝓtūctā gubnat. Sed 4ª accñtia corrigit.

¶ Pria cōplek cū debita admistratiōe sex rerū nō nāliū: ꝛ triū eisdē annexaꝛ que opz declinare ad calitatē ꝛ ficcitatē cū quadā sbtilitatiōe. Et tō cōpetit eis aer sbtilis ꝛ ficc⁹ ꝛ panis bñ coct⁹ ꝛ ꝑparat⁹: ꝛ vinū sit bonū sincerū ꝛ clarū cū pauca aq̄. Carnes sint electe de auicul' cāpestrib⁹ ꝛ de bono mōtone: paucis utak brodijs ꝛ olerib⁹ atqꝫ offis. Caueat ab açimis ꝛ crudis ꝛ aq̄sis. Nō comedat subas

leguminū:neqz caseuz:neqz fructⁿ grossos.pisces fugiat nisi parū de petrinis:z illi cū vino coquant:assa sibi sunt utiliora elixatis z pastillatis.sobrie viuat.parū comedat: z minⁿ potet.uēter laxet cū ficubⁿ z cartamo. Exercitiuz tēperatū est bonū:parū aut nihil dormiat:pcipue in die: fugiat balneum:z omnes res humectantes.

¶ Scōa intētio cōplet digerēdo mām cū aliquo oximel/ le:z eam euacuādo cum aliquo flegmagogo:ut eēnt pil lule cocte aut de būdicta: aut dyaturbit. Et si plectoria adesset laudabiliter posset aperire uenam.

¶ 3ª itētio cōplet in pnº cū repcussiuis nō ifrigidātibⁿ:iz aggregātibⁿ exiccationē z resolonē.In augmēto cuz re/ soluētibⁿ fortioribⁿ.In statu cū puris fortissimis. In de/ clinatiōe cū ꝓsūptiuis:si icedit via resolonis:si via exitu re regit cū maturatiuis:z relīq exituraz regimie. ¶ Au xilia repcussiua aggregātia exiccationē z resolonez que cōpetūt in pnº sūt triū forāz. ¶ Prima forma est Sal.14º terrapē.m2º ad glauconē.pp aūt ingt ſtaticū hūorē suffic aliqñ z spōgia sola in aq̄ ifusa modicū aceti hñte. Etat āt mixtio ut utiqz liberet qs:z supple calefiat. Et qñqz dicit Auic̄.loco spōgie admīstret pānus duplicatⁿ:aut supple ꝓsil'e:z bonū est assiduare z remutare sepe:z cōprehēdat oia latera:z ligatura fit cū bona strictura a capite mēbri i cipiēdo. ¶ 2ª forma est Aui.ℨ.aque baurac z cineris z aceti.añ.qđ suffic. ¶ 3ª forma est Raſ.z eā pcedit Aui. ℨ.aloes mirre licij acatie sief memite ciperi croci oriēta lis.boli armeni.añ.oiuz ptes eq̄les pluerizenſ:z cū suc/ co caulū z aceto misceanſ:z fiat emplz. ¶ Auxilia que cōplēt itētionē augmēti sunt p̄dicta fortificata cuz aceto. ¶ Sz ea que cōplēt statū z declinationē:si tēdit ad reso lutionē sunt triū formaz. ¶ Prima est Aui.z est spōgia in lixiuio cinerū vitis z ficī z ilicis.i.querci. ¶ 2ª est bu ni z eaz accipit Theodoricus.ℨ.alumis sulfuris mirre salis.añ.ptes eq̄les.ꝓficiant oia cū oleo roſ.z aceto.z fi at linimētū. ¶ 3ª est Aui.ℨ.stercoris uaccini lb.ſ.oliba ni storacis usnee calami aromatici spice absinthij.añ.ℨ. ſ.ꝓfice cū aceto z aq̄ caulis.z fiat emplm. ¶ Ad matu rādū apata flatica laudat Rogerⁿ dyaglonē quem ipe ꝓficit. Itē ad idē.ℨ.maluā bracā ursinā radicis bismalue radicis lilij cepas assatas:limacias:fermētū se.lini cocta z ptisata z cū assungia ueteri uel butyro mixta z fiat em/ plm. ¶ Itē theodoricⁿ exhit succū de ebulo z sambuco lapacio z leuistico maratro decoquāt bñ cū dyaltea mel le oleo z butyro:z fiat emplm. ¶ Maturato aūt apate non expectet ut apiat per se:qz tarde aut nunqz apiet ut dicit Henricus.Sz cū ferro apiat:aut cū caustico tuc̄ for mam supius dictā. Et mūdificetur santes cum vnguēto apostolorum z mundificatiuo de apio z succo absinthij. ¶ Aut cū isto qui pm Binū attrahit z mundificat sanie grossā.ℨ.galbani armoniaci:resine:terebīne:picis:se pi uaccini:olei antiq.añ.ptes eq̄les.dissoluank gūme cū aceto:z liquefiāt ad ignē cū aliis z fiat vnguētū:z curatio ne ulcerū sordidoz cura:z ita cōplet 3ª itētio. ¶ Sz 4ª intētio cōplet pm nāz accūtiū:ut si accidebat dolor. tunc pm Aui.opz ut sedet dolor i pmis cū eis que sunt fic ysopus būida:z vinū coctū:z cerotaria cū oleo de camomil la de absinthio:z spica:z cera. Sz durities dissoluat cuz medullis boūnis ceruinis:z ꝓsilibⁿ.ut dicet infra.

¶ Caplm adminiculatiuum de apostemate uentoso.

Tēpus igit est tā de inflationibⁿ ptrāsire nō eandē ydematibⁿ curā hūbⁿ in.14.terrapē. Naz z illa qdē ut dixi a flatico fiunt hūore. Et ppterea cōpri/ mētibⁿ nobis cedūt:usqz sufficiēs in pfūdū digitis descē dētibⁿ in ea. ¶ Inflationes vo ex spū coaceruato fiunt: qñqz qdē sub cute:qñqz vo in mēbranis:que circa pfū/ dū coexistūt:qñqz vo circa vnū mēbrū: qñqz vo p totuz corpus discurrūt:qñqz et cū dolore:qñqz vo absqz ipso.

Cause talīū uētositatū in 6º de egritudie z sinthoma te est debilitas caloris in mā flatica ad hoc di spōsita. Est aūt ingt z haz gñatio in ipsis hūoribⁿ flaticis uel cibis in uaporē resolutis a calitate egena. Mā pfecta qdē ifridatio nullaten⁹ uaporē opak:qm̄ nō oino sbtiliat neqz excogt qd dissoluit cibuz. Fortis aūt calitas multo copiosiⁿ obtinēs plusqz ꝑm gñationē uaporis sbtiliat nu trimētū. Si vo uētosuz fuerit nā:tunc eni gñak qdā spūs turbidus ut utiqz dicat qs caligiosus z pauc⁹:qđ ab ipsa eructuatiōe eūak. Retinek aūt in loco: ut dicit Auic̄.pp spissitudinē mēbri:aut pp ipsius uaporis grossitudinē.

Signa z iudicia sunt inflatio turgida clara resistēs tactui cū q̄dā lucīditate sonās:ut uter dum pcutik z sentik sepe ābulās p totū corpⁿ dolorē excessiuū pariēs uētositas iclusa q̄ nō dissoluik multa parit icōmo/ da.uētositas fumosa currēs p corpⁿ cū dolore z ārietatibⁿ est uerēda:qz videk eleuari ab aliq̄ materia uenenosa.

Cura apatis uētosi tres hēt itētiones.ꝑma est in vi/ ta.2ª circa digōnē.Sz 3ª in extirpatione māe ꝓcte. ¶ Intētio vite fit q ipe abstineat se ab oibⁿ gros sis viscosis crudis flaticis z uētosis ut sūt res dulces sba leguminū fructⁿ rape castanee:utak calidis z siccis sbtili antibⁿ z carminātibⁿ uētositatē z panis ordeac⁹:in q̄ po/ nak sal z ciminū. Porⁿ eiⁿ sit vinū albū aut claruz aut vi/ nū grecū z bonū pigmētū:utak porretis cicere cū cepis z petrosillo calamēto atqz rutha i q̄ ponak ciminū. Carnes sint uolatiliū z aliozꝑm qz dictū est i capº p̄cedēti. ¶ 4ª virtⁿ digestiua ꝓmotek cū bonis spēbⁿ z ꝓfectiōibⁿ de dya cimio dyacalamēto z cū tali tragea.ℨ.antisi:maratri:ca/ rui:dauci:ciminī:bacarū lauri tritoz.añ.ℨ.j.ligritie rase çinçi.albi:galāge.añ.ℨ.ſ.gariofiloz:cubebarū:pipis lō gi:se.ruthe.añ.ℨ.ij.aniſi ꝓfecti q̄rtā.i.panis çuccari tabar çet:lb.ſ.fiat tragea. Et ab ex inungak stōcus cū oleis de spica de costo atqz de rutha. ¶ Sz 3ª itētio cōplet cum his que hñt mixtā vtutē ut digerāt z euaporent z stipti/ cēt moderate z nō augeāt dolores. Et ad ista sumūk tres forme auxiliozꝑ a.G.14.terrapētice. ¶ Prima est spon/ gia noua ifusa in coma idest sapone uk lixiuio calo coexi stēte dolore forti subinungak pticula cū aliq̄ oleo resolu tiuo uk cū aliq̄ relaxatiuo calastico nō exīte forti dolore. ¶ 2ª forma fit cū lana succida ifusa in sapone uel lixiuio cū vino cocto austero maxime pm pncipia.fortis aūt vir tus est in sapone z in aceto:nō ita aūt in vino. Hoz aūt scilz de vino aceto z oleo plus misces q̄z de coma cū mi/ tigare volueris. Expellē aūt z corroborare uolēs vinuz austerū nigrū:euaporare eligēs comā:acetū aūt ad am/ bo opak:qz mixtā vtutē hēre demōstratū est. ¶ 3ª for/ ma sit linimētū de terra tenaci z calce viua sīl coctis cuz aq̄ z vino. ¶ In casu aūt in q̄ talis uētositas eēt fumosa mala z corrupta a mā uenenosa eleuata:z curreret p mē bra cū dolore z estuationibⁿ itolerabilibⁿ nō est ꝓsilium pm Bullel.de saliceto nisi qz postq̄z fuerit apꝑhēsa i vno loco ligek mēbrū a pte supiori z iferiori:z in medio pfo/ rek cū rasorio:aut cū ferro calo talr qz exeat:postea iplea tur locⁿ cū aloe z bolo dissolutis z mixtis cū oleo rosaceo z aceto. Et post tertiū aut q̄rtū diē locus icarnek z ꝓsoli/ dek:dieta tñ in isto casu sit tenuis:z mūdificek corpus cū aliq̄ medicina. Et si tyriaca sibi daretur bonū esset.

¶ Caplm adminiculatiuum de apostemate aquoso.

Ex flegmate aquoso z seroso gñak apa aq̄sū laxū z oino idoloroſuz. vñ i 6º de egritudie z sinthomate.ex serosis qdē supfluitatibus abūdātibⁿ in corpe gñak ydrus. In pticulis vo uelice z apata aq̄sa:quoz cause sūt alterātiua:vt ifrigidata:z ma le dispōsita z ciboz malitia:z aq̄sitas.z tō in.14.terrap. z 2º ad glauconē assimilat tale flegma flati ydropicoz z corpoz male hītuatoz:qđ est penitⁿ aquosuz nō diuerfi cans curā:ab ydemate vo nisi in maiori deficcatione.

Signa z iudicia sunt q̄si ydematis ueri:nisi qz tu/ moz est magis laxus in isto q̄z in illo:z tō nō vñ resistit tactui:z sonat nō ut uēr⁹ hz ut aq̄:z trāslucet

alīqualr circa lucē. Jn apate aq̄so est debilio: calo: q̄z in uētoso. ut ponit Gal'. 4°. affō. gbuscūq; tortiões apata aq̄sa magis acciād in pedib⁹ z testiculis: seu in capite z tūcturis q̄z in alijs locis: q: aq̄sitas plus in eis descēdit z calitas magis in eis ebetat. 2° pnosticō. sic uētositas raro reperit sine aq̄: ita neq; aq̄ ꝯcludit i pticula sine uēto.

Curatio q̄nque hēt itētiones. ꝓma stat in vita. secūda in rectificatiōe digestiōis. 3ª in purgatiōe per uētrē. 4ª in eductione per urinā. 5ª in euaporatiōe hūiditatis ꝓtūcte. ¶ Primas duas ordiauit Gal'. in de subtilitate dicta. Tres ultimas posuit in. 2° ad glauconē. z 7° aforismoꝝ. cōmēto illius. Quibuscūq; epar. ¶ De vita ꝓma res pficit per regimē dictū in duob⁹ capitulis ꝓcedētib⁹: nisi q̄ opz ut istud sit magis calefactiuū z ,desiccatiuū: z ideo dimittat oia humida z aq̄sa ut aquā z herbas virides: z fructⁿ: z caseū: z lac atq; pisces: z oia legumina: z carnes porcinas: z dimittat offas: z oia brodia. sobrie comedat: z potū minuat. panis suus sit de ordeo in quo q̄d ponat de anriso. vinū sit optimū: tū in pua quātitate sumptū. vina greca: z pigmēta sunt sibi bona. aqua cicerū: z saluia: ysop⁹: calamētū: allea: z cepe cocta: species z genera salis cōueniunt. cibaria cuniculorum: z auicularū campestriū: z carnes gallinarū: z montonū expediunt: z oia ficca. laboret: z vigilet: ieiunet: z uentrem z urinā sepe fuitet. ¶ 2ª intētio complet cum bonis speciebus: z bonis drageis: z vnctionibus superius dictis. ¶ 3ª res cōplet p purgātia hūiditates aq̄sas z seroſas ut sunt panis factⁿ de faria ordei: aut lacte tītimalli: aut panis factus de esula z granis cathapucie atq; tartaro cū modico de spica: aut pillule de succo cucur. agrestis: z spēbus dictis ab heben ,Desue in simplicibus medicinis suis. ¶ 4ª res cōplet cū tragea dicta in qua addit semē apij z petroselini. z se. alkekēgi atq; spica. ¶ Sed qnta res pficit cū exiccātib⁹ z resoluētib⁹ triū formarū. ¶ Prima est Gal. ubi supꝫ cū oxirodio z sale. ¶ 2ª est eiusdē cū spōgia ifusa in lixiuio: z alijs auxilijs dictis in vndimia uera fortificata cū affronito: z alumine z sulfure. ¶ 3ª forma est cuiusdā emplastri: per Aui. in cura scrophularū in cathegenis Gal. attributo de quo dicit q̄ resoluit oēm duritiē in min⁹ q̄z hebdomada: i trib⁹. s. diēb⁹. Ego tū eū in illo libro nō iueni. Sed eū ad resoluēdū duritiē aquosam z uētosam acceptaui. ꝛc. seminis finapis se. urtice sulfuris spume maris aristologie bdelij armoniaci: olei antiquicere qd̄ sufficit. z fiat emplastrum. Si aūt per illud nō resoluit nō est cōsilium: nisi q̄ cum ferro aperiatur: z post mūdificetur z modo ulcerū sordidorū curetur.

¶ Laplm adminiculatiuū de nodis glandulis scrophulis z oibus excrescentijs flegmaticis.

Glādula z scrophula: nodus z lupia testudo z nacta hernia: botiū atq; bubo fugilin⁹ ubicūq; in corpe nascanꝫ flegmaticā vidēnꝫ hēre mām: ut dicit Rogerⁱ⁹: z bñ dicē videt: q: lz aliq̄ sint pmutata i duritiē melicā. Radix tū eoꝝ fuit flā ꝓ maiori tū pte: ga aliq̄n ꝓtūgit cū eo alter humor: nos tū logmur semp de simplicib⁹: ut sint exēpla cōpositoꝝ ꝓm q̄ supⁿ fuit dictū. Oia tū ꝑdicta sb gñe exiturarū z excrescētiarū flaticarū reponunt. ¶ Spāles ꝑsertim iter se hūt ditas glādula ad formā glādis dicta satis mollis vnica mobilis z separata utplurimū in emūctorijs gñata repit. Scrophula ad modū scrophe porcine plurificat dura: nō oino separata i collo plurimū repta. ¶ Lupia sicut lupulus mollis rotūda in tūcturis z locis siccis suā aperit natiuitatē. ¶ Nodus sicut nodus corde rotūdus durus z māsiuus circa loca neruosa iuenit. ¶ Testudo est exitura magna humoralis mollis cū lata forma ad modū testudinis dicta i capite talparia: in collo botiū: in testiculis hernia z aliquotiens cū sanie z squamis: aut fistulis repit. ¶ Nacta est etiā nascētia magna carnosa uelut caro natiū seu anchaꝝ diuersarū formarū: z quātitatū uelut melon z cucurbita sortiēs diuersa noia ꝑm formā z mēbra. Plura aūt noia hūt ꝑdicte excrescētie. Sed nō est curādū: dūtaxat q̄ res cognoscat que diuersificat z inducat sub talib⁹ diuersitatibus curā. ¶ Excrescētiarū quedā cōtinenꝫ in sacculo siue cistī: quedā vo sunt in carne infiltrate: quedā etiaꝫ sunt resolubiles: quedā vo nō: quedā sunt cuꝫ gracili pede: quedā vo nō: quedā magne: quedā parue: quedā sanabiles: quedā ꝙo nō: quedā etiā sunt squamose fistulose z cancrose: quedā vo non: z sic de alijs.

Cause istarū nascētiarū sunt triplices videlz primitiue ut casus: z pcussio crapula z regimis malitia. ¶ Aūcedētes sunt hūores maxime ināles flatici: z flōnes pmutati. ut supⁱ⁹ fuit dictū. ¶ Cause ꝓtūcte sunt ipemet māe que in loco ꝓtinenꝫ. Cōtinenꝫ aūt in istis: q̄ñq; hūores aq̄si putridi z corrupti limosi z mucillagiosi mellini pultini z adipini. ¶ Q̄ñq vo ꝓtinenꝫ carnes flatice z spōgiose atq; glādulose: q̄ñz vo lapides z alie res

Signa z tudicia hūtur per suas dictas ꝓscriptiones z ditas. Signuz q̄ ꝓcludanꝫ in cistī est mobilitas z cutis sepatio. ¶ Q̄ñ vo sunt mansiue z adherētes i carne siue cistī videnꝫ eē. ¶ Moue z tractabiles videnꝫ eē resolubiles. dure vo z antique nequaq̄. Rubor: z dolor: z calitatis additio oñdūt excrescētias saniaturas z fistulosas z cācrosas. Multiplicatio scrophularū z discursus earū per corpus z calitates ernee ipsas oñdit eē germia scrophularū itrisecaruz. Un arnoldus. scrophularum extrinsecarū multitudo clamitat earū plitatē itrinsecā. De qb⁹ dicit Aui. q̄ tales in casu z offensione multiplicanꝫ. Et tō sequit in arnoldo q̄ in talib⁹ parū ,pficit exteri⁹ opari: z tu scis. ē. q̄ eis multū ꝓferūt purgātia: z potiōes diuretice atq; electuaria desiccātia: z etatis mutatio puerilis: ꝓpterea pueri pp gulositatē z raritatē corpis sepi⁹ icurrūt scrophulas. Senes aūt tardius: pp ꝛriuz. ¶ Ampli⁹ hñtes frōtē curtā z tipora cōpressa: z maxillas amplas parati sunt ad scrophulas: q: in talib⁹ ꝓmpte mā deriuaꝫ ad collū: ut dicit Henricus. ¶ Incisio excrescētiarū z corosio est multū uerēda: circa uētrez collū z cōmissuras: pp ꝓpinquitatē uenarū arteriarū: z neruoꝝ ac itrisece spatiositatis. ¶ In icisione magnaꝝ scrophularū est cauēdū de uena que nutrit eas circa pedez. Sepe enī parat emoꝛragiā z periculū magnum.

Curatio duos hēt ,pcessus. uꝫ videlz z pticularē Ulis ,pcessus ꝓcernit vitā: ut nō multiplicet mā z adequat māz añtem: ut nō addat in cōtrictā ¶ Primū cōplet p regimē dictū in caplis ,prie ,pteritis Ad maiorē ,subtiliationē z icisiones declinādo. quare ꝑm Aui. opz ut deuitet cibos grossos: z potum aque fride z nauseatiuā satietatē z repletiōnē: z toleret famē q̄tum potest. Sup oia bonā digōnē ,procuret. Laueat hitationē hūidā z uallosaz aq̄rū malaꝝ irrigatā. ¶ Potⁿ eoꝝ sit bonū vinū atq; aq̄ alumiosa seu sulphurea. Mā ꝑm arnolduz usus aq̄rū mineraliū maxime saporis tartaret nō solum iteriora botia: sed extrisecа ualet attenuare. ¶ Scōz cōplet triplr eūando per secessuz: z per flōmiā q̄ñq; z purgādo per urinā: ac euaporādo cū ꝙsumptiuis. ¶ Ad pm laudak per oēs puluis de turbit qui ꝑm Aui. fit de turbit z çiçi. z çuc. ptes eq̄les: z ꝓcedit de tpo. ʒ. ij. z testificat q̄ cū hoc q̄ soluit flā grossuz nō calefacit: nec abradit itestina. Rasis vo qui fuit magis audax in laxatiuis euz facit in caplo de doloribⁿ uētris. in 9° Almanꝑ. de. 20. ptibus turbit. z. 10. çiçib. z. 30. çuc. z. ʒ. ij. de ipo ꝓcedit. bñdicta z yera. z pille de agarico: z maiores hermodactilate sūt satis ꝙueniētes. ¶ Ad scōm ex dictis multoꝝ talē consueui potionē. ꝛc. ʒ. ptes tres philipendule. partes duas pimpinelle piloselle tenateti cauliuz rub. rubee ma. añ. ptez. j. aristol. radicis spatule fetide. radicis raphani. añ. ptē. 5. ꝙassent. z cū vino albo z melle usq; ad ꝙsūptionem medietatis coquanꝫ. z fiat colatura de qua de ʒ° in tertiū diē hora matutina. quartū. i. tepiduz administret.

¶ Ad tertiū Gal.14.terrapen.maxime ad glādulas in trinſecas que extrinſecarū ſunt cauſe ꝓſulit thiriacā atha naſiā atq; homoruſiā:z medicamen qđ per craticā nepi tam aliter calamentū fluuiale ꝓſtruxit. ¶ Plures alias potiones z ekaria olea etiā ad inȝciēdū per aures:z em perica multa.poſuerūt noſtri p̄deceſſores que in operi bus meis nō acceptaui. ¶ Lōcedo tñ q; virtute diuina ſereniſſimus rex Francie tangēdo liberat multas:z hoc eſt de regimine z ꝓceſſu uł. ¶ Particularis ſiue loca lis ꝓceſſus maximaꝫ ſumit diuerſitatē a ſba quātitate:z natura mēbri z corporis. Tpis aūt duratio lz nō iudicet curā:iudicat tñ qualis eſt diſpō.14° terrapē. ¶ Et q̄uis a p̄dictis poſſunt ſumi multe indicationes z intētiones. Reducank quātū eſt de p̄ſenti ad ſex. ꝑmo molles pue que uocank lupie: qñ ſunt in mēbris firmis: que ꝓpter paucā durittē ſuſpicank hēre tenerā chriſtim:ꝓſtringunk z deſiccank. ¶ Scōo malores nō multū dure nec inue terate ad modū apatuz flaticoꝝ mollificank reſoluunk z cōſumunk. ¶ 3° ſantoſe z apoſe aperiunk z mūdificank ¶ 4° que nō poterūt cum p̄dictis curari z ſunt mobiles z tractabiles incidank z exhank. ¶ 5° que tales erūt im mobiles z infiltrate atq; late corodank z mūdificentur. ¶ 6° que tales z pedē ſiue radicē hēbūt gracilē ligenk z euellank. ¶ Primū cōplek ut tales ꝑm Auic.ꝓterank z cōprimank:deide ſup ipſas ſtringak cū graui ligatura plūbū:qm ut ait digerit ip̄m. Primo eni fricek lupia cuz manu:ut aliqualr calefiat z mollificek:deide tenēdo pti culā firmiter cū fundo ſcutelle:aut cuz aliq̄ ſolida linea: totiēs z talr pcutiak donec euaneſcat:z cū chriſtis iterio fuerit delaniata:z mā ſparſa:z ſtatim deſup laminā plū bi ꝑm quātitatē lupie cū bindello duoꝝ capituz ſtricte z firmiter ligek:z de nouē diebꝰ nō remutek. ¶ Rogeriꝰ tñ p̄mittit vnguētū factū de plūbo uſto z caligine ſābuci ſeu ficus cū oleo z aceto:qđ brunꝰ accepit. ¶ Theodori cus p̄mittit empł̄m factū de aloe acatia mirra olibano z ſarcocolla cū aceto ſeu albumie oui. ¶ Henricꝰ p̄mittit z ſuper laminā ponit etiā puas plagellas de ſtupis infu ſas in albumie oui inſpiſſato cū ſale z alumine ꝯccari no. ¶ Scōm cōplek ultra auxilia flaticoꝝ apatū ſupius poſitoꝝ que ad ȝ z ad oēs hernias cū ſequētibꝰ ſunt uti lia per qđā empł̄m Gal.cathagenoꝝ qđ diſſoluit exitu ras groſſas:z ꝓfert patiēti ſcrophulas z apatibꝰ que fiūt in radice auriū z podagre:z in multis aliꝭ facit opꝰ lau dabile. In ultimo. ℞. olei veteris. ℥. xij. picis ficc. ℥. vj. laudani. ℥. iij. litargiri. ℥. xij. viride eris. ℥. xiiij galbani. ℥. iij. terak litargirū cū oleo z coquak:z cū erit iſpiſſatū ſup ponak pix z viride eris:z ultimo ponak laudanū z piſtē tur in mortario:z uſui reſuenk. ¶ Scōm Raſ.ſilr eadē intētio z multos alios cōplek cū dyaquilone coi z yrea to. Luiꝰ forma ſtra in antidotario ponek:in quo ad vnaz librā dyaglonis malaxek. ℥. j. pul. radicis yreos:aut cuz dyaglone magē hebē ℳeſ. Luiꝰ foꝛa dicek ſtra. ¶ Ipſe etiā Raſis vir magne expiētie ꝓſulit ſtercus antiquum caprinū cū melle z aceto ſuꝑ ignē empł̄atuz:aut empł̄m factū de ſenugreco ſe.lint:ſemie caulū cuz mucillagine maluauiſci confectis:z eſt bñ maturatiuū. ¶ Haliabas cōmēdat iſtud. ℞. farine fabarū:farine ordei:cuiuſqz.ℨ.x radicis ligritie.radicis altee picis cuiuſqz.ℨ.v.cere albe adipis anſerini cuiuſqz.ℨ.x.terank z icoꝛporenk cū oleo antiquo:z urina pueri v̄ginis:z ſup lento igne fiat ēpł̄. ¶ Ex auxilijs Auic.hoc accipio. ℞. ſtercoris uaccaruz. ℥.ij. radicis caulū.radicis capparis.ſquille ficuū piguium.aā. ℥.ſ. lupinoꝝ bdelł̄.aā.ℨ.ij. mellis aceti.aſſungie poꝛ.fecis olei antiq.aā.qđ ſufficit.fiat empł̄m. ¶ Bru nus ꝓbauit in oibꝰ apatibꝰ duris:z Theodoricus ab eo accepit armōiacū bdeliū galbanū oiuz ptes eq̄les diſſol uank in aceto per tres dies qbꝰ ſuꝑ ignē addak furfuris ſtilis qđ ſufficit:fiat empł̄m. ¶ Rogeriꝰ ad ſcrophulas ℞. radicis filicis affodilloꝝ:z ſi adderet ebuloꝝ bonum eſſet.coquank in optimo vino:z piſtādo addak modicū de ſulfure viuo.z fiat empł̄m. ¶ Magiſter meus mon tiſpeſſulani ſumme laudabat empł̄m factum de limacijs 12.coctis cum vino aut lixiuio cinerum clauellatoꝝ: aut cum capitello.imo qđ foꝛtius erat eis qualibet die vnaz ſiccam:aut confectam adminiſtrabat.

¶ Tertia itētio cōplek coiter cū p̄dictis: nā oia reſoluētia mollitiua qñ iueniūt mām repugnātē reſolꝛoni:māz ma turāt z iſanīāt:ꝑcipue ſi fuerit dulcis mā:aut cū ſāguine aſſociata. ¶ Haliabas tñ appꝛobat ad maturādum eas empł̄m factū de farina ordei z olibano atq; pice cū uria pueri icoꝛporatis. ¶ Auic. ꝙo ad refrenādū furiā cali tatis ꝓſulit farinā p̄dictā cū aqua coriādri:z foꝛtiꝰ illo fit de mirra cū duplo ſui de licio cū aqua dicta. ¶ Jpis aūt maturatis:qđ ſcies per ſigna ſanici apiank aut ſecenk z mūdificenk cū vnguēto apl̄oꝝ ad chriſtianos relato ſana tiōis magne in ſcrophulis malis z ulceratis:aut cuz vn guēto egyptiaco Raſ.in antido.dicēdo:z cū dyaglone: aut cū dyapalma deſup ponēdo. ¶ Et ſi eēnt in loco in quo oſſa eſſent ꝓtaminata z coꝛrupta:ut in iūcturis dice tur ſtra:aut aliqua mala morigeratio adducta: regantur cum regimine ulcerum ad que determinantur.

¶ Quarta itētio cōplek ꝑm doctrinā albucaſis quē in hoc ſequunk oēs ꝑterq̄ in expiēdo mām cum itromiſſo:qđ foꝛtē facit:q; ꝓtinētes hūores ꝑm lōgū apit z mūdificat: ꝓtinētes ꝙo res duras ꝑz crucē ſecat z excoriat. Quicqd fit glādulas z ſcrophulas z tales excreſcētias tractabiles iubet cū digitis app̄hendē:z ꝑm lōgū findē z excoriare cū aliquo ſpatumie ꝓtuſo z nō acuto:elōgādo labia cuz vncinis:z eas cū floſculo ſuo totalr exhere:q; alias redi ret. Et vulnus ſi neceſſe eſt ſuere:z reliq̄ ulcerū curatio ne tractare. ¶ Ego aūt pp meliꝰ exhē app̄hēdo deſuper cutim:z cū foꝛpicibꝰ ꝑm q̄ntitatē excreſcētie in foꝛma folij mirti qđ ſup eſt de cuti icido:z in reliqs ut dictū eſt ꝓce do. Si aūt ſanguis te pturbat:iubet eū cū auxilijs ad ſā guinē reſtrigē:z poſtea'ad opationē redire:paruū autez fluxū cū ſpongia ſtupis:aut cotone ifuſo z exp̄ſſo in aq̄ z aceto exiccādo ego reſtrigo. Si ḡ aliq̄ uena digna rō ne ꝓtinuak cuz pede iubet eā ligare:z ita quouſqz cadat dimittere uel p̄mittere. ¶ Si aligd de chriſti aut floſcu lo uł de aliquo exneo remāſerit iubet ꝓſumere in p̄mis diebꝰ implendo vulnus cū cotone uel ꝓſili ifuſo in aliq̄ aq̄ ſalita. Ego aūt in albumie oui cum alumie iſpiſſato. Poſt ꝙo cū vnguēto egyptiaco uł aliquo de coꝛroſiuis. In oibus aūt iſtis opationibus:qđ apata ſedat iubet ap ponere.ꝑpter hoc igitur ſuper totum ſtupatam infuſam in albumine oui z oleo roſ.ſuperappono.

¶ Quita itētio cōplek ꝑm Brunū:z ſequētes ip̄m q; cu tis cū cauſtico ꝑm q̄ntitatē excreſcētie rūpak z caute ꝓuek ne ad alias ptes diffundak. Et ad ȝ nō fallit:z opōnē tu uat ruptoriū de calce z ſapone:z opationez ſuā pficit ſal tim in.12.horis:z ſi ſtaret ampliꝰ nō eēt malū. deinde fin de in medio eſcare ꝑm lōgū ꝓfundādo uſqz q̄ſi ad viuū z iciſurā incarcera cū aliq̄ lichinio de aliq̄ coꝛroſiuo ſeu foꝛti medicamine a puluē affodilloruz ultra. Et lz multi multa ponāt:z in antidotis multa noiabunt:arſenicum ſublimatū z ꝑparatū:qui ſcit eū bñ ducē obtinet p̄ncipa tū. ut ſtra dicek in ruptura. ℳodus aūt ducēdi z guber nādi taliuz certitudialr deſcribi nō pōt in 3° terrapētice. Eſt eni arſenicū foꝛtis z violēta medicia cōmouēs febres z accītia mala:in pua q̄ntitate magnā facies opationez. Quātitas cois eſt mediet as grani frumēti in foꝛtibꝰ z lōge a mēbris p̄ncipalibꝰ plus:in ȝrijs minus:meliꝰ eſt ſp reiterare q̄z in vna vice nimis ponere.p tres dies durat opatio ſua:q̄re iterim teneat ifirmus regimē: ac ſi hēret febrē z mēbrū z ptes adiacentes cū populeone ſolatro z aceto:z aljs iſridātibꝰ defendant. ¶ Qñ aūt ꝓſtabit tibi p duritiē z tumorē eſcare q; glādula eſt coꝛrupta: ex tūc ꝓcura caſum eſcare cū butyro lauato cum modico de

farina frumẽti ispissato: aut cũ assũgia uel aliq̃ nõ salito vnctuoso. Et post casum escare: si aliqd remanserit cum pul. affodilloꝝ: aut vnguẽto egyptiaco ꝓsumat. si vo totum est ꝓsumptum more alioꝝ ulcerũ ꝓsolidet.

¶ Sexta intẽtio cõplet cum ligamine de seta: aut de pilis equoꝝ stringẽdo de die in diẽ ligamine posito: aut ponẽ do aliud quousq; excrescẽtia fuerit desiccata. Quando ligamẽ cum aliquo corrosiuo z sedãdo dolorẽ cuz albumine oui: aut oleo populeone: aut cum aliquo sedatiuo. Et postq̃ ceciderit more superius dicto procuretur.

¶ De sephyros siue sclirosi uel schiros: z apostematibus melancolicis. Cap. V.

Empus igit est tã ptrãsire ad aliõ tumoꝝ genus: de humore. vz. melico gñato hñs duplicẽ diam. s. uerũ z non uerũ: ut z alia apata. Est eni uerũ apa qd ex melia fit nãli: que nihil aliud est q̃z sanguis grossus qui in massa sãguinaria ad nutriẽdũ membra melica repit. Nõ uerũ vo qd fit ex melia nõ nãli. ¶ Melia est humor fridus z siccus ex grossiori pte ipsi⁹ chili gñat⁹. Et est duplex: nãlis z nõ nãlis. Nãlis est boni sanguis sex z turbulentia insba grossa: in colore declinãs ad nigredinẽ: in sapore ad ponticitatẽ z acredinẽ. Non nãlis est que deuiat ab ista ifra termios siue latitudinis: quos si trãseat nõ est melia sed alter humor. Qõ ꝓtingit q̃druplr. vno mõ in se qñ adurit z putrefit: z efficit colera nigra acida que si ꝓjciatur supꝑ terrã bullit: sicut acetũ z muscẽa fugiũt. 2° mõ qñ fit per adustionẽ alioꝝ humoꝝ: utputa colere aduste: qñ ultra adurit: z est etiaz ita malitiosa: q̃ bullit z muscẽa fugiũt. Qñ sanguis z flegma adurunt. Efficit etiam inãlis melia per adustionẽ. Iste eniz due spẽs magis sũt mites ut dicit Auic. Bak. tñ z Haliabas non faciũt mẽtionẽ nisi de duab⁹ ꝑmis. Tertia vo efficit melia inãlis per ꝓgelationẽ z indurationez: aut ab exẽ ex flegmone: z apatibus de humorib⁹ nãlib⁹ qñ indocte ifrigidant aut resoluunt: subtile tũc resoluit z grossiuz petrificat z in melancoliã reducit. Quarto mõ efficit inãlis qñ alter hũor uenit sibi de foris: qui tñ oẽs dulcorãt eã: exceptis coleris duab⁹ adustis. ¶ Ex qb⁹ appet q̃ ex melia quatuor gñant apata. ¶ Primo ex melia nãli gñat sephyros siue sclirosis uera z certa flegmonica geta cui est aliquis sensus absq; dolore. ¶ Scdo ex melia inãli per adustionẽ tria fiunt apata ut sephyros flegmonides vndimiades z herisipillades. ¶ Tertio ex melia inãli per ꝓgelationẽ z indurationẽ gñat sclirosis uera z certa duratica cui nõ est sensus nec dolor. ¶ Quarto ex melãcolia in nãli per adustionem generant omnes species cancroꝝ Est autem sclirosis siue sephyros apostema duruz quietum sedatum z indoloroſum.

Cause ipsi⁹ sunt triplices: ut z aliorũ apatũ: ꝑmitiue videlz ut est regimis malitia multiplicantis melia z sanguis grossitiẽ. ¶ Añcedẽtes humor melicus mltiplicat⁹ z male a splene attract⁹ z pessime a corpe expulsus. ¶ Cõtucte sũt ipamet melia in pticula icuneata

Signa z iudicia sunt tumor durus cũ sufficiẽti resistẽtia: z color in medio roboris z nigroris: q̃lis est fecis color: uocant aũt plurimi medicoꝝ liuidũ. Et si uenas dignas rõne hẽat pticula vident eleuata: ut in uẽtre multoꝝ epaticoꝝ excernunt ꝓut hec legũtur. 14. terapẽ. Et cũ hoc adsũt signa significãtia melia. ¶ Apostemata melica inciptũt utplurimũ apparẽ pauca z paulatim deueniũt magna. Et quedã sunt solum in vno mẽbro: quedã mutant de vno mẽbro ad aliud: z nominat fermes ꝑm Aui. ¶ Amplius apata melica multotiens terminant per resolonem: sepe tñ remanẽt indurata: plurimum etiam in cancrum reuertuntur.

Curatio tres habet res. ꝑma est in vita. secũda in materia antecedẽti. tertia in conjuncta. ¶ Uita ipsoꝝ ordinat in reb⁹ nonnãlibus sobria z moderata: declinãs ad calidũ z humidũ: utat enim bonis cibariis euchimijs bonuz sanguinẽ gñantib⁹ ut est panis frumẽtaceus depurat⁹: bonũ vinũ: z bone carnes gallinarũ z ceretoꝝ porcoꝝ: z brodijs ipsarũ: z ꝑcipue gallinarũ. nã ipsarũ brodiũ reparat totã nãz utant spinachijs boraginib⁹ lupulis lactucis: z talia que sanguinẽ hẽt purgare. Caueãt oia que melicũ sanguinẽ gñant: que i 3° de iteriorib⁹ nũant: ut sunt carnes bouine z caprarum z asinoꝝ: z camelloꝝ vulpiũ lepoꝝ atq; canũ z siluestriuz porcoꝝ: z ut sunt pisces bestiales z obstracosi: oleruz vo brasica. i. caules rubee: z leguminũ lenticula vilissimus est cib⁹: z panes furfurei z legumiosi. Sed z vinoꝝ que grossa z nigra: z ueteres casei. Caueant ẽt a testis assatis frixis salatis acetosis z acutis uelut sunt allea cepe piper sinapis z oia sanguinẽ adurẽtia. Caueant ab ira z sollicitudie: z nimio exercitio z vigilijs superfluis. uentrẽ teneant laxũ. letitiã diligãt z trãquillitatem. ¶ Be 2° ꝑcipit Auic. ut corpus mũdificet z flomet: z ad hoc laudat hebẽ Adeb. sene epithimũ polipodiũ fumũterre lupulos z uolubilẽ cassiãfist. mirabol. indos atq; lapidem laçuli. dyasene dyacatholicon yera ruffini ad hoc sunt assignata. ¶ De tertio teneo me cũ Auic. q̃ caute agat. nã mãtate est malitie: q̃ si indocte resoluat petrificat: si nimis mollificat timẽdũ est q̃ corrũpat: z in cancrũ ꝓuertatur. ꝓpter hoc eniz tpe ꝑcipit facẽ duas reuolutiones. ꝑmã mollificãtiũ. scdam resoluẽtiũ. Et q: istas reuolutiones sigillatim eẽt difficile absq; errore ordinare pro tãto est tuti⁹ talia auxilia ordinare que mixtã hẽant ꝓtutẽ: mollificatiuã videlz z resolutiuã cũ quadã a ꝓncipio repcussione. Ad hoc aũt Auic. ordinauit multas formas: q: tñ ꝑ priores sunt sclirosi ex flone seu herisipilla gñato ut i capo sequẽti oñdet. Assumo post quãdã refrenationez factã in ꝓncipio cum aligb⁹ domesticis medicamẽ Raſ. 7° Almanſ. Qõ recipit bdelij armoniaci galbani ptes eq̃les que cũ oleo de ben aut de lilio mollificato in mortario terãt: deide mucillago. fenu. semi. liniz: z ficuũ que eiusdẽ sint quãtitatis: cui⁹ sunt oia ꝑdicta: sumank: z oia simul terank donec vniank z emplastrenk. ¶ Ad idem Ba. cortices radicis maluauisci coctas: z cũ assungia galline ptitatas z incorporatas sũme cõmẽdat. ¶ In casu tñ in quo materia sanitarẽ caute ꝓcede: ut dictum est fine calefactiõe z incarnatione: timore tñ incancrenationis. Et si aperiat oyaquilon fit tibi assiduus: si indurat z trãsit in lapidẽ ad capm sequẽs recurrendũ est.

¶ Capm adminiculatiuũ supiori de sclirosi z apate melancolico ex melancolia innaturali per congelationez z indurationem flegmonis generato.

Quando aũt ꝓtingit. ut supꝑ dictũ est q̃ flegmõ nimis ifrigidat: ita q̃ mã ipsius cõgelat: aut ita fortiter resoluit q̃ subtile euacuat: z remanet in pticula humor viscosus z grossus qui eã idurat: z sclirum gñat: z de isto ꝓncipalr dicẽt hic. Quãdoq; ꝓtigit indurari pticulã ꝓpter tensionez uentositatis aut humiditatis: de quo dictuz est in apate uẽtoso z aquoso: Quãdoq; ꝓpter priuationẽ z deficcationẽ materie de quo dicetur infra de durities iuncturarum.

Signa z iudicia eius sunt: q̃ est tumor durus z insensibilis: z aliqualr indoloroſus non habẽs aliũ colorẽ q̃z corporis. Igit isensibilis quidẽ subintus: idest totus durus insanabilis est: dissensibilis vo nõ sanabilis quidẽ neq; aut facile sanabilis in 2° ad glauconem: durus per deficcationem z marasmationem nõ sanatur. Satis enim est si quis ꝓhibeat ficcari non cito ut infra dicẽt de macredine z pinguedine. ¶ Quando in sclirosi supuenient pili non sperat sanitas. ut dicit Auic. ¶ Amplius magnum z durum qd est cũ colore corporis non sanatur neq; vnq̃ permutatur.

Cure vo eius cõmunis intẽtio in. 14. terap̃. est euacuare omne quod ꝓter naturaz in pticula

ptinet. ¶Modus aūt ꝓprius eūonis est. purgare quidē oportet illud qđ difficile solutū inheret. Igit si repente si mul attrahētibus ⁊ euaporātibus farmacis tētaret quis euacuare sine mollificātibus in paucis gdē die⁹ videt melioramētū accipe. Mō tū hēt hoc: q: reliquū dispōnis vniūso leptomero idest subtili euaporato isanabilem: ⁊ similē coagulationi lapidee dimittet: ꝓpterea igit in du ris dispōnib⁹ nullū eox que fortiter calefactūt ⁊ deiccāt farmacox ꝯgruū est. Sola vo quecūq; mollificādo eua porare pnt apta sunt huic opi. puta ceruina medulla vi tullina ⁊ adeps capna. Adhuc aūt cū his armoniacū gal banū bdeliū ⁊ storax ligda. Sed etiā radix altee: ⁊ folia maluarū siluestrtū que ubicūq; reperiunt cocta ⁊ pistata cū assūgia anfina seu galliacea utilis est ualde. ¶ Aui. vo defendit assūgias salitas: ⁊ addit ad ꝓdicta masticem laudanū ysopū humidā fordidē balnei stercus asini: ⁊ fe ces oleox de lilio alcāna: ⁊ de cherua. ¶ Et cuz apa fue rit uehemētis grossitiei nō est excusatio ab aceto. Sed in eius admistratiōe sit cautela: q: fortiter penetrat ⁊ icidit: ⁊ neruos pcutit. ¶ Et iō Gal. in coxa sclirosata illi⁹ pue ri ꝓmisit fomētationē cū oleo sambucio: deide acetū cū armōiaco apposuit. ¶ In thenātib⁹ vo cū lapidib⁹ pirita lib⁹: seu marcasitis uel rubeis molēdini ignitis in aceto ꝓiectis stuffando locum magica arte: ut dicit faciebat fo mētationē: tū cū oleo ꝓmittebat ⁊ emplm ꝙueniēs super apponebat. Quod magis explicabit: dū de durītie que remanet post algebras tractabit. capło de artetica in 6°.

¶ Caplm adminiculatiuum de apostemate cancroso.

Cancer equocat ad duo videlz ad cancrū qui est apa de quo dicet hic. Et ad cācrū qđ est ulcus de quo dicet ifra. Lācer ergo ut est apa est tumor durus rotūdus uenosus fuscus uelociter addēs ingetus calidus: ⁊ indoloros: vide in de tumorib⁹ ꝓter naturā. Que vo in carne nigra ꝓuenerit colera mordax quidē existēs corrodit cutim ⁊ ulcus operat. ¶ Mordacio: vo est qui sine ulcere operat cancrum. ¶ Incipit aūt utpluri mum obtuse ꝓm quātitatē cicris: aut fabe: ita ꝙ vix ad modū paruarū plantarū cognoscit: demū auget intantū ut neq; puerum lateat. 14. terapen.

Signa ⁊ iudicia sunt ꝙ hēt sbam durā liuiduz co lorē ⁊ tenebrosuz: uenas in circuitu ad mo dum pedū cācrox eleuatas cū dolore: ⁊ exnea caliditate cancer ex toto gñie est egritudo pnitiosa. Lācer ut pluri mū accidit in mamillis ⁊ locis glāduloſis ꝑcipue mulie ribus qñ nō hnt mēstrua: ⁊ viris qb⁹ emorroydas dese cerūt. Lācer est ptcularis lepra. nā melia adusta in vna ptcula icuneata cancrū facit: aut uarices: dispsa per cox pus facit lepā in 2° ad glauconē. ¶ Lācer ꝓfirmatus nō curat nisi radicitus extirpet. Et ideo de nō ulcerato effi cit ulceratus. Mō tū est pessimum iuxta illud Hypo. 6° aforismox. Quibuscūq; cancri abscōditi fuerit hos nō curare melius est q̄z curare. Curati enim citius pereūt: non curati aūt longum tempus perficiunt.

Cura cancri nō ulcerati tres habet intētiones. ꝓma vitaz ordinat. 2ª mām ancedentem adequat. sed tertia locum particulariter pertractat.

¶ Prima itētio cōplet cū regimine dicto in sclirosi siue se phyros. Et ꝓprie qñ in cibis eox ponunt ea que infrigi dāt ⁊ humectāt ⁊ generāt mām saluaz: sicut aqua ordei ⁊ pisces petrini vitella ouox sorbilia: ⁊ filia illis. Et qñ est ibi caliditas: tunc det lac uaccinū a quo butyrum est ex tum. ⁊ de oleribus usq; ed cucurbitam.

¶ Scda itētio cōplet cū purgatiuis tā dictis: epithimus tū in hoc obtinet ꝓncipatū de quo. ʒ. iij. ul. iiij. cū sero capri no de 3° in 3m die ꝓcedunt a Gal. ⁊ yerā elli ꝓcedit Aui. In cācro ꝓm Gal. in 2° ad glauconē nō est icōgruū: si nō est ꝙ ꝓhibeat flōmare: nec non ab his eūonib⁹ abstine at ꝓm Haliab. cuz semel aut bis euacuauerit. Sed tū il lud fac donec totaliter humor fuerit euacuatus.

¶ Sed 3ª itētio pficit cū medicinis domesticis: ⁊ nō mor dacibus mixtā hūtibus vtutem refrenādi: ⁊ euaporādi. ¶ Mā aūt grossa est inobediēs ⁊ male morigerata: ⁊ iō sufficit: si totalr nō curat ꝙ augeri ꝓhibeat: aut ne ulce ret defendat ꝓm Aui. Et ad hoc laudat Gal. 2° ad glau conē succū morelle: ⁊ cū eo ponsiliginē addit. pp qđ the odoricus vnguētū dyaponsilogon ordiauit. Q. ð. ℞. oli ros. cere al. aā. ʒ. v. succi granox rubeox morelle siue so latri. ʒ. iiij. ceruse lote. ʒ. ij. plūbi usti ⁊ loti pōsilogos qđ est tucia. aā. ʒ. j. thuris. ʒ. ſ. fiat vnguētū. ¶ Ad idē Gal. videt in ꝑ° meamir. ℞. litargirtū puluerizatū ⁊ cerusam cū oleo ros. ducēdo i mortario de plūbo cū pistello eius dem ad solē quousq; recipiāt colorē plūbi: fiat vnguētū ut in 6° de tinea dicet. Quātū aūt ualet vt⁹ plūbi in dispō nib⁹ cancrosis scit ille qui ex illis expt⁹ est: ⁊ qui legit. 9° de simplicib⁹ medicinis. ¶ Mro eadem dispōne laudat Auic. emplm de cancris fluuialib⁹: ⁊ ꝓprie cum climia. Auic. aūt icidē radicit⁹ ꝓcepit cācros puos in locis qb⁹ capi pnt. Et iubet exhmē sāguinē vndequaq; ⁊ postea cauteriçare. Et ly Gal. hoc inuat: ꝓpter timorē tū emor roſagie ⁊ quersionē ad ulcerationē. Ego cū regimine di cto pp scandala que vidi supsedeo. ¶ Cōplemētum vo istius opis in cancro ulcerato tractabo iussu dei ⁊c.

Doctrina 2ª De apostematib⁹ ⁊ exturis pu stulis ꝓut insunt membris cōpo sitis continens capitula octo.

¶ De his que insunt capiti ut sunt apostemata: ⁊ aqua in capitibus puerorum. Caꝑ. I.

Ales quidē igit ut dictū est quedā sunt pas t sionū sanatiōes ꝑm genus: exalterant aūt iuxta patientiū organicox nās. Quatuor sunt eni que ab his idicatiōes sumunt ex cōplexiōe eox: videlz ⁊ cōpōne virtute ⁊ plasmatione. ¶ Ex cōpone gdē: q: calida calidioribus indigēt auxilijs: ⁊ ficciora ficciorib⁹: ⁊ sic de alijs. Carno siores igit ꝑm hoc b: reui⁹ indigēt siccari. Mō carnosiores vo sufficiēter ut seruet eox natura. Sicut enim passio ad curā indicat ꝓrium: ita ptcula simile. 5° terapen. ¶ Cō positio enim per que: ⁊ qualr oportet eūari docet. Aliter aūt rara: aliter spissa medicanda sunt corpora.

¶ A virtute vo habet directio acriū ⁊ domesticox farma cox. Mā sensibilia mēbra uelut oculus nec acria: nec gra uia sustinēt farmaca: isensibilia vo uelut craneū nō ledū tur ab eisdē. ¶ Plasmatio ⁊ positio in ꝓfundo: ⁊ super ficie etiā uariāt medicamina: ⁊ ita apparet qñ ꝑm mem bra organica exalterant sanationes: nō minus aūt ⁊ ꝑm ꝓpetates eox: uelut in capite testudines in oculis obtal mie in collo squinantia: ⁊ multe alie passiones ꝑm mem bra de quibus dicetur infra. Hic tamen de apostemati bus proprijs est dicendum.

In capite eniz accidūt apata calida frida sanio sa nodosa ⁊ glāduloſa ⁊ aquosa: quo rū cause ⁊ signa ex supiorib⁹ hūtur. Judicia vo sunt ꝙ ta lia ꝓpter cōmissuras ⁊ ꝓpingtatē ad cerebrū sunt ueren da ut est dictū in anothomia. Testudo ⁊ glādula siue tal pa que adheret craneo: ⁊ eū ꝓtaminauit ꝑm Rogerium melius est dimittē q̄z cum trapanis ut ipe docet curare. ¶ Et ego sicut Lāfrancus vidi hoiem qui hēbat talpaz ulceratā supꝰ prorā capitis cū coxruptione ossis adeo: ꝙ ita ꝑpendebat pānicul⁹ mor⁹: ac si locus esset discoop tus. Cui consului regimen palliatiuum ⁊ recessit.

Cura apatū calidox ⁊ fridox in olla capitis non dif fert a cura coi supius dicta nisi in trib⁹. ¶ Pri mo ꝙ in vita oium passionū capitis in speciali ꝓhibent oia fumosa ⁊ uaporosa. ¶ Scdo ꝙ in euacuatione ma terie antecedentis ad mās calidas appropriat electuarij de succo ros. ⁊ pillule mirabo. ⁊ de fumoterre. Ad frigi das yera. ⁊ pillule cochie ⁊ auree. ¶ Tertio circa locum

ꝛ mām ꝯiunctā quātū est in olla capitis appꝛoꝛiant tria ꝓcepta. ¶Primo ꝙ in principio taliū apatum non debent apponi ꝓpꝛia: nec fortia repcussiua: ꝓpter ꝓpinquitatem mēbꝛi ꝓncipalis. Sufficiūt enim oleū roꝝ. ꝛ talia refrenantia largo modo dicta repercussiua. ¶Secūdo ꝙ quando sanianꝫ non expectet mora in aperiendo ne sanies ꝯaminet craneū. ¶Tertio ꝙ qñ apa est magnū ut melius mūdificet debet fieri aptio ꝑm triāgulū ad foꝛmā cifre de.7. cuius angulus sit uersus partē supiorem. ¶Modi vo ꝛ glandule ut supius dictuꝫ est curenꝫ.

¶Curatio aque in capitibus pueroꝝ.

Aqua in capitib⁹ pueroꝝ ꝑm Guil. de saliceto: ꝛ sectatorē eius Lanfrancū cū oleo camomillino: aut anetino in quo sulfur incoꝛporet resoluēdo exiccet: ꝛ si est neᵹe fiāt duo aut tria cauteria a fronte usq; ad posteri⁹ ꝙ que aq̄ paulatine eūet. Et desup lana: aut stupa ifusa i oleo ꝛ vino tepidis: ꝛ exꝑssis ꝑ Auic. apponaꝫ.

¶De apatibus facies ꝛ mēbꝛoꝝ eius. Cap. II.

Postemata calida ꝛ frida santosa ꝛ nō santosa. Modi ꝛ glādule in facie nō uariāt a cura cōmuni alioꝝ nisi ꝙ incisiones non fiunt ꝑm rugas in alijs mēbꝛis: qꝛ musculi ꝓcipue in fronte non sequunt rugas. sed coꝛporis longitudinē. ¶In palpebꝛis ab angulo ad angulu ꝓforatione semilunari doꝛsata ꝑm situ oculi retro aures ꝛ mandibulas equaliter: ut dicit Auicēna.

¶De obtalmia apostematib⁹ ꝛ exituris: ꝛ sanie retro coꝛnea. ꝛ de doloribus oculorum.

Obtalmia est apa ꝓpriū oculoꝝ: vñ obtalmia in ꝓmo de egritudine ꝛ sinthomate dꝛ flegmon inati mēbꝛani ideſt ꝯiunctiue: ꝛ ipsius cōiunctiue est passio per se. Oculi aūt ꝑm accns est egritudo. ut dicit textus: ꝛ ita uolūt oēs ꝙ obtalmia sit apa ꝯiū ctiue pustule uesice bothores sanies retro coꝛneam que sunt ex predictis apparet.

Cause aūt obtalmie nō uariant a causis alioꝝ apatum ulib⁹ ꝛ ꝑticularib⁹ nisi in tāto ꝙ reuma magis deriuat in obtalmia a capite q̄ in alijs apatibus alioꝝ mēbꝛoꝝ. ¶In causis aūt ꝓmittuis fumus pulutis uētus sol acuitas ēmissoꝝ in oculo addūt in gīiationē obtalmie: maxime qñ obuiāt coꝛpori plectoꝛico. Tūc eniᵹ ꝑm Auic. uelociter mutat in apa manifestū: sicut mutantur febꝛes effimere in alias febꝛes. Sūt eni ꝑm hoc duo modi obtalmiarū. Quedā eni est pua nō ptrāsiēs terminū: ꝙ est sola rubedo cū humectatiōe. quedā est magna ptrāsiēs terminū in magnitudine in qua albedo coopit pupillā. Jhs tū filius Maliab. assignauit tres modos: qꝛ illā que mouēt cām intrinsecā uocauit mediā.

Cōmunia signa obtalmiarū ꝑm Jesum sequuntur accītia apatum alioꝝ mēbꝛoꝝ: sicut inflatio doloꝛ: duricies caloꝛ ꝛ rubedo uenarū repꝛo ꝛ fluxus hūiditatū. ¶Signa aūt ꝓpa signtia mās accipiunt ab alcoatin ꝛ ab diçarā galas Albucaſ. qꝛ ex sanguie signa sūt rubedo ꝛ calitas oculi timpoꝝ ꝛ ptiū adiacētiū inflatio ꝛ grossities uenarū ꝯiunctiue palpebꝛarū lippitudinis: ꝛ lachꝛymarū multitudo extensioꝛ: ꝙitas in toto coꝛpore: maxime in capite: ꝛ reliqua sanguis signa.

¶Signa ex causa colere doloꝛ: ꝛ caloꝛ: fortis ꝛ acutus ꝛ ruboꝛ floridus in oculoꝛ: ꝛ ptib⁹ adiacētib⁹ lachꝛymaꝝ multitudo cū acuitate ꝛ paucitate lippitudinis: infra oculū sentit punctura ꝛ moꝛdicationē: ac si harena infra tꝑm esset Et signa colere in coꝛpore manifestantur.

¶Signa ex causa flegmatis sunt multa inflatio cū remissa rubedine calore ꝛ doloꝛe: lachꝛymarū exuberātia absq; acuitate grauitas in coꝛpore: ꝛ reliqua flegmatis signa.

¶Signa ex causa melancolie sunt paucitas rubedinis ꝛ tumoris ꝛ humiditatis cum reliquis melancolie signis.

¶Obtalmia quatuoꝛ habet tempora sicut ꝛ alia apostemata ꝓncipium: augmētum: ꝛ statum: ꝛ declinationem.

¶Signa ꝓncipij sunt accītia dicta pua inciꝑētia. Qñ aūt augmētanꝫ: ꝛ decurrūt de oculis ꝛ naribꝫ lachꝛymes ꝛ humores crudi: augmētū iudicat ꝑm Jesuꝫ. Qñ est magna furia: ꝛ icipit aliqlis remissio est statꝰ. Qñ aūt abscindit fluxus nōbilis ꝛ mucillagines sunt pauce: ꝛ spisse: ꝛ palpebꝛe ꝯiūgunꝫ: tūc est declinatio. ¶Cōiūctio aūt: ut dicē Jesus est de maioꝛib⁹ signis maturatiōis. ¶Judicia lippitudinis sūt hec. lippitudo uelox cū ḡuitate: ꝛ bona maturatione ꝛ eq̄litate ꝛ albedie: ꝛ que cito sepaꝫ ꝛ resoluit est laudabilis: contraria vo ꝛ granulosa est ꝓaua.

¶Obtalmia capitalis declaraꝫ per grauedinē ꝛ dolores capitis: ꝛ si adest rubedo ꝛ calefactio: ꝛ doloꝛ: ꝛ pulsatio circa frontē ꝛ timpora cū extēsione ꝛ uenarū repꝛone ꝛ inflatiōe. Significaꝫ ꝙ uenit ꝓpter uelamē extrinsecū. ¶Et qñ ꝑdicta nō adsunt ꝛ adest ꝯinuus fluxus sternutatio ꝛ pꝛurit⁹ in naso ꝛ palato uenit pp itrīsecū. ¶Et si est stōcalis est cū nausea ꝛ uomitu: ac ꝯturbatiōe stōci. Dolores acuti oculoꝝ sunt molesti. Nullū aūt sinthoma ingt Gal. in 4° meamir. ita molestat laborantes sunt doloꝛ. Mori eniᵹ magis uellēt aliqui q̄ ꝑ totā diem pati dolorē. Et ideo cū magna diligētia sunt sedādi dolores: ꝛ soda: qñ ꝯiūgunt cū egritudinib⁹ oculoꝝ ut dicet infra.

¶Dolores vo moꝛdicationē mās: aut multitudinē seu uētuꝫ uaporosuꝫ in.13°terap. in oculis ostendūt. Qñ in obtalmia feb. fortificaꝫ magna ꝓnostica occasionū.

¶Preterea si remedia in obtalmia nō cōferunt: ꝛ ipsa in oculo tardauerit. Scias ꝙ reuma descēdit ad oculū: aut ꝙ mā retinet infra tunicas: aut scabies est in palpebꝛa que ꝯinuāt obtalmiā. ¶Amplius scias ꝙ spēs obtalmiarū hñt periodos: ꝛ paroxismos sequētes anologiā ꝛ mām: ex quib⁹ fiūt in 2° de differētijs feb. ꝛ longioꝝ periodoꝝ ꝓlongaꝫ usq; ad dies septē. ut dicit Jesus. ¶Propterea scias ꝙ obtalmia est moꝛbus ꝓtagiosus: ꝛ trāsit libenter de vno oculo ad aliū. In oculis patiente a diaria accipi bonū. 7° affoꝝ. ¶Obtalmia ꝑm goꝛdoniuꝫ non est negligenda: qꝛ si male curaꝫ malas dimittit reliquias: sicut ruptura cornee maculas: ꝛ pannos tediosos.

Cura obtalmie maioris ꝛ minoris nō uariaꝫ nisi ꝑꝫ magis ꝛ minus. Ultra cōem curationē apatū alioꝝ mēbꝛoꝝ ꝛspecificaꝫ in ḡtuoꝛ reb⁹. Mūa est invita. 2ª in mā ancedēti. 3ª in ꝯiūcta. ꝑꝫ 4ª in correctiōe accītiuꝫ.

¶Primo eni specificaꝫ de vita ꝙ diminuaꝫ cib⁹ ꝛ potus maxime serotinus: vitādo uaporosa: ex eis eligendo cibos pauci ꝛ laudabilis nutrīti. Dimittēdo carnes ꝛ vinum ꝓpꝛie in ꝓncipio ꝛ in mā calida: ꝛ forti dolore. Et sup cibū accipiat aliqd de coriādro: aut ex citonijs adꝛe primēdū fumos: ut nō ascēdant ad caput. Et stet in loco obscuro: ꝛ coꝛā se teneat pānos viridēs nigros atq; bluos: fugiat claritatē: splendoꝛē: ꝛ fumū puluerē atq; uentuꝫ. coitū atq; irā. nō taceat sup factē suā. imo semp teneat caput altum. uentrē laxet. somnum diligat ꝛ quietem. Nullo modo grauet oculos tactu ꝛ aspectu.

¶Scōa res cōplet ꝑm mās diū sitatē ut supius fuit dictū. Evacuādo diuertēdo ꝛ itercipiēdo mām: ꝛ reuma: ꝛ doloꝛe capitis sistēdo cum flōmia ꝛ eūone cum medicinis laxatiuis apꝛoꝛiatis: ut dictū est in capite. Et cuꝫ cliſteribus acutis ꝛ fricationib⁹ ꝛ ligationib⁹ dolorosis ꝑm extremitates: ꝛ cū uētosationib⁹ ꝛ sectionib⁹ seu cauterijs sup spatulas ꝛ collo ꝛ emplationib⁹ deficcātib⁹ mām reumatiçātē: sup caput de milio ꝛ sale ꝛ stercore colūbio camomil. anisoꝝ: ꝛ ꝯsilib⁹ ꝛ cauterijs punctualib⁹ sup molle capitis. Et si neᵹe est ad meli⁹ itercipiēdū māꝫ maxime calidā ꝑcipit Gal. in.13°terap. icidē uenas timporales ꝛ frōtales: ꝛ eas claudē cū grano frumēti: aut thuris costi: aut aliquo coꝛrosiuo: aut arterias ligare quēadmodū uarices in duob⁹ locis in medio icidē: ꝛ postea icarnare. ꝛ sup frontē ꝛ timpora cū binda ligare. Emplꝫ restrictiuū factū de bolo ar. farina lentiū de gallis ꝑdia acatia aloe thure ꝛ filibus cuꝫ albuminibus ouoꝝ incoꝛporatis. Et

ista totiēs reiterare quousqz habeatur intentum.
¶ 3ª regrit ꝑm hebē zMeh.alterationē z digestionē eiꝰqđ trāsmissum est:z illud cōplet cū repcussiuis domesticis in ꝑnꝰ:z cū paucis resolutiuis additis repcussiuis in augmēto:z cū equalr mixtis in statu:z cū puris resolutiuis z deiccatiuis in declinatione. ¶ Igit in ꝑnꝰ qñ mā est calʼa ponant ea que māe acuitatē z inflāmationē remouēt:z reꝑmūt:qlia sunt aq̄ roſ.z albumie oui portulaca trita:z suppositā endiuia solatrū z pſilij mucillago:z collirtū albū i quo est opiū ut vult Haliab.q: optū:nisi qñ dolor supat visuz ebetat z ꝓfundit 3ꝰ terrap. Cuiꝰ forma ꝑm galaf ex libro sumitur damasceni. ℞.ceruse ablute.z.viij.amidi.z.iiij.gummi arab.dragagāti.añ.z.ij.fiat collirtū cū aq̄ roſ. Et si cū ꝑdictis cū cotone emplarek leuiter z absqz dolore oculus eēt bonū. ¶ Deinde in augmēto expedit lac mulieb're z mucillago citonioꝝ z fenugreci extractis cū aq̄ roſ.z collirtū albū in quo est sarcocolla. Cuiꝰ forma a rasi est assūpta. ℞.ceruse ablute.z.viij.amidi.z.iiij.sarcocolle nutrite cū lacte asine gūmi arab.dragaganti.añ.z.ij.opij.z.ſ.fiat collirtū cū aq̄ pluuiali z emplastrare cuz istis.z vitello oui est satis expediēs. ¶ Et mirꝝ multū de Gordonio qui dixit q: oēs sapiētes pene nūt q: sarcocolla nō cōpetit nisi in declinatione:z tñ in ipsa est dissolutio pua absqz mordicatiōe qđ est neciū in augmēto:z cū hoc Raſ. Alcoatis Hebē zMeh.z Açarā eā in augmēto cōmēdāt.forte credidit q: Jesus eā i pulvere ꝓhibuit in ꝓncipio:q etiā z in alijs tpibꝰ phiberet. ¶ In statu vō ponat mucillago fenugreci cū aq̄ mellloti exacta. Aut collirtū albū in quo est climia ex magā antidotario galaf acceptuz. ℞.ceruse ablute.z.viij.amidi.z.iiij.climie.z.ij.gūmi arabici olibani. añ.z.j.opij.z.ſ.fiat collirtū cū aq̄ fenugreci. ¶ Collirtū citrinū z collirium rosatū ad eādē itētionē sunt ꝓfecta:z emplastrare cū eisdē est utile:aut cū mica panis:aut cū medulla pomoꝝ coctoꝝ cū aq̄ roſ.siet rosatū ponit a Jesu i capꝰ de liuiditate z sanie retro corneā. ℞.roſ.rub.recētū mūdataꝝ a capitis fustis.z.iij.viride eris battiure eris.añ.z.ij.spice nardi.z.ij.mirre.z.iiij.gūmi ara.cathie uste z lote.añ.z.xviij croci.z.vj.opij.z.ij.sūma medicinaꝝ.14.terank z pisten tur cū aq̄ pluuiali.z fiat siek. ¶ Siek citrinū descriptione Alexādri. ℞.amidi.z.xxj.siek memithe.z.viij.sarcocolle dragagāti gūmi arabici.añ.z.ij.croci.z.ij.z.ſ. mirre.z.j. opij.z.ij.ꝓfice cū aq̄ pluuiali. ¶ In declinatiōe balneū z fomētatio z piria cū aq̄ decoctiōis roſ.camomille melliloti fenugreci sunt optima:z colliria de tucia:z pulueres tūc hñt locum quoꝝ forme sunt tres. ¶ Prima est mon tis pessulani. ℞.tucie ꝑparate.Z.ſ.lapidis calaminaris ꝑparati.z.ij.gariof.clauos.v.gaſ.cuz melle.Z.j.vini albi. Z.ij.aque roſ.q̄rtā.j.cāphore.z.j.fiat collirtuz. ¶ Scda forma est collirtuz de domo. ℞.tucie ꝑparate.Z.j.aloes succotrini.Z.ſ.cāphore.z.j.aque roſ.lb̄.j.succi ḡnatorū q̄rtā.j. ¶ 3ª forma est puluis quē magr Arnoldus fecit pro papa Joāne pro rubedine z hūiditate oculoꝝ. ℞.tucie ꝑparate.Z.j.antimonij ꝑparati.Z.ſ.margaritaꝝ.z.ij. floris coralli rub.z.j.z.ſ.serici crudi de flosculo uermis. z.ſ.fiat puluis sbtilissimus:z ꝓiect in pixide erea:z ponatur cū stilo. ¶ Item z puluis citrinus qui ꝑm Raſim valet in fine obtalmie. Sic fit. ℞.sarcocolle nutrite.z.x.siek memithe.z.iij.licij aloes.añ.z.ij. croci.z.j. spume maris uel mirre.z.ſ.fiat puluis. ¶ Si aūt mā est frida:in principio admistrek siek de spica.cuiꝰ forma ꝑm Hebē zMeh ℞.sarcocolle.z.v.spice.z.ij.roſ.croci.añ.z.ij.amidi aloe gūmi arabici dragagāti.añ.z.j.opij.z.ſ.fiat siek cuz aqua pluuiali. Et emplastrek oculus cuz empto de foliis malvarū z aneto coctis cū vino. ¶ Cuz aūt signa maturitatis apparuerit fomētek oculus cū aqua decoctiōis fenugreci z mellloti z ponat puluis citrinus z emplek cuz medulla panis ifusa in vino z exꝑssa:z admistrek meri potatio:z tūc vificatꝰ erit totꝰ affortissimꝰ Hypo. Dolores ocloꝝ meri potio lauacꝝ piria flōmia aut farmacia soluit
¶ 4ª res cōplet corrigētibꝰ accidētium que occurrunt z.c.

¶ De dolore oculoꝝ.

In dolore oculoꝝ admistrenk medicamia pū cturarū z mordicationū narcocitatis parū hñtia sedātia ꝑm q exiget dispō. De pleno z uetoso qualia sunt ꝑm hebē zMeh.albumē oui ꝙquassatuz cuz aq̄ papaueris z mucillago pſilij cū eadē aq̄ exacta:aut cū succo pomoꝝ mādragore ac lactuce. Et qñ necessitas occurret ponēdū est de opio:nō tñ multiplicāda sūt narcotica:q: tardāt statū z maturationē. Et cū hoc nocēt visui:ut dictū est:z ad hoc laudak collirtū albuz cum opio. Cuiꝰ forma est supius dicta:dūtaxat q addak de opio.z.j z istā fomētationē ad lb̄ dictat Açarā. ℞.papaueris plantaginis.añ.ptes.ij.croci:memithe:aloe:gūmi arab.acatie.añ.ptē.j.coquank cū aq̄ z admistrenk. ¶ Istud etiā emplm ualet ad lb̄ ut accipit a.xxj.pte antidoti magni. ¶ Açarā. ℞.croci memithe licij aloe acatie.añ.ptes eq̄les terank:z cū succo auricule muris z lacte mlieris puellā nutriētis fiat linimētū. ¶ Nocūentū qđ puenit ex narcoticis cū fomēto decoctiōis camomille melliloti fenugreci remouek. Puluis Açarā de corticibꝰ ouoꝝ gallinarū ꝓparatis quē approprıat Jesus ad dormitādū ifirmuz ualet puluis tucie:z sarcocolle z cuc.quē bñ dicit benevenirꝰ i oi tpe obtalmie nō placēt mihi:q: pulueres oēs in ꝓncipio:z in dolore forti oculos irritāt z aggrauāt:ut ipsemet Jesus ꝓfitek. ¶ Somnus puocak cū narcoticis dictis:ꝑcipue addēdo papauer roſ.viol. nenufar.sandalos cuz lacte z succo iusqami ꝓfectis:z supꝑ prorā capitis applicatis. ¶ Sordities remouek hūectādo palpebras cū aq̄ tepida. Et aspgēdo eas cū cotone sbtili sup stilū in uoluto. ¶ Et vntūsalr in curatiōe obtalmie z egritudinū aliarū:oculoꝝ documēta obvenk que ifra in tractatu oculoꝝ dicenk. ¶ De sanie retro corneam.

Et si elōgata fuerit obtalmia z sanies acciderit retro corneā medicek cū siek de thure utili ulceribus z saniei grosse posito a Jesu in capꝰ de dubellati. ℞.ceruse.z.viij.opij sarcocolle nutrite.añ.z.j. dragaganti gūmi arabi.añ.z.iiij.thuris.z.j. Et ꝙ hebē zMeh.armōiaci croci.añ.z.j.fiat siek cū aqua pluuiali:aut cū mucillagie fenugreci. ¶ Et si cū istis nō resoluik curek cū dyaforeticis z ꝙsumptiuis:ad que sūme ꝓferunt infusiones z stuffe z collıria data in declinatiōe:z in frida obtalmia:z collirtum de mirra in.14.terrapē. multū cōmendak.z oia que ꝓferūt in curatiōe aque:sicut oppopona.euforbiū z filia z balsamus in hoc est mirabilis. Et si nō pōt resolui de cōsilio Jesus z Alcoati est q scindak locus cū spatumie paruo sup corneā inter pupillā z albū:z exhak virus. Et Gal.dicit.14.terrapē.q in tpe suo gdā medicus oculoꝝ curabat saniē retro corneam tali modo. Faciebat sedere egrū in sede z tenebat caput ipsiꝰ ex duabꝰ ptibꝰ:z movebat euz motione uehemēti quousqz videbat illud virus descēdere inferius. ¶ De bothoribus z ueficis.

Precipitur q resoluank z maturenk cū eisdē z si nō pñt resolui:nec per incisionē exhi ad decorādū oculū:ut dicek inferiꝰ de eminētia accidēti in ulceribus oculoꝝ ligentur cum filo: post aūt eruptionem cura ulcerū reganf. ¶ De macula z uestigio que sequuntur ista infra deo dante dicetur in 6ꝰ de apostemate etiā lachrymaliuz in de ulceribus dicetur.

¶ De apostematibus aurium.

Apostemata auriuz calida z frigida saniosa z nō sanioſa:quedā fiunt in ꝑfundo auris:quedā in superficie:quedā in radice auris. Et habēt causas z signa:sicut z alia apostemata ꝓut in communibus superius fuit dictum.

Judicia tū hñt ꝓpria:videlz q ad ea sequunk dolores maiores q̄z in alijs:maxime ad calida existentia in profundis uersus porum auditiuum.

¶Dolores auriū fortes sunt periculosi ad quos sepissime sequit feb.t alienatio t syncopis:t ēt mors.Et magis pclitant de dolore adolescētes q̄z senes. Uñ iuuenes in septē dieb⁹ pereūt:t vix suppurationē expectare pñt.Senes aūt ultra trāseūt:t eor apata suppurant. Et hoc est ppter diūsitatē sensibilitatis ipsor in 3° pnosticorum.

Cura taliū apatū q̄ztū est de dispositiōe nō uariat a cura omniū aliorū apūm.Quantū aūt ad locū: t sinthoma doloros⁹ diuersificat:q: licet apata in pfundo:t supficie auriū in pn° curent cū aligb⁹ domesticis repcussiuis auric⁹ appropatis alterantib⁹ t refrenātib⁹ mām.Illa aūt que sunt in radicib⁹ auriz:t emūctorijs cerebri que Gal.appellat parotidas nullo mō repcutiūtur neq; refrenāt:imo toto posse extrahunt.ut dicet infra qñ de apatib⁹ subasselleaz t iguinū tractabit.Nō obstāte q̄ de hoc recitauerit Hēricus.Dolor ēt:q: aliquotiēs supat suā cām p̄uaricat ordinē curationis t iducit necessitatē narcoticor.¶In cura g̃ istorū apatū pfundi vide lz t supficiei auriū specificant q̄tuor res.Prima est in vita.2ª in mā añcedēti.3ª in ꝯiuncta.4ª in accidentibus.

¶Primū t 2m cōplent per capitula coia p̄m q̄ fuerūt cōpleta t appropriata specificata in capite t in obtalmia.

¶3m cōplet p̄m diuersitatē māe:q: in apate de calida mā in pncipio alterantia frida domestica:q̄lia sunt p̄m Gal. in 3° meamir.oleū ros.bullitū cū aceto usq; ad ꝯsumptionē aceti t trociscis de glaucio idest memitha:in quo sit 12.pars gūmi ara.ꝯfecti cū aq̄ pluuiali dissoluti in vino. Haliabas vo cōcedit collīria alba cū lacte dissoluta.Aui. vo laudat lac mulieb:re vice post vicē usq; in tertiū diez. Deide post p̄m 2m cedit mucillaginē se.lini t fenugreci: t aquā uolubilis:de qua dicit q̄ ꝯfert in hora.¶In statu ꝯcedunt uaporationes mixtarū vtutū uelut est decoctio ros.camomil.melliloti admistrata cū emboto:t cū iunctione oleor declinātiū ad aliquā calitatē ut est oleū amigdalarū.Et post ista Gal.in 3°meamir.laudat basilicon dissolutū cū oleo ros.si adhuc est calidītas:t cū oleo nardino:si fuerit remissa.Et Aui.in isto casu q̄ calitas fuerit remissa iubet distillare vice post vicē cū stilo cum cotone iuoluto adipe vulpis tepidā:aut lacerti:aut anatis:t butyrū seu medullā cruris vituli:de qua dicit hebē zDeb.q̄ est expta.¶Si aūt nō eēt apa calidū iubet admistrare medicamē cōpositū cū adipe caprino melle rob: ysopo hūldo:t oleo laurino:de lilio:t de nardo ruthā:t oleū de balsamo:etiā si tūc fieret suffumigatio cū decoctiōe ysopi sāluci betonice feniculi t ruthe nō eēt malū. ¶Et si apata ꝯuertunt ad sanie medicamē laudat istō ab hebē zDeb.fe.farinā fabar:farinā ordei:camomillā melliloti viol.altee decoq̄nt cuz aq̄ t rob t oleo camomille.t fiat emplm t utere.¶Si aūt apa fuerit ex aurē. q: est pauci timoris p̄m Aui.efficit emplm dictū. ¶In bothor aūt qui fit i aure sufficit decoctio ficuū cū trittico. Santes cū vino t melle:t reliq̄ cura ulcez auriū curet.

¶4ª aūt itētio cōplet p̄m accñtia:dolor enī qō est ꝑpriuz sinthomata istor apatū sedat p̄z mām de qua fit.Si fit a cā cal'a laudat.G.in 3° meamir.trocis.factos de opio:t castoreo t vino cocto dissolutis cū eodē vino tepefacto: t suauiter cū lana molli in aurē i fūdant. Post q̄z aūt bñ fomentaueris dimittes parū gescere:t ab ex lana in ipo orificio:t in tota aure cal'a apponat.Et si eguerit itez fomētare rursus fomētet cauens q̄ztū est possibile ne ip̄m porū tāgas:nec molestes.Aui.aūt ad hūc dolorē laudat oleū ros.uł viol.tepidū.Aut albumine ouī cū cāphora uerū oleū violatū dicit eē magis sedatiuū q̄z rosatū:propter mollificationē que est in ipo:t lac mulieris cū aq̄ solatri:t oleo ros.aut amigdalarū:in q̄ uermes terrestres: aut qui reptunt sb urceis:aut lapidib⁹ cū multis pedib⁹ rotūdi:ut media faba sint bullitī:t oleū de se.cucurbite: t oleū nenufarinū:papauerinū t salicinū iniecta tepida t exteri° cū lana applicata.Et Auē çoar gloriosus iubet apponi oleū de vitellis ouor.Q.ñ ut dicit incōtinēti remouet dolorē t ꝑperat exitū sanici.Si vo a spiritu uēto so aut ab humore nō hñte exitū fuerit p̄mixte que dicta sunt cū aliq̄ apientiū farmacor:uelut p̄m Gal.ubi supra est nitrū qō affronitrū uocat:t uterq; elleborus:t utraq; aristologia:t ruthā cētaurea radix cucumeris siluestris radix bronie t iarri siue dragontee.Et costus ciamomū t cubebe.¶Propterea ut dicit scripsit multa exempla farmacor:ut nō hēat eor inopia:q: nō oia in oib⁹ regionib⁹ repiunt sed certa in certis.¶Auic.aūt laudat cale factoria cū uētosa plena aq̄ calida t milio t sale t pānis calefactis.t hebē zDeb.euaporationē emboti factā cum decoctiōe camomille:melliloti aneti:fenugreci cauliuz rubi sansuci herbe uenti ul' paritarie. Et oportet ut dicit Aui.ut postponat usus narcoticor usquequo timeatur syncopis.Et propie cuz fuerint humores frigidi. Istud enim nocet eis ualde.Q; si accidit nocumentum ex usu narcoticorum administra castoreum post illud solum.

¶Glādule t scrophule que in istis locis sepissime gñant ut supius fuit dictū curant.¶Apata emūctorij cerebri in sb aure cū cordis emunctorijs dicent.Caue tñ in incisione de uenis t arterijs que ibi sunt magne t grosse ex quor icisione multa sunt pericula:t dē reuersiuo neruo q est ibi:q: per ei° icisionē pdit uor.¶De alijs aūt passionib⁹ que ueniūt in facie iferi° dicet.Nā lz polipus narīū t noli me tāgere alcola in pncipio sint apata seu pustule q: cito efficiunt ulcera cū ipsis reponent.¶Apata oris ut squinantia tractant de quibus satis dicetur.

¶De apostematibus colli t dorsi. Cap̄.III.

Postemata colli sūt duplicia.que dā sunt in mēbris extrinsecis ꝯtinētib⁹:quedā in itrinsecis ꝯtentis. Prima assumūt nomē gūis t uocant simplr apata.Botia glandule:aut pustule que ut alia curant communia. ¶Secunda vo nomen habent ppriū:quia squinātia uocantur:t propriū habent modum curandi.

¶De squinantia primo notifico.

Est ergo squinātia apa gutturis t partium eius viā aeris t cibi impediens. Cuius species p̄m loca distincta:quatuor assignat Auic.sequendo sniam Gal.in quarto libro iterior. Una est quādo apostema est in lacertis extrinsecis.Ita q̄ sit apostema solū apparens extra in membris continentibus.

¶Secūda spēs est quādo est in lacertis extrisecis uersus spondilia.Ita q̄ apostema solum apparet intus uersus fauces t amigdala quando comprimitur lingua.

¶Tertia species est q̄ est in lacertis intrinsecis ipsi⁹ meri:t tunc nō apparet sensui:sed manifestat rōni per maiorem offensionem trāsgluttonis q̄z anhelationis.

¶Quarta spēs est q̄ est in lacertis intrinsecis ipsius cāne seu epigloti:t tunc etiā nō apparet sensui:sed rōni:q: magis offendit anhelationem q̄z transglutionem.

¶Una aliā spēm assignat Gal.in 4° interior que uocat strumosa:que fit ꝑpter dislocationē p̄mi aut secūdi spondilis colli de qua in dislocationibus inferius fiet p̄mo.

Cause squinantie sunt ficut t alior apatum ules t particulares:fiunt enim utplurimū per viā deriuationis:t habent materias calidas t frigidas:ut in sermone cōmuni apostematum fuit dictum.

Signa t iudicia.Quātum ad causas sunt ut aliorum apostematuz.Quātum ad locum aūt p̄m Gal.ubi supra oēs species quādam difficultatē operant p̄m transglutionem t respirationez t cogunt stare recti:t linguā extrahere:t potus sepissime ascēdit ad nares.Aui.addit oculor egressionē t lingue difficultatē: p̄m nares locutionē.¶Signa mala t timorosa in squinantia sunt disnia fortis t origmonica transgluttēdi magna difficultas:colli ꝯtractio emissio lingue t spume ad modū fatigati equi.Color malus in lingua labijs t oculis

ac etiam extremitatuz frigiditas sudor: frigidus z cordis defectus. ¶ Signa vo bona sunt quies somnus trangl lus alleuiatio doloris z anhelitus z transglutionis: z ma lox signox ꝓuatio. ¶ Squinátia est egritudo b:euis z periculosa: z ꝑm Hyppo. 3° ꝓnosticox. illa est pessima z citius mortifera que intus in gutture: nec extra apparet. Et que est cū dolore acutissimo in spū oxtomico: hec aūt spēs in ꝓmo die: aut scdo: aut tertio: aut 4° suffocat.

¶ Altera huius species mala est quādo apparet intus in gutture z nō extra. Et ipsa est plus mortifera q̄z ꝓma.

¶ Tertia que appet itus z extra portib° diuturnior est.

¶ Quarta aūt spēs que oino extra ꝓminet tutior est alijs. Squinátia que nō transmutat neq; patiēs putredinem expuit z dolor requiē inuenit z subito euanescit: mortez uel laboris iterationē ꝓmittit. ¶ Item qnto affōx. qui buscūq; squinátia ad pulmonem ꝙuertit in septem die b° moriunt. Si vo hos effugerint empici fiunt. ¶ Mor pterea in 6° affōrū. In squinátia bonū est apa foras exi re z mēbra interiora dimittere. ¶ Amplius ꝑm Auic. omne apa ꝓfocatiuū aut resoluit: aut pmutat: aut colle ctionē facit: aut interficit. ¶ Signa resolonis sunt signa bona tam dicta. ¶ Signa pmutationis sunt subita de tumefactio cū nocumēto alterius pticule. ¶ Signa col lectionis sunt lenitas z ꝓlongatio ultra quartam diem. ¶ Signa mortis sūt signa pnitiosa iā dicta. ¶ Ampli° squinátia cretica est suspecta. Mā ꝑm Aui. crisis cū apa tibus ꝓfocatiuis ꝓculdubio est pernitiosa.

Cura squinátie cōuenit cū cura apatū coīum in die ta z sōtractione māe: z in applicatione repercus siuorū in ꝓncipio: z resolutiū z maturātiū in fine: z mix torū in medio. Differt tū in his q: repercussiua non ad ministrantur ab extra: sed ab intra. Cum hoc etiam eūo nes z derivationes fieri debēt sine quacūq; dilatione.

¶ Specificat ergo curatio taliū apatuz in q̄tuor. primo in vita. 2° in mā ancedēti. 3° in ꝙiuncta. 4° in accidentib°:

¶ Primū cōplet q: ultra dictā cōem dictā supius ꝑm qō hebē zſDeb. vult. Sint cōtenti in ꝓncipio cum ydromel le z aq̄ cuc. deide ꝓcedāt ad aquā lentiū excoriticatarum z ordei. Extinguūt enim sitim acuitatē z iflāmationem. deinde ad ius cicerū cū aq̄ ordei: deide gradatim ad so bitiones ex farina fabarū: z ex amido: z ex colatura fur furis cum melle. ¶ Post hec uenīāt ad vitella ouox z simi lia: z nullo modo repleant se: z uenter eorum semp sit la xus. Somnus eorū sit mensuratus. nam in multitudine somni timetur subita suffocatio: quare opoꝛtet q̄ parum dormiāt z sepe excitentur.

¶ Scōm cōplet per eūones z diūsiones cū flōnijs z me dicinis laxatiuis ꝑm mām peccantē: z cū clisteribus acutis z fortibus fricationibus factis festinanter: quia egritudo ꝓpter membri operationem non dat inducias.

¶ Fiant ergo ꝓmo fricationes z ligationes extremitatum z statim clistere. Et post incontinēti fiat flōmia de saphe nis: demū post si virtus tolerat de brachijs: z post eadem die de uenis sub lingua. Et si eēt possibile trāsglutire in crastinū det sibi in materia calida dyapruno: aut dyaca tholicon acuatus cum electuario de succo ros. Et in fri gida det yerapigra: aut pille cochie: aut de agarico z iter cipiat reuma cuz milio z sale torrefactis: z sup caput ap plicatis: aut cū stercore colūbino. Et det ad lābēdū dya papauer: aut pillule storacine teneantur sub lingua.

¶ Tertiā rem cōplent ꝑm Gal. in 6° meamir repcussiua in ꝓncipio ab intra: z lenitiua ab ex ut mā non incuneet infra guttur: z resolutiua in fine: z mixta ut dictū est i me dio: sed nō quecūq; q: nō vitriolū. ut ipe dicit. nam no ciuuz esset si descēderet ad inferiora. Sed certa z appro ꝓriata ad nām pticule uelut in ꝓncipio ꝓcedit dyanucuz in quo vtus ros. balaustiarū mirtilloꝛ lentisci rubi gal larū sumac memithe: z ꝙsimiliū stipticox sit sigillata. In augmēto dyamoreon in quo virt° mirre z croci z ꝙsimi lium sigilletur. In fine vo dyaron in quo virtus ficuum siccarū pinguiū calamēti origani seu pulegij: ysopi satu regie: z ultra si necesse fuerit sulfuris z nitri sit sigillata: z ꝓprie talia uelut stercus yrūdinis canū z lupox z puero rum qui nutriti sint cum lupinis: z ut sunt capita allecū piscīū salitox: z herba dicta morsus dyaboli z ꝙsimiliuz.

¶ Dyamoron sic fit ꝑm Gal. ubi supra. ℔. succi moroꝛ utrorūq; partes. v. mellis: partē. j. coquank usq; ad mel lis spissitudinē. ¶ Dyanucon fit eodē mō. ℔. succi corti cum nucū ptes. v. mellis partē. j. coquank usq; ad mellis spissitudinē. Et iste sunt eoꝛ cōpones simplices que cō ferunt multis crib° z infantib° z debilibus. Ego enim in quit Gal. rōne deductus inueni melius dyanucū icipiē tibus flōnibus ꝙstructuz simul cum aliquoꝛ stipticoruz dictoꝛ augentibus ipsis cum croco z mirra. In statu vo cum dyaforātibus dictis. ¶ Dyarūdinis sic fit. ℔. cine ris yrūdinū. ʒ. iiij. croci nardi. mirre. aā. ʒ. j. ꝙfice cū mel le z fiat ꝙdictuz. Ista aūt sunt que Gal. apꝓpriat ab in tra gargariçādo lābēdo vngēdo atq; exsufflādo. ¶ Ab ex in ꝓncipio ꝓcipit Aui. inuoluere collū leuiter cuz la na succida infusa in oleo oliue aut camomille. Deide in postremo iubet cū istis addē attractiua: sicut baurac sul fur ustuz z finapim atq; castoreū: z omne qō rubefacit z uesicat. Et ista hñt locum si apa incedit via resolutionis. ¶ Quādo aūt tēdit ad maturationē ꝓcipit hebē zſDeb. istud empl'm. ℔. farine ordei: seminis lini. aā. ℥. j. carniū dactiloꝛ ficuū siccarū pinguiū. aā. ℥. j. ʃ. mice panis q̄r tam. ʃ. coquank oia in robis z pistenk: z fiat empl'z. Et si impinguaret cū modico de butyro eēt melius. ¶ Ro gerius recipit radicis ebuloꝛ senationū uel cardonis be nedicti abſinthij. aā. zſD. j. farine ordei: seminis lini. aā. quartā. ʃ. mellis. ℥. ij. assungie porci. quartā. j. coquātur z pistādo fiat empl'm. ¶ Lāfrācus. ℔. nidū yrūdinis: z fac illū in aqua bullire diu: postea cū cribro cola: z in co latura coquank radices lilij z maluauisci z brionie: z fo lia maluarum violarū paritarie pistenk fortiter z ico: po renk cum eis fermēti bene acris farine seminis lini. aā. q̄ sufficit bullianꝁ: z in fine addank olei veteris assūgie porci sine sale modicū: z fiat empl'm. Hoc enim empl'm miraculose dissoluit z maturat oēm squinátiā. ¶ Et cū istis fiat semp gargarism° maturatiuus cuz aqua z vino cocto z melle decoctis radicib° altee ficuū seminis lini z fenugreci z similiū. ¶ zſDaturato apate ꝓcipiūt ipm rū pere si est apparēs cū sagittella z mūdificare cū mundifi catiuo de apio uel cum aliquo cōmuniuz exiturarū. Si aūt esset intus nō apparēs rumpak cum vnguibus ul'fri cando cum aliquo si est possibile. Aut cum gargarismis maturatiuis z aperitiuis: ut est decoctio ficuum dactilo rum fenugreci addēdo fermētum. Et fortius ꝑm Auic. baurac nitrū mirra piper stercus yrundinū z lupi. semē sinapis z harmel' z ꝑm Rogerium sumak fructum carni um bouinarū semicoctaꝝ z ligek cuz firmo filo z longo: z facias q̄ transglutiat: z dum erit in trāsglutiēdo exꝑa tur subito cum filo cum violētia: z ita rumpek apostema Illud idem pōt fieri cum spongia. ¶ Aperto apate mū dificek cum gargarismis mūdificantibus de vino z mel le z similibus. ¶ In mā aūt frigida in ꝓncipio fiat gar garisma cum oxymelle: deinde ascēdat ad cinamomum spicā z piretrū z assam fetidā. Et ponank ab extra olea z empla cōuenientia. ¶ Si aūt indurarek mollificek cum dyaquilone mundificato cuz assungia gallinacea: aut cō simili: aut cum aliquo de mundificatiuis in capitulo de scliroſi dictis superius z inferius dicendis.

¶ Quarta res cōplet ꝑm accidētia: ut si dolor adest fortis fiat gargarismus cum lacte tepido: q: illud est laudatum apud omnes. Et ad idem valet syrupus violaceus z pa pauerinus z penidie z mucillago: se. lini psilij z semina citonioꝛ dissoluta cum aliqua aqua stiptica. ut esset ros. plantagi. solatri. Et Halitabas summe ad hoc cōmendat

cassiam fistulã cũ aq̃ liquiritie dissolutã. ¶Si aũt adesset tãta strictura q̃ non posset trãsglutire ponant uento se circũcirca collũ:ut canelis ampliet. Et q̃q̃ dic Aui. intromittat canula facta de auro:aut de argento:ac similibus adiuuãdo ad inspiratione. Et aliq̃ cõfert in dilatatione deglutionis ꝛ anhelitus cõpressio spatularũ cum fortitudine. ¶Cũq̃ squinãtes uehemẽtiores fiũt:ꝛ nõ uolent medicine:ꝛ credit q̃ pditio futura sit:dicit Aui. q̃ illud per qd̃ sperat euasio est apertio cãne ul epiglotti supple iter duos anulos:taliter q̃ possit anhelare dimittẽdo per tres dies:ꝛ non ultra:ꝛ ex causa que dicet infra donec transuerit egritudinis malitia:ꝛ postea suatur ꝛ incarnet. Qd̃ pbat Albuca. ancille testimonio. que cuꝫ cultello parte canalis pulmonis inciserat. Et Auençoar dictam operatione in capra pbauit.

¶De botio.

Botium est apostema siue exitura: aut excre scẽtia in collo ex mã humorali in mãm malã cõuersa. ¶Cui° cause ꝛ signa sunt ut aliorũ apostematũ exituraliũ dicta. Judicia tñ aliqua habẽt ppria. Botiũ naturale ꝑm Abucasim nõ recipit curã. Botiũ qd̃ est in trinsecũ neruis ꝛ arterijs cũ securitate oĩno operat. Botiũ magnũ qd̃ occupat ambas partes est dimittendum. Quocũq̃ modo botiũ extripare corrosione ꝛ incisione in collo ꝑm Arnoldũ est uerendum. Botium egritudo regionalis:ꝛ hereditaria apud multos reputatur.

Cura botij colli nõ diũsificat a cura cõmuni aliorũ botiorũ ꝛ glandularuꝫ dicta superius:nisi in hoc:qd̃ si non possunt curari cũ resolutiuis:aut cum maturatiuis dictis in loco allegato:neq̃ cũ deiccatiuis ꝛ cõsumptiuis appropriatis statim dicẽdis fiant ꝑm Rogerium cum ferro calido duo setones:unus ꝑm longum: alter ꝑm tranuersum:ꝛ quotidie mane ꝛ sero extrahãtur ad exteriora donec penitus caro seu materia sit consumpta. Si quid tamẽ relictũ fuerit cuꝫ puluere affodillorũ uel consimili deuastetur:ꝛ postea ut cetera uulnera curetur. ¶Si autem est liberum:ꝛ non cum uenis ꝛ arterijs intricatum scindatur cutis:ꝛ discarnetur:ꝛ ipsum cum suo flosculo totaliter ut supra dictum est extrahatur ꝛ curetur. Aut si uidetur cibi expediens: ut dictum est de scrophulis caute cũ corrosiuis extirpetur.

¶Deiccãtia appropriata ꝛ expta per magistros sunt hec. Primo ab itra ordinat Rogerꝰ eiusdẽ tale. ℞. radicis uiticelle:radicis cucurbite agrestis ciclaminis:polipodij bruscꝰ:sparagi artistologie rotũde:radicis cucũeris agrestis:radicis tarri:radicis tassi barbassi:spongiã marinã:ꝛ paleã marinã. aã. ptez. j. adusta spongia ꝛ pallea reliqua puluerizẽt:ꝛ ꝓficiant ad modũ eiusdẽ supple cuꝫ melle de quo ꝑcipit aliquãtulũ ponere sub lingua cum uadit dormitũ:ꝛ de mane admistret unꝰ gobellet° potionis facte cũ uino decoctiõis radicis maliterre:radicis tassi barbassi:polipodij betonice brance ursine:ꝛ ita iubet continuare per decẽ:aut undecim dies. Cũ ꝑdictis etiã iubet lac porce ꝑmos fetus lactantis apponere. empericũ est. q̃re nõ multũ curo. Neq̃ ẽt de ꝑdicto auxilio:nisi iquãtũ diureticũ est.ꝛ purgatio per urinã in talibus fuit superius in de glandulis cõmendata. ¶Emplastra ad dissoluẽdũ ipse cũ suis magistris docet facere de radice lapacij raphani cucu. agrestis saxifragie coctis:ꝛ cũ assungia aliqua mixtis. Superi° tñ in capko scrophularũ plura sunt imposita emplastra ad resoluendũ ꝛ maturãduꝫ: q̃re illuc requirant. ¶Lamfrancus ad hoc dictat aliam potionẽ cũ uino decoctionis parue plante nucis cũ suis radicibus ꝛ piperis. ¶Magister Sinus facit puluerẽ de spongia cõbusta ossis sepie salis gẽme ꝛ cõmunis radicis:celidonie cipi succi ciclamis çinçi. piretri beḍegaꝫ nucis cipressi pallee marine. Ego tñ addo scrophularie radicem ꝛ philipẽdule. ꝛ utak ut supra. Tales aũt medicie multas habent ꝓmissiones:operationes ṽo pauces.

¶De apostematibus dorsi.

Quia in anothomia colli fuit posita anothomia dorsi ꝓpter tãto expediẽdo dicimus q̃ apata dorsi in causis ꝛ signis ꝛ cura satis cõueniũt cũ coĩbus nisi in hoc q̃ ista magis sunt ꝓiculosa ꝓpter ꝓpinquitatẽ nuche que vicaria est cerebri ut in anothomia fuit dictuꝫ: unde in 12° de utik. pticularũ sinthomata nuche silia sũt sinthomatib° cerebri. Et ex hoc non debemus ea repcutere: ita fortiter sicut ꝛ alia. Sufficit eni a ꝑn° ponẽ alterãtia ꝛ refrenãtia domestica: q̃le est oleũ rosatũ. Cum hoc etiã q̃n sanĩank nõ expectet ad aperiẽdũ pfecta maturatio:ꝛ in aperiẽdo ꝑm pfundũ sequat ꝛ caueat neruoꝝ origo. nã eoꝝ pũctura ꝛ incisio est ꝓiculosa. Gibbositas est ꝓprie dorsi passio. uerum q: ꝓprie nõ est apa:ꝫ possit ab apate causari. Sed dislocatio dicetur infra.

¶De apatibus homoplatis ꝛ brachioꝝ. Cap̃.IIII.

Postemata homoplatis ꝛ brachiorum nõ uariantur a cura cõi:nisi q̃ circa iuncturas anticipat aptione sanies sui mora corrodat ꝛ dissipet neruos ꝛ ligamẽta. ꝛ per ꝓfũs ꝓfundet iunctura ꝛ efficiat fistulã ꝓcipue circa cubitũ in quo maior est ligamẽtoꝝ ꝛ ossiũ infiltratio. Et caueat aptio circa summitatẽ: sed circa latera. naꝫ motus ꝛ ossis denudatio impediũt ꝓsolidationem.

¶De apostemate post flobothomiam.

Ceteruꝫ ꝓtingit brachia apari aliquotiẽs post flõmiã: ubi qd̃ ꝓsulit Aui. in ꝑn° est bonus videlꝫ q̃ ex altero brachio minuat ꝫ q̃ tolerauerit:ꝛ super ipꝫ emplaꝫ de ceruſa ꝛ in cirutu de iridatib° fiat epithima. Ego aũt ẽplaut cũ bolo ar. ꝛ albumib° ouoꝝ. Illd̃ aũt qd̃ dicit Jameri° de fomẽtatione mollificãte ꝛ resoluẽte:ꝛ stupa ꝛ ligatura competit in processu rẽ.

Emboriſma est apa leue ex sanguine ꝛ uentositate repletũ ꝑm Aui. 4° sui canonis. capko de fluxu sanguinis. Unde Gal. in de tumorib° ꝓter nãm. Arteria vo destructa emboriſma hec passio uocat:fit aũt diuisa ea cum iam in cicatricem accidit ꝓtacens eis cutis:q: ut dicit Aui. plurimuꝫ fit in curuaturis collo ꝛ inguinib° per se a causa intrinseca: aut ex flõmia. Et q: illa magis fit in brachio ideo ponit in capitulo brachioꝝ. ¶Cognoscit aũt h° passio per uiros ꝓfatos: quia pulsat ut arteria:ꝛ premendo retrocedit:ꝛ reuertit ut ruptura. ¶Cura ipsius fit dupliciter. uno modo cum cõpressione facta cum empko stiptico:ꝛ ligatura ad modum rupture. Alio modo q̃ ab utraq̃ parte arteria discooperiat ꝛ ligeꝫ cum filo:ꝛ illud qd̃ erit inter duas ligaturas incidat. Et post ut cõmunia uulnera curet. Alium modũ assignat Albuc. cũ duab° acubus ligãdo de quo infra in eminentia umbilici dicetur.

Solet circa manus aliquotiẽs accidere inflatio carnosa ꝛ flegmatica que a multis ciragra dicitur. Cuius cause ꝛ signa in apatibus flegmaticis supius sunt dicta: uerũtamen que est naturalis antiqua ꝛ cõfirmata non recipit curationem. ¶Cura vo curabilis nõ differt a cura cõmuni apostematũ flegmaticoꝝ: nisi quia ꝓpria aliqua habẽt auxilia ꝛ cauteriçationem que indiget ꝑm incessum ossium rachete cuꝫ cultellari ut morb° nõ redeat. Auxilia ꝓpria sunt hec. Primo magister meus montispessulani faciebat hoc. Recipit caulium rube orum. Ḿ. v. ebuloꝝ tribuloꝝ marinoꝝ. aã. Ḿ. ij. coq̃ntur cum lixiuio cinerum clauellatorũ ꝛ aliquantulo aceto ꝛ sale terank:ꝛ fiat emplastrũ. ¶Cõsequẽter ꝑm magistrũ meum ptolosanum fiat cirotheca siue burſa de bono corio:ꝛ impleat de bono lixiuio cinerũ ficatioꝝ ꝛ sarmentoꝝ atq̃ filicum cuꝫ modico sale ꝛ aceto:ꝛ in ea manus ponatur:ꝛ taliter claudatur:ꝛ ligetur q̃ nihil exeat: ꝛ ipsam sepe cum aqua calida in altero uase calefaciat:ꝛ hoc tantũ cõtinuet quousq̃ manus sit deinflata. ¶Nõ nulli vo ꝓmo eam balneant cũ aqua decoctionis ſgnãti

nel alicuius rei ſ̃tiliãtis poſtea cũ pice ⁊ cera applicatis violẽter attrahendo mollificãt manũ. ¶ Cõſequẽter eã ſuffumigant ⁊ ſtuffant cũ fumo eleuato ab aceto iniecto ſup marchaſitam: aut lapidẽ molarẽ ignitos. Ultimo em plaſtrant cũ galbano ⁊ armoniaco ⁊ ꝓſimilibus. ¶ Modi tñ ꝑmi mihi ſunt magis experti nihilomiᵒ in tali caſu magis aſſuefco ſpõgias infuſas in lixiuio fortiſ calido in quo fit alumẽ ⁊ ſulfur: ⁊ ſal ligãdo ſtricte: ut in apoſtematibᵒ fuit dictum flegmaticis: q̃z in aliquo alio. Et dicek in de elefantia magis cõplete. Jn oibᵒ tñ diſpoſitionibᵒ mã ad alteram manuz cum fricationibᵒ: ⁊ pondere deriuek. Et in fine cum cauterijs dictis qui vult ꝓcedere.

¶ De apoſtematibᵒ digitorũ fiſtuloſorũ.

Naſcuntur circa iuncturas digitoꝝ q̃ñq̃z apãta flãtica dura cuz colore fuſco: in quoꝝ circuitu uene eleuank ulcerãtia ⁊ corrodẽtia oſſa ⁊ ligamẽta: ut dic̃ Guil. de ſali. currẽs ⁊ ꝑmutãs ſe aliq̃n de mẽbro ad mẽbrũ uelut ſephyros dicᵒ ab Aui. ferinos.

¶ Cuiᵒ cauſe ⁊ iudicia: ⁊ cura ſunt ſicut ſcrophularũ ſquãmoſarũ: vngendo a ꝓncipio cũ oleo de ſpica: ⁊ de lilio: ⁊ cũ dyaquilone deſup. Et ſi cõtingat eam ulcerare mũdificek cũ vnguento apoſtorũ: ⁊ puluere affodilloꝝ. Et ſi eſt neceſſe cũ arſenico: ſic̃ in ſcrophulis fuit dictũ. Si aũt os fuerit corruptũ cauteriçek: ⁊ remoueak corruptuz. Nam cauterium omnem corruptionem remouet ut dicetur: poſt autem curatione aliorum ulcerum curetur.

Panaritium eſt apoſtema calidũ exiturale: circa vnguiũ radices gñatuz. Cuiᵒ cauſe ⁊ ſigna per capitula calidorũ apatũ ſuperius dicta habenk. Judicia tñ aliqua habent ꝓpria. Quia ſm Aui. eſt difficilis: ⁊ uehemẽtis doloris: ita q̃ aliquando facit feb. alienationẽ: ⁊ ſincopim. ⁊ per conſequens interficit. Et q̃ñq̃z ulcerak ⁊ perducit ad corroſionẽ ⁊ corruptionẽ carnis oſſis. ⁊ per conſequẽs ad totius digiti eſtiomenationẽ ⁊ pditionẽ ⁊ emittit ſaniẽ ſ̃tilẽ ⁊ fetidã utplurimũ

Cura ipſius nõ uariak a cura coi niſi in maiori infridatione ⁊ refrenatione circa ꝓncipiũ: ⁊ maiori ſedatione doloris. ¶ Facta igit flõmia eũatione ⁊ diuerſione ⁊ dietatiõe calidarũ mãerũ ifrigidet in ꝓncipio cũ aceto puro: aut cuz ſe. pſilij mucillaginato. aut cũ gallis ⁊ corticibᵒ granatorũ mixto. ¶ Uñ Haliab. dicit q̃ ſapiens Hypoc. in 4° epidimiarũ cũ galla viridi ⁊ aceto dolorẽ curabat. Cãphora ẽt ab Aui. in hoc multuz laudak. Jn augmẽto ⁊ ſtatu acetũ cũ farina ordet: aut cuz furfure apponak. Et in fine cõpetit oleũ cũ thure ⁊ nigella ad reſoluẽdũ. ¶ Si vo collectionẽ facit: iuuek ad maturandũ cũ mucillagie pſilij cũ aq̃ adipe mixta: aut cũ iſto empko. Et eſt Guil. ℞. vitella tria aut q̃tuoꝝ ouoꝝ coctoꝝ: farine fenugreci ⁊ ſe. lini mucillaginis maluauiſci. aii. ℥. j. butyri recẽtis q̃ntã. ℥. incorporenk oia: ⁊ fiat emplin. ¶ Et cũ eſt maturatũ pforek pforatione ſubtili ⁊ parua ⁊ euacuek q̃ in ipſo eſt: ⁊ mũdificek cũ melle: ⁊ farina lentiuz ⁊ lupinoꝝ: ⁊ aloe eſt de meliorib⁹ rebus ad incarnãdũ.

Si uero vnguis carnẽ pũgeret abſcindak. ¶ Si ꝓ ulceraret cũ trociſcis affodilloꝝ: aut calidicon ſeu arſenico deſiccek. Jn caſu uero in quo eſt corruptũ os diſcoopiak: ⁊ os cũ ferro calido cauteriçek. Cauteriũ enim in hoc eſt iuuatiuũ ualde. ut dicit Albuc. ¶ Si ẽt eſtiomenak ſcarificek: ⁊ cura illius ꝓcurek. ¶ Et ſi ambularet corruptio ad digitũ: ita q̃ de ipſo timeak incidak ⁊ cauteriçek. ¶ Jn oi aũt diſpoſitione ad itercipiẽdũ mãm circũcirca digitum ⁊ manũ cũ oleo roſ. aut vnguẽto de bolo armeno iungatur. ¶ Dolorẽ aũt mitigat Aui. cum opio. ⁊ ſi mucillago pſilij cum eo miſcerek res eſſet ꝓfecta. ¶ Guilielmᵒ tñ ad hoc facit aliud vnguẽtũ in quo Haliab. cõſentit. ℞. olei roſ. ℥. j. apij. iuſquiami. aii. ℥. j. ſe. apij. ℥. ſ. aceti. ℥. ij. piſtando: fiat vnguentum. ¶ Oia aũt auxilia cũ ſuaui pãno ⁊ indoloroſe apponãtur: quia hoc accidens ſuperat cauſam ſuam.

¶ De apoſtematibus pectoris. Cap. V.

c Jrca regionem pectoris uel thoracis ab extra multi modi apatum generank: utputa bubones ſub aſſellis ⁊ apata mamillarũ ⁊ ipſarũ coſtaruz: de quibus per ordinẽ eſt dicẽdum: ⁊ ꝓmo de bubonibᵒ ¶ Unde ſciendum q̃ bubo ſumik tripliciter ꝓprie ꝓ ſolo apate latitãte ad moduz illius ialis circa parietes in ſb aſſellis. Alio modo large ꝓ apate gñato in tribᵒ emũctorijs. ſ. cerebri ſub auribus. cordis ſb aſſellis. epatis in inguinibus. Alio modo magis large ꝓ apatibus gñatis in mẽbris glãdulofis. ut in dictis: ⁊ cuz hoc in mamillis ⁊ teſticulis que lz ſint nobilia ⁊ ꝓncipalia: nõ tñ ſunt neceſſaria ad eſſe indiuidui ſed ſpeciei. Et ideo ſuſtinẽt aliqua repcuſſiua: alia vo nulla. Et ita intellexit Aui. in ſuo 4°. Hic tñ ſumik ꝑmo ⁊ ſcõdo mõ ꝓ apate emũctorioꝝ ꝓncipaliũ cordis tanq̃z a ꝓncipaliori mẽbro.

Jſta aũt apata ſunt caua ⁊ frida ⁊ dura: que Aui. uocat fugillica ꝑm mãs exgbᵒ fiunt. Et lz modus gñationis utpm̃ ſit ꝑm gñationez ⁊ expulſionem facta a natura ut ſupius fuit dictũ. Nihilominus at trahũt ea ulcera ⁊ apata extremitatũ: quoꝝ cauſe ſpãles ⁊ ſigna per doctrinã generalem habentur ſuperius.

¶ Judicia tñ aliqua hñt ꝓpria: ⁊ eſt vnuz q̃ ad ipſa libẽter ſequit febris. Sunt tñ ꝑm Hypo. in 4° affoꝝ. oẽs in eis male ꝓeter eſſimeram: ⁊ cauſa eſt: quia ſignt q̃ tales bubones ſunt germina ⁊ effectᵒ apatum interioꝝ. ut ponit Gal. in cõmento. Apoſtemata aũt interiora maxime que ſunt ꝓpe membra ꝓncipalia ſunt periculoſa.

¶ Tranſgreſſio de mortalitate.

Et hoc manifeſte vidimus in illa ingẽti ⁊ inaudita mortalitate que apparuit nobis in aurione anno dñi. M. ccc. xlviij. pontificatᵒ dñi Clemẽtis ſexti anno 6°. Jn ſeruitio cuius fui gra lz indignus tunc exiſtebã. Et nõ diſpliceat: quia ꝓpter ipſius mirabilitatẽ ⁊ ꝓuidentiã: ſi iterum accideret narrabo eam.

¶ Jncepit aũt dicta mortalitas nobis in menſe Januarij ⁊ durauit per ſeptẽ mẽſes. Et habuit duos modos. Primus fuit per duos mẽſes cum febre cõtinua: ⁊ ſputo ſanguinis. Et iſti moriebant infra tres dies. Scõs fuit per reſiduũ tpis: cuz febre etiã cõtinua: ⁊ apatibus ⁊ antractibus in exterioribus potiſſime in ſubaſſellis ⁊ inguinibᵒ ⁊ moriebant infra q̃nque dies. Et fuit tante contagioſitatis ſpecialiter que fuit cum ſputo ſanguinis: q̃ non ſolum morãdo: ſed etiam inſpiciendo vnus recipiebat ab alio: intantũ q̃ gentes moriebant ſine ſeruitoribus ⁊ ſepeliebant ſine ſacerdotibus. Pater non viſitabat filiuz: nec filius patrem: charitas erat mortua: ſpes proſtrata: ⁊ nomino eam ingẽtem: quia totũ mundũ uel quaſi occupauit. Jncepit aũt in oriẽte: ⁊ ita ſagittãdo mũdum ptrãſiuit per nos uerſus occidẽtem. Et fuit ita magna q̃ vix quartã partẽ gẽtium dimiſit: ⁊ inaudita: quia legimus ilaz de ciuitate tracie ⁊ paleſtine ⁊ alias in libro epidimiarum facta a tpe Hyppo. Et illã que accidit ꝑm ſubiectaz gẽtem Romanoꝝ in libro de epidimia tpe Gal. ⁊ illam i ciuitate Romana tpe Gregorij: ⁊ nulla fuit talis. Quia ille nõ occupauerũt niſi vnã regionẽ. Jſta totuz mũdũ. ille erãt remediabiles in aliquo. Jſta in nullo: fuit enim inutilis ꝓ medicis ⁊ uerecũdoſa: q̃ nõ erãt auſi viſitare ꝓpter timorẽ infectiõis: ⁊ q̃ viſitabãt parum faciebãt ⁊ nihil lucrabant. Omnes enim qui infirmabant moriebant. Exceptis paucis circa finẽ qui cuz bubonibus maturatis euaſerũt. ¶ De cauſa iſtius ingẽtis mortalitatis multi heſitauerũt: in aligbus crediderũt ptibus q̃ iudei uenenaſſent mũdum. Et ita interfecerũt eos. Jn aligbus paupes truncati ⁊ effugiebãt eos. Jn alijs nobiles: ⁊ ita dubitabãt ire per mũdum: finaliter ad tãtuz deuenit q̃ tenebãt cuſtodes in ciuitatibus ⁊ villis: ⁊ nullũ permittebãt intrare: niſi bñ notuz. Et ſi alicui iueniſſent

puluere:aut vnguēta timētes q̄ eēnt potiones faciebāt eos trāſglutire. ¶Quicquid tñ populus diceret ueritas fuit q̄ huiᵘ⁹ mortalitatis cauſa fuit duplex.vna agēs vniuerſalis.Alia particularis patiens.Uniuerſalis agens fuit diſpoſitio cuiuſdā cōiunctiōis maioris triū ſuperiorum.Saturni Iouis ⁊ ♂artis que p̄ceſſerat anno dñi ♂.ccc.xlv.xxiiij.die menſis ♂artij in.14.gradu aquarij.♂aiores enim cōiunctiones:ut dixi in libello quez feci de aſtrologia ſignificant res admirādas fortes ⁊ terribiles ut mutationes regnorū.Aduētus ꝓphetarū atq; mortalitates magnas.Et ille diſponunt ꝑm naturam ſignorū ⁊ aſpectus eorū in quibᵘ⁹ ſunt.Non ergo fuit mirum:ſi ſignificauit mortalitatē admirandā ⁊ terribilez illa magna cōiunctio:quia nō fuit ſolū de maioribus:immo etiā de maximis.Et quia fuit in ſigno humano damnum ſupra naturā humanā direxit:⁊ q; ſignū erat fixuz longā durationē ſignificauit.Incepit eniz in oriēte paulo poſt cōiunctionē:⁊ durauit adhuc in anno q̄nquageſimo in occidēte.Impreſſit enim talē formā in aere:⁊ in alijs elemētis:q̄ ſicut adamas mouet ferruz:ita ipſa mouebat humores groſſos aduſtos ⁊ uenenoſos:⁊ congregabat eos ad intrinſeca.Et faciebant apoſtemata:ex quibus ſequebant febres cōtinue:⁊ ſputū ſanguinis in p̄ncipio duz ſanies fuit ualida:⁊ cōfundebat naturā:⁊ poſt dum remiſſa fuit natura nō tantū cōfundebatur:⁊ expellebat ꝑt poterat ad exteriora maxime ad ſubaſſellas:⁊ inguina ⁊ cauſabat bubones:⁊ alia poſtemata ita q; illa apoſtemata extrinſeca erant effectus apoſtematū intrinſecorum.¶Cauſe particularis patiēs fuit diſpoſitio corporū ut chachochimia ⁊ debilitatio ⁊ oppilatio.Et ꝑpter hoc moriebant populares laborātes:⁊ male viuētes.

¶De cura fuit laboratū in p̄ſeruatione ante caſum.⁊ in cura in caſu.In p̄ſeruatione non erat melius q̄ ante infectionem fugere regionez:⁊ purgare ſe cum pillulis aloeticis:⁊ minuere ſanguinē cuz flobothomia:rectificare aerem cum igne:⁊ cōfortare cor cum thiriaca ⁊ pomis ⁊ rebus odoriferis.Conſolare humores cum bolo armenico:⁊ reſiſtere putrefactioni cum acetoſis.

¶In cura fiebant flobothomie ⁊ euacuatiōes:⁊ electuaria:⁊ ſyrupi cordiales:⁊ apoſtemata extrinſeca maturabantur cū ficubus:⁊ cepis coctis:⁊ piſtatis ⁊ mixtis cum fermento:⁊ butyro poſt aperiebantur:⁊ curatione ulcerum curabant.Antraces uentoſabant ſcarificabant atq; cauteriçabant.Et ego ꝑpter diffugere infamiā non fui auſus recedere.Sed cum cōtinuis timoribus p̄ſeruarui me cum p̄dictis quātum potui.Nihilominus uerſus finem mortalitatis icurri febrē cōtinuā cū apoſtemate iguinali:⁊ egrotaui quaſi per ſex ſeptimanas:⁊ fui in tāto periculo q; oēs ſocij mei moriturū me crediderunt ⁊ maturato apoſtemate:⁊ curato ut dixi euaſi iuſſu dei.

¶Poſt vo anno.lx.pontificatus domini Innocētij ſexti anno.viij.retrogradando de alemania:⁊ partibus ſeptētrionalibus reuenit ad nos mortalitas.Et incepit uerſus feſtum ſancti ♂ichaelis cuz botijs febribus carbūculis antracibus paulatine augmētando:⁊ aliquotiens interpolando uſq; ad mediū anni ſexageſimiꝑmi.Et poſtea ita furioſe uſq; ad tres ſequētes menſes durauit:q; non dimiſit in multis locis medietatem gentium.differebat tñ ab alia ꝑterita:q; in prima plures deceſſerūt populares.In iſta vo plures diuites ⁊ nobiles.⁊ pueri infinuti ⁊ mulieres pauce.¶In qua ex dictis magiſtri arnoldi de villa noua:⁊ magiſtrorū montiſpeſſulani:⁊ ♂ariſius tale electuariū thiriacale aſſumaui.Oō recipit iuniperi ʒ.ij.⁊.ʒ.garioſili.macis nuciſmuſ.çinç.çeduarie.aā.ʒ.ij. utriuſq; ariſtologie radicis gentiane tormētille radicis herbe cimicis dyptami radicis enule cāpane.aā.ʒ.ij.⁊ ʒ.ſalute:ruthe balſamite mēthe polemenon oō eſt pulegiuz ceruinū.ꝑm magiſtrū Arnoldū:aut celedonia ꝑm magiſtrū ♂ūdinū.aā.ʒ.j.baccarū lauri doronici:croci ſe.acetoſe citri açimi:maſticis:olibani:boli ar.terre ſigil late:ſpodij oſſis de corde cerui:raſure eboris:marg.fragmentorū ſaphyri ſmaragdi coralli ru.ligni aloes ſandali ru.⁊ muſcatellini.aā.ʒ.ʒ.cōſerue roſ.cōſerue bugloſſe: cōſerue nenufar.thiriace ꝓbate.aā.ʒ.j.panis cuc.lb.ij. fiat electuariū cū aq̄ ſcabioſe:⁊ roſ.modicū camphorata accipiebā ut thiriaca:⁊ fui p̄ſeruatus iuſſu dei.Cuiᵘ⁹ nomen ſit benedictum in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Cura bubonum ꝑm Auic.eſt diuerſa a cura aliorū apoſtematū in euacuatiōe ⁊ repulſione:eo q; eſt ꝑm ſemitā criſis:aut expulſionis ex mēbro p̄ncipali: tūc nō oportet ut p̄ponat euacuationē.Sed ſtatiz applicent localia:⁊ nō repulſiua.imo trahētia mām ad locuz apoſtematū quacūq; attractione:⁊ etiā cū uētoſis.ut dictū fuit in ꝑmone generali.Si aūt nō eſt ꝑm ſemitā dictā:ſed eſt ab ulceribᵘ⁹ extremitatū:aut alia cauſa p̄mittua:⁊ adeſt repletio:aut ſine ea occaſiōe doloris:ut ſupra ʒ.terrapē.fuit allegatū:tūc euacuatio eſt radix curationis:⁊ minoratio cibi:⁊ eius ſubtiliatio.ut dicit Auī.⁊ in iſto caſu:ꝓpter refrenare cōcurſum in humorū p̄ncipio poſſunt applicari aliq̄ alterantia cū quadā cōfortatione uelut oleū roſ.cū camomillino:in nullo alio caſu non: imo mollificantia.Non obſtāte Henrico qui poſt euacuationē docet indifferenter ponere in p̄ncipio repcuſſiua:mollitiua enim ſint nō quecūq;.Sed domeſtica niſi i neceſſitate ubi domeſtica nō ſufficerēt.Mā ut ait Auī. ſicut in expulſiuis eſt timor reditus māei ad mēbra p̄ncipalia:ita in mollitiuis eſt timor attractionis ſupflue:q̄rū amboꝝ ſecurat euacuatio i caſu.Et ꝫ ē qō Gal.dicebat in ʒ° meamir.parotite ideſt apata ſecus aures:ꝫ ſint de gñe flōnis:nō tñ utimur in eis.ꝑma intētione flegmatū particularū.ſed ꝺria farmacijs attractiuis utētes.Et ſi nihil dignum rōne ꝑfecerint hec ⁊ uētoſam afferētes.Aduertēdo tñ q; ſi uehementem impetū habet id qō influit nil opemur.Sed nature totū dimittamus ne ex uehemētia attractionis dolor uehemēs apprehēdat hominem:ut ꝑpter eum ⁊ vigilie fiāt ⁊ feb.aduenīāt ⁊ virtᵘ⁹ diſſoluat: mitigare q̄dē magis tunc ⁊ nō q̄dē opari repcuſſionem humoꝝ nō ꝙgruit cathaplaſmatibᵘ⁹ utētes mitigatis que cūq; cū moderatione caliditatē ⁊ humiditatē hūtibᵘ⁹.Et hoc eſt qō dicebatur in ʒ°terrap.calefacere ⁊ humectare oportet totū colluz ⁊ extremitatē:⁊ iſm adeuē ideſt emūctorū ut indoloroſe fiat.¶Prima die oleū calidū infuſa lane ſupponētes:non ut qdā ꝙeſtim cum ſale.¶Poſtea vo eo utamur ſuꝑ cū aq̄ calida mixto fomētādo ⁊ cathaplaſmādo:ut reſoluat qō collectū ē mitigato dolore.Si qō collectuz eſt nō pōt reſolui digerē ⁊ ſuppurare opz illud cū cathaplaſmatibᵘ⁹ ſuppuratiuis uelut eſt triafarmacum de farina aqua ⁊ oleo coctis:aut aliquo ſuperius in ꝑmone ulti dicto.⁊ poſtea ꝓcedere ꝑm q; ibi eſt dictum.

¶De apate fugilico ⁊ indurato in emunctorijs.

Apoſtemata aūt dura que ſcliros Gal.fugilica Auī.uocāt:in dictis locis difficilia ſunt ad curādū:⁊ curatiōe ſcrophularū ea cura re p̄cipit Gal.in ʒ°terrap.Auī.tñ in his appropriat emplaſtrū de cinere limaciarū cū adipe.Gal.eaſdē cū melle aucte Archigenis in hoc caſu cōmēdat.♂ulti aūt du ritiē incidūt ⁊ glādulas nāles euellūt.Oō ego nō facio q: poſt locus cicatriçādo induraf ꝓtra intētionē nature: que illas partes ordinauit molles ad recipiēdū mēbroꝝ ꝓncipalium ſupfluitates.Quicqd tñ fiat inciſiones in ſb aſſellis ⁊ inguinibᵘ⁹ debēt fieri ſemitāliter ꝑm formā lune.ut oſtēdit Albuc.retro aūt aures equaliter inquit Auī.Et intelligo equalr ideſt ꝑm longitudinem.

¶De apoſtematibus mamillarum.

Apoſtemata mamillarū quedā ſunt ꝑpria. quedam ſimilitudinaria ut caſeatio lactis ⁊ ingroſſatio p̄ter nām de qbᵘ⁹ dicē infra. ¶Apata calida ⁊ frigida in hac ꝑticula hūt cās ⁊ ſigna

apatum coium supius dictoꝛ:nisi q ad ea generanda in mulieribꝰ multū facit retentio mēstruoꝝ:ꝛ ad ea curanda ꝓuocatio eorūdem atq; flōmia saphenarū. ¶ Habēt etiā signa ꝛ iudicia aliqua ꝓpria:qꝛ in apatibus semper est aliqua caliditas:ꝛ dolor atq; tumoꝝ.in coagulatiōe lactis de his parū est:aut nihil. Lac etiā coagulatū expandit equaliter per mamillā. Apostema vo in altera parte ꝓcipue:quādo uenit ad augmētum mōstrat eminētiā: lac cū hoc nō uenit nisi grauidis ꝛ pgnātibꝰ. Apostema vo in oi tēpore generat. In apostematibꝰ mamillarū timēdum est de mania:iuxta illud 5° afforismoꝝ. ¶ Mulieribꝰ gbus ad mamillas cōuertit sanguis maniā significat. Et hz afforismꝰ fit Gal.suspectꝰ: ipm tn modificat ac uerificat:qn sanguis repugnat ꝙuersiōi sui mozdacitate ꝛ multitudine quibꝰ ledit ꝛ cerebꝝ. Lamfrācus tn testat q ipse vidit. Ego aūt nunq; vidi:sicut nec Gal.vidit sic ipse testat in cōmēto. Aui.bene vult q firsen ad apostemata mamillarū seu pleuresim resoluat: sed nō ecōtra.

Curatio apostematū mamillarū nullū habet ꝓpriū:nisi q repcussiua opz q sint domestica:ꝓpter vicinitatē cozdis. Sufficit enīz in calidis: ut plurimū que sunt talia in ꝓncipio:sicut oleū roſ.cū modico aceto:aut aq̄ cū aceto non frida sed calida. ¶ Postq; aūt ptransiuerit ꝓncipiū fiat emplm cū farina fabarū ꝛ foliꝫ solatri ꝛ melliloto contrita ꝛ cocta cum oximelle ꝛ oleo si samino:aut amigdalarum. ¶ Si aūt videt facere collectionē maturet cū emplastris maturatiuis dictis ꝛ dicendis. Et ꝓpie cū isto qd laudat Aui.ℨ.mice panis quartā.j.farine fabarū radicis maluauisci.quartā.ʒ.farine fenugreci.ʒ.j.ouorū coctoꝝ vitella.iij.in numero ad dēdo modicū de croco:ꝛ mirra:ꝛ assafetida.fiat emplm. ¶ Et ipso maturato apertat in bassiori loco ꝑm formaz lunarē.ut ostēdit Albucasis:ꝛ nō ponat magna tēta ꝓpter dolorē:ꝛ mūdificetur ut alia. ¶ Si tn apa eēt fridū iungat cū oleo de spica ꝛ lilio:ut alia. ¶ Et si tēderet ad duritiē. Aui.ponit emplm de riso cocto cū vino dulci: ꝛ oleo viol.ꝛ vitello oui. Si vo durities ꝙuertat ad cācrū nō est ꝙsiliū in curādo:nisi abscindere totā mamillā:qd est tn ut supius est dictū ualde timorosum. ¶ Melius eni est in tali casu palliare q̄z curare ꝛ incurrere diffamiam.

¶ De coagulatione lactis.

Coagulatio lactis que utplimū fit a frido dissoluit cū eisdem dictis in apostemate frigido:ꝛ cū embꝛocatione aque calide decoctiōis ficle:apij:mēthe atq; calamēti. Et laudat Lamfrancꝰ istd emplm.ℨ.mice panis mundi farine ozdei:fenugreci:selini.aū.ʒ.j.radicis maluauisci:foliorū malue eruce.aū. ¶ D.j.colligank:hec duo ultima coquantur:ꝛ pistentur: ꝛ cū oleo modicū incoꝛporando.fiat emplastrum.

¶ De apostematibus parietū pectoris.

Apostemata que sunt in parietibꝰ pectoris. Nihil hūt ꝓpriuz nisi q caute repcutiank ꝓpter cām dictā:ꝛ ꝑm icessuz costarū apiank atq; longa nō expectet maturatio:ne sanies ad intrīseca deriuādo ad intrinseca fistulā pariat. ¶ Scriptum aūt est ab Hyppo.ꝑmo ꝓnosticoꝝ que intus ꝛ extra crepuērūt maluz est:ꝛ cōmētat per Gal.q natura non inuenit locuz in quo appodiet se:sicut fundamētum in terra sup quo generet ꝛ cōsolidet carnē.parit ergo fistulam cuius curatio est mala.ut dicet infra. ¶ Quomodo aūt regat fistula que in casu seu spatiositatē intrinsecam ꝓfundat dicet infra:cum de fistula fiet ꝑmo. Que aūt ab intra deuenerūt in sanīē urank aut incidank:ꝛ si sanies est laudabilis euadere possunt. Si vo mala pereunt.in 7° affoꝝ. locus in quo debet fieri aptio etiā infra dicet ꝛ ostēdet.

¶ De apostematibus uentris. Cap.VI.

Postemata coia ex parte exteriori ipsius uētris nihil habent nihil ꝓpriū:nisi que dicta sunt ꝓpria in pectore:ꝛ hoc etiā q cū oibus resolutiuis ꝛ maturatiuis misceank aliqua aromatica stiptica ꝛ confoꝛtatiua:eo q ꝓpter ꝓpinquitatē quā habent ad mēbra nutritiua possent ea:ꝛ earū actionem toti coꝛpori necessariā debilitare:misceantur ergo cum eis oleuz nardinū uel maluinū mirtinū masticinū:ꝛ oleuz de absinthio ꝛ spica que Gal. appꝛopriat ad confoꝛtandum viscera specialiter epar.ɪz. terrapē. In ꝓncipio applicet enim oleum roſ.cum oleo maluino:aut mirtino. In augmento oleum camomille cum absinthio aut nardino.si vo tendant ad suppurationem apponak arthomel:idest panis cum melle non purū:ut Atalus discipulus Sorani ponebat. Sed cū oleo masticino aut absinthio mixtum.

¶ De duritie stomaci.

Si autem declināt ad duritiē cautissime adūte quia talia apostemata faciliter indurantur:ꝛ idurata difficilia ꝛ periculosa sunt iducēdi ydropisim:ut dicit Lafrācus. Gulielmus tn de saliceto appꝛopriat qn sunt in orificio stomaci dyaquilon. Ego vo misceo cum eo modicū de pul.yere cum oleo de absinthio malaxatum. ¶ De duritie epatis.

Supra vo epar dictat emplm cōe ad oēm duritiē ℞.galbani serapini oppopōacis.aū. ʒ.j.farine fenugreci seminis lini.aū.ʒ.ij.terbentine.lb. ʃ.olei camomille.ʒ.iij.farine frumēti qd sufficit ad inspissandum ponank gūme in oleo camomille minutim incise:ꝛ dissoluank ad ignem:ꝛ post addak terbentina ꝛ colek:deinde incoꝛporet farina:ꝛ fiat emplm.si tn adderet oleū roſ.aut violatum uel absinthium ꝓpter epatis seruandam esset melius. ¶ De duritie splenis.

In duritie vo splenis. Recipe armoniaci sera pini bdelij oppoponacis.aū.ʒ.j. olei de spica.ʒ.v.terben.ʒ.ij.farine fenugreci.ꝛ semis lini.aū.ʒ.j.farine lupinoꝝ qd sufficit ad incoꝛporādū.fiat emplm ut dictū est de epate. ¶ Albucasis aūt cōsulit in istis locis quādo in eis est frigus ꝛ humiditas multa: ꝛ curationes alie nō ualent:cauteria pūctualia tria ul' quatuoꝝ ꝑm magnitudinē epatis:ꝛ qd non multum ptranseant ultra cutim. ¶ De ydropisi.

ydropisi ꝑm Brunū dr ab ydros qd est aqua:ꝛ pisis qd est passio:idest passio aquosa ꝓpria in uētre. ¶ Est enim ydropisis quātuz spectat ad cyrurgicum apostema:ꝛ inflatio uētris ex materia aqsa ꝛ uētosa in facta spatiositatem uētris errore vtutis digestiue epatis gīatuz. Unde in gnto de interioribus siue patiendo gdem epar:nunq; fit talis passio. Patif aūt epar: qñq; ꝓpter ꝓprietatem:qñq; ꝓpter colligātiaz:ꝛ hoc innuebat Hyppo.2° ꝓnosticorū. Consurgit ab epate ꝛ ab lijs:talis aūt passio in epate dicit erroꝝ ꝛ ifrigidatio seu diminutio caloris nālis ipsi⁹ facta a frigido per se ꝛ vnuoce.a calido vo per accidens ꝛ equiuoce resoluēdo calorem nālem ipsius epatis. Et ꝓpter hoc dixit Bozdonius:q nullz mirabile est si in ydropisi de calida in eadem parte epatis est frigiditas ꝛ caliditas insimul vnuz tanq; formatum ꝛ ꝙiunctum reliquum tanq; formans ꝛ añcedens:vnum nāle reliquum ꝓter nām:vnum māle reliquum formale:vnum apparēs:reliquum occultum. Ex qua infrigidatione in de tumoribus ꝓter nām. ꝛ 6° de egritudine ꝛ sinthomate coaceruat multitudo aquose māe in asclite: spumose vo in timpanite: flegmatice vo in anasarcha ꝛ leucoflegmatice nominate. Sunt ergo ꝑm hoc tres species ydropisis.

Causas ydropisis nō oportet cyrurgico talr ingrere q̄z dicte sunt supius in ꝑmonibus de apatibus flegmaticis:ꝓfectam ꝛ exquisitam inquisitionem recipe debent a medicis alijs phisicis.

Signa cōia trium spērum sunt inflatio ꝛ mala coloratio facieī:ꝛ extremoꝝ:ꝛ debilis supfluitatum expulsio. ¶ Signa ꝓpria asclites seu asclitis sunt

demacratio ptiū supioꝝ ⁊ inflatio iferioꝝ. Et si uēter agi tet sonat uelut uter aque semiplenus ⁊ alia signa apostematū aquosoꝝ dicta. ¶ Signa timpanitis sunt eadē. sed si uēter pcutiat sonat ut uter plenus uēto: ⁊ signa supius dicta de apatib⁹ uētosis. ¶ Signa anasarche sūt tumor ulis totius corpis. Et si caro cōprimat cū digitis dimittit post eos cauernā: ⁊ reliq̄ signa flegmatis dicta: ⁊ uenter nō est ita inflatus ut in alijs spēbus. ¶ Signa que recipiunt a pulsu: ⁊ ab urina: ⁊ ab egestione: ⁊ alijs expulsis a phisicis recipiunt. ¶ De ydropisi Hyp. iudicat in 2° p nostico. q̄ ois ydrops in acuta febre malū. ¶ Ydropisis enim que segtur febrē ꝓtinuā uix aut nunq̄ curatur. ¶ Ydropisis in cōplexione calida ⁊ ficca est mala: qz est cū diſcōuenientia pticularū. ¶ Ydropisis que ꝓuenit ab epate peior est illa que ꝓuenit a splene uel alijs membris. ¶ Inter oēs species ydropisis asclites est deterior yposarcha salubrior: ⁊ timpanites tenet mediū. Quicḡd aūt sit: ydropisis est morbus difficilis: ⁊ ideo de ipsa parū ꝑmittas. In sola asclite opatio cyrurgicalis habet locum. Et alie phisicis relinquantur.

Cura ydropisis ꝓpter coia dicta in apostematibus flegmaticis habet quedā ꝓpria. Primo q̄ uita sit magis stricta ⁊ desiccatiua. Scdo q̄ epar rectificet. Tertio q̄ purgātia per uētrē: ⁊ educētia per urinā sunt crebriora. Quarto q̄ ab extra ad euaporādū: ⁊ nō ad suppurādū magis attēdat: ⁊ hoc erat Gal. ꝑceptū qō allegabat supius de apostematibus aquosis in 2° ad glauconē. ⁊ 7° aforismoꝝ in cōmēto. q̄buscūq̄ epar. ¶ Et ꝓpter hoc in asclite de quo é ꝓpius iste sermo euacuet materia cuz pillis de reubarbaro que ꝑm Raz. ℞. reubarbari succi eupatorij: semis scariole. aā. ʒ. iij. agarici. ʒ. v. meçereon: idest laureole. ʒ. x. fiāt pille. denq̄. ʒ. ij. ⁊. ʒ. ¶ Educātur etiā humiditates per uesicam cū apaçimate de radicibus qō est ꝑm Raz. ℞. corticis radicis apij: ⁊ feniculi. aā. ʒ. x. seminis apij ⁊ feniculi ameos signāti. aā. ʒ. v. roz. rub. spice. aā. ʒ. iij. coq̄ntur in una lb. aque donec ad tertiā redeat: ⁊ det in potu. ¶ Et ꝑm Gal. 3° de cōplexionibus. medicamē cuz cantaridibus correctis per adustionē seu per gūmi cereseoꝝ admixtionē datū cuz uino. In quātitate grani parui ualde iuuat ictericos ⁊ ydropicos: qz multimodā humiditatem euacuat per urinā. ¶ Cōfortet epar ab extra cū trociscis de berberis qui ꝑm eūdez Raz. ℞. succi berberis ʒ. x. seminis scariole: seminis citrulli: seminis portulace. aā. ʒ. iij. roz. ʒ. ij. reubarbari. ʒ. j. spice. ʒ. ʃ. fiāt trocisci. aur. j. det unus cū syrupo acetoso: ab extra uo epithimet epar cum sandalis cinamomo atq̄ roz. cum uino pōtico. In oibus aūt ꝓdictis quādo est caliditas ꝓter nām in epate addat endiuia scariola cicorea atq̄ epatica. ¶ Euaporetur aūt materia emplastrādo uētrē cum emplastro qō fit de farina ordei stercore ouino cipero sulfure nitro bolo armeno chimolea atq̄ limacīs cum testis suis tritis ⁊ incorporatis cum lixiuio: ⁊ parū aceti. Et cōfricet ad solez cum custodia capitis ⁊ epatis: qz in hoc unguēto mirabilis est caliditas solis. ¶ Et si ꝓdicta nō ualēt uel haberi nō ꝑnt: succus radicis yreos potatus de mane in quantitate duoꝝ cochleariꝝ summe purgat eos: ⁊ per superius ⁊ per inferius. Aqua etiā distillata a medianis corticib⁹ cannarū: ⁊ floribus sambuci optima est ꝑm Mesue. Et si cum istis administret ꝓpria urina maiorem haberet efficaciā. ¶ Si aūt curatio cum ꝓdictis nō ualet: opz ut dicit Albucasis: q̄ tu cauterīces cum multis cauterijs clauatibus nō multū ꝓfundātibus ultra cutim in circuitu umbilici quatuor supra epar ⁊ splenē: ⁊ stomacum tribus: ⁊ sup spōdilia in dorso cum cultellario duobus: ⁊ dimitte ea apta tpe longo ut aquositas per ea possit expurgari. Et si in bursa testiculoꝝ poneret seton optimū eēt. ¶ Si aūt aliud nō potes facere: ⁊ cum magna instantia fueris regitus ꝑmissa ꝓnosticatione de piculo: si tu iuenies patiētem fortem nō debilē: iuuenem nō senē: neq̄ puerū: ⁊ q̄ non habeat tussim: neq̄ fluxū: neq̄ aliud accidēs qō opationē cum ferro impediat: auctoritate Albuc. Haliab. ⁊ Aui. ipsuz incide a parte añriori sub umbilico per tres digitos. Si ydropisis est ex causa intestinorum a parte finistra: si epatis a dextra: si splenis ut possit iacere in latere minus doloroso nō sup fixurā ut aquositates nō fluāt sine uolūtate. Et modus est ut ponas patientez erectū corā te: aut sedētem: si nō pōt stare erectus. Et sint ministri penes dorsum sustinētes eum: ⁊ cuz manibus aquā ad locū incisionis ducētes. Deinde tu pellem uētris supius per spatium unius digiti trahe. Et ibi cum rasorio fine spatumine pfora usq̄ ad locū uacuum taliter q̄ aqua exire possit. Et tūc anteq̄ aligd notabile de aqua exeat pellē dimittas ut claudat uulnus fitacis: ⁊ ꝓhibeat ut aqua nō exeat quousq̄ cum crusta panis infusa in uino: aut cum filī patiēs fit refocillat⁹. Et post pellem supius trahas: ⁊ canulā de ere aut de argēto factam artificialr imponas: ⁊ de aqua nō multum: sed quātū poterit sustinere uirtus infirmi extrahere ꝑmittas. Adeli⁹ est enim ut ait Auic. infra subsistere: ⁊ per uices: ⁊ paulatim euacuare uirtutēq̄ seruare q̄z totum simul ⁊ exquisite euacuare: ⁊ infirmū ad syncopim ⁊ mortē ducere. Ade morando semp q̄ omni euacuationi annexus est casus uirtutis. Et postq̄z extraxeris aliquam partē extrahe canulam ⁊ dimitte pellē descēdere ⁊ claudere uulnus fitacis: ⁊ liga: ⁊ non remutet usq̄ ad aliam diē. ⁊ iterum cōfortes ⁊ nutrias patiētem cum cibarijs ⁊ potibus electis subtilibus odoriferis ⁊ cōfortatiuis. In altera die per eūdem modum opare: ⁊ in altera taliter faciēdo donec maior pars aquositatis sit extracta: deinde cōsolida. Et sigd remāserit cū desiccātib⁹ dictis desicca. ¶ Quidā faciūt ꝑmam incisionē usq̄ ad fitac: deinde excoriādo descendūt modicum: ⁊ ibi ꝓforāt fitac: ⁊ postea ut dictum est ꝓcedūt. totum tñ ad idem uenit: oyagonaliter tñ ꝓforant ⁊ oyagonaliter in utraq̄ forma claudunt.

In timpanite educat materia per uētrez ⁊ uesicā ꝑm q̄ de asclite dictuz est. ⁊ clisteria: ⁊ suppositoria de oleo ruthe cimino ⁊ baurace sunt utilia. Epar ꝓfortet etiā ut dictū est. uētositas ab intra carminet cū oyacimino ⁊ elario de baccis lauri: ⁊ ab extra fricet cū alleis multotiēs: ⁊ uaporet cuz milio ⁊ sulfure: ⁊ q̄nq̄z necessariū est ponere uētosas.

In yposarcha bonū est euacuare cuz pillulis de agarico: que. ℞. agarici. ʒ. ij. succi eupatorij reubarbari aristologie rotunde. aā. ʒ. ij. fiāt pille cum oximelle squillitico dentur. ʒ. ij. ¶ Epar ꝓfortet ab intra cum trocis. de lacca qui sic fiūt. ℞. lacce reubarba. aā. ʒ. iij. seminis apij: ameos: seminis iunipi: spice amigdalarū amararū masticis sgnanti costi amari rubee aristologie: gētiane: succi eupatorij. aā. ʒ. j. ⁊. ʃ. fiāt trocisci. ʒ. j. denq̄ cū apoçimate de radicib⁹. ¶ Ab extra uo sup epar epithimet cum spica mastice cipo sgnanto cinamomo calamo aromatico croco mirra in uino pōtico resolutis. ¶ Eger quoq̄ in sole calido cū harena calida sepeliatur: ⁊ in furno a quo exiuerint panes stuffet: ⁊ alia fiant ad euaporādum ⁊ resoluēdum materiam que uidebunt expedire.

¶ De apostematibus ancharū ⁊ partiuz eius. Caꝑ. VII.

Postemata a partiū ancharū; que dā fiūt in ptibus cōtinētibus. Et ista in causis signis atq̄ curis nihil hūt ꝓpium: immo curant sicut apostemata coia aliorum membroꝝ. Quedā fiūt in partibus cōtētis que huiusmodi cōscriptionis non sunt. quedam fiūt in partibus exterius ꝓcedētibus ut in inguibus testiculis uirga uulua atq̄ ano. De his que fiunt in inguine dictum est supra in subasellis: de alijs uo hic est dicendum.

¶ Et ꝑmo de hernia ⁊ apostematib⁹ ossei seu burse testi-

culoz que cõmuni noie hernie seu ramices nũcupant.

Hernie ergo testiculoz quedaz ꝓprie apostemata: quedã filitudinarie. ℞ope apostemata dicunk: z sunt videlicet gnque. hernia humoralis: aquosa: uentosa: carnosa: atq; uerucosa. Silitudinarie sunt hernie: imo uerius eminẽtie rupture seu crepature çirbalis: ac etiã intestinalis. De his que ꝓ prie dicunk apostemata dicek hic. De alijs infra in tractatu sexto.

¶ De hernia humorali.

Hernia humoralis est apostema calidũ uel frigidũ sanios um uel nõ sanios um ex humoribus nõ multuz declinãtib^9^ a nãlitate in bursa testiculoz gñatuz. ¶ Cuius cause z signa: z ꝙ si cura est eadẽ: sicut apatũ alioz mẽbroꝝ: excepto q; q: illa mẽbra sunt multuz sensibilia: z in loco inferiori posita. Et ꝙ si nãe emũctoria abscõsa: z putrefactibilia: z ad ostẽdẽdũ uere cũda difficilioris sunt curationis. Et excepto etiaz q; aliqua hñt auxilia ꝓpria: ut in purgãdo ꝑm Auic. administrent suppositoria. naz attrahẽdo mãm ad anum ꝙferũt magnifice. Et in repcutiendo appzopak chimolea cum aceto non obstãte q; testiculi sint mẽbra ꝑncipalia: eo q: nõ sunt necessaria ad eẽ indiuiduũ: sed spẽ: ut supius dictũ fuit. In resoluẽdo appzopak farina fabarũ: z aqua cauliũ in sedãdo dolorez folia iusgami obtinẽt ꝑncipatum: z hoc in materia calida. In frigida vo cum farina fabarũ ponik fenugrecum z ciminũ. ¶ Si vo incedãt via maturationis maturentur z apiank ut alia: nisi q; aptura ꝓpter timorẽ fistule que leuiter iuxta anũ gñak quãtũ erit possibile ab eo elongek. ¶ Si tñ ad duritiẽ cõuerterent mollificenk ut alia. Vñ Auicẽ. ad mollificãdũ duritiẽ testiculoz appzopzat furfur qõ indefinenter terak z cribellek: z cum oximelle in quo armoniacũ fuerit resolutũ ꝙficiak: z calidũ sup locuz ponak z reiterek assidue. Est enim ꝙueniẽs ut dicit omni duritiei. In oibus tamẽ cum ligatura coxali iũcta bzacali testiculi sustineantur.

¶ De hernia aquosa z uentosa.

Hernia aquosa est apostema aquosum in bursa testiculoz: sicut z uẽtosa uẽtosum. Et est duplex: quedã est sparsa per totã bursam: quedã nõ est sparsa sed inclusa in sacculo ac si eẽt ynum ouum: ut dicit Albucaẽ. que põt duci per didimum usq; ad inguinẽ: sicut testiculus. Et aliquotiẽs ꝺintrat foramẽ fit facie: ꝓpter qõ vidi multos deceptos credentes hoc esse rupturam.

¶ Causa istarũ herniarũ est debilitas virtutis digestiue ꝑcipue in epate: z ad hoc iuuat regiminis malitia ut supius fuit dictũ de ydroplsi z apostematib^9^ uẽtosis z aquosis: ad que oporzet recurrere p: o cõpleméto istorum.

¶ Signa hernie aquose sunt inflatio z grauitas cum mollitie splendoz cum luciditate.

¶ Signa uẽtose sunt iflatio z lenitas cũ resistẽtia: z splendoz cũ claritate. Et sicut aquosa uenit successiue: ita z uẽtosa ꝺbito: ut dicit Guilelm^9^ de saliceto. Et etiã sicut apostemata coia raro inueniunk singularia. Ita etiã z ista ut plurimũ sunt cõmixta. sed noiank a dñantiori ut supius fuit dictũ. ¶ In omni hernia apostemali cauẽduz est de testiculis: q: diuturna mora rerum alienarũ iuxta ipsos alterat z coꝛrumpit eos ut innuunt doctores.

¶ Cura localis supposita ulı dicta in ydropisi: z apostematib^9^ aquosis z uẽtosis ꝑm Gal. 13° terrapẽ. est euacuatio aquositatis que fit per farmaca aut per cyrurgiã. ¶ Per farmaca aũt cõplek in ambab^9^ cum emplis ydropisis z apatũ uẽtosoꝝ z aquosoꝝ: z ad aquosam appzopat Aui. empl^m^ qõ. ℞. nitri. ʒ. x. cere. ʒ. ij. z. ʃ. olei laurini. ʒ. ij. piperis granoꝝ lauri. añ. xxvj. fiat ex eis empl^m^. ¶ Et ad uẽtosam ꝙcedik ciminũ ruthe calamẽtũ z oleũ costinum atq; nardinũ ꝑter cyrurgiã quẽ ꝑpe cõpetit aquose: ga in uẽtosa nõ vidit aliquẽ Albuca. qui ausus eẽt sup curatione eius cũ ferro. ly ℍaliab. dicat q; ad modũz embolismẽ opak multiplr cõplek. ℍuimo Gal. 14° terrap. cuz sifone uel setone eã extrahẽ ꝑcipit: sit aũt seto cũ tenaculis platis pforatis in pte iferiori demãdo futuram burse usq; ad uacuũ. capik deinde cũ acu lõga ignita in capite cuius est seto per foramẽ ponik. Et post exctis tenaculis z acu seto dimittk: z sup ipm in ꝑmis die^b^ oleũ cum albumine oui. In alijs vo foliuz caulis apponk: z ducik z remutak atq; dimittik ꝙusq; aq̃ fuerit euacuata. ¶ Aui. aũt quẽ Guilelm^9^ sequik eleuatis testiculis in eadẽ pte cũ flõmo lato usq; ad locũ aque apit: z extracta aq̃ claudit. Et ut nõ redeat emplm ꝙstrictiuũ: sup inguinẽ cum bzacali apponere ꝑcipit. Et si redit aq̃ sicut ifra sex menses facere ꝙsueuit: ut dicit Albyca. reiterare opationẽ ꝑcipit: z ita salubzriter dies suos ifirm^9^ ptrãsibit. ¶ Albu. z ℍaliab. a medio burse usq; ꝑpe inguinẽ aptũt: z aq̃ extracta ita didimũ cõsolidat q; aq̃ amplius descẽdere nõ põt. Et istũ modũ obserua maxime in illa aq̃ que cõclusa est in chisti. Jpm enim didimũ usq; ad os pectinis deduco: z a pte uẽtris ut nõ ingrediak itus firmiter mistro tenere ꝑcipio. Et ego a pte burse ut nõ descẽdat: etiã firmiter teneo z tũc cũ flõmo apio: z aquã extraho. Deide ad ꝙsumẽdũ folliculũ modicũ de arsenico appono cum cotone. Et post casum escare cõsolido: z firmiter sigillo. ¶ Nõnulli vo ut magr ℙetrus de oꝛlhiaco cuz caustico z coꝛrosiuo sup pectinẽ locũ aptũt usq; ad didimi uacuitatẽ: z post pforãdo z ducẽdo caudã ꝓpe usq; ad locum aque ipsam extrahũt: z post casum escare consolidãt z sigillãt. ¶ Alij vo cũ cauterio actuali ꝑdictã opationẽ pficiũt. Quocũq; mõ fiat. Dũtaxat q; aquositas extrahak z nõ redeat est bonũ. ¶ Si vo testiculus eẽt coꝛruptus: qõ scik per fetorẽ: z malam colorationẽ iuxta ꝙsiliũ Albucaligek supius dictum: z incidak. Et ipso extracto p: o maiori securitate cauteriçek ut dicit ℝogerius z locus ut cetera vulnera curek.

¶ De hernia carnosa z uaricosa.

Hernia carnosa ꝑm Gal. in de tumoribus ꝑter nãm dicik testiculoz uel carnis nate: iuxta ipsos: ut dicit ℍaliab. schiracon: nic uaricosa: qõ est nomẽ nouuz dicik uenarũ ꝑternãm in eis originatio. ¶ Quarũ cãe sũt humoꝝ grossorũ ad locũ discurrẽtiũ abũdãtia atq; loci ipsius debilitas.

¶ Signa vo carnose sunt duritiei z inflatio cum lõga tẽporis duratione: z pauca: aut nulla diminutione: z quando tangitur: totum qõ est infra testiculũ mouetur.

¶ Signa uaricose sunt uenarum cõtoꝛtarum ad modum vitis repletio z testiculorum mollificatio.

¶ Judicia istarũ duarũ herniarũ ꝑm Albu. sunt q; sũt difficiles z piculose ad opandũ. Quap: opter sibi videtur q; earũ dimissio melio: est q̃z extirpatio: uerum opz ut dicatur opatio quam fecerunt in eas ꝑmi.

Cura localis supposita ulı est expiẽtia in ꝑmis cũ mollificãtib^9^ z resoluẽtib^9^ dictis supius in caplis glãdularũ: z sephyros. Si aũt nõ ꝓficit: z tu fueris rogãdo multũ ifestat^9^ ꝓnosticato piculo iuxꝝ doctrinã Albuc. seca cutẽ testiculoz. Et si carnẽ libere a testiculo põt separi incide z exhe. Si vo nõ: aut ipsemet testiculus est schirrat^9^: aut coꝛrupt^9^ liga supi^9^ didimũ: z scinde z cauteriça: z totũ extrahe: z postea vulnꝰ sue. ¶ Si vo fuerit uarica liga eã a pte supiori aut iferiori: z qõ erit in medio seca sectione totali z exhe z sue. Deide cura vuln^9^ ut dictũ est: aut cũ caustico z coꝛrosiuo ut magister ℙetrus faciebat: opek ut in glãdulis supius est dictum.

¶ De apostematib^9^ virge z vulue.

Apostemata virge z etiã vulue ꝓxima sunt curationi apostematũ testiculoz: uerũtñ q: sunt particule magis calide: z iflãmabiles ipsis testiculis p: o tanto magis sunt tolerãtes in ꝑncipio stiptica. Nõ obstãte q; quasi sunt emũctoria z ꝑncipalia mẽbra quantũ ad speciẽ: non aũt ad indiuiduũ: ut dictuz

est sepe. ¶ Et in ꝓcessu matore indigēt sedatione ꝓpter eoꝝ fortem sensuꝫ. Et matorē respirationē ꝓpter earum citā putrefactionē. Et ꝓpter hoc in calidis: quantum ad ꝓncipiū laudat Aui. lentes cortices granatoꝝ rosas coctas in aqua cum oleo roſ. icorporatas: ꝛ populeon: ꝛ solatrū ualde. Et in sedatione doloris ꝓcedit fomentatio maluarū ꝛ iusquiami: ꝛ epithimatio cum oleo violꝰ. ꝛ albuminibus ouoꝝ insimul mixtis. Et medulla panis albi in lacte infusa ꝛ tēperata bene mixta cū vitellis ouoꝝ semicoctoꝝ ꝛ modico opiū ꝛ croci incorporādo cuꝫ oleo papauerino. ¶ In trāspiratione ꝛ mūdificatione multū cōfert crebra remutatio. Et ꝙ foramē virge teneat aper tum cum tētis de cera aut de pāno. Et ligature ad sustinendum fiant ad modum sacculi cuꝫ bracali taliter ꝙ teneat: ꝛ ligature nullo modo inferant dolorem.

¶ De extēsione uētosa que dr ꝓapismus dicet infra.

¶ De apostematibus ani.

Apostemata ani cū p̄dictis apatibus maxi mā etiam habēt cōmunitatez.

¶ Et ultra hoc habēt de speciali ꝙ in maturatiuis ꝛ sedatiuis addit tassus barbassus. ¶ Et postq̄ fuerit matu rata nō ꝓmittat sanies longo tpe esse in loco: ꝛ ꝙ aptiones fiāt rotūde ꝛ q̄si lunares ut humores facilꝰ exhank: ꝛ non aggregentur in loco: ꝛ fiant fistule. ¶ Quomodo aūt curent emoꝝroydes ꝛ fistule ani inferius dicetur.

¶ De apostematibus coxarum ꝛ tybiarum: siue pedum magnorum. Cap. VIII.

Postemata coxarū ꝛ tybiarū nō uariant ab aliis cōibus aliox mēbroꝝ: nisi ꝙ ante rotulā genu nō fiant apertiones ꝓfunde: q̄ñ sequuntur eas accidentia mala a quibus pauci liberantur. ut dicit Auic. ꝛ Henricus hoc suo experimento confirmat.

¶ De elefantia uaricibus ꝛ uena meden.

Solent quādoq̄ ꝓtingere in tybijs: utplurimuꝫ ingrossationes ꝛ grossities ꝓter naturā que dicuntur uarices uena meden ꝛ elefantia. ¶ Sunt autē uarices uene dilatate ꝛ inuolute ad modū vitis uariate ꝛ ramificate in crure ꝛ pede. utplurimum: ꝙ: quandoq̄ in aliis particulis reperiunt. ¶ Uena meden sic dicta ab Aui. ciuilis ab Albuc. famosa ab Haliab. est uena elongata ad moduꝫ uaricis ꝛ uermis uoluntarie mouētis que incipit cum inflatione uesicatione atq̄ dolore. ¶ Elefantia est additio carnis in pedibus ꝛ tybijs ultra mensuram uelut est videre in tybijs elefantium.

Cause istarū egritudinū quasi sunt eedez videlꝫ sanguis grossus melācolicus atq̄ flegmaticus ꝛ aduſtus: qui ad illa loca descēdit ꝓpter eius multitudinem: aut ꝓpter labores fortes. Et ꝓpter hoc accidunt melancolice viuentibus ꝛ onera portātibus: ꝛ post egritudines acutas q̄ñ mā illuc expellitur.

Signa aūt sunt manifesta: ꝙ: vnaquaeq̄ discernit ex suo simili per colorē ꝛ regimē ancedēs ut dicit Aui. ¶ Judicat aūt ꝙ sint difficiles ꝛ timorose ad curāduꝫ p̄cipue antique ꝛ ꝓfirmate: eo ꝙ: quādo materia que solebat currere ad loca vilia retinet: ꝛ puenit ad sublimiora ꝑm Aui. peiorem inducit dispōnem. Juxē illud Gal. 6° afforismoꝝ. Emoꝝroydas habēti antiquas sanāti: nisi vna relicta fuerit periculū est maniā aut ydropem fieri. In talibus enim est melius nō curare. Mā curati citius pereunt. Nō curati longuꝫ tēpus pficiunt. Et ego vidi plures. ꝛ Lamfrācus idem testat. Amplⁱ iste passiones se ꝓsequunt: ꝛ utplurimū ulcera generāt mala ꝛ difficilis curationis: ꝓpterea incisio istarū passionū ad emoꝝrosagias ꝛ cancrositates est suspecta. ¶ Ceteruꝫ iste passiones sunt regionales ꝛ quasi hereditarie: ꝓcipue uena meden: que in illa regione: ꝛ per cōsequēs in alijs ita calidis multiplicat: uenam meden: seu ciuilem Albucaſ. cum pondere plūbi in longitudine. xv. uel. xx palmarum extrahit. ¶ Ego aūt nunq̄ eam vidi: neq̄ Galie. ut testatur Auicēna.

Curatio tres hēt intētiones. ¶ Prima est in vita ut humoꝝ grossus ꝛ melācolicus nō ḡnet. Scda in mā ancedente ut ipa ḡnata euacuet. Tertia in cōiuncta ut ipa desiccādo aut extrahendo ꝙsumatur.

¶ Intētio ꝑma complet ꝑm Raſ. ꝙ abstineat a grossis ꝛ melācolicis ut sunt carnes uaccine ꝛ que uenādo capiūtur: ꝛ ꝓfectiones de melle ꝛ lentes ꝛ caules ꝛ triticuꝫ coctum ꝛ panis aḡimus ꝛ vinū grossum dulce: ꝛ tota dieta dicta supius in apatibus melancolicis. Caueat etiam a nimia ambulatione ꝛ statione sup pedes suos. Et sit cōtentus cibis subtilibus pauci nutrimēti sanguinē subtilē ḡnantibus: sicut carnes pulloꝝ ꝛ columboꝝ iuuenum ꝛ hedoꝝ: ꝛ olera subtilia ꝛ vitella ouoꝝ sorbilia: ꝛ vinuꝫ album subtile: sunt bona panis bene ꝓparatus.

¶ Scda ītētio cōplet cū flōmia ꝛ pillis maioribus de hermodactilis ꝛ yera rufa. epithimo polipodio ꝛ lapide laqueli ꝛ uomitu semel in hebdomada: ꝛ usu trifere minoris.

¶ Sed 3ª res cōplet ponendo stiptica desiccantia ꝛ resoluentia fortiter super totum pedē ꝛ tybiam. Et utak ligatura cuꝫ istis ab inferiori parte ad supiorē ut fuit dictum supius de apostematibus flegmaticis ꝛ eyragra: ad que ꝓo huius negocio est recurrēdum. Et ad hoc ordinant tres aut quatuor forme auxilioꝝ. ¶ Primū est lauamentum cōmunitatis cum aqua fabaroꝝ ꝛ chimolee ꝛ aceto. ¶ Secundum est epithima Raſ. cum aqua cinerū de coctionis seminis caulium sticados arabici lupinorum fenugreci nitri ꝛ stercoris capr̄ini. ¶ Tertiuꝫ est eiusclez cum mirra aloe acatia ypoquistidos alumine dissolutis cum aceto. ¶ Quartū est Theodorici ꝓpium q̄ materia est magis flegmatica ꝛ uentosa. Qō. ℈. radicis affodilloꝝ ebuloꝝ filicis folia sambuci paritarie caulium rubeoꝝ coctoꝝ cū vino ꝛ aqua marina pistata ꝛ icorporata cū fece vini erūt meliora. Et si cū istis fieret stuffa nō minus ualeret. ¶ Si aūt adesset inflāmatio ꝛ uesicatio cū dolore: ut ꝓtingit in uena meden. Jubet Aui. emplastra re cū succis frigidis notis: ꝛ duobus sandalis ꝓsilio aloe mirra ꝛ camphora. Et si nō ualent aliquid ꝛ fueris cum instātia regsitus scinde carnem circa plicaturā genu ubi apparet trūcus ꝛ radix oium uaricarū uel sine incisione cōprehēdat uena cum vncino in duobꝰ locis distātibus per duos aut tres digitos: ꝛ liga fortiter cuꝫ bono filo de serico: deide discarnādo eleua ꝛ scinde qō est in medio. Cōsequenter solue ligaturā factā uersus partez inferiorem ipsius uaricis: ꝛ ducendo sanguinē supius cū manibus ipm quātuꝫ est possibile extrahe: ꝛ post caput uene supioris ꝛ totum vulnus cum ferro calido: aut cum arsenico cauterīça: ꝛ mūdificādo firmiter ꝙsolida. Et si aliqd de illo sanguine remāserit cum medicaminibꝰ dictis tuo posse ꝙsume ꝛ desicca. ¶ Nonnulli vō ut Albuc. talem opationem ꝓcipiūt cum ferro ꝑm duos modos. vnus eorum. ut secādo sanguis niger exhak. Alter vō ut uena cū sanguine euellatur: sectio fit ꝙ ligata coxa usq̄ ad genu cuꝫ bona vitta: uena in duobus aut tribus locis secetur ꝛ aperiak: deinde cōprimēdo ꝛ ducēdo sanguinem usq̄ ad loca aperta: put erit possibile extrahatur. Et tale regimen postea infirmo ꝓcipiak ut in posteruꝫ non ledak. Eleuak ꝛ euellit seu eradicat tota uena incidēdo cutem indirecto uaricarum in tot ꝛ talibꝰ locis ꝙ absq̄ hoc ꝙ uena aperiak cum vncinis cōprehendatur ꝛ trahak quo usq̄ euellatur a parte superiori ꝛ inferiori. Et post vulnus cuꝫ lana infusa in oleo ꝛ vino curet donec sanetur. Primus modus mihi videtur securior. Gal. ꝓcipit eū facere in timporibꝰ ꝓo reumate calido oculoꝝ. 13° terrados subdit. Etenim uarices curamus ita vinculum ut supⁿ in timporibꝰ inittētes pus: ꝛ ita abscindere qō medium. Et Haliab. in sermone nono scde partis lib. regalis dispositionis ipsum approbat ꝛ ponit. De podagra ꝛ

dolore iuncturarum dicetur in 6°. in quo ponentur passiones que proprie non sunt apostemata: nec vulnera: nec ossium passiones.

Tractatus. III.

Et est de vulneribus. Cuius sunt due doctrine.

¶ Doctria p^a est de vl'neribꝰ put ifūt i mēbris simplicibꝰ.

¶ Doctrina 2^a in spāli put insunt mēbris cōpositis.

Prima doctrina

quinque habet capitula.

¶ De vulneribꝰ z solonibus ꝓtinuitatis ulr. Cap. I.

Ulnus est solo ꝓtinuitatis recēs sanguinolēta sine putre factiōe in ptibꝰ mollibꝰ facta. Solo enim ꝓtinuitatis ponit ibi pro gñe in primo de egritudie z finthomate. que est cois egritudo simplicibus z cōpositis ptículis: magis tñ ꝑprie simplicibꝰ ineſt q̄z cōpositis ꝑm Aueſ. in 2° z 3° colliget. z cū in eis ueriꝰ ꝓtinuitatis rō saluet. Reliqua ponunt pro dicta: recēs videlz sanguinolentū: sine putrefactione ad diam ulceris: qđ est cū putrefactione. In ptibus mollibꝰ ponit ad diam fracturarū que in mēbris duris ꝓtingūt. ¶ Unde ꝑm hāc gñalem diuisionē particularū Joānitius dicebat q̄ cyrurgia erat duplex: aut in carne: aut in osse. Intellexit enīz carnē pro musculis neruis z uenis que sub mollibꝰ z mediocribꝰ ptículis cōprehēdebat Cōmētator nouꝰ in 3° tegni. ¶ Solo cōtinuitatis multas hēt spēs in. 2. sen ꝑmi canonis Aui. vulnus ulcus aptura pūctura incisio euulsio fractura: z illud genus. Quoꝝ descriptiōes z dicte in suis locis dicentur. Nec de dissonātia noīum est curādū dum solū res itelligant. vnū ꝓ reliq̄ sepe tñ ponit iuenio. Ulnus enī z ulcus in greca translatione idem sunt. In arabica vō differūt. Et pro certo greca trāslatio melius dixit: q: vulnez siue ulcerū ꝑm Gal. 4° terrap. due erāt dicte maxime: soluz videlz fine causa ꝑsente z assoctatū cū causa operāte. Ulnus aūt z plagā idem reputat Halīab. ꝑmone 6° dispōnis regalis. ¶ Spēs solonis ꝓtinuitatis suas sumit per dias potissime a tribꝰ. ꝑmo a natura ptículariū in quibꝰ fiūt: z ita dicimus in 3° tegni. q̄ quedā fiūt in ptibꝰ cōsilibus z omiomeris: quedā in organicis. Et que i cōsilibus: quedā in ptibus mollibꝰ: quedā in duris: quedā in mediocribꝰ. Et que in mollibus: quedā in carne: quedā in pinguedie. Que vō in duris: quedaz in sba ossis: quedā in iunctura. Et que in mediocribꝰ: quedā in neruis z ligamētis: quedā in arterijs z uenis. Que aūt i organicis: quedā in ꝑncipalibus ut corde epate z cerebro: quedā in seruiētibꝰ ꝑncipalibꝰ ut trachea arteria meri uesica zc̄. Quedā in nō seruiētibꝰ eis ut auricula oculus zc̄.

¶ Albuc. vō dicit q̄ vulnera ꝑm loca distinguunt: q̄ quedā fiunt in capite: quedā in collo pectore uentre zc̄. Et ꝑm res a qbꝰ fiunt ut dicet statiz. ¶ Scda dia sumit ab eē solonis in 3° terrap. q̄ quedā est simplex: quedam cōposita. Simplex in qua nō est aliqua dispō cōplicata. Cōposita in qua est duaꝝ: aut plurū cōplicatio dispōnū inquā nō hītiuz rōnez ut cause opantes maxime vulnꝰ. sed fine quibꝰ nō obtinēt sanationē in 4° terrap. z sequēti capło. Et magis de vulneribus dicet infra. ¶ Tertia differētia sumit a ꝓꝑijs differentijs ipsius solutionis in tertio eiusdez: ut a magnitudine z puitate equalitate z inequalitate ꝓfunditate z supficie totalitate: z ꝑm partē rectitudine z obligtate: z id genus. ¶ A talibus aūt differentijs sumunt iudicia z intētiones curatiue z auxilia: z modus cuz quibꝰ cōplent. Unde Gal. 3° terrap. q̄ ultra indicationes ꝑmas que nō sunt partes artis rōne digne cum idiotis exiſtunt note: oportet cōsiderare super indicationes particulares z substantiā z vniuscuiusq̄ particularū actum utilitatē atq̄ positione: ex quibus ꝓcedēs medicus nō potētem sanare ꝑsciet: z pro potēte suscipere sanitatē de auxilioꝝ inuentione ꝓsiderabit.

Cause liz ꝑm Gal. in 2° de egritudine z finthomate. ulr cause oiuz solonum ꝓtinuitatis sunt hec quidem que extrorsum ꝓcedunt. Alie vō ex ipso corpe. Nihilominus cause vulnerum recentium inquātuz vulnera sunt quecūq̄z extrorsuz ꝑforare: aut cessare apta nata sunt. Et has specificauit Halīab. sermone 4° dispōnis regalis dum dixit. qñ cause he aut a corporibus fiunt in animatis ut ense iaculo lapide z simili. aut ab aiatis ut uenenoso punctura atq̄ ferarū morsus. ¶ Ex quibus sumit alia differētia vulnerū q̄ quedā sunt incisiones. que dā ꝓtusiones. quedā vō morsure. A qua etiā sumit curationis indicatio: per accidens tñ: quia ꝓbatum est quarto terrap. q̄ a dispōne sumitur indicatio. a causa vō ꝑmitiua tanq̄ a non ente z tēpore significatio.

Signa vulnerum sensus z presentia demonstrat singularis. ¶ Quia iudicia vulneruz z solutionum ꝓtinuitatis habenť per sciam substātie z actꝰ. Et utilitatis particularum z esse dispōnum ut superius est allegatum pro tāto indicat Gal. in 4° terrap. q̄ vulnꝰ z solones ꝓtinuitatis magne z fortes nō modicum hñt periculū: fiūt enim fortes triplr. Uel ꝑpter ꝑncipalitatē patiētis partis. Uel ꝑpter malā morigerationē. Uel pro pter magnitudinez dispōnis: ꝑpter qđ z percussionum quecūq̄z in capite intra thoracem z uētrem appreheđūt non paruuz inferūt periculum: z maxime qñ simul percutiť quid interioꝝ. ¶ Sed z qñ male morigerate cito fiunt oēs que in articulis percussiones fiūt fere oēs: ubi enim sunt tenantes. Et nerui z in carne z ossuose regiones periculum est: z dolere z vigilare z spasmari z decipere. Et cum hīs quecūq̄z magna fiunt vulnera q̄ futura indigeāt. ut supple que fiunt per totalem transuersuz musculoꝝ ꝑncipaliū. Et que magnas uenas z arterias: z neruos atq̄ medullas ꝓcutiunt maximū inferūt periculū. Primū cōsulit Gal. ex illo. 6. affōꝝ. uesicā decisam aut cerebꝝ: aut cor: aut dyafragma: aut aliq̄d intestinorum subtiliū: aut epar: aut uētrem mortale. Secūduz ex illis aforismis. 5. Quibuscūq̄z ydemate ideſt tumores in vulneribus apparent non spasmantur. Et si in vulneribus magnis z fortibus ydema non appareat hoc magnū maluz. Et uocabat ulcera maligna: ut ipsemet Gal. exponit in cōmēto. vulnera que ꝑm capita uel fines musculorum: z maxime neruosorum fiunt.

¶ Juxta qđ aduertēdū q̄ per periculum intelligiť mors totalis corporis: aut particularis mēbri que est priuatio vite aut malefactio seu mēbri iporētia ppetua: z ico: rigibilis que est ꝑuatio motꝰ z sensus: z ꝑprie opatiōis iporum. Postq̄z mēbrū nō dī mēbrū: neq̄ pars corpis ꝑpe sed denoiatiue z equoce uelut lapideus oculus aut ereus. 2° de aia. z 4° meteoroꝝ. Et istud est multuz necessarium cyrurgico disponēti in cura de vulneratis: scire videlz que vulnera sunt mortalia: z que malefica.

¶ Pro qbus est sciēdū ꝑm intētionez Gal. in 6° affōꝝ. in cōmento uesicā decisam. q̄ vulnera: quedā sunt mortalia ualde z necessario: quedā nō necessario: sed utplurimū. Et per oppositū: quedā sanabilia omnino: quedam utplurimū. ¶ Mortalia necessario sunt vulnera substātie cordis que interficiūt statim: ꝑcepto enim nature mādatur totꝰ sanguis ad cor: ex quo fit emorrosagia resolutio apostema: z oppilatio ꝓhibens delegare vitā ad vniuersum corpus. Cor vō diu nō pōt pati solutionē ꝓtinuitatis nec aꝑata durante vita. ut ponit Aui. ¶ Amplius mortalia necessario sunt vulnera magna z penetrātia subtātiam cerebri z epatis dyafragmatis: stomaci intestinorū graciliū renum trachee arterie meri pulmonis z splenis chistis fellis z omniū aliorū membroꝝ principaliumz z seruiētium membris ꝑncipalibus seruitute necessaria ad vitam. Et causa est: quia de ipsis nulli sanantur ut rationabitur. ¶ Consequenter vulnera mortalia non necessario: sed utplurimū sunt vulnera parua z supficialia

predictorum membrorum ⁊ penetrantia ad regionem ipor ⁊ capitū musculor. Et causa est q: si bñ nō tractent de ipsis contingit mors. si vo bñ sanari: sicut ego vidi de parte posteriori cerebri: de qua exiuit parū de sba cerebri: qō fuit cognitum per lesionē ⁊ memoriam quā post curā recupauit. Non tñ dico q̄ viueret si exiret tota vna cellula: ut de illo cellario narrat Theodoricus. Nec Bal. dicit de illis duobus quos vidit plagatos sanari in samaria viuēte magistro suo pelope q̄ exiuerat sba cerebri: sz solū plagatū fuerat cerebrū. Neq; de illo quez ipse vidit sanatū in smirnis. ut narrat in 8° de util'. dicens q̄ exiuit sba cerebri. Sed in altero uētriculor geminatorū fuisse vulneratū. Et cū hoc uolūtate dei curat⁹ putabat. Si eni ambobus fuisset plagat⁹ pauco tpe durasset. ut dixit ex q̄ cōcludit gemiatiōis aliq̄rū organor utilitatē ut supi⁹ in anothomia fuit dictum. Et tam de isto q̄z de istis sanatio rara raror ualde fiunt ut in pallegato dicit cōmento.

¶ Causa quare vulnus cerebri ⁊ pāniculor ei⁹ sunt mortalia mō dicto: est q: ad lesionē cerebri: sequit lesio thoracis ⁊ mēbror respiratiuor ex qua eucrasia corrūpit cordis in qua ex necessitate sequit aial totuz perire. ut 5° de interiorib⁹. ait Bal. ¶ De epate etiā vidi vulnera pua circa lūbos sanari: nō tñ pfunda: nec cū depditiōe alicutus pticule ipsi⁹: sicut idem Bal. testat. Cui⁹ cām reddit ipe in 5° interor. Quia ppter depditionē nutricationis mortificat cor ⁊ perit aial: hoc tñ tpe fit ampliori. ¶ Vulnera dyafragmatis pcipue que in locis fūt neruosis incurabilia sunt q: carēt sanguine: ⁊ cū hoc hñt otinuū motum. Vulnera eni nō curant nisi quiescāt ⁊ labia ojungant. In carnosis tñ pticulis ꝯsolidata sunt multotiens ꝑm ipsūmet Bal. 5° terrap. Vulnera pulmonis q: citissime apant etiā sunt icurabilia utplurimū: eo q: nec ppa vulnerū farmaca tägere pñt ulcus. Et qñ mouet ꝑm respirationes ⁊ agitat ꝑm tusses. ¶ Vulnera etiā trachee arterie magna pcipue in pte cartillaginosa etiā raro curant: q: sunt dura ⁊ otinuū respiramētuz per vulnus hñt. ¶ Vulnera etiā ysophagi magna nō curā tur: q: trāsit⁹ cibi ⁊ pot⁹ impediūt ꝯsolidationē. ¶ Vulnera etiā uenarū organicaz magna nō curant: nisi raro ppter ei⁹ magnā emorroisagiā perit spūs ⁊ vita etiz: q: nō pñt sustinere timore suffocatiōis ligaturā necessariā ad restringēdū emorroisagiā. ¶ Vulnera stōci sūt mortalia mō dicto ⁊ intestinor graciliū pcipue circa ieiunuz ⁊ mīticis renū ⁊ uesice ⁊ cellis: q: sunt neruosa ⁊ exāguia ⁊ est locus ⁊ trāsit⁹ malignarū humiditatū: ⁊ eor fuitus otinue vite est necessari⁹: ⁊ cū h̄ medicamia quenienter nō pñt applicari. ¶ Vulnera splenis ēt cū hēat officiuz toti nēciuz cū sit alterū epar: ut dixerūt multi: sunt piculosa. Sed nō sunt ita periculosa: ut aliorum membroruz. ¶ Vulnera ēt penetrātia ad itrīseca mēbrorū iudicant mortalia: utplurimum pro tanto: quia aer qui ingredit ad ea sine alteratione offendit intrinseca mēbra. Etiam quia per ea inspiratur spiritus ⁊ offenditur ⁊ debilitatur virtus. ⁊ cum hoc nō possunt bene mūdificari. Et finaliter pariunt fistulas: ⁊ empimata cum quib⁹ moriuntur.

¶ Signa vulnerationis istor membrorum: ⁊ multa que omittunt rōne breuitatis dicent inferius in suis locis.

¶ Amplius vulnus ⁊ pūcture que fiunt in capitib⁹ musculor: ubi sunt nerui satis denudati ⁊ chorde ⁊ ligamēta ad tres digitos ppe iūcturā ⁊ timpora sunt mortalia utplurimū in 3° tegni. ¶ Nerui vo ⁊ tenātos pūctura parata est uocare spasmos: ppter plurimū sensuz quē referunt ad cerebrū. Et per ꝯs mortē. Et causa est nocumētū qō uenit a cerebro mēbris respiratiuis ut supius est dictuz. Et propter hoc dicebat Hyppo. in 5° affor. In vulnere spasmus supueniēs mortale. Nō necessario: sed utplimū ingt Bal. in cōmento. ¶ Mēbra pticularia iudicantur mortalie: qñ pncipales uene ⁊ arterie ⁊ ossa per vnde vitificabant ⁊ nutriebant ⁊ sustētabant penit⁹ sunt icise ⁊ destructe: ⁊ incipiūt nigrescere mollificari ⁊ cadaverari ad modū estiomeni ut in icisione brachior ⁊ tybiarum. ¶ Mēbra etiā iudicant malefica: ⁊ ipotentia ppetue qñ nerui chorde ⁊ ligamēta que regebāt ea fūt abscissa: ⁊ penit⁹ destructa ⁊ pdūt icōtinēti opationē suā ⁊ icipiūt arefieri ⁊ deficcari. ¶ Vulnera vo sanabilia oino sunt que sunt in euchimis corpib⁹: ⁊ in locis carnosis paucorum neruor ⁊ uenarū nō magne capacitatis neq; pfūditatis. Et causa est: q: ad ea nō debet sequi febris: neq; mala accidētia dūtaxat q̄ bñ regant. Et ideo est bonum q̄ in dispōnibus taliuz: tu dicas hoc: ⁊ etiam dūtaxat q̄ aliud nō supueniat qō de psenti nō apparet: neq; regulariter uenire ꝯsueuit. ¶ Vulnera sanabilia utplurimū que cum quadam differētia dicta sunt mortalia utplurimū. Et iō indifferētia ⁊ media: ⁊ ꝑm tertiū significatuz neutra sunt vulnera in capitib⁹ musculor: ⁊ cranei ⁊ thoracis ⁊ uentris. ¶ Et causa est quia si tractātur bene ⁊ artificialiter ⁊ adhibeatur bona diligentia ⁊ infirmus sit obediēs. Et habeat que necessaria sunt ab extra possunt curari. si vo non interficere. Et ideo in dispositionibus talium de h̄ caute oportet facere mentionem. Attēde tamē in tua depositione q̄ tu de videndo vulneratuz ⁊ ipsa vulnera habeas preceptuz de curia: ⁊ quomō nominēs vulnera: ⁊ loca vulneruz: ⁊ reddas causam tue depositionis. Nō fis tamē rogo te in iudicādo ⁊ deponendo uelox ⁊ subitus: sed deliberatus ⁊ previsus. Scriptū enim est a patre nostro Hyppo. Judiciū difficile. Et lz ut infra dicek de vulnere capitis: terminus ultimus vulneruz sit quadraginta dierū: ꝑmus infra septem: medius ad nouez iuxta formā acutor morbor. Nihilominus in suspectis vulneribus expectāda est ad deponēdum ⁊ iudicādum dies septima: eo quia cōmuniter infra tale tempus cōsueuerūt apparere accidentia: ⁊ bona ⁊ mala: sed de febre syncopi alienatione spasmo ⁊ cōsimilibus. Et interim cōsideran de sunt opationes virtutū per pulsuz per urinam per uomitum ⁊ per alia expulsa. Cōsiderādus etiā est appetit⁹ ⁊ tolerātia ⁊ aspectus vulnerati ⁊ cōsimilia. Et ꝑm q̄ inuenies iuxta doctrinā Hyppo. ⁊ Bal. in pnosticis cōpares roborem virtutis ⁊ egritudinis. Et de hoc facias nisi capitulum: ⁊ clauem totius pronosticationis. Judicū mortuorum ⁊ saluandor cum quo iudices ⁊ deponas.

¶ Nec valet si diceret q̄ non fuisset mortuus cuz toto malo regimine mūdi. si nō fuisset vulneratus: quia nec etiā mortuus: si uoluisset: ⁊ ea que sunt rōnis fecisset. Oportet enim nō solū sēpm pbere: sed ⁊ patiētem. Licet enz de his que fiūt a fortuna sit ars curativa: nō tñ est ars pseruativa in 3° tegni. Natura humana multipl'r est fuanda. Et sic ex se diuersis periculis subiecta: ut in alia dicit facultate. ¶ Est aūt etiā intelligēdū ꝑm Aui. in 4° de extractione sagittarū: q̄ lz vulnera sint mortalia: ppter hoc nō est dimittēdū: quin homo faciat ꝑm rōnem illud qō erit faciēdū: dūtaxat q̄ cyrurgicus sit bñ requisit⁹. ¶ Sz pmittat bona pnosticatio ppter uerba stolidoruz: eo q: multotiens sanant aliqui absq; spe mirabiliter. Et si nos dimitteremus/accideret mors: ⁊ pportionarem ad pauitatem misericordie ⁊ pietatis.

¶ Ulterius scias q̄ vnitio in organicis partibus est iposs/ibilis in 3° tegni. Et causa est: q: incisuis oino poris per vnde ueniebat nutrimētū ⁊ vita ⁊ sensus ipsi mēbro organico ꝑm nouuz Cōmētatorem supra tegni incontinēti expirant spūs ⁊ virtutes ppter magnā subtilitatē quā habēt qō non ptingit in aialibus imptectis ⁊ plantis nō ppter repugnantiā medicaminū. ut dicebat Haliab. in cōmento. ¶ Preterea vnitio possibilis est in carne ꝑm intētionē ꝑmā. In osse vo ꝑm itētionē scōaz. Vocat aūt ꝑma intētio qñ ꝯiunguntur diuisa sine medio etherogeneo: sed cum rore nutrimentali qui per modicā ꝯsuetudinem fit caro consimilie: ⁊ vniformis priori.

¶ Scōa intentio uocat qñ ꝯiungunt diuisa per medium

etherogeneum: sicut erarius ꝓsolidat plumbum. ut dicit ꝓdictus Cōmētator. Et istud medium dicit porus sarcoydes: qō sit ex humore magis grosso q̄z carnis: z minꝰ grosso q̄z ossis. Et causa quare os nō ꝓsolidat ꝑm intentionem ꝑmā est duricies ipsius: ut ponit Gal. in textu. q: sola humida vniunt ꝑma vnione: z debilitas v̄tutis nutritiue alteratiue cum sit ꝓticule frigide. ut dicit Cōmentator nouus supdictus. Nō carētia māe spermatice: ut dicebat Haliab. q: ossa semp hñt nutrimētum spmaticum per ꝙuersionē supple z assimilationē. ¶ De neruis z uenis dicit Aui. aucte Gal. in 5° terrapen. q: se hñt medio mō: ꝑm q: ipa sunt mediocria inter duritiē z mollitiem. Uñ incarnank q̄n sectio est parua z corpus est humidū: z nō incarnank in diuersificato ab eo. Unde Gal. ubi supra. videt aūt experiētia attestari rōni. In infantibꝰ aūt z mulieribꝰ vidi ꝓsolidari arteriā ꝓpter humiditatē z mollitiē corporū. Et in vno iuuene breuez hñte diuisionem. Et hoc ꝓfirmak aucte Hyppo. in 6° aforismoꝝ cum dicit fuerit os: aut cartilago: aut maxille tenues: aut pectus: nec crescit neq; conglutinak. Neq; ualet instantia de osse pueri q: est possibile cōsolidare: ut ponit Gal. in 3° tegni. q: mollitiē habet z v̄tutis fortitudinē ꝓpter ꝑpinquitatē natiuitatis. ¶ Nec de dentibꝰ q: generank z nō solum in pueritia: sed in aliꝭ etatibꝰ: q: nō generā̄tur ex materia ordinata: sed ex superfluitate nō a virtute ꝑma informatiua: sed nutritiua inducēte actum ḡnatiue. ut dicebat Albertꝰ bonon. in lectura aforismoꝝ. ¶ Ultimo iudicat Hyppo. in 6° affōꝝ. q: ydropicis que i corpore fiūt ulcera nō facile sanank. Uñ Aui. z solutio quidem ꝓtinuitatis z ulceratio z hīs similia: cū in mēbro fuerint bone cōplexionis cito sanank. Et cū fuerint in mēbro male cōplexionis lōgo resistūt tpe: z quāto plus cuz in corpibus cōtingunt eoꝝ que patiunk ydropisim z cōstructionis malitiā z lepram. ¶ Ꝑ. in 5° affōꝝ. ulceribꝰ frigidū mordax cutē indurat dolorez sine sanie facit z rigores z passiones inducit. Judicak q: solones magne male curate: maxime ex iunctura inducūt maciē in ꝓticula sequēte. ¶ Et hoc est ꝓp oppilonē z virtutis debilitatem. ut dictū est: z dicek. ¶ Multa alia iudicia opꝰ ut seruentur in capꝭ singularibꝰ: z in tractatu ulcerū in quibꝰ cōmunicāt ulcera z vulnera. ut dicek infra iussu dei z̄c.

Curatio Intētio cois omni solutioni ꝓtinuitatis est vnitio ut in 3° tegni. z est indicatio ꝑma omnibus nota abesse egritudinis que precipit abȝcere contrarium per suum contrarium sumpta.

¶ Que gdē intētio generalis z ꝑma ꝓficit a duobus a nā tanq̄z a ꝓncipali agente operāte cum suis v̄tutibus: z nutrimēto cōueniēti a medico tanq̄z ministro operāti cum quatuor intentionibus ad inuicem subalternatis.

¶ Prima ꝓcipit remouere exnea: si qua sint iter distincta.

¶ Seōa adducere ad inuicem ptes distinctas distantes.

¶ Tertia conseruare partes replasmatas: z ad inuicem in vnum adductas. ¶ Quarta custodire z ꝑseruare membri sbam. ¶ Sed quinta docet corrigere accidentia.

¶ De ꝑma intētione que est remouere extranea.

Primum cōplek si solutio nō est apta z aliq̄d exneū fuerit inter ptes: utputa squamula ossis sepata pūgens aut aliq̄d infixū ut sagitta seu aliꝺ exneū ut spia q: apiak: z si est apta sufficiēter q: remouetur z exhak leuiter z absq; dolore cū digitis: aut picecarolis: aut tenaculis: aut cū aliquo igenio p teip̄m inuēto

¶ De igenio exctionis sagittarū z alioꝝ infixoꝝ.

Extrahuntur entz infixa per inuētionē ingenioꝝ. ¶ Et modus iuenendi habek per ꝙsiderationē nature: z diūsitatē infixoꝝ: z per ꝙsiderationē nature z diūsitatē mēbrorū. Ex quibꝰ duobꝰ exhik tertium. s. modus exhēdi z instroꝝ inuētio z diuersitas infixoꝝ: lz sit infinita z certis lris nequeat scribi. Et pp hoc est ꝙsillū q: examinenk formę pectorū ab inimicis. Nihilominus Aui. sub diuisiōe octuplici ea cō prehēdē conak: de qbus accipio gra breuitatis cōmunio res. Infixoꝝ quedā sunt ferrea: quedā spinosa: quedā ossea aūt alterius nature. Itē quedā plana: quedā barbulata. ¶ Ꝑ. quedā hñt doleā in qua itrat lignū: quedā clauum qō itrat lignū. Amplius quedā sunt uenenosa: quedā nō uenenosa. ¶ Diūsitas mēbroꝝ habek per anothomiā: q: quedā sunt ꝓncipalia: quedam nō ꝓncipalia. Et quedā carnosa in qbꝰ debilr iūgunk: quedā ossosa in quibꝰ firmiter adheret infixū. ¶ Ꝑ. quedā sunt apparentia in qbꝰ parū ꝓfundak infixū. Quedā sunt ꝓfunda: in qbus submergik infixū. imo aliquotiēs tñ ꝓfundak q: uenit ad partē oppositā. ¶ Instra que ab hīs inueniunk: lz sint multa: octo tñ apud me sunt magis coia. ¶ Primum sunt tenacule Aui. z sunt semilunares dentate. 2^m est tenacule Albu. z sunt ad modū rostri auis dētate. 3^am tenacule canulose ꝓ sagittis barbulatis. 4^m est terebella reuersata ad capitēdā cānā ferri. 5^m tñ est terebella directa ad ampliādū ossa. 6^m sunt incisoria ad ampliādū carnez ut facilꝰ infixa exhank. 7^m impellētia cōcaua z surda. 8^m est balista. ¶ Modus aūt operādi qui a ꝑdictis oritur est talis. Qz si infixū in ꝑmo occursu nō pōt salubriter exhi debet dimitti usq; quo caro marcescat z putrefiat. Et tunc eū circūuoluēdo z mouēdo illuc istuc leuius exhek Nō obstāte dicto Henrici: qui ꝑcipit q: statim exhātur: q: ita uolunt Aui. z Albuc. z Brunus. deide vulnus debet ꝓcurari ut alia vulnera: nisi q: sanguis alteratꝰ ab infixo debet expelli ut vulnus a putrefactiōe securek: z debet ifundi cū oleo calo: maxime si dubitak de dolore. Si aūt fuerit toxicatū ꝓcurek ut morsure uenenatoruz. Et si nō pōt leuiter ꝑ modū dictū hēri de armato patiēte z ꝑparatis ꝑparādis: z facta ꝓnostication: si est necesse iuxta formā datam capiak cuz tenaculis cōmunibus circūuoluēdo z trahak. Et si ille nō ualent capiank alie fortiores. Et si sunt barbulate apprehēdantur barbule cum canulatis. Si lignum exiuit de dolia cum terebello reuersato imisso in dolia extrahak. Et si aliter non possunt exhi elargek foramen carnis si est possibile cum rasorio z ossis cum terebellis directis: aut cum trepanis: z ut dictuz est exhak. Et si hoc nō ualet ligek balista cum tenaculis: z patiēte bene firmato dispek balista z extrahek. Si aūt sagitta est inuersa z nō pōt exhi per ptē per quā intrauit impellak cū impellētibus ꝙcaute: aut surdis ad partē oppositā. Et si cōmode pōt fieri per illā ptem exhak. Si vō nō est possibile dimittak quousq; nā eam exhat aut manifestet. ¶ Albu. vō narrat multos in qbꝰ sagitte diu steterūt occulte: qui cū eis vixerūt lōgo tpe absq; nocumēto: z in aliquibus aliqne fuerunt per nām manifestate z excte z sanati fuerūt. ¶ De istis incantationibꝰ z ꝓriꝭ nicodemi que ponit Theodoricus z Gilbertus non curo. ¶ De medicinis exhētibus infixa opatus suz in spinis z arestis z lapidibus ac vitris: z in ossium frustulis. ¶ Et inueni ꝓpriū medicamē sumptū ab Aui. qō. ℈. fermēti mellis: aut sordicie alueoꝝ. aīi. lb. ℈. visci q̄rtā. j. armoniaci. quartā. ℈. olei. q̄rtā. j. fiat emplm. z desup apponak. ¶ Rogerius asserit ꝓbatū q: radix arūdinis trita cum melle apposita sup fixum ip̄m exhit sine dolore. ¶ Plura alia in antidotis ponunt: z ita cōplek ꝑmum.

¶ De 2ª itētione que est remouere partes distātes.

Secundū cōplek cū manibꝰ trahēdo z ꝓtūgendo ptes distātes z mēbrū idoloroso quo poterit plasmādo ut infertus in speciali dicetur.

¶ De 3ª itētione que est ꝙfuare in vnū ptes replasmatas.

Tertiuz cōplek cum bona z decenti ligatura z situatione debita z futura si est necesse.

¶ De modo z qualitate ligandi.

Circa quem est sciēdū q: ꝑm itētionē Aui. in 4° tripx est ligatura. incarnatiua expulsiua z retētiua. ¶ Ligatura incarnatiua competit

vulneribus recētibus ⁊ fracturis:⁊ fit cum binda a duo bus capitibus plicata ligata usq; ad mediū inciptēdo ab oppoſita pte loci ſoluti ducēdo vnū caput ꝑſus ptē ſupt/ orē mēbri:⁊ aliud ꝑſus ptē inferiorē capiēdo de ptib⁹ ad iacētib⁹ quātū videbit expedire ſtringēdo plus ſup locū leſuꝫ q̄ꝫ in ptib⁹ adiacētib⁹. Laueat tñ animia ſtrictura: ⁊ nimia laxatione. ¶ Termin⁹ ſit bona ifirmi tolerātia. Capita autē binde ſuank. Et ſi neceſſe ſint plures binde ponank.⁊ per eundē modū uoluank:per iſtū aūt modū ligādi vnū labiū cū alio ꝯungit ⁊ apatio ꝓhibet.ut 6° terrap. ꝓbat. ¶ Nōnulli ꝙ adaptāt pānū duplicatū ⁊ ſtri/ gēdo ſuūt eū ſupra locū ſolutū. ¶ Ligatura expulſiua cō petit ulcerib⁹ ⁊ cauernis ad expellēdū mām de fundo:⁊ ad defendēdū q altera mā nō uentat in loco:⁊ fit cū bin da ab vno capite plicata. Incipiēdo a pte iferiori ipſius mēbri ibi forti⁹ ſtringēdo:deide reuoluēdo ꝓcedit uſq; ad ptē ſuperiorē. Dico aūt ſuptiorē ptē.ut Gal.5° terrap. eaꝫ que eſt ꝑſus co: ſiue epar a quib⁹ oꝛtunt oia mēbra. Ego aūt talē bindā in mēbris iequalib⁹ uelut ſunt tybie adapto ſcindēdo eā ab vna pte de palmo in palmū ⁊ ſu/ endo ⁊ eā pſilādo rigide a pte arcuata ⁊ incīſa laxe a pte doꝛſi ⁊ nō icīſa:⁊ ligando ptē largā doꝛſalē teneo uerſus groſſum mēbri partē curuā icīſam ꝑſus ptē gracliꝛez. Quot aūt bona fecit mihi iſta ligatura in ulcerib⁹ uaricī bus:⁊ in flegmonib⁹ tybiarū nouit de⁹. ¶ Ligatura re tinēs medicamia cōpetit mēbris in q̄b⁹ nō pōt fieri ſtri/ ctura:neq; alia ligatura:ut in collo ⁊ in uētre ⁊ in oibus apatib⁹ ⁊ diſpoſitionib⁹ doloroſis:⁊ fit cū binda vni⁹ ca pitis:aut multorū capitū ſiue brachioꝛ icipiēdo ſup locū leſum ligādo in oppoſito eiuſdē. ¶ Modus diſligādi ſit ſuauis:⁊ indoloroſus:⁊ ſi ligamēta nimis ſe teneāt tñ madefiant cū ꝙno uſquequo ſeparenk. ¶ Inſup vult Gal. q̄ binde fiāt de pāno mundo late ⁊ longe ꝑm nām pticularū:ut que ligāt humerum in latitudine ſex habe/ re debēt digitos tranſuerſales. Que coꝛā q̄nque. que ty bia q̄tuoꝛ. que brachiū tres. que digitū vnū:longitudo ſit ꝑm reuolutionū neceſſitatē. Jn hoc enī multū facit inge niū medici:qđ artē adiuuat ⁊ naturam operantem.ut di cit Damaſcenus. Et ſcientia plaſmationis mēbroꝝ:⁊ hoc eſt qđ dicebat Gal.in 4° terrapē. ligare enim ulce/ ratam particulam non cōtingit bene aliquem abſq; hoc q̄ ſumat indicationem a plaſmatione particularum.

¶ De modo ⁊ qualitate ſuendi.

Circa quē eſt ſciēdū q̄ ſutura eſt trip⁷. icarnatiua:re tētiua ſanguinis:ſuatiua labioꝛū ad tempus. ¶ Sutura icarnatiua que cōpetit in oib⁹ vulneriб⁹ elō gatorū labioꝛ:ſi ꝑñt approximari in quib⁹ nō ſufficit ſo la ligatura que nulla ꝑñt extranea inter labia:⁊ ſunt recē tia uel antiq̄ renouata per ſcarificationē ⁊ pellis remotio nez.ut dicit Haliab. q̄ fit q̄ntupl'r. vno modo cū filo forti eq̄li ⁊ plano ut ſericīno. Jn coīb⁹ vulneribus. ꝑmū pūctū ponēdo in medio vulneris:⁊ aliū in medio ſpatio cuiuſ cūq; lateris:⁊ ita ꝓcedēdo in ſpatijs iter duo pūcta faci/ endo pūctū quouſq; ſutū ſit cōueniēter. Qđ erit q̄n iter duo pūcta ſpatiū vni⁹ trāſuerſalis digiti remanebit. Acꝰ ſint longe plane ⁊ linite in cuſpide triangulate in cauda ꝓpter locare filū ut nō impediat tranſitū cauate. Canula hebeat feneſtrata cuꝫ qua appodiet altera pars labij ut nō uageť in imittēdo acū:⁊ ut per feneſtrā poſſit videri q̄n trāſiuerit acus:⁊ tūc trahak acus ⁊ filū appodiādo la/ biū iuxta filū cū taſta:ut trahēdo filū labiū nō ſequak. Et ligek ꝑ° cū duab⁹ ꝛuolutionib⁹.⁊ 2ª cuꝫ vna:deinde filū ſcindak remote aliquātulū a nodo. ¶ 2° mō fit ſutura in carnatiua cū acub⁹:aut cū aſta plume introducta cū acu in vulneriб⁹ magnis ꝓfundis:quoꝛ labia ſunt multum ſepata. Acus ifilak ifilatas tot quot ſunt neče imponēdo eas cū filo reuoluēdo:ſicut factūt mulieres q̄n ſup manī cas acus reſeruāt ifilatas ⁊ remanēt uſq; ad vulneris cō ſolidationē. ¶ 3° mō fit ſutura icarnatiua cū canulis eq̄li bus factis de ſtupis bñ tortis gracilib⁹:nec ut palea lon/ gitudis ut digitoꝛ vncia aut de aſta plume que qdē cō petit in locis q̄n uolum⁹ q̄ ſutura duret lōgo tpe:⁊ fit q̄n mittit acus ifilata per ambo labia:deinde retornak acus per idē foramē uſq; ad hoc q̄ remaneat vna anſa in qua ponit vnū de capitib⁹ canule ⁊ poſtea caude duoꝛ filoꝛ ſtringunk ⁊ ligank ſup capite alio canule: ⁊ ibi ſcindunk capita filoꝛ:⁊ remanet canula uſq; ad pfectā cōſolidati onē. ¶ 4° mō fit ſutura icarnatiua ꝑm Gal. cuꝫ hamis ⁊ debēt eē parui ꝑm mēbrū ab utraq; pte curuati:⁊ ifigēdo in vno labio ducak labiū ad alterū labiū:⁊ in illa ēt figak ut faciūt retōditores pānoꝛ. ¶ 5° mō fit ſutura icarnati/ ua cū pānis:⁊ ꝙenit in locis in q̄b⁹ uolumus q̄ cicatri/ ces nō appareāt ut in facie. Et ſic fit q̄ recipiunt due ſpe cie triāgulate magne ꝑm mēbri quātitatē ⁊ linīunt cuꝫ li nimēto iuiſcatiuo facto de puluē ſan. dra. thuris maſticis ſarcocolle picis farine uolatilis molēdini icoꝛporata cū ouoꝛ albumie:ita q̄ applicet quelibet petia in q̄libet la tere vulneris ꝑm diſtātiā vni⁹ policis. Et poſt q̄ꝫ erunt deſiccate ſuank petie cum ſubtilitate ⁊ adherebunt labia. ¶ Sutura reſtrictiua ſanguis fit cū acubus ⁊ filo ītrādo ⁊ reuoluēdo ſicut ſuunk pelles:⁊ hoc q̄n alie ſuture non ꝑñt fieri ꝓp magnū ſanguis ipetū. Jn vulneriб⁹ uenarū iſta ēt eſt utilis ad ſuendū iteſtina ⁊ pānicłos ⁊ loca car/ ne denudata:ſuſpecta tñ eſt:q: rupto vno puncto cetera relaxank. ¶ Seruatiua ſutura fit ut alie:ſz nō eſt ita ſtri cta:q: nō fit niſi ad manutenēdū labia q̄ſq; vulnus ſit firmatū. Et ꝙenit vulneriб⁹ dilaceratis:⁊ in q̄b⁹ depdi/ ta eſt caro ad app:opinquādū ptes ut citius ꝛſolidēt ⁊ in q̄bus eſt in ꝓceſſu aligd exȳpēdū. ¶ Tēpus remouē di futurā eſt q̄n cōpleuerit finē ſuū. ¶ Modus remouē di eſt q̄ ponak aliqua taſta ſub puncto:⁊ ſupra taſtā ſcin dak filum ⁊ ponendo taſtam ſuper labium:per quod ex trahitur ne dilaceretur extrahendo.

¶ De modo ⁊ qualitate plumaceoloꝛ.

Quia plumaceoli ſiue puluilli factūt ad appodiatio nē ⁊ cōpreſſionē partiū diſſolutarū:⁊ ad con/ fortādū calorē nālem mēbri diſiūcti:⁊ ad ꝓhibēdū ḡue dinē ligamentoꝛ ꝓ tanto de ipſis eſt hic tractandum. ¶ Eſt tñ ſciēdū q̄ q: antiqtus fiebāt de pluma inter pā/ nos ſuta talē aſſumpſerūt denoiationē:q: cuꝫ oportebat eos ſepe renouare erat tediū adiuētū eſt eos facē de ſtu pis canapinis p̄cipue bñ pectinatis ⁊ mūdatis:aliq̄tiēs fiūt de lana ſiue de cotone. Multi vō loco ipoꝛ applicāt pānos ſuaues duplicatos aut triplicatos aut ſpōgiā ad/ aptatā. Et ponunt due uel tres uel plures:ſicut videt ex pedire. ¶ Et aliquotiēs applicank ficci aliquotiēs ma/ defacti ⁊ ifuſi cū albumie ouī uel cū ꝙno uel cū oxicra/ to. Et aliquotiēs cū oleo ꝑm q̄ diſpō regrit: ⁊ ſunt triuꝫ formarum triangulati triplici ꝑm q̄ laudat Aut. ad icar/ nandum vnum in latere cuiuſlibet labij ſupra ipſuꝫ vul nus ſeiungendo. ¶ Sunt etiam rotundi qui ponunt ficci ſuper alios ad cōſeruandum calorem nālem: ⁊ ad imbibendum ſoꝛdem. ¶ Sunt etiam quadrati qui po/ nunt ad ꝓhibendum leſionem ligamentorum.

¶ De modo ⁊ qualitate tētarū ⁊ lichinioꝛ.

Circa quod eſt ſciēdū q̄ tēta ſiue lichinium in ſolis octo ponimus caſibus. ¶ Primo in vulneri bus que uolumus elargare mūdificare:aut aliquid a fū do extrahere:ut ſunt vulnera ꝓfunda que ꝑñt neceſſita/ tem contra aperiēdi:ꝓpter ꝛcorē qui ꝛgregat in fundo ⁊ in ſpatioſitate ſua. ¶ Scō in vulneriб⁹ ꝛcauis in q̄ b⁹ debem⁹ carnē gñare. ¶ 3° in vulneriб⁹ ab aere altera tis que oꝛ mūdificare. ¶ 4° in vulneriб⁹ ꝛtuſis. ¶ 5° in apoſtemoſis. ¶ 6° in moꝛſuis ¶ 7° in vulneribus in quibus circa oſſa eſt operandum. ¶ 8° in vulneribus ulceratis. ¶ Jn oibus aūt alijs vulneribus ſiue tentis ⁊ lichinijs ad ꝛſolidandū intēdimus. ¶ Propter qđ eſt ſciēdū q̄ tēte ⁊ lichinia ſumūt diuerſitatez a fine ꝓ quo

fiũt: q; quedã fiunt ad mũdificãdũ vulnera: ⁊ ista fiũt de carpia suauis pãni p̃cipue ueteri. ¶ Quedã fiũt ad tenẽ dũ apta labia: ⁊ illa fiũt de stupa bñ mũdata: aut de petijs pãni sup̃dicti: aut de bõbace ut faciebat Rasis: aut de cã na eris uel argẽti pforata ut in naribꝫ pp aerẽ. Et in vulneribꝫ pfundis q̃ sanies pse exeat ⁊ nõ icludat. ¶ Que dã fiũt ad amplifãdũ orificiũ vulneris ⁊ illa fiũt de spõgia bñ torta: aut de radice gentiane. Fœa lichinioꝝ debet eẽ equalis: tentarũ ꝙo inequalis ad modũ cauillarum. Et aliquotiens applicantur sicce: aliquotiens intincte in ali quo vnguento: ꝑm q̃ videtur expedire.

¶ Reliqua tangentia p̃dictas opationes igenio opantis relinquam. Nam reprehẽdendus essem si te tua docerẽ in p̃mo ad glauconẽ: ⁊ ita perficitur tertia intentio.

¶ De emplastratione.

Quarta ẽtentio que est custodire mẽbꝛi sbam ⁊ p̃hibere dolorẽ apationẽ ⁊ cetera accidẽtia cõplex emplando ⁊ linẽdo mẽbꝛũ cũ albuminibꝫ ouoꝝ ⁊ rebꝫ fridis. ut dicit Raſ. in p̃mis diebus. ¶ Et post cũ vino grosso stiptico ⁊ cũ aptiõibꝫ ⁊ ꝙ opõnibꝫ ⁊ figura apta ⁊ flõmãdo ⁊ eũando qñ erit necesse: ⁊ cũ bona ⁊ artificiali dieta. Nõ obstat qđ alij dicũt q̃ vulnus in quãtũ vulnus nõ idiget tiſtis: qđ ꝓcedẽdus est in paruis actionibꝫ ⁊ in corpibꝫ eucraticis que ubi sunt querat dñs. In magnis aũt actionibꝫ ⁊ in corpibꝫ cachochimijs ad p̃ seruãdũ accñtia est necciũ p̃dicta ꝙuenienter ordinare: ⁊ ꝫ dicebat. B. in 6° terrapẽ. supponat qs deuenire ad nos pũctꝫ: ⁊ sup. vulneratꝫ ⁊ diſũctꝫ hic hõ. si boni ulceris. i. eucrati fuerit absq; farmaco trãsibit ⁊ nihil patiet prauj. Si vꝝ ulceris p̃ui ul' mali. i. cachochimi fuerit p̃gdẽ debebit: post ꝫ aũt iã pulsabit iflãmabit pticula. In oi autẽ mẽbro carnoso sũt nerui ⁊ uene que pparãt ad ea mala ⁊ iõ Hyp. accñtia dicebat p̃ pnosticoꝝ de meliorib' rebus est uti p̃uisiõe. ¶ De flõmia ⁊ eũone.

De flõmia ꝙsulunt sapientes Raſ. ⁊ Alb. q̃ si sanguis a vulnẽ nõ exiuit sufficienter q̃ fiat flõmia: ⁊ fiat de parte opposita. ¶ Mã purgatio per antiparistasiz in 4° terrap. multũ placuit Hyppo. ¶ De uentre.

Si fuerit ꝙstipatus fiãt suppositoria aut clisteria aut administret aliqđ lenitiuuz de cassiafist. aut de mãna. ¶ De potionibus.

Que ꝙsueuerũt administrari vulneratis: dico q̃ nõ ꝙsueui dare aliquã potionẽ in vulneribꝫ recẽtibus: q; calide sunt ⁊ apitiue ⁊ cõmouẽt sanguinẽ ⁊ ppãrãt vulnus ad apa ⁊ ad fluxũ. In antigs tñ ulceribꝫ infistulatis ⁊ cãceratis necnõ ⁊ in sanguie ꝙgelato in iterioribꝫ: ac in sanie ꝙgregata in pectore ⁊ in glãdulis itrisecis ⁊ crepaturis ut in suis capꝫs dicet: quãdoq; cõcessi. ¶ Antigs tñ ut Rogerius q̃uo: magistri idifferẽter administrabãt potionẽ oibꝫ vulneribꝫ ⁊ fracturis cõpositis exrubea maiori in plus ⁊ ex ꝙsolidis plãtagie tanaceto canabo caulibꝫ rub. herba robti pede colũbino garioſil. ligua canis pimpinella piloſella ⁊ ꝙsilibꝫ. Et exhebãt suc cũ aut decoquebãt ea cũ aq̃ vino ⁊ melle: ⁊ dabãt q̃libet mane q̃tã. ℈. ⁊ desup foliũ inuersuz caulis rubei de mane ⁊ sero ponẽdo ligabãt. Et assueuerũt tales emperici q̃ si potio euomtꝫ malũ signũ est. Et si retinet bonũ. ⁊ si exit talis q̃lis fuit per vulnus: ita iuuet eos deꝰ. Peius est de Theodorico ⁊ Hẽrico qui pigmẽtũ fortissimuz iubẽt dare vulneratis recẽter in capite ⁊ in pectore: nescio vnde uenit ista insania. Scio uere q̃ Bal'. non p̃cipit.

¶ De dieta vulneratoꝝ.

Dieta oium vulneratoꝝ ⁊ dissolutoꝝ in p̃ncipio usq; ad septẽ dies in qbꝰ ꝙsueuerũt eẽ securi a febre ⁊ apate debet eẽ tenuis frida ⁊ sicca p̃cipue si patiens fuerit repletꝰ: iuuenis: ⁊ aer sit calidus. ¶ Subtrahat ğ sibi vinuz p̃cipue purum ⁊ carnes grosse ⁊ ptices grossi panis açimus male coctꝰ caseus ⁊ fructꝰ allea ⁊ cepa sinapis ⁊ oẽs spẽs acute ⁊ oẽs res salite ⁊ aceţose. Et utat pullis p̃dicibꝰ auiculis puis alteratis cũ aq̃ rosata: utat ẽt auenato ordeato amigdalato spinachijs boragibꝰ lactucis plãtagibꝰ brodio simplici aut cõposito cũ ouis. ¶ Potus eiꝰ sit aqua bullita in qua sit infusus panis grossus: aut aqua ordeo: aut aqua cũ modico vino grosso stiptico. parũ cenat. Quiescat a mulieribꝰ summe caueat.

¶ Postq̃z aũt securatꝰ fuerit ab apate ingrossẽt dieta ⁊ redeat ad ꝙsuetudinẽ suã paulatine: utat ğ tũc bono vino bonis carnibꝰ: gallinarũ caponũ ⁊ castratoꝝ: ⁊ oibus bonuz sanguinẽ gñantibꝰ ⁊ reparãtibꝰ näm. ¶ Et q̃ talis dieta sit vulneratis utilis sic ꝓbat. Quia illa dieta est vulneratis utilis que manu tenet vtutem: ⁊ nõ cõmouet febres neq; apata: neq; emoꝛroſagias excitat ⁊ nutrimẽtũ cõueniẽs ꝓparat tpe cõueniẽti. talis est huiusmodi. ergo est utilis. Et pp hoc eã cõmendat Bal'. Raſ. Haliab. ⁊ Aui. Brunus Guilelmus atq; Lãfrãcus. Nõ aũt theodoricus qui a p̃ncipio dietã vinoſaz ⁊ calidissimã p̃cipiebat. Et plus miror de Hẽrico qui fuit parisius nutritꝰ inter phos: qui eũ in hoc secutꝰ est. de anglico nõ miror: q; nihil dicit: nisi qđ ab Hẽrico habuit. Neq; rõ eoꝝ ualet duz dicũt q̃ debilitatꝰ ꝙfortet: q; ẽriũ dicit Bal'. in p̃inº affoꝝ. In his aũt qui egrotant augẽ vtutẽ nõ ꝓperam⁹. Moderate eni diminuimus: aut q̃lis est saltim in cronicis custodim⁹. Nisi cũ eẽt tãta debilitas que postponeret oẽs alias idicatiões: q̃ tñ nõ est in coibus vulneribꝰ. Et cũ hoc aduersantibꝰ idicationibꝰ nõ opz alteri extremi tatẽ cupientẽ obliuisci alterius penitꝰ: ꝫ miscẽ eas in 7° terrap. vñ in 8° circa finẽ exercitatũ qdẽ ⁊ nã p̃udentes opz eẽ medicũ. Ut in vniuscuiusq; idicatiõis sbtilr ponderãs vtutẽ ad inuicẽ oẽs cõparãs. Unũ aliud capꝫ coaceruet ꝓpriarũ laborãti dietationũ. ¶ Illud aũt q̃ decepit eos fuit arabica trãslatio in 4° de igenio capꝫo penultimo que dicit. Itẽ opz te cauere vinũ dũ apa calidũ est. In alio vꝝ tpe nõ. Quia debuit dicẽ dũ apa esse põt Qđ patet per grecã trãslationẽ que dicit: palã ãt est qñ vini usus cauẽ opz in tpe flõnũ. Aliter non p̃hibet dare nihil. Et ita ꝓcedit q̃ in p̃ncipio usq; ad septez dies: qđ est tẽpus flegmonationis nõ dek vinũ. Sed transacto illo tpe nõ p̃hibeak: ⁊ ita cõplet quarta intentio que erat mẽbꝛi sbam ꝙseruare. ¶ De qnta intẽtione.

Sed quinta intẽtio que est accñtiũ introductoꝝ correctio: ꝑm accñtiũ diſũi tatẽ cõplet. ¶ Accñtia aũt que ꝙsueuerũt uenire in dissolutis ꝙtinuitatibꝰ sunt doloꝛ apa discrasia febres pturitus atq; spasmus paralisis syncopis atq; alienatio. Unde sciẽtes q̃ vulnus nunq̃z curak quouscq; ista corrigantur: accñtia enĩ que supant suã cãm ordinẽ curatiõis preuari cant in p̃ ad glauconẽ. ¶ De dolore.

Doloꝛ q; est causa trahẽdi mãm ad locũ lesuz ⁊ generãdi apa sup oia opz q̃ euitek. doloꝛ vꝝ coiter sedak fomẽtãdo pticulã cũ oleo calido. ⁊ si oleum esset rosatũ utiliꝰ eẽt. Et si cũ eo adderek albumẽ oui uel vitellũ ubi nõ est magna calitas nõ tãtũ macularet vulnus. Et si eẽt neẽe aliquantulũ sopire pticulã oleũ sit papauerinũ. Et si est neẽe addak paꝛ de opio aut de mandragora ut ꝙsulit Guil. Quatuoꝛ aũt magri laudãt ad ꝫ radicẽ solatri cũ aſſũgia porci i corpatã. Theodoricꝰ multũ cõmẽdat emplm de folijs puaꝝ maluaꝝ coctis ⁊ tritis: ⁊ cũ cribratura furfuris mixtis. Si adderek modicuz olei roſ. melꝰ eẽt. ¶ Medulla ẽt panis frumenti in aq̃ feruẽti ifusa optima est: ut supius fuit dctñ. Si autez eẽt doloꝛ fortis significaret q̃ neruus eẽt lesus: ⁊ tũc ad vulnus nerꝛuoꝝ habeak recursum. ¶ De apate.

Apostema gñak ⁊ cogſcit curak: ꝑm q̃ dictuz est in tractatu 2° de apatibꝰ. Nihil ominus Aulc. laudat ⁊ approbat oi mẽbꝛo a capite usq; ad pedes emplm factuz de gñato dulci in vino stiptico decocto ⁊ pistato ⁊ applicato. si autẽ non põt repcuti nec resolui maturek cũ emplis ad maturãdũ apata dictis. Et

ad hoc dictat Rogeri⁹ embrocā de maluis absinthio ar/themisia farina fruméti cocta cū vino:z parū mellis z sa tis de assungia. Et si santes nō deriuak ad vulnus apiak in loco magis apparato. ¶ De discrasia.

Discrasia si est cal'a qđ cognoscit ꝑ rubedinē z uesicationē. Infrid⁹ locū nō cū iusq amo neq; mādragora.ut dicit.G.q: nimis ifridāt. Sed cū rosis z plātagine z vnguēto albo que siccando mode rate ifridāt. ¶ Si ē frida qđ cognosces per mollificatio nē z discolorationē. Calefacias locū nō per resinā picez z aspaltū:sed cū vino z vnguēto nigro fusco videlz z ba silicone:q: cū ista accūtia ꝙuertunt vulnera ad ulcera ad doctrinā illā hēak recursus. Si aūt discrasia fuerit sicca z humida per sua ꝯria corrigak:z ita de cōpositis:ut dice/tur infra. ¶ De febre.

Si supuenerit febris ifridenk z regank ut de aꝑatib⁹ calis est dictum. Et in hoc dñt phisici nocenk. ¶ De spasmo.

Per spasmum itelligit Aueꝛ. decurtatio/nē mēbroꝝ:aut talem rigi dationē qꝫ nō pñt flecti neq; dilatari: q: in eo opatio nō est ablata sīē in palisi:sz est mutata. ¶ Est eni spasmus in 5° de egritu.z sintho.mot⁹ malus accñs in ꝓtute motiua uolūtaria a dispōne moꝛbosa.z iō est egritudo neruosa i 3° cañ.qua mouenk lacerti ad ꝓncipia sua z iobedientes fi unt in dilatatione. ¶ Causa eni ei⁹ ꝑm Gal.in eodē est duplex.ut Hyppo.idicauit:ipletio z eūo:in flegmonib⁹ qđē dispōnib⁹ ipletio:in ardētissimis aūt z ficcissimis fe bꝛib⁹ eūo. ¶ Qđ aūt z iplek z eūak ampli⁹ vniūsis corpo rū neruosis tēdē ꝙtingit. Indicant chordе in organis tē/se:scinduntur eniz siue in humida siue in sicca: demū tē se deponank. Et ꝓpterea remittūt eas artifices anteqꝫ de ponank. Et ꝑm illud idē idicāt corrigie ad ignē z aeri.s. hūido exposite colliget 3°. ¶ 3^m aūt capl'm addit Auic. qꝫ lz ad mām ꝓportionek. Est tñ nocumētū ꝙristās ce/rebrū:ꝓp qđ nerut refugiūt z ꝙgregank ad expellēdum ipsam cām impedientē. ¶ Sūt ergo tres modi spasmo/rum inanitionis repletionis z cerebri cōpassionis.

¶ Primū causak maxime ꝓpter fluxus magnos 5° affoꝝ. z caliditates immoderatas z putredines liquefacientes in 2° eorūdem Febrem in spasmo.

¶ Secundū fit ꝓpter apostema z tumores dispergētes in fine.5° aphorismoꝝ.quibuscūqꝫ ydemata. Et frigidita/tes immoderatas implentes z condensantes neruos in eodem quinto. Frigidum spasmus zc.

¶ Tertiuz vō fit ꝓpter dolorē 3° tegni. Nerui z thenātos punctura. Et ꝓpter mordicationē mali humoris z qua litatis uenenose in cōmēto gnti. Spasmus ex elleboro.

¶ Spasmi aūt ꝑfati qđā sunt ul'es qui fiunt qñ nocumen tuz puenit ad cerebrū conās expellē nocumētū ꝯhit ner uos z mēbra neruosa z spasmat ea. ¶ Alteri sunt ꝓticu lares qñ nocumētū nō puenit ad cerebrū:sed remanet i mēbro icuruās ipm. Et h̄ ēt Aueçoar testak:dico āt ul'es q: teneat matorē ptē mēbroꝝ ad diam epilepsie que te/net oia. Et iō spasmus totius d: scilz hūidus:est tñ z iter pollat⁹ nō ꝓtinuus cū nocumēto mētis:z sensuuz,put 3° interioꝝ declarak qꝫ nō est in spasmis:de qb⁹ fit hic ꝑmo Ingrere exqsite dīas spasmi cās:z modū gñandi alteri us est speculatiōis q̄re dimitto. Sufficit cyrurgico scire qđ dictū est:z signa eorūdem:z correctiones si que sunt. ¶ Signa coīa sunt mot⁹ mēbroꝝ difficultas:colli tensio labioꝝ ꝯtio:ac si uellet ridē maxillarū z dentiū z guttu ris strictura.oculoꝝ z toti⁹ faciei tortura. ¶ Signa spālia spasmi de inanitiōe sūt aduēt⁹ paulatin⁹:z post egritudi nes ꝙsūptiuas. ¶ De repl'one vō sunt aduēt⁹ subitus:z post aꝑata z repl'ones z frigiditates spissantes.

¶ Spasmi aūt cōpassiui signa sunt aduentus a causis ex trinsecis:z est cum dolore z mordicatione z ꝙristatiōe.

¶ Si nocumēta spasmi uenīāt ad mēbra anhelitus subito morik patiēs. ¶ Spasm⁹ ꝙfirmat⁹ nō curak maxime de inanitiōe:qꝫ siccitas cū certissime cōpleta fuerit i sanabi/lis existit. 7° terrap. Nō ꝙfirmat⁹ vō aliquā recipit correctionē spāl'r de repl'one qđ inuebat Hyppo.in 2° affoꝝ. febrem in spasmo melius est fieri qꝫ spasmum in febre.

¶ Curatio z ꝑcustodia spasmi ficci est ꝑua:ut dicit Auic. uerū ꝙueniētior cura est tina z iunctio cū oleo humido post ipaz. Et ei⁹ iteratio mīltotiēs:z si eēt possibile qꝫ tina fieret de lacte z nasalia z gargarismata z clisteria:z finaīr potagia optimū eēt:dūtaxat qꝫ febris nō adesset:tūc eniz fiāt ꝑfata cū aqs z oleis in qb⁹ decocta sunt folia salicis:z oꝛdeū fractū viol'.atq; nenufaꝛ. Et admistrenk sup iūctu ras z originē lacertoꝝ. ¶ Libaria ipoꝝ sint sorbitiones pigues leues facte ex amigdak.oꝛdeo z çuccaro bono:z aq̄ carnis assūpta ex carnib⁹ agnoꝝ z hedoꝝ. ¶ Et si cuz dictis misceret modicū boni vini:ut penetrare faciat nō eēt longinquū a rectitudie. ¶ Cū aūt spasmus est humi dus opz ut curek cū eūonib⁹ fomib⁹ hūoꝝ grossoꝝ:ut est yera z pill'e de agarico. Et clisteria acuta sūt optima z flō mia quoq;. Et gargarismata z nasalia z sternutatoria cū acutis sunt expediētia. Et iunctiōes per collū subascelli: z iguina cū oleis calidis de lilio z costo de spica laurine pulegino acuatis cum castoreo z eufoꝛbio sunt bona. Et cooptura cū molli lana plurima. ¶ Rogeri⁹ ad talē spa/smū tale dictat vnguētū z ipm acceptauit Theodoricus. Ꝛ.olei mustellini.ʒ.j.petrolei.ʒ.ſ.olei cois butyri.aīi. ʒ.iiij.cere.ʒ.j.storacis calamite:storac! rub.aīi.ʒ.ij.z.ſ. mastices olibani gūmi hedere.aīi.ʒ.ſ.oia liquebilia po nank ad ignē:z alia pl'uerizata misceank. Ultimo ponak storaꝝ z fiat vnguētū de q̄ ceruiꝝ z colluz atq; spina z to/tum corpus inungak iter duos ignes. In isto vnguento videk addere Theodoricus herbas que ingrediunt in vnguēto arogon z agrippa z oleū castoreuz z pinguedi/nem limaciarum rubearum:z uocat eum alabaustrum: z est ualde ꝓprium ad cōtractionē neruoꝝ. ¶ Et si acci derent febres:dūtaxat qđ essent effimere esset bonum.

¶ Stuffe z suffumigatiōes ficce: z ea que ꝓuocāt sudorē sunt ꝙferētia ad hūc spasmū. ¶ Spasmus vō cōpassiu⁹: si fuerit ex dolore curak cū leptomeris z alijs sedātibus dolorē:ut in de vulneribus neruoꝝ dicek. ¶ Et si est ex pūctura feraꝝ curek cum thiriaca z uētosis super locum. ¶ Et si fuerit ex mordicatiōe stōci ꝓuocek uomit⁹ z stō cus ꝙfundek. Et in oib⁹ cerebrū ꝙsolek. Et caput z collum dorsuz ascelle z inguina cū oleo de lilio inungēdo: qꝫ ꝓ/priuz medicamen est spasmo humido:ut Aueçoar dicit. Et qꝫ bacculus teneak iter dentes ut ex toto nō claudan tur:z si aliud nō pōt fieri neruus qui mandat nocumen/tum totaliter incidatur. Ut ꝙsulebat Raſ.quia meli⁹ est perdere opationem vnius membri qꝫ totius.

¶ De paralisi.

Paralisis etiā sequit vulnera z ꝓtusiones ma/xime capitis z toti⁹ doꝛsi:ut in 3° interioꝝ per multa exēpla declarak. Utrū aūt sequak vulne/ra etusdē ꝓtis uel ꝯrie infra de vulneribus capitis mentio fiet. ¶ Est aūt palisis neruoꝝ mollificatio cū ꝓuatiōe sen sus z mot⁹. Utpl'm fiē erat spasm⁹ duritiēs cū motu ma/lo z ꝑmutato.ut 3° colliget dicebak. vñ 3° iterioꝝ.siē apo plesia est mollities toti⁹ corꝑis.ita z paralisis vnius me/dietatis:qñqꝫ quidē dextre:qñqꝫ sinistre:qñqꝫ qđē vni⁹ partis ut pedis uel manus:z ꝓpter hoc suscipe illā diui sionem spasmi in paralisi vniuersalis z ꝓticularis.ul'is to tius lateris:particularis vnius membri.

Cause vō paralisis z talis ablationis mot⁹ z sensus sunt duplices:extrinsece z intrinsece. Extri/sece ut casus:ꝑcussio:icisio:dilatatio:friditas:aꝑata:z ta/lia que ab exī sepant z claudunt spirituū vias. Intrinsece sunt humores grossi viscosi qui oppilāt ipos neruos in cerebro z in nucha que vicaria cerebri est dicta. Ingre/re aūt quō est hoc:z qual'r aliqtiēs pdik mot⁹ z remanet

sensus ꝛ differẽtias ꝛ causa oẽs exquisite alterius est speculationis. Sufficit enim cyrurgico scire qđ dictuz est: ꝛ cognoscẽ partẽ a qua orit nocumẽtũ. Mã si nocumẽtum est ake: q; nerui qui regũt vnũsum uenitũt a cerebro scis q; nocumẽtuz orit a cerebro. si ptículare in měbris supioribꝰ scis q; a collo. Si in iferioribꝰ a spondilibꝰ: si in medijs: in medijs put hec legunt in ꝑmo ꝛ tertio de interioribꝰ. ¶ Humorẽ peccãtem scis per signa hũoris. ¶ Causas extrisecas iudicio patiẽtis. ¶ Judicari etiã põt q; paralisis ꝛ oẽs egritudines neruoꝝ sunt difficiles ad curãdum: q; paruz hñt de natura calida que est acris curationis. Et pinde dr q; paralisis in senibꝰ difficulter curat ¶ Amplius iudicat q; tremor ꝛ febres significãt bonuz in paralisi. ¶ ℙ. paralisis que fit ab ictu nõ ꝓterẽte neruos uehemẽter: qñq; sanat ut apparuit a Gal. in illo de mula. Si aũt supflue ꝓterant nõ est spes q; sanet: q; vulnera neruoꝝ pfecte non ꝙsolidant. ut dictuz est. ¶ Et dixit Auẽçoar q; si lesio fuerit neruis anhelitus morit patiẽs suffocatus in breui. ¶ Si měbruz nõ diminuit nec colo: mutat spes est aliqua in cura. Si vo diminuit ꝛ colo: mutat: signum est malum: ut dicit Gordonius.

Cura paralisis a causis intrinsecis pertinet ad dños phisicos quã pficit heben Mesꝰ. duplici regimine: cõmuni ꝛ ppio. ¶ Cõmune aũt regimẽ nũc ptẽ mo: bi tangit: nunc pprietatem. Interdum vo dietam.

¶ Primuz cõplet cuz administratione oĩs studij ad partẽ capitis posteriorem: ꝛ nuchã: q; nocumẽtum ꝑm plurimum orit ab illis locis. Et hoc est cõe in infirmitatibus gnque videlz / palisi / spasmo / tremori / stupori / ꝛ torture.

¶ Secõm vo cõplet cũ administratione medicia ꝝ ꝑpetate ꝛ virtute ꝙfortãtium neruos ut est achorus / yna / castoreũ.

¶ Tertium completur cum paucitate cibi ꝛ potus: ꝛ cum regimine exiccatiuo dicto in capitulo flegmatis.

¶ Regimen autem p: oprium capit quatuo: res. ꝑma est adequatio materiei. scda abscissio eius. 3ª conuersio sui residui ad opposituz ꝛ diuersum. 4ª corrigit accidentia.

¶ Quõ aũt ista complent dicet uobis doctor allegatus.

¶ Curã autẽ a causis extrinsecis que erat a pcussione: aut casu pficit. Aui. si factum est apa: ꝛ mã ad locum descenderit cum flõmia ꝛ medicinis calidis ꝛ euaporatiuis ut sunt vnguẽta empla sup locuz pcussuz: ꝛ uẽtose qñq; ponunt. Ego aũt cõsueui vnũ linimẽtũ laudatum ab hebẽ Mesꝰ. in passionibꝰ cordis: cuz quo vngit colluz dorsum ꝛ měbra lesa. Et est multuz bonuz. vba doctoris euãgelici sunt hec. ꝑmones iunctionis spine credo peritos medicos: ꝛ peritos philosophoꝝ traditionẽ ꝛ memoriam ꝛ laudem tãti bñficij nature occultasse: cuz eius bñficium in eoꝝ tractatibus sit abscisiuz. Et est de elegãtioribus iuuamẽtis ꝓseruans substãtiam vite. Et sciuisti q; principium ossium ꝛ neruoꝝ est nucha: ꝛ generatur uel germinatur a cerebro: ꝛ spina est platea publica arteriaruz neruoꝝ spirituũ ꝛ vtutũ: ꝛ lectus spiritualiũ měbroꝝ: ꝛ continet medullam uere humiditatis: sic enim aggregabis multas bonas intẽtiones. Cõfortabis enim substantiaz uelatiuã ꝛ substãtiã spiritualẽ: ꝛ neruos ꝛ ossa vniuersa.

¶ Subueniẽs paralisi in oĩbus neruoꝝ egritudinibꝰ salui cordis ꝛ tremori lassitudini subuenit manifeste. ꝛ est medicamen oĩum medicamẽtoꝝ in celeri cõfortatione. Modus cõfectionis est. ℞. mirre electe aloes epatici spice nardi sanguis dra. thuris mumie oppoponacis bdelij carpobalsami croci mastices gũmi ara. storacis liquide storacis rubee. aã. ʒ. ij. ꝛ. ʒ. muscꝰ. ʒ. terbẽtine ad põdus oĩum misce omnia: hec puluerizata cuz terbentina: ꝛ pone hoc totum in alembico: ꝛ ingentose distilla: ꝛ liquorem distillatum suscipe in uase vitreo ꝛ fortifica vicinaf enibalsamo: ꝛ ego aliquotiens addebam herbas paralisis: erat pciosius.

¶ De sincopi.

Sincopis est ꝑm Gal. in. 12. terrapen. subita ꝛ acuta cõcisio virtutis que cõsueuit sequi imoderatas euacuationes ꝛ dolores: quaz cognosces per pulsum deficiẽtem: ꝛ per colorẽ palliduz ꝛ motuz ꝑcipue palpebraꝝ: ꝛ extremoꝝ difficilẽ: ac si non posset erigere ea: ꝛ per sudorem maxime circa colluz fridũ.

¶ Sincopis nullo mõ est negligenda: quia via est ad mortem: imo paruꝰ mors apud omnes dicitur.

¶ Regimẽ ꝛ curatio quãtum est de ꝑsenti est obuiare toto posse q; non ueniat sincopis ꝙsolãdo infirmum: ꝛ expellẽdo multitudinẽ gẽtium ne calefaciãt camerã: neq; terreãt eũ. ¶ Et est cautela q; anteq; ueniat dek sibi parua crusta panis albi infusa in optimo vino cum modico de aqua roꝝ. Et potet modicuz de illo vino. Nam ut ait Gal. ubi sup: a: vinuz qdẽ aliqđ natura calidum ad anodosim. i. ad redditionẽ ꝛ ꝙfortationẽ incedẽs his qui sincopizant est dãdũ: ꝛ roret: ꝛ pijciat fortiter in eꝰ facie aqua roꝝ. aut aqua frigida: si nõ habet aquam rosatã: fricent extrema trahant pili nasus ꝛ aures: ꝛ ꝓpio nomine alte uocet dent alape: ꝛ cetera fiant que ꝓcipiũt domini phisici in isto casu.

¶ De alienatione.

Desipientie vo ꝑm Gal. in 5º de egritudine ꝛ sinthomate oẽs peccata existẽtes motiones ygemonite ideſt regitiue ſtutis sunt que ab Aui. in 3º cañ. alienatiões dicunt. ¶ Et lz sint accidẽtia ydropatientia ꝛ ptopatientia ideſt ꝓpria ꝛ cõmunicata: hic tñ nõ agit nisi ut sunt accidentia ꝓpassiua ideſt uenietia per coitatẽ ꝛ colligantiã que ꝓtingũt in vulneribꝰ ꝛ articulorũ pcussionibꝰ: ut in 4º terrap. dicebat. Similis aũt est hec gñatio sinthomatũ in 3º de interioribꝰ his qui suffundunt: ideſt imagiationes in oculis patiunt ex dispositionibꝰ uẽtris. Mã sicut altũde mãdat occasio. Ita vo ꝛ neruosis pticulis patiẽtibꝰ patius q; alijs uenitũt de sipietie. Qñq; quidẽ ipso solo calore ꝑm continuitatẽ ad caput ascẽdẽte: qñq; vo spiritu uaporoso seu fumoso. Et illa quidẽ sunt ex eis que finaliter deficcant. ut ait Auic. vnde 13º terrap. Cõtingit enim ut in sermonibus qui de his mõstratum est ꝓpter frigiditatem equidem otium ꝓpter calorem motus: ꝛ ex malitia humoꝝ amentia.

¶ Cura seu regimen eoꝝ est quãtuz spectat ad cyrurgicũ ga incõtinẽti dñi phisici debent uocari. ut mali sumi per fricationes ꝛ ligaturas extremoꝝ a capite diuertantur: ꝛ in hoc casu clisteria sunt ab Aui. dilecta: ꝛ pcussa pticula oino sedek: ꝛ necessaria ꝑm eum etiã est pcussio cum alapis: ut ad ipm ipsius redeat ratio. Et in ꝓncipio Gal. 13º terrapen. oxirodinum ideſt oleum rosatum cum modico aceto cõmendat. Expellere enim oportet a capite humorem ꝛ uaporem: ꝛ infusiones somnifere que per papaueris semina fiunt sunt optime. Et olfabimus ꝛ inungemus alias narium: ꝛ frontem similibus farmacijs.

¶ Ex reb⁹ ei cõferẽtib⁹ ꝑm Aui. est ut fundak sup capita ipsoꝝ decoctio pedũ ꝛ capitũ. ¶ Et multotiẽs sanat eos alsetur: que ex radix vitis albe: cũ ex eo bibũt aut comedũt ipm dieb⁹ aligb⁹ cũ aliquo cibo qui absc̃dat saporẽ ipsi⁹. ¶ De pruritu dicek in 5º ꝛ 6º. ¶ De duritie ꝛ impotẽtia motus qui sequitur solutiones prauas continuitatis dicetur infra in 6º. ¶ De passionib⁹ iunctura rum: ꝛ in antidotario suo loco.

¶ De vulnere facto in carne. Cap. II.

Vulnus carnosum ꝓprie dicit in 3º terrap. diuisio facta in měbro carnoso cũ sanguine absq; putrefactione: ut supius in capitulo cõi fuit dictuz: ꝛ nõ euacuak ꝑm eundẽ quin sit simplex sine pdítione substãtie: aut cũ pditiõe etusdẽ. Et qđ est simplex nõ euacuak a suis ꝓprijs differentijs quin sit superficiale: aut pfũdũ: ꝛ utrũq; : aut paruũ aut magnum. ¶ Vulnus etiam cum deperditione substantie non euacuak quin pdatur cutis: qñq; caro ꝛ cutis.

¶ Et vulnera cum talibus differẽtijs nõ euacuank quin sint pura sine accñtibus: ꝛ quin hẽant aliqua accñtia nõ hñtia rõnẽ cause: q; tunc caderẽt sub rõne ulcer difficile

sanabilitū:de quibus dicet in tractatu ulcerū infra.Sed hñtiuz rōnē sine quo ut supi⁹ fuit allegatū.i 4° terrap.nō obtinet sanatiuā uelut sunt discrasia dolor apa p:urit⁹ de quib⁹ dictuz est supᵖ. ¶ Nec curo si tales differētie dicā/ tur differētie:aut dispōnes:que lz Bal.in 3° terrapē.ma gnā fecerit determinationē:non multū ñ ꝓficit hoc ad curā.Est aūt in ꝓncipio terrap.Nō ex noibus bñ sana/ re egritudines.Sed ex ea que de rebus recta opione.

¶ De causis vulnez inquātū vulnera dictuz est supᵖ:q̄ sunt quecūq̄z res que extror/ sū pforare aut cassare seu mordē apte nate sunt. Ex qb⁹ dispōnib⁹ derelictis ab eis sumunt intētiones curatiue. ¶ Et significationes sumpte ab eē dispōnis:z natura mē/ broz z occurrētium accītium diuersitatem que inuenit/ unt auxilia:z modum operandi:ut dictum fuit supra.

Signa et iudicia in capitulo vniuersali sunt dicta.

Cura vulnerū carnosoz recētium ultra q̄tuor itētio nes dictas cōes hēt spālem intētionez.vnam que est fluxū sanguis retinere:modificat tñ per Aui.si supfluit:q: forte sit tēperata quātitas ꝓfert: eo q: ꝓhibet apa oppilationē:z feb.que sūme ꝓhibēt vulnerū curatio/ nem. Et illud ꝑm Bal.in 4°terrap.fuit ꝑceptū ll hyppo. fit enim ut z effluēte sanguine ficcius.z per ꝯs sanius: cum oē siccum ꝓpinqui⁹ sit sano:humidū ꝑo non sano. ¶ Supfluus enīz san.si nō restringit cū his que ptinēt vulnerib⁹ restringat cū his que dicent in caplo vulnez uenarū. ¶ Intētiōes vo oium vulnerū : lz quō cōplent in gñe sit dictū.Spālis tñ modus quō cōplent in carne inuenit ꝑm differētias iam dictas per hunc modum.

¶ De icisione z vulnere simplici paruo sine pditiōe sbe.

In quo Bal.in 3°terrap.nō ꝑcipit nisi appropin quare lābia cū sola ligatura.vnde inquit si ꝯduxerit inuicē diligēter ea que distant absqz alia qua cūq̄z extrinseca ingeniatione ꝯglutinant.z Rasis illud idem. ¶ Cōmunis tñ cursus hēt:z Lāfrancus ponit al bumen out agitatū cum leui stupata:z bñ q: ꝑm Bal.in xj°simpliciū farmacoz restringit sanguinē:z sedat dolo rem alterat:z ꝓhibet apa nō solum in oculis:sed in oib⁹ locis ulceratis sup oia:caue a dolore : qđ enim dolet ꝓ/ uocat reuma z apa.ut sepe dictum est.Quō sedat dolor iam supius dictum est.Et nō remittet usqz ad 3ᵐ diem. q: ꝑm.B.in 3°.pue aūt sunt ita q̄ si ꝯgregate fuerit vna die uel plus indigēt duabus ad vnīēdum.Et si nō esset cōsolidatum remutet post ut statim dicetur.

¶ De icisione z vulnere magno supficiali z nō ꝓfundo.

In quo q: nō sufficeret sola ligatura ꝑcipit Bal. suittionē z laqueationē. ¶ Lois tū usus post suittionē ꝯsueuit ponere puluerē rubeū icarnatiuuz z ꝯseruatiuū qui fit de duab⁹ ptib⁹ thuris z vna sanguis draconis.Albu.addit tres ptes calcis vive:z Lāfrācus cōsentit.Ego aūt loco calcis bolū ar.addo.Haliab.san/ dalos ponit. ¶ Et ponit solus puluis.Lauēdo ut nō in grediat intra vulnus:neqz etiā puluis:neqz oleū:q: ꝯso lidationē impedit ipoz vnusqsq:uel pōt ico:porari cuz albumibus ouoz:z desup vnā aut duas stupatas ifusas cum albuminib⁹ dictis:z pānū subtilē etiam balneatuz in his imediate supra vulnus apponit.ut stupate in ele/ uatione nō dilacerēt puncta. ¶ Et si cū oleo ros.iunge/ rent circūferētie ad ꝓhibēdū dolorē z apostemationem bonū eēt. Que aūt ligatura z sutura z stupate ꝯueniūt z quomō fiūt in sermone coī iam dictū est. ¶ Et nō remu tet usqz ad quartū diē:nisi dolor:aut aliō accidēs ifestet. ¶ Et post quartū diē nisi iueneris cōsolidatuz cū vino calido stiptico lauet:z ifundant stupate z expresse appli cent z ligent. Et de die in diē remutent:q: ifra breue tē pus erit cōsolidatū. Testāte Bal.in 4° cōtra thesilū qui ꝓlōgabat curā vulnerū ad mēses quā in sex dieb⁹ ad pri mū in septē poterat ꝑficere.ꝑma ꝑparatio laudat cuz al/ bumine ouorū.Et illo puluere:q: refrenat z ꝓhibet z se dat sanguinē dolorē z apostema.Scōa cū vino:q: vinū ꝑm Bal.in 3° optimū farmacū est oium vulnerū inquā tū vulnera sunt:idest que nō habēt aliquā dispositionez ꝓtradicētē implicatā.Qđ ꝓbat ita:vulnus inquātū vul/ nus idiget siccare z stipticare ꝑcipue magnū.Sed vinū facit hec duo.ergo maior ꝓbat:q: in hoc tēpore ꝑz Bal. opus est farmaci siccātis particulā : ut si quidē iaz fuerint ꝓcores adiacēs cōsumat.Et eū qui debebat ꝯfluere ad va/ cuas regiones ꝓhibeat.Et ꝓpter hoc debet esse maio/ ris siccitatis cōsolidatiuū:siue cōglutinatiuū:q: idē est in 3° tegni q̄z incarnatiuū:videlz usqz ad 2ᵐ gradū. Adinor deducit:q: vinū in septimo simpliciū farmacoz : nouuz est calidū in ꝑmo.antiquū i 3°.mediū i 2°.ꝓportionalr aūt caliditatib⁹ sunt z eius siccitates. Et iō ꝑm diūfas na turas desiccat z ꝯsolidat:nō aūt humectat:neqz infridat: ut dicebat theodoricus. Et lz est qđ Bal.dicit auēte hyp po.in 4°terrap.ulcera vniuersa nō opz madefacē idest lauare nisi cuz vino. Et cām ait dicēs. Oē siccū ꝓpiquū est sano:humidū vo nō sano. Et ꝓpter hoc dicebat mgr arnoldus q̄ recētia vulnera cum aqua ardēte lota sana tionis effectuz citiusme cōsequētur:quia desiccatiua est multū. ¶ Nōnulli vo post ꝑmam remutationē ponūt empla z vnguēta que ad hoc hñt ꝓpria:z stupatā desup. Bal.aūt in hoc multū cōmēdat vnguētū nigrū.Aui.vn guētū de lino.Ego aūt ꝯsueui vnguētū factuz de rubeo puluere incorporatum cum terbētina lota. ¶ Quoz for/ me vna cum multis alijs in antidotario dicentur.

¶ De vulnere ꝓfundo z occulto.

Vulnus ꝓfundū z occultū multotiēs curat cuz sutura z debita ligatura. ¶ Et si nō fie ret iubet.B.in 3°tegni in posteriori tpe per effluxiones z cōtraria diuisione z figura apta curare. Aptā vo figu/ ram intelligit Auic.q: orificiū vulneris semp sit iferius z fundū supius:ut ꝓcores possint libere exire.De qua fi gura dicit auēte sapiētis in 2°ad glauconē q: curauit vul nus ꝓfundū in coxa:cuius ꝓfundum erat circa genu:z orificiū uersus coxā cum ꝑparatione figure absqz cōtra aperitionē:fecit enim sibi tenere genu eleuatū:z tūc ori ficium fuit inferius. Idem posset in brachio ꝓparari. ¶ Si aūt nō posset apta figura ꝑparari:neqz vulnus bñ expurgari per foramen fiat ꝑm ꝯsiliuz Bal.cōtra aptio. vnde in fine.3.terrap.Si vulnus cōcauitatem habuerit ꝓfundā z occultā scrutādum est:utrū ꝓcores possint cō/ uenīēter expurgari uel nō.si sic eadē est cura cum alijs. ¶ Si nō possimus ingeniare bonā effluxionē cuz ꝓtec surio:z bona ligatura exꝑssiua que incipiat in fundo:fi/ niat vo circa orificiū bonum est.Si vo nō pōt fieri opor tet nos igeniare alias effluxiones.Duplex vo est inge/ niatio:qñqz qdem te incidēte totā ꝯcauitatem. qñqz aūt cōtra diuidēte solum in ꝓfundo.Qualr aūt oportet sin/ gulum horz efficere locoz indicabit natura z ulceris ma gnitudo. ¶ Nā si loca fallacem hñt diuisionē z ulcus fue rit magnū melius est ecōtra diuidere.Si vo ōrtuz meli us est incidere z ligare:ut est dictū.Brunus aūte in tali cōtra aptionē suellos siue tentas in utraqz ꝓte imponit. Ego aūt cum cotone trāseo:q: melius mūdificat z trāsit per totū:z minorē infert dolorē:z pono ipm cū itromis/ so facto ad modū acus:aut tastā ligneā impono:z desup securi⁹ incisionē facio:z desup aliquod mūdificatiuum: z stupatam appono:z bis in die remuto.

¶ De vulnere ꝯcauo cum depditione carnis.

In cura vulneris huius ꝑm Bal.in 3°tegni.du plicem opz hēre intētionez:q: z dispo/ sitio.Duplex ꝯtinuitatis quidē solutio ulcus siue vulnus depditio sbe ꝯcauitas.vna in vnitione.Alia vo in dep/ dite sbe gñatione. Et opz ꝑmo curare ꝯcauitatē:deinde ventre aggredi.Eo q: ipsarū rerū indicat natura nō pos/ se vulnus sanare:nisi ꝑmo ꝯcauitas repleat. Dis enim

cõcauitas ꝓter nãm indicat repletionez: quare ⁊ que in carnosa ptcula: hec aũt repletio terminus inuẽtionis sanationis fuit: ⁊ indicatio que oibus ideotis exiſtit nota. ¶ Ut aũt inueniant̃ que replebũt artificis eſt: ⁊ rõne in digemus multa ⁊ multis ptcularibus indicationibus ⁊ methodo rõnali certitudinal'r. ¶ Particulares ergo indicationes cum gbus inuenitur̃ que replebũt ꝓcauitatem vulneris ſunt q̃tuor. ꝑma ſumit a ſba vulneris. 2ª a natura coꝛporis ⁊ ptcularũ. 3ª a ꝓiugatis. ſed 4ª ab indicationum ꝛrietate. Talis enim fuit oꝛdo Gal'. in 3º terra pen. Suba enim vulneris ſecum imporꝛtat differẽtiaruꝫ ꝑpriarũ indicationes: de quibus tractaꝫ in fine.

¶ Prima enꝫ intẽtio ſeu indicatio iuenit̃ g qꝛ in gñatione carnis que fit ex ſanguis coagulatiõe mãliter: effectiue vo a natura ſemp occurrũt due ſupfluitates: vna groſſa: altera ſbtilis. ¶ Si uolumus eas extirpare tanq̃ res ꝓter nãm per ꝛrietatem nullum erit tẽpus in quo nõ indigeamus utriuſq̃ farmaci exiccãtis humiditatẽ videlz ⁊ mũdificãtis ſoꝛdem nõ ſimpl'r. Sed moderate ſm primum gradũ: maius enim appoſitũ ꝓſumeret: ⁊ non coagularet mãm carnis uelut ſunt thus ⁊ oꝛdeacea farina: ⁊ farina fabarũ: ⁊ oꝛobi: ⁊ yreos ⁊ ariſtol'. cadimia ⁊ panax ⁊ terra ſigillata. Oia enꝫ talia ad inuicez differũt in eo. g magis ⁊ minº. ariſtologia eni ⁊ panax magis exiccãt aliis ⁊ calidiora ſunt natura. Oꝛdeacea ⁊ fabarũ farina minus multũ exiccãt: ⁊ minori caliditate participant. Thus aũt calidum eſt moderate: minus tñ aliis exiccat. Oꝛobi vo faria ⁊ yreos in medio ariſtol'. ⁊ panacis ſũt.

¶ Seda intẽtio iuenit̃ g qꝛ coꝛpa ⁊ ptcule hec gdẽ frigidiora ſunt: hec calidiora: hec ſicciora: hec humidiora: ꝫ nãm opꝛ ea ꝺuare: ſicut qd̃ dictuꝫ eſt ꝓter nãm abijcere. Si ergo ſimile ꝺuat ſuũ ſile: ſicut ⁊ ꝛriũ coꝛrũpit ſuũ cõtrariũ. Calidiora ſm nãm calidioribº indigẽt auxilijs: frigidiora fridioribº ⁊c. carnẽ eni que ſup nutrit̃ ſilem opꝛ eẽ ꝓxiſti. ſicciori igit̃ exũte pori: ſiccioꝛẽ opꝛ gñare nouã: quare opꝛ amplius eã ſiccari: in humidiori vo econtra. Et ꝓpter hoc thus in humidioribº naturis deſiccat ⁊ carnẽ gñat. In ſiccioribus humectat ⁊ ſuppurat.

¶ 3ª vo itẽtio inuenit̃ ab annexis. ut ꝑmo a cõplone inaturali. Si eni ingt Gal'. uł ſm aliquã formã uel per iꝑm tẽpus ulcerationis vulnerati caro fiat calidioꝛ decẽte uel frigidioꝛ decebit farmacũ nõ ſolũ moderate ſiccare: ſed ⁊ calefacere ⁊ ifrigidare intãtũ inquantũ ⁊ ſubiecta caro ſupegreſſa eſt ab eo qd̃ ſm mãm: ut dictum eſt ſupꝛa. Si vo hec ita ſe habẽt coaſpicere oportebit: ⁊ ꝓſequẽter nos aeris craſim. Oportet eni farmacũ apponi in moderationibº eiº. Et ꝓpterea Hyppo. fridioribº qdẽ utit̃ i calis humoribº: calioribº vo in fridis ꝺuando ſemp naturaꝫ.

¶ Sed 4ª itẽtio ſumit̃ a cõtrarijs idicationibº nõ que fiũt ſm diuerſa tẽpoꝛa: de gbus dictũ fuit in quodã notabili de idicationibº ſ. in capº executiuo ꝑmi tractatus. Sed de his que fiunt ſm idẽ tẽpus ut quãdo craſis laborãtis eſt humidioꝛ decẽte: particula vo ficcioꝛ: vulnº humidº annexa ſicciora. Indicabis farmacũ g deſiccet in 2º ⁊ 3º gradu. ¶ Si aũt fuerit ecõuerſo g deſiccet ſolũ in ꝑmo gradu: ⁊ hoc eſt qꝛ in ꝑma multũ diſtat. In 2ª paꝛ egritudo a diſpoſitione mẽbꝛi. ut dicit Gal'. vniuerſa aũt iſta inquit Gal'. per cõiectarã ſumunt̃. Et qꝛ cõiecturare optime poteſt eſt qui eſt exercitatº in rõcinijs puta de cõplexiõibº: ⁊ de farmacis manifeſtũ ẽ. ¶ Utdes igit̃ apte g eget cõſiderationibº vir debẽs ſm rectã methodũ ulcus ſanare. Quia enim inuẽta eſt humiditas exiſtere in paſſione ſiccatiuũ indicat farmacũ. Sed qñ hec gdem eoꝛ magis exiccãtia: hec aũt minus: hec autẽ calefactiua: hec infrigidatiua ex ulcerũ differẽtia: id qd̃ utile aſſumptum eſt: ⁊ ex laborãtis natura ⁊ eoꝛ annexis. Nõ enim faciebat ita theſilus: nec etiã multi qui hodie theſilim aut credentes vnã curã oium hoium ad inſtar maloꝛ ſemel latoꝛ qui ſm ꝓuerbium vna forma calcei oẽs calceant. 9º terrap. capº 13º. ⁊ 5º cuſtodie ſanitatis. capº xjº. ¶ Cõis vo practica in talibº vulneribº habet g reſtricto ſanguine ⁊ loco ab aꝑate ⁊ dolore ſecurato: lauaꝫ vulnus cum vino calido: deinde ipſo exiccato ponitur puluis aut vnguẽtum carnis regẽratiuum. ¶ Poſt vo lichinij: aut plagelle de carpia: ⁊ emplm aliqd̃ aut vnguẽtũ carnis regẽratiuum: de qbº in antidotario dicek copia. Deſup ponũtur ſtupate ficce: aut in vino iſuſe. Et ligak ligatura medicamina tenẽte: ⁊ remutak bis in eſtate: ⁊ ſemel in ẏeme.

¶ De vulnere cum cutis depditione.

Be quo in 3º tegni ait Gal'. g qñ repletum fuerit qd̃ eſt ꝓcauũ eũle ulcus exiſtit alterã itẽtionẽ afferre accidit: media enꝫ noua carne ſtãte iter labia ulceris vniri qdẽ ea eſt ipoſſibile. Intẽtionẽ vo curationis aliã iuentre opꝛ. Et hoc eẽt optre cute ſi eẽt poſſibile. Cum igit̃ gñatio cutis ſit impoſſibilis ꝑpter eius durities: aliqd ſimile cuti: carnem calloſam videlz faciẽdũ erit aũt huiuſmodi caro ſiccata. Siccantibus igit̃ ⁊ ſtipticis ſine moꝛdicatione farmacis erit opus ad cicatriçationem. ¶ Non ſimpl'r ſed extenſiue ad tertium gradum.

¶ Sunt igit̃ in vulnere neceſſarij tres gradus ſiccantiuꝫ ſcilz regẽantiuꝫ carnem: quoꝝ ſiccitas: ut dictum eſt ad ꝑmuꝫ ptingit gradum. Incarnãtiuꝫ quoq̃ ſiccitas etiam ut dictuꝫ eſt ptingit ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ. Tertius cicatriçãtiũ excedit oẽs: eo g nõ tantũ habet deſiccare accũtalem humiditatẽ que influit: ſed ⁊ nãlem: ut caro fiat calloſa ad modum cutis. Et hoc gdem fit per ſe a ſtipticis: que utplurimum frigida ſunt ⁊ ſicca: uelut ſunt galla viridis corticis maligna. fructus ſpine egyptiace ⁊ ſimilia que dicentur infra. ¶ Per accidens vo fit a calidis conſumptiuis uelut ſunt calces/alumẽ/es aduſtum/ſcoria eris/vitriolum: ⁊ ſimilia non quocunq̃ modo: Sed aduſta ⁊ lauata: ⁊ bñ puluerizata in parua quantitate: ⁊ non in magna.

¶ De cicatricibus reparandis.

Licatrices turpes reparank: ut dicit Raſis tenues cum ꝺyaquilone: aut cũ litargiro nutrito: ⁊ groſſe ⁊ antique cuꝫ oleo de balſamo: aut g totũ ſupfluũ cum raſorio incidak: aut cum cauterio removeak: ⁊ poſtea cũ piguedie galline aut anatis ⁊ maſtice curek.

¶ De vulnere in quo eſt caro ſupflua.

Be quo dicit Gal'. 3º terrap. g eius magnitudo ꝓter nãm indicat ſupabũdantie ablationem. a farmacis aũt fit hoc ſolum ⁊ nõ a natura. ecõuerſo inuiſcatione ⁊ incarnatione. illoꝝ eni nature ⁊ farmacoꝝ ſunt opa. Iſtius aũt ſoloꝝ farmacoꝝ ſiccãtium fortiter uelut ſunt oia gña atramẽtoꝝ calcantum vitriolũ ſpõgia raditꝝ affodilloꝝ ẖermodactiloꝝ ſtupe minutim inciſe albumen vnguentum viride ⁊c.

¶ De vulnẽ ꝓtuſo: ⁊ ab aere alterato doloroſo ⁊ aꝑoſo.

In omnibus aũt iſtis ſupponitur regimen cõe de flõmia ⁊ eũone atq̃ dieta: qꝛ oia iſta trahũt mãm ad locuꝫ. Etiã ⁊ g coꝛpus nõ eſſet plenum ⁊ pꝛeparant ipſam ad ulcera maligna.

¶ Curatio eoꝝ localis eſt ꝓhibere ꝓſolidatiua ⁊ deſiccatiua. Et adminiſtrare circũcirca ⁊ nõ ſupꝛa locũ ꝓhibẽtia fluxũ de oleo roſ. aut mirtilloꝝ uel de vnguẽto facto de bolo oleo ⁊ aceto. Supꝛa vo locũ oleum apponank lenitiuum uel lenitiua mollificatiua ⁊ maturatiua. ¶ Naꝫ ſm Gal'. hoc fuit ꝑceptũ Hyppo. vulnera quecũq̃ a iaculo aut ſup lapide uel baculo cõpꝛeſſa eſt ⁊ abſciſſa caro hãc medicare: ut ſuppurabilis cito fiat: minus etiã inflãmat. Et neceſſe eſt compꝛeſſas ⁊ abſciſſas alteratas ⁊ putrefactas carnes puſ fientes liquefacere: deinde nouas gñare carnes. ¶ Ex quibus duas hẽmus intẽtiones in hº vulneribus. ¶ Prima cõplek cuꝫ calidis ⁊ humidis maturantibus qualia ſunt malue cocte ⁊ radices: maluauiſci: ⁊ trifarmacum panis triticeus: ⁊ reliqua dicta ſupiuꝫ in de aꝑatibus ⁊ inferius in antidotario dicẽdis ⁊ cum mundificãtibus de farina aqua ⁊ oleo ⁊ melle: aut cum

mūdificatiuo de apio:aut cum alijs in antidotario dicē/dis. Et in oibus istis ꝓcedat tenta ꝛ intingat cuz melle ros.aut vnguēto apl'oz:ꝛ supa vnguētū aut emplastruz mūdificatiuū ponat stupata sicca ꝛ ligef ligatura retinē/te medicamina usqz ad perfectam mundificationem.

¶ Deinde sequat 2ª intentio ꝛ regeneret caro minuēdo ꝛ dimittēdo tēta ꝛ incarnet ꝛ cōsolidet. Si vo caro esset multa dilacerata:ꝛ q futura esset utilis futura laxa retinē/te labia suatur.si etiam vulnus esset alteratum nisi habe/at aliam repugnantem dispōnem:cum scarpello remo/uendo eoz labia renouent ꝛ suant.

Quia cōtusio in carne sine vulnere exteriori nota/bili que dicit a Gal'.in.4° terrap.echachimo nia.ꝛ ab Aui.in ꝑmo canonis fen 4ª alfac.est quedā spe cies vulneris:ꝛ solutionis continuitatis ꝓ/ tanto gratia coniunctionis cum dicto vulnere dicetur quid de ipsa.

¶ Est enīz cōtusio separatio ꝛ dilaceratio facta ꝓfunde in carne musculosa a re ꝙtūdēte ad quā sepissime sequit do lor ꝛ effundit sanguis ꝑimus:ꝛre aliquotiēs apatur:ut ꝑimū tū resoluit ꝛ parit uestigia ꝛ liuores:ꝛ qñqz exco/riationes. ¶ Judicat q magna cōcussio est periculosa:ꝛ suspecta ad corruptionez mēbri:ꝛ per ꝙsequēs corporis.

¶ Judicat etiā q cutis separata pēdens raro iuiscat: ꝛre melius est:ut icidat ꝛ exiccet cū medicinis:aut dimittat sine ligatura:q: aer adiuuat ad reparādū eā.ut dic Aui.

¶ In curatione eius multe sunt intētiones.ut ponit Gal'. ubi supa.Semp enīz ut dicit in multitudine dispositio/nū ꝑme intentionis curationū sunt equales in numero.

¶ Prima aūt itētio est q materia fluēs euacuando deriue tur:quare dicit Aui.q nō est excusatio a flōmia:imo opi fices artis ꝓparant ad illud q̄uis corpus sit mundum.

¶ Secūda q dolor sedet.Et locus ꝓhibeat cum fridis ꝛ stipticis domesticis ad quā intētionē Rasis ꝛ Lamfran cus acceptant inunctionē cū oleo ros.ꝛ sparsionē desup puluerīs mirtillox cum mediocri ligatura: usus tamen cōmunis in ꝑncipio ponit albumina ouox cuz oleo ro.

¶ Szz^a q post ꝑncipiū resoluat:si possibile est ut qñ mā est subtilis aut superficialis cum aliquo de resolutiuis dicē dis:aut si non est possibile extrahat cum scarpellis.Et si adhuc nō est possibile regat regimie supius dicto exitu rarū. ¶ Resolutiuū domesticū fit ꝑmū de vino melle ꝛ sale. ¶ Secūdum fit de farina ordei ꝛ calamēto ꝛ vino. ¶ Tertiū fit de cera ꝛ cimino. ¶ Quartū fit de floribus camomille melliloti ꝛ sticados cimino bullitis in vino. ¶ Quintū cum maluis furfure absinthio:ꝛ cimino aut aneto bullitis in vino. ¶ Sextū fit cum farina ordei fe/nugreci croco cum modico de auripigmento bullitis cū aqua calamēti ꝛc. ¶ Et ad hoc faciunt potiones ab in/tus adiuuātes ad carminādū ꝛ resoluēdū sanguinē mo/tuum uelut sunt bdelij costus cētaurea cum syrupo ace toso:ꝛ alia que dicent infra de casu ꝛ offensione: ad qō capl'm ꝓ/ istis est recurrēdum. ¶ Quō curant liuores ꝛ alia accidentia que sequunt dicet in suis locis.

¶ De vulnere morsiuo ꝛ uenenoso.

De huiusmodi vulneribꝰ succincte trāseo q: rarissime accidūt. Et qñ accidunt populares absqz cyrurgico:de alleis ꝛ ceptis ꝛ oleo suas faciūt medicinas.si tū exgsite uolueris istā ma teriaz videat Aui.Rasis Rabbi moyses ꝛ hēricus qui plenarie de oi ueneno tractauerūt.phisicū eni magis est q̄z cyrurgicū:nisi quātū ad vulnera. ¶ Morsura ꝛ pun ctura est duplex:quedā est nō uenenosa:quedā uenenosa. Non uenenosa est uel quasi morsura hois canis por/ci equi pulicū muscarum ꝛ id genus:uenenosa est ut ca nis rabidi lacerti serpentis scorpionis apum ꝛ similiuz.

¶ Quox curationes in aligbus ꝙuenīūt in alijs differūt. Cōueniūt aūt q nō debēt desiccari neqz repcuti:imo at/trahi mollificari ꝛ mundificari ꝛ postea incarnari.Diffe rūt tū in hoc q in non uenenosis sufficiūt domestica at/trahentia ꝛ maturantia q̄lia sunt cepe allea filuestria do/mestica cocta ꝛ pistata:ꝛ cū fermēto oleo ꝛ sale icorpora/ta. ¶ Si aūt morsura ꝛ pūctura fuerint uenenose:qō co/gnosces per dolorē ꝛ mordicationē ꝛ mutationē coloris vulneris ꝛ per angustiā arsurā ꝛ obdormitationē quam sentit in corpe:potes iudicare q est periculosa.Quia ue nenū per sui nām semp petit cordis destructionē:ꝛ cum hoc q nō est securef morsus a cane rabido:qm̄ lz a prin cipio nō sentiat eius uestigiū ꝑm Gordonū post mēsez annū:imo post septē ānos pōt apparē.Propterea ydro fomicus postqz abhorret aquā nunqz curatur.

Curationem oium morsuraꝝ uenenosaꝝ: ponit Gal'.13.terrap. per hec uerba. Cuz aūt a fera pūgēte uel mordēte dolorē fieri cō tigerit.Duplex dolorationis intētio est euacuare ꝛ exhē uenenū ꝛ alterare qō dolorē opat.Jgf euacuāt oia que calefaciūt:ꝛ que sine calefactione attrahē hūt uehemen ter:quēadmodū uētose ꝛ cornua cum qb⁹ aliqui opant: quidā aūt per ipm os suggēdo cuz labijs attrahūt uene/num.Adheret qdē ꝓdicte intētioni cauterīū:ꝛ quecūqz farmaca que silr cauterijs escarā opant.Jgit oia hec qui dem euacuāt sbam totā eius qō ꝙtristat.Aliud aūt ge/nus auxilioꝝ alterātiū qualitatē ꝓ ꝓria iuenit. ¶ Ex qb⁹ hēmus duas itētiones attrahē uenenuz ꝛ sanare ptinaz.

¶ Propter ꝑmā laudat istud emplm.Re galbani serapini oppoponacis asse fetide mirre pipis sulfuris.aii.ʒ.ʃ.ca lamēti mētastri.aii.ʒ.j.stercoris colūbini anatis.aū.ʒ.ij dissoluant gūme cū vino:ꝛ incorporent oia cuz melle ꝛ oleo ātiquo ꝛ fiat emplm. Nōnulli vo ad suggēdū cula gallinarū ꝛ aliarū autū deplumāt ꝛ applicant:ꝛ si mori/unt habent signum q uenenum est extractum.

¶ Propter scōm in utraqz laudat istud.Re.cere picis ni/gre resine assungie montonis olei antiqui.aii.quartā.j. galbani.ʒ.j.fiat vnguentum:ꝛ est magistri Dini.

¶ De vulnē ꝛ fluxu sanguis uenaꝝ ꝛ arteriaꝝ. Caꝑ.III

Quoniam igit de vulneribus que in carnosis pticulis fiūt:plu/rimus ꝑmo tractat⁹ est.Jā tēpus est de his que i arteria ꝛ uena ptrāsire sequētes doctrinā Gal'.5.terrap.

¶ Siquidē aliqua arteria uel uena pcutiat magna emo/rosagia grauis aduenit ꝙfestim:dicēdus est de utrisqz in parte ꝓpus quidē de emorrosagijs:q: magis infestant:ꝛ ꝑiori idigēt curatione.Scdo vo de vulnere qd ꝙsequē ter est curādū.Effundat aūt ꝑm eundē Gal'.ubi supa sā/guis ꝛ tunica eoꝝ diuisa uel ꝑm finem aptis ꝛ crepatis uasis uel ut utiqz dicat qd exudans.Et q: ꝓ duob⁹ ulti mis uocant dñi phisici.Agek hic de ꝑmo qui ꝙsequitur vulnus qui ad cyrurgicos magis ptinere videtur.

¶ Fluxus enim sanguis aliqñ exit de arteria aliquotiens de uena.Et qñqz exit de vna:qñqz de pluribus.Et qñqz de grossis: qñqz de paruis.Amplius qñqz est cum vul/nere in quo non est depditio sbe:qñqz cum illo in quo suba est depdita.Propterea qñqz est cum corrosione:qñ qz est absqz ipsa.Item qñqz est actu:qñqz est futurus fie/ri:qñqz causa apiens est ut sagitta uel corrosio ꝓsens:ꝛ non extracta de vulnere.Iste sunt differentie ꝑncipa/les a quibus sumunt idicationes curatiue.

Cause fluxus sanguis sunt cause plagatiue ꝛ com/pressiue atqz etiaz corrosiue. Plagatiue sunt res acute ꝛ icisiue:ut sagitta uel gladi⁹: cōꝓssiue seu cō cussiue sunt res dure ꝛ graues:ut lapides ꝛ masse.corro siue sunt humores acuti uelut colera ꝛ melācolia aduste ¶ Ex qbus apparet q nō pōt vulnerari uena qn vulne ret caro ꝛ cutis:quare restricto sanguine oportet in icar nando ab ipsis sumere iudicationem ut dicetur.

Signa uene ꝛ arterie incise est fluxus sanguinis uerū cum exit cum saltu ꝛ impetu ꝛ pulsu ꝛ est subtilis rubicundus significat q exit de arteria.Si aūt exit gete ꝛ est grossus declinās ad quādā nigredinē

purpureā significat q exit de uena. ¶ Judicat per oēs q omnis emoꝛroſagia eſt periculoſa: qꝛ ſi non reſtringi/tur ducit ad moꝛtem. Sanguis enim theſaurus eſt vite. ¶ Amplius ſincopis ſpaſmus alienatio: atq; ſingultus in emoꝛroſagijs mala ſunt. ut dicit Aui. ¶ Magiſter Arnoldus dicit mirabile q latitudinalis materie arterie ſe ctio pꝛomptius conſolidatur q̄ apertura ꝑm longum.

In curatione emoꝛroſagie Bal. p̄cipit duas itētiones: ꝛ Auic. addit tertiā ut de oibus trimēbꝛalis fiat diuiſio. ¶ Oꝛ cauſe reſtringentes ſan. quedā ſunt diuertētes: quedā refrenantes: quedā vo locales. ꝛ ſubdiuidunt: qꝛ diuertētes que magis appꝛopꝛiant fluxui uenaꝝ q̄ arteriaꝝ: quedā ſūt ſine euacuatione: ut ille que fiunt cum uētoſis ſiccis ignitis: ꝛ que fiunt cum fricationibus ꝛ ligaturis incipientibus a pꝛopinquiori parte ad remotam: quedam vo ſunt cū euacuatione: ut que fiunt cuꝫ flōmia ſtricta partis oppoſite per locū longinquū ꝑm lineā rectam vnius dyametri: ut de dextra manu ad ſiniſtrā: ꝛ econuerſo. Et de latere dextero capitis ad pedē dextruꝫ: nō ad ſiniſtrum. Et de ſiniſtro latere ad ſiniſtrū pedem. Etenim inquit Bal. ℞ Hyppo. ſunt inuētiones cōmunes oīs imoderate eūonis. Deriuat igit ad loca ꝓpinqua. Antiſpaſatur autem ad oppoſita.

¶ Cauſe vo refrenātes: quedā ſunt refrenātes ingroſſantes ut lentes riſuꝫ iuiube citonia: ꝛ oēs fructꝰ ſtiptici qui in fluxibus ꝙueuerūt adminiſtrari: quedam ſunt ſtupefaciētes ut aqua frigida potata ꝛ ꝓiecta circūcirca. vnde influxit etiā ſup ea 5° affꝰ. ꝛ oēs res frigide in exceſſu ꝛ aduētus ſincopis in quo ꝓpter retractionē ſanguinis infrigidat totum coꝛpus ꝛ reſtringit ſanguis.

¶ Cauſe vo locales ꝛ per Aui. ponunt octo modi locales ad reſtringēdū fluxum ſanguinis. Ego mihi reduco eos q̄tū eſt de p̄ſenti ad q̄nque. Quoꝝ p̄mus eſt per ſuttionem. Scōs per lichinationē. Tertiꝰ per totalē uene inciſionē. Quartꝰ p ligationē uene. Quintꝰ p aduſtionem.

¶ Primus modus qui fit per ſuttionē ꝙuenies vulneribꝰ in quibꝰ nō eſt depditio ſbe cōplex: q; mūdificato bñ vulnere a trūbis ſiqui ſunt vniant cum manibꝰ labia vulneris: ꝛ ſuant ſutura cōmunt. aut pelliparioꝝ q̄ fluxus eſt impetuoſus. Et ſuendo accipiat ſatis ꝓfunde de carne. Deide ſupponat puluis ꝙſtrictiuus ꝛ reſtrictiuus: ꝛ ſtupate balneate in medicamine facto de albumine ouī: ꝛ puluere illo reſtrictiuo de quo fiet ꝑmo infra. Et poſt ligetur ꝛ ſituet decēter. ¶ Oꝛ aūt iſte modus ſit utilis patet: qꝛ per ipm ꝙgregant in idem labia diſtātia: ꝛ infrigidat locus ꝛ ſtipticat: ſicut uolebat Bal. 5° terrap. ꝛ Aui. i. 4° multotiēs inquit eſt neceſſarium: ut cōſuas fiſſuras carnis ꝛc̄. Et Theodoricus ꝛ Henricus hec ꝙſentiūt. Non obſtāte q multi dicūt q Bal. nō p̄cipit ſuere uenas neq; inteſtina: qꝛ tanq̄ dura ꝛ exanguia nō poterāt ꝙſolidari. Certe cuꝫ reuerētia ipoꝝ Bal. nō inhibuit: ſed ſi tacuit affirmauit. imo certe textus hoc ſentire videt. Nō enim poſſumus inqt ſuere arterie uel uene plagā: ſicut utiq; dicent qui nullā explagatoꝝ mēbꝛoꝝ ſuba ꝛ natura indicationē fieri dicūt. Sed tñ ſupple per regulā oppoſitoꝝ ſumimus indicationē ab eis ſuemus eas. Et ſi non eas ſeparate ſuemus conjuncte cum carne ad modum fifacis: ꝛ ſi non ꝙſolidant ꝑm p̄mam intētionem: ꝙſolidant ꝑm ſcḋam: ut ſupius fuit dictum in ſermone cōmuni.

¶ Scōs modus qui per lichinationē qui eſt ꝙuenies vulneribus in quibꝰ eſt ſube depditio: cōplex q; locus puluerizet cum puluere ꝙſtrictiuo ꝛ impleat decēter cuꝫ lichinijs ꝛ ſtupatis balneatis cuꝫ medicamine ꝛ ligetur ꝛ ſituet. ut dictum eſt. Oꝛ aūt iſte modus ſit utilis. Teſtatur Bal. in ꝓallegato loco. Obſtruet aūt orificium a trūbo ꝛ ab eis que extroꝛſum apponunt ut ſunt uocata teſtarītia. i. lichinia ꝛ farmacoꝝ quecūq; amplectuntur.

¶ Tertius modus qui fit per truncationē uene magis eſt cōuentes uenis que in ꝓfundo carnis ſunt: ꝛ complet ꝑm Bal. abſcindēdo totā uenam: reuellit enim ita ad alterutram partem: alterutrūq;: ꝛ occultat ꝛ tegit a ſupiacentibus carne ꝛ cute. Et deſup ponant pulueres ꝛ ſtupate cum medicaminibus ligetur ꝛ ſituetur.

¶ 4ꝰ modus qui fit per ligationē eſt magis cōueniens arterijs que in ꝓfundo ſunt: ꝛ fit ꝑm Auic. q excoriet arteria: ꝛ cū vncino trahat: ꝛ cū filo ſerico inuoluat ꝛ liget fortiter: deinde medicamē incarnatiuū apponat: ꝛ ligek ꝛ ſituet. Uñ Bal. ifallactus vo facies laqueū gdē radici uaſis circūponēs: radicē aūt uaſis uocat pꝛioꝛē etꝰ partez que epati copulat uel coꝛde hoꝛuꝫ in collo quidē eſt qō ſuperius: in manibꝰ vo ꝛ cruribꝰ qō ſupius. Hec aūt gerē do carnoſare citiſſime plagā anteq̄ defluat a uaſe laqueus: niſi enim anticipaueris que ſupnutrit caro cōſtringeret regionē que i circuitu abſciſſe carnis fiet emboriſma.

¶ Quintus modus qui fit per aduſtionez magis eſt ꝙuenies uenis aptis per coꝛroſionē: ꝛ cōplet cū ferro calido aut cuꝫ medicina aduſtiua que cuꝫ caliditatē hēat ſtipticitatē uelut calcantū ꝛ vitriolum uſtum: ꝛ nō uſtum: nō tñ per calcem: qꝛ nō habet ſtipticitatē. excidūt igit citius huius eſcare: inherēt vo coꝛpibus amplius que ex ſtipticitatibꝰ. Et ſtant ut coopculū quouſq; uena fuerit incarnata. Nō enim feſtinet caſus eſcare. multotiēs eni emoꝛroſagia vix detētibus ſecuta eſt in eſcaraꝝ excidētijs. Et ꝓpter hoc dicit Aui. q̄ ꝑceperūt ut fiat cauterīū cū igne uel cū ferro uehemēter ignito ꝓfunde: ita ut facias eſcaras groſſas ꝛ ꝓfundas: quarū caſus nō ſit facilis. Et pꝛopter hoc iter medicinas cauterīçātes laudat Theodoricue: ꝛ bñ arſenicū ſublimatuꝫ: qꝛ incōtinēti oēm fluxum reſtringit: ꝛ ꝓfundā ꝛ durabilem facit eſcaram.

¶ Eſt aūt alter modus ſpālis reſtringēdi fluxū: qui ſz actu nō ſit: aptus eſt fieri qñ exhik infixū qō iam exiſtit in loco. Et eſt q ꝑparent puluilli ſeu ſtupate rotūde tres uel quatuoꝛ pꝛforate in medio ifuſe in medicamie: ꝛ faciēdo ſtrare ſtipitē ſagitte per foramē ſtupatoꝝ cōprimant per miniſtrū ſuꝑ vulnus circa ſtipitē ſagitte: ꝛ tūc per magiſtrū exhak ſagitta: ꝛ ipa excta vniant ꝛ comprimant plumaceoli ſupꝛa vulnus: ꝛ alij nō perforati applicent.

¶ Iſti ſunt modi ꝙſtringendi ſanguinē a uenis ꝛ arterijs vulneratis qui in ſui artificio requirūt aliqua documenta. ¶ Primū eſt Bal. in 5° terrap. qō in omni fluxu ꝙſtim apponat digitꝰ ad os uene qō in ulcere firmās ſua uiter ꝛ ꝑmēs idoloroſe: ſimul eni detinebis ſan. ꝛ trūbū ſupcoagulabis: plage aūt trūbatio ꝛ teſtarītia ꝛ coagulatio ſunt de reſtringētibꝰ: ut dictū eſt. ¶ Scōm eſt q in omni fluxu poſt appoſitionē puluerīs reſtrictiui applicētur tres aut plures ſtupate infuſe pꝛimo in aceto ꝛ aqua expꝛeſſe: deinde cum medicamine linite ꝛ ſuperligent.

¶ Tertiuz eſt eiuſdē de ligatura: ligek inquit cū binda de pāno. ꝑmas gdē imiſſiones quater uel q̄nquies ſtrigēdo in ipſo emoꝛroſagiāte vulnere: deinde ad circūferētias paulatine relaxādo: ꝛ ita repellitur materia ꝛ conſtringit uena ut dicit Aui. ¶ Quartū q mēbꝛū ꝙueniēter ſituet. Unde Bal. exꝑdicta vniuſa emoꝛroſagie eſt auxiliū apta figura pcuſſe pticule: apta vo ſit duabus hiis exñs intētionibꝰ ſcilz indolorationis: ꝛ ſurſum repoſitionis. Si vo deoꝛſuz repꝛens uel doloroſa facit emoꝛroſagias mouebit: ꝛ flegmones augebit. ¶ Quintū etiaz eſt Bal. q de tribꝰ aut quatuoꝛ diebꝰ non remutet: ꝛ q̄n remutabit eleuent caute binde ꝛ ſtupate ꝛ lichinia: ꝛ ſi eſt neceſſe humectent applicādo per aliquas hoꝛas de pꝛimo medicamine: aut albumine ouī cū oleo agitatis: aut madefiāt cum vino groſſo. ¶ Sextuz documētū eſt q claudant oculi patientis aut ſtet in loco obſcuro: ut non poſſit videre ſanguinē ſuum neq; inſpicere res rubeas: imo ſemp dicat ſibi q amplius nō fluat qō eſt ad utilitatem ipſius: ꝛ ita ꝙfortat virtus nālis per ȳiam imaginationem. Et ꝓpter hoc dicebat Auic. q grauis accūtium

alalium mouẽtium imaginationem est motus sanguis ꝛ ꝙsecutio eius qui ꝑparatus est ad eum cum multũ intẽtius fuerit ad ꝙsiderãdum res rubeas. ¶ Ultimo dicẽdum est de medicinis ꝙstrictiuis. quarũ ꝑma est Gal. in 5° terrap. ꝛ est qð. ℞. thuris partẽ. j. aloes partẽ. ſ. miscẽant ꝛ puluerizẽt: ꝛ cum albumine ouino coꝛporent tãta multitudine ut melleã ſubam hẽat: deinde ſumat cuꝫ leporis ptis molliſſimis: ꝛ in uaſe uel uena ꝛ ulcere apponat. Et ſequit hoc farmaco multiformiter utor aliqñ quidẽ ut dictuꝫ est miſcens in aloes duplicatum thus in mollib⁹ coꝛpibus: aliqñ ex ambobus equaliꝫ in duris.

¶ Scõa medicina accipit ex datis per Aui. ꝛ est totius cõmunitatis. ℞. boli armeni. ſanguis dra. aloes ſuccotrini añ. partes equales. fiat puluis: ꝛ ut dictum est ponatur.

¶ Tertia est Bruni: ꝛ eã accepit a libro diuiſionuꝫ Raſ. ꝛ ab Albuca. quãtũ ad calcẽ: ipſa enim ſola reſtringit ſanguinẽꝫ. ut dicit. ℞. calcis viue ſanguis draco. gipſi aloes thuris vitrioli. añ. partes equales. puluerizẽtur ꝛ cum albumine oui ꝛ tela aranee ꝛ coꝛporent ꝛ ſuꝑꝛponant.

¶ Haliab. aũt multũ cõmẽdat gallam cõbuſtã in vino uel aceto ꝓiectam tritamqꝫ ꝛ ſuper arteriam applicatam.

¶ Rogerius in iſtis pulueribus conſolidam addit.

¶ De cura vulnerum uenarum.

Reſtrictione ſang. ad curã vulnerũ eundũ eſt ut ſuꝑius fuit dictuꝫ. ¶ Et ſi ꝑm Gal. diſcurabilioꝛ ſit arteria qꝫ uena: ꝛ ſup. qꝫ caro nõ tñ ꝑmutatus est multũ uſus farmacoꝝ alterutriuſqꝫ. Sed est idem ꝑm ſpẽm in eo q⁹ magis ꝛ minus differẽs: tãto enim indiget ficticiib⁹ farmacis arteria qꝫ uena: ꝛ ſupple uena qꝫ caro: qꝫto ad nãm ficticioꝛ cõplone. ¶ Si nulla ergo est ſẽe depditio tẽtare oportet id conſolidare cum ſanguinolentis ſeu ꝙſolidatiuis uocatis farmacis. Si enim fuerit ſubẽ depditio facta in plagatione uel ꝑm caſum eſcare in cauterijs uel quãdo laqueatur utemur omnino farmacis quibus uti methodus nos docuit in concauis ulceribus.

¶ De vulneribꝰ neruoꝝ chordaꝝ ꝛ ligamẽtoꝝ. Cap. IIII

Vlnera neruoſaꝝ ꝑticulaꝝ ꝑm Aui. in 4°. qñqꝫ ſunt ꝓcture: qñqꝫ ſciſſure: qñqꝫ vo attritiones ſiue cõquaſſationes. ¶ Et que ꝓcture: quedã ſunt excecate: quedã apte. Que vo ſciſſure: quedã ſunt ꝑm longũ: quedam ꝑm trãſuerſum. Et utraqꝫ ipſarũ: quedam ſunt abſqꝫ depditione ſubſtãtie carnoſe: quedam cum depditione tali q⁹ neruus appareat denudatus. ¶ Et oino in qbuſdã est dolor ꝛ apoſtematio occaſio ſpaſmãdi: in aliꝫ nõ: imo tranſiuit. ab iſtis enim differẽtijs idicatiões ſumunt curatiue.

Cauſe oium iſtoꝝ ſunt oia quecunqꝫ apta nata ſunt ꝑforare incidẽ ꝛ caſſare: ut in ꝑmone cõi fuit dictũ. ¶ Ex quib⁹ apparet q⁹ nõ ꝑõt neruus vulnerari quin caro ꝛ cutis vulnerent. ꝛ aliquotiẽs uene: ex qbus cõtingit emoꝛroſagia ꝛ complicatio diſpoſitionum ꝛc̃.

Signa ꝛ iudicia. Signum vulnerationis neruoꝝ est dolor ꝛ ad hoc adiuuat locus neruoſus leſio motus ꝛ ſenſus. ¶ Judicat ꝑ Gal. in 3° tegni. q⁹ vulnus neruoꝝ ꝛ thenãtuꝫ chordarũ ſunt magna ꝛ doloroſa: ꝓpter ſẽſuꝫ ꝓtinuationẽ ad cerebꝝ: ꝛ ꝑ ꝙñs apoſtemoſa: ꝛ ad ſpaſmuꝫ ꝛ alienationẽ ſuſpecta. ut dicit Aui. In vulneribus neruoꝝ ſi tumor appareat: ꝛ poſt diſpareat hoc ſignũ est ſpaſmãdi ꝛ alienãdi: ꝛ ideo laxa bona: cruda vo mala 5° afforiſmorum. ¶ Propterea dicit Gal. in 6° terrap. iciſio nerui ꝑm latitudinẽ nõ totalis ꝓculoſioꝛ est totali: eo qꝛ i nõ totali nerui nõ diuiſi portãt nocumẽtum ad cerebꝝ: diuiſi vo nõ: lz in totali inciſione utꝑm mẽbꝛi ꝑdat opatio ut de ſpaſmo ſuꝑius fuit dictum. ¶ Amplius memorat q⁹ frigidum magis est vulneribus neruoꝝ mordaꝝ qꝫ carnoſoꝝ.

Curatio. Simillimam aũt neruis ꝑm Gal. in 6° ꝛ thenãtibus hñtes ſpẽm colligationes curã eandẽ tolerãt: differentẽ tñ ꝑm magis ꝛ minus: ſicꝫ fortioribus tñ ꝛ fortioribus farmacis indiget colligatio ꝑcipue que ab oſſe oꝛit qꝫ neruus ꝛ thenon: que vo in muſculis ꝙuenit quãtũ impericuloſioꝛ est thenãte: ꝛ neruo tãto alijs colligationibus fallacioꝛ: ſi nõ bñ curetur.

¶ Curatio neruoſarũ particularũ.

Cura igit vulnerũ ipſoꝝ eaſdẽ itẽtiones hẽt ꝛ qñ ſi eo dẽ modo cõplet quo ꝛ vulnera carnoſorũ mẽbrorũ: niſi qꝛ accidẽs qð est doloꝛ: ita ſupat intẽtiones cõmunes ꝛ vniuerſales: q⁹ opꝫ ea: cũ quib⁹ cõplent durãte dolore: ita mediare q⁹ taliter ſuccurrat doloꝛi: q⁹ nõ obliuiſcant intẽtiones cões ꝛ vniuerſales ſuperi⁹dicte: que videlz erãt. ¶ Prima remouere extranea. 2ª adducere ad inuicẽ labia. 3ª in vnuꝫ ꝙſeruare. ꝛ 4ª ſubam partis cuſtodire. mediaꝫ aũt modus per qð cõplet ꝑm differentias iam dictas a ſimpliciori que est pũctura incipiẽdo ꝛc̃.

¶ De punctura neruoꝝ.

Cura pũcture nõ indiget vnitione nec cuſtodia vnitoꝝ. Sed exhere infixa: ſi qua ſint ꝛ cuſtodire ſubam partis. ¶ Quomõ aũt exhunt infixa iam ſuꝑius dictuꝫ est. Cuſtodia ſubẽ ꝑter qð est remediare doloreꝫ ꝛ ꝓhibere apationem que poſſunt eẽ cauſa ſpaſmi: ut ſuperius dictũ est. tres vel quatuoꝛ habet intẽtiones. ꝑma est oꝛdinatio vite. 2ª ſubtractio mãe añcedentis: ut rõne doloꝛis nõ currat ad locum. 3ª est ꝑmunire coꝛpus a nocumẽto ſpaſmi. Et iſte tres intẽtiones ſunt cõmunes oibus vulneribus neruoꝝ. ſed 4ª que ꝓꝓie pũcture est ſedãdo dolorem exhere eruginem a ꝓfundo pũcture.

¶ De ꝑma dicit Aui. q⁹ opꝫ ut ſit regimẽ vulnerati i neruis ſubtile in ultimo ſubtilitatis: iuxꝝ formã dictã ſuꝑius de vulnẽ in ꝑmone cõi. Et ultra hoc opꝫ q⁹ ſtrat⁹ eius ſit hũidus ꝛ mollis: ꝛ ſtet in tranqllitate ꝛ gete. ut dic̃ Gal.

¶ De 2ª ait Gal. in 6° q⁹ opꝫ abſqꝫ ſuꝑfluitatib⁹ cuſtodire vnitũ ſuꝫ coꝛpus cũ flõmia ptis oppoſite: etiã ſi nõ fuerit coꝛpus plectoricũ ꝓpter dolorem ut ſuꝑius ſepe fuit allegatum. Et cum farmacia ſi coꝛpus fuerit cachochimum.

¶ De 3ª fuit dictũ ſuperius de ſpaſmo: q⁹ quãdo ſuperuenit ipſis vulneribus cõſolet caput collũ: ꝛ doꝛſum totum cuꝫ oleo de lilio: aut oleo coi calido. ut docet Gal. in 6°.

¶ Ad apata appꝛoꝑiat Haliab. ꝛ Aui. empl'm mieraliuꝫ cũ aceto nõ pultes putrefactiuas: neqꝫ aquã calidaꝫ que alios cõſueuit iuuare flegmones: eo qꝛ talia putrefaciũt: ꝛ deuaſtãt neruos: ꝛ allegat eũ in 3° cathagenoruꝫ: in noſtra tñ aſſumatione nõ est. Et eꝰ forma est. ℞. calcad. ʒ. j. ꝛ q̃rtã: draganti. viij. ʒ. ſ. corticũ thuris. ʒ. j. ꝛ. ſ. leçardi galbani. ʒ. j. cere. ʒ. viij. olei tãtũdẽ aceti fortis lb. ij. ꝛ quartã. terant medicine ſicce cum aceto decem diebus: ꝛ ſoluant ea que ſoluunt ꝛ ifundant ꝛ miſceant omnia in olla ꝛ moueant motu exquiſitiſſimo donec coquant. Ego tñ eum nõ aſſueui. Sed illud Gal. ꝛ Auic. ꝑbant bonum: qð fit de farina oꝛdei ꝛ ſabarũ ꝛ oroboi coctis cũ aqua cineris. Auic. ponit in decoctione mel ꝛ acetum.

¶ De 4° que est magis ꝓꝓia puncture ꝙſulit Gal. in 6° non pauca farmaca que in plaga apponunt ad effluxionem aperiẽduꝫ ꝓcoribus. Infallacius tñ est adapire cutim cuꝫ raſorio aut cuꝫ tenitemo ꝛ melius ut dicit Henricus. ꝛ poſt exiccare. ut dixit Gal. in 3° tegni. cum medicamine leptomero potẽte ptrãſire ad ꝓfundum ꝑforati neruꝰ: quale est ut ipſe eligit in 6° oleũ ſabinũ non roſ. nec mirtinũ ut multi: qꝛ claudũt: ꝛ nõ dyaforãt calidum nõ frigidũ. Nã ꝑm q⁹ dictũ est in 4° affõꝝ. fridum inimicum est neruis. ¶ Ad hãc vo intẽtionẽ etiã per ipſummet. B. ubi ſupra eligit. ꝛ per Auic. cõfirmat terbẽti nataqꝫ reſina per ſe in infantibus mulieribus: ꝛ alijs mollẽ carnem hñtibus. In duris vo cuꝫ pauco euforbio. Et ſequit q⁹ nos iam cõpoſuimus vnguẽtum ad hãc intẽtionem per ceram reſinã ꝛ terbẽtinam picem ꝛ euforbiuꝫ: cere. gdem imittẽtes ptem. j. terbẽtine ꝛ picis alterutriꝰ partem mediã: euforbiũ partẽ cere duodecimã ꝛ pluꝫ: ſi

eum uoluerís facere fortius. Ita autē ꝛ populeos: ꝛ sex mellis per se: ꝛ cū euforbio ꝛ serapio ꝛ oppoponaco usus sui in durioꝝ corporū molliens ea cum oleo ꝛ terbē tina ꝛ sulfur nō viuum nec lapidosum ꝓpter subtilē par tem ipsius speramus iuuare neruos plagatos in tāto oleo subtilis partis miscētes ut fiat glutinosus: ꝓbatum enim est ꝛ hoc experiētia. Ex hoc etiā Auēçoar exptus est: ut dicit. De lota calce: quia magis ꝓpria est neruis denudatis dicet infra. Supra vō medicamia stupata de suaui lana cum ligatura decente ponatur.

¶ De incisione neruoꝝ.

Scissure neruoꝝ ultra tres itētiones dictas idi gent aliꝫ tribꝰ aut quatuor itētionibꝰ spālibus. ꝑma si fuerint sine depditione subē qꝫ cuꝫ car ne suank. 2ª qꝫ in loco magis depēdēti aliqua tēta suauiter apponak. 3ª qꝫ aliqđ medicamen sedatiuū ꝛ incarnatiuum ꝓpriū neruis supponak. 4ª qꝫ cuꝫ stupata de molli lana desup mediocriter ligek. ¶ Qꝛ aūt si utilis talis sutura ꝓbak: eo quia per talem futurā ꝯgregank ꝛ seruank in idem labia distātia: ꝛ cuꝫ hoc custodik neruus ꝓpter cooperturā cutis ꝛ carnis a frigiditate ipꝫ dissipāte. Et ita vult Aui. dum dicit in 4º. Si aūt disrumpak in latitudie neruus: tunc necessariū est suere ipm: ꝛ si nō: nō ꝯglutinak. ꝛ Guilelmus de saliceto ꝛ Lāfrancus idem testantur nō obstāte qꝫ multi dicūt qꝫ Gal. nō ꝑcipit suere ipsos: qꝛ nō poterant ꝯsolidari: ꝛ qꝛ punctura acus erat ad uocatiua spasmi certe cū reuerētia Gal. nō inhibuit. Sꝫ si tacuit affirmauit: imo hoc certe videk ꝯsentire in 6º terap. capº 5º. dum dicit. Abscisso vō toto neruo periculū quidem non est aliqđ. nocita ꝛo pticula erit. sanatio vō coꝛporis erit aliud ab aliꝫ ulceribꝰ supple similis. Certū aūt est qꝫ alia ulcera suunk: ut seruenk partes appꝛoxima te. Et hoc etiam designauit. qꝛ in 3º tegni nullā fecit differentiā curationis vulnerū neruoꝝ ab aliꝫ nisi de sola pūctura. Neqꝫ in 6º terap. nisi de ipsa ꝛ de vulneribus nerui denudati: ꝛ de accidēte solius incisi totaliter ꝛ non totaliter: ꝛ de attritione ipsoꝝ. Et ad hoc facit qꝫ cum tali sutura partes neruose uēnis ꝑm ipm cōglutinenk. Nec ualet qđ dicūt de pūctura nerui cum acu qꝛ pforata est: ꝛ nō excecata cum ptranseat totā subam. Nec qđ dicunt qꝫ nō ꝯsolidank: qꝛ si nō ꝯsolidank ꝑm ꝑmā intētionem: cōsolidank tū ꝑm secūdam: ut dictum fuit supꝛa. Et si dicek qꝫ non ꝓficit: qꝛ ita parum postꝫ incisus est neruus: qꝛ nō ꝯsolidak nisi ꝑm scđam intentionē que fit per alienam scđam pdit pforationem ꝯtinuā: ita qꝫ spiritus non ferunk: ꝛ sic pdik motus pticule. Dico qꝫ ꝓficit ad duo. primo in pueris in quibꝰ ꝯsolidank quasi uere. Et si perditur pars opationis nō pdik tota. In iuuenibus vō etiā ꝛ dum magis appꝛoximank partes nerui minus interponik de sua alienā: ꝛ ita aliquis spiritus pōt elucere: ꝛ cuꝫ hoc mēbrum magis decorak. Ego vidi ꝛ audiui in multis neruos ꝛ thenātos incisos ꝛ eos ita restauratos cum sutura ꝛ aliꝫ auxiliꝫ qꝫ erat postea icredibile ipsos fuisse incisos. ¶ Qꝛ aūt debeat poni tēta suauis patet qꝫ aliter posset includi putredo supꝛa: ꝛ iuxta neruum ꝛ corꝝ pere. Et hoc intellexit Haliab. dum dixit. Cum aūt vulnus in neruos ceciderit nō oportebit carnem supinducere. i. incarnare penitus: donec multi pertranseunt dies qꝫ ab apostemate ꝛ spasmo fuerit securus: hoc tamen Rab. de stricto vulnere solum intellexit.

¶ Medicamen aūt ꝙuenīs talibꝰ vulneribus est vnguētum de uermibus. qđ ꝙ. cētauree minoris: lingue canis lanceolate piloselle ꝛe. g. ꝯsolide maioris ꝛ minoris aū. ℥ß. j. uermiū terrestriū lb. ß. olei lb. j. vini lb. j. ß. pistentur simul ꝛ nutriank ita septē dies: deinde pistenk cū eis sepi arietis mūdati lb. j. picis nigre resine. aū. quar. j. armoniaci galbani oppoponacis dissolutoꝝ in aceto. aū. ℥ j. v. bullianꝫ modicū quousqꝫ vinū ꝛ aceꝛ sint cōsumpta: ꝛ colenk. Et postꝫ erit quasi infrigidatū addak terbenti ne quarta. ß. thuris mastices sarcocolle. aū. ℥ j. lij. croci. ℥ ij ducēdo cum spatula fiat vnguentum. est enim ꝑciosum. Cōsimile ponik a Rogerio: ꝛ addit millefolium. ꝛ a Lā franco. Nihilominus ipe ꝑcipit qꝫ facta futura per duos dies fomentek vulnus sutum cum oleo roꝝ. decoctionis uermiū terrestriū: ꝛ desup aspergak puluis cōseruatiuus suturaꝝ. Ego aūt addo cum illo puluere tantūdē de uermibus dictis deficcatis ꝛ puluerizatis. De uermibus ita scripsit Gal. xj º simplicium farmacaꝝ. Terre igit intestina siue lūbrici subtiliant ac neruis diuisis apposita mirabiliter cōferunt. ¶ De centaurea dicit in alio qꝫ magna ꝛ difficile cōsolidabilia vulnera cōglutinat ꝛ sanat: imo testak Aui. in 2º qđ dicit qꝫ si ipsa centaurea coquatur cū carne incisa ꝯiungit eā. Alemani in plaga cum glutino ut dicetur statim de ossibus totum mēbrum sustētabant ut ꝓpter motum non impediretur consolidatio.

¶ De neruo denudato.

Si autem neruus appareat denudatus nō opꝫ huic neruo ꝑdictoꝝ farmacoꝝ ullus afferre: quecūqꝫ per euforbiū: ꝛ ita acria emplastra fiūt. Nō enim ita sustineret vtutē ipsoꝝ sicut per mediā cutē. Optimuꝫ tunc est lotam calcem cum oleo plurimo uti. Optimū etiam est qꝫ per ponsilicon ꝛ thuciā lotam cuꝫ oleo roꝝ. liquefactā. Sint eni ista lauata estatis hora mꝫ totiēs cum bona aqua. Quecūqꝫ enim ex metallis sunt lauare opꝫ. vniuersa debentia siccare imoꝛdaciter. Bonum etiā est mel mixtū cum optimo rōdino ꝛ terbēntina resina atqꝫ cera: lauare etiā opꝫ oia ista: ex oibꝰ enim lauatis mūdank ꝛ abstergunt imoꝛdaciter acres ꝛ moꝛdaces ꝓcores. ¶ Si vō qui vulneratus est fortis fuerit ꝛ vulnus cū putrefactiōe multa: ꝛ cū hoc absqꝫ superfluitatibus tūc possibile est in eo uti aliqbꝰ fortioꝝ farmacoꝝ. Sicut aliquotiēs ꝑmo ego feci polipodij trociscos mittēs in syreo qđ vinū coctū nūcupak apud nos: qui in asia tepefaciēs in aq̄ calida tingēs in hoc testertia ꝛ lichinia apposui lauare etiā opꝫ eiꝰ ꝓcores cuꝫ lana infusa in puro vino cocto calido. Non cum aqua neqꝫ cum oleo: aqua enim putrefacit neruos: ꝛ oleum cōmaculat eos. Nō enim est idem nudo neruo afferre oleum: ꝛ per mediam cutem. ¶ Si est aūt necessariū mūdificare suaui mūdifica cū vnguēto facto de uermibꝰ: aut cū aliquo mūdificatiuo in q̄ sint mel ꝛ terbēntina ꝛ farina ordei ac fabarū: aut cum vnguēto de resina: aut cū aliquo de dicēdis in antidotario. Rotlādus cū Rogerio attestak: qꝫ si capita neruoꝝ incisoꝝ sine tactu carnis cū ferro candēti tāgank qꝫ optime ꝯsolidantur: ꝛ ita faciunt cyrurgici terre nostre.

¶ De attritione ꝛ ꝯquassatione neruoꝝ.

Quassatio neruorum ꝑm Gal. in 6º qñ simul cū cuti quassata fit ulceratio farmacis indiget intētionē quidē siccādi habētibꝰ cū quadā cōstrictione. ut eēt a ꝓncipio oleū rosatū cū albumine ouorum: ꝛ post sedato dolore vinū grossum stipticū. ¶ Si autem absqꝫ vulnere cutis fuerit quassatio fomentetur frequenter cū oleo calido dyaforetico. Propterea testatur Gal. experientia edoctus athletarū in utroqꝫ casu ualere cathaplasma: qđ per oximel ꝛ farinā fabarum fit.

¶ Si vō doloꝛ aliquis affuerit quassationi de pice liqda miscere opꝫ: ꝛ coquēdo bene apponere calida: sicut facit Lāfrācus in pedū cōtusione ꝛ cōtritione magnꝰ. Idem facio ego. Quādo vō siccius vis facere misce orobinā farinam: ꝛ si magis uoluerís siccare ꝓreos illiricam coꝛdis ꝓcuratio cum dieta ꝛ purgatione his coꝛis est ut dicit.

¶ De vulneribus ossiū ꝛ cartilaginum. Cap. V.

Licet ꝑm Gal. in 6º oēs solones ꝯinuitatis ossium ꝑm linguā grecoꝝ fracture uocenk. Nihilominꝰ habet ꝙsuetudo latinoꝝ uocare fracturā solonē ossis que fit sine incisione de qua dicek infra. Incisionem aūt que fit cuꝫ incisione de qua dicik hic. ¶ Est enim vulnus ossis icisio facta in osse, cū

ense aut aliquo alio incidẽte seu pforante. Que qñq; est totalis: qñq; partialis. ¶ Ex quibus apparet q; nõ põt vulnerari nec inciđi os qui incidat caro ꝛ particule sup iacentes. quare contingunt sepe accidẽtia de fluxu sanguinis: ꝛ dolore que dant indicationem.

Signa sunt manifesta. ¶ Gal. idicauit in 3° tegni. ꝛ 6° terrap. q; fractura ossis uel incisio non restauratur ꝑm ꝑmam intentionem: ꝑm vo scõam consolidatur ꝛ ligatur per porum sarcoydem ligantem partes ossis diuisi: excipit tamen os puerile qõ ꝑm ꝑmam intẽtionem consolidari põt. Causa vo reddita fuit in sermone cõmuni. ꝓpterea Hyppo. in 7° aforismoꝝ. idicat q; in osse denudato herisipilla malũ: licet raro accidit ꝑm Gal. in cõmento.

¶ Amplius recordare q; frigidũ summe nocet ossib° denudatis: ꝓpterea ꝑm Rogeriũ ꝛ Lanfrancũ incisio totalis magnoꝝ ossium ut adiutorij coxe: ꝛ duoꝝ focilioꝝ insimul taliter q; exeat medulla est periculosa. ꝛ utplurimũ mortificãs mẽbrum: ꝛ causa est: q; in tali magna incisione incidunt uene ꝛ arterie: ꝛ nerui magni qui portabãt vitã mẽbro. Nõ obstãte Guil. de sali. qui hoc negat propter malũ intellectũ Aui. in 4° qui dixit. Et qõ dicit de incisione medulle: q; interficit est intẽtio cui nõ est utilitas. hẽt enim medulla lenitatẽ ꝛ viscositatẽ ꝛ non incidit. Aui. vo hoc itellexit de fractura sine vulnere qua credo q; medulla nõ inciditur: lz elongari possit ꝓpter viscositatem eius: sed q; nõ possit iciđi in totali icisione ossis qs dubitat. Et forte itellexit q; nõ moriẽ ꝓpter depditionẽ medulle: sicut ꝛ ego credo. ꝛ Albuc. testat de illo iuuene 30. annoꝝ quem curauit de pditione ossis cruris cuꝫ exctione medulle: maxime q; restaurationẽ hẽt: sed q; nõ hõ: sed mẽbruꝫ posset mori amputatis vijs per vñ uenit vita: nõ ꝯsonat cũ hoc qõ est dictũ in ꝑmone cõmuni: organica enim vidẽt icisio ubi multitudo omiomeroꝝ est incisa: quorũ vnitio est impossibilis in 3° tegni. Sũmetñ est cauẽdũ ne exhaẽ aliquid ossis lesi cum violentia: neq; subito. Nã qõ exhiẽ ita nõ euacuat quin faciat accidere fistulã ꝛ timorem spasmi ꝛ pmixtionis ꝛ fe. ut dicit Aui. in 4°. melius aũt est extrahenda: aliquantulum dimittere ꝛ naturam cum aliquo medicamine attractiuo adiuuare: ut superius de extractione sagittarum fuit dictum: q; ea subito cum violentia extrahere.

In curatione vulneꝝ ossis de itẽtionibus coibus specificant q̃tuor. ꝑ^a est exneis infixis ꝛ frustulis si sint exctis adducere ptes separatas ad inuicem ꝛ suere. ꝑfunde ꝛ firmiter vulnus carnis. 2ª eligere cum quibus auxilijs medicabitur. 3ª est ligare taliter q; vulnus quãdo erit necesse possit mutari absq; qõ dissoluatur totalis ligatura ꝛ firmatura. 4^a q; postq; securatus fuerit ab apostemate regimen fiat taliter q; porus generet. ¶ Quomodo cõplet ꝑmum dictũ est in ꝑmone cõi de sutura. Et q; sutura vulneris carnis fit utilis in ꝓposito sic ꝓbat. Quia illõ qõ facit ad appropinquationẽ disiunctoꝝ ꝛ ꝯseruationem adiunctoꝝ ꝛ custodiã subẽ partis est utile in ꝓposito ut patet in 6° terrap. ꝛ inferius de fracturis declarabit magis. sed talis sutura est huiusmodi: quia caro ibi ꝯiuncta tenet ꝓpinquatas partes: ꝛ stat loco ligature ꝛ asselle ꝛ est defensorium ut aer nõ alteret os ipm in quo multum est aduertẽdum. ergo ꝛc. Et Gal. videbat hoc sentire ubi sup. dñ dixit q; eoꝝ farmaca iubet Hyppo. esse sanguinolenta. ¶ Melius aũt medicamen vulnerum sanguinolentoruꝫ est sutura ꝛ ligatura. Aui. aũt Haliab. ꝛ Albu. per totum de fracturis cum vulnere iam illud ꝓceperunt. Guilel. etiam de saliceto ꝛ Theodoricus atq; Henricus idẽ uoluerunt. Nõ obstãte Lãfranco qui gñalem regulã constituit q; in vulneribº in quibus ossa sunt vulnerata nũq; caro debet sup os per medium ꝯsolidari: nisi os plenarie ꝓius reparet. Quomodo enim reparabit os nisi per carnem mediam nescio: nõne nutrimẽtum a quo fit porus uenit a carne credebat q; nihil nutrit uera nutricatione: nisi ueniat a stõco ad epar: ꝛ ad uenas dissemiatas per carnem. Et dehinc ad ossa de virtutibus naturalibus per totum. ¶ Carne enim dimittendum est repleri vulnus: ꝛ ipa cuꝫ deficcatiuis induranda ut fiat porus ꝛ caro desup callosa non alia: quia ꝯcauitas incurabilis remanet: ut dicebatur in 3° terrap. cap° 2°.

¶ Secũdũ cõplet q; facta sutura in loco magis dependẽti ponat tẽta ut si quid remãserit exneuꝫ de frustulis aut de sanie si gñatur per hinc ualeat expurgari. Desup vo ponatur puluis ꝯseruatiuus futurarum ꝛ albumen oui in ꝑmis diebus. Et post sup incarnatiuuꝫ cõe de pulvere illo cum terbentina infimul incorporato. ꝛ deinde de alijs: ꝑm q; videbit expedire apponat: ꝛ tẽtula cuꝫ melle roꝺ. in quo sit puluis icarnatiuus cum mirra que ꝑm Auic. coopit ossa denudata humectet. Et si os esset detectum cũ tali puluere ꝛ lichinijs bene carpie coopiatur. ꝛ desup emplz ꝛ stupata balneata in vino calido applicet.

¶ Tertium cõplet si os est totaliꝫ incisuꝫ q; facta sutura totum membruꝫ ut Raꝺ. pcipit inuoluatur excepto vulnere cuꝫ pãno duplicato in ꝑmis diebº infuso in albumine ouoꝝ ꝛ postea in vino calido stiptico: ꝛ liget cuꝫ bida longa ꝛ lata ꝑm mẽbruꝫ ꝛ incipiat uersus finem mẽbri ꝛ uoluẽdo usq; ꝓpe vulnus faciat eam trãsire per partem oppositã vulneris. Et deinde ascẽdẽdo vsus corpus uertendo bindã uoluendo reueniat iterius quousq; sit prope vulnus. Et tunc faciat eam trãsire per partẽ oppositã supra aliã ut ueniat ad locuꝫ ubi icepit: ꝛ ibidẽ finẽ suum cum suo ꝓncipio nodet: ꝛ ita remanebit vulnus discooptum. Deinde ponant due uel tres asselle bene polite ꝛ aptate ꝑm mẽbruꝫ coopte ꝛ munite de bono panno talr sustinẽdo mẽbruꝫ q; nõ cooptat vulnus ꝛ ligent cũ bindello. Et hoc nõ dissoluat quousq; sit curatus nisi dolor aut pꝛurit° seu apostema cõpellat. Ad que quomodo succurrat in sermone cõmuni fuit dictuꝫ. Et vulnus ab extra cum stupatis ꝛ bindellis liget: ꝛ qualibet die remutet ꝛ mũdificet ꝛ exiccet: ꝛ ut cetera vulnera tractetur.

¶ Mõnulli vo ut supra fuit dictuꝫ de neruis in isto casu: ꝛ in vulneribus neruoꝝ glotonicũ: ꝛ instrumentũ mechanicum factũ cum duabus astellis ꝛ ligno rotũdo in clausura manus ꝛ plato in sola pedis ligãdo superius apponunt ꝛ ita ꝓsequuntur curam ut ꝓius.

¶ Quartum quomodo cõpletur dicet infra: quando tractabitur de fractura iussu dei. ¶ De duritie quomõ cõsequit solones ꝛ algebras in 6° de artetica ꝛ passionibus coniuncturarum ꝛ in antidotario dicet.

Doctrina.II. De spãli cura vulnerũ put in sũt mẽbris organicis cõpositis:

¶ De vulneribus capitis. Cap̃.I.

Aãquã q Gal. ꝛ Aui. de diuersitate cure membroꝝ organicoꝝ extrinsecorũ non determinauerint exquisite: nisi de capite ꝛ uentre. Nihilominus quia aliqua diuersitas in alijs particulis ꝑm diuisionem datam supius saltim in ligando suendo situando ꝛ aptando instrumẽta ꝛ modũ applicãdi medicinas inuenirẽ do. a ꝓticulis enim organicis sunt hº medicationes ꝑm G. in 5° terrap. sicut que in siccãdo a substantia eoꝝ que in omiomeris. Quatuor enim sunt idicatiões que a natura ꝓticulaꝝ sumunt ut in doctrina scda tractatus apostematum fuit dictũ pro tanto gra iuuenuꝫ: pro quibus est hº conscriptio tractabunt vulnera ꝑm particulas organicas ex q̃ sunt tractata in doctrina precedenti ꝑm omiomeras ꝛ ꝓsimiles particulas a capite incipiendo ꝛc.

Caput quãdoq; ꝓtingit vulnerari cũ incisione: qñq; cũ ꝓtusione: ꝛ utraq; quãdoq; est absq; vulnere ꝛ fractura cranei

quandoq; cum fractura eiusdem. Et que cum fractura: quedam est penetrãs: quedam non penetrãs. Et utraq; quedem parua: quedam vo magna. z cum hoc quedam sunt pure: quedam cum accidẽtibus de dolore z aposte/mate z pãniculoz lesione cõposite. Iste sunt diuisiones cõmunes vulneribus capitis. Speciales vo tales sunt vulnera cum incisione cranei penetrãtia: quedam sunt sine depditione substãtie: quedam vo cuz pditione eius/dem. Et utraq; istoz quedam sunt plana z equalia: que/dam aspera z squãmosa. Et utraq; etiam istoz: quedam sunt in sumitate capitis: quedam in lateribus. Etiã vul/nus cum cõtusione z fractura cranei penetrãtia: quedaz est parua talis q non facit compssionem neq; compun ctionem supa cerebruz: quedam vo est ita magna q cõ/pressionem z pũctionem facit in ipso. ¶ Iste sunt differẽ tie ppie vulneribus capitis a qbus sumunk indicatio/nes curatiue que sunt assumpte ex dictis ℙauli 6° libro suo de fractura cranei. B. autem non fecit mẽtionem ni si de illis in qbus erat maior diuersitas. s. de simplici fra ctura magna. In sumitate capitis z in lateribus facta pe/netrãte/z non penetrãte: de paruis autem fracturis non curauit: q; solum erant forma z sedes eorum que pcusse rũt. Et cum hoc determinauit de magnis contusionib9 ut videbik infra. Albuca. vo ultra illas addit vnã in qua facit ingredi laminam ossis ad interiora: z fit in loco cõ cauitas: sicut accidit caldarijs eris quãdo occurrit eis p/cussio: qõ plurimum fit in capitibus puerorum. Mõnul/li vo ex dicto Auic. in 4° uolũt dicere q est alia que nõ est fractura in parte in qua pcutik. sed in opposita que di uisio est reprobata in 6° cyrurgie ℙauli. Aui. non videk curasse nisi de vulneribus carnis cum incisione z cõtu/sione: z de fractura etiam cum incisione z cõtusione cuz vulnere carnis z sine ipso: q; per diuisiones cõmunium fracturarum intellexit differentias dictas.

Cause vulnerum capitis sunt que alioz vulnerum dicte supe/rius in sermone cõmuni.

Signa et iudicia fracturaruz capitis est intelligendum q; que dam significãt fracturam cranei: quedam incisionem ce rebri z pãniculorum eius: quedam apostemationẽ: que dam lesionem causatam ex materia descẽdẽte z grauan/te cerebrum z panniculos eius.

Signa fracture cranei sumunk a multis pmo sumunk a cõside/ratione cause frãgẽtis: ut q; cecidit ab alto: aut fuit pcus/sus cum re forti. ¶ Secũdo a cõsideratione quantitatis lesionis: q; magna cõtusio: aut magnuz vulnus. ¶ Ter tio a qualitate loci: q; dolet z sepe ducit manum ad locũ z cum digitis z pbis pcipik tenuitas in cute: z separatio ab osse: z quãdo sufflat: aut anhelitum retinet videbitur humiditas pullulari per fissuram. ¶ Quarto ab accidẽ/tibus que occurrunt in hora: ut apoplesia scotomia de/structio uocis uomitus zc. ¶ Quinto a cõsideratione soni: q; rauce sonat: dum eius caput pcutik cum virga. ¶ Sexto a cõsideratione stridoris dentium: stridẽt enim dum percutik filuz quem tenẽt cum dentibus: z dum co nank frangere nodum palee: aut rem duram leduntur. ¶ Septimo a psideratione encaustri z linimẽti masticis sup fissuram: q; remanet nigredo in fissura z siccitas in li nimẽto supa locum fissure: z hoc est signum certum.

Signa incisionis pãniculorũ etiam a multis sumuntur. ¶ Primo a dolore: q; statim a pncipio sequik scotomia z uertigo z similia. ¶ Secũdo a colore faciei z oculoz: q; facies rubet z pustulak oculi rubẽt eminent z obscu/rank zc. ¶ Tertio ab exeũtibus: q; sanguis exit per na res aures z palatum. ¶ Quarto a lesione virtutũ: q; cũ difficultate mouek loquela turbak angustiak est totus p stratus z stupidus febricitat riget male dormit nihil ap/petit nauseat z euomit male assellat z urinat.

¶ Signa incisionis cerebri.

Sumuntur a multis. pmo ab exeũtibus: quia exit substantia grossa globosa z medullaris nõ sanguinosa. ¶ Secũdo a lesione virtutuz: qa pdik ratio. si vulnus est in aũteroribus ptibus capitis me moria in posterioribus. z cum pdictis accidẽtibus adest stupor z desipientia maior.

¶ Signa apostematis supueniẽtis.

Etiam a multis sumunk. pmo a tumore: q; flank pãniculi z emi/nent extra vulnus: z rubẽt z non mouenk. ¶ Secundo ab oculis: q; rubẽt z inflãmank: z a capite egredi videnk mobilitank z obliquank. ¶ Tertio a calore: q; febriũt z ingetank. ¶ Quarto a virtutibus: q; alienank z spasmã tur z febricitant z frenesicãt.

¶ Signa q; materia que descẽdit infra ledat z grauat pã/niculos z cerebrum.

Sunt predicta signa incisionis pãniculo rum uenientia paulatine post principium.

Iudicia Fractura cranei est piculosa apõ omnes. ℙreterea incisio cerebri z pãniculorum eius corruptio: ac lesio est mortalis sm ℍyppo. nisi fue rit parua. Exponit Bal. ut supra de iudicijs in vulneribꝰ fuit dictuz. Et ideo accidẽtia mala ut febris acuta tremor spasmus alienatio sincopis abscissio uocis egressio tene brositas z rubedo ac strabositas oculoz sunt timorosa z mortalia: pcipue si maneãt/z nõ remittank. ¶ Amplius dicit Aui. in 3° de plaga z incisione capitis: z in vulneri bus puenientibus ad pãniculuz cerebri accidit laxitas in latere vulneris z spasmus in oppositoz: z ppter illud vult dicere Guil. de salice. q; quãdo fit vulnus in dextra pa/ralitica finistra: z ecõuerso. q; nerui qui ueniunt ad par tem dextram sunt radicaliter in finistra: z ecõuerso: ut di cit. Cõsidera si littera dicit hoc: z super hoc cõsule sm de egritudine z sinthomate. ¶ ℙreterea in fractura capitis pericula z accidẽtia mala sm Rogeriuz expectank usq; ad cẽtum dies: z sm legistas z iudices ad. 46. q; talis est ultimus terminus acutaruz. Et sm ãtuo: magistros ad 35. qui est cõmunis terminus acutarum. ¶ ℙreterea de nigratio dure matris que nõ mũdificak cum melle signi ficat mortem. Ingt ℙaulus. ¶ ℙreterea fractura cranei in plenilunio est uerẽda ut dicit Rogerius. ¶ ℙreterea in solidatione cranei appitio carnis rubee bonũ. ¶ Am plius in vulneribus capitis tumor paruus z sanies bona digestio bonuz. Tumor vo magnus z pcipue si cito eua nescerit sine causa rõnabili malum. Item in fractura cra nei expectak porus debilis z rarus ad. 35. dies.

Curatio Circa curãdi modũ est intelligẽdum q; multitudo discordãtiũ cura ipsuz ostẽdit iudicium curationis ipsius difficile. ¶ Naz Bal. ℙau lus ℍaliab. Auic. Albuc. Rogerius Jamerius ℍrun9 z Guil. de saliceto videnk aut saltem eis imponik i differẽter pcedere in oibus fracturis capitis discooperiẽdo ruginãdo trapanãdo z ossa cuz instrumẽtis ferreis euel lendo fundãtes se: ut dicũt super illo cõmuni: q; necesse est detegere z inciderе os ut virulẽtia que infra craneuz coadunak conuenienter possit mundificari z desiccari.

¶ Alij ut magister Anselmus de Janua: z aliqui ℙadua ni: z fere oẽs gallici z anglici ,pcedũt incarnãdo z conso lidãdo cum suis emplastris z potionibus z bono vino: z ligatura fundãtes se sup illo cõi. Q; si possumus sanies sine ossium expulsione expellere melius est qõ facẽ pos sumus cum medicinis pcipue: q; sm modum illum nõ generak sanies: sicut sm moduz alioz: imo inhibek: z si generak cõuenienter cum illis mundificak z desiccatur. ¶ Mõnulli vo ut Theodoricus ℍericus z Lãfrancus

qui iter ceteros melius dicit nitunk tenē viā mediā:sed differēter. Mā Theodoricus incarnat recēs cū potione ⁊ vino cū stupis. Et Hēricus sine potione cū suo empl'o Et ambo antiq̄s fracturas:post q̄z trāseūt q̄tuor uel qn/que dies trapanāt ⁊ eleuāt:ut antiq. Lāfrācus vō in om nibus ꝓcedit incarnādo cū lichinijs intinctis in ptes du as olei ros.⁊ vna mellis ⁊ sup mūdificatiuū de farina or dei ⁊ melle aut de cera ⁊ refina cū puluere capitali exce/ptis duob⁹ casib⁹ in q̄b⁹ ꝓcedit ruginādo apiēdo trapanā do ⁊ ossa eleuādo. Primus casus est q̄n os ꝑmit. Scōs quādo pungit.⁊ fundāt se cum fundamētis duarum via rum addendo q̄ in opatione instrumētorum possunt se qui multa pericula:ꝓpter alterationem quam facit aer: ⁊ dolorē quē facit opatio:⁊ apostema qō ꝓcurat utrūq;.

¶ Ego aūt vidēs istā discordiā impositā:magnis reddebā me dum erā iuuenis anxiū. Postea vō cōsiderauī opa ⁊ accusationes:⁊ nouas expiētias iuenientes discordes su spectos habui. Oꝛ aūt ex dicto duoꝝ uel triū omittat to taliter sentētia bonoꝝ malū est. Scriptū enīz est in ꝓ⁰ de alimentis. Iniustū est vni pre alijs credere sine demon stratione. Et Haliab. in 2⁰ sermone ptis secūde. libri di spositionis regalis. tutius est uti inuētis q̄z uti nouis ex perimētis. In experiēdo enim medicamina corpib⁹ ho minū piculū iminet aiarū:⁊ in piculis coīo:⁊ ꝓbabilioꝛ via est tenēda. Et pp hoc auxiliāte rerū oium opifice nō discedēdo a via Gal. q: illa fuit diuini Hyppo. ut ipse in 6⁰ terrapē. testificat dicēs. q in his vulneribus que in ca pite sunt scriptus est liber iteger ab Hyp. docēs oia que opz gerere in eis. Et nos cū hoc cōpleuerimus ip̄m cō mētabimus. Nec ēt discedā a via Haliaba. ⁊ Pauli atq; Auic. imo eos inter ptādo ꝓcordabo dicta ipsoꝝ toto pos se cū hoc qō euidēter appet. Tales enim debēt eē demō strationes medicoꝝ: ut supi⁹ in capło executiuo fuit alle gatū. Mosco q: plōgare vba extimabat. sed nec̄iū est q ubi maius iminet piculū cautius ⁊ lōgius est agēdum.

¶ Et ut nō oporteat in cura cuiuslibet dīte coia resumere ꝑmitto nouem documēta huic curationi multū nec̄ia.

Quorum p̄mū per viā notabilis est q vulnus capitis maxime cū fractura ossis mlt⁹ specialitates ⁊ dīas habet a vulneribus alioꝝ mēbroꝝ tum pp ꝓpingitatē ⁊ nobilitatē medulle cerebralis:tū etī am q: pp eius formam sperica non pōt vnirī:neq; serua ri cum ligatura ut alia membra.

¶ Scōm est q in vulneribus capitis p̄cipue notabilib⁹ opz ut seruent intētiones cōes dicte supius in p̄mone cōmu ni de flōmia ⁊ purgatiōe ⁊ uētre saltim q sel' in die assel let per se/aut cū suppositorio/aut clisteri/aut cū aliquo le nitiuo. De dieta q sit magis tenuis. De exctione ifixoꝝ min⁹ molesta. De fluxu sanguis q restrīgat. Et de acci dētiū correctione ⁊ p̄seruatione ut dictū fuit ⁊ dicet.

¶ Tertiū est q in vulneribus capitis añ oia removeant cri nes ⁊ radat caput eū humectādo cū aq̄ ⁊ oleo:ut dīc Gui lelm⁹ talr cauēdo q pilus aq̄ ⁊ oleū in vulnē nō igredia tur. nā ꝓsolidationē ipedirēt:ut supi⁹ fuit dictū. Et q i p̄n cipio mā ⁊ dolor refrenent sup̄ ⁊ infra vulnus ponēdo albumē ouī:⁊ post p̄ncipiū cetera fiāt:ut in ꝓxis locis dicet. Ad mūdificādū ⁊ incarnādū. Et in circūferentijs semp inungat cū vnguēto de bolo:aut cum oleo ros.ut dolor ⁊ discrasia sedent ⁊ apostematio ꝓhibeat.

¶ Quartū q caueat a frigore:q: ut sepe audiuisti ab Hyp pocrate frigidū inimicū est neruis ossib⁹ ⁊ medullis:⁊ cū hoc aer offendit:⁊ alterat p̄ncipalia mēbra. Et ideo cōsu lebat Guil. q in hyeme qñ ꝓparabunt ponant carbo nes icēsi iuxta ipsos ⁊ clausis fenestris hēat lumē cādele ⁊ q post ligatiōez cooptat caput cū coffa de pelle arietia

¶ 5^tm q si in eis est facta santes remutent in die sel' in hye me:bis vō in estate:⁊ q remutatio ⁊ mūdificatio cum co tone carpia atq; pānis mollib⁹ suauiter ⁊ idolorose fiat.

¶ Sextū q desup lichinia frustū suauis spōgie apponat: ut p ipz suggat ⁊ recipiat sanies q ad cerebr nō descēdat

¶ Septimū q ligatura ꝓueniēs adaptet ligatura capitis ut qñ vuln⁹ icarnare uolum⁹ ligatura duoꝝ capituz fiat que saltim est semīcarnatiua:⁊ fit q habeat binda plus vn⁹ brachij lōga lata q̄tuoꝛ digitoꝝ ⁊ uoluat tota p̄terq̄z duo palmi cū q̄b⁹ incipiat ꝑm frōtis lōgitudinē trahendo vsus aurē oppositā vulneris ⁊ alia ptē uolutā ꝓsus aurē vulneris:aures tñ nō cooperiēdo ducēdo eā usq; ad ca put aliud binde:⁊ ibi iuxta aurē circūuoluat stringēdo: ⁊ caput palmoꝝ ducat vsus iferi⁹:caput uolutū ducat su perius ꝓsus caput reducēdo ip̄m per ptē posteriorē ca pitis vsus caput palmoꝝ:⁊ iterū ut ꝓus eā cuz illa circū uoluēdo ⁊ reducēdo sup caput. Et totiēs illud fiat q totū sit cooptū ⁊ bñ ligatū. Deinde ligāt Bonoñ. duo capita sub mētone. Partisieñ. ea suūt in medio frōtis. ¶ Si au tē uellem⁹ solū tenere medicinā faceremus ligaturā ca pitū multoꝝ que fit in capite per hūc modū. hēatur ma gna pecia linteoli longa triū palmoꝝ lata duoꝝ ⁊ incida tur in quolibet latere ad latitudinem trium digitoꝝ usq; non remaneat nisi vnus palmus in medio. Et tūc vnuz de illis capitibus cum alio stringēdo ꝑm capitis circuitū ligef retro:aliud vō cum alio transeūdo per collum lige tur a parte anteriori sub mentone.

¶ Octauū documētū est q ad cautelā:si aliq̄ squāma ossi remāsit cū vino administrēf audacter:si nō fuerit febris ille puluis capitalis de pimpinella bethonica garīofilata ualeriana osmūda:⁊ q̄tū de oib⁹ tātū de piloselła.

¶ Nonū q situef ⁊ iaceat vulnerat⁹ in p̄ncipio sup ptē in qua minus grauabit:post vō si facit sanie sup locuz vul neratū ut santes possit melius excolari. Et his p̄missis documētis coībus uenīēdū est ad curam ꝑm dīas.

¶ De vulnere capitis facto per incisionem absq; cranei fractura.

Si est simplex absq; deposītione subē suaf ⁊ ligef:⁊ ut alia vulnera cu/ref ⁊ incarnef. Si aūt fuerit cū deposītione subē regnēf caro ⁊ cutis cicatriçef cū suis lichinijs ⁊ ꝓprijs puluerib⁹ vnguētis ⁊ emplis:⁊ ut cetera vulnera tractef. ¶ Oꝛ aūt sutura sit utilis nō solū in talib⁹ simplicib⁹ vulneribus capitis:sed in multis alijs nō paruis:itellige ſz magnis: ꝓbaf ita. q: illud est utile multis vulneribus capitis qō fa cit pmanere ptes distātes approximatas in idē. Et cum hoc ꝓhibet aeris alteratiōnē que est multū nociua:ſz su tura est huiusmodi in 3⁰ tegni.⁊ terrapē. per totuz.g tc̄. Et ista fuit iutētio Aui. in 4⁰ dicētis. In fissuris vō in q/bus nō est nisi scissura si est plurima suaf. Et qō est fortⁱ loquif qñ est cranei fractura:ut patet per ꝓcessum capli. Et notāter dicit si est necessariū:q: si talis fissura esset in sumitate capitis nō sueref. sed in lateribus bñ sueref:ut dicef infra. Et hāc talē suturam cōcedit Guil. de saliceto Lāfrācus ⁊ Hēricus:⁊ intātū Hēricus cōcessit q sibi fu it visum q Theodoricus eā cōcesserat qui cōtra Auicē. vna cū appositione olei ros. penitus negauit. Et male. nam multotiēs Aui. ⁊ Paulus cōcesserūt ⁊ iubēt infun dere vulnus capitis cum oleo ros. ad sedādū dolorē qñ vulnera ptingūt usq; ad pelliculā neruosam cooperien/tem carnē. Et ad mollificādū ossa adhereūta ut leuius ex trahank. Et ad rep̄mēdum acuitatē quādo uolumus pā niculos interiores mūdificare cū melle. Nec ratio eorū ualet quantū ad futurā:q: ligatura incarnatiua in capite est multū defectiua:ut dicef. Nec quātum ad oleuz rosa tum:q: ſz vnctuosum maculet vulnera simplicia. nihilo minus cōposita cum dolore/⁊ alijs dispositionibus indi cantibus oleū rectificat ⁊ emēdat. Medicare enim sem per iubet Gal. indicationes aduersantes.

¶ De vulnere capitis facto per incisionem cuz cranei fra ctura non penetrante.

Vulnus tale aut est magnū/aut puū. si par uū gdem rimulam uocauerūt

multi.eodē mō curak ſicut p̄cedens ſiue fractura cranei: qz in tali vulnere pauca gñak ſanies. Et ꝓpter eius groſ ſitudinē per talē paruā fiſſura deſcēdere non p̄ōt. ¶ Si vō fuerit magnū aut eſt in lateribꝰ capitis:aut in ſupiori pte.ſi fuerit in lateribꝰ:eadē ēt cura curak ut p̄mum ſimplex:niſi qz in iferiori pte ponik tēta:ut ſi aliq̄ mā retinebak in illa fiſſura per foramē tēte ualeat expurgari. Si i ſupiori pte nō ſuak ſed fiet ibi cura. Gal.in 6ᵒ terrapē.dicit. Simplices igik rupture uſqz ad diſploā.i.mediū duarum tabularū cranei p̄uenientes dictoz raſoꝛ.ſ.ruginoz ſtrictoz indigēt:eē aūt eos opz multos gdē quātitate:nō eq̄les aūt magnitudine:ut nō careat ultimo opus.deide denudato ꝑm cōſuetudinē patiēte oſſe uti ꝓmo gdez ampliori.2ᵒ vō poſt ipm ſtrictiori. Et deinde ita ꝓgnter alijs uſqz ad ſtrictiſſimū:hoc aūt utēdū in ipſa diſploi. Deide ſi dolor aliud nō regrit curare ſiccis farmacis ꝓfeſtim z uſqz in finē que utiq̄ uocak cephalia de qbus in fine capituli fiet ꝑmo cū ſuis lichinijs:z exiccatorijs:z alijs auxilijs opportunis. Quare aūt iſtud vulnus nō ſuik:q: exiſtēs in medio capitis nō eſt potēs expurgari per ſe. Et ni ſi imbiberek ſanies:z cū lichinijs:z alijs auxilijs deficcarek poſſet retineri aliq̄ materia in medio tabularuz:z ibi putrefieri z putredinem in oſſibus generare.

¶ De vulnere facto cum inciſione cum fractura cranei:ſine deperditione ſubſtantie uſqz ad interiorem ſuperficiem penetrante.

Tale vulnus aut hēt ſgrlas:aut nō:ſed eſt,plenū z eq̄le. Si ſgrlas que poſſēt pūgere durā mr̄em ſquirlis z aſpitatibꝰ planatis z equatis cū lēticulari:z alijs inſtr̄is eodē mō curak ut i mediate fuit dictuz. Et hoc eſt qđ dicebat ꝓgnter Gal.in eis vō que uſqz ad miringā pueniūt ſigdē fuerit ſola ruptura z ſciſſura:z nō caſſatura p̄dictis raſorijs utēdū. Et hoc quātum ad illa que ſunt in bregmate.i.in ſupiori pte. In illis vō que ſunt in latere nō multū curauit de inſtr̄is:niſi qz fuerenk z cum tēt̄is mūdificarenk. Et hoc in fine capituli narrauit in duobus exēplis. Vidi deniqz bregmatis qui dem os fractū:qz vō eſt deinceps os uocatū tēporis ubi ſquamiformes imiſſiones eē accidit uſqz ad multū maximā hñs ſciſſurā q̄z nos oino nō tāgētes:ſed ſolū abſcindētes ea que bregmatis curauimus hoiem ut adhuc viuat ab annis multis. Si vō his qui bregmatis reliquerimus ita putrefieret utiq̄z cito ſuppoſita erat miringe anteq̄z porofarek fractura. Gal.dat cām utriuſqz cure. Nam ſi nullus ex patiētibꝰ ꝓcor intus flueret ſupfluū eſſet abſcindere os mō:qz in tpe qđ eſt in latere ex patientibus ꝓcor nō deſcēdebat:z ſi deſcēdebat in loco habili erat ad expurgādū:ꝓpter hoc nō erat neceſſariū cum inſtr̄is abſcindere. Sed in bregmate:qz nō erat in loco habili ad expurgādū ꝓcores:imo potius ad retinēdū:ꝓ:o tāto fuit neceſſariū ampliare:z cū lichinijs z alijs auxilijs oppoꝛtunis ꝓcorē ꝓhibere z gñatū extrahē z deficcare. ¶ In alio vō exēplo eodē mō fecit.q:dubitabat qz moueret cerebrū ꝓpter duritiē oſſis tēporis:z per foramē:ſi ipſum faceret exiret cerebrū. Et cum hoc q: per latera exeunt multe explantationes neruoz nobilium.

¶ De vulnere cum cōtuſione z parua fractura oſſis.

Si huiuſmodi fractura eſt cū ſquirlis pūgētibus cuz lēticulari z alijs inſtr̄is applanabunk:z poſtea ſuppoſita ꝑma remutatione in documētis ſuprius dicta petia pānī delicati: aut ſindonis mollis infuſa in melle z oleo roſ.deſup apponak ipſam aliqualr̄ cū cauda ꝓbe iter os z durā matrem imponēdo ut defendat qz ſuo motu p̄niculi nō ledātur in oſſe. Et deſup lichinia delicata infuſa ſaltim ꝑmo cuz eadē mixtura. Et ſupꝛa ipſam z ipm os petiā pānī etiaz infuſam:ut inhibeat qz ſanies iferius nō deſcēdat. Antiqui tñ ponebāt petiā vnius ciphi z erat truffa:q: aſſiſtentes qui nō erāt in ſcōa remutatione credebāt qz ibidē loco oſſis depditi remaneret:z deſup in vulnere carnis ponank aliq̄ lichinij ſicci uel petia ſpōgie ut imbibat ſaniez. Et deſup emplm capitale ꝓforatiuū ut nō icludat ſaniez z ultimo ſtupatas balneatas in vino calido z expꝛeſſas: z vnā nō infuſam:z ligek ita delicate qz ligatura retineat: z nō compmat. Et qñ erit bñ mūdificatū remoueak pannus ꝑmus:z ponak puluis capitalis:z cōtinuek ad incarnādū:z ultimo qñ erit icarnatū puluē cicatriçatiuo clauda k z ꝓſolidek:z in iſta opatione ſatis laudo Henricū.

¶ De vulnere cū cōtuſione abſqz fractura cranei.

Eſt cōſiliū Auic.qz mā refrenek a p̄ncipio cuz cōi remutatione de albumine oui. Et ſi vis addere oleū roſ.q: mitigatiuū bonū eſt. Poſt vō reſoluak mā cū vino ſalito:z melle:aut cuz aliquo ex dictis in capko de cōtuſione in ſermone cōmuni. Et ſi fiat ſanies maturek z apiatur:ut alie exiture.

¶ De vulnere cum cōtuſione z parua fractura.

Eſt cōſiliū Gal.qz ſi fractura eſt pua qz curetur ut p̄fata ꝓtuſio:eo qz Gal.nō faciendo mētionē de dīa:quā uocauit ſolū ſedē eoz que pcuſſerūt:tacēdo etiā de cura uoluit affirmare qz curarek ut alia. Tota cura ſtat qz talr̄ reſoluak ut ſanē ſaltim notabilē nō faciat. ¶ Aui.vō in 3ᵒ cañ.de ſoda a pcuſſione z regimine eiꝰ cui accidit cōmotio cerebri.dicit qz opz ut ſit tota tua intētio in hoc caſu ut dolorē ſedes quātū potes: z elōges mām a loco leſo ut nō apoſtemek. Et hoc cum euacuatione z attractione ad ōrīū cū ſlōmia z cliſteribus acutis z pillis cochijs:ēt emplaſtrek locum in p̄ncipio cū eo qđ cōfortat:ſicut ſunt emplaſtra que fiūt ex aq̄ mirti z ſalicis vōge paſtoris uel ex oleis mirtino z liliaceo z roſaceo. Et ex pul.roſ.balauſtiaꝝ cip̄ſi calami aromatici lētiū camomille melliloti boli armeni aluminis mirre olibani atqz citonijs cōfectis cū vino. Et dare in potu ſticados cū aq̄ aut melle. Ipſi enim cū eo liberantur:ut dicit. ¶ Et cū egrediek pp pcuſſionē ſāguinis ex cerebꝛo opz ut patiētē potes cū cerebellis gallinarū aſſatis cū aq̄ granatoꝛ. Et Theodoricus ad h̄ facit emplm cū baccis lauri cimio aniſo ſale maſtice thure atqz cribꝛatura furfuris coctis cuz vino qđ mihi placet in fine. Et in iſta fractura potiones p̄ñt adminiſtrari ꝓuenientes:q:tanq̄z per ſe pare aut cū modico auxilio adiuta natura potes eas rectiſicare. ¶ De cōtuſione cū fractura magna.

Si fractura eſt magna neceſſario eſt eūduz ad cyrurgiā z dilatationem fracturarū:qđ ꝓbauit Gal.in 6ᵒ.z Aui.in 4ᵒ per tres rōes. ¶ Illud opz fieri per apturā:qđ nō p̄ōt fieri per ligaturaz. Sz ꝓhibitio apatis z deſcēſus māet:que eſt p̄ncipalis i tētio in oibꝰ fracturis ꝓquaſſatis nō p̄ōt fieri in capite p ligaturā:q:ieptū eſt pp formā ut ibidē deduckt.ergo ꝛc̄. ¶ Preterea qđ minꝰ videk ieē z ieſt:z id qđ magis:ſed minꝰ videk qz in brachijs:z in alijs oſſibꝰ eēt nec̄iū apire z extrahē ꝓcores q̄z in capite:z tamen eſt neceſſe aliquotiēs:ergo plus eſt in capite neceſſariuz ꝓpter cerebꝛum. ¶ Ampliue ſi eēt aliq̄ excuſatio hoc eēt p medicinas. Sz ille nō ualēt ſine ligatura:ut dicit:z eſt uerbum notabile. Neceſſariū eſt ergo in magnis cōtuſionibus denudare z dilatare aliquā ptē fracture:ut poſſimus abſtergere z leuare a miringa ꝓcores. Nō audiank ergo uerba illorū Theodoricoꝝ z Januēſiū qui ſe iactāt oēm fracturā capitis cum ſuis pigmētis z potionibus abſqz cyrurgia z elevatione oſſiū curare:q: lz de paruis eſt poſſibile ut dixi: de magnis tñ nunq̄z vidi:neq̄z ratio Cōciliatoris ualet: qz fortes medicine eleuare z extrahere poſſunt a p̄fūdo. Nam tales ſuſpecte ſunt ꝓpter enim nimiam fortitudinem ſpecialiter in diſpoſitis:qđ utplurimū ſunt coꝛpora noſtra:ut ſupꝛa 4ᵐ. Aui.dicit Dinus:p̄ñt adducere apoſtema. Nec illa Henrici qz ipſi poſſunt curare omnia vulnera abſqz notabili ſanie:quia in magnis contuſionibus ſaniem notabilem oportet aduenire terrapen. 4ᵒ. Neqz

ꝙ allegãt de nã potẽtt:hic enim de pua intelligit mã:qa in magna opꝛ ꝙtra apire ut in empimate sub q̃rta costa: sicut infra dicet.ꝛ magis miroꝛ qñ dicũt ꝙ ultra q̃rtã diẽ nõ ualet potio eoꝛ credebã ꝙ plus ualeret post:eo quia vulnus de fluxu ꝛ dolore ꝛ apate est securatũ. Neqꝫ dicũt qd eẽt faciẽdũ:si potio nõ ualeret:credo ꝙ faceret ut de malo nauta dicit 5° terrapẽ.qui pp negligẽtiã pdens nauẽ:deinde dãs tabulã cuilibet nauigatoꝛ ut per eaꝫ si possit adipiscat salutẽ. ¶ Necessario igit eũdũ est ad cyrurgiã cranei fracturarũ:quã Gal.sub quodã epilogo i 6° terrapẽ.sic ponit.Si vo cũ q̃ssatione aliq̃ sup.magna fuerit abscindẽ opꝛ qõ cõquassatũ est uel per terebella i circuitu ꝑmo pforãdo:deide ita utẽdo abscissorijs uel p toꝛtellos moꝛ a ꝓncipio. ¶ Uerũ qꝛ breues ꝑmones in ꝓacticis nõ sufficiũt cõmẽtãdo epilogũ Gal.factaꝫ duo. ¶ Primo ꝑmittã octo documenta ualde necessaria ad opationẽ istam:deinde ponã opationẽ cõcoꝛdatam per Gal.¶ Haliabatem Paulum ꝛ Auicẽnam.

¶ Primum documentum est ꝙ non exerceatur operatio in eo in quo virtus est debilis:qꝛ ꝑm Gal.2° afforismoꝛum ubi est indigentia non opoꝛtet laborare.

¶ Scõm ꝙ añ oia ꝑmittat ꝛ ꝓtestẽt de ꝑiculo ut hõ euitet sermones stolidoꝛ.in 4° cañ.Aui.

¶ Tertium ut in opatione fugiat cõmissuras quãtum poterit:timẽdum enim eẽt de casu ꝛ lesione dure matris ut in anothomia fuit dictum.

¶ Quartũ ꝙ caueat de plenilunio:qꝛ in eo cereb:ũ augm̃tat:ꝛ ad craneũ appꝛopinquat in 3° de creticis diebus.

¶ Quintũ ꝙ dilatatio fiat magis in loco decliuioꝛi:qꝛ talis est aptioꝛ ad expurgãdum.terrapẽ.13°.

¶ Sextũ ꝙ in dilatãdo nõ ꝙseq̃tur finis fissuraruꝫ sufficit eni ꝑꝫ.B.auferre tãtũ de osse ꝙ sanies possit expurgari.

¶ Septimum ꝙ si os qõ debet extrahi repugnat extractioni:cum oleo roꝝ.infundat ad hoc.ut taliter mundificetur qõ indolorose extrahat.

¶ Octauũ ꝙ citiº q̃ꝫ poterit expedias te de opatione maxime in compssione ꝛ pũctione pãniculoꝛ:qꝛ ad ista citissime ꝙsequunt apostema ꝛ accñtia mala:neqꝫ in descẽsu mãei de supius speres alias expectes in estate diez septimã.Neqꝫ in hyeme q̃tã:qꝛ post suspicat in pannicuis esse facta talis impssio ꝙ opatio non ualeret.

¶ Loñter opationẽ ꝙcoꝛdatã per Aui.iuenio in 4° q̃liter ingt fit curatio nos dicemº in hoc illud qõ dixerũt ꝑmi. Ingunt:opꝛ ut radat in ꝑmis caput vulneratũ.Et fiant in eo due fissure secãtes se ꝑm figurã crucis:aut ꝑm figurã cifre de.7.ut dicit Lãfrãcus:ꝛ opꝛ ꝙ vna earum sit sectio pcussionis:deinde opꝛ ut excorient anguli ꝛ discoplat os totũ quassatũ in quo dꝫ fieri cõcauatio.Qõ si accidit inde fluxus sanguis opꝛ ut ipleat vulnus cũ pãnis ifusis in aq̃ ꝛ aceto:aut cũ albumine oui.Et si nõ accidit fluxus ipleat pãno ficco tenui:deinde pone sup ipꝫ puluillos in vino ꝛ oleo ifusos:ꝛ administra ligamẽtum qõ ꝙuenit ad illõ:ita ut cũ fuerit mane si nõ acciderit aliqõ ex accñtibº malis tũc incipias cauare os fractũ.Et illud est:qñ opꝛ ut tu facias sedere ifirmũ ꝙ ꝑm cõueniti:deide oppila aures etº cũ lana:aut cũ cotone ut nõ ledat exuoce pcussionis:ꝛ solue ligamẽtũ vulneris:ꝛ aufer pannũ ex eo:ꝛ absterge ipm.Deinde ꝑcipe duobº ministris ut teneãt cũ pãnis subtilibº angulos excoriatos:ut si pũgant cũ filo poterit hoc facẽ vnus.ꝛ tũc si os fuerit debile:ꝛ parũ se teneat sepa ipm cũ incisorijs ꝛ lẽticulari:ꝛ si est necesse pcutẽ cũ malleo fiat cũ facilitate.Si autez os fuerit forte opꝛ ut pforet cũ trapanis foraminibº multis vnũ ꝓpe aliud ad quãtitatẽ taste ꝑm ꝙ uolueris expellẽ de osse:postea cũ incisorijs sepa cũ vno foramine ad aliud foramẽ quousqꝫ fuerit sepatũ os.Et tũc ipm cũ eleuatorio eleua:ꝛ ipm cũ digitis:aut puis tenaculis extrahe. Post vo cũ lenticulari ꝛ malleo omnes squirlas ꝛ asperitates applana ꝛ vulnus carnis,ꝛ ossis curẽtur:ut fuit dictum de fractura cum ossis deperditione.

¶ De correctione accidentium.

Si occurreret apostema qõ utplurimum euenit ꝓp compssionẽ ꝛ pũctura ossis ꝛ tẽtarũ ꝛ ligamẽtoꝛ:aut ꝓp frigus:aut ꝓp malũ regimẽ:tũc festina ad eleuationẽ ꝛ sepationẽ causarũ. Et subtrahe mãm cũ flõmia ꝛ aliꝫ euacuationibº ꝛ mitiga locũ cũ oleo roꝝ.calidoꝛ:aut cũ aq̃ ca'a decoctiõis al tee fenugreci seminis lini camomille ꝛ filiũm:ꝛ empl'm de maluis:ꝛ hoc multũ laudat. ¶ Si aũt nigredo acciderit in miringis ex nã medicaminũ abstergat ꝛ mũdificet cũ melle ꝛ oleo roꝝ.Qꝛ si acciderit ex seipso:ꝛ puenerit ad oculũ cũ signis aliꝫ malis:tũc opꝛ ut dictuꝫ est ꝙ nõ cõfidas de salute ifirmi.Nã illa nigredo significat ꝑm ꝙ dicit ¶ Paulus caloris nãlis destructionẽ. De carne supflua ꝛ aliꝫ accidẽtibus dictũ est in sermone cõi.

¶ De medicinis capitalibus fit sermo.

Medicine vulneris capitis i ꝓncipio quousqꝫ ab apate fuerit securº debẽt eẽ mitigatiue q̃lis est mixtura triũ ptiuꝫ olei roꝝ.ꝛ vna mellis. Et tñ senex 6° terrap.oximel apponebat.Et si dolor nõ ifestabat ad melº mũdificãdũ debẽt eẽ ecõuerso tres ptes mellis vna olei roꝝ. ¶ Postq̃ aũt fuerit securus ab apate dꝫ eẽ medicina desiccatiua sine mordicatione q̃lis est pulus capitalis qui fit ꝑm Gal.de ꝓeos ilirica orobi farina mãna que est thus minutũ:aristol.corticis radicis papaueris.Brunº vo addit mirrã/sarcocollã/ꝛ sang. dra.Lãfrãcus vo ꝛ Guilelmº mirtillos ꝛ nucis cipressi.

¶ Empl'm capitale de bethonica qõ ponit desup ꝑꝫ ¶ Hericũ sic fit.℞.succi bethonice/succi plãtaginis/succi apij colatoꝛ.añ.lb.j.resine cere noue.añ.q̃tã.j.terbẽtine lb.j.coquant ꝑmo usq̃ ad succoꝛ cõsumptionẽ.ultimo ad dak terbẽtina:ꝛ fiat empl'm. ¶ Empl'm de cẽtaurea quo ego libẽter uto:in vulneribus capitis sic fit.℞.cẽtaureemi.Ad.vj.tẽperent per vnã noctẽ in vino albo:deinde coquant ad ꝙsũptionẽ medietatis:deinde colent ꝛ colatura bulliat usq̃ ad spissitudinẽ mellis de quo recipias ℥.iij.lactis mulieris.℥.ij.terbẽtine.lb.j.cere noue.q̃ꝛtaꝫ j.resine.q̃rtam mediam.thuris/masticis/gũmi arab.añ. ℥.j.fiat empl'm. ¶ Potio ad vulnera que in capite dicta est in istius capituli documentis.

¶ De instrumẽtis cum quibus fit opatio.

Instrumenta capitalia sunt sex ꝛ debẽt esse de q̃libet forma tria:maiº minus ꝛ mediũ.Primo sunt trapana que sunt ad faciendũ foramina pro ossis eleuatione ꝛ sunt diuersoꝛ modoꝛ. Gal.facit ea ad modũ terebelli cum quadã circũuolutione eminẽte parũ supra eã:que in terebello acutã extremitatẽ:ut pforãdo nõ cadat supra duram matrem.

¶ Partiẽ.ad euitãdã multitudinẽ formarũ que debent eẽ ꝑm spissitudinẽ ossis loco illiº eminẽtie faciũt trapana forata sup acuitatẽ:ꝛ cũ vna cauilla mutãdo per foramina adaptãt ea ad spissitudinẽ ossis:ut hic apparet.

¶ Bonoñ.ea faciũt ad modũ lãcee qꝛ ps acuta põt itrare ꝛ lata ꝓhibet ut cõtra uolũtatẽ itus non cadat ut hic.

¶ Duo sunt separatoria ad separãdum de vno foramine ad aliud ꝛ sunt duarũ formarũ.ꝑma gallicana ut hic.Secunda Bononiensium ut hic.

¶ Et de eius cauda potest fieri eleuatorium:

¶ 3° autem sunt eleuatoria ad eleuãdum os trapanatum ꝛ separatum:ut hic.

¶ Quarto sunt rugina ad ampliandum fissuras:ꝛ sunt ad modum rugine fusciariorum ut hic.

¶ Quinto sunt lenticularia:ꝛ est instrumẽtum multũ laudatum a Gal.qꝛ multum applanat ꝛ separat asperitates separãdas cum securitate:ꝓpter eminẽtiam lenticularẽ quam habet in capite.Et est in forma scindipẽtium cuꝫ lenticula in acuitate sua ut hic.

¶ Sexto est malleum ad percutiendum retro lenticulare

ꝛ debet esse de plumbo ut in parua quãtitate magis põ/
deret ꝛ sonet magis obtuse: ut hic.

¶De vulneribus faciei ꝛ partium eius. Caꝑ.II.

Ulnera faciei ultra intentiones cões
ꝗtũ ad eĩ totalitatẽ nihil hñt
ꝑiũ: nisi ꝙ ꝙ: est mẽbꝝ decoris ꝛ honoris:
ita caute tractenk ꝙ vniones ꝛ cicatrices nõ fiãt turpes.
Et ideo ubi erit possibile fuere eũ cũ petijs pãnoꝝ ut
dictũ est fiat. ubi aũt nõ erit possibile ꝛ fuerit pars carno
sa fixa non mobilis sufficiẽter suak cum filo sutura sepa/
ratoꝝ pũctoꝝ. ubi vo fuerit pars mobilis suak cum acu/
bus inuolutis remanẽtibus in loco. Si autem pars fue
rit ficca suak sutura pelliparioꝝ. Et ubi erit possibile liga
re ligatura incarnãte fiat. Albu. aũt nasum aures ꝛ labia
dum sunt sanguinolẽta ꝛ recẽtia: aut renouata cum scar/
pello aut rasorio fuere ꝑcepit sutura que dicek in uentre

¶Uerũ ꝙ: facies quodãmõ ꝓticipat cũ capite in rotũdita
te ꝛ figura sperica deficiat ab illa ligatura. Et cuꝫ ꝫ accu/
bit⁹ eã relaxat necessariũ est eã mediare app:opinquan
do meli⁹ qõ erit possibile ad icarnatiuã. Et ꝑp hoc est cõ
siliũ oĩum opantiuꝫ ꝙ vulnerati in facie hẽant in capite
coffam seu capellinã de pãno lineo forte bñ ꝛ firmiter li
gatã cũ capite in qua oẽs ligature ꝓsuank. Etiã est nec̃itũ
ꝙ: facies est plurimarũ ꝓticularũ: ꝙ loco stupata
rũ aliqñ ponank pãni duplicati aut triplicati: ut meli⁹ ap
plicent ꝛ leui⁹ remoueank. Quãtũ ad suas aũt ꝓticulas
habet ꝑpriũ. ¶Primo de vulneribus oculorũ.

Ulnera oculoꝝ sunt timorosa: ꝑp ipm visum:
ꝛ ꝑp eoꝝ ꝑpinqtatẽ ad cerebrũ: imo
vidi multotiẽs: qõ ẽt attestak Bñuenut⁹ ꝑp vulnera cir/
cũstãtiarũ oculi seq oppilõnẽ neruoꝝ opticoꝝ ꝛ cathara/
ctas. qd ergo dicã qñ fuerit in suba oculi: certũ est: ꝙ si ef
fundãtur humores seqtur destructio oculi: ꝛ ipsius act⁹.
Et si Gal. in 4° de egritudine ꝛ sinthomate vidit illum
puerũ pũctũ grafio ex quo effusa fuit ꝓfestim aquosa hu
miditas: curatũ. hoc fuit de raro cõtingẽtib⁹. Et potuit es
se ꝑm nãm. Nõ obstãte ꝙ Rabbi moyses: ꝗsi derideꝺo
G. dicit ꝙ fuit de mirabilib⁹ ipsius. ptes enim spmatice
in pueris quotidie regiãtur ut videtis. ¶Cura est ꝯ
Jesum ꝓhibere mãz ne fluat ad oculũ. Et si sanguis nõ
exiuerit colliriçek cũ thucia ꝛ modica cãphora. Si autez
sanguis exiuerit cuꝫ sedeng curek: ꝙ: ad hoc multam ha
bet virtutẽ ꝛ pone sup oculũ albumẽ ouĩ: ꝛ ligek cum in
stita firmiter. Bñuenutus in hoc casu sũme laudat ger/
mina ouoꝝ agitata ꝛ ducta in mortario in forma vnguẽti
Et uocat hanc medicinam virtutem a deo datam.

¶De intrantibus in oculo.

Si aũt aligd itrauerit in oculo ꝛ vulneret ꝛ dolo/
ret: ꝛ offendat eũ. Qꝺ sit uelut firmus pul
uis lapillus/ aut palea siue arista ꝑcepit Jesus distillare ĩ
oculo lac mulieris uel aquã dulcẽ pluries: ꝙ: mundificat
eũ ꝛ extrahit oẽ qꝺ in eo cadit: ꝛ si nõ recedit reuersa pal
pebꝛas: ꝛ si vides hoc inuolue stillũ aut digitũ cũ panno
suaui lineo ꝛ absterge illud. ꝛ si nimis se teneat cũ picica
reolis remoueatur. Et distilla in oculo lac mulieris pu/
ellam nutrientis.

¶Ad tarsen ꝛ sanguinem qui infra oculum euenit ꝑpter
vulnera ꝛ percussiones:

Laudat Jesus instillationẽ lactis puelle ꝛ albu/
minis ouĩ ꝛ sanguinis colũbini qui est
sub ala. ¶Et emplare oculũ cũ medulla panis in vino
infusa est optimum. ¶Et si nõ dissoluak distilla in oculo
aquã ameos ꝛ salis gẽme: ꝛ fomẽta oculũ cũ aq̃ decocti/
onis oꝛdei ꝛ ysopi ficce. ¶Et si nõ recedit accipe claraz
aquã in qua steterit arsenicũ puluriçatũ ꝛ ꝓjce in ocu
lo. ¶Et ex his que ꝓficiũt tarse est fiek. Qꝺ. ℞. sedeng.
abluti. ʒ. iij. eris usti. ʒ. ij. coralli margaritarũ nõ pforataꝝ
aã. ʒ. ʃ. gũmi ara. dꝛagagãti. aã. ʒ. ij. ꝛ. ʃ. pipis ĝna. xxxij.
ceruse lote. ʒ. j. arsenici rub. san. dꝛa. croci catabie. aã. ʒ. ʃ.
fiãt fiek cũ sanguine gallinarũ: ꝛ utank cũ lacte puelle.

¶De vulneribus palpebꝛarum.

Precipitur ꝙ suank cũ acub⁹ curuatis: ꝛ si fie
ret sutura cũ cauillis: ꝑp motum
palpebꝛarũ magis eẽt tuta spãliter qñ area piloꝝ est ici/
sa: tãte enim carũlaginositatis est ꝙ difficulter vnitur. ꝛ
post cum puluerib⁹/ ꝛ pãnis bñ sustinẽtibus artificialr
ꝛ ingeniose ligek. ¶De vulneribus nasi.

Nasus quãdoqꝫ vulnerat: qñqꝫ frãgit
qñqꝫ atterit ꝛ ꝗssatur.
Hic aũt ꝑpe agek de vulneri⁹ ꝛ icisionib⁹: ꝙ: plurimuꝫ
accidũt ꝗtũ reliq̃: gra tñ coionis dicek ꝛ de alijs: ut de capi
te fuit dictũ. Nasus qñqꝫ abscindit ex toto: qñqꝫ nõ: sed
adheret: ꝛ tenet se cũ carne labioꝝ. Si nasus ex toto ceci
derit ampli⁹ nõ põt reuniri. vnitio enĩ in oꝛganicis est i
possibilis in ʒ°tegni. Et cã in iudicijs ulibus fuit dicta.
Quicqd dicãt garrulatores. Si aũt ex toto nõ fuerit ici
sus si sanguinolẽtuꝫ est: aut si nõ qõ scarificãdo renouek
vuln⁹ suak caute ꝛ decẽter: eo mõ quo dictũ est supi⁹ de
sutura cũ filo factẽdo tot pũcta quot erũt nec̃ia. Et si ac⁹
recte nõ pñt bñ ad suturã adaptari calefaciẽdo easi igne
curuenk ꝛ iponank in narib⁹ due tente rotũde de stupis
aut cãnulate de pẽnis anseris ut aer ꝛ sanies sua possint
hẽre spiramia. Et post ponak puluis ꝛ applicenk pluma
ceoli de pãno decẽter facti vnũ in quolibet latere: ꝛ aliuꝫ
desup qui comphẽdat totũ balneati in ꝑma ꝑparatione
cũ albumine ouĩ: cuꝫ vino albo calido. Et qñ erit neces/
se curek cum empl'o uel vnguẽto incarnatiuo ꝛ ꝓsolida/
tiuo ꝛ ligetur ingeniose. ¶Ligatura nasi.

De ligatura isti⁹ ꝓticule multi altercati sũt.
Albuc. enim ꝛ Aui. eã defẽdẽ
videnk: Lãfrãcus ꝛ Theodoricus: ut facit sibi credẽ Hẽ
ricus ꝑcipit ligare cũ duab⁹ ligaturis vnã subt⁹ nasuꝫ ad
sustinẽdũ: aliã sup nasum ad tenẽdũ medicamina. Ro/
gerius ꝛ Guilelm⁹ ligãt cũ vna binda icisa per medium
per vñ nasus possit trãsire ad modũ capistri. Hẽricus to
tũ hoc reꝛobat. imo dicit ꝙ meli⁹ staret sine ligatura: ꝙ:
si ipsa est strictio: nasum deformabit. si laxio: parũ ꝓficit.
Et utraqꝫ in somno poterit nocẽ ex compssione ꝛ vsio/
ne ꝛ motu ꝛordinato. Nihilomin⁹ in casu ꝛcedit ꝙ liget
subtus: ꝛ nõ desup. ¶Ego aũt de hac altercatione paꝛ
curo: ꝙ: ut dixi in facie nõ põt dari certa regula de liga/
tura icarnatiua: ꝗre glibet faciat: ꝑm ꝙ per suũ ingeniuꝫ
meli⁹ iuenire poterit: dũtaxat ꝙ in capite sit bona coffa:
aut capellina in qua suank ligature: ꝛ ꝙ suẽdo ꝛ ponẽdo
satis de stupis ꝛ idoneis sustentamẽtis: ut ꝑcipit Theo/
doric⁹: meliori mõ quo erit possibile adaptek: ut teneãt
partes app:oximatas ꝛ medicamina applicata sufficit.
¶Si aũt nasus eẽt ifrigidat⁹/ ꝛ alterat⁹ ꝓsulit Henricus
ꝙ cũ calitate nãli pulloꝝ tãtũ calefiat ꝙ rectificek. Si au
tẽ nõ põt rectificari remoueak ꝛ tardius quo poterit/ ꝑp
diffamiã ꝑpli loc⁹ curek ꝛ cicatriçek. Et stet ꝑma ꝑpara/
tio per tres aut ꝗtuoꝝ dies. Alie vo bis in die remutenk.
Os nasi infra. xviij. dies spak ꝙ restaurek. ¶In fractura
addik ꝙ cũ itromissione digitoꝝ: aut alicui⁹ bacculi ab i
tra nasus sustẽtek ꝛ ab exꝛ cũ manu altera equek. Et post
itromittank tẽte ꝓuentes ꝛ iuxta/ ꝛ desup plumaceoli i
ꝑmis ifusi cũ albumine ouĩ. Et post cũ oꝛaglone in quo
farina uolatilis ꝛ puluis rub. cũ oleo ro. fuerit malaxata
ꝛ caute sustineak ꝛ liget. Et qñ cũ fractura fuerit attritio
curek ut alie ꝓtusiones. Si aũt est cartilaginis sepatio cõ
glutinek. ¶De vulneribus auriũ ꝛ labioꝝ.

Nihil habent ꝑpriũ suãtur ꝛ ligẽtur melio
ri modo quo erit possibile:
ꝛ ut alia membꝛa carnosa curentur.

¶De vulneribus colli: ꝛ partium eius. Caꝑ.III.

Ulnera in collo quedã fiũt
in sola car/
ne: quedã vo in ossib⁹ spõdiliũ: quedã in ligam

tis lateralibꝫ:quedã vo in uenis organicis:quedã in viis ciboꝝ ꝛ anhelitꝫ. ¶Propterea q ultra intentiones communes habent propriam ligaturam. Et aliqua propria pronostica ꝛ pauca curatiua.

Ligatura colli icarnatiua fit cũ binda lõga duorũ capitũ ponẽdo mediũ binde ab oppoſita pte vulneris uoluẽdo colluꝫ:ꝛ ea ducẽdo ꝑm crucẽ ſuꝑ vulnus:ꝛ poſtea faciẽdo trãſire per ſubaſſellas reducunt ad colluꝫ eũ revoluẽdoꝝ:ꝛ ibidẽ ſuẽdo. Et ſi eſt capellina in capite ſuak cũ ea ut eã manu teneat q nõ deſcẽdat. Ligaturã medicaminũ retẽtiuã ꝑcipit facere Rogeriꝰ ita. ſcindak ligatura ab utraq; pte:ꝛ duo brachia ſuptora trãſeũdo ſup aures ligenk in fronte Alia duo inferiora tranſeũdo ſubaſſellas ligenk in pectore. Alia vo duo media ligenk per mediũ colli.

¶Pronoſticatio.

Pronoſticatur aũt ꝛ iudicak de vulneribus colli per Rogeriuꝫ: q ſi neruꝰ ſeu chorda icidak in collo raro eſt ut decetero colluꝫ liberũ hẽat motũ. ¶Amplius dicit q ſi vulnꝰ ueniat uſquequo exeat nucha mortale ꝛ icurabile iudicak. Maꝝ paſſiones nuche ſikes ſunt paſſionibꝰ cerebri:ut in 2ᵒ de utilitate in anothomia fuit allegatũ. Si aũt nõ pueniat ad medullã lꝫ ſit curabile timẽdũ eſt ꝓp leſionẽ nerꝝ oriẽtiũ ab illa pte nuche de nocumẽto ſenſus ꝛ motus neruoꝝ ꝛ mẽbroꝝ ad que delegank nerui ꝛ infra de fractura ſpõdiliũ dicek. Propterea vulnera que ptingũt ad neruos reũſiuos ꝓpetuã gignant raucedinẽ. Et ſi ptingũt ad quẽdã neruũ qui trãſit iuxta aures dicik q nunq; gignabit hõ. ¶De icliſiõe cuiuſdã uene ſpmatice eſt truſa:ut ſupra in anothomia fuit allegatum. ¶Propterea vulnera uenarũ ꝛ arteriarũ groſſarũ ſunt ꝑiculoſa:qꝛ ꝓpter emoꝛroſagiã ipſoꝝ cito exhalak ſpũs ꝛ vita. ¶Amplius dictũ eſt q vulnus meri ꝛ trachee arterie ſunt ꝑiculoſa: qꝛ hñt ſeruitiũ vite imediate neceſſariũ. Et cuꝝ hoc ſunt difficilis cõſolidationis:qꝛ ſunt trãſitus aeris ꝛ cibi.

Curatio aũt ipſoꝝ q̃tuꝫ ad vulnꝰ carnis nihil hẽt ꝓpriũ. ſuank ꝛ cũ pul.ꝛ vino ꝛ alijs auxilijs curenk. ¶Quãtũ ad neruos ꝛ chordas ẽt ſuank ꝓfunde:ꝛ cũ oleo uermiũ ꝛ emplo curenk. ¶Quãtuꝫ ad uenas ꝛ arterias groſſas ſuank:ꝛ cũ pul.B.ꝛ pilis leporis cũ albumine ouĩ emplenk. Et ſi hoc nõ valet excorienk capita uenarũ ꝛ ligenk ut ſuprius de fluxu ſanguinis fuit dictũ. ¶Quãtũ ad vias aeris ꝛ cibi ſuank:ꝛ cũ pulvere:ꝛ cũ alijs auxilijs ab extra tractenk. Ab itra dragagãtũ:aut dyaſimphitũ ad lãbẽdũ iferiꝰ tribuak. ¶Quãtũ ad nuchã infundak vulnus cũ oleo roſ.calido ꝛ deſuper ponak i ꝓncipio vitellũ ouĩ uſquequo dolor fuerit ſedatus. ¶Poſtq; autem fecerit ſaniem mundificek ꝛ incarnek cum iſto Bul'.ꝛ Lãfran.ℨ.mellis roſ.colati.ℨ.iij. farine ordei.ℨ.ſ.terbẽtine.ʒ.iij.cere refine.aã.ʒ.ij.thuris maſticis.aã.ʒ.j.mirre ſarcocolle mumie aã.ʒ.ſ.olei maſticis.ʒ.iij.fiat emplaſtrum.

¶De vulneribus homoplatis ꝛ brachioꝝ. Caꝑ.IIII.

Vulnera iſtoꝝ mẽbroꝝ nihil hñt ꝓprium niſi ꝓnoſticationem ꝛ ligaturam:ꝛ ſituationem:ꝛ fiunt quãdoq; in carne:quandoq; in oſſibus. ¶Pronoſticatio.

Judicatur q vulnera ſpatularũ:ꝓp neruos q deſcẽdunt ad brachia ſunt ſuſpecta de dolore ꝛ amiſſione ſenſus ꝛ motꝰ brachioꝝ. ¶Propterea vulnera plicature cubiti ſunt timoroſa:ꝓpter uenas groſſas:qꝛ magnã faciũt emoꝛroſagiã. ¶Amplius vulnera cubiti ꝛ oĩum iũcturarũ ſunt ſuſpecta ad dolorem ꝛ apoſtemationẽ ꝛ iduratiõnẽ ſeu ꝑticularẽ ſpaſmationez: ꝓp infiltrationẽ oſſis ꝛ ligamẽtoꝝ:ꝛ ꝓp loci ſituationem qꝛ in baſſo. ¶Nõ enim cõplete ꝑnt mũdificari:ꝛ ita materia que includit remanet ꝛ indurak ꝛ motꝰ ꝑdit iũcture. ¶De vulnere ad duos uel tres digitos ꝓpe iũcturam iudicatum fuit ſupra. ¶Curatio.

Cura enim ipſoꝝ parũ differt a cõi cura dicta niſi q ſutura vulnerũ humeri idiget fortitudine:ꝛ ꝓpe cum cauillis ꝓpter magnitudinez ꝛ ponꝺus brachij. ¶Ligatura humeri.

Et ligatura incarnatiua fit cũ binda duoꝝ capitũ ꝛ ponẽdo ſperã de ſtupis ſbaſſella incipiak per mediũ binde ibidẽ ꝛ aſcẽdẽdo bindã ſuꝑ humerũ uoluẽdo ꝑz crucẽ ſuꝑ vulnus ligek:aut ſuak ſub altera aſſella:ꝛ totiens fic revoluak q ſufficiat. Que aũt eſt ad tenẽdũ medicamina fit ad modũ vnius manꝯce cũ duabꝰ vittis ligãdo in ſubaſſella. ¶Et in vulneribus brachioꝝ. Opꝛ q brachiũ cũ mãdili teneak in pectore ſuſpẽſum ad colluꝫ ꝑter qõ in vulnẽ cubiti:in illo enĩz opꝛ q brachiũ ſituek ꝑm rectũ:ut nõ diſrũpak vulnus ligature ꝛ ſuſtẽtamẽta digitoꝝ:ꝛ totiꝰ manꝰ fiãt ꝑm igenio ſum arbitriũ opantis. ¶De mollificatione duritieꝫ que remanẽt poſt curã vulnerũ iſtoꝝ mẽbroꝝ dictuꝫ eſt in pte in cura ſclirofis ꝛ dicek magis infra.

¶De vulneribus thoracis ꝛ partium eius. Caꝑ.V.

De vulnere thoracis magnũ eſt mirabile:qꝛ ita parũ de ipſis maxime quãtũ ad mẽbra cõtinẽtia ſuenimꝰ tractatũ a.B.neq; ab Hali. neq; ab Aui. Quãtũ aũt ad cõtẽta multa dixerũt. Alio ſ aũt qui poſt iſtos tractauerũt de ipſis ſatis ſuentinus diſcordes. ¶Mã Rogeriꝰ Rotlãdus Jamerus Brunus Bull'.ꝛ Lãfrã,videnk uelle ſaltim in penetrãtibꝰ q nullo mõ ſtringank:neq; retineak ſanguis in ꝓfunditate etꝰ ſed q teneank apta cũ lichinijs ꝛ tẽtis ꝛ mũdificenk cuꝝ vnguẽtis ꝛ emplis ꝛ lauamẽtis attractiuis. Et fundãt ſe qꝛ ſi mã retineret itus recurreret ad coꝛ:ꝛ ad alias ꝑticulas ꝛ iterficeret ifirmũ. ¶Theodoricus vo ꝛ Hẽricꝰ uolũt q oĩno claudank ꝛ nullo mõ ponak tẽta:ſed ſuãtur ſi eſt neceſſe. Et q ad cõfortãdũ nãm dek pigmẽtũ cũ pul. qõ in vulneribꝰ capitis dare cõſueuerũt. Et fundant ſeqꝛ niſi citiſſime clauderek caloꝛ vitalis per ꝓdicta vulnera exhalaret ꝛ frigiditas aeris ꝓfundẽs ipm ſubintraret. ¶Nos vo excuſando Gal'.ꝛ ſuos ſequaces ꝛ cõcordãdo diſcordes in hac cura. Quãtũ eſt de pñti dicemus:illud qõ evidẽter appet a ſubſtãtia rei incipiẽtes. ¶Vulnera thoracis tam a pte añtiori q̃ ab alijs ptibus/ qñq; ſũt extra/ꝛ nõ penetrãtia:qñq; vo penetrãtia ſunt intra ſpatioſitatẽ:ꝛ que penetrãt qñq; ſunt ſimplicia abſq; vulnere mẽbroꝝ ꝓtẽtoꝝ:qñq; mẽbra ut coꝛ pulmo dyafragma ſunt vulnerata. Et utraq; quãdoq; parum ſanguinis cecidit in ſpatioſitatẽ intrinſecã:quãdoq; multum he ſunt differentie a quibus ſumunk in talibus vulneribus indicationes curatiue ꝛc̃.

Cauſe dictoꝝ vulnerũ ꝑm q dictũ eſt in ſermonibꝰ coĩbus ſunt oĩa que apta nata ſunt ꝓforare ꝛ incidere ut ſagitte telum ꝛ enſis.

Signa et iudicia. Signum q vulnus thoracis penetrat eſt anhelitus per vulnus emiſſio maxime:quãdo os ꝛ nares infirmi claudunt que per candelã incenſam:aut per lanam ſeu cotonẽ carpinatũ poſita iuxta vulnus demoraꝝ. Non enim cũ intromiſſo eſt ita ſecure ꝓbatio. ¶Signa coꝛdis vulnerati ſunt ſanguinis exeũtis nigredo extremoꝝ frigiditas/ſudoris copioſitas/ꝛ ſincopis minuta/ꝛ locus ſub mamilla ſiniſtra. ¶Signa vulnerati pulmonis ſunt q ſanguis qui exit eſt rubicũdus ꝛ ſpumoſus/ꝛ eger calefit/ꝛ tuſſit/ꝛ paleſcit/ꝛ locus circa latera. Jſtud aũt qõ dicit Gal'.de exeũdo multũ ꝛ abſq; dolore itelligik ꝓ os in rupta uena. ¶Signa dyafragmatis vulnerati ſunt ſpiſſus ꝛ magnꝰ anhelitꝰ tuſſis ſonãs ꝛ doloroſa alienatio/ſputũ liuidũ/ſitis/ꝛ cibi faſtidiũ/cum eructuatione/rigoꝛ pungitiuus/ꝛ locus iuxta falſas coſtas. ¶Signa q ſanguis deſcẽdit infra ꝛ coꝛumpik ꝛ ſaniak

iuxta illud Gal.aforismoꝝ.Si ad ipsum uẽtrez sanguis effundat ꝓter nãm necesse est putrefieri:sunt enim signa grauitas ꝛ põdus laterũ:iuxta falsas costas ꝛ sputum putridũ cum tussi multa ꝛ incipit febrire.Et cum his addit Jamerius ꝛ anhelũ qui exit per os:ꝛ per vulnus fetet ꝛ tolerabilr:ꝛ pãni qui ponunt sanguine coagulato ꝛ putrefacto educunt ꝛ fecũ. ¶ Judicat de istis vulneribꝰ qꝫ illa que penetrãt a pte dorsi sunt periculosiora qꝫ a pte anriori:pp uenas ꝛ arterias ꝛ neruos ꝛ meri ꝛ tracheã ꝛ ligamẽta cordis que iacẽt a pte illa ꝛ cum hoc lesio nuche que nõ parua cõputat. ¶ Judicat de istis vulneribꝰ etiam qꝫ que nõ penetrãt nõ bñt periculum. ¶ Alia iudicia ꝛ cause eoꝝ querant in sermone cõmuni.

Curatio In cura vulneris thoracis que nõ penetrãt ultra intentiones cõmunes dictas nihil habent ꝓprium:nisi ligaturam.

Ligatura pectoris que gdẽ icarnatiua fit cũ binda lõga lata iciptẽdo a pte opposita vulneris ducẽdo reuoluẽdo duo capita supꝑ vulnꝰ ꝑm crucẽ:ꝛ deinde ducendo ꝛ reuoluẽdo totiens qꝫ sufficiat. Et capita binde in pte anriori lõge a vulnẽ suank. Et ut dicit Hẽricus annectek fasciola vna que trãseat super humeros ꝛ altera sub coxis. ¶ Retẽtiuã medicaminũ facit Rogerꝰ cuz binda lata ꝓforata in vno capite:ꝛ in altero icisa:ita qꝫ facit intrare humerũ per foramẽ.Deinde circũuoluẽdo thoracez redit ad humerũ ubi icepit:ꝛ cũ brachijs binde icise ligent in illo humero. Et si posset fieri ut dicit sine icisione uoluẽdo thoracẽ leuiꝰ eẽt ligatura. Pre aꝑatibꝰ subassellarũ fit cũ binda icisa ab utraqꝫ pte ꝛ vna ps ligat uoluendo pectꝰ ab altera assella ꝛ altera trãseũdo supꝑ humerũ ꝑm cutẽ reducit per ptẽ anriorẽ:ꝛ posteriꝰ ad alterã assellaz. ¶ In cura vulnerũ penetrãtiũ si cõstat per signa qꝫ aliqd mẽbrũ itrinsecũ nõ fuerit lesum:neqꝫ qꝫ aliq mãitus descẽderit siue tẽta cũ emplis ꝛ vnguẽtis icarnatiuis ꝛ stupatis balneatis in vino ꝛ ligatura ꝛ remutatione tarda:ut alta curank. Et ꝓp hoc Gal.ꝛ alij seqces de ipsis: qꝛ nullã hẽbãt diũsitatẽ ab alijs nõ fecerũt mẽtionẽ speciale. Et qꝫ in talibꝰ vulneribꝰ nõ ꝺz poni tẽta:nec ipsa tenere apta ostẽdit:qꝛ tẽta ponit ubi necessariũ est aliquã mãm ꝙgregatã expellẽ per vulnus:sed in talibꝰ supponimus eẽ nullã.Ergo iuenũ tẽta poneret. Et supposito qꝫ eẽt aliq:in pua tñ ꝗtitate:nã eã resoluit ꝛ euacuat. Nec de regione dubitek:qꝛ fortis nãe nihil est ipossibile:nõ solũ facit trãsire mãs per pãniculos:sed per mediũ ossis ut dicit Gal.7° aforismoꝝ. Et si vis eã iuuare cũ tua potione facere potes. Et cũ ponẽ tẽtã ꝓcederẽt nocumẽta que dicũt alij de debilitate ꝛ aeris alteratione que nocumẽta reputauit magna Auẽçoar de sgnãtia qñ icidit vulꝛ tractatu 4°. ¶ In penetrãtibꝰ ꝟo in qbꝰ mẽbra itrinseca sunt vulnerata:si mãnulla descẽderit eodẽ mõ curantur ab extra:ut dictũ est.Sz ab itra opz qꝫ denk ad lãbẽdum medicie viscose ꝛ glutinose. Et hoc est qd dicebak 5° terrapẽ.Siccare igit opz tẽtare oino de pte opposita extrosum farmaca:ꝛ ea que bibunk per aquã ꝛ vinuz subtile. Sũt aũt ꝛ hoꝝ aptissima que dyaspmaticon dicunk ꝛ cõsuetũ nobis quo ad thoracis cõfortationẽ semp utimur qꝫ per cassiã:ꝛ per dyaspmaticon videk itelligẽ Aui.dyacodion qd est dyapapaueris uel dyagragã.aut dyaspmhitũ per cassiã ea que ponũt ab extra ut eẽnt embrocationes cũ vino:aut emplastra desiccãtia:ql est oleũ ros. ꝛ malutinũ in estate:in hyeme aũt nardinũ ꝛ emplm qd fit de calcitẽ qd dixit in ꝓncipio cathagenoꝝ.credo qꝫ sit dyapalma.Uñ ꝛ in 4° terrapẽ.loquẽs de ulceribꝰ itrinsecis capꝛo penultimo. Cois aũt in oibꝰ itrinsecis ptcularis idicatio est eligẽ assuetissima aialis cibaria ꝛ farmaca fugere ꝟo ꝛ adutẽ que ꝛria ut eruginẽ eris ꝛ cachimiam ponsiligos que est thucia ꝛ litargirũ ꝛ cerusam ꝛ silia:qꝛ dictũ est in 3° de cõplontibꝰ ꝛ simplicitũ farmacoꝝ:qꝫ iste lꝫ cõsolidẽt mẽbra extrinseca:nihilominꝰ irritãt ꝛ aperiunt itrinseca. Eligere ꝟo cibaria sigdẽ in cicatricẽ ducere uel glutinare uoluerimus que sunt austera ꝛ viscosa ꝛ imoꝛdacia uelut sunt ypogstidos balaustia galla pfidia terra sigillata sumac rose ꝛ acatia.dare aũt opz ea per aliquã stipticoꝝ decoctionẽ ut maloꝝ citonioꝝ uel rubi extremitatũ uel nuchũ uel mirti uel aliqd austeroꝝ vinorũ dũtaxat qꝫ nõ sit tꝑs flegmonis. Adhuc aũt ꝛ comeos qd est gũma arab.admiscẽdo. ¶ Si vo expurgare uoluerimus abstergẽtia dabim° moderata. Ad hec enim optimũ oium est mel coctũ. Et gñalr cũ oibꝰ talibꝰ medicinis ad miscẽdũ est mel.redditionis enim eoꝝ organũ existit: ꝛ est uelut uehiculũ titillationis cũ eo qꝫ non nocet'ulceribus. Nõ obstãte Rotlãdo ꝛ Theodorico qui de lꝫ etiaz repẽdẽdo rotlãdũ qui iactauit se curasse ptẽ pulmonis abscissaz ab eẽ cũ puluẽ rubeo.Affirmãt illud idẽ vidisse ¶ Si vo in vulneribꝰ penetrãtibꝰ cognoueris per signa dicta qꝫ mã ad itra descẽderit nõ tardes in eiꝰ eductione imo ut cõsulit Guil.qꝫ tota itẽtio tua fit dislocare vulnus ut manifeste ꝛ libere sanguis uel sanies gñata itꝰ per ipz vulnꝰ possit exire cũ tẽta bñ facta ampla ab eẽ ne cadat itus ꝛ ligata cũ filo:ut si caderet posset extrahi ꝛ infusa in oleo calido.Et post ꝓcipit Rogerꝰ qꝫ patiẽs supꝑ discumbat hac illac ducẽdo mãm ꝛ exhẽdo per vulnus.Uel ꝑm Jamerũ per tres uel ꝗtuoꝛ dies injiciak cũ clisteri infra pectꝰ certa quãtitas vini uel mellicrati ꝛ reuoluendo corpꝰ huc illuc extrahe liquorẽ ꝓsiderãs quãtitatẽ ꝛ ꝗlitatẽ.Et qñ minus iuenerit qꝫ miseris ꝛ extuerit mũduz ꝛ clarũ sicut itrauit cessa ꝛ cõsolida tenẽs semp cotonem uetustũ:ut dicit Albu.non in orificio vulneris ut suggat illud qd egredik de eo ex humiditatibꝰ.Et fac ut doꝛmiat ifirmus supꝑ vulnꝰ:ut currat qd aggregak in eo.Si aũ tẽ dicit idẽ Albucasis ꝓterierint tres dies vulneris:ꝛ nõ acciderit ifirmo spasmus neqꝫ tremoꝛ coꝛdis malus:neqꝫ strictura anhelitꝰ ꝛ vides dispones eius bonas:tunc scias qꝫ vulnus est sanũ ꝛ nã fortis:cui nihil est impossibile:ut supꝑ fuit dictũ. ¶ Cura ergo ipm post diminuendo cotonẽ siue tẽtã cũ sua curatione. ¶ Si aũt per tuuz motũ ꝛ iniectionẽ parũ factas:uel qꝫ ifirmus non possit sustinẽ tales reiterationes:cura vulnus ꝑm Guilelmuz diminuẽdo tẽtã in ipso ꝛ supꝛa vulnus ad modũ emplastri ponak mũdificatiuũ:qd sic fit.℞.mellis ros.collati lb. j.mirre thuris sarcocolle.aã.ℨ.5.farine oꝛdei farine fenu greci.aã.qd sufficit ad inspissandũ. Et si vis addere modicũ de terbẽtia bonũ erit. Et tũc iudicio meo potes dare tuas potiones factas de cẽtaurea costo nepita garioflata:pimpinella:piloselta sumitatibꝰ canabi rubea teneri tatibꝰ cauliũ rub.tenasceto rubea ligritia.aã.decoquank cũ vino ꝛ melle. Et administrek ꝗlibet die de mane vnꝰ puus gobeletꝰ. ¶ Si aũt penetratio vulneris fuerit oubia:nec per tẽtas infusas in oleo ros.nec cũ aliq re poterint manifestari:uel qꝫ ipse nõ potuit lauamẽtũ ꝛ expulsionẽ mãe sustinere:ꝛ hẽt grauedinẽ ꝛ iflationẽ seu enuchã in latere:ꝛ alia significãtia qꝫ mã supꝛ reflexionẽ oya fragmatis fuerit aggregata. ¶ Si ifirmus fuerit fortis ꝛ uolẽs cõsulit tũc Guilelmus qꝫ facias vulnus nouũ cuz rasorio in pte inferiori decliui in latere infirmi vsus spinam elõgãdo ab ea ꝑm lõgitudinẽ costaꝝ:ꝛ earũ rugati onẽ iter gntã ꝛ ꝗrtã costã uel iter ꝗrtã ꝛ tertiã.uerum qꝛ dyafragma reflectik in sua cõtiguatione cũ spina ꝛ costis usqz ad tertiã costã ꝛ plus.Et illa reflexio posset impedire exitũ mãe ꝛ facere medico credere qꝫ non penetrauerit cum rasorio sufficiẽter.]Propter hoc melius est qꝫ fiat inter quartam ꝛ gntam ꝗz inter tertiam ꝛ quartam:facta aũt incisione ꝓcedak ponẽdo tẽsam ifusam in oleo ros. calo usqz ad ꝓfundũ. Et lꝫ quisqz icipiat sanies emittẽ. Et caueas qꝫ hora mutatiois sit breuis ꝛ cauta:ut aer nõ ingrediak:neqz expiratio offẽdat ꝛ debilitet mẽbra iteriora. Cũ aũt sanies icipit appere mũdificek locꝰ itrinsecꝰ per

vulnus nouū cū vino decoctionis camomille in plus farine lupinorū thuris mirre:in minus mellis roſ.qđ ſufficit coquant cum vino: ⁊ fiat colatura de qua cū cliſteri injiciat lb.j.uoluat ⁊ reuoluat iſirmꝰ ⁊ reclinet ſup vulnus:ita ꝙ p̄dicta decoctio exeat. Et poſtponat tenta itinicta cū melle roſato:ⁿ deſup mundificatiū p̄dictū. Et ab iſta hora dimittat claudi ⁊ ſanari vulnus antiquū. Et ꝙ iſta cura ſit artificialis ꝓbat per Gal.in gnto terrap.qui eam fecit rome in quodā reumatico apoſtema empicuꝫ in thorace patiēte. In quo fuit neceſſariū apire:ⁿ os coſte putrefactū abſcindere. Aſſueuimus ingt igit in cura mellicratū ifundētes per ulcus:aliqñ qđē multotiēs tuſſire eis accubitu in patiēte pticula:multotiēs aūt agitare geſcibilr.aliqñ vō cū pulto.i.cū inſtro ſuggatiuo adducere deintus reſiduū mellicrati. Poſtq̄ aūt hec faciētes fluctuare pus ⁊ ꝙcores ulceris ſpauimus apponimꝰ iſta farmaca. Et tūc ſupple qñ erit cōuenienter mūdificatū ceſſabimus ⁊ claudemus. ¶ Idē ꝓbat per Auic.in 3ᵒ can. de empimate ita dicētem. Qñ autē extimaueris in pleureſi mām plurimā:ⁿ nō mūdificatā in q̄draginta dieb⁹: neq; in pauciorib⁹:imo facit cadere in ptiſim:tūc neceſſariū eſt cauteriū fieri cū cauterio minuto quo pforetur pectᵒ in loco ſaniei:ut exiccet mā ⁊ extrahat paulatim ⁊ abluat cū aq̄ mellis ⁊ adiuuet ad attractionē ad exteriora. Cūq; mūdificata fuerit pueni ad cōſolidandum.

¶ Dubiā aūt ⁊ ſuſpectā tenet hāc ictiſionē ⁊ coctura cū ferro in talib⁹ emiſſionib⁹ pleureticis Haliab.in ſermone xᵒ ſcē partis libri diſpōnis regalis. Qñ ut dicit ab eiuſmodi peccati morte patiēs nō eripit uel in fiſtulā tranſit cui nulla occurrit ſanatio. Et ideo munias te ſemper de bona ꝓnoſticatione ⁊ magna regſtione ut in talib⁹ ſepe dictū eſt. Ipſe enim dat vnū modū coquēdi cum radice ariſtologie lōge:ⁿ oleo fortiter incēſis qui non fuit mihi aſſuetus:hec tamen probabiliter ſunt dicta. ¶ Si vō ut dicit Albu.excuſat ſanatio talis ulceris:tūc ſcias ꝙ iam facta eſt fiſtula de qua inferius dicetur.

¶ De vulneribus uentris ⁊ partium eius. Cap̄.VI.

Sicut in uētre ſunt due ptes:ptinētes videlicet ⁊ cōtēte ꝓut in anothomia fuit declaratū. Ita ⁊ vulnera qñq; fiūt in pte ꝓtinente:qñq; in ꝓtētis. Vulnera ergo uentris qñq; ſunt extra nō penetrātia ad iteriora:qñq; vō ad iteriora penetrāt. ⁊ que penetrāt ad iteriora:qñq; ſunt talia ꝙ nihil ꝓcidit de mēb:is interiorib⁹:qñq; vō ꝓcidit çirbus:aut iteſtina: aut quedā alia. Que vō fiūt in mēb:is contētis:quādoq; gdem fiūt in çirbo:qñq; in inteſtinis:qñq; in ſtomaco: ⁊ ſic cōſequenter:hec enim ſunt differentie a quibus ſumuntur iudicia ⁊ curationes.

Cauſe Iſtoꝝ vulnerū ſunt que alioꝝ enſis lācea ſagitta:ⁿ oē illō qđ aptū natū ē icidē ⁊ pforare.

Signa et iudicia. Signū ꝙ vulnᵒ uētris non penetrat habek p viſum ⁊ ꝓbā:ⁿ qñ nihil exit abinde. ¶ Signū autez ꝙ penetrat habek qñ ꝓba intrat ꝓfunde:ⁿ qñ exit çirbᵒ inteſtinū:aut aliqđ mēbrū. ¶ Signū ꝙ çirbus eſt extra ⁊ eſt alteratus:ꝙ videk ſuba eius ſepoſa ⁊ uenis repleta ⁊ videk liuidū ⁊ nigrū. ¶ Signū ꝙ iteſtina ſunt vulnerata eſt exitus ſtercoris per ipſa. ¶ Signū ꝙ ſunt ſubtilia uel groſſa ſumit a loco. Mā ſupra vmbilicū ſunt ſubtilia ſubtus vō groſſa. ¶ Signū ꝙ ſtomacus eſt vulneratus eſt exitᵒ cbili ab ipſo ⁊ locus a pte añriori. ¶ Signuꝫ ꝙ epar eſt vulneratū eſt exitus ſanguinis ⁊ locus dexter. ¶ Signū ſplenis exitᵒ ſeculētie ⁊ locus ſiniſter. ¶ Signū vō renū exitᵒ ſanguinis aquoſi ⁊ regio ipoꝝ. ¶ Judicat per Gal.6ᵒ terrapē.ꝙ piculoſiores ⁊ difficiliores ſunt vulnerationes ⁊ ſuitiones circa mediū uētris q̄z circa latera:eo ꝙ ille ptes pp muſculos ſunt cōtractabiliores ⁊ inteſtinoꝝ educibiliores q̄z relique. ¶ Judicatur etiā ꝙ niſi cito ſuccurrat ad reducēdū iteſtina inflant ⁊ uētoſant ab aeris frigiditate ⁊ poſt cuꝫ difficultate reducunt. ¶ Etiā iudicat per Hyp.6ᵒ aforiſmoꝝ.ꝙ niſi cito occurrat egreſſioni epyploꝝ:ſiue omēti:ſiue çirbi citiſſime alterat ⁊ corrūpit pp quā cām incidūt de eo illō qđ denudatū ⁊ alteratū eſt:medici dicūt ꝙ nō eſt uerum ut ſemper.ſed utplurimum ſm Galienum in cōmento. ¶ Judicat etiā per ipſummet Gal.in 6ᵒ terrapē.ꝙ facile ſanabilia ſunt groſſa iteſtina. Difficile vō ſubtilia.oſtendam vō inſanabile ieiunū pp multitudinez ⁊ magnitudinē uaſoꝝ ⁊ ſubtilitatē ⁊ neruoſitatē tunice. Sed ⁊ colerā totā ſincerā ſuſcipit hoc iteſtinū ⁊ ē ꝓpinguſ q̄z alia epati. ¶ Preterea iferiora ſtomaci:qꝫ carnoſa ſunt audere opz curare. Et q: medicina in loco ſtare pōt: que vō in ore ſtomaci in trāſitu ſolo patiētis tāgit pteſ:ⁿ cū hoc ſēſibilitas ipſius curationi repugnat. ¶ Judicia aūt alia ⁊ cauſe eoꝝ dicta ſunt ſupius in ſermone cōmuni.

Curatio. Vulnera uentris que interius non penetrant nihil habent poꝛtium niſi ligaturam ſuperius in pectore dictam. Curank enim ut vulnera carnoſa cum ſutura. Si indigent ⁊ alijs auxilijs in carnatiuis. Illa autem que penetrāt:a ḡbus nihil membroꝝ ꝓcidit:neq; aliqđ ipſoꝝ fuerit vulneratū:eodē modo curank:niſi ꝙ ſuturam habēt ꝓpriam.

Sutura uentris Que gdē ſutura a diuerſis diuerſimode ordinak.gdā ut Gal.ꝓcipit fuere talr ut ſifac vnak cū mirace qꝫ de ſe ſine carne cuꝫ ſit exāgue ⁊ neruoſum cōſolidari nō poſſet cōuenienter. Quin pp carnis miracis laxitatem ſequerek ruptura. Et ſit ꝙ in ꝓmo pūcto acus igredien-do per vnū labiū nō tāgat ſifac:ⁿ poſt ab itra pūgēdo alteruꝫ labiū penetret per ipm:ⁿ per totū mirac ⁊ ſuꝑ vulnus nodek. In ſequēti pūcto acus igrediēdo per vnū labiū penetret totū mirac ⁊ ſifac:ⁿ regrediendo per alterū labiū dimittat ſifac ⁊ penetret miracb:ⁿ extra nodek. Et ita per alia pūcta ꝓcedak quouſq; totū ſit ſutū ſufficiēter. ¶ Aliū aūt modū aſſignat Gal.⁊ Albuca.cū aſſumit:ⁿ eſt eoꝝ modus leuior:ſed nō ſecurior. ¶ Et eſt ꝙ oēs q̄ tuoꝝ magines duoꝝ labioꝝ inſiſ ſuank cuꝫ vno pūcto ⁊ nodo:ⁿ fiāt tot pūcta quot erūt neceſſaria. ¶ Tertiū modū ponit Albuca.cū acubᵒ pūgēdo:ut eſt dictū:ⁿ dimittēdo acus uoluak filū ſup eas ut factū mulieres in manicis ſm ꝙ fuit dictū ſuprᵃ de ſutura ſmone cōi:ad quam opz recurrē ꝓo illa ſutura. ¶ Quartus modus eſt Lā fract:ⁿ eū acceptauit Hēricus:ⁿ eſt ꝙ figak acus cuꝫ filo a pte exteriori in vno labio:ⁿ pforet totuꝫ mirac ⁊ ſifac. Deinde ab intra in altero labio uentēdo extra pforet et ſifac ⁊ mirac. Deinde per ſpatiū minoris digiti a primo pūcto idē acus cū eodē filo nō iciſo nō nodato facias ſecūdū pūctū ſic. In labio qđ fuit ultimo pforatū figak acᵒ ab exteriori ad intus. Deinde in altero labio figak ab intra ad extra ſifac ⁊ mirac ſemp comꝓhendēdo:ⁿ tūc ꝓpe acū iuenies extremitatē filī quā ꝓius exteriᵒ dimiſiſti:tūc nectenk duo capitta filī inſiſ factēdo in duobᵒ pūctis vni cū modū in latē:ꝙ ſic nunq̄z trāſibit filū ſuꝑ labia vulneris. Sz in laterib⁹ ſolū appebit. Facta ſutura ponank alia auxilia ⁊ ligek. Ligatura vō pectoris hic eſt ꝙueniēs.ⁿ rō ibi accipiak. ¶ In vulnē uētris penetrāte in quo pticule iteriores vulnerank:ⁿ nō exeūt. ¶ Si vulnᵒ uētris eſt ſufficiēs:aut ſi nō eſt ſufficiēs ꝙ cū inſtro ꝓpoꝝ:qđ dicek infra ampliek caute ⁊ exhank. Et ſi ſutura indigēt ꝙ eis pficerek uelut eſt fūdus ſtōci ⁊ groſſa iteſtina ſumak ſutura pelliperioꝝ:ⁿ nō cū capitib⁹ formicarū quā dixerūt gdā expimētatores ut teſtat Albuca. Mā tediоſa eſt ⁊ iutilis ut appet de facto. ¶ Mōnulli aūt ut Rogerᵒ Jamerius ⁊ Theodoricᵒ infra iteſtinū ad cuſtodiēdū ne feces putrefaciāt ſuturā ponūt canulā ſambuci. ¶ Illij vō ut Guilelmᵒ narrauit ponūt ptē iteſtini alicuⁱᵒ aialis:aut ptē trachee arterie:ut dicūt q̄ſtuoꝝ magri. Qđ mihi nō videt rōnabile:eo ꝙ nā intēta ad alienoꝝ expulſionez expellit ⁊

remouet illa de sutura: ⁊ ita perit finis pro quo talia applicant. ℣Melius est enī iudicio meo ꝙ suto itestino: ut dictū est: ⁊ ipso a sordib⁹ mundato ponat sup suturaꝫ ab extra puluis cōseruatiuus suturarū ⁊ reducat infra uentrē per modū qui dicet. ¶ Si ꝓ ꝯcibus exiuerit ⁊ denigratus ⁊ corruptus fuerit laqueo. ut dicit Bal. cōprehendant partes denigrate ⁊ abscindat pars que est post laqueum in iferiori fine suitionis uētris dimittētes capita laquei ⁊ fili sture dicte itestinoꝝ extra ut possit exire vulnere suspirato. ¶ Facta sutura uel in ꝯrbo ligatura infra uētrem reducant ut dicet. Et incōtinēti vulnus uētris ut dictum est suat: ⁊ nullo modo aptum teneat usqꝫ ad mēbroꝝ interioꝝ sanationem: ut ꝓcipiebat Jamerius ⁊ Rogerius. Et in hoc secut⁹ est eos Lāfrācus. Et ratio est qꝫ nihil magis offendit mēbra interiora ⁊ calorē nālem q̄ꝫ ꝓtactus aeris a natura non alterati. Ex hoc enim incurrūt illud accidēs pernitiosum de dolore ⁊ tortionibus intestinoꝝ ex quo possunt spasmari ⁊ per ꝯsñs mori. Et cum hoc vulnus aptū ꝙ necessario fuit magnum ad opationem ꝓparat intestina ꝯtinue ad exitū qō summe nocumētum est uel nociuuꝫ ⁊ ꝓiculosuꝫ. Et talia ꝓparātur ab extra. ¶ Ab intra vo dent sibi ea que dicit Aui. Centaurea ⁊ terra sigillata ⁊ ea que dicta sunt in vulneribus mēbroꝝ intrinsecoꝝ pectoris: qꝫ etiam cōpetebant istis: ⁊ cauda equina ꝑm Bal. in 6⁹ simpliciuꝫ farmacorum. In vulneribꝰ intestinoꝝ ⁊ uesice a quibusdā multū cōmēdatur. Et clisteria cum vino austero nigro tepido: maxime si ꝓforatum fuerit totum usqꝫ ad eum qui intra porum a Galieno 6⁹ terrap. in hoc casu ꝓcipiunt. Et diēta saltim per septem dies sit tenuis: ⁊ talis ꝙ nō faciat feces: neqꝫ superfluitates putrefactiuas: imo cōsolidatiuas. Et ad hoc laudāt quatuoꝝ magistri ⁊ bñ istud pulmētuꝫ. ℞. furfur triticeū ⁊ ponat per horā in aqua calida: ⁊ si esset pluuialis melius esset: deinde colet ⁊ apponat puluis amidi dragaganti gūmi arabici sanguinis draconis ꝑsolide matoris piloꝝ leporis ⁊ singulis diebus ter ul quater exhibeat. Et si vtus esset debilis brodium gallinarū coctarū pōt dari. Et si in eo ponerent dragagantū ⁊ gūma arabica que saporē nō irritāt optimū eēt: ⁊ aquā decoctiōis thuris masticis i ꝫ casu mltū laudat Guilelm⁹.

¶ In vulnere uentris penetrante a quo procedūt intestina: aut alie particule nō vulnerate: aut vulnerate ⁊ sute siue ligate ut dictum est Bal. ⁊ Aui. quatuor habent intētiones. ℣Prima videlꝫ ad propriuꝫ locum reponere ea que procidunt. Secūda suere vulnus. Tertiam apponere farmacum. Consequenter vo quartam prouidere ut non patiatur quis interioꝝ tumorem neqꝫ dolorem.

¶ Prima cōplet si vulnus est satis magnum qō cum manibus suauiter cōprimēdo introducant. Aut per brachia ⁊ pedes eleuādo ꝯcutiat: ⁊ sicut dixit Rogerius reducētur. Si aūt nō possunt per istum modū reintrare hoc est quia inflata sunt uel qꝫ vulnus paruum est. Nōne tunc inquit Bal. necessariuꝫ est in hoc duobus alterū uel uētositatem euacuare uel vulnus maius efficere. ℣Melius aūt ut puto ꝙ ꝑus si eo possibile fuerit fomētari. Qualiter aut quis fomētabit cām a qua uentosat interimēdo. Que aūt hec ꝯtinētis aeris frigiditas. Quocirca ⁊ sanatio in calefaciēdo est. spongiam igit oportet mollē aqua calida infundēdo calefacere cum ea intestina. ꝓparet interim aūt vinum austerū calidum. Etenim calefacit magis q̄ꝫ aqua: ⁊ robur ꝯponit intestinis. Nōnulli quidē ut Rogerius ⁊ Theodoricus scindūt porcellos aut alia animalia per medium: ⁊ quāto calidius possunt sup intestinuꝫ applicāt: ⁊ totiens tactūt quousqꝫ intestina sint calefacta ⁊ deinflata ⁊ regredianf. ℣Haliabas aūt ꝓcipit ut per extremitates in balneo suspēdat patiēs ⁊ ꝯcutiat: aut ꝙ intestina cum oleo violaceo: aut cum assungia porci calida ut dicit Jamerius iunganf: ⁊ ita regredient itestina. Si vo ⁊ hoc utētibus māserit inflatuꝫ intestinū ꝓcipit Bal. ⁊ oēs incidere de vulnere uentris tñ ꝙ reduci possit qō ꝓcidit. Idonea aūt sunt ꝑm eum ad hoc incisiones uocata siringathoma bicepes curuos ꝯpple ⁊ obtusos retro ⁊ ꝑm fines: ⁊ non acutos. Quoꝝ formā describit Albuc. ita. figura ꝙo idonea laborāti vsus iferius quidē deorsū supius dorsuꝫ vo vulneratū locū: vna vo sit in utrisqꝫ intētio: ut nō grauet ab alijs intestinis illud quod ꝓcidit.

¶ 2ª vo itētio cōplet ꝙ per idoneū ministrū extrorsuꝫ cū manib⁹ pellēdo cōprehēdat tota plaga ⁊ discooperiēdo successiue certitudinali per medium totuꝫ vulnus suatur. Qualis aūt erit modus suitiōis uētris dict⁹ est superius.

¶ 3ª intētio cōplet ꝑm Bal. cū farmacis sanguinolētis nominatis que ⁊ in alijs particulis cōsolidare vulnera per ꝓcedētia mōstrauim⁹: ut supra sunt puluis suturarū ꝯseruatiuus: ⁊ stupate cū vino: ⁊ emplastra ⁊ alia auxilia icarnatiua. Ligatio ꝙo que ab extra ad hec in his magis est necessaria quā ligaturā diximus a pectore debere sumi.

¶ 4ª pars vo cure non modicū ab ea que alioꝝ abscedit. Opꝫ enī oleo calido cōmēsurare lanā mollē ⁊ ifundere totaꝫ in circuitu ⁊ cōprehēdere qō est iter bubones ⁊ asſellas. ℣Melius aūt est per clistere imittere in itestinis aliquod tale. Aui. vo in 3⁹ cano. de cura ydropisis aschitis per icisionē inquit. Et fortasse icisioni succedunt dolor ⁊ punctura: quare opꝫ ut administret effusio olei anetini: aut camomillini sup punctura ⁊ sup locū icisionis ponā tur emplastra facta cū fenugreco: ⁊ se. lini ⁊ se. altee ⁊ similib⁹. ℣Nōnulli vo ut hericus ad delēdum tales tortiones pforatiuas itolerabiles vinū cū sale bulliūt qbus addunt de furfure tātū ꝙ spissef: ⁊ ponunt in sacco qui oēs ptes doloroſas cōprehēdit calidū quātū poterit esse. Et supra ligaturā applicant. Et cū infrigidat cū alio cōsimili remutant totiēs factēdo donec tortiones ⁊ dolores sedent. ¶ De mā si qua remaneret infra uētris spatiositatē que nō posset exire ꝓpter suturā: nō est multū curādū: qꝫ nō pōt esse multa cū particule ille non sint multuꝫ sanguinolēte. Et ut dixit Guilelmus natura eam resoluet: aut eam ad inguina delegabit. ⁊ ibi curef ꝑm ꝙ alia apostemata in hoc loco curari cōsueuerūt. ¶ De vulneribus que fiunt in dorso eodem modo curētur ut dictuꝫ fuit de spondilibus ⁊ nucha superius in collo.

¶ De vulneribꝰ ancharū ⁊ partiū eius. Cap. VII.

Ulnera ancharū quedā sunt in ptib⁹ cōtinentib⁹: quedā in cōtentis: quedā vo in extra ꝓcidētibus. ¶ Que aūt sunt in partib⁹ cōtinētibus eundē modū habēt curandi quē ⁊ uētris superioris. ¶ Que vo fiunt in cōtētis que sunt uesica ⁊ matrix nihil hñt ꝓprium vulnere ꝯtentoꝝ in uētre nisi signa: qꝝ iudicia dicta sunt supius in ꝑmone cōmuni. ¶ Signū ꝙ uesica est incisa habet per exituꝫ urine ⁊ per locum in pectine designatū. ¶ Signū matricis etiā denotat locus sub vmbilico ⁊ exit⁹ sanguinositatis. ¶ Et curant ut alia per suturā maxime circa eorum colla: qꝫ magis sunt carnosa. Ideo magis sunt ꝯsolidabilia ⁊ in eis possūt fieri infectiones cū his que precepta sūt lambere in thoracis pticulis. ¶ Vulnera vge ⁊ testiculoꝝ ⁊ naticum: ut alia carnosoꝝ vulnera curātur. ¶ Partes aūt anchaꝝ male liganf ligatura icarnatiua. Sed tenēte medicamina: ut de ulcerib⁹ dicet infra.

¶ De vulneribꝰ coxarū tybiarū ⁊ pedum. Cap. VIII.

Ulnera istorū mēbroꝝ parū differūt a vulneribꝰ brachiorū. Nec a vulneribꝰ coibus: nisi in ꝓgnosticatione que pro matori parte dicta est in ꝑmone cōi. ¶ Verūtñ vulnera genuū ⁊ cauillarū: qꝫ habēt matorē ossium ligamētorū chordarū ⁊ neruorū ifiltrationē: ⁊ qꝫ sunt in bassiori loco ad quē ꝓmptius descēdūt humores sunt periculosi ora. Unde Auic. vulnera que cadūt in genu apud rotulaꝫ sunt mala: ⁊ ad ea qñqꝫ sequunt accñtia mala: a quibus parū liberant. ¶ Hñt tñ ꝓprium modū ligādi maxime

circa pedē cū binda lōga lata cōpetēter icipiēdo ꝑm longitudinē lateris cauille trāseūdo subtus per soleā ꝛ uolūēdo supa pedē ꝛ retro finē tybie supa talonē:ꝛ ita uolūēdo quousq; sufficiat. ¶ Mōnulli vo expediēdo se factum ligaturā ad tenēdū ꝑm formā calcaris ꝛ ligāt ab opposita vulneris parte:hñt etiam modum situādi ꝑm rectitudinem quiescendo in lecto ut uerificet dictum lombardicū. La man al pecto. Lo pe alo lecto. Sit deꝰ adiutor noster in secula seculorum Amen.

Tractatus.IIII. ꝛ est de ulceribus. Cuiꝰ sunt due doctrine.

¶ Doctria pª de ulceribꝰ ꝑut i sunt mēbris simplicibus.
¶ Doctrina 2ª in spāli ꝑut in sunt mēbris compositis.

Prima doctrina quinque habet capitula.

¶ De ulceribus in vniuersali. Cap.I.

Ulcus ꝑm intētionē Gal.in 4°terrap.est solutio ꝯtinuitatis in carne in qua ꝯsistit vna uel plures dispōnes que ꝓsolidationem impediūt:ex quibus ut addit Aui.sanies aut putredo causat:nō enim illud qō addit Henricus in diffinitione est necessarium.videz emittens imunditiē diutius qz̄ per septem dies. Nam tēpus nihil facit ad rūbum. Quocūq; enim tpe etiam si in ꝑma die inueniat ꝑscripta dispō in carne ulcus est. Neq; Gal.loquens de illis septem diebꝰ cōtra Thesilum dixit q ultra hoc sit ulcus. Nec ualet qō dixit q antiqui dicebāt q omne apostema postq; trāsit quadraginta dies trāsit in ulcus:quia nō dicūt in ulcus sed in fistulā. Mā in ulcere pōt transire apostema uel exitura statim q aptum est. In fistula autē oportet q interueniāt multi dies anteq; callositas que est eius dīta essentialis fit gñata. Est ergo ꝑfata diffinitio bona satis. Solutio enim ꝯtinuitatis ponit pro gñe: que aūt ꝛ quot sunt spēs ipsius suptus de vulneribꝰ patuit euidēter. Reliqua ponunt pro differētia:in carnosis sine mollibꝰ particulis ponit ad dīam corruptionū ossium que ꝑprie nō sunt ulcera. Sed corruptiones ac etiā disruptiones:ut ponit Aui.in 4°. Alia ponunt ad differētiam vulnerū. Nam vulnus est solutio per seipsaz siue cōicatione alicuius dispōnis antecedente neq; sequēte. ut Gal.dicit ubi supa.supple que faciat ꝛ augeat ulcus ꝛ cōsolidationē impediat. Nō tū dico quin possit hēre cōpositionem dispōnum sibi ꝑpriarum: aut de necessitate cōsequētium ut magnitudinē paruitatē depditionē sbe:ꝛ nō depditionem equalitatem ꝛ inequalitatē ꝛ aliaruz: quarū intētio nō multū repugnat a gñali intētione vulnerū inquātum vulnera ut supa in tractatu ipsoz aliq̄liter fuit dictū. Ex quibꝰ apparet q gñaliter vulnera respectu ulcerū sunt simplicia. Ulcera aūt semp cōposita dicūtur:cōponunt enim cuz dispōnibus que seorsum per se existere possunt. Sanie ꝛ putredinē addit Aui.per que intelligit sordiciem squāmas ꝛ crustas que in ipsis ulceribus cōtingere pñt. ¶ Spēs aūt ulcerum ꝑm Haliab. ꝑmone septimo ptis ꝑme libri regalis dispōnis sumūt suas differētias potissimas a tribꝰ a qbꝰ pficiunt ꝛ cōponūtur:a causis.s.morbis ꝛ accūtibus. Nihilominus gra brevitatis nō implicādo dispōnes.ut pꝰ terrap.ꝑmi faciebāt ut melius cōprehēdamus dicta Aui.qui iter ceteros de ulceribꝰ melius dicit. Dicamus q spēs ulcerū sumūtur a duobꝰ:a causis videz ꝛ accūtibus:q: differētie que sumunt a mēbris cōnotationibꝰ coibus in de apatibus ꝛ vulneribꝰ satis patēt. Et in fistula etiā inferꝰ explicabūtur:a causis sumunt qnque spēs ulcerum magis tū proprioz ꝛ saniosoz.s.ulcus virulentum ꝛ corrosiuum sordidum ꝛ putridū cauernosum ꝛ pfunduz fistula ꝛ cancer. Ab accūtibus accipiunt quedā spēs cōes que aliq̄ mō in gradu diminuto cum vulneribꝰ inueniunt: videz ulcus discrasiatum doloroſuz cum apate ꝯtusum cuz mollī ꝛ carne supflua. ¶ Ulcus cum duritie ꝛ tenebrositate labiorū cum osse corrupto cuz uaricibus aut ulcus difficilis ꝓsolidationis cum ꝑprietate nobis occulta. ¶ Ulcus virulētū corrosiuū ꝛ ambulatiuū dī ulcus q sui malitia ꝛ acuitate emittēdo virulētiā mēbrū mortificādo cōsumit ꝛ deuastat. ¶ Ulcus sordidū ꝛ putrefactū dī ulcus q sui malitia putrefacit mēbrū dimittēdo viscositatē:aut carnē mollē siue crustosam fetidā a qua fumus eleuat fetidus ꝛ cadaueroſus. ¶ Ulcus cauernoſum est cuiꝰ orificium est strictuz ꝛ ꝑfunditas lata ꝛ occulta ꝛ hincinde deuiando habet multas vias absq; duritie ꝛ callositate. ¶ Fistula est consimile ulcus cum duritie ꝛ callositate. ¶ Cancer est ulcus latū horribile sordidū cuius labia sunt dura ꝛ inuersa. ¶ Ulcus discrasiatū est ulcus in cui dñat mala q̄litas ꝓter nām. ¶ Ulcꝰ doloroſuz est ulcus in quo sensibilitas rei ꝓrie repit. ¶ Ulcus apostemoſuz est ulcꝰ in quo est tumor ꝓter nām ab aliquo humore ꝑ creatus. ¶ Ulcus cū carne molli supflua est in quo caro marcida ꝓter nām inuenit. ¶ Ulcus cuz tenebrositate ꝛ duritie est ulcus durū liuidum in circuitu sine fetore. ¶ Ulcus cū osse corrupto est ulcus residuū hñs carnez mollē in qua facillime penetrat tēta que eū asperū inuenit. ¶ Ulcus uaricoſuz est ulcus in quo sunt a ꝑte superiori grosse ꝛ replete uene innāles tpm ulcus imbibentes. ¶ Ulcus difficilis ꝓsolidationis cum ꝑprietate est ulcus qō sine causa manifesta ꝓsolidari non pōt.

Cause ulcerū sunt duplices antecedentes ꝛ ꝯiuncte:q: causas ꝑmittuas. ut dicit Dinus sup 4° cañ.,ꝑprie non habent cum aduē tu ꝑmo disrumpendo carnē saniez generare nō possint. Iz bene cōsequēter:eo quia antecedētes ꝛ corporeas mouere possunt. ¶ Cause añcedētes sunt humoꝛ ꝓauitas ꝛ eoꝛ nimia quātitas potētiū corrodere ꝛ corrūpere corporis ꝑticulas. Que quidē generant ex malitia regiminis:ꝛ ex peccato totius corꝑis:aut alicuiꝰ ꝑticule:epatis vidēz ꝛ splenis. ¶ Cause vo cōiūcte sunt malitie cōplexionū introducte in vulneratis ꝑticulis ex causis dictis añcedētibꝰ aut vulneribꝰ ꝛ exituris:ac ēt pustulis aptis. Mā sicut ex formica ꝛ herpestē ulcꝰ generat corrosiuum: ita ex carbūculo ꝛ antrace sordidū ꝛ ex apatibꝰ ꝑfunduz ꝛ cauernoſum. Uñ Gal.4° terrap. Et tres modi dissanabilitū ulcerū videt existere qui ad discrasiā subiecte carnis:ꝛ qui ex ꝓauitate ifluētis sanguis:ꝛ tertius quidem ex quātitate. Et q: q̄rtus qui a discrasia:q̄q; quidem ex q̄litatibꝰ solis aliqñ vo cū tumore ꝛ mā. Et gntū ipse addit in cōmēto.6.affoꝛ ulcera annua:ꝑm tū translationē grecaz que sunt ꝑpter passionē ossis corrupti. Et sequit in 4° terrap.aliqñ aūt miseri accidit aliquas ꝑdictaruz dispositionū uel oēs simul:ex qbus multe fiūt ulcerū species iā supꝰ numerate. De simplicibꝰ tū tractabit:ut per ipsas cōposite habeant. ¶ Cause aūt fluxus ꝛ diriuationis hu.in ꝑmone cōi apatum requirantur. ¶ Sanies est humiditas alterata ꝛ putrefacta gñata a sanguine uel a carne ꝯrita uelut cinis a lignis per calorē nālez exneatum. ¶ Dicit alterata q: ꝑm Gal.5° simplicū farmacorum triplex est alteratio.vna fit a calore nāli in cibo laudabili.alia fit a calore exneo in mā putrefactibili.3ª fit a calore mixto in mā mediocri:a ꝑma alteratiōe fit mā nutrimētalis.a duabꝰ alijs fit sanies. ¶ Dicit aūt fieri a sanguine uel a carne ꝯrita qui qdē sanguis:qñ uenit ad ulcus ꝓuertit.ut dicit Aui.ad corruptionē:ꝑpter debilitatem mēbri ob quā attrahunt ad tpm supfluitates membroꝛ vicinantiū:aut ꝑpter vnguēta mollificātia ꝛ lenētia tpm cū humiditate ꝛ vnctuositate sua:ꝛ ista est causa sanies ꝓncipalis ꝛ coadiuuās dicebat Dinus sup locū. Et tunc q: supfluitates attracte:ut testat idem non regi possunt pfecte a calore nāli. Cōtingit q; in ipsis efficitur calor exneus:ꝑpter qō in illis aligs modus putrefactionis efficit:ex quo contingit qō in sanies cōuertat:ꝛ ita

habek causa mālis. Et ideo in tali conuersione caliditas semp agit z exneak:z fit pugna cū mā quousq; sanies sit facta. Et dicit per Bal. in cōmēto scdi affōz. q fit sanies de humore inflāmato uelut cinis de lignis. Et hoc dicit affortissimus Hyppo. circa gnationem sanici magis accidūt dolores z febres q; facta sanie. ¶ Sanies aūt sumitur duplr ppie pro illa que est alba leuis carens fetore horribili laudata in pmone cōi apatum. large pro oi humiditate ex nāz alterata. Et de ista dicit q quedā est sūtilis que dicit virus: quedā grossa que di sordes: quedā mediocris que simplr sanies nūcupak. ¶ Est aūt sciēdū q sanies ista quedā est pauca: z ista ptingit in vulneribo cōcauis:z alijs inquātū sunt vulnera. Alia est multa que quidē ptingit in ulceribo:z ppter hoc dicebat Henricus z bene q opz q sanies ulcerū sit plus debito. ¶ Ex quibus potestis iudicare q sanies est superfluitas mediocris ex mediocritate humoz gnata in seminalē z albā qualitatem mutata. ut dicebat nouus cōmētator sup 3o tegni. Alba enim sunt mēbra que sanie gnant z sperma ut experiētia longe lotionis carnis oñdit. ¶ Virulētia est superfluitas sūtilis ex superfluitate humoz aquosoz gnata. que duplex est. calida z frigida serosa z rubicūda. ¶ Sordes est superfluitas grossa ex humoribo grossis gnata. Que triplex est. quedā spissa ineqlis z coagulata alba: quedā nigra: alia vo uelut fex cinerosa. ¶ Squame sunt superfluitates dure parue in corporibus ad modum squamoruz piscium de humorū nitrositate circūcirca ulcus generate. ¶ Cruste sunt ex eisdem: nisi q: sunt spissiores z grossiores z super ulcera generantur.

Signa ulcerū hītur ex eorū diffinitionib° datis. ¶ Signa māerū influētium dicta sunt in apatū doctrina. ¶ Quotiēscūq; vides vulnus z exturā emittere sanē illaudabilē z plusq; debeat reputa illa ad ulcus deuenire. ¶ Indicat Hyppo. in 6o affōz q ulcera quecūq; ānua fiūt: aut longius tēpus hīt: necesse est os emitti z cicatrices cōcauas fieri. ¶ Et ex cōmento Bal. clarius tī in trāslatione arabica hētur q ulcus ex sui diuturnitate z recidiuātia pessimitatē ostēdit. ¶ Oē pterea ulcus pm Aui. in pmo cano. fen 4a. Ad cito reuertitur postq; carne repletū est: z cōsolidari debet est in semita puentendi ad fistulā. ¶ Judicat etiā Haliab. 8o pmone partis pme libri disponis regalis. ¶ Ad cūq; aūt ulcez simpliciū siue cōpositorū: si. 28. trāsiuerit dierū spatiū fistula deiceps uocak non uera: sed filitudinarie ut ipse in sequētibus exponit: z ifra de fistula ostēdek. ¶ Amplius Aui. in 4o iudicat q ulcera dura tendētia uersus viriditatē z nigredinē sunt mala. Significat eni q in eis calor nālis est destructus. ¶ Preterea dicit q ulcera frigida sunt alba z mollia quiescētia ppter medicinas calefaciētes: z calida ad rubedinē declīuia frigore delectank. Et tact° sup ipsam multū attestak. Sicca z humida etiaz suis effectib° cognoscunt. ¶ Amplius ulceribo malis qñ associak color corporis sicut albus purulent° aut citrinus: significak q epar z sanguis suus sunt corrupti. ¶ Preterea ulcera que pueniūt successione egestionum sunt male curationis. ¶ Ulcera in circuitu deijctēta pilos sunt mala. Et renascētia ipsoz sunt bona. ¶ Et dī q Hyppocras in libro de signis mortis uelocis dixit q cum sunt homini ulcera leuia z apata z destruik eius ratio morik. ¶ Amplius ulcera que in successione virulentie gnant sanie laudabilē sunt bona. Significat enīz q natura est fortis: z mā obediēs. ¶ Judicia sanici dicta sunt supius ex dictis Ifē Aui. satis itricate cōcludik q ulcera extremitatum lacertoz dorsi z coxaz z brachioz: ac etiā mēbroz intrinsecoz z penetrātia ad ea sunt periculosa. ¶ Amplio in ulceribo in quib° ante pfectā mūdificationem administrank nascētia carnis gnak caro mala z superflua. ¶ Preterea ulcera rotūda sunt tarde cōsolidationis: z iō pueros sunt interficiētia. Et in eis cōsulik q cuz cauterio eoz forma rectificek. ¶ Amplius ulcera colonum. i. extremitatum adducūt apa in locis glādosis: z maxime qñ corpus est plectoricū. Trāseunt enim māe que influunt ad ulcera z ppter spōgiositatē eaz ptiū recipiunk z incuneank ibidē. ¶ Preterea qñ medicamia cōtrū i ulceribus: aut saltim nō nocent significak q sunt cōuenientia: qñ aūt nocēt z addūt in humiditatē: tunc sunt incōuenētia: z opz addere in virtutē deficcātiū. Qñ aūt addunt in caliditate z rubore opz minuere caliditatē cū infrigidātibus. Qñ vo addūt in friditatē z obfuscationē: tūc diminuas infrigidātia cū calefaciētib°. Qñ aūt addūt in mollitiem ulceris: tūc opz stiptica addere. Qñ aūt corrodūt z pfundāt ulcus: tūc eī° abstersiones frāgere cōuenit: z nō faciat te errare medicamen abstersiuū magis q̄ oportet: q: corrodēdo mēbrū addit in humiditate z virulentia: z tu credēdo q sit ex ulceris malitia addis in eo: z ita ulcus efficit pfundi° z calidi° simile apostemoso: ḡre infirmus sentit mordificationez. ¶ P. de reb° magis nocitiuis ulceribo est dies meridionalis z humiditas aeris cū caliditate. Et ob hoc di q ulcera tybiaruz in Autūnone difficilio curank q̄ partis. Cuius ōrīū de vulneribo capitis ppter frigiditatē z siccitatem cerebro sūme nociuam in dictis regionib° inuētā. ¶ Amplius scire debes q si cut iudicia vulneroz coīcank istis: ita z ista illis: z iō recurrēdū est ad ea in pmone cōi vulnerū tractatus.

Cura ulcerū cōcernit duo scilz ulcus inquātū ulcus: z ulcus ut tale ulcus cōpositū cum sua causa: aut cū suo accidēte: aut in tali mēbro seu quacūq; alia dispōne. ¶ Inquātū aūt ulcus est ulcus requirit deficcationem pm q deducik per multa dicta Hyppo. in 4o terap. Et lz in hoc pueniāt ulcera cum vulneribus: nihilominus differūt in maiori desiccatione. Mā ulcera maiori indigēt desiccatione q̄ vulnera cū maiorē hēant humiditatē. Et ideo intētiones cū quib° cōplenk in tractatu vulneroz specialr pcauoz regrank. ¶ Inquātū vo tale ulcus cōpositū cū sua causa: aut altera dispōne gnante z augēte ipm regrit ablationem cause z dispōnis gnantis z augētis ulcus ipm: ut deductū est per totū quartū libri. Et ista nō est cura ulceris ppie: sed illius dispōnis. Et in hoc cura ulcerū puenit cū cura apostematū. Et iō qđ hic deficit in tractatu apatū z in pmone accītium vulneris regrak. ¶ Duplex igit est intētio talīū dispōnū pm Bal. in pncipio quarti terrap. uel abscindere finaliter a corpore hui° dispōnis uel vincere nocumētuz qđ ab eis est. Et hoc est dicere q cura est duplex curatiua z pphylactiua. Sed hec quidem cuz parua omnitaria existit dispō possibile est oparī. Magna vo existēte nō puenit ulcus in cicatricem ducere anteq̄ illa sanetur.

¶ Cura ergo ulcerū ut talia ulcera composita cum dispositionibus tres uel ītuor habet intentiones speciales. prima vitā ordinat. 2a mām antecedētem adequat. sed 3a accidētia z dispositiones cōiunctas rectificat. z 4a rectificatis dispositionibus curam ulceris reducere ad curā vulnerum concauorum precipit.

Prima z scda intentio cōplenk pm nām māe que peccat: z que i corpore generak eūando diuertēdo cū flobothomijs purgationib° dictis cauterijs uomitib°: z alijs diuersionib°: z interciplēdo fluxū ligādo epithimando vngēdo cū bolo armeno z alijs infrigidātib° z stipticantib° de gbus oibus in tractatu apostematū sufficiēter fuit data doctrina. ¶ Ita aūt dicit Bal. in 4o terrap. z influētibus ulceratis pticulis: prauis humoribo satio qđē que est ulceratarū hic dicek. Ad qdem vo est cachochimie uel plectorie in ppijs illarū rōcinijs tā est dicta superius in tractatu apatū: z specificat modū de utroq;. Quādo igit paulo amplioz: z nō mlto prauioz fuerit: eo q pm nām qui influit ulceratis humoz phibere ipm z repcutere cōuenit stipticādo z infridādo eas que sunt añ ulceratas pticulas. Opz aūt z sup ligationē supra

repulsiuā icipe gdē a patiēte:supsedere vo sanaz sicut in fracturis tussit ||Hypo.talis eni ligatura cōstringit meatᵒ: per quos mā ad puculas ifluit. Ad eas vo z in ulceribᵒ ipsiᵒ afferemus farmaca siccantiora his que simplicibᵒ/ s.vulneribᵒ offerunt:ecce differētiā. ¶Sequeūte vo a farmacis detieri ifluxione: Ecce bonā practicā.cām etᵒ scrutādo illam opz abscindere pus.Si igit ppter imbecillitatē aliquā suspicietis reuma pticule hoc accidit hāc sanandā:erit aūt ad hoc harū particularū ulceratarū pro pria quedā sanatio.Si vo ppter multitudinē uel cachochimiā totius co:poris uel alicuⁱ supiacentiū particularū illa pus corrigēdū.Imbecillitas gdē pticule discrasia fuit:quomodo aūt curak discrasia statim dicek.Quomō aūt curak particula uel vniuersum corpus mittens māz que influit in apostematibus superius fuit dictum.

Tertia intētio que corrigit z rectificat accītia z dispōes ꝓiunctas cōplek ꝑm nām illoz accītium seu dispōnū cōponētium ipm ulcus. Opz aūt ꝑm Bak.in eodē 4ᵒ doctrina ꝑma.capᵒ ꝑmo. Nō enīz simul dicere methodū curatiōis:sed vniuscuiusq; seorsum.

¶Et primo de vulnere discrasiato.

Be quo sequit statim in lra. Carnis igit ipsius sanabis discrasiā. ¶Sigdez arida z dura z ficca appareat fomētans eucrata multotiēs a qua recti ficabis carnē:in singulo vo usu intētio sit tibi fomētationis. ¶Quādo videbis ꝑmo in ruborez z tumorē eleuatam particulā ascēdere:dyaforet enim gō attraxisti si fomentares amplius: z cōsulit aquam nō vinum:qz vtus farmaci in ulceribus talibᵒ debet esse humidior qz in sana carne cū soluta est. ¶Si vo hūidior ea que ꝑm nām caro appareat cōtraria faciēdū intēdēdo quidem farmacoz virtutem uersus ficcius:aqua vo oino nō utēdo sed si lauare uolueris ulcus vinum uel oxicratum uel coctio herde austere ꝓparek. ¶Scōm hoc aūt z calidiorez decentem carnē infrigidādū:suptiorē aūt calefaciendū ꝓut etiam dictum fuit supius de vulnerum discrasia.

¶De ulcere doloroso.

Clamat Bak.per totū gꝰ nihil magis acuit reuma z ꝓsternit vtutē z ipedit rectā opationem qz dolor.Et ppter hoc ꝓsulit Aui.gꝰ oportet in ulceribᵒ dolorosis que sunt uehemētis doloris ut fit occupatio in primis in sedando dolorē:z illud cuz mollificatiuis que tu scis ꝓcul dubio.Et quāuis sint cōtraria ulceri:uerūtā cum nō sedak dolor nō preparek nobis curatio.Copiam vo medicinaz sedantiū habuistis supius in tractatu apatum z vulnerum:adhuc habebitis in multis locis.

¶De ulcere apostemoso.

Dicit Aui. opz ut sis adiuuās in phibēdo apa qm nō est possibile cū apate ut curek ulcus.Et si non est tibi possibile ut phibeas cura ipsum qōcūqz fuerit curatione sua cum obseruatione ipsius ulceris. ¶Curatio apostematum dicta est supius in tractatu apostematum:z etiā de vulnere ꝑmone cōi.

¶De ulcere contuso.

Dicit Bal. gꝰ in gbuscūqz ulceribᵒ caro ꝓtūdit opz eā putrefieri z in sanīē ꝙuerti:z deinde nouam generare.Ista enim ꝑm Aui.indigēt in ꝑmis ut mollificenk z humectentur: ꝓut dictum fuit de apostematibus superius z vulneribus contusis.

¶De carne superflua in vulneribus.

Et fortasse dicit Aui.orik caro mala: ḡre est necessariū ut corrodak cū medicamine acuto:z liniak de foris cū ifrigidātibᵒ:deide eradicek cū eo quo eradicak escara:deide curek.Et ad talē carnem corrodēdā sunt boni cortices affodilloz:z vnguentū aplоz z egyptiacū: z alia que dicta sūt de carne superflua in vulnerum tractatu: z dicenk inferius ualde ꝑmpte.

¶De ulcere cū duritie z tenebrositate labioz.

Jnquit Aui. gꝰ qñ corrūpik qō est in circuitu ulceris z viridescit z nigrescit cura id cū scarpellatiōe z sanguis exctione:z etiā cum uētosis:deinde adhere eis spongiā siccā:z postea medicias exiccātes. ¶Si vo ad ampliᵒ dispō extēdik.dicit Bak.i 4ᵒ terrap.gꝰ scrutatio debet fieri:utrū abscindēdū sit totum:qō est ꝓter nām an curādū in tpe sup.cū medicinis acutis.Et palā est qm z laborātes a nro aio oz uti.Quidā enīz in tpe ampliori curari uolūt absqz icisione: qdaz vo qōcūqz sustinē ꝑmpti sunt gra cite sanatiōis. Nihil ominus ipe dicit inferius:etenim ꝑmptissimū est ad scidēdū matus vo z artificialius est sanare farmacis.

¶De ulcere cum uaricibus.

Consulit Bak.in eodē 4ᵒ.gꝰ pus sanemus eas.cō sequēter debemus sanare ulcus. Curatiū earū in tractatu apostematum superius est dicta.

¶De ulcere cum osse corrupto.

Unde et Aui. Et si in ulceribᵒ supuenīunt ossiū frusta z panniculi: aut alia nō ꝑpteret in exhēdo ea.Sed fac illud qō dixim⁹ superius in vulnerū ossiū capᵒ. ¶Si aūt os est corruptū est cōsiliū ipsius incidē carnē z detegē ipm os quantuz erit possibile:z hoc cū raspatorijs:aut cū corrosiuis:ut dicek infra de tybia ulcerata.Et ipo discoopto si fuerit possibile auferre qō est sup ipm cum fricatione faciemus.Et si nō incidemus z faciemus illud cuiᵒ est expō in capᵒ corruptionis ossis in quo dicit.Curatio corruptionis ossis est eius fricatio z eiᵒ abscissio z serratura. ¶Mā necesse est radere z cauteriçare puenīēdo ad ultimū corruptiōis eiᵒ:ut cadāt cortices per se:aut cū auxilio medicaminū: ad qō laudat Auic.istud.qō ḡre.aristologie ꝓeos mirre aloes corticis plāte oppoponacis cambil.adusti:z est terra rubea minuta ut harena eris.corticis pini.aīi.aggregenk supple cū melle:z fiat emplm.Est enim mirabile: ut dicit:faciēs cadere cortices ossiū z nasci desup carnez bonā.Et certe Lāfrancus in isto casu laudat cauterium actuale post oēm rasuram z bñ dicit:qz si corruptio ossis est ex humiditate ꝙtaminante ipm os:nihil eā ita cito z infallibiliter deiccat:z ppe z longe sicut actualis ignis. ¶Post cautertū vo iubet ipe Lāfrancus ifundē locuz cuz oleo roſ.calido.Ego aūt post cautertū oleū roſ.cum albumine ouī per tres dies pono:z per alios tres cū vitello ouī:z post butyrum cum melle roſ.z desuper vnum de mundificatiuis usqz ad ossis exfoliationem ꝙtinuo:z post cum puluere emplastri dicti incarno z consolido.

¶Qz si corruptio puenerit ad medullā:tunc dicit Aui.gꝰ non est excusatio:gn assumak illud os cum medulla sua sicut narrat Albu.gꝰ fecit in corruptione ossi cruris iuuenis.30.annoz:z si est de illis que possunt ferrari secures te de loco cū tēta usqz inueneris adherētiam carnis cum osse:quia illic est terminus z seca audacter.Si vo fuerit caput coxe uel anche:zsicut spondiles dorsi:tunc fugere ab eius curatione melius est ꝓpter nucham.

¶De ulcere difficulter curabili cū ꝑpetate nob occulta.

Be quo dicit Aui.gꝰ nō sūt putrida neqz corrosiua:neqz ambulatia:sed sūt vniᵒ dispōnis plana claudētia z recidiuātia sepe.In gbᵒ sūt necessaria medicamina cū ꝓprietate fortiter deiccantia:ꝑm gꝰ sunt scoria eris z flos eris adustus:z scoria ferri glutinuz auri colcotar dragagantū cuz alumine z gallis que phibēt mās currē ad mēbrū. Et de istis facit cerota z vnguēta z puluereꝰ Bak.in 4ᵒ cathagenoz.a quo accepi vnaz formā:quā Aui.narrat. Et Brunus eā cōfirmat.ḡre.climie alumis glutinis auri.aīi.ptes.vij.floris eris corticis eris ustoz.aīi.ptē.j.gūmi cipressi ptes ḡuoz.cere.olei roſ.aut mirtini.aīi.qō sufficit fiat vnguētū. Et ita 3ª intētio cōplek

Quarta intētio que locū ulceratuz sanat: postqz dispō repugnās ꝙsolidationi fuerit ablata z rectificata cōplek cum eisdē intētionibᵒ z modis qui

dicti sunt supius q curank vulnera cōcaua in quibus suba fuerat depdita. Quis enim nō nouit inquit Gal. in 4°. qm̄ omne ulcus male morigeratū mox z pcauuz seu excoriatione fiens. Et q talia ulcera in fine ita debeant curari. testak idem Gal. in 4° dum dicit. Nulla aūt harū curationū que supple tractank in 4° est ulceris: sz dispō nis gīantis uel augētis ip̄m. Et subdit inferius longe q post illas curatio est ulceris que dicta est in. 3° libro. videas ergo apte quantā cōmunitatē habet cura ulcerū cum cura vulneris: z etiam apostematuz. Non ergo mi reris si Gal. in multis cōmiscuit doctrinas.

¶ De ulceribus propijs saniosis. z primo de ulcere viru lento z corrosiuo. Cap̄. II.

Ulcera virulenta a corrosiuis non diffe rūt nisi ꝑm magis z minus. Naz in p̄n°dum nō emittūt: nisi solā virulentiā dicū tur virulenta: post q̄z aūt auget acuitas z malitia z corro dendo augmētak capacitas siue escara di corrosiuū. Et si incedit hincinde nō multū in carne ꝓfundādo di ambu latiuū. Si aūt intātū augmētak malitia q ꝓsumit mem brum dicitur manducans. Et dehinc transit ad lupum z ad cancrum.

Cause istoꝝ ulcerū sunt prauī hūores colerici acuti z mortificatiui qui pp sui adustionē quandā fraudulentiam adipiscunk que utplurimum uenīūt post formicas z pustulas pruriginosas. Et post vulnera cum mordicatiuis irritata.

Cura istoꝝ stat in debita dieta z purgatione sicut est dictū supius de herbestē z formica. Vñ Gal. 4° terrap. cōtra Thesilū. ker igik ut sicut ope multotiens vidimus ita z ꝑmone hoiem formemus sanationi ulce ris male morigerati egentē. Siquidē aliqs scalpens ali quā particulā per quā erigak ꝓfestim uesica: deide virus z rursus scabiosa fiat illa eadē pticula. Et rupta uesica ul cus mali coloris ineq̄liter rodēs fiat. Et hoc in trib°uel quatuo: die b°a p̄ncipio ꝓcidat. dicat mihi aliqs Thesili noꝝ: quō opz sanare h°i ulcus. Ego enim aio male mo rigeratū oīno existē ip̄m: z ꝓpterea cum scrutabor cōse stim toti° corporis dispōnem qualis sit: inuentā enim ex eis que circa ulcus sinthomatib° circa vnū sum corpus signis qualis maxime sit specie qui abundat humore: z hunc euacuabo farmaco mox. Nā ut dixerat ꝑus cōsul tum est ab oībus fere antiquis quicūq̄z rōne aliq̄ z me thodo de cura ulcerū scripserūt: q absindē dū est opan tes eas causas ꝑus. Et nō solū in ulceric° eē puto neces sariū. sed in oībus egritudinib° simplr: quoꝝ efficiēs cā adest ab illa incipiēda est curatione. Nam cōmunis est āmonitio. 13° terrap. cap° ultimo. q q: euaporatiua far maca multitudine exīte in toto corpore pticulis q̄busdā ablatis attrahēdo ad istar uētose implerēt magis q̄z eua cuarēt. Nullo uti audeas euaporatiuoꝝ auxilioꝝ anteq̄z euacuatione toti° corpis: aut ptis supiacētis supabundā tiā mittentis utaris. Et de hoc fuit cañ. ꝓclusus 3° tegni. vnū cōmune hñs p̄ceptū. Efficientē vnāquāq̄z eaꝝ cau sarū opz absindē ꝑus. deinde sic uenire ad eā discrasiaz que facta est ex illa egritudie. ¶ Facta ergo eūone: sic fu it factū in illa muliere romana patiēte formicā. Venien dum est ad dispōnem factā: quā si vides calefactā ipsam infrigida cū frigidis z siccis stipticātib° z deficcātib° la uādo ulcus z totā particulā cū aqua aluminosa. Nam il la abluit repcutit z deficcat. ut dicit Aui. aut cū aqua plā taginis z ros. aut cū aqua ferrata: aut cū aqua decoctiōis ciperi aut mirabolanoꝝ cipressi plātaginis psidie balau stie z ꝓsimilū. Et in circuitu p:o defensione ponak ut di ctum est vnguētū de bolo. Et in medio ulceris ponatur aliqs puluis deficcatiuus de litargiro plūbo usto. thucia ātimonio ere usto corallo emathite spodio lotis atq̄z psi dia mirabolanuz z ꝓsimilib°: z plagella de carpia linita cū vnguēto albo. Rasis aūt cū vnguēto de sexta parte li targiri in quo ꝓuenīūt oēs aut cum dyaponfilgos: quo rum forme dicenk infra in antidotario. Et desup pluma ceolū effusuz in oxicrato: z postea ligek ligatura exp̄mē te de qua mētionē supius audiuistis. ¶ Ego aūt in tali bus ulceric° ꝓueui post lotionē absq̄z aliquo ponere la minā plūbi tenuē in qua ytus argēti viui cū aqua plā taginis fit infixa: z ligare ligatura exp̄mēte: qō nō est fas lo qui ꝓpter idiotas. Tu aūt videas in 9° de simplicib° far macis. cap'o de molibdos. z itelliges icredibilia de plū bo. De aqua aluminosa rōnabilia addiscēs: si legis p̄mū libz̄ libri allegati. de ligatura alias mirabilia sunt tibi di cta. ¶ Si aūt corrosio ultra applicata auget z augmen tek purga z repurga: z ꝓsumak z deficcek mā ꝓiuncta cor rodēs cum cauterio actuali. Si vis q: preciosius est: aut plumaceoli cū puluere: aut trocisci affodillo:: aut calidi con: z ob hoc encaustrū est utile. Et si est necesse cū arse nico sūblimato: in pua tñ quātitate p̄m q dictū fuit in tra ctatu ap̄atū de estiomeno. Et locus in circuitu semp de fendak cū fridis. ¶ Et si corrosio ita ambularet: qñq̄z fa cit necessariū. ut dicit Aui. incidē membrum.

¶ De ulcere sordido z putrido. Cap̄. III.

Sta etiam duo nō differūt: nisi ꝑz magis z minus. Nam dum ulcus nō habet nisi sordē z sanie grossam z viscosaz di sordidū: post q̄z aūt auget ipsius malitia: ita q putrefacit z mortificat carnē dimittēdo sarra: a qua ele uak fumus fetidus z cadaueros⁹ dicitur putriduz frau dulentum. Et si ambulat eius malitia transit ad estiome num: z ad hominis mortem.

Cause istoꝝ ulcerū sunt humores sanguinei grossi prauī z z ebulliētes: ex qua ebullitiōe adepti sunt uenenositatē que utplurimū uenīūt post carbuncu los z antraces z apostemata z vulnera male tractata.

Cura taliū ulcerū stat in dieta z eūonib° talibus: si cut supius fuit dictū de carbūculis z pustulis crustosis z putrefactis. Vñ Aui. in 4° hoꝝ maloꝝ ulce rū curatio melior est cū mūdificatiōe corpis: aut ipsi° mē bri si corpus fuerit mundū cū eo z mūdificat ip̄m solum cū uētosis: aut staraxaconib° z sanguisugis z epithimati onibus rectificātib° oppilonē z rectificatio sanguīs cum debita dieta. ¶ Et post ad ulcus deuenīēdū est ita q p:i mo sordes lauek cum ydromelle: aut cū aqua maris: de inde mūdificek cuz vnguēto aplox. aut cū vnguēto egy ptiaco. Et desup p̄cipit Lāfrācus mūdificatiuū factuz de succo absinthij melle ros. farina ordei: z de mirra: z circū circa semp vnguētuz de bolo: z desup stupatā de oxicra to. ¶ Si vo sordes ꝓuertak in putredinē z corruptionez lauek locus cū oxicrato: aut cū aqua cineris seu saponis. Et emplastrek cū carne pisciū salitoꝝ z faria orobi z ari stologia nō rotunda sed longa: ut dicit Theodoricus. z squilla coctis cum vino z mixtis cuz melle. ¶ Et ad eā dem intētionē Aui. dictat istud medicamē exptū: z illud Brunus ꝓcedit. ℞. draganti rub. ℥. j. calcis viue/alumi nis/corticis granatoꝝ aā ℥. vj. thuris gallaꝝ. aā ℥. iiij. cere olei. aā. qō sufficit fiat vnguētū. vitrioli ptes. xij. colcotar x. draganti. xiij. coquank cum aceto: z fiat ex eis linimē tum. Et semp vnguētuz de bolo ponak in circuitu: z de sup stupata cum oxicrato. ¶ Et qñ huiusmodi ulcera su perfluūt in corruptione fit necessariū ꝑm Aui. ut eleuen tur corruptiones cum cauterio actuali ignito: aut cū me dicamine acuto: aut cum incisione: ut non remaneat nisi caro sana cognita per bonitatem coloris z sanguis eius. Et medicamen quidē acutuz qō nō habet par in hoc ca su est arsenicum sublimatū: ut dictum fuit supius in estio meno z in glandulis. Et dicek infra: in quo p:o ista ma teria est recurrendum. Et fortasse fit necessariuz: ut dicit hic z supra Aui. incidere membruz ut saluek corpus a pu trefactione sua.

¶ De ulcere profundo z cauernoso. Cap̄. IIII.

Ulcera talia sunt cum orificio stricto ⁊ p funditate lata occulta vnica uel plurib⁹ recta uł torta absq; duritie ⁊ callositate. Et in hoc differunt realiter a fistula non obstante quod idiote omnia talia ulcera fistulas dicunt: quod tamē nō est uerum: ut dicetur.

Cause istox ulcex sunt apata ⁊ vulnera male curata: qñ enīz sanies magis stat in exitura q̄z debeat: aut in vulnē ꝓfundo: qđ nō pōt per orificiū mūdari: q: supius est: ⁊ fundus iferius ⁊ tardat ꝓtra aptio: sanies ꝙuertit ad nitrositatē ⁊ malitiā: ⁊ ita ꝓtaminant parietes cauerne q̄ non pñt incarnari ⁊ ꝙsolidari: ⁊ fit synus talpus seu cauerna. Ad quā ꝓpter hoc q: debilitata est particula trahunt supfluitates a mēbris vicinantibus: ⁊ ab vniuerso corpore ⁊ efficit ulcus dissanabile.

Significatur natura cauerne cum tentis: ⁊ ꝓbis de argēto plūbo de radicib⁹ ⁊ cereis candelis: ⁊ cum iniectionibus coloratis. ¶ Significat materia exiens per colorez qñ est similis loture carnis: ⁊ per subtilitatem q̄ est calida: ⁊ per albedinez ⁊ serositatē q̄ est frigida. Indicat q̄ talia ulcera cō glutinant per bonitatē ⁊ paucitatez eius qđ currit: ⁊ per priuationem doloris ⁊ tumoris in 2° ad glauconē. ⁊ per oppositas ꝙditiones qđ nō ꝙglutinatur indicatur.

Cura istox ulcex stat in bona ꝙuenienti dieta ⁊ purgatione ꝑm nām humoris peccātis dicta superius in tractatu apātū: deide uentēdo ad pticulā si tu potes cum vnguētis ⁊ emplastris mūdificatiuis ⁊ deiccatiuis siue icarnatiuis ⁊ bonis pressuris ⁊ stupatis infusis in vino stiptico ⁊ decēti ligatura curare locū facias ⁊ tentes. Et ad hoc laudat vnguētum apostolox nigruz dyapalma in 2° ad glauconē. ¶ Si aūt nō possit: eo q: figura nō est apta: imo radix fundi est iferius ⁊ orificium superius: si est tibi possibile ut alteres situ: sicut in eodez 2° ad glauconē narrat Gal. q̄ fecit de illo qui hēbat ulcus ꝓfunduz in brachio ⁊ in coxa talr eleuādo pticulā q̄ radix sit supius ⁊ orificiū inferius facias. ¶ Si aūt nō pōt fieri: tunc melⁱ⁹ est q̄ aperiat in radice: aut incidat ꝑm totum cauerna usq; ad ꝓfundum. Et tunc cū lichinijs aut cotonibus taliter mūdificet ⁊ deiccet q̄ icarnet ⁊ sanet ꝑm q̄ dictū fuit supius de ꝓfundis ⁊ ꝙcauis vulneribus ad que est ꝓsista mā recurrēdū. Est tñ aduertēdum q̄ anteq̄z fiat incisio sanies in loco ꝙgregari dimittat ut parietes cauerne attenuent ⁊ tasta melius itromittat. Secūdo q̄ tasta que ifigat sit lenis ⁊ cū aliq̄ vnctuoso inūcta ut sine dolore itromittat. Tertio q̄ tasta uł aliq̄ ꝓba que intromittet sit pforata in cauda ad mōduz acus: per qđ possit poni cero factus de canabo aut de altq̄ gracili bindello: aut de chordula que itromittet. Et facta incisione sedet dolor ⁊ fluxus sanguis cū albumie oui ⁊ alijs que videbunt opportuna. Et post iungat ⁊ remutet cero suē dō: aut ligādo alitū cuz illo: aut lichinia lintant cum aliq̄ mūdificatiuo ⁊ desup ⁊ in circuitu ponant que supⁱ⁹ sūt dicta. ¶ Si aūt nō est tibi possibile ut facias incisionem cōsuluit Aui. ablutionē cum clisterijs ꝑm modū Albu. si ꝙfidit q̄ adhereāt ꝓmo cum mūdificatiuis: deide cum incarnatiuis. Et ad mūdificādū Gal. in 2° ad glauconez ꝓcipit mellicratū solū: ⁊ post ꝓcedit vinum cui qñq; mel cōiungit ad expurgādū quidē ⁊ mūdificādū eos qui circa eum liquores melⁱ⁹ est mellicratū: ut dicit. ad suturam ꝓ ꝙglutinationē vinū. Et desup spongiā nouā in vino infusaz. Alij vō ut Aui. ꝓcipue si malitia fuerit notabilis lauāt cum aqua cineris aut cuz aqua maris: ⁊ cum aqua aluminosa que cū hoc q̄ est lauatiua est ꝓhibitiua eius qđ attrahit ad mēbrū. Albuca. ꝓcipit imittere vnguētuz egyptiacū dissolutū cū aq̄ ⁊ melle. Nōnulli vō ut Lāfrācus ⁊ Henricus si ulcus fuerit caliduz ⁊ virus ut lotura carnis rubeū lauāt cū aqua ⁊ melle ⁊ decoctiōe ordei lēticularū ros. balaustiarū. Et si ulcus est frigiduz ⁊ virus aquosum lauāt cū vino ⁊ melle decoctiōis absinthij mirrubij pimpinelle atq; mirre. ¶ Ad incarnādū vō ingt Aui. q̄ opz q̄ medicine fiāt currētes lauatiue cū viscositate adherēte ⁊ inūcliant in eis cū clisterijs: ⁊ imittantur cum lichinijs ⁊ tētis. Et nos qđez tam expti sumus ingt Aui. emplm apostolicon. i. apostoloz: ⁊ cētaurea qñ cuz ea implet: ⁊ est mirabilis ualde. ¶ Post aūt ꝓcos ⁊ finitū addit Gal. deinde farina orobi ⁊ filia. Et desup ponant emplastra ⁊ pāni liniti cū aliquo qđ habet rectificare illa ut dyapalma ⁊ emplm nigrū uel flauū cū gallis: ⁊ mel coctū cum puluē thuris mirre ⁊ aloes uel quedā horuz uel oia sil: ⁊ vinū stipticū grossum. Et postea ligef: ut docet Gal. in 2° ad glauconē. ⁊ Henricus istā ligaturaz approbat ualde. ⁊ ls ſra Gal. ibi sit satis intricata: nihilominus assumat sic q̄ post expulsionē ⁊ mūdificationē māe ponat sup totā cauernā emplm incarnatiuū de dictis pforatū quātū tenet orificiū ulceris: ⁊ sup illud orificiū reponat illud qđ amotū est de pforato: ⁊ postea ligent stricte cum binda ꝙcernēte utraq; extrema cauerne icipiendo a fundo ipsius usq; ad orificiū relaxādo: postea ligef orificiū cum paruo emplo cum vno bindello: ita q̄ ꝑma ligatura non soluat usq; ad cōplemētum incarnationis. Sed 2ª de 3° in 3ᵐ diem remutet. Cōmuniter ligat cuz ligatura expmēte cum ingenio q̄ cuz ipa ⁊ bonis pressuris ꝙstringas per totū fundū. ¶ De tēta hesitāt multi: ut Henricus ⁊ magister meus Bonoñ. q̄ solida nō ponatur: q: sanie i loco retinet. Sed canulata aut duplicata ut sanies ꝙtinue ualeat exire. Et spongia sup orificium ponat: ut sanies trahat exterius suggendo.

¶ De fistula ⁊c. Cap. V.

Fistula est ulcus ꝓfundū ⁊ cauernosuz cum callosa duritie a parte interiori a quo ꝓcedit utplurimum sanies virulenta manat: ⁊ hoc est quod dicebat Gal. in de tumoribus ꝑter nām. Est aūt ⁊ fistula strictus ⁊ longus synus silis alijs synibus ꝛctionē idest duritiē patiēs a pte itrinseca. ⁊ rursus apostasiantis. i. remittēs pus ꝓpter influxionez supfluitatū sicut ⁊ ille. Qñq; enīz claudit ⁊ nihil emittit: Qñq; apit ⁊ emittit: ⁊ hoc ꝑm dietā ⁊ purgationē. Et iō sanies virulēta nō est eēntialis dīa ipsius: sed callositas dicta cum forma fistulari. Neq; obstat q̄ dicit magr Arnoldus q̄ q̄diu sanies fistularis aquosa uł glutinosa seu praue qualitatis extiterit fistula viua manet: q: nō cōuertit: q̄ si nō manat fit extincta: ⁊ ipse suggesserit q̄ q̄diu vixerit fistula nunq̄z poterit obturari: quia hoc est vex ꝓfecte. Sed qñ ad tēpus ⁊ impfecte posset exiccari ⁊ claudi. Nō putauit Gal. neq; Albu. dum dicit. Et est in qui busdā horis humiditatē emittēs: in qbusdā vō horis abscindit humiditas ab eadē. Illud idē Haliab. tenuit atq; Brunus. ¶ Jameri⁹ ⁊ quatuor magistri de duritie de qua reprehēdit Rogerīū ⁊ Rotlandū Henricus nō dubito qñ ipsi itellexerūt ipsam: q: cum ꝙsumētib⁹ carnē durā iubent eā curare. Et glosatores ipox ita glosauerūt. ¶ Fistula quedā est in carne: quedā in uenis: quedā in neruis: quedā vō in ossib⁹. Amplⁱ⁹ quedā est recta: quedaz obliqua siue torta: ⁊ quedā est vnius synus ⁊ orificij quedā multox. Et quedam est in iuncturis: quedam in oculis: quedam in faucibus: quedam in pectore: quedā in uerendis. Et sic consequenter. Ab istis enim differē tijs sumit ꝓnosticatio ⁊ indicatio curatiua.

Cause fistularū sunt ea que ulceruz cauernosox: q: quācūq; fistulā ꝓcedit ulcus cauernosum ⁊ ab illo orit. uerū humores qui currūt ⁊ corrūpūt locum sunt peiores in fistula q̄z in ulcere cauernoso. Est enim illa mā flegmatica ⁊ melica: ut dicit Guilelmus de saliceto: in qua adustio adducit acuitatez ⁊ uenenositatem. ¶ Et propter hoc dicebat Arnoldus q̄ humiditas dominans ⁊ ancillans frigiditas supple corrupta fistule vi tam prebet.

Signa ꝛ iudicia. Signa fistule ꝛ sumunt a ſbaliter inhereñtibus ut ab illo corio calloſo. ꝛ a forma fistule inſtrumẽtalis ꝛ ab accñtib⁹ ꝛ effectib⁹ ut a virulentia ꝛ horribilitate que aliqñ currit ab ipſa: ꝛ a dolore qui paruus eſt niſi ſit iuxta neruum. ¶ Significat ꝙ eſt in carne ex groſſa ꝛ viſcoſa ꝛ turbida ꝛ cruda humiditate que currit ab ipſa. ¶ Oꝛ ſi in neruo ex dolore ꝛ tenuitate ei⁹ quod exit. ¶ Oꝛ ſi in uenis oñdit per exitũ ſanguis ꝛ fecis. ¶ Oꝛ in oſſe ex tenuitate ꝛ ſbtilitate ei⁹ qđ exit. ut ponit Aui. ¶ Et ad hoc iuuãt ꝓbationes cũ tẽtis ꝛ ꝓbis ꝛ lotionib⁹ coloratis. Et locus ꝛ tẽpus faciunt ad hoc q: ſi eſt iuꝛ neruos ꝛ oſſa ꝙſiderare poſſum⁹ ꝙ infecit ea. ¶ Etiã ſi tranſiuit annũ ꝙ eſt in oſſe. ſi ño nõ ꝙ eſt in carne uel in neruo. ¶ De corruptione oſſis quõ cognoſcit dictũ eſt ſuꝑ. ¶ Judicat ꝙ fistula ex toto gñe difficilis eſt curationis maxime ꝓfunda ꝛ tortuoſa maſſata ꝛ antiquata: ꝛ que plures habet concauitates.

¶ Preterea fistula que eſt in membro nobili ꝛ ppe ipm: ꝛ que ad iteriora penetrat ad pect⁹ uentrẽ ꝛ ueſicã uſ ad aliquã de coſtis uel de ſpondilib⁹ uſ aliquã iunctura: puta manus uel pedis ſuſpecta eſt ꝛ male curatiõis. Et occupatio in ea eſt: ut dicit Albuc. labor ꝛ ignorantia.

Curatio. Fistula duo habet regimina. vniuerſale videlz ꝛ pticulare. vntũ ſale regimen tres habet intẽtiones. ꝑma vitã ordinat. 2ª mãm peccantem euacuat. ſed 3ª mẽbra interiora confortando ꝛ deficando fistulam ad conſolidandum adaptat.

¶ Prima intentio completur cum debito regimine ꝑm materiam ordinato.

¶ Scõa complek cum euacuationibus materie appropatis: de quibus duabus ſupius in tractatu apoſtematum ſpecialiter frigidor ſatis plenarie fuit dictum.

¶ Sed 3ª cõplek cum potionib⁹ ad fistulã ꝓbatis quaruꝫ iſta eſt mihi magis dilecta. ℞. agrimonie ptes. iij. plãtaginis partes duas. foliorꝫ oliue partẽ vnam ſcindank minutim ꝛ piſtenk ꝛ cuꝫ vino albo coquank: ꝛ fiat colatura de qua quolibet die in aurora cyathus vn⁹ adminiſtrek.

¶ Item ad idem. ℞. oſmũde ptes tres: gẽtiane partes duas ẽtauree partẽ vnam. coquank cuꝫ vino albo: ꝛ ut ſupra adminiſtrek. Eſt enim efficax in oſſium expulſione.

¶ Regimẽ aũt pticulare tres uel q̃tuor habet intẽtiones. Ꝛia ſtrictũ orificiũ arapliat. 2ª fistulã auſert ꝛ mortificat 3ª locũ mũdificat. Sꝫ 4ª locũ mũdificatũ icarnat ꝛ ſanat

¶ Prima cõplek ꝙ poſtq̃ erit bene certificat⁹ de ſemita ꝛ pfunditate per foramen imponak tenta de radice gẽtiane: aut maliterre: aut b:ionie: aut dragõtee uel de fruſtis ſpongie bñ torta ꝛ aptata: q: de medulla ſambuci ꝛ ebuli nõ placet mihi: eo qꝛi exhẽdo ſepe frãgit: imo ex hoc ꝙſulo ꝙ tẽte ligenk cum filo ut ſi adherent: aut pfundarẽtur nimis poſſint extrahi ſiue fallacia ꝛ fiant groſſe ꝛ longe ꝑm foraminis quantitatem. Et ꝙ ſtet per duodecim horas: poſt aũt remoueatur tenta. Et ſi foramen eſt ſuffi cienter ampliatum completa eſt prima intentio.

¶ Et uenit 2ª que eſt mortificare fistulã. Que gdẽ 2ª itentio cõplek vno de trib⁹ modis. vno mõ ſine iciſione per imiſſionẽ acutoꝛ ꝛ corroſiuoꝛ. Alio mõ cũ iciſiõe ꝛ cauteriçatiõe. 3º mõ cũ inciſione ꝛ callositatis euulſiõe.]Primũ moduꝫ docet Guilelmus facẽ cũ impoſitione tentetrociſcis affodilloꝛ. ꝛ Rogeri⁹ cũ tẽta de calce ꝛ ſapone: aut cũ tẽta linita de arſenico que nõ fallit. Si autẽ fistule eẽnt diuerſe cauerne: tũc opꝫ diſtẽperare talia acuta medicamina cum aceto: aut aliquo liquore ꝛ injiciank cum inſtrumẽto talr ꝙ veniãt ad oẽs pfunditates ꝛ claudak foramẽ ꝙ morenk infra q̃ſq; ſuã fecerint opationẽ. Et hoc eſt qđ dicebat Arnoldus fistula tortuoſa ꝛ intricata nunq̃ ꝑmittit: niſi felleis aut nitroſis liquoribus ibibak. Ad hoc enim multũ valet aqua fortis alchimiſtarum ſal tim ꝑma. oẽs enim fistulas mortificat ꝛ diſrumpit.

¶ Cum inciſione ꝛ cauterio complek iſta 2ª intentio ſic. ꝙ impoſita taſta lignea uſq; ad radicem fundi ſcindak tota caucrna ab orificio uſq; ad fundũ: eo mõ quo dictuꝫ eſt ſupius de vulnẽ ꝛ ulcerib⁹ cauernoſis ꝛ ſtatim ꝑpter fluxum ꝑparek cũ albumine out ꝛ tẽtis dilatãtib⁹ labia ulceris. Et poſt i craſtinũ cauteriçek locus cũ cauterio actuali: aut cũ potẽtiali facto de puluẽ affodilloꝛ: aut arſenico Auic. vo hoc facit cũ argẽto viuo ſublimato talr ꝙ nihil corruptũ ꝛ calloſum neq; ꝑter nãm remaneat in ulcere quin ſit totũ deſiccatũ eiectũ ꝛ ꝙſumptuꝫ. Et in circuitu frigida ſemp apponank: ut dictũ eſt. Quõ aũt ſeparak os corruptũ ſupius fuit dictũ. ¶ Signũ aũt ꝙ acuta medicina ſuã pfecit opationem eſt ulceris tumefactio. ut dicit Rogeri⁹. ꝛ triũ dierũ mora: ut habet uſus. ¶ Cum autẽ fistula cauteriçata ꝛ deſiccata fuerit ſuccurrak cũ medicamine mitigatiuo: ſicut eſt in ꝑmis die⁹ oleũ cũ ouo: deinde cũ butyro: aut aliquo vnctuoſo q̃ſq; ignis ꝛ eſcara cadat ꝛ in ſanie ꝙuertak. Cũq; ſanies que ꝑus erat indigeſta egredik digeſta ꝛ minorata ſignum eſt ꝙ fistula mortificata. Et ꝯ bñ dicebat arnoldus. Ex q̃cũq; ſui pte fistula ſanie purã ꝛ pfectã emiſerit ibi eſt fistula tã extincta

¶ Cum inciſione ſine cauterio cõplek iſta ſecunda intẽtio ꝙ facta iciſione uſq; ad fundũ: ut dictũ eſt auferak cuꝫ raſorio tota caro in circuitu calloſa ꝛ putrefacta talr ꝙ loc⁹ remaneat purus qđ apparebit per pũctã carnis bone. ut dicit Aui. ¶ Et iſta eſt uera mortificatio ꝛ curatio fistule ꝛ ſi per iſtos modos nõ curank remittank ad ſanctũ Eligiũ ut dicũt gẽtes. Non obſtãte ꝙ Lãfrancus ꝑmittit eã curare cuꝫ agrimonia ꝛ ſale: qđ tñ in opere non inuent. Et ſi eſt inuentum in ulceribus cauernoſis q̃ꝫ fistulas recentes dicit Aui. ſatis fuit etiam ꝙ cum pater noſter colligeretur: ꝛ ita completur ſecunda intentio.

¶ Sed 3ª intẽtio que eſt mũdificare locum. Et 4ª que eſt locum mũdificatũ incarnare ꝛ ſanare complenk ut iam dictum eſt de alijs ulceribus cauernoſis.

¶ De cura palliatiua.

Quando aũt fistula eſt in tali loco ꝙ nõ põt curari: ꝛ q̃ eſt in mẽbris ſublimibus ꝛ in vicinitate neruoꝫ ꝛ uenarũ: uſ i eger eſt debilis ꝛ nõ põt ſuſtinere penã: uel ꝑpter timorẽ eſt magis decliuis ut remaneat cum eo egritudo: uel forte ꝙ per eius curaꝫ peior egritudo ſequerek: ut in fiſtula longaonis inuoluntarius fecis exitus: tunc neceſſariũ eſt ipſam palliare cuꝫ dieta ꝛ purgatione ꝛ diũſione mãe ad partem minus nobilẽ. Et mũdificare ipſam a carne fraudulenta ꝛ vnctuoſa. Deinde repleak cum exiccatiuis domeſticis ꝛ coopiatur cum dyapalma aut empko nigro: q̃m ipa remanebit quieta tpe lõgo: dũtaxat ꝙ caueak ab aqua ꝛ a ſitu doloroſo: ꝛ a motu laborioſo. Et iſtaꝫ palliationẽ ponit Aui. ꝛ Arnoldus ſuper eam rõcinatus eſt: dum dixit meatus innaturalis qui diu manauit ut in fiſtulis antiquatis obturari nequit abſq; timore grauioris incõmodi niſi manatio conſueta ad ꝓxima deriuetur.

¶ De cancro ulcerato. Cap. VI.

Cancer ulceratus eſt ulcus apparẽs rotundũ horribile ꝛ fetidũ cum labijs groſſis duris ꝛ nodoſis inuerſis ſubleuatis ꝛ cauernoſis hñs colorem liuidũ ꝛ obſcurũ: ꝛ in circuitu uenas ſanguine melancolico plenas. ¶ Et videtur ꝑm Aui. ꝙ nominak cancer ꝑpter vnam duarũ rerũ: aut ꝑpter ſuã tenacitatẽ cum mẽbro: ſicut tenacitas cancri cuꝫ eo ꝙ uenak: aut ꝑpter formã ſuã: quia rotunda ꝛ uenas emittit in circuitu que ſunt: ſicut pedes cancri: ꝛ colorem habet obſcurum ut cancer. Et Henricus addit ꝙ corrodendo pambulat ut piſcis ille. ¶ Species ꝛ differentie cancri ſumunt a tribus. ab eſſentia egritudinis. a materia ex qua fiunt. ꝛ a mẽbroꝫ natura. Per ꝑmũ dicitur ꝙ cancer alius eſt ſuauis paruus nõ multũ doloroſus. Alius magnus ꝛ violentus uehemẽtis doloris. per ſcõz dꝫ ꝙ quidã eſt ex melãcolia aduſta de ſe. Et gdaꝫ ex melis

aduſta ex alijs humorib⁹ maxime ex colera aduſta. ¶ Ter tertium dicit q̄ quidā fit in mēb:is ſimplicibus ut in carne uenis neruis ⁊ oſſibus: quidā in cōpoſitis: ut in facie qui coiter ¶ Nolimetāgē uocat: in coxis lupus: in medio corpis cingulus. ut dixit Rogerius. ¶ Nō obſtāte q̄ Brunus ⁊ Theodoric⁹ dicūt q̄ nullus ātiquor⁹ ⁊ ita noſauit.

Cauſatur cancer ulceratus a non ulcerato ⁊ ab ulceri b⁹ irritatis ⁊ indocte curatis. A cancro nō ulcerato cauſat cancer ulceratus incidēdo: ſicut ſupius de apatibus melācolicis in cancro fuit dictū. Ab ulceribus ⁊ vulnerib⁹ cauſat cancer q̄n ꝓpter irritationem cum acutis adurunt ⁊ cōmouent humores ꝓa ut melācolici ⁊ fluunt ⁊ trahunt ab vniuerſo corpore: ⁊ a vicinātibus mēb:is in loco ⁊ putrefiunt ⁊ calefiunt: ac acuitatem ⁊ uenenoſitatē acquirūt ex quibus gīat ⁊ augef mala diſpō ⁊ efficit cancer. Cauſe aūt primitiue mouere poſſunt antecedentes: ⁊ ex eis uel ex illis coniuncte fiunt ut ſepe dictum eſt.

¶ Signa ⁊ iudicia.

Signa cancri ſumunk a ſubaīr inherētib⁹ ut a ſba dura labior ⁊ ulceris a figura lata rotūda ⁊ cauernoſa ⁊ reūſata ⁊ ab efficientibus: ⁊ ab accītaliter inherētibus ut a virulentia horribili ⁊ fetida: ⁊ tali q̄ non pōt ſcriptura denotari. Sed qui uſi ſunt ſtatim a longe eam pcipiūt. Et cum hoc ſi laūatur cum lixiuio efficit cineritius ⁊ viſcoſus. Et ultra cum paruis corroſiuis irritat ⁊ eius augmentat malitia ut ponit Lāfrancus ⁊ Henricus. ¶ Judicat de cancro ulcerato q̄ iudicatū fuit ſupius de nō ulceraro. Et ultra hoc dicit q̄ eius diuturnitas ⁊ pſeuerātia arguunt malitiam ⁊ difficultatem eius magnā. Et ꝓpter hoc dicebat Albuca. q̄ quādo antiquaf: ⁊ eſt magnus nō opz ut ap: ꝓpinquef ei. Ego aūt ut dixit non curaui aliquē neq̄ vidi aliquez ante me qui pueniret ad illud. Et ideo. B. in cōmēto quibuſcūq; in 6⁹ afforiſmor. dicit q̄ non cures cancruz: niſi ad magnam inſtantiā ⁊ requiſitionem. ¶ Amplius cancer qui eſt antiquat⁹ ⁊ in mēb:o habituatus: ⁊ qui eſt ifiltratus in uenis neruis ⁊ oſſib⁹ ⁊ qui eſt abſcondit⁹ ⁊ in interioribus ꝓfundat⁹: ⁊ qui eſt in loco ubi nō pōt totus cōp:ehēdi: ⁊ qui eſt in ꝓſona debili ⁊ timoroſa melius eſt q̄ palliet q̄z ſi curaref. Curati enim citius pereūt: nō curati ⁊ palliati longū tēpus pficiunt: ut in 6⁹ afforiſmor. in capō de nō ulcerato cancro fuit allegatū. Et ꝓpter hoc dicebat Aui. illud mirabile q̄ de ulcerato efficiebaf nō ulcerat⁹ aliquotiēs. Quia ſi curaf in vno loco ſepe in alio mutaf. ¶ Ultimo iudicat Guilelmus de ſaliceto: q̄ cācer eſt lāguoſus mor:b⁹: q: quanto magis palpaf magis indignaf. Quare ꝑſulit q̄ nō niſi leuiter tangaf: ⁊ ꝓpter hoc ¶ Nolimetangere uocatur.

Cura cancri ulcerati duo habet regimīa: uīe videlz ⁊ particulare: vniuerſale regimen tres habet intentiones. prima vitam ordinat. ſecunda mām antecedentem euacuat. Sed 3ª membra interiora confortando adaptat.

¶ Prima ⁊ ſecunda intentio complenk cum debito regimine ⁊ conuenienti purgatione de quibus ſuperius in de apoſtemandibus melancolicis fuit dictum.

¶ Sed 3ª intētio complef cum potionibus ⁊ ſuſpenſionibus ad hoc ꝓbatis: ⁊ forte q̄ magis facit cōfidentia q̄z ꝓpietas. Et de his ſunt omnes herbe capillares: ⁊ pcipue citarac ⁊ herba roberti ⁊ ſcrophularia: que ꝓpter h̄ herba cancroſa nominaf que ſunt optime ad taciēdum potiones: ⁊ centinodia laudaf ab Arnoldo. Et cancri fluuiales ſumme ualent: ⁊ ſmaragdus ⁊ ſaphyrus deporta ti ualent ad cancrū: ut dicit Albertus. Thiriaca ⁊ carnes thiror ſūme ꝑferūt: q: expellūt oēz uenenoſitatē ad cutē.

¶ Regimen particulare duas habet intentiones ſm Gal. in cōmēto pallegato. ⁊ 2º ad glauconē. ꝓma ut ſi eſt in loco poſſibili totaīr eradicet. 2ª q̄ ſi eſt in loco non poſſibili q̄ palliet que loca ſupius: ⁊ in ꝓmo cōmēto noiank.

¶ Modus aūt extirpandi eſt duplex. vnus fit cum inciſione ⁊ exꝑſſione ⁊ cauteriçatione. alter ſine inciſione cuz corroſione. In inciſione caueas q̄ totus cum radicibus ſuis comprehendaf ⁊ incidaf alias nihil ualeret: imo eſſet nouiſſimus error: priore peior. Et poſt inciſionē hinc inde exprimatur ut ſanguis melancolicus extrahatur: ⁊ poſt cum ferro ignito cauteriçetur.

¶ Scō extirpek cuz corroſione ⁊ mortificatione fortī que ſimul totū extirpet. Nam fortī egritudini fortis debet applicarī medicina. iuxt doctrinā ¶ Hypo. ꝓmo affōr. ad q̄ arſenicū ſublimatū par nō habet: ut ſuꝑ in eſtiomeno ⁊ glādulis fuit dictum ⁊ infra dicef. Prima enīz die dicit Theodoricus ⁊ bñ cancrū lupum eſtiomenū nolimetangere fiſtulā ⁊ oēs tales peſſimos mor:bos occidit ⁊ extirpat. Caueat tū de loco ⁊ quātitate in utroq; enim modo ſemp defendaf locus cum vnguēto de bolo. ⁊ poſt operationem quā ut dictum eſt cognoſces per loci inflationem: ⁊ per irium dierū ſtationē mitigef dolor ⁊ pcuref caſus eſcare: ut dictū eſt de fiſtula mortificato cancro q̄ cognoſces per bonitatem carnis: ⁊ carentiam virulētie ⁊ ſetoris curef ulcus more ulcerum concauor.

¶ De cura palliatiua.

Quando aūt cancer eſt in tali loco q̄ non pōt totaīr comprehēdi ut qui puenit ad iteriora: aut eſt iuxta ꝓncipalia mēb:a: aut i locis uenis intricatis: ul' eger eſt debilis ⁊ nō pōt: ul' ultimo roſus: ⁊ nō audet ſperare curā: aut ex ipſius cura ſequeref peior: egritudo: tunc bonū eſt ipm mitigare ⁊ palliare: ⁊ hoc cū dieta ⁊ purgatione ⁊ diuerſione māe ad partem aliā: ⁊ infrigidare ⁊ deſiccare ipm cum aqua ſolatri: ⁊ cuz vnguēto albo de litargiro: ⁊ de thucia ⁊ plūbo uſto dyaponfiligos: ⁊ alijs mirabilibus lotis ⁊ aquis ⁊ ſuccis cāphoratis ductis in mortario de plūbo ⁊ cum ligatiōe lamine plumbee: ⁊ alijs que dicta ſunt in ulcere virulēto ⁊ in cancro apoſtemoſo nō ulcerato. Quātā autē virtutem habet plumbū in diſpōnib⁹ cancroſis nouit ille q̄ nihil ignorat. ¶ Nōnulli vo palliāt cuz herba roberti ⁊ ſcabioſa cerfolio caprifolio taſſobarbaſſo puluē ſtercoris hūani ⁊ aneti cōbuſtor. ¶ Aduki vo mitigāt el⁹ fraudulētiā ⁊ lupacitatē cū petia ſcarlat: ⁊ cū appoſitiōe carntū gallinarū. Propter q̄ dicit ppl's q̄ ob hoc dicit lupus: quia in die comedit vnam gallinam: ⁊ ſi eam non haberet comederet perſonaz: quicquid ſit talia tēperata ſunt: ⁊ ſi non ꝓſunt nocere multum non poſſunt.

Doctrina ſecūda de ulceri b⁹ put iſſunt in mēb:is cōpoſitis.

¶ De ulceri b⁹ capitis ut eſt talparia ⁊ teſtudinaria. Cap. I.

Urſus igitur ad methoduz redeamus oñdētes quātū cois ulcez cura permutaf ꝑm ſpēm in vnaquaq; aialiuz ptcula. Quatuor enīz ſunt idicationes que ab his ſumunk: ut in doctrina 2ª tractatus apoſtematuz fuit dictum: que lz ꝑm omiomeras particulas ſint dicte: nihilominus ꝑm organicas ſunt dicende a capite incipiēdo. Et qui bene vult pſcrutari inueniet q̄ ultra intētiones cōmunes dictas in ſermone cōmuni de ulceribus eſt differētia ſpecialis indicationuz ipſius in ꝓnoſtico ⁊ modo curandi. ¶ Quantū ad ꝓnoſticuz ſcimus q̄ ſi ulcera capitis puenīūt uſq; ad craneū: ⁊ ad miringas intrinſecas: ut in talparia ⁊ teſtudinaria paſſione ſepe cōtingit non modicum in operādo inferk periculū maxime iuxta cōmiſſuras. Et ideo conſulit Rogerī⁹ potius talem curam relinquere q̄z opere ꝓſequi. Et hoc cōſiderans ut ſuperius dixi vna cum Lāfranco in talibus plus cōſului palliare q̄z curare. ¶ Nihilominus Rogerius quantum ad modum operandi in caſu in quo patiens affectaret ⁊ requireret curam precipit ut cutis tota

radicitus separet ⁊ craneū infectū trapanet ⁊ eleuet:⁊ a dura mr̃e sepet:⁊ post cū pānis ⁊ lichinijs in melle ros. infusis ⁊ alijs auxilijs mūdificet ⁊ incarnet ꝓut supius in de vulneribus capitis fuit dictum:⁊ faciebat ita magister meus Bonoñ.⁊ ego feci in illo greco qui fistulam ⁊ corruptionē ossis in capite retro aures patiebaf. Jameritus aūt qui talia in capīo fistularū reponebat. post trapanationē ⁊ depurationē ossis talē puluerē consulebat. ℞. rane aquatice cōbuste. ℥.ſ. gallarū saluie ⁊ addat mirre aū. ℥.ij. fiat pulus.⁊ supra vulnus dyapalma: aut emplastrum nigrum sufficit in hoc casu.

¶ De ulceribus faciei. Cap. II.

Acies ꝑm ꝙ cōtinet multas ꝓticulas diuersas hēt ulcerū spēs. In genis: oculis: videlicet ⁊ auribus ore:⁊ ꝓsilib⁹. In primis dicēdum est de his que in tota facie:⁊ maxime in genis iuxta nasum uenire consueuerunt.

¶ De nolimetangere.

Contingit sepe post formicas ⁊ herisipillas malas:⁊ alia ulcera ⁊ pustulas male curatas in facie maxime in lepore genis ⁊ labijs accidere ulcus corrosiuū serpiginosum horribile fetidū ⁊ virulentum qđ Nolimetāgere nūcupaf vulgariter:⁊ est de gñe cācri ex colera bis aduſta: ut supius fuit dictū generatū.

¶ Signa sunt corrosio mordicatiua cum ardore ⁊ pūctura virulentia fetida ⁊ sordities mala. Unde eius eradicatio est difficilis ⁊ cōtagiosa: dum enim magis tangif magis multiplicaf:⁊ ob hoc noli me tāgere dicif:⁊ cum hoc facies: ꝓpter sui debilitatem materias faciliter recipit.

¶ Cura ei⁹ ultra regimē vniuersale de dieta ⁊ crebra purgatione dictis in apostematibus ⁊ pustulis colericis ⁊ ulceribus virulētis est ꝙ lauef locus cum oxicrato: aut cū aqua aluminosa:⁊ per aliquos dies attenef: si poterit desiccari ⁊ sanari cum vnguētis ad ulcera virulenta. Quia talis fuit intentio Jamerij:⁊ si non possit desup apponaf in plagella linimētum Theodorici factum de succo linarie ⁊ plātaginis cum sale gēme. Et ꝓpter mordicationē circūcirca pānī infusi in oxicrato: aut in succo alicui⁹ herbe frigide applicenf:⁊ ter in die naturali remutetur per tres dies. Et post si mo:bus fuerit extinctus ⁊ locus cuz melle succo apij ⁊ farina ordei fuerit mūdificatus: qđ cognosces per carnis bonitatē: incarnet ⁊ ꝙsolidet cuz vnguētis ulcerū virulētoꝝ. Si aūt mo:bus nō est extinctus curef ut dictum est de cācro ulcerato: sicut facit Rogerius ⁊ quatuo: magistri. Attēdēdo ꝙ corrosiua ⁊ cauteria caute ducanf: locus enīz sensibilis est ⁊ tenuis ⁊ ossa spōgiosa ⁊ cartillaginosa:⁊ faciliter alterabilia: ita ꝙ quādo ab utraq; pte pforanf in ꝑpetuum nō ꝙsolidanf ut in 6⁰ aforismoꝝ supius fuit allegatū. Et ꝓpter hoc ad ista extinguēda aqua fortis cum petia securius adaptaf.

¶ De ulceribus ⁊ cancrositatibus ueficis ruptis ⁊ eleuatione vuee oculorum.

Quia ulcera oculoꝝ ultra hoc ꝙ aliquādo ꝓueniūt a vulneribus: utpluri mum tñ ab apostematib⁹ exituris bothoribus ⁊ pustulis seu ueficis efficiunf ꝓ:tāto nō est mirū: si Jesus illa uocauit ulcera. Aui. exituras. açaraui⁹ pustulas. Et ꝛ ipi numerauerūt septē spēs eoꝝ distinctas uel ꝑm cortices cornee uel ꝑm situ superficialē ⁊ ꝓfundū. Nihilominus quia nō multū diuersificāt intētiones curatiuas de pñti ut cōsulit Lāfrācus omittanf. Sed si placet comꝑhēdanf oia ulcera oculoꝝ ut ꝗsi dictū fuit de obtalmia in tribus speciebus in puis virulētis in maximis ⁊ cācrosis in mediocribus ⁊ sordidis. Quoꝝ qdē oium cause: ut dixit Jesus sunt humores acuti mordicātes qui fluūt ad oculos.

¶ Signa ulcerum oculoꝝ sunt dolores ⁊ lach:ymaruꝫ effluxiones ⁊ obtalmici rubores. Et quādo apiſ oculus si sunt in ꝓuctiua pūctus appebit rubeus. Si in cornea albus ⁊ nebulosus: ulcera aūt cōsūctiue sunt rubea: cornee vo alba: ꝓpter iꝑoꝝ'corꝑora: ut dixit Jesus ⁊ Aui. ꝙ manifestat cornu nigri rasura.⁊ hinc est ꝙ multi decipiūtur ut dicit Bordonius credētes ꝙ fit ab illa ꝑ additionē ⁊ applicādo ꝙsumptiua deuastāt oculū:⁊ tñ est albedo: ꝓpter cauationē cornee. ¶ Judicaf de ulceribus oculoꝝ ꝙ si malignanf ducēt ad disruptionē cornee:⁊ ad exitū ⁊ eleuationem vuee: ⁊ ꝑ ꝙñs ad oculi deperditionem.

¶ Judicaf etiā ꝙ ad ulcera sequunf cicatrices albe indelebiles: eo ꝙ cornea est mēbrū spermaticū: cuius cōsolidationes nō ꝑm ꝑmam intētionē. Sed ꝑ medium extraneuz cōsolidanf ut iam supius fuit dictum ⁊ dicef.

¶ Amplius multa iudicia ulcerū cōmuniū hic habēt locum quare ad ea habeaf recursus. ¶ Amplius cōsulif opanti: ꝙ si cum ulceribus fuerit obtalmia notabilis reuma ⁊ dolor capitis non fatiget patiētem quousq; illa fuerint sedata. ¶ Amplius cōsulif ꝙ anteq; ista passio ꝓsequaf ad capīm de obtalmia recurraf: ꝙ: in multis cōmunicant intētiones ulcerū ⁊ obtalmiarum.

Curatio ulceruz oculoꝝ ꝑm Gal. in 4⁰ meamir. indiget ꝫ eadē ꝑm genus que ⁊ alia ulcera. ꝓpter tñ nām pticule oportet farmaca eē immordacissima mūdificātia replētia ⁊ ad cicatricez ducētia iter q̄ laudaf que per thuciam ⁊ ꝓsimilia lota misceanf ei ⁊ succi nō solum immordacitatem habētes. Sed ⁊ uehementissimos dolores mitigare potēs: sicut est succus mandragore. Sordidis vo existētibus miscere oportet aliqđ absterſiuoꝝ quale est cerotuz cum aliqbus metallicis absterſiuis. Et ꝙ talia ulcera in curando quatuo: habēt intentiones ꝓ:tāto cura ulcerum oculorum quatuo: habet intentiones. ꝑma fit in vita. secūda in materia antecedenti ⁊ fluenti. ℥ª fit administratio intētionis circa ulcus Sed 4ª accidentium correctio.

¶ Prima ⁊ 2ª intētio cōplenf ꝑm ꝙ supius fuit dictum ꝙ complenf in obtalmia: hoc tñ addito ꝙ non faceat: neq; dormiat sup latus in quo est ulcus ut sanies nō corrodat tunicas oculi: neq; clamet: neq; sternutet: neq; euomat. Omnia enim ista ducūt materias ad oculum: tota autez tua intētio sit diminuere diuertere ⁊ ꝓhibere materiam reumatiçātem ut nō ueniat ad oculum ⁊ sedare dolorē.

¶ ℥ª intētio complef ut si pustula nō est apta ꝙ distillet in oculo aqua tenugreci: aut melliloti: ꝙ: aperiūt ulcus festināter: ut dicit Jesus. post mūdificef ulcus cum hoc qđ luat quasi abstergit sanīē uelut distillatio syrupi ro. summe enim laudaf a rabi Moyse. 22. parte libri sui. Et post mūdificationem repleaf cōcauitas cum his que faciunt carnem nasci ut est sief album in quo est opiuz cum lacte mulieris: aut albumine ouī: si dolor adsit. Si vo dolor fuerit rēpssus utaf sief albo in quo est chimia qđ Auic. lubās uocat. Et sief de thure laudaf ad hoc in 5⁰ terrapen. quoniam maturat ⁊ mūdificat materias grossas ut dicit Jesus: quoꝝ forme ⁊ recepte in capīo obtalmie ⁊ in antidotario inuenienf: sief etiā de plūbo laudaf in fine ⁊ habebē Mesue alcoatim açarani: replet enim ⁊ cōsolidat ulcera oculorum: cuius forma recipiſ a Rasi. ℞. plumbi usti antimonij thucie ablute calcecumen on: quod est eo ustum: gummi arabici dragagāti. aū. ℥. viij. opij. ℥.ſ. fiant sief cum aqua pluuiali.

¶ Sed quarta intentio complef ꝑm naturam accidentiū De dolore satis est dictum in obtalmia.

¶ De ruptura cornee ⁊ exitu vuee.

Quod si ꝓpter corrosionē rūpaf cornea ⁊ procidat extra vuea: ita ꝙ sequaf eleuatio manifestū est ꝑm Gal. ubi supra: qm̃ ⁊ ꝓpter seipsam:⁊ ꝓpter illud qđ ꝓcidit repcussiuis ⁊ stipticis indiget far macijs:⁊ bona strictura compressis ⁊ ligatura. ¶ Et ad hoc est mirabilissimus sief de emathite:⁊ ipsemet emathites cum albumine ouī in cote fricatus: quod. ℞. lapidis emathitis abluti. ℥. iiij. ceruse climie. aū. ℥.ij. eris usti amidi gūmi arabi. dragaganti

opij.añ.ʒ.j.fiãt fiek cum succo foltoruz oliue. Et qñqz est necesse qñ eleuatio fuerit magna stringere cum lamina plũbi. ¶ Et si egritudo fuerit antiq̃ de vno:aut duobus annis nõ appropinques ei:q: nõ hẽt curã:ut dixit Jesus. ¶ Et si uolueris oculũ decorare liga eminẽtiã cũ filo serico z ifrigida z pfoita oculũ usquequo cadat ipsa z filuz. ¶ De cicatrice z uestigio qd remãet post illa ikeri⁹ dicek

¶ De fistula in lachrymali domestico iuxta nasum.

Fistula in lachrymali sit utplurimũ ex apate paruo dicto garab.qui ex humorib⁹ malis nascit ibidẽ z maturãdo tãtũ tardak ad aperiẽdũ q̃ sanies conuertik ad nitrositatẽ z ulcerat locũ z idurat itrinsecas circũferẽtias z corrũpit z ptaminat os ipm. ¶ Et aperitur quãdoqz ad exteriora:qñqz uersus interiora oculi sub lachryma:z quãdoqz ad utrãqz partem. Et quãdoqz apertur vsus calamos nariũ:quedã est in carne:qdã in osse.

¶ Cause eius sunt humores grossi qui ut dictũ est in longitudine maturank in loco z eum corrũpũt ad quaz corruptionem segtur debilitas:quare attrahunt humores prauk acuti nitrosi ad locum z ulcus factunt fistulosum.

¶ Significak fistula oculi ex apate qđ pcessit z ex duritie z forma callosa z pfũda:z ex sanie serosa z glutinosa que exit per foramen maxime quãdo compzimik z oculi sũt rubei z obtalmici z tactu probe certificak:q: si est in osse sentik asperitas.si vo in carne mollities z lenitas. ¶ Judicak q̃ fistula lachrymalis est difficilis curationis propter carnositatem subtilitatem:z magis propter oculi ppinquitatẽ:sensibilissima enim est pticula. ¶ Et sepe ita appropinquak aptura de lachrymali q̃ rũpik area palpebre:z psumik caro ipsius:q̃re in ppetuũ fluunt lachryme z locus non cõsolidak:sed efficik deformatus.

Cura fistule lachrymalis duo habet regimia ule z pticulare. Uniuersale regimẽ dictũ est in caplo de fistula i cõi. ¶ Particulare regimẽ tres hẽt itẽtiones. Pria est repcutẽ z resoluẽ z maturare ꝑz sua tpa z apire apa qñ nõ est aptũ.2ª mũdificare qñ est aptum.3ª mortificare fistulam qñ est confirmata.

¶ Primũ cõplek ,put de obtalmia dictũ est cũ repcussiuis z resoluttuis z maturatiuis. Et ppie maturak cũ emplastro facto de farina ordei z conchilijs croco aloe z mirra pfectis cũ oppoponaco in aceto dissoluto:maturat enim z per se rũpit apostema. Et si nõ apik per se nõ expectek maturatio:sed cũ lãceta lõge a lachrymali aperiak.

¶ Post aũt apertionẽ uenit secũda intẽtio que complek facta bona expressione z expulsione sanies z lotione si est necesse cum aqua ruthe mellita cum tribus auxilijs.

¶ Primũ est Aui.de lanugine arũdinis inuẽta in interiori parte eius:z ppie apud radicẽ:z congregek tantuz de ea q̃ possit impleri tota ,pfunditas z coopiak cũ oxapalma:aut cũ aliquo approbato emplastro:z remutetur bis in die.Et quãdo erit satis mundificatum consolidetur.

¶ 2ᵐ auxiliũ est Rasis q̃ iponak per foramẽ collirijũ scñ de thure sarcocolla aloes sanguis draconis balaustia antimonio alumie eq̃les ptes:z de flore eris q̃rta ps vnius ptis:z cũ aq̃ pluuiali fiãt fiek.Et ppie dicit Aui.qñ dissoluik cũ aq̃ gallarũ z injciank due aut tres gutte:z iaceat ad ptẽ aliã:z bis aut ter in die remutek:z sic per hebdomadã ꝓtinuek.Jstud eni collirijũ est tãte vtutis q̃ fistulã oculi sanat ut dic Rab.aut ita retardat q̃ videk sanata.

¶ 3ᵐ auxiliũ est Guik.de sali.q̃ elargato foramine mũdificek cũ vnguẽto viridi facto de flore eris alumie z melle:aut cũ puluẽ affodillor:z post mũdificationẽ cũ ꝓsolidatib⁹ sanek. ¶ Et si ista nõ ualẽt.Accedat 3ª intẽtio que est mortificare fistulã que elargato foramine z certificato de fundo ut dictũ fuit de fistula in cõi complek duplr. vno mõ per icisionẽ z cauterizationẽ.alio mõ per corrosionẽ.per icisionẽ fit qđ cũ lãceta fortiaut cũ rasorio scindat ꝑz rectũ a lachrymali q̃ntũ est possibile elõgãdo usq; ad fundũ.Et tũc ipleak vulñ⁹ cũ tẽtis ifusis in albumine ouiz in crastinũ remutãdo ispiciak os:z ꝑm quãtitatem ꝓtaminationis cauterizek cũ cauterijs clavalib⁹ rotũdis ꝓcustodiẽdo oculũ cũ canula ut alcoatim uel cũ pasta ut Jesus.aut cũ cocleari argẽteo seu ereo:ut Theodoricus post cauterizationẽ sedek dolor z arsura:z casus escare z exfoliatio ossis ,pcurek ut est dictũ in cõi. ¶ Per corrosionẽ curak q̃ iponak tẽta itincta in aliquo causticо z premunak oculus cũ frigidis. ¶ Primo aũt modus magis placet mihi z Lãfrãco:q: cauterijũ cũ ferro meli⁹ mẽsuratur qđ nõ accedat ad rũpẽdũ lachrymale q̃z cũ medicia. ¶ Et postq̃z erit mortificata fistula qđ cognoscek ut dcm fuit supt⁹ curek z ꝓsolidek. ¶ Modũ aũt curãdi z pforãdi cũ subula ad calamos nariũ nõ laudat hẽ Deb. neqz ego in eo iueni effectũ. Nã satis cito post iplek foramen ossis:z nihil est qđ currẽ possit ad nares:deriuatio aũt mãe ad calamos nariũ quã laudat Arnoldus cuz caputpurgijs est mihi dilecta. ¶ Et si nõ põt aliđ fieri paliek ut dictũ est supi⁹:z cũ tali collirio qđ laudat Theodoricus.Rx.climie ablute z sedenegi abluti.añ.ʒ.ij.cineris fornacis in qua purgak es.ʒ.iij.mirre aloes memithe croci opij.añ.ʒ.j.ꝓfice cũ vino z admistrek cũ albumine oui

¶ De ulceribus z polipo que fiũt in naso ⁊c.

Ulcera que fiũt in naribꝰ:quedaz sunt sine carne supflua:quedã vo cum carne supflua.Et que sunt sine carne supflua:quedã sunt virulẽta:quedaz sordida:quedã vo corrosiua.z que sunt cũ carne supflua quedã sunt quoz caro est mollis pẽdẽs:z q̃si separata que apud.G.dicunk oçea.apud Aui.alpharbat.Quedã sunt quoz caro est dura nõ separata:neqz pẽdẽs:sed adherens que dicit a Bak.polipus:ab Aui.cancer.

Cause aũt ulcerũ nasi sunt hu.acuti z putridi a capite descẽdẽtes qui si pp adustionẽ adepti sunt grossitiẽ germinãt polipũ. ¶ Si vo sine adustione ingrossank per frication ẽ illã carnẽ mollẽ efficiũt.vñ Bak. in 3° meamir.oçene ex influxu humoz acutoz z putridorũ fiũt polip⁹ grossoz humoz est germẽ. ¶ Di autez polip⁹ ad istar illi⁹ pisc is sic notati:q: multos hẽt pedes.Et ideo ab Auẽçoar multipes notak:q: firmiter loco adheret in quo est:uel assimilak carni eius ut dicit Bak.

Significatur iste passiones aperiendo nares cum instro dicto speculũ cuius forma est hec.

Ad solẽ cũ visu ut dicit Halia.z tactu:dꝰ aũt polipus ꝑm Aui.z Lãfrãcũ a carne illa supflua:eo q: caro illa ẽ mollis pẽdẽs de colore z suba pulmonis idoloro sa nõ adherẽs nisi ꝑm radicẽ:z utplurimũ venit post egritudines catarrosas. ¶ Polip⁹ aũt est durus siccus doloros us vmbrosus horribilis z fetidus uenenosus nõ pẽdẽs sed firmiter narib⁹ adherẽs:z utplurimũ icipit per se a pustula ciceral i z paulatine augmẽtak z crescit usquequo ad palatũ pueniat. ¶ Ulcera nasi nõ sunt negligẽda q: ad polipũ sunt via:ut dicũt oẽs. ¶ Polipus eni ex toto genẽ est pnitiosus.naz est de gñe cãcroz absc̃ditoz. Judicak q̃ meli⁹ est nõ curare q̃z curare:ut dicit Hypp.Sufficit enim ei via blãditiua sine incisione z corrosione:ut dicit Aui. ¶ Caro aũt addita cum qua nasus est tractabilis z boni coloris absq; timore curek:ut dicit Brunus. ¶ Ex qbus appet q̃ illa distinctio quã ponit Rogerius z multi alij:q̃ polipus qdam est curabilis:qdaz nõ curabilis. Non ,ppie accipit polipuz:sed large pro qu acũq; carne in naribus preter naturam exorta.

Cura cois ulceribus z polipo suppositа vita z purgatione dicta supius in materijs acutis z melancolicis est ꝑm Bak.ubi supra siccare z roborare caput:q̃liter autem oportet roborare caput totum ut nulla ab eo superfluitas in inferioribus partibus fluat uel ifluat:dictum est multotiens supra in obtalmia z dicek in reumatibus oculorum. ¶ Et sequitur q̃ postq̃z per illa feceris caput robustum ad curam oçene z ulcerum:inuenies

intētionē hñs ficcare patiētē pticulā per farmaca pmixte vtutis repcutiētis vz ⁊ dyaforātis. vñ in 5° terrap. Maribus ꝯo multo gdē ficcius q̄z oculis: min° vo q̄z auribus opz eē farmacū. ¶ Et pp h̄ si ulcera sint viruleta: vnguē ta alba cuz plūbo usto sunt eis ꝓpitia: ut Haliab. ponit. ¶ Si aūt sint sordida ⁊ crustosa lauenk cū vino ⁊ melle decoctionis camomille melilot nasturcij ellebori atq; mirre. Et si est necesse cū lixiuio: deide cū vnguēto apostrū mūdificenk: ⁊ sic iponak tēta de radice acori ifusa diu i oleo iunipi in quo scamonea fuerit dissoluta optime mūdificat ⁊ sanat. Et vnguētū q̄uor magꝝ ox est spāle i h̄ q̄ fit de mētha agrimonia oculo chri ⁊ berbena tritis cū assūgia porci. Et postea cū vnguētis albis dictis ꝓsidenk ¶ Si aūt fuerint corrosiua cū medicamine Bak. i 3° meamir. qđ Aui. recipit de trib° gñib° maloꝝ granatoꝝ austeroꝝ dulciū ⁊ acidoꝝ iciplēdū est: fit aūt ꝑm ipm per hūc modū. Incidē ea opz recētia ⁊ matura ⁊ pistare diligēter ut exꝑmi possint succi ex eis: que reponē opz in uase de pitro uel de vitro parū coquēdo ipm: si nimis est humidus: qđ vo relinquik ex eis solidū ⁊ grossum reiterak foꝝ titer ut ex eo possint lichinia fieri que in narib° ponank: ⁊ qñ illud in lichinijs faciēdo erit ꝓsūptū accipe de succo quē seruasti utēdo eo uel cū pēna uel cū lana circū appo sita grafio. Approbate autem opak predictum collirium. ¶ Et si dictus succus deficcarek: post q̄z eēt puluerizatus i sufflādo posset apponi ⁊ frequēter fiat ut nunq̄z sit pticula patiēs sine ipso. Si aūt istud nō ualet recurrēdū est ad trociscos andaron ⁊ calidicon dissolutos cū vino dulci: aut aceto si passio fuerit dura: ⁊ post mūdificek: ut dictum est ⁊ ꝓsidek. ¶ Et si ulcera eēnt uehemētis doloris curenk cū vnguētis dictis in gb° modicū de opio ponatur. ¶ Et si adeēt caliditas oleū rosatū: aut nenufarinū ꝑce pto Haliabatis respiret ⁊ supra: ⁊ iuxta nasuz sandal. mentha portulaca ⁊ similia cum aqua rosata: ⁊ aceto ponātur. ¶ Ulcera autem ficca ⁊ ragadie seu fissure cum cera: ⁊ medulla cruris vituli: ⁊ mucillagine: seminis citoniorum: dragaganto: oleo amigdalarum curantur. ¶ Caro aūt supflua que est leuis nō fraudulēta: neq; carnosa ꝑm Albu. per istū modū icidik: opz ut facias sedere infirmū iter manꝰ tuas oppositū soli ⁊ api nares eius: ⁊ extrahe carnes ad exteriora ⁊ icide qđ comꝑhēdisti cuz spatumine subtili acuto a pte vna donec scias q̄ tota caro tā est ablata. Oꝛ si remaneat ex ea aliqd cui° absciss̄io nō est possibilis rade illud cū facilitate donec nō remaneat ex eo aliqd. Si aūt dñak tibi sanguis: aut apostema absci de eā cū eo qđ scis. ¶ Et si nō est tibi possibile incidere qđ est in altū in supioꝛib° ossibus narū qđ cognosces facilēdo suggere acetosum: aut aliqđ tale si nō uenit ad os: tūc itromittas suggēdo per nares ⁊ spuēdo ut faciūt pueri in scholis: aut cū acu plūbea filuz nodosum usquequo pueniat per os: deinde serrādo tātū ducas quousq; caro fuerit icisa ⁊ ꝓsūpta. Deinde extrahe filū ⁊ itromitte cuz tēta vnguētū egyptiacū quousq; fuerit ꝓsūptū qđ remā fit. Et si cū illo vnguēto linirek filū bonū eēt. ¶ Nōnulli ꝯo ut q̄uor magꝝi qñ eis nō est possibile totū ꝓsumere usq; ad radicē: scindūt nasum in latere usq; ad os: deide incidūt illud supfluū ⁊ cauterizāt: deinde bñ ⁊ firmiter suūt. Ego tñ nō cōsulo q̄ suak quousq; fuerit securus q̄ sanguis sit restrictus ⁊ radicit° totū euulsum q: ita parū nō pōt remanē de radice quin redeat: ⁊ ita pro nihilo opatio eēt facta. Et post renouādo labia utiliter pōt sui. ¶ Alij vo ut Rogerius iponēdo ferrū calidū per canulā carnē illā incidūt. Ego tñ vidi sepissime q̄ illa canula sic caliditatē cauterij recipiebat q̄ patiēs opationē nō poterat sustinere: ⁊ qñ munik cū pānis est ita ipedita q̄ cū difficultate opatio pficik. si aūt patiēs ferrū calidū timuerit iubet ipse Roge. stuellū uel tētā itinctā in ruptorio apponē. Et post casum escare ut cetera vulnera sanare. In omni tñ casu circūcirca infrigidātia ⁊ ꝓhibētia ⁊ sedātia dolorē apponank. Et tente plūbee canulate quādo erit necesse imponantur.

¶ De fluxu sanguinis qui a naribus fluit.

Scripsit Gal. in 3° meamir. q̄ Heraclitus Tarētinus trōbos auferēs ꝑmo tētā inunctā cū licio in aq̄ dissoluto ad restringēdū iponebat ⁊ apprehendēdo narē cū digitis ab extra sic cōprimebat quo usq; restringebak uel olibanū: ⁊ alia auxilia que ad plagas in succo poligonie: ⁊ est virga uel bursa pastoris ifusum lichinū vngēs iponebat. Cōfert ēt ut dicit frōtez in frigidare spōgijs in aceto acerrimo infusis. Et ptes capitis eleuatas tenere ⁊ brachia ⁊ manus ⁊ bubones ⁊ testiculos genua ⁊ pedes ꝑhēdo ligare ⁊ fricare. Ita eni sanguis diuertit ⁊ dimittit nares. Et dare in potu ifrigidantia: ⁊ nares pānis oppilare frequēter: ⁊ in ore tenē aquā frigidā pluuialē. In 5° vo terrap. nō laudat stipticā tia circūcirca quousq; diuersio fit facta: q: capiti nocerēt apte. Jubet entz ad alia ꝙuertē ꝑus puta flōmia uel uētosa in ypocūdrio ⁊ occipitio ⁊ fricatione ⁊ ligatione taliū ⁊ extremoꝝ. ¶ De alcola ⁊ ulceribus oris.

Ulcera que fiūt in ore recipiūt easdez diuisiones que in narib° hoc addito q̄ corrosiua que dā sunt in lingua: quedā in gingiuis: quedā in osse mandibule: vñ sicut ulcerationes que fiūt supficieten° in ore Alienus noiauit in 6° meamir. aschlas. ⁊ Aui. in 3° alcola. Nōnulli vo in gingiuis cācrositates hñtes qđ caliditatis ignee: ita ⁊ illas que in ossib° fistulas dicit coitas ⁊ que carnū sunt additarū ficus ⁊ emoꝝroydes.

Cause istarum passionū sunt tales: que ⁊ nariuz nisi q̄ in pueris utplurimuz accidit ꝓpter lactis malitiam ⁊ eiusdem male digestionis.

Signa significank ex visu ⁊ ex tactu: ⁊ ex colore iudicak hu. ex quo fiūt. rubedo sanguis. citrinitas colera. albedo flegma. nigredo melācolia. ¶ Ulcera oris utplurimū succedūt pustulis bothorib° ⁊ apostematib° que in ore fiūt. ¶ Judicat Gal. ubi supꝛ q̄ ulcera oris sunt difficilia: q: sunt in locis calidis ⁊ humidis i q̄bus citissime multiplicak putrefactio ⁊ corrosio. Et cuz hoc appositū farmacum nō multū pōt manere in loco: ꝓ fundantur enim statim a saliua.

Cura etiā quodāmō ꝓsilis est eoꝝ que in naribus: nisi q̄ flōmia uenarū lingue est eis multuz iuuatiua ut fuit dictū i squinātia: ⁊ cū hoc ꝓpria hñt farmaca. ¶ In virulētis aūt bothorib° sufficiunt farmaca que moderate siccant: sicut dyamoron ⁊ batifructū ⁊ corticis nucū viridiū succū: ⁊ cipressi poma: ut in 5° terrap. dicitur. Aui. vo addit lētes sumac. Coitas aūt plātaginis aquaz ⁊ roꝙ. capfolij ⁊ cōsiliū. ¶ In putridis laudak vinum mellitū decoctio celidonie cipressi cipri mētastri gallie croci: atq; mirre. In corrosiuis vo alumē ⁊ vitreolū. vñ Galie. in 6° meamir. Ego aūt in puulis lentē cū pauco pane ⁊ medulla cerulna: aut vitulina do ⁊ fructus stipticos cū cibo eis pmisceo: uelut sūt citonia ⁊ nespile: aliqñ de lactucis endiuia portulaca admistro: ⁊ facio eis colluere moderate stiptica: sicut sūt sumac ⁊ rose. Cōsequēter eos cū dyaforeticis linio. In maioꝛib° calcantū ⁊ vinū stipticū addo. Et si aschlas fuerit sordida mel adiūgo. Et si corrosiua eruginē eris ⁊ cōmoderatū farmacū cū oleo ⁊ calidicon facio: sicut cerotū cū erugine eris ulceriboꝝ cauis tēpero. ¶ Si igit hoꝝ ulcera corrosiua ⁊ cācrosa fuerit in gingiuis ipsis ꝑus fricatis ⁊ exꝑssis a sanguie malo lauētur sepe cū aceto sgllitico decoctionis foliox oliue: deide liniank cū tali medicamine. Re. utriusq; alumis salis adustox gallarū psidie cupularū glādiū cinamomi gar. art stologie salute roꝙ. ossiū dactiloꝝ tybtarū cācroꝝ adustarū. aā. ptē. j. puluerizenk: ⁊ cū aceto dicto: ⁊ melle misceank: ⁊ fiat linimētū: aut in puluere applicek in loco. Et si ista non ualent trocisci affodilloꝝ: aut calidicon: siue andacaron: aut aqua fortis apponātur. Et si necesse fuerit

locus cum cauterijs actualibᵘ cauteriçek. ¶Si aũt ossa ta fuerit fistula in gingiuis remoueank dẽtes ⁊ foramen dilatek:⁊ si cũ vna gutta aque fortis:aut arsenici sublimati ⁊ repssi nõ põt fistula mortificari q̃tũ erit possibile os discopiak:⁊ qđ corruptũ fuerit cũ acu argẽtea:aut enea: ut ponit Roge.cauteriçek ⁊ ut fuerit necesse:postea pro curek:⁊ si nõ põt bñ mũdificari per ptẽ superiorẽ consulũt multi q̃ ꝓtra apiak per inferiorẽ ptẽ:difficile tñ est ad cõsolidãdũ pp saliuã:⁊ q; aptura que ab intus ⁊ extra nõ iuenit locũ in quo appodiet se sicut fundamẽtũ in terra i pᵒ pnosticoꝝ. ¶Uerũ q; dolor cõsequtur ista vulnera ⁊ ipedit opationes que in eis fiũt ꝓcipik q̃ sedek cũ oleo rosᵗ. intus ⁊ exteriᵘ applicãdo.Bal.aũt in 6ᵒ meamir.consulit oleũ lẽtiscinũ cũ retinek in ore:repcutit enim itristanter absq; aspatione ⁊ dyaforat imodaciter. ¶Qñ autẽ dolor fuerit sedatus ⁊ cãcrositas ⁊ fistula mortificata ⁊ quenitẽr mũdata:tũc ꝓcedak ad incarnãdum abluendo os cum vino ⁊ melle decoctionis thuris:⁊ cum linimẽto facto de aloe mirra sarcocolla mastice thure sanguinis draconis ⁊ melle rosᵗ.

Carnem aũt additã si dura ⁊ cãcrosa est nõ tãgas curãdo:sed palliãdo.Si vo mollis fuerit ⁊ bñ tractabilis fuerit incide eã ⁊ cauteriça/si fuerit necesse:⁊ ꝑm modũ dictũ in naso.Et si posset eã ligare cuz filo circa radicẽ eẽt via securior:pp sang.⁊ ifirmi timorẽ.

Fissure labioꝝ corrigunk cũ vnguento dicto in naso:aut cũ oleo qđ exit a nucleo nucis dum cõburit:applicatũ enim mirifice sanat eas:ut dicit Rog. Alb.vo si cũ his nõ sanank iubet eas usq; ad ꝓfundũ cũ puo cultellari cauteriçare:⁊ postea eas curare donec sanenk. ¶De ulceribus aurium.

Ulcera auriũ easdẽ distinctiones cãs ⁊ signa hñt que ⁊ nariũ ⁊ oris:farmacis tñ indigent ficciorib⁹ in 5ᵒ terrapẽ.ut euidẽter declarauit in ulcẽ qđ curabat gdã sapiẽtissimus thesilinus.vñ in 3ᵒ meamir. quecũq; gdẽ recẽter patiunk ulcera auriuz ⁊ sine dolore curat glauserinũ qđ est sief memithe solũ tritũ cuz aceto: ⁊ que uocank a medicis dyamirra ⁊ dyacroca. Que vo cũ dolore trocisc.andronij. ¶Si vo hec comitãtur scoriam ferri cũ aceto liniẽs utplurimũ in sole aut in igne cuz sartagine utere cõfidẽter.Si igit auris indiget lotione lauek cũ oximelle:aut cũ vino ⁊ melle ⁊ aq̃ ferrata. ¶Si fistula est aut caro addita ꝓcedak ut supᵒ est dictuz.In oi tñ casu sedek dolor:sicut supᵒ de apatibus fuit dictum.

¶De ulceribus que in collo:⁊ ꝑsequens de his que in dorso. Caꝑ.III.

v Ulcera que in collo:⁊ que in dorso fiunt nõ hñt ab alijs diuersitatẽ nisi in pnostico:q; sunt piculosiora ꝓpter uenas ⁊ arterias ⁊ neruos ⁊ vias aeris ⁊ cibi.Et que sunt in dorso periclitantur:ꝓpter nucham.

¶De ulceribus que in homoplate ⁊ brachijs.Caꝑ.IIII.

v Ulcera istarum pticularũ nullã habẽt diuersitatẽ ab ulceribus aliarũ particularũ:nisi in pnostico ⁊ mõ ligãdi de quibus satis fuit dictũ in cura vulnerum ipsorum.

¶De ulceribus que sunt in pectore. Caꝑ.V.

v Ulcera que sunt in pectore que nõ penetrãt curank ut alia:que vo penetrãt in gñe fistularũ reponunk:ad que ut dictuz est nõ ualet curatio. Sufficit enim q; pallienk. ¶Cura enim palliatiua:aliqñ fit curatiua.Et est supposito bono regimine ut supius de vulneribᵘ pectoris fuit dictuz.Si ꝓsideret q; materia ꝓgregek intus ⁊ cadat:⁊ ipediat mẽbra anhelitus.⁊ q; possit per illũ locũ expurgari:elargek foramẽ si sufficiẽs nõ est ad imponendũ canulã clisteris cũ tẽta de gẽtiana bene ligata ut nõ cadat itra. Et postea mũdificek iniciẽdo mellicratũ ut docet Bal.6ᵒ terrapẽ. aut vinũ mellitum:aut aliqđ de lauamẽtis dictis in cura vulnerũ pectoris ad quã pro ista materia est recurrendũ Et desup ponak mũdificatiuũ de melle cocto:aut de his que trahũt mãm a fundo:⁊ ab ulceruz ꝓcauitatibᵘ dictis in ulceribᵘ cauernosis:ad que ẽt pro ista est recurrendũ. Preterq̃ in hoc q; medicine acute uelut est flos eris in istis ulceribᵘ nõ injciank. ¶Si aũt nõ posset expurgari ꝓueniẽter apiak iter q̃rtã ⁊ qntã costã:put in illo capto fuit dictũ.Et ꝓcurek illud ulcus cũ vnguẽto apostoruz:aut aliquo mũdificatiuo.ulcus antiquũ supius ꝓsumpta callositate fistulari cũ cauterio cõsolidari pmittak. ¶Potiones in isto casu sunt laudate de quibus copiã supius habuistis.vnã tñ approbat Hericus quã vidit per quẽdã magistrũ administrari:⁊ multos curare que fuit de radicibᵘ cardonis fullonũ trita ⁊ cũ melle mixta data mane ⁊ sero in quãtitate nucis cois.Tñ Auerroys in 5ᵒ colliget carsof.i.cardo fullonũ est calidũ in 2ᵒ siccũ in 3ᵒ.mundificat oẽm putredinẽ per urinã cocta cũ vino ⁊ remouet asselaxꝝ ⁊ a toto corpe fetorẽ:⁊ gñaliter habet resistere a tota specie omni putredini:⁊ est medicina cibalis ⁊ saporosa.

¶De ulceribus uentris. Caꝑ.VI.

v Ulcera uẽtris que non penetrãt curank ut alia. ¶Que vo penetrant in gñe fistularũ reponunk ad que parũ ualet curatio.Sufficit enim ut pallienk cũ bono regimine ⁊ ꝓuenienti potione ⁊ mũdificatione cum emplastro mũdificatiuo ⁊ consolidatiuo.

¶De ulceribus ancharũ ⁊ partiũ eius. Caꝑ.VII.

Anchis aliquotiẽs sunt ulcera in mẽbris ꝓtinẽtibᵘ aliquotiẽs in ꝓtẽtis:qñq; vo in mẽbris ꝓcidẽtibus ut in virga ⁊ osseo ⁊ anore:ulcera vo que fiũt in mẽbris continẽtibus eodẽ mõ curank:ut ulcera uẽtris.Que vo in mẽbris fiũt ꝓtẽtis cyrurgicoꝝ nõ sunt speculatiõis.Que autẽ fiũt in ꝓcidẽtibus ut in virga ⁊ in mẽictis collo sunt excoriationes calefactiones ulcera virulenta putrida ⁊ corrosiua ⁊ cãcrosa.In ano ragadie ulcera fistule.In utriscq; emorroydes carnes addite ficus ⁊ cõdilomata.

¶Quoꝝ cãe sunt humores mali corrupti ⁊ apostemata ⁊ vulnera male curata fricationes ⁊ tactus inordinati.

Signa aũt eoꝝ visui ⁊ tactui sunt manifesta ⁊ instrumẽtũ dictũ speculũ ꝑm Aui.ad hꝫ multum iuuat. ¶Judicank per Bal.in.9ᵒ meamir.⁊ per Aui.in 3ᵒ.q; ulcera istoꝝ mẽbroꝝ sunt difficilia.q; sensibilissima sunt hec mẽbra:ac etiã supfluitatũ exitᵘ que per seipsa:⁊ maxime cũ colera mordaces sunt ⁊ cũ hoc medicamina apposita nõ hñt tẽpus sufficiẽs:q; facillime cum extractionibᵘ cadũt:⁊ cũ hoc sunt calida ⁊ humida ab aere ꝓtecta ad que festinat putrefactio ⁊ addik q; ꝓpter uerecundiam non monstrank quousq; fuerint malignata. ¶Et deteriora sunt illa ut dicit Aui.que fiunt in lacerto qui est in radice virge:⁊ in anoꝝ:⁊ que ꝓfundank interius q̃ sint in manifesto.

¶Curatio ulcerum virge ⁊ colli matricis.

Ulcera sine flõne in pudendo ⁊ ano ꝑm.G. in fine.6.terrapẽ.cathaplasmate mollificatiuo nullo egẽt:sed farmaco cicatriçãte non tali sicut alia ulcera:sed intãtũ siccius in virtute inquantum sunt ⁊ he ꝓticule ficciores carne.Et que fiũt apud balam plusq̃ circa totũ pudẽdũ qđ gdã decredens coactus uti talibus in tribus dieb⁹ sanatũ est ulcus de quo fuit magis dolẽs q̃ admiratus:eo q; ꝓaua fuit nutritus hereſi dogmatuz:ꝓpter qđ si fuerit sola excoriatio ⁊ calefactio sufficit lauare cum aqua rosᵗ.⁊ plãtaginis ⁊ ad ultimum cum aqua aluminosa ⁊ ponere vnguenta alba maxime cãphorata:aut corticem bugie seu balaustie:aut fungum bdegaris puluriçata ⁊ exiccare cum pannis delicatis. ¶Si autem fuerint ulcera recentia virulenta:⁊ quodã modo corrosiua in his aloes solum bonum est farmacũ. Et assimilak ei plumbuz ustum climia abluta cum vino

ꝛ thucia litargirꝰ ꝛ ceruſa ꝛ fortiora his es uſtum ꝛ pini corticis:ꝛ lapis emathites. Et medicamẽ compoſitum a Gal.cõſuetũ:qõ ſit per chartã de pãno cõbuſtã alumen cõbuſtũ ꝛ cucurbita ſicca aduſta. Et medicamẽ Auicẽ. ad ea exptũ que indigẽt exiccatione uehemẽti cũ incarnatione. ℞. thucie aloes ſarcocolle thuris lapidis ematithis corticis cãne cõbuſte gallarũ balauſtiarum acatie puluerizẽtur:ꝛ cum oleo roſato fiat vnguentum. Et ſi ulcera fuerint uerſus partem interiorem virge ꝓcipit Auicenna q̃ predicta cum iniectorio intromittantur.

¶ Si aũt fuerint antiqua ꝛ putrida ꝛ cancroſa lauentur ꝛ epithimenk cum collirio tali:qõ Lãfrancus ponit in parte. ℞. vini albi lb̃.j.ꝛ aque plãtaginis ꝛ aque roſ.añ.q̃rtam.j.auripigmẽti.ʒ.ij. floris eris.ʒ.j.terank ſubtiliſſime ꝛ miſceank cũ aliꝗs:ꝛ fiat collirĩ:hoc enim mortificat deficcat ꝛ ſanat. Et fortius illo ſunt trociſci affodilloruꝫ ꝛ aldacaron ꝛ arſenicũ nõ deficit. ¶ Si aũt fiãt maligna ita q̃ locus denigrek:tũc melius eſt ut penitus locus niger abſcindak:ꝛ poſt cauteriçek:ꝛ cum aliquo cauſtico maxime arſenico ponẽdo inter viuũ ꝛ mortuũ ut dictũ fuit de eſtiomeno ſepek. Et poſt loco mũdificato caro generek ꝛ ſolidek. ¶ Si tñ in iſtis ulceribꝰ fluxus ſanguinis accideret:cum pulueribꝰ ꝛ auxiliꝗs reſtrictiuis coibus:aut cum illo q̃uor magiſtroꝝ facto de alkanna ꝛ filtro cõbuſto ꝛ de plumis galline cõbuſtis nõ poterãt reſtringi trũbis oibus bñ remotis ponak arſenicũ:q: nõ fallit dumtaxat q̃ cadat ſupra uenã aptaꝫ in quo caſu ſi medicamina nõ poterãt ſup locũ attingere ꝓcipiũt ꝓfati magiſtri incidere pellẽ:ꝛ tũc auxilia applicare. Qõ ego facio ſuite:q: male poſtea ꝛſolidak ꝛ ꝓpucũ cadit ꝛ congregak:ꝛ facit tumorẽ ſub virga qõ eſt ualde tedioſuꝫ: ꝓpter qõ iudei circũciſi ab huius pena ſunt ſecuri. Nihilomin⁹ ꝑm Galie. in x⁰ terrapẽtice. qui nõ habet niſi vnã viã lz ſit fallax uelit uel nolit opz q̃ trãſeat per illã. ¶ In oibus caſibꝰ intẽdak ad dolorẽ ꝛ ardorẽ cum populeone cũ ſucco ſolatri miꝛto cũ pauca farina ordei:aut cũ albumine ouoꝝ ꝛ oleo violato:ut ponit Rogerius:ꝛ ſi ſanguis nõ dubitak cum balneo decoctionis maluarũ ꝛ ſikium. ¶ Et ꝓhibeak mã cum vnguẽto de bolo armeno ꝛ infrigidãdo ꝓtes uſqꝫ ad inguina cum oxicrato ꝛ ſuccis frigidis:ꝛ ut ꝓpter apoſtemationẽ nõ claudak foramen virge ponak in eo tenta de cera uel de pãno delicato ꝛ ligek locus ꝛ ſuſtentek cum ſacculo ꝛ ligamento.

Ragadie autem ꝛ ficus que ueniunt in virga ꝛ mirice ꝛ carnes ſuperflue curank ut que in ano de gbus dicek infra.

Roſities que ſub virga efficit ꝓpter incidere ꝓpucũ ligek ꝛ incidak:ꝛ poſt ſi eſt neceſſe ꝓpter emorroſagiam cauteriçetur.

Foramina que uenũt in ꝓpucio ꝛ in virga ꝓ vnde ſepe uenit urina male cõſolidank in 6⁰. in alio. 26. afforiſmorum.

¶ Curatio ulcerum emorroydarum.

Quia cõmuniter ad emorroydes ſegtur fluxus ꝛ ulcera:ſimo ſunt ulcera ꝛ fluxus:aut cauſe ipſoꝝ ut inuebat Gal. 6⁰ afforiſmorũ. ꝓ tanto dicek de ipſis in hac doctrina.

¶ Emorroydes ſunt tumores ꝛ iflationes doloroſe generate ex fluxu humoꝝ in capitibꝰ uenarũ emorroydaruꝫ. Et ꝓpter hoc bñ dicebat Lãfrãcus q̃ emorroys erat nomen cõe mẽbri ꝛ egritudinis. In ano aũt terminank gnque uene que emorroydes nũcupank ut in anothomia fuit dictũ. Et paſſio ꝛ mẽbrũ ſic dicik ab emorroy grece qõ eſt fluxus ſanguinis latine:q: ab illis ſanguis exit:ꝛ expurgak ſaltim uſqꝫ ad capita uenarũ ꝛ ſaluak quãtũ ad ſurdas. Aliqñ nãliter:aliqñ ꝓter nãm loquendo de nãli ꝑm qd nõ ut in fluxu mẽſtruoꝝ qui ſimplr ad ſalutẽ totius ſpẽi ordinatꝰ eſt. Sed ꝓtis ut in corpibus meliam habẽtibus. Nã illa ꝓſeruat ab egritudinibꝰ multis non obſtãte q̃ Gal. dixit in 6⁰ de accñti ꝛ morbo. q̃ ois fluxus ſanguinis eſt ꝓter nãm. Deſtruoꝝ cõmenſuratoꝝ ſupple excepto. Intellexit enim hoc in ʒ⁰ eiuſdẽ libri apte diſpõnis nõ nãe regulariter opantis ꝛ ſanguinẽ malũ expellẽtis. ¶ Emorroydarũ multe ſunt ſpẽs ꝛ dñe:quedã enĩ ſumunk ex pte mãe:quedã ex pte loci:quedã ex pte annexoꝝ. ¶ Ex pte mãe ſumunk dñe:q: ab oibus humoribꝰ excepta colera pñt fieri. morales fiũt a ſãguine groſſo. uerucales a melancolia. ueſicales a flegmate. vuales ex mediocribꝰ humoribꝰ. Et noiank ita a ſiſtitudine rei a gbus ſumũt nũcupationẽ:ut habet ex dictis Aui. in ʒ⁰ canoñ. ſui. ¶ Ex pte loci quedã ſunt manifeſte:quedaꝫ occulte. ¶ Ex pte annexoꝝ:q: quedã ſunt ſurde nõ fluentes:quedam aũt ſunt apte ꝛ fluentes.

Cauſa emorroydaruꝫ ꝑm Rabi moyſen dicik abudãtia ſanguinis groſſi melãcolici utplurimuꝫ:ut raro tñ alioqꝝ ꝑm q̃ dictũ eſt. In nãm tñ melie approximatorũ. Ingroſſank enim ꝛ adurunk humores ex malo regimine:deinde ſua põderoſitate ad iferiora deſcẽdũt:ꝛ replẽt uenas illas que ſunt in margine ani ꝛ caleſaciũt ꝛ dolorãt:ex gbus inflank ꝛ crepank ꝛ faciũt fluxum. Et eas excitãt male mãe acute currẽtes ad locum:aut acute medicine uelut aloes ꝛ ſcamonea ꝛ cõſikes iſtis ut hebẽ Deſue dicit ꝛc̃. ¶ Signa ꝛ iudicia.

Signa emorroydarũ habenk p viſum ꝛ tactũ:ꝛ ad hoc multũ iuuat inſtrm dilatatoriũ ſpeculuꝫ dictũ:maxime in occultis:q: cum ipſo aplk ꝛ dilatak anus.

¶ Emorroydes ꝛſueuerũt ſeg dolores ꝛ grauitates anchariũ ꝛ doꝛſi:ꝛ facies coloratio mala. ¶ Et utplurimum uenũt ꝓdice de mẽſe in mẽſez:uel de quarta anni ul̃ de anno. ¶ Judicak q̃ ſi currũt moderate cõferũt:ꝛ bñ ferũt:ꝛ tũc non ſunt reſtringẽde:q: ꝓſeruant corpus a lepra mania ſtranguria:ꝛ ab egritudinibus melancolicis.

¶ Si aũt ſupfluãt ꝛ nõ ꝛferãt reſtringank:q: male tolerat patiẽs:ꝛ adducũt ydropiſim:aut ptiſim. Et in hoc ſequik documẽtũ Hyppo. 6⁰ afforiſmoꝝ. Emorroydas antiq̃s bñti ſanari:niſi vna relicta fuerit piculum erit ydropiſim aut ptiſim fieri. ¶ Judicak etiam niſi cito occurrak dolori emorroydum cito apoſtemantur:ꝛ cito apoſtema ad fiſtulam conuertitur.

Regimen emorroydarũ eſt duplex:ul̃e ꝛ ꝑticulare. ¶ Ul̃e regimẽ hẽt tres intẽtiones. vna eſt in vita:q: nõ generek ſanguis groſſus melãcolicus. 2⁰ eſt in materia antecedẽti:q: ſi generata eſt domeſtice expellak. 3⁰ eſt in potionibus ꝛ antidotis ꝓprie talibus ab intra datis que eas deſiccant ꝛ ſanant.

¶ Primũ cõplek cũ debita adminiſtratione ſex rerũ nonnãliũ ꝛ triũ eiſdẽ annexarũ. Quas ptractare exgfite eẽt lõgũ:alteri⁹ eni ſpeculationis eſt. Et cũ hẽ magr Arnoldus ꝛ Rabi Moyſes multa ꝛ diffuſa dixerũt de ipſis. ſufficit q̃tũ eſt de pñti ſcire q̃ ꝛz Rabbi. 14. ſunt cibi a gbꝰ debẽt caueri patientes emorroydes:vz acetũ/fabe/lẽtes gryſſe/caules rubei/dactili/piſces groſſi. Carnes bouie ꝛ capne/ꝛ ſalite/carnes aũtũ aq̃ticarũ/capita aialiũ/caſeꝰ ãtiquꝰ/panis açimꝰ ꝛ male coctꝰ/ſal ꝛ ola acuta ſalſamẽta ꝛ ola que dicta fuerũt ſupiꝰ in apatibus melãcolicis. Et cum hoc ſumme caueat a cõſtipatione uentris.

¶ Secõm cõplek per acceptionẽ interpolatã dyacathalicõ aut dyacaſſia:aut pillaꝝ de bdelio que ꝑm Raſim. ℞. mirabolanoꝝ belliricoꝝ kebuloꝝ indoꝝ. añ.ʒ.iij. ſerapini. ʒ.iij. naſturcij.ʒ.ij. ligritij raſe.ʒ.j. bdelij.ʒ.ɣ. cũ ſucco porri fiãt pille. doſis ſit.ʒ.ij. uſqꝫ ad.iij. uerũ Aui. dicit q̃ nõ conferunt non habentibus periodos.

¶ Tertium completur cum tali electuario probato. ℞. mirabolanorum indoꝝ belliricorum emblicorum lauatorum cum aqua buglosse: uſquequo diminuerint eorum amaritudinem.ʒ.v. radicis taſſibarbaſſi.ʒ.ij. ginciberis

cinamomi galãge nucis muscate olibani.añ.ʒ.j.ameos spice squinãti.añ.ʒ.ſ.scorie ferri ꝑparate ⁊ cocte cuz aceto.ʒ.j.penidiarũ lb.ſ.panis ꝯccari lb.ij.aut plus si fuerit delicatus fiat electuarium.

¶ In regimine particulari emoꝛroydarũ ꝑm magistrum Arnoldum duo intendunk.ꝑmum est si nimis fluãt ꝙ restringantur.secũdum est ꝙ dolo:ꝛ ꝓ toto posse sedek.

¶ Primũ cõplek cũ trib°.ꝑ° ꝙ vitenk acria ⁊ acuta ⁊ inflãmãtia ut ira coit°⁊ exercitiũ forte.Et ꝙ utak delectabilibus stipticis nõ añ cibũ:sed post pp uẽtris cõstipationez ut sunt pira cocta ⁊ silia amilũ ⁊ riçũ ac oꝛdeũ:tũc sũt electa ⁊ pedes ⁊ auricule poꝛcoꝝ ⁊ vinũ grossum ⁊ stipticũ ⁊ aq̃ ferrata. ¶ Et si fuerit estas põt uti mane ⁊ sero syrupo roſ.aut mirtino ⁊ citonioꝝ miua.Si ꝙ hyẽs laudãtur sibi in ieiunio radices triferũ:aut radices tassibarbas si cocte in syrupo roſ.⁊ hoc est scõm.

¶ Tertiũ est ut applicenk exterius stiptica aliq̃ videlicet i estate fiat sacculus ex trib° ptib° roſ.⁊ vna mirtilloruz ⁊ bullãt vnico feruoꝛe in aq̃:deinde exꝑmak ⁊ supꝑ applicek.In hyeme vo saluta cõquassabit ⁊ fricek cum multo oleo roſ.⁊ in sacculo ponak ⁊ applicek:aut desup ambobus sedeak. ¶ Rasis tñ in restringẽdo ꝓcipit admistrare trocis.de karabe cum sumac.Et sup epar ponere emplastrum de spica in capko de debilitate epatis positum. ¶ Precipit etiã hic Aui.ꝙ fiãt uẽtose in spatulis ⁊ applicenk itus ⁊ extra lichinia de pilis leporinis ⁊ tela aranee ⁊ puluere facto ex aloe thure sanguinis dꝛaconis balaustijs ⁊ ꝓsilibus incoꝛpatis cum albumine ouoꝝ.Et attramẽta sunt que retinẽt sanguinẽ incisionis:ut dicit ipse.

¶ Scõm qd̃ intẽdik cõplek cũ mitigãtib° dolorẽ:mitigak enim dolo:ꝛ ꝑm magꝝm Arnoldũ multiplr ꝑm ꝙ a multis causis causak:qñçz enim causak pp sanguis euacuãdi retẽtionẽ:qñçz pp excrescẽtie ipulsionẽ:qñçz pp earũ iflationẽ:qñçz pp siccitatẽ ⁊ duritiẽ egestionũ. ¶ Qñ autẽ causak dolo:ꝛ pp sanguinis retẽtionẽ mitigak dupliciter. vno modo ad ꝓfectam curã:alio modo ad remediũ tñ.

¶ Cura vo ꝓfecta est ut cã doloris abscindak ꝓfecte:qd̃ fit si sanguis qui supfluit sensibilr euacuek:⁊ per illas ptes maxime per q̃s natura cõsueuit:⁊ adhuc conak euacuare.ſ.per emoꝛroydes.Et ideo festinãdũ est ut ille apiantur.Et hoc fit trib° modis.vnus est cũ flõmo uel lãceta: alius cum sanguisugis appositis cũ cãna.Tertius est cũ medicinis.Et melioꝛ medicinarũ est foliuz ficulnee qd̃ debet ꝑus vna ꝑs ꝑteri cũ alia quousqz lac effluat:⁊ postea cũ eis fricenk emoꝛroydes donec apiank.Et eodem mõ fricank cum rotulo cepe:aut aloes succotrinũ cuz fele bouino supponak.Aut ꝑm Auicẽ.sumank pulpe colognitide.ʒ.iij.amig.amararũ.ʒ.iij.fiãt ex eis lichinia lõga ⁊ retineank in anoꝛ:⁊ sint hec de gnque in gnque hoꝛis.Si vo tardak aptio est cõsiliũ Arnoldi ꝙ apiank uene que appent grosse supꝑ doꝛsuz pedis ⁊ de utraqz.ʒ.iij. sanguis extrahank.Et si de illa negt fieri cõsulit fieri de basilica. ¶ Ad remediũ faciẽdũ sunt in ꝓposito calefactoria mollitiua que suauiter ⁊ isensibilr detumescere faciũt supfluitatẽ sãguinis resoluẽdo:sũt autẽ hec calefactoria ꝑm eũdẽ Arnoldũ duob°modis.vno mõ ut medicine cocte in aliq̃ olla subsella ꝓforata ⁊ sedẽdo in sella recipiak uapoꝛ per inferiora.Alio mõ ut medicine cuz aq̃ decoctionis earũ ponank in gãdali uel cõcha:⁊ sedeatur ibi uel imergak spõgia in illa aq̃ ⁊ exꝑmak:uel fiat sacculus ⁊ applicek.Medicine vo que bullienk in aq̃ erũt folia lingue canis uel maluarũ uel bismalue.℥.ij.violarũ.℥.j.melliloti pitarie tãtũdẽ.fenugreci lb.ſ. ¶ Rasis autẽ ad hoc laudat cepe albũ coctũ ⁊ tritũ cum butyro uaccino ut mollefiat ⁊ tepefactũ supponak. ¶ Aui.laudat mellilotũ ⁊ lẽtes excoꝛiatas coctas:⁊ cũ vitello ouiꝝ:⁊ oleo roſato mixtas.⁊ qñçz ut dicit ponik dyaglon mollificatũ cũ oleo roſato:aut adipe anatis cũ aliquãtulo croci ⁊ opij. ¶ Haliab.facit emplꝝm de camomilla mellilo to poꝛro cõi radicib° bismalue cuiusqz fasciculũ ⁊ trita in aqua fortiter decoquere iubet donec dissoluank:postq̃z i moꝛtario terank:⁊ oui vitellũ supmisceak:deinde farine fenugreci/seminis lini/bdelij in adipe galline calefacti semis ptẽ misceank ⁊ terank oia ⁊ fiat emplꝝm ⁊ fit molle ¶ Rabi moyses dictat butyrũ coctũ ⁊ despumatuz ductũ ad solẽ in moꝛtario de plũbo quousqz nigrescat:⁊ est ualde mirabile:ut dicit in sedatione doloris:⁊ uocat hoc succũ plũbi.Et si miscerek oleũ crisomilloꝝ in quo resolutũ eẽt bdelij fieret gratũ Aui.Et assũgia galline ⁊ anatis in hoc casu ab oibus cõcedunk. ¶ Guilelm° de salicето dictat vnguẽtũ ad hoc.qd̃.ℨ.olei roſ.ʒ.iij.ceruse. ʒ.j.litargiri.ʒ.ſ.cere.ʒ.ij.opij.ℑ.j.coꝛticis mãdragore.ʒ ſ.fiat vnguẽtũ. ¶ Ad ultimũ si doloꝛ est nimis infestus succurrẽdũ est cum ꝑbata medicina Alexãdri que mihi in thenasmonib°:⁊ ad oẽs dolores ani multos honores dedit.Et Lãfrãcus etiã idez iuenit ut dicit.qd̃.ℨ.thuris mirre licij croci.añ.ptẽ.j.opij ptes duas.terank ⁊ ꝓficiãtur cũ vitello ouiꝝ ⁊ mucillagine psilij ⁊ oleo roꝛ.⁊ fiat linimẽtũ de q̃ iungak lichiniũ qd̃ põak ifra ⁊ plagella ab exꝛ.

¶ Qñ autẽ doloꝛ causak ꝑpter excrescẽtiam si sint vuales que ex retẽtione generank sanguis ꝓficiũt remedia ꝑus dicta.Si sunt uerucales ꝓficiunt vitellũ ouiꝝ cũ oleo violaceo agitatũ in estate.In hyeme vo cũ oleo amigdalaꝝ aut butyroꝛ/aut aliq̃ mucillagine mixto.Si morales exiccatiua sine moꝛdicatione ꝓsunt uelut puluis factꝰ de foliis tassibarbasi uel plãtaginis uꝛ radicis cãnarũ adustarum adiũctis ceruse ⁊ litargirioꝛ:⁊ cũ istis eisdem põt fieri vnguẽtũ qui vult.In aliis etiã ⁊ in istis si nõ mitigank opꝛ ire ad earũ ablationẽ:uerũtñ si antique sunt semper vna debet remanere apta ꝑpter documentũ dictũ:qd̃ ꝙueni enter põt fieri cum aloes mixto cũ vno ficu sup ipsam applicatoꝛ:⁊ cũ hoc in regimine semp debet esse sobrietas. Et nõ auferank oẽs insimul:sed successiue:⁊ est magis dilectũ magistro Arnoldo ut auferank paulatim cũ suauibus coꝛrosiuis q̃lia sunt ea que sunt de nã salis ut sal gẽma ⁊ sal nitri fex vini adusta incoꝛpata cũ melle.Mõnulli vo ut Rasis Aui.⁊ Haliab.acuta medicamina ut troscis.diabardich qd̃ est de viridi eris ⁊ calidicon apponere ꝓcipiũt.Rogerius vnguẽtũ ruptoriũ cum capsula apponit desup.Aui.vo ⁊ Albuca.⁊ Brunus cuz secta sua magis videt placere ꝙ cũ ferro calido uel frigido icidãtur.Et si eẽnt occulte docẽt eas cũ uẽtosa:aut cũ conamine exꝑmẽdi extrahere ⁊ eas cũ digitis uel pano capere ⁊ tenere quousqz opatio fit cõpleta.Ipsi etiã vna cũ magistro Arnoldo docẽt eas cũ filo ligare ⁊ cõtinue taliter stringere quousqz per se cadãt. ¶ Qñ aũt doloꝛ fuerit ꝑpter inflationẽ eaꝝ tũc ꝑm Arnoldũ sufficit ꝙ lauentur cum aqua tepida decoctionis seminũ frigidoꝝ cucumeris cucurbite:⁊ poꝛtulace ⁊ liniank cum albumine ouiꝝ:⁊ succis uel aqs frigidis/⁊ mucillagine psilij uel inungantur cũ populeone seu cũ ceroto Gal. ¶ Qñ aũt cõtingit doloꝛ pp duritiẽ fetuũ utak rebus lenitiuis:⁊ dek in ꝓncipio prãdij.ʒ.j.de cassiafi.In actu etiã assellãdi imergãtur inferiora in aqua decoctionis maluarũ ⁊ inungatur anus cũ oleo roſato tepidoꝛ:⁊ hoc est ꝓbatum.

¶ De ficu que fit in ano.

Ficus atrices ⁊ cõdilomata que in ano virga ⁊ mfice fiũt fic nõ curank ut ponit Theodoricus cũ millefolio paritaria cuz pauco sale pistata ⁊ quotidie apposita ligenk ⁊ incidank ⁊ uranꝛ cũ cauterio actuali uel potẽtiali ut de emoꝛroydibus fuit dictum.Et doloꝛ sedek:sicut ⁊ illoꝛ sedak.

¶ De fistulis que fiunt in ano.

Fistula que fiunt in anoꝛ:quedã sunt penetrãtes infra spatositatẽ intestini longaonis:quedam vo non sunt penetrantes sed tendentes ad alia loca.Et que penetrant ad intestinum:quedam ꝓfundantur ultra tres digitos uersus medium

musculoz ant:quedã penetrãt circa vsus margines ant. Ille vo que nõ penetrãt ad intestinũ:sed tẽdunt ad alia loca:quedã incedũt in carne ancharum z marginis exteriorꝭ ant:quedam uersus ossa ancharũ z caude uersus ueficam z radicem virge:he enim sunt differẽtie que faciunt diuersitatem in opere.

Cause istarum fistularũ sunt que aliarum apata videlicet z emoꝛroydes z vulnera male curata:qñ enim sanies pmittit in locis illis calidis z humidis cite putrefactionis ultra debitum stare coꝛrodit illa z alterat:z facit sinũ z fistulas.

Signa fistularũ istius loci sunt ꝓcessiones cãrũ dictarum. Et durities atq; nodatio z igrossatio que accidit ꝓpe anũ:z qñq; apit:qñq; claudit a qua exit virus aquosuz siue seꝛosum. Significat esse ꝓfunditatis cum ꝓba de plũbo: aut de radicis petroselini ul'de costa malue seu ꝓuẽche. ¶ Signũ aũt q; penetrãt ad itestinũ habek per exitũ fecis z uẽtositatis per foramẽ fistule:z cũ ꝓba imissa per ipsum foramẽ fistule:z digito ꝓparato per rasurã vngule:z inunctionẽ cũ aliquo vnctuoso imisso per anũ:qñ se ad inuicem absq; medio obuiabunt. Significat q; est in coꝛpore musculoꝛ per ꝓuationẽ opationis ipsoꝛ:nõ enim sufficiẽter põt cõtinere feces:neq; digitũ stringẽ immissum per anũ. ¶ Signũ q; tẽdit ad uesicã habek per nocumẽtum urinãdi. ¶ Oꝛ vo iceãt ad ptes ossiũ ꝓba manifestat. ¶ Judicat per Aut. quẽ in hoc segtur Lãfrãcus. q; si fistula ani nõ magnũ facit tedũ dimittat z teneat mundã cũ pannis lenib⁹ z cotono suaui z lauamẽtis/z collirio raſ. dicto ad fistulas oculoꝛ z emplastro nigro. nã ei⁹ cura est multũ tediosa. Et forte q; patiẽs ꝓp ipsam non minus viuet:imo siue forte magis cũ ipsa stet in loco emoꝛroydarũ:z est uelut emũctoriũ:mã enim emũctorioꝛ nãlũ uel factoꝛ ex nãe assuetudine absq; graui piculo nõ põt ꝓhiberi:ꝓpterea vult Albucasis q; in fistula que penetraf ad uesicã/z ad ossa ancharũ z caude nõ curek: ga curatio earũ nõ est nisi laboꝛ infirmoꝛ z fatuitas stultoꝛ medicoꝛ:sufficit enim eã palliare. Infiltrate enim z ita ꝓfundate sunt cũ illis pticulis q; negi hõ uentre ad radicẽ. ¶ Ampli⁹ est itẽtio oiuz q; fistula penetrãs supꝑ medium musculoꝛ ani nõ curek:eo qꝛ petoꝛ egritudo que est exit⁹ iuolũtarius egestionis sequerek. ¶ Deli⁹ ergo est q; palliek. ¶ Ceterũ fistula que nõ penetrat: sed incedit in carnẽ iuxta anũ z anchas:z que penetrãt nõ multũ elongãdo ab ano põt curari sine timore ut dicit Raſ.

Iste fistule ficut z alie duplex ꝓhit regimẽ:vle z pticulare:vle dictũ est supius in capꝛo de fistula in cõi. ¶ Particulare dicẽdum est hic. ¶ Cura igit fistule nõ penetrãtis:sed in carne incedentis curak elargato foramine cũ tẽta de gẽtiana per icisionem cauerne z cauteriçationẽ cũ cauterio actuali uel potẽtiali ut dictũ est de aliis:nisi q; iste locus ꝓp eius nãm idiget maiori frigidatione z ꝓhibitione q; alia. Brunus aũt z Theodoricus magis cõmẽdãt in ista fistula cauteriũ actuale q; potẽtiale:est enim in ultimo iuuamento:z nõ adducit mãm in loco. ¶ Penetrantes aũt fistule ꝑm Rasim nõ sananf:nisi cũ ligatione z exctione cuz falce: deinde curanf ut dicit cũ medicamine icarnatiuo. Et cã est ꝑm Brunũ z Theodoricũ:q: aliter ille humiditates que ꝓgregabanf in cauernositatib⁹ nõ poterãt euacuari neq; deficcari. imo ipsemet feces adunato foramine eas expurgãt z mũdãt. ¶ Modus aũt ligationis ꝑm Alb. est q; per foramẽ fistule intromittat acus plũbea in capite:cui⁹ sit chozdula cerissina de trib⁹/aut q̃tuoꝛ filis:postea cũ digito ꝓparato itromisso in ano plicãdo caput ipsius ac⁹ ducat per anũ:z extrahaf exꝰ acus:z filũ remanat z ligek stringẽdo q̃libet die talr:qd̃ totũ illud spatiũ a trãsitu fistule usq; ad anũ sit icisum. Et tũc sup ipm mitigãtia doloꝛe:sunt apponẽda. Et si patiẽs nõ põt attẽdere doloꝛẽ:tũc cõsulit Rogerꝰ q; ligek in capite fili paruum bindellũ de pãno linitũ cũ aliquo coꝛrosiuo z extrahendo filũ seu chozdulã dimittak bindellus z ligek. nõ tñ strictet:tũc desup apponank mitigãtia ardoꝛẽ. ¶ Modus icisionis cũ falce:qd̃ est ꝑm Albu.

instrm tale est. q; extrahatur cum chozdula imissa extra quãtũ erit possibile itestinũ compẽsum per ipsam chozdulã:z post itromittẽdũ instrm dictũ bñ scindẽs totũ illud qd̃ compẽsuz est cuz chozdula scindak:ita q; chozdula expediak. ¶ Uel aliter ꝑm magistrũ meũ intromittak per foramẽ chozdule instrumentũ tale. curuatũ z cauatũ ab vna pte:z de sup cũ cultellari ignito totũ compẽhensum incidak:sic q; chozdula z instrm expediank. Incisso qd̃ appẽdebak cuz chozdula de itestino z viuificato foramine inãli cuz nãli mũdificato loco ab escara siqua sit icarnek locus cũ fomẽtatione vini z vnguẽto apl'oꝛ z emplastro nigro z puluere icarnatiuo:si est necesse/ut dicebat Raſ. Nõ obstante q; Brunus z Theodoricus uolũt q; post icisionem/opꝛ q; fistula mortificek z callositas illa destruak. Ad nullam enim necessitatẽ:video q; ꝓficiat remotio callositatis:imo expedit q; remaneat z ꝓcurek maioꝛ. Tota enim itẽtio debet eẽ post incisionẽ q; totũ foramẽ cortek z cicatriçek:sicut est intestinũ ut supfluitates nõ cadãt sup carnez nudam z doloꝛẽ inferãt in ea.

¶ De ragadijs.

Ad ragadias que in ano vga z mꝛice supposita dieta remollitiua confert fomẽtare locũ cũ aq̃ decoctionis maluaruz z radicis eius atq; seminis lini. Et inungẽ cũ vnguento Raſ. qd̃ suscepit Lãfrãcus. ℞. olei roſ. ʒ.iiij. cere. ʒ.iij. ceruse. ʒ. ʒ.plũbi usti. ʒ.ij. amidi dragagãti. añ. ʒ.j. opij cãphore. añ ʒ. ʒ. albuminis ouoruz q;nque numero fiat vnguentum:

¶ Ligature istarũ ptiũ sunt plurimũ ad tenẽdũ medicamina z fiũt in passionib⁹ ani z inguinũ cum brachali z binda pendẽte bifurcata. In burſa testiculoꝛ cum coxa. In virga cum sacculo ad brachale ligatis.

¶ De ulceribus coxarũ tybiarũ z pedũ. Caꝑ. VIII.

Ulcera que in istis pticulis fiũt ut i aliis neq; aliũ modum curãdi spãlẽ hñt q̃ alia excepta ligatura que in coxis incipit in genu in tybia sup cauillã:z indigẽt maioꝛi gete ꝓpter ꝓmptitudinẽ descẽdẽdi humores ad ipsas bñ tñ est uerũ q; cãcros qui in huiusmodi pticulis fiunt vulgus:z etiã Rogerius in coxa lupos uocat. In tybijs vo cãcrenas. Lãfrãcus vo estiomenes uocat. Et fac differẽtiã inter ipsas z malũ moꝛtuũ que est fetida scabies: de qua dicek infra. Nõ est tñ curãduz de noibus:ut sepe dixit Gal. Quicqd̃ sit si talia ulcera cãcrosa nõ curanf cũ aq̃ aluminosa/z plantaginis:ut supꝑ dictũ est:placet mihi q; ut dicit Lãfrãcus cauteriçenf totalr cũ cauterio cultellari:z cũ ipso eoꝛ forma rotũda reducak ad lõgã:ut citius ꝑsolidet:z post mitigek ignis cũ ouo/z oleo roſ. z maturek z mũdificek escara cũ emplastro de apio:z defendak locus cũ vnguẽto de bolo ut semp est dictũ. ¶ Si vo os fuerit cõtaminatũ z sup ipm aliq̃ eminẽtia appuerit:ꝑsulit Rogerius q; munitis circũferentijs cũ aliq̃ pasta uel pãno cerato uel oyaglone uel aliquo emplo frigido adherẽte caro suppositio impleat de aliquo causticoꝛ:z stet a mane usq; ad sero uel eõuerso. Et postq̃ caro fuerit denigrata z moꝛtificata ad extinguẽdũ ignẽ desup ouũ cuz oleo roſ. si vis apponat:z ꝓcurek cũ butyro z caulib⁹ plantatis q; caro moꝛtificata cadat:z post q̃ ceciderit os abradak z remoueak quousq; remaneat mũdum. Et si est necesse cauteriçek z tractek ut supꝑ dictum fuit de osse coꝛrupto. Et post uti cetera ulcera curek:in casu tñ q; totuz os eẽt moꝛtificatũ z tabefactũ dimittat:q: icurabile est ut dicit. Laue tñ de q̃titate coꝛrosiui seu causticiq: picula vidi:a qbus nos liberet oium deus liberatoꝛ Amẽ.

Incipit liber Quintus de algebra ⁊ extensione ⁊ restauratione ossiū fractoꝝ ⁊ dislocatoꝝ. Cuius sunt due doctrine.

¶ Doctrina prima est de restauratione fracturarum.

¶ Doctrina scda de restauratione dislocationum.

Doctrine prime sunt octo capitula.

¶ De restauratione fracturarum vniuersaliter. Caꝑ.I.

Fractura ossis ut dicū fuit supi us in de ossiū vulneribꝰ apud Gal. in 6° terrap. Dicit ꝑm linguā grecoꝝ quecūqz solutio ꝯtinuitatis facta in osse. Scdz aūt linguā nr̄am dicit solutio in osse facta nō a q̄cūqz re: ſz a ꝯtūdēte ut uera sit ꝑma dīa solutionis ossis ꝙ queda est icisa: queda ꝯtusa: nō accepta a cā efficiēte: ſz a dispōne derelicta pp vba Gal. in 4° terrapē. A causis eni ꝓcathartic̄is seu ꝑmittuis tanq̄z a nō entib⁹ nō suscipit idicatio curatiua: ſz soluz significatiua. solatiqz dispō derelicta a nā pticule sūt ꝓncipalr illa que cū iudicāt: dispō vo icludit eēntiā rei: ⁊ sua accūtia seu dispōnes ꝙnctes. ¶ Et ꝑm h̄ dr ꝙ fractura q̄dā est simplex quedā cōposita. simplex ꝓz Gal. in ca° pallato: q̄dā est vgalis seu trāsuersalis: q̄dā est scissuralis seu lōgitudialis. Et quelibet istarū. ut dicit Lāfrācus: quedā est cōpleta in qua rotūde frāgit totū os: quedā icōpleta in qua non frāgit nisi medietas: aut aliq̄ ps sola. Et iterū q̄libet istarū/que est eq̄lis ⁊ plana: quedā ineq̄lis sgrlosa ⁊ frustulosa. Et adhuc quelibet istaꝝ: quedā est in osse vno: q̄dam in duobꝰ associatis. ¶ Cōposita vo quedā est cū vulnē: q̄dā cū dolore: q̄dā cū apate: q̄dā cū egtatura ⁊ nodatione ossis male ꝙsolidati: ⁊ sic de alijs. ¶ Que aūt sumunt a nā ꝑticulaꝝ ꝑm Albuca. q̄dā sūt in osse nasi: q̄dā in osse mādibule: q̄dā in furcula: quedā in brachijs: ⁊ sic ꝙnter. A talib⁹ enim differētijs sumunt intētiones curatiue.

Cause fracturarum sunt que ⁊ alioꝝ vulnerum omne quod aptum natum est cōtundere ⁊ frangere ossa ut est casus ⁊ percussio.

¶ Signa ⁊ iudicia.

Signa aūt fracturarū ꝑm Halia. 8° sermone ꝑtis ꝑme dispōnis regalis seu sui patēt. fractura q̄dē si manꝰ fiat ꝓxima ⁊ tāgat mēbrū fractū ꝑtes iuenit ossis ad iuicē sepatas uariasqz ⁊ mēbri figurā ineq̄lē. Et ꝑm Raſ. ⁊ Auic. palpādo cū manu crepidatio audit in osse. Et dolor dū tāgit: ⁊ ipotētia sustinendi sup hoc attestant. Et cāe que faciūt fracturā ad h̄ dant tuuamētū: ut dicit Aui. uerū in lōgitudinali nō inuenit grossities nālis in suba ossis: ut dicit Lāfrāc° sine pūctia aliox ut dicit Raſ. Est tn ibi dolor ⁊ quedā ineq̄litas: ut ostēdit sensus. Alias aūt dīas ostēdit sensus ⁊ pūctia singularū. ¶ Judicat per Auic. ultra iditia data supi° i de vulneribꝰ ossiū. ad qđ capl'm in multis ꝓ ista mā est curādū. Oꝛ fractura trāsuersalis itegra male ꝑparatōis est qr cū difficultate remanēt ossa ꝑm ꝙtinuitatē nālē: ⁊ iō sepe in ipsa accidit ossiū sup egtatura: ⁊ maxime qn̄ est in vnico osse nō associato: ut in coxa uel in ambobꝰ associatis. ¶ Ampliꝰ fractura que est ꝓpe iūctura difficilis est: qr male pōt ligari. Et utplurimū in ea motꝰ remanet difficilis ⁊ durus. ¶ Preterea fractura cuz dolore ⁊ apate ⁊ cassatione carnis ⁊ frustulis est mala: qr nō pōt bn̄ restaurari quouscqz illa fuerint correcta. fractura aūt cū vulnere ⁊ disruptione ēt est difficilis: qr opz dimittē foramē ꝓ: o vulnē ꝑparādo: ⁊ bīnde ⁊ astelle deficiunt: q̄re male pōt mēbrū in sua eq̄tione suari: fractura aūt q̄zto magis morak ad restaurādū tāto deterior est: qr idurak ⁊ iplent spatia aliena suba: ⁊ ita in restauratiōe idiget magna extēsione. Magna aūt extēsio suspecta est ad spasmū: ut ponit Aui. ¶ Ampliꝰ fracture diūsificant ꝑm spatiū ⁊ terminū in quo morant ad cōglutinādū ⁊ sanādū ut crane uz in. 35. diebꝰ: os nasi in. 18. diebꝰ. costa in. 28. ⁊ sic de aliis ut dicet ifra. Et etas ēt in hoc addit ⁊ minuit. ut Jamerius dicit. ¶ Preterea ingt Aui. ⁊ Hali. in 9° ꝑmōe secūde ptis. ꝙ cāe q̄re ossa retardant ad cōsolidāduz sunt multitudo embꝛocationis cū aq̄ calꝛa ⁊ mutatio crebꝛa ⁊ in motu festinatio ⁊ sanguis viscosi paucitas: aut nimia strictura ꝓhibēs mēbrū nutrire: aut frustoꝝ ossiū pūctia. Et ꝓp hoc dicit Aui. ꝙ restauratio colicoꝝ ⁊ qualescētiū ⁊ ēt senū minorak. imo dicit Albu. ⁊ Jameri° ꝙ in decrepitis nō fit restauratio. ¶ Et de illis que significant restaurationē mēbri est eq̄lis cōpō ad sociū sibi cōparē cōparata ⁊ delitta ⁊ apparitio sanguinis quē expellit natura cum studio ad fracturam. Et ideo dicit inflatio membri sine magno dolore post ꝓparationem ꝑmā ⁊ deinflatio post tēpus repationis est bonum signū.

Curatio gñalis fracturarū segtur intētiones gñales vulnerū supi° in de vulneribꝰ dcis Et ꝑt habek a. G. in 6° terrap. ⁊ ab Aui. i ꝓ° ⁊ 4°. Quatuoꝛ sunt ꝓncipales intētiones. ꝓma est ossis eq̄tio. 2ª ipsius eq̄ti ꝙseruatio. 3ª est cū poro ligatio. ⁊ 4ª est accūtiū correctio. ¶ Verū ante q̄z ꝓcedak ad ostēdēdū quō dicte intētiones cōplent. Premittank sex documenta que sunt necessaria ad operationes ꝓfatas.

¶ Primū documētū est ꝙ añ oia ꝑparent nec̄ia ad reductionē. ꝓ° locus aptꝰ. 2° ministri ꝙuenientes. 3° albumina ouoꝝ in bona q̄ntitate: ⁊ oleū ro. ⁊ pānꝰ ifusus in eo magnus ꝑm q̄ntitatē mēbri fracti. 4° filū ⁊ binde tres late ⁊ lōge ꝑm mēbrū de vna aut duabꝰ brachiatis in oxicrato ifuse ⁊ exꝑsse. 5° stupate leues bn̄ ⁊ eq̄liter facte ꝑm quātitatē mēbri ifuse ēt oxicrato ⁊ exꝑsse: ut ꝙsulit Rasis. 6° astelle plane ⁊ leues de abiete uel de ligno a uaginis sparū: aut de cornu: aut de ferro siue corio lōge ꝑm membrū ad tres uel q̄tuoꝛ digitos ultra fracturā ut dicit Albuca. ⁊ plus si est necesse: dūtaxat ꝙ nō tāgāt neq; offēdāt cūcturam grossiores in medio q̄z circa extrema tot quot sunt necesse ad inuoluēdū totū mēbrū: de vna tū ad aliā digiti vniꝰ sit latitudo: ⁊ ꝙ coopiank de pāno ⁊ linlantur cū albumīe ouī. 7° ꝙ si est necesse hēank canuli cū chordula ligati singulr tot quot sunt necessarij ꝓz lōgitudinē mēbri ⁊ cū chordula ligenk astelle: ⁊ cū canulis uoluēdo stringak ad sufficiētiā. Et postea per oēs canulos virgā pua intromittak: ut reuolutionē ⁊ strictura suā nō pdāt. 8° ꝙ hēak cunabulū aut suspēsoriū in quo mēbꝛuz firmiter ⁊ plane situet. 9° lectus de almatracijs in quo iaceat. Et si est necesse sit pforatus ad assellādū. xᵐᵒ chorda pendens supra lectū: aut aliud ad appodiādū ⁊ tuuādū se cū uoluerit assellare: aut se erigere ⁊ girare.

¶ 2ᵐ documētū est de eq̄tione ꝙ in tpe eq̄tionis sint duo ministri: ⁊ vnꝰ teneat ⁊ trahat mēbrū ab vna extremitate ⁊ alter ab alia directe ut eminētie nō frāgank. Et si cōueniēter cū manibꝰ nō ꝑt extēdere mēbrū fractū ꝙ circuz imittāt laqueos uel oꝛgana q̄lia Hyp. nos docuit ut ubi supꝛ dicit Gal. Oꝛgana aūt illa credo sint cornī ligne i cū colūnis sicut dicit Alb. aut facti ad modū spingularuz ut hēbat ille de limello ⁊ extēso mēbꝛo cū manibꝰ magr̄ tractādo ipz ꝑm lōgitudinē cū facilitate ducat ad ꝓriū que egressa sūt exēplo utētibꝰ: eo ꝙ sanū ē ut ubi s dixit Ga.

¶ 3ᵐ documētū est ꝙ ꝙbuatio que fiet per ligaturā ⁊ ꝓ situationē fiat facilr ⁊ idolorose. Eliget ingt Gal. utiqz qs descēdē ⁊ plasmare ⁊ supligare ⁊ deponē ꝑm modū ⁊ figurā idolorosissimā. Nihil eni est cā magis destructiōis mēbri q̄z dolor: qui ꝓuenit ex strictura ⁊ repta repositura Et adūtē ꝙ ex h̄ multa mēbꝛa vidi estiomenari ⁊ corrūpi: de quo ēt Rasis opantē icātat. Ligatura eni que qđē remissa est nō tenet ossa: que ꝙ fortiter est restricta dolorē opak ⁊ vitā nō ꝑmittit uenire in mēbꝛo. fiat ꝙ mediocris. termin⁹ aūt ei⁹ est bona toleratio: ut dicit Raſ. ⁊ dictū est supꝛ. Tres aūt bindas ꝙsulit Hyp. in ligādo fracturā. ꝓᵃ eni de loco fracture ascēdēdo que ē māei descēsus

phibitiua. Scōa a dicto loco descēdēdo que est māei exsiua. Custodiūt igit fil' ꝛ roborāt qđ fractū est: ꝛ absq; flegmonicatiōe seruāt iste due ꝑme binde: ut dicit Bal'. multis iuolutionib⁹ cōtinētes fracturā v̄sus sanū: quātū fuerit necesse suppositēdētes. Nō tn sufficiūt: nisi sit 3ª que ad custodiā splimoꝝ. i. plumaceolorum fuit adinuēta: ut aūt non flegmonicet iubet uti ceroto: loco cui⁹ oleū ros. ponit si tn fuerit cū vulnere austerū ꝛ nigrū vinū. Et est ꝓcilū Raſ. q̄ circa diē septimā strictio: ligatura icipiat in ꝓncipio tn ꝛ fine laxio: fiet timore apatis a ꝓncipio ꝛ ut melioret nutritio in fine. Apta enim situatio dupliciter ꝓparat. ut ponit Bal'. vno modo ex cōi intentione q̄ fit idolorosa: alio modo q̄ nā particule ꝛ cōsuetudine: ꝛ cōcordanꝫ isti modi ad inuicē: q: nālis ꝛ consueta figura ꝑticule indolorosa est maxime. Et de hac positione summe incantant patiētem q̄ caueat eam. Et ob hoc inuenta sunt cunabula ꝛ suspensoria ꝛ instrumenta mechanica ad firmius ꝛ tutius tenendum ipsa.

¶ 4ᵐ documētū est q̄ a ꝓncipio apponanꝫ astelle leues: aut alique loco earū nō ad restringēdū: sed solū ad sustinendū usq; ad diē septimū: qn̄ transiuerit tēpus apatis: ꝛ tūc ponanꝫ astelle bone ꝛ sufficiētes ad restringēduꝫ ꝛ sustinēdū ꝛ ꝓtinuenꝫ usq; ad finē: q̄ porus sit bn̄ firmus: ꝛ nō fiat festinatio in remouēdo. ut dicit Aui. Un̄ Bal'. in 6°. Apparētib⁹ oibus sine impedimēto flegmonationis: ꝛ magis gracilia: tunc lꝫ ferulas apponere ꝛ ꝑmere: añ vo qn̄ flegmonis domiabaꝫ itētio: lꝫ supple eēt bonū ad sustinēdū ponere: tn̄ non erat tutum eas ꝓmere.

¶ 5ᵐ documentū est de tēpore remutatiōis q̄ remutatio nō fiat: si constat q̄ fractura sit bn̄ rectificata ꝛ nihil sinistrū cōtingat usq; ad. 10. uel. 15. uel. 20. dies. quāto enim tardius soluit tāto melius dicebat Rasis. Si aūt dubitaret de rectificatiōe infra 7ᵐ diē uel. 10. remutari pōt: q: adhuc nō gn̄atur porus. Et si aliq̄d est ad rectificanduꝫ: tūc pōt rectificari. Si aūt accideret dolor: aut apa seu p̄ritus infra 3ᵐ diē fiat remutatio: ꝛ ita uoluit Aui. vñ Bal'. ubi supra. uerū ista est intricata: ꝛ forte in exēplis grecorū male iuēta: q: illud solueret infra acus est negatiue. Solu̅ere aūt iubet Hypo. per 3ᵐ si fastidiū: aut p̄ritus: aut trāspirationes male detēte particule inascanꝫ. Si vo illa nō fuerint: nō licet soluere frequēter: sed expectare. Un̄ post ꝓncipiū: ac vo ꝛ post septē non licet soluere plīmū: nisi particula idigeret extrahere ycores: uel si porosatio nō fieret bn̄: q̄d cognoscit circa tēpus p̄dictū: ꝛ tūc est soluēdū: ꝛ ita itellexit Brun⁹ ꝛ Theodoric⁹ ꝛ oēs practicātes.

¶ 6ᵐ documētū est de gn̄atiōe pori: q̄d postq̄ icipit gn̄ari vsus. 8. diē regimē igrosset. renutricare eni dicit Bal'. opꝫ corpus cibarijs euchimijs ꝛ nutritiuis: ex q̄bus gn̄ari cōsueuit humor: nō solū benignus: sed et viscosus. ex quo opꝫ magis gn̄ari porus uelut dicit Aui. est risum ꝛ frumētū coctū cū aqua ꝛ pedes uētres ꝛ capita aialiū decocta: ꝛ vinū stipticū grossum. Et caueat ab oi eo qđ subtiliat ꝛ aurit sanguinē sicut vinus subtile allea atq; cepe ꝛ sinapis ꝛ spēs ira ꝛ coitus ꝛ filia. Un̄ Rasis. opꝫ in eis regimē subtiliare a ꝓncipio per aliquot dies: ꝛ vino nullo modo approximare p̄sumāt ꝛ uētrē solui ꝛ flōmari: si fortes fuerint ut ꝓhibeat apa: postq̄ aūt erit securus de apostemate ad regimē qđ ꝛsueuerat uti reuertatur.

¶ Expeditis documētis uentēduꝫ est ad p̄dictas q̄tuor intentiones quomō in summa complentur.

¶ Prima que est ossis equatio cōplet cū debita mēbri extēsione ꝛ ossis depssi eleuatione ꝛ eleuati depssione indolorose quousq; capita ossiū ad nālē situm reducātur.

¶ 2ᵐ cōplet cū bona ꝛ decenti ligatura ꝛ appodiatura. Et lꝫ modus apud diuersos sit diuersus: quia aliqui immediate sup fracturā vngunt ꝛ ligāt usq; ad quintū uel sextū aut septimū dies nō astellant. nōnulli imediate a ꝓncipio emplastrant. Et numerū plumaceolorū de stupata. ut Theodoricus: aut de pānis: ut magister Petr⁹ de argētina applicāt ꝛ desup ligāt ꝛ astellant. Et utrobiq; periculū: quia dormiēdo membrū posset torqueri. Et supra tot plumaceolos debita non pōt fieri ligatura.

¶ Ego tamē mediādo plus uere ad modū Bal'. Albuca. Auic. Haliab. declinādo iuxta documenta p̄ius data. Istas duas intētiones cum tribus ordinibus compleo. In ꝓmis respicio ut cōseruādo dolor sedet. In scōo conseruando ut porus generet. Et in 3° ut cōseruando mēbrum confortetur: ꝛ ad suos actus reducatur.

¶ Primus ordo sic cōplet q̄ fractura equata dum adhuc tenet mēbrū extēsum per ministros cū ligamēto longo lato ꝓm nām mēbri ut imediate ut Rogerius aut mediante aliquo panno: aut leuissima stupata: ut Lāfrancus duntaxat q̄ nō sit adeo grossa q̄ impediat decētē ligaturā ifusa in mixtura albuis ouoꝝ: ꝛ olei ros. icipiēdo sup fracturā descēdēdo ꝛ ascēdēdo de pte sana satis capiēdo: plus tn̄ supra fracturā stringēdo plane ꝛ idolorose ligef. Et desup ligaturā filtrū: aut pānus duplicat⁹: aut stupata ifusa ꝛ exꝑssa que cōprehēdat totū membrū ut astelle nō offendāt ipsum suaf ꝛ apponanf desuper astelle de ligno: aut de corio ꝓm mām mēbri facte cū stuellis aut bindello ligenf: ꝛ ad gescēdū in loco firme trāquillo cū suis appodiamētis situef. Et in crastinū patiens si est neče ꝛ possibile flōmef: ꝛ regimē subtile sibi intūgaf. Et de uētre in ꝓmis diebꝰ p̄cipue si fractura in mēbris fuerit interiorib⁹ nō curef: ꝛ nō remutef usq; ad. x. uel. 15. dies: nisi fractura fuerit male ꝑparata: aut aliud occurrat qđ instet. Et tūc post tertiū uel quartū diē dissoluaf ꝛ reparatis reparādis: ut ꝓpus ꝑparef: ꝛ ita completur primus ordo.

¶ Scōs vo cōplef q̄ post. 12. uel. 15. diē qn̄ mā pori incipit uenire q̄ ꝓcipif per sedatiōe doloris ꝛ aduenⁱ⁹ apatis: ꝛ per bonā mēbri colorationē ꝛ ligaturā dissoluaf: ꝛ mēbrū cum aqua calida lauef. Et si aliquid est ad reparandū reparef: ꝛ emplastrū factū de farina uolatili ꝛ pul. rubeo cū albumibus ouoꝝ extensum in pāno desup apponaf ꝛ ligef: ꝛ oia alia fiant ut in ꝓma ꝑparatione: nisi aliquātuluꝫ plus stringaf ꝛ abinde regimē igrossef. Et si est necesse uenter leniaf: ꝛ ita remutef de 7° ad 9ᵐ aut plus quousq; os sit bene cū poro ligatū: qđ scitur per tactum ꝛ deinflatione ꝛ tēpus sue firmationis aduentum.

¶ Et tūc incipiēdū est tertiꝰ: ꝛ est de 3° in 3ᵐ membrū cū vino salito decoctiōis ros. ꝛ absinthij i uase arboris quercus lauetur: ꝛ cum bona stupata infusa in illo vino ꝛ exꝑssa cū duabus aut tribus astellis ligef: ꝛ tūc membꝝ ad operationes solitas paulatine: ꝛ caute reducaf ꝛ in fine si est necesse cum oxalsa ꝛ oxicrato dulcoretur.

¶ Sed quarta aut quinta itētio cōplef ꝓm q̄ accidētia occurrūt ut si est dolor aut apostema añ oia: imo si eēt ligatū dissoluaf: ꝛ cū lana ꝛ oleo ꝛ aceto ꝛ alijs conuenientibus remedijs sedētur: ꝛ non ligetur: neq; astelletur nisi ad sustinendū membrū ꝛ tenēdū medicamina quousq; fuerint sedata. Et tūc ad ꝑparandū redeatur ꝓut dictuꝫ est. Si aūt p̄ritus supueneriꝫ dissoluatur ligatura: ꝛ cū aqua salita membrum embrocetur: aut cum vnguento albo: aut populeone inungatur ꝛ ligetur ut p̄ius.

¶ Si vulnus fuerit factū a ꝓncipio aut post ꝓpter extrahere frustula ipsis extractis suaf: ut dictū fuit in de ossiuꝫ vulneribꝰ supra ad qđ est recurrendū pro hꝰ fracturis: ꝛ ut dictū est ꝑparef. Et quādo faciet saniē foramē per vñ possit vulnus mūdificari qn̄ erit neče dimittaf. ¶ Si fuerit porus puus cū fricationib⁹ ꝛ embrocationib⁹ ꝛ emplastris piceis ꝛ laxa ligatura nutrimētū ad locū trahatur Si nimiꝰ cū lamia plūbi ꝛ ligatura cōstringaf. ¶ Si os fuerit male cōsolidatū ꝛ fuerit recēs de. 6. mēsibus mollificef cū balneo ꝛ emplastro de bismaluis ꝛ cōsolib⁹ per 15. dies ut dicit Jameri⁹ ꝛ extēdēdo cū vitis ab utraq; ꝑte impinguēdo cū genu refrangaf ꝛ icontinēti equef: ꝛ ut dictū est ꝑparetur. Et multotiēs est possibile q̄ lentē̄do orosbot equaf fractura: cuꝫ eo qđ scis inquit Aui. in

quo pondus cū pallula vidi utile. ¶ Si aūt fuerit antiq̄ z porus idurat⁹ iuxta cōsiliū oium peritor dimittat: melius eni fuisset illi sapiēti de quo loquit haliab. i 3°tegni. viuere cuz sua claudicatione q̄z in talib⁹ tortorib⁹ mori. Uerū si multū ifestet z aliter nō pōt fieri cōsulit Aui. q incidat caro z orosbor fricādo separet. ¶ Si fuerit attritio z timet mēbri corruptio scarpellet: z ut dictū est de estiomeno regat. Et si remanserit durities curetur. ut in 6° de artetica z passionib⁹ iuncturaruz. z in antidotario dicetur. ¶ De transuersalibus sufficiāt: z hoc de longitudinalibus eodē modo est ꝓcedēdum. premere autem oportet magis eas ꝑm fracturam z pellere intus magis illud quod abscessit ut dicit Galienus.

¶ De speciali reductione fractura cranei ossis nasi mādibule ossium capitis z faciei. Caꝑ.II.

Ecranei fractura z de naso dictū est superi⁹ in tractatu 3°de vulneribꝫ. ¶ In fractura mādibule cōuenīūt oēs haliabas Albuca. z Aui. q si fracta fuerit cū digitis tutis positis infra os patiētis reducat ad scema suū: qđ cognoscit qñ dentes ptis sane ꝓiungunt cuz dentib⁹ alterius directe: z tūc ligatis dentib⁹ ifirmis alijs sanis cū filo bñ cerato: aut de argento uel auro apponant: z desup auxilia dicta in cōi sermone: z desup loco stuparū plagelle de pāno multiplicate: z post astellā de solia corij. Et ligef ligatura incipiēte retro collū z ueniēte supra mandibulā reuertēdo sub auribꝫ retro caput reducēdo ligetur in frōte. Et si sint neccia plures reuolutiones fiāt per eun dē modū donec ligatura bñ fuerit firma. ¶ Libaria sua sint sorbilia ne ipm grauēt in masticando. ¶ Tēpus aūt sue firmationis est fere. 28. dierū ꝑm Aui. z Albuca.

¶ De fractura colli z spondiliū dorsi. Caꝑ.III.

Aquit Paulus ut dicit Auic. z haliab. idē affirmat q ossibus spōdiliuz raro accidit fractura. Sed plurimū attritio. lz cōtrariū dicat Albuca. Uerū Paulus z haliabas intellexerūt in rotūditatib⁹ ipsorū. Albuca. vō in alijs eorūdez. Quicqd sit si nocumētū puenit ad nuchā z neruos ꝓcedētes ab ea ꝓducūt ad paralisim. ut dicit Albuca. manum si supiorū pedū si iferiorū. z aliqñ sequit mors. ut dicit Auic. ēre oportet ut ꝑmittam⁹ sermonē in pāditione. Et si accidit egestiōis iuolūtaria egressio: aut nō pōt mingere qñ desiderat: scias q ē mortale. ut dicit Albuca. Nō ergo labores in curatione ei⁹. Si vō nō accidit aligd ex illo curatio ei⁹ erit in sedatione doloris z apatis cū oleo ros. z vitellis ouorū assatis: z sedatis illis pone sup ipos aligd de emplastris cōfortatib⁹ z deficcatib⁹ z stringe loco cū cū gameto Et ꝓcipe ifirmo quietē z situ sup partē in qua minus dolet. ¶ Si vō frangit postremū ossis caude itromitte policē manus sinistre in anū z equa os fractū cuz manu altera ꝑm q fuerit possibile: deinde pone sup ipsum empl'm: z astellas z stringe cū ligamento.

¶ De fractura furcule z ossis spatule seu homoplatis. Caꝑ.IIII.

Fractura furcule pectoris aliqñ est ad exteriora: aliqñ ad iteriora: z que ad exteriora est facilis reductiōis: que vō ad iteriora difficilis. ¶ In illis que ad exteriora non oportet nisi modicū trahere humerū z fracturā ꝑmendo intus ducere z auxilia dicta ponere z stupatā: aut pānos plicatos z astellā de sola duorū digitorū in latitudine: z octo in lōgitudine z ligare ligatura longa trāseūdo sub titillicis in quib⁹ fit pila de lana: aut stupis z totiēs uoluatur quousqz locus fuerit bene firmat⁹ suspēdat brachiuz ad collū z quiescat. Et videat ꝓtinue idest quotidie q ligatura nō relaxet z semper refirmetur. ut dicit Albuca. ¶ Si aūt fractura sit ad interiora applicato genu in medio spatule aꝛ ut faciebat magister me⁹ Bonoñ. trahant fortiter humeri ad posteriora: z ttinc cū manu reducatur fractura uel extendat patiēs ad terrā. ut Auic. z retro scapulas ponat puluinar seu carellus rotūdus: aut gibbosus z ꝑmanat ad terrā fortiter humeri. z tūc cuz manu reducat fractura. Et si nō reducit vnge manū: aut coriū cū aliquo visco ut fit de cōstis z violēter eleuādo manū: aut coriū reducat. ¶ Et si faceret nocumētū anhelitui: z q alr nō posset fieri uel reduci capiat caute sine hoc q dirumpat fiat cū vncino: z trahat extra ut fit in extrahendo ossiuz frustula z emplet z ligef z sustētet: ut dictuz est supꝫ. ¶ Tēp⁹ sue firmatiōis est. 24. dies ut dicit Albuca.

¶ De fractura ossis adiutorij z brachij z totius manus. C. V o

Sadiutorii cum frangit ꝑm plimū declinat ad exteriora. ut dicit Aui. Circa quā fracturā est intelligēdū ꝑter vniuersalia: q lz Albuca. ponat duos modos reductionis z equationis. quorū ꝑmus mihi est difficilis. Secūdus facilis: q: concors est cū oibus: nisi in hoc q loco astellarū ꝓcipit ut brachiū ligef cū adiutorio taliter q uola manus iungat cū humero. Nihilominus melius est: ut post reductionē factā suauiter indolorose trahēdo adiutoriū cū brachio z cubito per vnū ministrum: altero firmiter tenēte ptē superiorē z humeruz: fractura cū manib⁹ equef z ligef z gnque aut sex astellis astellef. Et ad collū cū gausape sustentef: ita q brachiū plane supra uentrē iaceat: z cū ꝑssuris z pānis ita appodief q nō torqueat. Remutat aūt de 4° ad 7ᵐ: z firmat i. xlᵐᵃ.

¶ De brachio z focilibus eius.

Accidit quādoqz in brachio ut frāgantur focilia duo simul qñqz ꝙ alterū solū. Et fractura focilis inferioris maioris est uehemētior z turpior q̄z superioris minoris. ut dicit Auic. z albu. illud idem. Circa quā fracturā cōcordāt oēs q siue vnū os sit fractū siue ambo extēdat per duos ministros vn⁹ trahat uersus cubitū alter uersus manū: z medic⁹ cū suis manib⁹ suauiter equet z restauret z liget: z alia fiant que dicta sunt in capō vniuersali. ¶ Brachium qñ alterū os frangit cuz minori sufficit astellatione. qñ aūt ambo frangunt qnque aut sex astelle regrunt. situat iuxta uentrē: suspēdit ad collū. firmatur in. 38.

¶ De rasura z digitis manus.

Ossibus rasete pax accidit fractura: quoniaz ipsa sunt dura valde sed separatio quare cōsulit Albuca. q extendatur man⁹ supra tabulā z comꝑimēdo z plasmādo reducant z em plastrent z ligētur z astellētur cōueniēter z uola z man⁹ cum stupis: aut pannis impleatur z digiti vnus cuz alio ligentur. remutet de 4° in 4ᵐ. firmatur in. 20. diebus.

¶ De fractura costarū z partiū eius. Caꝑ.VI.

Intelligendū est q fractura furcule z costarū z ossiuz thoracis in multis cōuenīūt differētijs z causis signis z iudicijs: z in modo curādi. Nā sicut dictū est de furcula aliquādo frangūtur ad interiora: aliquando ad exteriora: aliquādo vō coste plicantur: z nō franguntur.

¶ Signa aūt sunt coia z ulcera: q qñ frāguntur: aut plicātur ad interiora accidūt accidētia pleuresis de nocumēto anhelitꝰ: z sputo sanguis z tussi: ēre est multuz periculosa.

¶ Circa curā ipsi⁹ est aduertēdū q lz Hali. z Auic. Albuca. z multi alij diuersimode: z sine distinctione tractēt de fractura costarū: q: Albu. Auic. z Haliab. cū lana z oleo pulullis z ligamētis. Rogerius equat z reducit cū manib⁹ suis linitis aliquo visco in balneo aut iuxta ignem firmādo cū aplicon. in alio cū applicatiōe. Jameri⁹ idē: nisi q in ātuor ꝑmis diebꝰ emplat cū melle z cimio bacis lauri pulegio z costo. Quē modū ēt ut affirmat Theodoric⁹ sequebat Hugo magister suus. Bruno aūt cuz distinctione illā que ab extra equat cū manib⁹: z emplastrat z astellat ut cōuenit. Ad illā que ad intra declinat. fomētat cū oleo z lana in pua. In magna aperit z trahit

Guilelm⁹ de saliceto cum manib⁹ equat: ꝛ cū albumine ouorū: ꝛ farina: ꝛ aliis glutinatiuis emplastrat. Lāfranc⁹ ꝓcedit ut rogeri⁹: nisi q ꝓcipit ut patiēs tussiendo iuuet extrahere costā ad extra. ¶ Ego aūt de tali fractura sup posito regimine uti de flōmia ꝛ uētre ꝛ dieta ꝛ potione carminātē mām cōgelatā ut est brodiū cicer distinguo: ut Brunus q ipsa aut declinat ad extra: ꝛ tūc cōprimēdo cū manib⁹ equo: ꝛ cū emplo de albuminib⁹ ouorū: ꝛ farina ꝛ aliis glutiatiuis ꝛ bonis stupatis: ꝛ astella solea: ꝛ longa binda locū firmo: ꝛ in fine cū dyaltea ꝛ oxicrato dulcorato. Aut ad intra declinat: ꝛ tunc ut Rogerius Jameri⁹ Lāfranc⁹ in balneo uel iuxta ignē manib⁹ linitis cū terbētina: aut aliquo visco: ꝛ applicatis sup ptē deprehensam trahēdo cū adiutorio tussis ꝛ retētione anhelitus patiētis eā cū oi ingenio eleuo: ꝛ si necessariū est uentosam appono: aut aperio ut dicit Auic. Et sup partē in ꝑmis tribus aut q̄tuor diebus ad sedandū dolorē ꝛ ꝓhibendum apostemationē oleum rosatum: ꝛ albumina ouorū cum stupis applico ꝛ leui ligatura solū ad retinēdum medicamina ligo. Post vo cum emplastro de farina fabarum ꝛ melle ipsum rego. In fine cum dyaltea ꝛ oxicrato dulcoro. Remutatur de quinque. firmatur in. 20.

¶ De fractura ossis anche ꝛ coxe. Cap. VII.

o **Sanche raro** frangitur. Sed q̄q̄ finditur ꝛ cōminuunt extremitates: ꝛ q̄q̄ ipellit ad uētrē: ꝛ accidit ꝓpter hoc dolor ꝛ stupor in coxa. ꝛ ex hoc sequit diminutio in coxis: ꝛ est res satis difficilis ad reducēdū. Et in reducēdo opz extēdē coxas ꝛ pellere anchas ꝛ ficut erit possibile reducere: ꝛ postea emplare ꝛ ligare.

¶ De coxa.

Cum coxa frangit nēcia est extēsio fortis ut dicit Auic. Propter quā fractura ꝛ oīum aliorū mēbrorū est itelligēdū q de causis: ꝛ ēt de regimine in genere est recurrendū ad ꝑmones vniuersales supi⁹ dictos: nisi quātū est de fractura coxe paruz denudat a claudicatione. ut dicit Auic. In speciali tū est sciendū q fere oēs cōcordant q eodē modo est ꝓcedēdum in regimine ipsius: ut in adiutorij fractura ꝓpter qđ opz ut fortius extēdat. Et ideo ꝓcipiūt eā extēdere per duos ministros cū ligamētis ligatis sup ꝛ subtus fracturā: etiā ꝓcipiūt ut ligef fort⁹ ꝛ astellef cū. 6. uel. 7. astellis: quaz exteriores uolebat Guilelm⁹ esse longiores ꝛ fortiores ꝛz ꝑm Albu. sufficeret cū trib⁹: q: crus loco astellarū ꝓcipiebat ligari cū coxa ut calcaneus pueniret ad nates: qđ mihi nō placet. ¶ In modo tū situādi sunt diuersi. Naz aliqui ut Rogeri⁹ Albu. ꝛ Guilelmus situāt eā in lecto plano ꝛ appodiāt ipsam hicinde cū pānis ꝛ stupis: qđ nō laudo. Alij ut magister Petrus cū sustētamētis factis de paleis longis ꝑm longitudinē pedis inuolutis cū lintea mine ꝛ sutura desup ligant cū trib⁹ aut q̄tuor vittis. Alij ꝙo ut Auic. ꝛ Brun⁹: ꝛ sentiebat Rogeri⁹ cū duab⁹ astellis longis usq̄ ad pedes ligatis etiā cū vittis. Nonnulli ut Lāfrancus ꝛ multi moderni in capsula seu canabulo usq̄ ad pedes ponūt. Quicqđ aūt diuersificēt oēs intendūt coxā fractā equataz taliter situari: ut sine molestia gescat ꝛ nō moueat: neq̄ declinet ad aliquā partē. Et ideo incātāt operantē. Rogeri⁹ ut ꝑm lōgitudinē sane teneat ifirma. Et ad maiorez cautelā Rogeri⁹ situabat in lecto stricto ꝓforato: ut sine eleuare de situ posset astellare: ꝛ ligabat coxā ꝛ tybiā in trib⁹ aut q̄tuor locis cū spōda lecti: ꝛ pedē ad columnā ut nō posset eā patiēs ad se trahē. ut Theodoric⁹. Ego aūt eam ligatā cū astellis longis usq̄ ad pedes firmo. aliquotiens cum illis appodiamētis de palleis: aliquotiens cū capsa: ꝛ ad pedē ligo pondus plū bi transeundo chordā sup paruam polegeam: ita q tenebit tybiam in sua longitudine. Et si est aliquis defectus in equatione trahendo paulatine rectificabit. Remutat de. ix. ꝛ ultra. firmatur in. 50. diebus.

¶ De fractura genu ꝛ tybiarū totiusq̄ pedis. Cap. VIII

r **Otula genu** raro frāgit. Sed plurimū cōuertit. Et opz in restauratiōe eius. ut dicit Haliab. fragmēta cuz digitis aduare ꝛ ꝑm suam figuram adequare ꝛ emplare: ꝛ ponere astellā rotundā pe sola: deinde ligare ut cōuenit.

¶ De tybia.

Tybia quādoq̄z frangit ꝑm duo focilia: q̄q̄ ꝑm alterum: q̄q̄ in maiori: ꝛ tūc declinat ad posteriora: quādoq̄ miori ꝛ decliat ad anteriora ꝛ iteriora. ¶ Et fractura focilis maioris est deterior minore: quia maior sustinere potest tybiam. quādo aūt frangunt ambo est deterius. ¶ Fractura tybie vult Albu. ꝛ Haliab. q ita regat: sicut fractura brachij: nisi q ꝓcipit q situet inter duas tabulas ꝑm lōgitudinem totius tybie: aut in cunabulo qđ idez facio: ꝛ quādo est necesse ingenia de coxa sibi appropriio.

¶ De calcaneo.

Calcaneus non frangit: q: os duruz est ꝛ protectuz a ligamētis

¶ De rasetta pedis.

Rasetta pedis etiā raro frangit: ꝛ quando frāgit difficilis est curatio: nis: ut dicit Auic. ꝛ sepe adducit accidēcia mala: de qua dicit Albuc. q restaurat ponēdo pedē sup̄ terrā ꝛ calcādo cū pede tuo emplet ꝛ liget cū astella lata ꝑz uentrē ꝛ solā pedis ꝛ cōpleant ꝙcautes ut de manu fuit dictū.

¶ De articulis digitorū.

Digitorum pedis fractura equat ficut ꝛ digitorum manus. ut Haliab. dicit.

Doctria. II. De restauratione dislocationū. Cuius sunt octo capitula.

¶ De dislocatione in vniuersali. Cap. I.

d **Jslocatio** ut dicit Auic. est egressio ossis ex loco suo nāli in quo est cōiunctū. ¶ Circa quā est intelligēdū ꝑm intētionē eiusdē in libro p⁹ q cōiunctio ossiuz ad inuicē est q̄druplex: vna est serratiua: ut in cōmissuris cranei. alia ifixiua ut in fixione dentiū. Alia est appodiatiua ut in tabula pectoris. 4ª est ligatura: ut pixidis ꝛ uertebri. ¶ Circa quā cōiūctionē ꝓpie accidit dislocatio. ¶ Circa ꝙo alias nō Sed motio siue aptio que non ꝓprie: sed large dicit dislocatio: ut dicit Lāfrancus. ¶ Dislocatio aūt quedā est cōpleta in qua totaliter exit os a sua cōiunctura que dicit uera dislocatio. Quedaz est incōpleta in qua nō exit totalr: que dicit ab Auic. declinatio ꝛ contorsio. quedā nō exit a iunctura: sed elongat ligamētū que dicit gahen: ꝛ elongatio ligamēti: ita uocat in 4° can. in duob⁹ locis. ¶ Modi dislocationū sūt ēt q̄tuor: anteri⁹: posteri⁹: iteri⁹: ꝛ exteri⁹. Et cū lz quedā est simplex: quedā cōposita cū fractura vulnere dolore ꝛ apate: quedam cū duritie. Ab istis eni differētijs sumit idicatio curatia.

Cause dislocationū quedā sunt extrinsece ut casus ꝛ percussio ac inepta extēsio: quedā intrinsece ut humor mucillaginosus continens iuncturas.

¶ Signa ꝛ iudicia.

Signorum enim quedā sumunt a subaliter inherētib⁹: ut a cōpositione pecātis: que hēt eminētiā ꝛ cōcauitatē ab alia ꝓter solitum: quedā ab accidētaliter inherētib⁹ ut a dolore ꝛ ab opationis ꝛ mot⁹ difficultate: que qdē signa per cōparationez ad suā sanā cōparē iunctura trahunt. ut dicit Auic. ¶ Judicat per Hyp. ꝛ Gal. in 6° affōz. q quicunq̄ a dislocatione molestant ꝛ restaurant ꝛ rursus resilit his mucillagines sunt in iunctura: tabescit crus ꝛ claudicāt nisi urātur. Et lz ista nō sunt recte uerba hyp. ita tñ expōit Gal. modū urendi dat albuc. cū istrumēto circulari. ¶ Judicatur per Auic. q dislocationes cōpositе cū vulneribus

dolore aut apate sunt difficiles z periculose. Ita q aliqti ens cogūt remanere particulā icuruatā siue reductione ut dicebat Gal. in 4° terrapentice.

¶ Preterea dislocatio antiqua z indurata est difficilis z quasi impossibilis ad curādū. Et ideo quanto citius erit possibile festinet ad restaurādū. ¶ Amplius dislocationes diuersificant ꝑm iuncturas in quib⁹ fiūt: quia quedā est facilis dislocationis z facilis reductiōis: ut in iuctura poplitis ꝓpter leuitatē ligamēti: quedā difficilis ut in iunctura cubiti pedū z digitorū: quedā mediocris ut humeri anche ꝛc. ¶ Amplius dislocatio in qua franguntur margines concauitatis ossiū sunt pessime.

¶ Ad ultimū iudicatur reductio: quando auditu est strepitus ossis intrantis z videtur figura naturalis comparata suo pari ut dicit Jamerius.

Curatio ginalis dislocationū ꝑmissis aliqbus do cumētis dictis in doctrina fracturarū cō munib⁹ oium restaurationū fracture: z dislocationis habet q̄tuor intētiones. ꝑma est tūcture reductio. 2ª est iuncture reducte firmatio z cōseruatio. 3ª est ab apostemate z dolore defensio. Sed 4ª est accidētiū correctio.

¶ Prima cōplet cuz extēsione tūcture z ipulsiōe eminētie z ꝓcauitatis repletiōe sua z idolorosa ꝙz q erit possibile.

¶ 2ª cōplet q iuncta tūctura cū oleo ros. z applicato pāno gracili applicētur stupate: aut pāni mltipliciter plicati in albuminib⁹ ouoruz infusi: z si est neće astella de corio supapponat z ligef cū bindis in oxicrato infusis latis z lōgis iuxta particule quātitatē ut specificabit infra z situef mēbrū getius z idolorosi⁹ quo erit possibile de 4° ad 7ᵐ remutādo. In scōis remutationib⁹ embrocādo si est necesse cū aqua cala in ꝑma si fuerit recens nequaq̄: q: adderef in apate sicut de pānis calis dicit Aui. Et emplando cū farina uolatili z puluere rubeo cū albumib⁹ ouorū icorporatis: z stricti⁹ ligando tūc ut dicit Rasis.

¶ 3ª intētio cōplef cū flōmia z purgatione si est neće: z bona dieta a ꝓncipio subtili. ¶ Et sedato dolore z apate in grossef, put est dictū supius in fractura: z in fine cōfortef cū embroca aque decoctiōis ros. absinthij in osse arboris querćine ponēdo spadagrapum: aut oxicroceū reducēdo mēbrū suauiter ad ꝓstinas suas actiones.

¶ Sed q̄rta intētio cōplef ꝙz accidētia. Si est dolor z apostema q ꝓius sedef q̄z reducaf q: ꝓpter tractionē timendum eēt de spasmo z accidētib⁹ malis: z hoc cum lana infusa in aqua calida z oleo. Et postea reducaf ut dicit Albu. Si fuerit cū vulnere ꝑmo reducaf dislocatio post curef vulnus: z suaf si est necesse: z qñ faciet sanē dimittaf sibi foramē ad expurgādū. ¶ Si vo cōponaf cū fractura ꝓparef ꝑmo dislocatio: z postea fractura si est possibile. Si vo non est possibile ꝓparef fractura: z qñ por⁹ erit firm⁹ preparef dislocatio. ¶ Et si est dislocatio antiqua: z fuerit ibi durities embrocef cū aqua decoctiōis malue bismalue z inungēdo cū dyaltea z emplastrādo cū dyaquilone magno: aut cū lana succida infusa in mucillaginib⁹. Et cū corticib⁹ radicis bismalue coctis z pistatis: z cum assungia impinguatis: z loco bene mollificato reducaf iunctura z sanef. Et si est sanatio z mot⁹ difficilis aut nullus remanserit curef, put in 6° de arteticа z passionibus iuncturarū: z in antidotario dicef.

¶ De dislocatione mandibule. Cap. II.

m **Andibula** qñq̄ mollificaf: quādoq̄ spasmaf: qñq̄ dislocatur: z est⁹ dislocatio quandoq̄ est ad anteriora: z tunc os remanet apertum sicut in mollificatione: quandoq̄ ad posteriora econtrario eius qđ accidit apud mollificationē. ut dicit Aui. Et tunc dentes inferiores subintrant superiores. ut dicit Lāfrancus: neq̄ os potest aperiri: sicut neq̄ in spasmo.

Signa dislocatiōis ultra signa vniuersaliter data sunt: quia nunq̄ dentes superiores cū inferioribus pñt adequari. ¶ Judicatur per Aui. z Haliab. q nisi cito reducatur indurat z adducit fe. dolores: z fluxum coleri cum z accidētia mala donec in decimo iterficiat patiētē.

Reducitur quādo est ad posteriora ut teneat caput eius vnus minister: deinde intromittat restaurato: policē suuz in os z alios digitos submādibula uel cuneuz de ligno si non potest ponere digitos: z tūc trahendo fortiter mandibulā impellat sub auribus os in locum suuz. Si vo fuerit ad anteriora ꝑm Guilelmū z Lāfrancū ponāt bindam satis fortē sub mētone que totū ipsum mentonē comprehēdat: z tunc vn⁹ minister quādo tu posueris cuneū infra os magis retro qđ potueris trahet fortiter capita binde per partē posteriorē tenendo genua sup patientis humeros patiente iacente supino: ut docet Jamerius. Et sic restaurabit deo dante. ¶ Post vo restaurationem ponant emplastra z petie cōsuete z ligetur ligatura cōueniēte dicta in fractura: z remutef de 4° in 4ᵐ. infra. 13. diez cōsueuit firmari. Jaceat in pulmonari firmo: utatur solubilibus ut nō oporteat eum masticare. Si autez diu steterit dislocata: z fuerit dura balneef z mollificetur cū aqua calida: z oleo z alijs conuenientib⁹ ut dictū est reducatur. ¶ Et si accidentia mala supueniāt occurre eis ꝑm q erunt de dolore radēdo caput z inungendo ipsum z retro aures: z per colluz: subassellas cum oleo ros. calido z cura eum.

¶ De dislocatione colli z spōdiliū dorsi. Cap. III.

s **Spondilia** colli ut dorsi z quandoq̄ dislocantur cōplete: quādoq̄ incomplete. Et eoruz dislocatio: quādoq̄ est ad intra: quandoq̄ ab extra: quandoq̄ vo ad latera. Et quādoq̄ fit in spondilibus superioribus: z facit squinantiam strumosam in 4° interiorum. quandoq̄ in inferioribus: quandoq̄ in medijs z facit gibbositatē.

Signa dislocationū sunt ad oculū mānifesta z ad tactū. ¶ Judicaf q ois dislocatio spōdiliū est piculosa z suspecta ad reducendū ꝓp nuchā z neruos maxime que ad iteriora fit: q: nō pōt ꝙuententer pertractari. ¶ Judicaf ēt q dislocatio spondiliuz supioz nocet trāsglutioni: medioz respirationi: inferioz vo egestioni z urinationi.

Modus rectificādi fuit apud Albu. Hali. z Auic. satis longus in summa tm in dislocatione spondiliuz colli trahaf caput caute cū manib⁹ aut cū binda. ut dicit Jamerius cuneo imposito iter dētes per mentonē: aut per pilos: aut per aures ad supius: humeri cū pedib⁹ impellant iferius z eminētia cōprimaf in alijs corpus extendatur. Et cū omni igenio ab utraq̄ ꝑte trahaf uel cū fascijs cū colūna z cauillis uel poleilhis uel curuo z consimilibus ingenijs z eminētia cum manibus aut pedib⁹: aut cum tabula supposita cōprimaf. ¶ Modus firmandi z confortandi z remoliendi ut in alijs exerceatur: nisi q astelletur z laceat desuper ut compmatur z remutetur de 5° in 5ᵐ diem: quia in. 20. firmatur diebus.

¶ De gibbositate humerali dicetur dū de ꝓprijs passionibus dorsi inferius tractabitur.

¶ De dislocatiōe humeri z ptiū homoplatis. Cap. IIII.

l **Jcet Auic.** non ponit nisi duos modos dislocatiōis humeri videlicet ad ptē iferiorē domesticā vsus titilli cū: q: fit utplimū. Et ad ptē exteriorē siluestrē ut parum. Nihilomin⁹ ponit Albu. z quasi oēs q aliqñ. Sed raro dislocatur ad pectoris partē: ad superiorē aūt partem ne quaq̄: ꝓpter additamenta que sunt hic.

Significatur dislocatio istius iuncture ꝙz oēs per signa coia: que sunt eminētia z ꝓfunditas seu concauitas isolita z mot⁹ difficilis: aliqñ z ipossibilis: que cū suo cōpari pñt cōprobari.

Et per ppria ut pfunditas seu cōcauitas z bassitudo magna in humero z rotūditas eminēs ad modū oui in sub assella z manº ad caput nō pōt eleuari. In iferiori dislocaf z eminētia añrioꝛ z ꝙcauitas retro. Et manº distēsa remanet retro in anteriori. Et eminētia posteriº manº nō potest a latere separi in posteriori. ¶ Judicaf ꝙ aduertē dū est bñ ad istā dislocationē: q: sepe ꝓpter inflationem z apationē aut cōtoꝛsionē decipit hōꝛ ut Rasis recitat z auiui de facto in filia regis francie. ¶ Curatio.

Jsta dislocatio ꝑcipue que ē ad iferiº reducit per ꝙnque modos.

¶ Primus cōpetit in leuibº: z est ꝙ extēdatur brachiuz z imponatur pugnus aut digitus aut sumitas humeri tui sub assella: deinde trahendo inclinetur z trahatur brachium ad inferiora z reducetur.

¶ 2º modus est in fortibº: ꝙ ponaf Glomerº firmus sub assella: z trahaf supius fortiter cū mādili: aut impingatur cū pede fortiter ad iferius brachiū trahēdo z reducef.

¶ 3º modus est ꝙ posito glomero transuersetur barra sub assella z eleuetur per duos ministros z trahatur fortiter brachium ad inferiora z reducetur.

¶ 4º modus est ꝙ posito z eleuato patiente supra vnaz sellam patiēs ponat sub assella in vno gradu scale glomero immisso: z tenēdo z trahendo fortiter brachiuz per ministrum remoueaf sella de sub pedibus eius z reducef.

¶ 5ᵐ de manubꝛio nō itelligo. uerū Haliab. Albuca. Aui. Brunº Theodoricº oēs istos modos ponūt. Rogerius tñ qui mihi satis placuit in hoc casu nō ponit illuz de pugno z de pede cū pila z illū de barra loco scale: addit tñ i illo sellā sub pedibº. Jameriº solū ponit illū de pila z pede. Modū cū pila z mātili posuerūt Guilelmus z Lāfrācus. Ille aūt dislocationes cū extēsione z manuū cōpressione: aut cū mātili: ut ponit Lāfrancº reducūtur. ¶ Et si nō poterit reduci ꝙ diu stetit z indurata est fomētetur mollificef cū remollitiuis diu: z postea reducaf. ¶ Reductione facta suppositis vntuersalibº superiº dictis placet mihi: ut Rogerio: ꝙ in ꝑmis tribº diebº: ꝓpter dolorem ꝑparef cū pāno subtili z stupatis infusis in albumine ouī z post cū emplo de farina z puluere rubeo. Et ligef ponēdo pilā de stupis: aut pāno sub assella: z ligetur bñ z firmiter cū binda latitudinis ꝙnque digitoꝛ z lōgitudis duaꝛ brachiatarū a duobº capitibº fuoluta per mediū iciptēdo sup pilā sub assella: deinde ambo capita uoluendo z cruciādo sup humerū ducanf ad aliā subassellā z reducanf iterū sup humerū cruciādo z reducēdo super pilā. Et iteruz z totiēs uoluēdo quousqz bñ firmef z suaf. z ubi idigebit maiori firmitudie resuaf: z sustineaf cū mantili ad collū: remutef de. ix. in. ix. diebº: aut qñ inflatio que puenit ex restrictorio fuerit depressa. firmatur in. 20. diebº. z post locus dulcoref cū dyaltea: aut cū aliq̄ sparadrapo aut emplo. ¶ Partes humeri parū dislocā̄tur: sed separanf potissime furcula pectoris: q: in humeris nō sunt alia ossa q̄z spatula recipiēs cū duobº rostris z furcula claudēte z adiutorio itrāte ut dictū fuit i anothomia. ¶ Sepatio aūt furcule cū ꝓstrictiuis dictis curaf.

¶ De dislocatione cubiti. Caꝑ. V.

Cubiti dislocatio ꝓz Aui. qñqz est parua: quādoqz vo magna. Et ꝓz Albuc. z oēs alios quedā est ad partē anteriorē: quedā vo ad posteriorem Rogerius tñ non curauit: niſi de illa que sit ad partez anteriorem: quia illa ,utplurimum accidit.

Signa uero talis dislocationis ultra coia de eminētia z ꝙcauitate sūt arcuatio lateralis z difficultas in motu z applicatio ipossibilis ad humez. ¶ Judicaf ꝙ cubitº difficulter dislocaf z difficulter reducif ,pter ifiltrationē ligamētorū z ossiuz uarietatē. ¶ Amplius raro dislocatur facile superius: quia non habet diuersitatē magnam: inferius aūt utplurimuz ꝓpter additionē recepti non transuersantem.

De regimine z cura.

Jntelligendum est ꝙ ultra duos modos quos ponit Aui. in anteriori dislocatiōe ꝑcutere humerū cū uola manº: z cū altera ipellere eminētiā ad locū debitū. Jn posteriori trahē fortiter brachiū z ꝑcutē posteriº cubitū iunctis manibus cuz oleo uehemēter abstergēdo donec igrediaf. Ponit Rogerius modū de talone z scaffa. Et Lāfrancº eū approbat ad anteriorē: posteriorē vo ipe curat cū extēsiōe z suspēsione: aut deportatiōe ponderis alicuius. Ego aūt reduco anteriorē cū genu: posteriorez ut Aui. ponit. Et eodē mō faciebat Romanº z Boemº resturatores fortunati. Modus aūt cū scaffa: z cū calcaneo: z cū genu approprianf ad āteriorē dislocationē. Et itēdūt qū brachiū trahif impellere rotūdū adiutorij ad cōcauitatē focilis a quo exiuit z subito plicare brachiū vsus humeruz: z fiūt ita. scaffa seu binda longa ligata sup eminētiā: z dū extēdif brachiū ipsa cū pede ligata ad moduz strēbe aut per aliquē ministrū ad posterius tracta subito per magistrū ad humerū brachiū plicaf. ¶ Modus cū pede. brachiū per planū exendif: z dum trahif eminentia cū calcaneo premitur: z brachium ad humerum plicatur.

¶ Modus cū genu. brachiū extēdif: z dum trahif eminētia cū genu impellif: z brachiū ad humerū plicaf.

¶ Jn his oibº cōfert brachiū duplicare z extēdere z aliqd ponderosum subleuare z subleuatuz deportare. ut dicit Jamerius. ¶ De firmādo ꝓcedaf ut in adiutorio: niſi ꝙ brachiū suspēsuz ad collū paulatine cōstrigaf quousqz manº adheret humero. Et de 4º in 4ᵐ remutef in tūctura qualibet vice eleuādo z deꝑmēdo in. 15. diebº firmaf.

¶ De dislocatione rasette manº z digitorū. Caꝑ. VI.

Osta ossa rasette z digitoruz facilr reducunf: duntaxat ꝙ fiat recēter: pñt autē dislocari ad quancūqz ptē: ꝑcipue tñ ad anteriorē z posteriorem. ¶ Significatur enim per cōmunia signa.

De regimie ipsorū est itelligēdū ꝙ tota itētio stat in bñ extēdēdo z plicando z erigēdo hincide tūctura z cōprimēdo eminētiā. Et si per hoc nō possunt rectificari docet Albu. comprimere eminentiā cuz manu supra tabulam. ¶ Jn firmando nō est aliud faciendū q̄z in alijs: niſi ꝙ astellenf cum ligno: aut solea: z remutetur de 4º in 4ᵐ firmaf ꝑm Jamerium in 22. diebus: z postea ut dictū est dulcoretur.

¶ De dislocatiōe scie: aut coxe. Caꝑ. VII.

Jntelligendum est circa modos dislocatiōis coxe ꝙ auctores sunt multū uarij sup ipsos. Naz Albu. nō ponit niſi tres modos scilicet ad iteriora ad exteriora: z ad posteriora. Brunº Theodoricº z Lāfrancº sequētes Auic. ponūt q̄tuor. Et cōparando dicunt ꝙ ut plurimū accidit ad exteriora ut raro ad iteriora. Guilelmus de saliceto est eis oppositus in cōparatione. q: dicit ꝙ utplurimū dislocaf ad posteriora nunq̄z tñ ad exteriora ,pter os z ligamētū anche. Uerū q: oēs modi curādi quasi cōcurrūt in duobus modis rectificādi. s. ad interius z posterius. Jdeo non est multū curandū.

Circa signa est intelligēduz ꝙ ultra signa cōmunia inter oēs Aui. meliº specificauit proꝑia signa. Ex quibus uerbis vna cum hoc quod dixit in 2º. §. illius capituli habetur ꝙ in dislocatione ad iteriuz z anteriuz tybia infirma est longior: alia z calcat de toto pede z non pōt iungi cum alia: neq̄z plicari: quia caput coxe intrauit in inguine z inflauit eam: z in ea apparet cōcauitas in parte exteriori. Jn dislocatione ad exterius z posterius econuerso: tybia est breuior: z nō calcat de calcaneo: neq̄z de alia pōt separari: z est cōcauitas in inguine z eminētia extra.

Circa modum reducēdū itelligēdum q̄ ꝯ auctores ponāt multos ⁊ diuersos modos reducēdi hos modos diſlocatiōis. Nihilomin⁹ oēs ad vnū cōmunē modū:⁊ duos ꝓprios reducunt. vñ cois modus ſm Albuca. ad oēs modos eſt multū utilis q̄ ignorat ꝓprius modus diſlocationis. Et eſt q̄ teneat patiēs per humeros fortiter auꝯ liget per humeros per radicē coxe cū faſcia ad columnā cū corio ⁊ trahatur etiā cū manib⁹ per inguinem ⁊ ab alia ꝑte per partes genu trahit fortiter coxa ⁊ vice vna taliter fit extenſio q̄ quaſi eleuetur patiens a terra:⁊ tunc tātū coxa ad eandē partem moueatur quouſq; ſit reducta.

¶ Prim⁹ modus ꝓpri⁹ ad diſlocationē ad iteri⁹ ⁊ anteri⁹ eſt q̄ ut dictū eſt patiēs trahat:⁊ dū eminētia apud iguinē cū calcaneo impellat coxa per genu ad interi⁹ ducat.

¶ 2⁹ modus ꝓprius ad diſlocationē ad exteri⁹ ⁊ poſteri⁹ eſt q̄ eodē modo patiēs trahat:⁊ dū eminētia extra cum genu ipellat coxa:per genu ad exteri⁹ trahat. ¶ Perfectio reductiōis per longitudinē cōꝑtis ſane manifeſtatur. Ut dicit Rogeri⁹ ⁊ Jameri⁹ imitator ipſius.

¶ Ingeniū ad extēdēdū iunctura ſic alias feci extendebat mēſa lōgior patiēte ⁊ i quolibet capite firmabat colūna. Poſtea cū mātili tranſeūte per inguina ſubtus dorſum: ⁊ ſupra uentrē ligabat ad colūnā:⁊ cuꝫ alio mātili ligata coxa ſupra genu uoluēdo totā tybiā uſq; ad calcaneū ad aliā ligabat columnā:⁊ cuꝫ cauillis poſitis inter mantile ⁊ columnā torquēdo trahebat ad quālibet partē. ¶ Circa modū firmandi nō eſt aliud faciēdū q̄ꝫ in alijs:niſi q̄ ligat infirmus incipiēdo ſupra eminētia ad partē oppoſitam trāſeūdo ante ⁊ retro per renes ad partē ſanaꝫ. Et in interiori ponit petia de pāno:aut ſtupa ſupra inguinē ⁊ ligat cum tybia ſana. Et quādo eſt antiqua cuꝫ ſtremba pedem ſuſpenditur ad humerum.ut dicit Auicēna.

¶ Et in exteriori ponitur aſtella longa uſq; ad calcaneuꝫ. Et quādo eſt antiqua ligatur pondus trium aut quatuor librarū in coxa cōꝑhēdendo tybiā ⁊ pēdeat cū polhia. mutatur de quinto in quintū.firmatur in.xxx.

¶ De diſlocatione genu ⁊ rotule pedis ⁊ partium eius. Caꝑ.VIII.

g Genu eſt uelocis diſlocationis.fortaſſe eni diſlocatur abſq; cauſa ꝓter deambulationē uelocem:aut lubricat paruꝫ ſicut canalis. Multotiēs diſlocatur abſq; cauſa ꝓter ſaltum. Et genu quidē diſlocat ad omnē partē niſi ad anteriorē ꝓpter rotulā ⁊ adiutorium eius.

Curatio Sedeat infirmus ſup ſedeꝫ ꝓpinquam terre ⁊ eleuent pedes eius parūper:deinde extēdat vir fortis manū ſuam deſup:⁊ de ſubtus extenſione fortī:⁊ reducat reſtaurator iunctura ad diſpoſitionē ſuam ſm iudiciuꝫ diſlocationis ulīs:⁊ liget eam.

¶ De rotula.

Quando accidit rotule diſlocatio opꝫ ut ponat pes plane in terrā ⁊ reducat rotula: deīde ipleat curatura geniculi pānis ꝓhibētib⁹ duplicationē ⁊ ponant ſup eū aſtelle reſiſtētes ei in ꝑte ad quaꝫ declinat. Cuꝫ ergo ſtringit:⁊ adheret nō duplicet genu cū feſtinatione. Sed paulatim donec alleuiet bñ. Dicit Aui. q̄ duplicet paulatim:q: dicit Lāfranc⁹ ⁊ Jamerius q̄ nō eſt ingeniū faciēdi ſtare firmā rotulā poſt reductionē q̄ꝫ duplare crus cū coxa ⁊ ideo ligata teneat per horā.

¶ De pede ⁊ digitis eius.

Circa diſlocationē pedis eſt ſciēdū q̄ pes facilr diſlocat ⁊ facilr reducit. Sed difficulter firmat ꝓpter multitudinē oſſiuꝫ cōponētiū iunctura ⁊ pōt diſlocari ad quācūq; partē ꝑcipue ad exteriorē ⁊ interiorē. ¶ Cuius ſigna ſunt eminētia ⁊ ꝯcauitas inſolita dolor ⁊ ꝓhatio mot⁹. ¶ In reductione eī⁹ nō eſt aliud:niſi q̄ patiēte bñ firmato ⁊ tybia extēſa pes trahat ⁊ moueat: ad quācūq; ꝑtē fortiter ⁊ eminētia cū manib⁹ cōprimat quouſq; reducat firmet ⁊ aſtellet: mutet de q̄nque in q̄nque:geſcat per.30.aut 40.dies.ut dicit text⁹. Sepe eni in reductione partiū pedis errat. Et de⁹ per ſui gratiā ab oi errore nos eximat.

Tractatus .VI. De oib⁹ egritudib⁹ que nō ſunt ꝓprie apoſtemata neq; vulnera:neq; ulcera:neq; oſſiū paſſiōes:ꝓ quib⁹ habet recurſus ad cyrurgicū:⁊ habet duas doctrinas.

¶ Doctrina ꝑma eſt de predictis egritudinibus que ſunt cōmunes toti coꝛpori.

¶ 2ª erit de his que appꝛopꝛiatur vni mēbꝛo.

Doctrina ꝑma habet octo capitula.

¶ De gutta ⁊ dolore:ac durītie iuncturarū. Caꝑ.I.

a Artetica ſiue gutta eſt dolor iuncturarū ex fluxu humorū in cōiuncturis generatus. Certuꝫ eniꝫ eſt ſm Bal.in cōmēto illius.6.affoꝛ. Eunuchi nō podagriçāt.q̄ defluēte aliquo humore ad iūcturas illa paſſio fit. Si igit ut ſequit in littera nunq̄ flueret illic materia nunq̄ paſſio eēt:⁊ accipit hic ſpeciē ꝓ genere ꝓ artetica podagrā ut ſupra aſſoriſmū ꝑfatuꝫ dicebat Albertus bonoſi. Eſt enim artetica apoſtema ſumēdo apoſtema large qō in diſgregationē: ſit articulorū ſm Haliab.in.9⁰ ſermone partis ꝑme libri diſpoſitionis regalis.nō obſtante q̄ multi dicunt.ut ponit Raſ.in libello ſuo de dolore iuncturarū:q̄ talis paſſio pōt fieri ex mala complexione ſine materia. Eſt tñ hoc raro.ut dicit Auicen. Et cum hoc talis dolor nō eſt gutta ꝓprie:ſed large ⁊ ipꝛopꝛie: vnde Galie.in.x⁰.meamir.materia abundans que facit arteticā:ſciaticā podagrā reumatiçādo cōꝑhendēdo ⁊ implendo iuncturam ⁊ ligamēta lata de foris extendit oēs neruoſas particulas: quare infert dolorē ⁊ nō ſpaſmuꝫ. ut dicebat idem Bal.in cōmento quecunq; podagrice.

¶ Gutta aūt ⁊ artetica idem ſunt ut dicit Gordonius. Sed dicit gutta a fluxu:artetica ab artu:quarū ſpēs ſunt ſciatica in ſcia ⁊ podagra in pede:⁊ artetica in alijs iuncturis per Bal.in meamir loco ꝓallegato. Cyragra ꝓprie nō eſt artetica: ſed inflatio manuū de materia flegmatica de qua in de apoſtematib⁹ dictuꝫ eſt ſupra. Neq; etiā tumeſcentia genuuꝫ que in pueris ex indigeſtione multotiens aceruat eſt artetica:ut dicit Bal.in cōmēto. Infans nō podagriçat.de nominib⁹ tñ non eſt curādū. Et cū hoc tales differentie non multuꝫ faciunt ad curaꝫ: niſi in ſciatica:ꝓpter materie ſitum. A materia enim ⁊ a finthomate doloroſo ſumunt potiſſime intētiones curatiue. A materia q: quedā eſt gutta frigida:quedā calida. a dolore quedam eſt clamoſa ⁊ moleſtiſſima:ut dicebat magiſter Paulus:quedā ſatis tolerabilis ⁊ quieta.

Cauſe paſſionū iūcturarū ſunt que apātū gñales ut cauſe reumatis:⁊ ſpeciales ut ꝓmitiue añcedētes ⁊ ꝓiuncte ut ſupra de apātib⁹ fuit ſpecificatū. Debꝛa eni mādātia quātū ad flegma ſunt cerebꝛū ⁊ ſtōcus: q̄ꝫtū vo ad colerā ⁊ ad alias ſuperfluitates epar ⁊ uene. Et ꝓpter hꝰ dicebat Aui.q̄ horū quidē humoꝛ ꝓmum eſt ſuperfluitas digeſtionis ſcde ⁊ 3ᶜ. Debꝛa aūt recipiētia ſunt iūcture. ¶ Et iſtas cauſas diſtinguebat Aui.in trib⁹. In cauſis mālib⁹ quas efficiētes uocabat. Et in cauſis inſtrumētalib⁹ que ſunt latitudines meatuū per quos mātrāſit facillime. Et in cauſis patiētib⁹ que ſunt debilitates iuncturarū per naturā:ut q: de genere guttoſoꝛ:aut per accidēs:ut eſt caſus ⁊ percuſſio ⁊ regiminis malitia.

¶ Primū concipit a uerbis Hyppo.in 6⁰affoꝛ. Mulier nō podagriçat niſi mēſtrua ei deficiāt: tūc enim retinet mā multa:⁊ pōt podagriçare.ut dicit cōmētū. Ecce cāu mālē. Scōz accipit ꝓ illo.eunuchi ⁊ pueri nō podagriçant:q: nō coeunt:neq; dilatāt meat⁹ per vnde mā faciliter trāſeat. Ecce cauſam inſtrumētalē. Tertiū cōcluditur

in ꝑfato cõmẽto.dũ dicit ꝙ necessariũ qdẽ oportet hẽre pedes:z sup iuncturas imbecilliores:si debet quis capi podagra: quẽadmodũ cerebrũ: si debet quis epilenticꝰ esse. ¶ Est ergo ꝑm Bal.in meamir:ubi supra aliqñ qui puenit humor sanguineꝰ:utplurimũ aũt flegmaticus uel mixtus ex flegmatico z colerico uel cũ his sanguineo:raro tñ fit a melico.ut dicit Aui. Mã splenetici z melici raro fiũt reumatici:z ecõuerso Aui.imponit Hyp. Et rarius ex humoribꝰ corruptis: rarissime ex oibꝰ mixtis ꝑm ꝓportionẽ suã in corpore.ut dicit Raſ. Et mutatio subita passionis ostẽdit mãs istas cũ uẽtositate associari ut in quodã regimie papali dicebat. Et plimũ iste passiones sunt cõpositeſine ꝓportiõe dicta:raro tñ simplices. Maz humor crudus sine colera ad iũcturas currere nõ posset. ut Raſ.in libro innuebat diuisionũ. Lure aũt simpliciũ sicut de aꝑatibꝰ dicenk ut per eas cõpositeꝝ habeantur.

¶ Signa z iudicia.

Signa gutte clamose nõ oportet describere.nã satis eã describũt infirmi. ¶ Signa aũt gutte calide z frigide lz habeank per signa aꝑatũ calidorũ z frigidorũ superiꝰ in de aꝑatibꝰ dicta:nihilomin⁹ Bal.in meamir.dat octo modos cognoscẽdi mãm ipsaz ex colore: ex tactu:ex applicatis:ex ꝑcedenti dieta:ex cõplexione etate regione z tpe.Auic.aũt addit ad istos modos modũ doloris diuersitatẽ durationis z cõsuetudinẽ z iudiciũ urine z aliarũ supfluitatum. Cõsideret igit ut dicit Bordoniꝰ in ꝑmis locus si rubet dolet calet si delectat cũ fridis z tristat cũ calidis. Si ꝑcessit dieta calida z eiꝰ cõplexio z etas z alia ꝑticularia conuentãt.in calitate satis videt ꝓbabile ꝙ gutta sit calida. Si tñ sit ecõuerso ꝙ est frigida attamen in his sepissime facit errare:z ponit difficultatẽ tã in significando qz in curãdo cõpositio mãe ex situs:z nã applicatoz.ut dicit Raſ. z Auicen. Ultra ista signa inuenit ꝑm ꝓdictos viros:ꝙ gutta utplurimũ incipit a podagra:z ꝑcipue circa articulũ maiorem z latera pedis.z sciatica cõmunicat anche:z usqz ad calcaneũ extẽdit. ¶ Judicat per Hyp.in 6ᵒ aforismoz.ꝙ quecũqz podagrice egritudines fiũt:he defluentes k.40.diebꝰ desistũt:sicut eni ut ibidẽ dicit Bal.terminꝰ flegmonũ ꝑticularũ carnosarũ est.14.ita z neruosarũ.40.eo qz nã substantie carnis est rarioꝛ qz suba colligãtie:mã eni que est in carne cito cõgregak z cito resolui:que tñ est in colligatione ecõtra.ut dicit textꝰ. Et inde est ꝙ tumoz z uarices apparere in gutta dicit esse bonũ:cõtrariũ vo malũ ut dicit vulgus:z est:qñ tũc mã dimittit ꝑticulas neruosas z cõuertit ad carnosas. ¶ Egritudines iũcturarũ qtuoz habẽt tpa:z sequũt motũ suarũ mãerũ:sicut alia aꝑata:z terminank utplurimũ per resolutionẽ:aut per petrificationẽ:ppriũ aũt earũ est ut dicit Raſ.in diuisionibꝰ ꝙ nõ factũt sanẽ:sicut reliq aꝑata.

¶ Judicak etiam per ipsum Hyppo.in 6ᵒ affoz.ꝙ uere z autũno mouẽtur utplimũ in uere ꝓpter abundãtiã humorũ in hyeme generatã. Autũno ꝓpter eorũ malitiã z latitudinẽ meatuũ in estate factã. Aliquotiẽs tñ mouenk in hyeme: ꝓpter friditatẽ cõprimentẽ. Et in estate ꝓpter caliditatẽ dissoluẽtẽ.ut in 3ᵒ affoz notak. ¶ Amplᵒ dicit Aui.ꝙ dolores iuncturarũ sunt ex summa egritudinũ que hereditank:qñ sperma est ꝑm cõplexionẽ generantis. ¶ Amplius sicut dolor iũcturaruz qñ idocte repcutik est timorosus de reditu mãe ad mẽbra ꝑncipalia: ita ipa gutta securat patiẽtẽ a multis nocumẽtis.ut in 7ᵒ terrapẽ.. Et 4ᵒ sanatiuoz deducik euidẽter. ¶ Inter dolores iuncturarum sciatica est peioꝛ ꝑm Aui. ¶ ꝑ.dolores iũcturarũ sepissime cõmouẽt febres:z febris z colica cõmouẽt eos:ut dicit Aui. ¶ Amplᵒ dicit Aui.ꝙ oẽ mẽbrũ in quo est dolor iuncture z diuturnak macrescit z attenuak ut in gibbo z vulneribꝰ iũcturarũ manifestak:z hoc est ꝓp vtutis debilitatẽ. ¶ Preterea scias ꝙ egritudines iuncturarũ:postqz impsse fuerint in mẽbro lz actꝰ afflictionis earũ remoueri possit:aptitudo tñ semp remanet. Mã ois imoderata qualitas diu existẽs in membro actũ ipsiꝰ debilitat:ut dicit Aui. Et hinc est ꝙ uelociter fiunt recidiue. ¶ Et nõ obliuiscaris dicit Raſ.in diuisionibꝰ:qñ dolor iũcturarũ:qñqz ꝓducit ad asma paralisim apoplesiã:z ad turbationẽ sensus:qñqz ad mortẽ subitã.

In curatione gutte ad duo cõmuniter intendunt doctores z tertium addebak in illo regimine papali.ꝑmũ est ad ꝑseruãduz anteqz ueniat. Scõm est ad curãduz dum actu infestat. sed tertiũ ad resumẽdũ cum iam afflictio cessauit.

¶ Regimẽ ꝑseruatiuũ tres habet intentiones.ꝑma est ut mã non generet. Scõa ut generata expellat. Sed 3ª ut mẽbra mãdantia z recipientia rectificent. Prima cõplek ꝑm ꝙ est mã calida uel frigida:z cũ debita administratione sex rerũ nõ naturaliũ:z triũ que in generalitate sui sunt illis annexe. Et sunt aer cibꝰ z potus inanitio repletio:somnus z vigilia:motꝰ z quies:z aie accidẽtia. Ac ẽt obulatio rerũ ab extra balneũ z tricratio sub diuo. Scõa cõplek cũ debitis flõmijs z eũationibꝰ. Sed 3ª requirit cõfortãtia z deiccantia mẽbra illa. ¶ Regimẽ aũt curatiuũ in afflictiõe ꝙtuoz habet intẽtiones. ꝑma est in vita que sit tenuis. Scõa in mã ꝙncedẽte ꝙ euacuek diuertatur z fluere ꝓhibeak. Tertia in mã ꝙncta ꝙ repcutiatur euaporek. Sed quarta in accidẽtibꝰ ꝙ sedenk.

¶ Regimẽ vo resumptiuuz tres hẽt intẽtiones.ꝑma est in vita ꝙ paulatim reducak ad regimẽ sanoꝛ. Scõa ꝙ si aliquid de mã derelictũ fuerit cũ diureticis z thiriaca finiatur z cõsumak. Sed 3ª ꝙ iuncture cũ balneo z vnctione vulpina z cõsimilibꝰ liniank z cõfortẽtur. ¶ Verũ quia ista magis ptinẽt ad dominos phisicos: nec in ea cyrurgici uocãtur: nisi ꝓ manuali operatione. Et aliquando in afflictiõe in qua uocantur oẽs etiã emperici: exquisitã ptractationẽ de modo z qualitatẽ cõplendi ꝓdictas intẽtiones omittã:superficialiter aliqua tangendo.

¶ Quantũ eni ad regimẽ ꝑseruatiuũ ꝓ ꝑma intentione cõplenda que erat de vita ꝙ mã non generet ꝑcipue frigida assumauit magister Arnoldus.10.aforismorũ extrauagãtes:qui gra sue excellẽtie hic iserantur. ¶ Quorum ꝑmus est de aere. Pedes podagricoꝛ aer offendit excellenter infridãs z faciẽs estuare. Scõs de cibo z potu lactens porcellus z fluuiales aues nec non uetustissime galline ꝓditionaliter feriunt inferiores iuncturas. ¶ Tertiꝰ:pisces beluales z anguille iuncturis semp adnersank. ¶ 4ᵒ.minas infert iuncturis z capitti qui lac alia liũ cũ vino z cibis sumit. ¶ 5ᵒ.potus qui non spectat ad iudiciũ uere sitis iuncturis ministrat grauamia lesionis. ¶ 6ᵒ.sicut auarꝰ uẽter opprimit oẽs artꝰ sic quotidiana largitas fouet eos. ¶ 7ᵒ.ois fatiga deambulatio z pedũ suspẽsio ledit iũcturas. ¶ 8ᵒ.in dormiẽtibꝰ nimis ledit articulos decubitꝰ resupinus. ¶ 9ᵒ.extremis artubꝰ excitat tracundia tẽpestatẽ. ¶ xᵒ.passibilitas iuncturarum z maxime pedũ nequit usum nocentũ in ꝙtitate notabili tolerare. ¶ Ex dictis etiaz Bal.sup illo afforismo. Eunuchi nõ podagriçant. eõcludit ꝙ crapula ebrietas indigestio ac exercitij z purgationis consuete omissio z imoderatꝰ coitus inumerabiles faciunt podagricos.

¶ Pro scõa intẽtione cõplẽda que erat mãe generate expulsio adducit ꝑatꝰ Arnoldus iuxta afforismuz Hyppo. flõmiã z farmaciaz in uere z autumno:aut anteqz icidat passio eẽ faciendã. Quõ aũt fit flõmia z farmacia satis in de aꝑatibꝰ fuit dictũ z dicek infra. ¶ Verũ pro ipsis purgãdis dyacarthamũ qui flegma z colerã ꝙnienter purgat sub hac forma prefatus Arnoldus ordinauit. ℞. pul. dragaganti frigidi. ℥.j. carnium citoniorum confectarum cum çucca. ℥.ij. çinçi. albi hermodactilorũ. aã. ℥.iij. medulle cartami. ℥.vj. dyagridij. ℥.iij. turbit electi. ℥.j. manne granate mellis roſ. oispumati. aã. q̃rtaz. ℔. panis çuccari. ℥.xvj. electuariũ. doſis. ℥.iij.

¶ P:o 3ª ꝙo intētione cōplēda que erat mēbrorū cōforta/tio quātū ad iūcturas assumauit idē Arnoldus alios de cē affōs. ¶ Quorū ꝓmus est. Interi⁹ a lutosis pedibus nunq̄ deest robur ꝓspertatis. ¶ 2⁹. saluia parū cocta ꝛ crebro sumpta in fine refectionis mistrat ieffabile iuua/mētū neruis ꝛ oib⁹ iuncturis. ¶ 3⁹. flores amigdalarū: nec nō mirti ꝛ camomille melilotū atq̄ rose semp ꝓsūt iūcturis. ¶ 4⁹. achor⁹ ꝛ hedera nō arborea: iz terrestris specialr iuncturis oib⁹ amicant. ¶ 5⁹. nux idica iunctu/ris ꝛ neruis ꝑceteris terrenascētib⁹ multiplr est amica. ¶ 6⁹. qui septius calcat uuas: aut musto recenti balneat pedes suos rarissime podagricat. ¶ 7⁹. ỹbena gestata recēs trita calumniaꝫ pedū iuuat virib⁹ occultis. ¶ 8⁹. celeste signū dolorē pedū effugat in eternū. ¶ 9⁹ addit a Rasi q̄ nulla medicina in cōseruatione a dolore iun/cturarū est ita iuuatiua. sicut urine ꝓuocatio: qđ Halisab. cōcedit in ꝑmone ꝑmo libri secūdi regalis dispositionis. Et Aui. in 3⁹ ꝑcipit: q̄ si dimittūt vinū diureticis utant. supfluitates enim secūde ꝛ 3ᵉ digestionis purgant diure tica ut monstrat euidēter. aq̄ ergo dicerū conuenienter dño nostro pape administrabat maxime in ꝑseruatiōe.

¶ Quantū aūt ad mēbra mādantia administrare ꝑcipiūtur in illo magⁱ regimine electuaria ꝛagete emplastra ꝛ alia auxilia ꝛfortātia: ꝛ hoc de regimine ꝑseruatiuo.

¶ Quantū aūt ad regimē curatiuū afflictionis ꝓ ꝑma in tētione cōplēda que erat in vita ꝑcipit Auic. ꝛ quasi oēs ut auferat vinū ꝛ ꝛbtrahant carnes: maxime in gutta ca/lida: utant mellicrato. Et si esset cū diureticis gratū esset Aui. Et si illa diuretica eēnt domestica: ꝛ post ꝑncipiuꝫ sufficeret mihi ꝛ magis: si mā ptes superiores obtineret. Si aūt a vino nō posset abstinere sit grossum a ꝑncipio cū multa aque q̄ntitate: post vo subtile. Utat auenato or/deato ꝛ ꝛsilib⁹ ꝑm q̄ dictū fuit in de apatibus supra.

¶ P:o 2ª itētione que erat diuertere ꝛ ꝓhibere fluxū con cedunt uomit⁹ ꝛ clisteria acuta in qb⁹ sit benedicta ꝛ pur gatio cū oyacarthamo: ꝛ flōmia de pte ꝓtraria si adsit ple ctoria: aut sanguis abūdātia tuti⁹ tū sit post ꝑncipiū ut di cit Aui. imo qđ mirū est eā a ꝑncipio penitus ihibet: qđ uerificat in casu in quo abundat colera aut flegma: ut in de flōmia dicit Arnoldus. Et cōstrictio cū auxiliꝫ cōue nientibus non supra locum apostematū. Sed a parte a qua uenit materia ut dicit Rasis.

¶ P:o 3ª itentiōe circa mām ꝛiunctā est nec̄tū ut in aliꝫ apatib⁹ fuit dictū q̄ in ꝑncipio ꝓcedat cū reper cussiuis: ꝑterq̄ in sciatica nō quibuscūq̄: sed domesticis ne mā retrocedat ad mēbra ꝑncipalia aut iduret: ꝛ fiat iobedi/ens resolutioni. ut dicit Auicē. Et cū mixtis iequalr rep cussiuis in augmēto: ꝛ cū equalr mixtis in statu. Et cū pu ris resolutiuis in declinatione: talis qdem fuit uolūtas Bal. in tractatu sepe dicto. ¶ Et lz auxilia coīa que in utraq; mā cōplent itētiones ꝑdictas posita sint superius in tractatu apatū: ꝛ etiā infra in antidotario aliq̄ ponētur. Mihilomin⁹ gra manifeste doctrine hic aliqua formenk Et sepe fiat mutatio de vno ad aliud eiusdē rōnis: q: nā gaudet: ꝛ qđ ꝑficit in vna hora nocet in alia. ut dicit Aui. Auxilia que cōplent intētiones in mā frida, ꝓmo repcus siuoruꝫ eligunk due forme. ¶ Quarū ꝑma est Aui. qđ ꝛ. sanine nucbuꝫ cipressi. ossium adustorū. aīi. ꝑtes eq̄les alumis ꝑ vnā ꝛagagāti sertā ꝑ illius. glutinis piscīū quātū sufficit ad aggregāduꝫ ꝛ fiat emplm. ¶ Secūda est Rasis. ꝛ. olei nardini storacis mirre aloes acatie ꝑm q̄ tibi videbit cōmisceank cū aq̄ gallarū coctarū. ut dice bat in de iūcturis. ꝛ fiat linimētū. ¶ Auxilia resolutiua trīū aut q̄tuor eligunk formarū. ꝓma est Aui. qđ ꝛ. ster/coris bouini calidi quātū uolueris: ꝛ calidū applicetur. Halia. aūt addit cū isto de stercore caꝑno: ꝛ cinere cauli um coium ico: porādo cū melle. Et cōsulit q̄ añ emplati onē laueť loc⁹ cū aq̄ decoctiōis camomille melliloti ane ti maiorane cētauree ꝛ ꝛsilib⁹. ¶ Secūda forma est Rasis. in almāsore. ꝛ. armoniaci bdelij storacis cū vino ueteri dissolutis. aīi. ꝑtes. j. fenugreci se. lini. aīi. ꝑtē. 5. cōmisce tur cū oleo costino ꝛ fiat emplm. ¶ Ad eādē intētionē magr Dinus. ꝛ. aloes. ℥. j. mirre. ℥. 5. salis. ℥. ij. croci. ℥. j. farine lupino ꝛ. ℥. j. furfuris subtilis. ℥. ij. mellis lb. 5. aq̄ cineris qđ sufficit ad coquēdū. fiat emplz. ¶ In resolu ne etiaꝫ iitius māe ꝛfert aq̄ ardens: ꝛ oleū bn̄dictū: ꝛ di/stillatio dicta in capło de paralisi. ¶ In mā cal'a auxilia repcussiua sunt triū formarū. ¶ Prima est Aui. cuꝫ ags endiuie rosaꝫ plantagis solatri decoctionis sandal. cum modico de aceto: aut oleū ipsoꝫ: aut cerotū de oleo roꝝ. ꝛ cera lauatū: aut mucillago psilij: aut albumie ouoꝫ in qbus ifundank pānī ꝛ sepe renouenk ꝛ applicenk.

¶ Scōa forma est Raꝝ. in de iūcturis. ꝛ. sandali ru. boli armeni memithe psidie ferugis opij. aīi. ꝛfice cum aceto ꝛ aqua roꝝ. aut succo cortādri. ¶ Tertia forma est ibidē ꝛ. ossiū cōbustoꝝ lauatorū: ꝛ deiccatorū curūge qđ cre dunk hermodactili amidi ceruse. aīi. ꝑtē vnā. cōfice cum aqua roꝝ. cāphorata. ¶ Ad eādē itētionē magr Dinus ꝛ. roꝝ. ℥. ij. farine ordei. ℥. iij. farie lentiū. ℥. vj. coquant cū oxicrato: ꝛ addēdo modicū de oleo roꝝ. applicenk.

¶ Auxilia resolutiua sunt etiā triū formarū. ¶ Prima est Aui. ꝛ. aloes mirre croci. aīi. dissoluank cū aqua caulīū: aut endiuie iuxta calitatis formā: ꝛ si addat farina ordei melius erit. ¶ Scōa est Bal. in. 10. meamir. ꝛ. aloes. ℥. j. succi cētauree. ℥. 5. floris lapidis assi alumis scisi. aīi. ℥. ij. thuris mirre opij mādragore. aīi. ʒ. j. aggregētur cum vino dulci ꝛ dissoluātur cuꝫ lacte ꝛ vngak locus cū pēna. ¶ Tertia forma est Raꝝ. ꝛ. mucillagis psilij: ꝛ se. lini ꝛ fenugreci: ꝛ farine amboꝝ ceroti facti cū oleo camomil/le aggregētur ꝛ liniank. Et cōsulit q̄ añ linitionē fomētet mēbrū cū aq̄ cal'a ꝛ dimittank medicine per decē horas. ¶ In mā aūt mixta opz miscē medicamia. Et lz ꝓdicta possent misceri ꝑm ꝛiectura. Mihilomin⁹ assumo ad re/soluēdū hic mālta aliq̄ electa ꝓ doctores. ¶ P:io Raꝝ. in diuisionib⁹ iubet accipe micā panis siliginis ꝛ vitella ouoꝝ atq̄ crocū ꝛfectū cū lacte ꝛ sapa. ¶ 2° Auēçoar. ꝛ. farine ordei lb. j. cineris nucū cipressi ārtā. j. ꝛficiank cum oleo ꝛ aq̄. ¶ 3° albu. ʒ3. pte antidota. ꝛ. farine fenugre ci se. lini aneti camomille. aīi. ʒ. x. bdelij storacis ligde ar moniaci galbani. aīi. ʒ. v. olei de lilio qđ sufficit dissolu/tis gūmis cū aceto. fiat emplm. ¶ Itē Aui. ꝛ. farine fe/nugreci lb. j. coquak cuꝫ oximelle: ꝛ fiat emplm. ¶ Itē urina cocta cū sale ponit a vulgo. ¶ Itē succ⁹ ebuli ispis sat⁹ cū oleo ro. ponit in regimie papali. ¶ Ad eandē itē tionē dictauerūt experimentatores gñosi vnguētū de li macijs de ỹpētib⁹ de ranis tartucis de vulpe uesptilioni b⁹ ꝛ ꝛsilib⁹. Et fiūt simplr coquēdo ea cū aq̄ salita ꝛ con gregak pinguedo aut ponēdo cū sale in olla ꝓforata cuꝫ alia itegra de subr⁹ ꝛ sepeliēdo in fimo: ꝛ qđ distillat ser/uet. ¶ Cōposite aūt fiūt. ꝓmo eni. G. in fine cathagenoꝝ ponit vnguētū de ranis ꝛ tartucis. ꝛ. olei radicis cucume ris agrestis lb. ij. olei maiorane ꝛ alcāne cere terbētine galbani medulle ossiū cerui. aīi. ārta. j. ranaꝝ. ij. nūo. san guis testudinū. ij. nūo. balsami. ʒ. ij. coquēdo ranas ꝛ san guinē testudinū cū oleis colenk: ꝛ tūc reliq̄ misceāt: ꝛ fiat vnguētū: est eni valde ꝑciosuꝫ. ¶ Unguētū de vulpe hz hebē meꝝ. ꝛ. vulpē itegrā iteriorib⁹ euulsis: ꝛ coque in uase terreo cū aq̄ salita vino ꝛ oleo adiūctis saluia rore mario iunipo aneto origano ꝛ maiorana usq̄ ad aque ꝛ vini ꝛsumptionē: ꝛ q̄ vulpis sit ita cocta q̄ caro ab ossi/b⁹ sepeť: ꝛ postea i torculari exꝑmak ꝛ coleť. ꝛ fiat vng^m.

¶ Unguētū de uesptiliōib⁹ ꝑm Raꝝ. ꝛ. uesptilionū septē nūo pone in caldario ꝛ coopi cū aqua pluuiali ꝛ coque usq̄ ad medietatē: postea cola: ꝛ pone tātūdē olei roꝝ. ꝛ supiora salicis; ꝛ coque usq̄ ad ꝛsumptionē aq̄ ꝛ cola: ꝛ fiat vnguētū. Halia. aūt de istis faciebat balneū ꝛ in deco ctiōe addebat rapas poꝛros ꝛ cepas erucā caules fenicu/lū ꝛ apiū. Et ide ē q̄ ego de ꝑcepto ỹsaac facio eos laua

re ꝯ brodio rapax. ¶ Unguētū de anſere a Thadeo bo noſ. ℞. anſerē pinguē deplumatā z mūdatā ab iteriori/ b⁹ z farciat cū carnib⁹ gatorū pinguiū ſalatis cū ſale cōi z ſale nitro ſale armenico z ſale gēma atq; alumie. añ. ℥. j. z addat eu forbij aſſe fetide caſtorei. añ. ℥. ſ. z ad lentū ignē aſſet z qñ diſtillauerit retineat. z fiat vnguentū. In farſimento iſti⁹ anſeris poſſet poni yna arteuica pes colū bin⁹ pes cornin⁹ hermodactili. Theodoric⁹ ēt addit pita riā ruthā marubiū radicē cucumeris agreſtis folia bedē z gūmā et⁹ z tūc diſtillatio ei⁹ eſt magis p̄ciosa ad mā fri/ da z antiq̄ta. ¶ Emplz de formicis p̄batū per Raſ. in materijs calis maxie. ℞. terre formicaꝝ cū ouis z totū. ℥ iij. farine ordei z fabaꝝ. añ. ℥. j. roſ. ℥. ſ. malue mādrago re. añ. ℥. vj. coque maluas z mādragorā in trib⁹ lb. aque uſq; ad medietatē z cola z ꝓfice reliq̄s medicias in mor/ tario puluerizatas addēdo tria albumia ouoꝝ z duo vi/ tella z utere. ¶ In ſciatica aūt cōpetūt oia dicta: dūtaxat q̄ fortificent cū ſinapi z oleo ipi⁹ z fermēto z filib⁹ que a ꝓfundo māz exhūt z ad iſtā itētionē fiūt uētoſe rubifica tiōes z ueſicatiōes cū alleis z cātaridib⁹ z plāta lupina z marubio cilio. Et cauteria potētialia z ēt actualia pūcta/ lia oliuaria z circularia circūcirca tūcturā z i medio ipi⁹ ut docet Albu. z dicet ifra. Et fluē p̄mittunt per. 40. di/ es q̄ eſt termin⁹ arteticarū ut dicūt q̄uor magri cū tētis z foliis cauliū edere uſqueq̄ ſit curat⁹ z ſic p̄ficit 3ª itētio. ¶ Sed 4ª intētio que erat accidētiū correctio cōplet ꝑm q̄ ſunt accēſita potiſſime duo: dolor videlicet z durities.

¶ De dolore iuncturarū.

Dolor autē in gutta ſedat dupliciter: uerū dice cum euaporatiuis ſupius dictis z palliatiue cuz narcoticis. Et q; difficile eſt figillatiz cū iſtis in tali dolo re opari p̄ro tāto eſt tuti⁹ miſcere, ambo. Et ad lb eligātur q̄uor auxilia. ¶ Primū eſt Raſ. z Auic. z eū acceperūt in meamir a Gal. ℞. micā panis albiſſimi z miſce eā in lacte uaccino donec fiat ſicut vnguētū z pone decimam ptē opij z croci q̄rtā ptez ipi⁹ opij z ꝓficiēdo fiat ſicut lini mētū. apponat z ſepe remutet. ¶ Ad idē recipe ceroti roſ. lb. j. opij croci. añ. ℥. ij. miſceant z applicētur. ¶ Ad idē ponit Lāfrāc⁹ amidū z cāphorā cōfectos cū aq̄ roſ. ¶ In regimine illo papali. ℞. capitū papaueris al. cū ſe/ minib⁹ z corticib⁹ ſuis. z ordei mundati. añ. partē. j. ſemi nis iuſquiami par. ij. illi⁹ bulliant in lb. j. aque uſq; ad cōſumptionē medietatis: deinde colent z in colatura ad dat mucillaginis pſilij fenugreci ſe. lini extracti cū aceto q̄tū eſt de colatura olei roſ. cū albuminib⁹ ouorū quātū eſt medietas z fiat linimētū in quo infundat pānus line us z frigidū applicet z q̄cito calefit ren ouetur.

¶ Ampli⁹ ꝑm intētionem Hypp. z Gal. 6° affoꝝ. aq̄ frida multa infuſa ſup articulos dolorē ipſoꝝ ſoluit obtūdēdo ſenſu: torpor eni mediocris dolorē ſedat ut dicit textus.

¶ De duritie iuncturarū.

Durities tūcturarū ꝓñs arteticas que lz rariſſi/ me curet iuxta illud ouidij: Soluere nodoſaz negt medicia podagrā. Nihilomin⁹ emēdat cū medicis mollitiuis z reſolutiuis domeſticis z cauteriuis ta doctrinā datā in cap° de ſephyros z ſcliroſi z infra in antidotario dicēdā. Et ēt Raſ. in de iuncturis ubi ponit modū de euaporatiōe cū marcaſita ignita in aceto extin cta dictat ad lb in ſpāli iſtud empl'm. ℞. armoniaci oppo/ ponacis galbani bdelij ſulfuris nitri ſinapis piretri. añ. ptē. j. litargiri q̄tū de oīb⁹. coquat litargirū cū oleo z gū me diſſoluātur cū aceto z bulliant. z fiat empl'm z ſuppo nat loco ꝑus cū aliquo mollificatiuo. ¶ Ad quā intētio nē z ad ſpaſmū dictat tale vnguentū. ℞. bdelij cū aceto z modico de rob z de melle diſſoluti. ℥. o. olibani oppo/ ponacis armoniaci mirre. añ. ℥. j. z. ſ. olei camomille. ℥. iij. olei antiq̄ pinguedis galline anſeris agle uel anguil/ le. añ. ℥. j. pinguedis vituli. ℥. ij. cōfice. z fiat vnguētū.

¶ Ad eādē ēt itētionē valet opaglon puū z magnū hebēn meh. quoꝝ forme dabunt ifra. ¶ Galien⁹ vo teſtat i. x° ſimpliciū farmacoꝝ q̄ caſe⁹ antiq̄ſſim⁹ coct⁹ cuz iure ty/ bie ſalite porci rūpēdo cutē cū virulētia extrahit lapides gipſeos z mollificat duritiē tūcturarū. ipſe aūt ut dicit p/ bauit in multis. Raſ aūt lb recitando naſturtium addit.

¶ Durities aūt que cōſequit algebras z alias ſolones tūcturaꝝ z neruoſaꝝ pticulaꝝ ēt ē difficilis curatiōis ma xie qñ eſt deſiccata z maraſmata talr q̄ fricādo nō rube/ ſcit. ut dicē Raſ. Et illa in q̄ nullus: aut pu⁹ eſt ſenſus eſt iā ſuſpecta. Et tēp⁹ ad opandū ſi meliorari oz regrit longū nihilomin⁹ ſi ꝓſiderāt in loco aliq̄ mā curet cū icīſiuis. ut dicē Auī. ¶ Et de curatiōib⁹ bonis poſt mollificatio/ nē ē uaporatio cū lapidib⁹ ignitis z extictis in aceto z re/ ſolo domeſtica cū emplis z vnguētis dictis i ca° de ſciro ſi: ad qd̄ caplz p̄ro talib⁹ diſpōnib⁹ ſemp eſt recurrendū.

¶ Si aūt nō eſt ibi mā: aut ē pauca deſiccata, pcedat ita. In p̄mis embrocet pticula eā flectēdo z extēdēdo diu cū aq̄ mucillagioſa decoctiōis corticis radicis altee z radicis ulmi camomille melliloti fenugreci ſe. lini z filium. Aut cū aq̄ decoctionis capitū z pedū mōtonū: aut cū muſto: aut cū ſanguie calo alicui⁹ aialis. ¶ Deide iungat iuxta ignē moderatū cū iſto vnguēto. ℞. oyaltee lb. ſ. olei lau rini: olei maſticini: olei de lilio olei muſtellini: olei de be en: olei nucis idice. añ. q̄rtā. ſ. aſſūgie ſtrucij agle anguil le marmotāe caſonis anatis gallie aſſūgie aſini medulle cruris vitli z cerui. añ. ℥. j. bdelij yſopi hūide ſtoracis lig de añ. ℥. ſ. piguedis teſticuloꝝ caſtorei. ℥. ij. cere qd̄ ſuffi cit. fiat vnguētū. ¶ Deide applicet iſtō empl'm. ℞. cere picis oyaglō añ. q̄rtā. j. aſſūgie aſini. q̄rtā. ſ. laudani yſo/ pi hūide galbani oppopōacis armoniaci bdelij ſtoracis calamite maſticis ſarcocolle diſſolutoꝝ cuz vino. añ. ℥. j. aſſūgie urſi ſtrucij agle anguille fecis oli de lilio terbēti/ ne. añ. ℥. ſ. farie fenugreci. z ſe. lini croci. añ. ℥. ij. fiat em/ pl'm. ¶ Et gūa oyaglonis ſunt ad lb ꝑpitia z aq̄ ſangui nis hūani ſepties diſtillata eſt ad lb per alchimiſtas z per Henricuz laudata: plura alia ifra in antidotario ponent. Et in hoc ligature z iſtra mecanica multuz auxiliant.

¶ De lepra. Caꝑ. II.

Lepra eſt maxim⁹ error vtutis aſſimiliati ue qua forma corrūpit in toto. ita hētur er ꝑbis Gal. quātū ad p̄mā ptez in ſexto. Et q̄tū ad 2ᵐ i p⁹ de egritudie z ſinthomate. Et itelligo erroꝝ vtutis aſſimilatie imediate: q; mediate ꝑt eē cā er ror digeſtie z ſāguifice i epate. Et iō Auī. uocat errorē v tutis epīs cāz efficiētē ātigorē: qñ eni epar labik ad calita tē: z ſic adurit ſāguis z ꝑpat ipz ad meliā. Et talis ſāguis qñ uēit ad mēbra zᵉ digōnis iuentēs ea debilitata a mala cōpl'one frida z ficca introducta a cauſis ſuis: ut ſtati dicet nō pōt eū ꝓtere ad colorē: neq; ad carnē bonaz vnifor/ mē z rubeā ꝓtit ad colorē z carnē ḡnuloſaz nigrā z hor ridā. vñ i p⁹ de vtutib⁹ nālib⁹ aſſūat. Cū vt⁹ digeſtia er/ rat i diſſeminādo cātur ethica: qñ i vntēdo ydroptiſis: qñ i aſſimilādo lep. ¶ Eſt eni lep̄ mor⁹ z accūs ꝟz gor do/ niū g ſequēdo Auī. ualde bñ tractauit iſtā māz. Mor⁹ ꝑſilis officialis z cois. Mor⁹ ꝑſilis ē: q; eſt mala cōpl'o frida z ficca eālis z diūſa in pte z i toto. Officialis: q; eſt corruptio figure q̄ eſt, ꝑa differētia ipi⁹ ut dicet. Cois q; cū ſit a ꝑa ule ſoluit ꝓtinuū ut a ꝑata alia pticularia. Et eſt accūs q; peccata actio. ¶ Dī aūt lep̄ a lepore naſit: q; i eo potiora z certiora appent ſigna ipi⁹. Ulr dī a lupo: q; oia mēbra ut lup⁹ deuorat. Corrūpit eni oia mēbra ut lup⁹ cā croſus ꝟz Italia. i 8° p̄mōe ptis p̄me libri diſpōnis regalis. Et iō ab Auī. dī cācer cois toti corpi. ¶ Spēs z dif/ ferētie lepre potiſſime ſumunt a mā z a ſinthomate. Et lz ꝑm Italia, ubi ſup̄: z forte ꝑm gal. nō ponant niſi due ſpēs a duab⁹ colis aduſtis malis. Nihilomin⁹ cois ſcho la nr̄a aſſignat q̄tuo: ſpēs ꝟz q; q̄tuor hūores p̄t aduri: z i mella ꝓtt. Elefātiā de melia: leoninā de cola. Thiriā de flate. Et allopitiā de ſāguie: raro tñ iueniūt ſingulares

plurimū sunt cōpōsite ut alia apostemata. Et uocant ita a ꝓpꝛietatib⁹ talibus que in talib⁹ aīalibus iueniunt.

Cause lepꝛe sunt triplices ꝑmitiue añcedētes ⁊ ꝙtiū ctiue. ¶ Cause ꝑmitiue sūt coꝛruptio aeris: ⁊ ꝙtact⁹ lepꝛosoꝝ: malitia ciboꝝ: macula gñatiōis. Et ad iuuāt hec retētio supfluitatū melicaꝝ ut emoꝛroydaꝝ mē struoꝝ uariolaꝝ q̄rtanaꝝ ⁊ debilitas splenis ⁊ epatis cal' tas. ut dic̄ Aui. ¶ Cāe añtes sūt hūores dispositi ad uꝛe dū: ⁊ in melīā ꝙuertēdū. Cā ꝙtucta est melīa spsa p totū. ¶ Propter qō sciēdū q⁹ ut dcm̄ fuit de apatib⁹ melīa est duplꝛ nālis ⁊ nō nālis: de nāli nō fit lepꝛ: sz de nō nāli: ⁊ nō de q̄cūq; sz de illa q̄ facta est p adustionē. Ista aūt melīa ut dic̄ Aui. aut spgik per totū coꝛp⁹: aut ad ptē. Si ad totū coꝛp⁹ ⁊ putrefit fac̄ febꝛē: si nō putrefit moꝛpheā in cute ⁊ lepꝛā i carne. Si ad ptē gñant cancer ⁊ ueruce ⁊ ꝙfilia ut i 6⁰ de egritudie ⁊ finthō. inuik a. G. ¶ Signa ⁊ idicia

Intelligēdū est circa signa ⁊ idicia lep⁹ q⁹ ꝑm magꝛm Jordanū in mōte pessula no ipa lepꝛa hēt dispōnē ⁊ actū. ¶ Dispō seu ꝓparatio lepꝛe est ꝓpꝛietas in coꝛpe qua aliqs ualde est dispos⁹ ad lepꝛā. Et tales ꝓpꝛietates ꝓueniūt a causis ꝑmitiuis: ⁊ co adiuuātib⁹ dictis. ¶ Act⁹ aūt lepꝛe est nocumētū ꝝtutis dicte qō ex sparsione melie per totū coꝛp⁹ ꝓuenit. Et iste act⁹ dī hēre q̄tuoꝛ tpa. ꝓncipiū. augmētū. statū. ⁊ declinationē saltim ad moꝛtē. ¶ Principiū est q̄n nocumētū tāgit mēbꝛa itꝛiseca: ⁊ tūc apparēt signa debiliora: lepꝛa eni icipit in iteriozib⁹: deinde ꝓcedit ad exteriora. Deinde redit ad interiora. Et tunc cū uenenositate sua interficit. ¶ Augmētū est q̄n appet in exteriozib⁹: ⁊ tūc signa aug mētantuꝛ: ⁊ pluꝛificātuꝛ. ¶ Status est q̄n mēbꝛa icipiūt ulcerari: ⁊ tūc signa sunt manifesta. ¶ Declinatio quando mēbꝛa cadunt: ⁊ tūc signa sunt popularia.

Signa aūt coīa oīum spērū lepꝛe quedā significāt ꝓparationē seu dispōnē: quedā ipi⁹ actus: ꝓparationeꝝ seu dispōnē significāt fedus coloꝛ moꝛphea scabies: ⁊ supfluitates fetentes: ⁊ cause dispositiue dicte. ¶ Actū aūt significātia: quedā sunt uniuoca: quedā equiuoca: uniuoca dicunt que semp significāt lepꝛā ⁊ sequūt eā uel ītēse uel remisse. Et sunt sex oculoꝝ ⁊ auriū rotūditas: depilatio ⁊ gꝛossities seu tuberositas supciliozꝝ dilatatio ⁊ toꝛtuꝛa narīū ab extra cū iteriozi stricturā: labioꝝ fetiditas uoꝝ rauca: ac si cū narib⁹ loquereꝝ fetoꝛ anhelit⁹: ⁊ toti⁹ persone. Aspectus fixus ⁊ hoꝛribilis ad modū aīalis saton. Ūñ Gal. in 2⁰ de egritudine ⁊ finthomate. Sy mak enim nasus ⁊ labia gꝛossa: ⁊ acute aures apparēt: ⁊ uniuersaliter similes satyris elefantinates. i. lepꝛosantes fiunt. Satyris aūt uel saton in terra arabica est animalis hoꝛribilis aspectus in quo sunt signa iam dicta. ¶ Equiuoca dicuntur que cum ꝫ q⁹ inueniūtur in lepꝛa inueniunt in alīs egritudib⁹: ⁊ ideo nō semp significāt lepꝛaz. Et sunt. 16. Primū est durities ⁊ tuberositas carnis spāliter iūcturarū ⁊ extremozꝝ. 2ᵐ est coloꝛ moꝛpheat⁹ ⁊ tenebꝛosus. 3ᵐ est casus capilloꝝ ⁊ renascitio subtiliū. 4ᵐ cōsumptio musculoꝝ ꝑcipue policis. 5ᵐ insensibilitas ⁊ stupoꝛ atq; grāpa extremoꝝ. 6ᵐ scabies ⁊ ipetigines guttaroꝝ. ⁊ ulcerationes in coꝛpe. 7ᵐ est grana sub lingua sub palpebꝛis: ⁊ retro aures. 8ᵐ aꝛdores ⁊ pūcture acuuz in coꝛpe sensibilitas. 9ᵐ cutis eoꝝ ad aerē ad modū anseris displumate crispitudo. xᵐ q̄n ꝓicit aq̄ sup ipsos vident uictuosi. xjᵐ raro febꝛicitant. 12ᵐ sunt astuti ⁊ dolosi furiosi: ⁊ nimis se igerere uolunt sup populū. 13ᵐ hñt somnia pōderosa ⁊ grauia. 14ᵐ hñt pulsuz debilē. 15ᵐ hñt ntm grū sanguinē plūbeū ⁊ tenebꝛosuz cinerulētū arenosuz ⁊ trūbosum. 16ᵐ habent urinas liuidas albas subtiles ⁊ cinerosas. Cū istis aūt signis examinantur lepꝛosi.

¶ Circa tñ examē ⁊ iudiciū lepꝛosoꝝ est multū aduertēdū q: maxima iniuria est sequestrare nō sequestrādos ⁊ dimittere lepꝛosos cū populo. Mā moꝛbus est ꝙtagiosus ⁊ ifectiu⁹. Et ideo medic⁹ debens eos iudicare sepe debet eos aspicere ⁊ secū signa uoluere ⁊ reuoluere ⁊ uidē que signa sunt uniuoca: ⁊ que equiuoca: ⁊ q⁹ nō iudicet per unū signū: sz per ꝙcursum multoꝝ spāliū uniuocorum.

¶ In ꝑmis inuocādo dei auxiliū debet eos ꝙfortare q⁹ ista passio est saluatio aie: ⁊ q⁹ nō dubitent dicere ỽitatē: q: si reperirent lepꝛosi purgatoriū aie eēt: ⁊ si mūdus hēt eos odio: nō tñ de⁹: imo laçarū lepꝛosuz plus dilexit q̄z alios. Si aūt nō repirent tales stabūt in pace: deide faciat eos iurare ueritatē dicēdi de iterrogandis. Et tūc in ꝑmis debet iterrogare de his que disponūt ad lepꝛā. Si ipse hēt aliqd ut si ipse est de genere lepꝛosorū: aut si est ꝙuersat⁹ cum eis. Et si restricta sunt ei mēstrua uel emoꝛroydes. Et si regimie melico usi sunt. Et q̄les egritudines cōsue uerūt pati. deide ingrat cū notis ipsoꝝ: ⁊ cū ipsis de astutia ⁊ morib⁹ ipsoꝝ ⁊ somnijs: desiderijs ipoꝝ: ⁊ si sentiūt acuitatē aꝛdorē ⁊ pūcturas in carne: deide tāgat pulsuz: deide faciat sibi facere flōmīā: ⁊ ꝙsideret substātiā ⁊ colorez sanguis si est niger ⁊ cineriti⁹ ⁊ lauet ipm: ⁊ sciat q̄lis erit illa caro que remanet in colatorio: si est arenosa granulosa ⁊ trūbosa: q: maximū signū est. Et si vult ꝓbare: i altera scutellari: si sal cito fundit. Et si acetuz ⁊ urina cito cōmiscent. Et si per modū farine descēdit in plena pelui aq̄: pōt gꝛa solēnitatis facere. ¶ Hoc facto cōsideret aspectū suū: ⁊ dicat sibi q⁹ recedat: ⁊ de mane apporꝛtet urinā: ⁊ interim cogitet medic⁹ sup visis ⁊ videndis. Et de mane ipse ueniat in pītia medici: ⁊ tunc in ꝑmis ꝙideat urinā ⁊ cōsidēt si significabit aliqd de dispōne lepꝛe. Si est alba subtilis cineroſa: q: tales sunt urine lepꝛosoruz. Deide ꝙsideret faciē suā. Supcilia si sint depilata: si sunt ꝼlata ⁊ tuberosa: oculos si rotūdos spāliter ꝼsus domestică ptē: si eoruz alba sunt tenebꝛosa. De naso si est toꝛt⁹ grossus ulcerat⁹ int⁹. De aurib⁹ si rotundant ⁊ curtant De uoce si logtur rauce ⁊ cū naꝛib⁹. De labijs ⁊ lingua si sanguinant ⁊ ulcerātuꝛ: ⁊ si hēt grana. Si anhelitus sit difficilis ⁊ fetidus. Et si et⁹ foꝛma sit diuersa ⁊ hoꝛribilis ⁊ ꝙsideret bñ ista: q: signa faciei sunt certioꝛa. ¶ Deide faciat ipm expoliare ⁊ cōsideret in ꝑmis colorē toti⁹ coꝛporis si est tenebꝛosus ⁊ moꝛphe⁹. Deide subam carnis si est dura ⁊ aspera tuberosa specialr circa iūcturas ⁊ extremitates: ⁊ si est scabiosus pꝛuriginosus ⁊ serpiginosus ⁊ ulcerosus. Si coꝛium et⁹ crispat ut anseris: si musculi sunt cōsūpti: si patik doꝛmitationē in mēbꝛis. Si senserit bñ q̄n pungik retro talonē ⁊ tybiā: ⁊ iterrogek cuz quo ⁊ ubi. Deide ꝓicat aquā sup coꝛp⁹ suū: ⁊ vide si est vnctuosuz: ⁊ si sal adheret q̄n ꝓicik sup ipm. Deide redeat ad ꝙsiderationē faciei ⁊ aspect⁹ ⁊ dimittat ipm pensent oia signa ⁊ ꝙferat ⁊ deliberet bñ de signis ⁊ ꝙcordia ipoꝝ. Et si iueniat q⁹ ipe cū dispōne ad lepꝛā hēat aliq̄ signa equoca dimiuta domestice ⁊ secrete cōmīnādus est ut stet in bono regimie: ⁊ hēat ꝙsiliū medicoꝝ alias efficeret lepꝛosus. Si aūt multa hēt signa equoca ⁊ pauca uniuoca cassat⁹ uocak vulgariter. Et tales sūt acriter cōminādi q⁹ teneant bonum regimē ⁊ habeant bonū cōsiliū medicoꝝ ⁊ q⁹ stent in domibus ⁊ mansionib⁹ ipsoꝝ. Et nō multum se ingerant cum populo: quia ingrediunt lepꝛam. Si autē hñt multa signa equiuoca ⁊ multa uniuoca cum bonis uerbis ⁊ cōsolatoꝛijs sequestrādi sunt a populo: ⁊ in malāteria ducēdi. Si aūt sunt sani absoluendi sunt ⁊ cum litteris medicoꝝ ad rectoꝛes mittendi.

¶ Signa aūt ꝓpꝛia humoꝝ habētur per signa humoꝝ dicta in de apatibus supꝛa: petoꝛes tñ sunt humoꝛes leonine ⁊ elefantie q̄z aliaruz. ¶ Judicat per oēs q⁹ lepꝛa est pessimus moꝛbus: ⁊ est hereditarius ⁊ contagiosus: ⁊ est quasi impossibilis eradicationis pꝛesertim confirmata. Quomodo eni ingt Aui. curabik lepꝛa cum sit cācer uniuersalis quādo cancer particularis non curat: ꝑseruari aūt pōt ⁊ palliari: curari vo minime. ¶ Amplⁱ⁹ iudicat q⁹ iter species lepꝛe leonina ⁊ elefantia tanq̄z de pessima mā sūt petiores. Alie vo tanq̄z de magis miū suauioꝛes.

In curatione lepre ad tria coiter itẽdũt doctores. ꝑmũ est ad ꝑseruãdũ dispositos anteq̃z uenĩat. 2m est ad curandum actuales: dum est itroducta: sed non est cõfirmata. 3m est ad palliandum dum est introducta ⁊ confirmata.

¶ Regimẽ ꝑseruatiuuz tres hẽt itẽtiones. ꝑa est ut mã nõ giuef. 2a ut mã gĩata expellat. sed 3a ut epar ⁊ cõpo totius corꝑis rectificet. ¶ Pria cõplex cũ debita admistratione sex rerũ nõ nãliũ: ⁊ triũ nõ neciarũ que sui gĩalitate annexãtur istis ut sunt aer cib⁹ ⁊ potus ⁊c. ỽgentium ad tẽperamẽtũ. ¶ 2a cõplex cũ bina aut trina purgatiõe in anno: uere tũ potissime ⁊ autũno cũ dyacatholicon: aut pillis de fumoterre flõmia cũ debita ꝓuocatione emorroydarũ ⁊ cauteriorũ in fontanellis brachiorũ ⁊ tybiaꝝ. ¶ 3a cõplex cũ bonis electuarijs factis de dyarodon abbatis ⁊ bonis epithimatibus ꝓ epate.

¶ Regimẽ aũt curatiuũ qñ est actu lepra: nõ tñ cõfirmata hẽt q̃tuor itẽtiones. ¶ Prima est bonitas regiminis ut humor lapsus tẽperet. 2a est humoruz adustoꝝ eũatio. 3a est impssionis illate rectificatio. Sed 4a est accidẽtiũ correctio. ¶ Primũ cõplex cũ debita admistratione sex rerũ nõ nãliũ: ⁊ triũ annexarũ uergẽtiũ in friditatẽ ⁊ humiditatẽ. ¶ Scdm cõplex cum flõmia ⁊ farmacia caputpurgijs balneis uẽtosationib⁹ ⁊ fricatiõib⁹ ⁊ alijs resoluẽtib⁹ mãs ab extra. ¶ Tertiũ cõplex cuz debita admistratiõe serpẽtiũ ⁊ potionũ ⁊ cõfectionũ de alfilude de auro ⁊ de talib⁹ ꝙsimilib⁹ cõfortãtib⁹ coꝛ ⁊ rectificantib⁹ naturam. ¶ Sed 4m cõplex ꝑm naturã accidẽtiũ que occurrunt.

¶ Regimẽ palliatiuũ qđ cõpetit lepre cõfirmate tres hẽt intẽtiones. ꝑma est humectare coꝛpus ab intra ne icineretur. scda cõfortare coꝛ ⁊ alia mẽbra ꝓncipalia ne dissoluantur. Sed 3a est custodire membra ne deformentur.

¶ Primũ cõplex cũ debita administratiõe lactis ⁊ brodij gallinarũ ⁊ aliorũ humectantium. ¶ 2m cũ letitia Bal. ⁊ dyarodon abbatis. ¶ Sed 3m cũ cauterijs factis in locis ubi scitis: ⁊ cũ gũmeris: ⁊ alijs decorãtib⁹ ⁊ solidantibus faciẽ ⁊ alia mẽbra. ¶ Verũ q: ista magis pertinent ad dños phĩcos q̃z ad cyrurgicos: nisi quãtuz est ad iudicandũ ⁊ ad manualẽ opationẽ exq̃sitã ꝓtractationẽ demõ ⁊ q̃litate cõplẽdi ꝓdictas itẽtiones omittaz supficialr aliq̃ tangẽdo ea in. 8. capkis tangẽdo uel assumẽdo. ¶ Primũ erit de dieta. 2m erit de flõmia. 3m de medicis laxatiuis. 4m de caputpurgijs. 5m de balneis ỽnctionib⁹ epithimatib⁹ embꝛocationib⁹ ⁊ cõsilibus. 6m de regimine serpẽtiũ. 7m de cauterijs. 8m de coꝛrectione accidentiuz.

Dieta lepꝛosorũ debet eẽ: sicut patientium apata melica de qua supius in de apatib⁹ melicis fuit dictũ. Et ultra illa caueãt a coitu: ⁊ ab oi re que põt eoꝛ calefacere nam: ut vult Aui. lac ẽt ut dicit est de cõueniẽtioꝛib⁹ gb⁹ curat lepꝛa. Et ꝓpie apud constrictionẽ ⁊ difficultatẽ anhelit⁹ ⁊ uocis. Et post eũones opz ut bibant eũ dũ mulgeꝛ ⁊ dek quãtitas que digerat. Et si posset stare cũ ipso solo bonũ eẽt. Et si passio sedaret auferat: totũ aũt regimẽ ipsorum ꝑcipue in palliãdo ad regimen ethicorũ declinet ut uo lunt omnes.

¶ De flõmia.

Flõmia uenarũ magnaruz nullo modo cõpetit in lepꝛa cõfirmata: nisi esset magna repletio: aut q̃ timeret cõstrictio anhelit⁹: sed uẽtosatio ⁊ scarificatio in natib⁹ tybijs retro collũ iter spatulas ⁊ aptio uenarũ puarũ narĩũ ⁊ faciei bñ põt cõpetere eis: eo q: mã iaz exiuit uenas: ⁊ si est in carne anteq̃z confirmet: tñ ꝑcipit Haliabas ꝑmone 4o ptis ꝑme libri dispositiõis regalis. accelerare minutionez sanguis a duab⁹ uenis oꝛganicis ⁊ duab⁹ post aures: ⁊ que frõtis ⁊ a mediastinis ⁊ tãtũ auferre donec defectus appareat. ¶ Rasis tũ a purpurea uena dextri brachij icipit. Et post iteruallũ a sinistra ⁊ refert q̃ curauit quendã adolescẽtẽ lepꝛosum in cul⁹ facie nodi fieri icipiebãt ⁊ pili defluebãt cui occurrere icepit cum flõmia: ⁊ uentris solutione cũ apoçimate de epithimo: ⁊ pillulis colerã purgãtib⁹: ⁊ frequẽter eũ in balneo posuit ⁊ cibaria humectãtia dedit. Postea quietẽ per aliquos dies oꝛdinauit: post ad uentrẽ soluẽdum redijt: qđ totiens fecit donec pluscz̃ quadragesies in gnque mensibus uentrẽ soluit: gbus peractis pili inceperunt nasci ⁊ oculi ⁊ coloꝛ ⁊ facies meliorari: ⁊ ꝓpe sanitatez reducti. Et recedẽs ab ipo per alios sex mẽses dimissa purgatiõe ꝑter cũ sero cũ bono regimine perfecte sanũ eu⁹ inuenit.

¶ De medicinis laxatiuis.

In primis digerat mã cuz syrupo de fumoterre: qđ ꝙ. fumiterre. q̃rtã. j. buglosse cũ toto teneritatũ lupuli scabiose lapacij capilli ue. dyantlos politrici scolopendrie endiuie nouelle cicoree. aã. quartã. ʒ. ligritie se. melonũ se. acetose anisi cuscute. aã. ℥. ʒ. floꝛ rosꝰ. violarũ boragis ⁊ buglos. epithimi. aã. ℥. j. polipodij quercini. ℥. ij. vini malorũ granatoꝝ aceti passulati. aã. q̃rtã. j. panis çuccari lib. j. fiat syrupus.

¶ Digesta mã purgeꝛ paulatie cũ apoçimate laxatiuo facto cũ ꝓdictis addẽdo succũ fumiterre boragis buglosse lapacij: ⁊ de sene ⁊ epithimo quãtum de polipodio. ⁊ de prunis ⁊ tamaridis ac cassiafistula: ⁊ nõ ponat acetuz. Et admistret bis in septimana q̃rta. j. in quo põt dissolui ad acuendũ. ℥. j. elarij de succo rosꝰ. Et si vis ponẽ in ꝓdicto syrupo mirabolanos ꝑceptũ heben mesue facies. ¶ Si aũt vis purgare fortiꝰ. fiat ℔ cuz pillis de fumoterre: cuiꝰ foꝛia ꝑm Aui. ʒ. mirabol. citrioꝝ chebuloꝝ nigroꝝ oiuz aã. ℥. v. aloes succotrini. ℥. vij. scamonea. ℥. v. sine cessatõe ꝙficiant cũ aq̃ uel succo fumiterre. ⁊ fiãt pille. doꝰ. ℥. j. ul℔ ℥. j. ⁊ ℥. ¶ Si aũt vis purgare fortissime ꝑcipit Aui. yerã ruffini yeralogodiõ theodoricõ acuaꝝ cũ pulpa collogntide ⁊ cuz elario de succo rosꝰ. ¶ Luz istis aũt medicinis possunt addi ⁊ diminui medicine ꝑm q̃ videbit q̃ natura declinabit ad flegma uel ad colerã: ⁊ ꝑm tẽpus ⁊ qualitatẽ patiẽtis.

¶ De caputpurgijs.

Post euacuationẽ vntuersalẽ fiant caputpurgia cuz succo uel decoctiõe sansuci celidonie nasturtij staphisagrie piretri nucisꝰ. pipis lon. i quo addat modicũ de eufoꝛbio ⁊ de scamonea: aut de elario de succo rosꝰ. ⁊ traijciat. aut imponat vna gutta in naribꝰ cũ emboto nasali.

¶ De stuffis ⁊ balneis fricationib⁹ ⁊ vnctionib⁹ ⁊ ꝙsilib⁹.

Post istas aũt purgatiões fiãt stuffe cũ herbis dictis in syrupo. Et in stuffa raso capite fricenk ⁊ lauenk per caput ⁊ faciẽ ⁊ totũ coꝛpꝰ cũ tali decoctione. ℈. fumiter. lapacij scabiose camõille melliloti staphisagrie: sinapis pipis lõgi nucisꝰ. sulfuris nitri aloen auripigmẽti coctis cũ aq̃ ⁊ aceto ⁊ facta fricatiõe liniat totꝰ cũ sanguie leporis. Et in exitu det thiriaca cũ vino. ℥. j. Et post q̃z sanguis fuerit deficcatꝰ redeat ad stuffaz: ⁊ ibidẽ lauet cũ aq̃ decoctiõis radicis lilij iarri ⁊ furfuris macri. Et post iungat totꝰ cũ isto vnguẽto. ʒ. vnguẽti citri lb̃. j. vnguẽti albi lb̃. ℥. pinguedis serpẽtis. q̃rtã. j. olei rosꝰ. olei mirtini vnguẽti populeon. aã. q̃rtã. ℥. misceant ⁊ inungatur.

¶ Pro ista intẽtione uenirent multa alia auxilia in morphea scabie serpigine ⁊ in morbis faciei. Et ista' talia reterent totiens quotiẽs videbitur expedire.

¶ De administratione serpentum.

Et scias ut dic Aui. q̃ caro vipe ul' thiri ⁊ illõ in quo est vt⁹ ei⁹ est de meliorib⁹ medicisci. Et. H. i. xj⁹ simpliciũ farmacoꝝ ꝑ gnque exẽpla h̃ ꝓbauit. eligant g̃ ꝓpẽtes ꝑm nobilẽ Bordonũ de locis siccissimis cũ doꝛso nigro ⁊ ligent vsus caput ⁊ caudã: ⁊ cũ virgis miutis flagellenk ⁊ subito isiꝰ duo viri abscindãt caput ⁊ caudã: ⁊ ꝑmittant uolutari ꝑ terrã: ⁊ q̃ztoplus uolutabunk: ⁊ exibit de sanguie tãto meliꝰ erit. Et excorienk ⁊ abluank cũ aq̃ salsa cala: ⁊ postea cuz vino puro ⁊ istis ꝓpẽtib⁹ utak oĩb⁹ modis gb⁹ poterim⁹ ꝙsiderare: q: breuiter loquẽdo alaim viã nõ hẽmus in curãdo lepꝛosos per

corporis mūdificationem: nisi in serpētibus. decoquant igitur usq; ad ossium separationē cuz feniculo z aneto z pane biscocto z modico salis. Et sorbeatur brodium z comedantur carnes: uel carnes sic ꝑparate terantur cū ala galline: z modico çinçi. z satis de çuccaro. z fiat comestio alba. ¶ Uel aliter ꝙ carnes sic ꝑparate cum puluere çinçib. coriandri z croci ponant in pastillo.

¶ Uel aliter ꝙ carnes sic ꝑparate terant fortiter z cū puluere çinçib. nucis mus. z çuccaro. z fiat electuarium.

¶ Uel aliter serpētes viui ponant in vino tpe vindemiaz cuz epithimo sene polipodio z anisso feniculo z aneto: z qñ erit clarificatū ponat in alio uase: z erit laxatiuū: si ad ministrek bis uel ter in die. ¶ Uel aliter ꝑm Henricuz: ponant post decolationē in alēbico: z fiat aqua. Et patiētes pñt lauari cū aqua decoctionis ipsarū. Est tñ aduertēdū ꝙ usus ipsarū facit corpus ꝑmo inflare: z postea cadūt squame z pelles z excorianf: z deinflant z sanant ¶ Tēpus aūt sufficientie usus ipsarū est duz incurrere icipiunt scothomiam z mutari in rōne: tūc enī cessandū est ab usu ipsarū. Et sal vipere iuuatiuū est iteruz. ¶ De his que ꝙferūt est ut dicit Aui. quādo bibūtur: aut comeduntur sunt cōfectiones bederasuli z alfelude ꝛc̄.

¶ De cauterijs.

Circa cauteria est intelligēdū ꝙ ipsa non debēt fieri: nisi post oēs alias curas: z maxime in putrefacta z hūorosa. Et lz Albuc. ponat. 70. cauteria pro ipsis: q; dixit ꝙ quāto fiunt plura magis ꝙferūt. Mihilomin⁹ nō sunt ꝙsueta mihi: nisi cauteria punctalia seu rotūda fontanellaz brachioz z tybiarū z inguinum z assellarum z in sumitate capitis z retro collū ad setonē. Ruptoria fiunt sub mentone z in collo: z si uentose ꝑcederent ruptoria nō esset id male factuz.

¶ Ultimo est dicendum de correctione accidentium.

Accidentia que apparēt in lepra sūt multa que correctione idiget ut morphea scabies pruritus z serpigo: de quibus dicek in sequēti capło. nodi glandule atq; tuberositates ulcera z corrositates: de qb⁹ in ꝓprijs capłis dictū est supra.

¶ Depilatio pustulatio oppilatio nariū de quibus dicek infra doctrina 2ª raucedo difficultas anhelitus de qbus in phisicalibus libris satis tractatur. Et ideo correctiōes eorum in locis suis requirantur.

¶ De morphea serpigine scabie pruritu syronib⁹ pediculis z alijs infectionibus cutis. Cap̄. III.

Intelligendum ꝙ morphea z albaras algada algasen pānī lentigines sanguis mortu⁹ gutta rosea scabies serpigo z impetigo z ꝙsimilia sunt ifectiōes cutis maculose: z q: nō differūt nisi magnitudie z puitate z in situ: z i colore z aliqualr in mā: ꝓpterea doctores nostri fuerūt ita uarij z discordes in differentijs ipsorū. imo qō fortius est morpheā albarosan uocauit Haliab. lepraz. Mihilomin⁹ cois usus tenet inter nos ꝙ iste infectiones qñq; sunt plane: z nō hñt iequalitatē: neq; ulcerationē: si sunt nigre uocank morphee: si albe albaras: si rubee gutta. s. ro. Si magne uocank pānī: si parue lētigines. Si vo nō sunt plane: sed ineqles z ulcerate uocank scabies serpigines z ipetigines. Nō obstante ꝙ Lāfrancus z Henricus in differētijs istoz multū videnf gloriari.

¶ Nō ergo faciūt i ope diuersitatē tales differētie nisi i nō ulceratis que reponunf sub morphea z in ulceratis sub scabie z serpigine. Et in syronibus z in pediculis de quibus dicetur. Et lz multa de his dicantur hic in generali. Mihilominus aliqua dicenk in speciali in 2ª doctrina. de dispositionibus faciei. ¶ De morphea.

Est ergo morphea cutis plana defedatio macułosa. Cuiº lz sint tot species: sicut z lepre. Mihilominus due sunt magis famose nigra videlicet: z alba quarū cause sunt albe flegma: nigre vo melācolicº humor: ut dicebak in 6º de egritudine z finthomate.

Signa sunt satis manifesta. Sed iudicia sūt difficilia. ¶ Judicak enī per nobilez Bordoniū ꝙ morphea antiqua: z que occupat magnum spatiū: z que cuz fricak nō rubet: nec qñ pungitur emittit sanguinē: sed aquositatē: est incurabilis: aut cum magna difficultate curabilis: que vo est oppositarū conditionum ad curandū aliquā hñt suspitionē.

Circa morphee nigre suppositio regimine dicto in lepra oportet ꝑm Aui. ut icipiak cū flōmia: si fuerit illic multitudo sanguis: z cū eūatione humoris adusti z melici cū his que in lepra sunt dicta. ¶ Uerū de eūantib⁹ sublimib⁹ est aq̄ casei cū epithimo sumēdo quolibet die. ʒ. j. cuz cado vno aque casei: z multotiēs cū ipo est soluēdus. ut dicit Raſ. ¶ Et post hoc dicit ꝙ ex semine raphani z eruce z cōdisi ꝙfectis cū aceto locus est epithimādus: ipso tñ ꝑus baneato. ¶ Haliab. aūt iubet cōterere cepam: z ad solē cuz ipsa cathaplasmare. ¶ Bordonius ꝓcipit ꝙ fricek locus cū pāno aspo: z postea ꝙ locº epithimek cū auripigmēto rubeo pistato cū succo fumiterre. z i crastinū lauek cū aq̄ furfuris. ¶ Jameriº hanc morpheam fricat cū memitha ¶ Rogeriº recipit tartarū z fuliginē de quolibet. ʒ. ij. salis nitri sulfuris viui. aā. ʒ. j. auripigmenti aluminis scisi utriusq; elkri aā. ʒ. ſ. puluerizenk oia cū succo fumiterre z abrotani z lapacij acuti atq; panis porcini z sapone cū oleo in mortario ita corporenk taliter ut fiat linimētū cum quo morpheatº locº epithimek. ¶ Et si ista nō ualēt scarificek locº: z cū illo sāguie epithimek. Aut ut dicit Guil. de sali. cātarides cū fermēto z aceto apponank: aut mel anacardinū ut dicūt glosatores Rogerij. Et post uesicationē desup foliū caulis ponak z remota cute si est neces: ut qñ est infectio ꝓfunda corrodak caro cū arsenico incorporato cū dyaltea: z purgata carne locº cuz vnguēto citrino acuato cū litargiro ꝙsolidek. ¶ In morphea aūt alba supposito regimīe dicto in apatibº klaticis: opz ꝑm Aui. ut deuitek flōmia z eūek flegma cū yera acuata cū collognitida: aut cū pilkis cochijs Raſ. ¶ Et post hoc ꝓcipit Rasis ꝙ fricek ad solē cū linimēto facto ex setaragi qō credo capliā: z ex rubea z elleboro z sinapi. z se. raphani. Aui. vo vult ꝙ cū alcali z calce coctis cū urina itantiū usq; ad mellis spissitudinē fricek ad solē ꝙusq; locº ulcerek. Deinde accipiak pix z cera: atq; terbentina z cortices nucis aduste atq; sanguis pulli colūbe: z oleū de alcāna: z usq; ad sufficiētiā decoquank: z ꝙtinuek sup locū donec sanetur: z colo: eiº sit sicut colo: corpis. ¶ Theodoricus dicit ꝙ quedā dña pisani curabat oēs morpheas per istū modū. In ꝑmis lauabat locū morpheatū decies cū aqua frigida. Post cū isto vngebat vnguēto. ʒ. cineris serpētis cōbusti in oia noua bñ coopta. ʒ. j. litargiri usti gallaruz radicis flāmule solearū antiquarū plumarū nigrarū gal line oium cōbustoz. aā. ʒ. ſ. arsenici calcis viue argenti viui. aā. ʒ. ij. ꝙficiank oia cū aceto: z fiat sicut vnguētū. Cū quo locus morpheatus inungak bis uel ter: aut plus sicut videbit expedire. Post aūt mittak ad balneū: z dum intrabit balneū liniatur cuz ꝑlotro facto ex ątuor partibus calcis z vnius arsenici coctis cum aceto z aqua. Et postq̄z sudauerit in balneo aliquantulū lauetur cū aqua z erit sanatus. ¶ Mesues tñ videretur ꝙ prius in balneo liniretur cū illo ꝑlotro: z post in exitu liniretur cuz illo vnguēto: ipse tñ ita dicit. Si aūt cū istis nō curaretur est intētio doctorū ꝙ locus cū cātaridib⁹ z arsenico curetur: ꝑcipue si infectio sit ꝓfunda ut dictū est de morphea nigra. Non aūt cū cauterio actuali: neq; cuz scarificatiōe quia uestigia magis appareret ut dicit Aui. ¶ Et si cura nō ualet tingatur locus cū ista tinctura Auicē. ʒ. litargiri calcis gallarū alcāne dragāti. aā. ꝙficiank cū melle z aceto nigro. z fiat linimētū de quo locus liniatur.

¶ De impetigine z serpigine z assafati.

Omnia autem ista ut dictū est sunt infectiones cutis iequales ⁊ finaliter ulcerose nō multū ꝓfundantes. Et ꝓpter hoc Aui. dicit q̄ sūt ꝓxima ad iuicē: ⁊ sunt summa bothoꝝ ulcerosoꝝ. Incipiētes q̄ue lenes diuise in multis locis: deide ulcerant ulceribꝰ squamosis ⁊ furfurosis: q̄ñq̄ apparētibꝰ: q̄ñq̄ occultis. Et que sunt fixe magis ꝓprie dicunt assatati ⁊ ipetigines: que vō sunt mobiles ⁊ serpētes hincide serpigies que vulgariter dicunt derbes ⁊ ignis uolagi. Et quelibet ipsarū: quedā sunt humide: quedā vō ficce.

Cause aūt istarū infectionū: maxime humidaꝝ est humiditas mala corrosiua que pmiscet cū grosso sanguine ⁊ flāte salso. uerū in ficca magis ꝑdominat melia. Expellunt eni huiusmodi māe ad cutim ⁊ corrūpunt eā. ut dicit Auic. Et talis humiditas est uehementer ignita: ⁊ ꝓpter hoc sunt cū ꝓritu ⁊ ardore: ut dicunt glose ⁊ theodoricꝰ. Et generant in facie ⁊ capite pueroꝝ ꝓprie. Et multotiēs apparēt in hyeme ꝑ Auic. eo q̄ frigus coartat ⁊ deriuat tales mās ad cutē: ut dicit Theodoricꝰ: ⁊ i estate sepe ꝓ calores uehemētes: ut dicit Jameriꝰ.

Curatio ꝗtū ad regimē ⁊ eūationē nō differūt a curatione aꝑatū ⁊ pustularū colicaꝝ melācolicarū de gbꝰ satis dictū est supra in de aꝑatibꝰ: ⁊ de lepra ⁊ morphea. Jn spāli aūt defēdit Aui. oē q̄ hēt duledinē superfluā: ⁊ ꝓprie dactilos: aut amaritudines: aut acuitatē: aut salsedinem ⁊ utatur humectatione corporis humiditate equali cum balneo ⁊ aliꝫ.

¶ Qꝗtū aūt ad localia in recētibꝰ laudant fomētatiōes cū aq̄ tepida. Et alterare locū cū succo portulace ⁊ cucumeris ⁊ mucillagine psilij ⁊ saliua hois ieiuni. in. xº simpliciū: ⁊ acetositas citri ⁊ gūma cū aceto. Et sinapis cū aceto sunt optima ꝑm Aui. ⁊ oleū de frumēto: oleū ouoꝝ: oleū de serpētibꝰ: ⁊ oleū iunipi ab hebē mesue appropriant: ⁊ oleū de tartaro vulgus tenet supmum. ¶ Rogeriꝰ laudat saponē ⁊ succū celidonie. Et si cū eis admisceret vnguētū albū pulchriꝰ eēt. ut dicūt glose ipsiꝰ. Et lottionē cū aqua roſ. ⁊ succositate citri in qua sulfur puluerizatū sterit in uase vitreo ad solē per. xo. dies laudāt montipeꝺ. Et lac virgineū q̄ fit cū aceto ⁊ litargiro distillādo ⁊ miscēdo cū aqua salita laudāt Bonoñ. vnguētū albū factū de litargiro ⁊ citrinū factū cū oleo de tartaro ⁊ succositate citri sunt Parisius ꝙsueta. ¶ Ad antiquas vō ꝓprie ad saffati laudat Aui. linimentū factū de chimolea sulfure cineris cucurbite pulpa collogntide oium ptes equales cū aceto. ¶ Ad idem theodoricꝰ. ℞. succi radicis lapatij acuti quarā. j. assūgie antique porci dissolute lb. ſ. argēti viui extincti cū saliua. quartā. ſ. coquat assūgia cū succo usq̄ ad etꝰ spissitudinē postea miscēdo argētū viuū pistādo in mortario fiat vnguētū. ¶ Ad idē Rogeriꝰ. ℞. tartari plūbi usti fuligis cineris piretri succi ciclamis. aii. ℈ i ce cū oleo. ⁊ fiat vnguētū. ¶ Hēricꝰ testat q̄ gdā medicus Parisiēsis curauit serpiginē gnque annoꝝ cū tali vnguēto. ℞. se. iunipi cōquassati. ℨ. iij. coq̄nt cuz sufficiētia aque: ⁊ colature addat assūgie porci recētis colate. ℨ. vj. terbētine. ℨ. j. dissoluant oīa simul ⁊ dissoluta ab igne deponat. Et cū infridatū fuerit aquositas expellat ⁊ vnctuositas fortiter in mortario agitet: ⁊ addendo sulfuris viui. ℨ. ij. fiat vnguētū. ¶ Rasis aūt dicit q̄ antiq̄ indiget sanguisugis ⁊ fricatione donec exeat sanguis ꝓprius ⁊ resoluat caro mala ⁊ appeat bona. Que vō ex ea fortis est indiget ꝑm Aui. medicamie acuto corrodente quousq̄ puenīat ad carnē sanā. Deide cū vnguētis ulcerū ꝓprie al. ⁊ de litargiro consolidetur.

¶ De scabie ⁊ prurito.

Iste etiam sunt infectiones cutis ulcerose pruriginose cum squamis ⁊ crustis que q̄ñq̄ sunt cuz virulētia ⁊ sanie: ⁊ q̄ñq̄ absq̄ ipsa. ut ponit Bordoniꝰ. ¶ Quarū mā ꝑm auic. est sanguis cui cōmiscet colera ꝙuersa in melā: aut flegma salsuz baurachiū. Ex ꝑma enim mā ut dicit fit scabies ficca: ex 2ª humida. Sunt igitur ꝑm hoc due spēs scabiei humida ⁊ ficca sub qua ꝓriginē pono. Cū eni talē mām natura ab interioribꝰ ad extrinsecā cutē ptulerit. si sub cute pmāserit: ⁊ fuerit subtilis facit ꝓriginem. Si grossa scabiē ut euidēter ponit Haliabatē ꝓma. ꝑmone 8º. Et ibidē ponit q̄ tales māe fiūt maxime plimuz comedētibꝰ: ⁊ qui malis utunt cibis: salsis videlicet ⁊ amaris dulcibꝰ ⁊ acutis. ut addit Aui. ⁊ qui balneū dimittūt ⁊ uestes nō mutāt laborāt ⁊ vigilāt ⁊ vinū puꝝ potāt. Addit Rasis. fit aūt senibꝰ pp cutis debilitatē: ⁊ q̄ in eis salsus humoꝝ utplimū ginat. ⁊ plimū fit inter digitos: q̄ñ sunt debiliores. ut dicit Aui.

Significant scabiē ꝑm quidē Haliabatē pustule parue incipiētes: deide ulcerantes. ⁊ significatur nā hu. per calorē ardorē ꝓrigiñē: ⁊ per expulsa. Judicat q̄ quāuis scabies sit mala per viā signi: pōt tñ esse bona per viā cause. Expurgare eni corꝑ ita ꝙsueuit nā ad cutim supfluitates repellendo. ut in 4º terrapē. dicit Gal. ¶ Judicatur q̄ scabies in decrepitis est difficilis: aut iposibilis curatiōis. ¶ Judicat ēt q̄ scabies ⁊ ꝓrit. iducūt ulcera impetigines ⁊ egritudines fedas. Est ēt scabies de egritudinibꝰ cōtagiosis.

Curatio ꝗtū ad regimē ⁊ eūationē nō differūt a curatione ꝑdictaꝝ infectionū. Jn speciali aūt cōmēdat Aui. cū ꝓprietate celidonīā cū laxatiuis. Et aloes de ʒº in ʒᵐ sume. ʒ. j. cū aqua endiuie ⁊ feniculi eradicat scabiez. ut dicūt Raſ. ⁊ Auicē. ⁊ si ueniret ex eo itestinorū rasura cureť cū clisterijs opportunis. ⁊ si adest repletio flōmeť ut dictū est supra. ⁊ scias ꝑm Aui. q̄ uentose in utrisq̄ cruribꝰ fcōerunt scabiei fede. ¶ Facta aūt eūatione sufficiēti uolūt doctores nostri q̄ stuffenť cuz herbis positis in syrupo de fumoterre posito in capitulo de lepra. Et itret stuffam cuz istis positis ab Aui. que habēt abstergere ⁊ rectificare cōplexionē cutis ut sunt malua ficla lapaciū acetosa aptū furfur farina lentiū riçi ⁊ fenugreci melones decocti cū aqua ⁊ aceto seu granatorū vino. Et in exitu offerat thiriaca: aut rubea trociscata. Et postq̄ sudauerit ⁊ dormīuerit in lecto alteret cutis cum oleo violato roſ. amigdalarū aceto: aut granatoꝝ succo.

¶ Quātum aūt ad localia. Jn humida laudant Raſ. ⁊ Auic. argētū viuū extinctū cū saliua cachimiā argēti oleandrū cōdisum alchali litargirū ꝙfectū cū oleo roſ. ⁊ aceto. ⁊ q̄ fiat epithima per totā noctē. Jn mane vō balneū ingrediat patiēs ⁊ cū aceto ⁊ mossa viridi quercus fricet postea cū aq̄ calida lauet. Et his factis aqua frida super ipsum fundat ⁊ cū oleo ro. iunctus egrediat. ¶ Jn ficca ⁊ pruritiua cōcedit Aui. in potu lac uaccinū acetosum ⁊ balneū cū aqua tepida ⁊ administratione vnctionū oleaginorū ex oleis fridis ⁊ ꝓprie q̄ ponit in eis succꝰ apij ⁊ aqua roſ. ⁊ endiuie ⁊ acetū cū aloe ⁊ sale armoniaco ⁊ alumine. Et de medicinis quiescere facientibꝰ pruritū est papauer cuz aceto tritū. ⁊ cerotū in quo ponitur opium.

¶ Rasis aūt in ista scabie. ℞. baurac costi salis cōdisi. aii. ʒ. j. storacis. ʒ. vij. aceti ⁊ olei q̄ sufficit. fiat linimentū de quo epithimeť in balneo ⁊ maneat: ⁊ postea lauetur. Jn suis additionibꝰ inenit q̄ lauare locū cū aqua ro. ⁊ aceto decoctionis roſ. mirre sandal. ru. ⁊ paruz alumis ꝓritū forte statim tollit. Usus aūt cōmunis habet vnguēta alba ⁊ litargica. ¶ Jn utraq̄ scabie inueniunt multa cōmunia vnguēta. Primo Gal. in 9º simpliciū farmacorum. capº de sulfure docebat quosdam amicos suos piscatores sulfur miscere cum oleo: ⁊ melle: aut terbentine ⁊ sanabāt scabiē ⁊ serpiginē. Et ipse aūt nō raro. Opz eniz medicinas tales habere virtutē mixtaz ut ꝙsumant ⁊ repcutiāt. ut dicit. Et ꝓpter hoc ego in lb. j. terbentine ⁊ quarta. j. assūngie porci remisceo. ℨ. j. sulfuris. ⁊ aliquotiēs modicū de argēto viuo appono. ꝑm Theodoricum ℞. radicis lapacij acuti enule cāpane ⁊ affodillorū: ac cicute cocte sub ꝓrunis: aut in aqua pistatis ⁊ mixtis cum

assũgia ueteri porcine fiat vnguẽtũ. ¶ Ad idẽ Henric° ℞.olei laurini assũgie ueteris porcie cere viridis thuris argẽti viui extincti cũ saliua.aã.partẽ.j.salis cois tritissimi ptes.iiij.cõficiant cuz succo fumiterre z plãtagis.aã. quãtũ põt imbibi agitãdo:z si adderet modicũ de fuligine in aceto tẽperata ꝓferret ad oẽs ifectiones. ¶ Ad idẽ magister Din°.℞.succi lapacij scabiose celidonie enule campane fumiterre.aã.ʒ.vj.olei cois.ʒ.vj.salis cois.ʒ.ij.misceant z bulliant ad succorũ cõsũptionẽ:deinde colet z assumat illud oleũ z cere.ʒ.j.z liquefiant simul ad ignẽ z depposito ab igne misceant donec equentur. Et si vis magis deficcare adde vitrioli.ʒ.ß. Et si vis ut sit magis ꝑpriũm ad flegma salsum adde cerusam litargirum plumbũ ustũ cinerẽ vitis cũ modico de aceto.

¶ Ad idẽ magister Petrus de bonãto ꝓ scabie ex flegmate salso.℞.succi celidõie:succi edere terrestris.aã.lb. j.assũgie porcine.lb.j.coquant oia ad cõsumptionẽ succi:deide cola z adde argẽti viui.ʒ.j.ic:porãdo fiat vnguẽtũ. Et post iunctionẽ foliũ lappe iuerse:aut lilij desuper apponat. ¶ Unguẽtũ saracenicũ ꝓtra scabiẽ z malũ mortuũ z flegma salsuz:facit eni educere superfluitates per os balneãdo:z per subassellas resudãdo iungẽdo soluz extremitatẽ a genu z cubito in sole uel ad ignẽ:duntaxat ꝙ illa hora summe homo caueat a frigore.℞.euforbij litargiri.aã.lb.ß.stafisagrie q̃rtã.ß.argenti viui.q̃rtam.j. assũgie porci ueteris lb.j.ic:porãdo in mortario fiat vnguẽtũ de quo iungat se semel in septimana. ¶ Est tñ aduertẽdũ ꝙ q: argẽtũ viuũ nocet mẽbris ꝑncipalib° z dẽtib° atq; gingiuis ꝑcipit Auic.ꝙ vnguẽta in qb° ponit elõgent quãtũ poterit a ptib° stõci z mẽbroz nobiliũ. Et hẽricus dicit ꝙ dẽtes z gingiue cũ decoctiõe mẽtastri anetiz camomille lauent. ¶ Nõnulli cũ aq̃ solatri faciũt idez.

¶ De pediculis z syronib° z suis consimilibus.

Quid autem sit pediculus oĩbus est notuz. Fiunt enim ex mã predictarũ infectionũ:minus tñ mala. Et ideo ad eam non festinatur putrefactio virulẽta:neq; ultimata: sed est cõueniẽs: ut sit materia recipiẽs vitã a creatore suo.ut addit Aui.

¶ De modo aũt generationis nõ curo:quia phisicuz est: sed ad generationẽ ipsorũ iuuant res quaruz ꝓpzietas est mouere materiã ad cutim ut sunt ficus z coitus z dimissio mundificationis:z tarda pãnorũ mutatio.

Signa materie ipsorum hẽntur per colorẽ:ut ponit Gordoni°.

¶ Judicat per ipsummet Gordoniũ ꝙ pediculorũ multiplicatio a causa tñ itrinseca ptẽdit morpheã z lepzã: eo q: si nã cutis esset fortis nõ errareti:sed assimilaret. Erroz autem assimilatiue virtutis est causa lepze ut dictum est.

In curatione eni ipsorũ idiget in ꝑmis ꝙ corꝑ mũdificet cũ flõmia z yerapigra:z alijs euacuãtib° humores putrefactos z regiminis rectificatione z assumptione medicinarũ iterficiẽtiũ pediculos uelut sunt allia decocta z calamẽtũ mõtanũ.ut dicit Aui. ¶ Et cũ localib°z de ipis fiũt stuffe z balnea cũ aqua decoctionis aluminis salis blete tenacẽti cipzessi pini calamẽti lupinorum staphisagrie:z olea z vnguẽta cũ oleis carthami raphani sumac acetose cũ radice sua. ¶ Et spãle est ad hoc vnguẽtũ sequẽs de quo si iungat cinguluz de lana z portet nuda carne iterficit pediculos z,phibet ne amplj generent.℞.olei.ʒ.iij.cere. ʒ.ß.argẽti viui.ʒ.j.miscẽdo in mortario fiat vnguentuz.

Syrones sunt aialia parua factentia vias cauernosas corodẽdo inter carnẽ z cutẽ potissime in manib° ociosoz. ¶ Et curãtur lauãdo locũ cũ aq̃ salita decoctiõis piscũ: aut cũ succo edẽ terrestris:aut cũ aceto mixto cũ aloe z cõsimilib°.

De uariolis z morbillis z desudationibus z plãta noctis que sunt bothores parui in membzo plurimi sudoris.

Et de essere que sũt nodationes in carne cũ pzuritu uententes quãdo homo est supcalefactus z sudãdo scalpit se supsedeo quãtuz est de ꝑsenti:magis enim est phisicũ q̃z cyrurgicũ.z satis ex scia apostematũ põt haberi eorũ cura. ¶ Quantum aũt ad uestigia infra dicet in facie de cicatricib° uariolaruz.

¶ De extenuatione z ingrossatione corporum z mẽbzorum. Cap.IIII.

¶ **Uáquã** de igrossatiõe seu impinguatione z arefactione seu extenuatione saltim vniuersaliter pertineat ad dominos phisicos. Nihilominus q: in particulari ingrossatione z attenuatione mẽbzoruz cyrurgici cõsueuerunt uocari pzo tãto dicet qui de ipsis. ¶ Quid aũt sit ingrossatio z attenuatio notũ est satis a Gal.in.14.terapẽ.quãdo eni in tãtaz carnositatẽ seu pinguedinẽ uertit corpus ut neq; ambulare possit sine tristitia:neq; tangere anuz: neq; calciare:ꝓpter tumorem uẽtris: sed neq; respirare impzohibite dicit grossuz: sicut q̃ liquefit z deprimitur quẽadmodũ in atrofia z ptisi dicit arefactuz. Et sequitur ꝙ plerũq; non totũ:sed vna particula efficitur talis.

¶ Et ꝑm hoc due species assignant:quaruz cause ꝑncipales dicuntur in 2° de egritudie z sinthomate.plenitudo mãe indigẽtia sicut in sup in grassatis uel colliquatis uel de ꝑm vnã particulã uel corꝑe vniuerso est videre. Et in sexto de custodia sanitatis adiungit fortitudo uel debilitas virtutis redditiue z nutritiue uel ambaz. Et ea que extrinsec° euenit ad deficcandũ addunt ab Aui.in 4° ut est usus cibi subtiliatis z quies imoderata. Mã ut ipe scripsit in ꝑ°.dimittẽtes exercitiũ icurrũt ethycã. Sopit eni vt° attractiua in gete.destruit a labore ira angustijs vigilijs fame z dure iacere.ut dicit Rasis. ¶ Et ad hoc facit ligatura stricta z cõstrictis pororũ a calido z frido z sicco excessiuis facta.ut dicit Aui.aut dolor z passio tuncture superioris:ut ipsemet dicebat de podagra lõga: z gibbo z solone pzofunda male restaurata qõ attenuabat mẽbza sequẽtia ut in suis capitulis fuit dictuz. Oppilant vie cibi quodã modo z debilitat vtus attractiua. ¶ Judicat per Hyp.in ꝑ° affoz ꝙ in gigasticis quo ad summũ annexie ideſt boni habitus fallaces sunt si in ultimo fuerint. Nõ eni possunt manere in eodẽ statu.relinquit ergo ad pei° ꝙ suffocenk:aut uene crepenk. ¶ Judicat per Gal.in 2° tegni.ꝙ ꝑmas z solidas ptes corꝑoruz nõ est possibile humidiores facere. Et ꝓpter hoc dicebat in 7° terrap.arefacta dispositio iſanabilis existit cũ certissime cõpleta fuerit. Et ꝑm hoc iudicat ꝙ lz siccitas sit difficilioz ad curãdũ q̃z humiditas. Nihilomin° piculosioz est nimia grossities ad sustinendũ q̃z ariditas. Et hoc est ꝙ dicebat Hyppocras i 2°.ꝙ grossi ualde ꝑm nãm cito mortales magis fiunt macris. Mã ꝑm Gal.in cõmento tales fridi sunt z strictas habent arterias z uenas. Et ꝓpter hoc sanguinẽ z spiritũ oiartã paucũ habẽt:quare calor innatus in eis parua occasione cito corũpit. Et cum hoc ꝑm Auicẽ.in 4°.sunt expositi apoplesie paralisi pulsui cordis dyarie.Malitie anhelit° sincopi z febrib° malis:z famẽ z sitim nõ possunt tolerare. Optimũ est ergo bñ z moderate carnosum esse.nam vita in humido existit:ut dicit Aui.nõ aquoso sed vnctuoso.ut dicit glosa.

¶ Amplius iudicat Hypo.in 2° que in multo tẽpore extenuank corꝑa tarde uel pigre reuerti consueuerũt:que vo in pauco pauce. Et hoc est ꝓpter cõsumptaz humiditatũ diuersitatez ut dicit lra. ¶ Ex quibus oĩbus sequit ꝙ ariditas lõga z habituata:z que sequitur solones pzofundas male curatas nunq̃z corrigitur:satis aũt est ñ,qd ꝓhibeat eas siccari nõ cito in 2° tegni.

Cura superflue grossitiei duas habet intentiones.ꝑma est diminuere sanguinẽ qui multiplicat.2a resoluere mãm que conjuncta est z debilitare vtutẽ ne attrahat ipsam.

¶ Primū cōplex per Gal.in.14 terapē.cū dicta attenuā/te dicta in libro de subtiliāda dieta.Et cū farmacis urinā ꝛ sudorē ꝓuocantib⁹ ut sunt ruthaꝛ ꝛ sua grana aristolo/gia ro.gētiana politū ac subtilis cētaurea ꝛ vipere combu ste:ꝛ ipsarū sal ꝛ acetū ad ista facit.ut dicit Rasis. Et me/dicine laxatiue cōtinue subducētes flā ut dicit Haliab.in ꝓmone ꝑ⁰.ꝛ ieiunia ꝛ acuta exercitia.per Gal.ubi supꝛa.

¶ Scōm cōplex per balnea naturalia:aut artificialiter cō/structa similia in vtute tali utiqꝫ quali fieret mixto flore salis cuꝫ aqua marina. Et deide cū aliquo oleorum acu/torū iungere:uelut est oleū cucumeris siluestris gētiane aristolo.ꝛ cōsimilibus. Et non comedere in balneo:sed ieiunare ꝛ dormire ꝓius aut non quiescere.

De ingrossatiōe pticulari mēbroꝝ quō curaꝫ satis dictū fuit de ciragra ꝛ elefantia in de aꝑatū tractatu.In qb⁹ inuenies qꝫ ad istas itētiōes dictas adiūgiꝫ:ꝛ 3ª que est derivatio māe ad illā partē cū pondere ꝛ ligatura ut docet Aui.

In cura arefactionis ꝛ deficcatiōis coꝛporis ad tria breuiter itendūt operantes.ꝓmo ad generādū satis de sanguine benigno.Scōo ad ipm san guinē extrahēdū ad carnē.Sed ꝛ 3⁰ ad roborādū vtutē nutritiuā ut sanguis attractus retineaꝫ ꝛ nō euaporetur.

¶ Primū cōplex cū dieta euchima que ethicis ꝛ consum/ptis potissime ordinaꝫ.vñ.14.terrap.Quoscūqꝫ enim re/nutricare voluerimus attenuatos vinū quidem dabim⁹ grossum per achimia cibaria ꝛ exercitia non acuta neqꝫ fortia ꝛ fricationem moderatam ꝛ simpliciter dicere vni uersa ꝓdictorum cōtraria geremus.

¶ Scōm cōplex in his que ꝓm totū piceari effugiūt in 6⁰ de custodia sanitatis añ balnea manib⁹ nō valde molli/bus:sicut neqꝫ in asperis refricare coꝛp⁹usquequo ad ru borē deueniat.Deide fricatio dura nō multū.Et postea exercitijs cōmēsuratis utētes:deide in balneo:ita ut pli/xe moreꝫ.ꝓm balneū postea ꝛ iunctū oleo breui offerre cibaria.Nihilomin⁹ in.14.terrap.cōsulit balneū post ci bū aptū.Et si oppilones ex hoc ꝓtigerēt ꝓfesti ꝑcipit oxi mel dare cappaꝝ in ꝑn⁹ cibi donec utiqꝫ desistat ḡuedo.

¶ Tertiū cōplex in eodē sexto cuꝫ eo qđ calefacit carnē ꝛ nō euaporaꝫ qui deductus est ad carnē sanā vngentib⁹ oleo vtutē habēte emplastrā idest adhesiuā.ut est oleuꝫ cū pice liquefactū. Si vo ꝛ quietatis cōcesserint ꝛ fridis balneis idē homo utēs simul cū ꝑdictis ꝑficiet multuꝫ.

¶ In his vo que difficulter nutriunt pticule:ꝛ plus qꝫ opꝫ ifridank suppositā remotione cause uelut eēt dolo:ꝛ ꝺstrictio pticule:ꝛ sic de singulis usus fuit Gal.in.14⁰ ter rapē.qñqꝫ ꝛ rassitā:qñqꝫ gdē per mel sup vngēs pticulaꝫ.

¶ Est aūt aptissimū qꝫ per cerotū auxiliū.ut dicit ibidē. Euellit enī:ꝛ hoc pticulis gb⁹ utiqꝫ supponit multitudi/nē sanguis:fit autē de pice nigra sola uel cū resina associ ata equalib⁹ ptib⁹ dissolutis ꝛ distēsis sup alutā:aut in te la imbibit⁹.Et nō opꝫ offerre his laborātib⁹ coꝛporib⁹: multotiēs:sed in hyeme gbus bis:in estate aūt semel suf ficit ꝓtinuādo per tres aut q̄tuoꝛ dies. Et si oppoꝛtunuꝫ fuerit per plures.Debet aūt ꝑcedere piceationē fricatio ꝛ fomētatio ꝛ cū vgulis ꝑcussio donec utiqꝫ eleuenk car/nes:ꝛ nō cōfestim cessare opꝫ anteqꝫ icipiat dyaforari:ꝛ postea pix debet applicari.Et post horā dictā debet cū q̄ dā violētia eleuari.Et postea inungaꝫ cū oleo piceo:aut cū aq̄ frida ifundaꝫ.Et postqꝫ mēbrū cooptū per horam geuerit.Sic iterū redeat ad opationē ꝛ totiēs ß fiat do/nec fit curatū mēbrū.Nihilomin⁹ bonū est ut dicit Aui. semp mēbrū exercitare portādo:aut trahēdo rē difficilez ꝛ pōderosaꝫ:aut brachiū appositū cū fascia ligare: ut nu/trimētū nō recipiat.Sed ad particulā uadat arefactam.

¶ Ultra auxilia hic data ordinantur per Raſ.Haliab.ꝛ Aui.cibaria confectiones potiones clisteria balnea ad impinguandum ꝛ demacrandum:que qꝫ ad cyrurgicos non pertinent relinquantur.

¶ De casu offensione ꝛ distēsione ꝛ subuersione.Cap⁹.V.

Licet superius in de vulneribus fit tractatū de cō/tusione carnis,musculose ꝛ neruorū ꝛ capitis ꝛ oculorum.Nihilomin⁹ qꝫ casus offensio ꝛ distensio dif/ferunt a concussione:sicut ꝓpꝛium a communi ꝛ magis elongātur a vulneribus ꝛ apostematibus q̄ꝫ concussio: pꝛo tanto hic in speciali dicetur de ipsis.

¶ Casus ꝛ offensio ꝓm qꝫ dicit Aui.ledūt ꝛ impediūt coꝛ/pora cū cōcussione ꝛ attritione.ꝛ supple aliquotiēs cum dislocatione ꝛ fractura.ꝛ differunt ut dicit glosa in locoꝛ qꝫ casus dicit qñ coꝛp⁰ cadit ꝛ percutit ad terrā aut ad la pidē:aut ad aliquā rē ꝑcutiēte Offensio vo dicit qñ coꝛ/pus ꝑcutit ab aliq̄ re exterius obutāte:uel aliter qꝫ casus est cōcussio coꝛporis. Offensio solius uentris:uel dicit casus respectu exteriorū:offensio interiorū.

¶ Distēsio est mēbroꝝ tractus cū sune aut catena.

¶ Submersio est fumi uel aque ꝓfocatio. ¶ Ad casum ꝛ ad offensionez sequunk multa incōmoda.ut dicit Auic. Incisio lacerti coꝛdis ꝛ stōci ex gbus moriꝫ statim ꝛ no/cumenta egestionis:ꝛ urine ꝛ uomit⁹ atqꝫ sanguis flux⁹ strictura anhelit⁹ abscissio uocis ꝛ loquele que oia sunt mala ꝛ timorosa ꝓpter sokonē ꝓtinuitatis neruorū pāni culoꝝ atqꝫ uenaꝝ.Et ꝓpter dolorē ꝛ nocumēta que mē bris ꝓncipalib⁹ ꝛ necessarijs coicank:ꝛ sequiꝫ in textu qꝫ quāto coꝛp⁰ est maⁱ⁰ tanto timoꝛ est uehemētioꝛ. ¶ Am plius dicit Auicē.qꝫ glādule in casib⁹ ꝛ offensionib⁹ mul tiplicank ꝛ curank ut supius de glādulis fuit dictū. ¶ Ju dicia casuū ꝛ offēsionū sequunk iudicia magnoꝝ vulneꝝ

In curatione casuū ꝛ offensionū ꝛ extēsio/nū giialiter est aduertēdū qꝫ si cū eis fuerit dislocatio seu fractura:aut aliqua sepatio: seu ꝓtusio qꝫ illa tractenk ꝓut dictū est in caplis ipsoruꝫ.

¶ Quātū aūt ipsa sunt eorū curatio q̄tuoꝛ habet itētiones. ꝓma vitam ordinat.2ª materiā ut nō fluat diuertit ꝛ eua cuat.3ª locum lesum ut mām non recipiat ꝛ apostemet defendit ꝛ firmat.4ª materiā fluxaꝫ carminat ꝛ resoluit.

¶ Primū cōplex cum dieta tenui ꝛ sobria dimittendo car nes ut dicit Aui.Immo in ꝓma die nihil comedit:ꝛ paꝝ in 2ª ꝛ 3ª ꝛ usqueq̄ ab aꝑate fuerit secur⁹.Et post ingros/sek ꝛ comedat cicera ꝛ ribes:ad hoc ut iteriora firmenk.

¶ 2ᵐ completur cum flōmia ꝛ linitione uentris cum cas/fiafistu.ꝛ clisterijs:ꝛ id genus.Et reubarbarum cum sy/rupo ro.ꝓm rasim in hoc obtinet ꝓncipatuꝫ.

¶ 3ᵐ qꝫ ab intra a ꝓncipio talis admistrek potio.ℨ.boli ar meni mumie terre sigillate.aā.ʒ.j.fiat puluis de quo.ʒ.j cū aqua plātaginis quolibet mane usqꝫ ad quinque uel se ptē dies admistrek.Et supꝛa locū vult Aui.qꝫ ponaꝫ istō emplm.ℨ.faseoli riçi.aā.ptē.j.boli arme.sumac.aā.ptē ʒ.aloes alumis gipsi calcis extinctorū.aā.quartā ptē il/lius icoꝛporādo cū albuminib⁹ ouorum fiat emplm.Cō munis tū usus aucte Rasis oia loca iesa iungit cū oleo roſ.aut oleo mirtillorū:ꝛ desup aspgit mirtillos puluis. ut supius in caplo de cōtusionibus fuit dictum.

¶ 4ᵐ aūt cōplex qꝫ post ꝓncipiū det talis potio.ℨ.reubar bari costi radicis ru.cētauree aristolo.ro.aā.ʒ.j.fiat pul/uis de quo.ʒ.j.admistrek quolibet mane per nouē dies cū.ʒ.j.syrupi acetosi:ꝛ aque anagalli ꝛ cōsolide maioris tantūdē.Anagallus enī qđ est ypia seu morsus galline in hoc magnā ꝓprietatē habet ut dicit Guil.de sa.

¶ Ad istam itētionē adminisꝛabat magister Americ⁰ de alesto potionē factā cum vino ꝛ melle decoctionis ra dicis osmunde yarri:ꝛ caude equine terrestrie in quan/titate vnius gobeleti:dum intrabat dormitum:sudando enim tota materia expellitur.

¶ Et pꝛo ista ſtentione etiā ordinauit stuffaꝫ ꝛ balneū de 3⁰ in 3ᵐ aut de 4⁰ in 4ᵐ in quib⁹ ponāk cōsolida maioꝛ osmūda sanamūda ypia ebuli arthimisia absinthiuꝫ roſe camomilla melilotū ꝛ pul.qui subtus fenū repik.

¶ Et ibidē cū melle fricank:aut cū isto vnguēto:z est guilelmi de sali.z eum acceptat Henricus.℞.cere.℥.iij.resine.℥.vj.terbentine.℥.viij.olei cois lb.ij.thuris fenugreci.aā.℥.ß.fiat vnguētū de quo etiā oi die iungatur.

¶ Si aūt aliqs locus notabilr sit cōfract° ponak desup faba cocta cū oxímelle:z crocus in hoc est optim°:aut oxicroceuz seu apostolicon: aut folia sambuci obuli cipressi tamarisci cocta z pistata cū lacte acetoso ut dicit Aui. Nō nulli vo in fimo calido eos sepeliūt z ibidē sudando iuuank. Haliabas z Auic. eos cum pelle ouina bidente recenter excoriata calida cum sale trito synapiçato inuoluūt:fortasse enim si dimittātur in die 2ª curātur.hoc etiā testatur Gal.in.11.medicinarum.

¶ Si aūt offensio in uentre facta fuerit ꝑsulit Aui.emplastrū qō fit de granatis siluestrib° coctis cū musco in quo de laudano z ros.tātūdē misceak z spice mastichis eupatorij tertiā ptē illius:z olei de lilio qō sufficit fiat emplm

In distēsione ꝑsueuerūt operātes iuxta cōfiliū Haliab.ꝑus loco cū manib° aut pedib° reformato linteamen lineū ifusuz i aq̄ frida sup loca applicare:firmat eni locū z ꝑfortato calore sudāt corpa z sanāt.Et si nō ꝓficit ad curā pdcāz reducāt.

Siquis tñ ab alto loco ceciderit z sine uoce fact° fuerit:z si loquit aliena dicit suspicādum est q cerebrū:aut aliqō mēbrorū ꝑncipaliū sit lesuz.Claritas itellect° sanitatē cerebri demonstrat.ut dicit Rasis. Examinādū tñ ꝑus est si est mortu° uel viu° tāgēdo pulsum uocādo ipsuz trahēdo pilos z nares respiciēdo pupillas oculoz si mouenk:ponendo flosculū lane aut coti carpinati in ore z narib°z scutellā aque plenā: si mouek pectus ꝓuocando sternutationē cū pipe z eufozbio:z id genus. Et si nō est mortuus ꝓcedak ad curaz fricādo extremitates cū aceto z sale z rutha ꝓuocādo sternutationē z fluxuz sanguinis cum setis aut paleis per nares. Et ipo aliqualiter viuificato fiāt clisteria z flōmie z alia auxilia dicta superius.Et si cerebrū sit in causa querak cura in capitis contusione z ita de aliis.Si vo fuerit mortuus non tangas:sed fuge z dimitte ipsum in pace.

Si autem immersus fuerit homo:vult Haliab. in 6° ꝑmone ptis scde.q cū pedib° suspendak capite demisso q aqua ab eo exeat.Post hoc acetū decoctionis pipis sepe gargariçet z aquaz ciceris aliqbus die° sorbeat. ¶ Si aūt in fumo aliqs dissolut° fuerit:si spumauerit nulla est ad ei° salutem via.Luz aūt nō:oleū violarū gargariçet:z aquā tepidaz decoctionis frumenti sorbeat z calida cibaria pinguia comedat.

¶ De cōbustione aque uel ret ardentis. Cap.VI.

Ombustiões z arsuras sequuntur dolores z uesice dolores ꝓpter malā complexionē uesice:q: caliditas ignea subito attrahit humiditates aquosas ad subcutim que nō potentes ab ipso igne spissata cute exterius exire remanētes ibidē eleuant ipsam cutem:z faciunt uesicas z inflationes aquosas:que quādoq occurrunt corpori pleno:z adducunt apostemata:z ulcera maligna:quādoq vo mundo z tales sunt magis mites.

In curatione locali combustionis tres intentiones habentur.ꝑma locum uesicari ꝓhibet.2ª uesicas factas curare docet.Sed tertia excoriationem claudit.

¶ Prima cōplek cū ifrigidantib° domesticis ut ꝑm rasim sunt pānī ifusi in aqua ros.sup niue ifrigidata sepe renouati. Et si res magna fuerit hoc est q apata fuerint extere cōtrario flōmia erit faciēda:z regimē infrigidādū z subtiliādū. Auicēna vo oleū rosatū cū vitellis ouorū agitatis supapponit. Et folīū maluarū ficle lētes rosas cum aqua dulci coctas cū oleo ros.aut bolū ar.cū aceto terrā sigillatā seu argillā litargirū atqz cerusam aquā endiuie solatri etiā ad ꝓhibēdū uesicas cōmēdat Aui. Et aquaz oliuarū Haliabas approbauit.Theodoricus cōsulit totū mēbrū balneare cuz aceto:z cerotum Galie.de cera z oleo ros.approbak.Et oleū lauatum laudat Rogerius. Et lardū cū folijs sambuci illud idē populeon cum vitellis ouorū ponūt quatuor magistri. Et ꝓpter dolorem in ꝓdictis adderek aliquid opij placeret alexandro.

¶ Secūda intentiocomplek apertendo uesicas cū forpicibus:aut cum aliquo scarpello.

¶ Sed 3ª intētio cōplek cū desiccantib° domesticis ut ꝑm Rasim est vnguētū albū in quo sunt albumia ouoruz z camphora. Et vnguētū de calce septies:aut totiens lauata quousqz dimiserit acuitatē: quaruz forme in antidotario dicenk. Aui.vo facit quādā lōgā cōpositionē de stercore uaccino desiccato cortice pini litargiro cerusa bolo armeno:calce abluta tucia plūbo usto scoria ferri cāphora z cōsimilia incorporata cū oleo ro.z medulla seu pinguedine cerui quā dicit esse exptā ubi nō est magna caliditas. Et de hoc genere est fimus colūbinus in panno lineo cōbustus:z cū oleo ros.incorporatus:est eni mirabilis ut dicit. Et porri elixati cōpetūt locis ulceratis: z si ulcera fiāt iobedientia cura ulcerū malignorū curantur.

¶ De poris z uerucis atqz cornubus. Cap.VII.

u **Eruce** ꝑm Haliabatez ꝓmone.8.partis ꝓme.sunt pustule parue nimium dure ac rotūde in superficie corporis nate.

¶ Quarū quedā dicunk porrales:q: sunt icise z ramificate ad modū capitis porri:quedā sunt clauales nō incise: sed capitate z radicate ad modū claui.Et quedā sunt cornales:q: sunt quedā additiones spisse vngulares nascētes sup iuncturas z corpoz extremitates.ut dicit Aui. vñ Gal. in ꝓmo de egritudine z finthomate z.14° terapē. Acrocornides z formice uerucales alsi z costi sunt egritudines ex toto genere ꝑter naturā. Cuius causa in secūdo de egritudine erat etiā mā ꝑter naturā que ad cutim transmittik. Et deponik a robusta natura. Et hoc est quod dicebat Auicen.in ꝓmo q erant de genere pustularū z bothorū. Cui° causa efficiēs:ut in 4° dicebak erat natura expellens z mālis humor grossus melancolicus aut flegmatic° salsus in melācoliā ꝙuersus. Ez Haliabas uelit q a duob° oriunk humoribus a flegmatico.vz.melancolico indurato:z nō putrefacto ut glosak in loco.Et fiunt in oibus mēbris maxime in manibus z pedibus: z ad magnas sequunk parue non a sanguine fluente extra dum sanguinank.ut credit vulgus.Sed quia magis fit causa ad ꝙuertēdū cōplexionem nutrimenti delegati ad naturā suā:quare multiplicantur ut dicit Auicenna.

In cura istorū tres sunt itentiones.ꝓma mām melicā z flegmaticā iubet purgare.Secūda q amplī° talis mā non generet docet custodire.Sed 3ª mām localiter oñdit extirpare.

¶ Prima docet Haliab.cōplere cum decoctione epithimi z agarici.z Aui.ad sanguinē minuendum festinat.

¶ Secam complet ipsemet Auicen.cum bono regimine bonum chimum generante.

¶ Sed 3ª itētio cōplek vno de duob° modis.ꝓmo per farmaca.2° per cyrurgiā.per farmaca resoluik z desiccatur mā ꝑm Rasim fricādo cū folijs capparis:aut cū xilocaratis humidis. Aut ꝑm Aui.cū oleo fisticino:aut cū aqua porrorū z sumac. Aut ꝑz Guil.cū mediastino cepe squillitico mollificatiōe cuz aqua calfa ꝓcedēte. ¶ Et emplm de fimo capraz cū aceto:z senissam qō est nigella cū aceto:z acetū cū sale z pētafilon cū musto pistatū laudantur ab Haliab. Henricus aūt folia ruthe milletolij herbā roberti tritā sup ipsas ligare ꝓcipit. Et dicit q infra tres dies aut q̄tuor sine dubio curank. ¶ Et ad idē ꝓcipit eas lintre per sex dies bis aut ter in die cū illa aquositate que remaneti potu plūbeo i quo limaces rubee cū sale p q̄tuor dies recōdūt:absqz eni dolore ut dicē oēs cū radice cadēt

¶ Per cyrurgiā cōsumit z corrodit eas Jameri° liniendo

cum frumẽto tẽperato ⁊ dissoluto in capitello:aut cuz lacte ficuuz. Auí. ỽo hoc facit cuz lacte titimali:aut cũ oleo anacardino. aut ponak desup ruptorũ de calce ⁊ sapone ut Haliab. aut ipsis aptis cum vngue:aut sagitella uł cũ cantaridib⁹ ponak in fissura modicũ de arsenico:qđ non fallit. Aut ut ille gallic⁹ liniank cũ pallea uel stilo in quo sit modicũ de cotone imersis in aqua forti alkimistaz de qua dicek ifra. Aut ligenk cũ seta:aut pilo ut ꝓcipit Raſ. Et post cũ pũctali cauterio cauterięnk:aut cũ medicina acuta ipsis ꝓus ſm Albu. i circuitu sepatis ⁊ radicit⁹ euul sis. Aut cũ embula de pẽna dura galli sicut dicit Bak. aut de ere. ut Albu. per circuitũ cõprehẽdak ⁊ euoluak canula donec in circuitu seccetur ⁊ eradicetur.

Ad cornu aũt qđ in pedib⁹ ꝙsulit Henricus. ⁊ ita quidã meus scutifer Parisi⁹ me inuito in articulo pedis mei opatus fuit:qđ radak ⁊ pforak desup quãtũ erit possibile cornu. Deinde ponak sup ipm plãta de ferro uel de corio in quo sit foramẽ ſm cornu quantitatez:⁊ tunc in illo foramine ponak vna gutta sulfuris ardentis ⁊ dimittak extingui in loco. ¶Post desu per ponak cerotum quiescat ⁊ curabik. Et hoc est quod Auic. dicit in 4°. Si accipik lignum ⁊ incendak in igne donec inflãmek ⁊ approximetur uerucis exiccabuntur. Et totiens vna vice post aliam donec deleantur: deinde consequak butyrum coctum donec cadant.

¶ De membris superfluis amputandis:⁊ de corporibus mortuis seruandis. Cap. VIII.

m **Embra** siue pticule ſm Bak. in p° de egritudine ⁊ finthomate que supfluunt:aut sunt de gñe eoz que ſm nãm:ut sextus digitus seu articulus:aut sunt ex toto gñe pter naturam ut sunt botia ⁊ mẽbra mortua ⁊ putrefacta.

Et causa supabũdãtie eoz que ſm nãm est abũ dãtia mãe benigne ⁊ virtutis fortitudo qđ in pregnantibus contingit ut dicebatur in secundo. ¶ Causa autem superfluentie membrorum mortuorum accipitur tripliciter ut in estiomeno fuit dictum. ¶ Cause autẽ mortis totius corporis sunt cause arefactionis ⁊ suffocationis ſm qđ ꝓbatum est in scientia nãli.

Signa aũt particulaz supabũdãtiũ que sunt de gñe eoz que ſm nãm sunt valde nota. ¶ Signa autẽ mẽbroz mortuoz in estiomeno fuerunt dicta. ¶ Signa ⁊ examinatio hoꝝ mortui dicta sunt in suplorib⁹ de casu ⁊ offensione. ¶ Signa aũt hominis mortui ex ueneno sibi administrato, habenk per Bak. in 6° iterioz dum dicit. Cum enim euchimo alicui natura ⁊ dietatio ſm ꝙueniẽtez modũ repẽtina supuenit mors qualis in aliquo delicteriozi. uenenosorũ farma coz'uenire ꝙsueuit. Deinde liuidũ uel nigrũ uel uariuz uel deficiẽs uel putrescẽs statim fetet significak qđ uenenũ sumpsit. Si ỽo fuerit aliter mortuus est ſm corruptiones que ex corpe ꝓficiscunt. ¶ Judicak qđ si mẽbra corrupta cito nõ abscindank qđ multiplicatur corruptio. Et si uenit ad grossa ossa coxe uel adiutorij non est ingentiũ in curando. ut dicit Albuc. sed est mors infirmi quando relinquendus est deo ⁊ sanctis eius.

¶ Regimen digiti:aut articuli superflui.

In mẽbris supabũdãtib⁹ que sunt de gñe eorũ que ſm nãm. ut sext⁹ digitus est canon Bak. in 3° tegni. qđ quecũqz pticule supabundant ſm nãm causa salubris est eoz ablatio gñare aũt est difficile. Et non est mirum:resecare aũt est facile ⁊ est artis. 14° terrap. ꝑcipue qñ est totũ carnosuz: maior eniz difficultas est in osseo qui a iũcturis orik. ut dicit Haliab. in 9° uel 4° ſmone scđe ptis. ¶ Modus aũt resecandi est qđ in radice sui ortus cuz rasorio incidak ⁊ discarnet. Et post iũctura disiungak ⁊ ligamẽtũ incidak ⁊ digit⁹ removeak:⁊ statim cuz puluẽ rubeo ⁊ albumie ouoz sanguis restringak ⁊ aliozz vulnerum cura sanek. Mõnulli ỽo ut Aui. facta icisione locũ cũ oleo feruẽte adurũt. ¶ Maz ex hꝭ ut dicit puenit securitas corruptiõis ⁊ exit⁹ sanguis ⁊ nascunk supra icisionis locũ caro ⁊ cutis fortis ⁊ dura.

Regimen in abscindẽdo mẽbrũ mortificatũ de quo dicũt Albucasis ⁊ Aui. qđ si talis malitia nõ põt corrigi cũ repcussiuis neqz cũ scarificationib⁹:⁊ aliis auxiliis dictis in estiomeno:opz qđ icidak illud membrum usqz ad sanũ ut euadat infirmus a morte totius corporis. Maior enim est mors totius corporis: ut dicit Albuca. qz defectus membri. Incidak ergo ⁊ locus abscissionis eligak si corruptio ptingeret usqz prope iunctura icidak in iunctura cũ rasorio ⁊ aliis instrumentis siue serratione. ¶ Si aũt nõ est ꝓpe iunctura:ꝛz elongak ab ea incidak supra corruptũ aliquãtulũ in loco in q̃ cum tẽta itromissa inuenit firmitudinẽ ⁊ dolorẽ. Et serrek os cum sbtili serra. Et modus est qđ inuoluak membrum a pte sana:⁊ a pte corrupta cũ ligamẽtis ⁊ teneatur firmiter per ministros ⁊ sepek caro que est iter duo ligamẽta cũ rasorio donec videak os totaľ a carne liberatũ. Et post muniank labia cũ pãno:ut nõ ledank a serra. Et tunc serrek os sbtiľ ⁊ pfecte ⁊ mẽbro sepato cauteriçek sanũ cum ferro ignito ad hoc apto aut cum oleo feruẽti ut dictuz est ⁊ ligek:⁊ reliqua ulcerũ curatione curetur. ¶ Si aũt fluxus sanguis affuerit cum pul. ru. ⁊ album ne oui ⁊ aliꝭ modis dictis restringak. ¶ Mõnulli ỽo ut Theodoricus medicinas obdormitatiuas ut nõ sentiak icisio dictãt uelut est opiũ succus morelle iusquiami mãdragore edere arboree cicute lactuce. Et imbibũt in eis spongiã nouã ⁊ pmittunt eã ad solem exiccari:⁊ qñ erit necesse mittunt illã spongiã in aqua calida ⁊ dant eã ad odorãdũ tantũ usquequo capiat somnuz. Et ipo obdormitato factũt opationẽ. Et postea cũ alia spongia in aceto ifusa narib⁹ applicita expgefiunt uel succũ ruthe uł seniculi in narib⁹ ⁊ aurib⁹ ponũt ⁊ ita euigilãt eũ ut dicũt. ¶ Alij ỽo dant optũ ad potãduz ⁊ male:ꝑcipue si iuuenis est ⁊ pciplat:qz cũ magna pugna vtutis aialis ⁊ nãlis audiui qđ incurrerũt maniam:⁊ per cõsequẽs mortem. ¶ Ego aũt in tali mẽbri mortificatione itercepta ambulatione corruptionis cũ scarificationib⁹ ⁊ arsenico:⁊ ponẽdo defensiuũ sup partẽ sanã de bolo armeno ⁊ aliꝭ opportunis inuoluo totũ mẽbrũ mortificatũ cum sparadrapo intrascripto multiplr ⁊ ligo ipm ⁊ ꝑparo suo modo. ut dicek de corporib⁹ mortuoz ꝙuãdis. Et sic eũ retineo quousqz iunctura fit equiliquata:⁊ mẽbruz per se cadat: quia ꝙnestius est medico qđ cadat per se:qz si incidere tur:semper enim quãdo inciditur remanet rancor:⁊ cogitatio in patiente qđ posset remanere.

¶ Regimen custodie corpoz mortuoz.

Corpora mortua ad custodiẽdum per aliqđ tẽpus ꝑparenk dupl'r. vno mõ ſm doctrinã Rasis qđ cum clisteribus acutis de colloqntida baurac rub. capite existẽte decliui:⁊ postea erecto corpore ⁊ uentrẽ premẽdo totũ stercus egrediak. Et post cum alio clisteri de aloe mirra acatia ramich que est galliamus. ⁊ alipta pfidia nuce cipressi nucemus. sandali ligno aloes: cimino ⁊ alumine cũ aceto ⁊ aqua roſ. dissolutis injũctatur ⁊ anus cum cotono ⁊ stupis in eodẽ medicamie ifusis ligek fortiter cũ multiplici binda narib⁹ quoqz ⁊ auribus:⁊ in ore argẽtum viuũ injũciak: cum hoc enim custodik qđ nõ defluet cerebrũ eius. ¶Post hoc ꝑcipit qđ totum corpus cum ꝑdicto medicamine ꝙdiak. Et ultimo dicit qđ cum alchitran que est pix nigra liniak. ⁊ vult qđ cuz ligaturis decẽtib⁹ oia foramia ⁊ oẽs pori corpis ꝙstrigãt: qđ coꝭ facit usus per istũ moduz. hẽak magna quãtitas sparadrapi facti cũ pice nigra resina colofonia thure mastice storace gũma arabica ⁊ dragaganto ⁊ puluẽ iam superius dicto de quo fiat magna quãtitas ad partẽ:ita qđ inuoluak quelibet tybia per se usqz ad nates: ⁊ qđlibet brachiũ usqz ad humeros. Et post totũ residuũ corporis

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu

usq; ad totū caput:z suak sparadrapū firmiter z suture cū pice liniank:z brachia circa latera collocenk:z pedes ꝑm longitudinē iungank. Deinde spargak sup totū corpus de puluē:z loca uacua impleank cū stupatis ꝑuolutis in medicamie secūdi clisteris. ¶Et postea ĩsimul totū corpus ꝑuoluak cū alia quātitate sparadrapi:z suak ab oppo sito suturarū sparadrapi ꝑmi:z suture cū pice liniank postea iterū suppulueriçek. Et iterū cū alio pāno cerato ꝑuoluak z suak z liniak:postea ꝙ cū bindis fortib⁹ firmissime:sicut ligank bale liget. Deinde cū findone munda ꝑuoluak. Et in capsa plūbea ponak bñ clausa z linita cū ferro calido. Jn qua capsa ponank herbe odorifere rose maiorana mētha balsamita:aut in capsa de cipisso aut de nogerio:z firmek z ꝑuoluak cū barris farreis in qb⁹ sunt sex anuli ad leuādū z portādū. Mōnulli vō cuz corio bouio aut egno eos ꝑuoluūt:z talis est ꝑm⁹ modus ꝑparādi

¶Scō mō ꝑparank corpora mortuoꝝ q statim per uentrē apiunk z viscera oia exhunk z uēter cū puluē dicto z magna quātitate salis z cimini ipleak z suak. z ut dictuz est ꝑuoluak. Et si vis viscera custodire laua z mūda z sala cū ꝑdictis z in ola plumbea reconde z in capsa pone.

¶De istis modis ꝑmus est securus pro macillentis z deficcatis z tpe frigido. Scōs magis est cert⁹ pro pinguibus z uētrosis. Est tñ cautela Rab. q ut corpa nō iflenk sup faciē suā iaceāt z ꝑuoluank. ¶Et si uēter eēt iflat⁹ est cautela q uēter in aliqb⁹ locis cū terebello uł grossa subula pūgak ut aquositas z uētositas ualeāt exire. ut dicebat Jacobus apothecarius qui multos Romanos pōtifices ꝑparauit. ¶De facie tenēda discooperta usq; ad octo dies in qb⁹ corpa ꝙsueuerūt alterari z putrefieri uoluit q sepe liniank cū aq̄ ros. salita:aut cuz balsamo de q̄ multa dicunk:sed parū quātū ad hūc casuz iuenio in auctēticis libris:qđ idē Hēricus fuit attestat⁹:deus aūt animas nostras custodiat cum sue mirificordie balsamo.

Doctrina secūda

De egritudib⁹ que nō sunt ꝑprie apata: neq; ulcera:neq; ossiū passiões pro qb⁹ habek recursus ad cyrurgicū que sunt ꝑprie vni mēbro ꝟ octo capla.

¶De egritudinibus capitis. Cap.I.

Lcidunt enim capiti ꝑter passiones cōmunes q̄plurime ꝑprie ut tynea allopitia seu caluities z pilorum deformitas: de quibus est dicendum.

¶De tynea.

Tynea ꝑm Haliab. ꝑmone 8⁹ ptis ꝑme ulcera sunt pua que in capite accidūt:qb⁹ est uesica crustosa que spēs hēt multas. ¶Prima est fauosa de qua exit per foramina sbtilis humiditas fauo z melli similis ¶Scōa est ficosa in qua ꝙtinek qđā granis ficuum simile:z est rotūda z dura in sūmitate cui⁹ est rubor. ¶3ª amedosa in qua hūiditas aque carnis similis egredit ꝑ foramia minora q̄ in fauosa. ¶4ª uberosa silis mulierū uberib⁹ mamillarū cū rubore a qua hūiditas fluit sāguini silis. ¶5ª est lupinosa silis in colore z figura lupinis a qua q̄si cortices z squāme fluūt albe z sicce. ¶Et sub ista pōt cōprehēdi furfurosa in qua sunt corpa subtilia furfuri silia que a capite fluūt sine ulceratōe. ¶Bal. aūt in ꝑmo meamir. nō videk ponē nisi tres spēs achoros fauosam z furfurosam. Achor aūt ut dicit de gñe tumoꝝ exñs sbtilib⁹ foraminib⁹ ꝑforatis quādā humiditatem sbtilē cum pauca viscositate emittit. Appropinquat aūt eis ꝑm spēm fauosa foramina hñs maiora humiditatem emittēs melli:qđ est in fauo ꝙsimilem. Furfurea vō in alio capło quasi scalpētibus furfureis similia a cuti capitis cadunt multotiens. ¶Aui. vō achoꝝ videk uocare assafaty amedā z excoriatiuā thiriā:q; ꝑgredik quasi serpēdo per cutem. furfures quēdā modum excoriationis sicce dicit. ¶De noibus tamen ut sepe dictum est non est curandum: dūtaxat q̄ res cognoscantur.

¶Quicqđ sit usus cōmunis hꝫ q tynea est scabies capitis cum squamis z crustis z aliqua humiditate z pilorum euulsione z colore cineritio z odore fetido atq; horribili aspectu. Cuius gñatio est ex humoribus corruptis generatis in utero:aut post ꝓpter malitiam vite.

Eius enim signa sunt manifesta ex dictis nāli bus z nō nālib⁹ z ꝙtra nām. Jncipit aūt ut dicit Bal. ubi sup cū mordicatiōe z ꝑuritu qui cogit salpe eos: post aūt tumor crescit z foramina ꝑm ipz cōsistūt. ¶Judicak q ista passio est difficilis ad curādū imo ātiqua callosa z squamosa que pilos corrodit est tā tum laboriosa q Rogerius magis eā diligit dimittē q̄ ꝑ sequi curā. Et cū hoc q curak dimittit escarā z ꝑuationē pilorꝫ ad obprobriū sempiternū. Et tō uocat eā Jameri⁹ tyneā a tenēdo:q; firmiter caput tenet. Uel a uerme tyneali. nā sicut tynea uermis corrūpit lignū: ita tynea caput. ¶Ad tyneā sequit multiplicatio pediculoꝝ ꝑtendit lepram. Et sic tynea modus est lepre.

In curatione tyneaꝝ duplex est itētio:z regimen vniūsale z ꝑticulare.

¶Use est in dieta z debita eūone de qb⁹ sufficiēter dictuz est in de apatib⁹ z de lepra z scabie. Nihilomin⁹ Halia. cōcedit uētosam ceruici z flōmiā cephalice: si fieri pōt z uenaruz que sunt post aures loco q̄rū sarracen: ut dicit Bordoni⁹ z uex dicit utunk aurū scarificatione. Et purgationē cuz pillis que per aloen z collogntidā z scamoneā assumptas cum succo caulū laudat Bal. ubi supra.

¶Particulare regimē duas habet itētiones. ꝑma cachochimiā z scabiē cutis capitis corrigit. 2ª capillos euulsos regiiare. ¶Prima cōplet in recēti ꝑm Guil. cuz crebra ratione capitis z lotione cū aqua z aceto decoctiōis fumiterre bletaꝝ z camomille z fricatiōe cū alumine fecis vini. Et postea cū linitione alicui⁹ linimenti de dictis in serpigine aut in scabie: folia enim salicis in lotione obtinēt ꝓncipatū. ut dicit Aui. z Bal. in de secretis ad omōtheū laudat hoc vnguētū cū quo curauit multos hoīes: ut dicit de tynea z scabie ulcerosa capitis z saphati z serpigie z ꝑuritu z capillorum casu lendibus z pediculis.

¶Cui⁹ forma. ℞. gallaꝝ. ʒ. iij. granoꝝ harmel qđ est secicute. ʒ. ij. arsenici rub. aristol. amborū. aā. ʒ. iij. salis armoniaci fuliginis furni sulfuris amigdalaꝝ amaraꝝ collogntide radicis capparis folioꝝ fici z oliue radicis canne viridis eris alumis tameni fiek memithe mirre aloes olibani. aā. ʒ. j. fellis uaccini alchitrā qđ est pix nigra. aā ʒ. j. z. ʒ. terank medicie z cribellenk z ꝙficiank cū aceto vini donec fiat sic vnguētū: z ponak ad solē donec misceantur: deide liniak caput cū eo. ¶Alio expimētum est ad achoros z fauū in de facili acgsibilib⁹ a. ℥. ℞. litargiri. ʒ xvj. folioꝝ ruthe. ʒ. viij. stafisagrie. ʒ. iij. vitrioli. ʒ. ij. ꝙfice cū aceto z oleo mirtio. Et si in isto medicamie adderet chimolea z carta cōbusta in libro meamir placeret Bal.

¶Carēs ego ingt aliqñ in egro: eo q̄ per cartā farmaco vidēs in domo patiētis cartā inutilē petij lucernā. deinde cōburēs cartā z ꝑmiscēs cū aceto vnxi patiētis pticulā ꝑcipiēs hoi uenire ad me sequēti die. Mouerā enim q; dure carnis exñs toleraret farmacū. Cuq; uenit z paulomin⁹ eēt curat⁹ trāsire qđē ad aliud farmacū nō putaui fore neciū. Jllo eodē ꝙsulēs sanū ꝑfecte vidi factū sequēti die. ¶Bordoni⁹ aūt ad hanc passionē dictat istud vnguētū: in quo ego magnā inueni efficaciā. ℞. ellebori albi z nigri sulfuris viui atramēti auripigmēti litargiri calcis viue vitrioli alumis gallaꝝ fuliginis cinerū clauellatoꝝ. aā. ʒ. ʒ. argenti viui extincti viridis eris. aā. ʒ. ij. fiat puluis qui ꝺcorporet cū succo borag. scabiose: fumiterre lapacij acuti aceti. aā. q̄rtā. j. olei antiq lb. j. bullitis usq; ad succoꝝ ꝙsūptionē: z tūc in fine decoctiōis ponak pulueris: z ꝓjciendo picis ligde. ʒ. ʒ. cere. qđ sufficit. fiat vnguētū qđ ꝑculdubio curat oēm tyneā z scabiē z malum

mortuū. Et ulr oēm cutis ifectionē: q̄re in honore ut dicit debet hēri: z uerū est. ¶ Si vo tynea fuerit furfuro/sa cōcedit Gal. in de facili acgibilib⁹ lauare caput cum aq̄ salsa ul cū decoctione lupinoz ul cuz succo portulace ul blete ul cucumeris siluestris: z postea iungē cū oleo stafisagrie. Et gūma z sapore ruthe agrestis laudatur ab Aui. z oleū rosatū cū aceto ab Haliab. Raz. aūt dicit furfures remouenf ꝓtinue radēdo caput z singulis noctib⁹ iungēdo z de mane cū aq̄ calida lauādo: q̄ si nō sufficeret cū farina ciceris z se. altee z aceto trib⁹ lauef diebus. ¶ Ablutio fortis sic fit. ℞. farine ciceris. ʒ. c. farine fenugreci furfuris tritici baurac panis nitri albi ꝓtrici sinapis oiuz. aīi. ʒ. xv. altee. ʒ. x. misceanf oia cuz aceto z aq̄: z fiat lauamētū de quo semel in hebdā caput lauef. ¶ Antiq̄ vo z dura tynea fortioribus idiget medicaminib⁹: scarifi/cef ḡ ꝑm ꝓsilū Haliab. cū ferro donec sanguis exeat. deinde cū farina lupinoz cocta cum aceto cataplasmef: aut cū epithimate de cātaridib⁹. qd̄ ℞. cātaridaz. ʒ. j. sulfuris ʒ. ſ. corticis nucis. ʒ. ij. sinapis: mirre. aā. ʒ. j. mellis z aceti qd̄ sufficit fiat emplm z ſtet per vnū diē. Et postea per quatuor dies cū folijs sicle z caulū calefactoz caput inuoluaf q̄sq̄ aq̄sitas sit bñ mūdificata z feto: sit amotus z claritas in carne z cute appeat. Et si malitia ꝓfundaref cū aliq̄ corrosiuo caro putrida ꝓsumaf z mūdificef z ꝓsolidef. ¶ Rogerius vo z sui glosatores z Jameri⁹ curant anteq̄ tyneā euellēdo pilos cū psilotro: aut cuz capello piceo: aut cū picecherolis z lotiōe cū aceto z aq̄ marina: aut cū urina pueri. ¶ Deide mūdificata cute Rogerius ponit istud vnguētū. ℞. adipis ursi adipis uacce. aā. ʒ. j. stercoris muris. ʒ. ſ. pomoz cedri quē iuniperū uocat. ʒ. ij. araneaz adustaz. ʒ. j. picis ligde olei lucerne: qd̄ sufficit fiat vnguētū. ¶ Jameri⁹ ad idē. ℞. assungie antique porci dissolute cū aq̄ acetose lb. j. olei coīs picis ligde. aā lb. ſ. succi abrotani succi mēthe sarracenice: succi fumiterre lapatij eruce mercurialis. aā. ʒ. j. alumis vitrioli gummi edere cōbuste fuligis salis tosti tartari aloes. aā. ʒ. ſ. pistādo in mortario fiat vnguētū. ¶ Si aūt per se uel ex acuitate medicaminū efficerek in loco arsura: z dolor: mitigef cuz oleo roz. aut mirtino: aut cū vnguēto qd̄ ꝓxime describit appolonius. ut in ꝑ meamir narrat Gal. Cotilā olei optimi i funde in olla plūbea cū cochleari plūbeo tere q̄sq̄ grossuz fecerit z sbnigrū: deide seorsuz teres litargiri lb. j. ceruse tantūdē z misce in oleo z pistādo fiat vnguētū. sume eni mitigat. ¶ Et si corrosiua z si cancro sa: z si qd mali morigerati habuerit z nō solū in capite: sz in ano scolpticis z sciſſuris z ulr oib⁹ doloribus ulceros sic etiā dictū fuit supr̄ de ulcerib⁹ z morbis ꝓfert. Et ita cōplef ꝑma itētio. ¶ Scda aūt itētio que est capillos gignere cōplef cum attrahētibus bonā māz z congregātib⁹ eam in loco: sicut dicef in ꝓxima rubrica.

¶ De allopitia z caluitie atq; casu capilloz.

Passiones capilloz ꝑz Gal. in ꝑ⁰ meamir. sūt totalis depditio z coloris mutatio: sic̄ fit in lepra z allopitia. Et ut bñ videank: cause istaruz passionū vult Gal. in. 14⁰ terrap. q̄ dicank cause gignationis piloz. ¶ Pilus aūt est uapor siccus a corpore resolutus: z per poros cutis exiens ab aere desiccatus. Gignatio aūt piloz ꝑm Gal. ubi supra est sicut eoz que de terra p deunt: sicut in monumētis de crasib⁹ monstratum est.

¶ Cause vo piloz q̄uor sunt ut a 2⁰ de cōplonib⁹ accipit schola coīs mōtis pessulani. ¶ Causa efficiēs est calor: nālis nō multū excrescēs māz in uaporē resoluēs. ¶ Causa mālis uapor ipe siccus. ¶ Causa formalis cutis debita porositas. ¶ Finalis vo cā est decor z utilitas. ¶ Ex quib⁹ pōt apparē qui vult bñ specularī: q̄re mulieres z eunuchi nō hñt pilos in barba: z q̄re non fiunt calui. Et q̄re facillime cadūt in senib⁹ debilibus z ꝓsumptis. Et quare in aligb⁹ crispanf z coloribus diuersis colorank. Et quare in aligb⁹ locis hñt determinatū augmētum z multa alia ꝓbleumata que de pilis consueuerunt dici.

¶ Ex p̄dictis ēt pñt apparē cause passionū p̄dictarū. Nā ut ait Gal. ubi supr̄ sic̄ plātaz hūiditates quedā indigētia corrūpunf desiccate: quedā vo hūiditatib⁹ exneis earuz nāe approximātes eodē mō z pili: uel pp indigētiā humiditatū a qb⁹ nutriri nati sunt. ul pp p̄uitatē corrūpi accidit: pp indigētiā aūt humiditatū fit caluitiū. pp p̄uitatē allopitia. Et Aui. addit q̄ pp laxitatē poroz cadūt capilli: z pp ꝓstrictionē excessiuā nō uenit: factā a frigore excessiuo: aut ab ulcerū ꝓteritoz uestigijs. Allopitia enim dr ꝑm Gal. a vulpibus quib⁹ ista passio ꝓsueuit uenire. Sicut thiria a ꝓgressu p cutē similē serpēti per terrā dr.

Signa aūt allopitie sunt satis manifesta: sz humores corrupti peccātes significank p colorē z corpis hitudinē z regimē ꝓteritū. Judicak q̄ depilatio nālis ut caluities z ibarbatio eunuchoz z mulieraz aut accidētalis a cā solidāte z cicatricāte cutē: z illa que nimis est antiq̄ta: z illa que est in ꝓsumptis z ethicis ultra secū dā spēm nō curak: z in talib⁹ eniz mala cōplo est adeq̄ta.

¶ Judicak p Hypo. in 6⁰ affoz q̄ gcūq; calui sunt his uarices magne nō inascunf. Quib⁹ vo caluis exūtib⁹ uarices magne inascunf rursus capillati fiūt. Et 6⁰ affoz uerificak in caluitie impropa que est allopitia que ex corruptis fit humoribus per trāspositionē māe ad iferiora. Nō aūt in caluitie ꝓpa que fit pp indigētiā māe. Quis eniz ingt ignorat i sanabilē passionē caluitiū existē. q̄si dicat. nullus. ¶ Amplius eunuchi nō fiunt calui neq; blesi: pp multitudinē humiditatis cerebri eoz ut dicit Auicēna.

¶ Rursus iudicak p Gal. i meamir. q̄ si p frictionē loc⁹ depilak⁹ nō rubeat nulla est curatiōis spes. Si aūt rubet q̄sto uelociꝰ rubescit tāto uelociꝰ curak: qd̄ ēt dicit Auic.

In curatione allopitie duplex est regimē: ule z ptickare. Ule est in dieta z eūone iuxta nām hūoris peccātis: de qb⁹ sufficienter fuit p̄missuz in cura tyneaz. ¶ In spāli aūt iubet Gal. i ꝑmo meamir. q̄ post purgationē totiꝰ appostate. i. a flate caput purgare cū caput purgijs z gargarismatib⁹ factis cū deponētib⁹ flegma uelut sunt pille dyacastoree dissolute cū aq̄ maiorane. ¶ Particulare vo regimē hēt duas itētiones. vnā cachochimiā cutis capitis corrigē. Aliā trahē sanguinē benignū ad locū: z eū in pilos ꝓuertere.

¶ Prima cōplet ꝑm duas diūsitates ipaz: in recēti que adhuc est in ꝓncipio ꝑm Gal. 14⁰ terrap. ꝓhibēdo mānē recipiak in loco. Et alterādo locū ne eā attrahat neq; cathetiçek uel cathaplasmek cuz domesticis repcussiuis q̄lia ꝓueniūt i simplici casu capilloz: iuxta doctrinā hebē zDeb. q̄ ꝓlauato capite: aut loco cū aq̄ decoctionis roz. mirre z capilli ue. radak: deide epithimek cū hoc. ℞. succi extremitatū mirre: succi oliuaz siluestriū. aīi. ʒ. ij. roz. siccaz. ʒ. ſ. absinthij. ʒ. ij. bulliāt hec oia in lb. ſ. aceti usq; ad ꝓsumptionez medietatis. Deide cola z ifunde in eo dū erit calidū laudant. ʒ. ij. z dimitte per duos dies: deide ifunde sup ipm oleū mirtinū z vinū stipticū donec i sba mellis redigak: deide aromatiçek miscēdo ibidē alipte mus. gallie mus. aīi. ʒ. j. ꝓfice z fac linimētū de quo ingak per tres dies. Postea laua z pāno aspero exicca: deide redi ad iungēdū usq; dū appareat sanitas. Et istū ꝓcessuz ad casum capilloz z initiū caluitiei approbauit Gal. in ꝑ⁰ meamir. dū dicit. ¶ Manifestū aūt q̄ opz p̄cedē remotionē oium piloz z frictionē: z postea iungē cū tali qd̄ hēt vtutē attractiuā z ꝓgregatiuā cōmoderate. Quocirca neq; acceptaut: neq; excogitaui melius esse farmacū in casu capilloz q̄z id qd̄ est mixtū ex laudano z lētiscino. Et si raritas eēt in causa nō eēt ineptū mirtinū p lētiscino miscē laudano. Discebat aliq̄n z nardinuz in estate frida z hora hyemali: imo Gal. attestak q̄ allopitias icipiētes multotiēs sanāt purgatiōes absq; aliq̄ local medicamie. Et ad hoc allegat curā quā in illo iuuene exaratore fecit. ¶ Rasis aūt ad istā itētionē. ℞. capilloz

ue.foliox mirte corices pini absinthij assatox ut teri possint.aiī.ptē.j.laudani ptes.ij.mirre ptē.ſ.illi°:thuris ptes tij.illi°.puluerizatis reb° cuz oleo raphani ⁊ vino ueteri misceank.⁊ fiat linimētū de quo in nocte epithimek ⁊ de mane caput lauek.lē eni caluitiū sanat.ut dic̄. ¶ Ad idē archigenes ut narrat in meamir Bak.ꝫ.granox iunipi: laudani absinthij capilli uene.aiī.pmisce oia cuz vino ⁊ oleo mirtino ⁊ dimitte gnque dieb°.Deinde coquātur usq; ad vini cōsumptionem:⁊ cola ⁊ vnge caput ⁊ laua.

¶ In antiqua'vo ⁊ que trāsiuit ꝑncipiū opz euaporare ⁊ resoluē cachochimiā anteq̄z ad cathesiā ducak cutis ut dicit Bak.in.14°terrap.⁊ in ꝑmo meamir.nō cū gbuscūq; calidis:ſz cū moderate calidis gꝑ nō exiccek neq; cōburak cutis.Et cuz hac ſbtili pte osse ꝯgruit illud qđ debet usq; ad ꝓfundū mergi in quo est ꝑncipiū radicis pilox. ¶ Et'ad hāc intētionē raso loco ⁊ planato cum aq̄ decoctionis camomille aneti ⁊ sticados eligit ipe in meamir tapsiā nō antiquā:ſz recentē.quā Auic.videt appellare gūma ruthe agrestis.⁊'dicit sequēdo Bak.gꝑ est radix in isto capl'o:dūtaxat gꝑ frāgak caliditas ei°cū oleis tēperatis:uel ut dicit Bal.gꝑ est sabinū ⁊ sisaminū:aut antiquū onfancinū.¶Post vo tapsiā eligit Bak.sinapim ⁊ nasturtium ⁊ sulfur ⁊ spumā maris ⁊ nitrū ipm molle adustū ⁊ elleboros ambos:⁊ semē eruce:⁊ oleū laurinū ⁊ radicē arūdinis ⁊ corticē utraq; cōbusta ⁊ picē ligdā ⁊ cedreā ⁊ stercus muriū.⁊ adipē ursi. ¶ Et'¶Raſ.vult gꝑ cum cadūt pili capitis uel barbe locus cū pāno aspo fricek cum cepis usq; ad incēsionē ⁊ ardorē loci. Et die illa ⁊ nocte sic dimittak in mane silr regak. Et si locus ampulauerit vngak cū adipe anatis ul'galline:⁊ nō fricek aligb°dieb° Et si tūc pili nasci incepint radak sepe ⁊ fricek cum pāno aspo q̄libet die:⁊ oleo isto iungak.ꝫ.aque decoctiōis capilli ue.camomille lb̄.j.olei de been lb̄.ſ.coquāk ad cōſūptionē aque ⁊ oleū usul'repuek. Et ad eandē intētionē ipe facit epithima ad allopitiā mirabile.ꝫ.spume maris ʒ.x.baurac sulfuris qđ nō tetigerit ignis gumme ruthe agrestis euforbij.aiī.ʒ.ij.stafisagrie cātaridax.aiī.ʒ.j.permisce ea cū fece olei antiq ⁊ line ex eo post fricationem. Et si locus ampulauerit.fiat ut supꝫ. ¶ Et si causa eēt calida vult Bordoni°gꝑ ꝓcedak cū corticib°amigdalarum auellanax nucū stercoris capr̄ax assatis pulūiçatis:⁊ cū melle ⁊ aceto in forma linimēti ꝯfectis ꝓcedēte rasione ⁊ fricatiōe. ¶ Et si ꝑdicta nō sufficiūt ad medicāduz cutē iubet Auic.gꝑ si post fricationes dictas cū pāno aspo ⁊ cepe locus nō rubet gꝑ apponank sanguisuge ⁊ uētose ⁊ scarpellek locus cū acub°plurib° ⁊ totiēs iterenk auxilia donec videris per resolonē ⁊ hilaritatē cutis sanitatē loci. Et tūc cessandū est ⁊ trāseundū ad scdam intētionem.

¶ Scda aūt itētio cōplek cū medicamie filigij ut dic̄ hebē ¶Deſ.qđ.ꝫ.carniū limaciax ⁊ sanguisugax ⁊ apū ⁊ ue sparuz,⁊ salis usti.aiī.ptes eq̄les pone in uase vitreo hñte foramia multa in fundo ei°:sic̄ cribratorij:⁊ pone ſb eo aliud uas vitreū sine foramib° ⁊ manebit post die hu miditas que ꝯseruek in uase:⁊ line locū cū ea post fricationē:facit eni pilos nasci ⁊ curat caluitiū. ¶ Ad eādē intētionē ¶Raſ.ꝫ.cineris abrotani.ʒ.x.uetex cātaridax.ʒ.ij laudani.ʒ.iij.auellanax cōbustarū.ʒ.ij.gallie mus.ʒ.j.terank cum oleo ueteri:⁊ post fricationē inungak locus.

¶ Ad idē Eraclit°tarētinus ꝑm gꝑ narrat Bak.in ꝑ° meamir ad allopitias diurnas post fomētationē rasionē ⁊ fricationē cū frōdib° ficus ⁊ nitro q̄libet die vngebat cum isto.ꝫ.eritiox marinox cū testis suis gallax amigdalax amararū pilox ursi adyanti radicis amigō. frondiū fici oiuz adustox.aiī.ʒ.ij.stercoris muris.ʒ.j.cum aceto ⁊ cedrea ⁊ adipe ursi miscēdo fiat linimētuz. Et in sequētib° laudat mures adustos ⁊ corices vitis adustas cuz melle icorporata. Et cū hoc dicit gꝑ cortices auellanarum adu ste linite cū melle factūt allopitiā defistē in decē diebus. ¶ Ad eādē itētionē in cartolario fuit ꝓbatū istud ꝫ.suc ei calcidax.ʒ.j.pul.sanguisugax adustax lacerte viridis aduste viride eris aiī.ʒ.ſ.puluis talpe cōbuste.puluis soleax cōbustax.tetax porci adustarū.aiī.ʒ.j.mellis qđ sufficit ad icorporādū in forma vnguēti ⁊ iungak loc°sin gulis noctib°⁊ mane q̄libet lauek cū vino albo ⁊ melle.

¶ De canitie ⁊ pilox mutatione ⁊ tinctura.

Canities est pilox dealbatio. Intelligēdū tñ gꝑ ſz duplex sit canities nālis ⁊ inālis:hic tñ nō agit nisi de inaturali que ꝓoccupat senectutem.

¶ Cuius causa imediata ꝑm Aui.est abūdātia flegmatis aquosi putrefacti gīati ex reb°debilitātib°calorē nālem ut sunt egritudies longe ⁊ diuerse.Et stomaci malitia ⁊ āgustie fortes ⁊ nimia capitis lotio ⁊ cooptura excessiua

Signa canitiei sunt satis manifesta. ¶ Judicak gꝑ canities est mala ⁊ suspecta.¶Naz videt gꝑ mox capiti uexillū suū applicauit.ut ait Bordonius. ¶ Judicak etiā per Bak.in ꝑmo meamir.gꝑ pp idoctas denigratiōes capilloz cū medicis coib°que utpl'm sunt fride ⁊ stiptice nō solū vidit in piculo uenire mlīas mulieres:ſz et mori.¶Propterea eni q: capita eaz infridank: aliq̄n gdē in apoplesiā ⁊ epilepsiā:aliq̄n in maximis catarris occupank ut ⁊ patiak pulmo ⁊ ptisis ex eo sequak.

In curatione canitiei duplex est regimen ul'e ⁊ ptic'are. ¶ Ul'e est dieta ⁊ eūone flegmatis ⁊ custoditiua ne gīuef.De gb° fuit dictū satis in de apatib° fl'aticis supꝫ.Triffera aūt sarracenica ⁊ mirabol'.ut dicit ¶Haliab.in fine tegni in retardanda canitie ⁊ senectute obtinent principatuz.Uerū Aui. consulit gꝑ per annum integrum sumātur.Et post accēptionem tardet cibum usq; ad meridiem.

¶ Particulare regimen stat in duobus.ꝑmo gꝑ ꝓparētur pili ad recipiēdum tincturam.2° gꝑ detur eis tinctura.

¶ Primū cōplek ꝑm Bordonū gꝑ pili lauenk multis diebus cū lixiuio cinerū trūcox cauliū in quo sit alumē dissolutū.hec eni ablutio rōne alumis ꝓparat pilos ad recipiēdū oēm colorē. ¶ Ad istā eandē intētionē dic̄ Aui. gꝑ radix alcāne ⁊ indicū sunt radices sup quas aggregātur hoies in tingēdo uel ad denigrādum uel ad fluum. Secundum complek cum ad colores appropriatis.

Denigrantia capillos sunt ꝑm Bak.in ꝑ° meamir.Ledrea cū oleo ⁊ sine oleo in fridis ⁊ hūidis.Uex in ptib° suis asie dicit gꝑ mulieres rustice mōtane addūt picē ligdā ⁊ inungūt radices piloz.¶Hec eni farmaca ita denigrāt gꝑ nō nocēt: habēt etiā cum stipticitate aliquam subtilitatem qua ꝓfundātur ad radices piloz. ¶ Et cuz hoc dicit gꝑ ꝑm uerba Archigenis nigrificāt capillos radix capparis cuz lacte mulieris aut asine usq̄q̄ ʒ^a pars per decoctionē fit cōsumpta in nocte cataplasmata. Et istud est melius ꝑm Aui.uel urina canis conseruata in gnque uel sex dieb°: uel corticis pruni cocte ad mellis spissitudinē:uel illud nigrū qđ est in medio papaueris rub.cuz oleo mirtino mixto cuz gb° vngak cathaplasmek. ¶ Jn de facile acq fibilib° addit gꝑ oleū agitatū cuz plūbo in uase plūbeo ⁊ repositū in plūbo cū q̄ iungak est bonuz. ¶ Raſ.aūt ad hoc dictat gꝑ galle ad q̄ntitatē lb̄.fricenk in oleo:⁊ cū oleo cocto ⁊ alcāne ⁊ dragagāti ⁊ ere usto ⁊ sale gēma fiat linimētū de q̄ liniak caput ⁊ barba ꝑus lauata cū aq̄ calida: ⁊ cū manib°exiccata.⁊ ut nō deficcek cū foliis blete ul'ſā bucī.ut dicit ¶Haliabas coopta per sex horas dimittatur. ⁊ postea lauek.est eni optimū ad canitiē denigrandam. ¶ Aui.vo cōponit olea ad denigrādū ⁊ ꝯseruādum de mirabolanis nigris ⁊ emblicis ⁊ gallis ptes.x.laudani ptes.xx.foliox mirte ⁊ granox ei° ptes.xxx.ponank per tres dies in trib° libris olei. Deide coq̄nk donec ingrossenk ⁊ fricenk cū eo capilli:subsequēter dicit gꝑ quando ponik in tinctura ponō.ʒ.j.garyofilorū denigrat ualde ⁊ ꝓhibet malitiam eius a cerebro.

¶ Facientia capillos flauos.

Cõsequẽter narrat Gal. ubi supꝛ. q; ꝑm Archigenẽ flauos faciunt capillos lupini crudi cũ aq̃ nitro liniti. Sz flauos ⁊ crispos faciũt lotio cuꝫ spuma nitri ⁊ mirra. Et radix affodilloꝝ cocta cũ mero. ¶ Raſ. vo dic: ⁊ Aui. cũ eo q; fiat lixiuiũ de cineribꝫ ꝑmẽtoꝝ ⁊ tẽperenk cũ eo p noctẽ vnã lupinoꝝ tritoꝝ. ʒ. x. mirre. ʒ. v. alcãne assate. ʒ. iij. postea coletur: ⁊ ex hac aqua caput lauek: supple cum vino. qd̃ totiens est faciendum quousq; sint ruffi. ¶ Mulieres montispessulani ponũt flores de sticados in lixiuia ⁊ genestre. Bonũ. rasuram buxi ⁊ corticem citri. Parisien. radices gẽtiane ⁊ radices berberis ⁊ florem cardamomi.

Mũdificãtia caput sunt lixiuia ꝓprie de cineribus sarmẽtoꝝ ⁊ cineribus clauellatoꝝ ⁊ cum albuminibus ouoꝝ ⁊ cum sapone. ¶ Est eni sapo duplex. saracenic⁹ qui est mollis. ⁊ gallic⁹ qui est durus. Saracenicus fit ex duab⁹ ptib⁹ capitelli. ⁊ ʒ⁹ olei oliuaꝝ. Gallicus fit ex duab⁹ ptibus capitelli ⁊ ⁊ vna sepi arietini. Capitellũ aũt fit ex duab⁹ ptib⁹ cinerũ stiptiũ fabaꝝ ⁊ ʒ⁹ calcis viue ⁊ ifundak in aqua ad modum lixiuie: ⁊ colek: ⁊ qd̃ distillabit est capitellum.

Auferentia capillos ꝑm Cironẽ narrat Gal. ubi supꝛ arsenici coloris aurei qd̃ est auripigmẽtũ citrinũ calcis viue. aũ. ℥. j. amili terre uocate a latinis selmisse qd̃ est spuma argẽti. ℥. ſ. terãtur ⁊ icorporenk cũ aq̃ ⁊ bulliank. Signũ aũt pfectionis est si pẽnã ipoſueris ⁊ depilek. ¶ Raſ. aũt in aq̃ in qua calx per sex dies de ʒ⁹ in ʒ^m remouẽdo calcẽ ifusa fuerit icorporat arsenici citrini sextã ptẽ: ⁊ tãdiu i sale dimittak donec pẽna imissa depilek cũ exhek. ⁊ cũ illo loca depilãda fricare ꝓcipit ⁊ depilank. ¶ Aui. sumit calcis viue ptes duas arsenici tãtũdẽ aloes modicũ liniank cũ aq̃ calida: abradit eni statim. Et ut psilotrũ meliorẽ odorẽ hẽat modicũ ponak cũ eo de gallia mus. ¶ Usus cois aufert pilos vno de gnque modis. ut dicit Hẽricus. ꝑmo resecãdo cũ forpicib⁹. 2⁹ radẽdo cũ nouaculis. ʒ⁹ eradicãdo cũ pincecartolis: aut cũ digitis. 4⁹ cũ pice nauali in digitis aut in pãno applicata. 5⁹ cũ psilotris dictis. ¶ Et modus psilotroꝝ est q; sint i stuffa: ⁊ q; post lõgã fomẽtationẽ cũ aq̃ calda dũ psilotrũ erit calidũ ⁊ spissuꝫ fiẽ linimẽtũ applicek sup locũ: ⁊ stet per spatiũ dicẽdi mitbere. Et si satis est qd̃ cognoſces: q; trahẽdo pilos depilabit leuiter fricãdo ⁊ lauãdo cũ aq̃ calida remoueank pili. Et post locus cũ oleo roſ. iungak aut aq̃ frida. Et si locus eẽt excoriatus cum vnguento albo curetur.

¶ Prohibẽtia pilos renasci radicitus euulsos.

Cõponũtur aũt ꝑdicta farmaca ꝑm rõnẽ ut dicit Gal. ubi supꝛ per leporem marinũ: ⁊ per ranas que in viridibus stagnis pascunk: ⁊ cũ sanguie torꝛuce marine ⁊ uesptilionib⁹ ⁊ ova formicarũ ⁊ gũmi vitis al. atq; bronie ⁊ urtice ⁊c̃. Aui. vo ⁊ Raſis ad hoc scribũt iusquiamũ ⁊ optũ psiliũ cocta cuꝫ aceto. Et chimoleam ⁊ cerusaꝫ plumbi equaliter aluminis mediã partẽ trita cum aqua iusquiami albi: nõnulli vo laudant limaturam ferri coctam fortiter cum aceto.

¶ De dispõnib⁹ faciei ⁊ ptiũ ek⁹ in se ꝙtinẽs quatuor ptes.

¶ Pars prima de uli faciei decoratione. Cap. II.

Jspositiões que in facie apparẽt quedam sunt nãles quedã ꝓter nãm: nãles idigẽt ꝓseruatiõe si pulchre sunt ⁊ decoratiõe: si turpes uelut eẽt albedinẽ custodire ⁊ albiorẽ facẽ ⁊ rubicũdiorẽ si licitũ fuerit. Que vo ꝓter nãm idigẽt correctiõe uelut est pustulatio ⁊ macula tio ⁊ suppilatio. Et ꝫ itẽdebat Gal. dicẽ in ꝓ⁹ meam ir: qñ ponebat diaꝫ iter comaticã ⁊ decoratiuã ptẽ medicine. Nõ tñ oia in oib⁹: sz certa i certis ut dicebat magister Raymũdus de molerijs in mõtepessulano. Nã lz decoratiua curatiua sit licita: comatica ꝙ non est licita: nisi gra honestatis. vñ Galienus ubi supꝛ. Quecũq; in delitijs exñtes decorãt seipsas. Nulli eaꝝ depcanti aliqd̃ dare sibi farmacũ dedi. Quecũq; vo honestiores fuerint ⁊ signa senij ⁊ turpiditatis effugiebant a suoꝝ maritoruꝫ molestijs eripi desiderantes aliquibus consului uti.

¶ Ad decorãdum ⁊ faciẽdum colorem bonum.

Color aũt corꝑis ꝑm Gal. in ꝓ⁹ affõꝝ in trãslatiõe arabica aucte Hypo. dñantiã humoꝝ oñdit si nõ in pfundo occubuerit: pp qd̃ est itelligẽdũ q; bon⁹ color ⁊ floridus est ab humoribꝫ bonis sanguineis tractis ad cutẽ. Color aũt malus a malis hũoribꝫ. ut niger a melãcolicis. Alb⁹ a flaticis. citrinus ꝙ a colericis. ¶ Lause aũt extrisece adiuuãt ad mutationẽ coloris ut ꝫ Aui. calor adustiuus ⁊ dimissio balnei ⁊ usus aceti ⁊ malarũ aq̃rũ ad nigredinẽ. frigus ⁊ coitus ⁊ tristitia ⁊ egritudies lõge ad albedinẽ. Et comestio rez citriaꝝ ut cimini ameos ⁊ rez salsaꝝ ad citrinitatẽ. Et ꝓꝑ ꝫ uocat Joãnes de sctõ amãdo: iuꝝ doctrinã Aui. q; quedã faciũt bonũ colorẽ supta iteri⁹: quedã vo. apposita exterius. Ab itra vo quedã faciũt hoc: q; gñant bonũ ⁊ ſbtilẽ sãguinẽ ut ouasorbilia: ⁊ brodia bonaꝝ carnũ vinũq; aromaticũ: ⁊ cibi bone ſbe. Quedã aũt q; sanguinẽ spargũt ⁊ dilatant ad exteriora: siẽ fic⁹ pip gar. ⁊ croci modestus usus. quedaꝫ q; sãguinẽ mũdificãt uelut trifera mino: ⁊ mirabol. ⁊ id genus. ¶ Que aũt exteri⁹ posita faciũt bonũ colorẽ: faciũt hoc cũ attractiõe ⁊ absterſiõe: ⁊ sunt liniméta ⁊ ablutiones accepte ex faria fabaꝝ excorticataꝝ: ⁊ cicerꝝ orobi ordei frumẽti amidi riçi ⁊ cõsimiliũ. Ex qb⁹ Raſ. Maliab. Aui. ⁊ Açarani tales ꝓsueuerũt facẽ Cõmeras. ꝛc. farine ciceris fabaꝝ ordei amigdalaꝝ depurataꝝ dragagãti semis raphani. aũ. distẽperenk cũ lacte: ⁊ de nocte facies epithimek: ⁊ de mane cũ aq̃ calida decoctiõis violaꝝ ficaꝝ: aut furfuris lauek. Et si adderek cũ illis radicis ficce lilij mastici ⁊ yreos atq; iarri. Et q; fierẽt trocisci qui distẽperarenk cũ lacte in necessitate eẽt utile valde. ¶ Ad idẽ Aui. ꝛc. saponis ℔. j. armoniaci ℔. ſ. resoluank in tribꝰ libris aque: deide ꝓiciak desup thuris masticis nitri aũ. ℥. ſ. mellis. ℥. viij. terank oia in vaſe vitreato uehemẽter: ⁊ admistrek de nocte. ¶ Ad idẽ Theodoricus facit pulchrã dealbationẽ ꝑparek ceruſa sic. distẽperek cũ aq̃ limpida per mẽsez ad solẽ calidũ ipaꝝ q̃libet die colãdo ⁊ aquã renouãdo: ⁊ in fine dimittak exiccari. Et talis uocak ceruſa dealbata ⁊ ꝑparata de qua. ꝛc. ptes gnq; margaritaꝝ cristalli vitri boracis. aũ. ptẽ. j. cãphore sarcocolle mirre clare argẽti viui ſblimati. aũ. mediã ptẽ vnius. terank ſbtilissime ⁊ molliank supꝛ lapidẽ marmoreũ ⁊ incorporenk cũ aq̃ roſ. ⁊ fiat puluis: aut trocis. ⁊ seruenk: ⁊ qñ erit necesse distẽpenk cũ oleo de tartaro: ⁊ post liniãk

¶ Ad eandẽ intẽtionẽ est vnguẽtũ citrinũ ⁊ muka vnguẽta que fiũt cũ tela captoꝝ ⁊ piguedie colũboꝝ. Sz q; malũ iferũt odorẽ dimittunk. ¶ Modus aũt decorãdi est q; facies ꝑmit⁹ stuffek. Deide lauek cũ sapone dissoluto in aq̃ tepida. Et si illa aq̃ eẽt de florib⁹ fabarum aut lilij: aut nenufar. sambuci: aut viticelle: aut lactis distillata eẽt melli⁹. Deide exiccek postea liniak cũ aliq̃ ꝑdictoꝝ ⁊ dimittak per noctẽ. Et in crastinũ lauek cũ aq̃ furfuris: aut violaꝝ: ⁊ stet modicũ facies cuꝫ pãno coopta. Et post si volueris colorare poma maxillaꝝ liniank cũ aq̃ alumis in qua modicũ de rasura brasilij sit tẽperata. ¶ Qñ aũt remouenk pili ⁊ ꝓhibenk q; renascank: ⁊ quõ remouentur morꝑhee serpigines ⁊ asperitates. dictũ est supra.

Ad maculas lentigies ⁊ pãnũ remouẽdũ liniak facies cũ oleo de tartaro ⁊ de frumẽto aut cuꝫ aq̃ gallicana quã ponit Hẽricus. ꝛc. tartari calcinati ℔. j. masticis. ℥. j. cãphore. ℥. ſ. pistentur cũ albumib⁹ ouoꝝ: ⁊ ponank in alẽbico: ⁊ siẽ aq̃ roſ. distillet. ¶ Ad idẽ dyaglon Aui. decoquak litargiri. ℥. j. olei antiq. ℥. ij. donec dissoluank: deide sumak mucillaginis fenugreci: mucillaginis sinapis. aũ. ℥. ij. bdelij ⁊ mirre. aũ. ℥. ſ ꝓiciãt sup litargirũ ⁊ oleũ cocta ⁊ agitata

uehemēter: z fiat de dyaglon. ¶ Lac aūt virgineū qō fit de litargiro in aceto albo tēperato z cū filtro distillato cū aq̄ salsa mixto est optimū in hoc casu. ¶ Raſ. vo z Aui. dicūt q; si accipiat argēti viui. ʒ. j. amig. ʒ. iij. z terank ultima mollitiōe donec nihil appeat de argēto viuo: deide ꝓiciat sup eo tātūdē de se. melonū trito ualde: deide facies liniat cū eo oi nocte per septē dies: z in mane lauek cū aq̄ tepida. ¶ Nō est et par in mūdificādo supdicta. Si vo cū istis nō curenk ad capl̄z de morphea sūt remittēdi

Ad sanguinē morbuz z liuorē in facie z in alijs locis. Laudat Bal. in 5° meamir piriationē cū spōgia ifusa in aceto mixto calido qō laudo in ꝓncipio. Deide laudat decoctionē ameos z ysopi cū lacte z vino. ¶ Hericus vo dicit q; si cū succo radicis nappe agrestis misceak modicū de aloe epatico. Et liniak locus ter ul' q̄ter in die ifra duos dies curak. ¶ Rasis tū in loco vulneris: ubi neq; dolor: neq; calo: post percussionē remāserit loco folia caulis ul' raphani seu mētastri qō melio' est supponank. Et locus si nō curak cuz arsenico citrino z lapide laculi z thure z armōiaco linitis cū succo coriādri: aut apij mūtis vicib⁹ epithimek. Et absinthiū cū melle est optimū ꝑm Aui. aut ꝑm Dinū. ℞. succi maiorane arsenici citrini olei camomille cere. aā. partes eq̄les fiat vnguētū. ¶ Et dyaglon ēt laudak: coiter tū locus fomētak cū aq̄ decoctiōis ros. fenugreci z emplek cū pāno ifuso i vio: aut cū faria fabaz cocta cū oximelle. Et ad citi⁹ expediēdū ponik ceruſa cū aq̄ ros. aut vnguētuz albū. ¶ Ad uariolas z ad cicatrices ipsarū.

Ad uariolas duplex repik regimē. Ule de dieta z eūone qō ptinet phisicis. ¶ Particulare qō est q̄druplex. ¶ Primū quō exhūtur ex ut mā mala nō remaneat itra. 2ᵐ quō ꝓhuank mēbra aliq̄ extriseca ul' itriseca que pp ipas piclitāk. 3ᵐ quō pustule rūpank postq̄z sint mature. 4ᵐ quō ꝓsolidenk ut nō remaneāt uestigia mala. ¶ 1ᵐ cōplek cū gbusdaz potionib⁹ que fiūt de lēticulis z ficub⁹ z croco: z cū inuolutiōe pāni rubei z cautela a frigore z uēto. ¶ 2ᵐ cōplek tur quātū ad oculos cū collirio aque ros. z croci: quātuz ad nares cū agresta z aq̄ ros. quātū ad guttur cū dyamoron: quātū ad pulmonē cū dyadragagāto: quātū ad itestina trociſci de spodio z id genus. ¶ 3ᵐ cōplek q; pustule rūpank cū fo:picib⁹ remouēdo modicū de pelle ne recludank. ¶ 4ᵐ q; nō scalpent se. z sinapiçenk cū farina lentiū fabaz lupinoz orobi litargiri ceruſa z aloes. ¶ Post deficcationē vngak cū vnguēto de litargiro z ceruſa cathina facto cū oleo de lilio: z affūgia asini aut galline. Et cū isto raſ. ℞. litargiri nutriti radi. arūdinū ossiū uetustorū farie ciceris riçi semis melonū mūdatorū been costi. aii. hec oia cū mucillagine fenugreci z se. lini cōmiscentur. Et ex his facies epithimek. ¶ De cicatricib⁹ vulnerum in loco vulnerū carnosoz dictum est supra.

¶ De gutta rosacea z pustulis que in facie.

Intelligenduz q; gutta ros. apud Aui. uocak albedsanē. Et est rubedo exnea silis rubedini cū qua icipit lepra: z utplm apparet in facie: z ꝑpe in naso z in pomis maxillarū que q̄nq; est cū iflatiōe totī faciei. Et tūc dī apō Buil. de salice: to butiçaga. Et q̄nq; est sine iflatione: q̄nq; cuz pustulis q̄nq; cū crustis: z tūc est de gñe assafati. ¶ Cui⁹ gñatio est ex flegmate salso: z ex alijs humorib⁹ adustis. Et q; forte eoz fumus est malus uenenosus: quare inflat z ulcerat partes circūuicinas. Ut dicit Guilelmus.

Signa māe ex qua fiūt habenk p colorē z formā: z per virulētiā quā emittit. Et per res nāles: nō nāles: z ꝯ nām ut dictū est supꝫ. ¶ Judicak q; est morbꝰ ꝓtagiosus: z signū ꝓmū ad lepra. ¶ Cū ꝫ ēt iudicak p Raſ. q; multiplicak i hyeme: z in frigore. Et cā ut dicit Aui. q: frigus coartat uaporē plmū. ¶ Judicak ēt q; est difficilis eradicatiōis: pp ꝓmptitudinē quā facies habek ad recipiēdū mās cā sue raritatis z debilitatis ut dictū fuit de ulcerib⁹ supꝫ: imo que est antiq̄ nō eradicak

Circa curā duo sunt regimia uke z pticulare siue locale. Uke de dieta z eūone fit ꝫ diūsitatē māe Et in diūtēdo cū fricationib⁹ mām z uētosis cū cātaridi b⁹ ruptorijs retro spatulas z collū: z sb mētone z flōmia uenaz frōtis z nasi. Et applicatio sāguisugaz in loco cō mēdank. z purgatio cū eluario de succo ros. hēt ꝓgatiuā in hoc. Et dieta sbtilis z tenuis ꝑcipue in vino qō abstineat se ab eo saltim forti z puro. Et caueat ab oib⁹ spēbus z reb⁹ acutis: ut alleis cepis pipe sinapi ruthe odore sābuci. Etiā caueat ab oi re salita frixa z assata cōbusta z melica atq; uaposa z a coitu z ab oi friditate z calitate ex cessiua. teneat uētrē laxū: dormiat capite eleuato. Et bibat utter admīstrek sibi regimē aliarū ifectionū pustularum colericarū z aduſtarū z pncipij lepre. ut dicit Aui.

¶ Particulare regimē in recētib⁹ est q; frigidek locus z deficcek cuz repcussiuis. In antiqs q; corrigak cachochimia cū resolutiuis. Ad ꝓmū ꝓfert aq̄ aluminata que fit cū succo agreste z portulace z plātagis z albumib⁹ ouorū cū alumine ad modū aque ros. distillate. Infundātur eni in ea pāni z desup applicenk z sepe renouenk. ¶ In antiq̄ fiat stuffa cū camomilla melliloto ros. viol. z flor nenufaris. Et post leuē absterſionē iungak cū vnguēto albo z citrino in quo modicū de argēto viuo z sulfure z alumine cū oleo de tartaro sint icorporata. ¶ Ad idem Guilelmꝰ. ℞. acetositatis citri. ʒ. iij. ceruſe qō sufficit ad spissandū ꝓdictū succū in argēti viui extincti cū saliua. ʒ ʃ. icorporādo fiat vnguētū. ¶ Theodoricus. ℞. boracis ʒ. ij. farine ciceru fabarū aā. ʒ. j. z. ʃ. cāphore. ʒ. j. cū melle z succo cepe fiat trocil. z cū opꝰ fuerit distēperek z liniak ¶ Ad eādē itētionē ualet lac vgineū: aq̄ ros. sulfurata: oleū de tartaro z de frumēto z multa alia auxilia dicta superi⁹ i ꝓpigie z decoratiōe. ¶ Et si cū istis nō recedit uesicek locus cū appositione cantaridarū mixtarū cū sepo. Et postea cum folijs sicle locus purificek. Et deinde cū predictis desiccetur z consolidetur.

¶ Pars secunda de egritudinibus oculorum que superius non sunt tractate.

Egritudines oculoz que ꝑm Bal. in 3° de egritudine z e sinthomate nocent actioni visiue ꝑm oculistas: quedā sunt ul'es toti oculo ut apata z inflationes z mali mor⁹: quedā sunt pticulares ut egritudies palpebraz pāniculoz humiditatū z spirituū ipsi⁹. Et hoc est qō Bal. i 4° de egritudine z sinthomate dicebat. In sensitiuis gdē actib⁹: puta oculoz triplex sinthomatū est dīta. vna qdez in ꝓmo organo uelut in crīstalloyde patiēte. Altera i sensitiua vtute a cerebro per neruū opticū descēdēte. 3ª vo in coadiuuātib⁹: ut sunt oēs alie pticule. Et ul' sbdit q; iste egritudies quedā sunt cōplonales que ut in omiomeris ptib⁹ isunt. Quedā cōpōnales que sunt ut in organicis: quedā vo cōes que i utrisq; fiūt. ¶ Et lz iste egritudines possint eē in oib⁹ mēbris. Nihilominus ꝑpter nām oculi qñ accidūt in eis susciptūt quādā ꝓprietatem que facit magnā diuersitatē in curando. Et ob hoc dicebat Jesus q; quedā erāt egritudines oculoz que multū erāt ꝙuenientes alijs mēbris: ut male cōplones solones z apata: quedā vo ꝓprie ut lachryme pāni catharacte: z id genus z inde est q; multiplr egritudines oculoz numerauerunt. Nā ipe Jesus numerauit. 92. Aui. vo. 48. Alcoatim. 50. Açarani. 60. Acanamoſ. de baldac dicit: q; ipe medicauit. 65. Et attestatur q; Bal. posuit. 105. z Almāsor. 65. Bnuenut⁹ z hispanus de paucis tractauerūt. Quotquot aūt sunt hic nō nisi de magis manifestis agetur de quib⁹ nō fuit dictū supꝫ i apatib⁹ vulneribus z ulceribus: prio qb⁹ ad cyrurgicū pētur recursus coiter. De manifestis vo que occulte sunt sensui pauca hic tāgentur. Nā earum speculatio ad alia pertinet doctrinam.

Cause aũt egritudinũ z finthomatũ oculoꝝ z aliox mẽbrox ꝑm magis z minꝰ sunt ꝑmitiue añcedẽtes z ꝙũcte. Quas Bal. in toto libro ite rox. Sympatias z ydropatias. i. cõpassionales ꝓprias uocabat: cõpassionales qñ uenũt ab alia pticula: ꝓprias qñ sunt pp cãm ꝓprã in eadẽ. Que gdẽ cause gñantur ex humoribꝰ a malo regimie in corpe gñatis. Et ex ipo rũ oculox debilitate ut dictũ est sepe. Ex qbꝰ appet q in egritudinibus oculox põt eẽ fieri z factũ ut in obtalmia z iu apostematibus superius fuit declaratum.

Signa egritudinũ oculox apparentiũ z aliarum satis sunt manifesta. Que vo occulta sũt maxia indigẽt pscrutatiõe. ꝑ° iteriox: que signa pticulariter infra dicentur.

¶ Judicat tñ q ipe sunt difficilis curatiõis: eo q oculus est itricate cõpõnis: ut dictũ fuit in anothomia. Et cũ lꝫ est sensibilissima pticla. 13° terrap. z medicamia que cõpetũt ei artificiositatis sunt magne ut in 4° meamir docet Bal. z Acanamoꝰ. illud idẽ. Et cũ hoc multe disp̃nes in vnũ sepissime iplicank: ut in scabie z sebel: iplicatiões aũt disp̃nũ curã facilt difficilẽ. 7° terrap. dic. G.

Cura egritudinuꝝ oculox in gñe bñt q nque itẽtiões. ꝑ° est i documẽtis octo ad curã utilia q obꝙuenk. 2ª i materia añcedente gñata q euacuek. 3ª in vita ut ampliꝰ mã peccans non generetur. 4ª in materia conjuncta ut extirpetur. Sed quinta in accidentibus ut mitigentur.

¶ Primũ documẽtum ꝑme intẽtionis est q qñ cum egritudinibus oculox ꝙiungik soda z dolox: aut fluxus q illa ꝑus sunt sedãda anteq̃ ad curã oculox egritudinũ accedak: lꝫ dic Aui. z ihesus. z dctñ fuit i ulcerib⁹ z obtalmia

¶ Scõm est Bal. in. 13° terrap. q nulla opatio pticularis fiat in oculis quousq̃ corpus z caput fuerint purgata z rectificata. ¶ Tertium est q ois opatio particularis in oculo delicatius z indoloriosius quo erit possibile exerceatur. Et propter hoc precipit Jesus q dum aperit oculus suauiter palpebra eleuetur z paulatine: z non subito claudi dimittak. Et Albu. q nõ attẽtes opari in oculo i quo fuerit dolox aut aliqua fatigatio quousq̃ sedata fuerit. Et post ad operationem redeas si est necesse.

¶ Quartũ q opationes fiãt in loco claro z non uentoso z q patiens ꝓcipue circa caput stet firme. z ꝓpter hoc Albu. in opationibus omnibus iubet patiẽtem in sinu uel inter genua medici: uel ꝑm Halitab. supinuꝝ supra scamnum collocari. Et post opationẽ in loco vmbroso z oculo cooperto cum sindone nigro debet reponi.

¶ Quintũ q in applicãdo est melius multiplicare vices q̃ quantitatem. Quantitas enim nimia bonitatem obtundit auxiliorum: ut Açaramus dicit.

¶ Sextum q caueat: q medicamina oculoꝝ sint bene depurata ꝓparata z ad ultimum trita z cribrata alr plus grauarent q̃ proficerent: ut Acanamo salus dicit.

¶ Septimum q ante operationem medicaminum oculus bene lauetur cum aqua calida z bene abstergatur z mundetur cum cotone z stilo inuoluto.

¶ Octauũ q nõ accedat qs ad opationes nisi sit sotilis z igeniosus bñ vidẽs z manus hẽat firmas. Et q aliuz viderit opari z hẽat hãmos z acus stilos forpices spatulas lancetas rasoria pua z bñ polita duplicata z triplicata: z semp cotonis z clara oui z aq̃ rosata ꝓmpta sint sibi z pãni pro bindellis z ligaturis. Opatio eni oculox est pticularis z nõ cois ut dicit Guilelmus de saliceto.

¶ De secũda z tertia z quinta intentionibus satis dictuz est in apostematibus ulceribus z obtalmia.

¶ De quarta vo dicek hic ꝑm singulas egritudines.

¶ Et ꝓmo de egritudinibus totius oculi que in quatuor numerank a lachrymis z fluxibilibus incipiendo.

Lachryme lz uenĩat per lachrymalia ꝓpe a q̃dã foramie puo z q̃si isẽsibili in fine piloꝝ hꝫ q testak Bñuenut⁹. Nihilomin⁹ ex eis tot⁹ patik z ificik oculus. Et iõ dicit Auic. q est egritudo in qua sunt oculi semp hũidi z ifecti hũiditate aq̃sa a capite ad oculos descẽdẽte. Que gdẽ aliq̃tiẽs descendit per uenas exteriores: qñq̃ per interiores. ut dicit Jesus.

Et cause sunt repletio capitis z totius corporis: aut oculox debilitas nãlis seu accidentalis uelut incisio z diminutio carnis in lachrymali: aut frigus aut caliditas fortis atq; animi passiones.

Signa ipsarũ sunt satis nota. ¶ Mã aũt ipax cognoscit per tactũ. Mã si sentiunk frigide significak q mã est frida. Si ꝙo sentiunk calide z mordicatiue: z q adurãt ptes vicinas significak q mã est cala.

¶ Regio vnde uenĩũt cognoscit per modũ qui dictus est in obtalmia. ¶ Abscissio z diminutio carnis lachrymalis est manifesta z idicatiõe hẽtur patiẽtis. ¶ Judicak p Aui. q nãles: z que sunt pp abscissionẽ carnis lachrymalis nõ curank. Et que uenĩũt a pte itrinseca difficilis sunt curatiõis ut Alcoatim testak. Et iõ in talib⁹ expedit desiccatio palliatiua cũ puluerib⁹ infrascriptis.

In curatione lachrymaruꝝ duplex est regimen uꝛe z pticulare. ¶ Uꝛe de dieta z purgatiõe dictũ est supꝛ in ulcerib⁹ z obtalmia z in fluxib⁹ reumatismis. Sed ultra dyaolibanũ in lꝫ casu de cera: Bñuenut⁹ z Acanamoꝰ. cõmẽdãt. ¶ Bũsio tñ in lꝫ casu ꝓgatiuã hẽt: z ob hoc laudãt oẽs cauteria in sũmitate capitis facta. Cui⁹ modus dicek infra. G. 13° terrap. in iteriorib⁹ lachrymis ꝙcedit icisionẽ arteriaruꝝ timpoꝝ in exterioribus uenaꝝ. z Albuc. z Halitab. dant modũ: q: tñ opus est difficile z narratio lõga: z aliq⁹ dixi aliqd in obtalmia omitto eã de pñti. Cauteria vo pũctalia in fontanellis brachioꝝ z setones retro colluz sunt mihi in hoc casu magis dilecta. ¶ Cõfortatio z desiccatio cerebri ꝑm Bal. hic maxime hẽt locũ. In causa frida cũ ambra z storace. In cala cũ rosis z cãphora. Et Auẽçoar gloriosus sacellationẽ aut sinapiçationẽ supꝛ ꝓrã capitis cũ cinamomo macis. pipi. cortici. citri. singulariter: aut ꝙiuncta cũ aq̃ mẽthe aquatice: aut ros. ꝑm tẽpus z disp̃nẽ ifirmi cõmẽdat isistẽdo reuma exprimẽto suit: ac etiaz ꝑis sui Rabi moyses hec in suis afforismis acceptat. Interceptio mãe cum stipticis ut in obtalmia fuit dictum non tradatur obliuioni in hoc casu.

¶ Particulare regimen pficit in causa calida cũ isto alcofol utili lachryme z calori. Et ponit a Jesu. ℞. sedeng loti q̃ est lapis emachites uel sanguinarius marcasite lote thucie ꝑparate añ. ʒ. ß. margaritaruꝝ. ʒ. ß. fief memithe aloe. añ. ℈. ß. terank z cribellenk z fiat alcofol. Et si cũ eo adderenk ossũ mirabolanox cõbustox in pasta. ℈. ß. coralli. ℈. ß. melius eẽt de pipe in parua quãtitate in hoc medicamine ponũt multi. ¶ Ad eandẽ intẽtionẽ Aui. z hebẽ zDeꝰ. tale collirtũ approbauerũt expertum ad lachrymas z tenebrositatẽ oculox. ℞. succi granatox aceto sox cocti usq̃ ad ꝙsumptionẽ medietatis lꝫ. ß. aloes fief memithe licij croci. añ. ʒ. tij. musci grana. xvj. misceank z ponank in uase vitreo ad solem per. 40. dies. ¶ Et ad eandẽ intẽtionẽ ualet puluis magri Arnoldi qui in antidotario dicek. Et colliria alba cum climia: z id genus.

¶ In causa aũt frigida ponit Açaramus galaf i. 21. pte antidotarij magni alcofol subtile ꝙferens ad lachrymas z humiditates z relaxationes z grauitates palpebraruꝝ. Cuius forma. ℞. capitum viperarum fine sale adustorũ antimonij thucie albe z viridis añ. ʒ. ij. camphore tertiaz partẽ illius. ʒ. terank. ¶ Et ad istã intẽtionẽ ualet basilicon z collirtũ de domo z id genus. ¶ Et Brunus purgãtia oculos per eductionẽ lachrymarũ ꝓcipue facta ex aqua agreste z sumac z mirabolani sũt utilia. z sal armoniacuz: aut sal cõmune z odoratio ceparum z comestio sinapis educũt lachrymas z purgãt oculos ut experiẽtia docet. Cerebꝛ eni p lachrymas purgak ut dic ihesus z. A.

¶ De eminentia seu ingrossatione totius oculi: z de eius opposita macillentia z diminutione.

Ingrossatio z eminẽtia oculoꝝ ꝑm Aui.fit tripliciter.aut ꝓpter magnã inflationẽ z repletionẽ alicuius materie: aut ꝓpter uehemẽtem coartationem ad exteriora:quã uocat Jesus suffocationem sicut fit cum soda est uehemens:z apud uomitum tenasmum z clamorem z laborem partus:aut ꝓpter uehementem mollificationem lacertoꝝ eius. ¶ Et minoratio eius fit a causis contrarijs euacuatiuis z consumptiuis ut in ethica z in febꝛib⁹ vigilatiuis:aut a causis tristatiuis:aut a spasmo.

Curatur autem magnitudo post regimẽ uſe de dieta z purgatiõe dicta in obtalmia z crebra uẽtosatione retro collũ ligando oculũ cũ binda z fascijs madefactis in succis stipticis uelut est succus ꝓunellarũ z folia oliue. Aut in linimẽto facto de acatia aloe thure z sarcocolla.ut dicit Albuc. Et lamina plumbi:z ea que dicta fuerunt in eleuatione vuee in ulceribus oculoꝝ sunt ualde bona. Et lauare faciem cum aqua frigida salsa ꝓficit ualde ut dicit Iesus. ¶ Aui.aũt dicit q ex medicinis ꝓferentibus in egressione z eminentia est:ut fiat emplastrum cuz farina fabarũ ros.thuris z albuminibus oui. Et etiam dicit q nuclei dactiloꝝ adusti cum spica sunt boni.

In macie vo z ꝓfunditate oculoꝝ.Si debet curari ꝓficit regimen ethicoruz z fomẽtare oculum cum lacte tepido z aqua dulci tepida:z vngere caput cum oleo violarũ z fricare z emplastrare cuz frequẽti remutatione ex amido croco floribus viol.cuz lacte z cum medulla bouis ꝓficit ualde.

¶ De strabositate oculoꝝ.

Strabositas oculoꝝ est visio tortuosa z obliqua. Obliquat z trãsponit humor cristallinus:z per ꝓsequẽs totꝰ oculus uel ad latera uel ad superiora z inferiora.vnde ꝑm Gal.in 4° de egritudine z sinthomate.Si apud latera nil dignum ratione nocet.Si vo sursum z deorsum duplicia omnia faciunt apparere. Et causa istius est cancellatio idolorum in uitione seu cruce signatione:si ita debeat dici neruorum opticoꝝ. Et ad hoc faciũt ſbtilitas z mobilitas spirituum.ut deducit Aui.in 6° nãlium.tractatu primo.

Cause obliquitatis qñq; sunt extrinsece ut assiduitas aspectus ad partẽ illã ad quã fit obliquatio:ut facit impſsio z impulsio ſb oculis facta cuz digitis z oppositio fenestre uel luminis uel picture ad vnã partẽ maxime i puericia.Propter qd debẽt nutrices esse caute. Qñq; fit ab intra ꝓpter spasmũ aut paralisim:ut in soda ꝓuenit forti z epilepsia z tortura. ¶ Judicat q in adultis:maxime qñ fuerit a puericia:z que ꝓuenit ex siccitate non curat. Que aũt accidit pueris rectificari põt per ꝛtũ aspectuz. Si cãdela uel aliqd lucidũ seu coloratũ ad oppositã partem ad quã respicit apponat:z ad rectificãdum talez obliquitatem.Jesus laudat aquã pulmonis collirijcatam. Et Aui.sanguinem turturis. ¶ In adultis vo si euenerit ꝓpter spasmum aut paralisim aut aliquã egritudinem:curatione illarum cura.

¶ Consequenter dicendum est de egritudinibus partiuz oculi.incipiendo a scabie z egritudinibus palpebraruz que.24.numerantur.

Egritudines palpebrarũ lz numerent multe:nihilominus aliquotiẽs coincidunt in vnũ:ut dicemus de ꝓuritu ardore rubore grauitate inflatione uerdigine:nec sulac yere formica ulceratio z fistibus. Oia enim ista utplurimũ sunt cuz scabie z ultra hoc est in scabie asperitas z granulositas in itriuseca parte palpebre cum multitudine lachrymarũ:z quadam obtalmiatiõe ut Gal.z Açaramus dic. Et ideo ponunt eius quatuor spes que non sunt nisi gradus malo ritatis z minoritatis:ut de obtalmia dicebatur.

Causa autẽ scabiei est mã salsa nitrosa faciens ꝓuenire ꝓuritũ ꝓius:deinde scabiẽ:ut dic Aui. Et plimũ accidit post obtalmiã z ulcera oculoꝝ ut Alcoatim dicit. Magnã aũt hñt affinitatem. Et ideo ꝓ cura scabiei est recurrẽdũ ad curas ipsoruz.

Signa eius hñtur p ea que dicta sunt in pãcta descriptione que per iuersationẽ palpebraꝝ manifestant. Jnuersat aũt palpebra cõmẽdo pal.cũ ꝓba lata:aut denario rotũdo:z pal.cum pilis suauiter trahendo inuersẽt. ¶ Judicat q cum scabie cõplicant multe dispones:z iõ est difficilis curationis.ut testat Rab.ut dicetur de sebel infra.

Cura ipsius duplex habet regimen:uſe z ptiçulare. ¶ Uſe de dieta z purgatione z deriuatione z ꝓfortatione cerebri z deficcatione z interceptione mãe reumatiçantis fit: ut dictum est in apatibus obtalmia z ulceribus oculorum.

¶ Particulare ꝑcipit balneum z fomẽtationem cũ aqua ros.extinctionis ferri:aut cum aqua decoctionis rosarũ z lentiũ. Et appositio albuminis ouoꝝ cum oleo ros.z succo portulace aut rostri porcini. Jsta aũt remouẽt ꝓuritum ut Alcoatim dicit. Brunus aũt dicit q aqua ros. cum vino albo in qua sit modicũ de aloe epatico est bona. Et aqua ros.in qua sit modicũ de cuperosa:aut de viride eris:aut ꝑm Alcoatim de alumine z croco est utilis z pulchra. ¶ Et collirium Beneuenuti.qd ℞.thucie alexãdrine çuc.aã.ʒ.xij.rosarũ rubearũ siccarũ pul.ʒ.j.coquank ad lentuz ignẽ cum duabus lb.boni vini usq; ad cõsumptionẽ medietatis colet z usui ꝓseruet. Et si addere aliquid de antimonio z ere usto melius esset. ¶ Et ꝓpter inflationẽ Aui.ꝑcipit post euaporationem factaz cum spongia infusa in aqua calida z pauco aceto linire palpebrã cum aloe memithe croco cum aqua solatri desiccatis. Et desup ponit Guil.de sali.emplm factum de farina fenugreci lb.ſ.pul.ros.ʒ.j.camomille pluerisçate.ʒ.ſ.coq̃t cũ vino z colatura ispissẽt cũ vitell' ouoꝝ. ¶ Aui.vo emplm maluarũ in hoc laudat:z sanies mũdificet cũ çuc.z si cuz eo poneret modicũ de thucia ꝑparata placeret Beneuenuto. Et si de sedeng cõbusto cõfortaret oculũ:z hoc laudat a Jesu.z parui saphyri z grana gallitrici ad istã intẽtionẽ infra oculuz ponunt a vulgo ad scabiositatẽ deficcandã. ¶ Rab.ꝑcipit collirium ru.leue utile scabiei leui sulac z obtalmie ꝓpie circa finem ipsius. Cuius forma ꝑm Jesum.℞.sedeng abluti. ʒ.x.ertis usti.ʒ.vij.coralli margaritarũ salis indi.aã.ʒ.iij gũmi arab.draganti mirre clare.aã.ʒ.ij.san.dra.croci aã ʒ.j.terank z molliank z ꝑficiendo cum vino antiquo fiãt fief. ¶ In magnis z fortib⁹ scabiebus iubet Aui.post reuersionem palpebrarũ fricationem cum his que sunt ficut spuma maris z folia ficꝰ:aut cum çuc.ut dicit Alcoatim:aut cum fief ru.ut Jesus:aut cum viridi eris ut Rasis utile scabiei z sebel z vngule albugini z tenebrositati. Cuius forma ꝑm eum.℞.floꝝ eris.ʒ.ij.colcotar adusti ʒ.ij.arsenici ru.ʒ.j.baurac spume maris aã.ʒ.ſ.armoniaci cũ succo ruthe dissoluti.ʒ.j.z.ſ.fiat fief. ¶ Et si sic nõ sanank radank granula cum rasorio aut spatumine rotũdo:ut dicit Rab.z post instillet in oculo aqua cum pauco aceto:aut aqua cimini masticati:ut oculus non incarnetur:deinde cum pul.citrino dicto in obtalmia curet. Et desup in hyeme cum amigd.amaris.In estate cum vitello oui z oleo viol.empletur. Et si adesset calefactio vult Jesus q sedet cum sedeng z nõ cum amido: neq; cum collirijs albis de quo satis miror.

¶ De casu z relaxatione palpebrarum.

Relaxatio palpebraꝝ.ut dic Jesus est elõgatio palpebraꝝ supioꝝ usq; nõ possit eleuari z forte auget intãtũ q duplicat z pili itrãt oculũ

ꝛ ledūt ipsum. Cuius causa est ut dicit humiditatū abundantia: ꝛ multotiens ꝓuenit: ut dicit Alcoatim a lesione lacertorum mouentium palpebras.

In cura ipsi⁹ est duplex regimen uſe ꝛ pticulare. ¶ Uſe de dieta ꝛ eūone dictū est supra in apatū tractatu. ¶ Particulare regimē. In recenti conferi ut dicit Jesus vngere palpebras cū hoc qđ deficcat ꝛ ꝓstringit ſiē mēmitha aloe crocus acatia mirta ꝛ aqua sua ¶ In antiq̄ vo aut i recēti: si illud nō ꝓficit opandū est ꝑm Alcoatim vno de q̄tuor modis. ¶ Prim⁹ modus est cū icisiōe pellis pal. ad formā folij mirti in tāta q̄ntitate q̄ sufficiēter sit eleuata. ꝛ fit q̄ cū digitis eleuet ꝛ capiat pellis ꝛ ifigant cū acub⁹ tria fila vni⁹ palmi: aut cū hāmo triplicato cū qb⁹ eleuet pellis ad sufficiētiā: ꝛ tūc cū forpicib⁹ i cidat ꝛ statim suat: deide cū pul. ru. ꝛ albumie oui: ꝛ ligatura sutura ꝓseruet: ꝛ ut cetera vulnera cū dyapalma cureſ. ¶ 2⁹ mō q̄ cū duab⁹ vgis gracilib⁹ ferreis aut ligneis capiat illa pellis: ꝛ cū bono filo in capitib⁹ stricte liget ꝛ sic ligatū dimittat q̄usq; pellis mortificet ꝛ cadat. ¶ 3⁹ mō q̄ ꝑm formā ꝛ quantitatē dictā palpebra cū cauterio actuali curuo cauteriçet: ꝛ post ꝓsolidet: q̄ in cicatriçando decurtat. ¶ 4⁹ q̄ idē fiat cū cauterio potētiali posito in charta bōbicina ad formā folij mirti sup palpebrā: ꝛ teneat cū digitis tāto tpe quousq; eger sentiat caliditatez ꝛ mordicationē causticī: deinde eleuet ꝛ cum butyro arsura sedet ꝛ moueat ꝛ postea ut alia curetur.

¶ De abbreuiatione ꝛ reuersatione palpebrarum.

Reuersatio palpebraruz est eoꝝ sepatio taliter q̄ oculū coopire nequeunt. Et est filis oculo leporis: ut Haliabas dicit: ꝛ in ea ꝛcludit esse que ꝑm Aui. est palpitationis difficultas. Et fit nāliter ex defectu māe: aut accūtaliter ex mala palpebrarum suitione ꝛ cōsolidatione: aut ex spasmo lacertorum: aut ex carnositate generata infra ipsas.

In curatione duplex est regimen. ¶ Uſe de dieta ꝛ purgatione uaria ꝑm cās a qb⁹ fit. ¶ Particulare si fuerit ex siccitate opz humectare palpebrā ut dicit Jesus cū oleo ꝛ balneo ꝛ mucillagine fenugreci facta cū lacte ꝛ adeps galline in hoc expta: ut dicit Aui. Si aūt nō ualet opz ut dicit Alcoatiz icidē palpebrā ꝛ extēdē eā ꝛ ponē in fixura lichinia tenētia plagā aptā talr q̄ regiiet caro ꝛ pellis q̄ztū sufficiebat ¶ Si vo ꝓuenerit a carne supflua ꝓcipit Jesus eā cōsumere cū puluerib⁹ corrosiuis: ut est sief viride: ꝛ id gen⁹. Mōnulli vo carnē illā ꝓsumūt cū cauterio ignito subtili: qđ satis laudo. Dūtaxat q̄ oculus ex cauterio non ledat Et si nō ꝑspat opz ut dicit suspēdē eā cū duob⁹ aut trib⁹ vncinis: aut cū filo imisso cū acub⁹ ꝛ eleuare eā ꝛ scindē cū spatumine: aut forpicib⁹ usquequo sufficiat ꝛ terge sāguinis cū cotone ꝛ pāno. Et post icisionē ut loc⁹ nō icarnet ponat aq̄ cimini masticati ut dicit Halia. ꝛ sup oculū albumē oui. ꝛ ultimo curet cū sief rubeo dicto in scabie: aut cū pul. citri. dicto in obtalmia. Laueat tñ in excoriādo ꝛ incidēdo a cartilagine: nam male cōsolidationis est. ¶ De inuiscatione palpebrarum.

Inuiscatio palpebraz est duplex: q̄dā fit cū tunicis ocl'oz. alia palpebrarū iter se. q̄ gdē inuiscatio ꝓuenit ex icisiōe vngule uel sebel seu carnis supflue uel ex fricatione ꝛ rasura scabiei ꝛ icisione piloz q̄n oculus ligat ꝛ nō mouet: aut q̄n ponit post opationē aliq̄d mediū uel aliq̄d acutū ut sal ꝛ ciminū ꝛ hꝭ.

Cuius cura est ꝑm Jesuz ut apta aliq̄ pte imittat stilus sub palpebra ꝛ eleuet ꝛ excoriet cū stilo aut pēna totalr. Cauēdo tñ a cornea: q: ex ruptura ipsius cāret exitꝰ ꝛ eleuatio vuee: ꝛ distilla i oculo aquā cimini ꝛ salis: aut ꝛterponat pānū ut Alcoatim: ꝛ desup pone cotonē madefactū cū albumie oui ꝛ oleo roſ. Et post diem 3ᵐ cuz sief viridi: ꝛ post cū rubeo ꝛ puluē citrino curetur. ¶ De pilis additis infra oculū inuersis.

Nascuntur pili supflui in interiori margie palpebrarū pūgētes ꝛ ledētes oculū ex multitudie humiditatis putrefacte. ¶ Quoꝝ cura duplex hēt regimē de dieta ꝛ purgatiōe uſe ut sepe dcm̄ est ¶ Et pticulare qđ vno de sex modis cōplet. ¶ Prim⁹ est q̄ euellant cū digitis: aut cū pincecarolis. Et post linant cū sāguis ranarū uſ limatura ferri cocta cum aceto. ¶ 2⁹ modus est q̄ ipsis euulsis fricādo locū. ꝛ mā deficcet cū sief de vitriolo per Jesum dictato utile pilis additis sulac scabiei vngule sebel albugini ꝛ ustioni: qđ. ℔. gūmi arab. dragagāti aloes succotrini viridis eris arsenici rub. colcotar eris cōbusti triū piperū sedeng amidi rubee tictoꝝ batitura eris cōbusti. aā. ʒ. ij. sāguis dra. acatie. aā. ʒ. j. ſ. thutie spice licij galle cōbuste. aā. ʒ. j. cathine argēti ceruse mirre. aā. ʒ. j. sarcocolle armoniaci. aā. ʒ. iij. dissoluat armōiacū cū aq̄ ruthe ꝛ succo pomi citri ꝛ alia bñ pulueriçata misceant. ꝛ fiāt sief. ¶ 3⁹ modus est q̄ ipsis euulsis ꝛ palpebra iuersata locꝰ piloz cū cauterio ſbtili: cuiꝰ caput sit curuū cauteriçet. Et post supꝰ oculū albumē oui cū oleo roſ. mixtū cū plagella cotonis apponat. ¶ 4⁹ modus est q̄ ꝓtant ad exteriora per istū modū i ponat acus ſbtilis per radicē pili ab interiori ad exteri⁹ ꝛ pilus ponat in foramie acus: ꝛ cū acu exhat: aut accipiātur duo capita pili mulieris uel filj serici subtilis ꝛ i foramine acus ponant ꝛ trahant ex usqueq̄ factū ansam: ꝛ in illa ansa ponātur pili: ꝛ exhat ansa: ꝛ pili cū ea: ꝛ totiēs est retterādū quousq; oēs sint reducti: sed nō per idez foramē: q: nimis eēt amplū: ꝛ nō posset retinē pilū. Et post est bonū cum visco eos inuiscare ut non possint redire. ¶ 5⁹ modus est ut pili innāles ꝛ curuati ducant ad nāles: ꝛ cū visco de mastice thure ꝛ aloe sarcocolla ꝛ dragagāto dissolutis cū albumine oui cū eis inuiscent ꝛ vnant ¶ 6⁹ modus est q̄ palpebra abbreuiet ꝑm doctrinaz data in capitulo relaxationis.

¶ De casu pilorum albedine ꝛ pediculis.

Casus piloꝝ est duplex. qdā est simplex ꝛ est de genere alopitie. Alter est cū iflatione ꝛ quadā ulceratione: ꝛ est de gñe scabie. De ꝑmo satis dictū est in alopitia. De scōo in scabie salatina. Uerū Jesus ꝛ Alcoatim ꝓuenerūt q̄ medicamē factū ex ptib⁹ trib⁹ ossiuz dactiloꝝ cōbustoꝝ ꝛ ptib⁹ duab⁹ spice tritis ꝛ mollitis cū stilo appositō est ꝓueniēs ualde. Et ex eis que expta sūt apud Aui. est ut terat spina nigra ꝛ antimonū ꝛ administ̄ref cū radio. ¶ Benigrant pili ꝑm Jesum sicut de canitie capitis fuit dictū. Approꝑat tū per ipm iunctio cū oleo aut pinguedine anseris in plūbo fortiter fricato.

Pediculi curant ēt ut dictuz est supꝰ. Uerūtñ approꝑiāt eis ablutionē cuz aq̄ maris ꝛ salseis ꝛ sulfureis: ꝛ linitionē cū medicamie facto ex alumie ꝛ staphisagria ꝛ aloe icorporatis cū oleo ꝛ aceto sgllitico. ¶ De duritie lupia ordeolo gñedie sulac ꝛ xeruac.

Ista sunt de gñe glādularū ꝛ tumoꝝ staticoꝝ idura toꝝ. Et bñt cās signa ꝛ quodāmō curā: sicut dictū est in capꝰ glādularū ꝛ lupiarū: debēt aūt attentari si poterūt mollificari ꝛ resolui cū fomētatiōe aq̄ cale ꝛ emplastratiōe cū dyaglone: aut cū oppoponaco serapio armoniaco dissolutis cū aceto ut dicit Jesus. ¶ Et si nō ꝑnt resolui in puis post fricationē cū spatumie ꝓmittat aliq̄s tulū sanguare: post deficca ꝛ cura. ¶ Et si nō ꝑnt resolui videat ad quā ptē magis declinat. iteriorē: aut exteriorē: ꝛ tūc elōgent q̄ztū erit possibile ab ara piloꝝ: q: male ꝓsolidatiōis est. Et icidat ꝑm rugas ꝛ latitudinez oculi a lach: rymali ad lach: rymale q̄ztū erit neče ad exhēdū ꝛ excorient ipsa: ꝛ exhant itegre: si ē possibile: ꝛ suat si nečia ꝛ utilis sit sutura. Et si aliqđ remaneat ꝓsumat ꝛ mūdificet cū vnguēto apstoꝝ: aut puluē affodilloꝝ. Et desup albumen oui apponat: ꝛ pul. rub. si fuerit necessarius. Et post cum dyapalma: aut consimili consolidet.

¶ De mora ꝛ ueruca palpebrarum.

Sunt enim iste excrescētie pēdētes extra cutē maxime in lachrymalē:ut dicit Bñuenut⁹.Et qñ sunt dure dicunt de gñe uerucarū:qñ vo molles z sāgui nolēte sunt de gñe ficuum z emoꝛroydarū moralium.

Cura aūt istoꝛ est sicut illoꝛ cū ligatura z icisione z cauterizatione custodiēdo semp oculū ab acutate medicaminū. ¶ De apatib⁹ fistulis z ulceribus lachrymaliū:z de carnositate excedēte z diminuta a qua fit lachrymarū ꝓtinu⁹ fluꝛ⁹ satis dctū est supꝰ.

¶ De egritudinibus coniunctiue que.ix.numerant.z ꝑmo de vngula.

Quia de multis egritudib⁹ ꝓiūctiue ut de obtalmia z vulnerib⁹ z tarse dictū est supꝰ in apatuz tractatu. Et de gbusdā alijs egritudib⁹ palpebꝛarū nō dicet hic nisi de vngula z sebel que sūt magis ꝓpe passiões ipius ꝓiūctiue. ¶ Ungula ꝑm itētionē Aui.est excrescētia q̄dā pānicularis ꝓcedēs a lachrymali sup ꝓiūctiuam usq; ad coꝛneā z pupillā. Uerūtñ plm orit a lachrymali domestico a pte nasi:aliqñ a silvestri:aliqñ ꝯ raro ab iferiori:aut supiori pte. Et ꝯ ꝫ sūt q̄tuoꝛ spēs earū:ut ponit Acanamosalus de baldac. Alcoatim vo ponit duas:carnosam vz z neruosam. Albu.cū neruosa que est filis sifac ſbili nūat adiposam que ꝓpe est de gñe macularū: que gdē est alba filis humiditati albe uł vini:ut dicet infra:in q̄ nō capit vnc⁹:ꝫ abscidit oū tētat eleuari. ¶ Et pp ꝫ dicebat Aui.q vngule erāt uarioꝛ coloꝛ:q̄dā coloris citrini:aliqñ rubei:aliqñ fusci vḡētis ad albedinē supple. Et cū ꝫ dicebat q̄ q̄dā erāt recētes z lenes que uelociter denudant z eleuant ex q̄libet suspēsione:quedā antiq̄te z dure que nō sunt facilis sepationis.

Cause vngularū ꝑm Bñuenutū sunt humores flatici grossi z viscosi a malo regimine gñati.

Signa earū sūt satis manifesta per ea que dicta sūt Uerū dcta est ꝑm Jesuz iter pānicultū z cōtiūctiuā:q; pānículus suspēdit cū hāmo:ꝓiūctiua vo nō sepat nec imergit in ea hām⁹. Et iter carnē lachrymalez z vngulā est dcta:q; vngula vḡit ad albedinē:caro vo ad rubedinē:ut ēt dicit Jesus. ¶ Judicat ēt per ipm q̄ in eleuādo vngulā nisi caute agat est piculū de rūpēdo mē bꝛanā maxime coꝛneā:z in icidēdo tātū diminuē carnez lachrymalis q̄ lachrymę fiāt ppetue:z q̄ uena aperiat:z fluxus fiat difficilis:ut dicit Acanamosalus.Ergo ut cōsulit Jesus opz q̄ caute eleuet quātum salubꝛiter poterit eleuari z resiđuū cum medicinis cōsumat paulatine:q; nisi tota uel cum vno uel cum alio eleuet reiterabitur.

¶ Scdo ut dic Jesus in curatione vngularū duo regrant regimina ułe z ꝑticulare. ¶ Ułe de dieta z purgatiōe fiat ꝑm q̄ dictū est in apatib⁹ frigidis z dicet in catharacta ¶ Regimē ꝑticulare cōplet in recētib⁹ z lenib⁹ mollificādo z resoluēdo z abstergēdo:fiat ergo mollificatio cuz uapore aut balneo aque cale ut dic Aui. Et abstersio cū collirio expto qō fit de ere usto z calcadis z feile hirci ptes eq̄les misceant:z fiat collirīū:z si cū eo misceꝛet modicū mellis eēt meli⁹. ¶ Ad eādē itētionē ponit Jesus fief rusteym utile vngule sebel z scabiei uestigijs lachrymis z obscuritati. Cui⁹ forma.ℨ.sedeng loti eris usti cachimie argēti salis idi baurac eris viridis pipis lōgi.añ. z.iiij.pipis albi z nigri spume maris.añ.z.viij.aloē succotrini spice nardi gar.añ.z.iiij.z.ſ.çinçi.bellirici.añ.z.ij. nūs medicinarū Za.terank z cribellenk z molliank:z fiant fief cū vino z aq̄ feniculi. ¶ Et ad eādē laudat Alcoatim fief viride dictū in scabie z fief de vitriolo i ꝓlis addits. ¶ In duris vo z antigs ꝑm Aui⁹.est melioꝛ cura denudatio uel eleuatio seu sepatioꝛ:z ꝓpe qñ est lenis denudatiōis z eleuationis. Mā que est alia ꝓducit ad nocumētū ut ipse dicit.z modus est duoꝛ modoꝛ ac triū qui vult maculā adiposam nūare iter vngulas:ut fecit Alb.

¶ Prim⁹ modus est cū ferro z est ꝑm Jesum q̄ apta palpebꝛa nō iuerset suspēdat vngula per mediū cū vnco:z extēdat supi⁹:z si fuerit nec tū addē .ii^m. z .iij^m. vncū fiat z ipsa suspēsa mittat ſb ea lācea aut pluma ſb tilis:aut plana que tutioꝛ est.Et si est neće fiat i vngula foramē a latē ꝓ qō igrediat pluma:z cū ea excoriet z sepet leuiter z igentose.Et post icidat cū forꝑicib⁹ cauēdo mēbꝛanā:z ꝓpe coꝛneā:ut dictū est z carnez lachrymalis.Deide distillet in oculo sal z ciminū madefactū ut nō icarnet.z sup oculū ponat albumē ouī cū pauco oleo ut oculus nō apet:z patiēs icitet ut oculū moueat ut nō iuiscet:z sic ꝑ tres dies bis aut plus remutet.¶ Post aūt curet qō remāsit cū sief supꝰ dictis z clarificatiuis medicis q̄ dicent i maculis.

¶ Scōs modus est cū pilo de cauda equi:aut cū serico:z est ꝑm Albu.z Aui.q ēt modū ponūt ꝑdictū quē modū de pilo acceptat Haliab.z Alcoatim z Brunus.Et est q̄ apta palpebꝛa z eleuata vngula cū vncino pauce plicationis uel cū filo in medio eius cū acu ꝑposito z ligato ꝑponat nō per idē foramē:sed per aliū aliquātulū subtus pūctū filī ligati iter vngulā z mēbꝛanā:q; aliter laberet vngula a ligamēto.Imponat inq̄ ꝑplus:aut seta cū acu ſbtili modicū icuruata. Et postea capiēdo pilū aut setā per duo capita excoriet vngula subtiliter ꝑmo vsus pupillā deinde uersus lachrymale:z post ut dictum est cum forꝑicibus inciđat ut dictum in primo modo procedatur.

¶ Tert⁹ modus est cū rasoꝛijs:z est Albu.ꝓpi⁹ in vngula adiposa acceptat⁹ a multis in rasione macularū ut i eis ifra dicet. ¶ Quō aūt caro in lachrymali z sup coniunctiuā gñata remouet tam dictū est in palpebꝛa supꝛa.

¶ De sebel.

Sebel ꝑm Aui.est pānículus accñs in oculo ex iflatione uenarū et⁹ appentiū in supficie ꝓiūctiue z coꝛnee. Et iter texturā ipsarū est appentia:sicut nebula fumosa:z est cū ꝓritu lachrymis ulceribus z palpebꝛe grossitudine z scabiositate:ac etiā lucis offensione z est ut dicit ipse Aui.duoꝛ modoꝛ:q̄dā qui uenit ꝓ uenas interiores:q̄dam per exteriores. Cuius causa est capitis repletio z debilitas oculi ut etiam dicit.

Significat sebel per descriptionē datā:ꝫ eius mā designat z modus ꝑ ea que dicta sūt in obtalmia.Qñ eni dic Jesus appent in oculo z circūterētijs uene grosse z rub.doloꝛ in frōte z supcilijs z videt quodāmō pānus incoꝛpat⁹ cū palpebꝛa:tunc significat q̄ uenit ab exterioribus.Qñ aūt uene z circunterētie nō sunt ita rubee z adest sternutatio cōtinua:z ꝑ pte qñ videt solē:aut lumē:z doloꝛē in ꝓfundo cum pulsatione sentit tūc significat q̄ uenit ab interioribus.

Indicatur ꝑ Raz.ut dcñ est in scabie q̄ sebel z scabies graues z mālibiles passiones sūt z vix curabiles. ¶ Et per Aui.dicit q̄ sebel est ex egritudinib⁹ hereditarijs que hereditant:z de vno ad alium ꝓmutant. ¶ Judicat etiā per ipm q̄ plerūq; accidit in sebel q̄ pupille minorank z visus debilitat:z q̄ oē qđ supponit in eo infert estuationē z nocumētum.

In curatione sebel duplex est regimē:ułe z ꝑticulare. ¶ Ułe de dieta z purgatiōe z diūsione mā:dictū est in obtalmia z in ulcerib⁹ oculoꝝ in scabie z lachrymis:ad que capla opz recurrē ꝑ ſbsidio istī⁹ cure. ¶ Particulare cōplet siē dcm est de vngula excepto q̄ ad q̄tū ad medicias Aui.Alcoati z Açaram⁹ cōmēdāt tāq̄ exptū alcofol factū ex corticib⁹ ouoꝝ recētiū gallinaꝝ.x.dieb⁹ i aceto tēpatorū:z postea in vmbꝛa desiccatoꝝ z tritoꝝ z cribꝛatoꝝ ut fiat alcofol.

¶ Ad eādē itētionē laudauerūt oēs fief ru.viride rusteyz z fief de vitriolo dicta supi⁹.Et pul.basilicontis util sebel z vngule scabiei z lachrymis.Cui⁹ formā ꝫ Jesum.ℨ.piperis çiç.mirabol.citrinoꝝ idoꝝ remotis ossib⁹.añ.z.v. aloē succotri.z.j.z.ſ.spume maris.z.vj. minij.z.v. cassie lignee gar.añ.z.iiij.salis armoniaci.z.j.medicine terantur z cribꝛentur z utantur.

¶ De egritudib⁹ coꝛnee q̄.x. nūank.Et ꝑ⁹ agek de macul.

Egritudines cornee ẽt multe sũt: uex de aliqb⁹ dictũ est supꝫ ut de sanie retro corneã de bothoribꝫ ulceribꝫ rupturis. De maculis aũt ꝛ catharactis hic dicek. ¶ Intelligẽdũ tñ qꝫ macula quã Ieſus uocat bothoꝛ est quodãmõ genꝰ ad uestigiuꝫ seu cicatricẽ pũctũ albulã ꝛ nebulã pãnũ telã seu petiaꝫ quã uocat vngulã ad ypoſam. Et Bñuenutꝰ floſculũ nitis ſquamã seu lẽticulã aut perlã: parũ differẽtes: niſi ꝟz magis ꝛ minꝰ. Sũt eni oia albedines q̃dã ſine ꝓcauatione ꝛ notabili eleuatiõe in cornea gñate. Que qdẽ macule aliq̃tiẽs supꝫ pupillã exeũt: ꝛ tũc nocẽt viſui. Aliq̃tiẽs i circuitu cornee: ꝛ tũc nõ mltũ nocẽt: ꝛ q̃dã eaꝫ sũt ſbtiles que nõ trãſeũt ſupficiẽ cornee: q̃dã vo sũt groſſe que ꝑm aut 2m corticẽ trãſeũt: ꝛ q̃dã sũt plane: ꝛ q̃dã q̃dãmõ eleuate ꝛ bothorate: ac ſi i eis eẽt aliq̃ mã i durata ꝛ ifiltrata.

Cauſe earũ sunt ꝑmittiue ut apa vulnꝰ ꝛ pcuſſio frigus caloꝛ exceſſiuꝰ. Ãntes sũt humores groſſi in oculũ deſcẽdẽtes. Cõiũcta vo cã ipſarũ est mã in loco ſuiſcata ꝛ i durata: aut cicatrix que poſt ꝓſolidationeꝫ ulceris in loco remãſit. Ex qbꝰ appet qꝫ due sunt ſpecies iſtarũ macularũ: vna petialis ꝛ telaris: alia cicatriçalis.

Signa macularũ sunt manifeſta ex pñtia ſingulariũ: qꝛ macule sunt extra ad dẽtam catharactarũ ꝛ ſanitei ꝛ albedinis criſtalline que sũt retro corneã albe ſine ꝓcauatione ad dẽtam ulcerũ que sũt albe cũ cõcauatione. Mã ſicut ſupꝰ dictũ est de ulceribꝰ oculoꝫ ulcera cornee sunt alba ꝓiũctiue rubea. Et ẽt sũt ſine eleuatione notabili ad dẽtam bothoꝫ alborũ qui sũt eleuati ꝛ notabiliꝫ puſtulati. ¶ Signũ qꝫ mã deſcẽdit a cerebꝛo ẽ appitio q̃rũdã uenaꝫ que deſcẽdũt per ꝓiũcturã ad ipaꝫ ¶ Signũ aũt qꝫ ſit cicatrix habek per formã oblõgã ꝛ per ulcuꝰ: ꝛ per ea que ꝑceſſerũt. ¶ Judicak qꝫ macule cicatriçales ut in de ulceribꝰ dictũ est nõ pñt delerꝛ: imo duꝫ magis rodunk magis poſtea augmẽtank. ¶ Amplꝰ macule antique: ꝛ in ꝓuectis. ut ponit Alcoatim: ꝛ que corruperũt ſubam cornee nõ curank. Dẽbꝛũ eni est ſpmati cum ꝛ corꝛuptũ non generak homogenie. ſed etheroge nie: ꝛ per alienam ſubſtãtiã: ut etiam dictũ fuit: decorari vo ꝛ tingi poſſunt ut dicek.

In curatione macularũ duo sunt regimia. ſ. uke ꝛ pticulare. ¶ Uke dieta ꝛ purgatione fiet ꝑm qꝫ dictũ est in aꝑatibꝰ frigidis ꝛ dicek ſtatim in catharactis: nõ obſtãte qꝫ Jeſus dicit qꝫ purgatio in maculis nõ habet locũ: nec neceſſitatem niſi oculus caleſieret qꝫ leuiter cõtingit in maculis uenatis quarũ mã a cerebꝛo deſcẽdit. ¶ Particulare regimẽ in ea que recẽs est ꝛ ſubtilis cõplek lambẽdo ꝛ abſtergẽdo cũ lingua ut factũt mulieres. Aut ꝑm Aui. ꝛ Alcoatim ut oculus ſuffumigek cũ aq̃ calida ꝛ utak balneo ꝛ colliriçetur oculus cũ aq̃ papaueris rubei ꝛ centauree minoris mixtis cũ melle. Et ſuccus lingue paſcerine: quaꝫ Dyaſcoridis uocat poligoniã: ꝛ vulgꝰ hirũdinariã: facit mirabilia in iſto caſu: ut Bordoniꝰ teſtak. Et puluis nabatinꝰ quẽ Bñuenutꝰ facit de çucca. cãdia aut caſſatina in hoc est ꝑcioſus. Haꝫ mollificat ꝛ abſtergit abſqꝫ dolore: ꝛ pp B uocak clarificatiuꝰ: ꝛ qñ miſcek cũ fumo ligni aloes est multũ cõſortatiuus: ꝛ ſi cũ eo miſceak ſpuma maris ſarcocolla ꝛ ſtercus muris: ut facit Raſis est magis abſterſiuus. Et Jeſus ponit cũ eo corticeꝫ ouoꝫ ꝑparatoruꝫ: ut docet. Et illa roſa anglicana. ℞. ceruſe lote ꝑtes duas floris eris ptẽ. j. terank cõtritione ultima: ꝛ ponank in uaſe eneo mũdo cũ vino albo: ꝛ ſucco ruthe ꝛ celidonie ꝛ dimittak per diẽ ꝛ noctẽ. deinde cũ pãno diſtillãdo colek ꝛ fiet aq̃ que in oculis ponak: ꝛ thucia alexãdrina cũ camphora ꝛ modico de çinçib. ꝛ pipere pulueriçata ꝛ mixta ab Acanamoſis laudak. ¶ In macula vo groſſa ꝛ antiq̃ ſi fuerit uenoſa ꝓſulit qꝫ ꝑmiſſis ulibus colliganꝫ ille uene: ꝛ ſup ꝓiũctiuã icidank: ꝛ reliq̃ fiãt que dicta sunt i eleuatione vngule. Et poſtea ẽt alie groſſe in qbꝰ non sunt uene fortioribꝰ idigẽt medicaminibꝰ. Quare opꝫ qꝫ primitꝰ mollificenk cũ euaporatione decoctionis palee orꝺei violꝛ. camomille melliloti maluarum ꝛ fenugreci. Et cũ aq̃ decoctionis ꝑdicte oculus fomẽtek: deinde abſtergẽ cũ pul. iſto. ℞. oſſis ſepie. ʒ. j. çinçi. al. ʒ. ſ. pipis. ℈. j. ſi at puluis bñ ſubtilis: ꝛ ſupꝫ maculã modicũ cuꝫ ꝑba lata ponak: ꝛ clauſo cũ palpa digiti ſup pal. aliquãtuluꝫ fricek ¶ Et oẽs medicine eradicãtes vngulã ſebel ꝛ ſcabiem ſunt maculis q̃uenientes. Et pp hoc dicebat Jeſus qꝫ itẽtio tua ſit qñ uolueris eradicare albedinem ꝛ bothoꝛ qꝫ poſt egreſſum balnei utaris fiek viridi dicto in ſcabie. ꝛ poſt hoc cõfectionẽ muſcati. Cuiꝰ forma minoris. ℞. ſterconis lacerti. ʒ. iij. nitri. ʒ. v. ſpume elgagner corticis oui ſtrucꝛ. aã. ʒ. iij. margaritarũ nõ ꝑforataruꝫ thutie coralli. aã. ʒ. ij. ℥. ſ. viridis eris. ʒ. j. ulnee. ʒ. ſ. muſci. ℊ. ij. ſumma medicinarũ. ℥. terank ꝛ utank. ¶ Ad eãdẽ intẽtionẽ ꝙuenit Rab. ꝛ Aui. ꝛ Açarã in ꝓfectione de maſſacumia. ꝛ eã acceptat Lãfrãcus ꝑcioſam ſup alias. Cuiꝰ forma ꝑm hebẽ Adeb. ℞. maſſacumie: ꝛ est vitrũ male coctum ꝑm Binũ: loco cuiꝰ accipik raſcatura viridis uaſoꝫ ultramarinoruꝫ ſtercoris lacerti ſpume maris baurac çuccari tabarçet. aã. ꝑtes eq̃les terank ſubtiliſſime ꝛ ponank i vna lb. aque decoctiõis feniculi celidonie achori. aã. ℥. j. tñ decoque quouſq̃ redeat ad. ℥. ij. cõterank inſimul ꝛ ꝑte rẽdo exiccenk: ꝛ fiat alcoſol ꝛ utak. ¶ Et ſi in macula fuerit tumefactio ꝛ aliq̃ mã icluſa tũc in ea ꝓferũt medicie que reſoluũt bothores ꝛ ſanitẽ retro corneã: de qbus fuit dictũ ſupꝫ. Et medicine que sunt ad catharactas: ꝛ in hoc hẽt ꝓgatiuã balſamꝰ: ꝛ ſi cũ hoc ponak puluis auri triti facit ꝓſiliũ Alcoatim in antidotario ſuo. Et fimꝰ hirundinũ cõfectꝰ cũ melle est in hoc certꝰ: ut dicit Açaramus ꝛ Jeſus idẽ ꝓceſſit. ¶ Et ſi macula est adipoſa ꝛ uenalis ꝓfert radẽ ipſam cũ raſorio vice poſt vicẽ: ut docet Alb. i capko vngularũ: ꝛ est qꝫ apta palpeb: a accipias ſpatumẽ ſubtilẽ: ꝛ rade cũ eo vngulã uel maculã illã cũ ſubtilitate deinde appone collirꝛia abſtergẽtia ꝛ ſedãtia ſupꝛadicta. Et totiẽs reitera opationẽ ſup illud donec remoueak totũ eius niſi ꝑriũ ſit tibi in oculo doloꝛ: aut apa. Et tũc ꝑmo curentur illa. ꝛ poſt reiteref operatio donec ſanetur.

¶ In caſu aũt in quo ꝑdicta nõ ꝓferũt cõſulik decoratio ꝛ tictura per magiſtros. Ad qꝺ Jeſus cõmẽdat lac aſinarũ. Et iſtud alcoſol. ℞. gallarũ acatie. aã. ptẽ. j. calcãti ptẽ. ſ. fiat alcoſol. Et ad idẽ floꝫ maloꝫ granatoꝫ calcadis acatie gũmi arab. aã. ʒ. j. gallarũ. ʒ. ij. antimonij. ʒ. iij. terãtur ꝛ fiat fiek cum ſucco floꝫ papaueris.

¶ De catharactis ꝛ gutta ſerena.

Catharacta est quedaꝫ macula pãnicularis ifra oculũ corã pupilla que viſum ꝓhibet ex humiditate extranea deſcẽdẽte in oculuꝫ diuturnitate tpis frigiditate oculi cõgelata. Que qdem humiditas qꝛ aliq̃n deſcẽdit de humoribꝰ ipſiꝰ oculi maxime albugineo ut inuebak in 4° de egritu. ꝛ ſinthoꝺ. dicitur fieri de çã ꝑuata: aliq̃n vo deſcẽdit de ſtomaco ꝛ cerebꝛo in forma fumi ſeu uaporis: ꝛ poſt ifra oculũ in aquaꝫ ꝙuertik. Dicik in 4° iteriuꝫ fieri de cã coicata. Utrũ aũt iſta humiditas ꝓgregek iter corneã ꝛ vueam: ut ꝓbat Jeſus: uel iter albugineũ ꝛ criſtallinũ: ut inuebat. ℞. 4° utilitatũ nõ curo determinare ad pñs. ¶ Intelligẽdum tñ qꝫ catharacta ꝑm tria ſua tpa tria ſortik noia q̃tum ad ſui ꝓncipiũ. dꝛ imaginatio ſeu fãtaſia: ꝛ qꝛ facit appere in aere diũſas res que nõ ſunt. Quãtũ ad ſuũ mediũ dicik ſuffuſio: ꝛ aq̃ deſcẽdẽs: ꝛ quodãmõ gutta. eo qꝛ videk infra pupillã ut nebula aquoſa. Quãtũ ad ſui finẽ dicik catharacta: qꝛ ꝓhibet viſum ut catharacta molẽdini: ꝛ catharacta celi ꝓhibet ſolẽ. ¶ Ipſa eteniꝫ catharacta ꝑm. B. ubi ſupꝫ ꝓut dicit ẽt Aui. diũſificak qñqꝫ in quantitate qñqꝫ in ſuba: qñqꝫ vo in q̃litate: ꝑm quantitatẽ vo/qꝛ qñqꝫ est ita magna qꝫ occupat totã pupillã: ꝛ ꝓhibet totum viſuꝫ: qñqꝫ vo nõ occupat niſi ptẽ: ꝛ tũc res videnk diuerſaruꝫ

formarū lunares feneſtrate oblōge:ꝛ id genus. In ſuba vo ſumit diuerſitatē:qz qñqz eſt ſubtilis ꝛ mobilis:ꝛ tūc videnk res obumbrate:ac ſi pānº eēt ſup oculū. Et aliqñ videnk res ſiles cordis pilis muſcis ꝛ radijs deſcēdenti/bus ꝛ aſcēdētibº ꝛ lacerātibº ꝑm qꝫ mā mouek:qñqz vo eſt ita groſſa:qꝫ formе rerū nō apphēdunt. In q̄litate eti am diūſificank:q:qñqz eſt cineritia:qñqz celeſtina:qñqz alba:qñqz citrina:qñqz nigra ꝛ ſerena. Aui. vo ponit ſex uarietates coloꝝ catharactarū:q: diuidit albā in marga/ritalē ꝛ gipſealē. Bñuenutº ſeptē q: addit viridalē. Alco atim ponit decē:q: addit rubealē ꝛ argētinā ꝛ vitrealez. Jeſus ponit duodecim:q: addit ſilem argēto viuo ꝛ liui dam. Acanamoſis nō ponit niſi quatuoꝝ humores.

Cauſe iſtarū catharactarū quedā ſunt ꝑmitti/ue ut caſus ꝛ pcuſſio/febꝛis/do/loꝝ capitis/frigiditas nimia/ꝛ oculi debilitas. Quedam ſunt añcedētes ſicut mali fumi uaporoſi a malis humori bus ꝛ groſſis cibis:ꝛ male digeſtis eleuati. Quedaꝫ vo ꝙiuncte:ꝛ iſte ſunt materie exñtes in oculo.

Signa catharactarū cōfirmatarū ſatis ſunt manife ſta ex dicta deſcriptione. Diſtinguik tñ ca/tharacta a gutta ſerena:qꝫ in catharacta videk macula in/fra pupillā ꝛ apphēdik:ꝛ iō dicik ſerena:uel eni ſpūs viſi bilis nō uenit ꝓp oppilonē nerui optici:ut in 4º dicik in terioꝝ.uel ſi uenit catharacta eſt nigra:ꝛ nō apphēdik ut Bñuenutº teſtak. ¶ Signa vo catharactarū nō ꝙfirma tarū ſunt ꝙturbatio pupille/minoratio viſus/ꝛ apphēſio idoloꝝ ꝛ fantaſiarū dictarū in aere. ¶ Signa ꝙo diſtin/ctiua ꝓp cām ꝓuatā habenk in 4º interioꝝ.ꝛ ſunt tria in ſūma. ¶ Primū qdē qꝫ imagies que in cachochimia uē tris oculi fiūt utrisqꝫ eq̄liter ꝓtingūt.que vo ꝓp cām ocu li in altero ſolo. Scdo vo ꝑm tēpus. Si enim triū uel q̄/tuoꝝ mēſiū aut ampliuſ ſteterit:ꝛ nihil appeat nebuloſuꝫ in oculo a uētre ꝓcedit. Si vo appuerit aliqđ nebuloſuꝫ ab oculis uenit.3º ꝓp ꝓtodū. Si cōtinuak fantaſia:ſed ali quādo interpolak maxime poſt bonas digōnes ꝛ aſſum/ptionē ꝙrarū:ꝛ ſentiūt hora aduētus mo:dicationez in ſtomaco a uētre ꝓcedit. ſi vo nō interpolak:neqꝫ per bo nū regimē:neqꝫ per eūones nō ꝑm cōpaſſionē: ſed ꝑm diſpōnē ꝓpriā ſcire opꝫ hec ꝙtingētia in oculis. Et ad ꝛ adducit teſtimonia quorūdam quos curauit per lras in alijs regionibº. ¶ Signa q̄ uenit poſt cerebꝝ ifectū ꝛ turbidū ſunt febꝛes frenetice ſtomaci dolores foꝛtes in capite ꝛ leſiones opationes imogenitarū:ut Bal.ibidez ꝛ in 3º de egritudine ꝛ ſinthomate declarat per exēpla. ¶ Judicak qꝫ gutta ſerena nō curak:qꝫ eſt oppilatio ner ui:aut mā mala ꝛ inepta ad opandū. ¶ Judicak qꝫ catha racta que nō dilatak clauſo alio oculo per aliquā fricatio nem ꝛ compſſionē:neqꝫ ſufflationē aliquā ꝛ nihil videt eſt nimis dura ꝛ antiq̄ta:q̄rē nō eſt ſubijcibilis acui:ne/qꝫ pōt deponi bñ. Et ſi deponik ſtatim reuertik ꝛ reaſcē/dit. ¶ Judicak qꝫ catharacta que cum dilatak per fricatio nē nō cōſtringik:ſed remanet ſparſa. Et vidit adhuc foꝛ/mas rerū ꝛ nō trāſiuit tres aut q̄tuoꝝ aut qnque annos ſi cut dicit Acanamoſis eſt nimis tenera:ꝛ nō eſt ꝙfirma/ta. Et ideo non eſt ſubijcibilis acui neqꝫ opanda:qꝫ non poſſet duci cū inſtro. Inſtrm enim trāſiret per eam ſicut per aquā nō bñ gelatā. ¶ Judicak qꝫ catharacta que eſt boni coloris aerei uel celeſtini cū quadā albedine ꝛ re/ducik ad formā ſuā qñ dilatak:ꝛ videt aliquā claritatem uel trāſluciētiā eſt mediocris ꝛ ſatis cōfirmata:quare eſt obediēs ꝛ ſubijcibilis ad opandū. ¶ Judicak etiaꝫ qꝫ ca tharacta cuius pupilla per fricationē neqꝫ per ſufflatio/nez:neqꝫ per alterius oculi clauſionē nō dilatak non eſt acceptabilis:qꝫ eſt cuꝫ oppilatione nerui optici:ꝛ poſito qꝫ deponeret nō videret aliqd. ¶ Judicak per Bñue/nutū qꝫ catharacta nigra ſerenata ꝛ citrina ꝛ cuius pupil la eſt tota dilatata nō eſt laudabilis. ¶ Judicak per Al/coatim qꝫ catharacta que fuerit in hoie hñte oculos ma/los:aut hñtē dolorē in capite:aut in oculis uel tuſſim uel ſternutationē uel reuma uel uomitū aut aliquā infirmi/tatē moleſtā non eſt opanda:qꝫ piculū eſt de cōmotione accñtis ꝛ reditione catharacte. ¶ Judicak etiā per Jeſuꝫ ꝛ Alcoatim qꝫ catharacta que fuerit a caſu ꝛ percuſſione nō eſt laudabilis:qꝫ humores oculoꝝ ſunt trāſfuſi ꝛ re/ſoluti. Et ideo poſt depoſitionē parum aut nihil videnk. ¶ Nō ſecures te in ope catharactarū:qꝫ medicine in eis parū ꝓficiūt ꝛ opatio cum acu eſt ſatis deludoſa:ꝓcipue qñ nō eſt bñ indicata. ¶ Propter ꝑmū dicit Bal.in 4º me/amir.qꝫ ꝓmiſſiones oīum ipſarū medicinaꝝ ſūt magne opatio vo ipſaꝝ aliqñ qdē nulla:aliqñ ualde pua. ꝓpter hūc ſermonē oēs ualētes viri opationē cum ferro curſo/ribus dimiſerūt. ¶ Judicak tñ per Auic.qꝫ qñ ſuccurrit aque in ꝓncipio ſui cōfert in ea regimē.ꝛ hoc ꝓbat per hoc qꝺ vidit in quodā hoie de his que hñt memoriā ꝛ i tellectū:qui curauit ſeꝑm cū euacuationibus ꝛ abſtinē/tia ꝛ adminiſtratiōe collirioꝝ ſubtiliātiū ꝛ reſoluētiū.qñ aūt eſt ꝙfirmata nō eſt ꝙueniēs ut dic niſi cura cū inſtro. ¶ Tēpus cōgruuꝫ ad deponēdum catharactas debet eſſe clarū ſerenum quietū ſeptētrionale nō meridionale: ut dicit Jeſus hora tertia mēſis madij uel ſeptēbꝛis:ut dicit Acanamoſis:eo qꝛ tūc nō ſunt nubes:neqꝫ tonitrua:ne qꝫ caliditates:neqꝫ frigiditates intēſe que ledāt patiētes. ¶ Inſtrm cuꝫ quo deponik catharacta arabice dicik elma dac,latine acus. Et debēt eē mediocriter ſubtiles ꝛ lōge extra manubꝛiū ad lōgitudinē vngule policis:ꝛ manu/bꝛiū debet eē leue aptū ad tenēdū. Et lꝫ Bñuenutº eas eligat de argēto:ꝛ Acanamoſis de auro.plus mihi pla/cēt de bono ferro tractabili:ꝛ non frangibili.

In curatione catharactarū duo ſūt regimi na.uꝛe videlicet ꝛ ꝑticulare. ¶ Uꝛe regimē hēt dietā ꝛ eūonē:dieta aūt ipſoruꝫ eſt du/plex.vna añ cōfirmationē.alia poſt cōfirmationē ꝛ opati onē cum ferro. Añ aūt cōfirmationē ſigs vult eaꝫ curare cū medicinis:opꝫ qꝫ teneat bonā dietā ꝛ bonū regimen in ſex rebus nō nālibus ꝛ tribus nō neceſſarijs:que ſui gñalitate ſunt illis annexe declinātes ad caliditatē ꝛ fic/citatē cū ſubtiliatione:ut eſt aer cibus ꝛ potº inanitio ꝛ re/pletio:ſomnus ꝛ vigilia:motus ꝛ geſ:ꝛ aie accñtia obui atio rerū ab extra balneatio:ꝛ ad ſolē/ꝛ ad lunam ſtatio. hec enim ſunt res a ꝙbus eſt impoſſibile hoiem egredi in toto tpe vite ſue. Uerū qꝫ de ordinatione iſtarū reruꝫ quātū ad iſtū caſum ꝓcipue quātuꝫ ad cibaria Bal.fecit libellū ſpecialē de ſubtilianti dieta uocata. Et magr Ar/noldus etiā fecit de hoc tractatū. Et ego ꝓo illuſtri Joā ne rege boemie:ꝛ cū hoc dñi phiſici in hoc ſunt uocādi. Et ſatis dictū eſt de hoc in apoſtematibº frigidis de egſi ta ordinatione ſupſedeo quātū eſt de pñti. ¶ In ſumma tñ dico qꝫ eſt cauēdū a cibarijs que in ſe iſtas tres aggre gāt ꝓprietates. Quarū ꝑma eſt humoroſitatē ꝛ crudita tē ut ſanguis gñatus ab eis nō ſit flegmaticus. Secūda groſſitiē ꝛ uaporoſitatē:ut nō offendāt ſtomacū neqꝫ ca/put. Tertia eſt cōſtrictionē.imo laxēt uētrē ut mām vice poſt vicē nō cōtinuēt. Et ꝓpter hoc frigidus ꝛ humidus aer ꝛ panis crudus ꝛ acimus ꝛ legumina caules caſeus fructus carnes groſſe ꝛ viſcoſe ꝛ pinguedo. Inſup piſces ꝛ potus aqueus turbulētus crapula ꝛ indigeſtio eis a cō munitate medicoruꝫ inhibenk. Raſis tñ in ſpeciali dicit qꝫ acuta quoqꝫ ſicut cepe ꝛ allea ſinapis ꝛ eruca atqꝫ poꝛ ri nocumētū in capite adducūt:ꝛ oculos obſcurāt ꝓpter caliditatē quā habēt uaporoſaꝫ:ut Auēçoar dicit. ¶ Ju/uant aūt tales abſtinētia maxime ſerotina ꝛ ſobꝛietas in potu ꝛ uſus feniculi de quo dicit Democritus ut Auic. teſtak qꝫ reptilia uenenoſa cecata in terra tempore hye/mali dum egrediunt de cauernis in uere comedūt ꝛ fri/cant oculos cum ea:ꝛ recuperāt viſum. ¶ Et comeſtio herbe adil,quam credo euſragiaꝫ in hoc mirabile dat in/uamentum ut dicit Heben Meſue:ꝛ brodiuꝫ rapparum

in quo columbi ablatis capitib⁹ sint decocti laudant ab Auẽçoar expta.⁊ epar hircinũ assatũ comestũ:⁊ liq̃r col/ liriçat⁹ualet in noctilupa que ex humiditate vicinãte isti casui ut in meamir.⁊.11⁰ medicinarũ dicebat.℣. Et si lar dak cũ pipe lõgo ⁊ sale nitro meliorak ei⁹ effect⁹ ꝫ Aui. Et exercitare oculos in legẽdo lras nõ ſbtiles ⁊ in respi ciẽdo qd de picturis ꝓficit ⁊ coroboratꝰ visuꝫ:ut dic̃ Ra sis. Et submergẽ oculos aptos in aq̃ decoctiõis croci cõ fert ut dic̃ Auẽçoar.⁊ ꝓbatũ est miro mõ.⁊ fic̃ Aui.aptis oculis igredi ⁊ ſbmergi in aquã clarã viridẽ:⁊ stare per horã in visus ꝓfortatiõe laudat ꝓpe in iuuẽtute ⁊ estiuo supple tpe. Ita ego in disgregatione aque idẽ dũtaxat q aq̃ nõ sit frida:⁊ sit in uase viridi:aut citrino.⁊ ispicẽ forti ter in oculis asini siluestris disgregat aquã:ut dicit Auẽ çoar.⁊ speculũ de calibe laudãt ad ſ pspectiui. Et magr Arnoldus dic̃ q herbarũ viriditas:aq̃rũ puietas:gẽma rũ ꝓciositas inuitũ refocillãt:⁊ per ꝓs aquã digerũt ⁊ re soluũt.⁊ fricatio pedũ ⁊ lotio capitis atq; pectinatio mãs ab oculis ⁊ a capite euacuãt ⁊ diũtũt:ut idẽ dic̃.⁊ freq̃ns ispiratio pueri q semẽ feniculi/aut aliq̃ acutum mastica uerit in oculis aquã digerit ⁊ ꝫsumit:ut docet expientia manifesta. ¶ Usus vo seminũ subtiliatiũ aquã ꝫsumit ⁊ dispgit. Et iõ drageta ꝫsulebak p thadeũ de semie feniculi anisi ameos fileris mõtani çinçi.cubebaruꝫ gak.pipis lõgi nucis mus.radicis celidonie eufragie ruthe betonic/hasceregie/⁊ id gen⁹. Et de his põt fieri puluis aut elaritũ:⁊ uti mane ⁊ sero modicũ sine potu. ¶ Eũo aũt fiat ꝑdigesta mã cũ aliquo ꝓueniẽti ⁊ appꝛoximato cũ yera pigra:aut pillis cochijs siue aureis. Deinde purget caput cũ pillis dyacastoreis dissoluta vna cũ succo maiorane:⁊ ſ est qd Aui.dicebat. In ꝑcedẽtib⁹ vo aquã opꝫ ut icipias ⁊ corp⁹ mũdifices:⁊ ꝓpe solũ. Deinde uenias ad mũdificãdũ caput cũ gargarismis ⁊ caputpurgijs ⁊ masticatiõib⁹. Et opꝫ ut illud fiat frequẽter valde ꝑm q dic̃ Mã scriptũ est in oculis patiẽte a dyaria accipi bonũ est. ¶ Regimẽ aũt qd cõpetit in catharacta ꝓfirmata est q i casu i quo erit suspitio q nõ fuerit bñ firma utak piscib⁹ ⁊ cepis ⁊ alleis:⁊ alijs reb⁹ ꝓhibitis supt⁹ ut i ea addak ⁊ firmior fiat:⁊ ſ est ẽt qd dicebat Aui.⁊ qñ uolũtas adest ut fiat cura cũ instro pmittit habẽti aquam ut nutriak pi/ scibus recẽtibus ⁊ cibis humectatiuis:deinde fiat cura. ¶ Sed regimẽ qd cõpetit post depositionẽ catharacte est quies filẽtiũ ⁊ obscuritas. Et iaceat in lecto capite eleuato ⁊ parũ comedat:⁊ que comedit sint mollia que nõ indigeãt masticationẽ:ut pulmẽta/oua sorbilia/⁊ aq̃ sit potus ei⁹:ut dicit Jesus.aut vinũ acerbuꝫ ut Alcanamoſ. ¶ Particulare regimẽ i ꝑn⁰ anteq̃ aq̃ sit ꝫgelata fiat cum medicis ſbtiliatiuis icisiuis ⁊ ꝫsuptiuis.⁊ iciciat ꝑ⁰ ꝑm Aui.a lenitiuis sic̃ feniculus cũ melle ⁊ oleo.⁊ si oleũ esset balsam⁹ eẽt spes in illo.⁊ Bak.in meamir.⁊.14.terrapẽ.approꝑat collirĩũ de mirra in quo recipiꝫ libanotum galbanũ crocus ⁊ filia. ¶ Et Raſ.cõmẽdat collirĩuꝫ de fellibus.ℨ.fellis gruis ancipitris agle uel hirci vnũ uel duo uel plura in uase eneo deficcatoꝝ ptes decẽ.collogn tide serapini euforbij.aũ.ptẽ.j.terank:⁊ cũ aq̃ feniculi ⁊ ruthe fiat collirĩũ. ¶ Ad eãdẽ intẽtionẽ dictat Jesus fiek qd.ℨ.fellis uacce vnuꝫ nũo.asse fetide.ʒ.j.balsami.ʒ.ſ. dissoluãtur in uase vitreo ⁊ pmittak deficcari:⁊ fiant fiek. Et ad eãdẽ intẽtionẽ ualet fiek burud de succo ruthe ⁊ feniculi ⁊ basilicon. Et aqua magistri]Petri hispani ⁊ oia talia que visum acuũt ⁊ confortant. ¶ Regimẽ aũt pticulare postq̃ catharacta est cõfirmata ⁊ bona:⁊ subijcibilis idicata est q clisteriçato patiẽte ⁊ flõmato:si videk expedire ⁊ ꝫstrictis timporib⁹:⁊ frõte cuꝫ aliquo emplo ꝫstrictiuo ut aliq̃ occasione nõ moueãtur humores:neq; descẽdãt ad oculos. Et ipso ieiuno exite ⁊ ꝫsolato sano oi alia passione ꝓuato die pulchra in tertijs luna crescẽte nõ in ariete pagrãte:altero oculo ligato ꝫstituak in loco bñ claro a pte lucis sup scãnũ bñ firmatũ egtãdo ⁊ retro ipm sit bon⁹ minister qui teneat sibi caput bñ firme. Et tũc opator postq̃ masticauerit semen feniculi uel allea ul aliqd̃ acutũ corã patiẽte sedeat aliquã tulũ alti⁹ patiẽte in eodẽ scãno tenẽdo patiẽtis manus ſbtus genua eiusdẽ patiẽtis. Et opator amplexet genua patiẽtis cũ tybijs suis:⁊ tũc apiak patiẽti oculus cuꝫ altera manu:opak eni dextrũ oculũ cũ sinistra manu:⁊ sinistrũ cũ dextera:⁊ apto oculo isufflet i eo ter uel q̃ter ut catharacta motũ cũ calore recipiat. Deide ꝓcipiat patiẽti ut v̊ tat oculũ v̊sus nasum:⁊ teneat ipm firmũ. Et tũc in noie dñi itromittat retornãdo acũ per mediũ ꝫiuctiue deuiãdo uenulas ipsi⁹ ipingẽdo ⁊ pforãdo itus quousq; pcipiat acũ eẽ in uaculũ:⁊ post v̊tat acũ v̊sus corneã:⁊ qñ videbis acũ itus per corneã ipingat eã usq; ad mediũ pupille:⁊ aliquãtulũ plus:⁊ tũc quodãmõ plicãdo catharactã reponat ⁊ trãsponat eã iferi⁹. Et hic tm̃ eã teneat cũ acu q̃ztũ diceret pr̃ nr̃ ter:aut vnũ miserere.⁊ si catharacta resurgit totiẽs eã cũ acu capiat q iferi⁹ remaneat. Cauẽdo tm̃ de dilatatione vuee ⁊ tactu cristallini. Et postq̃ bñ firmata fuerit/⁊ nõ resurgit exhe acũ uoluẽdo sicut eã itromisisti:⁊ tũc ad extollẽdũ artẽ tuã obũbrato oculo cũ caputio suo ostẽdẽdo sibi signũ solũ sek⁹ ⁊ dicas qd est.⁊ tũc deo bñdicto ponak sup oculũ albumẽ oui cũ cotone:⁊ ligent ambo oculi ut vn⁹ aliũ nõ moueat ⁊ gescat:⁊ ducak caute ad ꝓpiquũ lectũ ⁊ ut est dictũ regak.]Prima die nihil comedẽdo. Et nõ remutek usq; ad crastinũ ul ad tertiũ diẽ:ut dicit Jesus:⁊ tũc remutek ut ꝑus.⁊ sic bis i die sine hoc q apiak oculus remutek usq; ad nouem dies:⁊ tũc lauato oculo suauiter cũ aq̃ frigida paulatine ad suas redeat opationes.⁊ si catharacta resurgeret post ꝑmã remutationẽ ⁊ sedationẽ laboris iterũ deponak si est possibile per eũdẽ foramẽ:⁊ per eũdẽ modũ. Jesus autem ⁊ Aui.eã trãsponẽ ꝓcipiũt iter corneã ⁊ vueã qd est mihi:⁊ alcoatim ⁊ bñuenuto difficile.⁊ alig ex grecoꝝ antigis ut recitãt Albu.⁊ Aui.factẽdo foramẽ subtus corneã cuꝫ acu canulata eã suggendo exhebãt: qd nõ laudo. Quia forte cum acu egrederetur albugineus ⁊ esset error: nouissimus peior prior.

¶ De egritudinib⁹ altarũ pticularũ intrinsecaruꝫ oculi ex quibus ꝓuenit debilitatio:⁊ nocumẽtum in visu.

Debilitas ⁊ nocumẽtũ in visu a pticulis itrisecis ꝓuenit vno mõ a mala dispõne pupille:qr nimis ampla.⁊ dr ab Aui.alintisar:que semp est nociua:ut dicit in 4⁰ de egritudie ⁊ finthomate. Aut qñ est nimis stricta:⁊ dicit ꝫstrictio que a natiuitate laudak:post vo vitupak ut dicit ibidẽ. Scõo ꝓuenit cã humoris albuginei:qr nimis grossus aut subtilis in suba: aut alterat⁹ in colore:⁊ hoc est cã multarũ fantasiarũ silium suffusionib⁹. Tertio cã cristallini pp easdẽ dispõnes aut pp ipsius trãspõnẽ. Quarto cã vitrei:pp etiã easdez dispõnes. Quinto cã spũs:qr mult⁹ ⁊ subtilis:⁊ tũc lõge ſbtilia videt ⁊ discernit:aut qr paucus ⁊ subtilis:⁊ tũc discernit ꝓpe:⁊ nõ videt lõge:aut qr grossus ⁊ mult⁹:⁊ tũc lõge videt:⁊ male discernit. Aut qr pauc⁹ ⁊ grossus:⁊ tũc neq; lõge videt:neq; lõge discernit: put hec legunt i 4⁰ de egritudie ⁊ finthomate. ex grossitie humoꝝ ⁊ spũuꝫ ꝓuenit noctilupa:que est male vidẽ post solis occasum ut dic̃ Raſ.pp aũt ſbtilitatẽ ⁊ paucitatẽ alihabar que est videre de nocte:⁊ nõ de die:ut dic̃ Aui. Sexto mõ ꝓuenit nocumẽtũ pp neruũ obticũ.qr est discrasiat⁹ ul oppilat⁹.

Et causa istarũ dispõnũ aliquotiens est ꝑuata in suba pticularũ ꝫgesta. Aliqñ coicata a capite uel stõco uel a uapore toto. Et sũt utplimũ repletionales que ꝓuenit a crapula in digestiõe ⁊ a cibarijs grossis ⁊ uẽtosis i catharacta specificatis:⁊ a dormitione nimia:maxie post comestionẽ imediate ⁊ a dormitiõe capite icliato ⁊ tot⁹ calciat⁹:⁊ lõga mora i tenebris ⁊ a uẽto frido fumo pluẽ ⁊ ꝫsilib⁹. ¶ Aliq̃tiẽs sũt iantiõales ut a nimia eũone ⁊ uẽtosatiõe retro collũ a coitu labore fletu

a lōga egritudine ab igne ꝛ nimia inſpectione claritatis ꝛ ſolis ꝛ lune ꝛ ab uſu ſalis ꝛ pipis ꝛ fortiū ſpēx:ꝛ id gen°

Signa debilitatis ſunt nota patienti: ſed ex quibus p:o uenit altioris eſt ſpeculationis.

Curatio ſpālis ꝛ exq̄ſita ad dños phiſicos ptinet: q: in talib° nō cadit opatio manualis. In gñe tñ ſi debilitas ꝓuenit pp res ianiētes ꝙfortek oculus cū gete ꝛ ocio ꝛ cibis humectātib° ꝛ balneis ꝛ fomētatio nib° factis circa oculū cū aq̄ tepida ꝛ lacte: ꝛ ſi fuerit pp res replētes ītēdak ad dietā tenuē:ꝛ ad purgationes dictas in catharacta.ꝛ ad clarificādū oculos cuꝫ collirio de fellib° auiū viuētiū de rapina ꝛ balſamo. Nihilominus gra doctrine ponā hic tria auxilia ad p̄dictas tres intētiones cōplēdas mihi multū ꝙſueta. ¶ Quoꝝ p̄mū eſt hebē Meb.ekariū alaſit.i.boni ſaporis educēs ſuperfluitates a toto corpe maxime a capite ꝙfortās viſum:ꝛ oēs ſensus retardās caniti ꝛ iuuētutē ꝙſeruās. ℞. corticū mirabolanoꝝ citri.kebuloꝝ emblicoꝝ p̄ueriçatoꝝ:ꝛ cū oleo amigdalarū fricatoꝝ:ꝛ poſt deſiccatoꝝ,deinde cū aq̄ çuccarata tātū lauenk quouſq̄ ſuā depoſuerit amaritudinē.añ: ℥.j.turbit albi ꝛ mūdati.℥.ſ.maſticis ligritie çinçib°.galāge cinamomi ligni aloes gartofiloꝝ pipis cubebarum macis ptoꝝ ſpice ſe.feniculi.añ.ʒ.ſ.çuccari tabarçet q̄rtā.ſ.pinearū purgatarū.℥.ſ.mellis antoraceī diſpumati qđ ſufficit.fiat ekariū de quo poſt mediā noctē ſemel aut bis in ſeptimana dek.℥.ſ. ¶ Scōm eſt cōfectio eiuſdē addēs in viſum ꝛ ꝙferēs tenebroſitati ei°. ℞. eufragie.ſe.ruthe.añ.ʒ.vj.ꝛ.ſ.ſiſeleos calamēti pulegij çinçi.cubebarū nucis muſ.añ.ʒ.v.criſtalli margaritarū.añ.ʒ.ij.ſcebā maſticis ſerpētis cōbuſti.añ.ʒ.j.ꝛ.ſ.croci.ʒ.j.balſami grana.v.panis çuccarati qđ ſufficit:fiat ekarium de quo dek quolibet mane.℥.ſ. ¶ Tertiū eſt collirium burud Joānis hebē Meſue ꝛ coitatis acuēs ꝛ ꝙſeruās viſum. ℞. ſucci feniculi lb.ij.ſucci ruthe lb.j.vini maloꝝ granatoꝝ lb.ſ.mellis q̄rtā.ſ.pipis lōgi aloes ſuccotrini ſalis armoniaci.añ.ʒ.ij.thucie p̄parate.℥.j.miſceank puluerizata in phiala vitrea ad ſolē per tres mēſes abijciak fex ꝛ cōſeruek. ¶ Ad eādem intētionē ſunt aqua feniculi ruthe celidonie eufragie berbene ꝛ aqua p̄cioſa magiſtri petri hiſpani ꝛ cōſimilia,ꝛ ſi iſta non ualēt:ad ocularios vitri aut berillorum eſt recurrendum.

¶ Pars tertia de egritudinibus aurium.

Egritudines aurīū que paria nocumēta actioni audi e tiue faciūt:ſicut ꝛ egritudines oculoruꝫ viſiue: ſurditas vꝫ ꝛ grauedines atq; p̄ter auditiones ut per Bal.in 3° de egritudine ꝛ ſinthomate dicebak.ſūt p̄m eūdē.B.in 4°.quedā in pp:io organo ipſius audit° qđ eſt porus neruoſus:quedā in coadiuuātib° particulis que ſunt foramē ꝛ anfract°:ꝛ ſuba auricule:quedā in v̄tute a cerebro deſcēdēte. ¶ Et iſte egritudines ſūt aut p̄m diſcraſias maxime frigidas:ut dicit Aui.aut ꝑ vnionis ſolutionē p̄cipue ulcera:aut p̄m abſtractionē ab itriſeco factā ab apate uel aliquo humore uel uētoſitate ſeu ſanie ſanguine uel ſorde uerme ſeu ueruca:aut carnoſo uel pāniculoſo germine ſupnutritis:ꝛ etiā ab extrinſeco uelut aranea pulex aut lapillus ſeu nucleus ꝛ granū pulueris ſeu aqua ſubingreſſa.

Ex quibus appet manifeſte q; cāe egritudinū auriū:quedā ſunt p̄mitiue ut caſus p̄cuſſio ꝛ regiminis malitia:quedā añtes uel mali humores uaporoſi.Cāe ꝙlūcte ſunt res que in auribus aggregank.Et iſta q̄ſ ſunt ex natura pticule dicunk,pp:ie tales ꝛ p̄uate.Q̄ñ āt uenīūt aliūde uelut a ſtomaco ſeu a capite ſunt cōpaſſionales ꝛ ꝙcate:ꝛ tales ſuū habent fieri:ꝛ factum eſſe ut de oculis dicebatur.

Signa paſſionū auriū quecūq; in ipis que videnk ꝙcauitati bus auriū fiūt logica nō idigēt cognitione:in 4° iterioꝝ que aūt nō apparēt per nocitū auditū apphēdunk. Naz qui nō audiūt p̄uas uoces/neq; vix magnas ſurdi ſunt: aut paulatine ſurdi p̄ficiunk:ut in 3° meamir.dicit Bal. Qui aūt apphendūt ſonos fantaſticos pluuioſos ꝛ clangoroſos ſeu ſibiloſos:tinnitum. Et p̄ter auditiones ſeu permutationes auditus patiunk:ut dicit Bal.ꝛ Autcē.

¶ Cauſa a qua fit deſignak a ſuis ſinthomatib°:ut ſi eſt ab apate eſt cū febre ꝛ dolore ꝛ extēſionib° ꝛ grauitatib° at/q; pulſationib°:ꝛ alijs accītib° dictis ſupius in aurium apatib°. ¶ Si vo fuerit mā frigida ſentik grauitas cum frigiditate. Et ſi calida ardor:ꝛ p̄ctura. Et añceſſit fluxꝰ ſanguinis:aut febris colerica:cui° mā aſcendit ad aures ut in 4° dicebak afforiſmoꝝ. Si eſt a uētoſitate eſt cū ſono ꝛ tinnitu. Si ab ulcere eſt p:uritus doloroſus. Si vo fuerit a ueruca:aut re aliq̄ igreſſa ſcik per patiētē:ꝛ per inſpectionē ad ſolē trahēdo aurē ꝛ amplīādo cum ſpeculo aut alio inſtro. Si fuerit vmis ſentik eius motꝰ ifra aurē uel ſi fuerit aliud aial per eꝰ motū ſcik. ¶ Locus ſignificak:q: p̄m Bal.in 4° interioꝝ figdē ſola patiak pp:riū ſonū pati cogitamus:cū alijs aūt faciei pticulis cerebrū patik cū eo. Et ad hoc iuuāt ſanitas trāſit° foraminis ꝛ p:opinquū tp̄s ꝛ alleuiatio poſt bonas digōnes ꝛ euacuationes:addit Aui.ut de oculis dicebak. ¶ Judicak p Aui. q; ſurditas nālis a q̄cūq; cā p̄eq̄ ab oppilatione ſuperficiali extrinſeca. Et illa que eſt accītalis cronica duoruꝫ annoꝝ:ꝛ que eſt ex cicatrice:uel apate idurato nō curak. ¶ Etiā indicak q; ſurditas accītalis nō antiq̄ que q̄ſq; interpolak ꝛ alleuiationē hēt pōt curari. ¶ P:eterea inuit Hyp.in 4° afforiſmoꝝ.q; gbuſcūq; ſurditas fit felleis egeſtionib° ſupueniētibus geſcit:Intellexit aūt ꝑ Bal. de accītali que fit in febre ex colere aſcēſione.

In cura ſurditatis ꝛ nocumēti audit° duplex aſſignak regimen.uke ꝛ pticulare. ¶ Uke regimen de dieta ꝛ purgatione ꝛ doloris ſedatione p̄m q; fuit dictū ſupius in de apoſtemate aurium complek. ¶ Particulare regimē cōcernit duo.p̄mū octo documenta multum neceſſaria ad iſtam opationem complēdam. ¶ Primū documētū eſt q; nihil pticulare fiat in aure ſpāliter acutū ꝛ doloroſum anteq̄ coꝛpus ſit euacuatū. ¶ 2^m q; oēs opationes auriū que p̄cipue ueniūt ad itrinſeca fiāt ſuauiter ꝛ idoloroſe pp neruū iteri° cōplātatū. ¶ 3^m q; oia que ponenk in aurib° ſint tepida non calida neq; frigida in exceſſu. ¶ 4^m q; ſint ligda ut melius intrent ꝛ euacuētur. ¶ 5^m q; iniecta nō ſtēt ifra aurē ultra tres horas. ¶ 6^m q; poſtq̄ fuerint iniecta iaceat ſup ptē ſanam ꝛ cooplak foramē auris cū lana aut cotone. ¶ 7^m q; nihil imponak quouſq; ipoſitū fuerit exctū vtēdo ſe ſuper ptē egrā ꝛ mūdādo cū ꝙpba iuoluta pāno aut cotone. Et adiuuādo cū tuffi ꝛ ſternutatione ꝛ inunctione atq; fortiſpuitione. ¶ 8^m q; medicatoꝝ auriū hēat inſtra apta ad ſuā opationē uelut ſūt ſtila curatiua ꝛ leuatoria vncinū pauce curuatiōis canulas ſugitiuas:ꝛ hēat lanā cotonez ſpōgiā pānū ꝛ viſcū ꝛ cetera neccia ad opationem ſuam. ¶ 2^m qđ p̄cernit regimē p̄ticulare eſt q; cura localis ordinek p̄m diuerſitatē cārū ſurditatis ꝛ nocumēti auditus.

¶ De apoſtemate ꝛ ulcere.

Si cā ſurditatis ꝛ nocumēti auditus fuerit ab apate ꝛ ulcere curetur ,put dictū eſt ſupius in capīs ſuis.

¶ De ſurditate ꝛ tinnitu p:opter humores frigidos ꝛ uētoſos.

Si aūt in cā fuerint humores frigidi uel uētoſitas:p:mit° ſuffumigāda eſt auris cū tractorio:aut canula ſuffumigatoria:ꝛ olla ſtricti orificij in qua iubet Bal. ponē ꝙfilio appolonij urinā bouis cū ʒ^a ſui pte de aceto ꝛ parū gd de mirra ꝙrita ꝛ cāna ſtuffe circūuoluak cum lana aut pāno ut nō offendat aurē:neq; circūferētias ei°. Loīs tñ uſus facit ſuffumigationē cum vino albo decoctionis ruthe calamēti ꝙſopi ſanſuci centauree betonice

folloꝝ ꝛ granoꝝ lauri sticados anisꝫ maratro spica nardi ꝛ id gen⁹. ¶ Post stuffam eligit injcē itra ipe ap polo adipē anseris fel bouis ꝛ oleū laurinū in eq̄lib⁹ por tionib⁹ mixtis. ¶ Usus aūt coīs imittit olea cala uelut camomillinū anetinū amigdalarū amararū costinū nar dinū raphaninū fraxininū ꝛ aquā distillatiōis ei⁹. Insu per aquā semp̄ iue in oi casu ab aligb⁹ laudat. Et fortⁱ ponit fel ancipitris balsamū ꝛ succū raphani depuratuz. ¶ Rasis ponit ꝛ hebē ȝ Desue ꝓcedit sief. qꝫ. ℔. pulpe col loquintide. ʒ. ij. succi absinthij aristolo. añ. ʒ. j. costi baurac. añ. ʒ. ℌ. castorei. ℨ. j. fiāt sief cū felle uaccino ꝛ dissoluatur quādo erit necesse cum oleo amigdalarum amararum. ¶ Aui. dicit q̄ est exptū. ℔. castorei. ʒ. ij. nitri. ʒ. j. ꝛ. ℌ. elle bori. ʒ. j. fiāt trocisci. cū succo raphani. Et ambulare per lo ca hārenosa ꝓfert eis ut dixit Alexāder: ꝛ clamare: ꝛ ex citare eos cū uoce clamosa est utile: ut dicit Aui. Unde in ȝ° meamir. intellexit Gal. q̄ aures que patiunt dolo rem egēt gete: motu ꝝ uehemēti ꝛ trāsmutatione in cō trariam dispōnem que patiunt surditatem.

¶ De surditate p:opter so:ditiem.

Mollificetur cum aq̄ calida mellita. Et cu ret cum stilo curatorio: aut i tromittant lichinia linita cū melle: aut oleo camomille ꝛ pice: aut cum nasturtio de baurac.

¶ De aqua ingressa in aure.

Ex eis aūt que ad hoc ꝓferūt ꝑm Aui. est ut cū em bula uel canula suggatoria puerorū suggat tātū q̄ extrahat. Et post cū oleo amigdalarū dulciū infū dat. Aut in capite exteriori cotonus: aut aliquod inflam met. Et virtute caloris ignis extrahet aut frustulum de spongia ligata cum forti filo immittat. Et post q̄z imbibe rit quid de aqua extrahat.

¶ De lapillo uel nucleo uel bestiola ꝛ quocūq̄z ingredien te aurem.

Consulit Albu. q̄ si res fixa est itromittat modi cū de oleo violaruz: ꝛ post ꝓuocet ster nutatio: aut tussis seu fortis expuitio: aut sup pedē a par te auris saltatio: aut cū palma ꝓtusio. Et ista ualent ad oē qđ aurē ingredit: ꝛ ad hoc iuuat elargare ꝛ trahē aurē cuz ori igenio:itate. Et si ℔ nō ualet liniat stilus aut ꝓba cum aliquo visco ꝛ ponat ꝛ exhat: ꝛ si hoc nō ualet exhat cū pincecarolis: aut cū vnco lato pauce plicationis. ꝛ si non pōt suggat cū canula in circuitu cū oleo ꝛ cera bñ clausa. ¶ Si ergo nō egredit cū istis igenijs: tūc festinet ad in cidēdū anteq̄z accidat apostema: aut spasm⁹. ꝛ icisio eius fit ꝑm lunarē formā in radice auris usq̄z ad lapidē. Et ip so extracto suat: ꝛ mō alioꝝ vulnerū curet. ¶ Si autem fuerit granū: aut res que postea ingrossat. vult ēt Albu. q̄ si nō pōt extrahi cū igenijs dictis q̄ cū aliquo spatumie subtili frustatim icidat. Deinde cū picecarolis ꝛ igenijs extrahat. ¶ Et si fuerit bestia: ꝛ nō pōt extrahi viua cuz picecarolis ꝛ igenijs dictis: vult idē Albu. in diuisionib⁹ q̄ distillet in aurē aq̄ i qua dissoluta fuerit aloes: aut suc cus absinthij: aut calamēti: aut acetū forte: ꝛ ipso mortuo extrahat cū igenijs tā dictis: aut cū iplettone aque: aut i positione piloꝝ ut dicit Bzunus: aut saliue: ut Aui.

¶ De pāniculo ueruca seu carne aurē oppilāte.

Panniculus extrinsec⁹ cū spatumie iciđat. Ueruca ꝛ caro superflua remo ueat cū ligamine: aut cū spatumine spinoso apꝑhēdēdo eā cū vncino: aut cū cauterio actuali uł potētiali. Et post ponat tēta linita cū vnguēto viridi aut cū aliq̄ leui corro sivo. ¶ In oppilone ꝝ itriseca difficile est igenijs: uerū Albu. iubet eā agere cū cauterio radiali. Et caue ne vul neres neruos. ¶ Pars q̄rta de egritudinib⁹ narizz.

Gritudines multe accidūt in na rib⁹ que destruūt de bilitāt aut ꝑmutāt actionē odorat⁹ ꝛ respiratio nis: q̄rū quedā in ꝓpio oꝛgano ꝓsistūt: quedā in coadiuuātib⁹: quedā ꝝ in ipsa vtute uelut sunt discra sie ulcera fetores attritiones apata opationes humorales carnose polipodales coꝛriçe sternutationes: ac etiā san guinis fluxus que aliq̄n cānt in ipsis pticulis: aliq̄tiēs p grediunt aliūde. Uerū q: maoꝛ ps istarū passionū ptiet ad phīficalē doctrinā: ꝛ ēt de multis ipsarū est dictū supi us hic nō tractabit nisi de oppilone cathesiali: ꝛ de feto re. ¶ De oppilatione in cathesim.

Oppilatio cathesialis ꝑm Aui. est oppilo hu moralis seu carnosa: aut crustosa i ter viā nasi ꝛ gutturis gīata. ¶ Cuius significatio est: q: semp̄ vult hō screare: ꝛ qn̄ claudit os nō pōt anhelare p nares: ꝛ facit quēdā tinnitū: ꝛ uolūtatē nauseandi.

Eius curatio pticularis est suffumigare ꝛ suggē sepe aquā decoctōis ca momille/melliloti/ysopi/sansuci ꝛ filia: ꝛ injcē infra na res cū emboto nasali pillas dyacastoreas dissolutas cuz succo sansuci: aut ꝓfectionē Rasis ad hāc itētionē exptā. ꝛ ab hebē ȝ Deb. sublimatā. ℔. nigellā in aceto trib⁹ die bus tēperatā exiccatā: ꝛ ut alcohol puluerizatā ꝛ ꝓficiat cū oleo ueteri: ꝛ per nares facta suffumigatione: ꝛ aqua ore repleto capite retro iuersato alique gutte istillent ꝛ sugank uehemēter donec egrediat humiditas plurima qō i trib⁹ dieb⁹ trib⁹ vicib⁹ fieri ꝓuenit. Et post q̄libet vi cē os cū aq̄ calida est lauāduz. Et si ex his dolor ꝛ ardor sequeret oleū de se. cucurbite imittat: ꝛ caput cū aq̄ cali da ifundat. ꝛ fit fortio: ꝑm eū si addank collognitida ꝛ el leborus ꝛ ciclamē ꝛ sal armoniacū ꝛ cōficiat cum melle gruis ꝛ urina camelī: aut ei⁹ supple sili. ¶ Et multotiēs ut dicit Aui. idiget dispō opatione ꝛ rasione cum radio: aut supple cū filo nodato itroducto ꝑm doctrinā datā in ulceribⁱ narīū: ꝛ tūn radē donec mūdificet. Et q̄nq̄z egre dit cū rasione res plurima de cuius sūma mirat homo: ꝛ si aliud nō pōt fieri ampliet cū itromissione tētarū sub tilium de gētiana: aut de radice achori ut faciebat magr Petrus de bonāto. ¶ De fetore anhelitus.

Fetoꝝ anhelit⁹ est coꝛruptio aeris exeūtis a naribus ꝛ ab ore. Que ꝛ aliq̄n fit pp cāz ꝓuatā in loco uelut sūt coꝛruptiōes ꝛ putrefactiōes ulcerū narīū ꝛ gin giuarū dētīū ꝛ mēbꝛoꝝ ꝓpinquoꝝ. aliq̄n fit pp cām ꝓīū ctā delegatā a stomaco cerebꝛo ꝛ pectore: ut i 4° de egri. dicebat. ¶ Significat aūt q̄ uenit a pectore: q̄n̄ sputuz est sanioſum. Oꝝ aūt a stomaco q̄n̄ nō est cōtinuus. Sz maoꝛ apparet ante cibum q̄z post: q̄ a cerebꝛo: quia ore aqua impleto percipit fetoꝛ. Et cum hoc est continuus ꝛ percipit per patientem.

Materia ipsius designat calida per ardoreꝛ ꝛ pūcturā: frigida per ꝓuationē eorūdē ¶ Judicat q̄ fetoꝛ anhelit⁹ est vitupabilis ꝛ ꝑcipue me dico dānosus. ¶ Judicat q̄ fetoꝛ anhelit⁹ pp strictura foraminū colatoriū est icurabilis. Et ideo simici utpluri mū sunt tales. ¶ Judicat ēt q̄ fetoꝛ anhelit⁹ ꝛ eius pce ptio in filitudine odoris pisciū in fe. acutis ē malū signū.

In curatione fetoris anhelit⁹ duo sūt regi mina ule ꝛ pticulare. ¶ Ule de dieta ꝛ purgatione fiat ꝑm nām humoꝝ a qbus ꝓce dit putredo. Coiter tñ cauēdi sunt ab omni re putrefacti bili ut est malus panis ꝛ mala caro blenosa ꝛ viscosa ꝛ paludosa: ꝛ malum vinum grossum dulce: ꝛ pisces ꝛ la cticinia: ꝛ fructus molles horarij: ut cucurbite atq̄z cau les maxime atriplices: ꝛ subtātia leguminum ꝛ omnia bꝛodia/ꝛ soppe/ꝛ allea/ꝛ cepe faciunt malum anhelituz. ¶ Bona sunt eis ola acria ꝛ acetosa uelut granata ꝛ aran cia/ꝛ acetū/ꝛ oia sicca/ut pdices ꝛ auicule parue ꝛ ea que reprimūt uapores post cibuz: ut citonia/pira/ꝛ coriādrū ꝑparatum: ut dicit Arnoldus. Insup utātur apio. Nam ꝑm Rab. eius comestio frequens omnibus alijs melioꝛ existit. Et rami mirthe cū passulis mundatis sunt ad hoc pꝛeciosi: ut dicit Aul. Et saluia ꝛ maiorana inter herbas

obtinēt ꝓncipatū. Et bone ꝙfectiones uelut aromaticuz hebē ⁊Meſ.qđ q̄ſi eſt roſata nouella:⁊ bone ꝺragete in q b⁹ ſemia ſint cū aceto ꝓparata de gaſ.cinamomo cypero yreos foliox nardi aliptico calamo aromatico citro folia lauri ⁊ mirti xiloaloes ſandal.roſ.çuccari.roſ.in tabula ſunt ꝓcioſe. Expulſio ſupfluitatuz ⁊ ſobꝛietas vite parua dꝛmitio exercitiū pedū crebꝛa lauatio eſt neceſſaria in hoc caſu. Purgatio cum yeris ⁊ cum mirabolanis eſt ꝓ ꝓria flōmia ſi eſt neceſſaria. Et diuerſio ⁊ euaporatio cuz cauterijs ſupꝛa coronalem laudatur.

¶ Regimē ꝓticulare ꝙcernit occaſiones vñ hēt oꝛtū. Si ſe to: ꝓcedit ab aliquo mēbꝛo curet illud. Si ab aliq̄ paſſio ne curet ēt illa:ut ſi fuerint ulcera:aut excreſcētie puſtule aut oppilo. Curet ut in ꝓpꝛijs caplis dictū eſt. Cōe tñ eſt oib⁹ fetorib⁹ mūdificare ⁊ abſtergē:ac ēt aromatiçare na res ⁊ os ⁊ vias anhelit⁹ cū gbuſdā appꝛopatis. Et ad hoc laudat hebē ⁊Meſ.collutionē poſt collutionē ⁊ ſuctionē cū vino odoꝛifero:deinde cū vino decoctiōis mirti cipe ri calami aromatici xiloaloes ro.mirre ſalis gemme. Et Raſ.ponit gallā ſpicā ⁊ gaſ.⁊ urina aſinoꝝ eſt ſupma i hoc:ut ponit hebē ⁊Meſ.⁊ itromiſſio tētarū factarū cum pul.yeraꝑ.ʒ.iij.calami aromatici mirre gaſ.ſpice ſoliꝭ ſq nāti darſini.aā.ʒ.ij.ꝙficiant cū vino bono ē optia ut dic.

¶ Et ſi aliud nō pōt fieri pallient cū pillis de gaſ.Aui.cu ius foꝛma.℞.gaſ.galāge.aā.ʒ.ſ. ꝑetri.ʒ.iij.aloes.ʒ.ij. ſinapis.ʒ.j.muſci cāphore.aā.ʒ.ſ.fiāt pillule cuz vino de gbus quolibet mane tranſglutiant due ⁊ alie due in ore teneant.Bꝛdonius addit in eis maioranam baſiliconē nuces muſ.cinamomū lignum aloes loco aloes ⁊ ſtora cem calamitam atq; ambꝛam:⁊ eas ꝙficit cum aq̄ roſ.

¶ Odore vini palliat maſticatio cipi ceparum ⁊ alleoruz ruthe ut Raſis teſtat. ¶ De polipo ⁊ fluxu ſanguinis in de ulceribus eſt dictum.

¶ Pars 5ª de egritudinibus oꝛis ⁊ partiū eius.

q

Demadmodū

dicit Gal.i 4° de egritudine ⁊ ſinthomate in ꝑdictis cōſtrictio ꝓticularū oñ dit cās ſinthomatū. Ita ⁊ in ore cognoſcētibus nobis q; in ipſo ſunt due ꝓncipales ꝓticule cōplētes du os act⁹ ad quos oꝛdinatū eſt:lingua vz guſtationi:⁊ den tes maſticationi. Relique vo ſūt coadiuuātes:⁊ cū h̄ ad eſt vt⁹ ei⁹ a cerebꝛo deriuata. Que qdē ſinthomata ut ali arū actionū triplici dīa ſunt ꝓtita:in actione debilitata ⁊ ablata:ac ēt ꝓmutata ſeu coꝛrupta ex egritudinib⁹ omo meris oꝛganicis ⁊ coib⁹ utriq; que ſolones ſunt iparita tis ꝑm magis ⁊ min⁹ uarietatis ſaltim debilitationis ⁊ ablatiōis:nō aūt ꝓmutatiōis:ut Gal.⁊ Aui.⁊ docto: ſub tilis declarāt in pleriſq; locis. Quarū aūt cāe:aliq̄ ſūt ꝓuate:aliq̄ vo coicate ut de alijs dictū eſt ⁊ dicet.

¶ De egritudinibus lingue.

Egritudines

lingue ipediētes ei⁹ actū ſunt diſcraſie ulcera alcole apata i flatio ſeu magnificatio ranula ⁊ ſubcarnatio ſpaſmus ſeu curuatio paliſis ſeu mollificatio ⁊ balbuties. Et lz q̄ꝑplu rime iſtarū egritudinū ꝓtineāt doctrine ꝓhificali:nihilo minus q: ꝓꝛo ipſis ad cyrurgicos aliquoties habet re curſus:dicet qđ ⁊ de ipſis aliqb⁹ nō apoſtematib⁹ ⁊ ul ceribus ⁊ alcolis:q: de ipſis ſupius fuit dictum.

¶ De inflatione ⁊ magnificatione lingue.

Que quidē

ſi fuerit ex calidis humoꝛib⁹ ſup poſita bona dieta ⁊ purgatiōe cuz pillis cochijs ꝙſulit.G.14.terrap.gargariçare ſuccum la ctuce. Cū enim ipſo ſolo curat⁹ fuit ut dicit hō qđā ut nō ultra alio idigeret medicamine. Nihilomin⁹ diūſio māe cū uētoſis retro collū ⁊ flōmia uenarū lingue ꝙſuete mi hi in hoc caſu. ¶ Si vo euenerit ex humoꝛib⁹ frigidis ⁊ groſſa uētoſitate uolūt Raſis ⁊ Aui.q; mā educak per os ſaliuādo cū fricatione ſalis armoniaci ⁊ ceparū. Et q; la uek os cū aceto. Et ſi cū eo tūgerek çinçi.⁊ pip ad reſol nēdū eēt meli⁹. Et in h̄ caſu deſiccare caput cū deſiccāti b⁹ reuma eſt ualde utile. ¶ De ranula ⁊ ſubcarnatōe

Ranula

ꝑm Aui.eſt quedā carnoſitas oblonga ſub lingua ipediēs ei⁹ actū ad foꝛmā ra ne:aut alteri⁹ lingue gñata. Et opꝛ in curādo ipſaz ut ex periank ꝑm Aui.ſi poterit cōſumi cū medicinis ſtipticis ⁊ reſolutiuis uelut ſūt coꝛtices granatoꝝ cū oꝛigano ⁊ ſa le dꝛagagātū uſtū ⁊ hermodactili mixta cū albumīe ouī detēta ſub lingua eſt exptū ꝓꝛo ifātib⁹:ut dicit.⁊ poſt iſta eſt trāſeūdū ad foꝛtiora ſicut eſt fricatio cū ſale armonia co:aut cū flore eris ⁊ dꝛaganto:aut cū trociſ.aldaron:aut calidicon:⁊ caueak ne aliqđ iſtoꝝ ad iferiora deſcendat. ¶ Et ſi nō pōt curari cū illis nō erit excuſatio ab opatio ne man⁹:ut ēt ipſe dicit. Quā opationē Albuc.ita ponit opꝛ ut apiak os ifirmi coꝛā ſole ⁊ ꝙſideret ranula:⁊ ſi eſt nigra aut fuſca:⁊ dura:⁊ ſine ſenſu nō tāgak:q: cancroſa eſt. Si vo nō fuerit talis:ſed alba ⁊ bū tractabilis:tūc ca piak cū vncino ⁊ ſcindak cū ſpatumine ſubtili ⁊ liberetur ab oi pte ⁊ exhak:q; ſi ſupuenerit ſanguis abſtergak cuz ſpōgia.⁊ ſi eſt neceſſe ponak çegi qđ eſt vitreolū ⁊ dimit tak opatio quouſq; fuerit reſtric⁹. Et tūc ſi opatio nō eſt cōpleta redeak ad ipſam uſq; ad ipſius cōplemētū:dein de colluak cum aceto per vnum uel duos dies. Et poſt dicit Guil.de ſali.cum vino decoctionis mirre colluak donec fuerit ſanatus.

¶ De ſpaſmo ⁊ filo cōtrahente linguam.

Spaſmus

eſt retractio ⁊ curuatio ligue ad ſu am oꝛiginē qua impedit eius act⁹. ¶ Cuius cauſa eſt humiditas replēs:aut ſiccitas inaniens aut ligamentum retrahens.

Cura aūt

humiditatis replētis eſt euacuatio vni uerſalis ⁊ ꝓticularis. ¶ Illis ſit cū pil lulis cochijs. ¶ Particularis cū caputpurgijs ⁊ maſtica tionibus ⁊ collutionibus cū calamēto oꝛigano ſinapi ⁊ fenugreco pipe ⁊ piretro ⁊ alijs que dicent ſtatim parali ſi. Ad qđ etiā ꝙferūt uaporationes radicis colli cum eis que ſunt ſicut camomilla mellilotū ſticados ⁊ anetum.

Cura aūt

ſiccitatis ⁊ ianitiōis eſt bona humecta tio ⁊ reſūptio cū laudabili cibo ⁊ cū ſe peratis collutionib⁹ ⁊ iunctiōib⁹ colli ⁊ capitis cū oleo ne nufarino ⁊ viol.⁊ cū ifuſiōe aque cal'e ⁊ lactis ⁊ ſimiliū.

Sed

cura fili ſeu ligamēti ꝓhētis linguā eſt icitio p'la titudinē donec ſoluak lingua a retētione ſua ut dic Alb.⁊ ponak lichintū p aliq̄s dies cuz vitreolo ut nō recōſolideſ. Et ſi dubitak pp uenas ꝙſulit Aui.q; intro mittak filū cū acu:⁊ ligek donec per ſe rūpak. Aut ꝑm ꝙſi liū Lāfrāci cū raſorio argēteo ignito icidēdo cauteriçek.

¶ De paraliſi ⁊ balbutie.

Balbuties

lz poſſit uenire a ſpaſmo ulceribus ⁊ ab alijs paſſionibus lingue:utpl mum tñ uenit a paraliſi:⁊ ab humiditatibus in neruis ⁊ muſculis:⁊ ſubſtātia lingue imbibitis.

Cuius aūt

cāe ⁊ ſigna ſūt que paliſis cois:⁊ cū h̄ adeſt fluxⁿ ſaliualis abſq; uolūta te:neq; directe pōt log:neq; pnūciare:ut Gal.declarat in illo affortiſmo. Trauli a diaria maxime captunt lōga. ¶ Judicak coiter q; balbuties occidētalis ꝓconiçat pa liſim. ¶ Judicak q; ſiē febꝛis curat ſpaſmū ita ⁊ balbuti es ex humiditate. ¶ Judicak ēt q; nālis balbuties neq; paliſis cronica nunq; ꝓfecte curanſ. Nihilomin⁹ in pue ris cū puenerint ad adoleſcētiam ſepiſſime rectificantur ut dicit Auicēna.

Cura aūt

ei⁹ lz in gñe ſit ea que paliſis cois. Ni hilomin⁹ in ea ꝓter vitā ⁊ purgationē ſūt tres ſpāles ⁊ potiſſime itētiones ut hebē ⁊Meſ.ponit ꝑª eſt in diūſione māe.2ª in deſiccatiōe cerebꝛi.ℨ3ª in ꝙſūptiōe humiditatis ꝙiūcte. ¶ Prima cōplet cū cliſte rib⁹ acutis ⁊ fricationib⁹ ⁊ uētoſationibus retro collum. ¶ 2ª cōplet cū emplis deſiccātib⁹ ſuꝑ totū caput cuz his

que sunt uelut finapis ⁊ stercus colūbinū mistū ⁊ sal tor
refactū bace lauri anisuz maratrū pip gar.⁊ alia que con
fouendo caput deficcant reuma ⁊ cauteria supra caput ⁊
lateribus ⁊ retro spondiles colli sunt laudanda. Et hoc
emplastrum supra collum ad ꝓfortandum neruos prec
pit Haliab.ℨ.camomille melliloti maiorane çinçi.cu
iuslibet.ʒ.v.finapis piretri fol.lauri.añ.ʒ.lij.oppopona
cis castorei.añ.ʒ.ij.terant oia:⁊ cū cera ⁊ oleo sambuci
no fiat empl'm. ¶ Et ad eandē intētionē ualet vnguētū
factū cū oleo costino nardino ruthacino castorino:⁊ ole
um bñdictū in hoc est supmū. Et oleū terbētine ⁊ distil
latio dorsalis hebē zMeh. dicta in paralisi supius est in b
pciosa. ¶ Tertiā rem cōplēt gargarismata ⁊ collutiōes
oris:ac fricatiōes lingue cū eis que dicenf graduando
res ꝓcedēdo a debilioribꝰ ad fortiora. Et incipiat ab oxi
melle squillitico:qñ sublime est gargariçādo.⁊ qñqz cō
fortat cuz his que sunt sicut halhasce qd est sticados uel
ysopus ortulanus:⁊ cortices capparis piretrū çiçi.⁊ tria
piper. Et opz ut istā gargariçationē ꝓcedat eductio humi
ditatū flatuarū fricādo lingnā cū eo qd est fiē sal armo
niacuz ⁊ çinçi.⁊ cepe. Et postea erit opatio collutionis
melior. ¶ Ad eandē intētionē expt' est hebē zMeh. gar
garisma qd dissoluit flegma aggregatū in radice lingue
cuꝰ forma.ℨ.origani sansuci ysopi piretri çinçi.tritū pi
perū cinamomi costi finapis nigelle ⁊ ꝓficiant cum oxi
melle squillitico:⁊ rob qd est vinū coctū ⁊ gargariçetur
diebꝰ ꝓtinuis. ¶ Lāfrācus narrat q ipse restituit loque
lā cuidā dñe cū ficubꝰ mundis ⁊ melle:⁊ sex granis clari
⁊ lucidi euforbij simul incorporatis ⁊ ꝓfectis de q pone
bat ſb ligua pue fabe ꝙtitatē. ¶ Ratis ꝓfectio medica
minis ad palisim ⁊ grauitatē ligue.ℨ.salis armoniaci pi
retri stafisagrie finapis pipis acori eqli mēsura terant ⁊
fricef cū eis ligua subtus:⁊ sup in die multotiēs. ¶ Ha
liab.iubet ea fricare cū yerapigra finapi piretro ꝓtritis:
⁊ acorus ꝑm testimoniū Dyascoridis:⁊ ꝑm oēm modū
admistrationis est medicia ꝓpria mollificationi lingue
atq paralisi:⁊ saluia rutha calamētū herba paralisis ro
smarinꝰ se.basiliconis ⁊ cauliculi agrestis summā in hoc
habet ꝓpietatē:⁊ detētio sub lingua pillulaz factarū cuz
castoreo ⁊ assa fetida ⁊ terbētina est ad hoc supma.ut di
cit Aui. Et ad hoc pille dyacastoree approbant ⁊ thiria
ca:⁊ ꝓfectio anacardina per oēs cōmendant. Et assidua
tio loquendi ⁊ fricatio lingue cum sale gēma festinat lo
quelam puerorum.ut dicit Aui.

¶ De passionibus dentium.

Passiones dentiū nūant ab Haliab.in ꝑmo
ne 9° ꝑme ptis libri regalis dispō
nis gnque uł sex:ut dolor/corrosio/ꝙgelatio/dormitatio
limositas/seu fetiditas/casus seu cōmotio apa ꝓprie nō
patiunf. Sed rem que apati similaf.ut dicit Aui.⁊ intel
ligit per illā corrosio aut putredo ut tenet schola nra cō
munis. Utrū aūt hēant sensuz ⁊ peiptūt dolorē. Bal.in
5° meamir.⁊ Aui.in 3° canonis videnf tenē q sic. Ha
liab.dicit expsse q nullū sensuz hñt per se:sed rōne ner
ui qui ad ipos de 3° pari neruoz cerebri delegaf. Et ita
declarat se.B.in 6° de utilitate pticularum. Ex quibus
apparet q non apostemātur proprie neq dolent nisi ra
tione gingiuarum ⁊ nerui adherentium eis.

Cause aūt passionū ⁊ nocumētoz dētiū est ma
la cōplo ⁊ soko cōtinuitatis ⁊ apata.
Que qñqz fiunt ꝓpter cām ꝓuatā exītem in dēte:aut in
mēbris adherētibꝰ eis:qñqz pp cām coicatam a cerebro
aut stōco:aut aliūde derivatā:⁊ ita in talibꝰ passionibꝰ in
uenif fieri ⁊ factū eē. ¶ Et istoz est causa triplex ꝑmiti
ua ut casus ⁊ pcussio ⁊ malitia regimis. Aūcedēs humo
res supfluj. Cōiuncta ipamet dispō in dente facta.

Signa passionū dentiū sunt manifesta. Oibꝰ eni
euidēter appet qñ pforanf ⁊ corrodunf ⁊
nigri fiūt ⁊ terunf. Aut qñ neq cala neq frida tolerant
aut qñ ex altero illoz accidit dolor:ut in 5° meamir dicit
B. Et ad hꝰ iuuāt nocētia ⁊ ꝓserētia tpus ⁊ regimē pteri
tuz ⁊ relaxatio patiētis ut supꝰ dictū est de gutta. ¶ Judi
caf q iter passiōes corpis totiꝰ de qua minus plāgit hō
dolor dētium est grauior. ¶ Judicaf etiā q inflatio ge
narum in dolore dentiū est bonum signuz:eo q signifi
catur q materia dimittit neruum ⁊ ligamētum ⁊ querti
tur ad loca carnosa ut de gutta etiam dicebatur.

In curatione passionū dētiū dab dupex regi
men:uł e videlz ⁊ pticulare.
¶ Uł e regimen in gñe duas hēt itētiones. Una in vita:
aliā in eūone:specificaf cū eo vita in 6° ꝑm Aui. ¶ Pri
mo qdē q nō utanf putrefactibilibꝰ uelut sunt pisces ⁊
lacticinia. ¶ 2° q euitenf res excessiue calide ⁊ ēt fride
pcipue imediate vnū post aliud. ¶ 3° q nō masticētur
res d ure ut ossa:⁊ viscose ut ficus ⁊ ꝓfectiōes de melle.
¶ 4° q nō utanf cibarijs de ꝓprietate quoz est nocere
dentibꝰ ut sunt porri. ¶ 5° q dētes nō curenf exquisite
neq acerbe. ¶ 6° q fricenf cū melle ⁊ sale adustis. Et
si cū eis adderef acetū oi eēt cōplemētum ut declarauit
Haliab.in ꝑmone 5° scde ptis dispōnis regalis. ¶ In
purgatione appropriat yera ⁊ flōmia de cephalica ⁊ ue
narū labioz ⁊ lingue ⁊ diuertē cuz fricationibꝰ ⁊ uētosis
⁊ caputpurgijs ⁊ deficcatione reumatis ⁊ ꝓfortatione ca
pitis:ut dictū est supe.⁊ educē flegmaticas humiditates
cum piretro mastice ⁊ consimilibus supe dictis.
¶ Particulare regimen ꝓcernit duo.ꝑmo tria documen
ta ad operationem dentium necessaria.2° operationem
ipsam iuxta passionum diuersitatem.
¶ Primū documētum est q iste opationes sunt particu
lares maxime appropriate barbitōsoribus ⁊ dētatoribꝰ.
Et ideo medici istā opationē dictā eis reliquerūt. Tutū
aūt est ut tales opationes per medicos dirigantur.
¶ Secm documētum est q opz medicū ꝓsulentē in tali
bus:q sciat q cōsilia dentiū ꝑm Aui.fiūt multiplr:vide
licet per collutiones ⁊ per gargarismata masticationes:
impletiones:uaporationes:linimēta:fricationes:suffu
migationes:cauteriçationes:caputpurgia: distillatiōes
in auribꝰ:⁊ per manuū opationes ut in suis locis dicef.
¶ Tertium documētum est q ꝑm Albuca.oportet denti
stam esse munitum de aptis instrumētis:videlz rasorijs
raspatorijs ⁊ spatuminibus rectis ⁊ curuis ⁊ leuatorijs
simplicibus:⁊ cum duobus ramis tenaculis dentatis ⁊
probis diuersis canulis scalprijs ⁊ terebellis:⁊ etiam li
mis ⁊ multis alijs in hoc opere necessarijs ⁊c.

¶ De dolore dentium.

Si quidem dolor fuerit cū coitate alteriꝰ mē
bri:tunc curef ꝓpus illud mēbruz.
Si aūt fuerit pp apa gingiuarū purgata mā ⁊ diuersa.
In ꝑmis repcutiat mā calida cuz fridis ⁊ stipticis uelut
est ꝑm hebē zMeh.retētio aque calide cuz aceto in ore:
aut aque rosē.aut plātaginis. Et si poneref cū eis modi
cum de cāphora meliꝰ eēt. Et huiꝰ qdē itētionis est oleū
de rosis:aut mirtinū:aut onfancinū in ore retētū. Cum
aūt trāsit ꝓncipiū addanf cū dictis aliqua resolutiua sic
est mastix ⁊ vue passe. Et si dolor uehemētior fieret adda
tur cū eis qd opij:aut alioz narcoticoz si fuerit necesse.
In causa vō frida in ꝓncipio ponaf oleū rosē.cū mastice
deide vinū aluminatū:deinde decoctiōis ysopi calamē
ti. ¶ Si vō mā tēderet ad maturationē iuuef cū deco
ctione vuarū ficuū se.lini ac fenugreci deide apiaf:⁊ cū
melle rosē.⁊ vino mūdificef:ꝑm q dictū est in ulceribus
oris. ¶ Si vō cā fuerit in radice ipsiꝰ dētis in eiꝰ neruo
uel ligamēto:⁊ fuerit cū mā purgef mā ⁊ resoluaf cum
eis que dicta sunt ⁊ dicenf:⁊ ꝓprie in calida cū oleo ro.
⁊ camomille ⁊ anetino. Et in frida cū oleo de beē ⁊ nar
dino. Et si fuerit uētosa carminef cū decoctiōe cimini ⁊
bacarū lauri:semie cicute ⁊ galbano ⁊ serapino. Si autē
dolor ille eēt sine mā alteref calida cū fridis:⁊ frida cuz

calidis in ꝓncipio dictis:z etiã dicẽdis.Et humida cum sale z alumine:z gallis assatis deficcet.Et sicca cũ butyro z adipe anetino humectet.Si aũt nõ esset remediuz cum dictis cauteriçet cũ oleo calidissimo imergẽdo ꝓbã inuolutã cũ cotone:aut pãno in eo z denti sepissime applicãdo aut cauteriçet cuz ferro ignito:aut cũ instris exhat. ¶ Et qz medicine dentiũ a multis multe ponũtur cũ distictione narrabo mihi magis ꝓbatas ad sedandum dolorẽ per viã alteratiõis z resolutionis:z alias per viã stupefactiõis. ¶ Medicine aũt dentiuz ꝑm Gal.in 5° meamir siue repcutẽ gs siue dyaforare uoluerit fortissime debẽt eẽ.Et ꝓpterea plures ꝑparũ cũ fortissimo cõstruunt aceto.Nec ualet que dicit q acetũ nocet dẽtib° qz qñ miscet cũ aliqb° calidis pdit illud nocumẽtũ. Et ꝓpter hoc dicebat Aui.in 3° de curationibus capitis q acetũ erat cõmune oib° materijs:ei° enim frigidatio possibile est ut leui causa frãgat:z remaneat ei° ꝓfundatio z icisio:hoc qdẽ est cũ administrat in materijs fridis.In materijs aũt calidis nõ eligat sup ipm.Qd etiã in ꝓncipio simpliciũ farmacoꝝ est ꝓbatũ.z in p° meamir ꝓcessuz. ¶ Et tõ Archig.ut narrat Gal.in 5° meamir ponit ꝑmã medicinã ad dolorẽ dentiũ acetũ calidũ cũ galla i mã itellige calida.In frida vo a quacũqz euenerit occasione.℞.paritarie mercurialis mediocriter ustoꝝ.z.xvj. salis.z.xj.alumis usti.z.v.extremitatũ origani yreos piperis piretri.aã.z.iij.fileleos ysopi mẽthe ficce.aã.z.ij. cornu ceruini uel capni uel cinamomi.aã.z.j.fiat pluis de quo fricent radices dentiũ z gingiuarũ humidaruz: nõ aũt siccarũ.Adustarũ aũt siccis est ut dicit. ¶ Rasis aũt ponit ꝓfectionẽ medicamis ualẽtis ad dolorẽ dẽtiũ caliditate.℞.semis portulace cortãdri sumac lentium excorticatarũ sandali citrini ros.piretri cãphore oium. aã.ptes eqles.fiãt trocis.cũ succo solatri z line dentẽ doloroſuz cũ uino dissoluto in aq̃ ros.ut hebẽ Deb.dicit. ¶ In mã aũt frida ponit i radice dẽtis thiriacã de quatuor spẽb°.Cui° forma.℞.pipis asse fetide opij mirre castorei ptes eqles ꝓficiant cũ melle. ¶ Haliabas in causa calida tmpat acetũ cũ aq̃ ros.aut sumac:z modico cãphore.In frida acetũ decoctiõis spolij serpẽtis:z si cum eo adderet çinçi.piretrũ pip z sal fortiº eẽt. ¶ Alexãder modus ꝓfectionis de alleis cito sedãs dolorẽ dentium. ℞.allei spicas.v.olibani.z.j.z.ſ. mirre.z.j.bulliãt in uino ad formã ligdi mellis z tepidũ teneat in ore:imo testat hebẽ Deb.qđ Gal.dicit q si terat alleũ z ponatur in radice palme manus que sequit dolorẽ sanat dolorẽ ei° z expiuz est. ¶ Aui.aũt ꝓcedit acetũ decoctiõis collogntide aut aristol.aut piretri assam fetidã sinapim cortices capparũ:corticis pinꝰ:mẽtastri nigellã ꝓdisi z filia. Et vitellũ ouꝰ assatũ calidũ z panẽ calidũ sup̃ dentez applicatũ:z aq̃ ardẽs in hoc est optimũ:z uaporationẽ añ cibũ duab° horis aut q̃tuor horis cuz sale z milio:aut cũ oleo calefacto laudat Aui.z emplationẽ cũ his que sunt sicut malua anetum z camomilla:se.lini atqz fenugreci. Et laudat etiã suffumigatiões cũ granis colloquintide z granis sinapis z se.cepe z rutha z filib°.Et ꝓcedit vna cũ Rasi distillationẽ in aure que sequit dolorẽ cuz aliq̃ oleoꝝ sedatiuoꝝ uelut est oleũ amigdalinũ sambucinuz castorinũ z id genus. ¶ Medicine aũt stupefacientes que ponunt in magna necessitate sunt ꝑm intẽtionẽ eãdez Aui.sicut.℞.semis iusquiami albi opij storacis galbani oiuz.aã.z.ij.pipis asse fetide.aã.z.j.ꝓficiant cũ sapa coagulata:z sup̃ dentẽ ponant doloroſum:aut sumatur opij z castorei partes equales z distemperent ros.z inũgiatur in aurẽ que sequit dolorẽ.Aut vinum decoctionis radicis mandragore:aut iusquiami teneatur in ore. z quandoqz dantur in potu narcotica filontũ:aut teneatur in ore ut dormiendo z quiescẽdo maturetur egritudo:frequens autez retentio aque frigide in ore stupefacit dolorem,ut dicit Aui.

¶ De dente cõmoto z debilitato.

Quandoqz cõmouet dens pp cãm ꝑmitiuã ex casu seu pcussiõe. Et qñqz ex hũiditate lubrificãte neruũ z ligamẽtũ:z qñqz pp siccitatez z carẽtiã nutrimẽti:qñqz pp corrosionẽ z diminutionẽ carnis gingiuarũ. ¶ Que aũt ex siccitate fit z ꝓpatione nutrimẽti ut in senib° z ptisicis nõ curat.In alijs vo cũ resumptiuis adiuuat:z cũ hoc vitet masticationẽ ꝑcipue rei dure cũ illo dẽte z minoret locutionẽ z nõ tãgat neqz cõmoueat eũ.Et si fuerit pp corrosionẽ curet corrosio. ¶ Que aũt uenit a casu z pcussione facta flõmia:z i facta ab hũiditate mollificãte z purgatione z eductione hũiditatis salualis cũ mastice z piretro narrat Gal.consilio Archigenis q ponat in radice eoꝝ alumen cũ thure z cinamomo ciꝑsso. ¶ Rab.aũt.℞.balaustiarũ rosarũ gallie cipi sumac añ.partẽ vnã.aluminis partẽ medi am liniat sup̃ gingiuã.Et in alio loco addit acatiã ypocistidos mirabolani:z aspgere iubet cum aceto z facẽ trocis.z fricare dentium radices. ¶ Qꝝ si nõ ualet cũ sanis aurea cathenula.ut docet Albu.ligentur.Et si ceciderit alioꝝ dentes:aut de osse uacce fabricentur:z cum cautela ligentur z seruitur cum eis tempore longo.

¶ De putredie uermib° z corrosiõe ac ꝓforatione dẽtiũ.

Et habet duplex regimen.Vlꝝ de dieta z purgatione z ꝓfortatione cerebri ꝓut dictũ est in dolore. ¶ Particulare qdẽ q lauenk cũ aq̃ ardẽte:aut vino decoctionis utriusqz menthe:utriusqz saluie:utriusqz calamẽti z pipis seu piretri.Et post repleat cũ gallia z cipo mastice mirra sulfure z cãphora calamo aromatico assafetida:z id genus.si aũt ista nõ ualent buccellek cũ scalpꝝo z lima z fiat sibi via:ut in foramine non retineat cibus.Et si istud nõ ualet cauteriçet:z si est necesse exhat:ſz cũ cautela q foramẽ ꝑus fortificet cũ pãno aut cotone ipleat:eo qz aliter tenacule eũ frãgerent:z radix remaneret.Si aũt in foramie fuerit uermis post lotionẽ dictã suffumiget dens cũ semine porri z cepe z semine iusquiami confecto cum adipe caprino:z fiãt pilule quelibet vnius.z.z vna qualibet vice ponatur.

¶ De limositate z feda coloratione dentium.

Supposito regimie uli abluat os cum vino decoctiõis mẽtastri z piperis.Et post isto medicamie utat per modũ dẽtifricij.℞.ossis sepie ꝓcularũ martinarũ albaꝝ porcellanarum spume maris cornuũ ustoꝝ nitri aluminis salis gẽme sulfuris usti radicis yreos aristol.radicis cãne aduste:fiat puluis de oib°.aut de qlibet singulariter. ¶ Ad eãdẽ itẽtionẽ magister Petrus aquã ꝓbatã sic facit.℞.salis armoniaci salis gẽme.aã.lb.ſ.alumis çuccarini q̃tã vnã.puluerizẽtur z ponant i alẽbico vitreo:z fiat aq̃ de q̃ dentes cũ petia de scarlato fricent. ¶ Et si istud nõ ualet:qz fuerit ibi limositates idurate cũ raspatorijs z spatumib° radant.

¶ De stupore z congelatione dentium.

Vinum calidũ aut aq̃ ardẽs in ore teneat:aut cũ sale assꝰ dentes fricentur:aut nuces seu auellane asse calide supponantur:z similia calefacientia aut ꝓprie talia uelut portulace z se.eius masticetur.

¶ De eradicatione dentium.

Cum ergo dicit Albu.feceris posse tuũ in medicãdo cũ medicinis dẽtes z nõ ꝓficit certifica te de dẽte doloroſo:ut non sis deluſus:z capias bonũ ꝓ malo.Et tunc posito patiẽte in loco claro iter genua tua discalcia radicẽ dentis circũcirca z cõmoueas eũ cautelose z cõplete:ut nõ accidat patiẽti ꝑua infirmitas de oculo:aut de osse maxille:z post accipias eũ cũ tenaculis z extrahe eum cum radicib° suis: aut cum tenaculis filibus illis cũ qbus dolia ligant:aut eũ eradica cũ leuatorio simplici:aut bifurcato.Et si aliq̃ radix remãserit ꝓquirat cũ instris z exhat.Et post os cũ uino z sale lauet.Et si yis addẽ alumẽ uel yrriolũ ꝓp sanguis.

fluxū facē potes. Et ultimo cū vino mirra ⁊ thure fixura incarnet. ¶ Si aūt dens ultra nām fuerit augmētatus cum lima caute ꝙ non cōmoueat equetur ⁊ applanet. ¶ Dulte aūt medicie ponunt ab antigs que exhūt dentes: aut eos alleuiāt exctiōi cū ferro: siē lac titimali cū pi retro ⁊ radix mori ⁊ capparis ⁊ arsenico citrio in radice dētis ipsita: aut aq̄ fortis: aut piguedo ranax nemoraliū ⁊ arboreax: mltas tñ dāt ꝓmissiōes: opōnes vo paucas

¶ De passionib⁹ labiox gingiuax gargarionis.

In labiis ⁊ gingiuis accidunt nodi carnes addite apata bothores fissure atq; ulcerationes de quibus dictus est supa in locis suis. Restat dicere de quibusdaz passionibus gargarionis que actū transglutionis ⁊ inspirationis impediunt.

¶ Et primo de inflatione ⁊ casu wule ⁊c.

Secundum ꝙ Bak. dicit in 6° meamir. carnosa: quedā pellicula i alto oris apparet. Cū apit aligs plurimū os ⁊ linguā depssit a gre cis dicta colūna seu chynoyda: a nobis aūt dr wula nūcupationē accipiēs nō a suba: sed a passiōe fisi vue, que i ea ꝙtingit. Est eni wula passio siē vua in extremitate illi us colūne igrossatio: ⁊ in eⁱ⁹ radice sbtiliatio cū q̄dā relaxatiōe ex qua ipedit actⁿ respiratiōis ⁊ trāsglutiōis. Raro aūt hec passio fit i ipa chynoyda: flumiat ꝙo mltotiēs

Et causa hⁱ⁹ passiōis est mā cala aut frida descendēs a cerebro p modū reumatismi.

Cuius signa satis sunt manifesta per descriptionē dictā: ⁊ pbak per oris aptionē ⁊ lingue cōpressionē: uerū caliditas mäe per ruborē ⁊ ardorem cognoscit: triditas vo per dictoz ꝓuationē. ¶ Judicak per Hypo. in 3° ꝓnosticox: ꝙ eiⁿ incisio est piculosa ꝓcipue qñ fluminātē ⁊ est tota eqlis: qz ad eiⁿ icisionē sequit, sani es ul fluxus sanguis que pñt eē causa suffocatiōis ⁊ mortis: qñ aūt liuescit ⁊ albescit: ⁊ est ineqlis ⁊ radix sbtiliat ⁊ extremitas igrossak: tūc icidēdo tūtus nō est timor. Laueak tñ ut dicit Albu. ꝙ si fuerit nigra aut fusca dura ⁊ sine sensu cū ferro nō tāgak: qz piculosuz eēt sup ifirmum de incācerādo ipaz. Est tñ necessariū qñ est magnifica/ta'⁊ cū medicinis nō curak ꝙ icidak: ad hoc ꝙ suffocatio repētina euitek. De duob⁹ eni malis minus est eligēdū: ut dicūt philosophātes: ⁊ in de ulceribⁿ vge supius in 4° terrap. fuit allegatū. Qui nō hēt ad salutē nisi vnā viā lz fit fallax uelit ul nolit: opz ꝙ trāseat per illā. Consulit tñ per Haliab. ꝙ nō scindak tota: qz nocumētū fieret patiēti magnū: circa pectoris officia. Quinque eni hēt iuuamēta wula: ut i de uoce. ⁊ xj° de utilitate pticulax hētur.

In curatione wule regimē est duplex. ul'e ⁊ particulare. Vl'e de dieta ⁊ eūone ⁊ diūsiōe est dictū in squinantia hoc addito ꝙ ad mām reumaticā deficcādā ⁊ ipam wulā relaxādā: cōcedit per Rogeriuz ⁊ suos magros maxime in pueris ꝙ supⁿ molle capitis ponak in q̄ntitate vniⁿ denarij de scarlato in q̄ fit modicū de pice thure ⁊ mastice. In adultis cōsulit hebē Deb. ꝙ trahank pili usq; q̄ cutis dislocetur: aut ꝙ fiat cauteriū in sūmitate capitis: ut in reumate est ꝓcessuz. Mulieres tñ eā cū manib⁹ sb gutture ipingēdo relaxāt. ¶ Particulare regimē fit duplr: vno mō cū medicinis. Alio mō cū istrīs. Cū medicinis cū mā est cala iubet Rasis ꝙ gargariçet aq̄ rosā. cū aceto. Aut ꝙ applicenk cū cochleari: in ea cū q̄dā eleuatiōe ipsiⁿ puluis factⁿ de rosā. sandal. balaustijs cū modico cāphore. Si aūt fuerit frida iubet gargariçare almuri: ⁊ syrupū acetosum sinapim sal armoniacū ⁊ alumē. Rogeriⁿ ponit cinamomū pip piretrū gallas balaustias. Bak. aūt in 6° meamir narrat optimū medicamē asclipiadā ad chynoydas relaxatas. ℞. rosax siccax mēsurā vniⁿ manipuli. spice celtice ⁊ terra adherēte mēsurā alteriⁿ. nidi hirūdinis. ʒ. iij. mirre. ʒ. ß. gallax viridiū. xv. nūo terank. ⁊ fiat puluis qui insuffiādo cū canula: aut cū digitis seu cochleari applicenk: hēt eni ꝓdictū medicamē in se mixtā vtutē oyaforeticaz ⁊ repcussiuā moderate ut deducik ibidē. ¶ Ad eādem intētionē ualēt multa auxilia que dicta sunt i squinātia.

¶ Cū istrīs aūt icidik wula triplr. vno mō ꝑm Albuc. ꝙ sedeat patiēs corā medico in sole: ⁊ apto ore ⁊ cōpressa lingua cū paleta: ad hoc apta apphēdak cū uncino: ⁊ tūc cū forpicib⁹ obtusis: aut cū spatumie falci sili icidak. Deinde aq̄ cū aceto dek sibi ad gargariçādū: ⁊ si poneretur galla alumē aut vitrioluz pp sanguinē meliⁿ eēt. ¶ Et si sanguis supflueret ponank uētose retro collum. ut dicit Aui. Et admistrenk trocis. de charabe cū aq̄ plātaginis ⁊ stet ifirmⁿ iacēs sup factē suā ut expuat ⁊ sāguinē expellere possit. Et si sāguis aligd ōscēderit curek curōne sua

¶ 2° modo incidik cū ferro cako: ⁊ fit ꝑm hebē Deb. ꝙ habeak canula: in capite cuius in altero lateruz sit fenestra in qua includak wula: ⁊ post per canulā intromittak ferrum ignitū ad modū scalpri factū ⁊ cauteriçādo icidak.

¶ 3° mō icidik cū cauterio potētiali. ⁊ fit ꝑm Albu. ꝙ post q̄z wula fuerit cōprehēsa in fenestra dicte canule ponak cū pba iuoluta circa caput cū pāno aut cotone aq̄ fortis: aut medicamē acutū factū cū calce ⁊ sapone aut arsenicū dissolutū cū aliq̄ liquore. Et teneak supⁿ wulā ad meditatē vniⁿ hore usq; q̄ ipa fit alterata: ⁊ post gargariçet oleum rosā. aut aq̄ rosā. qz infra dies tres cadet ut dicit Aui. Laueatur tñ ne aligd medicinax acutax descēdat ifertⁿ: neq; tāgat alias ptes: qz lederet eas. Post aūt icisionem ⁊ mundificationē cum vino thure mirra sanentur.

¶ 4ᵐ modū alium assignat Albu. cū suffumigatiōe aceti decoctionis calamēti ysopi ruthe abrotani ⁊ camomille in olla coopta ⁊ lutata: in cuius cooptorio applicek canula dicta fenestrata. Verū qz iste modus non est mihi cōsuetus: nisi aliquotiens pro resoluendo ipsum omitto.

¶ De inflatione ⁊ magnificatione amigdal.

Ingrossatio ⁊ magnificatio amigdalaruz ⁊ fauciū eodē mō curank cū medicinis: sicut ⁊ wule: ⁊ sicut apata squinātica supius curank. Si aūt sic nō curank nec̄iuz est ut icidank: qz impediunt anhelitū ⁊ trāsglutionē ut Haliabas dicit. Cōsiliuz est tñ Albu. ꝙ sicut dictū est de wula si sunt fusci uel nigri coloris ⁊ dure sine sensu nō tanganc cū ferro. Et qñ sunt albe ⁊ molles ⁊ bñ tractabiles ꝙ corā sole ponatur caput ifirmi in sinu medici: ⁊ apto ore ꝑmak lingua cuz paleta ad hoc apta: ⁊ capiak vna de amigdalis cū vnco ⁊ trahak modicū ad exteriora ⁊ cauēdo a pāniculis ⁊ pticulis adiacētib⁹ cū forpicib⁹ obtusis: aut instrō falci simili incidatur: ⁊ post vnā ad aliā pergatur. Et dicebat Haliabas ⁊ facta incisione gargariçetur a qua rosa. ⁊ acetuz ⁊ reliqua fiant: que dicta sunt in wula.

¶ De eius medela si aligs ipediēs trāsglutiuerit.

Si os aut arista ifixa sunt in gutture: si ad sensum videnk cū tenaculis curuis: ad hoc apportatis cōpressa lingua capiak ⁊ exhak. Si autez nō pōt exhi cū vga plūbea modicū curua ifertⁿ ipingak ut dicit Albu. ¶ Si aūt nō pōt videri vult Albu. ꝙ detur sorbitiōes viscose ut cū eis sorbitiēdo ⁊ trāsglutiēdo descēdat: ⁊ gargariçare sappā aut decoctiōes ficuū confert: ⁊ iungē collū cū oleis calidis viol. amigdalax ⁊ butyro laudak. Et si nō descēdit cū hoc dek sibi ad trāsglutiēdū bucella panis ficci: aut frustū napi ⁊ descēdet. Et si nō ualet ꝓuocek sibi uomitⁿ oi die potādo. ℨ. j. nasturtij cōtriti cū aq̄ cala. Jpm eni uomēdo expellit qō retinek. ut dicit Aui. Et si hoc nō ualet ligek frustū carnis bouine male cocte: aut spōgie cū filo sorti ⁊ semi trāsglutiak ⁊ subito exhak ⁊ egredietⁿ qō retētuz est siue sit panis siue arista: siue flegma inuiscatū. ¶ Oz si durum aliqō fuerit magnitudinē hñs: tūc ꝑmank spatule ⁊ collū retrosorsiter pcutiak. ¶ Oz si sanguisuga fuerit patiēti allea ⁊ acetū forte dētur. ut Hali. pcipit. Et si apto ore videk cum forpicib⁹ educak. ut dicit Aui. ⁊ Alb. aut cū assa suffumi

gek: aut cū canula feneſtrata cōprehēdatur ⁊ cauteriçek.
¶ De egritudinib⁹ colli ⁊ gibboſitate dorſi. Cap⁹.III.

e **Egritudines** colli ꝑpe ſunt ſquinā tie ⁊ botiū: de qb⁹ in de apatib⁹ dictū eſt ſuꝑ: attribute tñ ſunt egritudines gargarionis iam dicte. Reſtat q⁹ q: cū collo nūak dorſuz ⁊ ſpōdilia ⁊ de gibboſitate dicak que ꝑpe eſt paſſio dorſi: q̄zuis ēt aliq̄ fiat i torace. Eſt eni gibboſitas eleuatio ſpōdiliū ad eē ex qua curuak hō ⁊ ledik in motu.

Cuius cauſa eſt aliq̄ p̄mittua ut caſus ⁊ ꝓcuſſio. Et ꝑpe dī diſlocatio ſpōdiliū vn⁹ aut pluriū de qua dictū eſt ſuꝑ. Aliq̄ cauſak ab aliq̄ cauſa ītriſeca ut ab humiditate cruda viſcoſa lubꝛificāte: aut ab aliqua nētoſitate ꝓcutiēte: aut ab aliquo apate impellente: aut a tuſſi moleſtante: aut ficcitate contrahente.

Significatur q⁹ gibboſitas eſt ex caſu ⁊ ꝓcuſſiōe: idicatione patientis.
¶ Significak q⁹ eſt ex ficcitate per coꝛpis ficcitatē: ⁊ per febꝛitū ꝓſumptuarū ꝓceſſionē. ¶ Significatur q⁹ eſt ex humiditate lubꝛificāte per regimē ⁊ per tactū humidū ⁊ mollē. ¶ Significak apa per dolorez ⁊ calefactionem. ¶ Significak nētoſitas per p̄ntiā doloris motiui cū extēſione abſq; febꝛe. ¶ Judicak ēt per Hypo. in 6⁹ affoꝛ q⁹ qcūq; fiūt ym. i. gibbi ex tuſſi ⁊ aſmate añ pubeſcētiaz dicit greca trāſlatio: ⁊ nō iuuētutē ut arguit pereū: ⁊ cāz reddit Gal. in cōmēto lz ītricatū ſit cōmētū in greca trāſlatiōe: q: pp debilitatē eoꝛ nō p̄t ſuſtinē moleſtationē ſtricture pectoris ꝙſequentē gibboſitatē: ⁊ nō ſolū añ pubeſcētiā: ſed in oi tpe ſi moleſtank a tuſſi uel aſmate gibboſi ⁊ hñtes, pect⁹ ſtrictū periclitank ut notak ibidē ex p⁹ epydimiarū lib⁹. ¶ Judicak ēt q⁹ qñ gibboſitas curatur abſq; mūdificatiōe trāſit: qñq; ad coꝛā ⁊ ad neruos: ⁊ facit accidē nates gibboſas ⁊ paliſim ut dicit Aui. ¶ Judicak ampli⁹ per ip̄m Aui. q⁹ cura hñtiū gibboſitatē ſbtiliak pp illud q̄d facit gibboſitas de oppoſione quorūdam meatuum quibus penetrat cibus. ¶ Judicak per Raſim q⁹ gibboſitas completa ⁊ confirmata nō curatur. Cetera indicia in diſlocatione ſunt dicta ⁊c̄.

In curatione gibboſitatis ſicce intēdak humectationi cū cibis ⁊ potib⁹ nutritiuis ⁊ balneis ⁊ iunctionib⁹ ⁊ cliſteꝛib⁹ humectatiuis ſicut eſt oleū violaceū amigdalarum radicis altee ⁊ malue ſemis lini lac atq; tripariū bꝛodiū ⁊ cetera que in ethica ⁊ ſpaſmo ſicco adminiſtrank. ¶ Si aūt fuerit ex mā aut apate indurato curek cū his que in ſcliroſi ſeu ſephyros fuerūt dicta. ¶ Si fuerit ex tuſſi ſedek tuſſis cū lenitiuis. ¶ Et ſi cā fuerit humoꝛ crudus mollificās: aut groſſa nētoſitas duplex ꝙuenit regimen. Vle de dieta ⁊ eūone: ſicut dictū eſt de paliſi ⁊ ſpaſmo humido. ut dicit Aui. Et ſicut dictū eſt in apatib⁹ flaticis ⁊ gutta. ¶ Particulare itēdit reſoluē mām ⁊ ꝙfoꝛtare locū. Et tō opz q⁹ auxilia ſint cū caliditate ſtipticitatem hñtia moderate ut ſunt nuces cipꝛeſſi ⁊ folia eiꝰ: ⁊ folia lauri ſauina calamus aromaticus enula cāpana acorus ⁊ fikia: de quib⁹ p̄nt fieri embꝛocatiōes vnguēta ⁊ empl'a. ¶ Et Aui. facit iſtud medicamē. ꝙ. ſauinā ficcā q̄d eſt abſinthiū ꝑm Serapionē ⁊ ſticados: ꝑm Raſ. enulā piretrū caſſiamligneā nucē cipꝛeſſi ſanſucū coꝛdumenū ſquinātū decoq̄ntur cū aq̄ ⁊ oleo uſq; ad ꝙſumptionē aque ⁊ colenk ⁊ reterenk herbe alie cū illo oleo ⁊ tantūdē aque: ⁊ poſt ꝙſūptionē colek: ⁊ ſup colaturā ponak caſtoreū euforbiuz ⁊ armoniacū. ⁊ fiat vnguētū. Et ſi cū iſtis adderek ruthā ſi ſimbꝛiū ſpica ⁊ acorus ſtoraꝛ ⁊ bdeliū fortiꝰ eēt. ⁊ ſi loco aque poneꝛek vinū adhuc fortiꝰ eēt. Et de iſto vnguēto p̄t fieri empl'm cū cera pice ⁊ terbētina. Uerū de conſilio Aui. eſt q⁹ poſt balneū ⁊ embꝛocationes tractek ⁊ reducak illa gibba cū manib⁹ vngēdo cū p̄dicto vngtō: ⁊ poſt emplek cū empl'o: ⁊ deſup ponak plūbū: aut aſtella ad hoc ꝓparata: melius q̄ erit poſſibile: ⁊ ligatura reducente ligetur. ¶ Ad ultimum ſi p̄dicta nō ſufficiūt cauteriçetur cum cauterio circulari. ut docet Albucaſis.

¶ De egritudinib⁹ homoplatis ⁊ brachioꝛ. Cap⁹.IIII.

i **Homoplate** nō ſunt egritudines ꝑpe niſi quātū ad brachia ⁊ digitos. Nā aliquotiēs iuuenik digitus ſupfluus de quo quō debet remoueri dictū eſt in de mēbꝛis ſupfluis extirpādis. ¶ Qñq; vo fit inuiſcatio digitoꝛ quoꝛ curatio eſt inciſio ⁊ ſepatio cū raſſoꝛio: ⁊ poſtea cū petijs iterpoſitis ⁊ vnguētis deſiccatiuis fiat cōſolidatio ſepatoꝛ. ¶ De vnguibus.

Nonnunquā accidit vnguibus attritio ⁊ cōcuſſio: qñq; ex attritione ſub ipſa fit ſanguis moꝛtuus aut ſanies: quādoq; in eis accidit gibboſitas ⁊ curuitas: quādoq; fiſſura: quādo q⁹ vo coloratio feda ⁊ maculoſa.

Curatur attritio ꝑm Aui. cū folijs mirti ⁊ granati. deide liniak cū baſilicone: aut cerotis lenib⁹ de adiptib⁹ coib⁹. ¶ Sāguis aūt moꝛtuus aut ſanies ſi eſt ſubt⁹ eas reſoluak cū adipe capꝛaꝛ ⁊ ſulfure. ut dicit Haliab. Et ſi nō p̄t reſolui findak vnguis cū facilitate fiſſura oblīq. ut dicit Aui. ⁊ egrediak q̄d eſt ſub ea.
¶ Gibboſitas ⁊ curuitas eaꝛ coꝛrigit ſuppoſito regimie ⁊ purgatōe melie q⁹ ꝑmo mollificenk cū adipe ouiū: aut cū dyaglone. Deide erigank donec equenk ut dic̄ Raſ. Et ſi eſt neceſſe q: pūgūt ſcindank ⁊ lamia plūbi ſupponak ut ꝑmat carnē ⁊ teneat vnguē eleuatū. ¶ Si fuerit ſciſſura ⁊ coꝛroſio cū dyaglone ⁊ oleo amigdalaruz cum maſtice ⁊ oleo de been: ⁊ vuis paſſis a granis ſuis mundatis. Et ꝙſilio Haly. cataplaſmek: ⁊ cepa muris aſſata cū oleo onſancino laudak ab Aui. ¶ Ungues vo fedas ⁊ maculoſas rectificat Raſ. cū eruca ⁊ aceto. Et Aui. laudat glutē piſciū ⁊ ſe. lini cū naſturtio: ⁊ ꝑpe cū arſenico rubeo. ¶ Si aūt p̄dicta nō p̄t coꝛrigi cuz medicinis: ⁊ nocet nōbilr auferak vnguis. ⁊ de medicinis foꝛtib⁹ ad eradicādū eſt oleū ⁊ oppoponacū ⁊ ſerapinum. ut dicit Aui. Aut ꝑm Haliab. ſume viſci querciní ptē. j. cantaridarū ptes. iiij. tapſie dimidiā ptē. i. ꝙſice ⁊ appone. ⁊ ſi cū eis poneꝛet arſenicū ⁊ acetū eēt melio⁹. Aut cū ſpatumine diſcarnek. Et poſtq̄z ceciderit opz ꝑm q⁹ dicit Aui. q⁹ ingenietur donec magnificetur ⁊ nō tāgak. Sed cuſtodiatur cuz pileo de ere: aut de argēto ꝓforato: ut hēat reſpiramētū. Infra enim mēſem naſcek vnguis bona.

¶ De egritudinibus pectoris ⁊ mamillaꝝ. Cap⁹.V.

p **Pectus** ab extrinſeco nō hēt egritudies ꝑpas: niſi que mamillaꝝ. Nā damille aūt qñq; patiunk apata: qñq; ꝙgelatione lactis: de qb⁹ dictū eſt in de apatib⁹ ſuꝑ: qñq; enim hñt exuberātiā lactis: ⁊ qñq; paucitatē: de qb⁹ tractāt phiſici ¶ Hīa tñ doctrine Gal. in de facili acq̄ſibilib⁹ docet atrabē lac dādo in potu vinū dulce decoctiōis raphani ⁊ radicis feniculi cū furfure. Et eū docet extiguē fomētādo mamillas cuz aq̄ marina: ⁊ alijs que p̄nt deficcare ⁊ ſtipticare. ¶ Qñq; patiunk nimiā augmētationē: qñq; nimiā papille ꝓfundationē: de qb⁹ ad cyrurgicos ſepiſſime habek recurſus. Ut aūt nimis nō creſcāt mamille in iuuēculis nō tāgātur: neq; fricētur: ſz teneātur bñ ſtricte Et liniātur cū aq̄ frida ⁊ aceto. Et ſi in illo diſſolueretur argilla aut terra molaris bonū eēt. ⁊ ſi poneꝛek alumen ⁊ galle ⁊ p̄dicta foꝛtiꝰ eēt. ¶ Et ꝑm Gal. ubi ſup⁹a q⁹ acceptat Raſ. ſi accipiak ciminū puluericatū ⁊ cū aq̄ ⁊ aceto puluericetur: ⁊ ſupligek per tres dies ⁊ per alios tres empl'etur cū radice lilij melle ⁊ aceto ligādo: ⁊ hoc faciēdo ter in menſe ſūme ualet. ¶ Si hoc tñ in viris accidit opoꝛtet eas iuxta ꝙſiliū Albu. incidē ſup ⁊ ſubt⁹ ſectione lunari vna uel duab⁹ ſectionib⁹ ſi eſt neceſſe. Et poſt excoriādo incidak ⁊ exhak illa pinguedo ⁊ ſuatur: ⁊ ut cetera vulnera curētur. Qñ aūt papillus eſt ita ꝓfundatus q⁹ puer non p̄t eum comꝓhendere ponatur uentoſa

parua aut cupula glandium calefacta: aut cuz canula sug
gendo exterius extrahatur.

¶ De egritudinibus partis uentris. Cap. VI.

Paries uentris nullaz patitur egritudinē pro
priā nisi augmētū seu umbilici eminētiā: q; de
ydropisi dictū est sup. Eminētia umbilici seu hernia uē
tralis q̄si segtur iudiciū herniarū testiculoz: sicut dictuz
fuit de illis in pte: z dicetur in sequētib⁹. Oz quedaz est
çirbalis: quedā intestinalis: quedā aquosa: quedā uēto
sa. Et ultra hoc: quedā est emboriſmalis sanguinea pp
ruptura alicui⁹ arterie seu uene ibi sanguinē mādātis.

Causa talium eminētiarū z signa sunt que
dicatur tñ q in emboriſmali cū ferro nō tāgatur: timo:
enim magnus induceret sup infirmū: ut dicit Albu. Et
nō solū in hac sed in oi hernia uētrali z umbilicali est pe
riculū opando cū ferro. Adeli⁹ enim videt mihi q̄ pre
seruent cū empl'is z ligatura q̄z ponē se in piculo inciſi
onis. Mā loca illa male ꝯiungunt pp nām muſculoz im
mo sunt aptiſſima ad ꝓhibēdū z ad ꝓcidētiā intestinoz
que difficilia sunt ad relocādū: ut 6° terrap. dicebatur.

Curatio tamen est duplex. una cū medi
cinis. alia cū ferro. Cum
medicinis aūt curatur z ꝓseruat: ut dicit Raſ. q̄ sumat
thus z ꝓficiatur cū albumine oui z cuz cotone uel ſtupa
inuoluatur z sup umbilicū ligetur. Et si adderētur galle
pfidia: acatia: alumē: antimonij: charabe: z ceruſa. z alia
que dicētur in ruptura inguinali eēt melio: cura. Et ci
minū z bacce lauri reſoluūt uētoſaz z ſulfur: z alia que di
cta sunt in ydropisi z hernijs: curāt aquosam z uētosam
z carnosam. ¶ Cū ferro curat çirbosa z intestinalis ꝑm
Albu. z Hali. z Aui. q̄ erigat patiēs corā medico z reti
neat anhelitū ut exeat quātū poterit eminētia. Et tunc
signetur in circuitu eminētie cū incaustro z resupinetur
patiēs z reuertant intestina z çirbus ad intus: z incidatur
in circuitu signati ꝑm ꝓmā ptē: deinde cū uncino fortī af
fixo in medio circuli signati z inciſi eleuet totū miraculū z
ligetur cū fortī filo: aut suatur: ut dictū fuit in sutura uentris
bñ z fortiter cauēdo ne cōprehēdatur aliqd de intestinis.
Et ad maiorē securitatē infigātur due acus in crucem z
sub acubus fiat ligatura in q̄tuor ptib⁹ firmius se tenebit
ꝑdicta ligatura. Et sic dimitte cū sedātib⁹ dolorē donec
cadat per se. Et post ut alia vulnera sanet. Verūtī ipſi
pp piculū intestini ꝓcipiunt q̄ post ꝑmā ligaturā apiat
medium eminentie: z cum digito perquiratur de inteſti
no si est reductuz. Tediosa vo est operatio z ego nunq̄z
feci eam. quare eam subtilitati operantis derelinquo.

¶ De egritudib⁹ ācha z ptiū ꝓcedētiū ab eis. Cap. VII

Egritudines ptiū ancharū: que p
prie ptinēt ad cyrur
gicos sunt ruptura in didimo lapis i uesica paſ
siones vge: ut priapiſmus: clauſio ꝓpucij circūcisio castra
tio hermofrosis passiōes mīcis uelut clauſio z ei⁹ am
plificatio tētigo z exctio fer⁹ z secūdine z molle. Egritu
dines ani z ei⁹ clauſio z exitus: z etiā matricis exitus.

¶ De ruptura didimali.

Ruptura ꝑm intētionē Gal. in p° z 2° de egri
tudine z sinthomate est inflatio her
nialis in qua intestinū aut çirbus diſlocat: z egreditur ab
interioribus ad carnē miracis: pprie in didimo z osseo seu
testiculoz bursa. Et septus in ea descēdit monoculū ite
ſtinū q̄m est solutū nō ligatū: ut dicit Aui. Cui⁹ tres sunt
spēs: ut testat ipemet Gal. in de tumoribus ꝑter nām epi
ploalis z çirbalis. alia est intestinalis: z hīs cōposita ex
ambab⁹: z quelibet istaz q̄ꝛz est pua que nō trāsit igui
nē. z talis vulgariter dr relaxatio. Aliqn vo magna que
usq; ad osseū seu bursam testiculoz descēdit: z talis dicit
crepatura ab Haliabate ꝑmone nono partis prime.

Cause autem imediate rupturaz sunt scisſu
ra aut dilatatio: ut dicit Auic.
que septus ꝯtingit: ut Gal. in 2° de egritudine testatur.
Scisſura aūt ppie que fit a casu z pcussiōe: aut motu: z
conamine laborioso aut clamore ualido aut coitu inor
dinato. ¶ Dilatatio aūt fit pp hūiditatē lubrificātē z mol
lificātem: ut dicit Haliab. aut pp debilitatē eoz: ut Aui.
Et ista ꝑt moueri in corpe a causis ꝑmitiuis iam dictis
ut vult Albu. adiuuāte repletione z usu cibariorum grosso
rum humidoz z uentoſoz ut Theodoricus.

Signa autem coia rupturarū ꝑm Aui. est
additio sensata z apparens
descēdēs seu descēsus rei alicui⁹ in didimo ppie apud
motū z cōpressionē anhelit⁹ z tussis z reuersio cū resupi
nauerit aut cū digitis comprēſſerit locum: ut dicit Raſ.
¶ Signū aūt ppriū eius que est pp dilatationē meatus
est q̄ apparet paulatim in inguine: deinde de osseo de
scēdit absq; motu laborioso. ¶ Signū aūt q̄ pp scisſurā
est q̄ subito z cū dolore uenit z multotiēs descendit ad
aliū locū q̄z per didimū iter carnē z miracis: aut ad bur
sam testiculoz: aut ad coxā z iuxta vuluā z suptora uen
tris z in umbilico dictum est de ruptura uentrali.

Significatur autem q̄ illud quod descen
dit est intestinuz: quia redu
citur cum uelocitate z quadam gurgulatione.

Significatur q̄ est çirbus quia non redu
citur ita uelociter: neq; cum
aliqua gurgulatione.

Indicatur q̄ quis hēt ruptura nō viuit sine pe
riculo: q: si ꝯtingeret q̄ iteſtina ca
derēt in osseū cū fecib⁹ induratis nunq̄z retrocederent.
Et ita patiēs morerer: ut ego vidi. z Albu. testat. Et tō
est securū q̄ faciat se curare: aut nunq̄z dimittat regimē
neq; bracale. ¶ Indicat per Auic. q̄ fissuralis ruptura
nō curat per deficcātia: neq; aliquomō ut dicit Haliab.
9° ꝑmone ptis scde. Dilatalis vo aliqn curat per defic
cantia ppie qn est tenera z recēs z in pueris. Non tñ
qn est dura z antiquata z in senib⁹. Qui aūt eā dicūt sa
nare in quadā etate cū medicis deceptores sunt: ut dicit
Theodoricus. neq; ego nunq̄z vidi salutē magnā z cōple
tā. Et pp hoc miror de Lāfranco qui dicit se curasse
cū medicinis vnū sexagenariū z aliū quadragenarium
de magna z cōpleta ruptura. ¶ Indicat amplio⁹ q̄ cura
tio rupturaz cū inciſione: lz sit possibilis: est tñ ambigua
z piculosa: ut dicit Albu. de spasmo pp dolorē de fluxu
sanguis pp inciſionē de lesione intestini: pp corrosionez
de amiſſione gīationis pp testiculū. Et tō dicit Lāfran
cus q̄ multi sapiētes q̄ꝛuis curā scirēt se intromittē recu
sarēt. ¶ Cauēdū tñ est q̄ nō attētetur cura per inciſionē
in hoie debili z sene z male cōplexionato z tussiculoso.
Sufficit enim tales ꝑseruare cū medicinis z dimittere
eos viuere cum sua claudicatione. ¶ Cauēdū etiaz est:
ut dicit Brunus z Gullelmus de saliceto q̄ nō attentet
cura per iciſionē niſi per hominē qui viderit eā per bo
nū magistrū facē. Et cū hoc hēat bonū ingeniuz z iuxta
se hēat instrumēta ad hoc apta uelut rasoria z spatumia
uncos grossos z subtiles cauteria diuersa acus ſtupam
cotonē oua pānum pul. ru. z oia necessaria in hoc casu.
¶ Tēpus ꝓuenies iſti opationi est uer z autūnus. Cōſi
liū etiā Gal. est q̄ anteq̄z attentet ista opatio corpus sit
bene mundificatum cum clisteribus z medicinis.

Curatio rupturarum fit dupliciter. Uno modo
cum medicinis. Alio modo cuz cyrur
gia z manuali operatione.

Curatio aut saltim ꝑseruatio cum medicinis in
tēdit desiccādo aggregare scisſurā z di
latationē cum trib⁹. Primo si patiēs est repletus q̄ eua
cuet. 2° ut repletio z mā replens ad gnandū inhibeatur
3° ut fissura seu dilatatio ꝯstrigat. ¶ Primū cōplet per

flōmiā si est necessaria: ꝛ per medicinas que purgādo ꝛ laxādo ꝙstringūt: sicut sunt mirabolani ꝛ pillule ipsoꝝ. ¶ Scōm cōpletur per debitā administrationē sex rerū nō nāliū. Et trium que sui gñalitate sunt eis annexe: ut sunt aer cibus ꝛ potus inanitio ꝛ repletio: somnus ꝛ vigilia: motus ꝛ quies ꝛ accūtia aie. Obuiatio reruꝝ extrinsecus occurrētium balneatio ꝛ sub diuo statio declinātes ad caliditatē ꝛ siccitatē tēperatā cum quadā subtiliatione ꝛ carminatione uētositatū ꝛ ꝓprietatū ꝙsolidandi ꝛ aggregādi dilatata ꝛ disiuncta. Et q: de istis satis dictum est in de apatib⁹ ffaticis ꝛ aquosis atq; uētosis. Et satis dearticulatū fuit in quodā tractatu quē de ruptura feci pro tāto de exquisita ordinatione ꝓdictarū rerū supsedeo de ꝑsenti. Jn sūma tū vult Aui. q; rupti dimittant repletionē ꝛ cibaria inflatiua: ut fabas faseolos lentes ꝛ olera: ut exēplificat Raſ. dimittāt etiā fructus recentes rapas panē crudū ꝛ açimū carnes porcinas ꝛ pisces caseuꝝ: lac non potēt aquā purā neq; vinū nouum. Aqua ferrata ꝛ vinū grossum stipticū cōpetit eis: balnea aquarum dulciū nocēt eis. auster ꝛ pluuia grauāt ipsos. Nō saltent neq; clament: nō coeant: neq; bracale dimittant: teneāt uētrem lenē cum suppositorijs clisterib⁹ cassiafi. tamarindis aut dyacatholicon. Sobrie ꝛ quiete viuant maxime in brodijs offis ꝛ potu. Jn oib⁹ cibarijs ponāt salutā. post eoꝝ comestionē utātur drageta seminum in qua sit nasturtiū ꝛ coriādrū ꝛ id genus. ¶ Tertiū complek per reductionē intestini cum manu ꝛ clisteri ꝛ balneo ꝛ uētosis ꝛ emplastratione cū lenitiuis ꝛ euaporatione cum pānis calidis ꝛ suspēsione ꝛ eleuatione cū tybijs uel per tybias ꝛ anchas si est necesse. Et ipsis reductis somē tek locus cū aqua vino ꝛ aceto decoctionis gallaruꝝ nu cum cipressi ꝛ aluminis: deide apponak desup emplm in loco in quo apparebat eminētia extēsum in aluta ad formā scuti. Et remutek de. ix. in. ix. dieb⁹. Et in eleuatione empli teneank digiti supra locū ꝛ mirac nō eleuak ꝓpter adherentiā empli. Et fiat remutatio de mane anteq; surgat de lecto. Et post emplm ligek cū bracali artificialiter facto de pāno triplicato cum scuto puo ꝑm iguinis quātitatē: ꝛ hēat bindellū ligatū retro ꝛ subtiliantez ante: aut ecōuerso ꝛ ligek stricte. Et si bracale eū excoriaret defendak cū pānis ꝛ cotone ꝛ vnguēto albo. ꝛ qñ uoluerit assellare poxtek ꝛ teneat manū desup ꝛ nō coartet se nisi minus q; poterit. Quolibet aūt mane administretur ei potio sua consolidatiua cuꝝ vino grosso ꝛ ita quiescat per. 50. dies. Et postea incipiat incidere paulatine ꝛ non dimittat bracale de alijs. 50. diebus.

¶ Emplm ꝙstrictiuū rupture in quo oēs cōueniūt est de pelle arietina. Cuius forma. ℞. picis nauallis. ℥. v. colofonie. ℥. iij. litargiri armoniaci oppoōaci galbani bdelij masticis terbētine aū. ℥. j. boli ar. sang. dra. gipsi thuris sarcocolle aloes succotrini mūmie arist. cētauree utriusq; cōsolide sumac berberis nucis cipssi gallarū psidie uermiū terrestriū aū. ℥. ij. sang. humani. ℥. j. glutinis piscīū visci quercini aū. ℥. j. ℨ. ß. pellis arietine cocte cum aqua pluuiali ꝛ aceto: usq; ad dissolutionem ℔. ß. dissoluantur gumme cum aceto ꝛ conficiantur omnia cū glutinis liquefactis ꝛ fiat emplastrum.

¶ Emplm aliud Raſ. ꝛ Aui. ꝛ eum acceptat Brunus ꝛ Theodoricus ꝛ est de puluerib⁹. ℞. nucis cipssi acetie: gallarū balaustiarū aū. ℥. v. dragaganti mirre sarcocolle thuris gūmi arab. aū. ℥. iij. san. dra. boli armeni aluminis aloen mūmie aū. ℥. ij. puluerizent ſbtilissime ꝛ cū aceto inco:porent ꝛ fiat emplm ꝛ applicek cū pāno aut stupa.

¶ Potio ruptoꝝ fit de trib⁹ ꝙsolidis sigilli sancte marie utriusq; latee utriusq; plātaginis ualeriane pimpinelle aū. ℥. j. nuc. cipressi nucis muscate cinamomi reubarbari assi fruct⁹ thamarisci: se. nasturtij cimini ꝓparati cum aceto coriādri aū. ℥. ij sang. dra. thuris masticis mūmie terre sigillate boli ar. picis sarcocolle dragaganti. aū. ℥. j. fiat pul. de quo utak de mane. ℥. j. cum quar. ß. vini grossi. ¶ Est etiā alter modus curandi rupturas in magno secreto mihi per quēdā virū magnū reuelatus. Et est q; supposito bono regimine: ut est dictū: iacēte ꝛ quiescēte patiēte per. xxx. dies ꝛ reductis intestinis accipiat quolibet mane ꝛ sero vnū scropulū que est tertia pars vnius grossi de limatura calibis cuꝝ vino decoctionis epatice terrestris ꝛ sup locū rupture per. 50. dies de tertio in tertiū remutādo ponat emplm factum de dyamāte grosso mō puluerizato ꝛ cū apostolicon malaxādo ico:porato. Et post per alios. 50. ꝙtinuet emplm dictuꝝ de ruptura ꝛ ligek cū bracali dicto. Et iussu dei erit curatus. Fundamētum istⁱ cure est tota spes: q: in ꝑmis. 15. dieb⁹ adhamas attrahit in loco rupture limaturā. Et in alijs. 15. diebus emplastrū. Et ideo reperit super locum nodosa carnolitas que est signum perfecte curationis.

¶ De cura per cyrurgiam.

Modus autem curādi cuꝝ opatione manuali intēdit incidē carnem ꝛ didimū totaliter aut ꝑm maiorē partē: ꝛ postea ꝙsolidare ꝛ in meatu carnē gñare durā ꝛ callosam ut nihil descēdere possit. Et talis intētio cōplek per diuersos diuersimode. ¶ Primus modus est cū incisione rasorij: ut ponit ab Albu. ꝛ Haliab. Rogerio ꝛ a suis magistris ꝛ a suo sectatore Jamerio ꝛ a Bruno ꝛ Theodorico ꝛ ipsum Guilelmus acceptat ꝛ fit q; inuersato patiēte supra discū aut supra bancū ꝛ bñ ligato ꝛ reductis itestinis findak didimus ꝑm longitudinez ꝛ discarnato didimo. Et testiculo eleuato uersus uētrez suatur ꝛ ligek firmiter didimus: ita alte sicut erit possibile. Post incidak ꝛ ꝓiciat testiculus ꝛ ad maiorē securitatē cauteriçek pars didimi ligata ꝛ reponak interius: ꝛ capita filoꝝ remaneant exꝛ cum albumine ouī in ꝑmis. Et post cū curatione aliorū vulnerū curek. ¶ Secōs modus est cū cauterio actuali ꝛ ponit etiā ab Albu. ꝛ Aui. ꝛ a Rogerio ꝛ sectatorib⁹ suis ꝛ a Bruno ꝛ Theodorico. Et fit q; collocato patiēte mō dicto ꝛ ducto testiculo usq; sup os pectinis signetur locus ꝑm quātitatē testiculi cū incaustro ꝛ reducto testiculo per mediū signi trāsuersaliter cauteriçek cuꝝ cauterio recuruo tottēs quousq; ad os pectinis puenīak. Et post cū albumine ouī ꝛ cura aliorum vulneruꝝ curetur. ¶ Tertⁱ modus est cū cauterio potentiali: ꝛ ponitur a Theodorico ꝛ opatus est per magistrū Joānē de crepatis bononie: ꝛ per magistrū Andreā in mōtepessulano: ꝛ magistrū Petrū de orliato in auinione. Et per me ꝑm q; dicek in sequētib⁹. ¶ Quartⁱ modus est cū ligamento: ꝛ ponit a Rogerio: ꝛ fit q; cū acu iponak chordula ſbdidimo ꝑm trāsuersum per mediū loci signati: ꝛ puo ligno supposito ligant totū didimū cuꝝ ligno ꝛ stringēdo quotidie nō cessant donec chordula libera exeat ꝛ didimus cū carne fuerit inciſus. ¶ Quintⁱ modus est ꝑ eleuationē didimi ꝛ cauteriçationē ossis pectinis: ꝛ ponit a Lāfranco ꝛ ꝓsequitur a magistro Petro de oya. Et fit q; inciſa carne miracis apprehēsa cū tenaculis latis eleuāt didimū. Et cum ligamēto eū denudāt ꝛ cauteriçāt subtⁱ didimū firmiter os pectinis: ꝛ postea ut cetera vulnera curant. ¶ Sextus modus est cuꝝ filo aureo: ꝛ eum facit magister Berandus metis. Et fit q; inciſa carne miracis ligāt didimū aliquātulum stricte cuꝝ filo auri ꝛ sunt vulnus ꝛ dimittūt intus filū. Et ita longitudine constrictionis corrugat ꝛ ꝙstringit didimus. ¶ De istis modis videk mihi q; ꝑmi quatuo: sunt cōpleti ꝛ absq; fallacia. Alij vo nō sunt cum securitatis fiducia. Qđ ꝓbatur ita: q: illi modi sunt ꝓfecti ꝛ absq; fallacia in quib⁹ non pōt reuerti egritudo: ꝛ illi nō: in qb⁹ pōt reuerti. 14° terrap. ut in ꝓhemiali capło supius fuit allegatū: sed per ꝗtuor modos ꝑmos nullo modo pōt reuerti egritudo: ꝛ cum alijs duob⁹ pōt reuerti: q: per ꝑmos modos destruitur tota via ꝛ loco ipsius fit mediū alterius gūis in q̄ nullus

est foramen: ut patet per opationem ex facti euidentia. In duob⁹ alijs remanet via cū foraminib⁹: licet strictifi/cata. Nō tñ indilatabiliter sed dilatabiliter cū sit carnosa magis q̄z ossosa. Segtur ergo ꝯclusio q̄ ꝑmi q̄tuor modi sunt pfecti. Alij duo impfecti: bñ tñ credo q̄ in parua ruptura bñ ualerēt z forte in magna ad tp̄us: ꝛ nō semp: ut etiā ualeret cauterijs dīdimi cū cauterijs pūctalib⁹ triplicatis: ut docet Albu. q̄ post escarā dimittat ita grossa z dura cicatrix q̄ i loco stat scutalis strictorij. Et ista fuit intētio Theodorici z antiquor oium q̄ nō ualet operatio nisi puenerit usq̄z ad pectinis ossa: taliter q̄ tota via sit annihilata: z si ipsi ꝓpter saluationē testiculi opant falla citer nō hñt excusationes. Cum vno enim testiculo vidi multos gīnare: z cum hoc de duob⁹ malis minus malus est eligēdū. Et credo bene q̄ aliqua vtus sustētatiua remanet in testiculo saltim spiritualis z influxiua ꝑm ptiū vicinarū traditionē: ut de trāsglutitis in 5⁹ terrap. dicebatur. Remanet aūt utplurimū cū quadā deiccatione ut experiētia docet. ¶ De illis aūt q̄tuor modis credo q̄ ꝑfati magistri reputauerunt securiorē illum de cauterio actuali: illi aūt de rasorio nō faciūt: nisi in magna ruptura. Et hinc fuit q̄ Aui. de ipo nō facit mentionē. imo qđ est fort⁹ dicit q̄ nullo mō approximet huic ferrus. Verum q̄ ignis est terribilis z multi in ope infirmant p̄e timore ipsius ignis. Eligi mihi illū de cauterio potētiali in quo sūme est cauēdum q̄ homo sit dominus de corpo suo. Plus enim ualet multiplicare vices q̄z quātitatez: z arsenicū in hoc obtinet p̄ncipatū. Opatio enim ipsius ut de scrophulis dictū fuit est fortis z ualida: z si indocte applicat cōmouet fe. z accūtia mala. In pua enim quātitate facit opationē magnā maxime iuxta mēbra p̄ncipalia. Et ideo opz q̄ defendat bñ cū aceto z solatro z alijs infrigidātib⁹ rebus z cum bona dieta: ac si hērent fe. Et eius opatio durat per tres dies: z ꝓpterea sufficit q̄ de tertio in tertiū remutet: z si ip̄m corrigeret: aut cuz opio aut cum solatri succo aut cauliū: ut dicet tutius esset. Et modus medius opandi cum ip̄o talis est. supposita dieta bona z purgatione resupinet patiēs z reducat intestinum z radat tota inguinis pars illa deinde adducat testiculus supius quātū erit possibile supra os pectinis z si gnet cū icaustro: aut carbone circuit⁹ testiculi z reducto testiculo in bursa ponat ruptoriū ad quātitatē vni⁹ pue castanee: qđ fit de calce viua z sapone molli cū modico de saliua sup locū signatū in medio ossis pectinis prope virgā ad digitū vnū z circūda eū cum aliquo circulo de pāno incerato: aut de aliquo glutinoso frigido taliter ut nō trāseat ultra signatū z liget z firmet cum bona binda uoluēte anchas z dorsum ad modū bracalis: ut non moueat de loco ubi ponit uel ubi positū est. Et dimittat ibi per vnū diez nālem. In crastinū soluat ligatura z remoueat causticū z inueniet escara nigra: z tunc incidat per mediū uel in medio ꝑm trāsuersum ad quātitatē vnius grani ordei uel siliginis: z fiat cauerna uel fouea in qua ponat quātitas medij grani frumēti arsenici pulueriçati rep: essi cum succis aut cum opinio tantūdē quantum erit arsenicū per se: aut inuoluto cū modico cotone madefacto cum saliua: deinde coopiat cum cotone aut carpia: deinde inungat circūcirca cū populeone. Et desup totū ponant pānī ifusi z exp: essi in aqua z aceto: aut cuz ouoꝝ albumine. Et liget cū binda scutali in bracali simplici de duab⁹ telis suta. Et post firmata retro in bracali z iaceat supra dorsum in lecto de mataratio: z ꝛ qualibet die possint pānī renouari z semp ꝓbari q̄ intestinuz sit reductum corrosiuū: tū nō remoueat de duobus aut tribus dieb⁹ usquequo dolor fuerit quietatus. Et tunc corrosiuum remutet iterū augmētādo foueā magis lacerā do q̄z incidēdo ꝓpter sanguinem: z ponat de puluē ut ꝓius: z remoueat de escara in circuitu quātum erit possibile: ut libere videat z operet in p̄fundo: z ita ꝓtinue fiat q̄nousq̄z caro miracis tota sit corrupta usq̄z ad didimum qđ cognoscit per inflationē burse testiculoꝝ z per dolorem partiū posterioꝝ z q̄ in fissura videbit suba alba z erit didimus ita strictificatus q̄ digitus nō poterit intrare per bursam ad didimū ut solebat: neq̄z ex tūc intestina p̄nt descēdere si incidē uellet. Et hoc coiter est factum in duab⁹ septimanis. Post vo si placet ꝓcurek casus escare z carnis cū assungia porci: aut butyro seu aliquo vnctuoso per vnā septimanā. Et q̄n ceciderit escara videbit didimus alb⁹ ad modū vnius canalis. Et tūc facta ꝓba intestinoꝝ z munitis circūstātijs carnis: ut nō tangātur a corrosiuo ponat de puluē arsenici magis depressi z in minori quātitate cum cotone sup didimū. Et defendat ac etiā mitiget cum fortiorib⁹ ut est oleū papaueris iusquiami mandragore: eo q̄ didimus est magis sensibilis q̄z caro z maiori indiget mitigatione: z magis cauta opatiōe ꝓpter uenas z neruos que sunt in eo. Et ipo ita ꝑparato stet usq̄z ad secundā remutationem. Et tunc findat ꝑm longū: z in fouea imponat de pul. cū cotone: z hoc ita ꝓtinuet quousq̄z totus didimus: aut maior pars eius sit corrupta: qđ coiter erit in duab⁹ septimanis. Et cognoscet per maiorē tumorē testiculoꝝ z maiorem dolorē dorsi z partiū posterioꝝ. Et si necessarium est ꝓpter magnitudinē didimi ut melius corrodat facē duas aut tres fissuras fiant ꝑm lōgitudinē in gb⁹ ponat de corrosiuo cū cotone semp. Et si tūc cōsideraret q̄ aq̄ descēdisset in osseū ponat ꝑba per mediū didimi vsus bursā z ab ipa cū manu eleuata aque exhaust. Et post ꝓcurek casus escare: ut dictū est. Et q̄n loc⁹ erit mūdat⁹ z apparebit caro rubea carnek loc⁹ z curek curatione vulnerū alioꝝ. Et postq̄z erit vulnus incarnatū incipiat incedē paulatine z ponet bracale z ligaturā per. xxx. dies. ¶ Magister aūt Petrus q in mei p̄sentia curauit. xxx. nullū faciebat quiescere. Sed ire per villā ꝓtinue ut obliuiscerenf molestiā corrosiui: qđ nō laudo nisi itestinus penitus esset retentū. Et in opando ꝛ icideret in circuitu escarā quātū sibi erat possibile nullo modo ꝓcurabat casum ipsius usq̄z in finem que cadebat per se nihil ponēdo in foramine a p̄ncipio usq̄z ad finē nisi carpiā cum pānis z ligamine. Erat enim intētio sua q̄ escara defendebat carnē a corrosiuo: qđ non reputo securū: q: stante escara satis est difficile scire q̄n erit realiter opatio in didimo: q̄n aūt est remota escara tactus z oculus testificantur ueritatē: tēpus vo totius sue opatiōis erat octo septimanarū. Ego vo abbreuiaui sibi eā de trib⁹ septimanis saluo plurī. Si semp remanet escara carnis. Veruz post ipse audiēs q̄ ego ad maiorē certitudinē in cura domini Ludouici bzissiato Dalphinatus viēnenf. post ꝑmaz didimi apturā posuerā cauteriū curuum cultellare ipse usus fuit a p̄ncipio totalis opationis in qualibet remutatione: uel de tertia in tertiā cū cauterio. Et dicebat q̄ iuuabat ad tria: ad fluxū sanguis: z ad ꝓfundādū magis sine absciſſione escare: q: cauterium ꝓsumebat eam. Et cum hoc dicebat q̄ dolorem corrosiui mitigabat: qđ nō multum imꝓbo nisi quātum ad hoc q̄ nō est artificiale neq̄z honorabile opationes pfectas cōmiscere in cōmēto ꝑmi affoꝝ. Nihilominus tantuz est periculum in opatione q̄ de oibus se debet homo iuuare de his que iuuare z nocere nō possunt: p̄sertim q: escara defendit q̄ cauterium nō sentit: dūtaxat q̄ fiat caute q̄ patiēs nō videat. ¶ Si vo accidētia mala superuenerint ita sunt corrigēda in cura. In ꝑmis si nimis est positum de corrosiuo: aut si nimis molestaret lauetur z fomentet locus cum oleo ros. ¶ Si bursa testiculoꝝ est inflata z dolorosa mitiget cum emplastro maluarū z furfure: aut maturetur cuz radice maluauisci semine lini z assungia porci galline anatis z ꝓsimilium. Et si faceret santem apiat in bassiori loco z mūdificet z sanet ut alia ulcera. ¶ Et si contingeret fluxus sang. restringatur cum pul. rub. z

albuminib⁹ ouoꝝ ꝛ cum vitriolo aut cum puluere ipſiuſmet arſenici ꝛ dimiſſione opis uſquequo ſit reſtrict⁹. ¶ Et ſi ſuperueniret febris regatur cum ſyrupo roſ.ꝛ nenufarino ꝛ uocet phificus. ¶ Si tuſſis:detur oxadraganti aut penidie ꝛ inungat pectus cum butyro ꝛ oleo violaceo. ¶ Si eſſet conſtipatus detur caſſiafiſtula aut fiant cliſtere ꝛ ſuppoſitoria. ¶ Si ſupueniret fluxus uētris detur trocifci conſtrictiui ꝛ id genus ꝛc̄.

¶ De lapide in uefica.

Licet ꝑm Aui.in 3°.renes ꝛ uefica cōmunicēt in generatione lapidis necnō alie ptcule multe ꝛ iuncture Gal.teſtante.ꝛ 4° terrap.ꝛ ꝑmo elementorum. qñq; ꝛ inteſtina ꝓximo ꝛ ſexto interiorꝝ:aliqñ pulmo.interiorꝝ 4°.ꝛ colliget 3°. Nihil minus ꝛ epar ut de ipſo ꝛ de alijs mētionem facit Haliabas.9° ꝑmone partis prime. Nihilominus cyrurgicus directe nō habet ꝙſidere de lapide renum nec aliarū intrinſecarū particularū cum nō ꝓtingat ipm curare beneficio cyrurgie:ut Brunus Theodoricus ꝛ experiētia docet. Gratia tñ cōmunis ꝛ neceſſitatis ꝓpter aliquid de utroq; dicē.

¶ Gñant aūt ꝑm Haliabatem ubi ſupra lapides in corpe humano ſuo mō ſicut lateres efficiunt extra in furno ꝛ in caldarijs balneoꝝ ex materia groſſa ꝛ viſcoſa materia liter coadunāte meatuum ſtrictura eam ſeruante inſtrumētaliter ꝛ a caliditate loci effectualiter:qđ plane declarat Gal.ꝑmo elementoꝝ. Crudo inquit chilo aſſumente quid viſcoſum qñ meatus qui ꝑm renes ſtrictiores quidē extiterint natura morā faciens ibi qđ groſſum ꝛ viſcoſum paratum eſt gñare porum qualis adnaſcitur. Vaſ.in quibus aquā calefacimus. Et qualis etiā circūnaſcit ꝑm plurimas partes aquarū calidarū : facit autez ad hoc maxime ꝛ renū ipſoꝝ cōplexio.qñ uelut igneum ꝛ pungitiuum qđ ꝑm ipſos fuerit in ea:euaporato enim a tali calido vniuerſo leptomero coagulat reliquum de groſſa ꝛ viſcoſa materia.ꝛ 4° terrap.his aūt duobus maximis viris atteſtantur Auic.in tertio canoñ.ꝛ Alexander ſcōo ſue practice. Auerroys tertio colliget. Non obſtante Seraptone in quarto breuiarij ſui dicente q̄ caliditas cōmoderata cum materia groſſa eſt ſufficiēs cauſa gñationis poroꝝ:quā cōmoderationem intelligo non in natura:ſed in egreſſione a natura:habet enim gradus multos egreſſus a naturalitate.de differentijs febriū primo. Et propter hoc ſicut caliditas innaturalis exceſſiua multum renum in iuuenibus eſt cauſa ſubite gñationis lapidis. Ita ꝛ caliditas inālis exceſſiua nō multū in ſenibus ꝛ in uefica in diuturno tpe habet lapidem gñare:ut in ꝑmo canone dicit. Senioribus aūt diſnie 3° affōruz. Et certe 6° epidimiarū ita intellexit G. Tantū enim facit debile agēs in multo tpe:q̄ forte in pauco.in de ſimſar.ꝛ de egritudine ꝛ ſinthomate quartis. Eſt ergo ſup caliditas ignea ꝑm gradus ſuos cauſa effectiua gñationis lapidum. Groſſities tamen materie eſt cauſarū maior:ut dicebat ualens Serapio ubi ſupra : ꝛ ita nulla eſt contradictio inter doctores ut apparet.

Cauſatur autem materia ipſius ꝑm Aui.a crapula ꝛ indigeſtione ꝛ regimine groſſo:ut infra dicet de dieta. ¶ Cauſa aūt retētionis materie eſt debilitas expulſionis ꝛ viarū oppilatio. ¶ Cauſa autem caliditatis exceſſiue eſt labor renum ꝛ uefice ꝛ calefacientium uſus.

Signa lapidis renū ꝑm Haliabatē ſunt egreſſus paulatinus urine turbide ꝛ harenoſe harenulis rubeis cum quodaz ardore:ꝛ dolor manſiuus renum ꝛ iliorum:qui multotiens pertingit ad teſticulos crura ꝛ pedes cum quadā obdormitione a parte renis infirmantis. Si autem mingitur retentum quid lapidoſum per naturam:aut per ꝓpria farmaca:quomodo vō relinquitur ultra. Digeſtio enīz habetur ꝛ cure principium ſexto interiorum.

Signa autem lapidis uefice ſunt dolores uefice ꝓximus virge ꝛ maxime circa caput ipſius. Et ſepiſſime eius erectio ꝛ declinatio urine cruditas albedo ꝛ tenuitas harenarum albedo ꝛ urinādi difficultas. Et cum hoc ſi dubitat reſupinet pariēs ꝛ eleuatis coxis ꝙcutiat ꝛ minget. Aut cathirum qō eſt imiſſoriū in virgā intromittat ꝛ lapis tangat ꝛ retrocedet ꝛ minget. Hec enīz oia notitiā dant lapidis ꝛ vias curationis oñdūt:ut in ꝑmo interiorꝝ deducit in exemplum. Adhuc patiente bene curuato:ꝛ cum altera manu pectine bene impinto:ſi digitus in ano ponat ſentiet lapis durus nō mollis ꝛ retrocedet ꝛ minget. Et cū hoc ut dicit Auic.lapis in uefica quandoq; perducitur ad tenaſmonē ꝛ exitum longaonis. Et quotiēs mingit lapidoſus ſtatim mingere deſiderat. ¶ Dolor renuz in principio multū aſſimilat dolori colico ꝓpter qđ doctores inter ipſos multā fecerūt diſtinctionē. Nihilominus q: ꝑm illud nō eſt magna differētia auxiliorꝝ: puta mitigatiuoꝝ licet in hoc q̄ poſt differentibus indigeant nō eſt multum in hoc inſiſtendum.interiorum ſexto.

Differunt aūt lapides renuz ꝛ uefice:ut etiam ipſemet dicit Aui.nā lapis renuz leuior: eſt ꝛ minor declinans ad rubedinem:uefice vō durior ꝛ maior ualde declinans ad albedinem. ¶ Judicat per Hypp.in 6° epidimiarū. Nefreticos non vidi ſanatos ſupra.50.annos.ꝛ 6° affōr. Nefretici ꝛ qui circa uefica dolent laboriose in ſenibus ſanantur:debiles enim ſunt:ꝛ ideo cum his paſſionib⁹ cōmoriunt:ut dicit Gal. in cōmento. ¶ Judicatur per Bozdonium q̄ qui habēt urinā groſſaz ꝛ harenoſam raro incurrūt lapidē. Sed ſi ſubito efficitur tenuis:ſignificat lapidem generatuz cuz alijs ſignis. ¶ Amplius dicit Aui. q̄ lapis renum ꝛ uefice eſt ex his que hereditantur. ¶ Propterea dicit q̄ ſenibus plus aduenit lapis renum q̄z uefice. Et infantibus ꝛ qui ſequuntur eos contrarium:ut maxime tamen euenit inter infantiam ꝛ pubertatem. ¶ Amplius dicit q̄ parum accidit lapis mulieribus in uefica ꝛ lapis renum:ut dicit:etiam eſt de egritudinib⁹ habentibus paroxiſmum ꝛ ſpatiuz eoꝝ eſt de menſe ad annuz. ¶ Amplius dicit q̄ lapis paruus in uefica magis eſt ꝓmptus ad retinendū urinā:q: figit citius in meatu q̄z magnus qui uelociter remouetur a meatu. ¶ Qui habet lapidez in renibus aut uefica non viuit ſine periculo.nam ſi retinet ꝛ claudit meatus ducit ad ydropiſim ꝛ ad mortem. ¶ Et in renibus nō debet incidi:in uefica eſt periculoſa inciſio de ſpaſmo ꝛ fluxu ſan.ꝛ fiſtulatione. Et propterea periti iſtam operationem curſoribus reliquerunt. ¶ Amplius dicit Albuc. q̄ lapis magnus nō poteſt incidi ſine periculo uefice:paruus aūt ꝓpter periculum nō cōprehēdēdi eum. Si ergo incidēdus eſt:mediocris eſt incidendus. ¶ Laueat quicunq;:ut nō intromittat ſe de inciſione lapidis niſi ſit expertus ꝛ hoc viderit a bono magiſtro:ut dicunt Brunus Theodoricus ꝛ Guil. ꝛ habeat inſtrumenta ad hoc apta raſorium ꝛ uncinum groſſum cauatum ꝛ tenaculas longas filum ꝛ acum cotonem ꝛ pannos oua puluerem ru.ꝛ omnia neceſſaria in ꝓmptu. ¶ Laueat etiam ne incidat hominem antiquum debilem ꝛ cachochimum timidum ꝛ doloroſuz. Etas melior ad incidēdū melior eſt q̄tuordecim annoꝝ ut dicit Lanfrancus. ¶ Tēpus cōgruū uer ꝛ autūnus.

Curatio lapidis eſt duplex ꝑm q̄ lapis eſt quidā qui rumpi pōt cum medicinis. Quidaz qui nō poteſt rumpi:imo oportet q̄ incidatur ſaltim in uefica aut tranſponatur:ut dicitur in tertio tegni. Eſt tamen conſilium Raſ.q̄ experiatur cum medicinis longo tempore anteq̄z accedatur ad inciſionem.

Duplex eſt autem curatio cuz medicinis:quedam eſt preſeruatiua:quedam ꝓ prie curatiua de mente Raſ.in libro experimentorum.

Stat enim ꝑseruatiua intentio in ꝓhibitione cārū: puta grossoꝝ humoꝝ caliditatis loci ꝛ ꝙstrictionis viarum: lz B. videak in 6° epidimiarū ꝙ excluſa ꝓhibitione calidi tatis: ubi nō multū excedit ut dicit. Alie due ꝓhibitiones ſunt ſufficiētes defendere renes ꝛ ueſicā a calculo. Op timū ingt eſt humores qdē ſubtiles eē ꝛ coꝛpa renū mol lia apud exitū. Et ſi utraqꝫ hec cuſtodierit nunq̄ gñabit lapis. Nūc aūt iſte due intētiones ꝑficiunt vnico gene re farmaci uel diete: puta attenuātib⁹ in ſexto ſanatiuoꝝ. Ego enim ingt de ſubtiltāti dieta neſ;eticos vidi nō pau cos. Alios qdē oīno ceſſare in attenuāte dieta: alios vo moderatiores appere. Et cām illius denūciat in libꝛo de euchimta ſubtiliatiuoꝝ farmacoꝝ opus eſt obſtruē ſtri ctos exitus ꝛ incidē ꝛ ſubtiliare ꝛ expurgare id qō adhe ret groſſum ꝛ viſcoſum ex humorib⁹. Uerū in eoruꝫ ap ꝓximatione eſt ꝑuidēdū: nā debite appꝛoximata curāt a calculo. Indebite vo lapidē creāt iuxta illud ꝓbleuma tū ꝑ°, ꝛ 4ª de gñatione aīaliū. ſi tñ facit plus nō facit aut magis ġrū. Et iſtud regulat q̄litas ꝛ quātitas nō omittē do tēpus auxiliādoꝝ in ꝑ° ad glauconē. ꝛ 3° tegni. ¶ Al tera igit ꝑs ꝑſeruatiua iſtius accītis que per dietaꝫ ſtat in debita adminiſtratione ſex rerū nō nāliū ꝛ trium que ſui gñalitate ſunt illis annexe: ut ſunt aer cibus ꝛ potus inanitio ꝛ repletio mot⁹ ꝛ ges ſomnus ꝛ vigilia ꝛ accī tia aie obuiatio rerū ab extra ꝛ balneū ꝛ ſub diuo ſtatio declinatio ad caliditatē ꝛ ficcitatē cū ſubtiliatione: ueruꝫ q: Gal. quātū ad cibos eā ptrāſtulit in libꝛo de ſubtilian te dieta ptractationē exq̄ſitaꝫ omitto de pūti. In ſumma tū dico ꝙ dimittank oīa que ꝑūt lapidē gñare uelut ſunt ut dicit Raſis ꝛ Auī. cibi groſſi q̄lis eſt panis aç̄imus ꝛ crudus carnes uaccarū ꝛ autū paludoſarū ꝛ piſces ꝛ fru ctus groſſi acetoſi ꝛ virides caſeus ꝓꝓie humidus ꝛ ois res ex lacte ꝙdita. Et aq̄ turbida: ꝛ vinū groſſuꝫ atqꝫ tur bidū. Et gñalr oēs res groſſe ꝛ viſcoſe ꝛ difficilis dige ſtionis ꝛ ois repletio ꝛ vita crapuloſa. Et ita aſſumabat Raſ. in libꝛo diuiſionū qō Haliabas in ꝑ° ſcōe ptis ꝙce debat. Cuſtodia ingt a lapide eſt ꝓpter diuiſionē ciborū viſcoſoꝝ ꝛ aſſiduationē ſeminū mūdificātiū renes ꝛ ab ſtinētia a ſomno ſup collū ꝛ lōgitudine ſtricture cinguli ꝛ a multitudine egtationis ꝛ labore doꝛſi. ¶ Et ꝙ utak uomitu cū eſt repletio. Et Hermes dixit ut Arnaldus ꝛ Lōciliatoꝝ teſtank ꝙ imago leonis ſculpta in auro puriſ ſimo ſole exūte in leone luna ſaturnū nō reſpiciente nec ab eo recedēte in bꝛacali aut in ç̄ona vituli marini aut le onis poꝛtata ꝑſeruat a calculo. Et ſigillatū olybanuꝫ aut ſanguis hircinus ꝑparat⁹ cū eadē figura ꝛ hora dicta ꝑ uericatū datū cū vino ſtatim lapidē frāgit ꝛ mingē facit. ¶ Que vo per farmaca fit ſtat in recto uſu euacuātiuꝫ ꝛ lauātiū poros. Euacuank enī ſi ſunt plectorici cū flōmia baſilice ꝛ ſaphenaruꝫ ſi eſt neceſſe. Si vo adeſt cacochi mia purgatio bina eſt neceſſaria per uomitū vꝫ ꝛ ſeceſſū uomitus aūt nō ſolū diuertit: ſed euacuat mām añcedē tem flegmaticā gñatā in ſtomaco que in diurno acceſſu ad renes pata erat lapidē cāre. Iſtū uomitū Hyp. ſemel in mēſe decernit 5° utilita. B. teſtante ꝛ Aui. in pleriſq̄ locis. ¶ Per ſeceſſuꝫ vo fiat eūatio in uere ꝛ in autūno: ut qñ eſt neceſſitas ꝑdigerēdi mām flegmaticā cuꝫ ſim plici oxīmelle in 3° regimēti: aut cū ſgllitico ſeu diureti co: ut hebē Meſue ponit. Et ſi fortius uellet cū ſyr. radi cū. v. herbarū capillarū: atqꝫ ſaxifragie tribuli marini ꝛ cāpeſtris clauellarie calamēti yſopi granoꝝ iunipi bacca rū hedere: ſe. feniculi/apij/petro. ameos/dauci cuꝫ ſemi nib⁹ frigidis maiorib⁹/nardo/ſquinānto/aut floribus ca momille: geneſtre cū aceto ſquillitico ſeu paſſulato: ꝛ de melle uel çucca. ad libitū fiat ſyrupus: qō cū aq̄ cicerum adminiſtret. Digeſta mā euacuari pōt cū pillis de agarico aut cū bñdicta ſeu cuꝫ dyacatholicone. ¶ Poſt aūt eua cuationē eūdū eſt ſecure ad lauātia ꝛ aplētia meat⁹. Sūt aūt duplicia in gñe farmaca ad hoc apta. Quedaꝫ aūt ſūt moderate virtutis uelut ficus amigdale fiſtici fruct⁹ cap paris paſſule ꝛ filia que in pluri uſu ꝛ in ꝓncipio tute ꝑ t adminiſtrari de mēte Gal. 9° terrapē. ꝛ alimēto. 2°. eo ꝙ nō hēt virtutē ꝓperātē intēpeſtiue cibū ad epar ꝛ mē bꝛa urinatiua. Et eodē mō ꝑūt adminiſtrari creſſones. naꝫ virtutē hīt dyaforeticā urinatiuā: atqꝫ lapidis ueſice frā gitiuā in 8° farmacoꝝ. Et urticas laudat Aggregatoꝝ ꝛ ꝙ Auēçoar ꝙfirmat. Alia vo ſunt magis violēte vtutis ue lut ſunt pulegiū feniculū ius cicerū nigroꝝ ꝛ filia que in raro uſu ꝛ coꝛrecta ꝛ lōge a cibo debent adminiſtrari ne adurēdo ſang. ꝛ renes calefaciēdo ledāt. Et ne uelocita te lationis cibū indigeſtū deducak ad epar ꝛ loca urinati ua: ut eſt de mēte. B. 4° ꝛ 6° ſanatiuoꝝ. ¶ Mutius aūt in tētionis eſt pureta cicerū magri Arnaldi que remollita per noctē in dulci aq̄ cū eadē de mane duob⁹ feruorib⁹ bulliank cum pauco petroſillo: ꝛ addito modico de pul. nardino ꝛ croco ꝛ vino albo colato adminiſtrek. Mul ti vo addūt de gramine mūdato. Alij de cimino in hye me. Nonulli in eſtate ſuccū limonū: aut arācioꝝ: ꝛ ſe. me lonū. Mūdificat enim talis pureta uenas capillares epa tis ꝛ renum meatus: ꝛ ita ꝑſeruat a calculo: ut affirmat. ¶ Ad iſtā etiā intētionē fiūt vina diuretica in gnto ſana tiuoꝝ cū betonica ꝛ ceſtro qō ſaxifragiā uocāt latini: gdā vo ſtudioſe imittūt ſpicā nardi. Alij vo alia: gdā urinatio nem mouere queūtia. ¶ Cōpoſita aūt farmaca ad hanc intentionem ſunt dyaſcalamētum ꝛ dyaſpoliticum in ār to ſanatiuoꝝ. qō Aui. in gnto ꝛ Serapio in ſeptimo bre uiarij dyaciminum uocāt. Interim autem caliditas loco rum pōt coꝛrigi cum oleo ro. violaceo ꝛ ſcoꝛpionum. Et epithimate ſandalino ꝛ aquarū frigidarum a nimio ex ceſſu cauēdo. ¶ Tēpus autē iam eſt aggredi curatiuam deſcriptionē cum medicinis. Per medicinas aūt easdē hec curatiua intētio complek: que ꝛ ꝑſeruatiua. B. in in troductorio teſtāte. Quecūq̄ inquit ſanāt paſſiones ſaꝫ ſientes hec ꝛ ante q̄z fiāt ꝓhibent conſiſtere. Et quarto ſa natiuorum. eadem eſt cuſtodia futurorū laboꝝ ꝛ coꝛre ctio iam generatoꝝ: ſz gradualitas uariek: foꝛtioribus ta men indiget lapis ueſice q̄z renū: ut dicit Auic. ante oīa igit in actu curatiuo inciptendum eſt a cliſteri lenitiuo. Poſt hoc dolore infeſtāte ꝑparek balneum eucratum in quo decocta ſint molliētia temperate rarificātia ꝛ do lorem ſedātia qualia ſunt ſm Arnaldum lingue canis. Mal. iij. berule. Mal. ij. ſenationis. Mal. j. apij. Mal. ſ. leni ter quaſſata bulliank vnico feruore in aqua ſimplici: dei de totum in concha ꝓciak ꝛ addak vini albi lb. j. ꝛ cum fuerit citra tepiduꝫ ſedeak ſic ꝙ aqua fere attingat vmbi licum: hoc enim notabiliter opak mitigando dolorem ꝛ vias atqꝫ meatus dilatādo ꝛ lapidem educēdo. Dum ta men appꝛoximek moderate. Poſt hoc autē ut tutius far macis cōminuētibus maxime foꝛtibus uti poſſit laudo le nitiuam euacuationem materie añcedētis qualis eſt caſ ſiafiſtula: aut dyacatholicon: ſilendo pro tunc de medici nis attractiuis: ut conſulit Auic. ¶ Euacuato ꝛ linito uē tre danda ſunt cōminuentia lapidez. Et melioꝛ hora ap ꝓximationis eorum eſt in exitu balnei: de quorum ca thalogo eſt decoctio cicerum ꝛ decoctio graminis in ſex to ſimpliciū. Et que non ſunt multuꝫ calida cum hoc ꝙ incidere poſſunt meliora ſunt: quēadmodum exēplifica tur in quinto eorūdem radic. ſparagoruꝫ ꝛ rubus ac be tonica polium ꝛ rubea ꝛ vitrum cōbuſtuꝫ qō ſumme in hoc cōmendauit magiſter Bertutius bonon. Auic. vo enumerat radic. coſti. radic. rubi: ſe. altee: radix tribuli: apium cardum ſcolopē. cap: ine: virgam paſtoris penta filon polium camepitheos: radicem raphani ꝛ achori: ꝛ ciperi grana piperis. Et lapidem iudaicū cinerem ſcoꝛpi onis leporis ꝛ ſanguinem hirci ꝛ ſimum galli atqꝫ colū bi: ꝛ ſcarabeos exſiccatos ꝛ cantarides: multi vo cōmen dant grillos ꝛ cicadas. Laueak tñ in iſtis ꝙ ſint bene coꝛ recta ꝛ quātitas ſit parua: q: ulcerant ueſicam. ¶ Et ex

istis pñt fieri cōposita dūtaxat: ut docet Aui.g in cōpoſi/
to aggregenk gnque vtutes: mollificatiua videlicet z pe
netratiua z moratiua cōfortatiua z cōminutiua uelut ipe
ordinat syrupū ad hoc iuuatiuū qđ.ℨ.milij solis.ʒ.v.ca/
pilli ueneris.ʒ.vij.petrosilini.ʒ.iij.ficus alb.vij.in nume
ro decoquank cū.vij.lb.aque donec remaneat lb.j.z bi/
bak lb.ſ.post exitū a bal. ℂ Et nobilis Serapio dictauit
exptū z sublime medicamē ad frāgēdū lapidē. Cuius for
ma.ℨ.se.melonū mūdū milij solis dauci vitri combusti
aū.ptes eq̄les terank z cribellenk z denk ex eo.ʒ.iij.cum
aq̄ decoctionis ciceris nigri. ℂ Dñs Napulio cardina
lis pro ista dispōne utebak tali aq̄.ℨ.phylipendule lb.vj.
radi.achori lb.ij.saxifragie cū radic.q̄ztū de oībus con/
quassenk z ponank in alēbico z fiat aq̄ dek.ℨ.j. ℂ Auen
çoar vo vir magne exptēte facit hoc electuariū.ℨ.lapi/
dis iudaici gūmi cerasor lapis spōgie cortice melonum
ligritie.aū.ʒ.iiij.auellanarū.ʒ.j.dauci vitri ultramarini
cōbusti cū akitrā aut alhasce aū.ʒ.x.pinearū mūdataruz
amigda.excoriatarū aū.ʒ.vj.syrupi de ligri.qđ sufficit.ſi
at electuariū z in q̄libet lb.ponank.ʒ.ij.optimi balsami q
in hoc ut dicit est de meliorib⁹ medicinis seruek in uaſe
vitreo. Dosis est oi mane.ʒ.vj.cum syrupo violaceo z q̄
druplo aque calide. ℂ Magr Arnaldus p isto casu hāc
medicinā dño de bellioco dictauit.ℨ.milij solis ameos
anisi maratri carui dauci petro.apij cimini aneti leuisti/
ci cardamomi pipis lōgi fileris mōtani se.papaueris se.
melonū se.malue granor iunipi baccarū hedere se.spa/
ragi nucleor pficor aū.p.j.radic.saxifragie.ℨℨ.galange
cinamomi spice nardi calami aromatici ligri.rase ciperi
achori sandal'.al.ru.lapidis iudaici lapidis spongie rasu
re eboris maxillarū lucij aū.ptē mediā: cicadarū p̄para/
tarū q̄rtā vnius ptis san.hirci p̄m doctrinā Alexādri p̄/
parati ptes.ij.fiat pul.de quo dek de mane.ʒ.j.cuz vino
albo. ℂ Rasis aūt talē cōfectionē ad hoc dictauit z ē for
tis.ℨ.se.melonū carpobalsami se.raphani dauci petrosi
lini aū.ptē.j.cortic radicis cappar.cortic radicis op/
poponacis amigdalarū amararū baccarū lauri squinānti
cipi spice cassie li.scolopeñ.harmel.gentiane aristologie
ro.assari cordumeni bdelij armoniaci serapini mirre pi/
peris achori aū.ptē mediā.dissolutis gūmis in vino sub
tili fiāt pillē.dosis.ʒ.ſ.cū aq̄ ciceris. Et q̄q̄z fortificak il/
lud medicamē cū balsamo.balsamus enim frāgit lapidē
ut testak.G.6° simpliciū. ℂ Et Aui.dat fortius medica/
men qđ exptū est ut dicit.ℨ.cineris vitri cineris scorpio
nuz cineris radicis cau.coris: cineris leporis lapidis spō
gie san.hirci cineris cortic oui lapidis iudaici gummi
nucis achori ptes eq̄les: petrosilij dauci pulegij gummi
ara.se.altee pipis aū.ptē.j.z.ſ.ficiank cū melle z cōser/
uenk.dosis sit usq̄ ad.ʒ.iij.cū aq̄ decoctionis tribulorū z
cicerū nigror. ℂ Et herbe z ra.diureti.cū pauca quanti
tate cantaridarū syrupate: z laudank a Guill'.de saliceto.
ℂ Et aq̄ illarū distillata erat cōsueta magro Odoni de
lugduno.usus aūt cois cū vino calido lintontripon ad/
ministrat. ℂ Post aūt administrationē medicine frāgē
tes z educētes lapidē laudank inunctio cū oleo scorpio/
nū q̄ñ ut dicit Aui.in 5° canoñ.scorpiones in suis natu/
ris sunt lapidib⁹ gñatis in renib⁹ z uesica sicut carnes vi
pere uenenis reptiliū uenenosor. Et emplastra fiant de
sup ut dicit z p̄cipit Thadeus cū senationibus pitaria fo
lia cucumeris siluestris folior maluarū cauliū porroruz
morsus galline z id genus. Aut cū cerato sedatiuo dolo/
ruz ut ponit Theodoricus.ℨ.olei camomille.ʒ.ij.olei
ro.ʒ.j.vitellor ouor crudor.ʒ.iij.ficiank z cum pāno
applicenk. ℂ Et cōmotiones per egtationē z ascēsiones
z uētosationes ab ilio usq̄ ad uesicā. Et euaporationes
cū oleis calidis ruthe castorei laudank ab Auicēna.

ℂ De arte mingendi cum medicinis.

Prouocatur urina denegata cū ꝓuocātib⁹ dictis maxime in qbus cātari
des ponunk iuxta doctrinā.G.3° farmacor z cōpkonuz.
Et Rasis 9° Almāsoris in balneo administratis z cum
embrocis emplis vnctionib⁹ z humectationib⁹ applica
tis supra pectē virgā z pitoneū z in virgā z in uesicam i/
tromissis ꝓpie qñ cā denegationis est in uesica. Et ma/
gister Jordanus faciebat iniectiones z syringationes in
tra uesicā cū balsamo. Et Theodoric⁹ cū petroleo. Aui.
cū oleo scorpionū. z nōnulli cū stercore colūbino in lixi
uio dissoluto aut colato. ℂ Alij vo ꝓuocant urinā dene
gatā inungēdo pectē z renes cū assungia cuniculi aut cū
galbano posito sup caput virge: aut alleis aut cepis: aut ſi
at suppositorīū de sale gēme aut iponēdo pediculuz seu
cimicē in foramie vge. Jtē radix raphani z lapacij petro
silij z urtice cocta cū vino z cū oleo frixa z sup pecten ap
plicata coiter laudank in urine ꝓuocatione. Et ſi cuz me
dicinis nō pōt mingere recurrēdū est ad instra ut statim
dicet. Nunc iam uereor ulterius ampliare sermonez in
medicinis. hora autem est trāsire ad actum curatiuū cuz
manuali operatione.

ℂ De cura cum manuali operatione.

Dupler aūt est cura que per actuz manualem fit.
quedā est palliatiua: quedā vo ꝓprie cu/
ratiua. Palliatiua ꝓprie hēt locū qñ lapis est nimis ma/
gnus: ita q̄ nō pōt duci ad collū uesice: in quo salubrius
pōt fieri incisio cū sit carnosuz: uesica vo est neruosa z lo/
cus urine z nō ꝑsolidarenk imo ipsius incisio est mor/
talis. Hyp.in 6° affor testāte. Aut ſi est in antiquo aut in
corpe nō potēte neq̄ uolēte sustinere incisionē. Et cōple
tur q̄ patiēs ponak in balneo mollificatiuo: deinde cum
cathatyro. i. itromissorio aut argalia seu syringa inuncta
cū butyro aut aliquo suaui oleo itromissa per virgā im/
pingak de collo uesice usq̄ ad fundū ipsius. aut cuz digi/
tis ꝑparatis z iunctis itromissis per anū: idem fiat. rema
nere enim pōt in fundo per. 40. annos ut dicit Theodo
ricus. aut per lōgū tēpus ut dicūt alij. Est aūt cathatyruz
intromissorīū lōgū z subtile ficut ꝓba. in fine cuius pōt
eē nodulus z intrinsecus nō offendat. ℂ Argalia seu sy/
ringa est canula illiusmet lōgitudinis z gracilitatis fora
ta in pūcta z in laterib⁹ in sumitate ei⁹ est lata ad moduz
embotī: in qua pōt ligari burſa corij seu uesica porci uel
arietis: z quedā est cū vite: quedā sine vite: aut ad modū
clisterior. ℂ De arte mingēdi cum instris.

Modus aūt mingēdi cū instris est ꝑm Haliab.
9° sermone ptis scē: z ꝑm Aui. z Al/
bu. q̄ posito patiēte sup sedē z ipso balneato aut fométa/
to cū aqs z oleis itromittak instm. deinde per vgā exte
sam vsus uētrē suauiter usquequo sit ꝓpe anū: deide de
clinet vga cū toto instro vsus iteri⁹ ut dirigak instm vſ/
sus uesicā que facit hic reduplicationē donec sentiat euz
cadere in uacuū. Et tūc intelligak eē in uesica. Et ſi cum
isto instro fuerit virgula: aut filū lane extrahak z egredie
tur tūc urina z humor: ille sigd impediebat urinā. q̄ ſi ꝓ
pter fricationē lesa fuerit via z euenerit sanguis colliriū
album cum lacte mulierum immittatur.

ℂ De incisione lapidis.

Curatio vo lapidis per icisionē fit ꝑm ꝑfatos ma
gistros: z illud qđē ego vidi q̄ in ꝑmis
euacuenk itestina cū clisteri. Et in crastinū ieiuno stōco
patiēs faciat vnū saltū uel duos: ut lapis descēdat. Et tūc
situato patiēte reuerso sup discū uel sup genua alicui⁹ for
tis ministri curuenk corpe z ligenk fortiter cū collo z tene
ank ampliate ne possint se mouē hora opationis: z tūc i/
primito uētre sup uesicā cū pugno z impositis digitis ꝑ
anū ut dictū est ducak pro posse lapis ad collū uesice iter
anū z testiculos z tūc ꝑm incessum rugarū loco remoto
aliquantulum a parte sinistra a commissura: quia in ipsa
est locus mortalis ut dicit Auicē. incidatur cum rasorio
usq̄ ad lapidem tātum q̄ lapis cum vnco concauo pos
sit extrahi cum facilitate: z ipso extracto z purificato loco

ſuak vulnus ⁊ ſup ipm pul.ru.ponak ⁊ albumē out. Et li
get firmiter ⁊ collocet in lecto ⁊ nō ſoluak uſq; ad tertiū
die: ut ꝓcipit Rogerius: ⁊ cū oyapalma ut cetera vulnera
curet. Ita aūt curak in viris. Jn mulieribus vo raro acci
dit lapis in uesica: ⁊ qñ fit per impōnē digiti in mrīcē: ut
dictū eſt curak. Nōnulli vo ut Rogerius poſt inciſiones
ponūt vitellū out in hyeme ⁊ albumē in eſtate. Et q̄tuo:
magri farinā cuz ſtupis. ¶ Tpe aūt cure parū potent: ⁊
vinū nō albū: ſed rubeū ſtipticū cū aq̄ ferrata limphatuz:
⁊ comedāt ſobrie: ⁊ cibaria electa paucarū ſupfluitatum.
Si aūt cōtingit q̄ lapis pp eius puitatē uenerit ad vgaz
liget vſus uetica ut nō recedat: ⁊ poſtea ſuggēdo exhak:
aut tenacule lōge ⁊ graciles iponank ⁊ capiak ⁊ extrahak
Aut gracile terebellū ut dicit Albu. iponak: ⁊ cū illo fran
gak: ⁊ fruſtatim extrahak: aut virga in pte iferiori ubi ma
gis eminet capillus icidak ꝑm lōgū: ⁊ extrahak ⁊ ſuatur.
Et poſtea ligamētū remoueak: ⁊ ut ſup̄ curet. Jn oib⁹ tñ
apoſtematio prohibeak. ¶ Et ſi dolor infeſtaret conſulit
Aui. q̄ ponak in balneo eucrato ⁊ inunganc cū oleis le
nificātibus quale eſt camomillinum ⁊ anetinuz: ⁊ ſuper
vulnus butyrum tepefactū. ⁊ ſi videank mala accidentia
euenire: ſit deus auxiliator.

¶ De paſſiōib⁹ vge: ⁊ ꝑ⁹ de infrigidatione ⁊ malefactione.

Jſta enim ſunt peccata que ꝓtingūt in mēbris
gīatiuis: maxime in viris. Nā ſicut
ſterilitas maxime ꝓtingit ex pte mulieris: ut tenet Sera.
in 4⁰ breuiarij. Jta infrigidatio ⁊ malefactio que eſt ꝑua
tio coit⁹ a pte viroꝝ: eo q̄ in mulierib⁹ nō ꝑuak coit⁹: niſi
pp vulue oppſitonē. Jn viris vo ꝑuak pp malā cōpſionez
frigidā que aufert erectionē. ⁊ pp malā cōpſionez abbre
uiatē ⁊ annihilatē virgā ⁊ teſticulos. Propter aūt male
factionē ꝓtingit in utroq;. ¶ Differt aūt infrigidatio a ma
lefactione: q̄ realr infrigidatio cōcernit cōplexionē male
factio aiūm ⁊ cōpſionē: ly vulgariter dicak q̄ infrigidatio
fiat pp nām coꝝpis: malefactio vo ꝓpter rem diuinā: ut
q̄ aliqua facinora ſunt facta. Aut mala fuerit cogitatio i
ter virum ⁊ mulierem.

Signa aūt infrigidatiōis ⁊ malefactionis ꝑ
pter peccata coꝝpis ſūt manifeſta:
q̄ eſt caſtrat⁹ q̄ vga eſt breuis ⁊ nihila ⁊ male cōpoſita:
q̄ eſt frigida ⁊ palitica ſine pilis rugoſa ⁊ male colorata
q̄ ſi comederet oēs ſpēs totius mūdi ⁊ pigmēta ⁊ fricare
tur ⁊ calefieret cū oibus calefactētibus ⁊ exiccātib⁹ que
poſſent fieri nō erigeret: neq; exiret in actū coeūdi.

Signa aūt q̄ eſt pp rem diuinā aut malum
aiūm ſunt: q̄ oia ſtāt bñ: ⁊ tñ non
pōt exire in actū debitū coeūdi ꝓcipue cum uxore: ly poſ
ſit cū alīs: ⁊ q̄ reducik ad actū per oſtones ⁊ remotiones
maleficioꝝ ⁊ malarū cogitationuz. ¶ Judicak per Gal.
aūcte Platonis in cōmēto illo. mulier ſi nō ꝓceperit. q̄
qui nō pōt coire ⁊ gīare nō tūgat ſe cū muliere: delude
ret enim nā ⁊ pderet genus. ¶ Judicak etiaz q̄ ſi tales
eēnt ꝓtūcti per fortunā q̄ fiat diuortiū per iuſtitiā. Verū
q̄ iuſtitia cōſueuit cōmittē examē medicis ꝓ tāto po
nik hic modus examinādi. Et eſt q̄ medicus habita licē
tia a iuſtitia examinet ꝑmo cōplexionē ⁊ cōpōnē mēbro
rū gīatiuoꝝ: deinde hēat matronā in talibus ꝓſuetā: ⁊ ꝑ
cipiak q̄ iaceāt infik per aliquos dies ipſa matrona pñte
cū eis. Et det eis ſpēs ⁊ pigmēta: ⁊ eos calefaciat: ⁊ inun
gak cū oleis calidis ⁊ fricet iuxta ignē ſermētoꝝ. ⁊ iubeat
eos cōfabulare ⁊ amplecti. Deide q̄d viderit referat me
dico: ⁊ q̄ medicus fuerit bñ informat⁹: corā iuſtitia cum
vitate deponē pōt. Caueat tñ ut nō ſit deceptus: q̄ mul
te fraudes in talibus ꝓſueuerūt cōmitti: ⁊ maximū perī
culū eſt ſepare quos deus ꝓiunxerat: niſi iuſtiſſima cauſa
regrente.

¶ De priapiſmo.

Priapiſmus eſt inuolūtaria virge erectio.
Et in hoc differt a ſatyriaſi in
qua eſt uoluntas ⁊ deſiderium illius.

Cauſa aūt eius ꝑm Gal. 14. terrapē. eſt uētoſitas ua
poroſa in neruo cyracodio. i. cauernoſo in
troducta a cibarijs uētoſis ⁊ a frigiditate cutim denſante
exire ꝓhibita: fit etiā q̄ꝑplurimū ꝑm mētem eius 6⁰ inte
rioꝝ ab arteriarum virge dilatatione.

Et ſigna diſtinctiua ponunk ibidē: nō tñ eſt mul
tū in hoc inſiſtēdū. ¶ Sed eius cura
ſit ſuppoſito regimine uli q̄ in denſatione fomētet loc⁹
cū ruthā ⁊ agno caſto. Jn opatione infrigidet cū ſuccis frī
gidis ⁊ cāphora ⁊ ceroto. G. ⁊ appōne lamine plumbi.

¶ De calefactione ⁊ fedititate in virga: ꝓpter decubituz
cum muliere fetida.

Jn primis lauet cū oxicrato: ⁊ deinde cuz vn
guento albo cāphorato ut puſtule
ulcerate curenk.

¶ De ꝓeputij clauſura.

Curatur ꝑm Haliab. ⁊ Albu. aperiēdo cum vn
gue aut cū ſpatumine. Deinde ponen
do tētam canulatā de ligno: aut de plūbo ut poſſit urina
re linita cum butyro: aut oleo amigdalino.

Circūciſio ꝑm legem fit iudeis ⁊ ſaracenis ⁊
alīs que multis eſt utilis: ꝓptereā
q̄ nō ꝓgregank ſoꝛdities in radice balani ⁊ calefacerent
ipm. Et tūc cū vnguib⁹ trahak ꝓputiū q̄ſtū erit poſſibile
⁊ cauēdo de balano icidak: ⁊ poſt cū puluerib⁹ ru. aut cū
cauterio ſanguis reſtringak ⁊ more alioꝝ ulcerū ſanek.

Caſtratio fit ꝑm Albu. ꝑm duos modos. Aut ꝑ
atritionē: aut per ſciſſurā. Jn illa que
fit per atritionē opz q̄ ſedeat infirmus in aq̄ calida donec
mollificenk teſticuli eius. Et poſtea cū manib⁹ cōprimā
tur ⁊ ꝓterank donec reſoluant. Per ſciſſurā fit ſecādo cu
tim ⁊ appḥēdank teſticuli ⁊ ligenk ⁊ incidank ⁊ extrahā
tur: deinde ſuik cutis ⁊ curak ut cetera vulnera.

¶ Mollificatio oſſei ⁊ elongatio eius.

Jncidatur qđ eſt nimiū ſaluando teſticulos ⁊
ſuak: ⁊ ulcerū alioꝝ curatione cure
tur ⁊ ſanek.

¶ De hermofrodito.

Hermofrodita eſt nā ſexus duplicata: ⁊
eſt ꝑm Albu. in viris ꝑm
duos modos: q̄ qñq; eſt vulua piloſa iter teſticulos duo
os: qñq; in ſpatio qđ eſt appens ſubt⁹. Jn muliere autez
eſt vna ſpēs in qua ſup̄ vuluam appet virga ⁊ teſticuli ⁊
multotiēs curank per icīſionē: ut dicit Aui. Nō aūt illam
que facit urinam: ut dicit Albu.

¶ De paſſionibus matricis.

Multis modis claudik matrix ut oſtēdit Albuc.
Curatio eſt vna tñ icīſio ſi fuerit caro ad
dita cū raſorio: aut ligamine cuz filo. Si aūt fuerit pellis
cum vnguib⁹ apiak: aut raſorio ⁊ tēta cānulata de ligno:
aut de plūbo linita cuz butyro: aut oleo ut mingē poſſit:
aut ſolida de pāno ad modū pue virge ponak: ⁊ ſepe eaz
remutet: aut coſtu utak ut non reclaudak.

Amplicatio. ꝓſtringik mrīx ꝺꝛ Aui. ut pulue
ris coꝛticis pini ꝓtes. iiij. alumis
ꝓtes duas. cipi ꝓtē. j. decoquank cū vino ſtiptico ⁊ made
fiat in ipſo pannus lineus ⁊ applicek.

Tētigo. Qñq; illa additio carnoſa que uocak ten
tigo in vulua creſcit intātū q̄ facit diſplicē
tiā ⁊ nocumētum. Et cura eius eſt ꝑm Albu. q̄ incidak
cū ligamēto aut raſorio: ⁊ non uſq; ad fundū timore ſan
guinis: deinde alioꝝ vulnerū curatione curek.

¶ De extractione fetus.

Fetus nāliter egredik ſup caput ſuū facie uerſus ter
ram euerſa. Dis aūt alter exitus eſt innālis
⁊ difficilis. ¶ Fit etiam difficilis partus ꝓpter pluralita
tem fetuū. Nam aliquotiēs ſunt duo: ⁊ ꝑm Aui. q̄nque
nel plures. ꝑm vo Albu. plures q̄ ſeptē: q̄ decem ut di
cit. Et q̄ iſtud negocium exercek per mulieres utpluri
mum nō oꝑtet in ipſo multū immorari. Jncātande tñ
ſunt obſtetrices q̄ ſi forma exit⁹ ſit nālis ⁊ difficilis cum

fomẽtationibus ꝛ inunctionibus mollificãtibus partes ille mollificentur. Et ꝙ mulier iuuet se cum expressione ꝛ retẽtione anhelitus ꝛ ꝓuocatione sternutationis cum puluere pipis:aut euforbij:ꝛ id genus. Et buthor: marine ꝛ agrimonia ligata in coxa facilitãt partuꝫ ut dicũt expti: ¶ Si vo forma exitꝰ nõ est debita ꝛ nãlis ꝙ toto posse eleuãdo coxas mulieris reducat ad nãlitatẽ. Et si a casu fetꝰ eẽt mortuus:qđ cognoscit per minorationẽ mamillarũ:ꝛ per imobilitatẽ fetus qui añ mouebat per frigiditatẽ uẽtris per fetorẽ anhelitꝰ per ꝓfunditatẽ oculorum ꝛ mortificationẽ labior ꝛ totius facies:per inflationẽ uẽtris:ꝛ per ꝑcessionẽ alicuiꝰ acute egritudis:aut offensionis. Tũc obstetrix dꝫ attẽtare cũ manibꝰ iunctis:ꝛ locis illis cũ mollificãtibꝰ mollificatis fomẽtatis ꝛ pessariçatis ꝛ ꝓuocatione sternutationis ꝛ medicinis ꝓuocãtibꝰ abortiuꝫ:uelut est castoreũ ꝛ mirra cũ ruthꝫ ꝛ silia. Si poterit eũ extrahẽ:si nõ:itromittat instrm dictũ speculũ factũ cũ vite torcular ꝛ apiat mrice quãtũ erit possibile:ꝛ postea cũ manibꝰ ꝛ vncinis ꝛ tenaculis integrũ aut frustatim extrahat:ꝛ nõ remaneat. Iꝫ Albu. dixit se vidisse mulierẽ que sup impgnata sup fetũ mortuũ dimissum. Et post lõgũ tẽpus per apostema vmbilici exiuerũt ossa:ꝛ sic lõgo tpe vixit. Est tñ cautela:ꝙ si in capite fetꝰ mortui: aut in pectore seu uẽtre uel in secũdina fuerit aq̃ tumore exitũ impedies ꝙ cũ vnguĩs:aut spatumine icidat:ꝛ aq̃ extrahat:ꝛ sic melius exibit. ¶ Si aũt ꝓtingeret mulierez ipsam esse mortuã:qđ cognoscet per signa dicta supius de mortuis:ꝛ suspicaueris ꝙ fetꝰ eẽt viuus:qꝫ uetat lex regia mulierẽ ꝑgnãtẽ nõ humari quousqꝫ fetꝰ exiuerit tenẽdo mulieris os ꝛ mrice aptã ut uolũt mulieres:apiat mulier ꝑm lõgitudinẽ cũ rasorio in latere finistro:qꝫ pars illa est magis libera q̃ dextra, ꝓpter epar. Et digitis interpositis extrahat fetus. Ita enim extractus fuit Julius cesar:ut in gestis legit romanorum.

Extractio secũdine qñ retinet secũdia: tũc ꝑm Albu. opꝫ ut ꝓcipias ifirme ut iuuet se cũ sternutatione ꝛ retẽtione anhelitꝰ sup os ꝛ nares:ꝛ si nõ egredit suffumiget matrix cũ emboto decoctionis calamẽti ruthe cẽtauree camomille aneti ꝛ cassie lignee ꝛ id genus:ꝛ ꝓuocet sternutatio:ꝛ denẽ ꝓuocãtia aborsuꝫ. Et si nõ egredit ꝓcipiat obstetrici ut submergat manum suã in oleo sisamino:aut in mucillagine altee. Et itromittat eã in mrice ꝛ capiat eaz suauiter. Et si fuerit annexa extrahat:qđ erit possibile extrahi:ꝛ reliquum cum remollitiuis ut est iniectio vnguẽti basilicon sanet. ipsuꝫ enim putrefaciet eam post dies ꝛ egrediet ꝛc̃.

¶ De mola matricis.

Mola enim est frustũ carnis in mrice gñatũ ꝛ gñat duobꝰ modis ut dic̃ Aui. vno mõ ex multitudine mãerũ effusarũ cũ uehementia caliditatis. Et 2° mõ in coitu in quo mrix comphendit aquã mulieris ꝛ extẽdit eã cũ nutrimẽto. Et pp defectũ vtutis masculinitatis nõ cõcipit. sed illã carnem generat ¶ Cuius signũ est qꝫ nõ hẽt motũ per se ut fetꝰ ꝛ extrema sunt ei mollia:ꝛ trãsiuit tps partꝰ:ꝛ curat cũ mollificãtibꝰ sternutationibꝰ ꝛ ꝓuocãtibus aborsum:ꝛ cũ pessarijs:ꝛ alijs instris ꝛ opationibꝰ cũ qbus extrahit secũdina ꝛc̃.

¶ De exitu matricis ꝛ longaonis.

Fomẽtetur locus cũ vino stiptico:ꝛ post finapiçet cũ puluẽ de radice cõsolide mastice in plus san. dra. bolo ar. mũmia mirra nuce cipri balaustijs ꝛ alumine ac ceruſa in minꝰ:ꝛ de eodẽ puluere cũ albuminibꝰ quoꝛ fiat emplm:ꝛ cum plagella de cotone ligef:ꝛ quiescat coxis eleuatis ꝛ comedat cibaria delicata nec exprmere se cogant. ¶ De emorroydibꝰ ꝛ atricibꝰ fissuris ꝛ ulceribus ani ꝛ mricis dictuꝫ est supra sufficiẽter:ꝛ cum hoc caplm septimum finit.

¶ De propijs egritudinibus coxarum ꝛ tybiaruꝫ ꝛ pedum. Cap̃.VIII.

A tybiis seu pedibꝰ magnis ꝑter egritudines cões accidũt multe egritudines ꝓprie de qbꝰ fuit dictũ sup̃ ut elefãtia uarices clauꝰ egritudines vngulũ:ꝛ id genꝰ. De malo mortuo posset hõ dicere filacterias multas. Sed gñaliꝫ curat sicut scabies de qua dictũ est sup̃ cũ nihil sit q̃z feda ꝛ arida scabies. ꝛ si hẽt qđ corrosiõis ꝓ qua dicat cauerna uel ulcera feda:dictũ est etiã sup̃. ¶ Nihilominus cã collationis in malo mortuo seu stale salso post usꝫ regimẽ laudat lotio cũ aq̃ fabrorꝫ ꝛ aceto decoctiõis fumiter re lapacij ꝛ celidonie. Et post liniat cũ linimẽto facto de succo mali terre bzionie decoctionis cũ oleo ros. aceto ꝛ sapone molli. Deide iungat cũ vnguẽto facto ex assũgia porci antiq̃ dissoluta cũ aceto per nouẽ dies:aceto de ʒ° in ʒᵐ renouãdo:ꝛ ex vnguẽto albo sulfure alumine bolo ar. ꝛ argẽto viuo pistatis in mortario plũbeo.

¶ De dolore ꝛ mula que in calcaneo.

Quãdoqꝫ ista accidũt ex obuiatiõe calciamẽti qñq̃z ex frigore ꝛ sanat ipm ut dicit Aui. embrocatio cũ aq̃ frigida plurima facta ꝛ epithima de memitha ꝛ bolo ar. resoluto:ꝛ cũ doctrina data ꝑ eaz in 4° ad excoriationẽ calciamẽti. Et dicta supi° superficialiꝫ de ꝓtuiõe carnis. ¶ Halia. aũt ꝑcipit ponẽ cortũ ocree puluericatũ:aut vna cũ. B. xj. farmacoꝛ pulmonẽ arietis seu porci cõbustũ ꝛ puluericatũ:ꝛ sedato dolore gallam ꝛ acatiã cũ aceto distẽperata. ¶ Usus aũt cois ad sedandũ basilicõ ponit:ad desiccãdũ vo vnguẽtũ albũ. ¶ Hora enim est dare getem huic sexto. Ille qui dedit motum corporibus quietẽ ueram det animabus.

Tractatus.VII. qui antidotarũ dicit duas continens doctrinas.

¶ Prima est de vniuersalibus antidotis seu auxilijs.
¶ Secunda erit de particularibus.

Prima habebit duo capitula.

¶ De flõmia uẽtosis ꝛ sanguisugis ꝛc̃. Cap̃.I.

Ocerem plõgare:si de antidotis cũ qbꝰ ducit finis intẽt° in cyrurgia ad loca subiecti tractarẽ exgsite: maxime cũ per totũ libũ tractãdo modum ducẽdi finẽ illũ per curatiuas itẽtiones exẽplificãdo multa ꝛ magis ꝓpria sint inserta. Et qui nõ erit ꝓtẽtus ꝛ plura hẽre uoluerit querat ꝛ accipiat in toto ꝓtinẽte ꝛ in antidotario magno Açaramij:in qbꝰ mille milia auxilioꝛ antiquoꝛ iueniet aggregata. Empericas ꝛ incantationes parũ acceptaui de qbus in gilbertina ꝛ thesauro paupum copia inuenit multa. Uerũtamẽ ut nõ videar exire tramitẽ alioꝛ breuius q̃z potero aliqua:magis tamẽ coia ꝛ mihi usitata rememorabo. Et nõ displiceat reiteratio:qꝫ multotiẽs repetita ꝓsunt utilia. Et cuꝫ hoc se corrigi possunt duplicata. Uerum qꝫ flobothomia iteroia est magis cõmune ꝛ generosum auxiliũ. Nam inefficax omne reliquũ in egritudinibus sanguineis fit ab ea in 9° terrapen. incipiẽdũ est ab ipsa. Flobothomia est incisio uene euacuãs sanguinẽ ꝛ humores cũ sanguine in eis decurrẽtes. Ita describit eã Arnaldus in libro de ope ꝑticulari in quo opus flobothomie adducit in exẽplũ. Et ideo dicebat Auicẽ. in 4° ꝑmi ꝙ erat euacuatio ulis multitudinẽ euacuãs. Et ꝑma tertij. ꝙ erat cois humoꝛ eũatio. Et. B. 6° affoꝛ. qbuscũq̃z flobothomia ꝛc̃. Flobothomia nãq̃z cõmune auxiliũ ẽ egritudinũ plectoricarũ. Et est ꝑm Raſ. in 4° Almãso. multũ cõferens in sanitate ꝓseruãda ꝛ ad egritudines curãdas si fiat ut opꝫ Si vo fiat aliter est causa debilitatis virtutis ꝛ generationis ydropisis ꝛ aliarũ malignarũ egritudinũ ꝛ anticipationis senectutis. Flobothomia enꝫ maligna facit ut ꝑbat Bal. i libello de flobothomia in illo romano q i oculis patiebatur:ita ꝙ ex hoc erasistratus qui inhibebat flõmiam sang. trepidus uocabatur. Est enim securius

auxiliū q̄z farmacia: q: hoc bonū maxīe in flobothomia exīstit ut dicit ibidē: q: quādo uolumus eam sistere sisti mus: qđ semel autem ad uētrem trāsglutitum est opera tur: neq; possumus sistere ut uolumus.

¶ Circa hoc generosum auxiliū Bal. in libello p̄dicto de flōmia querit gnque pblemata. ¶ Primū qui sunt qui euacuatione indigēt. 2m qui cum flōmia. 3m qui sunt illi qui pñt eaz sustinere. 4m per q̄s uenas est faciēda. 5m de mēsura flōmie. Deinde determinat de tpe. Et alij doctores de regimine ipsi⁹ addiderūt. ¶ Primū aūt regrit per utriusq; repletionis pñtiā. Scōm uasa videlicet z virtutē p/ ut in libro de multitudine z q̄rto sanatiuoz est distinctū. Quecūq; enim repleta euacuare opz ut in affo¹⁸ clamat Hyp. doctrina: siue fit de pte sanatiua siue de p̄custoditiua: ut in nobis absq; cā nō cōterat sermo sicut dicit Bal. in cōmēto. Scōm ostendit per uenarū repletionē in cōmēto. dolores oculoz. z q̄rto sanatiuoz. z ubiq; si est exoibus humorib⁹ eq̄liter: siue ex sanguine abūdāte q̄ faciēda est eūatio per flōmiā eo q: uene loca sunt sanguis z alioz humoz maxime nālīū ut in anothomia fuit dcm. ¶ Sex enim sunt intētiones ppter q̄s fit utilis flōmia. Prima est ad euacuādū. 2a ad diuertēdū. 3a ad attrahendum. 4a ad alterādū. 5a ad p̄seruādū. 6a ad alleuiādum. ¶ De p̄ma dixerūt methoici z alij plurimi ut deducit i 4° terrapētice. q̄ euacuatio p:o obiecto solū respiciebat plectoricū p̄curium de quo ibidē rep̄hēdit eos Bal. in libello allegato de flōmia. q̄ flōmia non solū fit pp multitudinē: sed ppter passionis fortitudinē siue multitudinez incipiēte flegmonatione uel eum spectāte ppter pcussionē uel dolorē z humoz p̄cipue sanguineoz abūdātiaz uel imbecillitatē pticularū. Ista enim opank flegmonatiōnē absq; ea que fm corpus multitudine: fortitudinez aūt passionis uocat triplr. Aut ppter p̄ncipalitatez passe pticule: aut ppter magnitudinē disp̄onis. Et tertium pp ipsius malā morigerationē. ¶ De scōa dicebat in libello dicto: q̄ assumit flōmia aliq̄ ut euacuatiuū: aliq̄ ut antipasticū. i. diuersiuū auxiliū: ut in fluxibus ipse declarat ibi: z in 5° terrapē. Emoz: rosagiçāte nare dextra l dextra manu: altera vo in sinistra. Et hec est Hyp. i 5° affoz cātilena posteriora capitis dolētib⁹ que in frōte recta uena icisa iuuat nō solū ut cōmētat Bal. ingeniat Hyppo. euacuare ubi opz euacuare. sed cū antispasi. ¶ De tertia dicit in eodē libello q̄ si mēstrua p̄uocare uelim⁹ uenas inferiores apimus uel suras scarificamus tpe assueti motus. ¶ De q̄rta dicebat Bal. in 9° terrapē. z in cōmento 23. p̄mi affoz. exeūtia nō in multitudine cōiectari q̄ flobothomia usq; ad lipothomiā refrigerationē totius habitus p̄festim opak: z extinguit se. ac si occidisset eā. ¶ De q̄nta ostēdit in eodē libello. z in commēto illius affo^m¹. Quibuscūq; flōmia cōfert q̄ flōmia multos patos incidere in egritudinib⁹ p̄seruat ut nō cadāt in eisdē. qđ declarat de patis ad spuēdū sanguinē. ad pipleumoniaz sq̄nātiā synātiā epilēpsiā apoplexiā faciendo flōmiā in uere fuerūt p̄seruati ab eisdē. Etiā in casibus z pcussionibus z vulneri⁹ p̄mittit flōmia: ut aduētus flegmonis: ut dictū est p̄hibeat. ¶ Melius est enim anticipare flōmiā q̄z multitudinis expectare synthomata. ¶ De sexta loquit Bal. in xj. terrapē. cap'o. 15. uersus mediū. igit qdē optimum ut dictū est uenā icidere nō solū in synochis febribus: sed in alijs oib⁹ que in putredine humoz q̄n seniuz uel que etatis uel vtutis nō p̄hibuerit: alleuiata eni que dispēsat nr̄a corpa nā z deponēs qđ aggrauat eaz uelut aliqđ onus dñabit reliquo facile. Itaq; z digeret qđ digeri pōt: z extrahet qđ extrahi pōt recolēs p̄priarū actionū. ¶ Tertiū qui sunt illi qui eā pñt sustinere. cōcludit in eodē libello q̄ sunt hītes vtutes robustas uenas grossas z amplas hitudinē nō multū macilētā z colorem nō albū z carnē nō mollē. Cōtrarie aūt dispositi nequaq̄z sanabiliter eā sustinere pñt. sanguinē enim modicū habent z facile euaporabilē carnē z p̄m istā rōnē infantes nō sūt flōmādi ante q̄tuordenalē etatē. Neq; senes ultra. 70. annos: nisi p̄ magna necessitate: z tūc cū p̄uisione z cautela. Et p̄m ip̄mmet Bal. ut assumit per Rabi in p̄ncipio ad glauconē q̄ insueti flōmari nō sustinēt flōmiam neq; hītes stomacū debilē neq; corpa dyarijs occupata neq; crapulā seu idigestionē patiētes que p̄m uētrem ut etiā in. xj. terrapē. dicebat. Et Hyp. p:egnātes excipit sal tem quātū ad extremos uel postremos mēses. Quicqđ sit tū significatio in p̄hibēdo flōmiā que sumit a virtute oēs alias supat in 9° terrapē. ¶ Multi enim pp debilitatē vtutis in flōmijs perierūt. Cōe aūt est in utroq; opusculo custodire virtutē. Et hinc est q̄ oia illa que debilitant virtutē p̄hibēt flōmiā ut fluxus uentris ac purgatio alia nimius sudo: colica spasmus tremo: lōga egritudo superfluus coitus nimiū balneū: angustie sollicitudines vigilie labores z id genus. Rasis aūt 4° Almansoris addit q̄ qui multā carnē z nimis rebus dulcib⁹ uti ꝓsueuerūt flōmari optime p̄nt. Qui vo passi sunt abstinētiā z interiora hīt debilia. Et qui flegmatici sunt z egritudies cō sueuerūt hēre frigidas. Ac qui habitāt in regione z aere calidissimo ac frigidissimo nō debēt flōmari. Ebrius z fastidiosus nō flōmenk donec oino ista ab eis fuerint remota nisi ex tarditate flōmie magnus imineret timo: in 7° Almāh. ¶ Particulariter aūt z exq̄site oēs significationes ꝓcedētes z denegātes flōmiā ptractauit optime magister Arnaldus in libello suo supius allegato de flobothomia per ꝓsiderationē rerū nāliū z nō nāliū z cōtra nām docēdo eas mēsurare z ponderare: z de eis facere vnuz capl'm z dare magis instātia p̄m possibilitatē alias nō negligēdo uel per quātitatē flōmie uel per alias eas corrigēdo p̄m q̄ dicet de farmacijs infra: q: tū istud est magis phisicū q̄z cyrurgicū dñis phisicis dimitto quātū est de pñti. ¶ Quartū per q̄s uenas est flōmia facienda est notificatū per vniuersum tractatū. In sūma tū ponit Haliabas in 9° sermone ptis scōe libri regalis. q̄ uene que minuunk in hoibus sunt. xxxij. q̄rū duodecim sunt in brachijs: due. i. mediane: due cephalice: due basilice: due assellares: due cubitales: due seynales. In capite sūt xij. due post aures: due in angulis oculoz: due organice due uerticis: z uena frontis: uena puppis: uena nasi: due uene sub lingua. In pedibus sunt octo: due in genubus due saphene: due sciatice: due pectinis pedis. Albu. vo nō ponit nisi. xxvj. quarū decē sunt in capite z decem in brachijs: z sex in tybijs z pedibus. ¶ Bal. aūt in libello sepe allegato dicit q̄ uene que flobothomank p̄z cubitum sunt tres: que intus: que extra: z que itra. Illa autez que intus p̄tibus a collo inferius iuuat: que vo extra in his que supra: media vo iuuat utraq;: uene vo que inferius sunt due. s. illa que est p̄m inguina i. deest plicatura genu. Alia p̄m suras z cauillas que ppter passiones renuz mīcis z uesice flobothomank. Ita etiaz z p̄m oculoz tū flobothomare passiōes oculoz iuuāt. Et que p̄m linguā flegmonibus faringarū cōferūt. Aliarū tū coium p:ecedēte flobothomia. Cōueniens aūt est ul'es euacuatiōes p̄cedere particulares: ut clamat tota ista doctrina. ¶ Arterias aūt multi dubitauerūt incidere ppter p̄iculū sanguis z embo:rismatis. Uerūtamē. B. per rōnem motus in passionibus spumosis p̄cipiebat incidere ea que p̄m timpora z que post aures. Et per somnū habuit eas que extremoz. Totalē aūt inc̄isionē eaz nimis uerebat: quā p̄m ptē flōmiā. ¶ Cois aūt in his oibus sermo est: q̄n incipiētes flegmones antispastice ꝓuenit euacuare: p̄ectos vo z diuturnatos ex ip̄is p̄iculis euacuare conuenit si est possibile. Si vo non est possibilis ex p̄rimis in 5° terrapē. Et he erāt due Hyp. intētiones cōes. ois im moderata euacuatio deriuat z euacuat ad loca p:opinq̄ Antispatur ad opposita z longa capitulum libelli de flobothomia p̄uādo q̄ omnis antispasis fiat p̄z cathesim. i.

rectitudinē nō trāscēdēdo duas dyametros ut in fluxib⁹ nariū emoꝛroydarū ꝛ mēstruoꝛ declarak de supiori ad i ferius ꝛ de dextra ad sinistrum de añriori ad posterius. ¶ Euacuatio vo ꝛ derivatio ad ꝓxia ut de epate ad manū dextrā: ꝛ de splene ad sinistram. Intelligēdo sane de splene quātū ad mām grossam ipsi paratā nocē que magis stat ꝛ eūak per ptē sinistrā. Nō autem quantū ad directionē uenaꝛ: cū nulla que dirigak ad manū oriak ab eo ut in anothomia clare manifestak. Et itelligik eūone derivatiua ꝛ assūptiua: qꝛ de antispatica que cōpetit durāte ꝛ timēte fluxū semp fit per oppositā ptē. Et ita itelligik dictū Auēçoar in suo theisir libꝛo p⁹. tractatu. 16⁹. de pleuresi q fiat flōmia ex basilica brachij oppositi: q̄uis ut dicē gdā nouus medicus nr̄i tpis videak q fit fēda minutio ex eadē pte egritudinis iducēdo sup hoc vba logicalia ꝛ sophistica: qd̄ mihi nullaten⁹ videt eē rōnabile neq; uerū: imo credo certissime q facē illud oino est moꝛs infirmi. Timore tñ securato de fluxu fiat de eadē pte sicut p̄cipit Hyp. in 2⁹ regimēti. Qñ doloꝛ ad spatulas ascēdit. ꝛ. 4. terrapē. ꝛ. 13. ꝛ ubiq;. Et ista fuit intētio Aui. dum dixit q in p̄ncipio moꝛboꝛ repletionalis penitus dimittak flōmia. s. eūatiua ꝛ derivatiua seu assūptiua per eādē ptē que nō dꝛ fieri nisi post statū dū maturatio appuerit: que aūt fieri possit ꝛ debeat antispatica ꝛ subtractiua per ptez oppositā ꝛ lōginquā nō negat: immo ꝛcedit in p̄ncipio apoplesie synātte ꝛ in magnis apatib⁹ pnitiosis ꝛ fortib⁹ doloꝛib⁹. Et si est necesse usq; ad syncopim exclusiue: ut tenet scola nr̄a cois. hoc tñ nō debem⁹ facē nisi cōstet nobis de vtute. ¶ Redeūdo ad ꝓpositū dꝛ Auicē. magis specificauit ad q̄s egritudines singulares icisiones uenarū cōpetūt ꝛ ꝓferūt. sufficit tñ cyrurgico in gūe qd̄ dictū est per. G. Albu. vo modū incidēdi uenas cōes per lōgitudinē uenas ꝓticulares per trāsuersum: arterias per ligaturaz ꝛ cauteriū: ut dictū est in tractatu. Et dat tres formas flobothomoꝛ cū cultellari que ē lāceta cois: cū murtino que est lata lāceta. cū frixorio qd̄ est inst⁹m equoꝛ: ꝛ hoc sufficiat de q̄rto ꝓblemate. ¶ 5^m de mensura flōmie dicit q nō pōt dari certa regula: cū oia medicinalia sunt ꝓiecturatiua: ut dicit in libello ꝛ 3⁹ terrapē. Nihilominus mēsura regulak p̄m Arnaldū sequēdo doctrinaz Hyp. q que egrediunk: nō quātitatē solū: sed ꝛ tolerātiam ꝓiecturare opz addēdo cōplonē tpis regionis etatis egritudinū in qb⁹ curā dare opz. Sūt enim iter ista potiora ad mēsurādū quātitatē flōmie quātitas egritudinis ꝛ vtus. Mā si necessitas est magna ꝛ fortis est virtus fiat magna in vna vice ꝛ usq; ad sincopim dictā. Si vo vtus fuerit debilis nō fiat tāta inst⁹m. sed per sedationes ꝛ vices diuidak. Attēdere aūt dꝛ uel opz debilitatē per pulsum: quēadmodū. G. assueuit in flōmijs semp tāgere ipsuz ꝛ qñ ꝓcipiebat ine q̄litatē ꝛ minorationē statim iubebat cō stringere flōmiā. Sāguis aūt dū exit est attēdēdus: quoniā si mutak in meliorē disponē ilico est cōstringendus. ut in p̄mo regimēti dicebak: magna flōmia apud Gak. ꝛ Aui. cōfirmātē est de. vj. lb. minoꝛ de media lb. media ꝛ cois de vna lb. Et p̄m Damascenū cōsulik gb⁹ in iuuentute semel mñ in anno flōmari cōsuetudo affuerit in quadraginta annoꝛ erūt ad ter. Jn. 50. aut. 60. semel cōferēdū est: ulteri⁹ vo ex toto dimittēdū est. ¶ 6^m est de tēpore flōmie. ubi sciēdū p̄m doctrinā Aui. q flōmia hēt duas horas. s. necessitatis ꝛ electionis. hora necessitatis est in qua fieri opz ꝛ que tardari nō pōt. ꝛ in qua res ꝓhibitoria nō attēdik absolute ꝛ oino: lz aliq̄liter ut dicit Arnaldus: ꝛ bñ. si illud ꝓhibēs magis nocumētū faceret q̄z iuuamētū. Et tūc illud nocumētū corrigeret: aut ad aliam eūonē ꝓmutādo: ut in puero pleuretico fieret scarificatio loco flōmie. Nō obstāte q Auēçoar filiū suū triū annoꝛū flōmauerit ꝛ euasit per hoc a moꝛte: ut testak Auerroys in 7⁹ colliget: nō tñ hoc laudat. Et si fecit erat forte magna synocha: ꝛ cōstabat sibi de vtute: ꝛ si fuit sanatus hoc fuit de raro cōtingētib⁹. ¶ Oi enim hora diei ꝛ etiā noctis pñte fortī egritudine ꝛ robore vtutis exceptis infantibus pōt fieri flōmia: ut dicit Bak. in libꝛo ꝓallegato. hora aūt elōgationis attēdik penes radicē inferiorē ꝛ supioꝛē que in coꝛpe agūt: ut in 3⁹ de creticis dictū est per. G. Radix aūt iferioꝛ attēdik p̄m. G. ꝛ Aui. q in uētre fit digest⁹ cib⁹ ꝛ exteri⁹ fit expulsa supfluitas a scōa hora diei usq; ad tertiā ꝛ dies sit geta ꝛ luminosa nō turbata neq; pluuiosa: ut dicebat socius ꝓcordātiarū tp̄s uernale uel autūnale. Et si declinaret ad hyemē q eligerek dies austrina ꝛ ꝓsilia. Radix supioꝛ attēdik q luna hēat bonā lucez in 7. 9. aut. xj. die ascēdēdo. 17. 19. 21. descēdēdo euitādo cōiūctionē ꝛ oppōnē. Et sit in loco ꝛ signo bono lība a malis: ut in tractatu de astronomia declaraui. Jn casu tñ in quo p̄m te qui debes aliquātulū astrologari non ꝙuenirēt ambe radices in vnū ꝛ idē nō obstāte q cā primaria plus influat q̄z scōaria: eo tñ qꝛ radix iferioꝛ est effectus supioris: ꝛ cognitio effectuum est nobis medicis certioꝛ q̄z cārū: ꝛ cū hoc idē est iudiciū ex scōis stellis ꝛ primis: siue sint comete siue quecūq; aeris impssiones per q̄s intellexit Hyp. celeste signū ꝓ tanto melius est q teneak certū ꝛ dimittak incertū. anxionalis ꝛ dubia est scia iudicioꝛ. ꝛ ob hoc solēnes phīci ut Aui. ꝛ Auer. in medicina in ipsa nō multū curauerūt: de dieb⁹ vo egyptiacis lz nō sit multū curādū: nihilominus pp gētiū imaginationē ꝛ locutionē obseruank. De illis vficulis Luna uet⁹ ueteres iuuenes noua luna regres nō multū curo. ¶ Dagister tñ Arnardus i suis afforismis deducit q circa medīū tertie q̄dre melioꝛ absolute est flōmia: eo qꝛ tunc humiditates nō nimis sunt cōdēsate neq; reumatiçantes: neq; de horis motionis humoꝛ quā secuti sunt multi salernitani ꝓfatus magr̄ curauit: bñ tñ uoluit q pue uene: qꝛ meli⁹ appent hora ueptina q̄z matutina: in hora illa flōmenk. Etiā vult q i hyeme flobothomenk finistre uene: in estate dextre: eo q humores quos querimus in illis tpibus euacuare ꝓmptius in ptib⁹ illis situank. Uñ vsus. Uer estas dextrum: autumnus hyemsq; sinistrum. ¶ De regimine flōmie qd̄ erat septimū ꝓsiderank tria. p⁹. de regimine flōmatoris. 2⁹ de regimine flōmati. 3⁹ de regimine ꝛ iudicio sanguinis exeti. ¶ De p⁹ ostēdit. G. ꝛ Haliabas affirmat in 9⁹ q flōmatoꝛ debet esse iuuenis aptus ꝛ bñ vidēs ꝛ in flōmādo cōsuet⁹. Et q sit munitus de bonis lācetis diuersarū cuspiduz: ꝛ q fricato loco ꝛ a pte supiori cū instita ligato aulsata ꝛ iuēta bñ uena cum pulpa indicis tenēdo lācetā cū duob⁹ aut tribus digitis suauiter apiat eā nō totalr̄ pforādo: sed aliq̄liter eleuādo ut nō ledak arteria neq; neruus. Et facta eūone sufficiēti ꝛ disligato mēbꝛo diligēter claudak vulnus cū cotone, ꝛ ligatura. Sit tñ munit⁹ semp flōmatoꝛ de cotone ꝛ bindis ꝛ pul. rubeo ꝓp emoꝛroisagiā si accideret: ut dicē Aui. ¶ Regimē flōmati tripartitū est in regimine ante flōmiaz ꝛ in actu ꝛ post actū. anteq̄z fiat flobothomia regak flobothomādus si suspicek q sanguis est grossus aut tēpus est frigidū: q debet modicū ꝑambulare aut in precedēti die balneū itrare. ꝑcipue in flobothomia paruarū uenarum manus ꝛ pedis. Et si uene nō bñ apperēt cōsulit liber elhādi per dié ꝛ horā pñtem locū uenarū emplastrare cū fermēto. Et si dubitaremus de virtute dāda est ante flobothomiā vipa in vino. Et sedeat si est fortis: si debilis iaceat aliquātulum eleuatus. ¶ Jn actu vo flobothomie debet remouere çonā ꝛ lapides si portat⁹ bursa aut in anulis que habēt virtutē sanguinem retinendi. Et facta aptura teneat bacculum in manu: ꝛ ducat digitos ꝛ tussiat ꝛ pcutiak modicū cum manu per spatulas. ¶ Et si tēpus est frigidum aut suspicak sanguinem eē grossuz fiat larga plaga: ꝛ in oppositis stricta: uerum secundatio larga etiam requirit subtractio ꝛ antispasis ꝛ debilitas vtutis strictam ꝛ cum appoꝛoras. Non tamen est mirādū si appoꝛes ꝛ stricta plaga faciunt apparere pulchꝛum

sanguinē:qz ut dicit Aui.talis plaga interdū clarum sanguinē ꝛ subtilē fluere facit ꝛ spissum ꝛ turbidum retinet. Debet etiā eē parata aq̄ frigida ꝛ uocek ꝛ fricek ꝛ cetera fiāt que in sincopi sunt dicta. ¶ Post vo flobothomiā si est calefactus dek granatū cum aqua frigida:ut dicit.G. Si vo nō est calefact⁹ denk folia salute in vino madefacta:ut dicit Arnaldus. Et reponak in lecto tacēte uk tacēdo reūsus ad ptē non flōmatā modicū declinādo ꝛ claudank ostia ne exuberās claritas offendat visum: ut idez ꝓsulit Arnaldus. ¶ Post aūt vnā horā comedat moderate ꝛ nō igurgitet se:ut nō more gallicano iterata pcurek flōmia:ut idē dicit Arnaldus. Et cib⁹ sit bone subē ꝛ q̄litatis ut bonū sanguinē gñet ꝛ prauum si remāsit rectificet. Pot⁹ aūt augeak respectu cibi:nō respectu ꝓsuetudis:ut dicit Joānes de scō amādo. Si dormire ꝓsueuit post duas aut tres horas modicuz dormiat aucte. G.9° terrapē. Sit tū caut⁹ in custodiēdo uenā. Immediate tū post flōmiā dormire ꝓhibet Aui.ne ex motu humoꝝ ad extra ꝓpter flōmiā ꝛ ad itra pp somnū in mēbris fiat contractio. Et tale regimē per tres dies ad minus teneat flōmatus.

¶ De iudicio ꝛ aspectiōe san.post flōmiā m'ti tractauerūt maxime Bordon⁹ ꝛ Mēricus qui in hoc sequik eū ꝛ dixerūt multas phlebotomias que non sunt in usu q̄s dñis phisicis dimitto q̄tū est de pñti. Sufficit eniz cyrurgico letificare flōmatū: dicēdo q̄ fuit bona. Mā si sanguis extract⁹ est bonus signum est q̄ ille qui remāsit est melior. Si aūt est malus bonū est q̄ exiuerit. ¶ Sāguis bonus est ille qui in suba nō est nimis grossus neq; subtilis: ſz est frāgibilis cōpetēter tēperat⁹ in colore rube⁹ purus in odore ꝛ sapore amicabilis. ¶ Sāguis malus est ille qui deuiat ab ist⁹:ut ille qui declinat ad subtilitatē ꝛ citrinitatē ꝛ amaritudinē ꝛ odorē hēt acutū dicit colericus. Qui vo ad grossitiē ꝛ nigredinē aut citrinitatē ꝛ ad acredinez ꝛ odorē hēt acetosum est melic⁹. Qui vo ad viscositatē ꝛ albedinē ꝛ saporē ꝛ odorē hēt dulcē ꝛ aqsum est flaticus. Qui vo multū hēt de aquositate ꝛ urina signific at multitudinē pot⁹ aut renū debilitatē. Qui vo est granulosus ꝛ cinerosus sigt lepzā. Et modus lauādi in caplo de lepza fuit dictū. ¶ Color niger ꝛ viridis cinerosus ꝛ pauontinus est malus:qz sigt corruptionē humoꝝ ꝛ ꝓmptitudinē ad febrem ꝛ apata ꝛ ad pustulas malas ꝛ spissitudo ꝛ fortitudo illi⁹ cutis superioris qui cū difficultate rūpit cuz vgula cū qua semp oz fieri ꝓba:sigt ꝓmptitudinē ad opilones. ¶ Color aūt seposus aliqñ sigt frigiditatē:aliqñ aduſtiones ut dicūt. Distictio tū habek per corpis bitudinē. Et humor qui nō pōt coagulari sigt inālitatē. ꝛ q pōt coagulari in debito tpe saltiz medie hore qñ est frigidatus est nālis aucte. G. in de cola nigra. Jn his eni oibus ꝓsulēdū est q̄ uocenk dñi phisici qui ordinēt eis bonum regimē ꝛ purgationē docētē. Alis stat⁹ eoꝝ est piculosus

¶ De uentosis.

Uentosatio est appositio uētosarū per quaz mā itercutata eūak. ¶ Est autē uētosa instrm pixideū cū orificio stricto ꝛ uētre spatioso. Et ꝑm Albu. fiūt ex cornib⁹ ꝛ ex ere atq; vitro:ꝛ aliqñ cū scarificatione ꝛ aliqñ sine illa:ꝛ qñ fiūt cū scarificatiōe extrahūt mās sensibilr. Illa vo que absq; ipsa isensibiliter. Et dicit Aui. q̄ uētose magis exhūt sanguinē subtilē q̄z grossum ꝛ superficialē magis q̄z pfundū. Un Halia. in 9° ꝑmone ptis scde facies compationē iter flōmiā ꝛ uētosaz ac sanguisugas:q̄s hirūdines uocat:dicit q̄ flōmia magis euacuat a pfundo:ficia que cōfinia sunt cuti:hirūdines que iter corpis pfundū ꝛ cutim extrahūt. Et pp hoc flōmie fortior est euacuatio q̄z ficiarū:ficq; ꝛ hirūdinum q̄s ficiarū. ¶ Et qz in ꝓseruatione sanitatis:ꝛ curatione egritudinis in multis subuenīūt dūtaxat q̄ fiat ubi ꝛ qñ oporz. Et post ules eūones de ipsis duo ingrunk. ¶ Primo dicit q̄ principalis intētio uētosarū cū scarificatione est eūare sensibilr ꝛ tenere locū flōmie:qñ ipsa pp aliqd ꝓhibēs fieri nō pōt:ut in pueris añ.14.annos:ꝛ senib⁹ ultra.70.ꝛ sic de alijs. Et illud fuit ꝓsiliū. G. in cōmēto regiminis acutoꝝ. ꝛ hinc est q̄ Aui. uocat eas vicarias uenarū. Ad quā utilitatē complēdā:ſz cōsuete sint ponē per opationes in multis locis Philomin⁹ loca q̄nque uel sex fūt magis in usu. ¶ Primo ad euacuādū mām a capite ꝛ a ptib⁹ eius iubet eas ponē in fontanella colli.ꝛ illic tenent locū cephalice. Et ideo ualēt egritudinib⁹ oculoꝝ ꝛ ifectionib⁹ faciei ꝛ feto ri oris. ¶ 2° ponunk in medio spatularū ad euacuāduz mām que in mēbris q̄tinek spūalib⁹:ꝛ tenēt locū media ne. Et ideo ualēt egritudinib⁹ asmati pleuresi sputo sanguinis. ¶ 3° ponunk sup renes ꝛ anchas ad euacuāduz mām que est in mēbris nutritiuis ꝛ tenēt locuz basilice. Et ideo ualēt ad oppilones ꝛ apata ꝛ dolores epatis renū ꝛ scabiei ꝛ totius corpis. ¶ 4° ponunk in medio brachioꝝ pp guttā ꝛ ptiū illarū dolorē. ¶ 5° ponunk in medio coxarū ꝛ tybiarū ꝛ iuxta cauillas ꝛ tenēt locū saphenarū. Et iō ꝓuocāt mēstrua ꝛ sanāt strāguriā ꝛ dolores mīcis ꝛ uesice ꝛ ꝓferūt podagre ꝛ ulceri⁹ malis. ¶ Sz uētosarū siccarū siue scarificatione itētio ꝓncipalis est attrahē:pp quā utilitatē cōplēdā ponunk i.xj.locis. ¶ Primo ponunk sup ypocūdria ad reducēdū ꝛ diuertenduz sang.a naribus in 5° terrapē. Opz aūt qñ fluit ex dextra nare in epate firmare:qñ vo ex sinistra sup splenē. ¶ 2° ponunk sub mamillis ad distrahēdū ꝛ diuertēdū fluxuz mēstruoꝝ. vñ in 5° affōꝝ. mulieri mēstrua si uelis retinē ficiā maximā ad mamillas appone:nō in ipsis mamillis sed sub eis ex iferioribus ptib⁹:ut dicit cōmētū. ¶ Nonnulli vo ꝛ 3° ponūt uētosas sup ꝓcā capitis ad eleuāduz wulā ꝛ fistēdū reuma. Attrahit enim mā de pfundo ad exteriora qđ est ꝓsiliū. G.13.terrapē. Et pp istā itētionez sepissime ponunk in apatib⁹ emūctoriozꝝ in qb⁹ toto pos se ꝓcipit Aui. extrahē mām. Et si nō cū alio saltim cum uētosis ponunk ēt ꝑm. G. ubi supꝛ in coxis ad mēstrua ꝓuocāda. Necnō ꝛ ppe apata iūcturarum ut apostema removeak ꝛ elōgek de iūctura. ¶ 4° ponunk uētose in palmis sup originē neruoꝝ ad calefaciēdū ipsos in 3° canoñ. caplo de palmis. Et 3° interioꝝ de quo cōtra archigenem ꝓbat. G. q̄ cerebrū fit ꝓncipiū vtutis aialis. ¶ 5° ponuntur supra uētrē in colica ut euaporādo uētositatē sedetur dolor.xj.terrapē. Dolor demū qui ex spū uētoso fit precipuā sanationē hēt per sictā cū copiosa flōmia:siue fit ꝑm itestina:siue ꝑm aliā pticulā. ¶ 6° ponunk sup mīcez ꝛ itestina ad reducēdū ea in locis suis iuxta cōsiliū Auic. in 3° canoñ. in capl'is sitis. ¶ 7° ponunk uētose in plicatione costarū ꝛ ꝓsiliū ossiū ad reducēdū ꝛ rectificāduz ea. ¶ 8° ponunk sup vias ꝛ poros per quos trāsit urina de renib⁹ ad uesicā ad facilēdū descēdere lapidē ad uesicam:ut in 3° canoñ. cōsulit Auic. ¶ 9° ponunk super aures ꝛ foramina ulcerū ꝓfundoꝝ ad extrahēdū figd alienum fuerit in ipsa. ¶ 1° ponunk supra collū ad ampliādum viā anhelitus ꝛ cibi in squinātia. ¶ xj° ponunk supra morsuras ꝛ puncturas ꝛ pustulas uenenosas ut extrahak ab eis uenenum.

Circa scōm quomō fiūt ꝛ circa regimē ipsoruz sunt tria ꝓsiderāda: videlicet qđ sit faciēdū añ operationē: quid in actu: quid vo post actum.

¶ De ꝑmo est Auic. intētio q̄ uētosatio ꝑm q̄ dicūt antiqui fiat electiue in plenilunio ꝛ nō in defectu lune. Maz ut ipse dicit ꝛ G. cōcedit in tertio de creticis ꝛ Albumasar ꝓbat in magno introductorio luna augmētata in lumine augmētat ꝛ trahit humores ad supficiez corpis. Et ipsa diminuta humores diminuit ꝛ ad iteriora claudit:ꝛ cū hoc est bonū q̄ dies sit australis ab hora scōa usq; ad tertiā. Preterea est intētio oium opantiū q̄ añ uentosationē per horā vnā balneek ꝛ fomētek cū aqua calida:locus uētosandus:qđ uerificat Aui. si sang. fuerit grossus. Jn sanguine aūt subtili nō est necesse:nam timēdum eēt

de nimia resolutione ⁊ debilitate. Est ēt ꝑuidēdū ꝙ nun q̄z fiat scarificatio nisi ꝑcesserit appositio sicce uentose: eo q⁹ opz sanguinē añ trahē q̄z euacuare. ¶ Circa aūt uētosationē est sciēdū ꝙ uētose que apponunt sunt duoꝝ modoꝝ ut dictū est: q̄dā sunt de cornu que applicant suggē do: q̄dā de vitro que applicant ignīēdo. Jn ꝓmo applicatur cornu cū foramine ⁊ suggit ⁊ trahit cū ore aer ⁊ attractionē aeris sequit eleuatio carnis: ut nā repleat uacuuz: qđ semp euitat: ut ꝓbici ꝓbauerūt. Jn 2° mō ponit infra uētosam parū de stupa sicca carpinata: ⁊ cū candela incēsa iflāmat ⁊ subito applicat: ⁊ ꝑsūpto aere nā ut succurrat uacuo trahit carnē ⁊ mām in carne ꝙtūctā. Albu. aūt assignat altū modū applicādi ponēdo modicū de cādela ignita in ꝙgula exīte in medio uētose. ¶ Post vo applicata sel' aut bis uētosa sicca ubi est necesse in spatio compēso fiāt multe scarificationes ordinate ⁊ ꝓm cutē ꝑfūde cū pilo aut rasorio. Et statim post exsiccato loco cū spongia reapplicet ut ꝓus uētosa. Et stet ibi per mediā horaz quousq̄z sanguie fuerit semiplena ⁊ ipsa remota ⁊ euacuata ⁊ mūdata per eūdē modū iteruz applicet ⁊ stet plus. Et post alia quousq̄z fuerit sufficiēter eūatio facta de media libra usq̄z ad lb.j. ꝓm tenorē vtutis ⁊ q̄ztitatē repletionis. ¶ Et post ꝓmā appōnē si nō sāguisugat bñ fricet locus scarificat⁹ cū ortificio uētose: aut cū pcussiōe ynguīū: aut iterū scarificet q̄usq̄z bñ fluāt. Cauēdū est tñ ne applicent supꝝ mamillas: neq̄z supꝝ mēbra mollia q⁹ tāte carnis suba ſbintraret ꝙ uētosa nō posset remoueri sine difficultate. ¶ Modus tñ remouēdi est ꝙ fomētet locꝰ circūcirca cū aq̄ calda ⁊ talr ducat ut aer possit aliq̄liter subintrare ⁊ ipsam eradicare. ¶ Et ēt cauēdū ꝙ nimis nō cōtinuent tuꝝ mineras vtutū: q⁹ retro collū nocēt memorie: retro spatulas cordi ⁊ in dextro ypocōdrio epati. Et iō aq̄ rosata est in eoꝝ facie ſpgēda: aut vipa seu mala granata sunt eis dāda: ducēdus est sanguis in actu uētosādi a circūferētijs uētose cū manibꝰ suauiter vsus uētosam. ¶ Facta aūt uētosatione exsiccet locus ⁊ inungat cū oleo ros. aut aliq̄ assungia sedatiua. Et regat ut flebotomatus.

¶ De sanguisſugis.

Sanguisſugatio est exctio sanguis cuz sāguisſugis. Quid sint aūt sanguisſuge est notū ꝙ sūt qdā vmes nigri ad formā caude muris cū lineis citrinis ꝓm dorsum ⁊ q̄dā rubedine circa uētrē. Et ille sūt meliores que in agris bonis reperiunt. Laueant tñ ille que sunt horribilis coloris ⁊ hñt caput grossuz ⁊ que in malis agris fuerit nutrite: q⁹ uenenose sūt. ¶ Circa qđ auxiliū ingrunt duo. ꝑ° qb⁹ subueniunt egritudib⁹. 2° quō applicant ⁊ regant. ¶ De ꝑ° dic̄ Albu. ꝙ sanguisſuge nō admīstrant in ꝓlib⁹ nisi in qbus nō est possibilis positio uētosarū ut eēt labiū nasus ⁊ gingiue: ⁊ sicca denudata carne: ſic digiti ⁊ tūctūre. Et Aui. vult ꝙ sūt utiles serpiginosis ⁊ ulceribꝰ malis non supra ſz circūcirca ⁊ multotiēs ponunt sup apāta emūctoriorū ⁊ difficilis maturationis: ut dicebat Theodoricꝰ. Nonulli vo ponūt ipsas ad emoroydas aptēdas. ¶ Magis enīz trahūt a ꝑfūdo q̄z uētose ut supꝝ per Haliabatē fuit allegatū. ¶ De 2° est dicēdū ꝙ tales eūones pticulares nō fiant in corpib⁹ plenis: nisi sufficiēs ꝑcessit eūo. Post hoc aūt est itētio Aui. ꝙ nō admīstrent dū recēter sunt capte seruent in aq̄ mūda per dīē: ut euomāt qđ in eaz existit uētrib⁹. Et post fricet locus ⁊ lauet donec rubeat aut liniat cū aliquo sāguine aut scarificet locus modicū: ⁊ ab eo aliqs sāguis fluat. Et applicent cū manib⁹: aut cū canna. Et ponant due uel tres uel quot erūt nēcie ad exhēdū tāta sanguis quātitatē quātam erit necesse. Et postea qñ erūt igrossate cadēt per se: aut ſfundant capita eoꝝ cū aceto: aut cū sale trito: aut cū aloe: aut sepenk cuz filo: aut pilo egno uel ꝙsū. ¶ Et post eēt utile suggē locū ⁊ laure cū aq̄ ⁊ aceto. Et si sanguis multiplicaret emplastret locus cū bolo armeno ⁊ gallis / seu balaustijs ⁊ alijs que sanguinē restrigūt. ¶ Et regat post ut flobothomatus. Et si modicū post de thiriaca administret ꝓpter earum uenenositatē esset bonū: ut dicit Arnoldus.

¶ De medicinis purgātibus humores. Caꝑ. II.

Aquā q Bal. in multis locis ⁊ nō minus in 3° tegni ⁊ in cōmento illiꝰ q̄rti affoꝝ. Qualia opz tē. nūauerit multos modos euacuādi uelut sunt per flōmiā par farmaciā secessiuā atq⁹ uomitiuā per nares per palatū per tussim p urinas per mīcē per emoroydas nedū ⁊ per exercitia fricationes sudores ⁊ balnea: ⁊ ꝓm accūs per cibatiōes. Nihilominꝰ q̄tū est de ꝑnti nō fiet memoratio nisi de illa que per secessum uomitū. Et que cū clisteribꝰ: qm̄ de illa que per flōmiā dictū est supꝝ. Jsti enīz duo sunt modi eūonū qui magis occurrūt in arte cyrurgicali. Et de istis pauca dicenk: q⁹ magis ptinet ad dños phīcos q̄z ad cyrurgicos nisi eēnt mixti. ¶ Multa enī picula iminēt in medicinis laxatiuis ut hebē ¶ Desue ostēdit qui de eis euangelice tractauit. ¶ Medicina aūt purgatiua ꝓm itētionē. G. in de farmacijs ⁊ per totū est que cacochimiā euacuat. Uñ i cōmēto illiꝰ ꝓmi affoꝝ. Jn pturbatiōib⁹. Purgatio est eūo eoꝝ que ꝙtristāt ꝓm q̄litatē. ¶ Medicina aūt uētris solutiua ad sanitatis ꝙseruationē si utak ut opz maximū ꝑbet adiutoriū in 4° Almāsoris. Et bñ dicit ut opz q⁹ ubi nō opz uel ꝓm quātitatē uel ꝓm q̄litatē uel tps solutionē tāta facit: ut dicit Haliab. in 2° ꝓmone scde ptis libri regalis. ꝙ perit hō aut malā in eo facit infirmitatem. Dis enī medicina purgat ⁊ iueterat: ut dīē Aui. in fen 3ª sui ꝓmi. ¶ Ad egritudinū aūt curationē est vna triū rerū medicationis: ut totꝰ testificat cetꝰ medicoꝝ. Est ergo farmacia utilis ⁊ necia. ¶ Circa qđ generosum auxiliū sex ingrunt ꝓbleumata. Primū q sūt cū medicina purgādi. 2ᵐ qui sūt illi qui illā sustinē ꝑnt. 3ᵐ cū gbꝰ farmacitis est facīēda. 4ᵐ de mēsura. 5ᵐ de tpe. 6ᵐ de regimine. ¶ Primū aūt ingrit per Bal. in libello de farmacijs cōtra asclipiadicos ⁊ erasistraticos ostēdēs ꝙ oēs humores supflui ꝑter sanguinē per farmaciā sūt purgādi singulariter ⁊ electiue ⁊ nō oēs idistincte. ¶ Soli enim humores tristātes sunt purgādi: ⁊ nō alij in cōmēto ꝓallegato ꝓmi aforismoꝝ ⁊ ꝫ ipse declarat ibide dicēs. flāte super abūdāte hoc euacuādū est. Colera vo xāta uel nigra molestāte diminuēdū qdē est fla: tristātē aūt colerā euacuandū. Et si serosum qd fuerit illud euacuādū est ⁊ nō aliud. Si vo sanguinē fuerit ꝙ supabūdauerit illiꝰ faciēda est eūo per flōmiā ut supraꝰ est ostēsum. Et idē dicebat in de usu farmacoꝝ per hec ꝙba. opz ꝑ° tradē colericis qđ colerā purgat. flaticis qđ fla. ydropicis qđ aquā. melicis qđ colerā nigrā. Si vo ex hoc purgas ꝙenientia purgas ⁊ dimittis icōuenientia. q̄re ad utraq⁹ peccare est. ulr igitur dicēdū ꝙ humores nāles dictos a nutritiōe supabūdantes per flōmiā sūt euacuandi. Jnnāles vo per farmaciā: medicinā aūt mox sanguis eductiuā: ꝫ nō sit in rerū nā: possibilis est iuentre: ut in libello de farmacijs narratur de quodā iuuene qui porcellū de suburbio portabat de casu eū supꝝ herbas q̄sdā applicās vidēs sanguinē de ejꝰ epate emanare ꝓsiderabat ꝙ sanguinem euacuabāt ille herbe: deditq⁹ aligb⁹ gra expiētie qui depditi fuerūt. Dixit ad certuz ꝙ nulli alteri docuerat. Et sic per ꝑsidē fuit ꝓdēnat⁹. Jta qdē ut dicit ꝫ talis medicina in rerū nā sit: tacē tñ de ipsa rōnabile est. Sicut alia uenenosa tacētur ab hoīb⁹ hñtib⁹ itellectū. ¶ Quatuo: enim sunt intētiones pp q̄s dant farmaca laxatiua. Prima est pp cacochimiā expurgādā. Scda pp egritudinis fortitudinē. Tertia ad distrahēdū. Quarta ad alleuiādū. ¶ De ꝓma cantat Hyp. illā cōez cātilenā scdī affoꝝ. A plenitudie que cūq⁹ egritudines fiūt eūo sanat. Duplex est aūt plenitudo in quāto ⁊ in q̄li in libro de multitudie ⁊ ubiq⁹. Que vo est ꝓm quātitatē flōmia sanat: que ꝓm corruptionem purgatio per farmaciā in cōmēto ubicūq⁹ cibꝰ ꝑter nāz

ītrat in 2° affōz: z in 6°. Quibuscūqz flōmia z farmacia ꝙfert. ¶ De 2ª allegaf illud 4' terrap. Oz ꝑm eundem modū ficut flōmia fit nō ſolū pp multitudinē ſanguis: ſz pp fortē egritudinē: ita z purgatio pp multitudinē alicuius alius hūoris z fortitudinē egritudinis. Et ad hāc intētionē adducit dicta ℍypp. in libro de ulceribº qui nō ſolū ꝙſiderauit ad multitudinē: ſz ad egritudinis fortitudinē in purgādo ut in triplici egritudinū fortitudie exēplificauit pp p̄ncipalitatē pticule ut i capite ul' uētre pculſio pp magnitudinē diſpōnis: ut in vulneribº ita magnis q futura indigeāt. z pp malā morigerationē ut in articulis quaſſatis z in qbuſcūqz faraliçare ideſt corrūpere periculū eſt. ¶ De 3ª dr ibidē q nō ſolū indigēt laborantes purgatiōe ut triſtātē ſupfluitatē euacuēt: ſz ut antiſpārēt z euacuēt. Si eni ingt reuma ferak ſurſuz iferiº purgabimus. Si deorſuz ſupiº antiſpaſando. Jā aūt ceſſante z firmato reumate per pticulā eandē aut p̄rimā eūare meliº. Et eſt v̄bū nōbile. ¶ De 4° ad alleuiādū dak ſepiſſime medicina purgatiua incipiētibº egritudinibº iuꝛ doctrinā ℍypp. 2° affōz minorādo ſupple z nō eradicando ut vult Aui. in 4° de curatiōe feb. putridarū. Maturа enim alleuiata faciliº digeret reſiduū: ut dr in cōmento z in de flobothomia fuit allegatū, xjº terrap. ſupra.

Ad ſecundū qui ſunt qui purgatiōes cū medicinis ꝙueniēter tolerare p̄ñt. Rñdet ℍypo. in 2° affōz q illi qui circa vmbilicū z pecten hñt ſpiſſitudinē: fortes enim opz eē: ut dicit G. in cōmēto. Que per iferiº. Et que per thoracē pticulas ad būn famulādū purgationibº ꝑm illā rōnē hñtes ptes ſupiores fortes nō ledunt a uomitu. Et pp hoc dicebak in 4° affōz q ptiſicos nō duces ad ſupiores purgationes. ſed macros ſupple ꝑm mēbra carniformia: nō tñ ꝑm radicalia z ſpmatica: ut ibidē notat Albertº bonoñ. In talibus eniz eſt aptitudo uomēdi utp̄m pp colerā que in eis generak: ut dr in cōmēto. Sūt etiā apti ad purgatiōes ꝑm Raſiz in 4°. corpa que in regimīe ſunt peccātia per multā z inordinatā comeſtionē z que pauco utunk exercitio farmacūs indigēt in p° de cuſtodia ſanitatis. z in 3ª ſen ꝑmt. Et qui eā aſſueti ſunt meliº eā tolerāt: z pp hꝰ dicebat G. de uſu farmacor: qñ igit debes alicui tradē medicinā iterrogare ip̄m opz ſi ꝙſueuit bibē eā: z qualr ſe habet uēter cū eis. Mā ſi ꝙſueuit meliº tolerat. Si nō ꝙſueuit ſcire opz qualr aſſellabat duz erat ſanus. Et ſi in ſanitate aut qñ ꝙſueuit recipe medicinas uēter eiº fuerit obdiēs z bñ ſolubilis leuioribº z minoribº indiget farmacūs. Si v̄o durus z inobediēs fortioribº. Tales eniz cōditiōes tolerāt medicinas. Cōtrarie v̄o diſpoſiti nequaqz Et iō nō ſunt farmacādi niſi cū prudētia. ¶ Primo hñtes ea que circa vmbilicū tabefacta z macra fallaces ſunt ad iferiorē purgationē ꝑm ℍypo. ubi ſup. ¶ 2° corpora ſana nō debēt purgari: q: cū medicina opek per ſimilem ſaltim in forma ꝓportionali: ut nr̄a tenet ſchola: nō inuenies malū hūmorē nocitiuū ꝙuertit ſe ad carnē z hūiditates radicales z eas colliquat z moleſtat: ut dicit Cōmētator. ¶ 3° etiā nō ſunt purgādi qui malo utunk cibo. Intellige ꝙuerſo in habitū ſicut in lepra ꝙfirmata: declarat magr Albertº in qua farmacia anguſtiat z exoluit accipientē. Sed ſi mali hūores in habitū corpis nōdū ſunt cōuerſi nō eſt incōuenies purgare: imo neceſſariū. ¶ 4° nō debēt purgari crudi z indigeſti iuꝛ ℍypp. p° affōz. digeſta farmacare z mouē nō cruda neqz in p̄ncipijs eradicādo ſupple gcḡd fiat alleuiādo ut dictū eſt niſi laſciuiant z mā ſit furioſa. Et lz Bal. in cōmēto nō dicat mām furioſaz niſi a motu. Nihilominus ſchola cois accipit furioſam a pte q̄ſtatis loci z accidētis. Et pp hꝰ dixit ſino ca cū colica cauſon ſquinātes z antraz mās crudas eūare iubet. Mãe eni mote z trāſfluētes de vna pticula ad aliā ut nō faciant ipetū ad mēbra p̄ncipalia ſunt eūande citius q hō poterit. Ille aūt que nō ſunt firmate ꝑm aliquā pticulā nō opz mouere anteq̄z digerank ut dicit cōmētator. Sed poſtq̄z ſunt digeſte niſi nā ſit ſufficiens ad expellēdū. Tūc eniz debemus eaz auxiliare alias dimittak ipa opari. Quia ꝑm Bal. in p° iterioz. Sole enim ille paſſiōes idigēt exteriori auxilio: quarū pp magnitudinē negt dñari nā. Et Aui. in 4° de cura febrīū putridaz aucte ℍypp. Medicus eſt adiutor nāe nō ipediēs eaz. Et iō dicebak in 3° tegni oium nā opatrix: medicus v̄o miniſter. ¶ 5° nō ſunt purgādi inaniti neqz debiles: q: ubi idigētia nō opz laborare: ut dicit ℍypo. z Aui. dicit q oi eūoni annexus eſt caſus v̄tutis. ¶ 6° p̄parati ad fluxū ut trauli q cito a ouaria capiunk in 6° affōz. ¶ 7° pueri z ſenes nō ſunt purgandi p farmaciā: pueri q: pp fortitudinē ſufficiētes ſunt ad expellēdū ſupflua p inſenſibilē reſolonē. ut dicit Joānes de ſcō amādo z ſunt reſolubiles p nām. Senes q: debiles iuꝛ illud Bal. in 5° de cuſtodia ſanitatis. neqz aloe neqz yera ut gdā ꝙcedūt debet dari ſenibº ſupple in via ꝙſuatiua: ut dicebat mgr Paulus. q aūt in via curatiua nō negat: imo ꝙcedit iam iminēte neceſſitate ibidē. Et ꝑm illā rōnē oia illa que debilitāt v̄tutē ꝓhibēt farmacias ut ſudores balnea coitus z alia eūatio z id genus. ¶ 8° nō debes dare purgationē ſeceſſiuā apate aut excoriatiōe i ano exñte. 13° terrap. uētre aut iteſtinis icipiētibº flōmare ypelatiuo. i. ſubductiuo nō ꝙuenit uti. ¶ 9° laborātibº non ꝙuenit nec cōpetit q: ſatis in eis ꝙſumik humor. Et cū hoc hñt ꝙcluſiones effrenes z b:utales z barbarinas in 7° colliget q ex fortibº egritudibº euadūt ſine medico z medicina. ¶ 10° p̄gnātes nō ſunt purgāde: q: pp cōmotionē z delaceratiōnē ligamētor aborcirēt niſi expediat pp māz ueneno ſam de quo eēt timēdū q reperet ad mēbra p̄ncipalia z iterficeret matrē z fetū iſimul: aut qñ eſt mā facies abor: ſuz: z tūc ſecuriº fit a 4° uſqz ad 7m mēſez. Et certe nō cū quacūqz medicina: ſz cū ſuaui z lenitiua. Et pp hoc repḥēſio Aueꝛ. ꝙ ℍypp. hēt ſuū intellectū ut notak in aforiſmo illo. Nō tñ vult Bal. in tales idicatiōes cū neceſſitate penit° caſſent farmaciā. Sed ut dictuz eſt de flōmia q ꝑm eūdē Bal. in 8° terrap. opz exercitatū mēte de ip̄is facē vnū capl'z ad inuicē oēs: videlz idicatiōes cōparādo z ſi adūſank dicit in 7° q nō opz alteriº extremitatē cupientē alteriº obliuiſci penit°ſz amboz ſemp reminiſcētē z inquātū poſſibile eſt miſcē eas: aut minuēdo q̄ſtitatē aut ſp̄m medicie: aut ad aliō genus eūonis mutādo itēdē.

Ad tertium cū gbus medicis faciēda eſt purgatio nō cū atrocibº: ſz cū familiaribº z correctis: ut dicit Bal. in de uſu farmacor. Juxta qō eſt itelligēdū ꝑm intētionē hebē Meb. z Aui. q̄tuor ſunt modi medicinaz laxatiuaz. vnus z p̄prius modus hñs p̄prietatē attractiuā: ut ſcamonea z turbit. alius modus p̄prietatē hēt cōpreſſiuā ſicut mirabolani. aliº p̄prietatē lenitiuā ut tamarindi caſſiafiſtula. aliº modus hñs p̄prietatē lubrificatiuā: ut mucillago pſilij: uerūtñ q: exampliare ſingulariter de iſtis nimis eēt longū. dimitto dñis phiſicis exḡſitā ip̄arū ptractationē q̄ſtū eſt de p̄ñti. Bta tñ familiaris doctrine eſt ſciēdū iuꝛ doctrinā hebē Mde ſue q medicine magis uſuales ſimplices eūantes colerā ſunt ſcamonea. Cui° doſ eſt a. v. gra. uſqz ad duodecim. ¶ Reubarbarū a. z. ij. uſqz ad q̄tuor. ¶ Aloen. a. ʒ. j. z. ſ. uſqz ad. ij. ¶ Mirabolāi citrini a. ʒ. iij. uſqz ad. ℥. j. ¶ Lupulus fumus terre viole aque caſei ſuccus roſarū p̄runa tamaridi z caſſiafiſtula uſqz ad. ℥. j. z. ſ. ¶ Cōpoſite ſūt ekariū de ſucco roſ. Cui° doſ eſt. ℥. ſ. ¶ Bya p̄runis dyafinthonidē laxatiuū quoz doſ eſt. ℥. j. Dyadactilatū cui° forma erat ſemp apō me. ℞. dactiloz enucleator q̄r. j. elixenk in aqua decoctionis aniſi maratri z ameos: deide piſtenk fortiter z colenk z cū q̄r. j. çuccari coquank donec incipiat inſpiſſari qō cognoſces per inuiſcationē cū digitis: deide deponak ab igne z ſcamōee groſſo mō trite. ℥. j. miſceak z cū ſpatula agitādo recōdak

dob⁹.est usq; ad.ʒ.j. ¶ Medicine simplices eũantes ſſa sunt turbit. Cui⁹ dob⁹.est.ʒ.ij. Agaricus.ʒ.j.ℨ.ʃ. Cartam⁹ ℨ.ʃ.collognticla a.ℨ.j.usq; ad.iij.mirabo.kebuli.ʒ.j.cõ posite sunt yerapigra.B.cui⁹ dob⁹.est.ʒ.iij.bläca.ʒ.ʃ.bñ dicta.ʒ.ʃ.Pille cochie.ʒ.j.ℨ.ʃ.Dyacartamus cuius for ma supius in gutta fuit posita.ʒ.iij.uel.v.Pille etiaz de agarico.Cui⁹ forma ꝑm hebẽ Mdeb⁹.est talis.℞.agarici. ʒ.ij.radicis liij celestis: prassij.aũ.ʒ.j.turbit.ʒ.v.yerepi gre.ʒ.iiij.collognticle sarcocolle aũ.ʒ.ij. mirre.ʒ.j.cõfice cũ rob.Dob⁹.ʒ.ij.yerapigra qua ego uto: super oẽs nobi lis medicina sumit a B.7° terrap.ℨ 4° meamir.ℨ conti net cẽtum ptes aloes ℨ de cinamomo ℨ de xilobalsamo cassiali.asaro spica croco ℨ mastice singulo; aũ.ptes.vj. ut qui uellet facẽ.ℨ.ij.de aloe poneret de q̃libet spẽ.ℨ. ʃ.ℨ in.ℨ.j.gra.v. Auicẽna vo ℨ hebẽ Mdesue ad pondus oiuz spẽ; ponũt põdus duplicatũ de aloe antidotarium cõe solũ vnicũ põdus ℨ est debilio:. Nõ obstãte q; yerã acuũt cũ turbit agarico ℨ collognticla: q: tñ ponuntur in pua q̃titate nõ multũ vigorãt eã. Et tõ ꝙsueut vigorare eã cũ tãtũdẽ de scamonea q̃tũ est de altera medicinarũ Et qñq; facio de ipo pillas cũ succo absinthij: qñq; do no eã in puluẽ cũ aq̃ ordei mellita. Dob⁹.ei⁹ est a.ʒ.j.ℨ.ʃ. usq; ad.ʒ.ij. ¶ Medicine simplices eũantes melĩa sunt sene. Cui⁹ dob⁹.est in puluẽ.ʒ.j. In infusione.ℨ.j.epithi mus.ℨ.j.esula usq; ad.ℨ.j.cuz cuscuta mirabolani indi. Polipodiuz usq; ad.ℨ.j.lapidis laculi.ʒ.j.uolubilis lu pulus fine mẽsura. Cõposite sunt dyasene.ʒ.v.catarticũ imptiale.ʒ.v.yera ruffi.ʒ.iij.yeralogodion.ℨ.ʃ. theodo ricon.ʒ.j. Et puluis meus cois: qui.℞.ligri.ʒ.ij.pulũis stõci ꝙfortatiui.ℨ.ʃ.epithimi.ℨ.j.sene ad põdus oium fi at pul. Dob⁹.ʒ.ij. ¶ Humores aquosos eũat tartarũ suc cus yreos. Cui⁹ dob⁹.est.ℨ.ʃ.succus cucumeris agrestis panis lacticinio; quẽ ꝙficit circa istans cũ farina ordei ℨ soci⁹ille sup vinũ.ℨ.ʃ.dabat radẽdo ℨ faciebat mirabilia ¶ Eũantes aũt hũores oẽs est tabula mea quã recepi a magro Stephano arnaldi in mõtepessulano. Cui⁹ for ma.℞.ꝙserue violarũ boragis.aũ.ʒ.ij.ꝙserue bugloſſe. cozic.citri ꝙditi.aũ.ʒ.j.ℨℨ.albi.ʒ.ʃ. puluerls dyadraga gãti fridi.ʒ.ij.dyagredij.ʒ.iij.turbit.ʒ.iij.sene.ʒ.v. panis çuccari.ℨ.x.fiat elartum in tabula. Cuius dob⁹.est.ℨ.ʃ. ¶ Ad eadẽ intẽtionẽ est dyacassiafi.magri Thadei. Et est q̃si dyacatholicon.℞.cassiel.lb.j.tamarindo; recẽtiũ q̃r.j.mãne granate q̃r.ʃ.sene poltpodij.aũ.ℨ.ij.esule.ℨ j.dyagredij.ℨ.ʃ.ani.maratri: seis melonũ aũ.ℨ.ʃ.cina momi.ʒ.ij.syrupi viola.syrupi ros.aũ.qõ sufficit fiat ela riũ. Dob⁹.sit usq; ad.ʒ.vj. ¶ Cassiafi.simplex dak coiter in colatura.ℨ.j.large dissoluta cũ aq̃ p:uno:: viol.ℨc.

De mensura eũonis qõ erat 4ᵐ dirigit me dicũ Hyp.in p° affo;,ℨ in 4° q; qñ eũank que peccãt ℨ debẽt eũari patiẽtes bñ ferũt ℨ eis ꝙfert: q̃rij vo ipozune. Quãtitas aũt hũoris peccã tis ℨ virt⁹ egrotãtis sunt regula toti⁹ mẽsure. Et ad hoc cõtẽplare tẽpus regionẽ ℨ etatẽ: ut tpe dicit: somnus aũt ℨ situs sunt signa perfecte eũonis in 4° affo;. Et mutatio egõnũ nisi ad malũ terminet. In 2° eorũdez ℨ 6° epidi miarũ. Allegat a Rasi. Tuti⁹ tñ est ifra subsistẽ q̃z totuz exgite eũare: ℨ meli⁹ est multiplicare vices q̃z quãtitatẽ Et cãm reddit Aui. q: illud parũ qõ dimittit nã multo tiẽs resoluit. Cõiecturat pua q̃titas expulso; de tb⁹ lib. Magna de.xij.cois de.vj.ad.viij. ¶ De tpe eũandi siẽ dictũ fuit de flõmia est sciẽdũ q; hora est duplex.ſ.neces saria ℨ electa. Hora neĉia nõ hẽt tẽpus: ut qñ mã est bñ digesta: aut si est furiosa aut magna aut in loco piculoso aut faciẽs in corpe talia accñtia q; nõ det inducias: ut ẽt supius fuit dictũ. Hora electa est post digõnẽ. Et tõ eũo nõ cõpetit iciplẽtib⁹ egritudinib⁹. vñ Cõmẽtator. Nulla eũo quam nã facit in pncipio est laudãda: quãto magis ars que imitari debet nãm. Regulariter tñ opantẽ saltz in affirmatiuis: ut dicit Albert⁹. Mã eni pmo digerit: po stea diuertit ℨ expellit. ut ibidẽ dicit Cõmẽtator: nisi per modũ alleuiatiõis: p quẽ modũ pcipit Hypp. Jncipiẽti bus mo:bis si aligd videt mouẽdũ q; moueat. In statu vo filẽdũ est. ¶ Epus vo declinatiõis est eligendũ in bo na purgatione. Et ꝑm ẽt tẽpora anni eligit per iplũmet Hypp. in 6° tpus ueris. Et Gal. in cõmẽto extendit ad autũnũ. Tpa aũt excessiue cala ℨ excessiue frida sunt eui tãda: q: añ canẽ ℨ post canẽ qui sunt. 40. aut. 50. dies or tus canicule ꝑm Gal. de usu farmaco;. ℨ 2° alimẽtorũ: quo; romani acciptũt. 28. a fine iulij ℨ. 20. in pncipio au gusti: molestе sunt farmacie. in 4° affo;. Et non q̃libet anno ſz ꝑm q; ꝙsuetũ fuit egrotare. dicẽte doctore subti li in 6° collectorij. Et ego dico q; illi qui utunt potioni bus in septimanis anno; aut in medietatib⁹ ipo; recti⁹ facitũt q̃z illi qui oi anno purgationẽ exercẽt: q: nos vide mus q; egritudies utpl'm nõ accidũt hoib⁹: nisi in circui tib⁹ determinatis: aut circa ipos. Est g̃ in q̃libet indiui duo multũ ꝓsiderãdũ. ¶ Quãtũ aũt ad horã diei habet cois practica dare colaturas in mane. pillas de sero. Ele ctuaria in media nocte. q̃rũ cãe apõ phificos sunt note. Aerẽ opz eligẽ pcipue in hyeme austrinũ: ut dicit Aui. Et si eẽt pluuiosus placeret socio ꝙcordãtiarũ. Eligẽdũ est etiã q; luna hẽat satis de lumine: usq; ad plenilunũ: ut dicit Joãnes de sctõ amando: eo q: tunc humores in matori sunt motu ℨ ꝑparatione: qõ est necesse in farma cãdo. Et fit in signis hũdis: ut sunt cancer scorpio piscis libra: a malis ẽt nõ aspecta a loue: ut in cẽtilogo dic̃ Pto lomeus: ℨ cãe note sunt apud astrologos ℨ in meo libel lo de astronomia satis fuit tractatum de hoc.

Altmum est de regimine. Regimẽ aũt purga tiõis est tripartitũ: videlz in regimie añ administrationẽ ℨ in actu administrationis ℨ post actuz. Anteq̃z aũt administrẽt medicina pcipit Hyppo. fluxa fa cere co:pa. i. digerẽ mãm ℨ apire ℨ mollificare vias: ut Gal. in cõmẽto dicit. Digerit aũt mã colica cũ rebus fri gidis ℨ apitiuis: ut sũt herbe. ʃ. capillares endiuia tenel la scariola cicorea rostrũ porcinũ acetosa semia frida ma tora ℨ minora vinũ malo; granato; acetũ ℨ aq̃. ¶ Cõ posita sunt oxiçacara ℨ syrupus acetosus. Cui⁹ forma ꝑz magi⁹m Arnaldũ est hec. ℞. capilli ue. adyantos politri ci cetrac scolopẽdrie endiuie tenelle cicoree scar. lactu. rostri porcini aũ. Mᵈ. j. q̃uo; seminũ fridoz maio;ℨ mi no;. aũ. ʒ.ʃ. sandal'. ʒ.ij. ros. viol'. flo; nenufar. aũ. ℨ.j. succi granato; q̃r.j. panis çuccari lb.j. fiat syrupus ℨ de tur mane ℨ sero lõge a cena. v. coclearia cũ septẽ aque ca lide decoctiõis p:uno;. ¶ Digerit flegma cuz radic. v. calamẽto pulegio ysopo maiorana saturegia mẽtha semi nib⁹ ani. maratri carui pipis. ℨℨ. spice melle ℨ aceto sgl litico. ¶ Cõposita sũt oximella diuret. ℨ sgllitic̃ ℨ cõpo syru. mel. Cui⁹ forma. ℞. radic. fen. petro. apij bruſſi spa gi graminis exfoliati in aceto p diez vnã tẽperato;. aũ. quar. j. ysopi calamẽti origani camedreos abzotani aũ. q̃r. ʃ. se. ani. mara. carui ameos. aũ. ℨ.ʃ. ℨℨ. çedo. spice nardi aũ. ʒ.ij. florũ anthos florũ saluie aũ. ℨ.j. aceti radi cuz pdictarũ q̃r.j.ℨ.ʃ. mellis lb.j. fiat syrupus det cũ aq̃ ciceriũ ut supẽ. ¶ Digerũt melĩa boragines bugloſſe fu mus terre scolopẽ. cetrac. adyanthos thamarisc⁹ thimus epithim⁹ cappares vinũ aromaticũ balneũ aque dulcis. ¶ Cõposita sunt syrupus de ligri. syrupus de fumoter re ℨ syrupus de bugloſſa. Cui⁹ forma est hec. ℞. bugloſ se cũ toto lb.ʃ. fumiterre cũ floribus rubeis sũmitatũ lu puli tenerũtatũ salic. aũ. q̃r.j. mediũ cozticis fraxini tha marisci scolopẽdrie capilli ue. ℨ melisse aũ. q̃r.ʃ. seminis melonũ cuscute: ℨ semis urtice ani. maratri. aũ. ℨ.ʃ. lig. rase calami aromatici been albi ℨ ru. aũ. ʒ.ij. cozticis citri spice nardi aũ. ʒ.j. flo; absinthij florũ genestre aũ. ℨ.j. vuarũ passarũ mũdatarũ. ℨ.ij. aceti sgllitici quar. j. vini aromatici quar. ʃ. mellis lb.j. fiat syrupus det ut supẽ cũ aq̃ boragis. ¶ Et ad sũmũ ingt Auic. nãm mollificare

anteq̄z uēter soluak est cōpetēs regula in soluēdo. Regā tur ergo interim q̄ potāt syrupū caulib⁹ z surib⁹ mollifi cātib⁹ nisi ex nā hērent bonū uentrē aut essent parati ad fluxū. Et cū hoc ꝓsulit Aui. q̄ si fuerit ꝓstipat⁹ cū fecib⁹ induratis q̄ p̄mittak clistē mollificatiuū. ¶ In actu aūt admīstratiōis farmacie cauēdū est q̄ eā retineat z non euomat ad minus quousq̄z nō facit aliquā opationē. Et hoc cū fricationib⁹ extremitatū z masticatiōe pomorū z oḡoratiōe crustarū in aceto ifusarū. Et ēt cauēduz est ne supdormiat nisi medicina fuerit in solida suba. Tūc eni dormiēdū est usq̄quo iciṗiat opari. Post q̄z aūt incipiat opari nō dormiat nisi uellet eā restringē. ¶ Est ēt ꝓsiliū Aui. q̄ post acceptionē medicine gescat: ut ipa a nā com prehēdat usqueq̄ iciṗiat opari. Et tūc moueat z intēdat paulatie maxime si medicia ad opandū fuerit pigra iux doctrinā Hypp. 4° affōz. Cū qs biberit elleborū mouea tur. Cōsulit tn Aui. q̄ si medicia accepta nō opat si nō fa cit nocumentū q̄ dimittat. Si aūt adesset aliḡd timoris meli⁹ est q̄ fiat clistē q̄z si darek iterū medicia. Mā ut dic̄ duas medicias uētrē soluētes in eadē die admīstrare ti morosuz est z exrectitudinē. ¶ Post aūt opationē me dicie ad lauādū stōcū z itestina ꝓsulit Gal. in 7° terrap. potare vinū haustū ptisane. Parieti. tn dant aquam tru melli bouis. Mōtispedeñ. aquā pulli lauato stōco z ite stina. ꝓsulit Joānes de scō amādo anteq̄z comedat tran gluttre aliquē succū stipticū ut os stōci calefactū p medi cinā ꝓfortek. Comestio aūt farmacati debet eē modera ta z euchimia de bonis gallinis z caponib⁹ z minor: soli ta ut ꝓportionek patiēti p eūonē debilitato iux doctrinā p̄mi affōz. z scōi regimis acutoruz z p̄m q̄ erat mā que peccabat ordinek qualitas. Mā post eūonē z abscissionē cause alterāda est discrasia que remāsit in 3° tegni.

¶ De uomitu.

Uomitus est purgatio facta per os cū medicia uomitiua. Et ualet ad ꝓfuationē sa nitatis: iux illud q̄d dicit Gal. in 5° de utilitate pticulax. Bñ igit antiqui medicoz eos qui a cibariis uomit⁹ sin gulo mēse facē ꝓsulebāt. Hi q̄dē semel sufficē existimā tes: hi aūt bis facē dignificātes: ualet ēt ad egritudinum curationē dicēte Aui. q̄ ualet cronicis passionib⁹ epile ptie manie lepre podagre sciatice z passionib⁹ renum z uefice. Et est auxiliū eūatiuū z diūsiuū p̄ncipalr purgās stōcū z per ꝓs alias ptes. ¶ Pōt aūt tolerare eū hītes ptes suptores fortes nō debiles z p̄parati ad ptisim: ppa rāt aūt ad uomitū cibaria multa z diūsa dulcia z piguia z nauseatiua: uelut sunt ficus porri cepe fabe carnes por cine ptisana z vini multa potatio. ¶ Prouocak uomit⁹ triplr debilr fortiter z fortissime. ¶ Debilr puocak cuz vno haustu aque calide z olei: z tactu digitoz aut penne vncte imisse ifra palatū. Fortiter cū decoctiōe semis at triplicis: semis raphani: semis eruce porri cepe aut p de coctionē raphani ītra quā steterit p duos dies sub terra elleborus: aut p comestionē eiusdem raphani rotulare. Fortissimus sit cū uomitiuo Nicolai. Cuj⁹ forma est hec ℞. tapsie. ℥. iij. croci. ʒ. j. nucis uomice. ℥. ſ. cathapucie. ℥. ij. cum succo assari z mellis fiāt trocisci. ʒ. vnius denk distēperati cū aq̄ tepida. Bak post cibū iux meridiē: z li gent oculi. ¶ Et post q̄z cōpleuerit opōnē suā lauek os z facies cū aq̄ z aceto z post horā comedat cibaria leuia z ꝓfortatiua.

¶ De clisteribus.

Enema aut clistē fuit assumptū a ciconia aue p: o dolore uētris assumēte aquā maris cum rostro z inj̄ciēte sibi retro. ut recitat Gal. in itroductorio medicoz. Et est nōbile auxiliū. ut dicit Aui. ad expellē dum supfluitates que sunt in itestinis p̄mo: z totius co: poris ꝓsequēter. ¶ Et pp hoc supplet vices medicia z: hēt enim securitatē q: nō trāsit per os neq̄z p nobilia mē bra z expellit satis ad uotū: ualet aūt in passionib⁹ itesti noz z renū z mēbrorū suptorū. Et est triplex. mollificati uum: mūdificatiuū z ꝓstrictiuū. ¶ Mollificatiuū seu le nitiuū fic fit. ℞. aque decoctiōis maluarū aut furfuris ma triſuiolarū. aut ficuū lb. ij. olei cois lb. j. salis. ʒ. ij. fiat cli stere. ¶ Mūdificatiuū fit cū. ij. lb. aque decoctiōis mal uarū mercurialis brāce ursine foliorū ficle aū. Mā. j. ficu um pinguiū. xv. nūo anisi maratri assari aū. ℥. ſ. Diſſol uank in ea cassieſi. mundate. ℥. j. ɣerapigra Gal. bñdicte ꝑbate aū. ℥. ſ. mellis q̄r. j. olei lb. ſ. salis. ʒ. ij. fiat clistere ¶ Cōstrictiuū fit. ℞. plātagis. Mā. ij. rosax. Mā. j. balau stiarū. ℥. j. fiat decoctio vni⁹ lb. in qua diſſoluank puluis ru. ℥. ſ. sepi hircini q̄r. j. albumis ouoz tria i nūo. fiat cli stere: z i pua q̄ntitate inj̄ciak: fieri aūt pōt oi hora. Eligi bili⁹ tn fit aū comestionē. Stet patiēs dū recipiet eum di missa çona curuus sup genua sua z teneat os apertum. Et post iniectionē fricek sibi uēter z uertat se sup locum doloroſuz z sustineat ipm p vnā aut p duas horas: imo q̄ztuz erit possibile.

¶ De suppositorijs.

Suppositoria fiāt ad modū cādelax vni⁹ digiti de melle cocto cū sa le trito z iungak cū oleo. z si cum eis incorporek modicū de stercore muris fortiora essent. fiunt aliqñ de sapone duro: aliqñ de lardo indurato: nōnunq̄z cum mercuria li trita aut fructu cucumeris asinini depilato. Laueantur tamē in ano ulcerato: purgant enim z attrahunt feces in testinoz: ut in de colica Aui. ponit.

¶ De cauterijs z formis eoz. Cap. III.

Cauterizatio est opatio manualis cū igne facta artifici aliter in corpe hūano ad utilitatē determinatā. Ignis aūt p̄m oēs doctores est duplex. actualis qui subi to opak cū instrīs metallicis ignitis: aut cū radic. aristol. seu affodilloz sūme calefactis: aut cū sulfure intenso: aut cū aq̄ seu oleo bullitis z nō a casu: sed sciēter applicatuz. Ali⁹ est potētialis qui non apparet sensualr in hora: sed post deductionē potētie ei⁹ ad actū. q̄d fit cuz medicinis causticis z rūpētib⁹. Et quedā imp̄mūt fortiter z faciunt escarā: ut est calx viua cū sapone. mel anacardinū: que dā leuiter z nō faciūt escarā: iz uesicāt ut cantarides z fla mula atq̄z pātalupina. ¶ Cauteria tn actualia sunt secu riora q̄z potētialia: eo q: p̄m Albuc. actio ignis actualis est simplicior z minus ledit ptes vicinas z mēbra p̄ncipa lia q̄z actio ruptorij que mēbris p̄ncipalib⁹ multū est su specta: nisi eēt in casu in quo patiēs pp ei⁹ pusillanimita tem nō eēt ausus attingē ignē. Aut in casu in quo uelle mus facē cauteria ad eūandū z dertuādū. Tūc enim ru ptoriū pp dolorē z escarā grossam quā dimittit debilitā do locū maiorē puocat fluxū. Et iz q̄ Aui. dicat q̄ caute riū actuale melius fit cū auro: hoc hēt uerū in mēbris te neri⁹ uelut sunt oculi: ut dicit Arnaldus. In alijs aūt securi⁹ fit cū ferro: ut dicit Albuc. eo q: ignēitas in ferro meli⁹ pōt mēsurari q̄z in auro. Neq̄z in argēto pp eoz co lorē nisi fieret per aurifabrū in hoc assuetū. ¶ Cauteria p̄m Albu. cōpetūt in oīb⁹ dispōnib⁹: pcipue tn hūoralib⁹ z maxime frigidis z hūidis: calidis aūt hūoribus iz nō q̄rient per se: q̄rianf tn accītaliter per remotionem cause. Calidis aūt z siccis naturis imālib⁹ nō sunt utilia: imo in eis faciūt multa mala ut tenet Albuca. Brunus Guilelmus Lāfrancus z Henricus: z eorū sectatores. ¶ Et q̄z uis sit ualde utile medicamē p̄m Albuc. z Aui. z de ipis multa tractauerūt Albuc. Hypo. ut testat Ha liabas in 9° p̄mone ptis scē. Mhilominus modernis tpib⁹ nō hēt tantū usum quātū hēbat antiqs tpib⁹: ut di cit Henricus: eo q: coiter exercenf per idiotas z operā tes imperite z absq̄z purgatiōe pp qd ledunf q̄plm. Et ita arguēdo per fallaciā accītis hui⁹ magisteriū negligif sicut z multa alia ut Albumasar de astronomia pbauit. ¶ Cauteriū ꝓ est necessariū auxiliū in ꝓseruādo sani tatē z extirpādo egritudinē: tenet enim locū ultiū eūonū ut flōmiarū z purgationū in hoibus qui ea sustinere nō

pñt. Et cum hoc reliquias p̄dictarum eũonum corrigit ꝛ emẽdat maxime in egritudinib° fortibus ꝛ malignis in quib° solũ fieri ꝓsueuit: ut Rabi in 6° epidimiarum alle gauit. Et pp hoc dicebat antiquitus ultimũ instr̃m me dicine nõ ultimitate finis sed ordinis: q; post dietã ꝛ far maciã ꝛ flõmiã debet fieri cauterĩ ubi ꝙuenit. aliter fa ceret multa mala. Vlis aũt eũo debet p̄cedẽ pticularem in ordine opationis recte. ¶ Et q; istud auxilium est ita gñosum circa ip̃m ingrank tria. ꝑmo q̃re fit. 2° quõ fit. ꝛ 3° regimẽ ipsius. ¶ Propter aũt ꝑmũ est sciẽdũ q; caute ria fiunt pp utilitates gñales ꝛ spãles. Utilitates gñales cauterioꝝ actualiuꝝ p̄cipue sunt sex. ¶ Primam ponit Aui. ad ꝓfortationẽ mẽbroꝝ. Calefacit enim cauterium actuale ꝛ deficcat mẽbra que utp̃m a frigido hebetant. Et pp hoc dicebat Hyppo. aucte Gal. 4° terrap. Siccũ sano est ꝓpinquꝰ: humidũ vo nõ sano. ¶ Secam po nit ipe Aui. ad phibẽdũ ne corruptio multiplicet in mẽ bro. Et isto mõ p̄cipit a Gal. in 2° ad glauconem. ꝛ ab Aui. in 4°. q; fiãt in circuitu estiomenoꝝ ꝛ in ulceribus spõte dilatãb° ꝛ in ossib° corruptis. ¶ Tertiam ponit idem Aui. ad resoluẽdũ mãs coartatas in pticula: ꝛ isto mõ p̄cipiunt Albuc. ꝛ Haliabas q; fiãt in guttis ꝛ cepha leis ꝛ in fortib° doloribꝰ. ¶ Quartã adaptat idem Aui. ad restringendũ sanguinẽ. quã appropriabat Gal. in 5° terrap. dum dicit. adinuenerũt ea que ad uocatã escaraꝝ opank: uelut sceptrũ quoddã ad restringẽdũ fluxum san guinis. Opank aũt ipam per ignem: aut per simile igni farmaciã. ¶ Quintã approbat magr Arnaldus ad eua cuãdũ ꝛ diuertẽdũ fluxus inueteratos oculoꝝ ꝛ totius corpis. ꝛ isto mõ fiunt setones ꝛ cauteria retro collum: ꝛ in fontanellis lacertoꝝ: ubi lacertus a lacerto distinguit aut sub eis ad duos uel tres digitos iũcturarũ maxime iuxta uenas que dirigunk ad mẽbra illa. ¶ Sextam po nit Gal. ad interciptẽdũ: ꝛ isto mõ p̄cipit cauteriçare ue nas timpoꝝ: ut nõ fluat ad oculos mã: ꝛ in ruptura q; ite stina nõ descẽdãt ꝛ in vicinitate ulceruꝝ maloꝝ. Et de h̃ fecit afforismũ Arnaldus. manatio que diuerti nequit ad exitũ nãle supple habituatũ vicinis cauterijs adducik cõpetẽter. ¶ Septimã oñdit usus ad extirpãdũ superflua ꝛ isto mõ apiunk apata resecank glãdule. extirpank car nes viue ꝛ mortue: ꝛ id gen°. ¶ Utilitates aũt pticulares ꝛ ponank. 56. ab Albu. ꝛ 20. ab Halia. ꝛ mkta a Bruno Rogerio ꝛ suis glosatoribꝰ. Ac ẽt a Guilelmo Lãfrãco ꝛ Henrico ꝑm q; ea in diuersis p̄cipiũt facere locis. Ni hilominus moderni opatores nõ factũt ea nisi ꝑm octi mẽbrẽ diuisionẽ. ¶ Primo in capitis sũmitate in loco ubi ptingit digit° medius extẽsa manu de naso a radice palme supius. Cõsulũt Albuc. Haliab. Brunus Guilel mus Lãfrãcus ꝛ Rogeri° cũ suis glosatoribus cauteria rotũda cũ oliuari ad euaporãdũ cerebruꝝ ꝛ diuertenduꝝ mãs que ad ptes reumatiçãt ꝏiectas. Et aliqui ꝓfũdãt ea usq; ad os. Nõnulli radũt aut exfoliãt ꝑmã tabulam cranei qõ nõ multũ approbat Albu. Et iõ valẽt talia cau teria manie epilẽtie ꝛ capitis dolori fluxui oculoꝝ ptisi cis ꝛ oib° reumatismis. ¶ Fiũt ẽt in cornib° capitis ꝛ oc cipite cauteria cũ eodẽ instro ad calefaciẽdũ ꝛ ꝓfortãdũ caput in palsi tremores spasmo: ꝛ pp lepr̃ palliandam. ¶ In facie aũt que est scda pticula fiunt multa ꝛ diuersa cauteria pp spãles utilitates: fiũt enꝰ in palpebris ad cor rigẽdũ ꝛ eleuãdũ palpebras cũ mirtillino. In loco pilo rũ ad claudẽdũ poros piloꝝ euulsoꝝ ut nõ renascãtur: ꝛ hoc cũ actuali. In lachrymalib° ad ꝓsumẽdũ carnẽ sup fluã cũ cultellari puo. In tãto iuxta nasum pro fistula cũ actuali ꝛ cãna. In timporib° ad claudẽdũ uenas pro reu mate oculoꝝ cũ cultellari. In naso pro polipo ꝓsumẽdo cũ actuali ꝛ cãna. In labijs pro fissuris cũ cultellari puo. In dẽtib° pro dolore ꝛ putrefactiõe ipoꝝ cũ actuali ꝛ cã na. In wula pro ea icidẽda cuꝝ icidẽte ꝛ canali cocleata. In collo fiũt cauteria ad setonẽ cuꝝ tenaculis ꝛ acu ceto neta retro in fossa ad diuertẽdũ mãs oculoꝝ: ut solus di cit Lãfrãcus. Iꝝ alij nõ dixerũt. inuerũt tñ p̄cipue glosato res qui viderũt quẽdã medicũ maxime approbatuꝝ per cauteria rotũda ibi facta ꝛ longo tpe dimissa apta curare maniacos scotoicos ꝛ vtiginosos. Ga. ẽt in 13° terrap. di xit q; uẽtosa ꝑm occipitiũ facta nobile est auxiliũ reuma tis oculoꝝ quãto magis cauteriçatũ. Et ob hoc i reuma te oculoꝝ in p̄dicto loco cauteriũ cũ setone facẽ ꝓsueui. In pte autem anteriori in collo sub mẽtone cõsulũt qua tuor magri cauterĩ ad setonẽ p eũare näs gutte rosacee ꝛ aliarũ ifectionũ faciei ꝛ oris. ¶ In homoplate in fon tanellis brachioꝝ ad tres digitos de tũctura ubi laceri°a lacerto manifeste distinguik cũ clauali rotũdo cũ resta ꝛ plata pforata ab ũtra fit cauteriũ pro egritudinib° faciei ꝛ ptis anterioris colli. In mẽbris thoracie: ꝛ ab eꝝ p egri tudinib° toti° capitis ꝛ ptis posterioris colli. In mẽbris thoracis sub furcula fit cauteriũ rotũdũ aut ad setonẽ p asmate ꝛ egritudib° gule ꝛ sbassellis eodẽ mõ. Pro egri tudib° hũeroꝝ ꝛ pro mũdificãdo coꝛ ꝛ pallitãdo leprosos In empimate ẽt q̃q; fit aptura cũ ensali cultellari inter costas ad attrahẽdũ sanguinẽ: est tñ piculosuꝝ de fistula aut de morte pp debilitationẽ cordis ex aere siue altera tiõe subintrãte: ut dicit Albuc. ¶ In uẽtre in pte ante riori supr̃ stõcũ fiũt cauteria rotũda aut ad setonẽ que cõ ueniẽti° se tenẽt apta pp egritudies stõci ꝛ supr̃ epar ꝛ su pra splenẽ pp dolores illarũ ptiũ: ꝛ subt° vmbilicũ ꝑpter aquã ydropicalẽ. Et Albuc. ꝛ Haliab. factũt ea cũ clava lib° duplicatis: aut triplicatis. ¶ In anchis fiũt cauteria in iguine pp rupturã. In pectine pp uesicas. retro pp re nes ꝛ gibbositates cũ rotundo aut clauali restato. Et in bursa testiculoꝝ cũ setone pp herniã aquosaꝝ ꝛ uẽtosaꝝ. ¶ Octauo fiũt cauteria in fontanellis sub genu, ad tres digitos ubi laceri°a lacerto distiguik cũ clauali rotundo arestato cũ plata pp purgationẽ toti° corpis ꝛ morbo ty biarũ. ¶ Plures aũt alias utilitates spãles factũt caute ria in p̄dictis locis que supius in singulis capr̃is sunt ex plicata. ¶ Utilitates aũt cauterioꝝ potẽtialiũ sunt quali eedẽ fiẽ ꝛ actualiũ: excepto q; nõ ꝓfortãt ꝛ debilitant. Et iõ magis approbank ad eũandũ ꝛ deriuãdũ ḥu. ꝛ apien dũ apata ꝛ fluxũ sanguis restrigẽdũ q̃ actualia. ¶ Par ticulares vo eoꝝ utilitates assumunt a locis in qb° fiũt. Loius tñ ponunk caustica in locis carnosis: q; trahunt a ꝑfundo magis q̃ actualia. Mẽbris tñ p̄ncipalib° magis fiũt molesta. ¶ Veficãtia vo in locis ponunk itercutane is ut sub mentone retro collum ꝛ tota facie ꝛ in caullis pedum ꝛ manuum: non enim extrahunt nisi humorem intercutaneum: ut videtur ad sensum.

¶ Propter scõm quõ fiunt cauteria est sciẽduꝝ q; cauteria actualia fiũt cũ instr̃is p̄cipue metallicis. Potẽtialia vo cũ medicis causticis. ¶ Instr̃a aũt cuꝝ qb° fiũt cauteria actualia apõ antiquos erãt diuersa. Moderni vo ea re traxerũt ad certũ numerũ: ut Guil. de saliceto ad sex uel ad octo. Lãfrãcus ad decẽ. Henricus ad septeꝝ. Ego vo coia cauteria faciebã cũ sex formis: spãlia vo cauteria fa ciebã cũ ꝑpr̃is istr̃is formatis iuxt itẽtionẽ quã cõplere hẽbã: fiãt aũt de q̃libet forma tria istr̃a puũ magnũ ꝛ me diũ. ¶ Prima forma est cultellaris ad formã cultelli fa cta: ꝛ est duplex dorsalis scindẽs ab vna pte: ensalis scin dens ut ensis a duab°. Et cũ isto icidunk carnes superflue ꝛ apiunk apata ꝛ rectificantur
ulcera. Cuius forma est talis.

¶ Scõm istr̃m est oliuare nõ ad formã olij oliue: ut puta uerũt Guilelmus ꝛ Lãfrãcus ꝛ Hẽricus: ꝛ oliuaꝝ ossi bus silẽ: ut dicit Halia. in 9° ꝑmone ptis scde de coquẽ dis capitib°. Qꝛ ei° opatio ẽt oñdit: fiũt eni cũ oliuari in sũmitate capitis: ut docẽt p̄fati magri. Et iuꝝ tũcturas pp earũ dolorẽ ꝛ sup neruos: ut nõ ꝑfundek in eoꝝ sba dũ cauteriçank pp putrefactionez. Et sup ossa propter ma gis deficcare dum cauteriçantur propter corrosionem.

Cuius forma est talis.

¶ Tertiū istr̄m est dactilare ad fistulitudinē ossiū dactiloruꝫ factū: z ualet ad oia ad que oliuare: ſz ipſz meliorē formā relingt post se: qz oblongā est grossi⁹ q̄z oliuare. Et ideo est ꝑcipuū in ulceri⁹ z ossiuꝫ z corruptionibus. Cuius forma est talis.

¶ Quartū instr̄m est pūctale hñs cuspidē gracilē z rotundā cū quo cauteriçat sola cutis: z est duplex cum resta z plata: ut nō trāseat ultra cutim cū q̄ fiūt cauteria que cōiter uocant ad nodulū in fontanellis brachioꝝ z tybiaꝝ

¶ Aliud est planū lōgū ad modū radij cū canula ut nō offendat latera cū quo cauteriçant membra: ut fistula lachrymalis polipus ifra nasuꝫ z dētes. Cuius forma prima est forma primi.

¶ Forma secundi est talis.

¶ Canula est talis.

¶ Quintū instr̄m est cauterīū subtile cum q̄ ponunt setones cū tenaculis latis z ꝑoratis: ualet aūt istud cauterīū ut pūctalia ad nodulū: ſz sūt leuiora z durabiliora: eo q: nodulus egredit: z cadit sepe z idiget ligatura tediosa: seto aūt non. Cuius forma est talis.

¶ Tenacule sunt tales in forma ut hic.

¶ 6m instr̄m est circulare cū gnqz additamētis ad faciēduꝫ gnqz cauteria ad nodū cuꝫ plata gnqz foramib⁹ ꝑforata sup sciā in dolore ipſius z sup̄ humerū z sup̄ gibbositatē humerosam z doloroſam.

Cuius forma est talis ut hic.

¶ Modus aūt faciēdi cauteria actuali est q̄ ingrad bñ locus ubi debēt poni z exsiccet z signet z applicata plata aut canula frida si debēt poni aut sine ipis ubi nō est necesse: firmiter patiētē tenēdo: z ignita cauteria bñ duo ul quot erūt nečia uſqueq̄ rubeāt: qz tunc erūt meliora: tradant magro cautē q̄ patiēs nō videat z impmant z teneant cū q̄dā reuolutiōe ut nō adhereāt carni: fortius tñ in osse: leui⁹ i neruo uſqueq̄ pdāt rubedinē. Et totiēs reiterēt q̄uſqz habuerit titētū: z postea regant. ¶ Medicine ꝩo cū gb⁹ fiūt cauteria potētialia sunt ruptoria: q̄rū aliq̄ post se dimittūt escarā ut calx viua z sapo mollis eq̄lr de q̄libet. ʒ. j. ul̄ q̄ztū sufficiet ad opōnē mixta recēter ātēq̄z sint ifridata: ut dicit Albuc. addēdo qd fuligis: ut dic̄ Hēricus: aut salis alkali: ut ꝑcipit Haliabas. Et de saliua ponit vulgus: z q̄ statim applicet in loco signato infra ciculū factū de tela cerata: aut de pāno in albumie ouī ifuſo: aut in aliq̄ glutinoſo frido z ligēt firmiter a. xij. horis uſqz ad. xl. dimittat: z postea remoueat z regat. ¶ Medicine aūt rūpētes que nō faciūt escarā sed uesicas sunt cantarides mixte cū fermēto aut cū aliquo sepo: ul̄ folia flamule: uel panta lupi uel marciliū pistata: z sup locum applicata in quātitate. ʒ. ſ. uſqz ad. ʒ. j. z ligent non stricte z dimittantur ab octo horis uſqz ad. xij. Et postea remoueantur: z ut oportet regantur.

¶ De 3° qd̄ est de mō regēdi cauteria est sciēdū q̄ eorum duplex est regimē: añ actū. vȝ. z post actū. Añ actuꝫ ipſi⁹ oi tpe pōt applicari ut dixit Albuc. dūtaxat q̄ corpus sit mūdū z nō repletū. Cois aūt est amonitio in 4° z 13° ter rap. z ubiqz q̄ nulluꝫ euaporatori noiatoꝝ auxilioꝝ uti audeas anteq̄z eūone toti⁹ corpis utaris. Et si nō dicitur semp tñ itelligat. Admoneat ēt patiēs añ cauteriçationē de bonitate z securitate cauterij ad hoc q̄ ipm meli⁹ ſuſtineat. Et si necesse est teneat firme q̄ ligēt. ¶ Post ꝩo cauteriçationē in ꝑmis trib⁹ die⁹ ponant sup locum z circūcirca albumia ouoꝝ cū oleo ro⁹. agitata. Et post casus escare cū butyro lauato addita modico frumēti farina aut cū aliq̄ vnctuoſo nō est salito: aut cū aliq̄ dulci maturatiuo ꝓcuret. Et postq̄z ceciderit escara mūdificetur z curatiōe ulceꝝ curet: niſi ipm uellet tenē aptū pp eūare hūores z fumos uaporoſos: aut pp ꝙsuetudinē lōgā ob quā nō eēt securū claudē ipm absq̄z alia eūone egpollē-

te. piculū eni eēt q̄ hūores qui ꝙsueuerunt exire retenti currerēt ad aliqd̄ mēbrū. Et q̄ iducerēt maiora mala: ut in de ulcerib⁹ est dictū: z in ꝓlogo istī⁹ libri ꝑmissum. Et ut ēt notak in p° sexti affoꝝ. Emoꝛroydas antiquas hñti. In casu tñ in q̄ ēt necesse post clausionē ipm reiterare i eodē loco pōt reiterari: aut in suo cōsocio mēbro aut in alio sibi ꝓximo. iuꝛ illud Arnaldi. Adanatio inālis que diu manauit obscurari neguit absq̄z timore grauioris incōmodi nisi manatio ꝙsueta ad ꝓxima deriuet. Cauteri çat⁹ a die cauteriçationis uſqz ad septē uel nouē dies q̄ ignitas sit refrenata regak regimine ifrigidatiuo. Post ꝩo uſqz ad cōplemētū sue opōnis ꝓportet ꝓtus z ordine tur regimē ad oppositū sue cause. ¶ Tp̄us aūt cōe tenē di ipm aptum fm Rogerīū z suos magros est. 40. diez aut triū mēſiū: nā ille est terminus ultimus apatuꝫ in 6° affoꝝ z in 2° pnosticoꝝ. Ultra aūt illud tēpus debilitak locus z hituak cachochimia z cū hoc vtus in eo ꝓportans est euaporata ut dicit Hēricus. Teneak aūt aptū cū tentis z nodis de cera simplici: aut in aq̄ malaxet eu fo: biuꝫ seu scamonea uel collogntida seu elleborus fm nāz humoris quē uolumus purgare: aut cū piso: aut cū nodulo de ligno hedē: aut de gētiana. Et desup ponūt folia caulīū aut hedere subt⁹ pānos aut sup̄ pānos triplicatos aut retriplicatos. Et aliq̄ plata de corio: aut de ere aut argento ligata. Et pōt bis in die aut totiēs quotiēs placebit remutari. ¶ In cauterio aūt potētiali añ actū est nečia melio: eūo q̄z in actuali: cū sit maioris lesionis ut dixi: non est tñ necessarīū q̄ liget patiēs: ſz pquirak locus z signet z ut dictū est applicet. Et post actū regak ut de cauterijs alijs est dictū. ¶ Uesicātia ꝩo regrunt custodiā maxie uesice que ꝙsueuit ledi ex cātaridarū applicatione: que cū balneo ꝙsueuit corrigi ut inferi⁹ dicet. Eleuate autez uesice incidant z aptant cum forficibus: aut cuz acu. Et post desup foliū caulis z pani applicent: z sicut placebit remutent. Et qz nō faciunt escarā sed uesicā infra septimam diem uel octauā deficcant z ꝙsolidantur.

¶ De opationibus z artificio ꝓparādi antidota que in arte competunt cyrurgie. Cap. IIII.

Necessarium est ualde utile et sepissime medicis maxime cyrurgicis ut sciāt adinuenire z cōponere ac ēt admistrare auxilia ifirmoꝝ: eo q: multotiēs contingit eos opari in locis in gb⁹ nō reperiunt apotecarij aut si reperiunt nō sunt ita boni neqz oifarie fulciti. Uel sunt multi paupes qui nō pñt emere res ꝓprias z ꝑciosas: quare cū eoibus optet ptransire. Et pp hoc data est doctrina z modus cognoscendi simplices medicinas a Bak. in ꝑmis libris simplicitū farmacoꝝ per subam sapore z odorē. z tā genus: z ꝙficiēdi cōpsita in decem septem libris de cōpōne medicinarū quoꝝ decē dicunt al meanir z septē carbagines: ut Haliab. in fine tegni testatur. Ita enim refert Bak. ipſūmet aliquotiēs fecisse: ut in sexto meamir in agro existēs carens dyamoron in q̄dā in gargarione patiēte adiuenit dyamicū. Et. xj°. terrap. accepit absinthium in paupe mēdico apostema in epate patiēte: qui oleum nō poterat emere nardinū. Ego etiā nunq̄z ꝙsueui exire extra ciuitates niſi mecū portaut bursam clisterioꝝ z aliqua coia. Et querebā herbas per cāpos. cum modis dictis ad cito subueniēdū infirmis. Et ita reportabā laudē lucrum z amicoꝝ copiā. Et interim ꝓpria ordinabant z ꝑcurabant. ¶ Porro est etiaz utile scire multas medicinas: qz nō oia in oibus locis reperiunt. ut in meamir supius de apate auriū fuit allegatū. Et q̄d̄ ꝙfert vna hora nō ꝙfert alia: z q̄d̄ vni ꝓficit nocet alteri. Et totū hoc est pp diuersitatē ꝑticularū cōplexionū gētium z auxilioꝝ qui certis liis nō pñt denotari. ut 7° terrap. dicebat. ¶ Propter hoc est sciēdū q̄ opationes cyrurgicaliuꝫ distinguunt fm ſtutes que sunt in eis z eas hñt efficere in corpore humano que triplices nūank

a Gal'.z Auer'.in qnto.quedam sunt pme que dicunt cõplexiones z qualitatiue que a qualitatib⁹ dependent elemẽtoꝝ sicut sunt ille que dant z faciũt caliditatẽ frigiditatẽ siccitatẽ ac humiditatẽ. Quedã sunt scde:q: sequũtur pmas dictas que suo mõ dicunt sĩ̃les sicut ille que hñt repcutere attrahere resoluẽ remollire maturare mũdificare ꝓsolidare regñare:ac etiã z doloꝛ sedare. Quedã sunt tertie que hec facere hñt in determiatis pticulis que suo mõ dicunt specifice seu formales ut medicie laxatiue z urinatiue:ac etiã illuminãtes visuz:acuẽtes auditũ:z id genus. Que gdẽ opõnes pm mentẽ Aui.in 2° canoñ.qñqz fiũt per medicinas suo mõ simplices uelut sunt roſ.camomilla atq; plãtago:qñqz per cõpositas uelut sunt vnguẽta olea empl'a aque epithimata pulueres z ꝓsil'ia:laudabili⁹tñ est opari cuz simplicib⁹ figs põt q̃z cũ cõpositis:eo q: cum cõpositis ꝛcurrẽ multa pñt:que multotiẽs in vnũ nõ pñt ꝛco:dare ut in 3° terrap.ostẽdebat. Et pp hoc dicebat magr Arnaldus q; potẽs medicare cũ simplicib⁹ doloſe aut frustra querit cõposita. Logit tñ ut dicit aliqñ necessitas cõponẽ medicinas qñ nõ inuenit simplex potẽs utiliter cõplere itẽtiões ꝓpositas z ꝛceptas. ¶ Lõcipiunt aũt intẽtiões pm eũdẽ Arnaldum ex mẽbris z ex moꝛbis aut ex medicinis pm nobilitatẽ:aut etiã diuersitatẽ ꝓditionis eoꝝ situs etiã z cõpõnis. Ex moꝛbis pm cõponẽ quã hñt in se z respectu causarũ z accñtiũ:ex medicinis qñ sunt debiles ꝺoꝛribiles: aut nimis foꝛtes. Et q: optime ista ptractant per Aui.in 5°.z p Seraptionẽ in 7°.z p trãslatorẽ ãtidotarij Açara mij pte p̃a.z per Joãne⁹ de scõ amãdo in suis aureolis nõ curo in his elõgare pmonẽ. Nihilominus ꝓparãtur medicie z mundant decoquunt z adurunt cõterunt.z id gen⁹ de cãis certis de gb⁹ Serap.pmõe euãgelico tractauit. ¶ De ꝓparatiõe medicinaꝝ simplicium.

Causa aũt quare mũdant simplices medicine est ut remoueant ab eis exnea:z lauant oẽs ut magis sint mũde z pure. Alique vo ut abijciat fex z soꝛdities ab eis. Nonnulle vo ut remoueatur acuitas z acquiratur frigiditas.

¶ De mundificatione herbarum.

Exemplum mũdationis z depurationis hẽtur in herbis z radicib⁹ que quõ mũdant z depurant notũ est oibus. Exẽplum lauationis: ut abijciatur fex z soꝛdities est oleum z cera.

¶ De lauatione olei.

Lauatur oleũ duplr.vno mõ cũ clepsedra hñte duo foramia:vnũ in sũmitate aliud in pfundo:z ipleta pm medietatez aq̃ cala z oleo claudant foramia z agitet fortissime usqueq; oleũ z aq̃ sint bñ mixta. Demũ post getationẽ apiat foramen fundi q̃sq; aq̃ fuerit exꝛcta:z demũ ponat tãtũdẽ de alia aq̃ z fiat ut pus Et totiẽs reiteret q̃sq; oleũ fuerit albificatũ. ¶ Aliter aũt lauat magis leniter in pelui scutella uk olla.ponit in scutella cũ tãtũdẽ aque cale z agitat cũ spatula tantũ donec albificet:deide ponat in sole q̃sq; sepet oleũ ab aq̃ deide colligat oleũ de supficie aque cũ aliq̃ cocleari z reponat. Et si sufficiẽter fuerit mũdatũ bñ. Et si nõ iteruz ponat de aq̃ ut pus z 2° z 3° donec albescat.

¶ De lauatione z dealbatione cere.

Lauatur z dealbat cera fundẽdo ipsam cũ aq̃ z ipaz eleuãdo cũ lapide:aut cũ vitro rotũdo in ea imerso. Et post imergat in aq̃ frida z sepet a lapide totiẽs sic faciẽdo donec tota cera fit exꝛcta. Et postea apponat ad solẽ eã sepe vtẽdo donec sit alba pfecte. ¶ Alr z magis leuiter accipit cera z coquit in aq̃ z postea expellit illa aq̃ z ponit alia:z fiat ita sepe donec fiat alba. ¶ De lauatione terbentine.

Lauatur terbẽtina ut magis suauis pro neruis efficiat in scutella cũ aq̃ frida z tãtũ cũ bacculo ducat aquã sepissime mutãdo donec sit alba.

¶ De lauatione butyri.

Lauatur butyrũ antiquũ ut salsedo remoueat z in mollificãdo efficaci⁹ efficiat i scutella cũ aq̃ frida z tãtũ cũ bacculo ducat donec fiat albũ.

¶ De lauatione calcis.

Lauatur calx ut el⁹ acuitas remoueat z efficiat deficcatiua in bacino cũ aq̃ frida cum baccl'o eã miscẽdo z postq; cõquieuerit illa aq̃ expellat: z alia ponat:hoc septies uel nouies aut totiẽs faciendo donec aqua ad gustum suauis z dulcis reperiatur.

¶ De lauatione z ꝓparatione thucie z ꝓsimilium.

Pꝛeparatur thucia pmo adurẽdo ut ꝓterat facil⁹ nouies eã igniẽdo i carbonib⁹ incẽsis z nouies eã extinguendo in aceto uel in aqua pluuiali:uel in aqua roſ.seu feniculi uk' maiorane pm illud ad qd uoluerit eaz applicare. Post vo laueꝰ z depureꝰ ut suauis z frida efficiat ꝓterẽdo eã grosso mõ: z in pãno z in pelui cũ aq̃ frida tãtũ fricãdo ducat q; sbtile ipsi⁹ in aquã trãsiuerit:z illud grossuz de pãno abijciatur:deide cribellet aq̃ z subito colãdo cũ alio pãno mutet i alio uase z illud grossuz qd remãserit in fundo abijciat:z hoc bis uel ter faciat q̃sq; nihil remãserit grossi. post dimittat residere q̃sq; descẽderit in fundo:z tunc aqua illa cũ illa viriditate que cum illa supnatat abijciat z alia aqua ponat totiẽs reiterando q̃sq; aqua dulcis z suauis efficiatur:tunc desiccetur z seruetur.

¶ Exẽplũ cõbustiõis ut faciliꝰ fiat ꝓtitio est thucia. Sz ut remoueat deficcatio z ꝓsolidatio est i sbtilib⁹ corꝛosiuis uelut ponit Gal'.in 3° terrap.z quinto z nono simpliciuz farmacorum de cuperose z viride eris.

¶ De cõbustione cuperosa z ꝓsimilium.

Igniant supꝰ crucibulũ aut testã cũ carbonib⁹ in sufflatis donec iflãment z fundãtur z ampullent z ỽ tantũ fiat donec colꝛ fuerit mutat⁹ in rubeũ seu citrinũ z geuerit ampulle z ifrigidet z reꝛuet.

¶ Exẽplũ decoctionis ut vtus in colatura tradat est in syrupis z oleis z ifusionib⁹ in qbus vtus tradit in decoctione. post syrupant z oleant z clisteriçant z gargariçantur z embꝛocant. Etiã decoctio fit qñqz ut vtus non necessaria sepet z necessaria remaneat:ut in caulib⁹ z lentib⁹ euidẽter ostẽdit in 3° farmacoꝝ Gal'.

¶ Exẽplũ ꝓtitiõis ut res sint pmãsibiliores supꝰ locũ z magis efficiant deficcãtes sunt in litargiro z cẽtaurea z in ꝓterendo est iudicium z terminus.ut dicit Aui.

¶ De ꝓparatione medicinarũ cõpositarũ.

Cõpposite aũt medicine ꝓparant z ꝓficiunt pm Joãnẽ de scõ amãdo z magr'm Stephanũ Arnaldi de mõtepessulano diuersimode pp diuersas utilitates z in forma oleoꝝ vnguẽtoꝝ empl'oruz epithimatũ.z id genus. ¶ De oleis.

Oleum est hũiditas ligda z vnctuosa:z fiunt pm doctrinã hebẽ. Desue z Açaramij triplr vz.per exꝑssionẽ ut oleũ oliuarũ de q̃ dicit Gal'.in 2° farmacoꝝ.q; est sic mã recipiẽs oẽs vtutes:z oleũ nucuz z amigdalarũ mirtinũ lininũ laurinũ muscellinũ z oleuz de ouis z de frumẽto z ꝓsil'ia. ¶ Fiũt et alio mõ per decoctionẽ ad ignẽ uel ad solẽ uel ifra terrã calidã ut oleũ rosarũ camomille de lilio z sil'ia. ¶ Fiũt 3° mõ per sublimationẽ ut oleũ bñdictũ z oleuz de terbẽ.de tartaro de fraxino z iunipo.z id genus. ¶ Causa q̃re fiunt olea z vtutes ponunt in eis est duplex.vna est ut oleũ ꝓfundius pꝛerat vtutẽ.2ª est ut oleũ dulcoret acuitatẽ rerũ cum quib⁹ fiũt. Est tñ intelligẽdũ q; qñ fiunt olea ex oleo oliuarũ frida debẽt fieri cũ oleo onãcino qd est oleũ oliuarũ viridiũ z imaturatarũ qñ calida debẽt fieri cũ oleo dulci z maturo. ¶ De vnguentis.

Unguentum est res vnctuosa nõ fluida sz pmanẽs. Et fiũt pm doctrinã cõem.vno mõ sine igne pistãdo in mozario: z isto mõ

fit vnguētū albū ⁊ oia vnguēta mineralitū. Et ad quālibet. ℨ. de subtilibus pulueribus ponit lb. ℨ. olei de ag̃s succis aut aceto q̃ztū de mineralib⁹. ¶ Alio mō fiūt cuz igne fundēdo in oleo cerā ⁊ pinguedinem ⁊ ultimo qñ erit tepefactuz pulueres bñ triti misceant ⁊ ad quālibet lb. olei ponit de cera quar. j. puluer quar. ℨ. in estate: in hyeme vo minus est necessariū de cera. ¶ Et 3° mō fiūt cum assungijs ⁊ herbis pistādo eas: ⁊ postea infimul coctas: ⁊ colatura est vnguētū ⁊ ponit tantū de herbis quātum de assungijs. ¶ Causa q̃re fiunt vnguēta est ut sua mā maneat in superficie ⁊ nō fluāt neq; se nimis profundēt. Sunt enim media inter olea ⁊ emplastra.

¶ De emplastris.

Emplastrum est ꝓfectio cerotaria per decoctionē solidata ⁊ ſidurata. Et fiūt triplr. vno mō qñ sunt mineralia decoquunt primo cū oleo usq; ad spissitudinē postea addunt mucillagies ut in dyaquilon ⁊ sine mucillagine: ut emplm nigrum. ¶ Alio mō fiūt sine mineralib⁹ ut oxicroceū cuz gūmis cera pice ⁊ terbētina ⁊ aliqb⁹ puluerib⁹ per istū modu cōtritis gūmis ⁊ per noctē in aceto uł vino tēperatis in mane liquefiāt ad ignē ⁊ dissoluant usq; ad ꝓsūptionez vini uel aceti. Et colatis addat pix deide cera ultimo terbētina ⁊ in descēsu ab igne ponant pul. semp cū spatula ducēdo. Et p̄ciant in aq̃ frida ⁊ post exhat ⁊ cuz manibus iunctis cū aceto aut oleo malaxādo, exhat ab aqua: ⁊ fiāt magdaleones. Signū aūt decoctiōis emplox est ut gutta ipox ꝓiecta in aq̃ frida uł in marmore coagulet. Et digitis nō adhereat malaxādo. ¶ Fiunt et ⁊ 3° mixto mō cū mineralib⁹ gūmis ⁊ pul. ut in aplicō est vidē. Cā vo q̃re fiūt empla est ut vtus diutⁱ maneat in membro.

¶ De pultibus ⁊ cathaplasmatibus.

Pultes ⁊ cathaplasmata sunt q̃si idē: nisi, q: in pultib⁹ nō itrant nisi farine cū aq̃ uel succis ⁊ oleo seu melle. In cathaplasmatibus ponunt succi ⁊ herbe ⁊ fiūt ad maturādū: ⁊ tūc debēt eē viscose: aut ad resoluēdū: ⁊ tūc debēt eē absq; nōbili, viscositate: eo q: viscositas nōbilis claudēdo poros retinet calorē ⁊ spm ⁊ mām que ambo faciūt ad maturationē cū phibitiōe resolōnis ut dī in 5° farmacox ⁊ dicet ifra. Nihilominus multotiens empla uocant: cāe ipox sunt leuitas, pparādi ⁊ utilitas simpliciū que aliter nō hērent tantam virtutem.

¶ De embrocis ⁊ epithimatibus.

Sunt enim ista liquores simplices atq; compositi cū qb⁹ pticulariter fomētātur ⁊ balneant mēbra aut in qb⁹ infundunt spongie aut pānī ⁊ exposi sup pticulam ponunt ⁊ sepe remutant. Et cause talū sunt facilitas calefaciēdi ⁊ ifrigidādi ⁊ humectandi ⁊ resoluendi cum profundationis virtute.

¶ De alijs modis.

Plures sunt alij modi cōponēdi auxilia ut distillationes aquarū cā decoris ⁊ synapizatio nes ⁊ linimēta ⁊ alia que magis fiunt ad apparētiā ⁊ uotuz ifirmox q̃z ad exūtiā. ut dicit Hēricus. Stabilis medici est stare in certis ⁊ pbatis uagātis animi pegrinare per multa. ut dicit Arnaldus. Et si aliquoties ꝓgruū 'iuenit fortune magis attribuēdū, q̃z rōni in 3° terrapē. Cognitorē eni opz esse medicum ꝓpriarum nārum in qb⁹ opatur ⁊ cum quibus ut dicitur per totum.

¶ De antidotis localibus apatum. Et p̄mo de medicinis repercussiuis ⁊ modo repercutiendi. Cap. V.

q **Via inter** opōnes scōas cyrurgicales repcussio est magis necessaria: cū tpa phibeat augmētū apatis ⁊ ip sius sanationē: que ualde sunt suspecta ad dolorem ⁊ febrē: ⁊ p q̃ñs ad ulcerationē ⁊ fistulationē. ut i de iudicijs apatū supius dicebat. Nō obstāte vulgari opione q̃ in sanatiōe apiculo corpus magis securat. Pro tāto prius dicēduz est de medicinis repcussiuis. ¶ Medicina repercussiua ut dicebat in de apatib⁹ sup̄ duplr accipitur coiter seu large ⁊ ꝓprie seu stricte. Coiter dī de oi medicina que refrenat ⁊ cōpescit ifridat seu igrossat oppilat ⁊ cōfortat. Et lz doctores ut Haliab. Serapio ⁊ Aui. sepe vnū capiāt pro reliq̄. Nihilominus differūt iter se: quia medicina refrenatiua ⁊ cōpessitiua est illa que facit fistē mām cū infridatiōe ⁊ talis dī igrossatiua apō Haliab. ⁊ Aui. uelut est semp viua lactuca crassula vmbilicus ueneris lētigo aq̃ oculi arboris tremule aq̃ frida cāphora ⁊ acetū. ¶ Oppilatiua medicia dī illa que sui viscositate ⁊ grossitie claudit poros mēbrox ⁊ ipedit trā situ māerū ut est farīa uolatilis molēdini amidū glutinū ⁊ gūa gūmarū: ⁊ oē illud qō est fridū viscosuz sine mordicatiōe. ¶ Medicia ꝓfortatiua est illa que tēperat eēntiā ⁊ complexionē mēbri talr ut phibeat ipm a superfluitatum receptiōe ut oleū rosatū ⁊ mirtinū mastix mirra coriādrū sādali berberi absinthiū marrubiū centaurea poma cipressi fructⁿ thamarisci atq; crocus. ¶ Propōe aūt dī medicina repcussiua repulsiua seu ꝓstrictiua ⁊ est ꝑm Gal. in gnto ⁊ nono simpliciū farmacox cap° 2°. que ipellit uersus p fundū hūores ad quos appropinq̄nt. ⁊ est duplex. frida ⁊ cala. cū stipticitate ⁊ grossitie sbali: uelut sunt fride ⁊ solatrū plātago folia vitis ꝙga ⁊ bursa pastoris rose balaustie ypoqstidos memitha acatia agresta sumac berberis mirtillus pira coctana nespila glādes galle bolus armenicus argilla chimolea terra sigillata ⁊ sanguinarius lapis. Calide vo sunt alumē sal nuces cipressi sgnātū blacta bizātia ⁊ lupinox farina ⁊ stiptica vina ⁊ artificialis compressura ⁊ ligatura. ¶ Cōposite vo fiūt ex supdictis simplicib⁹ multiformiter ꝑm q̃ dictuz est in singulis capīs de flegmone ⁊ herisipilla. ac de alijs apatibus ultra que gr̃a plenarie doctrie ponunt tres forme que cōpetūt in pncipio oiuz flegmonū ⁊ calefactionū q: repcutiēdo infrigidāt ⁊ mām intercipiūt ⁊ corruptionē phibēt ambulare ⁊ locū, apatū ꝓfortāt. ¶ Quar ꝑma est oxicratū. G. in 2° ad glauconē, q̃ fit de aq̃ ⁊ aceto i forma potabili mixtis. ¶ Scōa est linimētū de bolo totⁿ coitatis ⁊ euz ponit Gal. in 9° farmacox. q̃. ℨ. boli ar. ptē. j. terre sigillate ptē. ℨ. olei ros. ptes. iij. aceti uł succi herbax frigidarū ptē. ℨ. illⁿ puluerizatis rebⁿ sbtilr oleū ⁊ acetuz misc̄edo successiue ⁊ paulatim diu in mortario ducēdo fiat linimētū. ¶ 3ª forma est cerotū Gal. in p° simpliciū farmacorū q̃. ℨ. olei ros. cere q̃ sufficit: fiat 'vnguētū: ⁊ nouies cū aq̃ frida lauādo ifridet. ¶ 4ª forma est vnguētū de mirtill. ⁊ est Guilelmi de saliceto. ℨ. olei mirti. lb. j. cere 'albe q̄r. ℨ. mirtillox pul. ℨ. j. fiat vnguētū. ¶ Modus aūt repcutiēdi est q̄ eūato corpe si est possibile q̄ fuatis cōditionib⁹ iam supius dictis applicent repcussiua simplicia uł cōposita ꝑm q̄ exigit mā si est cala frida. Si frida e ꝙverso. Si mixta, mixta sup̄ ⁊ circūcirca locū: magis tñ a pte a q̃ uēit mā renouādo sepissime ⁊ ptinuādo usq; q̃ mā sit fluxa ⁊ loc⁹ altērat⁹ nō ad liuorē ⁊ duritiē: lz ad colorē ⁊ sbaz nālē ⁊ tūc erit cessandū ⁊ pcedēdū ad resolonē uel ad maturationē ꝑm q̄ dispō apatis requrit.

¶ De medicinis attractiuis ⁊ mō attrahendi.

Ad hoc eni inuēte sunt medicie attractiue ut attrahāt mās de mēbris nobilib⁹ ⁊ pfūdis ad ignobiliora ⁊ manifesta: fiē in apatib⁹ emūctorioz ⁊ creticoz ⁊ uenenosoz. Et in sciaticis passionib⁹ ⁊ in spinis ⁊ sagittis ⁊ alijs ifixis exhēdis maxime q̃n sunt i periculosis locis ad icidēdū aut patiētes sunt timidi ad sustinēdū. Tūc eni trahē debem⁹ ⁊ si nō cū alio: saltim cuz uētosis ⁊ suctionib⁹ ut iubet Aui. Et pro tāto post repcussiua qb⁹ sunt ōria in 5° farmacox dicē de ipsis. ¶ Medicina attractiua ꝑm Haliab. sup̄ est que a pfundo corpis trahit ad superficiē. Et debet eē cōplonis cale ⁊ sbtilis ut ueloci⁹ ⁊ uehemēti⁹ ualeat pfundari. Et ꝑm Gal. ubi sup̄ est duox modox: quedā est q̃si p se nota: quedaz ex putredie accīte hēt gnationē perse nota sic̄ est dyptamū

z sordities alueoꝝ tapsia z serapinū armoniacū z si que alia sikia his ut sunt eusorbiū allia cepe porri napi in no no simpliciū.cap⁹ 2⁰. ¶ Ex putredie vo que ex fermen to acri fiūt z que ex stercorib⁹ existūt:non pua tñ in eis est dzia. Nā qō gdē colūbarū sufficiēter est attractiuum Alia vo ab hoc eq̄liter destiterūt vsus calidi⁹ qō anseris vsus frigidi⁹ q galli:deficit aūt ab hoc qō hoiuz uel poꝛ coꝛ. ¶ Est aūt z aliud qōdā genus attractiuoꝝ que a q̄litate sbali euellūt mās ut sunt laxatiua thiriacalia oia: quoꝝ speculatio magis phisicis q̄z cyrurgicis est nota. Auic. vo videt ponē attrahētia ranas cōbustas aristol. radic. cāne. Et tō Joānes de scō amādo ex 2⁰ can. multa alia exēpla ꝓgregauit ut calamētū pulegiū maxime cer uinū ꝑm Aristotelē 8⁰ de aialib⁹ narcisus cētinodiū pire trū costus pip lapis spume maris. Ex qb⁹ pñt cōponi di uersa medicamia ut in de vulneribꝰ igenio attrahēdi fi xa cōposite sunt due forme. ¶ Et gra manifeste doctri ne ponaf alia que est mirabilis cōpōnis z mirabilium vtutū z ponit ab Aui. in 5⁰ can. ad andromacum relata. Sugit enim z exhit ossa corrupta z spinas z furūculos z sciatice passioni ꝓfert. Ex. granoꝝ inuētoꝝ in palma bau rac ru.i. salis armoniaci:aristol. cretice. radic. cucumeris asinini gūmi alboti que est terbētina. oiuz aū. z. xx. pipis nigri z albi armoniaci amomi xilobalsami oium aū. z. x. thuris masculi mirre refine ficce que est colofonia alda bat di stellio z lacerta de cui⁹ capite ad hāc intētionē scri bit in. xj⁰ farmacoꝝ aū. z. x. lactis arboris mori. z. x. cere. z. xxx. adipis capre. z. xv. fecis olei de lilio q̄tū sufficit fi at emplz. ¶ Ad eādē intētionē fit empl'm apl'icon anti dotarij Nicolai. ¶ Modus aūt utendi istis attractiuis est q iuꝛ ignē iungaf suauiter pticula cum oleo de lilio deide sugaf locus ab aliq̄ vili pſona:postea medicamē apponaf z cuz lana succida carpinata leuiter coopiaf:z cū binda fissa in medio ꝑm crucē ut nō cōprimat locum suauiter ligef z semel in die sufficit ut remutetur.

¶ De resolutione z modo resoluendi.

Quando aūt mā nō est tota repcussa:aut nō de bet repcuti:aut est i loco tracta:pp cās supius dictas. Tūc auxilia debēt adhiberi resolutiua ut dicit Hericus z Lafrācus:aut caraxatiōes:aut utrūq̄ si mul:ut in 3⁰ tegni testaf Gal. ¶ Medicina aūt resoluti ua aut dyaforetica seu rarefactiua aut euaporatia qō q̄si idē reputo q̄tū est de pñti est illa cui⁹ ꝓpetas ꝑm Auic. est separādi z sbtiliādi māz z facē ipaz euaporare z apiē do poros exhē ei⁹ ptē post ptē donec assiduitate sui ope ris totū exhaf z eūef. Et pp hoc opz q fit calida z sbtilis sbe z nō nimis acris:acria vo sunt hec z iferētia horrorē z desinātia malū in 5⁰ farmacoꝝ. ¶ Medicine vo reso lutiue:quedā sunt simplices:quedā vo cōposite. Simpli ces sunt uelut camomilla que iter ceteras obtinet princi patū. Et tō egyptij sapiētes in sacrificijs eā dedicauerūt in 3⁰ farmacoꝝ. vñ in 5⁰ eorūdē. Inter resolutiua ꝓcedit eadē camomilla. Et cū hoc altea z q per ipam oleū: nō minus aūt q per cucumer asininū fit. Sed z q antiquū oleū z de kerua z raphaninū ex eadē sunt spe. Illa autē que frida fluxa resoluūt:opz q sint abstergētia z exsiccā tia:ut dicit Aui. mellilotū anetū maluas bletas paritari am fumū terre caules urticā ebulos z sambucū furfurē ordei fabaꝝ z orobi farinas z panis grossi medullā. Ad dit Lafrācus z Hericus ciminū ysopū calamentū ac ori ganū spicā z costū mirrā z mastice in ptusionib⁹ usus cō cedit cois. ¶ Ex istis aūt cōponi pñt auxilia infinita oleo rū vnguētoꝝ z emplaſtroꝝ: ut i forma oleoꝝ est oleū camo mille oleū aneti de lilio de amigdalis: necnō z oleuz co stinū nardinū facta simplr:aut cū additiōe alioꝝ ꝑm for mā in ātidotario hebē Mesue z Açarami nobis dictā: vnguēta enim fiūt ex istis ꝑm formā dictā. ¶ Spāliter Hericus in materijs calidis. Ex. olei camomille. ℥. iij. ce re. z. iij. assungie anatis z galline aū. ℥. j. camomille ane ti aū. z. ij. bulliank z colenk z fiat vnguētū. ¶ In materijs aūt fridis Guilelm⁹ hūc ꝓsueuit. Ex. seis fenicli anisi ane ti. aū. z. ij. farine lupinoꝝ. ℥. ſ. farine fenugreci z seis lini aū. ℥. j. coquank in aq̄ z cocta ꝓtundank z cū modico de aceto z oleo. fiat empl'm seu cathaplasma. ¶ Plura alia iueniunk in de apatib⁹ coib⁹ z ꝓprijs oculoꝝ z in squinā tia atq̄ ꝓtusionib⁹ z gutta. Et breuiter oia mollificatiua z maturatiua in materijs sbtilib⁹ z paucis efficiunk reso lutiua ut hēt explētia z Lafrācus z Hericus hoc ēt testā tur. ¶ Modus aūt resoluēdi est talis q cū aq̄ decoctio nis mārū resolutiuarū locus fomētef usq̄q̄ iflari incipi at z rubē:z tūc tuā applica medicinā:z bis in die remu tef. Lauēdū tñ est de idocta resolone q nō exhaf sbtile z petrificef grossuz z cogaf medic⁹ ad mollitiua trāsire.

¶ De mollificatione z modo mollificandi.

Cum igitur mā p idoctā resolonē idurat tunc ad medicamia remollitiua est trā seūdū. Medicina tñ mollitiua duplex dī. coiter vz z p prie. ¶ Coiter z large dī medicia mollitiua:quecūq̄ cu ius ꝓpetas est quācūq̄ mollire durities. ¶ Durū autē triplr dī in 5⁰ farmacoꝝ ꝓgelatū extēsū z siccū simplr aut cōposite. ¶ Prope vo dī medicia mollitiua que habet mollificare durū p ꝓgelationē. Cū igit durū p ꝓgelatio nē in qua fuerit aliq̄ mā replēs uelut eēt hūor idocte tra ctat⁹ in fridū z grossuz ꝓuersus idigeat ad sanationē cale facē z deficcare. Necessariū est q ei⁹ medicia sit calida z ficca:nō tñ fortiter z uelociter:ſz sufficit scdī qdē ul' tertij gnque gradus calefactiētū. ꝑmi aūt deficcātiū. Et tō qn q̄z ab aliq̄b⁹ ꝓcedit hūida:modicū eni ꝑm Ga. accesserūt neq̄z a siccātib⁹ neq̄z humectātib⁹. Et si qd viscositatis z emplatiōis hient meliora eēnt. Nō tñ q̄tū suppurativa q̄z tāto minus eūativa. Si tñ a friditate z siccitate sit idu rata sunt calefacere qdē z hūectare ꝓgruit ꝑm mēsuram excessus. Si aūt a replone sola eūare expedit q replet z extēdit. Si aūt sola siccitate hūectare ut supius dictum est in durītie tūcturarū:z dicef in medicis algeb:arum. ¶ Exēpla aūt molliētū ꝓpriaruz in 5⁰ farmacoꝝ z. 14⁰ terrap. sunt adeps capnus z ꝑpe hircinus z galline. ℥ hi qdē sunt debiliores. Fortiores eis sunt adeps anserinus z taurinus z medulla ceruina:z post vitulina z por cina recēs z fine sale. Ex eodē gīe cuz ꝑdictis:ſz fortius sunt armoniacū storaꝝ galbanū atq̄ bdelium. Meliora aūt sunt que sunt noua. Ex hoc gñe ēt est oleū nouum z nō nimis antiquū z ꝓfectū cū lilio z nimirū radic. altee z cucu. asinini z multe alie plante decocte in oleo:aut in aqua remollitiuoꝝ sunt z siluestris malue frondes cru de z etiā cocte. Nec aūt z alia multa simplicia inuenium tur. ¶ Cōposita eniz sunt multarū formaruz. Prima est empl'm Gal. in libro de cathagenoꝝ. qō. Ex. terbētina ce re aū. q̄r. ij. galbani baurac. aū. ℥. j. thur. q̄r. ſ. medulle ossiū ceruī. ℥. ij. sordities alueoꝝ. ℥. j. z. ſ. olei laurini sepi vitulini aū. z. ij misceank z fiat empl'm. ¶ 2ª est Aui. qō Ex. stercoꝝ caprarū. ℥. ij. radic. cucu. asinini ficuū imatu rarum aū. ℥. j. stafisagrie bdelij farine fabarū amigdala rum amararū aū. ℥. ſ. fecis olei antiq̄ qō sufficit fiat em plastrū. ¶ 3ª est dyaglon cōe z ꝑm Rasim cū radicibus yreos multū in scrophulis approbatū. qō Ex. litargiri lb. ſ. olei cois q̄r. ij. mucillagi. altee z fenugreci aū. quar. ij z. ſ. fiat empl'm cū custodia litargiri:z vnaquaq̄ lb. ma laxef cū oleo de lilio. ℥. j. radicis yreos puluerīcate. ℥. ij ¶ 4ª est dyaglō magnū ab hebē Mesue exptū ad mol lificādū z resoluēdū oēz durītie. Ex. litargiri triti z cribel lati. ℥. vj. olei hircini olei camomille olei aneti. aū. ℥. iij mucillagis altee z fenugreci z semis lini z ficuuz z succi yreos succi squille ysopi hu. glutis alcamb. z viscus est cum quo capiunk aues aū. ℥. vj. z. ſ. terbentine. ℥. j. z. ſ. rasine pini cere citrine aū. ℥. j. cōficiank sicut decet. Et q vult addere bdeliū serapinū armoniacū aū. ℥. j. erit dya quilon gūmatū. ¶ 5ª z multe alie forme auxilioꝝ taliuz

sunt dicte in apatibus fridis z in glādulis z dolore tunc turarū: quare si est necesse ibi capiant. ¶ Modus aūt remolliēdi est q stuffata pticula z bñ balneata cuz decoctione p̄dictoꝝ remollituoꝝ in aq̄: aut in oleo cū floscu lo lane succide: q ysopus hūida sūme ualet in hoc: ut dicit Gal. fomētet pticula: z deide applicet medicamen z cuz ꝑsimili lana carpinata coopiat z liget z de die in diem: aut q̄n est necesse remutet: cauendo tñ ut dictū est a superflua resolone q nō exhaḃ subtile z grossum petrifice tur z a superflua humectatione: ut nō corrūpat z putrefiat pticula. Et ꝓpter hoc q̄n videbit expedire addas ul' minuas resolutiua z humectatiua ut iubet Aui.

¶ De maturatiuis z mō maturādi.

Porro si apa videt pcedē ad exiturā z saniationē qđ p̄t dignosci per signa in de apatib⁹ dicta tunc trāseūdū est ad suppuratiuā medicinā. ¶ Medicina aūt suppuratiua aut maturatiua: nō tñ apitiua ut dicit arabica trāslatio est illa que facit caliditatē z similē caliditati mēbri in quo est apa p̄ter qđ ꝑsumit aligd de humiditate ipsius. Et lz ꝑseruet z nō alteret mēbrū: alterat tñ mām suppurādā cū nihil aliud sit suppuratio i 5° farmacoꝝ q̄z trāsmutatio nō illa que fit a calore nāli in cibo laudabili: nec que fit a calore exīneo in mā putrefactibili: lz illa que fit a calore mixto in mā media que est sanies. Quid aūt sit sanies z quō gīnat z inducat in de apatib⁹ z ulcerib⁹ in caplis p̄mis est dictū. Cū igit natura hūana fit calda z hūida z ꝓtinue qd ab ipa resoluat cōstat ex his q opz medicinā suppuratiuā eē ca. z hu. cū quadā emplatiōe z viscatiōe. Sz calor nālis est qui maturat z digerit: nō tñ tantū quātuz mollitiua: lz minus a p̄mo videlz usq̄ ad 2^m gradū: z in hoc stat dita ipsarum. Mā suppuratiua saluāt hūiditatē: mollitia vo eā minuūt: ut dicit Gal. ubi supꝛ. Quoꝝ exēpla in qnto simplicium farmacoꝝ z 2° ad glauconē dat. B. ex embrocis fomētis aquā tepidā z oleū tēperatū ex cathaplasmatib⁹ farinam frumēti cū aq̄ z oleo cōmēsurate coquētes. Et panē ipz coqui aūt z hūc opz cōmēsurate. Mā qđ multuz coctum est exiccatiuū z difficile maturabilib⁹ ꝙuenit flegmonibus: q vo minus in ualde calidis z ebulliētib⁹. Et si cuz eo ponit oleū maturatiuioꝝ efficit. z si purus magis suppurat furfureus z ordeaceus deficcatiui sunt z magis resoluūt. Panis etiā purus medi⁹ est iter farinā frumēti z ordei. ¶ Ad hoc igit aspiciēs z yscadarū: idest ficuū siccarū decoctionib⁹ ipārū miscēs panē ul' farinā: ita igit z adeps porcinus z vitulinus z pix z resina cū aliq̄ oleo z cera que in basilicone igrediunt incorporata. ¶ Si aūt mā eēt grossa z frida cepe cocte atq̄ allea cortex maluauisci z radix lilij cū fermēto seu pasta atq̄ faria fenugreci cū assungijs eligunt. Et dyaglon etiam est ad illud. ¶ Usus tñ coīs ultra dicta util radice brionie z lapaci malua senissioni branca ursina violaria cauliū fol. uuis passis mūdatis semie lini melle butyro z assungia recēntib⁹. ¶ Ex qb⁹ p̄m diuersitatē māerū cōponunt sub formis diūsis maturatiua multa: ut in calidis materijs fieri p̄t multe forme. ¶ Prima est de maluauisco ꝑparato cū assungia porci seu butyro: ꝑparant aūt radices maluauisci p̄m Guilelmū Lāfrancū ita. accipiunt radices lauate z abiecto trūco chordoso itrinseco optime coquant cū aq̄ dulci z pistent z fiant magdaleones z fuent. ¶ 2ª forma est mea. ℞. farine frumēti lb. j. aq̄ çatranate decoctionis ficuū lb. ij. coquant usq̄ ad spissitudinem z ipinguent cū assungia butyro aut oleo. z fiat emplm. ¶ 3ª z plures forme in caplis de flegmone z herisipilla inueniunt z infra de sedatiōe doloris emplm Jamerij Rogerij in maturādo laudat. ¶ In materijs aūt fridis p̄t ēt fieri multe forme. ¶ Prima ēt, est de meis. ℞. ceparū coctarū alleoꝝ coctoꝝ sub pruis aīi. lb. j. vitella ouoꝝ coctoꝝ nūo. v. radic. lapaci cocte lb. ℈. farine fenugreci q̄r. j fermēti quar. ℈. assungie porci lb. j. incorporent. z fiat emplastrū. ¶ Alie multe forme inueniunt in apatib⁹ frigidis z glādulosis. z tō ibi querant. ¶ Modus operādi est q fomētet pticula cū aq̄ decoctionis p̄dictoꝝ z lana succida: deinde applicet emplm tepidū z coopiat cū stupis aut lana aut foliis cauliū z suauiter liget sup locum apatis incidēdo bindā per trāsuersum cruciādo ut acumē apatis nō cōprimat z nō nisi semel in die remutat.

¶ De mundificatiuis z modo mundificandi.

Maturato apate z apto cū lāceta aut cū cauterio actuali seu potētiali: aut in q̄ cūq̄ loco vulnerato aut ꝓtuso: aut alterato i q̄ sanies aut sordes existat utēdū est mūdificatiuis absterſiuis z lauatiuis. ¶ Est g̃ medicia mūdificatiua tanq̄z genus ad absterſiuā z purgatiuā z nō ad corrosiuā ut dicebat Lāfrācus z Hēricus: q ipa nō mūdificat sanies: sed crustas z carnē corrodit z euellit. ¶ Medicina aūt mūdificatiua absterſiua est que sepat sordes z sanies de loco in q̄ sunt z eas ad supficiē extrinsecā educit. Et lz utrāq̄z cōueniat eē calidā. Nihilominus absterſiuā lauatiuaz utp̄m opz eē dulcē ut est mel z farina fabarū ordei atq̄ terbētina z gūmarū gīa multa. Expurgatiuā ℘o amaram uelut est orobus atq̄ lupinus: plurima tñ iueniunt faciētia utrū q̄z ut sunt amigdale z orobi atq̄ semē urtice. Est aūt ex hoc gīe squilla z yreos z spuma vitri sticados abrotanū z alia multa ex qbus p̄t cōponi multe forme diuise p̄m nās in debilib⁹ mediocrib⁹ z fortib⁹. ¶ Quarū prima est coitatis que cōpetit apatib⁹ nouiter aptis: q: suauiter mūdificat z mordicationē sedat. Et est de faria frumēti aut ordei siue spelte cū vitellis ouoꝝ incorporata: z si adderet modicū mellis: melⁱ⁹ eēt. ¶ 2ª forma etiam est coitatis. ℞. farine frumēti ordei atq̄ spelte quar. j. coquatur cū duab⁹ ptib⁹ aque z vna mellis ros. z fiat emplm: z si adderet modicū de terbētina lauata dum deponitur ab igne p̄o locis neruosis utilior esset. ¶ 3ª est B. in 2° ad glauconē z est icarnatia. ℞. mellis cocti lb. j. thuris. ℥ ℈. mirre. ʒ. ij. fiat emplm. ¶ 4ª est de apio z est Guilelmi Lāfrāci z Hērici z parisien. oiuz z est de meis q: mūdificat z maturat ulcera maligna. qđ. ℞. succi apij lb. j. mellis quar. iij. farine frumēti uel aliocꝝ quar. j. coquant ad ignē usq̄ ad spissitudinē z fiat emplm. Et si adderet de succo absinthij nō p̄mitteret ulcus ifistulari neq̄ incārenari. Et si ulcus supcalefieret additio succi plātagis: aut crassule esset utilis. Et si adderet farina lupinoꝝ aut orobi seu fenugreci: ut cōcedit a Bruno z Theodorico fortior eēt. Et si terbētina apꝛoꝑaret eā ad neruos. mirra ēt ad fetorē z corruptionē mūdificādā. ¶ 5ª est de resina z est fortis z ualde apꝛoꝑata mēbris neruosis: z est bononiēn. ℞. resine mellis terbēti. aīi. lb. ℈. mirre sarcocolle farine fenugreci: semis lini aīi. ℥. j. dissoluat resina cū melle z terbētina z additis pulueribus fiat emplastrū. ¶ 6ª est de yreos z est mōtispessulan. z exhit saniē z expellit eā. ℞. mellis lb. ℈. terbētine quar. j. fermēti. ℥. j. radicis yreos. ℥. ℈. misceāt. ¶ 7ª est magri Dini z est mūdificatiuū de gūmis p̄o sanie grossa. ℞. galbani armoniaci resine terbentine picis sept'uaccini cere olei antiq aīi. ℥. j. dissoluēdo gūmas cū aceto liquefiāt ad ignem z fiat emplm. ¶ 8ª est vnguentū apl̄oꝝ qđ est ꝑpriū ad mūdificādū ulcera. qđ. ℞. cere albe resine armoniaci aīi ʒ. xiiij. oppoponaci viridis eris aīi. ʒ. iij. aristologie rotū de thuris aīi. ʒ. vj. mirre galbani aīi. ʒ. iiij. bdelij. ʒ. vj. litargiri. ʒ. ix. olei coīs lb. ij. dissoluant gumme in aceto z misceant cū litargiro cū oleo decocto z addat cera z resina liquefacta z coquant q̄usq̄ incipiat gutta coagulari. Et in deponēdo ab igne misceant puluere: z in fine vt ride es ponat z fiat vnguētū. Et si decoquat usquequo ingrossat uocat ab hebē Melue vnguētū ceraseos. Et a magro Ansermo de Janua. Et a magro Petro de argēteria in mōtepessula no gra dei: q: mirre rectificat ulcera maligna. ¶ 9ª forma est vnguētum egyptiacum z

ponit a Gal.z Rasi z Albuca.z eo utebat magr meus bononien.z est de melis:q; de eo semp inueni bonā pro bā in leniter corrodēdo z optime mūdificādo.ℨ. mellis lb.j.aceti lb.ℌ.floris eris.ℨ.j.aluminis.ℨ.ℌ.coquant ad ignē donec spissent z ru.efficiat.z ex hoc bicoloratū uocat pp qđ coctū est minus suspectū q̄z crudū qđ remanet totū viride. Unguēta enim viridia sunt apud vulgz diffamata. Et cū hoc est mirabile:q; post opōnē pdit rubedinē z reducit ad viriditatē quā rē credunt vulgares ex malitia egritudis fuisse factā. ¶ Xª forma est empl'm rubeū grecū:z est ēt binoz colorū in 2° ad glauconez. Et laudat a magro Dino ad rectificāduz ulcera maligna z difficilis ꝑsolidatiōis.ℨ.olei lb.ij.aceti lb.j.z.ℌ.litargiri lb.j.ciniar qđ est viride eris.ℨ.j.coquat litargirū cuz aceto z oleo donec īgrosset z tūc ponat viride es z coq̄tur donec ispisset z rubeū efficiat z fiat empl'z. ¶ xjª forma est vnguētū viride herbarū. Et eū cōmendat magr Dinus:q; plagas ueteres mūdificat z carnē supfluā sua uiter ꝑsumit z ꝑsolidat z sanat.ℨ.celidonie plātagi.scabiose urtice leuistici centrū galli galline grasse añ.ℳ.j cōquassent z cū lb.ij.olei per septē dies tēperent deide bulliant z exp̄mēdo colent cui colature addat cere.ℨ.iij.terbēt.ℨ.vj.resine.ℨ.ij.bulliant donec parū spissent deide tollat ab igne z misceant thur.sarcocolle z aloes añ.ℨ.j.aristologie lōge floz eris añ.ℨ vj.misceant z fiat vnguētū. Est eni bonū z pbatuz. Plura alia ponunt in de auxilijs icarnatiuis que icarnādo mūdificāt.

¶ De medicinis doloz sedatiuis z ipsaruz opationibus.

Ceterum cuz dolor sit accūs qđ magis impedit oēm rectā opōnē tā in apatib⁹ q̄z i vulneri⁹ q̄z aliud:ut dictū fuit p totū. Pro tanto in medio vulnerū z apatū tractabit de ei⁹ sedatione. ¶ Dolor ꝑm Avi. est sensibilitas rei ꝺrie. Et lz res ꝺrta ferēs dolorē ꝑm Gal. trāsmutatiōes nāe sint a caliditate z frigiditate violēta illatiōe z ab alijs que frāgē z incidē uel ꝓtendē uel corrodē apta nata sunt. Nihilominus a q̄litatib⁹ ꝺrijs fit perse a solone ꝓtinuitatis per accūs:, put tenet schola cois mōtispessulani. Et ita G.nō hēt reꝓhensionem ab Aver. in 3° colliget:qui bñ legit in 4° de egritudie z sinthomate. Et in de distēperātia ineq̄li:pfundū tū est hoc mare in q̄ me nō licet nauigare. Si igit dolor est sēsibilitas rei ꝺrie. Ita ꝑm Gal. ubi supꝝ sedatio doloris z deliria per oppositū est rei cōuenientis aut non sentire rem discōuenientē z cōtrariā nature. ¶ Et ꝓpter hoc apparet euidēter q; duplr sedat dolor. Uno mō removendo rem cōtrariā euacuando uel alterādo. Alio mō sensum pticule tollēdo. Sedās tū certum est p̄mū ut dicit Gal. in 5° farmacoz z Avi. Ergo necesse est ꝑm ipsūmet Galienū z Averroym in 5°. q; medicine que sedāt certa sedatione sint tēperate similes calori nāli:aut parum plus excedentes. Et cum hoc sint subtilis sube:ita q; possint multiplicare calorē nālem:z ꝓparare humorē ad digōnem ut sit facile ꝑmutabilis a natura. Et res magis conuenientes ad hoc sunt pinguedines z olea z piguedo gallineanatis z anseris que melioz est ꝑm. G. de oleis vo oleum de vitellis ouoz ut dicit Açaramus in antidota. magno. Et oleum oliuarū dulce calidū parū in scō farmacoz. Et gñaliter oēs res dulcoratiue z anetū z semē lini euacuādo sedant dolorē cum apponunt sup locum: ut ponit Avi. Gal. tñ vult in quinto farmacoz q; suppuratiua dicta in maturatiuis q: hñt calorē similez corꝑi humano sint sedatiua doloris:z per ꝑsequēs resolutiua domestica ut experiētia ꝓbat. ¶ Ex quib⁹ simplicibus possunt cōponi multe forme. Quarū ꝓma est coitatis. ℨ.medulle panis albi duri in aq̄ feruēti infuse z ab aq̄ expresse lb.vna.vitelloz ouoz.iij.nuc.olei ros.quar.ℌ. misceant z fiat empl'm. ¶ Secūda est Theodorici z Lāfranci z Henrici.ℨ.foliorū maluarū.ℳ.iij.coquant cū aqua fortiter:deinde incidant z pistent z cum aliquātulum de aqua decoctionis misceat pars.j.de cribratura furfuris z fiat empl'm. ¶ Tertia forma est Jamerij multum vulgaris:sedat enim dolorē cum maturatione z resolutione.ℨ.folia maluarum maluauisci brance ursine viol'.uolubilis paritarie.iusquiami vmbilici uenerisañ. ℳ.j.mundent herbe a neruis z coquant cū aqua z terrantur z cum sufficiētia assungie porci aut anatis fine sale pistent:deinde accipiat colatura z inspisset cum farina frumēti aut ordei:z cum modico de farina semīnis lini z parū qđ de farina fenugreci nisi fuerit locus istāmatus z cuz alijs terēdo misceant z fiant pultes seu empl'z. Et si poneret absinthiū esset magis cōfortatiuū. Rogerius q̄si eandē cōcedit:tū in decoctione ponit parū quid de vino z melle. Et aliquotiēs extrahit succū herbarum cum quo incorporat farinas. ¶ ℳDulte alie sunt forme leniētes z sedātes dolorē spatularū uentris renuz z matricis z locoz neruosoz:ut est vnguētum resumptiuuz. qđ.ℨ.butyri sine sale lb.j.olei viol'.lb.ℌ.assungie gallīne anatine anserine asinine medulle bouine recentium añ.ℨ.j.cere qđ sufficit fiat vnguētum. ¶ Alia forma est cois vnguētum martiaton vnguētum agrippe oleū laurinū:oleū mustellinū z de been z nardinū z similia que cōfortāt neruos z indolorant eos. Et qui uoluerit plura de dolore apatum z vulnerū ac puncturarū:uel in dolore iuncturarū de ipsis inueniet copiā. ¶ ℳModus sedādi dolorē est q; facta eūone ꝓprie per flōmiaz si dolor sit fortis z de mā sanguinea:flōmia enim dolorē sedat uera sedatione:cum cām subito remoueat. Et ita inter doctores nō est ꝓtrarietas:ut imponebat Henricus fomētef z balneef ꝓticula cum aqua tepida z oleo per horā. deinde exiccet suauiter z medicamē applicet:z leniter cum stupa aut lana carpinata ligetur z sepe remutetur. ¶ Iste est modus uere z essentialiter sedandi dolorez. ¶ Qñ aūt ꝑm certum z ueruz modū nō poterit dolor sedari z necessitas urget ꝓpter sinthoma qđ virtutem pōt mortificare:melius est inducere qđ nocumenti ad cozri gēdū p:iusq̄z ꝓmittere dolore hoiem mori ut in.12° terrapentice deducit euidēter. Tunc enim opz transire ad sedātia stupefactiua que nō uere sed apparēter sedāt dolorem. Ac si dicat aliquis hoiem mortuū nō sentire dolorē:ut dicit in gnto farmacoz. Et talia sunt ꝓtrarijssima his que uere z exīter sedāt: frigida enim sunt z nature cōtraria uelut est opiū mādragore radix solatrū tusquiamus z papauer:uez siccata sūt saluiora q̄z viridia. Et cō solata cū croco atq̄ castoreo:ut in filonio z opiatis z suppositorijs:necnō z in collirijs sūt tutiora. Et q̄ztitas z tēpus debēt eē opportuna:ut i eodē.12°terrap. dicebat. Et ex hoc fuerūt suspecti trocisci quos dñs eps rigenꝭ.ꝑsuasit dño marsilieñ.epo patiēte strāgurīā doloros⁹ medicis q: mortuus fuit soporat⁹ z obdormitat⁹:hēbat eni talē ꝓpetatē q; vnus sumpt⁹ statim sedabat dolorē:q̄rū forma in toto ꝓtinēte erat talis.ℨ.iusquami albi.ʒ.j.opij.ʒ.ℌ semis ciruli lactuce añ.ʒ.iij.semis portulace.ʒ.ij.fiant trocisci cū aq̄ ligritie. ¶ Istud idē medicamen repit in 3° cañ. de ulceribus renū sub hac forma.ℨ.semis iusquiami albi sextā partē vnius.ʒ.opij karatem.j.qui sunt.24. grana ordei in synonimis mundini:seminis citrulli:seminis lactuce:seminis portulace añ.ʒ.j.

¶ De antidotis localibus vulnerum. Et primo de medicinis constringentibus sanguinem. Cap'.VI.

Anguis est necessarium quādo fluit in excessu ut restringat.alias periret homo. Cum sanguis z spūs sint thesauri z fundamentum nature:ut tenent oēs philosophātes. Sanguis aūt multipliciter retinetur ut supra de vulneribus uenarum fuit dictum. Inter quos modos qui per medicinas sic ꝓtractabat nunc z dicet. ¶ ℳDedicina restrictiua sanguis est illa que hēt ꝺstringē z sāguinē fluentē retinere. Et hoc facit:aut q: frigida acuitatē san-

repmēdo:aut q: vnit ꝛ aggregat orificia uenaruz:aut ga glutinat ꝛ oppilat porositates mēbroruz:aut q: deficcat ꝛ urit ꝛ escarā iducit in mēbro. Exēpla ꝓmoꝛ in 5° farmacoꝛ sūt aq̄ frigida sempuiua portulaca tribulus viridis psiliū auricula muris lēticula aque acedula ꝛ vmbilicus ue. Addit Aui. exēpla scōarū. s. plātagines cauda egna gallapfidia grana passularū reubarbarū bolus ar. terra sigillata gipsum ꝛ oia stiptica ꝛ pōtica terrestria ꝛ grossa mordicatiōe carētia. Exēpla tertiarū sūt sāguis draconis thus aloe mastix resina glutia amidum puluis molēdini. Exempla q̄rtarū sūt calx arsenicū cuposa vitriolū ꝛ id genꝰ. Ex qbꝰ pñt componi multe forme. ¶ Prima est puluis Gal. cū albumibꝰ ouoꝝ ꝛ pilis leporis ad mellis spissitudinē icorpatis. qō. ℞. aloes thuris aā. ptem. j. fiat puluis.

¶ 2ª est de domo ꝛ dī puluis rubeꝰ. qō. ℞. boli armeni ʒi ptē. j. gallarū frixaruz ptē aliā. sanguis draconis thuris aloes mastices aā. ptē tertiā illiꝰ. piloꝝ leporis minutim icisoꝝ q̄rtā ptē illiꝰ fiat puluis. ¶ 3ª est Albu. ꝛ eā Brunus ꝛ Lāfrācus tenēt. ℞. thur. ptē. j. sanguis draconis ptē. ℈. calcis viue ptē tertiā vniꝰ. fiat puluis: ꝛ est ꝑseruatiuus suturarū. ¶ 4ª est Gal. in cathag. ℞. balaustiarū. ℥. iij. alumis. ℥. j. cupose uste. ℥. ℈. fiat puluis ꝛ est experta. ¶ 5ª forma est Rogerij ꝛ Jamerij eiꝰ sectatoris. ℞. colofonie q̄r. j. boli armenici q̄r. ℈. mastices olibani sāguinis dra. aā. ℥. ℈. radicē. ꝑsolide matoris. ro. aā. ʒ. j. fiat puluis.

¶ De medicinis incarnatiuis ꝛ mō incarnādi.

Tres sūt actꝰ cōes in cura vulnerū ꝛ ulceꝝ necessarij ¶ Primꝰ est icarnare aggregare ꝛ ꝑsolidare qō idē reputo proꝓ pñti labia diuīcta. Et iste ꝙuenit vulneribꝰ inq̄tū sunt vulnera. ¶ 2ꝰ est regināre carnē ubi deficit qui ꝙuenit vulneribꝰ ꝛ ulceribꝰ ꝓcauis. ¶ 3ꝰ est cicatriçare ꝛ ipsam figillare: qui vulneribꝰ ꝛ ulceribꝰ in quibus sola cutis est nectia ꝙruit. Et oēs isti actꝰ nā opante cū deficcātibꝰ medicinis pficiunt: ꝑm tū magis ꝛ minus: ut supꝝ in 3° tractatu de vulneribꝰ fuit deductū. Maz icarnatiue siccitate idiget in 2° gradu: regñatiue in pꝰ: cicatriçatiue usq; ad 3m. In q̄litatibꝰ aūt actiuis nō dz esse excessus nisi discrasia regreret ipm. Et hoc cū nulla idiget mordicatione ꝛ ultra dispōnē vulnerū recipiūt diūsitatē in gradibꝰ a ꝓcione totiꝰ ptis ꝛ ab etate tpe ꝛ ℞ioꝝ idicatiōe. Et cāe istoꝝ oiuz ibidē fuerūt assignate. ¶ Est ergo medicia icarnatiua aggregatiua seu ꝑsolidatiua ꝑz Aui. que exiccat ꝛ ispissat humiditatē statē iter duas superficies vulneris ꝓpinq̄s: ita ut ꝺūtat ad cōgelationē ꝛ iuscationē ꝛ adhereat vna cū altera. Et iō idiget q̄dā stiptitate sicut sūt sang. draconis ꝛ aloē: sarcocolla bolus ar. terra sigillata: necnō cortex palme maloꝝ granatoꝝ arno glossa ꝛ folia pini ꝛ cipressi pētafilon acetosa ꝛ folia pirorū siluestriū: flores sorbarū ꝛ caude egne rami. pul. molendini ordeū ustū terbē. ac ēt lac acetosum atq; vinū rubeū stipticū ex qbꝰ pñt fieri multe forme cōpositoꝝ. ¶ Quarū ꝓma est totiꝰ coitatis ꝛ sit de terbētina lauata ꝛ rubeo puluē dicto in sanguis ꝑstrictione. ¶ 2ª forma est. G. in cathagenis ꝙuocat empl'm nigrū: ꝛ est de meis. ℞. litargiri ptē. j. olei aceti aā. ptes tres coquank per diē integraz ipm ꝙtinue ducēdo usq; ad spissitudinē ꝛ nigredinē. ꝛ fiat empl'm. ¶ 3ª forma est dyapalma a libro cathagenorū sūpta. qō. ℞. assungie porci seu vituli lb. ij. olei antiq. lb. ij. litargiri lb. ij. cupose q̄r. ℈. coquank ad modū emplastri nigri ꝛ ducaī ꝙtinue cum spatula de palma viridi aut de cāna. ꝛ fiat empl'm. ¶ 4ª forma est empl'm viride magri Petri de bonāto. qō. ℞. plātaginis ꝑsolide maioris ꝛ minoris betonice berbene pimpinelle piloselle mille folij lingue canis caude egne aā. ℳ. j. ꝙuassenk ꝛ cū lb. ij. sepi mūtonis coquank ꝛ colenk postea addaī resine cere galbani aā. q̄r. ij. sarcocolle q̄r. j. terbēt. q̄r. j. ꝛ. ℈. fundank ꝛ fiat empl'm. ¶ 5ª forma est empl'm de cētaurea ꝛ eo utebaī magr Petrꝰ de argelata. ℞. cētauree mi. ℳ. vj. tēperenk per noctē in vino albo: deinde coquank ad ꝑsūptionē medietatis vini ꝛ colenk ꝛ illa colatura iterū bulliaī usquequo sit redita ad spissitudinem mellis ꝛ seruek. Et q̄n uolueris facē empl'm. ℞. terbētine lb. j. terre noue q̄r. j. resine thuris gūmi arabici mastices aā. ℥. j. vini dicti de cētaurea. ℥. ij. lactis mulieris. ℥. ij. fiat emplastrū. ¶ 6ª forma est magri Dini. ℞. betonice cētauree aā. ℳ. ij. ꝙuassenk ꝛ cū vino albo bulliank ꝛ colētur ꝛ colature addaī terbē. lb. ℈. resine q̄r. j. sarcocolle. ℥. j. cere. ℥. ij. Et iterū bulliank: ꝛ sup acetū ꝓjcianī ꝛ congregenk ꝛ cū lacte malaxenk ꝛ fiat empl'm. ¶ 7ª est vnguētū regis anglie. ℞. cere albe resine aā. q̄r. j. olei. ℥. ij. terbētine lote. ℥. j. thuris mastices aā. ℥. ℈. fiat vnguētuz. ¶ 8ª est empl'z qō comes Guik. habuit a papa Bonifacio: ꝛ gr papa habuit eū a magro Ansermo de Janua: q ēt eū dederat regi frācie. ℞. pimpinelle betonice melangiane berbene ṽmicularis aā. ℳ. j. bulliank in bono vino albo usq; ad ꝑsūptionē duarū ptiū: deide colenk ꝛ vinū iterū bulliaī ꝛ addaī cū eo resine lb. j. cere albe lb. ℈. mastices. ℥. ij. coquank: ꝛ ꝓjciaī sup lac mulierū ꝛ malaxek. ꝛ fiat vnguētū. ¶ 9ª forma est vnguētū glie ꝛ eū faciebat magr Joānes nepos magri Ansermi de Janua. ℞. olei bedegaris lb. j. cere q̄r. j. se. albarum roꝺ. ℥. ℈. fiat vnguētum. ¶ 10ª forma est vnguētum viride herbaruz totius coitatis Rogerij Jamerij atq; Nicolai ꝛ totius secte tholosine. ℞. celidonie panis cuculi que dicit alleluia cētruz galli leuistici scabiose aā. ℳ. j. sepi arietini lb. j. olei lb. ℈. cere mastices thuris aloes viride eris aā. ℥. j. fiat vnguētū. ¶ Undecima est emplastrū de uermibus incarnās ꝛ ꝑsolidās membra nernosa ꝛ est Lāfranci. ℞. utriusq; ꝑsolide cinagloſſe piloselle utriusq; plantaginis aā. ℳ. j. uermium terrestriū lb. ℈. terank oia ꝛ ponātur in lb. j. ꝛ ℈. olei coīs per septem dies: deinde bulliantur modicum ꝛ colenk ꝛ exprimank ꝛ tunc addaī sepi arietini mūdati lb. j. picis nauālis lb. ℈. picis grece quar. j. armoniaci galbani oppoponacis terbētine aā. ℥. j. thuris mastices aā. ℥. ℈. dissolutis gūmis cum aceto: fiat emplastrum. ¶ Modus aūt operādi est q; post restrictionem sanguinis ꝛ securationem apostematis fomentek locus uel vulnus cum vino rubeo calefacto: deinde deiccetur Et post medicamen apponatur ut supra stupata balneata in vino rubeo ꝛ expressa: ꝛ cuz ligatura incarnatiua artificialiter ligetur.

¶ De medicinis regenerātibus carnē ꝛ modo opandi.

Medicina regñatiua carnis ꝑz Aui. est illa cuius ꝓpetas est ut pmutet sanguinē vulneri in carnē ꝓpter qō adequaī cōplexioni eiꝰ ꝛ coagulat ipm cū exiccatione ꝛ q̄dā absterſione non mordicatiua ut dicit in 5° farmacoꝝ. ¶ Et sūt triū modoꝝ / debiles / fortes / ꝛ fortiores. ¶ Debiles sunt olibanum mastix ꝛ aloe colofonia farina ordei ꝛ fenugreci que debēt corpibꝰ ꝛ mēbris humidis applicari. ¶ Fortes sūt aristologia ꝓreos farina lupinoꝝ ꝛ orobi climia quoq; ꝛ cuperosa adusta: in qua tū quātitate posita que debēt in corpibus ꝛ mēbris siccis applicari ut supꝝ in vulneribus conca uis fuit dictū. ¶ Fortiores sunt que in ulceribꝰ ꝓfundis sūt apta uelut cētaurea ꝛ polij glutinū limacie uste plūbū ꝛ antimonij adustū: ꝛ id genꝰ. pix etiā ꝛ resina carnē regñant. Et mirra gñat carnē sup ossa denudata. ¶ Ex qbꝰ simplicibꝰ pñt fieri multe forme cōpositoꝝ. Quaruz ꝓma est vnguētū basilicon dictū a Gal. tetrafarmacū. ℞. picis nigre resine cere sepi, uaccini olei aā. q̄ztū vis fundank: ꝛ fiat vnguētuz. Et si poneret de olibano dicit magius ab hebē Deꝺ. Et a Gal. macedonicū. ¶ Secunda forma est vnguētum fuscum ꝑm Nicolaū qō in apotecis inuenit factum. ¶ Tertia forma est vnguētū aureuz hebē Desue in quo ut sit aliquātulum mūdificatiuū modicum addo de melle. ℞. cere. ℥. v. resine quar. j. terbētine lb. j. mellis quar. ℈. mastices thuris sarcocolle mirre aloes croci aā. ʒ. ij. fiat vnguentum. ¶ Quarta forma est

vnguētū viride Bal⁹.ꝓcessum per Aui.ℨ.olei cere añ.ʒ vj.liquefiāt ⁊ in descensu ab igne addat viride eris.ʒ.j. ducēdo ⁊ pmiscēdo fiat vnguētū. ¶ 5ª forma est vnguētū de lino qđ Aui.approꝑat ad ꝙsolidāduz. Ego tū eum plus iueni regñatiuū. Et ꝑm hebē ℳeſ.ℨ.rasure pānilinei bñ mūdati ptē.ʒ.oppoponacis ptes.ij.vini mellis olei roſ.añ.ptes.v.litargiri aloes sarcocolle añ.tertiā ptē illi⁹:fiat vnguētū. ¶ 6ª forma est empl'm croceū magri ℙetri de bonāto.ℨ.semis fenugreci q̄r.j.ifundant per ix.dies in vino albo donec marcescat postea tere fortiter ⁊ cola ⁊ adde sepi hircini q̄r.iij.⁊ insil'ꝙterant ⁊ coquantur ⁊ post mucillago ⁊ pinguedo ꝙgregek gbus addant cere q̄r.j.refine.ʒ.ij.fundant oīa ⁊ coquant:⁊ fiat empl'z ¶ 7ª forma est vnguētū ꝓciosum acceptum a cartulario meo cōe in oibus vulneri⁹ sanādis.ℨ.arthemisie scabiose abſinthij gallitrici tamarisci apij berbene lanceole senationis pimpinelle lingue canis celidonie piloselle millefolij añ.ℳ.j.ꝛterant oīa mūdata a radicibus ⁊ extrahat succus ⁊ cū lb.ij.assungie porci ueteris ⁊ lb.j.sepi hircini ⁊ lb.iij.olei ⁊ q̄r.j.mellis coquēdo ⁊ incorpando in mortario:fiat vnguētuz. Et magr ℙetrus de bonanto utebat eo uerū addebat in fine decoctionis de thure mastice aloe viride eris qđ sibi videbat ⁊ laudabat eū. ¶ 8ª forma est empl'm grā dei acceptū a cartulario magri ℙetri:⁊ est cōe ad oīa vulnera tam in capite q̄z in q̄cūq; pte corpis:attrahit enim sanguinē ⁊ humores viscosos a profundo ⁊ carnē gīat ⁊ ꝙsolidat.ℨ.cere albe refine armoniaci añ lb.ʒ.terbētine quar.j.galbani olibani masticis mirre clare añ.ʒ.ʒ.aristologie ro.z.ij.terēda terank ⁊ fundank in vino albo in quo decocta fuerit betonice berbene ꝙsolide mato.⁊ mi.cētauree pimpinelle ypicon herbe saracenice herbe grā dei baucie sanabaro.añ.ℳ.j.⁊ post extrahak ⁊ malaxek cū lacte mulieris ⁊ oleo roſ.⁊ fiat empl'm. ¶ 9ª forma est empl'm comitis ⁊ euz tenebat mgr Americ⁹ de alesto.ℨ.cere albe.ʒ.iij.armoniaci.ʒ.ij.terbētine.ʒ.iij.bullank in vino albo ⁊ exhak ⁊ cum lacte mulierū malaxādo fiat empl'm. ¶ Decimā formā faciebat comes Antissiodoren̄.ℨ.assungie porci recentis cere albe añ.q̄r.j.olei camomille lb.ʒ.masticis.ʒ.ij.ambre grise.z.ij.fiat vnguētū. ¶ xjª forma est vnguētum de yreos ⁊ est magri Dini de florētia.ℨ.sepi uaccini lb.ʒ. olei roſ.ʒ.iiij.cere.ʒ.ij.radic̄.yreos.ʒ.j.thuris sarcocolle masticis aloen aristolo.añ.z.ij.terbēti.q̄r.j.fiat vnguētū. Isto mō utebank barbitōsores mōtispessulani. ¶ 12ª foꝛa sūt pulueres uarij ⁊ diuersi. Insup puluis Raſ.qđ ℨ.olibani aloen sarcocolle sanguinis drac.radic̄.yreos añ.terank.⁊ fiat puluis. ¶ Porro Lāfrācus dictat istum ℨ.thuris masticis fenugreci añ.fiat pul. ¶ ℳodus autē opandi est gꝫ lauato vulnē cū vino calido ponak pulvis aut carpia in vul.⁊ desup stupata balneata in vino ⁊ expssa. Et ligatura tenente medicamina ligetur ⁊ bis in die remutetur.

¶ De medicinis cicatriçatiuis ⁊ figillatiuis ⁊ modo operationis ipsarum.

Medicina cicatriçatiua ⁊ figillatiua ꝑm Aui. est que exiccat superficiē vulneris ita ut fiat cortex sup ipsam custodiēs ex nocumētis usqueq̄ generet cutis nālis a nā nō q̄lis a nativitate. Et tō notabili idiget stipticitate ⁊ pōticitate. Et sunt duoꝝ modorū ut dī in 5° farmacoꝝ:q̄dā hoc faciūt per se ⁊ ꝑpe ut galle ⁊ psidia spina egyptiaca ceruſa plūbū ustū ⁊ litargirū chi molea bolus armen⁹ ⁊ ois terra maxime abluta ꝑz Bal⁹. 9° simpliciū.q̄dā hoc faciūt per accns ut corrosiua stiptica aduſta:in pua tñ quātitate sicut es ⁊ sm̄a eris aduſta ⁊ lauata alumē ⁊ cuposa per idez. Et oīa stiptica carentia mordicatione per se uel per ꝑparationē ut cētaurea plātago ⁊ aristolo.aduſta ⁊ cortū bouinū uetustarū solearū adustarū ⁊ cortice ulmi ⁊ quercus ⁊ scortā ferri lotā laudat Arnaldus. Ex gb⁹ cōponi ꝑnt multe forme. ¶ Quarū ꝑma est forma puluerosa ⁊ Guil'.de saliceto Lāfranci ⁊ ℍērici.ℨ.balaustiarū aloen san.draconis cathimie argēti eris usti ⁊ loti añ.ptes eq̄les:fiat puluis. Itē.ℨ.corticis pini.ʒ.j.litargiri ceruſe añ.ʒ.ʒ.nucis cipressi cētauree mi.aristolo.uste.añ.z.ij.fiat puluis. Et si vulnus eēt calidū addit Aui.sandalos ⁊ nenufar ⁊ roſ.sicce ⁊ lāceolata ficca in hoc eēnt optime. ¶ 2ª forma est vnguētū album totius coitatis.ℨ.ceruſe.ʒ.j.litargiri.ʒ.ʒ.olei roſ.lb.j. aque roſ.q̄r.ʒ.in mortario fortiter ducēdo mō ponendo oleū mō aquā roſ.fiat vnguētū ⁊ est de domo. ¶ 3ª forma est vnguētū albū approꝑatū ℳaſ.qđ.ℨ.olei roſ.lb.j.cere.ʒ.ij.ceruſe.ʒ.j.cāphore.ʒ.j.albu.ouoꝝ.iij.nūo fiat vnguētū. Et si adderet aliquātulū de litargiro eēt melius. Et si adderet cū eo minio eēt coloratū ad colorē rubeū ⁊ isto utunk barberij curie romane. ¶ 4ª forma est vnguētū de calce ⁊ est Aui.mirabilr ꝙsolidās ⁊ desiccās cōbustiones ⁊ vulnera neruoꝝ.ℨ.calcis viue lauate septies in aq̄ frigida donec amiserit acuitatē ⁊ cū sufficientia olei roſ.ducēdo in mortario fiat vnguētū. ¶ 5ª forma est empl'm albū de ceruſa in libro cathagenoꝝ ⁊ per açaramū aliq̄liter correctū:⁊ eo utebak magr ℙetrus de argelata in auintione.ℨ.cere.ʒ.iiij.olei roſ.lb.ʒ.terbē.q̄r.j.ceruſe.ʒ.ij.litargiri.ʒ.j.thuris alumis testarū ustarū limatiarū añ.ʒ.ʒ.post fusionē olei terbentine ⁊ cere reliq̄ misceank in mortario.⁊ fiat empl'm. ¶ 6ª forma est vnguētū epi Lugdunen̄.qui erat de domo armoniaci ⁊ approꝑabat eū oib⁹ ulcerib⁹ ifistulatis ⁊ cācris.ℨ.assungie porci mūdate a penulis tēperate in aceto per nouē dies: acetū de tertio in tertiū renouādo lb.j.argēti viui exticti cū saliua lb.ʒ.alumis roche q̄r.ʒ.pistādo in mortario p diē integrā.fiat vnguētū. ¶ 7ª forma est vnguētū açurinū multū utile in pustulis faciei ⁊ in scabie ⁊ serpigine. ℨ.assungie porci ꝑparate ut dictū est lb.j.argēti viui extincti q̄r.j.alumis q̄r.ʒ.sulfur.viui.ʒ.j.bugie.ʒ.ʒ.inde de baldac.ʒ.ij.pistādo in mortario fiat vnguētū. ¶ 8ª forma est oyaponfiligos ⁊ laudat a Theodorico ⁊ a tota secta sua:q; curat cācrū ⁊ cācrenas herisipilā ⁊ cōbustionē. ℨ.olei roſ.cere albe añ.ʒ.v.succi granoꝝ rubeoꝝ solatri.ʒ.iiij.ceruſe lote.ʒ.ij.plumbi usti ⁊ loti pōfiligos uel thucie añ.ʒ.j.thuris.ʒ.ʒ.facto vnguēto cū oleo ⁊ cera reliq̄ in descēsu ab igne in mortario misceank.⁊ fiat vnguētū. ¶ 9ª forma est litargirū nutritū ⁊ est ℳaſ.⁊ Auic̄.⁊ fere oium opantiū.ℨ.litargiri bñ puluerizati quātū vis ⁊ cū sufficiētia olei roſ.⁊ aceti tātū ducak in mortario donec spissek ⁊ tumescat ⁊ reponak ⁊ seruek. Et si adderet cuz vna pte sexta pars puluris facti de ere usto antimonio plūbo usto alumine balaustijs radic̄.rubee curcumo gallis sanguis draconis cathimia argēti serico uermib⁹ terrestrib⁹ siccatis añ.ptē.j.fiat puluis ⁊ misceank i mortario eēt vnguētū putile oib⁹ ulcerib⁹ virulētis ⁊ difficilis ꝙsolidationis. Et si fieret in mortario de plūbo ⁊ adderet de ceruſa eēt meli⁹ ad oēs dispōnes cancrosas ut dicit Bal⁹.in ꝑma pte libri meamtr. ¶ xª forma est lamina sbtilis plūbea que ꝑm magnitudinē ulceris lauato ulcere ⁊ circūferētia ei⁹ cū aq̄ alumis desup apponak ⁊ stricte liget:facit eni mirabilia in oi ulcē ⁊ dispōne cācrosa. Quot eni honores hūl cū isto auxilio nouit ille q̄ nihil ignorat. Sz fingēdū est gꝫ fit aliq̄ artificiū magnū in eis pp vulgares qb⁹nō vī pciosuz nisi fit sūptuosū. ¶ ℳodus opandi est gꝫ anteqūz ulcus totalr carne fit repletū lauek ulcus siue vuln⁹cū vino calido decoctionis balaustiarū aut cū aq̄ luminosa si est calefactū ⁊ postq̄z fuerit bñ exiccatū ponak medicamē ⁊ coopiak cum stupis balneatis ⁊ expssis in eisdē ⁊ ligatura incarnatiua liget.

¶ De medicinis corrosiuis putrefactiuis ⁊ causticis carnem rumpentibus atq; cutem.

Quando autem est aliq̄d extraneum in ulcē si ue apate gꝫ nō potest cuz maturatiuis ⁊ mūdificatiuis curari tūc est necessarium gꝫ extirpetur

cum ferris: aut cum medicis. Et ꝫ extirpatio cum ferris est securior cū cito facta fit ⁊ cito trāseat illata impssio q̄z cū medicinis que sunt acute ⁊ lōgo tpe dolores ⁊ febres inferētes. Nihilominus q; multi sunt timidi ⁊ ꝑus uelēt mori q̄z sustinere ferrū. Et cū hoc in aligbus locis est piculosa incisio opz uti medicis extirpatiuis que a Gal. in 5° farmacoꝝ uocant colliq̄tiue a vulgaribus corrosiue: de noibus tñ nō est multū curādū ut idē dicit ꝙnter.

¶ Cuius sūt tres spēs. ſ. debiles/fortes/⁊ fortissime. Debiles dicunt ꝑprie corrosiue. Fortes putrefactiue. Fortissime causticе ⁊ ruptorie dicuntur. Et ꝫ oēs sint calide ⁊ quodāmō terrestres: hec tñ minus sunt corrosiue putrefactiue plus: causticе vō in ultimo caliditatis ⁊ grossitiei ponunt. Et ꝑpter hoc corrosiue nō agūt nisi in carnem mollē ⁊ superficialē. putrefactiue in cutē ⁊ carnē durā ⁊ p/fundā. Causticе in carnē ⁊ cutē durā ⁊ mollē superficialez ⁊ pfundā. Est aūt q; q̄z vna facit opationez alterius ⁊ hoc est rōne quātitatis aut more aut cōplonis patientis ⁊ expiētia mōstrat ⁊ Henricus idem affirmat ⁊ dicit.

¶ De corrosiuis.

Est ergo medicina corrosiua ꝑm Auic. cuius ꝑprietas est ut ꝙsequat ex eī° resolutiōe ⁊ deuastatione q; de substātia carnis minuat. Et hoc faciūt q̄n caro superflua est in qua quātitate: stupe canabine minutim incise ⁊ spōgia in puls laminib° incisa necnon ⁊ hermodactili puluerizati ⁊ alumē vnguētū aplox ⁊ similia. Q̄n aūt caro est mlta necessaria est cuposa viride es ⁊ vnguētū viride ⁊ egyptiacū ⁊ trocisci de calce magistri Bini. Cuius forma. ℞. calcis viue quātū vis puluerizet ⁊ pastet cum melle ⁊ fiāt trocisci ⁊ in casula cōburantur ⁊ deficcent. ¶ Et hoc idē faciūt trocis. affodilloruz. Cuius forma ꝑm Rogerū est. ℞. succi radicis affodillorum. ℥. vj. calcis viue. ℥. ij. auripigmēti. ℥. j. cōficiātur ⁊ deficcent ad solem in mēse augusti ⁊ fiāt trocisci. ¶ Ad idē etiā sunt trociscos aldaron qui dicunt andromachi: ⁊ fiūt ꝑm Aui. ℞. corticū granatoꝝ. ℥. x. gallarū. ℥. viij. mirre aristol. ro. aā. ℥. iiij. draganti aluminis iament. aā. ℥. ij. cegi qd̄ est vitriolū. ℥. iiij. puluerizenk ⁊ cū vino dulci ꝙficiank ⁊ fiāt trocisci. ¶ Ad idē fiūt trocisci calidicon ⁊ sunt Gal. ℞. calcis viue ptem vnā auripigmēti ru. ⁊ citrini alkali ⁊ acatte aā. ptē mediā puluerizenk ⁊ ꝙficiantur cum capitello ⁊ fiāt trocisci. ¶ Capitellū est duplex cōe dictū supius de mūdificatione capitis ⁊ ꝑprīū ꝑm Sinū aliq̄liter per me rectificatuz qd̄ sic fit. ℞. calcis viue salis armoniaci aā. lb. j. terank ⁊ pastenk cū lixiuio cinez trūcoꝝ fabarū ⁊ ponank in olla in fundo minutim pforata ⁊ ponaf alia olla integra de subtus in qua recipiaf capitellū ⁊ sepeliank in fouea ⁊ dimittank per septē dies ⁊ colatura erit ualde pulchrū capitellū. Valet aūt ad ꝙsumendum omnem superfluitatem comburit ⁊ corrodit ⁊ eius escara cito cadit.

¶ De putrefactiuis.

Medicina putrefactiua ꝑm Auic. est illa que corrūpēdo cōplexionē carnis adducit in ipsam humiditatē fetidā ⁊ corruptā non escarosam ꝑprie ad instar carnis cadauerate ⁊ estiomenale a super abūdāti frigido uel calido ficco ⁊ humido ut innuit Gal. in 5° farmacoꝝ. Assimilatio vō est q; utrobiq; est corruptio indolosa supple quātum ad ptem corruptā: quoniā aūt inferāt magnū dolorē in pte non corrupta nō creditis. Et sunt realgar ⁊ arsenicū qui sup oēs in hoc obtinēt ꝓncipatū: oportet tamē ut repmank: q; feroces sunt medicine. Repmit aūt arsenicū ꝑm quatuor magistros ita q; puluerizaf ⁊ cum succo caulū/aut solatri/aut alteri° herbe frigide pastaf ⁊ deficcaf: ⁊ hoc fiat ter uel q̄ter. ⁊ fiant trocisci. Eodem mō repmit realgar ꝑm Henricum. Eodem mō argētū viuū sublimatū opaf. ¶ Ad eādē intētionem fiūt aque fortes per distillationē inter quas ista est melior. ℞. salis armoniaci auripigmēti ru. ⁊ citrini cu peroꝝ. viridis eris aā. ptem. j. puluerizenk ⁊ ponātur in alembico vitreo bñ lutato ⁊ distillef cum lēto igne. Prima aqua que recipit abūcaf ⁊ post duplek ignis. Et q̄n alembicū fiet rubeum retineaf secūda aqua ⁊ in uase vitreo bene coopto custodiaf. Est enīz tāte efficacie q; ferrum liquefacit ⁊ pforat: ⁊ ideo sola gutta mortificat fistulas ⁊ liquefacit oēs uerucas ⁊ excrescētias. Modus aūt sublimādi ⁊ distillādi alkimistis dimittaf. Ista autē non debēt poni in debilibus ⁊ tenerrimis corporibus: neq; iuxta ꝓncipalia membra neq; in mollibus ⁊ paruis mēbris: qualia sunt virga labia palpebre nasus digiti ⁊ similia. neq; applicenk in magna quātitate: q; meli° est multiplicare vices q̄z quātitatem ut dictum fuit in glādulis ⁊ ruptura. Et debēt applicari in puluere aliquotiens in corporata cum oyaltea aut vnguēto albo: ⁊ post appositionem muniaf locus desup ⁊ circūcirca cum aceto ⁊ succis frigidis ⁊ teneāt bonam dietam. Et si nimis exacerbaret infirmū ⁊ uoluerit remouere ⁊ sedare dolorem/lo cum cum oleo calido dulci fomenta. Et post operationē que durat de arsenico per tres dies ⁊ de aquis minus p curef casus talis escare cum butyro aut aliquo maturatiuo vnctuoso.

¶ De causticis ⁊ ruptorijs medicinis.

Medicina causticа sclirotica ⁊ ruptura est illa que rūpit ⁊ adurit cutim ⁊ carnem ⁊ cōplexionem ipsoꝝ. Et ipsa deuastat ⁊ mortificat indurat ⁊ in carbonez reducit absq; dolore magno: ꝑpter qd̄ earum opatio dicit lenta in gnto farmacoꝝ. Et sunt quedam debilia que solam cutim rūput ⁊ uesicāt ꝓparant ad opationem putrefactiuoꝝ que non opank nisi in carne a cute denudata ut cantarides mel anacardoruz allea plāta lupina flāmula uel marsi™ ⁊ anabulla. Et ponunt cantarides pistate cum fermēto aut aliquo sepo in quantitate. ʒ. vnius. ¶ Alia aūt per se in quātitate medij manipuli stare debēt per mediam diem: ⁊ post incidank uē ficule ⁊ ponaf folium caulis. Et si in patiente ꝓuocarent ardorem urine qd̄ aliq̄n faciūt dek lac ad potādum ⁊ ponank in balneo aque decoctionis maluarū violarum nasturtij aquatici paritarie usq; ad vmbilicū: ⁊ statim sedabif ardor: fortia autem sunt multa. ¶ Illud aūt quod fit de calce viua puluerizata incoꝝporata cum sapone molli ⁊ modico de saluia in hoc obtinet ꝓncipatum: debet autē poni in quātitate auellane. ſ. aliquātulū plus uel minus ꝑm q; locus regrit. ¶ Et debet muntri locus taliter q; nō diffundaf nisi ubi vult homo. Et hoc cuz testa nucis parue uel magne uel cum corio seu pāno cerato: uel cuz albumine ouī seu aliquo glutinoso pforato ꝑm quantitatem quam opatio regrit. Et desup ⁊ circūquaq; aliquod frigidum applicef ⁊ stricte ligef ⁊ dimittaf per duodecim horas ad minus. Et si ultra ꝓtēderet melior escara efficeref. Et facta opatione remoueaf causticū ⁊ casus escare cum butyro lauato ⁊ cuz pauca farina incoꝝporato uī aliquo alio vnctuoso ꝓcuretur.

¶ De medicinis fracturarum ⁊ dislocationum. Et primo de prohibentibus apostemationem. Cap. VII.

Medicine fracturarū ⁊ dislocationū alim quādo fiunt in forma epithimatū: aliquādo in forma emplastri: aliquando in forma vnguēti: ⁊ ut dicit Aui. in quarto, aliquando fiunt ad ꝓhibēdum apostemationē ⁊ dolorē: quedam fiūt ad glutināndum ⁊ indurādū aroſboth seu porum sarcodem. Et quedā sunt ad cōfortādum ꝓticulā: quedam sunt ad cōprimēdum porum nimis ingrossatum: quedā vō ad leniendum ⁊ mollificādum duritiē que aliquotiens remanet post restaurationem. ¶ Medicine vō ꝓhibentes apostemationem sunt frigidantes ⁊ quodammodo repercutientes: uelut sunt albumina ouoꝝ oleuz roſ. atq; mirtinū que cōpetūt in prima operatione.

¶ De glutinatiuis.

Medicine glutinãtes ⁊ indurãtes porum que cõpetũt in secũda remutatione ⁊ in sequẽtibus usquequo porus sit cõpletus sunt.sicut.℞.farine uolatilis molẽdini uel frumẽti ptes.vj.sanguis draconis thuris masticis sarcocolle añ.ptẽ vnã icorpent cũ albuminib⁹ ouoꝝ ⁊ fiat epithima seu pultes. ¶ Ad idez dictat Brunus.℞.aloes mirre boli armenici thuris acatie anisi cipẽsi dragagãti laudani farine uolatilis añ.ptez vnam:puluerizent:⁊ ut primum incorporent.

¶ De confortantibus.

Medicine ꝯfortãtes que cõpetunt in fine sunt post fomẽtationẽ cũ vino salito decoctiõis ros.absinthij mosse albe arboris querc⁹. ¶ Em plastrũ qđ dictat Lãfrãcus.℞.olei ros.℥.iij.resine.℥.iij. cere.℥.ij.colofonie masticis thuris añ.℥.ß.nucis cipresi curcume añ.ʒ.j.fiat empl'm.uerũ opz ꝙ minuat oleuz ⁊ augmẽtent gũme:⁊ si adderet crocus eẽt meli⁹. ¶ Ad idẽ dictat Rogeri⁹ sparadrapũ.℞.thuris masticis picis sarie uolatilis boli armenici añ.℥.ij.sepi arietini cere albe lb.ß.liquefiãt sepũ ⁊ cera'⁊ ultimo puluis ponat ⁊ 'pãnus ibi'ifundat sicut fit tela cerata ⁊ applicet. ¶ Ad idẽ est aplicon cõe antidota. Et aplicon cyrurgicũ dictatum per Rogerũ cõe oibus quassaturis.℞.colofonie lb.j.picis naualis lb.ß.galbani serapini armoniaci oppopona cis thuris masticis terbẽtine añ.℥.ß.aceti lb.j.cere.℥.iij. dissolutis gũmis cũ aceto ⁊ bullitis ⁊ liquefactis addantur reliq̃.⁊ fiat empl'm malaxãdo cũ oleo laurino. ¶ Ad eãdẽ intẽtionẽ est oxicroceũ antidotarij Nicolai. ¶ Ad idẽ est empl'm magri Petri de bonãto cõe ad oẽs cõtusiones.℞.cere q̃r.j.armoniaci q̃r.ß.picis naualis.℥.ij.masticis.℥.j.sarie fenugreci abſinthij camomille ciminꝰ añ ʒ.ij.succi paritarie aceti optimi añ.q̃r.j.ifundat armonia cũ in succis per noctẽ.in mane ponat supra ignẽ ⁊ liquefiat cum reliqs usqz ad ꝙsumptionem succoꝝ ⁊ pulueres malaxent cum oleo laurino.⁊ fiat emplastrum.

¶ De medicinis remolliẽtibus duritiem:que aliquando remanet post restaurationem.

Licet supius in de sclirosi ⁊ de passionib⁹ tũcturaruz satis sit dictũ de talibus medicinis ⁊ mõ opationis ipsarũ. Nihilominus qz taliuz opatio est multum difficilis ⁊ tediosa videt utile medicamina talia repetere sepe. ¶ Medicine remolliẽtes duritiem que remanet post algebras magis debẽt eẽ humectatiue q̃z resolutiue ut in ß⁰ farmacoꝝ videt dicere Gal'.maxime si duricies fuerit inducta ꝓpter siccitatẽ cãtam a ꝓuatione nutritionis uel ex vulneratione neruosarũ ptcularũ:uel ex longa saniei euacuatione. Et ꝓpter hoc dicebat Aui.in 4⁰ ꝙ in talibus opz incipe ab embrocis aquarũ calidarũ:⁊ postea ꝓcedere ad vnguẽta ⁊ emplastra lenitiua facta ex mucillagine ⁊ gũmis ⁊ adipib⁹ ⁊ oleis. Et si ponat acetum erũt magis ꝓfundãtia:qz in parua quãtitate ⁊ mixtum cũ alijs calidis nõ nocet:ut in ʒ⁰ meamir Gal'.⁊ tertio canoñ.de curatione sode affirmat illustrissim⁹ Auic̃. In ꝑmis igit embrocet ptcula cũ aq̃ ⁊ oleo antiquo tẽperate calefacta aut cũ aqua decoctionis capitiuz ⁊ pedũ'⁊ triparũ muntonũ. Et si loco spongie fieret 'cuz lana succida melius eẽt:facta fomẽtatione per horã exsiccet ptcula:deinde iuxta ignẽ fermẽtoꝝ nõ nimis ꝓpriefiectẽdo ⁊ erigẽdo familiariter ptculã inungat cuz isto vnguẽto ex dictis Aui.⁊ alioꝝ assumpto.℞.assungie porci asini muli ursi marmotane atqz taxonis añ.q̃r.j.assungie gallie anseris ⁊ anatis medulle cruris vituli atqz cerui añ.q̃r.ß.butyri recẽtis olei nucis indice olei sisamini olei de beẽ olei muscellini olei amigda.dulciũ mucillaginis altee fenugreci ⁊ semis lini.℥.quar.ij.storacis calamite bdelij ysopi humide añ.℥.ß.fundant oia ⁊ liquefiant. Et si est necesse modicũ addẽdo de cera fiat vnguentum. Eligant assungie recentes ⁊ sine sale:ut idem dicit Aui. Et si locus videt infrigidatus modicũ ponatur de oleo de'castoreo ⁊ de coibus gũmis. Itẽ ad idem pro cõmunibus.℞.oyaltee ptes.ij.agrippe ptẽ vnã butyri dissolati partẽ.ß.misceant facta sufficiẽti inunctione emplastret locus cum corticib⁹ radic̃.maluauisci pistatis ⁊ contusis ⁊ mixtis cum bona assungia porci:aut cum vnguẽto remollitiuo iam dictato.aut cuz oyaglone magno superius in de remollitiuis dictato:aut cuz isto qđ summe laudat Lãfrãcus.℞.assungie porci recẽ.℥.iij.pinguedinis anseris anatis ⁊ galline cere terbẽtine añ.ʒ.j.olei,cõmunis.℥.iij.farine fenugreci ⁊ seminis lini,añ.ʒ.j.bdelij oppoponacis masticis thuris añ.℥.ß.gũme tẽperent cum vino.postea cũ assungia ⁊ pinguedinib⁹:cera ⁊ oleum dissoluant ⁊ colent ⁊ colature addat pul.terendorũ: ⁊ optime incorporent ⁊ usui'reseruent. Et si'cum eis poneret de storace ⁊ ysopo hu.⁊ laudano melius esset. Et armoniacũ in sexto simplicitũ mollificat illud ⁊ in dissoluẽdo poros articuloꝝ est intẽse virtutis. Et hoc fiat longo tẽpore:nam in 7⁰ terrapen.tẽpus cure passiuarũ qualitatũ est multiplicius q̃z actiuarũ. ¶ Modus euaporationis cum aceto ⁊ lapide marchasite qui cõpetit in tenãtibus induratis ⁊ sclirosi:⁊ in duritie tũcturarũ est dictus Et in hoc ligature ⁊ instrumenta mecanica multum auxiliantur'⁊c̃.

¶ De gradibus medicinarum. Cap.VIII.

9 Vita Gal. medicoꝝ eximius in primo simpliciũ farmacoruz dicit qꝙ nõ est possibile cõponere farmacũ nec ab aliquo uti bñ anteq̃z simplictũ virtutes sciant:pro tanto bonũ est hic ponere gradus ⁊ virtutes medicinarum cyrurgicaliũ simpliciũ supple.qz cõpositarũ ab ipsis inueniunt gradus. Gradus aũt ꝑm Arnaldũ in cõplexionatis est eleuatio q̃litatis alicuius cõplexionis:sup tẽperamẽtum ꝑm distãtiã integrã:qđ dicit ꝓpter methas tres nõ integras que assignant in quolibet gradu. ¶ Temperatũ aũt in 5⁰,simpliciũ farmacoꝝ est silis complexioni cui adducit sine hoc ꝙ calefaciat aut 'infrigidet ficcet aut humectet. ¶ Ipsum distẽperatũ est qđ'eum 'adducit in aliq̃ q̃litate dñante a qua denoiat talis. Calidũ qdem ꝑm hoc noiantes in ꝑmo gradu quodcũqz utiqz nos calefacit:nõ tñ manifeste:ita etiã ⁊ frigidũ siccũ ⁊ humidũ. Quecũqz aũt manifeste tam calefacere uel infrigidare siccare uel humectare nata'sunt secũdi gradus ℏ uerba talia dicent. Que vo qdem iã uehemẽter: nõ tñ ad extremuz tertij. Quecũqz aũt infrigidare nata sunt:ita ut mortificent:uel,ita calefacere ut urant q̃rti. Et in illis assignat quatuor gradus. Idem in ꝑmo canoñ.dicit Aui. Siccuz aũt nulluz est inuenire quarti gradus absqz qđ urat.qđcũqz enim summe exsiccat oino hoc ⁊ urit:⁊ ideo lz non repiant in quarto gradu:sunt tamẽ in fine tertij. Et ita ꝑ pe quartũ:de humido vo dicit Aui.ꝙ non videt ꝙ possit trãsire ultra tertium gradũ:qz si trãsiret esset res uenosa que corrũpit corpus:quare aũt caliduz in quarto ut allea piper non interficiũt:ita sicut opium ⁊ alia frigida. Dicit ille socius cõcordãtiarum:qz frigidum plus inimicat nãe q̃z calidum. Sed quãtitas augmẽtat gradum' ⁊ minuit. Et si secũde virtutes sequunt graduationez primarũ. Et quare vna medicina põt habere ꝙtrarias'opationes:⁊ vna plãta in diuersis ptibus diuersas acquirit nãs maiori indiget pscrutatione. Et ut facilius inueniãtur gradus medicinarũ sub cathalogo latinoꝝ alphabeti ordinent. Et si inter doctores graduum inuenit uarietas. Aliquãdo hoc a diuersitatibus originis ipsorũ forte occasionem habet. Ego aũt in gradibus sequar' Gal'.in ultimis sex libris farmacoꝝ:Serapionem:⁊ Auicẽ.eius interpretem ⁊ aliquas experiẽtias meas iuxta posse a littera.A.primo incipiendo.

a Qua est primū frigidoz z humidoz per totam philosophiā. Et ideo est spissatiua z congelatiua in p̄mo simpliciū farmacoz in primo gradu.
Acetum frigidū in p° siccum in tertio.cōpositas tñ hēt virtutes cum maxima subtilitate in eodem primo.
Aqua aluminosa abluit repercutit z exsiccat ꝑm Gal.ibidem z Auicēnam in quarto.
Agresta nota est frigida in 2° sicca i tertio z est repcussiua.
Acatia succus est prunellorum viridium z est frigida z sicca in tertio uel quasi z ideo repercussiua fortiter.
Acedula herba frigida z sicca in scdo repcutit z cōfortat.
Anthera est illud citrinum qđ est in medio roseꝛ z est frigida z sicca in primo cum repercussione.
Atriplex z spinachia olera sunt frigida z humida tempera te cum maturatione z lenitione.
Absinthiū herba calda in p° sicca in scdo cum stipticitate.
Abrotanū herba calida in p̄mo sicca in 2° cuz absterſione.
Apium herba est multas habet species calida in p̄mo sicca in secundo cum maturatione z mundificatione.
Agrimonia herba est calda z sicca in 2° gradu cū absterſiōe.
Acusmuscate pes colūbinus herba roberti herbe sunt eiusdem generis quasi sunt frigide z sicce cum absterſione.
Aristo.radix calda z sicca in 2° cū absterſione z icarnatione.
Alleū radix calda z sicca in 4° cū adustione z attractione.
Aloen succus cuiusdā herbe spissatus z est calidū in 2° siccum in p̄mo z cōsolidat ulcera ꝓprie pudendorum.
Auena granū calz z humidū tēperate maturat z absterſit.
Amidum farina frumenti lauata frigidum z humidum in primo cum sedatione.
Assungia nota est calda z humida in p̄mo z plus z min° ꝑm aialia a gbus capiꝛ z ideo mollificat z maturat.
Argētū viuū frigidū est z humidū in 2° ꝑm Avi.Gal.aūt in 9° dicit de eo nullā hūisse expiētiā.utimur tñ eo extincto in vnguētis decoratiuis z de sblimato in corrosiuis.
Anisuz z feniculū seia sūt calda i 3° sicca i 2° z sūt resolutiua.
Anetum est semē calidū z siccū in 2° cum resolutione.
Affodili radices sūt calde z sicce i 2° cū absterſiōe z corrosiōe
Anacardus pediculus elephantis calidus z siccus in quarto z est ulceratiuus.
Arsenicum z auripigmentuz mineralia z sblimanꝫ z sunt calida in tertio:sicca in secundo:z ultra:quia putrefactiua ualde z mortificatiua sunt.
Alumē rochinū calm z siccū in 3° cum magna stipticitate.
Argilla z chimolea terre sunt frigide in primo sicce in secūdo cum repercussione.
Antimoniū minerale est frigidū in p° z siccum in secūdo
Armoniacum gumma calida in fine tertij sicca in p̄mo cū. mollificatione z attractione.
Assafetida gūma calda z sic.i 3° z ultra absterſiua z attractiua.
Aspaltuz spuma est indurata reperta in mari mortuo est calida z sicca circa secundum consolidatiuum ulceruz sanguinolentorum.xj° simplicium farmacorum.
Atramenta mineralia calida z sicca in tertio cum stipticitate z corrosione.

Balaustia flos est maligranati frigida z sicca in secūdo uel quasi repercussiua.
Berberi fruct° arbusti fridus z sicc° in 3° cuz repcussione.
Bryonia radix ē calda z sicca i 2° cū absterſiōe z maturatiōe.
Bolus terra est rubea frigida z sicca in secundo cum repcussione z restrictione.
Baucia radix pastinace calda z hūida in p° z tō maturatiua
Borago olus calidum z humidum temperate.
Bugloſſa herba eiusdem generis est: magis tamen sicca maturant z leniunt.
Brāca ursina herba ē calda z hūida i p° gdu maturat z lenit.
Balsam° gūma est uel oleū calm z siccū i 2° cū magna sbilitate z aromaticitate:z tō absterſit attrahit z cōfortat.
Butyrum calidum in primo z humidum humiditate altiori maturat z proprie bubones.
Bdelliū gūma ē calda i fine p' z ultra cū lenitate z hūiditate i p° z est efficacis mollitiōis scliratarū in 6° farmacorū.
Bursa pastoris herba est frigida z sicca cum restrictione.
Bedegar quid est opi.sunt.frigida in primo gradu z sicca temperate z est stiptica.
Borax gluten auri calidum z siccum tēperate.uerum alig dicunt ipsum esse calidum ualde:consolidat tñ.
Bugie cortex berberis frigidum z siccum ꝓsolidatiuum.
Berbena herba est frigida z sicca sine excessu:z ideo sedatiua z consolidatiua.
Betonica herba calida z sicca in tertio mūdificat z sanat.

Crassula herba est frigida in tertio humida i 2°. Coctanum fructus est frigidum z siccum in secundo:uel quasi confortat.
Cachimia z climia mineralia sunt frigida z sicca equaliter cum absterſione.
Corallus nor°est fridus in p° siccus in 2° cuz restrictione.
Ceruſa est erugo plūbi frigida z sicca in secūdo ꝓsolidat.
Chimolea terra molle fabroꝛ frigida z sicca consolidat.
Capillus ueneris herba ē tēperata uerū declinat ad quādā caliditatē z siccitatē:ut dicit Gal.subtiliat z dyaforat.
Caulis olus calm in p° siccū in 2° maturat z absterſit.
Cētaurea herba est calida z sicca in 3° z est ꝓsolidatiua.
Cāphora gūma est frigida z sicca in tertio cuz absterſione.
Cera est nota temperata est:z ideo materia omniuz fit medicinarum cum maturatione.
Crocus flos calꝫ in p° sicc° in 2° uel q̄si cū ꝓfortat z resoluit.
Camomilla flos calꝫ z sicc° in p° resolutiua z ꝓfortatiua.
Cost°radix ē calda i 3° sicca in 2° cū absterſione z resolone.
Cinamomū spēs aromatica calda z sicca i 3° cū ꝓfortatione.
Cepa radix calida in tertio adurens cum quadam humiditate superflua:z ideo maturat z absterſit.
Ciperus radix calida z sicca in secūdo cum ꝓsolidatione.
Celidonia herba calida z sicca in tertio absterſiua est.
Cuposa mierale calz z sic.ppe 4m cū corrosiōe z stipticitate
Cipressus arbor calida in primo sicca in secūdo ꝓsolidat.
Cauda egna herba frigida in p̄mo sicca in 2° cōsolidatiua.
Calx lapis coctus calida z sicca in quarto adustiua.
Curcuma radix ē citri forte celidōie calda z sicca ꝓsolidatiua.
Consolida calida z sicca conglutinatiua.
Cantarides aialia muscalia viridis coloris parua calida z sicca in tertio cum adustione z uesicatione.
Castoreum testiculi sunt cuiusdam animalis calidum z siccum in secundo confortat membra neruosa.
Canabi semen calidum z siccum maturatiuum.
Capitellum lixiuium forte calidum est z adustiuum.
Cinis notum est calidus z siccus in q̄rto cum absterſione.
Cucumer asininus herba est calida z sicca in secūdo:radix tamen non tantum in gradu:z ideo mollificat.
Cresones herba calida z sicca in 2° aptiua z dyaforetica.
Ciminū semē calidū in 3° siccū in scdo carminatiuum.
Calamētū herba est calda z sicca in 3° resolutiua z attractiua.
Caseus recēs ꝓsolidat:antiquus vo dissrūpit.x°.simpliciuz.

Edera arborea frigida z sicca cū absterſione z mūdificatione z consolidatione.
Epatica est herba frigida z humida cum repercussione.
Enula herba radix calida z sicca in 2° uel q̄si ꝓfortatiua.
Ebulus herba calida z sicca in secūdo uel quasi resolutiua.
Euforbium gūma calida z sicca in quarto absterſiua.
Es z flos ei°notū est calda z sicca i 3° corrosiua cū stipticitate
Ermodactili radix que desiccata est calida z sicca in secundo cum quadam absterſione z corrosione.
Emathites lapis ru.nō ablut° est calꝫ in p°. Ablut° vo est frigidus in 2°:z tō caret mordicatione z ꝓsolidat z sanat.

Flamula arbustum calida z sicca z adustiua circa quartum gradum.
Fabaria herba frigida z humida consolidatiua.
Fumus terre herba frigida in p̄mo:uel quasi sicca in scdo

cum abstersione.
Feniculus herba est cuius semen est calidum ⁊ siccum in secundo cum resolutione.
Frumentum notum est calidum ⁊ humidum tēperate maturat cum abstersione.
Furfur notū est cal'm ⁊ siccū circa p̄mū gradū cū resol'one.
Fabe notum est. deficcatiue frigide cum temperamento sicitatis ⁊ resolutionis ⁊ abstersionis.
Fex cere notuz est uel auear. calidioz est q̄z ipsa cera: ⁊ ideo mollificat.
Fex olei nota est plus calida ⁊ ficca q̄z oleum.
Ferrū notū frigidū ⁊ siccū in 2° ꝓstrictiuū ⁊ ꝯsolidatiuum.
Ferrugo nota est cal'a ⁊ ficca in 2° ꝯsolidatiua ⁊ ꝓstrictiua.
Fenugrecū semē calidū ⁊ siccū in p̄mo: ⁊ ꝓpter hoc dyafora ⁊ feruētes flegmones exacerbat.
Ficus recentes cal'e ⁊ humide: siccate calide ⁊ sicce: q̄ō q̄si idem est de dactilis ⁊ ideo maturant ⁊ mollificant.
Fermentū cū caliditate ⁊ humiditate acre ⁊ nitrosum est: ⁊ ideo virtutem habet mixtam cum attractione.
Fuligo fumalis multum est deficcatiua.
Farina uolatilis molēdini nota ē frida ⁊ ficca cū glutiatiōe
Fraxinus arboz frigida ⁊ ficca in scō cum repcussione.
Folia oliuarū frigida ⁊ ficca cum stipticitate magna.
Filex herba ⁊ radix calida ⁊ ficca in secundo cum resolutione ⁊ abstersione.

Galle virides fructꝰ frigidi in 2° sicci in 3°: mature ⁊ noue nō tātā stipticitatē: nī hñt magnam.

Glandes fructus frigidi cum temperamento ⁊ sicci in secundo gradu consolidatiue.
Gia del herba ē cal'a ⁊ ficca i 2° cū mūdificatōe ⁊ ꝯsolidatōe
Gariofili spēs aromatica calida ⁊ ficca in 3°. ꝯfortatiua.
Gluten multiplr nota est cal'a ⁊ ficca in p̄° cū glutinatione.
Granatum acetosum frigidum ⁊ siccuz in secūdo. dulce calidum ⁊ humidum cum temperamēto ⁊ refrenatione.
Gentiana radix calida ⁊ ficca in tertio. abstersiua.
Gallitricum herba calida ⁊ ficca incarnatiua.
Gumma arabica ⁊ dragagantum frigidum cum quadam siccitate ⁊ glutinositate.
Granū cū quo tingit pān° est deficcatiuū sine mordicatiōe ⁊ iō ꝯsolidat ⁊ icarnat ꝓprie neruos. in 7° simplicium.
Gipsum calidum ⁊ siccum cum glutinatione.
Galbanum gummi calidum in tertio: siccum in secūdo cū attractione fortī.

Jusquiamus herba frigida in tertio: uel q̄si stupefactiua ualde.

Jsopus herba calida ⁊ ficca in tertio resolutiua.
Jatea herba calida ⁊ ficca ⁊ est consolidatiua.
Jpoquistidos succus est decoctus ⁊ spissatus frigidus ⁊ siccus in secundo.
Juniperus frutex calidus ⁊ siccus cum consolidatione.
Jpericon herba est calida ⁊ ficca perforata incarnat consolidat ⁊ mundificat.
Jarrus est herba cuius radix calida ⁊ ficca in secundo cum abstersione.
Jreos radix est calida ⁊ ficca in tertio resoluit mundificat ⁊ incarnat.
Jsopus humida succus est lane succide ⁊ est satis temperata ⁊ mollificatiua.

Litargirū merda plumbi cum temperamento declinat ad siccitatem: ⁊ ideo regiatiuum ⁊ consolidatiuum.

Lupini fructꝰ calidus in p̄° siccus in 2° cum abstersione.
Lilium herba est multas habens spēs: cuius radix calida ⁊ humida in secūdo: ⁊ ideo maturatiua.
Lini semen calidum ⁊ siccum maturat ⁊ sedat.
Lac satis tēperatū est: ⁊ ideo mitigat: sed eius aqua est frigida ⁊ ficca cum lauatione ⁊ consolidatione.
Lapacium herba est multas habens species frigida ⁊ ficca in secundo ⁊ est abstersiuum.
Liquiritia radix temperata est cum quadam familiari humiditate: ⁊ ideo maturatiua.
Litiū succus est herbe cuiusdā spissatus temperatū in actiuis cum humiditate in scō gradu: ⁊ ideo mitigatiuum.
Lana succida circa temperamētum est ⁊ mollificat.
Laudanum succus est barbe hircoz ultramarinoz spissatus calidum ⁊ humidum in p̄mo mollificatiuum est.
Lentes cum stipticitate satis sunt tēperate: ⁊ iō refrenatiue.
Lingua canis herba est calida ⁊ humida in primo cum regeneratione.
Lixiuiū notum est calidū ⁊ siccū circa tertiū abstersiuum.
Lacticinia herba cal'a ⁊ ficca circa tertiū cum abstersione.

Margarite frigide sunt ⁊ sicce note sunt: clarificant ⁊ confortant.

Merda ferri nota frigida ⁊ ficca consolidatiua.
Marcasita calida in 2° ficca in tertio: consolidat ⁊ ꝓstringit.
Malua herba frigida ⁊ humida cum tēperamēto sedatiua.
Maluauisci radix est calida ⁊ humida in secundo cum maturatione.
Mercurialis herba cal'a ⁊ humida in p̄° cū maturatione.
Mandragora herba frigida ⁊ ficca in 3° cū stupefactione.
Mustus aque herba frigida cum stipticitate quadam ⁊ repercussione.
Marrubium herba calida in 2° ficca in 3° ⁊ est aperitiua.
Mastix gumma calida ⁊ ficca in secūdo cum mollificatione ⁊ confortatione.
Mellilotū flos herbe calide ⁊ sicce in p̄mo cū resolutione.
Medulla nota est calida ⁊ humida plus ⁊ minus ꝑm animalia a quibus sumit: ⁊ ideo mollificat.
Mel notū est calidū ⁊ siccū in secūdo cum mūdificatione.
Mirra gūma calida ⁊ ficca in scō carnis regeneratiua.
Memitha herba frigida ⁊ ficca in p̄mo de succo cuius flūt sief ⁊ trocisci ꝓ oculorum restrictione.
Mummia caro mortuorum balsamatorum calida ⁊ ficca in secundo cum consolidatione.
Minū frigidū ⁊ siccū ⁊ est rubeum pictoz factum de cerussa per adustionem in 9° farmacorum.

Nenufar flos est frigidus ⁊ humidus in secundo cum quadam soporatione.

Nespila fructꝰ est frigidus ⁊ siccus in 3° ⁊ est ꝓstrictiuus.
Nux fructus est calidus ⁊ siccus in scō cum abstersione.
Nux indica est etiā fructus calidus in p̄mo cū tēperamēto siccitatis: cuius oleum ꝯfortat neruos ⁊c̄.

Opium succus est vnius herbe spissat° frigidus ⁊ siccus in quarto stupefactiuus ⁊ mollificatiuus.

Ordeum granum frigidum ⁊ siccum in primo cum maturatione ⁊ abstersione.
Oleum oliuarum est temperatum: ⁊ ideo omnium recipit virtutes in secūdo farmacorum.
Oleum muscellinum calidum est remollitiuum: ⁊ videtur ꝑm Haliabatem ⁊ synonima Mundini q̄ fiat per expssionem alicuius grani: ut oleum de been.
Orobus granum est calidum in primo siccum in secundo ⁊ ultra cum abstersione.
Ova sunt temperata. Albumen tamen uergit ad frigiditatem: vitellum vō ad caliditatem cum sedatione.
Ossipie notum est frigidum ⁊ siccum cum abstersione.
Oppoponacis gūma calida ⁊ sicca in 3° cum remollitione.

Plātago herba multiplex frigida ⁊ sicca cuz repercussione ⁊ ꝯsolidatione.

Portulaca herba frigida in tertio humida in secundo cum sedatione.
Populus est arboz frigida ⁊ ficca cum temperamento cuz repercussione.
Papauer herba frigida ⁊ sicca in secundo cuz familiari stupefactione.
Psilium se. herbe frigidum in secundo humidum in p̄mo cum refrenatione.

Papirus nota est frigida ⁊ sicca restrictiua.
Psidia cortex fructꝰ gnati frida in 2° ficca i 3° cū restrictiōe.
Polium herba est calida in secundo sicca in tertio.
Paritaria herba est in dubio credo ꝙ succus sit frigidus: ſb stantia tamen calida reperitur: ⁊ ideo resolutiua est.
Piper species granum est calidum ⁊ siccum prope quartū gradum: ⁊ ideo attrahit ⁊ abstergit.
Piretꝝ radix ē calꝫ ⁊ ficca i 3° gdu cū attractōe ⁊ absterſiōe
Petroleū ē oleū de petra ⁊ ē calꝫ ⁊ siccū i 4° cū subtiliatiōe.
Pix cois calꝫ ⁊ ficca circa 3m gdū cū maturatōe ⁊ absterſiōe
Pinguedo est calida ⁊ humida plus ⁊ minus ꝟ animalia quorum est: ⁊ ideo maturat ⁊ mollificat.
Palma arbor frigida ⁊ ficca in secundo.
Pentafilon herba est sine mordicatione deficcat.
Pimpinella herba est calida ⁊ ficca: ⁊ vulnera cōsolidat.
Porrū radix calida ⁊ ficca circa 4m gradū cum attractione.
Pinus arbor cuius grana calida sunt ⁊ humida ⁊ eius cortex frigidus ⁊ siccus cum stipticitate plurima.
Panta lupina herba est calida ⁊ ustiua.
Plubū fridū ⁊ hūidū i 2° occultā ⁊ mirabilē hēt resolonez.

Rosa flos est tēperata frigida declinās ad siccitatē cum confortatione.

Rubꝰ arbustꝰ fridus ⁊ siccꝰ stipticꝰ manifeste ꝙsolidatiōis.
Rubea herba calida ⁊ ficca circa tertiū cum absterſione.
Raphanus radix triplex inuenit ⁊ est calida ⁊ ficca cum incisione ⁊ absterſione.
Rapa nota calida in scō humida in primo maturatiua.
Realgar minerale est calidum ⁊ mortificatiuum.

Solatrū herba est multas hns spēs frigida ⁊ ficca ultra 2m gradū: ⁊ est repcussiuū. Nihilominus resolvit apostemata calida ⁊ occulta: ut dicit Avi. semen tū eius est durus in octauo farmacoꝝ.

Salix arbor frigida ⁊ ficca in 2° cū stipticitate moderata.
Siligo granū est frigidū ⁊ siccū tēperate cum absterſione.
Sumac fructꝰ frigidus in 2°: siccus in 3° cum stipticitate.
Sempuiua herba est frigida in tertio ficca in primo uel ḡsi ⁊ ideo mediocriter repercutit.
Spica nardi species calida in primo: ficca in secūdo.
Sticados flos est cum quadam caliditate in primo frigida ⁊ ficca in secundo: ⁊ est resolutiua.
Sal omnibus notum est calidum ⁊ siccum in secūdo ⁊ ultra: habet enim absterger e ⁊ stipticare.
Sulfur minerale calm ⁊ siccū in 3° subtiliatiuū ⁊ attractiuū
Sgnātū ē palea cameloꝝ calꝫ ⁊ siccū ⁊ stipticū cū tēpaměto
Saluia herba est calꝫ ⁊ ficca in scō cum leui stipticitate.
Sandalus arbor frigida ⁊ ficca in scō cum repcussione.
Spodiū qd fit opiones sūt fridū i 2° siccū i 3°. ⁊ ē ꝙsolidatiū
Scrophularia radix est herba calida ⁊ ficca cū resolutiōe.
Seraphinū gūma calida ⁊ ficca in secūdo ⁊ mollificat.
Squilla radix est calida ⁊ ficca in secūdo cum attractione.
Stercus omne calidum ⁊ siccum ſm animal cuiꝰ est plus ⁊ minus ⁊ est attractiuum.
Sepum est calidum ⁊ temperatum ſm animal cuiꝰ est plus ⁊ minus cum maturatione.
Sarcocolla gumma calida in secundo ficca in primo ⁊ incarnatiua: ⁊ ſm alios est matrisilue.
Sanguis draconis succus est herbe cuiusdam tēperatus in actiuis siccus in 2° ⁊ est ꝙsolidatiuus ⁊ cōstrictiuus.
Sanguis animalium est ſm naturam animalium.
Scorta nota est deficcat ualde ⁊ consolidat.
Sapo notus est calidus ⁊ adustiuus.
Spōgia maris nota ē calꝫ i ꝑ ficca i 2° ⁊ ē siccatia ⁊ ꝙsūptiua
Spuma maris nota est calꝫ in ꝑ ⁊ ficca in 3° absterſiua.
Sinapis semē calidū ⁊ siccū usq; ad 4m ⁊ est attractiuum.
Staphisagria semē calidū ⁊ siccū in tertio attractiuum.
Scabiosa herba est calida ⁊ ficca in secūdo regeneratiua.
Storax gūma calida in ꝑ siccꝫ ⁊ humida cum tēperaměto: ⁊ ideo mollificat ⁊ confortat.
Simisomis qui est cardo bñdictꝰ herba est in frigidatiua ⁊ mediocriter dyaforetica. 6° simpliciū ⁊ cū ß maturatiua.
Sābucꝰ arbor est calꝫ in 2° siccꝰ in ꝑ: ⁊ ideo resolutiuū est.
Sisamū granū est calidū ⁊ humidū in ꝑmo mollificat.

Thus gūma est calida in scō: ficca in primo carnis generatiua ⁊ consolidatiua.

Terbentina gumma calida ⁊ ficca mundificatiua.
Terra sigillata nota est frigida ⁊ ficca consolidatiua.
Thucia fumꝰ mineralū frida i ꝑ ficca i 2° oculoꝝ ꝙfortatia.
Tartarū fex vini deficcata calꝫ ⁊ ficca in 3° cū absterſione.
Tanacetū herba est calida ⁊ ficca cum cōsolidatione.
Tapsia herba calida est ⁊ adustiua in tertio.
Tapsus barbassus herba est cum temperamento deficcatiua ⁊ sedatiua.
Tormētilla radix est calida ⁊ ficca. cōtra fistulas est bona.

Vinum notum est calidū ⁊ siccū ⁊ humidū iuxta eius etatem maturat ⁊ consolidat.

Ua passa racemi sunt calida ⁊ humida cum mollificatiōe.
Viola flos frigida ⁊ humida in primo ⁊ soporatiua.
Umbilicus ueneris herba frigida ⁊ humida in tertio.
Verbena herba frigida ⁊ ficca cū resolutione ⁊ sedatione.
Urtica herba est calida ⁊ ficca: non multum tamen: mordicatione enim sua prouenit a subtilitate.
Uirga pastoris herba est frigida in tertio ⁊ ficca temperata ⁊ ideo constringit ⁊ consolidat.
Urina nota est calida ⁊ ficca cū absterſione ⁊ adustione.
Uernix gūma calida ⁊ ficca in 2° icarnatiua ⁊ absterſiua.
Uermes terrestres noti sunt calidi ⁊ subtiliatiui ⁊ neruoꝝ consolidatiui. x. medicinarum.
Usnea quercina que est mossa alba est calida ⁊ ficca cum temperamento ⁊ confortat.
Uerdetum calidum ⁊ siccum cum corosione.
Uitrum calidum in primo siccum in secundo ſm aliquos ponit frigidum in primo cum absterſione.
Uitriolum calidum ⁊ siccum in tertio minerale cum stipticitate ⁊ corosione.
Uçifur g est ru. calidus ⁊ siccus in secūdo cum stipticitate.

Doctrina 2a de antidotis pticularibus ⁊ appropriatis mēbris ⁊ hēbit. 8. capa

¶ De auxilijs propijs capitis ⁊ partium eius. Cap. I.

Empus est tā transire ad medicinas ppias mēbrorū: nā ut dicit Gal. in 5° farmacoꝝ: ꝙ ita sint pro ptie pticule vni ꝙ nō iuuēt aliā: sed in multis uel maxime opando in ea a qua nūcupatione hñt a capite ut moris est incipiendo. ¶ Vulnera capitis hñt auxilia 5° farmacoꝝ. ¶ Prima est potio vulneratoꝝ ⁊ est Theodorici ⁊ socioꝝ. cuiꝰ ℞. cinamomi. ʒ. j. ɔ̄. ʒ. ſ. galāge granoꝝ paradisi carda momi pipis lōgi ⁊ nigri gariofil. aā ʒ. j. fiat pulvis ⁊ cuꝫ mellis lb. ij. ⁊ vini puri. iij. fiat claretū. Et administretur quolibet die vnus gobeletꝰ per. iij. dies cū ʒ. j. ſtius pulueris. ℞. pimpinelle betonice sanamūde ualeriane radicis gētiane aā. piloselle quātū de oibus fiat pulvis: ⁊ dicūt si eū retinet est bonū signuꝫ. Si vo ipm euomat malū. ¶ 2a forma est mūdificatiuū cerebri ⁊ pāniculoꝝ etꝰ. ℞. mellis ro. colati. ʒ. ij. oleī roſ. ʒ. j. misceant ⁊ cū tentis ⁊ pānis iponant. ¶ 3a forma est pulvis capitalis icarnatiuꝰ ⁊ ꝙfortatiuꝰ: ⁊ est Gal. ⁊ magr Binꝰ eū laudat ⁊ Hēricꝰ. ℞. radi. yreos aristo. ro. thuris mirre aloes sāg. dra. farine orobi aā. fiat pulvis. ¶ 4a forma est emplm de betonica ⁊ est partiſiē ſiū icarnat ꝙfortat ⁊ ossa eleuat mūdificat ⁊ sanat. ℞. cere resine aā. lb. ſ. terbētine lb. j. succi betonice: succi plātagis: succi apij aā. lb. j. coquat cera ⁊ resina cū succis usq; ad ꝙsūptionē succoꝝ: deide ponat terbētina ⁊ icorpet colet ⁊ fiat emplm. ¶ 5a forma ē emplꝫ capitale magri Anselmi de Janua: ⁊ attrahit saniē ⁊ eleuat ossa ⁊ icarnat ⁊ sanat. Et magr Petrꝰ dicebat ꝙ pbauit ꝙ caput canis vulneratū usq; ad cerebrū curauit. ℞. terbētine ptes. ij. cere ptē. j. resine ptē. ſ. liq̄fiāt ad ignē ⁊

colenk sup acetū z dimittak p diē z malaxek bñ cū aceto. Deide 2° liq̄fiāt z p̄jciank sup̄ succū istarū herbarū betonice ptes.ij.berbene ptē.j.z cū illis succis z lacte muli eris diu malaxenk.z fiat empl'z.fortⁱ⁹ est q̄z p̄mū. ¶ 6ª forma est p̄pa ad eleuādū ossa si nō p̄nt eleuari per p̄dicta:z fuit magri Petri.ℨ.olei antiq ptes.j.cere sordittei alueor añ.ptē.ʒ.euforbij q̄rtā ptē illi⁹ aristo.ptē tertiā illius lactis titimalli modicū fiat vnguētum z est p̄batū.

¶ Cōsequēter p tynea gra collatiōis ponak vna forma:z est Gordonij.ℨ.litargiri sulfuris viui calcis viue attramēti vitrioli auripigmēti suligis viridis eris ellebori albi z nigri alumis gallaz añ.ʒ.ʒ.argēti viui.ʒ.j.picis cere z olei nucū añ.lb.ʒ.succi lapacij:succi fumiterre scabiose boraginis añ.q̄r.j.bullita cera pice z oleo cū succis usq; ad 2sūptionē reliq̄ incorporenk:z fiat vnguētū diligēter.

¶ Itē p allopitia ad faciēdū renasci pilos i cartolario mgri Petri.ℨ.succi calcidiz.ʒ.j.pulueris sāguisugaz adusta rū lacerte viridis aduste p̄ueris talpaz apū cōbustaz soleaz cōbustarū setarū porci cōbustarū viridis eris añ.ʒ.j.melⁱ qd̄ sufficiē ad icorporandū.fiat vnguīñ.est eni p̄batū.

¶ De auxilijs morborum faciei z ptiū eius. Cap.II.

e ¶ Primo p gutta rosacea est laudatū vngtīñ citrinū totⁱ⁹ coitatis in antidotario. ¶ 2° ponit gūmera ad albificādū z lauādū faciē:z est Rab.ℨ.farine ciceris fabaz ordei amigdalaz excorti.dragagāti añ.ptē.j.seis raphani ptē.ʒ fiat puluis z distēpek cū lacte z liniak faciem de nocte mane cū aq̄ furfuris laueⁱ. ¶ 3° ponit aq̄ p̄ciosa z est gallicana.ℨ.tartari calciati lb.j.mastic.ʒ.j.pistenk cū albumie ouor ponank i alēbico z fiat aq̄:est eni p̄ciosa. ¶ Lac v̄gineū ad decorādū z deficcādū pustulas virulētas pānos z lētigines delēdū sic fit.ℨ.litargiri ʒbtilⁱr puluerizati.ʒ.ij.aceti albi optimi lb.ʒ.misceank sil' bñ z dimittank resi dē z distillādo cū petia trigulata filtri.ul' cū sacculo susci piak aq̄.deide illa aq̄ misceak cū aq̄ salis fcā cū.ʒ.j.sal' bñ puluerizati z lb.ʒ.aq̄ pluuialis ul' fōtane z misceank ambe aq̄ z colādo dealbabunk ad modū lactis. Et fricek loc⁹ifect⁹ cū tali lacte z mirabis. Dicti eni p se bullitū litargirū cū aceto. Alij vo addūt modicū de ceruſa. Nōnulli loco sal' cois ponūt sal gēma.alij spumā nitri.alig alumē

¶ Cōsequēter p oculis ponunt auxilia. ¶ Prio ponit aq̄ mgri Petri de hispania que clarificat z p̄fortat visuz.ℨ.feniculi ruthe celidōie berbene eufragie clarete ros.aut aq̄ eⁱ⁹ añ.2q̄ssenk z tēperenk p diē nālē i vino albo:deinde ponank i alēbico z fiat aq̄. ¶ 2° ponit collirijū albū p dolore oculoz z est Bal.ℨ.ceruse lote.ʒ.viij.sarcocolle.ʒ ij.amidi.ʒ.ij.dragaganti.ʒ.j.opij.ʒ.ʒ.puluerizenk ualde ʒbtilⁱr oia z cū aq̄ pluuiali molliank sup tegulā z fiāt sief.pui distēperenk cū lacte mⁱieris:aut aq̄ ros.z admistrēt. ¶ 3° ponit collirijū de thucia z est mōtispessul.in fine ob talmie resoluēs z deficcās hūiditates exneas ocⁱorū.ℨ.thucie p̄pate lapidis calaminaris añ.ʒ.ʒ.garioſi.xv.nūo faui cū melle.ʒ.j.puluerizāda puluerizent ʒbtilissime:z ponank oia i duab⁹.ʒ.vini albi z aq̄ ros.q̄r.ʒ.cāphore.ʒ j.colenk ʒbtilⁱr.z fiat collirijuz. ¶ 4° ponit puluis magri Arnaldi deficcās lachrymas z rectificās roborē z fuit p papa Joāne.ℨ.thucie p̄pate.ʒ.j.antimonij.ʒ.ʒ.margaritarū.ʒ.ij.floz coralli ru.ʒ.j.z.ʒ.serici crudi p̄pe de folliculo vⁱmis minutim icisi.ʒ.ʒ.fiat puluis ʒbtilissimⁱ⁹z fuek i pixide erea. ¶ 5° ponit puluis Bñuenuti.z est melⁱ⁹ p oib⁹ maculis.ℨ.çuccari cādi.ʒ.j.thucie p̄pate.ʒ.ʒ.pⁱueriçenk z cū aq̄ ros.pistenk:z in pelui spgank z tuerſek peluis sup fumū ligni aloes z thuris z exsiccek z puluerizek ʒbtilⁱr z fiat puluis z fuek in pixide erea z ponak in oculis cū stilo argēteo. ¶ 6° ponit collirijū p rubore z lachrymis z est de domo.ℨ.thucie p̄pate.ʒ.j.aloes succotrini.ʒ.ʒ.cāphore.ʒ.j.aq̄ ros.lb.j.z.ʒ.vini granatoz lb.ʒ.puluerizenk puluerizāda z misceank cū alijs z calefiāt sup carbones modicos modica bullitiōe colek z seruek.

¶ In narib⁹ q̄n aduenit fluxus sanguinis,narīū dicta sūt auxilia. ¶ In ulceribus spāliter p̄o polipo cōmendat a magistro Petro de bonanto tēta de radice achori tēperata cum oleo de iunipero in quo resoluta sit scamonea.

¶ In auris⁹ dolor sedat iponēdo lac mulieris:ut dic̄ Bal'. aut oleū ro.cū modico opij aut collirijū albū. Ulcera aūt mūdificant lauādo cū melle ros.z iponēdo collirijuz factū cū croco ferri aut spuma eiusdē cū melle:ut dic̄ Bal'. Aut ℔z mgrz Petrū.ℨ.nitri carda.añ.ʒ.ʒ.carricaz mūdatarū.ʒ.ʒ.decoquank in succo ruthe:z vna gutta i aure distillet.sanē eni educit z carnē supfluā destruit z sanat

¶ In dētib⁹ dolor sedat ℔z hebē Deb.tenēdo in ore acetū decoctiōis piretri aut herbā cornu cerui in açarā p̄batā.

¶ Nigredo aūt lauak z fuit p̄batū in comite Altisiodoren.ℨ.salis armoniaci salis gēme añ.q̄r.j.alumis q̄r.ʒ. puluerizenk z ponank in alēbico z fiat aq̄. Calefactiones z cācrene gingiuarū corrigunk cū aq̄ capſolij aut plantaginis aluminata. Uel cū isto lauamēto: est eni Dini.ℨ. ros.ʒ.j.lētij sumac añ.q̄r.j.balaustiarū q̄r.ʒ.2quassenk z bulliank in aq̄ z aceto colenk:z fiat lauamentum.

¶ De auxilijs morborum colli. Cap.III.

e ¶ Licet vulnera colli hēant auxilia coia alijs.Philomin⁹ hñt aliqs dispōnes que gra manifeste doctrie tāget h. ¶ Botij colli hēt duas formas auxiliorⁿ. Pria est puluis magri Dini.qd̄.ℨ.scrophularie.ʒ.ij.çç.ʒ.j.brionie piretri serpilli mⁱisilue oliuarū sal gēme ossis sepie spōgie cōbuste añ.ʒ.ij.gariofiloz pipis cinamomi añ.ʒ.j.fiat puluis in q̄ sit modicū de alumie. ¶ 2ª forma est emplare locū cū dyaglone yreato aut cū emplo de stercore capno aut cū vnguēto apatū flegmaticoz dicto in apostematibus ⁊c.

¶ De auxilijs humerorum z dorsi. Cap.IIII.

p ¶ Ro dolore humeroz z spatularū hēat vnguētū mixtū de marciaton z agrippa.

¶ Pro gibbositate laudat Aui.emplz de achoro.ℨ.achori enule cāpane sauine añ.q̄r.j.bdelij q̄r.ʒ.castorei.ʒ.j.coquank cū vino z oleo usq; ad cōsūptionē vini z de oleo cū cera fiat vnguētū. ¶ Lyragra manuum curak ut apata flegmatica.specialē in ea est emplⁱm mon tispⁱi de caulib⁹ rubeis coctis cum lixiuio cinerū clauel latoz z parum aceti z modicum salis pistati.

¶ De auxilijs pectoris. Cap.V.

q ¶ Uorū p̄mū est potio resoluēs z 2sumēs oēm mām exūtē iteri⁹ z eā p sudorē expellēs:z fuit magri Almerici z uocat sudatorū.ℨ.caude egne terrestris.Dicti.j.radicis os mūde q̄r.j.radi.dragōtee q̄r.ʒ.coquank cū vino z melle colentur z gobeler⁹ admistret eūi dormitū z sudabit. ¶ 2ª est alia potio cois ad oia vulnera itrinseca:z fuit Ba.ℨ.cē tauree costi nepite gariofilate pipinelle sumitatuz canabis teneritatū caulituz tenaceti rubee pentafilon aur'.añ. coquank cū vino z melle z admistret gobeler⁹ ut supra: facit exire sanē per vulnus z p̄uocat urinā si retinet.Si vo euomit nō est spes curationis ut dicit vulgus.

¶ De auxilijs uentris. Cap.VI.

e ¶ Si sunt p⁹ portionib⁹ laudat lana succida ifusiōis vini decoctiōis cimini. ¶ 2° p offensiōib⁹ z casib⁹ laudat potio cois z est Aui.z Rab.ℨ.mūmie boli armenici terre sigillate añ.ʒ.j.fiat puluis admistret.ʒ.j.cū.ʒ.j.aque plātaginis. ¶ 3° laudant potiones pectoris p resoluēdo mām iteri us 2gregatā. ¶ 4° ab ex p̄nt fieri empla in 2cussionibus formata in ydropisi est optimū p̄uocare urinā. Et tō iux doctrinā.B.magr Americ⁹ accipiebat grillos aut cātari des nigras:z ablatis capitib⁹z alis cōburebat in furno z faciebat puluerē de quo de sero admistrabat vnū granū z faciebat mingere tātuz q̄ deliberabant multi ab ydropa sua. ¶ In dolore renū z uesice vidi admistrare vnaz q̄r.lixiuij cinez trūcoz fabarū z faciebat mirabilia,puo-

cãdo urinã ⁊ in mũdificãdo vias urinales sanie ⁊ hare/
nulas expellẽdo ⁊ mẽstrua ꝓuocando. Rabi et moyses
pro ulceribꝰ renũ ⁊ uesice appropauit aquã distillatã seri
lactis capni sub hac forma. ℞. seri lactis capni picherios
iij. tuube sebestẽ añ. ℥.j. boli armenici. ℥.ß. q̃tuor semi/
nũ fridoꝝ mũdatoꝝ añ. ʒ.iij. seris portulace: seris papaũis
albi: seris citontoꝝ añ. ʒ.ij. ꝙuassent ⁊ distillãdo fiat aq̃.
Aut. aũt ꝓcedit in dyabete aquã seri lactis ouini. ¶ Ego
aũt ꝓ dño cardiali Tutelleñ. addebã de herba caude eq
ne plãtagis roß. seis maluauisci ⁊ alkekẽgi atq; ligrittã ⁊
glãdiũ cupulas ⁊ troci. alkekẽgi ⁊ iniectio lactis cũ colli
rijs scitis. ¶ Et emplꝫ ad ruptură iter duas rupturas lau
dat. ¶ Pro lapide remedia sunt dicta multa famosa.

¶ De auxilijs uerẽdoꝝ ⁊ ptium eius. Caꝑ. VII.

i **In primis** dolor vge sedat cũ mica panis pastata cuꝫ vitellis ouoꝝ ⁊ oleo papaueris. ¶ Ulcera vge lauank cũ aq̃ alumis ⁊ emplenk cũ vnguẽto populeõ aut iunga tur cũ vnguẽto albo aut oleo cũ albuminibꝰ ouorum. Et puluis plũbi usti ⁊ ceruse ⁊ aloe est ꝓfosus. ¶ Inflatio testiculoꝝ cõrigit cũ empło de maluis ⁊ farina fabaruꝫ ⁊ cimino bullitis cũ aq̃. ¶ Ruptura hẽt tria auxilia. Pri mũ est ekartũ qđ. ℞. ꝑserue ꝑsolide matoris lb. ß. ꝑserue ro. q̃r. ß. puleris dragagãti frigidi. ℥.j. puleris dyaci/
mini. ℥.ß. radicis ualeriane seminis nasturtij boli ar. la/
pidis sanguinarij añ. ʒ.ij. panis ꝯcarti lb. j. fiat ekartũ cũ
aq̃ ferrata. ¶ Scda forma est emplm de pelle arietina:
⁊ est coitatis. ℞. picis naualis colophonie añ. ℥.iij. litar/
girī armoniaci oppoponacis galbani bdelij masticis se/
rapini terbẽtine sumac radic. consolide ma. ⁊ mi. añ. ℥.j.
visci quercini emathitis thuris gipsi mirre aloen mum/
mie boli armenici sang. dra. aristologie uermũ terrestri
um añ. ℥.ß. sang. humani. ℥.ij. cõficiank cũ pelle arietina
cocta cum aqua pluuiali usq; ad dissolutionẽ. ¶ Tertia
forma est Brunk ⁊ mea. qđ. ℞. nucis cipßi acatie galla
balaustiarum añ. ʒ.v. dragagãti mirre sarcocolle thuris
gũmi arabi. añ. ʒ.iij. sangui. dra. boli ar. mummie aloen
aluminis añ. ʒ.ij. fiat puluis subtilissimus ⁊ pastenk cum
aceto ⁊ fiat emplastrum. est enim exptum ⁊ probatum.

¶ In emorroydibꝰ est aptissimũ sedare dolorẽ suffumiga
tiõe decoctiõis tassibarbassi camomille ⁊ melliloti: ⁊ ab
ira ponẽ lichinia intincta cũ vnguẽto facto de butyro du/
cto in mortario plũbi usq; ad nigredinẽ. ¶ Aut si dolor
ifestaret linimẽtũ Alexãdri ꝓbatuꝫ per me. qđ ℞. croci
mirre thuris litij añ. ptẽ. j. opij ptes. ij. terank ⁊ cõficiatur
cũ oleo roß. mucillagine psilij ⁊ vitello ouiꝫ ⁊ fiat linimẽ/
tum. ¶ Et ab extra cõmẽdak a Rasi istud emplm. ℞. ca
momille melliloti añ. q̃r. j. coquank usq; q̃ dissoluantur
vitelloꝝ ouoꝝ elixatoꝝ q̃r. ß. farine fenugreci seminis li/
ni radicis altee añ. ʒ.j. croci mirre aloen añ. ʒ.j. ⁊. ß. buty
ri qđ sufficit fiat emplastrum.

¶ De auxilijs coxarũ ⁊ ptiũ inferioꝝ. Caꝑ. VIII.

m **Embra** inferiora multa habẽt auxilia. ¶ Quoꝝ ꝓmũ est ad detinflã
dũ tybias coxas ⁊ pedes stuffenk ⁊ fomẽtentur
cum aqua marina aut salsa decoctiõis olerũ sambuci tri/
buloꝝ añ. ptes. ij. calamẽti origani absinthij paritarie añ
partẽ. j. deinde ponak supra tumorẽ emplm tale. ℞. fur/
furis ptem. j. farine fabarũ ptem. j. stercoris colũbi par/
tem. ß. puluerizenk ⁊ cum aceto ⁊ decoctione affodilloꝝ
⁊ succo caulium ru. supra ignem incoꝝporenk ⁊ fiat em/
plastrũ. ¶ Et hic est tẽpus tam hũc finire sermonez sup
plicãdo illi qui in eo nauigãdo gubernauit anchoraꝫ in
celesti gloria attrahẽdo fideles collocet alias: qđ mihi ⁊
oibus legẽtibus cõcedere dignek ipsemet deus benedi
ctus qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

¶ Et sic est finis huius libri de quo sit benedictus christus
dei filius. Amen.

¶ In nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti Amen. Quas
infirmitates curat aqua ⁊ balneũ de porecta. Caꝑ. I.

In infirmitates oẽs ⁊ singu/
a las curandas qbus hoies sepissime affli
gunk. Aqua de porecta mirabilr ualet ⁊
ꝓficit si debito mõ sumak ⁊ dieta ordina
ta post ipsius assumptionẽ seruek ꝓut ex
periẽtia ipsius aque manifeste declarat.
⁊ antiquoꝝ hoium in loco vñ originẽ ipsa aq̃ recipit ue
raꝫ testimontũ adest. ¶ Tollit nãq; dicta aq̃ recepta de/
bilitatẽ cerebri: oculoꝝ defectui subuenit: auditũ auriuꝫ
mirabilr recupat: fetorẽ narium remouet: dolẽtes caput li/
berat. Reuma catharicũ ⁊ humiditatẽ in lingua exũtem
aut palato ꝙsumit: humores in lingua ꝙgregatos expel/
lit: raucitatẽ uocis clarificat: strictũ pectꝰ ⁊ anhelũ grauẽ
⁊ difficilẽ aspiratiõnẽ hũtes liberat manifeste. Appetituꝫ
pditũ recupat: spuẽtes sanguinem rectificat ⁊ sanat. Sto
maco bñ digerẽti iuuamẽtũ salubre ꝑstat: uermes in co/
pore exũtes necat ⁊ interficit: ranas ⁊ aialia uenenosa ca
sũ per os intrãtia ⁊ in stomaco longo tpe nutrita occidit:
epar ⁊ splenẽ oppilatũ liberat: colorẽ vigorosuꝫ adducit/
croceũ tollẽdo. Intestina fece corrupta lauat ⁊ humidita
tẽ expellit: iliũ dolorẽ tollit ⁊ eius cãm remouet: ⁊ renuꝫ
lapitudinẽ ac ipsoꝝ dolorẽ curat ⁊ rectificat: harenulas i
uesica aggregatas expellit: mingere nõ ualẽtibꝰ sine do/
lore subuenit: dolorẽ iũcturarũ ⁊ podagras nõ antiq̃tas
tollit ⁊ expellit: antiq̃tis iuuamẽtũ ꝑstat: tremori neruoꝝ
⁊ palitico affert iuuamẽtũ: scabiẽ irradicatã ⁊ antiquataꝫ
expellit subito: sanie in corpe disꝑsam cõsumit ⁊ educit.
Dicũt antiq hoies de porecta expti q; ydropisim nõ con
firmatã seu antiq̃tã liberat: sed difficiliori mõ. nã opꝫ q;
ꝑdicta aq̃ diebus. xxx. interpolatim assumak cum ꝓuida
dieta. Cõfirmatã aũt ydropisim ꝑfata aq̃ per lõguꝫ tem/
pus sumpta sanat ⁊ interficit: equos ẽt bulsos liberat si ꝑ
duos mẽses ipsius aque potatio fiat: mulieribꝰ grauidis
que appetitũ pdũt ꝓficit: nec partui nocumẽtũ affert: sed
iuuat ⁊ firmat qđ mirabile ab oibus reputak: extenuatos
⁊ macros impinguat: febrem tertianã seu quartanaꝫ aut
antiquam efficaciter sanat.

¶ In q̃ loco aq̃ ⁊ balneũ de porecta est positũ. Caꝑ. II.

a **Qua** de porecta recipit ortũ de duobus mõtibꝰ lastrosis ⁊ lapideis positis i
comitatu Bononie lõge ab ipsa ciuitate ꝑ mili
aria. xxxiij. Inter alpes florẽtie ⁊ pistorij vsue meridiez
in medio quoꝝ mõtiuꝫ gdã riuulus satis ampliꝰ ꝓfluit.
Ex utroq; mõte dcã aq̃ manat ꝑ duo canalia ⁊ aqueduc/
tꝰ. Prefata aq̃ in duobꝰ balneis in dicto loco positis re/
cludit ⁊ ꝯtinuo ꝑ ipsa balnea fluit situatis i mõte sinistro
vsue ptẽ magis oriẽtalẽ ⁊ in sinistro latẽ vnꝰ ex riuis co/
loris est clari pisciculi q̃si rubei in ea manẽt eiꝰ sapor pa/
rũ sulfureꝰ ⁊ salit. existit tẽperate cala ⁊ q̃si viscosa. Sum
pta nullos dolores in uẽtre facẽ aut tortiones noxias mo
dicuꝫ debilitat. Hec aq̃ lõge delata in uasis ligneis: solet
aliquãdo in dictis infirmitatibus iuuamen afferre: sed ta
men raro: ga tãte virtutis non est quãte in loco originis
assumpta ⁊ faciliter perdit saporẽ suum originalem: cito
q; corrumpit.

¶ Quo ordie aq̃ ⁊ balneũ de porecta est utẽda. Caꝑ. III.

a **Sumenda** ẽ aqua de porecta ut efficaciter ꝓsit ⁊ ua
leat ordine isto. Mam citra mediũ mẽsem maij
⁊ in mensibus iunij ⁊ iulij ⁊ per totum mensem augusti
si calor moderatus ⁊ temperatus ⁊ vniforme tẽpus exi/
stat. Mense tamen augusti salubrius confert sumpta.
Est autem ad locum predictum de porecta accedenduꝫ.
Cum igitur ad locum predictum aduenerit subito aquã
per potum non sumat. Sed saltem per diem vnuꝫ in lo/
co predicto pausam faciat: quia nouuꝫ aerem intrat: ⁊ ut

persona fatigata ex itinere fortificet. Demum balneum predictum z lapideum intret añ potationem dicte aque z moram faciat in eo per horam uel usquequo sumitates digitoz manuum increspent: deinde exeat z bñ fricatus pauset. hora vo prādij z cene ea die leuiter comedat: die vo sequēti de mane in solis ortu accedat ad ipsū aque ꝓfluētis aqueductum: z incipiat bibere aquam predictaz usqz ad duos uel tres urceos: z statim post ipm potū parum z moderatum faciat exercitiū / successiue alios duos urceos aque ꝑdicte bibat: z post ipm potum etiaz ambulet z totiēs aquam per potum assumat paulatim z nō impetuose: sed quodāmodo ad delectationem quoadusqz ipsa aqua corpus egrediat supius per os: aut per virgaz: aut per partē posteriorem: z tātuz de ꝑfata aqua bibat qꝫ ipsam emittat per alium ex locis noiatis claram z aptaz: prout z sicut aquam ipsam ab aqueductu sumpta per os recepit z assumpsit cuius aque emisse claritatem cum uase vitreo inspicere pōt. Aqua igit clara emissa post spatium aliquātulum z pausam factam intret balneum: z ibidem moram faciat: ut supius est exꝑssum. Ipsum enim balneum nō debilitat: sed humores in toto corpore dispsos maturat z disponit ad exitū: fugiat balnea in tinis z uasis ligneis artificialr per mulieres calefacta. Mā aqua ꝑfata modicuz alterata suam nō ꝓbet virtutem mora cōpetēter facta in balneo ꝑdicto ipm egrediat z pauset in lecto uel in pānis facēdo ut virt⁹ fatigata aliqliter recreetur: deinde accedat ad aqueductū ꝑdictū z aquam ꝑdictam per potū iterum assumat donec emittat clarā z lucidam prout z sicut clara est assumpta de aqueductu. Mō enim impetuose z in magna quātitate ac violēta ipsa aq̄ est assumēda ꝓut q̄si oēs assumētes minus pīte z inadūtēter faciūt: nā ipsa sine ordine ꝓmisso cū ipetu assumpta nō ita leuat nec curat: qz nimis vno ipetu assūpta i corpe nullā morā. Nec humores pfecte maturat uel disponit.

¶ De hora z modo comestionis tempore assumptionis aque de porecta. Caꝑ. IIII.

a **Qua assumpta** a balneo per ordinez añdictū aliqliter pauset in lecto uel in pannis: nullo mō dormiēdo qꝫ pnitiosum existeret: demum comedat prandiū cibū leuē ut pullos puulos usqz ad ultimā decoctionē coctos z elixatos masticet bolū nec rapiēdo cibū assumat: qz ipsa aq̄ acutā famē adducit. Et in dicto prandio z in alijs prandijs mediū pullū tm̄modo comedat z non ultra. Et in brodio pulloz panē balneet ut stomac⁹ faciliori mō digestionem faciat z cōpleat. vnū sine ymixtione alicui⁹ aque moderate assumat vice qlibet qua potat comedēdo nō ultra mediū cyathuz vini assumat. Mā melius est vices in potādo iterare q̄z multuz vna vice bibere. Post prādium ut dictū est nullo mō dormiat. Sed in solatijs stet cum socijs loquēdo: nō tñ se fatiget corporaliter laborādo: nullo modo die potationis aque cenet sed si hora cene stomacus digestionē fecerit z nimiuz famelicus existeret duo vitella ouoz recētiū albumine rejecto bibat z assumat cum modica potatione vini z non limphati. Et si oua abhorreat faciat vipā in vino z ipam comedat: demū lectū intret z dormiat z nocte pauset. die vo sequēti aquā ꝑfatā nō bibat: sed tota die gescat ꝓpter nimiā agitationē humoz die ꝑcedenti factā. Ipsa vo die pausationis añ horā tertiarū z prādiū assumptū: z etiam in uespis digōne cōpleta intret ea die bis balneuz añditum: z in eo stet per horā z usquequo sumitates digitorum manuū increspent: ut est ꝓmissum. Et ea die pausationis prādeat: z etiā cenet pullos elixatos tm̄ comedendo z tēperate: ut supius est exꝑssum. Nec aquā ꝑfatā eo die per os assumat uel bibat: sed balneo eo die utatur bis ut dictū est. Nam ipm balneū humores in corpe exītes disponit ad exitū z maturos reddit: die vo sequēti de mane in ortu solis ad aque ductū accedat supius noiatū. Et aquā per os bibēdo sumat donec eam clarificet z comedat iuxta ordinem ꝓnoiatū in die ꝓma potationis. Et sic tribus diebus dictam aquam bibat z assumat: interpolatim tamē ut vna die bibat dictam aquā z altera quiescat: ita qꝫ inter vnam diem potationis z alterā diem quietis interponat. Et si infirmitas illius qui ad aquā predictam z balnea accesserit nimis fuisset lōga z antiqua: tunc pluribus diebus eēt prefata aqua assumēda videlicet diebus sex: interpolatim tm̄ z nō successiue diem vnā getis interponēdo inter vnam diē potationis z aliam vna die quiescēdo: z alia die aque potatione utēdo: die tamē quietis bis in die balneando utatur: z alia die faciat prout superius est expressum.

¶ De obseruatione z dieta facienda post assumptionem aque de porecta. Caꝑ. V.

d **Ebet** qui aquā de porecta assumpsit duz a balneo recedit z repatriat die qlibet egtare modicum: aut pedes ambulare. Nec extinde cum recedit in itinerādo se fatigare: sed plane z moderate incedat z prādium faciat hora tertiarum: nec differat: qz stomacus debilitat nimiam moram faciendo in assumēdo cibum comedat bene masticādo in prādio z cena: ut est premissum in prima rubrica. Vinum quod in eius comestione assumit sit album z non dulce stomaco bibētis conforme nullo modo aquam cum eo misceat. Et si vinum esset fumosum aut potēs bucellam panis in cyatho teneat que uaporis vim reprimat elapsis octo diebus utatur vino cōsueto. Abstineat a dormitione diurna saltem usqz ad octo dies. In meridie si famem patitur aut sitim duo tm̄ vitella ouorum recentium albumine reiecto: uel vipam bene balneatam z mollem comedat. Prandio assumpto moram faciat anteqz quiescat ut cibus ad fundum stomaci descēdat. Et dum itinerat nullo modo faciat dormitionem. Cenam faciet leuez comedendo z bibēdo ut est premissum. Cibo pullorum elixatorum utak: aliquando tamen elapsis quindecim dieb⁹ uti potest carnibus castratis bene elixatis: brodio pullorum utak in quo panem in prandio z cena mollificet ut stomacus faciliori modo digerat. Omni die parum exercitij faciat. Et cum delectatione manus lauet cum vino non immiscēdo aquam: abstineat ab omnibus cibarijs / nisi a prenominatis ut pullis z carnibus castratinis bene coctis z elixatis z non frictis z assatis. Summe caueat a fructibus quibuscūqz: necnon ab aceto z acutis ut alleis z cepis caseo z pasta caulibus z herbis z leguminibus vuis z ficubus z agresto. Coitum fugiat tanqz rem pestiferam z mortem infallibiliter inferētem: saltem ab ipso abstineat usqz ad mēsem si persona sit robusta z fortis complexionis. Si debilis longiori tēpore abstineat dieta prenotata utak saltem per dies. xx. aut. xxx. Calidus pānis maneat. Moderate tamen a frigore z uento diligenter se custodiat. Predicta aqua de porecta tribus annis elapsis a prima assumptione est reiterāda. Qua potata ut premittik z reiterata vitam sine anxietate longam ꝓstat z salubrem. Illius gratia intercedat qui benedictus est per omnia secula seculorum. Amen.

¶ Recepta aque balnei de porecta edita per egregium militem ac legum doctorem z magistrum artium medicie doctorem dominū Thurā de castello Bonoñ. ciuē feliciter explicit.

¶ Incipit Cyrurgia magna Bruni Longoburgensis.

Rogasti me tam

est diu Andrea vincētine venera bilis amice mi. q tibi breui & apto sermone in medicamine cyrurgie libꝝ describerē collectum & excerptum ex dictis gloriosissimi Bal. Auic. Almasoris Albuca. & Haliab. necnō & aliorꝝ pitorū ueterū.

¶ Et ego gdē lz per eminētiā negocioꝝ tibi lōganimit atē hucusq; pstiterim: tū uolūtatez sic nouit scrutator oīuz secretoꝝ tuū defraudādi desideriū nō quesiui: imo illud in te cōplere auide peroptaui.

¶ Quapropter nunc munifice dextere saluatoris suffragio iminēte iuxta posse meū tue petitioni optato aio totaliter acquiesco. ¶ Suscipiat igit tue dilectiōis sinceritas munusculū: pro cuius cōplemēto cooperante dño laborē assumere nō vitaui: cū mihi tuis satisfacere precib⁹ nō sit durum: sed gratū: nō asperum sed amenum.

¶ Primo sciēdū est q tractat⁹ istius libri diuidit in duas partes. In quarū pma capla collocaui: de qbus pme parti viginti attribui: & sil'r sce viginti: ut per certū iporꝝ numerū: qd querit in eo facili⁹ possit inueniri. ¶ Est aūt uere liber cōpositus p̄m mēsurā quā quesiuisti. s. p̄m descriptiōes que inueniunt in libris ueterū: quoꝝ rememoratio iam p̄cessit. Sed anteq̄z ad tractatū ꝓpriū fiat descensus: ut ei⁹ accessus facili⁹ hēat quedā sunt p̄notāda. s. qd sit cyrurgia. vñ dicat. cuiusmodi debeāt eē opatores ei⁹. que sit eoꝝ intētio: necnō p̄ncipal'r in quot spes diuidat.

¶ Est g̃ cyrurgia ut coiter dr manualis opatio in corpe aialis ad sanitatē tēdēs: ul' ut aptius declarē. ¶ Cyrurgia est postremū instr'm medicie. Instra qdez medicine sunt tria: qbus medētib⁹ moꝝ boꝝ causis ualet medicus sūma diligētia sbuenire. ¶ Et illa sunt sic dicta potio & cyrurgia. ¶ Dieta est p̄mū istr'm: & est meli⁹ regimē sic testat Bal. in cōmēto regis acutoꝝ dicēs: q si possumus hoiem curare p dietā nō curemus eū cū aliq̄ potione. & idē Damascen⁹ in suis affo^{ris}. si poteris hoiem curare p dietā ꝓsperā iuentes q regimen exigit ꝯ cām: & facit dignōē. ¶ Scdm regimē est potio: & de hꝫ ēt dicit. B. q si cū ea possum⁹ remouē ifirmitatē nō accedam⁹ ad cyrurgiā. ¶ Est g̃ 3^m istr'm sic dictū est cyrurgia cui⁹ bñficio remouet qd p ista duo regimia nō pōt remoueri. ¶ Dicit aūt cyrurgia a cyros grece qd est man⁹ & agia qd est actio ide cyrurgia. i. q̄si manualis opatio: eo q eius pfectio & itegritas in actione siue opatione manuuz existit. ¶ Opz aūt opatores cyrurgie: ut dicit Haliab. in cōmēto p⁹ loca frequētare in qb⁹ assueti sunt p̄ti cyrurgicoꝝ & eoꝝ opōes diu ac diligēter inspicē nec sint temerarij nec audaces: lz sint suauissimi: atq; cautissimi in opando maxime in locis timorosis ut in cerebro nō sint vinolēti sic aūt bibāt vinū ut sensui nō dñet: q: oia que sūt necia ad artē nō p̄tīt in libris cōprehēdi ad plenū: iō sint ul'r ingeniosi ualde: eteni nāle cōmēdat ingeniū in medico & maxie a Damasceno. ubi dicit ingeniū nāle medici aduuat artē & nām regētē: ꝑtio vo ꝑtiū. ¶ Sint ēt viri lrati: aut ab eo q nouit lras ad mi⁹ artē adiscāt. vix eni aliquē absq; lris hāc artē cōprehēdē puto: lz tpe p̄ti nedū idiote: imo q ideceti⁹ & horribili⁹ iudicat viles femie & p̄sumptuose artē hāc usurpauerūt: & abutunt ea: que lz curant ut refert Almasor: nec artē nec ingeniū hñt. ¶ Et refert q illi q hāc artē exercēt pro maiori pte sunt idiote rustici & stolidi: & pp cām sue stoliditatis egritudies pessime in hoib⁹ gñant: qb⁹ fortasse egri iterficiunt cū nō sapienter nec sb certa rōne lz casual'r operent: & cās & noia ifirmitatū ēs asserūt se sanare penit⁹ nō agnoscūt. ¶ Intētio cyrurgicoꝝ est opari circa tria. s. circa ꝓtūctionē solutorū & sepationē ꝓiunctoꝝ p̄ter nām & extirpationez superflui.

¶ Sūt aūt cyrurgie spēs due ul'r sic testat⁹ est Joānitius cū dicit. cyrurgia duplex est. aut in carne aut in osse: & hꝫ p̄m ꝯsietatē sboꝝ: nā alia fit in mēbris mollib⁹ ut in carne neruis in uenis & filib⁹. Alia fit in mēbris duris ut in ossib⁹ & filib⁹: que sic differūt in ꝯsietate q̄litatū. s. duritie & mollitie. sic ēt in oi opōne cyrurgie. lz que fit in mēbris mollib⁹ sbdiuidit tripl'r: aut fit i carne tm̄: & illa scarificatio aut icisio ul' suitio aut icēsio nūcupat. aut fit in uenis nō pulsatilib⁹: & dr flōmia. ul' i pulsatilib⁹ & dr sectio: aut fit i neruis p̄m latū & icisio noīat. aut p̄m lōgū: & dr scissura ul' p̄ctura lz in dyafragmate ul' pānniculo dicat ruptura. que vo fit in mēbris duris: dup^r est: qm̄ aut fit i ossib⁹ ruptis & dr ꝓsolidatio fractoꝝ: aut fit in ossib⁹ dislocatis a suo ꝓpio scemate: & appellat q̄ctio disiūctoꝝ: de qb⁹ oī b⁹ tractādū est: p̄ter q̄z de scarificatiōe & flōmia: que lz cyrurgie spēs hēant: tū de eis p̄mi docuerūt auctores: ac ipoꝝ opationē noluerūt medici pp indecentiā exercē: sed illas barberiorum in manibus reliquerunt.

¶ Incipiunt capitula libri primi.

Capitulum

primum de diuisione & gñalibus causis solonis cōtinuitatis.

2^m De cōi dispōne solutionis continuitatis p̄m diuersitatem membrorum.
3^m De sūma & aggregatiōe curatiōis vulnerū & ulcer.
4^m De reductiōe itestinoꝝ & q̄rbi & de vulnere qd accidit intestino: necnō de regimine oīuz aliorꝝ vulnerum ad interiora corporis penetrantium.
5^m De sūma curationis vulnerū neruoꝝ in ul'i.
6^m De iudicijs mortis uel periculis in quibus cōmunicant vulnera quorūdam membrorum.
7^m De vulneribus que fiunt ex contusione.
8^m Quare vulnera morantur ad curandum: & de cautelis curationis ipsorum.
9^m De diffinitiōe & nā medicinaꝝ facientiū nasci pus & ipsam collectionē & cōpōne ipsarum.
10^m De diffinitiōe & nā medicinaꝝ facientiū nasci carnez in vulneribus & ulceribus & icarnatiuaꝝ & ꝓsolidatiū: necnō de ꝓsideratiōe eoꝝ que attendēda sunt circa nālem cōplexionē mēbri vulnerati & totius corpis atq; vulneris & ulceris & de mō administrationis & collectionis & compositionis ipsarum.
11^m De cōi disputatione curationis vulnerū & ulcerum.
12^m De fluxu sanguinis ex vulnere.
13^m De abstractione teli sagitte & astellarum.
14^m De summa & ul'i curatione ulcerum.
15^m De summa & ul'i curatione fistularum.
16^m De summa & ul'i curatione cancri.
17^m De fractura cranei.
18^m De ul'i curatiōe ossiū & extēsione & rectificatione.
19^m De particulari curatione fracture ossium continēs rubricas septem.

Rc^a I De fractura ossium mandibularum.
II De fractura furcule pectoris.
III De fractura costarum.
IIII De fractura adiutorij.
V De fractura brachij.
VI De fractura coxarum.
VII De fractura cruris.

20^m De dislocatione iūcturarū cōtinēs rubricas decem.

Rc^a I De dislocatione in vniuersali.
II De dislocatione mandibularum.
III De dislocatione humeri.
IIII De dislocatione cubiti.
V De dislocatione iuncture manus.
VI De dislocatione digitorum manus.
VII De dislocatione spondilium.
VIII De dislocatione anche.
IX De dislocatione genu.
X De dislocatione calcanei.

¶ De diuisiõe ⁊ gñalib⁹ cãis solonis ꝙtinuitatis. Cap̃.I.

p Postquã posuim⁹ amice sufficiẽter ꝑ hemiũ ꝙsiter ẽt cum auxilio deiaccedam⁹ ad ꝓpositũ ꝑncipale.s.ad tractãdũ capl'a ꝑmissa ꝑ ordinẽ exequẽdo. Dico ḡ q̃ solo ꝙtinuitatis que est egritudo cois dupl'r diuidit:qñ aut est simplex aut cõposita. Simplex aũt solo ꝙtinuitatis est illa in q̃ est nõ depditio ſbe:⁊ in ea currit vnicũ gen⁹ passionis: ⁊ sic vnicã hẽt itẽtionẽ curatiõis.s.iũctionẽ ptiũ solonis. ¶ Solo ꝙ cõtinuitatis cõposita est illa in q̃ est depditio ſbe:⁊ tũc currũt in ea duo gña passiõis:⁊ sic duas hẽt itẽtiões curatiõis in se. Quaꝝ vna est iũctio ptiũ solutaꝝ ⁊ 2ª est regñatio ſbe depdite. ¶ Sũt eni cãe gñales solonis ꝙtinuitatis due:q̃rũ vna est itrinseca ⁊ alia extrinseca. Intrinseca vo duplex accidit.s.ex hũore ⁊ uẽtositate. ¶ Humor nãq̃ ex q̃ntitate nimia aliq̃n soluit ꝙtinuitatẽ ⁊ aliq̃n ex q̃litate sua ex̃ cursuz nãlẽ distẽperata. v.gr̃a. si caliditas fit plusq̃ opz motu sue ipetuose ebullitionis rũpit aut siccitas que adurẽdo ⁊ rarefaciẽdo cutem scidit: aut frigiditas ostrigẽdo:aut hũiditas putrefaciẽdo ⁊ corroden do. ¶ Uẽtositas vo multitudie distẽdit ⁊ motu suo scindit. ¶ Cã aũt extrinseca dupl'r accidit:qñ aut ex casu ul' exercitatiõe nimia ul' eleuatiõe magni põderis ⁊ silib⁹. sic scissura ⁊ fractura:aut accidit ex aliq̃ re extrinseca corpus imediate soluẽte ut ferrũ uel lapis ⁊ similia.

¶ De cõmuni disputatione solutionis continuitatis ꝑm diuersitatem membrorum. Cap̃.II.

v Tdicit Gal.⁊ Aui.solo ꝙtinuitatis in carne pol'e est ut redeat sicut fuit.i.ꝑm viã ꝑme itẽtiõis:uel solo ꝙtinuitatis in osse nõ sanat ꝑ viã itẽtiõis ꝑme:imo possibile est ut sanet ꝑ viã itẽtiõis scõe.ꝑmaq̃ itẽtio est uera ꝙsolidatio q̃ in osse fieri nõ põt ꝓp duritiẽ ptis ei⁹. 2ª itẽtio est ligatio que fit porro sarcoide mediãte: ſz in osse pueroꝝ ifantiũ qñq̃ ſpat ut solo ꝙtinuitatis redeat sic fuit ꝑus ꝓp duas cãs:q̃rũ vna est ex remanẽtia vtutis ſpmatis:⁊ alia est ex ossis mollitie. ¶ De neruis vo ⁊ arterijs ⁊ uenis sic recitat Aui. dixerũt qdã medicoꝝ q̃ nõ sanant ꝑ viã itẽtiõis ꝑme:ſz ꝑ viã itẽtiõis scõe sic ossa:⁊ dixerũt qdã alij q̃ ſz nõ ꝓuenit nisi solũ in arterijs:⁊ ſz ẽt testat Ga.cum dicit. multi medici putauerũt ipol'e eẽ arterie ſbam ꝙsolidari:⁊ fortitudo ꝓbatiõis eoꝝ erat ꝙsideratio ⁊ expimẽtũ:ꝙsideratio ẽ vo qñ vna duaꝝ tunicarũ arteriaꝝ est cartilaginosa. extremitas vo ossiũ ⁊ cartilago nõ recipit icarnationẽ:expimẽtũ aũt q̃ nõ visa est icarnatio. Ipse autẽ B. ꝺixit eis ⁊ dixit q̃ qñq̃ arterie icarnant cũ expimẽto ⁊ rõne. Expimẽto vo:qñ iã dixit se mltas arterias cõsolidatas vidisse:sic illa que est sub basilica:⁊ caput arterie timporis ⁊ cruris. Rõne autem qñ os est extremitas in duritie ⁊ nõ recipit icarnationẽ.i.ꝑm ꝑmã intẽtionẽ nisi paz in ifantib⁹:⁊ caro est extremitas in leuitate ⁊ icarnat:ſz uene arterie ⁊ nerui sunt medie iter duritiẽ ⁊ mollitiẽ:q̃re opz ut eoꝝ dispõ sit media iter ossa ⁊ carnẽ: ḡ min⁹ recipiũt icarnationẽ q̃z caro:⁊ facili⁹ q̃z ossa incarnant:qñ eoꝝ sectio est pua ⁊ corpus patiẽtis est hũidũ ⁊ lene:⁊ nõ icarnat ab eo qꝺ diũsificat ab isto.i.qñ sectio est magna ⁊ corpus patiẽs siccũ:⁊ hic est modus disputationis theoricus cũ experimẽti fiducia ⁊ rõnis.

De sũma ⁊ aggregatõe curõnis vulneꝝ ⁊ ulceꝝ. Cap̃.III

v Ulnerum q̃dã sunt parua:q̃dã media:quedã magna. Itez q̃dã fiũt in supficie mẽbri:⁊ q̃dã in mediocritate:⁊ q̃dã penetrãtia ad ꝓfundũ:⁊ qñq̃ sunt ex eis cũ diminutiõe carnis:qñq̃ minime. ¶ Et ex vulneribꝰ etiã sunt apparẽtia:sic illa que fiũt cũ istro:cui⁹ acuitas in latũ tẽdit:sic est ensis ⁊ silia. Et sũt q̃rũ ꝓfũditas est occulta utpote:qñ fiũt cũ istro:cui⁹ acuitas siue pũcta in rotundũ tẽdit ⁊ strictũ:⁊ est sic telũ ⁊ silia. ¶ Rursus aliq̃n figura vulnerũ est rotũda:aliq̃n est plana ⁊ recta:⁊ aliq̃n est hñs latera. Et ex eis est vulnus rotũdũ difficilꝰ ⁊ tardi⁹ ad sanãdũ ꝓp magnã cõpehẽsionẽ ipius in mẽbro. ¶ Ꝑ.aliq̃n cadũt vulnera sup locũ carnosum tñ:aliq̃n cadũt sup neruosuz ul' ossuosuz:que sic diũsificant ꝑm illud qꝺ fiũt:⁊ ꝑm locũ sup quẽ cadũt sic uariat modus curatiõis ipoꝝ. ¶ Res aũt in gb⁹ vulnus hẽt fieri:ut dicit Albu. multe sunt sic̃ iact⁹ lapidis:aut icisio ensis uel cultelli:aut ꝓcussio cũ lãcea aut ligno ul' sagitta ⁊ similibus. ¶ Est eni vulnus solo ꝙtinuitatis ex recẽti tpe facta:qñ vuln⁹ post q̃z antiq̃tũ est ⁊ nõ recipit ꝙsolidationẽ imo su peremittit pus:tũc nõ vuln⁹ dr̃ ſz ulcus:tõ que ulcus plaga putrida nũcupat:plaga vo ꝑm usuz coiter sumitur ab utroq̃z. ¶ Et scias amice q̃ in curatiõe vulneris.vz.añ q̃z ipsi medicinã carnis creatiuã seu figillatiuã adhibeas sunt tria ꝑncipal'r attẽdẽda:nisi vuln⁹ fit simplex.i.ualde puũ de q̃ nõ sit curãdũ ⁊ sanguis ab eo non sit currens. ¶ Et ꝑmũ eoꝝ est ut retineat cursus sãguis ⁊ ꝓhibeat apa cal'm. Uel refrenatio sãguis a vulnẽ corp⁹ penetrãti nisi sit supfluũ ab ſz excipit:⁊ iã alias de ſz rememoratio fiet. ¶ 2m est ut admistrenf medicie que faciũt nasci pus:⁊ ſz est spal'r in vulneribꝰ que aeris iã dispõ mutauerit:ꝑterq̃z i vulnẽ neruoꝝ pp cãm que narrabit loco suo ⁊ sil'r admistrenf in vulneribꝰ q̃ fiũt ex ꝙtusiõe qꝺ est:q: hꝰ vulnera sũt doloꝛosa apꝰosa q̃rũ apa neẽe est ad sanẽ deuenire:⁊ iã de ista gñatiõe vulnerũ est capl'z ordiatũ. ¶ 3m est ut gñata sanies exiccet. ¶ Hac rõne sãguis est in vulneribꝰ refrenãdus:ut ne imoderata q̃ntitate fluẽs pattẽs sincopicet. Et forasse fluxꝰ sãguis in q̃ntitate tẽperata ut dicit Aui. ꝙfert vulneribꝰ ⁊ ꝓhibet apa ⁊ oripilationẽ ⁊ febrẽ. ¶ Jngt de melioribꝰ cũ gbꝰ intẽdimus in vulneribꝰ est ut ꝓhibeam⁹ eoꝝ apationẽ:qñ q̃ nõ accidit apa est pol'e ut fiat curatio vulneris: uerũ cuz illic est apa nõ ꝙsolidat oino nisi ꝑus sedet apa. ¶ Sz administratio mediciarũ faciẽtiũ nasci pus. Jõ ꝓuenit ut fiat cessante emoꝛroſagia loco ab apate calꝺo securo q̃tenus fiat dilatatio poroꝝ ꝺoloꝛ mitigẽt atq̃ caloꝛ nãlis in vulnere ꝙfortet sibi tribues nutrimẽtũ donec mã que i eo est mõ debito digerat. ¶ Uulnus lapsuz bonũ:crudũ vo malũ ⁊ iuxẽ illud Hyp. cruda mala lapsa bona:qñ vulnera in gbꝰ nõ gñat sanies nõ sunt a spasmo secura. in illis vo in gbꝰ gñat sanies nõ timet:⁊ ſz itelligẽdũ est qñ sanies in eis gñat ex adiutorio medicie ⁊ opõne nãe. Sanies nã q̃z in q̃ nõ est opata nã est mala. ꝺicẽ eni. B. in cõmẽto ꝑ nosticoꝝ q̃ triplex est opõ a caloꝛe:qñ aut est tñ opans caloꝛ nãlis:⁊ tũc est ꝙsio hũoris in nutrimẽtũ:aut ptim a nãli:⁊ ptim ab accñtali:⁊ tunc est gñatio santiet:aut tñ ab accñtali:⁊ tũc est gñatio putredis. ¶ Postq̃z vo vulnus sufficiẽter sanẽ acq̃uit medicis faciẽtibꝰ nasci pus. oino ſblatis cũ pãno ul' carpia ⁊ admistratio medicinaꝝ exiccãtiũ:tõ cõpetẽter ꝓuenit ut ficcef:ut ide ualeat ꝙsolidari.nã dũ ibi eẽt abũdãtia sanies vulnus ꝙsolidari nõ posset:ut sicut dicit Gal. Sanies est nitrosa ⁊ corroſiua:⁊ est res magis ꝓria ꝙsolidationi. ¶ Quapropter stolidorũ secta cyrurgicorũ:aut vulgi redargutiõe ab hꝰ documẽto mouearis minime:q uelut rõne carẽtes:suas pultes mollificatiuas oibꝰ vulneribꝰ idifferẽter:ac incessanter mistrãt. ¶ Scire uolẽs q̃re ſz facit iã eorũ plesq̃ gsiui multotiẽs:q mihi talr rñderit:q nullã medicinaz q̃z pultẽ vulneribꝰ utiliorẽ iuenim⁹:qñ ipa digerit:doloꝛẽ mitigat ⁊ ꝙfortat atq̃ mũdificat:ꝙsolidatq̃z:⁊ que ex eis sunt ꝙcaua replet carne:nullũ eis ikerẽs nocumẽtuz: qꝺ pz manifeste falsum eẽ.excepto q̃ vulnera digerit:⁊ doloꝛẽ mitigat:qꝺ utile fore ꝺico si in illis vulneribꝰ gbꝰ cõuenit ministrek:⁊ ꝑm modũ cuius rememoratio iam ꝓcessit adhibeak. Nã sapientũ ꝓmptitudo vulnera sanari uolentium uel cõsolidari:circa aliud nõ uersak nisi ut exiccenk:⁊ hoc factũ cum medicina exiccatiua ⁊ nõ puris gñatiua. ¶ Qꝺ si deſiderãt carnẽ in vulneribꝰ gñari: tunc facit ut exiccãꝺo mũdificẽt:qñ ut dicit Gal. Laro

bona ꝛ optima in vulneribus gñari nō pōt:nisi supflui/
tiones mūdificent sanies.vz.atq; sudor.que quidez sup
flu:tates:ut ipe Gal.testat ex fece tertie digōnis nascun
tur. ¶ Patet ergo lucide pitis ꝛ exp̄sse:q; intētio exic/
cationis ꝛ mūdificationis ulcerū:qb⁹ mediātib⁹ eorū psi
cit restauratio:nec dū fit per oleū ꝛ assungiā ꝛ alia putre
factētia:de quib⁹ ipsi suas pultes cōponūt.uerūetiā i eis
facilit putredinē augmētari. ¶ Et nota ēt q; bis in hye
me ꝛ ter in estate vulnus curari ꝛ mutari debet: q; sicut
dicit Aues.4⁰ methau. Putrefactio est mato: in estate cz
in hyeme.hoc aūt obſuādū est cum vulnus fuerit pene
trās ad iteriora corpis:aut cū fuerit i cerebro:aut neruis
uel iuz eos:aut in locis ꝓpinqs iūcturis.nā cū fuerit in
locis alijs:utpote carnosis:tūc sek in hyeme ꝛ bis i estate

Si vulnus paruū fuerit:ut nec caro nec cutis
āputata sit sola ligatura curari pōt:
que sibi ad iuicē ptes ꝓiūgat:ꝛ eiusdē ꝓtinuationez ꝓti/
neat. Et cauēdū est ne pilus aut oleū aut vnguētū uel ali
ud inter labia vulneris cadat.Ih enim ut fiat aggregatio
partiū nō pmittūt:ꝛ sic ꝓglutiatio retardat. ¶ Ligature
modus eē ꝓuenit in vulnere oi talis q; semp a loco infi/
mo incipiat ꝛ tēdat ad partē supiorē.alia quoq; fascia ab
eodē loco incipiēs ad ptē tēdat inferiorē.sup locū vo le
sum fortr ꝓstringat:ꝛ cz̄to magis ab infirmo loco elon/
gat:tāto magis relaxet. Ex hac nāq; ligatura sanguis ad
locū infirmū trāsmitti nō pōt.vñ a patio euitat. si vo tñ
vna fascia hētur ꝛ nō plures necesse est ut fiat inuolutio
ab utroq; capite usq; ad medietatē fascie:ꝛ positis pulvil
lis mediū ipsi⁹ fascie sup locū infirmū locet:ꝛ sic vnuz ca
put tēdat supius ꝛ aliud iferi⁹:cui⁹ relaxatio cū strictura
fiē supius fiat.ꝛ h dr ligatura cū duob⁹ capitib⁹. ¶ Et sci
as q; ligatura fit in vulnē pp tres utilitates:q̄ruz vna est
ut ptes vulneris iā ꝓiūctas ꝓhuet sanguis mām ꝓhiben
do ne ad locū trāsmissus a pa factat ꝛ dolorē.2ª est ut me
dicamē ꝛ pulvillos usq; ad tps mutationis ꝓtineat ꝛ cu/
stodiat.3ª vo est ut ex uehemētia ꝓstrictiōis ipsi⁹ ad pfū/
ditatē vulneris ꝛ ex relaxatiōe in orificio virus ad exte/
riora currat.hoc tñ nō fit nisi in vulneribus pfundis ꝛ ul/
cerib⁹ in qb⁹ timek ne virus in inferiori parte aggregek.
¶ Si aūt vuln⁹ sit medijū inter puū ꝛ magnū in eius re
gimie sola ligatura nō sufficit:ſz cū medicamib⁹ sibi ꝓue
nientib⁹ sic icarnatiuis curā ipēdas. ¶ Si vo vuln⁹ adeo
magnū fuerit q; ligatura nō possit ptes ei⁹ ad inuicez ag
gregare:tūc necesse est futurā administrari. Aīñ ut dic
Gal.in teg.In curatiōe vulneris carnis q̄tuor canones
regrunt.Quorū vnus est aggregatio ptiū disiunctaruz.
Scds est ut talis aggregatio ꝓhuek p futurā uel ligaturā
Tertⁱ⁹ ut custodiak ne aliqd inter labia vulneris cadat.
Quart⁹ est ut ꝓhuek mēbra sba fm sanitatē suā.s.ut ꝓser/
uek ei⁹ cōplo nālis cū medicis ꝛ cibis.De ꝓhuatiōe qdē
nālis cōplonis mēbr:ꝛ cuz medicis iā fiet rememoratio
fm cōplemētū in cap⁹ suo. Partib⁹ igit fm figurā debi/
tā collocatis cutis supficies suak cū acu sbtili q̄drata:ꝛ cū
filo de serico aut loco illi⁹ si inueniri nō pōt cū filo lineo
sbtilissimo fine nodositate.Et glibet pūctus ad mēsurā
vni⁹ vncie.i.latitudo vni⁹ digiti:ꝛ spāl minoris ab alte/
ro separ⁹ perse nectek.Extremitas vo vulneris reliquak
apta ut fluelli si opus fuerit possint itromitti ꝛ sanies ex
purgari:ꝛ pulvillis ex utraq; pte vulneris locatis ut la/
bia ꝓiūgank atq; medicamie icarnatiuo suppositio cōue
nienter liget.Et cauēdū est ne humidū medicamē appo/
nas.appō nāq; humidi dissolutionē vulneris opak.Sic
aūt usq; ad die octauū sutura ꝑmaneat:deinde dissoluak
qd est:q; in istorū dierū spatio pl⁹ est ut ptes vulneris
incarnenk.Sutura eni debet fieri spāl cū vulnus tēdit
in corpis latitudinē:qñ ut ingt Aui.Cū vulnus cadit i
lōgitudinē ligamētū sufficit ꝛ aggregat ipm decēter.Et
est notādū q; cz̄to mēbrū nobili⁹ ꝛ delicati⁹ est q; ampli
us est ptes disiucte debēt nobili⁹ ꝛ delicati⁹ aggregari:ac
sutura decēti teneri:ꝛ illud est sic in ptib⁹ faciei ꝛ sīlib⁹ ei
¶ Sutura aūt nō multū sit fortis nec multū debilis:sed
mediocris.nā ut ingt Gal.Si adeo stricta fuerit ut gñet
dolorē:faciet cala apata ꝛ tumores. ꝛ si multū fuerit de/
bilis nō bñ ptes vulneris ꝓiūgunk.Et in oib⁹ locis duz
vulnus est recēs ꝛ sanguinolētū ꝛ ab aere minime alte/
ratū fiat sutura. ¶ Si vo a pn⁰ nō fuisset:tūc lz ex hoc do/
loris fiat additio sup infirmū ꝛ vulnus puū cū istro aliq
renouek donec sanguis ꝓuocet ut ptes ꝓiūcte meli⁹ cō
misceāt.deide sutura fiat ac medicamis icarnatiui curaz
accelera. ¶ Et opz ut scias amice q; ꝓglutinatio vulne
ris renouati elōgat a facilitate ꝓglutinationis vulneris
recētis ꝛ sanguinolēti.ceterū si renouatio vulneris pati/
ens nō obedit:tunc cura ipm cū reliq curatione vulne/
rum donec sanet. ¶ Si vo in vulnere aliq fuerit pfun/
ditas seu ꝓcauitas:tunc ei⁹ curationis intētio nō est fm
modū cuius ꝑcessit rememoratio qd est:q; intētio reme
morationis mee in eo qd ꝑcessit nō est executa:nisi solū
de vulneri⁹ que fiunt cū lata ꝛ lōga incisione.i.cū qb⁹
nō est depditio sbe.neq; alio mō ꝓcauitatis.in regimine
quoz sufficit medicamē incarnatiuū ꝛ aggregatio ptiuz
disgregatarū ꝛ earū ꝓseruatio cū ligamine uel sutura:ac
ꝓhibitio māei ad locū ꝛ rerū extrinsecarū iter labia vul/
neris cadētiū:atq; cōplonis nālis ꝓbuatio cū medicinis
ꝓueniētib⁹:sicut iā totū uerificatū est. ¶ Medicamen enīz
incarnatiuū vulneri ꝓcauo nō ꝓuenit ex eo q; exiccādo
ꝓhibet mām.vñ carnis natiuitas expectak:ſz cōuenit ei
medicamē faciēs nasci carnē donec ptes sepate integre
ꝓiūgank.neq; enim ut ptes disgregate ei⁹ ad inuicez ag/
gregenk:sicut in alijs diximus vulneri⁹:qñ ſb eo qdā
remanet ꝓcauitas in qua sic Gal.testat.nēcio sanies co
adunak.q̄re opz ut apiak iterū timendo ne mēbrū putre
factionē incurrat. ¶ Oz si ꝓfunditas vulneris talr hēat
s.ut ei⁹ virus ad exteriora nō fluat imo in iferiori parte
ei⁹ aggregek:tunc aptek ligatura uehemētior apō vulne
ris ꝓfunditatē:ꝛ apō os leuior: fiat ut virus non ipediak
exire. ¶ Mēbrū enim talr figurek ut vulnus sit iferi⁹ ita q;
ab ipo virus effluē possit.Testat aūt Aui.q; Ba.iam sa
nauit magnū vulnus:cui⁹ ꝓfunditas erat apud genu ꝛ
ipsi⁹ orificiū in coxa:solū cū aptatiōe figure qd est:q; ap
tauit ꝓfundū supius:ꝛ orificiū iferi⁹ cū susp̄sione cruris
q̄re sanatū est absq; pforatiōe inferi⁹ ꝛ icisione aliq: sed
mēbra in qb⁹ est aptatio figure possibilis sunt:sicut adiu
torīū/brachiuz/man⁹/coxa/crus/pes/vga/ꝛ nates. Oz si
aptatio figure in vulnē nō est tibi possibilis. Tunc ingt
Almāsor. Oportebit ut in die 2⁰ ꝛ in 4⁰ ꝑsideret.ꝛ si ei⁹
ꝓfunditas incepit minuī:nec virus nec putredo multa
cōtineat ibi curatio nō mutek.Si vo q̄rīū accidat neces/
se est ut vulneris ꝓcauitas itegre abscindak:nisi neruus
aut uena illud tibi ꝓhibeat:q; si illud ꝓhibeat te ab hoc
etiā tunc in magis depsso loco.i.apud vulneris ꝓfundi
tatem decentē pforatione facias ut virus ex ea cōpetēti⁹
educak:ꝛ in qualibet pte vulneris stuellus intromittak:
ꝛ fm q; caro creuerit ipe minuak.sed orificiū magis de/
clive ad ꝓsolidādū tardius relinquak:qd etiā obſuādū
est in oi vulnere ubi due aspiciunk aptiones. Et iam di/
xerūt Gal.ꝛ Aui.ꝛ alij sapientes ueteres.q; qñ pforātur
vulnera nō est rectū ut in eis appꝛoximek aqua.ꝛ si aliq
causaruz patientē coegerit balnearī:tunc regak vulnus
cum pānis infusis in oleo:aut in cera ligda ut aq balnei
nequeat intrare ad vulnus. ¶ Et scias q; vulnus cōca/
uum ut dicit Gal.nō simplicē sed duplicē morbum insi/
nuat.nō enim solū carnem.uerūetiā cutim fm spatium
amisit.Quare opz nos duplr ei sbuenire:qñ in duplici
passione.ut ipe testat.etiā curationis intētio duplex est.
Prima qdē intētio in vulnē ꝓcauo est ut eius ꝓcauitas
carne mēsura debita ipleat:ꝛ tunc medicina mūdificati
ua ꝛ exiccatiua nēcia est.ꝛ cz̄to vuln⁰ ampli⁰ alijs est ma
gnuz ꝛ pfundū:tāto plus:ut ingt Gal.hui⁹ māe exiccatio

est ibi addēda. 2ª est ut cutis depdita restaurek: z tūc me/dicamē figillatiuū qđ stipticū uocak administrek. ¶ Si vo id qđ ex vulnē depditū fuit nō est aliud nisi sola cutis tūc ab ipo pn°fil'r solū medicamē stipticū ꝙgruit donec loco cutis caro dura nascak: qm̃ ut ingt iterū Bal'. mā cutis est spma: cui° q̃ttitas in co:pe pua est. q̃re ꝑm ꝑmā intētionē nō nascik: ꝛ loco ei° ut diximus caro dura: super quā nō orik pilus. Q; si ꝙtingat ut caro ex vulnē sit depēdēs: ita. vꝫ. ut parū tenacitatis habeat/oino incidak/deinde medicamen carnis creatiuum administrek.

Et quia ex io:dinata dieta apa malum z virus in vulnē gignank: gb° fortasse mēb:um ad putrefactionē deuenīet: z maxime in estate. iō in hoc loco ꝙuenit ut fiat ei° rememoratio. ¶ Eger igit a pn°per. 9. uel per. 8. dies a repone vini z grossis cibarijs custodiatur. qm̃ infra istos dies apa gelcē ꝙsueuit. ¶ Et si videris hūores supabūdare z locū rubescē: z times ne apa calꝫ illic fiat: tūc fit itētio curatiōis tue in ei° phibitiōe tm̃: qm̃ vuln° (sicut iā dictū est) nunq̃ ꝙsolidak nisi apa gelcat. Nō est ḡ excusatio gn uelociter fiat flōmia ex pte ōria. si vtus ul'etas aut aliud nō phibuerit: z maxie si ab initio mult° sanguis nō fluxerit a vulnē atq; totū regimē infrigidek. Locusq; cū oleo ro. z albu. ouī fil' mixtis empleatur: aut pānus in aq̃ z aceto infusus supponak. Ingt Aui. z illud qđ est cois iuuamēti in oi mēb:o a capite usq; ad pedes est ut sumak granatū dulce z coquak in vino pōti co z empl'ek cū eo locus. Ex his enīz locus fortasse tuerī poterit. si vo ōriū accidat sic in cap° apatū dicek curā impēdas. ¶ Cū aūt securus fueris gd apa calm nō accidat vulneri: z pcipue in spatio pdicto dierū. pcipe infirmo ut suum regimen ingrossek. i. ad regimen quo uti cōsueuit reuertak/quo inde carnis natiuitas augmentetur.

¶ De reductione intestinorū z çirbi: z de vulnere qđ accidit in itestino: necnō de regimine oiuz alioz vulnerū ad interiora co:poris penetrantium. Cap. IIII.

Vlnera qñq; uētri accidūt vñ intestina foras egrediunt: q̃rū gdē curatio sic asserit Aui. q̃druplici eget intētione ¶ Prima itētio est ut itestina ad locū pp̃riū reducātur. 2ª est ut suank. 3ª est ut ponak sup ipa medicamē cōuenīēs: sic incarnatiuuz. Et 4ª ut sit sollicitudo ne ꝓueniat inde tumor alicui mēb:oꝝ nobiliū. i. ne sanguis in interiorib° ꝙgelet. ¶ Dico ḡ ad reductionez itestinoꝝ sine plixitate ꝑmonis gd si pñs fuerit medicus. vꝫ. anteq̃ ab aere tāgank: fortasse ipa sine molestia itromittet. Si vo ōriū accidat nece est ut uētositas illa resoluak que in eis est pp aeris friditatē: aut gd vulnus dilatek: ꝛ ꝓueniētius est ut uētositas resoluak si possibilitas adest. Ponak ergo spōgia marina in aq̃ cal'a z exp̃ssa ab aq̃ euaporenk cum ea itestina: aut fiat illud cū vino ueteri: qm̃ calefacit z cōfortat itestina plusq̃ aq̃: z eoꝝ iflatiōe remota itromittātur. Et ꝙtingit multotiēs cū locus z tps est fridū: gd si uētositas ab itestinis dicto mō euaporari nō pōt: tūc fiet sic dicit Bal'. z alij piti ueteres. sic Almāsor z Haliab. z est ut infirmus in balneo p extremitates p manus z pedes suspēdak: ut gibbato dorso uēter ꝙcauek: z sic aliquātulū ꝙcutiak. ex hac nāq; dispōne facilius itromittunt. Q; si his pactis nequeūt itromitti: tūc maior icisio facienda est. Si aūt çirb° cū eis exierit de çirbo gcgd ex eo nigrū uel viride factū est abscindak: q: si pmitteret fieret putrefactio in toto. Dicit enī Hyppo. gd si çirb° exierit nece est putrefieri: q̃ius morek tpe puo. ligatis tū oīb° venis ei° z arterijs cū filo de serico: cui° extremitas ex vulnus dependeat. nā si negligak nō est tutū gn uēter putrefactionē incurrat pp sanguis emanationē. Quib° itromissis vuln° cū digitis teneak z fiat suak sic pcessit narratio. Et illud qđ melio° est de suitiōe eius: ut docet Bal'. in lib. de ingenio sa. z h̄ est ꝑmo eius. sit intētio tua in suitione mirac uētris cum fiac: z suas eā cū suitione ꝙglutināte fiac cū mirach: qm̃ est neruosum: tarde incarnationis. talis enī sutura fiat ueloci° incarnabit. ¶ Deinde medicamen incarnatiuū supponak: z patiēs supinus iacēs tal'r collocek ut dorsum sit gibbosum z uēter existat cōcauus: z h° quidē figura ꝑparationis est cois z utilis oīb° vulneribus ex gb° exeūt itestina. At ꝑpria z pticularis est ut cōsideres in qua pte uētris vulnus fuerit: gd si fuerit in iferiori pte sit figura ꝑparationis supius. i. crura infirmi sint suo capite altiora. z si fuerit in supiori pte sit figura ꝑparationis supius: z crura iferi°. Si vo vulnus fuerit in latere dextro tunc sit declinatio infirmi ad latus sinistrū. z si fuerit in sinistro fac ōriū illi°: qm̃ tota intētio ꝑparationis est ut ps vulnerata sit altior altera: ad hoc ut fieri neqeat declinatio itestinoꝝ ad vulnus: z pp hoc ēt in hoc loco ligatura est utilissimi iuuamēti. infirmi aūt regimen subtilek: z a cibis iflatiuis custodiat oino. ¶ Si vo vulnus alicui itestinoꝝ accidit: tūc ꝓcipitūt antiq ut fiat clistericatio cū vino pontico nigro tepido ut phibeak ne fiat putrefactio z dolor: mitigek. Inquit iterū gd si grossis itestinis vulnus acciderit facili° recipit ꝙsolidationē siue curationē. Si aūt subtilib° fit ōriū illi°: ꝛ illud qđ ex intestinis ieiunij dī curationē penit° nō assumit. z illud iō est ut referk pp multitudinē venarū z arteriarū z subtilitatē ei° z ꝑpinquitatē ipsius nāe neruoꝝ: z ēt q; ꝑpinguus est epati plusq̃ alia itestina. ¶ Et modus cū quo est possibilis restauratio disruptionis itestinoꝝ si fuerit parua est ut cū acu sbtilissima: ac filo de bico diligēter suak: deide sicut diximus itestina itromittank: filoꝝ quoq; capita ex vulnus depēdeāt: nec ipm vulnus claudi pmittas donec incarnationē recepit itestinuz. Medicamē ēt ꝙglutinationē faciēs sup itestini suturā apponet: si illud est tibi possibile. ¶ Ingt Albu. qđ iā dixerūt gdā experimētatoꝝ: gd qñ accidit itestino vulnus z est puū opꝫ ut ligek ꝑm hūc modū. z est ut accipias formicas magnoꝝ capitū: deide aggrega duo labia vulneris z pone formicā vnā ex eis que hñt os aptū sup duo labia vulneris. cū ergo capit sup ea z ꝛstringit os suū abscide caput ei° qđ adheret ei z nō soluik. deide pone formicā aliā ꝓpe primā: z nō cesses facē illud cū formica z post formicaz ꝑm quātitatē toti° vulneris: deinde reduc ipm z sue vuln°. illa enīz capita remanēat annexa itestino donec liberet z sanek: z nō penit° accidit nocumētū: z iste est modus sutura cum formicis ꝑm viam fiducie. ¶ Inquit ēt Albu. si vulnus magnum z amplum fuerit z maxime in vno intestinoꝝ graciliuz: tunc non est ingeniatio: neq; est sbtiliatio ipsius: nec sanatio omnino.

Preterea qñq; accidūt vulnera in ptib° pectoris ul'thoracis aut dorsi: ul'in alia pte corporis: z sunt penetrantia ad interiora: tunc regimen curationis ipsoꝝ est ꝑm hunc modum. vꝫ. gd in ꝓncipio nō apponak medicamen ut sanguis refrenek: ne sicut inquiūt sapientes viri huius artis: retineatur in ꝓfundita te corporis z reuertak ad co:z interficiat egrum: imo administrāda est medicina attractiua. Inquit Auic. Et oē in quo est caliditas subtilis cum exiccatione uehementi subtilis subē non euacuak ab attractione. Et ꝓhibeat assiduatio mollificatiuoꝝ ne liquiditas aggregek in ꝓfūdo: qm̃ huiusmodi vulnera sunt difficilis mūdificationis ꝓp inobediētiā loci: qđ est. q: eoꝝ ꝓfunditas est occulta. Unde inquit Bal'. In vulneribus pulmonis aut dyafragmatis uel in interiorib° fiat. semp opꝫ studere ut quāto magis fieri pōt desiccetur: siue cum emplastris extra positis: uel cum potionib°. Si ꝙ medicinaz non habes attractiuā: tunc cotum. i. bombacem administra: uel qđ currit cursu eius: ut illō qđ egredit sugat. Sintq; licinioꝝ capita extra vulnus z dependētia grossiora: ita gd ex compressione ligature corpus intrare nequeant: z ibidem remanere: qm̃ hoc ꝓculdubio causa putrefactionis esset. Et ꝓcipe infirmo ut ꝛormiat super vulnus ne

in ipso santes aggregek. Oꝛ si oportet vulnus lauari lauek cum oxiçacara mellicrato ꝛ similib⁹. ¶ Et caue ꝑm virtutẽ tuã: ut non mũdifices ipm cuz acuto medicamie sicut est flos eris cuz aceto: qñ ut Gal. asserit patiẽs moreꝛek. ¶ Et qñ nõ securaris ꝙ sanguis aut putredo interius aggregata per vulnus mũdificari nõ ualeat: tunc anteꝙ aggregek infirmo: ꝓcipiẽduz est: quatenus vinũ uel aquã pluuialẽ in qua terra figillata decocta sit in potu sumat. ꝛ filr qñ decoquũtur in ea balau. sumac: corti. maloꝝ gra. ꝛ filia his. huiusmodi enim stiptica omnib⁹ vulneꝛib⁹ peneträtib⁹ maximũ ꝓbent adiutoriũ: qñ sanant ꝛ ꝙsolidãt ipsa a parte interiori. ¶ Si aũt santem per assumptionẽ potus mũdificare uolueris: tũc dek sicut dyapenidion dyadragatũ ꝛ filia cũ aq̃ decoctiõis liqri. ysopi vuaꝝ pas. ꝛ filiũ. ¶ Oꝛ si h⁹ vulnus ꝓgak ad sanãdũ spatio lõgo: ꝛ tã semp apik. tũc scias ut inquit Albu. ꝙ tã factũ est fistula: ꝛ est ex illis q̃ raro ꝛ difficile recipiũt curationẽ. ppera ꝙ te ad curationẽ ei⁹ cũ festinãtia.

¶ De sũma curationis vulnerũ neruoꝝ in uli. Caꝑ. v.

¶ Dicit Gal. ꝛ Hali. ꝛ alij piti ueteres: solutio ꝙtinuitatis in neruis pp plurimũ sensum ipoꝝ ꝛ ꝙtinuationẽ eoꝝ cum cerebꝛo spasmuz uelociter cõmouet: ꝛ pp hoc dicit ipse Gal. ¶ Uctura nerui ꝛ tenãtos parata est ad ꝓuocãdum spasmũ. Et lz multe sint cause quib⁹ spasmus in vulnere neruoꝝ gñatur: iste tñ sunt uehementiores. s. frigus: dolor ꝛ putrefactio. Oꝛis nãqz mã frigida nocet neruis. ex eo ꝙ suba neruoꝝ frigida est. Jtez ois dolor: exacuit reuma. vñ tumor ꝛ apa gñatur: quib⁹ facile spasmus gñak. Ceterũ qñ putredo coadunak in vulnere neruoꝝ: ꝛ nequit ad exteriora fluere ꝓpter clausurã orificij vulneris fit putrefactio ꝛ corrũpitur mẽbrũ. deinde sequitur spasmus. ¶ Nerui enim sunt de mã humida creati a frigiditate ꝙgelata ꝛ ꝙglutinata: ꝛ propter hoc qñ accidit putrefactio augmẽtak in eis: quapropter fit intẽtio tua in ꝓhibitione ꝓdictoꝝ. Sis ergo sollicitus ut scissura apiak ꝛ dilatek ut virus effluere possit: ꝛ nõ festines ꝙsolidationem eius sicut imperiti facitũt: nisi ꝑus dolor mitigek ꝛ locus mũdificatus fuerit: atqz ab apate fueris securus. corpus etiã si opus fuerit mũdificetur ꝛ regimẽ ꝛbtilietur ultima subtiliatione. ¶ Scissura vo aut fit in longũ aut ꝑm latum. sed que fit ꝑm longũ testãte Gal. laudabilioꝝ. alꝛs sanabilioꝝ est. ꝛ que fit ꝑm latum molestioꝝ est ꝛ ꝓpinquioꝝ ad spasmũ. Uñ Aui. Si neruus incidak ꝑm latum ꝛ nõ oino aut punctura patiak: opꝛz ut totaliter abscindatur ut sis a spasmo securus. qñ ut inquit iterũ Gal. tũc apa est iunctũ parti incise ꝛ nõ incise. vñ per nõ incisaz passio ad cerebrũ ducik ꝛ spasmum in eo accidere facit. ¶ Quare tunc etiã oportet ut egrum flobothomemus fine ꝙsideratione virtutis: ac collum: cervicem ꝛ spinã: ꝛ subasselas frequenter cum oleo tepide calefactionis vngamus si vulnus in supiori parte coꝛporis fuerit ut in manibus ꝛ brachijs. si aũt in inferiori: sicut in coxa: crure: pede: pectine: ꝛ inguine filr vngamus. huiusmodi nãqz vnctio multum securat a spasmo si in eo futurus est. Et si laz acciderit plurimũqz ipsi ultima curatiõe succurrit: aut post totam incisionem in latitudinem oportet ut neruus suatur: qñ facilius incarnatur: ꝛ fortasse nisi suas ipsum: ut dicit Auicẽna non conglutinatur.

¶ Medicamen quentes vulneri neruorũ est calide ꝛ ficce nature cum subtili suba: ꝛ est eius exiccatio uehemens ualde cum attractione: ꝛ nõ cum stipticitate oino. ipsius vo caliditas est tẽperamẽto vicina. calidũ enim supflue nõ cõuenit eis. ¶ Et cauendũ est ne dolor: sedek cuz aqua calida ex eo ꝙ putrefacit: qñ nerui sunt de mã humida: quã cõgelauit frigus. ꝛ sicut diximus creati sunt. ꝛ ꝓpter hoc ex calido ꝛ humido putrefiunt. Neqz etiã frigida oino administrenk: qꝛ poros oppilant ꝛ spasmũ generant. Immo mitigek dolor cum oleo calefacto: qꝛ ꝛ si oleum non putrefacit: tñ non excusak quin habeat ꝓpꝛietatem sedandi dolorem subtiliãdi medicinas ꝛ faciendi eas curribiles ꝛ idcirco sit oleum subtilium partiuz cum stipticitate: qꝛ minus putrefacit: ꝛ nõ euacuatur ab attractione. Jnquit Galienus ꝙ oleũ uetustius est dissolubilius: recens vo mitigatiuus est: sed mediocre est inutile: ꝛ oportet ut mutetur oleum ꝑm uarietatẽ tẽporis. Jn estate ergo administretur oleum ro. in hyeme cõmune: qñ in estate frigidior medicina: ꝛ in hyeme calidior est eligẽda. ¶ Et quãdoqz etiam cum euaporatione pãoꝝ calidoꝝ positoꝝ sup locum fit doloris sedatio. ¶ Sulfur viuum propter exiccationem suã ꝛ subtilitatem suã si cum modico oleo ad modũ vnguenti cõficiatur: valet ad vulnera neruorũ. s. cooperatorũ. Et calx viua cum aqua dulci multotiens abluta: ꝛ cum oleo cõfecta utiliter põt administrari. ꝛ thucia eodẽ modo abluta ꝛ ꝓfecta. Galienus sola terbentina in huiusmodi vulneribus usus est: ꝛ hoc in pueris ꝛ mulieribus ꝛ humidas hñtibus naturas. Jn siccas vo ꝛ duras hñtibus cõplexiones cum ea modicũ euforbij admiscebat: ac etiam in durissimis ꝛ siccissimis coꝛporibus serapinũ cum terbentina uel oleo administrabat. sex etiam cere sola uel cum modico euforbij quandoqz administratur. Dicit iterũ assam fetidã bonam esse si de ea fiat emplastrũ. ¶ Est aũt cõsiderandũ cõsideratione bona: utrum neruus discoopertus sit: ꝛ vulnus ualde dilatatum aut nõ: ꝙ si fuerit non suffert medicamen uehementer calidum: sicut est euforbiũ ꝛ sulfur ꝛ his similia: imo indiget medicina minoris caliditatis sicut est thucia abluta: ꝛ etiam calx abluta. Et similiter nõ suffert qñ neruus est discoopertus ꝛ vulnus largũ sicut diximus: ut ponak super ipm oleum. uerum ut dicit Aui. qꝛ oportet ut transeat sup ipm ꝓius coctum vinũ: deinde oleũ. Et medicine quidem que administrãtur in huiusmodi vulneribus nõ abluũtur alia de causa nisi ut acuitatez ꝛ moꝛdicationẽ amittant: qñ moꝛdicatio apostema generat ꝛ tumorẽ. Hec aũt omnia tepida ponãtur: qꝛ frigida spasmum generãt. Et de medicaminibus cõpositis est medicamen Galieni mirabile: qð iam expertum est apud me: ꝛ est illud qð fit ex cera ꝛ rasina ꝛ euforbio ꝛ pice ꝛ oleo. de vno quoqz ꝓdictorũ ponitur pars media: ꝛ de oleo sit pars vna. ¶ Oportet aũt te subtiliter intueri ne medicina in calefactione modum excedat: aut ne calefactio necessaria minuatur ꝛ similiter absterfio ꝛ exiccatio ꝙ si videris medicinã ultra quã sit necesse calefacere ꝙ rubor ꝛ calor mẽbri absqz dubio declarabũt: tunc mẽbrũ infrigidãdũ est donec caliditas supflua minuak. ¶ Si vo vulnus lauari oportet tunc facficut ꝓcepit G. ꝛ est ut in ꝑmis santes abstergak cum coto uel cũ pãno. deinde cum saba: aut cum mellicrate uel vino dulci: aut pontico ꝛ iterũ deficca humiditatẽ cũ coto sicut diximus. Et cauẽdum est ne mollificatiuũ nec maturatiuũ medicamẽ apponas imo semp deficcatiua: qñ ut inquit iterũ G. accidit cuidã homini pũctura cũ ferro minuti capitis ꝛ dirupta est cutis ꝛ ꝙtinuata est quibusdam neruis manus eius ac stolidus medicus posuit medicinas mollificatiuas sicut emplm de farina tritici ꝛ aqua ꝛ oleo: ꝙre ꝛ putrefacta est manus eius: ꝛ mortuus est infra septimũ diẽ: qñ supuenit ei spasmus ꝓpter putrefactionem. Si vo scissure orificiuz apertũ fuisset ꝛ medicina deficcatiua cũ attractione ꝛ subtili suba administrata fuisset: morti non succubuisset homo ille. ¶ Scias ꝙ ideo medicina subtilis subẽ conuenit ministrari: ut absqz dolore penetret ad ꝓfundum: qꝛ nerui positi sunt in ꝓfundo ut per ea a quib⁹ cooptunk defendank ab extrinseco nocumento.

¶ Pꝛ. opꝛz cuz vulneri neruoꝝ calidũ accidit apa: ut sit sollicitudo in ei⁹ sedatione. Et de illis que sedãt ipm est sic̃ emplm de farina ordei uel fabarũ aut orobi decocta cũ aqua cineris uel aceto aut aqua simplici in qua sit virtus

serapint. Et nō opz ut ponak hoc primū nisi tepiduz: qz sicut bñ dicit Aui. nihil nocibili⁹ z deteri⁹ est neruis vulneratis q̄z illud qđ est frigidū. ¶ Et cū neruis iterū euenerit attractio sine ruptura carnis: si nō fuerit i loco apa: tunc cum sedātib⁹ dolorē curek: sicut cum embrocatione olei calefacti: maluauiscus coctus z ptritus cōpositus super neruos attritos prebet mirabile iuuamentum: z etiā cepe bene decoctū. ¶ Durities etiā que neruis accidere ꝓsueuit: curatur etiā sicut durū apa curak.

¶ De iudicijs mortis uel periculis in quibus cōmunicāt vulnera quorūdam membrorū. Caꝑ. VI.

m **Embra** ꝑm primū significātia mortē cuz eis accidit vulnus sunt fić uesica/cerebrum/cor/renes/epar/dyafragma/pulmo/stōcus/z iteſtina minuta. Et hoc ꝓfirmak ab hyppocrate in afforismis cū dixit uesicā incisam aut cerebrū aut cor aut renes aut dyafragma aut aliqđ iteſtinoꝝ gracilium aut uentrē aut epar mortale est. z. G. exponit in cōmēto quorum significatio cū vulnus fuerit in eis talis existat. ¶ De corde aūt vulnerato sanguis exit niger: z est vulneratio q̄si ꝑpe mamillā sinistrā: accidit qz patiēti sudor z frigiditas extremitatū: z est ꝑculdubio ꝑm oēm dispōnem mortal. ¶ Si in dyafragmate fuerit vulnus tūc ꝑpe costas puas ꝑcussio facta est ac magnus z spissus erit anhelit⁹ cuz dolore uehemēti z suspirio utriusqz humeri motiōe patiētis que mors nō ꝓlōgat: z maxime si vuln⁹ in ꝑte neruosa fuerit: qm̄ cum in ꝑte carnosa existit: tunc testāte G. possibile est ut sanek z ꝓsolidek. ¶ Si in pulmone fuerit sanguis exit spumosus z fit anhelit⁹ frequēs color qz patiētis mutak. ¶ Si in stōco cibus per vulnus emittit. ¶ Si in uesica uria fundit. ¶ Si in iteſtis egestio ꝑ plagā egredit: z qñqz exit iteſtinū aut ćirb⁹. ¶ Si vo in cerebro cognoscit per id qđ narrabit in capꝛo de fractura cranei. ¶ Oz si supdictis membris mortalia signa nō apparuerint: tūc in ipoz curatiōe ꝑm igenitū z tue discretionis arbitriū studiū ipēdak: qm̄ fortasse cuz auxilio dei liberaret ifirmus. ¶ Si vo ōrīū accidat oino desistēdum est. ¶ Et primū qdē ut dicit Aui. ille cui accidit vulnus in uētre suo: z accidit ei nausea aut fingult⁹ aut soko uētris morik. ¶ Et si ex vulnere facto in ꝓfunditate pectoris ips egredik: z erit cū eo tremor cordis z anhelit⁹ strictura est mortalis. ¶ Sed qz medici rōcinati sunt z adhuc rōcinanꝰ de vulneratione pulmonis: opz nos aliquātulū disputare. Dico ḡ qz vulneratio pulmonis duobus modis ꝓsiderak: qm̄ aut ꝓsiderak a causa interiori aut a causa exteriori. Cōsiderak aūt a causa interiori z ptisis appellak: z tunc nō curak ut dicit Seraꝑ. pp triplicez rōnem. vna est. vz. qz medicinarū vtus ad locū puenire nō pōt pp lōgitudinē vie. 2ª est humiditas illi⁹ mēbri. 3ª est supfluitas mot⁹ eius. uerū Seraꝑ. intētio in hac ꝑte nō fuit nisi de vulneratiōe putrida z antiq: qz si recēs fuerit anteq̄z sanies in ea colligat affirmāte G. pp hoc aliquis de curatiōe ei⁹ desperari nō debet. A cā aūt exteriori dico qz si vuln⁹ fić dixim⁹ recēs fuerit ꝓsolidari z sanari possibile ē: z appō ēt medicinaruz ad mūdificationē illi⁹ mēbri magis ꝑualet: cū vuln⁹ est exteri⁹ q̄z iteri⁹. ¶ Oro ōrietas pp quā pulmo curationē non recipit est humiditas ei⁹ z mot⁹ ꝓtinuus fić narratio tā ꝑcessit. G. inquit mēbra vulnerata necesse est: ut quiescāt: aliogn nullatenus cōsolidātur: qz est qz ex motu dilatank z elōgationē vulneris patiunk. ¶ P. vulnera que cadūt sup extremitates lacertoꝝ fić sunt que accidūt trib⁹ initijs sunt genu ul' ifra uel sup̄ iunctura manus aut itra cubitū z humeruz sunt ꝑm primū significātia mortē: z fortasse raro accidit qn iterficiāt. ¶ Et scias ut dicit Almāsor. qm̄ musculi sunt cōpositi ex carne z neruo z ligamēto: z sunt uoluntariorū motuū istra: z est tū eoꝝ figura in modū arcus. Et qz in eis nimia est sensibilitas: z ptim ēt a cerebro z ptim a corde ipoꝝ ꝓcedit origo. Idcirco pniciosa eoꝝ sectio iudicak: z cum accidit in mēbris sensibilib⁹ z lacertosis spasmus nō recipit curationē: ut Auic. dicit. nisi incidak lacertus in latitudinē: tūc opz ut illi⁹ mēbri actio destruak: q̄re si possibile est tibi spasmū cum alia re curare lacerti detrūcatio postponak. sinautē ut G. ꝓsulit melius est ꝙ sic se hēat patiēs q̄z a spasmo moriak. ¶ Sūak autē oia vulnera que fiunt in locis neruosis: uel neruoꝝ vicinis sunt significātia timorē qz multotiēs sequunk ea accidentia mala: sicut spasmus alienatio z pmixtio rōnis z i quo cūqz loco fuerint si magnā hñt ꝓfunditatē z capacitatez sunt vicina timori: que vo sunt in membris carnosis in quib⁹ sunt pauci nerui pellicule uene seu ligamēta z nō sunt magne ꝓfunditatis neq̄z capacitatis saluiora sunt.

¶ De vulneribus que fiunt ex ꝓtusione. Caꝑ. VII.

c **Cum vulnera** ex cōtusione accidūt non negligat ꝓtusio z vulnera sanenk ne mēbruz corrūpatur z putrefiat: qz sicut dicit G. ois ꝓtusio carnis necesse est putrefieri: cui⁹ putredo ad vulnus attrahit: z carnis regñationi z ꝓsolidationi repugnat. In curatiōe hoꝝ autem vulnerū ꝑncipalr q̄tuor itētiones requirunk. ¶ Quaꝝ ꝑma est ut corpus per flōmiā z uētris sokonē eūek si idiget illa ut fit adiutoriū in alleuiatiōe tumoris. Oz si ꝓtusio fuerit ꝓfunda z tot⁹ sanguis coagulat⁹ tūc flōmia nō sufficit: uerū opz ut attrahak cū fortitudie. s. cuz uētosis z scarpellatiōe z ēt sanguisugis. ¶ 2ª est ut administrek cataplasma mollificatiuū z maturatiū: sicut embroca de farina tritici z aq̄ z oleo. nā hoꝝ medicamē sanguinem q iam in ꝓtusione coagulat⁹ est mirabilr sbtiliat z liquefacit dilatādo poros z doloré ēt mitigādo qm̄ calorē inatū aggregat z ꝓseruat. ¶ 3ª est ut sanies mūdificet. ¶ 4ª vo z ultima est ut vulnus cū medicina exiccatiua: sić reliqua vulnera curek. ¶ Sciēdū est tñ ut ipe Gal. testatur ꝙ carnis ꝓtusio difficilius q̄z scissura ꝓsolidatur.

¶ Quare vulnera morantur ad sananꝺum: z de cautelis curationis eorum. Caꝑ. VIII.

t **Estante** Gal. sanitas vulneris tardat aut ꝓpter malam complexionem carnis in qua existit: aut ꝑ sanguinē ad eā trāsmissum ꝑ nutrimēto corruptū in q̄litate z q̄ntitate: in qualitate sicut si fuerit acut⁹ z corrosiuus aut grossus uel sbtilis. acut⁹ enim sanguis nedū vulneratā carnē: uerū etiā bonā ledit: silr si fuerit grossus uel sbtilis pluſq̄z opz. Et primū ei⁹ est ꝑ malitiā complexionis epatis aut splenis: q̄re cognoscit per malitiā coloris corporis: z ꝑ formā eiusdē malā: z tunc ꝑmo ꝓuertēdū est ad curationē malitie epatis uel splenis cum uētris sokone z flōmia: z detur cibus qui gñet bonū sanguinē ōrīū illi: deide ad curationē vulneris redeūdū est. ¶ In quātitate vo sicut si fit plus uel minus q̄z opz. Si enim plus fuerit ꝙ scitur ex plenitudie corporis toti⁹ z uenarū inflatione: sanies in vulnere augmētak: z tunc flōmia uel uētris sokone sbuniēdū est. Si vo minus q̄z decet ꝙ scit ēt qz corpus macrum est atq̄ pauci sanguis: nā nō inuenit mām vñ caro ualeat gñari: z tūc locus fomētādus est cū aq̄ calꝺa donec mēbrum inflek z rubescat z egri regimen ingrosset. ¶ Mala aūt cōplo carnis in qua est vulnus aliqñ fit ex caliditate: aut ex frigiditate: z aliqñ ex ficcitate uel humiditate. Oz si de caliditate fuerit talia signa ꝓcedūt rubor/calor/z nimia sanies z sbtilis. Si de friditate ōria videntur. Si de ficcitate durities z aspitas z sanies pauca. Si vo ex hūiditate mollities z multa z grossa sanies apparebit. Et tūc ōria curank ōrije: calꝺa cū fridis que stipticitatē hñt ut cū succo solatri uel aceto aut aq̄ decoctiōis corticū maloꝝ granatoꝝ z silīū frida cū calidis: ut est ablutio vini tepidi: ficca cū humidis ut fomētatio aque calde donec mēbrū inflek z rubescat. Et caue ne ptrāseas modum istū quātitatis in fomētatione aque calide: qm̄ attraheret mā multa cū nocumēto ad mēbrū: z silr empl̄z

pceū aliqñ loco aque calide supponik:z medicamē qđ administrak hoī vulneri sit minoris exiccatiōis. Hūlga vo cum siccis curenk ut cuz bolo z aceto z silib⁹. ¶ P. multotiēs mala caro crescit in vulnē:cui⁹ causa bona.s. caro nō nascik. Quapp medicamē acutū z corrosiuū administrādū est q in cap⁹ de fistulis repik donec penitus deficcek:qm̄ in carne addita nihil opak nā tōcz sicut ea vis euellē ei⁹ adiutoriū nō expectes sicut in carnis nascē tia expectak. ex ope qdez nāe carnis fit creatio:sed id qđ nā nō facit est opōni ei⁹ ōrīū:q̄re opz ip̄m artificialr extirpari:z tā hoc dictū est ab antigs qb⁹ cū affluētia vigebat pitia. ¶ Aliqñ caro sup labia vulneris idurak:ul' intus. cui⁹ occasione bona nō nascik:z tūc opz ut fiat in ea fricatio cū aliq̄ instrō donec sanguis fluat. Si vo grossa fuerit usqz ad bonā icidak:deinde vulnus curek. ¶ Leterū aliqñ uariole vulneri supuenīūt:z tūc eger flōmandus est atqz ei⁹ uēter soluēdus est:ciboqz subtili nutriak. ¶ Et multotiēs in vulnē ꝓfūdo aliqđ ossis frustulū cōtinek:cui⁹ acuitas carnē pūgit:q̄re vulneris sanitas retardak:tūc ḡ cū facilitate in ei⁹ exctiōe studiū ip̄ēdak. ¶ Et qñ vulnus tardak z nō recipit sanationē oīno spatio longi tpis p̄m modū p̄dictū:tūc curatio ei⁹ est curatio ulcez

¶ De diffinitione z nā medicinarū facientium nasci pus in vulneribꝰ z ip̄oz curatione z cōpōne. Cap̄.IX.

m **Edicine** faciētes nasci pus sunt: q̄ruz ꝓpetas est ut acgrāt digōnē hūiditati z opz ut earū caliditas sit eq̄lis.i.ut fit prima calitati corpis:z sit ei⁹ iuiscatio quedā z eaz vtus est hūorē retinē calorē nālē ꝓfortādo z mām hūectādo donec digerak. Et fortasse qñq̄z repik q medicia stiptica z frida maturat:iz scias q illud nō est ex sui nā:imo ex accidēte:qm̄ sua friditate z stipticitate oppilat poros uenarū z ꝓhibet fumositatē z spūs a resolone:ficqz calorē nālem iteri⁹ ꝓfortādo maturat ut solatrū. ¶ Et ex medicis qdē faciētib⁹ nasci pus:sūt tritice masticatū maluauiscus semē lini fenugrecū fic⁹ficce pigues adeps porci z silia. ¶ Et de cōpositis qdē qb⁹ uti ꝓsueuim⁹ in vulneribꝰ est medicamē illud bonū. ℞. succi apij ebuli vini mellis assungie porcie butyri aā. ptes eq̄les z de farina tritici qđ sufficit:que oia sil' incorpora z tādiu coq̄nk q̄usq̄z ispissentur. ¶ Itē aliud. ℞. assungie porcine liquefacte uel olei pt.j. aque pt.v. z farine tritici q̄ntū sufficit oia sil' misce z incorpora:deide sicut supi⁹ ad ignē coquank. ¶ Itē aliꝺ. ℞. mellis pt.iij. assungie pt.j. z incorpa cū aq̄ z farina tritici cum q̄ntitate que sufficit:deinde coquak sicut sciuisti. ¶ Itē embrōca bona. ℞. farinā ordei z cū aq̄ z melle cōficias. ¶ Et est sciēdū q̄ q̄ñq̄z pp necessitatem resoluik crocus predictis embrocis ad sedationem dolorie: crocus etiam competenter maturat z dolorem mitigat.

¶ De diffinitiōe z nā mediciarū faciētiū nasci carnem in vulneribꝰ z ulceribꝰ z icarnatiuarū z ꝓsolidātiū:necnō de ꝓsideratione eoz que attendēda sunt cōtra nālem cōplexionem membri vulnerati z totius corporis atqz vulneris z ulceris:z de modo administrationis z collectionis z compositionis earum. Cap̄.X.

m **Edicamina** quorum administratio est necessaria i vulneribus ut eoz cōcauitas ad suā redeat sanitatem cōpletam diuersificātur p̄m diuersitatē eorum nominum. nam alia dicūtur regeneratiua carnis alia incarnatiua seu cōglutinatiua: alia cōsolidatiua seu figillatiua uel cicatriçatiua. Et iterum diuersificātur p̄m diuersitatem opationum suarum: qrū opatio medicaminis incarnatiui diuersificatur ab opatione carnis regeneratiui z cōsolidatiui z ecōuerso. Sed ego dicam in primis differētiā nominū eorum: deinde p̄m uerba z sententiā gloriosorum G. z Aui. z alioz ueterū ordinatim ꝓcedā. ¶ Dico ergo q inter medicamen figillatiuū z cicatriçatiuuz z cōsolidatiuū oīno nulla est differētia:z similiter nulla est differētia inter incarnatiuū z conglutinatiuuz. Inter carnis vo regeneratiuū z incarnatiuū z cōsolidatiuum differētia est:z que sit eoz differētia notificabik tibi per naturā ipsorū z diuersitatem opationis:z per successionem administrationis sicut ad p̄sens ueniet rememoratio sua. ¶ Medicamen incarnatiuū est illud qđ aggregat inter duo labia elongata:ut dicit Aui.z nō oporꝫtet ut operek nisi in superficie amborū faciens adherere ea cum rore qui est in suba amborū. Natura vo eius est exiccatio uehemēs absqz absterſione:qm̄ absterſio est cōtraria eius intētioni:z intētio eius est facere illud quod colligik de sanguine nutrimentū z adherentiam:sed absterſio abstergit illum sanguinē:quare fit eius disperſio z ita ꝙsumik materia ex qua cōglutinatio expectatur. Et nō indiget diminutione in exiccatione:sicut carnis gñatiuum:qm̄ in carnis regeneratione indiget ut currat ad ip̄m mā z illius māei cursum ꝓhibet exiccatio:incarnatiuum vo nō indiget illo imo indiget exiccatione fortiori cum pauca stipticitate. ¶ Medicamen ꝙsolidatiuum est illud qđ exiccat supficiem vulneris donec fiat ut cortex custodiens illam sup ipsam ex nocumentis quousqz gñetur cutis nālis. Est autez eius natura exiccatio uehemens ualde z stipticitas absqz mordicatione:z nō indiget etiā ut habeat mūdificationē:qm̄ vulnus in quo admistrak nō habet sanē que mūdificari debeat. z ideo in vulneribus saniosis hoc medicamen apponere euitamus timētes sicut dicit G. ne sanies cum vulnere solidetur. Et sic incarnatiuū indiget uehementi exiccatione z pauca stipticitate. Sigillatiuū tñ uehemētiori exiccatione z multa stipticitate indiget:qm̄ necesse est ut recupet qđ est p̄ditū per naturā uehemētioris exiccationis. s. cutem exiccādo hūiditatē extraneā z radicalē uehementer. Et est notādū q etiā ꝙsolidatiuū cuz auxilio nature addit in quātitate carnis usque quo ꝙsolidat. ¶ Medicamen faciēs nasci carnē seu carnis gñatiuū est illud qđ coagulat sanguinē sanū uenientē ad vulnus in carnez. Et est eius natura exiccatio z mūdificatio:nō tñ mouet excedens:si enim in eo fuerit exiccatio uehemēs fieret p̄hibitio sanguis uenientis ad vulnus:q̄re nō hēbit māz gñandi carnē:silr si fuerit in eo absterſio uehemēs removebit eū facientē ip̄m currere:q̄re cōsumek materia carnis inuēta:opz ergo ut non sit plurima exiccatio:immo usqz ad terminū.i.p̄mū gradū nō multū trāscēdat aut fit ꝓpinqua cōplōni mēbri subiecti sicut dicek:neqz absterſio fortis ualde:imo pauca in tāta q̄ntitate ut fortitudies abstergak absqz mordicatione:qm̄ mordicatio est ōria ei⁹ intētioni:z nō eget ut hēat stipticitatē oīno. ¶ Cōsideratio aūt que attendēda est circa dispōnem cōplōnis mēbri vulnerati z toti⁹ corpis atqz vulneris uel ulceris est: qm̄ si mēbruz in sui cōplone multe fuerit hūiditatis z vulnus uel ulcus nō multe fuerit hūiditatis sufficiet sibi exiccatio vulneris pauca ut in gradu p̄mo:sed si membrū fuerit siccū z vulnus fuerit multe hūiditatis: tunc est necessarium id qđ exiccat in gradu scdo z tertio ut reducat ip̄m mēbrū ad suā nālem cōplonē:z sic intelligēdum est de toto corpe:q: lz curatio rei que est exꝰ naturā per ōrīū fiat:res tñ nālis ut dicit G. debet cū silib⁹ custodiri. Juxta illud ēt Joānis damascēni empla atqz vnguēta p̄m vicinitatē q̄litatis z sil'itudinē cōplonis illi⁹ mēbri cui apponūtur eē opz. Jgik si cōplo membri fuerit sicca medicamina deficcatiua ꝙuenit administrari. ¶ Si vo fuerit humida parū deficcatiua necessaria est. ¶ Veruz si vulnera eēntialr fuerint multū humida:tūc medicina ficcioz aptek.i.ōria ōrijs curank. nā oē sile gaudet suo sili z augmētak ab eo:z illud est ōrīū nr̄e itētioni:ex pte rei exꝰ nām.i.mordi:qm̄ nr̄a intentio est ut mordꝰ curetur z nō augmētek:sed ex pte rei nālis nō est illud ōrīū:sed ut augmētek per sile:imo est ꝙueniēs:res enim nālis est nā z cōplo membri. ¶ Q; si duo vulnera reptunk in sante

modū eq̄litatis hēre: quoꝝ vnū in sicco corpe: ⁊ aliud in humido. illud qđ est in corpe sicco magis opꝫ deficcare q̄z illud qđ est in hūido. ¶ Quapropter thus ⁊ silia humido corpori debēt administrari. ⁊m eoꝝ exiccatio pauca est: eo vo que sunt sicut aristologia yreos ⁊ silia: quorum multa est exiccatio sicco corpori sunt cōuenientia: qm̄ sicut dicit G. carnē quā gīnare uolumus carni totius corpori similari necesse est. ¶ Quātitas vo ⁊ qualitas cōplonis in libro cōplonum G. sicut desideras inuenit: uerū appōnis quātitas ut ipe testat in megategni nulla tenus describi posset: sufficit tū ut sibi administret id qđ vicinius est: natura gdē ex rebus sibi viciniorib⁹ adiuuatur q̄ est minus supplens ⁊ supfluū expellens nisi modum nimis excesserit: modū enim nimis excedētib⁹ nā necessario deficit. ¶ Uerū artis frequētatio ⁊ lōgitudo tpis que sunt ꝓpinquiora demonstrāt. ¶ Opꝫ autē te cōsiderare q̄ cū tu administras medicinā carnis creati uā ⁊ nō nascit caro ex ea: tunc medicina aut est ultra modu deficcatiua aut minus q̄z opꝫ: ¶ Et si gīnatio q̄ medicina in exiccatione modū excedat est qm̄ vulnus purum ⁊ siccū apparet. Si vo sanioſuꝫ putridū ⁊ humiduꝫ apparet: patet medicinā appositā debilem siccitatem habere. ¶ Quapropter si medicina fuerit nimis deficcatiua: tunc p̄m quātitatem appositā que minuat supfluum humectek: ⁊ silr si fuerit debilis eodeꝫ modo addēda est exiccatio: sed ex parte rei mālis nō illud q̄ui. ſ. ut augmētet. ¶ Ex illis que minorāt virtutē exiccationis in medicina est additio in cera eius ⁊ ipsius olei si fuerit emplastrū uel vnguentū. Et de eis que addunt in eius exiccationē est ut ingrosset ⁊ inspisset ⁊ minoret eiꝰ vnctuositas: aut adꝺiciat ei sicut mel. ¶ Et similiter obseruādū est ut ne medicina in calefactione aut in frigiditate modum excedat. Uulnus enim cuꝫ fuerit supflue calefactū circa illud rubor ⁊ calor apparet. Si vo in frigidatū ꝺria significatio reperik: quare opꝫ te tunc medicinam aliam necessario adhibere. ¶ Sane vo nōnulli medicoꝝ sunt qui oia vulnera ubicūq̄z sint ⁊ qualiacūq̄z sint vniuersaliter cum vno vnguento solo credunt ⁊ asserunt se curare quoꝝ intentio p̄oculdubio erroꝝ est. ¶ Preterea scias q̄ corpora humida sunt sicut puerorū adolescentium mulierum ⁊ eunuchorū ⁊ illorū quib⁹ carnositatis ⁊ pinguedinis adest copia. Sicca vo ꝺtraria intellige. ¶ Similiter membra sunt sicca quibus parū carnis ⁊ sanguinis ⁊ pinguedinis est ut sunt aures / oculi / nerui / digiti / nares: ⁊ similia humida sunt econtrario.

¶ Modus vo administrationis p̄dictoꝝ medicaminum talis esse cōuenit. vz. q̄ in vulneribus ꝓcauis in quibus est diminutio carnis: ⁊ silr in ulceribus p̄fundis in quibus est sba carnis depdita: p̄mo debet administrari carnis regeneratiuū: p̄cedēte tñ mūdificatiōe si fuerint ibi soꝺitates: ⁊ cum caro iam generata fuerit cum quātitate sibi necessaria: tunc administrāꝺuz est medicamen figillatiuum: ut cicatricē inducat. In cōtrarijs aūt vulneribus in quibus. vz. id qđ deperꝺituꝫ est nō est aliud nisi cutis. tunc a p̄ncipio usq̄z ad finē est optimum medicamen figillatiuum. ¶ Uerum incarnatiuū nō sequit oꝛdinem carnis regeneratiui: neq̄z figillatiui: neq̄z ipsa sequūtur oꝛdinem eius q̄ est: q: in vulneribus in quib⁹ administrak incarnatiuum illoꝝ administratio non est necessaria: neq̄z ante ipsum neq̄z post ipsum: qm̄ in vulneribus ipsis non est necessarium ut caro generet: neq̄z ut cutis consolidet. Sunt ergo vulnera illa que dicuntur recentia ⁊ sanguinolenta quibus administrantur hoc modo icarnatiuū: p̄mo labia vulneris elōgata decēter ꝓiungimus: deinde in amboꝝ supficie medicamē apponimus.

Medicine incarnatiue de quaruꝫ bonitate experimēto ⁊ rōne ac testimonio uetero rum sum cōfisus sunt sicut cortices palme / folia arnoglose / folia cauliuꝫ / folia arboꝝ maloꝝ / folia cipressi ⁊ rami eius / folia p̄tasilon cū melle / glutinū albotī. ſ. terbēthina nuꝫ recēs ꝓrita cū aqua ⁊ sale in vino bullita ⁊ folia acetose puluis / molēdini / oꝛdeū adustū p̄prie in corpibus senū / flos sorbe / herba caude egne: lac etiā acetosum mirabil⁹ magna ꝓglutinat vulnera ⁊ de oleis bonis est mirtinū ⁊ ro. ¶ De medicaminib⁹ cōpositis est medicamē Aui. qđ dicturi sumus ⁊ medicamē etiā Albu. est mirabilis cōglutinationis ⁊ est illud qđ. ℞. olibani. p. j. sang. ꝺra. p. ij. calcis nō extincte p. iij. inquit qñ non sunt in p̄sentia olibanū ⁊ sang. ꝺra. sola calx p̄ficit illud.

Medicinarum faciētū nasci carnē: quedam sunt leues in exiccatione: ⁊ quedā fortiores eis: sed que sunt leues in hūidis administrank corpib⁹: qm̄ pp leuitatē sue exiccatiōis in corpibus siccis carnē minime gīnarent. Ille aūt que sunt uehemētis exiccatiōis in siccis administrenk corpibus sicut tā rememoratū est. ¶ Et medicine que leues sunt sicut olibanū mastix mirra aloes colofonia. ſ. pix greca. farina fabarū ⁊ farina oꝛdei ⁊ his silia: his fortiores autē sunt sicut aristo. cōbusta ꝺragagātū cōbustū oppoponaē yreos. farina lupinoꝝ. farina orobi: ⁊ his silia hūtia ꝑpetatē factēdi nasci carnē. ¶ Sed q̄litas factēdi ex eis vnguētū est ut liqueſiat cera cū oleo cōi p̄m quātitatē necessitatis tue: deinde supponak puluis medicinarū earum quas vis ⁊ oia incorporenk ad inuicē ⁊ fiat ex eis vnguētum. ⁊ necessitas qdē que nos ꝓuocat ad olea ⁊ cerā est qm̄ ut testat Aui. medicine ficce sicut litargirū ⁊ alie minerales nō descēdūt ad p̄fundū: neq̄z penetrāt in poros uerū cū ex eis sit cerotuꝫ cursus olei eas submergere ⁊ penetrare facit usq̄z ad locum quem uolumus.

Medicine cōsolidatiue quas elegi ⁊ accepi ex sūma libroꝝ ueterū postq̄z certificatus suꝫ ex eis cū testimonio rōnis ⁊ exercitio ultimo sūt sicut litargiꝛ / cētaurea minor / ossa cōbusta / cortices arboris pini ⁊ p̄prie cū ceroto de oleo ro. uel mirtino ⁊ resina sicca abrotanū assarū olibanū minutū balaust. galle alumen folia ficī lūbrici terrestres: stercus canis comedētis ossa. stercus lacerte. ⁊ Hyp. cōmēdauit herbam que pes corui noiak. ⁊ de secretis est arist. cōbusta climia p̄pe cōbusta colcotar cōbustū vitriolū rubeū ea que corrodunt ⁊ minuūt carnē: fortasse ut testak Aui. ꝓsolidant in uehemēti hūiditate ⁊ p̄pe q̄ñ adurunk fiunt ꝓsolidatiue ⁊ minuik eoꝝ corosio: ⁊ p̄cipue si abluank. ¶ Uerū flos eris ⁊ medicine que sunt uehemētioris corosiōis nō ꝓueniunt ad istud nisi cū magna cautela ⁊ in vulneribus ⁊ ulceribus multe hūiditatis: eo vo adustū si abluak ꝓueniēs est in ꝓsolidatione. ¶ Nota q̄ puluis olibani ponitur in vulneribus trib⁹ de causis pp fetorē remouēdū. ꝑter carnē augendā. pp fluxū sanguis. ⁊ in ulceribus calide cōplonis ⁊ aposis sandali ⁊ nenufar mirabiliter ꝓgruunt ⁊ aloes p̄prie in partibus ani ⁊ testiculorum.

¶ De medicaminibus cōpositis est emplm Aui. de lino mirabile. ℞. pānū de lino ablutū nitidū ⁊ tere donec fiat puluis. deinde sumak oleū uehemētis stipticitatis: sicut est mirtinū ul rosatū: ⁊ pone in ipo parū galbani donec dissoluak: deinde pone ipm pānum ꝓritum ⁊ ex eo fac emplastrum: q̄ si uolueris ut fortius operetur addak parum thuris ⁊ aristolo. aduste.

¶ Puluis leuis Auicen. ℞. ceruse merdasengi. ſ. litargiri amboꝝ aā. p. j. scorie plumbi mirre gallarum omnium. aā. p. ſ. omnia terantur ⁊ fiat ex eis puluis.

¶ Alius puluis Auicen. ℞. roſ. ceruse balaust. aā. ʒ. viij. seminis roſ. aluminis gallarum omnium aā. ʒ. iij. aristolo, aduste. ʒ. ij. minuti thuris. ʒ. j.

¶ Item alius puluis Auic. ℞. rubee ossium combustoꝝ merdasengi. aā. ʒ. ij. thuris aloes amboꝝ. aā. ʒ. iij. sarcocolle memite amborum aā. ʒ. j.

¶ Puluis coīs in gīnatiōe carnis ⁊ ꝓsolidatione. ℞. olibani aloes sang. ꝺra. sarcocolle oīum aā. ʒ. iij. aristo. aduste

litargiri ceruse corticis arboris pini ⁊ cētauree minoris. aū.ʒ.j.gallarū balaust.aū.ʒ.ij.ℏ puluis mirabilis existit.

¶ Unguētum quo utēdū est ad remouēdū caliditatē ⁊ ardorem vulnerū.℞.litargi.subtiliter pulueriçati.ʒ.j.olei ro.⁊ aceti.aū.ʒ.j.ʃ.in primis litargi.terat̄ cum aceto ⁊ oleo vicissim donec inflek ⁊ augmentek: deinde ceruse pulueriçate.ʒ.j.⁊ camphore.ʒ.j.cum predictis admisceantur ⁊ omnia simul agitando incorporentur.

¶ Unguētū ad remouēdū friditatē vulnerū.℞.olei oliue ʒ.v.serapini oppoponacis.aū.ʒ.ij.thuris sarcocolle aristo.cōbuste oium aū.ʒ.v.q̄litas aūt ꝓpositi ēdi ipm est ut oppona.in oleo resoluak ⁊ filr ad ignē calefiāt: deide pulueris predictoꝝ cum eis admisceak ⁊ addak cere ꝑm quātitatem qđ sufficiat ⁊ fiat vnguentum.

¶ Unguētum Almāsoris ad remouēdum siccitatem vulnerum.℞.cere olibani visci picis olei par.eq̄les soluantur: ⁊ qđ ex eis fit est vnguentum nigrum.

¶ Unguētum ad remouēdū humiditatē ⁊ sanioſitatē vulnerum.℞.litargi.triti.ʒ.j.olei ro.aceti puri mellis aū.ꝑ. eq̄les.litargi.imbibak cum eis ⁊ teraf donec albescat ⁊ iflek: deinde accipe aluminis dragagā.adusti.balau.gallarū.aū.ʒ.v.⁊ cum p̄dictis incorporek ⁊ fiat ex eis vnguētum. ¶ Et notādū est qꝫ huiusmodi vnguēta diu in vulneribus administrāda sunt quousqꝫ eoꝝ accūtia remoueanf: deinde ad alia medicamina declinādū est quemadmodum natura membrorum tibi declarauerit.

¶ De communi disputatione curationis vulnerum ⁊ ulcerum. Caꝑ.XI.

q **Uāuls** de curatione vulnerū ⁊ ulcerū in loco ꝓprio sufficiēter dixerimus ad faciliorē ⁊ euidentiorē notitiā placet: ut inde ꝑm modū Gal'.cois disputatio uariek. ¶ Dico ḡ qꝫ oibus vulneribus ⁊ ulceribus nāliter a ꝓncipio usqꝫ ad finē deiccatiua sunt necessaria.⁊ ℏ fit ꝓo omni vulnere recēti ⁊ facto in superficie: ꝓter qđ in vulneribus ⁊ ulceribus que fiūt ex ꝓtusione in ꝗbus nō habet locū nisi qꝫ in fine mollificationis ⁊ mūdificationis ipsorū deiccatiua ꝙueniūt. ¶ Illud idē utiqꝫ in ꝗbusdā aliꝫ vulneribꝰ mltotiēs fieri ꝙuenit que aeris alterationē spāliter recipiūt sicut in capīo de vulneribꝰ que fiūt in carne p̄dixim⁹: in vulneribꝰ aūt neruoꝝ uel eis ꝓpinqs ab huiusmodi curatione fugiēdū est ut ab igne ⁊ iā illud etiā in locis ꝓprietis est narratū. ¶ Uerū in vulneribꝰ ⁊ ulceribus concauis in ꝗbus est depditio sube:nīa intētio est ut caro gñe tur ⁊ illud nō fit nisi cū ubertate cibi ⁊ sang.⁊ administrationis medicine exiccatiue: que etiā nō euacuak a mūdificatione ois medicina que absqꝫ mordicatione deiccat testāte Aui.est de gñe earū que factūt nasci carnē. ¶ In vulneribus aūt ⁊ ulceribꝰ in ꝗbus id qđ depditū est nō est nisi cutis medicamina multuꝫ uehemēter deiccatiua decet ⁊ stiptica administrare. ¶ Sāguinolētis vō vulneribus recētibꝰ que aeris dispō non mutauit: neqꝫ carnis suba neqꝫ cutis depditione nō est aliud necesse: nisi ut eorū extremitates ad inuicē cōgregenk: ꝗbus medicina uehemēter deiccatiua atqꝫ parū stiptica cōuenit que etiam mūdificationis nihil hēat. ¶ Oꝫ si p̄dictis caro supflua nasciſ: tūc medicinā acutā apponimus que necessario calida est ⁊ ficca: ⁊ si fuerint ulcera putrida ꝗbus acuta non ꝓtulerit medicina ignis administrādus est. ¶ Alia vō que sanioſa sunt cū medicina sanitē mūdificāte curari debēt: cuius mūdificatio uehemētioꝝ eē ꝙuenit q̄ illiꝰ que carnē generat. ¶ Oꝫ aūt te scire ⁊ credere qꝫ in vulneribus sordidis medicina magis absterſiua q̄ que administrak vulneribus necessaria est: que etiā parū mordicationis habere debet. ¶ Si vō vulnera uel ulcera cum mala cōplexione repimus: tūc cōtraria cōtrarijs curamꝰ ficca vz cum humidis ⁊ calida cū frigidis ⁊ sic intelligendum est de alijs qualitatibus: oportet tū cōplexionē coꝝporis ⁊ membri vulnerati diligētissime custodire.

¶ De fluxu sanguinis a vulnere. Caꝑ.XII.

p **Alam est** ⁊ testank auctores qꝫ sāguis a uenis aut magnis aut paruis in carne dispſis egredik. ¶ Et cā eiꝰ egressionis est ut testak Gal'.incisio uel aptio extremitatis aut largatio poroꝝ ipsoꝝ. ¶ Sed ego cum isti tractatui nō sit ꝓprium nō nisi de fluxu sanguinis qđ fit ex solutione ⁊tinuitatis tractabo. ¶ Oportet aūt te ꝑmo cōsiderare a ꝗbus uenis fluxus sanguinis fiat: nam uenarū alie sūt pulsu carētes: ⁊ sunt facilioris curationis ⁊ minoris timoris: alie pulsatiles que dicunk arterie: ⁊ sunt ꝓprie illaꝝ. ¶ Sīgtio vō qꝫ sanguis manat ab arterijs est qñ sāguis manat cum saltu: deinde redit currēs cum festinantia ⁊ est maioris purpureitatis q̄ꝫ sanguis aliarū uenaruꝫ. qđ si vno tm̄ egredik modo: tūc ex uene est incisione. ¶ Inquit Auic.ois cui accidit euacuatio sanguinis ⁊ ꝓprie arterialis ⁊ supfluerit ⁊ accidit ei spasmus ꝑm plurimuꝫ est mortale: ⁊ siliter si accidat singultus mortalis: qđ si fuerit sincopis cum singultu mors est festina: tunc ⁊ alienatio mētis ⁊ permixtio rōnis sunt signa mala: ⁊ ꝓpter id ergo oportet ut fluxui sanguinis ueloci remedio succurratur. ¶ Modus aūt refrenādi ipsum est ut membrum a ꝓncipio supius erigak ut sanguis non habeat liberuꝫ de cursum: locusqꝫ cum aqua frigida rorek. deinde ex medicamine ipsum ꝓhibēte vulnus optime repleak: aut qꝫ de sup ficut oportet ligek mēbrum ⁊ taliter collocek qꝫ nullū sentiat dolorem: quoniā sicut.G.testak nulla res est nocibilioꝝ ⁊ sanguinis fluxus ꝓuocātioꝝ q̄ꝫ dolor ⁊ indignatio membri.ℏ etiā calidum generat apostema. ¶ Et de medicaminibus faciētibus mirabilia in refrenatione sāguinis est illud.qđ.℞.thuris albissimi viscosi.aloes sanguinis draconis.gipsi aloes thuris vitrioli aū.partes equales ⁊ etiā pilis leporis uel aranee tela ⁊ albumine ouis: oia simul ut supius incorporenk. ¶ Itē aliud ualde mirabile.℞.sarcocolle granoꝝ interioꝝ palmularum vue sumac spōgie marine aduste lateris adusti sulfuris.scorie plumbi.dragagāti.thucie aū.ꝑtes equales pulueris ex eis fiat ⁊ abūdāter ex eo sup locum pulueriçek ⁊ cōficiak cum pilis leporis ⁊ albumine ouis.sicut sciuisti supius. ¶ Item aliud medicamē bonū a Gal'.cōpositū. ℞.colcotar.ʒ.xx.minuti thuris.ʒ.xvj.aloes glutinis ficci aū.ʒ.viij.absenici.ʒ.iiij.gipsi.ʒ.xx.oia pulueriçenk ⁊ cribellētur ⁊ abūdāter ex eo sup locū spgak atqꝫ licinia inuoluank in eo.quoniā est mirabile: qꝫ si oia que dixim⁹ inueniri non pūt ex eis: tm̄ que haberi pūt medicamē fiat. ¶ Multotiēs quidē sanguis egredik a uenis paruis in carne dispſis: ⁊ tūc nō idigemus administratione uehemētis medicamis: imo si vis sola ministratio albuminis ouī refrenat ipm: qꝫ si fuerit hyems vitellū cū ouī albumine ponimus: qm̄ lz albumē ad frigiditatē vitellum tm̄ ad caliditatē declinat. ¶ Cum aūt sanguis ab arteria magna uel uena fluxerit nec p̄dicta medicamina ꝓtulerint arteria illa uel uena apꝑhēdēda est cū vncino: ita tm̄ ut nō pforet ⁊ cū acu bn̄ suēda atqꝫ cū filo taliter nectenda ut sanguis ꝓstringak: qđ filr in alia extremitate uene regēdū est. deinde aliqm̄ ex medicaminibꝰ supdictis ad ministrek ⁊ collocek decēti ligatura: atqꝫ usqꝫ ad tertiū diem minime dissoluak: qđ si fieri est impossibile nec ipsa medicamina cōtulerint oīno tūc non est excusatio qn locus cum ferro bene ignito ⁊ uehemēter rubeo cōburak: ⁊ ita in ꝓfundum ut faciat escaras grossas ⁊ spissas: quarum casus tardius ⁊ difficilius habeak: sed si tamē vnuꝫ cauterium non fit ad ℏ sufficiēs illud reiterek simili modo ignitum donec sanguis abscindak: uerum precauendum est ne neruus aliquis comburak: qꝛ ex hoc posset sequi spasmus.

¶ De abstractione teli sagitte ⁊ astellarū. Cap.XIII.

Sicut species sagittaruꝫ diuersifi-
s cant ꝑm se ⁊ ꝑz loca
sup que accidūt:sic etiā diuersificat in eoruꝫ ex
tractione modus ingenioꝝ.nam ex eis sunt que habent
cuspides magnas ⁊ puas cōcauas ⁊ solidas:⁊ sunt ex eis
que dicunt tela ⁊ sunt rotūda ⁊ q̄drata atq; triāgulata:lo
cusq; sup quē cadūt:aliq̄ est carnosus aut neruosus:ali
q̄ ossosus est:sed in ꝓdictis mēbris aliq̄ penetrant ad
pfundū:aliq̄ vo nō:vñ que penetrāt ad pfundum aut
tāgūt mēbra ꝓncipalia uel nobilia/sicut est cerebrum cor
epar pulmo stomacus ⁊ filia:in ꝗbus si mortis aspexeris
signa abstractio sagitte penitus postponat.ꝗ si nō appa
ruerint signa/tunc ingeniū extractionis adhibeas/quo-
niā forte infirmus liberat:sed si in ipsis mēbris sagittam
dimiseris infirmus ꝓculdubio moriet:nam signa q̄ sa
gitta in aliquo ꝓdictoꝝ mēbroꝝ fuerit sicut in aliquo lo-
co iam diximus:q̄re opz nos ad presens q̄liter sagitta in
quocūq; loco fixa fuerit foras educi ualeat edocē. ¶ Di
co ergo ꝗ ꝓsiderat in ꝓmis si sagitta sit cum ligno aut li-
gno careat/aut etiā vulnus strictū sit ita ꝗ forcipes ipsuꝫ
intrare nequeāt/aut cōtrario mō se habeat.ꝗ si ferrū cū
ligno fuerit/tūc tēta per vulnus intromittat donec ad fer
rum ꝓueniat qđ per illū significet quātum possibile est/
utrum ferrū cum ligno bonā cōtūctionē habeat necne.⁊
si ꝓtūctum ipm arbitraueris/tūc accipiat ⁊ paulatim agi
tādo caute ⁊ leuiter abstrahat.si aūt ferrū caret ligno aut
firmā cōtūctionē non habet/tūc res erit difficilioꝝ: vnde
oportet ꝗ ibi per vulnus tenta intromittas:ut ex ea ferri
semita ꝓpendat:deinde intromissis forcipibus si largus
fuerit vulnus cum facilitate foras extrahat:⁊ si forcipes
vulnꝰ intrare nequeūt aut sagittā cōprehēdere nō pñt ꝓ
pter eius cōstrictionē:tūc ipsum vulnus dilatādū est ca-
uēdo ne neruū/aut arteriā ledas:deinde sagitta cum for
cipibus accepta leuiter extrahat. Si vo sagitta in loco fu
erit neruoso:tūc in eius extractione ingenio maioris �various
tilitatis ⁊ leuitatis utaris:ne ꝓpter hoc aliqs neruus le-
dat. ¶ Et dixerūt sapiētes antiq ꝗ sagitta non egredit
ex mēbris in ꝗbus fixa est nisi ꝑm duos modos:aut enim
egredit per locū ex quo intrauit:aut per cōtrariā partem
eius:⁊ non trahat sagitta per ꝯrariā partē nisi quādo lo
cus ex quo intrauit est ad eius egressionē durus. ¶ In
quit Albu.ꝗ si sagitta non obedit ad exitū in horis in q̄
cadit/oportet ut dimittas ipsam aliquot dieb⁹ donec pu-
trefiat caro in eius circuitu ⁊ ei⁹ alleuiat attractio. ¶ In
quit iterum ꝗ partes huiusmodi artis ⁊ distinctio earuꝫ
nō comphēdunt cuꝫ narratione nec comphēdit id liber
uerū artifex ꝓuidus paucum cōparat sup multum ⁊ cuꝫ
eo ꝗ pñs est sup eo qđ est absens ⁊ aliam opationē iue-
nit nouam ⁊ instrm nouū apud descēsus rerū extranea-
rum huius artis quādo accidūt. ¶ Q; si sagitta fuerit ex
speciebus que dicunt barbate:tūc ingeniū extractionis
est ut liberes carnē fixam in barbulis ab omni circuitu
ꝑm ingeniū possibilitatis:deinde sagittā extrahe:⁊ si fue
rit in loco membroꝝ cuius sectionē timemus tūc igenia
te ad recipiēdum illas barbulas seu ramos iter canulas
ereas uel alia ut carni nequeāt adherere:deinde accepta
sagitta caute ⁊ leuiter extrahat: ⁊ iam narrauit optimus
Hyppocras:ꝗ in omni extractione sagitte si possibile est
oportet ut infirmus ꝓparet ꝑm figuraꝫ in qua fuit apud
casum ipsius qñ ex hoc egredit facilius. ¶ Si vo sagit
ta in aliquo loco corpis abscōsa fuerit/ita ꝗ occultat vi-
sui ⁊ neq; cū ingrit sentit/atq; locus in quo est non suf-
fert incisionē penitus ꝓpter ꝯrarietatez alicuius mēbri
nobilis/aut neruꝰ uel arterie tūc ut dimittat ꝓueniētius
est.multi qdem gerētes ferrū vixerūt ⁊ eoꝝ vulnus con
solidatum est. ¶ Si aūt sagitta ossi adheserit nō fortiter
agitet qñ timet ne frāgat:sed parū cōquatiat manu tua
toꝝquēdo ut ꝓbet quātitas fixionis:deinde,puide extra
hat:qđ si nō obedit ad exitū aliquot diebus dimittat:de
inde iteret eius abstractio cū motione/sicut narratuꝫ est
donec egrediat:⁊ si adhuc tibi non obediat/opz ut disco
operiat os ⁊ fiat ꝓforatio in ipso osse cū trepano in circui
tu sagitte ab omni pte donec locus ampliet:deinde ex-
trahat ⁊ vulnus curādū est ꝑm ꝗ sigtio reliquoꝝ vulne
rum tibi signerit. ¶ Uerū etiā opz te cōsiderare ne sagit
ta qñ infigit fit infecta ueneno ⁊ sigtio ꝗ sagitta veneno
sa est:qñ colo: carnis appet fuscus aut liuidus: q̄re ne-
cesse est tūc totā carnē in qua est cōcauare ⁊ istud est tibi
possibile:deinde cura vulnus ex eo qđ cōuenit ex cura-
tione sua. ¶ Spine aūt ⁊ astelle cū corpus intrāt cū sup
positione empli de rebus relaxatiuis extrahant ⁊ ex eis
sunt ficut armoniacū cū melle mixtū aut cepe narcisci cū
melle trite:⁊ qñq; fit emplm ex oibus his ꝓdictis ⁊ forti
us opat. Jngt Aui.ꝗ rana excoriata ⁊ supposita est mi-
rabilis attractionis:⁊ filr cācer cōtritus ⁊ etiā lacerta sta-
tim cū scindit. Jngt iterū ꝗ caput lacertoꝝ statim cuꝫ ab
scindit cū arti.ro.⁊ radicibus cāne ⁊ cepe narcisci mirabi
liter abstrahit:⁊ qñq; fit emplm de radicibus arundinis
cū melle tritis tm:⁊ fit ex eo attractio bona:h enim nō so
lum spinas ⁊ astellas:sed sagittam qñq; extrahūt ⁊ maxi
me cum non in corpore multum est fixa.

¶ De sūma ⁊ ult curatione ulcerū. Cap.XIIII.

Estante Aui.ulcera gñant ex vulne-
t ribus ⁊ apatibus corruptis ⁊
pustulis:qꝝ sicut iam in alio dictū est loco post/
q̄ solo ꝓtinuitatis plusq̄ opz sanies facit ⁊ pus ex omni
sui emittit pte ulcus noiat. ¶ Jngt Aui.⁊ non facit pus
nisi qꝝ cibus qui ad eū trāsmittit ꝙuertit ad corruptionē
ꝓpter debilitatē mēbri in quo est ipsa solo:aut qꝝ pp de-
bilitatē suā supfluitates mēbroꝝ adherētiū ei attrahūtur
vsus ipm.aut ꝓpter vnguēta aut empla mollificatiua ⁊
lenitiua mēbroꝝ cum multa sui humiditate ⁊ uētositate.
¶ Et ingt etiā ꝗ id qđ est de gñe pus subtile noiat vi-
rus ⁊ qđ est grossum noiat sordities ⁊ est res coagulata
⁊ alba:aut ad nigredinē declinis:aut est sicut fex. Et vir⁹
qdē nō gñat nisi ex subtilitate humoꝝ aquosoꝝ ⁊ calido
rū ⁊ multiplicat cum gñatione apatis. Sordities autez
generat ex humoꝝ grossitie ⁊ eget magis absterſiōe q̄z
virus indigeat exiccatione. ¶ Et sciēdum est ꝗ nō eua
cuat ꝗn ois fistula uel cācer noiet ulcus:sed nō cōuertit
ſ.ꝗ oē ulcus noiet ⁊ possit noiari fistula uel cācer:fistula
enim uel cācer habēt ꝓprietatē ⁊ est ex summa diffi cilis
sanationis.uerū in hoc capło nō sum narrās nisi de vul-
nere qđ non appropriat noie fistule uel cancri. ¶ Dico
igit ꝑm modū Auic.ꝗ ulcera aut sunt appentia aut sunt
pfunda.ſ.cōcaua:⁊ que sunt pfunda non differūt:nisi ꝗ
aut caro circūdans ipsa sit indurata ⁊ tunc noiat fistula:
quoniā est sicut cāna penetrās in mēbrum:aut nō indu
rata ⁊ noiat abscōsio uel cauerna. Et etiā ex eis sunt mū
da ⁊ quedam immūda qꝝ in eis est supfluitas humoris
⁊ humiditatis q̄zuis non sint mala ⁊ ex eis sunt virulēta
⁊ sunt sordida ⁊ sunt minorata a nutrimēto ⁊ sunt corro-
siua ⁊ sunt putrida ⁊ sunt difficilis curationis. ¶ Ulce-
ra vo equalia que sunt apparētia.ſ.que non habēt pfun
ditatem indigēt tm ut cōsolident cum eo qđ mordicatio
nem non habet:quoniā mordicatio cōsolidationem ꝓ-
hibet. Sed ulcera ꝓfunditatem habētia indigēt ut carne
repleant. Uerum oportet te scire ⁊ credere:sicut Bal.te-
stat ꝗ caro generari nō pōt nisi ex sanguine per oia mē
bra corporis ad sui nutrimentum diffuso ⁊ assimilato.h
enim ex actione fiūt nature:quare oportet te ꝓ ceteris
complexionem mēbri in quo caro creāda est scire ⁊ eaz
custodire atq; cōplonem totius corporis custodire ⁊ ci-
buz cū ubertate boni chimi gñatiuū infirmo ꝓstare. De
inde medicinā uehemētis exiccationis sil debet ⁊ mūdi
ficatiōis administrari. ¶ Jngt ⁊ quāto ulcus maius est
⁊ ꝓfundius fortiori indiget exiccatiōe ꝓpterea ꝗ multo

sanguis fluit ad ipm: ḡre est ei necessariū ut resoluat illū
uerūm opz ut eius resolutio nō sit cū multa siccitate ut
nō resoluat qđ est ibi subtile ꝛ qđ est grossum lapidē faci
at. ¶ Et caue ne decipiat te situs ulceris. ſ. ne retineat vi
rus in loco pfundo. ꝛ tngt scias ꝙ iā fecimus de hoc ser
monē sufficiētē in capᵒ vulnerū ꝛ est nobis necessariuz
ut repetamus ipm cū additione: qm̄ est ꝓueniēs in ℔ lo
co. Est ergo phibitio aggregationis virus ulcerū in pro
funditate ut mēbrū tali aptet figura ꝙ orificiuz vulneris
sit iferius q̄tinᵒ ex eo virus effluē citᵒ possit ꝛ uehemēti
us ac dispō ligature iferiᵒ cōprimat ꝛ supiᵒ relaxet ut vi
rus currat ꝛ nō ipediat in exitu. ꝛ si istud nō est tibi possi
bile: tūc excusatio nō est ḡn ulcus usq; ad suā secet radi
cē: ita ut nō relinquat in eo absc̄sio ꝛ cauerna in qua vi
rus aggregari possit: deide strigat ulcus cū ligatura que
incipiat ab orificio eiᵒ ꝛ puenīat ad radicē que iaz detecta
est: lz añ detectionē ꝑriū opek. ꝛ si ꝓhibet aliqđ sicut ner
uus ꝛ arteria ne seces ulcus ab orificio usq; ad eiᵒ radicē
sicut dixim⁹. Et est possibile ut fiat pforatio in iferiori p
te ipsiᵒ: tūc istud est qđ excusat: ꝛ multotiēs nō est possibi
le ut secek ulcus oino: ḡre necessariū tūc est ut ablutio ad
ministrek. ¶ Et ex illis que lauāt ulcera sūt sicut ydroga
cara ꝛ mel ꝛ idē ꝓpe cū aq̄ ꝛ vino ciceris ilicis uel vitis
mixtū. Et ℔ est fortis ablutio quā nō tolerāt ulcera parū
sordida ꝛ aq̄ maris assimilak ei q: lauat ꝛ exiccat: ꝛ aqua
alumis sikr cū lauatura repcussiua exiccatiua: ꝛ ex ℔ phi
bet id qđ ad mēbrū attrahit. Jngt Aui. oia ista ledunt ul
cera si fuerit cū eis apa. Deide cū facta fuerit ablutio ten
ta cū medicina carnis creatiua itromittēda est. ¶ Ulce
ra gdē pfunda in gbᵒ est absc̄sio ꝛ cauerna nō mūdifi
cāt: ut ingt medicine carnis creatiue mūdificatione ultia
neq; in eis faciūt nasci carnē nisi fuerint currētes lauati
ue ut injciank ad pfundū cū iniectorijs. i. clisteribus. aut
mittank cū tētis: ꝛ qñq; in curatione quorūdā ulcerū est
necessariū ut fiāt viscose adherētes aut ligde uel grosse.
¶ Jngt Aui. opz ut nō admistrek carnis nascentia nisi
pus mūdificek ulcus: aut attrahak ad ipm nutrimētum si
minoratū fuerit q̄litercūq; sit. Cūq; mūdificatū fuerit de
mak ab eo oē medicamē ꝛ absterſiuū forte. ¶ Et opz ut
attēdank prudēter ꝙditiones: de gbᵒ cura nō est negligē
da ꝛ ex eis est ꝙsideratio cōplonis mēbri vulnerati ꝛ to
tiᵒ corpis ꝛ ulceris sicut multotiēs diximus in alijs locis.
¶ Et opz ut scias utrū ulcus cōglutinek uel nō: ꝛ signifi
catio ꝙ ulcus cōglutinak cōglutinatione bona est pauci
tas defensionis eiᵒ: ꝛ paucitas saniei cū bonitate ipsius: ꝛ
sanies cū qua est fiducia bonitatis est alba lenis ꝛ eq̄lis:
qm̄ ꝙsecuta est cōplemētū digōnis ꝛ maxime cū nō asso
ciak ei fetor horribilis. Et iā loquemur de sanie i loco alio
ꝑm ꝙ merek ex sufficiētia. ¶ Jngt corpa que citius reci
piūt restaurationē ulcerū sunt cōplonis melioris cū iuē
tione boni sanguinis ꝛ nō supfluūt: qm̄ illa que supflu
unt in humiditate aut siccitate tādē recipiunt restauratio
nē ulcerū. Iz humida infantiū sint susceptibiliora q̄ sic
ca sicut senū: qđ est qm̄ in corpe senū parū est de sanguie
bono: imo ulcera senū nō sanank. ¶ Leterū humiditas i
fantū est nālis: ꝛ nos de humiditate ꝑter nām loquem̄:
ideoq; curatio ydropicoz est difficilis q: supfluūt in hu
miditate: ꝛ ꝑcipue in exnea. ꝛ silr ulcerū pgnātiū pp re
tētionē supfluitatis: ꝛ aliarū etiā mulierū gbᵒ mēstrua re
tinenk: ꝛ iā nos locuti sum⁹ de medicinis carnis creatis
ꝑm cōplemētū in capᵒ suo: ꝛ nūc opz ut loq̄mur de qui
busdā earū que ꝓ: o meliorib⁹ expte sunt ꝛ electe. Et ex
eis sunt cētaurea ꝛ sarcocolla plūbū ustū antimonū ustū
limatie aduste politū ꝛ glutinū piscū. ¶ Sed opz ut ob
seruek amice cū oi diligētia tua ante q̄z icidas in errorez:
vz ne medicia carnis sit creatiua magis absterſiua q̄z opz:
Qm̄ si modū excedit corrodit mēbrū: ꝛ carnem soluit ad
humiditatē currētē quā stolidus medicus aspiciens exti
mat eē virus: ꝛ pp hoc addit in vtute absterſionis: ꝛ istō
est peforatio ac destructio ulceris. Et significatio ꝙ illa
humiditas sit ex fortī medicia est ꝓcauitas ulceris: maior
more solito. calor rubor: ꝛ humiditas subtilis ad rubedi
nē tēdēs: ꝙ si ꝓuenit ex liq̄factiōe carnis pp acumē me
dicine: ꝛ maxie si patiēs fuerit debilis/sentit mordicatio
nē ꝛ arsurā manifestā. Oz si istud fuerit ex medicina car
nis creatiua tūc statim minue de virtute absterſionis.
¶ Ulcera qdē virulēta idigēt ut admistrek in ꝑmis medi
cina deſiccatiua ut mūdificek vulnᵒ. qđ postq̄z mūdifica
tū fuerit medicinā carnis creatiuā decet admistrari. Ue
rū cū admistrak medicina deſiccatiua ꝛ nō minuik ea
humiditas imo potiᵒ videk augeri. Tūc scias ꝙ medici
na ꝑm id corpᵒ nō est exiccatiua: ḡre faciēda est additio
in ꝓfortatione eiᵒ: ꝛ adiuua eā cū absterſione pauca: sicut
mel: ꝛ stipticitate sicut balaustie ꝛ alumē. Oz si ulcus iterꝫ
supfluit in exiccatione tūc minue de vtutibᵒ oibus. ſ. de
exiccatione ꝛ absterſione ꝛ stipticitate. Ille ño qui hunc
canonē ignorauit vz q̄liter de vno ad aliud se transferre
sit opportunū quocūq; modo curabit: sua cura est mala.
¶ Et medicine que exiccāt ulcera virulēta sunt ficut ba
laustie galle alumē cortices granatoz ꝛ cortices thuris ꝛ
litargirū flos papaueris ruffi ꝛ farina ordei ꝛ ablutio aq̄
maris ꝛ aque aluminose origanū ad exiccationez virus.
¶ Et de cōpositis est mirabile ualde vnguētū istud in
quo ꝓuentūt ad iuicē Aui. ꝛ Almāsor. ꝛ est ut accipias li
targirū puluerizatū: qđ cū aceto ꝛ oleo ro. vicissim imbi
bak donec itumescat ꝛ albificek. deinde accipe antimoni
um calcumenon balaust. curcuma uermiū terrestriū gal
larū/sanguis draconis alumis climie argēti oiuz añ. quā
tū est sexta ps toti⁹ vnguēti puluerizek ꝛ desup mittak ꝛ i
mortario donec vnīank sil̄ agitenk. ¶ Jngt Aui. ꝙ cū fit
empl̄z de folijs nucis recentib⁹ aut ex nuce ficca decocta
cū vino forti ꝓfert ualde ꝛ deſiccat humiditatē absq; no
cumēto. ¶ Opz aūt ut in vulneribᵒ sordidis nō admini
strek medicina absterſiua cū mordicatione: ℔ in ꝑmis ici
piēdū est ab eo ꝙ est fortis mordicatiōis: deide gradatiz
puenīēdū est ad illud qđ est leuioris mordicationis quo
usq; sordities mūdificata fuerit: deinde medicina carnis
creatiua admistrek. Et ex medicinis que absterguūt ulce
ra sordida sunt fiē ꝓreos cū melle: ꝛ sil̄ farina orobi cuz
melle: ꝛ iterū arist. cū melle ꝛ aceto. ¶ Et de compositis
est mirabile vnguētū viride Almanſ. qđ etiā carnē mor
tuā corrodit. ꝛ est ex illis que administrank in ꝑmo. ℞. ci
niar. i. flos eris mellis puri añ. ʒ. j. ex his sil̄ mixtis medi
camē fiat. Et ex cyrurgicis sunt qui ponūt duas. ʒ. mellis
ʒ. j. viridis eris: ut alleuiek mordicatio eiᵒ. Jtē aliud vn
guētū. ℞. fecis olei ro. aceti puri mellis añ. ʒ. j. arist. lon.
alumis tameni ꝓreos ceruse añ. ʒ. j. viridis eris. ʒ. iij. om
nia simul misceank ꝛ fiat ex eis vnguētū qm̄ est mirabi
le. ¶ Et sciēdum est ꝙ aristo. lon. magis conuenit in ul
ceribus q̄z rotūda: quoniam est magis absterſiua: ro. vo
in vulneribus q: est fortioris opationis ꝛ subtiliationis.
¶ In curatione ulcerū corrodētiū regula est/ut corpᵒ mū
dificek ꝛ mēbrū. Mūdificatio qdē mēbri fit cum uētosis
aut sanguisugis appositis sup ipm: ꝛ nō sit dilatio in eoꝫ
curatione ne pducat ad peius. Et multotiēs ambulatio
corrosionis cogit nos icidē mēbrū ut saneꝰ corpᵒ a corro
siōe. ꝛ scias ꝙ ex ulceribᵒ corrosiuis sūt cū gbᵒ nō est pu
trefactio: ꝛ sūt que nō eūank a putrefactiōe: ḡre distiguē
dū est de eoz diūsitate anteq̄z curationē adhibeas. Et ea
que ꝓferūt in ulceribᵒ corrosiuis in gbᵒ nō est putrefactio
sūt fiē embrocatiōes ex aqs ifrigidātibᵒ ꝛ exiccātibus: fiē
est aq̄ mirti/aq̄ ro. aq̄ pluuialis ꝛ acetū. Uerū cuz in eis
est putrefactio tūc aq̄ maris ꝛ aq̄ cineris ꝓueniunt. Jngt
Aui. ꝛ melior curatio eoz est administratio stipticoz. ꝛ sic
cātiū ifrigidātiū: sicut sunt cortices granatoz grana mir
ti ꝛ semē ro. ꝛ emplastratio silr: ꝛ ex folijs acetose cum vi
no bullitis: aut emplastratio cū bolo armenico cuz aceto
uel syrupo acetoso cōfecto aut cucurbita ficca combuste

eodem mõ ꝓfecta. ¶ Et scias ꝙ Gal. huiusmodi ulcera corrosiua ignẽ ꝓicum ꝛ formicã ambulatiuam noiauit.

¶ In curatione ulcerũ putridoꝝ ꝛ maloꝝ melius est ut mũdificek corpus aut mẽbrũ si corpus mũdificatũ fuerit Et mẽbrũ cũ uẽtosis aut sanguisugis mũdificek: ꝛ id qõ est nota dignũ est ut eoꝝ talis curatio nõ tardek. naꝝ tardatio ipsoꝝ addit malitiã. Et cũ huiusmodi ulcera superfluũt in putrefactione necesse est ignis cauterij admini strare aut medicinã acutã. Et succurrak postea cum butyro ut dolor sedek ꝛ ignis escara cadat in post: ꝛ quãdoqꝫ administramus sectionẽ putrefactiuã sup ulcus ita ut penitus tota caro putrida usqꝫ ad sanã amputek: deinde cũ cauteriçãtibꝰ carnẽ curek: ita ut nõ remaneat nisi caro bona: cuius significatio est bonitas sanguinis eiꝰ aut coloris ipsius. Et forꝛasse necessarij est incidẽ mẽbrũ ut a sua putrefactione corpus saluek. ¶ Jngt Aui. ista gdez ulcera ꝛ nõ sint fistule neqꝫ cãcri: tñ sunt mala ꝛ fraudulenta ꝛ embrocatio que ꝓuenit istis ulceribꝰ est sicut aqua maris aq̃ cineris ꝛ aqua saponis ꝛ silꝛia. ¶ Et ex medicinis que administrãtur sunt sicut caro piscis salita cũ aliquãtula mica panis ꝛ farina ordei ꝛ farina orobi ꝛ aristol. ꝛ empl̃m de melle cũ puluẽ cucurbite ficce ꝛ foljs oliuarũ recẽtibꝰ aut empl̃m de cepe in uino decocto. ¶ Et de cõpositis est medicamẽ istud bonũ ꝛ exptũ ꝛ est ut recipias dragãti rubei. ʒ. xxxiij. calcis viue aluminis corticis granatoꝝ aã. ʒ. xvj. thuris gallaruꝫ aã. ʒ. xxxij. cere ꝛ olei antiq quantũ sufficit. ¶ Jtẽ aliud. ℞. plũbi usti eris usti ceruse thuris masticis litargiri armoniaci oppoponacis aã. ʒ. ij. ꝛ adipis renũ uacce refine olei mirtini cere oiuꝫ aã. ʒ. iij. que sunt soluẽda soluank in aceto ꝛ terẽda terank deinde oia sic ꝓficiank. ¶ Et opꝫ ut scias amice ꝙ multotiẽs ex mã diffusa ad locũ ulceratũ apostemata gñiank. ¶ Et tũc nõ differak in eoꝝ ꝓhibitione cũ solutione uẽtris ꝛ flõmia aut uomitu: qm̃ uomitus ꝓfert ad id testãte Hyppo. nam hec mã de loco ad locuꝫ mouek. Et epithimek locus cũ eo qõ ꝓhibet apostema sicut ostẽsum est in capꝛo vulnerũ. ꝛ si nõ est possibile ut ꝓhibeak ymo appareat apostema tũc fit occupatio in eius curatione tm̃: quoniam impossibile est apostema cum ulcere curare.

¶ Ulcera difficilis ꝓsolidationis ut testak Aui. sunt absolute ꝛ ꝑter corrosiua ꝛ ꝑter putrida sicut est cõmune ꝓꝛeter ꝓpriũ. ipsa enim ambo sunt ambulatiua ꝛ cũ istis quãdoqꝫ nõ est ambulatio: ꝛ stãt ꝑm dispõnez suã per aliqꝫ spatiũ: ꝛ ista sunt ꝑter fistulas: qm̃ non sunt incedentia ꝛ ad ultimũ corrosiua ꝛ putrida ꝛ fistule ut dicit Aui. sũt de summa difficilis cõsolidationis absqꝫ cõuersione. ¶ Cã ꝙ ulcerũ difficilis cõsolidationis aut est malitia sanguinis: aut est incõueniẽtia medicaminis quo curank. quod est ꝙ medicamẽ est debile in exiccatione aut mundificatione: ꝛ id significak tibi, per adductionem cõtrarij: aut ꝙ corrodit ꝛ ꝓfundak sicut iam diximus ꝓpter fortitudinẽ absterſionis eius: aut ꝙ calefacit plus qꝫ oporteat: q̃re dispẽrak cõplexio carnis uel infrigidat aut mollificat uel desiccat. Aut est caro addita aut caro dura sup labia vulnerum uel intus: aut est os corruptũ in eoꝝ ꝓfundo: ꝛ tã scitum est: q̃re vulnera morank ad sanãdum in capitulo suo: qualiter curek malitia sãguinis: ꝛ sil̃iter qualiter mala cõplexio carnis eius rectificek cuꝫ cõtrarijs: ꝛ etiaꝫ caro addita ꝛ caro dura qualiter curak ut dictũ est. ¶ Jngt caro addita non generak nisi in ulceribus in gbus sit festinãtia medicine carnis creatiue ante tẽpus mũdificationis ipsoꝝ. ℙreterea caro dura fit ꝑm plurimũ in ulceribus melancolicis: quare est tendẽs ad nigredinem ꝛ citrinitatem ꝛ grossitudinẽ: ꝛ tũc necessariũ est ut succurratur cum scalpellatione ꝛ extractione sanguis cum uẽtosis: ꝛ forꝛasse ulcera melancolica nõ sanank nisi ab eis auferak corruptio usqꝫ ad carnẽ sanam. ¶ Si vo os fuerit in ulceris ꝓfundo corruptum tũc significabit tibi per illud ꝙ ulcus qñqꝫ claudit ꝛ qñqꝫ apit ꝛ virus ab eo manat subtile. Quare est necessarium ut secek ulcus usqꝫ ad os. deinde radak ꝛ separek ꝑm quãtitatem corruptionis eius: neqꝫ ex ipsa corruptione aliqd dimittas oino: deinde cum puluere carnis generatiuo curek. Et causam quidem quare accidit corruptio in ulceribꝰ est debilitas mẽbri: qꝛ recipit oẽm mãm ꝛ malitiam cõplexionis membri ꝛ sanguinis. ¶ Et ex medicinis cum gbus curank ulcera difficilis cõsolidationis sunt sicut limatura ferri ꝛ limatura eris/flos eris adusti ꝛ glutinatio auri ꝛ vitrioluꝫ rubeum. ¶ Et de compositis est medicamẽ. qõ. ℞. floris eris limature eris aã. ʒ. j. climie argẽti ꝛ cõglutinationis auri aã. ʒ. viij. curcume cip: esti aã. ʒ. iij. salis gẽ. ʒ. ij. aristo. aduste minuti thuris. aã. ʒ. v. cere/olei mirti aã. quãtum sufficit: ꝛ fiat ex eis vnguẽtum. ¶ Jtem aliud medicamẽ qõ Aui. cõposuit. ℞. limature eris ꝛ limature ferri aã. partes equales cõficiank cum aqua aluminis: deinde argillenk cum argilla rubea ꝛ ad furnum aduranꝰ: deinde extrahank ꝛ administrenk puluerizata aut fiat ex eis ꝛ litargiro ꝛ oleo mirtino empl̃m: quoniam est mirabile. ¶ Et scias ꝙ non oportet ut administrek oleũ in ulceribus/nisi sit uehemẽtis exiccationis ꝛ stipticationis: sicut oleum ro. mirtinum/aut masticinũ ꝛ silium qm̃ intentio curationis oium ulcerum est exiccatio ꝛ ꝓpter id oportet amice ut nõ ꝑsumas ꝛ administres eis mollificantia nisi sint ulcera ex cõcussione facta: sicut iam diximus in alio loco: aut nisi sint ulcera cum uehementia doloris. ¶ Qm̃ tũc ꝓpter necessitatẽ doloris sedãdi non excusatur ꝙn administrek: lz ulceribus sit contraria. ¶ Qꝛ si ulcus ꝓlongak ad sanãdum ꝛ non sanak: immo tã fecit impressionẽ in mẽbro ꝛ corrodit ꝛ putrefit ac destruitur de eius substãtia quãtitas multa: tũc nõ expectak eius curatio nisi ꝑm ꝓfundũ. Et ꝑcipue quãdo est antiq̃tuꝫ quoniam iam ꝓgressum est spatium dimidij anni uel amplius ꝛ factum est fistula aut cancer.

¶ De summa ꝛ ulꝛi curatione fistularũ. Caꝑ. XV.

Fistula est ulcus ꝓfundum angustũ cum nodositate ꝛ duritie carnis ipsum circũdãtis: ꝛ est sicut cãna uel penna anseris penetrãs in membruꝫ. ¶ Dicit aũt fistula ad instar illius instrj os habẽtis strictum ꝛ ꝓfundũ amplũ. ¶ Causa ꝙo eius duplex est. s. interior ꝛ exterior. Interior ꝓuenit ex humoribus corruptis. Exterior naqꝫ ex vulneribus ꝛ ulceribus indiscrete curatis. ¶ Cuius significatio duobus modis accipit: qm̃ aut sumit ab eius eẽntialibus/aut ab accidẽtalibus. Ab eẽntialibus/qꝛ caro circũdans ipsam indurata est ꝛ os eius cõstrictuꝫ ꝛ ꝓfunditas dilatata. Ab accidẽtalibus vo quoniã accidit ut eius sanies indigesta sit cum horribilitate fetoris: que aliquãdo forꝛasse abscindit penitus ꝛ hoc quãdo ꝓprie corpus non est repletũ nec humida est cõplexio: ꝛ est regimen patiẽtis exiccatiuũ: ꝛ etiam quãdo custodit membrum in quo fistula est a doloribus ꝛ silibus ꝛ aliquãdo sanies ipsa currit: ꝛ tũc aut est multe quãtitatis aut modice: ꝛ aliquãdo grossa: aliquãdo subtilis ꝑm diuersitatem membroꝝ etiam locuti sumus pluries de regimine cursus virus humiditatũ currẽtium a fistula. Verũ de regimine curationis eorum necessitate cogẽte hic ꝑm modũ festinationis oportet narrare. ¶ Dico ergo ꝙ quãdmoduꝫ fistule diuersificank ꝑm diuersitatẽ membroꝝ uel locoꝝ: sic earũdẽ curatio. Nam alia fit in mẽbris mollibus ut in carne: alia in mẽbris medijs ut in neruis ꝛ uenis: ꝛ tũc est inobediẽs ꝛ difficilis curationis: ꝛ alia fit in mẽbris duris ut in ossibꝰ. ¶ Et cois gdẽ significatio eiꝰ cũ in aliquo istoꝝ mẽbroꝝ fuerit est visibilis expientia que nõ fallit: aut ꝑsumptio uera: qm̃ tu scis loca carnosa/neruosa/ꝛ ossuosa: ꝛ vides fistulã quã ꝓpingatẽ habeat cuꝫ eis. ꝛ scis ẽt ꝙ reuelationẽ ifirmi quã morã ibidẽ ꝓtraxit. nã si sup neruũ uel os per aliqꝫ tps steterit certũ est ipꝫ in eis corruptionẽ fecisse. ¶ Jtẽ etiã ꝑm Aui. quedã alia

figna sũpta a diuersitate/putredis.s.qñ fistula puenit ad neruuz:tũc putredo exit subtilis:tenuis:multiqz fetoris: qđ accidit ꝓpter frigiditatẽ illi⁹ mẽbri:z cũ puenit ad os est subtilioꝛ ad citrinitatẽ decliuioꝛ:z cũ puenit ad uenas z arterias est multotiẽs sicut fex.cũ aũt puenerit ad carnẽ putredo que exierit erit viscosa/turbida/z cruda. Uerũñ fistula que uadit ad carnẽ nõ est tãti doloris sicut illa que uadit ad neruũ:z ꝓprie qñ tãgit eius ꝓfundũ cuz tẽta qđ est:q: neruus sensibilis est. Uñ si lesionez patiat necesse est/ut Gal.testat:q⁹ matorẽ ceteris mẽbris patiatur dolorẽ. Sed illa que uadit ad os nihil dz ex eo q⁹ huic mẽbro nõ est sensibilitas. ¶ Et iterum fistula ossuosa notificabit tibi per mollitiẽ carnis multotiẽs/que est sup os:z etiã per facilitatẽ penetrationis cũ tẽta ad ipz. ¶ Leterũ fistula diũsificat ꝑm diũsitatẽ tpis:qñ alia est recẽs z alia antiq̃. Et fistula recẽs est illa que circulũ anni non exiuit:antiq̃ vo est ecõtra:cuius coꝛruptio iã est in membris ꝓfunda:z tũc est difficilioris curationis. ¶ Illo autẽ qđ melꝰ est de eiꝰ curatione:maxime cũ nõ fuerit antiq̃ta/z coꝛpꝰ eiꝰ plenũ est supfluitate maligna que obuiat ei est ut in ꝓncipio.si fuerit patiẽs talis etatis/z eiꝰ vtꝰ tolerabilis fiat ulis purgatio z ulis mũdificatio:ꝑcedẽte tñ ꝓsideratione humoris abũdãtis in eo:lz in fistula magis abũdet flegma:cuiꝰ ꝓsideratio assumaꝭ a cyrurgicis nudis noscẽtibꝰ medicinã circa q̃litatẽ loci sũbti:z diuersitatẽ coloris z putredinis. ¶ Cuz aũt supabũdat flegma locus est albꝰ z mollis:z putredo que manat a fistula erit aliquãtulũ grossa z alba/z multe quãtitatis. ¶ Si melꝛia liuet locus z tẽdit ad nigredinẽ cũ q̃dã duritie ac putredo est nigra uel liuida. ¶ Et si colera locus est citrinꝰ:z ibi pũctiones z arsure sentiunt:z putredo emanat citrina. ¶ Si vo illud qđ est supabũdãs fuerit sanguis tũc locus rubet:uenecz coꝛpis iflank:z putredo sanguinolẽta currit. ¶ Cõtra fla igit digestiua mã ꝑus cũ oximelle dek bũdicta:uel pille aureeuel alie medicine fla purgãtes.z si patiẽs fuerit debilis q⁹ elarijs ul pillas assumẽ non ualet purget cũ medicina:que.ℨ.turbit par.ij.pul. ççp.j.de puluẽ çuc.p.ij.de tali puluẽ fil ico:pato dek.ʒ ß.cũ aq̃ cala.deide post purgationẽ patiẽs balneet:cui i exitu balnei offeraꝭ.z.j.alicuꝰ opiate ficut thiriace ul aree z hoc in estate cũ aq̃ cala:uel cũ vino:opiata qđẽ medicina id qđ ex mala q̃litate remãsit in coꝛpore cõsumit. ¶ Cõtra melãa dek yeralogodion uel aliud purgãs melancoliã:digesta mã ꝑus cum oximelle cõposito.deinde post purgationẽ in exitu balnei silr fiat exhibitio alicuius opiate ꝙueniẽtis:ut est thiriaca uel metridatũ. ¶ Cõtra colerã post digõnẽ mãet cũ oxiçacara dek catarticũ iperale qđ purgat colerã.ꝙsiter fiat exhibitio rubee trociscate uel alteriꝰ filꝛ. ¶ Si vo sanguis fuerit fiat eũo per flõmiã.deinde uentẽdũ est ad localia. ¶ Sed sciẽdũ est q⁹ localis curatio fistularũ ulr tres intẽtiones regrit.q̃rũ pª est:ut fistula mũdificet z abluaꝭ.2ª est ut deficcet z moꝛtificet.3ª vo est ut ꝙcauitas ꝙtinuet z sanet. ¶ Et fistula q dẽ mũdificaꝭ z abluit sicut in ulceribꝰ iaz ostẽsum est.ex ago ꝓprie fistularibꝰ.i.cũ gbꝰ abluit fistula:sũt sicut aqua maris:z aq̃ cineris:uel aq̃ artificialis salsa:z silr aq̃ sapons.z silr multotiẽs in ꝑdictis ex sale armoniaco/arseni/co/aut ex eris flore aligđ soluit uel pmisceꝭ: qñ tunc fit maioris absterssionis:z q̃litas abluẽdi est ut injcias aquã ad ꝓfundũ fistule donec ipleat ex ea:z fac id cũ oi diligẽne que fit possibilis apud te/si nõ ualeas cũ aliꝭs:saltz declisteribꝰ.deide studeas ut retineaꝭ iterim per horam:z tũc tu cõpime locũ vndiqz manu tua/z maxime ubi ꝓfũditatẽ fistule arbitraris.deide exhe aquã cũ expssione cõpetẽti:z fac illud iterũ z iterũ donec aq̃ clara exeat/aut sãguis oleta:z tũc ex eadẽ aq̃ iterũ ulcus iple:z eiꝰ orificiũ oppila:z sic a mane usqz ad uespas uel ecõuerso dimittatur.qđ tot diebꝰ faciẽdũ est donec virus mũdificatuz fuerit. ¶ Fistule malitia moꝛtificaꝭ z extirpaꝭ tripl'r.vz aut cũ incisione z ablatione totiꝰ carnis coꝛrupte:aut cũ acutis medicamibꝰ:quoꝛ rememoratio fiet inferiꝰ:aut cum ignis cauterio:cuiꝰ iuuamẽtũ ultimũ est. ¶ Concauitas aũt fistule cõtinuaꝭ z sanaꝭ cũ administratione medicinaꝝ faciẽtiũ nasci carnẽ q̃s in ꝓpo descripsimꝰ capꝭo. ¶ Opz igit in ꝑmis ut puenias ad cognitionẽ fistule:z est ut accipias tẽtã auricalchi uel argẽti/z ipsam diligẽter perquiras quousqz cognoscas eiꝰ ꝓfunditatẽ:z si icedat ꝑm rectũ/aut si toꝛtuositatẽ hẽat:z tũc opz te hẽre tẽtã plũbeam qñ est magis lenitiua/z plicaꝭ ꝑm modũ toꝛtuositatis:z si eiꝰ orificia sint plurima ingras per singula/z videas si tẽdãt ad vnũ meatũ:aut qõlibet ipsoꝝ ꝓpriũ hẽt foramẽ cuiꝰ extremitas nõ determineꝭ cũ altero:z tũc nõ est vna fistula sed plures. Ait Albu.q⁹ id nõ significat per ingsitionẽ cũ tẽta:imo opz ut clisteriçes vnũ ex orificijs suis. qñ humiditas cũ qua clisteriçatio fit vsus alia orificia tẽdet/z egrediet ex eis. Cognita vo semita ꝑm quãtitatem z diũsitatẽ ipsiꝰ erit tibi cura facilioꝛ.z tũc si orificiũ fistule fuerit strictũ de ꝙsuetudine sua ictsorio elargeꝭ:aut cũ tẽta de medulla sambuci uel cãne surici z silibꝰ:si eger ẽ timẽs ferrũ.deinde mũdificeꝭ z abluaꝭ sicut sciuisti p dies aliquot/donec virus abscindaꝭ. Deide itromittaꝭ medicamẽ acutũ usqz ad ꝓfundũ passionis iuolutũ in licinis factis ꝑm q̃ntitatẽ ꝓfunditatis quã comphẽdisti cũ tẽta donec fistula deficceꝭ z moꝛtificeꝭ oino. ¶ Et multotiẽs nõ est possibile ut licinia cũ medicina ꝓfunditatẽ attingãt ꝓp lõgitudinẽ eiꝰ.aut q: meatꝰ est toꝛtuosus z diuersus.z scias ẽt q⁹ medicamẽ ficcũ nõ submergit ad ꝓfundũ q̃re fistula nõ occidit. Opz ergo ut ꝑpares medicamen ꝑm hũc modũ in quo nõ est deceptio:ex eo q⁹ oẽs ꝓfunditates pergrit.z est ut distẽperet medicamẽ cũ aceto ꝑz q̃ntitatẽ necessitatis tue ita ut fit currẽs.deide mittas ipz iteriꝰ quocũqz igenio tibi possibile est in ꝓfundo:deide oppila orificiũ/ac ꝑpara figurã mẽbri ut orificiũ sit supiꝰ q⁹ medicamẽ in ꝓfundo moreꝭ. Et rectũ qđẽ est qñ administraꝭ hꝰ medicamẽ acutũ:ut locus de foris cũ frigidis iungaꝭ/ne illi⁹ actio ad ipm cũ nocumẽto peruenias ¶ Cũ aũt fistula deficcata fuerit succurraꝭ cũ medicamine mitigãte/sicut est butyrũ/uel assungia sine sale/z hꝭ similia q̃lqz ignis euaporeꝭ:z escara.i.crusta cadat i pus ¶ Cũqz sanies que ꝑus erat idigesta egrediꝭ digesta:z minoraꝭ respectu ꝑme q̃ntitatis:significatio est moꝛtificationis fistule.deide cureꝭ cũ medicia carnis creatiua donec saneꝭ:z sanies laudabilis/ut dic optimꝰ ℍ ꝓpp.in liꝰ ꝓnosticoꝝ est alba/lenis/eq̃lis per totũ cuiꝰ nõ est odoꝛ malus.alba eni regrit qñ coloꝛ mẽbroꝝ radicaliũ est coloꝛ albꝰ:z nõ facit eum assimilari sup eã nisi natura potẽs z regrit eius lenitas ut significeꝭ q⁹ virtꝰ digestiua opatur in eam. ¶ Amplius cũ addit ut nõ sit mali odoris: est ut sit longingoꝝ a putrefactione:z sanies mala z fetida est:qñ significat putrefactionẽ que est cõtraria digestioni:z significat dñiũ caliditatis extranee. ¶ Oꝛ si mꝛte ꝓfunditatis fistula nõ fuerit:neqz tendit ꝑm rectitudinem z ꝓfunditatẽ mẽbri:imo segtur supficiem cutis tñ: tũc nisi neruus/uel arteria/aut uena magna/uel aliquid aliud tibi ꝓhibeat intromissa ꝑus tenta lignea donec ad eius ꝓueniat ꝓfundũ seceꝭ usqz ad ultimũ ipsius:ita ut ipsa liberet/z auferaꝭ cum nouacula caro putrida z coꝛrupta ab omni circuitu eius cũ totalitate sua. Deinde si sanguis facit tibi cõtrarietatẽ succurre cũ eo qđ cõuenit. sicut diximus in capꝭo suo.subsequẽter cureꝭ locus cum medicina carnis creatiua donec saneꝭ. ¶ Amplꝰ.si patiẽs nõ tolerauerit carnis ablationes cuz nouacula sicut diximus:tũc tñ secatio fiat usqz ad ꝓfundũ/sicut dictum est:z acutũ medicamẽ administreꝭ:deinde mitigatiuuz z nascẽtia carnis. ¶ Si autem nõ sanaꝭ per illud: tunc nullo ꝓhibẽte ultimo remedio succurraꝭ.i.ut cauteriçeꝭ usqz ad ꝓfunditatẽ suam. Uerũtñ oportet te huius recoꝛdari ut non deciplaris in quãtitate ꝓfunditatis z ipsius

diuersitate in fistula cū cauterio.nam multotiēs ex impti a z negligētia accidit illud. ¶ Porro qñq; in fistula est orificiū vnū z ꝓfūditates plures diūse:q̄p:opter si tu cauteriçes vnā earū:z alia remanet nihil cōfert opatio tua. Et sīr opz ut obꝑues te ab hac deceptione cū medicina cōburēte ꝑm modū quē supi⁹ ostēdim⁹:qñ tota vt⁹ curationis fistule est ut comphēdas cū cauterio aut medicina acuta oēm ei⁹ ꝓfunditatē. ¶ Si ꝓo fistula in lōgināꝫ ꝓfunditate corpis appet:z nō est tibi possibile ut cōseq̄ris eā oino:qñ appō medicinarū negt ad radicē ipsi⁹ puentre:ut ei⁹ nocumētū ad aliqđ mēb:uz nobile uel ꝓncipale puenīat:z est locus qui nō suffert icisionē penit⁹:tūc nō est igeniatio in ei⁹ curatione:z id qđ est ꝙuenīēt⁹ est ut dimittat opationi nāe. ¶ Et fistula qdē que puenit ad i testina:aut in uesica : aut ad mēb:a ꝓncipalia nobilia nō sanak oīno.z accidit alicui spōdiliū doꝛsi:uel costarū:uel alicui iūcturarū:sicut man⁹ z pedis:aut neruis uel uenis magnis:aut arterijs:aut fiſac ꝑm plures dispōnes/icurabilis est. Uerū fistula que fit in neruis z silib⁹ non fit pp aliud difficilis curationis:nisi q: sectionē z cauterīū minime patiunk:neq; eius expectak curatio nisi fit ex sūma recētiū:z tūc in ea medicinā admistram⁹:que non uehemēter/sed leuiter/ac suauiter mortificat z deficcat. ¶ ꝑ si fistula tā fecit impssionē in osse:tūc si nō est detectū necesse est ut detegak cū istris ꝙuentib⁹:z abradak:ut tota corruptio z nigredo ipsi⁹ auferak ꝑm dispōnē melioris possibilitatis:qꝫ si nō sanak z emittit saniē sicut ꝑus:significatio est qꝫ adhuc de ipsi⁹ corruptione remānsit. Tūc ergo iterū detegak z abradak cū ultimitate diligētie tue:ita ut nō dimittak in eo obfuscatio:aut corruptio:aut corrextuel humiditas oīno:qñ ꝓhibet natiuitatē carnis sup ipꝫ Mā cū obꝑuaueris lꝫ/possibile est ut caro gñek in eo.ait Aui.eni z id qđ est magis faciēs nasci carnē in osse ē ut exiccek ab humiditate/z exalpek. Deide si corruptio fuerit in ossib⁹ magnis:fiē est os coxe/aut cruris z fikia:z taꝫ puenit usq; ad medullā:tūc nō est excusatio qꝫ secetur z icidak os cū medulla sua usq; ad locū corruptiōis.deide restaurek sicut scis.Si vo corruptio totū os mēbi tā ꝙsecuta est:tūc nō expectam⁹ ei⁹ curationez niſi assumak os totū. Uerūtñ si fuerit os ex capite coxe:uel anche:aut os ex spōdilib⁹ doꝛsi ab ei⁹ curatione fugiēdū est pp incommodū nuche. ¶ Medicamē bonū in mortificatione fistule z cācri.ℨ.salis armoniaci/arsenici/citrini / sulfuris viui/floris eris.aā.ʒ.j.ʃ.limature ferri/dragagāti/alumīnis lamenti/antimonij usti.aā.ʒ.ij.argēti viui.ʒ.j.calcis viue nō extincte lb.ʃ.oīa terank z puluerīçenk subtilissime.z argētū viuū extinctū cū saliua eis admisceak.deinde ꝓficiank cū aq̄ maris uel aq̄ cineris:z fiāt inde trocisci deinde ad solē uel ad clibanū desiccenk:z cū desiccati fuerint iterū puluerīçenk:z puluis eoꝛ ponak in aluthel z sublimek:z qđ ex eo sublimatū fuerit in uase vitreo recōdak.b⁹¹ medicamē erit tanq̄ ignis cauterīū.scias qꝫ aluthel est uas ꝙstās z ex coopculo z fundo siē iuenīk apud illos qui occupati sunt i alchimia:z fit ex vitro:aut ex terra.uerū id qđ fit ex terra doꝛ extrinsec⁹ vitrearī ne spiritus euaporēt. ¶ Modus aūt sublimatiōis est ꝑm hunc modū:z est ut puluis spērū sublimādoꝛ in fūdo uasis locek deide si uas fuerit vitreū liniak de foris cū luto descriptionis:qđ fit ex capillis humanis minutatiꝫ icisis:z carbonibus pistatis:z stercore asinino:z terra sicuti eq̄liter:z si fuerit terreū tñ in tūctura coopculi liniak. Cū linitū fuerit desiccek a remoto igne:uel a sole:deide locek in forma ce:z supponak ignis leuis per duas horas:deinde fortis per nouē horas.postea per totā noctē dimittak frigidari In sequēti vo die uas apiak qđ est supius in cooperculo colligak:z sozdities in fundo existens ꝓiciak.

¶ Aliud ad idē.ℨ.limature ferri/arsenici/citrini/calcecumenon.i.eris usti/z cupose.aā.p.eq̄les.calcis viue quā tū sufficit.oīa terank z puluerīçenk:deinde cōficiank cuz melle dispumato:deinde fiāt trocisci:z desiccenk:z iterū terank z puluerīçenk:atq; ꝓdicto modo fiāt trocisci:deinde recondank in loco ubi ab humiditate tangi non possint/ne corrumpantur:z cum uolueris operarī:tūc ex eis tere quantum sufficit:z utere.

¶ Aliud ad idem.ℨ.calcis viue par.ij.arsenici citri.sulfuris viui.aā.p.j.z cū uolueris opari incorpora cū aq̄ cineris stipitū fabarū:z est illa que uocak aq̄ saponis:aut cuz aqua cineris ilicis donec fiat unguentum.z utere.

¶ Medicamē quo utēdū est in locis neruosis z silib⁹.ℨ.succi radicis celidonie:urine pueroꝛ.aā.ʒ.iij.calcis viue.ʒ.ij.arseni.citri.ʒ.j.cōficiank sic.succus z urina pueroꝛ bulliāt in olla rudi:z calx cū eis bñ incorpek:z deide addak arseni.z oia sīl agitādo incorpenk:z nō supfluc bulliāt:ꝫ parū:deide exiccenk:z informent ex eis trocisci.

¶ Ad idez.ℨ.elk al.aristol.cētauree:radix scolopendrie:yreos:farine orobi.aā.p.eq̄les terank:z fiat ex eis pluis z ipleak ex eo fistula cū assiduatione:qñ qñq; sanat eaz.

Medicine

que carnē supfluam minuūt z resolūt in vulneri⁹ z ulceri⁹:que sūt uehemētis absterſionis/z mordicationis:z ex eis sūt siē vitrioluz z hermodactili:el'ua al.flos eris z fikia his. Et scias qꝫ qñq; vnū admistrak poꝛ ꝓ se/z faē excusationē:z qñq; cōponik vnū eoꝛ cū altero:z qñq; oīa sīl eq̄lr:z qđ ex eis est leuī⁹ siē vitriolū humidis admistrek corpibus. qñ siē Gal.testak in humidis corpib⁹ carnē nō ꝙsolidat.

¶ Ad idē medicamē cōpositū.ℨ.calcis vi.ʒ.iij.arsenici.ʒ.j.oīa sīl incorpenk cū aq̄ calx:z fiāt ex eis trocisci:z desiccētur:z si opus fuerit tere ex eis q̄tū sufficiet tibi z utere.

¶ De summa z uli curatione cancri: Cap.XVI.

Cancer ut dicit Aui.est apa melicum:z de melia adusta aut amara colerica:aut in qua mā cōbusta est/z nō pura:feculēta. ¶ Et dicit cācer ad istar illi⁹ aialis:q: sicut illud aial hēt uehemētē tenacitatē in ripis:uel in eo in quo uenak: sic hoc apa in mēbris:aut q: gerit formā illius in rotūditate:z hēt uenas uirides assimilātes pedib⁹ illi⁹. ¶ Qui cācer vuob⁹ modis accidit:aut accidit a cā itrinseca:aut a cā extrinseca. Cā ꝓo itrinseca accidit ab ipso humore corrupto z melico ad aliqđ mēbrū trāsmisso. A cā vo extrinseca ut ex vulnerib⁹/uel ulceri⁹ male curatis. ¶ Cuius significationes sunt ħ in ꝓncipio cū appet est silis cicerī uel fabe:deinde augmētak ꝑm ꝓcessum dierū donec fiat magn⁹ ut melon:z magna cucurbita:z est in eo rotunditas ingēs:duritiesːcoloꝛ fuscus:in quo est quedā caliditas:z uene uirides appent in eo que sunt sicut radices. Sed postq̄ ulcerat⁹ est cācer:z fetet multū:labiaq; grossa z uiridia:fortisq; ꝙsa fuerint/os ei⁹ amplificak:z si nō ꝙstringak. ¶ Cācer aūt distinguik ꝑm tres modos:videlicet aut ꝑm diūsitatē cāe:aut ꝑm diūsitatē mēbroꝛ:aut ꝑz diūsitatē tpis:z distinguik ꝑm diuersitatē cāe:qñ ali⁹ fit ex melia nāli que est frida z ficca.z tūc est pui doloris:z pue ulcerationis. Ali⁹ fit ex melia que est adustio colere soli⁹ pure:z est uehemētis doloris:z magne ulcerationis distinguunt ꝑm diūsitatē mēbroꝛ:qñ alius fit in membris mollib⁹:sicut in carnib⁹.alius in medijs:siē in neruis z silib⁹.z fit in mēbris duris sicut in ossib⁹. Uerūtñ qñ fit in mēbris medijs dī icurabilis:z id testak ab Hyp. cū dic. Quibuscūq; cācri absōditi fuerint nō curare meli⁹ est q̄z curare.curati eni.i.icisi uel cōbusti citi⁹ pereūt: nō curati lōgū tps ꝓtēnt. ¶ Distinguik aūt ꝑm diuersitatē tpis:qñ alius est recēs:alius est antiqu⁹. Antiquus qdē cācer cognoscik per diuturnitatē tpis:z per uehemētē liuiditatē:z nigredinē:ac per duritiē maximā z mēbri corrosionē. ¶ Cācer aūt distinguik a magnis ꝑm diuersitatē spērū.qñ ut uolūt.alius dicik nolime tāgere.z alius lup⁹,ali⁹ cācer noīe utriusq;.z assignāt diias iter istas spēs ꝑm locū q dicūt noli me tāgē a mētho supi⁹ fieri:lupus in iteriorib⁹ ptib⁹. Assignāt ēt differētiā ꝑm q̄litatē

cõplonis:ficut cũ dicũt lup⁹ ⁊ cãcer fiũt ex colera rubea magis ignea q̃z nolimetãgẽ fiat: ⁊ iter cãcrũ ⁊ lupũ differũt circa eodẽ:⁊ pp hoc extimant:q: illa spẽs que fit de colera magis ignea/ficut lup⁹ magis corrodit. Ego autẽ Brun⁹ lõgoburgẽsis de h⁹ distinctiõe nõ ꝑsumo aligd vtilis:q.d.q: nõ vidi uestigiũ ei⁹ in libro ueteruz oino. ¶ Jngt Aui.⁊ Almãſ.q cũ cãcer incipit forte possibile est ut ꝓhibeat ne addat sup id qõ est:⁊ ut ꝓseruet qn ad antiquã ulcerationez deueniat. Sz postq̃z creuerit semp fic manebit:⁊ deterior erit si ulcerat:tũc igit añq̃z addat ⁊ ulceret succurrat. Et ꝓhibitio ei⁹ est ut patiẽs ex uena media flõmet:ũeterq; ei⁹ soluat cũ decoctiõe epithimi: aut catartico imptalt.subsequẽter det rubea trociscata cũ q̃rta pte thirtace. Et a cibis gñantib⁹ colerã nigrã custodiat oino:ut sũt lẽtes/caules/caro uaccina/capna/anserina/vinũ grossuz ⁊ filia. ¶ Dieta vo ei⁹ sit caro arietina/pdicina/pullina/vitulina/vitella ouoz sorbiliũ/vinũ subtile ⁊ filia his. Supꝑ locũ fiat emplm cũ fridis oleribus ⁊ tritis:sicut plantago/solatrũ/⁊ psiliũ/cicorea/portulaca/⁊ filia.aut fiat iunctio cũ oleo ro.⁊ agresta. ¶ Ad idez vnguentũ bonũ.q̃. thucie bñ ablute/olibani abluti/ceruse. aã.ptes eq̃les.oia terant ⁊ cũ oleo ro.⁊ agresta/ac succo ꝑdictarũ herbarũ in modũ vnguenti ꝓficiant. ¶ Si vo cãcer tã ulcerat⁹ fuerit oino per frida nõ sanat: imo opz ut icidat ⁊ admistrent ea que uehemẽtẽ calitatẽ bñt sicut est cauterilũ ignis:⁊ cauteriũ acuti medicamis. Verũtñ decet te amice h⁹ recordari:q: si cãcer fuerit antiq̃uz:ne quaq̃z ei:sicut ꝓsulit Albu.approximare ꝑsumas. ¶ Et modus curationis cãcri est ut in ꝓmis mũdificet corꝑ si nõ fuerit mũdificatũ:deide ꝓsidera si mẽbro fuerit calidi tas:q si fuerit cũ succo ꝑdictaz herbarũ repmẽda est:deinde cãcer totaliter icidat. Mã dicit Aui.q nõ est possibile ut destruat cũ aliquo:nisi per icisionẽ uehemẽtẽ:ut ex toto absumat mẽbrũ iuadẽs.qd ergo fiet cũ fuerit in locis neruosis:ubi icidi/cõburi/⁊ penit⁹ destrui/⁊ eradicari nõ põt:nihil aliud q̃z cãcrũ ulceratũ faceret. ¶ Et opatio ei⁹ est cũ manu ut accipias eũ cũ uncino:⁊ ipm ab oi circuitu conare icidẽ oẽs uenas euacuãdo ⁊ eradicãdo/donec ex eis nihil remaneat.deide nõ abscidas sanguinẽ plõgũ spatiũ:imo exꝑmas loca manib⁹ in circuitu/donec sãguis ille densus ⁊ melic⁹ fluat. Sed sola ei⁹ eradicatio cũ ferro nõ est ad sui curationẽ sufficiens:imo opz ꝓter ut cauteriçet cũ ferro uehemẽter ignito. Verũ in locis neruosis bñ fieri/nõ dixi penit⁹:nec si fuerit ꝓpe mẽbra ꝓncipalia uel nobilia. ¶ Qõ si patiẽs debilitat⁹ sit:qui icisionẽ pati nõ possit/aut forte nolueritmedicamib⁹ acutis in ꝓcedẽti capꝰ scriptis cura est petẽda:qñ forte moz tificabit.deide curet loc⁹ medicina carnis creatia donec sanet. ¶ Significatio ꝓo q̃ cãcer fit extinct⁹ est/qñ sanguis egredit pur⁹:bona caro crescit in ei⁹ circuitu:ab ipso q̃z fusco colore remoto:⁊ oẽ ẽt qõ est viride. ¶ Si vo acutũ medicamẽ nõ ꝓtulerit:tũc nõ est igenitio: nisi ut redeas ad cyrurgiã. ¶ ꝑ.lz cãcrũ in neruosis locis icurabilẽ dixim⁹:tñ si fuerit in ꝓn⁹ ulcerationis ,put potes sb uenias cũ his que fistule sbueniũt:qñ est in locis illis.

¶ De fractura cranei. Caꝑ.XVII.

Jcet de solone ꝓtinuitatis in osse in cap⁹ arterie ⁊ dislocatiõis ꝑm cõplementũ rememoratio fiat.bñ tñ de solone ꝓtinuitatis que fit i osse capitis per se tractatũ ponẽ nõ recuso.Quapropter amice igẽter admiratione mouearis mine. Mã fractura ossis capitis ab alijs remouet fracturis ⁊ oibus est difficilioz. ¶ Spẽs aũt fracturarũ cranei multe sũt ⁊ diũse ꝑm diũsitatẽ rerũ qb⁹ pcussio fit. Qñ alia fit ex pcussione ensis:uel alteri⁹ filis:⁊ scindit ⁊ aufert os totum donec ad uelamẽ qõ est sub osse/puenia:aut non pueniat ad uelamẽ.lz ossis supficies tñ icidit.Quoz fractura vuln⁹ aut est magnũ:aut est puũ:⁊ de eis est fractura in osse que apud antiq̃s dicit capillaris:q: fit in sbtilitate capilli:⁊ est scissura pua:aut est ex telo ⁊ silib⁹:⁊ tũc est difficilioz oib⁹:qñ tũc est magis penetratiua:⁊ ei⁹ulc⁹ semp est puũ ⁊ occultũ.⁊ alia fit ex casu/uel pcussione lapidis ⁊ silũ/ita q̃ os plicat ad iteriora:⁊ illud ꝑm plurtũ fit in capitib⁹ pueroz pp mollitiã eoz ossiũ:aut nõ plicat/lz scidit in modũ scissure capillaris:que aliqñ penetrant ad si fac:aliqñ vo mime:q̃rũ vuln⁹ aut est magnũ:aut est puũ aut vuln⁹ nõ pticipat cũ eis oino.⁊ qñq̃z in oib⁹ supdcis spẽb⁹ fracture frusta ossiũ ꝓspiciunt. ¶ Cognoscũt oẽs spẽs fracture per ingsitionẽ dilucidã cũ tẽtis:⁊ qñq̃z fit illud cũ tactu digiti minoris.⁊ ad ultimũ cognoscunt per maiorẽ sectionẽ ⁊ sepationẽ carnũ. ¶ Spẽs vo fracture capillaris cognoscit per effusionẽ humiditatis nigre: sicut est enclaustrũ:qñ bñ testificat a ueterib⁹: ⁊ est res cũ qua est fiducia vitatis.fit aũt illud ꝑm hũc modũ.i ꝑmis sup os detegas ⁊ abstergas:deide funde humiditatẽ sup ipm:fractura ei⁹ ex h̃ appet nigra.significatio penetrationis ei⁹ ad iteriora est ut radas scissurã donec nihil appeat de nigredine. Qñ qñ deficit appitio nigredis signuz est q̃ ad iteriora nõ penetrat fractura:⁊ qñ radis scissurã ⁊ nigredo ex eo nõ remoueat:⁊ est illud q̃si ꝓpe ultimatẽ ossis:scias q̃ penetrat usq̃z ad latꝰaliud:tũc ergo a ratione cessandũ est. ¶ Qz si fractura fuerit ex casu/uel lapidis pcussione:⁊ si multũ absq̃z vulneratione:tũc significatio duplex est:sicut sũt ei⁹ spẽs:sicut tã dictũ est.videlicet vna que plicat ad iteriora:⁊ altera que dicit capillaris. ¶ Significatio vo illi⁹ que plicat nõ occultat apud ingsitionẽ cũ digitis. Qñ sub eis sentit cõcauitas manifesta. ¶ Significatio vo fracture capillaris cognoscitur absq̃z vulnẽ difficulter. Verũ opz te accũtia que sup ifirmũ appent ꝓsiderare de accũtib⁹ significatib⁹ illõ. Qñ sunt sicut est apoplesia/scotomia/destructio uocis/appetit⁹ defect⁹/⁊ vtutis digestiue/⁊ expulsiue/febris acuta ⁊ his filia. ¶ Et illud qõ est valde iuuatiuũ in significatione hui⁹ fracture:⁊ eius vulneratione est ut mẽsures magnitudinẽ rei cũ qua facta fuit pcussio:⁊ fortitudinẽ pcutientis:aut altitudinẽ casus ⁊ locus ẽt ubi fit casus. Et si de oib⁹ his spẽb⁹ fracture uelamina cerebri lesa sint:scias illud periculosum eẽ. Sũt enim uelamina cerebri duo panniculi.vnus eoz dicit dura mr̃:⁊ alius dr̃ pia mr̃.dura mr̃ craneo supponit:⁊ est grossa q̃tenꝰ a craneo se defẽdat. pia mr̃ tãgit ⁊ coopit cerebrũ:⁊ est subtilis pp subtilitatẽ cerebri. ¶ Anteq̃z ad curationẽ ipsi⁹ puenias ifirmi ac cidẽtia manifesta mala fugias:⁊ si tũc vides accũtia bona nõ fore:mides. Et de accũtib⁹ malis sunt sicut amissio itellect⁹:siue pamissio uocis:rubor ⁊ egressio oculoz ⁊ vtutis defect⁹ irrappetẽdo/digerẽdo/expellẽdo/fluxus uentris/uel uomit⁹ colere/febris acuta/tethanus ⁊ filia his:q bus appentib⁹ in plurib⁹ disponib⁹:ifirmus pculdubio nõ sanabit:⁊ multotiens dura mr̃ rũpit:⁊ ꝑdicta accũtia nõ appent:imo fit repatio:⁊ sanat ifirmus.⁊ hoc dico ꝓpter testimoniũ expitẽtie:q: ex lesione dure mris apõ curationẽ meã tã multos liberari cõspexi:paucos vo accũtia hũtes ꝑdicta sanari.⁊ vidi etiã quosdã sanari piã matrẽ lesam hũtes:lz icredibile videat. Verũtñ illud erat in modica quãtitate:ita q̃ medulla exire nõ poterat. ¶ Et Bal.etiã testat hoc multotiẽs se vidisse:sicut patet in cõmẽto aforismoz.⁊ illud cõtingit rarissime. Verũ si incisio cõtingit usq̃z ad uẽtriculos cerebri infirmus pculdubio moritur:⁊ hoc etiam legit in pãtegni in lib⁹.2.ubi dicit.incisio cerebri.i.medulle est vna causa mortis.falsuz igit est qõ qdam stolidi dicũt ⁊ ridiculosi valde.videlicet ne dum de lesione medulle coto repleta pluries liberari:sed multos asserũt se vidisse.aliquãdo enim putredo a supioribus ad inferiora descendit:⁊ ibi actione caloris digerit:deinde admirabilis nã ipsam per mediũ ruptura toras expellit:qõ vidẽtes ẽt impiti medici illõ medulã cerebri eẽ extimãt. ¶ Et est notãdũ q̃ caput ꝛz Auic. diuidit in tres ptes.i.in sũbam uelatiuam:medullarẽ:⁊

uētres.uētres aūt sūt tres:anterior:medi⁹:z posterior. In anteriori v⁹ imaginatiua cōplectif:cogitatiua in medio memorialis aūt in posteriori.sufficiāt ammodo que dixim⁹ in ꝓlogo istius capli.z accedamus ad cyrurgiaz.

Fractura

ossiuz capitis:ut dicit Bal.a fracturis alioz ossiū dissilis est:qñ cū ossa capitis frāgunt:z ꝑcipue ueheñter nō restaurant:q̄re necesse est ut exhaust ꝑm quātitatē fracture:ut virus exeat: ne cerebro iferāt lesionē. Dixerūt qdam sapiētes ueteres:z nō tardet illud ultra septē dies si fuerit estas:z ultra decē si fuerit in hyeme:z q̄to velociꝰ fuerit tāto melioꝰ z longingus a timore. ¶ In ꝑmis igit caput ifirmi radat ꝑm q̄ ad illud ꝓuocat te necessitas:z si vulnꝰ magnū fuerit ita q̄ fractura sit manifesta:tūc in ossis abstractiōe studiū ipēdat ꝑm q̄ puenit rememoratio sua. Si vo vulnꝰ puū fuerit ita q̄ fractura sit occulta ꝫ eo:tūc necesse est ut magnificet ꝑm q̄ narrabo tibi:z est ut fiāt sectiones due ꝑm figurā crucis:q̄rū vna sit sectio ꝑma que fuit ex ꝑcussiōe: deide q̄tuor excorient anguli/donec os qđ oz exhi corrue detegat:z tūc si sanguis ꝯfluat tibi ut nō fiat ossis exctio:ꝑmo vulnꝰ cū pāno in aceto z aq̄ ifuso:aut albumine ouī vndiq; ipleat:deide plumaceolus de stupa eodē mō ifusus supponat:z si neċe fuerit ponat puluis de sumac minuto:z bolo armeno:z silibꝰ sāguinē refrenātibꝰ:z tū ꝫ patiēs regescē pmittat donec sanguis abscidat. Et scias q̄ illa die qua ꝑcussio fit nō est faciēda icisio:qđ est:q; in oi medicamie tuo vtutē ifirmi ꝯsiderare debes:z ꝓp illud in die ꝑcussiōis nō facias icisionē:ne ex ꝫ nimiꝰ fluxus sanguis/aut syncopis accidat:imo admistrādum est medicamē quo sanguis restringit/sicut ꝑcessit narratio: deide ad tuū ꝓpositū poteris redire securꝰ. ¶ Et ex stolidis gdē medicis sūt qui amputāt angulos vlneris z ꝑiciūt:z est illa itētio i qua nō est nisi fatuitas. Quap:opter illud facē nō ꝑsumas:tū ēt nō opz in oibꝰ reddere rōnez. ¶ Cū aūt ad exctionē ossis puenire volueris fiat fiē docet Bal.z hic est ꝑmo eiꝰ. Si fractura recta fuerit z sepata ut facile possit expelli cū picigarolis uel forꝑicibꝰ:caue tū sūmope ne pelliculas tāgas. Si vo sepata non fuerit necesse est ipsam radas cū aliquo istro:suauiter tū z cautissime ne pelliculas cerebri ledas:si nō sufficit abrasio/tūc ꝑforatio ex illa pte/in qua vides os tenacitatē hre nō excusat:que gdē faciēda est ꝑm q̄ dicem⁹ post paululuz. ¶ Oz si fuerit fractura capillaris/ita q̄ os ex utraq; sit durū z fortē:tūc opz q̄ ꝑforet cū trepanis que dicunt a uerib⁹ nō ꝓfundātia:eo q̄ ossis nō ꝑtrāseūt quātitatem. Qm̄ facta sūt ꝑm mēsurā formē ipsiꝰ:z sint ex eis apud te plura quoz quātitas diūsificet z admistret illud qđ gdā medicoz dixerūt/ut idigerēt opatione tua:deide i ꝑmis fiat ꝑmutatio ad aliud. ¶ Jngt Haliab.z Aui.oppila ꝑ us aures ifirmi cū lana uel coto/ne ex uoce ꝑforatiōis ledat. ¶ Modus aūt ꝑforādi est ut figas vnū trepanorū sup os in circuitu:z revoluas ipm̄ itra manꝰ tuas:donec scias q̄ os penetratū est:deide fiat ꝑmutatio ad locū aliū z sic ꝑmutatio fiat usq; ad ultimū necessitatis:deinde cuz alio istro/qđ dicit spatumē ab vno foramine usq; ad illđ os icidat:z fiat imꝑssio et⁹ ab iferiori ad supi⁹:nō subito/sed paulatim/ne ide cerebrū moueat:tūc si potes auferas ipm̄ cū digitis tuis:aut cū istris que nosti leuatoria:q̄rū capita sūt curuata. deide opz ut radas/z eques aspitates que sunt in circuitu ossis cū icisorio:z tu tā posuisti ali qđ istrm sub osse ad ꝯseruatiōē fiat:z si remansit aliqd ex ossib⁹ puls z frustis iterū exhaus. ¶ Jngt iteruz Bal. Et nō opz ut ex osse icidat/nisi illud qđ est ifirmū vehemēter:qm̄ nō est necesse ut seq̄ris fissurā usq; ad finē earū:z si in ꝫ errāt stolidi/nisi qñ cogit te cā magne necessitatis:z est illud qñ santes expelli nō pōt absq; icisione ossis illiꝰ scissure:z illud est molestissimū. Qm̄ opz ut cerebrū moueat.ipse enī Bal.quēdā curauit:z exit ex ossibus q̄tū sanē expellē potuit:z sup locū ossiū expulsorū nā carnē creauit. Jngt Bal.z si possumꝰ sanē desiccare absq; ossiū expulsione meliꝰ est:q; minꝰ nocumētū cere bro iferk. ¶ Et opz ut icisio tua sit in loco magis ꝯuenē ti:q; virus currat ex eo facliꝰ:z qñ nō certificaris de penetratione scissure ad ptē aliā:tūc certifica te per ultimaz rasionē ipsiꝰ/z effusionē humiditatis nigre/sicut tā dixim⁹.z caue ne faciat te errare illud qđ gdā medicoz dixerūt. vz ut fiat ꝑforatio ex utraq; pte scissure. ¶ Mā mihi illđ nō videt rectū:z si rectū eēt antiq tā aliqd in libris suis dixissent:ꝫ ego nō iueni rememoratione alicuiꝰ eoz in hoc penit⁹. q̄re rectiꝰ est ut nō fiat.cū aūt securiꝰ fueris de appitione cerebri:iple vulnꝰ donec os coopiat pāno lineo ꝑtilissimo z uetusto in albumine ouī ifuso:z fit ille pānꝰ aptꝰ ꝑm quātitatē fracture:deide accipe altū pannū duplicatū ꝑm quātitatē vulneris:z madefacias ipsuz silī mō in albumine ouī:z suppone:qđ tādiu donec totū ipleat vulnꝰ faciēdū est:deide plumaceolus de pāno lineo uel de stupa ita amplus z magnꝰ q̄ totū vulnus ex utraq; pte capiat z nō supet:z nō cōprimat cū aliq̄ fortitudine:imo adeo leuiter ponat ut nō grauet pāniculus: deide ligamē admistret amplū:z non plus stringat nisi q̄tū sufficiat ad retinēdū pānos. Sifac eiꝰ ex cōpressiōe z grauedine uehemēter solet ulcerari z apari. Et scias q̄ sapiētes antiq utunt ad ꝫ fortādū fiat:z apatis ꝓhibitionē. sup ligamē aūt ex aqua z aceto rorek:ut fit alleuiatio in apatis sedatione. Cum hac ergo cura eger dimittat gescē ab vna die usq; ad aliā:deide soluat vulnꝰ atq; mutet sicut ꝫus/donec ab apate calido securꝰ fueris. ¶ Jngt Aui. z alī:q; multotiēs post curationē cū ferro capitis in fiat calidū accidit apa:adeo ut spissitudinē ossis capitis z etiā cutis superꝫ sequunt post illud sepe accñtia mala:quei firmū ad ꝓditionē adducūt. ¶ Jngt.z cā q̄re fiat calidū apa accidit.aut est alicuiꝰ ossis frustulū:z ipm̄ suo ledēs acumine:aut ꝯstrictio ligationis/z licinioz grauitas:aut frigꝰ:aut multitudo cibi z vini:aut est alia cā occulta.tūc ergo si cā fuerit manifesta auferas illā velociter:z si fuerit occulta flōma patiētē nisi fuerit aliqđ ꝓhibēs ad hoc: z eiꝰ ꝫtrahe cibū:regimēq; admistret qđ calis cōuenit apatib⁹:z est sicut embrocatio cū oleo ros.tepido:aut aq̄ ubi bullita fuerit altea/maluauisc.camomilla/fenug.z sēmē lini.aut emplo de farina ordei z aq̄:z olo ro.z humecta caput/z cerusicē/z spodilia cū adipe gallinaceo liqfacto:auribusq; ēt oleū ro.istillet.z si adhuc calidū pseuat apa si nō fuerit aliqđ qđ ꝓhibeat uēter pattētis soluatur: qm̄ Hypp. ꝑcepit illud. ¶ Et post q̄z fuerit ab apate calido securꝰ pone medicinā carnis creatiuā:que ēt fit ficissima absq; mordicatiōe:z ꝫ est puluis capitalis/qui fit ex sarcocolla/minuto thure/mirra/sanguine draꝯ.yreos/aristologie/farina orobi z silibꝰ hñtibꝰ ꝓpetatē absterfionis cū exclusiōe mordicatiōis:pulueriçet sup fiat:z cura vulnꝰ cū petijs lineis usq; ad ultimū restaurationis:z fuge oē humidū in tali cura:nec virꝰ oino pmittas i vulnere aggregari:ne pāniculus cerebri putrefiat:z ueniāt sup ifirmū accñtia mala. ¶ Dixerūt aūt sapiētes q̄ q̄z accidit nigredo fiat:z fit ex appōne medicine in qua fit ꝓpetas denigrādi:tūc accipias ex melle ptē vnam:z ex oleo ro.ptes tres:z linias pānū cū eis:z suppone fiat do nec illa nigredo remoueat.q̄ si accidit nigredo fiat ex seipso/z pueniat usq; ad oculū:z maxie cū pdictis malis significatōib⁹.i.cū pepetia.tūc opz ut desperes de salute ꝫtus ifirmi penit⁹ qñ significat ꝯsūptionē calitatis innate z destructionē etiā. ¶ Solet multotiēs sup fiat caro superflua nasci:q̄re tūc ꝯsiderāda est eiꝰ q̄ntitas:an mlta sit: an modica:z si modica sufficiē ad eiꝰ curationē spōgia marina aliq̄tulū abluta.q̄ si fuerit multa puluis hermodactiloz desup aspgat ꝑm q̄ntitatē que non facit timorē:z si careꝰ isto puluere alū administra:in quo sit eius similitudo. vz ut sit ex medicinis lenioris mordicationis.

¶ Dieta eius sit talis.in ꝓncipio patiẽs comedat far amig dolatũ:olera frida:pira:uel poma cocta ꝛ filia his:vinuz oino nesciat:ꝛ bibat aquã:caueat a repletiõe cibi:a frigo re:ab aere multo lucido:a coitu:ab oi exercitio : a nimia locutione:ꝛ ab oibus accidentib⁹ anime : ut est ira tristi tia:sollicitudo ꝛ similia. ¶ Cũ aũt securus fueris ab aꝑa te calido:ꝛ tu iam incepisti medicinã carnis creatiuã ad ministrare.regimẽ augmentet:ut inde porus sarcoides fracturã ligans melius ꝛ uelocius generet.

¶ De vniuersali fractura ossium. Caꝑ.XVIII.

O Sa aliquando frangunt ali qñ a ꝓpria se parant iunctura:quoꝝ gdẽ curatio triplici eget intentione. Prima quarũ est ꝓpria rectificatio uel reductio,2ª est per ligaturã conseruatio.3ª vo est restauratio que fit poro sarcoide mediãte. Ueruz in hoc caꝑo vniuersaliter rememorabo:ꝛ breuiter ad extẽsionẽ ꝛ rectificationẽ fracture ꝛ ei⁹ restaurationẽ.ꝛ ponaz ꝑus ubia:ne erro: cõtingat ex imperitia medicoruz. ¶ Dico ergo q̃ significatio fracture quãdo cõsiderat in ea satis est manifesta.ꝓpterea q̃ figura membri torquet:ꝛ gibbositas ex vna pte:ꝛ cõcauitas ex alia manifestat. Et quãdo etiã os fis percipit sonus cũ locuz diligenter manu tractaueris ꝛ maturaueris. ¶ Cũ aũt de fractura ossis certificat⁹ fueris:tũc nõ oportet ut ultra ꝑmũ diẽ differatur eius rectificatio:qz quãto plus tardat tãto amplius difficilior erit: ꝓpterea q̃ os indurescit:ꝛ nõ est possibile ut rectificetur nisi extensione superflua cũ qua est tima:.tarditasq; etiã in ipsa fractura facit accidere plurima nocumenta: sicut est apostema ꝛ similia. ¶ Modus aũt extẽsionis ꝛ rectificationis est ut accipiat membrũ ex utaq; parte manibus:ꝛ nõ violẽter:sed leuiter q̃tuz plus possibile est distendat ꝛ rectificet donec vna pars alteri ꝓiungat.violẽtia nãq; cõpressionis matorẽ generat angustiã ex qua facile oritur apostema:deinde palpa mẽbrũ manibus tuis:ꝛ rectifica illud quod tibi videt diuersuz:deinde ligatura adeo suauis administret:ut inde dolor minime sentiat:nec ẽt adeo relaxet quin ad dolorẽ aliquãtulũ sit declinis.sup locũ vo fracture fortius aliquantulũ cõstringat.ꝛ quanto plus elongat a fractura tanto strictura leuior fiat.sicq; faciendo donec ex loco sano capias magnaz partẽ.Sed oportet ut fascie sint tres uel q̃tuor ꝑm q̃ indiget mẽbrũ: ꝛ quãtitas latitudinis earũ est ꝑm conuentiẽtiã membro rum:qm̃ ut dicit Galienus.In pectore magnũ põt poni ligamẽ.in manib⁹ vo ꝛ digitis minime.inquit Galien⁹. In oib⁹ locis quanto latius poterit fieri ligamẽ fiat:neq; ex eo duplicatũ aliqd remaneat:supra ꝓdictas aũt fascias statim astelle locent ut per eas membrũ rectificet:ne gibbositas aut ꝓcauitas in mẽbro remaneat:nisi in loco ubi fuerit apostema uel inflatio. ¶ Inquit Albucasis:q̃ quãdo est membrũ magnũ non oportet ut ponas sup ipsum astellas a ꝑmo die:nisi post q̃nque uel septẽ uel amplius ꝑm securitatẽ aduẽtionis aꝑatio:ꝛ sint astelle sapiẽter facte:ꝛ sint ex ligno abietis:aut ex medietate cãne late:aut ex ligno salicis ꝛ similib⁹. Inqt.oportet ut astelle que ponunt sup fracturã sint grossiores ꝛ fortiores:ꝛ sit longitudo earũ ꝑm q̃ cõtingit mẽbro ex magnitudie ꝛ paruitate:ꝛ nõ oportet ut sit inter vnã ꝛ aliã min⁹ q̃z digitus:deinde stringat sup astellas cũ ligatura alia ꝑm strictura quã sciuisti supius:deide liga cũ spago decẽter . Inquit. nõ oportet ut tort⁹ fit:nec multũ grossus:neq; multũ subtilis.ꝛ qñq; accidit ut ledat infirm⁹ ꝓpter extremitates astellaruz post strictura in locis sanis:ꝛ pone sub eis ex stupa ꝛ similibus donec nõ ledatur ex eis.

¶ Inquit Auicẽna. Et nõ oportet ut fiat festinatio ad auferendũ astellas:nisi illud qd̃ ossa fracta cõglutinat ꝑfirmetur:ne ꝓpter eius debilitatẽ fiat in mẽbro contusio:imo melius est ut in membro magis q̃z fit necessariuz moreꝝ q̃z ut auferat añ illud. Quãtitas aũt dierũ in quibus cõuenit ut ligatura soluatur atq; ligeꝝ est ut consideretur si in membro dolor accidit inquiet⁹:aut ꝓpruitus intolerabilis:uel calidũ apostema . ꝛ si nõ accidit aliquid ex eis: tunc nõ soluit ligatura nisi in ꝑtio triũ dierum aut quatuor uel quinque:aut septẽ. Et quãdoq; dimittit donec restauretur fractura. Quãdoq; inquit Galien⁹. Utile est ligamen donec sanet dimitti : si nihil appareat ex ꝓdictis accidẽtibus.q̃ si horũ aliquid apparuerit:tũc necesse est ut singulis diеb⁹ soluat. ¶ Et si fuerit dolor in membro cũ lana succida in oleo ros.madefacta cataplasmetur:deinde ligetur:ꝛ nõ sicut ꝑus stringat:imo cõstrictio minuatur:ꝛ si fuerit ꝓpruitus:locus ex aqua calida fomẽtetur: ex qua fit resolutio illius materiei vnde ꝓpruitus accidit: deinde membrũ cũ oleo ro,ꝛ aceto cataplasmet:ꝛ quotiens soluit sicut dictum⁹ fomentet donec sedetur ꝓprit⁹. Si vo apostema fuerit tunc uelociter fiat flõmia ex parte contraria ꝛ assidua illud qd̃ infrigidat membrũ:ꝛ quãdoq; ẽt est necessariũ ut administres cerotuz ex oleo ro. ꝛ cera alba:aut oleũ camomilinũ:uel vinũ stipticuz:quoniã cõfortat membruz:ꝛ apostema resoluit:neq; oportet tunc ut ligatura stringatur nisi debiliter ꝑm quãtitatez ut cõseruet medicamẽ ꝓhibens apostema.cũ aũt securus es q̃ apostema calidũ remouetur ꝛ dolor quieuit: tunc itera ligaturã tuaz paulatim.i.ut non stringat ꝑm cõstrictionẽ ꝑmã donec bene securus fueris q̃ oia accidentia sunt iam remota.Tunc si necesse fuerit stringe ligaturaz ꝑm quãtitatẽ cõstrictiõis ꝑme.caue tũ ne ꝓpter superfluitatẽ stricture nutrimẽtũ uenire ad locũ ꝓhibeat:ꝛ ex rebus significantib⁹ illud est exiccatio ꝛ extenuatio mẽbri: qd̃ cũ accidit loc⁹ cũ aqua calida fomẽtet:ꝛ ligamẽ molliꝛet parũper:sicq; aliqbus diеb⁹ dimittat donec currat nutrimẽtũ ad fracturã:deide sicut ꝑus strinxisti stringat.

¶ Medicine quibus utimur apud restaurationẽ omnium fracturarũ:ꝛ dislocationũ:atq; etiã torsionuz sunt:in qbus est exiccatio ꝛ cõglutinatio cũ modico caliditatis: sicut est thus ꝛ mirra:ꝛ filia. Et scias amice q̃ hypp. iussit solidatiua sup fracturã nõ debere poni usq; ad septimuz diẽ.uel etiã quousq; fiat securitas quin generet aꝑa uel tumor.Galien⁹ aũt dicit q̃ in hoc nostro opere nõ possumus mẽbrũ ad suũ modũ cõuertere:nisi ab initio solidatiua ponam⁹.uerũtñ si mẽbrũ festinat dolere ꝛ rubescere atq; tumescere.videam⁹ tũc ut ipse cõsulit:rectũ est q̃ nihil ex hoc faciam⁹:imo mãm de loco ad locũ trahaꝫ⁹ ꝛ mẽbrũ quãtũ possum⁹ restringam⁹. ¶ Et de emplastris bonis restaurantibus fracturã ꝛ dislocationẽ:ꝛ etiã torsionẽ que est dislocatio nõ cõpleta.est emplastrũ quo utebantur antiqui ex puluere molendini.i.farina que uolat ꝛ pendet in parietibus ipsius:qd̃ plurib⁹ etiã complexionibus cõuenit:ꝛ ꝑcipue mulieribus ꝛ pueris:qñ est equale in caliditate ꝛ frigiditate : ꝛ qualitas cõfectionis eius est ut distemperet cũ oui albumine:ita, ut cõfectio eius sit equalis.i.nec multuz spissa:nec multũ subtilis. ¶ Itẽ aliud emplastruz.℞.aloes:mirre:boli arme. thuris:achatie:nucis cipssi:dragaganti:laudani.aũ.partes equales.cõficiatur cum oui albumine:ꝛ addatur aliquantuluz de puluere molẽdini donec fit medium inter spissitudinẽ ꝛ subtilitatẽ:deinde pãnus fortis liniatur ex eo:ꝛ superponat.istud eni emplastrũ est mirabilis cõpositionis:qm̃ restaurat ossa fracta uelociter:ꝛ confert pluribus cõplexionibus. ¶ Cibus aũt patiẽtis in ꝓncipio eius sit subtilis ꝓhibens inflãmationez donec fueris ab apostemate calido securus:deinde sit cibus grossus:viscosus:ut fiat coagulatio fracture uelociter. ¶ Et ex cibis in quibus est grossities ꝛ viscositas sunt sicut triticuz ualde coctũ:riçum:capita:ꝛ pedes.ꝛ uentres animaliũ:ꝛ ꝑcipue uaccarũ:lentes:ꝛ pisces recentes:lac:caseus recẽs. vinũ grossuz:ꝛ similia his. ¶ Porus quidẽ sarcoides.i. os callosum habet generari ex materia nutrimenti ossis. tanq; a causa materiali:ꝛ ex natura tanq; causa efficiẽti.

z est mā eius cole ad cōsolidationē aliorū membrorum s. carnis z nerui. os aūt nutritur ex sāguine grosso z spisso. Et ꝓpter illud oportet ut sit itētio tua circa ipius grossitiem z viscositatē sicut cū cibarijs que prediximus. Et caue ab oi eo qō subtiliat sanguinē: sicut est vinū subtile z similia: nisi quādo vides q porus sarcoides superfluit magnitudie: sicut multotiēs accidit: qñ necesse est tūc regimē grossum dimittere: z ad subtiliatiua redire: atq; ligaturā stringere uehemēter: z administrare emplastra in quib⁹ est stipticitas ꝓhibens cuz subtilitate: z sicut est decoctio granatorū z folioꝝ mirthi z eius oleū z similia hec enī ꝓhibēt nutrimentū: z materiam minuūt.

¶ Multotiens aūt cōtingit fracturaz cum vulnere fieri: z tunc oportet vulnus discoopertū remanere: ab ipsoq; ēt astellas factas elongari: deinde in eius orificiū cotuz uel pānus admīstret: ac sero z mane mūdificet ne virus aggregari ualeat: z apostemate absente cū medicina carnis creatiua curetur: z postq; fractura ligata fuerit ꝑm q oportet cū ligaminib⁹ suis: rectū est ut vulnus tegat cuz aliquo uelamine: ne alteret ipm aer: deinde cum sanatū fuerit: si necessitas ꝓuocat: astelle superponantur. ¶ Et fractura quidem que accidit cū attritione nō est absq; timoris articulo: qñ nisi succurrat cum scalpellatione ut sanguis egrediat accidit ex ea mortificatio membri: z erpes estiomenus putrefactio z corrosio: z quando currit etiā sanguis ex ea nō refrenet. ¶ Q̄ō si fuerint in vulnera frusta ossium separata: tunc oportet ut faciliter abstrahant: z si separata nō fuerint: z membro dolorē z pūctionē iferant: uehemēter secent: aut ꝓforent ꝑm modū; melioris possibilitatis: z itez extrahat. q si virus in vunere plus augmētetur q̄z minuat significatio est q remā serunt astelle: q̄uis nō appareant: z tunc locus inquirat cum tenta donec inueniant: deide remoueas eas: z apta semper membrū figura qua virus cōuenientius currat. ¶ Et caue ne in loco ubi fractura cū vulnere est: oleum vicinetur: ne putrefactio: aut corruptio generetur. ¶ Et scias q fractura diuersificatur ꝑm quātitatem paruitatis sue: qñ ut testat Auicēna. Fractura quando accidit ꝑm rotunditatē est ꝓauioris curationis z cōiunctionis: z deterior fractura est illa: sicut dixit Hyp. que declinat ad interiora q̄z illa que decliat ad exteriora: z est illud ꝓpter lesionem neruorū. Et fractura cum qua accidit fluxꝰ sanguinis: z vulnus: z apostema z attritio est deterio: omnibus. ¶ Et diuersificatur etiaz fractura ꝑm obedientiā z inobedientiā extensionis: z rectificationis: qñ fractura que fit in membris magnis nō obedit rectificationi: cuz extensione uehementi. z similiter quādo ꝓlongatur eī⁹ spatiū nec̄ia est extēsio fortis. z fractura que accidit in membris puis nō idiget nisi pauca extēsiōe. ¶ Et iterū ēt diuersificat fractura ꝑz diūsitatē membroꝝ in breuitate z tarditate restauratiōis: qđ est q: fractura brachij citiꝰ restaurat q̄z fractura cruris. z silr fracture reliquoꝝ membroꝝ diuerse sūt adiuicē: z ego uentā post ħ ad capm cū rememoratione vniuscuiusq; spēi fracture singulariter z distincte.

¶ Preterea qñ os nō restauratur ꝑm q opz in ꝑmis. imo membrū remaneat tortuosuz. cui⁹ rei cā aut est ignorantia medici os in ꝑnō male rectificātis. aut ē defectꝰ astellaꝝ absolute: aut festinatio ablatiōis earū añ ꝯfirmationē fracture. aut est superfluitas morꝰ in hora getis. z tūc qđ medicoꝝ ꝯsueuerūt iterare fracturā eī⁹. Antiqssimi vō antiquoꝝ nihil de ħ dixerūt in libris suis: sic testat albu. dices q si eēt rectū antiq dixiss̄et aliqđ. z laudat eē rectiꝰ ut nō fiat qñ ex hac opōne est timor magnꝰ: z qñq; membrū deturpat ualde uez cū ad illud ꝓuocat te necēitas. opz ut scias dispōnē pori qui restaurauit os: q si fuerit magnꝰ z fortis nō accedas ad refrāgēdū ipz scdo: qñ sic dic̄ Aui. fortasse nō frāgeret in loco fracture ꝑme. imo frangit in alia pte loci: z si nō fuerit magnꝰ z fortis tūc assiduef embrocatio aq̄ cale ubi cocte sint herbe mollificātes: sic folia malue: viole: radix altee: mellilotuz z filia his: donec mollificet porꝰ. deide frāgat z distēdat atq; rectificet sic scis. z q: porꝰ añcessit z factꝰ est fortis z magnꝰ. z nō est excusatio qn eī⁹ curationē assumas: tūc curatio eī⁹ est cū ferro z est ut locꝰ supiꝰ icidat z ossis ꝯtinuatio dissoluat: deide rectificet mēbr: z sic opz cū diligētia restauret. ¶ Et mltotiēs qđē est pole q fractura male restaurata curet si est recēs cū emplis mollificatis sic est embrocatio ꝓdicta. z emplm de mucillagie maluauisci: z fenugreci: z seis lini qñ ꝓficit cū adipe anetio uel galliaceo uel arietio: aut oleo fisamio uel liliaceo: z emplz qđ fit ex medulla uaccini cruris: assūgia anatis: butyro: oleo liliaceo z cera citrina est in ħ mirabile. z silr emplz de ficubꝰ piguibꝰ uel da citl. cū fimo colūbino. deide cū mēbrū mollificatū fuerit distēdat z ad suā ꝓpriā figuram reducat. ¶ Multotiēs post restaurationē fracturaꝝ accidit nodatio ex q̄ mēbrū sedat z qñq; eiꝰ opatio nālis ꝓhibet: maxieq; si ꝓpe tūcturas fuerit. z scias q iā dixim⁹ cāz eē videlicet q est ex superfluitate pori ligantis ossa: z dixim⁹ ēt cuartionē eī⁹ cū ultimitate stricture z sbtiliatiōe cibi: z cū emplis stipticis ꝓhibētibꝰ: sic est acatia: mirra: olibanū z filia. qñ ꝓficiūt cū oui albumie: aut vio stiptico: aut aceto: z illō qđ facit medicie stiptice: facit ēt suppositio plūbi z est ut ponas lo camia plūbi sup nodositatē z strigas decenter. Et qñ nodatio dura est: z in sbam lapideā iaz uersa nec̄iuz est ut supiꝰ scindat. z tūc dissoluat ꝯsolidatio ossis z icidat superflua nodatio aut radat cū istris que ꝯuenit ad illō. deide curet vulnꝰ cū reliq̄ curatiōe vulnez. ¶ Rursus post tps restauratiōis fracture qñq; accidit in mēbro sbtilitas z debilitas. z illud est qñ restauratio nō est firma. Et cā que facit ħ eē nec̄iū sicut antiq testant: ē multiplex. videlicet aut strictura superflua que ꝓhibet nutrimētū: aut mltitudo ligamētoꝝ que grauat mēbrū: aut est frequēs eoꝝ solo z ligatura: aut superfluitas embrocatiōis aque: aut motus mēbri superfluꝰ añ tēpꝰ: aut paucitas sanguis in corpe patiētis z debilitas eiꝰ. z illud est sicut in corpe senū: aut paucitas ciboꝝ z eorū subtilitas: aut est multitudo frustorū ossium. ¶ Opz igit ut in curatiōe huiꝰ mēbri extenuati z debilitati ut patiēs reficiat cibo multi z grossi nutrimēti: z corꝰ eiꝰ humectet donec sanguis fiat augmētū: z administret sibi balneū tēperatū: deide ponat sup mēbrū emplm piceū tepide caliditatis ut attrahat ad ipsum nutrimētū plurimū: z illud est qđ. ℞. picis grece: z picis nauālis: z refine. aii. ꝑ. e. z simul resoluant ad ignē. z assiduef ēt embrocatio aque tepide donec attrahat nutrimētū ad mēbrū: z ipsuz ad ꝓpriā figurā reuertat z custodiat se infirmꝰ ab ira z ab alys accidētibꝰ aīe. qñ sicut testatur Damas. vitium animi sequit cōplexionē corporis.

¶ De particulari curatione fracture ossium. Cap. XIX.

Et continet rubricas septē.

¶ De fractura ossium mandibularū. Rubrica. I.

a Ecidit multotiēs ut mādibula inferior disrūpat. cuius cognitio facilis est. cum ergo vis rectificare cōsidera si fractura curuata est ad interiora absq; separatione mala in duo. Et tunc itromitte indicē dextre manus si fractura fuerit sinistri: z si fractura fuerit dextri: idicē sinistre manus intromitte z impelle cū eo gibbositatē fracture a parte interiori ad exterius: z cum altera manu tua de foris equa ipsam deceter usq; ad ꝯiunctionē nālē z cognoscit equatio mādibule per equationē dētiū qui sunt in ea. Si vō mandibula etiā separata est in duo tunc a duab⁹ partib⁹ fiat extēsio ꝑm rectitudinē donec fiat eius equatio naturalis. z si accidit in dentibus motio liga vnū eorū cum altero cū filo aureo uel argēteo aut filo serico fortī: deide si times aduentū apatis calidi: tunc pone cotum uel lanam succidā cum oleo ro. z oui albumie madefactā: deide liget ꝑm q melius ꝓparat tibi. De ligatura eius z si nō times apostema caliduz ponat statim emplm ex puluere

molendint:uel farina siſamini cū oui albumie ſup cōfecto.deinde pone deſup pānū duplicatū ꝛ pone aſtellam magnā ꝑm quātitatē mādibule:aut fruſtū ſolee:ꝛ ꝑm q̄ opoꝛtet:ſicq; donec ſanet dimittat niſi accidat iteruꝫ apa calm aut doloꝛ intolerabilis uel pꝛurit⁹.ꝛ ſi aliqđ iſtoꝝ acciderit:tūc fac ut dixim⁹ in capło uli donec illud,pḣibeat oino.deide redeas ad emplm ꝛ ligaturā paulatiꝫ donec ſanet:ꝛ ſi vides q̄ aliqđ ex nāli figura mutet tūc ſolue ligamētū ꝛ itera eātionē mēbꝛi:ꝛ liga decēter. ¶ Oꝝ ſi fractura fuerit cū vulnere cōſpice ſi iſunt oſſis fruſta ſeparata:tūc ſtude in eoꝝ abſtractiōe ſubtiliter ꝛ ꝑm modū poſſibilē cū inſtrīs que ꝙuenīūt ad illud.ꝛ ſi vuln⁹ fuerit ſtrictū amplifica ipm ꝑm idigētiā tuaꝫ.deide curet ſicut ſcīuiſti.donec ſanet ꝛ ꝓcipe infirmo ut ſit in trāquillitate ꝛ gete:ꝛ ſit ei⁹ cib⁹ ſoꝝbilis ꝛ lentis.Inquiūt ſapiētes uetꝛes hui⁹ artis q̄ multotiēs hꝭ fractura in trib⁹ ſeptimāis reſtaurat:qm̄ hꝭ os ut dīc Aly ē molle ꝛ i eo ē medulla.

¶ De fractura furcule pectoris. Rubꝛica.II.

Contingit aliqn̄ ut furcula pectoris frangat cuius ſignificatio nō occultatur ſenſui apud tactū cū manu:opatio ꝙo mea eſt ut iueniant duo miniſtri.quoꝝ vn⁹ teneat adiutoriū q̄ ſequit furculā fractaꝫ ꝛ extēdat ipm ad exteriora ꝛ ſupiora ꝛ alter extēdat collū ꝙſus partē aliā.deide medic⁹ equet fracturā cū digitis ſicut decet.ita ut nō ſit eminētia neq; cōcauitas:ꝛ ſi indiget extēſiōe plima.tūc pone ſub ala ptā magnā ꝑm quātitatē indigētie tue ꝛ ſit ex pānoꝛuel ex lana.ꝛ extēde cubituꝫ donec appꝛoꝝimet ipm coſtis:deinde equa fracturā ꝑm q̄ opꝫ q̄ ſi extremitas furcule ad exteriora trabi nō ualeat ex eo q̄ ſubmerſa eſt in ꝓfundo: tūc opꝫ ut reſupines infirmū ſup collū ſuū:ꝛ pone ſub eius humeꝛo puluinar mediū ꝛ miniſter pꝛemat ei⁹ humeꝝ ad interiora donec extremitas furcule que eſt i fundo ſbleuet: deinde rectifica ipſam decēter:ꝛ ſi infirmus ſentit punctura apud tactū cū digitis:tunc ſcias q̄ eſt oſſis fruſtulū.Pꝛopterea ergo ſeca ſup fracturā ꝛ extrahe ipſum fruſtulū:ꝛ ſi retinet ex aliqua parte:ꝛ tūc incide ipm.Et pone ꝓus inſtrumētū ex ligno ſub oſſe ut cōſeruet ſiſac:ne diſrumpat:ſi ſciſſura fuerit magna aggrega ipſam cū ſutura ꝛ incarna eā.Uerūtn̄ nō factas illud ſi times apoſtema calidū:q̄ ſi times tūc ſummā adḣibe curationē cum oleo ro.ꝛ aceto ꝛ ſimilibus. ¶ Et quādo fractura fuerit abſq; vulnere ꝛ ſectione.pone emplm ex puluere molēdint uel aliud reſtauratiuū fracture:ꝛ pone deſup ſtupā leuē.ꝛ ſup ſtupam puluilluꝫ duplicatū:deinde ponatur aſtella ex tabula ſubtili cui⁹ latitudo ſit triuꝫ digitorum ꝛ longitudo quatuoꝝ:deide cū longa faſcia tribus uel quatuoꝝ digitis ampla decēter ligef:ꝛ iuolue eam ſup collū: ꝛ reduc ipſam ex oī parte vniuſcuuſq; titillici:deinde ligef bꝛachiū iſirmi ad collū ei⁹ꝛ ſub titillico collocef puluinar paruū in nocte:ꝑcipue apud ſomnū:ꝛ ſit doꝛmitio eius ſup doꝛſum ſuū:nec ſoluas ligamentū uſq; ad gnq; uel ad ſeptē dies:niſi accidat aliqđ ex accidētib⁹ ſicut eſt pꝛurit⁹:aut doloꝛ:uel apoſtema calidū:ꝛ deide ſolue ꝛ renouef emplm dimittas ipm donec ſanet. ¶ Et opꝫ ut aſpicias oī die ne mollificeꝛ ligamē:ꝛ remoueat aſtella.q̄ ſi videris illud iterū rectifica ꝛ ſtrige ligaturā decēter. ¶ Dixerūt quidā ſapiētes q̄ furcula indiget ſubtilitione apud curationē ſuā:qm̄ ei⁹ reſtauratio difficilis ualde ſit. ¶ Et dixerūt iterū q̄ furcula ſtringit ꝛ cōfoꝛtatur ꝑm plurimū in ſpatio triginta dierum,ꝛ q̄nq; ſit illud in quibuſdam ḣoibus in minori ſpatio.

¶ De fractura coſtarū. Rubꝛica.III.

Cum accidit coſtis fractura nō occultat apud inquiſitionē cū digitis ex eo q̄ in loco aſperitatē ꝛ ſenſum inuenies nō equalē.ꝛ foꝛtaſſis oſſis audīt crepitatio:ꝛ ſit huiuſmodi fractura ꝑm duos modos:quorū vn⁹ eſt ad exteriora:alter ad iteriora. ¶ Fractura ꝙo que eminet ad exteriora facili⁹ recipit curationē.ꝛ eſt ut eques fracturā cū digitis ꝑm modum poſſibilitatis tue donec ꝙuertat ad figurā ꝓpꝛiā.deinde epiṫimet locus cū eo qđ cōuenit:ꝛ ſtringat ſtrictura cū aſtella ſi fuerit neceſſe. ¶ Et ſi fractura fuerit ad interiora decliuis:cuius uera ꝛ ꝓꝓia ſignificatio eſt doloꝛ inquiet⁹ꝛ punctura.ſicut pūctura pleureſis:ꝓpterea q̄ os pungit uelamē ꝛ ēt anḣelit⁹ ſtrictura ꝛ tuſſis uomituſq; ſanguinis plurimi.Tūc ingeniatio eius extēſionis ad exteriora cū manu deficit oino.Uerūtn̄ dixerūt qdā antiquoꝝ.Infirm⁹ cibet cū cibis generātib⁹ iflationē ualidā donec iſletur uenter:qm̄ inflatio impellit fracturā ad exteriora:ꝛ huiuſmodi quidē operatio licet quādoq; ſit neceſſaria ꝓpter defectum alterius ingenij.tm̄ eſt cauſa que facit uelociter accidere apoſtema calidū. ¶ Et dixerunt quidā alij ſapiētiores q̄ ponat uentoſa ſuper locuꝫ ut foꝛtiter ad ſe trahat:ꝛ hec curatio eſt uehementioꝛ:niſi quia timet q̄ ſuperfluitates trahant ad locū. ¶ Et fuer ūt etiā alij ſapientiores qui dixerunt ut tegatur locus cum lana ſubmerſa in oleo calefacto:ꝛ ponātur inter coſtas plumaceoli donec impleat:ꝛ fiat ligamētū equale apud inuolutionē eius per coꝛporis circuitum. ¶ Et dixerūt iterum ſi res fuerit uehemens infirmus tolerare nō pōt: qm̄ os pungit dyafragma punctura pꝛaua:tunc eſt neceſſe ut ſeces ſuper locū ut detegas coſtam fractam.deinde pone ſub ea inſtrumentum quod cōſeruet ſiſac ꝛ incide os qđ pungit cum facilitate. Et ſi vulnus magnuꝫ fuerit aggrega ipſum cū ſutura ꝛ cura cū ratione vulneris:niſi accidat apoſtema calidum:qđ ſi accidat cooperiatur locus puluillis in oleo ro.madefactis.ꝛ curet cuꝫ eo qđ cōuenit curationi calidi apoſtematis interius.ꝛ cibetur infirmus cibo ꝙueniēti:ac doꝛmiat ſuper latus in quo melius ſuſtinet donec ſanetur:ꝛ fracturā quidem coſte in xx.diebus conſtringitur ꝛ conſoꝛtatur.

¶ De fractura adiutorij. Rubꝛica.IIII.

Adiutorium ut dicit Albucaſis.eſt illud qđ ē iter cubitū uſq; ad caput ſpatule.cū aūt accidit fractura el.ut ait Auic.nō declinat ꝑm plurimū niſi ad ptē exteriorē.ꝛ opꝫ in ei⁹ rectificatiōe ut ſint ꝓſentes duo miſtri.quoꝝ vn⁹ extendat bꝛachiū,ꝛ alter teneat locū qui eſt ſub fractura.deide tāge fracturam manib⁹ tuis ꝛ equa ipſam equatiōe ultima.deide pone emplm ꝙſolidatiū.ſi nō timeas apa calm.ꝛ liga ligamēto aſcēdente uſq; ad ḣumerū.ꝛ deſcēdēte uſq; ad cubitū. Si fractura fuerit in medio adiutorij.ꝛ ſi fractura fuerit ꝓxima humeroꝛ:ſtringat cū eo.ꝛ ſi fuerit ꝓpinqua cubito:ſtringat ſimiliter cū ipo cubitoꝛ:ſit latitudo ligamēti iij.digitoꝝ.deide nō ſoluas ipm uſq; ad.vij.dīe niſi fuerit aliqđ ꝓḣibēs.tūc ſolue ꝛ iterū liga cū aſtellis q̄tuꝫ ſit longitudo ꝑm fracturā eius additione triū digitoꝝ ex oī parte.ꝛ ſi amas ut ſoluas de tertio in tertiū cauſa defenſionis:fac illud qm̄ eſt res in qua quieſcit animus.Ꝙpter ſecuritatē nocumētorū.quis ſit reſtaurationi nociua. ¶ Et ſi timueris a ꝓncipio apoſtema calidū ex eo q̄ vides mēbꝛū rubeſcere atq; tumeſcere:tūc nō tangas cū emplo neq; cuꝫ aſtellis uſq; ad.vij.dies uel plus:donec fiat ſecuritas apoſtematis ꝛ pone ſuper membꝛū ex illis que mitigant apoſtema calidū.ſicut lana ſuccida in oleo ro.ꝛ aceto madefacta.deide cū quieuerit apoſtema ſtrige fracturam ſicut dixim⁹ in capło vniuerſali. ¶ Et modus ſtringēdi eſt ſicut ſciuiſti in capło uli.ꝛ opꝫ ut ꝙſideres in oī ḣora noctis ꝛ diei ut nō mollificeꝛ ligamētum: ꝛ mutet figura mēbꝛi q̄ ſi videris illō.tūc rectifica ꝛ ſtrige ligamētū ꝛ doꝛmiat infirm⁹ ſuper doꝛſum:ſintq; manus ſuper ſtomacū ſuū.ꝛ pone puluinar molle ſub adiutorio. ¶ Uerus de adminiſtratione cibi opꝫ ut ſufficiat qđ dictū eſt in capło uli.ut videlicet ſit cib⁹ in ꝑmis ſubtilis.donec fractura incipit reſtaurari.deide ſit cib⁹ groſſus ꝛ viſcoſus. ¶ Dixerūt aūt antiqui q̄ fractura adiutorij atq; cruris ꝙſueuit ſtringi in.xl.diebus.opꝫ ergo tūc

ut soluatur atq; cū aqua tēperati caloris mēbrū balneari ꝓcipies. z si nō visa fuerit bona restauratio. tūc itera ligamētū z astellas. z dimitte usq; ad. l^ta^ dies ul' duos mēses.

¶De fractura brachij. Rubrica. V.

Inquiūt sapiētes brachiū cōpositus est ex duob⁹ ossib⁹: que duo focilia nominant. quorū vnū est paruū: z aliud magnū. z paruū est illud qō sequit policē. z alterum est magnū: z est illud qō est sub digito paruo ab iferiori parte. ¶Et qñq; frangit vnū eoꝝ tm̄: aut paruū aut magnū: z qñq; ambo simul. ¶Verūtm̄ qñ frāgit focile puū supⁱ: rectificatio z curatio eiⁱ est facilior: z qñ frāgit focile magnū iferiⁱ: fractura eiⁱ est mala. z sanatio eiⁱ est difficilis: z deterior est ea qñ frangunt ambo simul. Qñ ergo frangit focile paruū supⁱ. tūc oportet ut eques ipz cū extēsione parua. z si fuerit magnū iferius cuz extēsione maiori. Et si sūt ambo simul focilia. tūc opz ut eiⁱ extēsio sit uehemētior ualde. ¶Et modus restaurationis fracture brachij in oib⁹ est sicut dixim⁹ in fractura adiutorij: z de cōsuetudine brachij est qñ frangit sex administrent astelle siue sit fractura in vno focili: siue i duob⁹. z sit astella que ponit sup fracturā latior z fortior z firmior: parū. z tu scis iam illud qō dixim⁹ de q̄ntitate stringēdi ligaturā in sermone uli. videlicet ut sit strictura sup locū fracture uehemētior: z q̄nto ligatura ad supiorē partē fracture uel ad inferiorē tendit: z eo amplius relaxet: utilitas qdē hui⁹ intētionis est. ut a mēbro leso mā sanguis expellatur ut nō fiat apa. Quādo ꝙo amas ut sanguis ad fracturaz trahat ꝓ nutrimēto extremitates ligature uehemēti⁹ z stricti⁹ ligētur. ¶Et quādo apparet in fractura mēbri aliquod ossis frustulū nō separatim. tūc studē in reductione eius ad locū suū ꝑm virtutē tuā. q; si frustū separatum fuerit z cutem pungat. z nō est fiducia in restauratione eius: tūc necessariū est ut incidat super ipsum: z extrahatur. uerū oportet te esse sollicitum circa ea que accidunt cū fractura. z post ipsam anteq̄z accidant nocumēta: z ex eis est sicut vulnus z fluxus sanguinis z attritio z apostema z dolor nociuus z pruritus z superfluitas pori. z minoratio eiⁱ in necessaria q̄ntitate: z similia his. Et nos quidē iam premisimus sermonem ex eis in locis suis ꝑm complemētum. quare sufficiat illud ad presens. ¶Et oportet iterū ut suspēdatur manus infirmi angulariter ad collum eiⁱ. z sit latitudo ligamēti cum quo fit suspensio ꝑm quātitatem que totum brachiū comprehendat: quoniam si fractura tm̄ sustentatur: z partes relique negligantur membrum a tortuositate nō euacuabitur penitus: z custodiat se infirmus ab omni motu anteq̄z brachiū ꝙportetur: z sit eius dormitio super dorsum suuz. ¶Dixerunt aūt sapientes antiqui q; fractura brachij restauratur in. xxx. diebus. z quandoq; in vigintiocto. z hoc est ꝑm dispositionem constructionū z dispositionem virtutis.

¶De fractura coxarum. Rubrica. VI.

Coxa cum frangitur non occultat sensui. z dixerunt q; conuertitur ad exteriorem z interiorem partem quoniam os eius est latū per naturam. Restauratio ꝙo eius est ꝑm hunc modum. z est ut iaceat infirmus super faciem suam extensus. deinde extendatur membrum ex utraq; parte cū ligamentis: aut alijs spectebus extensionis a duobus ministris nō solum cum facilitate: immo cum fortitudine aliqua: z medicus equet fracturam manibus suis equatione ultima. ¶Et si inueneris frusta ossium pungentia: fac illud qō multotiēs diximus de reductione eius ad locū suum z de extractione: si illud nō fuerit possibile: deinde ligef ligatura decenti sicut decet in fractura tali. ¶Et regimen curatiōis eius est: sicut in adiutorio ostēsum est. Inquit Auicē. q; ille cuⁱ coxa aut ancha fracta fuerit parum denudatur a claudicatione. z ꝓpter illud adhibe studium in administratione ligamētorum: z fortasse quādo fractura est ualde magna ponūtur superinuolutiones z astelle magne que capiant magnitudinē pedis. z nō oportet ut abbreuiet ex hoc: neq; etiam plongef: z utilitas istarum tabularum erit magna ut sana pars pedis ꝓhibeatur a motu: quoniam est nociuus z precipue apud somnuz. z oportet ut fugias hanc operationem quando timetur ex apostemate. imo oportet quando accidit apostema ut soluas membrum: z cura ipsum cuz eo qō sctuisti: z iteruz oportet q; abhorreas administrationem predictorum instrumentoruz: quando est apud te modus aliorum ingeniorum: quoniā est grauitas z labor super infirmum. ¶Inquiunt: coxa roboratur in. l^ta^ diebus. aut paruz minus. aut parum plus.

¶De fractura cruris. Rubrica. VII.

Inquiunt in crure sunt duo ossa: q̄rū vnum est magnū z nominat crus. z alteruz est paruū z focile nominatur: z fortasse frangitur vnū eorū tm̄. z fortasse frangunt ambo simul. z quando frangitur os paruū superius est eius restauratio facilior z securior: q̄z si frangitur os magnuz: z sit eius inclinatio ad partem interiorem. z fractura ossis magni replicatur ad exteriora. z quādo ambo ossa simul franguntur est deterius. z tunc conuertitur crus ad omnē partē. z hec est res que nō occultatur tibi. ¶Curatio vō fracture cruris est ꝑm similitudinē fracture brachij: ex eo q; species istarū fracturarum assimilantur ad inuicem. Veruntū Albucasis addit operationem quādam in crure. videlicet ut ponantur tabule due deceter ꝑm longitudinē cruris: a genu usq; ad inferius pedis. z ponatur vna ab vna parte cruris. z alia ab altera. deinde ligentur in trib⁹ locis: idest in duabus extremitatibus z in medio. z utilitas istarū tabularū est utilitas quaz dixim⁹ in tabulis que ponunt in fractura coxe. Inquit etiā. Etiam administratur cunabulum de ligno ꝑm longitudinē cruris: in quo crus locetur z cōseruetur a motu.

¶Et scias q; licet sermonem particularem non fecerim in curatione oium specierum fracturarum. has tm̄ species: de quibus locutus sum alijs exemplum posui. Quare oportet ut restaurator in restauratione aliarum specierū ab istis sermonem accipiat. z illud quod diuersum est ab eis ꝑm ingenium rectificet donec compleatur desiderū ex eis: ex quibus indiget in illo.

¶De dislocatione. Cap. XX. ꝙtinēs rubricas decem.

¶De dislocatione in vniuersali. Rubrica. I.

Dislocatio est separatio uel egressio iuncturarum a loco suo. quare ꝓhibetur motus earum z figura membri fedatur: z significatio vniuersalis dislocationis est concauitas insolita ex vna parte: z ex altera eminētia. z fit cū hoc motus membri difficilis. ¶Cum ergo accidit alicui dislocatio. tunc oportet tibi in primis considerare: an sit simplex: an composita cum alia egritudine. ut cum ulcere aut cum vulnere uel apostemate calido. q; si fuerit simplex: non erit excusatio qn uelociter reducat anteq̄z locus apostemetur. Si ꝙo fuerit composita: tūc nō oportet ut fiat eius reductio immo curetur egritudo cuz qua composita est dislocatio. nam si fieret reductio illa egritudine non curata. forte spasmus super infirmū accideret. Veruntū huiusmodi sermo non est absolutus: quod est quia sicut testatur Auic̄. quādo dislocatio est ex illis que redeunt cum extensione facili ex qua uehemens nō generatur dolor. licet sit composita ad suum locum reduci potest. Deinde regimen vulneris uel apostematis administretur: sicut dictum est in fracturis. ¶Et de iuncturis quedam sunt facilis dislocationis: sicut iunctura manus z digitorum: z de eis sunt difficilis dislocationis: sicut est iunctura cubiti. ¶Inquit facilitas restaurationis est ꝑm quantitatem facilitatis dislocationis. z difficultas est ꝑm difficultatem ipsius z deterior dislocatio est illa:

cum aqua frangunt capita ossium iuncturarum:qñ ꝑm plurimū ad suam naturalem dispositionē non redit.

¶De dislocatione mandibularum. Rubrica.II.

Dislocatio mādibule raro accidit:z significatio eius est inequatio dentium inferiorum cum superioribꝰ.os etiā non potest claudi:sermoq; impedit. ¶ Eius vo extēsio z reductio fit ꝑm hūc modū.z est ut ambo capita mādibularū sub auribꝰ accipiant:si in utraq; pte fuerit dislocatio aut vnū caput accipiat tm̄:si in vna pte fuerit dislocatio:deide ad exterius cū facilitate reducat donec reductio compleat ꝑm nām suā:cuiꝰ significatio est equatio dētiū:z oris clausio:deide ponant de subtus pulutilli de pāno ex ceroto:qō fit ex cera z oleo ro.madefacto:z liget faciliter cū ligamēto leui: cuius figura tendat desuper z'sit cibus infirmi sorbilis z leuis ut nō indigeat masticatiōe donec remoueat dolor z nodet mādibula. ¶ Et qñ non obedit dislocatio mandibule ꝓpter duritiē que iam ei accidit ex tarditate:tunc ergo oportet ut linias locuz cū oleo violato in balneo:z embroces ipsum cū aqua calida embrocatione plurima: dōec lenificet durities.deide fiat restauratio sic dixim⁹.

¶ Verūtñ scias q; qñ dislocatur utraq; mandibula simul: opz ut ipsa hora reductio fiat:alioquin pessima supeniunt accidentia sicut febris inseparabilis:z dolor capitis assiduus:z est illud ꝓpter nimiam extēsionē lacertorū z fortasse accidit ut soluat ueuter infirmi:z euomat colerā puram:z tunc multotiēs in die moriet decimo.

¶De dislocatione humeri. Rubrica.III.

Dixerunt sapiētes q; humerus dislocat ꝑm tres modos.quorū ꝑmus est ad partem superiorē.scōs est ad partē anteriorē.tertius ad partem vsus titillicū.ad partē aūt posteriorē nunq; dislocatur:z illud est ꝓpter spatule ꝓhibitionez.uerūtñ scias q; raro dislocat ad superiorē ꝓpter eminētiā ipsius:z fit et illud raro ad interiora ꝓpter ꝓhibitionē neruorū:z plurimū eius est ut dislocet ad iferiora:z ꝑcipue in macilētis:qñ fit in eis uelociter. Jn pinguibꝰ ꝝo fit valde raro. ¶ Et istius dislocationis significatio est rotūda eminentia sub assella cōcauitas in capite humeri:diuersitas iter humerum sanū z dislocatū:z impossibile est infirmo manū suā ad aurē porrigere:z fit eiꝰ difficilis valde. ¶ Opz ergo in eius reductione ut minister tuꝰ eleuet manū infirmi ad superiora:deide pone polices tuos uel pugillū sub assella eius z eleua tūcturā uehemēter supius:donec ad locū ꝓpriū reducat z minister eleuet manū infirmi:z extēdat eaz sursuz:deide deponat eā inferius.Ex hꝭ gdē redibit uelociter:ꝑcipue si patiens fuerit puer ac dislocatio recens.

¶Si vo res uehemētior fuerit:qō ꝑm hūc moduz reduci nō poterit.qñ iaz sunt plures dies q; accidit:tunc fomēket in ꝑmis locꝰ aqua calida:in qua cocte sint herbe mollificantes ficut maluauiscꝰ:malue:folia viole radix altee mellilotū:z filia his:deinde resupiet infirmꝰ supra dorsuz suū:z restauratoꝝ itromittat pedē suū in latꝰ eiꝰ z'locet calcaneū ꝑpe caput adiutorij:deide accipiat manum infirmi manibꝰ suis:ac si uellet eā a spatula separare:inclinet manū suā parū vsus uentrē:z minister vnus caput infirmi teneat ut nō moueat ficq; dislocatio cuz uelocitate redibit. Vel fiat alio mō. Jnueniat aliqs vir fortis qui sit lōgior infirmo z intromittat humerū suū sub assella eiꝰ ex illo latere in quo est infirmitas:z eleuet assellam cū fortitudine ad superiora donec totꝰ infirmus suspēdatur in aere:z alius qui manū trahat ad iferiora uēteris ipsi⁹.Oz si infirmus fuerit leuis opz ut suspendat cuz eo aliqua res ut grauet ex ea.ex hꝭ nanq; reductio statim fit:z qñq; reducitur ꝑm hunc modū.i.ut ponas adiutorū sup graduz scale:qui tam iuvolutꝰ est pānis lineis:deide extendat manus infirmi ad inferiora ex vno latere:z extendat corꝑ fortiter ab alio latere z sic dislocatio ad priꝑiū redibit locū. Verūtñ opz ut locet gradus scale ꝓpe caput adiutorij:anteq; fiat extensio:qm̄ timet ex hoc fractura. Et iam reducit cū modis aliis similibus istis:quos nō licet narrare:ne librū faciant tediosum ꝓpter longitudinē sermonis. ¶ Cum autē dislocatio redibit ad locū suū ponatur sub titillico pilla ex lana uel corijs:aut pānis:deinde ponat empl'm ex puluere molendini ꝓparatū cuz albumine ouiꝝ olibano:z reuoluat super humerū totum:deinde ligetur ligatura decēti.z opz ut manus infirmi ligetur ad colum eius:z sit cibus eius in primis paucus donec membrum aliquātulum confortetur:deinde ipsum augmentabis usq; ad dies.vij.z nō expedit soluere ligamētum:z si dislocatio fuerit ꝓpter humiditatem uel ꝓpter aliam causam tunc utaris cauterio:qz si accidit post sanationem eius grauitas in membro z tarditas in motu suo.oportet ut balneetur infirmus multotiens donec leniatur grauitas z redeat ad naturam ꝑmam.

¶De dislocatione cubiti. Rubrica.IIII.

Dislocatio cubiti omibus aliis est difficilior z similiter eiꝰ restauratio z illō est ꝓpter uehemētiā ligamētorū que cōtinent ipsum:z eoꝝ breuitatem z etiā ꝓpter contrarietatē sue concauitatis:z fit hec dislocatio ad oēs partes ꝑcipue ad partē posteriorē:z anteriorē.z deterioꝝ z grauioꝝ est eiꝰ que accidit ad posteriora ꝓpter iobedientiā carnis. ¶ Et significatio huius dislocationis satis est manifesta: ex eo q; apparet gibbositas in vno latere z concauitas in altero z non est possibile ut ifirmꝰ duplicet brachiū:nec pōt cuz eo suum tangere humerū:z declarat etiā id tibi manifeste diuersitas iter cubitū dislocatū z sanū qñ cōiungis eos. ¶ Et nō opz ut tardet eius curatio quousq; puenias apostema calidū:imo opz ut festinet statim.nam apostema ꝓperat ad hunc locū ꝓpter uehemētiā doloris:qō postq; accidit fit eius reductio difficilis valde:z fortasse sanitatē oino nō recipit:ꝑcipue si fuerit dislocatio ad posteriora:z fortasse moritur ex ea infirmꝰ ꝓpter grauedinē doloris.Cū ergo dislocatio fuerit parua reducitur extēsione:z est ut vnus minister teneat humerū infirmi:z alter teneat brachiū z extēdant illud:deinde ponat restauratoꝝ manꝰ suas sup brachiū z ipsimat iunctura cū policibus suis:aut cū radice palme sue donec ad suuz locū redibit.Et si fuerit dislocatio ad interiora:tūc reducit sicut dixit hyp.videlicet ut brachiū a duobꝰ ministris:sicut diximus extēdat:deide duplicet manus cum manu donec humeruz ꝑcutiat a palma:sic enim adequabit statim:qz si fuerit ad posteriora:z nō obedit:tūc neče est ut extendat brachiū extēsione uehemēti:z resoluat ad oēm partē:z iungat restauratoꝝ manus suas ut sit illud adiutorū in lubricitate: deide imꝑmat tūcturā cū ipressione uehemēti donec ingrediat:deinde restringat cū emplastro restauratiuo:sicē oportet:z sit brachiū infirmi suspensum ad collū eiꝰ z dimittat dieb⁹ aliquot:deinde soluat.z si cognoueris iuncturā firmā esse in loco suo tūc solue ligaturā:z dimitte ipsam:z si nō reitera emplastrū z ligaturā donec firmet. ¶ Et si post sanationē eiꝰ accidit grauitas z tarditas in iunctura apud motū suū:tunc humectet locus in balneo z fricetur cū lenitate donec leniat. Et si amas supponere sepum arietis cū butyro tēperate calefactionis:z oporet ut ponatur ipsum ante balneū z post ipsum.

¶De dislocatione iuncture manus. Rubrica.V.

Cum autem accidit ut iunctura manus dislocetur eius reductio facilis est.extendat ergo minister brachiū uersus posteriora:z medicus extendat manum uersus cōtrarium illius partis:scilicet uersus anteriora:z extendat etiā vnumquenq; digitorum incipiens a police z puenies ad minorem:z sic equabit.Et iterum est modus alius ut ponat iūctura manus super aliquam tabulaz z extēdat minister manū illam extensiōe decenti.Deinde ponat medicus palmā suam supereminentiam iuncture:z cōꝑimat donec fiat

eius reductio naturalis: deinde stringat cū emplo aligbus dieb⁹: postea soluat ⁊ dimittatur: ⁊ moueat manus. Et si est in motu ei⁹ p̄tuatio: aut est in eo grauitas: tūc aq̄ calida fomentet: ⁊ fricet donec lentat.

¶ De dislocatione digiti manus. Rub:ica. VI.

Quādo aliquis digitoꝝ manus dislocat tūc reducit ꝑm hūc modū: ⁊ est: ut extendat digitus: ⁊ impellat eminētia cū policibus: donec reformet ꝑm figurā naturalē. ⁊ fit qdē ꝑm hūc modū reductio dislocationis digitorū pedū.

¶ De dislocatione spondilium. Rub:ica. VII.

Dislocatio spondiliū est ualde timorosa: ⁊ p̄cipue si fuerit cōpleta: infirm⁹ p̄culdubio moriret ꝓpter coartationez nuche: ⁊ significatio ei⁹ est emissio egestionis ⁊ urine absq; uolūtate: qđ p̄cedit ex debilitate ⁊tutis lacertoꝝ: uesice: ⁊ ani: ⁊ q̄nq; debilitantur mēbra: sicut brachiuꝝ: crus: ⁊ pedes. Et si est p̄ma spondilis colli que sequit nucham p̄tuat anhelitum aialis ⁊ morit statim. ¶ Cum ergo fuerit in spondilib⁹ colli dislocatio: extendatur tunc caput infirmi facliter ad superiora: deinde equa spondilē cū cōpressione necessaria: ⁊ cum fuerit restaurata in loco suo: ponat super ipaz emplastrū restauratiuū: ⁊ positis pululliis stringe desup astellam ꝑm longitudinē ⁊ latitudinē colli: ⁊ liga eaz ad caput: ⁊ adiutoriū ne forte moueat a loco suo: ⁊ fascie quibus stringunt nō sint rotunde: q̄n̄ lędunt: imo sint ex lateribus pāni. ¶ Si vō fuerit dislocatio in spondilibus dorsi: tunc cōsidera ad quā partē ⁊tatur: q̄n̄ possibile est ut fiat vsus quatuor partes. q; si fuerit uersus partē interiorē apud pectus non est ingeniatio in eius curatione: quontā nec sanatio. ⁊ similiter in illa que fit uersus duo latera. illa autez que fit uersus posteriora dicitur gibbositas: que si fuerit a puerītia: nō curatur neq; sanatur omnino. curatio ei⁹: ut testificatur Hyp. aut est mor: aut est mor: bus. ¶ Uerū illa que accidit ex casu uel ex percussione ⁊ similibus curatur. fiat ergo sicut dixit Hyp. ⁊ infirmus sit ꝓstratus super uentrem suū: ⁊ sit sub eo aliquod humidum ne pectus eius ledat. ⁊ restaurato: stet super eum cuz calcaneis suis: ⁊ impellat ossis eminentiam ad inferiora: donec redeat ad locum suū: aut ponat palmas suas super spōdile: ⁊ imprimat fortiter donec redeat: aut ponat super eaz tabulā: ⁊ super tabulā ponat pedes suos ⁊ comprimat: donec reformet: q; si ꝑm hunc modū reduci nō poterit: tūc accipiat tabula equalis mensure: ⁊ ponatur una eius extremitas in foramine: qđ fecisti in parietē: iuxta quez est infirmus p̄ostratus: ⁊ mediū locetur super gibbositatez: ⁊ ponat restaurato: pedes suos super aliā extremitatē: ⁊ cōp̄imat decenter: donec spōdilis reducat. ¶ Deide post equationē ponat emplastrū: ⁊ positis pululliis de stupa desup ponat astella lata ꝑm quātitatē triū digitorū: ⁊ longa ꝑm q; capiat gibbositatē: ⁊ aliquid ex parte sana: deinde ligetur cū ligatura decenti: ⁊ si remāserit aliquid gibbositatis in loco post restauratio nē: tunc necessariū est uti medicinis mollificatiuis: ⁊ lenitiuis tēpore ꝓlixo cū appositione astelle: quā diximus: ⁊ ex hoib⁹ quidā sunt qui utunt in hoc lamina plumbi.

¶ De dislocatione anche. Rub:ica. VIII.

Dislocatio anche quatuor accidit modis: quorum vn⁹ est ut dislocet ad interiora. Secūdus est ad exteriora: ⁊ parum dislocat ad interiora. Tertius ad anteriora. Quartus ad posteriora. Et plurimū eius est ut dislocet ad exteriora ⁊ parū. ¶ Primo dislocat ad interiora. ¶ Et significatio dislocatiōis ad interiora est: q̄n̄ q̄n̄ iungis crura infirmi pes dislocatus longior reperitur: ⁊ genu est eminentius altero: neq; est infirmo possibile ut duplicet pedem suuz uersus iguinem: ⁊ locus inguinis est inflatus inflatione manifesta: q; ex ea caput coxe peruenit ad ipsum. ¶ Et significatio dislocationis ad exteriora est ꝑm cōtrarietatez istius: qđ est: quia pes dislocatus abbreuiatur: ⁊ accidit in inguine ꝓfunditas: ⁊ in eius oppositio eminētia: ⁊ genu videtur quasi ad interiora decliue. ¶ Et significatio ad anteriora est: q̄n̄ est possibile ut infirm⁹ duplicet crus suū: sicut vult. uerumtā non fit absq; dolore genu: ⁊ non est in eo possibilis ambulatio penit⁹: nisi super calcaneū: ⁊ retinetur egestio ⁊ urina eius: ⁊ locus inguinuz tumet. ¶ Significatio vō ad posteriora est quontaz genu duplicare nō pōt: nisi p̄imo duplicet inguina: uel pes etiam abbreuiatur: ⁊ iguinū mollificatio apparet: ⁊ caput coxe apud nates manifestat. ¶ Oportet igitur te in p̄mis cōsidere anteq; peruenias ad reductionē huius dislocationis: an ipsa sit recens: an antiqua. q; si fuerit antiqua: tūc nō curatur: si vō recens fuerit curatur. ⁊ cōmunis quidē curatio: que oibus eius competit speciebus est illa quā docuit Hyp. videlicet ut coxam accipias: ⁊ extendēdo uolvas iunctura deorsum ⁊ sinistrorsum: donec ad locuz redeat ꝓprium. ⁊ iterū est alia curatio cōmunis: ⁊ est ut minister fortiter extendat crus infirmi ad inferiora cū manibus suis: aut ligamine vnde ligatur crus eius super genu: ⁊ fit alius minister: qui corpus teneat fortiter: deinde posito subter ligamēto medicus sit ex vno latere: in quo est infirmitas: ⁊ teneat vnaz extremitatū ipsius ligamēti: ⁊ sit ex vno latere: alius ex alia parte aliam extremitatez tenens: ⁊ sic ambo equaliter extendendo stringant iunctura: medicus tū sit sollicitus ex suo latere q; impellat ipsam pedibus uel manibus suis donec ad ꝓpriū locuz reducatur. Cuius significatio est: quontā cum coniungis ambo crura infirmi ipsa inuenis equalia: ⁊ possibile est ut suuz stringat ⁊ spandat crus: deinde ponat emplastrū ⁊ stringatur: ⁊ imponat infirmū quietum esse ne ancha moueatur ad partem: ⁊ dimittatur usq; ad quinque dies uel septem: deinde soluatur ligatura ⁊ emplastrum: ⁊ cōiunge crus cum alio crure: ⁊ tunc si vides ipsa equalia: iam est dislocatio confirmata: ꝑcipue tū egro ut utatur balneo. Uerumtā si vides q; dislocatio nō firmatur: imo mollificatur: tunc redeas ad emplastrum ⁊ strictura primam usq; ad tres dies uel quatuor: deinde soluatur: ⁊ nō sit festinatio in ambulatione: ⁊ imo tarditas per aliqđ spatiū: donec dislocatio bñ roboret. ¶ Si vō dislocatio fuerit ex hūiditate p̄ima que accidit: tūc ipi cauteriū admistra post ei⁹ reductionez sic mōstrabit loco suo.

¶ De dislocatione genu. Rub:ica. IX.

Dixerunt sapientes antiq; q; genu dislocat ꝑm tres modos: quorū vnus est ad interiora. ſcūs est ad exteriora. tertius ad posteriora. ¶ Ad anteriora vō nō dislocat: ⁊ id est ꝓpter rotulam que phibet hoc. ¶ Huius enīz dislocatiōis significatio est: quoniam crus non adheret cum coxa ⁊ eius reductio est: cuiusq; sit modi: similis reductioni cubiti: ⁊ curatio est una q; omnia que diximus ibi in hoc fiant.

¶ De dislocatione calcanei. Rub:ica. X.

Dislocatio calcanei nō fit nisi ad p̄tē interiorē aut exteriorē. ¶ Et significatio ei⁹ est inflatio calcanei ad p̄tez vsus quā declinat. ¶ Cū aūt remouet remotiōe pua sufficit extēsio leuis: ⁊ si remouet remotiōe magna forti indiget extēsione. ¶ Et modus reductionis ei⁹ est ut pes ab vno fortiter extendatur: ⁊ corpus retineatur ab altero: medicusq; manibus suis ꝓpriis os ad suum reducit locum: deinde ponatur emplastrum ⁊ ligetur fortiter cū ligamento: cuius vna pars tendat ad pectinem pedis: ⁊ alia uadat ad cauiculam pedis: ⁊ ligetur illic. ¶ Caue autem ne neruus qui est supra calcaneum in posteriori parte ledatur ex uehemētia ligature: ⁊ ꝓhibeat infirmus ab ambulatione diebus. 40. ne iterum dissoluatur dislocatio: ⁊ curatio corrūpatur. Uerū si hoc membꝝ caliduz accidit apostema: tunc cura ipsum cū eo: qđ conuenit ex curatione sua donec gescat. Explicit liber ꝑmus.

¶Incipit liber secundus Bruni Longoburgēsis.

Obsquā ego Brun⁹ lōgoburgē/sis i p⁹ pte huj⁹ libri de solutiōe ꝓtinuitatis tā simplici q̄z cōposita ꝙz oēs spēs tibi amice sufficienter cōpleui. ad curas aliaz infirmitatū tam ab itrinseco q̄z ab extrinseco surgēciū q̄zcū. vz ad cyrurgiā dignoscit expectare diuini fauoris gratia ꝓpono dirigere cursum meū. z dicā in ꝑmis de passionib⁹ oculorū.

Capitulū primū

De passiōib⁹ oculoz cōtinēs rubricas duodeci.

R⁹ p⁹
1ª De lachrymis oculorum.
2ª De rubedine oculorum.
3ª De pannis oculorum.
4ª De vngula ex carne addita in oculis.
5ª De sebel oculi.
6ª De sanguine in oculo.
7ª De disruptione vuee.
8ª De eminentia oculi totalis.
9ª De cataracta.
10ª De sanie aggregata in oculis.
11ª De grandine in oculis.
12ª De inuersatione palpebre.
Cap⁹ 2⁹ De polipo nasi z ueruca.
3⁹ De passiōib⁹ labioz oris z gutturis ꝓtinēs ꝭcicas. 9
R⁹ p⁹
1ª De scissuris labiorum.
2ª De ulceratiōe z putrefactione gingiuarum z carne addita.
3ª De dolore dentium.
4ª De apostemate sub lingua dicto ranula.
5ª De elongatione uule z tumefactiōe.
6ª De brācis siue amigdalis que in gutture nascūt.
7ª De squinantia.
8ª De his que adherent gutturi: ut os spine:
9ª De sanguisuga bibita.
Cap⁹ 4⁹ De dolore aurium.
5⁹
R⁹ p⁹
1ª De apatib⁹ ꝙz oēs eoz spēs ꝓtinēs rubricas gnque
2ª De causis z signis eoz in generali.
3ª De cura sāguis eoz apatū ut flegmōis carbūculi.
De cura apostematum colericorum: ut herisipile: formice z ignis perfici.
4ª De cura apostematū flegmaticorū in gñali.
5ª De cura apostematū melicorū: z ꝓpie sephyros
Cap⁹ 6⁹ De significatiōe maturatiōis exiture ꝙz cōplemētū: z de regimie oiuz exturaz post maturationē
Cap⁹ 7⁹ De scrophulis z aliis supfluitatib⁹ que assimilantur eis. cōtinēs rubricas sex.
R⁹ p⁹ De cura harum superfluitatū. z de differētijs earundem adinuicem.
2ª De cura scrophulaz tā sine icisione q̄z cū icisiōe.
3ª De cura glandularū z nodorum.
4ª De cura testudinis.
5ª De cura buboni.
6ª De cura botij.
Cap⁹ 8⁹ De nacta z iflatiōe que apparet in mamillis quorundam hominū.
9⁹ De extractione aque ydropicorū.
10⁹ De eminentia z ruptura que accidit in fisac.
11⁹ De ernia z apate testiculoz: z relaxatiōe cutis eoz:
12⁹ De hominibus castrandis.
13⁹ De hermafrodite.
14⁹ De uerucis: poris: z clauo: z formica accidētib⁹ in virga: z in alia parte corporis.
15⁹ De emoroydibus.
16⁹ De fistulis accidentibus in ano.
17⁹ De lapide qui generatur in uesica.
18⁹ De cauterijs.
19⁹ De cōbustione ignis: uel aque uel olei bullictis.
20⁹ De spasmo superueniente vulneri.

¶De passionib⁹ oculorum. Cap̄. I. continens ꝭcicas. 12.
¶De lachrymis oculorum. Rubrica. I.

Passiones oculoz mlte sūt z diuse. nā ex eis sūt lachrymе iflatio z rubedo: z est pān⁹: uel vngula z sanguis qui ꝓtingit ex pcussiōib⁹ z silib⁹. z sunt silr alie passiones: z ego facta rememoratione vniuscuiusq; in ꝑ capko ꝑm cōpletuz. ¶Dico q̄ q lachryme fiūt ꝑm duos modos: quoz vn⁹ est a cā iteriori. scds est a cā exteriori. a cā iteriori sic est ex hūoribus aq̄sis: sic est a capite ad oculos descēdētib⁹. a cā vo exteriori: sic ē ex gaudio uel ira z silib⁹. q̄re fit q̄dā cōpressio in cerebro: vñ stillat aq̄: z scias q flux⁹ lachrymaz ex cā iteriori q̄nq; descēdit p uenas cranei subteriores: q̄nq; per uenas supiores. ¶Et occurrūt in ꝑ signa distinctiua: videlicet q q̄n descēdit per uenas sbteriores: tūc sternutatio fit cū eo. z q̄n p uenas supiores sentit in uenis frontis z timporū q̄si deambulatio formicaz. ¶Ipsoz vo curatio est: ut in ꝑmis caput ifirmi radat: deide collū cū ligamie molli z lato ꝓstringatur donec uena que in fronte est visui appareat: deide accipias duas acus cū filis subtilissimis: z facias penetrare ultra sub uenis: ita tn̄ ut non pforet: z sit vna ab alia spatio triū vnciarū distans: deinde in medio earum uenarū extrāsuerso icidas z sanguinē emanare ꝑmittas: donec sufficere tibi videat: deide capita uenaruz cum ꝑdictis filis nectant: ut stringat sanguis: z subsequenter apponat cotuz uel stupa in albumine ouī madefacta: z si neće fuerit ponant medicamina stringētia: deinde vuln⁹ sicut reliq̄ vulnera curet. z silr factēdū est in uenis timporum q si egritudo fuerit ab vno latere: ab ipso tn̄ uena ē icidēda. ¶Ad idē ꝓferūt cauteria que dicturi sum⁹ in capko pximo. Itē ad ꝑ facit hoc emplm in frōte z timporib⁹ vñ sic cet. ℞. aloes. thuris: masticis: boliarmeni: acacie: mirre. añ. ptes eq̄les. terant oia z puluerizent aut cū aq̄ ro. uel cū pluuiali ꝓficiant. ¶Et ad idē colliriū bonū. ℞. thuris masticis: aloes epatici: ematitis: litargiri. añ. p. e. ꝓficiant cū aq̄ plu. ¶Q̄z si fuerit pturit⁹. pulverizet aloes epatic⁹: z distēperet cuz vino albo: z aq̄ ro. eq̄li mēsura: deide admistret sic collirium. Q̄n vo lachryme p uenas cranei subtiliores descēdūt: tūc neće ē ut purget caput cū eo qđ ꝙrit sic cū pillis de yerapig. ul de pillis aur. ¶Et ē ităz nećiū ut custodiat se ifirm⁹ a cibis hu. dōec sanet. ¶Preterea cauēdū ē ne te pilig in palpebris ꝑter nāz inuersari ꝙsueuerūt decipiāt: q̄n h⁹ pili pūgūt oculos: z factūt eos assidue lachrymari: q̄re tūc inuersam palpebra pscrutare: iuētiq; cū retoztis tenaculis acciptāt: ac radicit⁹ euellant.

¶De rubedine oculoz. Rubrica. II.

Quandoqz accidit oculis rubor: z iflatio: atq; macula: tūc talis opat cyrurgia. ¶In ꝑmis frons ifirmi radat: z trib⁹ vncijs sup frontē mēsuratis fiat icisio ex trāsūso: ab vna extremitate tiporis usq; ad aliā. caue tn̄ ne ex ꝑ lacerti q sūt in tiporib⁹ ledāt z cū sanguis exierit sufficiēs scissurā cū ferro cādēti cōuenięter icidas: deide admistra butyrū uel aliud simile donec ignis escara cadat: z curet cū reliq̄ curatiōe vulnerū.

¶De pannis oculorum. Rubrica. III.

Pannus oculoz cū sit ex pustulis z vulneribus curabilis est sicut testat Cōstātinus. ¶Uerūtn̄ cū sit ex hūore se iter vueā z cristallinā locante z coagulāte curari pōt. ¶Opoztet aūt ꝓsiderare utrū sit recēs z subtilis: an antiqu⁹ z grossus: qđ est: q: quādo est sbtilis z recēs possibile est ut curet cū medicinis. q̄n vo antiquus z grossus minime: sed curat quādoq; per cyrurgiā. ¶Cū ergo pānus fuerit subtilis atq; recēs tūc ex hoc medicamie administret. ℞. succi papaueris rub. z succi virge pastoralis. añ. partes equales. z in modu collirij oculis apponat. z si idiget fortiori medicamine: fac puluerē ex sarcocolla: z cuccaro: z amido: z cāphora

ꝑm equalitatem partium.

¶ Ad idē. ℞. thutie. ʒ. j. spume maris: ⁊ cortices ouī aīi. ʒ. ij. antimonij: ceruse. aīi. ʒ. ſ. Itē ad idem asserūt limaturam eris multū ualere si temperetur cū aceto: ⁊ per octo dies soli exponatur: ⁊ postea deliccetur.

¶ De vngula ⁊ carne addita in oculis. ℞ica. IIII.

Vngula multotiens fit in oculis: ⁊ est duarū specierū. q̄rū vna est neruosa dura sicut dicit Albuc. similis sifac: duro: subtili. ⁊ altera nō est neruosa similis humiditati, cōgelate albe. ⁊ incipit quidem vngula nasci a lachrymali maiori: deinde descēdit paulatī donec cooperit visum. ¶ Modus aūt curatiōis eiº est ut separetur per cyrurgiā: ꝑcipue quādo est neruosa dura. Verūtñ operatio cyrurgie in oculis est timorosa ualde: qm̄ timet ne tangat tunica cornea: ⁊ accidat ei ruptura: ⁊ pforet pupilla ⁊ lz nō ualeat: tñ iuxta posse meū modū antiquoꝝ incipiā docere: ⁊ est ut patiens locet caput suū in sinu tuo: deide eleua palpebrā ad superiora manu tua ⁊ cōprehēde vngulā cuz uncino tuo modice plicatiōis: ⁊ eleua eā ad supiora: deide accipe acum: ⁊ itromitte in ea vnū ex pilis equi uel bouis: ⁊ ēt filū forte: ⁊ fit extremitas aº replicata parūper: deide fac eā penetrare vngulā cuz filo: ⁊ leua ad supiora: deide excoria cū pilo latº vngule: qō segtur pupillā usqz ad ultitatē eiº: ac si uelles eā cū filo secare. Deinde incide residuū apud radicē lachrymalis cū spatumine: aut cū forpicibº paruis. caue tñ ne caro nālis que est in lachrymali secet: qm̄ ex hoc accidit cursus lachrymarū assiduus. Et multotiēs cōprehendit vngula cū uncino solo: aut cū filo sicut dictū est: ⁊ extēdit ad supiora: deinde cū spatumine subtili excoriet ꝑm modū abradendi. cū aūt cōpleueris tuā opationē ꝓjce in oculuz parū de sale: ut qō ex vngula remāsit liquefiat: aut salis: ⁊ cimini cōtritorū: aq̄ istillata: ⁊ desup cotū in albumine ouī: ⁊ oleo ro. infusuz supponank: quo sedet aꝑa calidū. mane aūt facto si oculus videat calefieri: tunc ītera id qō mittigat apostema: siue curet cū eo qō cōuenit donec sanetur. talis eni cyrurgia operāda est in ipso in pānículo quādo induraſ ⁊ antiquaſ. Si vo acus nō poterit intromitti in vngulā: neqz in eā figat uncinus ꝓpter teneritatē eiº q̄ñqz nō neruosa est: tūc curabit cū medicinis sicut ꝑcessit narratio. ¶ Qñ apparet in oculo supflua caro: tunc necessariū est ut extendat cū uncino: deinde caute cū spatumine excoriet quousqz nihil remaneat: deinde ꝓjce in oculū parū salis ꝑtriti: ut qō ex ea remāsit corrodat: ⁊ desuper pone cotū cū albumine ouī madefactū: ut apostema calidū quiescat. ¶ Et fac similiter quādo accidit supereminentia carnis in lachrymali. Verūtñ oportet ut vitetur ne ꝓueniat incisio ad carnē naturalē: ⁊ accidat incursus lachrymaꝝ indeficiens.

¶ De sebel. Rubrica. V.

Multotiens extēdunt uene rubee sup oculuz dicunt sebel: ⁊ visum impediūt. tunc ergo necesse est si oculus nō est multū debilitatus ex eis: neqz eis est infirmitas alia: ut colligas ipsas uenas cū uncinis: ⁊ incidas cū spatumine: aut cū forpicibus donec remoueank. ¶ Et caue ꝑm virtutē tuā ne inferas oculo nocumentū: deinde ꝓjcias in oculū aliquid ex medicinis corrosiuis: sicut sal ⁊ similia. ⁊ pone super oculū ex eis que mitigant apostema.

¶ De sanguine in oculo. Rubrica. VI.

Cum sanguis surgit in oculis ex ꝑcussione uel similibus. ⁊ si fuerit vulnus: tunc in ꝓncipio ex uena cephalica flōma patiētem eiusdē lateris: si corº fuerit plenū: deinde pone sup oculum repcussiua donec remoueat sanguis: qz si nō remoueſ ex hoc administrāda sunt sparsiua: ⁊ ad ultimū resolutiua. ¶ Et de emplastris bonis que dispgunt ⁊ resoluūt hunc sanguinē est ut cyminū puluerizatū cū cera sepe ad ignē calefiat: deinde pone illō sepe sup oculū caliđ: ⁊ hoc fac multotiēs donec sanguis recedat. Itē aliud emplastrū qō habet cōfortare ⁊ mitigare dolorē. ⁊ si fuerit ex percussione uel casu: ut. ℞. folia rosꝰ. ⁊ sandal. alb. ⁊ rub. cū vino albo bulliāt: ⁊ suppone. ¶ Quādoqz accidit quibusdā hominibus ut palpebra cōsolidet cū albumine oculi: ⁊ impediat inde operatio naturalis. oportet ergo ut extendat palpebra cū uncino ad superiora: deinde adherētia incidat cū instrumēto aliquo ꝑm modū excoriationis: caue tñ ne ledas oculū: deide instilla in oculum aquaz salmacinā: ⁊ ablue ipsum ex ea: deinde pone inter palpebram ⁊ oculū licinium de bombice ut nō possit eorum cōiunctio iterari: ⁊ pone super oculū albumē ouī ut secure locus ab apostemate calido.

¶ De disruptione vuee. ℞ica. VII.

Accidit aliqñ ut tunica vuea disrumpat ⁊ eminet extra palpebras sicut granū vue. ⁊ tūc dicit Haliabas. nō est cura eius ut oculo visus redeat: sed ut ocli recedat acumē: ⁊ turpitudo quodā mō reformet. est ergo eius curatio ut intromittas acuz in radice vuee ad inferiora ad superi. Deide acū aliā ītromitte: in qua sit filū duplicatum a parte lachrymali: ⁊ fac eā penetrare usqz ad radicē vuee donec pertranseat: ⁊ prima acus dimittat ꝑm qz fuerit: ac fili duplicationē icidas: deinde cū vna pte fili partē vuee ad superiora ligabis. ⁊ pone aliā ad inferiora: ⁊ sic cuz ligaueris acuz extrahe: ⁊ pones sup oculū ex his que mitigant apostema: dimittesqz ipm donec filū cū vuea cadat: ⁊ cura ipsum donec sanet.

¶ De eminētia oculi totalis. Rubrica. VIII.

Et quandoqz eminet oculus totaliꝫ ad exteriora: ⁊ nō accidit inde nocumētū in visu: ⁊ tunc si vis eū reducere intrinsecus flōma patiētem postqz solutus est uēter: deinde pone uentosas in ceruice eius absqz scarificatione: qz sugūt: ⁊ pone sup oculū emplm ex rebº stipticis: sicut est acatia: aloes: olibanū: ⁊ sarcocolla: ⁊ stringe postea cum puluillis multis strictura uehemēti ꝑm tolerātiā mēbri: ⁊ dimitte die vna cū nocte sua: ⁊ pspice iterū ligamētū ne mollificet: qz si accidit stringe iterū ligamētum strictura forti: deinde solue ipsum per diē ⁊ noctē sicut dictum est: ⁊ tūc si vides oculuz iam redijsse bene est: si aūt nō: ītera curationē suā cuz emplastro ⁊ puluillis: atqz strictura: atqz uētosis sine scarpellatione in ceruice donec redeat oculus.

¶ De cataractis. Rubrica. IX.

Fit etiam quedā infirmitas multotiēs in oculis que dicit cataracta: ⁊ est aqua que aggregat sup pupillā. ¶ Et signa eiº sunt qz ꝓhibet visuz: ꝑcipue quādo est cōfirmata: ⁊ videt pupilla cū aspicitur oppilata. ¶ Et huiusmodi qdē aqua est duarū specieꝝ: quarū vna est curabilis. alia incurabilis. ⁊ signuz illius que curat est: qm̄ cū aspicit videt clara: ⁊ cū ꝑceperis ut infirmus oculū claudat. Deinde compresseris cuz police tuo palpebrā interius. ⁊ in utroqz latere: ⁊ aperto oculo aquā videris separatā: deinde redit ⁊ aggregat: tūc similiter est curabilis illa vo que nigra est: ⁊ illa que nō mouet cōpressione: ⁊ nō redit: ⁊ aggregat post illud est incurabilis: qm̄ nō est cōfirmata. ¶ Et curatio illius que curat est ꝑm hunc modū: ⁊ est ut ꝑcipias infirmo quatenus oculū sibi sanū claudat: suāqz manū supponat: deinde oculū infirmū aperias. in loco tñ lucidissimo ⁊ instrumēto: cū quo ꝙsueuit huiusmodi aqua excutere sumpto. pone eiº extremitatē a pte lachrymalis maioris ꝓpe coronā oculi. deide pone instrumētū: ⁊ reuolue eū cū manu tua donec penetrauerit albuginē oculi: ⁊ sentias ipsuz tā ad locū uacuū pueniſſe: tūc attende de foris oculi partē ubi est aqua: ⁊ cū puenit instrumētuz ad foramē oculi videbis ipsuz manifeste in foramine sub tunica cornea: deinde impme ipsum instrumētū inferius paulatim: ac cū eo acu aquā ad inferiora trahe: ⁊ tunc si videbis aquā ad locū suū nō redire: atqz patiēs statim videt ⁊ discernit id

sup qđ cadit visus suus instrumẽtum paulatim reuoluẽ do extrahe. Si vo aqua ad locũ redierit: ipsam scđo de/pone donec nõ redeat: z tunc extrahe istrumẽtũ: z oculo aquã cinerũ z salis cõtritorũ distillabis: aut aquã in qua dissoluisti aliquid ex sale claro gemme: z pone sup oculũ cotũ in albumine oui infusum: z oleo roſ. deide in obscu ra domo infirmũ iacere ꝓcipias: ꝓhibeasqz ipsum ab oi motu: z a tussi: sternutatiõe: z sit ei⁹ cibus sozbilis: leuis: ac usqz ad diẽ tertiũ non soluatur: deinde solue: z fac ipz res videre: z tertiuz liga sicut diximus: z dimitte usqz ad septez dies. Verũtñ si accidit oculo ardoz: uel dolo: uel apostema calidũ: tunc ante ꝑfinitum tẽpus soluas: z suas adhibeas curationes. Cum autem dies aduenerit septi/mus: solue similiter visum infirmi: z experiaris res sibi mõstrando: sed nõ oporet ut facias illud statim cũ extra/xeris instrumẽtũ: qñ aqua reuertitur ad locuz uelociter ꝓpter aspectus uehementiam.

¶ De sanie aggregata in oculis. Rubrica.X.

Quandoqz fit in oculis egritudo quedã simi lis aque descẽdẽti in oculũ: z est sanies que aggregat loco aque in ipso visum ꝓhibens. ¶ Et Galien⁹ dicit gz quidã qui uocabat obestis mul/tos iam ab hac egritudine sanauit ꝑm hunc modũ: z est ut infirmus rectus sedeat sup scãnũ: z caput ei⁹ ab utroqz latere accipiat: ac ipm cõmotione uehemẽti cõcutias do nec sanie ipsam ad inferiora descẽdere videas manife/ste. ¶ Et scias gz inter aquã in oculũ descẽdẽtez z sanie est differẽtia talis. vz. gz sanies nõ tẽdit ad supiora post qz descẽdit iferi⁹ ꝓpter grossitie ei⁹: aqua vo redit quousqz ꝑmat multotiẽs cũ instrumẽto ad inferiora. ¶ Oz si nõ descendit sanies ꝑm gz dixim⁹ fiat sicut ipse faciebat Ga lienus: z est ut scindas sup tunicã corneã parũper cũ spa tumine in loco ubi cõtinuat ꝯiunctiua cũ cornea tunica: donec eius sanies euacuet: ac post eius euacuationẽ istil la in oculũ parũ lactis mulieris puellã nutriẽtis: deinde cura ipsum donec sanet cũ eo qđ cõuenit.

¶ De grandine in oculis. Rubrica.XI.

Multotiens ex grossa supfluitate in palpe/bra quedã orit infirmitas que uocat grando: z quãdoqz exterius: z quãdoqz interius. ¶ Curatio eius est ut secetur super eã ꝑm latitudinẽ: de inde cũ uncino extendat ad superiora: z in circuitu eius excoriet z extrahat: z tunc si magna fuerit incisio exteri⁹ aggregetur cũ sutura. ¶ Si vo parua curet cũ medici/nis carnis creatiuis donec sanetur.

¶ De inuersatione palpebre. Rubrica.XII.

Quandoqz accidit ut inferior palpebra oculi reuerset ex uulnere cauterio z si milib⁹: z curatio eius est ut scindas ꝯsolidationẽ ꝑmam in latũ: z scissurã ꝓfundã. Caue tñ ne ledas oculũ: deide separa labia uulneris eleuãdo palpebraz ad superiora: z pone licinũ in ipso uulnere ex lino z similib⁹ quo palpe bra nõ redeat statim z icarnet sicut fuit ꝑus. deinde liga eã cũ puluillis: z tunctis ad supiora donec sanet: z fugi/as oẽ qđ exiccat z astringit in eius curatione: z adhereas mollificatiuis. z illud etiam qđ exiccat z stringit: ut ait al bucasis: facias redire palpebrã turpiorem. Inquit. huius modi operatio quidẽ nõ est nisi quedã rectificatio palpe bre: qz nõ reddet eius forme sicut fuit oino.

¶ De polipo nasi z uerruca. Cap.II.

Polipus est supfluitas carnis que apparet in iteriori par/te nasi: z causa eius est humor grossus z viscosus qui reumatiçat a capite: z descẽdit ad nares: ibiqz in car/nem cõuertitur. ¶ Cuius significatio est oppilatio nari uz: z odor malus qui egreditur ex eis: z caro addita que apparet in interiori parte nasi. aliquando ex huiusmo di egritudine magnificatur nasus: z fit fusci coloris: pau ci sensus: nimis durus: atqz caro non descendit inferius z tunc non tangas ipsum aliquo modo: quoniam est spe cies cancri. ¶ Oz si nasus fuerit mollis bene tractabilis: non fusci coloris: cura ipsum absqz timore: aperias ergo nares infirmi: z accipe carnem illam cum uncino: z ex/tende ipsam ad exteriora. deinde incide eam cum spatu mine donec totaliter fit ablata: z si remãsit aliquid ex ea propter impossibilitatem incidendi: tunc rade ipsum cũ aliquo instrumento subtili donec bene mundificetur: deinde post incisionem cauteriça radicem que remãsit cum ferro candenti: aut pone super eaz medicinam acu tam donec corrodat ipsum: deinde administret butyruz donec ignis escara cadat: curet cũ unguẽtis donec sanet.

¶ Multotiens etiam sine incisione z ferro calido cũ acu to medicamine curã impẽdimus: deide cuncta que di/ximus opamur. ¶ Contingit aũt quãdoqz carnẽ illam in superiorib⁹ ossis pforati ꝓduci: ad quã instrumẽtum peruenire nõ potest. ¶ Signũ eius est quoniam ꝓjcis in nasum aliquid ex aceto z aqua aut uino: patientis ca/pite retro aliquantulũ subleuato: z humiditas nõ pene/trat ad palatũ: quod est: quia si humiditas ad palatuz per trãsiret: tũc nihil carnis in partib⁹ foraminis eẽt. ¶ Cu/ra ergo eius est ut accipiat filum: cui quedam sit grossitu do. z noda in eo nodos plurimos. z fit inter omnẽ nodũ spatiũ unius digiti uel parum minus. deinde ponat infir/mus unam extremitatẽ fili in nasum cum tenta: uel alio simili donec ad foramen pueniat: z trahat odoratum su uz donec egrediatur per os. deinc aggrega duas extre mitates fili extendensqz ipm ad modũ serre deducat do nec caro ipsa cũ nodulis incidatur: deinde extracto filo licinũ in unguẽto acuto ibibitũ in naso imittas: nõ solũ semel: sed bis aut ter donec corrodatur totũ residuũ car/nis: deinde ficca cũ medicinis deficcatiuis: z pone canu lam plumbeã in nasum aliquib⁹ diebus donec sanetur. ¶ Oz si alia supfluitas carnis: sicut ueruca in naso ꝯsur gat eodẽ modo curet sicut dictũ est de polipo.

¶ De passionibus labiorũ: oris z gutturis. Cap̃.III. cõti nens rubricas nouẽ.

¶ De scissuris labiorũ. Rubrica.I.

A labiis z in ore atqz gutture diuer/se fiunt passiones: z ego qui dem ad ꝑs nomiabo eas. ¶ Dico ergo gz ali qñ ex humorib⁹ acutis in labijs accidit ulceratio z arsu/ra z scissura. z ex eis que cõferunt arsure z ulcerationi cũ huiusmodi medicinis: qđ. ℞. dragaganti. amidi. penidij aã. par. equales. z puluerizent: z cũ aqua ro. distẽperen/tur: z inde labia ungantur: z fiat inunctio cũ oleo ro. uel violato. ¶ Et medicina quidez cõferens scissure labioꝝ est ut sumas nucleos nucis: z puluerẽ radicis portulace equaliter cũ melle cõficiantur: z solũ etiã oleũ qđ exit ex nucleo nucis combusto ꝯfert multũ: ꝑcipue qñ scissura est ex aeris acuitate. z conferunt similiter cuz oxiçacara. similiter etiã cũ flomia cephalice: z cũ uentosatione sub mẽto succurritur ulceribus ac scissure labioruz. Verũtñ qñ scissura cũ modis medicinarũ curatur z non confert ei: tunc cauteriça eam usqz ad eius ꝓfunditatez: deinde cura eam donec sanetur.

¶ De ulceratione z putrefactione gingiuarum z carne addita. Rubrica.II.

Et fit quandoqz ulceratio aut putrefa/ctio in gingiuis aut pa lato: z tũc abluat locus cũ aceto forti: aut cũ aq̃ salsa: z tri cet donec sanguis z humiditas putrida educatur: deide abstergat: z puluis desiccatiu⁹ supponat. qui. ℞. ꝯsolide matoris: gariofilor: cinamo. roſ. cort. ginator. aã. ꝑ. eq̃les ¶ Et multotiẽs antiquat putrefactio in illis locis: z suc cedit ex ea cãcer aut fistula. Et curatio ei⁹ ẽ ut abluat loc⁹ cũ aceto uel aq̃ salsa sic̃ dixim⁹: z tricet. deide post abster sionẽ aspgat puluis. g. ℞. garioſi. nucis mus. ros. alumis çuccarini: piretri: capita z crura cãcrorũ: ossiuz cõbustoꝝ

dactilox:z corticis mali granati.añ.ptes eqles. ¶ Oꝫ si nō cōfert curatio tūc necesse est locūc cauteriçari usqꝫ ad eius ꝓfundū:z si nō sanak post cauteriū egritudo:opꝫ ut detegak locus:z auferak os qđ coꝛruptū est:deide curek donec sanek. ¶ Carnē aūt superfluaꝫ que orik in gingiuis necesse est cū vncino suspēdi:z eā cū incisorio radici tus extirpari:deinde sanguis aliquātulū emanare ꝑmittak:z puluis deiccatus desup aꝑgatur.sed qꝛ solet huiusmodi caro redire tutius est post incisionē ut cauteriçek.

¶ De dolore dentiū. Rubꝛica.III.

Multotiens fit dolo: in dentibus:z est eius causa qñqꝫ aꝑa in gingiuis ex acuitate sanguinis:z signū est dolo: nimi⁹ pulsus:rubedo:z iflatio eius:z eius sedatio ex aqua frigida. ¶ Cura aūt eius est flōmia cephalice uene:z tenere aquā frigidā in ore:z oleū ro.z acetū vno die:z aqua ro.alia die.deinde teneak in ore oleū ro.postqꝫ dissoluik in eo.ʒ.j.masticis. ¶ Et qñqꝫ fit dolo: dentiū ex humiditate:ex frigiditate:z humoꝛib⁹ grossis:z frigidis.z curatio ei⁹ est tenere acetū in ore in quo pulpa colloquintide:z radix capparis:z staphisagria decocta fuerint:z ysopus cuꝫ aceto z melle in ore simul teneak. ¶ Et ꝑfert etiā ut ponak thiriaca magna in radices dentiū:z fiat exterius euaporatio cuꝫ aqua calida:in qua decocta est camomilla:z instillek oleū camomillinū tepidū in auricula illius ptis:aut oleū cōe. ¶ Et qñqꝫ fit iterū dolo: dentiuꝫ causa uermis ibi gñati:z signū est pꝛurit⁹ gingiuaruꝫ z cauitas earūdem: qñ uermis per foramen dentiū egredik:ac dolo: est iterpolat⁹ ꝑm qꝫ uermis quiescit z mouek.z cura eius est ut ponam⁹ ferrū calidū per foramen dentis donec cōburak uermis:aut cōburak cū fusto pulegij:uel origani:aut foramina ipleank hoc medicamie.qđ.℞.mirrā.storacē semē iusquiami:apiū:piper.çç.añ.ʒ.ij.simul bñ terantur:z cōficiank cū melle.hec enī dolorē mitigāt z uermē expellunt. qꝫ si dolo: nō quiescit melio: curatio eius est eradicatio dentis. ¶ Et medicamina quidē que eradicāt dētem sine ferro est ut conficiak farina frumēti cū lacte titimalli:z in radice dentis appone.dens aūt ille cū capsula cerea inuoluak ne dentes alij tangantur.

¶ De aꝑate sub lingua dicto ranula. ℞ica.IIII.

Quandoqꝫ accidit aꝑa sub ligua qđ ranula nūcupak ex eo qđ est ad siℓitudinē ranule parue:z ipedit opationē nālē lingue z multotiēs augmentak donec ipleak os.qñ vo est pua incipiēs fricek cū h⁹ medicamine.qđ ℞.arsenici rubei z citri.añ. ʒ.ʃ.çç.salis:gallarū:pipis:z alumis.añ.ʒ.j.cōficiank cuꝫ aceto z madefiat cotū in eis:z fiat fricatio.z si vis ex his cōfectis cū aceto fac troctiscos:z cuꝫ necesse fuerit teratur modicū ex eis:z fricek sub lingua:z fac post hoc oleū ro. tenere in ore:donec sedetur dolo: ex acuitate medicine. ¶ Oꝫ si huiusmodi curatio nō cōtulerit:z qñ est magna tunc opꝫ ut extrahak. Verūtñ si videbis ei⁹ colorē fuscuꝫ uel nigrū:z est quasi apostema durū z insensibile:nō appropinques ei penitus:qñ est de natura melancolica:z nō recipit curationē. Illa ergo ranula que incidit absqꝫ pauore est ad albedinem declinis:z nō euacuatur ab humiditate.z modus operationis eius est ut infigas uncinum sub lingua:z abscindas ipsum apostema:ac separa illud cū incisorio ab omni circuitu:z extrahe:deinde abluatur os cum aceto z modico sale:cureturqꝫ locus cum eo:quod conuenit donec sanetur.

¶ De elongatiōe wule z tumefactione. ℞ica.V.

Quandoqꝫ wula elongak z tumescit:z fit cū uehementi rubedine z caliditate:z tunc cephalica flobothomek:deinde fiat gargarism⁹ cū aceto z aqua ro.aut decoquank balaustie:galle:roſ.z coꝛtices mali granati cuꝫ aceto:z fiat gargarism⁹. ¶ Oꝫ si non apparet in ea rubedo:imo declinat ad albedinez: tunc fiat gargarismus ex alumine z finaꝑ.cuꝫ aceto:uel syr⁹ acetoso:aut fiat gargarism⁹ ex sale armenico. ¶ Si hoc medicamen nō ualet tunc necesse est qꝫ wula incidatur. Verumtñ post considerandū est ne wula sit sanguinea:aut rotunda:aut fusci coloris:uel nigri coloris:z pauci sensus:quoniā tunc fugiendū est ab incisione:sicut cōsulit optimus hyp.z non incidenda est wula nisi quādo est alba:longa z subtilis.z modus incidendi est ut facias egrum in loco lucido sedere:z a discipulis lingua inferius deꝓimatur cum aliquo instrumēto:deinde ꝑjce uncinum in wulam:z extende ipsam ad exteriora:ac cū instrumento congruo incidatur.sed cauendū est ne incidas ex ea id quod ultra additū est supra terminū naturalem ne accidat ex hoc lesio uocis: uel sermonis assidua: deinde fiat gargarismus constrictiuus cum aceto z aqua ro.aut cum aqua decoctionis roſ.coꝛticum gra.folioruꝫ mirti z similium stipticorum.

¶ De bꝛancis siue amigdalis que in gutture nascuntur z alijs passionibus gutturis.. Rubꝛica.VI.

Nascuntur multotiens in gutture aꝑata quedā que bꝛāchi uel amigdale nūcupank. Quoꝛ signū est anhelitus z spūs attractio z difficilis excreatio:z aperto ore lingua deꝓssa infertius visui nō occultātur amigdale. Et ꝓma curatio ei⁹ est gargarçatio stipticorū sicut dictū est in casu wule:qđ si nō ꝑfert redeundū est ad cyrurgiā.opꝫ aūt te diligēter ispicere qꝫ si fuerit in ea hec offuscatio coloris duritiesz paucitas ſe sus:tūc nō ꝑsumas in eaꝛ curatiōe cū ferro:qñ ex meℓia sunt:z sunt ex nā cācri. ¶ Et siℓr qñ est ru.coloris z grosse radicis nō ꝑsumas tāgere ipas cū ferro ꝓpter sanguinis fluxū:imo dimitte eas sicut dicit Albu.donec maturent.deinde perforabis eas si nō fiet in eis pforatio ꝑfectz fiat gargarçatio mellis ut sanies abstergak. amigdale igik qb⁹ cyrurgia ꝙuenit sunt rotūde:z albi coloris z subtilis radicis. ¶ Spēs opationis est ut patiēs in loco lucido ꝙstituak:eius ore apto discipulus deꝓmat linguā iferi⁹ cū instro:tūc si vides amigdalas ꝑjce uncinū z extrahe ꝑm qꝫ meli⁹ potes ad exteriora.deide icide eā cū istro ꝙgruo vnā radicit⁹ post aliaꝫ.caue tñ ne tunice que sunt in eis ꝓpinque alio mō leđank.deide gargarçet patiēs cū aq̄ frida uel aceto:qꝫ si sanguis fluxꝰ supuenerit gargarizet cū aq̄ decoctiōis coꝛticū granatoꝛ:aut foliꝛ mirti z siℓiū stipticoꝛ donec sanguis abscindak: deide curetur vulnꝰ donec sanek. Illud aūt qđ securat a reditiōe ipaꝛ amigdalaꝛ post earū incisionē est ut locus cauteriçetur. solēt nāqꝫ multotiēs redire. ¶ Et fit etiā in gutture que dā alia passio que soliū noiak:eo qꝫ solijs assimilak larisz cura ei⁹ est ut incidak sicut diximus de amigdalis.

¶ De squinantia. Rubꝛica.VII.

Ꝑeterea fit in gutture z multotiēs quoddā aꝑa pessimū:qđ dr̄ sgnātia que est q̄si suffocatio egrotātis in bꝛeui tpe:qñ strigit flatū:ut neqꝫ cibū:neqꝫ potū assumē possit:aut si assumat ē modicū ualde:z ꝑcipue qñ est spēs mala:que fit ꝑcipue iter tracheā arteriā z ysophagū i loco q dr̄ ismō:uel epiglotis. ¶ Mā huiꝰ aꝑatis tres sūt spēs:q̄rū vna dicit gnātia:cui⁹ mā intro ex toto latēs est:z tūc est mortalis.alia dicit finātia cuius mā ex toto diffundit:z tūc nō interficit.alia dr̄ sgnātia noie utriusqꝫ ptis:z mām foras emittit:ac ptim iterū retinet:tūc distingue:qꝛ si ꝑm plimū iteriꝰ fuerit plurimi moriunt:z si ꝑm plimū exteri⁹ fuerit plimi liberantur. ¶ Fit aūt hꝫ aꝑa:aut ex sanguine:aut ex colera:aut ex flegmate:z nunqꝫ ex meℓia.z signū sanguis est rubedo faciei z uenaꝛ:z coꝛpis magnitudo:z usus ciboꝛ sanguinē generātū. ¶ Colere signū est sitis:caloꝛ:z coloꝛ fortis. ¶ Ex flegmate vo signū est paucitas rubedis faciei:saliue multitudo. ¶ Et curatio illi⁹ qđ est ex sanguie uel colā est ut in ꝓncipio si vt⁹ patiētis aut aliud nō ꝓhibet fiat minutio cephalice:uel uene que est sub ligua:deide gargarçet patiēs cū aceto z aq̄:aut sapore de moꝛis.i.vio de moꝛis:ul

succo solatri:z arnogloſſe:aut aq̃ decoctiõis sumac z roſ. z balauſt.extra aũt non apponat aliqõ repcussiuũ oino: imo empletur loc⁹ cũ medicis solutiuis z lenitiuis ut mã trahat ad exteriora:z ꝓfert emplin cepe cocti sub cinere cũ modico mellis trĩ.z filr iunctio dyaltee:uel olei muscel.z camomil.cũ butyro.Ex uctosa qdẽ posita in ceruice adiuuat ad dilatationẽ gutturis. Si aũt apa in gutture apparebit icide ipm:uel rũpe ipm oi igenio quo potes: ut si in eo sanies est collecta foras egrediat. ¶ Curatio vo illius qõ est ex flate est ut patiens in pncipio gargarizet cũ oximelle:uel cũ aqua decoctionis ficuũ siccarum: z cataplasmet etiam locus cũ medicinis attrahentibus z resolutiuis:sicut monstrauimus superius.

¶ De his q̃ adherẽt i gutture fiẽ os uel spina.℞ica.VIII.

Quãdoqz adheret in gutture os:aut spia piscis uel aliud:tũc opz ut ꝓstituas patiẽtẽ corã sole:z ei⁹ ore apto.atqz ei⁹ lingua inferi⁹ dep̃ssa lub tiliter ituearis:z si ostẽdit tibi illud uelociter ꝑm modũz melioris possibilitatis attrahas.Si vo minime bonum est ut assumpto cibo anteq̃z in stõco digerat uomit⁹ prouocet:aut frustũ marine spongie ficce cũ filo fortĩ liget z patiẽs deglutiat eã usqz iferi⁹:z deide ad supiora filũ extrahat subito:z fortasse os spongie adherebit:z egrediet cũ ea.aut deglutiat frustulũ panis durĩ:aut fiat tẽta plumbea grossa z itromittat in gutture ei⁹ vna extremitas que aliq̃tulũ sit curua:deinde os uel spina iteri⁹ cõprimat.

¶ De sanguisuga bibita. Rubrica.IX.

Rursus multotiẽs qñ boues bibũt in fontib⁹ deglutiũt sanguisugas que sanguinem expuẽ factũ.opz ergo tũc ut ꝓstituat ifirm⁹ apud solẽ:z ore ei⁹ apto respice itus in gutture:z si videris sanguisugam illico cũ uncino puo uel picicarolis subtilib⁹ extrahe:qz si fit exhi nõ poterit intromittat cãnula ferrea uel erea usqz ad ꝓpinquitatẽ gutturis:deide ferrũ ignitũ per ꝓcautatẽ illi⁹ cãnule itromitte:z fac illud multotiẽs:z abstineat patiẽs ab aq̃ tota die:deinde ponat uas vitreũ aque plenũ ad solẽ:z moueat hora post horã añ os ifirmi apertũ sanguisuga gdẽ cũ aquã sentit ilico cadit.si aũt nõ egrediat ex hoc suffumigẽt patiens cum assa fet.uel nigella: aut absinthio.z modus suffumigatiõis est ut accipiat fumus per cãnulã emboti donec scias qz suffumigatio tazpuenit ad sanguisugã.nã ipsa statim cadet:qz si nõ cadit tũc reiteranda est suffumigatio donec cadat.aut fiat gargariçatio cuz urina caprina z sale:aut aceto z sale:z sustineat patiẽs fitim:z comedat salsa:neq; aquã bibat oino.

¶ De dolore aurũ. Cap.IIII.

Dolor in auricula pluribus modis cõtigit.ꝓtigit eni aliqñ ex humoz abũdãtia:aliqñ ex uerme ibi gñato: cui⁹ significatio est p̃urit⁹ z motus ꝑter solituz.aliqñ etiã fit ex aligbus rebus ab extrinseco in eã cadentibus:qõ per relationem ifirmi sentit.¶ Cũ aũt dolor fuerit ex humorib⁹ repzimat cũ instillatione olei muscel.tepidi:aut cũ oleo ex amigdalis amaris.qñ est mirabilis:aut cũ succco ruthe z lacte mulieris eẽliter: deide obturet auris cũ lana uel cocto. ¶ Et multotiens succedit ex humorib⁹ apa: aut pustule.z tũc dolor fit uehemẽtior i auricula:z tumor:z pulsatio:z febris.¶ Et curatio ei⁹ est flõmia cephe.z instillent in auricula ea que dixim⁹ trib⁹ diebꝫ:deide istilletur mucillago fenugre.z seis lini.aut maluaui.z ifundat mucillago in lacte mulieris:z fac illud donec quiescat dolor:z sanies effundat: deide mũdificata sanie loc⁹ cũ medicina multũ exiccati ua curet. ¶ Cũ uermis fuerit in auricula iterficiat cum amaris.s.cũ succo foliorũ persici uel persicarie:aut absinthij z silũ.z qñ miscet.z.j.elli al.in.℥.ß.pficarie succi fit medicamẽ bonũ iterficiẽs uermẽ in auricula z in oibus aliis locis.Sed ꝓcauẽdũ est ne illud qõ istillat in auricula fit actualr frm.auricula nãq; est ex gñe neruoz:ẽ timet ne a fridis ledat.moztuo aũt uerme cũ uncino modice plicatiõis:aut subtilib⁹ picicariolis extrahat:uel cussa auricle applicet ut uermẽ suggẽdo attrahat. ¶ Si vo dolor fuerit ex casu rerũ extrinsecarũ tũc sit occupatio in earũ extractiõe:sed hꝰi res que cadũt i aurẽ diuersificant ꝑm spẽs diuisionuz.qñ aut sunt lapilli: uel silia sicut ferrũ:uel vitrũ.aut semẽ sicut cicer:aut granũ frumẽti.aut ẽ res fluxilis ut aq̃ z filia ei.aut est aial sicut pulex. ¶ Qz si fuerit lapillus uel genus lapilli:fiat sternutatio naribꝰ oppilatis:z administret cussa attrahẽs uehemẽter inclinato capite patiẽtis vsus ptẽ dolentẽ:qz si sic nõ egredietur exhat cũ picicariolis subtilibꝰ:aut cũ uncino modice plicationis:z si nõ exhit ad hoc accipiat subtilis tenta de ligno:z caput ei⁹ iuoluat de coto:postea inũgat in terbentina:uel uisco cũ quo capiunt aues:deide intromittat in aurẽ:ut per uiscositatẽ semen uel lapis extrahat:qz si adhuc nõ egrediat: tũc necesse est auriculaz in loco magis dep:eisso incidi usqz ad locũ lapidis:anteq̃z apa calidum aut spasmus accidat:deide extrahe ipm: z vuln⁹ uelociter suat:z curet cũ aliqua curatiõe vulneris:donec sanet ¶ Qz si fuerit aial:tũc ei⁹ extractio facilis est:z ꝑcipue si fuerit magni corpis: qñ nõ est aliud neẽe:nisi ut extrahas ipm cũ uncino:aut cũ picicariolis. Et si fuerit aial p ui corpis sicut pulex: istillet in aurẽ aligd ex medicinis: q̃s dixim⁹ ad interficiendũ uermẽ: z postq̃z aial occisuz est:qõ scit ex sedatiõe doloris:fac eũ exire cũ sternutationib⁹ naribꝰ oppilatis. Et qñ fuerit pulex applicet auricule aligd ex lana:adheret eni capillis post horã:z egrediet cũ eis:aut ꝓiciat aq̃ i aurẽ donec impleat:deide patiẽs subito caput flectat:qñ exibit cũ aq̃. ¶ In aq̃ vo balnei extrahẽda:si in aurẽ ceciderit:ppriũ est ut ei⁹ sumat vgula iunci uel alteri⁹ sibi silis:z ponat vna ei⁹ extremitas in auricula:z accẽdat ignis z alia extremitate:donec maxima ei⁹ pars cõburat: deinde itera iuncũ aliũ:z fac illud multotiẽs donec egrediat aqua:aut inuoluat extremitas subtilis cũ coto ueteri: z in auris foramine ponat ut aqua imbibat in eo:deide ꝓiciatur cotũ z inuoluatur ex alia:z tãdiu fac donec tota extrahat aqua:z confert'ẽt ut fiat sternutatio naribus oppilatis.

¶ De apatibꝰ ꝟz oẽs coꝛ spẽs. Cap.V.ptinẽs ℞icas gnqz.

¶ De causis z signis coꝛ in gñali. Rubrica.I.

a **Postema est** tumor uel inflatio membri ꝑter nãm: cuius cã sicut asserit Auic.duplex est.s.ancedẽs z primitiua. ¶ Et añs quidẽ causa est interior que ex repletione z corruptione fit humorũ. ¶ Primitiua vo exterior est:que ex casu z percussiõe z huiusmodi accidit. ¶ Apostematis aũt quatuor sunt spẽs simpliciter ꝟz qz quatuor sunt simplr humores.fiat eni ex sanguine z dicitur flegmon:aut ex colera rubea:z dicit herisipilla:aut ex flate z dicit çinia:aut ex colera nigra:z dicit sephyros aut cancer. ¶ Et signa flegmõis ꝟz Joãnitiũ z alios antiquos sũt.calor.rubor.z pulsus dolor z tumor. ¶ Ex colera rubea signa sũt.calor.rubor mixtꝰ colori citrino.doloris magnitudo:z uelox augmẽtatio. ¶ Ex flate signa sunt. albedo.mollities.ita ut si digituz imprimeris:fit penetratio in eo faciliter:z q̃si signũ foraminis faciẽs. ¶ Ex colera nigra sunt hec.ingens durities cum nigredie absq; sensu. ¶ Et scias qz apostemata testãte Auic. parũ sunt singularia pura:sed ꝓxima eorũ sunt cõpositа:z tũc difficilior fit notitia:ꝑpter cõpositionẽ signorũ. Verum astutus z assuetus medicus subtiliter intueat:z ꝑm prudentiam suã agnoscat:deinde ꝑm qz mã magis uel minus: aut medio modo resistit curaz ipẽdat:z ego quidẽ remorabor ad ꝓsens ꝑm fortitudinẽ virtutis mee singulariter:z distincte curamus vniuscuiusq; speciei.

¶ De cura apatũ sanguineorũ. ¶ De flegmõe.℞ica.II.

Dico ergo qz cũ accidit flegmon nõ eũat: qn ei⁹ causa fit ꝑmittua:aut antecedẽs

ḡ si ꝓmitiua: aut corpꝰ inuenit mundificatum aut repletū. ¶ Et si mundificatuꝫ ut dicit Auic. non est aliud necesse nisi curare apostema: inq̄tuꝫ est apostema. s. extrahere materiā extraneā que facit accidere apostema: ⁊ fit illud cū mollificatiuis ⁊ resolutiuis lenib⁹. refrenatione tñ in ꝓncipio ꝓcedēte. Et resolutio qdē cuꝫ exiccatiōe fortī ꝓducit mām ad duritiē: ⁊ qñq̄ est necessaria scarificatio: ⁊ precipue qñ apostema est multe māei. ¶ Illud aūt flegmon qō corpuꝫ inuenit repletū nō est ꝓsumptio ut curet ꝑmo cū resolutiuis: ne forte mā trahat ad locuꝫ pluſq̄ resoluat ex ea: sed est necessariū mundificare corpus per flōmiā: ⁊ fortasse est necessariuꝫ soluere uentre: ⁊ ꝓprie qñ corpus est nimis repletū ⁊ apostema magnū: deinde fiat administratio resolutiuorum ⁊ mollificatiū. Inquit etiā non differt ab ea que mundificationē corporis inuenit: nisi in hoc ḡ non indiget refrenatione pluri ma in principio eius: imo minus illa. ¶ Cum autez causa flegmonis fuerit antecedēs: tunc necesse est a ꝓncipio ut fiat flōmia ex parte cōtraria ꝑm dispositionem materiei. ⁊ fiat etiā uentris solutio si necessitas nimie repletionis: aut magnitudo egritudinis sicut diximus, puocat te ad illud: deinde ad egrū redeas membruꝫ: ⁊ administra in ꝓncipio repercussiua pura cū stipticitate: nisi egritudo fuerit in locis euacuatorijs: sicut in collo ⁊ subasſellis: ⁊ inguinibus. ⁊ silibus. Collū aūt est euacuatoriū cerebri. ⁊ subasselle corꝺis. ⁊ inguina epatis: vnde timek sicut ipe asserit Auicē. ne reditus materiei traheret ad membruꝫ ꝓncipale illud qō mundificare nō poterit. Melius ergo est ut materiā in mēbro ignobili dimittamus: q̄ ut ipsaz ad ꝓncipale refrenem⁹: imo debemus curā impendere: ut ad membrū trahat ignobile: ⁊ si nō possumus eā cum alio: saltim cū uentosis ⁊ reb⁹ attractiuis ⁊ acutis. ¶ Oꝛ si materia in ꝓncipio cuꝫ refrenatione ex toto expelli nō poterit: tūc ab augmēto usq̄ ad statū ponēda sunt partim repercussiua: ⁊ partiꝫ resolutiua: ⁊ de meliorib⁹ reb⁹ que admistrank in hac cura. sicut. G. testat in lib⁹ de simplici medicia. est sicut oleū ro. qñ ipm resoluit ex parte olei: ⁊ refrenat cū stipticitate ex parte ro. apud statū aūt ⁊ finē i. declinationē pura resolutiua lenificantia ponank absq̄ repcussiuis sed differūt: qñ in declinatione ponunk necessario fortiora resoluētia q̄ ponank in statu. Si aūt ista nō sufficiāt: ⁊ vides decliare apa ad exiturā: tūc pone curationē ei⁹ cum eo qō maturat: ut sanies aggregek in eo uelociter ⁊ apiak: sed post aptionē medicina mūdificatiua ⁊ carnis creatiua ponenda est: ⁊ illa est sicut aristologia. rose ⁊ thus. ⁊ rutha. ⁊ silia. ¶ Et scias ut Rasis dicit in lib⁹ diuisionū: ḡ apata caa puenīūt ad vnā trīū rex: aut eni sanank per resolutionē ei⁹: cui⁹ significatio est minoratio māei ⁊ diminutio pulsatiōis ⁊ doloris. Aut facīūt collectionē santei: cui⁹ significatio est calo:. rubo: ue hemēs. ⁊ pulsatio ꝑima: ⁊ q: repcussio ⁊ resolutio nullū ꝓfectū fecit: deide sedak calo: ⁊ pulsatio: linik apa: ⁊ aut fiunt apata dura: cui⁹ significatio est ḡ sedak dolo: ⁊ minorak mā ⁊ magnitudo: ⁊ durities augmētak: ⁊ illud fit pp uehemētiā refrenatiōis: qñ ergo vides apa in via resolutionis adiuua ipm ad refrenādū: ⁊ silr qñ declinat ad saniē fac ut matureꝫ uelociter ⁊ apiak: qñ vo fit apa duꝛ: cura ipm tūc cū lenitiuis: in gb⁹ est calefactio donec lenīak. hoc eni est canon gñalis in oi apate calido. ¶ Medicie aūt repcussiue sunt sicut succ⁹ solatri ⁊ ei⁹ sba. sempuiua. ⁊ endiuia. portulaca. rasura cucurbite. vga pastoris. succ⁹ pfilij. acetū. aq̄ ro. sandali. mēthe cāphora. ro. ⁊ silia his ex reb⁹ fridis: ⁊ qñ decoquunk corꝺices granatoꝝ. acatia. ⁊ sumach in aceto ⁊ succo sempuiue: ⁊ itingit spōgia repcussiuū fit bonuꝫ: ⁊ fortasse sufficit spongia madefacta in aceto ⁊ aq̄ frida: aut succo ꝓdictarū herbaꝝ: ⁊ croc⁹ cū ad miscek iuuat ad sedationē doloris. ¶ Mollificatiua vo ⁊ resolutiua leuia sunt sicut farina ordei. farina fabaruꝫ. ⁊ maluauisci. se. lini. fenugre. camo. ⁊ ei⁹ oleū. absinthiū. ⁊ mellilo. anetuꝫ. ⁊ silia. ⁊ silr fit ex adipe galline ⁊ anꝑis. ⁊ vitulorum. ⁊ oēs medulle. ⁊ vnguentum dyaquilon est bonum: immo mirabile in resolutione.

¶ De cura carbunculi uel antracis.

Antrax uel carbūculus sicut restak Cōstantin⁹: fit ex grosso sanguine ⁊ corrupto: ⁊ h⁹ⁱ qdez apa: aut est rubeū: aut citrinū: aut est viride: aut nigrū: ⁊ vnicuiq̄ ipsoꝝ malū est sicut dicit Rasis: ⁊ ꝑm pīmū est mortale ꝓpter ei⁹ mām uenenosaz. Uerūtñ Auic. distinguit ḡ salui⁹ mortaliū est rubeū: deide citrinū: ⁊ ex eo qō ad nigredinē tēdit nō euadit aliqs: ⁊ magis timorosū est qñ accidit in locis eūatorijs ꝓpter vicinitatē ꝓncipaliuꝫ mēbroꝝ: ⁊ fortasse h⁹ⁱ iducit malitiā per viā arteriaruꝫ ad cor: ⁊ sequit ide uomit⁹ ⁊ pulsus cordis: ⁊ syncopis que sunt oia signa prava. ¶ Curatio ꝯo ei⁹ est ut in ꝑn⁹ corpus mūdificek per flōmiā ⁊ subtiliek regimē: ⁊ denk uelociter oia ꝯfortantia cor: cuꝫ infrigidatiōe ⁊ aromaticitate: sicut sunt granata acetosa. acetositas citri. ⁊ caro pullorū uel hedulorꝫ cocta cuꝫ agresto uel aceto fortī: ⁊ fiat odoramentū rerū redolētiū cū friditate. sicut rosaꝝ ⁊ cāphore: ⁊ in ꝓncipio pone tñ circa loca repcussiua nisi sit in locis eūatorijs: ⁊ fiat securatio ex reditu māei ad membra ꝓncipalia per eūationē corporis: non tñ ꝓpter hoc qñ apa est in his locis debet iteri⁹ repelli: qñ nō est tutuꝫ super locū. Nihil aliud ꝯo est ponēduꝫ: nisi illud qō resoluit ⁊ maturat ⁊ rūpit: ⁊ ex eis sunt sicut emplm de frumēto cū oleo ⁊ sale: aut frumētū masticatū solū ⁊ fic⁹ pingues cuꝫ synapi ⁊ oleo de lilio: aut terank fic⁹ cū vitro ⁊ supponat: ⁊ ualēt vue passe cū oleo ⁊ sale trite: ⁊ vitrū cū terbentina apit ⁊ saniē mūdificat: ḡ si post ℔ tardauerit ei⁹ aptio: pfora ipm cū istro: ⁊ fac ut tota sanies effundak: deide si indiget ut mūdificek mundificatio fiat cū melle: ⁊ si nō: cura locū cū medicina carnis creatiua donec sanek.

¶ De cura apatū colericoꝝ: ⁊ ꝑmo herisipille. Capitulum. III.

Licet signa diuersitatis inter flegmon ⁊ herisipillā sunt ꝑmissa: tñ bonū est ut multiplicem⁹ ea ut meli⁹ discernamus. ¶ Et scias ergo ḡ signa qb⁹ herisipilla descernīt a flegmone sunt mīta ⁊ manifesta. ⁊ ex eis sūt: qñ herisipille est rubor magis apparēs ⁊ prauior: ⁊ flemōis rubedo aut declinat ꝯsus viriditatē: aut vsus nigredinē: ⁊ rubedo ēt herisipille admiscek colori citrino: qui est sic̄ citrinitas citri: ⁊ iterū rubedo herisipille p tactū: ilico euanescit ⁊ loc⁹ fit alb⁹: deide redit rubedo. Et herisipille magis fit in supficie cutis: sed flegmon in carnis ꝓfunditate: ⁊ fortasse ex calore herisipille adurit cutis ⁊ locⁿ circūdās ueficabit: ⁊ magis attrahit febrē q̄ flegmō: qñ mator iflāmatio est i ea. Uerūtñ tumor ⁊ dolor flegmōis est mator: ⁊ fit ꝓp extēsionē. Sufficiāt tibi amodo signa iter dūsitatē herisipille ⁊ flegmonis. ¶ Et curā herisipille ꝓmulgem⁹. In ꝑn⁹ ḡ est neccor⁹ mūdificare cū eo qō soluit colerā absq̄ multa calefactiōe: deide redeas ad infridādū locū cū uehemēti infrigidatiōe: ⁊ fac oē illud qō dixim⁹ in cura flegmonis. Uerūtñ dicit Auic. infrigidatio est magis necia in herisipilla q̄ in flegmōe: ꝓpter matorē ei⁹ iflāmationē. ⁊ ecōtra magis est necia in flegmone eūatio q̄ in herisipilla: ex eo ḡ mā in eo est magis iobediēs ⁊ grossior: ⁊ multotiēs qdē fit herisipilla a mā uenenosa: ⁊ tūc nō ē tolerātia ut refrenek ad iteriora: sed si ponim⁹ frida: ponam⁹ in circuitu ei⁹ tñ ⁊ ℔ illud debem⁹ facere in oib⁹ apatib⁹ malitiosis. ¶ Et tu tā sciuisti ḡ eūatio securat ex reditu materiei ad mēbra ꝓncipalia: ⁊ caue ne ex supflua refrenatiōe accidat doloris uehemētia: aut ne idurek apa: aut ne tendat ad viriditatē uel nigredinē: ⁊ incipiat mēbrū corrumpi. ¶ Cū ergo vides aliqd ex ℔: cura locū cū mollificatiuis: ⁊ fortasse qñ dubitak de corruptiōe mēbri est necessariū scarificare locū ⁊ apponere sanguisugas. Uerūtñ qñ apostema est magnū: ⁊ mēbrū silr: fiat scarificatio ꝓfunda. in membro aūt paruo fit scarificatio apparens.

¶De cura formice.

Formica est pustula pua ex colerica mā nascēs: z accidit cū ea prurit⁹ z dolor uehemēs atq; calor: z fortasse ambulat z ulcerat loca. ¶ Et color eius est ad citrinitatē declinis z substantia ei⁹ uerucalis z rotūda: radix tñ ꝑm plurimuz est lata: z sentit in omni formica q̄si punctura formice. Et ait Auic. q̄ oē apostema i cute ambulatiuū: z absq; latitudie ē formica. ¶ Curatio vo eius est ut iciplas mundificationē corporis cuz his que colerā excutiūt. Deinde infrigidādus est locus cū medicinis q̄s diximus in cura flegmonis. ¶ Uerū tñ si locus est ulceratus nō nisi in circuitu ei⁹ infrigidet: in ulceribus aūt nō est utēduz mollificatiuis penit⁹. imo deficcatiuis penit⁹: z cōfert huiusmodi ulceribus vnguē tuz qđ fit ex ceruſa z litargiro: z conficiatur cum oleo ro.

¶De cura ignis perfici.

Multotiens aūt accidit qđam apostema: qđ ignis pfic⁹ noia tur: z fit prurit⁹ cū eo z feruor imoderat⁹: z nisi succurrat locus uelociter uesicat z iplet aqua subtili que est sicut uenenū: z fortasse erit locus citrini coloris z nigr': sicut carbo: aut plūbeus. ¶ Et huiusmodi qdē apostema alio mō dr prurna z nō est dia inter ignē perfictū z prunā: nisi parū in diuersitate mā: qđ est q; ambo sunt de colera z ꝑpie citrina adurēte pmixta melie: z ꝑpter h accidit in eis nigredo. Uerū in igne pfico magis dñat de colera: z in prurna magis de melia. ¶ Et scias q; h apa est ualde timorosum: p̄cipue qñ cū eo accidit uomit⁹ z pulsus coz dis z fincopis: q̄propter nō fiat tarditas in ei⁹ curatione: imo uelociter succurrat. ¶ Et curatio ei⁹ flōmia: ut sanguis coleric⁹ extrahat: z pforatio fiat in ampullis pfunda: ut totū uenenū qđ in eis est coartatū expellat: deinde epithimet loc⁹ in circuitu cum medicis fridis repercussiuis: sicut cū bolo armenico: z aqua z aceto: aut cuz gallis imaturis z aceto. ulceribꝰ aūt subueniēdū est cū vnguēto de ceruſa z litargiro. z ad ultimū si necesse fuerit curetur sicut diximus in ulceribus corrosiuis.

¶De cura apostematis flegmatici. Rubrica.IIII.

Cum aūt accidit ex flegmate apostema necessaria est uentris solutio z fortasse flōmia. Si corp⁹ fuerit ualde plectoricū: z iterū est necessaria abstinētia a fastidio: z a multiplicatiōe aque: z ab oib⁹ cibis generantib⁹ flegma: deide ad curā localē reuertēdū est. ¶ Et cura localis est cū eo qđ exiccat z resoluit: z nō est intētio mea ut curent apata frigida cū medicinis fridis z repercussiuis in ꝓncipio sicut apata calida imo cū resolutiuis: z si ponant aliqñ medicine frigide: nō tñ euacuant a resolutione: neq; ēt sole administrant: imo cū medicinis calidis admiceāt. ¶ Ex eis eni que administrant: sūt sicut aqua cineris cū aceto mirta: z ꝑpie cuz cinere sarmētoz z ilicis: qñ ifigit in eis spongia: aut pānus duplicat⁹: aut madefiat spōgia in aq̄ saponis: aut aq̄ alumino sa: aut misceat aquis ꝓdictis. oleū ro. acetuz. z aq̄ mirti. ¶ Et ex eis que experta sunt apud me z inuēta sunt plurimi iuuamēti: est ut recipias alumē z mirraz z salē z sulfur: z cōfice oia cū oleo ro. z aceto: z stercus capr: inū cum aceto cōfert. z silr stercus uaccinū. ¶ Et iterū decoquātur caules. z anetū. z absinthiū in aq̄: z madefiat spongia in ea: z supponat: z sumat aloes. z crocus. z bolus armenicus. z acatia. z ciperū. z mirra. z conficiant cū aceto z succo caulū: aut fiat emplastrū ex bolo armenico. z sale. z oleo. ¶ Et opz ut ligatura tua cōprehendat oia latera apostematis: ne fiat declinatio materiei ad latus aliud: z in medietate apostematis fortius stringat. ¶ Et scias q; apostemata flegmatica pura raro faciunt collectionē sanie: imo ꝑm plurimum resoluūtur.

¶De cura apostematis melancolici. Rubrica.V.

Quando accidit apa durū ex colera nigra: tunc aut est sephyros: aut est cancer: z differt sephyros a cācro: qm̄ in cācro est dolor: iflatio cū pulsatione quadā: z appent in circuitu uene q̄si cācri pedes: sicq; declināt ad nigredinē z viriditatē: z oia ista elongātur a sephyros. ¶ Et cācer fit incipiēdo ꝑm plurimuz sephyros ꝙuertēdo ex flegmōe z herisipilla: z i puro sephyros nō est sensus neq; dolor. In cācro vo est sensus z dolor. ¶ Et iam ꝑmissa est cura cācri nō ulcerati z ulcerati in lib⁹ ꝑmo: z satis sufficit illud tibi: z nō fuit itētio mea ut tractaret in lib⁹ ꝑmo nisi de solutione ꝙtinuitatis z spē b⁹ suis: sed si tractatū est tbi de cācro: in quo nōdū continuitatis solutio facta erat: tūc factū est illud gra ulcerati. ¶ Opz g̃ hic tm̄ curā sephyros apponere: z est ut iciplas a mūdificatiōe corpis: cū eo qđ colerā nigrā expellit: z in tūge infirmo abstinētiā cibor colerā nigrā gñantiū: deinde reuertaris ad locū: z pone curationē cū eo qđ resoluit z lenit silr: qm̄ nō opz ut curet sephyros cū eo qđ simplr resoluit: z deficcat ne forte ad sbam lapideam ꝙuertatur ꝑpter resolutionē illi⁹ qđ est subtile z exiccationē illi⁹: qđ est grossum. ¶ Et caueat patiēs ne multuz utat balneo: qm̄ balneū ēt resoluit mām subtilē z in spissam indurat. ¶ Et medicie gdē in gb⁹ est solutio z lenificatio sil' sunt sicut in alio dixim⁹ loco adipes z medulle oēs z mucilla go fenugreci. z se. lini. z itez armoniac. galbanū. bdellū. storax. mastix. laudanū. oleū antiquū. z oleū de alcāna. z oleū de lilio z silia. z ad ultimū curatio sephyros assimilatur curationi scrophularuz: quare medicinas scriptas in capitulo suo z modū administrandi non negligas.

¶De significatiōe maturatiōis exiture ꝑm cōplemētuz: z de regimie oiuz exiturar' post eaz maturatōez. Cap. VI

Postquā apa aggregat z incipit in eo fieri collectio sanie: tūc uocatur exitura z signa maturationis ei⁹ ꝑm cōplemētū sunt: qm̄ apparebit lenitas apud locū z diminutio rubedinis: z dolor tā quieuit z pulsatio: ac febris recessit: tūc igit nō est aliud necesse: nisi ut in ei⁹ aptione studiuz ipediat. ¶ Uerūtñ scire debes q; quedā exiturar' faciūt aptionē per se: z sunt ille in gb⁹ est mā subtilis z acuta: nō que est ꝓfunda. z in gb⁹ elevatio z acuitas est in capite. Quapropter si extimas q; exitura rūpat per seipam tpe cōgruēti nō est ferro pforatio faciēda: z ēt si possibile est ut apiat cū medicinis aperiētib⁹ exituras: multotiēs eni talis pforatio excusat ferrū. ¶ Si vo nō perforat per se: aut per adiutoriū medicinar' aptio exiture: tūc faciēda est pforatio cū cautela. ¶ Dixerūt aūt sapiētes ueteres: q; in oibus exituris in locis carnosis existentib⁹ usq; ad tps pfecte maturationis pforatio differat. Et ex his que in locis carnosis existūt: exciplat exitura ant: cui⁹ pforatio nō est expectāda usq; ad tps pfecte digōnis: imo debet ut testat Albuc. cruda exīte mā pforari: ne ꝓfūditas ei⁹ plongef ad interiora ani: z fiat fistula. In exituris vo existib⁹ in locis neruosis: z ꝓpinqs iūcturis nō est pforatio differēda: imo añ maturationis cōplemētū est uelociter facienda: sicut si exituras in locis carnosis exīstes añ cōplemētū digōnis pforaueris cursus ītus plōgabit in eis: z fiet multe sordities: ac fortasse labia idurabunt z prōfunde z ecōtra: si expectaueris digōnē donec ipleat i his: que ꝑpe sunt neruos z iūcturas: fiat putrefactio in ipsis mēbris: fortasse iūcture ligamētū discoopiet atq; os exteri⁹ eminebit. ¶ His g̃ oib⁹ diligētissime obseruatis: in loco magis gibboso z maturiori qđ tactui digiti cognoscet: si possibile est pforatio fiat: z elōget man⁹ tua ab artarijs uenis z neruis z chordis: z sit itētio tua ut pforatio cadat iferi⁹: z fit ꝑm longitudinē corpis: aut ꝑm q; idiget mēbrū: q; ois pforatio est diūsa ꝑm diuersitatē loco: nā in oib⁹ locis eq̄libus: in gb⁹ nō est reflexio: icisio debet fieri ꝑz lōgitudinē. In illis aūt que reflectunt icisio facienda ꝑm reflexionē ipor: ꝓterq; in frōte: qm̄ ut dicit Auic. si incisio fieret ꝑm reflexionē illi⁹ mēbri fieret cauus sup cilij: z silr in mēbris reflexionis: cui⁹ icessus diuersificat

ab inceſſu villorū muſculorū ſuoꝝ. Quapꝛopter neceſſe eſt ut ſecatoꝛ ſciat anothomiā que eſt maxima ps huius artis ne incidat in errorē ⁊ ſecet aliqd ex neruis ⁊ filib⁹. ⁊ h⁹¹ gdē ꝓmo eſt ulis. Ueruꝝ ego ſaciā ad pñs de iciſiōe exiturarū ꝓmonē diſtinctū ⁊ particularē ꝓm antiquoruꝝ doctrinā. ¶ Cū exitura fuerit in capite: tunc ei⁹ ſectio ſit eq̄lis. i. ꝓm lōgitudinē. Et ſi pꝛoratio fuerit faciēda apud oculū: tūc ſit ꝓm latitudinē: qm̄ ſit⁹ oculi eſt latus: ⁊ in naſo fiat ꝓm lōgitudinē naſi: ⁊ in mādibulis ꝓm lōgitudinē eius ⁊ ꝓpe aurē: ⁊ poſt aurē fiat eq̄liter: qm̄ cōpoſitio illius eſt eq̄liter ⁊ cognoſcit in coꝛpib⁹ ſenū: ⁊ in bꝛachijs: ⁊ in adiutoꝛijs cruꝛib⁹: ⁊ coꝛde: ⁊ virga: ⁊ teſticulis: ⁊ lacertis: ⁊ fiat pꝛoratio ꝓm lōgitudinē. ¶ Et ſikr in manib⁹ ⁊ digitis ⁊ pedib⁹ fiat equaliter. In ſubaſſellis vo ⁊ in inguinib⁹ ⁊ ꝓpe anū fiat pꝛoratio rotūda. Et rotūda quidē pꝛoratio que compꝛehēdit aliqd ex latitudine cū lōgitudie coꝛpis. Et qū locꝰ iſte nō pꝛorak fic poſe eſt ut coadunek illic mā ꝓp ſinū: ⁊ fiat fiſtula. Et in latere ⁊ coſtis fiat pꝛoratio ꝓm latitudinē: qm̄ ſit⁹ coſtarū eſt ſikr trāſuerſus: ⁊ ꝓſpice ſemp ſitū carnis ⁊ villoꝝ lacertoꝝ: ⁊ caue ꝓm fortitudinē vtutis tue: ne incidas neruū aut villos lacertoꝝ: aut arteriā uel uenā magnā. ¶ Et opꝛ ut in exituris magnis adminiſtres pꝛorationē amplā: in paruis paruā: ⁊ ſi cutis exiturarū fuerit ſubtiliata atq; facta ſicut pānus ⁊ ē q̄ſi mꝛtificata: tūc teſtāte Albuc. neceſſariū eſt cōcauari ⁊ nō icidi. qm̄ ei⁹ adherētia cuꝝ loco amplius nō ſeparak ꝓpter ſubtilitatē ⁊ coꝛruptionē ſuā. ¶ Cū exitute pꝛoratio facta fuerit: tūc ſi neceſſariū fuerit idicē itꝛomitte diligēter: ut tota ſanies expꝛimak. Uerūtn̄ ſi exitura magna fuerit nō erit ſubito tota ſanies extrahēda: ne ꝓpter reſolutionē ſpūs nālis patiēs ſincopiçet: imo paulatim expellatur maxime ſi eger fuerit debilis nāe: aut ſenex: aut decrepit⁹: aut puer paru⁹ uel mulier pregnans. Deide im pleak ꝙcauitas tota cū licinio fcō ex ueteri coto: aut ex pāno lini ueteris loco pꝛius diligēter abſterſo. Et ſi in hora opationis tue fluxus ſanguinis accideret: tūc adminiſtra aquā fridā cū aceto: aut cū albumine oui admiſceak: q; ſi ex hoc nō refrenak ſanguis: tūc recurrendū eſt ad remedia: que in ꝓmo capꝰ cōtinentur. ¶ Et caue ne aptioni appꝛopinquet aqua aut oleū: uel aliud in quo ſit pinguedo. ¶ Et fortaſſe neceſſe erit tibi mundificare locū ⁊ abluere: ⁊ tūc fiat cū aq̄ ⁊ melle: qm̄ de ꝓpꝛietate mellis eſt ut mūdificet ⁊ abluat aut cū melle ⁊ vino: qm̄ vinuꝝ facit abſterſionem ⁊ pꝛopꝛie ſtipticū: aut cū aceto ⁊ melle. Aut mūdificek cuꝝ vnguēto qđ fit ex melle ⁊ ſarcocolla equaliter: ⁊ eſt ut coquak mel uſq; ad ſpiſſitudinē: ⁊ deide ſarcocolla cū eo puluerizata admiſceatur. ¶ Et fortaſſe nō eſt neceſſe mūdificare ⁊ abluere locuꝝ ſicut diximus. Et tunc opꝛ adminiſtrare medicinā carnis generatiuaꝝ donec ſanek locꝰ ⁊ obꝛuetur ligatura: que faciat adherere ſi nū: ſic dictū eſt de ligaturis ulceruꝝ ⁊ cauernarū. ¶ Pꝛeterea qñ ꝙngit ut exitura ꝓfoꝛek añ maturationis cōplemētū: ꝓpter cās ꝓdictas rectū eſt ut adminiſtres embꝛocam ex farina tritici cū melle ⁊ ſucco apij: qm̄ hꝰ¹ embꝛoca crudā digerit mām: reſoluit: ſanēq; mūdificat. ¶ Et ſcias ꝙ hec eſt uera cognitio ⁊ ulis in regimine curationis oīum exituraruꝝ: ⁊ eſt ꝓm viaꝝ rōcinationis: obſeruatū hoc capl'm ꝓm pꝛudētiā tuā: qm̄ eſt ſecretū magnum.

¶ De medicinis vo aperientib⁹ exituras eſt ſicut radix narciſci ꝓpꝛie cū aqua ⁊ melle bullita: ſed ꝓuſq; medicamē ſupponak: cōſiderādus eſt locus in quo eſt pꝛoratio faciēda. ¶ Aut. ℔. mellis anacardi. olei. iuniperi. picis liquide. añ. ꝓ. e. ⁊ oīa calefiāt ſimł ad ignē donec iuuank: deide locus pꝛorādus inūgak: rūpet eni uelociter exitarā: ⁊ eſt hoc medicamē cōpoſitū ab Almanſore. ¶ Aut ſumak fermētū. ⁊ vitrū. ⁊ ſynaꝑ. ⁊ ſtercus colūbinum. uł ſtercus ancipitris uel anatis: ⁊ cōficiank oia cum vitellis ouoꝝ: aut cū mucillagine ſynapis uel naſturtij: ⁊ fiat medicamē: qm̄ eſt mirabile. ¶ Et ex medicinis fortibus cō uenit ut ſumank cātarides: ⁊ terātur cū aceto ⁊ oleo uetuſto: deinde calefiant modicū ad ignē: ⁊ fiat emplaſtrum. Aut ſumak ſalis armonia. uel ſak. nitri. ⁊ floris eris. añ. ꝓ. e. deide terank: ⁊ cōficiank cū melle ⁊ oleo ueteri.

¶ De ſcrophulis ⁊ de alijs ſupfluitatibus que ſimilantur eis. Caꝑ. VII. continens rubꝛicas ſex.

¶ De eſſe harum ſuperfluitatum ⁊ differentijs earundez ad inuicem. Rubꝛica. I.

Scrophule in partibus colli ⁊ ſubaſſellaꝝ ⁊ inguinū ex indigeſtiōis malitia ⁊ faſtidio gignank: ⁊ nō dicunk ſcrophule: ut ait Auic. niſi q: multū accidit poꝛcis: ꝓpter guloſitatē eoꝝ: aut ꝓpterea q; eaꝝ figura ꝓm plurimum aſſimilatur poꝛcis: aut q: ex vna foꝛtaſſe accidunt plures. ¶ Et generank ēt alie ſupfluitates in coꝛpore: ꝓter ſcrophulas. que eis aſſimilank. ſ. glādula. nodus. teſtudo. botū. bubo. ⁊ cācer: que oīa differūt. ſ. ſiter ſe. Et eoꝝ quidē differētia: ut queręti ſatiſſiat ſup illud qđ vult: que ſit ad pñs latere nolo. ¶ Dico g; q; ſcrophule differūt a glādulis: qm̄ ſcrophule multe ſik exiſtūt: ⁊ nō ſunt ſepate a carne: imo ſuolute: ⁊ neq; dolore ꝓuank. ¶ Glādule vo ſūt pauce in nūo: ⁊ cū tangunk nō dolēt: neq; etiam in tactu duriter ſed leuiter ad aliā ptē ducunk: ac ſi eſſent a coꝛpe ſeparate: que neq; radicē neq; ꝓncipiū habent in coꝛpe. Dominak aūt in glandulis ſla ꝓncipaliter. ſcdo aūt melācolia. ¶ Modus differt ab oīb⁹: qm̄ ꝓm plimū accidit in mēbris duris: ut in doꝛſo: manib⁹: ⁊ pedib⁹: ⁊ q̄nq; ēt accidit in curuaturis iūcturarū carēs oīno dolore: ⁊ rotūdus atq; duriꝰ: oīb⁹: lz cācer ſit duriꝰ: eo. ¶ Teſtudo ēt differt ab oīb⁹ ſupꝛadictis: qm̄ maioꝝ ⁊ mollioꝝ eſt: cū maioꝝ pars ei⁹ gnationis ſit flegma: ⁊ minoꝝ melꝛia. ¶ Bubo ab oībus differt: qm̄ nō eſt ſeparatus a carne: imo ue hemēter inuolut⁹ ſicut cācer: ⁊ nō naſcit in alijs locis niſi in ſubaſſellis ⁊ inguinib⁹. Dicit aūt bubo ad ſilitudinē cuiuſdā auis: que ſic uocatur: que ſicut illa auis groſſum caput hēre videt: ⁊ in nocte uolat: ⁊ in die degit in cauernis. Ita ēt hoc apa eminētiaz quādam loco capitis obtinet: ⁊ in obſcuris ⁊ intricatis locis ſicut ſubaſſellis ⁊ inguinib⁹: naſcitur ut dictū eſt. ¶ Botiū ēt differt ab oībus: qm̄ ſemp fit in gula: ⁊ creſcit ⁊ augmētak plus alijs. Generatio vo ei⁹ eſt carnoſitas flatica que fit ex reumate qđ a cerebꝛo deſcēdit ad gulā. Et cōtingit lz ſepe fieri in regionib⁹: in qbus eſt aq̄ multe groſſitiei ⁊ multe viſcoſitatis qua patiētes utunk: ⁊ ꝑcipue abſq; vino. Uñ in calabꝛia huiuſmodi egritudo multiplicak ꝓpter groſſitiē ⁊ viſcoſitatē aque. ¶ Et ſcias ꝙ ex oībus hijs ſupfluitatibus ſupꝛadictis: que duꝛtores ſunt magis cōpꝛehēdunt de melꝛia: ⁊ que ſunt fluxibiliores de flate. Et ex eis ſunt in qb⁹ eſt de mā ſanguinea: ⁊ appet in eis rubꝛoꝝ ⁊ doloꝝ ſentik foꝛtioꝝ q̄z i alijs q: ēt faciūt ſepi⁹ collectionē ſanici. ¶ Cācri aūt differētia in ꝓpꝛio capꝛo regrak: ⁊ nunc ad curā ꝓdictarū ſupfluitatū particulariter deſcendamus: ⁊ primo de ſcrophulis ꝓmonem inciꝑamus.

¶ De curatione ſcrophularum ſine inciſione: ⁊ cum inciſione. Rubꝛica. II.

In curatione aūt ſcrophulaꝝ oēs ꝙenijūt veteres: ut in ꝓmo coꝛpꝰ eūe mus ⁊ ſubtiliek regimē: ⁊ eūatio gdē coꝛporis faciēda eſt duob⁹ modis. ſ. per uētris ſolutionē ⁊ flōmiā: ⁊ ꝓpꝛie ſoluak uēter cū eo qđ educit flegma groſſuꝝ: ⁊ ſicut eſt puluis qui fit ex turbit. ⁊. çç. ⁊ gari. quē admodū dictū eſt in capꝰ fiſtulaꝝ: qm̄ ut dicit Auic. nō celeſacit iteſtina neq; excoꝛiat: ⁊ de eūatione laudabilis eſt uomi⁹: ⁊ flōmia cō uenit ut fiat ex cephalica. ¶ Subtiliatio vo regimis eſt ut infirm갰 abſtineat a repletione. imo q̄tuꝝ plus pōt famem patiak neq; cibū groſſum: neq; aquā oīno bibat: ⁊ abſtineat ēt a ſuperflua locutiōe ⁊ riſu ⁊ filib⁹: qm̄ ex lz traheret mā ad locū magis: ⁊ euitet q̄tū pōt: ne eius caput graueꝰ dolore. Et cū dormit ſit ei⁹ puluinar planum ſub

capite suo:z nō altū. ¶ Jngt Auic. q apposito uētosaz est incōueniens patientib⁹ scrophulas p̄m plurimū:qm̄ nō est possibile ut euacuet mā per illud quod est in scrophulis:imo fortasse trahit ad ipsas:z ingrossat eas ex eo qđ extrahit de sanguine subtili:cū aūt factuz fuerit redundū est ad localia. ¶ Et curatio localis est cū eo qđ aggregat resolutionē z mollificationez:sicut est mucillago. maluauisci.z fenugre.z semis lini.z radix lilij.z oēs medulle.z adipes:z de adipib⁹ utilior est ursi.z leonis.taxi. vulpis z lupi. Et ex eis que fortiꝰ resoluūt z lentificāt:sūt armonia.bdelium.galbanuz.storax.mastix.z laudanum. ¶ Et nō oportet ut administret illō qđ resoluit cū exiccatione tm̄:ne sicut iā dictū est mā indurek:ꝓpter resolutionē subtilis:z exiccationē grossi:imo nečia est lenificatio uel liniat grossuz:donec obediat resolutioni. Uerūtm̄ qm̄ egritudo est in via resolutiōis faciēda est adiectio resolutiuorū:z tūc fortasse fiet singularis cura. Deide si dubites de eoz resolutione:ne illud qđ est subtile resoluat: z qđ est grossum lapis fiat. Jterū ad lentificātia reuertaris z tādiu sic facias.s. mollificādo z resoluēdo:donec totuz ꝙsequaris effectū. Et ego uenīā ad pñs cū rememoratione medicinarū cōpositaz q̄s longo usu ꝓbaui. ¶ Et ex eis est ℔ empl'm ꝓbatissimum ualde resoluēs durittē in hebdomada:aut in trib⁹ dieb⁹:qđ narrauit. B. in megategni.ℨ.synaꝑ.se.urtice.sulfur.spuma maris.aristol'.lō. bdeliū.armoniač.aā.ʒ.ij.z oleū ātiquū.z cera addank:z fiat ex eis empl'ʒ. ¶ Jtē vnguētū dyaglō.qđ antiq cōposuerūt.ℨ.litargiri triti.ʒ.j.z in patella locek:cui addak.ʒ. ij.z.ʒ.olei ueteris:z simul agitenk:deide leuis ignis sb⁹ fiat:z coq̄tur donec totū resoluak litargirū:deide mucillaginis maluauisci.ʒ.j.mucillagis.se.lini.fenu greč.aā. ʒ.ij.sumank:z p̄dictis adiūgak. Et post ℔ totū agitādū est donec massek z coq̄tur:cū aūt coctum fuerit.deponak ab igne agitādo tm̄ nō pmittak idurari. Postea malassek donec grossitiē z viscositatē acqrat:deide recōdak z usui reseruek. ¶ Jtem.ℨ.picis ligde.olei antiq.z simi colūbini aluminis iamenti.radicis capparis.z adipis porci.oium aā.p.e. deinde aggregētur oia sup ignē cuz melle:z fiat empl'm.qm̄ est mirabile. ¶ Aliud.ℨ.fenu greč.par.iij calcis nitri.aā.par.j.vniank cū melle:z fiat emplastrum. ¶ Jtē.ℨ.farine orobi.farine fabarū.stercoris caprarum antiqui.aā.ʒ.ij.z adipis porci.ʒ.ʃ.cōficiātur cū melle.z urina pueri uel aceto. ¶ Et iterū sterc⁹ caprinum solum cū melle z aceto cōfectū est bonū:z similiter sterc⁹ ouiū. ¶ Jtē aliud empl'm bonū z ꝓbatū in oib⁹ apatib⁹ duris. ℨ.armoniač.bdelii.z galbañ.equaliter:z in aceto fortī per triduū dissoluank:deinde adde sulfur z fiat empl'm: aut fiat illud cū solo armoniaco.sicut iaz diximus:z iam dixit Auic. q empl'm mirabile est quod fit ex radicibus lilij.z se.lini.z simo columbino quādo conficit cū vino.

Si aūt his pactis patiēs nō libak:tūc nō est fiducia ut nisi cū ferro curek. Sz ad ℔ pit⁹ medic⁹ est maxime nečiū:z ꝑpe qñ scrophule sunt in ptib⁹ collī:qm̄ iā vidi multos scrophulas patiētes mortificari ex opatione stolidorū in his locis. Et iam narrarē illud ad pñs tibi:ut eēt adiutorīū ad p̄sciētiā tuā:nisi q: timeo.plixitatē sermonis. Uerū ostēdā nunc tibi modū operationis in incisione scrophularū z breuiter. ¶ Jn p̄mis accipe scrophulā cuz manu tua z firmiter teneas ipam:deinde iciđe pelliculā sup ipsam p̄m modū eḡlē.i.p̄m lōgitudinē corpis:caue tū ne icisio trāseat ultra terminū pellicule:z icidas sacculū scrophule. Mā si icisus fuerit:erit eius extractio difficilis ualde. Deide apphensa scrophula cū vncino foras cū itegritate si possibile est extrahak:z ne remaneat aliqđ frustulū de scrophula:uel de sacculo ei⁹:uel aliq̄ de scrophulis puis diligēter est pscrutādū:q si remāserit:aligd iterū extrahe. Uerū si sanguis impedit opationē tuā:tūc iple vuln⁹ ex medicinis abscindētibus ipm. Deinde refrenato sanguie redeas ad opationē tuā donec cōpleak:z si ad ultimū remāserit aligd ex scrophulis ad qđ nō est possibilis iteratio:pp magnitudinē ipi⁹ scrophule in p̄ncipio:aut ꝓpter timorē nerui uel arterie tūc pone medicamē acutū z corrosiuū:donec putrefiat z cōsumak:qđ est:q: ubi extrahak scrophula cū integritate sua z pāniculo ei⁹:aut destruak residuū cuz medicamine acuto:egritudo ꝓculdubio reuertek. Deinde post administrationē medicamis acuti admistrek butyrū donec escara ignis cadat i pus z loco purificato:ut vuln⁹ ꝙsolidek studiū ipēdak. ¶ Et scias q sūt ex oib⁹ qui magis uolūt sufferre hāc egritudinē q̄z supponē se medicatiōi pp horribilitatē ferri:aut q: nō reperiunt medicū discretū. ¶ Jllis aūt qui ferrū abhorrēt fiat medicatio talꝫ z ēut ponak aliqđ ruptorīū donec excoriek cutis:sicut sterc⁹ colūbinū cū cāthаridib⁹ tritis z cōfectis cuz aceto:deide ponak medicamē acutū putrefactū z ꝙsumptū:sicut calx viua:z cinis cū sapone uel aq̄ ei⁹ z filia. ¶ Et iā ꝓbatū est ℔ medicamē.ℨ.calcis viue.ʒ.ij.realgar.ʒ.ʃ.deide ꝙficiak cū melle:z fiat medicamē:z facta ruptura cutis pone ex eo q̄ztū sufficit:z sis sollicitus ad defensionē locoꝝ circūstātiū cū reb⁹ fridis:z ne medicamē moueak ad aliquā partē:z cōburat ubi nō est necesse circūda ipm cuz cera uel pasta:z filib⁹. ¶ Uerūtm̄ qñ scrophula fuerit ānexa nervis aut uenis:z arterijs:tūc nō est ei curatio cū medicaminibus istis z filibus:neq; cū ferro penitus:qm̄ nō est possibile ut eradicek absq; lesione mēbrorū. Cū aūt scrophula putrefacta z cōsumpta fuerit:succurrēdū est cū butyro donec cadat escara ipsi⁹. Et opz ut sit cautela magna circa necessariā q̄ztitatē acuti medicaminis apponendā: q: q̄ztitas ei⁹ necessaria nō est determinata:sed illud est in usu z discretione medici:ut cognoscat locuz z dispositionē egritudinis:z acuitatem medicaminis z filia:z salutus quidem est:ut fiat iteruz appositio medicaminis q̄z eius supfluitas semel apponak. ¶ Multotiens aūt inuenies aliquā scrophulā ex illis:maxime in ḡbus est de materia sanguinea:que vult ad saniē deuenire. Et tūc curatio ei⁹ est maturatio cū eo qđ est sicut semen lini:z fenugrecū z similia. Deinde necesse est perforari in loco magis depresso z maturiori:sicut narrauit est in capꝫo extiturarū:atq; saniē exp̄imi diligēter: deinde intromittak licinīū intinctū in acuto medicamine donec eius residuū corrodak:deinde subueniendū est cū butyro: cureturq; vulnus cū reliqua curatione ulcerū donec sanek.

¶ De cura glandularū z nodorum. Rubrica.III.

Curatio glandularū z nodoꝝ per icisionē nō differt ab eo qđ narratū est de icisiōe scrophularū:z ꝓpter ℔ nō est nečia ei⁹ rememoratio in hoc loco. Jn curatiōe vo glandularū nō est itētio aliq̄:nisi abscissio z extractio. Uerūtm̄ curatio nodoruz cōplek qñq; ex incisiōe:z huiusmodi curatio ad pñs nō est p̄termittēda:z est ut cōp:essio uehemēs sup nodū fiat donec penit⁹ destruak:ita videlicet ut loc⁹ videak euacuat⁹ eḡlis. Deide fiat empl'm ex reb⁹ stipticis z supponak:z ex eis sunt sicut aloes.acatia.mirra.olibanū.sarcocolla.z filia:z q̄litas ꝙficiēdi empl'm:z ex eis est ut terantur z ꝙficiātur cū albumine ouī uel cū aceto. Deinde stringatur loc⁹ strictura uehementi:z sic pli⁹ diebus dimittatur. Deinde soluatur z renouek empl'm:z fac illō donec remoueatur nodositas:aut ponak lamina plūbi sup ipam nodositatē: z strigak:sicut diximus uehemēter:z sic dimittak plibus diebus. Ex sola nāq; loci euacuatione nō sit securitas: qn redeat egritudo. Jdeoq; post illud administratio strictura fuit nečia:qm̄ ipsa ꝓhibet reditionem.

¶ De cura testudinis. Rubrica.IIII.

Intentio curatiōis testudis non est nisi icisio z exctio aut pforatio tm̄:cū est ex illis q̄ ꝓtinēt hūiditatē ut sanies educak. Et scias q testudo cōtinek i sacculo:sic i scrophula z glādula:ḡre diligēter iuestigādū ē:ne aligd ex ea remāeat:qm̄ egritudo rediret:

sed pone medicamen acutum donec penitus corrodat. ¶ Multotiēs aūt sūt in cute capitis apata q̄dā: que aliq̄ sunt dura sicut lapis: & tūc de gñe nodoz. & aliq̄ sūt mollia: & tūc ꝓpe sunt testudies: & paz qdē sūt testudies in locis alijs: nisi in cute capitis. Et oīa qdē apata tam si sūt dura lapidea q̄z mollia carnosa uel piguia: debēt inci di ꝑm formā crucis: ut facili⁹ possint excortari: ꝓterea ex his que ꝓtinēt hūiditatē: & illa que accidūt post aurē: quo rū scissio superficialiter fiat: & ex eis que facili⁹ ꝙuertuntur ad sanē sunt illa que accidūt in capite puerorū: & hoc ꝓ pter abundantiā sanguinis & fluxibilitatem cutis.

¶ De cura bubonis. Cap. V.

i **Am** sciuisti supi⁹ q̄ bubo nō nascit nisi i ſbas sellis & i iguib⁹: & nūc neče est ut scias ei⁹ curationē ꝑz cōplemētū. ¶ Et bubo qdē est dura & magⁿ & ꝓfunda aggregatio māei expulse a ꝑncipalib⁹ mēbris cū calitate adurēte. ¶ Et curatio ḡ ei⁹ est: ut añ oīa corp⁹ mūdificet regimini quo ſbtiliet & mioret: & eūatio qdez faciēda est per solonē uētris & flōmiā: & ꝙenit ut fiat flō mia de uena basilica man⁹ opposite. Deinde reuertaris ad locū & administrent resolutiua mollificātia. Et q̄q̄z re solut ipm oleū tepidū: & mitigat ei⁹ dolorē: ut fiat embro catio ex eo & farina ordei: & non opz ut administret repcus siuū oīno: ne mā redeat ad mēbrū ꝑncipale: & fiat maio ris nocumenti: neq̄z opz ēt ut administrent resolutiua: nisi ꝑus corp⁹ sicut dixim⁹ mūdificet: q̄m timet ne fiat attra ctio plurime māei ad locū: q̄ si post hoc nō resolut mā inde auget pulsatio & caliditas: tūc scias q̄ sanies aggre gat: neče ergo est administrare maturātia. Deinde pfo ret locus pforatione lūari siue rotūda: quēadmodū dic tū est in capīo exiturarū: & curet donec sanet: q̄ si eius sanitas ꝓlongatur & multiplicat sanies: tunc administra cauterium uelociter: aut medicamen acutū.

¶ De cura botij. Cap. VI.

b **Otiū** ē apa carnosū i gula gñatū: & fit utplīmū i mlieribꝰ: & assimilat colori cutis eiꝰ uo aliō ē accūtale: aliō nāle. Et i nāli qdē ut dic Albu. nō ē igeniatio. uerūtn accūtale si fuerit puū curat. ¶ Et curatio eiꝰ est ut incidat sicut dixim⁹ supi⁹ in icisione scro phularū: & exhat cū sacculo suo: ne aliqd ex eo remaneat opz diligēter ingrere. Deide vulnꝰ in pte sue & suppone stupā in albumie ouī madefactā: aut in aq̄ & aceto: ut re frenet fluxꝰ humoz: & ispissēt sanguis: deide curet ulnꝰ cū eo qō ꝙuenit donec sanet. ¶ Et scias q̄ nō est ꝑsum ptio ut accedas ad botiū cū ferro qō est itricatum uenis neruis & arterijs: neq̄z ēt ad illō qō est magnū: & ꝓhibitio gñationis eiꝰ est mūdificatio corpis cū eo qō purgat flā grossuz: sicut modus plueris turbit: & ſbtiliatio regimis & abstinētia aq̄: & oiuz ciboz fridoz & idigestibiliū. Et fit ci bus eius panis bene coctꝰ & bñ fermētatꝰ & caro hedulina: & ānualis agni & pullī: aut perdicis: & similia his. vinū sit rubeū clarū in subā: & aromaticū in odore.

¶ De nacta & de inflatione que apparet in mamillis quo rūdam hominum. Cap. VIII.

p **Lerunqz** accidit in qbusdā hoibus supfluitas quedā: que vul gari nomine dicit nacta: & est apa carnosuz ma gnū molle utplīmū: sicut fungus. Et nō est cū eo dolor: aut si est dolor in eo est puus: neq̄z calor: neq̄z pulsatio: & forsasse ex ea est que magnificat: adeo ut supet oēs alias supfluitates corpis: & iā uenit vir ad me: qui hēbat nactā in humero suo: & cū vidissez putauī ꝑm hīe puluinar in hūero. Deide detexi locū & vidi egritudinē: & cū aspexis sem placuit ut dimitterek cū dño suo: q̄m timui sup ma gnitudinē eiꝰ. Vir aūt accessit ad cyrurgicū quendā qui erat mihi notꝰ: & libauit eū poptime: & iuēit. vij. lb. in eiꝰ pōdere qō extraxit: uerūtn illō nō accidit in plīb⁹. ¶ Et modus curatiōis eiꝰ est: ut incidat & excorīet ab oī pte cū facilitate & extrahat. Deinde locus cauteriçet poptime: ꝓpter sanguis fluxū: q̄m multotiēs apud incisionē acci dit: q̄ illud q̄q̄z redit: q̄m nō cauteriçat. Si vo nacta fu erit nimis grosse radicis: timo: est in eiꝰ incisione: uerū icide medietatē eiꝰ: & cauteriça residuū: & q̄m radix eiꝰ est subtilis: & valde pendet sicut testiculi: tūc nō opz excoria re ipam: sed cū spatumine lato ignito icide iuxta corpus cū itegritate sui. ¶ Et scias q̄ nō est ꝑsūptio ut iciāas na ctā: q̄ est fusci coloris & pauci sensus: q̄m est apa cācrosū.

¶ Accidit q̄q̄z iflatio in mamillis q̄rūdā hoiuz: ita ut assi milet mamillis mlierum: quā nā nimis abhoz: ret: & illō nō est altō nisi piguedo. ¶ Cū ḡ vis curare icide sup mamil las sectiōe lūari: & excoria illā piguedinē & exhe. Deide adhibe ulneri medicamē icarnatiuū: & aggrega eiꝰ labia cū sutura: & cura ꝑm donec sanet. ¶ Verūtn si mamil la pēdet iferi⁹ ꝓpter magnitudinē eiꝰ: sicut mamilla mu lierū: tūc opz ut scindat a duob⁹ suis lateribus superiorib⁹: duab⁹ scissuris silib⁹ figure lunari: & vnaquaq̄z cū altera ꝙtinuet apō finē suū: deide cutis eaz que ē iter duas scis suras excoriet: & auferat piguedo. Curetur q̄z locꝰ cū eo: qō est neciuz donec sanet: q̄ si remāserit aliqd piguedi nis ꝓpter intolerātiā ifirmi: aut ꝓpter abūdātiā sanguis: tunc apponat medicamen acutū donec corrodatur.

¶ De extractione aque ydropicorū. Cap. IX.

y **Hydropisis** est error: digestiue vtutis i epate. Et dicit ydropisis ab ydros qō est aq̄: & tysis qō est passio: ide ydro pisis quasi aquosa passio. ¶ Cuius spēs ꝑm sniam anti quorum sunt tres. s. ascites: ypostarca: & timpanites: sed nulli curatio ferri administret: nisi ei que uocat ascites: ut aq̄ que iter fibras & intestina locata est / educat. ¶ Cum ergo rogaris in curatiōe huiusmodi spēi cū ferro: fac ꝑm hūc modū: & est ut uēter ipsius manib⁹ cōprimat: ut tota aqua declinet ad inferiorē ptē pectinis. Deinde cōside ra cum oi diligētia tua: utrū generatio aque sit ex pte in testinorū: aut ꝓpter passionē epatis uel splenis: & si sit ex pte itestinorū: pforetur cutis tota cum fibras trib⁹ digitis sub vmbilico. Et si generatio aque erit ꝓpter epar: tunc sectio in sinistra parte fiat. Si vo ꝓpter splenē in dextro fiat latere: non enim opz q̄ fiat sectio sup latere: sup quo vult infirmus iacere: ne superfluitates ad illū decurrāt lo cum. ¶ Facta aūt pforatione canellū eneuz uel argēteū itromittatur: ut aqua per ipsuz euacuetur. ¶ Et caue ne extrahatur ex ea plusq̄z opz in hora vna tm̄: q̄m forsasse morietur infirmꝰ: ꝓpter resolutionē spūs aialis: uel super uentret ei syncopis & appropinquaret mortī: sed euacuet ex ea ꝑm q̄ntitatē vtutis infirmi. Deinde extrahe canel lū & oppila foramē. Altera vo die itromitte canellū: & ex trahe ex aq̄: si ꝓtus eius tolerauerit illud: & sic facias do nec ex aqua non remaneat nisi paruz: si aūt times sup in firmū ex aqua multū cura ꝑm tūc cū sepultura in hare na calida: & sudore in balneo multo & sole. Deide curet vulnus cū medicina exiccatiua donec sanet. ¶ Et absti neat patiēs a potu plus q̄z pōt. Et sit eiꝰ dieta valde cōfo tatiua & odorifera. Et scias q̄ nō est ꝑsumptio ut fiat eius curatio: q̄m patiēs est puer: aut senex decrepitus: aut de bilis vtutis: aut si hēat aliā infirmitatez ꝓeter ydropisim sicut est tussis aut uentris solutio: & similia his.

¶ De eminētia & ruptura que accidit in fibras. Cap. X.

m **Altotiens** accidit eminentia in fi bras. s. in panniculo qui extenditur super uentrem: q̄m q̄z in partibus in guinū: q̄m q̄z superius in partibus uentris. ¶ Et huius modi quidem eminentia aut fit ex ruptura fibras: & tunc exit ex ea intestinū: aut çirbꝰ: cuiꝰ figūtio est: q̄m cū cōpri mis eminētiā que apparet occultat: deinde redit per se: aut cū infirmꝰ retinet anhelitus: uel nāliter tussit: & q̄q̄ etiā apud introitū audit gurgulatio intestini: & magnifi cat eminētia ex nimio labore & caliditate balnei gete: & dū iacet infirmus resupinatus eminētia occultat: cū aūt

stringit ⁊ ambulat ⁊ redit sicut ꝑus erat. ¶ Aut fit ex uētositate:⁊ signū eius est q̄ nō est grauis ponderosa:imo leuis cum leuitate tactus. ¶ Aut fit ex carnositate ⁊ signum eius est q̄ ipsa eminētia est grauis grossa ⁊ dura ⁊ ꝑm quātitatē vnam stat. ¶ Aut ex humiditate cuius signū est mollities:⁊ nō occultat ex oppressione manus neq; ꝓstringit:aut ex sanguine qui fluit ex scissura uene uel artarie:cuius gñale signū est rubedo eius ad nigredinem decliuis. ¶ Cum aūt eminētia fuerit ex carnositate ⁊ desideras eius curationē:tunc incide sup ipam ⁊ exhe:deinde cura vulnus sicut scis: ⁊ silr si fuerit humiditas ꝑcura locum:dimitte ut egrediat. ¶ Uerūtn non oportet ut curet cum ferro penitus:qñ accidit ex sanguine qui fluit ex scissura arteriarū uel uenarū:qñ tunc est timor. Si vō ex uentositate fuerit:tunc exhibeant exterminātia uētositatem/sicut est ruta/anisum/ciminum/⁊ similia. ¶ Q; si fuerit eminētia ex ruptura:tunc difficilio: est curatio. Uerūtn oportet ut scias eius cām anteq̄ curatio ꝓmulget. ¶ Est ergo multiplex eius causa:qñ aut accidit ex casu uł ꝑcussione/aut saltu/aut clamore superfluo:aut reluctatione:aut eleuatione magni ponderis ⁊ similiꝫ. ¶ Curatio enim rupture diuersificat ꝑm diuersitatē locoꝝ in quibꝰ accidit:qñ aut accidit ab iguinibꝰ supius sicut in vmbilico ⁊ in reliquo uētre: aut trā in inguinibꝰ:per que intestina adhuc nō descēdūt ad testiculos:aut fit fortasse ex ira:uel addit ꝓpter tēpus:⁊ descēdūt inferius intestina:⁊ ꝓpter hoc visum mihi est ut ponā vnicuiq; curationem suam:ꝑm q̄ est necesse.

Dico ergo q̄ cuz accidit ruptura in vmbilico opz ut patiēs stans extēsus retineat anhelitum donec appareat eminētia. Deinde signa cuz enchaustro uł carbone in circuitu totius vmbilici:⁊ tūc precipe infirmo ut resupinet sup dorsum suum. Deinde icide cū spatumie circulū quem cū enchaustro signasti: post hoc vncinū in medio eminētie fige: ⁊ ad superiora extēde. Deinde cum spaco in circuitu fortiter liga: ⁊ fac in eo nodum currētem:⁊ postea caput eminētie scinde: ⁊ indice intromisso:quere ne intestinū aut ̨cirbus fit caꝑtus a ligamēto:q̄ si inueneris intestinum solue ligamētum ⁊ impelle ipm ad interiora. Si aūt inueneris ̨cirbū amputa supfluitatem eius. Et si sanguis ꝛriatur ꝓpter incisionem artarie uel uene:tunc succurre cuz remedio donec stringat:deinde ad tuā redeas opationem: ⁊ habeas duas acus cum filis duplicatis fortibꝰ ⁊ intromitte eas in incisionē quā ꝓius fecisti in circuitu vmblici ꝑm modū crucis:⁊ fac ut penetret ad latus aliud:deide strin gant fila a quatuoꝛ locis ⁊ auferat acus ⁊ dimittat locus donec putrefiat ⁊ caro stricta decidat: deinde cura vulnus cuz eo qō ꝓuenit ex medicinis donec sanet. ¶ Q; si fuerit eminētia ex ruptura que fit in reliquo uētre: tūc opz q̄ curet ꝑm q̄ narro tibi:⁊ est ut patiēs dum stat extensus retineat flatum suum donec inflet locus:deinde signet sup ruptura ⁊ resupinet patiens sup dorsum: deinde cauteriçet ruptura ꝑm quātitatē eius:⁊ fit illud qō adurit ex cute tm̄:deinde curet locus cū butyro donec escara cadat:⁊ administret medicamē vulnerū donec sanet:ex hoc enim ruptura non aditur. ¶ Si vō ruptura fuerit ex magno tpe ⁊ magne quātitatis:tunc curatio eiꝰ est per incisionē:⁊ est ut signet cū enchaustro locꝰ ruptu re:sicut diximus sup dorsum suū ⁊ liget sup banchuz cū fasciis:aut facias ipm teneri a quibusdā viris. Deide ponat minister digitū suum sup locum fracture ut nō exeat intestinū:⁊ incide cum spatumine cutem eq̄liter totā donec pueniat ad ruptura. Deinde suat fiat sicut te sci re feci in vulneribus uētris qñ foras exeunt intestina:⁊ curetur locus cum eo qō conuenit donec sanetur.

Cum autem ruptura accidit in inguinibus ⁊ nō descēdit eminētia ad testiculos:aut si descēdit aliqd ex ea est modicū ualde: ⁊ reuertit cum facilitate oibus horis. Si uolueris eius curationem cum medicinis:ꝓsidera ꝓus magnitudinē ipsius ⁊ diuturnitatē tpis:⁊ patiētis etatem/qō est:q: non sanat ruptura cum modis medicinarū:nisi qñ est parua ⁊ modico tpe:⁊ etas patiētis puerilis: ⁊ ꝑm hoc etiā sanat laboriose:qñ fit fac est neruosuz ⁊ difficilis incarnationis: qui ergo dicunt se sanare fracturā diuturnā ⁊ in oi etate cum modis medicinarū:deceptores sunt. ¶ Et scias q̄ q̄to plus coꝛpora patientiū nāliter sunt humidiora: h̄ amplius icarnant. ¶ Curatio aūt cum medicinis est: ut emplastret locus sup rupturā cum rebus expellētibꝰ uentositatē:in quibus est fortis stipticitas ⁊ ꝛglutinatio quedā/sicut est nux cipꝛessi/dragagantum/mirra ⁊ filia. deinde stringat sicut opz cum ligatione eius notata:⁊ ta ceat infirmus sup dorsum suū. xl. diebus:⁊ obꝛuet dietā que dicet inferius:⁊ assumat de rebus stipticis ⁊ cōsolidatiuis in cibo ⁊ potu oī die/sero ⁊ mane/nisi uētris cōstipatio timeat:q̄ si timet id assumat per iterualla ex eis ſ. de tertio in tertiū diem:cum surget nō dimittat emplz neq; ligamētum alijs. xl. diebus:uel circiter illud si indiget illo. ¶ Et de emplastris bonis ꝓferētibꝰ ruptureest illud qō fit de pelle arietina:⁊ q̄litas ꝓfectionis eius est ꝑm hunc modū. ℞. picis nauallis. cere rubee. colofonie. aū. ʒ. ij. litargiri. armoniaci. galbani. terbētine. masticis. thuris. radicū ꝓsolide maioris ⁊ minoris oium aū. ʒ. v. sanguis humani ad libitū ꝓfice fic. accipe illa pellis arietine:⁊ pilis inde reiectis: decoque ipsam donec tota liquefiat:deinde dimitte aquā quiescē tribus horis:post hoc accipe ꝑdictas res tritas ⁊ cribellatas:⁊ cum ꝑdicto sanguine cōfectas:⁊ misce cum aqua pellis in cacabo:⁊ fiat ut bulliat donec ad spissitudinē ⁊ nigredinē deueniat. deinde depone ab igne ⁊ fiat emplastrū. ¶ Itē aliud bonum ⁊ expertū. ℞. nucis cipꝛessi. acatie gallarū. balaustie aū. ʒ. v. dragagāti. mirre. sarcocolle. thuris. gūmi ara. aū. ʒ. iij. oia terant ⁊ cribellent ⁊ conficiant cum aceto. ¶ Item emplm expertū qō cōposuit Rasis in libro dilusionum. ℞. nucis cipꝛessi. cipi. sansuci. gallarū. acatie. gūmi arab. oium aū. p. e. dissoluat gūmi cum vino:⁊ aggregent cum eo reliqua:⁊ fiat emplm. ¶ Dieta patientis sit tenuis ualde:⁊ abstineat ab oibus grossis cibarijs ⁊ inferētibus uētositatē:imo denk medicine que ipsam resoluāt/⁊ fugiat motum supfluū/⁊ laborē ⁊ risum imoderatum/⁊ tussim/⁊ sternutationē/⁊ clamorē nimium/ balneū aque calide:coitū/⁊ similia his que dilatāt rupturā. ¶ Modus aūt assumēdi medicinas in potu ⁊ cibo est/ut coquank nuces cipꝛessi in aqua mirti uel pluuialis ⁊ tēpera ex ea vinuz ⁊ bibat:aut fiat puluis de radice cōsolide maioris ⁊ millefolio/⁊ denk cū vino calido/⁊ fac iterum puluerē ex bolo ar. ⁊ sanguine dra. ⁊ mumia singulariter uel composite ⁊ dek in cibo soꝛbili. ¶ Aut fiat istud electuariū. ℞. ꝓsolide maioris. nucis cipꝛessi. picis grece. dragagāti masti. gūmi arab. boli ar. sang. dra. mumie oium aū. p. e. ⁊ de pilis leporis minutim icisis ad libitum: oia terank ⁊ pulueriçenk:⁊ cum melle optime dispumato dek sero ⁊ mane:qñ est mirabile. Hoc enim est regimen curationis rupture cum modis medicinaꝝ ⁊ ꝑm semitā rōnis. ¶ Multotiens vō mulieres sagaces absq; aliquibus medicinis suos sanant pueros quando incipiunt habere initium egritudinis ⁊ defendūt ne adꝺatur cum brachalis ⁊ cum ꝓhibitione luctus/⁊ uocifferationis motus/⁊ similiū ruptura dilatātium.

Quod si ruptura fuerit inguinalis nō sanat cū hoi medicinis sicut diximus:sed tū ad cyrurgi az recurrēdū est. Et opatio qdē cyrurgie est duplex:qñ fit per cauteriū: aut fit per icisionē:⁊ ego rememorabor ad ꝑsens modū opationis vniuscuiusq; ꝑm discretiōes antiquoꝝ. ¶ Qñ vo vis opari cuz cauterio:necesse est ut infirmo ꝓcipias q̄ teneat anhelitū donec appareat eminētia:deide reduc ipaz digitis tuis:⁊ signa cū enchaustro

uel alio simili ꝺ̃ ruptura sup os pectinis cuꝰ signo: cuiꝰ extremitas filis sit medietati circuli ad supiora corpis. Deinde resupinet infirmus sup dorsum suū in scāno uel tabula: cuiꝰ una extremitas sit altior: altera quātitate unius cubiti uel circiter: ita ut coxe eiꝰ sint eleuate ⁊ caput eius inferiꝰ sit depssum. Et ligent manus sup pectus suuz: ⁊ corpus totum liget cum disco uel tabula ne ipe moueat apud opationē tuā: ⁊ coquas ubi est necesse: deide teneat minister manū suā sup locū rupture/ut nō exeat intestinum/deinde cauteriū ignitū/qđ iam posueras ad ignē/ sup ꝓdictum signū appone ⁊ firma manū tuā ꝑm rectitudinē donec ꝙsequaris os: ⁊ si nō fueris os ꝙsecutus in ꝑma vice: tunc itera cauteriū vice alia donec ꝙsequaris qꝺ est: q: si nō ꝙsecutꝰ fueris os cum cauterio/paruz ꝙfertur opatio tua: ⁊ caue sūma diligētia ne in hora cauterizationis exeat intestinū ⁊ cōburat: ueniātqz ex ea accūtia mala. Deinde curet cauteriū cum butyro donec escara cadat: ⁊ post hoc vulnus cū reliqs medicinis curet donec restauret: ⁊ taceat infirmus sup dorsum suū. xl. diebus donec vulnus ꝙsoliꝺet. Et postqz surgit teneat brachale artificialiter factū per alios. xl. dies/⁊ obꝺuet dietā supius scriptā: ficqz sanabit si deus voluerit integre. ¶ Oportet qꝺ in curatione huiꝰ rupture cū ferro infirmū sup dorsum suū facere ꝓcipias. deinde locuz rupture ad quātitatem trium digitoꝝ ꝑm latitudinē seca: deinde scarna donec diuimus detegat: ⁊ tunc accipe instrm ad modū tēte/⁊ pone eius extremitatē sup locum eminētie in diuimo/⁊ reduc cum eo intestinum ad interiora uentris: deinde sue utrūqz locū qui ꝓtinet cuz extremo instrti: ⁊ ab utroqz diuimi latere unū eoꝝ annecte cū altero cū sutura: deinde extremitatē instrti trahas ⁊ vulnerū adhibe curationem. ¶ Et scias qꝺ cauteriū ꝓdictū est melius ⁊ tutius ⁊ iā opatus suz multotiēs ⁊ nunqz deceptus sum. antiqui autem relaxabant incisionem ⁊ cauterium eligebant.

Quando eminētia descēdit ad bursam testiculoꝝ/⁊ tunc aut ex lesione fit: aut ex dilatatione ipius. ¶ Et signū qꝺ est ex lesione fit: qñ descēdit subito cum dolore uehemēti usqz ad ꝓfundum burse: ⁊ id est ꝓpter grauitatem ⁊ cursum intestinoꝝ ad exteriora fit. ¶ Signū vō qꝺ est ex dilatatiōe fit est: qñ descēdit paulatim in tpe longo ⁊ non subito: ⁊ neqz usqz ad ꝓfundum: ⁊ illud est ꝓpter leuitatez uētositatis. ¶ Et intestina qđē ⁊ çirbus redeūt cū difficultate/⁊ uētositas absqz difficultate: ⁊ iterū çirbus ⁊ intestina redeunt cū minori gurgulatione: sed uētositas cū plurima: ⁊ fortasse aggregat stercus iteſtinis: ⁊ tunc infirmo accidit dolor prauus: ⁊ ꝑcipue qñ ꝑmunt ad interiora: imo fortasse sequit inde mors. ¶ In curatiōe aūt huiꝰ incisionis seu rupture/raro uel nunqz ꝙferūt medicine: imo curatio eiꝰ est curatio ferri: ⁊ tunc erit cum ea timor magnus: qñ multotiēs accidit sup infirmū malitia magna ⁊ mori de facili. Quapropter amice nō est ꝑsumptio: ut accipias hāc curā ꝓpter cupiditatē lucri: nisi qñ rogatus eos ab infirmo ⁊ amicis suis/⁊ eris ab eis uentā ꝙsecutus: ⁊ huiusmodi qđē intētio nō est negligētie cōmittēda: ⁊ in oibus alijs egritudinibꝰ timorosis: qñ est salus tui corporis ⁊ defensio turpis fame: ⁊ nō opz etiā ut senex medicinet siue curet curatione ferri: imo sufficit ut ꝙseruet cuz brachali ⁊ dieta. ¶ Modus vō opatiōis cū ferro est ut iubeas infirmo qꝺ reducat intestina manu sua ad interiora uētris: qꝺ si nō obediūt reditui/tunc fiat clisteriçatio ut alleuiet de superfluitatibꝰ suis. Deinde sedeat infirmus in aqua calida multotiēs: ⁊ vngat locus cū lenitiuis donec redeāt: post hoc infirmus resupinet sup scānuz uel tabulā ꝑparatā: sicut iam diximus ita videlz ut crura eius sint eleuata ⁊ caput depssum inferiꝰ: ⁊ liget cum tabula tribꝰ fasciis in tribꝰ locis. s. una in tybijs ꝓpe calcaneuz: ⁊ alia in coxis ꝓpe genua: ⁊ tertia in pectore cū qua etiā ligent manus: deinde testiculus ducat usqz ad rupturā: ⁊ ponat minister digitū suū sup locū rupture/ut nō exeant intestina. deinde seca pelliculā supra testiculū ꝑm lōgitudinē: ⁊ fit sectio ꝑm quantitatē qua fit possibile/ut ea testiculus egrediat. Postqz egressus fuerit ꝓcipe ministro ut extēdat ipz ad supiora ⁊ tu scarna diuimū usqz inguinē cū instro aliquo nō ualde acuto: aut cuz unguibus qđ est saluiꝰ: ⁊ tunc quere digitis tuis ne sit aliqđ ex intestino in diuimo: ⁊ si inueneris aliqđ ex eis impelle ipm iterius: deinde accipe acū magnā quadratā in qua spacus sit fortis ⁊ sue diuimū iuxta inguē: ⁊ liga eum in uolutione plurima uehemēter. capitaqz ipius spaci deforis pēdere dimittant. tūc positis tabulis cuz ferro lato bene ignito iuxta ligamē ꝑm rotūditatē diuimi incidatur ⁊ cū duobꝰ alijs cauterijs uehemēter ignitis decoquat. Caue tñ ne cōburas uel incidas aliqđ ex ligamēto. Deide seca in infertori pte cutis testiculoꝝ/ut sanguis ⁊ sanies educat ⁊ administret in vulnere lana ⁊ stupa in albumine oui ⁊ oleo ro. madefacta: ⁊ ponat licinius in sectione quā inferiꝰ fecisti ⁊ liget desup ligatura ꝙueniēti. deide soluat patiēs a ligaminibꝰ suis prius ⁊ portet caute sicut cadauer in lectū mollē ⁊ bñ paratum: ⁊ ita locet in eo/ut pedes aliquātulū sint altiores capite ⁊ diligēter coopiat ⁊ maxime si fuerit hyems ne frigus eū capiat ⁊ supueniat pp illud accidēs malū: ⁊ caueat quātū pōt ab oib' accidētibus aie: sicut ira/tristitia/⁊ similia. ⁊ dimittat ligamētum septē dieb'': qđ si post septimū diē non ceciderit ligamētum: tūc embrocet locus cū oleo ⁊ aqua calida donec cadat: deinde cesset aqua calida ⁊ oleū: curetur qz vulnus cū exiccatiuis donec sanet: ⁊ rectū est etiā quotiens mutat vulnus: tunc inunganꝰ ptes inguinū cum oleo tepefacto: qñ est ꝓhibens malitiam super vulnus.

¶ De hernia ꝑm oēs eius spēs: ⁊ de apate testiculorum ⁊ relaxatione cutis eoꝝ. Cap. XI.

Species hernie que accidunt in bursa testiculoꝝ ꝓter hernia intestinalē. Siliter tres dicunt esse: quarum una est aquosa: alia uētosa: tertia carnosa. ¶ Aquosa enim hernia nihil aliud est nisi aggregatio humiditatis: ⁊ cā eius est debilitas testiculoꝝ: quare mā festinat ad eos: ⁊ qñqz accidit ex pcussione sup testiculos: ⁊ signū eius est grauitas ⁊ splendor/⁊ qꝺ cū tāgit cedit tactui. ¶ Curatio eius est ut incidat cutis testiculoꝝ sectiōe ampla ꝑm lōgitudinem. Deinde pfora ⁊ aquā exhe totā ⁊ inuestiga ꝑm diligentiā tuā ne testiculus fit corruptꝰ/qz si corruptꝰ fuerit cū ferro calido incidat ⁊ exhat. deide curet vulnus cuz eo qꝺ ꝙuenit donec sanet: ⁊ qñ dimittit testiculus corruptus facit egritudinē redire. imo multotiēs redit absqz corruptiōe testiculi/⁊ iterū idiget pforatiōe/nisi cauteriçet post pforationē ⁊ eūonem suā. ¶ Cū aūt fuerit hernia ex uētositate qđ cognoscit per extēsionē sine pōdere ⁊ lenitate tactꝰ ⁊ etiā per alia signa in ꝓcedēti dicta: ⁊ tūc curatio eiꝰ est extenuatio uētositatis. ¶ Si vō fuerit ex carnositate signū est grauitas ⁊ grossities ⁊ duities cuz paruitate doloris/⁊ cā eiꝰ est effusio māei ad testiculos aut pcussio. ¶ Curatio aūt eiꝰ est ut incidat cutis testiculoꝝ ⁊ excoriet usqz ad supiora: deinde exhe didimū ⁊ testiculū ⁊ elibera eos ab oi pte ex illa carnositate. ¶ Verūtñ si testiculus iā ꝙsolidatꝰ est cū carnositate illa: opz ut incidat ⁊ exhat cū ferro calido pp timorē sanguis emanātis. qñ ut dicit Hali. difficile est ipm mitigare: ⁊ pp hoc ab hac opatione multi deficiūt. deinde suat vulnus ⁊ curet cum eo qꝺ ꝙuenit ex medicinis donec sanetur.

Preterea qñqz accidit ut apenꝺ ipsi testiculi apate calido aut frido ex humore ad ipos reumatiçāte. ⁊ signū apatis calidi est pulsatio uehementis caliditatis tactus ⁊ coloris rubedo. Signū vō apatis frigidi est/qñ color eius assimilat colori cutis corporis eius neqz ipm comitat dolor. ¶ Et curatio apatis caliđi est cū flōmia basilice i ꝑn'' ⁊ emplastratio cū repcussiuis:

deinde sedeꝛ pulsatio ꝛ emplastreꝛ locus cū resolutiuis lenitētibꝰ isic̄ est camomilla farina fabarū ꝛ filia. ¶ Curatio aꝑtis fridi est resolo tm̄ ꝛ nō repercussio.

Insuper multotiēs relaxaꝛ cutis testiculoꝝ sine ipsis testiculis ꝛ iferiꝰ turpiter pēdet ꝛ tunc si uocaris ad eius curā incide cutē eius nālem. deinde aggregenꝛ labia vulneris cū sutura ꝛ cura vulnus cum reliqua curatione vulneris donec sanetur.

¶ De hominibus castrandis. Caꝑ.XII.

Castratio est res que destruit uel extirpat id qđ est in aialibꝰ nāle ꝛ qꝛ licitū est qñq; terre potētibꝰ ꝓ custodia suarū v̄ginū hoies hos h̄e ꝛ iō placet mihi in libꝰ meo de castratiōe rememoratione facē. ¶ Fit ḡ castratio ꝑm duos modos. Quoꝝ vnus est per attractionē ꝛ alter per icisionē. opatio illiꝰ qđ fit per attractionē est ut facias aial sedē in aqua calida donec mollificenꝛ eius testiculi ꝛ pē deant: deinde ꝓtere eos donec resoluanꝛ subter manus tuas ut nō appareāt amplius sub tactu manus ꝛ huiusmodi castratio pueris est ꝓuenies. ¶ Castratio aūt que fit per incisionē diuidit ꝑm duos modos. Quorū vnus est ut icidanꝛ testiculi cū v̄ga ꝛ alius est ut incidanꝛ solū testiculi. Et opatio ꝑmi modi est ut testiculi ꝛ v̄ga a suis radicibꝰ fortiter alligenꝛ: deinde a loco alligationis cum rasorio totaliꝫ icidanꝛ ꝛ sanguinē stringēda supponanꝛ. ¶ Opatio aūt scđi modi cū quo tm̄ testiculi amputanꝛ est ut cutim ꝛ testiculos manu tua ad iferiora trahas: deiē de ligenꝛ: ꝛ sic icide sup vnūquēq; testiculū sectiōe vna: ꝛ excoria donec egredianꝛ: deide amputa eos ꝛ sue vulnus: ac cura iꝑm cum reliqua curatione vulnerū donec sanetur, ꝛ modus iste est melioꝛ q̄ ille qui fit per attractionem: remanet aliquid ex testiculis: vnde vir postea desiderat coitum.

¶ De hermafrodita. Caꝑ.XIII.

Ermafrodita ut dicit Hali. est passio innālis ꝛ turpissima ualde viris: cuiꝰ spēs sunt tres in viris ꝛ vna in mulieribꝰ. Prima eni viroꝝ est q̄ apparet i cute testiculoꝝ in eo qđ est iter duos testiculos. Figura q̄si fit vulua mulieris ꝛ sunt in ea pili. Scđa spēs est ꝑm eundē modū: tamen per eam fluit urina. Tertia quidez similis: tñ ex ea non effundit urina. ¶ Illa v̄o que est in mulieribꝰ est qñq; sup vuluā mulieris in pectine tanq̄ masculi pul depēdēt virilia ꝛ sunt tria coꝛpa oino foras eminētia: quoꝝ vnuꝫ est sicut ꝓga ꝛ duo sicut testiculi ꝛ oēs iste spēs curanꝛ ꝛ sananꝛ: ꝓter illaꝫ que fit in viris p quā uria effluit. ¶ Et modus curatiōis eiꝰ est ut seces illas carnes supfluas sectione qua nō remaneat ex eis aliqđ: deide cura locū cū reliq̄ curatiōe vulneꝝ dōec sanet.

¶ De uerucis ꝛ porris ꝛ clauo ꝛ formica accidentibus in virga ꝛ in alia parte coꝛporis. Caꝑ.XIIII.

Eruce multotiēs accidūt in v̄ga ꝛ in oi pte coꝛpis. ꝛ maxime in manibꝰ ꝛ pedibꝰ ex malis q̄litatibꝰ quas nā expellit ad exteriora. Earū ꝥo alie sunt dure ꝛ alie sunt molles. Sꝫ que dure sunt ex colerica sunt nigra: molles aūt ex flate. ¶ Iparū v̄o curatio est ut ꝑmo purgeꝫ humoꝝ qui fecit accidere moꝛbū: deinde sup locū ponēda sunt desiccātia que sunt sicut oleū mirtinū ro. cinis ramoꝝ vitis cū aceto distēperato ꝛ silꝫ acatia bolus ar. cū oleo roſ. Hīs v̄o nō ualētibꝰ ponēda sunt acuta coꝛrosiua sicut est calx viua distēperata cū aqua saponis ꝛ filia: que si nōdū sufficiāt suspēdanꝛ cū vncinis ꝛ icidanꝛ: deide ponaꝫ sup locum medicamē acutū ut putrefiat radix que remansit ꝛ ꝓsumaꝫ: aut cauteriçeꝫ cū ferro cādēti: qđ si patiēs nō toleraverit sectionē: tūc ligenꝫ cū filis de firico strictiōe uehemēti: ꝛ dimittaꝫ ligamētū donec fiat solo cōtinuitatis: deinde ponaꝫ medicamē acutū ꝛ cureꝫ sicut meretur ex medicamine. ¶ Et scias q̄ cū accidūt in capite ꝓputij: semp sunt molles: q̄re nō retineꝫ in eis vncinus. opꝫ ergo ut mūdifices ꝛ incidas eas cum forpicibus.

Clauus est caro callosa dura atq; rotūda filis clauis. ꝛ est ꝑm colorē coꝛporis ꝛ fit in oi pte coꝛpis ꝛ utplm in pedibꝰ ꝛ in coꝛ digitis ꝛ iducūt dolorem ifirmo apō ambulationē. ¶ Curatio v̄o eiꝰ est ut cōcaueꝫ in circuitu. deide cū forcipibꝰ uel cū alio istfo radicitus extirpeꝫ. deinde cauteriça locū donec sanetur.

Jam sciuisti curationē formice cū modis medicinarū ꝑm ꝓuenientiā ꝛ nūc oꝛte scire opationē cū manu qñ modus medicinarū nō cōfert ꝛ est ut ꝓcaueꝫ in circuitu ꝛ exhaꝫ sicut diximus de clauo. B. aūt narrauit ut accipiaꝫ de canula pēne anseris aut vulturis fortis aut ferri uel eris. cuius extremitas sit acuta ꝛ sit ꝑm quātitatē formice: deinde ponaꝫ eiꝰ caput sup formicā ut circulus suus recipiat eā ex oibus ptibus suis: deinde revolue canulā cum manu tua donec icidatur in circuitu formice usq; ad ꝓfunduꝫ carnis eradicēꝫ ex radice sua: deinde si vis cauteriça eam cura cum medicinis exiccatiuis donec sanetur.

¶ De emoꝛroydibus. Caꝑ.XV.

Emoꝛroydes sunt gnque uene que terminanꝫ in circuitu ani deputate a nā ad expellendū sanguinē grossū melicū qui in coꝛpe abūdat ꝛ cā earuꝫ est extēsio ꝛ inflatio ex illo humore ꝓueniēs: vñ ꝓtingit ut fiat uenarum disruptio ꝛ aliqñ accidit ex nimia siccitate istas uenas ꝓtigēte. ꝛ emoꝛroys gdē dicit ab emos greco qđ est sanguis ꝛ roys qđ est fluxus ide emoꝛroydes q̄si fluxus sanguis per iferiora. ¶ Sunt aūt emoꝛroydes ꝑm duos modos: aut sunt intra anū ꝛ tunc sanguis exit ex eis semp. aut sunt exā anū in extremitatibꝰ eius ꝛ tūc exit ex eis aq̄ citrina aut parū sanguis cursu assiduo ꝛ sunt ꝑm coꝛpis colorē. ¶ Cū ergo vis curare ꝑmo flobothoma patientē ex uena basilica: deide si emoꝛroydes sunt iteriꝰ ꝛ nō apparēt exhaꝫ cū uētosis: aut ꝓcipe infirmo ut assellet ꝛ exꝑmat se: donec egrediaꝫ anus ꝛ appareāt emoꝛroydes: ꝛ si nō obediat anus egressioni: tūc clisteriça ifirmū clisteri parū mordicatiuo: deide ꝓjce vncinū in eis ꝛ suspēde aut teneas cū vngue tuo: deide incidat apud radicē suā: qꝫ si nō retineꝫ in eis vncinus ꝓp humiditatē iparū: tūc capias cū pāno aspero ꝛ exhe cū digitis tuis. deide icide: puluericça sup eas medicamē acutū post icisionē aut cauteriça eas. deide cureꝫ locꝰ cū reliq̄ curatiōe vulnerū donec sanet. ¶ Si ꝥo emoꝛroydes sunt exteriꝰ: tūc res erit facilis. accipe ḡ eas cū vngue tuo aut cū vncino ꝛ icide ipas apō radicē suā sic ꝓcessit narratio. deide pone medicamē acutū aut cauteriça eas. ꝛ si ifirmus timet icisionē cū ferro quelibet emoꝛroys ligeꝫ cū filo de firico ꝛ fortiter strigaꝫ ꝛ sic dimittaꝫ donec ꝓ se cadat. deide locus cureꝫ sic supiꝰ. h̄ tñ ꝑnotato qꝫ si emoꝛroydes antique fuerit semp ex eis vna relinquaꝫ ne fortasse ueniāt sup ifirmuꝫ accūtia mala sicut ydropisis: aut sic ptisis: aut mania uel melia. testāte hyp. emoꝛroydas sanare antiquas: si nō vna relicta fuerit periculum est.

¶ De fistulis accidentibus in ano. Caꝑ.XVI.

Multotiens accidunt fistule in ano ex ulceratiōe emoꝛroydarū: aut ex vulneribꝰ ul' apatibꝰ que accidunt de foris ꝓpe anū: ꝛ maxime qñ expectaꝫ in eis cōplemētum digōnis. ¶ Et ex eis sunt penetrātes ꝛ nō penetrātes. ¶ Et signū penetrātiū est qñ egrediꝫ aligd ex eis ex egōne uel uētositate: ꝛ qñq; egrediꝫ cū eis uermis: ꝛ ꝛ cū itromittis ēt digitū in anū patiētis ꝛ tētā per orificium fistule sentis ipam tentā cū digito tuo a pte iferiori. ¶ Ceterū penetrātiū alie penetrāt ꝓpe marginez ani ꝑm magis ꝛ minus in gbꝰ spectaꝫ sanitas: alie penetrant usq; ad uesicā uel ad meatū v̄ge: cuiꝰ signum est exitus urine per eam: ꝛ tūc nō est extimādū ut ꝓsolideꝫ locus

cum medicinis ꝑpter dissolutionē urine.⁊ iterum alie penetrāt usq; ad os coxe uel usq; ad nodū caude/⁊ tunc figūtio est ꝙ tenta puenit usq; illuc si nō est tortuositas in meatu:⁊ in oib⁹ istis fistulis penetrātibus ꝑter eas que penetrāt ꝑpe marginem ani nō est curatio nec sanatio. ⁊ curatio earū ut dicit Albuca.est labor⁊ uanitas ex stultis medicis sup quā formātur:nō penetrātium aūt curatio est facilis/sicut est scitū in capło ulī. Uerūtū cauteriū ignitū est magis ultimū in tuuamēto curationis ei⁹ elargato posteriori orificio/⁊ ipsius ꝓfunditate diligēter inuestigata/sicut te scire feci in capło.5.quatenus nō decipiaris cum cauterio/sitq; tēta cū qua inquirit fistula sūtilis ualde:⁊ silr cauteriū cum quo cauteriças eā sit sūtile ꝑm amplitudinē eius. ¶ Uerū curatio fistularum penetrātium ꝑpe marginē ani/sicut ꝓcessit narratio:fit ꝑm duos modos.quoꝝ unus est per incisionē cum constrictione spaci.⁊ scōs est per incisionē cum ferro . ⁊ opatio primi modi est ut accipias tentā plūbeā pforate extremitatis/sicut est acus/⁊ intromitte in eā spacū ex filis ex lino aut ex serico:deinde intromitte digitū tuuꝝ indicem unctū in oleo in ano patiētis/⁊ tentā in fistula/donec cō sequaris eius ꝓfunditatē/⁊ sentias ipsaꝝ totā tā ad digitum penetrasse/⁊ bis replica caput tēte/⁊ in ipō digito q est interius/⁊ exhe postea per anū:deinde aggrega duas extremitates spaci/⁊ stringe ipm strictione bona/donec incidant ille carnes que sunt cōpehēse cū eo:⁊ qnto magis spacus incidit carnes:tāto plus in eius addas strictura:⁊ pone tunc si vis medicamē acutū in fistulā ut iterū mortificet⁊ fit in adiutorio casus eaꝝ carniū:deinde curet locus cuꝝ reliqua curatione vulnerū donec sanet. ¶ Opatio aūt scōi modi est ut nō stringat spacuꝝ:sicut narratū est ad incidēdum carnes cū eo: sed ligentur tm ipi⁹ extremitates simul:⁊ ut fit iste spacus fortior⁊ grossior: illo qui carnes incidit:deinde extēde spacū cum vna manuū tuarū uersus exteriora/⁊ cuꝝ altera manu tua intide illas carnes que sunt inter illas duas extremitates spaci cum instro curue extremitatis/ꝑm figuram falcis: aut cum rasorio donec spacus integer liberet: ⁊ tunc fit occupatio in mortificatione fistule: qz lz qdā dicāt ꝙ nō est opus mortificare eam/sed tm incidere ⁊ curare eā cū medicina carnis creativa:mihi tm nō videt id tutū. Dei de curet locus cū eo qō ꝓuenit donec sanet. ¶ Et scias ꝙ iste modus est melior⁊ salutor. Primo qdez est qz in incisione cū ꝓstrictione spaci longinqus est dolor⁊ cōtinuus:⁊ ex hoc timet ne sup infirmū spasmus accidat cū eo/qō est:qz locus ille cartillaginosus est/⁊ extremitate longaonis terminat lacertus ꝓtinēs anū:imo qñ accidit tā necesse est succurrere ⁊ spaci ꝓstrictionē laxare.in icisione aūt cum ferro nō est tūtus timor pp abbreuiatiōes opis. ¶ Et iteꝝ scias amice ꝙ ꝑmo quē audiuisti est meus ⁊ nō est existimādus ut alia semita:aut rō in curatiōe fistule penetrātis:qō est/qz multotiēs ꝓbaui/nec aliquē sanare potui:nisi ꝑm vtā quā narraui tibi:videlz per incisionē totius partis/⁊ declinat ad illud intētio antiquorum.⁊ ꝑcipue Rasis in li b⁹ diuisionū cuꝝ dicit. Fistule quidē penetrātes nō sanant nisi cū ligatione ⁊ exctione cum falce:⁊ causa ḡre nō sanat fistula penetrās absq; tali icisione carniū:nō assignat ab auctorib⁹. Mihi autē videt ꝙ accidit ꝑpter impedimētū egestionis ⁊ humiditatum que remanēt intus in ꝓfunditate fistule. Uerum post qz incidit locus nō retinet aliqd ex eis:qz nō est cauernosus sed equalis. ¶ Ꝑ.ꝙingit qñq; ꝙ fistula non est penetrās sed ꝓpinqua penetrationi/qō scit . qñ enim ponis digitū in anū ⁊ tēta in fistulā ⁊ ingrēdo sentis ꝙ inter digitū ⁊ tentā nō est aliqd nisi solū uelamē. Et tūc sicut periti ueteres tā dixerunt:necesse est ut ipas factas penetrare:dūmodo multā nō hēant ꝓfunditatē:qñ tūc fie ꝓhibitio ad hoc/ꝑpter incisionē lacerti/⁊ qnto fistula est minoris penetrationis/tāto magis facilioris curatio nis ⁊ minoris pauoris:⁊ quāto magis est ei⁹ rio illius:tāto est maioris timoris:qz tunc timet ne ꝓcessus incisionis ꝓueniat ad lacertum ꝓtinētem anum/sicut dixim⁹/⁊ accidit sup infirmo egritudo deterior ꝓma:videlz exitus egestionis absq; uoluntate.

¶ De lapide qui generatur in uesica. Cap.XVII.

Lapis aliqñ gñatur in renibus/aliqñ in uesica/ut dicūt auctores. Juuenibus ꝑm plurimū lapis gñatur in renib⁹:⁊ puerīs in uesica:cui⁹ collū strictū est ꝓhibēs mām exire vñ lapis efficit. Uerū de curatione lapidis que ꝙgregat in renibus nō rememorabor in libro meo:qz nunqz curat bñficio cyrurgie: sed de lapide qui nascit in uesica:sup quem cadit opatio cyrurgie sum narrans cum abbreuiatione ꝑmonis. ¶ Dico ergo ꝑm sniam antiquoꝝ:ꝙ causa quare lapis nascit in uesica est humor grossus ⁊ viscosus. Et significationes quib⁹ certificat in ea plures sunt nā ex eis est ꝙ urina egredit ex uesica alba ⁊ subtilis,cū fece harenosa circa ꝓncipium:⁊ cum difficultate ⁊ dolore uehemēti circa ptes pectinis:⁊ puer tenet vḡa manibus suis ⁊ fricat ⁊ laborat cum ea ⁊ erigit sepe virgam:⁊ egredit anus:manuq; tractata uesica quasi duruz sentit in ea. ¶ Spēs vo lapidis multe sunt ⁊ diuerse.nā alius puus/alius magn⁹/ali⁹ lenis/alius asp/alius lōgus/ali⁹ rotūdus/⁊ alius ramosus. Illius vo qui est lenis ⁊ rotūdus:facilis est egressio:⁊ illius qui est asper longus ⁊ ramosus egressio est difficilior:quare necesse est ut addas in eius incisionē. Iterū ut dicit Rasis.alius est qui frangit cuꝝ medicinis:⁊ alius est qui nō frāgit cuꝝ medicis ⁊ ꝑpter hoc necesse est aliquo tpe ꝓbare cuꝝ medicinis anteq; incidat:⁊ ex his medicinis sunt sicut acorus/spica/calamus aromaticus/semen apij/⁊ petroselini/cassia lignea ⁊ ciperus/costus/⁊ filia.ex medicinis aptiuis ⁊ incisiuis/cōposita uel simplicia:cum succo apij uel feniculi:aut iura ciceris nigri:⁊ cōfert mirabilr in hoc cinis scorpionis ⁊ cinis cycadarū.⁊ ultimus ex eis est sanguis hircinus. ¶ Cū aūt curat infirmus per mēsem studiose cū modis medicinarū ⁊ nō sentit alleuationē nec ꝓpter urina neq; cū ea egredit harena:extima ꝙ lapis est durus ⁊ ꝓfirmat⁹ ⁊ durus ad frāgēdum.tūc ergo recurrendū est ad cyrurgiā. Uerūtn nō est ꝓsumptio ut extra has lapidē viri qui iam ꝓcessit in etate:neq; si lapis fuerit supflue magnus.qm sicut dicit Albucasis: timēdum est ne incidat aliqd ex uesica ⁊ moriat infirmus:aut ne accidat ei distillatio urine assidua:ꝑpter qō nō ꝓsolidat locus oino. ¶ Et tā determinatū est ab antiquis prudētibus ꝙ curatio lapidis cū ferro est facilis in pueris:quo usq; ꝓsequunt.xv.annos:⁊ difficilis in senib⁹.qm ut dicit Albucasis.eoꝝ mēbra sicca sunt. Quare eoꝝ vulnera vix cicatricē inducūt. In iuuenib⁹ aūt curatio est mēdia:⁊ eius cuius lapis est magnus:curatio est facilior:⁊ minor est ꝗrium illius/⁊ hoc tō/qm lapis magnus submergit ad ꝓfundū ꝑpter suā grauedinē/vñ citius inuenit/⁊ facilius ad locū incidēdi ꝓducit:ibiqz securi⁹ retinet. ¶ Ꝑ.illis qui nō sunt incidēdi sbueniat ꝑm hunc modū:⁊ est ut patiēs balneet in aqua ubi cocte sunt herbe lenificātes/sic malua/viola/mellilotū/⁊ silia:ut meatus urinales elargent:deinde instm eneū uel argēteuz qō di firinga:oleo uel butyro inunctū in virga cum facilitate intromittat⁊ suauiter cum eo lapis a collo uesice remoueat⁊ usq; ad fundum uesice impellat. Agunt enim quidā aliter⁊ intromittunt digituz in anum:⁊ cuꝝ ipso collum uesice tractant:ficqz paulatim remouent ad fundum ⁊ ad ꝓfundum uesice premunt.

Cum autē lapidē exhē uolueris:opz in primis ut mūdificet ifirmus cū clistē ꝙ exeat totū stercus ab itestinis ne ꝓhibeat inuētionē lapidis cū ingrit:aut teiunet duobus diebus ⁊ parū māducet: sitq; cib⁹ eius sorbilis ⁊ lauatiuus:pueri tm qui nō sunt

clisteriçãdi ⁊ nequeũt ietiũare: ꝓhibeãt imo illis duob⁹ dieb⁹ nõ mãducẽt ad libitũ sed mẽsurate. Deide ꝓcipe infirmo ut de loco ad locũ multotiẽs saliat ad locũ decliuem: ita ꝙ lapis moueat a supiori pte uesice ⁊ ad colluz descẽdat: deide ꝓparet scãnũ in loco lucido: in extremitate cui⁹ sedeat aliqs vir qui patientẽ teneat añ se: eius tñ coxe cũ longa fascia ligent bñ ad colluz ut tota uesica fit decliuis ad inferiora: aut vir qui tenet accipiat ei⁹ crura: ⁊ maxime si fuit puer ⁊ leuet ad supiora nec dimittat ipa donec opatio cõpleat. Deinde vnge in oleo digituz fini stre man⁹ ⁊ intromitte eũ in anũ patiẽtis: ⁊ cũ altera manu tua preme uesicã supra pectinẽ inferi⁹: ⁊ pquire de lapide donec stet sub digito tuo: ⁊ duc eũ paulatim ad colluz uesice: deide preme sup ipm digitũ tuũ ⁊ impelle eũ ad inferiora uersus locũ in quo vis incidere: ⁊ ꝓcipe ministro tuo ut extẽdat testiculos ⁊ vgã ad supiora cuz manu sua ⁊ cũ altera manu remoueat cutim que est sub testiculis a pte in qua debet fieri sectio: ⁊ tunc incide super ipm lapidẽ iter anũ ⁊ testiculos: ⁊ non tũ in medio: imo in latere finistre natis: ⁊ fit sectio ꝑm longitudinẽ: exteriꝰ tñ ampla iteri⁹ stricta: ꝑm quãtitatẽ qua possibilis sit egressio lapidis: deide intromitte instrm curue extremitatis qõ ꝓta uocat ⁊ exhe cũ eo lapidẽ: ⁊ multotiẽs ex cõpressione digiti qui est in ano lapis apud sectionẽ egredit absq; difficultate ⁊ absq; intromissione instri ꝓdicti. ¶Si vo lapis est plus qz vnus. tunc ꝓcipit Albucasis ut premas in ꝓmis magnũ ad os uesice: deide icide sup ipm ⁊ exhe vnũ: post hunc ipelle paruũ: ⁊ sic filr facias si sunt plures duob⁹. ¶Cũ aũt cõpleueris opationẽ tuã: tũc administra puluillos in aq̃ trida ⁊ oleo ro. uel oui al bumine madefactos ut sedeat apa calidũ. Deinde aggrega duas coxas patiẽtis si fuerit puer ⁊ liga eas cũ fascijs deceter: quatenus medicamẽ positũ sup vulnus ꝓseruet cum aũt apa calidũ sedatũ fuerit: fométa locũ sero ⁊ mane cũ aqua decoctiõis malue ⁊ viol. ⁊ filium: ut mitigeat ardoz urine ⁊ largent meatus: per quos si aliq̃ superfluitas remansit exeat libere cũ urina: vulnus aũt post colli uesice ꝓsolidationẽ si magnũ fuerit cum futura: aggrega eius labia labijs aliquãtulũ cuz instro renouatis donec sanguis ꝓjcit. Deinde curet locus cũ reliqua curatiõe vulnerũ donec sanet. ¶Et scias ꝙ multotiẽs accidit ꝙ sanguis ꝓgelat in uesica ⁊ fiat ibi apatio ⁊ urine ꝓhibitio ꝓsequat. Et signũ eius est egressio sanguis cũ uria: ppera ergo tũc ⁊ illũ exhe sanguinẽ cũ digito si vulnus fuerit amplũ: ⁊ si paruũ cũ tẽta. ¶Nã si nõ exhit ille sãguis fiet putrefactio ⁊ corruptio in uesica. Deinde abluat vulnus cũ aceto ⁊ aqua. ¶Et opz ut sollicites mentẽ tuam circa hoc qõ narrabo tibi: ⁊ est ꝙ qñ rogaris in curatiõe lapidis nõ accipias ꝑmonẽ illoz qui ꝑus uolunt lapidez querẽ/deinde post spatiũ extrahẽ. nã illud est error ⁊ duplicatio doloris sup infirmũ. Verũ cuz lapidẽ uoluerit inquirere ꝓparatio hus necessaria. s. instra ⁊ medicinas que sanguinẽ restringũt: deinde quere ⁊ cuz inueneris nõ dimittas ipm spe curatiõis cũ incisione alia vice: imo ilico exhme. ¶Multotiẽs qppe magis gravat ingestio patientẽ q̃z sectio. ¶Et ex instris que exhũt lapidem sint apud te plurima ⁊ diuersificent inter paruitatẽ ⁊ magnitudinẽ ⁊ curuitatẽ ipsarũ extremitatũ ut administret ex eis qõ magis est ꝓuentes apud necessitatẽ. ¶Preterea qñq; accidit ut cũ lapis est paruus ad ꝗge meatũ ascendat ⁊ ex eo urine ꝓhibitio ꝓsequat: tũc accelera curationẽ eius ꝑm ꝙ narro tibi. i. si liges vgã cũ filo vno sub lapide ne lapis redeat ad uesicã ⁊ liget iterũ cum alio filo supra lapidẽ. Deinde seca sup ipm lapidẽ in ipa vga iter duo ligamẽta ⁊ exhe ipm: ⁊ facta solone ligamẽtoz vulnus a sanguine mũdificet: ⁊ nõ est necesse ligamẽtuz superius: nũ qz qñ solutũ filum post lapidis extractionem redeat cutis ad locũ ꝓpriũ ⁊ tegat vulnus: quare oportet apud ligationẽ fili ut extẽdat cutis ad supiora: ut cum redit vulnus cooperiatur: qm facilius incarnatur.

Lapis in mulieribꝰ raro gñatur. qz sicut testat Cõstãtinus mã vnde lapis gñat uel cõgregat nõ coadunat/ꝓpterea/qz collũ uesice earũ est carnosuz: foramina sunt larga ⁊ nõ multũ tortuosa. ¶Et curatio lapidis in mulieribꝰ est difficilior: q̃z in viris: ꝓpterea qz locus icisionis sup lapidẽ mulierũ nõ est ꝓpinquus loco lapidis: q̃re necesse est ut incidat locus ꝓfundius ⁊ in hoc est timor. sicut testat Albucasis. ¶Verũtñ cũ ad id ꝓuocat te necessitas opz te ꝓsiderare in ꝑmis an mulier sit vgo an corrupta: ꝙ si fuerit virgo ponat medicus uel medica digitũ finistre manus in anuz eius ⁊ querat de lapide. Cũq; inuenerit eũ coartet ipm sub digito suo ⁊ gradatim ad iteriora reducat ⁊ ipellat sicut ꝓcessit narratio donec ducat ad radicẽ coxe. Deinde incide super ipm ⁊ incide sicut te scire feci. ¶Si vo mulier corrupta fuerit: tunc ꝓcipe mulieri medice aut alicui obstetrici loco eius si inueniri nõ poterit que sit bñ docta iter mulieres ut ponat digitũ suũ in vuluã infirme ⁊ inquirat lapidem: ⁊ cũ posuerit manũ suã sup uesicã cõprimat eã inferius: cũ aũt inuenerit cõprimat ad iteriora donec perueniat ad radicẽ coxe. Deinde incide sup ipm apud operationẽ medietatis vulue in radice coxe ⁊ extrahe.

¶De cauterijs. Cap. XVIII.

Auterium est res ualde corpori inuatiua: qñ adiuuat ad ꝙfortãdum mẽbra ꝓhibẽdo ne corruptio spargat in eis: ⁊ exiccat humiditatẽ corruptã ⁊ adiuuat ad restringẽdũ fluxũ sanguis spissam ⁊ grossam faciẽdo crustam. Et iterũ adiuuat ut apiant vie ⁊ pori ꝙ supfluitas ĩnalis nõ cursilis currat: ubi a calore coctionis fiat attractio ⁊ humiditatũ subtiliatio ⁊ ad exitũ sepatio: ⁊ nõ opz ut fiat cauteriũ ad resoluẽdũ humiditatẽ causa doloris: ubi in cõplonib⁹ nãliter frigidis ⁊ humidis: ⁊ sicr in egritudinib⁹ eiusdẽ q̃litatis: qđ est: qz nõ ꝙuenit cauteriũ: sicut testant antiq; calidis ⁊ siccis cõplonib⁹ ⁊ eiusdẽ qualitatis egritudinib⁹: qm̃ ignis calidus ⁊ siccus est nãlr: ⁊ ꝓpter hoc est incõuentes ut sanet ex eo egritudo calida ⁊ sicca. ¶Est aũt cauteriũ duplex. s. cauteriuz actuale ⁊ potẽtiale. ⁊ cauteriũ actuale est illud qđ fit per ignẽ. potẽtiale aũt qđ fit per medicinã cõburentẽ ut cãtarides alleum ⁊ filia. ¶Et melius est actuale q̃z potẽtiale: sicut testat Albucasis dicẽs: ꝙ ignis est corpus simplex: cuius actio nõ ꝙuenit nisi ad mẽbrũ qđ cauteriçat: ⁊ nõ nocet mẽbris alijs ꝓiunctis cũ eo nisi nocumento paruo. actio vo medicine cõburẽtis ꝙuenit ad id qđ elõgat ex membris: ⁊ fortasse facit accidere in mẽbro egritudinẽ difficilis sanationis: ⁊ fortasse interficit: sed ignis non facit tibi aliqd ꝓpter subtilitatẽ ⁊ bonitatẽ sue sbe nisi superfluat. ¶Et scias ꝙ in hoc meo libꝰ non rememorabor cauteria nisi ea que sunt corpori humano necessaria ⁊ que sepius cadũt in usu. Verũtñ qui desiderat adipisci sciẽtiã aliorum cauteriorum: que humano corpori administrant uel administrari ꝙuenit: nec nõ multifarias formas instrorum: quib⁹ cauteriçatio fit: ad prudentẽ Albuca. dirigat gressuz suũ. Ipe enĩ ex eis recte locutꝰ fuit ⁊ ultimo ꝑmone. ¶Cõtra epilepsiã fit cauteriũ in fontanella colli in extremitate occipitij. ¶Cõtra maniã uel melãcoliam fiat cauteriũ in sũmitate capitis: qđ valet etiã ad emigraneã ⁊ epilepsiã. ¶Cõtra cronicũ dolorẽ capitis fiat cauterium sup duob⁹ cornib⁹: ⁊ ꝙfert ẽt si fiat in occipitio: ⁊ hoc quidẽ cauteria cõpetũt ad pallisim. ¶Cõtra lachrymas oculoz cauteriça in medietate capitis: deinde cauteriça duob⁹ cauterijs sup duo tempora: si est fluxus lachrymarũ in duob⁹ oculis: ⁊ si est in vno tñ cauteriça tñ in vno latere: ⁊ ꝙfert ut fiat cauteriũ in fontanella colli sub aure ¶Et sciẽdũ est ꝙ cũ fit cauteriũ in capite nõ multũ sup os ferrũ morari debet. ut sicut dicit Aui. cerebrum non ebulliat ⁊ ipsius pãniculi corrigent. ¶Contra fistulam

que fit in lachrymali oculi si nō ꝓfert curatio medicinarum elargato ꝑmo eius meatu ferrū ignitū per canellū ferreū uel eneū intromittat donec radices fistule cōburant. ¶ Cōtra doloré humeroꝝ z spatularū fiat cauteri um tribꝰ uncijs ab humero iferiꝰ:z si accidat ut dislocet humerus ꝓpter humiditatē lubricantez z nō figit in hora reductionis sue:tūc fiat cautertū sub titillico cū instro triāgulato donec penetret cutim usqz ad latus eius:hus tū reducēda est dislocatis ad locū suū. ¶ Cōtra dolorē z vitiū epatis cauterijs fiat sup ipm. ¶ Cōtra dolorem umbilici fiat cautertū quasi tribꝰ digitis sub ipso. ¶ Cōtra asma z vitiū pulmonis fiat cautertū apud radicē gutturis in loco depresso:z caue ne puentas cū cauterio ad guttur:nō enīz cōbures nisi ex cute parū. ¶ Cōtra vitium splenis fiat cautertū supra ipz z cū cauterio ꝯtē duo cornula uel tria:z est illud qđ dr triangulatū:z fac ut penetret cutim usqz ad latus aliud. ¶ Cōtra doloré lūborum fiat cautertū sub ipīs in fontanella. ¶ Cōtra emoroydas fiat cautertū triāgulatū sup inferiorē spondilem dorsi. ¶ Cōtra dolorē iūcture manus z brachij fiat cautertū retro tribꝰ digitis a nodo. ¶ Cōtra sciaticā passionē fiat cautertū sup sciā:z cuz accidit ut dislocet ex humiditate lubricāte:tunc reducat ad locū suū:deinde cauterīça sup pissidē anche cum cauterio ſli circulo:postqz tu taz signasti cū enchaustro in circuitu pissidis/sicut resoluit ut cadat ipsa pissis in medio circuli:z cōfert etiā cautertū triangulatū. ¶ Cōtra arteticā z doloré supioꝝ mēbroꝝ fiat cautertū sup nodū pedis a pte exteriori:z aliud simile in fontanella tribꝰ digitis sub genu. ¶ Jsta enim cauteria sunt cōmunia ad remediū totius corporis:z ualent etiā cōtra ydropisim que est spēs ascitis:z similiter ualent ad hoc cauteria sup quālibet coxam.

¶ De cōbustione aque uel olei bullientis. Caꝑ.XIX.

A curatione cōbustionis ut dicē Aui.intētiōes due ꝑncipalr regrunk.Quaꝝ una ē ut ꝓhibeat uesicatio loci.z scōa ut rectificet id qđ est cōbustū. ¶ Cū ꝙ vis uesicationē ꝓhibē locū cum medicinis ifrigidātibus frequēter inūge:neqz dimittat deficcari in hora pānus infusus supponat:z huiusmodi medicie sunt ficut aqua ro.sup niuē infrigidata/succus solatri/z endiuie/vge pastoris/z filium. ¶ Et de cōpositis est bonū hoc vnguentum.℞.vitella ouorum cum oleo ro.z succo solatri. Aut recipe farinā ordei albumē z vitella ouoꝝ ꝓfice cuz oleo ro.z succo endiuie.vitella enim ouoꝝ sunt mitigātia dolorem uehemēter. aut.℞.boli armenici.ꝑ.ij.ceruse.ꝑ.j. opij.ꝑ.ſ.conficiant oia cum aceto z oui albumine. Aut fiat vnguētum ex oleo ro.z cera z parū opij:aut decoqn tur folia malue in aqua dulci:deinde pistent cū oleo ro. aut terant lentes excoriicate z ceruſa z ꝓficiant cū aceto ¶ Cum aūt locū inueneris uesicatū necesse est administrare medicinas in quibꝰ est absterſio quedam:z exiccatio nō magis absqz mordicatiōe:z ex eis sunt chymolea folia mirti z ſli'ia. ¶ Et vnguētum bonū ad idē.℞.cere ꝑ.j.olei ro.ꝑ.iij.dissoluat ad ignem z addat ceruſa q̄ztū vnguētuz pōt ex ea cape z moueat in circuitu diligeter post infrigidationē addat albumē oui z parū cāphore: deinde absqz interuallo moueat donec ispisset. ¶ Q; si ibi fuerit ulceratio tunc magis laudādū est vnguētuz de calce abluta cū oleo ro.uel cōi.z fiat vnguētuz. Calx aūt abluit sic:z est ut ꝑjciat aqua frigida donec cooperiat ea:z sic per tres horas dimittat donec parū ifrigidet: deide eijciat aqua illa z supponat alia:z sic septies abluatur donec ꝙus sedetur acuitas. ¶ Jtem.℞. simum columbinum:combure ipsum in panno lineo donec accēdatur:deinde conficiatur cum oleo ro. ¶ Aut.℞.chymoleam z folia mirti z ceram z confice cum oleo roſ.z succo portulace.

¶ De spasmo supueniente vulneri. Caꝑ.XX.

Spasmus ut dicit Auic.est egritudo neruosa qua mouentur la certi ad sua ꝓncipia z inobedientes in dilatatione: cuius tres sunt spēs.ſ.emprostronus.i.anterior:q uñ anteriorem partē tenet.empistomus.i.posterior qui tenet posteriora.z tetanus quasi totū tenens interpretat spasmus.aut distinguit per cām: quñ alius est ex repletione:alius ex inanitione. ¶ Et signa spasmi de repletione sunt hec:qñ accidit subito cum plenitudine corporis nulla p̄cedente euacuatione:sicut solutio uētris z fluxus sanguinis febris z similia. ¶ Signa spasmi de inanitione sunt que accidunt ꝑm contrariuz:videlicet post aduentū euacuationis. ¶ Spasmus de inanitione vix aut nunqz curat. Et curatio eius est balneum aque dulcis tepide z inunctio spondilium z iuncturarū cuz oleo viol.tepido:z regatur patiens sicut febricitans z cum frigida z humida dieta:z bibat lac dulce frequēter:z vinuz cum aqua multa. ¶ Curatio ꝙo spasmi ex repletiōe est ut fiat inunctio in ceruice z collo spina z toto corpore cū oleis calidis/sicut oleum euforb.castorei laurini z ſli'ia. ¶ Unguentum bonū ad idem.℞.castorei euforbij.añ. ℥.ij.piretri thuris/mirre/aloes/masticis.añ.℥.v.oli laurini/sambucini/nīsamini/pulegini cois.añ.ꝑ.e.cere q̄ztū sufficit:sic terenda terantur z puluerizentur:z oia simul cum oleis misceantur liquefactiſqz ad ignem z addatur cera z fiat vnguentum. ¶ Utinuz decoctionis castorei z cinamomi/spice piperis/calamenti/sambuci/saluie/ruthe simpliciter uel cōposite frequenter patiens assumat: ¶ Fiat gargarisimus.qđ.℞.finapis/piretri/stafisagrie.añ.ꝑ.e.z bulliant in vino forti z melle:deinde cum colatura patiens gargarizet. ¶ Sternutatio prouocet cum puluere castorei/piperis/naribus iniecto:z ponatur patiens in balneum siccum z diu sudet in eo z cum vnguēto predicto se vngat.Cūqz hoc factum fuerit ducatur ad locum mollem z bene preparatum:z cum parum regauerit iterum ingrediatur balneum: z tādiu sic faciat donec sanus fuerit si deus uoluerit. ¶ Et inter dētes eius lignum aliquod locetur ne cum motus inuoluntarius superuenerit dentium constrictione lingua ledatur z custodiat ne frigus eum captat z accidant sibi peiora priꝰribus. Benedictus deus z sancti. Amen.

¶ Anno ab incarnatiōe dominī. M.ccl̄ij.mēse Januarij Indictione.x.apud ciuitatē Padue in loco sancti Pauli. Ego Brunus gente Calaber patria longuburgēſis sub spe diuini fauoris per omnia uestigia ueterum sapientū perscrutans huic operi debitum finem imposui. Et suscipias ergo gratāter amice charissime z non erubescas neqz desistas operari cum eo.Nam apud compositionē eius non fui promptus ad aliud:nisi ut colligerez flores ex secretis ueteruz quos inuestigauit:nam exercitio magno ut ipsos aggregarem in eo:neqz etiam animus meus fuit solum id excipere quod in libris erat depictum: imo illud cum experimento z rōne ppensa cognitione dereui. Quare non alienes animum tuum a fiducia presentis operis:qñ est radix z fundamentum totius artis z secretum z occultuz:z obserua te amice ꝑm prudentiā tuam ab omni via dubitationis:neqz cupiditas inducat te ad illud:apud quod est ignorantia tua z artium prohibitio:ne fama: ne bonitas turpibꝰ maculis denigretur. Sed declina te ad viam perducentem ad salutem:z dimitte egritudines terribiles:in quibus nō est fiducia sanitatis. Ex hoc enīz uenīet super te successio laudabilis fama z gloria magna. Deus omnipotens inspiret tibi gratiam suam:teqz ad cognitionem vie melioris perducat. Amen.

¶Incipit Cyrurgia minor Bruni Longoburgensis.

¶De manuali operatione librum componerem breuiorem. s. et aptiorem q̄z cōposuerim Andree: tuam mihi petitionē Paduanensis Laçare porrexisti: quoniam hz ꝓpter vicinitatem cōpositionis alterius libri/fastidio et labore repletus nolui prolongare: immo in ipsam cōfestim omni exceptione remota/tam benigniter q̄z libenter admisi: et sic incepi non egre effectibus inuacare. Equum est enim si tua circa hoc me sollicitauit petitio: quoniam diu mihi filialiter ac fincera dilectione seruisti. Suscipias ergo a te Laçare petitum opus quod tibi Brunus Longoburgensis purus amicus composuit.

¶Incipiunt capitula.

Capitulum primū De sermone vniuersali in vulneribus.

2m De medicinis que carnem generant et que consolidant: et que vulnera recentia continuant.
3m De accidentib⁹ que appent apō restaurationē vulnex
4m De fractura ossis capitis.
5m De vniuersali doctrina in fracturis ossium et dislocationibus eorum.
6m De accidētibus que apparēt apud restaurationem ossium.
7m De modo constringendi fluxum sanguinis.
8m De extractione telox et astularum et similium.
9m De curatione fistularum.
10m De medicinis acutis mortificantibus fistulam et cancrum.
11m De curatione cancri.
12m De sermone vniuersali in apostematibus.
13m De cura flegmonis.
14m De cura carbunculi uel antracis.
15m De cura herisipille.
16m De cura çimie.
17m De cura sclirosis.
18m De regimine apostematum post eox maturationē.
19m De cura scrophularum et glandularum et similium cum incisione et sine incisione.
20m De cura botij.
21m De poris et uerucis et clauis et emoxroydibus.
22m De combustione ignis aque et olei bullientis.
23m De doctrina cauteriorum.

¶De sermone vniuersali in vulneribus. Cap. I.

Primus canon seu regula que oī bus occurrit vulneribus est ut sanguis refrenet et ꝓhibeat calidum apostema ne fiat: et hoc cum subtili dieta: sicut ova sorbilla/caro pullorum cum agresta: et similia: et etiam cum abstinētia vini: et ponere sup vulnus res frigidas: sicut albumē ouī cum oleo ro. aut sicut est pannus uel stupa in aqua et aceto infusa. Et si sanguis nō definit suppone medicamina fortiora: sicut vitriolum/calx/et similia. Et iterum si sanguis abbreuiat et apparet aligd ex apostemate: tūc fiat uelociter flobothomia ex pte oppositā si non fit aligd ꝓhibēs: et administra resolutiuuz lene: aut adhibe curam apostematis: quoniā nisi remoueatur apostema/vulnus nō restaurat. ¶Post tertiam aūt diem uel qntam si sanguis et apostema cessauerint/reuertēdū est ad restaurationem vulneruz. Sed oportet illum qui vult restaurare vulnera/ut cōsideret an ista vulnera sint in carne/an sint in neruo. q̄ si sint in carne iterum cōsideret/an sint cum diminutione carnis an cutis tm̄: an sint sine diminutione carnis et cutis. Et si sint cum diminutione carnis/tunc pone medicinam que carnē generet donec equetur. Que quidem medicina exiccatiua et mundificatiua est/sicut yeros/aristologia/et similia. Sz oportet ut prospicias in istis vulneribus concauis ne fiat sinꝰ i. saccus et retineatur in eo putredo: q̄ si sit illud/obuia ei cum ligatura stringendo. s. in profundo: et orificium relaxando: aut ꝓparatione membri. Oz si hoc totum nō sit sufficiens/scinde vulnus usq̄z ad concauitatem eius: et si cōtrariatur tibi neruus aut uena: fac tm̄ inferius foramē ut putredo facilius egrediatur. Cum autem caro est adequata cutis facienda est: et cutis fit cum medicina que solidat. Quia aliud est solidare: aliud est carnem generare: medicina enim que solidat. i. que cutim facit stiptica est/et non mundificatiua: sicut balaustie/galle/et alumen. Si vo sit absq̄z diminutione carnis et cutis: tunc ab ipso ꝓncipio vulnus non est negligendum: quoniaz labia adinuicem coniungant. Quibus conjunctis ne iterum separentur cum ligatura teneant: ꝓius posita medicina in carnatiua: sicut est puluis molendini. Qui etiam exiccatiuus est et stipticus: non tamen mūdificatiuus: sed medicina que solidat stipticior est. Oz si ligatura tm̄ nō sufficit ad retinendum labia conjuncta: quia vulnera sunt magna uel ꝑm latitudinem: tunc oportet ut suantur: deinde ligentur. Ista quidem vulnera dum sunt recentia et sanguinolenta si taliter procurentur cito sanantur. Stolidi enim medici contrarium faciunt: quia cum deberēt partes coniungere separant ipsas: ponendo oleum et lanaz et vnguentum: et talia. Ideo vulnus quod breuiter sanari poterat/cum difficultate sanatur. ¶Modus autem suendi est/ut incipias primo ab vna extremitatum: et fac ibi punctum vnum et noda: deinde fac aliud in extremitate altera: postea sue in medio tribus uel quatuor punctis ꝑm q̄ indiges. et fac nodum in quolibet per se: sit tamen spatium vnius digiti inter vnum et reliquuz. ¶Oz si vulnera fuerint contusa idest ex contusione facta alius modus adhibendus est: quia primo debet fieri flobothomia/specialiter si contusio magna fuerit. ¶Postea ponuntur pultes: sicut de farina frumenti a qua et oleo: ut sanguis ille qui est in contusione coagulatus subtilietur et resoluatur: quia si sic non fieret putrefieret fortasse mēbruz: et si cum hoc non bene resoluatur/ponantur uentose cuz scarificatione/et sanguisuge: et post q̄z vulnus maturatum fuerit et mundificatum ab isto sanguine curetur: postea cum medicina que exiccat sicut alia vulnera. Et scias q̄ in aliis vulneribus non debent poni pultes sicut in istis nisi sint ab aere mutata uel apostemata. ¶De vulneribus autem neruosis dico: q̄ maior sollicitudo et maior cautela adhibēda est: quoniam nerui sunt sensibiles ualde: et propter hoc eorum vulnera deducunt de facili patientem ad spasmum. Prima regula in eis est ut dolor mitigetur: et scissura si fuerit stricta dilatetur/ut putredo exeat et non coadunet interius: quoniam membruz putrefieret. Caue etiam ne medicinas frigidas apponas: nec putrefactiuum sicut pultes. Dolor autem mitigatur cum oleo calefacto temperate: si fuerit estas sit oleum ro. Et si sit hyems sit cōmune: quoniam oleum attrahit et mitigat sua proprietate dolorem. ¶Post q̄z vo dolor mitigatur est ponenda medicina que neruos restaurat: cui natura calida est et ficca: et habet sm̄ subtilem/ut sine dolore penetret: et a ꝓfundo putredinē trahat: et est sicut calx viua cuz aqua dulci nouies lota/sulfur viuum et similia. Et nota q̄ quando ponuntur medicine supra vulnera neruorum debent ad ignem aliquantuluz calefieri: non tamē multum.

¶De medicinis que carnem generant et cōsolidāt: et vulnera recentia continuant. Cap. II.

Vagentum bonū et exptuz ad carnem gīandā et ꝙuenens omni cōplioni. Re. olibani/masticis/aloes/

picis grece/aristologie cōbuste/yreos aū.ptes equales. puluerizent:z fiat ex eis vnguētū cū oleo z cera. ¶ Itez puluis bonus ad carnē gīandā.℞.farine lupinoz/fari ne orobi/olibani/yreos/mirre/sarcocolle.aū.par.eqles puluerizent z aggregent. ⸢De vnguēto solidatiuo.

¶ Unguētū mirabile ad vulnera solidāda siue ad factēdā cutim.℞.gallarū balaustiarū/aluminis/olibani/rosaruz litargiri.aū.p.e.puluerizent:fiat ex istis puluis:z fiat vn guētū cum cera z oleo ro. ⸢De puluere solidatiuo.

¶ Itē puluis bonꝰ ad idē.℞.litargir.ossiū cōbustoz/oliba ni/gallarū/balau.floris ro.vitreoli ro.cōbusti.aū.p.e.fi at ex istis puluis. ⸢De medicamie ad icarnāda vlnera

¶ Medicamē exptū ad incarnāda vulnera.℞.sanguinis draconis/olibani/calcis viue/pulueris molēdini/folioz pomoz.aū.p.eq̄.fiat ex istis puluis:z si vis cōponere ex eis vnguētū qđ nō est multū in usu:fac cum oleo mirti no uel roꝰ. ⸢De vnguento neruoz.

¶ Unguētū exptuz ad vulnera neruoz.℞.resine eu foꝛbij abluti/picis.aū.℥.ʒ.olei roꝰ.z cere quantum sufficit.

¶ Itē aliud valde bonū.℞.thutie ablute/calcis ablute.aū. ℥.ʒ.sulfuris.ʒ.ij.sempul.terbē.aū.ʒ.iij.olei ro.z tere quā tū sufficit:z qñ huiusmodi medicine nō sunt oēs apud te administra fecē que est in uasibꝰ apū:z silr solā terbenti nam:qñ.G.faciebat illud/pcipue in coꝛpibus humanis sicut in pueris z mulieribus:z qñq̄ etiam administrat solum calx lota cum oleo con fecta.

¶ De accidentibus que apparent apud restaurationem vulneris. Cap.III.

q Quoniam qñq̄ vulnera distēperant in calid:tate z humiditate uel frigiditate z siccitate. Restauratoꝛ debet pꝛ uidere z reducere ipsa ad tēperamētum cum cōtrario.vꝺ bi gra.si est vulnus supflue calidum qđ significat rube do z caliditas in tactu appone frigida:sicut cāphora z ce rusa cuz oleo ro.donec remoueat illud de caliditate qđ supfluit.z sic de aliis intellige qualitatibus:q:si sunt nō sic vulnus tarde sanat. ¶ Alia etiaz accidētia supueniūt: gbus sanitas tardat:z sunt sicut caro mala que nascit in eis:aut caro dura circa labia uel itus:aut uariole:aut ma lus sanguis qui est in coꝛpe vulneratī:sicut si sit ydropi cus uel splenēticus z similia:que omnia ꝓsiderari debēt z si mala caro pone medicinam coꝛrosiuam:sicut est flos eris z hermodactilus z similia.Si caro dura dissoluatur cum ferro:z sic omnibus adhibe medelam suam:postea reuertaris ad vulnus.

¶ De fractura ossis capitis. Cap.IIII.

f Fractura ossis capitis qñq̄ fit cū pla ga:quādoq̄ sine plaga.Il la vꝺ que fit cum plaga citius manifestat:specia liter si plaga fuerit magna:qꝛ si eēt stricta oportet nos qñ q̄ dilatare ipsam ut possimus de fractura cranei certifica ri:z quādoq̄ etiam certificamur cum tētis uel cū digito. ¶ Sed illa que fit sine plaga nō manifestat de facili:q̄ re oꝛtet ut tētes locum cum digitis tuis:quoniaz si os est plicatum inferius:inuentes ibi foueā:z qñq̄ os non plicat sed scindit:z tūc nō scit sic:immo necesse est ut cō sideres ea que apparēt sup infirmum de accidētibꝰ.nam accidentia significātia quādoq̄ fracturam/sunt sicut apo plesia/scotomia/defectus appetitus/z defectus vtutis di gestiue/z expulsiue/febris acuta/z silia.Cōsideratio etiā casus pcussionis aut virtutis patientis uel etiam instri:cū quo fit pcussio nō est inutilis:hec enim adiuuāt ad signi ficādam fracturā. ¶ Cum aūt de fractura certificatus fue ris festinādum est ad extractionē ossis:qđ ideo fit/ut pu tredo exeat ne cerebꝛum ledat. ¶ Uerūm scire oꝛtet ꝺm testimoniū glorioſissimi.G.q̄ ois fractura cranei fit ꝺm vnum duoꝝ modoꝝ:quorum vnus est ad modū pe tie:z alius est ad modum scissure:vnde cōsidera diū sum aliqđ inter utrūq̄ apud extractionem.Cum igit uolue ris extrahere os ꝺmo capillos qui sunt circa vulnus ra di facias.Deinde si vulnus est strictum cum rasorio ad modū crucis ipsum incidas:z angulos.i.quarteria sepa ra donec fractura discoopiat:tūc si sanguis impedit te/im ple vulnus petijs vndiq̄ in oui albumine madefactis:z desup pone plumaceolos de stupa eodem modo made factos:z sic dimitte quousq̄ sanguis cōstringat:deinde extrahe os:z modus extrahēdi est ut accipias os cum te naculis/z extrahas si fuerit separatū:z si tenet in aliquo separa tenacitatē eius radēdo uel pforādo cum instris. Qꝛ si fractura fuerit ad modū scissure z sit os ex omni p te firmum:tūc pfora cum trepanis ꝺm hūc moduz.pone trepanum supra os circa scissuram ubi vis foramen face re/z reuolue ipsuz infra manus tuas donec penetret:de inde muta ipsum ad alium locum:z sic fac tot foramina quot sufficiāt.Deinde pone spaturā in vno foraminuz z leuādo manum supius incidat terminus qui est inter foramē z foramen:z fac sic donec separet os totum.Sci enduz est tamē q̄ ista pforatio nō debet incipi ab amba bus extremitatibus scissure/sicut stolidi putant:maxime quādo scissura est lōga:sed eleua ex ea quātuz sufficit ad mūdificationem cerebꝛi in loco magis dependenti. Alia vꝺ scissura que remanet mediāte natura sanabit nisi ali ud ꝓspicias:hoc est si sanies mūdificari nō pōt absq̄ ex tractione totius ossis illius scissure:tūc necesse est totam scissurā auferri:qđ est nimis graue. ¶ Cum aūt os ex tractum fuerit imple vulnus totum diligēter petijs line is subtilissimis z uetustis in oui albumine madefactis. Postea pone desup plumaceolos de stupa iteruz made factos in albumine oui.Et si vis infunde eos in vino sti ptico z oleo ro.quoniā confortāt pānículos z pꝛohibent apostema:deinde liga ligamēto lato z nō multum stringat ne pānículus apostemet.Cum his aūt vulnus ꝓcu ra donec locus ab apostemate calido saturet:tunc incipe cum restauratiuis:pone ergo medicinam que carnē ge neret absq̄ mozdicatione:quoniā pānículus nō sustinet illud:z puluis qui laudat in hoc est qui fit ex sarcocolla/ thure/mirra/yreos/aristologia eqliter. Cum isto enim puluere restaurat vulnus:z caue ne ponas vnguentum aut pultem ne pānículi putrefiāt.Et si sit in vulnere caro mala pone caute medicinam resoluētem ipsam:sicut est hermodactilus.Et si vis ut os restauret cito mediāte po ro sarcoyde:da infirmo cibos grossos:sicut sunt frumen tum coctū/risum/z extremitates/z uētres aialium/z silia ex grossis cibarijs:lz in pncipio usq̄ ad securitatem apo stematis subtilia dedisses:sicut far/z amigdalatū/z simi lia. ¶ Et scias q̄ quādo ledit aliqs pānículoz imminet piculum magnum:z si cum hoc accidit infirmo uomitus colericus/fluxus uētris/febris inseparabilis/spasmus/z si milia his:ꝺm plurimū moriet. ¶ De lesione aūt medul le q̄ aliqs euadat vix credere possum.

¶ De vniuersali doctrina in fracturis ossium:z dislocatio ne eorum. Cap.V.

o Sfa dupliciter patiuntur:aut enim frāgun tur/z dicit fractura:aut separant a iunctura sua separatione completa/z dicit dislocatio:aut non cōpleta z dicit toꝛtio. Ille ergo qui vult restaurare/oꝛtet ut co gnoscat fracturam z dislocationem ꝓpriā. ¶ Et signa dis locatiōis fracture vniuersalia sunt sicut quādo fit gibbo sitas in vno latere:z in altero est cōcauitas:z figura mē bri est toꝛtuosa:specialiter quādo contīgit cum membꝛo sano:z est simile sibi:z multotiēs percipit crepitatio ossis quando manibus tractat locus. ¶ Postq̄ vꝺ fractura seu dislocatio manifestat tibi:pꝛepara te uelociter ad re ctificandam uel reducendam ipsam ad locuz suum:quo niam si tardat accidit apostema uel induratur os.Et mo dus rectificandi seu reducendi est/ut membꝛum ab utro q̄ accipiatur latere:deinde leuiter z suauiter distēdatur/

donec ad suam redeat nām. ¶Restaurato: tamē dum ministri extēdūt manibus palpādo ꝛ cōprimēdo mēbrum rectificet: cūqz os rectum fuerit/suauiter ligek.i. non multum stringak ꝓpter dolorē ꝛ apostema: nec etiā adeo leuiter stringak/gn os in suo ꝙseruek loco: ꝛ ubi egritudo est strictius ligek. largius tñ in extremitatibus: qñ istud est ꝓhibēs apostema expellēdo mām inferius ꝛ supius. Illud aūt qđ de medicinis ponit in ꝓncipio: est sicut qñ infundit pānus in albumine ouī/ ꝛ oleo ro. ꝛ si timek alīquid ex apostemate/relaxa ligaturā ꝛ ꝓpara te ad flōmiam/ ꝛ vnge mēbrum abūdāter cū oleo camomellino/aut vino stiptico donec resoluak: ꝛ si nō resoluit fic: qñ res est magna pone uētosas cū scarificatione multotiēs donec resoluak: deinde redeas ad fracturā. Stolidi vō negligūt apostema ꝛ adhibēt studiū in fractura: ꝛ ideo membrum incipit tēdere ad viriditatē ꝛ nigredinē donec corrūpak.

¶ Et medicine que ponunt post mitigationez apostematis causa restaurationis sunt ut. ꝛ. aloes/ mirre/thuris/acatie. aīi. ptes eqles ꝛ ꝙficiank cum ouī albumine. ꝛ addito modico puluere molēdini. i. farine que adheret parietibus ipsius. In hac cōfectione madefit pānus: ꝛ postea supponit mēbro: deinde ligak sicut diximus. Et scias ꝙ qñ ponit confectio h ponunt etiā ꝛ astelle si fuerit fractura: qñqz in dislocatione nō ponunt nisi in ea que fit in spōdilib⁹ colli ꝛ dorsi: ꝛ est necesse ut fascie sint tres ad minus uel plures si est opportunū: ꝛ sit latitudo earū ꝑm quentiētiā mēbroꝝ: ꝛ cōsideret etiā illud in lōgitudine astellarū: ꝛ anteqz ponank astelle ponunt pululli de stupa sufficiēter: ꝛ ligank duabus fasciīs: ne mēbrū ledak ex eis: postea ligank cum spaco nō multū subtili neqz tosto: deinde cum fascia. ¶ Spatiū vō soluēdi ꝛ ligandi in omni fractura ꝛ dislocatione est de tertio in tertiū: uel de qnto in qntum: uel etiā de septimo in septimū: nisi aliqđ supuenīat accīs: sicut est dolor ꝛ apostema ꝛ p:urit⁹: qui nō pōt tolerari: qñ tūc necesse est ut in omni die ligatura soluak: ꝛ dolori succurrit cum oleo ro. ꝛ lana succida: ꝛ si fuerit apostema curak sicut diximus: ꝛ p:uritus remouetur cum fomētatione aque calīde: deinde reuertēduz est ad restaurationē ossis. ¶ Et scias ꝙ qñ fractura fit cum vulnere nō ligek cū eo: imo remanet discooptuz: ꝛ ligak postea per se cum bindello: ꝛ mutak postea sero ꝛ mane: neqz ponit aliqua astellarum sup ipsum: immo elongak ab eo quantum possibile est.

¶ De accidentibus que apparent post restaurationem ossium. Cap. VI.

Q Uandoqz post restaurationez ossis accidit ex impitia restauratoꝝ ut mēbrum remaneat arcuatū. i. torsum: ꝛ qñqz accidit ei subtiliatio cum debilitate ipsius: ꝛ quādoqz iterum accidit nodatio/que dicit a vulgo sop:osso: ex qua mēbrum deturpak ualde: immo multotiens ꝓhibet motus eius nālis: ꝛ pp:ie si fuerit apud iūcturas. ¶ De arcuatione aūt membri que remanet post restaurationē fracture: dico ꝙ qdam stolidoꝝ ꝓmittūt seipsam sanare cum reiteratione fracture nō cōsiderātes fortitudinē pori. i. carnis callose que ligauit ossa. Et ideo eoꝝ operatio cadit sup piculū: ꝛ fortasse vitupak ex ea mēbrum deteri⁹. Cum ergo qs sanare ipsam vult: oportet ut cōsideret dispositionē pori. vbi gr̄a. quoniaz si porus fuerit debilis: qñ nō est multum/ ꝙ fractura fuerit restaurata: fomenta mēbrum multotiēs cum aqua decoctionis camomille/altee/melliloti/foliorum malue/ ꝛ filium donec porus lentificek. Deinde frāge locum fracture ꝑme ꝛ rectifica membruz sicut tibi narratū est. Si vō porus fortis ꝛ magnus fuerit: qñ iam sunt plures dies ꝙ restauratio fuerit: tunc non est ꝑsumptio ut frāgak fic: immo necesse est ut īcidatur locus fracture ꝛ separek porus ab osse cum instro: deinde rectifica mēbrum: ꝛ qñqz rectificak in pueris cuz extēsione leui absqz fractura ꝓcipue si fuerit nouella quando iam ꝓcessit embrocatio aque mollificātis. ¶ Subtilitas aūt ꝛ debilitas mēbri que accidit post sanationē fracture sanak cum abūdātia ciboꝝ factīciū nutrimētuz ꝛ embrocationē mēbri in aq̄ calida. ¶ Nodatio vō sanak cum strictura forti ꝛ cibis subtilibus faciētibus modicuz nutrimētum: ꝛ etiā cum emplastratione stipticoruz: sicut qñ fit emplastrū ex aloe/mirra/olibano/ ꝛ acatia: ꝛ cōficiatur cum ouī albumine: ꝛ qñqz etiā supponit plumbuz. ¶ Preterea qñ accidit tarditas ꝛ grauitas in iuncturis post uestigium sanationis earū succurrit cum fomētatione aque mollificātis. i. ubi sint herbe cocte mollificātes: sicut camomilla ꝛ similes ei: ꝛ fricek fricatiōe leui donec lenificetur: ꝛ ponatur si vis supra membrum pelia made facta in sepo arietino liquefacto cum butyro: ꝛ modico cere citrine.

¶ De modo cōstringēdi fluxum sanguinis. Cap. VII.

O Portet cum accidit fluxus sāguinis ut incipias uelociter ad restringēdū ipm: ante videlicet qz infirmo sincopis accidit: ꝛ modus restringēdi est ut ponak ꝑ us digitus sup aptionem uene: ꝛ membrū erigak sursum si possibile est: qñ succurrit ex hoc donec medicine ꝑparent: si non fuerint ꝑparate sicut multotiēs cōtingit: ꝛ fortasse illud stat loco medicine: qđ est/ q: cōgelak aliqđ ex sanguine sub digito ꝛ retinek fluxus. ¶ Et medicine quidem cōferētes: sunt sicut aloes/gipsum ablutū/ ꝛ similia. ¶ G. aūt dicit ꝙ nulla medicina est utilior medicina de thure: ꝛ est ut. ꝛ. thuris albissimi/aloes. aīi. ptes equales puluerīcenk ꝛ ꝙficiank cū ouī albumine usqz ad spissitudinē mellis: deinde accipe aranee telam uel bombicinū molle: aut pilos leporis qui sunt utiliores: in qbus iuoluak medicina: deinde supra vulnus ꝛ circa ipsum appone. ¶ Item aliud ualde mirabile. ꝛ. thuris/sanguis draconis/gipsi/granoꝝ interioꝝ/passularū/puluerīs molendini/stercoris equi uel asini adusti. aīi. p. eq̄. puluerīcentur supra vulnus: aut cōficiank sicut diximus: fortasse sanguis nō stringit cum hoc: specialr si fuit ab arteria ꝛ cogscit per saltum ꝛ iterationē cum uelocitate. Tūc ergo extremitates necesse est cum filo ligenk: ꝛ fortasse illud nō est possibile: qñ cōtrahunt ꝛ elongank a vulnere: quare oportet ut succurramus cum medicina cōburēte: aut cū cauterio ignis: qđ est facilioris ꝛ ultimi iuuamēti: ex hoc enīz fit crustula: ex qua fluxus ilico retinet. ¶ Et de medicinis cōburētibus sunt ut. ꝛ. calcis viue partes duas: vitreoli partē vnam: ꝙficiank cum ouī albumine: ꝛ si vis inuolue pilos leporis cum eis: aut cum bombice. Et de fortibus sunt ficut trocisci de celidonia ꝛ cūcta similibus que sunt in alio libro nostro.

¶ De extractione sagitte ꝛ similium. Cap. VIII.

C Um sagittam vis extrahē: necesse est ut ꝙsideres/an sit cū astula an nō: ꝙ si astulā hūerit: tūc manibus accipe: ꝛ eam agitatione leui ne rumpak extrahe. Si vō sagitta sine astula fuerit/pone forcipes intus in vulnere donec sagittam capiāt. Deinde suas extremitates stringe/ ꝛ paulatim agitādo extrahe: ꝙ si vulnus strictum fuerit/ita ꝙ forcipes intrare nequeāt: tūc ipsum dilatādum est. sed oportet ut scias ꝙ quādo sagitta adeo penetrauerit/ut per locum per quem intrauit exire nō possit: ex illa parte loci incidak ꝛ extrahak: ꝛ multotiens inuenies sagittas multarum speciērū: quare oportet ut adhibeas ingenium tuum vnicuiqz speciei apud extractionē ꝛ si fuerit ex sagittis que dicunt barbulate/separa carnē in qua figunt barbule cum incisorio: ꝛ si ꝓhiberet illud neruus/aut arteria: tūc recipias illas barbulas in canello eneo/uel in cāna pēne anseris: deinde sagittā extrahe. Nō enim barbule figunt in carne postqz recipiunt sic. ꝛ oportet ut ꝓspicias ne locus vulneratus sit fuscus aut liuidus: quia illud significat sagittam esse uenenosam:

ꝙ si hoc est/incide totam carnem uenenosam si ꝑparat tibi:z pone medicinas cōsumētes uenenū:sicut thiriaca z filia. Si aūt sagitta infigit in osse:tūc non fortiter sed leuiter moueat/donec paulatim extrahat. ꝙ si nō est obediēs ad extrahēdū:tūc detege os z pfora in ipso cū instro donec locus dilatet:deinde extrahe. ¶Spine vo z stipites qñ figunt in mēbris:z filr ossa sepata in vulneribus si nō pñt extrahi ꝑm ꝑdictū modum cum tenaculis z alijs instris extrahant cum medicinis extractiuis:z est ut accipias armoniacū/z mel/z fiat ex eis emplastrū.aut.℞.radices arūdinis.i.cāne uere z tere tpas:deinde adde mel z fac emplastrum:z si vis pone aristologiam longā:quoniam erit fortius attractiuum.

¶De curatione fistularum. Caꝑ.IX.

f **Fistula** sicut dixim⁹ in alio libro nro est ulcus ꝓfundum angustum cum nodatione z duritie carnis ipsum circūdantis:z est sicut cāna uel penna anseris penetrans in mēbro. Et ipsa qdem dicit ad filitudinem cuiusdā instri os habētis strictum z fundum amplū. ¶Cum aūt vis curare/necesse est ut ꝑfus cognoscas eius disꝑsiones cum tēta.i.lōgitudinez ꝓfunditatis eius:z diuersitatē eius. Deinde si orificium eius est strictū/dilata ipsum cum instro/aut cuz q busdam rebus:sicut est medulla cāne furici/uel sambuci aut ebuli z filia. Deinde abluat z mūdificet aligbus diebus:z ablutio eius est cum aqua saponis uel aqua salsa. z filiter cum aqua cineris. Mūdificatio vo fit cum melle z vino:post quā resoluat in eis aligd ex eris flore. ¶Cū aūt fistula mūdificata fuerit:necesse est ut mūdificet z desiccet. Donat ergo medicamē acutum usqz ad ꝓfunditatem eius cum licinio uel quocūqz alio modo possibile est/donec fistula desiccet:deinde pascat locus cum butyro aut assungia sine sale: donec caro cōbusta putrefiat z cadat. Postqz fuerit bñ mūdificata restaura z cōcauitatē fistule cum medicina carnis creatiua donec sanet:z si nō restauret caro ꝓpter hoc:nec sanies egredit digesta z sine odore malo:tūc scias adhuc ꝙ fistula non est mortua. Redeas ergo ad mortificationē eius cuz medicinis acutis sicut diximus:z caue ne occultet tibi ꝓfunditas ꝓpter lōgitudinem z diuersitatem ipsius. ¶Et multotiēs fistula nō est penetrās ad ꝓfundum: immo semita eius est inter carnē z cutim:tūc ergo pone tētam ligneam ab orificio usqz ad ꝓfundum eius:z incide cuz instro supra tētam quousqz liberet tota:nisi uena aut neruus sit ꝓhibens illud:deinde auferas carnē duram filtratam cuz incisorio ab omni pte/donec nihil ex ea remaneat:ꝙ si patiēs non est obediēs ad hoc/pone medicamē acutum sicut narrauimus:deinde butyrū:z postea carnis nascentia. ¶Et qñ fistula non extinguit cum medicinis:quoniam fortasse corruptio eius est ꝓfunda in mēbro uehemēter ꝓpter lōgitudinem dierū. Tūc ergo illud qō est ultimum in ea est cauteriū igneum:z oportet ut sis sollicitus in omni fistula ne fiat saccus/ne retineat in eo putredo:immo si fuerit illud succurre sicut diximus in vulneribus. ¶Si vo fistula opabit in neruis uenis aut arterijs z est incipiēs:possibile est ut sanet cum medicinis sicut supius est narratum. ꝙ si fuerit eius corruptio antiqua:tūc vix aut nunqz sanat:z filr fistula que accidit intestino/aut uesice/aut alicui mēbro ꝓncipaliū/uel alicui spōdilium dorsi uel costarū z iūcturarum:sicut manus z pedis:aut sifac.i.qñ penetrat pelliculā uētris interiorem ꝑm plurimuz nō sanat. Et in omni qdem fistula que est ꝑm hūc modum/nō oportet ꝙ laboremus multū:immo melius est ut cōmittamus ipsam opationibus eris:z adiuuemus eam cum mūdificatiuis z lauatiuis tñ:sed caue ne mūdifices fistulam penetrātē cum his que habēt acuitatem:sicut est flos eris/z filia.qñ fieret lesio in interioribus:immo mūdifica eam cum melle z vino tñ:aut pone cum eis sarcocollā/aut aristologiā/uel yreos. ¶Fistula aūt que corrūpit os nō sanat nisi auferat corruptio eius tota ab osse ꝑm ꝙ aufert etiam in carne. Opz ergo ꝙ discoopias os si non discooptum est:deinde rade corruptionem z nigredinem eius/donec auferat tota:z administra postea restauratiua:ꝙ si ulcus non restauratur: post hoc scias adhuc ibi corruptionem esse:ueruz detege iterum z rade usqz ad ultimū eius deinde restaura:si corruptio fuerit usqz ad medullā:sicut quādo accidit in ossibus magnis:tūc non timeas auferre os corruptum totū cum medulla sua:z si ipsa corruptio fuerit in toto osse nō est extimādum ut sanet:nisi etiam auferat os totum.

¶De medicinis acutis mortificātibus fistulam z cancrū.

¶Trocisci de celido. Caꝑ.X.

r **Recipe** succi celidonie/urine pueroz añ. ℥.iij.calcis viue.℥.iij.arsenici citrini.℥.j.cōficiant sic:succus z urina bulliant in olla rudi:z calx cum ea bñ incorporet:deinde addat arsenicum:z oia simul agitādo incorporent:z non supflue bulliāt/sed parūper:deinde desiccent:z informentur ex eis trocisci:z tere ex eis quantum sufficit apud necessitatem z utere in fistulis z cancris ad mortificationem:quoniam est mirabile.

¶Trocisci de aceto sic fiunt.

Accipe aceti vini fortis lb.ℨ.mellis.℥.iij.eris usti/ vitrioli/floris eris/cuperose.aā.z.ℨ.calcis non extincte/auripigmēti.aā.℥.iiij.fiant pficiant.bulliant acetum z mel z puluis calcis incorporet cum eis:deinde cetera sunt addēda ꝑter auripigmētum:qō ponēduz est apud inspissationē. Cum aūt cōfectio fuerit aliquātulum inspissata ab igne/deponēda est:deinde siccet z fiāt trocisci.sunt enim ualde mirabiles:sed caue ne serues eos in loco humido/quoniam corrumpunt.

¶De cura cancri. Caꝑ.XI.

c **Cancer** est apostema durum melancolicum in corpe nascēs:z non dicitur cancer nisi ad filitudinem cuiusdam aialis: qō est/qz in cancro sunt uenule rubee tendētes ad nigredinem z viriditatem:que assimilant pedibus illius:z similiter forma vnius in rotūditate:z est ꝑm formam alterius. ¶Et causa qdem cācri duplex est:qm̄ aūt est antecedēs:aut ꝓmitiua. Antecedēs aūt est ex repletione humoris melācolici corrupti. Primitiua fit ex ulcē uel vulnere neglecto. ¶Et signa qbus cognoscit cācer nō ulceratus sunt/qm̄ in principio apparet sicut cicer uel faba postea crescit/z fit magnus:z sunt in eo uenule quas diximus/que circūdāt ipsum. Color quoqz eius est etiā fuscus:z fortasse inest ei caliditas quedam. Signa vo illiꝰ qui est ulceratus sunt/qm̄ fetet multum:labia etiaz eius sunt grossa z viridia/atqz exterius conuersa. ¶Curatio vo eius est quādo incipit ut flobothomet infirmꝰ ex uena media:z purget etiā cuz epithimo:z abstineat a cibis generātibus coleram nigram:sicut sunt lētes/z caro uaccina/vinum grossum:z sit eius cibus caro vitulina/arietina/pullina/vitella ouorum sorbilia/z filia his. Deinde emplastra locum cum rebus frigidis:sicut cū solatro uel plātagine z portulace:aut vngat cum vnguēto isto:quoniam est mirabile.℞.thucie bene lote/olibani etiā abluti.aā.ptes equales terant:z cum oleo ro.ad modum vnguēti cōficiant. Ista qdem oia sunt ꝓhibēcia additiones z ulcerationem eius:lz nō remoueāt ipsam quādoqz: z fortasse possibile est cancrum per incisionem sanari duz est paruus:sed cum fit illud nō oportet ut remaneat aliquid de mēbro inciso:immo extirpet radicitus cum omnibus uenulis suis:deinde locus cauterizet. ¶Curatio autem cancri ulcerati est ut extinguas caliditatē eius in ꝓmis si adest cum frigidis oleribus. Deinde cancer cum uncino capiat:z ipsum ab omni circuitu totaliter incidatur:sanguinem qz diu emanare permittas: immo exprimas loca circunstantia ut facilius exeat: deinde

cauterijcek locus uehemẽter:z fortasse erit cum cauterio tumor:videlicet cum est ꝓpe mẽbra ꝑncipalia uel ꝓpe neruos:z ꝓpter hoc cãcer in neruis est difficilis sanationis:quoniã huiusmodi mẽbra neq; incisionez neq; cauterium patiunt:q; si patiens non est obediẽs incisioni:z est locus nouiter canceratus:utpote ex neglecto vulnere uel ulcere:tũc possibile est ut eradicet cuz medicinis acutis.Si vo non eradicat/prepara te ad incisionem z cauterium sicut diximus.

¶De sermone vniuersali in apatibus. Cap̃.XII.

• Omne apostema/aut est calidũ/aut frigidum.Et qo est calidũ:aut est ex sãguine/z dicit flegmon:aut est a colera/z dicitur herisipilla.Frigidũ vo aut est a flegmate z dr cimia: aut est a melãcolia:z sephyros.i.sclirosis aut cancer:sed differt cãcer a sclirosi:qm̃ non est cancer ex parte doloris z flegmationis cum pulsatione quadã apparẽt in circuitu eius uenule sicut diximus:que oia non apparẽt in sclirosi. ¶Signa vo flegmonis sunt hec:calor/rubor/pulsus/dolor/z tumor. ¶Signa herisipille sũt/calor/rubor mixtus citrino colori/doloris magnitudo/z uelox augmentatio. ¶Signa cimie sũt/albedo/z mollities: ita ut si digitum impresseris quasi signum foraminis facies. ¶Signa sephyros uel sclirosis sunt ingens durities cũ nigredine absq; sensu.

¶De curatione flegmonis. Cap̃.XIII.

c Cura flegmonis est ut corpus in primis mũdificet per flõmiam:deinde fiat administratio repcussiuor tm̃:sicut est acetuz/z succus solatri/sempuiue/endiuie/portulace/virge pastoris/z filium.z de cõpositis est bonũ vnguẽtũ populeon: sed caue ne repcutias apa qo est in collo/uel subasselis aut inguinib9:qm̃ timek ne materia redeat ad membra ꝑncipalia cuz nocumẽto.Ista qdem loca dicunt euacuatoria:qm̃ euacuank per ea superfluitates ꝑncipaliũ. ¶Si apa repellit z nõ augmẽtat bonũ est:si aũt nõ/pone in augmẽto eius resolutiua cũ repcussiuis simul,pportionaliter:z de illis que laudank in hac hora ut dicit.B.est oleum ro.z filr oleũ camomellinũ eq̃liter cuz populeon est bonũ. ¶In statu aũt z fine resolutiua ponank:sicut farina ordei/farina frumẽti/farina fabarũ/z oleũ camomille z maluauiscus.si vo per ij nõ resolui apa:imo incipit facere collectionẽ sanies:cuius signũ est calor fortis:z dolor cũ pulsatione uehemẽti:cũ maturatiuis insistẽdũ est/donec cõpleat digestio:deide apiat cũ instro/ut sanies curat uelociter.Et medicine qdẽ maturatiue sunt sicut pultes/que fiũt ex farina frumẽti aq̃ z oleo/uel assungia:z similiter maluauiscus/semen lini fenũgre.z similia.

¶De cura antracis uel carbũculi. Cap̃.XIIII.

q Quandoq; antrax uel carbunculus est rubeus:z quãdoq; citrinus:z qñq; viridis:z qñq; est niger:z est oibus deterior:sed min9 malus est rubeus. ¶Curatio autem eius est ut fiat in ꝑncipio flõmia.i.cum incipit apparere:qm̃ cõfert:lz ꝓhibitũ sit apud quosdã:sed ego etiam nõ laudo illud post ꝓfirmationẽ:deinde minoret cibus infirmi:z comedat tm̃ cibaria acetosa z stiptica:sicut caro pullor z hedulor cum agresta uel aceto:aut succo malorũ granator acetosor:qm̃ ista oia z filia sunt cõfortantia cor cũ uelocitate.Cũ aũt iaz carbũculus est apparẽs/necesse est ut maturef:z de eis que maturãt/z etiã rũpunt: sunt sicut emplr̃m qo fit de fermẽto cũ oleo z sale/z ficus etiã pingues cũ sinapi uel vitro z oleo de lilio:z scias q; non ponit supra carbũculũ aliqd repercussiuum oino:lz laudatur quandoq; in circuitu eius tm̃.

¶De cura herisipille. Cap̃.XV.

• Oportet in ꝑncipio herisipille ut ꝑcipias solutionem uẽtris cum his que coleram fine multa calefactione expellunt: deindẽ oia que in cura flegmonis diximus gradatim facias:sed caue te ab illo qo diximus de locis euacuatoriis cum repcussiuis:z similiter quãdo materia uenenosa est sicut multotiẽs accidit in herisipillis:nõ oportet ut ponãtur repcussiua/nisi tm̃ in circuitu/z desup resolutiua:quoniam si refrenek ad interiora inducit periculũ ꝑncipalibus:qd emũdare fortasse non poterit.Et iterum caue ne ꝑpter superfluam refrenationem inducak uehemẽtia doloris:z incipiat membrum corrumpi:qd si accidit illud/dimitte infrigidationem statim:z administra mollificantia:z fortasse erit necessarium apponere uentosas cum scarificatione.

¶De cura cimie. Cap̃.XVI.

a Postematis mollis flegmatici cura est ubi infirmus purgek a fastidio z multiplicatione aque: atq; ab his oibus que flegma generãt:deinde cum locuz vis curare/pone id qd resolui z exiccat:z ex eis sũt sicut qñ madescit stupa in aqua cineris sarmẽtor cuz aceto mixta:aut in aqua saponis.i.lixiuio qd fit ex duabus partib9 cineris stipitũ fabarũ z tertia calcis viue:qñ etiam admiscek cum oleo ro.aut fiat emplr̃m ex bolo armenico cum oleo z sale:quoniam est mirabile.

¶De sclirosis. Cap̃.XVII.

s Sclirosis curatio non est nisi cũ eo qd resolui z lenit simul:postq; ꝓcesserit mundificatio corporis cum his que coleraz nigram expellũt:z de his sunt sicut adipes z medulle omnes/z radix lilij/mucillago/z fenugre.z se.lini z oia que dicemus in curatione scrophularum:caueant quoq; a cibis qui coleram nigram generant omnino.

¶De regie apatis post eor maturationẽ. Cap̃.XVIII.

v Aumquodq; apostema postq; maturatur idiget apertione:quoniam si nõ fit mẽbrum ad putrefactionem z corruptionem deueniet.ex mẽbris sunt quibus necessario differk aptio:donec apostema ꝑm suffici entiam maturek:z illa sunt sicut membra carnosa.neruosa autem membra z ea que sunt ꝓpe iuncturas non sustinent illud:quoniam nerui putrefierẽt z separarenk iũcture. ¶Et signum maturationis ꝑm sufficientiam est: quoniam apparet lenitas apud locum:z diminutio rubedinis:dolor;q; etiam z pulsatio/atq; febris iam cessauerunt. ¶Cum ergo vis apertionem facere:oportet ut sit in loco magis eminẽti z maturiori:z sit intẽtio pforationis tue/ut dicit Auic.per.B.ad partem ex qua possibile est currere pus ad inferiora:z obserua te etiam ab incisione neruorum/z lacertor/z filium:z sis cõtentus in mẽbris equalibus.i.que nõ reflectunt:sicut est brachium/z manus/z filia incidere ꝑm lõgitudinem:z his que reflectunt/sicut in latere/z costis/z filia incidere ꝑm latitudinem:z tam narratus est iste sermo cũ distinctione ꝑm cõplemẽtũ in lib9 alio nr̃o. ¶Postq; vo apa pforatũ fuerit si necesse est indicẽ intromittas:ut cauerne z abscõsiones rumpank:z sanies tota facilius exp̃mak.Sed si apa magnũ fuerit nõ est tota sanies subito extrahẽda:ne infirmo syncopis accidat:imo parũ ante parũ extrahak:maxime si eger debilis sit virtutis.Deinde imple vulnus cũ stuello in oui albumine madefacto:z alijs que fluxũ sanguinis refrenãt si indiges illo:deinde cura vulnus cum medicina carnis creatiua/sicut cetera vulnera donec sanek.z si idiget maiori mũdificatione q; fit medicina carnis creatiua/mundifica ipsum cum vino z melle z similibus aliquibus diebus: deinde redeas ad medicinam que carnem generat.

¶De cura scrophularũ z filium cũ incisione. Cap̃.XIX.

l Oca in qbus gñank scrophule/sunt sicut ptes colli subasselle z inguina:q̃ruz qdẽ curatio qñq; fit in medicinis absq; icisione

ꝛ qñq; cū incisione: opꝛ ergo ut narremus ambos istos modos ꝑm abbꝛeuiationē sermonis. ¶ Modus aūt cū medicinis sine incisione est: ut ꝑmo patiēs purget cū eo qđ deponit flegma grossum. sicut cū puluē qđ fit ex duabus ꝑtibus turbit ꝛ trib⁹ çuccari: ꝛ dieta eius subtiliet. i. ut nō multū comedat: ꝛ ꝑcipue in sero: neq; ēt cibos grossos uel aquā bibat: deide ad cuffam localē ꝓperādū est. ¶ Et curatio localis est cū medicinis/in qbus est molli ficatio ꝛ resolo sil'. Et de medicinis ꝑbatis est oyaglō qđ cōpositū est ab antiqs: ꝛ sil'r ynguētū qđ cōposuit. B. i li⁹ cathageos. ꝛ unuz emplm qđ fit de armoniaco/bdelio/ꝛ galbano: cui⁹ ꝙfectio est ut recipias ex eis trib⁹ gūmis p. eqles ꝛ in aceto uini fortis usq; ad diē tertiū dimittātur: que in eo liqfiāt: deinde addito furfure fiat emplastrum. ¶ Unguētū oyaglon fit sic. ℞. litargiri triti. ℥. j. ꝛ in patella locet: cui addant. ℥. ij. olei ueteris/ꝛ sil' agitent: dei/de lētus ignis sub eis fiat: ꝛ coquat donec litargirū resoluat totū: deide mucillaginis maluauisci. ℥. j. mucillagis fenugre. ꝛ se. lini aā. ℥. ij. sumant: ꝛ ꝑdictis adiūgant: deinde donec spissēt coquat: cū aūt coctū fuerit/ab igne deponat: ꝛ tādiu postea agitet/donec tēdat ꝛ viscosum fiat. ¶ Ungtiñ. B. ℞. sinapis ꝛ se. urtice/sulfuris/spume maris/aristologie/bdelij/armoniaci aā. p. e. olei antiq q̄ztū sufficit. ¶ Oꝛ si huiusmodi medicinarū administratio nō ꝙfert scrophulis: tūc ꝑpara te ad icisionem cū ferro: ꝛ modus icisionis est ut accipias scrophulā manu tua: ꝛ firmiter teneat: deide seca tñ pelliculā desup ꝑm lōgitudinē. Et caue ne icidas sacculū in quo est scrophula inuoluta: qñ si icidat/extractio ei⁹ fit difficilis ualde: deinde accipe scrophulā cuz unco ꝛ excoria ipsam ab oi latē/donec cū suo sacculo itegre possit exhi: qñ si ꝙtingat aliquid de sacculo remanē scrophula reuertet. ꝛ si ad ultimū aliqd de eo remanet qđ exhi nō possit: tūc medicamē acutū ponēdū est/donec ꝙsumat: deide cura uulnus sicut reliqua uulnera. ¶ Et si eger nō est obediēs ad icisionē cuz ferro: tūc cura ipm cū medicamine acuto ꝛ est ut excoriet ꝑmo cutis sup scrophulā cū aliquo ruptorio/sicut cuz sterco re colūbino ꝛ cātaridib⁹ tritis ꝛ ꝙfectis cū aceto: deide ponat medicamē/donec putrefiat ꝛ ꝙsumat. ¶ Et de forib⁹ est ut. ℞. calcis uiue. ℥. ij. arsenici triti. ℥. ß. ꝛ cōficiantur cū melle/ꝛ fiat medicamē. ¶ Bz opz ut sciās/q; quādo scrophula est cōiūcta neruis/aut uenis/aut arterijs/nō est ꝑsumptio ut curet cū medicina ista: neq; etiā cum ferro: qñ timet/ne h⁹ mēbra ledant. Cuz aūt scrophula ꝙsupta fuerit/pone butyrū donec cadat in putredinē: deide cura uulnus cū eo qđ cōuenit/donec sanet. ¶ Preterea scire opz q; qñ scrophula ducit ad saniē/tūc necesse est ut maturet ꝛ ꝑforet/sicut dixim⁹ in aꝑtibus: deinde ut eius residuū cōsumat/ponēdū est medicamē acutum.

¶ De cura botij. Caꝑ. XX.

i Am diximus in alio lib⁹ q; botiuz est aꝑa carnosum in gula aggregatuz: ꝛ cura eius est ut cōsideres si eger habuerit eū a natiuitate sua: aut accidit ei postea. qđ si habuerit ipm semp nō ꝑsumas in curatione sui. Si vo est accñtale ꝛ nō est magnū neruis/ꝛ uenis/ꝛ arterijs annexū. hincinde ipm fiē dixim⁹ in scrophulis: ꝛ exhat cū sacculo suo: deide si uulnus magnū fuerit/sue ipm/ꝛ pone desup que fluxū sanguinis refrenēt: ꝛ curet locus donec sanet. Cibi aūt facientes ipm gñari ꝛ augmētari/sunt cibi frigidi ꝛ idigestibiles ꝛ aq̄ spāliter grossa. calidi vo ꝛ idigestibiles sunt sicut panis bñ coctus ꝛ bene fermentatus/caro annualis signi/ꝛ hedulina/pullina/vinum clarum rubeū puruz ꝛ similia prohibent generari ꝛ augeri.

¶ De poris ꝛ uerucis clauis ꝛ emoꝛroydib⁹. Caꝑ. XXI.

a Ecidūt in corpe multotiēs ueruce claui ꝛ sil'r emoꝛroyde circa anū: ꝛ intus: tūc ergo melioꝛ curatio est ꝛ uelocioꝛ/ut mūdificet cū instrō: ꝛ modus mūdificationis est/ut accipias uerucā/uel clauū/uel emoꝛroydē cū uncino: ꝛ extēde ipsam ad suptora: deinde icide apud radicē: ꝛ si nō retinet in ea uncin⁹: qñ est humida sicut accidit multotiēs: qñ emoꝛroys est intra anū ꝛ ueruca est in capite ꝑputij: tunc cape eā cū unguib⁹ tuis aut cū petia aspa: deinde icidat ꝛ extirpet: ꝛ pone postea medicamē acutū: aut fiat cauteriçatio cū igne ut cōsumat radix: deinde cura uulnus: sicut reliq̄ uulnera: q; si eger nō est tolerās sup icisione cū ferro: ꝛ fuerit sicut emoꝛroys ex anū aut ueruca: tūc liga eā filo serico ueheměter: ꝛ dimitte donec per se cadat: deinde curet locus sicut diximus donec sanet.

¶ De cōbustione ignis aque ꝛ olei bullitētis. Caꝑ. XXII.

p Rimum qđ regrit in cōbustiōe est ut locus uesicari ꝓhibeat: ꝛ illud fit cū medicinis frigidis: sicut est qñ infundit pānus frequēter in succo solatri/endiuie/portulace/ꝛ similia/ꝛ supponit: ꝛ de cōpositis bonū ynguētū qđ fit ex uitellis ꝛ albu. ouoꝛ cū oleo ro. ꝛ aq̄ frigida/uel succo solatri. ꝛ sil'e ynguentū qđ fit ex albu. oui ꝛ aceto: ꝛ fortasse ponit in eo aliqd ex ceruſa ꝛ opio. ¶ Oꝛ si locus ide uesicatus fuerit: tūc hoc ynguētū administrādū est: ꝛ est ut ℞. cere ptē vnā olei ro. ptes. iij. ꝛ resoluat ad ignē: deinde extrahat ꝛ addant ex cera p. ij. ꝛ moueat cum spatula donec infrigidet: deinde pone albu. oui ꝛ parū cāphore agitatio post hoc nō ptermittat donec inspisset: cum aūt ignis iā fecit ulcerationē ꝑfundā: fac ynguentū de calce abluta multotiēs cū oleo ro. uel cōi: qñ est mirabile.

¶ De cauterijs. Caꝑ. XXIII.

c Auteriorum utilitas multiplex est: fit enim aliquādo ad ꝓhibēdā ꝛ exiccādā coꝛruptionē mēbroꝛum: ꝛ aliqñ ad restringēdū emoꝛroſagiā. i. fluxū sanguinis: faciēdo spissam ꝛ grossam crustulā: aliquādo etiā ut fiat aptio uiarū ꝛ poroꝛ: ꝛ q; superfluitas accidētalis exeat ꝛ uirtute coctionis fiat cursilis/ꝛ ad exitū sepabilis. ¶ Et ego qdem ponam de hoc cauteria quedā: in qbus. ſ. magis currit ꝙsuetudo: ꝛ declarabo etiam in qbus egritudinibus fit iuuamētū uniuscuiusq; eoꝛ. Dico ergo q; quādoq; fit cautertū in duobus laterib⁹ capitis: ꝛ ꝓhibet dolorem eius cronicū. Et cum fit in sumitate/ualet ad maniam uel ad melācoliam: sed huiusmodi cautertū debet eē ꝑfundum. ſ. usq; ad ꝑfunditatē ossis: qđ fiet melius si caro ꝑus ad modum crucis/incidat aliquātulum: deinde cauteriçet. Item cautertuz qđ fit sub duo timpora ualet ad lachꝛymas oculoꝛ cōstringēdas: ꝛ ad aquam que descēdit in eos. i. cataractam. Et si lachꝛymatio fuerit in uno oculo/nō fit cauterium nisi in uno latere. Item cum fit in fontanella colli/ualet ad epilenfiaz ꝛ paralisim. Itē cum fit cauterium tribus digitis ab humero inferius cōfert dolori eius ꝛ spatularum. Item cum fit apud radicē gutturis/cōfert asmati ꝛ uitio pulmonis. Item cuz fit tribus digitis sub umbilico/cōfert eius dolori. Item cuz fit sup epar/ualet dolori ꝛ uitio eius. Item cuz fit supra splenem/ualet eius uitio. Item cum fit in fontanella lumborum/ualet ad ipsoꝛ dolorem. Item cum fit apud inferiorem spōdilem doꝛsi/cōfert emoꝛroydibus. Item cum fit tribus digitis a nodo manus supius in posteriori/ualet ad dolorem tucture eius ꝛ brachij. Item cum fit supra sciam: videlicet ad guttam sciaticam. Item cuz fit supra nodum pedis/aut in fontanella sub genu/ualet ad remedium totius coꝛporis. Item cum fit in concauitate pedis/ualet ad podagram.

Deo gratias. Amen.

¶ Incipit Cyrurgia edita ⁊ cõpilata a dño fratre Theodorico epo Cerulẽsi ordinis pdicatoꝝ. Cap. phemiale.

Enerabili patri ⁊ amico charissimo egregio viro dño. A. dei gra epo Valentiñ. frater Theodoricus eiusdẽ patiẽtia Botonitiñ. ecclesie minister idignus: opus diutius affectatũ. ¶ Dudum pi charissime: Rome pariter existentes: me uestrũ tunc tpis capellanum ⁊ penitẽtiaruꝝ dñi pape affectuose rogastis: ut uobis quedam artis medicine cyrurgie. ſ. occulta ⁊ implicita: ⁊ ab antiquis imꝑfecte dicta lib:um sup hoc faciẽs ꝑm medicationem dñi Hugonis de Luca viri in pdicta sciẽtia peritissimi apte describerem: ⁊ breuiter explicarẽ. Ego vo uolens in parte ⁊ si nõ in toto satisfacere uotis uestris: libꝝ tunc edidi: quem eo tpe sicut nostis imꝑfectum ⁊ incorrectum more impatiẽs uobiscũ in Hyspaniam deportastis. Rogãtes ⁊ postmodũ per nuncios crebꝝ lr̃is expetẽtes: ut uobis eundem libꝝ suppletis defectibus transmitterẽ emẽdatum. Diu distuli. Sed ecce tã appro pinquante senio: christi auxilio inuocato ipso duce artis cyrurgie secreta deposito ois liuoris aculeo apertissime manifesto. ¶ Suscipe igit pi charissime opus exiguum imo opus eximiũ breue corpore: viribꝰ amplũ. ¶ Quia vo modico ualde tpe fui cum dño Hugone pdicto: neq; videre: neq; cõprehẽdere: neq; discere ad plenum potui exptissimas curas suas. Ideoq; in parte ista imꝑfectum meũ ex ppria expientia ⁊ antiquoꝝ curabo pficẽ. Salie ni maxime: quẽ a pdicto viro eximio in nullo nouimus discordare. ¶ Ut aũt ad libꝝ istũ accessus facilior hẽat: qd sit cyrurgia: vñ dicat: ꝙles opatores hie debeat: nec/ nõ ꝙ fit ipoꝝ itẽtio: ⁊ in qt̃ dicat spẽs breuiter denotabo.

Cyrurgia igit est opatio manualis i corpe aliis ad sanitatẽ tendens. Vel sic. Cyrurgia est ultimũ instrm medicine. Tria enim sunt istra medicine: quibꝰ medtãtibus morboꝝ causis ualet medicus sbuenire. ſ. dieta. potio. ⁊ cyrurgia. ¶ Dieta est primum instrm: ⁊ est melius sicut testat. G. in cõmẽto regiminis acutoꝝ dicẽs. Si possumus hoiem curare cũ dieta: nõ curemus euꝝ cum aliq̃ potiõe. Et Damal. in affor. Si poteris hoiem curare per dietã ꝓsperã inuenies: hoc aũt istrm siue regimẽ exigit ꝑ cãm: ⁊ facit digõnez. ¶ 2m regimẽ seu istrm est potio: de qua idẽ. G. Si cũ potiõe infirmitatẽ possumꝰ remouẽre: ad cyrurgiã recurrẽdũ nõ est. Si aũt p duo pdicta regimia seu istra remoueri nõ poterit: remoueat bñficio tertij regimis: vz cyrurgie. ¶ Dicit aũt cyrurgia a cyros qd̃ est manus: ⁊ agia qd̃ est actio: inde cyrurgia quasi manualis operatio.

¶ Oportet opatores cyrurgie: ut dicit Hali. in cõmento frequẽtare loca: ubi periti cyrurgici opent ⁊ eoꝝ opationes diligẽter attẽdere ⁊ memorie cõmẽdare. Opꝫ etiaꝫ ut nõ sint temerarij neq; audaces: sed sint ꝓuidi: suaues ⁊ cauti: ut cuꝫ maxima deliberatiõe ⁊ suauitate oimoda: qua potuerint opent: ⁊ maxime circa cerebꝝ pãniculos mẽbra neruosa ⁊ loca alia timorosa. Et qꝝ in libꝝ cõpre hẽdi nõ pñt oia que necessaria sunt ad artez: ⁊ frequẽter multa opatori occurrũt que nõ potuerũt de facili puideri. Opꝫ medicũ ingeniosuꝫ esse. Damal. enim multum cõmẽdat in medico ingeniũ nãle. Dicit enim. Ingeniũ medici nãle adiuuat artẽ ⁊ nãm regentẽ. ꝟrio vo ꝟriuꝫ. ¶ Opꝫ etiã eẽ lr̃atos als ⁊ si interdũ exprimẽtis iuuent frequẽter tñ in errorẽ incident ⁊ laberinthũ. vix enꝫ ali quem sine lr̃is puto posse cõprehẽdere cyrurgiã. Refert enim Almansoꝝ opatores huius artis pro maiori pte idiote rudes ⁊ stolidi sunt: ⁊ causa stoliditatis eoꝝ egritudines in hoibus pessime gñant. Plerũq; etiã cum non opant sub certa radice: neq; rõnabilr ꝓpter ipsoꝝ imperitiam hoies occidunt. Causas etiam ⁊ noia infirmitatũ quas asserunt: se sanare penitus non agnoscunt.

¶ Intentio opationis cyrurgicoꝝ est circa tria. ſ. circa cõiunctionem solutoꝝ. circa separationem coniunctorum ꝓter naturam ⁊ circa extirpationem superflui.

¶ Spẽs cyrurgie sic testat Joãniti⁹ due sunt. Dicit enim cyrurgia est dupr: aut i carne: aut in osse: ⁊ ꝑm ꝙrietatẽ mẽbroꝝ sboꝝ: nã alia fit in mẽbris mollibꝰ: ut in carne/ neruis/ uentis/ ⁊ filibꝰ. Alia fit in mẽbris durisꝫ: ut i ossibꝰ ⁊ ꝙsilibꝰ: que sicut differũt in ꝙrietate q̃litatuꝫ. ſ. mollitie ⁊ duritie: sic ⁊ in oi opõne cyrurgica. ¶ Cyrurgia que fit in mẽbris mollibꝰ sb diuidit triplr: aut fit i carne tñ: que scarificatio uel incisio seu sutura aut icisio nũcupat. Aut fit in uentis nõ pulsantibꝰ aut in pulsantibꝰ: ⁊ dr̃ flõmia siue sectio: aut fit in neruis ꝑm latũ: ⁊ tunc icisio noiat: aut ꝑm longũ: ⁊ tũc pũctura dr̃ ulr scissura. In dyafragmate tñ ⁊ pãniculis noiat ruptura. ¶ Cyrurgia vo que fit in mẽbris durisꝫ duplex est: aut enim fit in ossibꝰ durisꝫ: ⁊ dr̃ restauratio siue ꝙsolidatio fractoꝝ: aut fit in ossibꝰ dislocatis a loco ꝓprio: ⁊ appellatur ꝙiunctio disiunctorum.

Ut aũt qd̃ vnusq;q; uoluerit: ualeat facilr inuenire diuidemꝰ in q̃tuoꝝ pticulas libꝝ istũ ordinate p capla ptes singulas distiguẽdo: ita tñ qꝝ in ꝑma pte huiꝰ libi nõ in spãli: sꝫ sb qd̃ã itẽdimus gñalitate tractare. ¶ Diuidit aũt liber iste in q̃tuoꝝ ptes. ¶ In ꝑa pte agit ulr de vulneribꝰ/ ulceribꝰ/ de fluxu sanguis/ ⁊ medicis ipoꝝ/ de iudicijs mortis/ de vulneribꝰ neruoꝝ/ cura apatis cak: ⁊ spasmi. ¶ In 2a pte tractat de eisdez ꝑm qꝝ cuilibet mẽbro cyrurgiaꝫ exercẽ neẽe est a capite usq; ad pedes. ¶ In 3a pte dicet de fistulis/ cãcro/ formica/ cãcrenis/ scabie/ ⁊ ceteris apatibꝰ/ ⁊ ifectionibꝰ/ que i manifesto corpis hũani ꝙtigit. ¶ In 4a pte ⁊ ultia finiemus libꝝ scribẽdo aliq̃ a nob ꝓbata de dolore capitis ⁊ emigranea ⁊ tractãdo de egritudibꝰ ocloꝝ/ aurtũ/ narũ/ oris/ ⁊ dẽtiũ/ artetice/ ⁊ podagre/ ⁊ sic vita comite finiemꝰ ꝙcedẽte dño libꝝ istũ. Et hec sunt capla ꝑmi libri.

Capitulum primũ

De causis vulnerũ ⁊ diuisione ipsorũ.

2m De dispõne vulnerum ꝑm diuersitatem mẽbroꝝ.
3m De ulr curatione vulnerum que fiunt in carne.
4m De figuris vulnerum ⁊ cura ipsoꝝ: ⁊ modo ligandi.
5m De causis vulnerũ que tarde sanantur ⁊ eoꝝ cura.
6m De vulneribus cronicis.
7m De oibus diuersitatibus ulcerum: ⁊ de cura ipsoꝝ.
8m De medicinis sanẽ generãtibus circa membꝝum.
9m De diffinitiõe ⁊ nã medicaminũ: gbꝰ utimur in vulneribꝰ ⁊ ulceribus: ⁊ de his que attẽdẽda sunt circa cõplonem nãlem membꝝi vulnerati: ⁊ de mõ administrationis dictoꝝ medicaminum.
10m De medicinis incarnatiuis.
11m De medicinis facientibus nasci carnem.
12m De medicinis ꝙsolidatiuis ⁊ cicatriçatiuis.
13m De fluxu sanguinis ab exterioribus corporis.
14m De fluxu sanguinis a membꝝis interioribus.
15m De solutione cõtinuitatis scissura ⁊ punctura neruorum ⁊ apostemate ipsorum.
16m De incisione neruorum per latitudinem.
17m De contusionibus ⁊ doloribus lacertorum.
18m De vulnere ligamentorum ⁊ chordarum.
19m De vulnere ex contusione accidente.
20m De apate cako supuẽiẽte vlneri ⁊ phitiõe ⁊ cura ipi⁹
21m De iudicijs mortis ⁊ periculi in quibus cõmunicãt vulnera quorundam membꝝorum.
22m De exctione sagitte ⁊ modo ⁊ forma ipsarum.
23m De exctione spinarũ astularũ: ⁊ filiuꝫ qñ corpus in/
24m De spasmo ⁊ cura eius. [grediunt.
25m De dieta ⁊ regimine infirmorum.
26m De quibusdã potionibus ⁊ mixtionibus appropriatis vulnerum ⁊ ulceribus.

¶ De causis solonis ꝓtinuitatis: siue vulnerum ꝛ diuisione ipsorum. Cap. I.

Cause solonis ꝓtinuitatis siue vulnerum gñales due sunt. vna ītrinseca: alia extrinseca. ¶ Intriseca aut est ex hūore: aut ex uētositate. hūor nāq; iterdū peccat q̄ntitate: aliq̄n q̄litate. Ex q̄ntitate eni nimia soluit aliq̄n ꝓtinuitatē. Aliq̄n vo ex q̄litate sua ex̄ cursuz nāe diſtēperata. v.g. si calitas sit plus q̄z opz sua ipetuosa ebullitiōe cutim rūpit ꝛ carnez. siccitas adurēdo ꝛ rarificādo cutim scidit. Idē facit friditas ꝓstrigēdo ꝛ hūiditas putrefaciēdo ꝛ corrodēdo. uētositas vo multitudie diſtēdit ꝛ motu suo scidit. ¶ Lā vo extriseca: qñq; accidit ex casu uel exercitio nimio uł magni pōderis eleuatiōe: sic̄ scissura uel fractura: aliq̄n accidit ab aliq̄ re extriseca corꝓ imediate soluēte: sic̄ ferro lapide/ligno/uel aliq̄ sil̄i vulnerāte: siue solonē ꝓtinuitatis faciēte. ¶ Vulnus siue solo ꝓtinuitatis que est egriꝰ cois Alīo est simplex: aliō cōpositū. Hoz aūt alia sunt recētia sanguinoléta: alia sūt uetusta. ¶ Simplex solo ꝓtinuitatis est illa in q̄ nulla ē ſbe depditio siue carnis: i q̄ vnicū tm̄ genꝰ passiōis existit. Jōq; in curatiōe ipiꝰ vnica ē itētio. s. ꝓiuctio ptiū solutaz. ¶ Solo ꝓtinuitatis cōposita ē illa: i q̄ est carnis depditōe vulnꝰ ꝓsistit: ꝛ sic currūt in ea duo gña passiōis. Hꝛopterea due sunt itētiones curatiōis in ea. regñatio. s. ſbe depdite ꝛ ꝓiunctio partiū solutarū. Cap. II.

¶ De dispōne vulnerū ꝑm diuersitatē mēbꝛoz.

Solutio ꝓtinuitatis ꝑm diūsitatē membꝛoz: possibile est ut in carne redeat sic̄ fuit. hoc aūt ꝑm viā itētiōis ꝑme. Solutio vo ꝓtinuitatis in osse nō sanat per viā itētionis prime: nisi forsan in crescētibꝰ sic̄ dicemus: imo p viā itētionis scde. Hꝛima eni itētio est uera ꝓsolidatio: que pp duritiē nimiā in osse fieri nō pōt. 2ª itētio est ligatio ptium que fit in ossibꝰ porro sarcoide mediāte. In ossibꝰ tñ puerozꝛ ifantiū pp duas cās spak: ut q̄ñq; solo cōtinuitatis redeat sic̄ fuit. Una cā est ossis mollities. Altera virtus spmatis remanētis. ¶ De neruis vo ꝛ uenis dixerunt qdā medicoꝛ. sic̄ recitat Aui. Oꝛ sic̄ ossa nō p viā itētionis ꝑme: ſz p viā intētionis scde sanant. Quidā alij dixerūt q̄ ł in arterijs solūmō ꝓtigebat: ꝛ ł est qđ dī in libꝰ de ingenio sanitatis. Multi medici putauerunt ipossibile artarie ſbaz solidari. Fortitudo aūt ꝓtestationis eoꝝ erat ꝓsideratio ꝛ expimētū. ꝓsideratio: q̄ñ vna duaꝝ tunicaꝝ artaria est cartilagiosa ꝛ cartilago non recipit incarnationē. Expimētū aūt: q; nunq̄z visa est icarnatio. B. vo ꝓdicit eis dicēs: q; q̄ñq; artarie icarnant sicut apte rōne ꝛ experimēto ꝓbāt. Expimēto: q; dicit se multas artarias solidatas vidisse: sic̄ illā que est ſb basilica: ꝛ artarias timporis atq; cruris. Ego, ēt artarias ſb lingua ꝛ timporuz septiꝰ solidauit: adeo q; in nullo remāsit apa: qđ dī emborisma. Rōne aūt ꝓbāt: q̄ñ os est vna extremitas in duritie: ꝛ ꝑm ꝑmā itētionē ut. vz. sic̄ dictū est supiꝰ solidari: ꝛ caro est altera extremitas in mollitie: que ꝑm ꝑmā intētionē: sic̄ supius est hītū icarnāt. Uene aūt ꝛ artarie i medio sunt iter duritiē ꝛ mollitiē ꝓstitute: q̄re eoꝝ dispōne iter carnē ꝛ ossa exñte incarnationē minus carne recipiunt: ꝛ facilꝰ ossibꝰ incarnant: ꝑcipue q̄ñ sectio pua est ꝛ corꝓus patiētis hūidū ꝛ lene: nec icarnant in eo qđ diūsificat ab isto: q̄ñ. s. corꝓus siccum: ꝛ sectio magna est.

¶ De uł curatione vulnerū que fiunt in carne. Cap. III

Vlneruz q̄dā sunt pua: q̄dā media: q̄dā magna. ¶ Itē q̄dam sunt in supficie mēbꝛi: q̄dā in medio: aliq̄ sunt penetrātia in ꝓfundū. ¶ Eoꝝ q̄dā sunt patētia: sicut illa que fiūt cū lato ferro: sicut ense uł sil̄i: q̄dā sunt quorū ꝓfunditas est occulta: sic̄ ea que fiūt telo uel sagitta: uel alio sil̄i istro. ¶ Figura ēt vulneꝝ aliq̄n est rotūda: aliq̄n plana ꝛ recta: aliq̄n est hñs latera. Inter que rotūdū ꝓp magnā cōꝓhēsionē eiꝰ in medio difficiliꝰ est ꝛ tardius ad sanādū. ¶ Itē vulnera aliq̄n cadūt sup locū carnosuz tm̄: aliq̄n sup neruosuz ꝛ ossuosum: que sicut diūsificant ꝑm locū figurā ꝛ casuz sic uariat modus curatiōis ipoꝝ. ¶ Vulnus aūt est solo continuitatis ꝛ recēti tpe facta. Postq̄z eni vulnus antiquat: nec recipit sanitatem: imo semp emittit pus: nō iā vulnus: sed ulcus potiꝰ noiatur. ¶ Ulcus aūt est plaga putrida. plaga vo coiter sumit ꝓutroq;. ¶ Et scias q; in curatiōe vulneris anteq̄z medicinā carnis gñatiuā seu figillatiuā adhibeas: nisi vulnus simplex sit tria sunt ꝓncipaliꝛ attendēda. ¶ Primū eoruz est retētio sanguis si supfluat: sicut ifra dicet: ꝛ ut ꝓhibeatur calidū apa. ¶ Scōm est ut admistrent medicie que faciūt nasci pus: spāliꝛ in vulneribꝰ que aeris dispō iā mutauit. Illa vo que ab aere mutata nō sunt cū medicia deficcatiua curant. Siliꝛ vulnera neruoꝝ ꝓp cām que suo loco dicet. Eodē mō admistrent gñatiua puris i vulneribꝰ que fiūt ex ꝓtusiōe: q; hꝰ vulnera fūt dolorosa ꝛ apōsa: quoꝝ apa neče est ad sanitē puenire. ¶ Tertiuz est ut gñata sanies deficcet. ¶ Sāguis eiꝰ sic̄ dictū est si supfluat refrenet: ne ꝓp nimiā emoꝛroſagiā patiēs sincopizet. Tēperatꝰ eni fluxus sanguis sic̄ dicit B. ꝛ ēt Aui. cōfert vulneribꝰ ꝛ ꝓhibet apa: ꝓhibet ēt oppilonē ꝛ febrē. Et cū fluit sanguis mēbꝛū fit ficciꝰ: ꝛ oē siccū vicinum est sano. ¶ Et scias q; medicie faciētes nasci pus admistrā de nō sūt ntli cessante emoꝛroſagia ꝛ vulnē ab apate calido securato: qbꝰ extūc hac rōne: sic̄ qđā uoluerūt utēdū est: ut pori dilatenꝛ ꝛ dolor mitigeꝛ/calorꝛq; nālis ꝓfoteꝛ ꝓstās sibi nutrimētū donec mā que in eo est mō debito digeraꝛ/dicētes. Vulnus laxū bonū/crudū vo malum: iuxꝛ Hyp. qui ait. Cruda mala/laxa bona: q̄ñ vulnera in quibꝰ nō gñaꝛ sanies nō sunt a spasmo secura. Sz in illis in quibus gñaꝛ non timeꝛ: gñaꝛ dico opōne nāe ꝛ adiutorio medicie. Sanies aūt sic̄ virus in qua nō est opata nā est mala. B. eni in cōmēto sup ꝓnostic. dic̄ q; triplex est opō a calore. q̄ñq; eni calor nālis tm̄ est opans ꝛ tunc fit ꝓfusio hūoris in nutrimētū. Aut ptim nālis/ꝛ ptim accñtalis/sic̄ ł: ꝛ tūc fit gñatio sanieꝛ: aut tm̄ accñtalis/ꝛ tunc fit gñatio putredis siue virus. ¶ Postq̄z vo vulnus sufficiēter sanē acgsiuit medicis gñantibꝰ sanitē: oino sublatis cū medicis exiccātibꝰ cōuenit solidari. q; sic̄ dicit. B. Sanies est nitrosa ꝛ corꝛosiua/ꝛ res magne ꝓsolidatiōi ꝛ ria: ꝛ oia vulnera opz ut desiccenꝛ ad ł ut sanenꝛ: q; oē siccū vicinū est sano. Hūidū aūt nō sano. Et qđ dcm̄ est ꝑm q; attēdi opz: est administratio mediciarū faciētiuz nasci pus/ł fit ut mūdificatis vulneribꝰ/fortiꝰ postea exiccenꝛ: q̄ñ sicut ipe dicit: caro bona in vulneribꝰ gñari nō pōt niſi supfluitatibus expurgatis: sanie videlz ꝛ sudore. Que qđē supfluitates sicut ipe testaꝛ/ex fece tertie digōnis nascunt. Patet ꝑ luce clariꝰ q; intētio mūdificatiōis ꝛ exiccatiōis vulnerū/nō ē per oleū ꝛ assungiā/ꝛ alia putrefactiua: ex qbꝰ suas pultes cōponūt ꝛ curant vulnera cyrurgici imperiti. ¶ Predictū modū a pluribꝰ antiqs traditū: ꝛ a me in pte emendatū: nō reprobo neq; nimis approbo: q; in curatione vulnerum modus a Galieno traditus multo utilioꝛ ꝛ probatioꝛ est: qui sic habet.

¶ Oia vulnera ad hoc ut sanenꝛ/opz q; desiccenꝛ: q; sicut B. testaꝛ. oē siccū vicinū est sano/hūidū aūt nō sano. Oibus ꝑ vulneribꝰ deficcatiua ꝓuenīūt ꝓter vulnera ꝓtusa in qbꝰ nō nisi in fine mollificatiōis ꝛ mūdificatiōis ipoꝝ deficcatiua sunt ponēda, opz eni ut caro ꝓtusa putrescat. Hutusmodi eni vulnera sicut dcm̄ est apōsa ꝛ dolorosa sūt: ꝓpterea uti opz mollificatiuis ꝛ apatū sedatiuis: vulnera ēt in carne ꝓcauitatē hñtia/postq̄z facta fuerit sanies mūdificatis idigēti/cū deficcatis tñ cōmisces. Illō idē q̄ñq; fieri ꝓuenit in qbusdā vulneribꝰ/que alterationez aeris receperūt: vulnera aūt que fiūt in aptiōe apatis cū mūdificatis/molificatis/ꝛ exiccatis sil̄ optie curanꝛ: q̄re pultes que fiūt ex simula/oleo/aq̄/ꝛ melle decoctis: pariter usq; ad spissitudinē: sic̄ i suo loco dicet optia medicia

est. ¶ In vulneribꝰ aũt neruoꝝ ꝛ eis ꝓpinqs ab hꝭ cu/
ratiõis canone/sic ab igne fugiẽdũ est:nã si vulnus ma/
gnũ fuerit neĉe est medicinã nimis desiccatiuã apponi:
si puũ parũ desiccatiua sufficiat medicia. ¶ In vulneri/
bꝰ ꝙcauis que fiũt cũ depditõe ſbe itẽtio nr̃a est/ut caro
depdita gñet. ¶Hoc aũt nõ fit nisi cũ ubertate cibi sangui
nẽ gñantis/ꝛ admiſtratiõe medicinarũ/in qbꝰ cũ mũdifi
catiõe vr̃ exiccatiua cõsistat.ꝛ ois medicia q̃ sine mordifi
catiõe exiccat.teste Aui.de gñe eoꝝ est que factiũt nasci
carnẽ. ¶ Nos ꝙo illũ ptũ medicũ secuti q solo vino ꝛ
ligatura/oĩa curabat vulnera.dicimꝰ vinũ oĩuꝫ vulnerũ:
inq̃ztũ vulnera fore optimã medicinaꝫ. qõ sic ꝓbo teste
G.ꝛ ẽt Aui. ¶Oĩa vulnera ad hꝫ ut sanenk/opꝫ ut deficcẽ/
tur. Igit aut vnguẽta/aut plueres apponemꝰ. Si vnguẽ
ta pp oleũ ul aliud vnctuosuꝫ/plus mollificãt q̃ deficcãt
vñ G. Oleũ ꝛ cetera vnctuosa labefaciũt ꝛ maculãt vul
nus. Si vo apponas plueres supficiẽ deficcãt/ꝛ sanẽ in
carcerãt:q̃re sanies vulnus corrodit ꝛ auget. Jõq̃ medi
cinã opꝫ eẽ nõ solũ deficcatiuã/sꝫ ẽt lauatiuã/tale aũt est
vinũ. Jdcirco dico q̃ in oi vulnẽ ꝛc̃. ¶ In vulneribus
aũt ꝛ ulceribꝰ in qbꝰ qõ depditũ est/nihil est aliõ nisi cu/
tis/admiſtrari opꝫ uehemẽter exiccatiuã ꝛ stipticã medi
cinã/q̃le est galla/litargirũ/teste ostrearũ uste/radix lilij
cũ melle ro.ꝛ corꝛices granatoꝝ. ¶ Sãguinolẽtis vul/
neribꝰ ꝛ recẽtibꝰ que aeris dispõ nõ mutauit:in qbꝰ neq̃
carnis ſba/neq̃ cutis pdita est/nihil aliõ est neĉe/nisi ut
eoꝝ extremitates/sicut nãt fuerãt ad inuicẽ cõiũgank:ꝛ
puluillis vino calo madefactis/ꝛ fascia artificiose ligenk
si caro nascak supflua/tũc medicinã acutã supponas/que
neĉio calꝛa est ꝛ ficca. ¶ Si fuerit ulcera putrida/qbꝰ acu
ta nõ ꝙferat medicina/ignis adminiſtrandum est.

¶ De figuris vulneꝝ ꝛ cura ipoꝝ/ꝛ mõ ligãdi. Caꝑ. IIII

Omnia vulnera carnosa recẽtia/sicut di
ctũ est coicãt in retẽtiõe sanguis
si supfluat/q: fluxus sanguis ꝙfert vulneribus ꝛ
ꝓhibet apa. Quapp in magnis vulneribꝰ opꝫ flõmiã fie
ri si vulnus sit in mẽbro/a q̃ sanguis debuit fluẽ ꝛ nõ flu
xit. Oẽ eni vulnus recẽs excepto vulnẽ uẽtris/debet sã
guinẽ emanare. ¶ Si vulnus fuerit sectio de q̃ sicut di
ctũ est nihil cecidit/sufficit strictura/ꝛ decẽs ligatura,phi
bẽs sanguinẽ ꝛ aquositatẽ ab eo:ꝛ caue ne ĩtra labia vul
neris gq̃ cadat/ꝛ ꝙpua cõplonẽ ꝛ cõpõnẽ mẽbri/ꝛ solli
citꝰ sis ut ad mẽbrũ nihil aliõ ꝑter sanguinẽ nãlem attra
hak. ¶ Oibꝰ aũt vulneribꝰ que sola sunt nõ hũtia sanẽ
ul ꝙcauitatẽ/neq̃ doloꝛẽ/neq̃ aliũ moꝛbũ/solũ medici
na sibi ꝙuenies apponak sepationẽ ꝓtũgẽs. ¶ Et si fue
rit sectio magna neq̃ ꝙcurrãt extremitates ipsi:q̃ñ sunt
rotũde elõgate aut dirũse figure aut destructa est ex eo ca
ro pauca nõ plima/tũc eius cura est futura/ꝛ ꝓhibitio ag/
gregatiõis hũiditatis in ea cũ admiſtratiõe exiccatiũ re/
pcussiuoꝝ/ꝛ ſbtiliatiũ que dicem. ¶ Et si fuerit ꝓfũda
tũc strictura ꝛ ligatura facit ea adherẽ multotiens:ꝛ fo/
tasse neĉtũ est detegẽ ꝛ findẽ/ꝛ ꝓpe ubi strictura non ca
dit sup radicẽ ꝓfundi:q̃re fit ingeniũ tuũ inq̃ztũ possibile
tibi fuerit/ut ptes in ꝓfundo vulneris ꝙstrigank/ne fiat
in eo aliq̃ collectio seu aggregatio saniei:qõ in oi vulnẽ
potissime cauẽdũ est. Et si fuerit necessariũ ponak cotuꝫ
sup orificiũ exiccãs illud. Et dico q̃ vulnus nõ indiget:
nisi ligatura aggregãte labia q̃ querit adherẽtia ꝛ icar/
natio sup illud. ¶ Vulnera que ꝙcauitatẽ sub cute iuisi/
bilẽ hũt ꝛ sanitosa existũt:opꝫ siue p ꝙcauitatis icisionẽ si/
ue pforationẽ/siue p aliũ modũ ut sanies defluat/nec in
tus resideat ꝓcurare. Incisio aũt q̃r faciẽda sit nã loci ꝛ
magnitudo vulneris demõstrabit. ¶ Si vulnus in la/
titudine lacerti fuerit:neĉio ei labia erũt ualde remota.
Jdcirco illa fortiter ꝙstrigas ꝛ suas:ꝛ igeniose liga:ꝛ sicut
dicit Aui.in hꝫ casu neĉy sunt puluilli triagulati:q: sic di
cit cũ illis labia meliꝰ aggregank:nõ tñ expt̃ꝰ suꝫ illis: sed
q̃dratis potiꝰ usus suꝫ illũ ptũ virũ secutꝰ. ¶ Vulnꝰ qõ fit
in latitudie lacerti:si ligamẽtũ icidat ab utroq̃ lacerti ca/
pite nõ opꝫ sui. ¶ Vulnꝰ aũt qõ iteriꝰ penetrauit neĉio
magnũ erit. Jdcirco cũ lintheo ab utraq̃ pte icipias ꝛ la
bia vulneris usq̃ ad ꝓfundũ ipsiꝰ cũ oi ſbtilitate igenio
se optie sit strigas. ¶ Si vulnus in carne multũ iterius
penetrauit ꝛ in lõgitudie multũ tetẽdit/duplr magnum
erit.ꝛ plres itẽtiões curã oñdũt ipsiꝰ. ¶Dria est ptiũ cõiun
ctio:ꝓpterea labia optime debẽt strigi/deide ꝓfũde sui.
2ª est vulneris desiccatio. Jdcirco siccissima medicina si
bi admiſtrãda est.3ª est ꝙpuatio:q̃re bñ decenter ꝛ artifi
ciose ligek. ¶ Si videas vulnus multis modis cõpositũ
ꝛ significatiões eiꝰ diũsa oñdũt:ingre utrũ significatiões
sint ꝛrie:nã si quenĩãt vna erit itẽtio. Si aũt sint ꝛrie/siue
stiga eas/nec festines. ¶ Si vulnus fuerit ꝙcauũ ꝛ neĉe
fuerit ut caro nascak/sufficit ut in vulnẽ sit orificiuꝫ:ex q̃
sanies nãt effundak/aut tu figura ipm tali figura. ¶Hec
est ut ꝓfundũ ipsiꝰ sit supius.orificiũ aũt iferiꝰ:ut in vul/
nere nulla foꝛdities morã trahat.hũiditas eni ipedit ne
caro in vulnẽ gñek/q̃ si fieri nõ põt illud ꝛ hũiditates ag
gregank in vulnẽ/si fuerit possibile ꝓforek. ¶Predictꝰ aũt
vir magr̃ meꝰ/nunq̃ tales cõcauitates seu cauernas in
vulneribꝰ pforabat:quimo cũ medicia attractiua mũdi/
ficatiua ꝛ exiccatiua ꝛ ligatura decẽti:quã optie facẽ no/
uerat:oẽs tales ꝙcauitates mũdificabat/exiccabat/ꝛ citiꝰ
sime liberabat. ¶ In oi vulnẽ si calidum fuerit aꝑa seu
herisipilla ul altera egritudo/itẽdas ut illã egritudinem
ꝓmo cures postmodũ cura vulnus. Et oẽ vulnus ut ait
¶Hyp.hũs herisipillã ad hꝫ ut sanek:opꝫ ut totũ coꝛpꝰ cuꝫ
farmacia purgek. Oportet ingt ut traham meã ad lo/
ca opposita per antifrasim. ¶Nã si vulnꝰ est in supioribꝰ/
uẽter iferius cum solutione purgek.si vo inferius est su/
perius cũ uomitu educak. ¶ Apostema si cũ vulnẽ fue
rit vulnus nõ ꝙsolidak nisi ꝓus aꝑa sedek. Aꝑa q̃z nõ se
dak nisi cũ eo in q̃ est exiccatio ꝛ ifridatio in hꝰ gradu/ꝛ
mũdificatio i 2º. ¶ Aꝑatis ẽt circa curek. Disꝑõe ãt aꝑa
tis diligẽter ꝙuenit obꝑuare/q: si apposito vnguẽto calo
videris vulnus rubẽ ꝙtaris ad fridũ/ꝛ si appositio fri/
gido videris locũ albere ꝛ idurari/ad calm te cõuertas.
¶ Vulnera vo ut ait G.que fiũt cũ ferro acuto sic ense
ꝛ silibꝰ.possibile est ut cũ medicia cicatriçatiua ꝓhibeãk
ne sanẽ faciãt aut virus. ¶ Si icꝰ carnẽ ꝙcusserit:festi
nãter sanẽ ꝓcuremꝰ.minoꝛ eni erit timoꝛ: si sanies cele
riter gñet. ¶Neĉe est eni sic dictũ est ut caro cõtusa putre
scat ꝛ in sanẽ resoluak:deide fiat regiñatio noue carnis.
Cauẽdũ ẽt est ne medicia desiccatiua ponak. ¶Nullũ eni
vulnꝰ desiccãdũ est/in quo uolumꝰ sanẽ celeriter gñari
ꝛ q: oẽ qõ putrefit mediãtibꝰ calore ꝛ hũiditate putrescit
neĉe eũ cataplasmare oleo/farina q̃z oꝛdei/ꝛ aq̃ mixtis ꝛ
frequẽti fomẽto aque calꝛe.tetrafarmacõ q̃z ꝛ oibꝰ calis ꝛ
hũtdis cataplasmemꝰ ꝛ embꝛocemꝰ ubi querimus sanẽ
gñari. Oẽs enim antiq curabãt tumores istis appositis
medicis. ¶ Dico q̃ oĩa vulnera debẽt deficcari ꝑter
ꝓtusa:qñ mẽbꝛa in qbꝰ calꝛa sunt aꝑata calidis sunt ꝛ hu
midis emplastrãda.hoc aũt nõ fit nisi ad mitigationẽ ac
cidẽtiũ ipoꝝ:q: illa cũ qbꝰ curamus aꝑata calꝛa vtutẽ de/
ficcatiuã hñt. Cataplasma aũt oꝛdei in aꝑate calido me/
dicina mitigatiua est/non egritudinis destructiua.

¶ Dic gñalr nõ. q̃ vulnus capitis cũ fractura cranei vul/
nus thoracis ꝛ intestinoꝝ vnctuosas non recipiũt medi
cinas. ¶ Si vo vulnera ul ulcera cũ mala cõplone repi
mus:tũc ꝛrias ꝛrijs curamus:ficca videlz cũ hũtdis/calꝛa
cũ frigidis/ꝛ sic de aliis. Opꝫ tñ in oibus cõpõnem coꝛpo
ris ꝛ membꝛi vulnerati diligentissime custodire.

¶ Ligature modus in oi vulnere talis eẽ ꝙenit:q̃ semp
a loco infimo inciptat ꝛ tẽdat ad ptẽ supioreꝫ:alia quoq̃
fascia a loco supiori incipiẽs tẽdat ad locũ inferiorẽ.sup
locũ vo lesum fortius ꝙstringak:ꝛ q̃to magis elongak a
loco infimo:tãto magis relaxet. Cum hac nãq̃ ligatura
sanguis ad locũ infimũ trãsmitti nõ põt:ꝛ humoꝛ etiam

trāsmissus exp̄mit. Idcirco vulneris apatio euitak. hoc idē pōt fieri cū vna fascia si plures nō h̄eank. ¶ Et nō. q ligatura fit in vulnē pp tres uoluntates. ¶Prima est ut ptes vulneris tā ꝓtūctas ꝓseruet mām sanguis ꝓhibendo ne ad locū trāsmissa vulneris apa faciat z dolorez. 2ª ut pulullos usq ad tp̄s mutatiōis retineat z ꝓseruet. 3ª ut ex uehemēti ꝓstrictione ipsius apud ꝓfunditatē: z ex relaxatiōe in orificio: ubi illud necesse est vulnus virus exteri⁹ expellak. ¶ Si aūt adeo magnū fuerit q ligatura nō possit ptes sepatas ad inuicē aggregare/tūc administra futurā. qñ sicut dicit G. in tegni. Jn curatione carnis q̄tuor cause regrunk. Una est aggregatio ptiū disiunctarū. 2ª ut per ligaturā uel futurā ipa aggregatio ꝓfuek 3ª ut custodiak ne aligd inter labia vulneris cadat. 4ª ut ꝓseruek mēbri sba p̄m sanitatē suā. s. ut ꝓseruet ei⁹ cōplonālis cū medicis z cibis. sic dicek in capl'o de medicinis facientib⁹ nasci carnē. ¶ Partib⁹ igit p̄m figurā debitam collocatis cutis superficies suak talr ut mēbrum remanea. t p̄m nālē dispōnē suā/z nos oia illa specificabimus in locis ꝓpr̄js. ¶ Nō enīz intēdimus hic/nisi sb q̄dā gñalitate tractare: q: in locis suis dicemus per ordinē/quō in singulis mēbris debeant h⁹¹ exerceri. Et si uerisimr dubitak q vulnus absq sanie plima sanari nō possit: tūc vna extremitas vulneris decliuior. s. dimittak apta. Ego tñ de ꝓpa ꝓfisus experiētia ptes vulneris oēs claudo z puluillis ex utraq pte: z supp̄ primo balneatis in vino: sic dicek decēter collocatis cū decēti z artificiosa ligatura sine alio medicamine ꝓsolidare ꝓcuro. ¶ Cauēdū valde est uolēti solidare vulnus: ne aliqō medicamē hūidū apponatur: appositio nāq hūidi dissolonē vlneris opak. ¶ Nūcta dimittank in vulnē q̄sq vulnus videris incarnatū. vulnera enīz in aligb⁹ uelociter in alijs tardi⁹ incarnank. Sutura faciēda est p̄m vulneris q̄ātitatē. debet eni fieri in magno vulnē ꝓfundio: q̄z in puo. Jnqt. G. Si sutura adeo stricta fuerit ut dolorē gñet/faciet apa z tumorem. Et si multū fuerit debilis ptes vulneris nō ꝓtūget. Jn capite vo nunq̄z sutura faciēda: q: optime ligari pōt: quōcūq fuerit vulneratū. ¶ Si a principio non suisti: z vulnus tam ab aere alteratum fuerit: tunc latera cuz instrumēto aliquo remouenk z sanguinolenta fiāt/ut melius ꝓtūgank/z sic suak/z cū medicamie icarnatiuo curek.

¶ Medicamē icarnatiuū sic tā dcñ est vulneri ꝓcauo nō ꝓgruit ex eo q exiccādo ꝓhibet mām: vñ carnis gñatio expectak: iz ꝓgruit ei medicamē faciēs nasci carnē donec ptes sepate itegre ꝓtūgank. ¶ Dixerūt G. z Aui. z alij sapiētes ueteres q qñ pforank vulnera non est rectū ut app:oximet eis aq̄: z si aliq̄ cā cogat balneari: tunc tegak vulnus cū spadrapo facto de cera oleo z terbētina/ut aq̄ balnei vulnus itrare nō possit. ¶ Et scias q vulnus cōcauū cū depditiōe sbe. ut dicit G. Nō simplicē iz duplicē nobis mor:bū insinuat. nō enīz solū carnē: uerū et cutiz amisit: q̄re opz nos ei dupl'r sbuenire: qñ in duplici passione curatiōis itētio duplex est. ¶Prima ut carnis ꝓcauitas p̄m mēsurā debitā repleak. 2ª ut cutis depdita restaurek. ¶ Si vo id qd depditū est nō est altd nisi sola cutis tūc ab ipo p̄n⁰ solū medicamē stipticū ꝓgruit/ut loco cutis caro dura nascak: qñ ut inqt G. Nā cutis est spma: cui⁹ q̄ātitas in corpe pua est: q̄re p̄m p̄mā intētionē nō nascit: iz loco ei⁹ ut diximus caro dura sup quā non orit pilus. ¶ Quod si contingat q caro ex vulnere sit depēdens: ita ut parū se teneat oīno incidatur: deinde medicamen carnis generatiuum celeriter administra.

¶ Quia ex mala dieta z inordinata: interdū apa z virus in vulnere gñak: quare fortasse mēbrū ad putrefactionē deueniet. Idcirco valde cauendū est a malis cibis: sic pisc⁹/caseo/carnib⁹ uaccinis/z alijs carnib⁹ grossis/z aq̄ z silib⁹. Jsta enīz sunt que in vulneri⁹ gñant saniez atq virus. Sed in p̄n⁰ sicut z semp utank bonis cibis z vino boni chimi gñatiuis: utank tñ in p̄n⁰ tēperate multū: z caueāt a societate ne gñek calm apa. Postq̄z aūt de apate calido fuerint securati in cibo poterunt dilatari. de cura vo calidi apostematis faciemus capitulum speciale.

¶ De cāis vulnez que tarde sanank z eoz cura. Cap. V.

Cause q̄re vulnerum sanitas tardak sunt multe: aut ēt tardak pp malā cōplonē mēbri vulnerati: aut pp sanguinē corruptum ad mēbrū vulneratū fluentē: aut pp ipsius sanguis q̄litatē seu q̄litatē. uarices ēt impedimētū purgāt nō modicū: nōnunq̄z magnitudo splenis z epatis: aliqñ sola mēbri vulnerati defectio: que qdē nō est nisi ex supfluitate. Jtē mali hūores totī⁹ corpis maxie vulnez ipediūt sanitatē. Silr abūdātia hūoz: caro ēt vulneris aliqñ mutak p̄m q̄litatē tñ: aliqñ cū duritie. Quare in vulneri⁹ difficilis ꝓsolidatiōis: opz medicū diligēter inspicere utruz tñ vnum uel duo uel tria conueniant p̄dictorum.

¶ Mala cōplo carnis in qua est vulnus/aliqñ fit ex caliditate/aliqñ ex friditate aut siccitate aut hūiditate. Si ex calitate fuerit signa sunt/rubor/calor/nimia sanies z sbtilis: friditatis signa e⁹rio. Si de siccitate signa sunt/durities/aspitas/pauca sanies. ¶Hūiditatis signa sunt/mollities z sanies multū grossa. hoz ēt notitia ex colore carnis tactu z ex eo qō ifirmus sentit accipit/z ex qete medicaminis cali seu fridi appositi sup vulnus. z tūc ⁹ria ⁹rijs curank. vz. si dura z ficca fuerit cum aq̄ cala z tēperata donec rubea fiāt z tumefieri cepit fomētabis. si amplius fomētaueris ampli⁹ qō coadunatuz fuerit dissoluek: z mā multa cū nocumēto trahek ad mēbrū. ¶ Medicinā q̄z hūmidiorē ea que ponit in sana carne neče est. ¶ Si caro hūidior nāli fuerit sicciori medicina. sic bolo aceto z silib⁹ ꝓcurek z custodiak ab aq̄. vino enīz lauek si lauari neče fuerit uel aceto. ¶ Silr si caro cala fuerit cū fridis stipticitatē hūtib⁹: sic cū succo solatri uel aceto: aut aq̄ decoctiōis corticis maloz ḡnatoz z silū ifrigidek. ¶ Si frida fuerit cū vino calo z silibus calefiat. ¶ Si durities in vulnē ex nām fuerit opz ut p̄mit⁹ eā cures. ¶ Si labia vulneris mutank in colorē viridē uel simlē aut i duritiē cū medicamine acuto tollank: uel si magis videbit donec ad carnē sanā puenias incidank. ¶ Si mala caro crescat in vulnere medicamē corrosiuū ul'acutū sicut ipsi⁹ regrit malitia/administrādū est/donec penit⁹ defecek. nihil enīz in carne addita opak nā: idcirco cū eā vis euellere ipsi⁹ adiutoriū nō expectes sic in carnis nascentia expectak. q̄re opz ipaz artificialr extirpare. ¶ Dultotiēs in ꝓfundo vulneris alicui⁹ ossis uel ligni: uel'alicui⁹ alterius: sicut vidi frequēter frustulū ꝓtinek: cui⁹ acutas carnē pūgit: z aliqñ nō pungit: q̄re vulneris sanitas retardek: tunc in exhēdo ipm cū oi facilitate studiū ipendatur. ¶ Qñ pp defectionē mēbri sanitas retardak: emplastrū de finapi utile est: z frequēter post illi⁹ appōnem cito sanantur. Cauēdū tñ est ne in causa sint hūmores calidi z acuti: apponēdū etiā nō est añ coꝛporis mūdificationē ne hūmores defluāt ad locū. ¶ Maximū enīz nocumētū infert si coꝛpore nō mūdificato mēbrū cuz acutis z calidissimis ꝓcurek: nā h⁹¹ medicina a toto coꝛpore trahit hūmores ad mēbrū sicut uentosa sanguinem: eos ibi adeo firmans z cuz difficultate postea remouenk. Quare p̄ius coꝛpus mūdifica: postmodū moꝛbū abūce cum acutis z foꝛtibus medicinis. ¶ Qñ vulnus tardak z p̄m modū p̄dictū in spatio longi temporis non recipit sanitatem: tunc ipsius cura curatio ulcerum est.

¶ De vulneribus cronicis. Cap. VI.

Vlnera ex diuturnitate sua mōstrank pessima: z membra vulnerata malitia nō carere. Quare si solum mēbꝛ vulneratuz malā qualitatē h̄eat: curā adhibeas sibi soli. Si coꝛpus malis hūmorib⁹ abūdet: qō vulneris diuturnitas indicat: purga illud. Si mā a toto coꝛpore ad vulnus defluat. ¶Hypo. sicut dicit G. cum farmacia purgari ꝑcipit

totū corpus. Catarticū enim sicut ipse ait: utile est vulneribus corrosiuis deambulātibus se dilatātibus ⁊ ceteris alijs que fiunt cū qualibet diuturna. vñ Hyp. sicut idem G. ait oñdit q̄ oia vulnera que molesta fiūt flōmia ⁊ solutio uētris iuuāt. ¶ Vulnera rotūda ⁊ ꝓcaua ut idez dicit, opz ut ꝑm rotunditatē totam ꝓtes remotas incidas. Silr si fuerint petrosa ⁊ dura, labia icidant. ¶ Dē vulnus corrosiuū pessimū, ⁊ causa eius pessimi sunt humores. ¶ Vulnera que repunt ⁊ dilatant, fiunt ꝓpter colericā mām: sed nō oia vulnera diuturna fiunt ex his. ꝓ inde Hyp. mādat q̄ in oibus soko uentris fiat. Oportet ingt q̄ ad loca opposita trahamus mām per antifrasim. ¶ Ulcera dura uersus viriditatē ⁊ nigredinez tendētia sunt mala. ¶ Qñ ulceriᵇ malis associat color corporis malus, sicut albus plumbeus aut citrinus: tunc illud sigt corruptionē cōplonis epatis: ⁊ corruptionē sanguis qui uenit ad ulcus. quare ipsius sanitas retardat. ¶ Ulcera gñata successione egritudinū sunt mala: qñ nā expellit ad ea residuum corruptionis supfluitatū. ¶ Ulcera deÿctētia pilos qui sunt in circuitu sunt mala. ¶ Deliᵇ signū salutis ulcerū est sanies alba, leuis, equalis, bñ digesta. ¶ Ulcera que accidere facit spasmū, ⁊ ulcera putrefacta, scrophulosa, corrosiua, cācerosa, ⁊ que cursu currūt eoz sunt illa in quibᵇ sanies minime gñatur. ¶ Si fiant ulcera mēbris neruosis vicina, sicut ulcera que fiūt in vicinitate dorsi ⁊ nuche: ⁊ ulcera que cadūt in anteriori pte coxe ⁊ genu: qñ ipa sunt sicut lacerti neruosi: res cōuertit ad spasmū ⁊ pmixtionē etiā rōnis. ¶ In pueris senibᵇ ⁊ pregnātibᵇ difficilis est ꝓsolidatio ulcerum ꝓpter cōplones ipoz ⁊ etiā in ydropicis. ¶ In oi vulnere aut mā defluit: aut iam cessauit. si cessauit opz ut inquirat si mēbrū sit viride rubeū siue nigrū. Quo taliter exīte scalpellis sanguinē exhamus: ⁊ mox spongiā siccā nō humidā iponamus: deinde cū medicina deiccatiua curat. Tandē si necesse fuerit iterū exhere sanguinem fiat illud quousq̄ sanet. Ingt G. ꝓhibet. ingt Hyp. sanari vulnera sanguis putrefactio: ⁊ cum fluit a vulnere sanguis fit siccius: ⁊ omne siccū vicinū est sano. ¶ Cū propter putrefactionē sanguis: aut ꝓpter uarices nigrescūt circūstātia vulneris: q; uarices illi mām subministrant. vulnus nō sanabitur, nisi ꝑus illa curentur: deinde sicut dictū est totum corpus vulnerati cum farmacia purget. Specialiter aūt si mēbrum corrūpi inciptat uel rubicundum uel aliter fieri uel si fiant ulcera corrosiua.

¶ De oibᵇ diūsitatibᵇ ulcerū: ⁊ de cura ipoz. Cap. VII.

¶ Ulcera teste Aui. gñantur ex vulneribᵇ ⁊ apatibus corruptis ⁊ pustulis: sicut enim supra dictū est: postq̄z solo cōtinuitatis sanē facit plusq̄z opz: ⁊ plus ex oi parte sui ulcus nominat. Ingt, ⁊ nō facit pus: nisi q; cibus qui ad eā trāsmittit, ꝓuertit ad corruptionē ꝓpter debilitatē membri in quo est ꝓtinuitatis solutio: aut ꝓpter emplastra uel vnguenta mollificatiua ⁊ lenificātia mēbrum: humiditate ⁊ vnctuositate sua. ¶ Pus subtile virus grossuz sanies nominat. Et virus gñatur ex subtilitate humoꝝ aquoso rum ⁊ calidoꝝ: ⁊ multiplicat cuz gñatione apostematis. Sanies aūt gñatur ex humoꝝ grossitie: ⁊ eget absterfione sicut virus exiccatione.

¶ Ulcera aūt sunt ꝓfunda, aut sunt apparentia cōcaua: ⁊ que sunt ꝓfunda si caro circūdans ipsa fit indurata nominat fistula. qñ est sicut cāna penetrans in mēbra: aut nō sunt indurata ⁊ noiatur cauerna: eoz aūt quedā sunt mūda: quedā imunda. Immūda, q; in eis est supfluitas humoris: q̄z nō sint mala: ⁊ ex eis sunt viruleta ⁊ sordida: ⁊ sunt minorata a nutrimēto ⁊ sunt corrosiua ⁊ fūt putrida: ⁊ sunt difficilis consolidationis.

¶ Ulcera vo plana equalia indigent tm ut consolidētur cum eo quod mordicationem non habet: quotiez mordicatio consolidationem prohibet.

¶ Ulcera ꝓfunda indigēt ut carne repleant. uerū si cut testat G. Caro gñari nō pōt nisi ex sāguine per oia mēbra corporis ad sui nutrimētū diſperso ⁊ assimilato. h enim ex attractiōe fiunt nāe. Quare opz cōplonem mēbri in quo caro creanda est: atq; cōplonē totius corpis custodire: atq; cum ubertate cibi boni chimi gñatiuuz ministrare infirmo: ⁊ cum medicina uehemētis exiccationis curare vulnus. Ingt enim G. Quāto magis vulnus ꝓfundius est: fortiori indiget exiccatione. Et q; multus sanguis fluit: ad ipm necessariuz est ut resoluas illū: nec opz ut ipsius resolutio fit cū multa caliditate ut nō resoluat subtile ⁊ grossum qđ remanet in lapidem ꝓuertat, ⁊ mēbrum taliter situet, ut sicut dictū est in capīo vulnerū. sanies nāliter effundat, illud idez cuz ligamine ꝓcuret. vz. q̄ ligatura ꝓfundū ulceris comprimat ⁊ in orificio relaxet: ⁊ si illud nō fuerit possibile, tūc sicut dictū est nō est excusatio quin ulcus usq; ad fuaz secet radicē: ut nulla in eo relinquat absciſio uel cauerna: deinde ulcus cū ligatura stringat: que inciptat ab orificio ⁊ puenīat ad radicē que iam per icisionē detecta est. Et si neruus uel artaria te vulnus secare ꝓhibeant: tūc in inferiori pte ipsius si possibile fuerit ꝓfore: ⁊ qñ nō est possibile ut secet vulnus oino: tūc necesse est ut ablutio ministret. ¶ Ex his que lauāt ulcera sunt sicut mel ⁊ ꝓprie cuz vino ⁊ aqua cineris ilicis uel vitis mixta: ⁊ h est fortis ablutio quā nō tolerant ulcera paruz fordida, ⁊ aq̄ maris assimilat ei que lauat ⁊ exiccat: ⁊ aqua aluminis est lauatura repcussiua ⁊ exiccatiua. Idcirco ꝓhibet illiꝺ qđ ad mēbrum attrahit. Predicta tñ administrāda non sunt, si cuz ulcere fuerit apostema. Deinde facta ablutione medicina carnis gñatiua intromittēda est. ¶ Ulcera ꝓfunda in quibus est absconsio uel cauerna medicine carnis gñatiue nō mūdificant mūdificatione aliqua neq; in eis faciunt nasci carnē: nisi fiant currentes lauatiue ut ueniant ad ꝓfunditatē cum iniectorijs ⁊ clisteribus: aut mittantur si possibile est cum tentis. Et q̄z in curatione quorūdam ulcerum: oportet ut fiāt viscose adherentes. ¶ Inquit Auic. Et nō oportet ut administretur carnis nascētia: nisi ꝓius mūdificetur ulcus: aut trahatur ad ipm nutrimentū si minoratū fuerit: qualecūq; fuerit: ⁊ ubicūq; fuerit. Cūq; mūdificatum fuerit, custodiat ab omni mordicatiuo ⁊ absterſiuo forti. ¶ Et oportet te scire utruz ulcus cōglutinet aut nō: ⁊ significatio q̄ ulcus cōglutinat conglutinatione bona: est paucitas doloris eius cuz paucitate saniel ⁊ lenitate ipsius: ⁊ sanies optima sicut iam dictum est: est alba, leuis, equalis, bene digesta: qñ cōsecuta est complemētum digestionis. ¶ Inquit copora que cito recipiūt restaurationē ulcerū sunt melioris cōplonis cum inuētione boni sanguis: ⁊ nō supfluunt in humiditate uel siccitate. Que vo tarde suſcipiūt restaurationē ulcerū sunt corpa humida: lz sint susceptibiliora q̄z ficca: sicut seniuz quidē est: q; corpora senū parum hūt de bono sanguine: imo senuz ulcera nō sanātur. Ceteruz humiditas infantiū est nālis: ⁊ nos de humiditate ꝓter nām loquimur. Ideoq̄z curatio ydropicoꝝ est difficilis ꝓpter supfluitatē humiditatis exnee: ⁊ silr curatio ulcerū pregnātiū ꝓpter retētionē supfluitatū ⁊ aliarū etiā mulierū: quibᵇ mēstrua retinent.

¶ Qñ de medicinis carnē gñantibᵇ itēdamus facere capitulū spāle: quasdā ponimus hic ceteris ꝑelectas. Sūt aūt ceteris meliores expte ⁊ ꝑelecte, cētaurea, sarcocolla, plumbū ustū, antimoniū adustū, limacie aduste, polium, ⁊ glutinū piscū. ¶ Sed opz amice ut cū oi diligentia serues, ante q̄z incidas in errorē: ne medicina carnis creatiua magis q̄z oporteat sit absterſiua: qñ si modū excedat carnē soluit: ⁊ sic humiditatē auget: qñ aspicies stolidus medicus existimat eē virus: ꝓpterea in vtute absterſionis addes, carnē destruit quā debuerat gñare. Et signū q̄ humiditas illa est ex forti medicina maximum

est:q; ꝙcauitas ulceris maio: est solito:calo:/rubo:/z hu/miditas subtilis ad rubedinē tēdēs:qđ ꝓuenit ex lique/factione carnis ꝓpter medicinā:z maxime si patiēs sen/tit arsuram z mo:dicationem manifestam:ꝙ si illud fue/rit/statim minue de virtute absterſionis.

Ulcera vo virulēta indigēt ut in ꝑmis admistrē/tur medicine exiccatiue que mūdificent virus:postq̄ virus mūdificatū fuerit/medicinas carnis creatiuas ꝙuenit ministrari.cū aūt administrat medici/na exiccatiua z nō minuit ex ea hūiditas:imo potius vi/det augeri/tūc scias ꝙ medicia ꝑm illud co:pus non est exiccatiua:q̄re ꝙforta eā z adiuua cū absterſiōe pauca:si cut melle z stipticitate.sicut balaustia z alumē. ¶ Oꝫ si ulcus supfluat in exiccatiōe:tūc minue de ꝓtutib⁹ oibus s.de exiccatiōe/absterſiōe/z stipticitate. Ille vo qui hūc canonē ignorat/quō curat:est enīz ipsius cura puersa.

¶ Medicine que exiccāt ulcera virulēta sunt sic̄ balaustie galle/alumē/co:tices granato:/co:tices thuris/litargirū flores papaueris ruffi/farina o:dei/ablutio aque maris/z aque luminose cōgruunt ad exiccationē virus. ¶ Et de cōpositis vnguētū mirabile:in quo Aui.z Almanſ. ꝙuenīūt est istud.litargirū ualde puluerizatū z cribratuz cū aceto z oleo:vicissim ibibat donec ad augmētū ueni at z albificet z multū itumescat.deide.ℨ.antimonij eris usti/balaustie/curcume/uermiū terrestriū/ gallaz/sang. dra.aluminis/climie argēti oium aīa.q̄ztū est sexta ps to tius vnguēti.puluerizent/z cū vnguēto in mo:tario op/time inco:porent donec bn̄ vnīank.z Aui.dicit ꝙ em/plastrū ex folijs nucis recētib⁹ aut est nuce sicut est/ꝙfert ualde/z exiccat humores absq̄ nocumento.

Ulcera so:dida curent cū medicia absterſionem hn̄te cū mo:dicatiōe. In ꝑn⁹ tñ icipiēduz est ab eo qđ est fortis mo:dicatiōis:deide gradatim pue niat ad illō qđ est leuioris mo:dicatiōis q̄usq̄ sanies fu erit mūdificata:deide medicinā q̄ carnē gñet admistra.

¶ Medicie que abstergūt ulcera so:dida/sunt sicut yreos cū melle/aristol.cū melle z aceto. ¶ Et de cōpositis mi rabilib⁹ualde est vnguētū viride Almāsoris qđ carnez co:rodit mo:tuā:z est ex eis que admistrank in ꝑn⁹:qđ est.ℨ.floris eris/mellis purī aīa.ℨ.j.ex his fiāt mixtis vn guētum fiat.si plus ponat de melle erit magis debile.si minus magis forte. ¶ Itē aliud vnguētū.ℨ.fecis oli ro. aceti purī/mellis.aīa.ℨ.j.aristol.lōge alumis tanī.yreos ceruse.aīa.ℨ.j.viridis eris.ʒ.iij.misceank z fiat vnguētū qñ est mirabile.Et scias ꝙ aristol.lon.magis ꝙuenit in ulceribus q̄z rotunda:qñ est magis absterſiua.rotunda vo magis conuenit apostematibus:qñ est fortioris ope rationis z subtiliationis.

Ulcera comedentia. In cura ulcerū co:rosiuo:. Regula est ut co:pus mūdificet z mem/brū:z mūdificatio qđē mēbri fit cū uētosis aut sāguisugis appositis sup ipm.Et nō sit dilatio in curatione eoꝝ ne pducāt ad pei⁹:z multotiēs ambulatio co:rosiōis/cogit nos icidē mēbrū ut saluet a co:rosione. ¶ Et scias ꝙ ex ulcerib⁹ co:rosiuis sunt:cū qb⁹ nō est putrefactio:z sunt que nō eūank a putrefactiōe. ¶ Ea que ꝙferūt ulcerib⁹ co:rosiuis in qb⁹ nō est putrefactio:sūt sic̄ embrocatiōes ex aqs ifridātib⁹z exiccātib⁹:sic̄ aq̄ mirti.aq̄ rosaz.aqua pluuialis/z acetū.Cū in eis est putrefactio tūc aqua cine ris z aq̄ maris ꝙuentūt.Inqt Aui.Et melio: curatio eo rū est admistratio stipticoꝝ i frigidātiū exiccātiū:sic̄ sunt co:tices granato:/grana mirti/z semen ros.z empl'atio ex folijs acetose cū vino bullitis:aut emplastratio ex bo lo armenico cum acetosa cōfecto:aut cucurbita ficca cō/busta eodē mō ꝙfecta. ¶ Et scias ꝙ hꝭ ulcera co:rosi/ua.G.formicā ambulatiuā z ignē persicū nominauit.

In curatione ulcerū putrido:z:mūdificet co:pus uel mēbrū:si co:pus mūdū fuerit cū uētosis z sanguisugis/z nō tardet eoruz curatio.Tarditas eni addit malitiā. ¶ Et cū hꝭ ulcera supfluūt in putrefactiōe:necesse est admistrare ignem aut medicinā acutā/z succurrat postea cū butyro:ut do lo:sedet z cadat escara ignis:z q̄usq̄ admistram⁹ sectio/nē/ita ut nō remaneat nisi caro sana:cui⁹ significatio est bonitas coloris ipsi⁹.Et fortasse neče erit scidē mēbruz ut a sua putrefactiōe saluet:z embrocatio ꝙuentes istis ulcerib⁹ est aqua maris/lixiuiū/z capitellū z similia.

¶ Et medicine que admistrank sunt caro piscis salita cuz aliquātula mica panis/farina o:dei/faria herbi z aristo. z empl'z de melle cū cucurbita ficca puluerizata.z ēpl'z de folijs oliuaz recētib⁹:aut empl'z de cepa in vino deco cta. ¶ Et de cōpositis medicamē bonū z exptū est hoc ℨ.attramēti rubei.ʒ.xxx.alumis/co:ticū granato:.aīa.ʒ. xvj.thuris gallaz.aīa.ʒ.xxxij.cere z olei antiq̄ q̄ztū sufficē ¶ Itē aliud.ℨ.plūbi usti/eris usti/thuris/ceruse/masti. litargiri/armoniaci/oppoponac.aīa.ʒ.ij.adipis renū uac ce/resine/olei mirtini/cere oiuz aīa.ʒ.iij.soluēda soluank terēda terank sic̄ opz:deide sil' ꝙficiank. ¶ Et multotiēs ex mā diffusa ad locū ulceratū apa gñat:z tunc nō diffe rat sol'o uētris z flōmia aut uomitus/testāte ꝓpp.ꝙfert. Mā ex hꝭ mā de loco ad locū mouet / z epithimet locus cū eo qđ ꝓhibet apa:sicut oñsuz est in capl'o vulnerum.

Ulcera difficilis ꝙsolidatiōis sic̄ dicit Auic.sunt absolute ptes co:rosiue/z ad ultimuz co/rosiua putrida/z fistule sic̄ dicit Aui.sunt difficilis ꝙsoli datiōis absq̄ ꝙuersione/q: ꝓter ista sunt alia difficilis cō solidatiōis. ¶ Causa vo ulceris difficilis ꝙsolidationis sic̄ al's dictū est:aut est malitia sanguis:aut est icōueniē/tia medicamis q̄ curak/qđ est/q: medicamē addit in ul/cere pp suā exiccationē:aut mūdificationē/z sigt illō ad/ditto ōrij:aut q: co:rodit z ꝓfundat pp additionē absterſionis sicut tā dcm̄ est:aut q: calefacit plus q̄z opz:q̄re di stēperak cōpo carnis uel infrigidat aut mollificat uel de/siccat:aut etiā caro addita uel caro dura sup labia ulcerū uel intra est in cā:aut os co:rūpit in ꝓfundo eoꝝ ut iam scitū est hic in capl'o vulnerū/que tardātur ad sanāduz. ¶ Caro addita gñak qñ medicine gñatiue carnis acce/lerank ante mūdificationē ipoz. ¶ Caro dura fit in ul/ceribus melicis/ꝑm plurimū tēdens ad nigredinē z viri/ditatē z grossitudinez/z tunc necessaria est scalpellatio z exctio sanguis cum uētosis. ¶ Si vo os fuerit in ꝓfun/do ulceris co:ruptum significat ꝙ ulcus q̄usq̄ claudit:z postea aperitur z virus ab eo manat subtile:q̄re oportet ut secet usq̄ ad os:deide radatur uel secet ꝑm quantita tem co:rruptionis eius:z caue ne de co:ruptione aliquid dimittas oino: deinde cum puluere carnis generatiuo curetur. ¶ Causa:quare accidit in ulceribus co:ruptio est debilitas membri.quare recipit omnem malitiam.z est etiam malitia sanguinis.

¶ Medicine vo cum quib⁹ curātur ulcera difficilis ꝙsoli dationis sunt'sicut limatura eris/limatura ferri/flos eris adustus/cōglutinatio auri/vitreoli rubeū. ¶ Et de cō/positis est medicamē hoc qđ Aui.cōposuit.ℨ.limature eris/limature ferri.aīa.ꝙficiank cū aqua aluminis.dein/de argillenk cū argilla rubea z adurank in furno:deide exhank z administrenk puluerizata:aut fiat ex eis z litar giro z oleo mirtino empl'm:qñ est mirabile. ¶ Et scias ꝙ oleū nō est administrādū vulneribus nisi sit oleū uehe mētis exiccatiōis z stipticitatis/sicut oleū ro.oleū mirti/ nū/z oleū masticinū/z silia.qñ itētio curatiōis oiuz ulce rū est exiccatio. Et ꝓp illud sicut tā al's dictū est/cauēduz est ne apponas i eis mollificatiua/nisi fiat illud ut dolo: sedet/q: tūc administrank/hꝭ sint ulceribus ōria. ¶ Si ul/cus ꝓlongak z nō sanak/imo iā fecit impssionē in mem bro z co:rodit z putrefit/ac de ipsius subā q̄titas multa destruit:tūc nō expectet ei⁹ curatio nisi ꝑm ꝓfundum:z ꝑcipue qñ est antiquū:utpote qñ tā sex mēses ptransiue runt uel ampli⁹/tunc tā factū est fistula uel cancer.

¶ De medicinis sanē gñantib⁹ circa mēbrū. Caꝑ. VIII

m **Edicamina** facīētia nasci pus circa mēbrū sunt. quoꝝ ꝓpetas est ut acgrāt digōnē bonā. ⁊ opꝫ ut eoꝝ caliditas sit eq̄lis ⁊ ut sint ꝓxima caliditati corꝑis: ⁊ sit i eis inuiscatio aliq̄ ⁊ vius eoꝝ sit retinē humorē calorez nālem ꝓfortādo ⁊ mām ꝓfortādo donec digerat. ¶ Et qñq; repit q medicina frida ⁊ ficca maturat. Sēd scias q illud nō est ex sui nā: imo ex accñti: qm̄ sua friditate ⁊ stipticitate oppilat poros uenarū ⁊ arteriaꝝ ⁊ ꝓhibet fumositates ⁊ spūs a resolone: sicq; calore nāli intrius cōfortato maturat ut solatrū. ¶ Et ex medicinis faciētibus nasci sanē pñt esse sicut triticū masticatuꝫ maluauiscus: se. lini. fenugrec. ficus ficce: piguedo: adeps porci: ⁊ silia ¶ Et de cōpositis qb⁹ in vulneribus uti ꝓsueuimus est istud bonū. ꝙ. succi apij: succi ebuli: vini: mellis: assūgie porcine. añ. farine tritici qđ sufficit. que oia bñ incorpora ta: tādiu coquant donec ispissent. ¶ Itē ad idē empl̄m bonū est qđ dicet in aꝑtib⁹ post aptionē eoꝝ. ¶ Item embroca ad hoc. ꝙ. farinā ordei ⁊ cū aq̄ ⁊ melle ꝓficias ⁊ qñq; ꝓp necessitatē doloris embrocis ꝑdis admiscet crocus. crocus eni cōpetēter maturat ⁊ dolorē mitigat.

¶ De diffinitiōe ⁊ natura medicaminum: qb⁹ utimur in vulneribꝫ ⁊ ulceribꝫ: ⁊ de his que attendenda sunt circa naturālem cōplexionē mēbri vulnerati: ⁊ de modo administrationis eorum. Caꝑ. IX.

þ **Jc dicam** in ꝑmis differentiam nominū medicinarum que vulneribꝫ administrant: ut ipoꝝ ꝓcauitas ad cōpletā redeat sanitatē. Deinde ꝑm sniaꝫ gloriosissimi. S. ⁊ Aui. ⁊ alioꝝ ueterū ordinatim ꝓcedaꝫ. ¶ Nota ergo q iter medicamē figillatiuū cicatrīçatiuū ⁊ ꝓsolidatiuuꝫ oino nulla est dīa. Silr nulla est dīa inter incarnatiuū ⁊ ꝙglutinatiuū. Inter incarnatiua vō ⁊ carnis gñatiua ⁊ ꝓsolidatiua dīa est: ⁊ que sit eoꝝ dīa scietis per naturā ipoꝝ ⁊ diuersitatē opationis: ⁊ per successionez administrationis sicut ad ꝓsens dicetur.

¶ Medicamē icarnatiuū ut dicit Aui. Est illud qđ aggregat inter duo elongata: ⁊ non opꝫ ut opet nisi in supficie amboꝝ faciēs adherē ea cuꝫ rore: que est in ꝥa amboꝝ. Natura vō ei⁹ est exiccatio uehemēs absq; abstersione: qm̄ abstersio nō est necia itētioni ei⁹. Et itētio ei⁹ est facere illud qđ colligit de sanguie nutrimētū ⁊ adherētiā. Abstersio ꝓpo abstergit illū sanguinē. qre fit ei⁹ dispsio ⁊ ita ꝓsumit mā ꝙglutinatiōis: nec indiget diminutiōe in exiccatiōe: sicut indiget carnis regñatiuū: qm̄ carnis regñatiuuꝫ idiget ut currat ad ipm mā: ⁊ exiccatio ꝓhibet cursum illius māei. Incarnatiuū vō nō idiget illo: imo indiget exiccatione fortiori cum pauca stipticitate.

¶ Medicamē ꝓsolidatiuū est illud qđ exiccat supfluitatē que a mēbro ad vulnera defluit: ut pura uel mūda ab oi sorde existāt. Jdeoq; exiccat supficiē vulneris donec fiat sicut cortex sup custodiēs ex nocumētis q̄lsq; gñetur cutis nālis. Est enꝫ ei⁹ nā exiccatio uehemēs ualde: ⁊ stipticitas absq; mordicatiōe: nec eget ut hēat mūdificationē. Qm̄ vuln⁹ in quo administrat nō hēt sanē que debeat mūdificari. ⁊ iō in vulneribꝫ sanabilib⁹ medicamē apponēdū nō est: ne sicut dicit G. Sanies in vulnē solidet. Et sic incarnatiuū indiget uehemēti exiccatiōe ⁊ pauca stipticitate: qm̄ necesse est ut recupet qđ nāle est uehemētioris exiccatiōis. s. cutē exiccādo humiditatez exnēā ⁊ radicalē uehemēter. ¶ Et nota q ꝓsolidatiuuꝫ cū auxilio nature addit in q̄ztitate carnis usque quo cōsolidet. G. dicit q medicamē cicatrīçatiuū nālē hūidita tem in carnis ꝓcauitate deiccat. Joꝝ oportet q multo amplius q̄ consolidatiuū deiccet. ⁊ sic videt q ꝓsolidatiuuꝫ ⁊ cicatrīçatiuū sicut dicit Aui. nō sint eadē sz diūsa.

¶ Medicamē faciēs nasci carnē seu carnis gñatiuū sicut G. ait in mego. in p⁹ gradu siccitatis opꝫ eē tēperate. s. sic citatis ⁊ mūdificationis: q; si ultra ꝑmū gradū extiterit: nō solū supfluitates ad vulnera defluētes: uerūetiā sanguis qui gñande carnis cā existit desiccabit. Opꝫ enꝫ eē tale q coagulet sanguinē sanū uehemēter ueniētē ad vulnus in carnē: ⁊ ei⁹ nā est exiccatio ⁊ mūdificatio: non tñ modū excedēs: sic tā dictū est. Silr si fuerit in eo abstersio uehemēs: destruet māz carnis faciēs ipm currē. Jdcirco non opꝫ q sit ei fortis abstersio: imo pauca: ut. s. sordiciē absq; mordicatiōe detergat: qm̄ mordicatio ōnia est eius intentioni: nec habeat stipticitatem oīno.

Cōsideratio q attēdēda est circa cōplonez i. dispōnez mēbri vulnerati ⁊ totius corꝑis atq; vulneris seu ulceris est. Quia si mēbrū in sui cōplone multe fuerit humiditatis: ⁊ vulnus uł ulcus nō multū fuerit humidū sufficiet tibi exiccatio pauca in gradu ꝑmo. Si mēbrū fuerit siccū ⁊ vulnus fuerit multe humiditatis: tūc necessariū erit id qđ in gradu 2° ⁊ 3° deficcat ut mēbrū redeat ad suā cōplonē nālez: ⁊ sic intelligēdū est de toto corꝑe: q; lz curatio rei que est exnām per ōriū fiat: res tñ silis: sicut dicit G. Debet cū filis custodiri iuxta illud Damasceñ. Emplastra atq; vnguēta ꝑm vicinitatē qualitatis ⁊ silitudinis ⁊ cōplonis illius mēbri cui apponūtur esse opꝫ. Jgit sicut diximus: si cōplo mēbri fuerit ficca: medicinā deficcatiuā ꝙuēit ministrari. Si vō fuerit humida paꝫ deficcatiua necia est. Uerū si vulnera fuerint eēntialr multū humida: medicina ficcior ꝓcuret: hoc est ōria ōrijs curenk. Nā oē simile gaudet suo sili ⁊ augmētat ab eoꝝ id est ōrium nre itētioni ex parte rei exnām. i. morbi: qm̄ nostra intētio est ut morbus curet ⁊ nō augmentet. Sed ex parte rei nālis nō est ei ōrium. s. ut augmentet per simile: imo est cōueniēs. Q; si duo vulnera reptunk in sanie similia: quoruꝫ vnū est in corꝑe humido: aliud est in ficco. Illud qđ ē in ficco corꝑe opꝫ ampli⁹ deficcare. Quapp thus ⁊ silia in hūdo corꝑe debent administrari: qm̄ eoꝝ exiccatio pauca est. Ea vō que sunt sicut aristol. yreos ⁊ silia: q̄rū multa est exiccatio ficcis corꝑibus sunt ꝙueniētia: qm̄ sicut dicit G. Carnē quā gñari uolumus ꝙuenit carni totius corꝑis similari. ¶ Qualitas vō ⁊ q̄ztitas cōplonis in libro cōplonū G. repit. ¶ Appōnis q̄ztitas nullatenus sicut G. testat describi posset: sufficit ut tñ sibi administret quātū nāe vicinius est. Nā gdez ex reb⁹ sibi vicinioribꝫ adiuuat: qđ min⁹ est supplēs qđ supfluuꝫ expelens nisi modum minus excesserint. Modū enim quorūcūq; aꝛs ꝙuenient nimis exeuntibus necessario natura deficit. Uerum artis frequentatio ⁊ longitudo tēporis que sunt propinquiora demonstrant.

¶ Cū aūt medicinā carnis gñatiuā administraueris: ⁊ caro nō nascit: tunc medicina aut est ultra modū desiccatiua: aut minus q̄ opꝫ. Et significatio q̄m medicia in exiccatiōe modū excedit: est q̄m vuln⁹ purū ⁊ siccuꝫ appet. Si vō carnosuꝫ: putridū ⁊ hūidū appet: pꝫ appositā medicinā debilē siccitatē hīe. Quapp si medicina nimis fuerit deficcatiua ꝑm q̄ztitatē que minuat: supfluuꝫ humectet. Et silr si fuerit debilis addat exiccatio: ⁊ ex illis que minorāt ꝓtutē exiccationis in medicina est additio in cera ⁊ oleo ei⁹ si fuit empl̄m uel vnguētuꝫ. Et ex eis que addunt in eius exiccatiōe est: ut ingrossent ⁊ ispissent ⁊ minorek vtuositas aut addak sicut mel. ¶ Silr cauēdū est ne medicia in calefactiōe aut frigidatiōe modū pīrāseat. Uulnus eni cū fuerit in supficie calefactū rubet ⁊ calet. Si ꝓ frigefit ōria significatio reperit. qre opꝫ te necessario medicinā aliā adhibē. Errāt g medici q oia vulnera cū vno se credūt vnguēto curare. ¶ ꝑ. sciēdū est q corꝑa hūida sunt pueroꝝ adolescētiū mulierū ⁊ eunuchoꝝ ⁊ eoꝝ ꝙbus carnositatis ⁊ pinguedinis adest copia ficca ꝓ ōria itellige. ¶ Silr mēbra ficca sunt: quib⁹ parum carnis ⁊ pinguedinis est: sicut aures ⁊ nares: oculi nerui: digiti ⁊ similia. humida vō sunt econtrario.

Modus admistratiõis ꝓdictoꝝ medicaminũ talis debet eẽ.vz.vulneribꝰ ꝙcauis:i gbꝰ est caro depdita.ꝑꝰ debet admistrari carnis regñatiuuꝫ ꝓcedẽte tñ mũdificatiõe si ꝙtingat fordẽtẽ ibi fore carne cũ ægritate sibi neĉia gñata admistrãdũ est sigillatiuũ ut cicatricẽ iducat. ¶ In vulneribꝰ aũt in gbꝰ qõ depditus est nihil est aliud niſi cutis a ꝑnꝰ uſqꝫ ad finẽ sigillatiuũ neĉiũ est. ¶ Uerũ icarnatiuũ nõ segf ordinẽ carnis regñatiui uel sigillatiui:neqꝫ ipe sequat ordinẽ eiꝰ/qõ est: qꝛ in vulneribꝰ in gbꝰ admistrat icarnatiuũ illoꝝ admistratio:neqꝫ añ ipm:neqꝫ post neĉia est:qm̃ in vulneribꝰ ipsis nõ est neĉiũ ut caro gñet:neqꝫ ut cutis solidet. Vulnera g̃ in gbꝰ hꝭ admistrat icarnatiuũ:sunt vulnera recẽtia ꝛ sanguinolẽta in gbꝰ admistrat:postq̃ labia elõgata ꝑm nãlem modum suum fuerint bene ꝙiuncta.

¶ De medicinis incarnatiuis. Caꝑ.X.

Medicine incarnatiue de q̃rũ bonitate expimento:rõne ac testimonio ueterũ suꝫ ꝙfisue:sunt sicut coꝛtices palme/folia arnogloſſe/folia caulis/folia maloꝝ/folia cipꝛessi/ꝛ rami eius/folia pentafilon cum melle/glutinũ albotin. Mux recẽs ꝓtrita cũ aqua ꝛ sale aut vino bullita/ꝛ solꝫs acetoſe/ꝛ puluis molẽdini/ꝛ ordeũ adustũ:ꝛ ꝑpue coꝛporibꝰ senũ/flos foꝛbe/herba caude egne:lac ẽt acetoſuꝫ mirabilr ꝙglutinat magna vulnera. Et de oleis bonum est mirtinũ ꝛ roſatuꝫ. ¶ Et de cõpoſitis est medicamen Aut.de lino. Et medicamẽ qõ ponit Albucaſis est mirabilis ꝙglutinatiõis:qõ est.℞.olibani.p.j.ſang.dꝛa.p.ij calcis nõ extincte.p.iij.Jngt:ꝛ qñ non sunt in pñtia tua. olibanũ:ꝛ san.dꝛa.ſola calx pficit illud. ¶ Jtẽ aliꝰ quod carnẽ gñat ꝛ recẽtia vulnera ꝙglutinat exñs mirabile.℞ olibani/aloes/ſarcocolle/ſang.dꝛa.terank ꝛ vulneri supponank ꝛ desup ligenk.est enim ualde mirabile.

¶ De medicinis faciẽtibus nasci carnem. Caꝑ.XI.

Medicinarũ faciẽtiũ nasci carnem: quedam sunt leues in exiccatiõe:ꝛ quedã foꝛtiores eis:que sũt leues in hũidis coꝛpibꝰ admistrank:qm̃ pp paucitatẽ sue exiccatiõis in coꝛpibꝰ siccis carnẽ minime gñabũt. Illa autẽ que sunt uehemẽtis exiccatiõis in siccis admistrank coꝛporibꝰ:sic̃ tã dictũ est. ¶ Et medicie qdẽ leues sunt:sicut olibanũ/mastix/mirra/aloes/colofonia/farina fabarũ/farina ordei/ꝛ silia. ¶ Medicie foꝛtiores ꝓdictis sunt sic̃ aristol.adusta/climia adusta/dꝛagagãtũ adustuꝫ/yreos/farina lupinoꝝ/farina orobi. Et his silia hñtia ꝑpetatez faciẽdi nasci carnẽ. ¶ Sed q̃litas faciẽdi ex eis vnguẽtũ est ut liqueſiat cera cũ oleo cõi:deide supponank pulueres mediciaꝝ:ꝛ fiat ex eis vnguẽtũ:ꝛ neĉitas que ꝓpoſat nos ad oleũ ꝛ ceraꝫ est:qm̃ sic̃ dicit Aut. Medicie sicce sic̃ litargirũ ꝛ alie minerales nõ descẽdũt ad ꝓfundũ: neqꝫ penetrãt in poꝛos.uerũ cũ ex eis fit vnguẽtum:cursus olei facit eas sũmergẽ ꝛ penetrare uſqꝫ ad locũ uolitũ. ¶ Et ex medicis carnẽ gñantibꝰ ꝛ ꝙglutinantibꝰ ꝑm magꝝm Jugonẽ ꝓdictũ virũ pitũ:nihil laudabilius bono vino:bonũ vinũ eni sic̃ dicit Jhy. Quasi nullo medio cũ sit in sanguinẽ gñande carnis mã est bonus sanguis.gñans aũt ꝛ q̃si artifex est nãq̃re dico gcgd aliꝫ cãtent qꝫ in duobꝰ opꝫ ꝓncipalr cyrurgicũ uolẽtem curare vulnera spez hie. Jn illo ꝑmo ꝛ ꝑcipue i cuꝰ manu vita ꝛ moꝛs cõſistit:q ꝑcutit ꝛ sanat vulnerat ꝛ medet. Scõdario in nã:vñ cũ nã absqꝫ nutrimẽto boni sanguis gñatiuo tã in puis q̃ in magnis vulneribꝰ nihil ꝑfecte ualeat opari:opꝫ cibaria laudabilia boni chimi gñatia sic̃ dꝛ ministrare ifirmo ut nã sufficiẽs sit ad carnis gñationẽ vulneris ꝙglutinationẽ ꝛ otinuitatẽ ꝑfectissime reducẽdã:ꝛ oẽs fere cyrurgici stolidi hꝫ ignorãt.inducũt eni dietã ꝛ abstinẽtiã vulneratis:ac si febrẽ otinuã paterent. Quis eni maloꝝ erroꝝ est q̃z depaupare nãm sanguie q̃ opꝫ restaurare depdita:replẽ ꝙcaua:otinuare soluta. ¶ Et dicim̃ ꝙ vinũ est ꝙueniẽs oi vulneri ꝛ oi cõplexi.vñ. ℔. Uinũ in oi vulnẽ optia medicia est. Jnteriꝰ sumptuꝫ:q gñat bonũ sanguinẽ:exteriꝰ admistratũ: qꝛ deſiccat ꝛ laꝫuat. Qd aũt laborãt medici ꝛ laborauerũt antiq ut inueniret medicinã carnis gñatiuã:dico ꝙ hꝫ nõ fuit niſi qd dã coadiuuãs. Quis eni ignorat ꝙ medicia illa non sit carnis mã.ad hꝫ eni ualet ut deſiccet hũida ꝛ hũectet nimiũ deſiccata. Jnfridet supcalefacta ꝛ calefaciat frigefacta. Quare opꝫ diligẽter nãm coꝛpis iuestigare: ut sciasꝫ utrũ hẽant carnẽ tenerã ꝛ hũidã seu siccã:qm̃ tenexꝫ vulnus deſiccari neĉe est pp suã hũiditatẽ. Jn siccis aũt coꝛporibꝰ eo ꝙ sicca sunt magis deſiccatiua ꝙuenit medicina.tenera eni coꝛpa fiẽ tã dcm̃ est:sunt coꝛpa pueroꝝ creſcẽtiũ mulieꝝ atqꝫ eunuchoꝝ. Sicca vo sunt fiẽ tu uenuꝫ laborãtiũ ambulãtiũ. ¶ Cõſiderãdũ ẽt qꝛ si coꝛpus siccã cõplonẽ habuerit absolute sibi ficca ꝙueniet medicina. quedã tñ mẽbꝛa ficciora sũt:sic̃ ossa ꝛ lacerti:ꝛ iõ neĉe est ut hoꝝ mẽbꝛoꝝ sit ficciꝛ medicina. Et in hũidioribꝰ mẽbꝛis minus sit deſiccatiua medicia. ¶ Cõſiderari ẽt opꝫ si medicina frigefactiua uel calefactiua sit nimis:ꝑm qꝫ cõplo vulneris imutak. Jmpoſſibile est eni carnẽ i vlnẽ gñari carnẽ illiꝰ nõ ꝑm suã nãm exñtẽ:silr neqꝫ cicatriçari neqꝫ poterit ſolidari. Nõ eni in uanũ dictũ est ꝙ hec fiẽt actione nãe. ¶ Oibꝰ igit vulneribꝰ sic̃ sepe dcm̃ est deſiccatia ꝙuenit̃.in ꝙcauis tñ vulneribꝰ minꝰ opꝫ fore deſiccatia:neĉe tñ est ꝙ sint mũdificatia. ¶ Ea vo q̃ solũmõ ſolidari opꝫ:neĉe est fore mltũ deſiccatia nihil mũdificatiõis hñtia ꝛ modicũ ſtipticitatis. ¶ Cicatriçanda stipticis ꝛ deſiccatis ẽt opꝰ hñt:supfluã carnẽ hñtibꝰ roditiua ꝛ icisiua sũt iducẽda q̃ sũt calꝛ ꝛ sicca. ¶ Si vulnus nimis fuerit putrefactũ:opꝫ medicinã mũdificatiuã putredis ꝓcurare. ¶ Uulnẽ mltũ hũiditatis hñte medicamẽ nimis deſiccatiuũ fore neĉe est. ¶ Jõqꝫ medicũ studioſũ opꝫ eẽ:ut dũ carnẽ ꝛ cicatricẽ in vulneribꝰ intẽdit gñari ꝑm suã nãm medicinã cõplonis tempate regrat. ¶ Et qꝛ dixi medicinã eẽ fridã uꝫ calꝛaꝫ ut opꝫ dico narcotica:sic̃ iusgamũ/mãdragorã/oplũ/ꝛ silia:ſp fore cauẽda:qꝛ si optie deſiccẽt vulnera ifridãt supꝫ modũ:silr resinã ꝛ picẽ:q̃ plus q̃z opꝫ sũt calꝛa. Jdcirco nõ iponãt simplr niſi cuꝫ sibi ꝙrijs tẽperenk. ¶ Et si aer fuerit nimis fridus uꝫ calꝛus medicia repugnãs aeri ꝓcurek. ¶ Omnde dicie g̃ carnis gñatiue sic̃ tã dcm̃ est in ꝑꝰ gdu ficcitatis eẽ opꝫ:ꝛ talia sũt sic̃ thus/faria ordei/ꝛ fabarum/ꝛ orobi/yreos/cathimia/aristol.plãta oppopo.ꝛ thucia. Jloꝝ tñ alia magis deſiccãt alia minꝰ. Quedã ẽt simplicẽ/alia cõpoſitã vtutẽ hñt.nã aristol.ꝛ plãta oppoponaci ſicciores ꝛ caliores sũt ceteris.faria orobi ꝛ fabaꝝ puiſſime sũt ficcitatis nihil caloris hñtes.thus vo in calitate tẽpatũ minus hẽt ceteris ſiccitatis.yreos aũt ꝛ faria orobi i medio sũt iter aristol.ꝛ oppoponac.ꝙstitute. ¶ Hũida ãt coꝛpa si cũ thure medicenk:dico carnẽ poke est gñari. Jn siccis aũt minime. Jn hũidis aũt coꝛpibus/thus carnẽ gñat.si aũt nimis hũida fuerit carnẽ minime gñabit. ¶ Ceruſa vo ꝛ litargirũ tẽpate sũt.frida ꝛ ſicca/ꝛ nos de oibus his tã tractauerimus:hꝫ qꝛ aliq̃lr ꝙueniebãt cum isto capꝫlo. ꝛ ut declaremus magis q̃z minus dicta fuerit nobis expediens repetere illa in isto capꝫlo visum fuit.

¶ De medicinis ꝙsolidatiuis ꝛ cicatriçãtibꝰ. Caꝑ.XII.

Medicine ꝙsolidatiue sic̃ dcm̃ est/sũt q̃ deſiccãt supfluitatez/q̃ a mẽbꝛo ad vulnera defluit ꝛ ab oi soꝛde pura ꝛ mũda exiſtãt. ¶ Cicatriçatiua nãlẽ hũiditatẽ in carnis ꝙcauitate deſiccãt:vñ multo amplioꝝ q̃z ſolidatiua deſiccãt.virides g̃ galle maloꝝ grana.coꝛtex ꝛ balaustia.ꝛ silia ꝙsolidãt:qꝛ deſiccãt vulnera moderate. Calcãtũ aũt es ustũ vitreolũ/eris erugo/ꝛ alumẽ sunt foꝛtiores medicie:maxime vitreolũ ꝛ calcãtũ.eris erugo miꝛ:his est. Et post illud es ustũ.minꝰ eni moꝛdicatiuũ est medicamẽ maxime si lauek. Uitreolũ ꝛ calcãtũ si coꝛpibꝰ hũidis iponank

magis rodūt ꝛ carnē minuūt q̄z cicatricē iducāt. Jdeoq; si aliud nō hētur: si pp cicatricē iponēda sūt subtilissime pulueriçenk ꝛ pua q̄ztitas iponat. Si aduranк: minoris erūt acumis: tēperatiores erūt ēt si lauenk. ¶ Sūt ꝛ alie pl'es medicie ꝯsolidatiue ꝛ cicatriçatiue ex sūma libꝛorū uetex excerpte rōne ꝛ expimēto ꝓbate: siē litargirū/centaurea minor/ossa cōbusta/corтices pini/ꝛ ꝓpe cū ceroto de oleo ro. uł mirtino. Resina ficca abꝛotanū assatū/lumbꝛici terrestres. Et ł̄yp. cōmēdauit herbā que nolatur pes cozui. Et de secretis est aristoł. cōbusta. uex flos eris ꝛ cetere medicie coꝛrosiue cū magna cautela sūt admini strāde: siē dicem⁹ qñ loq̄mur de vnguēto viridi i vulneribꝰ capitis ꝛ in vulneribꝰ ꝛ ulceribꝰ cake cōplonis/ꝛ apa tibꝰ/sandali ꝛ nenufar mirabilr ꝯgruūt: ꝛ aloes ēt ꝓpe i ptibꝰ ani ꝛ testiculoꝝ. ¶ De cōpositis aūt est empl̄z de li no. Aui. qō. ℔. pānū de lino ablutū ꝛ mūdū ꝛ tere dōec fiat puluis: deide sume oleū uehemētis stipticitatis: siē ē mirtinū uł rosatū: ꝛ pone in ipo galbañ. donec dissoluak deide pone in ipso pānū ꝯritū/ꝛ tac empl'm si vis ut fozti⁹ opek addak parū thuris ꝛ tātūdē aristoł. aduste. ¶ Pł uis ad idē. ℔. ceruse aduste/litar. corтices pini/scorie plū bi/mirre/gallaꝝ oiuz. aīi. p. e. terank sik ꝛ fiat pluis. ¶ Jtē ali⁹ puluis. ℔. olibant/aloes/sā. dra. aīi. z. ij. aristoł. aduste litargiri/ceruse/ corticū arboris pini / cētauree minoris. aīi. z. j. gallarū balaustiaꝝ. aīi. z. iij. fiat puluis: qñ est mirabile. ¶ Jtē vnguētū ad idē. ℔. litargiri ualde pulueri ꝛati. Ʒ. j. parū olei ro. ꝛ aceti. Ʒ. j. ꝛ. ſ. terak litargirū cum aceto ꝛ oleo vicissim diutissime/donec iflek ꝛ augmētek deide ceruse pulueriçate. Ʒ. j. cāphore. z. j. ꝑdictis admisceank: ꝛ oia sik bñ ico: penk. ¶ Et sciēdū q̄ vnguēta diu i vulneribꝰ admistrāda sūt q̄libꝫ ipsoꝝ accūtia remoueā tur. Unguētoꝝ scriptoꝝ i libꝛis maxia mltitudo ē: nō curauim⁹ tā mlta ponē: qꝛ nec vulneribꝰ multū ꝯuenīūt ni si iterdū raro: ꝛ tūc prudēs medic⁹ siē ꝛ nos semp ꝯsueui m⁹ facē: poterit ex reb⁹ ꝯueniētib⁹ vnguētū cōponē: sicut mꝛbo viderit expedire. ¶ Predict⁹ ñ vir mirabił mgr Hugo oia fere vulnera/ cuz solo vino ꝛ stupa ꝛ ligatura decēti ꝛ artificiosa quā optime facē nouerat/sanabat/cō solidabat/ꝛ pulcherrimas cicatrices sine vnguēto aliq̄ i ducebat. Nulli enī vnq̄z quē ipse curauerit ex vulnē uel ex apate cicatrix chozdata remāsit: certe nec mihi prꝛeter vnū: quem de fistula cum tentis ꝛ vnguentis curaui.

¶ De fluxu sanguis ab exteriorib⁹ coꝛpis. Cap. XIIII.

Tusa egressiōis sāguis a coꝛpe hūano ut testak. ℔. Est icisio uel aptio extremitatis: aut elargatio poroꝝ: ꝛ q̄zuis isti tractatui nō sit ꝓpriū tractare nisi de fluxu sāguis/q fit ex solone ꝓtinuitatis: qꝛ tū frequēter ꝓ ł̄ recurrik ad cyrurgicos de fluxu sāguis q fit ex mēbꝛis iterioribꝰ: ēt spāle capl̄z ordinabo. ¶ Opz aūt te ꝓmo ꝯsiderare a qbꝰ uenis sāguis fluxꝰ fiat. Mā uenarū alie pulsu carēt: ꝛ sūt facilioris cura tiōis ꝛ minoris timoris: alie sūt pulsatiles que dicunk artarie/ꝛ sūt illarū ꝯrie. ¶ Signū aūt q̄ sanguis manat ab artarijs est/qñ sanguis exit cū saltu: deide redit ꝛ iterak cū festinātia: ꝛ est maioris puritatis q̄z sanguis altarū uenarū. Q̄ō si vno tñ egredik mō/tūc est excisione uene. Jnqt Aui. Dis cui accidit eūatio sanguinea/ꝛ ꝓpe arterialis/ꝛ supfluit ꝛ accidit ei spasm⁹ ꝯz plurimū ē mortale. ¶ Et silr si accidit singult⁹ est mortale: q̄ si fuerit singult⁹ cū syncopi/tūc ei mors festinat. ¶ Et alienatio ꝛ pmixtio rōnis sūt male: ꝛ ꝓpterea opz ut fluxui sanguis q̄z citius poterit succurrak. ¶ Et nota q̄ fluxui sāguis itētiōe mltiplici obuiam⁹. Prio qꝛ optime ligādo vlneris extrema ꝯsūgim⁹. 2° qꝛ sanguinē ad vicina seu ad loca opposita deriuam⁹. 3° mō resistik si cū medicina crepatura vulneris opplak. 4° si i frigidem⁹ cū medicinis refrigeranti bus totū coꝛp⁹: aliqñ subitanea frigide aque potatio sanguinis fluxū restringit: aliqñ medicina icēsiua seu ignis in oꝛe uene uel arterie ut corтicē faciat/ponak: ut sanguis exiēs refrenek. Dic ergo sanguis uene restringi nō pōt/ nisi mā ad locū defluēs cesset: aut fissura uene claudatur ¶ Fluxꝰ aūt māei cessat: aut ueniēte fin: copi: aut cū mā ad loca opposita deriuak: aut cū de vno loco ad aliū mutak: aut cū totū coꝛp⁹ refrigerak/ꝛ maxime mēbꝛū lesum: hac rōne sanguis vna potatione aque restringik. Silr si aceto mixto mēbꝛū cū vulnē/ꝛ totū coꝛp⁹ ēt ifūdak: uł ex aq̄ frigida uel pōtico vino: oib⁹ ēt refrigeratiuis ꝛ stipticis. ¶ Extrema vulneris cōiūgunk cū manu aut ligami to si in manifesto coꝛpis vuln⁹ fiat. ¶ Locus crepature oppilak cū grosso sanguine posito desup digito seu ligatura cū medicamine viscoso. Nota ergo q̄ si pp pcussionē in aliquo mēbꝛo uena scissa fuerit ꝛ sanguis fluxerit: ꝓmo in loco fissure digit⁹ supponak ꝛ paulatim desup cō primak ꝛ teneak aliq̄diu: deide paulatim fissurā cū digitis cōstringe: ita ut nihil doloris iferak. Hoc enī dupl'r fiuat. Primo/qꝛ sanguinē fluē ꝓhibet. 2° qꝛ sanguine constricto aliq̄ gutta sanguis sup foramine uene coagulak: i terdū ꝛ dura efficit viā oppilās: que sāguinē egredi nō pmittit. Quotiēs ł̄ accidit cū foramē uene angustum est/ꝛ nō est artaria: si ł̄ nō sufficit/pone medicinā saguis ꝯstrictiuā. Ceteris aūt sicut dicit. ℔. laudabilioꝝ est viscosa ꝯglutinatiua: siē gūme cocte/ꝛ puluis uolatilis molendini/ꝛ silis. ¶ Et medicina ualēs in fissura artarie uł uene quā narrauit. ℔. ꝛ est fortissima medicina/pili leporis cū cultello ſbtilissime ꝛteranк: ꝛ cuz puluē aloes/thuris/ san. dra. uel boli arme. cōmisceank: ꝛ totū in moduz mellis cū albu. ouī distēperek: ꝛ ꝑm doctrinā datā supponak ¶ Jtē ali⁹ puluis. ℔. expt⁹ ꝛ iuēt⁹ plurimi iuuameti. ℔. colcotar. z. xx. thuris minuti. z. xvj. aloes glutinis ficci aā z. viij. arsenici. z. iiij. gipsi. z. xx. puluerizenk oia optime ut fiāt siē athomi: curek cū eo puluerizādo sup licinia/ꝛ spgēdo sup locū: qñ est mirabile/siē Aui. testak. ¶ Et nota q̄ semp qñ ponis medicinas sup locū/debes locū cō peteter stringē cū ligatura/ut medicie bñ iuiscenk. ¶ Et medicine cōstringētes ꝛ retinētes cū glutinatiōe ꝛ icarnatione sūt he. gipsum ablutū/glutinū decoctū/viscus/ꝛ amilū/puluis uolatilis molēdini / gūme/thus/ꝛ resina. ¶ Medicine retinētes cū exiccatiōe ꝛ icarnatione sūt he/aloes/corтex thuris/arilli vuarū cōtriti ualde: ꝛ galle que cōburank: ꝛ qñ cōplek/earū iflāmatio extinguak/pyrus adust⁹/resina/scoria ferri/sterc⁹ asini cōbustū/spōgia noua ſbmersa in oleo aut vino ꝛ postea adusta / pili uel capilli adusti. ¶ Ego aūt ꝑdictū virū mirabilē secut⁹ hucusq; uenā ruptā nō iuent: quā cū ligatura ꝛ vino nō strinxerim sine alia medicina cū multis subuenerim: in qb⁹ deficiebāt oia remedia medicoꝝ. Propterea qꝛ non nouerāt siē regrebat uena scissa uel secta facē ligaturaz. Est aūt ꝑm hūc modū: fiāt puluilli puuli ualde ad q̄zti tātē policis/ꝛ balneati in vino ualde calo: uel si magis placet in oui albu. ꝛ in debita medicina postea iuolutū vn⁹ sup alterū in loco vñ sanguis egredik collocek digitum semp desup retinēdo. postmodū ligek talr q̄ ligatura super uenā ubi puluilli sunt bñ ꝑmat: loca tñ adiacētia nullo mō cōstrigat: ꝛ dimittak sic ꝑ tres dies ad min⁹. Ego plies p octo dies ꝛ amplⁱ⁹ in uehemēti timore: añq̄z solueré dereliq: si ꝑdictā ligaturā bñ facē noueris sāguinez ꝓcul dubio semp stringes: siē ego in grauib⁹ casibus frequēter feci nunq̄z iueniēs me deceptū. ¶ Si sāguis fluat ex uena pulsatili/sanguis siē dicit. ℔. nō stringak nisi duob⁹ modis: aut fortī ligamine: aut cū icisione uenaz ꝑ medīū sepante: qꝛ si ꝑ medīū icidak/capita ꝯhunk: ꝛ a, carne que in circuitu eoꝝ est cooptunk ꝛ deficcank. Jdeoq; fluxꝰ sāguis retinek. Partes q̄ icise ligenk ł̄ mō. uena icisa liget in duob⁹ locis hñtib⁹ i medio spatiū: deide inter utrāq̄z ligaturā in illo spatio icidak: ł̄ facto stude ut caro gñek añq̄z ligatura cadat. Mā nisi carnis nascētia accelerata fuerit ut locū fluxꝰ ipediat: q̄ddā uacuū i illo medio remanebit: ꝛ fiet passio que dr emboriſma. Est aūt em-

borisma tumor mollis: tactuiq; cedēs sāguie plen⁹: vñ dū ligat: sāguis eūat: z dū soluit / mox replet. ¶ Pulsātes aūt uenas testat. B. se vidisse solidatas: z carnē circa eas gñatā: ita q̄ nō remāsit in eis passio que dr emborisma. In pueris z mulierib⁹ in frōte oculis pulsata / z rafeta / ait eni. cuidā iuueni minutor vulnerauit pulsuz: z mox sanguis clar⁹ / lucidus / rube⁹ / z calidus resiliēs i modū pulsi cui mox paui medicinā glutiatiuā / viscosaz. z oppilatiuā tenēs fortiter utraq; vulneris labia. Sup medicinam q̄z mollē iposui spōgiā ligās eā: z sic usq; in 4^m die: dimisso post ārtū die solui brachiū: z uenā ptecte solidatā iueni. Iterato medicinā supposui: z desup ligās spōgiā multis sic dieb⁹ dimisi / donec vuln⁹ oino sanatū est. in h̄ solo ingt vuln⁹ h⁹ / sanari ꝓspexi. In oib⁹ alijs gb⁹ uene pfatiles scisse sūt: remāsit passio que dr emborisma: in qbusdā tñ magna: in alijs pua erat. ¶ Pellicule eni uenaz pulsatilū dure sūt z difficiles ad sanādū: nō est tñ nec tū eas nō posse sanari: difficilio⁹ tñ alijs solidant. Ego multos hītes pfluz icisuz sanaui: nec tñ remāsit i eis passio que dr emborisma. Et medicina iuiscatiua melior est ei q̄ cortices fac. Oppilatiua eni absq; ulla molestia carnez in vulnē cito fac. Incēsiua vo dubia est: ne corticib⁹ carētib⁹ fluxus sāguis reūtat. ¶ Ingt. B. Oib⁹ medicis laudabilior est illa quā opam in sāguie a pelliculis cerebri defluēte: que est. ℞. thuris albi viscosi gūmosi: q̄ si strigat dētib⁹ nō frāgit: h̄ potiꝰ iuiscat / z ꝯglutinat ut mastix. p. j. aloes. p. ſ. q̄ pulueriçata: z donec ad spissitudinē mellis deueniat cuz oui albu. tēperata: z in leporis uellē seu pilis iducta sup vulnē iponat: z sit de medicina q̄ntitas satis magna: deide ligamētū q̄ter uel gnges sup loco vulneris reuoluat: z sic ꝓsus initiū uene ducat: nā ubiq; ꝑter pelliculas cerebri vsus uene initiū pōt duci: post tres dies soluat: z si medicamē vulneri adheserit / nullaten⁹ moueat: gnimo liga supinducta die eadē desup medicia. Si vo medicamē 3° die ceciderit / donec caro gīet in vulnē: de eodē medicamine humidiori tñ aliq̄tulū desup iponat z mēbrū taliter situet ut i supiori pte sup fissura ꝯsistat: ita tñ ne dolor aliq̄s gñet: q̄ sūme cauēdū: nihil adeo fluxū sāguis z apaꝓuocat sic dolor. ¶ Medicina p̄dicta diūsimode conficit. Ingt. B. in corpib⁹ duriorib⁹ aloes p. j. thuris duas ipono. In mollioribus vo ex°. ¶ Nax tñ vna viscosior est: altera stipticitatis plus hēt: aliq̄n pono eq̄lr de ambabus sic video expedire: aliq̄n pono cortices vice thuris. stiptitiores eni sūt. thus tñ meli⁹ est in solidādo z iuiscādo. Dic eni: miror: si hac medicia possit in mūdo melior inueniri Cū ea eni sāguinē fluētē de pelliculis semp curauī: eū ēt q̄ de vulnerib⁹ colli fluebat: z illū q̄ egrediebat de fauci⁹ nullū ligamē iponēs. Caue tñ ne curras ad hāc medicinā: sicut medici stulti currūt. Primo eni sicut dictū est digito vulneri impositio cōprimat: z cuz digito teneat sic clausum per horā: z ampli⁹ si fuerit optimū. Deinde cuz altera manu medicinā iponas ligās eā a supiori descendēs vsus iferi⁹: z nō ab iferiori supius: sicut facim⁹ in manib⁹ z pedib⁹ ligaturā. Ut eni ꝓhibeat sanguis ligamētū semp sicut tā dictū est vsus uene initiū duci debet.

Fluxus aūt mutatio seu ad alterā ptē attractio gīāliter oi nimio fluxui vīcūq; sit subuenire videt. v. gra. Si sāguis ab ore fluat trahem⁹ ad nares: si ad loca ꝓpinq̄ uoluerim⁹ derivare: ad iferiorē aūt ptem trahem⁹: si uoluerim⁹ ad opposita loca mutare. Sanguis ab ano vtat ad vuluā: ut ad supiora mēbra trahat: qđ q̄n q̄z ēt nā per se fac. vñ ¶ Hyppo. Si mulier vomit sāguinē mēstruis supuentētib⁹: vomit⁹ curat. ¶ P. cuz mēstrua seu sāguis in iferioribus nimis abūdat ꝑm ¶ Hypp. ꝑceptū qđ ipse iuenit: uētosam ponim⁹ in mamillis: ut ad supiora deriuare possim⁹. ¶ Si r nimio sanguie de naribus effluēte: pus uenas minues z man⁹ z pedes fricabis: z forti ligatura ꝯstringes: deide uētosam in latē iponim⁹ sup epar si de dextra nare: z sup splenē si sanguis fluxerit de sinistra: z sup utrūq; magne uētose ponant: si sāguis fluxerit de utraq;. ¶ Post h̄ ēt nō festines medicinā super caput z frōtē iponē: nisi pus sanguinē ad opposita loca trahas: q̄re pus uētosam in capitis pupim ponas. Inferiora eni z posteriora loca naribus sūt adūsa. Oz si eger nondū fecerit: z vt⁹ adhuc custodit sanguis minuat de uena eiusdē ptis brachij cui⁹ naris: sāguis aūt paulatim exhaurit bis uel ter ꝑm vtutē patiētis. ¶ Itē ulr dico ad urinales z mēstruales aditꝰ imitādā eē mām / que ad uētrē defluit z cū egōnib⁹ exit. Que vo per urinā z mēstrua egreditur ad itestina mouēda est: si mā ad aures uel oculos aut superiores ptes cucurrerit / mittat ad nares z cū mirabol⁹. purgatione purget. ¶ Oppositа vo attractio fit de superioribus ad inferiora: z ecōtra de dextra ad sinistram: z econtra de interioribus ad exteriora: z econuerso.

Medicinā icēsiuā uel ignē nō ponim⁹ / nisi ꝑp putrefactionē fiat fluxꝰ sāguis ulr rosurā: vñ cū mēbrū in q̄ putrefactio est icidit / utile est q̄ i cēdat cū igne / seu medicamie icēsiuo: vñ in passiōe ani z uerecūdoz coacti cū igne ulr icēsiuo medicamie festinamus. ꝑp dñtū eni caloris: z q: sūt vie supfluitatū exeūtū putredo ad loca illa festinat. ¶ Incēsiua medicia nō solū calā / uerūetiā stiptica oz eē: sic vitreolū / z calcātū / z silia ¶ Medicamē vo q̄ fit de calce viua / fortius est ceteris medicis / nō tñ stipticū: vñ cortices q̄s sup vuln⁹ gīat / cito cadūt: q̄re si eā uel aliā silez oparī neće fuerit: admisceas cū illa stiptica: sic gallā: cortices vo q̄s medicina stiptica gīat sup vuln⁹ / laudabiliores sūt: q: remanēt iuiscati. Cortic⁹ eni sup vuln⁹ morātib⁹ pus q̄z cadāt / caro fortitā mortef. Nō debēt ergo remoueri: nisi in locis / in qb⁹ necesse est ꝓpter putrefactionē apponi.

¶ De fluxu sanguis a mēbris interioribus. Caꝑ. XIIII.

Quāuis loq de sāguie ab iterioribus mēbris manāte nō sit multū nr̄e intētionis: tū q: frequēter in his casibus ad cyrurgicos hētur recursus: de h̄ hic ut hēant qđ rñdeāt spāle capitulū ordinaui. ¶ Sāguine igit de iteriori uena manāte cū ex nullo possim⁹ p̄dictoz remedioz subuenire: opz sanguinē de loco ad locū uel ad opposita loca mouere: z cū cibis z potib⁹ oppilatiuis atq; medicis stipticis z refrigeratiuis ꝯstrigi. ¶ Preter h̄ diūsoz mēbroz ꝓpetatez z cōpōné iuestigari opz. In q̄dā eni mlie / sic alt. B. i megategni q̄tuor dieb⁹ ꝯtinue sanguis fluxit: z cū nulla posset medicia ꝯstrigi curauit eā cū succo arnoglosse: z fluxꝰ cessauit. is eni succ⁹ ualet sanguini ꝑp rosurā exeūti. Ingt. ꝯsuetudo tñ mea est miscē huic succo medicias fortiores: aliq̄n vnā: aliq̄n altā / sic cōpetē morbo videt. v. gra. Si sāguis ex itestinis / uel uesica fluat: opz q̄litatē fluxus ꝯsiderare: q: si fluxus sit ex fissura magne uene / z fortiter emanet: neće est ut curet stipticis medicis / sic balaustia / ypoq. sumac / succo acerbarū vuaz / acatia / galla imatura z corticib⁹ malor gna. Si aūt de pua uena fluxerit z sanguis paulatī exiuerit cū puluē thuris / corticib⁹ cipressi / terra sigillata / croco / emathite / z filib⁹ ꝯstrigat. h oia denq cū vino stiptico z nigro: quo nō iuēto nec succo arnoglosse neq; solatri: cū h̄ sint optia: tolle aquā decoctiōis extremitatuz z frōdiū arbor stipticarū: z aquā in qua decoquant mala stiptica: sic cotona / mirtilli / z nespila. ¶ Exteri⁹ i fluxu sāguis itriseco ponē stiptica z refrigeratiua nō laudo: eo q̄ sanguinē ad corpis iteriora remittūt: ex quo interiora uenarū replent: ideoq; talia supponē error est. Quidaz eni sanguinē ex pulmone screātes pectore frigidis infecto nimiū lesi sunt. Si r q̄dā nimiā lesionem refrigerato stomaco icurrerūt. sanguine ēt de naribus effluente: caput refrigerare sepe nocuit. Idcirco circūstātia fluxus sāguinis nō ifrigides: nisi ꝑmo mutato sanguine de loco ad locū / sicut dictū est. ¶ Passio que dicit resudatio sanguis frigidis z stipticis idiget medicinis. Cū eni subtilitas sāguinis cā ipsius sit cū igrossantib⁹ / sanguinē curari opz.

¶ De solutione cōtinuitatis scissura z pūctura neruorū z aposteмate ipsorum. Caꝑ.XV.

Solutio cōtinuitatis in neruis sic.G.z alij ueteres pūti testant:pp plurimū sensum ipsoꝝ:z cōtinuationē quā hñt cuꝫ cerebro/spasmū uelociter cōmouet.pp hoc z ipse.G.ait pūctura nerui z tenasmos pata est aduocare spasmum. ¶ Et ly multe sint cāe ḡbus spasmus in vulnere gīnak: iste tñ sunt uehemētiores.s.frigus/doloꝝ/z putredo. ois nāq; medicina frigida nocet neruis:eo ḡ sūa neruoruꝫ frigida est. ¶ Jtē ois doloꝝ z tumoꝝ exacuit reuma:vnde ex dolore z apate spasmus facile gīnak:ceterū qñ putredo cōgregak in vulnē neruoꝝ:z negt ad exteriora deflu ere pp clausurā vulneris:fit putrefactioꝝ:z coꝝūpit mēbrū:deinde sequet spasmus. ¶ Nerui enim sunt de humida mā creati a frigiditate cōgelata z cōglutinata:z ꝓpter hoc qñ accidit putrefactio spasmus augmētak in eis ¶ Quaꝑopter sit intētio tua in ꝓhibitione ꝑdictorum. Sis igīt sollicitꝰ ut scissura apiak z dilatek z virus effluere possit:nec festines ad cōsolidationē ipsius sicut facīt impiti nisi pus doloꝝ mitigek:z locus mūdificatus fuerit z ab apate calido securatus. Coꝝpꝰ ét si necesse fuerit mūdificek:z regimē ultima subtiliatione subtiliek. ¶ Dñs Hugo si in ꝓncipio vulneris aderat eodē mō ligando z stringēdo cū vino calido z puluillis:sicut dicemꝰ in vulnere neruoꝝ deficcādo:z putrefactionē z sanies ꝓhibēdo:sicut in ceteris vulneribus ꝓcedebat.

Scissura aut fit ꝑm lōgū:aut fit ꝑm latū:sed que fit ꝑm lōgū testa.G.saluto: est: z que fit ꝑm latū molestioꝝ z ꝓpingoꝝ ad spasmādū. Un Auic. Si neruus ꝑm latū scindak nec sepek oino/aut pūcturaz patiak/opꝫ ut totaliter abscidak/ut fit a spasmo securꝰ:qm̄ ut dīt G.tūc apa tūctū ē pti nerui icise:z pti nō icise:vñ p nō icisam ad cerebrū spasmꝰ ductk:z cerebꝝ sic spasmak: q̄re opꝫ tūc ut egrū flōmemus sine cōsideratione vtutis: ut si vulnus in supiori pte coꝝpis fuerit:inungamus collū/ceruicē/spinā/z sub assellis frequēter cuꝫ oleo tepidō calefactoꝝ:si aūt in inferiori/sicut coxa/crure/pede/pectē/ z inguina inungamus.huiusmodi nāq; vnctio multum securat a spasmo si futurus est:z si tā acciderit:plurimūq; ipsi ultima curatione succurrit. Post totalē incisionē nerui in latitudine uoluerūt alig:sicut Auic.ḡ capita nerui ad inuicē fuerenk. Jngt enim ḡ facilius incarnak:z dixit foꝛtasse nisi suas illū nō ꝛglutinaꝛ. ¶ Dñs Hugo tamē ualde repꝛobat illud ḡ neruus vnq̄ neq; suendo/neq; mō aliquo pūgerek. Et ego dñm Hugonē secutus:neq; fui:neq; vidi fui:gnimo de Aui.qui hꝫ scripsit mirat⁹ fuꝫ. ¶ Nota ergo ḡ neruis accidit pūctura vulnus in latitudine z scissura.ꝑdicta tria cōuenīūt in aligbus. Primo q: oē frigidū actu in oī vulnere neruoꝝ summe cauēduꝫ est. ¶ Jtē cauēda est aq̄ calida:q̄uis sit ois doloris apostematū sedativa. Substātia enim neruoꝝ cum sit humida/sicut dictū est ꝓpter frigiditatē cōgelata cito ex calidis z humidis putrefīūt. Jdcirco sigs in neruo vulnus patik cauēat ne aqua calida infundak:imo locus z cetera mēbra iam dicta oleo calido infundak. Oleū enim frigiduꝫ coꝝporis poros oppilat:calidū dissoluit z apit:z oleū duorum uel trium annoꝝ est melius:qm̄ fit recens.amplius enim subtiliat z dissoluit.

In cura ergo ꝑdictoꝝ si fuerint absq; dolore inflāmatione seu apate curabit illa: sicut ꝑm magistrū Hugo.de alijs vulneribus supꝛa dictuꝫ est ita tñ ḡ in vino in quo balneāde sūt stupe medicine neruoꝝ:sicut patiētis cōplo regīerit decoquent:si aūt dolores uel apata uel tumoꝛ uel aliqd aliud finistrū accidens appuerit:sic curabis. ¶ Nota ꝑmo ḡ medicamē cōueniēs vulneri neruoꝝ/debet eē calide z sicce nāe z subtilis subē:z eius exiccatio uehemēs ualde cum attractiōe z nō cū stipticitate oino. Jpsius vo caliditas debet eē tēperamēto vicina. Calidū vo supflue nō cōuenit. ¶ Et si cut dixi cauēdū est ne doloꝛ aq̄ calida sedek:immo sicut dictū est sedek doloꝛ cū oleo calidoꝛ:z si oleū sit putrefacti uum nō excusat:hēt enim ꝓpꝛietatē sedādi dolores z ꝛb tiliādi medicinas/z faciēdi eas cursiles. Jdcirco sit subtiliū partiū:q; minus putrefacit:z nō euacuak ab attractione.oleū enim uetustius sicut dicit.G.plus dissoluit.oleū vo recēs plus mitigat. Mediocre igīt sicut dictū est duorum uel triū annoꝝ utilius est:alig tpe magni caloris ad miniſtrāt oleū frigidius/sicut rosatū. Et q̄nq; cū euapoꝛatione pānoꝝ calidoꝝ fit sedatio doloris. ¶ G.punctura nerꝫ in pueris z mulieribꝰ z tenera coꝝpa hñtibus cū sola terbētina curabat. Euforbiū vo nō nisi coꝝporibꝰ siccis administrabat. In medijs illa tēperabat ad inuicē: sicut patiētis cōplexio regrebat. ¶ In siccissimis coꝝpibus addak serapinū aliq̄n cū oleo:aliq̄n cum terbētina. Jdē facit oppoponacū. ¶ Prodest ét nerui vulneri sultur viuū ab igne nō infectū:z lapidibꝰ mūdis si subtilissime tritū mixtū cū oleo apponak. Silr calx nimium lota cū oleo tēperata:silr fex mellis sola:z aliq̄n cum modico euforbij si videris expedire. ¶ Medicina.G.pūcture neruoꝝ bona.Rx.cere.p.j.euforbij terbētine picis.aīi.p. j.gūma pini misceda nō est nisi in coꝝpibus siccissimis. ¶ Cauēdū est semp ne orificiū fissure claudak sicut dictū est:ne inclusa eruginis desudatio augeat apa. ¶ Et eua cua cū flōmia si vtus ꝓmiserit:z si necesse fuerit totū, coꝛpus ꝓcurādo ꝓo posse:ne loca uel ptes vulneris itumescāt:z cū farmacia si mali humores abūdauerint expellank. Me purgationes sunt ab ipso ꝓncipio celeriter faciende. ¶ Generalr ergo nota:ḡ in pueris z mulieribus z in illis quoꝝ cōplexio uehemētis humiditatis existit: sufficit terbētina uel resina cū pauco oleo mixta:qō tpaꝫ leniat/z viscosam faciat. Jn illis aūt quoruꝫ cōplexio est:z caro duꝛioꝝ:opꝫ ḡ euforbiū misceak ꝑm cōplonem parū uel multū:sicut videris expedire:z sit summa de euforbio recēti que in ceroto ponunk.xij.pars ceroti z terbētina sit tertia ps ceroti. Et q̄nq; miscek lac titimalli ꝓter euforbiū:qm̄ est mirabile:z oē attractiuuz humiditatē ad exteriora. ¶ Et forte in ꝓncipio vulneris nō inueniꝫ tur aliud nisi fermētū:ego miscui cū lacte mulieb:z fuit optimū ad mitigādū z supponik z ꝓfert eis:z attrahit ex ꝓfundo. ¶ Et melius oibus in ꝓncipio est terbētina:z post ipm emplm basilicon:z emplm ꝑdictum de cera pice rē. Et dicit Aui.ḡ in emplastro illo ex quolibet ꝑceptoꝝ ps media dꝫ eē:z ps vna de grosso oleo/uel amurca:z ego exptus fui illud:z inueni in casu difficili iuuatiuū. ¶ Et cū vulnera fuerint ꝓforatio uel pūctura absq; putrefactione apata uel tumore:tūc in subtiliori coꝝpore Emplm de euforbio/z fimo colūbino. Jn coꝝpe spissiori tēpera illa ad inuicē ꝑm dispōnem coꝝpis z foꝛmaꝫ eius. Et nota ḡ in pūctura semp neče est medicamē fortiꝰ q̄ꝫ i scissura. Et si fuerit putrefactio/tūc serapinū est bonū z farina orobi. ¶ Et si fuerit apa:tunc farina ordei z fabarū z farina herbilis decoq̄nt in lixiuio:aut in aq̄ dulci:in q̄ sit vtꝰ serapini. ¶ Et cū vides vulnera ad sanitatē pueni re:tūc admistra more supdicto stupā in vino calo balneatā. Jn q̄ aliq̄ medicie neruoꝝ ꝑꝫ ḡ expedit sint decocte.

¶ Jn fissura ul vulnē neruoꝝ si neruꝰ fuerit discoopꝰ medicamī de euforbio nō pōak.neruꝰ eni discoopꝰ fortis medicie vtutē nō patik:sic ḯterposita cute facꝫ:vñ i ꝛb loco utile ē ḡ calcē nimiū lotā z cū oleo tēpatā vlneri supponas aut medicamē qō ex thucia cū olo ro.cōponik:z sit oleuꝫ sine sale. Procurādū ē eni ut medicamē neruos discoopꝫ tos sine pūctura z dolore desiccet. Jdcirco calx ꝺꝫ nimiū cū aq̄ dlci lauart:silr thucia z medicie cetē de mieris. Oē eni metallicū medicamē lauādū est:si cū eo fine dolore z pūctura uolumꝰ aligd desiccare. ¶ Jtē cera terbētina z alie gūme si lauenk erugo ab eis expellik pūgitiua. ¶ Si infirmꝰ sit fortis z coꝝpꝰ mūdū poterit cuꝫ fortiori curari.

¶ Sūme cauēdū est ut nihil actu fridū fissure vulneris appropiquet pp nimiā sensibilitatē neruoꝝ ⁊ ꝓiūctionē quā hñt cū mēbro nobilissimo qō est cerebrū: ex q̄ nerui corpi dirigunt. ¶ Si neruꝰ iūctꝰ fuerit cū lacerto: cito generabit spasmꝰ: qz lacertꝰ est motꝰ uolūtarij instrm. silr si iūctꝰ est cū chordis. ¶ Aliqñ opz mēbrū lesum cuz oleo calido infundē vsus neruoꝝ originē ꝓcedēdo. vulnꝰ tñ ifundi nō dz: qz oleū putrefacit vulnus ⁊ maculat. Aliō enim facit in discoopto membro: ⁊ aliud in cute coopto.

¶ Si vulnꝰ appropinq̄t ad cicatricē: tūc vinū albū subtilissimū aque cōmixtionē nō sustinēs nullīꝰ odoris exīs ceteris laudabilīꝰ est. aquā vō ⁊ mollificatiua empla in cūrādis neruis fuge q̄ztū potes: maxime si vulnera fuerint cū scissura. ¶ In molli culcitra iaceāt ala ⁊ collū. si i manu vulnꝰ fuerit: calo olzo ifundant: si vō in pede ifūdantur iguina usq; ad ossa dorsi collū ⁊ caput fiē iā dictuz est.

¶ Et cū neruis acciderit attractio sine ruptura carnis: si nō fuerit in loco apa: tūc cū sedantib⁹ dolorē curet: sicut est embrocatio olei calefacti. Emplastrū de maluauisco cocto ⁊ ꝓtrito cum ponit sup neruos attritos ꝑbet mirabile iuuamentum: ⁊ etiam cepe bene cocta.

¶ Durities vō que in neruis accidere consueuit: curatur sicut dura apostemata ⁊ nodi.

¶ De incisione nerui per latitudinem. Caꝑ. XVI.

Si neruus fuerit icisus: dñs Hugo sic curabat: ⁊ h̄ē cura elꝰ. In q̄cūq; igit pte corpis icidat neruꝰ: icisura dico neruū totalr sepante: caueat medicꝰ diligēter q̄ pūctura i neruo nō ponat neq; suat neruū: sz si neēe fuerit ꝓsuātur latera vulneris absq; neruo: ⁊ extremitates nerui incisi q̄to melius ⁊ decētius potuerit ad iuicē ꝓiūgant: postea siē dciñ est si neēe fuerit suat vulnꝰ: deide ex utraq; pte nerui icisi. i. sup utrāq; extremitatē ipsīꝰ ligatura cū plumaceolis cōprimat: ita q̄ libet extremitas suā hēat ligaturā: ⁊ strigat ex utraq; pte: ita q̄ extremitates nerui icisi sibi cōiūcte: nullatenꝰ hēant ab iuicē separari: ⁊ sup illas duas ligaturas fiat altera ligatura: q̄ sō se ambas ꝓtineat ligaturas ꝑdcās: ⁊ vulnꝰ ista ligatura usq; ad 4ᵐ uel 5ᵐ diē si fine ullo dolore fuerit nō soluat. ¶ Postea i ligādo ⁊ soluēdo seruet magisterīū qō ifra dicet: ⁊ sic ꝓcedēte dño: siē sepe vidimꝰ optie ꝓiūget. ¶ Errāt igit q̄ dicūt neruū ꝓsolidari nō posse: siē i 2ᵒ ca. de dispōne vulnerū ꝯz diūsitatem mēbroꝝ. s. plene oīsuz ē. ¶ Itē ad neruū ꝑcīsū vmes terrestres cōbure: ⁊ i cinerē redactos cū melle ꝓfice: celeriꝰ sanāt. ¶ Itē ad pūcturā nerui sūmū remediū. Accipe muscū q̄ crescit sup lapidē: quē si hꝫe nō potes accipe de eo q̄ crescit sup radices arboꝝ: misce cū furfure distēpera cū vio ⁊ aceto: fac emplꝫ ⁊ suppōe. ¶ Duo ꝑdcā expīmta a viris pitis cōmēdata a me ꝑbata nō sūt: scripsi tñ illa i liº isto: siē ⁊ mlta alia scribā: q̄ a sequētibꝰ fidedignis recepi

¶ De ꝓtusionibꝰ ⁊ doloribꝰ lacertoꝝ. Caꝑ. XVII.

Contusioi ⁊ dolori lacertoꝝ mitigati ua ꝓueniūt. ¶ Itē cerotū cū ysopo factū ab oibꝰ fere scit huic dolori ꝓuenire: quo nō iuēto cū medicis mitigatiuis mitigari opz: ⁊ parū stipticis. Qō si dolor nō fuerit morbū abijcias cū fortibꝰ medicinis cinē. s. aceto ⁊ vino. ¶ Si mām fluētē repellē uolueris: vinū nigrū ⁊ pōticū appōas. ¶ Si vis dissoluē cinerē: supinducas acetū utriq; ualet: qz vtꝰ eius cōpōsita est. ¶ Si tumor p negligētiā fuit antiq̄tꝰ ⁊ diuturnꝰ factꝰ: lauet ꝑius cū lixiuio: deide cū sbscriptis curet. ¶ Sterc⁹ colūbinū coquat ⁊ colet: cui calcē extinctā in subtilissimū puluerē redactā admisce ⁊ vnge. ¶ Si neruus fit cōtusus: ⁊ cū eo fit cutis cōtusa ⁊ vulnerata medicamē fit ficcissimū: ⁊ ptes diuise cōiūgant ⁊ optime ꝓstringant. ¶ Si absq; vulnē neruꝰ fit cū cuti cōtusus: empla re cū farina fabe: aceto: ⁊ melle: optima medicina est. Si dolor cū cōtusiōe fuerit: adde ꝑdictis picē ligdā: ⁊ cū ꝑdictis decoq̄s: ⁊ cal'm ponas. ¶ Si soli neruo cōtusio accidit cū oleo cal'o vtutē dissolutiuā hñte: opz tales septꝰ fomētari: ⁊ siē supꝰ dictū ē i corpe studiū iponat. ¶ Et si vis ut ampliꝰ desiccet: ordei farinā adiungas: si vō maxie farinā orobi nō admittas. ¶ Hoc dico q̄ in oi medicīa necessariū est igeniū ⁊ studiū medici: ut si aliqñ aliq̄ accīs ꝑter solitū euenire ꝓuigat: sciat minuē ⁊ augē siē nēcium fuerit in vtutibꝰ medicine: alꝰ frequēter icidet in errorē.

¶ De vulnere ligamētoꝝ ⁊ chordarū. Caꝑ. XVIII.

Ligamēta lz sint chorde silia: pñt tñ iferiora tolerare medicamēta: q̄ sensuz nō hñt: neq; tūcta sūt cū cerebro siē nerui. Nerui enī alij imediate ꝓcedūt a cerebro: alij medulla spōdilū mediāte. ¶ Chorde enī cū ex neruis ⁊ ligamētis sint cōpōsite: nēcio ꝓcedūt a cerebro: q̄re siē nerui spasmanꝫ: ligamēta vō ab ossibꝰ oriunꝫ: ligamētuz vō duoꝝ ossiū est ꝓiūctio. Ideoq; si vulnꝰ in ligamēto fuerit nullā ꝑ h̄ patiet molestiā ex acumie medicīe. Si vō ligamētoꝝ q̄ ꝓiūgunꝫ cū lacertis aliq̄ vulneret molestū erit: ⁊ nisi diligēter ⁊ caute curet: mime suspitiōe carebit.

¶ De vulnere ex cōtusione accidente. Caꝑ. XIX.

Cum vulnera ex cōtusione accidūt: nō negligatur cōtusio: ⁊ vulnera sanētur ne mēbra corrūpat ⁊ putrefiat: q; siē dicē. ℌ. neēe est q̄ caro cōtusa putrescat: cui ꝑputredo ad vulnꝰ detrahat: ⁊ carnis gñationi ⁊ ꝓsolidatiōi repugnat. ¶ In curatiōe aūt hꝰ vulnerū q̄tuoꝝ ꝑncipalr regrunt itētiones Prima est ut corpꝰ eūet per flōmiā ⁊ uētris solonē: si idiget illo ut fit adiutorīū in eleuatiōe tumoris. Si ꝓtusio fuerit ꝑfūda: ⁊ torꝰ sanguis coagulatꝰ flōmia nō sufficē: imo opz ut attrahat cū fortitudie cū uētosis. s. ⁊ scalpellatiōe ⁊ sāguisugis. 2ª est ut admistret emplꝫ mollificatiuū ⁊ maturatiuū: siē est empl̄z maluaꝝ decoctaruz: et embrocatio de farina tritici cū decoctiōe maluarū ⁊ olei. Mā hꝰ medicamē sāguinē q̄ tā coagulatꝰ est in ꝓtusiōe mirabilr sūbtiliat ⁊ liq̄fac dilatādo poros: ⁊ mitigādo dolorē. calorez et carneū aggregat ⁊ ꝑfuat. 3ª est ut sanies mūdificetur. 4ª vō ⁊ ultīa ut vulnꝰ cū medicīa exiccatiua siē cetera vulnera curet. ¶ Scias tñ siē ipe. ℌ. testat: q̄ cōtusio sanat difficiliꝰ q̄z scissura. Nos et de h̄ i vulneribꝰ capitis aliqd loq̄mur: ponētes curā quā mgr Hugo i ꝓtusiōe faciebat

¶ De apostemate calido supueniente vulneri: ⁊ phibitione ⁊ cura ipsius. Caꝑ. XX.

Qla frequēter ex errore medici uel iordinata dieta apa cal̄z vulneribꝰ accidē cōsueuit: de ipsīꝰ phibitiōe ⁊ cura hm sniam ueterū ⁊ nostrā expientiā faciemꝰ capl'm spāle. ¶ Igit ubi potes de apate calo seu herisipilla vtilr dubitare tēperata dieta: utat ab oi repletione ⁊ supfluitate ciboꝝ diligētissime absti nēdo: utēdo semp dieta vulneratoꝝ ifra in ꝓpo capto ordinata: quousq; ab apate calo optime fueris securatus. ¶ Si vō humores in vulnē videris supabūdare: ⁊ vulneris circūstātia loca rubē: ⁊ iā initia apatis cal'i ibi cernis: tūc tota itētio tue curatiōis sit in ꝓhibitiōe ipsīꝰ: qm̄ siē dictū est: vulnꝰ nō sanat nisi apa gescat. ¶ Particularibꝰ ergo cōueniētibꝰ excusatio nō est: gn uelociter sanguis de pte ꝛria exhat: maxie si ab initio nō fluxit a vulnere multꝰ sanguis. ¶ Apa vō calidū nō ledat nisi cuz medicamine in quo est ifrigidatio ⁊ exiccatio in pmo gdu: ⁊ mollificatio in 2º. Et ꝓprium in h̄: siē dicē Aui. in q̄libet mēbro a capite usq; ad pedes: ⁊ cois tuuamēti est. ut. ℌ. gna. dulce: ⁊ decoquat in vino pōtico: ⁊ emplet cū eo locus: fortasse eni sic curari poterit. ¶ Ad idē ualet si locus cū oleo ros. ⁊ albumie ouī epithimet: aut pān'i aq̄ ⁊ aceto ifusus supponat. ¶ Medicamē vō dñi Hugonis ex cōpositis est spāle ad h̄: ⁊ est exptū ualde apō me: ⁊ illō ē qō fit de maluis coctis in aq̄ ⁊ vino ⁊ furfure: sicut dicet inferius in cura vulnerū capitis. Et obsua diligenter ad quē cōuertit apa. v. gra. si administraueris vnguētū nigrū qō calidū est: ⁊ videris vulnꝰ ueficari ⁊ rubefieri uehem

ter declina ad ifrigidãtia ꝛ vnguentũ albũ. ¶ Et si videris eũ mollificari aut idurari post appõnẽ vnguenti albi uel filis eius:admistra nigrũ uel file. ¶ Si vo pdictis remedijs apa calm nõ curef:sicut dicã curã ipẽdas. ¶ Nota ergo si ex percussura seu vulnẽ flegmon/siue calidum supuenerit apa:si in supficie cutis sit/nec per aliã ptẽ fluat uerẽdũ nõ est:imo satis sanitati ppinquũ. ¶ Si autẽ adeo fortiter vulnerat⁹ seu pcussus fuerit/ut craneo compatiat miringa:sepe pp lesionẽ miringe supueniũt picula ualde magna:si eni spasm⁹ꝛ alienatio sbsequenꝫ mortẽ acutã ualde inducũt. ¶ Si ex pcussura uel vulnẽ magnus feruor supuenerit flõmia ꝓhibẽdũ est/ita ut ab illa sicut iã dictũ est/cura icipiat. ¶ria eni apati calo ꝛ supfluẽtes humores cõpescit. ¶Eũone facta ex oleo dulci bindis ifusis totũ caput iuoluak oino:ut pncipiũ neruor nulluꝫ penit⁹ rigorẽ sentiat. ¶ Vinũ ẽt ab initio ꝓhibẽdũ est:ꝛ carnes:ꝛ oẽs cibi fortiores:maxie si febre laboraverint. si eni febricitẽt/succũ ptisane dabis:ꝛ vitellos ouorum:ꝛ maluas fuscellatas:ꝛ lactucas:ꝛ intubas:ꝛ cucurbitellas. ¶ Oꝛ si vigilias patiak/ifũdak caput oleo camomillino aut ro.sep⁹ utrisꝫ pmixtis plus aut min⁹ ꝑm magnitudinẽ flõnis:ꝛ ifirmi tẽperatiã:ꝛ qlitatẽ etatis. ¶ Idis per actis cũ tabes aliq̃ ex vulnẽ cepit emanare flõne manente cũ melle ꝛ oleo pmixt⁹ curek:aut tetrafarmacon:qõ tu morẽ iã factũ repmit:nec aliũ fieri pmittit. ¶ Apokati/cũ etiam emplastrum suppositum bonũ est. ipsum enim oino iuuat inductum ꝛ suppositum. Talis igitur est cura flegmonis cuꝫ vulnere accidẽtis.

¶ De inditijs mortis ꝛ periculi in quibus coicant vulnera quorũdam membrorum. Caꝑ.XXI.

m **Embra** ꝑm plima significãtia mortem cũ in eis vuln⁹ acciderit:sũt fiẽ/uefica/cerebrũ/cor/renes/epar/dyafragma/stomac⁹/ꝛ itestina minuta.ꝛ asserit Hyppo.cũ dicẽ uesicã iciam/ꝛ cerebrũ/aut cor/aut renes/aut dyafragma/aut aliqõ itestinor graciliũ/aut uẽtrẽ/aut epar mortale.ꝛ.G. exponit in cõmẽto signa pdictor vulnerũ sic describemus ¶ Cũ vuln⁹ in cor de fuerit:sãguis niger egredik. vuln⁹ qꝫ est i pte sinistra circa regionẽ cordis:accidit qꝫ patienti sudor:ꝛ extremitatũ fridit as:ꝛ est pculdubio ꝯ oẽs dispõnẽ mortale:nec est spes aliq̃. ¶ Si i dyafragmate fuerit: tũc vuln⁹ erit ꝓpe costas puas:anhelit⁹ magn⁹ꝛ spissus cũ uehemẽti dolore ꝛ suspirio:ꝛ utriusꝫ humeri mottõe ¶ Dorbusꝫ nõ plõgat⁹:ꝛ maxie si vuln⁹ i pte neruosa fuerit. Cũ eni i pte carnosa existit:tũc testãte.G. possibile est ut ꝙsolidet ꝛ sanet. ¶ Si i pulmone fuerit: sãguis exit spumosus:anhelit⁹ fit frequẽs:color qꝫ patiẽtis mutatur. ¶ Si fuerit i stõco cib⁹ꝑ vuln⁹ emittit. ¶ Si fuerit i uefica:urina pculdubio effudek. ¶ Si itestina fuerit vulnerata:egestio exibit ꝑ plagã:ꝛ qñqꝫ egredit itestinũ aut girb⁹. ¶ Si i cerebro vuln⁹ fuerit i capko de fractura cranei narrabit qliter coꝫscak. ¶ Si supdictis mẽbris vulneratis signa mortalia nõ appuerit:tũc in ipsor curatiõe diligẽs studiũ ipẽdak:qñ fortasse ifirm⁹ optie poterit cuꝫ dei auxilio liberi:sic certũ ꝛ frequẽtissime a me est exptũ Si vo signa mortis appeãt:oino desistẽdũ est. ¶ Et pl̃i mũ gdẽ ut dicẽ Aui. ille cui accidit nausea/aut singultus: aut solo uẽtris morik. ¶ Si de vulnẽ facto in pfũditate pectoris spũs egredik:sintꝫ cũ eo cordis tremor stricture anhelit⁹ fil̃r est mortale. ¶ Sꝫ qr medici rõcinati sunt de vulnẽ pulmonis:opꝫ nos de ꝯ aliquãtulũ disputare. Dico ẽ ꝙ vulneratio pulmõis duplicẽ hẽt ꝙsiderationẽ qr aut fit a cã interiori:aut a cã exteriori. Si a cã interiori ptisis appellak:ꝛ tũc nõ curak:sic dicẽ Serap.pp triplicẽ rõnẽ. Pria est qr medicinarũ vt⁹ ad locũ puenire nõ pot pp lõgitudinẽ vie.2ª humiditas illi⁹ mẽbri.3ª est supfluitas mot⁹ei⁹. Verũtñ ittio Serap.nõ fuit nisi de vulneratiõe putrida ꝛ antiq̃:qr si recẽs fuerit anteꝫ in ea sanies colligak:affirmat.G. talẽ posse curari:ꝛ pluries se asserit tã curasse. ¶ A cã exteriori dico ꝙ si vuln⁹ recẽs fuerit ꝙsolidari ꝛ sanari pole est:ꝛ appõ medicinarũ ad mũdificationẽ illi⁹ mẽbri:magis ꝑualet cũ vuln⁹ est exteri⁹: qꝫ cũ est iteri⁹. ¶ Poro ꝟrietas pp quã pulmo curã nõ recipit est humiditas ꝛ ei⁹ mot⁹ cõtinu⁹ fiẽ.G. narrauit. ¶ Idẽ.G. ingt mẽbra vulnerata neẽe est ut gescant alio gn nullaten⁹ solidank:qõ est/qr ex motu diuisionẽ ꝛ elõgationẽ ptes vulneris patiunt. ¶ Preterea vlnera que cadũt sup extremitates lacertor:fiẽ sũt que accidũt trib⁹ digitis supꝫ genu:uel totidẽ ifra:uel supꝫ tũcturã manus: aut iter cubitũ ꝛ humerũ sũt ꝟ plurimũ significãtia mor tem:ꝛ fortasse raro qsqꝫ euadit:ꝑcipue si ossa sint fracta. ¶ Et.G.ꝛ Almãſ.dicũt:qꝫ musculi sũt cõpositi ex carne neruo/ꝛ ligamẽto:ꝛ sũt uolũtarior motuũ istrã:ꝛ est eorũ figura in modũ arc⁹:ꝛ qꝫ in eis nimia est sensibilitas: ꝛ ptim a cerebro:ptim a corde ipsor ꝓcedit origo. Idcir co pnitiosuꝫ ipor vuln⁹ iudicak. ¶ Et cũ accidit spasm⁹ h⁹ vulneribꝫ lacertosis/nõ recipit curationẽ:siẽ Aui. testak:ut icidak lacert⁹ in latitudinẽ:ꝛ tũc opꝫ ut illi⁹ mẽbri opatio destruak:ꝛ de ꝟ dicẽ alibi:qꝫ si possibile est tibi spasmũ cũ alia re curare:lacerti destructio postpõak. ¶ Generaliꝛ aũt oia vulnera que sunt in locis neruosis uel locis vicinis neruor sunt timorosa:qꝫ multotiẽs sequũtur ea mala accũtia:siẽ spasm⁹/alienatio/ꝛ pmixtio rõnis. Et in quocũqꝫ loco fuerint:si magnã hẽant ꝓfunditatẽ ꝛ capacitatẽ sunt vicina timori. ¶ Que vo sũt in locis carnosis:in qb⁹ sũt pauci nerui/ꝛ pauce pellicule/ꝛ uene/ꝛ ligamenta pauca:neqꝫ sunt magne profunditatis:neqꝫ capacitatis saluiora sunt.

¶ De exctiõe sagittarũ:ꝛ mõ ꝛ forma ipsarũ. Caꝑ.XXII.

m **Odus** exhẽdi sagittas diũsificak ꝑm diuersitatẽ earũ. ¶ Sagittar eni diũsitas multa est. Quedã eni ex eis hñt cuspides magnas:quedã puas. Quedã sũt ꝓcaue:quedã surde. Quedã sunt barbulate:quedã triãgulate. Quedaꝫ q̃ drãgule:ꝛ q̃dã duor angulor tñ. ¶ Mẽbra ꝟo in quibus cadũt/aliqñ sunt ex mẽbris ꝑncipalib⁹ ꝛ nobilib⁹:sicut cerebrũ/cor/epar/pulmo/renes/uefica/stomac⁹/intestina/ꝛ eis silia. Qñ vo vulnerak aliqõ ꝓdictor mẽbror ꝛ appent tibi signa mortis iã dicta i suo cap⁹:que hic iter memorabor:tũc opꝫ ut caueas ab exctiõe sagitte:nã plerũqꝫ post exctionẽ statiꝫ morik vlnerat⁹. Qñ vo nõ appẽt sigꝫ pdcã:sagittã cũ oi sbtilitate ꝛ igenio exhẽs cura vuln⁹ ¶ Signa qñ sagitta cadit in cerebro sunt hec.dolor capitis uehemẽs/scotomia/vertigo/rubedo/iflãmatio oculor/rubedo lingue/spasm⁹/ꝛ pmixtio itellect⁹/colere uomit⁹/ꝛ forsan ex naribus uel aurib⁹ sanguis fluet/sermonis abscissio/uocis amissio. Et ꝙ ex vulnere egredieꝫ humiditas alba filis pulti:ꝛ exit ex eo sile aquositati carnis istis apparẽtibus signis ualde timẽdũ est:nõ tñ penit⁹ ad desperãdũ:qr quẽdã curaut:ꝛ multos a dño Hugone vidi curatos:in qb⁹ ꝓ maiori ꝑte appebãt signa predicta.

¶ Signa sagitte in corde sunt:qr sagitta sub mamilla sinistra est:ꝛ sentit patiẽs q̃si in re solida:ꝛ nõ in vacuo sit,isi xa:ꝛ forsan sagitta mouek ut pulsus:ꝛ currit ex vulnẽ sanguis niger. Et segk frigor extrẽitatũ sudor/frigor/ꝛ syncopis istis appẽtib⁹ signis fugias:qr mors ꝓcdubio apꝛopiaꝫt ¶ Sagitta in pulmone signa sunt exitus sanguis spumosi ex vulnere. Mutatio coloris ifirmi:ꝛ qr expirat spirituꝫ magnum ꝛ altũ:ꝛ querit attractionem aeris frigidi.

¶ Sagitte i uelamie pectoris sigꝫ sũt vuln⁹ ꝑpe costas puas anhelit⁹ cũ dolore uehemẽti suspiratio.mot⁹ abor hũeror.

¶ Si cadat in stomaco:cibus egreditur indigestus.

¶ Si cadat in uentrẽ:aut stercus:aut girbũ:aut intestinũ: qõ iam est disruptum exibit: quare ualde timenduꝫ est.

¶ Si cadit in uesicam ꝛ egredik urina:ꝛ de uesica aliquid ad exteriora procedat:tunc scias qr mortale est.

¶ Reliqua aũt mẽbra:sicut facies/collum/guttur/spatula adiutorium/spondilia dorsi/furcula/coxa/crus/ꝛ eis ex

mẽbris similia/utplurimum recipiunt sanitatem.

Modus aũt exhẽdi sagittã in vulnẽ non est res que pfecte ualeat comphendi. Quotidie eni istr̃m nouũ:z modus nou⁹:solertia z igenio medici iuenit. ℙonem⁹ tñ aliquos modos/ut min⁹ igenio sis z rudib⁹ satisfiat. ¶ Sagitta ex loco in quo figit egredit duob⁹ modis:aut per locũ p quẽ itrauit: aut ex parte oppositaz illa que egredit p locũ p quẽ itrauit/si iobediens est ad exitũ/opz q dimittat alig⁹ dieb⁹:donec caro que est in ipsi⁹ circuitu putrefiat:q: extũc de facili exhak: z si figak in osse nec obediat/dimittak per aliq̃t dies quotidie ipsaz cũ attractiõe mouẽdo:egrediek eni/q si nec sic egredik:pfora os in circuitu sagitte vndiq̃ cũ sũbtili pforatorio/donec sagitta pare ad facilẽ exitũ foramine dilatato. ℙñalr̃ ℔ teneas:q sagittã in quocũq̃ loco corpis figatur:ipsaz cũ forficib⁹ ul alio mõ oi facilitate z igenio quo poteris exhas. ¶ Et si fixa fuerit in osse:z adeo firma p maneat/q cũ forficib⁹ exhi nõ queat:si ferrũ illud fuerit ꝓcauũ/tũc hẽas terebellũ optimũ adeo grossum/q usq̃ ad ꝓfundũ cõcauitatis sagitte nõ itret:ut ponas terebellũ itus in ꝓcauitate sagitte:z ac si uelles pforare reuoluas ℔ facto extrahas cũ fortitudine:q: terebellũ tenebis fortissime/z de facili nõ dimittet. Vidi qñq̃ duos fortes homines laborãtes in trahẽdo:nõ tñ sagittã extrahẽ potuerũt:z magr̃ eaz dimisit quousq̃ egressa est. ¶ Si sagitta auriculata fuerit positis duab⁹ cãnulis ereis uel aliq̃ silr̃ i duab⁹ extremitatib⁹ auriũ:ipsam sicut poteris foras trahas:si als necesse fuerit extrahe in q̃cũq̃ pte corpis igeniek medicus cũ istr̃is trahẽdo/retordẽdo/ꝓcutiẽdo/ut caro z os in circuitu putrefiãt dieb⁹ aliq̃b⁹ expectãdo/carnẽ cedẽdo/ossa in circuitu pforãdo/ab icisione uenaruz/neruoz/chordarũ/z arteriarũ diligẽter cauẽdo:pcura totis viribus/oi igenio/ut sagitta cũ oi facilitate qua poteris extrahak. ¶ Si sagitta fuerit fixa in craneo/pãniculis/ul cerebro nõ despes:sed ipsa diligẽter exacta/si ifirmi vtus nõ deficit/ad curã vulnerũ capitis recurras:z ꝑm doctrinã quã dicem⁹ in capko vulnerũ capitis: curam geras. ¶ Si sagitta ifixa fuerit in aliq̃ pte thoracis:cura dicẽda in capko de vulnẽ cassali curek. ¶ Si ifixa fuerit in dorso/z in stomacũ trãsitũ fecerit:in capko ꝑ⁹ dicek q̃liter extrahi debeat z curari. ¶ Si in uẽtrez penetrauerit:cura vulnerũ uẽtris in scõo libro ponẽda curek. ¶ In genere eni z nõ in spẽ itẽdimus de vulneri⁹ in hac pte tractare ¶ In q̃cũq̃ ergo pte corpis sagitta ifixa fuerit:extracta sagitta ut dictũ est:mẽbrũ in quo ifixa fuerat curek/sic ipius cõpõ z forma regrũt. ¶ Si sagitta fuerit toxicata significãt illud/qñ color carnis appet fuscus aut liuidus: opz igit tũc si pole est z loc⁹ tolerat/ut ꝓcaues in circuitu totã carnẽ:deide cura vulnus cũ eo qõ ꝙuenit ad illud.

¶ Forma forcipũ gb⁹ trahunt sagitte ista erit:extremitates ei⁹ sint silres rostro auis:z sint facte ad modũ serre: z sint de bono calibe optime tẽperate:ut qñ sagittã cepint nõ dimittãt. ¶ Et fiũt ex eis multarũ formarũ/magne/medie/parue ꝑm magnitudinẽ sagittarũ/z q̃litatez puitatis ipsarũ:z magnitudinẽ vulneris z cõstrictionem ipsius. Et alie sũt surde:alie ꝓcaue:gb⁹ mediãtib⁹ exhunk sagitte surde. In cõcauo enꝛ forcipũ recipik cauda sagitte.

¶ Nõ piget in fine hui⁹ capki:q̃uis a nobis expta nõ sint: q̃dã experimẽta empica scribẽ:que q̃sdã pitos cũ assertione plurima nouim⁹ affirmare. ¶ Igit ad exhẽdũ sagittã flexis genub⁹ dicak ter oro dñica.s.℔ nr̃.gb⁹ dictis acciptak sagitta cũ ambab⁹ manib⁹ silr̃ tũctis:z dicak. Nicodem⁹ exrit clauos de manib⁹ z pedib⁹ dñi.z exhak sagitta:z extrbit statim. ¶ Itẽ sagittã z ferrũ de vulnẽ extrahes:si folia bletarũ cũ foliis oyptami trita supꝑ vulnus ponas. ¶ Et ℳacer. dicẽ:q spinas/furũculos/z cetera ifixa exhit abrotan⁹ p se:uel cũ adipe empkat⁹. Et ℳacer. dicit q aristok.ro.trita z apposita ifixa oẽ ifixũ detrahit.z dicit:q radix eruce elixa z suppositaeỹcit ossa fracta.

¶ De extractione spinarũ astellarum z similium quando corpus ingrediuntur. Caꝑ.XXIII.

Spine astelle vitri ptes z silia/que corpus ingrediunk cũ emplo facto ex reb⁹ relaxãtibus extrahunk:vñ extractiue uocank h⁹ medicine. Et ex illis est armoniacũ cuz melle mixtum z emplatũ. ¶ Itẽ ex cepis narcisci cũ melle tritis. ¶ Itez radices harũdinis cũ melle trite:z si oia ꝓdicta silr̃ ꝓtũgãtur/fortior erit eoz opatio. ¶ Inqt Auic.q rana excoriata suppositaest mirabilis attractionis:silr̃ cãcer ꝓtritus. ¶ Inqt iterũ:q caput lacerte statim cũ abscindik cũ arstologia lõga z radice canne z cepe narcisci mirabilr̃ extrahit. ¶ Hec enim spinas z astellas z sagittas etiã quãdo nimis infixe non sunt attrahũt z educunt.

¶ De spasmo z eius cura. Caꝑ.XXIIII.

Spasmus ut dicit Auic.est egritudo neruosa qua mouent lacerti ad suũ ꝓncipiũ:z inobediẽtes fiũt in dilatatione ipsius. ¶ Spasmi tres sunt spẽs.s.anterior: posterior:z tetanus:qd.q.totũ tenẽs iterptak. Spasm⁹ aũt diuidik ℔ cãm.ali⁹ enim fit ex repletione.alius ex ianitione.

Signa spasmi facti ex repletiõe sũt:qñ accidit subito cũ plenitudie corpis nulla eũone ꝑcedẽte sicut solone uẽtris:fluxu sanguinis:febre:z silibus.

¶ Signa vo spasmi facti ex inanitione sunt q accidit ꝑm cõtrarium illius.s.post aduentum euacuationis.

Spasmus fact⁹ ex ianitione vix aut nunq̃ curak:z cura ei⁹ est balneũ aque tepide dulcis:z iunctio spõdiliũ:z tũcturarũ cũ oleo violat.tepido:z tegak patiẽs sicut febricitans cũ frigida z humida dieta:z bibat lac dulce frequẽter:z vinũ cũ aqua multa. ¶ Cura vo spasmi facti ex replone est:ut iungak spina/collũ/ceruix/z totũ corp⁹ cũ oleis calidis:sicut oleo euforbij castorei/laurino/z silib⁹. laterinũ vo plus ceteris ualet. ¶ Unguẽtũ bonũ ad idẽ.℞.euforbij/castorei.añ.p.iij.pretri/thuris/mirre/aloes/masticis.añ.ʒ.v.olei laurini/sãbucini/pulegini/cois.añ.z cere q̃ntũ sufficit.terẽda terantur:z cũ oleis z cera ad ignẽ ꝓficiank:z fiat vnguentum. Itẽ patiẽs assumat frequẽter vinũ decoctiõis castorei/cinamomi/spice/pipis/calamẽti/sanfuci/saluie/z ruthe simpliciter uel composite. Dñs ℍugo de ꝓtis faciebat fieri pigmẽtũ:z ꝓpinabat ifirmo:z dicebat optimũ eẽ. ¶ Fiat gargarisma⁹ iste qui.℞.sinapis/piretri/staphisagrie/añ. bullĩãt in vino forti cũ melle:deinde cũ colatura fiat gargarism⁹:quocẽk sternutatio cũ puluẽ castorei z pipis narib⁹ iniecto. ¶ Intret patiẽs balneũ siccũ/z diu sudet in eo:z cũ ꝓdicto vnguẽto vngak. ℍoc facto itret lectũ z iaceat in culcitra molli ualde z bñ pata:z cũ aliq̃tulũ rege uerit itãtũ igrediak balneũ z sudet: z tãdiu sic fiat donec sanek si deus uoluerit. ¶ Et scias q: iter dẽtes ei⁹ ponendũ est lignũ:ne cuz mol⁹ iuolũtari⁹ in eũ redierit:lingua dẽtiũ ꝓtritiõe ledak. ¶ Itẽ vnguẽtũ ad idẽ.℞.olei muscellini.ʒ.j.petrolei.ʒ.ß.olei cois/butyri.añ.ʒ.iij.cere.ʒ.j.stora.calamite/rubee/añ.ʒ.ij.z.ß.mastic.olibani.añ. ʒ.ß.gũmi hedẽ.ʒ.iij.z.ß.oia liq̃bilia ponank ad ignez:z tritis terẽdis admisceank eisdẽ:z cũ spatula bñ ico:penk. Cũ vo ad spissitudinẽ uenerit z coctũ fuerit/supponatur storax z fiat vnguẽtũ:z fiãt vnctiões iter duos ignes i cerice z collo z spina:z ẽt i toto corpe:℔ vngtñ prim⁹ ualet spasmo ex replone. ¶ Itẽ ad idẽ.℞.absinthij/pulegii ʒ/z bacas lauri/z ciminũ:terank oia z cribrenk: z cõfice cũ melle z fac bullire aliq̃tulũ ut ispissek:z pone i plagella z tepidũ suppone loco dolẽti:mirabilr̃ dolorẽ mitigat ¶ Itẽ ℴ spasmũ ℔ Aui.℞.oleũ antiquũ.credo laterinũ fore optimũ lb.j.cere rubee.ʒ.ij.liq̃fiat cera cũ oleo z pr̃ ueriçek desup euforbij recẽtis triti.ʒ.j.misceak z refuek in oi hora necitatis z iungak loc⁹ spasmat⁹ cũ eo.ipz eni ẽ mkti tuuamẽti:lilia despasmãt pueros/anisũ/croc⁹/z mel.

¶ De dieta z regimine infirmoz. Caꝑ.XXV.

d Primus sup̃ in duob⁹ oportẽ hui⁹ artis opatorẽ pcipue ⁊ pncipaliter spem hẽre in summo medico ⁊ nã. Jdeoq; opꝫ nãm cõfortare/ut possit recupare depdita/⁊ restaurare soluta. Cũ igit nã ipsa absq; nutrimẽto boni sanguis gñatiuo nihil pfecte tã in puis q̃ in magnis vulneribus ualeat opari: opꝫ medicũ cibaria boni chimi ⁊ boni sanguinis gñatiua nõ ignorare: ut de talib⁹ vulnerat⁹ cibek: ut ogrua dieta exhibita nã bonum sanguinẽ gñet ad carnis renascẽtiã ⁊ cõtinuitatẽ vulneris reducendã: pcipue etiã cauẽdũ est/ne aliq̃ cibaria putredis gñatiua offerãtur infirmo/ut fiat gñatio santei ⁊ impedlat natura: ⁊ sic ex mala ꝓuidentia labor medici prolongetur.

¶ Cibaria igit sup̃ dictũ sanguinẽ gñantia: gb⁹ suos dñs Hugo cibabat infirmos sũt ista/galline/capones/pulli iuuenes/carnes hedi lactãtis/carnes castrati iuuenis/pdices/fasiani/aues pue cũ rostro sbtili/⁊ brodiũ decoctiõis eoꝝ/⁊ oua gallinarũ quolibet mõ cocta/ꝑter elixa uel frꝛa. Dot⁹ aũt quẽ dñs Hugo dabat/erat vinũ melius qđ poterat iueniri sine aque admixtiõe. Et vinũ qđ nãe humane asserebat fore amicabilissimũ: est vinũ albũ sbtile aromaticũ ad bibẽdũ suaue. Dicebat eni q̃ h̃ erat vinũ de quo sanguis q̃si nullo medio gñat: ⁊ q̃ nã cũ tali vino in vulnerib⁹ optime opat. ¶ Et ego semp ipm in parte ista secut⁹ sum auẽte Bal. suffult⁹: qui in li⁹ de igenio sanitatis dic: q̃ vinũ vulneratis nullaten⁹ sbtrahẽdum: nisi supuenerit cal'm apa. ¶ In pncipio tñ vulneruꝫ pdicta cibaria ab oi repletiõe cauẽdo cũ q̃dã tẽperãtia mistrenk q̃dũ. l. de apate calo sit secur⁹. extũc eniꝫ pdicta cibaria poterũt uberi⁹ ⁊ largi⁹ mistrari. ¶ Caueat igit nimtum vulnerat⁹: q̃ cũcta que circa dietã dicta sũt/diligẽter obꝛ uet. h̃ eni reputo in oi vulnẽ pncipale: ⁊ figs ꝓtra uenerit hãc viã nr̃aꝫ sequẽdo/manifestũ sibi sẽtiet nocumẽtũ.

¶ De quibusdam potionibus ⁊ mixtionibus appropatis vulneribus ⁊ ulceribus. Cap̃. XXVI.

m Ixte medicine: gb⁹ pleriq; ⁊ maxime ultramõtani cyrurgici in plagis utunk ⁊ q̃si aliqđ sacri occultãt: cõponunk ex caule rubea/rubea maiori/semine canapis/cõsolida media agrimonia/lanocola: aliq addũt pedẽ colũbinũ/⁊ dicũt ipsuꝫ ꝓpetatis mirabilis in hoc'ee: ⁊ cõsolidã maiorẽ ⁊ minorẽ/piloselläm/⁊ pimpinellã/gariofilatã/⁊ maiorana/⁊ etiã gẽtianã. agrimonia tñ ⁊ gẽtiana spãliter ualẽt cõtra fistulã: ⁊ sic expti asserũt magnã ꝓpetatẽ in curãdo fistulas hẽre dicunk si in potu sumank. ¶ Jtẽ mixtura quã a quodã fratre pdicatore freq̃nter expto ꝓ magno secreto recepi. ℞. caulis rubei/canapis renatti/tenaceti/consolide rubee: quã gdã pmulã ueris dicũt: oiuꝫ folia. añ. rubee manipulo. q̃tũ de oib⁹. tere ⁊ cõmisce: deh ad quãtitatẽ vni⁹ nucis: uel parũ plus si multas hẽt plagas cũ optimo vino rubeo nõ dulci/neq; cocto: neq; cũ racemis bullito: ⁊ supponak vulneri fol. cauk. rubei iuersi. bibat vno die: altero nõ: aliq ponũt de se. canapis: ⁊ de rubea magis q̃ de oib⁹ aliꝫs. ¶ Jtẽ alr. ℞. radices rubee maio. foliũ cauk. rubei. apiũ domesticũ/gariofiletũ/se. canapis/agrimoniã/tenacetũ. añ. tere oia sil: ⁊ cũ fuerit bñ trita distẽpera cũ vino albo/⁊ fac bullire aliquãtulũ in olla mũda/⁊ semp move as dũ coquunk: deinde modicũ frigefiãt: ⁊ dulcora cum melle: ⁊ reseruek in uase mũdo: deinde vulneribus lotis vino/supponak foliũ caulis rubei ⁊ ligek: ⁊ quotidie mane ⁊ sero sumat vulnerat⁹ duo cochlearia de potione pdicta/quousq; fuerit liberat⁹. ¶ Et si cõtingat vulnera nimtũ deficcari humectenk cũ vnguẽto aliquo ꝙuenienti ad hoc uel cũ aliquo alio medicamine/sicut videris expedire. ¶ Sũme etiã ⁊ pcipue cauẽdũ est sup oia/q̃ ois habẽs vulnus in capite ⁊ maxime si de lesione intrinseca dubitek: ut ab omni pollutione caueat: q: si nõ cauerit in cerebro/citissime spasmus fiet: quo facto ꝑm plurimum amarissima morte die tertia morietur.

¶ Jncipit liber secundus. Prologus.

d Hacc Christo disputatiõe de vulneribus ⁊ ulcerib⁹ ⁊ medicinis eoꝝ. De fluxu sãguis. De igenijs q̃b⁹ sagitte infixe corporis abstrahunt. De apate calo ⁊ spasmo ⁊ vulneratoꝝ dieta: put sibi dare placuit ex dictis uetꝫ. Doctrina dñi Hugonis de Luca ⁊ nr̃a expiẽtia expedita ad illoꝝ practicã: quõ sit in q̃libet mẽbro corporis exercẽda: transitũ faciẽtes a capite qđ mẽbrũ regio di:: q: q̃nque sensus pficiunk in eo. Sumem⁹ initiũ curã ipsi⁹ ⁊ alioꝝ mẽbroꝝ postmodũ ordinãtes: ⁊ ut facili⁹ qđ q̃sq; postulaũit ualeat iuenire: hũc librũ/sic ⁊ pcedẽtẽ secim⁹ per capla distinguem⁹. Et ista sunt capla scdi libri.

Capitulũ

pmũ. De vulnẽ capitis simplici in carne tñ sine depditione sube.

2m De vulnere capitis cum fractura cranei.
3m De cura ⁊ fractura cranei pãniculoꝝ ⁊ etiaꝫ cerebri ꝑm magistrum Hugonem.
4m De contusione capitis sine lesione cranei.
5m De contusione cranei sine fractura cutis.
6m De cyrurgia q̃liter exercẽda sit in fractura cranei.
7m De liuore ⁊ contusione faciei sine fractura carnis.
8m De vulnere palpebrarum.
9m De vulnere cũ fractura ossiuꝫ mãdibule uel palati.
10m De vulnere nasi.
11m De quolibet vulnere in carne vniuersaliter.
12m De vulnere cum deperditione substantie.
13m De vulnere uene organice.
14m De fluxu sãguis uene ul'arterie icisẽ hñte plodos.
15m De vulnere neruorum.
16m De vulnere thoracis ⁊ pectoris ante ⁊ retro facto.
17m De vulnẽ dorsi a sagitta penetrãte usq; ad stomacũ.
18m De vulnere uentris: ⁊ eius anothomia.
19m De vulnere intestinorum.
20m De fractura ossiũ sine vulnere carnis ⁊ cura ipsius.
21m De fractura ossiũ cuꝫ vulnere carnis ⁊ cura ipsius.
22m De diuersificatione fracturarum ossium.
23m De membro male restaurato.
24m De nodatione que accidit post fracturam.
25m De mẽbro subtiliato ⁊ extenuato p⁹ restaurationẽ.
26m De situ membri restaurati.
27m De frustis ossiũ ⁊ conticib⁹ eoꝝ remanẽtib⁹ i vulnẽ
28m De fractura mandibule.
29m De fractura nasi.
30m De fractura furcule pectoris.
31m De fractura spatule.
32m De fractura ⁊ fissura cassi.
33m De fractura costarum.
34m De fractura ⁊ attritione spondilium colli.
35m De fractura adiutorij.
36m De fractura brachij.
37m De fractura ossium digitorum:
38m De fractura coxe.
39m De contritione rotule genu.
40m De fractura cruris.
41m De fractura tali ⁊ digitorum pedis.
42m De dislocationibus iuncturarum.
43m De dislocatione mandibule.
44m De dislocatione spondilium colli.
45m De dislocatione spondilium dorsi.
46m De dislocatione furcule.
47m De dislocatione adiutorij.
48m De dislocatione cubiti.
49m De dislocatione iuncture manus:
50m De dislocatione digitorum.
51m De dislocatione anche.
52m De dislocatione genu.
53m De dislocatione rotulel
54m De dislocatione pedis.

¶ De vulnere capitis simplici in carne tñ sine deperditione substantie. Cap. I.

Caput cõtingit diuersimode vulnerari: et vulnerũ ipsius: aliud est simplex: aliud cõpositũ. ¶ In cura simplicis vulneris sicut in ꝓma pte huius opis dictũ est / vnica est intẽtio. s. cõtinctio ptiũ solutarũ. In cura vo cõpositi itẽtiones diuersificant ꝑm diuersitatẽ cõpõnis ipsi⁹. Nos tñ ꝓmo de simplici tractabim⁹: ꝑinter curã cõpositi vulneris exponem⁹ Igit si vulnus simplex fuerit cutis. i. si lesio sola fuerit sine depditione ſbe uel lesione cranei: sic curabis. In ꝓmis labia vulneris et totũ circa vuln⁹ optime abradant: deide vuln⁹ a pilis capillis et quolibet alio mũdet perfecte: et vuln⁹ cũ stupa leni in bono vino calo balneata et expressa optime deiccet: et sic labia vulneris / sicut melius fieri põt ꝑm statũ sanitatis ꝓstinũ ꝙiũgant: et cũ puluillis de stupa leni et mũda decẽter factis vino calo balneatis et vneri sic decet suppositis cũ leni fascia tali⁹ fasciet / qꝫ cõtinctio repata in labijs vulneris / nullaten⁹ ualeat pmutari. ¶ Prima ligatura usqꝫ in 3^m et 4^m diem: si dolor nullus appeat nõ soluat. Si vo dolor aliqs egrũ ifestauerit / ꝙtinuo dissoluat. et si aliq̃ putredo iteri⁹ gñata fuerit: cũ stupa leni balneata in vino calo: et expssa cõprimat vuln⁹ et sanies siqua it⁹ fuerit / per cõpressionẽ h⁹ expellat: quo facto fiẽ ãtea religet: et nisi dolor ifirmũ exagitet / nõ nisi de 3° die in 3^m vuln⁹ soluas. ¶ Si vo dolor min⁹ egrũ uexet / adeo qꝫ de apate calo timeat: uel ẽt si dolore nimio exñte non timeat de illo plagella de stupa leni tenuissima balneata i vino calido: et expssa vulneri iponat: postmodũ supponat pultes que sic fit. Decoquant maluarũ folia / et pistent: de tali malua pistata recipiat quãtuꝫ pro vice vna sufficiat: et bulliat in tãto vino quãto sufficiat in cõpõnẽ pultis. Postqꝫ vo in vino diu bullierit / supponatur de furfuris cribratura paulatim: et paulatim ꝑ bona incorporatione semp cũ spatula deducẽdo ad ignẽ / donec pultes iter duritiẽ et mollitiẽ sit eq̃lis: et quotidie semper eodez mõ mutet / donec ois discrasia vulneris sit sedata extũc cũ stupis in vino calido balneatis mõ supdicto curet. ¶ Si caro aliq̃ superflua in vulnẽ gñet / curet cuz vnguẽto viridi / qõ fit ita. Viride eris optime puluerizet diligẽti⁹: et cribret et admisceat cũ optima dyalthea: et si uoluerit qꝫ amplius sit acutuz / ponat media vncia de viride eris in duab⁹ vncijs dyaltee. Et ad magnã superfluitatem carnis vulneris depurãdã receptionẽ eris viridis duplicabis: die sequẽti post appõnẽ vnguẽti / appones in vulnera fila de pãno ueteri laniata: et sic cũ filis et vnguento curabis / q̃diu perfecte et pulchre obduxeris cicatricem. Hoc gñale documẽtũ qõ in cura vulnerũ capitis datuz est: qñ. s. vulnus in cute tñ est: et dicit simplex vuln⁹ gñaliter tenẽdũ est in oibus vulneri⁹ cutis capitis quomõcũqꝫ sint sine depditione substãtie et cranei lesione. Miror si in mũdo est melius documentũ. Ego cũ multos in diuersis regionib⁹ ꝓbos et famosos medicos viderim: et multa exptus fuerim / melius nõ inueni. ¶ Dicẽ Aui. qꝫ in fissura cutis que puenit usqꝫ ad pãnũ qui extẽditur sup craneũ / ligamẽtũ et strictura sufficiũt et dicit qꝫ rectio in cura eius est ut sup fissurã oleũ rosatũ tepidũ ifundat deinde aggregent labia vulneris: et si necesse fuerit cõsuatur et puluerizet sup vuln⁹ puluis que dicit capitalis: et ponant desup puluillũ in vino stiptico cõcusso cum oleo balneati: deinde religq̃ ligamẽta: et gelscat ifirm⁹ ut fiat delitiosus et pcuret ut dormiat: et si necessaria fuerit subtractio sanguinis minuat. ¶ Dñs Hugo reprobat illud: qꝫ s. vulnus capitis vnqꝫ suat: uel qꝫ in vulnere qõ ꝙsolidare intẽdimus / ponat aliqd vnctuosum. Primũ qꝫ caput sit mẽbruz: in quo quomodocũqꝫ vulnus sit labia vulneris optime possint ligatura cõiũgi. futuraqꝫ solum fit / ut coniũgant labia / non est aliquatenus facienda. Secundum qꝫ omne vnctuosum maculat vulnus et cõiunctionem ꝓhibet labiorũ. ¶ Determinatio de sola lesione cutis: nũc de vulneribus ipsius cum lesione cranei / panniculoꝝ et cerebri ꝑsequendum est.

¶ De vulnere capitis cum fractura cranei. Cap. II.

Licet de solutione ꝙtinuitatis in osse i capo fracture et dislocationis sermone cõpleto dicere itẽdamus: qꝫ tñ solutio cõtinuitatis qu e fit in osse capitis ab alijs ualde dissimilis est: ꝓpterea de illa ad ꝓsens tractabimus speciale capitulum facientes.

Fractura cranei ceteris fracturis ossiũ difficilior est / et eius multe sunt spẽs et diuerse ꝑm diuersitatẽ rerũ: gbus mediãtibus fit fractura. alia enim fit ex ꝓcussione ensis uel gladij incidẽtis uel alterius simul scindẽtis os totum donec ꝓueniat ad uelamen. Alia nõ ꝓuenit ad uelamẽ sed superficiẽ tñ ossis incidit: et vulnus aliqñ est magnũ aliqñ puũ: et ex eis est fractura occulta in osse: que apud antiquos dicit capillaris. Alia fit telo sagitta gladio acuti capitis uel aliquo silꝫ: et est difficilio⁹ fracturarũ: qñ est magis penetratiua: et ei⁹ vuln⁹ est modicũ et occultũ. Alia fit ex casu uel ꝓcussione lapidis uel silium / ita qꝫ os ad iteriora plicat: et illud ꝑm plurimũ fit in capitib⁹ pueroꝝ ꝓp mollitiẽ ossiũ ipsoruz: aut nõ plicat / sed scindit in modũ fracture capillaris: que aliqñ penetrat usqꝫ ad pãniculũ: aliquãdo vo nõ penetrat. ¶ Et earum vulnus aliquãdo est paruuz: aliqñ sine vulnere sunt omnino.

Cognoscuntur aũt oẽs spẽs fracture ꝑ diligẽtẽ ingsitionẽ cum tẽta. Et cognoscunt per ampliorẽ icisionẽ et sepationẽ cutis a craneo. ¶ Spẽs vo fracture capillaris cognoscit per effusionẽ encaustri desup: qñ hic testificant ueteres: et est res cũ qua est fiducia vitatis: et illõ fit ꝑ mõ: sup os disco optũ et bñ tersum encaustrũ effũdas / et postmodũ abstergas: fractura ex hoc remanebit nigra. Et si vis certificari utrũ penetrãs sit fractura / radas fissurã / donec nihil appeat de nigredie: qñ si nigredo deficiat / signũ est qꝫ fissura ad iteriora nõ trãsit. ¶ Et si fractura fuerit ex casu uel lapidis ꝓcussiõe: uel silium absqꝫ vulnẽ: tũc ei⁹ significatio duob⁹ modis est: hz qꝫ duplex est ei⁹ spẽs fiẽ tã dictũ est. vna que plicat ad iteriora: et altera q̃ dr capillaris. ¶ Si gnificatio illi⁹ que ad iteriora plicat nõ occultat ingrẽti cũ digitis: qñ ꝑ eis sentit ꝓcuitas manifesta. ¶ Signi ficatio vo fracture capillaris absqꝫ vulnẽ cognoscit difficulter. Ideoqꝫ accñtia que ifirmo supueniũt diligẽter ꝙsiderari opz. Et accñtia significãtia illud sũt apoplesia / scotomia / destructio uocis / pditio appetit⁹ vtutis digestiue et expulsiue defect⁹ / febris acuta / et silia. et argumẽtũ maximũ faciẽs huius fracture fidẽ est ꝙsideratio rei: cũ qua pcussio facta fuit: et ꝙsiderare uehemẽtiã feriẽtis / casus latitudinẽ et locũ in quẽ ipulsio facta fuit. ¶ Et in oib⁹ ꝓdictis spẽb⁹ fracture ꝙsidera uelamina cerebri: quoꝝ vnũ dicit dura mr: et alterũ pia mr. ¶ Dura mr est pãniculus craneo imediate supposit⁹: et est creat⁹ grossus ut a craneo se defendat. ¶ Pia vo mr tãgit et coopit cerebr: et ẽ sbtilis pp subtilitatẽ ipsi⁹ cerebri. ¶ Añ tgit qꝫ ad curã accedas ifirmi / cõsidera ipsi⁹ accñtia: que si videris manifeste mala / et plura in malitia cõuenire / fugias. Si vo accñtia bona videris / nõ formides: et ex accñtib⁹ malis sunt amissio itellect⁹ / sincopis / abscissio uocis / rubor / et egressio oculorũ / pditio appetit⁹ / vtutis digestiue et expulsiue defectus / fluxus uẽtris / uomit⁹ colere / febris acuta / thetan⁹ / et silia. qb⁹ appentib⁹ in plurib⁹ dispõnib⁹ / ifirmus ꝓculdubio nõ sanat. ¶ Et multoties dura mr rũpit: et aliqñ etiam pia mater et pdicta accñtia nõ appent: imo reparant panniculi / et sanat infirmus: et de hoc facit nobis fidem magna experientia: qꝫ multos fractis ambabus mẽbranis et aliquos a qbus non parua quãtitas medulle extuit / vidimus pfecte sanari. de ꝙ adeo sumus certi sicut de morte.

Plures etiã vidi habentes aliq̃ de ꝑdictis accidentibus restitutos pristine sanitati.z.B.testat de lesiõe pie mris multos se vidisse sanatos:sicut patet in cõmẽto Affõr. Illud tñ est de his que raro ꝓtingũt.Sciui hominẽ cui⁹ vna cellularũ a cerebro tota euacuata fuit:z tandẽ repleta carne loco cerebri per dñm Hugonẽ sanat⁹ est:z cuz cellula rememorativa fuisset: vidi dñm Hugonẽ stupẽ tẽ ualde sup illo:q; memoriã sicut añ habebat. erat enz factor sellarũ:z artẽ suã modo amisit. ¶ Frequẽter etiaz imperiti medici decipiunt in hoc:q; rupta dura matre interdũ sanies ad ptã matrẽ descẽdit: z ibi actione caloris nãlis digerit:z iterũ fit alba z spissa.q; qñ postmodũ expellitur ab imperitis cerebruz extimat. frequẽtissime vidi illud reddẽte me cautũ viro ꝑdicto:ne in parte illa errarẽ:sicut stolidi faciebãt. ¶ Et notãdũ q; sicut caput diuiditur in tres ptes.s.in substantiã carnosam.cranesatã.z cerebruz:sicut sunt tres uentriculi.vñ Auic. diuidit in tres ptes.s.in substãtiã uelatã.medullarẽ.z nẽtres.uẽ tres aut sunt tres.s.anteriorꝝ.medius.z posteriorꝝ.Jn anteriori vtus imaginatiua cõplet.cogitatiua in media.cellula vo posteriorꝝ memoratur. ¶ Et nos modo ponem⁹ quãdam specialem curã ꝑdicti viri quã ipse frequẽtissime in lesione cranei panniculorꝝ z cerebri exercebat.

¶ De cura in fractura cranei panniculorũ z etiam cerebri:ꝑm magistrum Hugonem. Cap̃.III.

Cum igitur in lesione cranei pãniculorꝝ z cerebri:nõ uehementer possimus de patiẽtis liberatione sperare:in illo qui sperantes in se nõ deserit spes nostra ponenda est:q̃re cũ de talib⁹ qõ artificio cyrurgie curari ualeant:non multuz sperandũ sit in solo deo z natura que ab ipso est:medicum qui huiusmodi habet in cura spem habere necesse est:quare medicus in istis magnis periculis:nec tentare:nec perquirere debet:ꝓcipue postq̃ certus est cum non sit utile de intrinseca lesione.

¶ Ideoq; medicus qui talem habet in cura in deo:z natura sperãdo dupr z sagaciter debet nãe necessaria ministrare.Jn dieta scilicet z ligatura z medicamine cõpetẽti.Sicut enĩ in cuti superius dictũ est: talis fiat in capite ligatura q; calor intrinsecus euaporare nõ ualeat:nec exterior possit aer ĩtrare. ¶ Hoc facto dek puluis quẽ dñs Hugo sibi appropriabat cũ pigmẽto:qõ ita fit.℞.optimi cinamomi.ʒ.j.optimi.çç.albi.ʒ.ʃ.mellegete.ʒ.j.galange.cardamomi domestici z boni saporis.z piperis longi oium.añ.ʒ.j.gariofil.electi.xij.grana.pipis cois g̃na.xv. ꝑdicta oia optime terank z cribellenk:z usui reseruenk. ¶ Pigmẽtũ de ꝑdicto puluere talr cõponak.Jn gnque lb.optimi vini albi ponak optimi mellis.lb.j.qõ cũ modico ipi⁹ vini bulliat:z cũ bullierit:ab igne tollak:z de puluere ꝑdictarũ spẽrũ in tanta quantitate misceak eidẽ qõ nõ fit nimis forte:sed fit boni saporis z delectabile ad bibendũ:postmodũ totũ vinũ residuũ cũ spẽb⁹ z melle ponak:z plurimũ agitek:demũ clarificek per colatoriuz distillando. ¶ De ꝑdicto pigmẽto cyathi nouẽ paruissimi recipiank:z cũ eis puluis mirabilis quẽ dñs Hugo sibi appropriat:misceak. Et ego in rei ueritate vnq̃z vidi aliquẽ nec audiui qui ꝑdictã curã sciret uel uterek illa:nisi ꝑdictũ virũ cũ suis.ipse tñ nullũ de filijs absq; iuramento docebat.docuit tñ me iam pene centenarius nullo extorto federe iuramẽti. Cõponit aũt ꝑdict⁹ puluis de his gnque herbis:videlicet pilosella.pimpinella.gariofilata.gentiana.z ualeriana oium radices z folia.de gentiana vo radices tm̃: ita tñ q; ex oib⁹ ꝑdictis recipit per se equalr.de pilosella vo q̃ztũ de oib⁹ alijs:uel q̃ztũ de duabus alijs imponak:ꝑdicte herbe deficcenk z fiat puluis. de hoc puluere ꝑdicto pigmẽto postq̃z clarificatũ fuerit ter q̃ztuz trib⁹ digitis capere poteris:imponak spargendo super pigmẽto qualibet vice in modũ crucis:z dicendo.Jn nomine patris z filij z.ſ.ſ.Jn nomine sancte z idiuidue trinitatis.Dextera dñi fecĩ vtutẽ:dextera dñi exaltauit me:non moriar sed viuã z narrabo opera domini. Castigãs castigauit me:z morti nõ tradidit me:nõ moriar ſ viuã z narrabo opera dñi. ¶ Predicta sic fiãt facta ꝑus ad deũ oratione deuota:ut per ꝑdictũ puluerẽ liberet in firmũ. ¶ Modo dicã q̃liter ifirmo ꝑdictus pot⁹ debeat exhiberi ſ ipm frequẽti experiẽtia me docẽte:nisi ꝓma die vulneris uel scda anteq̃z ifirm⁹ comedat:ad ifirmuz uocat⁹ fueris ꝑdictũ potũ:nullaten⁹ exhibebis:z scias q; nõ reputo multũ tutũ si ꝓma die vulneratiõis vuln⁹ clausum nõ fuerit:sed poti⁹ retẽtũ fuerit cũ tẽtis aptũ:z tã ab aere fuerit alteratũ qõ se q̃nti die postmodũ potũ exhibeas supradictũ. Jgit ꝓma die vulneratiõis vulnere fiẽ dictũ est superi⁹ pcurato.sequenti die potũ talr exhibebis: cuz ifirmus comedere cepit z bibere uoluerit. Primus pot⁹ quẽ dabis:erit vn⁹ cyath⁹ paru⁹ de pigmẽto cũ puluere supradicto: z dabis ꝓmo facto signo crucis z dictis oib⁹ que dixisti qñ miscuisti puluerẽ cũ pigmento eodẽ mõ iter prãdiũ z cenã 2m cyathũ exhibebis. Tertiũ cyathũ dabis in cena eodẽ mõ z cuz eisdẽ ẏbis fiẽ in prãdio tribuisti:z fic trib⁹ diebꝰ factes quolibet die tres cyathos exhibẽdo. Jn ſ enĩz puluere mirabili quẽ dñs bñdixit ualde sperãdũ est:si ifirm⁹ ipm absq; relectiõe tenuerit: ita q; in illis trib⁹ diebꝰ nulla vice uomitũ patiak. Si vo ifirmũ puluerẽ ꝓtingat reĩcere.celeriter vuln⁹ soluas:z vulneris z cutis discrasiã diligẽter ꝓsiderãs:si circa vuln⁹ tumor solus appareat in aliq̃ pte cutis z i vulnere:uel in aliq̃ pte capitis dolor fuerit:fiat pultes dicta supi⁹:z postq̃ fuerit bñ facta in petia extẽdak:z tenui placella de leui stupa fiẽ dictũ est posita sup vuln⁹ emplz ꝑdictũ adeo latũ:qõ multũ de cute cõtineat:z sup emplm stupa ficca ꝑ calore seruãdo ponak:z supligek optime ut pultes de loco in quo fuerit nõ ualeat remoueri:z ita semel quotidie renouek. ¶ Scio me de graui fractura cranei cũ eez iuuenis nouẽ frusta ossiũ post aliqõ tẽpus ex vulnere expellẽte nã sic fuisse curatũ:cuz mlta tñ suspitiõe z magno piculo apparẽtib⁹ ġuib⁹ z pnitiosis accidẽtib⁹. ¶ Jõqz si cõtingat inirmũ euomere puluerẽ ꝑdictũ curã cũ pultibus nõ cõmẽdo.timore enĩ plimo z suspitione nõ caret. Immo dico q; medic⁹ in ſ casu diligẽs z sollicit⁹ sit:z si ue puluerẽ teneat siue nõ.si accũtia viderit timorosa:de ista cura nõ ꝓfidat:sed ad cyrurgiaz recurrat:nisi pãniculorꝝ z cerebri adeo lesio magna fuerit: q; nulla spes q; p cyrurgiã liberari ualeat hẽak in alio: sed si de lesiõe pãniculorꝝ nõ cõstet:poterit ad cyrurgiã si videbik hẽri recursus.ego tñ dico q; oẽs gb⁹ dedi istũ puluerẽ:optime absq; uomitu tenuerũt:z fine suspitiõe z timore nullis accidentib⁹ malis apparẽtib⁹ breui spatio tpis sunt curati. Similiter vidi de multis:quib⁹ dñs Hugo puluerẽ dedit ꝑdictũ.scripsi tñ ꝑdicta ut mediũ circũspectũ reddere z ẽt timoratũ. ¶ Et q; ad cyrurgiã redeũdũ ouxi post caplm sequẽs de cõtusione capitis:de cyrurgia quomõ in lesione cranei exercẽda fit:factã capitulũ speciale.

¶ De ꝓtusione capitis sine lesione cranei. Cap̃.IIII.

Caput quãdoq; cõtunditur sine lesione cranei:z aliquãdo cũ cranei lesione.Si ergo fiat cõtusio in capite siue magna fuerit:siue parua:in qua sine mollitie magn⁹ tumor appareat:siue paru⁹ nerẽdũ nõ est:nec de cranei cõtusione timẽdũ:q; in tali tumore stupas balneatas in vino calido cũ sale sufficere iudicam⁹. ¶ Si tñ adesset dolor totꝰ capitis:z usq; i diẽ tertiũ pmaneret nec minueret oio:denk pill'e cochie:z facta abrasione capitis:pultẽ que seqk sup ponas in optimo vino sal ualde tritũ ponak z bulliat in patella:z qñ bulierit sequẽtes puluer̃es supponas.℞.bachas lauri decorticatas.cimini.anisi ambor bñ mũdatorũ.z in testa calida desiccatorꝝ.añ.ʒ.iij.terank fil' z cribellenk. ¶ Item mastices thuris añ.ʒ.j.terank z cribellenk simul.iste ultim⁹ puluis ne cõpũak z masſetur in larga

piride reponat. ponatur ergo in vino bulliēti. ponātur pulvis de bacis lauri cū ceteris sibi mixtis: z post modi/cū pulveris masticis z thuris addat. deinde cū cribratu/ra furfuris vinū cū p̄dictis spēb⁹ ꝓsolidet: ita q̄ pultes i/ter mollitiē z duritiē sit eq̄lis q̄ in oi pte p̄uādū est: z ua/se ab igne depōsito: in tāta quātitate ponat mel q̄ in ea sit qualitate qua dictū est. post modū i petia adeo magna q̄ in totū caput teneat extendat/z capiti supponas adeo calidū q̄ absq; lesiōe patiēs possit pati: z stupā ficcā leuē pulti posti modū supponas: z stupa debet pultē vndiq; su perare: ut calor meli⁹ ꝓseruet z supliget liteolo de pāno ueteri bñ tractabili z subtili: ita q̄ stupa uel pultes nō pos sint aliq̄ten⁹ amoueri: neq; usq; ad q̄rtuz uel q̄ntū diē: z ultra si neēe fuerit moueat. ¶ Et si dolor adhuc pseue/ret post q̄ntū diē modo sīli fiat pultes: z eodē mō sicut p̄ liget: z sic de q̄nto in q̄ntū diē fiat: donec fiat liberatus. z hec est cura dñi Hugonis sicut dictū est. ¶Macer tñ dicit: q̄ feniculū tritū cū aceto z emplastratū curat ꝓtusionē.

¶De cōtusione cranei sine fractura cutis. Cap. V.

a **Liquando** caput cōtunditur sine fractura cutis cū cranei lesione: cui⁹ significatio mānifesta z certa est: q̄n videlicet mollities appet in cuti: z cutis ex p̄cussione ex tenuata est z subtilis: ita q̄ in illa mollitie cōtusio mani/feste ppendit: sed uentriculus digitis cōprimat: z si ma/gna ꝓtusio cū crepatura ossis fuerit bñ poterit digito inue niri. ¶ Tātū igit q̄tū ꝓtinet ꝓtusio. z ultra ēt circūcirca fiat abrasio: qua facta fiāt tres placelle stupe talr ordiate. Prima sit minor: z teneat totā cōtusionē z ēt paruz ultra. Scōa sit per vnā vnciā in longitudine z latitudine ma/ior p̄a. Tertia in bona quātitate supet utraq; pores. iste tres placelle balneent in vino calido ubi salis modicuz sit admixtū. cōprimant z equalr extendant. Deinde mi nor placella inuoluat ex vna parte tñ in melle calefacto z in bona q̄ntitate minutissimo sale salito z calido sup ꝓtu/sione ponat: z sup illā primā placellā ponat scōa: z tertia sup ambas: ita q̄ oēs sint extense equaliter supra cutiz: z sup oēs postea stupa ficca que ceteras supet: z sic cū linte olo supliget: q̄ stupe nō ualeant remoueri: z sic usq; ad diē quintū uel septimū nō soluat: nisi fuerit magnus do/lor. ¶ Et q̄n dissolut⁹ fuerit iterū religet: eūdē modus z ordinē eūdem seruādo per oia qui in p̄ma fuit ligatura seruat⁹: z sicut dictū est usq; ad diē q̄ntū uel septimū non soluat: z sic semp fiat: z eidē modus z ordo ꝓuenit quousq; cutis cum craneo ꝓiūcta fuerit z plenissime solidata. Ad maiorē aūt cautelā z patiētis sanitatē citius recupandam secūda die post ꝓtusionē det puluis nr̄ mirabilis cū pig mēto: sicut supra notatū est in cranei pānīculoꝝ z cerebri lesione. ¶ De ꝓtusione cerebri nihil dicimus: q̄ illā in/curabilē iudicamus. Si aūt casu aliquo ꝓtingēte apparē tib⁹ signis malis necessaria fuerit cyrurgia. sic p̄cedas si cut in sequēti capl̄o ꝓtinet. ¶ Et scias q̄ gdaz cyrurgici excitaturi cyrurgiam vulneratis: ut sensu z dolore p̄uen tur stupefactiuā exhibēt medicinā: q̄d nullatenus appro bo: q̄ cū impossibile sit medicinā ꝓportionare certo termi no cōpl̄oni corpis vulnerati medicinā somnifera; multi receptūt qui icidūt somnuz mortis. ¶ Quidā tñ auctor exponēdos cyrurgie sensu docuit sic p̄uari. accipe sordes ex auribus canis quas gdā cerumē appellāt. z pmisce cuz modico olei oliuarū z inunge pulsus capitis z etiā bra/chioꝝ. narib⁹ ēt inijcias de hoc tpo z sub lingua ad q̄ntitatē fabe de eadē medicia supponas: z sic faciēdo asserūt eos sensu z motu p̄uari. Excitant aūt sicut dicit: si pānus ītinct⁹ in eo z accēsus sub narib⁹ extinguat. ¶ Fumia in cōtusione bibita: ut Galie. ītra q̄tuor horas cōsolidat.

¶De cyrurgia q̄lr exercēda sit i fractura crāei. Cap. VI.

i **In fractura** cranei z cōtusiōe ip̄i⁹ si ad cyrurgiā oporte at te uenire: tñ q: tps potionis trāsiuit: uel q: in firm⁹ euomit potionez: uel q: potio nō habet: uel ꝓpter aliquā cām potio nō est danda: opz medicū diligēter at/tēdere z cōsiderare ad quā partē declinet cōtusio uel fra ctura. ¶ Et si neēe fuerit ꝓpter vulneris putatez cutis vsus fracturā cranei in medio cruris findat: z q̄tuor an/guli cutis optime a craneo cū nouaculi discarnētur: z nisi emorroisagia sanguinis ip̄ediuerit os uel aliud qđ extra henduz fuerit: illico extrahat: q̄ si fluxus sanguis te per/hibeat positis pānis ueterib⁹ z delicatissimis sup duraz mr̄ez si fuerit discoopta. reliquū vulner⁹ puluillis de pāno lineo ifusis in oui albumine ipleat: z desup stupe in vi/no calido: uel fiāt in oui albumie balneate: z desup stupa ficca p̄ calore seruādo. ¶ Auic. ꝓcipit in hoc casu imple ri vulner⁹ pānis ficcis: uel pānis in aceto z aq̄ ifusis: deide puluillū in aceto z oleo balneatū desup mādat poni z li/gari. Dñs Hugo p̄cedēti mō curabat: z ex stolidis qdē medicis sunt qui amputāt angulos vulneris z p̄ciūt. z illa est ītētio: in qua nō est nisi fatuitas: neq; opz de oi/bus reddere rōnē. ¶ Cessante emorroisagia cū in crassi no vulnus solueris. si angulos tumefactos z augmenta tos inueneris: bonū signū esse cognoscas: sicut in Affor. asserit Hyp. dicēs: quibuscūq; tumor apparet in vulne/re: nō ualde spasmant. iterum si diminutos z mortifica/tos inueneris malum erit.

De fractura

vo sciēdū est: q̄ fractura q̄q; nō penetrat usq; ad duraz ma trē: sed tñ usq; in locū: qui iter utraq; ptes cranei est: z q̄q; penetrat puenies ad mēbranas. ¶ Si fractura uel rimula sit penetrās sic cogāces craneo mūdato z terso en caustrū: sicut tā dictū est in canone fracture cranei desup effundat: z nos tā de hoc dixim⁹. alio mō cognoscit sic: teneat ifirmus nares z os clausum: z fac illū viriliter insuf/flare. si per rimulā illā aliqd exalauerit scias craneū usq; ad pānīculū. seu usq; ad cerebrū eē fractū. Fracture igit que ad iteriora nō trāsit: teste. G. medicia que cōposita ē de yreos. faria orobi. thure z aristol. utilis est. Oēs eni medicine que sine dolore mūdificatiua est. cōuenit in hō casu. caro eni que gñat illic fit actione nature. Infirmus quoq; adiutorio nō idiget: nisi ut ossibus caro ꝓglutinet z ꝓsolidet: qđ fieri nō pōt: nisi loc⁹ gīande carnis mūdi ficet. hoc eni neēe est ut loc⁹ gīande carnis ab oi sanie sit purus: qđ oīb⁹ ossib⁹ ꝓuenit/cum caro fuerit gīanda. ¶ Auic. dicit q̄ in hoc casu recti⁹ est ut radat craneum scissum: donec ad loca sana ptingas: z donec nihil rema/neat de fissura. ¶ Dñs Hugo i pte hac Auic. repro/bās seqbat sniam. G. z si videt sic tā dictū est: ponas sup fissu rā encaustrū: ut per illud fissura magis appeat manifeste z frica eā cū raforio donec nulla remaneāt signa ficture: z sint apud te fricatoria ex fridis dtūsas ḡnitia quātitates z admistra in p̄mis latiora. deide subtiliora: sic direxerit te fissura. fissura eni lata latiori ferro idiget z strictior strictiori. Cūq; sufficiēter abraseris admistra medicinā capi talē z sufficit tibi: z medicine capitales sūt sic yreos. fari/na orobi minutū. th⁹. aristol. mirra. sarcocolla. z sanguis dra. z oē exiccatiuū sine mordicatiōe. ¶ Si vo fissura. fu erit penetrās tūc opz te scire dispōnē dure mr̄is. an. f. ser uet situ suū cū osse: q: si seruat nocumētū est min⁹: z res magis appens: z timor euēt⁹ apatis minor: z saluior: z citi us etiā maturat. ¶ Si vo ꝓpter ict⁹ uehemētiam dura mr̄ ab osse fuerit sepata uel aliquo mō lesa. sano z illeso exīte craneo sic cognosce: cum dolor capitis lēta febris die b⁹ singulis augmentant: oculoꝝ anguli ac si spasma/ri uellēt aliquātulū distorquētur. gene rubēt. q̄ si signuz p̄auū est in q̄libet capitis lesiōe: pānus balneat⁹ suppos tus citi⁹ deficcat. cutis etiā arrida est z ficca: z q: si vulner⁹ fuerit: z os fuerit discooptū color ossis uelociꝰ alterat z li uet: z cursus puris virulēti amplior ē in eo: z ꝓpter negli/gētiā cure citi⁹ egro supuenīūt dolores z febres. spasmi. sincopis. z pmixtio rōnis. z in hoc dispōne: imo in omni

fractura cranei penetrãte frigus etiã in estate diligenter caueri oportet: qñ in eo est timor magnus. ¶ Et scias q̃ ossa capitis diuersificant ab ossib⁹ aliorũ mẽb:orum: quando frangũtur. nõ enim restaurat natura sup ossa capitis fracta fortem porum: sicut in alijs membris facit.

¶ Et opz ut remotio ossis fracti in estate ultra diẽ septimũ nõ tardet. in hyeme vo diẽ decimũ nõ excedat. ℔ tñ non tolerat ubi dura mater fuerit coartata: aut puncta: qñ pũctura forsan faciat apa z spasmũ: z forte ducet ad apoplexiaz. Idcirco oportet ut illud os extrahat statim: z tũc si fuerit apoplesia: redibit sensus incõtinẽti. Si vo fuerit foramẽ: tũc opz uehemẽtius festinare: si vo frangat craneũ z infrigidet uelamẽ: tũc necesse est ad incisionẽ z remotionẽ cranei festinare: neqz opz differre ultra scõm diez. Igitur si craneũ remouẽduz fuerit: q̃to citius remouet: tãto melio⁹ z utilio⁹ est: ne supuentãt accidẽtia mala z nocumẽta puersa. z est necessartũ accipe os z fracturã cũ q̃titate: donec egrediat vir⁹ sicut fuerit opportunũ. ¶ Et scias sicut uolũt ueteres: q̃ nõ est excusatio ab incisiõe z remotiõe cranei cũ in eo penetrãs fractura fuerit uel scissura: z hoc ꝓpter duo. Primo: q: os capitis sicut dictuz est: debilẽ facit porũ. Scõo q: si tã osse restaurato z cũ poro ligato accideret iteri⁹: q̃tacũq; modica gr̃atio saniei uel alicui⁹ humoris supflui expellẽdi. quõ tã restaurato osse posset expelli: penetraret pculdubio ad medullã. Nõ igitur sicut dicũt: excusatio est in hoc casu ab icisione z detectiõe loci: z phibitiõe incarnatiõis quousq; sic tur⁹: z non fit timor: q̃ vir⁹ ad iteriora decurrat. ¶ Dñs Hugo fortificat⁹ exprimẽto nõ vult illud. z dicit. ipossibile est q̃ osse ligato cũ poro aliq̃ postea fiat sb craneo gr̃atio saniei uel alicui⁹ humoris supflui expellẽdi. z dicit: si debilẽ fac porũ: talẽ facit q̃lis sibi cõpetit. Fortificatio tñ. ptestatõis sue tota pẽdet ab exprimẽto: sicut nosipi vidim⁹ z frequenter expti sum⁹. ¶ Et q̃uenietio: z aptio: loc⁹ icisioni est ille quẽ existimas magis aptũ: ut vir⁹ effluat z sanies expellat. z qui lõgingor est a neruis sicut finciput. nã mediuz ei⁹ nõ obuiat origini neruor. ¶ Et sicut dictũ est: studeas uehemẽter ne frigus aduentiat uelamini. Est eni malũ z timorosum ualde: qñ q̃sumit z destruit caliditatẽ innatã. ¶ Et si appet sup uelamen nigredo: vide si fiat ex medicinis appositis: tũc cura ipam cũ melle q̃cusso cuz triplo sui olei ro. donec remoueat nigredo: z medicinaz capitalẽ desup puluerisa. z si nigredo fuerit ex sifac: z puẽtiat usq; ad oculũ ꝑcipue cũ aliis malis signis: z fuerit q̃firmata: tũc fuge z sbtilia regimẽ: z assidua effusionem olei tepidi. Et dixerũt q̃daz auctores: si pãniculi fuerint denigrati. mel album uel narium muccos apponas: z statim tolletur nigredo.

¶ Si fissura fuerit penetrãs: tũc fricatio fic dcñ ẽ: nõ finiet eã usq; ad penetrationẽ. Tunc oppilatis auribꝰ ifirmi cũ coto: ne ledat a sono rasure: seu pforatiõis. ul malleoli pcussura. Si aliqd frustũ ossis sit sepatũ: tollat: si fuerit sepandũ radat: ul cũ malleolo puo si istris ferreis: si opportunũ fuerit ossis amotio suauiter q̃to magis poterit. pcuret z amoueat igenio medici: z cũ instrumẽtis tollatur.

¶ Si vo craneũ ita sit fractũ q̃ sit in altera pte depssum: z fractura nõ possit de facili segregari ex illa pte ex qua sentent: incipias pforare: tot facies foramia: q̃t fuerit opportuna z cũ instro incidas: z fiat ipressio ab iferiori ad supi⁹: nõ subito sz paulati: ne ide cerebꝝ moueat: tũc cũ istris que uocant leuatoria: tollas illud: deinde aspitates que sunt in osse: radas z equa. Posito instro sub osse ad ꝙseruationẽ fiac: aut absq; pforatiõe. ab initio abscindat. ꝓpter piculũ pforãdi. Aliqñ eni pforatorũ siue trapanuz subito penetrat usq; ad durã matrẽ. Quidã tñ. ꝓpter suspitionẽ pforatiõis fecerũt pforatoria que solã ossis quãtitatẽ penetrarẽt. Quapropter multa instra z diuersa sm ossiũ quãtitatẽ te hic opz. ¶ De meliorib⁹ aũt ferramẽtis z facilioribꝰ ad remouẽdũ craneũ: post q̃z in aliq̃ pte sui fuerit pforatũ: est instrm qd uocat lenticulare: in fine rotũdũ z ad q̃titatẽ z formã lẽtis: z in margine sbteriori eminẽs ad modũ lẽtis: z ualde lene sine aliq̃ aspitate: ne ex eo ledi ualeat dura mr: z sup lẽtẽ ferrũ ex vna pte incidẽs cadat directe extremitas instri hñs lentẽ ponat sub craneo: z incidẽs. s. istrm respiciat ptẽ cranei remouẽdaz z ex pte obtusa nõ incidẽte. s. pcutiat cũ malleolo ligneo z scindat os. Cũ q̃ feceris ℔: nõ idiges alio: q: ℔ mõ panniculus nõ mouet nec ledit: q: icidit z eradicat os capitis absq; lesiõe: z nõ fuenit istrm aliõ sike huic: nec adeo facile in craneo extirpãdo. ¶ Et nõ opz q̃ icidat ex osse nisi qõ de eo ifirmũ est. Illud vo qõ ex eo cõminutũ: alꝰ q̃ductũ est: opz ut totũ auferat oino. In illo aũt i quo extẽdunt fissure pximũ: nõ opz ut q̃seqris fissuras usq; ad finẽ. nõ eni est piculũ in ℔: dũmõ cetera bñ fiãt. ¶ Jngt B. Quẽdã sanaui: nec tñ ex osse expuli: nisi q̃tũ expellẽde saniel ptinuit. In ossib⁹ exhẽdis dũmõ solũ sanies expelli ualeat q̃z pauciora pñt exht exhant. Sufficit eni ut idẽ. B. dicit. Et melio⁹ est si absq; expulsiõe ossiũ possum⁹ saniẽ deficcare: cerebꝝ min⁹ nocumentũ iferk. ¶ Hoc laudo q̃ fractura cranei q̃cũq; mõ fit: siue icidẽdo: siue pforãdo ossa: put getio⁹ poterit exhank. Et caue ne faciat te errare illd qõ gdã medicoz scripserũt: vz ut fiat pforatio ex utraq; pte fissure. Illd eni nõ videt q̃uenies. nec opz q̃ sepet os facta sepatiõe ex altera tñ pte. ¶ Si vo sup ficies tñ sit fracta uel q̃tusa nõ totũ auferat: sed qõ sciuerit eẽ nociuũ z icarnari nõ posse. In hoc casu ab eẽntia mẽbꝝ melius sumitur quomodo sit agendum.

¶ Extracto craneo put neẽe fuerit: sicut dcñ est: latera plana fiãt: ne anguli ul aliq̃ ossis scabrositas carnẽ pũgat ul pãniculũ ledat: pparato decẽter craneo mũdificet z exicet optie cũ cotone z spõgia carpia ab oi sãguine hũiditate z sanie suauissime dura mr z carpia de albissimis z delicatissimis pãnis ueteriꝰ decẽter pata in albumie ouꝰ uel vino calido balneata z expssa z repssa cũ oi suauitate sup durã matrẽ ponat: z in ore fracture cranei ponat pãn⁹ line⁹ uel cẽdatũ: z circa labia cranei optime adapteture: ne sanies ab exteriorib⁹ effluẽs ad durã mrez defluat z cerebꝝ ledat: postmodũ pululis ex optima carpia formatis vuln⁹ usq; ad cutis supficiẽ ipleat: z desup ponat petia linea sbtilis: uel nõ ponat petia: z desup placella de stupa delicatissima in vio calo balneata z uehemẽter expssa: z desup stupa sicca: z plumaceoli supponẽdi: adeo lati sint: q̃ multũ de cute capitis capiãt: z ponant cũ magna suauitate: ne aliquo mõ pãniculos cõprimãt: dei de admistret fascia leuis z lata de panno leui molli: nec stringat amplio⁹: nisi q̃tũ ad retinẽdos puluillos ne moueant: neẽe é. Sifac eni ex cõpressiõe z q̃uedie uehemẽti: ueloci⁹ apari solet. ¶ Et scias q̃ sapiẽtes ueteres utũ pp ℔ vino stiptico z oko ro. qm ualde utilia sũt ad cõfortationẽ fiac z apatis phibitiõe. ¶ Cũ ista cura dimittatur eger gescere z fiat delitiosus: z stet fic usq; i sequentem diẽ: sequẽti die soluat: z modo simili religet. ¶ Et scias q̃ quandoq; infirmus mutatur: debet fortiter isufflare: ut sanies de sub craneo expellatur z exeat.

¶ Et si sup durã mrem supflua caro excrescat: cõsolidari conuenit: utrũ sit modica aut multa: nã si modica fuerit: sufficit spongia marina bñ abluta. si vo multa puluis hermodactiloz in ea q̃titate que sit fine timore ponat. vnctuosuz vo nullũ apponas. ¶ Sed gñalr nota: q̃ vuln⁹ capitis cũ fractura cranei vuln⁹ thoracis z itestinoz: vnctuosaz nõ recipiũt medicinã. ¶ Predicta cura usq; ad defoliationẽ ossis: uel q̃usq; craneũ fuerit optime incarnatũ: deide paulatiz anguli reducant: z ad locũ suũ redire cogant: z repleto vulnere carne: cicatriçatio pcuret. ¶ Si vo caro in vulnere: ultra q̃z neẽe fuerit: supexcreuerit cũ vnguẽto viridi in capo de lesiõe cutis capitis supra dicto extirpet: z mõ ibidẽ pdicto: ꝙsolidatio pcuret.

¶ Nullum medicamẽ in cura ossiũ capitis cum remotiõe

cranei utili⁹ ꝫ cognosco. ¶ Quidã medic⁹ cũ ossa fracta raserat ⁊ extraxerat sup durã matrẽ medicinã stiptícã ap ponebat: quẽ. G. cõmẽdat. mstos eni ꝫ mõ sanault. Jsta rũ eni pellicule ꝫ sba ficcissima ẽ. idcirco desiccatiuũ: nimis ꝓuenit medicamẽ. ¶ Autẽ. dic: opz post curationẽ ferri: accipias pãnũ lini extẽsum q̃titate vulneris ossis. ⁊ ifunde ipz in oleo ro. ⁊ coopi cũ eo os vulneris: deide accipe pãnũ duplicatũ aut triplicatũ. ⁊ ifunde ipm in oleo ro. conq̃ssato cũ vino: ⁊ line vuln⁹ totũ oleo ro. deide pone pãnũ sup ipm q̃sto leniꝰ potes: ut nõ grauet sifac: deide admistra desup ligamẽtũ latũ: ⁊ nõ stringas ipm nisi cũ q̃titate: qua teneat pãnos tm̃: deide admistra regimẽ: qõ retineat iflãmationẽ ⁊ destruat febrẽ: ⁊ humecta uelamẽ desup cũ oleo ro. in oi hora: ⁊ solue ipm i die tertio ⁊ absterge. ¶ Et cura ei⁹ fit gñatiua carnis ⁊ sedatiua iflãmatiõis: ⁊ puluerica desup sifac pulueꝛẽ ex medicinis sicciꝰ: que noiank medicie capitis superius noiate: donec oriak caro sup os: ẽt si necesse fuerit: ⁊ ut nascak caro uelociter: ⁊ cura ipsum cũ religo ꝑdictis sicut sciuisti.

Et multotiens cidit in sifac capitis caliduꝫ apa: ita q̃ supeminet ossi capitis ⁊ cuti itex. Et est cũ hec q̃litas ⁊ ꝓhibitio mot⁹ nãlis: ⁊ multotiẽs accidũt istis accidẽtia mala: ⁊ segtur mors. ¶ Et ꝑdictũ apa accidit in sifac: aut ꝓpter alicui⁹ ossis frustulũ sifac: suo ledẽtis acumie,: aut ꝓpter cõstrictionẽ ligatiõis ⁊ grauitatẽ tentarũ aut ꝓpter frigus: aut ex multitudine cibi ⁊ pot⁹: aut ꝓpter aliã cãm minime manifestã. ¶ Si apatis calidi cã fuerit manifesta: tũc abscidas eã uelociter: ⁊ si ẽ ex cã occulta: studeas separe illã: ⁊ admistra flõmiã uene: nisi aliõ te ꝓhibeat: ⁊ minora cibũ: ⁊ admistra regimẽ apatis calidi: sicut embrocationẽ cũ oleo ro. calido: aut cũ aqua: in qua bullita sint altea. fenugreꝯ. se. lini. camomilla. ⁊ malua. ⁊ ex eis fiat: ⁊ admistra emplm factũ ex farina ordei calida aq̃ ⁊ oleo ⁊ semie lini: ⁊ admistra adipẽ galline in lana: ⁊ humecta cũ ea caput. ceruicẽ. ⁊ spondiles: ⁊ distilla in aures illius oleũ qõ sedet caliditatẽ: ⁊ fac sedere ifirmũ in aq̃ calida in domo: ⁊ iunge ipm: q̃ si apa calidum ꝓseuerat: ⁊ nõ est: qõ ꝓhibeat sumere medicinã solutiuã sumat illud qõ soluat semel. Hyppocras eni ꝑcipit hoc. ¶ Postq̃ fueris ab apate calido securat⁹: sicut dictũ est: pone medicinã carnis creatiuã: que sit absq; mordicatione ficcissima: q̃lis est puluis capitalis tã dict⁹: que fit ex sarcocolla minuto thure ⁊ ceteris: ⁊ similib⁹ babẽtib⁹ ꝓpte tatẽ absterssionis cũ exclusione mordicatiõis. pulueriçek sup sifac: ⁊ cura vuln⁹ cũ petijs lineis: sicut dictũ est usq; ad ultimũ restauratiõis: ⁊ fuge oẽ hũidũ in tali cura. nec ꝑmittas in vulnere virus ullatenus aggregari: ne pãni culus putrefiat: ⁊ accidẽtia mala ueniãt sup egrũ. ¶ Oꝫ si nigredo accidat in sifac ⁊ fuerit ex medicis. nos tã diximus sup⁹ curã ei⁹. Oꝫ si nigredo accidat ex ipso sifac: ⁊ ꝓueniat usq; ad oculũ: fiẽ dictũ est supra: maxime cũ ꝑdictis malis significatõib⁹: ⁊ nos tã dixim⁹ fugiẽdũ eẽ. Opz eni tũc ut despes de salute hui⁹ infirmi penit⁹: qm̃ signifi/cat cõsumptionẽ calitatis inate ⁊ destructionem ipsius.

¶ De dieta vulnerator dixim⁹ in ꝑmo libro: q̃ si supuenerit calidũ apa subtilia regimẽ ⁊ frigida ipm: ⁊ nos in eodẽ lib⁹ in cura calidi apatis de hoc ipso locuti tã sum⁹.

¶ Et dicto ꝑ dei graz de vulneribus capitis. fractura cranei pãniculoꝝ ⁊ cerebri: quo apti⁹ ⁊ sbtili⁹ excogitare potui. auctoritatẽ veterũ ⁊ doctrinã dñi Hug. secut⁹: deinceps ad curã mẽbroꝝ faciei: i gb⁹ plima pñt euenire picula cũ eius auxilio trãsitum faciemus: ⁊ ꝑmo dicemus de cõtusiõe ⁊ liuore facto ex ꝓcussiõe i facie sine carnis fractura.

¶ De liuore ⁊ cõtusiõe faciel sine fractura carnis. VII.

Jabsq; fractura carnis. lapide. ligno uel aliq̃ fiat ꝓcussio in oculis uel in palpebris oculoꝝ: siue in ꝑte alia faciei cũ vino calo ⁊ stupa leni balneata in ipo tot⁹ loc⁹ cõtusus siue liuidus fomẽtek. Post ipaz fomẽtationẽ cuz stupis per horã factã: supponak stupa balneata in vino calo ⁊ exꝑssa: ⁊ desup stupa ficca: ⁊ supligek decẽter: ⁊ usq; in diẽ altex dimittak. Fomẽtatio vo cũ stupa calefacta in vino ⁊ multũ exꝑssa faciẽda est: ponẽdo eã sup cõtusiõe: ⁊ cũ aliq̃tulũ fuerit frigefacta alia stupa calidio: supponak ⁊ sic diu faciẽdũ ut humo: ꝙglobat⁹: in loco dissoluatur ⁊ euaporet. ¶ Et si dolo: ꝓtusiõis non cessasset: ꝓp ꝫ nec foret ẽt diminut⁹: bulliant rose ⁊ fenugrecũ in vino albo qõ nullo mõ acetosuz sit: ⁊ in ipo vino balneenk stupe ⁊ fomẽtek loc⁹ ut ꝓmo cũ vio simplici factũ fuit: ⁊ postea cũ ipso vino decoctiõis rosaꝝ ⁊ fenugreꝯ. sicut añ ligat⁹ fuerat religek. ꝑdicto mõ fiat quotidie semel uel bis: donec fuerit liberat⁹. Predicta cura ꝑm dñz Hug. expta est mihi frequẽter. ¶ Galien⁹ vo si ex ꝓcussiõe liuor acciderit absq; calore vulneris uel dolore: supponantur loco folia caulis uel radicis uel mẽtastri viridis: qõ ãbob⁹ aliꝰ fortius operak: aut fiat epithima ex armoniaco uel arsenico citrino si liuor fuerit antiquat⁹. ¶ Ad idẽ. ꝛe. absinthij. pulegiũ. bacas lauri: ⁊ ciminũ: fac oia puluericari: ⁊ cõfice cũ melle: ⁊ fac bullire aliq̃tulũ ubi ispissek: ⁊ pone in placella ⁊ tepidũ supponas: liuorẽ tollit: ⁊ dolorẽ mirabiliter mitigat. ¶ Et Macer dicit q̃ ysop⁹ elixat⁹ oẽs liuores tollit. ¶ Jtẽ ad idẽ ꝑm Alexãdrũ. Liuores in facie fomẽtãdi sunt cũ aq̃ decoctiõis melliloti ⁊ fenugreꝯ. post fomẽtationẽ inũgẽdo cũ collio oyarodon distẽperato cũ ꝑdicta aqua. qõ est. ℞. de rosis mollib⁹. ʒ. xv. ȝ. v. ȝ. xviij. opij boni ⁊ nõ adulterati. ʒ. ij. spice nardi. ʒ. ij. gũmi. ʒ. viij. ꝑdicte decoctiõis qõ sufficit. ¶ Ad recẽtes vo liuores fac emplin de farina fabaꝝ cuz melle: ⁊ ipone. aut de oui vitello cũ melle. ¶ Liuores vo hẽntes flegmonẽ fomẽtabis aq̃ calda ⁊ emplm de lenticulis decoctis imponeꝫ. ¶ Jtẽ ad ꝑcussionẽ ⁊ vuln⁹ in oculo. albumẽ ouj cuz oleo ro. ⁊ succo cortãdri cõmisceas ⁊ cum coto: oculo supponas. ¶ Jtẽ cathaplasma factum de folijs betonice multum confert ictui oculorũ.

¶ De vulnere palpebrarum. Caꝑ. VIII.

p **Alpebre** vulnerantur ferro uel alio mõ ita q̃ ẽt recidunk: tunc medicus vulnere ꝑfecte mundificato ⁊ desiccato reducat ptes diuisas ad inuicẽ: sicut fuerũt tẽpore sanitatis. ⁊ si fuerit necessaria forte sutura puncta ꝑm magnitudinẽ vulneris: ⁊ sicut necesse fuerit iponank: ⁊ talr cõsumak: q̃ labia vulneris ad inuicẽ cõtũcta per totũ optie teneantur: ita q̃ pũctis tpe debito a plaga remotis vix appareat tũctura partiũ uel cicatrix. Filũ: cũ quo suẽdũ est: sit subtile de seta nõ torta. ¶ Sutura facta decẽter: superligatio talis fiat: de panno tenui leui ⁊ veteri ualde albo: fiãt plumaceoli ad q̃titatẽ longitudinis future: ⁊ fiãt ex petia duplicata uel simplici si videbik expedire. vnus ponak ex vna ꝑte future: alter ex ꝑte altera future collocef: sutura vulneris iter utrũq; i medio remanẽte. tertiꝰ ex eadẽ petia fiat plumaceolus qui cõtineat ambos ꝑmos. ⁊ oẽs sint balneati in vino calido ⁊ exꝑssi. Postea fiãt duo plumaceoli de stupa mũda ⁊ molli eq̃les tãte quãtitatis q̃ minor supet plumaceolũ dictũ a petia per vnã vnciaz circũq; q; ⁊ in subtili q̃titate scõs a tertio supek. Oẽs ꝑdicti plumaceoli balneati sint in vino calido ⁊ exꝑssi. quibus optie collocatis supponak plumaceolus de stupa sicca: q̃ ceteros sub se ꝓtinẽs ceteros supet in aliq̃ q̃titate. ⁊ ita decẽter ⁊ sagaciter ⁊ artificiose ligek. q̃ plumaceoli a loco ubi fuerãt positi nullatenus ualeãt amoueri. ligatura ista usq; in tertiũ uel q̃rtũ uel q̃ntũ diẽ si dolor nullus superuenerit dimittak. ⁊ q̃n necesse fuerit ut soluak: remoueãtur plumaceoli cũ magna cautela semp cũ vino calido balneãdo ne pũcta anteq̃ fiat cõtinuitatis restauratio perfecta rũpank. postea ligek simili modo ut ꝓius solueãdo ⁊ ligãdo de tertio in tertiũ diẽ: donec fuerit liberatus. ¶ In vulnere minus bene curato si facias: uel alia

ps corpis:remaneat deturpata aliq̃ cicatrice deformi stu debis taliter repare. Cicatrix tollẽda est cuz auro cãdẽti: optime decoquat:vngat postea cũ rasura sanguinis uel pinguedinis anserine post ignis casum vulnꝰ cũ vnguẽ to facto de pinguedie galline z mastice ꝓcuret. Sic enim semp solitus sum turpes destruere cicatrices. z est pulchra z certa cura. Itẽ ad cicatrices mũdãdas: sicut scripserũt aliqui ualde ꝓbatũ fimũ columbinũ cũ aqua conteras z imponas. ¶ Cura ꝑdicta seruet in oibus vulneribus faciei ꝓcipue si vulnera nõdũ ab aere fuerint altera ta: ubi absq; lesione ossis lesa fuerit caro solũ.

¶ De vlnẽ cũ fractura ossiũ mãdibule ul' palati. Cap. IX.

c Cum cura fracture ossiuz mãdibule z palati non differat ab aliys curis vulneris faciei ad pñs de illa tractabimus: ꝓcipue qñ fractura ossium palati uel mandibule cũ carnis fractura cõcurret. ¶ Fractura igit ossis mãdibule uel palati: uel ptis alteriꝰ faciei si cũ carnis z cutis incisiõe fuerit uel fractura vulnere optime mũdificato: sicut meliꝰ ingenio medici põt fieri: labia vulneris cõiungant: z ptes cutis z carnis diuise: repent decenter: sicut fuerãt ꝺpe sanitatis: z si necesse fuerit sutura decenti ꝑm q̃ntatẽ vulneris cõsuat. Et puluillis ꝑm doctrinam appositis: artificiose liget. ¶ In ligãdo soluendo z curando: modus ꝑdictus diligẽter in oibus obseruetur.

¶ De vulnere nasi. Cap. X.

n Nasus si ense uel alio ferro: ita q̃ quasi pẽdeat: incidat: si añ mortificationez mẽbri ad manꝰ tuas puenerit: opz q̃ circũspectus sis z diligẽs in hoc casu. Cũ multa cautela nasuz in suo loco reponas: ita q̃ quelibet pars sue pti cõueniat a qua fuerat separata: ptibus ꝑpis si illud necesse fuerit mo dicũ cõfricatis: ad hoc ut meliꝰ cõiungant: z q̃libet pars nasi punctis quenienter ipositis: cũ sua parte suat. ¶ Sutura pfecte facta: z repõne nasi suo loco reposita: z optie collocata fiãt tente siue stuelli de bõbace noua uel stupa molli: z cũ subtili petia delicatissime inoluta in vino calido balneentur: z optime exprimant: z exꝑsse ponant in naribꝰ: z sint tales in grossitudine z longitudine q̃ totaz q̃neãt icisuram: ita q̃ medietatiũ nasi z ptes exteriores ipsiꝰ suo loco seruẽtur: z vulneratꝰ sine nimio grauamie possit pati aliq̃n in aliquibꝰ delicatis: qui clausurã nariũ ꝓpter difficultatẽ respirationis sustinere nõ poterãt loco stuelloz: iposui pẽnas anseris inuolutas: ubi tñ patiẽs tolerauit ꝑmas tẽtas sine pẽnis: ꝓpter maiorẽ mollitiẽ reputo meliores: postmodũ ꝑm magistrũ in palpebraz cura ꝑdictũ formenꝫ puluilli de petia delicata: postea de stupa in vino calido balneati z expressi supponant: z in genio ligent medici: ita q̃ de loco ubi positi fuerint: nullatenus ualeant remouere: z seruentur omnia que dicta sunt in palpebris z vulneribus faciei.

¶ De quolibet vulnere in carne ulr. Cap. XI.

i In quacũq; igit pte corpis ad modũ fuerit facta icisio: fiant per ordinẽ oia ꝑm documẽtũ in cute capitis z faciei vulneribꝰ assignatũ: videlicet q: vulnꝰ añ oia ultime mũdificãdũ est: deide cõiunctis labijs vulneris z in loco suo ficut ꝺpe sanitatis fuerãt optime reparatis: si necesse fuerit ꝙseruant. ꝑm magnitudinẽ vulneris fiãt pũcta. Et ꝑm magnitudinẽ z ꝓfunditatẽ ipsiꝰ in sutura plus uel minꝰ accipat de carne: ꝑm. s. vulneris q̃ntatẽ. Dedicũ eni ne erret: sicut tã plies dictũ est: decet eẽ puiduz z in singulis circũspectũ. ¶ Sutura decẽter facta z plumaceolis artificiose formatis: liget vulnus ingeniose: sicut disposittio z cõpositio mẽbri requirũt: ita videlicet q̃ si pũcta nec plumaceoli ualeãt nullatenꝰ remoueri. Et sicut supius sepe dictũ est ꝑma ligatura usq; in tertiũ uel q̃rtũ uel q̃ntũ diẽ: si nullus dolor supuenerit nõ soluatur. Postmodũ deiceps de tertio i tertiũ remutet: nisi putre do nimia foret in vulnere: q: tũc eẽt quotidie semel mutandus. ꝑdicto magisterio obseruato. z semp q̃tienscũq; mutat vulnꝰ cũ modica stupa leui balneata in vino calido: z cõpressa circũquaq; suauiter exꝑmat ad ꝺ: ut si aliq̃ latet in vulnere sanies per cõpressionẽ hꝰ exteriꝰ expellatur. postmodũ cũ plumaceolis mõ ꝑdicto liget: z sic fiat: donec ifirmꝰ pfecte fuerit liberatꝰ. Et si aliqua caro superflua excresceret nimis in vulnẽ: ut supꝰ dictũ est: apponat vnguẽtũ viride uel aliqd̃ fiat donec videris fore necesse ¶ Mõ eni est necesse stuellũ in capite sutureficut factũ stolidi ponere: z ubi in casu: sicut in ꝑmo libro dictuz est: sanitẽ sicut Rogeriꝰ z Rolãdus scripserunt: z pleriq; discipuli eoꝝ docẽt: z fere oẽs cyrurgici moderni seruant in vulneribꝰ generare. Iste enim est error: maior qui põt eẽ. nõ est enim aliud nisi impedire nãm: plongare morbũ: ꝓhibere cõglutinationẽ z cõsolidationẽ vulneris: deturpare mẽbrũ: z cicatricationẽ vulneris impedire: z qd̃ deteriꝰ est: cũ curis suis faciũt iperiti: ut frequẽter vulnera plana cancerẽtur: z ꝙcaua fistulẽtur: qd̃ rarissime põt nisi ex cure icuria: z ex magna imperitia medici ꝓuenire. ¶ Et qui diligenter attenderit libꝝ istũ quẽ intitulauit. filia ꝓncipis. magnã ptẽ eoruz: que in cyrurgijs modernoꝝ scripta sunt auctoritate ueterũ z ratione euidẽtissima: z ꝓsenti doctrina poterit reperire. credo tñ q̃ litꝰ aramus: q: cũ hoc toto ab erroribꝰ nõ recedent. difficile nãq; est cõsueta relinquere: z forte sic expedit: ut qui in errore sunt: adhuc in stoliditate sua ꝓmittunt errare.

¶ De vulnere cũ deperditiõe substãtie. Cap. XII.

s Si cutis cũ carne fuerit amputata z oino abscissa. z a reliquo corpe penitꝰ separata cũ vio calido carpia z medicinis carnẽ generantibꝰ z ubertate cibi z potus si nihil est qd̃ ꝓhibeat illud carnis regeneratio ꝓcuret: deinde cũ vnguẽto viridi z carpia succedentiue positis cicatriçatio induc et: z scias q̃ acuitas vnguẽti viridis cũ vnguento albo: qd̃ de cera z assungia porci cõponit. est ꝑm q̃ causa requisiuerit tẽperãda. ¶ Cũ hac cura ptes sane vndiq; cõtrahunt: adeo q̃ locꝰ ubi reparãda est cutis ualde paruꝰ remanet. z sic per cõsequẽs respectu vulneris ubi caro loco cutis nascit existit spatiũ ualde paruũ. Cutim eni si cut dicit. B. z alij antiq restaurare ipossibile est. ¶ Ubi ꝟo cutis sola fuerit amputata stiptica sunt ꝑm. B. sicut dictũ est in ꝑmo libro supius inducenda: sicut galla. cortex granatoꝝ. litargirũ. teste ostreaꝝ uste. radix lilij cũ melle ro. ¶ In vulnere ꝟo cõcauo nõ eruginoso ḧmido z sordido cuz deficcatiuis tẽperatis cura sicut olibano. farina orobi. yreos. aristol'. litargiro. z silib'. ¶ Unguẽtũ ad ꝺ ualẽs thuris. amidi. aloes. añ. mel qd̃ sufficit. ¶ Puluis ad plagã deficcãdã z celerius sanãdã z malã carnem remouẽdã. ℞. mirre. thuris mastic. colofonie. picis arsenici. aloes. boli. gall'. gipsi. aristol'. ro. fiat puluis. ¶ Et nos in pmo libro de his oibꝰ locuti sumꝰ: z iterũ i cura cãcri logmur. ¶ Dicto de vulneribꝰ faciei: z dato q̃dã documẽto i vulneribꝰ in quacũq; pte ꝙtigãt corpis gñant: ad vulnera illa facim̃ trãsitũ: q̃ nõ cõplete ex toto ꝓpt sub illo magisterio cõprehẽdi: z gbꝰ aliqd̃ amplꝰ magisteriũ est necesse. ¶ De vulnere q̃ uene organice hoc loco dicemꝰ.

¶ De vulnere uene organice. Cap. XIII.

a Liquando uena organica in gula cũ sagitta percutit: ita q̃ ferrũ detinet in osse colli: z sanguis exire nõ ualet. ¶ Sit ergo medicus sapiens in hoc casu. Primo faciat vulneratũ optime ꝙsideri: z disponere de oibꝰ: que circa eam fuerint disponẽda: qd̃ in oi periculoso vulnere faciẽduz est. postea faciat plumaceolos de bona stupa bene formatos z optime coeq̃tos: z in vino calo balneatos z expressos: demũ in vno eorum: qui sit cõpetenter grossus modicã fissurã in medio faciat: z per foramẽ fissure collũ imittat sagitte: z applicet plũaceolũ gule. sagitta

in fissura plumaceoli exñte:deide supponat manū suam medicus sup stupā:z sagitta sit in medio q̄tuor digitoruz usq; ad palmā:z ita manū vnaz sup stupā tenēdo z gule cōprimēdo.altera manu sagittā sagaciter extrahat:uel alteri p̄beat exhēdā:z in ipa extractiōe digitos cū stupa fissa ꝯiungat:put melius z strictiꝰ poterit:z ita postmoduz manū teneat per maximā horā:ne sanguis uel spūs ualeant exhalare:ut añ manꝰ eleuationē aliq̄ ꝯglutiatio seu suiscatio fiat in vulnere:z ēt anteq̄ manū eleuet fiāt duo uel tres plumaceoli ꝯuenīēter magni p̄m q̄ntitatē gule z in vino calo balneent z exp̄mant:z eleuata manu a vulnere:plumaceoli apponant celeriter sup stupā:z statiz illis plumaceolis manuz medicꝰ supponat:z retineat per magnā horā:manū semp cōpetēter desup cōprimendo. Et postq̄ diu retinuerit:supponat plumaceolū stupe ficce optime coeq̄tū qui supet alios in aliq̄ q̄ntitate.postea supliget fasciaz cōprimēdo suauiter z cōpetēter stringat: ita q̄ plumaceoli uel ligatura nequeāt de loco suo moueri:z ita relinquat usq; ad diē septimū uel octauū:deinde dissoluat:z cū dei auxilio vulnus iueniet solidatū.nichilominꝰ ifirmuz refasciet cū eisdē plumaceolis in vino calo balneatis:z postea dimittat ut libet. ¶ Dicta ipsi fit talis:q̄ nō oporteat illū masticare cibū:z vinū sicut dictū est:fit purū meli cū q̄ poterit iueniri. ¶ Quia diximꝰ de uena organica vulnerata:q̄q; i p̄mo libro dederimꝰ ḡfiale de fluxu sanguis documētū:nichilominꝰ de icisura uene z de emorroisagia ipsiꝰ quidē recapitulabimꝰ:q̄ frequēter expti sumus:z dñm Hugonem vidimꝰ expirī:z ꝓpter hoc in loco isto de hac cura capl'm apponemus.

¶ De fluxu sanguinis uene uel artarie incisę habente periodos. Caꝑ.XIIII.

Enam in aliq̄ pte corpis: q̄nq; icidit: q̄nq; vulnerari ꝯtingit.vñ magna emorroisagia sanguis sequit:intm̄ q̄ patiēs aliq̄n sincopiçat z eiꝰ facies dealbat:adeo q̄ q̄si exāguis videt: z tūc sedat fluxꝰ.post horā v̄o patiēs reuersus ad vitā ꝓpter nimiā emorroisagiā sanguis debilitatꝰ est nimis. Dropterea facta ligatura z cibato ifirmo:potuq; sustētato p̄cedēte tpe:sanguie iteruz in epate gīato:z ad oēs uenas trāsmisso calore nālī iterū cooperāte itera to in uena:vñ sanguis erūpit:fit ebullitio:z post modicū sanguis erumpit z fluit imoderate quouisq; patiēs finco piçet. Et ex quo talis ebullitio incipit habere periodos quotidie q̄si eadē hora diei ut p̄mo patiēs ab ipso fluxu sanguis iestatur:z ꝯtingit ex uene ebullitione.

¶ Talis fluxus p̄m dñm Hug.neq; puluerib⁹:neq; icātatiōib⁹:neq; vtutib⁹ lapidū:neq; ligatura curat. ¶ Scōz me v̄o si vulnꝰ z locus ligature sint apta sicut exptꝰ sum pluries sola ligatura curat. Probo aūt sic ꝑbatiōe dialectica ois fluxꝰ sanguis ex uena fistit:si uena uētriculo digiti cōprimat.Ꝫ aūt nō fit rōne alicuꝰ ꝑpetatis:sed solū rōne cōpressiōis.si g̃ talis ligatura que sicut digitꝰ cōprimat facta fuerit.sāguinē pculdubio refrenabit. Ego aūt talē facio.g̃ in oi uena ubi vulnꝰ z mēbrū sicut dixi:ligatura sūt apta sanguinē cuz sola ligatura refreno:z anteq̄ soluam per quinque uel sex dies:uel amplius dimitto.

¶ Ad curam dñi Hug.redieṡ dico:q̄ opz medicū ꝓcurare:ut in illa uena anteq̄ fluxꝰ erūpat sanguis:ebullitiōe sanguis penitꝰ extinguat.Ꝫ aūt fieri nō p̄t nisi cū rebus fridissimis:z cū ifridatiōe totiꝰ corpis. Jgit tpe quo ebullitio sanguis in ipsa uena a patiēte sentit:icōtinēti succurrēdū est cū re frida:que sup uenā mēbrū z locū ubi ebullitio incipit:effundat:z cū nulla res frigidior sit aq̄.teste Hyp.z ēt.G.ad ipsaz opportuno tpe recurrat:effūdēdo eā sup uenā z locū:vñ sanguis fit egressus:z sic semp cōtinue effundat.donec calor ebullitiōis:z ipa ebullitio penitꝰ fit sedata:z locꝰ totꝰ bñ refrigeratꝰ:testāte ifirmo nulla ebullitionē ul'calorē aliquē se sentire:z q̄ calor z ebullitio p̄dicta:penitꝰ cessauerūt:tūc desistat embrocatio aq̄: z supponat plumaceolus vnꝰ uel duo de stupa facti z in aq̄ frida balneati z modicū exp̄ssi sup uenā z locū exitus z cōueniēter occupent ptes circūstātes:in quibꝰ facta est refrigeratio:z semp sit paratus medicus uel minister aliquis loco eiꝰ:z cū illi plumaceoli fuerint calefacti. Jterū in aq̄ frigida balneent:z modicū exp̄ssi supponant:z sic fiat usq; ad duos uel tres dies:uel donec fluxus sanguis cessauerit:z oia ipsiꝰ sinthomata penitꝰ sint sedata. Et careat custos eiꝰ: ne aliq̄d negligat de oibus suprādictis. ¶ Et cibet bonis cibarijs generātibꝰ bonuz sanguinē: sicut gallinis/caponibꝰ/fasianis/p̄dictis/carnibꝰ hedi lactātis/z iuuenis castrati:z in brodijs eorū apponantur oua/z petrosillina:ex q̄bus fiat laudabilis comestio:z sic cibet z curet:donec fuerit liberatus.

¶ De vulnere neruorum. Caꝑ.XV.

Tnos tā locuti sumꝰ de neruis in p̄mo libro:z locuti fuimꝰ ibi de p̄cutura/scissura/incisiōe per latitudinē aꝑatiōe ip̄orum:z disseruimꝰ ibi de vulneribꝰ ip̄orum sermone cōpleto sniam.G.Autē.z aliorū antiquorū sequētes:z posuimꝰ ibi curā nerui per latitudinē totaliter sepati p̄m dñz Hugo. totū q̄ regras ibi.filr de cōtusione lacertoz z ligamētis z chordis:nūc dicemꝰ de vulneribꝰ thoracis siue cassi.

¶ De vulnere thoracis z pectoris ante uel retro. facto. Caꝑ.XVI.

Horax aliq̄n vulneratur: adeo q̄ vulnus ad interiora transit ipsius.

¶ In quacūq; igit p̄te thoracis fiat vulnꝰ:incōtinēti labia cōiungant:z p̄m nālē suū situ optime relocētur:z vulnꝰ poptime ꝯsuat:z p̄m q̄ntitatē vulneris fiāt pūcti:ita q̄ color nālis nullo mō evaporare ualeat uel exterior possit aer iterare. ¶ Cōtūctis labijs z ꝯsuto vulnere: supponāt plumaceoli de bona stupa:sicut sepe dictuz est in vino calo balneati: supliget fasciis latis posita multa stupa ficca desubꝰ bñ pata p:o calore seruādo:ita q̄ nullo modo puncta ul'plumaceoli ualeāt remouerī:z relinquat p̄ma ligatura usq; ad quītū uel septimū diē.si dolor aliquis nō adesset . Et si dolor adesset: nimiꝰ dissoluat. Et si aliq̄ sanies ibi fuerit cōprimēdo:ut dictū est:cū stupa leui in vio calo balneata expellat: postea religet per oia sicut p̄mo. Secūda ligatura usq; in diem quītū uel septimuz:si dolor oio cessauerit:relinq̄tur.postea eodē mō de tertio in tertiū diē liget:donec fuerit liberatus. ¶ Et ad maiorē cautelā z infirmi liberationē: det puluis noster mirabilis cū pigmēto:die secūda post vulnꝰ eodem mō z eisdē uerbis:ut dictū est in cura cranei pāniculorū z cerebri. ¶ Dixerūt q̄dā q̄ succꝰ nepite potatꝰ sanguinē existētē in corpe ex p̄cussura seu quacūq; plaga reiçit sine mora. ¶ Dicto de vulnere thoracis:dicendū est de dorso a sagitta uel aliquo simili vulnerato.

¶ De vulnere dorsi a sagitta penetrante usq; ad stomacum. Caꝑ.XVII.

Dorsum seu tergū q̄nq; vulnerari contingit sagitta balistę:uel archꝰ ita q̄ ferrū ingredit in stōcuz seu uentrē z ferri puncta:idest sagitte extremitas ex altera pte sentit:adeo ut cū tentat cū uētriculo digiti:nō videt q̄ sit iter acumē sagitte z uētriculū digiti nisi pellis exterior:que est circa stōcū seu uētrē:z cū cōcutit hasta sagitte:que est in ferro extra dorsum.manifeste sentit q̄ ferrū est intra stōcū seu uentrē:vnde timēdū est:ne in extractione haste ferrū remaneat in stōco seu uētre:q̄d si fieret:de facili postea extrahi nō posset:imo timendū esset postea de morte infirmi:si ferrum in uentre uel stōco remaneret. ¶ Quare opz medicū facere plumaceolos de pāno lini multiplicter replicato:z ipsum plumaceolū ponat in pte anteriori sup locū ubi puncta sagitte sentit: z aliquis homo docti uel diligēs policē super plumaceolū ponat: z fortiter cōprimat punctā ferri: ut ferrū regrediatur per foramē vñ

fuit igressuz:z medic⁹ tūc cōprimat dorsuz cū manu sinistra circa hastam:z hastā cautissime abstrahat manu dextra:ita ꝙ ferrū infra stōcū seu uētrē remāere nō possit:z si sentiret medic⁹ ꝙ hasta sine ferro rediret: statiz reponat hastā in ferro:z miſter qui policē circa pūctā ex altera parte tenet:fortiter cōprimat ut ferrū firmet in hasta.z iteruz postea hastā semper modicum reuoluēdo extrahat: facta magis cōpressione policis circa punctā ferri z magis in tergo manu medici:z sic dante dño ferrū exibit a stōco: quo extracto incōtinēti plumaceolus stupe bñ formatus balneatus in vino calido z cōuenienter expressus super foramē vnde fuit ferrū extractū ponatur:z cōpressus ibi detineat cū manu ab aliquo:donec tres boni plumaceoli cōuenienter magni de bona stupa facti in vino calido balneati z expressi:ex ꝙbus ꝑmus sup foramē iponēdus incidat in medio cū rasorio bñ acuto: z super vuln⁹ ponat directe: ita ꝙ crux que cū rasorio facta est in plumaceolo directe cadat sup vulnus:z ipso bñ parato ponantur alij duo pululli:z super illos ut septius dictū est:supponatur plumaceolus de molli stupa ficca: qui ceteros superet in altqua quātitate:supligeť postea cuz fascia uel binda:aliter ꝙ plumaceoli uel ligatura nullo modo ualeat remoueri: z sic usqz in quintū diē uel septimū insoluta remaneat ligatura. ¶ Et si patiēs nimiū dolorē haberet in uentre:talis sacellatio fibi fiat: vinuz cū sale bulliat in patella mūda:uel altero uase ereo bñ mundo:z cū bñ bullierit furfur in ipm:in tanta q̄ztitate mittat:donec emplm adeo fiat solidū:qō vinuz nō defluat ex emplo: postmodū ponat in sacculo:z furfur in sacculo taliter cōplanet:ꝙ totū locuz dolentē z amplius detineat circunquaqz:z ponat super oēs fasciaſ:z adeo calidū apponat ꝙ calor sacellatiōis sentiat optime ab ifirmo:z sic donec dolor cessauerit sepe:sepi⁹ renouet. Circa vō ꝓcuratiōez vulneris fiāt cetera in thoracis vulnere supra dicta. ¶ Dñs Hugo ficut multū frequēter vidim⁹ mō ꝓdicto in vulnere thoracis z dorsi:oia vulnera penetrātia: ficut vulnera thoracis pectoris.pulmonis.dorsi z similiū me dicabat. Et nos per manū suā multos sanatos vidimus optime:qui taliter fuerāt vulnerati:z nos ipm secuti oēs qui ad man⁹ nostras uenerunt ꝓdicto modo curauim⁹ optime dei auxilio mediāte. ¶ Cōmēdat se quidā ficut Rolandus. Et alieno uestit⁹ uellere fimbrias suas nitit dilatare:ꝙ quendā abscissa nō modica pte pulmonis sanauit. In rei ueritate gdā domicellus bononiēsis nobilis me tūc Bononie existēte per manū dñi Hugōis pte pulmonis abscissa magistro Rolando assistēte z videte sanat⁹ est. ¶ Igit sicut dixi oia vulnera penetrātia que nondum ab aere fuerant alterata. Dominus Hugo predicto mō sanabat.ceteras aūt curas in casu isto:qñ.s.vulnera nō erant ab aere imutata reprobat oino.

Et via galieni z Auicē.z aliorū ueterū quā do vulnera accidūt in ptib⁹ pectoris uel thoracis aut dorsi:aut in alia pte corporis: z sunt penetrantia ad interiora aliter est. Et est ꝑm hunc modū:videlicet ꝙ in ꝓncipio nō apponat medicamen qō possit sanguinē refrenare:ne sicut iquit:sanguis retineat in ꝓfunditate corporis z reuertat ad cor:z interficiat infirmū:imo admistreť medicia attractiua.z sicut dicit Auicē. Oē in quo est caliditas subtilis cū exiccatione uehemēti subtilis substātie nō eūatur:ab attractione ꝓhibeatur assiduatio mollificatiuoz:ne ligditas aggregeť in ꝓfundo: qz h⁹⁰¹ vulnera sunt difficilis mundificationis: ꝓpter iobediētiā loci:qō est:qz ꝓfunditas ipsi⁹ est:quasi ꝓfunditas occulta. Dñs.B.in vulneri⁹ pulmonis: aut dyafragmatis uel in iteriorib⁹:ut in sifac.sapiētia opz studeri in q̄zto magis pōt fieri deficiētur:siue cū emplastris suppositis:siue cū potiōib⁹ iteri⁹ sumptis. Si vō medici nā attractiuā nō hēs:tūc totū admistra:ut qō currit cursu ipsi⁹:ut qō egrediť surgat:sitqz caput licinij de coto extra vuln⁹ remanēs grossi⁹:ne possit ad iteriora transire:qm̄ hoc ꝓculdubio causa putrefactionis esset:z ꝑcipue infirmo ut dormiat super vulnus:ne in ipso sanies aggregeť. ¶ Oz si oportet vulnus lauare:lauet cū mellicrato z similibus. Et caue ne mundifices ipm cum aliquo acuto medicamie: sic flore eris z similib⁹:qm̄ ide sicut. B. asserit aliqñ patiēs morit. ¶ Et qñ times ꝙ sanguis uel sanies interius aggregata per vuln⁹ mūdificari nō ualeat: tūc anteq̄z coagulet ꝓcipiendū est infirmo ut vinū uel aquā pluuialē in qua terra sigillata decocta fuerit:in potu sumat: z sil⁹ qñ decoquuntur in ea balaustie.sumac. cortices granatorū.z his silla.h⁹⁰¹ eni stiptica oibus vulnerib⁹ maximū ꝑbēt iuuamē:qm̄ sanāt z solidant ipsa a pte interiori. ¶ Si aūt sanie per assumptionē potus mūdificare uoluerit:tūc detur sicut dyapenidiō.dyadragātū.z silla cū decoctiōe liquiritie.yſopi.passularū z siliuz. ¶ Oz si huiusmodi vuln⁹ ꝓlongat ad sanādū spatio lōgo:z iā semp aperit.tūc sicut dicit Albucasis taz facta est fistula:z est ex illis que raro z difficillime reciptūt sanitatē;ꝓpterea curare nō tardes. Ego curaui quēdā salernitanū qui habebat vuln⁹ penetrans ad interiora in dorso z iā trāsiuerāt sup ipm octo mēses:z facta erat fistula penetrās ad iteriora:ex qua egrediebat santes ualde feda: z cū tussi etiā simile sanie expuebat:z medici salernitani oēs iudicauerūt eū ptificū empicū z epticū:z oino icurabile. Venit ergo de salerno ad me:z usus ꝓsilio meo bene ut tēpore curat⁹ est z impinguatus:ita ut medici salernitani mirarenť ualde:z postq̄z talia vulnera ffunt saniosa: optimū est emplm factū de farina.aqua.oleo.z melle:sicut dicem⁹ in capō apostematū:z ꝙ infirm⁹ cōtinue teneat sup vulnus:z ꝙ in vulnere nullū liciniuz ponat oino.z ꝙ ifirm⁹ aliqua mixtura utat.hac enim cura plures desperatos curaui: z ista est cura dñi Hugo. ¶ Aliam curā ꝑm.B.ꝓdictā in vulneri⁹ recentib⁹ multū vituperat dom̄in⁹ Hugo. In his aūt que aer iam mutauit:nec adhuc facta sunt plurimū saniosa:ipam tolerat.qñ vō saniosa sunt facta plus illā vituperat q̄z cōmēdet.

¶ De vulnere uētris:z ei⁹ anothomia. Cap̄.XVIII.

d **E vulneribus** uentris dicturi. de ipsius anothomia aligd ꝑmo dicem⁹. ¶ Os eni corꝑis locus qui tactu lenis est:sicut ait.B.uenter vulgo uocat. Et est cōpositus ex cute superiori:z ex cute ſbtili inferiori:que q̄si pellicula est:z sicut ait.B.uocat amonica. Post hanc vō sunt due extremitates lacerti:que sunt neruose z subtiles q̄si pellicule z cōiuncte:adeo ꝙ diuidi nō pñt.ideo oēs anothomici vnā z nō duas esse testant.ultra modū etiā subtiles sunt. ¶ Post hec sunt duo lacerti carnosi a pectore usqz ad pectinis ossa descēdētes:quorum oium vnū cōiunctū est:z tota ista cōpositio uocat mirach.z qō est post uocat peritoneō:idest fifac:qō totū uentrē circūdat nō habens sanguinē:est etiā neruosuz. ¶ Compositio per latitudinē dextrorsum z finistrorsum akr est.spatium eni el⁹ a medio erga finistrā dextrāq̄z ptē mensuraz 4^or digitorū est. Mā post cutē uentris in utraqz pte sunt ambo lacerti quos dixi:quorum vn⁹ a pectore descēdit. alter a pectinis osse ascēdit. Post hos lacertos sunt alij lacerti per latitudinē tendētes. Post hos quoqz stat peritoneon.hec loca si vulnerenť securiora sunt:q̄z medū uētris. ¶ Medū aūt uentris difficile est ad suendū z molestissimum:qm̄ ab eius vulnere multa q̄ztitas intestinorū egrediť:que cum difficultate postea reducūtur. Cum is etiā locus vulnerat necessario egrediunt ea que post ipsum sunt. ¶ Nam ab utriſqz lacertis qui sunt in latere uentris cōprimētib⁹ intestina cogunt exire. In medio autē uētris nullus fortis lacertus est qui ꝓhibeat exitum intestinis:maxime qñ fuerit vuln⁹ magnū. In paruo vō vulnere nisi reducunt celeri⁹ iflabunt ꝓpter uētositatez que gñat in eis. Ideoqz vulneruz que in medio uentris

fiũt:mediocre ex eis ceteris minus malũ est.

¶ Vulnera ergo qñ uẽtri accidũt:intestina foras egrediunt:quorum gdẽ curatio:sicut asserit Auic.ḡdruplici eget itẽtiõe.¶Prima quoq; itẽtio est ut intestina ad locũ ꝓpriũ reducantur. Secũda ut suank.Tertia ut ponak sup ipsa conueniens medicamẽ.Quarta ut sit sollicitudo:ne ꝓpter id ꝓuentat timor alicui mẽbrorũ nobiliũ.i.ne sanguis in'teriori bo cõgelet. ¶ Dico ergo ad reductionẽ itestinoꝝ si pñs fuerit:medicꝰ sit festinꝰ:añ videlicet q̃ alterationẽ ab aere suscipiant:foetasse ipsa sine molestia itromittet.Si ꝙo lã uẽtũ susceperint ꝛ iflata fuerint:neċe est ut ipsa uẽtositas resoluak:aut q̃ vulnꝰ dilatek:q̃ melius est ut uẽtositas resoluat. ¶ Igit si reduci nõ queãt:fomẽtenk cũ spõgia infusa in vino ueteri nigro fortiꝛ bñ calꝺ:ꝛ exꝑssa:qñ dispergit iflationẽ ipoꝝ ꝛ detumescere ea facit:ꝛ si nõ fuerit vinũ ꝑsens fac cũ aq̃ donec detumescãt.Vinũ tñ calefacit amplꝰ ꝛ ꝓfortat.Si vo nec sic redierint findak porcellus uel aliqð aliud aial per mediũ:ꝛ q̃to calidius poterit:dũ adhuc pene viuit sup intestina ponak ꝛ dimittak quousq; calefiãt ꝛ mollescãt ꝛ regrediank. Si vo nec sic regrediunt:q: locꝰ ꝛ tps est frigidũ:ꝛ uentositas p̃dicto mõ ab itestinis eũari nõ põt:tũc fiat sicut docet.B.ꝛ alij periti ueteres:sicut Almansor ꝛ Hali.ꝛ est ut ifirmꝰ per extremitates.s.manꝰ ꝛ pedes in balneo suspẽdak ut gibbato dorso uẽtris mediũ cõcauek:ꝛ sic aliquãtulũ cõcutiatur:ut ex hac dispõne facilꝰ reducank . Q; si his pactis nequeunt itromitti:tũc vulnus erit ꝑculdubio amplian dũ. ¶ Si aũt çirbus cũ eis exierit gcgd ex eo nigrũ uel viride factũ est abscindak:q: si dimitterenk fieret in toto putrefactio.Dic̃ enim Hyppocras:q; si çirbꝰ exierit:necesse est putrefieri:q̃uis morek tẽpore paruo:ꝛ quia substãtia çirbi cõposita est ex subtilibꝰ pelliculis telatis ex neruis ꝛ artarijs ꝓcedẽtibꝰ ex magna uena que in epate est:ꝛ ex magna cordis artaria cauẽdũ est:ne sanguis ab eis fluat:uel neruꝰ ex eiꝰ icisione ledak:vñ opz bñ ligari sup locũ nigrũ uel liuidũ:deinde icidimꝰ eũ extremũ fili cuz quo çirbꝰ ligatꝰ est exterius dimittẽtes:ut illud possimus extrahere:cũ fuerit putrefactũ.Si aũt sutura uenarum ꝛ artariarũ çirbi negligak nõ est securũ : quin uẽter ꝓpter sanguinis emanationẽ putrefactionẽ icurrat. ¶ Deide itestinis reductis:accipiat minister manu sua totũ vulnꝰ ꝛ stringat paulatim discoopiẽdo : ut medicꝰ fuere ualeat cõpetẽter. ¶ Et in sutura sunt duo modi.vnꝰ cois quẽ fere oẽs cyrurgici modũ seruãt:vz mittẽdo acũ ab exteriori pte cutis:ꝛ penetrãdo mirac ꝛ fifac.ꝛ postmodum mittẽdo acũ ex altera pte vulneris ex interiori pte fifac:ꝛ penetrãdo fifac ꝛ mirac totuz usq; interiorẽ ptẽ cutis:ꝛ sic fiat donec vulnꝰ sit sutũ totuz. ¶ Secũdus modus est quẽ docet.B.Inquit enim id qð melioꝰ est de suitiõe uẽtris est:ut sit itẽtio tua in diruptiõe mirac uẽtris cuz fifac ut suas cũ sutura ꝙglutinante fifac cũ mirac: qñ fifac est neruosum tarde icarnatiõis.tali enim sutura fifac ueloci icarnatꝰ:deide cura cũ stupa ꝛ vino ꝑm dñm Hugo. sic dictũ est:uel cũ medicamie icarnatiuo ꝙ ueteres qui magis placet.Et modus.B.dictꝰ est ut in vno pũcto dimittat fine suitiõe ex vna pte:ꝛ in alio pũcto suat ex parte:ex qua dimisit ꝛ dimittat fifac fine suitiõe ex altera:ꝛ sic faciat usq; ad finẽ.spatiũ pũctorũ sit breuissimũ:eo q; mẽbra que post illa sunt:lũgere ꝛ cõstringẽ uolumꝰ:ꝛ ne ex nimia ꝙstrictiõe frangant.spatiũ breuissimũ fieri neċe est:qð in oi sutura vulnerũ cõsiderãdũ est. In sutura.in pũctis.in acceptiõe carnis cũ acu mediũ eligak.Et patiens supinꝰ iacẽs talr collocek:ut uẽtre cõcauo dorsum sit gibbosum.huiusmodi enim ꝓparationis modus cois est ꝛ vniuersalis oibus:quibꝰ exeunt intestina.

¶ Sed ꝓpria ꝛ ꝑticularis cura est:ut cõsideres in qua pte uẽtris vulnꝰ fuerit:qð si fuerit i iferiori pte figura ꝓparatiõis sit talis:ut crura ifirmi sint,suo capite altiora. ¶ Et si fuerit in supiori pte sit figura ꝓparationis predicte ꝺria. ¶ Si vo vulnus ifirmi fuerit in latere dextro faceat sinistro:ꝛ ecõuerso. ¶ Qñ totius ꝓparatiõis itẽtio est ut pars vulnerata altior sit:q̃ sana ne ad vulnꝰ declinare ualeant intestina:ꝛ ꝓpterea in hoc loco ligatura est ultimi tuuamẽti:ꝛ certe si audeo dicere in ceteris vulneribꝰ recẽtibꝰ illud idẽ. ¶ Regimen infirmi subtilietur:ꝛ a cibis inflatiuis custodiatur omnino.

¶ De vulnere intestini. Caꝑ.XIX.

Intestina si fuerint vulnerata grossa ꝑtilibꝰ facilꝰ incarnantur.

¶ Intestinũ tñ qð nominak ieiunũ oino sanari nõ põt:ꝛ illud ꝓpter multas ꝛ magnas uenas existentes i eo ꝛ subtilitatẽ substãtie sue:ꝛ vicinitate eiꝰ ad nãm nerut:ꝛ ꝓpter colerã ꝑmã defluẽtẽ ad ipm.Et qñ viciniꝰ est epati q̃ alia uẽtris iferiora que sũt de gñe carnis. ¶ Si vo ceteroꝝ aliqð fuerit vulneratũ:ḡdruplex est itẽtio in curatiõe ipsiꝰ. ¶ Prima itentio est ut talr ordinet:ne feces per itestina trãsitũ factẽtes maculẽt vulnꝰ:ꝛ putrefactãt itestinũ. ¶ 2ª intẽtio est ut ptes scisse ad inuicẽ ꝙiũgank ꝛ suank. ¶ 3ª intẽtio est:ut itestinuz reponak in uẽtrẽ ꝛ uentris vulnus suak.Accipiak igit aliq̃tuluz de sambuco q̃ talis sit grossitudinis:sicut ꝙuenit itestino:ꝛ attenuek:intuñ q̃ digiꝰ molescat cũ premik iteriꝰ in itestino ponak:ꝛ suak desup itestinũ cũ ꝑtilissima acu ꝛ filo subtilissimo de itestinis aialiũ facto : uel de serico subtili si istud hẽri nõ põt ablutis ꝑmo optime cum vino nigro calꝺo itestis.postea mũdenk optie itestia cũ stupa molli ꝛ delicata ualde:ꝛ vino nigro calꝺo:ꝛ cũ bñ fuerit absterſa:mũdata ꝛ deficcata reducãk sic supiꝰ dcm ẽ:ꝛ suak vulnꝰ. ¶ Dico ergo q̃ nõ oportet vulnꝰ uentris teneri aptuz:do nec intestina iterius icarnentur:q: multa possent ex hoc pericula euenire. ¶ Primũ est:q: quotiẽscũq; mutabit ifertus:aer exterior subintrabit:ꝛ faciet in itestino torsiones ꝛ dolores:q̃re affligek ifirmꝰ ꝛ sanitas ꝓlongabit:ꝛ forsan ex doloribꝰ qui ifirmo accidẽt:accidẽtia prava cõsurgẽt. ¶ Scdm est:q: vulnere remanẽte aperto forsitã exibunt sepiꝰ intestina:q̃re ut dictũ est suak vulnꝰ:ꝛ stolidis nõ credas:ꝛ clisteriçek infirmꝰ cũ vino nigro calido ¶ Et infirmꝰ sicut in ꝑcedenti caplo dictũ est:talr situetur:ut vulnꝰ uẽtris semp in supiori pte cõsistat:qð de vulneribꝰ aliox mẽbroꝝ ꝙtrariũ est tenẽdũ:ꝛ caue ne reliq̃ intestina cadãt:sicut dictũ est sup illa que reduxisti ꝛ cõprimãt ea:q̃re fiat sicut dictũ est. Oportet enim ut pars vulnerata semp sit eminẽtior pte sana. ¶ Albucasis aũt docet quãdã suturã cũ capitibꝰ formicarũ quã indignã reputat libro isto : adeo enim debiliter post absciſionẽ coꝛpis a capitibꝰ capita ipa se tenẽt:q; ex q̃libet cõfricatione recedunt. ¶ Regimẽ sit idẽ:sicut est in uentris vulneribꝰ supradictũ:idest regimẽ subtiliek:ꝛ ut a cibis iflatiuis custodiak oino:q; multo amplius in vulnere itestini:qñ in vulnere uẽtris sanãdũ est. ¶ Cõpleta ptcula in qua de fractura cranei ꝛ os siue faciet ꝛ ceteris vulneribꝰ coꝛpis: que tñ in carne fiũt : sufficiẽter disseruimꝰ. Tertiã ptcula in qua de icisura fractura ꝛ dislocationibꝰ oium membroꝝ Auic.sequẽtes ꝛ alios ueteres:cuz chĩi auxilio:nihilominꝰ dicemꝰ ꝑ de brachio cũ icisura ossiũ vlnerato.

¶ De fractura ossium sine vulnere carnis:ꝛ cura iporum. Caꝑ.XX.

Ossa aliquãdo frangunt:aliqñ a iũctura ꝓpria dislocank:quorũ qdem curatio gñaliter triplici eget intẽtione. ¶ Prima quoq; intẽtio est uera ꝛ ꝓpria rectificatio uel reductio ossiuz fractoꝝ uel separatorum. ¶ Secũda est per ligaturã cõseruatio p̃dictoꝝ. ¶ Tertia itentio est restauratio que fit pro sarcoide mediante. Verũ in hoc ꝑsenti caplo uliter ponã ꝛ breuiter de extẽsione ꝛ rectificatione fracture:ꝛ eiꝰ restauratione:ꝛ ponã prius vniuersalia signa ipsiꝰ:ne cõtingat in hoc erro:ex

imperitia medicoꝝ. ¶ Cognitio fracture cõsideranti in ea satis manifesta est:qz figura mẽbri cõtoꝛquetur:ꝛ gibbositas ex vna ꝛ cõcauitas ex altera pte apparet:ꝛ quando qz in osse sonꝰ pcipit cũ diligẽter manu tractak.

Cum autem certꝰ fueris de fractura:tũc icõtinẽti eiꝰ rectificatio festinek:qz q̃z to plus tardak:tãto cũ difficultate maiori postea restauraf:eo qꝫ os idurescit.nec est possibile:ut postea nisi cum extẽsiõe prima reducak.extẽsiõis aũt nimietas in ipa fractura sepe facit accidere apa ꝛ filia nocumta. ¶ Modus aũt extẽsionis ꝛ rectificatiõis ipiꝰ est:ut medicꝰ saptẽter pquirat in ipa fractura ne suppositа sint capita seu extremitates ossis fracti:qõ si sint ita : ꝛ sit in crure uel aliq̃ silꝭ mẽbꝛo fractura:fiat attractio ad extẽsionẽ neruorũ ad ß: ut ossa ad locũ ꝓpꝛiũ reuertank. ¶ Modus aũt attractionis eiꝰ est:ut mẽbꝛũ ex utraqz pte manibꝰ accipiak:ꝛ nõ violẽter ß leuiter q̃to magis possibile fuerit : distẽdak ꝛ rectificek:sicut dictũ est:donec vna parꝫ mõ debito alteri cõiungak.violẽtia nãqz extẽsionis ꝛ cõpꝛessiõis maiorez gñat angustiã:ex qua facile ortꝫ apa:deide palpa mẽbꝛũ manibꝰ:ꝛ rectifica id qõ tibi videk diuersũ:ꝛ igenio tuo optime eꝫ ptractãdo ꝛ reparando ossa manibꝰ tuis:ꝛ in suo loco ponẽdo : ꝛ sic vnqz meliꝰ fieri põt cũcta ossa in loco ꝓpꝛio reponak. Et mẽbꝛũ a peritis mistris semp ita extẽsuꝫ ꝛ eq̃tũ teneak:ꝛ medicꝰ hẽat paratũ sagimẽ porcinũ optime abrasuꝫ:ꝛ sic ex sagimie qõ est ex pte cutis:ꝛ cũ dicto sagimine totũ mẽbꝛũ fractũ inungak optime:silꝭ modo melle postea iungak:ꝛ hẽat fasciã cõuenienter longã ꝛ latã spatio qnque digitoꝝ:que sub se ambas extremitates cõtineat ossis fracti:ꝛ habeat plumaceolũ bone stupe bñ formatũ : ꝛ optie coeq̃tũ:uel si magis placet de panno albo ꝛ ueteri forma illũ ita longũ qꝫ totum membꝛũ circũdet:ꝛ infundak in clara ouorũ:que sit fortissime cõquassata:adeo qꝫ in spumã tã sit tota cõuersa:ꝛ sit q̃ntitas eiꝰ ad minꝰ octo ouoꝝ:ꝛ plus uel minꝰ ꝑm mẽbꝛi magnitudinẽ:ꝛ sicut videris expedire:de ꝑdicta spuma dieiꝰ plumaceolus ex utraqz pte ifundak optime : ꝛ supponak talr qꝫ mẽbꝛũ totũ circũdet:in loco.s.ubi sunt capita ossis fracti:ita qꝫ sup utrasqz extremitates fractorũ sit eq̃liter collocatꝰ:ꝛ cũ fascia nimis lõga adeo suauiter ꝓstrigak:ut ex ligatura dolor minime sentiak:nec ẽt adeo relaxek:qn ad dolorẽ aliquãtulũ sit decliuis. ¶ Quo facto si mẽbꝛũ fractũ crus fuerit hẽantur parati qnque plumaceoli de bona stupa ualde bñ facti : ꝛ optie coeq̃ti : ꝛ sint longi in modũ mẽbꝛi fracti totiꝰ:ꝛ adeo lati:qꝫ cũ laterãliter inuncti fuerint totũ mẽbꝛũ circũdẽt:ꝛ ifundank manibꝰ ex utraqz pte cũ spuma ꝑdicta ꝛ sup mẽbꝛũ in lõgitudine collateraliꝫ imponant:ꝛ sup illos vnꝰ plumaceolus ualde magnꝰ:qui totũ mẽbꝛũ circũdet ex iteriori pte tñ linũꝰ:ꝛ cuꝫ spuma ꝑdicta supponak:postea hẽat astellas subtiles ꝛ bñ patas:ꝛ supponank mẽbꝛo vndiqz:ꝛ sint tãte lõgitudinis ne tũcturas ledãt ꝛ qꝫ a plumaceolis subtuspositis supenk:ne mẽbꝛũ ledak ab extremitatibꝰ astellaruꝫ. Et ad maiorẽ cautelã si videbik in circuitu mẽbꝛi ubi extremitates astellarũ attigũt:ponank de stupa duo plumaceoli trãsuersales:qui totũ mẽbꝛũ circũdẽt sup q̃s extremitates resideãt astellaꝝ:ne in aliq̃ pte caro ab astellis ledak. ¶ Astelle ferule uel palme fũt optime:que si nõ poterũt inuenirꝫ:fiãt de abiete:uel de altero ligno molli qñ hẽri nequeũt meliores. ¶ Prouidẽdũ ẽt ẽ:ut astelle locꝰ obuiãs fracture sit grossiorꝝ ꝛ cauẽdũ sic dictũ est: ne astelle carni obuiẽt denudate:ꝛ astelle cũ supponunk ifundank de spuma ꝑdicta:ut fortiꝰ in loco ubi ponunk: hereãt ꝛ nequeãt euagari. Postea supligent astelle cuꝫ bona fascia nõ nimis lata:ꝛ sit ualde lõga:ꝛ ab ambabus extremitatibꝰ usqz ad mediũ cõplicata:ꝛ si mẽbꝛũ fractũ sicut dictũ est crus fuerit:incipiat a pte pedis iponẽdo medijs fascie expte calcanei iferioris:ꝛ deducẽdo utrãqz ptẽ vnã circa alterã faciẽdo crus:ꝛ ualde stringẽdo ipꝫ crus cũ astellis:ꝛ sic ueniat ligãdo usqz ad genu. Et si vult:apponat stupã ficcã circa genu ex pte cruris:ꝛ ad maiorez cautelã fiat plumaceolus qui teneat totũ pedẽ:ꝛ aliꝰ qui teneat pedis iunctura cũ toto calcaneo:ꝛ ifundank in vino calo antea cuꝫ multo sale bñ calefacto:ꝛ q̃si bullito:ꝛ postea ponank sup pedẽ iunctura ꝛ calcaneũ:ꝛ sup illos plumaceolos ponak stupa sicca:ꝛ postmodũ cũ bona fascia superligek.pedẽ iunctura ꝛ calcaneũ : competenter stringẽdo:postea fiat sibi optimꝰ lectus:ubi patiens taliter ꝑparek:qꝫ crus nullo modo cõcutere ualeat:uel etiã remouere:uel aliq̃liter circũuoluere:ꝛ qꝫ mẽbꝛum quietũ ꝛ patiẽs sine dolore possit quiescere. ¶ Et caue diligẽter qꝫ in oibus fracturis ossiũ dicta data in vulneribꝰ capitis obseruek:tenuis tñ sit dicta usqz ad delinitionẽ doloris:qui in ꝓncipio fracture fieri cõsueuit:ꝛ quousqz de apate sis securus:ꝛ vinũ sit semp meliꝰ qõ poterit inueniri sine aque admixtione. ¶ Et prima ligatura usqz ad diẽ decimũquartũ relinquak:uel usqz ad vicesimuꝫ : nisi dolor nimius supueniat uel pꝛuritus nimiꝰ molestet infirmũ. Post vicesimũ vo diẽ uel vicesimũquintũ calefiat vinũ:in quo sit cõpetẽs salis quãtitas dissoluta:ꝛ ipso vino mẽbꝛum abluak:cuꝫ remote fuerint ligature ꝛ plumaceoli qui fuerãt balneati in clara ouorũ:in ipso vino calo balneenk:secũdo uel tertio exprimãtur vice q̃libet balneãdo:postea supponank cruri. ¶ Et q̃zuis astelle i hac secũda ligatura.s.post.xx.dies:si quis uellet deponi possent:tñ meliꝰ ꝛ tutius est ut iteruꝫ reponank:qꝫ nõ est nimis festinãdũ in remotiõe ipaꝝ:q̃zuis coherẽtia tã credak:qꝫ fortasse casu aliquo adhuc nõ esset porꝰ sarcoides cõfirmatꝰ:ꝛ ꝓpter hoc de mẽbꝛi foret ꝓtꝛusione timẽdũ. Ideo melius ꝛ tutius est ut astelle reponank iteruꝫ:sicut ꝑus:in q̃rũ semp remotiõe sis tardus amplius q̃z festinꝰ. In ligãdo igit ꝛ astellas ponẽdo in oibꝰ:sicut in ꝓncipio factũ fuerat:tã in plumaceolis q̃z astellis:idẽ magisterũ obseruek:hoc solũ excepto qꝫ vinũ calidũ loco albumi nũ apponak : ꝛ ista ligatura scda relinq̃tur usqz ad q̃rtũdecimũ diẽ uel vicesimũ:si patiẽs dolore uel pꝛuritu nimio nõ grauetur:ꝛ sic fiat donec pfecte fuerit liberatus. ¶ Et caueat medicꝰ diligẽter qꝫ suppositoriũ aliqõ ifra duodecimũ diẽ fieri nõ pmittat:qꝫ de rõne qui hẽt fracturã cruris uel coxe cõsueuerũt stare multo tẽpore cõstipati:ꝛ cõstipatos eẽ meliꝰ est illis ꝛ salubꝛi q̃z solutos:ꝛ natura a ꝓpꝛia operatione ipediret si fieret aliqõ laxatiuũ:ꝛ patiens afflictionẽ icurreret:ꝛ crus suscipet lesionẽ: tardius ẽt restaurak:ꝛ totũ qõ dictuꝫ est in capꝛo ifto seruek in oi fractura cruris coxe ꝛ utriusqz brachij : que fieri absqz carnis fractura contingit. Predicta oia sunt ꝑm modũ dñi Hugo. ualde cõmẽdabilẽ ꝛ expertũ.

Secundum vo Galie.ꝛ alios ueteres in aliquo q̃zuis in modico diuersificatur ab isto:ꝛ est postq̃z mẽbꝛũ certificatuꝫ fuerit modo ꝑdicto:ut ligatura administretur:ꝛ sup locũ fracture cõstringatur:ꝛ q̃to plus elõgatur a fractura:tãto leuius cõstringatur. ¶ In hoc ꝑm modum dñi Hugonis ꝛ imperitus medicꝰ errare nõ põt:neqz opꝫ de oibus reddere rationẽ:ficqz faciẽdo ex loco sano capias magnã partẽ:ꝛ ꝑm cõuenientia mẽbꝛorũ:fit quantitas latitudinis fasciarũ : qñ sicut dicit Galie. In pectore latũ potest poni ligamẽtuꝫ.in manibus vo ꝛ digitis minime. Inquit:in oibꝰ locis fiat q̃to fieri poterit latius ligamẽtuꝫ:neqz ex eo aliquid remaneat duplicatũ : ꝛ ab ifirmo loco ichoek tendẽs usqz ad sanũ:ut humores ligamẽto expressi ab infirmo:ad sana loca expellank: nam necessario a sanis locis ad ifirmũ humores defluẽt:si aliter fasciek. ¶ Istud ligamentum duplici de causa bonũ est. Primo quia nocumentum non infert. Secundo quia locũ infirmuꝫ custodit ne apostema generetur in eo:in quo maxime studenduꝫ est. Idcirco locus fracture primo ter uel quater fascia inuoluatur postmoduꝫ usqz ad sana loca ducatur.

Hoc enī sanguinē a sano ad infirmū locū fluere nō finit z ab ipo qđ coadunatū est:in eo expellit. Ueruz qñ ad duo loca fluere pōt fractura in brachijs uel pedib⁹ existē te: Laudabili⁹ est:ut ad ptē superiorē ejiciat:qñ multa z magna mēbra illic sunt:qz ad eius extrema ubi nō multū habent quo mandēt:nec extrema ubi receptāt multū habēt. Jdeo sicut dicit Galie. Jussit Hypp. duo fieri ligamēta. Unū ut humor superius expellat:z qđ supius est: fluere nō ꝓmittat: z qz reuolutiōes que suauiter usqz ad loca sana ducunt:aliqztulū exprimūt hūoris. Secūdū ut idē ligamētū sicut idē iussit a supiori ad iferi⁹ reuertatur: qten⁹ cū inferiori ligamēto liget. Hec enī duo ligamēta fracturā faciūt eē rectā:z firmāt eā z phibent apa: z hec est ligatura quam docuit optim⁹ Galienus.

Secundū Auic. Oportet ut pānī ligamētoruz sint mūdi:nā sordidus est dur⁹ z facit dolorē:z fit subtilis:qz meli⁹ tractabilis: z res que linit sup ipm citi⁹ penetrat ad mēbrū:z fit leuis ut nō grauet supra mēbrū infirmū:z leuis utpote de pāno ueteri z subtili:qz melior z mollior z magis tractabilis. ¶ Et opz q ligamēta capiāt de loco sano aliquid:qz firmior erit restauratio:z meli⁹ ꝺuabit fracturā:nō tñ sit in hoc superfluitas ne strictura nimiū capiēs ꝓhibeat nutrimētū. ¶ Et ligamētū aliqztulū latū magis facit adherere. Hoc aūt intelligēdū est ꝺz qlitatē mēbri:sic dictū est:z puluillor fortitudo uehemēs est ad faciēdū adherētiā. ¶ Et opz ut locus fracture forti⁹ cū ligamētis locis alijs ꝓstringat:nec opz q excedat:adeo q aduētū ꝓhibeat nutrimēti z sanguis:qz ꝺ restaurationē ꝓcul dubio impediret. ¶ Et si necesse fuerit sedare apa:sedet cuz embroca ex decoctione maluaz z oleo camomillio z vino stiptico. Nā ipm resoluit apa z ꝓfirmat mēbrū. ubi vo fuerit ulc⁹:nō appropinqt cerotū. Et si ad resoluēdū nečia fuerit fortiora fiat illō cū oleo mastice z armoniaco. Et si admistrat cerotū post apa:tūc meli⁹ est ut fit ex lana que sit ifusa oleo resoluēte apa z lenīēte ipm. ¶ Et ꝑm oēm dispōnē in ceroto siue spadrapo ad ꝺ facto: est securatio a cōmotiōe doloris:z ꝓprie qñ medic⁹ nō est ꝓsens. cū aūt dolor accidit:soluēdo z ligādo remouet. ¶ Qñ ē ulcus:cerotū nō ponat: qz putredinē attrahit z maculat vuln⁹:sed loco ei⁹ ponat vinū nigrū stipticū:qđ oi tpe utile est:z nō elonges sup flue strictura in utrisqz laterib⁹:qñ oppilant uene z mēbrū:nō ita suscipit nutrimētū:fortitan si elōgaueris ꝺhet. ¶ Ponant tria ligamēta. ꝑmū ascēdēdo. scdm descēdēdo. tertiū ligamētū ponat:incipiēs ab iferiori pte ligamēti iferioris:z ascēdit usqz ad supiorez ptē ligamēti ascēdētis qñ ipm cōseruet utrūqz. ꝑdicta tria ligamēta ꝑm Hypp. z Gal. sicut asserit Auic. debēt fieri sub astell. ligamētū vo sup astellas opz q fit tale q ponat mēbruz sicut frustum vnū:cui nō sit motus:z phibeat torsionē qle dictū est supra. ¶ Et Hypp. voluit:z ēt. G. q in oi tertio die soluere tur ligamētū:z q astelle infra diē septimū nō ponant. ꝺ aūt ꝓpter dolorē z timorē apatis. ubi aūt nō fuerit aliqđ accidētiū ꝑdictorū:nō reputo utile q soluat: z credo q ista fuit intētio. G. z ēt Hypp. vñ. G. in alia pte:utile est ligamētū:donec mēbrū sanet dimitti:si nihil appareat ex accidēlib⁹ supradictis. q si ꝑdictorū accidentiū aliqđ apparuerit:necesse est:si aīs remoueri nō pōt:ut qñcūqz apparuerit resoluat. Si vo apa: aut dolor:aut pruritus nō phibeat:dico si a ꝓncipio mēbrum bñ restaurek z bene liget:z tarde soluat:porus restaurās ossa multo meli⁹ z celerius generat:ꝓpterea sicut dictū est:si nullus supuenerit accidētiū ꝑdictorū:usqz ad. xv. diē: uel ēt vicesimū: nō soluat:z qz tūc porus sarcoides incipit gñari:z opz q mēbrū reciptat abūdāti⁹ nutrimētū. Jdeo secūda ligatura sicut dictū est:nō cū oui albumie:ne pp nimiā strictura ꝓhibeat nutrimētū:sed cū vino nigro stiptico faciēda est. ipm enī cōfortat mēbrū:z iuuat porū sarcoidē: z strictura nō fiat subito nimia:sed paulatiz addat in ea cū experiētia infirmi. Et si multiplicatio puluillor z ligamētor nimis grauaret infirmū:nō fiat nimia multiplicatio ipor.

Medicine vo quib⁹ utimur apō restaurationē oium fracturarū z dislocationum z torsionū ēt sunt:in qbus est exiccatio z cōglutinatio cuz modica caliditate: sicut thus. mirra. z silia. ¶ Et scias q Hypp. iussit solidatiua sup fracturā nō debere poni usqz ad septē dies:uel quousqz fuerit securatio a patis z tumoris. Galie. aūt dicit:q in hoc nostro tpe nō possum⁹ mēbrum ad suū modū cōuertere:nisi solidatiua ponamus. Uerūtñ si mēbra festinat dolere:rubere:atqz tumere:tūc ut Hyppocras cōsuluit:rectū est ut nihil ex his faciam⁹:imo mām ad ptes alias deriuem⁹:z mēbrū qtū possum⁹ refrigerem⁹. ¶ Et de emplastris bonis restaurantibus fracturā z dislocationē:z ētiā torsionē:que est dislocatio nō cōpleta est emplastrū:quo uteres utebant ex farina suolatili molendini:que plurib⁹ cōplexionib⁹ cōuenit: z pcipue mulierib⁹ z pueris:qz est in caliditate z frigiditate equalis. Et modus confectiōis ei⁹ est:ut distemperet cum albumine oui:ita q confectio sit equalis.

¶ Itē aliud empl'm. ꝺ. aloes. mirre. boli armenici. thuris. acatie. nucis cip:essi. dragagāti. laudani. añ. cōficiant cū albumine oui:z addat aliquātulū ex farina uolatili molendini:donec equek. i. donec sit iter spissitudinē z subtilitatē:deide pān⁹ fortis liniat ex eo z supponat. Jllō enī empl'm est mirabilis cōpositionis:qñ restaurat ossa fracta uelociter:z cōfert pluribus complexionib⁹.

Cibus autē patientis:in ꝓncipio sit subtilis:ꝑhibens inflāmationē:donec ab apate calido sis secur⁹. ¶ Jngt Galie. Dieta in ꝓncipio subtilis cōuenit:sicut in cura apatū calidoz:in qbus in initio flōmia cōuenit:z plurimū farmacia. cūqz porus gñari incipit:oportet nutriri egrū cibo bonū sanguinē gñante:z multū nutriēte. subtilis enī z aquosus sanguis porū nō generat. grossus vo z viscosus vnctuosus nō existēs generat bñ porū:idcirco deide fit cib⁹ grossus z viscosus: ut fiat ex eo coagulatio fracture uelociter. ¶ Et ex cibis in qbus est grossities z viscositas:sunt sicut triticū ualde coctū. risi. capita. z pedes. z uētres aialiū:z pcipue uaccarū. lētes. pisces recētes. lac. caseus recēs. z vinū grossuz: hec ꝺnt gñare ex mā nutrimētū ossib⁹ cōuenīēs:tanqz a cā mātī:z ex nā tāqz ex cā efficiēti. Et est medicia ei⁹ cois ad ꝓsolidationē oiuz alioz mēbroz. s. carnis z neruī. os aūt nutrit ex sanguie grosso z spisso:z ꝓpter illud opz ut iētio tua fit circa ipius grossitiē z viscositatē cū cibarijs que dixim⁹:z eoz silib⁹:z caue ab oi qđ subtiliat sanguinē:sicut est vinū subtile:z silia. nisi videres q porus sarcoides superfluaret in magnitudine: sicut multotiēs accidit. tūc enī regimē grossuz dimittēdū est:atqz ad subtilitiua redeūdū:z ligatura uehemēter stringenda est: z ad mistrent empla:in qb⁹ est stipticitas ꝓhibēs cū subtilitate:sicut est decoctio granatorū z foliorū mirti z ei⁹ oleuz z similia. Hec enī ꝓhibēt nutrimētū z mām minuūt.

¶ De fractura cū vulnere carnis:z cura ipius sermo vniuersalis. Cap. XXI.

Multotiēs vuln⁹ carnis accidit cū fractura. tūc cura dñi Hugonis:sic frequēter eum vidim⁹ experiri:z nosipsi expti sum⁹: Est ut in aliquo mēbroz sicut vidimus ponamus exēplū. ¶ Adiutorū inter spatulam z cubitum contingit aliquādo vulnerari:ita q lacertus z os pariter incidūtur ense uel alio instro silī incidēte:z man⁹ dependet z brachiū cui taliter subuenim⁹:brachiū z manus teneatur ab aliquo docto ministro qui bñ nouerit retinē: ita q medicus ꝓuenīēter possit os ossi ꝓiungere:lacertū lacerto reddere:z labia ad inuicē: sicut in sanitate fuerāt reparare:deinde medicus mirabili mō suat:pūcta in pelle z carne ponēdo. Et caueat diligenter q pūctus nō ponat aliquis in lacerto:z in sutura ūnt pūcti ꝑm vulneris

q̃titatē labijs vulneris ꝓtūctis ad iuicē: put meli⁹ pñt cō iungi. Et ad q̃titatē vni⁹ vncie ſpatium ſit punctorum.
¶Vulnere bñ ꝓſuto ſint oia ꝑparata: videlicet faſcie cū pulutillis. Ponant ergo ſicut tā plies dictuz eſt: duo plumaceoli ad q̃titatē vulneris: ſup duo labia ſutura vulneris in medio exiſtēte: ita q̄ plumaceoli ſup ſuturā in ipa ſutura ad inuicē ꝓtungantur: poſtea ſupponat alter plumaceolus in vino cato: ſicut z ceteri balneat⁹ z cōuentē ter exꝑſſus: qui illos plumaceolos z ſuturā z circūſtātes ptes ſub ſe ꝓtineat: z incōtinēti cū faſcia lōga z lata ligef: z ſit latitudo et⁹ 4^or digitoꝝ: z ſit de pāno ueteri delicato. Et longitudo et⁹ ſit ad min⁹ 4^or brachioꝝ: z cū ligat brachium: man⁹ teneat ab aliquo miſtro qui bñ nouerit debito mō tenere: ita q̄ ptes oſſis z lacerti reaptate ſemp ſtēt bñ ꝓtūcte: z ſup illā ligaturā apponant 4^or plumaceoli bone ſtupe in modū brachij lōgi a cubito uſq; ad ſpatulā: z latitudo eoꝝ talis ſit: q̄ illi 4^or collateraliter poſiti adiutoriū circūquaq; circūdēt. Et ſup illos ponant aſtelle bñ facte z ſubtiles eo mō quo dictū eſt in cap⁰ p̄cedēti: excepto q̄ nō ſint in vna pte groſſiores q̃ in altera: ſ; ſint eq̃les per totū: ne vulneri anguſtiam iferāt: uel dolorē. Ligef igit cū filī faſcia ſicut ꝑma. Ex utroq; poſtea ca pite adiutorij: ponāt poſtea plumaceoli lōgi: qui bñ vndiq; circūdēt adiutoriū: z ſint ampli in modū 4^or digitoꝝ z ultra: z vn⁹ ex vno capite: alter ex altera pte locef: ita q̄ libet ꝓtineat ſub ſe reſiduū adiutorij ab aſtellis: z ſi fuerit tpe hyemali ponāt plumaceolus de ſtupa ſicca: qui lōgus ſit lat⁹: adeo ut totā ſub ſe ꝓtineat ligaturā: z ſupligef filī faſcia ut p̄dictū eſt: cuz tali ligatura locabitur brachiū cū adiutorio: ſic meli⁹ poterit collocari: ita q̄ extremitates oſſis iciſi: ſtēt z ſeruent bñ cōtūcte: ne ualeāt abinuicē ſeparī. ¶Et q: ſolidatio mēbroꝝ nō fit: niſi cū cibo ſibi filī: eapp nō oportet te illud frequēter diſſoluere z fracturā lauare: ne ei qđ eſt cā ꝓſolidatiōis exteri⁹ educat: ſi enī ex frequēti ſolone ꝓtingit. ¶Ligatura p̄dicta uſq; ad diē decimū dimittat: z ēt ultra ualde ſi patiētē dolor nimi⁹ nō iteſtat: quē nō poſſit cōmode ſuſtinere: tunc ſoluat: z eodē mō poſtea religet ut añ. ¶Et p̄us q̃ medicus ip̄m ſoluat: cūcta nēcia ꝑparet diligēter: videlicet oēs plumaceolos z faſcias renouādo: ita q̄ brachio diſſoluto z vino cato bñ abluto ſine mora ligef per oia: z ligādo ꝑori magiſterio obſeruato: z ligatura ſemp dimittat remittēda uſq; ad diē ſeptimū uel octauū. ¶Et ſemp q̄ diſſoluit: cuncta que in ligādo ſunt nēcia inouenk: z oia diligēter parenk ſicut dictū eſt anteq̃ ſoluat: z ſine mora poſtea religef: z ſic fiat: donec ptecte fuerit liberatus.

Hyppocras in h̄ caſu lōgā faſciā iubet ipponi: z p̄us vino nigro pontico cato iubet pānū ifundi: p̄cipue in eſtate: q: cerotū ſicut dicit cā foret putredis ſi tūc tpis iducat. Huic enī fracture que cū vulnere eſt: ſicut idē dicit deſiccatiua q̃ueniūt.
¶Auicē. vo z ceteri ueteres nullo mō uolūt q̄ vuln⁹ ligef pariter cū fractura: imo uolūt q̄ fiat talr ligatura q̄ abſq; remotione aſtellarū ſoluī ualeat z ligarī.
¶Nos tñ doctrinā dñi Hugōis de Luca ſecuti: vuln⁹ ligamus pariter cū fractura: z altū modū nō inexperti iſtum ꝓbauim⁹ meliorē. ¶Laueat tñ qui noſtrā doctrinā ſequi deſiderat: ne in magiſterijs nr̄is erret: z in ligamēto maxime. q: q̄ vuln⁹ ligat ſm q̄ cōuenit: z ſicut iam docuim⁹: ligamētū expellit deſcēſionē z fluxū humoris ad locū. Et ſi erratur in ligamento ſequitur apoſtema: p̄ecipue quādo ligatura mollificatur ſuper locuz vulneris: z ptes ſane que ſequunk vuln⁹ ſtringuntur: quare diligēs lector ea que i q̃libet cura in h̄ lib⁰ mandank ſolerter cōſideret. Et ſi ꝓſperū euētū cōſequi affectat: nihil eoꝝ que hic ſcripta ſunt ꝑtermittat. Nā ego hāc viā ſecutus decepti me nunq̃ repperi: ſed ſemp euentū ꝓſperū cuz dei auxilio ſum conſecutus. ¶Et dietā in p̄ncipio ſubtilem p̄cipimus: poſtea dietā ſicut in ceteris vulneriby⁰ p̄cipimus obſeruari: z q̃q̃ in initio dietam mandem⁰ obſeruari ſubtilē. Libaria tñ z potū p̄cipimus nō mutari: ſed dieta tenuis ſit de cibarijs in dieta vulneratoꝝ dictis z bono vino. Ingt Galie. Dieta in p̄ncipio ſbtilis ſit z̄.
¶Aſtelle ferule uel palme ſicut in p̄cedenti capitulo dictum eſt: ſunt ceteris meliores.

Quia multi medicorū non cōſueuerunt iſtū modū z abhoꝝrent eū: z viā ueterum magis ſequi deſiderāt: uolentes in parte iſta ſapientibus z inſipiētibus fieri debitores: Uiam etiam ueterū omni reſecato errore exponimus in hoc libꝛo. ¶Eſt aūt via eoruz ſic. Quotienſcunq; fractura cū vulnere fieri cōtingit: oportet ut vuln⁹ remaneat diſcoopertū: z ut ab ipſo vulnere aſtellas facias elōgari. Deide ſi poſſibile eſt vuln⁹ ſicut dictuz eſt de alijs vulneriby⁰ ꝓcurek. Si vo h̄ fieri ꝓpter aſtellas z ligaturā nō poſſit: tūc carptā uel cotū in orificio vulneris admiſtra ſero z mā: ſi fuerit neēe mūdifica: ne vir⁰ in vulnere ualeat aggregarī: z cū medicia carnis gñatiua icarnari ꝓcura: ſi nō fuerit apa. ¶Et poſtq̃ fractura bene ligata fuerit ſm q̄ oportet: faſcietur vulnus: ne ab aere alteretur: ſanato vulnere ſi neceſſe fuerit ſuperponantur aſtelle.
¶Et fractura gdē que accidit cuz attractione nō eſt abſq; timoris articulo: qñ niſi ſuccurrak cū ſcalpellatiōe ut ſanguis egrediak: timēduz eſt: ne accidat mortificatio mēbri z herpes eſtiomen⁹. ¶Si fuerint in vulnere oſſa fracta z ſeparata: tūc oportet ut cū oi facilitate qua poterit: extrahank: z ſi nō fuerit ſeparata z mēbꝛo dolorē z putrefactionē inferant: ſecentur z perforenk ſicut meli⁹ fieri poterit: z iterū extrahantur. ¶Q: ſi virus in vulnere plus augmentetur q̃ minuatur: ſignū eſt: q̄ in vulnere aſtelle oſſium remanſerunt. Inquiratur ergo vulnus cū tenta donec inuenīantur aſtelle: poſtq̃ inuente fuerint: extrahāntur: z apta mēbꝛum ſicut in primo libꝛo dictuz eſt eodem modo: z ea figura qua virus meli⁹ z facilius ex vulnere effundatur. ¶Si contingat ſimilem inciſionē ut dictuz eſt in adiutorio fieri in aliqua parte brachij uel in aliqua parte crurium uel coxarum: per oia idem magiſterium: qđ dictū eſt in adiutorio obſeruek: z ſimili modo curetur: ut dictū eſt in adiutorio z lacerto.

¶De diuerſificatione fracturarū oſſium. Caꝑ.XXII.

Elias q̄ fractura diuerſificatur ſm quantitatem p̄auitatis ſue: qñ ſicut teſtatur Auicē. Fractura que accidit ſm rotunditatem eſt p̄auioris incarnationis z ynctionis: z ſicut dicit Hyppocras. Deterioꝛ fractura eſt illa que decliat ad interiora ꝓpter leſionem membꝛorum: z fractura cum qua accidit vulnus z fluxus ſanguinis: z attritio eſt deterioꝛ fracturarum. ¶Diuerſificatur fractura etiam ſm obedientiam z inobediētiam extenſionis z rectificationis. Qñ fractura que fit in mēbꝛis magnis nō obedit rectificationi niſi cū extenſione ueḣemēti: z qñ ꝓlongatur ei⁰ ſpatiū nēcia eſt extēſio fortis. ¶Et fractura que fit in mēbꝛis paruis: nō indiget niſi parua extēſiōe. ¶Fractura iterū diuerſificat ſm diuerſitatē mēbꝛorū in breuitate z tarditate reſtaurationis: qđ eſt: q: fractura brachij citius reſtaurat q̃ fractura cruris. ¶Silr fracture reliquorū mēbꝛorū diuerſe ſunt ad iuicē: ſicut dicā in capl⁰ vniuſcuiuſq; fracture ſingl⁊ etiam z diſtincte.

¶De membꝛo male reſtaurato. Caꝑ.XXIII.

Squandoq; nō reſtauraf ſm q̄ opꝛ: imo membꝛuz remanet monſtruoſum: cui⁰ rei cā eſt: aut ignorātia medici: aut defect⁰ aſtellarū abſolute: aut feſtinatio ablatiōis earū ante cōfirmationez fracture: aut eſt ſuperfluitas motus in hora quietis. ¶Et tūc qdam medicorū cōſueuerūt iterare fracturā. Albucaſis aūt repꝛobat illud dicēs. Fracturā male reſtauratā iterare vitupꝛabile eſt. Nihil enim antiq de hoc in libꝛis ſuis dixerūt

ꝛ laudāt ꝙ nō fiat:qñ in hoc est timo: magn⁹:ꝛ qñq; mē
brū vituperat ualde. ¶ Uerū si casu aliquo ad id te ne/
cessitas,puocauerit:opz te scire dispōnem pori. Oꝛ si ma
gn⁹ est ꝛ fortis nō ꝑsumas ipm scdo frāgere:qñ fiē dicit
Auic. fortasse nō frangef in loco fracture ꝓme:timo i alte
ra pte frāgef. Si vo por⁹ nō fuerit magn⁹ neq; fortis:tūc
assiduef embrocatio aq̄ cal'e:ubi decocte sint herbe mol
lificātes:sicut folia malue.viole.radix altee.mellilotū.ra
dix brionie.ꝛ cucumeris asinini.ꝛ filia:donec mollificef
porus:deide frāgat ꝛ extēdat:ꝛ rectificef fiē scis. ¶ Qñ
vo por⁹ tā antiq;tus ꝛ fact⁹ est magn⁹ ꝛ fortis:tūc cura ei⁹
est cuz ferro:ꝛ est ut loc⁹ supius icidat:ꝛ ossis cōtinuatio
dissoluat ꝛ rectificef mēbrū:ꝛ cum diligētia restauretur.
¶ Et multotiēs possibile est:ꝙ fractura male restaurata
qñ recēs est cū emplis mollificatiuis rectificef:sicut cum
embrocatiōe ꝓdicta: ꝛ cū emplo ex mucillagine malua/
uisci ꝛ fenugreci.ꝛ se.lini.qñ ꝙficit cū adipe anatino galli
naceo:seu porcino nō salito:aut butyro silr nō salito: aut
oleo liliaceo. ¶ Et emplm qō fit ex medulla cruris uac
cini assūgia anatis.ꝛ butyro.oleo liliaceo.ꝛ cera citrina
est in casu isto mirabile. ¶ Et silr emplm ex ficub⁹ pin/
guibus uel dactilis:ꝛ maxime cū fimo colūbino:deinde
cum membrū mollificatum fuerit extendatur:donec ad
suam propriam reducat figuram.

¶ De nodatione que accidit post fracturā. Caꝑ. XXIIII.

a **Liquādo** post restaurationē fractu/
rarū accidit nodatio:ex q̄
mēbrū fedat:ꝛ qñq; eī⁹ nālis opatio ꝓhibetur:
maxime si ꝑpe iūctura fuerit:ꝛ nos iā dixim⁹ cām ei⁹:vi
delicet ꝙ est ex superfluitate pori ligātis ossa:ꝛ dixim⁹ cura
tionē ei⁹ cuz ultimatiōe stricture:subtiliatiōe cibi. ¶ Et
ex emplis stipticis ꝓhibētib⁹ illō est:fiē acatia.mirra.oli
banū.ꝛ filia qñ ꝙficiunt cū albu.ouī:aut vio stiptico uel
aceto:ꝛ idē qō facīt medicie stiptice:facit suppositio plū
bi:ꝛ est ut ponas laminā plūbi sup nodositatē ꝛ stringas
decēter. ¶ Et qñ nodatio dura ē ꝛ in ßaz lapideā tā cō/
uersa:tūc neciū ē:ut supi⁹ scidat:ꝛ dissoluat ꝙsolidatio os
sis:ꝛ nodatio superflua icidat aut radat istrumētis: deide
curet vulnus: sicut est de alijs vulnerib⁹ supra dictū.

¶ De membro subtiliato ꝛ extenuato post re/
staurationem. Caꝑ. XXV.

a **Liquādo** post restaurationē fractu/
re accidit in mēbro ſbtili/
tas ꝛ debilitas:ꝛ illd est:ꝙ restauratio nō est fir
ma. ¶ Et cā que facit ſ̄ ꝓm sniam antiquoꝛ est multip⁹:
aut eni est strictura superflua que ꝓhibet nutrimētū:aut ē
multitudo ligamētoꝛ q̄ graūāt mēbrū:aut est eoꝛ solo ꝛ
ligatio nimis frequēs:aut est embrocatio superflua facta cū
aqua:aut toti⁹ mēbri superfluitas sanguinis añ tpe:aut est
paucitas sanguis in corpe patiētis ꝛ debilitas ei⁹ sicut in
corpe senū:aut paucitas ciboꝛ ꝛ ſporuz subtilitas:aut est
multitudo frustoꝛ ossiū. ¶ Oꝛz in curatiōe mēbri exte
nuati ꝛ debilitati:ut patiēs dilatef in cibo ꝛ refician cibis
grossi nutrimēti:ꝛ corp⁹ ei⁹ humectef:donec sanguis su/
erit augmētat⁹.ꝛ administref sibi balneū temperatū:de
inde ponat sup mēbrū emplm piceuz tepidū. Ut trahat
ad membrū nutrimētū plurimū:ꝛ ex illis est hoc:qō.℞.
picis grece.picis naualis.refine.aiī.resoluātur simul ad
ignem:ꝛ tepidū superponat:assiduetur etiā embrocatio
aque tepide:donec attrahat nutrimētū ad mēbrū:ꝛ mē/
brū ad formā ꝛ figurā ꝓpriā reuertat. ¶ Et custodiat se
infirmus ab ira ꝛ alijs accidētib⁹ aie:qñ teste damasceno:
Complexio corporis sequitur vitiū anime.

¶ De situ mēbri restaurati. Caꝑ. XXVI.

m **Embrū** fractū talr situet:ne ꝓpter sitū
dolorē aliquē habeat:ꝛ ex do/
lore postmodū accidat apa. Illa enīz cōpositio
quietio: est ꝛ melio: quā ifirm⁹ pōt cū qete diuti⁹ susti
nere:altera ut mēbrū ꝓm suā cōpōnē ꝛ nām ponat.ſ.ut
lacertus uena ꝛ artaria sint recta: ꝛ ꝓm modos ꝓpios
coaptata.huiusmodi enim cōpositio nihil doloris largi/
tur. ¶ Manus ergo recte suspenditur ut planta uentri
adhereat ut sustentaculo cōuenīēti regat. ¶ Pes q̄si ex
tēsus maneat.caue ēt ut mēbrū directe ꝓm nālem sui cō/
positionē extendat. ¶ Et illa cōpositio ꝛ forma que fit
dū mēbrū extēdit:eadē maneat dū qescat.i.ut sibi sit nāli
ter:ꝛ nullū dolorē inferat nec aliquā lesionem.

¶ De frustis ossium ꝛ corticibus eorum remanentibus
in vulnere. Caꝑ. XXVII.

f **Rustorū** ossiū ꝛ corticū eoꝛ:si aliqd
in vulnere consolidato qō
fuerit extrahēdū in extractione ipsorū non festi
nes:sed melius est ut nature dimittas:ꝛ adiuues eam cū
attractione eorū:que attrahūt illa spatio nō festino. Naz
qō violēter extrahīt plerunq; facit accidere ulcera fistu
losa. ¶ Cū igit natura expellit illa ad cutē ꝛ inciplt exi
re:ꝛ iam separata sunt:tūc extrahas illa ꝛ cura ꝛ incarna
vulnus. ¶ Et medicamē ad extrahēdū ossa est hoc.℞.
oleū uetus.p.j.cerā citrinā.so:ditīē uasorū apū amboꝛ.
aīī.p.ſ. soluātur oia:deide.℞.eufo:biī.p.j.lactis titimalli
p.j.artisol'.ro.p.tij.fiat ex eo ſicut cerotū.ꝛ.℞.iterum ar
moniac.bdelīū:limātur cū oleo de lilio:deide aggrega
totū cū contritiōe in mortario:ꝛ fiat emplm:ꝛ ponat de/
sup. Ipsuz eni est de illis que attrahūt ossa cū uelocitate.
¶ Et ꝛAdacer dic:ꝙ radix eruce elixata ꝛ suppositia eijcit
ossa fracta. Et nos iā de hoc locuti sum⁹ in.xj.capło ꝓmi
libri. ¶ Dicto de fractura oium ossiū ulr:ꝛ dato sup hoc
quodā magisterio gñali:qō satis igenioso viro excepta
cura mādibule ꝛ furcule pectoris ꝛ fractura costaꝝ suffi
cere posset ad curā oium ꝓdictoꝛ:ꝓpter rudes tñ ꝛ inex
ptos aliqd breuiter qō ipos dirigere ualeat in ſ̄ nro li⁹
ponem⁹ in cura oiuz fracturarū singlr breuitati pcētes.

¶ De fractura mādibule. Caꝑ. XXVIII.

m **Andibula** inferioꝛ si frangatur: si/
gnificatio ipsius facilis
est: cū ergo vis eā rectificare:si fuerit mādibula
dextra:intromitte indicē ꝛ medīū manus sinistre in os
infirmi. Et si frangat mādibula sinistra:tunc intromitte
digitos manus dextre:ꝛ elena cū eis marginez fracture
exterius ꝛ interius: ꝛ ipelle gibbositatē fracture a parte
interiori ad exterius:ꝛ cū altera manu tua deforis equa
ipsam decēter usq; ad cōiunctionē naturalē. Et equatio
ipsius cognoscit ex eqtione dētiuz qui sunt in ea. ¶ Si
aūt frangat mādibula in duob⁹ locis:tūc extēde eam in
duo latera ꝓm oppōnē mistro extendente eā:ꝛ mistro re/
tinēte ipsam:deinde medicus equet eā sicut dixim⁹:do
nec fiat ei⁹ oppositio nālis:ꝛ liga dētes:qui toti sunt:ꝛ se
parati ad iuicē cū filo aureo uel argēteo:siue serico ipos:
ne cōcutiant firmiter retinente. ¶ Si autem vulnus ac
cidat cum fractura:cura ipsius iam dicta est.

Restaurato mēbroꝛ:ꝛ ossib⁹ fractis in suo lo/
co repositis:ꝛ optime coeqtis:
habeat puluillus vnus de pāno lineo quadruplicato:ꝛ
sit tante latitudis ꝙ cōtineat sub se ambas extremitates
ossis fracti:vnius videlicet digiti uel modicū plus sit lati
tudo ipsi⁹: postea cū spuma albu.ouorū ꝛ farina uolati/
li molendini mixtis pariter ex altera parte tñ linīantur:
postq; fuerint a spuma bñ expressi: ꝛ optime balneati:ꝛ
ponat sup ruptura more ꝓdicto. Postea habeātur duo
puluilli rotūdi de bona stupa:quoꝝ vnus sit altero gros
sior:ambo tñ sint cōpetenter grossi ꝛ longi ꝓm fracti ossis
mādibule q̄ntitatē:ꝛ ambo in spuma albuminis ouoruz
optime infundant:ꝛ postea cōprimant:deinde grossio/
ponat ex parte gule iuxta mādibulā fractā:ꝛ ꝙtineat sub
se extremitatē vnā puluilli de pāno:ꝓmo super fracturā
positi.alter puluillus minoꝛ ponatur ex altera parte mā
dibule fracte uersus maxillā:ꝛ cōtineat sub se extremita
tem alterā puluilli de panno prędicti. Tertius habeatur

puluillus in lōgitudinem alioꝝ uel plus modicuꝝ:z sup illos ponak.p° tñ sit in spūa albumē iuolut°:z meli°erit: z meli° pabit ligatura:si appōak alt° maioꝝ aliq̄tulū sup illū. Oēs puluilli p̄dicti debēt eē in spuma albuminum balneati:z cōpetēter exp̄ssi.z p̄mo ponendi debēt lintri ex pte rupture cū epithimate facto de albumie ouoruꝝ:z farina uolatili molēdini:sicut dictū est. ¶ In ligatura lin teoli sit medicus ita solers z pulsus:q̄ talr liget:q̄ pul uilli a loco ubi positi sunt: nullaten° ualeāt remoueri:z os fractū nequeat p̄mutari:z ponak astella sup mādibu lā fractā:uel cutis solee decēter pata:si fuerit opportunū. Credo tñ si medic°bñ ligaueri:q̄ optime restaurabitur sine illis:z patet sup lr̄ rō q̄lis modo nō dicā illā:q; nō opz te oib° reddere rōnem. ¶ Ligatura p̄dicta:usq; ad dē decimū reliquak itacta:ubi sicut dictū est p̄ies:dolor nimi° uel p̄uri° intolerabilis infestaret infirmū. Si vo dolor talis uel p̄uri° cōtingeret dissoluak: z oia mō silr ꝓparenk. ¶ Et medic°:ne facta sit p̄mutatio aliq̄ in osse fracto ispiciat diligēter:que si facta foret:iterato eēt man dibula restaurāda:postmodū ꝓuenīēter liget: z sic faci et usq; ad sanitatē pfectā. Et os gdē mādibule strigit in xx.dieb° si bñ fuerit pcuratū:sic testank sapiētes ueteres i hac arte periti. Qñ b° os:sicut dicit Ihali. Est molke bñs medullā:q̄re p̄cipiak infirmo ut quiescat:z sit trāquillus z mut°:z cib° et°sit sorbilis.z si accidat calidū apa:hēank malue cocte optime:z locus diutilline embrocek cū aq̄ decoctiōis ipsarū:z si sic nō resoluak:utaris emplis z em brocis:que ad illud ꝓueniūt:z cū eq̄litate resoluūt:z nos tā de hoc in p̄mo lib° tecim° capitulū spāle:z iterū locu ti fuim° in diuersis locis postmodū de eodē.

¶ De fractura nasi. Cap̄.XXIX.

n Nasi superior ps est os: q; inferior est carti lago. Cartilagini accidit attritio nō fra ctura z sepatio ad vnū lat°. ¶ Parti supiort na si accidit qñq; fractura z qñq; frangit:z nō curak:p ducit ad casum:z qñq; induratur:z remanet p̄m torsuositatem suā:z postea nō recipit equationē.festia ergo i die p̄mo: z nō ptranseas decimū. ¶ Et qñ fractura cōsequit loca supiora ei°:cōueniēti°z recti° regimē ei°est:ut tenta gros sa'mittak in nasum usq; ad finez foraminis' nasi:z teneat ipsam cū manu sua:z equet nasuz cū manu altera donec equet:deide itromittak licintū ꝓseruās ip̄m in figura eq̄ tiōis.z meli° gdē est:ut sit de bona stupa:uel loco licinū: ponak pēna anseris optima:z molli stupa inuolutaꝝ h°i licintū dupliciter bonū est. Primo:q; meli° z fortī° ꝓser uat eq̄tionē.Scdo:q; ifirm° melius pōt respirare cū eo: z itromittak in utrasq; nares:lz altera tñ sit lesa:z pluma ceoli in laterib° nasi:ita igeniose ponank:q̄ ligamētū nō faciat nasuz latū:q̄re talr ordinek:q̄ nasuz nec cōp̄imat: nec dilatet. ¶ Si aūt fractura in iferiorib°ptib° nasi fiat: tūc equek imittēdo indices duarū manuū in utranq; na rē: uel duos auriculares. ¶ Et qñ in hac dispōne accidit apa:tūc vnguētū dyaglō est bonū valde:qñ sedat apa: z figurā eq̄tionis ꝓseruat:z silr medicamē factū cū aceto oleo.cera.z minuto thure. ¶ Et qñ fractura est attritio apta.tūc p̄m Auic.z alios ueteres sapiētes isti° artis nō rectificak:nisi postq̄ sci dik.z cōminutio ossiū extrahik:z cū sutura ip̄i°. ¶ Et qñ accidit inclinatio z separatio car tilaginis:tūc petiā vnā de pāno forti ex lino recipias:z ei° latitudo sit digiti vni°:z line vnā extremitatē ei° cum glutino ptscū:z glutino corij uaccini:aut gūma:aut alio glutināte:z inuisca ipsam sup extremitatē nasi ex illo la tere ad quē inclinak:z donec ficcek dimittas. Deinde na sum ad situ suū cū violētia reducas:z liga ip̄m cū puluil lis:ut dictū ē:ligamēto illū p̄m formā debitā retinente.

¶ De fractura furcule pectoris. Cap̄.XXX.

e Furcula pectoris frāgit:aut ꝓpter pō dus delatū:aut pp casum ma gnū:aut ꝓpter pcussionē uehemētē. Et restaura tio ipsi°est difficilis:z idiget igenio z ſbtilitate. ¶ Qñ ꝙ frāgit in duas medietates fac infirmū sedere sup sedē: z minister teneat adiutoriū:in quo est furcula fracta.z tra hat adiutoriū cū spatula ad exteriora z ad frigidiora ite rū. Minister alter extēdat ceruicē z humeruz cū q̄ntate necessaria:z medicus digitis suis equet ipellēs:q̄ emi nēs fuerit:z q̄ pcauū ante z retro cōmoueat z foras tra hat:z si idiget p̄ima extēsiōe:ponat sub titillico pilaz ma gnā de ptlis z inclinet cubitū donec approximet ipz co stis:q̄n extēdet. ¶ Et si frāgak extremitas furcule ad i teriora:z nō obedit cū attractiōe medici z nō suspendit: q̄n est plurimū in pfundo submersa/sac infirmū resupi nari:z pone sub hūero ei° puluinar gibbosum/z demer ge hūerū ei°inferi°donec extremitas furcule que ē iferi° eleuet/deinde eā ipaz z rectifica cū digitis tuis z strige. ¶ Et si ifirm°iuenit pūcturā ex deābulatione man°sup ip̄m:tūc illō ē frustū q̄re scidas cutim:z auser frustuz. Et caue ne in remotiōe frusti disrūpas sifac pectoris. Pro pterea itromitte instrm ꝓuās sifac:z si frustuluz retinet ex aliq̄ pte:tūc icide ip̄m/posito p̄i° istro: sic dcm̄ est ad ꝓseruationē sifac. Deinde si scissura fuerit magna/suas ipsaz z cura sic scis. ¶ Et si times de aduētu apatis cali tūc attēde curatiōi cū oleo ro.z aceto z filib°.sicut dcm̄ ē. ¶ Et si caput adiutorij descēdit cū frusto furcule/ad ife riora suspēdak adiutoriū cū ligamēto lato/z eleuek ad p tē cernicis.z si frustū furcule a pte adiutorij fuerit iclina tū ad suptora.q̄ gdē raro fit/nō suspēdak adiutoriū/sed resupinat illud:z subtilia regimē eius.

¶ Restaurato osse furcule/z in debito loco repositō/si fra ctura sine vulnere fuerit.hēat medic° patos duos puluil los rotūdos/z cōpetēter grossos/z sint q̄ntitatis illi°ossis fracti.z ambo ut dictū ē in spuma albuminū infundank/ z fortiter exp̄imank.z vn° qui sit altero grossior inuolut° ex pte fracture in medicamine facto de spuma ouorū.z farina uolatili iuxta os fractū ex parte gule.ponak alius mino: puluillus silr paratus cū spuma ouoꝝ z farina uo latili/ex pectoris parte locek. Et cetera oia facias sicut est in restauratione mādibule sup:adictū.z ponak desuper astella subtilis.cuius latitudo sit trīū digitoꝝ:z lōgitudo quatuor digitoꝝ.deinde cū lōga fascia tribus uel quatu or digitis ampla decēter z igeniose ligek:deinde ligetur brachiū infirmi ad collū eius:z sub titillico ponak puluī nar paruū in nocte p̄cipue:z sit dormitio eius sup dor sum suū. Et oportet ut respicias quotidie ne mollificek ligamētuz:z ne moueak astella. ¶ Qd si videris illud re moueri iterū rectifica z stringe ligaturā decēter. ¶ Di xerūt gdā sapiētes q̄ furcula indiget subtiliatione apud curationē suā:q̄m eius restauratio est difficilis valde: z dixerūt iterū q̄ furcula stringitur p̄m plurimuz in spatio xxviij.dierū usq; ad.xxx.z quādoq; in quibusdā hominibus in minori spatio q̄z sit illud.

¶ De fractura spatule. Cap̄.XXXI.

s Spatule quidē locus latus paruz fran gik. Et plurimū fractura acci dit marginibus eius lateribus z frustis. ¶ Et cura eius est omni subtilitate z ingenio cū omni caute la manibus pertractare:z ab interiorib° impellere z eq̄ re z fortasse idiget uētosis sicut existimo: donec trahatur ad superiora:z equetur cum cautela. ¶ Frustula autem spatule cū frāgūtur si sunt ingetantia / pūgentia/ledētia/ extrahe illa:z si sint quieta equētur z ligētur ligamētis z puluillis:ut dictum est supra in mādibula z furcula:z po ne sup ipsam astellā subtilem latā seu cutim solee decen ter factam p̄m quātitatem spatule totius:z quotiēscunq; mollificak ligamētum:stringe ipsuz z equa astellā si mo uek a loco suo:z in oibus alijs serua magisterū supra di ctū:z dormiat habēs fracturā spatule sup latus sanū:z nō super aliud. ¶ Stringit z cōfortak:sicut dixerūt sapien tes in.xxv.diebus:z etiam in minori.

¶De scissura z fractura cassi. Cap. XXXII.

Asso accidit scissura sicut z fractura ad interiora: z cognoscit sonitu sensato per tactū z auditū: z cognoscit: q; sequunt accidētia mala cum cōstrictiōe anhelitus z tussi ficca. ¶Restauratio ei⁹ est: ut resupinet infirmus sup dorsum suū: z pone inter spatulas ei⁹ puluinar: deide preme humeros ei⁹: z aggrega costas eius cū manib⁹ a duob⁹ lateribus: z oi subtilitate qua potes: z oi ingenio labora equare eā: donec redeat figura ossis sicut oportet.

¶De fractura costarū. Cap. XXXIII.

Ostis ueris: que septez sunt accidit fractura ex latere dorsi. Et qñ extremitas alia est cartilago ypocūdrioz nō accidit ei attritio. ¶Cognitio aūt fracture costaruz est facilis: q; si perquirat manu sentit in loco asperitas z ineqlitas: z fortasse audit crepitatio ei⁹ occulta. ¶Et h⁹i fractura fit ꝑm duos modos. quorū vn⁹ est ad exteriora: alius ad interiora. ¶Fractura que eminet ad exteriora facili⁹ curat. Et cura ei⁹ est: ut eques eā cū digitis sicut meli⁹ poteris: donec redeat ad figurā ꝑmā: deide epithimet loc⁹ cū medicamine ꝙuenīēti. Et stringat fractura cū astella si fuerit opportunū. ¶Et si fractura fuerit ad interiora declinis: cui⁹ uera z ꝓpria figūra est dolor: inget⁹: z pūctura sicut pūctura pleuresis: ex eo q; os pūgit uelamē z strictura anhelit⁹ z tussis: z sputū fortitan sanguinis. Tūc ingeniū extractionis ei⁹ ad exteriora cuz manu deficit oino: Et de uentosis in hoc casu timet: ne aggreget mām plurimā in interiori pte. Et cibare infirmuz cibis inflatiuis: ut inflet uēter ualde: z impellat fracturā ad exteriora: q̄uis aliqñ fic necesse: est tñ ex his que facilit accidē apa. Dñs Hugo in hoc casu patientē duci faciebat ad balneum: z manib⁹ intinctis terbentina. melle. pice. seu visco vngebat z sup locū ubi infirmitas erat ipsimēdo man⁹ ponebat: z subito eleuabat: z sic fiat frequētissime donec costa ad locū debitū reuertat: deinde aplicon cyrurgicū uel aliō simile supponat emplm. ¶Et si necesse fuerit incidere: q; res est uehemēs. quā infirm⁹ tolerare nō pōt: qm̄ os pūgit dyatragma tūc neče est scindere sup locuz z detegere costā fractā: z custodiat fisac ponēdo instrm sub eo ne possit ledi: z incide os qō pūgit cum facilitate: deinde curetur curatione vulnerum. ¶Et si accidat calidū apa: copiat loc⁹ pulutillis in oleo ro. madefactis: z curet in eo qō ꝙuenit: sicut sepe dictū est ex reliq̄ cura calidi apatis.

¶De attractiōe z fractura spōdiliū colli. Cap. XXXIIII.

Otūditatibus spondiliū colli accidit attritio raro fractura: z cōminuunt tunice nuche: z qñq; ipsa nucha. ¶Si vis scire an sanet infirm⁹: ꝓsidera si man⁹ ei⁹ mollificate sunt z stupefacte z mortue: nec infirmus pōt eas mouere: neq; extēdē: neq; ē eis sensus qñ pungunt: tūc scias q; mirabile est. Si ꝙ mouet z sentit ꝙstrictionē cū digitis: tūc scias q; nucha salua est. ¶Oz si spōdilib⁹ dorsi eueniat sike illius: ꝓsidera in pedib⁹: z sic iudica. ¶Et si qñ iacet sup dorsum egredit egestio z uentositas inuolūtarie z resupinat sup dorsum: z cum vult mingere nō pōt: tūc pculdubio est mortale. alꝫ curetur z equet ingento medici. ¶Et si fuerint frusta aliq̄ remouēda que indigeāt fissura: fiat illud cū facilitate.

¶De fractura adiutorij. Cap. XXXV.

Am adiutorio accidit fractura: sicut dicit Auic. Non declinat ꝑm plīmū: nisi ad ptē exteriorē. ¶Et opz in ei⁹ rectificatiōe ut sint pītes duo ministri: quorū vn⁹ extēdat brachiū: z alter teneat locū qui est sup fracturā. Deide tange fracturā manib⁹ tuis z equa eā equatione ultima: deide pone emplm cōsolidatiuū si nō times calm apa: z liga ligamēto ascēdēte usq; ad humerū z descēdēte usq; ad cubitū si fractura fuerit in medio adiutorij: z si fractura fuerit ꝓxima humero: stringat cū eo: z si fuerit ꝓpinq̄ cubito stringat cū eo fir. Et sit latitudo ligamēti quatuor digitoruz. deinde in soluēdo z ligādo seq̄ris doctrinaz de ruptura mēbrorū supi⁹ assignatā. ¶Et longitudo astellaz sit ꝑm fracturā cū additione q̄tuor digitoz uel circa ex oi parte. ¶Oz si amas ut soluas ligaturā de tertio in tertiū diē cā defensionis: sicut uoluit Hyp. z est modus ei⁹: fac illud: qm̄ est res in qua gescit infirmus: q̄uis sit restaurationi ꝓria. ¶Oz si a ꝓncipio timueris calm apa: ex eo q; videris mēbrū rubefieri atq; tumescere: tūc nō strigas cū emplo neq; cū astellis usq; ad septimum diē uel plus donec de apate sis securus: z pone sup mēbrū sicut frequēter dictū est ex illis que mitigāt calm apa: sicut lana succida in aceto z oleo ro. madefacta: deinde cū quieuerit apa stringe fracturā sicut dictū est: z modus stringēdi dictus est in cplo ulī. Et opz ut in q̄libet hora noctis z diei cōsideres: ne mollificet ligamētū z mutet figura mēbri: q; si videris illud: tūc rectifica z stringe ligamētū. Et dormiat infirmus sup dorsum suū: sitq; man⁹ ei⁹ super stōcū suū: z pone puluinar molle sub adiutorio. ¶De dieta sufficienter supius dictū est ¶Dixerūt sapiētes: q; fractura adiutorij atq; cruris ꝙsueuit stringi i. 40. dieb⁹. Opz ḡ ut tūc soluat: z cū aq̄ tēpati caloris mēbrū balneari ꝑcipias. Et si restauratio nō fuerit tibi visa bōa: tūc itera ligamētuz z astellas: z dimitte usq; ad. 50. dies: ul usq; ad duos mēses.

¶De fractura brachij. Cap. XXXVI.

Aquiunt sapiētes: brachiū est cōpositū ex duobus ossibus que duo focilia nominātur: quorū vnuz est paruuz: z est illud qō sequit policē: z aliud est magnū: z illud est qō sequit paruū digituz ab inferiori parte. Et quādoq; frangit alterū eorū tm̄: qm̄ pariter ambo frāgunt. ¶Et qñ focile paruū frangitur superius: rectificatio z sanatio eius est facilior: qñ ꝙ focile magnū inferius frangitur. fractura ei⁹ est mala z sanatio ei⁹ est difficilis: q; focile inferius est brachiū: z est nudū z sustinet superius focile z ideo fractura ipsi⁹ turpior. Et qñ franguntur ambo simul est fractura deterior omnibus.

¶Quādo ergo frangit focile paruū superius: tūc oportet ut eques ipm cuz extēsione parua. Et si fuerit magnum inferius: equa ipm cū extēsione maiori: z si sint ambo focilia simul fracta: tūc opz ut extēsio sit uehementior ualde.

¶Et modus restaurationis fracture brachij in oib⁹ est sicut fractura adiutorij: z de ꝙsuetudine brachij est qñ frangit ut sex administrent astelle: siue sit fractura in vno focili: siue in duob⁹. z astella que ponit sup fracturā: sit latior z firmior: parūper. Et nos tā dixim⁹ i capło ulī modū z q̄litatē stringendi: vz ut strictura sit sup locū fracture uehemētior: z quāto ligatura ad superiorē partē fracture uel ad inferiorē tēdit: eo amplius relaxet. utilitas gdē huj⁹ intētiōis est ut a mēbro leso materia sanguinis expellat: z nō accidat apa. ¶Astelle nō ꝙsequātur lōgitudine sua uolā. q; si oporteat illud ꝓpter nimiā ꝓpinqtatē fracture ad manū: tūc nō uenīāt usq; ad tunctūrā digitoz. Et strictura ligamēti cognoscit in hoc: q; si ex strictura accidat in digito tumor paru⁹: tūc ligamētū est ꝙuenīēs. Et si nō accidat: tūc nimis ē molle: z si tumor magn⁹ z dolor uehemēs fuerit: tūc nimis ē strictū: q̄re mollificari opz. ¶Qñ ꝙ amas ut sanguis ad fracturā trahat ꝓ nutrimento: extremitates ligature uehemētius z stricti⁹ ligent. ¶Et qñ in fractura mēbri apparet aliqd ossis frustulū non separatū: tūc stude in reductiōe eius ad locū suū. Oz si frustū separatū fuerit z carnē pūgit: z nō ē fiducia in restauratione eius: tūc necesse est ut incidat sup ipm z exhaz: z sis sollicit⁹ circa ea que accidūt cū fractura: z que sequūtur ipsam: z anteq̄ ipsa nocumēta accidāt ut obuiet eis: z nos iam premisimus sermonē de illis in locis suis ꝑm cōplemētū. ¶Et opz ut man⁹ infirmi suspēdat angulꝫ ad collū eius: z sit latitudo suspensorij ꝑm q̄titatē que totū

brachiū comp:ehendat: qñ si solū locꝰ fractꝰ suspēdatur ꝛ ptes relique negligank:mēbꝝ a tortuositate nō euacuabit penitꝰ. ¶ Et custodiat se infirmus ob oi motu anteqꝫ brachiū fortificek:ꝛ sit eius dormitio sup dorsum. ¶ Fractura hec in.xxviij.uel in.xxx.diebꝰ ꝑsolidabit:uel circa hoc ꝑm dispōnē cōplexionū ꝛ dispositionē virtutis.

¶ De fractura ossiū digitoꝝ. Caꝑ.XXXVII.

o **Sibus** digitoꝝ si fractura cōtingat:sedeat infirmꝰ sup sedē: ꝛ teneat manū sup planā tabulā:ꝛ extēdat ossa fracta minister ꝛ medicus police ꝛ idice equet illa. ¶ Si frāgak polex ligek sicut cōuenit ut dictū est:ꝛ postea ligek cū uola:sicut cadit eiꝰ cōplexio ꝛ figura. ¶ Si frangak index aut auricularis:ligek cū digito sibi ꝓpinquo:ꝛ ita quilibet suo cōpari:uel qđ melius est si infirmū nō grauat:ligētur digiti oēs simul:ꝛ illud postqꝫ cuz puluillis astellis ꝛ ligamētis mēbrū lesum ligatū fuerit ꝑm doctrinā traditā in capō vniuersali superius ꝓnotato.

¶ De fractura coxe. Caꝑ.XXXVIII.

c **Oxa** qñ frāgik nō occultak sensui ꝛ discernik apte qñ quertik ad interiorē uel exteriorē ptē:qm̄ os eiꝰ latū est. ¶ Et restauratio eiꝰ est ut iaceat infirmꝰ sup faciē suā extēsus:deide extēdak mēbrū ex utraqꝫ parte cū ligamētis aut alijs spēbꝰ extensionū a duobꝰ ministris cū fortitudine multa:si neċe fuerit: ꝛ medicꝰ equet fracturaꝫ manibꝰ suis equatione ultima:ꝛ si inueneris frusta ossium pūgētia:fac illud qđ multotiēs dixim⁹ de reductiōe illoꝝ ad locuz suū:aut de extractiōe si illud fuerit pole: deide ligek ligatura decēti ꝛ regimē curatiōis eiꝰ est:sicut in capō de fractura ossiū ulñ:ꝛ in adiutorio ēt est ostensum. ¶ Inquit Auic. Ille cuiꝰ coxa aut ancha fracta fuerit:parū denudak a claudicatiōe. ¶ Propterea adhibēdū est sūmū studiū ꝛ ingeniuz in admistratiōe ligamētoꝝ:ꝛ fortasse qñ fractura est ualde magna sup ligamēta:ponuntur tabule ualde magne que capiūt longitudinē pedis:ꝛ itētio istarū tabulaꝝ est: ut sana ps pedis ꝓhibeak a motu:qm̄ est nociuꝰ:ꝛ ꝑcipue apud somnū:ꝛ opꝫ gꝫ abhorreas ꝓparationē ꝓdictorū instrumētorū qñ poteris modū aliū inuenire getis. est eni graue ꝛ intolerabile ualde infirmo. ¶ Et aliqui medicorū post decētē ꝓparationē mēbri cū puluinaribꝰ figunt palū iuxta pedē infirmi in terra:ꝛ ad palum ne ali quo mō moueri ualeat: fortiter ligāt pedez:ꝛ est modus melior ꝛ minori grauamine infirmi. Et in oibus alijs ad uſe capꝫ recurrak. ¶ Et dixerūt sapiētes hꝰ artis gꝫ coxa fracta in gnquaginta noctibꝰ solidak uel circa.

¶ De contritione rotule. Caꝑ.XXXIX.

r **Otula** poplitis raro frangik: ꝛ ꝑm plimū cōterik ꝛ cognoscit ex tactu asperitate ꝛ uacuitate que sentik cū tactu ꝛ auditur aure. ¶ Et in cura eiꝰ opꝫ gꝫ extendak crus. deinde intromittak rotula in locū suum. Et si separata fuerit aggregek ꝑus:deinde intromittak postea ligek.

¶ De fractura cruris. Caꝑ.XL.

o **Sa** cruris duo sunt:quoꝝ vnuz est magnū ꝛ noiak crus. aliud est parnuz:ꝛ noiak focile. ¶ Et qñ frangik os puū est saluiꝰ: ꝫ si frangak magnū:ꝛ eiꝰ restauratio est facilior ꝛ iclinatio eiꝰ est ad interiora:ꝛ pōt infirmꝰ ambulare. Et si frangik arūdo magna replicak ad exteriora. Et qñ ambo sik ossa frangunk:tūc est deteriꝰ:ꝛ tūc cōuertik crus ad oēm partē. Et hec est res que nō occultak tibi.

¶ Curatio vo fracture cruris est ꝺ̄ sitūdinē fracture brachij: ex eo gꝫ spēs fracturarū istaꝝ sik ank ad luicē. Ueruz tñ Albucas. addit opationē quandā in crure: videlicet ut ponank tabule due decēter ꝑm lōgitudinē cruris a genu usqꝫ ad iferiꝰ pedis:ꝛ ponak vna ab vna pte pedis cruris: ꝛ alia ab altera:deide ligenk in tribꝰ locis:in duabꝰ extremitatibꝰ. ſ. ꝛ in medio. Et utilitas hꝰ tabulaꝝ est utilitas quā dixim⁹ de tabula magna in fractura coxe. ¶ Inqt Albucasis. Administrek cunabulū ex ligno ꝺ̄ lōgitudinē cruris:in quo crus locek ut seruek a motu. Ego vo illis usus nō sum:nec multū approbo:nec dñs Hugo multū approbabat. Multo meliꝰ eni est ut cunabulū de pānis mollibꝰ qꝫ de ligno parek:qꝫ crus melius ꝛ calidius ꝛ magis sine molestia regescit. Nutrimētū ēt melius discurrit ad mēbꝝ:ꝛ pāni molles mēbro dolorē nō iferūt si cut lignū. Et si bñ parētur mēbꝝ restauratū in figura sua bñ ꝓseruāt. ¶ Calcaneus nō frāgik sed dislocak: ꝛ nos de ipsius dislocatione dicemus.

¶ De fractura tali ꝛ digitoꝝ pedis. Caꝑ.XLI.

t **Alus** frāgik:ꝛ eiꝰ fractura est ꝓcaua ꝛ cura difficilis:ꝛ forsan accidit cuz eo attritio ossis ꝛ cursus sanguis ad uētres ꝛ coagulak in eis:ꝛ qñqꝫ ꝓducit ad febrē ꝛ ꝑmixtionē rationis ꝛ tremorē ꝛ spasmū pedis. ¶ Cum ergo accidit in eo apa cōgelatū qđ nō apparet ꝛ nō egredik:ꝛ apparet iā tenebrositas que nō fuit antea:malum est signuz ꝛ sigt gꝫ est in via putrefactiōis. ¶ Si aūt est apa apparēs impellēs manū:tūc est minus malū. Et fortasse facilioꝝ erit eiꝰ eruptio. Et qñ talus restaurak deambulatio est dolorosa sup ipm:ꝛ qñ restaurak sic opꝫ:destruik eiꝰ iuuamētū. ¶ Digiti pedis i fractura ꝛ dislocatiōe curank sic digiti manꝰ.

¶ De dislocatione iunctuaꝝ. Caꝑ.XLII.

d **Islocatio** est separatio uel egressio iūcturaruz a loco suo:ārē ꝓhibek motꝰ earū. ¶ Et signa dislocatiōis sunt. Infirmatio iuncture:ꝛ ꝑfunditas isolita. Et ut ꝙsideres iuncturā infirmā cū sorore sua sana:ꝛ cū videris iunctura nō mouerī:tūc iudica gꝫ dislocata est dislocatiōe integra sicut qñ mouek nāli motu ad oēs partes:sicut in sanitate cōsueuit facere:nō est in ea egritudo separatiōis:ꝛ iterū ut cōcauitas appareat ex vna pte cuz augmēto alteriꝰ lateris. ¶ Cū ergo accidit alicui dislocatio cōsiderāduz est:an dislocatio sit simplex aut composita cū alia egritudine:utpote cū ulcere uel vulnere aut apostemate calō. ¶ Si fuerit simplex nō est:excusatio:gn uelociter reducatur:imo oportet medicū festinare ad ipiꝰ reductionez: nam si tardak eius reductio apatur locus:ꝛ in tpe apostematis non oportet ut moueak neqꝫ extendatur:qꝫ frequēter ex hoc doloꝝ uehemēs sequit atqꝫ spasmꝰ. ¶ Et quādo accidit calm apa ꝓpera ad flōmiā:ꝛ dimittak donec sedek apa. Postea embroca cū decoctione maluarū calida ꝛ oleo:deinde reducatur cū facilitate. ¶ Dislocationū alie sunt difficiles alie faciles:ꝛ facilitas ꝛ difficultas reductionis est ꝑm facilitatē ꝛ difficultatem dislocationis. ¶ Facilis dislocationis est sicut iunctura poplitis ꝓpter lenitatē ligamēti sui:ꝛ iunctura humeri est ꝓpter ei. in macilētis tñ:non in pinguibus. ¶ Graue vo dislocationis:sunt sicut iuncture digitoruz. Ipse vo non dislocanf imo franguntur anteqꝫ dislocenk:ꝛ sicut iūctura cubiti:ꝛ ideo reductio eius est difficilis. ¶ Medie inter duas ꝓdictas sunt sicut iunctura anche: ꝛ quandoqꝫ ꝓpter aliquā causam accidit gꝫ aliqua iunctura sit facilis dislocationis:que in sui natura est difficilis: ārē tūc erit facilis reductionis:sicut accidit ut pixis anche repleatur humiditate:quare fit facilis eiꝰ dislocatio: ꝛ tunc erit facilis eius reditio:ꝛ talis dislocatio idiget cauterio uel aliquo qđ stet loco cauterij non alio. ¶ Et peio: dislocatio est illa cū aqua scindunk seu franguntur capita frustorū ossis qđ glutinat os cum osse iuncture:ꝛ raro reuertitur ad dispositionē suā nāle. ¶ Et plurimū eiꝰ fit in capite anche: deinde in capite adiutorij. ꝛ duobꝰ focili bꝰ duoꝝ pedū apud calcaneū. ¶ Et modus restaurandi eiꝰ est ut extendank partes mēbri hinc ꝛ inde: donec due extremitates in loco dislocatiōis sibi alterutrū opponank: deide reducak ad locum vnde exiuit ꝛ redit:ꝛ multotiēs signi ficat illud sonus qui auditur in reditu eius: deinde ligak.

¶ Et qñ remanet post reductionē dislocatiōis aut sepa
ratiōis durities: z quasi apostema administra epithima
ta z embrocas: z lenificantia. Jn ꝓncipio vo indiget epi
thimatib⁹ z embrocis confortantib⁹: z melius est ut em
brocet sup fracturā ꝓculdubio. Jn hyeme quidē ex oleo
calefacto: qō sit ex oleis cōfortantib⁹: z in estate cū aq̄ fri
da: z oportet ut cib⁹ eoꝝ sit qui cōfortet: nā illud confor
tat iunctura z ligat eā. ¶ Si vo membrū elongef: tūc
eius cura est ut reducat os mollificatū ad interiora illi⁹
in quo quiescit a q̄ elōgatū z separatū est cōp: imēdo ip
sum ut reuertat: deide emplastretur cum emplastris: in
quib⁹ est virtus stiptica cōmixtis cū eis que habēt virtu
tē calefactiuā: sicut galle. balaustia. acatia z similia cū ali
q̄to castorei z costi: z sufficit ut sit sicut nux cipressi z iuni
pi: z reliq̄ que cadūt in emplis rupture: deide stringant.

¶ De dislocatione mandibule. Caꝑ. XLIII.

a **Jslocatio** mandibule raro accidit. ¶ Et signa ei⁹ sunt ineq̄
tio dentiū iferiorū cū superioribus. os etiā rema
net apertū: nec pōt claudi: sermoq̄ impedit: z applicatio
vni⁹ mandibule ad alterā fit difficilis: licet nō ꝓuef mo
tu cū lacertis suis qui uenīūt a posteriorib⁹. ¶ Et mādi
bula qñ dislocat: nec ēiū est ut festinef ad reducēdū ipsaz.
finaūt fiet p: aua ei⁹ reductio: z pducet ad nocumēta. ue
locius aūt z facilius redibit si uelociter succurrat: q̄ si dif
ferat idurat z apat: z extendit lacertos z cōmouet feb: es
iseparabiles z dolorē capitis: z hoc ꝓpter uehemētiā ten
tionis lacertoꝝ: z fortasse accidit ut soluat uēter ifirmi z
euomat colam purā: z tunc multotiēs morit in die deci
mo: q̄re opz ut festinef ad curā. ¶ Et modus extensio
nis z reductiōis ei⁹ est: ut teneat minister caput ei⁹: dein
de itromittat restaurato: polic̄ suū: z moueat mādibu
lā dextra sinistra: deide extēdat eā subito intātū q̄ iferio
res dētes supiorib⁹ adequenf: deide reducat eā. ¶ Uel
poterit alio modo reduci: si necesse fuerit infirm⁹ ducat
ad balneū: z si durities taz acciderit z reductio ei⁹ fit diffi
cilis durities cū oleo z aqua calida leniat in balneo em
brocādo embrocatione plurima donec leniat. postea in
firm⁹ iaceat resupin⁹: z restaurato: itromittat polic̄ suū
in os ei⁹: z moueat mandibulā sicut dictū est. Deide ex
tēdat eā ſbito: z minister post caput ifirmi teneat utrūq;
caput mandibule sub auribus. Et cū restaurato: sufficien
ter extēderit ille trahat capita mandibule z reducat z li
get: z cū fascia sursum eleuet. z vngat tūc cum dyaltea z
martiaton: z ligef: ita q̄ dētes ꝑz ꝙsuetudinē suā ꝓiūgant
nec moueri possint. ¶ Dieta quoq; eoruz sit sorbilis: z
mandibulas ifirm⁹ nō moueat: z resupinef eger sup pul
uinar lene: z alid puluinar applicef capiti ei⁹ ut nō mo
ueat: quousq; pfecte sanef. sanabit enim uelociter.

¶ De dislocatione spondilium colli. Caꝑ. XLIIII.

a **Pondilla** colli qñq; a ꝓpꝛio loco
discedūt. vñ collū distun
gif: cut nisi medic⁹ cito subueniat mors festinat.
¶ Cui tale subueniē. os infirmi aperiat: z lignum ut os
apertū teneat in ore mittat: z linteolus sub mādibula sup
ponat. ¶ Utranq; igit partē linteoli medic⁹ ad supiora
leuādo firmiter teneat: pedē aūt vnum in vno humero
infirmi: alterū in altero ponat: ut pedib⁹ ad iferiora ꝓmē
do: z manib⁹ cū fascia caput ad supiora trahendo fortiter
spondilis cū cōpressione necessaria equef: z ad iuncturā
ꝓpriā reducat. postea inungat locus dyaltea uel martia
ton: uel cera z oleo ro. sicut dicit Auic̄. Et cū pulullis de
stupa sicut necessarium fuerit optime ligef. ¶ Minutio ēt
die tertia fiet utilr. ¶ Et dislocatio spondilis colli mor
talis est: si fuerit cōpleta: uel etiā ꝑma cura cōplemētū.
¶ Et in illa que curaf: opz sicut dictū est ut resupinetur
ifirm⁹: deide extēdat caput ei⁹ ad supiora cū facilitate: z
equetur spōdilis eius cū cōpressione z abstersione: z qñ
equef ponat desup emplastrū cōfortatiuū: z uela ipsum
cū pānis z stringe desup astellā cū mēsura colli: z in lati
tudine z in longitudine eius: z liga ad caput: z iteruz ad
adiutoriū ut nō cadat ligamētū ad guttur z resoluatur: z
ponantur ea cū quib⁹ stringis ꝑm formā iuncture.

¶ De dislocatiōe spondiliū dorsi. Caꝑ. XLV.

a **Pondilla** dorsi qñ dislocāf dislocatione cōpleta: iterficit si
ne dubio: z si remoueātur remotione plurima
q̄uis cōpleta nō sit est mortalis: z hoc ꝓpter coartationē
nuche. ¶ Et signa ei⁹ sunt emissio egestionis z urine in
uoluntaria q̄ ꝓcedit ex debilitate lacertoꝝ uesice z ani:
z alia signa dicta supꝝ in capꝛo attritionis spondiliuz: z si
est ꝑma spondilis colli que imediate segtur nuchā: ꝑuat
anhelitū z morif statim. ¶ Si dislocatio facta fuerit in
spondilib⁹ dorsi: considera ad quā ptē declinet: qō si fiat
uersus ptē interiorē ad pectus in ipsi⁹ cura nulluz est in
gentū tācirco nō sanaf. ¶ Et silr in illa que fit vsus duo
latera. Illa aūt que fit ad posteriora dī gibbositas: que
si fuerit a puerītia nō sanaf oīno. ¶ Et quādo spondilia
spine sepanf ad posteriora casu uel alia cōpressiōe: adeo
q̄ opz patētez caput inter coxas tenere: nec pōt elevare
caput. Oportet igif in tali casu medicū duas astellas lon
gas parare que teneāt siue plōgenf a spatula usq; ad na
tes: z sit latitudo earū q̄tuoꝝ digitoꝝ: z sint firme sicut do
ge bartlie: que satis cōueniētes sunt in hꝭ casu si recte fu
erint: que taliter debēt aptari vna ex vna pte spine: alia
ex altera: ita q̄ sint spine collaterales: z ualde iuxa spinā
posite spina iter astellas in medio existente. ¶ Et ante
q̄z ꝑdicte apponanf astelle fiat pultes hꝭ mō. ℞. sterc⁹ uac
cinū cū bono vino: z ponaf in patella seu caldaria: z fie
tātū vini q̄ possit bñ bullire: z cū bullierit apponaf de sa
leualde trito pugillus vn⁹: postea addaf cribatura furfu
ris in tanta q̄ntitate q̄ pultes fit quasi solida. supaddatur
postea mel in ea q̄ntitate q̄ pultes fit eq̄lis inter mollitiē
z durities. Hoc facto extēdaf sup vna petia que fit lōgitoꝝ
q̄z sint astelle z lata in tanta q̄ntitate q̄ plicata per mediū
spinā: z loca circūadiacētia cōplectatur. Et petia plicata
per mediū superextendaf pultes sup ipam ualde calida
per totū: postea pars illa petie que desubt⁹ plicata est: re
uoluaf desup sup pultem: ita q̄ pultes inter duas petias
q̄si in sacculo remaneat extēsa. ¶ Postq̄z ꝑdicta bñ fu
erint ꝑparata in ꝓmptu ponaf ifirm⁹ sup tabulā planaz
facie vsus tabulā uersa. Et ꝑmo fit ligat⁹ infirm⁹ cū latis
fascijs sub assellis: z ad spatulas. Et iferi⁹ per coxas z cir
ca anchas: z extremitates oēs fasciarum ꝙueniāt in vnū
ex pte supiori. silr ex pte iferiori: z trahaf fortiter a duā
bus ptibus: z q̄ eminēs fuerit impellaf: z capita extremi
tatū ligamētoꝝ ligenf cū duob⁹ lignis ut extremitates
possint trahi forti⁹ a ministris: z qñ fit extēsio fiat ꝑpulsio
apud gibbositatē cū radice uolarū manuū z cū calcane
is: z impellaf eminentia ossis ad interiora donec redeat
ad locū suū. Et si fuerit necesse sedere sup infirmū: fiat il
lud z nihil ex hoc timeaf: qō si nec sic rediret: ponaf ta
bula vna sup gibbositatez: z fortiter cōp: imaf: z si maior
cōpressio necessaria fuerit: firmef tabula ex vna extremi
tate in muro: uel aliquo mō z ifirm⁹ locef: ita q̄ mediuz
tabule cadat sup spondilē dislocatā: z ex altera extremi
tate que nō est in muro tabula ad iferiora: fortiter cōp:i
maf: q̄diu spōdilis ad locū ꝓpriū reducaf. ¶ Et sic oi
studio z igento laboref: donec equef: postea ponaf pul
tes calida q̄ztū sustinere poterit: z desup stupa ficca z le
nis: postea ligef z sup ligaturā postea ponāf astelle ꝑdi
cte: sicut dictū est: z bñ ligenf: postea ifirm⁹ i lecto plano
resupin⁹ locef: uel ponaf desup emplm restauratiuuz: z
sup emplm tabula latitudinis triū digitoꝝ: z longa tātū
q̄ capiat gibbositatē: z plus aliquātuluz. deinde ligef li
gatura decēti. ¶ Et si post restaurationē aliqd gibbosita
tis remanserit: utaf medicinis lenitiuis z mollificatiuis
ꝑpe longo cū appōne astelle ꝑdicte uel lamine plumbi.

¶De dislocatione furcule. Cap.XLVI.

f Furcula sicut dicit Aute. Inter cetera aialia soli hoi data est: z accidit ei aliqñ dislocatio ex lucta: aut ex re alia sicut huic z equak z redit ad locū suū si uehemēter cū manu cō primak: aut cū puluillis plurimis positis sup eā cū ligatura nectia: z hᶜ cura rectificat extremitates hūeri cū sepank z reducit eas ad locū suū: z illō q̄ mediāte ꝯiungunk ad inuicē furcula: z humerus est os cartilaginosuz: z qñ removek estimat ille cui nō est experiētta q̄ caput adiutorij sepatum sit de loco: q̄ caput spatule videk tunc acutꝰ z locus qui est eo inferior videk cōcauus. Ideoq̄ distinguas cum significationibus: z signum eius est: ut nullo modo applicatur ad caput similiter z humerus.

¶De dislocatione adiutorij. Cap.XLVII.

q Iando adiutorij dislocak: signa eiꝰ sunt ꝯcauitas apud caput humeri. Eminētia plurima sub assella: z est ipossibile ut cū illa manu tāgat aurē sibi oppositā. Alij ēt motus sunt sibi difficiles. ¶ Cura dislocationis adiutorij facilis est in pueris: z illud est ut ponak manus vna sub assella z eleuek a terra: z altera manu trahak adiutorium ad inferiora. ¶ Et forsan in infantib⁹ possibile est ut digitus medius ponak sub titillico z impellak cū eo caput adiutorij z reducak. ¶ In corporib⁹ fortib⁹ leuior: modoz est ut restaurator intromittat pedē suū in latus infirmi z locet calcaneū suū ꝑpe caput adiutorij infirmo resupino exīte: z extēdat manū manib⁹ suis ꝑm rectitudinē q̄si uelit eradicare eā ex spatula: z inclinet manuz suā parūper ad interiora z igrediek: z iste modus teste Aut. z Albucasis z rectior: modoz z leuior oium eoz. ¶ Et alius modus ad ℔ bonus est ut fiat vna pila de ligno ul̄ de filis z ponak sub titillico: z impellak uehemēter manu uel pede siue cū instrō infirmo resupino exīte. Et restauratoꝛ manū adiutorij dislocati manibus suis teneat: ac si uellet ipsam eradicare a spatula z sit illud ad iteriora parūper. Et qñ fit illud cadit adiutorij in iunctura suā: deinde pila annectak ſb titillico annexione fortī sustētādo caput adiutorij ad supiora: z ligek cū humero ligatura facta cū vittis latis ꝓhibētib⁹ sepationē eius. Et opz ut vitta cadat sup ipm ꝑm modū crucis usq̄ ad humerū alterz z qñq̄ cadit crux sup humerz infirmū: deide ligak adiutorium cum latere ad inferiora: z ligatur cubitꝰ ad superiora: z nō soluitur usq̄ ad septimū diem: aut post ipm.

¶De dislocatione cubiti. Cap.XLVIII.

d Islocatio cubiti oibus aliis difficilioꝛ est: z fit ꝓpter uehemētiā ligamētoꝛ que ꝯtinent ipm z eoꝛ breuitatē: z etiā ꝓpter ꝛrietatē sue ꝯcauitatis Et huiusmodi dislocatio fit ad oēs ptes: z ꝑcipue ad ptē posteriorē z partē anteriorē: z deteriorꝛ z grauioꝛ eaz est que fit ad posteriora. ¶ Et signa huiꝰ dislocatiōis sunt manifesta ex eo q̄ appet gibbositas in vno latē: z ꝯcauitas ex altero: z nō est possibile ut ifirmꝰ duplicet brachiū neq̄ pōt cū eo tangere humerū suū. z declarat ēt id tibi manifeste diuersitas iter cubitū dislocatū z cubitū sanū. ¶ Et caue ne tardek eius curatio quousq̄ supueniat calidum apa: imo festinek statim anteq̄ apa ꝓperet ꝓpter uehemētiā doloris: q: postq̄ accidit fit eius reductio difficilis ualde: z fortasse nō recipit sanitatez oino: z ꝑcipue si fuerit dislocatio ad posteriora: z fortasse morik ifirmus ꝓpter graulitatē doloris. ¶ Cum ergo dislocatio fuerit parua: tūc reductio est leuis z reducik sic. minister tenet humerū infirmi: z alter teneat brachiū extēsuz ualde: deinde restaurator ponat manus suas sup cubitū: z impmat iuncturā cum policib⁹ aut cum radicib⁹ palme: donec ad locū debitū reuertak. ¶ Et si fuerit dislocatio ad interiora: tunc reducik sicut dicit Hyp. vz. ut brachium a duob⁹ ministris sicut diximus extēdak. Deide applicet manū cū manu donec cubitꝰ reducat ac palma: deinde equabik statim: uel sic sup plicaturā brachij vittā ponas z ambas extremitates vitte pēdētes desubtus minister ꝯiungat z teneat: z duobꝰ ministris sicut dictū est brachium extēdētibus restauratoꝛ vittā trahat ad iteriora cum pede: z cū palma restauret: deide brachiū z manū ad humerū leuet: z sic ter uel quater leuādo ad humerū z deponēdo faciat: deinde ligek z brachiū eleuatū suspēdak ad collū talr q̄ plicari nō possit. ¶ Post paucos dies infirmus sepe eleuare z deponere brachiū assuescat. ¶ Oz si dislocatio fuerit ad posteriora. tunc reductio eius est difficilis: z est necesse ut brachiū extēdak extēsione uehemēti z reuoluak ad oēm partez: z vngat restauratoꝛ manus suas cū aliquo oleo ut sit adiutoriū in lubricitate: deide impmat iuncturā cū impssione uehemēti abstergendo cubitū cū uehemētia donec ingrediak: deinde stringat cū empło restauratiuo: sicut opz: z sit brachiū infirmi suspēsuz ad collū eius: z dimittat cubitū angulatū ꝑm quā titatē quā tolerat in ipa hora. deide nō cesset ꝓstringere suspensoriū paulatim donec angulus ꝓstringat: z si cognoueris iuncturā firmatā in loco suo. tūc solue ligamētum z dimitte ipsam. Et si nō: itera empłm z ligaturam donec firmek. ¶ Et si post sanationem accidit graulitas z tarditas in iunctura apud motū suū: tunc humectek locus in balneo: z fricek cū lenitate donec leniak: z si vis suppone sepū artetis cum butyro tēperate calefactionis z poꝛtet ipm ante balneum z post ipsum.

¶De dislocatione iuncture manus. Cap.XLIX.

r Asetta siue iunctura manus facilis est dislocationis z facilis reductionis. nā qñ extēdit extensione parua: z opponit vnum duoꝛ mēbroꝛ alteri redit: sed eius bucellatio est parua: qñ illud qō ꝯtinet ipsam de coꝛpibus apak z prohibet vinctionē. ¶ Et modus extēsionis eius est: ut extēdat minister brachiū ad posteriora: z restauratoꝛ extēdat manū ad ꝛrium illius ptis. s. ad anteriora: z extēdat vnū quēq̄ digitū incipiēs a police z pueniēs ad minimum. nā equak per illud z redit: z opz q̄ equek modis oibus possibilitatis tue: z impellak eminentia z equak declinatioꝛ: z ponas astellas decēter factas cum strictura earū de sup: z loco astellarū pōt poni plumbū. Uerū ante appositionē astelle emplastra tūctura cū empło ꝓfortatiuo de illis que scis. ¶ Et est alius modus in restauratiōe ipsiꝰ z est ut ponak tūctura manus sup aliquā tabulā: z extendat minister manū illam extēsione decēti: deinde ponat medicus palmā sup eminētiā iuncture z premat donec ad locū redeat nālem: deide stringat cū empło z dimittak aligbus diebus fic: postea soluak z moueak manus. Et si in motu eius est grauitas aut motꝰ puatio cū aqua calida fomentetur z fricetur donec leniatur.

¶De dislocatione digitoꝛ. Cap.L.

q Uando dislocak digitus aliqs digito rū manus: z extēdak digitus z impellak eminentia cum policibus donec reformek ꝑm figurā nālem. ¶ Et eodem modo digiti pedum si dislocati fuerint reformentur.

¶De dislocatione anche. Cap.LI.

d Islocatio anche quatuoꝛ modis accidit: aut enim dislocak ad interiora: aut ad exteriora: aut ad anteriora: aut ad posteriora. Et plurimuz eius dislocatur ad exteriora z parum dislocatur ad interiora.

Signa aūt qñ dislocak ad interiora sunt: qñ pes dislocatus longioꝛ reperik. genu etiā eminētius est altero: neq̄ infirmus pōt duplicare pedē suuz uersus inguinem: z locus inguinis est inflatus inflatione manifesta ex eo q̄ caput coxe peruenit ad ipsum.

¶Signa vo dislocatiōis ad exteriora sunt: q: pes dislocatus abbreuiak z in ſguie appet ꝓfunditas. Et ex parte sibi

hoc est in parte posteriori inguis erit eminentia⁊ inflatio:⁊ genu submersuz est ad interiora:⁊ in summa signa dislocationis ad exteriora sunt ecōuersosignorum dislocationis ad interiora.

¶ Et signa dislocatiōis ad anteriora sunt:qm̄ infirmus pōt plicare crus suū ꝑm q vult.non tm̄ fit illud absq; dolore genu:nec pōt ambulare penitus nisi super calcaneum:⁊ urina ipsius retinet:⁊ locus inguinis tumet. ¶ Et si dislocat ad posteriora abbreuiat pes eius:⁊ extensio eⁱ⁹ est difficilis:⁊ in inguine apparet mollificatio:⁊ caput coxe decliue est ad obliquationem.genu etiam duplicare non potest:nisi ꝓius duplicet inguina.

Cura festinet uelociter ne forte ꝑfundant ad eā hūiditates ⁊ putrefiāt uel ꝓducāt ad corruptionē totiⁱ⁹ mēbri. ¶ Et cois eiⁱ⁹ curatio que oibⁱ⁹ eiⁱ⁹ cōpetit ꝙpēbⁱ⁹ est illa quā docuit ıyp.vz.ut coxā accipias⁊ extēdēdo uoluas iunctura dextrorsuz⁊ sinistrorsum donec ad locū redeat nālem. ¶ Et iterū est alia curatio coīs:⁊ est ut minister fortis extēdat crus infirmi ad inferiora cum manib⁹ suis:aut cū ligamēto ligato sup genu eiⁱ⁹:⁊ fit alius minister qui corpus fortiter teneat:deide posito desubtⁱ⁹ ligamēto medicus sit ex latere infirmo:⁊ teneat vnā extremitatē ipsiⁱ⁹ ligamēti:⁊ fit alius ex alia pte qui teneat aliā extremitatē:⁊ sic ambo eq̄lr extēdēdo stringāt iūcturā.medicus vō sit sollicitⁱ⁹ ex latere suo q̄ ipellat eā pedibus uł manib⁹ donec ad locū ꝓpriū reducat.Cuiⁱ⁹ signū est q̄ qñ ꝙiungis ambo crura infirmi inuenis illa eq̄lia:⁊ pōt crus extēdere⁊ plicare:deinde ponat emplm̄⁊ stringat sicut opz:⁊ ipera infirmū quietū eē/ne ancha moueat ad aliquā ptē:⁊ dimittat usq; ad gntū diē uł septimū:deinde solue ligaturā⁊ emplm̄⁊ ꝙiūge crus cū alio crure:⁊ tunc si vides ipsa equalia iam est restauratio ꝓfirmata. ¶ Precipe ḡ tūc infirmo uti balneo.uerūtm̄ si vides q̄ dislocatio nō firmat imo mollificat:tūc redeas ad emplz⁊ ad strictura ꝑmā usq; ad tres dies uł q̄tuor:deide soluat⁊ nō festinet ambulare:imo tardet per aliquot dies donec bene restauratio roborē. ¶ Si vō dislocatio fuerit ex hūiditate plurima que accidit ei:tunc post ipsiⁱ⁹ reductionē cauteriū administra:sicut in loco ꝓprio oñdet.

¶ De dislocatione genu. Caꝑ.LII.

g **Genu** sic dixerūt ueteres/dislocat ꝑm tres modos.ſ. ad interiora/ad exteriora/⁊ posteriorē.ad anteriora vo ꝓp defensionē rotule dislocari nō pōt. ¶ Huiusmodi aūt dislocationis significatio est:qm̄ crus nō adheret cū coxa. ¶ Et omniū ſpērū dislocatiōis eiⁱ⁹ reductio est filis reductiōi cubiti:⁊ curatio est vna:quare oia que ibi diximus in hoc fiant. ¶ Et spāle in hoc est ut infirmus sedeat sup sedē ꝓpinquā terre:⁊ eleuent pedes eius parūper.deinde extendat vir fortis manū suā desup⁊ subtus extēſionez fortit:⁊ restaurato⁊ reducat iūcturā ad dispōnē suā. ¶ Et si neće fuerit fomētationes⁊ vnctiones ꝑmittant ut facilius restauret.postea liget ꝑmo ꝛctuz:postea extēſum:deinde paulatim moueat donec ambulare consuescat.

¶ De dislocatione rotule. Caꝑ.LIII.

r **Rotula** si fuerit dislocata/ponat pes plane in terrā⁊ reducat rotula:deinde impleat curuatura genu pānis ꝓhibētibⁱ⁹ curuationē:⁊ astelle ponant desup i ptē ad quā declinat ne iterꝫ dislocet.Cū igit stringit⁊ adheret:nō duplicet genu festināter/sed paulatim donec alleuietur.

¶ De dislocatione pedis. Caꝑ.LIIII.

p **Pes** si fuerit dislocatⁱ⁹ fomētationibⁱ⁹⁊ vnctionibⁱ⁹ ꝑmissis: pes fortiter extendat a dextra⁊ sinistra:añ⁊ retro ducendo nodus ad ꝓpriā iūcturā redire cogat:⁊ puluillis⁊ fascijs⁊ astellis liget. ¶ Diximus de dislocationibⁱ⁹ ossiū nō plene disserēdo neq; cōpleto ꝑmone sed ponēdo exprimēta aliq: que interdū ꝓbauimus.⁊ per dñm ıhūg.vidimus experiri.Si qs vō sup his diffusiⁱ⁹ desiderat documētū querat Aui.⁊ Albucasim:qui satis diffuse de dislocationibⁱ⁹ tractauerūt.Ego aūt in libⁱ⁹ isto nolui ponē oia illa que nō hēbā expta:⁊ ēt ne liber noster plus de alieno q̄z de nr̄o videret hic. Superfluū enim⁊ uanū viderē librū de nouo cudere:si que scribimus in alienis libris possem⁹ eque bene uel melius inuenire.studui etiā breuitatine librum legentibus redderem tediosum.

¶ Explicit liber secundus. ¶ Incipit tertius.

p **Ostquā** de vulneribⁱ⁹ tā simplicibⁱ⁹ q̄z cōpositis ꝑmone cōpleto ulr in ꝑmo libro⁊ ꝑticulariter in scō pr̄ charissime sufficienter disserui ad curas aliarū infirmitatū:tā intrinsecus q̄z extrinsecus ꝙsurgēntium q̄ztum videlz ad cyrurgiā dignoscitur pertinere:cū dei auxilio ꝓficiscor:⁊ dicam in ꝓmis.

Capitulū ꝓm.

De fistula ꝑm omnes ipsius ſpecies.

2m De fistula que fit in lachrymali.

3m De fistula que fit in mādibula.

4m De fistula circa colluz.

5m De cancro.

6m De cancro ꝓtingēte ex vulnere uł apate: uł aliquo fiki male curatis:⁊ de bugantijs⁊ ulceribus malis crurium.

7m De apostemate melico qđ dicit cancer.

8m De formica: siue nolimetangere.

9m De herpete: estiomēo siue lupo.

10m De cancrenis.

11m De apostemate ꝑm oēs ſpecies suas.

12m De antrace.

13m De forunculis.

14m De herisipila.

15m De uesica.

16m De formica.

17m De apate frigido.

18m De regimie omnium exiturarum ꝑm cōplementum.

19m De exitura subassellis qđ dicitur bubo.

20m De apostemate mamillarum⁊ virge.

21m De sclirosi.

22m De tumore.

23m De pustulis albis quasi pūcta que apparēt sub nasorꝫ⁊ super pomis maxillarum.

24m De scrophulis.

25m De glandulis⁊ nodis

26m De testudine.

27m De nodis siue testudinibⁱ⁹ contingentibus in capite⁊ dicuntur cornua.

28m De nodis siue lupus que nascuntur in palpebris oculorum.

29m De bubone.

30m De botio.

31m De napta.

32m De inflatiōe siue pinguedine que apparet in mamillis quorundam hominum.

33m De ydropisi.

34m De oi eminētia⁊ ruptura: que accidit in fifac uentris.

35m De hernia iteſtinali

36m De hernia aq̄ſa uentosa⁊ carnosa.

37m De apatibus testiculorum.

38m De uerucis⁊ porisacūtib⁹ in vga uł in alia pte corpis⁊ ō clauis⁊ formicis

39m De clauis siue callis.

40m De cura formice cū ferro.

41m De emorroydibus.

42m De fistulis in ano.

43m De ficu facto in ano.

44m De lapide uesice⁊ renū.

45m De cauterijs⁊ tuumēto ipsorꝫ:⁊ quō sint in quibusdam egritudinibus faciendā.

46m De cōbustiōe ignis aque⁊ olei:uel alicuiusmodi.

47m De scabie⁊ pruritu

48m De pustulis faciei.

49m De malo mortuo.

50m De impetigie⁊ serpigine.

51m De gutta rosacea.

52m De pannaritio.

53m De morphea.

54m De lentiginibus pānorugis: liuore: nigredine.

55m De lepra.

56m De tuberibus.

¶ De fistula ꝑm oēs suas spēs. Cap.I.

Fistula est ulcus ꝓfundū angustū cum nodositate ⁊ duritie carnis circūdātis ipm:⁊ est sicut pēna auis penetrans in mēbrū. ¶ Dicit aūt fistula ad filitudinē ⁊ istar illius instrumēti habētis os strictū ⁊ fundum amplum.

Causa vo eius duplex est.s.interior ⁊ exterior. Cā interior ꝓuenit ex humoribꝰ corruptis. Cā exterior ex vulneribꝰ ulceribꝰ ⁊ apatibus male curatis.

Cuius significatio duobꝰ modis assumit:aut sumit ab eius eēntialibus:aut ab eius accūtalibꝰ.

¶ Ab eēntialibꝰ:q: caro circūdās ipz est idurata:⁊ os eius ꝓstrictū ⁊ pfūditas dilatata. ¶ Ab accūtalibꝰ vo:qñ accidit ut fit eius sanies idigesta cū horribilitate fetoris:⁊ interdū est sine fetore. Et sanies fortasse aliqñ penitꝰ desiccat:⁊ ꝓprie corpus nō est repletuz nec hūida cōplio ⁊ regimē patiētis exiccatiuū:⁊ qñ ēt mēbr̄ in quo est fistula a doloribꝰ custodit. ¶ Et qñ sanies currit:aut est multe q̄ntitatis:aut modice. Et sanies ipa aliqñ est grossa:aliqñ est subtilis ꝑm diuersitatē mēbroꝝ:⁊ nos in pᵒ lib° locuti fuimꝰ de regimie cursus virꝰ cū aptatiōe ⁊ pforatiōe ⁊ modis alijs. ⁊ illō satis sufficit in regimine cursus virꝰ ⁊ hūiditatū a fistulis. vez de regimie curatiōis eoꝝ ad pñs ītēdimꝰ. ¶ Dico ḡ qȳ quēadmodū fistule diuersificātur ꝑm diūsitatē locoꝝ:sic diūsificat curatio earūdē. ¶ Mā alia fit in mēbris mollibꝰ ut in carne:alia in mēbris medijs:sic neruis ⁊ uenis ⁊ tē est iobediēs ⁊ difficilis curationis. Et alia fit in mēbris duris ut in ossibꝰ. ¶ Et cois gdē significatio eiꝰ cū in aliq̄ ꝓdictoꝝ mēbroꝝ fuerit est visibilis expientia que nō fallit:aut ꝓsūptio uera:qñ loca neruosa ⁊ ossuosa sunt tibi nota:⁊ vides quā ꝓpingtatē hēat fistula cū ꝓdcis:⁊ scis ēt ꝑ reuelationē ifirmi quā tū prāsierit tpis sup mēbrū. nā si sup neruū ⁊ os ꝑ aliqd tps steterit certū est ipaz i eo corruptionē fecisse. ¶ Sūt aūt ꝑm Aui. qdā alia significata sūpta a diūsitate putredinis. vz. qȳ fistula ꝓuenit ad neruū:tūc putredo exit subtilis tenuis/multiq; fetoris/⁊ ad nigredinē declinis. cum aūt ꝓuenerit ad os est sūbilior ea ad citrinitatē declinto:⁊ cū ꝓuenerit ad uenas ⁊ artarias est multotiens sic fex. Cū vo ad carnē ꝓuenerit putredo ide exiēs est viscosa. grossa/turbida/⁊ cruda. Illa ēt que uadit ad carnē nō est tāti doloris:sic illa que uadit ad neruū:⁊ ꝓpe cū tangit eiꝰ ꝓfundū:qd est:q: neruus est ualde sensibilis. vñ si lesionē patiat:neče est teste G. qȳ sentiat in mēbris ceteris plus doloris. Que vo uadit ad os nihil sentit doloris ex eo qȳ in osse sensus non est. fistula etiam ossuosa notificatur tibi multotiēs per mollitiem carnis existentis super os:⁊ per facilitatem penetrationis cum tēta ad ipm os.

¶ Ceterū fistule diuersificanť ꝑm diuersitatē ipsaꝝ: qñ est recens:⁊ alia est antiqua. ¶ Fistula recēs est sup quam nondum quatuoꝝ tpa cucurrerūt. boc est que anni circulum nō exiuit. ¶ Antiq̄ vo est eoꝝ:cuius corruptio iam ꝓfundata est in mēbroꝝ:⁊ est difficilioꝝ ad sanandum.

Illud aūt qȳ melioꝰ est de curatiōe ipsiꝰ:maxie qñ fuerit antiq̄ta ⁊ coꝝpᵒ repletū fuerit sup̄fluitate maligna est ut in ꝑticularibꝰ ꝓuenientibus fiat purgatio gñalis. ꝓcedēte tñ ꝓsideratiōe hūoris supabūdantis in ea:ꝛ in fistula magis abūdet ſla. ¶ Significatio vo assūpta a cyrurgicis nudis.i.a nesciētibꝰ medicinā circa q̄litatē loci ⁊ diūsitatē coloris putredis est talis. ¶ Cuz eni supabūdauerit ſla:locꝰ erit albꝰ ⁊ mollis:⁊ putredo q̄ manat a fistula erit aliq̄tulū alba grossa ⁊ multe q̄ntitatis ¶ Si supabūdet melā:locꝰ liuet ⁊ tēdit ad nigredinez cū q̄dā duritie ⁊ putredo est liuida uł nigra. ¶ Si cola loꝰ est citrinꝰ ⁊ pūctiōes ⁊ arsure sentiūť ⁊ putredo emanat citria. ¶ Si vo hūoꝝ supabūdās fuerit sāguis:tūc locus rubet:ueneq; iflant:⁊ putredo sāguiolēta decurrit.

¶ Cōtra ſla igit digesta mā cuz oximelle dek būdicta:uel pille auree:aut pille ſla purgātes:⁊ si patiēs fuerit debil qȳ elariū uel pilłas nō possit sumē:purget cū medicia q̄ ℈.turbit.p.ij.ꝯ.p.j.ꝯuccař.p.iij.fiat płuis.de tali puluē fil'icoꝝpato dek.ʒ.ſ.cū aq̄ caſa. ¶ Deide post purgatiōnē patiēs balneek:⁊ i exitu balnei offerat.ʒ.j.alicui° opiate caſe:sic thiriace ul'auree:⁊ lꝫ cū aq̄ caſa uel vio.optata gdē medicia id qō ex mala q̄litate remāṕit i coꝝpe ꝓsūlt

¶ Cōtra meliam dek ꝑeralogodion uel aliquid purgans meliam. digesta ꝑus mā cum oximelle cōpositō: deide post purgationē in exitu balnei sil'r fiat exhibitio alicui° opiate ꝓuenientis:sicut thiriace uel metridati.

¶ Cōtra colerā post digōnem mäe cum oxiçacara catarti cum imperiale:qō utrāq; colerā purgat dabis:⁊ ꝓsequēter dabis rubeā trocisca uel aliud sibi simile.

¶ Si sanguis in causa fuerit fiat euacuatio per flōmiam. ¶ Deinde ad localia ueniendum est.

Nota ḡ qȳ localis curatio fistulaꝝ ul'r tres ītētiones regrit. ꝑma est ut fistula mūdificet ⁊ abluat. 2ª est ut mortificet ⁊ desiccet. 3ª vo est ut eiꝰ ꝓcauitas ꝓtinuet ⁊ sanetur.

¶ Fistula mūdificat ⁊ abluit sic in pᵒ li° in cap° ulcerū est oñsuz. Et aque ꝓpe fistulares sunt sic aq̄ cineris/aq̄ maris ul'artificialis salsa ⁊ capitellū:⁊ mlotiēs addit pdcis aqs ex sale armo.⁊ arsenico:aut ex flore eris aliqd pmiscet:qñ tūc fiūt maioris absterſionis ⁊ aq̄ ſblimata a calcule/⁊ sale armo.⁊ sanguco nō currēte:⁊ aq̄ in qua decoquunť alcali/calx ouoꝝ ⁊ calx. Et i sūma aq̄ ſblimata ab arsenico ſblimato/sale armo.⁊ sulfure est mirabilis ⁊ in ſblimādo est scia. ¶ Modus aūt abluēdi est ut uentāt aque usq; ad ꝓfundū fistule donec ipleat ex ea:⁊ igenieris ad lꝫ inq̄ztū est tibi possibile:⁊ si nō uales cū alio saltim clisteribꝰ:deide stude ut retineat itus ꝑ horā:⁊ exꝑmas locū undiq; manu tua. Mdaxie ubi ꝓfunditatē fistule arbitraris:deide exhas aquā cū exꝑssione cōpetēti:⁊ fac illud iterū ⁊ iterū donec exeat aq̄ clara aut sanguinolēta:⁊ tūc eadē aq̄ iterū ulcus iple ⁊ eiꝰ orificiū oppila:⁊ sic a mane usq; ad uesꝑas: uel ecōuerso dimittat. qō tot dieb° faciēdū est donec virus mūdificatū fuerit.

¶ Malitia fistule mortificat ⁊ extirpat triplr. vz. aut cū incisione ⁊ ablatiōe totius carnis corrupte:aut cū medicaminibꝰ acutis:quoꝝ memoriā iferi° faciemus:aut cum cauterio ignis in quo est facilius ⁊ ultimū inuamētum.

¶ Cōcauitas aūt fistule ꝓtinuat ⁊ sanat cū administratione medicinarū faciētiū nasci carnē:de qbꝰ in ꝑmo libro sermone cōpleto capm ordiauimus spāle. Opz ergo in ꝑmis te ad cognitionē fistule ꝓuenire:⁊ lꝫ est ut diligēter cū tēta ꝓquiras eiꝰ ꝓfunditatē:⁊ si tēdat ꝑm rectū aut ꝑm tortuositatē:⁊ hēas tēta plūbea:qñ est magis lenitiua:⁊ plicat ꝑm modus tortuositatis:⁊ ingras si orificia ipsius sunt plurima per singula:⁊ videas si tēdūt ad vnū meatū:aut si qōlibet ipoꝝ ꝓpriū hēat foramē:cuiꝰ extremitas nō coicat alteri. Et tunc nō est fistula vna ſz plures. Ait enīz Albu. qȳ id non significat tibi ꝑ ingnitionē cū tenta: imo opz ut clisteriçes vnū ex orificijs suis:qñ būditas cū q̄ clisteriçatio fit v̄sus alia orificia tēdit ⁊ egredit ex eis

¶ Cognita vo semita ꝑm q̄ntitatē ⁊ diūsitatez ipsiꝰ erit tibi cura facilioꝝ. Tūc si orificiū fistule fuerit strictū sic eē cōsueuit in fistula cū icisorio elargek:aut cū tēta de medulla sambuci uł stipitis medete que melioꝝ est.i. de cāna turici ⁊ silib°si patiēs ferrū timet:deide mūdificet ⁊ abluat sic sciuisti ꝑ dies aliquot donec virꝰ absciđat:deide itromittat medicamē acutū usq; ad ꝓfundū in licinijs inuolutū factis ꝑm quātitatē ꝓfunditatis quā cōprehendisti cū tēta donec fistula desiccet ⁊ mortificet oino. ¶ Et qñ qz imo multotiēs nō est pole ut licinia cū medicamie ꝑ ꝓfunditatē attingāt ꝓp lōgitudinē eiꝰ:siue qz meatꝰ fistule tortuosus est ⁊ diūsus. Mdicamē ēt siccū sic nosti non ſbmergit ad ꝓfundū:qre fistula nō occidit neqz extirpat oino. Mdaret ḡ medicamē ꝑm hūc modū:in q̄ nō est deceptio:ex eo qȳ oēs ꝓfūditates fistule pquirit:⁊ est ut

ꝑm q̄ꝫtitatē nec̄itatis medicamē distēperes cuꝫ aceto:ita ut fit currēs:deide oiuꝫ igento q̄ poteris usq; ad ꝓfūdū fistule itromittas:deide orificiū oppilabis:uł ꝓpara figurā mēbꝝ ut orificiū fit supł⁹ut medicamē in ꝓfundo moret. ¶ Cū'aūt fistula fuerit desiccata:succurrat cū medicamie mitigatiuo:sic̄ est butyrū uł assūgia sine sale ꝛ illis filia donec ignis euaporet ꝛ in sanie escara ꝙūtat. ¶ Cū ſ̄b sanies q̄ pus erat idigesta:digesta egredit ꝛ respectu q̄ꝫtitatis ꝓtie minorat:signū est mortificationis fistule.curet ḡ postea cū medicina carnis gīnatiua donec ꝙcuitas cōtinuet ꝛ sanet. ¶ Et sanies laudabilis:siē dic̄ in ꝓnosticis ℍyp.ꝛ siē tā dixim⁹in ꝑ⁹ lib⁹est alba lenis ꝛ eq̄lis p totū cui nō est odor malus.alba enim regrit qm̄ color mēbꝝ ex radicalū est alb⁹:ꝛ nō facit eā assūlari nisi nā potēs sit sup eā:ꝛ regrit el⁹ lenitas:p qđ significat q̄ꝫt⁹ digestiua opat in ea.ex eo q̄ nō est mali odoris:significat q̄ lōginqua est a putrefactione. Sanies enim mala est fetida:qm̄ significat putrefactionē que est cōtraria digestioni:ꝛ significat dominium caliditatis extranee.

¶ Oꝛ si fistula nō fuerit multe ꝓfunditatis neq; tēdit ꝑm rectitudinē ꝛ ꝓfunditatē mēbꝝ:timo segt supficiez cutis tūm:tūc nisi neruus uł artaria aut uena magna:uel aliqđ aliđ tibi ꝓhibeat:itromissa ꝓus tēta lignea donec ueniās ad ꝓfūdū:fecet usq; ad finē:ita ut ipa tēta liberet oio ꝛ auferat cū nouacula caro putrida ꝛ corrupta ab oi ei⁹ circuitu cū totalitate sua:deide si fiat emorroſagia succurre cū eo q̄đ ꝙuenit siē dcm̄ est in cap⁹ suo. Cōsequēter curet loc⁹ cū medicia carnis gīnatiua donec sanet.si vō patiēs nō tolerauerit carnis ablationē cū nouacula:tē post sectionē usq; ad ꝓfūdū factā admistra medicamē acutū: deide mitigatiuū ꝛ carnis postmodū creatiuū. ¶ Si āt nō sanat p illū:tūc nullo ꝓhibēte ultio remedio succurrat.i.ut usq; ad ꝓfūditatē suā cauteriçet.Uerū opz ut caueas ne in q̄ꝫtitate ꝓfūditatis tpi⁹decipiaris:ꝛ diſitatē et⁹cū cauterio nō possis attigē. Nā multotiēs ex ipertitia ꝛ negligētia accidit illō q̄m in fistula est orificiū vnū ꝛ ꝓfunditates plēs ꝛ diſe:quapp si cauteriçes vnā eaz:ꝛ alia remanet nihil ꝙfert.eodez mō opz ut caueas ab hac deceptiōe q̄m medicinā admistraueris cōburētē:q̄m tota vł⁹ curatiōis fistule est ut cōꝑehēdas cū cauterio aut cū medicia acuta oēm ipius ꝙcuitatē uel ꝓfunditatem.

¶ Oꝛ si fistula in ꝙcuitatē uel ꝓfunditatē corꝑis penetrat ꝛ nō est possibile ut ꝙseq̄ris eā oino:ꝛ q̄nq; appō medicinaz neqt ad radicē fistule puenire:aut timet ne ipsi⁹ no cumītū ad aliqđ mēbꝝ puenīat nobile uł ēt ꝑnl̄e:uł loc⁹ in q̄ est fistula nō ſ̄ffert icisionē pentt⁹:tūc in ipsi⁹ curatiōe nullū est igentū ad ꝓsens scribēdū.Et illud qđ ꝑm plurimū est ꝙuenīēti⁹est ut dimittat opationi nature.

¶ Et fistula q̄ puenit ad intestina aut uesicā:aut ad mēbra ꝓncipalia:sicut uolūt ueteres sapiētes:non sanat oino:ꝛ que accidit alicui spōdilū dorsi uł costarū uł alicui iūctu rarū:siē man⁹ uł pedis:aut q̄ accidit neruis uł uenis magnis aut artarijs aut fisac ꝑm plēs disꝑōes incurabilis est.Uerū fistula que sit in neruis ꝛ filib⁹ nō ꝓp aliud difficilis curatiōis existit:nisi q; sectionē ꝛ cauteriuz mimepatiunt:neq; spat i ipa curatio si fuerit antiq̄ta : ꝛ nisi fit ex sūma recētū. Et tūc i ea medicinā admistram⁹:q̄ nō uehemēter ſ̄z leuiter ꝛ suauiter mortificet ꝛ desiccet.

¶ Si vō fistula ipressionē tā fec̄ in osse:opz ipm si detectū nō fuerit detegat/ꝛ cū instris cōuenīētib⁹ abradat:ut tota ipius auferat corruptio ꝛ nigredo. Oꝛ si nō sanat ꝛ emittit sanie sicut pus.signū est q̄ adhuc de ipsi⁹ corruptione remāsit.Jgit iterū detegat ꝛ abradat cuꝫ ultimitate diligētie tue:ita ut non dimittat in eo obfuscatio neq; corruptio aut cortex aut humiditas oino:qm̄ ꝓhibēt natiuitatem carnis sup ipm.nā cū obſuaueris ſ̄b possibile est ut caro gīnet in eo.ait enim Aui. Illud qđ est magis factibs nasci carnez in osse est ut exiccet ab hūiditate ꝛ sepet ex ea. ¶ Deniq; si corruptio fuerit in ossib⁹ magnis:sicut osse coxe/cruris/ꝛ filib⁹:ꝛ tā puenit usq; ad medullā:tūc nō est excusatio qn secet ꝛ icidat os cū medulla sua usq; ad locū corruptionis.deinde restauretur sicut scis.

¶ Si vō corruptio tā totū os mēbꝝ fuerit ꝙsecuta tē nō expectet ei⁹ curatio nisi assumat os totū. Uerūm̄ si fuerit os ex capite coxe uł anche:aut ex spōdilib⁹ dorsi ab ei⁹ curatione fugiēdū est ꝓp timorem ꝛ incōmodum nuche.

Et nos dicem⁹ modo medicias que i fistulis stāt loco cauterij:ꝛ dicem⁹ medicias q̄ carnez supfluā minuūt ꝛ resoluūt:dicemus ēt medicias fistulares que ex ꝓpetate opant. ℙonemus ēt multa exprimēta ꝛ fistulā:que ex libris sapiētū antiq̄rū excerpſimus:ꝛ aliqua gb⁹ fuerūt alique psone fidedigne:que nobis retulerūt postea de grauibus satis fistulis liberate.

¶ Et de medicis que in fistulis stāt loco cauterij est arsenicū ſ̄blimatū. Jꝑm eni est mirabile in oi fistula ꝛ in oi cācro ꝛ herpete estiomeno ꝛ in q̄libet ulcē fraudulēto.

¶ Et emplm de arsenico qđ dicem⁹in fistula lachrymalis:est mirabilis iuuamēti. ¶ Jtē.ℝ.elli albi aristol.centauree radicis scolopēdrie/yreos/farie herbi.aā.terant ꝛ fiat ex eis pulus:ꝛ impleat ex eis fistula cū assiduatione:qm̄ sanat inde. ¶ Jdē facit succus virge auree mixtus cū succo rapastrelli si frequēter injiciat:ꝛ herbe trite desup apponant:ꝛ ego exꝑt⁹ suꝫ illud in fistulis recētib⁹

¶ Jdem facit succus herbe:qui dicit panis cuculi:ꝛ cū ea liberata fuit quedā domina que plures fistulas habebat in pectore ꝛ pluribus annis portauerat. ¶ Jdem radix laureole desiccata ꝛ trita cū melle ꝙfecta factis ex ea licinijs mittant in fistulā usq; ad ꝓfundū : q; curant eaz.

¶ Et cortex laureole minoris sic̄ repperi in qđā libro cuiusdā sapiētis viri huius artis plus ualet ad corrodēdum ꝛ elargādū q̄libet alio. ¶ Jtē accipe succū celidonie plātaginis/absinthij/lāceole/ꝛ tātūdē mellis:decoque mel uł q; ad ꝙsūptionē succoꝝ:ꝛ cū illo distēpera mirrā ꝛ aloe. miro mō siē qdā sapiens scripſit mortificat fistulā. ¶ Et fistula iueterata curat cū radicibus uł succis gētiane uel bryonie seu malitterre. ¶ Et di q̄ gētiana potata curat fistulā. ¶ Jtē aristol.ro.bñ puluerizatā da patiēti bibere mane meridie ꝛ sero q̄libet vice q̄tū potes trib⁹ digitis eleuare cū aliq̄ liq̄re:uel fiāt inde pill̄e:qb⁹ utat patiēs totā māz educit p secessuz mirabil⁹ curat. ¶ Jtez tenta de el⁹o albo posita in fistula ꝛ p duos uł tres dies ibi dimissa sine dubio mortificat fistulā:grauē tñ gīnat dolorez adquē rep̄mēdū ꝑs patiēs ponat in aq̄ cala ꝛ teneat ibi q̄diu dolor fuerit mitigat⁹. ¶ Jtē ad fistulā siē qdā asserūt ꝓbatiſ̄imū succū pipinelle ponas in locum fistulato quotidie usq; ad ꝓfūdū:ꝛ herbā tritā desup apponas. ¶ Jdē facit muscata mator. ¶ Jdē facit panis cuculi tā dictus.

¶ Jtē ad fistulā exptū.ℝ.laureolo minoris radicis raphani/ꝛ tartari:misce cū melle ꝛ terbēntina ꝛ fac inde licinū ꝛ in fistulā ipone:fistulā corrodit ꝛ puluis suppositꝰ sanat. ¶ Jtē ad fistulā ablutio bona . radices celidonie ꝙtunde ꝛ in vino veteri ad tertiā decoque de tali vino fistulā frequēter ifunde. ¶ Jdē facit succus vitalbe cum vino ꝓdicto mō decoctus. ¶ Jnqt Aui. Et tā expta est radix scolopēdrie.nā cuꝫ fistula iplet ex ea sanat ipsam.

¶ Jtē dixerūt qdā/si accipiat puluis laureole ꝛ puluis el⁹i al.ꝛ distēperet cū melle ꝛ linat licinū ꝛ ponat in fistula p horā vnā ꝓuocat uomitū ꝛ purgat mā fistule optime. ¶ Emplm de q̄ G.in cathagenis dixit q̄ in fistulis mirabil⁹ opat.ℝ.acett vini acerrimi ꝛ clarissimi oli uetustissimi duas lb.litargiri pluerizati ꝛ cribrati ut alcohol lb.j.coq̄nt die integro donec nigrū ꝛ relucēs fiat:deide fiat ex eo tēte ꝛ itromittant.dixit eni q̄ ſ̄b emplm uehemēter sine mordicatiōe desiccat ꝛ ꝓtūgit plagas recentes dū sūt sanguinolēte. ¶ Jtē eufor:bij mastic.aā.ℑ.ij. cōmisceant cū sapone gallico in q̄ licinū intinctuz sepe fistule ꝓpositū desiccādo sanie optīe ip̄z curat. ¶ Ad idē ualet hermodactulus silr admistrat⁹. ¶ Dicit ℙlato in

herbolario de plãtagie:q̄ succus ei⁹ multis dieb⁹ fistulis imissus sanat. Idē dic̄ si cuiq̄ circa nasuz uł ocłos ulcus natū fuerit:z lanā mollē in succo plãtagis madefactā imposueris p.ix.dies sanus efficit. ¶ Idē dicit q̄ cinis pipinelle cōbuste cū tãto pipe fistulā sanat. ¶ Idez radix aristoł. purgata z fistulis imissa fistulas ad sanitatē fortiter ducit. ¶ Et de medicis que nō repēte sz cū suauitate opank. z paulatim sunt aliq̄ tā dicta supius. z de illis ēt sunt vnguēta uenerís:qđ dī. xij. apłoz:qđ ponit Auic̄. ¶ Itē vnguētū p̄cioſiſſimū:qđ sic fit. ℞. pipis piretri/ar senicti/gallaz puaz/alumis tamenti/finapis/elli al. z ni. viridis eris. aā. z.j. de calce vi. q̄ztū de oib⁹/ꝑfice sic/terē da pluerīça z cū sapone diligēter ico:pa z de ipſis fac tē/tā:quā usq̄ ad ꝑfundū fistule itromitte. liquefi eni totū in meatu fistule z fistulam suauiter occidit atq̄ deficcat. ¶ Et ex illis est medicamē de euforbio z mastic̄. supꝰ dictū. z emplm ℈. cū multis aliis supꝰ dictis. ¶ Itē ferrugo ferri fortiter trita sola/uł cū aliis carnē fistule z cancri corrodit z sanē deficcat. ¶ Idē facīūt affodilli ℔ in coporib⁹ ficcis z fistulis auris. ¶ Itē. ℞. plūbū ustū/limatura ferri siue ferrugine/es ustū/z boracē/oiuz. aā. ponā tur in cacia erea puluerib⁹ prius bñ lotis. z ponat desup multū de aceto acerrimo:z bulliat usq̄ ad ꝙsūptionē z iflāmationē pluerū:postea terat z admīstret. optia medicina est z deficcatiua ualde. ¶ Itē deficcat fistula sic̄ dicit Aui. qñ suffumigat cū sādaraca. ¶ Itē dicit q̄ cētaurea ficca posita in emplis ꝙsolidat fistulas z ulcera. pfunda z vulnera mala. ¶ Itē dicit. qñ ex ellꝰ nigro fiūt licinia z ponunt in fistulis eradicant corpa eaz. ¶ Itē recipiant succi celidonie/absinthij/q̄nq̄nerue ꝛge auł. rapastrelli/pipinelle/pantis cuculi scolopēdrie oiuz. aā. bulliāt cū melle usq̄ ad spissitudinē: postea cōmisceat puluis mirre z aloes z admīstret q: curat fistulā.

¶ Et medicie que carnē supfluā minuūt:z resoluūt tā in vulneribꝰ q̄z in ulceribꝰ sunt uehementis absterſionis z mordicatiōis:z ex eis sunt sic̄ vitreoluz/hermodactilus/elłus albꝰ/flos eris/affodillus z his silla. ¶ Et scias q̄ qñq̄ admīstrat vnū eoz p se z facit excusationē. Et qñq̄ cōponit vnū eoz cū altero:z qñq̄ oia sil̄ eq̄lr cōponūtur:z q̄ ex eis leuiꝰ opat est vitreolū:q: qñ hūidis admīstrat corpib⁹ carnē minuit:in ficcis vo ꝙsolidat. ¶ Si aūt purificata fuerit fistula z opus fuerit sanitate. ℞. folia capſol. agrimoniā sanamundā herbā roberti. i. muscatā maiorē exꝑmak/succus ꝑdictarū herbarū z iſūdank in fistulā fortificatā z optie ipleak de ipo succo:deide supponank herbe trite z ligef. infra septimanā consolidat.

¶ Et mixture que dank circa fistulā adhibēde sunt. ¶ ℞ salutā betonicā/hederā terrestrē/violā/agrimoniā/tere z succū exꝑme:z cū vino mixtū bibat eger donec sanus sit nec aliud bibat. ¶ Itē si fistula purificata opus fuerit ut sanek sup plagā ponas viol. agrimoniā/piłosellam/z de eisdē herbis apoçima dabis ad disciplinā supdicti apoçimatis. ¶ Itē sic̄ gdā dicūt gētiana potata curat fistulā. ¶ Itē potio ad fistulā z ad oēs uenenosos hūores. ℞. pipinelle/brasice/policarie/cimarū canapis/saluie/gartofilate:pedis colūbini/celidonie rubee ma. bottonū uł flo rū prunelli/q̄nq̄nerue/centinodie/absinthij/lanceole/cardi bñdicti oiuz ad libitū:mel z vinū limphatū cuz aq̄ ad tertiā sui decoque cū melle sz nō multū postea da patiēti. ¶ Si passus fuerit p annū uel circa dabis p.xl. dies q̄tidie cyathū vnū. Si per duos ānos passus fuerit dabis duabꝰ q̄dragentis:uel sic̄ expedire videris z senseris effectū. ¶ Dieta:caueat a potu aque:legumibꝰ z piscibꝰ z aułbꝰ aq̄ticis/herbis/caseo/lacte/carnibꝰ uaccinis z fructibꝰ. ¶ Et in practica Almagesti ponunt q̄dā empica: ex qbꝰ ponem⁹ aliq̄: q̄zuis nō magnā fidē adhibeam⁹: q: magis videnk nob uetulaz eē q̄z p:udētis viri:z vnū ex illis est ℔. ait eni sic:q: Alexāder qbusdā empiciis plures egritudies curasse nouim⁹ ei⁹ imitatū disciplinā: aliq̄ que uera cognouim⁹ in mediū deducem⁹. Accipe igit ℔ em pericū ad fistulā. pbatū. ℞. bacculū z cū incepis eū acuē dic pi nr̄. In noie pris z filij z. ſ. ſ. z si fueris itra domuz: ꝓjce bacculū foras per feneſtrā: si fueris in curia. ꝓjce supꝰ tanuā: caue ne bacculū p portā totū exhas: deide accede ad locū ubi est agrimonia: z anteq̄z illā fodias: uerte te ad oriētē z fodias eā talr: ne de radicib⁹ eiꝰ aliqđ in terra remaneat: z cū eradicaueris eā dic pi nr̄. usq̄ sed libera. Et cū exeris plica radicē surſuz z folia deorsum: z sume tres pticulas: duas de pte supiori: z vnā de pte ſeriori: z cū supſeris ptē ſeriorē dic hoc vbum potr. çenō. çebeta. çaraiabuari. paraclitꝰ. z cū supſeris ptes supiores dic ℔ vbū potor. çenō. cū aliis pdcis noibꝰ excepto potr z hec tria frusta in nouo pāno lineo sigillatim p se q̄dlibet in tribꝰ nodis pānī q̄libet frustū in suo nodo a se di stātib⁹ p aliqđ spatiū cū filo torto liga: dicendo in q̄libet nodo pi nr̄: z si ſra. ix. dies nō ꝙualueriſ/itera totū expi mētū: z sic ꝙcedēte dño ſirm⁹ sanabiſ. ¶ Itē accipe radicē agrimonie dicēdo dñicā oronē: liga ad collū ſirmi sic̄ deficcabiſ radix: deficcabiſ z fistula. Predicta posui: q: sunt aliq̄ qui magnā fidē hñt in huiusmodi empericis z forsitan fides eorum iuuat eos.

¶ De fistula que fit in lachrymali. Cap. II.

f Fistula in lachrymali accidit: aliqñ p/pter vulnus: aliqñ ex hūoribus supabūdantib⁹ in lachrymali nascit q̄ddā apa: qđ dī ypopiū: qđ nisi diligēter curatū fuerit citiſſime in fistulā cōuertitur: que postea cum difficultate curat.

¶ Signū ipſius est: q̄ in nocte circa lachrymale fit paruus tumor: qui cū exprimitur appoſito digito/oculus repleł sanie z tumor delitescit: z aliqñ habet meatus diuersos qui extēdunk uersus palpebras tam inferiorem q̄z superiorem. z precipue si fistula fuerit antiquata.

¶ Et sic̄ dic̄ Aui. Uera cura ipſi⁹ est cautertū: z te opz esse sollicitū ut scias diūſitates ei⁹ ut cōprehēdas cū cauterio oēs meat⁹ ipſi⁹. alꝰ nō ꝙfert cura tua. ¶ Si q̄ fistulā habēs in lachrymali curādus fuerit cyrurgia: uł ēt cū medicamie acuto. añ oia particularib⁹ ꝙuenientib⁹: sic̄ dictū est in cap⁰ fistule uli totū corp⁹ mūdificek. deide caput ꝓmo p farmaciā postea p flōmiā. Et mā totis viribꝰ ad ptē trahak ꝓtā ponēdo uētosas in posteriori z cauteria in brachijs faciēdo: postmodū fiat cauterīū tali mō. ꝙsiderek ot ligēter foramē vñ putredo egredīt: z ꝙsiderek utrum sit vnū aut duo uł plā. Et postq̄z foramē seu foramīa deprehēderis: oculus in ꝓmis cū aliquo iſtro argēteo uł ereo facto ad modū medie teste nucis ꝓm oculi q̄ztitatē ad alterā ptē cōpellak z foramē illō ampliek icīdēdo cuz aliq̄ flōmo aliq̄ztulī fortī ne frāgak in rectū: facta icīsione petia in albu. oui ifusa imittak usq̄ ad ꝑfundū fiſtłe. Postmodū si fuerit hō delicat⁹ posito plumaceolo balneato i aq̄ ro. sup oculū z desup iſtro pdicto ad ꝙfuationē z detensionē ocłi ne ledak: p foramē illud itromittak ferrū cādēs usq̄ ad radicē fistule. ¶ Et si timuerit ignē licinium z de vnguēto ruptorio uł de arsenico ꝓm doctrinā uestraz ſblimato: qđ melꝰ est imittak: z dimittak ibi p tres horas uł plus uł minus sic̄ videris expedire: postea ponak vnguētū nostrū viride: qđ nō sit forte. i. qđ sit cū vnguento albo repſſuz usq̄ ad casuz ignis. Deide sic̄ supꝰ in capꝰ uł de fistula dictuz est: z sic̄ cetera vulnera curek. ¶ Si vo aliqđ os ibi ifectū fuerit: vix vnq̄z curari poterit nisi illō educak: q̄re fiat illō cuz diligētia z cautela. ¶ Si vo fuerit hō delicat⁹ z timeat icīsionē uł ignē/elargetur foramē cū radice de malo terre uł silī. deide exꝑmak donec egrediak q̄ in ipa est. postmodū abluak cū vino ſtiptico distillato in ipaz. Et si sanies non fuerit in fistula: ligek z dimittak sic ligata q̄ztiu sanies ꝙgregek in ea: deide exꝑmak/postea lauek cū vino/quo facto distillek in ipaz colirīū algarab: z fiat distillatio post distillationē interuenīē te vna hora: uł sic iter duas distillatiōes. Et sic̄ dic̄ Auic̄.

de meliorib⁹ ei⁹ē:ut tētet ꝓfūditas ei⁹cū tēta:deide iuol uat ſtuellus in medicia ⁊ ponat in ipaz:ſiue medicina ſit vnguētū ligdū ſiue pluis. Et quotiēſcūqz ponit medica mē liget oculus ⁊ adhibeat ges. ¶ Et de collirijs ad ꝫ exptis eſt. ℞. arſenici rubei/atramēti/cātaridarū/calcis/ cortic. ſalis armo. alumis ſamenti uł plumei. oiuz añ. ag/ gregent ⁊ terant cū uria puerili:⁊ ſiccent ⁊ admiſtrētur ſicca. ¶ Et Aui. dicit. Qñ terunt folia ruthe domeſtice cū aq̄ cucumeris anteq̄z ꝓſequat os:⁊ poſt ꝓſecutionem ei⁹ ꝓſolidat ipm:⁊ rectificat carnē:ſz mo:dicāt in p̄n⁹ cuz ponunt:deide nō mo:dicāt. ¶ Et canō in ipa eſt ut mū dificet p̄mo:deide curet. ¶ Et ex eis que mūdificāt ipz ſic dic Aui. eſt ut reciplat lanugo arūdinis iuēta itra ip/ ſam:⁊ ꝓpe ꝓpinqua radici/que groſſitudinē quādā hēt ⁊ ſbmergat in melle:⁊ adhibeat fiſtule. deide lauet loc⁹ ſpongia ſbmerſa in aq̄ mellis:⁊ ſola lanugo ſicca qñ pōt poni bñ in fiſtula ſine medicia alia exiccāte ſufficiē. ¶ In gt Aui. Ex mirabilib⁹ in ipa ſunt folia ruthe cū aq̄ grana tor ſuppoſita ei:⁊ de ꝓpetate eor eſt qꝫ ꝓhibēt remanē veſtigiū fedū. ¶ Et ex medicamētis ultimis:ſic ipe dic eſt. ℞. atramēti/aloes/ſarcocolle/corticū thuris ⁊ mem/ the oiuz. añ. terant ⁊ cribellent:⁊ ponant in lachrymali.

Cum autē ꝓſequat os ⁊ nō iuuat medicis: tūc ſcidat ⁊ detegat:⁊ abſcidat caro vn/ ctuoſa ⁊ mortua donec puentat ad os. ¶ Et poſt illō cū regimē ei⁹ ꝑm tres modos:ſi os fuerit ſaluū ⁊ aliq̄ nigre do appuerit:fricet nigredo ⁊ radat ⁊ ponat aliq̄ ex medi cinis ꝓſolidatiuis ⁊ liget. ¶ Et ſi res fuerit maior iſta ne ceſſariū erit cauteriū:⁊ qñqz neċe eſt ut fiat foramē i oſſe corrupto:⁊ icēdat cū hoc ut fiat cauteriū:q̄z ꝓfundi⁹ pōt in iſimo ꝓcautatis nō declinādo ad oculū neqz ad naſū ⁊ eleuet ꝓiūctiua ad lat⁹ naſi in ꝓfundo:⁊ fiat cauterium ultimū cū fiducia:⁊ teneat oculus ultimo. Deide ponā/ tur in ipo medicie ⁊ liget:⁊ qñqz cauteriū excuſat a fora mine. ¶ Et qñ fit cauteriū uel ponat in ipo medicamē acutū:ponatur ſup oculū ſpōgia iſuſa aq̄ frigidata in ni ue:⁊ qñcūqz caleſit roretur aq̄ p̄dicta. ¶ Itē ad idez ru/ ptoriū qd fit de calce viua ſapone ⁊ capitello. ¶ Itē me dicamē Raſis qd ipe dixit in Almāſore. Inqt enīz nos iuenim⁹ medicamē qd adhibitū fiſtulā lachrymalē adeo tardare facit:ut eger ſanus videat:cui⁹ ꝓfectio eſt. ℞. alo es/thuris/ſanguis dra. ſarcocolle/balauſtie/antimonij/ alumis oiuz ptes eq̄les. floris eris q̄ſto eſt q̄rta ps vni⁹. fiāt ex eis fief. Cūqz neceſſe fuerit intātū p̄mak fiſtula ut gcgd in ea ꝓtinet puris egrediat. Deide ifirmus ſup la/ tus ōrū fiſtule iaceat:⁊ de p̄dicto fief aliqd diſſoluat in aq̄ ro. de quo in lachrymalis angulo tres gutte uł q̄tu/ or injiciant magno iterpoſito iteruallo inter iniectionē vnā ⁊ alterā:quo facto eger iaceat ſic p tres horas. Se/ quēti die mane fiſtula ſili mō bñ p̄mak:⁊ fiat eadē cura: qđ p hebdaz vnā fieri ꝓuenit:⁊ ēt tādiu donec a fiſtula ni hil egrediat cū p̄mit. Ex hac enī cura loc⁹ multis mēi/ b⁹ ſiccus p̄manebit. ¶ Et qñ fiūt colliria ex p̄dictis:ad dak eis antimoniū ⁊ alumē ambor. añ. ʒ. ij. Et Aui. dic qꝫ ſolatrū ſanat fiſtulā lachrymalē fractā. ¶ Et collirijū: ſi rubet p̄dictū ꝓferēs ad dolores antiquos:⁊ ꝓſumit car nē additā in angulo lachrymalis:⁊ ꝓfert ad fiſtulas in p̄ dicto āgulo:eſt qđ. ℞. climie ablute ⁊ ſedenegi cōbuſti abluti. añ. auř. xviij. cineris de fornace in qua purgat es auř. xxiij. mirre auř. xlviij. croci auř. tiij. opij. auř. viij. pi peris al. ℊ. xxx. gūmi. auř. vj. ꝓficiant cū vino:⁊ admini ſtret cū albumie out in locis ꝓpinq tpis:⁊ ſit ſubtile.

¶ De fiſtula mandibule. Caꝑ. III.

m **Mandibula** aliqñ fiſtulat:⁊ os eius aliqñ eſt ſtrictū aliquan do amplū. ¶ Si os fuerit ſtrictū elarget cū tē/ ta de malo terre ſicco uł ſili. Deide ponat arſenicū no ſtrū uł vnguētū ruptoriū:ſz p̄mū plus valet:qz incōtinē ti occidit fiſtulā:⁊ nō facit magnū dolorē. Mortificata fi ſtula apponat qđ faciat mortuā carnē cadē:deide curet ſic ſupius dictū eſt. ¶ Si vo tā penetrauit ad os:⁊ os tā corruptū eſt:tē opz os diſcoopiri:⁊ opz os corruptū uſq; ad ſanū remoueri. ¶ Et cū videris exire ſaniez albam ſpiſſaz ⁊ bñ digeſtā:ſcias fiſtulā eē mortificatā. Si vo li/ quidus ⁊ aq̄ſus hūor exierit:timēdū eſt ne fiſtula ad ra/ dices dētiū pueniat:⁊ tūc dētes illi radicit⁹ exhank. dein de cura vulnus ſic ſcis:⁊ ſicut eſt tā antea ſup̄dictum.

¶ De fiſtula circa collum. Caꝑ. IIII.

d **E fiſtula** circa colluz: ſi fiat fiſtula in neruis uenis ⁊ artarijs plu rimū itricata iciſio/aduſtio/⁊ medicamē acutuz verēda ſunt:gnimo plus valet in talib⁹ locis opari ⁊ cu/ rare cū medicis que nō repēte ſz paulatim ⁊ cū facilitate opank. ⁊ nos iā dixim⁹ in capło fiſtule uli illa que ex p/ prietate ⁊ que cū ſuauitate opank. qđ dictū eſt de fiſtula in quacūqz pte corpis fiat tenēdū eſt excepta fiſtula auris ⁊ ani: de quib⁹ in ſequēti libro dicemus: ubi ꝓponimus tractare de oibus morbis auris. ſimiliter ⁊ ani.

¶ De cancro. Caꝑ. V.

c **Ancer** nomē equocū eſt ad duas egri/ tudines ad apa. ſ. melicum ⁊ ad quedā ulcera rotūda ꝓcaua: gb⁹ ſunt labia idu/ rata que difficulter valde ſananf:⁊ utp̄m ꝓtingūt in cru rib⁹ ⁊ frequēter liueſcūt. ⁊ nos in capło iſto pp eguoca/ tionē quā hñt in noie tractabim⁹ de utroqz: q̄z uis pp iſtā cām ꝓueniēt⁹ fuiſſet capł̄m apatis melici cū capło apa/ tuz ⁊ ſclirofis ordinare. ¶ Dicemus g̃ p̄mo de cācro cō tingēte a cā exteriori. i. pp vulnus uel ulcus male cura/ tū que ſunt vulnera rotūda ſic diximus. ⁊ dñr cancri pp ſil̄itudinē quā hñt cū cācro in rotūditate. ⁊ tractabimus p̄mo de illo pp coitatē quā hēt cū vulnē. oē enīm vuln⁹ poſtq̄z antiquat ⁊ nō ſanat ⁊ remanet incuratuz trāſit in cancrū uel fiſtulā. de tali cancro ad p̄ſens dicemus.

¶ De cācro ꝓtigēte ex apate uł vulnē: uł aliq̄ ſili male cu ratis. ⁊ de bugātijs ⁊ ulcerib⁹ malis crurū. Caꝑ. VI.

c **Ancer** eſt ulcus latū rotundū cū oſtra/ citate duritie ⁊ p̄mū cū eminē/ tia ⁊ liuiditate labioꝝ:⁊ nō eſt dubiū gn vulne/ ra iterdū ex iperitia ⁊ mala cura:utp̄m aūt iteriorꝝ hūor vitio cācerenf. Idcirco cācer diſtiguif p̄m tres modos. vz p̄m diūſitatē cauſe:p̄m diūſitatē mēbroꝝ:⁊ p̄m diuerſi tatē tpis. ¶ Scōm diūſitatē cauſe diſtiguif:qñ qñqz ſit ex melia que frida eſt ⁊ ſicca:⁊ tūc eſt pui doloris ⁊ pue ulceratōis:qñqz ſit ex cola aduſta pura:⁊ tūc eſt uehemē tis doloris ⁊ magne ulceratiōis. ¶ Diſtiguif ēt p̄m di/ uerſitatē mēbroꝝ. Qñ ali⁹ ſit in mēbris mollib⁹ ſicut in carne. ali⁹ in mēbris medijs ⁊ alijs mēbris ꝓſilib⁹. ali⁹ ſit in duris ſic in oſſib⁹. ¶ Diſtiguif ēt p̄m diūſitatē tpis: qñ ali⁹ eſt recēs. ali⁹ eſt antiquus. Et antiquus qđē co/ gnoſcit per diuturnitatē tpis:⁊ per uehemētē liuiditatē ⁊ nigredinē:qñqz ⁊ per magnā duritiē labioꝝ ⁊ ulceris dilatationē. ¶ Cācer etiā diſtinguif a modernis p̄m di/ uerſitatē ſpērū:qñ ut uolūt moderni. ali⁹ dī nolimetan gere. ali⁹ lupus. ali⁹ cācer qui ſumif ꝑ utroqz ⁊ aſſignāt dias inter ipas ſpēs p̄m locū. qz ſicut dicūt. Nolimetan gere a mēto ſupius hēt fieri:⁊ lupus in iſertorib⁹ pubus aſſignāt etiā diam in q̄litate cōpl̄onis. qz dicūt qꝫ cācer ⁊ lupus fiūt de colera magis ignita q̄z nolimetāgere. Et inter lupū ⁊ cancrū/qz differūt in eodez:⁊ pp hoc exiſti/ māt qꝫ illa ſpēs que fit de colera magis ignita fit lupus: qz lupus uehemēti⁹ corrodit. ¶ In libris veterū de h⁹ diſtinctiōe nihil inuenitur oino. quia veteres h⁹ ulcera nō noiauerūt cācros:imo de eis in capłis vulnez ⁊ ulce rū difficilis ꝓſolidatiōis tractauerūt/⁊ ſb illis uoluerunt cācros h⁹ cōpzehēdi. Ubi aūt de cācro locuti ſūt de apa te melico de q̄ loquemur in ſequēti capło inuēderunt.

Cancer q̄ſto antiquior tāto peior. Et q̄ſto in locis magis neruis uenis ⁊ artarijs nutricatis

tãto peio: ꝛ difficilio: ad curãdũ. In talibus enim locis incisio incẽsio ꝛ medicamẽ acutũ uerẽda sunt. ¶ Si vo cãcer in locis carnosis fuerit ubi de uenis ꝛ neruis timẽ dũ nõ sit: usq; ad sanã carnẽ icidat ꝛ accẽdat postmodu; sicut de fistulis dictũ est curet: ut fiat cura quã nos semp facimus: ꝛ multotiẽs expti sumus. ¶ Mortificet cãcer cũ arsenico ꝑ doctrinã nostrã ſblimato. Prima enim die fistulã/cancrũ/herpetẽ/estiomenũ/siue lupũ nolime tãgere/seu formicẽ/ꝛ oẽs siles morbos occidit. postmodum ꝓcuret casus carnis mortue: deide ut dictũ est cura. ¶ Si vo fuerit in locis neruosis ꝛ sibꝫ ubi medicamẽ acutũ uerẽdũ est: tẽperet ꝑdictũ arsenicũ ſblimatum cũ dyalthea ꝛ frãgat vtus eꝰ: ita q; neruos uel artarias nõ ledat: ꝛ tũc q; vtus eꝰ tã tracta est: secure põt admistrari. ¶ Et post casũ carnis mortificate si necesse fuerit. Scdo ꝛ tertio iteret: uel fiat sic dictu; est de fistula in collo: ꝛ in sũma cura cancri/herpetis/estiomeni/formicis ꝛ oĩs ulceris medici. cura fistule est: ꝙre ad caplm ipſiꝰ ule recurras. ¶ Et nos hic sic in capko de fistula fecimus: ponemus aliqua experimẽta cõtra cancrũ: que de libris excerpsimus antiquorũ: ꝛ que a viris didicimus fidedignis. ¶ Et de illis est vnguentũ dyaponfoligon qõ cõposuit Gal. quenit enim ad refrigerãdũ herisipilatis vulneribus. cancris iam vulneratis ꝛ sordidis plus oĩbꝰ medicaminibꝰ purgat ꝛ sanat tybiarũ vulnera ꝙcaua uel dissipata replet/refrigerat ꝛ cicatricat. ℞. olei ros. cere albe. aã. ℥.vj. succi fructꝰ vue lupine. ℥.iiij. uel qõ sufficiat psimiti. ℥.j. plũbi usti ꝛ loti/ponfilõgi uel spodij olibani puri. aã. ℥.j. ꝓfice sic. cera ꝛ oleo lento igne liquefactis ꝛ ab igne depositis puluerẽ spẽrũ sibil̃ tritum ꝛ cribratũ adde ꝛ in mortario diutius cõmisce ꝛ supscriptũ succũ septus infunde. Cũq; per. vj. horas sine intermissione agitatum fuerit/coagulari pmitte: ꝛ supnatantẽ succu; pice ꝛ utere. ¶ Unguẽtũ qõ ꝑdest vulneribꝰ eruginosis/fistulis/ꝛ cancris. ℞. assungie porcine uetustissime. ℥.ij. olei antiq. ℥.iij. vitreoli. ℥.iij. auripigmẽti. ℥.ij. aristol. ros. yreos. aã. ℥.iij. terẽda optime terãtur/ꝛ assungia liquefiat: ꝛ cũ oleo in mortario tundãtur donec fiant ficut medulla: postea misceãtur cum assungia ad ignez donec sufficiat. ¶ Et Macer dicit q; vulneribus inueteratis ꝛ cancris prius lotis cum vino: ponat caulis tritus desup ꝛ mutet bis in die. ¶ Item cerfolij cum melle tritũ medet cancris. ¶ Item cinis aneti cõbusti positus frequẽter in cãcris ꝛ sordidꝰ ulceribus mẽbri virilis curat oia ꝑdicta ¶ Lolij tritum cum raphano ꝛ modico sale. cancros ꝛ pascẽtia vulnera curat. ¶ Dragontea magnũ solet cancris ꝑstare iuuamẽ. ¶ Puluis quo sicut idem Macer ait. expti nil esse utilius dicunt. ℞. pulueris stercoris humani cõbusti piperis. aã. fiat puluis ꝛ supponat. ¶ Unguentũ dyasinicon quo Galienus utebat ad mamillaꝝ ceterorũq; locoꝝ/loca herisipilata. cõpetẽter enim infrigidat vulnera ꝛ replet ꝛ purgat inguinis stromata/herpeta/cancrenosas usturas: ꝛ oẽs reumaticas passiones sine suspitiõe curat. ℞. litargiri/olei veteris amboꝝ. aã. ℔.ß. cere. ℔.ß. assungie porcine non salite. ℥.j. ℈.ß. calcitheos seu sinopidis. ℥.ij. ℈.ß. culcitheos diu in mortario cum oleo simul tere: deinde litargirũ supmitte: ꝛ ad solẽ tribꝰ diebꝰ cõmisce nouissime assungiã supfunde ꝛ optime cõmisce: ꝛ cũ bñ miscueris lento igni applica: ꝛ cum spatula de viridi palma excoriata cõmisce ꝛ ad plenum decoque ꝛ usui reꝑua. ¶ Si farfus cãcro supuenerit de mille hoc vnu; ꝑbatũ sufficiat. Puluis ad farfum hois uel equi uel ad oẽm plagã malã hois uel equi. ℞. dragãtu; bolꝰ/sulfuris/galle fuliginis. aã. ℥.j. aloes/mirre/olibani/atramenti/picis nigre/coznu cerutini/aristol. lon. ꝛ ro. folioꝝ mirte/cortic. maligrana. gipsi/aluminis/salis/saponis. aã. ℥.ij. panis ordeacei. testarum ouĩ. mellis cõbusti. aã. ℥.iij. puluerĩça ꝛ superasperge.

¶ Unguẽtum ad carnis regñationẽ post extirpationẽ cãcri ꝙ Rasim mirabile. ℞. litargiri triti: sicut alcohol. ℥.j. olei. ℥.iij. coquant agitãdo donec resoluat litargiruz: postea. ℞. olibani/sarcocoll. sanguis dra. galbani/colofon. aã. ℥.ij. puluerĩçata oia ꝛ cribrata ꝑdicte decoctiõi cõmisceas ꝛ decoquas donec ingrossent: cura cũ eo ulcera cũ sanguinolẽta nõ fuerint. ¶ Ad idẽ estatis tpe ꝛ qñ ulcera indigẽt refrigeratiõe cũ in vulnẽ. ſ. fuerint calor ꝛ ardor. ℞. litargiri triti sicut alcohol. ℥.v. misceas cũ aceto ꝛ teras cũ eo donec resoluat ꝛ mollescat: deide oleũ ro. de sup effundat donec ingrossẽt. Et nota cũ teris nũc acetũ nunc oleũ supeffundẽda sunt donec inflet: ꝛ ad magnitudinẽ deueniat ꝛ fiat vnguẽtum. Cui postea admisceas ceruse. ℥.v. camphore modicum: tere cum eis ꝛ utere.

Bugantie sunt ulcera in calcaneis que plimuz ꝙsueuerũt accidere adolescẽtibꝰ tpe magni frigoris ꝛ curãtur sic. Accipe corticez maligranati gallarũ puluerĩça ꝛ coque in aceto: postea cola ꝛ in colatura ũtingas stupã canapinã ꝛ supponas usq; ad deficationẽ: postea cura cũ vnguẽto fctõ de aloe epatico thure/mastic. sarcocolla/sepo arietino/ꝛ cera: ꝛ supponas in modũ sparadrapi. ¶ Itẽ ad idẽ fel porcinũ desup ponat nec remoueat donec sanet. Expti dicũt: q; certa res est.

¶ Itẽ nota q; ab ipo ꝓncipio si cancer nõ videt posse curari per localia: digerat mã cũ tribꝰ partibꝰ cum oxiçacar. ꝛ quarta oximell. digesta mã purgetur cum catartico imperiali: qõ purgat utrãq; coleram. tertia die fiat stuffa de herbis frigidis ꝛ qbusdã calidis exeunti a stuffa: offerãtur tres partes rubee trociscate: ꝛ quarta thiriace maioris cũ vino bñ limphato. sequẽti die fiat flõmia de epatica uel aliqua aliarũ ꝑ positionẽ mãe. ¶ Si aũt cancer sit inueteratus ꝓticularibꝰ ꝙuentẽtibus: digeratur materia cum tribus ꝓtibus oximellis ꝑdicti squillitici: ꝛ quarta oxiçacar. digesta materia purget cum tribus partibus ꝙeralogodion. ꝛ q̃rta catartici imperialis. tertia die fiat stuffa de herbis calidis exeũti a stuffa: offerat thiriaca maior cũ vino calido. sequenti die si corpus sit plectoricum fiat flõmia: si nõ est plectoricũ ponat uẽtosa in ꝓximo fonte uel si locus rubuerit uel caluerit ponantur sanguisuge. ¶ Scabiosa cũ assungia ꝓtrita ꝛ supposita cãcro expertissima est. ¶ Unguẽtũ ulcera tybiarũ eruginosa plana optime desiccans ꝛ cauteriçans ꝛ malã ꝛ supfluã carnez corrodens ꝓbatum. ℞. calcis vi. ceruse. aã. terantur ꝛ distemperent cum succo foliorũ cucumeris afinini: deide addat assungia porcina colata ad quãtitatẽ qua fiat i modum vnguẽti. postmodũ addat modicũ mercur. extincti cum saliua. ¶ Item vnguẽtũ ad refrigerãdum ꝛ pruritum ex ulceribꝰ remouẽdũ. ℞. litargiri. mercur. olibani. aã. ℥.j. olei ros. ceruse. aã. ℥.iij. mastic. ℥.j. ꝛ ℈.ß. fiat vngm

¶ Unguẽtum Rasis ad ꝙsolidationem ulcerũ multaruz humiditatũ ꝛ gñationem carnis in eis/ꝛ remotionez humiditatis eoꝝ. ℞. litargirũ puluerĩçatuz ꝛ ex aceto aqua ꝛ oleo simul in mortario ibibat donec ad vnguẽtũ puẽniat ꝛ albificet. Deinde. ℞. calcuce/balaustiarũ/antimonij/cucumer. gallarũ/sanguis draco. aluminis/cadmie argẽti oium. aã. hec oia puluerĩçata desup mittant: ꝛ in mortario donec vnita fuerint agitẽtur: deide ex hoc vnguẽto vulnera in quibꝰ est caro putrida supponat/ꝛ cuz pãno suauiter liget. hoc vnguẽto tãdiu utendum est donec in vulnere tm carnis generet: qõ sufficiat ꝛ ipm induret/ꝛ coriuz pfecte inducat. ¶ Dico de cancro q; est ulcus melancolicum: qõ ꝑ plurimũ fit ex vulnere siue ulcere male curato: dicendum est de cancro qõ est apostema melancolicum: ꝛ fit a causa interiori.

¶ De apate melãcolico qui dr cancer. Cap. VII.

Cancer est apa melicum ex melia aduſta a mã colerica: sic dicit Auic. Et qñq; accidit inciplẽdo: qñq; post apostemata calida cum indurantur: ꝛ in principio si succurrat ei: quandoq; stat ꝛ sanatur.

Et signa eius sunt q̄ incipit apostema similе auellane ⁊ minus: deinde paulatim augmentatur cum duritie uehementi ⁊ tenebrositate coloris ⁊ rotunditate figure ⁊ alii quantulo caliditatis in tactu. Et quando incipit magnificari apparent in eo uene uirides: ⁊ habet radices penetrantes in corpore.

Et cura eius est sicut dicit Auicēna. cura dicta in capitulo de lepra: ex flobothomia ⁊ assiduatione eorū: que educunt melancoliā ⁊ pmutatione sanguinis totius corporis cum sanguine nouo / subtili / aquoso / tēperato / per cibos humectantes laudabilis humoris ⁊ boni. ¶ Et cācer nascitur in qualibet parte corporis: sed precipue in mamillis mulieruz: que non purgantur naturaliter ⁊ tempore solito menstruis. Mā oēs mulieres que tempore solito ⁊ congruo ex more purgātur: ⁊ sane sunt ⁊ raro huiusmodi egritudines illis cōtingunt. ¶ Generaliter aūt sicut dictum est: cancer ex melancolico humore nascitur: q̄ ex nigra fece sanguinis ⁊ spissa: sicut dicit Gal. admixto felle ruffo. Hec cum abūdauerint ⁊ excreuerit miro modo uitia in corpore generant: nō solum canceromata. uerūetiaz uarices ⁊ elefantias. aliquotiens etiam hic talis humor per emoroydas purgat: quia splen nō pōt tantū quantū moris est ad se trahere atq̄ cōsumere: ⁊ infunditur in uenis ⁊ in cute totius corporis ⁊ maxime in extremitatibus: sicut in vultu manibus ⁊ pedibus: ⁊ dicit elefantia. Aliquotiens etiā in partibus corporis euidens nascitur ut in mamillis: ⁊ occultus ut in matrice: ⁊ dicit cancer. Vident ēt uene loco: ubi ꝓsederit. hic talis humor plene atq̄ tēse sanguie corrupto nigro ⁊ spisso: ⁊ quāto nigrior ⁊ spissior fuerit: tāto peior ⁊ periculosior credendus est: ⁊ grauior ⁊ isanabilior causa: si cum cancro pedes / ac si uene tense ex utraq̄ parte cernuntur. ¶ Quam quidem causam ait Gal. Scias a nobis in principio mox incipientē medicamine ferreo facile fuisse curatam. inueterata autē sicut ipse ait nullo potuit medicamine: nullo vnq̄ fine sanari. Quippe si excreuerit ⁊ totam mamillam occupauerit / dubiuz est de morte: q: emoroſagia uerenda est: ⁊ flegmon ex quo solent febres acutissime nasci: que vulnus sordidant ⁊ periculū mortis inferunt: ⁊ eos constituunt medicos. ¶ Oportet ergo mox in principio purgari eos frequenti purgatione / que melancolicuz humorem purget: ⁊ tādiu id faciendum est / donec causa penitus diminuta purgetur. sunt vō purgatoria ad hec utillima que recipiunt epithimum. Deinde si nihil obstet uel prohibeat sanguinis detractionem: flobothomia de brachio. denuo intermissis diebus purgatorijs purgabis. Et si mulier fuerit etatis congrue mēstrua uehementer prouocabis. Quia si quinquagenaria fuerit que patitur: minime hoc facere poteris. Et locum ubi cancer fuerit succo strigni frequenter linies: quia materie huius morbi congruit. q̄ si hoc modo facere nequieris succum ipsum misceas medicamini: qō dicitur dyaponkolingos qō dictuz est in capitulo precedēti ⁊ in modum ceroti temperabis: ⁊ in linteolo mundo inductum adhibeas. Nam cancer si iam vulneratus est: predictis curabis medicaminibus: ⁊ magis illo quod dicitur dyaponkolingos.

Dieta Maxime his conuenit succus ptisane in lacte decocte ⁊ in aqua de oleribus maluarū / bletarum / atriplicum: ⁊ tempore suo cucurbite decocte. de piscib⁹ aūt dabis omnes asprariles ⁊ saxatiles. de uolatilibus omnes preter aquaticas: ⁊ vitella ouorum sorbilium ⁊ similia. ⁊ quando est caliditas / detur lac vaccinum statim extracto ab eo būtyro. ¶ Et regimē in solutione uentris ipsius est: ut sumat frequenter qualibet vice quatuor aureos epithimi cum syrupo acetoso: ⁊ si fuerit fortis detur yera elli.

¶ De formice siue nolimetangere. Cap. VIII.

f **Formix** vulgari sermone nolimetangere dicitur. ¶ Morbus est qui fit in ore aut in vultu ⁊ in naso: lente crescit quasi pustula toto anno manens parua: ⁊ in summa nolime tangere est quoddam apostema quod fit a mento superius: ⁊ dicitur nolimetangere: quia est nimis de contagiosis morbis. uel dicitur nolimetangere: quia si tangatur magis fluunt humores ad ipsum: ⁊ sic augmentatur morbus. ¶ Fit ergo de duplici colera: quarum vna nō est aduста. Idcirco pretendit iuxta radicem rubeum colorem. altera est aduста. vnde pretendit superius nigruz colorem.

Primum consillum est ut digeratur materia cuz oxiçacara: purgek cum colagogo. Et mūdificētur humores qui parati sunt aduri: sicut sāguis ⁊ colera. ¶ Tertia die fiat stuffa de herbis frigidis exeunti a stuffa offerak thiriaca cum vino ⁊ aqua decoctionis linarie. ¶ Sequenti die fiat flobothomia de epatica: quia humores calidi ubicunq̄ sint originem habent ab epate: uel melius de cephalica. ¶ Remoueatur ergo crusta cum rasorio uel cum alio: ⁊ puluis factus de salgēma ⁊ cineribus vitium siccarum bene uel ueterum: que meliores sunt atramēto calce viua ⁊ tartaro. aā. distemperetur cum lixiuio facto de cineribus dictarum vitiuz: ut fit mediocriter spissuz / ⁊ tota nocte superponatur / ⁊ fiat illinitio circūquaq̄ cum populeon. In crastino aūt remoueak: ⁊ si adest pellicula cum rasorio auferatur: ⁊ tunc distemperetur pulvis salisgēme cum succo plantaginis: ⁊ fiat mediocriter spissum ⁊ superponatur. Et tunc folia plantaginis trita ⁊ modicum expressa a succo superponantur. ad ultimuz folium plantaginis integrum superponatur. priuo tamē lauetur bene locus cum predicto lixiuio ⁊ deiccek cum pāno uetusto rarefacto: ⁊ ita fiat per nouē dies. ¶ Mortificato apostemate apparebit caro rubea sine aliqua infectione effundens sanguineas guttas: ⁊ tunc apponak linaria trita cum toto succo que facit ad preseruationem ⁊ curationem. Sequenti die lauek cum p̄dicto lixiuio: ⁊ apponak puluis de ro. thure ⁊ mastice. ¶ Repleto ulcere cicatriçek ut dictū est in alijs apatibus. ¶ Abstineat ab acutis acruminibus ⁊ salsis: ⁊ ab omnibus inflāmantibus sanguinem. ¶ Item contra nolimetangere vngatur locus succo caulis rubei frequenter in die. ¶ Item inungatur cum sanguine alicuius hominis qui eundez morbum passus fuerit: quia specialis cura est in hac passione ⁊ infallibilis.

¶ Alij p̄dictū expimētuz pciosum ⁊ ualde ꝓbatuz asserētes hoc talr fieri mādant. Quere de plantagine plenas manus tuas: ⁊ sit in tali loco nata: q̄ sol oriēs aspiciat eā. Collige herbā ⁊ ablue eā bene: deinde in mortario mūdo pistello mūdo tere eā multū ut possis hēre de succo: ⁊ cū succo distēpera aliquantulū de salgēma: ita spisse ut plagella fiat: deinde auferas crustā desup a morbo: ⁊ urina patiētis laua morbū bñ cū vna pēna. ad ultimū pone desup plagellā: ⁊ rebua qō residuū fuerit de succo q̄uscq̄ aliā facias plagellā. Hoc aūt empl'm maneat sup morbū a mane usq̄ ad nonā: q: nimis est graue: nec eger dum empl'm habuerit: pōt bñ comedere ꝓpter dolorem. Remoto empło in nona comedak: postea ponak aliud emplastrū / qō sic fit. Fiat lixiuium de cinere vitiū / ⁊ distēperek cū eo calx viua / tartarū ⁊ atramētū aā. ⁊ fit spissuz ut inde possit fieri empl'm in nona super ulcus ponak usq̄ mane: ⁊ tūc p̄dictū empl'm de salgēma ⁊ plātagie imponak usq̄ ad nonā: ⁊ tunc ut diximus alterek empl'm: ponēdo de calce ⁊ religo: ⁊ illa duo alternatim ponank donec sanek per. v. uel. vij. hebdas. Infra eni hoc tps sanari solet cuz cura h⁹i morbus iste. ¶ Caueat a vino caseo oi legumine: ⁊ ab oi carne melica: sicut bouina / uaccina leporina / ceruina / ⁊ silib⁹ / ⁊ vitet oia idigestibilia utēdo

digestibilib⁹:sicut bono pane/pullis galline cū aqua. diligēter enī est dieta frigida obseruāda:q; ex dolore p̄dicte medicine sicut vidimus plerūq; accidunt acute febres.

¶ Aliq; aūt p̄dictū succū cum salgēma sup vulnus distillant z cauēt tūc ne locus patiēs aliq; re tāgat nisi sola medicina:z quotiēs locus desiccat p̄dictus succus distillat:z fit per diem vnū z noctē ut p̄dictū est. Alia die p̄dicta pnanf puluerīçata aut cū lixiuio distēperata:z hoc cuz pēna:ad istud remouēdū stillet oleum de lētisco/siue oliuarum in circuitu z desup per totum:z si fecit crustulas aut squāmas insufflādo remouēt:aliter nunq; locum tāgūt.

¶ Item ad idem aliud tocūdū. infunde bis in die locū succo linarie herbe z plātaginis:z ipsam herbā tritam desuper postea ponas:z si vis ut malum mortificet/adde salgēma/atramētum. Mordbo mortificato fac emplastrum de salgēma z amīdo distemperato cum succo plātaginis z appone donec sanetur.

¶ De herpete estiomeno siue lupo. Cap. IX.

b **Erpes** estiomenus est apa. z dicit quasi seipm comedēs:z alio noie dicit lupus: z q̄q; fit ex herisipila p̄cedēte:q̄q; a cā intrinseca:sicut ab humore corrupto trāsmisso ad mēbrū z corrodēte ipm cui insidet: z aliq̄n ab ulcere malo: aut bothor nigro aut viridi:aut ea que hēt colorem pauonis/accidit ulcus pessimū ambulatiuū:z incipit dilatari uelociter. z in p̄ncipio eius magnus est feruor pūctionis z arsure. Inueteratus lupus cognoscit per mēbri duritiez z nigredinem:z in profundo corrosionem.

Oportet ut festinet ad cauteriçādū ipm:aut ponaf sup ipm medicamē acutū:z liniaf in circuitu eius cū luto z aceto. Cū ergo denigraf z mollescit nigredo eī⁹ tūc ponaf sup ipm sulfur nitrū p̄fectū cū butyro donec cadat nigredo. Et iteref illud donec cadat caro mortua mala tota. deinde abluaf cū aceto z aq̄: z curef cū medicamine gñatiuo carnis: z nisi succurraf cito dilatabit nimis. ¶ Ego aūt semp curaui sic z bene. q̄cito deph̄ēdi herpetē/tā cito nullo alio p̄cedēti etiā in hoibus ualde plectoricis apposui arsenicū sublimatum: qđ in herpete tam cito dolores pūctiones z arsuras q̄s i alijs locis infert/tollit/z herpetē mortificat/z phibet dilatari. postea p̄curato casu carnis mortue cum regenerationo carnis curaui: z sic cito semp sanaui. ¶ Et in summa cura herpetis estiomeni est cura cancri.

¶ De cancrenis. Cap. X.

c **Ancrene** dicunf nō p̄mortue carnes sed adhuc morientes. aliquātulū tñ vite sensusq; retinētes cum nigro colore

¶ Crosis dicitur caro qđ pene mortua est z sine sensu. Ideoq; neq; ferruz neq; ignem sentit. ¶ Tñ mox ut sanatio euenerit ferro secari debet usq; ad viuū/z usq; ad locum sanum/ita ut nihil de mortua carne remaneat: deinde cauteriçādus est locus. ¶ Pars vō que nōdum p̄uata est sensu nec penitus mortua/fre quēti scarificatione purgef. Mūc multis z p̄fundis plagis: nūc paucis z leuibus/sicut locus z causa postulauerit: detracto sanguine mortuo z cōstricto post scarificationē utaris medicaminibus q̄bus putrida curanf vulnera. i. farinā orobi cū aceto z melle decoq̄s z cathaplasma locuz. ¶ Idem facit farina fabe cum aceto z melle cocta z appositа. ¶ Et si uoluerīs uehemētius siccare loca: adde his aliqđ salis: deinde si opus fuerit utaris trociscis andronij z muse z resolutis trociscis cum aceto uel vino loca linias. ¶ Et cuz adhibes huiusmodi medicamina violēta: caue ut semp attendas ad q̄litatē z habitudinem corpoz z virtutē infirmi. Si enim durus z fortis corpe est/facile fert vim medicaminis. Si mollis z tenuis est nō fert: necesse est eni alia adhibere in virtute medicamina q̄lia viderimus z corpa: q; vir/mulier/z infans multū distāt corpe z virtute. Silr si de rure sit quis z ope quotidiano: uel si de ur- be z ociosus:z si iuuenis aut senex:z si cōsuetus aut nō ꝓsuetus hec pati. ¶ Et si necesse fuerit amputari aut secari aliquod corporis mēbrum usq; ad loca sana abscindas/ita ut nihil carnis putride derelinq̄s: sed magis de viua aut sana carne aliquid auferas. Sic enim melius z citius curabis. Et quādo cauteriçabis locum foliꝭ porri teneris cum sale tritis coopies. sic citius escara cadet atq; feruor minuef. Hoc etiā ad carnis morsum utilissimuz est mox appositū: z post triduū sublato porro puluere cephalico. i. de hermodactilis cum melle utaris:z citius cadet escara. ¶ Excutit etiā escarā medicamē qđ dicit tetrafarmacon z macedonicō. Qđ. ℔. tauriñ. uel bubaliñ. sepum z caprinū/oleum z cerā. Et oia medicamina que suppurationem facit. i. que ad saniem cito perducunt.

¶ Idem facit panis cū apio viridi: uel cum oçimo pritus z appositus rūpit z separat escaras. ¶ Idē facit yris si cuz melle teraf. Siliter z aristol. lōga z acorus. ¶ Et si infirmus fuerit molli carne sufficit farina herbi cū melle: si ad excutiēdas escaras apponaf. ¶ Idem facit thus masculum cum melle:z medicamē qđ dicit maceronis: z ysidis cum melle solutum. ¶ Predicta medicamina excutiūt escaras:z cum ceciderit escara/epiloticis curabis:q; cito sicut dicit Galienus: huiusmodi egritudines cicatriçant z sanant. ¶ Et Aui. dicit q; semen raphani cum aceto eradicat ulcus cancrenarum integre:z similiter operatur in impetigine.

¶ De apate p̄m oēs suas species. Cap. XI.

a **Postema** est tumor uel inflatio mēbri p̄ter naturam.

Cuius causa sicut asserit Auicē. duplex est. scilicet antecedēs z primitiua. Et antecedēs qdem causa est interior: que ex repletione z corruptione fit humorum:z fit ex nutrimēto mēbri superfluo. vnde omne mēbruz qđ nutrif apostemaf ex superfluitate humoꝝ z nutrimenti. Ideoq; in osse etiā accidit apostema. ¶ Causa vō primitiua est exterior: que ex casu/p̄cussione/z siibus accidit. ¶ Apostematis cause māles sicut dicit Auicē. sex sunt. Quatuor. i. humores z aquositas z uētositas:z sic ex eis sex genera apostematum gñanf: ex quoꝝ diuersa cōmixtione multe alie spēs p̄nt puenire: quoꝝ noia non habenf. ¶ De simplicibus tñ dicimus q; aut fit ex sanguine/z dicit flegmon: aut ex colera rubea/z dicit herisipila: aut ex flegmate/z dicitur çimia: aut ex colera nigra/z dicit sclīros aut cancer. De aquositate vō ydropisis gñatur: siue ramex in testiculis. De uētositate cacetia. ¶ Cōpositoꝝ aūt apostematū pauca habenf noia: sicut flegmonides de sanguine z colera sanguine dñante. Herisipilatides dñante colera ex eadē. Ex eisdem sanguine z melīa adusta antrax. Ex flegmate z melācolia glandule molles.

Et signa flegmonis p̄m Joānitium z alios antiquos sunt hec/calor/rubor/pulsus/dolor/z tumor. ¶ Ex colera rubea signa sunt/calor/rubor mixtus cum citrino colore/doloris magnitudo/z uelox augmētatio. ¶ Ex flegmate signa sunt albedo/mollities ita ut si digitum impresseris/penetrat in eo faciliter:z quasi signuz foraminis derelingt. ¶ Ex colera nigra signa sunt/tingēs duritiei cū nigredine absq; sensu. ¶ Et scias q; apostemata teste Aui. parum fiūt singlia. Uex plurima eoꝝ sunt cōpositа:z cōpositoꝝ difficilio: est notitia ꝓpter cōpositionem signoꝝ. Astutus tamē diligēs z assuetus medicus subtiliter intuef:z p̄m p̄udētiā suaz agnoscit z indicat: deinde p̄m mām magis z minus/aut medio modo curā impēdit. ¶ Et ego qdez rememorabor ad p̄sens p̄m fortitudinem virtutis mee singulariter z distincte curationem vnuscuiusq; speciei p̄m canones antiquoꝝ:z ponā curā dñi Hug. sicut in ceteris hucusq; feci. p̄mo tñ ponam ea que vniuersaliter cōueniunt: post ad curas particulares descendam.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA w Poznaniu Sygn. Mp. 1. Wielkopolska

Si apostema fit a cā exteriori ꝑmitiua:sicut ꝓcussione:casu:ꝛ ceteris sine corꝑis replone:nō est necessaria eūatio. Sufficit eni humoꝝ repcussio:ꝛ mēbri ꝓfortatio. Si aūt cū replone fuerit:eūandū erit. ¶ Apa vo a cā iteriori siue añte/qđ idē est:nō est sine repletione uli uel ꝑticulari:ꝛ pp hoc ulis uel ꝑticularis ꝑcedat purgatio. postea cum repcussiuis ꝛ mēbroꝝ ꝓfortatiuis iisiste. ¶ Ulis aūt cura oium apatuꝫ anteqꝫ idurenk/est purgatio. ¶ Purgatio aūt mēbri apati fit cū mollitiuis:sed qꝛ mēbroꝝ alia sunt rara:alia sūt spissa:cuilibet ꝙuenit ꝑpria medicina. ¶ Idcireo si curare debueris/chordas ꝛ ligamēta miscēda sunt:sicut ꝑcipit B. cū mollitiuis icisiua:quoꝝ vnū est acetū:qđ. B. testat frequēter se posuisse in durīs apatib⁹. In ligamētis tū ꝛ chordis lapidē molarē in aceto extinguas:ꝛ ꝑprie marchisitā:quā si nō hēs/lapidē molarē ꝛ apatis locū sup fumū teneas:ꝛ suffumiga:postea mollitiua supponas. Ab initio enim oleū ifundi:sicut dicit. B. Opꝫ studē tū ut fit subtile:ꝛ aliqñ coquik in eo radix malue/ꝛ elateriꝝ/ꝛ filia Acetū vo raro iponak cū diuturnū extiterit. sepe eni ipo situ nocet neruis:pinde in ligamētis ꝛ chordis nō ponak sepe. ¶ In splene vo ꝛ locis carnosis acetū bonū est qñ rara sunt. Itē armoniacū cum aceto bonū erit in splene. ¶ In apatibus calidis post euacuationē ponēda sunt repercussiua pure frigida. ¶ In apatib⁹ frigidis ponātur repcussiua in qbus virt⁹ exīstit calida:sicut est squinātuꝫ absinthiū/ꝛ folia caul. ¶ Mālis aūt ordo curādi apata est ut in ꝓncipio apponank ꝑmo repcussiua. In augmento misceank dissolutiua cū repcussiuis ꝑdurātibus. in statu eqlia sint repcussiua cū dissolutiuis. In declinatione vo utēdū est dissolutiuis absterſiuis mūdificatiuis. ¶ In ciꝑiū apatis dicit:cū mā incipit locū extēdere. augmētuꝫ cum capacitas ꝛ ꝓcauitas manifeste augenk. status eniꝫ grossities cessat augmētari. Declinatio cū icipit minui:ꝛ cum maturak ꝛ manifestū est caput:ꝛ sanies incipit depurgari. ¶ Iste aūt ordo nālis qui dict⁹ est:aliqñ mutak ex aliquo ipedimento. ¶ Primū est si mā fuerit uenenosa: que magis est ad exteriora trahēda qꝫ repcutiēda. Secꝫ est māe multitudo:quā si repellas/timēdū est/ne ad mēbrū nobile mittas. Tertiū est māei grossities:ꝛ frigiditas ipsius:quā si repcutias idurabik sicut lapis:ꝛ locus dupliciter mortificabik. ſ. frigiditate māe ꝛ repcussione. Quartū est māei paulatina ꝙgestio:que magis est dissoluenda qꝫ repcutiēda. Quintū est apa creticū vi nāe trāsmissum a mēbris nobilib⁹ ad mēbra ignobilia. Sextū est ꝑpinquitas ad mēbrū nobilis opationis:ut si fiat apa in aure uel in collo/uel subassellis/uel in inguine cauēdū est a repcussiuis:imo apponem⁹ qꝫ augeat apa:ꝛ mām ad loca ꝑdicta trahamꝰ:nō curātes de malitia illi⁹ mēbri:dūmō malitiā a mēbro nobili ꝛ ꝓncipali detrahamꝰ. Si eniꝫ repelak ab inguine:testiculi uel epar corrūpunk:que per inguina supfluitates suas emittūt:si ab assellis timēdū est cordi uk pulmoni. Si a collo timēdū est gutturi:si ab aure timēdū est cerebro. Exceptis ꝑdictis casib⁹:ꝛ remota corꝑis replone. In ipso ꝓncipio repcutiendū est per frigida ꝛ ficca/ꝛ in ꝓximā ptē trahēdū:uel per exercitiū in oppositū factū:uel per uētosam attrahētē:uel per empla calida attrahētia. ¶ Si aūt apa uenit:tā ad cōplemētū maturatiuis est utēdū talib⁹:que calida sunt oppilatiua/ꝙglutinatiua/calorē retinētia. ¶ Binale aūt maturatiuū est B. ꝛ. alteā/ligritiā/se. lini iuiubas/ficus siccas/radicem lilij. ħ diu coquank in aq̄. postea ablatis iuiubis ꝛ ligritia/alia fortiter ꝙterank:deinde apponak farina orobi/se. lini/senugre. ꝛ bñ oīa icorꝑenk:ꝛ fiat ꝑus iunctio cū dyaltea uk butyro recēti. Hoc enim maturat apa iteriꝰ ꝛ exteriꝰ:ꝛ plurimū ualet in apate duro ꝛ ficco:de quo ab ipso ꝓncipio timēdū est:ne apa indurek:ꝛ fiat lapis.

Deinceps ad ꝑticulares curas apatū ueniam⁹ ¶ Cōsiderari aūt oīa opꝫ utrū mā sit simplex an cōposita:qñ simplici simplex cura:cōpositę debek cōposita. ¶ Notādū est ēt a ꝓncipio:utrum sit sanguineū uel colicū:que distinguunk per signa tā dicta ꝛ in hoc ēt/qꝛ sanguineū magis ꝑfundak:ꝛ matorē habet pulsationē:ꝛ magis est rubeū ꝛ latum in supficie. ¶ Colericum vo acutius ꝛ eleuatius:ꝛ in dolore intēsiue:ꝛ in colore citrinius. Dicemus ergo ꝑmo de flegmone qui fit ex sanguine.

¶ Et flegmon qñ accidit nō eūak/qn cā el⁹ fit ꝑmitiua. aut eni iuenit corꝑ⁹ mūdificatū:aut repletū. Si aūt mūdificatū tūc fiē ait Auic. nō est aliud necesse nisi curare apa in quātū est apa. ſ. exīē mām exneā que facit accidere apa ꝛ fiat id cū mollificatiuis ꝛ resolutiuis lenib⁹. Et qñqꝫ ne cessaria est scarificatio:ꝑcipue qñ apa est multe materiei ¶ Ille aūt flegmon qui iuenit corꝑ⁹ repletū/nō est ꝑsūptio:ut curek ꝑmo cuꝫ resolutiuis:ne forte mā trahak ad locū plus qꝫ resoluak ex ea:sed est nēcīū soluē uētrē:ꝛ ꝑ prie qñ corꝑ⁹ est nimis repletū:ꝛ apa magnū. ¶ Deide fiat administratio medicinarū resolutiuarū mollificantiuꝫ. Inqt:ꝛ nō differt ab eo qꝫ corꝑis mūdificationi iuenit nisi nihil qđ idiget refrenatiōe plurima in ꝓncipio:sicut ille:imo minꝰ illo. ¶ Cū aūt cā flōnis fuerit añcedēs:tūc necesse est a ꝓncipio ut fiat flōmia a ꝑte ꝓxima ꝑm positionē māe:ꝛ fiat ēt soko uētris:si necessitas nimie replonis: aut magnitudo apatis ꝙuocat te ad illud:deinde ad mēbrū egrū redeas:ꝛ admistra in ꝓncipio repcussiua pura cū stipticatione:nisi apata fuerint in locis euacuatoriis tā dictis:ex qb⁹ timek/ne mā ad mēbrū redeat ꝓncipale:imo cura iponēda est/sicut est tā dictū:ut mā ad mēbrum trahak ignobile. ¶ Qđ si mām in ꝓncipio refrenare nō poteris:tūc ab augmēto usqꝫ ad statū ponēda sunt:partiꝫ repcussiua:ꝛ ptim resolutiua:sicut habitū est supi⁹. ¶ Et de meliorib⁹ que administrank in hac hora sicut Gal. testak in li⁹ de simplici medicina est oleū ro. qñ ipm resoluit ex ꝑte oleiꝰ:ꝛ refrenat cum stipticitate ex ꝑte rosarum. ¶ In statu aūt ꝛ in declinatiōe pura resolutiua lenificātia ponank. In declinatione tamen necessario ponantur fortiora resoluentia qꝫ ponantur in statu.

¶ Si aūt nō sufficiāt/ꝛ videas apa declinare ad exteriora tūc pone maturatiua ut sanies aggregek in eo ꝛ apiak: ſꝫ post aptionē mūdificatiua ꝛ carnis gñatiua ponēda sunt sicut aristol. thus/mirra/ꝛ filia. ¶ Uel ꝓcedas sic. In sāguineo apate. ſ. in flegmone:ab initio fiat flōmia in ꝑte opposita. ¶ In colerico dek culagogū:uel aliqđ solutiuū colere:qđ nō nimis calefaciat:sicut dyaprunis:uel ſyrupus viol. ꝛ serū capnū cū scamonea:deinde cū epithimatib⁹/in qbus sint infrigidatio ꝛ humectatio:sicut pilliū ꝙquassatū i aq̄ citruloꝝ/rasura cucurbite/citroli/ꝛ portulaca ꝓrita/ꝛ filia ex herbis frigidis. cū aūt ad statū peruenerit apa:necessaria sunt ea que resoluūt cū facilitate:de qbus aliqđ misceak cū ꝑdictis medicinis. ¶ Apa tamē colericū parū idiget resolutiuis:qñ post statū resoluitur per seipm:ꝛ infrigidātia iponēda sunt loco/donec locus icipiat dealbari. Infrigidātia aūt sunt iusgamus/lactuca portulaca/virga pastoris/pilliū/solatrū/lētigo/aque succi ꝑdictaꝝ herbarū per se uel cū farina ordei imponank. ¶ Si locus ꝑpter infrigidātia in viriditatē uel nigredinē ꝙuersus fuerit:opꝫ locū aq̄ calida fomentari suauiter: deinde locū scalpella. ¶ Si mā fuerit coagulata:aq̄ calida cū pauco sale ifundak. sic enim ꝑcipit. B. cōpleta repcussione/apponak emplm de cera/oleo/ꝛ farina ordei in apate colerico. In apate sanguineo fiat emplm de succo apij/farina fenugre. ꝛ melle:ut resoluak qđ ifluxit ne cōuertak in herisipilā uel carbūculū:ꝛ fiat emplm de farina ordei ꝛ cortādro. ¶ Et Rasis in libro diuisionuꝫ dicit:qꝫ apata calida ꝙuentūt ad vnā trium rerū. Aut enim sanank per resolutionē:cuius signum est minoratio materiei:ꝛ diminutio pulsationis ꝛ doloris:aut faciūt collectionem sanieī:cuius signū est calor uehemēs ꝛ pulsatio

assidua:quã infrigidatio nõ phibet:deinde sedat pulsatio/z lenit apã:aut apa fit durũ:cui⁹ signũ est/q minorat apa:z sedat dolo:z auget durities. ¶ Qñ ergo vides apã in via resolutionis:adiuua ipm ad resoluẽdũ. ¶ Et fili qñ declinat ad saniẽ:fac ut matureꝫ uelociter z apiat. ¶ Qñ ño fit apa durũ:cura ipm cũ lenitiuis/in q⁹ est calefactio/donec leniat.h enim est gñalis cura in oi apate calido. ¶ Medicine repcussiue sunt succus solatri z eius suba/sempuiua/endiuia/portulaca/rasura cucurbite/vga pastoris/succus pilij/aq̃ ros.acetũ/sandal.memithe/cãphora/rose/z filia his ex rebus frigidis z stipticis. Et qñ decoquunt cortices granatoꝝ/acatia/z sumac/in aceto/z succo sempuiue:z intingit in eis spõgia:fit repercussiuũ bonũ. Crocus cũ admisceꝫ eis iuuat ad sedatiõẽ doloris. ¶ Mollia vo z resolutiua sũt sicut farina tritici/farina fabarũ/folia maluarũ/maluauiscus/semẽ lini/fenugreꝫ.camomilla z eius oleum/abfinthij/melilotũ/adeps galline/anseris/z vituloꝝ/oẽs medulle/z vnguẽtũ dyaglon. ¶ Itẽ repcussiuũ bonum in apate calido fit de farina ordei bullita in aceto z in succo plantaginis:uel plãtago terat: z succus/z folia tepida supponant. ¶ Si vo nec sic pcuti poterit:mã resoluat cum furfure triticeo decocto in aceto:z frequẽter tepidũ supponat. ¶ Si aũt nec sic resoluat:terat fermẽtũ triticeũ cum assungia gallinacea:z supponat calidũ ad maturãdum:q: fit collectio. ¶ In calidis vo apatib⁹ maturatiua sunt. Radix iusgamit:z tota herba ꝙquassata iuoluta in stupis madefactis: z sub prunis decocta.hec enĩ cũ assungia ualde maturat: z mitigat calida apata. ¶ Idẽ facit frumẽtũ masticatũ cũ saliua:apit z maturat. ¶ Idẽ facit radix porri cocta cum melle z oleo:maturat z rũpit cutim ubiq̃ locoꝝ in corpe maturato apate:ponant rũpentia:uel seccet. ¶ Et scias amice:q h⁹¹ collectiones seu apata fiũt aut ex flegmone z herisipila male curatis:aut ex humore corrupto ipsius loci in quo nascit:aut ex humore ꝙfluẽte ad locũ ex alijs ptibus corpis:aut ex uapore spũs/uel uentositate corruptis humoribus cõmixtis:aut ex trumbo sanguinis constricto:spiritu sibi admixto.

¶ Apata vo seu collectiones que intrinsecus fiũt:visu tactuq̃ carẽtia/nõ de facili cogñscunt:nec sine periculo sunt. cognoscunt tñ ex nã mẽbroꝝ.Si in thorace:ñ in pulmone:ñ in iecore:ñ in stomaco seu uẽtre.splene.latere.coxa ñ itra costas.ñ in hymene costarũ.ñ in mẽrice.ex ipsoruꝫ locoꝝ dolore noscunt:q: sũma diligẽtia pmo ingrendũ est:deinde potionib⁹ medicãdũ.a forte vo emplis z vnctionib⁹ curãdũ.talib⁹.s.qbus cã dispgat/aut ficceꝫ.Et si hoc fieri nõ põt:fiãt empla:q⁹ citius matureſcat/rũpat/purgeꝫ/z saneꝫ. ¶ Et scias q ñ collectiones añ diligẽtez purgationẽ cicatriçent/seu sanent:patiunt recidiuam:z rursus fordes serpũt. ¶ In pncipio igit tẽtãdũ est:ñ medicaminib⁹ dyaforeticis/seu alijs ꝙruis dispgi z ficcari põt. Qñ si pp loci uel cãe difficultatẽ fieri nõ põt:ppterãdũ est ut citi⁹ matureſcat/z dolor minuat. ¶ Et q: frequẽter ex h̃ febris nascit circa dietã:cautela adhibẽda est/ne aliqd ex hoc finistrũ ꝙtingat. ¶ Si ergo volueris maturare:utere emplis maturatiuis iam dictis. Primo tamẽ locum aqua calida:in qua euiscum decoxeris:fomenta bis diuitissime:z locũ oleo calo frequẽter iunge.Deinde pollinem triticeum tenuissimũ cuꝫ aqua z modico oleo diligẽter decoque:z p:o emplastro appone.hoc fac quousq̃ ad maturitatem perfectam duxeris apostema.

¶ Si vo ne ad saniẽ ueniat repmẽ z phibẽ volueris:panẽ in aq̃ z oleo diutissime decoque:z cathaplasma:z hoc in pncipio cãe:q: est dyaforeticũ cathaplasma. ¶ Idez facit fermẽtũ panis salitũ/z optime in furno coctũ.Farina ordei coquat:ñ cathaplasma fiat.ordeũ tñ magis desiccat.panis aũt paragoriçat.utilior etiã est panis ſi sit opirue:nec aq̃ticus. Opirus aũt panis est de quo nec eũcik simula:nec multũ furfuris. ¶ Magis dyaforeticũ cathaplasma sic fit:caricas pingues in aq̃ decoq̃s usq̃ ad spissitudinẽ mellis:z ea decolata panẽ misceas z coque:z cathaplasma.Scias ct q⁹ empl̃m de polline tritici ad suppurãdũ z maturãdũ efficaciter accipit:q: ppie pictice vtutis est. Ordei autẽ farina est vtutis dyaforetice ualde. Panis aũt opirus medie vtutis est:magis tñ dyaforeticus q̃z picticus.i.tardior ad suppurationẽ q̃z ad dyaforesim. ¶ Et si apa seu suppuratio fuerit ꝓfunda/z cutis ingẽs z grossa:scarificamus locũ:nõ tñ plurimis neq̃z pfũdis plagis:z desup ponat cathaplasma de ordeo sicut dictũ est. Et si ex hoc nullũ bñficiũ senseris/rursum scarifi cabimus ꝓfundiorib⁹ plagis:q: sine dubio qdã spissus z pinguis humor iherẽs loco q̃si quoddã glutẽ non põt aĩr auferri. Post scarificationẽ vo cura vulnera tãq̃ plagas:q: talib⁹ cautis in pncipio talia adiutoria cõuenit. ¶ Et si videris tardiorẽ dyaforesim fieri aque ubi coexistit caricas adde ysopũ z origanũ z erit utili⁹. Si vo locũ magis siccare uolueris adde his salẽ: sicut videris expedire:z sic facias z utaris cathaplasmate de farina ordei. ¶ Si vo uehemẽter uolueris desiccare:farina non sit nimis furfurea:nec sit penit⁹ sine furfure:z bñ coquat ¶ Et dũ ista facis quotidie diligenter locũ considera z caueas ne nimium desiccando sclirosim inducas.

¶ Si ño sclirosim fieri videris citi⁹ h̃ medicamine succurras.ℨ.radices cucumeris seu bryonie i aq̃ diutissime decoq̃s:z ſi necesse fuerit addas ut supꝫ dixim⁹ caricas pingues:deide aq̃ colata farinã cõmisceas z adipẽ anserinũ z pullinũ q̃ztũ videris expedire:p:o gb⁹ nõ habitis adipe porcino utaris cũ pdictis radicib⁹ cõgrue coctis:addita et maluauiscũ radice in aq̃ decocta:simulq̃z trita cũ adipe z pane dyaforeticũ est. ¶ Fortiorẽ aũt pdictis vtutez dyaforeticã hẽt radix dragõtee. Et si volueris uti ipa utaris ea in h⁹¹:sicut de pdictis radicib⁹ dictũ est:addẽdo adipes malacticos. Mã ſi aĩr utaris cãm gdẽ z humorẽ loci siccabis:z sclirosim facies:que postea difficilr soluet ga fit ut lapis. Et tõ h⁹¹ ualde dyaforeticis takr uti opꝫ:adipes.ſ.malacticas admiscẽdo. ¶ Itaq̃ si cathaplasmãdo dyaforeticis senseris oratũ.i.duritiẽ collectiõis nõ posse minui atq̃ siccari:h̃ magis ad saniẽ z suppurationẽ tẽdẽ supdicto uteris cathaplasmate.i.faria triticea cũ aq̃ z olo cocta que fiẽ Gal.asserit mox maturat z ad saniez ducit. ¶ Cũ aũt bñ videris maturatũ z molle factũ securꝫ incidas iuxta loci z mẽbri q̃litatẽ. Cois aũt sectio est i modũ folij oliue seu mirti. ¶ Cessante feruore in giro z circa sectionẽ flegmonis pacollecticis curabis medicaminibus nullã acredinẽ seu austeritatẽ h̃tib⁹:sed mediocriter sic cãtib⁹ z mollientibus:quale est empl̃m dyaçimis uel dya calcuce uel ostreon uel dyafinicon. ¶ Et ſi aliqd adhuc feruoris remãserit solue dyafinicon cum oleo ros.z cuꝫ frigefactum fuerit/tempera cum vino ducẽdo cuꝫ manibus z induc linteolo z superpone.

¶ Si vo dissolutũ videris z sordidũ apa factũ pp nimiam suppurationẽ:qñ.ſ.cutis ipsa est sicut pan⁹ tritꝰ:z dr corpus.i.q̃si fin⁹ pedes nõ in suo tpe sect⁹.tũc maiori diligẽtia op⁹ est:q: cito h̃ cã solet fistulas facẽ:aut reumatiçare z mutare loca:z q̃si pascẽdo repere. ¶ Tunc mulsa aq̃ta laudãdũ est ut pẽdignẽ uel colpũ ipm purges:z cuꝫ iam purgaueris mulsa.Tũc demũ ydromelle lauabis injici endo cũ syringa uel aliq̃ fili istro:uel injectas cuꝫ uesica porcina collo uefice ad injiciẽdũ pato:sicut in capõ fistule dictũ est:z sic medicam̃ qõ dr calcucecaminũ modicũ cũ multo oleo ros.tẽpera:uel medicamen qõ dr yris uel aliqd tale z tepide p aulisciũ seu colpũ ifunde:deide leni petia minutissime carminata claudas vuln⁹ uel os colpi

¶ Et cũ videris nutritã carnẽ z factũ carnosum atq̃ mundũ apponas empl̃m pacollecticũ. Quale est empl̃m qõ dr barbara:qõ.ℨ.cere refine frixe/picis bitte bituminis oium.aũ.ℨ.v.ceruse thuris alumĩs tamẽi eruginis cãpane.ℨ.iij.oppopo.alumis rotũde laurcole croci galle

firiace olei ueteris oiuz añ. ʒ.ij. ꝓfice. sic puluerē terēdoꝛ in sufficienti aceto in mortario fine intermissione tere. solubilia cū oleo ⁊ cera soluta adiūge: ⁊ idefinēter cōmisce: eo cōmixto magdalones cōpone ⁊ serua: facit aūt ad oia vulnera recentia: ꝑpue aūt ad neruoꝛ musculorūqꝫ ꝓtusiones laxata itumescē nō patit: articulos icisos iūgit Oia neruoꝛ piculosissima vulnera mirifice sanat: iteri⁹ ꝑus iniectū: postea supi⁹ appositū: suis uētres ⁊ ueteres ꝓsolidat fistulas. ¶ Uel apponas empl'm qō dicit' oya/ circume uel meliue que recipiūt litargirū. Oia eni metallica quāto magis fuerint excocta fortī⁹ exiccāt humorē Jdeoqꝫ h⁹¹ utilia sūt ad pacolleſim pēdiginū/uel alioruꝫ vulneꝝ. ¶ Utile est ēt qñ apponis empl'm pacollecticū apponē sup empl'm nouā spōgiā in ydromelle intinctam atqꝫ exꝑssam. ¶ Ligatura fit strictior a calce colpi sicut dictū est in suo capl'o. uenīes laxior: usqꝫ ad os vulneris sic fieri ꝓsueuit in ulcerib⁹ cauernosis. empl'm vo qō suppo nit fortice scidat ut vuln⁹ ualeat exhalare. hꝫ est qꝫ empl'm in loco vulneris sit aptū ad eūones humoris: qō tñ filis minutissime carminatis coopies. ¶ Et scias pacollesim fieri optime. si sanīē modicā cādidā ⁊ bñ digestam exire videris: ⁊ neqꝫ rubor: neqꝫ dolor: neqꝫ feruor fuerit in loco ifirmo: ⁊ si tā siccus erit oino: scito pacollesim factam. ¶ Si vo tertia uel ārta die adhuc fordidus ⁊ idigestus humor: seu sanies exierit plurima ⁊ cū dolore: scias non eē factā pacollesim. tūc utaris medicamine qō dicit cirō qō cerā nō recipit. quo nihil vtute ficcius est: ⁊ nihil est adeo pacollecticū/qō cōficit ex metallicis ⁊ oleo ficciōio ⁊ aceto. ¶ Jngt. G. hoc medicamine scio me fistulas dif ficiles ⁊ ꝓfūdas foꝛdib⁹ plenas aliquotiēs curasse.]Dꝛio enim ingt lexiuio lauī per fistulā. i. tristitiā: ⁊ cū purgassē bñ/suppositi hꝫ medicamē: ⁊ moꝛ pacollesim feci: ⁊ ad ite grū curauī: ita ut colpos foꝛdidos/⁊ multā putredinē hñ tes: ꝓmo lexiuia cito lauādos ⁊ purgādos: deinde ydro melle lauādos: ⁊ sic medicamē supponēdū: ⁊ desup spon giolā/ut supꝰ dictū est ponēdā. ¶ Optimū ēt ad h⁹¹ scito mel nō nimis decoctū: deide sublato ab igne ⁊ tepefacto mirrā modicā/aut aloes/aut coꝛtices thuris/aut mānam tenuissime tritā supaddas ⁊ linteolo supduc in modum empl'i: ⁊ tepidū supponas. ¶ Silī mō ⁊ cētaurea minoꝛ facit: ⁊ sut: sicut ⁊ yris illirica ⁊ farina herbi cū melle deco cta: utaris ꝓ empl'o: q: oia pacollectica sunt: sed ista iaꝫ cocto melle ⁊ tepēti ⁊ ab igne depōsito supmiscēda scito: ⁊ tepida in modū empl'i supponēda. ¶ Empl'm vo qō dicit yſia: de quo dictū est supꝰ: gy putridas plagas ⁊ hu mectas fistulas deficcat. oia diuisa deficcando ꝓsolidat ⁊ vniūsoꝛ articuloꝛ dolores pagoriçat: est. hꝫ. picis nigre. ʒ.ij. galbani calcute terbētine aspalti. añ. ʒ.ij. ⁊. ʒ. colofo nie/cere/olei. añ. ʒ.iij. oppoponacis / cōfite rubee/oliba/ ni/visci quercini. añ. ʒ.ij. storacis/calamite/litargiri / cal cāti/aluminis/floris eris ꝑpolei/coꝛticuꝫ cappar. añ. ʒ.j. antimonij/ceruse. añ. ʒ.ʒ. cōfice sic. litargirū puluerīçatū cū oleo bullias lēto igne: deinde cerā picē adde. gbus li quefactis metallica oia spatula bñ cōmisce. post viscū/ꝑ peleon/galbanū/terbētinā cōfitā/storacē/calamitā adde sic colofontā/⁊ aspaltū: ⁊ demū oppoponacū/⁊ alumen: ultimo olibanū ⁊ spatula oia optime inco: pa: ⁊ in aquaꝫ funde: manibusqꝫ oleo punctis circa ignē malaxādo ma gdalones iforma ⁊ usui reserua. ¶ Et Bal'. dicit qꝫ i fle gmonib⁹ carbūculis ⁊ formicis si sanguis usqꝫ ad defe/ ctionē trahat nihil est adeo iuuatiuū: utilissimū enim est sicut ipse ait: si ꝓrsū nō appeat. ¶ Mēb: o vo ꝑ ꝑ ipsius i/ cēssionē refrigeratiua ponant: ubi ēt de pessimitate māe timeꝫ repcussio uerēda est ne iterfora ledant. ¶ Medi/ cina ergo parū sit repcussiua eo aliquātulū dissolutiua si cut arnogloſſa ⁊ lētes cocte cuꝫ mica panis simlaginea. ¶ Jn vulnē vo foꝛtior ponat medicina: sicut trocisci an dronij cuꝫ vino dulci. Medicina vo que ceteris cōpetit vulneribus huic bona nō erit: q: locū putrefaciet.

¶ De antrace. Cap. XII.

a Atrax uel carbūculus ignis pficus ⁊ si milia apata: oia fiūt sic dic Aui. ex colera citrina ꝑmixta melie ꝑm Cōstātinū ex sanguine grosso coꝛrupto ⁊ colera adusta: ⁊ h⁹¹ apata fre quēter accidūt tpe pestilētie. Et ipm aut est rubeū/aut ci trinū/aut viride/aut nigrū: ⁊ vnūquodqꝫ ipoꝛ sicut dicit Rasis est malū: ⁊ ꝑm eius plurimū est mortale ꝑpter ip sius mām uenenosam: uerūtñ Auic. distinguit dicens qꝫ salui⁹ mortalitū est rubeū: deinde citrinū: ⁊ ex eo qō ad ni gredinē declinat: sicut dicit nō euadit aliqs. Et magis ti morosum est qñ accidit locis euacuatoriis ꝑpter vicini/ tatem ꝓncipaliuꝫ mēbꝛoꝝ. Et fortasse hoc apostema idu/ cit malitiā per viā arteriarū ad coꝛ. ⁊ sequit inde uomit⁹ ⁊ sincopis que sunt signa ꝓnaua.

Curatio vo eius ꝑm ueteres est ut in ꝓncipio coꝛ pus mūdificet per flōmiā ⁊ subtiliet re/ gimē: ⁊ denq uelociter oia cōfortātia coꝛ cum infrigidati/ one ⁊ aromaticitate: sicut sunt granata acetosa: ⁊ acetosi/ tas citri: ⁊ caro pulloꝛ ⁊ hedoꝛ cocta cū agresta uel aceto fortī: ⁊ cōfert odoramētū rerū redolētiū cum infrigidati/ one sicut rosarū ⁊ cāphore. nihil eniꝫ sicut ait. G. adeo in uatiuū est ut flōmia que fieri debet ex eadē ꝓte anteqꝫ ul cerek. ait enim. Jn flōnib⁹/heriſipila/carbūculis/si sanguis usqꝫ ad defectionē trahat utillimū erit. si ꝓrium per hoc nō appeat/mūdificet sanguis cū lauatura. ¶ Me/ dicina apponēda sup locū sit aliquātulū repcussiua ⁊ ali quātulū dissolutiua: sicut arnogloſſa ⁊ lētes cocte cuꝫ mi ca panis simulaginet mixte. vñ dicit. Lēs arnogloſſa cū gallis panis opirus. Exiccāt ꝓnas: pūtqꝫ resoluere vi rus. ¶ Uel ponant in circuitu apatis infrigidātia: ⁊ su/ pra apa ponant talia que sanguinē grossum dissoluāt: si/ cut empl'z factū de succo apij: melle ⁊ farina tritici. ¶ Et de medicinis bonis in hac hora ⁊ post ipsam: teste Aui. est ut sumant grana acetosa: fundant ⁊ decoquant i ace/ to donec lintiant. Deinde terant ⁊ ponant sup pānum: ⁊ admistrent. ipm etiā sicut ait ꝙuenīes est in omni hora ⁊ eradicat egritudinē in ꝓncipio ⁊ in statu. ¶ Alīq uolūt qꝫ sup locū repcussiua tñ in ꝓncipio apponant nīsi sit in locis euacuatoriis. Et hꝫ per euacuationē coꝛpis fiat secū ratio ex reditu māei ad mēbꝛa ꝓncipalia: nō tñ ꝑpter hꝫ cū apa est in locis ꝓdictis debet iteri⁹ repelli: qm nō est tutū: sup locū vo nihil apponi uolūt nisi illud qō resoluit maturat/⁊ rūpit: ⁊ ex illis est sicut empl'm de fermento/ oleo/⁊ sale: aut frumētū masticatū soluꝫ: ⁊ ficus pingues cū sinapi ⁊ oleo de lilio: aut terak ficus cū nitro: ⁊ suppo/ nak. ¶ Qꝛ si post hoc tardauerit ei⁹ aptio: ꝓfora ipsum: ⁊ fac ut tota sanies effundak. deinde si idiget ut mūdificet fiat mūdificatio cū melle: ⁊ si nō/cura locū cū medicami/ ne carnis gñatiuo donec sanek. ¶ Et cōsolida minoꝛ: il la. s. que ab aliqb⁹ dicit herba uētī: ⁊ in qbusdā ptib⁹ uo/ cak vincetoxicū: est mirabilis in hoc: nā sicut dicit de ea iter duos lapides fluuiales ꝙtrita ⁊ frequenter appōsita diuino miraculo antracē iterficit: ⁊ ex toto ꝙcuat: ⁊ supli gata ifra vnius olei spatiū ita curat: ut nō sit necesse post modū nisi curare vuln⁹. ⁊ ego frequēter expt⁹ suꝫ eā: ⁊ ef ficaciter ualde opantē iueni. ¶ Jdē facit sicut dicūt aliq scabiosa. Jdē facit pes colūbinus. Jdē facit apium risus. ¶ Si vo locus iā sit ulcerat⁹: ⁊ apa ꝙuersum sit in sanīē nō fiat flōmia: sed locus in circuitu scalpellek: ⁊ postmo/ dū abluak cū aq̄ calida modico sale appositio ne sanguis coagulek: ⁊ nō currat: ⁊ fiat ex succo leuiter cū uētosis: ut facili⁹ egrediak: ⁊ sicut ꝓcipit Aui. ulcerato apponak me dicamē fortiter exiccās: sicut trocisci andronij ⁊ filia cum sapa uel vino dulci distēperati: ⁊ mutek empl'm bis i die: ⁊ semel in nocte sicut videris. ¶ Et linias in circuitu si necesse fuerit cū bolo ar. ⁊ aceto ⁊ aq̄: ⁊ religs que ifrigi/ dāt ⁊ repcutiūt: ⁊ festiek si fuerit oppoꝛtunū: ⁊ coꝛ ꝓfortē/ tur. ¶ Cōtra pulsum coꝛdis ⁊ sincopim subueniak sicut

dictum est:cum illis que cōfortāt ⁊ infrigidāt: sicut sunt malagranata acetosa:aq̄ ros.odor sandalor ⁊ rosarū:⁊ oi um redolētium frigidoruz. ¶ Dieta tota declinet ad frigiditatem ⁊ humiditatem.

¶ Et in carbūculo ⁊ antrace repcussiua vitāda sunt.ppter pessimitatē mäe ne interiora ledant. Nec ualde dissolutiua calida sunt ponēda:ne materia magis adurat:ꝫ ponant ea que dicta sunt. ¶ Vitellū ouī crudū cū sale tātū dē dicit multū ualere apati suppositū.⁊ ego credo q̄ sit bonū ualde/mō tñ sum exptus:⁊ dz apponi ter uel amplius in die usq; ad rupturā apatis.sequēti die post p̄mam appōnē/crustula denigrabit aliquātulū magis supius:⁊ ita singulis dieb⁹ augmētabit denigratio usq; ad rupturā apatis. ¶ Rupto antrace exibit ligda suba/q̄si aq̄ sanguini mixta. Accipe ergo succū apij ⁊ mel dispumatuz:⁊ farinā siliginis ⁊ tritici:⁊ bulliāt insīl usq; ad spissitudinē pultis:⁊ ter uel q̄ter in die tepidū supponas:⁊ quotiēscūq; accidit pulsus cordis ⁊ syncopis intēdas ad cor.⁊ si hoc accidat ex appōne epithimatis frigidi sup locū infirmum tolle istud ⁊ embroca cum aq̄ calida:⁊ calefac ip̄m. ¶ Et sis semp sollicit⁹ ad cōseruādā virtutē ⁊ infrigidādū cor. Curatio enim loci nō est possibilis nisi post illud. Cuz ergo cessat pulsus cordis ⁊ virtus est fortis:tūc cura cuz his que dicta sunt. ¶ Et si tam denigratum est cuz his que dicta sunt:etiam si necesse est cauterīçare:uel medicamē acutum apponere cum est incipiens cum malitia plurima cauteriça uel medicamen acutum apponas.

¶ Et alīq dixerūt q̄ antrax cōpositū est ex triplici mä.s.sāguinea/colerica/⁊ melica:⁊ dixerunt q̄ uetus antrax hēt virgulatā formā.s.vnā lineā citrinā:aliā rubeā:aliam nigroz:⁊ in p̄ncipio appet ad quātitatē parue lēticule:⁊ habet nigredinē puā in superficie:⁊ sūmitas apatis videt tra hi q̄si cū folio ad p̄fundū:⁊ in mēbro ubi est collectio sentit aggrauatio ⁊ pōdus/ac si eēnt mēbra plūbea ppter aggregationē melie. ¶ Primū ergo consilium est sicut dictum est supra ut fiat flobothomia a parte patiēte:q: si fieret a parte oppositā/traheret materia ad aliqd mēbrum nobile. ¶ Si patiēs nō febriciter:qd raro cōtingit in aliquo uero antrace:det thiriaca per os cum vino tepido ⁊ bis uel ter in die supponat antraci. Quia si thiriaca pbata est ut uerus sit antrax:cito deficcat apposita thiriaca ita q̄ pōt puluerīçari sicut cinis.apponat ergo singulis o ie bus usq; ad rupturam apostematis. ¶ Item extra antracem fel porci ficcet in furno:⁊ incidas ex eo tātum quantum tenet spatij pustula antracis:q: si adheserit sicut dicitur non dimittet pustulam donec secuz abstrahat. Si vō non adheserit signum est mortis.

¶ De forunculis. Cap.XIII.

f **Orunculus** genus est apatis calidi. Ille ergo i quo multiplicant forūculi minoret cibū/⁊ ppte carnīū:⁊ mel ⁊ lac ⁊ vinū:⁊ declinet cib⁹ etus ad acetositatē ¶ Q̄nq; enim factūt collectionē sanie:⁊ fit ex eis malitia maxima ledēs aut interficiēs:cui ergo post multiplicationē forūculoz:aut post exturaz accidit tremor cordis: nausea ⁊ sudor frigidus:illud tūc est signum malum.

¶ Et in cura forūculoz regimen p̄ncipij eoz est regimen apatis calidi. ¶ Si aūt ptrāseat tres dies ⁊ nō extenuētur:sed eoz pulsatio pseueret ⁊ febris ipsoz:tūc necesse est ut collectionē factāt sanei. ¶ Quare opz ut ipsoruz maturatio cum eis que aggregāt sanē ex eis que iā dixi mus festinet.deinde extracto qd̄ in eis est cōsolident.

¶ De herisipila. Cap.XIIII.

b **Erisipila** est apa factū de colera igni ta.vñ mēbrū cui insidet corrodit ⁊ cōburit:⁊ q: grossa est ⁊ cōpacta caro facit collectionē:vñ plus hēt corrosionis q̄z inflāmationis.

Licet signa diuersitatis inter flegmonē ⁊ herisipilaz sint p̄missa:bonū est tñ ut multiplicent ut melius discernam⁹. ¶ Scias ergo q̄ signa gbus herisipila discernit a flegmone sūt multa ⁊ manifesta. ¶ Et ex eis sunt:q̄m herisipile rubor est magis appens ⁊ por:flegmonis aūt rubedo declinat vsus viriditatē. Rubedo ēt herisipile admiscet colori citrino. Et iterū rubedo herisipile per tactū illico euanescit/⁊ locus albet.deinde albedo rubet. Et herisipila magis fit in superficie cutis:sed flegmon in carnis p̄funditate. Nam flegmon fit in carne ptez cutis amplectēs:⁊ herisipila fit in cuti:⁊ ptem carnis amplectit. Nascit enim herisipila ex colera rubea. Et si colera rubea sit calidissima ⁊ grossissima cutim excoriabit usq; ad sui interiora:⁊ locus circūdās uesicabit. Et herisipila magis attrahit febrē q̄z flegmon:qz maior inflāmatio est in ea.uerūtñ dolor ⁊ tumor flegmōis est maior:⁊ dolor maior fit ppter maiorē extēsionē.⁊ differt:qz flegmon fit ex sanguine.herisipila fit ex colera.

Uniuersalis aūt horz medicina purgatio est ¶ In p̄ncipio q̄ necesse ē corpus euacuare cū eo qd̄ soluit colerā absq; multa calefactione.deide redeas ad infrigidādū locū cū infrigidatione uehemēti. Et fac oē id qd̄ dixim⁹ in cura flegmonis:uerūtñ sicut dicit Aui. Infrigidātia magis sunt nēcia in herisipila q̄z in flegmone.pp maiorē inflāmationē:⁊ ecōtra euātio magis est nēcia in flegmōe:ex eo q̄ mā in eo grossior est ⁊ magis iobediēs. ¶ Et herisipila multotiens fit ex mā uenenosa:⁊ tūc nullo mō refrenāda est ad iteriora:sed ponim⁹ frigida in circuitu tñ.hoc idē faciēdū est ēt in oi alio apate malitioso:⁊ tu iā sciuisti q̄ eūo securat ex reditu mäet ad mēbra p̄ncipalia. ¶ Et caue ne ex superflua eūone idurēt apa aut ne tēdat ad viriditatē ⁊ nigredinē:⁊ incipiat mēbrū corrūpi. Cū ergo vides aliqd ex his cura cū mollificatiuis. ¶ Et fortasse q̄n dubitat de corrosione mēbri necessariū est scarificare locū ⁊ apponere sāguisugas. Uerūtñ q̄n apa est magnū/⁊ mēbrū magnum fit scarificatio p̄funda. In mēbro autē puo scarificatio fit appens. ¶ In p̄ncipio aūt horz sicut dictū est:euacuatio faciēda est.facta enim eūone mēbrū ad suā q̄litatē reuertet:⁊ qz nō solū quātitatiue: uerūetiaz q̄litatiue nocet:sicut dictū est refrigerari necesse est:⁊ sicut flegmoni q̄uenit flōmia:ita herisipile q̄uenit farmacia.deinde refrigera donec calor apatis rep̄mat. ¶ Si sit pura herisipila re p̄sso calore mox euadet. ¶ Si vō herisipila sit flegmoni admixta frigidis diu ipositis cutis fiet liuida:⁊ ad nigredinē declinabit. Et si adhuc refrigeraueris apa indurabit:cū resolutiuis postea non sanādū. ¶ Idcoq; refrigeratiua tollant pus q̄z appeat nigredo uel liuor. ¶ Calore ⁊ incēdio cū repcussiuis refrenato cathaplasma locū de farina ordei anteqūz liueat uel nigrescat. ¶ Apparētibus nigredine uel liuore/scalpella locū sicut dictum est:⁊ fomēta cū aq̄ calida. ¶ Et qdā uolūt q̄ in ipso p̄ncipio fiat flōmia a pte patiēte.deinde in succo solatri/⁊ sē peruiue tepido intingat pānus bis uel ter in die:⁊ supponat. ¶ Itē distēperet farina ordei cū succo plātaginis ⁊ supponat. ¶ Si vō ex frigiditate appositorū locus uergat in terrestreitatē/nigredinem/uel liuorem ppter congelationem colere ⁊ sanguinis/decoquat furfur tritice/us in aceto:⁊ superponatur.

¶ Si aūt fiat cū ulcē ⁊ corrosione facta flōmia ab eadē pte digerat mā cū oxiçacara:⁊ purget cū calagogo.qd̄ ēt in herisipila facta sine ulcere ⁊ corrosione faciēdū.facta flōmia statim circa vulu⁹ fiat illinitio cū succo solatri ⁊ semperuiue tepido:⁊ in vulnere apponat emplm factuz de farina ordei ⁊ succo plātaginis:uel teranf sandal.⁊ ros.⁊ misceant cū eq̄li pōdere farine ordei:⁊ cōficiant cuz succo virge pastoris:⁊ supponat. ¶ Itē puluerīçet litargirū cū aceto albo/uel aq̄ virge pastoris/uel aq̄ ros.⁊ cōficiat in modū vngnēti:⁊ cum eo bis uel ter in die vngat locus. ¶ Mūdificata herisipila appebit caro rubea:tūc terat linaria ⁊ pimpinella:⁊ expresso aliquātulum succo

supponat.illō fiat ad ꝓpuationē ⁊ curationē. ¶ Et nota ꝙ in tali casu nō oꝫ fieri iunctio cū aliq̄ vnctuoso:ne forte cū mā sit nimis iflāmata forti⁹ iflāmaret. ¶ Dieta sit sic laborātis in ꝓtinua. Et nos tā ista in diūsis locis sicut in capko flegmonis:⁊ in isto replicauim⁹. ¶ Et ꝓtra herisipillā sicut dic̄ Macer ꝓficit ꝑciosum vnguētū ex spuma argēti/succo coriādri/aceto ⁊ oleo rosato mixtis pariter ⁊ tritis in mo:tario:uel solū succ⁹ coriādri cum aceto.

¶ De uesicis. Caꝑ.XV.

Vesica est quedā egritudo faciēs uesicam sicut fit ab ignis incēdio in qua est aq̄ subtilis:cuius supficies aliqn̄ est nigra:⁊ aq̄ cōtenta in ipsa aliquādo est crocea.

Huius cura est flōmia co:rpe pleno exñte: ⁊ denī egro assidue aq̄ ꝓ:nunorū: ⁊ aq̄ granator acetosor:⁊ oia que extinguūt sanguinē:⁊ rūpant uefice/ut currat q:cgd cōtinet in eis:postea linitur cū vnguēto facto ex oleo ros̄.ceruſa ⁊ litargiro.

¶ Itē vnguētū l̄ꝫ est optimuꝫ.ꝫ.cere albe.p.j.olei ros̄.p. iij.q:bus resolutis addat ceruſe quātū sufficiat:⁊ bene i co:rpet.deinde postq̄ frigefieri cepit addat albumē ouī: ⁊ sine intermissione agitet/quousq̄ fuerit in spissatuꝫ:frequēter huiusmodi uesicas curauimus tali modo.

¶ De formica. Caꝑ.XVI.

Formica est pustula:aut pustule que egrediunt:⁊ faciūt accidere aꝑa puū ⁊ ambulāt:⁊ fortasse ulcerāt:⁊ colo: formice ad citrinitatē declinat:⁊ est inflāmata cū suba uerucali ⁊ rotūda:⁊ ꝑm plurimū hūt radicē latā:⁊ quedā spēs est radicis pue. Et in omni specie formice sentit sicut pūctura formice. Et in summa omne aꝑa in cute ambulatiuum q:d latitudinem non habet est formica.

Si curas locū sine eūatione mo:bus reuertit. Quare educat colera. Et aq̄ caſei cū scamonea est bonū euacuatiuū māei formice ⁊ siliuꝫ illi. ¶ Et formica co:rosiua alienet ab humectātibus. humectatio enim incōuenies est ulceribus:⁊ in ꝓncipio eius administra nenufar/lactucā/semp̄uiuā/po:tulacā ⁊ filia. ⁊ si necesse fuerit solatrū ⁊ ꝓprie siccū tritum exiccat ⁊ formicā arnoglossa ⁊ rubus ⁊ lens:⁊ post ipsa sanat ordei ⁊ cortices granator:⁊ si timet co:rosio ⁊ ulcera/ponas cū istis frigidatiuis aliqd mellis ⁊ filium:aut farinā thuris cuꝫ aceto. ¶ Cū appet co:rosio ⁊ ulceratio:ponas fel hirci/⁊ piper/⁊ vitrū cū urina pueri. ¶ Et Gal. iubet eā eradicari cū instr̄o ferreo ad hoc parato. ¶ Et formice puerorum destruuntur si intromittant in balneum.deinde egrediātur sine mora:quia aer balnei nocet eis:⁊ linitantur cum oleo rosato. Hec est ergo cura formice ⁊ alioruꝫ que in cursu simili currunt.

¶ In cura vulneris ponat cū solutiuo suo turbit cū eo q̄ soluat colerā:⁊ ex epithimo etiā:qñ nō est sine melita ⁊ flegmate que admiscent colere. Deide.ꝫ.gallas/fruct⁹ tamarisci/co:rtices granator/⁊ bolū ar.aggregent oia cū aceto ⁊ aq̄ ro.tali quātitate ne mordicēt ⁊ linitant desup cū pēna. Et lac dulce uehemēter ꝓfert huic egritudini.⁊ post ꝓncipiū curet cū capite piscis saliti adusti cum vino pontico. ¶ Et qñ necesse est desiccare ultime.ꝫ.floris eris/sulfuris citrini adusti:fiat ex eis linimētū cū vino ⁊ aqua ligni vitis que manat qñ cōburit.

¶ De apostemate frigido. Caꝑ.XVII.

Apostematis frigidi q̄tuor sūt spēcies: aut enim fit ex flegmate subtili:aut ex flegmate grosso:aut colera nigra:aut uentositate.

Facti ex uētositate signa sunt lenitas/mollities/leuitas sicut utri iflati. Et si cōprimat digito nō remanet uestigiū. ¶ Cura.uaporet cū farina ordei calefacta:aut cū farina milij:aut cū cinere:⁊ melio: cineruꝫ est cinis quercus.deide iungat cū oleis calidis:⁊ si nō sufficit/fiat empl'm de cinere quercus/⁊ cinere vitis.cōfectio cū aq̄ iunipi/⁊ cipressi/⁊ tamarisci:⁊ ligef. ¶ Et caueat patiēs a repletione cibi/vino ⁊ aqua ⁊ oleribus ⁊ granis:⁊ esuriat ⁊ sitiat quātum potest.

Facti ex flegmate subtili signa sunt mollities/cū aliquātulo spissitudis:⁊ cuꝫ q̄dā grauitate:⁊ istis tribus spēb⁹ coꝑat frigus/tact⁹/⁊ albedo coloris. ¶ Cura eius est sicut aꝑatis uētosi:⁊ confert ei quādo fricatur oleo ⁊ sale. deinde imbibatur pānus in capitello:⁊ ponatur desuper ⁊ ligetur.

Et facti ex flegmate grosso signa sunt albedo coloris/frigiditas tact⁹ cū duritie. ¶ Si fuerit magnū/soluat eger/⁊ euomat ꝑm quātitatē quaꝫ ingrit cū pillis de hermodactilis:⁊ cū eis que recipiunt pulpā colloquintide:⁊ cētaureā:⁊ succū cucumeris asinini:⁊ similia.⁊ emplastra locū cū eis que sunt leuis calefactiōis sicut vitella ouoꝝ ⁊ medulla panis de simula cum lacte dulci:⁊ croco ⁊ filib⁹. Si aūt fuerit uehemētis frigoris in tactu:cura ip̄m cū storace/castoreo/⁊ euforbio. ¶ Et cū puenerit ad statū/⁊ icipit declinare:studeat in resolutione ut nō fiat lapis:⁊ fortasse necessaria erit flōmia si co:rpus fuerit plectoricū ualde:⁊ iterū necessaria est abstinentia a fastidio ⁊ multiplicatione aque:⁊ ab oīb⁹ cibis gñantibus flā.deinde ad curā localē accedēduꝫ est. ¶ Et cura localis est cū eo q̄ resistit ⁊ resoluit. Et nō est intētio ut curet cū medicinis frigidis repcussiuis in ꝓncipio:sicut aꝑa calidū. imo cū resolutiuis. ¶ Et si ponant aliquando medicine frigide nō euacuent a resol'one:neq̄ ponātur sole.imo cum medicinis calidis misceant.ex eis ꝙ dixim⁹/sunt sicut aq̄ cineris cū aceto mixta:⁊ ꝓprie ex cinē sarmētor:aut ilicis qñ iningit in eis spongia siue pānus duplicat⁹:aut madefiat spōgia in aq̄ capitelli: aut in aq̄ aluminosa:aut misceat cū aqs ꝑdictis oleum ro.⁊ acetū/⁊ aq̄ mirti. ¶ Et ex eis que expta sunt apud nos ⁊ iuēta sunt plurimi iuuamēti:est ut recipias alumē ⁊ mirrā ⁊ salē ⁊ sulfur:⁊ cōfice oia cū oleo rosato ⁊ aceto. ¶ Et filr stercus caꝑnū antiquū cū aceto cōfert.filr sterc⁹ uaccinū. Et iterū decoquant caules ⁊ absinthiū in aq̄:⁊ madefiat spōgia in ea:⁊ supponat aut sumat aloes/crocus/⁊ bolus ar.uel acatia/⁊ ciperū/⁊ mirra:⁊ ꝓficiat cū aceto ⁊ succo cauliū. aut fiat empl'm ex bolo ar.sale ⁊ oleo. ¶ Et opꝫ q̄ ligatura tua comꝓhēdat oia latera aꝑatis:ne fiat declinatio materiei ad latus. si mediū tuī aꝑatis cōstringat. ¶ Et scias ꝙ aꝑata flegmatica pura raro factūt collectionem saniei. immo ꝑm plurimum resoluunt.

¶ Ad maturādū aūt flegmaticū uel melicū aꝑa extrahat succus de sambuco/ebulo/lapatio/leuisticо/⁊ maratro/⁊ decoquant bū cuꝫ oyaltea/melle/oleo/⁊ butyro. hoc est optimū maturatiuuꝫ. ¶ Itē decoquant folia por:oꝝ/senationes/radix altee/absinthiū. ꝑdicta cocta terant cum assungia recenti uel veteri. hoc est summe laudabile.

¶ Dura aꝑata no iuuant ex medicina aliq̄ calidissima ⁊ siccissima:sed ex medicina mollitiua ⁊ dissolutiua sic̄ medulla ceruina/bouina/vitulina/hircina/leonina:si misceatur cum eis armoniacum/bdelium/⁊ figis.

¶ De regimine omnium exiturarum ꝑm complementum. Caꝑ.XVIII.

Postquam apostema cōgregat ⁊ incipit fieri in eo collectio sanieī:tūc uocat exitura. ¶ Et signa maturationis eius ꝑm cōplemētū sunt:qñ appet lenitas apud locum:⁊ diminutio rubedinis ⁊ dolor:iam geuit ⁊ pulsatio ac febris recessit:tūc nō est aliud necesse nisi ut in ei⁹ aptione studium impēdat. Verūtamē scire debes ꝙ quedam exiture aperiunt per se:⁊ sunt ille in ꝙbus materia est subtilis ⁊ acuta que nō est ꝑfundata:⁊ in ꝙbus eleuatio ⁊ acuitas est in capite. Quapropter si extimas ꝙ exitura rumpat per se tpe cōgruēti:tūc non est ferro ꝑforatio facienda:nec etiam faciēda est ferro si possibile est ut

apiak cū medicinis apientib⁹ exituras. ¶Multotiēs enim talis pforatio ferruz excusat. ¶Si vo aptio nō spak per se aut per aditortū medicine: tūc faciēda est pforatio cū cautela. ¶Dixerūt aūt ueteres sapiētes: qy in oib⁹ exituris exītib⁹ in locis carnosis usqz ad tps pfecte maturationis pforatio differēda est. Et ex eis excipik exitura ani: cui⁹ pforatio nō est expectāda usqz ad tps pfecte digōnis imo sicut testak Albuc. oz cruda exīte mā pforari ne ad ani itrinseca ꝓfundek: z fiat fistula cū medicinis postmodū nō sanāda. ¶In exituris vo exītib⁹ in locis neruosis z ꝓpinge iūcturis nō est pforatio differēda. imo ante cōplemētū maturationis exitura velociter pforāda est ¶Si eni exituras in locis carnosis exītes añ cōplemētū digōnis pforaueris: cursus vir⁹ ꝓlōgabik z plime sordes fient. z fortasse labia vulneris indurescēt. Et ecōtra si expectaueris digōnem donec cōpleak in locis: qui sūt ꝓpe neruos z iūcturas in membris ipsis putrefactio fortasse fiet. z fortasse ligamentum iūcture discooperiek z os extrius eminebit.

Predictis cū diligētia obꝫuatis in loco magis gibboso z maturiori: qō tactu cognoscik digiti si fuerit possibile pforare: z elōga manū ab artarijs/uenis/neruis/z chordis. Et itēdas ut pforatio ad inferiora declinet. z fiat ꝑm lōgitudinē corpis: aut ꝓz membri dispōnē: qō est/qz ois pforatio fieri oz ꝑm diūsitatē lonz. In oib⁹ eni locis eqlib⁹ in gb⁹ nō est reflexio incisio oz fieri ꝑm lōgitudinē: in locis vo que reflectunk incisio faciēda est ꝑm reflexionē ipsoz ꝓterqz in frōte: qm ut dicit Aui. si icisio fieret ꝑm reflexionē frōtis: fieret casus supercilij. z filr in mēbris reflexionis: cui⁹ icessus diūsificatur ab icessu viloz z musculoz suoz. ¶Quapropter necesse est ut sector sciat anathomiā: que est maxima ps huius artis/ne icidat in errorē: z secet aligd ex neruis z filibus. Et h⁹¹ qdē ꝑmo est ulis. uerū ego faciā ad pñs de icisione exiturarū ꝑmonē distinctū z ꝓticularē ꝑm antiq̄rū doctrinā. ¶Cū ergo exitura fuerit in capite: tūc eius sectio sit eqlis. i. ꝑm lōgitudinē. Et si apud oculū fuerit pforatio faciēda: tūc sit ꝑm latitudinē: qm̄ sit⁹ oculi est latus z fiat icisio ꝑm lōgitudinē nasi: z in mādibula ꝑm lōgitudinē ipsi⁹: z ꝓpe aures: z post aures fiat eqliter: qm̄ illius loci cōpō est eqlis: z cognoscik in corpibus senū. In brachijs/crurib⁹/vgā/testiculis/z lacertis uētris/z in dorso fiat pforatio ꝑm lōgitudinē: silr in manib⁹/digitis/z pedibus sit eqlis. ¶In subassellis vo z iguinib⁹ z ꝓpe anū fiat pforatio rotūda. Et rotūda qdē pforatio est que comprehēdit aligd ex latitudine cū lōgitudine corpis. Et qñ loca ꝑdicta nō pforank: sic possibile est ut coadunek illic mā pp sinū: z fiat fistula: z in latē z in costis fiat pforatio ꝑm latitudinē: qm̄ sit⁹ costarū trāsuersus est: z pspice semper sitū carnis viloz z lacertoz: z caue ꝑm fortitudinem vtutis tue ne icidas neruū/aut vilos lacertoz/aut arteriam uel uenas magnas. ¶Et in exituris magnis fiat pforatio ampla: z in puis pua. Cois aūt pforatio est sicut foliū oliue/aut mirti. ¶Et si cutis exiturarū fuerit sbtiliata/z facta sicut pān⁹ trit⁹: z est qñ mortificata: tūc testāte Albu. necesse est ꝓcauari/z oino icidi: qz ei⁹ adherentia amplius nō sperak pp subtilitatē z corruptionē suam.

¶Cū aūt exitura pforata fuerit: tūc si necesse fuerit cū expressione diligēti/z imissione tētarū tota sanies expellak Uerūtm̄ si exitura magna fuerit nō est subito tota sanies exhēda: ne pp resolutionē spūs aialis patiēs syncopiçet: imo paulatim expellak: maxime si patiēs fuerit debilis nature: aut senex decrepitus: aut puer puus: aut mulier pregnās. ¶Deinde apponak emplm mundificatiuū: z fortasse necesse erit mūdificare z abluē locū: tūc fiat cū aq̄ z melle: qm̄ de ꝓprietate mellis est ut mūdificet z abluat: aut fiat cū melle z vino: qm̄ vinū deficcat: z facit adherere sinū: z ꝓprie vinū stipticū: aut cū aceto z melle: aut mūdificet cū vnguēto qō sit ex melle z sarcocolla equalr: z est ut coquak mel usqz ad spissitudinē. deide sarcocollam pulneriçatā cū eo cōmisce: z fortasse locus nō idiget mūdificatione: tūc opz admistrare medicinā carnis gñatiuā donec sanek loc⁹. Et obꝫuek ligatura que facit adherē sinū: sicut dictū est in ulcerib⁹ cauernosis. ¶Et qñ necesse est ut exitura añ cōplemētū maturatiōis pforek pp cās ꝑdictas. tūc rectū est ut admistres embrocas ex farina tritici cū melle z succo apij: qm̄ h⁹¹ embroca crudaz digerit mām/resolut atqz mūdificat. z emplm de farina oleo z aq̄: qō dicek in h⁹ casu multo plus ualet. ¶Et scias qy h⁹ est uera cognitio ulis curatiōis oiuz exiturarū: z est ꝓz viam rōcinatiōis quā secuti sūt sapiētes ueteres huj⁹ artis. Obꝫua g̃ h⁹ caplm: qm̄ est de secretis maximis antiq̄rū.

Nos tñ viā experimētationis secuti: ponem⁹ mō curā dñi Hugonis gñalē in oib⁹ exituris z apatib⁹: de gb⁹ ꝑsumptio aliq̄ est qy ad sanē debeāt peruenire: quā ignorauerūt antiq. uel forte pp suā bonitatē z facilitatē occultauerūt. ¶Oia ergo apata sic curenk. ꝑmo per diē z noctē: uel per diē tñ. emplm de puris foliis maluaz optime coctis cū stupis desup apponak. ¶Post apponank sanguisuge magne uel pue iuxta etatē patientis. Et apponank a trib⁹ usqz ad. xv. ꝑm apatis quātitatē. Et apponank oēs in vno loco ubi nā magis videk ad generationē z expulsionē itēdere saniei. postea hēank folia porroz optime cocta absqz adustione in testa calda cū modico oleo oliuarū. Et post remotionē sanguisugarum loco diutius abluto cū aq̄ calda: z postmodū bñ terso ponak emplm de ꝑdictis foliis porroz calidū. adeo magnuz qy oia latera apatis cōprehēdat: z desup de stupa ficca i maxima quātitate: z emplm illud usqz ad q̄rtū diē q̄tidie renouek. Quarto die in sero emplm de maluarū foliis iterek. Et in crastino sanguisuge. Et post sanguisugas emplastrū porroz. ¶Scias qy cū cura ꝑdicta uel apa resoluek ifra diē decimū: z penit⁹ delitescet uel maturabik / z ad sanē deducek: ita qy ꝑm plurimū per seipm absqz ferro uel medicamine alio apiek. ¶Si tñ ifra tertiā apposition sanguisugaz fuerit maturatū: nec tñ aptū apiak cuz lāceola. Et cois sectio sicut iā pluries dictū est/est ad quātitatē folij mirti seu folij oliuarū. Et si patiēs timet ferruz apiak cū medicinis apiētib⁹ exituras. ¶Et qñ sectio non uiter facta fuerit/bonū est qy tēta de sagimine itromittas qz ꝓhibet adherētiā: z facit vuln⁹ lubricū z magis habile ad exitū sanei: z desup ponak emplm factū de faria tritticea/cribrata aq̄ z oleo modico: imo sit ualde ꝑdituz z bñ coctū: ita qy facta decoctiōe in patella emplm durū remaneat sicut pasta de qua panis cōficit/uel q̄si: z tale emplz cōpetēter spissum z calidū desup apponak: z desup stupa ficca emplz ꝑdictū renouek q̄tidie sup locū q̄diu ifirm⁹ ꝓfecte fuerit libat⁹: z caue ne in vulnē aliquā tētā ponas excepta ꝓma vice qñ post sectionē fiē dcm̄ est/sagimis tēta est iponēda. credo qy in mūdo cura filis huic altera nō sit. z ego ultra q̄z cēties sum expt⁹. z vidi eā p dñz Hugonē frequētissime exprti. ¶Premisimus tñ curā ueterū: qz sanguisuge non pñt ubiqz z omni tēpore z ꝑsertim in hyeme nō seruent specialiter inueniri. Qñ aūt inueniri pñt ois alia cura vitupabilis est cōparata huic. Scias ergo illam z charam habeas sicut aurum.

De medicinis vo aptib⁹ exituras sunt sic radix narcisci: z ꝓprie cū aq̄ z melle bullita: sed ꝑusqz medicamē supponak cōsiderā dus est locus ubi est pforatio faciēda. ¶Item electuarium cum farina ordei añ. conficiak cum oleo z albumine ouj apostema celeriter rūpit. ¶Item. ℞. mellis anacardi/olei tunipi/picis ligde. añ. calefiāt omnia silr ad ignez donec vnianf. deinde locus pforādus intingatur. rumpet enim velociter exituram. z est huius medicamen ab Almāsore cōpositum. ¶Item sumak fermētum z nitrū z sinapis/z stercus colūbinū/z stercus ancipitris ul ana tis. cōficiank omnia simul cum vitellis ouoruz: aut cum

mucillagie finapis uel nasturcij:z fiat medicamē:qm̄ est mirabile. ¶ Et ex medicamib⁹ fortib⁹ est:ut sumank cā tarides z terank cū aceto z oleo uetusto. deinde calefiant medicine ad ignem:z fiat emplastrū:z melius oiuz hoz est ut aperiak cum sanguisugis.

¶ De extitura subassellis que dicit bubo. Cap̄.XIX.

Extitura multotiēs accidit subassellis z i guinib⁹:z uocak bubo z extitura iguinis est magis geta q̄z ea que accidit sbassellis:z qñq̄z nō facit collectionē saniei. Illa vo que fit sbassellis forsan nō euacuabit a collectiōe. Et cōfert ei in pncipio flōmia. ¶ Extiture iguinis ꝙfert flōmia basilice ex manu oppositā. ei vo que fit sbassellis de saphena pedis oppositi:aut basilice man⁹ alteri⁹:aut ambarū:si fuerit res supflua. ¶ Deide illa que fit in iguinib⁹:iungak olo tepido. resoluek eni z delebit pm plurimū. ¶ Ea vo que fit subassellis si post flōmiā nō sedak eius rubedo z pulsatio:tūc scias q̄ collectionē facit. ponak ergo sup ipsam empl'm maturatiuū. aut ꝓcedak cū cura dicta de sanguisugis:z maturet z apiak z mūdificet sanies:z cōsolidet. ¶ Et Rasis precipit q̄ habēs extituram subassellis a vino debeat abstinere.

¶ De apatibus mamillarū z virge. Cap̄.XX.

Postema in mamillis z vga tam ex humore calo q̄z frido gīa tur. ¶ Si aūt albū z liuidū est:tūc ē ex lacte coagulato ad qd̄ ualēt lētes ex farina semis lini cū oleo rosecta. ¶ Itē ualet ciminū cū melle tēperatū. ¶ Itē radices cauliū z mētha cū farina fabarū. ¶ Si aūt apetur ex humore frido supponak mica panis cū succo apij tepido:uel stercus bouinū cū fenugreco. ¶ Si apa fit durissimū:supponank feces aceti cū battitura molēdini. ¶ Et scias q̄ apata dura sicut tā dictū est nō iuuank ex medicina aliq̄ calidissima z siccissima:sed ex mollitiua z dissolutiua:sicut medullis z silibus que dicemus.

¶ De sclirosi. Cap̄.XXI.

Postema durū ex colera nigra: aut ē sclirosis:aut cācer. ¶ In cācro est dolor z inflatio cū pulsatione q̄dā z apparēt in circuitu ei⁹ uene q̄si pedes cācri. que qdē ad nigredinē z liuiditatē declināt:z nullū istoz est in sclirosi. ¶ Et cācer fit icipiēdo ꝟ plurimū:sclirosis vo ex flōme z herisipila male curatis. ¶ Et in sclirosi est frigiditas tact⁹ cū multa duritie:z quāto durius tāto peius z deterius ad sanādū:z in puro sclirosi non est sensus neq̄z dolor:z aliqd̄ ex ipsis cū indurak nō sanak. ¶ Et scias q̄ sclirosis est tumor durus ut lapis ex glutinoso quodā z spisso frigidoq̄z humore:z frequēter sicut dictum est accidit ex impitia medicoz qui a pncipio loca tali humore laborātia atq̄z tumētia curant medicaminibus uehementer dyaforeticis sublata tenuitate humoris:spissitudo remanens in lapidem cōglobak:sic in sclirosim flegmon z herisipilla ꝙuertunk. si a pncipio mox frigidissimis z stipticis continue procurentur.

Et in cura sclirosis opz te icipe a mūdificatiōe corpis cū eo qd̄ colerā nigrā expellit:z abstineat ifirm⁹ a cibis colerā nigrā gīantib⁹. ¶ Et mollifica z resolue alternatim:sicut dixim⁹ in capō apatū calidoz:ne fiat lapis:z cura cū eo qd̄ resoluit z lenit sit z nō cū eo qd̄ resoluit z exiccat:ut forte sicut dictū est pp resolutionē ei⁹ qd̄ est sbtile:z exiccationē illi⁹ qd̄ est grossum in subam lapideā ꝙuertak. Et caueat patiēs ne multū utak balneo:qm̄ balneū resoluit mām subtilē z spissaz idurat. Ideoq̄z sicut tā dictū est opz medicamia que sclirosim curāt nō ualde ficca eē:sed mediocrē hēre calorez humorēq̄z nō nimiū:nec penit⁹ parū. nā si fuerint nimis humida:nō facilū dyaphoresim oino. Si vo parum sint humida:siccāt magis z ꝙstringūt. pinde debēt eē tēperata:z dicunt malactica:sicut sunt oia illa in gb⁹ est resolutio z lenificatio sik. z sunt remollitiua z fortiter resoluētia sicut adipes gallinarū/anserū/vituloz/coruoz/hircorū/vulpiū/z lupoz medulle oēs/z mucillago fenugreci/z seminis lini/armoniacū/galbanū/bdelliuz/storax/mastix/laudanū/oleū antiquū/oleū alcāne/oleū de lilio z fikia:z sepū ceruinū est pmū inter oēs. deinde taurinū. ¶ Ex cōpositis sunt. resoluank armoniacū/bdelliū/galbanū/storax/mastix/simplicia uel cōposita cū oleo cōi. ¶ Itez ualet oleū de lilio cū laudano. ¶ Itē resoluak in forti aceto oppoponacū:z fiat illinitio. z ualet vitrū cū decoctiōe altee/z stercore bouino. ¶ Itē empl'm scrophularū qd̄ fit ex semine urtice z ceteris. ¶ Itē euaporatio cū aceto cū lapidib⁹ molaris⁹ calidis ualde ꝓdest. ¶ Dām eni grossam dissoluit z ꝙsumit. ¶ Itē si in oleo laterino dissoluatur armoniacū cū serapino/uel armoniacū tm̄ per se:delet sclirosim/z oē apa durū/z oēs durities in modico spatio tpis emplastratū. s. z suppositum.

¶ De tumore. Cap̄.XXII.

Tumor est mollities carnis inflate sine dolore q̄ fit ex spū uaporāte uel crescēte sua uētositate:que tm̄ cā p:oprie in cruribus uel pedibus fieri solet:ptificoz/cacecticorum/ydropicorum/stomaticorum.

Si uero in his causis ꝙgrua adiutoria facta fuerint. Is talis tumor qui finthoma dicit cito sedak. ¶ Nam cum fricatione manus z vnctione olei rosati cum aceto addito modico sale:uel nitro curatur. ¶ Si inungak etiam oleo tm̄ roseo: z confricentur blanda manu diutissime mox sanantur.

¶ Si ꝟo ex flegmatico humore in aliquē locū ꝙfluēte tumorē talē videris exortū:mox spōgiā nouā in pusca ifusam supponas z sanabis. ¶ Et si is qui patit fortis corpore atq̄z dura carne z cute fuerit:pusca acrior esse debet aliquid salis uel aluminis habēs. spōgia vo si non habeatur noua/tollak uetus z lauek nitro albo/uel vitello oui uel bono sapone:z idem faciet.

¶ Si vo ut fieri solet nihil ꝓficiat:debemus tūc dyaforeticis uti medicamib⁹:z magis si tumorē viderim⁹ solidā tū. Inqt. G. Ego sepi⁹ curaui talē tumorē oleo perūgēs locū:z molli diu per fricās manu. deinde supradicta spōgia intincta in lixiuia superposita. fortiter stringas:z mirifice medeberis. ¶ Itē milij farinam tricocinabis atta mina z cū succo camcactis:distempera z utere.

¶ Si ꝟo in aliquo mēbroz articulo ꝟ talis tumor natus fuerit:fiat ligatura sicut i fracturis fieri ꝙsueuit. ut ꝙfluēs illuc humor possit repelli. deinde ut dixi medicaminib⁹ diaforeticis utēdū est:que testimonio antiquoz utillimā fore scim⁹:quoz. G. teste vnū est hoc. ℞. spume argēti. ℥ xxvij. adipis porcini ueteris. ℥. 50. olei ueteris sextaria v. z. ℥. radicū euisci. lb. ij. cōficiāt sic. radices z adipes cum oleo diutissime decoque:z sic fortiter colek:z spuma argēti uehementer trita colature supmutak:z sine intermissione agitetur. Et iterum lento igne ad moduz emplastri coquatur z utere.

¶ Si vo antiqu⁹ tumor iueterat⁹ sclirosim fecerit. z si pentus sine sensu fuerit ut nō sentiat nec tactū/nec pūctum: hūc talē ꝙsulo ut relinq̄s/ne incassum labores:q̄z insanabilis est. Si aūt sentit medicū/nō est penit⁹ insanabilis:ꝟ ppe sanabilis:nō tū ualde facilis ad sanitatē. ¶ Et nos de sclirosi tā in plerisq̄z locis:videlicet in capō flegmonis. z in ꝓpio suo capitulo locuti sumus.

Et cura tumoz diuersificak teste Gal. pm diuersitatē mēbroz in gb⁹ fuerit. Inquit enim. In ore/palato/z lingua/si fuerit tumor/gargarismata cauea:sed magis mām ad nares declinare ꝓcures:z per eas expellak. ¶ In vua vo z sgnātia pmo uena man⁹ icidak. deide sub lingua. ¶ In collo vo uena est que est in manu z uena frōtis incidak. ¶ In renibus z uētre si tumor existat/incidak saphena. si tumor calidus in manib⁹

uel pedibus fieri incipiat spongia in aqua frigida ⁊ aceto uel vino pōtico supponak: ⁊ cibus suscipiak facilis ad digerēdū sicut ptisanū ⁊ malagranata ⁊ filia. ¶ Siuersitatē ergo mēbroꝝ opꝫ cognosci. qꝛ tumori uētris nullus spongiā in aceto ikusam apponet. ¶ Oleū absinthiatuꝫ in splene ⁊ epate ualet multū: testāte expimento. ¶ Si epar tumefiat nemo sensuꝫ hñs spongiā cū aceto ⁊ aqua frida supponet. Oꝛ si epithimaueris oleo mirtino uł cotanino aut masticino siue nardino. uel aliquo alio stiptico. ꝫ ꝙuenīāt: ea tū frida nō apponeꝫ. nec ēt frida cathaplasmata: sed opꝫ cotana cuꝫ vino decoqui ⁊ calida cathaplasmata. ¶ In aurē tumidā. si acetū cū oleo roſ. iniꝯcias nō nocebit. ¶ Itē in molli carne si tumoꝛ extiterit: suffriet oleū calidū. ¶ In magno tumore lingue si etas permiserit flōmek ⁊ purget pillulis: que. ℞. aloe: scamonee ⁊ collognide: ⁊ sup linguā iponant ifrigidātia: sicut sucus lactuce ⁊ filia. ¶ Si tumoꝛ fuerit in viscerib⁹ uel in uētre: oleū in quo decoquit ruta: uel calida uł spmata: sicut cimīnū: apiuꝫ: petrosillinū: iuuāt. ualet ⁊ uētosa bis uł ter absq; scalpellatiōe apposita. ¶ In tumore uentri: qui p̄iapisimus dr. uomit⁹ ꝓcurek. ⁊ si pticularia nō discrepāt flōmek ⁊ inungak cū ceroto ⁊ simplici oleo roſ. ⁊ aqua: ⁊ apponank frida in femore ⁊ virga: ⁊ aliqñ vnge cū oleo camomillino. Et iterū comedere semia: agni casti: ruta quoq; utilissima est ad hoc. ¶ In oi ergo tumore ītēdimus purgatiōnē eoꝛ que sunt ex nām in mēbro illo. ¶ Emplm ꝓbatū ad inflationē crurū ⁊ coxarum. stercus colūbinū albū cū forti aceto tritū: corio inductuꝫ suppone. ¶ Itē ad inflationē que fit cū rubore ⁊ calore ꝑm Aui. farinā ordei ⁊ fabe tolle ⁊ in aceto coque ⁊ supponeꝫ. ¶ Emplm oēm iflationē efficaciter ꝙsumens. ℞. affodil. radicū filicis decoquant in vino optimo addito modico furfure ad ꝙglutinationē. ¶ Fex vini tepida supposita omnī iflationi ⁊ oi apati ꝓdest. ¶ Cōtra tumoreꝫ pedū fiāt fomētationes cū vino decoctiōis absinthij: origani: pulegij: calamēti: ⁊ partarie ꝓdest. ¶ Idem facit flores fenugreci. idem facit radix ebuli. ¶ Ad idem. ℞. herbaꝫ tribuloꝝ: foliorꝝ sambuci ⁊ ebuli: bullitāt in aqua marina: uel in aqua salsa.

¶ De bothoꝛ albe: que apparēt super naſo: ⁊ super poma maxillarum. Caꝑ. XXIII.

q **Vandoqꝫ** spgunt sup naſuꝫ: ⁊ sup poma maxillaꝝ: bothoꝛ albe. ad modū punctoꝝ lactis.

Et cura eoꝛ est ebulus albus cū medietate sui de yreos: de quo fiat linimētū. ¶ Et iteruꝫ semē lini ⁊ nitrū salsuꝫ ⁊ ficus ⁊ nigella cū aceto. ⁊ in fūma oē in q̄ est exiccatio ⁊ resolo curat illud. ¶ Si i facie fuerint pustule ficce ⁊ pue. ℞. alumē: gūmi: lētes: plueri ça ⁊ faciē ide laua. ¶ Ad pustulas faciei rubeas: ⁊ q̄si le p̄as ꝓbatū. Accipe succū urtice maioris: ⁊ succū nasturcij aq̄tici: ⁊ plātaginis ⁊ cicute. aā. adde parū argēti viui ⁊ adde cū eis sagimē porci: cōfice ⁊ vnge: postea cōbure mures: ⁊ fac puluerē: misce cū oleo: ⁊ vnge faciem.

¶ De scrophulis ⁊ glādulis ⁊ nodis. Caꝑ. XXIIII.

r **Scrophule** ⁊ glādule sunt dura apata: ⁊ differūt: qꝛ glādule sūt ex flegmate dñante melia: scrophule vo ecōuerso ⁊ ꝑm plurimū in collo ꝫ assellis ⁊ iguinīb⁹ ex iudīgōnis malitia gīnank: ⁊ dñr scrophule: sicut dicit Aui. qꝛ multū accidūt porcis. ꝓpter gulositatē ipoꝝ. ¶ Et ꝓter scrophulas alias supfluitates que assimilank eis in corpore gīnank. ſ. glandula: nodus: testudo: bubo: bothuꝫ: ⁊ cācer: que oia differūt iter se. ¶ Scrophule eni mlte sūt sil: ⁊ nō sunt sepate a carne: neq; ꝑuank dolore. ¶ Glādule vo sunt pauce nūo dolore carētes: tactuq; in ptem ducunt leuiter: ac si essent a coꝛpe sepate: utpote qꝛ neq; radicē: neq; p̄ncipiū hñt in coꝛpe. ¶ Nodi differūt a p̄dictis: qñ ꝑm plurimū accidūt in mēbris duris: ut i dorso manuū: atq; pedū: ⁊ qñq; in curuaturis iūcturaruꝫ accidūt oīno dolore carētes. Et nodus est rotūdus oibus durioꝝ: ꝛ cancer sit durioꝝ eo. ¶ Testudo differt ab oib⁹ supdictis: qñ ceteris maioꝝ est ⁊ molliorꝝ. ⁊ cū maioꝝ ps gñationis ei⁹ sit flaꝝ: ⁊ minoꝝ melia. ¶ Bubo ceteris dissimilis est: qñ nō est sepat⁹ a carne. imo uehemēter iuxtaꝝ: sicut cācer: ⁊ nō nascit in alijs locis: nisi sb assellis ⁊ inguinīb⁹. ¶ Botiū enim ab alijs differt: qñ semp est in gula: ⁊ crescit plus alijs. gīnatio vo eius est carnositas flatica: que ex reumate a cerebꝛo descēdit in gulā: ⁊ ꝙtingit ꝫ egritudo plīmū in regionib⁹: in gb⁹ sunt grossa cibaria: sic castanee ⁊ silia: ⁊ aq̄ multe grossitiei: ⁊ multe viscositatis: qua patiētes utunk: ⁊ ꝑcipue sine vino. ¶ Et scias q̄ p̄dicte ifirmitates q̄ꝛto duriores sunt: tāto magis abūdat melia in illis: ⁊ flegma plus abūdat in illis que fluxibiliores ampliꝝ ⁊ molliores sūt. ⁊ ex eis sunt in gb⁹ admixta est mā sanguinea: ⁊ appet in eis ruboꝝ ⁊ doloꝝ sentit fortioꝝ q̄ꝛ in alijs: que ēt sepi⁹ faciūt collectionez sanniei. ¶ Cancri aūt differētia in ꝓpꝛio capko requirak.

¶ Et scrophule quib⁹ admiscet mā calida sunt faciliores ⁊ maioris doloris. ille vo quib⁹ nullus est doloꝝ sunt difficilis curationis: ⁊ forte tales indigent cyrurgia. ¶ Et scrophule que accidunt infantibus sunt minus male: ⁊ peiores sunt que accidunt iuuenibus.

Scrophule vo que plīmū ꝓtingūt. teste. B. triū generū sūt. qrū vnū pultes. 2m sepū. 3m fauū uocak: q̄s sic ipe ait. trino mō curamus vz dissoluēdo: putrefaciēdo ⁊ incidēdo. Sz in q̄dā loco ꝫ tria erūt facienda. In q̄dā vo duo. In alio vo vnū. Fauuꝫ enīꝫ ⁊ pultē dissoluēdo ⁊ putrefaciēdo curam⁹. In sepo vo nō nisi ferrū iuuabit. ¶ Si in teriorib⁹ mēbris oriak aliq̄ p̄dictoꝝ: maxime in viscerib⁹ odorifera medicina ualebit. dissoluit enīꝫ ⁊ eliquat māz in eis collectā: ⁊ laudabiliꝝ oib⁹ est thiriaca magna: athanasia ⁊ omorusia. ¶ Que aūt sicut ipe Gal. ait. modico ꝑcio cōponik nr̄a medicia est oyacalamētū ⁊ filia. ¶ Et radix in qua cōsidēdū est: sic ait Aui. In cura hñtiuꝫ scrophulas est eūo ⁊ regimis sbtiliatio. In curatiōe eni scrophularū nō soluꝫ Aui. ꝫ oēs ꝙueniūt ueteres: ut in p̄ncipio coꝛpus eūek: ⁊ sbtiliet regimē. ¶ Et eūo coꝛpis faciēda est duobus modis. ſ. per uētris solōne ⁊ flōmtiā: ⁊ ꝓpꝛie soluak uēter cū eo q̄d educit flegma grossuꝫ viscosuꝫ: sic est puluis q̄ fit ex turbit: çinçiber ⁊ çuccarū: quēadmoduꝫ dcm̄ est in capko fistularū. qm̄ p̄dict⁹ puluis teste Aui. neq; calefac: neq; itestina excoriat: flōmia de cephalica facienda est. ⁊ uomit⁹ est laudabilis: q̄re assuefaciat illud. ¶ Subtiliatio vo regimis est ut ifirmus abstineat a repletione. imo famē q̄ꝛto plus poterit patiak: neq; cibū grossum comedat: neq; aquā bibat oīno: abstineat ēt a locutiōe supflua ⁊ a risu ⁊ silib⁹: qm̄ oia h⁹¹ mām trahūt ad locum. ⁊ vitet q̄ꝛtū pōt ne caput ei⁹ grauek dolore: rixā ⁊ irā. ¶ Et cuꝫ dormit sit puluinar planū sub capite suoꝝ: ⁊ nō altū. Ingt q̄ appositio uētosarū incōueniēs est patiētib⁹ scrophulas ꝑm plīmū: qm̄ nō est possibile ut eūek mā scrophularuꝫ per illud: imo fortasse trahit ad ipas ⁊ ingrossat eas: ꝓpterea quia extrahitur de sanguine subtili.

¶ Et curatio localis est cū eo q̄d aggregat mollificationē ⁊ resolonez sic: sic est mucillago: maluauisci: fenugreci: ⁊ semis lini: ⁊ radix lilij: ⁊ oēs medulle ⁊ adipes. ¶ Et de utilioribꝫ utilio: est adeps ursi: leōis: taxi: lupi: ⁊ vulpis. ¶ Et ex eis que fortiꝫ resoluūt ⁊ lenificāt: sunt sic armoniacū: bdelij: galbanū: storax: mastix: ⁊ laudanū. ¶ Et non opꝫ sic iā dcm̄ est ut admistrek q̄d resoluit cū exiccatiōe tm̄: ne mā iduret pp resolonē sbtilis: ⁊ exiccationez grossi: imo nēcia est eis lenificatio ut linīak grossum donec obediat resoloni. deide addank resolutiua. ⁊ fortasse singularia pura. deinde sbducas ex resolone ipaꝝ: ne id q̄d sbtile est resoluak: ⁊ quod grossuꝫ fuerit fiat lapis.

¶ Et ego narrabo ad p̄sens medicinas cōpositas: quas

longo ꝓbaui usu. Ex illis est empl'm ꝓbatissimus resol/
uēs ouitties bzeui spatio tpis. qō narrauit Ga. in. catha/
genis. z est hoc. ℞. finapi/semē urtice/aristol'. sulfur/spu
mā maris/bdelg/armoniaci ꝙficiant cū cera z oleo anti
quo. ¶ Itē vngūm dyaglon bonū. ℞. litargiri triti. ℥. j.
ponat in patella/z addat sibi olei ueteris. ℥. ij. z. ſ. z sil'
agitent. deide fiat ignis lent⁹ sub eis: z coquat donec re
soluat litargirū: deide mucillaginis maluauisci: fenugre
ci. aā. ℥. ij. sumant/z ꝓdictis adūgant. post ℔ agitando
cū spatula coquat donec igrossek. Cū aūt coctū fuerit de
ponat ab igne z agitet donec frigefieri incipiat. postea
malaxet donec grossitiē z viscositatē acgrat. deide fiant
magdalliones z usui reꝑuet. ¶ Et Cōstātinus dic̄ q̄ su/
mere quotidie. 7. pillas ꝙfectas de succo lilij agrestis z
euforbio usq; ad. xxx. dies dispgit oēs scrophulas ita q̄
nec vna remanet. ¶ Et potio ista delet scrophulas que
in alto corpis posite sunt: z per secessuz educit. ℞. brusci
sparagi/polipodij/viole/esule/iari/yris/dragontee/elle/
bori nigri/squille/acori/radicū z cimarū oliue/floris sti
cados/peonie/scrophularie/corticū ulmi/oiuz viridiuz.
zi. j. euforbij/pipis/cocognidij/cimini/oiuz q̄tuor. ℥. vj.
cōficiat fic. radices z herbe in vino sufficiēti infuse ad leues
pzunas ad medietatez coquant/z diligēter exiccentur/z
melle sufficiēti adhibito. iterū modicū bullīāt. z fic pul/
uis terēdorū misceat. cūq; opus fuerit det fiala. j. mane
a ieiuno per triduū uel minus ꝑm vtutē patiētis. ¶ Et
potio hec dī ꝓbata ad scrophulas. ℞. herbe scrophularie
assari/viol'. aristo. ro. bzionie/mali terre/herbas ꝙtusas i
vino sufficiēti decoque ad tertiā ptē. z da luna decresce/
te. ¶ Itē ad scrophulas fistulā z gauonē siue botiū. ℞.
cinamomi/gaf. nucismus. spice/olibani/oiuz electoz. aā
℥. j. piperis/semis coriādri/dyagridij. aā. ℥. ij. euforbij ad
pōdus oiuz. dent ex eo mane. ℈. ij. uel eunti dormitum
cū vino calido semel uel bis in hebdā. pōt et fieri ꝑdict⁹
puluis: ex pipe/coriandro/z euforbio / tantūdem ualet.
¶ Itē. ℞. radices pētafilon/filipēdule/z agrimonie pul
uerizatas. da in potu cū bono vino subtili: z misce parū
de rubea maiori si nō sunt fracte z dissoluunt. Si vō fra
cte sunt bibat de ꝑdicto puluere trium herbarū. z de eo/
dem puluere supponas ulceri: z ex toto desiccabuntur z
sanabunt cito. ꝑcedat tū ad purgationem ꝙfectaz mixtu/
ra herbarum que ꝙsueuit in causa vulnerū exhiberi.

¶ Purgata mā flatica in glādulis/z melia in scrophulis:
cura locū cū empl'o de semie urtice z dyaglon iam dictis
¶ Itē ꝙra oēs ꝑdictas egritudies/radices ebuli lauen
tur optime cū vino ul' aceto. deide coquant in optio ace
to uel vino puro z forti ꝑus aliquātulū ꝙquassate/z scro
phulis z glādulis uel botio cathaplasmant: z ꝑ diē z no
ctē dimittant: z itra per nouez dies quotidie renouētur.
¶ Itē stercus caprinū siccū cū melle z aceto distēperatū
z suppositū multū ualet. ¶ Itē radix bismalue cocta cuz
fenugreco z semie lini z caulū z stercore uaccino z pau
co aceto forti. ℔ oia ꝙfecta sil' cala apponant. ¶ Et vng^m
aplicon q̄ dī ueneris. sic̄ testat Aui. iuētū est magne sa
nationis in scrophulis mortalib⁹ ruptis cū facilitate z leui
tate: z tu ingras illud in fine libri. ¶ Et de empl'is calefa
cientib⁹ scrophulas est dyaglon: z q̄libz pmiscet cū eo ra/
dix lilij q̄n in ea est ꝑpetas ad ℔. z sil' stercus caprinuz
z ouinū: z nasturcium z radix cucumeris asininī: z ficus
que cadūt añ maturationē: faria fabarū z amigdale ama
re aggregent cū dyaglon. ¶ Et de melioribus⁹ que ponū
tur sup scrophulas est pix ꝙfectis cū ea ficub⁹ z iglla ꝙfe
cto cū ea stercore uaccino aggregato cuz aceto. ¶ Et ℔
est mirabile. ℞. radicū lilij/semis lini infundant in vino
z in illis ambob⁹ ponat fimi colūbini q̄ztū neēe fuerit. z
fiat empl'm ex eo: q̄n est mirabile. ¶ Et teste Auic. Al/
mugath ē de epithimatib⁹ mirabilib⁹. ¶ Itē. ℞. picis li/
quide/olei antiq/fimi colūbini/alumis iamen/radicuz
cappar. z adipis pauonis, oium. aā. aggregent oia cum
melle ad ignē z fiat empl'm: q̄n est mirabile. ¶ Itē em/
plastrū bonū z ꝓbatū in oib⁹ apatib⁹ duris. ℞. armonia
ci/bdelij/galbani. aā. in aceto forti per triduū dissoluant
deide adde furfurē z fiat empl'm. ¶ Et in scrophulis in
quib⁹ est calitas: ꝙficiant medicine cale ꝑdicte cū oio ro.
z dimittant dieb⁹ aliqb⁹: postea admistrent. Et sic̄ dicit
Aui. In scrophulis cale cōplonis sufficit sauich. i. pulles
de trinco cū aq̄ cortādri: z est regimen in ℔ ut vincat aq̄
cortādri: aut vincat medicamē aliō ℔z q̄ exigit uehemē/
tia ifl̄amationis: aut puitas ei⁹. ¶ Itē Aui. dicit q̄ piper
cū pice resoluit scrophulas. ¶ Itē succus ruthe capne cū
succo agrimonie bibit⁹ z cathaplasmat⁹ curat scrophulas.
¶ Itē exptissimū ꝙra scrophulas. ℞. radicē raphani z
tapsie z icide minutatim: z ex illis aliqō paruū uas usq;
ad medietatē reple. cemētādo in uase radicē raphani cuz
radice tapsie. deide uas illud repleas oleo cōi uel pulegi
no: qō meli⁹ est z usq; ad tertiā ptē bullire ꝑmittas: z ite/
rū de eodē oleo admixto cū eo modico oleo muscelino
reple: z iterū ꝑdicto modo fac bullire: tunc uas ipsuz de
ꝑdictis radicib⁹ usq; ad summū reple. z iterum in ꝑedi
cto oleo admixto aliquantulum de petroleo fac bullire.
de isto oleo tepido duas uel tres guttas auribus instilla
scrophulis ꝑius inunctis cuz oleo viol'. z caue ne aliqd
ex oleo exterius cadat in faciem.

Si predictis remedijs patiēs nō sanat. tunc
nō est fiducia nisi ut cum ferro
curet: sz ad ℔ perit⁹ medicus est maxime necessarius. Et
ꝑpe q̄n scrophule sūt in ptib⁹ colli: q̄n tā vidi miltos scro
phulas patiētes pisse ex opatione z icuria stolidoz i bis
locis. ¶ Idcirco dicā modo z ostēdā modū bzeuiter in
incisionib⁹ scrophularuz. z ℔ est modus opōnis earum.
¶ Antea scire te uolo q̄n si scrophule i collo fuerit ma/
gne ut nō approp̄inques eis cū ferro ne q̄z cū medicami
ne acuto: q̄n illud est de illis que ducūt ad ulcerationez
ipsarū z earū corruptionē. ¶ Et in scrophulis vicinati/
bus uenis/neruis z artarijs nec̄ia est cautela: z aliq̄n me
dicus nō icidit nerū sed detegit eū frigorit: q̄re corrūpit
nerui cōplo z destruit ei⁹ opatio q̄usq; cū calefactiōe ip
sius cōplonis reuertat. ¶ Si g̃ fic̄ dom̄ est ꝑdictis reme
dijs nō sanat: z nec̄ia fuerit cyrurgia. tūc ꝑmo mūdifica
to corpe fic̄ dom̄ est. accipe scrophulā cū vna manuū tua
rū z firmiter ipaz teneas. deide scinde pelliculā sup ipaz
ꝑm modū eq̄lē. i. ꝑm lōgitudinē corpis: caue tū ne ptran
seat incisio tua ultra terminū pellicule: z ic̄idas sacculuz
scrophule: nā si incisus fuerit ei⁹ exctio difficilis erit val
de. deide extēde labia utriusq; lateris z scrophulaz cum
sacculo suo ꝑfecte circūcirca excoria. Deide apprehēsa
scrophula cū uncino cū integritate si possibile fuerit extra
hat. z ne aliqd ex ea ul' de sacculo ei⁹ remāserit: cū multa
opz diligētia pscrutari. q̄ si remāserit aliqd exhe. uerū si
sanguis ipedit opōnē tuā tūc iple vulnus ex medicinis
abscidētib⁹ ipm. deide refrenato sanguie ad opōnē tuaz
donec ipaz cōpleas reuertaris. ¶ Et ad ultimū si aliqd
de scrophula remāserit: z iteratio nō est possibilis: aut pp
magnitudinē ipsi⁹ scrophule in ꝑn⁹. aut pp terrorez ner/
ui uel artarie: tūc pone medicamē acutū z corrosiuū do/
nec putrefiat z ꝙsumat. z illud q̄ nisi scrophula exhatur
cū integritate sua: z pāniculi eius: aut destruat residuū cū
medicamie acuto, egritudo, ꝑculdubio reuertet. deide
post administrationē medicaminis acuti administra bu
tyrum donec escara cadat in pus z loco purificato ut vul
nus consolidetur studium impendatur.

¶ Noib⁹ aūt qui ferrū abhorrēt opatio talis fiat. In primis
ponat aliqō ruptorū donec excoriet cutis: sic̄ est stercus
colūbinū cū cātaridib⁹ ꝙtritis z ꝙfectis cū aceto. deinde
medicamen acutū putrefactiuū z ꝙsūptiuū: sic̄ calx viua
cū sapone z capitello z ei⁹ filia. ¶ Et tā ꝑbatū est ℔ me
dicamē. ℞. calcis vi. ℥. ij. ar senici citrini. ℥. ij. resalgaris. ℥.
ſ. ꝙficiant cū melle z fiat medicamē z facta ruptura cutis

ponat ex eo q̄ztū sufficit.z sis sollicit⁹ ad defensionē ptiū circūstātiū cū reb⁹ fridis:z ne medicamē moueat z comburat ubi nō debet. ¶ Si scrophula fuerit annexa neruis aut uenis z artarijs:aut fuerint ualde magne:sic̄ taz antea dictū est.tūc nō est curatio cū medicamētis p̄dictis acutis:neq; cū ferro penit⁹.qm̄ nō est possibile ut eradicet absq; lesione mēbroz. ¶ Cū aūt scrophula putrefacta z cōbusta fuerit succurrēdū est cum butyro donec cadat in pus.z opz ut sit magna cautela circa q̄ztitatē necessariā medicamis acuti. Quātitas aūt nec̄ia determinari nō p̄t:ꝫ id est in usu z discretione medici: ut cognoscat locū z dispōnē egritudis.z violētiā siue acuitatē medicaminis z silia:z securi⁹ gdē est ut sistat in ꝫ citra terminū z fiat reiteratio in appōne medicamis acuti q̄z trāseatur terminus ut fiat supfluitas in appōne ipsi⁹. ¶ Et gdam medicoz p̄us aperiūt cū sagittella:postea terūt alliū cuz sale simplr ad rūpēdū.facta ruptura apponūt medicamē acutū. ¶ Et alig añ appōnē ruptorij q̄uor dieb⁹ ul plurib⁹ iungūt locū cū populeon. Postea ponūt emplm de foliis cauliū cū assungia ueteri porcina ad maturādū:postea ponūt ruptoriū.z tunc minus ledit facta corrosione scrophule z tot⁹ folliculi ei⁹ icarnet locus.postea ꝙsolidet. ¶ Itē medicamē p̄ scrophulas. Accipe calcē viuā z saponē nō induratū.añ.pone in plāta manus z cōmisce cuz saliua iefuni z fac magdalionem: cūq; necesse fuerit pone vnū magdalionē recēter factum sup scrophulā plumaceolis circūquaq; locatis ne ualeat remoueri: z liga fortiter stricte z dimittas per vnā noctē. In crastino medicamē apponas q̄d escarā q̄uertat in pus. ¶ Cōsequēter hēas puluerē.qui.ℨ.alumē cuccarinū/arse.thus añ. calcis vi.q̄ztū de tribus alijs p̄dictis:tere fortiter z misce postea pone in sacculo z liga:z loca sacculū in olla cū suspēsorio ut in medio pēdeat z ollā ipleas ex aq̄ z bulliat quousq; medietas aque ꝙsumat z medietas sacculi appareat.z itē postea iple.z silr fac bullire.z sic fac nouies. postea sume sacculū z pone ad solem z desicca donec ad modū lapidis idurek.de ꝫ lapide abradas cū cultello:z ponas satis in ruptura ubi vis q̄ scrophula seu caro aliq̄ corrodat.postea liga z dimitte q̄usq; patiēs dolorē non sentiat.postea remoue z pultes cū assungia seu medicamē aliud putrefactiuū pone donec mortua caro cadat:z per illud foramē abstrahe scrophulā: qua exēcta vulnus icarna z deide ꝙsolida. ¶ Itē medicamē cauteriçatiuū carnē usq; ad os cōburēs z oēm supfluitatē remouēs sic fit.ℨ.saponē ligdū. z si vis ut fort⁹ opet saracenicū mollificatū cū saliua z puluē calcis viue ipasta q̄ztū pōt recipere z fac pilotrā seu magdalionē ad q̄ztitatē quā vis.postea sepelias eū in puluē calcis vi.in crastino inuenies in modū lapidis induratū.pone ubicūq; vis cauterijū facē: seu carnes mortificare z liga ualde stricte.z dimitte sic p xij.horas z mortificabit carnē usq; ad os.caue tñ q̄ lapis ipa die uel sic sit fact⁹.p̄dit enī vtutē suā ex mora. ¶ Et ultimū oiuz tā in remotiōe scrophulaz q̄z oiuz supfluitatū corpis est arsenicū ſblimatū tā dcm̄ in capko fistulaz.

¶ De nodis z glandulis. Cap̄.XXV.

n **Odi sunt** diūsoz generū:z oēs coicāt in ꝫ q̄ sepanē a carne corpis:z mouenē cum moues eos sicut res cōtenta in folliculo.

Et curatio glādulaz z nodoz per icisionē nō differt ab eo q̄d narratū est de incisionibus scrophularū. ꝓpterea non est necessaria ipsius rememoratio in hoc loco.

¶ In curatione vo glandularum nō est intentio nulla:ni si incisio z abstractio.

¶ Nodoz vo cura q̄ntq; absq; icisione cōplek.z ipsi⁹ curatio est ut fiat cōpressio uehemēs sup nodū donec penit⁹ destruak z locus uacuus remaneat z eq̄lis: uel accipias vnā scutellā z si nodus sit in tergo manus: sic̄ p̄m plurimū fieri ꝙsueuit/teneas cū vna manuū tuaz manū patiētis:z cū altera manu pcutias sup nodū fortiter cū scutella:reiterādo pcussionē tuā. scdo z tertio si fuerit optimū donec.ſ.frāgak folliculus z locus nodi uacuus remaneat z optime cōplanek. Deide fac emplm ex reb⁹ stipticis sic aloe/acatia/mirra/olibano/sarcocolla z silib⁹ ꝙfectis cū oui albumie ul aceto: deide suppositō plūbo strigak locus strictura uehemēti:z sic dieb⁹ plurib⁹ dimittak. dei de soluak:z emplz si neče fuerit renouek.fiat illud donec nodositas delitescat. ¶ Ex sola nāq; eūone loci nō fit securitas qn q̄nq; redeat egritudo: tōq; post illud strictura admistratio necessaria est:qm̄ ipa,p̄hibet recidiuam.

¶ De testudine. Cap̄.XXVI.

i **Attentio** curatiōis testudinis non est nisi icisio z exctio:aut pforatio tm̄ q̄n est de illis que ꝓtinēt hūditatez ad ꝫ ut sanies educak:z scias q̄ testudo ꝓtinek in sacculo sicut glādula z scrophula:q̄re diligēter iuestigādū est:ne aliqd ex eo remaneat:qm̄ egritudo rediret.si ex sacculo aliqd remāeret:aut pone medicam̄ donec penit⁹ corrodak

¶ De nodis siue testudib⁹ factis in capite. Cap̄.XXVII.

m **Altotiens** in capite fiūt apata q̄dā q̄si cornua dura tāq; laptis:z tūc sūt de gīe nodoz:z aliq̄n sunt mollia z tunc ꝓpte sunt testudines. ¶ Et oia apata que fiunt in capite tā dura lapidea q̄z mollia carnosa uel pinguia debet icidi p̄m formā cutis:ut facilius possint excoriari. ¶ P̄. que ex eis ꝓtinēt hūditatē:z que accidūt post aurē ipoz icisio supficialr fiat.z ex eis que facili⁹ q̄uertunt in sanie sunt ea que accidūt in capitib⁹ pueroz:z hoc pp abundantiā sanguinis:z fluxibilitatem cutis.

¶ De nodis siue lupijs que nascuntur in palpebris oculorum. Cap̄.XXVIII.

e **T ex nodis** gdā nascik i palpebris oculorū q̄ vulgo lupia appellak. ¶ Et ei⁹ cura est ut palpebra inuersa nodus ex pte iteriori palpebre per latitudinē usq; in cōcauitatē eius cū flōmo scindak.z exēcta humiditate z vulnere bñ mūdificato interius incarnek z consolidetur.

¶ De bubone. Cap̄.XXIX.

e **T nos iam** dixīmus de bubone in capko exituraz:z bubo est dura magna z pfunda aggregatio māel expulse a mēbris p̄ncipalibus cum caliditate adurente.

Curatio q̄ ei⁹ sic̄ tā dcm̄ est:est ut añ oia corp⁹ mū dificek z regimē ſbtiliek z mioret:z eūo quedā faciēda est per sokonē uētris z flōmiā:z q̄uenit ut fiat flōmia de uena basilica manus opposite.deide ad lo cū reuertaris:z admistra resolutiua mollificatiua:z q̄nq; oleū tepidū solū resoluit ip̄m z mitigat ei⁹ dolorē:aut fiat embrocatio ex eo z faria ordei:z nō opz ut admistret repcussiuū oino ne mā redeat ad mēbra p̄ncipalia:z fiat causa maioris nocumēti. Neq; opz ut admistrent resolutiua nisi post mūdificationē corpis:sic̄ dcm̄ est:z illō pp timorē q̄ ad locū mā p̄lma attrahak. ¶ Oz si post ꝫ nō resoluik mā.imo auget calitas z pulsatio.tūc scias q̄ sanies aggregak.neče est q̄ maturatiua admistrare.deide pforet locus pforatiōe rotūda.quēadmodū supi⁹ in cap⁹ exituraz iam dcm̄ est:z curet donec sanek. ¶ Et si ei⁹ sanies ꝓlongek z multiplicek.tūc cura sic̄ supius dcm̄ est in cap⁹ apatum circa finem. ¶ Oz si nec sic curak.ad ministra cauterium seu medicamina acuta.

¶ De botio. Cap̄.XXX.

b **Botium** est apa carnosum in gula gīa tuz:z fit p̄m plurimū in mulieribus:z assimilak colori cutis earum: z aliud est naturale:z aliud accidentale.

Et in cura nālis sic̄ dicit Albuc.nullū est ingeniuz. Accīdtale vo si fuerit paruum

curak. ¶ Et curatio eⁱ⁹ est sic̄ dixim⁹ in plerisq; experimētis in cap⁹ scrophulaꝝ. ℞ si sic nō sanak: tūc icidik eo mō quo in icisione scrophularū tā narratuꝫ est. ꝛ exhak sic̄ dcm̄ est cū sacculo suo ne aliqd ex eo remaneat. deinde vulnus in aliq̄ pte suas. ꝛ suppone stupā in oui albumine madefactā: aut in aq̄ ꝛ aceto ut refrenek fluxus humoꝝ ꝛ ispissek sanguis. deide curek locus cū eo qđ cōuenit donec sanek. ꝛ scias q; nō est pſūptio ut accedas cum ferro ad botiū: qđ est itricatū neruis ꝛ artarijs: neq; ad illud qđ est magnū. ¶ Et ꝓhibitio gīnatiōis eⁱ⁹ est mūdificatio coꝛpis cū eo qđ purgat flegma grossuꝫ: sicut cū puluē turbit tā dicto. ꝛ sbtiliatio regimis: ꝛ abstinentia aque ꝛ oiuꝫ cibariꝝ fridoꝝ ꝛ idigestibiliū. ¶ Et sit cib⁹ eⁱ⁹ panis bñ coctus ꝛ bñ fermētatus: caro arietis castrati annualis/hedulina/pullina/pdicina ꝛ filia his: vinum sit rubeū/clarum in suba: in odore aromaticum.

¶ De napta. Caꝑ. XXXI.

p **Lerūq;** accidit supfluitas q̄dā in qui busdā hoib⁹ que vulgo dr napta. ꝛ est apa magnū carnosuꝫ ꝛ molle utpm̄ ficut fungue: ꝛ nō est cū ea dolor: neq; calor: neq; pulsatio ꝛ fortasse ex eo est que magnificak adeo ut supet oēs alias supfluitates coꝛpis. ꝛ tā vidi quēdā scriptorē qui habebat naptā i humero suo ꝛ cū vidissez eū putaui eū hīe puluinar in humero. Deide detecto loco vidi egritudinē. ꝛ ꝓsiderata egritudie fuit ꝓsiliū meū ut nō tāgerek: sz remaneret cū dño suo: timui eni pp magnitudinē eⁱ⁹: ꝛ moris mei sp est ꝓsiliū in icisiōib⁹ nūq̄ dare ubi pōt aliqđ piculū in icisionib⁹ euenire. ¶ Vir aūt ꝛtępto ꝓsilio meo accessit ad quēdā cyrurgicū mihi notū ꝛ icidit eū. ꝛ poptime liberauit. exīt eni naptā septē libras ꝛ amplⁱ⁹ ponderantē. uerū scias q; hoc est ex raro contingētib⁹.

Et modus curatiōis eⁱ⁹ est: ut icidak ꝛ excorietur ex oi pte cuꝫ facilitate ꝛ exhak. deide locus cauteriçek poptime pp sanguis fluxum qui multotiēs apō icisionē accidē ꝓsueuit. iterduꝫ ēt nisi fiat cauteriçatio moꝛbus redit. ¶ Si vo napta fuerit nimis grosse radicis. eⁱ⁹ icisio uerēda est. uex icide circa medietatē eⁱ⁹ ꝛ cauteriça residuū. Et q̄n radix eⁱ⁹ est valde sbtilis. ꝛ pēdet ficut testiculus. tūc nō opꝫ excortare ipaz: sed incidas eā circa radicē: ꝛ cauteriça uel liga eā cū filo serico uel simili stringēdo: quādiu penit⁹ abscindak. ¶ Et caue ne incidas naptā que est fusci coloris ꝛ pauci sensus: quoniam est apostema cancrosum.

¶ De pinguedine mamillarū siue inflatione que apparet in mamillis virorum. Caꝑ. XXXII.

t **A mamillis** quorūdā viroꝝ accidit q̄nq; q̄dā iflatio: ita ut assimilek mamillis mulieruꝫ: quā natura nimis abhoꝛret: ꝛ id nihil aliud est nisi pinguedo.

Cum ergo vis illud curare icide sup mamillā sectiōe lunari: ꝛ excoria piguedinē ipaz/ꝛ exhe. deide icarna vulnus ꝛ aggrega eⁱ⁹ labia cū sutura ꝛ cura ipz donec sanek. ¶ Verūtn̄ si mamilla pp magnitudinē suā pēdet iferi⁹ sic̄ mamilla mulieris. tūc opꝫ ut scindak a duob⁹ suis lateribus ꝰ suptoribus ꝰ duab⁹ scissuris filib⁹ figure lunari: ꝛ quelibet eaꝝ ꝓtinuek cuꝫ altera apō finē suū. deide cutis que est iter duas scissuras excoriek ꝛ auferak piguedo ꝛ admistref sutura: curetur q; loc⁹ cū eo qđ est neč̄tū donec sanek. ℞ si remanserit aliqd de piguedie pp itolerātiā ifirmi: aut pp abūdātiā sanguis: tūc apponak acutū medicamē donec coꝛrodak.

¶ De ydropisi. Caꝑ. XXXIII.

y **Ydropisis** est errⁱ: ꝛtutis digestiue in epate. ꝛ dr ydropisis ab ydro qđ est aq̄: ꝛ pisis qđ est passio. ide ydropis q̄si aq̄sa passio: cuⁱ⁹ spēs ꝛm sniaz antiquoꝝ sunt tres: asclites/yposarca/ꝛ timpanites: sed nulli earum curatio ferri administrak: nisi ei que uocak asclites: ut aqua que inter fisac ꝛ intestina locata est/educatur.

Cum ergo in curatiōe huius spēi uolueris uti ferro fac ꝛm hūc modū. ꝛ est ut in p̄mis uēter manib⁹ cōprimak. ut tota aq̄ ad iferiorē pectinis ptē declinet. Deide ꝓsidera cū oi diligētiā utrū aque gīnatio sit ex pte itestinoꝝ. aut pp passionē epatis ul'splenis. ¶ ℞ si sit ex pte itestinoꝝ pforek cutis cū toto sisac trib⁹ digitis sub vmbilico ꝛm rectū donec uenias ad locū uacuū. Et si gīnatio aque fuerit pp epar: tūc sectio fiat in pte dextra. Si vo pp splenē in latere sinistro fiat. nō eniꝫ opꝫ ut sectio fiat in latere sup qđ vult ifirmus iacere ne supfluitates ad illū locū decurrāt. ¶ Facta pforatiōe canellū eneū uel argēteū itromitte ut aq̄ per ipm eūek. ꝛ caue ne exhak ex ea in vna hora pluſq̄ opꝫ: q̄n fortasse pp resolōnē ſps aialis moriek ifirm⁹: aut syncopis ei supueniet ꝛ appꝛopinq̄bit morti: sed euacua ex ea ꝛm q̄ztitatē vtutis ifirmi. deide exhe canellū ꝛ oppila foramē. altera vo die iterū per canellū exhe ex aq̄. si vt⁹ eⁱ⁹ tolerauerit illud. ꝛ sic facias donec ex ea nō remaneat nisi paruꝫ. ¶ Si aūt times sup ifirmū ꝛ dimittis ex aq̄ multū: tunc cura ipm post alleuiationē eⁱ⁹ cuꝫ catartico aque citrine purgatiuo ꝛ dieta deiccatiua. ꝛ cum sepelitione in harena calida ꝛ sudore multo in balneo ꝛ sole. deinde curek vulnus cum medicina exiccatiua donec sanetur ꝛ abstineat patiens a potu quantum potest.

¶ De omni eminentia ꝛ ruptura que accidit in fisac uentris. Caꝑ. XXXIIII.

m **Altotiens** accidit eminētia ēt fisac uētris. i. i pānicko g extēdit sup uētrē: q̄nq; in ptib⁹ iguinū: q̄nq; in ptibus supius uētris: ꝛ hⁱ⁹ qđē eminētia: aut sit ex ruptura fisac. ꝛ tūc exit itestinū aut ꝗrb⁹. ¶ Cuⁱ⁹ significatio est: q; cū cōprimis eminētiā que appet occultak. Deinde redit per se: aut cū ifirmus retinet anhelitū. aut virilr tussit q̄nq; ēt audit gurgulatio itestini. Et magnificat eminētia ex nimio labore ꝛ calefactiōe balnei: ꝛ dū tacet infirmus resupinus/eminētia occultak. Cuꝫ aūt surgit ꝛ ambulat reuertit sicut ꝑus. ¶ Aut sit ex carnositate: cuius significatio est mollities: ꝛ q̄n nō occultak cōpꝛessiōe neq; cōstringit. ¶ Aut sit ex sanguine qui fluxit ex scissura uene aut arterie. Cuⁱ⁹ gīnale signū est rubedo eius ad nigredinē declinis. ¶ Aut sit ex vētositate: cuⁱ⁹ signū est: q; est absq; grauedie ꝛ pōderositate cuꝫ leuitate tactus.

Cum autem eminētia fuerit ex carnositate: ꝛ desideras eⁱ⁹ curationē: tūc incide sup ipam ꝛ exhe. deide cura vulnus sicut scis. ¶ Et si multa fuerit hūiditas ꝓfora locū ꝛ dimitte ut egrediat ¶ Et q̄n accidit ex sanguine qui fluxit ex uena uel arteria nō opꝫ ut curek cū ferro penitus: q̄n est timor. ¶ Si vo eminētia ex vētositate fuerit: tūc exhibeank extenuātia vētositatē. sic̄ est ruthā/anisuꝫ oiuꝫ ꝛ silia. ¶ Si autez eminētia fuerit ex ruptura: tunc erit difficilioꝛ eⁱ⁹ cura: ꝛ opꝫ te ꝛmo scire cām ipsi⁹. Est ergo multiplex eius cā: q̄n aut accidit ex casu uel pcussiōe: aut saltu: aut clamore supfluo: seu lucta: aut eleuatiōe magni pōderis ꝛ silibus. ¶ Curatio vo rupture diuersificat ꝛm diuersitatez locoꝝ in gb⁹ accidit. q̄n aut accidit ab inguinib⁹ supius sicut in vmbilico ꝛ reliquo uētre. aut tn̄ in inguinibus per quā adhuc intestina ad testiculos nō descendūt: uel addit per tēpus: ꝛ descēdunt intestina: ꝛ ꝓpter hoc visuꝫ est mihi ut ponā vnicuiq; singulariter curā suā.

Si ruptura igit fuerit i vmbilico: opꝫ ut patiēs stās extēsus retineat anhelitū donec appeat eminētia. deide signa cū icaustro ul'carbone i circuitu vmbilici toti⁹. deide fac ifirmū resupiari sup doꝛsū suū: ꝛ icide cū spatumie circlꝫ que cū icaustro signasti. post hoc vncinū in medio eminētie fige: ꝛ ad superiora extēde. postea cū spaco in circuitu fortiter liga ꝛ fac in spaco nodū currētē. postea caput eminētie scide: ꝛ

indice itromisso:quere ne iteſtinū aut çirb⁹ ſit capt⁹ cum ligamēto:q̄ ſi captū iueneris iteſtinū ſolue ligamētuz: ꝛ ſpelle iteſtinū ad iterioꝛa. Et ſi iuenis çirbū amputa ſup fluitatē eī⁹. Et ſi ſanguis ꝛ̄rūk tibi pp inciſionez artarie uel uene:tunc ſuccurre cōpetēti remedio donec fluxus ſanguis ꝓſtringat. deinde ad opationē tuā redeas:ul̄ habeas duas acus cū filis duplicatis foꝛtib⁹:ꝛ itromitte eas in iciſionē quā ꝓpter feciſti in circuitu vmbilici ꝑm modū crucis:ꝛ fac ut penetrēt ad latus. deinde ſtringant fila in quatuoꝛ locis/ꝛ auferat acus ꝛ dimittat locus donec pu trefiat ꝛ caro ſtricta decidat. deinde cura vulnus cum eo qđ ꝓuenit ex medicinis donec ſanetur.

Quod ſi fuerit eminētia ex ruptura que fit i reliq̄ uētre. tūc opꝛ ut patiēs ſtās extēſus retineat anhelitū donec iſtet locus: deide ſigna ſup rupturā ꝛ reſupinet patiēs ſup̄ doꝛſuz. deide cauteriçet ruptura ꝑz q̄ſtitatē eī⁹:ꝛ fit illd qđ cauteriçat ex cute tñ. deide cure tur locus cū butyro donec eſcara cadat. adminiſtra poſtea regimē vulnex donec ſanet. ex ꝑ eni ruptura nō addit

¶ Si vō ruptura fuerit ex magno tpe ꝛ magna ēt q̄ſtitate tūc curatio eī⁹ eſt per inciſionē. ¶ Signa ergo cū incauſtro locū rupture ſicut diximus. deinde reſupinet patiēs ſup doꝛſuz ſuū ꝛ ligek cū faſcijs ſup bancū aut a viris foꝛtib⁹ teneat. deide ponat miniſter digitū ſup locuz ruptu/re ut non exeat inteſtinū:ꝛ incide cū ſpatumine equalr cutem totā donec ꝓuenias ad rupturā. deinde ſuatur ſifac ſicut ſcire te feci in vulneribꝰ uētris:qñ foras exeunt inteſtina:ꝛ curet locus cū eo qđ ꝓuenit donec ſanet.

Quando vō ruptura accidit in iguine ꝛ nō deſcēdit eminētia ad teſticulos:aut ſi deſcēdit aliqđ ex ea deſcēdit modicū ualde:ꝛ cuz facilitate reuertit oī hora. tūc ſi cū medicis uolueris eī⁹ curationē ꝓſidera ꝓpter magnitudinē ipſius ꝛ diuturnitatem tpis ꝛ patiētis etatē. ꝛ illud q: nō ſanat ruptura cū medicis niſi qñ eſt ꝓpter ꝛ ex modico tpe/ꝛ etas patiētis puerilis. ꝛ ꝑz hoc etiā ſanat laboꝛioſe:qñ ſifac eſt neruoſuz ꝛ difficilis incarnationis. Qui ḡ dicūt ſe ſanare rupturā magnam ꝛ diuturnaz:ꝛ in q̄libet etate cū medicis deceptoꝛes ſunt. Et ſcias q̄ quāto coꝛpa patiētiū fuerit hūidiora eo ipoꝛ ruptura facili⁹ icarnat. ¶ Et eminētia qñq; fit ex uēto/ſitate ſola: aut ex ſola relaxatiōe abſq; fractura. Et ſigna eoꝛ parū diuerſificant a ſignis rupture. Idcirco rudes ꝛ ſtolidi deciplunt in h̄:q: qñ curāt uentoſitatē ſeu relaxationē credūt ſe curare rupturā. ¶ Curatio aūt relaxationis uētoſitatis ꝛ rupture qñ de illis eſt qui curā reciplūt cū medicis: eſt cū reb⁹ expellētib⁹ uētoſitatē: in q̄bus eſt foꝛtis ſtipticitas ꝛ glutinatio q̄dā: ſic eſt nuꝛ cipreſſi/ꝛ aga gāti/mira/ꝛ filia. deide ſtringat cū ligamine: ſic opꝛ cuz ligatura eī⁹ nota:ꝛ iaceat ifirmus ſup doꝛſuz ſuū. xl. die/b⁹:ꝛ ſeruet dietā iſert⁹ oꝛdinatā:ꝛ ſumat ex reb⁹ ſtipticis ſolidatiuis in potu ꝛ cibo oī die mane ꝛ ſeꝛo: niſi uentris ꝓſtipatio timeat: q̄ ſi timet illud ſumat per iterualla ex illis. de tertio. ſ. in tertiū die. Deide cū ſurgit nō dimittat emplin. nec ēt ligaturā aliꝑ. xl. dieb⁹ uel circa illud ſi indiget. Et ex emplis cōferētib⁹ rupture eſt qđ ſit de pelle arietina. ¶ Itē emplm bonū ꝛ exptū. ℞. nucis cipreſſi/acatie/gallarū/balauſtiarū. aīi. ʒ. v. dragagāti/mirre/ſarcocolle/thuris/gūmi arab. aīi. ʒ. iij. ſanguis dra. mumie aīi. ʒ. ij. terant oīa ꝛ ꝓficiant cū aceto. ¶ Itez emplm qđ cōpoſuit Raſis in lib⁹ diuiſionū. ℞. nucis cipreſſi: ciperi: ſanſuci: gallarū: acatie: thuris: gūmi arab. aīi. diſſoluātur gūmi in vino:ꝛ aggregent cū eo reliq̄.ꝛ fiat emplm.

¶ Dieta patiētis ſit hūectatiua. ita tū q̄ abſtineat ab oībus cibarijs ꝙantib⁹ uētoſitatē:ꝛ ab oīb⁹ graſſis cibarijs: immo utaf eis que uētoſitatē exterminent ꝛ reſoluant:ꝛ vitet motum ſupfluum ꝛ laborem: riſum imoderatum: tuſſim: ſternutationem: clamorem nimium: balneuz aque calide/coitum ꝛ ſimilia hīs/quia dilatant rupturam.

¶ Modus aūt aſſumēdi medicias in potu ꝛ cibo eſt ut co quant nuces cipreſſi in aq̄ mirti uel pluuiali/ꝛ tēperet ex ea vinū/ꝛ bibat aut fiat puluis ex nuce cipreſſi ꝓſolide maioris ꝛ mille foliꝰ/ꝛ dek cū vino calido. ꝛ fiat iterū puluis ex bolo armenico ſanguie dra. ꝛ mumia ſingulr uel ꝓiūctim ꝛ dek in cibis ſoꝛbilib⁹. ¶ Aut fiat iſtud ekum. ℞. ꝓſolide maioris/nucis cipreſſi/dragagāti/gūmi arab. meſticis/boli ar. ſan. dra. mumie/picis grece. aīi. de pilis leporis minutatim iciſis ad libitū. oīa terank ꝛ pulueriçēt/tur ꝛ cū melle optimo deſpumato cōficias de iſto electario dek q̄tidie ſero ꝛ mane/qñ eſt mirabile. ¶ Hoc ēt eſt regimē curatiōis rupture cū medicis:ꝛ eſt ℞ ſemitā rōnis ¶ Multotiēs vō mulieres ſagaces abſq; aliqb⁹ medicis ſanāt pueros ſuos qñ ꝑcipiunt initiū egritudis ꝛ defendūt ne addak cum bꝛachali ꝛ ꝓhibitione plācti⁹ ꝛ uociferationis ꝛ motus ꝛ ſil̄uz ruptura dilatātium. ¶ Oꝛ ſi ruptura iguinis cū medicis h⁹¹ nō ſanak/tūc ad cyrurgiaz recurrēdū eſt. ¶ Et opatio qdez cyrurgie in h⁹¹ ruptura duplex eſt: qñ aut fit poſt cauterū aut per inciſionem:ꝛ ego dicam modū opationis utriuſq; ꝑm diſpōnem antiquoꝛ. ¶ Que vō fit per cōpreſſionē ꝛ laqueationē vitu perabilis eſt: nec aliquatenus in hoc li⁹ nr̄o ſcribēda eſt.

Cyrurgia cum cauterio in ruptura eſt duplex. qñ alia fit cum cauterio potentiali. alia cum cauterio actuali.

¶ Cyrurgia vō cū cauterio actuali eſt/ut ꝑcipias ifirmo q̄ retineat anhelitū donec appeat eminētia. deinde reduc ipſaz digitis tuis/ꝛ ſigna cuz encauſtro ul̄ aliq̄ ſili ſub ruptura ſup os pectinis cum ſigno. cui⁹ extremitas ſilis ſit medietati circuli ad ſuptora coꝛpis. Deide reſupinet in firmus ſup doꝛſuz ſuū in ſcāno ſiue tabula. cui⁹ vna extremitatū ſit altioꝛ altera quātitate vni⁹ cubiti ul̄ circa id:ut coxe et⁹ ſint eleuate ꝛ caput iferi⁹ ſit depſſuz:ꝛ ligenk manus ſup pect⁹ ſuū:ꝛ coꝛpus totū cum diſco uel tabula ne poſſit moueri ꝛ coquas ubi neçe eſt. Deide teneat miniſter manū ſuā ſup locū ꝛ nō exeat iteſtinū. deide ignituz cauterū q̄ añ ad ignē poſueras ſup ꝓdictū ſignū appone. ꝛ firma manū tuā cū eo ꝑm rectitudinē donec cōſeq̄ris os. ꝛ ſi nō fueris ꝓſecut⁹ cū cauterio parū ꝓferet opatio tua:ꝛ caue ſūma diligētia: ne in hora cauteriçationis exeat inteſtinū ꝛ cōburak: ueniātq; per id accidētia mala. deinde curet cauterium cum butyro donec eſcara cadat. ¶ Poſt hec vulnus cum aliꝑ medicinis curet/donec reſtaurek:ꝛ iaceat ifirmus ſup doꝛſum ſuū. xl. dieb⁹ donec vulnus ꝓſolidek. Et poſtq̄z ſurrexerit teneat bꝛachale artificialiter factū per altos. xl. dies:ꝛ ſeruet dietā ſupius oꝛdinatā: ſicq̄ ſanabik integre deo dante.

¶ Quia vō plurimi ferrū uerenk ꝛ ignē nō minus abhoꝛrēt ſi cū potētiali cauterio curare uolueris: ſic curabis. in loco ſup̄ os pectinis ubi ſ̄b ruptura cū icauſtro ſignauſti medicinā adhibeas cōburētē. cōbuſta vō cuti cuz medicina. medicamē apponas acutū: qđ tādiu iterādū eſt. donec os pectinis ꝓſeq̄ris. deinde carnē cōbuſtā cū butyro inſtris ferreis ꝛ aliꝑ medicinis abꝰciias:ꝛ vuln⁹ cum medicinis carnē generātib⁹ uelociter incarnare ꝑcures. Infirmo iacēte reſupino ꝓtinue iuxta diſciplinā ſupt⁹ aſſignatā. ſic eni cito ꝛ bñ ſanabik dño ꝓcedēte. ¶ Et ſcias q̄ qñ iteras medicamē acutū aliqđ de carne cōbuſta potes dimittere ut ſup illā ꝛ nō ſup carnē viuā ꝑpter nocumēta ipſum medicamē apponas. ¶ Et ne per didimuz ꝛ circūadiacētes partes ad burſam: ꝛ teſticulos plurimi humores deſcēdētes herniā carnoſam generēt:ꝛ fiat nociſſim⁹ erroꝛ: peto: pore cū ſtipticis ꝓfortātib⁹ ꝛ repcutiētib⁹ purgato añ inceptionē cure toto coꝛpe ꝑcura anteq̄z fluāt repꝛimere:ꝛ ſi ꝓtingat eos fluere: ne in carnoſaz cōuertank herniā uelociter eos repellē ſtudeas toto poſſe.

Rupture vō curatio cū frigido eſt ut firmū ſup doꝛſuz ſuū facere ꝑcipias. deide locuz rupture q̄ſtitate triū digitoꝛ ꝑm latitudinez ſeca: deinde ſcarna donec didim⁹ detegak. tūc accipe iſtrm ad modū

tẽte factũ.z pone extremitatẽ sup locũ eminentie in didi
mo:z reduc cũ eo intestinũ ad iteriora uẽtris. deide sue
utrũqz locũ cõtinuatũ cũ instro:z ab utroqz didimi late
re vnũ eoz annecte cũ altero cũ sutura.deinde istm ex
trahas:z vulneri adhibe curationẽ. ¶ Sz scias q cauteriũ predictũ est melius z securius.antiqui etiã fugiebãt
incisionem:z cauterium eligebant.

¶ De hernia intestinali. Caꝑ.XXXV.

q Vando eminẽtia descẽdit ad bursam testiculoz:tũc aut ẽ ex scissiõe sifac:aut relaxatione ipsi⁹. ¶ Et signũ ex scissione sifac est qñ descẽdit subito uehementer usqz ad fundũ burse:z illud ẽ ꝓpter grauitatẽ itestinoz.z cursuz eorũ ad iteriora. ¶ Signũ vo ex dilatatiõe sifac est qñ descẽdit paulatim in tpe lõgo z nõ subito:neqz usqz ad fundũ:z illud ꝓpter leuitatẽ uẽtositatis z itestina qdẽ z çirb⁹ redeũt cũ difficultate.uẽtositas vo absqz difficultate:z ite
rũ itestina z çirb⁹ redeũt cũ minori gurgulatiõe:sed uentositas cũ plurima:z fortasse aggregat stercus in intestinis.z tunc infirmo accidit dolor grauis:z precipue quãdo premunt ad interiora.immo fortasse equa ide mors.
Jam enim vidi duos homines ex hoc mori.

In curatione aũt hui⁹ scissionis seu ruptu
re vix aut nunqz ꝓfert medicine.imo curatio ei⁹ est curatio ferri.z tũc erit cũ eo timor magnus.qñ multotiẽs accidit sup infirmũ malitia magna:z morit de facili. ¶ Quapp amice nõ est ꝓsumptio ut medic⁹ accipiat hãc curã cupiditate lucri:nisi qñ rogat⁹ fuerit ab infirmo:z tũc corã ipo z amicis suis:ul' saltẽ corã amicis suis piculũ eminẽs ꝓtestet. ¶ Et h⁹modi gdẽ intẽtio nõ est ꝓtermittẽda:imo diligẽter ꝑuãda in oibus egritudib⁹ timorosis:qñ illud erit ut medico loqr salus corꝑis tui:z defensio turpis fame. ¶ Et nõ opz ẽt ut senes z etate ꝓuecti curatiõi cũ ferro de facili exponãtur.
imo sufficit ut custodiant z ꝑuẽt cuz brachalis ligamine z dicta uel cum cura potẽtiali cauterij supius assignata.

¶ Modus vo curatiõis cuz ferro est:ut ꝓcipias infirmo q reducat itestina manu sua ad iteriora uẽtris.z si nõ obediũt reddituitũc fiat clisteriçatio ut alleuient a superfluitatib⁹ suis. Deide sedeat infirmus in aq̃ cal'a multotiens:z vngat locũ cũ lenitiuis donec redeũt sic debẽt.post h̃ infirmus resupinet sup scãnũ ul' tabulatã ꝑparatã sic tã diximus:ita ut crura ei⁹ sint eleuata z caput iferi⁹ sit depssũ z cũ scãno seu tabula trib⁹ fascijs alligef.vna vz in tybijs circa pedũ tũcturã.alia in coxis supꝑ genua.z[a] in pectore cũ qua manus z brachia ꝓstringant.deide ducat testiculus usqz ad rupturã z ponat minister digitũ suũ sup locum rupture ut nõ exeat itestinũ. deide seca pelliculã supꝑ testiculũ ꝑm lõgitudinẽ:z sit sectio adeo magna:ut ex ipsa testiculus possit trahi:z postqz egressus testiculus fuerit ꝓcipe ministro ut extendat ipm ad suptora:z tu scarna dimũ usqz ad inguinẽ cũ instro aliq̃ ad h̃ apto nõ ualde acuto:aut cũ vnguib⁹ qb⁹ est salut⁹:z tũc quere digitis tuis ne sit aliqd ex itestinis i didimo:z si inueneris ex eis aliqd ipelle illud iteri⁹. deide accipe acũ magnã q̃dratã in qua spacũ sit forte:z liga eũ iuolutiõe plima uehemẽter:z capita ipsi⁹ spaci pẽdere de foris dimittant.tũc positis tabulis cũ ferro lato bñ ignito luꝑ ligamẽtũ ꝑm rotũ ditatẽ didim⁹ icidat z duob⁹ alijs cauterijs uehemẽter ignitis bñ decoquat.caue tñ ne icidas ul' cõburas aliqd ex ligamẽto.deide seca in iferiori pte cutis testiculoruz ut sanguis z sanies educant z admistret in vulnẽ stupa in oleo ro.ul' out albumie madefacta.z ponat licintũ in sectiõe quã iferi⁹ i bursa feciſti:z ligef desup ligamẽto cõuenienti.deide soluat patiẽs a ligamẽtis qb⁹ cũ bãco fuerat alligat⁹ z ponet caute sic cadauer ad locũ mollẽ z bñ paratũ:z ita locet in eo ut pedes sint aliquãtulũ capite altiores z diligẽter cooptat maxime si sit hyems ne ifrigidet:z ꝓpterea accidẽs aliqd sinistrũ ueniat sup eũ:z caueat ab oibuz accñtib⁹ aie:sicut ira tristitia z filib⁹. ¶ Si post septẽ ul' nouẽ dies escara nõ ceciderit:tũc embroceꝛ locũ cũ aq̃ cal'a sola:aut cũ aq̃ cal'a z oleo donec cadat
Deide cesset aq̃ cal'a z oleũ ut curet vuln⁹ cũ exiccatiuis donec sanet. ¶ Et rectũ est ẽt ut quotiẽs mutat vulnus vngant ptes iguinũ cũ olo tepefacto:qñ ꝓhibet malitia sup vulnus. ¶ Hec ẽt egritudo curari põt cũ ruptorio acuto mõ narrato in capto de cauteriçatione rupture.

¶ De hernia aqsa uẽtosa z carnosa. Caꝑ.XXXVI.

f Species hernie que accidũt in bursa testiculoz ꝓter herniã intestinalem generalr tres vident esse. Quaruz vna est aquosa.alia uentosa.tertia carnosa. ¶ Aquosa eni nihil aliud est q̃z aggregatio hũiditatis. ¶ Et cã ei⁹ est debilitas testiculorũ.ꝛ h⁹modi mã festiat ad eos:z qñqz accidit ex ꝓcussione sup testiculos. Et signũ eius est grauitas z splendor:z q: qñ tãgit cedit tactui. ¶ Cura aũt est ut incidat cutis testiculoz sectiõe ampla ꝑm lõgitudinẽ z ex coriet donec ad locũ aque ꝓueniãs. Deide ꝓfora z exhe tota aquã z inuestiga ꝑm diligentiã tuã ne testiculus sit corupt⁹.q si fuerit corupt⁹ cũ ferro calido incidat z exhaũ.deinde curet vulnus cuz eo q ꝓuenit donec sanet.
¶ Et qñ dimittit testiculus corruptus egritudo patitur recidiuã:imo absqz testiculi corruptione multotiens recidiuat.z indiget iterũ ꝓforatione nisi cauteriçetur post perforationem z euacuationem suam.

¶ Cuz aũt fuerit hernia ex uẽtositate qd cognoscit per extensionẽ sine pondere z lenitatẽ tactus:z etiam per alia signa dicta:tunc curatio ei⁹ est extenuatio uẽtositatis.

¶ Si vo fuerit ex carnositate.signũ ei⁹ est grauitas grossities z durities cũ puitate doloris:z cã ei⁹ est effusio mãet ad testiculos aut ꝓcussio. ¶ Curatio aũt ei⁹ est cũ repcussiuis in ꝓncipio.deide cũ remollitiuis. si vo mã:nec in ꝓncipio possit repcuti:nec post statũ possit resolui ad cyrurgiã oporteat deuenire:tũc cura ei⁹ est ut icidat cutis testicꝛ z excoriet usqz ad suptora.deide exhe didimũ z testiculũ z libera eos ex oi pte ab illa carnositate:uerũ tñ si testiculus tã ꝓsolidat⁹ est cũ illa carnositate oz ut icidat z exhaũ cũ ferro calido:tñ ꝓp timorẽ sanguis emanãtis:qñ sicut dicit Albuc. difficile est ipm refrenare.z ꝓp hoc ex h⁹modi opatione multi deficiũt.deide suat vulnus. z curet cũ eo q ꝓuenit donec sanet:z aliq̃ ꝓp timorẽ emorrosagie cũ ruptorio z medicamine cõburẽte carnositatẽ illã extirpare ꝓcurant:iterando medicamen acutũ quo usqz tota carnositas fuerit extirpata.

¶ De apostemate testiculoz. Caꝑ.XXXVII.

e ¶ quandoqz accidit ut aꝑentur testiculi aꝑate calido seu frido ex humore ad ipos reumatiçante.
¶ Et signuz aꝑatis calidi est pulsatio uehemens caliditas tact⁹ z coloris rubor. ¶ Signuz vo aꝑatis fridi est:qñ color ei⁹ assimilat colori relig corꝑis:caretqz dolore.

Et curatio aꝑatis calidi est flõmia basilice in ꝓncipio z emplastratio cũ repcussiuis
deide cũ sedat pulsatio epithimet locus cũ resolutiuis lenificãtib⁹:sicut camomilla farina fabarũ z similibus.

¶ Curatio aũt aꝑatis fridi est resoluẽ tñ z nõ repcutẽ. Et qñqz ex sola uẽtositate absqz aꝑate iflãtur:z signũ ei⁹ iaz dcñ est.l.q extẽtio absqz põdẽ sentit. ¶ A q̃cũqz hũore fiat ꝑm Rogerũ uena saphena iteri⁹ flõmet. ¶ Item ponant uẽtose supꝑ renes. ¶ In cal'a g cã repcutiat mã cũ emplastro facto de fabis coctis in aceto ul' de farina ordei distẽperata cũ succo solatri ul' herba trita cum succo z sba cathaplasmet.si aũt nõ possit repcuti mã decoquat faria tritici cũ assũgia gall'.z oleo viol'.z fiat emplz z cal'z frequẽter supponat. ¶ Si aũt fiat de frida cã fiat stuffa pticularis de herbis cal'is. z tũc iungant testiculi cũ melle rubeo despumato:z terant teste alloꝛ aq̃ decocte z fiat empl'm z supponat:resoluit eni mãz in fumũ:z

ꝑdensat in sudorē. ¶ Et aꝑa qñqꝫ rūpīt interius: qñqꝫ exteri⁹. si exteri⁹ rūpat: curet curatiōe aꝑatū. Si iteri⁹ rū pant: offerant ei⁹ia diuretica ꝛ syrupi. ¶ Itē aliō cōe in utraqꝫ cā. Accipe rosas/ficus/millefoliū/ꝛ sterc⁹ capr̄inū decoquant in vino albo ꝛ fiat empl̄z ꝛ supponat. ¶ Itē in cala cā chimolea uel terra q̄ repit sb̄ mola fabr̄i defic cet ꝛ distēperet cū aceto ꝛ fiat empl̄z. uel fiat iunctio sup̄ testes in cala cā. ¶ Si aūt fiat ex uētositate repcutiat mā in p̄n⁹: sic dcm̄ est. si aūt repcuti nō possit fiat ēpl̄z ad exterminādū ꝛ apiēdū: ꝛ de furfure triticeo decocto i vino ꝛ supponat. ¶ Itē decoq̄nt seia feniculi/petrosili/apij/carui/dauci/anisi/cimini in aq̄ ꝛ i illa decoctiōe iungat lana succida ꝛ cala supponat. ¶ Itē aꝑata ꝛ tumores testiculoꝝ repme lb̄ vnguēto. ℞. litargiri/plūbi usti/olibani/masticis/asse/colofonie/aloe. añ. tere ꝛ distēpera cū oleo ro. ꝛ cū aceto ꝛ vnge uel distēpera cū melle: ꝛ adde farine fabarū ꝛ stercoris capr̄ni ꝛ fac ēpl̄z ꝛ suppone. ¶ Si vo vulnera sint ibidē ꝛ fuerit putrida appone pl̄ueris cu curbite uste/carte cōbuste/sabe uste/aneti usti añi. ¶ Si desiccata sanie sanare uolueris: pone puluerē mirre/aloes/carici lignoꝝ/aristo. thuris/plantaginis sicce ꝛ aspalti. añi. ¶ Radix pastinace trita ꝛ cataplasmata dolorem testium tollit ꝛ tumorem sanat.

Item multotiēs relaxat cutis testiculoꝝ sine ipis testiculis ꝛ turpiter iferius depēdet: ꝛ eius curatio est incidere totā cutē relaxatā ultra cutē nālem. deinde aggregent labia vulneris cum sutura: ꝛ cura vulnus cum reliqua curatione vulnerum donec sanetur.

¶ De ueruce ꝛ porris accñtibus in virga uel in alia parte corporis: ꝛ de clauis ꝛ formicis. Cap̄. XXXVIII

Eruce multotiēs accidūt ꝛ in oi pte corporis maxime in manib⁹ ꝛ pedibus ꝛ malis q̄litatib⁹ quas natura expellit ad exteriora. ¶ Earuꝫ vo alie sunt dure/alie molles: que dure sunt ex colera nigra fiunt: molles aūt ex flegmate.

Ipsarū vo curatio est ut in ipsis purget humor q̄ fecit accidē morbū. deide sup̄ morbū ponēda sunt deiccativa: sic oleū mixtū rosatū ꝛ cinis ramorū vitis cū aceto distēperat⁹. silr acatia/bolus armenicus cū olo ro. his vo nō valētib⁹ ponēda sunt acuta ꝛ corrosiua: sic est calx viua distēperata cū capitello: ꝛ filia que fi nōdū sufficiāt suspēdāt cū vncinis ꝛ iciḋank. deide admistret medicamē acutū ut putrefiat radix que remāsit ꝛ ꝙsumat. deide cauteriçet cū ferro cādēti ꝛ si patiēs nō tolerauit ꝛ liget cū filo serico strictura uehemēti. ꝛ dimittat ligamētū donec ueruca ab alio corpe sepet ꝛ cadat. deide apponat medicamē acutū ꝛ curet sic ꝙuēit. ¶ Et cū accidūt i capite ꝑputȳ ꝛ sūt molles scidank cū forficib⁹ ꝛ mūdificenk. Itē abstrahat ueruca radicit⁹ ꝛ ipleat sale bñ trito tota ꝙcauitas ꝛ ꝑmat cū digito lōgo tpe. ¶ Itē in q̄cūqꝫ pte corpis nascunt ueruce accipiat palmes vitis bñ ficc⁹ ꝛ icēdat ꝛ coquat ueruca i medio sui: ita ut calor ꝛ vt⁹ ignis trāseat bñ usqꝫ ad radices: postea dimittat q: cadet si necesse fuerit iterato coquere: fiat illud.

¶ De clauo siue callo. Cap̄. XXXIX.

Clauus est caro callosa dura atqꝫ rotūda silis clauo ꝛ est eiusdē colōris cū reliq̄ corpe ꝛ fit in q̄libet pte corpis: ꝛ ꝑm plimū in pedib⁹ ꝛ digitis pedū: ꝛ iducē dolorē ifirmo apō ambulationē. ¶ Curatio vo ei⁹ est ut ꝙcauek in circuitu deinde cū forficib⁹ uel alio instrumēto radicit⁹ extirpet. postea cauteriça locum: ꝛ cura donec sanetur.

¶ De cura formice cum ferro. Cap̄. XL.

Uram formice cū medicis tā sūpta nō tauim⁹ diligēter: nūc dicem⁹ curationē ei⁹ cū manu ꝛ ē ut i ipi⁹ circuitu ꝙcauek Et exhak sic de clauo dixim⁹. Gal. aūt narrauit ut accipiatur cānula pēne anseris fortis: aut cānula ferri uel eris: cui⁹ extremitas sit acuta: ꝛ sit ꝑm q̄ntitatē formice: deide caput eius ponak sup formicam: ita ut circulus cannere cipiat eā totā. deide reuolue canulā manu tua donec in circuitu formice usqꝫ ad carnis ꝓfundū icidat ꝛ ex radice sua eradicet. deinde cauteriça eam: aut cura cum medicinis exiccatiuis donec sanetur.

¶ De emorroydibus. Cap̄. XLI.

Emorroydes q̄nqꝫ dñr. v. ramichilis uene q ter/minank in fine lōgaonis in circulo ani: q̄nqꝫ di passio illaꝝ uenaꝝ: ꝛ sūt uene deputate a nā ad recipiendū sanguinē grossuꝫ ꝛ melicū supabūdātē in corpe. Et causa passiōis eaꝝ est extēsio ꝛ iflatio ex illo hūore ꝓueniēs. vnde ꝓtingit ut fiat eaꝝ disruptio: ꝛ aliq̄n ꝓtigit ex nimia siccitate ipas uenas ꝓstrigēte. Et emorroys di ab ema grece: qd̄ est sanguis latine: ꝛ roys qd̄ est flux⁹. ide emorroys q̄si flux⁹ sāguis. ¶ Sūt aūt emorroydes ꝑm duos modos. aut eni sūt itra anū: ꝛ tūc sāguis egredit ex eis sp: aut sūt ex anū i extremitate ei⁹: ꝛ tūc exit ex eis aq̄ citria: aut paꝝ sāguis cursu assiduo: ꝛ sūt ꝯz colorē corpis.

Et huiusmodi flux⁹ in viris: q̄nqꝫ est nālis sic flux⁹ mēstruoꝝ i mlieri/b⁹. vñ sic mulier singulis mēsib⁹ mēstruat: sic ꝛ gdā virl singulis mēsib⁹ emorroydas patiunt. Quidā aūt in qua tuor anni tpib⁹: gdā semel in āno. isti vo nō sunt strigēdi: q: corpus eoꝝ sic mūdificat a superfluitatib⁹ melicis.

¶ Q̄nqꝫ vo est inālis: q: nimis fluūt: ul q: retinenk: aut q: istank. In istis ḡ casib⁹ pticularib⁹ ꝙueniētib⁹ fiat flōmia de uena epatica: deinde purget cuꝫ medicia cōpressiua. ¶ Itē nō dek medicia eufor: biata ul scamoneata qō ꝑuā dū est in oib⁹ fluxib⁹ p alia emūctoria fridis ꝓpe si nimis fluāt. ¶ Et scias q̄ qcḋ apit mēstrua/apit emorroydas ꝛ qcḋ strigit mēstrua: strigit emorroydas. ¶ Si fiat nimi⁹ flux⁹ ꝛ sit de frida cā/purget cū decoctiōe mirabol. chebul. si de cala cū mirabol. citrinis. sequēti die ul ꝛ⁹ fiat balneū ꝙstrictiuū: ꝛ tūc offerat trifera magna cū opio acuata cū san. drac. sequēti die apiak uena saphena iteri⁹ ꝛ fiāt suffumigatiōes ꝛ encatismata ꝛ alia localia q̄ in fluxu mēstruoꝝ fieri ꝙsueuerūt. ¶ Itē offerak mane ꝛ sero succ⁹ millefolij cū vino tepido. silr ipa herba trita cū mele cocta cataplasmek. ¶ Itē si ꝑter nāz retineank purgetur cū ꝑdicta decoctiōe ꝛ fiat balneū apituū: sic in retentiōe mēstruoꝝ exeūti a balneo offerak thiriaca magna sine opio acuata cū mirra ꝛ nigella ꝛ fiāt alia localia q̄ fiūt in mēstruis. ¶ Si aūt in flate fuerit emorroydes. Accipe pānū blauū ꝛ cornu hircinū. si patiēs sit masculus: uel capr̄num: si sit femia. psidiā/rānū. añ. cōburank oia ꝛ fiat pulus ſbtilis. deide ablutis bñ emorroydib⁹ cū uria patiētis supaspgak pulus iste in vna vice ul ꝛ duab⁹. deficcat emorroydas detumefacit dolorē tollit. ¶ Idē facit pulus pinee cōbuste silr admistrat⁹. ¶ Itē coquak oleū nucū i pomo collogntide ꝛ itigat totū emorroydas tūidas cōsumit ꝛ deiccat. ¶ Itē succ⁹ ex calēdula supt⁹. ualet ꝯ tuberositatē emorroydaꝝ ꝛ dolorē earūdē. ¶ Itez mirrā folia lauri ꝛ cornu cerui pl̄ueriça ꝛ fcā lauatura cū urina patiētis sup qō spgak pl̄uis ꝑdict⁹: ualet ēt ꝯ exitū ani. ¶ Itē empl̄z q̄ apit ꝛ desiccat emorroydas: pori desiccati cū sepo hircino pistenk ꝛ cataplasmenk. ¶ Itē si vis q̄ emorroydes fluāt fic fac. ℞. pl̄uerē ell̄i nigri: misce cum succo cepe ꝛ ficca: ꝛ itez cū eodē succo misceas: ꝛ iteruꝫ siccari ꝑmittas: fac lb̄ q̄ter ul ꝙnges. postea distēpera cuꝫ felle taurino ꝛ i forma i modū digiti grossi ꝛ ponas i anoiaceat eger q̄usq̄ cesset flux⁹. ¶ Itē h apit ꝛ desiccat calamētū/calēdula/origanū/sal/ꝛ nitrū/ista decoq̄nt in aq̄ ꝛ patiēs fumū recipiat sup sellā ꝑforatā sedēs p embotū ul ꝑpone sanguisugas. apiūt eni sāguinē educūt ꝛ curāt.

¶ Ad emorroydas ꝑfūdas. Accipe radices yari: ꝛ fac ide suppositoriū ꝛ alias radices eiusdē herbe pone i circuitu ut repmāt suppositoria ꝛ ꝙsument p se. ¶ Itez vnguētū ꝯ dolorē emorroydaꝝ. ℞. litargiri ualde triti ꝛ cri

brati.ꝛ ℔.aceti p.iij.olei p.j.mitte acetū ꝛ oleū sup litargirū.ponēdo nūc acetū:nūc oleū ꝛ fortiter ꝛ diu ico:porādo q̄sq; litargirū albescat ꝛ ueniat ad augmētū : ꝛ sit vngtū eq̄le iter durities ꝛ mollities.vngat cū eo pān⁹ ꝛ uadēs dormitū supponat loco dolēti. ¶ Itē.℔.ix.spicka alliox mūdata ꝛ aliq̄tulū q̄ssata ligent in pāno lineo ꝛ in oleo fac bullire.postea ponant sup emoꝛroydas q̄to calidiora poterūt sustineri ꝛ dimittant.educūt morbū cuz tota petia.

Si aūt in cura emoꝛroydaꝝ nec̄ia fuerit cyrurgia ꝑus:sic̄ dc̄m est ex uena basilica flōma patiētē.Deide si emoꝛroydes sint iteri⁹ ꝛ nō apparēt.exhātur cū uētosis aut p̄cipe ifirmo ut assellet ꝛ exp̄mat se donec egrediat an⁹ ꝛ appeāt emoꝛroydes:ꝛ si anus nō obdūt egressiōi:tūc clisteriça ifirmū clisteri paꝝ mordicatiuo.Deide ꝓjce vncinū i eas ꝛ suspēde:aut teneas cum vngue tuo.deide icide radicit⁹. ¶ Q; si vncin⁹ nō retinet eas pp hūiditatē suā:tunc accipe eas cū pāno aspo ꝛ exhe cū digitis tuis.deide icide ꝛ pluriça sup eas medicamē acutū post icisionē:aut cauteriça eas.deinde curet loc⁹ curatiōe vulnex donec sanet. ¶ Si vō emoꝛroydes sint exteri⁹:tūc erit res facilis.Accipe q̄ eas cuz vncino: aut cū vngue tuo ꝛ radicit⁹ icidas:sic̄ dc̄m est.deide pone medicamē acutū aut cauteriça eas. ¶ Et si ifirm⁹ timet icisionē cū ferro q̄libet emoꝛroys cū serico filo liget ꝛ fortiter ꝓstrigat ꝛ dimittat sic donec p se cadat.deinde loc⁹ sic̄ dc̄m est sup⁹ ꝑcuret. ¶ Hoc tū nota q; si emoꝛroydes sūt antique semp vnā ex eis relinq̄s ne sup ifirmū ueniant accūtla mala:sic̄ ydropisis ptisis:aut mania aut melia:restāte Hyppocrate.Emoꝛroydas sanare antiquas:si non vna relicta fuerit:periculum est ꝛc̄.

Caꝑ.XLII.

¶ De fistulis in ano.

Fistule in ano q̄nq; accidūt ex ulceratione emoꝛroydaꝝ:aut ex vulneribꝫ aut apatibꝫ que accidūt de foris ꝑpe anū.ꝛ maxime q̄n expectat in eis cōplemētū digōnis.Interdū ēt q̄n itromittit clistere mollificatiuū.mollificat intestinuz interius ꝛ infra intestinuz maturat apostema ꝛ mollificatur locus ꝛ aperit interius ꝛ fit fistula.

¶ Et ex fistulis ani alique sūt penetrātes alique nō penetrātes. ¶ Et signū penetrātiū ē:q̄n ex eis egredit aligd ex egōne ꝛ uētositate:ꝛ q̄nq; egredit ex eis vmis. Cum itromittis ēt idicē tuū in anū patiētis:ꝛ tētā p orificiū fistule:sentis ipaz tētā sup digito tuo a pte interiori:ꝛ si accipias pedē folij malue viridē ꝛ itromittis in fistulā ingredit itestinū absq; obstaclo. ¶ Fistulaꝝ vō penetrātium alie penetrāt ꝑpe marginem ani p̄m magis ꝛ minus in gb⁹ sperat sanitas. Alie penetrāt usq; ad uesicā uel usq; ad iteriora ꝧge. Cui⁹ significatio est exit⁹ urie p eā.ꝛ tūc nō est p̄sumptio ut ꝓsolidet locus cū medicis pp dissolutionē urie. Alie penetrāt usq; ad os coxe ꝛ usq; ad nodū caude.ꝛ et⁹ signū est q; tēta puenit usq; illuc:ꝫ nō est in eis meat⁹ tortuositas:q̄d viderim. Et in oib⁹ istis fistulis penetrātib⁹ p̄ter eas que penetrāt ꝑpe marginē ani nō est oino curatio:q; nec̄ sanatio ꝛ curatio earū:ut dicit Albucaſ.est labor ꝛ uanitas ex stultis medicis.

Non penetrātiū aūt curatio est facilis.ꝛ est sic̄ dictuz est in cap⁰ ulī.uerūtū cauteriū ignitū est magis ultimū i tuuamēto curōnis elargato p̄us orificio ꝛ ipsi⁹ ꝑ fūditate diligēter iuestigata sic̄ sciuisti i ca⁹ suo:ꝛ nō decipiaris cū cauterio:sicq; tēta cū q̄ ingrit fistula sit sbtil ualde:ꝛ cauterū cū q̄ cauteriças eā sit sbtile ꝫ ap̄litudinē ei⁹. ¶ Uex curatio fistulaꝝ penetrātiū ꝑpe marginē ani sit ꝫ duos modos:q̄rū vnus est p icisionē cū strictura spaci.ali⁹ p icisionē cū ferro.ꝛ opō p̄mi modi est ut accipias tētā plūbeā pforate extremitatis sic̄ acus:ꝛ intromitte in eā spacū ex filis lini aut ex serico.deide itromitte digitū tuū idicē oleo iunctū in anū patiētis ꝛ tētā in fistulā donec ꝓseq̄ris ei⁹ pfunditatē ꝛ sentias tētā ipam tā ad digitū penetrasse:tūc plica caput tēte cū digito qui est iteri⁹ ꝛ exhe ipaz per anū.deide aggrega duas extremitates spaci ꝛ strige ip̄m strictura bona donec icidant carnes cōprehēse ab eo.ꝛ q̄n spacū ꝑ carnis icisiōez elargat addas in ip̄si⁹ strictura q̄sq; carnes p̄dicte icidant oino ꝛ liberet spacū.Tūc si vis pone medicamē acutū in fistula.ꝛ sit in adiutorio cure iparū cauteriū.deide curet loc⁹ curatiōe vulnex donec sanet. ¶ Opatio aūt sc̄di modi est ut nō strigat spacū:sic̄ narratū est:ꝫ ligent extremitates ip̄i⁹ simul:ꝛ sit spacū istud grossi⁹ ꝛ firmi⁹ p̄mo.deide extēde spacū cū vna manuū tuaꝝ vsus exteriora:ꝛ cū altera manu icide illas carnes que ꝓtinent infra spacū cuz instro curue extremitatis p̄m figurā falcis:aut cū rasorio si est possibile tibi donec spacū integre liberet:ꝛ tūc mortifica fistulā:q; ꝫ gdā dicāt q; nō est opus mortificare eā ꝫ tm̄ icidē ꝛ curare cū medicia carnis gīatiua : aī tī videt id tutī⁹.deide curet locus donec sanet. ¶ Et scias q; iste modus est melior saluior ꝛ expeditior p̄mo.q̄d est q; in icisiōe que fit cū cōpressiōe spaci dolor est lōgior ꝛ ꝓtinuus:ꝛ ex ꝫ timor sup ifirmū ne spasm⁹ accidat ei: aut febris:q; loc⁹ ille cartilagiosus est. ¶ Et in extremitate lōgaonis terminat lacert⁹ ꝓtinēs anū:imo q̄n accidit illō nec̄e est succurrē ꝛ spaci ꝓstrictionē laxare. In icisiōe aūt cū ferro nō est tūtus timor pp abbreuiationez opis. ¶ Et iteruz scias amice q; p̄mo quē audisti est rectus ꝛ rectus.ꝛ nō existimo q; sit alia rō seu semita in curatiōe fistule penetrātis:q̄d est : q; uteres in libris suis nullā curā alīā posuerūt.ꝛ ego de multis quos vidi nullus adhuc p viā aliā vidi curatū nisi per modū quez narraui tibi.s.per incisionē tot⁰ ptis.ꝛ adhuc ēt declinat intētio antiquoꝝ.ꝛ p̄cipue Raſ.in lib.diuisionū cuz dicit fistule q̄dē penetrātes nō sanant nisi cū ligatione ꝛ secatione cū falce. ¶ Et causa q̄re nō sanat fistula penetrās absq; totali icisione carniū:sicut oñsuz est:nō assignat auctorib⁹.mihi aūt videt q; accidat ꝑpter impedimētum egestionis ꝛ humiditates ꝓtentas intus in pfunditate fistule.uerū post q̄z incidit locus nō retinetur aligd ex eis s.q; non est cauernosus:sed equalis.

¶ Q̄nq; ꝓtingit q; fistula nō est penetrās ꝫ est ꝑpinq̄ penetrātī. ¶ Et scīs q̄n q̄n ponis digitū in anū ꝛ tētā in fistulā ingrēdo sentis ꝛ iter tētā ꝛ digitū nō est aliud nisi solū uelamē.Et tūc sicut periti ueteres tā dixerūt.necesse est ut ipam facias penetrare.dūmō nō hēant multam pfunditatē:q̄n tūc nō opz illud ꝑpter incisionez lacerti. ¶ Et quāto fistula est minoris penetrationis:tāto facilioris curatiōis ꝛ minoris timoris . Et quāto magis est ꝓriū illi⁹:tāto plus timet ne ꝓcessus incisionis puenīat ad lacertū ꝓtinentē anū. Et accidat sup ifirmū egritudo deterior exitus.s.egestionis absq; uoluntate.

Caꝑ.XLIII.

¶ De ficu qui fit in ano.

Ficus nascunt in ano ꝛ sunt quedā carūcule supflue. ¶ Cura.℔.millefoliū ꝛ partiariā:pistent cuz pauco sale ꝛ empl'et locus q̄tidie donec ex toto curet. ¶ Q̄n ficus est iteri⁹ Accipe p̄dictas herbas ꝛ teras.distēpera cū vino.postea cola cū expssione herbarū ꝛ ꝑpina mane ieiuno stōco ꝛ sero donec ex toto liberet. ¶ Itē ad ficū. Accipe pluerē capilli ueneris cepe ꝛ aristo.ro.pone sup ip̄m:q; fine dubio destruit. ¶ Itē ad fic⁹ qui exteri⁹ ꝛ in apparenti sunt positi:ster c⁹ pullinū:saponē:mel:ꝛ cepas:sqllas cōmisce ꝛ calm suppone ꝛ dimitte ficz 3ª die sanū iuenies. ¶ Itē ad idē res ꝑbata:plātagis:millefolij:mentastri.aā.ℨ.j.hec oia tere ꝛ succū expme addēs pipis ḡna.ix mastices.ḡ.vj.cōmisce ꝛ patiēti ieiuno ꝑpina ꝛ renoua potionē.ix.dieb⁹. ¶ Itē ad oēs ficus sanādos sulfuris ʒ.iij.pipis ḡ.xxvj.tere ꝛ coque cū duabus libris vini ad mediū:ꝛ da quotidie calicē vnuz. ¶ Q; si pseuerauerit ficus ꝛ nō recedant cū medicis ꝛ nec̄ia fuerit cyrurgia: tūc fac per oia sicut est de emoꝛroydibus supra dictum.

¶De lapide uesice ⁊ renum. Cap̃.XLIIII.

Lapis aliqñ gñak in uesica:aliqñ in renibus:⁊ sicut dicũt auctores.iuueni/bus utplurimũ lapis generak in renibus:⁊ pueris in uesica:cuius collũ strictũ est ꝓhibẽs mãm vnde lapis efficik exire:uerũ q̃uis de cã ⁊ curatiõe lapidis que ꝛggregak in renib⁹ nõ sit nr̃e itẽtionis in libro istorutpote qz nunq̃ curak cyrurgie bñficio.ꝓpter coitatẽ tñ ⁊ cõuenientiã quã in curatione cũ medicinis habet:cũ lapide in uesica abbꝛeuiato sermone in capko isto aliqd scribemus de cura ipsius.dicemus tñ ꝑmo de lapide uesice super quem cadit operatio cyrurgie.

Dico ergo q ꝑm sniam auctoꝛ:cã q̃re lapis nascik in uesica est humoꝛ grossus ⁊ viscosus.Et significationes qb⁹ certificak qs eo sunt plres. Mã ex eis est q urina egredik ex uesica alba ⁊ subtilis cũ fece harenosa:⁊ cũ difficultate ⁊ dolore uehemẽti circa ptes pectinis:⁊ puer tenet virgã manib⁹ suis:⁊ fricat eã:⁊ laborat cũ ea:⁊ erigik sepe v̊ga:⁊ egredik anus:manuq; tractata uesica durũ qd sentik in ea. ¶Spes v̊o lapidis multe sunt ⁊ diuise.Mã alius puus:alius magnus est:alius lenis:alius asper:alius lõgus:alius rotũdus:alius ramosus. ¶Lapidis v̊o lenis ⁊ rotũdi facilis est egressus sed illius qui est asper ⁊ ramosus egressus est difficilior: q̃re necesse est ut addas in eius icisione. ¶Itẽ sicut dicit Rasis:alius est qui frãgik medicinis:alius qui nõ frãgik ideoq; necesse est ipm ꝓbare aliquo tpe medicinis ante q̃ incidak. ¶Et nos ꝑmo dicemus de lapide in renib⁹ ⁊ uesica:quomõ curari debeãt medicinis.Deinde dicemus quomõ lapis in uesica cui non ꝓsunt medicine curari debeat cyrurgia.

Et quando lapis in renib⁹ ꝛggregak signa et⁹ sũt dolor spine ⁊ spinaliũ musculoꝛ:⁊ in ꝓfũdo circa renes sentik dolor ⁊ põderositas ⁊ dormitatio:ꝑcipue circa caput lõgeõis:⁊ dormitatio tybiarũ ⁊ coxaꝝ circa exteriora:⁊ formicatio put digiti pedis.

¶Signa v̊o lapidis in uesica sunt dolor ⁊ ꝛggrauatio frequens in pectine:⁊ suffocatio urine:⁊ quãdoq; dolor illiacus ⁊ colicus.

¶Si aũt fiat in renib⁹ siue in uesica ⁊ fiat de calx cã:⁊ nõ iueterata.h̃ sunt signa:dolor pũgitiu⁹ ⁊ acut⁹:⁊ pre nimio acumie urine segtur strãguria urina itẽsa ruffa uel sbrubea.aliqñ cũ guttis sanguineis harene rubee uel subrubee virides uel nigre. ¶Si fiat de frigida cã sentik frig⁹ in ꝓfundo:⁊ in loco collectionis põderositas.urina qñq; tenuis:qñq; pinguis:⁊ turbata:harene nigre uel albe uel cineritie. ¶Si aũt ꝓfirmat⁹ sit lapis in utraq; cã urina appet pinguis discolorata.supius distincte liuẽs semper cũ sãmoso ⁊ santoso sedimine.aliqñ cuz sanguineo. ¶Itẽ qñq; fit in iuuẽtute:qñq; in senectute:qñq; i pueritia.In iuuẽtute frequẽter fit in renib⁹:qz per calitatẽ ⁊ siccitatẽ renũ humores ibi petrificank. ¶In pueritia v̊o frequẽtius in uesica:qz tũc humores viscosi generank q existẽte collo angusto uesice petrificank.

Si autem fiat in renib⁹ ⁊ sit lapis ꝓfirmat⁹ vix aut nunq̃ curak. ¶Si lapis est i uesica ⁊ sit inueteratus in quacũq; causa ⁊ in quacũq; etate vix aut nunq̃ curak/nisi per cyrurgiam.

¶Si aũt lapis nõ sit iueterat⁹ in calida cã digerak mã cuz oyapꝛunis mane ⁊ sero post usum eluarij sequak oxiçacara cũ tepida.dz etiã fieri iunctio ab exteriorib⁹ cũ assũgia cuniculina uel leporina ⁊ butyro in frigida cã.In calida cũ oleo violaceo supi locũ lapidis ad digestionẽ matertie. ¶Digesta mã purgek cũ eluario de succo rob⁹.tertia die fiat balneũ cũ decoctione mercurialis/abſinthij/⁊ foliꝛ salicis ⁊ vitis/toꝛmẽtille/gnquenerue/accedule. exeũti a balneo offerak rubea trociscata cũ aq̃ decoctiõis scolopẽdrie.sequẽti die fiat flõmia de saphena interiori:si lapis est in uesica.uel de exteriori:si lapis est in renibus. deinde offerank medicine frãgentes lapidẽ. ¶Pulus optim⁹ frãgẽs lapidẽ. Accipe caput pedes ⁊ pellẽ totam leporis/⁊ cõbure in olla rudi:⁊ pulueriça:postea appone gallitricũ ⁊ miliũ solis ⁊ da patiẽti cũ cibis uel cum vino calido in quo cocta sit saxifragia:⁊ ponas cũ puluere ꝓdicto ꝛfortãtia renes ⁊ uesicã ne ledank pp molestiam pulueris. ¶Itẽ fiat iunctio supi locũ passionis cũ populeon ⁊ aceto ⁊ supponak emplm qđ fit de semibus melonis/citrulli/cucur.acedu.portuk.atriplicis/san.maratri pk uericatis ⁊ distẽperatis cũ vino/aceto/⁊ succo mercurialis ¶Itẽ si lapis est in renib⁹ fiat cauteriũ in poplite.si est i uesica in crure/sub genu/iteri⁹ trib⁹ digitis. ¶Itẽ singulis.xv.dieb⁹ fiat clistere colagogũ:⁊ aliqñ singulis septimanis. ¶Itẽ misceak dyapꝛunis ⁊ eluariũ de succo rosarũ.añ.cũ balsamo.Et singulis septimanis cũ ierit doꝛmitũ offerak de illa mixtura ad quãtitatẽ castanee sine obuiatione diete. ¶Itẽ fiat syrup⁹ de scolopẽdria/endiuia/capil.ue.cetrac.pollitrico/adiãthos/radicibus fenicu.petrosi.milio solis/saxifragia/ebulo/sambuco/⁊ frigidis se.⁊ aceto:⁊ accipiat de eo quãtũ capit testa oui cũ trib⁹ ptibus aque tepide de tertio in tertiũ diẽ. ¶Itez accipe semina frigida ace.dul.portuk.spicã nardi/galãgã/semina saxifragie/puluerẽ piloꝛ leporis/⁊ lac capñũ.añ.cõburãtur ⁊ puluerizent ⁊ cõficiank cũ aq̃ limonũ uel seminuz frigidoꝛ distillata per alẽbicũ:in qua resoluak balsamus uel muscus:⁊ fiãt trocisci vnius.ʒ.ⁿ de tertio in tertiũ diem offerak vnus distẽperatus cũ vino ⁊ aqua calida.

¶Si autẽ fiat de frigida cã qđ cognoscik per ꝓdicta signa digerak mã cũ eq̃li mixtura electuarij ducis ⁊ philoãtropos litontripon uel iustini. ¶Post usuz electuariũ mane ⁊ sero sequak usus oximellis diure.uel squillitici cum aq̃ tepida purgek cũ bñdicta.tertia die fiat balneum usq; ad vmbilicũ cũ aq̃ decoctionis feniculi/petrosilini/apij/carui/dauci/saxifragie/milij solis.exeũti a stuffa offerak aurea alexãdrina cum opio uel thiriaca maioꝛ cum vino decoctionis saxifragie uel milij solis:sequẽti die apiatur uena saphena exterioꝛ:si lapis est in renib⁹: uel interioꝛ si lapis fuerit in uesica. ¶Singulis mẽsibus utak predicto balneo ⁊ offerak ꝓdicta opiata. ¶Et singulis mensibus in tertia etate lune uel q̃rta iterẽ ꝓdicta flõmia de saphena:⁊ singulis.xv.dieb⁹:uel de octauo in octauũ diem fiat clistere ydragogũ.Et fiãt cauteria sicut supius dictũ est. ¶Itẽ de tertio in tertiũ diẽ accipe de ꝓdicto electuario semel in mane ⁊ sequak usus istius syrupi.Et extrahak succus radicis raphani ⁊ saxifragie ⁊ bulliant ad ignẽ ⁊ colenk:⁊ colature addak çuccaꝝ ⁊ syrupek. ¶Vl fiat syrupus huiusmodi ualde diureticus.ℨ.radicis apij saxifragie/petrosili.sparagi/feniculi macedonicuz/oium radicũ ⁊ seminũ.añ.ʒ.ij.carui/anisi/granũ solis/leuistici sileris mõtani/aneti/amomi/lapidis lincis/agapis/cicadarũ siccarũ/sanguinis hirci collecti ꝑm doctrinam Alexã.meu.añ.ʒ.ij. Radices ꝛtritas diutissime fac bullire in aq̃ ⁊ cola semina ⁊ puluerẽ specierũ ligata in pãno fac bullire ad syrupi decoctionẽ pfectã da mane ⁊ sero.ʒ.j. cum aq̃ calida. ¶Itẽ utak vino saxifragato:qđ fic fit.ℨ. radices feniculi/apij/petrosilini macedonici/spagi/brusci/anisi/aneti/leuistici/radi.ⁿ semi.oiuz.añ.lb̃.ʒ.saxifragie/milij solis/sisalidos.añ.ʒ.ij.radi.pentaphilon/parietarie rub.lapidis lincis sile.montani/masticis/gũmi hedere/seminis basilicontis.añ.ʒ.ij.graminis/cretani marini/betonice/accorti/elẽnij.añ.ʒ.iij.ⁿ.ʒ.spica nardi/çinçi.galãge/cinamomi/olibani.añ.ʒ.j.cicada.cãtarida.añ ʒ.ij.ⁿ.ʒ.seminũ coiuz.añ.ʒ.j.ⁿ.ʒ.ꝑdicta oia in mortario eneo fortiter cõterank:postea ponank in vino albissimo: in dolio:⁊ dimittank ibi per mẽsem uel plus:deinde dek vinũ ad potãdũ:⁊ balneek patiẽs ter uel quater in aqua decoctionis malue/⁊ bismalue.Deinde vngak circa renes:⁊ pitoneon dyaltea ⁊ butyro mixtis pariter: postea offerak vinum diureti.ꝑdictum ad quãtitatẽ duaruz.ʒ.

bis in die mane.ſ.z ſero.in 2°z 3° die dek patiēti.℥.ſ.de puluē facto de ſanguine hircino cū vino diure.z ſi in 4° die curat° nō fuerit dek poſtea ſingulis dieb° vinū diuř. z puluis ſanguis hircini diſtēperatus cū vino diureti.in q̄ſtitate p̄dicta uſq; ad p̄fectā curationē. ¶ Item certiſſi mū ad lapidē in uefica frāgēdū granoꝝ ſolis gar.çinçib. cicada.ficcarū:melano pipis:petroſil'.ſe.ſpagi:ſaxifragie leuiſtici.añ.ʒ.xj.mel.qꝫ ſufficit:denk.ʒ.ij.cū lacte:z ſi pul uerē antidoti dare uoluerīs utilitimus eſt. ¶ Itē ꝓtra cal culū z ipotētiā urinādi:gdā oēs calculos curabat per ex hibitionē ſāguis mēſtrui in potu dati. ¶ Idē facit ſterc° murīū bibitū. ¶ Cōtra ipotētiā urinādi Gal.in li°de cu rationib° egritudinū refert medicamē qꝫ frāgit lapides z paulatim expellit donec uefica mūdificet:z urina cla ra z pura egrediat:in quo maximū cōſiderat ſecretū:p/ cipue cū hāc egritudinē oīno curet:ita ut lapis poſt ipm nō gīāt:qꝫ.ℨ.ſemē cucumeris ſacreos.i.ſemē ferule/ſe mē olixatri/mirre oium añ.auř.vj.xilocaſſie purpuree: cinamomi/ſu.oium añ.auř.tiij.puluerīçent z cuz melle diſpumato cōficiant:de quo ad lupini quātitatē ſumat. Qui aūt ꝫ medicamē cōpoſitur° eſt ut ſacroſcm̄ cuſtodi at:ne has ſpēs terat niſi in mortario ligneo cū piſtello li/ gneo:nec ſup ſe ferrū hēat:neqꝫ in cīgulo:neqꝫ alibi. Jn ꝫ eni ſecretū ualde occultū ꝓſtit. ¶ Medicamē quo ſi cut dicit Macer ad calculū nullū utili° credit.ℨ.milleſo liū/betonicā/berbenā pari pōdere:ꝫ mixta aq̄ potentur. ¶ Itē ad lapidē in uefica:ℨ.cozticē.radi.petroſil.z fenicu li/z ſemē eoꝝ/miliū ſolis/ſemē malue/z maluauiſci bul liāt in aq̄ z cola:in pte iſti° colature ponas olei laterini.℥ j.z totū tepidū dabis ad bibēdū:ſiue in balneo ſiue extra balneū patiētis ſedēti ſtōco ieiuno:uel cibo iā pene dige ſto:z ꝫ frequēter q̄ſq; totū lapidē emittat:uerū ſi patiēs fuerit iuuenis z ficc° aut macilēt°/aut eſt°/dabis cū deco ctiōe ſeminū frigidoꝝ coium:ut ſemine lactuce z malue. ¶ Itē ad lapidē in renib°z uefica ꝓbatū.ꝓtēplare tī cui dederīs.nimis nāq; moleſtat ifirmū:lapidē tī fractū cū nimio fluxu urine expellit.ℨ.philoantropos iuſtini/ha driani/muſe/thiria.oiuz hoꝝ in furno deſiccatoꝝ.non tī aduſtoꝝ:pellis leporis cū ſanguie aduſti.añ.ʒ.j.ſcoꝝpio nis cōbuſti z in aceto extincti.ʒ.ij.cātaridarū aduſtarū.ʒ. ij.vitri diligēter puluerīçati.ʒ.iiij.ſāguis hir.triēnalis ſeu uetuſtioris deſiccati.ʒ.ix.nardi cicada.ficca.grilli/mirre. añ.ʒ.vj.hec oīa puluerīça z puluerē per diē z noctē i pe/ troleo ifunde:poſtea puluerē cū ſucco b:umecte z melle diſtēpera:dabis mane egrediēti a balneo cū decoctione ciceris erratici.ʒ.j.z.ℨ.aut plus uel min° ꝫm vires:z ſi ſi at anguſtia z ardoꝝ in ſtōco dabis medullā citrulli/cucu. cucur.melonis diſtēperatā cū butyro. ¶ Itē accipe ſan/ guinē leporis z totā pellē:z.vj.ʒ.ſaxifragie:z in latē cru do cōbure:z totū in cinerē ꝙertak:z dabis ieiuno cum caĺa coclear vnū iſti° puluerīs:ſi vis ꝓbare vtutē ei°/po ne calculū in vitro cū puluē iſto z aq̄:in craſtino iueniēs cōminutū. ¶ Et ſcias amice q̄ Alexā.dicit q̄ gbus lapi des in renib° gīāt utiliſſimū eſt balneū:nō ſolū enim mitigare/ſed curare pōt:z cū lauerit ſe nefreticus vngē/ da ſūt loca dolētia oleo camomellino z diuti° cōfricāda opz enim nō ſolū ſel'in die:ſed ſcdo uel tertio z ſepi° laua ri. ¶ In locis aūt dolētib° iponēdū eſt cerotū ꝫ mō ꝓſe ctū.ℨ.olei camomill'.ʒ.ij.olei ro.ʒ.i.vitelloꝝ ouorū cru doꝝ.ʒ.iij.ꝓfice:z in linteolo iductū ſuppone.ꝫ enim pa goriçat:z itēperātiā loci deponit.z cām minuit z,phibet lapides gīāri. ¶ Si dolores pſeuerēt z lapides commi nui nō pñt:fortiora medicamina ſunt adhibēda. Accipe ergo ſanguinē hirci miſce in pila cuz fermēto ordei:z te/ rēs fac cataplaſma z ipone:p̄dictū cataplaſma fac ad po ros z ad lapides in renib° z uefica mirifice. ¶ Opz eni ſanguinē hircinū bñ ſiccari z teri z cribrari. Et hñtib° la/ pides in renib° aut uefica da bibē coclear.j. ¶ Silr de cicadis ſiccatis z tritis puluerē dabis. Opz enīz auferri eis alas z pedes:z ſic dari patiēti in balneo ad bibēdum. Melius facies ſi in vino melle commixto dederīs:hec enim fortiora in virtute ſunt ſimplicia z minus p:obata.

¶ Opatiuū ſatis z nimis forte medicamē eſt hoc in augu ſto qñ vua p̄mo icipit maturari:accipe patellā nouam fa ctā de terra figuli:z mitte in ea aquaz:z fac bullire ut ter/ re ſaporē amittat:z occide hircū:z collige ſanguinē nō p̄ mo nec ultimo fluētē/ſed medio:z cū ſe coagulauerit in cide minutatim:z in duplici linteo ſpiſſo pone in patella ſubdiuo/ut a ſole z luna ſiccef:z cū bñ ſiccat° fuerit tere z repone in pixide.dabis ex eo cū ſapa bibēdum coclear vnū.hircus qui occidēdus eſt ſit plena etate annoꝝ non plus uel minus q̄tuoꝝ:z anteq̄ occidat ut ſanguis ſit bo ni odoris comedat folia feniculi hedere aut lauri:z admi ſceat in potione amomū. Jngt Alex.ego miſcui cuz ſan guine hircino mirrā troclitē.i.rotūdā/uel electaz:z dedi ad potādū cū nimios dolores paterek:nec poſſet p:e ma gnitudine lapidis urinaz facere:z accepta potione moꝝ cōfractos z cōminutos ꝓiecit lapides:z ꝓteſtim ſubide bibēdo minutatim ꝓiecī° eſt lapis:nec ulterius alij rena ſet p̄miſſi ſunt. Anodina enīz hec potatio dicit:q:z gene ratos lapides cōminuit:z alios gīāri nō p̄mittit ulteri°. vñ z dei manus uocat:q:z dolorē amputat z renes de la pidib° purgat. ¶ Si ſanguis hircinus nō fuerit ad pñs dabis hāc potionē cū ꝙdito ſpice nardi/ſaxifragie/beto/ nice/aſſari/ſeminis lini/petroſil.añ.ʒ.j. coſti/folij.añ.ʒ. tiij.fac puluerē:dabis bibere añ horā p:ādij.iſta enīz po tio minutat lapidē z ꝓicit/z alios naſci nō p̄mittit. ¶ Itē extrahat ſuccus viticelle/ſaxifragie/raphani/bugloſſe/z admiſceat cuz oleo laurino uel muſcellino:z decoquat uſq; ad ꝓſumptionē ſucci:colet z admiſceat colature ce/ ra:z fiat vnguētū:z fiat vnctio ſup locū paſſionis:z ſuper ponat yſopū/cerotū acuatū cuz puluere aloes z malaxa tū ad ignē:uel cū ſucco ſaxifragie uel puluerīçent ſemia feniculi/apij/petroſil.caruī/dauci/ſaxifragie /milij ſolis/ raphani/gūmi hedere:z ꝓficiant cum ſuccis p̄dictis:fiat empl'm z ſupponat. ¶ Itē diſtēperet ſanguis mēſtrua/ lis cū vino tepido:z inūctat per argaliā:z ſi diues eſt ad dat q̄rta ps.℈.vnius de balſamo:z accipiat ſingulis.xv. dieb° in ſero cū ierit dormitū de bñdicta ſimplici:z ſi di/ues de bñdicta balſamata ad pōdus.ʒ.iij.ſine obſuatiōe diete. ¶ Itē ſi nec ſic pōt curari fiat balneū uſq; ad vmbi licū cū decoctione maluarū/biſmaluarū/z brance urſine exeūti a balneo fiat iunctio circa regionē uefice cū buty/ ro:z p̄jciat olei petrolei.ʒ.j.per argaliā corpe exīte ple/ ctorico uel ſtatico:uel olei viol.corpe exīte colico uel ex tenuato:z ſit argalia argētea:z ſic fiat uſq; ad q̄tuoꝝ dies. In gnto aūt die ponat iterū in balneo:z tūc ponat arga/ lia argētea uel aurea uel erea per collū uefice quouſq; tā gat lapidē:z tūc lapis fortiter trudat cū argalia:z ſi fieri pōt deducat lapis a collo uefice uſq; ad fundū:z ibi pōt morari per.xl.annos ſine moleſtia. ¶ Ad hoc ualet lapis ſpōgie:lapis rept° in uētriculo uētris galli:diſtēperet ue fica porci cum vino:z detur de tertio in tertium diem.

¶ Dieta.olera dāda ſūt intube/lactuce/malue/blite/criſo/ locāna/z ea que ifridāt z humectāt. Brassica vo z calam tum/erutha/petroſil.allia/cepe/ut inimica fugiēda ſunt.

¶ De uolatilibus faciani domeſtici/pulli/pdices/me/ rule/z ficedule.

¶ Cū aūt curat ifirmus per mēſem ſtudioſe cū modis me dicinarū:z nō ꝓuocat urina neqꝫ egredit cū ea harena: tūc extima q̄ lapis eſt durus cōfirmatus z nō obediens ad frāgēdum:tūc ergo recurrēdū eſt ad cyrurgiā.uerūta men non p̄ſumas ut extrahas lapidē viri qui ꝓceſſit in etate:neqꝫ ſi lapis fuerit nimis magnus:quoniā ſicut di cit Albucaſis timor eſt ne incidat aliqd ex uefica z mori atur infirmus:aut accidat ei diſtillatio urine aſſidue: ga locus non conſolidat omnino. Et iam determinatuz eſt ab antiquis p:udētibus q̄ curatio lapidis cum ferro eſt

facilis in pueris usqz ad q̄rtūdecimū annū:z difficilis in senib⁹:qñ fič dicit Hal.eoz mēbra sicca sūt.q̄p:opter eo rū vulnera vix cicatriçant. Jn iuuenibus aūt curatio est media:z ei⁹ cui⁹ lapis est magn⁹ curatio est facilior:z ei⁹ cui⁹ est puus est q̄riū illi⁹. Ideo qñ lapis magn⁹ pp suā grauitatē subtūgit ad ꝓfūdū:vñ citi⁹ iuenit:z facilius ad locū icisioni aptū deducit:ibiqz securi⁹ icidit. ¶ Jllis q pp aliquā p̄dictarū cārū nō fuerint icidēdi:tā diu im⁹ q̄liter debeat subueniri. vz qꝝ patiēs balneet in aq̄: ubi sint cocte herbe lenificātes:sič malua viola/mellilotū/bismalua/brācha ursina/z fikta.ut meat⁹ urinales elargent. dein de argalia/siue syringa sicut dictū est oleo uel butyro inuncta in vgā cuz facilitate itromittat pcutiēdo z ipigēdo a collo uesice remoueat:z usqz ad fundū eius impellas. ¶ Quidā aūt agūt aliter. itromittūt enīz digitū in anū: z cū ipsa collū uesice tractāt:sicqz paulatim lapidē remouēt:z ad fundū uesice p̄mūt:ibiqz sicut dictuz est per.xl. annos pōt absqz molestia remanere.

Cum aūt lapidē extrahē uolueris:opz ut in p̄missis mūdificet ifirmus cuz clisteri:qō extrahat totū stercus ab itestinis ne ꝓhibeat inuētionez lapidis cū ingrit. Aut ieiunet duob⁹ diebus ut parū comedat:tūc p̄cipe ifirmo ut multotiens de loco alto ad locuz infimū salliat:ut lapis moueat:z a suptiori pte uesice ad collū descēdat. deinde paret scānū in loco lucido:i extremitate cuius sedeat aliqs vir qui patiētē teneat añ secoxe tñ ei⁹ ligent cū lōga fascia ad collū:ut tota uesica declinis sit ad iferiora. aut vir qui tenet ip̄m accipiat ei⁹ crura:maxime si fuerit puerulus eleuet ea ad suptiora: neqz dimittat ipsa opatio donec cōpleat. deinde vnge oleo digitū finistre man⁹:z itromitte eū in anū patiētis:z cū altera manu tua p̄me uesicā sup̄ pectinē iferius:z pergre de lapide donec stet sub digito tuo:z deduc eū paulatim ad collū uesice. deinde p̄me sup ip̄m digitū tuū z ipelle euz ad iferiora vsus locū in quo vis incidē:z p̄cipe ministro ut extēdat testiculos z virgā ad suptiora manu sua:z cū altera manu remoueat cutē que est sub testiculis a parte i qua dz sectio fieri:z tūc incide sup ip̄m lapidē inter anuz z testiculos:nō tñ in medio: imo in latē finistre natis/ut fit sectio p̄m lōgitudinē exterius ampla z iteri⁹ stricta p̄z quātitatē qua possit egredi lapis. deinde itromitte istr̄m curue extremitatis z extrahe cū eo lapidē z multotiēs excōpressiōe digiti qui est in ano:lapis apud sectionē egredit absqz difficultate z absqz itromissione instr̄i p̄dicti. Si ꝓo lapis est plus q̄z vnus:tūc p̄cipit Albucasis ut p̄mas in p̄mis magnū ad os uesice:deinde icide sup ip̄m z extrahe. post hūc aūt ipelle puū. Silr facias si sunt plures duob⁹. Cū aūt cōpleueris opationē tuā tūc admistra puluillos in oleo ro.z aq̄ frigida uel oui albumine madefactos ut sedeat calidū apa. deide aggrega duas coxas patiētis si fuerit puer:z liga eas cū fascijs decēter ut medicamē sup vuln⁹ positū ꝓseruēt. Si aūt calidū apa sup uenerit:fomēta locū cū decoctione maluarū/maluauisci z fikium:ut ardor urine mitigēt z elargēt meat⁹:per quē fiqua supfluitas remāsit ad lapidē exire possit libere cuz urina. ¶ Vulnus aūt post colli uesice cōstrictionē si magnū fuerit aggrega cū sutura. deinde curet reliq̄ curatione vulnerū donec sanet. Et scias qꝝ multotiens accidit ut sanguis cōgelet in uesica:z fiat ibi apatio:z urine p̄hibitio ꝓsequitur. Et signū ei⁹ est egressio sanguis cū urina: ꝓpterea opz si vulnus fuerit amplū ut exhas illū sanguinē cū digito. Et si vuln⁹ fuerit strictū extrahe cū istr̄o:nā si ille sanguis nō extrahit fit putrefactio z corruptio i uesica. deinde abluat vulnus cū aceto z aq̄/uel cū vino calido. ¶ Et opz ut sollicitus sis circa hoc qō dico tibi:z est qñ rogaris sup curatione lapidis:z tu uolueris lapidē inquirē: p̄para tibi ꝓus nečia. s. instr̄a:z medicinas que sāguinē abscindāt. Deinde quere z cū iueneris nō dimittas ip̄m sub spe iterationis altera vice:imo ilico incide z exhe: multotiēs qppe ingsitio magis grauat ifirmū q̄z sectio. Et sint apud te ex istr̄is que extrahūt lapidē plura z diūsa. diūsificant aūt iter puitatē z magnitudinē z curuitatē extremitatē ipsoz:z admistret qō ex eis magis ꝓuenīēs est apud necessitatē. ¶ ꝑ. qñq accidit ut cuz lapis est puus ad vgē meatū ascēdat:z ex eo urine ꝓhibitio cō sequat:tūc ergo accelera curationē ei⁹ p̄m qꝝ narro tibi:z est ut liges virgā cū filo vno sub lapide:ne redeat ad uesicā:z liges iterū cū alio filo sup̄ lapidez: deinde seca sup lapidē in ipsa vga iter duo ligamēta z extrahe ip̄m:z facta solone ligamētoz vulnus a sanguine mūdificet:z nō est necessariū ligamētū supi⁹:q: qñ soluit filū post extractionē lapidis redit cutis ad locū ꝓpriū z tegit vulnus:q̄re opz apud ligationē fili/ut extēdat cutis ad suptiora: ut cū redit vulnus cooptat qñ facilius incarnat.

¶ De cauterijs z iuuamētū ipsoz. Cap. XLV.

Cauterīū est res ualde iuuatiua corpis qñ ꝓfortat mēbra z adiuuat ne corruptio descēdat in eis:z exiccat humiditatē corruptiuā:z adiuuat ad retinēdū fluxū sanguis spissā z grossam factēdo crustā:z adiuuat ad apiēdū vias z poros supfluitas innālis nō cursilis currat:z ut calore coctionis fiat attractio z humiditatū subtiliatio:z ad exituz separatio. ¶ Et nō opz ut fiat cauterīū ad resoluēdū humiditates cā caloris nisi in cōplonib⁹ nāliter frigidis z humidis.z silr in egritudib⁹ eiusdē q̄litatis qō est:q: nō cōuenit cauterīū:sič testant antiq calidis z siccis cōplonib⁹ z egritudib⁹ eiusdē q̄litatis:qñ ignis nāliter est calus z siccus:z pp hoc icōueniēs est:ut sanet ex eo egritudo calida z sicca. ¶ Est aūt cauterīū duplex. s. cauterīū actuale z potētiale. cauterīū actuale est illud qō fit per ignem. potētiale aūt qō fit per medicinā cōburētē. sicut per cātarides allīū/flamulā/apiū raninū/vnguētū ruptoriū:z similia. z teste Albucasis meli⁹ est cauterīū actuale q̄z potētiale: eo qꝝ ignis est simplex:z et⁹ actio non puenit nisi ad mēbrū qō cauteriçat:z nō nocet mēbris alijs cōtūctis cū eis nisi nocumēto puo. Actio vo medicine cōburētis puenit ad id qō elōgat ex mēbris:z fortasse qñq facit acidē in mēbro egritudinē difficilis sanationis:z fortasse iterficiet:sed ignis nō facit illud pp subtilitatē z bonitatē sue subē nisi supfluat. ¶ Et scias qꝝ in hoc libro meo nō rememorabo: nisi cauteria que sunt humano corpi magis nečia:z que sepi⁹ cadūt in usu. uerū qui cupit adipisci sciam oium cauteriox que humano corpi administrari ꝓueniūt. necnon multifarias formas instr̄ox:ad prudētē Albucasim dirigat gressuz suū. Jpse enim in his dilatās simbrias suas recte ultimo p̄mone locutus fuit.

¶ Jgit a capite icipiētes dicam⁹ ꝓtra epilēsiā fiat cauterīū in fontanella colli z extremitate capitis. ¶ Cōtra maniam uel melīaz fiat cauterīū in sumitate capitis:qō z valet ad emigraneā uel epilēsiā. ¶ Cōtra cronicū z antiquuz dolorē capitis fiat cauterīū sup utrūqz cornu capitis. confert ēt si fiat in occipitio z h⁹¹ qdē cauteria ꝓferūt paralisi ¶ Cōtra lachrymas oculoz cauteriça in medio capitis. deide cauteriça duob⁹ cauterijs sup̄ duo timpora si fluxus lachrymarū fuerit in duob⁹ oculis:z si est in vno tñ cauteriça in vno latē solū:z cauterīū in fontanella sb aure:z scias qꝝ qñ cauterīū fit i capite:ferrū sup os nō mīnū morari dz:ne fič dic Aui. cerebrū ebulliat z pānniculi ipsi⁹ le dant. ¶ Cōtra fistulā que fit in lachrymali oculi:si nō cōfert curatio cum medicinis elargato ꝓus eius meatu ferrum ignitū per canellū ferreū uel ereū intromittat donec radices fistule comburant. ¶ Cōtra dolorē humerorum z spatularū fiat cauterīū tribus digitis ab humero inferius:z si accidat ꝓpter humectationem lubricantem ut humerus dislocet:z non figitur in hora reductionis sue:tunc fiat cauterium sub titillico cum instrumēto triāgulato donec penetret cutim usqz ad latus aliud:prius tñ reducēda est dislocatio ad locum suum. ¶ Contra

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

dolorē z vitiū epatis fiat cauteriū sup ipm epar. ¶ Contra dolorē vmbilici fiat cauteriuz tribus digitis sub ipso. ¶ Cōtra asma z vitiū pulmonis. fiat cauteriū apud radicē gutturis in loco depsso z caue ne puenias cū cauterio ad guttur. nō ergo cōburas nisi ex cute parū. ¶ Contra vitiū splenis fiat cauteriū sup ipm cuz cauterio hñte duo cornua uel tria: z est illud qđ dr triāgulatū: z trāseat usqz ad latꝰ aliud. ¶ Cōtra dolorē lūboꝝ fiat cauteriū sub ipsis in fontanella. ¶ Cōtra emoꝛroydas fiat cauteriū triāgulatū sup iferiorē spōdilē dorsi. ¶ Cōtra dolorē iunctura manꝰ fiat cauteriū retro digitis tribꝰ a nodo. ¶ Contra sciaticā passionē fiat cauteriū triāgulatū supꝫ sciā: z cuz accidit ut dislocet ex humiditate lubrice: tūc reducatur ad locū suū: deinde cauterīça sup pyridē anche cū cauterio silī circulo. postqz tu signaueris cū incaustro in circuitu pyridis: talr ut pyris cadat in medio circuli. ꝓfert etiaz cauteriū triāgulatū. ¶ Cōtra arteticā z dolorē supioruz mēbroꝝ fiat cauteriū supꝫ nodum pedis a pte exteriori. z aliud cauterium fiat in fontanella tribꝰ digitis sub genu. ¶ Predicta eni duo cauteria sūt coia ad remediū totius corpis: z ualēt etiā ptra ydropisim/que est spēs asclitis: z silr ualēt ad hoc cauteria sup utrāqz coxam.

¶ De combustione ignis aque z olei z alterius huiusmodi. Cap. XLVI.

In curatione cōbustiōis ignis: ut dicit Aui. due intētiones ꝓncipalr regrunt: qrū vna est ut ꝓhibeat uesicatio loci. scda ut rectificet qđ cōbustū est. ¶ Cuz ergo vis uesicationē ꝓhibere: locū cū medicinis infridātibꝰ frequēter iunge: neqz dimittat exiccari: imo oī hora pannus infusus supponat. ¶ Et exhꝰ medicinis sūt sic aq̄ ro. sup niuē infrigidata. succus solatri endiuie virge pastoris z silicuz: z tenere mēbrū cōbustū ꝓtinue in uase pleno aceto forti. dolorē eni tollit: z uesiccari nō pmittit: z teneat mēbrū in aceto quādiu ois dolor z ardor gescat: uel saltim ponant supra pānī in aceto frigidissimo balneati: nec tū expssi: z mittigant z renouent frequēter. ¶ Et de cōpositis est hꝰ vnguētū. ℞. vitella ouoꝝ cū oleo ro. z succo solatri cōficiant. ¶ Aut. ℞. farinā ordei z vitella ouorū z cōfice cū oleo ro. z succo endiuie. vitella eni ouoruz dolorē mittigāt uehemēter. ¶ Aut. ℞. boli armeni. p. iij. ceruse. p. j. opij p. ſ. cōficiant oia cū aceto z albumie ouī. ¶ Aut fiat vnguētū ex oleo ro. z cera z modico opij: aut decoq̄nt folia malue in aq̄ dulci: deinde pistent cū oleo ro. ¶ Cū aūt locū tā iueneris uesicatū: tūc necesse ē administrare medicinas: in qbꝰ est absterſio quedā z desiccatio nō magna absqz mordicatiōe: z ex eis sūt sic chimolea. folia mirti z silicia. ¶ Ad idē. ℞. cortice interiorē sambuci: coque cū oleo z cola: z adde parū masticis z thuris z cere albe: z iterū coque donec liquefiāt z vnge. ¶ Ad idē vnguentū bonū. ℞. cere. p. j. olei ro. p. iij. resoluat ad ignē: z addat ceruſa q̄tū vnguētū pōt ex ea capere: z moueat in circuitu diligēter. deinde post infrigidationē addat albumē ouī: z parū cāphore: deinde absqz iteruallo moueatur donec ispisset. ¶ Oz si fuerit ibi ulceratio magna: tūc laudatū est vnguētū de calce abluta: z est ut ꝓficiatur calx bñ abluta cū oleo ro. uꝫ cōī: z fiat vnguētū: uꝫ fiat sic melꝰ. accipiat calx viua z ponat in cōcha lata: deinde ponat sup calcē multū de aq̄ z dimittat per noctē in mane recipiat quedā nebula quā inuenies in supficie aque quā posuisti cū calce ad modū glatiei z distēperet cū oleo ro. z fiat optimū vnguētū. calx abluit donec ab ea ois acuitas sepet. ¶ Itē vnguētū ptra cōbustionē ignis aque z olei. accipe radices cardi asinini z mūdatas a superfluitatibus tere bñ cū assungia porcina. postmodū coque in aq̄ miscēdo cerā: z fac vnguentum quo utere.

¶ De scabie z pruritu. Cap. XLVII.

Scabies fit ex humoribꝰ corruptis vi nature trālmissis ad cutē corporum pētibus z ulcerātibꝰ membra. ¶ Et scabies quādoqz fit de sanguine: qñqz de colera: qñqz de flate salso. ¶ Si fiat de sanguine cognoscit per ruborē mēbri: z mollitiem eiusdē: per puū z delectabilē pruritū: z mītā z celerē gīationē sanici. ¶ Si de colera pp siccitatē z ariditatē membri. per pūctiones z arsuras. mordicationes z acutū pruritū. per deiccationē mēbri. per paruā gīationem sanici ¶ Si de flegmate salso flaueſcit locus z a loco scabioso quasi squame cadunt: pruritus mediocris est: z mediocris generatio sanici.

Primum ꝙsiliū est ut pticularibꝰ quenientibus in cā sanguinea fiat flōmia ꝑm mācri positionē: deide digerat mā. ¶ In cā colerica corpe exīte plectorico fiat flōmia. z si nō est plectoricū ꝑmo digerat mā. In cā sāguinea z colica cū oxiçacara z media pte syrupi de fumoterre. ¶ Salsuz aūt fla cū vna pte oximellis diuretici altera pte oxiçacare. tertia parte syrupi de fumoterre dz digeri. ¶ Digesta mā cā sanguinea purget cū calagogo. ¶ Colera purget cū duabꝰ ptibꝰ catartici iperialis z tertia yere rufini. ¶ Salsum fla purget cum vna pte yere nigre uel bñdicte: z alia catartici imperialis: z tertia yere rufini. tertia die fiat stuffa de plātagine/quinquenerua/lactuca/solatro/boragine/fumoterre/scabiosa/saxifragia/lapatio acuto. Exeūti a stuffa in sanguinea z colerica cā denꝰ due ptes rubee trociscate cū tertia pte thiriace: z distēperet cū succo fumiterre tepido. In flatica detꝰ vna pꝰ rubee trociscate: z alia auree: z tertia thiriace. z sic tribus diebꝰ ꝓtinuis fiat stuffa z denꝰ pdicta optata. sequēti die post stuffas apiat cephalica. si scabies abūdet a dya fragmate supiꝰ. si vo abūdet a dya fragmate iferius apiat epatica. ¶ Itē fiāt scarificationes in aūrioribꝰ z posterioribꝰ tybiarū. ¶ Itē singulis diebꝰ mane z sero accipe de simplici syrupo sumiterre: z scias qꝺ mā semp trahēda est ad exteriora: z euacuāda ne ad iteriora fluat. idcirco ante purgationē nō sūt iunctiones faciēde. ¶ Si sanacorpore scabiē qs patiat sufficit balneū in quo fricet corpus cū furfure/faria/ciceris/z sale nitro. Et qñ res est fortioz abluat cū aq̄ dulci: z fricet cū aceto z oleo roꝝ. ¶ Si fuerit cū ea calitas/z appuerint in ea signa dñij colē rubee: i corpe fiat flōmia: deide purget cū decoctione mirabol. epithimi/sene/z fumiterre. deide ꝓcedat ad localia: z vitet oēs cibos salsos z acutos/z dulces: z comedat insipidos z acetosos. ¶ Humida vo idiget flōmia: z solutiōe uētris z idiget fortitudine vnguētoꝝ ꝑm humiditatē suā. ¶ Regimē aūt in cibis z medicinis est vnū. ¶ Et scias qꝺ scabies z pruritꝰ differūt in hoc: qꝺ cū pruritu nō sunt pustule: sic cū scabie: z ad ultimū mā pruritꝰ aggregat inter duas cutes. qꝺ si de ea aligd est in corpe: tūc est scabies ficca: z dulcia plurimū gīant pruritus z bothoꝝ z scabies feda attrahit vulnera z pmutat ad ipetigines z olea nocēt eis syrupus acetosus ꝓdest. ¶ Et cura que multotiens sufficit est eūare hūorē acutū adustū z flā salsuz. deinde rectificatio cibi: z regimē humectatiuū z administratio rerū aquosarū insipidarū: sic sūt limones idi/lactuca/z similia. Et dimittē coitū oino. ¶ Et eūatiuū bonū mācri scabiei est decoctio epithimi cū mirabol. citrinis z fumoterre sene polipodio absinthio ☞. z pillule de aloe z scamon. sūt bone iuuatiue. ¶ Decoctio bona. ℞. mirabol. citrinoꝝ z passularū aū. z. xx. decoquant cū tribꝰ lb. aque donec remaneat tertia. sumant de aq̄ illa. viij. ℥. z fricentur in ea manibꝰ cassiefi. z. x. deide colet. postea ponatur agarici. z. j. ¶ Pille ꝓtra salsuz fla z oēm scabiē que secure pñt sumi sel in hebda sine obfustione diete. ℞. aloes mirabol. citrinoꝝ aū. z. iij. dragagāti/rosarū rubeaz/dya gredij. aū. z. j. sene/fumiterre. aū. z. ſ. croci. z. ij. ꝓficiantur cū succo fumiterre. ¶ Digestiuū ꝓtra fla salsum z scabiem. ℞. fumiterre p. ij. absinthij p. j. sene/thimi/epithimi. aū. p. vij. coque cū aqua. postea cola: z adde mel uel çuccarum ad libitū. ¶ Pillule de fumoterre. ℞. mirabola.

kebuk.citrinoꝝ ꝛ indoꝝ oiuꝝ.ʒ.v.aloes succotrini.ʒ.vij. ſcamonee.ʒ.v.ꝓficiãtur ſine ceſſatione cũ ſucco fumiterre:ꝛ dimittãtur donec exiccẽtur:ꝛ ibibãtur ſcõo:ꝛ iteruꝫ exiccẽtur:fiat illud ter:ꝛ q̃libet vice ibibitio fiat ſicut ſoꝛbitio.deide dimittaf donec iſpiſſef:ꝛ fiãt inde pille:ꝛ aq̃ caſei ꝛ epithimꝰ ſunt bona.qñ adminſtrank quotidie:ꝛ cũ mirabol.ꝛ ſucco fumiterre ẽ ultia dieb⁹ ſingulis exhibita

¶ Cura aũt pꝛuritꝰ ſicci poſt eũonẽ ſi idiget ea cũ illis que ſciuiſti eſt ut des ī potu lac uaccinũ acetoſuꝫ:ꝛ balneatio cũ aq̃ tepida:ꝛ adminſtratio vnctionũ cũ oleis frigidis ꝛ ꝑpe qñ ponik in ea ſuccus apij:ꝛ de medicinis lenib⁹ in hoc eſt papauer tritũ cũ aceto. ¶ Et de medicinis fortibus eſt vnguẽtũ opiatũ cũ quo vngak coꝛp⁹:ꝛ geſcit pꝛuritꝰ. ¶ Et ex fortib⁹ iterũ eſt:ut medicinis ꝑdictis admiſceak ſalis ar.ꝛ liniak cũ aceto:ꝛ ꝑpe ſup teſticulos:ꝛ alu mẽ lamenti:ꝛ alkitrã. Et ꝓtra pꝛuritũ vulue ꝛ anꝰliniank cũ fece vini ꝓfecta cũ aneto humido. ¶ Balnea pꝛuritꝰ ꝛ ſcabiei ſunt aq̃ maris calꝫ ſiue frigida:ꝛ aq̃ decoctiõis cucumeris calida ſiue frigida:ꝛ aq̃ decoctionis cucumeris aſinini. ¶ Itẽ aq̃ ſulfurea ꝛ decoctio acetoſe eſt ultia ſi fiat balneũ ex ea. Itẽ fiat decoctio ſuſgami ꝛ ſuffumigatio ipſius ꝛ pꝛuritũ tollit. ¶ Nñtes pꝛuritũ oſtrachiũ utank oleo ſiſamino:ꝛ amigdal.ꝛ nõ alio:ꝛ dieta eoꝝ ſit boni ſanguis gñatiua ꝛ ad humiditatẽ ꝛ frigiditatem declinãs. ¶ Uẽtoſe in ambab⁹ cruribꝰ poſite ꝓferũt ſcabiei fede. ¶ Medicine locales ſcabiei ꝛ pꝛuritꝰ ſũt balnea ꝛ medicine abſterſiue diſſolutiue mũdificatiue:ꝛ iunctiones reſolutiue. ¶ Succus blete cũ aceto multũ ualet. ¶ In ſcabie multũ humida ꝑdeſt ſuccꝰ cucumeris aſinini uel apij agreſtis acetũ cum farina fenugreci ꝛ melle. ¶ Itẽ vnguẽtũ ꝓtra oẽ genꝰ ſcabiei lapatiũ acutũ iuolua tur in ſtupis canabis balneatis in aceto ꝛ coquak ſ̃b cinẽ caſo oiu:ꝛ radix lapatij cũ fuerit bñ cocta terak cũ aſſungia porcina uetuſtiſſima ſtupis ꝛ corticib⁹ exterioribꝰ radicis remotis.poſtea apponak tertia ps furfuris ꝛ fuligi nis que adheret camino uel tecto:ꝛ parũ argẽti vi.deide manib⁹ cũ ſaliua letuni madefactis oia bñ miſceank ꝛ in corpek:ſ̃b gñal'r ꝑbatiſſimũ eſt in oi ſpe ſcabiei. ¶ Item vnguẽtũ ꝑbatũ.ꝛ.pinguedis porcie.ʒ.v.liq̃ſac ad ignẽ ſalis cois bñ triti.ʒ.viij.argenti vi.mortificati cũ ſaliua ꝛ cũ duab⁹.ʒ.olei lauꝛ.ʒ.ij.olibani.ʒ.ij.ſucci plãtaginis/ ſucci fumiterre ad libitũ/cere munde.ʒ.ij.cõmiſce oia ꝛ fac vnguẽtũ ꝑbatiſſimũ.vngank de eo plãte manuũ ꝛ pedũ per.ix.dies poſito de vnguẽto in vnctione q̃libet vice ad quãtitatẽ auellane in manib⁹:ꝛ tãtũdẽ in manib⁹ apponak ꝛ ꝑcurek per diuturnã fricationẽ:q̃ totũ igrediak ꝛ bibak a plãtis. ¶ Itẽ iunctio de ceruſa ſtaphiſagria ſulfure plũbo uſto diſtẽperatis cũ aceto ꝛ pauco oleo mixtũ ꝑſunt.fiat cũ ꝑdictis iunctio ad ſolẽ calm uel ad ignem. ¶ Unguẽtũ quo vngank pulſus ꝛ curat ſcabiem.ʒ.olei lauꝛ.ʒ.ix.argẽti vi.ʒ.iij.aloes epatici.ʒ.iij.boraᷓ.ʒ.iij. ceruſe.ʒ.j.cimini.q̃rtã.ʒ.vni⁹.fiat vnguẽtũ.ponank bꝛachia in aq̃ calꝫ ꝛ teneank ibi ꝑ horã ad aptionẽ poroꝝ uꝫ ſupꝑ fumũ aque calẽ qđ meli⁹ eſt:ꝛ poſtea abſtergank:ꝛ ꝑdicto vnguẽto q̃tuor digitis circa pulſus ambo bꝛachia bñ vngank. ¶ Predictũ vnguẽtũ habui a q̃dã amico meo apothecario:qui dicebat ualde exptũ ſ̃b mõ.ʒ.aloes ſuccotrini ceruſe boraᷓ.cimini.añ.ꝑ.j.argẽti vi.ptis vnꝰ tertiã cũ oleo lauꝛ.ꝓficiank in modũ vnguẽti:ꝛ iungãt bꝛachia circa pulſus per vnũ palmũ.ꝛ dicebat q̃ erat ꝑbatiſſimũ ad oẽm ſpẽm ſcabierũ. ¶ Radices affodilli bñ cocte in aq̃ ꝛ mũdate a pelle extriſeca/ꝛ piſtate cũ aſſungia porcina ueteri ſanãt oẽm ſcabiẽ.Idẽ facit ſuccus cimarũ ultimalli cũ aſſũgia uel oleo ꝛ modico ſulfure ſup pꝛunas lenes ícoꝛpaꝰ facto vnguẽto iunge qꝫ ſanat. ¶ Idez facꝫ radix cicute ſic dictũ eſt de radice affodilli. ¶ Itez radix enule piſtata cũ aſſũgia porcina ueteri ſcabiẽ ſanat abſq; veſtigio turpi. ¶ Pꝛuritũ curat pſiliũ ꝛ alcãna cũ aq̃ ro. ꝛ de medicinis localib⁹ q̃ꝫq; ſufficit illud cui⁹ abſterſio eſt cũ ꝓfortatiõe cutis ꝛ rectificatiõe cõplonis ſiẽ aq̃ maluarũ acetoſe ꝛ ſicle/ꝛ granatoꝝ/ꝛ farina lẽtiũ excorticatarũ:ꝛ forte idiget eis in gb⁹ eſt reſolo fortis:ſiẽ pulpa colloqntide:ꝛ gũma pini cũ aceto:ꝛ vitriolũ ciprũ aſſatũ cũ oleo ro.ꝛ aceto. ¶ Et ex eis que expta ſũt eſt ſemẽ eruce cui⁹ oleũ ſumak ꝛ fricek cũ eo ſcabies ꝛ iungak cũ eo ī ſole calido/aut ad ignẽ:ꝛ iterek q̃ñ eſt utilimũ. ¶ Itẽ argẽtũ vi.extinctũ ſtoraꝝ ligda ꝛ oleũ ro.aggregenk ꝛ adminſtrenk. ¶ Admiſtra in humida que ſũt maioris exiccationis. In ſicca vo min⁹ exiccatiua conuenitũ. Et illo ubi ponik argẽtũ vi.elõga a ptib⁹ ſtomaci ꝛ mẽbꝛoꝝ nobilium q̃ztũ potes. ¶ Unguẽtũ ꝑbatiſſimũ ꝓtra oẽꝫ ſpẽm ſcabiei.ʒ.ſtoraᷓ.liquide.ʒ.ij.olei ro.uꝫ coꝭ abluti.ʒ.j.aceti acerrimi.ʒ.viij.argẽti vi.ʒ.j.coque ad ignẽ dõec ſpumeſcat:ꝛ cũ coctũ fuerit icoꝛpa argẽtũ vi.mortificatũ ꝑus cũ ſaliua.deide vngak patiẽs eo in ſero ad ignẽ bis uel ter: poſt eat ad balneũ. ¶ Epithima Raſis ad ſcabiẽ humidã.ʒ.argẽti vi.extincti litargiri argẽtei ſulfuris albi ſolio rũ oleãdri ꝓdificiali miſceank cũ aceto ꝛ pauca aq̃ ꝛ ro. ro.plurimoꝝ dormiat ſup ipm:ꝛ igrediak balneũ ꝛ laue tur.deide iungak cũ oleo ro. ¶ Epithima eiuſdẽ ad ſcabiẽ ſiccã ꝛ pꝛuritũ.ʒ.ſalis nitri/uenarũ ſalis/mirre/coſti dulcis/cõdiſi.oium añ.ʒ.ij.ſtoraᷓ.ligde.ʒ.v.liniank cum oleo ro.ꝛ iungak cũ eo coꝛpꝰ totũ:ꝛ dimittak tribꝰ horis: deinde abluak. ¶ Ad ſcabiẽ tybiarũ ꝛ bꝛachioꝝ ſtuffek patiẽs cũ ſambuco ꝛ ebulo:poſtea vngak ſ̃b vnguento.ʒ. populeon/vnguẽtũ albũ/oleũ lau.añ.ʒ.iij.miſceank cuꝝ eis puluis aloes/caball.coloſonie/thuris minuti/maſtices/viridis eris añ.ʒ.ſ.miſceank oia ꝛ fiat vngtũ. ¶ Itẽ ꝑbatũ ꝓtra oẽm ſpẽm ſcabiei de ſalſo ſtate que fit freq̃nter circa pedes:ꝛ dꝰ vulgo foc⁹ ſilueſter.ʒ.oleuꝫ qđ fluit a cucurbita in qua ſolet oleũ reponi:qñ cõburik.ꝑ.j.ſucci celidonie.ꝑ.ij.miſte ſil.deide accipe lb.j.ſanguis porci ueteris/argẽti viui.ʒ.j.ſulfuris/auripig.litargiꝛ.plũbi uſti/oiuꝫ añ.ʒ.j.puluerica:ꝛ cũ butyro ꝓfice:ꝛ iunge ad ignẽ.tertia die uadat ad balneũ:ꝛ ſi neceſſe fuerit iterek. certũ enꝫ eſt ꝓtra oẽm ſcabiẽ remediũ. ¶ Ulcera tybiarũ ex ſalſo ſtate ceruſa cũ medulla maxillarũ porci tẽperata mirabiliꝛ ſanat. ¶ Itẽ vngtũ ſaracenicũ.curat ſtã ſalſum:ꝛ oẽm ſcabiẽ.ꝛ nos ponem⁹ eum in capꝰ de malo moꝛtuo. ¶ Itẽ vngtũ ꝓtra ſcabiẽ ꝛ pulchras facit cicatrices ꝛ carnes.ʒ.radices enule cãpane ad libituꝫ lauenk bñ ꝛ mũdenk ꝛ bulliãt ꝓplectis iteriorib⁹.deide cum bñ cocte fuerint ꝓterank bñ:ꝛ miſceank cum eq̃li ſui aſſũgie porcine antique ꝛ ſale.deide bulliãt cũ bono vino albo facta ꝑfecta decoctiõe colek cũ ſtaminea uꝫ ꝑ pãnũ fortiſſime cõprimẽdo:ꝛ cũ tepefactũ fuerit admiſtrek. ¶ Cõtra ſcabiẽ inueteratã ꝛ iduratã:ꝛ ſpãliter ꝓtra ſtã ſalſuꝫ:exhik ſucc⁹ fumiterre/ſcabioſe/lapatij acuti/enule cãpane/ abſinthij añ.ʒ.iij.decoquank ꝛ colenk per pãnuꝫ.deide admiſceak oleuꝫ nucis ꝛ olive añ.ʒ.iij.picis.ʒ.iij.decoquant ſucci cũ iſtis parũ ꝛ colenk:ꝛ ſic admiſceank tartari.ʒ.ij.ꝛ nitri.ʒ.ij. ¶ Itẽ ꝓtinue in oi cã.ʒ.ſuccũ lapatij/ ſcabioſe/fumiterre añ.miſceank cũ oleo ꝛ decoquank ad ſucci conſũptionẽ:ꝛ tũc liq̃ſiat cera rubea ꝛ depõak ab igne deide apponak puluis facꝰ de thure/litargiro/ꝛ maſtice/ ꝛ fiat vngtũ. ¶ Itẽ vngtũ ꝓtra ſcabiẽ ꝛ ualet ad tineaꝫ.ʒ.ſcabioſe/enule cãpane/cimini/ellebori albi ꝛ nigri/aſſungie porcine ueteris.fiat vnguẽtũ. ¶ Unguẽtũ ad ſtã ſalſuꝫ.ʒ.argẽti vi.extincti.ʒ.j.litargiri.ʒ.ij.plũbi uſti lb. ſ.ceruſe lb.j.thuris.ʒ.j.cineris vitis.ʒ.iiij.arſenici.ʒ.iij aceti ꝛ olei qđ ſufficit.terank ꝛ incoꝛporenk cũ aceto diu agitãdo in moꝛtario.poſtea cõficiank cũ oleo. ¶ Itẽ pilule Almaſoris que ad pꝛuritũ ꝛ ſcabiem ualẽt.ʒ.aloes mirabol.citrinoꝝ añ.ʒ.j.ſcamon.roſarũ rubearũ.añ.q̃rtam ptem.ʒ.vnius.fiãt ex eis pillule quarũ receptio vna eſt doſis:que multis/ſicut dicit ſumende ſunt vicibus.

¶ Poſtq̃ coꝛpus minutione ꝛ uentris ſolone euacuatuꝫ fuerit/det quotidie potio iſta.ʒ.pꝛuna damaſcena.xv.

tamarindoꝝ a semib⁹ mũdatoꝝ/çuccari albi.añ.ʒ.x.sup
ista due ptes aque bulliẽtis fundank:ꝛ per noctẽ.j.dimis
sa fricenk ꝛ colenk/ꝛ in potu sumank. Si aũt coquank fo:
tius opabunk.isti quoqꝫ qñqꝫ addank sene:ꝛ fumusterre
ex qbus quotidie.ʒ.qñor sunt bibende. ¶Dilke de fu
moterre ꝓbatissime ꝛra scabiẽ.ℨ.aloes cortic.mirabo.
citrinoꝝ põderatoꝝ sine ossib⁹ añ.ʒ.ʃ.scamoñ.rosarum
añ.ʒ.j.tẽperenk cũ succo fumiterre. ¶Itẽ Almasor: po/
nit hoc elium ꝛra scabiẽ ꝛ pꝛuritũ.ℨ.mirabol.citrinoꝝ
p.j.sene fumiterre añ.p.ʃ.succi absinthij quãtũ ad eorũ
cõsperssionẽ sufficit.aliquoties addit huic cõfectioni ab/
sinthij quãtũ qrta ps mirabol.ofician oia cũ melle:ꝛ su
mak ex eo quotidie ad quãtitatem magnitudinis auella
ne. ¶Serũ quoqꝫ capnũ cum mirabol.ꝛ çuccar.pꝛuri/
tui ficco ualet.ad qd etiã ualet sicut iam dictũ est in aqua
calida balneari ꝛ corpus ex aceto ꝛ oleo ros.ꝛ succo apij
ꝛfricare. ¶Qui aũt scabiẽ patit ꝛ pꝛuritũ ab oi salsa dul
ci ꝛ acuta abstinere debet.olera aũt frigida ꝛ res acetosas
ꝛ leues carnes comedat.

¶De pustulis faciei. Cap.XLVIII.

s **¶ In facie** fuerint pustule ficce ꝛ pue
ℨ.alumẽ gũmi/ꝛ lẽtes pꝛ
uericа:ꝛ faciẽ inde laua. ¶Ad pustulas faciei
rubeas qñ le pꝛas ꝓbatũ.Accipe succũ urtice minoris/
ꝛ succũ nasturtij aqtici/cimbalarie/plantaginis/ꝛ cicute.
añ.adde parũ argẽti vi.distẽpera cũ eis sagimẽ porci ꝓsi
ce ꝛ vnge.postea combure mures ꝛ fac puluerem misce
cum oleo ꝛ vnge.ꝛ nos dicemus de his in capo de gutta
rosea:ꝛ in capitulo etiam de lepꝛa.

¶De malo mortuo. Cap.XLIX.

q **¶ Vedam** infirmitas nascit circa tybias
ꝛ brachia que malũ mortuũ
appellak.sunt enim ulcera liuida ꝛ ficca modi/
ce saniei gñatiua:ꝛ qñqꝫ fiũt de pura melꝛia nãli:qñqꝫ ex
melꝛia cum admixtione flegmatis salsi. ¶Si fiat ex pu/
ra melãcolia cognoscit per nigras pustulas sine pꝛuritu.
si autem admisceak salsum flegma quasi liuescit locus cũ
pꝛuritu ꝛ mordicationibus.

¶ Particularibus ergo cõuenientib⁹ si pu
ra sit melꝛia digerak mã
cũ oximelle sgllitico ꝛ syrupo de fumoterre añ. ¶Si fle
gma salsum admisceat:digerak mã cũ duabus ptib⁹ oxi
mellis.ꝛ tertia pte oxiçacare.ꝛ qrta syrupi de fumoterre
¶Digesta mã qd cognoscit per urine colorationez in
spissationẽ ꝛ maiorẽ quãtitatẽ purgek cũ duab⁹ partibus
ꝛealogodion ꝛ tertia ꝛere rufini.ꝛ qrta catartici impia/
lis. ¶Sequẽti die in utraqꝫ causa fiat stuffa de calamen
to/origano/ruthа/mẽthа/marubio/folijs lauri/ꝛ oi gñe
apij/nasturtio/scabiosa/fumoterre/spatula fetida:ex eũti
a stuffa offerak thiriaca magna cuꝫ succo fumiterre tepi/
do si sit ex pura melꝛia. Si autẽ admisceak flegma:appo/
nak tertia pars rubee trocisсate. ¶Sequẽti die si sit ulꝛ
malũ mortuũ:fiat flõmia de epatica. Si aũt sit circa cru
ra ꝛ tybias:fiat flõmia de uentis saphenis interius ꝛ ex/
terius:successiue tamen ẽt aliqñ ponak uẽtosa sup renes.
¶Itẽ de fenticulo/spatula fetida/lapatio acuto/fumoter
re/folijs ebuli/ꝛ sambuci/fiat cinis:ꝛ fiat ide lixiuium in
quo decoquant ꝑdicte herbe:ꝛ cũ herbis ꝑdictis ꝛ lixi/
uio isto stuffent mẽbra patiẽtia:postea fiat inunctio sup
spatulas cum hoc vnguẽto.Sumitates tapsi bar.terãtur
subtilissime ꝛ apponak cũ eis puluis litargiri in eqli põ/
dere:ꝛ distẽpereꝛ cum oleo ro.ꝛ aceto:ꝛ fiat vnguẽtum.
¶Itẽ accipe succũ celidonie/lapatij acuti/scabiose/spa/
tule fetide:ꝛ cum his succis eqliter cõmixtis distẽpereꝛ
assungia uetus:deinde ponak parũ pulueris de elko/au/
ripigmẽto/sulture viuo/thure/mastice/litargiꝛ.ꝛ bene in
corporent cũ pistello.ad ultimũ apponak aligd de argẽ/
to viuo extincto:ꝛ fiat vnguẽtũ. ¶Itẽ aliud qd ualet cõ
tra tineã/scabiẽ/ꝛ malũ mortuũ.ℨ.argẽti vi.sulfuris vi.
elki/cimini/titimalli/ꝛ staphisagrie.añ.ℨ.fice cuꝫ assungia
porcina ueteri.ʒ.vj.uel ursine qd melio est: uel vulpine
qd melius est. ¶Itẽ accipe sumitates urtice/tapsi bar.
celidonie.añ.ℳ.j.saluie.ℳ.ʃ.terank ac si deberet ide
fieri salsamẽtũ:deinde admisceak parũ assungie porcine
ꝛ bñ incorporeꝛ cũ pistello:ꝛ addak modicũ argẽ.vi.ex/
tincti:ꝛ apponak puluis elki/salis coris/ꝛ atramenti:ꝛ fiat
vnguẽtũ. ¶Macer dicit:q lolium cum raphano ꝛ modi
co sale tritũ pustulas liuidas ꝛ lepꝛas curat. ¶Et Alma
gesti ꝛra malũ mortuuꝫ huiusmodi ponit curã purgato
corpe sicut oportet. Accipe puluerẽ baccaꝝ lauri/sulfuris
añ.lb.j.salis gẽme lb.ʃ.puluerisa simul oia hoc puluere
patiẽtẽ in balneo diu frica:fricãdo solũ brachia ꝛ tybias.
nequaqꝫ tñ uẽtre:neqꝫ pectinẽ:neqꝫ alias ptes corporis.
fac hoc qtuor diebus:qnto die purga uẽtrem cum cõpe/
tẽti catartico:qd semel aut bis laxet. Septima die vnge
ad ignẽ loca patiẽtia hoc vnguẽto.ℨ.olei laur.assungie
porcine ueteris añ.lb.ʃ.litargiꝛ.plũbi usti.añ.ʒ.iij.tar/
tari.ʒ.ij.argẽti vi.ʒ.j.sice sicut scis:ꝛ vnge loca semel in
die qtuor diebus aut plus si necesse fuerit. Et si vis ut oẽs
humores per os emittat post vnctionẽ:mox bñ cooptak
pãnis in lecto ut sudet:ꝛ humores uarij coloris per os ef
fluẽt:uel ambulet per vicos optime cooptus ne ledat a
frigore:ꝛ fluet de subassellis humor: qñ riuulus assidue:
ꝛ sic liberabit ut certo cognouimus exprimẽto.Et caue/
at patiẽs lõgo tpe a uenere ꝛ ab oibus cibis grossis ꝛ cõ
uertibilibus:nec lauet tybias in aq frigida. ¶Itẽ vnguẽ
tum saracenicũ qd sanat scabiẽ/cãcrũ/malũ mortuũ/fle/
gma salsum/educẽdo mãm per os:ꝛ dicit etiã curare le/
prosos in pncipio.confert etiã arthetice ꝛ podagre.ℨ.ni
tri salsi/piretri/plumbi usti/eusor:bij añ.ʒ.ij.ꝛ.ʃ.pumicis
marine/cameleõte añ.ʒ.j.ꝛ.ʃ.cerusse.argẽti vi.añ.ʒ.ʃ.cõ
ficiank cũ assungia ꝛ oleo ꝓus mortificeꝛ argẽtũ vi.cuꝫ as
sungia ueteri ꝛ cũ oleo antiquo:eo bñ extincto adde pul
uerem supradictarũ specierũ ꝛ bene incorpa: postea fac
duos ignes ꝛ in medio pone tabulã in qua loceꝛ patiẽs
ꝛ vngak a genubus inferius usqꝫ ad pedes ꝛ supꝫ genua
tribus digitis.Sikꝛ a cubitis usqꝫ ad manus ꝛ supꝛa cu/
bitos tribus digitis:ꝛ fiat ista vnctio bis in die:ꝛ caueat
patiẽs multũ a frigore. Cum aũt flegma incipit dissolui:
recedas ab vnctione.Dieta sit tenuis ꝛ bñ digestibilis.
¶Et si ꝓpter multa sputamina ꝛ rascationẽ aspꝛitas ꝛ do
lor in gutture sentiank:da mel ro.uel mel simplex.Si pa
tiẽs multũ debilitatus fuerit:cõfortek cum electuaꝛ.sicut
çucca.rosꝝ.uel violꝝ.si nimis fuerit cõstipatus.Et sicut su
perius dictũ est:si necesse fuerit purgeꝛ ante vnctionem
cũ catartico cõpetẽti/tutius erit:hoc in memoria teneas/
ꝛ diligẽter obserua:ut patiẽs quocũqꝫ tpe fiat hec cura cu
stodiak a frigore/sicut mulier in pꝛtu. ¶Alij faciũt hoc
vnguẽtũ sicꝛ est melius.ℨ.eusorbij/litargi.auꝛ.añ.lb.ʃ
argẽti vi.lb.j.assungie ueteris lb.j.ꝛ.ʃ.lauek assũgia stu/
diose:deinde argẽtũ vi.mortificatũ cum saliua incorpore
tur cũ ea ut nõ remaneat oculatũ:deinde cetera puluerꝛ
cata cõmisceank ꝛ bñ incorporenk:de hoc vnguento vn
gat se infirmus sicut dictũ est/ꝛ cooptat bñ pedes ꝛ bra/
chia quousqꝫ durat vnctio:hãc vnctionẽ faciat mane ꝛ se
ro inter duos ignes/donec dentes dolẽ cepint:tũc statiꝫ
cesset ab vnctiõe:ꝛ teneat se optime calidũ:sic stet donec
cesset fluxus flatis per gingiuas. ¶Hoc facto nõ se la/
uet usqꝫ ad.xl.dies:ꝛ accipiat gũmi arab.assungiã urfi/ꝛ
oleũ ros.añ.ꝛ aliquãtulũ balsami:ꝛ cõmisceat totũ:ꝛ vn
gat cũ eo manu faciẽ ꝛ tempora ut redeat colo:q qñ mor
tificat⁹ fuerat. ¶Fit ẽt vnguẽtũ ꝑdictũ hoc mõ.ℨ.argẽti
viui.ʒ.ij.eusorbij.ʒ.j.staphisagrie.ʒ.ij.litargiri argẽtei
ʒ.ij.assũgie lb.ʃ.in estate non apponak staphisagria.In
ungak patiẽs triduo post horã nonã ad solẽ calidũ ul ad
ignẽ:si die qrta cepit flꝛa descẽdẽ nõ inungak amplius. si
vo nõdũ descẽdere cepit/ite inungak.In scõa septima
na lauek cuꝫ aq calida.si in gnto die humor descenderit

si vo non descēderit quinta die humor: fac fomentum de rosmarino z saluia in aq̄ bullitis: z tūc certissime descendet. ¶ Si vo fluxus supfluat: sic restringes bolū armeū cū succo lāceole uel sanguine draconis z frigidā aquā in ore teneat: ul' teneat in ore succū solatri: z cum eodē succo iunganf loca pus iuncta. Inunctio cū vnguēto fiat circa tybias z brachia mō pdicto. Et caue ne ptes alie inunganf: z tybie z brachia que iuncta fuerint tegant panno rudi z nouo non curato. ¶ Si fluxus añ tpe stringat z ipm uolueris reuocare: staphisagriā masticet z in ore teneat uel tapsiā tenui z forbili tm utaf dicta. Et nota q̄ in vnguēto debes ponē tapsie. ʒ.j. ptra klā salsum / ydropisim / z lepzā. ¶ Cōtra lepzā sic facias. ℞. litargiri. auri. ʒ.j. piretri / elli al. añ. ʒ.j. argēti vi. ʒ.ij. succi brionie. ʒ.ij. succi lapatij acuti. ʒ.ij. de pdictis cū media lb. assungie uetustissime fac vnguētū. Patiēs semeti pm iungat z vngat brachia z tybias sicut dictū est: custodiat se patiēs a frigore ēt in estate: z semp hēat ignē añ se: z nō exeat domū donec fluxus egredif per gingiuas. ¶ Si vo dolorem nimiū in dentib⁹ patiaf cū succo absinthij z albumine oui mixtis piter iungant ptes corpis pus iuncte. ¶ Ad idē z ad quālibet turpē scabiē vnguētū. ℞. urinā hois in magna quātitate / ut patiēs in ea lauare possit tybias usq; ad genua. Et si per totum corp⁹ patiaf: sufficit ut tm tybias abluat: q: ex quo desiccant tybie z reliquū corp⁹: distempera in urina pulueré carbonū omni / uel quercus: z adde eis succū elli nigri in minori pōdē q̄ carbones sint: pfice sil: z tybias ablue per. xv. dies uel per mēsem: hoc est summū lepzosis z tybijs z alijs mēbris corpis sedis z deturpatis ex ulcerib⁹ z pustulis. hūc aūt morbū spēz lepre credo eē. ¶ Itē multū ualet celidonia trita: z cū veteri' assungia pfecta z iuncta. ¶ Itē ad idē nota: utaf patiēs oxi melle diuf. q̄diu mā fit digesta: deinde fiat stuffa de fumoterre / abrotano domestico / lapatio acuto / flauia / z scabiosa: oia pdicta bullīāt in aceto: z cū hoc stuffet patiens deinde purget cū yeralogodion. post purgationē utaf lb vnguēto. ℞. elli albi / folio z raphani affodil. enule. añ. ʒ ij. terant fortiter in mortario. postea. ℞. pulueris litargi. auf. pigmē. añ. ʒ.j. misceat in mortario cū pdictis. Deinde. ℞. pulueris tartari atramēti. añ. ʒ.ß. argēti vi. ʒ.j. incorporent cuz pdictis in mortario addita assungia porci masculi: z ofciaf in mortario nouo ad ignem.

¶ De impetigine z serpigine. Cap. L.

Impetigo z serpigo sunt de gñe scabierū: z fiūt de mā calida z sicca multū ignita z supincēsa. Si morbus talis diu pmaneat: loc⁹ ulceraf ex nimio pruritu z ardore.

Ab initio ergo morb⁹ curādus est cū medicina laxatiua. Si mlta fuerit repletio pcedat flōmia: facta flōmia det calagogū de prunis iuiubis seminib⁹ frigidis / cassiafi. māna / mirabol'. citrinis z idis. hec enim sanguinē mūdificāt / z adustos humores euacuāt: post hec fiat balneū aque dulcis. caliditas eni aque dulcis aplt poros: humiditas vo extinguit z tēperat acumē māe: uel sicut dicit Rogerius pticularib⁹ ꝙueniētib⁹ corpe exīte plectorico si multe sint infectiones: q: signa sunt ad ulcz corruptionē z humor z lepzā. Digeraf mā cū eēli mixtura oxiçacaf. z syrupi de fumo terre. digesta mā purget cū duab⁹ ptibus catartici impialis z tertia pre rufini: tertia die fiat stuffa de herbis frigidis: z apponaf scabiosa / fumusterre / z lapatiū acutuz: exeunti a stuffa detur rubea trociscata cuz tertia parte thiriace magne. Sequenti die fiat flobothomia de epatica uel de alia uena fm positionem materie.

¶ Hoc facto pcedas ad vnctiones z alia localia. vngaf ergo locus cū hoc vnguēto. Accipe radices lapatij acuti z bñ lauenf: z extrahaf illud durū qđ est iterius: alia pone cidaf frustatim: z ponaf in butyro per duos dies: in tertia die decoquaf usq; ad integrā resolutionē radicum: z tūc exp̄maf fortiter per pānū: z in colatura liquefiat cera z fiat vnguētū. ¶ Unguētū ad impetiginē. Lacertuz vide z succū vitis albe coque in oleo usq; ad tertiā partē colato oleo adhibeaf cera purissima. pbatū est. ¶ Item aliud qđ fortius opaf in iueterata serpigine z ipetigine. Accipe radicez lapatij acuti z bñ teraf ac si deberet fieri salsamētū: z tūc apponaf argēti viui extincti z bñ incorporenf cū pistello z liquefiat in patella assūgia z cera colenf: z cum hac colatura distēperenf radix lapatij acuti z argēti viui extincti z atramēti z fiat vnguētū. ¶ Aliud qđ ualet in inueterata serpigine z ipetigine. Puluerizef thus z alumē añ. z incorpef cum assungia porcina uetteri z argēto viuo extincto. ad ultimū cōficiaf cū succo absinthij z fiat vnguētū. ¶ Cōtra herpetē miliarē non opz q̄ fiat purgatio. sed particularib⁹ cōueniētibus fiat flobothomia. Tertia uel q̄rta die fiat balneuz: z suauiter fricet totum corpus ut ex humiditate balnei alteref colera: z p actualē calorē apiaf pori z fumositas ignita expiret ad exteriora. ¶ Item ad idē pbatū pluries ptra serpigines z impetigines. ℞. assungiā porcinā z liquefactā in cacia pyce in acetū acerrimū: z ualde diu cōcutias in eodem: post collige z incorpora cū argēto viuo mortificato antea cuz saliua. ¶ Si serpigo multū est ipetuosa / estuosa / acuta / z mobilis liniaf ex amigdalis amaris pritis z farina lupinoz. añ. ʒ.j. seminis raphani / aristol'. lō. elli nigri. añ. ʒ.ij. terant z distēperenf cū aceto z liniaf. Si aūt impetigo humiditatē hēat uenenosam addaf atramētū z elleborus al. ¶ Itē fiat inunctio. ℞. anacardoz z costi cōbustoz utriusq; ellebori z aristol. cōficiaf cum aqua salsa. ¶ Hoc vnguētū ualet serpiginosis / impetiginosis / z elefantiosis. ℞. aloes / litargiri / arsenici / argenti viui / tartari / masticē. thurie / sulfuris viui / cimini / picis / assungie veteris: teréda teras: z tēpera cū aceto oleo z succo lapatij rotūdi z succo fumiterre qđ sufficiat. postea vnge ad ignez uel ad solē: lauef assidue cum farina fabarū z furfure: assuefaciat balneū aque dulcis. ¶ Ungaf oleo frumenti / aceto / citrāguli z citri / sulfure cū aceto / farina ciceris cuz lacte ficuū / elleboro nigro cū aceto: postea lauef cū aqua dulci: z vngaf cū oleo rosato. ¶ In summa nota q̄ ipetigini ꝙfert assiduatio balneationis z ut fricef uehemēter deinde liniaf cū aceto citri oleo frumēti / z oleo de corticibus nucū viridū. ¶ Cum aūt antiquaf idiget sanguis fugis fricatione z abrasione donec resoluaf caro mala tota: z currat ex ea sanguis plurimus. ¶ Et post fricationē apponanf sanguisuge: deinde liniaf cū epithimate fortis exiccationis. ¶ Unguētū pbatū ad oēm impetiginem z serpiginē. ℞. olei lētiscini z admisce cū serapino / pice / z auripigmēto. ¶ Et nota q̄ in hmōdi morbis sicut impetigine / serpigine / morphea / tinea / semp ante appositionem medicaminis / qñ fortis est morbus facienda est fricatio cum staminea aspa uel silli: z leuis idiget leui medicamine z fortis indiget forti. ¶ Item multū ualet oleū de ligno qđ dicif cornus z oleum iunipi. ¶ Auicē. dicit: q̄ appositio sanguisugarū est de melioribus medicinis eius: z est necesse / sicut iam dictū est mūdificare corpus iuxta indigētiam z balneū. fil'ter est de meliorib⁹ curatis omnibus eius. ¶ Et quādo impetigo expandif z multiplicaf: tūc cura eius est cura lepre: z gūmi arab. cum aceto est bonum ad illud. ¶ Simil'r gūma amigdalaruz z gūma piny cum aceto z sinapis cū aceto est ultima. ¶ Et serpigini cōfert saliua hominis ieiuni cuz fortificatione. ¶ Et scias q̄ oleū de tritico est ꝙnies oi spēi ipetigis z serpiginis ēt antique: z alchitrā z pix sunt mirabilia in hoc. ¶ Et mel anacardi est ultimum: z oia que ualent morphee ualent impetigini z econuerso.

Et quādoq; ex flegmate salso quedam spēs scabiei seu herpetis circa man⁹ z pedes cōtingit: que vulgo dicif focus siluester: z est scabies spissa serpens membra vicina q̄si ignis talis qualis

est in pueris. ¶Si aũt fuerit in pedib⁹ uel manibus ut coxis: hoc vnguẽtũ faciet ad hoc ꝓbatũ iam dictũ etiam positũ in capꝰ scabiei. ℞. oleũ qõ fluit a cucurbita ꝓsuetã ptinere oleũ cũ cõburit ptẽ. j. succi celidonie partes. ij. misce simul: postea accipe sagiminis porcini libr̃ã vnam argẽti viui. ℥. j. misce bñ oĩa simul ꝛ vnge. ¶Si autem per totũ corpus fuerit adde ꝑdictũ succũ lapatij acuti ut rtice ꝛ bardane. ¶Item vnguẽtũ ruptoriũ de calce auri pigmẽti ꝛ sapone appositũ per noctẽ sup impetiginez facit crustulã que postmodum cum vnguento albo curat: ꝛ sic recedit impetigo.

¶De gutta rosea. Caꝑ. LI.

r Gbor filis ꝓncipio lepre appet aliqñ super nasum ꝛ sup poma maxillaꝝ ꝛ in ptibus adiacẽtibus: ꝛ aliqñ sup extremitates: ꝛ ppꝛie in frigore: ꝛ aliqñ ulcerat: ꝛ dicit vulgo gutta rosea: ꝛ cã eĩ⁹ est/q; frigus eĩ⁹ coartat uaporẽ plurimũ sanguineũ: ꝛ humores trahunt illuc: ꝛ ifician̄t mẽbrum rubeo colore ꝓter nãz. Et scias qꝺ in qbusdã est signũ ꝓnũ ad lepr̃ã. ¶Fit aũt qñq; de sãguie: qñq; de cola. si de sãguine b̃ sũt signa: sentit ꝓrit⁹ delectabilis/cito fiũt pustule/ꝛ cito trahunt ad sanie multã. Si de colera sentiuntur mordicatiões ꝛ pũctiones/adest loci ariditas: ꝛ si fiãt pustule sũt sicce: ꝛ in puã uel nullã saniem ꝙuertunt.

In ꝓncipio ergo ptic̃larib⁹ ꝙueniẽtib⁹ fiat flõmia de cephalica. ꝛ si corpus est plectoricũ digerat mã cũ eqli mixtura oxiçacare/ꝛ syrupi de fumo terre. ¶Digesta mã purget cũ duab⁹ ptib⁹ catartici impialis/ꝛ tertia yere rufini. tertia die fiat stuffa de herbis frigidis ꝑdictis exeũti a stuffa. denꝺ due ptes rubee trociscate. ꝛ tertia thiriace ma. sequẽti die fiat flõmia ꝑdicta de cephalica. ſ. ꝛ aliqñ fiat in sumitate nasi ꝛ ꝓꝛie cũ sanguisugis: aliqñ sub lingua: ꝛ uẽtosa ponat aliqñ sub mento/uel ruptoriũ. deide fiat stuffa cũ aq̃ decoctionis maluarũ/herbe viol. absinthij/palee/ordei/postea fiat inunctio cũ vnguẽtis ꝑdictis in ipetigine ꝛ ꝑpigine. ¶Et cũ b̃ vnguẽto. ℞. borac. ℥. j. farine ciceruz rubeoꝝ. ℥. ij. cãphore. ℥. j. farine fabaꝝ. ℥. j. b̃ subtilr trita cũ succo cepe uel cũ melle dispumato distẽperenk: ꝛ fiãt ide trocisci ꝛ deiccenk in vmbra: ꝛ cũ opꝰ fuerit distẽperenk cũ eodẽ succo ut melle: ꝛ ex illo faciet iungat. ¶Idẽ ad idẽ. Accipe farinã ordei/fenugreci/ciceris rubei/borac. aã. puluerĩça ꝛ cõfice cũ succo cepe ꝛ melle dispumato: ꝛ fiat vnguẽtũ. ¶Itẽ terank nuces excorticate cũ colofonia ꝛ amido. aã. ꝛ fiat emplm ꝛ supponat per totã noctẽ ¶Facta ꝑcedẽti stuffa seq̃nti die fiat iunctio cũ b̃ vngto ℞. thuris/masticis/amidi/borac. ceruse. aã. ℥. ij. cãphore ℥. ſ. argẽti vi. extincti. ℑ. ſ. ꝓfice cũ assũgia ueteri porcina: uel apponat. ℥. ij. lapidis qui reptk in epate tauri: ꝛ ꝓficiãtur cũ oleo amigdalarũ amararũ: uel de nucleis pficorũ ꝛ oleo ro. ꝛ fiat vnguẽtũ. ¶Itẽ vnguẽtũ ꝑbatissimuz ad guttã roseã ex q̃cũq; cã fiat. ꝓ⁹ fiat flõmia de uena cephalica uel de sumitate nasi viriby⁹ ꝛ etate pmittẽtib⁹. postea digerat mã cũ oxiçacara/ꝛ aq̃ decoctõis endiuie digesta mã purget cũ catartico ꝙueniẽti post purgationẽ fiat stuffa de herbis frigidis diuꝛ. sicut endiula in magna q̃tita/te/capil. ue. cetrac/politricũ/adiãtos/epatica/ꝛ filibus palea ordei/ꝛ auene. ¶Facta stuffa/iterek flõmia. Scõa die postea hoc vnguẽto utak: qꝺ est. ℞adak radix lapatij acuti: ꝛ ꝓlectis iteriorib⁹ cũ assũgia porcina ueteri ꝛ cera alba ꝑus resolutis ad ignẽ optime cõficiat ꝛ fiat vnguentũ cui addak aliquãtulũ argẽti vi. mortificati ꝑdicto vnguẽto q̃tidie iungat. Et radix lapatij ꝛ assũgia sint aã. ℥. ij. cera. ℥. j. argẽti vi. ℥. j. ꝛ. ſ. ualet ẽt b̃ vnguẽtũ ꝺtra guttã iueteratã. ¶Itẽ ad idẽ expimẽtũ ifallibile. ℞. sulfuris vi ui. ℥. j. argẽti vi. extincti/succi hedẽ terrestris. aã. ℥. ſ. lapatij parũ/fellis porcini modicũ fiat ex ꝑdictis vnguẽtũ cũ cera alba/ꝛ sepo arietino uel hircino. ¶Itẽ ad guttã ro. iueteratã ꝛ pustulas eiusdẽ iueteratas ꝑueriçenk borax cum pipe/ꝛ cuz succo cepe ꝛ melle despumato ꝙficiank. ¶Itẽ circa guttã ro. iueteratã. ℞. cãphore. ℥. j. farine ciceꝝ rubeoꝝ. ℥. iij. borac. ℥. ij. terẽda tere: ꝛ ꝓfice cũ succo cepe ꝛ melle despumato/ꝛ factẽ vnge: multũ ualet. ¶Itẽ expimẽtũ. post appõnẽ uẽtose sub mento emplet locus ifect⁹ cũ empto facto de soleis cõbustis ꝛ melle: ꝛ dimittak per noctẽ: curat ita ꝙ usq; ad annũ nõ redit. ¶Et b̃ vnguẽtũ est bonũ ad ruborẽ faciei. ℞. ferrugĩis subtilr puluerĩçate/puluerꝛ pedũ bouũ cõbustoꝝ/puluerꝛ splenis bubali: uel bouis nigri cõbusti. aã. ℥. ij. de ꝑdictis fiat vnguẽtũ cũ succo plãtaginis/ꝛ aq̃ ro. aã. assungie porcine sine sale lb̃. ij. coquank oĩa usq; ad spissitudinem.

¶Et in sũma nota ꝙ pustule faciei si sunt rubee de sãgine sũt mixto cũ colera rubea. ¶Patiẽtes ergo fiẽ dictũ est purga ꝓ⁹ per flõmiã de uena cephalica: deide purga cũ calagogo qõ dr̃ sofia/uel cũ filis: post fac vnguẽtũ: qõ. ℞. litargiri/ceruse. aã. ℥. ij. plũbi usti. ℥. ij. tẽpera cuz aceto ꝛ modico oleo. ¶Si pustule fuerint aliquãtulũ humidiores adde boli. ℥. j. ꝛ misce cũ succo solatri ꝛ oleo ro. Si vo sunt aliquãtulũ ꝓruriginose adde argẽti vi. ℥. ſ. pone sepe uẽtosas in occipitio. abstineat a vino fortꝛ ꝛ allijs/ꝛ ab herbis crudis ꝛ cibis. ¶Itẽ ad ruborẽ faciei q̃ñ lepra videk. ꝛ ꝓtra scabiẽ in alijs ptib⁹ corꝑis lauek ꝑus ps ipa que rubet in frõte uel scabiosa est cũ urina patiẽtis freq̃nter: ꝛ si sic curat⁹ nõ fuerit fomẽtek frõs cũ aq̃ feruẽti: postea lauek frons cũ aq̃ in qua sulfur tritũ admixtũ ꝛ distẽperatũ fit: ꝛ fiat b̃ sepe. fiat etiã minutio de uena que est i medio frõtis. ¶Alter optimũ. Accipe faseolos ꝛ pone i optimo aceto: ꝛ dimittas in eo octo uel nouẽ diebus. postea exctis ꝛ desiccatis teranꝺ ut fiat puluis. pluis iste misceat cũ albumine ouoꝝ: ꝛ liniak locꝰ in modũ empli.

¶De pannaritio. Caꝑ. LII.

p Annaritiũ est apa calidũ accñs in latẽ vnguis uehemẽtis doloris: ꝛ q̃ñq; ulcerak ꝛ ꝑducit ad corrosionẽ. ¶Et q̃ñ ex ulceratione currit sanies subtilis fetida est timor digiti. ¶Si flõmia ꝛ solo uẽtris fuerint neccia fiãt. Gal. dicit qꝺ ñ in ꝓncipio submergat in aceto calo qꝺ est uehemẽtis iuuamẽti/ꝛ ꝓꝛie cũ farina ordei. ¶Itẽ si de farina ordei/cãphora/opio/ꝛ mucillagine pfilij ẽcta cũ aceto fiat emplm est iuuatiuũ ualde: ꝛ submergat sepe i aq̃ frigida: ꝛ sedek dolor cũ opto/q̃ñ est mirabile. Et nõ approximet oleo neq; humiditati/cũ timek ulceratio. Et grana mirti decocta cũ agreste refrenãt ipm. ¶Cũ autẽ trãsit ꝓncipiũ ꝛ nõ sedak: nõ istek cũ ifrigidatib⁹: qñ inspissant cutim ꝛ indurant mãm/ꝛ fit uehementior dolor. ¶Nec attẽdak calor eius etiã si fuerit sicut ignis. immo resoluak ꝛ exiccek: ꝛ tenere eũ sub titillico calẽti ꝛ sudãti cõfert ualde etiã in ꝓncipio: ꝛ ꝓhibet augmẽtari oẽ apostema in ꝓncipio sui assidua. ergo illud frequẽter experti sumus. ¶Cum aũt accidit maturatio/tũc pone sup ipꝫ semẽ almari ꝛ psiliũ cũ lacte. ¶Et cũ puenerit ad statuz maturatio: tũc pfora cum acu ut egrediak qꝺ in ipso est. ¶Et cũ euacuatũ fuerit empla cũ stipticis: sicut cũ lentibus ꝛ rosis: ꝛ post illud cũ farina lupinoꝝ ꝛ melle. ¶Et q; ulcerak: tũc aloes est de meliorib⁹ curationib⁹ eius. similiter thus cũ arsenico: ꝛ coopiak cum pãno imbibito i vino. ¶Et emplm bonũ dragãti usti/thuris/amboruz. aã. ℗. j. floris eris ℗. ſ. aggregek cuz melle ꝛ ponak super ipsum. ¶Et forte si fuerit timor corrosionis oportebit ad ministrare calcadion: qꝺ fit ex arsenico/dragagãto/floreris/ꝛ calce: qñ exiccat ipsum/ꝛ nõ est melius eo. Et qñ ex pãnaritio ulcerato incipit currere sanies: tũc cauteriça ꝛ incide: ut non pambulet malitia eius in toto digito. deinde cura donec sanetur.

¶De morphea. Caꝑ. LIII.

m Morphea est ineqlitas coloris cutis sine ineqlitate carnis: qꝛ si ad eẽt carnis ineqlitas sicut dicit Rogerius iaz nõ

solū modo eēt morphea:sed lepra. ¶Fit aūt qñq; de sanguine:z est rubei coloris:quandoq; de colera:z est citrini ul' crocei coloris.quādoq; de flāte naturali:z est albi. Qñq; de melia z est nigri coloris. ¶Fiunt aūt hꝰ morphee de humoribꝰ corruptis ad mēbrū trāsmissis ificientibꝰ illud. Cū ergo quodlibet mēbrū hēat suā assimilātiā z suas vtutes nāles.si deficiāt paruū nutrimētū z corruptū gñat:z inde corrūpit mēbrū. ¶Utruz aūt morphea fit curabilis sic ꝓbat. Scarificetur in duobꝰ locis si sanguis exiēs fuerit nālis mēbri significās sanitatē:signum est q; mēbrū non est corruptū:idcirco curabilis iudicat. Si vo sanguis inaturalis exierit corruptionē mēbri significat:z talis vir aut nunq; curat. ¶Jtē morphea vir aut nūq; curat si fuerit antiq. Recēs vo facilis curatiōis existit. ¶Et alba gdē qñ antiquat:deterior est q; nigra.

Et cura morphee anteq; antiquat est uomit° :z abstinere a cibis humectatiuis:z sudare in balneo.z assiduatio ꝯuccari ro.ꝫfecti cū mastice z thure. Et solo cū medicinis in qb° est turbit z pulpa colloquintide:z fricare locū dōec rubeat.z si sic nō curat:liniat cū cepe:aut cū tapsia:aut cū rubea tinctoꝝ cū aceto fortiori. ¶In antiqua vo ꝓmo fiat flōmia:z fiat iunctio cum medicis quas dicā ad hanc egritudinē:z ad baras. ¶Jgit in curatiōe morphee particularibꝰ ꝙuenientibꝰ:si mā sanguinea uel colerica fuerit.digerat cū equali mixtura oxi çacare:z syrupi de fumoterre.Jn salso flate admisceatur de oximelle squillitico. ¶Digesta mā sanguinea purgetur cū colagogo.colerica cū duabꝰ partibꝰ oxi.tertia yere ruffini:uel duabꝰ catartici ipetialis. uel electuar.de succo ro.Si est flegmatica salsa cū vna parte catartici:z alia yereruffini:z tertia yerepigre.tertia die fiat stuffa de herbis calis z fridis:z apponat de fumo terre scabiosa z lapatio acuto z foliis boraginis:exeunti a stuffa dek thiriaca magna z rubea trocis.cū succo fumiterre. ¶Sequēti die si circa collū z facié fuerit de cephalica minuat.Si a dyafragmate iteri° de epatica.deide sup totā morpheā apponat uētosa cuz scarificatiōe:z tūc fiat iunctio cū sanguine leporino tepido.postea puluis de thure albo:mastice:amido:litargiro:z sarcocolla que potenter dissoluit sanguinē grossuz supponat:z ita tribꝰ diebꝰ.Quarta die apponāt fortiora. Accipe ḡ thus:masticē:z mirrā z aloē sarcocollā:amidū:litargirū.aā.fiat puluis.facta ergo iunctiōe cū sanguine leporio supspargat z cooperiat cuz folio plātaginis. ¶Jtē fiat iunctio cū equali mixtura succi abſinthij z mellis despumati:z apponant ꝓdicti pulueres. ¶Jtē in hoc cōueniunt oēs auctores.q; sanguie leporio calo frequēter iungat.soluit eni oēz morpheā.idē facit succꝰ spatule fetide.abstineāt ab oibꝰ cōuertibilibꝰ.

¶Cōtra morpheā al.talis fiat cura.digerat mā cū dyatriō pipereon:z dyacimino singulis diebꝰ mane z sero.postea usum electuarij dek oximel squillitici cū tribꝰ partibꝰ aque tepide. ¶Digesta mā purget cū duabꝰ partibꝰ yerepigre.z tertia yereruffini.tertia die fiat stuffa de herbis calidis.de oi genere lapatij.calamēto:origano:fumoterre: ruthe:marrubio:z scabiosa.exeūti a stuffa denk due partes opopire:z tertia thiriace cū succo de fumoterre tepido.sequēti die si coꝰ est plectoricū fiat flōmia. Et nota dū exit a stuffa:z adhuc est mēbrū calidū iungat cū sanguie leporino calo:z hoc fiat ter uel q̄ter in die:z fiat tribus diebꝰ cōtinuis. Quarto die adhibeāt remedia fortiora. Scarificet ergo locꝰ morpheatus.z supspargat puluis factꝰ de castor.hermodactilis z tapsia:uel puluerize tur lapis laçuli:z distēpet cū succo flāmule:z postea desiccet ad solē.postea puluerizet.facta ergo iunctione cū sanguine leporino:uel cū succo flāmule puluis supspargat. Jste aūt puluis trāsit usq; ad viuaz carnē z grossum flegma.z carnē mortuā corrodit. ¶Jtē assungia uetus z distēperet cū ea puluis staphisagrie spatule fetide hermodactilorum.flāmule:z apponat aliquid de puluere atramēti adusti i olla rudi cū aceto:z cū isto vnguēto ter in die fiat iunctio.z cooperiat cū folio caul.uel plantaginis. ¶Jtē accipe agrimontā:pimpinellā:salutā:abrotanū z spatulā fetidā.decoquant in vino.accipiat patiens mane z sero.ista potio nō solū soluit albā morpheā.imo potenter deficcat fistulā z scrophulas soluit. ¶Jtē exptū laua locū patiētē cū aqua frigida usq; decies.postea.℞. tartari bene cōbusti:gallarū ustarū : solee ueteris cōbuste.pennarū nigrarū galline cōbustarū.calcis nō extincte argēti vi.arsenici.Jtē accipe serpentē.z combure euz in olla noua bene cooperta.℞.oium ꝓdictorum.aā.de argento vo viuo.calce viua:z arsenico in duplo vniꝰ aliorū.z adde de radice flammule:uel filicis cōbuste z trite oia predicta bene puluerizata distempera cū forti aceto in modū vnguenti:ita q; confectio sit equalis cuz predicto vnguento.inungas totam morpheā bis uel ter uel plus:sicut videris expedire.ultimo mitte eū ad balneuz: z in introitu balnei vngatur cum vnguento confecto ex vna parte arsenici:z quatuor partibus calcis vi.que.s.ponātur in sacculo bñ ligato.z sic ligatum mitte in aquam uel acetū ad bullidum:z cū satis coctum fuerit extrahe z dissolue petiā:z ducas pēnā galline per mediū:z si pēna depilatur.satis coctū est cū tali vnguento inungak in introitu balnei.postea iret balneū z sudet cū eo i balneo aliquātulū.deinde optime lauet se cū aq̄:z sanatus erit. ¶Et si aliqd remāserit. Accipe de puluē serpētis cuz cimino z pipere z sale:z mitte in ouū molle:z da comedere patiēti ieiuno fac bis uel ter:sicut videris.z si neēe fuerit iterum ad balneū mittas ipm:z sicut dictū est cum vnguēto facto de calce z arsenico iungak.Cuz ꝓdicto experimēto quedā dña pisana curabat oēs. Jn morphea tñ nigra nō ponebat codicē flāmule:uel filicis:neq; duplicabat receptionē calcis viue.argenti vi.z arsenici:sed tñ de eis equaliter:sicut de alijs apponebat.ualet etiam ad alias egritudines:sicut suo loco dicetur.

¶Cōtra morpheam nigram digerak materia cū oximelle squillitico.purgetur cū duabus partibus yerelogodion: z tertia yereruffini.tertia die fiat stuffa de predictis herbis calidis:z apponatur thimus:z epithimus:geromandrea:z camedreos. Exeunti a stuffa offeraf thiriaca maior:uel metridatū cuz succo fumiterre tepido.nō fiat flōmia:q; tam durus humor non euacuatur per flōmiā.fricetur morphea cū panno aspero:deinde fiat inunctio cū petroleo decocto cū puluere castorei.Si autē nec sic tribus diebꝰ curetur.apponak supra morpheā uentosa cum scarificatiōe.' ¶Et fiant si necesse fuerit fortiora dicta in §.de morphea alba. Et specialiter vnguentū predictum de serpente:q; est expertum. ¶Jtem vnguentū ad morpheam loco prius fricato donec rubeat.inungas cū vnguento facto de calce vi.z succo corticis nucum viridiū. ¶Jtem puluis anacardi.z hermodactilorū : curat morpheam nigram inueteratam.si precedente vnctione cuz sanguine leporino frequēter superspargatur. ¶Et ℞a fis dicit in almansore q; semen maluauisci cū aceto mixtuz z super morpheā epithimatū.remouet ipsam. ¶Jtē oleum tartarinum cum lacte ficuum mixtum curat morpheam nigram:z remouet pannum z lentigines. ¶Jtē vnguentum contra morpheā al.radices serpentarie bene teras z cum aceto usq; ad spissitudinem decoquas z cola:z morpheam inunge. ¶Jtem cantarides abstergunt morpheam. ¶Et de euacuantibus sublimibus teste Auicenna.est aqua casei cuz epithimo.potetur quotidie.ʒ.j.epithimi cum cado vno seri caprini. Et confert ei administratio ciborum boni chimi:z administratio balneorum.z administratio triferarum factarum cum epithimo.z administratio epithimatum fortis abstersionis. z attrahentium fortiter sanguinem sanum. ¶Cum ergo ꝓpter appositionem fortiter abstergentium uesicatur quiescat diebus aliquot.donec cadat cutis.deinde iterek

si necesse fuerit medicamen. Et ille medicinē incensiue sunt ille que dicte sūt. z similiter gumma ruthe siluestris piper: sinapis: nasturcia: lac titimalli: tapsia: semē raphani: corticis radicū capparis: allium: succus affodill. flammule: apij: risus: z similiū fortiū attractiuoꝝ.

¶ De lentiginib⁹: panno: liuore: z nigredine: z ceteris maculis faciei. Cap. LIIII.

In superficie faciei quedam puissime pustule z fordes: aliquando generantur que dicuntur lentigines. ¶ Et quandoq; sunt naturales: quandoq; accidentales. si fuerint naturales curabiles sunt. possunt tñ reprimi. ¶ Et fiunt aliquādo a causa exteriori ut a calore solis uel aeris attrahēte sanguinem uel ebulliēte qui plus dissoluit q̄z cōsumat. si enim attrahat z nō cōsumat qantum dissoluit. facies denigratur: uel macule generāntur in cute. fiunt etiam aliquādo a causa interiori sicut a natura superfluitates humoꝝ ad exteriora expellente: sicut patet in scabie ueris: z in lepra. h⁹ aūt infectiones fiunt aliquādo in viris ꝓsuetis ad emoroydas z ad alias euacuationes ꝓpter indebitam earum retentionem. In mulieribus vō ꝓpter menstruorū: z similia.

Fiunt autem ex diuersis humoribus: quoꝝ signa habentur per colorem z diuersas figuras: z per cōplexionem: z alia particularia. ¶ Si fiant de sanguine: fiat flōmia de cephalica. si de colera detur colagogum. si de aliis humoribus fiat purgatio corpore plectorico existente. ¶ Contra quālibet causam multum prodest uentosatio sub mento cum scarificatione. uel qō melius est fiat ruptorū sub mēto. ¶ Itē in omni causa multum prodest scarificatio in anteriorib⁹ partibus tybiarū. hec enim ualent ad mundificationem. deinde sequantur localia. ¶ Si tñ fiant vi nature non apponatur aliquid locale: nisi corpore mūdificato: quia redirent. ¶ Si vō fiant per retentionem menstruorum. primo fiat inunctio de saphena sub caulla pedis interius. deinde apponas localia. ¶ Item hmōdi infectiones aliquando fiunt ex causa calida: z quandoq; ex frigida. si de frigida causa fiant. inungatur facies cum sapone gallico acuato cum nitro z distemperato cū aceto precedente suffumigatione cum aqua decoctionis absinthij. ¶ In calida causa distemperētur amigdale amare cum farina fabarum: z aceto: z facta suffumigatione cum decoctione auene fiat inunctio. ¶ Item contra lentigines intingatur stupa in sanguine galli uel columbini: uel leporis: z superponatur faciei. ¶ Itē tam in frigida causa q̄z in calida ualet sanguis leporinus siue caprinus calidus suppositus z dimissus: donec per se cadat. ¶ Puluis baccarum lauri cuz melle despumato bene cōmisceatur cum hoc inungatur facies precedente stuffa cū decoctione absinthij: z palea ordei uel auene. In mane vō lauetur cum furfuris colatura. ¶ Ad rugas z omnem nigredinem de facie tollendam. Radices cucumeris agrestis. siccas cum aqua misce: z faciem lini. sequenti die laua cum aqua frigida. si hoc triduo feceris: mirāberis effectum. ¶ Trotula vō multa ponit ad ornamentum faciei. dicit enim q̄ distemperetur borax z farina fabarum cum aqua limacaruz appositā aqua ros. z ex hoc facies liniatur. z mane similiter abluatur. ¶ Item aliud. Gz. ental: dental: boracem: sarcocollam: marmor albū: coral. alb. cannapi z fabaruz. hec omnia distemperētur cum aqua lentium z fabarum appositā aqua ros. z modico musci: z fiant trocisci: z deficcentur in vmbra qui possunt diebus pluribus reseruari. Et quando necesse fuerit distemperetur vnus in uola manus z in sero faciei liniātur z abluantur in mane. hoc super omnia faciem sicut dicit mundificat z tollit lētigines de facie: z qualibet parte corporis. ¶ Item sicut dicit Macer. si accipiatur ellebori al. pars. j. ereos partes due: z cōficiantur cū mel le: z superponatur lentiginibus purgat eas. ¶ Unguētum clarificans z subtilians pellem. albedinem z rubedinem inducens barulos z pilos tollit. Gz. succi cucumeris agrestis. succi radicuz tari. succi viticelle: succi serpētarie. aā. z. j. ceruse. z. ij. mellis lb. ij. confice sic. coque predicta lento igne donec ad spissitudinem mellis deueniant cum vis uti uade ad balneum. z cum bene lotus fueris abstergaris subtilibus pannis. postea vngaris predicto vnguento: z postq̄z satis sudaris bene laueris. ¶ Itē ad maculas faciei saponem z medullam cerninam misce: z faciem inunge. ¶ Item ad lentigines. Accipe ouū z pone in aceto donec testa maceretur. misce postea cuz sinapi z vnge faciem in sero: mane laua cum farina ordei. ¶ Item capillos veneris decoquas cum adipe gallinaceo: z cum hoc inunge faciem frequēter. lentigines tollit: z faciem candidam reddit. ¶ Item ut mulier seruetur in colore: pulchritudie z figura sua mirabile. Suffumigetur inferius cum ambra z ligno aloe tribus diebus ter in die. quarto die in balneo vngatur facies eius optimo balsamo semel in die tribus diebus. ¶ Itez vngatur facies cum amigd. amaris coctis cum melle. semine eruce: farina orobi: osse sepie usto. ¶ Itē mel ad lentigines. pannum faciei: z faciem dealbandam z mundificandam ab omni sordē. Gz. succum mali terre: succū preos: succum cucumeris agrestis: succum bryonie: z succū viticelle: mellis despumati: z armoniaci albi. aā. fac bullire cum capitello ad consumptionem succorum: z dum quasi coctum fuerit: adde fel bouinuz: z elevato ab igne: admisce puluerem specieruz. Gz. git: eboris: nitri: ossis sepie: çinçib. hermodactil. aristol. rotun. lenticule: boracis am entis: cristalli: uernicis: dragagāti: ental: dental. bel lirici. z semis sinapi albi. ¶ Itez ad lentigines. situlas: barulos: z oēs pustulas faciei ꝓbatuz. Gz. ramos capisici: z minutissime incide: z in olla parua pone: z superpone tartarum: z super tartarum pone auripigmentum: z iteruz ramos: z sic alternatim donec impleatur olla: z bene cooperta cum pasta in nouem furnis: donec coquatur panis ponat. hoc facto in loco frigido z humido per dies aliquos dimittatur: post adde boracem uel nitrum alexandrinum: z parum camphore cuz modico mellis: z cum necesse fuerit inungatur. ¶ Ad idem ualet oleū factum de tartaro cum lacte ficuum: z modico mellis albi commixti. ¶ Item aliud ualens ad omnia supradicta armoniacum z masticem cum oleo tartarino z argēto viuo sublimato cōfice. Et nota q̄ predicta vnguenta debēt admistrari in balneo: uel supra fumū aque calide.

¶ Ad faciem dealbandam. ceruſam albissimam z mūdissimam in aqua purissima distempera: z per pannum rarū subtilem cola: z exponas per mensem ad solem caliduz quotidie mutando aquam limpidam: postea ficca: z cuz aqua ro. distempera: z per tres dies ad solem cum ea dimitte. deinde siccari permittas. Et cum siccatum fuerit puluerem margaritarū: z cristall. borac. nitri: z camphore: misce: z omnia supra marmor mundum diu cum marmore mundissimo moueantur. Et tunc cum aqua ro. distemperentur: z ad solem siccentur: z si addatur argentū viuū sublimatum melius erit plus ualebit si apponatur oleum tartarinū: z cooperta cum panno mundo siccent z cum opus fuerit utere. ¶ Itē elacteriuz z ceruſam aā. cōmisce: z cum aceto calido confice: z in uase stanneo repone sepe cum modico oleo amigdalarum amararum faciem inunge. omnē maculam z sordē abstergit. ¶ Itē ad faciem dealbandā z clarificandam quo omni mane potest vngi. Gz. cristal. borac. uernic. dragaganti al. z paz camphore: z tantundem ceruse: z cum assungia galline liquefacta distempera. ¶ Contra liuores factos ex percussione uel casu. Accipe puluerem baccarum lauri: distempera cum melle fac emplastrum: z tepidū superpone. ualet etiam contra pannos z lentigies de frigida cā.

¶ Ad recentē liuorē faciei fiat cataplasma de faria fabarū cū melle: uel de vitello ouī cū melle. ¶ Diuturnum liuorē curat cataplasma de raphano. ¶ Si vō liuor fuerit cū flōne fomētet facies cū aqua calida ⁊ imponat cataplasma de lenticula cocta trita cam melle.

¶ De lepra. Cap̄.LV.

Lepra sicut dicit Aui. est mala cōplō prouenies ex mala dispōne colere in toto corpe: q̄re corrūpit cōplō forma ⁊ figura: ⁊ fortitā in fine fit solō cōtinuitatis: ita ut findant mēbra ⁊ ulcerent ⁊ cadāt pili. ⁊ est quasi cancer cois toti corpori. ¶ Et in lepra que fit de flate siue de melia flatica nō ulcerant mēbra. Et hoc lepra tarde augmētat ⁊ ꝓfirmatur. ¶ Et lepra dī infirmitas mala meritō: q: in ea ꝓcurrunt tria gña mor: bor. ſ. mala cōplō frida ⁊ sicca. vitiuz in forma ⁊ figura. ⁊ solō ꝓtinuitatis ab ulceratiōe. ¶ Itez est infirmitas mala ex gñatiōe ⁊ pseuerātia ⁊ ex radicatiōe qm̄ gñat ex oib⁹ causis ex qb⁹ gīant oēs mor: bi: sic ex patela: ⁊ est morb⁹ hereditari⁹. ¶ Itē gñat in mēbre mēstruis imūdis repleta: lz semia sint mūda. ¶ Itē ex corrupto regimie mēbris. ¶ Itē pōt gñari ex coitu leprosi cū pgnāte: q: inficit fet⁹: lz nō inficiat mater. ¶ Itē pp malum regimē: sic per nimiū usuz carnis uaccine/buballine/lentiū/ ⁊ oiuz leguminū. ¶ Itē est infirmitas mala in ꝓmanētia: q: semel aduenies nunq̄z curat nisi būficio medicine: cū tñ ad alios morbos curādos nā qñq̄z sufficiat. ¶ Itē ex radicatiōe est mala: q: ad ipaz curādam ⁊ eradicādā necessaria sunt ea que medicantur ex pte elemētarta vtutū ⁊ a tota specie ut est thiriaca ⁊ serpētes.

Fit autē lepra de mā melica inculcata in tota carne ⁊ in cute exterius que est putrefacta ⁊ a nāli calitate destituta. idcirco frida est ⁊ sicca durissima nō pfecte mēbris ꝓtinuata. vñ findunt mēbra: sic̄ terra arrefacta a sole uel prune cōbustiōe. ¶ Et Aui. dic̄ q cā efficiēs lepre est cōplō epatis ualde declinis ad caliditatē ⁊ siccitatē: uel est cōplō calida ⁊ sicca totius corporis uel utraq̄z simul vnde aduritur sanguis in epate.

¶ Et ſm ueteres q̄tuor sunt spēs lepre. ſ. elefantia que hēt fieri de melia inficiēte sanguinē. Leonina de colera sāguinē corrūpēte. Thiria de flate sang. inficiēte. Allopitia de san. corrupto. ualde tñ raro accidit q tñ ex vnico hūore ꝓtingat. imo frequēti⁹ ex duob⁹ uel trib⁹ uel q̄tuor interponētib⁹ ptes suas. vñ diuersa ⁊ cōposita apparēt signa que pñt per simplicia cōprehēdi. Idcirco medicine debent diuerse ⁊ cōposite exhiberi.

Signa vō lepre incipiētis sunt. signuz cōmune in omi lepra in pncipio macule supueniunt ⁊ cito recedūt. ¶ Itē signū cōe est quarūdā partiū insensibilitas. ¶ Itē signū cōe est q si tria grana salis ponunk sup sanguinē patiētis: statim resoluunk. si ꝓ san. ifectus nō fuerit nō resoluunk. ¶ Itē aliud cōe si accipiat san. ⁊ fricetur in uola manus: ⁊ strideat uel nimis sit vnctuosus. signum est infectionis ⁊ corruptionis.

¶ Elefantie aūt signa sunt color liuidus faciei ⁊ toti⁹ corporis emulus: supcilioꝝ depilatio oculoꝝ rotūditas/narium constrictio: lingue granulositas. ¶ Musculi interioris inter policē ⁊ indicem ꝓsumptio: q in thiria ⁊ allopitia nō tenet. tenuitas ⁊ dislocatio atq̄z paucitas urie terreus ⁊ cinerittius color sanguis in flōmia. Cita ꝓdēsatio san. post exitum de uena: ⁊ q̄nto magis lauatur in aq̄: tanto magis ꝓdēsatur: ⁊ in lauatura quasi quedā uenule apparēt ut q̄si neruoꝝ rami. hec egritudo tarde uenit ad augmētum: ⁊ cum uenerit facit scissuras in manib⁹ ⁊ pedibus ⁊ supcilijs ⁊ aliis diuersis partibus corporis.

¶ Leonina vō sicut dictū est hēt fieri ex colera inficiente san. fit aūt de cibis ⁊ potib⁹ sicut ex forti alliata ⁊ pipata: ⁊ forti vino. usu acruminū ⁊ aliis ꝓdictis causis. ¶ Et signa leonine sunt depilatio supcilioruz: citrinitas faciei uergens in subrubeū. Color citrinus totius corpis. Rubor ⁊ pūctio palpebrarū. rotūditas oculoꝝ: ꝓstrictio ⁊ cōpressio narīū. aggrauatio uocis. corrosio gingiuarū. fissura labioꝝ. strictura thoracis. gracilitas extremoꝝ. strictura uētris. Tenuitas: paucitas: ⁊ coloratio urine. impetigo: serpigo: ⁊ morphea: ruffe uel crocee. san. exiens a uenis subtilis est ⁊ ignit⁹. ⁊ q̄si scintillis distinctus: ⁊ tarde cōdēsatur: ⁊ q̄n lauatur cito dissoluitur. ista spēs cito uenit ad augmētum: ⁊ post vix aut nunq̄z curatur.

¶ Thiria est spēs lepre facta de flegmate. h spēs hꝫbet fieri de cibarijs flegmaticis corruptis: ⁊ specialr ex piscib⁹ corruptis: ⁊ oibus alijs causis ꝓmissis. ¶ Huius aūt signa sunt supercilioruz depilatio ⁊ inflatio. palpebrarum inuersatio. lachrymatio oculoꝝ. oppilatio narīū. gingiuaruz ⁊ labioꝝ putrefactio. spiritualiū oppressio. uocis raucedo. facies subtumida. Extremitatū grossitudo. casus ⁊ putrefactio vnguium. urina discolorata ⁊ pinguis. sanguis exiens a uenis cito in aquositatem resoluit. Et spissum ex eo. subalbidum est uel subcinerittium. ⁊ quanto magis lauatur: tanto magis induratur.

¶ Allopitia fit ex sanguine corrupto supabundante ex negligentia diete uel flōmie. ¶ Huius aūt sunt signa. facies tumida ⁊ inflata. Color rubeus uergens in terreuz colorē ⁊ emulū. Supcilia depilank. palpebre inuersank ⁊ igrossank. oculi lachrymank. uene circa oculos ⁊ in facie inflank. nares obturank. gingiue putrescūt ⁊ inflank ⁊ sanies effluit. ex leui palpatione narīū sanguis educit spūalia oppr: imunk. corpus rubeis maculis distinguit: adest corporis habitudo sanguinea. urina ru. ⁊ de nā pīguis. sanguis de uena educt⁹ apparet spissus ⁊ viscosus ⁊ in lotura denigrat ⁊ inuiscat. corpus est glāduloſuz: caro mollis: cutis alba: nimia per totum corpus hūiditas.

¶ Aliqui ponūt in lepra signa coiter hoc mō. color faciei rubicūdus ad nigredinē plurimū declinis. Rotūditas oculoꝝ in albedine ipsoꝝ liuiditas. Mutatio coloris vnguiū cū diminutione sanguis clari. si cōprimak vnguis angustatio narīū. vñ videnk loqui cū naso. Itez somnia terribilia. Itē multuz de facili trascunk: ⁊ facilius solito. Mali mores adsunt ⁊ dolosi. Quēlibet hēt suspectū ne sibi noceat. sudor malus ⁊ corruptus. facies iflak. pili palpebrarū ⁊ supcilioꝝ subtiliank. rarescūt ⁊ cadūt: nodi sentiunk in cute: ⁊ aspect⁹ est turpis. uoꝝ alterak ad grossitudinē tendēs uel ad sbtilitatē. vñ rauceſit ad ultimum. ⁊ uoꝝ deficit. exteri⁹ per totū cadunt pili ⁊ ppre in facie: ⁊ sentiunk eminētie dure lapidee. pp melīā fridā: ⁊ sic exteri⁹ dispsam. vñ si pūgunk in talo ignorātes parum sentiunt: uel retro in tybia: pulpe aurium accurtantur. Sāguis talium asper ⁊ acetosus sentitur ꝓpter aduſtionez. Inter omnia certius signum fuscus color. liuiditas albedinis oculorum ⁊ rotunditas eorūdem.

His apparētibus festinet miutio de basilica dextri brachij. si sanguis fuerit in causa: uel ēt si multū videbit abūdare: postea per septem dies quiescat: ⁊ sit in ocio quiete ⁊ delitijs. ¶ Si aūt sāguis nō sit in cā neq̄z abūdet: fiat syrup⁹ de thimo/epithio/sene/cuscute/fumoterre/lapatio acuto/gētiana/cassiafi. māna. h syrupo utak q̄tidie: ⁊ fiat cū succo boragis: postea eūetur mā cū mirabol. citrinis in cokica. Cum idis in melica ⁊ kebul. in flatica. dek etiā yeralogodion. yereruffini sine acumie tñ. Medicina fortiter acuta idurat mām ⁊ multū nocet. ¶ Dis leprosus/ocio/quiete/delitijs utak: semp teneat uentrē laxum: ut semel in die uel bis assellet: a coitu oino alienet utank nutrientib⁹ multū humectātibus sicut ethici ⁊ cōsumpti: ut sunt eduli. pulli/aues cāpestres/panis recēs. vitella ouoꝝ. optimi pisces. vinū sbtile clarū aromaticū. exercitenk ante prādiū: saliant ⁊ cantent: post prādiū gescant. labores ⁊ vigilias fugiāt: ⁊ oia gīantia melīaz: balneum aque dulcis intrent sepissime: ⁊ cū farina ciceruz uel fabaruz fortiter fricenk: regātur penitus sicut illi qui

desiderāt corporis humectationē:utank gargarismis ca
putpurgijs vnctionib⁹ z cauterijs in occipitio z cōmissu
ra capitis. Jsta tñ localia nō fiāt nisi corpore mūdificato
multis vicib⁹. Rasis enim dicit qꝫ in sex mēsib⁹ quadra
gesies leproso dedit medicinā. ¶ Ad ultimum si lepra
multū adheserit/succurrak cū carnib⁹ thirie z cū trocisci
eiusdē:quoꝝ copia repik z syrupus serpētinus:z cuz car
nib⁹ ēt ipsoꝝ serpētū. Comedi eni debēt carnes serpētū z
viparū mōtanarū capite z cauda abscissis:z postea bñ ab
lute z cū cepis z porris cocte:uk cū ceteris spēb⁹. Patiēs
ḡ bibat ius illud z comedat carnes q̄diu scotomiaz pa
tiak z cadat. tūc enim sufficit sicut dicit Rasis:uel donec
corpus patiētis icipiat inflari:sic enim multi curati sunt.
Capita etiā z caude aduranꝰ z cū calce lota z butyro to
ta facies iungak uel emplastrek. Hec est enim ulis cura
oiuz leprosoꝝ. ¶ Item circa leprā exprimētum quo plu
res sanati sunt. Cū credis uel uerisimr dubitas aliquē in
fectū:fac ipm lauari aq̄ frida/quo facto fac ipm comedē
tōtinā:postea da sibi bis uel ter de brodio serpētis: ubi
serpēs adeo fit decoct⁹:qꝫ totus in brodiū fit resolut⁹. pa
rek hoc mō:accipiak serpēs de mōtib⁹ z abscissis extremi
tatib⁹ q̄tuor. s. digitis ex pte capitis:z totidē ex pte caude
ponak in aquā calidā z excortek. deide exhak spina:post
modū coquak in aqua quousq̄ totus in brodiū resoluak
tale brodiū dek ter uel quater:postq̄ tōtinā comederit
patiēti post octo dies accipe vnguētū de serpēte dictū in
cap⁹ de morphea nigra:z ℔ in lepra fracta z ulcerata. In
lepra v̊o nō ulcerata:pone vnguētū morphee albe:z iun
ge bis uel ter sicut videris:postmodū accedat ad balneū
z exi balneū vngak z sudet in balneo:z cetera oia faciat
in capko de morphea nigra pdicta. ¶ Cōfectio pillaruz
ualentū ad leprā z melā quas ponit Aui. z sunt expte.
℞. epithimi. z. x. pulpe colloquintide. z. v. elli nigri. z. iij. z
tertia. cētauree. z. v. yerepigre/agarici/salis indi. oiuz aii
z. v. sticados. z. vij. polipodij. z. x. dosis el⁹. z. iiij. ¶ Deco
ctio epithimi educēs melā bona melie ipetigini scabiei
z morphee nigre. ℞. mirabol. nigroꝝ. z. x. polipodij. z. v.
sene. z. vij. turbit. z. iiij. passularū enucleatarū. z. vj. eupa
torij. z. v. sticados. epithimi. aii. z. x. decoquank oia pter
epithimū donec dissoluank. deide pijciak sup ea epithi
mū z cōpleak et us decoctio:z colek: deinde sumak ex ea
in potu post pillulas que dicte sunt: aut cū agarico z aloe
z sale indo z ell'o nigro. ¶ Et esus serpentū teste Aui.
z alijs ueterib⁹ pfert lepre magnifice:z vnguētū sarace
nicū qd dictū est in capko de malo morbuo. dicit enim in
principio morbi curare leprosos. confert etiam his qui
sunt consueti emorroydas ꝓuocare. ¶ Alij dicunt spe
cialem curam in qualibet specie lepre hoc modo.

In elefantia cognita causa digerak mā cuz equali mixtura oximellis squil litici z syrupi de fumoterre cū aqua decoctionis thimi. epithimi. sene. folij boraginis uel floꝝ dek mane z sero. precedente tñ usu equalis mixture dyantos z dyasene. ¶ Digesta mā purgetur cū duab⁹ ptib⁹ yerelogodion z tertia yereruffini: uel cū oximelle iulian: tertia die fiat stuffa de fumoterre/lapatio acuto/scabiosa/folijs boragi nis/thimo/sene/epithimo z alijs herbis calidis: exeun ti a stuffa offerak thiriaca cū succo fumiterre tepido: z sic trib⁹ dieb⁹ ꝓtinuis sequēti die post ultimā stuffam: quia mā putrefacta est intus z extra apiatur uena epatica. 4ª die apponatur uētosa sup renes ad exhendū sbcutaneaz mām. Singulis aūt. xv. diebus detur thiriaca pdicta ex singulis mensib⁹/fiat pdicta stuffa: ita tñ qꝫ die sequenti post stuffam offerak opiata de septimo in septimū apiak cephalica in vna pte z in epatica in alia. ¶ Jtez aliqñ in declinatione lune fiāt scarificationes in anteriorib⁹ z po steriorib⁹ tybiarū: aliqñ ponak uētosa in fontanella colli aliqñ sub mēto: aliqñ fiat flōmia in sumitate nasi. ¶ Fi ant cauteria in tybijs z brachijs: z sic uenias ad localia: stuffetur facies cū aqua decoctionis thimi z epithimi. se ne. cuscute. folioꝝ boraginis croci. palee ordei z auene: z tunc distēperek trociscus vnus factus de radice gerse puluerizata in uola manus cū aqua rosata: z liniatur fa cies cum ea z emplastretur z in crastino lauek cum cola tura furfuris uel fabarum. ¶ Item redeat ad pdictam cōmixtionē electuarioꝝ: z post usum eius accipiat de sy rupo simplici fumiterre: uel fiat iste syrupus qui sup oēs potenter operatur in oi specie lepre. Decoquak succus fu miterre z colek z in colatura decoquak thimū epithimū sene/aristol. ro. gētiana mirra/bace lauri/tamarindi/ci namomū. çç. caro serpētis sic pparata. Accipe serpentes qui reperiuntur in nemoribus qui habet uentrē albū: z in me dio uētris lineā rubeā distinctā: z dorsum niger: remo ueak caput z cauda: z mediū decoquak cuz pdictis usq̄ ad integrā carnis resolutionē. Deinde colek z colature admisceak çuccarū z syrupek. de pdicto syrupo accipiat de tertio in tertiū die q̄tū capit testa ouī cū aqua tepida pcedente tñ usu electuarij istius. ¶ Electuariū. Deco quak serpēs modo pdicto pparat⁹ in vino albo z remo tis spinis z ossib⁹ terak caro z cōmisceak cum duab⁹ pti bus dyasene: z fiat electuariū cōtra cām frigidā. Si aūt fuerit de causa calida admisceank due ptes rosate nouel le z tertia carnis serpētis. ¶ Item postq̄ diligēter sicut pdictuz est purgaueris. Accipe serpentē ruffum de ne moribus z abscissis extremitatib⁹: que receptacula sūt ue neni sicut dictū est: partē mediā elixa cuz porris aliquan tulū ante appōnē serpētis decoctis: z bene decoctum ad comedēdū dabis. hoc enim nō solū ab isto: sed etiam ab alijs morbis liberat. Caro enim serpētis acuit visuz mul tum: z podagre calide ofert magnifice. ¶ Jtē accipe duos uel tres serpētes z abscissis de extremitatib⁹ trib⁹ digi tis sicut dictū est ponas in sacculo lineo z in vino mitte ut putrescāt: de q̄ vino patiēs assidue bibat. primos libat

In thiria cognita causa digerak mā cū equali mixtura oximellis squlitici z syrupi de fumoterre: pcedēte tñ usu electuar. dyacimini z dyā tos. digesta mā purgek cū duab⁹ ptib⁹ yereꝓ. z ℥ª yere ruf. ℥ª die fiat stuffa de folijs sambuci/ebuli/scabiose/fu miterre/lapatij acuti/boragis z alijs herbis calis tribus dieb⁹ ꝓtinuis: z singulis dieb⁹ exeunti a stuffa dek metri datū uel opopira: uk meli⁹ thiriaca cū succo fumiterre te pido. Sequēti die post ultimā stuffam apiak cephalica i vno brachio z epatica in alio. ¶ Quater in anno purge tur: fiat stuffa/denk opiata/fiāt flōmie/uētose/scarificatio nes/cauteria z ruptoria tpib⁹ pmissis: z in locis pdictis postea fiāt localia. ¶ Stuffek facies cuz aq̄ decoctionis sambuci/ebuli/calamēti/origani/scabiose/fumiterre/la patij acuti/postea fiat iunctio cū eq̄li mixtura. vnguēti ci trini z vnguēti albi: z acuak cū litargiro. uel puluē plūbi usti. In crastino lauek cū colatura furfuris uel fabarum uk sero caprino tepido. ¶ Jtē apponak sanguisuga in su mitate nasi: z cū illo sāguie facies liniak z supspargak pul uis pdicti⁹ z in crastino lauek sic dictū est. ¶ Jtez accipe serpentē z decoquak cū tritico usq̄ ad sui integrā resolu tionē: z de illo tritico pascank galline: z tūc deplumabū tur z renouabūt plumas: assent hꝰ galline z denk oibus leprosis ad renouationē cutis z depōnē uetuste. ¶ Jtē cuz pinguedie defluēte iungak facies z opabit illō idē. ¶ Item ad pdicta elaria reuertak: z post usuz electuar. sequak simplex syrupus de fumoterre: z detur electua rium de serpente: z sequak predictus syrupus de eodē: z localia alia que dicta sunt in elefantia.

In leontina digerak mā cum duab⁹ partibus oxiçacar. z tertia syrupi de fumo terre: digesta mā purgek cuz duab⁹ ptib⁹ oxi. z tertia de yereruffini: uel cum duab⁹ partib⁹ electuar. de succo ro. z tertia catartici imperialis. tertia die fiat stuffa cuz herbis fridis/lactuca/portulaca/plātagine/gnqueneruia/folijs

vitis.salicis.boraginis.lapatio acuto.scabiosa.fumoterre ꝛ similibus.Exeunti a stuffa offerãtur due partes rubee trociscate ꝛ tertia thiriace.sequẽti die iteretur stuffa ꝛ dentur opiata.Similiter in tertio die sequẽti fiat: post tertiam stuffam aperiatur vna cephalicarũ ꝛ altera epticarum.¶ Singulis mensib⁹ in scõa etate lune fiant predicte scarificationes in tybijs uentosa sub mento.flobothomia in naso.aliquãdo uentosa in fontanella colli:fiãt cauteria in tybijs ꝛ brachijs ut predictum est.Item quater in anno ꝑdicto modo purgef.Simili modo quater purgandus est in elefantia.Item singulis mensib⁹ fiat ꝑdicta stuffa:ꝛ singulis.xv.diebus iterenf ꝑdicta opiata ¶ Localia sic fiant:fiat suffumigatio cum scolopendria ꝛ endiuia: palea ordei: ꝛ auene:ꝛ de fumoterre aliquid apponatur: deide fiat inunctio cũ unguẽto citrino acuato cũ puluere gũmi arab.ꝛ dragã.al.litargir.coralli.al.ꝛ tunc facies obuoluaf peplo: ꝛ in crastino lauef cum colatura furfuris uel fabarum:ꝛ sero caprino tepido ¶ Si aũt fortiori indiges medicamine.℞.gũmi arab.dragagantũ.amidõ.spodiũ.rasurã eboris.sarcocollam.classam.ental.dental.marmor.al.cetallos al.puluerĩça cum sepo arietino cerulno tepido:ꝛ addaf aliquid de aloe succotrino uel epatico fiat inunctio:ꝛ sicut ꝑdictũ est in crastino abluaf.¶ Item extrahaf sanguis a sumitate nasi ꝛ liniatur facies inde tota:ꝛ superspargatur puluis ꝑdictus ꝛ in crastino lauef sicut dictũ est.¶ Item ex ꝑdictis puluerib⁹ fiant pille cũ aqua ro.uel aqua limonũ:ꝛ cũ opus fuerit distemperef una cũ aqua ro.ꝛ facies inungatur:ꝛ mane lauef.¶ Item lauetur facies frequenter cũ lacte seminũ frigidorũ tepido.¶ Item singulis diebus mane ꝛ sero recipiat de oxp:unis ꝛ oxaceraseos.aii.ꝛ post sequatur usus simplicis syrupi de fumoterre.¶ Item recipiat singulis diebus de isto ℈tuz testa ouj capit.℞.succi boraginis aque cucurbite.aã.decoquantur in eis viole ꝛ pruna colentur colature:admisceatur çuccarum ꝛ syrupetur:in fine decoctionis admisceatur medulla cassiaf.ꝛ tamarindorum:ꝛ tunc decoquaf ex itegro:ꝛ si aliquid de mirabol.citrinis apponaf melius erit.¶ Uel offeratur ꝑdictũ electuarĩ de serpente ꝛ sequaf syrup⁹ de eodem:ut dictum est.¶ In hac specie ꝙfert abscisio testiculorum.In frigidis tñ nocet.

In allopitia digeraf mã mane ꝛ sero cũ oxp:unis post usuz electuarij:seq̃tur potus oxiçacare cum tertia pte syrupi de fumoterre. Purgef cũ duabus partibus oxi.ꝛ tertia yereruffi.Tertia die fiat stuffa de herbis frigidis ꝛ apponaf fumusterre.lapatium acutũ.borago.scabiosa.Exeũti a stuffa dentur due partes rubee trocis.ꝛ tertia thiriace ma.cũ succo fumiterre tepido:ꝛ ita fiat tribus diebus continuis.Sequenti die post ultimam stuffam fiat flõmia de uena cephalica unius brachij ꝛ epatica alteri⁹.¶ Singulis aũt xv.dieb⁹ usq; ad tres menses iteref ꝑdicta stuffa:ꝛ denf ꝑdicta opiata.scarificationes.cauteria.uentose.ruptoria sub mento tẽporib⁹ assignatis fiant ut ꝑdictũ est:reuertetur ad ꝑdicta electuaria:ꝛ post usum electuarij singulis diebus mane ꝛ sero accipiant de simplici syrupo de fumoterre.¶ Stuffetur facies cũ decoctiõe herbarũ frigidarũ.palee ordei ꝛ auene.tunc inungatur cum assungia ꝑdicta gallinarũ uel cũ unguento ꝑdicto de thure:ꝛ tota nocte obuoluaf facies peplo:ꝛ i crastio lauef:postea mundificef facies cũ lacte seminũ frigidorũ uel lacte caprino:uel cũ uino decoctionis serpẽtis ꝑdicto modo prepara:ti: qd etiam ualet in omni specie lepre ad ꝙsumptionem uenenose materie ꝛ mundificationem faciei.ualẽt etiã cetera localia in alijs spectebus lepre predicta.

Inficitur etiã quis post coitum leprosor:ꝛ quãdoq; post coitũ calidi:quandoq; post coitum frigidi.vñ ꝑm diuersitatem ifectionis uariaf cura: uariãtur ꝛ signa.¶ Si de calida causa fiat cognoscif per calorem lentuz in profundo corporis ad exteriora se diffundẽtem uniuersaliter sentiũt punctiones ꝛ arsuras in exterioribus:qñ cum frigore ꝛ rigore:quãdoq; sine. uariantur colores frequenter de rubeo in album:ꝛ ecõuerso.¶ Jtẽ malitiosos ꝛ uenenosos sentit discursus sub cutaneos.¶ Jtẽ sentit quasi formicas super faciẽ trãseũtes:facies diffunditur colore iflãmato:frequẽs adest insomnietas.¶ Primũ consilium est ut fiat flobothomia in utroq; brachio:deinde digeratur materia ꝛ fiãt cetera dicta in allopitia.¶ Item post purgatiões ꝛ stuffas:bis in septimana:distemperetur in uola manus unguentuz cum aqua ros.ꝛ inungatur facies ꝛ cooperiaf cum folio plantaginis ꝛ tota nocte pepletur:ꝛ in mane lauetur cuz colatura furfuris uel fabarum.

¶ Item quãdoq; inficitur aliquis post coituz frigidi:sicut flegmatici uel melici leprosi:qõ cognoscif per colorem emulum faciei qui in ꝑmo die apparet. Jsta enim egritudo licet quedaz signa infectionis ostendat,tardius tñ sentitur q̃ prior:vnde tardius curaf q̃ calida:in qua statim post coitum sentiuntur ꝑdicta signa.¶ Item in frigida facies subtumescit oium mẽbroruz adest aggrauatio:vir põt moueri de loco in quo sedet.Subcutaneum sentit frig⁹ cũ formicatione faciei principaliter ꝛ scõario totius corpis.¶ Digesta mã cuz duabus ptibus oxi.ꝛ tertia syrupi de fumoterre purgef cũ duabus partib⁹ yerelogodiõ.ꝛ tertia yereruffini.si mã est melica cũ duab⁹ ptibus yere pigre:ꝛ tertia yereruffini. Si mã est flatica tertia die fiat stuffa de herbis calidis in qua ponant folia sambuci.ebuli scabiosa.lapatiũ acutũ:ꝛ fumusterre. Exeunti a stuffa detur thiriaca maio: cum succo fumiterre tepido.Sequenti die fiat flõmia:de cephalica uel epatica iteref altera earũ usq; ad tres uel quatuo: mẽses singuf xv.diebus ꝛ semp parũ extrahaf de sanguine vz.usq; ad duas.ℨ.cum apoforesi.Jteretur similiter predicta stuffa cum ꝑdicta opiata.Item fiant scarificationes uentose ꝛ ruptoria sub mẽto.¶ Cõtra emulũ colorẽ faciei.accipe singulis diebus in mane vinum tepidum in quo resoluatur.ʒ.j.uel due reubar.Item bis in septimana lauetur cũ vino tepido in quo positum fuerit ꝑmo reub.in sero. Item acuaf unguẽtũ citrinũ cũ puluere brasilis:ꝛ in nocte iungaf facies ꝛ in mane lauef sicut ꝑdictũ est.

¶ De tuberib⁹ tumore rubore faciei oppilatione nariuz ꝛ depilatione superciliorũ. Caꝑ.LVI.

p **Ustule** siue tubera fiũt in leprosis qñq; de sanguie:qñq; de alijs humoribus.¶ Si fiant de sanguine rubee sunt ꝛ molles ꝛ cito attrahuntur in saniem.¶ Si de colera citrine sunt ꝛ aliquantulum dure ꝛ in paruam trahuntur saniem.¶ Si de flegmate albe sunt ꝛ molles.¶ Si de melancolia liuide uel terree ꝛ dure.

In causa calida suffumigetur facies cum aqua decoctionis malue bismalue herbe violarie:ꝛ ita fiat trib⁹ dieb⁹ cõtinuis ꝛ mane ꝛ sero.¶ Et post singulas stuffas inungantur pustule cum rasura lardi quod facit ad remollitionem ꝛ cõsumptionẽ:ꝛ tũc flõmo aperiãtur in duobus uel tribus locis.ꝛ cum sanguine inde fluente distemperetur puluis litargiri: plumbi usti ꝛ masticis:ꝛ fiat emplm:ꝛ oib⁹ pustul' superponaf.

¶ Cõtra causas frigidas fiat suffumigatio ex aqua decoctionis fumiterre lapatij acuti ꝛ scabiose duob⁹ uel trib⁹ diebus continuis mane ꝛ sero ꝛ semper post suffumigationem fiat inunctio cum rasura lardi:ꝛ tunc aperiantur cum flõmo ꝛ cum sanguine inde fluente pulue.hermodactil.elleboro al.ꝛ alumine ꝛ fiat emplm ꝛ superponatur:ꝛ si fortius uelis operari addaf puluis tartari.¶ Jtẽ aliud quod fortius operatur pone ruptorium unicum equali mixtura cantaridaruz ꝛ fermenti.distemperetur cum aceto ꝛ pustulis,siue tuberibus superponaf.¶ Jtẽ facto ruptorio.remota cute in omni specie lepre in frida

apponatur puluis tartari ꝛ viridis eris aā. ¶ Si autem de calida ponat puluis tartari ꝛ litargiri. aā. usq; ad corrosionem pustularum: ꝛ tunc in utraq; fiat inunctio cuꝫ vnguento citrino acuato cum litargiro ad carnis regenerationem ꝛ subtilem cicatriçationeꝫ. ¶ Itē accipe limacias rubeas ꝛ scindantur per medium ꝛ superaspergat puluis salis gemme: ꝛ illud liquidum qđ inde stillauerit admisceatur cum pinguedine terre que ubiq; terraꝫ reperitur. Et inde liniantur pustule ꝛ faciaꝫ. istud facit ad mundificationem ꝛ consumptionem pustularuꝫ. ¶ Si vo appositio ruptorio humor ad locuꝫ illum fluat ꝛ tumorem facit appone desuper emplastrum de galb. thure: ꝛ farina ordei ꝛ distempera cum albumine ouī. ¶ Si vis defendere oculos ne tumescāt fac emplastrū de mastic. ceruſa. thure. cum albumine ouī: ꝛ circum vnge. ¶ Si totius faciei tumorem reprimere volueris. ℞. chimoleam que reperitur sub mola fabrorū uel argillam deficcatam distempera cum aceto ꝛ bis in die cataplasma: ꝛ hoc incipias facere statim post purgationem. ¶ Unguentū al. etiam ualet ad cutim generandaꝫ ꝛ tumorem reprimēdum. ¶ Contra ruborem faciet. scarificetur occipitium appositis prius uentosis. aufert ruborē ꝛ cutis grossitie m: apponatur etiā hoc vnguentum. ℞ Recipe chimolee radices dragontee amidi. seminum citrulli. melonis amigdalarum amararū. aā. ʒ. j. radic. iarī. nō substantiam: sed qđ extrahit ꝛ in fundo uasis residet. nitri. aā. ℥. ſ. radic. viticelle. ʒ. ij. ceruſe. ℥. iij. ceruſa tñ nocet dentibus: ꝛ faciem corrugat. cōfice sic. quatuor supradicta terantur: ꝛ succus per pannū cuꝫ duobus bacculis exprimatur: ꝛ ponatur in scutella terrea: ꝛ dimittatur donec resideat: ꝛ qđ in fūdo resederit exiccetur. eo deficcato teratur ꝛ pulueriçetur. postea terantur supradicte species: ꝛ misceantur cū supradicto succo ꝛ conficiantur cuꝫ oleo amigdalino ꝛ melle addito duplo aque ro. fiat autē in modum emplastri malaxando: ꝛ ne facies fiat lucida fiat sine oleo. ¶ Cum vo faciez lauare volueris laua cuꝫ colatura furfuris uel fabarum. Predictum etiam vnguētum facit faciem limpidam. ¶ Prodest etiam ad remouendum ruborem faciei scarificatio nasi: ꝛ cetera dicta in capitulo gutte rosee: ꝛ scarificatio tybiarum inter musculuꝫ ꝛ cauillā: ꝛ cetera supradicta in qualibet specie lepre. ¶ Oppilatio narium quandoq; fit ex inflatione uenarum existentium in strictura narium. quādo replētur ex sanguine uel etiam ex flegmate viscoso seu ex mucchis viscosis. ¶ Si fuerit ex repletione uenarum soluatur repletio per uenarum incisionem ꝛ farmaciam. ¶ Ualet etiam decoctio rosarum attracta per nares. plurimū eni cōfert nariū strictura. ¶ Si vo ex flegmate viscoso siue mucchis fuerit: pille dyacastoree uł dyaltea iunctis iteriº naribº plimū cōferūt. Idē facit aq̄ rosata. Suffumigatio ēt calidarū herbarū idē facit. ¶ Explicit liber tertius.

¶ Incipit liber Quartus.

Capitulum. I. De dolore capitis.

2m De passionibus oculorum.
3m De sanguine superabundante in oculo.
4m De antilopa ꝛ est turbatio visus in vna hora diei.
5m De gutta siue arthetica passione.
6m De paralisi.
7m De confectione oleorum.
8m De somniferis distillationibus.
9m De epilepsia.

¶ De dolore capitis. Caſ. I.

PRimo dicamus ut dic̄ dominus Hugo. dolor capitis quādoq; fit a cerebro: quandoq; a stōco. si fiat a cerebro dolor est continuus. si autem a stōco dolor est interpolatus. ¶ Item quādoq; ex humoris vitio: ꝛ tunc adest grauatio: quandoq; ex sola distemperantia sine aggrauatione. ¶ Item quandoq; cum reumate ꝛ sentitur titillatio: ꝛ quasi formicatio inferius descēdens per foramina ꝛ alias partes. si sine reumate fit hec non sentiuntur.

Regula quidē ſm Constan. q; si fiat cuꝫ reumate non debet fieri fomētatio in aqua uel lauatura. vnde etiā dico q; si fiat febris cōtinua cū reumate nō debent lauari uel fomentari extrema. sed tñ iunctio pōt in dolore seu febre fieri cū oleo ro. cū vnguentis cuꝫ quibus distemperet. ℥. ſ. opij circa frontez: ꝛ timpora fiat inunctio. ¶ Alia gdem regula ſm Cōſtan. ꝛ alios ueteres exīte causa reumatica non fiat strenuatio: sed in declinatione pōt fieri. ¶ Item alia regula ſm Consta. ꝛ Alex. ꝛ alios ueteres. si fiat dolor capitis de causa calida superintolerabilis uel patiens sentiēs arsuras ꝛ punctiones in loco collectionis materie: ortis adest amaritudo: sitis ꝛtinua. in somno quasi flāme ignee videnk: oia que debent apponi frigida apponank actualiter uel tepida. ne poris per appositionē frigidoꝫ oppilatis interius sequatur nocumentum. ¶ Alia regula ſm Alex. ꝛ alios ueteres sapientes. si fit dolor capitis de calida causa cuꝫ repletione: ꝛ si fit strenutus cum reumate. duꝫ non sit inueteratus: uel etiam si fiat corpore exīte repleto fiat vniuersalis purgatio. solo vo capite existēte repleto: nō fiat vniuersalis purgatio. sed purgetur caput cuꝫ strenutationibus ꝛ gargarismis masticationibus ꝛ iniectionibº per nares. ¶ Alia regula. si fiat dolor capitis de calida causa ꝛ sit inueteratº apponenda sunt calida cū frigidis. ¶ Itē alia regula. quando apponunk actualiter calida non faciāt magnam moram super dolorē capitis de calida causa: ne actuali calore magis ledant q̄ꝫ potentiali frigiditate iuuarent: sed frequenter removeantur. Idem dico de dyabetica passione ꝛ epatis calefactione inueterata.

¶ Item alia regula. si fiat dolor capitis ratione colere furiose exītis in stōco plus laboranduꝫ est ad repressionem colore q̄ꝫ ad dissolutionē eiusdē ne exiens per intestina cā si dissenterie uel ysophagū exiēs sit causa excoriationis eiusdē. ¶ Itē alia regula. si dolor capitis sit ꝛ signis distinctiōis apparētibº in die cretica nō apponas aliq̄ frigidū vnguētū maturatiuū uel repercussiuū: q: sic posses ipedire cursum cū fortis nā sit: lz uelit exonerare per fluxum sanguinis ex naribº. ¶ Item in dolore capitis non apponatur simpliciter narcoticū: sicut est oleuꝫ mādragore: ꝛ similia nisi in desperatione.

¶ Et q̄nq; fit dolor capitis ex fumo ignito resoluto a vino vñ efficit patiēs q̄ñ patrenes. ¶ Contra hutusmodi dolorē generale pceptum ſm Consta. ꝛ Alexm. ꝛ alios ueteres sapiētes q; offeratur succus cauliū per os uel trifolij uel fiat cataplasma vntū sale super caput cū aceto tepido: fomententur testiculi. gargarismus sepe fiat ex aqua frigida: ꝛ illi fumi repercutiantur ad inferiora. in vulnere mamille fomententur cum vino.

¶ Itē cū frāgunk: miringe cerebri exīte illeso craneo: tūc medicº nō apponat manū: q: relinquit cyrurgie: cognoscit ergo medicº talē fractura per signū: cū a ꝑnº cū dolore capitis lēta febris est. i. singulis diebº paulatiꝫ augmētat dolor. anguli oculoꝝ detorquenk ac si spasmarenk. gene rubēt: qđ est prauū signū in oi lesiōe capitis: ꝛ empla suppositā cito deficcank: reperit cutis aridā ꝛ ficca. his signis cognitio relinquit cyrurgicis. ¶ Itē in oi dolore cipitis ex vulnere: si nō fluat multº sanguis generalis est regula. q; fiat flōmia a pte capitis oppositā: ſz frequēter tñ hoc nō fit: q: ꝓtra vulgi opiones eēt. ¶ Alia regula est: q; si corpus sit plectoricū: ꝛ nā fortis: lz multum fluat sanguis inde est faciēda flōmia: sed tñ non ita frequēter fiat: qm̄ est contra vulgi opinionem. ¶ Item in dolore capitis cuꝫ fractura cranei: ꝛ magno vulnere maneat patiens in dieta tenui: ꝛ a vino abstineat.

¶Itē qñq; fit dolor ex apate cōfirmato in pia z dura mre: qō cognoscit per dolorem ꝯtinuū manifestū acutū:z pti nuā malleationē z saltū.gñalis ergo regula est medicis dissolutiuis z attractiuis.Accipe ergo folia ysopi leuisti.z absinthij quassenk z decoquank in aqua:z cū aq illa fiat fomētatio.¶Itē cū illa eadē decoctiōe fiat gargarismus uk fumigatio per os:z aures z nares.Itē fiat iunctio cū oleo lau.¶Itē distēperet sinapis cum aceto:z colatura ponatur cū oximelle:z distemperetur cū aqua:z fiat garga.z non est utendum multum maturatiuis:ne forte materia trahak ad sanie.z fit causa putrefactionis pie mris: z dure mris.istud dicitur de collectione materie in neruo:sicut est de punctura nerui in flōmia brachij.

¶Itē qñq; fit dolor capitis ex hūore ficco:z tūc ad digestionē māe nō est utēdū multū calis ne per dissolutionē z ꝛsumptionē subtilū ptiū maior fiat cōpactio uel ingrossatio māe residue.vñ iueterata q̄rtana nō cōpetit lōg⁹ usus balnei ne forte ex longo balneo cōsumak subtilior pars.

¶Itē si dolor capitis sit de frida cā:tūc regula gñalis est q; nō est utēdū multū dissolutiuis.q; qñq; multū dissolvik.vñ sbtiles ptes ꝛsumunk:z grosse remanēt.¶Idez dico in arthetica q̄rtana in oppilatiōe splenis z epatis:z mris nō debēt apponi multū calia ab exteriori:ne sbtiles ptes ꝛsumank:z grosse remaneāt.i.q; fortis medicia q; pp sui violētiā cōsumerenk ptes sbtiles z exherenk:z grosse relinq̄renk:que postea eēnt cā maioris nocumēti: hꝫ paulatiz z trequēter debēt dari leues medicie.¶Itē qñ fit dolor capitis ex freneli cerebri qñq; hūores oppilāt poros:z dolor ibi est qñ fumositas exire nō pōt:qō cognoscit ex sonitu z fibilo exīte in cerebro.in isto ḡ casu utēdū est cū fridis ac calis apitiuis:z p fumigatiōes oris z naris:z per vnctiōes sup locū patiēte fiāt.Et de passionib⁹ que circa dolorē capitis fieri hñt;hec sufficiant.

¶De passionib⁹ oculorum. Cap̄.II.

p Post passionē capitis dicam⁹ de passionib⁹ oculorū:anteq̄z dicam⁹ de passiōibus aliorum instrorū sensuū.incipiam⁹ ergo ab obtalmia.¶Nota ergo q; obtalmia est apostema oculi z dicitur ab obtelmon qō est oculus.fit autem obtalmia quandoq; de causa calida:quādoq; de frida.qñ fit de cā calida sentiunt punctiones in pfundo.qñ vo de frigida nō sentiunk punctiones:z fit cū limpitudine.

Regula est:q; in nulla obtalmia debet fieri fomētatio circa oculos circa meridiem cum sit vna de reumaticis.¶Itē alia regula.si fit de causa calida cū oibus pticularib⁹ cōuenientibus fiat flōmia de cephalica.¶Itē si fit de frigida corpe exīte plectorico fiat flōmia in q̄rta die:z potest fieri fomentatio ad pororum aptionē:z fumositatis expirationez:z hoc super oculos.

¶Itē alia regula.in utraq; causa siue fortis siue debilis fit natura pōt fieri uētosa in fontanella colli.¶Itē si fuerit de causa calida seruek dieta sicut febricitāti continue.

¶Itē alia regula.in nulla obtalmia debet fieri fomētatio circa pedes uel tybias añ 4ᵐ die.¶Itē alia regula in utraq; cā a pncipio insistēdū est cū repcussiuis.¶Itē alia regla.nō violēter apponank repcussiua:ne repercutiāt ad neruos:z sic fit cā ppetue cecitatis:extrahak ergo succ⁹ herbe viole:z admisceak cū albumine ouī z aqua ro.z cōficiak cū aq̄ ordei:z ibidē fiat emplm:z ponak sup oculos.¶Itē pōt fieri cū succo solatri uel sempuiue uel ponak pfilū.citoniorū grana q̄ssata in aqua:z cum illa mucillagine illintank oculi.¶Itē de meliori pfilio est: ut qñ imponik emplm sup oculos ıterponatur aligd de bōbace uel stupa lini uel canabis ꝓpter oculorū teneritatem.¶Itē alia regula.in causa calida oculorū nō morenk empla diu sup oculos:sed frequēter remoueank:ne forte actuali caliditate magis lederenk q̄z iuuarenk potētiali frigiditate.¶Itē dixi q; a pncipio mā debet repcuti.si aūt sit furiosa:z magn⁹ sit dolor:insistēduz est mitigatiuis tm̄:qm̄ si a pncipio repcuteres timēdū esset de cursu māe furiose:z de duro sinthomate:deficiēte vo aliq̄tulū dolore utēdū est ptiz mitigatiuis pti repcussiuis.cessante reumate utēdū est dissolutiuis.¶Mitigatiua sunt mica panis trita cū lacte mulieris:z vitella ouī.ptim mitigatiua z ptiz repcussiua aqua ro.lac mulieris.¶Repcutiētia sunt ꝓdicta.dissolutia sunt succ⁹ feniculi z mēthe.¶Itē gñalis regula est.G.in cōmento sup amphorismis fomētatione oculoz qñq; augmentak dolor:qñq; minuik:qñq; pmanet in eodē puncto.si aūt augmētak in causa calida fiat flobothomia.in frigida purgetur.

¶Itē cōtra ruborē oculorū tollenduz purgatione capitis maxime ab humore facta.℞.gūmi eufo:bij semis ruthe seminis scrophularie:z mastice.añ.z.j.uel se.de oib⁹ contere oia:z cōmisce fortiter:z facta confectione pone pondus duorū denariorū uel quātū sufficit in panno lineo mundo:z infunde aquā desuper z cola:z fac patientem aquam illaz trahere ad se per nares:z sedeat z teneat os apertū cum ligno longo ad mensuram vncie vnius digiti:z teneat scutellā sub barba in qua recipiat humores defluentes per dimidiā uel vnā horā uel quātū sufficit: z iterū fiat fomentatio:z si tūc augmētetur:dolor cessabit a fomētatione:z fiat flōmia uel farmacia.si aūt minuatur dolor sine flōmia uel farmacia insistendū est:q; solis fomētationib⁹ potest curari dolor.si aūt maneat in eodē puncto debet augmētari collirīū in aliquo istorū triū z fieri fortius:z apponi aliqua fortiora dissolutiua.

¶Itē ut dictū est ex fluxu humoz ad oculos fit obtalmia: z obtalmia soluta remanet aliqñ macula:z ex macula fit tela:ex tela fit pānus:ex pāno fit vnguis.Generalior ergo regula est q; qōlibet istoz inueteratoz vix pōt curari ¶Itē nō debet apponi deiccatiuū ꝓsumptiuū:nec forte collirīū in aliq̄ istaz:nec pus digerat uel molliak collirio debili.¶Itē alia regula.non debet apponi oleū in oculū:q; cū minis sit icisiuū timēduz est: de dissolutione sube oculi nisi cā digestionis:ut dictū est:pus decoquātur auellane cū testis exterioribus in aqua:z tunc extrahātur nuclei:z terantur z extrahatur inde oleum z fingulis diebus:de hoc oleo vna gutta uel due mane:z sero ponank in oculo ad materie remollitionem:z de succo celidonie cū equali mixtura fellis vulturis uel aqle.¶Itez alia regula.nō apponak forte collirīū in oculo ne dolore acuatur reuma:z fluāt humores ad locum dolentē:z fiat maior collectio:vnde de tertio i tertiū die debet apponi forte collirium:z in die alia mitigatiuum collī.¶Item in predictis passionibus generalis est regula:ut duo fiant cauteria in duobus fontibus iuxta angulos oculoz. uel si fiat cauterium in fontanella colli:z fauces sub tenitate aurīū.¶Itē cauteriçentur uene que sunt in fronte in timporibus.propterea q; dicit Cōstantin⁹.aptio illi⁹ uene ē tuā auriculā cauteriçari oz uena extrāsuerso.

¶De sanguine supabūdante in oculo. Cap̄.III.

p Post passiones oculorum dicamus de sanguine superabūdāte in oculo.¶Est ergo gñalis regula.siue fiat ex sanguine humidante siue ex pcussione in oculo particularibus ꝓuenientibus.fiat flōmia de uena cephalica.¶Itē aliud est expimentū in quo cōueniūt oēs auctores:q; puluericęt ciminū.z icoporet cū cera malaxata ad ignez:z inde pus empla fiāt:z ponank calida successiue sup oculū.

¶De antilopa z est turbatio visus in vna hora diei. Cap̄.IIII.

s Sequitur de antilopa:in q̄ in vna hora die turbak:z impedik visus ut dicit Alex.Gñalis est regula ꝑm oēs auctores q; insistēdū est cuz medicina purgāte melā sicut vera logodion.Silr cū electuarijs:z pulueribus.hēt fieri illa egritudo ex melico hūore qui i illis horis mouek.¶Itē est regula ꝑm oēs auctores:q; pticularib⁹ cōuenientibus

fiat flobothomia de cephalica:sed melio est q fiat de uena que terminatur ad radicem policis z idicis. ¶ Item dicit Constantinus q cuz apponat piper longum epati caprino:z assetur:z liquor qui inde ejcitur recipiat:z de illo vna gutta uel due injciantur in oculo in sero.

¶ Item vna passio oculorum defectus visus:z qñq fit de calido humore:quãdoq; de frigido.siue ergo de calido humore:siue de frigido generalis est regula:q particularibus cõuenientibus fiat flõmia de uena que est in angulo oculi iuxta nasum uel apponat sanguisuga.

¶ Experimentũ gñale cõtra defectũ visus ex frigida causa:z cõtra lachrymas:z lippitudinẽ oculoruz. Recipe tria fel licula trium auiũ viuentiuz de rapina:z extrahat succus feniculi:z rutheː:z sanguinarie:z cuz istis.vj.liquoribus distemperetur equali mixtura. ¶ Mirre:z aloes:z canne: z sarcocolle:z tũc colent per pannuz in uase ereo seruet: z de illo collirio due gutte uel tres ponant in oculo:cuz desiccabitur renouabitur cum p̃dictis liquorib⁹.

¶ Cõtra defectũ visus z ardorẽ z ruborem oculoz fiat collirium hoc mõ. Accipe folia agrimonie.berbene.feniculi in maiori q̃ntitate de foliis ro.z decoquant in duplici uase:z extrahat aq̃ ad modum aque ro.z de ista aq̃ vna gutta uel due ponant in oculo. ¶ Item p̃m. A.z.B.z dñm Hug. collirium si rubent predictum conferens ad dolores antiquos:z consumit carnem additum in angulo lachrymali uel i palpebris ꝓfert in p̃dicto angulo.qd. Ge. cachimie ablute z frici cõbusti abluti.añ.auſ.xvij.cineris de fornace in qua purgatũ est aurũ auſ.xxiij.mirre.auſ.vj. cõficiant cũ vino z administrentur cũ albumine ouj in locis propinquis timpori z fit subtile.

¶ De arthetica passione siue gutta. Cap.v.

§ Gutta diuiditur in sciaticam z podagraz z ciragrã z arthetică. Sciatica enĩ est arthetica manus.podagra est arthetica pedis:z est ut species lepre.

Quelibet ergo arthetica fit a calido aere nimis dissoluente uel a frigiditate nimis cõstringente vnde humores reumatiçãt ad articulos: uel ex frequenti balneo:uel ex itinere in habentib⁹ repletionem:uel ex multis cibis z potibus:uel ex frequenti coitu post prandium. ¶ Item quandoq; de sanguine:qñq; de melancolia:qñq; de flegmate: quandoq; de colera.

¶ Si de sanguine cognoscitur per inflãmationẽ z ruborẽ membri per saltum eiusdem:z per subdulcedinem oris per uenarum repletionẽ.per ruborem corporuz in sõno apparẽtiam:z qz a calidis leduntur a frigidis iuuantur. in horis sanguinis magis infestatur:z in uere similiter: qz ista egritudo:sicuti z quedam alie dilucidã habet iterpolationez. Et nota.q in nulla specie arthetice patiens notabilem calorem uel frigus sentit:sed tñ dolorez:nec a calore:nec a frigore patientis certum est hoc iudicium z si aliquando hoc constat ualde rarum est ꝑ tale.

¶ Si aũt ex colera fiat paruus erit timor.maximus dolor vnde aliquando febricitat citrinescit locus exterior: aliquando punctiones sentiunt in pfundo.amaricatur os ruffe z citrine fiunt in somno apparitiones.a frigidis iuuantur.a calidis leduntur.in horis calidis tẽporis: z in estate fortiꝰ infestant. Et nota q etiam in frigidis causis ꝓpter instantiã vigiliarũ factaruz a dolore tingit urina. vñ per colorationẽ urine nõ certificat medicus de cã.

¶ Si aũt fiat de flegmate cognoscit per mollitiem mẽbri. per oris insipiditatẽ:z per albã in somnis apparitionẽ:z per minorẽ dolorẽ:z a frigidis leditur a calidis iuuatur: z in horis flegmatis:z in hyeme fortius infestatur.

¶ Si autem de melancolia cognoscit per membri aridita tem z liuorẽ eiusdẽ:z minimã inflãmationem.per pondus aggrauationẽ.per oris acetositatem.per melancoliam in somnis delusionẽ.a frigidis leditur:a calidis iuuatur:z in horis mestis:z in autũno infestatur magis.

Prima ergo regula est ꝑm Constantinum. Gal.z Auic.si tale est corꝰ q possit purgari:nõ apponatur aliquod repercussiuum uel locale usque quo facta sit euacuatio uel per medicinam laxatiuam uel per flobothomiam. ¶ Secũda regula q nulla fiat fomentatio causa existẽte reumatica:quia ita fieret maior fluxus. ¶ Tertia regula.q paulatim cuz leui medicina educat mã sicut paulatim fluit. ¶ Item q̃rta regula ꝑm Alex. in arthetica:z in qualibet alia cronica egritudine cõsideretur stomacus:q; si abhorreat medicinam nõ debet dari:q; q̃to magis debilitaretur stomacus:z alia membra: z ita reumatiçarent humores ad articulos.

¶ Sanguinea ergo exñte materia:z particularibus cõuenientibus.si est arthetica a causa superiꝰ aperiatur epatica a parte opposita in p̃ncipio. In confirmata ab eadem parte. Si a colera inferius aperiatur saphena exteriꝰ sub caulilla pedis.exterius facta flõmia in sanguinea: z sine flõmia.in colerica arthetica digerat materia cum oxiçacara.nõ exñte causa reumatica:cũ oleis fridis z electuriis digerat:nõ cũ oxiçacara:q; nimis apit:z magis fluent humores:q; ut dicit.B. ois usus diureticorũ reumatibꝰ aduersat. Digesta mã purget cũ colagogo:z electuario ad calidã guttã:z acuato cum puluere reubarbari:z inde fiãt pillule:z offerat in secundo z tertio die:si corꝰ est nimis plectoricum:z nimis reumatiçatum.fiat leuis stuffa:z de herbis frigidis. Si autem nõ reumatiçat fortis fiat.exeunti a stuffa offeratur rubea trociscata:z reges cum aqua decoctionis thuris.sequenti die aperiatur uena epatica uel saphena ꝑm positionẽ me.z sic fiat tunc inunctio cum populeon uel oleo. ¶ Item teratur solatrũ uel plantago:z cum substãtia uel succis tepidis cataplasmetur. ¶ Item farina ordei distemperetur cuz succo solatri uel aceto:z superponatur. ¶ Item de farina siliginis:z aceto cum oleo ro.fiat emplastrum.si aũt dolor sit ĩmoderaꝰ puluerizet.z.j.opij cũ tribꝰ croci:z accipiant quatuor vitella ouoz uel.v.z cum oleo vio.fiat emplm. istud mitigat:z post repercutit mãm:vñ dicit.B. viscositas vitelli replet poros:ita q ulteriꝰ nõ recipit fluxum.

¶ Si autez inueterata fit passio cuz frigidis calida ponantur.accipe thuris masticis:z aloes añ.puluerisa cũ succo absinthij:z parũ de aceto:z fiat emplastrũ. ¶ Itẽ de stercore bouino uel porcino decoctis in aceto:z assungia vulpis uel critti uel ardee fiat emplastrum ¶ Itẽ sola inunctio cum pinguedine ardee ualet. ¶ Item in singulis septimanis in sero cuz ierit dormitum accipiat de mixtura duarũ ptiũ oyapzunis uel çuc.violꝰ.z tertia electuarium de succo ro.ad quãtitatẽ minoris castanee:uel fiãt pillule de thure z mastice: z reubar.añ.puluerisatis z confitiantur cũ syrupo ro.z offerantur tres semel in septimana in sero dum ierit dormituz. ¶ Cõtra sciaticaz fiat clistere colagogũ singulis septimanis ut p̃dictũ est. ¶ Itẽ dicit.B.fiat cauterijũ tripũtale.uel accipe tria grana thuris:z cuz vno cauterisek uena notabilis supra sciã:z due sub scia cũ reliquis duobus granis. ¶ Itẽ in omni arthetica calida apponatur uentosa proxima fonti cũ scarificatione.aliquãdo sanguisuge supra locũ patientem ponũtur. ¶ Itẽ reumatica exñte causa:z iueterata fiãt tria cauteria.vnum supra locum passionis:z duo inferius. Item si recens:z fluat tñ a parte opposita. Item dicit.B.q caro bouina tugulata debet dari:z ego concedo.si liquida est materia que fluit ad inspissandum humores.

¶ Si autem fiat de frigida causa.particularibus conuenientibus:z reumatica existente causa digeratur materia cum.çç.alex.z oleribus ex nasturtio z berula.uel si non est cã digerat mã utrobiq; purget cũ pillulis arthetics hermodactil.sed anteq; offerat infundat stõcus cum iure decoctiõis gallie ne uenenositate hermodactiloz excorient stõcus z intestina.uel purget cũ oximelle iuliani. ¶ Itẽ tertia die corpore nõ existẽte nimis plectorico

uel reumatiçato:q; in tali nō fit stuffa:fiat leuis stuffa cū herbis calidis.si vō causa reumatica fortis fiat stuffa de marrubio/z yua/rutha/paritaria.exeūti a stuffa offerat thiriaca mato: cum vino decoctionis sene/z memithe. sequēti die corpore existēte plectorico fiat flobothomia de epatica uel saphena ut dictum est supius.si autem nō fit plectoricum fiat uētosa in proximo fonte iuxta locum patientem. ¶ Item singulis mēsibus iterek predicta stuffa:z iterum offerank p̄dicta opiata. ¶ Itez post stuffam p̄mā p̄mo uentēdū est ad localia:z est gñalius illud q; p̄mo dz exortari mēbrū qđ mādat:z postea cui mandak.vbi gra.si reumatiçāt humores a capite fiāt suffumigationes z vnguēta itercipiētia reuma capitis ut dictū est supius:z tūc fiat iunctio cū arrogon uel agripa sup locū patientē/uel cū oleo lauri. ¶ Itē nō est laudabile q; cuz solo petroleon fiat iunctio:q; cū sit nimis ficcū ꝓsumēdo ligdiores ptes faceret nodosam z icurabilē arthetica:vnde cū eo dz apponi aliqđ humidū. ¶ Itē terak yua ptaria z exhak succo:z admisceak cū oleo nucū:z decoquak cuz radice cucumeris agrestis usq; ad succi ꝓsumptionem:z tūc liqueſiat cera rubea:z deponak ab igne:z ponak paz de puluē eufor:bij z gūmi hedere:z fiat vnguētū. Itē partaria terak z yua/z marrubiū/rutha/z radices cucumeris agrestis/z cucurbite/gūmi hedere/z folia/z fructo/z eufor:btū/z castoreū cū assungia anseris/uel ardee/uel cati. vulturis/z vulpis repleak catus excoriato uel excaturiça tus assek:z suak:z qđ vnctuosum exierit accipiak:z resoluak cera rubea:z fiat vnguētū. ¶ Itē malaxek ysopū coctū cū succo yue:z acuak cū gūmi hedere z eufor:bio:z facta iunctiōe supponak dialtea acuata. ¶ Itē accipe formicas z ouа formicarū cū aliquo de terra eorūdē:terank cū assungia uetusta:z cerato pānus supponak/ne nimio calore ledat mēbrū:z hoc emplm supponak. ¶ Itē in sciatica pas.singulis.xv.dieb⁹ fiat clistē ydragogicū. ¶ Itē sepius cū terit dormitū accipiat de eglī mixtura dyathos z bñdicte ad pōdus.ij.z.z fine obseruatione diete:uel oferak de tertio in tertiū vna pilla de gūmi hedere ul bis in septimana vna pilla de eufor:bio ad quātitatez ciceris solubili uel sel.z.ij.oximellis iuliani. ¶ Itē cū succo yue z vitellis ouoz fiāt crispelle:uel cū puluē einsdē. ¶ Itē in salsamētis z cibarijs z quocūq; mō poterit utak ꝑ puluere:z fiāt cauteria in primis fontib⁹:z suppositoria apponank sanguisuge sup locū patientē ut supra dictum est. ¶ Itē moderato exercitio z moderata dieta utak:z a nocturna abstineat cena. ¶ Itē vnguētū pciosissimū cōtra guttā frigidā uel calidā p̄m.B.z dñm Hugonez:z alios ueteres sapientes.Rz.sumitates teneritatū foliorz malue/radices bismalue.aā.z.ij.raſ.branche ursine.ʒiij.z.j.fenu greci/farine/seminis lini/seminū frigidorz mūdatorū/seminis malue/se.citoniorz aā.ʒ.iiij.ponank in aq̄ bullīett z stet ibi per duos dies:postea coquank usq; ad ꝓsumptionē dimidie aque.dragagāti albissimi in aq̄ ifusi.z.v.olei viol.lb̄.j.cū mucillaginib⁹ abstractis ponank affūgie gallineſanserine/anatine/z butyrū.aā.q̄rtā.j.assungie porcine qđ sufficit:mucillaginib⁹ tū abstractis dragagātum distēperek cū q̄tuor se.frigidis mūdatis.bulliat oleū viola.cū assungia z medulla pedū ariliū:z fiat iunctio.

¶ De paralisi. Cap.VI.

Sicut infectiones p̄dicte uliter mēbris superueniūt:ita paliſis uliter mēbris supuenit.fit ergo paliſis z ꝯctio neruoz ꝑ mō. q̄q; humores discurrūt ad aliquē neruū z ipm imbibēdo sunt cā q̄re spūs nō p̄nt discurrere usq; ad ptes inferiores.vñ pre pauptate spūs z caloris infrigidank z paralitizank z mollescūt.z q: spūs plenarie nō p̄nt discurrere ad ptes inferiores nō p̄nt eas regere.vñ ex ꝯrietate morbi ad nām segtur morb⁹ grauatiuus z fit tremor. ¶ Fit ergo paliſis q̄q; ulis/q̄q; pticularis.ulis fit in medio corpis ꝑm lōgitudinē:q̄q; ab umbilico iferius/ita q; remanēt ptes supiores sane. ¶ Particularis in minori parte medietate. ¶ Itē q̄q; pticularis est in lingua:quādoq; in oculis:q̄q; in supcilijs:z fere in alijs ptibus idifferenter. ¶ Itē q̄q; fit de sanguine:q̄q; de flate.si aūt fiat z sanguine cognoscit per ruborē mēbri per p:uritū z titillationes/per inflationē uenarū/z ulem corpis replonē. ¶ Si aūt fiat de flate cognoscit per mollitiē z albedinē mēbri:z tūc fit sine p:uritu z mordicatione. ¶ A ꝓncipio ergo offerak thiriaca maio:z sequēti die fiat flōmia particularibus cōuenientibus a parte opposita si materia est sanguinea:z ꝯ colerica fit materia/q: difficilis est ad extrahēdū z dissoluēdū:apponank eufractica nō multuz calida. ¶ Digerak materia cum eglī mixtura oxilaxatirij z oxiçacare.Digesta materia purgek cum eglī mixtura ye repigre z catartici:tertia die fiat stuffa de saluia z sanamūda z ꝓmula uerie z cōsolide maioris/mentha/absinthio/herba viol.rosis/plātagine:exeūti a stuffa offerat thiriaca maio:cū vino decoctionis saluie:fiat flōmia a pte opposita:z si dolor pticularis/fiat iunctio circa collū z spinam cū equali mixtura olei z martiaton acuatis cum puluere castorei:fiāt ruptoria in brachijs z lateribꝰ z tybijs. ¶ Itē extrahak succus a p̄dictis herbis:z apponak cum equali mixtura olei nucū z ro.uel viol.z decoquak usq; ad succi cōsumptionē:z tunc apponak cera rubea:ad ultimum castoreū:z cū hoc vnguēto fiat iunctio.ꝑmo circa collum.secūdo supra spinam.postea supra membrum paraliticatum.Item fiant cauteria in brachijs z tybijs.

¶ Si fiat pticularis paralisis:z fiat circa caput z colluz:qđ cognoscit per remollitionē z insensibilitatē illarū partiū corpe non exīte plectorico fiat purgatio per sternutamēta z masticationes z intectiones per nares.radak caput z vngak cum eglī mixtura olei ro.z mellis:z finapiçetur cuz eglī mixtura puluerис ro.z sinapis:z apponak aliqđ de castoreo:z fiāt circa corpus z collū p̄dicte vnctiones/z ruptoria circa fontes adiacētes. ¶ Si aūt fiat a ptibus inferioribus uel fiat ulis:fiat clistere. ¶ Item nota:q; si fiat pticularis in vno membro inferioz a loco oppilationis infertus:fiat dormitatio z insensibilitas ipsius mēbri:ubicūq; fit in talibus inferioribꝰ cōsiliū est.Fiat ꝑmo iunctio supra totā spinā:z postea supra locum patientē. ¶ Itē in quacūq; parte fit paralisis:cōsiliū est:ut singulis diebus offerak mane eglīs mixtura adyātos z rosate nouelle:z sequak usus syrupi frigidi de p̄dictis herbis:z in fine decoctionis ponak puluis castorei. ¶ Si aūt fiat de frigida causa:offerak thiriaca cū vino decoctionis saluie:sequēti die si corpus est plectoricū z pticularis cōuenīat:fiat flōmia:offerank in sero.ilij.pillule de simplici yeralogodion z de simplici blāca:z hoc fiat tribus diebus cōtinuis. ¶ Item digerak materia cū oximelle distēperato cū aqua decoctionis saluie p̄cedēte usu adyantos uel plīris:uel.çç.Alexādri.Digesta materia purgek cū yeralogodion uel blāca:tertia die fiat stuffa de calamento/origano/saluia/arthamesia/cōsolida maiore/z quolibet genere nasturcij.exeūti a stuffa offerank p̄dicto modo opiata. ¶ Sequēti die si corpus est plectoricū fiat flōmia:z si nō est plectoricū apponak uētosa p̄dictis fontibꝰ p:imis iuxta locū pa.Itē singulis.xv.diebus offerat p̄dicto mō thiriaca:z singulis iterek predicta stuffa. ¶ Itē semp cum terit dormitū:semel accipiat dyantos dyacastoreos ad pōdus.ʒ.ij.cū vino decoctionis saluie. ¶ Itē de tertio in tertiū diem in mane accipiat de equali mixtura adyantos z pliris muscati:z post usum electuarij accipe de syrupo quātum testa ouі capit cum tribus partibus aque decoctionis castorei.Accipe calamētum/origanum/cōsolide mato.aā.ʒij.z.j.saluie.ʒij.ij.sanamunde/p:imule uerie/brionie/utriusq; nasturcij.aā.ʒij.z.j.z ʒ.decoquank in aqua:colentur.colature admisceak gingiber z syrupek:z in fine decoctionis apponak puluis castorei de çuccaro z castoreo.Itez puluerizenk p̄dicte herbe

ita ꝙ de qualibet sit.ʒ.ij.ççç.galāge/cinamomi.ℨ.ſ.ℨ ap/ponat de castoreo tertia pars totꝰ puluerisꝫ vna de mi/rabolanis kebulis quantum in vna dosi:ℨ sit.ʒ.j.ℨ offera/tur singulis diebus in principio prandij.

℔ Item fiat inunctio cum vnguento:qđ sic fit: puluerisę/tur castoreum ℨ eusobium:ℨ in his puluerib⁹ terātur predicte herbe cum assungia vulpina ℨ repleat anser: ℨ assetur quod inde exierit ideſt distillauerit recipiat:ℨ in illo vnctuoso liquefiat cera rubea:ℨ cum hoc vnguento vngat. ℔ Item carnem vulpinam cum predictis herbis ℨ oleo nucuꝫ in olla rudi infodiatur sub terra usqꝫ ad an/ni reuolutionem circularem:tūc extrahatur a terra ℨ de/coquat:ℨ in colatura resoluatur cera rubea.fiat vnguen/tum. ℔ Item dico ꝙ caro vulpina ualet contra utrancꝫ partem. Item fiant cauteria a parte patiēte. Item fiat in/unctio de predicto muscato. Item in septimana semel cū predicto ruptorio. Item in.xv. diebus offerantur semel pillule de simplici yeralogodion uel singulis septimanis

℔ Unguentum muscatum sic fit.ℨ.anisi.ççç.baccarum lauſ.maiorane/calamēti/basiliconis/satirie/origani/yſo/pi aū.ℨ.ij.olei lauſ.martiaton/olei pulegij aū.ℨ.ſ.radi cum petrosilini/feniculi.aū.ℳ.j.sauine/arthemisie/cō/solide maio.aū.ℳ.ij.musci.ʒ.j.ççç.bace lauſ.puluerię/tur herbe:ℨ radices terantur ℨ decoquant in vino ℨ ole/is predictis:ℨ ponat de oleo nucum lb.ij. bulliāt aliquā/tulum:ℨ sic tota die dimittat in uase illo:ℨ in crastino de/coquātur usqꝫ ad vini cōsumptionem:ℨ tunc colenť cola ture admisceatur cera rubea ℨ ad ultimum pul.ççç.ℨ bac caruꝫ lauſ.addendo aliquid de castoreo ℨ eusobio ℨ be ne incorporentur:ℨ ad ultimum apponatur muscus.

℔ Unguentum ruptorium sic fit.oleum lauſ.puleginum ruthaceum/oleum decoctionis cimini/anisi/oleum mu/scellinuꝫ / ℨ alia olea talia bullita cum liquore resoluto a pinguedine leonina/vulpina/ℨ similium/ℨ succo basili/conis ℨ arthemisie ℨ similum calidarū usqꝫ ad consum/ptionem succi factas bullire.deinde galbanum / serapi/num/armoniacum aū.ℨ.ij.in eo resoluas:tunc cere pu nicee.i.cere rubee lb.ij.ultimo apponātur laudanuꝫ/sul fur/mastix/sinapis/olibanum/storax de pruno aū.ℨ.ſ. frequenter ab igne auferas quousqꝫ ad modum vnguē/ti congelef:ℨ fiat inunctio ad solem uel ad ignem diu fri cando. ℔ Item qđ faciūt alij ueteres.ℨ.ℬ.ℨ dñs Hugo affirmabatꝙ est uerum ℨ certum.i.vnguentum re/sumptiuum contra cōtractionem neruoruꝫ.ℨ.salute/ab sinthij/gariofilate/mēthe/sauine/marrubij albi ℨ nigri/ lauandule/febrifuge/tenaceti/eupatorij/herbe sancti pe/tri/sticados citrini ℨ arabici/teromandree maioris radi cum leuistici/menthastri/menthe/mellisse.aū.ℳ.j.radi cum maluauisci/radicuꝫ brāce ursine aū.ℳ.ij.baccarū lauſ.seminis lini/fenugreci aū.quar.j.ℨ agni casti.ℳ. ij.pimpinelle/gētiane/radicum ualeriane/sumitatuꝫ te/neritatum malue.aū.ℳ.j.sumitatum iuniperi cum gra nis suis.ℳ.ij.decoquant in adipis galline / anserine/ anatine/medulle arietine/porcine/uaccine / aū.quar.ſ. taxi ℨ vulpium aū.ℨ.j.ℨ misceant insimul cum colatura predictarum herbarum:deinde apponāt bdelij/galbani aū.quar.j.olei iuniperi/spice castorei aū.ℨ.j.stēt iste gū/me per duas horas uel per tres in aceto calido:deide re cipiat vnam scutellam plenam limacis:videlicet limacis rubeis cere rubee quar.j.ℨ bulliant insimul ℨ colentur ℨ fiat vnguentum:postea vnge neruos ℨ membrum cō/tractum ad ignem uel ad solem suauiter:postea patiens stet calidus cum pannis.

℔ De confectione oleorum. Caꝑ.VII.

Sequitur de oleis calidis ℨ primo de laurino:ℨ qꝫ mul/tis modis cōficit. Accipe baccas lauri virides: terātur ℨ decoquantur in oleo colētur ℨ habebis oleum laurinuꝫ. ℔ Item terank bacce lauri recentes ℨ mature ℨ ponantur in sacculo ℨ extrahak oleum. ℔ Aliter confi citur. Accipe baccas lauri ℨ teras cuꝫ foliis ℨ decoquan tur insimul ℨ habebis oleum laurinuꝫ. ℔ Item alio mo do:terantur bacce lauſ.ℨ infundank in vino ℨ dimittank putrescere per tres dies:ℨ tunc ponak in torculari in sac/culo ℨ extrahatur oleum. ℔ Specialia huius olei sunt de iliaca ℨ colica pas.ℨ sciatica aliquod singulare ℨ speci/ale remedium. Contra insensibilitatem neruoruꝫ fiat in unctio:siue fit in oppilatione: siue in paraliticis: uel ex mortificatione.

℔ Sicut extrahik oleum a baccis lauri ita a baccis hedere: sed ista omnia sunt contra frigidas causas: ℨ specialiter contra artheticam de frigida causa.vnde dico ꝙ quicqđ est hedere/ualet contra artheticam.vnde oleum qđ for/tius operatur sic fit de hedera.Accipe ligna sicca hede/re ℨ gummi ligni si poteris habere:ℨ frustatim diuisa po nantur in uas terreum perforatum in fundo in duobus uel tribus locis:ℨ superponatur tunc olla: ℨ ponatur in terra:ℨ ligetur fundus superioris olle cum orificio sub terra cum argilla:ita ꝙ tota olla superio: sit super terram ℨ obuoluatur cum argilla cooperto superiori orificio: ℨ tunc circūquaqꝫ apponatur ignis:ℨ distillabit oleum ni grum.Specialia huius olei sunt causas frigidas repri/mere ℨ super omnia alia arthetícam de frigida causa re/mouere.

℔ Sicut extrahitur oleum de baccis lauri:ita extrahitur a semine iuniperi decocto in oleo in duplici uase: ℨ sicut extrahitur a lignis hedere ita a lignis iuniperi. ℔ Spe cialia utriusqꝫ olei sunt frigidas causas reprimere: facta inunctione super spinam typum quartane remouēt:sed magis specialia facta inunctione ab umbilico usqꝫ ad mulieb⁹ia: ℨ supra renes ℨ matricem habent confortare ℨ eiusdem humores deficcare: ℨ eam a corruptione preseruare.

℔ Eodem modo extrahitur oleum a fraxino. ℔ Specia/lia huius olei sunt: arthetícam remouere ℨ excoriatio/nes cicatrięre:magis singulare morpheam albam sol/uere:ℨ ipsos pilos denigrare:ita potest extrahi oleuꝫ ab omnibus lignis.

℔ Et de his herbis similiter extrahitur oleum.ℨ.folia ru the ℨ diuidantur frustatim ℨ dimittātur computrescere per.ix.uel per.x.dies:ℨ decoquātur in duplici uase usqꝫ ad consumptionem tertie partis ℨ colenť. ℔ Specialia huius olei sunt frigidas causas reprimere:sed magis spe cialiter epilepsiam de causa priuata. ℔ Itē alia causa spe ciali iliacam ℨ colicam passionem soluit per unctionem: similiter per clistere.

℔ Item sequitur de oleo pulegij. Accipe ergo sumitates cum floribus ℨ foliis pulegij regalis: ℨ decoquantur in oleo in duplici uase:istud oleum reprimit causas frigi/das: sed singularia ℨ specialia sunt facta inunctione su/per regionem matricis habet eam confortare ℨ frigidos humores deficcare: ℨ eam habilem ad conceptionem reddere.

℔ Item de vitellis ouorum.Accipe ergo.x.vitella ouo/rum dura ℨ calefiant in patella usquequo denigrantur: ℨ postea remoueatur patella ab igne:ℨ ponatur in decli/ui:ℨ comprimantur vitella ℨ distillabit quedam unctuo sitas. ℔ Specialia huius olei sunt combustionis dolo/rem ℨ arsuram mitigare:subtiles cicatrices facere ℨ im/petigines ℨ serpigines soluere:sed magis singulare ℨ spe ciale est soluere serpiginem ℨ impetiginem. ℔ Est oleū tritici quod sic fit.Accipe duas laminas ferri calidi:com primatur triticum ℨ distillabit quoddam oleum nigrum quod cum pluma apponatur supra impetiginem ℨ serpi ginem.Item in combusturis speciale contra impetigi/nem ℨ serpiginem.

℔ Item oleum de feno quod sic fit.Accendatur fenum ℨ extinguak.Item ponak super carbones: ℨ tunc resoluit

in fumuz:ſuperponatur lamina ferrea:z adherebit que dam ſuccoſitas: que dicitur oleum de feno.z de hoc cuz penne intingatur impetigo z ſerpigo. ¶ Item oleuz ca ſtoreuz ſic fit. Decoquat. ℥.j. caſtorei z ℔.j. olei uſqz ad tertiam partē conſumptionis:z conſeruetur cū puluere caſtorei. Singularia z ſpālia huiº olei ſunt frigidā cām reprimere ſed magis ſpecialia facta inunctione ſupra ca put epilepſiaz de priuata cauſa ſoluere: ualet ſimiliter cō tra litargiā z cephalicā:z cōtra iliacā z colicaz:z cōtra im pedimentum coitus de frigida cauſa facta inunctione ſu per renes z ſupra virilia z mulierbria.

¶ Et oleū maſticinū ſic fit. Decoquat. ℥.j. maſtic. z. ℥.ſ. thuris puluerizati. ℔. vnā olei. Singularia z ſpecialia ſūt virtutē debilem aſſimilatiuā in membris confortare: ualet ethicis conſumptis exhibituz in ſenectute z ſenio. ſtōcuz confortat in frigida cauſa facta iunctione ſupra regionez matricis frigiditatem eius reprimit:z humores eius de ficcat:z eam conceptioni preparat.

¶ Item oleum de tartaro ſic fit. Puluerizetur tartarum z in fundatur in aceto:z tunc imponatur in panno lineo z in uoluatur ſtupis aqua intinctis:z decoquat ſub cineribº z tūc ponat in ſcutella terrea ſub diuo:ita q ſcutella po nat in decliui:z tunc diſtillabit quedā vnctuoſitas nigra uergens z ſubruffuz colorē:z dicitur oleum de tartaro.

¶ Spālia iſtiº olei ſunt: pānos z maculas de vulua poſt partū remanētes abſtergere z facie mundificare.

Item experimenta.

Extrahat ſuccº a foliis plantaginis quene ruie tormētille ro. Singularia huiº aque ſunt. Si recipiatur cum vino calido: calorem ſpiritualiū alte rare: vulnera facta de cauſa calida conſolidare.

¶ Item extrahatur a floribus uel foliis vitis albe z nigre tapſibar ro. canie lapatij acuti. lapatij rotundi. Singula ria huiº aque ſunt frigiditate ſpiritualiū alterare: ſi recipi atur in potu cuz vino: flegmaticos humores habet cōſu mere:z vulnera facta de frigida cauſa conſolidare.

¶ Item accipe mentam melliſam. betonicam. balſamitaz. ſateria. ſerpill. pulegium regale. haſtā regalē: a foliis eaz extrahat aqua ut pdictuz eſt. Specialia huius aque ſunt debilitatem capitis ꝓuenientē ex debilitate digeſtionis reprimere digeſtioni ſtōci. ex frigiditate impeditam con fortare. fluxū uentris de frigida intercipere. ſimiliter per contrariū aqua ro. calidā diſcraſiam ſtomaci alterare: uel fluxū uentris ex cā calida habet intercipere.

¶ Item extrahat aq a foliis reſtabouis: hec aq fortiº alte rat diſcraſiā ſtōci:z intercipit fluxū de cā calida.

¶ Item oleum nigelle fit ſicut oleum frumenti: ualet im petigini ſicut oleum frumenti.

¶ Item oleum frumenti ſic fit. Accipe frumentuz z pone ſuper marmorem:z laminā calefactaz groſſam pone de ſuper z exibit oleū:z fit alio modo: z dicit Raſis in Al manſore ualet uertigini.

¶ Item oleū de ſemine lini fit ſic. Accipe ſe. lini tritum ſub calido cinere cooperiet. extractū cōprimat:z inde fit.

¶ Item oleū benedictū qd cōpoſuit Gilbertus: eſt oleuz optimū in frigida cauſa: z fit ex lateribº ueteribus ſara cenicis cōtritis optime in puluerē: madefactis in petro leon oleo:z extrahat per duas ollas vna ſup aliaz poſita ſuperiori figillata z igni appoſita z pforata in fundo ſe riore in terra ſtante eo modo quo fit oleum iuniperi: qd optimū eſt leproſis z puſtulis eorū: poſtea ſublimat: me lius fit ex lateribº formacis contritis z diſtēperatis cū pe troleon z fellibus: in quibº reſoluitur armoniacū. puluis euforbij. puluis ellī nigri. z ſalis alcali oibus ſimul cōpo ſitis extrahat oleū modo priori: poſt ſublimet per alēbi cum. debent aūt fella eē vulpiū z urſiū z boulnū ſi eē po teſt:z iſtud oleum uocant benedictum.

¶ Oleū benedictum qd cōpoſuit dominus Hugo ſic fit Accipe oleū antiquū z lateres rubeos: quos non tetigit aq: fräge ipſos per fruſta minuta ad pondus vnciº. ℥. ac cēde in igne donec rubicūdiſſimi fiāt: poſtea qlibet fru ſtum per ſe figillatim in oleo ſubmerge: deide cōquaſſa z imple ex eis uaſa vitrea: que poſſunt ſuſtiere ignis for titudinē: deinde claude cū luto z ſuſpende in furno ſicut ſuſpenditur uas olei ro. multū debet eē inter ipm z ignē z cū deſiccatum fuerit lutum: mitte ſub uaſis illis ignem ſuauiter z paulatim vigora ignē:z ſic facias donec aqua fluat a uaſis illis:z tunc inciptat vigorare ignē donec vi deas currere oleū ualde rubeū:z caue ne illud ignis tā gat: q: poſtea non extingueretur: ſed ꝓtinua ignē donec ceſſet oleū fluere:z tunc permitte donec ifrigidetur fur nº: poſtea extrahere foras facies de uaſis:z pones alios lateres ſi uaſa ſunt ſana: ſi non: accipe alia uaſa:z ſic facias donec habeas oleū ſufficiēs:z reponas in uaſe ſtricti ori ficij z claude iſtud: hoc oleum eſt de ſecretis phoꝛ. ualet ſicut balſamum: ſed eſt ſubtilius z clarius z maioris utili tatis in egritudinib⁹ frigidis: perforat etiā malū z expā ditur cito cū ſpatio lato: ualet lapidi egritudinibº ueſice z ꝓuocat urinā: ualet doloribº frigidis auriuz interficit ver mes in eis: ualet paraliſi z torture oris inunctū aut bibi tum: ualet ſciatice z doloribus doꝛſi. ¶ Item oleū bora ginatū. ℞. boragiñ. ficce. ℥.iij. olei cois ℔.j. decoq̄nt in uaſe duplici donec bis mādet oleo: colet. colatura ualet dolori tūcturaz ex frida cā mortificat:z excipit dolorem.

¶ De ſomniferis z ſublimationibus. Cap. VIII.

¶ Confectio ſaporis a cyrurgia facien da ꝑm dñm Hugonez ſic fit. ℞. opij z ſucci mori imaturi. iuſgami. ſucci co conidij. ſucci folioruz mādragore. ſucci hedere arboree. ſucci mori ſilueſtris. ſemi. lactuce. ſeminis lapatij qō hēt poma dura z rotūda z cicute. aā. ℥.j. hec omnia in vnuz cōmiſce in uaſe eneo: ac deinde in iſtud mitte ſpongiaz nouā: qō totum ebulliat:z tandiu ad ſolem canicularibº diebus donec oia cōſumat:z decoquat in ea: quotiens aūt opus erit mittas ipſam ſpongiam in aquam calidaz per vnam horam:z naribus apponatur: quouſqz ſomnū capiat: qui incidendus eſt:z ſic fiat cyrurgia qua pacta ut excitet aliam ſpongiam in aceto infuſam: frequenter ad nares ponas. ¶ Item feni. radicuz ſuccus in nares im mittatur: moꝛ expergiſcit. ¶ Item. ℞. antimonij. q̄r. j. ar genti vi. q̄r. ſ. diſtemperet cū capitello quouſqz argentū cū antimonio ſit bene inuolutū. poſtea accipe calcē viuā ſaponem gallicē. z aliquātuluz de arſenico: poſtea totū ſi mul ponatur in ſublimatorio. facta ſublimatione totū in ſimul congregetur:z iterum inuoluat cū capitello:z ide efficiatur pomum ad quātitatem nucis:z inde ponat ſu per crepaturā: uel ſuper ruptura uel quicqd uolueris fa cere cura de puluere retine poſt ſblimationē:z inde fiat puluis: diſtemperetur cū ſapone gallico:z poſtea ponat ubicunqz uolueris z operatur.

¶ Arſenicum ſublimatū ꝑm dñm Hug. ſic fit. ℞. arſenicū z exfolia ℔.ſ. deide accipe es uſtū. ſaliſgēma. ceruſa. aā. ℔.ſ. deinde arſenicū exfoliatū tere fortiſſime:z paſſa per tamiſum groſſuz: qō remanſit in tamiſo tere donec totū ſit paſſatum: poſtea fiat idē per oia de ere uſto ſeparatim idē de ſaliſgēma z ceruſa ſeparatiz: poſtea oia ſic trita cō miſce fortiter in aceto forti ſuper marmoꝛ: cū lapide ſuo: deinde totum cōmixtū pone in uaſe. i. in diſco cū alutel. da ſibi ignē quāto poteris plenioꝛē in ſignū ſblimatiōis ſunt. vj. hore in eſtate z. ix. in hyeme uel circa:z qñ vide ris arſenicū ſblimari z diſtillationē ceſſare remoue alē bicū cū ſuo recipiēte: deide foramē alutelli claude cū mo dico nitri quātitatis cōformis foramini: deide modicuz vigora ignē per vnaz horā ne materia aduratur: quo fa cto remoue z uaſa infrigidari tota nocte ꝓmitte: poſt ſua uiter uaſa diſiunge:z qō remanſit ſublimatū in alutello ad partē pone. poſt accipe feces que ſunt in fundo uaſis inferioris:z fortiſſime tere cuz aq dicta diſtillata fac per

oia ficut p̄i⁹.hoc reitera de fecib⁹ gnges.post feces reijce ⁊ uasa mūda:post accipe totū albū ⁊ tere tātū salis gēme ad spissitudinē vni⁹ digiti pone in fundo disci post foliuz papyri eidem foramini superi⁹ pone:dādo ei lentissimū ignē donec sublimet totū sicut p̄ius:hec acus fiat mitis ⁊ suauis:sicut sudo:beate v̄ginis qñ peperit ch̄m.

¶ De epilepsia. Cap. IX.

d **Epilepsia** dicendū est que dura passio est: que inuēta credit esse sicut est passio duorū mēsium. ¶ Fit autez epilepsia uera de flegmate nō naturali ⁊ de melia Itē qñq; fit a causa p̄mitiua.i.vitio cerebri.quādoq; fit de remota.i.vitio stōci ⁊ dicitur analepsia.isti duo ⁊ analep.⁊ cathalepsia p̄sentiūt casum suū.epileptici v̄o nō. ¶ Itē generalis regula est:q; ois epilenticus laborans de p̄uata causa debet curari per calida. ¶ Cathalepsia habet fieri ex sanguine viscoso.i.igneo ⁊ malitioso ut dicit Cōstātinus debet curari cū frigida. ¶ Itē p̄m diuersa sinthomata que ꝓuenīūt in casu potes cognoscere:in quo mēbro materia sit posita: q: qñq; ponit in cerebro. qñq; in stōco.qñq; in intestinis.qñq; in vijs urinalibus. qñq; in testiculis.qñq; in genitalibus.qñ est ex cerebro multa spuma resoluit in hoc casu more patiētis.qñ est in stomaco in casu fit uomitus.qñ in itestino in casu fit egestio sed in vijs urinalibus in casu effundit urina.In testiculis ⁊ genitalib⁹ fit spermatis emissio. ¶ Itē p̄m diuersitates lune affligunt de diuersis humoribus. Quatuor eni sūt lune etates. Prima est calida ⁊ humida.Secūda calida ⁊ sicca. Tertia frigida ⁊ sicca.Quarta frigida ⁊ humida.ergo qui laborat de hūida mā debet affligi in prima ⁊ ultima: qui laborat de sanguine lucido in scōa frequentius:qñ in fine p̄me qui laborat de melia in tertia etate lune. ¶ Item quedā affligit semel in die:quedā in septimana:quedā in mēse:quedā in q̄tuor tpib⁹ anni.

Generalis ergo regula est:q; illa que cadit tardius.tardius curat:q̄ qñ tardi⁹ affligit:qñ cōpactior est mā:que longiori tpe indiget ad sui decoctionē. ¶ Itē qñq; fit i lactēti etate ⁊ debili qñq; in forti.si fiat in lactēti etate tūc tota cura debet exhiberi nutrici in electuarijs ⁊ syrupis.suffumigationib⁹ ⁊ pulueribus. Ñ dico q; castoreū nō debet suspēdi collo pueri lactētis:q: ei⁹ humiditas liquida est ⁊ subtilis.vñ mala fieret dissolutio q̄ cōsumptio:⁊ ita timēdū eēt de suffocatione. ¶ Idē dico de musco:q: ex subtilitate substātie ⁊ calore magis dissolueret q̄ cōsumeret. ¶ Itē nota: q; inter oēs herbas que soluūt epilepsiā in lactenti etate iudicatur ysopus. Si lactēs recipiat odorē illi⁹ herbe:uel nutrix utatur eadē:uel in electuarijs:uel syrupis:uel puluere:uel quocūq; modo uoluerit. ¶ Itē gñale documētū:q; alio,modo extra casuz:⁊ alio mō in casu fieri debet. Nota tñ q; si in principio casus epilepsie extrahat aliqd de sanguine de quocūq; mēbro uoluerīs nunq̄ infestabitur postea patiēs ab epilepsia. ¶ Item in casu apponatur puluis ruthe deficcate in naribus statim soluetur:uel succus eiusdē herbe injiciat. ¶ Item regula.in casu nō debet apponi strenutatorīū:non debet fieri fricatio circa caput:ne fumus a tali corpore trahat superi⁹:imo p̄imo debet fieri fricatio circa pedes ⁊ tybias:⁊ hoc diu:deide fieri fricatio pōt circa caput ut exeāt fumositates capitis ad exteriora:⁊ tunc nō est timēduz de attractiōe fumi ad superiora. ¶ Itē regula.a quocūq; mēbro fiat epilepsia: non debet optata nisi stōco inanito:q: oē antidotuz debet exhiberi stomaco inanito:ut forti⁹ operet excepto sale sa cerdotali ⁊ sale marcelli ⁊ dyacitoniton: q̄ dat cū cibis ad cōpressionē ⁊ consumptionē. ¶ Itez alia regula q; si corpus si plectoricū uel epilepsia fiat a stomaco:debet medicina laxatiua ulr purgans. Si aūt fiat a capite ⁊ patiēs non sit plectoricus:fiat tribus diebus fumigatio cū aqua decoctionis ruthe ⁊ ysopi: ⁊ in q̄rta die facta fumigatione mittatur vna pillula de dyacastoreo distemperata cuz succo blete cum paruo sale in nares.similiter per gargarismata ⁊ sternutationes ⁊ masticationes fiat cura.

¶ Item si fiat epilepsia a stomaco:spālis cura est uomitus ⁊ fiat a capite.similiter valet:q: sicut stomacus omnibus membris subministrat:ita ab omnib⁹ membris attrahit.

¶ Itē dicit Alex.q; analepsia fit a colera.itelligas ḡ mētem auctoris.ex colera fit.i.tanq̄ a cā mouēte. Primo q: colera abūdans.qñq; in stōco calore suo dissoluit flegma ⁊ facit ebullire.vñ attrahit ⁊ facit epilepsiā. Iz ergo dicant auctores:q; epilepsia debet solui ut analepsia.per calida tñ in hoc casu est:p̄mo cause mouēti obijciēdū.vñ debet purgari colera:⁊ postea frigidus humor. ¶ Itē ois epilentic⁹ debet mane cibari.sikr ⁊ scothomia: q: nihil magis ledit epilēticū q̄ ieiuniū:q: regula gñalis est:q; si fiat vitio stōci multū confert ieiuniū:nisi adsit debilitas cerebri. ¶ Itē generalis regula est: q; ois inspectio vitri ledit epilenticū. ¶ Itē ois odor malus ledit epilenticū.exceptis his 4or odor ruthe.castorei.armoniaci.oppoponaci.de istis tñ dico:q; frequēti usu turbāt cerebrū:vñ non debet castoreuz suspēdi collo epilētici:nec frequenter in manu portari. ¶ Itē nota:q; antiqui philosophi consuerūt facere flōmiā post casuz:q: melius poterit cerebrū mundificari ⁊ vivificari:sed q: debilitata sunt modo corpora magis q̄ p̄ius non ita facere cōsueuimus:⁊ tñ nota:q; forti existēte corpore specialis est flobothomia in uena conjunctionis policis ⁊ indicis:quia illa uena specialiter subministrat capiti. ¶ Item quandoq; cōtingit q; in epilepsia de causa p̄uata sub lingua apparent quedā uene uergentes in liuidum colorem:uel virides que dicuntur fagindes uene in tali casu generalis est regula ut aperiātur uene ille:q: per illarum aperitionem etiam in ueterata epilepsia cōsueuerat solui. ¶ Itē potes habere rationem:q: in p̄dicta epilepsia circulus apparet viridis in urina uergens in liuiduz colorem.nulla aūt epilepsia alia potest cognosci per urinam. ¶ Item regula generalis est:q; omnibus epilēticis nocet balneuz:⁊ est ratio:q: balneuz laxat neruos ⁊ debilitat:q: in balneo' generant multi humores:qui caput ascēdentes turbāt cerebrum: uel q: epilepsia est vna de reumaticis.cuz igitur in nulla causa reumatica debeat fieri balneū.ergo nō i epilepsia. ¶ Item alia regula omnibus epilēticis cōfert thiriaca de xv.in.xv.dieb⁹ ad pōdus oblata.v.denar.cū vino decoctiōis ruthe.excepta cathalepsia ⁊ suffumigatio fiat bis in septimana. ¶ Itē alia regula generalis:q; in nulla epilepsia debet fieri coitus: q: in coitu multum debilitātur nerui.vnde fiunt epilentici ⁊ paralitici. ¶ Itez alia regula:q; in omnibus epilenticis confert antidotū dyacastoreuz.⁊ potio sancti petri:⁊ offeratur bis in septimana cū ierit dormitum cum vino ruthe ad pondus.v.denarior ¶ Item suffumigatio ruthe fiat bis in septimana. ¶ Item alia regula p̄m omnes auctores:⁊ dominus Hugo affirmat q; coaguluz leporis soluit epilepsiā. ¶ Item regula:q; oleum frigidos humores in epilepsia soluit ⁊ consumit:sic fit.lib.j.laureole foliorū lanceolate:quassentur ⁊ decoquantur in lb.j.vini ⁊ alia olei usq; ad consumptionem vini bulliant:⁊ cum hoc vnguento vngatur caput epilentici ⁊ stomacus ⁊ analentici. valet etiam in frigida causa flobohtomia de cephalica ⁊ in paralisi ⁊ in spasmo de repletione ⁊ artetica frigida:⁊ in omnibus oppilationibus ex frigidis humoribus. Et hec de generalibus epilenticis dicta sufficiant.

Finis.

¶ Libellus de Cyrurgia editus siue compilatus a Magistro Rolando Feliciter incipit.

Medicina equi uocatur duob⁹ modis. Uno enim sensu dr instr̄m medici. Alio vo dicit ipa ars. p̄m q̄ ip̄m diuidit in theoricā z practicā. ¶ Est aut̄ triplex instr̄m medicie: per qd̄ medicus diligenter medet. s. dieta. potio. z cyrurgicus instr̄m. Primo enim eger est dietādus. 2° potionādus. 3° sigd est supfluus in ipo: qd̄ per p̄dictum instr̄m. s. potionē nequit remoueri per cyrurgicū instr̄m est extirpādū. ¶ Cuz aūt ista tria instr̄a. qñq; adinuicē sibi deseruiāt: de dieta z medicina multi a plurimis fuerūt libri cōditi. de cyrurgia vo nulli uel pauci. Magr Rogerius tum rogatu socior z amicor suor: tum pp paucitatē tractātiuz de cyrurgico istro quēdā tractatū edidit: quē cyrurgiā appellamus: in cui⁹ principio ista regrunt. Intētio. Causa intētionis. Utilitas. Partitio opis. Ordo tractādi. z libri titulus. ¶ Intētio est soluta z ptinua z supflua cyrurgie bñficio curare. ¶ Causa intētionis fuit in copia labior z intercessio amicor. ¶ Utilitas est curationis ptinuitatis solutionis z supfluitatis: facilis z certa notitia. ¶ Partit̄ hoc opus in quatuor particulas p̄o uarietate partiuz humani corporis. ¶ Ordo tractandi talis est. In p̄ma pticula agit de lesione que fit in capite usq; ad collū. ¶ In alijs tribus non seruans ordinē mixtū: tractat de qualibet lesione aliarum partium intermiscendo curas de apostematibus de cancris z fistulis: z ita finit tractatum suum. ¶ Libri titulus talis est. Libellus de cyrurgia editus siue cōpilatus a magistro Rolando feliciter incipit.

Cyrurgia dr a cyros qd̄ est manus z a gya qd̄ est actio: q; in actione siue in opatiōe ptistit. Incipit vo p̄mo de lesione capitis. Ideo q; dignior pars corpis est z appellatur. ¶ Unde sciēdū est q; humanū corpus in quatuor ptes diuidit. s. in aiatā. vitalē. nutritiuā. z gñatiuā. z dr caput dignior ps. qr supiorē locū obtinet. fundamētū enim est tā rōnis q; ceterarū aialiuz virtutū. p̄mū ergo de capite tractatus fuit p̄ponendus: qr ab ipo ceteris mēbris sensus z mot⁹ ministrat. Antiqui enim phi caput radicem ceteror mēbror corpis eē asseruerunt z arbori inuerse assimilauerūt: z a capite q̄si a radice simplici incepe: z in plurima mēbra uelut in ramos extenderūt. uel dignior pars dr: qr p̄mo apparet videntib⁹: uel qr alia p̄ncipalr dr habitare in cerebro: cuius Aug⁹ dicat: q; alia nec in minorib⁹ mino: nec in maiorib⁹ maior repit. dr aūt principalr habitare in cerebro pp p̄ncipalitatē opationū: quas in eo exercet: vñ dignior ps corpis iudicat. Et p̄mo tractat de craneo: gra cui⁹ z ad amorē eiusdē cuz rōnis euidētia. De cerebro quēdā sunt p̄libāda. ¶ Est igit cerebrū albū humidū lene multū hñs de spū z multū de medulla trib⁹ cellulis distinctū duob⁹ pāniculis coopertū. tres cellule dicunt. anterior: media z posterior. In anteriori fit imaginatio. In media rō. In posteriori memoria: que sunt opationes triū p̄ncipaliū vtutū. s. fantastice lōgistice z memorialis. Anterior cellula est calida z ficca ad alias cōparata multū hñs de spū z parū de medulla. Media calda z humida ad alias cōparata multū hñs de spū z multū de medulla. Posterior frida z ficca ad alias cōparata parū hñs de spū z paruz de medulla. Et tō p̄m diuīsas cōplones cellularū diuersa sunt exhibēda medicamia duob⁹ pāniculis cooptū. s. pia matre z dura mr̄e.

Capitulum primum

De modis quibus caput vulneret z de signis lesionis pāniculor cerebri.

2m De cura fracture cranei in vniuersali.

3m De manifesta fractura cranei cuz amplo vulnē ut ense uel alio simili: z cura eiusdem.

4m De magna fractura cranei cū vl'nē stricto i supficie

5m De fractura cranei in modum rimule.

6m De vulnere capitis siue fractura cranei.

7m De pcussione in capite siue vulnere cum fractura z sine fractura cranei z cura eiusdem.

8m De vulnere siue pcussione capitis cū cuti laniata siue separata pēdēte cū craneo: uel sine eo.

9m De vulnere facto in ptumacia capitis añ ul'retro.

10m De futuris qualiter debeāt fieri in membris facie uel in alijs nobilibus membris.

11m De vulnē in ptib⁹ facie facto cū telo uel sagitta.

12m De vulnere cum perforatione cranei facto cuz telo uel sagitta.

13m De casu uel percussione super caput cutis z cuz sola plicatura cranei.

14m De tinea z eius cura.

15m De rima seu rufa capitis.

16 De testudinibus capitis.

17m De quibusdā incisionibus z cauterijs ad maniam melancoliam z epilepsiā factis.

18m De egritudinibus oculorum z curis earūdem cōtinens rubricas. 7.

Rc ca p a De pilis inuersis in oculo.

2a De lachrymis oculorū z relaxatione palpebre z ordeolo z pruritu.

3a De pāniculo oculor corrodendo.

4a De rubore oculorum.

5a De sanguine in oculo consurgente percussione ul' simili z de tumore.

6a De inuersatione palpebre inferioris ex vulnē uel apostemate facta.

7a De fistula nata inter oculum z nasum.

Cap 19m De supfluitate orta in naso z polipo:

20m De cancro in naso z religs ptib⁹ oris z facie: z de corrosione gingiuarū z earū sepatiōe a dētibus.

21m De scissura arsura z pūctura labiorum.

22m De dislocatiōe mādibule z cura eiusdem.

23m De fractura mādibule cum vulnere.

24m De fistula mandibule.

25m De dolore dentium.

26m De pustulis in facie z uariolis.

27m De impetigine z serpigine facie.

28m De morphea tam alba q̄ nigra.

29m De doloribus aurīū ex quacūq; causa peruenīat.

30m De quolibet alio exhēdo si in aure ceciderit.

¶ De modis quibus caput vulneretur: z de signis lesionis pāniculorum cerebri. Cap. I.

Caput diuersis modis vulnerari ptigit. vulnerat enim aliqñ cū fractura cranei. aliqñ sine fractura eiusdē. Fractura eni cranei cū vulnere aliquotiēs est magna z manifesta. aliquotiēs pua. ¶ Et est sciēdū q; fractura cranei peior est cū puo vulnere q̄ cuz magno. in puo enim vulnē ad h̄ q; repiat craneū: faciēda est maior incisio. ¶ Sed tam magna q̄ pua alia est cū magno vulnē z largo. alia cuz stricto z puo. Quecūq; vo fractura sit cranei de lesiōe pāniculor cerebri semp est dubitandū. Nā aliqñ dura mater aliqñ pia mater ledit. ¶ Cuz aūt dura mater ledit p hec signa cognoscit. patiēti nāq; dolor: adest in capite ex sol'one ptinuitatis. Rubor: facies ex spiritib⁹ illuc p̄currē tib⁹. Oculor icēsio ex eadē causa: nigredo lingue ex febre: alienatio mētis. ¶ Item pie mr̄is lesio per hec signa cognoscit. s. defectu vtutis appetitiue digestiue z expulsiue ablatiōe uocis ex spiritib⁹ z fumositatib⁹ neruos motiuos lingue replētib⁹. pustule quoq; in facie solent supuenire ex nutrimēto attracto actiōe nāe z nō incorpato sanguis z sanies ab auribus z naribus fluere ex eadē causa

uel ex defectu retētiue:z ēt ꝓstipatio uētris ex spiritibus cōfluētibus ad vulnus z depauperātib⁹ nutrimēta mē/brox z iferiora. Et nō ꝙ si ꝓstipatio uel fluxus segk:mortale est:z qđ deteri⁹ est rigor.febrilis ter uel quater i die patiēti solet accidere:z hoc pessimū signū est:qz tūc calor nālis deserit ptes extremas:quas ultimo petijt:z hoc est certū signū mortis:z in oib⁹ siue plurib⁹ supueniētibus de supꝰ dictis ad plus usq; ad.c.dies mors expectek. Et maxime si aliq; mirigaruz cerebri lesa sit:moriek eger in ꝑmo plenilunio aduenīte ut in plurib⁹. Ḃ eni ꝓtigit ex ꝟ ꝙ celestia corpa effectū hñt in terrenis:z luna mr̄ est hūiditatis hūiditate lune adūcta.augmētak hūiditas terrena sentiū:z tūc humiditas cerebri augmētak z ebullit cerebrū cū itus in magna q̄ntitate nequeant ꝓtineri vñ exit:qñ nō hēt obstaculuz:z ita moriunk. ¶ Quia igit de fractura cranei magnū sequit piculuz qualr fracture cranei subuenire possumus per ordinē ꝓsequamur.

¶ De cura fracture cranei in ul'i. Cap.II.

Cum multe sint egritudines capitis ut cephalea monopagia z emigranea illas solo mō auctor i tractatu assumit:que cyrurgie solēt curari bñficio:ut est sol'o ꝓtinuitatis: que qñq; fit in anteriori pte capitis.qñq; in media.qñq; in posteriori cellula:qđ tō distinguēdū est ꝙ artifex puidus vni cuiq; puidēs:ꝙ ꝑm diuersitatē nārū vnicuiq; cōpetēteꝫ adhibeat curationē. ¶ Cū aūt fractura cranei est in anteriori pte capitis:lz defect⁹ medulle expostulet calor plurima supponē.nā tñ ipſi⁹ cellule ꝓhibet cū ipsa iudicek calida z ficca:z ex hoc hēat vtutē attrahēdi nutrimētū calidū z ficcū.vñ minus in ea pte utēdū est uehemēter calidis:lz poti⁹ restauratio carnis hēat fieri p:o calida z humida. ¶ Fractura exñte in media cellula nō est facienda suppositio calidor:ne eius fiat putrefactio cuz sit cala z humida z multū hñs de medulla. ¶ Fractura exñte in posteriori pte necessaria est calidor appō:qr frida est z ficca nālr. ¶ Nota ēt ꝙ nō pōt repari craneū ex toto añ.xxx.uel.xlv.diē nisi sit in puero uel in adolescētulo. ¶ Et est sciēdū ꝙ in quolibet vulnere timek spasmus tā de repletiōe q̄ de inanitiōe.si fit nimius fluxus de inanitione:z nō debet flōmari:si puus fluxus de repl'one: z debet fieri minutio de uena cephalica si fortis sit iuxta illud nerui z re.xc. Si vō fiat vulnus ita ꝓcedendū est in ꝑma die nō debet fieri icisio ne sincopiçet pp emorroſagiā qđ est nota dignū.si vō icisione uel pcussione magna fuerit emorrosagia stupa delicata exprimak.deinde aspergak puluis de sumach z utraq; ꝙsolida mumia z bolo:z imponak vulneri:z sup stupā madidā iteruz aspgak de eodem puluere:z postea supponak stupa nō madefacta z ultimo plumaceolus.ista enim ꝙstringūt extremitates uenarū.sil'r stupa cum albu.ouī idem fiat cum eiusdem puluerib⁹ z magis ꝙstringit albu.ouī solūmodo in estate.albumen cum vitello in hyeme:quia aliquantulū magis est calidum q̄ albumen.

¶ De mānifesta fractura cranei cū amplo vulnē. Cap.III

Cum fractura cranei magna z manifesta cuz amplo z largo vulnere fuerit:ut si fiat cū ense uel alio sil'i:ita ꝙ os uel aliqđ aliō qđ remoueri debeat in aliquo tpe a medico si fieri pōt: statim exhak nisi sanguis mult⁹ effluat:uel aliud ipediat:si cut est sincopis ſbtilissimus pānus de lino uet⁹:ne aspritate sua ledat iter craneuz z durā matrē uelut ex obliq̄ caute mittak. In ore,vō fracture cranei pānus de lino ul' de sirico qđ lōge meli⁹ est:ita ꝙ extremitates pāni vndiq; ſb craneo cū pēna uel tasta nō iponēdo ex directo:ꝓinde imittak ne putredo ab exteriorib⁹ fluens ad duraz matrē decurrat z maiorē lesionē cerebro iferat.de spongia vō marina diligēter lota z exiccata idē fieri ꝙsueuit: spongia lauari debet ut amittat salsedinē:z hoc viceſies ne tñ nitrositate sua mordicet piā matrē uel durā:qr oia mordicātia sunt calida:z corrodentia calida z ficca. Hec enim putredinē ab exteriorib⁹ deriuantē uel de bibula recipit.vulnus aūt extrinsecus totū vndiq; petijs lineis albis z delicatis in albu.ouī ifusis z aliquātulū exp̄ssis diligēter repleak. ¶ Est enim sciēdū ꝙ nō opz apponē albu.ouī cessante emorroſagia:ne friditate sua saniei generatio ipediak:z nālis calor ibi minorek plumaceolus desup ponak p:o uarietate partis capitis z ligek. ¶ Plumaceolus dr̄ a pluma qua iplek:z debet fieri ad modū sacelli.pluma qđē delicata loco vulnerato appositа:perꝓptime ꝙfortat calorē nālē bis in hyeme:ter i estate:mutek bis in hyeme:qr fridītas ipedit saniei gñationē:calidītas eꝫ⁹. ¶ Patiēs vō sup dolentē ptē ad tacēdum lock:ut putredo ibi gñata liber⁹ exeat:ne ificiat durā matrē.rōne ēt cōpressionis minorak dolor.spūs eni currentes ad locū dolētē:z nō inuenītes liberū decursum se retrahūt ut pōt videri in capite dolēte cōpresso. cū hac aūt cura usq; ad plenā cranei restaurationez est insistēdum.

¶ Si vō aū cranei rapationē aliq̄ supflua caro excreuerit spōgia marina nō bñ lota z exiccata supponak q̄usq; caro supflua corrodak.z est sciēdū ꝙ supflua caro non crescit sup durā mr̄ez cū sit mēbrū ita neruosū ut uesica.vñ nō pōt hīe cohērētiā ſz crescē pōt sup ipa cranei repatione. Ubi ꝙ excreuerit caro mortua in circūferentia pori sarcoidis dz supponi spōgia ut dcm̄ est sup durā mr̄ez.

¶ Ceterū si post repamētū cranei sup ipam repationē caro supflua creuerit puluerē de hermodactilis secure ponere cōsueuimus.qr puluis iste leuiter z sine violentia corrodit. ¶ Vulnus aūt extrinsecus cuz pāno solo z carpia usq; ad finē pfecte curamus. Carpia.i.carpitura panni siue rasura. ¶ Post vulneris ꝙsolidationē aplicū cyrurgicū supponimus. Et nō ꝙ qdā nō approbāt appositionē aplici pp nimiā attractionē z ꝙsūptionē. ¶ Aplicū cyrurgicū sic fit. Accipe picis naualis ℔.j.picis grece j.colofonie ℔.ſ.galbani.serapini.armoni.oppopo.aā. ℥.ſ.cere.℥.iij.in estate in hyeme duas. Et nō ꝙ plus de cera in estate q̄z in hyeme ponik pp liquefactionez.eꝫ⁹ in hyeme pp ꝙsolidationē:ne idurescat.aceti ℔.ſ.fiat autē sic acetū in stānato cū gūmis que nō debēt teri.ponak ſ.galbanū.serapinū.oppopona.pix naualis:z sup ignē ponak ut liquefiat:z cū liquefacte fuerint pax de ipo in aq̄ frida mittak:z cum se tenuerit z colorē mutauerit.pix greca puluerizata in supdicta q̄ntitate cū mastice z olibano.aā.℥.ſ.puluerizatis cū pdictis in stānato mittank z cū spatula semp agitādo bñ sik'oia incorporenk. Cū aūt de ſbalbido colore q̄si in citrinū colorē deuenerit signū habes plene decoctiōis.stānatū ꝙ ab igne remoueas z.℥.ſ.terben.aduūgas:z cū pdictis diligēter incorpora. Ḃ aūt oia supꝰ aquā fridā cola:z mantb⁹ vnctis oleo lauri.uel alio liquore malaxa iuxta ignē ipo ꝑmo de aq̄ exacto fortiter malaxi ubi magdaleones formare ualēs. ualet aūt aplicū cyrurgicū ad splenē z post ossis ꝙsolidationē. In fine nō in ꝑncipio:qr dissolutiua ibi sunt. Una ēt decoq̄tione ossis z carnis ad dolorē ex fractura pectoris: que fit ex ꝙtussione casu pcussione. ¶ Nō stānū trigiduz est cupr̄ū calidū.vnde in stānato debent coqui vnguenta z syrupi in uase cupreo oximella z emplastra.

¶ De magna fractura cranei cum vulnere stricto in superficie. Cap.IIII.

Si fractura cranei magna est.vulnus aūt in supficie strictū:ita ꝙ de quātitate fracture cranei certificari nō possis.dr̄ig⁹ in vulnere est ponēdus:z cū digito diligēter est tētādū:qr nullo mō fractura cranei meli⁹ digno scik q̄z tactu digiti:qr cū pēna uel ferro pfecte sentire nō possum⁹ cū sensibilia nō sint. ¶ Post q̄z ꝙ q̄ntitatē fractu re cranei ex maiori pte coguerīs vulnus strictū i modū crucis cū rasorio icidas:z cū rugie cutiz a craneo sepa z nisi mult⁹ sang.ul'aliō ipediat:ut sincopis os ul'aliō qđ

abstrahēdū est cū picicarolis:illico abstrahas:q si mult⁹ sang.supueniat uel aliud impediat q̄uscq illa cessauerit diu feras:ly tuo bñficio remouēda statim si potes: cōpetēter remoueas pānū iter craneū z durā matrē cū pēna diligēter z caute mittas:z quecūq in cura supⁿ dicta docuim⁹ iter craneū ꝓseqūris.ex craneū ꝙo scarnaturis.i.q̄rterijs in p̄mis infra se coartatis z strictis:totū vulnus pāno lineo albo.oui ifuso.p⁹ēt p̄parato bñ ipleat plumaceolus de pāno supponat ut bñ ꝙcurrāt q̄rterij in fine sup quā libet q̄rtā ptē ponēdus est suus plumaceolus:z in extremis subt⁹ponant duo stuelli ut sanies effluat:z pro uarietate ptis capitis caute ligef:z sic a mane usq; ad sero uel ex⁹ dimittat. ¶ Cū aūt ad idē vulnⁿ redieris z q̄rterios tumefactos videris:bonū signū est:q: tūc sigtur q nā fit potēs ibi ponē nutrimētū. Cetex si diminutos z mortifi catos videris malū est:q: tūc sigtur q nālis vt⁹ fit ipotēs iferi⁹ z supi⁹ mittē nutrimētū. Nō q in vulneri⁹ putredinē cito fieri bonū est.tarde vo malū vulnⁿ ēt fit ꝙceptū malū. Jux illud Hyp.laxa bona:cruda mala. Cū hac cura ifistas extrisecus q̄uscq craneū plene repatū eē cognoueris:z tūc pānus diminuak:z q̄rtarios p̄dictos ad pro-p⁹ū locū redire cōpellas:z usq; ad finē carpia ul alio pāno cura nō dubites. ¶ In vulneri⁹ aūt ubi fractura cranei est solū pānū imittim⁹ sup craneū ifusuz in albu.oui. Ung^m vo ul aliqd vnctuosuz imittē oino refugim⁹.nullū enī vnctuosuz ponēdū est in loco ꝓpe medullā ne ueniēs ad iteriora ledat durā matrē ul penetret. ¶ Sed ut videaris aliqd de tuo iponē fac ꝫ vnguētū qō secure poteris iponē circa labia vulneris extrisecus. Accipe crocū z pone in aquā:z ibi tādiu dimitte q̄uscq aq̄ bñ sit colorata:z cola z in hac colatura,pone farinā triticeā z incorpora z pone sup ignē ut aliquātulū bulliat:semp agitando cū spatula:z usui refua.dolorē mitigat z lenit.aplicū cyrurgicū sup̄ cortū aliqñ i fine ponē ꝙsueuim⁹. ¶ Nō etiā in hoc loco q in vulnē capitis pfundo:ita q craneū fit scissuz int⁹ z exteri⁹:z si aliq̄ mirigaz lesa sit:uel ēt ipa ſba cerebri pp ei⁹ debilitatē timek de morte.vñ in h⁹ vulneri⁹ nō est facienda flōmia.augek enim debilitas. In alijs vo vulneri⁹ capitis dolor fit siue in frōte siue in facie:z si nō satis sang.emanauerit:z si fluxⁿ hūor timeak: flōmandus est de uena cephalica. Eadē ꝙsideratio hēak in oi vulnē corpis:ly semp est factēda flōmia p antipasiz z de uena mēbro lesо spālr putētī:q: ois dolor acuit reuma:z ubi dolor:ibi fit decursus hūor. ¶ Jtē notādū est q cū in augmēto lune aligs vulnerak:timēdū est ne dura mr tūc ledak:q: tē est ꝙiūcta ipsi craneo:que si sup craneū exeat cū police lenter est cōprimēda z ad ꝓpriū locū reducēda:deide curet ut dictū est. ¶ Sciēdū est etiā q qñ cū cq in capite fit incisio semp añ pparāda sunt corpuscula de stupa madefacta in aqua z bñ expssa ad moduz amigdale:uel plus p̄m ꝓportionē vulneris:factaq; icisione vulnus corpusculis sup̄adictis repleak:z ita dimittak usq; ad tertiū diem in hyeme in estate bis in die mutek: z hoc ꝓpter citā uel tardā sanies generationem.

¶ De fractura cranei i modū rimule:z de cranei depssiōe

c **Ontingit** aūt craneū in modum rimule scindi illa.s.ut neq; eleuatio neq; depssio altera: altera ps videak.utrū aūt talis fractura usq; ad interiora descēdat nō cognoscik.ut q̄ possis certificari teneat sibi ifirmus os z nares clausas z isufflet virilr:z si per rimulā illā aliqd exalauerit:scias craneū usq; ad cerebrū esse fractū:cui sic sbuentre curabis. Cap.V.

¶ Si vulnⁿ sit strictū elargef:z nisi sang.ul aliō te impediat:statim tuē rimulā trepano sūma cautela ex utraq; pte rimule fora:z quot tibi videbunt ꝙgrua foramia facias:z postea spatumie ab vno foramie ad aliō ip̄m craneū icidas:ita tñ ut usq; ad extremitatē rimule talis icisio ueniat ut putredinē que sup̄ cerebrū deriuauerit bōbacello uel sbtilissimo panno de lino ex obliquo iter cerebrū z craneū pēna imissa diligenter exhere ualeas. Jn h⁹mōi aūt vulneris cetera eadez sunt exequēda:que in p̄dictis docuimus. ¶ Nō q si rimula cranei nō sit tāta ut suba cranei penetret cū instrīs cyrurgicis abradēdū est craneū z quocūq; modo illa rimula sit ex toto cū p̄dictis instrīs remoueak ut securus sit medicus utrū penetret rimula usq; ad duram matrem.

¶ Si vo craneū ita sit fractū ut sit in altera pte depssum.i. fractura depssa ut frustulū non ualeat defacili segregari ex illa pte:ex qua setē pforare iciptas:z quot ibi cōpetētia fuerint visa foramia facias:deinde cum spatumine z cū alijs instrīs:ut tā dictū est curā adhibeas:ita tñ ut spatumine posito in ipsa fractura eleuetur craneum:z caute ne aliqua pars sit ibi: ut dura mater ledatur ab illa.

¶ De vulnere in capite sine fractura cranei. Cap.VI.

s **Jvulnus** in capite sine fractura cranei fuerit:stati de pāno lineo i alb.oui ifuso z aliq̄tulū expsso totū diligēter vndiq; repleak. Sz nō q nō debet agitari multū alb. oui in tali cā ne amittat fridītatē. ¶ Et si ips hyemale fuerit talis embroca supponak q̄uscq sanie gīet. Que.ꝫ. brācā ursinā.maluā oxtulanā.z alterā maluā.i.alteā.parietariā uolubilē maiorē.oēs iste herbe bñ pistent in singulis manipulis:z de his folia solū accipiank cū lb.ʒ.aſ sūgie:z isīl bñ incorpenk:ponank oia h cū trib⁹ vncijs farī ne trittci z duab⁹ vncijs farie se.lini:z vncijs duab⁹ fenu greci:oia ista i uase sbtili cū vino rub.bñ incorpenk:z postea sup lētū ignē pone:additovino puro z ru.z agitādo cū spatula tādiu dimitte donec ispissek:z ispissatū usui refua. Nō q embroca ista uocak pultes cyrurgicox. ¶ Nō ēt ad dolorē ex pcussiōe. Accipe mel cū vino z olo z cimio:z fac idē empl'm z appone loco dolēti.hoc ēt empl'z ualet ad pleuresim:z si ex appōne hoc empl'm augmentek dolor:necesse est ut patiēs flōmek. ¶ Jtez aliud emplastrū z est ualde maturatiuū.ꝫ.mellis succi.apij.anēti.farine subtilissime trittci qō sufficit.

¶ Si vo estiuū ips fuerit talis fiat embroca.ꝫ.folia malue. ℳ.j.z pista cū trib⁹ vncijs assūgie ueteris z non salse solatrū memite:z si nō poteris hīc memite:pone p ea vmbilicū ueneris ul cassilaginē:q̄ optia herba est violaria:z: ista tres pista z succū istū pmisce cū p̄dcis z tātū de mero q̄tū de succo ipone z incorpa:z itez ipone tres vncias farine trittci z tres de melle diu cū spatula agitādo ad ignē donec spissek z usui refua. Has aūt embrocas p diūsitate ptis ponim⁹ usq; vulnⁿ sanie mittat:z ipsas dilatas in pānо. ¶ Postq; aūt sanie fecerit:pānū siccū in vulnere mittim⁹ q̄uscq pus deficcek.cū aūt exiccatū fuerit vulnⁿ carpiā supponim⁹. ¶ A die vo reumatis q̄uscq vulnus fit deficcatū vng^m fuscū vulneri applicam⁹:qō sic fit. Accipe olei cois z sepi arietini.añ.lb.j.picis grece.ʒ.iij.picis naualis lb.ʒ.cere.ʒ.iij.in estate. Jn hyeme vo.ij.mastices.olibāi.galbāi.armo.serapini.oppopo.terbētie añ. ʒ.ʒ.ꝙficiank ꝫ mō.oleū z sepū z cera cū pice nauali z cū gūmis que nō sūt terēda:ut galbañ.armo.serapi.oppopo.in stānato sup̄ ignē ponank:z de mastice z olibano z pice greca fiat puluis. Sup̄dictis liquefactis ad ignem agitādo semp cū spatula puluis sup̄dictox addak. Sig^m decoctionis est qñ gutta posita sup̄ marmor adheret digito z nō dissoluak:z dū hoc fuerit ponak ab igne z addak terbētina z cola per pānū z usui refua. ualet ad oēs plagas:bonā carnē facit:sanie gīat z attrahit. Jn ceteris aūt cura sicut superius diximus.

¶ De pcussione in capite sine vulnere cuz fractura:z sine fractura cranei. Cap.VII.

e **Xpcussura** q̄z fit tumor in capite sine aliq̄ vulnē. aliqñ cū fractura cranei:aliqñ sine fractura eiusdem. Fractura vo cranei aliq̄tiēs est ipo tactu manifesta.aliq̄tiēs occulta. ¶ Qñ vo ipa fractura cranei manifesta est

loc⁹ in modū crucis cū rasorio icidak: z cūcta per ordinē
pſequnk: de his que supi⁹ in 2ª cura capitis dixim⁹. ¶ Si
vo fractura cranei est occulta ut sit in modū rimule. p in
ditia cognoces q̄ circa egrū tibi videbunt idonea usq; ad
5ᵐ ul 7ᵐ dieꝫ: ut si nō bñ appetat: male digerat: male dor
miat: vix assellet z urinet: z si calorē patiak febrilē: tūc cer
ti sum⁹ de fractura cranei. Cura h⁹ est: ut cutis in modu
crucis cū rasorio icidak: z cūcta p ordinē pſequak. ¶ Qñ
tumor ex pcussura sine vulnē z sine fractura cranei est p
ditia patientis. cognoces usq; ad 5ᵐ ul ad 7ᵐ dieꝫ: ut si bñ
appetat: bñ digerat: bñ dormiat: assellet z urinet: z si sit si
ne calore febrili: tūc certi sum⁹ q: craneū nō est fractū: z
tūc apponēda sūt ea q̄ repellāt tumorē. ¶ Fiat ḡ embro
ca talis. Accipe absinthij/artheme sie/ruthe/ciminī/cepe
eq̄l: z sil bñ pistenk z cū ol⁹ cōi coq̄nk: z sup tumorē bis
ul ter in die ul q̄ter ul plus in die q̄tus pati pōt cala po
nak. ¶ Si ab istis nō repellit mā ponak embroca talis.
Accipe absinthiū/artheme siā/maluā cōem. añ. ℥ß. j. ista
ois terank z ipsis tritis addank. iij. ℈. de assugia: z bñ cū
cta sil coꝛpenk. z. iij. ℈. de farina frumēti admisceank z
cū vino incoꝛporenk z addank. iij. ℈. de melle z ponātur
ad ignē: z tādiu ducank cū spatula q̄usq; ad spissitudinē
uentāt: z talis embroca loco patiēti supponak quousq; tu
mor deueniat ad maturitatē. ¶ Post vo ubi locus ma
gis depēdet cū sagitella aperiatur z sanies tota manib⁹
exprimatur: z si opus fuerit digitus intromittatur z cete
ra pſequantur ut in aſpatum cura dicemus.

¶ De vulnere siue pcussione capitis cum cuti laniata siue
sepata pendēte cū craneo uel sine eo. Caſ. VIII.

Jex vulnē cutis capitis icisa cū craneo ul
ex alio casu ul lapidis ex pcussiōe ca
sus ul aliq̄ tali cutis ipa laniata ul icisa depēde
at: tūc ipa cutis depēdēs icidak p mediū usq; ad craneū
fractū: z ab illo craneo cū erugie sepata os cranei pūctak
z cutis ipa ex utraq; pte suak: iciplēdo a supiori pte z fiat
vnus pūct⁹ cū acu sbtili q̄drata z filo de sirico: ipe pūctus
optie z firmiter nectak z sb mēsura vncie ali⁹ pūct⁹ eodē
mō firmek: z tot in hūc ordinē ibi fiant q̄t nec̄ios esse ab
utraq; pte coq̄ueris. Inferio: vo ps ex utraq; pte relinq̄
tur apta ut p illos meat⁹ vulnus cōpetēter possit curari.
¶ Sup hāc vo futurā ponak puluis rub. z ꝑsolidatiuus
qui sic fit. Accipe ꝑsolide maioris. ℥. j. boli. ℥. j. picis gre
ce. ℥. iij. mastices. olibani. añ. ℥. ß. sang. dra. mumie añ. ℥
ij. que ois terank z usui reꝑuenk. Hic pluis ualet ad san
guinē ꝓstrigēdū: z ad ꝑsolidationē ossis z carnis post su
turā: cito et pellē sup vuln⁹ iducit. Hic ḡ pluis supponak
tali future ut dixim⁹. sup ipm vo pluerē foliū plātagis ul
alīd in extremitatib⁹ stuellū imittē: z plumaceolū de pā
no ponē ꝑsueuim⁹: ut cōprimēdo aliq̄tulū sanies ad in
feriorē meatuū descēdat: z vuln⁹ cōpetēt⁹ curari sanari
ualeat. Hic aūt pluis usq; ad. ix. dies bis i die supponat
q̄usq; carnē videam⁹ ex pte succrescē z ꝑsolidari: z tūc, p
dictos pūctos dissoluim⁹: filū exhimus: z usq; ad pfectā
ꝑsolidationē cū pāno carpia z alijs que dixim⁹ sbuentre
ꝑsueuim⁹. ¶ In illa vo icisiōe que facta est a medico po
nak pānus sicc⁹ z cetera ultra craneū z exꝑsequnk: que in
alijs curis fracture cranei dixim⁹. ¶ Si ꝙo de craneo
pax est sepatū cū cuti ut iteriorē ptē nō ꝓtigat illō tātillū
ossis acuti remouem⁹: z in ceteris eādē curā pſequmur:
que in supdictā futurā dixim⁹ excepto q nō debet sciđi
p mediū ne ultra craneū aliq̄ possint imitti. ¶ Si vo cutis
sine craneo ul ex vulnē ul ex alio casu a capite sit segre
gata cura est eadē que z in cura supius ꝓxime dicta.

¶ De vlnē facto in ꝙtumacia capitis añ ul retro. Caſ. IX

Jvulnus fuerit in ꝙtumacia capitis
añ ul retro: ita q̄ ad sbaz
ꝓcedat mortale est. Si vo a supioribus ad infe
riora descēdit: ita q̄ descēdit nō ꝓcedit sed per nares ul
aures: uel alia h⁹ partem descenderit non mortale. Cu
ra quoq; talium vulnerū similis est ꝑcedentibus.

¶ De futuris qualr fieri debeāt in mēbris faciei z alijs mē
bris nobilibus. Caſ. X.

Jin facie utpote ꝑte ul labro ul alia nobi
li ꝑte coꝛpis vuln⁹ fuerit q̄ sui debeat
h⁹ ptē pti reddē z supficiē cutis ipaz inq̄stū de
licati⁹ ꝑsumim⁹ ut durare possit cū sbtili acu z filo de siri
co suere ꝙsueuim⁹: figillatiz pūctū quēlibet p se nectēdo
vnū ab alio modicū segregādo. ¶ Cetex si nasus cuz la
bro sit ex trāsuerso icisus qōlibet in suo loco reponimus
z diligētissime collocam⁹: z ut h tā ꝓxie ocñ est suim⁹ ex
utraq; pte nasi plūaceolū de pāno ei ponim⁹: z sustētacu
lū in modū capistri ne ad aliquā ptē deuagari ualeat: ue
lut retinaculū facim⁹. Si vo nec̄iū fuerit stuellū i narib⁹
mittim⁹: ut p illos meat⁹ sanies cōpetēter educak. ¶ In
oib⁹ q̄z futuris extremitates aptas religm⁹: q̄ z stuellum
ibidē mittē ualeam⁹: z p illos meat⁹ sanie effectā purge
m⁹: nisi i cartilagiosis i qb⁹ locis nō est dimittēdus mea
t⁹: q: ipi meat⁹ expurgāt uelut i narib⁹ z auribus vga z sil
b⁹. ¶ Puluerē vo rub. q tā dict⁹ est usq; ad. ix. dies supasp
gem⁹: z q̄ dicta sūt circa ista: supi⁹ sp diligēter attēdimus.

¶ De vulnē i ptib⁹ faciei facto cū telo ul sagitta. Caſ. XI.

Jquis telo fuerit pcussus in facie p na
res ul iux oc'm ul maxillā siue
in aliq̄: ita q̄ ferrū sit in ꝓfūdū ul sbtiles ul an
gustos meat⁹ itrauerit z toꝛtuosos lz laborioſuz sit exhē
tū ꝑm igeniuz qsq; laboret: z q̄lr exhi possit diu cogitet.
¶ Et si ferrū nō careat ligno iux lignuz tēta mittak usq;
ad ferrū p idē vuln⁹: z si coḡscak lignū bñ ꝙtūctū ferro pa
rū ac pax vibrek: z et paulatiz ꝓstrictū lignū cū ferro mo
ueak: z sic cū cautela abstrahak. ¶ Q: si ligno careat ferrū
cognito a patiēte q̄lr z quō stabat cū fuit pcussus sur
suz ul deoꝛsuz ex recto ul obliq̄: p vuln⁹ tēta itromittak: z
cognita via ferri: ferrū si poterit exhi exhak: z si absq; ml
ta molestia nō possit exhi melio⁹ est ut dimittak. Multi eni
retinētes ferrū post multū tp̄s vixerūt. Deide cura sit ta
lis. Excto ferro statiz fiat stuellus de lardo z itromittak:
z si adeo fuerit in ꝓfūdo ut lardus itromitti nō sufficiat:
facias tastū de pāno lineo z sagimie vngak z sic itromit
tak: z desup plūaceolū de pāno lineo ponak: z sic ligek ut
ligatura icipiat a loco vñ putredo doꝛ fluē: z si duo sūt fo
ramia illud plus retardet ad ꝙsolidādū: qō magis pēdet
q̄ in supiori ꝑte est citi⁹ ꝙsolidet: z ita semp locet ifirm⁹
ut putredo ad exteriora z nō ad iferiora decurrat. ¶ Si
vo saniē in tali vulnē gīnare ꝑm uarietatē tpis uoluerīs:
embrocas hac in estate. illā vo in hyeme pones: que dili
gēter districte sūt in sexta cura capitis supi⁹ dicta. Cetera
vo fiāt ut i alijs curis dixim⁹. h ām nō ptermittam⁹ q̄ post
q̄z sanies cepit exiccari z vulnus ꝙsolidari diminuak sil
stuellus ꝑm purgationē vulneris. ¶ Si vuln⁹ fiat de sa
gitta barbulata: ita eā abstrahim⁹. Si forcipes ibi large
mittē possum⁹ barbulas cū forcipib⁹ caute cōpreh̄edim⁹
z eas ad stipitē retoꝛquēdo plicam⁹. Q: si difficile est ca
nellū aliquē sbtilē ferreū ul eneū ad barbulā vnā appo
nim⁹: z ipaz barbulā in ꝙcauitate canelli recipim⁹: z idē
in alia ꝑte facim⁹: z multo studio z diligētia cōpetēter ab
strahimus. Idē facē poterimus cū duabus pēnis anseri
nis. In alijs aūt cura similis est cum ꝓdictis.

¶ De vlnē cū penetratōe crāei fcō cū telo ul sagitta. XII.

Jcet aūt supioreꝫ ptē capitis sagitta ul aliq̄
sili vulnerari nō sepe ꝙtigāt. tñ q: in
his cura difficilis est. eā nō ptermittam⁹. Cū ḡ
sagitta ul aliō craneū ab vna ꝑte penetrauerit: z p aliam
ptē cranei manifeste exierit: ut si in anteriori ꝑte sit pcus
sus: z p posteriorē exierit: ul e⁹ talē curā facē ꝙsueuim⁹
Si mortalia signa i eo nō appeāt cutiz ab ea pte a q̄ sagit
ta exiuit icidim⁹: z a craneo cū erugie sepam⁹: z si statim
fieri ꝑt: craneū iux ferrū i modū crucis ꝓforam⁹ ut meat⁹
ille ꝙueīēter sic elargak: z sic ferrū caute z ꝓuide trahim⁹

ab alia vō pte lignū educim⁹. ¶ Leteꝛ si aliā ptē cranei nō penetrauerit:ꝛ figª bona i eo usqꝫ ad 5ᵐ uł ad 7ᵐ dīē appuerit iuꝛ ferrū uł lignū ut ħ supi⁹ ꝓxie diximꝰ:cutiꝫ icidim⁹ꝛ a craneo sepem⁹:ꝛ i modū p̄dcī craneū cū ſħ tili trepano foramus:ꝛ tp̄am sagittā abstrahimus. Cura in oibus eadē est cum ea quā de fractura cranei diximꝰ

¶ De casu uel p̄cussione super caput sine ruptura cutis:ꝛ cū sola plicatura cranei. Caꝑ.XIII.

e **Ꝫpcussura** q̄ꝫ uł casu sine cutis ꝛ cranei fractura craneū ipꝫ ad iteriora plicari ꝓtigit:ꝛ motui cerebri nō modicū repugnare. vñ patiēs i sōnis hostiles ipugnationes ima giat dormiēdo surgit arma rapit ꝛ hꝰ talia uelut vigilās opat. ¶ Luiꝰ cura est ut supꝰ locū illū cutis in modū cru cis cū rasorio icidat:ꝛ cū erugine scarnet craneū vndiq; circa plicaturā trepano foret:ꝛ totū illud cra.remoueat. Cura i alijs eadē est hīs q̄ de frac.cra.i pª cura p̄dixim⁹.

¶ De tinea ꝛ eiꝰ cura. Caꝑ.XIIII.

i **Jncarū** alia est curabił ꝛ alia incurabilis. Incurabilis aūt pħ signa cogſcit. Cutis eni dēſa est ꝛ dura squāmas multas emittit. pilos corrodit. hꝰ curā p derelictā relingmꝰ. ¶ Etꝰ vō q̄ curabilis est due sunt maneries. Mā alia pilos emittit multos ꝛ q̄ſdā ualde grosſos ꝛ cutis est grosſa. tñ ꝓtinua nō dura. alia cutim grosſaꝫ hēt ꝛ ſcissuras cū multo p̄ritu. aliq̄n sanē emittit. ¶ Sꝫ quecūq; istaꝝ duaꝝ sit cū hac cura medemur cū capilloꝝ euulsiōe. Accipe elli alb. ℥.j. picis naua. ℥.j. nucis cois. ℥.vj. ista oia bñ terank ꝛ ifik icorpenk ad modus vnguēti. Oꝛ si fuerit opus in hyeme de ipis nucibꝰ oleū exit:ꝛ cū ipo ołro tale vngm liq̄facias. de ħ vngtō p. vij. dies uł p. ix. uel plus uł minꝰ fiē medico videbit ꝓueniētiꝰ caput eā patientis diligēter iungas. Cū aūt locū illū mollificatū videris ipſos capillos radicitꝰ euellas:ꝛ a q̄cūq; pte capillos abstraxeris. itez iungas q̄tidie:ꝛ cū capilli renati fuerint caput de lixiuio lauari facias:ꝛ cū capilli deficcati fuerit:caput de p̄ſilotro vngas:ꝛ tādiu p̄ſilotrū sup caput relinquaſ:

¶ Fit aūt p̄ſilo- Lq̄usqꝫ capillos de facili remouē ualeas. trū ita. Accipe. ℥.ij. calcis vi.ꝛ facias bullire in aq̄:ꝛ ad de q̄rtā ptē. ℥. auripigmēti ꝛ facias bullire. Signū decoctiōis est qñ pēna imissa ꝛ statim excta de facili depilari pōt. ¶ Postq̄ eni cū tali p̄ſilotro capillos euulseris ꝛ ruborē aliquē sup caput videris:itez vngas ꝛ eadez facias que iā supꝰ diximꝰ q̄usqꝫ caput ter sine rubore appareat. ¶ Leteꝛ si talis cura non ꝓderit fiat tale vngm. Accipe stafisagrie se. ℥.j. elli alb. ℥.j. auripig. vitrio. alu. aā. ℥.ſ. galluce. ℥.j. ista oia pluerizata cū. ℥.vj. fecis olei: deide de flaura abrotāo agreste siue domestico. erucā agreste fumoter. ultima. lapa. acuto. aā. ℳ.j. pista ꝛ succuz exhe ꝛ ipm succū ꝓfice cū vnguēto ꝛ facias bullire ad p̄unas post adde. ij. ℥. picis liqde. De ħ vō vngtō caput inungas:ꝛ in ceteris idē facias q̄ dcī est supiꝰ in ꝓxia cura. Si vō hēat multos pedicłos:appone argē. vi. mixtū ꝛ extinctū cū saliua. Oꝛ si locꝰ est rugosus:vnge cuz ueteri sagimie. deide pilos exhe ꝛ postea vnge cū p̄ſilotro:ꝛ pceda ut dcī est supiꝰ. ¶ Si vō nō sit hᶜ passio iueterata ſz fit de nouo uelut ifra ānū eā fine capilloꝝ euulsiōe cura mus ħ mō. Accipe abrotani agrestis. eruce agre. herbe flaure. fumiter. arthemi. aā. ℳ.j. bñ pistate i oleo cōpone:ꝛ p tres dies:uł si placuerit usqꝫ ad. ix. dies uel plus etiā reliquer:ꝛ postea in oleo illo fac p̄dictas herbas bullire:ꝛ p discrimia de ipo oleo calo ꝓut pati poterit māe ꝛ sero diligēter iungas:ꝛ post vnctionē p discrimina puluerē suppone:qō sic fit. Accipe stafi.ꝛ ellebo. al. aā. ℥.j. ꝛ tere:ꝛ puluerē istū semp post vnctionē abundāter ipone:ꝛ ita facias donec sanꝰ fit. ¶ Notandū est q̄ si tinea recēs fit:siue de ficca mā siue de hūida fine capilloꝝ euulsiōe pōt curari. si vō iueterata cū capilloꝝ euulsiōe: si tū fit talis q̄ possit curari. ¶ Ad illā q̄ fit de hūida mā fiat p̄ſilotrū sic bñ dicek iferius. ſ. de aq̄ ꝛ calce vi.ꝛ auripig. Si vō fiat de ficca mā addak oleū p̄ſilotro ne nimis deficcet:uł fiat aliō p̄ſilotrū qō ēt facit ad hpiginē ꝛ ad scabiē totiꝰ corpis:ꝛ fit de calce vi. auripig. ꝛ aq̄ ro. uadak:ſz loco aque ro. eat uł addak p ea succꝰ lapa. acuti ꝛ suc. fumiter. ꝛ lacte anabule ꝛ aloe. ¶ Mō ēt q̄ in curatiōe tinee ħ est ordo ħm q̄ſdā. Jn ħmis locꝰ est mollificandus ut dicek in ꝓxia cura iferiꝰ. ꝑus eni apponak p̄ſilotrū. q: radices capilloꝝ nō euellit nisi ꝑus locꝰ remolliak ꝛ cuz emollitꝰ fuerit. Accipe pileū de corio ꝛ illine cū picē ꝛ rasina liq̄factis ifil:ꝛ tōdank capilli ad mēsurā vntꝰ polices supꝰ cuti: ꝛ ibi ponak pileꝰ p. ij. uł. iij. dies ꝛ noctes:ꝛ ponak scānū sup pedibꝰ eiꝰ ꝛ ligek pileolus ꝛ chorda ad trabē ꝛ caute auferak scānū ut remaneat cuz pileolo ad chordā:ꝛ euellank radices capilloꝝ acute. ¶ Cura tinee ēt si fuerit antiq̄. ℞. adipis ursi. ℥.j. calcis. ℥.j. fimi muris ℥.iij. picis ligd. ℥.iij. oli usti ex lucerna. ℥.ſ. tere ꝛ cōmisce oia in vnum ꝛ line ꝛ miraberis in liberatione tinee. ¶ Jtē araneaꝝ cōbustaꝝ cinis. ℥.iij. fimi muris picis li gde. aā. ℥.j. cedrie q̄ sufficit ꝓfice in vnū ꝛ utere mirabile est. ¶ Alexā. posuit has curas in ꝑnꝰ sui libri quas nimis cōmēdauit:ꝛ affirmauit dicēs:q̄ patiēs optime liberabił a p̄dicta egritudine ħ medicamine adhibito.

¶ De rima seu rufa capitis. Caꝑ.XV.

s **Ꝑpfluitas** q̄dā nascit in capite q̄ dicit rima siue rufa ad quā facit Rogeriꝰ tale vngm. Accipe sulfuris vi. ℥.ij. ellebori al. ℥.j. arg. vi. ℥.j. ciminī. caputpurgij. aā. ℥.ſ. ista oia puluerizata cū. ℥.vj. assūgie liq̄facte misce ꝛ bñ incorpora:ꝛ cū opus fuerit iunge. p̄batū est. ualet ēt ad fla suz:ꝛ ad mala que solēt eē in cruribꝰ ꝛ ad oēm scabiem. ¶ Mō vnguētū istud optimū est ad malū mortuuz ꝛ ad oēm scabiē:ſz q: uehemēter deficcat:ꝛ patiēs ide multuz molestat nō apprōbo eiꝰ appōnē. in hoc caue si patiens sit puer aut delicatus:q: mortis inducit periculum.

¶ De testudinibꝰ capitis. Caꝑ.XVI.

n **Ascūtur** aūt alie supfluitates in capite q̄ sūt fikes scrophulis:q̄rū q̄dā est dura q̄dā mollis. Jtez istaꝝ q̄dā est mobilis q̄dā imobilis. ¶ Luiꝰ vō q̄ est mobilis talis est cura. Sub digitis tñ teneak ab extremitatibꝰ firmiter ꝛ ipa supꝰ locuz illū icidat in lōgū:ꝛ cū spatula talis scrophula vnco ꝑus appħēsa scarnet:ꝛ si fieri pōt cū ipo pānīculo ifra quē nata est abstrahat:ꝛ si nō poterit exhi reliquat vulnꝰ de pāno ifuso in albu. ouī ipleat. in 2ª die pluis affodilloꝝ immittat:q: pāniculū talē corrodit ꝛ putrefacit. ¶ Mō q̄ille supfluitates dici pñt testudines q̄ q̄si botia sunt:ꝛ ille si moueri pñt dcī est supiꝰ in ꝓxia ira q̄ſr curent:si nō est mobilis:scidat cutis in modū crucis:ꝛ fiat scarnatio circa botiū:ita ut libere possit fieri accessus ad locū:ꝛ tūc abscidat cū folicolo in q̄ ꝓtinet. illa est eniz bursa que nisi remoueat fac recidiuationē. Et nō q̄ testudo nascit qñq; in modū out:qñq; in modū castanee. ¶ Pulus affodilloꝝ supdictꝰ sic fit. Accipe affodilloꝝ succū. ℥.vj. calcis vi. ℥.iij. auripig. ℥.j. ꝓficiank sic. Succꝰ bulliat in olla ꝛ addak calx:ꝛ bñ incorpenk:ꝛ postea addak auripig. ꝛ paꝝ bulliat:ꝛ cū bñ incorpatū fuerit:ponak ad solē:ꝛ cū deficcatū fuerit ifoment trocisci ꝛ bñ deficcati ꝓuenk. ħ aūt pulus ad corrodēdū talē pāniculuz est imittēdus. ꝛ fit ibi p v. uł. vij. dies:ꝛ cū videris eē deficcatū in vulnē ponendus est pānus in albu. out ifusus. supiꝰ vō stupa cū ouo q̄usqꝫ videas pāniculū decoctū ꝛ vulnꝰ aliq̄ztulū mittē sanē. postea vō in oibꝰ curā adhibeas:sic in vulneribꝰ siue fractura cranei diximꝰ. Notādū est q̄ auripigmētum p̄dit vires suas in excoquēdo. vñ debet ultimo apponi.

¶ Si vō scrophula capitis q̄ imobilis est cuti cū craneo ifixit ꝛ q̄dēsat in vnū:ita figdē ut dura mr cū craneo eadez sit ifectiōe ꝓtucta:tūc ab ipo vł hīe ꝑnᵐ. Cura talis est:ut illa cutis tota radicitꝰ sepek. circa vō ifectū craneū trepāo

puide:z cum spatumine ipm craneuz totum remoueas a dura matre caute z ingenioseq: vo ipam superfluitatez a dura matre separe difficile est z periculū qō extinde p uenire pōt:ualde timēdum est talem curā potius derelinquere qz prosequi desideramus. ¶ Scrophula immobilis est incurabilis.

¶ De quibusdā incisionib⁹ z cauteriis ad maniā meliam z epilepsiam factis. Cap.XVII.

a Bmaniā ul melīā in sumitate capitis cutis icidat i modū crucis:z craneū pforet ut materia exalet ad exteriora:patiēs in vinculis teneat z vulnus curet:sicut in cutis vulnerum diximus.

¶ Ad maniacā siue ad maniā ul melīā p⁹ tētent remedia phisicalia. Mā si sit de hūore nō pdest cura ista:nisi tm sit de fumo icidat cutis. Et nō qz in hac icisiōe sustinēda est multa emorroisagia:q: qnqz p emorroisagiā liberari pōt. pōt ēt fieri cauterīū in sumitate capitis ad epilepsiā:z ēt p maniā z melīā. z di cauterīū ad nodulū ad diaz cauterij cū setone. ¶ Et nō qz supi⁹ i hac cura ubi dixi craneū pforet qz pforatio ista dz fieri istro ferreo qō seca ul serra di:z est ad modū circli scm iferi⁹ z coartatū circuferētialiter ad modum serre ut aptior sit ad penetrandum:z habet in medio quasi pedem circini acuti:per quem infixum craneū stabili⁹ in eodem loco z in eadē circuferentia ad penetrādū z circūuoluēdum sit.

¶ Ad epilepsiā fiat ustio in fontanella supi collū:z in hac extremitate occipitij:z ad epilepsiā de puata cā z nō supponak foliū hedē:sz fiat stuellus hedē. b est ordo cauteri ori:facto cauterio iponak lardū usqz ad. vij. dies ut ignis cadat:postea pilla pua de cera z sit caudata cū filo:postea matorek. ultio fiat stuellis de hedera ul de medulla z fiat pforatio qdā sup stuellū. prio loco foliū hedē ponit:dei de plūaceolū:z fuek p.c.lx. dies ad min⁹. ¶ Itē nota qz epilepsia est oppilo principaliū uētriculoz cerebri cuz diminutiōe sensus z mot⁹. z sūt tria potissima ad epilepsiā inducēdā. s. defectus caloris:multitudo hūoris:qstrictio meatuū. calore aūt debili mult⁹ hūor dissoluit:nec ū dissolut⁹ qsumit:z p meat⁹ qstrictos nō pōt trāsire z elabi: sz retinet z replet uētriculos cerebri. z h est principalis cā qre fit epilepsia ex pdictis pz:qre cauteriuz fiat in illis:z maxime in illis q laborāt de flate. ¶ Et nō qz si excreuerit caro mortua in circūferētia cauterij allea calefacta z p dictē appositā corrodēt illā leniter. ¶ Itē si cauterīū a debito loco recesserit:fiat circulus de petijs lineis ad modū anuli z grossiorē partē pone uersus illā partē ubi cauterium ducere uoluerīs. sequit enim fine molestia.

¶ De egritudinibus oculorum z earum curis:continens rubricas septem. Cap.XVIII.

¶ De pilis inuersis in oculo. Rubrica.I.

o Culi qnqz rubēt z lachrymant:z pili pter näm in palpebris qtinenk:qui mordicationes faciētes in eis lachrymari cōpellūt aliqn rubēt z lachrymank necipi pili pter näz in palpebris qtinenk:sic subuenire ualemus.

¶ Si pili pter näm in palpebris qtinenk:z fuerit in palpebris multa carnositas:z pili superfluj videri nō possint. primo fricenk palpebre interi⁹ cū foliis paritarie:z cū sang. exit z carne diminuta pili cū apparuerint cum picicariolis retortis pili radicit⁹ euellank:postea supponak albumen ouī:z si fuerit in hyeme aliquātulū de croco in albumen ouī resoluak:z quotiens ibi renati fuerint idem fiat. palpebra vo ita semp liget ut supius cōprimak. ¶ Si vo non fuerit ibi multa carnositas:pilos euellas z foliis pdictis palpebra fricatita qz sanguiné emittat:pcede ut dictū est supius in hac eadem cura. ¶ Itē accipe succū cimarum rubi. z absinthij. z cū albumine ouī cōmisce z suppone.

¶ De lachrymis oculorū z relaxatione palpebre z ordeolo z pruritu. Rubrica.II.

o Juero oculi lachrymank z rubēt:z pili pter näm in palpebris nō cōtinētur truncek uena que est in frōte:z due que sunt in timporib⁹:z cum tantū sanguis exierit quantum medico videbit sufficere. uena illa diligenter acu subtili apprehendak:ita qz uena nō pforek:z ex alia parte acus illa trahak cum filo et coherēte:z cum filo illo ligek uena z bene nectek ne sanguis possit exire. In plaga vo mittatur larduz per tres dies:postea imittak caro porcina macra per. ix. dies donec bñ purificek locus. Cum vo bene purificatū fuerit:caro illa remoueak z filum abstrahak:z si opus est carpia uel aliud h⁹¹ ponak. ¶ Iste debet esse ordo in stringēdo fluxum sang. uentis ad oculū. Collum qstringak ut appareat uena in fronte deinde curek. Accipe duas acus pmo cum filis siricinis z infigank ultra sub uena iuxta craneū ad instar duoz digitorū:z postea in medio scinde uenā z cum videris sanguinem satis exisse:necte capita uene cuz filis:z postea impone albumen z puluerē cōstrictiuum. s. mastices. boli. thuris. sang. drac. z silr fiat in uenis timporalib⁹. ¶ Nota etiaz qz aliqn relaxak palpebra:incide igit iuxta longitudinez palpebre corrigiolā vnā:z subtiliter oportet suere:z cuz puluere cyrurgico qsolidare. ¶ Item qsurgit aliquando quedā superfluitas ad modum lupinoz in pelle inter supciliuz z palpebrā. qnqz interius qnqz exterius. si exterius z manib⁹ tm cōprehendi pōt:curabilis est. si vo nō:nō. Si ergo curabilis sit apprehēdak cum picicariolis:z ex transuerso incidak z extrahak:deinde curek ut cetera vulnera:z ois incisio potius debet fieri in longuz qz ex transuerso:qō est nota dignū. ut melius z abūdāti⁹ sang. effluat:z sanies z cūcta nociua:q: magis depēdet vulnus in longū qz ex trāsuerso:sed in palpebra uel sub ocło debet fieri incisio ex trāsuerso:q: si in longū incideret:impediret mot⁹ palpebre sursuz uel deorsuz cū cicatriçaret.

¶ Ad lachrymas oculorum constringendas mittatur seton in fontanella cartilaginis auris. Itē accipe crocum. olibañ. mastic. laudañ. z in ferueti marmore liquefacta in folio lauri posita in timporib⁹ sup uenas supradictas calidius qz sufferri pōt supponak. ¶ Itē ad idez. accipe litargi. ℥. s. olibani. aloes epatici quartā partem uncie. ista oia terank z subtilissime pulueriçenk:z cuz oleo violaceo:z ita vicissim:mō de isto mō de illo apponēdo cui misceank:z ad modum unguēti al. pficiank:z cum opus fuerit ad modum collirij intromittak.

¶ Si vo fuerit ibi mordicatio uel arsura tale collirīū faciemus. Accipe litargi. aloē epaticū. mastice pulueriça z pfice sic. Accipe cimas rubi z absinthij eqliter z succū exhe cū tali succo z aq ro. vicissim de utroqz pdictū puluerem diligēter i corpora:z cū opus fuerit oculis supponatur. ¶ Nō qz si deest aq ro. appone aquā pluuialē ul aquā de lēticulis:ul succus plātag. uel poligonie. z de agresta supaddak. Itē agresta aloe epaticū pro qrta pte multum pfert oculis exterius appositū:z interius acceptū:laudanuz multū qstringit:ad idem mittak seton in fontanella sub aure uel cauterīū cum modulo quod melius est.

¶ De pānículo oculoz corrodendo. Rubrica.III.

a Bpannum oculoz corrodendū tale vnguentuz facere qsueuimus. ¶ Accipe cētrūgalli. celidonie. añ. ℥.j. z bñ pista in. vj. ℥. olei cōmunis. mitte per. vij. uel per. ix. dies:z dimitte donec marcescant:deinde ad ignem bulliant:z cum videris substantias herbarum petere fundum uasis in quo coquuntur:quia tunc uentositas que in eis erat est iam consumpta:deponak ab igne z colentur:z cum bene colata fuerint per pannum iterū ponantur ad ignem:z mittak ibi. ℥.j. cere. ipsaqz liquefacta experiaris ad marmorez:z si aliquantulum tenacitatis habuerit:signū habes decoctiōis. postea vo pone ibi duas. ℥. viridis eris:z ad lētū ignē parū facias bullire:z

iterū ponas ꝛ ꝓba sup lapidē:ꝛ si hēat colorez viridē:de/
pone ab igne ꝛ mitte ibi.ij.ℨ.olibani puluerizati ſbtiliſ/
sime ꝛ icorpa cū ꝑdictis:deide mitte ibi puluerē sarcocol
le puluerizate.ℨ.ij.thutie:qꝛ thutia multū ualet in hac cā
qꝛ nāz hēt corrodēdi.sarcocolla ꝛ succ.cuiusdā herbe trā/
marine ꝑm alios succos mꝛiſſilliue:si nō pōt hēri ponat
loco ei⁹ succ⁹ celido.ꝛ iterū ducēdo cū ꝑdictis icorpet.in
ultimo vo oculi litij/aloes epatici.añ.ℨ.ij.diligentiſsime
puluerizatis:ꝛ cū oleo cōi ꝓus icorpato iſil:ita qꝫ pmixta
parū sint ligda:ꝛ cū supdcis miſce:ꝛ diu cū spatula cōmo
uēdo diligēter icorpa oia ista icorpata p pānū cola ꝛ usui
reꝓua:ꝛ cū op⁹ fuerit cū petia delicata oculoꝝ extremita/
tib⁹ ipone.cū aūt ex pte fuerit ꝓsupt⁹.Accipe succ.ruthe
uel morgiliue:cui⁹ flos est rube⁹:miſce in oleo ſil'ꝛ ipo/

¶Itē accipe castoreū/olibani/sar/ne qđ ualet ēt ad alia.
cocolle.añ.ℨ.ij.ʒ.cāphore.ℨ.ij.margarite nō pforate.ℨ
j.viridis eris.ℨ.j.ꝑficiant fīc castoreū/oliba.sarcoco.viri
de eris in marmore nitido ꝛ calo ponant:ꝛ ibi agitent ꝛ
deſiccent:ꝛ postea in mortario puluerīça:uel terant cam
phora ꝛ margarite in mortario puluerīça diligēter:ꝛ cuz
istis ꝑdcis admiſce i paxide terrea ul'alio ſili cū aq̄ ro.mi
sceant ꝛ diligēter icorpent:ꝛ ad solē deſicca:ꝛ post tertiū
diē ista ſilr cū aq̄ ro.distēperent:ꝛ ad solē iterū deſiccent
ꝛ ꝫ fiat ter.post.ix.vo dies ista deſiccata ꝛ in vnū redacta
usui reꝓuent.ualet eni hꝰ ad pānū corrodendum.

¶De rubore oculorum. Rubꝛica.IIII.

Juero rubēt oculi ex ſanguine uel ex
alia cā:ꝛ si iſtati fūt.aut ēt panni
culus in ēis est.fiat ēt icisio in trib⁹ uentis frōtis
nec tm̄ usqꝫ ad craneū.In hāc mēsurā patiēs fibi manuz
ad naſi sumitatē apponat:ꝛ ab ea pte q̄ man⁹ est iūcta bra
chio:ꝛ ubi supⁿ frōtē mato: digit⁹ determinaūit signa.pri
us tm̄ capite raso:deide trib⁹ vncijs ad manū supⁿ auricu/
lā mēsuratis signa ab utraqꝫ pte:ꝛ ab eo signo qđ est supⁿ
frōtē usqꝫ ad signū qđ est supⁿ auriculā signū de atramēto
cū pēna uel alio ſili ꝓtrahas. ¶Itē ab eo signo qđ est su
ꝑa auriculā ad aliud signuz facias ex transuerſo qꝫ distet
ab eo vncia:ꝛ ex utraqꝫ pte illi⁹ signi:ꝛ ſilr cū atramēto si
gnū ꝓducas ab vno signo ad aliū:ꝛ idē facias ab alia au/
ricula.Supⁿ vo ꝓductū signū cū rasorio icidas cutim ꝛ sā
guinē emanare ꝑmitte ꝑm qꝫ visum tibi fuerit:demū fer
rū calidū ꝓducas supⁿ cutim icisam:ꝛ ita cōpetēter incen
das.Si vo aliqs delicat⁹ fuerit:qui tot icisiones pati nō
vult uel nō pōt:ꝫ ꝑdictū modū supⁿ frōtē signa:ꝛ in mē
sura triū digitoꝝ uel vnciarū ad manū signa patiētis:ꝛ cū
encaustro lineā ex trāsuerſo ab vno signo ad aliud ꝓduc
as.Supⁿ signū vo icidas ꝛ cū ferro ardēti icēdas.pānuz
vo ifusum in albu.ouī q̄ſqꝫ ignis cadat supimponas:de
inde alia mittgātia ꝛ ignē ꝛ icēdiū reꝑmētia. Postea vo
plumaceolū.ligatura vo ſilis fit aliꝰ ptis capitis:
postqꝫ ignis ceciderit chordā de pāno suppōe:ꝛ ita usqꝫ
ad.xxx.uel.xl.dies illud vulnus aptū teneas:postea illā
chordā remoueas ꝛ vulnus conſolidari permitte.

¶De ſanguine in oculo conſurgente ex percuſſione uel
ſimili ꝛ de tumore. Rubꝛica.V.

Jex peuſſura uel alio ſili ſanguis in ocłis
ꝓsurgit:ꝛ tumor extrinſecus acciderit
¶Accipe cerā nouā pulchrā:ſic subuenim⁹.
ꝛ ciminū ꝛ ipsaz calefacias ad ignē:ꝛ ciminū puluerīça/
tū cū ipsa cōmiſce de ea empl'm factū semp calidi⁹ ideſi/

¶Aliud.Accipe abſinthiū/ber/nēter ipone.ꝓbatū est.
benā ꝛ succū exhe:ꝛ cū aq̄ roſ.miſce ꝛ suppone cū ſtupa
uel alio tali.Si vo fuerit in hyeme/crocū adiūge.Abſin
thiū viride cum albu.ouī icorporatū ꝛ aqua roſ.ualet.

¶Nō qꝫ oia ista reiterari debēt ter uel q̄ter ſi in principio
nō ꝑdērint. ¶Et sciēdū est qꝫ in oculo ꝓus ponēda sūt
repcuſſiua:postea diſpſiua:ad ultimum dyaforetica.

¶De inuerſatione palpebre iferioris ex vulnere uel apo
ſtemate facta. Rubꝛica.VI.

Jex vulnere uel apate facta ſub oculo ſi/
at inferiori palpebre inuerſatio:inci/
dat nō ſm lōgitudinē faciet ſed ex trāsuerſo ſu/
ꝑa vulnus olim factū ꝛ male ſanatuz plagella de plūbo
facta q̄tuoꝛ foraminibus ꝑforata cum palpebra ſuak plu
maceolū in medio ponak ꝛ ligaminibus pellicula ad ſu
periora compmak:ꝛ ita per.ix.dies uel.xj.dimittak.po/
ſtea plagella auferak ꝛ curek vulnus ut cetera vulnera.

¶Et nota qꝫ quatuoꝛ ſila debēt necti in inferiori parte la/
mine:ꝛ in capitibus filorū sint quatuoꝛ acus ꝛ perforek
ſupcilium cum acubus ꝛ filis ut trahātur ſuperius ꝛ ne
ctantur in faſcia extremitates filorum ſimiliter fiant toti/
dem deorſum.

¶De fiſtula in lachrymali. Rubꝛica.VII.

Liquādo inſiſtulak locus iuxta ocu/
lum ꝛ naſum ex paruiſſi/
mo foramine: exit inde putredo ꝑmo oculus
ad alterā partē cum aliquo inſtrō cōpellak:ꝛ foramen il
lud ampliek cū radice maliterre:uel radice bꝛionie: uel
cum medulla ſambuci:ꝛ in rectū incidak:ꝛ petia in albu
mine ouī infuſa immittak uſqꝫ ad ꝓfunditatē loci.postea
si fuerit hō delicatus per illud foramē mittak canellus fer
reus uel eneus ſubtilis uſqꝫ ad ꝓfundū si poteris:ꝛ per
ipſum canellū ferrū candēs immitte:ꝛ fiſtule radices de
coque:ꝛ si timuerit ignē immittak pillula de vnguēto ru
ptorio:ꝛ in informatione pillule imponak filū lōgum:ꝛ
ſub pillula nodus est factēdus ut extrahi poſſit:ne frāga
tur pillula intus:ſed magis appꝛobo ponere ſtuellū vnū
de vnguēto ruptorio:qđ fit de calce vi.ꝛ capit ello dimit
tak ita a tertia/uel a nona usqꝫ ad ueſpas:postea ponatur
ibi petia cum albu.ouī donec ignis cadat ꝛ euaporet:de
inde curek ut cetera vulnera.

¶Unguētum ruptoriū sic fieri debet.Accipe capitellum
ꝛ calcem vi.in capitello reſolue ꝛ diu miſce:ꝛ in moduz
vnguenti incorpora.

¶Capitellū aūt sic fit.Accipe duas ptes cineris fabaruz ꝛ
tertiā calcis vi.ꝛ puluerizatas inſimul miſce:ꝛ in coph/
no uel in corba ſolū faciēdo pedibuſqꝫ calcādo:ꝛ parum
aque inſtillādo:ꝛ sic factēdo ſolarta cophinū uel corbam
impleas:foueā rotūdā deſup cultello factas ad mēsuraz
medij brachij:illam foueā ter in die aqua impleas: ma/
ne:meridie:ꝛ ſero.cōcha ponak inferius:ꝛ qđ extrahit a
ꝑma die usqꝫ ad.viij.collige ꝛ repone:ꝛ hoc est forte ca/
pitellum.medium vo dicit qđ ab.viij.die postea colligitur
si vis ſcire utrum ſit forte. Medium ouum in filo ligatū
in capitellū mitte ſi nō recepit mediū:forte est capitellū.

¶De ſupfluitate orta in naſo ꝛ polipo. Caꝑ.XIX.

Uperfluitas quidē in naſo cō/
ſurgens aliqñ est
polipus:aliquādo nō est/ſed videt eē.ꝛ dicitur
polipus a quodā piſce qui postqꝫ adheret alicui vix euz
dimittet ſic:ꝛ iſte morbus exquo aduenit/vix hoīem di/
mittit:nā in ampliori pte naſi fit:ꝛ exit aliqñ naſum ꝛ ſu/

¶Nota qꝫ polipus semp ul' plurtes fit/ꝓa labrū morak.
ex reumate deſcēdēte ad nares:ꝛ ꝓdēsak ibi ꝛ fac̄ polipū.

¶Cura talis est.Fiat purgatio humoꝝ qui videnk ſuper/
abūdare:ꝛ si ſit de frigida cauſa debet fieri purgatio cum
pillulis dyacaſtoreis uel yerak.dek post purgationē dya
olibanum uel aureā.ꝛ hūc moduz debemus ſeruare in
multis egritudinibus ut in cancro ꝛ fiſtula semp debet
ꝑcedere purgatio:ꝛ postea localia remedia. ¶Nota qꝫ
polipus semp fit de frigidis humoribus:raro de calidis.
Post purgationē ſpatumine uſqꝫ ad funduz euellak:uel
etiā ſagittella incidak:ꝛ si opꝫ per interualla:ꝛ si intra na
res patiētis aliqd remāſerit:taſta de vnguēto qđ fit de cal
ce vi.ꝛ capitello intromittak.deinde vitellū oui cuz oleo
cōmuni.Postqꝫ vo ignis ceciderit curek ut cetera vul/
nera cum vnguento viridi:ꝛ ſimilibus.

¶Fiat vngtū viride sic.Accipe celidōia alleluia/radices

z folia cētrum galli leuistīc.agreste.añ.ℳ.j.scaluosam. fil'r oēs iste herbe bñ pistenk:z cū lb̄.j.sepi arietini z vna olei ꝓficiank z sic dimittank p.ix.uel.xj.dies:z postea coquank i stagnato sup̄ ignē/donec herbe petāt fūdū:dein de colenk p petiā z colatura i caldario remittak z addāt ℨ.iij.cere i estate:z i hyeme due:post cui⁹liq̄factionē ponak puluis olibani/masti.viridis eris.añ.ℨ.j.Sz āteq̄ virides ponak ꝓbek si se tenuerit z calorē mutaūit:ita q̄ viride videak:deponak ab igne z addak.ℨ.ſ.aloes epati ci:q̄ ꝑpus puluerīçet z i oleo resoluak:z usui reꝺuek.Valet h̄ vngtū ad ueteres plagas bonā carnē gñat z malā

¶Si vo istra nares fit tota caro:magna fit op/ ⌊corrodit. pilatio:adeo q̄ ois attractio aeris impediat.ꝑmo ꝯz modū foraminis per medīū itromittam⁹ tētā de maloterre sic/co semel uel bis aut ter si necesse fuerit.postea curek ferro calido uel vnguēto ut sup:a dixim⁹ in ꝓxima cura.

¶Polip⁹ magis fit istra nares:z ampliak.aliq̄n descēdit in ferī⁹acre ducēdo illū añ se z nares ampliat. ¶Hoz aūt ali⁹est curabilis/ali⁹ icurabilis. ¶Signa icurabilis hec sūt:q: loc⁹ē niger tot⁹z dur⁹magis z niger:z caro illa nō descēdit i ferī⁹. ¶Signa ꝯo curabilis hec sūt.nasus eni ē mollis/bñ tractabilis:cui ꝑ ingūtionē sic sb̄uenim⁹.Si fieri pōt:stati illa caro supflua tenaculis acciptak:z inquā tū fieri pōt ad iferiora trahak:z si tot⁹uenerit/tot⁹extirpek z si tot⁹nō uenerit:qđ tñ uenit icidas:z si nullo mō uenit nec tenaculis ad iferiora trahē ualeam⁹:tasta de maloter re ficco/uł medulla sābuci/uł brionie/uł dragūtee/uł viti celle/aut aristol.ro.nares elargenk z istꝫ ꝓcauū factū ad modū cāne p nares elargatas mittim⁹.p ipaz vo cānam ferreā uł eneā ferrū i mittak z loc⁹ diligēter icēdak:z vitel lū oui cū oleo cōl supmittak q̄usq: ignis cadat ab eo.po/

¶Si vo ferrū calꝫ patiēs ti/ ⌊stea cura ut cetera vł̄nera: muerit stuellus de pāno de vngtō ruptorio iuncto intro mittam⁹:vitellū oui z oleū cōe supponam⁹:z cetera que

¶Aliqn̄ ꝓtigit casu q̄ ꝑ fora ⌊supi⁹dixim⁹i alia cura fiāt: mia palati ex vtute nāe expellēte polip⁹exit.qđ si ꝓtigat casui iputet ex vigore nāe icidak:postea portek i naso ta/

¶Ad polipū urēdū ⌊sta de cera ut bōa pellis excrescat. fiat cauterīū trib⁹digitis sup̄ frōtē ad manū patiētis sic⁹ dictū ē i.ℨ.illi⁹capli.Oꝛ de rubore ē oculoꝝ:q̄ sic icipit.Si rubēt oculi ex sanguīe:ita tñ cauteriçek:ut nō usq: ad cra neū:ſz usq: ad musculū ustura ꝓcedat.¶Nō tñ q̄ non fortiter uł sb̄ito ferrū calꝫ dz ipimi pp sb̄az cerebri ne ca/lore nimio iflāmek cura ꝺcetero eadē ē q̄ i illo.ℨ.dixim⁹

¶De cācro in naso z religs ptib⁹ oris z facieī:z de co:ro/sione gingiuarū z earū sepatione a dētib⁹. Cap̄.XX.

Cancer fit aliqn̄ i narib⁹ palato labīje uł gingiuis:z loc⁹ ubi co:rodit in circuitu rubet.aliqn̄ iuersak cutis z cutiz nō co:

¶Anteq̄ ad curā ueniam⁹ videa ⌊rodit:ſz carnē iterī⁹. m⁹ qd sit cācer:z q̄l̄r noiek in diūsis ptib⁹ co:pis.Cācer est apa uehemēs ex humore melico ꝓueniēs ad silitudi nē cācri:q̄ sic dī.Sic̄ eni illud aial retrogradik: ita cācer vlus carnē retrogradēdo co:rodit:uł q: formā illi⁹ aialis in carne repn̄tat.In ꝑn⁹ dī sclirosis siue nigrosis.postq̄ icipit co:rodē dī cācrena.ad ultimū cācroma.Itē i facie dī nolimetāgē ad cautelaz medici:ac si dicat mo:b⁹ noli metāgē cū manu.q: pulpa digitoꝝ cū hēat gñari ex suc/co ab epate ꝓueniēte hūida est nāliter z mo:b⁹ille surgit ex hūiditate.vñ cū fuerit in loco humido icurabilis est. ℳdan⁹eni hoīs mane nō lota hēt humiditatē exteri⁹ q̄si ꝯctā a sudore nocturno ex q̄ hūiditate si manu nō lota tā gerek augmētarek ei⁹malitia.In medio co:pis dī cincil/lū co:pis:q: co:p⁹cingit.In ptib⁹ exteriorib⁹ dī lupus:z tūc icurabilis est:q: pedes solidiores ptes sūt:z pp:tū est ut ois ꝓpetas in solidiori sb̄a fort⁹ip:imit effectū z firmi us:z tō ibi pot⁹icurabilis.Itē cācer q̄nq: fit ex melīa nā li:z tūc fit sine icēdio:q: melīa frida ē z sicca:z tūc est cura bilis:z q̄nq: ex melīa ināli:z h̄ dupl'r.aliqn̄ fit per adusti onē coīe exñtis i fine sue q̄litatis:q: ex aḋustione colere eruginose:z tūc ē icurabilis:q: i vna die z nocte totā co/xā uel brachiū co:rodit.cū aūt ē ex melīa nāli sine icēdio nō opz nisi pulueres co:rosiuos apponē ab initio.Aliqn̄ aūt ex melīa ināli p admixtionē coīe:z tūc fit cū incēdio. Si fuerit ex admixtiōe coīe z cū icēdio:tūc opz rep̄mere feruorē cū aligb⁹fridis:z cū succo plātagis/lāceole/co:/rigiole/cicoree/z h⁹l.z postea apponēdi sūt pulueres co rosiui.illis nō ualētibus recurre ad cyrurgiam.

¶Nō tñ q̄ si caro fit vndiq: dura liuida uł ꝺenigrata:nō facilis ē ad curādū: q̄ si fit de nouo nec loc⁹ sit carnosus mltū:sic curā adiūgim⁹ inq̄ntū possum⁹:cācer usq: ad vi uū cū rasorio icidak:deide ferro calꝺo vniak nisi fit i loco

¶Nō tñ q̄ si fuerit ex melīa nāli pur ⌊neruoso uł uēoso. gādus ē cū dyasene:uel cū aliq̄ purgatiue melīā:postea dāda ē medicīa optata ualēs ad h̄:ut metridatū uł thiria/ca.Si fuerit ex melīa cū cola mixta purgek cū duab⁹ me dicis.q̄rū vna fiat ad melīam: altera ad colerā:z purgek cū dyasene z frido cofonis:uel cū elario de succo ro.z ca tartico imiali:z postea ꝺek rubea trocīscata admixta cū mītridato uel thiriaca. ¶Facta ustione vitello oui sup/posito curek ꝺonec ignis cadat a vulnē. Si vo fuerit in estate albumē oui cū vitello z oleo supponak:q̄ si de cā/cro uł carne tabefacta remāserit vnguēto ruptorio curet iterū:deide cū ouo ꝑm tpis q̄ntitatē z dtūsitatē ut dixim⁹. Cū vo lab:ū totū uel nares cōmaculauerit atq: co:rosērit illud mēb:ū tabefactū usq: ad carnē viuā cū rasorio incī dak:postea diligēter curek ut dixim⁹.Nō q̄ in cura can/cri ges est supaddēda. ¶Qñ vo in palato fuerit q: sepe ꝓtigit cū ferro calꝺo uel auro:qđ meli⁹ ē aduri dz. ¶Si vo fuerit in gingiuis loco ꝑpus diligēter abluto cū aceto p tres dies cū albumie çuccario ꝑpus fricato:postea ablu atur z fricek:z cū h̄ liq̄re abluak:qđ sic fit.℞.vinū coctuꝫ z mel cū aceto.añ.z in his bulliant radices talsibarbasfi/ z capficī/z co:tices maligranati/leuistici agresti/pipis.çç. pireri.añ.ℨ.j.postea supponak iste puluis/q̄ infra dicek lo co ꝑpus absterso.Accipe alumē çuccarinū/folioꝝ oliue/z rose/origani/co:ticē maligñati/ossiuꝫ dactiloꝝ ustoꝝ/pi/retri/ossiū cācroꝝ/cinamomi/gariofi.nucis muscate/ista oia puluerīçata supponank:ut dixim⁹ꝑpus loco abluto cū aceto ubi bulliverit calamētū:supponak leuistic⁹ agrestis dētib⁹ cōmasticat⁹:ualet ēt puluis eoꝝ que relinquenk i

¶Et q̄nq: gingiue iflank z a dē ⌊sacco post factū clarek. tib⁹separank:q̄re multū sāguinē emittūt:q̄nq: fetet z vidē tur gingiue q̄si plurīginose nō tñ sūt carnose ꝙ quā talē facim⁹ puluerē.Accipe gariofilos/cinamomū/co:tices maligñati/ossa dactiloꝝ/alumē çuccarinū/folia oliuarū. oia ista puluerīçenk z gingiuis bñ lotis cū aceto uel sup̄

¶Puluis optim⁹ad cācrū post ici ⌊dicto vio supponak. fionē uel post appōnē puluerīs affodilloꝝ ꝺeiccat:z bo nā carnē gñat z malā remouet.Accipe folia mirte/saluie agrestis/z domestice pimpinelle/laureole / mellisse.añ. ℳ.j.deiccenk:z fiat ide puluis z supponak.¶Item ad ulcera curāda z fistulas z cācros mortificādos.farina tri tici/z succ⁹ apij/z mel coquank usq: ad ꝯsūptionē:z usui reꝺuek.¶Nō q̄ ꝓtra cācrū ualet puluis de co:nu ceruī no:q: multū ꝯstringit.¶Ad idē optimū est alumē çue carinū si fuerit distēperatū cū succo pimpinelle z suppo/sitū.¶Itē ad idez radix talsibarbasfi decoquak cū vino uł aceto/balaustie ro.ficce/z folia oliue z colenk ista:gar garicēk colatura istra labia tñ z dētē.postea accipiank.ℨ. ij.calcis viue.z.ℨ.ſ.auripigmēti:z ico:penk cū aceto for tissimo z deiccet ad solē uł ad lētū ignē z fiat pluis:z hu/ic puluerī addak gariofiloꝝ/z cinamomi:z digito patien tis inuncto ꝓpria saliua supponak z dētibus applicetur.

¶Si gingiuis accidit co:rodi dī cācrena:z tūc lauek cum aceto ter uł q̄ter.postea fricēk cū liq̄re q sup̄ legit:z post modū apponak sup̄ dētes.deide accipe amid.draga.gū/mi arabi.añ.z i aq̄ ro.uł pluuiali coque:z ide vigesies uł

pluries in die cū pēna locū iunge:z infra tres dies sanat.

¶ De scissuris/arsura/z pūctura labioz. Caſ.XXI.

a ¶ Scissuras labioz:que vulgari nro dr ꝑda. apud alios dr setula talis cura fiat. Accipe se.iusq.z pone sup p:unas ardētes:z suppone embotū z fumū qui exit per foramē emboti/diu recipiendo.

¶ Aliud. Accipe nucleū|ꝓiat patiēs sup labioz scissurā. nucis coīs z accēde/z illud qđ ide exierit oleū sup scissurā bis uel ter in die appone:z mirifice sanat.

¶ Itē accipe aloē epat.litarg.vitriolū/olib.eq̄lr z ſbtilissi/

¶ Itē accipe herbā flaurā z fumūterre aīi.|me puluerīça. z succū exhe.cū ipso aūt succo aliquātulū ꝑdcōs puluēs distēpera z icorpa cū oleo violaceo uł cōi. Itē adtūge cū ꝑdcō succo z postea de oleo:z ita vicissiz mō ponēdo de ß mō de illo ad modū vnguēti diligēter icorpa:z cū op⁹

¶ Ad arsurā labioz. Accipe|fuerit diligēter locū iunge. albū çuccarū amidū z distēpera cū melle:mel per interualla ponēdo:z semp insik incorporādo ad modū ꝑdicti vnguēti:z cum opus fuerit loco impone.

¶ Ad pūcturas labioz. Accipe ami.çucca.z cū syrupo distēpera z locū iunge mitigatoriū ē.vngtūm al.supimponi m⁹:ß p aceto aquā rosaceā ipone:uł p olo cōi oleū viol.

¶ De dislocatione mandibule. Caſ.XXII.

c ¶ Ontigit aliqñ capita mādibularū a p̄p̄ta iunctura secedē qđ cog̃ scit/qz iferiores dētes nō ꝓtūgunt supiorib⁹ retrorsum ad iteriora uł exteriora nec iferiorē malā:ꝛz male ꝓtūctā segregare/uel segregatā ꝓtūgē:cui fic est ſbueniendū. ¶ Capita mādibularū sub aurib⁹ accipiant z ad exteriora intātū deducant/qz iferiores dētes supioribus adequent:ita.ſ.qz ad nālē locū cautissime reducant:z tē accipiat z eleuet fascia sursum:z tūc vngat cū dyaltea,uł martiatō z ligent/ita qz dētes utriusqz mole,p ꝓsuetudie ꝓportionalr se hēant:non tñ patiēs possit se mouē.dicta quoqz eoꝛ sit sorbilis:ut eger mādibulas nō moueat.

¶ De fractura mādibule cū vulnere. Caſ.XXIII.

a ¶ Si mādibula ex aliq̄ p̄te fuerit rupta diligenter medic⁹ locū illū ptractet.cognito autē loco rupture q̄dlibet os ad suū p̄p̄tū locū reducat:qđ cognoscit per ea que dicta sūt in ꝑma cura de distūctura mādibule.eodē q̄z mō curet liget z dietet ut in eadē cura ꝑdixim⁹. ¶ Si fractura ossis z carnis fuerit: ꝑmo pe p̄ti reducat cōpetēter:z si vuln⁹ lōgū fit ut debeat sui:ita suat qz ptes sic tūgant/qz post tūctionē ꝛctio nł la appeat:qđ sepe accidit in vulneribus que suūtur:qz cū ex vna p̄te labiū vulneris magis extēdit:z alia ps fuerit lōga fic ꝛhit:z sic fit ruga. ¶ Ñcūqz fiat sutura in facie/ita caute fiat ut ß nō accidat:ne post vulneris ꝓsolidationē remaneat facies deturpata pp hm̄ ꝛctionē uel corrugationē. Sz ex illa p̄te ubi vuln⁹ magis depēdet dimittatur orificiū aptū z fluellus imittat/ut supl⁹ de sutura nasi dixim⁹/puide z caute suat.iferior vo ps apta relinquat z fluellus ītromittat.puluerē qz rub.q supl⁹ scriptus est sup sutura aspgim⁹.plumaceolū qz vnū in supiori p̄te mādibule.aliū in iferiori p̄te locam⁹:z locū p:o uarietate ptis ligam⁹ dietā tā dictā initūgim⁹ p opportunitate tpis z patientis:puluerē z alta bis uel ter uel plus in die suppona/

¶ Nō qz plumaceoli pānī in albu.ouī infusi oz apl|mus. ponit:z post modū magn⁹ plumaceolus pforat⁹ i medio apponat:ita ut tegat alios plumaceolos:z qz foramē plumaceoli coaptet eque vulneri ut vulnus possit mūdari z curari per mediū z ligari:z ita ꝑmittat usqz ad viij.dies uel ad.ix.z post factā aliquā cōsolidationē ossiū pōt solui z remoueri plumaceolus:z tūc apponat emplm strictorū ex utraqz p̄te/z non supra vulnus.

¶ De fistula mandibule. Caſ.XXIIII.

f ¶ Fistula aliqñ mādibula cuⁱ⁹ os aliqñ est strictū.aliqñ amplū.si os sit strictū tēta de maloterre ficco ītromittat. Si cōtingat os ifistulari/remoueat os si remouēdū sit. Si naūt cū rugie ps ide fistulata radat nec fiat carnis regiūatio añ ossis repationē. ¶ Cū vo elargatū sit os fistule ītromittat vngtūm ruptorū z cū eo mortificet.cū aūt mortificata fuerit/ponas pānū i albu.ouī infusū:qusqz icēdū remouea tur a fistula.postqz vo ignis ceciderit cū vnguēto viridi z ceteris curet ut cetera vulnera. ¶ Si vo sbaz ossis corrupit/diligēter ē ituēdū:z siqd ibi qō separi debeat ē usqz ad viuū recidēdū ē:z cū putredo alba z grossa ide exierit scias fistulā eē mortificatā. Si vo ligda z aq̄sa fuerit/timēdū ē ne in radicib⁹ dētiū talis fistula hēat p̄ncipiū:qz si ita fuerit dētes illi radicit⁹ sūt euellēdi. In fistula vo tēta est mittēda:z cū vnguēto viridi z ceteris que supl⁹ diximus usqz ad finē p̄cedēdū est. Interi⁹ vo ponēdus est pulus qui dicit⁹ est supl⁹ in cura gingiuarum qñ est ibi cancer.

¶ Nota qz hic ordo oꝛ attēdi in fistula cū ipsa sit ex ꝓtinuo fluxu alicuius humoris.ꝑmo oꝛ purgari humor:q est in cā:z postea dari aliq̄ opiata cōpetēs ad ꝛstringēdū fluxū talis humoris. ¶ Et his signis pōt cognosci qs humor supabūdet. Albedo eni z ligditas illi⁹ q exit a vulnere signū est qz est flegma in cā.citrin⁹ vo color qz colera:illud rubeus z niger significat qz melancolia sit in causa.

¶ De dolore dentium. Caſ.XXV.

a ¶ De dolore dētiū z gingiuaꝛ fiat cotura i fōtanella q̄ ē i ei⁹ carnositate q̄ ē i iferiori p̄te auricule. In hac aūt

¶ Ad idē. Accipe se.|mādibla itromittēdus ē modulus. cassilagis z porri aīi.z sup carbones ardētes pone.sup carbones aūt illos pones embotū z p canellū emboti fumū q ide egredit patiēs sup dolētē dētē recipiat.ꝛh eni fumus reuma qđ dolorē facit mirabilr dissoluit/z educit ipz z mitti

¶ Si sit dolor ex vme qđ cogscit:qz dēs ex p̄forat z|gat niger iterdū cessat dolor. Hui⁹ cura ē ut ibi ponat ferruz

¶ Ad idē. Mel bullitū i testa ouī|calz sup foramē dētis. z calidum superpositum peroptime ualet.

¶ Nō qz si fiat dolor ex aliq̄ humore a capite descēdēte uł a stōco nō oꝛ fieri incisio nisi p̄cedat ubis purgatio.

¶ De pustulis faciei z uariolis. Caſ.XXVI.

a ¶ Pustulas faciei z uariolas delēdas. Accipe.ʒ.vj.mel lis despumati z lactis fic⁹/z succi maliterre.aīi. ʒ.ij.ista tria cōmisce sil z in maloterre ꝓcauo mitte:z illō sup lētas p:unas bullire facias:z p̄fuerē istū adde:qđ.ꝛ. tartari/vini al.finapis al.aīi.ʒ.ij.pipis al.alumis çuccarini.aīi.ʒ.j.boracis.ʒ.ij.olibani puri/ossis sepie.aīi.ʒ.ij. ista oia puluerīçata i tali liq̄re mittas:z diu icorpa:z usui reꝑua. Et cū op⁹ fuerit loco p̄us calefacto ad ignē iunge. cū aūt pustule crepuerint vnguēto al.iunge:sed p aceto pone aquā ro.z p oleo cōmuni oleū violaceū.

¶ Fiat aūt vngtūm al.sic. Accipe mastices/olibani.aīi.ʒ.ſ. litarg.plūbi usti.aīi.ʒ.j.ceruse.ʒ.ij.ista oia terant z pulueriçent diligēter z ꝓficiant sic. Acetū purū imitte z p̄dictos puluores cū oleo miscēdo distēpera.postea de aceto aliq̄tulū ipone z iterū misce:z postea de oleo:z deide aceto:z ita vicissim ponēdo mō de isto mō de illo diligēter icorpa. Signū vo pfecte decoctiōis ē qñ ip̄m vngtūm eq̄lr ligdū est z eq̄lr discurrit.ualet aūt ß vnguētū ad mlta:qz ualet ad pustulas que fiūt in facie ex flate salso z ad impetiginē z serpiginē:z ad mitigādā arsurā que ꝓuenit ex corruptis humoribus z ad scabiem ex flegmate.

¶ De impetigine z serpigine faciei. Caſ.XXVII.

q ¶ Vitia vo i facie fiūt alie mlte supfluitates ut ipetigo z ꝓpigo atqz morphea:que lz qñqz totū corꝑ occupēt:tñ qz in facie magis sūt manifeste:ideo de eis curas in hac p̄te supponimus.

¶ Ad impetiginē igit talē curā facimus. Accipe frumētuz z sup incudē fabri pone:z cum ferro lato calido tale frumētum cōbure z exprime:z qđ de illo frumēto exit calidū sepe inunge:ualet etiam ad flegma salsum.

¶ Ad ꝓpiginē tale facim⁹ medicamētū. Accipe tartaꝝ vini al. plūbū ustū/succū clamis/testā cucurbite ustā/pluueꝛ fuligis/piretrū/oleū cōe qđ suffic̄:ꝓficiāt mō pđcō ponēdo succū. postea vo oleū:ꝛ ita vicissiz mō de vno mō de alio semp icoꝛpando ꝓficias ꝛ reſua:ꝛ cū op⁹ fuerit patiēs tali vnguēto vngat ꝛ p triduū vo balneet se:ꝛ hoc fiat donec sanus sit.

¶ Ad ipetiginē ꝛ serpiginē valet sapo cū thopho trito cō/mixt⁹ ꝛ supillinit⁹:uel sapo cū auripig. cōmixtus ꝛ super positus:uel sapo spatarēsis per se:uel succus celidonie:q optimus est ad maculā oculoꝝ biēnem uel triennem.

¶ De moꝛphea tam alba q̄z nigra. Cap̄.XXVIII.

m **Moꝛphea** alia al. alia ni. q̄rū q̄dā ē curabilis/ut alba:q̄dā icurabilis ut nigra. alba vo que curabilis ē �

mō cog̃/scit:loc⁹ cū acu pūgat:si sāg. viu⁹ emanaūt curabilis est. Si vo aqua al. icurabilis. perfecta curatio nō pōt fieri in moꝛphea/lepꝛa/scabie/ꝓpigie ꝛ mltis alijs egritudib⁹ nisi p̄cedat ul'is purgatio bis ul'ter ꝑm q necesse est.

¶ Albe moꝛphee ꝛ curabili tale vngtm̄ facim⁹. Accipe tartarū/sulfur vi. auripig. sal coctū/cristallū/ vitrū/saponem spatarēsez/argētū vi. mirrā/litargiꝛi/cerā al. oleū cōe/oleuz muscellinū/oleū lauꝛ. piguedinē gallie/pip/masti. oliba. coq̄ubꝛ/eufoꝛbiū. ꝓficiant aūt ꝗ mō:terēda teras:ꝛ sil' cū sulfure ꝛ sapone ꝛ oleo cōi cōmisce ꝛ fac bullire cerā ꝛ piguedinē galline p se resolue:ꝛ oleo laurino ꝛ muscellio additis ꝛ icoꝛpatis cū supdcis cōmisce ꝛ diligēter icoꝛpa

¶ Ad idē. Accipe ꝗ aūt vngtm̄ bis i die ꝛ calz supponaꝛ. tart. sulfur canelatū ꝛ viuū/auripig. salē totū fuliginē/oleuz lucidū eq̄li pōdē:ꝛ ista oia coque: vnge donec san⁹ fit

¶ Ad idē. Accipe sulfuris vi. saponis saracenici/ patiēs. saponis gallici/nucis cois bñ triti añ. ℥.ij. tart. fuliginis añ. ℥.ij. auripig. salis coīs/elli al. ꝛ ni. añ. ℥.j. alumis scis' si. ℥.ſ. de fumoterre/lapatio acuto/herba flaura. añ. ℳ. j. accipe ꝛ pista ꝛ succū exhe:ꝛ pdcis puluericatis cū suc/co tali ꝓfice:ꝛ diu ducēdo diligēter icoꝛpa. valet autē tale

¶ Itē ad idē. Accipe cētū capitū vngtm̄ ad oēz ipetiginē. radices/auripig. foliatū. ana. ꝗ. hūs folia/argē. vi. litargiꝛi/oleuz cōe qđ suffic̄. ꝓficiant aūt sic. q̄ terēda sūt tere:ꝛ de radicib⁹ supdcis succū exhe:ꝛ pdcm̄ puluerē cuz tali succo distēpera. postea vo oleū imisce:ꝛ sic vicissim mō de hoc mō de alio ponēdo: diligēter pdcā icoꝛpa ꝛ usui reserua. In ꝗ tali vngtō argētū vi. cū saliua ꝑus extictū utilr pōit ꝛ cū pdcis icoꝛpet: utant sic. radices cētū capitū cū sale trito ꝛ cū ipsis tritis locū foꝛtiter frica:ꝛ post triduū itret balneū:ꝛ ꝓ⁹ viribus ibi moret. post egressum vo balneo vnguēto supꝛadicto vngat:ꝛ ita fiat donec sanus fit.

¶ Ez moꝛpheā nigrā icurabilē diximus. put expti sumus curā adhibem⁹:q̄ valet ēt ad ꝓpiginē ꝛ ipetiginē ꝛ ō oēm pꝛuritū ꝛ scabiē. Accipe tartari fuligis. añ. ℥.ij. salis nitri sulfuris vi. añ. ℥.ij. auripig. alumis scissi/elli al. ꝛ ni. añ. ℥ j. ꝛ oia pluerica i moꝛtario. Itē accipe fumiterre/abꝛotā agrestis. añ. ℳ. j. lapatij acuti/ꝛ pants poꝛcini eq̄ſꝛ: ꝛ pista diligēter ꝛ succū exhe. ¶ Itē sapōis spatarēsis ꝛ saracenici. añ. ℥.ij. misce isil' cū pdcis pluerib⁹ ꝛ diligēter incoꝛpa: deide de pdcō succo aliq̄tulū ipone ꝛ misce:ꝛ postea de oleo:ꝛ iterum agitādo modo de illo ponēdo diligenter incoꝛpora ꝛ usui reserua.

¶ De dolore auris. Cap̄.XXIX.

d **Doꝛ** i auricula ꝓsurgit. aliq̄n ex decursu hūoꝝ. aliq̄n q: ꝑter nāz aliqd in aure nascit/ut vmis: aliq̄n extrinsec⁹ recipit aliqd qđ i aure exñs ē cā ceteri doloris. ¶ Q̄n vo ex decursu hūoꝝ ꝓsurgit: nec ipi hūores ad apa sūt ꝓfirmati sic sbuenire solem⁹. Accipe oleū muscellinū ꝛ cepe ꝛ scinde p medū ex trāſuso ꝛ caua:ꝛ ipꝛ oleū in cepe mitte:ꝛ sup lētas pꝛunas ardētes ipōe:ꝛ ibi diu facias bullire:ꝛ postea cala

¶ Itē accipe alb. ouī mltū ut pati poterit auricle suppōe. elixū ꝛ rutham:ꝛ ꝗ duo isil' pista ꝛ p pānū succū exhe:ꝛ i cepe p medīū ex trāſuso scisso ꝛ cauato ipōe:ꝛ ad ignē caute bullire facias ꝛ ut patiēs poterit cala supponaſ:ꝛ ē scié dū q⁹ nihil actu tridū i auricula ꝺz ponī:ꝛ nihil actu calz

¶ Accipe absinthiū/calamētū/iuniperū/sauinā. i oculis. ꝛ i aq̄ bullire facias: ēt i cōpetēti uase ponas sup qđ ebotū iuersatū ponas: ut altō qđ tātū dē ualeat ꝛ fumū q p illud egredieſ foramē i auricula diligēter patiēs diu recipiat capite bñ coopto. ¶ Q̄z si his curis dolor nō repmit nec remouet ꝓstat q⁹ aut vmis ē i auricula: aut hūor ad apa ꝓfirmat⁹. Cui⁹ sig̃ hꝰ sūt: loc⁹ tumet ꝛ rubet ꝛ ardorē emittit:ꝛ tūc sbueniēdū ē cū santē. puocātib⁹:ꝛ ad maturitatē ducētib⁹:ꝛ cūcta ꝓsequēda sūt: q̄ i sequēti ꝑticula in

¶ Si vo pdcā signa nō appent ꝑcul apatū cura dicem⁹. dubio vmis ē i auricula gñat⁹. ad ipz vo iterficiēdū ꝛ exhēdū hāc curā adhibē solem⁹. Accipe herbā pficariaz ꝛ nucleos iteriores pfici:ꝛ bñ insil' pista ꝛ succū exhe ꝛ misce cū tātūdē olei de lino:ꝛ i auriculā mitte. pbatū ē. ipso aūt occiso exhaſ cū sbtilib⁹ picicariolis: apponaſ cuffa q̄ ēt viuū vmē aliq̄tēs ad se trahit. ¶ Si vmis ēt igressus i aurē fuerit: oleū cū succo folioꝝ capparis ꝛ calamenti ꝛ bñ icoꝛpatū i aure istillet. vmē eni ejcit ꝛ dolorē mitigat Si vo i alio mēbro nati fuerint elleborus alb⁹ bñ trit⁹ cū mio misceaſ:ꝛ loco imittaſ. ꝓmes eni ꝑculdubio necat.

¶ De q̄libet alio exhēdo si i aurē ceciderit. Cap̄.XXX.

s **Ꝛ faba** ul' lupillus ul' aliqd hꝰ i aurē ceciderit caput sup dolētē ptez flectaſ:ꝛ cuffa mltū attrahēs auri applicet. sternutamēta adhibeaſ: ut cuffa suggēdo ad se trahat ꝛ spūs ꝑ

portiōal' iteri⁹ ad exteriora expellat. Quidā vo lignū ul' ferrū lana ul' bōbace obuoluūt:ꝛ i terbētia ul' alio glutino itingūt ꝛ i aurē itromittūt: ut q̄ i aure cecidit tali istrō iherēdo abstrahaſ. Ez q: tiem⁹ ne ea q̄ itromittunt pot⁹ dolorē augmētarēt q̄z curēt: ideo a tali cura deūstimus.

¶ Explicit liber ꝑm⁹. Incipit liber scōs cyrurgie Rolādi.

Emo plixitatis ul' rudis ꝑmōis mi

n ht crimē ipōat. ñā mlta pau cis iplicata obscuritatē poti⁹ ꝛ cōfusionē q̄z cōpēdij cōmoditatē pare solēt:ꝛ ego non solū ꝑuectis ſz ꝛ alijs ꝑficē dispoſut: q̄circa q̄cūq⁹ ab egregijs doctoꝛib⁹ coīter ꝛ ꝑ

tati recepi:ꝛ de eoꝝ scriptis hꝫe ualui oꝛdie certo i scripti ꝛ ut plch̄ri⁹ eluceſcāt/i cōez deducē de liba rōne decreui.

¶ Curis q̄ capitis cōpēdiose p oꝛdinē executis ad eas q̄ circa collū ꝛ ceruicē ꝛ guttur q̄ztū ad cyrurgiaz spectat fieri ꝓsueuerūt/descēdam⁹. ℙ⁹io vulnerū. 2⁹ apatū. 3⁹ glādularū ꝛ scrophularū. 4⁹ fistulaꝝ. 5⁹ botij. 6⁹ eoꝝ que itrise/cus ꝓsurgūt/curas ꝛ signa diligētissime ꝑsequēdo ponā

Capitulū pꝛimū

De vulnerib⁹ que fiūt in collo ꝛ ptib⁹ eius: tā cum incisione nerui ꝛ uene ꝛ arterie q̄z non.

2ᵐ De apatib⁹ cuiuscūq; gñis i gula ꝛ ptib⁹ ei⁹ nascētib⁹

3ᵐ De glādul' testudie ꝛ scrophul' oꝛtis i gula ꝛ ptib⁹ ei⁹

4ᵐ De bubone subasselli⁹ ꝛ in inguine.

5ᵐ De fistula ꝛ potissimum in partibus colli.

6ᵐ De botio gule.

7ᵐ De squinantia.

8ᵐ De brancis natis interius siue de amigdalis.

9ᵐ De passione quadam gutturis dicta folium.

10ᵐ De timore ꝛ elongatione vule.

11ᵐ De dislocatione ossis ꝓiugentis caput cum collo.

12ᵐ De vulnere in gutture.

¶ De vulnerib⁹ que fiūt in collo ꝛ ptibus eius tam cū incisione neruꝝ ꝛ uene ꝛ arterie q̄z non. Cap̄.I.

E vulnerib⁹ q̄ fiūt i collo ense ul' alio sil'

aliq̄n sunt curabilia: aliq̄n icurabilia.

d ¶ Incurabilia ꝑ ꝗ signa cog̃scunt. si medulla ossis exit icurabile est: ꝛ si fuerit incisio usq; ad os/ita q⁹ medulla nō exeat curabile

ē lardū ꝛ oē vnctuosū oino refugim⁹ ad ꝓsūdū mittē/ne

aligd ide resoluak:q̄ ad iteriora penetret:ꝫ apponim⁹ in ore ossis iciſi pānū:z ore carnis lardū:deide talē ꝓsueui im⁹facē medicinā. ¶ In ꝓmis locū diligēter attēdimus utrū os uł aligd h⁹ sit ibi:qđ abstrahi debeat ituem:z digito attēti⁹ attractem⁹:si aligd est ibi qđ abstrahi debeat: ita ꝙ tūc si fieri possit illud stati ꝓuide abstrahim⁹:z postea vuln⁹ suim⁹:z pul.rub.supi⁹ dictū supaspgim⁹:z ut supi⁹ iā in alijs curis diximꝰ/curā oino ꝓseqūmur. ¶ Oꝛ si mult⁹ sang.supabūdet aut aligd ipediat:ut ꝙ de vulnē remoueri uel abstrahi debeat:stati remouē nō ualeam⁹: vuln⁹ ex pte suim⁹:z ex pte aptū relingm⁹:ut cū tps mini strauerit recidēda p locū aptū meli⁹ remouē possimus.

¶ Abstractio ꝓo ꝙ de vulnē remoueri debeat:aptū locuꝫ suim⁹:extremitatē magnā ꝓcedētē aptā religm⁹:z cūcta q̄ supi⁹ de sutura diximꝰ:in hac cura diligēter attēdim⁹.

Collū dī ps q̄dā que ꝓtēdit ab occipite usq; ad p^m spōdile ꝫ lōgitudinē. ¶ Guttur aūt dī ps añ rioꝛ ꝓtēsa iter duas uenas oꝛganales a gula usq; ad p:/mā ptē pectoris. ¶ Due sūt ceruices.vna que a dextra pte ꝓducit ꝫ lōgitudinē iter collū z guttur a capite usq; ad humeꝛ.alia ceruiꝛ assignat in alia pte iter collū z gut tur ſm lōgitudinē a capite usq; ad humerū. ¶ Dect⁹ durat ab iteriori pte gutturis usq; ad furculaꝫ pectoris:ista dico ut sciatis distinguē in qb⁹ locis fiant vulnera.

¶ Si ḡ collū ab utraq; pte fit foratum sagitta uł alio telo a dextra.ſ.ad sinistrā uel ecōuerso lardonē vnū ab vna p/te:z aliud ex alia mittē ꝓsuetim⁹:uel duo stuelli fiant de pāno lineo z illinīant lardo:z ītromittant iuxta os vulneris usq; ad tertiū diē:z quousq; sanié faciat:pultē supi us dictā ad sanié ꝓuocādā ꝓo tpis uarietate secure ponē ꝓsuetim⁹. Cū sanié fecerit stuellū de pāno ītromittimus z ad modū alioꝛ vulnerū exide curam⁹. ¶ In oīb⁹ aūt sikīb⁹ vulneribꝰ ꝫ diligēter est attēdēdū:ut illa ps vulneris que magis dependet diligēti⁹ curet:z postremo ad cō solidādū tardi⁹ relinquak:que vo supi⁹ eminet z stuelluꝫ qđ ibi est q̄tidie minuēdo sanare festinam⁹. Sz si neutra extremitas magis dependeat alia:vuln⁹ in medio suak z utraq; extremitas relinquak apta:donec cura fcā fuerit.

¶ Si vo i ceruice cū ense uł aliq̄ sikī vuln⁹ fuerit:ita ꝙ oꝛganica uena icidak:sic ē ꝛbueniēdū. Uena tota suak cū acu ita ꝙ uena nō ꝓorek:z ex alia pte ac⁹ cū filo ei iherēte ducak:z cū ipo filo ita nectak atq; strigak ꝙ sāguinē ñ emittat:z ita facias a supiori pte z iferiori. In vlnē aūt pān⁹ i albu.ifusus ītromittak:nec tū de ipo pāno vuln⁹ ipleak. embꝛoca si fuerit i hyeme suppōak q̄usq; sanié faciat. Si vo fuerit i estate vitellū oui tm̄ supponak. Cū aūt sanié fecerit pāno ficco z vngtō fusco:z ceteris bonā carnē gīnantib⁹ adhibeak cura ut i ceteris vlneribꝰ. Cū ḡ extremitatē uene supioris z iferioris ptis putruisse cognoūis filos p dictos dissoluas:z a loco illo remoueas:z deide ꝓcedas

¶ Si vo fiat vuln⁹ i supiori pte colli ita dz ut dcm̄ ē supi⁹. ligari.scidak fascia z ligatura fiat sup aures z i añriori pte capitis fiat nodus:z reliq̄ ligatura ꝓcedat post spatulas z ꝛbasellis:z sīli mō ligek. Si fiat i medio colli uł i pte iteriori uł iferiori fiat ligatura.sīlr ꝛbasellis z i alia ꝛb mēto

¶ Si vo neru⁹ icidak i lōgū uł i obliquū ꝫ nō ut sīlr aptek. ex toto:h cura pōt ꝓsolidari.vmes terrestres h ē g ꝛb terra nascunk:q in lōgitudie z rotūditate lūbricis assimilāk: z apd q̄sdā lūbrici dicunk:acciptank z aliquātulū ꝓteranturꝫ in oleo ifusi ad ignē calefiāt:z nullo alio mediante ter uł q̄ter uel pluries: si oppoꝛtunū fuerit plage ipone.

¶ Si vo icidak ex oblīq̄ tor⁹ mīme ꝓsolidak.ꝑdcō tū remedio nā coadiuuāte sepe ꝓglutinak:postea q̄z cuticł̄a que est supī neruū dz ſul.puluis rube⁹ q tā dicꝰ ē dz supaspgi q̄ cura nō ē iutilis.aliq̄s eni nō solū ꝓglutīatos:ꝫ ēt cōso

¶ Si vo loc⁹ tumet embꝛocalidatos nra cura ꝓspexim⁹. illa q̄ i ꝑma ptīcula ad tumorē remouēdū:qđ ex pcussura ꝓsurgi ꝑdiximꝰ:ponak quousq; talis tumoꝛ ꝑcesserit.

¶ Nō ꝙ ꝫ Rogerīū neru⁹ oio icisus nō pōt ꝓsolidari uł ꝓiūgi nec sul.nos aūt dicim⁹ ꝙ ꝑt ꝓsolidari:z ite ad modū recliabilis:z ad cautelā cauteriçek utrūq; caput neruī iciſi poptie cū ferro cādēti:ꝫ caue ne labia vulneris cał̄o ferro tāgank:deide apponank vmes ꝓcussi z pl'ueres cō solidatiui ut gīnek ibi qđā repatū:ut roſbot i osse fracto

¶ Et ē sciēdū ꝙ oē vuln⁹ fcīm̄ i neruoſo loco uł ossuoſo dz cauteriçari z aliq̄tulū ꝓfūdū:ut si crus uł spatula sit telo pforata.emoꝛroſagiā eni poptie strigit ora uenarū coꝛru

¶ Ite nō ꝙ si medietas neruī iciſa fit.uel si ēt pū⌊gādo. citurā ḥeat dz cauteriçari z cū ferro cał̄o icidi ex toto:z po

¶ Si uena oꝛganica ꝑdicto⌊stea curari ut supi⁹ dcm̄ est. vulnē nō icidak:pānū i albu.oui ifusum in vulnē mittim⁹.tm̄ nō multū iplem⁹.embꝛoca vo z alia sic̄ p ordinez in ꝑdicta cura diximꝰ:ita z in ista ponim⁹ atq; ꝓseqūmur.

¶ Nō ꝙ q̄ꝫ Rogeri⁹ dicat:ꝙ apponak albu.oui nō ap ꝓbo/q; frīdū est:nāliter uena z arteria z neru⁹ frīda sūt z pp frigiditatē utrorūq; nō ꝓfecte pōt fieri cōsolidatio.

¶ Si vo telū sit i ceruice ifixū z uenā pforaūt uł arteriaꝫ: ita ꝙ sāguinē nimīū vuln⁹ effūdat:statiz excto telo uena suak:z ut supī ꝑticula diximꝰ puluerē rubeū supaspgim⁹:aut ꝓluerē ſter coris asini sicci supimponim⁹:ꝙ si ſter cus asininū sit viride ītra pānū ponim⁹ z fortiter ꝑmim⁹

¶ Nō ꝙ si uena oꝛganica uł neru⌊ z postea supponim⁹. icidak ex toto:nullaten⁹ dz ꝑmitti sanitas:q; debito mō

¶ Ad ꝓsolidādū aūt ue/⌊nunq; collū liberū hēbit motū. nā z arteriā fiat sic. Accipe thuris.ℨ.j.aloes.ℨ.j.alb.oui pilo; leporis qđ suffic.ꝓfice fic:terēda tere:z cū albu.oui distēpera z pilos leporis ꝓficiēdo cōmisce:z icisis arteri is abūdāter ipone donec cadat a vulnē. Et nō ꝙ i q̄cūq; pte coꝛpis si uena aliq̄ incidat tuā medicinā nō nisi post tertiū diē remoueas. ¶ Ad idē ualet gipsum cum granis vuarū tritis. ¶ Ad idē ualet flos lāceolate z folia ipsius lāceolate z folia ebuli terātur z usui reꝑuenk. ¶ Ad idem granū frumēti in ore masticatū z suppositū sāguinem ꝓstringit z sanat. ꝑbatum est. ¶ Ad idē calx in capitello mixta z suppoſita ualet. ¶ Sāguine vo ꝓstricto curek ut in alijs ſimilibus curis que tam supra diximus. ¶ Ad idē laudanū bñ tritū cū vmīb⁹ terrestrib⁹ z albu. ouī ſcoꝛpatū mltū ualet ad strictionē z ad ꝓsolidationē.

¶ Ad curationē neruoꝛ. Accipe lac pecudū z lac asininū z semp calꝫ:z patiēs usq; ad nouē dies iungak sepūssime ꝫ si eēt loco q̄ ipe possit tenē it⁹:ut est man⁹ uel pes tenea/multū plus ualet:z postea iungak bis uel ter i die cuꝫ butyro uel oyaltea:aut oleo laurino z vnguētis calidis.

¶ Si aūt fiat vuln⁹ in gutture:ita vꝫ ꝙ ipse ysophagus uł trachea arteria pforek uel icidak quocūq; mō sit vulnus moꝛtale est ut in plurib⁹. Ite erit ex q̄cūq; pte vulnus incipiat:siue sit de telo:siue sit alicui⁹ alterius rei. Si aūt cuticula que ibi est vulnerek:ut cetera vulnera curek.

¶ De apostematibus cuiuscunq; generis in gula z partibus eius nascentibus. Cap.II.

Sicut aūt ꝛumores diūſi sunt in ꝛumano coꝛpe:ita qdē z collectiones queex eoꝛ supfluitatib⁹ ꝓsurgūt diūſis noīb⁹ nūcupātur.gīnali aūt noīe apata uocant. Quoꝛ q̄tuoꝛ sunt spēs. aliud est de sanguīe z dī flegmō:aliū est de colā. Colera vo alia est nālis:z alia inālis. Nālis dī colā rubea. Innālis melīa. Apa ḡ qđ fit de colā rubea dī herpes estiomenus:qđ aūt fit de melīa dī cācer. Aliud fit de flate z dī cimia:vñcūq; fiat p ꝑpa signa cognoscit. ¶ Si aūt fuerit apa de sanguīe/ruboꝛ/pulsus/doloꝛ/caloꝛ/z tumoꝛ ierit. ¶ Ex flate signa sunt hec.albedo/mollities: ut si digito cōpꝛesseris q̄ſi signū foraminis facies. ¶ Ex colera vo rubea talia signa ꝓcedūt.caloꝛ/ruboꝛ mixtꝰ citrino coloꝛi. ¶ Ex colera nigra cū melīa innāli signa hec sunt. Ingens duritia cum quadam nigredine.

Huic aūt ad curas eoꝛ ueniam⁹:fiat ḡ cataplasma h⁹ Accipe ruthā/cīminū/lardonem/farinam tritī/cī/z cepe:que omnia coquātur in vino albo z oleo z ꝛdiu

agitent: deide suppōak q̄lsqz ad sanīē uenerit: maturato
vo apate iferi⁹ ubi loc⁹ magis depēdet caute cū sagittella
icidak p lōgū: z si fieri pt digit⁹ itromittak z tota sanies di
ligēter exp̄mak: q̄ diligēter emissa stuellus de pāno itro
mittak: z bis i die mutek: z curek deiceps ut cetera vl̄nera

¶ Si aūt antrax uel carbūculus fuerit: sic subuenim⁹ cū fri
gidis circa loca patiētia: ut oleo rosaceo / succo solatri / ace
to / z succo capoz vitis / memithe vmicularis / z silib⁹ ca
lorē rep̄mētib⁹ iungim⁹. Fit eni antrax ul̄ carbūculus de
feruētissimo sāguie. Sup̄ locū vo ponak scabiosa cōtrita
cū assungia. pbatū est. ¶ Cōsolida maior iter duos lapi
des ꝓtrita diuino q̄dā miraculo antracē libat ul̄ iterficit:
z ex toto ꝓcauat: z supligata ūtra vni⁹ diei spatiū ita curat
ut postea nō egeat nisi cura vulnerū. ¶ Et est sciēduz q⁹
hz phīsicā dīta est iter antracē z carbūculū: p̄m cyrurgiaz
nulla: q: carbūculus dī añ apatis ꝓfirmationē. post ꝓfir
mationē dī antrax: ad cui⁹ curationē p̄ter Rogerij aucto
ritates doctrina p̄cipue est flōmia per metatesim: z apiū
risus appositū poptimuz est. ¶ Nō q⁹ in oi apate añ sui
ꝓfirmationē supponēda sūt frida z cala / p̄terq̄z i antrace
z signātia. hz ēt vitam⁹ apponē apocrustica in locis ortis a
nobilib⁹ mēb̄ris ul̄ ꝑpe nobilia pp refluxū. Sz debem⁹
statim purgare mām: q: q̄tuor sūt casus in q̄b⁹ debemus
māz idigestā purgare. i. mīltitudo māei / furiositas eiusdē /
nobilis mēb̄ri possessio / nobilis opatiōis lesio. In antra
ce vo z alijs apatib⁹ piculosis frida sūt apponēda circa lo
ca z maturātia desup. ¶ Itē nō q⁹ antrax ul̄ carbūculus
nō dz curari cū repcussiuis. hz dico si cutis apta fuerit: sed
cū solis calīs z exhas furiosaz. Cala hois egestio ml̄ū p
dest ad antracē iterficiēdū: siue testa nucū sup caput apa
tis posita. ¶ Itē suc⁹ fetide dat⁹ in potu liberat multos.

¶ Itē emplīm ꝯ antracē z carbūculū. Accipe puluerē salis
fici pinguiū passularū añ oīa sil̄ terank z supponak: post
appōnē hui⁹ empl̄i in p̄ma ul̄ scēda aut i tertia die solet lo
cus appere tot⁹ niger: z in medio q̄si foramē: z cū p se cre
puerit / appone pultes de farina tritici z succo apij z mel
le usqz ad mūdificationē: z cū locū a carne mūdatū vide
ris puluerē masticis z olibani apponere cōsueimus.

Si fuerit apa de colera nimiuz cala z spissa in aliq̄ pte
ꝓsederit eā ulcerat: altera vulnera facit: cui sic sbue
nimus ut in antracis cura p̄enotandum est.

Si fuerit apa de flate facim⁹ cathaplasma: qđ. ℞. mal
uauisci. vij. ℥. z decoquank in. xvij. ℥. adipis pozci
ni: olei veteris sextarijs duob⁹ sublatis radicib⁹ z colato
oleo addank spume argēti sbtilissime trite. ℥. ix. z fine in
termissiōe agitādo lēto igne coq̄nk z ad modū empl̄i po
nak. ¶ Ul̄ fiat cathaplasma qđ facē ꝓsueim⁹ ad oē apa

¶ Accipe maluā brācā ursinā ⊥ qđ sanīē facē dz: fiat āt sic.
radices maluauisci p̄mo coctas in aq̄: z postea pista cū as
sungia: deide adde butyrū / fermētū / lac mulieris / tama
rices. i. limacas: z pultes q̄s supi⁹ dixim⁹ ad sanīē puocā
dā in vulnē mittim⁹. ¶ Et cū op⁹ fuerit loco supimpone
hz. Accipe radices lilij z coque in aq̄: z cū assūgia pista ad
ignē in olla iterū calefacias: postea adde cepe assatū / me
mithe / folia caulīū cocta z pistata cū assūgia z farinā se.li
ni i vino coctā: z queqz talia p que mā possit maturari z
ad sanīē duci. Ista oīa sil̄ pista z ico: pa: z supponak dōec
apa pducak ad maturitatē. ¶ Cū aūt maturatū fuerit ubi
locus magis depēdet apiak: z cetera p̄seq̄mur que dicta
sūt in apatis cura: qđ fit de sanguie. ¶ P̄ōt ēt fieri hz em
plastrū qđ est leui⁹ supdicto: z multū ualet. Ualet eni ad
oē durū apa: z ad carnes duras mortificādas: z ad mām
exterius exhēdā: z dolorē mitigat. ℞. ficus siccas / sagimē
porci. mel. añ. z radices altee bñ coctas: ab interiori stipi
te mundatas cōmisceank z fiat emplastrum.

Cācer aliq̄n vitio exterioz: aliq̄n vitio iterioz cōsur
git in corpe. Vitio iterioz fit ex humorib⁹ pu
trefactis. Vitio exterioz ut in vulnē non bñ curato. Qñ
eni vuln⁹ post q̄z q̄tuor ul̄. v. dies p̄terierit i curatū tā non
vuln⁹ hz cācer / siue fistula nūcupak. h⁹ vo cācer aliq̄n hēt
eē ex mīto tpe: aliq̄n ex breui. ¶ Itē ali⁹ est i neruosis lo
cis z itricatis z plenis arterijs. ali⁹ in carnosis: vñ al̄r cu
rādus est q in neruosis est itricat⁹ z plen⁹ arterijs: z al̄r q
est in carnosis. ¶ Mā q in neruosis locis est z itricatis z
plenis arterijs icisione uel icēsione curādus nō est p̄m il
lud dcm̄ Hyp. Quibuscūq̄z cācri absc̄ditis fiūt nō cura
re meli⁹ est. Curati eni cito peūt: nō curati multū tp̄s p̄fici
unt: q: igit circa collū ceruicē z guttur sūt nerui z arterie
p̄me z uenarū abūdātia ab icisione z icēdio est desistē
dū: put tm̄ possum⁹ sbuenim⁹. ¶ Si q̄ fit cācer z nō ex
multo tpe circa loca p̄dicta tale vnguētū facim⁹ Accipe
radic̄. lingue bouine. ℥. liij. radi. bardane. ℥. v. radic̄. celi
donie. ℥. j. cinamomi. ℥. j. ç. ℥. ij. argē. vi. ℥. ij. cere. ℥. iiij
rasine q̄b⁹ suffic̄: z assūgie veteris. ℥. vj. Cōfice sic. supdi
ctas radices herbarū in mortario marmoreo tere: gb⁹ as
sūgiā adde: z eas diligēter ico: pa. de terēdis aūt p̄luerez
facias: z cū p̄dictis diligēter ico: pa. argētū vi. in fictili ua
se ad ignē pone cū resina z liq̄fac. Cūq̄z liq̄factū fuerit co

¶ Qz si tale vnguētū nō subuenit / pona ⊥ la z usui res̄ua.
tur puluis ad cācrū occidēdū / qui est in neruosis locis: q
sic fit. Accipe elleborū alb. z aristologiā lon. z rotūdam:
z puluerīça: z cū opus fuerit suppone. ¶ Si vo tali pul
uere extinctus fuerit: ponak stupa cuz ouo z oleo. postea
vo ponak ibi vnguētū viride: z sic usqz ad finē cū talibus

¶ Aliud. Acciptank cortices nucū z terātur: z ⊥ curabis.
supponak per totū cācrū eū mortificat. ¶ Signū mortifi
catiōis tale est: q̄n sāguis emittit pur⁹ z spissue: z caro no
ua z bona crescit i extremitatib⁹ z nō solūmō i medio: ga
si crescer̄et solūmō i medio z nō i extremitatib⁹ nō eēt si
gnū mortificatiōis: vñ adhuc opz issistē cū mortificationi
b⁹. ¶ De cācro vo q fit in carnosis locis suo loco dicem⁹

¶ De glandulis testudine z scrophulis ortis in gula z par
tibus eius. Cap̄. III.

g Lādula scrophula z testudo ubicūq̄z i
corpe nascunt k̄latis cāz videtur hēre mām. ¶ Testudo aūt mollior est z ml
to maior: z uarias in uarijs ptib⁹ hēt formas. ¶ Blādu
la vo magis rotūditati accidit z cū manib⁹ tractak z non
dolet. ¶ Et q̄uis Rogeri⁹ nō distiguat iter glādulaz z
testudiez: tñ testudo fit ex maiori pte k̄latis z miori mel̄ie
Blādula ecōuerso: nodus semp est rotūdus: z i tūcturis
nascit: z in locis neruosis oib⁹ his durior. ¶ In oib⁹ his
cura eadē. scissa in lōgū cute sic de alijs dictū est supi⁹ / ra
dicit⁹ exhe: z exide iux̄ speculū p̄dicte disciplīe opare.

¶ Scrophule nascunk in gula sbassellis z in iguinib⁹. Et
glādule sepe nascunk que nō sūt scrophule: q cognoscāt

¶ Accipe herbā terrestrē ⊥ utrū sint glādule ul̄ scrophule.
z folia cidri z bñ pista: bulliāt in oleo tepido: z supponan
tur p tres dies: z si glādule diminute fuerit issistas cū hac
medicia. Si aūt rubescāt: ita q̄ videak ut debeāt duci ad
maturitatē uel sanīē / ponank maturatiua: z cuz maturate
fuerint / postea icidank p̄m ptis q̄litatē ut putredo exeat:
deide imittak pān⁹ in albu. out ifusus. Si vo glādule ali
qđ remāserit: post tertiā uel q̄rtā die ponak pluis hermo
dactiloz: uel ali⁹ puluis q corrodat uel mortificet ptē illā
q̄ remānsit de glādula: exide curek ut supi⁹ dixim⁹. ¶ Si
aūt idurescāt ul̄ sint nate p mēsez uel p mediū annū z sit
℞. radices tapsie z radices raphani agre ⊥ puer: fiat hz oleū.
stis añ. z oleū q̄z tū suffic̄ de oib⁹. Radices bñ purgate z
ꝓtrite bulliāt in oleo usqz ad medietatē uel plus: z hz po
sito in uase ut in caldario pleno aq̄ bullīēte sup̄ ignē. de
hz aūt oleo. iij. uel. iiij. gutte istillenk in aure illi⁹ ptis: z di
mittak i pte illa: z si p illud oleū auris itumuerit z tracta
fuerit: ita q̄ aliq̄ putredo exhalauerit: scias q̄m libabit p
hāc medicinā. Si vo nō itumuerit p hāc medicinā nō li
berabit. Qz si fuerit signū libatiōis issistak ēt adhuc pluri

¶ Et iterū fiat potio ista: que sic fit. Acci ⊥ es cū illo oleo.
pe radices harūdis / radices mali terre / radices scrophu

larie.spagi.bꝰusci.elli al.ꝛ ni.aristol.radices fabe lupie. radices raphani agrestis ꝛ domestici.radices spatule fe tide ꝛ folioꝝ laureole eq̃r de oibꝰ:ꝛ de illis bñ purgatis ꝛ pistatis cū optio vino bulliāt usq; ad medietatē vini:ꝛ de ꝫ vino bibat sel in hebda i mane si erit puer. Si erit iuuenis bis.tiij.ℨ.p horā cū alio vino mixtū pleno ma/ gno cypho:ꝛ si fuerit nimis horribile ad potandū supasp gat pluis çuccari:ꝛ caueat sibi patiēs tanq; accepit laxa/ tiuū:qñ quater uel pluries solet assellare. ¶ Itē primo facias usturā infra aurem supra mediam cartilaginem. ¶ Emplm optimū ad scrophulas delēdas ꝛ ꝙsumendas. Accipe radices filicis ꝛ affodilloꝝ:ꝛ in optio vino deco que:ꝛ addito pauco sulfure viuo fiat emplꝫ:ꝛ supponat ¶ Aliꝺ qꝺ scrophulas p ⸗efficaciter scrophulas ꝙsumit. optime curat. Accipe limacias ꝛ tere eas fortiter cū testa sua ꝛ distēpera cū capitello ꝛ pone ibi fel porcinū ꝛ de ra dice ligue bouis aliq̃tulū trita:ꝛ oia ista fil diligēter ico: pora ꝛ emplꝫ ide factū sup scrophulas pone. ꝑus da.vj. ul.vij.guttas lactis titimalli cū ouo forbili si hēri poterit Sꝫ si ista nō ualēt fiat ulis purgatio. ꝙsideratis pticlaritꝫ dent aliq̃ opiata ꝑm uarietatē hūoꝝ. ¶ Si hūores diūsi sunt in cā det opiata cōpositа:ꝛ postea fiat ꝫ emplm.ꝓ. radicē urtice ꝛ elli:decoquant in aceto:ꝛ addita calce vi ¶ Aꝺ glāꝺulas ubicūq; ꝛ i qua ⸗ua ꝛ assūgia fiat emplꝫ. cūq; pte coꝛpis fuerit ul sint:cōbure plūbū cū lignis sam buci ul ficꝰ ul coruli:ꝛ fac vngm cū oleo ꝛ aceto ꝛ iungas glāꝺulas:deide laminā plūbi tenuē ꝛ planā firmiter sup liga:ꝛ dimittas p.ix.dies:postea auferas ꝛ iterꝝ iunge:po stea laminā suppone:ꝛ fic.p.tiꝫ.hebꝺas ꝫ facias:ꝛ sic faci ¶ In diminutiōe lune cuꝫ ⸗endo libabit si deꝰ uoluerit. luna sit tm̃.xj.dieꝝ. Accipe.xj.crispellas de radice spatu le fetide ꝛ raphani agrestis.alia die.x.alia die.ix.ꝛ fic usq; ad finē lune qlibet die diminuēdo vnā:q; si ꝫ medici na nō ualuerit:ad cyrurgiā est recurrēdū: ꝫ tm̃ ꝓnotato: q; nō debet icidi aliq̃ scrophula ul glāꝺula:q̃ manibꝰ bñ teneri ꝛ tractari nō possit. ¶ Aꝺ icidēdū igit scrophulā ul glāꝺulā.ꝑmo debet accipi:ꝛ cū vna manu fortiter te/ neri:ꝛ cuticula supꝛa in lōguꝫ icidi nō ꝑm lōgitudinem mouꝺi:ꝫ ꝑm lōgitudinē carnis:ꝛ vnditq; scarnari:ꝛ cum vnco ipa appꝓhēdi ꝛ ad exteriora trahi.ꝛ si alia scrophula ul glāꝺula se circa fuerit:ipa cuꝫ illa exꝓhak ex toto ꝛ sua/ uiter:ꝛ oēs q̃ sūt ibi semp cū suo folliculo exꝓhank. Si aūt emoꝛoſagia nimis sequit per iterualla trahank:ꝛ tunc vulnꝰ ipleat pāno in albu.ouī infuso. ¶ 2ꝰ ꝺo die si qꝺ de folliculo suo ul de scrophula remāserit supponat pul/ uis de affodillis:q supꝰ dictꝰ est in cura capitis:in illo ca ꝓꝺo q ititulat de scrophulis q̃ nascunt i capite:deide car nositas ꝛ putredo illa exꝓhak. Hic aūt puluis ad coꝛrodē dū ꝛ ad rūpēdū talē pānīculū est mittēdus:ꝛ cū vulnꝰ tu mefactū fuerit ꝛ desiccatū pānꝰ in albu.ouī infusus in vul nere est mittēdus. supꝰ ꝺo stupa cū ouo q̃uscq; videas pā niculū bñ putrefactū atq; coꝛruptū:ꝛ vulnꝰ aliq̃tuluꝫ sa/ niē emittē. Postea ꝺo vngm viride qꝺ dcñ est supꝰ i ca ꝓꝺo:qꝺ ititulat de curis nasi a supfluitatibus:ꝛ cū aliis q̃ sūt adhibēda i vlneribꝰ curā adhibeam. Cartilago q̃ ex tiisuerso extēdit auris cauteriçata solet scrophlas libare.

¶ De bubone sub assellis ꝛ in inguine. Caꝑ.IIII.

9 Olet qñq; hūoꝝ fluxꝰ accedē ꝫ assellis ꝛ in iguine ꝛ facē dirā collectionez ꝛ magnā extremitatē ꝛ i ꝓfūdo ꝛ imis mēbris cō burētē:que bubo uocat. ¶ Est aūt qꝺā curabilis ꝛ qꝺā icurabilis. ¶ Si eni eger ꝛ febrē ꝛ ꝓtinuū calorē ide pa tiat ꝛ fitiꝫ uehemētē extenuat coꝛpus ꝛ nimis magna fit collectio:ꝛ dolorē in ꝓfūdo pectoris sentiat: qꝺ ꝙtingit qñq; cū est ꝫ assellis:icurabilis est. ¶ Itē si cū ꝓdictis si gnis in aliq̃ loco aliq̃tulū fit mollis:ita q; de sanie aliqꝺ videat eē in ꝓfūdo bubonis ꝛ cutis imoderate sit dura: icurabilis est. ¶ Itē si erupta sanie q̃q̃ mō fit intus sup/ fluaꝛ ꝛ plerūq; dura:ꝛ aliq̃n mollis:q̃ appositis coꝛrosiuis plus crescat q̃z minuat:sil icurabilis est. ¶ Si aūt fue rit q̃tuꝫ ouū anserinū ul minoꝛ ꝛ oīno dolore careat pe ctoris ꝛ magis duritie mollities:nec extenuat coꝛpꝰ a ꝓ dictis sinthomatibꝰ:iꝫ modicā tm̃ hēat sitim ꝛ calorē:pos/ sibile est curari:dūmō dicta supius nō hēant coherētiaꝫ. ¶ Indiget ergo maturatiuis:ex quo ꝺo maturata fue/ rit cū sagittella ubi magis depēdet:apiat cū amplo vul/ nere. ¶ Nulla enim rōne expectet donec crepet p se:q; si feceris:vix aut nunq̃ decetero curabit. Incisione ꝺo fa cta ad instar alioꝝ apatum uel vulnerum curabitur.

¶ De fistula ꝛ potissimū in partibus colli. Caꝑ.V.

f Fistula est apa:cuꝰ os est strictū ꝛ fūduꝫ hēt amplū ꝛ ꝓfūdū q̃ aliq̃tiēs fit vitio iteriꝝ. Interdū vitio exteriꝝ. Et accidit vitio iteriꝝ:ut ex hūoribꝰ. Vitio exteriꝝ:ut in dicta cu ra vulneris. ¶ Hꝺi aūt fistula aliq̃n est ex multo tpe. ali q̃n ex breui. Itē alia est in neruosis locis ꝛ itricatis ꝛ ple nis neruis uenis ꝛ arteriis. alia est i carnosis. Item alia coꝛrodit carnē. alia coꝛrodit os. alia neruuꝫ. Unaquaq; igit ꝙ ꝓpa signa cōgnosci. ¶ Que nāq; carnē tm̃ coꝛrum pit:putredinē emittit uelut aquā albā. Cū ꝺo os fuerit le suꝫ:exit putredo uelut lotura carnis. Si ꝺo neruus fuerit lesus:putredo exit nigra ꝛ fetet multū. Ex qbꝰ oibꝰ mani feste cōgnosci ꝙ ꝓ uarietate ſbaꝝ ptiū coꝛpis in hac egri/ tudie uaria cura est adhibēda. ¶ Quia igit circa colluꝫ ceruicē ꝛ guttur q̃ iplicata sūt ꝛ intricata neruis.uenis.ꝛ arteriis.icisiōes ul adustiōes facē nō audemꝰ:iō tali cu ra succurimus. Si talis meatꝰ fuerit strictꝰ:ampliet cū ta sta maliterre.ul radice laureole.uel iari.uel bꝛionie.uel dꝛagūtee:aut cū meditulio sābuci.ul elli siue cucumeris agrestis.ꝫ mō fiat tēta de maloterre ficco ul ꝺe aliq̃ supꝰ dictoꝝ:ꝛ ꝓ meatuꝫ fistule imittat:ita ꝙ meatꝰ ille ipleat: ꝛ ita a māe usq; ad sero ul eꝛ dimittat. ¶ Cū ꝺo os fistu le bñ elargatū fuerit:nisi locꝰ ille multū sit iplicatꝰ ꝛ itrica tus neruis uenis ꝛ arteriis:ut si fit circa collū.vngm ru/ ptoriū qꝺ fit de calce viua ꝛ capitello imittim. ¶ Si ꝺo fuerit ꝓs multū iplicata uenis ꝛ arteriis puluerē de affo dillis imittē ꝙsuim. ¶ Qꝛ si fuerit vir delicatus ꝛ di ues:vngm ꝑcioſuꝫ ad hāc curā imittim:qꝺ est. Accipe pipis.piretri.auripigmēti.alumis çuccarini.sinapis elli al.ꝛ ni.gallutie.floris eris.añ.calcis viue q̃tū ꝺe oibus ꝙsice sic:terēda tere:pluerīçāda pluerīça ꝛ cū sapone spa tarēsi diligēter ico:pa:ꝛ iō iſoꝛma tastā:ꝛ usq; ad ꝓfūdū fistule itromittas. ꝫ aūt vngm in illo meatu liq̃fit totū ꝛ fi stulā suauiter occidit atq; deficcat. vñ stati vitellū cū stu pa ul albumē cū oleo q̃uscq; ignis cadat apponim. Post q̃z ꝑ fistula q̃ ꝓus sanie uelut aquā ligdā emittebat. emit tit sanie spissaꝫ moꝛtua est:deide cū vngtō viridi qꝺ dcñ est in cura carnis:q vī polipus:ꝛ in alijs vngtis usq; ad finē curam. ¶ Si ꝑ fistula nō sit i neruosis locis nec in arteriosis iplicata:ꝫ sit iter carnē ꝛ cuti ex lōgo ul ex obliquo. ¶ Si os fistule est strictū elargeꝫ fic.tēta linea usq; ad ꝓfūdū mittat:ꝛ fic aliq̃tulū cuticula ad supiora le/ uet:ꝛ a ꝓfūdo fistule usq; ad os etꝰ sup tēta usq; ad ipam scidat:pānus ifusus in albu.ouī mittat a māe usq; ad se roꝛ:ul eꝛ reliquat. postea ꝺo pluis de affodillis suppo nat. ¶ Cū aūt vulnꝰ ꝺpz tumefactū videris:signū ē moꝛ tificate fistule:cui ꝫbueniēdū est cū ouo ꝛ vngtō viridi:ꝛ alijs q̃ in curis vulneꝝ dicta sūt. ¶ Et est sciēdū ꝙ si ici/ sio debet fieri in istis locis in qbꝰ sūt nerui.uene.ꝛ arte/ rie ut circa collū ꝺz fieri cū magna cautela:nec festinans ul ꝫbito fiat.timēdū eni eēt ifirmi ꝺsect. caueat ēt sibi ne faciat icisionē i tali loco:ꝛ maxie cyrurgicꝰ nouꝰ ꝛ rudis.

¶ De botio gule. Caꝑ.VI.

b Botiū fit in gula ꝛ fit ad illꝺ tale exprimē/ tū cātādo pi nr̃.fodias nucē q̃ nō/ dū fecisset fructū ꝛ radices cū tota alia ſba bñ pi sta cū.cc.gnis pipis.bullīāt in optio vino usq; ad medie tatē:ꝛ ꝫ vino utak patiēs oi māe donec libet. ¶ Ul fiat

T

tale elarium. Accipe radices viticelle radices cucurbite agrestis.ciclamis.polipodij.spagi.bruſci . ariſtol.ro.cucumeris agrestis.iari.ballā marinā.spōgiā marinā.brācā urſinā.burit.lac de ſcrofa ꝑmo filios ꝓducēte:z radices taſſibarbaſſi ꝓfice ſic. ℔ia iſta deſiccata tere z cribra. ballā ỽo marinā z ſpōgiā icēde z tere cū ſuꝑdcis ad modū elarij cū melle miſce:z cū dormitū uadit ſb ligua mitte. ¶ Itē polipodiū malūterre . modica enīz ꝓticula ibi remanēte ide patiēs cadit.loco ḡ bñ puriſicato in ꝓte ſui z pluis rube⁹ pōt ſupaſpgi:z ſic in alijs ſupi⁹ dixim⁹: ita qdē in hac cura ualet expleri. ¶ Si ỽo botiū ipz ualde magnū ſit z itricatū uenis z arterijs:gy manu non poſſit eleuari z bñ tractari:z ỽr⁹ patictis nō mlta ſit z etas ꝓceſſerit.nſo eni dicto ab ei⁹ cura eſt deſistēdū. ¶ Solet eni h⁹ botiū mltas ꝓtes hꝫe:q̄s ualde difficile eſt eūare:gb⁹ ferrū calidū appone:ne pulſus arterie/neruiqz lediātur: oīno refugim⁹ : quocūqz mō his per cyrurgiā ſbuenim⁹ eos ſup bancum ligamus z firmiter teneri facimus.

¶ Medicamētū ꝑciosiſſimū z ueraciſſimū ꝰ botiū. Accipe ſemē canapis z rītiū:ul⁹ el⁹ pellē ſpōgiā marinā.ballā marinā.tartarū.os urſi:z ꝓcipue de capite.os ſepie.añ. ℥.iij.pipis.ç̄ç.piretri.ſaliſgēme.añ.℥.ij.nucis muſ.gariof.cubebe.pip long.pipis al.galāge.ciamomi.euforb. elli al.z nigri.añ.℥.ij.botij ulmi.ſaliſinſri.cuticle ciꝑſſine.adarcis.bedecar.terant terēda:z cōburant cōburenda:z oia in pluerē rediganf:z dēf patiēti ieiuno in māe z ſero eūti dormitū q̄ſtū trib⁹ digitis capi pōt:z trāſgluti/at paulatiz cū mora.poſtea fiat emplz ſuꝑ botiū de calce viua z tegla vna tozrefacta z pulueriçata:z caricis tritis z pumice:oia iſta i vino puro bulliāt:remota ab igne ſuꝑ pellē piloſam ponanf:z aloē pluericatū deſup aſpgaf:z gutturi patiēti calidum ſupponaf botio radices taſſibarbaſſi in aq̄ coquas:ut tres ſtale redeāt ad vnā:z ibi ꝑdctū pluerē in ſero pone:z mane patiēti de aq̄ ꝑdicta colaturā ſil⁹ tribue. ¶ Eodē ỽo die aquā nō bibat:z uſqz ad tertiā diē neqz potionē neqz pluerē bibat.a 3⁹ ỽo die in antea pluerē ſic ꝑparatū ſb ligua mitte:z uſqz ad.x.di es ul⁹.xj.ſic facias potionē de vndecio in vndecimū diez dabis. ¶ Si ꝓ talib⁹ exꝑimētis patiēs nō libabit ad cyrurgiā eſt recurrēdū. ¶ Si ḡ fuerit vnū botiū tm̄ cū ferro calo imittam⁹ vnū ſetonē tm̄ in lōgū z altez in latuz. pānus iſuſus in ouo ul⁹ aſſūgia ſupponaf:z oi die mane z ſero ſetones ad exteriora trahanf:ut penit⁹ caro trūcef cū illis:qō cū factū fuerit:ſi qd de botio remāſerit:ponaf ſuꝑdict⁹ pluis de affodillis z puriſicato loco cureſ ut cetera vulnera. ¶ Oꝫ ſi ſit min⁹ ꝑplicitū arterijs.botiū ſb vna manu firmiter apꝑhēdaf z cuticula in lōgū caute incidaf:z botio vnco apꝑhēſo hincide botiū illō ſcarnef z a cuticula remoueaf z digit⁹ itromittaf : z accepto botio cū folliculo ſuo exhaf.vuln⁹ pāno lineo ipleaf leuiter tm̄: z ſi mult⁹ ſanguis ſupuenerit/ea remedia adhibeanf/q ſupi⁹ dicta ſūt in hac ꝓticla in eo capīo qō ititulaf de vulnē cū ſagitta in ceruice:z cū his remedijs ꝑ tres dies dimittaf. ℔oſtea ỽo ſi qd remāſerit ponaf pluis de affodillis:cui poſtea ſbuenīdū eſt cū ouo: deide ꝓcedēdū eſt ut i alijs vulneribꝰ. ¶ Hoc q̄z diligēter eſt attēdēdū:gy follicl⁹ botiꝰ radicit⁹ euellaf : ut de eo nihil relinquaf.

¶ Dieta ſit talis. Comedat patiēs panē fermentatū bñ cocti z recēte:bibat vinū purū z modicū de iſtis:z ſic uſqz ad.xv.dies ul⁹.xx.ul⁹.xxx.dies utēdū eſt deſiccatiuis:z ſic ſine dubio libabit/et ſi fuerit.xxv.annoꝝ ul⁹.xxx. ¶ Fiat etiam fumigium de cruce marina z patiens accipiat hoc fumiginm in ore cum emboto.caueat ſibi patiēs a cotu uſqz ad vnū annū ſi pōt z ab oīb⁹ frīdis z idigeſtibilib⁹ z a frixis a pane açimo z ab aq̄ uſqz ad annū ſi pōt:z ab oibus illatiuis cibis. ¶ Fricef ſepe botiū manib⁹ fortiter z iungaf balſamo ſi fuerit regia:ul⁹ aliq̄ ditiſſima ꝑſona. ¶ Si fuerit iferior ꝑſona:iungaf cū vnguēto aureo:z ſi ℔ nō hēt:fiat idē cū ſaliua ul⁹ aceto:ul⁹ cū vino tepido.

¶ Fiat ēt ℔ emplz de radice lapatij acuti in vino decocta: z cū aſſūgia porcina ul⁹ urſina:q̄ melior eſt:diligēter inſic ico:pa.z.℥.j.aloes triti z pluericati ſuꝑdicto emplo aſpgaf:z ſic calidū ſuꝑ botiū apponaf. ¶ Sz ut videant fieri plura:talē faciat medicus incātationē uel ꝓiurationē. Cōiuratio ſiue incātatio botij. Cauo. Cauo. Cauo:recede:q: filius dei te maledicit. In noīe ꝑis z filij z ſpirit⁹ ſancti.recede ab iſto famulo dei:z faciat circulū ad collū de candela bñdicta de feſto ſancte ℳarie cantando pater noſter tribus vicibus in nomine ſancte trinitatis.

¶ De ſquinantia. Caꝑ. VII.

8 **Quinātia** eſt aꝑa qō in gutture naſcit:cui⁹ tres ſunt ſpēs:q̄z ꝓma ſignātia uocaf.z hec iter tracheā arteriā z yſophagū naſcit in loco q dī Iſmon:q̄ ſpēs eſt pnecabil: cui⁹ cura ſoli deo ꝑuaf. ¶ 2ª dī ſinātia:q̄ ptē māet retinet interi⁹.ptē vo foras emittit:ut tumorē exteri⁹ videl poſſis/z ℔ min⁹ malitiosa eſt. ¶ Eſt z 3ª ſpēs q̄ dī ſchinātia: cui⁹ mā tota foras emittit:de cui⁹ malitia maxie timē debem⁹. ¶ Quecūqz ꝓ iſtaꝝ ſpēz fuerit:gñalia ſigna ſūt hec. Difficultas ſpirādi z reſpirādi. Libū q̄z nō pōt ſuſcipē:ſputū a gutture emittē nō pñ:gb⁹ aꝑn⁹ ſic ſbuētiam⁹.

¶ Si vr⁹ z etas pmiſerit:ſanguinē de uena cephalica uel de uena q̄ eſt ſb ligua/exhim⁹. Gargariſmū de ſapa/uel dyamoron fieri uolum⁹:ul⁹ fiat talis gargariſm⁹. Sumat gallas/balauſtias/roſas:lēte facias bullire in aq̄ roſacea ul⁹ pluuiali:z de hac ſibi patiēs gargariçet ſept⁹. ℔ enim gargariſma hūores currētes ad locū dolētē repmit. ¶ In ꝑn⁹ debem⁹ iſiſtē cū repcuſſiuis gargariſmatib⁹:q: fere ſemp fit de reumatico hūore ꝑ maiori pte:deide cū ꝓſūptiuis z iſpiſſatiuis hūoꝝ. Extriſec⁹ aūt de oyaltea z ſilib⁹ vngaf. ¶ Ul⁹ fiat cataplaſma:qō oīno ſcōaz z tertiam ſpēm curat:qō ſic fit. Accipe radices ebuli : porīnas:q̄ nō ſint remote neqz euulſe a loco in q̄ ſūt nate abſinthij cardū bñdictū ſenatiōes ad libitū.iſta bñ piſtenf z ſucc⁹ exhaf. Itē accipe farinā ordei z farinā ſemis lini:z cū ſuco ſuꝑdicto diſtēpera z ico:po:ita tñ gy mulcū remaneāt liqda.poſtea vo accipe aſſūgiā porcinā z liquefactas ad ignē in patella:z adde mellis eq̄lē q̄ntitatē cū aſſungia/z facias bullire:deide ꝑdictū ſuccū in faria ordei in eadē patella mitte cū ꝑdcis admiſce z ico:pora:z tādiu facias bullire q̄ſqz ad ſpiſſitudinē uenīāt:z in modū alicuius embroce tale cataplaſma ſup locum illum ponaf ter uel quater in die mutef z ſemp calidum remoueaf. ¶ Cū aūt tale apoſtema intus ſaniem fecerit digito uel aliquo inſtrumēto ipm apoſtema rūpere z ſanē emittere non eſt inutile.ſic enim aliquos ꝓpria manu curaui.

¶ Emplz ad ſignātiā. Accipe alteā z reſtas allioꝝ z coque in aq̄ z poſtea piſtenf cū aſſūgia z deſup ponaf. ¶ Uel fiat emplz de radicib⁹ lapatij acuti z reſtis allioꝝ z aſſun

¶ Cōtra ſignātiā fiat tale exꝑimētū. Lgia z deſup ponaf. Sumant carnes boutne ſalſe ſemicocte ad modū caſtanee ul⁹ ad modū auellane:z iſuaf firmiter filo lōgo ſirtico ne forte patiēs uelit nolit carnē illā trāſglutiat z medicus exhat illā ſubito cū violentia:ut ita poſſit aꝑa rūpi.

¶ De brācis natis iteri⁹ ſiue de amigdalis. Caꝑ. VIII.

b **Branci** iteri⁹ tumēt/z q̄ſi amigdalas create ant duas : vñ difficilis eſt ſcreatio z anxia ſpūs attractio . Quib⁹ gargariſmata ꝑus adhibeanf:a gb⁹ ſi patiēs nō libabit/ad cyrurgiam eſt recurrēdū. ¶ Infirmū ḡ ꝑmū corā te ꝓſtitue. Cuius ore apto liguā iferi⁹ cū inſtro apto ꝑmas:ita gy illas amigdalas videl poſſis/z vnco ferreo ul⁹ eneo cape/z cōpetē ti ferro icidē ualeas. Pelliculas aūt illas q̄ ſtāt iuxē eas illeſas relinque.poſtea de aq̄ roſacea cū aceto eq̄liter fac gargariſmū/z cū ſucco arnogloſſe ſil⁹. Si vo ſāguis multus fluxerit/mellicratū adde:gy ſi putredinē fecerit : hoc inciſio fiat. Cutis in longū incidatur/z inſtis ad hoc factis ille extrahātur/z a radice funditus euellanf . locum

aũt aureo instrumento uel ferreo decoquimus.

¶ De passione quadã gutturis dicta foliũ. Caꝑ.IX.

Si aũt alia q̃dã passio q̃ nascit in ore
s iuxt epiglotũ q̃ dr foliũ:q; sunt
vna uł due carũcule tenues ꝛ late ad modũ fo-
lij:q̃ obstruunt circa tracheã arteriã ꝛ uocẽ impediũt. cuꝫ
vo patiẽs os aperit ad loquẽdũ se eleuant:ꝛ foramẽ tra-
chee arterie oppilant.cum vo os claudit subsident.vnde
patiens vix põt formare aliq̃ uerbuꝫ intelligibile: que
passio nunq̃ curatur:nisi beneficio cyrurgie.

¶ De tumore ꝛ elongatione wule. Caꝑ.X.

Vula sepe tumescit uł elõgat:q̃ deficce
v tur pł̃uerib⁹ ꝑstrictiuis ꝛ ꝓsuptiuis
ꝛ gargarismatib⁹:ꝛ ł̃ puluẽ.q̃.ꝫ.galle. balau
stie.pipis.piretri.ciamomi.ꝛ supponat pł̃us cũ cõcauo
ferreo uł alio istr̃o ꝛ eleuet. ¶ Uł fiat gargarisma.q̃.ꝫ
vini dulcis ꝛ mellis ꝛ aceti.aã.pipis.piretri.stafisagrie.
balaustie: eq̃ł de oib⁹. ista puluerizata bulliãt in p̃dcis
liq̃rib⁹:utat vino isto mane ꝛ sero. ¶ Utat ẽt ł̃ empl̃o
q̃ fit de melle calo ꝛ pł̃uerib⁹ baccaꝝ lauri.cimini.pule
gij.origani.ꝛ eupatorij.aã.ꝛ pone in sumitate capitis cuꝫ
stupa. ¶ Itẽ ad relaxationẽ vue coctura facta in occipi-
tio ꝓfert.ꝛ empl̃m factũ de pice liquefacta sup ignẽ:ꝛ de
pluẽ masticis ꝛ olibani cõmixtis:ꝛ illõ tepidũ in occipi
tio ponat.fiãt gargarismata ꝑstrictiua:nisi mul⁹ hũor sit
i cã:q; si sit.fiãt gargarismata in pte ꝓsuptiua ꝛ in pte dis-
solutiua. ¶ Si aũt nõ sic deficcet/incidat cũ forcipib⁹ ad
hec factis:uł cũ aliq̃ alto istr̃o cõpetẽti ad ł̃ iuxt palatũ in
sbtiliori loco. Caue tñ ne radices wule tãgas/ꝛ fiat gar-
garismus cũ deficcatiuis/de quo gargarizet die ꝛ nocte.
¶ Caueat sibi patiens ne supinus iaceat/ꝛ aquã ubi co
cta sit gallina pinguissima/sepissime gargarizet. ¶ Ca-
ueat sibi patiens ne multũ dormiat per tres noctes:q; in
somno ꝓuocatur reuma. Uel post incisionez incẽdatur
nũmo aureo/ꝛ gargarismata fiant/ut supius dixim⁹.

¶ De dislocatiõe ossis ꝓiũgẽtis caput in collo. Caꝑ.XI.

Si iugulare idest os rotũdũ qđ in
o sumitate colli ubi nu-
cha incipit:q̃ q; a ꝓpo loco descẽdit. vñ si colluꝫ
disiũgit fit vitiũ i iũctura colli:cui nisi medic⁹ cito succur-
rat/morit de facili ꝛ suffocat infirm⁹. ¶ Cui sic festinãter
est sbueniẽdũ.os et apiat ꝛ lignũ uł aliꝺ tale/ut os aptũ
teneat/in ore mittat/curet postea: q; si iuuenis est/ꝛ de
nouo disiũctio fit/arripiat in sumitate capitis ꝑ capillos
ꝛ eleuet subito ꝛ faxeolus sb mandibulis ponat utrãq;
ptẽ faxeli medic⁹ ad supiora leuãdo/firmiter manib⁹ te-
neat.pedẽ aũt vnũ in vno humero.aliꝺ in alio ponat:ut
pedib⁹ ad iferiora p̃mẽdo ꝛ manib⁹ caput ad supiora fo-
titer leuãdo:os ipꝫ ad ꝓpriã iũcturã cõpetẽter reducat.
Postea vngat locꝰ de dyaltea uł martiaton ꝛ lana succi
da uel stupa supligetur:ꝛ sic omni die fiãt fomẽtationes
ꝛ inunctiones.minutio solet fore utilis in tertia die.

¶ De vulnere gutturis: Caꝑ.XII.

Jaũt fiat vuln⁹ in gutture:ita q; ysofag⁹
s uł trachea arteria pforet uł incidat
cuiuscũq; modi sit mortale est.tñ si ysofagus ici
sus fuerit stricte suat ꝛ spisse:ꝛ vngtõ fusco semp vngat.
Si ex trãsuerso pforet gula ꝛ nõ ysofag⁹ suat cuticla illa:
ꝛ curet ut cetera vulnera ut supi⁹ dixim⁹. Si vo telũ sit
in ceruice infixũ ꝛ uenã pforauerit arteriã:ita q; sanguinẽ
nimiũ vuln⁹ offendat.statim abstracto telo uena suat:ut
dixim⁹ in 3ª pticula supi⁹.puluerẽ rubeũ vulneri appo-
nim⁹:uł alios puluereꝫ/quos iferi⁹ dicemus. Sãguine
ꝑstricto curemus:deinde ut in silib⁹ curis iã dixim⁹.

¶ Explicit liber 2⁹. ¶ Incipit tertiꝰ Cyrurgie Rolãdi.

Quod tãti opis utilitatẽ tractare tenta
q ut:ꝛ ordine certo doctoꝝ meoꝝ
sciam/in hac arte redigẽ desiderauit:plus fu
it deuotio pñtib⁹ ꝛ futuris ꝓficiẽdi q̃ de vi-
rib⁹ aut cõmoditate tpis. Quocirca ꝓuidus lector nego-
cijs iminẽtib⁹:ꝛ breuiati tpis parcat potiꝰ delibata rõne
q̃ iuidie liuore rescidat. Hoc aũt opus in plurib⁹ pticu-
lis diuidẽdũ eẽ decreui:ut curaꝝ uarietates de singulis
particulis ualeãt cõpetẽtius colligi:ꝛ diligẽtibus lectori
bus cõmodius memorie cõmẽdari. Curis igit eoꝝ que
sunt ab homoplatis supius ꝛ osse:qđ est catena gule ꝓse
cutis. De curis homoplatoꝝ ꝛ catene gule oium eoruꝫ
que sunt ab istis usq; ad genitalia tractare curabo.

Capitulus primus De vulneribus que fiũt in homoplatis.

2ᵐ De vulneribus que fiunt in catena gule.
3ᵐ De ruptura uł dislocatõe catene gule cũ vulnẽ ꝛ si
4ᵐ De vulnẽ hũeri cũ eiꝰ dislocatiõe. ⌊ne vulnẽ.
5ᵐ De vulneribus brachij q̃ neruus est icisus uł os ex
6ᵐ De dolore ꝛ tumore ꝛ duritie neruoꝝ. ⌊tiũsuerso
7ᵐ De vnguentis ad purificationem vulneris.
8ᵐ De superflua carne a vulnere remouenda.
9ᵐ De herisipila superueniente vulneri.
10ᵐ De carbunculo superueniente vulneri.
11ᵐ De vulneribus brachij.
12ᵐ De vulneribus manus.
13ᵐ De ꝛtusione casu:uel percussione membri.
14ᵐ De dislocatione humeri.
15ᵐ De dislocatione cubiti.
16ᵐ De dislocatione manuum ꝛ digitorum.
17ᵐ De fractura ossis brachij ꝛ humeri.
18ᵐ De fistulis ꝛ cãcris:ꝛ alijs apatib⁹ in brachijs eue/
19ᵐ De vulneribꝰ thoracis ꝛ pectoris. ⌊niẽtib⁹.
20ᵐ De plicatura costarum.
21ᵐ De vulneribus uẽtris sine vulnere intestinoꝝ.
22ᵐ De vulnẽ cordis ꝛ pulmonis ꝛ dyafragmatis ꝛ sto
23ᵐ De vulnere splenis. ⌊maci ꝛ epatis.
24ᵐ De vulnere ꝛ regione epatis cum exitu eiusdem.
25ᵐ Qꝛ vulnus pulmonis sanari potest.
26ᵐ De vulneribꝰ intestinorũ:ꝛ si foras exierint:qualr
ad ꝓpriũm locum reducantur.
27ᵐ De fistulis ꝛ cãcris ꝛ apatib⁹ in his locis nascẽtib⁹
28ᵐ De cãcro in mamilla. ⌊stinoꝝ ꝛ uẽtris.
29ᵐ De duritie mamille ꝓpter lac retentum.
30ᵐ De vulneribus genitalium.
31ᵐ De cãcris ꝛ fistulis ꝛ alijs pustulis in genitalib⁹ cõ/
32ᵐ De ruptura fiac ꝛ eius cura. ⌊surgentibus.
33ᵐ De hernia.
34ᵐ De lapide uesicẽ.
35ᵐ De vulneribus que fiunt in posteriori pte hois.
36ᵐ De vulnere renum.
37ᵐ De fistulis ꝛ cancris natis in posteriori parte coꝛpo
38ᵐ De emoꝛroydibus. ⌊ris hominis.
39ᵐ De retentione urine ꝓpter vulnera.
40ᵐ De cauterijs.

¶ De vulneribus que fiunt in homoplatis. Caꝑ.I.

Vulneribus q̃ fiũt in hõplatis si fu
v erit ensis uł alteriꝰ filis
sic sbuẽire ꝓsueuim⁹. Si vuln⁹ recẽs fuerit:tilico
supfluis purgatis suim⁹:extremitatẽ aptã relinqm⁹:pul
uerẽ rubeũ supaspgim⁹:ꝛ cetera diligẽter ꝓsequmur:q̃ di
cta sũt supi⁹ in 2ª pticula de futuris. ¶ Si vo vuln⁹ nõ fu
erit recẽs.ꝑ⁹ bñ purget ꝛ sanguis in vulnẽ ꝓuocet:dei-
de suat ꝛ fiat ut dcm̃ est supi⁹. ¶ Si vo telo fuerit pfora
tũ/lardonẽ imittim⁹:ꝛ cetera faciu⁹ ut dcm̃ est supi⁹ i 2ª
pticula:in cura colli q̃ telo est pforatũ uel vulneratũ.

¶ Si magm̃ ꝛ pfũdũ sit vl̃n⁹ i humeris uł hõplatis qđ sui dꝫ
q: uerẽdũ ẽ ne putredo gñet sb futura:q: stuelli nõ pñt
attigẽ ad mediũ. Jõ añq̃ fiat futura mũdificet vl̃n⁹ ꝛ bñ
purget ab oi superfluitate:deide ponat q̃si seto de pãno li
neo bñ loto ꝛ stricto ꝛ siccato ꝛ ualde lõg⁹:deide vl̃n⁹ cõ
petẽter suat:ꝛ põat ibi bis i die uł ter ꝫ q̃stitatẽ putredis
trahat ex illa pte ubi magis vl̃n⁹ depẽdet:ꝛ abscidat tãtũ

q̄ztū fuit i putredie:z si ōfić ille seto suak ad altex caput:z sic fiat q̄lsq; vln⁹ ꝙsolidek. Et postea abstrahak seto ille: z deide fiat stuells ad modū foramis dimiuēdo:ut supi⁹ dcm̄ est. ¶De vulnerib⁹ q̄ fiūt i catena gule. Caꝑ. II.

Jcatena gule fuerit icisa/sic est ībue nīedū. Jn p̄mis vuln⁹ ip̄m pāno i albumie oui ifuso z aliq̄tulū exp̄sso bñ ipleak. vitellū oui cū stupa suppōak. postea vo pān⁹ ficc⁹ cū ēbroca ad sanīē puocādā p uarietate tpis suppōak. Cū vo os uk aliō videris qō abstrahi ōbeat caute illō remoueas: deide cū vngtō fusco z ceteris ut alijs vulnerib⁹ dixim⁹: curā adhibeas. ¶De ruptura uk dislocatione catene gule cū vulnere z sine vulnere. Caꝑ. III.

Jos qō est catena gule fractuz fuerit: uel aliq̄ mō a nodo resederit: medicus brachiū ifirmi uk humex eleuet vna manu: z altera manu ptē illi⁹ ossis: eleuationē iferi⁹ cōp:imat: z plagella stupe inoluta in albumie oui supponak: plumaceolo ēt suppōsito ferula ad modū crucis supponak/z longa fascia supligek ex oi pte: z brachiū ligek ad collū ut sit suspēsuz: z plūaceolus imittak ībi assellis/ne brachiū ad iferiora cadē possit: z nullo mō deponak donec sanus sit.

¶Si vo talis fractura sit cū vln̄ē: sup locū illū fascia lōga nō supligek. Sz ubi est fractura reliquak aptū ut p locuz illū stuellus itromittak ut curari possit sicut cetera vulnera. Ligatura vo illius sit partis super longam fasciam.

¶De vulnere humeri cū eius dislocatione. Caꝑ. IIII.

Jex vulnē humer⁹ a supiorib⁹ sit disiūct⁹ sic cura adhibeak. p⁹ vuln⁹ mūdificek z si nō sit recēs sāguis in eo ꝓuocef: si aliqd abstrahēdū est. p⁹ remoueak: deide vuln⁹ ībo mō suak. ps pti p⁹ cōpetēter reddak: z i supiori pte humeri utraq; ps cū acu firmiter capiak/z filū qō acui adheret ip̄i acui diligēter obuoluak: z ac⁹ i hac sutura reliquak usq; ad ꝙsolidationē vulneris. Jn hūc q̄z modū fiāt q̄lsq; pūctos in hac cura utiles eē coḡueris: ita q; semp acus in q̄libet pūcto relinq̄s. postea vo pl̄uerē rubeū q dici⁹ est supaspge: plumaceolū suppone. extremitates: ut in alijs curis dixim⁹: aptas relique. z cetera ut supi⁹ dixim⁹ in alijs futuris/diligēter attēde. Cū aūt vuln⁹ videris ꝙsolidatū circa suturas: acus p̄dictas z fila/remoueas. stuellos: sic in alijs futuris dixim⁹: imittas z diminuas: z deide ut in filib⁹ usq; ad finē curā adhibeas. ¶Si vo a supiorib⁹ nō disiūgit: p̄mo si aliqd abstrahēdū sit remoueas: z deide usq; ad finem curetur: ut in futuris vulnerum diximus.

¶De vln̄ē brachij cū icisiōe nerui uk ossis ex tūsuerso. V.

Jos brachij uk neru⁹ ex trāsuerso sit incisus: p⁹ ipleak pāno i albumie oui infuso: deide pān⁹ ficc⁹ itromittak: z pultes p otūsitate tpis ponank. Si ꝙ de osse aliqd remouendū sit abstrahas: ꝫ si exhi nō possit nisi cū magno dolore z difficultate dimittas: z facias tale ēplz/qō optie hēt remouē os fractū uk lignū ibi exīs: polipodiū cū modica assūgia uteri tritū supliga. Si vis ēt adhibe aplicū i q̄ mītū sit de

¶Aliō ad idē qō ēt exhit sagittā fine ⅃ puluē magnetis. dolore. Radices pipinelle. radices arūdis cū melle tere z suppone. ¶Neruo curā in scda pticula dictā mediaz cū lūbricis terrestrib⁹: uk cū sutura cuticule z nerui adhibeas: deide cū vnguēto fusco z alijs tā dictis curā adiungas. Et nō q; si de tali vulnē sanguis vnctuosus i modū olei exierit: certū est medullā icisam fuisse: z mortale eē.

¶De dolore uel iflatiōe: aut duritie neruoz. Caꝑ. VI.

Juero dolor uk iflatio aut durities neruis iheserit. vñ ipi ꝓhank dyalthea iungē ꝙsueuim⁹: que sic fit. ¶Accipe euiscī sive altee radicū ībꝫ. semis fenugreci. ībꝫ. sglle. ībꝫ. ol̄i ībꝫ. cere ībꝫ. terbētie. galbani. gūmi hedē. aāā. Ꝫ. tij. colofonie. resine. aāā. ībꝫ. ol̄es radices bñ abluank z terank silr semē fenugreci z sglla: z cū bñ trita fuerit ponank in vj. ībꝫ. aque. p tres dies. 4ª die sup ignē ponank z bulliāt donec icipiāt ispissari: deide paulatiz i sacculo ponank: z cū exp̄mē uoluerīs: addak aliq̄tulū feruētis aq̄ ad exactionē illi⁹ viscosissimi succi: de q̄ accipiank ībꝫ. ij. z ponank i ībꝫ. iij. ol̄i z bulliāt ad succi ꝙsūptionē: qō coḡscik cuz nihil succi supnatauerit. ⅃Postea addak cere ībꝫ. j. z cū liq̄fcā fuerit/terbētinā adde. postea gūmi edē ꝙtusū z galbanū ad ultim⁹ ponak pl̄uis colofonie z resine: z cū coctum fuerit deponak ab igne. ¶Signa vo decoctiōis sūt cū gutta sup marmor ispissak: postq̄z colatū fuerit z ifridatū reponak z usui reḃuek. Valet ēt ad dolorē pectoris ex fridi tate z pleuresi p⁹ i testa oui aliq̄tulū calefactū ad ignē z sup pect⁹ iunctū: sanat oia loca ifridata z desiccata: calefacit mollificat z hūectat. ¶Q; si nō hēs dyalteā facias tale ēp̄m qō ualet ad durities neruoz. farina ordei admisceak cū terbētina: z insik incorporenk z supponak. ⅃Hoc idē ualet ad duras carnes remollēdas. pbatū est.

¶De vnguētis ad purificationē vulneris. Caꝑ. VII.

aEcipe olei ībꝫ. j. sepi arietini ībꝫ. ſ. cere albe. Ꝫ. tij. picis grece. Ꝫ. tij. salute. si simbzi aāā. Ꝫ. j. balsamite aq̄tice. lētisci. sauie. aneti. ruthe. oiuz aāā. ℥. j. ꝙfice sic. cerā z sepū cū oleo solue z cola postea puluerē terēdoz misce: cūq; ꝙglutiatū fue/

¶Accipe salute siluestris z ⅃rit usui reḃua. Vk facias sic. domestice. lāceole. cētinodie. pipinelle. arthemisie. z lingue bouis. aāā. ℥. j. z pista in mortario cū ībꝫ. j. sepi arietini z ide magdaleōes ifoia: z dimitte ut ifik marcescant. postea in ībꝫ. j. olei cois tp̄os magdaleōes mittas: z istānato ad ignē tādiu bullire facias q̄lsq; herbe petāt fūdū deide stānatū ab igne remoueas: z p̄dictas herbas z olz p pānū cola/z ad ignē in stānato repone: z cū bullire ceperit addank ibi. Ꝫ. tij. cere in estate z due i hyeme: z cuz cera liq̄facta fuerit addak masticis. olibā. colofonie. aāā. Ꝫ. j. ꝑus bñ pl̄uerīçate: z cū spatula agitādo diligēter icorpora: deide ab igne remoue/z aliq̄tulū terbētine adiunge z diu agitādo cū spatula fil̄ icorpora: z usui reḃua. Valet etiā ībꝫ vngtū mirabilr ad vulneris putrefacti mūdificationē: z ad bonā carnē generādā z nutriendam.

¶De supflua carne a vulnere remouēda. Caꝑ. VIII.

Juero supflua caro vln̄erib⁹ supueniat: pl̄uerē de hermodactilis pone ꝙsueuim⁹ ībꝫ mō. Jnficiak bōbax saliua z pulueis de hermodactilis supponak bōbacio: z deide vulneri

¶Vk fiat talis pl̄uis. Accipe calcis vi. Ꝫ. tij. ⅃ supponak. auripigmēti. Ꝫ. j. aque cal'e qō sufficit: oia ista p⁹ ponāt ad ignē: cū spatula diu cōmisce donec isil̄ icorpenk: z postea ad solē tādiu dimitte donec multū ficcet. postea vo

¶Vk fiat talis pl̄uis: q̄ sepi ⅃ subtilissime tere z usui reḃua. us uti ꝙsueuimus. qō. ℞. hermodactili. aristol'. ro. floris eris. aā. que oia sil̄ pl̄uerīçenk: z hic pl̄uis usui reḃuek. cōpetēter eni z nō violenter carnē supfluā in vulnē corrodit. ¶Vel accipe calcē viuā z distēpera cuz melle: z ad modū paste: z fac inde panē z sup tegulā calidā coque/z fac inde puluerē. carnē corrodit z cancrū iterficit.

¶De herisipila superueniente vulneri. Caꝑ. IX.

qVia solet herisipila vulnerib⁹ supuenire: z q̄dā alta accñtia. iō z signa z curas herisipile ponim⁹. ¶Fiūt eni in vulnē pustule aliq̄tiēs albe z loc⁹ tēperat⁹ z bñ tractabilis: z ībꝫ bonū signū est in vulnē. ¶Aliq̄tiēs vo nigredo supuenit vulneri z loc⁹ est dur⁹ z tostus z male tractabilis: q̄ malū ē

¶Si q̄ herisipilat⁹ est loc⁹ cū fridis sb ⅃ in vulnē signū. uenimus. opponit q̄ plagella cū succo sempuiue ifusa z succo solatri vmicaris vmbilici ueneris. fusgami. q̄bus admiscem⁹ albumē oui. oleū ros. z viol. sandalos albos z rub. q; si hec oia hīe nō possum⁹ de q̄b⁹ tm̄ apponim⁹/z cū ad ꝑpriā nāz redierit: statim ab hac medicia desistas.

¶Videm⁹ q̄nq; vulnera ꝙcaua fieri. fit eni ꝙcauitas i vulnerib⁹ trib⁹ de causis uk lesiōe: uk ex iobedientia egri non

patiẽtis pfecte curari usq; ad ꝓfunduz.vñ iteri⁹ putrefit: uł ex impitia medici supficiałr curãtis:sup qb⁹ ad carnẽ creãdã ꝛ regñandã tale medicamẽ fieri põt. Accipe sepi colati lb.j.colofonie.ʒ.vj.cere.ʒ.iiij.oł fialas.ij.mastic. olibani.mirre.añ.ʒ.iiij.ꝓfice fic.sepũ ꝛ cerã cũ oleo solue ꝛ cola:ꝛ postea puluerem terendoꝝ admisce:ꝛ cuz cõglutinatum fuerit usui reserua.

¶ De carbunculo superueniente vulneri. Cap.X.

c Arbũculo vo supueniẽte vulneri populeon inungẽ circa ꝓsueuim⁹:ꝫ gcgd dicat Rogeri⁹ hoc nõ apꝓbo:qm̃ apocrustica nõ debẽt apponi pp refluxũ mãei.

¶ Fit aũt sic populeon. Accipe ocłoꝝ popłi.folioꝝ papaueris al.ꝛ nigri.folioꝝ mãdragore.cimarũ rubi tenerri/maꝝ.folioꝝ iusqami.solatri vmicularis.lactuce.sempui/ue.bardane viole.vmbilici ueneris.scatũcelli.añ.ʒ.iiij. assũgie porcine nouelle uł ueteris bñ ablute:lb.ij. ꝛ fit ℔ mõ.ocłi popłi bñ p se pistenk:ꝛ itez cũ assũgia pistenk ꝛ magdaleones ide formenk:ꝛ per duos dies pmittank. In ʒ⁹ vo die supdicte herbe oẽs colligank ꝛ bñ terank ꝛ cũ magdaleonib⁹ formatis rursus p septẽ dies dimittank postea vo magdaleones frustati in caldario cũ lb.j.odo riferi ꝛ optimi vini supꝑ ignẽ ponank:ꝛ bulliãt usq; ad vini ꝓsũptionẽ cũ spatula semp agitãdo:ꝛ deide p saccũ ex primẽdo cola ꝛ dimitte frigescẽ ꝛ in uase reconde: ualet eni ℔ vng^m ad calorẽ acute febris:ꝛ his q dormire neque unt iunctis timporib⁹ ꝛ pulsib⁹ ꝛ plãtis manuũ ꝛ pedũ. ℔ idẽ oleo rosato uł viol.mixtũ:ꝛ supinũctũ mirabiliter calorẽ tollit:ꝛ sup vmbilicũ inunctũ sudorem ꝓuocat.

¶ Sup carbũculuz vo pone ℔ vng^m.qd.ʒ.auripigmẽti. pipis.añ.fic⁹ siccas ad libitũ tere isił ꝛ ꝓfice cũ melle ꝛ coque ad spissitudinẽ ꝛ suppone.carbũculũ eni mortificat.

¶ Post q̃z aũt mortificatũ videris ut caro mortua cadat: ℔ vng^m suppone.qd.ʒ.maluauiscũ ꝛ aliã maluã ꝛ bzan cã ursinã añ.cũ assũgia tere ꝛ dimitte p tres dies marcescẽ:ꝛ postea coque ꝛ cola:ꝛ in colatura aliquãtum cere ꝛ masticis appone:ꝛ iterum coque ꝛ serua.

¶ De vulneribus brachij. Cap.XI.

s Carnositas brachij vulnerata fuerit/aut inter humeꝝ ꝛ cubitũ ubi lacerti affinitas est spatio triũ vnciaꝝ infra vuln⁹ fuerit ex mala ꝛ incauta cura periculũ euenire ꝑdixim⁹. Si vo in alijs ptib⁹ brachij fuerit de periculo nõ est sic timẽdũ. Si eni i tã dictis ptib⁹ pustule nigre supueneriꝛ ꝛ tumoꝝ ad suptora ꝓsederit:signũ maluz est. Si vo albe pustule fuerit/ꝛ ad inferiora tumoꝝ ꝓsederit: bonũ signũ est. ¶ Cura vo in vulneribꝫ talib⁹ est eadẽ. his q̃ dixim⁹ de vulneribꝫ ubi nõ ẽ os fractũ uł vlneratũ

¶ Si lacert⁹ est vulnerat⁹ cũ suo neruo uł musculo mortis iudicio est ꝓdẽnãdus:q; si nec neruus nec musculus vulnerat⁹ est:ꝛ vulnus in lõgũ est. Utraq; ps alteri cõprimẽdo iungak ꝛ caute suak.dimisso tñ apto ubi plaga magis depẽdet.vñ vuln⁹ cõpetẽti⁹ curari possit.deide ꝓcede ut in alijs futuris dixim⁹. Si vo herisipila supueneriꝛ et cura ut dcm̃ est supius.℔ tñ diligẽter notato:q; si lacert⁹ cõteraꝛ uel ꝓdaꝛ ferro:uel cũ aliq̃ in obliquuz:mortale est. Si vo in longũ fuerit vulnus ꝑdicta cura ꝓsequamur.

¶ Si brachiũ telo est pforatũ ab vna pte ad aliã ptẽ:lardonẽ vnũ imittim⁹ ab vna pte ꝛ vnũ ex alia:ꝛ ita succurrimus ut in alijs dcm̃ est in 2ª ꝓticula qm̃ collũ est pforatuz ab vna pte ad aliã. Si vo tm̃ ab vna parte est perforatuz lardonem vnum tm̃ intromitte: cura decetero ut in filibus dictum est. ¶ Nota q; si brachium ꝛ os telo sit pforatum usq; ad medullam/timorosum est.

¶ De vulneribus manus. Cap.XII.

s Jos manus ꝛ neruus icidaꝛ pãnus ut in alijs vulneribꝫ itromittaꝛ:ꝛ deinde ut dcm̃ est supi⁹ in cura brachij qm̃ os uł neruus est lesus:diligẽs cura exhibeak. Et nõ q; si icisio sit supra genu uł infra trib⁹ vnciis:uł supꝑ iũcturã man⁹ uł infra/mox tale est. ¶ Si vo op⁹ fuerit supꝑ tabellã aliquã man⁹ ponaꝛ ꝛ alligeꝛ tabule:ne ps vulneris ab alia segregetur. ¶ Si aũt neruus sit lesus sine osse/supꝑ neruũ suak/ꝛ totũ vulnus ꝑm ꝑdictũ modũ ꝛ płuis rubeus supponak:ꝛ hac cura mirabiliter conglutinatur ꝛ sepe ꝓsolidatur.

¶ Nõ q; si nerui manus icidunt interiores:ita ledit man⁹ q; nec claudi nec apiri põt:ꝫ in eo erit stat⁹ in q̃ uolueris eã manus dum curabis. Si vo nec neruus nec os lesuz fuerit:sicut iã dictũ modũ vulnus suak ꝛ cura exhibeak.

¶ De ꝓtusione casu:uel pcussione mẽbri. Cap.XIII.

s Buenit sepe mẽbra ualde ledi ex percussiõe casu uel aliq̃ fractura. vñ ꝓtigit tumorẽ magnũ ibi effici ꝛ humorũ superfluitatẽ abũdare:ꝛ nisi putredo illa foras emittak:putrefiũt mẽbra/nerui/caro/ꝛ os.vñ apponẽda sunt mollificatiua/ut putredo emittak.ꝑ⁹ manib⁹ ipa putredo leuiter ꝑmak/ꝛ mẽbrũ mẽbro iũgak:ut si fuerit i iũctura brachij brachiũ humero:si in crure/tybia/coxe/ꝛ sic de relig⁹.iungak dyaltea.ꝛ ℔ fiat sepe donec tota mã exeat:po

¶ Nõ q; in ꝓtusiõe uel ca Lstea curek ut cetera vulnera. su:aut pcussiõe ꝑmo faciẽda est flõmia:post modũ reper cussiua sũt apponẽda. ¶ Repercussiuis appositis post flõmiã ꝛ nõ ꝓferẽtib⁹:itez est flõmia fiẽda q̃usq; ꝓferat:ꝓnter repercussiua donec sentiat iuuare.ad ultimũ dyaforetica. Et p antipasim faciẽda est flõmia si ex utraq; ptẽ fit p utrãq; ptẽ. ¶ Itez notãdũ est:q; si tumoꝝ uł iflatio fit in cubito que per incisionẽ sit curãda ꝓcedẽtibus maturatiuis nõ debet fieri incisio supꝑ cubitũ directe:ꝫ ibi fiat maturatione ex motu impediatur consolidatio in hac parte:sed ex altera parte ubi magis dependet materia.

¶ De dislocatione humeri. Cap.XIIII.

s Jhumerus a spatula disiũgit:tałiter ꝟbuẽre solem⁹. Jaceat i firmus supin⁹ ꝛ lapis uł lignũ rotundũ ex vna pte magis acutũ:ꝛ ex alia magis rotũdũ accipiaꝛ ꝛ filis suppositis q̃si glob⁹ folioꝝ:ꝛ illũ rotũdũ ꝟb assellis ponaꝛ:ꝛ medic⁹ supꝑ ipz calcaneo diu ipz in medo calcitret ꝛ manib⁹ humeꝝ eleuãdo os ad ꝓstinũ statuz reducat:ꝛ anteq̃z glob⁹ auferaꝛ petia in albumie ouꝝ ifusa/supligeꝛ lõga fascia vndiq;:ꝛ globus dimittaꝛ ibi ꝛ ligeꝛ:ꝛ alia fascia glob⁹ ꝛ plumaceolus ꝟb brachio ponaꝛ:ꝛ illud semp sit suspẽsuz ꝛ eleuatũ.post tertiã vo diẽ si nõ bñ fit aptatũ apta ꝛ inunge ꝛ eodẽ modo liga:ꝛ si aliqua collectio ibi fuisset facta minutio contrarie partis.

¶ Et est sciẽdũ q; si fiat solo ꝓtinuitatis in iũctura manus uł in alia iũctura ꝓterq̃z in humero q̃tlẽs curaꝛ vuln⁹ oꝛ mẽbrũ moueri surſuz ꝛ deoꝛsuz duplici de cã:ut ꝛ ꝓꝓꝛiuz hẽat motũ ꝛ superfluitas si qua est iteri⁹ tali motu effluat.

¶ Cõtigit q̃q; q; neq; tã dicto mõ põt aptari:ꝛ tũc lõguz lignũ ꝑparef:ꝛ aliq̃ztulũ amplũ:ꝛ in medio fiat foramẽ ad modũ supdicti globi:ꝛ glob⁹ ibi ex ampliori pte itromittaꝛ ꝛ lignũ a duob⁹ fortiter teneaꝛ:ꝛ teneaꝛ firm⁹ supscanũ:ꝛ glob⁹ ꝟb assellis collocef. ¶ Medicus vo firmiter ꝛ viriłr teneat brachiũ ꝛ humeꝝ ex altera pte:ꝛ tenẽtes lignũ eleuẽt:ꝛ ali⁹ sit qui scanũ a pedib⁹ patiẽtis auferat:ꝛ dum ita pẽdebit/firmus humerus ad ꝓꝓꝛiũ locũ radicef:postea ligeꝛ ut dcm̃ est supi⁹. ¶ Oꝛ si fuerit puer nõ opz nisi ut medicus pugnũ mittat ꝟb assellis patiẽtis:ꝛ teneat humeꝝ et⁹ alia manu:ꝛ eleuet cũ altera:ꝛ ita os ad ꝓꝓꝛiã iũcturã redibit atq; sanabit. Si vo fuerit opus fiat fomẽtũ ꝓus de aq̃ ubi bulliẽrit malua.bzãca ursina.ꝛ filia.locus postea vngaꝛ de dyaltea uł martiaton ꝛ lana succida:uł stupa supponaꝛ atq; ligeꝛ. ¶ Cũ vo ad ꝓꝓꝛiã futurã redierit:pfecte fiat strictoriũ:qd̃ fic fit. Accipe puluerẽ rubeũ:ꝛ cũ albumie ouꝝ optie misce:ꝛ itez de farina tritici adde ꝛ isił cõmisce:ꝛ ex eo locũ iunge:ꝛ desup cuz ligno lõgo diligẽter inuoluas:deide liga fic ꝓus:ꝛ sic per plures dies dimittaꝛ donec iũctura bñ fuerit ꝓfirmata.

¶ Cũcz tumorẽ illũ qui ex strictorio supuenit repssum videris.tũc patiẽs aq̃ calꝫ balneek ꝛ strictoriuz eleuek:ꝛ ex aq̃ ꝑdicta fomẽtek. ¶ Et si cũcta bñ stare videris supponak sparadrapũ:qđ sic fit.¶Puluis mastices.olibani.picis grece.boli.ponank in cera:ꝛ sepo arietino supꝫ ignẽ: gb⁹ pus liquefactis supꝫ ignẽ.deide petia ificiak ꝛ suppo nak loco patiẽti tepidũ:ꝛ si necesse fuerit ampliek.

¶ De dislocatione cubiti. Caꝑ.XV.

Jos cubiti a ꝓpꝛio loco disiungik.hoc modo subuenimus. ¶Medicus sub plicatura brachij fasciã iponat:ꝛ ex ea tanq̃z stapha faciat:ꝛ pedẽ in stapha tenẽdo ꝛ cõꝓmẽdo iferius manũ ꝛ brachiũ ad humerũ eleuet ꝛ deponat:ꝛ iterũ eleuet:ꝛ sic ligek ut brachiũ eleuatũ sit ad collũ:ita q̃ nõ possit replicari.post paucos ꝙo dies sepe infirmus tẽtet brachiũ ipm deponẽ ꝛ eleuare:ꝛ sic ligek ut nõ ipediak ele-

¶ Põt ẽt fieri ꝛ alia cu ⌊uatio uel depssio:siue depositio. ra:extẽdak brachiũ sup terrã planã:ꝛ cũ calcaneo iuꝛ lesionẽ ꝑ° apꝑhẽsa a medico manu reducak tũctura ad locũ:ꝛ tabelle sint ex utraq̃z pte:ꝛ caueas ne ferule nimis strigank i extremitatib⁹ pp ipedimẽtũ nutrimẽti ad locũ.

¶ De dislocatione manus ꝛ digitoꝝ. Caꝑ.XVI.

Jiunctura man⁹ exierit a ꝓpo co:brachiũ cũ vna manu teneak:ꝛ cũ altera medicus manũ accipiat:ꝛ leuiter ac suauiter ad ꝓpꝛiũ locũ os tanq̃z attrito loco reducat:ꝛ fomẽtationib⁹ si op⁹ fuerit factis ꝛ iunctionib⁹ ꝛ tabellis ex utraq̃z pte positis liget. ¶ Eodẽ mõ digitꝰ ad ꝓpꝛiũ locum reducãtur cũ a ꝓpꝛia iunctura recesserint.

¶ De fractura ossis brachij ꝛ humeri. Caꝑ.XVII.

Jos brachij uel humeri frãgak usq̃z ad medullã:ꝛ maxime si medulla ledak:semp est ifirmus iudicãdus ad mortẽ:ꝛ est distiguẽdũ iter brachiũ ꝛ humerũ.dꝫ eni humerus a tũctura ꝟomoplate usq̃z ad iuncturã cubiti.brachium dicit a iunctura cubiti usq̃z ad iuncturam manus. sed si nõ fit usq̃z ad medullam lesus bene curatur.

¶ In ꝓmis q̃ ad ꝓpꝛiũ locũ reducak. Si fuerit sine carnis ruptura mẽbrũ debemus ex utraq̃z pte cape ꝛ leuiter ac suauiter extẽdẽ ꝛ manib⁹ cõꝓmẽmus:ut si fit fractura i brachio:medicus faciat discipulũ suũ tenẽ infirmũ ꝑ manũ extẽdẽdo digitos ꝛ brachiũ totũ:alter sit ex altera parte: qui firmiter teneat ifirmũ ꝑ humerũ. ¶Medicus ꝟo ossa ꝙiũgat ꝛ reducat ad ꝓpꝛiũ locũ uꝫ scema. ¶Quo facto: accipiak plagella q̃tuor digitis ampla ad ligãdũ brachiũ que ifusa in albumie ouĩ supponak:ꝛ ex ea brachiũ optime stringak. Itẽ accipiak alia petia supꝫ ipm ligek:ꝛ ex oi pte adequet. postea q̃z ferulas ꝓmo paratas aptamus ꝛ chordis supligamus:ꝛ sic ꝑ tres dies dimittamus. In capite ꝟo tertiũ diez silr facimus:ꝛ silr in alio 3° die.post nouem ꝟo dies ꝑparek strictura.ſ.puluis rubeus sic ꝑpara tus:ut dcm̃ est supꝰ in 3ª cura.ꝛ de tali strictura brachium optime iungak:ꝛ fascia ad supdictũ modus ponak ꝛ ferule:ꝛ semp custodiak mẽbrũ ne ifirmus se sup illõ apodiet:ꝛ sic ꝑ plures dies dimittak meditũ donec os bñ ꝙsolidatũ fuerit qđ cogscik qñ tumor qui ex strictorio ue nerat definit eẽ.balneek aq̃ calꝫ ꝛ eleuek strictoriũ:ꝛ bñ fomẽtek aq̃ ubi cocta fuerit malua ꝛ alia talia.postea bñ strigak.ſz si os bñ ꝙsolidatũ fuerit/ungak oyaltea uꝫ martiaton:ꝛ stupa supposita liget ut supꝫ cũ fascia uel ferulis: ꝛ si visus est q̃ nõ sit adhuc bñ ꝙsolidatũ:iterꝫ fiat strictoriũ ꝛ expectek silr mõ:ꝛ si ꝙsolidatũ fuerit oi die fiãt iunctiões ꝛ fomẽtatiões ꝛ ligatiões donec sanus sit:q̃ si per strictura uel ligaturam nascatur herisipila:dissoluatur locus:ꝛ dum herisipila ibi fuerit non ligetur:sed ꝑdicto modo herisipile obuietur.

¶ Si ossis fractura sit cũ vulnẽ:ꝓmo sint aliq̃ mẽbꝛ firmiter teneãt ex utraq̃z pte/ꝛ medicꝰ tẽtet digito:si aliqđ os fractũ ꝛ sepatũ sit qđ statim abstrahak ꝛ os ossi ꝙiũgak ꝛ ad ꝓpꝛiũ locũ reducak. Quo facto fascia ad supdictuz modũ i albumie ouĩ ifusa stricte supligek:ita tñ q̃ supꝫ vl nus fascia sit ad modũ vulneris pforata:ꝛ supꝫ ipam aliã fasciã sicꝫ supꝫ dꝫm⁹:que ibidẽ sit pforata:ꝛ ferule apponãk vndiq̃z:ita q̃ ps apponak ex vna pte:alia ex alia pte intromittak pãnus in albumine ouĩ ifusus:ꝛ oi die curetur ut cetera vulnera.ferule ꝟo nõ soluant nisi de 3° i 3ᵐ diẽ:ut dcm̃ est:q̃sq̃z vulnus sanek.postea fiãt fomentationes ꝛ cetera adiutoria exhibeank:que supꝰ diximus.

¶ Cõtigit q̃nq̃z ex senectute uꝫ debilitate ꝛtutis:nutrimẽtũ mẽbris nõ ꝑstare potẽtis os ex pte nõ posse ꝙsolidari ꝛ lz ꝙsolidek:tñ patiẽs ibi magnũ sentit dolorẽ:ad qđ tale facimus emplm.qđ.℞.picis grece ꝛ naualis ꝛ resine equalr:ꝛ ad ignẽ resoluãtur:ꝛ q̃z tũ calidius patiẽs sustinere poterit/supponatur ꝛ suauiter ligetur.

¶ Si ꝟo tribꝰ uel q̃tuor mẽbꝰ anteq̃z accedat ad medicũ os nõ bñ rectũ fuerit ꝓmitus tibi cũ supꝛadicta fomentatione idefinẽter ꝙtẽperetur:ꝛ bñ fomẽtatũ iterũ rũpatur ꝛ postea ut superius diximus:cura adhibeatur.

¶ De cãcro fistula ꝛ aꝑatib⁹ i brachijs eueniẽtib⁹. XVIII

Ecancris ꝟo ꝛ fistulis lr̃ dicimus in his ptib⁹ qđ supꝰ. Si enĩ ex vulnẽ ꝙtigat vngtũ supꝰ dcm̃ ponak:uꝫ istũ vngm qđ ualet ad cãcrũ.℞.mirrã.aloẽ.ꝛ fac pluerẽ sbtilissimũ.postea accipe succũ lãceolate ꝛ absinthij.celidonie.aã.lb.tij.ꝛ pone in mortario:ꝛ diligẽter ola ico:pa ꝛ utẽ. ¶ Q; si fuerit i neruosis ptib⁹ brachij/pluerẽ de afodillis:uꝫ vngtũ ad hãc curã dcm̃ imittim⁹:qđ de fistula solũ dicim⁹ꝛ nõ de cãcro. ¶Mã in neruosis locis melius est cãcrũ nõ curare q̃z curare. ¶ Si ꝟo fiat cancer in ea pte brachij in quã de lesiõe lacerti ꝛ nerui nõ sit timẽdũ. Lãcer usq̃z ad viuũ icidak.cũ calꝫ q̃z ferro diligẽter coq̃tur.vitellũ ouĩ cũ olꝫ mixtũ q̃sq̃z ignis cadat a loco suo supponak:deide cũ vngto viridi ꝛ ceteris curek ut cetera vulnera. ¶ Q; si fistula fuerit in carnosis locis brachij vngtũ ruptoriũ imittẽ ꝛ icisionẽ facẽ secure ualem⁹. In alijs cura eadẽ est:q̃ dcã est supꝰ. ¶ Si ꝟo os a fistula tabefactũ fuerit atq̃z corruptũ:os illõ totũ ẽ purificãdũ ꝛ corruptũ abstrahẽdũ:deide ꝓcedẽdũ ẽ:ut dcm̃ est supꝰ. ¶ De apostematib⁹ ꝟo h̃ dicemus qđ superius:ꝛ eadẽ cura curetur.

¶ De vulneribus thoracis ꝛ pectoris. Caꝑ.XIX.

Jvulnus fuerit in thorace pectoris uꝫ ense uꝫ alio silꝫ:ita q̃ sit ex trãsuersoꝛ:ꝛ vulnꝰ depẽdeat suak ꝛ curã medicus ꝓsequak:ut dcm̃ est supꝰ.fiat ẽt ligatura lr̃ mõ:vnũ caput fascie pforek:ꝛ ex eo vnus humerꝰ obuoluak:deinde ꝓcedat sb assellis alterꝰ humeri:ꝛ ita circũeat corpus donec iterꝫ redeat ad humerꝫ nõ obuolutũ:ꝛ ibi scidak fascia ꝛ circũligek illi humero ꝑus nõ obuoluto.tũ ego nõ ꝙsueui scidẽ fasciã. ¶Ita qdẽ dixi:q; leuior: vꝫ mihi ligatura cũ foramie q̃z sine foramie.astutia uꝛa uos doceat: uꝫ adiscatis ab aliq̃ scięte. ¶ Si ꝟo iteriora penetret/pãnũ imittim⁹ ꝛ eãdẽ curã medicꝰ ꝓsequak:ut in alijs vulneribus diximus. ¶ Si ꝟo sanguis uel putredo ad interiora intrauerit:patiens corã se sup discũ flectat:ꝛ mõ illac ꝛ modo hac uergẽdo sanguinẽ uel sanię foras emittat per vulneris meatũ:ꝛ hoc quotiẽs ipse mutatur:ꝛ super illã partẽ ad iacendũ locetur donec sanus sit. ¶ Si ꝟo hoc vulnus in longũ sit/futurã facere nõ cõsueuimus sed cum pãnis ꝛ alijs usq̃z in finẽ curamus. Si ꝟo infra thoracis pectoris substantiã lancee ferruz osse pectoris perforato in rotundũ intrauerit leuiter exhimus. Si sb costis fuerit uel intra costas inter costã ꝛ costã incidak ꝛ cuneus:ut sit locus aptus intus eas ponak:ꝛ sic de facili exhak. ¶ Si ꝟo de facili exhi nõ possit:melius nõ poterit:q; si ferrũ ad interiora nõ penetrauerit:ferro abstracto lardo itromittatur. meliꝰ tamen est ut intromittatur stuellus.timendum enim esset ne lardo dissolueretur ꝛ

gñaret putredinē:z si penetrauerit usq; ad iteriora vulnꝰ tēta fiat caudata z lōga:z hoc fiat tā in uētre q̄z in thorace z caude iste eꝫ mittant:ita tñ qꝫ nō possit itus cadere.postea curet ut dictū est supⁱ in alijs.¶Hoc quoq; notandū est ut stuellus qui in talibꝰ vulneribꝰ mittit:ita fiat z locetur:ut cōpetēter extrahi z intus remanere non possit.

¶De plicatura coste. Caꝑ.XX.

c Costa q̄q; flectit/z ad iteriora ducit patiēs ad balneū ducat z medicꝰ manus suas siccas melle uel terbētina:uel pice aut visco pungat:z supⁱ locū ubi ifirmitas est manꝰ imp̄mēdo ponat:z statim eleuet:z sic pluries faciat donec costa ad locū suū ducat.idē q̄z cū igne facē ꝓsueuit:deide apli con uel aliquod simile emplastri supponatur.

¶De vulneribꝰ uētris sine vulnē itestinoꝝ. Caꝑ.XXI.

s Si fiat vulnus in aliq̄ pte corpis usq; ad iguē z itestina nō sint lesa:eodē mō cura est adhibēda ut dixim⁹ in cura thoracis z pectoris siue ferrū lateat siue nō interius:excepto qꝫ nō debet in rotūdū sed in longū incidi quando ferrum latet interius.

¶De vulnere cordis/pulmonis/dyafragmatis/stomaci/ z epatis. Caꝑ.XXII.

s Si quis vulneratꝰ fuerit in corde/epate/ pulmone/stomaco/dyafragmate/eum nr̄e cure nō cōmittimus.hoꝝ enim vulnera his signis cognoscimus.

¶Si enim vulnꝰ in corde fuerit:sanguis inde exit niger.

¶Si vo sanguis spumosus fuerit uel exierit abundanter de pulmone est:z anhelitus mutatur.

¶Si i dyafragmate magnꝰ z spissus erit anhelitꝰ:z cito mo

¶Si i epe manifestū erit p lesionē opationū q̄ i eo fiūt.Lrit

¶Si i stōco cibꝰ p plagā egredit:q̄rū oīuz vulnera mortalia iudicamus.Ille nr̄o iudicio videant perire ab huiusmodi cura potius desistamus.

¶De vulnere splenis. Caꝑ.XXXIII.

s Splen seruile mēbrum est.vñ icisiones z alia de facili patit:quare si vulnus habuerit p̄cedentium z subsequētiū cura secure z cito liberabitur.

¶De vulnē in regiōe epatis cū exitu eiusdē. XXIIII.

c Contingit q̄q; epar p vulnꝰ strictū exire:timētes lesionē vulnus nō audemus elargare:cui sic subuenimus.

¶Patiēs supinꝰ iaceat z bñ distēt.medicꝰ vo a supiori pte manibꝰ ex trāsuerso cutim accipiat. discipulus vo ab iferiori pte eodē mō faciat:z ita talis medicꝰ z discipulus se tenēdo cutim ad supiora totū corpus festināter eleuent:ut patiēs subita aeris attractione q̄dā ꝓpositione ipsum epar ad ꝓpriū locū redire cōpellat.

¶Q̄z vulnus pulmonis sanari pōt. Caꝑ.XXV.

c Clamauerunt z clamāt medici/ vulneratum pulmonē curari nō posse.¶Dotū eni ꝓtinuū cū humorositate assidua curationi vulneris asserunt obuiare: qō gdē uerū est ubi vulneris supfluitas sufficiēter expelli nō pōt.alr eni falsum est qō dicunt.Nā si cū extrinseco vulnē ipm vulnerari ꝓtingat:sic q̄nieter pulmo mundat z optime cōsolidat.Qō gdē ego Rolādus Parmēsis gra fauēte diuina expⁱ sum opando.uocatꝰ enim ad quēdā Bononiēsem gnto uel sexto die vulnerationis i ueni pulmonis ptem exiuisse exteriⁱ iter costas:z nimio spūuz z humoꝝ ꝓcursu facta fuerat tāta ptis illiⁱ inflatio qꝫ itromitti negbat.costarū eteni ꝓstrictione nutrimētū retinebat iteriⁱ.vñ exteriora mortificata fuerāt:z vmes ēt itra se cōtinebāt.ꝓuocati ergo pitiores cyrurgici Bononiēses eū p̄ro mortuo reliquerūt. Ego aūt ipsius z amicoꝝ suoꝝ p̄cibus cōdescēdēs:z ab episcopo uenia impetrata:z tā ab ipso q̄z a dño suo/z illoꝝ amiciorib⁹ securitate obtēta.xxx.fere rogātibꝰ atq; astātibus cutiz circa vulnus p̄ro latitudine vnguis minoris digiti circūcidi.deide ꝑpe circūcisionē totū exteriorē abscidi pulmonē.Loco igit abscissionis sanguine circūcise cutis ꝓfortato:z tā puluere rubeo z alijs adiutorijs frequēter ꝑcurato cōsolidatū est dei gra vulnus:z sanatus est.ille post multum vo tpis cū dño suo Gerardo Roladini Hierosolymam adiuit:z inde iā dudū regressus sanus atq; incolumis viuit. ¶Si aūt quesieris q̄liter egissem si a p̄ncipio uocatus fuissem.rñdeo qꝫ elargato vulnere caute cū cuneo itromisso:z postea erecto segregādo costas ad iuicē:pulmonē pus calefactū cū gallo uel gallina scissa a tergo intromisissem:z vulnus tenuissem aptū usq; ad mūdificationē p̄fectā. ¶Sed obijcies:nōne melius erat vulnus tm̄ mō elargari z cōfortari nutrimēto:z ab intrinsecis uenīēte:z sic tādē sine abscissione itromitti:Nō:q; mortificato exterius mēbro cū sua nā non fieret nutrimēti attractio:nec per tertiā digestionē eius incoꝝpatio. ¶Amplius si interrogaueris q̄liter homo ille sine pulmone viuere possit:Dico qꝫ particula que remāsit iterius augumēta est ab ipsa natura totius mēbri accipiēs nutrimētuz. uel forsitan ipsa natura pennulas alias concreauit:qō in membro molli facile fit:z p̄opinquitate caloris cordis: cui necessarium erat membrum.

¶De vulneribus intestinorum z si foras exierint qualiter ad p̄priū locum reducant. Caꝑ.XXVI.

s Si intestina per aliqō vulnꝰ factuz in corpe foras exierint z ex obliquo/uel per lōgū incisum fuerit:ita qꝫ maior ps itestini sana remaneat:sic subuenim⁹.p̄mo si i testina per aliq̄ iteualla infrigidata fuerint:aliqō aial vnū per medīū scindat:z sup itestina ponat:z tādiu dimittat ibi:quousq; itestina calefiāt z calore nāli iuuent atq; imollescāt. ¶Iterū ꝑparet canellus de sambuco ad modum vulneris intestini:ita qꝫ supet lōgitudine sua longitudinē vulneris ex utroq; latere vnciaz vnam.canellus quoq; ualde subtiliet:z per vulnus intestini intromittat z subtilissima acu z filo de sirico suat.canellus quoq; ita locet/ut supfluitas intestini per ipsum ualeat trāsire z secure vulneri impedimētū nō exhibeat. Quo facto spongia in aqua calida infusa z bene abluta:sordes ex intestinis suauiter abstergant:qbus bñ purificatis per vulnus per qō exierit in uētrem intromittant.z tūc patiēs supra tabulā positus cōcutiat:ut etiam p̄mo scemate collocent intestina:z si vulnus nō fuerit tātum qꝫ possint intromitti/ampliet.Quibus intromissis tātū dimittat vulnus aptum quousq; videris intestinū cōglutinatū.vñ supra sutura intestini omni die puluis rubeus supponat.postq̄z vo intestinū fuerit cōsolidatū vulnus extrinsecus cuz sutura z alijs curet ut dictū est supius. ¶Q̄z si vulnus fuerit magnū hoc supaddimus:ut petia satis lōga in vulnere mittat:in lōgū ab vna extremitate ad altā existēs:z supra ipsam petiā vulneris interioꝝ pars caute suat:z puluis rubeus supponat.petia vo que remāsit interius omni die uersus pēdētem partē trahat ut pānus in vulnere quotidie renouet.Cum aūt vulnus videris ꝓsolidatum petiam totā abstrahas:z in extremitatibus nōdū consolidatis ut in alijs vulneribus curā adhibeas.dieta quoq; sit multum tenuis z digestibilis.

¶De cācris z fistulis z apostematibus in his locis nascētibus.s.intestinoꝝ z uentris. Caꝑ.XXVII.

d Cancris z fistulis z apatibus in his locis nascētibꝰ idem dicimus qō supⁱ:q; cū in carnosis locis sint incisiones z vnguēta violēta z incēsiones facē possumus. hoc aūt supaddimus:qꝫ si fistula uētrē penetrauerit:nec puluerē nec vnguēta imittere debemus:ne ledere possint interiora.Sed si meatus fuerit strictꝰ cuz tenta mali terre elargetur:z supra discum se iclinet:ut putredo que

interius est possit exire. postea imittat stuellū in vnguē/tum de vnguēto ruptorio ⁊ caute intromittatur: ⁊ deide cura ut dictum est supius. ¶ Item de cancro.

Cancer est apa melicū ex melia adusta a mā colerica/sic dicit Auic. ⁊ qñq accidit in iciptē do:qñq post apata cala cum idurant ⁊ in pncipio si succurrat ei: qñq stat ⁊ sanat: ⁊ signa ei⁹ sūt q icipit apa sile auellane ⁊ mīn⁹: deide paulatim augmētat cū duritie ue hemēti ⁊ tenebr:ostitate coloris/ ⁊ rotūditate figure: ⁊ aliquātulo calitatis in tactu: ⁊ qñ icipit magnificari appent in eo uene vrides: ⁊ hēt radices penetrātes in corpore. Et cura ei⁹ est sicut dicit Auic. cura dicta in cap'lo de lepra ex flomia ⁊ assiduatiōe eor que educūt meliam: ⁊ pmutationē sanguis toti⁹ corpis cū sanguine nouo sūtili: aq̄ so:tēperato: p cibos humectātes laudabilis humoris ⁊ boni. Et cācer nascit in ālibet pte corpis: sz pcipue in mamillis mulierū/que non purgant nāliter: ⁊ tpe solito mēstruis: nā oēs mulieres/que tpe solito ⁊ pgruo ex more purgant: sane sūt: ⁊ raro h⁹/ egritudines illis ptingūt. Sēal'r aūt sic dcīm est: cācer ex melico humore nascit: qr ex nigra fece sanguis ⁊ spissa sic dicit Auic. G. admixto felle russo. sz cū abūdauerit ⁊ excreuerit: miro mō vitia i corpe gnant: nō solū cartimāta uerū ⁊ uarices/ ⁊ elefantias. aliq̄tēs ēt hic talis humor p emoroydas purgat: qr splen nō pōt tātū q̄tū moris est ad se ptrahē atq; consumere: ⁊ ifundit in uenis ⁊ in cute toti⁹ corpis: ⁊ maxime in extremitatib⁹: sic in vultu/manib⁹/ ⁊ pedib⁹: ⁊ dī elefantia. aliq̄tēs ēt in gbusdā ptib⁹ corpis eiusdē nascit: sicut in mamillis. in gbusdā occultis/ut in mrice: ⁊ dī cancer. vident etiā uene locor ubi pfederit hic talis humor: plene atq; tēse sanguine corrupto nigro ⁊ spisso: ⁊ quāto nigrior ⁊ spissior fuerit: tāto pejor ⁊ piculosior credendus est ⁊ grauior ⁊ isanabilior: cā si cū cācro pedis ac si uene tēse ex utraq; pte cernunt: quā gdē cām ait. G. Scias a nobis in pncipio mox icipient medicamine nullo vnq̄ sine sanari. Quippe si excreuerit/ ⁊ totā mamillā occupauerit: dubiū ē de morte: qr emoroagia uerēda est: ⁊ flegmon: ex quo solēt febres acutissime nasci: que vuln⁹ sordidāt ⁊ piculū mortis iferūt: pstituūt medicos. Nō aucta tē. G. ad glauconē dicētes. dubiū qppe si icidat ⁊ uadat: qr feruor grauis fit: ex quo febres solēt acutissime nasci: que vuln⁹ sordidāt ⁊ piculū mortis iferūt: ⁊ reos cōstituunt medicos: si hec oia nō añ pdixerint esse futura. Opz g̃ mox in pncipio purgari eos frequēter purgatiōe/ que melicū purgat humorē: ⁊ tādiu id faciēdū est donec causa penit⁹ diminuta purget. Sūt vo purgatoria ad hz ultima que recipiūt epithimū. deide si nihil obstet uel phibeat sanguis detractationē flomia de brachio de vno in termissis diebus purgatorijs purgabit. ⁊ si mulier fuerit etatis pgrue mēstrua uehemēter puocabis: qr si gnāgenaria fuerit: que patit: mime hz facē poteris. Et locū ubi cancer fuerit: succo stringi frequēter linies: qr maxie h⁹/ morbis pgruit. Et si hz mō facē nequeris: succū ipm misceas medicamini: qd dī dyapōfolingos: qd dcīm est in cap'lo pcedēti: ⁊ in mō ceroti tēperabis: ⁊ in linteolo mūdo iductū adhibeas. Nā cācrū si tā vulnerat⁹ est: pdictis curabis medicamib⁹: ⁊ magis illo qd dcīm dyapōfoligō

¶ Bleta. Maxime his pquenit succ⁹ ptisane in lacte decocte: ⁊ in aq̄ de olerib⁹ maluarū/ blete/ atriplicū: ⁊ tpe suo cucurbite cocte. de piscib⁹ aūt dabis aspratiles ⁊ saxatiles de uolatilib⁹ oēs pter aq̄ticas ⁊ vitella ouor sorbiliuz ⁊ silia: ⁊ qñ est calitas/ dek lac uaccinū: stati excto ab eo butyro. Et regimē in solonē uētris ipsi⁹ est/ ut sumat freq̄nter ālibet vice q̄tuor aureos epithimi cū syrupo acetoso: ⁊ si fuerit fortis: dek yera ellebori.

¶ Et hoc cap'm tractum fuit de Theodorico.

¶ De cancro mamille. Cap̄. XXVIII.

d **Ecācro** vo q in mamilla fit hz adiūgimus: qr si tota dura ⁊ tosta ⁊ lluida fuerit dimittat/ qr incurabilis est: nisi mamilla tota radicitus euellat. Si autem tm̄ circa locū illum sit dura: ⁊ in alijs locis sit bn̄ tractabilis: curet puluē affodillorū ⁊ vngtō ruptorio: ul' ēt icisione ut dixim⁹: uel fiat pulvis iste/ q cācrū ⁊ fistulā iterfic ⁊ deficcat: qui. Re. auripigmētuz/ viride eris/ atramentū/ salgēma/ cornu cerui usti/ os leporis ustū/ sterc⁹ humanū cōbustū/ restā allioruz cōbustā/ sanguis draco. tartarū/ puluerē cētrū galli/ cancruz fluuialē ustū/ calcē viuā/ herbā linartā siccā/ pip nigrū albū/ ⁊ ēt thus/ mastice/ nitrū/ puluerē solee ueteris combuste/ alumen scissum pmo abluat cum urina pueror: ⁊ postea supaspergatur puluis abundanter.

¶ De duritie mamille pp lac retētū. Cap̄. XXIX.

m **Amilla** eni spōgiosuz mēbrū est. vñ attrahit ad se mēstrualē sāguinē: ⁊ ibi pūtit in lac: q cū in ptu non emittit/ remanēs ibi mēbrū idurat: ⁊ ide dolor magn⁹ fit: cui sic subuenim⁹. Maturatiua apponant: ut malua/ brāca ursina: ⁊ alia que dicta sūt supi⁹. fiat ēt istud cataplasma. caules cocti cū folijs malue triti ⁊ cū butyro admixti optime maturāt apata. Cū vo mēbrū mollificatū fuerit pm tā dictum modū icide: ⁊ stuellū caudatū pmo factū itromittat: ⁊ to tā sanie exprime: ⁊ locū purifica caudatū dixi: qr sepe tenta interius attracta remanēs ibi causa fit magni doloris: ⁊ tunc oportet ut incidat/ ⁊ pdicta tenta extrahat.

¶ Primarole ⁊ in ptu noue caput mamille sepe interius ducit: ita etiā q̄ infans nō pōt accipere: vñ sequit pdictum malum: ⁊ tūc apponenda est cusa sup caput mamille: ut trahat ad se ⁊ suggat sanie: ⁊ postea curet ut dixim⁹.

¶ De vulneribus genitalium. Cap̄. XXX.

s **J in** virili mēbro vuln⁹ fuerit: eodē mō curet ut dictū est supi⁹ cū futuris ⁊ alijs Idē in testiculis dicim⁹: q̄ si folliculū suū exierit ad ppriū locū reducat. vuln⁹ aūt suat: ⁊ puluis rubeus supaspgat: ⁊ curet decetero ut cetera vulnera.

¶ Nō q̄ si vuln⁹ fiat ex trāsuerso/ ita q̄ ad urinales meat⁹ nō pcedat cū futuris ptē pti reddēdo ⁊ puluē ⁊ vngtis pōt curari. Si aūt ad urinales meat⁹ uenīat potest curari uel vix curat propter acumen urine solutionem continuitatis operando.

¶ De cancris ⁊ fistulis ⁊ alijs pustulis in genitalibus consurgentibus. Cap̄. XXXI.

s **J cancer** in virili mēbro fuerit: ⁊ totū mēbrū occupauerit: totū cācrosum ⁊ infectū icidat: ita q̄ de sano aliquātulū auferat: ⁊ cū ferro cal'o uel auro coquat: deinde curet

¶ Si vo fistula ibi nata fuerit cū vnguē ⌊ ut dictū est supi⁹ to ruptorio ⁊ alijs cura adhibeat ut dictum est supius.

¶ Q; si pustule supuenīūt: vnguētū albū supponat: sed p aceto aquā rosatā/ ⁊ pro oleo cōi oleū viola. ponimus.

¶ Si aūt excoriari filūq; corrūpi pūngat: vñ iflet ⁊ tumet: atq; durescit: oleū viol'. albumine ouī pmixtū iponimus ⁊ iteri⁹ imittim⁹. Ceterū si orificiū ei⁹ fit strictū aliq̄ tenta de cera uel de alio fili imittat ut sanies ad exteriora me/

¶ Ad idem. Accipe aloē/ succuz apij/ oleū ⌊ lius educat. viol'. ⁊ albumen ouī. inco:pora ⁊ in locum impone.

¶ Ad excoriationē ⁊ ruborē testiculor ⁊ iflationem. Accipe chimoleā/ uernicē/ mirrā/ terātur: ⁊ cū oleo misce ⁊ resinā adde ⁊ fil' incorpora: ⁊ testiculis aq̄ cal'a bn̄ ablutis tale vnguētū rubēti loco supponimus. ¶ Ad idē ualet faba excoriata ⁊ purgata: sicut comedi deberet supposita.

¶ Uel accipe uermicularem fistulam/ ⁊ oleum violatū herbas prius diligenter tere: ⁊ postea oleum viola. cum albumine ouī admixtum pone.

¶ Solent qñq in virili mēbro ueruce nasci ⁊ pustule superuenire. vnde ad uerucas delēdas apponat puluis affodillor uel puluis hermodactilor: quibus electis fiat me

¶ Ad pustulas. Fomentet locus cū ⌊ dicamēta vulnerū. aq̄ decoctionis malue/ brance ursine/ ⁊ similibus.

¶De ruptura sifac ⁊ eius cura. Cap.XXXII.

Sifac est pāniculus ille q retinet intestina ne cadāt in osseū:q sepe relaxat.als ēt rūpit ꝑm magis ⁊ min⁹.Oz si pua fuerit crepatura:sola uētositas exit:⁊ fac iflationē q̄si ad modū nucis:q̄si ettā ad modum oui.Si vo magna fuerit fractura descēdūt intestina per dictū:qui per mediū sifac ad testiculos uenit:⁊ fit hernia si per longum tēpus steterit.

¶Si pua fuerit crepatura:⁊ ex b:eui tpe ⁊ fit puer fiat ligatura que supꝰ crepaturā cōp:imat:⁊ denk crispelle de ꝯsolida maiori.xj.q̄ mñ.xj.dies supsūt in luna:ita ut q̄libet die vnā diminuēdo usq; ad finē lune de his comedat.

¶Si vo ruptura magna fit/aut pua sit:ꝫ i adulto ⁊ puecte etatis:aut ēt i puero ꝫ tpis diuturnitatē ꝯgenita p icisionē ⁊ icēsionē curare fic ꝯsueuim⁹.Jn pmis patiēs collocek i bāco caput ⁊ humeros bñs depssos:ut tota intestina descēdāt ad pect⁹.Coxas aūt teneat eleuatas.testiculus aūt illi⁹ ptis deducak supi⁹ ad rupturā:inq̄ztū caute duci pōt:⁊ ibi encaustro uł carbone signek i circuitu:deinde accipiak rotūditas tota cū dictimo:⁊ p̄ pmū ferrū calidū de vno signo ad aliō mittak:deide stillus de ligno abstracto ferro in lōgū itromittak ⁊ bñ ligek: quo facto tribus cauterijs usq; ad stillos foret caute ⁊ diligenter urak.

¶Est q̄ñq; fractura pauca.⁊ tūc accipiak pellicula cū dicti mo ut dixim⁹:⁊ signek p̄dicto mō:⁊ ferrū calz mittak ab vno signo ad aliō ⁊ bñ ducak ferrū huc ⁊ illuc sursuz ⁊ deorsuz:⁊ lō trib⁹ cauterijs:q̄ñq; supꝰ eūdē locū accipiak pellicula solū ⁊ lōgū icidak ⁊ dictimo hincide scarnato urak cauterio:⁊ ouo suppositio in stupa patiēs sic eleuatis crurib⁹ ⁊ coxis ponek in lecto:⁊ ligenk tybie ad coxas:ut se nō distēdāt.post q̄z ignis ceciderit ponak puluis rube⁹ ⁊ alia q̄ ꝯstrigāt:⁊ post q̄z sanat⁹ fuerit/ponak aplicō. dieta q̄z tenuis ⁊ digestibilis ⁊ sorbilis sit:lō totū fiat ligatura ut

¶Si cadāt i ⌊dixim⁹:⁊ p tres uł q̄tuor mēses sibi caueat. osseū intestina:p⁹ reducank i locū suū:q; si leuiter fieri nō poterit:fiat clistē uł purgek:apponank mollificatiua ⁊ intestinis reitromissis iteri⁹ aptek ut dixim⁹:⁊ ut ruptura ē discipulus ponat digitū ⁊ medic⁹ icidat pelliculā supꝰ testiculū illi⁹ ptis:⁊ exēcto testiculo scarnek dictim⁹ usq; supra us:q̄ facto cū gioua fiq̄ uētositas ēi dictimo remittak iteri⁹ ⁊ spaco bñ suak:⁊ ligek dictim⁹ de spaco utrūq; caput dimittak pēdē p semissuz exi:⁊ tabellis suppositis tribus cauterijs icidak dictim⁹:⁊ scidak usq; ad spacū:q̄ fcō supponak stupa cū ouo:⁊ ponek in lecto ut dixim⁹:⁊ usq; ad nouē dies suppōak ouū cū oleo.post nouē vo dies ignis cadit:⁊ spac⁹ fikr cadit:⁊ tūc fomētek ibi cū aq̄ ubi cocta sit bz̄aca ursina/pitaria/malua/absinthiū/⁊ talia. ¶Postea ut dcm̄ ē supꝰ fiat ista cura q̄ leuior ē:⁊ sine ēt ptculo ⁊ sine icēsione. Sz ꝑus distiguam⁹ cās p signa:gb⁹ cognitis melioꝛ ꝓcessuz hēam⁹ i cura. Sifac ē pāniculus quē mittis de causis ꝯtigit rūpi.q̄ñq; ex motu nimio ex saltu ⁊ magnis pōderib⁹ virilr eleuatis. Jnflak loc⁹ q̄ñq; ex uētositate sine fractura sifac:ut possim⁹ certificari utrū iflatio sit cū ruptura uł nō q̄rak a patiēte si sit magni tpis uł pui q; sibi euenit:⁊ utrū emplm uł ligatura fuisset facta: q; si sit ex magno tpe:⁊ pu⁹ sit tumor ⁊ nulla cura ei facta fuit:cō stat ē ex uētositate. Sz si ex puo tpe ⁊ tumor sit grossus ex ruptura. Jn iuuene uł puero ex utraq; cā patiēte fiat angulus in modū sifac:⁊ bñ in loco illo aptek:quo facto ꝯ uētositatē denk repmētia uētositatis:⁊ fiāt emplastra.

¶Jn crepatura vo denk crispelle/q̄ dicte sūt supi⁹:denk ēt i potu succ⁹ figilli scē marie:⁊ figilli salomonis/⁊ puluis boli.dek ēt bñ ełarij q̄ recipit ꝯsolide maioris medie ⁊ minoris/boli armeni/mumie.aū.ℨ.ij.sāguis dr̄a.ℨ.ij.pilos leporis minutissime icisos.ℨ.ß.sāguis leporini/sigilli salomonis/radicū viticelle.aū.ℨ.ij.radicū brusci lb.ß. gallas/⁊ cipssinas.ℨ.j.colofonie.ℨ.iij.oia terank cū mele dispumato ꝯficiank:deide mane ⁊ sero ꝓpinenk.lloc exi ełarū mirabilr ualet:ut expti sum⁹ q̄tidiano exp̄imēto. ¶Senk ēt pille qb⁹ frequēter ꝯsueuim⁹ uti.ℨ.pellē leporinā cōbustā ⁊ pulueriçatā:sāguinē leporinū ⁊ pilos leporis minutissime icisos.añ.⁊ mixto sanguie ⁊ melle cū puluē/⁊ cū pilis cōfice:⁊ fac ide pillas:⁊ de mane ⁊ sero ꝑm virtutē patiētis cū aq̄ pluuiali calida ꝓpinentur.

¶Empl'm qō mirabilr ualet i crepaturis.ℨ.picis de naut ℨ.iij.litargiri.ℨ.ij.cere uarie ⁊ rubee/colofonie.añ.ℨ.iij armoniaci.ℨ.ij.galbani/visci q̄rcini añ.ℨ.vj.aloes.ℨ.iij masticis.ℨ.ij.boli arme.vij.ℨ.gipsi.ℨ.vj.aristologie longe ⁊ rotūde.añ.ℨ.iij.mirre/thuris.añ.ℨ.vj.terbētine.ℨ ij.isculi.ℨ.iij.radices anagalict maioris ⁊ minoris.añ.ℨ. ij.sāguis hoīs lb.j.sic medicamētū coquēdū ē.pellis arietina cū pilis usq; ad liq̄factionē decoquēda ē:cui⁹ aq̄ cuz ture pellis liq̄facte decolata cū puluē supdcārū spērū in olla decoquēda ē ⁊ cōpetēter miscēda.lō medicamen ita ualet:q; ifra nouē dies sanū ⁊ icolumē adeo hoiem restituit sine icisura ⁊ sine coctura:ac si nullā hūisset lesionez.

¶Ad idē.ℨ.assūgiā porcinā sine sale lb.ß.mellis albi.ℨ. iij.olei.ℨ.v.dyaltee.ℨ.ij.medulle mādibularū porcorū siccarū.ℨ.ij.albumē ouoz.ℨ.iij.olibani/masticis/⁊ boli ar.añ.ℨ.ij.cere.ℨ.ij.ꝓficiāt aūt sic:assūgia ⁊ medulla mādibule porci i patella ipone:⁊ dimitte liq̄fieri:deinde pone puluerē olibani/boli/⁊ masticis semp agitādo cū spatula:deide depone cerā minutatim icisaz:⁊ fac bullire lēto igne donec cera liq̄fiat:⁊ cū liq̄facta fuerit/depone ab

¶Jtē empl'z ad idē⌊ igne ⁊ dimitte ifridare:⁊ usut refua. ℨ.gallas imaturas/balaustias/cortices glādularū.añ.ℨ. j.sāguis dr̄a.boli arme.capitū rosarū.añ.ℨ.ß.terbētinaz⁹ collā pisctū.añ.ℨ.ß.oia ista ꝓfice cū pinguedie capr:arū.

¶Jtē ad idē. Accipe mastice/mirrā/sarcocollā/radices cō solide maioris.añ.ℨ j.cōficiank cum sepo capr:arum.

¶Jtē ad idē. Accipe nucē cipssi tritā ⁊ factas decoq; in aq̄: ⁊ i decoctiōe ponak puluis millefolij ⁊ maioris uolubilis

¶Jtē aliō empl'm:qō.ℨ.col ⌊⁊ git.⁊ ypicō ⁊ dek i potu. le piscīū ⁊ dimitte i aceto p mediā die:⁊ pone i cacia sup ignē ⁊ dimitte bullire:deide hēas puluerē factū de cortic⁹ icēsi/masticis/mirre/sarcocolle/gallarū cipssi.añ.ℨ. j.optime misceak puluis cū illa glutinositate:⁊ scias fiē fit recēs statim debet poni sup crepaturā:alr non ualeret.

¶Et ē notādū q; post q̄z eger steterit cū ligatura p tres uł q̄tuor hebdas:oz dari ei oi sero ⁊ mane iste puluis ad potādū ⁊ ad comedēdū oib⁹ modis:q: ualde ꝯsolidat:q; Recipit millefolij lb.j.uolubilis minoris.ℨ.iij.⁊ de isto puluere dek patiēti p.xv.dies:siē supi⁹ dcm̄ est:post.xv.dies dek puluis iste mane ad bibēdū cū vino frido. Qui recipit ꝯsolide maio.lb.j.boli arme.ℨ.iij.⁊ oi sero puluerez millefolij ⁊ uolubilis maioris usq; ad pfectā libationez.

¶Si cadūt i osseū:fiat cura que supi⁹ est dcā i eodē tractatu:p̄ter q; testiculus nō exhak.Jaceat q̄ firm⁹ supinus ⁊ medicus accipiat dictimū ex trāsuerso:⁊ cū acu spaco de firico ei coherēte sup dictimo penetret:ita q; dictim⁹ ligetur cū filo illo:si pōt p eūdē foramē mittak ac⁹ post ꝯnectek filū.ponak ēt bacculus in filo:⁊ uoluat omni die incidēdo ⁊ ponēdo assungiam quousq; fiat solutio cōtinuitatis.postea curetur ut cetera vulnera.

¶De hernia. Cap.XXXIII.

Hernia fit q̄ñq; ex uētositate:q̄ñq; ex humorib⁹:q̄ñq; ex carnositate. Cōtra uētositatē denk extenuātia uētositatē. Succ⁹

¶Sz si hernia fiat ex hu ⌊ypicō dat⁹ i potu lībat multos. morib⁹ uenētib⁹ a renib⁹ ad testiculū:qō cognoscik tactu:q; tactui cedit icisa pellicula supꝰ testiculū:exhak aq̄ illa:⁊ stuello imisso bñ purificek vulnus. Si vis ut nō reci proceꝛ egritudo cognoscak si testiculus sit putridus uel nō.⁊ si nō fuerit putridus/dimittak. Si vo fuerit putridus/extrahak.postea curek ut cetera vulnera.

¶Fit ēt hernia q̄ñq; ex carnositate q̄dā p̄ter nām nascēte iux testicl'm:⁊ tē pellicla icisa vndiq; dz excoriari:⁊ discooperta carnositate illa a corio exteriori usq; supi⁹ cauterio

abscindat dicim⁹ z ꝓiciat: z deinde osseū suat: z curet postea ut dcm̃ ē supi⁹. ¶ De lapide uesice. XXXIIII.

s **Jlapis** fuerit i uesica denk diuretica z lapidē frāgētia: si ꝫ mō non curat: certꝰ eris ꝙ lapis ē i cā. Sedeat igit aligs fortis z pedes teneat in scāno: z patiēs sup illi⁹ crura sedeat hñs crura ligata cū fasciculā ad collū z ad spatulas subsedētis firmatas: z tūc medic⁹ stet añ patiēt̄: z duob⁹ digitis dextre manꝰ itromissis i anū z pugno sinistre impssso supꝫ pectinē uesica itromissis digitis ad supiora eleuet: z tota diligēter tractet: z si aligd uelut globū durū iueries constat ꝙ lapis ē i uesica: qz si molle ē qđ iueneris carnositas

¶ Si lapide i collo uesice exñte i fūdo l̄ē q̄ urinā ipedit. eiusdē ad ꝑseruationē ipellē uoluerts: ꝑcedētib⁹ fomētis z vnctiōib⁹ petroleū ꝑ siringā imittat. ꝑiteralla vo post q̄z siringa p collū uesice mittat: z leuiter z suauissime cante lapis a collo uesice ad fūdū ipellat: z qđ leui⁹ ē z securius fiat ꝙ opari ꝓsueuim⁹ ꝑmissis fomētis z vnctiōib⁹ ꝑ seq̄mur: q̄ dixim⁹ ad cognoscēdū si lapis ē i uesica. Jnueniat lapis z ducat usqz ad collū uesice: z ibi i foramie illo duob⁹ digitis supꝫ anū icidat i lōgū cū istro. Caue tñ ne icidat filū qđ ē itra anū z testes: ꝫ tm̃ mō ab vna pte fiat icisio: deide lapis exhat: post icisionē vo z lapidis abstractionē usqz ad. xj. dies mane z fero fomētatiōe de brāca urina/pitaria/malua/z silib⁹: utat patiēs stupa cū vitello ouī i hyeme: i estate cū vitello ouī z albumie ponat.

¶ Superflua caro que in collo uesice'iuxꝝ vuln⁹ sepe nascit: cū rasorio est remouēda: z icisio est suēda duob⁹ uel trib⁹ pūctis: deide curet ut cetera vulnera. ¶ Nic diligēter ē addēdū: ꝙ si magn⁹ fuerit lapis/cura nequaqz ē hñda: ꝫ ad ꝑseruationē a collo uesice ad ꝑfūdū est impellēdus.

¶ De vlneribꝰ factis i posteriori pte hois. Caꝑ. XXXV.

d **E vulneribus** que q̄ñqz fiūt in posteriori parte idē dicim⁹: qđ supi⁹ dixim⁹ quocūqz mō ꝓtigat.

¶ De spiali vo medulla ꝫ supaddim⁹. qz si i lōgū vlnꝰ curet sine lesione medulle iteriorꝭ: ueluti aligs neru⁹ cōglutinari pōt. ꝙ si ex trāsūso vulneret: z medulla exierit: vix aut nunqz posset libari. ¶ Lōgia ē ps illa carnositatis: q̄ ē ab utraqz pte spine usqz ad caudā q̄ si ense uł alio sili icidat uł i lōgū vulneret: curet ut in lacertoꝝ cura do cuim⁹. ¶ Si vo ex trāsuerso cutis q̄ ē supꝫ lōgaonē tota icisa fuerit: z extremitatib⁹ a spina sepatis: ab utraqz extremitate ligam⁹: aut ab vna pte solā ipsaz lōgā cū aliq̄ fortispaco iuxꝝ aliā ptē ubi se tenet: ꝑ liget atqz strigat: ut ad exteriorē ptē tllā nutrimētū nullū uenire ualeat: z ita ipa sepe urat: q̄usqz ps extrema de ipa cadat a corpe uł cū rasorio icidat: deide ut i alīs vlneribꝰ curā adhibeas. si vo ex toto nō fit icisa: z ex mala cura piculū sepe uenire ꝓtigit ꝙ si telo vuln⁹ fit fcm̃/cura eadē ē q̄ i lacertis docuim⁹

¶ De vulnere renum. Caꝑ. XXXVI.

i **A renibus** fieri vulnera raro cōtigit: ꝫ tñ ꝫ q̄ñqz euenit cura eoꝝ potiꝰ diuie gre bñficio cōmittim⁹ nāe: q̄z nr̄o opi. tñ p:o viribꝰ i genꝝ z vulneris quātitate z q̄litate diligēs operato: curam adhibeat.

¶ De fistulis z cācris natis in posteriori pte corpis hois.

o **E fistulis** z cācris Caꝑ. XXXVII. i his locis nascētib⁹ idē dicim⁹: qđ supi⁹ docuim⁹. iuxꝝ fūdamētū nascit aliqñ aliqđ apa q̄si carbūculus: z fit ibi ampulla p mēbez: z patiēs ꝑpa manu aufert illā: z iterū nascit/z negligentia nō curat: z ita loc⁹ ifistulat. ut ꝙ de ei⁹ ꝓncipio certificari meli⁹ ualeas. ꝑ⁹ patiētē iterroga si aliquā p anū uētositatē emittit: z ps illi⁹ uētositatis p fistulā exeat: qđ si uerū ē certū ē fistulā ad caput lōgaonis penetrasse. ¶ Cui sic ē ꝫ/uenientē dū. Jn ꝑmis lōgio: digit⁹ oleo iunct⁹ i anū mittat: z tēta p fistulā imittat: z tractet vsus caput lōgaonis z tactu digiti cogscat si exeat tēta de facili p foramē: z tē petia q̄si setō i capite tēte uł ac⁹ missa trāsmittat z liget: z tūc dimittat. alio vo die trūcet caro usqz ad petiā: z si nōvis ici dē ab vna pte petie de vngt⁹ ruptorio põe q̄ztū sufficiat: s carnē trahat petia iteri⁹: z cū vngm carnē ꝓsupfit: curet ut cetera vlnera. ¶ De emoꝛroydib⁹. Caꝑ. XXXVIII.

e **Moꝛroydes** fiūt trib⁹ modis: aliqñ fiūt intꝰ: z emittit sāguis: z faciūt dolorē: aliqñ fūt extra: z qñqz emittūt putredinē: qñ nihil emittūt z igrossant: z sunt at triti uł ficꝰ ꝓstrigūt: multū faciūt dolorē. si fuerit it⁹ z sanguis emittit. ꝑ⁹ fiat fomētū ad dolorē mitigādū de radice tasi barbassi/marrubio nigro/origano/z mētastro. postea, accipe corticē castanearū/corticē cucurbite: z soleas ueteres pone sup carbones accēsos: z patiēs sb sella stādo recipiat fumū: z ꝫ ter i die fiat: donec sāguis ꝓstrigat z minuat dolor. postea si uoluerit ut attriti cadāt p aliqđ istrm̃ sile clisteri. succ⁹ cucumeris agrestis mittat: z per vnā uł duas horas dimittat: z fiat ꝫ donec ardor recesserit: z postea vngtō albo iungat: deide fomētatiōes fiāt do

¶ Jtē ad idē. Accipe radices bardane/z de l̄ nec san⁹ fit. coque eas i optimo vino albo: z fiat fomētuz sedēdo supscānū foratū: z multū ualet ad eas deficcādas z delēdas: uł recipiat fumū p embotū. ¶ Succus pitarie cū vitello ouī z oleo ro. ualet ꝙ emoꝛroydarū tumorē. Jtē ut deficcent emoꝛroyde: linant cū melle z supaspgat puluis uł mençabi bouis tasi barbassi in magna quantitate.

¶ Si vo fuerit exteri⁹ igrossate/z nulla putredo emittat. Accipe foliū artemisie z absinthiū trita z cū oleo de lino uł cōi cocta z cala in q̄ztū sufferre pōt: supponat usqz ad tres uł q̄tuor dies: z tūc si videris ꝑdesse ifistas: z hac medicina si videris ꝙ nō decreuit. Accipe fructꝰ capfici: z i pone cū flore viride eris: z oleū supꝫ ignē donec vtak in carbōes: ex qb⁹ fiat pluis: z vncto loco pus de melle supōat: deide lana succida cuz pede uł manu bñ ꝑmak. q̄ñ aūt itridatū fuerit: stati aliꝰ puluis supponat silr: z sic fiat donec diminute fuerit. ¶ Beniqz si penitꝰ vis curare: ꝙ qz attritꝰ filo de sirico bñ liget: z si patiēs sustinuerit icidat ꝙ si nō sustinuerit: dimitte filū dōec ceciderit: deide supvnūquēqz attritū pōat pax de vngtō ruptorio i capsula de cera fcā: uł ponat calz ferrū: ꝙ si sāguis nō emittat: ꝫ putredo/tētet cū tēta. vide tñ utrū tēdat vsus os narīū: uł vsus lōgaonē ierit. Jmmittat ferrū calidū uel vnguētuz ruptoriū: deinde appositio ouo curet ut cetera vulnera.

¶ De retētione urine pp vulnera. Caꝑ. XXXIX.

q **Uia** p vuln⁹ circa pectinē z alias ptes vicinas uesice strāguriā sepe fieri ꝓtigit: q̄ir tuuamē ꝑstari possit/dicam⁹. fiat ꝙ emplim: qđ. ℔. cinerē folioꝝ z radicū ebuli z cinerē ipm z ebulū tādiu bullire facias i aq̄ uł i vino: ꝙ ita calz q̄ztū tolerare pōt patiēs i sacculo supponas: z statī patiēti urinā reddet

¶ De cauterijs. Caꝑ. XL.

q **Uia** cauteria hūano corpi bñficia plrima ꝑstare ꝓsueuerūt de his q̄ ab hōplatis ad gētalia fieri debēt: z ubi z ad qđ docē cu

¶ Ad iflationē tumorē tūcture man⁹ z brachij: z ad l̄am⁹ dolorē man⁹ urak in brachio retro trib⁹ digitis a nodo.

¶ Ad eiusdē dolorē z dolorē man⁹: urak i ꝓcauitate man⁹ z ex alia pte iter digitos. ad idē ꝑfert ustio fcā iter digitos

¶ Ad dolorē humeroꝝ z spatularuz z defectu oculoꝝ: fiat ustio ad nodulū in fontanella brachij itus z ex: uł mēsu/

ra a nodo humeri tres digitos iferi⁹:z facias ibi cauteria.
¶ Ad asma:mittat seton in cōcauitate supra pectus.i.sub epigloto tñ pelliculā pforādo in sumitate z in longum.
¶ Ad dolorē pectoris z stōci:ſb furca pectoris mittat setō.
¶ Ad vitiū splenis:mittat seton in finistro ypocūdrio supſplenem.qdam etiam mittūt vnum setonū ab alio.
¶ Ad dolorem z vitium epatis:fiat ustura supra epar.
¶ Ad dolorem lumborum sub ipſis lumbis in fontanella:fiat ustura ad nodulum.
¶ Ad dolorē spine:setones mittant vnus in medio spine: alius tribus digitis supra:tertiū tribus digitis subtus.
¶ Ad dolorem testiculorum:mittat seton sub ipſis in osse um.caue tamen ne filum quod est ibi urat.
¶ Ad emoz roydas:mittat supra anum retro:z sic cauteria operi finem imponent.
¶ Explicit liber tertius. ¶ Incipit liber quartus.

A parte

deo annuēte diſpoſui sed nō cū ſblimi ſtilo nō colorato ꝓmōe in artē redactū: cūcta pfecte siue pfect⁹:q diligens lector mihi uentā ꝓſtet:z quo sermone z quo ordine in artē redactā cepim:z in qd eam muta uerim:qb⁹ uelociter siue diligēter attendat:z ſb uelut in ſtabili firmoq; ꝓncipio ſupedificare laboret:ut eternā ſibi gl̄iam z laudē ꝓſeq mereat. Egritudinib⁹ igit a scia ſupi⁹ diſtincte z lucide ꝓſecutis de curis scie z alioz mēbroz a scia inferius tractare curabo.

Capitulum primum

De vulnere v tebri siue scie.

2m De vulnere coxe.
3m De vulnere in genu.
4m De vulnere in crure z pede.
5m De diſlocatione uertebri.
6m De ruptura oſſis coxe:z etiam cum vulnere.
7m De diſlocatione oſſis cruris.
8m De ruptura oſſis cruris:z etiam cū vulnere.
9m De diſlocatione pedis z digitorum eius.
10m De cancris fiſtulis lupo z religs puſtulis crurium.
11m De ſciatica z arthetica paſſione.
12m De combuſtione ignis uel aque calide.
13m De lepra.
14m De ſpaſmo ſuperuenīente vulneri.

¶ De vulnere uertebri siue scie. Caꝑ.I.

I uertebrū

qđ dī alio noie scla z os rotundū z ligatura ensis vulnē leſuz eē ꝓtigerit.iſta gdē ubi q̄dam ps scie remaneat.ſigdē eſt exhēdū remoueas:z i futuris z in alijs ut dictū eſt ſupi⁹/curā adhibeas:q; ſi telū ei ihe reat: z ſubito trahi nō ualeat uſq; ad os caro icidatur ut euelli cōpetētius ualeat. Ceterū ſi euelli nō poterit:ſubtili trepano circa ferrū iuxta ꝑdictū modū forek:z ſic caute trahak:deinde curā adhibeas:ut dictū eſt ſupius:q; ſi os leſum non fuerit:cura eſt manifeſtiſſima.

¶ De vulnere coxe. Caꝑ.II.

I vulnus

in coxa enſe ul' alio ſiſi fieri ꝓtingit:ſiue os ledak:ſiue nō:eādē curā adhibeas/quā in brachijs fieri dixim⁹. ¶ Si telo coxa vulnerīb⁹ ledak:nihil adiūgim⁹ his que in cura brachioz ſunt dicta ſupius.

¶ De vulnere in genu. Caꝑ.III.

I in

genub⁹ fiat vuln⁹ ut ēt patella ex magna pte ſepek per futurā iuxt ꝑdictuz modū curā adhibeas:idē dicim⁹ ſi ex trāſuerſo. Siue patella ſit leſa siue nō:ſz raro uel nunq; libank ad plenū. ¶ Telū qđ patelle inerat ſūma cautela eſt abſtrahēdū ſm ꝑdictā curā:deide curā adhibeas ut in alijs vulnerib⁹:hoc addito ſi patella ex toto icidak:ambe coxe cō primank faſcia:z poſtq; erit aptata in locuz ſuū ligek:z ſi opus fuerit ponak farina ſigali mumia uel ſanguis hūanus:q; hodie nō repik uera mumia z ſang. drac. oia terā tur:z cum albu. ouī cōmiſceank z ſupponank.

¶ De vulnere in crure z pede. Caꝑ.IIII.

E vulneribus

cruris ſb idē dicim⁹ qđ de alijs.ſb tñ ſupadđim⁹:q; ſi fiat vuln⁹ ſpatio triū digitoz a genub⁹ ifra uel ſuꝑ:uel carnoſitate cruris:ubi organicū mēbrū eſt de.ei⁹ piculo timēdū eſt. Tñ curā quam de lacertis ꝑdixim⁹ ſupadđ q̄m⁹. Hoc ꝓnotato:q; ſi tumor i naſcik cū q̄dā duritie aut nigredine z multo dolore:z ad ſuꝑiora ꝓcēdat/mortale eſt. ſi vo ad iferiora nō mortale.
¶ Si vo crus cū telo ſit ꝑforatū:iam dictā curā adhīge
¶ Si in pede vulnus fiat cū leſione neruoz z oſſis:uel ſine leſione eoz:eodē mō cura adhibeak:ut in vulneribus manuū diximus. Calcaneo aūt cura cautiſſima ꝑbeak.

¶ De diſlocatione uertebri. Caꝑ.V.

I uertebrū

caſu ul' pcuſſione aliq̄ reſilierit a ſcia: uel pp humorē ibi decurrētē:ſi neru⁹ qui oſſa cōiungit rūpak/in eternū fiet claudus:tñ meliorari pōt. ꝓmo ſupinus iaceat ifirm⁹:z medic⁹ ſedēs ei oppoſitus reuolutis pedib⁹ ꝓtra ip̄m pedē:imꝑmēdo iter vnā coxā z aliā tenēdo crus.ali⁹ fortis teneat coꝛp⁹ firmiter a ſuꝑiori pte: medic⁹ manib⁹ trahēdo:z pedib⁹ ip̄imēdo os ad ꝑpriuz locū reducat. Si vo op⁹ fuerit:ligek ifirm⁹ duab⁹ faſciolis iuxta tūcturā illā:z medic⁹ ſedeat z trahat capita vntus faſciole:z ali⁹ ex alia pte idē faciat:z ſic equalr trahēdo reaptek os z mēſurenk pedes:ut ſciak ſi vtebrū ſtet in loco ſuo. vtak ēt ifirm⁹/ut medic⁹ nō decipiak:z calcanei menſurenk:z ſi ambe nates eq̄liter iacuerint bonū eſt:z, tunc petia in albu. ouī infuſa:z plumaceolus in illis neceſſarius ſuppoſitus ligek/ut coſte nō poſſint uagari:z ſepe fiāt vnctiones z fomentationes.

¶ De ruptura oſſis coxe z etiā cū vulnere. Caꝑ.VI.

I uero

os coxe rūpi ꝓtigerit:in primis ad ꝑpriū locuz reducak:z ſi fiat cū ruptura z vulnē carnis/mēbrū debemus ex utraq; pte cape z leuiter extēdē:z manib⁹ cōprimē z cetera ꝓſeq/que circa ruptura brachij dixim⁹. ſb tñ ſupadđim⁹/ut ad mēſurā alteri⁹ coxe z cruris z pedis aptetur. opz quoq; ad mēſurā vni⁹ vncie ſpatiū iter capita oſſiuz relinquē. ad ligādū vo plagellā per ſemiſſem amplā ponere z aliā ſup ipſam:z ſub ipſa circūligare. circa vulnus quoq; ſi ibi fuerit:z circa illa ꝑdictā curā adhīgimus.

¶ De diſlocatione oſſis cruris. Caꝑ.VII.

I crus

ſit diſiūctū a coxa eadē ſit cura: quā i diſiūctura brachij dixim⁹: fomētationib⁹ z ut coib⁹ ꝑdictis cū ſtuffa ꝑdicta:os ad locū violēter reducak:ſine tabulis quoq; ligek ꝓmo cōtractum:deinde extēſum:deinde paulatim moueak:q; bene ambulare aſſuēſcat.

¶ De ruptura oſſis cruris:z ēt cū vulnē. Caꝑ.VIII.

E ruptura

cruris cū vulnē z ſine vulnē idē dicim⁹ qđ i rupturis brachij dixim⁹ nihil addēs:niſi ut ſpatiū vni⁹ vncie i ruptura coxe docuim⁹ iter capſa oſſiū relinquak:z plagella. vj. digitis ampla ligek. ſb eni nō ꝓtermittim⁹:q; ifra ſpatiū triū vnciarū ſb genu ul' triū ſuꝑ in coxa uel crure ꝓtigat fieri. Si igit malis ſupuentētib⁹ ut puſtulis:que iā ſuꝑdicte ſunt:piculū mortis indicam⁹.

¶ De diſlocatione pedis z digitoz eius. Caꝑ.IX.

E s

aliq̄n a ſuo loco diſiungik:z modo hac z mō illac:mō vſus plātā:mō ad calcaneū vtik. vñ fomētis z vnctionib⁹ ꝑmiſſis pes a medico trahak:z fortiter ꝓ uarietate diſiūcture nodus ad ꝑpriū locū redire cogak:z tabulis vndiq; poſitis ligek.

¶ Digiti pedū q̄n a ꝑpria poſitione recedūt:eodē mō ad tūcturā ſuā reducank:ut in digitis manus ꝑdiximus.

¶ De cācris fiſtulis lupo z religs puſtulis cruriū. Caꝑ.X

c Ancer ⁊ fistule q in hīs locis nāscūtur/ aliqñ os tabescūt atq; corrūpūt: q: vō ptes iste carnose uenis ⁊ neruis ⁊ arterijs nō sūt iplicite: secure icidē ⁊ icisiōes facē: ⁊ vnguēta vio

¶ Itē cācer aliqñ se ꝯstrigit aliqñ se ꝉ lēta imittē videm⁹. elargat: ⁊ a laterib⁹ se corrodit: quē sic p icisionē curam⁹: qñ ē i elargādo labrū: vndiq; ferro icidat: deide usq; ad pfūdū urat: ⁊ ouo suppposito curet ut dcm̄ est supi⁹: q; si i loco effuso supuenerit: ⁊ sup os aliquā eminētiā fecerit: ⁊ cura sic. hēas cā: fiat de cera uł pasta: ⁊ ad modū ipleat de vngtō rup. sup locū dolētē ponat ut bonā carnē custo diat. loc⁹ aūt patiēs de vnguēto ipleat: ubi caro i se mouti ficet ⁊ corrodat a mane usq; sero dimittat: uł ecōuerso: deide ouū supponat ad ignē tollēdū: post q; ignē cecidit se coḡueris: ossi curā i vulnerib⁹ dictā adhibeas. Cetex si os totū mortificatū fuerit ⁊ tabefactū videris icurabilis ē

¶ Itē cācer i extremis ptib⁹ fit: q pōt occidi puluē pfilotri. Itē fit cācer fetidū ⁊ nigrū qui occidit puluē affodillox.

¶ Nascit q̄q; lup⁹ in crurib⁹ uel tybijs distinct⁹a cācro p signa dicta supi⁹ ubi facim⁹ distinctionē iter cācrū ⁊ lupū fiat ḡ icisio trib⁹ digitis a radice circūcirca a radice icidat ⁊ supponat stupa cū ouo ꝑma die. scōa die urat: deinde cū puluē ⁊ vnguētis curet more cācri: ut supi⁹ dictū est.

¶ Pustule ⁊ rupture q̄ fiūt i crurib⁹ eodē vnguēto curant qđ ad ruptura capitis dixim⁹ fieri. ℔ aūt supaddim⁹ ut de urina matutiali patiēs bñ se abluat circa loca rupta: deinde bñ abstergat ⁊ de vngtō illo ꝑdcō crura se vngat. cuz aūt videris pustulas remoueri ⁊ rupturas sanari: appōe vngtm̄ albū i q̄ sit ꝑ aceto aq̄ ros. ⁊ ꝑ oleo cōi oleū viol.

¶ De sciatica ⁊ arthetica passione. Cap̄.XI.

c Ontra sciaticam passionem tria cauteria fiant supra sciam ad nodulū uel fiat ibi cauterium triangulatum.

¶ Ad remediū toti⁹ corpis due fiāt uſture in tybia trib⁹ digitis supꝫ nodū gatali ⁊ trib⁹ digitis ℔ genub⁹: que mltū ualet cōtra arteticā ⁊ dolorē supioz ⁊ vna sit sub crure.

¶ Ad arteticā fiat vna ustura sub pede in concauitate.

¶ De cōbustione ignis uel aque calide. Cap̄.XII.

s Combustio ab igne uł ab aq̄ cala fiat. tūc ꝑ⁹ accipiat oleuz cōe: ⁊ cū aq̄ frida diu cōmisceat: ⁊ cū bñ icorpatū fuerit iterū adde aquā ⁊ diu cōmisce ⁊ ℔ tali vngas lo

¶ Itē accipe corrices maligñati ⁊ i bono vi/ ł cū cōbustū. no ꝑus mollificatos: ⁊ i eodē vino decoque ⁊ postea te/

¶ Itē accipe her/ ł rank cū alb. ouī: ⁊ ex illis vngat loc⁹. bas fridas. ſ. crassulā matorē ⁊ minorē scifulā/ vmbilicū ueneris/ solatrū/ sempuluā. añ. ℳ.j. ⁊ ista talia pistent i mortario cū assūgia nouella lb̄.j. ⁊ coq̄nt oia i olla noua ⁊ colēt: ⁊ colature addat paꝫ cere ⁊ mast. ⁊ ℔ mltū ualet

¶ Itē sumitates sābuci cū assūgia bñ terant ⁊ ter dimittat ꝑ 4^or dies: ⁊ postea illō tale coḡtur in aq̄: ⁊ colatura fuet.

¶ Itē si penetrauerit ignis mltū ad pfūdū fiat ℔ vnguētū qđ. ꝓ. litargir. plūbi usti/ mastic. olibani. añ. ℥.ſ. gerse. ℥ iij. ista oia puluerizent. postea accipe succū vmicularis/ vmbilici ueneris/ solatri/ cimarū rubi. añ. ℥.iij. olei viol. ℥.iij. succ⁹ cū oleo viol. diu agitētur ⁊ ico: penet. postea addat puluis supdict⁹ ⁊ misceant. Itē addat aq̄ ro. ⁊ fiat ficut vnguētū alb. in mortario: ⁊ ponat ℔ vnguentū in folio plātaginis uel caulis: ⁊ superponat hoc vnguentuz.

¶ Itē accipe calcē viuā ⁊ mitte in aq̄ ⁊ abluat: ⁊ p. iij. dies dimittant residē i fūdo: ⁊ aq̄ semp ꝓiciat. postea accipe oꝫ ro. uł viol. uł cōe. uł cū calce bñ ico: penet: ⁊ usui rebua. acetū ⁊ littū isił mixtū dolorē statiz tollit: fim⁹ colūbinus

¶ Solet q̄q; plurimū ualē iunctio saponis sara/ tdē faciencici si a ꝓncipio fiat. Sapo sic fit. Accipiant due mēsure ērti capitelli ⁊ vna olei coīs: ⁊ fiat decoctio ad aliqđtulā spissitudinē: qđ ppēdit gutta posita sup marmorē: ⁊ ēt si applicet lingue ipsaz uehemēter icēdit ⁊ mordicat: postea addat mēsura tertij capitelli ⁊ fiat decoctio ut ꝑus ad aliquātulā spissitudinē ⁊ ꝓbet supdcō mō ad marmor: ⁊ ad linguā: ſz nō mordicat ita ut ꝑus. postea apponāt due mēsure de scōo capitello ⁊ fiat decoctio ut ꝑus. ultio addat vna mēsura ꝑmi capitelli: ⁊ fiat decoctio usq; ad pfectā spissitudinē semp agitādo: signū decoctiōis ē qñ gutta posteriorꝭ decoctiōis min⁹ ē acuta ꝑmi ⁊ min⁹ mordi cās. di aūt sapo saracenic⁹: q: niger ē. ¶ Itē mel appositū ꝯferre ꝯsueuit. ¶ Itē sanguis gallinaceus in ꝓncipio

¶ Itē ad tdē. Accipe oleū cōe uł ł supinūct⁹ plimū ualet. viol. uel rosaceū: ⁊ punge locū ustū: deide supaspge puluerē factū de stercore asinino cōbusto ⁊ liberat.

¶ De lepra. Cap̄.XIII.

e Excorruptis humorib⁹ i corpe lepra ꝯsurgit: vñ sic q̄tuor sūt humores: ita gdē ⁊ q̄tuor sūt ei⁹ spēs. ſ. Allopitia/ Elefantia/ Leonina/ ⁊ Thiriasis. ¶ Fit enim allopitia de flate ⁊ vulpi assimilant patiētes: q: depilant sic vulpes: q hac spe lepre pati cōsueuerūt. ¶ Elefantia fit ex sanguie ab elefante: q: sic elefas omib⁹ aliis aialib⁹ maior: ē: ita ⁊ sāguis alijs humoribus maior est ⁊ dignior. ¶ Leonina fit ex cola sic dicta: q: sic leo calidior: ceteris aialib⁹ iudicat: ita hec passio calidior: ꝓbibet: uł ut leo uarię ē i colore: ita hc in suis coloribus ē uariata. ¶ Thiriasis fit ex melia: q̄ thiro assimilat. nā sic thir⁹ p cōpassionem ⁊ fricationē spoliū emittit: sic ⁊ isti tota die se scalpē ⁊ frica/

¶ Quib⁹ ℔ vng^m facim⁹. Accipe saponis ł re desiderāt. gallici. ℥.iij. farine lupinoz amaroz ⁊ filigis. añ. ℥.iij. assūgie ueteris. ℥.iiij. olei ⁊ capitelli qđ sufficit: ꝓfice sic. oia i uas figuli ad ignē pone: que teri nō debēt q̄sq; liq̄ant ⁊ liq̄factis cerā adde: ⁊ deide puluerē terēdoz: ⁊ sit eo tepido oi die usq; ad. ix. dies iungat: ⁊ postea ad balneum eat ⁊ balneet ⁊ abluat. Cū ℔ factū fuerit post tertiū diē testiculi abscidant: ⁊ paulopost iter cubitū ⁊ humeruz ubi fons di: coquat: ⁊ sup utrāq; auriculā i fōtib⁹. ualet aūt

¶ Cōtra allopitiā tale fiat vn ł ℔ vngtm̄, ꝑpe ℥ elefantiā. guētū. Accipe picis ⁊ sulfuris. añ. ℥.iij. piretri. ℥.j. olī viola. ℥.ſ. succi porroz/ saponis gallici. añ. lb̄.ſ. ꝓfice fic. pl̄ ueriçāda terant ⁊ cū oleo bullīāt ⁊ saponē adde ⁊ misce ⁊ paꝫ dissolue ad ignē ſz ꝑus lanuginē q̄ ibi ē abrade: postea cū eo fortiter frica ⁊ ad balneū ꝑgat patiēs: ⁊ eo i fico balneo diligēter iungas cū eo sudet: ⁊ sic de tertio in tertiū diē faciat quousq; sanꝰ fiat: ⁊ semp abrasus existat.

¶ De spasmo superueniente vulneri. Cap̄.XIIII.

s Pasmus supueniens vulneri ℔ mō curat: vngat vngtō qđ sic fit. Accipe olei muscellini. ℥.j. petrolei. ℥.ſ. olī coīs ⁊ butyri. añ. ℥.iij. cere. ℥.j. storacis / calamite/ ⁊ ruthe. añ. ℥.iij. ⁊ ſ. mastic. olibani. añ. ℥.j. gūmi hedē. ℥.iij. ſ. ꝓfice sic oia sił supꝫ ignē ponant: ⁊ cū liq̄facta fuerint de ponant ab igne: ⁊ spatula agitādo puluis terēdoz mittat ultimo vō cū ad spissitudinē uenerit ⁊ coctū fuerit suppo nat storax: ⁊ fiat iunctio iter duos vngues in ceruice collo spia ⁊ totī corpi: ℔ vngtm̄ plimū ualet cū sit ex repkone

¶ Itē accipe absinthiū. ℳ.j. baccas lauri cimini ⁊ oia puluerīça: ꝓfice cū melle ⁊ fac bullire aliq̄tulū ut ispisset: ⁊ positū in plagella tepidū suppone loco dolēti: ℔ mitigat dolorē mirabiliter.

¶ Ego Rolādus Parmēsis in ope pñti iuꝫ meū posse in oib⁹ sensuz ⁊ lr̄aturā Rogerij suz secut⁹: nec mirū si ipe/ritia mea ℔ egerit: cū pene oēs sapiētes ℔ egisse noscant Mā diuīsitas curationū idicat q; lr̄aturā semp seq̄ aurio/rū gsq; debeat. Possideat ḡ ura dilectio libalitatis mee pñs munusculū sperās ide mltū fructū colligē. si ꝑ pdicta uoluerit opari. Roget ḡ creatorē nr̄z ura benignitas ut oiuz mihi uenia dignet ꝓcedē peccatoꝝ. Amen.

¶ Explicit Rolandina.

¶ Incipit practica magistri Rogerij.

Icut ab antiquis

hemus auctorib⁹ ꝛ eorūdē edocet rō cois: gīaliū notitia pticulariuz cognitionē nō excludit: sz gīaliuz certā ꝛ uerā notitiā uel ingnitionē pticulariū: utpote sub ipsis ꝓtētoꝛ de facili fit cognitio. ¶ Cum g ab antigis phis in viatico. Alexādr. passionario. multa minus pfecte ꝓposita: tā in gīalib⁹ q̄z in pticularib⁹ reperiant. Suxim⁹ oignū ea q̄ circa ista tria uolumina sunt faciēda sub breui doctrina ꝓstringere.

Cap̄. I. De dolore capitis.

2m De freneſi.
3m De litargia.
4m De mania ꝛ melia.
5m De epilenſia.
6m De apoplexia ꝛ ſpaſ/
7m De obtalmia. ⌊mo.
8m De abūdātia ſangui/nis in oculis.
9m De noctilopa.
10m De defectu viſus.
11m De paſſionib⁹ aurīū.
12m De ap̄ate auris.
13m De tinnitu aurium.
14m De ſanie auris.
15m De uermib⁹ in aure
16m De flu. ſan. ab aure.
17m De ſurditate.
18m De paſſiōib⁹ narīū. ꝛ p̄° de fluxu ſā. a na
19m De polipo. ⌊rib⁹
20m De corriça.
21m De infectione faciei
22m De paſſione dētiuz.
23m De ſquinantia.
24m De paſſio. ſpūalium
25m De cardiaca.
26m De incubo.
27m De paſſionib⁹ ſtōci.
28m De faſtidio.
29m De ſingultu.
30m De durītia ſtōci.
31m De eructuatione.
32m De oris amaritudie
33m De abūdātia ſaliue.
34m De colica.
35m De diſſinteria.
36m De ep̄ica diſſinteria
37m De lienteria.
38m De colica.
39m De iliaca.
40m De thenaſmon.
41m De exitu longaonis
42m De emoꝛroydibus.
43m De lumbꝛicis.
44m De diſtēpantia ep̄is
45m De calida ydropiſi.
46m De ap̄ate epatis.
47m De icteritia.
48m De diſtēpantia ſple.
49m De paſ. renū. ꝛ p̄mo de dolore.
50m De ap̄atibus renū ꝛ uefice
51m De lapide renū ꝛ ue
52m De fluxu ſā. cū uria.
53m De ſtranguria.
54m De paſſi. diabetica.
55m De diāne ꝛ ē iuolū/taria emiſſio urine
56m De puſtul' virīl' vge.
57m De iflatiōe teſticloꝝ
58m De ſatiriaſi.
59m De gomoꝛrea.
60m De appꝛoxieron. ꝛ ē debilitas genitaliū
61m De paſſi. mr̄icis. ꝛ p̄° de retētiōe mēſtrui
62m De fluxu mēſtruoꝝ immoderato.
63m De ſuffocatōe mr̄ic̄
64m De p̄cipitatōe mr̄ic̄
65m De excoꝛiatōe mr̄ic̄
66m De uētoſitate mr̄icis
67m De ap̄ate matricis.
68m De impedimēto cō/ceptionis.
69m De difficltate part⁹.
70m De ſecundina.
71m De quadaz paſſione matricis.
72m De paſſiōib⁹ mamil.
72m De iflatiōib⁹ rybiaꝝ
74m De artetica paſſione

¶ Capla ſecūdi tractatus

¶ Capm p̄m. De ap̄ate.

2m De nolimetangere.
3m De antrace.
4m De herīſipila.
5m De cancro.
6m De herpe eſtiomēo.
7m De fiſtula.
8m De diuerſis gīibus infectionum.
9m De malo moꝛtuo.
10m De glandulis.
11m De herpete ipetigie.
12m De gutta roſea.
13m De moꝛphea.
14m De lepꝛa.
15m De ueneno.
16m De moꝛſu ſerpentis.
17m De moꝛſu ſcoꝛpionū
18m De moꝛſu canis rabi
19m De idroſoꝛbia. ⌊di.

¶ Capla tertij tractatus.

¶ Capm p̄m. De ſpēb⁹ feb

2m De febꝛe ethica.
3m De feb. flegmaticis.
4m De feb. colericis.
5m De febꝛib⁹ melicis.
6m De febꝛi. erraticis.
7m De empiala.
8m De lipparia.
9m De feb. continuis, ꝛ p̄mo de ſinocha.
10m De feb. cauſon.
11m De q̄tidiana ꝓtinua
12m De tertiana ꝓtinua.
13m De q̄rtana ꝓtinua.
14m De continuis.
15m De emitriteo.
16m De accidentib⁹ febꝛ.
17m De egritudine.
18m De purgatiōe in feb.
19m De fluxu ſan. narīū.
20 De dolore capitis.
21 De ſingultu febꝛ.
22 De difficultate tranſ glutiendi.
23 De ſudore.
24 De difficultate urie.
25 De iſtātia vigiliarū.
26 De excoꝛiatione tra/chee arterie.
27 De mollificatōe mē/
28 De ſincopi. ⌊bꝛoꝝ.

¶ De dolore capitis.

¶ Capla quarti tractatus

¶ Capl'z p̄m. De mō purgādi in cauſa cal'a.
2 De modo purgādi i cauſa frigida.
3 De medicis opiatis
4 De aquis clarificantibus viſum.
5 De aquis mūdificātibus faciem.
6 De aquis ſpecialiuz membꝛorum.
7 De aqua ardenti.
8 De olis. ꝛ p° ō fridis
9 De oleis calidis.
10 De oleo pulegino.
11 De ſyrupis ꝛ p° de roſaceo ꝛ violato.
12 De ſyrupo acetoſo.
13 De ſyr° nenufarino.
14 De ſyrupo iuliani.
15 De ſyr° ſumiterre.
16 De ſyr° de calamēto.
17 De ſyr° de abſinthio
18 De ſyr° de praſſio.
19 De cliſteribus.
20 De ſuppoſitorijs.

Cap̄. I.

Acipiamus

ergo a dolore capitis. Deinde ad paſſi. interioꝝ mēbꝛoꝝ ꝑm ordinez deſcēdamus. Primo g de dolore capitis incipiamus. ¶ Dicamus g dolor capitis ut dicit Cōſtāti. q̄nq̄z fit a cerebꝛo: q̄nq̄z a ſtōco: q̄nq̄z a ſola diſtēperantia: q̄nq̄z ex humoris vitio. Itē q̄nq̄z a reumate: q̄nq̄z ſine reumate. ¶ Regula ꝑm Cōſtāti. Q̄z ſi fiat cū reumate cauſa feb. ꝓtinue nō debet fieri fomentatio aliq̄ uel lauacrū. vñ ēt dico q̄ ſi fiat feb. ꝓtinua cū reumate: nō debēt lauari extrema uel fomētaritū pōt fieri iunctio in dolore ſine fe. oleo viol. uel roſ. ꝛ diſtēperet. z. ſ. opij. circa frontē ꝛ timpora fiat iunctio. ¶ Itē alia regā ꝑm eandē auctē. Cauſa vigēte reumatica nō fiat ſtrenuatio. al's fomētatio: sz in declinatiōe pōt fieri. ¶ Al'r ꝑm Cōſtāti. ſi fiat dolor epatis de cā cal'a: ut colera dolor: intolerabilis ſentit pūctio in loco ꝛ arſura adeſt. amaritudo oris. ſitis in ſomno. vident oia q̄ſi flāmea oia frida que debēt poni actual'r apponant cal'a. ¶ Al'r ꝑm Alexā. Si fiat dolor capitis de ca. cā. ſ. ex hu. repl'one: uel corpe exīte plectorico fiat ulis purgatio: sz ſolo capite exīte plectorico: nō fiat ulis purgatio: sz purget caput ꝛ ſtrenutatiōes gargariſmata maſticatiōes iniectiones p nares. ¶ Itē ſi dolor capitis fiat ex ca. cā dū dolor fit iueterat⁹ apponēda ſunt cal'a cū fridis teſtāte Alexandro. ¶ Itē ēt q̄ apponunt actual'r ca. nō faciāt longam morā ſup locū: ne actuali calore magis leđak: sz frequenter remoueant. ¶ Idē dicim⁹ de diabetica paſſione. ꝛ de iueterata artetica. ꝛ iueterata calefactiōe ep̄is. ¶ Itē ſi fiat dolor capitis in febꝛib⁹: ſi ſigna digeſte māe appareāt in die cretico nō apponas aliq̄d mitigatiuuz ul' repcuſſiuū: q̄ ſic poſſet criſis impedirī: cū forte nā ſe uelit exonerare p fluxuz ſang. a narib⁹. ¶ Itē in dolore capitis nō apponat aliq̄d narcoticū ſimpl'r. i. ſtupꝛiferū. Sīc̄ oleum mādragore iuſgamus: ꝛ nō ponat optū niſi in deſperatiōe. ¶ Itē dolor capitis: q̄nq̄z fit vitio fumi ignitī reſoluti a mero. vnde efficit q̄nq̄z patiens freneticus: q̄nq̄z pafrenetic⁹. Cōtra hūc dolorē gīale p̄ceptū est ꝑm Cōſtā. ꝛ Alexā. est q̄ offerat ſuccus caulis p os fiat cataplaſma de foljs caulū coctis ſup caput uel fomētent virilia in mare ꝛ in feia vulua. ¶ Itē q̄nq̄z aliq̄ frāgit mirigaꝝ

cereb.illeso exñte craneo:tūc medicus manū non appo nat:ſz cyrurgico relinquat. Cogſcat ḡ medicus talē fra cturā p ſ̄ signa. A ꝑn° doloris capitis est feb.lēta ⁊ singu lis die6 paulatiz ⁊ paulatiz auget. Oculoꝝ eoꝝ distor quenk anguli ac ſi ſpaſmarenk:gene rubēt:qđ est p:auū ſignū in oi leſiōe capitis. Empla ſuppoſita ficcank cito. cutis arida ⁊ ſicca repik. His ſignis cognitis cyrurgico reliquak. ¶ Itē ex dolore capitis ex vulnē ſi nō fluat ſā guis mult° ex vulnē regula gñalis est ḡ fiat flōmia i op posita pte:tñ ſi co:p°ſit plectoricū ⁊ nā fortis:ſz mult° san guis fluat ex vulnē faciēda est flōmia:ſz tñ nō illa fiat fre quēter ḡ ſit ꝯ vulgi opinionē. ¶ Itē in dol.capitis cuz fractura cranei cū magno vulnē maneat patiēs ita ⁊ te nuet dietā ⁊ abſtineat ſe a vino. ¶ Itē dolor capitis qñ qz fit ex apate ꝓfirmato in dura mre ul pia:qđ cogſcik p ꝓtinuū dolorē ⁊ māſiuū ⁊ acutū:⁊ p ꝓtinuā malleationē ⁊ ſaltationē. Gñalis ḡ doctria ſ̄ est ḡ utak medicis diſſo lutiuis ⁊ diſſuis ⁊ attractis:⁊ nō utak maturatis:ne ſi fo: te mā traherek in ſanē eēt cā putrefactiōis pie mris ⁊ du re. Itē de collectiōe medicie dico ḡ est utēdū multū cali dis ne p collectionē fiat in mēbr:oſic est in pūctura ner uti i flōmia. ¶ Itē de dolore q fit qñqz ex ſicco ꝯuore: ⁊ tūc ad digōnē māe nō est utēdū multis calis:ne p diſſo lutionē ⁊ ꝓſūptionē ſbtiliuz fieret cōpactio māe reſidue: Uñ ēt in cura iueterate ḡrtane nō ꝓcedit lōgus uſus bal net:ne forte ex longo uſu balnei ꝓſumerek pars ſbtilior. ¶ Itē ſi frida ſit mā q̄ facit dolorē capitis:tūc est gñalis reg[a] ḡ nō est utēdū mltis diſſolutis ⁊ ꝓſūptis:qm̄ qñqz diſſoluūt magis q̄z ꝓſumāt:vñ ptes ſbtiliores ꝓſumunt ⁊ groſſiores remanēt. Jō dico ḡ in artetica ⁊ oppilone ſplenis nō debēt poni multū ca.ab exteriorib° : ne forte ſbtiliores ptes ꝓſumank ⁊ groſſe remaneāt.vñ est ḡ nos dicim° ḡ i ḡrtana ⁊ arthetica ⁊ oppilone ſplenis mſricis ⁊ epis:nō debet dari fortis medicia:q: p ſui violētiā ſbti liores ptes ꝓſumerenk ⁊ groſſe reliquerenk:q̄ poſtea eēt cā lōgioris nocumēti:ſz frequēter ⁊ paulatim debēt dari medicie lenes. ¶ Itē qñqz fit dolor capitis ex enfraxi ce rebri.ſ.qñ hu.oppilāt poros cerebri ḡ fumoſitates exire nō pñt:qđ cognoſcik ex ſibilo ⁊ ſonitu exñte in cereb:o. In iſto caſu utēdū est enfractuis ⁊ apitiuis:per fumiga tiones oris ⁊ narīs:⁊ per iniectiones nariuz ⁊ per fomē tationes ſup locis paſſio.⁊ h̄ de paſſionib° que circa do lorem capitis debent fieri dicta ſufficiant.

¶ De freneſi. Cap.II.

Freneſis est apa cal'm: qđ qñqz fit in medulla ipſi° cerebri.ut dic̄ Hyp:qñqz iter ptā mſrez ⁊ durā ⁊ fit de ignita ⁊ acuta co. ut dicit Coſtā. Qñqz ut dic̄ Alexā. admiſcek ſallū flā uel melā: est tñ utraqz uera freneſis:uerū: tñ est q̄ fit de ſo la co. ¶ Parafreneſ aūt fit:qñqz ex apate pulmonis ⁊ coſte:qñqz ex apate ſtōci ul mſricis:qñqz ex ydropicorū paſſiōe. ¶ In uera ḡ freneſi.ut dic̄ Coſtā. Alexā. Bal. ḡ fiat flōmia añ ſtatū:⁊ nō itelligas añ ſtatū feb.imo añ ſtatū freneſ.q: qñqz in 7° die feb.fit freneſ.fiat ḡ flōmia de uena cephalica.ul hz Alex.ḡ in nimio motu ſūt bra chia ꝓſtrigak collū cū peplo:⁊ aplak uena in medio fron tis. ¶ De flōmia vō diſtiguēdū est:q: qñqz fit a ꝑn° feb. qñqz nō. Si vō nō fuerit facta pticularib° ꝓuenētib° fiat flōmia ut dcm̄ est. Si ꝯo ſcā fuerit:aut ſufficiēter ſcā fuit aut nō. Si ſufficiēter:nō fiat flōmia:ſz apponak ſāguiſu ga in medio frōtis:ul in ſumitate naſi:ul in frōte:iuꝝ ocu los. Si vō nō ſufficiēs fit:exhak de ſāguie.q.ſ.ad debitā q̄ntitatē flōmie qđ bñ diſcernit prudēs medic°. ¶ Itē ua riak appō localiuz ꝑm dictā tpa freneſis:q: in ꝑn° ſic est gñalis regla:fiat iunctio in capite ex oleo vi.ul ro.ul po puleō ⁊ ſilib°:ul ſic. Accipe ſtupas canab.⁊ iſūde in ace to ⁊ cū h̄ inuolue caput. ¶ Itē alia reg[a]. nō apponak vn guñ ul ēplz fridū:niſi actualr cal'm:ne forte actuali fridi tate pori claudank ⁊ retineant fumi q ſūt cā maloris de ſipiētie. ¶ Itē alia reg[a]. In ꝑn° nihil appōak ſuꝑ caput qđ ſit attractiuuz fumi ad ſuptora. Uñ nihil po[a] cal'm oz apponi. ¶ Itē ꝓfirmata freneſi apitiua ⁊ diſſolutiua ap ponank māe ꝓfirmate i fumū:ſic gallus ſciſſus in medio cū ſtestis:ul pulmo arteriis:ul catulus:⁊ cū cepit infridari ponak in aq̄ ca.⁊ itez ſupponak:q: in nullo tpe oz frene ſi apponi aligd actualr fridū. ¶ Itē gñalis est reg[a]:ḡ in oi tpe frenetico oz ꝓuocari uēter. Uñ a ꝑn° oz fieri cliſtē ¶ Itē dicit Alexā.⁊ Coſtā.⁊ in ſingulis die6 ꝓuocari oz:vñ dixim° ḡ mordicatio cuz ſuppoſitorio debet fieri. ¶ Itē gñalis est reg[a]:ḡ in oi tpe morbi debēt fieri frica tiōes mordicantes:ſic de ſale ⁊ aceto tepido circa uolas manuū ⁊ plātas pedū. vñ ꝑcipim° extrema ligari ut ad iſeriora fum° ꝓhak. ¶ Itē ſi neqz p flōmiā:neqz p reper cuſſiua in ꝑn°:neqz p apitiua in ꝓfirmatōe poſſit fieri cu ra:nām ꝓhibū est ut apponank narcotica ad introductio nē ſōni:⁊ in deſpatis faciēda ſūt h̄. Accipe ḡ ſuccū lactu ce ⁊ oleū viol.⁊ roſ.⁊ mādrag.⁊ cū h̄s diſtēperek. ℈. ſ. opij:⁊ fiat iunctio ſup frōtē ⁊ tipora:⁊ ſemp̄ h̄uek in loco obſcuro ⁊ imobili. Uñ ſi multū est debilis ⁊ extenuat us nō apponak optū:ſz cuz ſucco lactuce:⁊ pādis oleis tepi da fiat fomētatio circa frontem ⁊ timpora.

¶ De litargia. Cap.III.

Litargia est apa poſteriorīs ptis capt tis:⁊ fit qñqz de flate collecto ad apa in pte poſteriori:⁊ tūc oppmit ꝓtinue grauī ſom no:qñqz ex admixtiōe co.⁊ flatis:⁊ qñqz excitat freneti cus. Itē ſic̄ impoſſibile est freneſiz eē ſine feb.ꝓtinua:ita i poſſibile est litargiā fieri ſine feb.ꝓtinua. Itē qñqz ꝓtin git ḡ terminat feb.ꝓtinua in 7[a] die ⁊ remanet litargia. ¶ Cōtra litargiā ſine feb.bñ aſſignat Coſtā.curā i via tico.ſ.p me[am] laxatiuā:⁊ p gargariſmata pū ſinapi:⁊ ma ſticatiōes ⁊ ſtrenutatiōes:⁊ p iniectiōes ⁊ empla.oſa p̄ dicta debēt eē cala potētia. ¶ Sz q: ꝯ litargiā cū feb.cō tinua difficilioz est cura. Uideam° gñalia q̄ h̄ debēt fieri gñalis ḡ reg[a] est:ḡ in oi litargia in ꝑn° nō debent poni repcuſſiua:q: augmētaret fridītas:q̄ est maxia cā nocu mēti:⁊ fieret maioz ſtupo::ſz raſo capite debēt fieri inun ctiōes mediocriter cale:ſic̄ cū caſtoreo diſtēpato:⁊ ſucco apij ul fenicu. ¶ Itē gñalis reg[a] est:ḡ ſi co:p° ſit plecto ricū ⁊ paſſi.ſit fortis:fiat flōmia de cephalica:ſz tñ diſtin guas:ſic̄ diſtictū est in freneſi. ¶ Itē alia reg[a]:ſz paſ.nō ſit multū fortis:debēt apiri uene in narib°cū ſetis poꝛci. excitet eū a graui ſōno:vñ ſcrophule debēt aduehi ante lectū pa.⁊ teneri p pedes ut fortiter clamēt. Silr cāpana ⁊ tuba debēt apponi ad aures patiētis:⁊ frequēter ꝓpo noie uocari:⁊ pili ex narib° fortiter debēt exhi ⁊ a barba ¶ Itē re[a]. nō debet fieri iunctio circa nares ⁊ palatū cū multū cal'is.ut cū caſtoreo diſtēpato cū ſucco apij ⁊ feni. fiat iunctio in narib°. Silr cū aurea alexādrina diſtēpa ta cū vino calo fiat iunctio circa liguā ⁊ palatū. ¶ Itez ſi fiat fum° capilloꝝ hūanoꝝ uſtoꝝ nil fortiº excitat litargiā. ¶ Itē reg[a] gñalis:ḡ litargico nō debēt ſtrenutatiōes ꝓuocari violēter:neqz fortes:ex nimia eni diſſolone ſe querek maioꝛ oppſſio:ſz cū feſtuca bis ul ter ꝓuocek:⁊ ſi nō meli° ſe hēat tūc bis ul ter pōt ꝓuocari. ¶ Itē gñalis reg[a]:ḡ debēt fricari ſepe cū ſale ⁊ aceto uole manuuz ⁊ pedū:⁊ debēt pedes uſqz ad medīū tybiaꝝ in aq̄ marina ul ſalmacina ⁊ fricari debēt ptes iferiores. vñ ⁊ h° fomē tatio ualet ad genua in diarico ⁊ diſſintherico ⁊ lienterico cum exhibitione athanaſie eufragie miclete in nimia fo mētatione ꝓuenit incipe fluxū. ¶ Itē gñalis reg[a]: ḡ uē ter debet ꝓuocari.vñ in ꝑn° debet fieri cliſtere mordica tiuum ⁊ ſingulis apponi ſuppoſitoriū. Itē dic̄ Alexan. ḡ debet fieri balneum.i.fomentatio circa pedes ⁊ tybi as:⁊ ego expono iſta:ut dictū est:q: febricitāti acute nō debet fieri balneuz.i.ſtuffa.⁊ loquitur auct°: de litargia cum feb.quia bene poteſt fieri.

¶ De mania. Cap.IIII.

Equitur de mania ⁊ melia. Jsta desipiētia qñq; fit vitio capitis: qñq; vitio stōci: qñq; vitio ypocundrioꝝ: vnde Constantinus in libro de melia: ex ypocundrioꝝ pas. fit desipiētia: qñq; ex duoꝝ hu. vitio: qñq; ex vitio vni⁹ hu. sed vitio vni⁹: qñq; ex vitio sāguis: qñq; co. qñq; melie. Si ex sanguie ridet. Si ex colera irascit. Si ex melia timet. Si aūt sāguis v̄tat se ad colerā p adustionē ridet cū ira itermixta. Si ad melīā ridet admixto timore. ¶ Si de mā cōposita qñq; fit ex sāguie ⁊ co. ⁊ tunc qñq; irascitur: qñq; v̄o ex sanguine ⁊ melia: ⁊ tūc quandoq; ridet: qñq; timet. ¶ Si fiat desipiētia ex stōco uł ypocūdriis curet desipiētia p eūonē mäe mēbri patiētis. ¶ Jtē regª q̄ a q̄cūq; mēbro desipientia fiat dicim⁹ q̄ cura uariet p diūsitatē tpis ⁊ moꝛbi: qꝛ in p̄n⁹ resistēdū ē cū repcussiuis in augmēto cū dissolutis. in statu cū maturatis. ¶ Jtez regª q̄ nō est apponēdū aliq̄ locale sup caput: coꝛpore exīte plectoꝛico: nisi p̄cesserit ulis purgō. ¶ Jtē regla si fiat ulis desipiētia ex sāguie p̄ facieda est flōmia de cephalica uł meli⁹ de uena q̄ in man⁹ ꝓiūctione idicis uel policis. ¶ Jtē alia flōmia phīl. in q̄ quenlunt auctores q̄ si fiat flōmia in pede iter puū auriculaꝝ ⁊ ꝓximū sibi ꝓiūctū ualet. ¶ Jtē in mania ⁊ melia nō dꝫ fieri flōmia: ubi v̄gat in adustionē. ¶ Jtē in recēti desipiētia nō dꝫ fieri apoforesis flōmia: ꝫ iueterata de mā melica ꝓfirmata fieri dꝫ. idē dicim⁹ de q̄rtana. ¶ Jtē gñalis regª. q̄ in oi desipiētia dꝫ fieri flōmia apoforesis ad eūonē uene uł euaporationez uētositatis q̄ in oi desipiētia supabūdat q̄ ledit caput. ¶ Jtē in q̄libet desipiētia post purgōnez dꝫ poni uētosa sup posteꝛiora coꝛnua capitis. ¶ Jtem in oi desipiētia dꝫ fieri in p̄n⁹ clistē uł suppositoꝛium de sale ⁊ rutha. ¶ Jtē uole manuū ⁊ pedū debēt fricari cuz sale ⁊ rutha ⁊ aceto. ¶ Jtē in oi māiaco uł melico dꝫ fieri cauteriū in fontanella colli: uł in capite iter fantasticā ⁊ logisticā cellulā. ¶ Jtē maniaco uł melico ꝓfert balneū tēperatū: ut frequēs puo tpe moreł in balneo. ¶ Jtē oib⁹ maniacis uel melicis ꝓfert colt⁹ ad mūdificationē cereꝛi. ¶ Jtē regª. q̄ diu desipiēs toꝛuū ⁊ crudelē aspectuz hēbit scias eum non esse curatum.

¶ De epilepsia. Cap. V.

Epilepsia est q̄dā dura passio q̄ iueterata credit eē spatio duoꝝ mēsiū. fit aūt uera epilepsia de ffate. nō uera de mlia. ¶ Jtē qñq; fit de p̄uata cā. i. vitio cereꝛi: qñq; de remota cā. i. vitio stōci ⁊ dꝫ analepsia: qñq; vitio alioruz mēbroꝝ. ⁊ dꝫ catalepsia. p̄mus casus nō repūtat. i. sentit. alij v̄o duo repūtāt. ¶ Jtē gñalis regª q̄ ois epilēticus laborās de p̄uata cā dꝫ curari p cal. catalepsis q̄ hēt fieri ex sāguie ignito uł malitioso: ut dic̄ Cōstā. dꝫ curari p frida. ¶ Jtē p̄m diūsa sinthomata q̄ supueniūt in casu: pōt medic⁹ cogīscē in q̄ mēbro posita sit mā: q; qñq; est in stōco: qñq; in cereꝛo: qñq; in itestis: qñq; in vȳs urialib⁹: qñq; in testiclis: qñq; in gñatiuis. ¶ Q̄n est in cereꝛo in casu multa spuma resoluit. Si in stōco in casu fit uomit⁹. Si in itestis fit fluxꝰ uētris. Si in vȳs urialib⁹ i casu migit. Si in testiclis siue gñatiuis in casu spmaticat. ¶ Jtē p̄m diūsitatē etatis lune affligunt diūsis hūorib⁹ Quatuoꝛ eni sūt etates lune. Pꝛia est cal̄a ⁊ hu. 2ª cal̄a ⁊ ficca. 3ª fria ⁊ sic. 4ª fri. ⁊ hu. Qui q̄ laborat de cal̄a ⁊ hu. mā: dꝫ affligi in p̄ª ⁊ ultª: q laborat sāguie viscoso ⁊ itēso in 2ª frequēti⁹: ⁊ q̄ñq; in fine p̄c: q de melia in 3ª etate lune. ¶ Jtē q̄dā affligit semel i die: q̄dā sel̄ in hebdā: q̄dā sel̄ in mēse: q̄dā in āno: q̄dā in q̄tuoꝛ tpib⁹ āni. ¶ Jtem regª est gñalis. q̄ illa q̄ tardi⁹ affligit: tardi⁹ curat. quāto eni tardi⁹ affligit tāto cōpactioꝛ ē mā: ⁊ mēbris ifita: q̄ lōgioꝛi tpe idiget ad curationē sui. ¶ Jtē qñq; in lactenti etate: qñq; in debili: qñq; in forti. Si in lactenti etate ⁊ forti tota cura dꝫ exhiberi nutrici in elaꝛijs i syrup̄. ⁊ puluerib⁹ masticationib⁹ ⁊ suffumigationib⁹ ⁊ in pluribus. Uñ dico q̄ castoreū nō dꝫ suspēdi in collo pueri: q; ligdus est hūoꝛ ei⁹ ⁊ sbtilis: vñ malo: fieret dissoko q̄ ꝓsumptioꝛ: ⁊ ita timēdū est de suffocatiōe. ¶ Jtē dico q̄ musc⁹ nō dꝫ suspēdi collo pueri lactētis: q; ex sbtilitate sbe ⁊ calore magis dissolueret q̄z ꝓsumeret. ¶ Jtē notāduz est q̄ iter oēs herbas q̄ soluūt epilepsiā in lactēti etate p̄iudicat ysop⁹: siue recipiat puer odoꝛē: siue utat nutrix eadē herba uł in syrup̄. uł elaꝛijs uł pluē uł q̄cūq; mō uolueris. ¶ Jtē alio mō in casu opandū ⁊ alio ex̄ casuz: vñ tñ nō spāle q̄ si in p̄° casu epi. ex̄hat aliq̄d sāguis a q̄cūq; mēbro uolueris nunq̄z ifestabit epi. postea. ¶ Jtē in casu si apponit pluis ruthe siccate naꝛib⁹ statiz soluet uł succus eiusdē herbe si naꝛib⁹ injiciat. ¶ Jtē regª in casu nō dꝫ appōi sternutatoꝛiū. ¶ Jtē nō dꝫ fieri circa caput fricatio: ne fumi a totali coꝛpe attrahant supi⁹: imo circa pedes ⁊ tybias: ⁊ ꝫ diu. deide pōt fieri fricatio circa caput ut ex̄hant fumositates capitis ad exteꝛiora. ⁊ tūc nō est timēdū de attractōe hūoꝛ p fumositatē ad supiora. ¶ Jtē a q̄cūq; mēbro fiat epil. nō debet optata nisi stōco inanito: rō est: q; oē antidotuz dꝫ dari stōco inanito: ut fortius opet excepto sacerdotali ⁊ sale marcelli ⁊ dyacitoniten post cibū q̄ dat in ꝓlib⁹ ad cōpressionē. ¶ Jtem alia regª: q̄ si coꝛp⁹ fit plectoꝛicū uł epil. fiat a stōco dek medicina laxatiua uētrē purgās. ¶ Si aūt fiat a capite ⁊ patiens nō fit plectoꝛic⁹ fiat trib⁹ diebꝰ suffumigatio cū aqua decoctiōis ruthe ysopi: ⁊ in die q̄rta facta suffumigatiōe injiciat p nasale vna pilla de castoreo distēpata cuz succ. ruthe. silr p gargarismata: ⁊ strenuatiōes ⁊ masticatōes fiat cura. ¶ Jtē si fiat epil. a stōco spālis cura est uomit⁹ ⁊ si fiat a capite silr ualet: vñ fic̄ stōcus oib⁹ mēbris administrat: ita ab oib⁹ mēbris attrahit. ¶ Jtez dic̄ Alexā. q̄ analepsia: q̄ñq; fit a co. ⁊ itelligas mētē auctoris: q; a co. fit tanq̄z a cā mouēte p̄ª: q; co. q̄ñq; abūdat in stōco: q̄ calore suo facē fla dissolui ⁊ ebullire: vñ ascēdit fum⁹ supius ⁊ facit epil. ꝫ ḡ dicāt auctores q̄ analepsia ⁊ epil. debet dissolui p cala: tñ in ꝫ casu p̄c cāe mouēti est obuiādū. s. co. dissoluēti fla: vñ p̄° dꝫ purgari co. tanq̄z cā mouēs. postea fridus hūoꝛ. ¶ Jtē alia regª: q̄ ois epilēticꝰ de p̄uata cā mane dꝫ cibari. silr ⁊ scotomia: q; nihil magis ledit epil. q̄z ieiuniū. ¶ Jtē gñalis est regª. si fiat analepsia vitio stōci multū ꝓfert ieiuniū: nisi adsit debilitas cereꝛi: q; p ieiuniū stōcus inanit: ⁊ stōco inanito cereꝛū debilitat ⁊ minuit. ¶ Jtē gñalis regª. q̄ ois ispectio vitri ledit epil. ⁊ ois visus vitri. Jtē ois odoꝛ malus ledit epil. exceptis istis q̄uoꝛ. odoꝛ: ruthe. castorei. armonia. oppopona. de istis tñ dico q̄ frequēti usu pturbāt cereꝛū: vñ dꝫ castoreū suspēdi collo epilēticiꝰ: nec frequenter in manu poꝛtari. ¶ Jtē nōndū q̄ antiq̄ phī assueuer̄t facē flōmiā post casū: ⁊ tūc bñ: q; p flōmiā poterat cereꝛ melio⁹ mūdificari: ꝫ q; coꝛpa debiliora sūt nūc q̄z tūc: nō fic consueuim⁹. tñ notādū q̄ fortis exīte coꝛpe spālis est flōmia de uena ꝓiūctiōis policis ⁊ idicis: q; illa uena spaliter ēpti ministrat. ¶ Jtē potes h̄e rōnez: q; in epil. de p̄uata cā sb ligua apparēt due uene viides v̄gētes in liuidū colorē ⁊ dñr fariges uel fagitides. ¶ Jtē in tali casu gñalis regª est. q̄ aplanḳ ille due uene: q; p illaꝝ aptionē: ⁊ iueterata epi. ꝓuenit solui de p̄uata cā. ¶ Jtē potes h̄e rōnē q̄ in epil. de p̄uata cā appet circulus in urina v̄gēs in liuidū colorē. ¶ Jtē nō q̄ nulla alia epil. q̄z de p̄uata cā pōt cogīsci p urinā. ¶ Jtē gñalis regª q̄ i oi epilepti co nocet balneū. ⁊ est rō: q; balneū relaxat neruos: ⁊ debilitat. ⁊ q; in bal. multi gñank fumi: q ad caput ascēdentes ip̄m perturbāt: uł q; epilepsia vna est de reumaticis egritudib⁹. Cū ḡ in nulla reumatica debeat fieri bal. nec in ista. ¶ Jtē gñalis regª q̄ in nulla epil. dꝫ ꝓcedi colt⁹: q; in coitu debilitank nerui: vñ epil. ⁊ palitici. ¶ Jtē reª est q̄ in oib⁹ epilēticis ꝓfert thiriaca de. xij. in. xij. diebus semel oblata ad p̄dus. v. denarioꝝ cū vino decoctionis ruthe excepto i catalepsia. ¶ Jtez oib⁹ epil. ꝓfert ātidotū

dyacastoreū ꝛ potio sci ꝓau.ꝛ dek ex his epithimatib⁹ in sero cū uadit dormitū:cum vino decoctionis ruthe ad pōdus.v.denariox. ¶ Itē suffumigatio ruthe bis in septimana fiat. ¶ Itē reg⁹ ꝑm oēs q coagulū leporis soluit epilēsiā. ¶ Itē oleū qō fridos hūores soluit in epilēticis ꝛ ꝓsumit qō sic fit. Accipe lb.ij. laureole q̄ssent ꝛ de coq̄nk in.j.lb.vini ꝛ alia olei usq; ad ꝓsūptionē vini ꝛ cū vngtō vngak caput epilētici uel frons ul' stōcus analepti ci ualet in catalepsia de frida cā.in palisi.in spasmo de replone.ꝛ artheticis ꝛ fridis ꝛ oppil'onib⁹ fridis cū hu.ꝛ h de generibus epilepsie in p̄tia dicta sufficiant.

¶ De apoplesia. Cap̄.VI.

d Icto de epilepsia. Dicam⁹ de apoplia ꝛ spasmo ex replone. Apoplie tres sūt spēs.s.maior ꝛ mior ꝛ media. Est g̃ apoplia maior uētriculox cerebri oiuz opplio:ꝛ ex toto:sz maior apoplia sola manu curak diuia.iō de ea cura ab auctorib⁹ nō assignatur. ¶ Minox aūt q̄q; terminak ꝑ palisim. Un̄ g̃nalia que in palī.assignank:in hac fiūt apoplia. ¶ Itē in utraq; apoplia in ꝑn⁹ fortī exīte g̃nale est ꝓceptū q; si fiat de sāguine/fiat flōmia de cephalica:si fortis:q; si fiat ex sāguine:facies appebit rub.uene faciei tumēt:si de flate appebit color q̄si cineriti⁹ ul' lituidus. Si aūt melia terreus est color. ¶ Itē de q̄cūq; hu.fiat corpe exīte plectorico fiat flōmia de cardiaca uena. ¶ Itē i oi apoplia reg⁹ est.ut fiat clistē mordicatiuū ꝛ laxatiuū ul' suppositoriū de sapone grosso uel serapanico:ꝛ dī q; intingak in sale distēperato ꝛ felle taurio. ¶ Itē g̃nalis reg⁹ ꝑm auctores q; in ꝑn⁹ oz dari thiriaca ad pōdus.v.denariox. ¶ Itez alia reg⁹ q; i ꝑn⁹ oz fieri suauis strenutatio. ¶ Itē alia reg⁹ q; fiāt vnctōes apitie ꝛ attractie ad exteriora sup ascellōes.

¶ Si ir in spasmo de replone ꝛ in sanguineo ꝛ in plectorico fiat flōmia. In aliys causis fiat purgō cū yeralogodiō ꝛ yerapi.in oi cā fiat suppositoriū ꝛ clistē.gargarismuz ꝛ strenutatio ꝛ iunctio apitiua ꝛ emplz apitiuū:sicut de fenugre.uel de furfure triticeo cocto in vino.

¶ De passionibus oculorum. Cap̄.VII.

p Ost passiōes capitis descēdamus ad pass. oculox anteq̄ agamus de passio.aliorū instroz sensuū.ꝛ p⁹ de obtalmia.ꝛ notādū q; obtalmia est apa in oculo.ꝛ dī ab obtalmō grece:qō est oculus latine.fit g̃ obtalmia:q̄q; de cā cala:q̄q; de frigida. Si de cala:tūc fiūt p̄ctiones in ꝓfundo. Si de frigida:tūc fit cū lipitudine. ¶ G̃nalis est regula.q; in nulla obtalmia debet fieri fomētatio usq; ad q̄tuor dies circa oculos cū ipa sit vna de reumaticis calis. ¶ Itē alia regula.si fiat de frida cā corpore exīte plectorico fiat flōmia. ¶ Itē alia regula.si fiat de ca.oib⁹ pticularib⁹ cōuenientib⁹ fiat flōmia de cephalica:ꝛ in q̄rta die pōt fieri fomētatio ad aptionē poroz ꝛ fumositatū.ꝛ lz sup oculos. ¶ Itē alia regula.in utraq; siue patiēs sit fortis siue debilis:pōt fieri uētosa in fontanella colli.uel melius super cornua capitis. ¶ Itez alia regula.si fiat de cala cā ꝺuek sicut in ꝓtinue febricitāti. ¶ Itez regula.in nulla obtalmia fiat fomētatio circa pedes ꝛ tybias ante quartū diē. ¶ Itē regula in utraq; cā ꝑmo utēduz est repcussiuis. ¶ Itē regula.nō apponak repcussiuū violenter ne mā repcutiak ad neruos obticos:ꝛ fit cā ppetue cecitatis.exhak g̃ succus herbe viol.ꝛ admisceak cū albu.ouī ꝛ aqua ros.ꝛ ꝓficiak cū faria ord.ꝛ fiat empl̄z sup ocl'os. ¶ Itē pōt fieri cū farina fabe distēperata cū aq̄ ro.ꝛ sup oculos ad modū emplastri fit posita:sz tū interposito pāno lineo. ¶ Itē pōt fieri cū succo solatri uel cū succo semp̄uiue. ¶ Idē pōt fieri cū farina fabe distēperata cū aqua ro.ꝛ fiat empl'm sup oculos:uel succo semp̄ui.uel ponak p̄sil. uel grana citonioz in aq̄ ros.ꝛ cū illa mucillagine liniātur oculi. ¶ Itē de maiori ꝓsilio est q; q̄ ponit empl̄z sup oculos interponak aliqd de bōbace uel stupa pp citrinitatē oculox. ¶ Itē alia regula.in ca.cā oculox nō morēt diu empla:sed frequēter remoueank:ne eox accīta/li calore magis ledank q̄z potentiali frigiditate iuuenk. ¶ Idē dicim⁹ q; a ꝑn⁹ debet repcuti mā si fit furiosa:ꝛ magnus sit dolor isistēdū est tūc cū mitigatiuis:q; si a ꝑncipio repcuterek timēdū eēt de recursu furiose medicie:ꝛ de dolore. Et deficiēte aliq̄tulū dol'.isistēduz est ptim mitigatiuis:ptim repcussiuis. ¶ Manifeste dol'.declināte utēdū est repcussiuis tm̄. Cessante tū cā reumatica utendū est dissolutiuis. ¶ Mitigātia aūt sunt h.mica panis trita cū lacte mulieris ꝛ vitellū ouī. Dissolutiua sūt hec.succus feniculi ꝛ mēthe. ¶ Itē g̃nalis regula.B.in cōmēto affo.In fomētatiōe oculox q̄q; augmētak dolor:qñ q; minuik:qñ q; manet in eodē pūcto. Si augmentak fit flōmia in ca.cā. In frida vo purgek cū yeralog.uel yera pig.ꝛ itez fiat fomētatio:ꝛ si tūc augmētek dol'.cessabit a fomētatiōe:si minuik dolor isistēdū est cū fomētatiōe:q; solis fomētationib⁹ pōt purgari. Si aūt añ flōmiā ul' fomētationē uel farmaciā minuik dolor sine istis isistas fomētationib⁹:q; his solis pōt solui dol'.si aūt maneat i eo dē pūcto/debet augmētari collirtū ꝛ fortiꝰ fieri ꝛ apponi dissolutia fortiora. ¶ Itē ut dcm̄ est ex fluxu hu.ad oculos fit obtalmia q̄ soluta remanet macula ꝛ ex macula fit tela:ex tela fit pānus:ex pāno vnguis. G̃nalis est regl'a ergo q̄libet istox inueteratū vix pōt curari. ¶ Itē rō. nō debet deficcatorīū ꝓsūptiuū uel forte collirtū in aliq̄ istax poni:nisi ꝑus digerak ul' remolliak ꝓfectio. ¶ Itez regula.nō debet oleū in oculo apponi:q; cū nimis sit in cisiuū timēdū eēt de dissolone oculi:nisi in causis digestis/ut dcm̄ est. Hoc g̃ solo oleo utēdū est.decoq̄nk auellane cū testis exteriorib⁹ in aq̄.ꝛ tūc exhank nuclei ꝛ terak ꝛ exhak inde oleū ꝑ pānū:ꝛ i singulis dieb⁹ de h olo vna gutta mane ꝛ sero ponak in oculo cū pēna ad medicie remollitionē:ꝛ tē apponak su cc⁹ celidōie cū eq̄li mixtura fellis vulturis ul' agle. ¶ Itē alia regula ne apponatur forte frequēter in oculo:ne ex dol'.acuek reuma.ꝛ fluāt hu.magis ad locū dol'.ꝛ ita fiat collectio. Un̄ de z⁰ in z^m debet apponi forte collirtuz ꝛ in illa die mitigatio. ¶ Itē in p̄dcis passio.g̃nalis regula est q; fiāt duo cauteria in frōtib⁹ iux oculox angulos:uel fiat cauteriuz in fontanella colli:ul' duob⁹ fontib⁹ iux oculos iter colluz ꝛ nares sub tenuitate aurīū. ¶ Itē cauteriçenk uene que sunt in frōte ul' timporib⁹ que ministrāt oculis. ¶ Itez nō solūmō ualēt ista cū collectiōe in passi.oculox:sed ēt in fluxu lachrymax ꝑter supdicta:ut dicit Lōstan.neq; aptio illi⁹ uene que iux aures:si fiat a trāsuerso ul' qō melī⁹ est:debet ēt cauteriçari supꝑ ex trāsuerso:ꝛ ego dico q; supꝑ nodū iux auriculā fiat icisio:ul' qō melī⁹ est supra nodū iuxta auriculā recto debet cauteriçari uena.

¶ De sanguine in oculo. Cap̄.VIII.

p Ost passiōes p̄dictas dicamus de sanguine abūdāte in oculo. ¶ Est g̃ g̃nalis regula.siue fiat ex sanguis abūdātia:siue ex pcussiōe oculi pticularibus ꝙuenientibus q; fiat flōmia de cephalica. ¶ Istud aūt exprimētū est cōe. In q̄ ꝙueniūt oēs auctores q; pkueriçek ciminū ꝛ ico:pek cuz cera ꝛ malaxek ad ignē:ꝛ inde fiāt empla pua:ꝛ successiue ponank sup oculos cala. ¶ Itē accipe cimi.ʒ.ij.cro.ʒ.ij.cāpho.ʒ.j.ꝙ.ſi ce cū aqua ro.ualet ꝓtra grauedinem visus.

¶ De noctilopa. Cap̄.IX.

s Equitur de noctilopa in qua a nona diei hora visus obscurat ꝛ ꝑpedit:ut dicit Alexā. ¶ G̃nalis reg⁹ ꝑm oēs auctores est:ut purgek patiēs cū medicia purgāte melīā:sicut yerapig.uel theodor.anacar. Sik' cum el'arijs/ut dyasene adyātos ꝛ puluerib⁹.ut.ççgal.gariof.çedoa.hēt aūt fieri talis pas.ex hu.melico q; in illis horis mouek. ¶ Itez reg⁹ ꝑm oēs auctores q; pticularib⁹ ꝙuenientib⁹ fiat flōmia de cephalica:sz meli⁹ est ut fiat de illa uena que est ad radicē indicis uel policis. ¶ Itē dicit Lōstā.q; apponak

pip lōguz epi capno z assek z colligak liqr ille q ab eo eli cik:z de illo gutta vna uel due injciank in oculo in sero.
¶Itē notādū q spica in olla rudi cōbusta z puluerīçata q̄cūqz mō sūpta i potu uk i cibo ualet ꝯ noctilopā z ꝯ cardiacā passionē ex frida causa.ualet ēt ꝯ cancrū puluis superaspersus virge virili:si pus lauetur mēbrū cuz urina patiētis:z loco deficcato puluis aspergatur.Ualet etiam cōtra cancrū in labro uel alio loco si pmo lauetur cū aceto:z postea loco deficcato supponatur puluis.

¶De defectu visus. Cap.X.

v **Ltima** passio oculoz est defect⁹ visus.z q̄ñqz fit ex cak.cā.q̄ñqz ex frida: q̄ñqz ex defectu spūum.z tūc ifistēdū est cū aromatibus. Siue de frido humore siue de calo gñalis reg[a] est:q̄ fiat flōmia pticularib⁹ ꝯ uenientib⁹ de uena que est in angulo oculi iux naſuz:uk apponak sanguisuga. ¶Gñale expimētū est ꝯ defectū visus de frida cā z ꝯ lachrymas z ꝯ lipitudinē.ꝛc.tria fellicka uolatilū de rapina viuētiū:z exhak succus feniculi z ruthe z fragarie:z cū istis liquorib⁹ distēperētur eq̄li mixtura.mirre.aloes.sarcocolle. z tūc per pānū colek z buek in uase eneo si sit de frida cā:in vitreo uel argēteo si sit de cala: z vna gutta uel due de illo collirio ponank in oculo:z cū deficcabik cū eodem succo renouetur. ¶Itē ꝯ defectū visus de cā cala z fluxus lachrymaz z arsuras z ruborē ocloz fiat collirīū ꝑ mō.ꝛc. folia agrimo.berbene feniculi z in maiori quātitate de foliis rosarū:z decoquank in duplici uase z exhak aq̄ ad modū aque rob.z de ista aq̄ in mane gutta vna uel due ponātur in oculo.Si tū distēperetur sarcocolla uel thus cū eadē aq̄ forti⁹ opabitur ꝟtra fluxuz lachrymarum.

¶De passionib⁹ aurīū:z pmo de dolore. Cap.XI.

p **Ost** passio.oculoz segk de passionib⁹ aurīū. ¶Gñalis regula est in passionibus aurīū q nihil actualr friduz debet apponi. ¶2[a] reg[a] q grossum debet apponi:nec in puluē:nec in collirijs. ¶3[a] reg[a] est.q nullū forte collirīū debet imorari in auribus:ne p nimia mordicatiōe fieret dolor:z ita magis fluerēt hūores:z ita augmētaret dolor. ¶4[a] re[a] est:q sic nō debet dari medicia sine digōne māe:ita nō debet apponi in aure collirīū sine digestione exteriori. ¶Fit aūt dolor aurīū q̄ñqz de calo:q̄ñqz de frido hūore Si de calo digerak mā cū fumigatione facta cū aq̄ decoctiōis malue herbe viol.palee ordei z auene:z tūc injcia tur vna gutta uel due de succo lactuce uel vino maligranati uel de succo maloz citonioz martiatoz uk citonioz z tūc obturek auris cū bōbace. ¶Si aūt fiat de frida cā fiat suffumigatio cū aq̄ decoctiōis radicū feniculi petrosil.abſinthij.ani.z aligb⁹ istoz.z tunc injciātur due gutte cū succo cepe tepido:uel loco olei amigdalaz amara. ubicūqz pōt poni oleū de nucleis perficorum.

¶De apatibus aurīū. Cap.XII.

p **Ost** dolores auriuz seqk passio q̄ di:apa. ¶Gñalis ĝ reg[a] est in apate auriuz q nulla fiat repcussio. ¶Itē alia reg[a].q apponank mitigatiua z maturatiua in colr.mitigatiua:z maturātia i emplastris. ¶Mitigatiuū ĝ collirīū est ut misceak lac mulieris in utraqz cā. ¶Si aūt fiat de cala meli⁹ est ut apponak aligd de oleo viok.cū lacte mulieris. ¶Emplz mitigatiuū z maturatiuū sic fiat.vz.iunctio butyri recentis ab interiorib⁹. ¶In apate frido decoquak faria tritici i oleo z melle z vino:z facta ꝑdicta iunctiōe supponak aurib⁹.Si aūt multū est fridū apa decoquak in succo cepe z supponak. ¶Cōtra apa de cala cā apponak emplz qđ sic fit.ꝛc.sumitates iusqami z aligd de radice lapatij acuti z obuoluak in stupis canapinis aq̄ madefactis:z decoquank sub cinerib⁹:z cū decocta fuerit terak cū assungia gallinacea uel anserina uel arietina:z facta iunctiōe cuz butyro z oleo supponak auribus.Illud enim sup oia ēpla potētissime dolorē mitigat.cāz extinguit.sanīē ꝓcurat.

¶De tinnitu aurium. Cap.XIII.

s **Equitur** de tinitu aurīū.Tinit⁹ q̄ñqz fit de ca.cā:q̄ñqz de frigida. ¶Si cala cogīscik p mordicatiōes pūctiōes z arsuras aurīū.decoquak ĝ se.anisi aneti ꝙquassati in vino maligra. z due gutte tepide injciank in aures z cū bōbace obturenk.uk loco maligra.ponak succ⁹ macianoz ubicūqz terraz z locoz ponak ciminū loco aneti. ¶Si aūt fit de frigida cā cognscik p friditatē aurīū z algorē.fiat ĝ tale collirīū ꝑm auctores.ꝛc.de oleo amigdalaz amara.in q̄ decoquak anisuz q̄ssatū:z due gutte cale injciantur in aurē.z ego dico q loco olei amigdalaz amara.pōt poni succus portī ubicūqz terraz:z fex uel oleū de nucleis pficoz:uk succus cepe in quo pro anisо decoquatur ciminum.

¶De sanie auris. Cap.XIIII.

s **Equitur** de sanie: que q̄ñqz colligik in aure.Dicūt auctores q̄ pticularib⁹ ꝙuenientib⁹ purgek caput cū oximelle iuliani uel yerapig.z tūc ponak tēta facta de bōbace itincta cuz terbētina ut viscositate sua sanīē exhaz:z loco bombacis pōt poni carpia z rasura pānī:z si iuoluak iunus uk festuca in carpia:z loco terbētine ūtingak in melle eque potēter mūdificat quēadmodū terbētia. ¶Gñale expimētū est ꝯ sanīē z surditatē de q̄cūqz cā fiat z ꝯ lap.in auricula exīntē:z granū z paleā exhit. Apponak os alic⁹ vilis pso ne ad orificiū auris:ita ut anhelit⁹ ſbintret.illē eni anhelit⁹ laxat meatus:digerit mām:z sanīē subtiliat:z postea sugat apa fortiter.Sic materia extrahetur exterius.

¶De uermib⁹ in aure. Cap.XV.

q **Andoqz** ꝙtingit q uermis ſbintrat aurē:z tūc pcipiunt auctores q injciātur res amare ad interfictēdū:sic succus pficarie z folia pfici.Curiali⁹ z ueri⁹ expik de pomo maturato z aromatico calefacto ad ignē ut meli⁹ redoleat: z appositо ita p noctē auribus:ut illa ps in qua infigik caudа apponak orificio auris:z in crastino inuenies uermē auriculare in cētro pomi pp delectabilē odorē pomi.

¶De fluxu sanguinis ab aure. Cap.XVI.

s **J fluit** sanguis de auribus:qđ q̄ñqz ꝙtingit vi nāe uel vi sinthomatis:z ꝺ duplr:uk ex abūdātia hu.vñ ab illo supfluo nā conatur se exonerare.In tali casu dicūt auctores q pticularib⁹ ꝙuenientib⁹ fiat flōmia. Q̄ñqz vi nāe in die creti co.talis ergo fluxus nō est intercipiēdus:nisi multū debilitet patientem. silr dico de uomitu cretico z de fluxu sang.a naribus. Idem de sinthomatico fluxu auriuz dico nisi multum debilitetur patiens: q non debet intercipi:nisi trahatur ad aliquā partem:vñ uomitus sinthomaticus debet intercipi per fluxum uentris.

¶De surditate. Cap.XVII.

d **E surditate** dicūt auctores q̄ succus sempuiue ualet ad utrāqz surditatē:ita q vna gutta uel due injciātur in auribus ineq̄li pondere uel mixtura pinguedis anguille assate ad ignē. ¶Itē succus camomil.iniectus tepidus ualet in utraqz cā. ¶Itē inueterata surditas de quacūqz cā sit curak sic.ꝛc.succū sempui.repleak olla inde:z ponak sub terra per pānū colatū:z facta āni circularis reuolutione exhak olla a terra z repiek qddā vnctuosum:z illud tepidū frequēter in auribus injciak. ¶Idez dico de balsamo cū succo cepe uel porri iniecto tepido. ¶Itē de cauterijs q fiat cauterium ad rad.auris:ita q possit coopiri a pulpa auris:uel exhak seto per medium auris:ita q cauteriçek uena que est in medio: que etiaz ualet cōtra passionē oculoz. ¶Item cauteriuz pōt fieri in brachio z fontanella colli bene fit.Item in scda z tertia etate lune nisi fiat cauterium sub aure apponatur sanguisuga ad radices auricule.

¶Contra surditatē.ꝛc.anguille pinguedinē z sanguinem

anguille ꝛ hirci:ꝛ pone in cepe cauata:ꝛ pone ad ignem ꝛ dimitte q̃lſqz cepa remolliatur:poſtea exp̃me:ꝛ duas guttas inde ſtillatas tepidas pone in aure. Iſtud ualet ſi ſũt de frida cauſa. ¶ Sed tñ nõndũ q̃ pticularib⁹ ꝙuenietib⁹ purgatio pticularis uel uꝝis ſi expedit debet p̃cedere. Et h̃ de paſſio. aurium ſufficiant.

¶ De paſ. narĩũ. ꝛ p⁹ de fluxu ſanguis. Cap̃. XVIII.

S Equitur de paſ. narĩũ. Sic̃ g̃ ſanguis fluit ab aurib⁹ ſic ꝛ a naríb⁹ fluit g̃ qñqz in apparẽtib⁹ ſanis: qñqz in febriciãtib⁹:ꝛ utroqz modo qñqz vi näe: qñqz vi ſinthomatis. ¶ Jtẽ utroqz mõ fluit a capite: q̃ cognoſcim⁹ p dolorez frontis oculoꝝ ꝛ timpoꝝ: qñqz ab alijs ptibus fluit. ¶ Si vo fluit a capite ꝛ fluat a dextra nare p̃ſumitur q̃ fluat ab eꝑe:ꝛ tũc ſentiunt aggrauãtia in dextro ypocũdrio. Si aũt fluat a ſiniſtra pte p̃ſumit q̃ fluat a ſplene: ꝛ tũc ſentit dolor in ſiniſtro ypocũdrio. Si aũt fluat ab utraqz pte p̃ſumit q̃ ab utroqz mẽbro adueniãt p̃dicta ſinthomata. Si aũt fluat a matrice cognoſcit inditio patiẽtis. vñ fuerũt mẽſtrua diu retẽta. vñ Hyp. i affo. ⁊ diu lierib⁹ mẽſtruis deficiẽtib⁹ ſi ſanguis fluat a naríb⁹ bonũ ¶ Jtẽ reg⁹ eſt in ſanis. q̃ ſi fluat uel vi ſinthomatis uel vi näe q̃ fiat flõmia pticularib⁹ ꝙuenientib⁹ ut eũetur ſanguis quẽ conat nã expellẽ: ex q̃ ſupabũdat uel ad extinguẽdũ arſurã uel ſanguis itẽſionẽ: q̃b⁹ ſanguis ſinthomatice mouet. ¶ Jtẽ reg⁹. ſi fluat ſanguis in febrib⁹ ſiue vi näe: ſiue vi ſinthomatis nõ itercipiat ſanguis niſi multũ patiẽs debilitet. ¶ Jtẽ alia reg⁹. ſi itercipiat ſanguis nõ cũ ipetu: ſz paulatim ſucceſſiue itercipiat. ¶ Intercipiẽtia ſunt iſta: tepefiat acetũ ꝛ fiat cũ illo fomẽtatio circa virilia ꝛ vino:ꝛ in mamillis in mulieríb⁹:ꝛ ligentur extrema tybie. ſ. brachia: uꝝ pꝫueriçek reſa. ꝛ admiſceat acetũ cũ farina ordẽ. ꝛ diſtẽperet cũ ſuc. plãtagi. ꝛ albu. ouꝝ: ꝛ fiat emplm ſup frontẽ ꝛ timpora ſi fluat a capite. Si autez ab epate ſup regionẽ epatis. Si ex ſplene ſup regionez ſplenis. Si ab utroqz ſup utrũqz. Si aũt a matrice ſuper mr̃icẽ. ¶ Deli⁹ tñ itercipit ſi fluat a matrice per aptionez ſaphene uene: que eſt inferius ſub cauilla pedis.

¶ De polipo. Cap̃. XIX.

S Equitur de polipo. ¶ Polipus eſt vna reumatica paſ. ¶ Reuera reumatiçãt qñqz hu. a media cellula capitis: qñqz a cõmiſſura que eſt iter fantaſticã ꝛ logiſticã ꝛ deſcẽdũt ad nares: ꝛ qñqz colligũtur ad carneã ſbam ad ſiꝝitudinẽ ueruce. ¶ Cura iſti⁹ polipi ſolis cyrurgicis relinquat: q̃ per inciſiones uel cõbuſtiões curat: tñ gñale p̃ceptũ eſt q̃ nõ fiãt iſta donec ſit corpus mũdificatũ a ſupfluis hũorib⁹. ¶ Jtẽ qñqz hu. reumatiçãt ꝛ ſubintrãt ſpõgioſitatẽ narium: vñ ſic̃ aq̃ lactuce in porris pãni. ita in porris nariuz latitãt hu. corrupti. ¶ Gñalis reg⁹ eſt q̃ nõ apponat aliq̃ locale q̃lſqz caput ſit mũdificatũ. ¶ Mũdificato g̃ capite inijciat puluis qui de eq̃li mixtura piretri. caſto. finap̃. cinamo. ſed tñ qdã hñt ita tenerã ſbam narũ q̃ nõ p̃nt ſuſtinere mordicatiõnẽ puluerís: vñ magis acuit reuma ꝛ maior fit fluxus. Jn hac ergo cã eſt ſuauiter deſiccatiuis inſiſtẽdũ. ſic̃ ro. que magis deſiccãt q̃z puluis fabarum. ¶ Gñale ꝙſiliũ eſt. q̃ fiat cauteriũ in illa cõmiſſura que eſt inter fantaſticã cellulã ꝛ logiſticã: ut hũor nocẽs ab illa origine remoueat. ¶ Ruptoriũ ſub mẽto ꝛ flõmia in ſumitate naſi ualet. Jtem ſi fiat polipus de cal̃. cauſa uel frigida: ualet uẽtoſa in fontanella colli poſita.

¶ De coꝛiça. Cap̃. XX.

S Equitur de coꝛiça: que qñqz fit de ca. cã: ꝛ tunc ſentit arſuras ꝛ fumũ ignitũ ꝛ cõburenté nares in exitu. Si de frida ſentitur ẽt gelu in narib⁹. ¶ Gñalis regula eſt. q̃ ſi fiat de ca. cã ptícularib⁹ ꝙuenientib⁹ fiat flõmia: q̃ ergo dr̃ q̃ in reumaticis cauſis nõ debet flõmia fieri: ſic intellige. i. in apparẽtibus ſanis. ¶ Si fiat de frigida nõ debet fieri: q̃ in reumaticis cauſis egris debet fieri flõmia: q̃ patet. q̃ apopl̃ia ꝛ paliſi ꝛ ſquinãtia ꝛ pleureſi ꝛ in pluribus que ſunt reumatice fit flõmia. ¶ Gñalis ergo regula eſt. in coꝛiça ſiue ſit de frida: ſiue de ca. q̃ nulla fiat fomẽtatio acuto reumate nec ẽt manus ꝛ pedes debẽt lauari. vñ ꝛ dico q̃ ſi fiat ꝙtinua cũ reumate nulla fiat fomentatio circa pedes ꝛ tybias. ¶ Jtẽ humorib⁹ fluẽtib⁹ nõ fiat ſtrenuatio nec apponãtur diſſolutiua nec fumigatio. vñ ꝛ in cauſis reumaticis nõ debet dari alliata: nec vinuz fortẽ: nec pigmẽtũ: nec aliq̃ alia que magis diſſoluũt q̃z conſumũt. ¶ A p̃ncipio ergo exñte cã ca. reg⁹. fiat fomẽtatio cũ aq̃ decoctionis ro. Si de frida cũ aq̃ decoctionis laudani ꝛ roſ. Jtem fiat vnctio utraqz cauſa ex eq̃li mixtura cũ oleo vio. ꝛ butyro circa frõtẽ ꝛ timpora in fine cauſa. ¶ Jtem patiens fugiat oẽm repletionẽ ciboꝝ ꝛ potuuz ꝛ oẽm nocturnã cenã ꝛ plixum ſomnum.

¶ De infectione faciei. Cap̃. XXI.

S Equitur de infectiõe faciei. Q̃ñqz ſi unt lentigines: qñqz pannꝰ: qñqz liuores: ꝛ qñqz qͦlibet iſtoꝝ de cal̃. cauſa: qñqz de frida. ꝛ ſiue de frida ſiue de ca. fiat: qñqz fiũt nãles: qñqz ínãles. ¶ Si ſũt nãles ipoſſibile eſt curari: ſed tñ palliari p̃nt uel minui uel reꝑmi. ¶ Jtẽ que fiũt accũtales: qñqz fiũt a calore ſolis adurẽte: qñqz vi näe expellẽtis ad exteriora: qñqz a retẽtiõe mẽſtruoꝝ. ¶ Si g̃ fiat vi näe gñalis reg⁹ eſt. q̃ non debet apponi locale q̃lſqz mũdificatũ ſit corpus. Si eni mũdificares corpus: nã p locale expelleret ad exteriora. ¶ Si ex retẽtiõe fiat mẽſtruoꝝ: p⁹ aptaꝫ uena ſaphena ſub cauilla pedis interiꝰ: ꝛ tũc p̃nt poni localia. ¶ Cõtra hꝰ infectiões ſi ſint de frigida cã fiãt iunctiões de ſapone gallico acuato cuz nitro ꝛ mirra diſtẽperato cũ aceto uel ſuc. maloꝝ macianorũ p̃cedẽte ſuffumigatiõe cũ aq̃ decoctiõis abſinthij. ¶ Si aũt fiat de ca. cã diſtẽperet cũ amido ꝛ farina fabaꝝ ꝛ cuz aceto uel ſuc. maligra. uel macia. ꝛ facta ſuffumigatione cũ decoctiõe auene: fiat iunctio. ¶ Jtẽ in ſãguis calido galli uꝝ colũbe ĩtingaꝫ ſtupa uel bõbaꝝ ꝛ faciei ſupponatur. Cõtra maculas ꝛ p̃dictas paſſio. ¶ Jtẽ tam in cã ca. q̃z in frida ualet ſanguis leporinus ca. uel caſtorinus: ut p̃dictũ eſt: ſupponaꝫ ꝛ dimittaꝫ donec p ſe cadat. ¶ Jtez ꝙtra pãnũ poſt ptũ ualet thiriaca diſtẽperata cũ ſuc. feni cu. uꝝ vino:ꝛ ſup pãnũ inuoluaꝫ. ¶ Jtẽ ꝯ liuores fridos ex pcuſſiõe uel caſu. q̃z. baccas lauri ꝛ puluerĩça ꝛ bullias in melle facto empl̃o tepido ſupponaꝫ: ualet ẽt ꝯ lentigines ꝛ pãnos de frida cauſa. ¶ Jtẽ ꝯ p̃dictas paſſio. ualet ruptoriũ de cantaridibus factum ſub mento.

¶ De paſſio. dentium. Cap̃. XXII.

S Equitur de paſſio. dentiũ: q̃ñqz ꝙtingit q̃ hu. fridi reumatiçant per neruos ad dẽtes: qñqz ca. ꝛ ſic faciunt qñqz cal̃m aꝑa: qñqz fridũ: qñqz cõtingit ut dicit Alex. q̃ iſti colligũtur ꝛ faciũt aꝑa:ꝛ lz dens ſit durus põt aꝑari ſicut cerebꝝ qͦ molle eſt. Jtẽ ſi fiat dolor dentiũ a cerebꝝo ſuperiores gingiue tumẽt: ſi a ſtõco fridiores. ¶ Gñalis ergo regula eſt. ſi fiat dolor uel aꝑa de q̃cũq; cã ſit corpe exñte plectorico: q̃ fiat flõmia de cephalica pticularib⁹ ꝙueniẽtib⁹. ¶ Si aũt nõ eſt plectoricũ: ꝛ fiat de ca. cã regula eſt q̃ apiaꝫ uena que eſt ſub lingua:ꝛ ſi cũ hu. frigido fiat gargariſmus cũ aq̃ uel vino decoctionis urtice ꝛ camedreos:ꝛ alliũ tritũ liget in brachio ex pte patienti. Jn ca. cã fiat ſuffumigatio ore apto cuz aq̃ decoctiõis ro. Jn frida vo cã duo grana thuris poſita ſup carbones ualẽt: ꝛ ore apto recipiat fumus. ¶ Jtẽ coꝛis eſt ſuffumigatio in utraqz cã cũ ſemie iuſgami uel porꝛi: uel cum leui opiata itercipiat. ¶ Cõtra ca. ꝯ fiat iunctio ab exteriorib⁹ cũ fridis. ¶ Cõtra fridã fiat empl̃m de paulino. Et fiat iunctio de ca. vnguẽtis. ¶ Jtẽ ꝯ calidã fiãt empl̃a mitigatiua. Jtẽ iter oẽs alias herbas ꝑiudicat in fridis dol. origanũ q̃cũq; mõ exhibeat. vñ in ꝓforatione dentium

ubi putredo est ⁊ dol'.si stipes organi cōbusti frequēter ponat/tria facit/sanie deficcat/locū mūdificat/dolorē re/primit. ¶ Itē q̄nq; dentes mobiles sunt ex debilitate ⁊ relaxatione neruor:contra quā ualet deco.pfidie ros.⁊ folio.mir.⁊ frequēter cū lingua ducat dentiuz circa rad. ¶ Sed nō ꝙ ubicūq; terraꝝ in loco pfidie pōt poni rānus uel cānus.loco foliorꝝ mirti pñt poni folia bruſci.

¶ Itē q̄nq; fit cancer in gingiuis:⁊ tunc ualet puluis factꝰ ex ossib⁹ dactiloꝝ ⁊ pfidia ⁊ ossibus mirabolano.citrino.

¶ Item q̄nq; fit excoriatio in lingua ⁊ gingiuis ⁊ labijs: cōtra quā gūmi arab.infundat in aq̄ ros.⁊ cū illa mucil lagine fiat inunctio.uel pul'.ros.cuz illa mucillagine cō ficiatur ⁊ ungat.Item loco gūmi arab.ponatur gūmi ce rasoꝝ uel prunorū. ¶ Item in excoriatione a cancro in gingiuis ualet flōmia de uenis que sunt sub lingua.

¶ De passione fauciū. Cap.XXIII.

9 **Equitur** de pal.fauciū.⁊ pº de sgnā/tia.Qñ ꝙ uel sanguis ul' flā ad ismon currit uel fluit:⁊ colligit ibi facit apa qđ dī sg/nātia qđ cito suffocat. ¶ Itē gñalis est regª.ꝙ fiat a pn° flōmia de uenis sb lingua que dī fagides:qz flōmia hec pfecta est cura.Sz qñ tñ aggrauat lingua:ita ꝙ exhi nō pōt:nec pōt fieri flōmia fiat de cephalica: ul' apponātur due pue uētose iter collū ⁊ fauces ad radices auriū. Itē he sunt gñales flōmie que fieri debēt pticularib⁹ ꝙueni/entib⁹. ¶ Itē a pn° debet fieri clistē mordicatiuū ul' sup positoriū. ¶ Itē nihil actualr friduz debet apponi nec i emplis:nec in gargarismatib⁹. ¶ Itē in pn° utēduz est gargarismatib⁹ repcussiuis in medio maturatiuis in fine mūdificatiuis. Repcussiuū fiat dyamorō distēperatū cū aq̄ decoctiōis ligri.⁊ ro.⁊ Mūdificatiuū fiat cū lacte capri no uel sero cū colatur.furfur tritici id ē a pa rūpit. ⁊ Ma/turatiuū fiat cū dragagāto distēperato cū aq̄ decoctionis ficuū ⁊ uuaꝝ passa.⁊ rad.ligr.sil' dico de emplis que ꝑz diūsa tpa sunt uariāda. ¶ Gñalis ꝙ regª est.ꝙ nō est ute dum repcussiuis ab exteriorib⁹ ne mā repcutiat ad spūa lia:imo cū diuersiuis ⁊ attractiuis. Aliqñ tñ debet appo ni ꝙfortatiñ uel parū pōticū ne nimis attrahat de mā.in pº ꝙ ponat succus menthe uel pul'.ro.In pº ꝙ apponat empl'm de farina tritici:⁊ suc.apij ⁊ assungia uetusta por cina:uel suc.mēthe uel pul'.ro.In medio tpe apponatur empl'm maturatiuū:qđ ꝫ pleuresim ⁊ pipleumoniā po/nit:in fine aūt ad rūpēdū ⁊ mūdificādū ponat empl'z de fermēto ⁊ sale ⁊ oleo. ¶ Itē ad apata rūpēda:sic dī. Ale xā.ualet dyacelidoniō:qđ fit de pul'.yrūdinū cōbustarū ⁊ distēperatarū cū assungia uetusta porcina:⁊ dī dyaceli doniō a celidonia:cuius succus ut dicūt auctores missus in oculis hirūdinis a patre uel a matre aperit oculos eo rum. ¶ Item gñalia que p̄dicta sunt de squinātia locū hñ t in wula melius tñ apponitur uētosa in fonticula col li q̄z in collum ⁊ fauces in casu wule.

¶ De execrabili. Cap.XXIIII.

9 **Equitur** De execrabili ⁊ successiua pass.spūalitū:que sic fit.pmo ex cā reumatica fit tussis.ex tussi ciodoica passio: ex qua fit empima:ex qua ptisis. ¶ Gñalis ꝙ est regla pm oēs auctores ꝙ a pn° intercipiat cā reumatica. Et notanduz ꝙ q̄nq; fit de cā ca.q̄nq; fit de frida:⁊ si fiat de ca.cogscit per pūcturas ⁊ arsuras ⁊ mordicatiōes:⁊ a calo ledit: ⁊ a frigidis iuuat.Sed de friditate sentit oris acetositatez ⁊ mordicatiōes ⁊ a fridis ledit ⁊ a calidis iuuat. ¶ Sed tñ notādū.ꝙ cū de cal'.cā fit pmū ꝙsiliū est ut fiat flōmia pticularib⁹ ꝙuenētib⁹. Si fiat de frida ponat uētosa in scapulis. Dico tñ ꝙ in utraq; cā ꝙfert. Interciptēta ꝙ fi ant in ista frigida causa.ℨ.tria ꝙ.thur.al.ad quātitatem minoris cicere:⁊ de tertio in tertiū dīē in sero cū uadit dormitū trāsglutiat. ¶ Item.ℨ.pineā gūmosam recen tem ⁊ decoquat usq; ad resolonē sup.coletur ⁊ colature admisceatur mel ⁊ syrupe:hoc aūt syrº utat sero ⁊ ma/ne cum tribº ptibus aque tepide quātuz testa ouī capit. ¶ In ca.causa intercipiat itez reuma cū syrº papaueris al.Qui sic fit.quassef se.⁊ decoquat.in aq̄ colet ⁊ colatu re addat çucca.⁊ syrupe.hoc aūt syrupo utat.Ul' aliter puluericet papa.al.⁊ subtilr triconicet:⁊ tunc ꝓficiat cū tribus partib⁹ syrupi ro.uel cū tribº mellis.⁊ pōt ꝓfici in frida cā. ¶ Item pill'e cinogloſſe ualent in utraq; causa que.ℨ.mirre.ℨ.vj.thuris.ℨ.v.iusqa.ℨ.iij.rad.cinogloſ se.ℨ.iij.ꝓfice cū aqua ros.⁊ offerat una semel in hebdo/mada uel due ad plus:⁊ ad quātitatē ciceris:⁊ teneat sb lingua donec tota resoluat. ¶ Dill'e arnogloſſe sic fiūt. ℨ.mirre.ℨ.vj.thuris.ℨ.j.opij.ℨ.iij.arnogloſſe.ℨ.iij.cō fice in aq̄ ro. ¶ Item dicūt auctores ꝙ fumigiū nō de/bet fieri cū auropig.sz itelligas ꝙ si fiat in ficco ⁊ extenua to ubiq; nō ꝓcedēdū. Si aūt humidus fuerit ⁊ carnosus ꝓcedēdū est. ¶ Qñq; aūt ꝓtingit ꝙ ex tussi ꝑcedenti fit emoptoica pas.Gñalis ꝙ regula est.ꝙ pticularib⁹ ꝓue/nientib⁹ fiat flōmia. Spālez syrupū ꝫ istā passio.qui sic fit exhat succus plātag.⁊ bulliat ad ignē:⁊ colet ⁊ per deco ctionē clarificet sicut aq̄:⁊ tūc addat çuccar.⁊ syrupet in pº decoctiōe succº uel rad.ligri. ¶ Qñq; ꝓtingit ꝙ emo ptoica segtur empima:⁊ inde fetet anhelitº. Gñalis ꝙ re gula est.ꝙ effundat sputū sup carbones:⁊ si tūc fetet sci/as ulcus eē in pulmone. ¶ Itē alia cautela utruz ulcus sit in pulmone. p̄ciat sputū sup aquā:⁊ si resideat aliqd in fundo ulcus est in pulmone. Si aūt supnatat sanº est pulmo. ¶ Itez q̄nq; ꝓtingit ꝙ sanū sputū admisceatur sanioso:qđ cognoscit qz ex admixtiōe sanguis sani sup/natat sanioſum. Sic ꝙ cognoscas cū vga corili uel ficus subtilissime diuidat ⁊ si qd est sanioſuz in diuisione petit fundū. Q̄nq; ꝓtigit ꝙ ex empimate segtur ptisis. Ut cū pulmo bibit humiditatē corpis nutribilē.vñ corpus atte nuat ⁊ multū educit per os de eadē hūiditate. ¶ Et no tāduz ꝙ si ueniat in ſtatico uel hūido pōt extēdi usq; ad 20.uel.30.annos. Si in colerico uel in ficco parū durat: ⁊ incurabilis est in istis causis.ſ.uel emoptoica uel ptisi: dicimus ꝙ isistēdū est cū mūdificatiuis:postea cicatriçā tib⁹. ⁊ Mūdificatiua gargarismata sint facta cū sero cap'.⁊ cū succo decoctiōis succi ligri.uel aq̄ decoctiōis ord.nō excoriati uel cū decoctiōe radi.ligri. ¶ Itē exprimētum gñale in q̄ quenitū.oēs auctores.ℨ.cancros fluuiales: ⁊ decoquātur sb cinerib⁹:⁊ exhātur cancri ⁊ decoquank i aq̄ ordei excoriceati:⁊ tūc fortiter iter duos bacculos cō primak:⁊ cū ista decoctiōe fiat gargarism⁹ frequēs:⁊ ali/q̄tulū de ipo succo tñsglutiat. ¶ Ultimū ꝓsiliū:ꝙ si co/pº ē plectoricū ⁊ hūidū fiat cauteriū sb furcella pectoris. ¶ Itē q̄nq; ꝓtingit ꝙ hu.reumaticāt a capite ad iferio/ra ⁊ colligit in capsula pulmonis aliud apa:qđ pipleumo nia dī:⁊ tūc sentit dolor in pectore ⁊ iter scapulas in pte oppoſita cū difficultate aspirādi ⁊ respirādi cū liuēti uria. ¶ Itē q̄nq; reumaticāt hu.iferius in dextro latere:⁊ fit pleuresis.vñ multi decipiūtur in discretiōe signoꝝ pleu re.ab apate epatis.Signa ergo sepata sic diuide ⁊ intel lige.Apa epatis lunatū est:sicut est luna nouella depſſis cornib⁹ inferi⁹. ¶ Itē aliud signū discretionis.stati epa tici discolorātur ⁊ extenuātur. ¶ Itē aliud signū spāle: ꝙ epatici sanguinolētas hñt egestiones. Itē signū sepa/tionis.urina magis colorata est in epaticis q̄z in pleure ticis. Itē epatici magis q̄z pleuretici iferi⁹ dolorē sentiūt ¶ Itē ꝫ signa utrobiq; sub dextro ypocūdrio dolor pū/gens utrobiqz liuet mā in pleuresi ⁊ in peripleumonia. ¶ Item gñalis regula est de quocūq; hu.sit:ꝙ fiat flō/mia per antipasim.sicut dicunt auctores:pticularibus tñ cōuentētibus. ¶ Item q̄nq; ꝓtingit ꝙ pleuresis ⁊ perip/pleumonia sit cuz fluxu uen.Gal'.querit in passionario utrum debeat fieri flōmia in tali casu:⁊ relinquit id iso/lutū. Dicit tñ Alexā.ꝙ in pmo intercipiat fluxus:⁊ po stea fiat flōmia. Nos aūt dicimus ꝙ si fiat vi nāe uel vi sinthomatis a pn° pticularib⁹ ꝓuenētibus fiat flōmia ⁊

forti existēte natura. ¶ Itez nihil actualiter frigidū per os recipiatur.z3ª regula est.nihil acetosum detur. ¶ Itē nullum purū repercussiuuz ab exteriorib⁹ apponat:potest tamē poni aliquid suauiter repcussiuum:ut dictū est in squinātia cum mitigatiuis z maturatiuis.In augmēto z statu apponātur mitigatiua z maturatiua. ¶ Item cōmune emplastrū qđ sic fit.℞.raď.altee z fenugre.seliní ficus siccas.uuas passas.farinam ord. decoquantur in aqua:z facta decoctione sic pistetur z ꝓficiatur cuz assungia porci.uetusta uel butyro:z ponatur super locum patientē. ¶ Aliud speciale.attrahatur succus berule nasturtij aquatici in equali pondere succorū:z tunc liquefiat assungia uetusta porcina.admisceat tertia pars mellis dispumati:z admisceātur ista duo z decoquātur insimul usqz ad cōsumptionem fere succorum:z tunc admisceatur pul.fenugre.lini farina tritici z bene incorporētur ad ignem:z cum spatula:z fiat emplastrū z superponatur.Istud est speciale in pleuresi notha z peripleumonia uera.Si aūt uera sit pleuresis apponatur oleū viol. ad repressionem aliorum.

¶ De passione cardiaca. Caꝑ.XXV.

Sequitur de alia passio.spiritualium que dī cardiaca. qñqz ergo fit de priuata causa:qñqz de remota causa. Sic est vitio co.acute existētis in stōco:qñqz a lumbricis in ore stōci habētibus rostra acuta z mordicātibus z pforātibus os stōci:sicut qñqz pforāt intestina:quoz cura iferius dicetur. ¶ Qñqz fit ex priuata causa: z tūc qñqz ex uētositate:vnde cordis saltus factus ex uentositate dī ab auctorib⁹ cardiaca passio. Gñalis regula est ꝑm oēs auctores.cura est q offerat dyanisum.Unde receptio est in lib.qđ si nō habes offeras dyaciminum uel dyasperma ton:z si hoc nō habes.℞.anisum z decoque in aqua intingas lanā succidā z pone sup locū patientē.Dyanisi receptio est in libro stomaci: deinde coquat anisuz quasi satum in aqua:z tunc intingatur pannus z expressus ponatur super regionem cordis.

¶ Qñqz fit ex causa priuata.ſ.ex causa flegmatica collecta circa panniculos pleris z auriculas cordis cōprimente. Ista cardiaca dī tremens:q si ponas manuz sup regionem cordis nō sentiet cordis motū ordinatum imo tremorem. ¶ Gñalis ergo regula est ꝑm auctores:q purgef hec mā.℞.ysopū leuisticum saturegiā.raď.liquiri.z eiusdē suc.radi.yreos calamētum z prassium.decoquantur ista in mulsa:z cum hoc fiat gargarismus mane z sero:z de hac decoctione trāsglutiat:z tunc purgef cuz yerapi.acuata cum pul.raď.ligr.z tunc fiat inunctio cum melle dispumato rubeo:z tūc fiat de saturegia z saluia si napismus. ¶ Alia cardiaca dyaforetica dī que fit ex forti calore dissoluēte z ꝙsumēte humiditatē spūaliū de ista passio.frequenter loquūtur auctores.Signa illius sunt resolutio corporis in sudorem:qñqz in extremis frigus: qñqz videf eadē corporis extenuatio.in somno videtur quasi mortuus:z est extremitatū frigiditas. ¶ Itē qñqz habet fieri ex ꝓcedenti ꝙtinua:qñqz ex longa quartana: qñqz fit ex co.collecta circa spūalia:z tunc forti existente corpore particularib⁹ quentibus fiat flōmia:z postea mundificetur corpus cum aliquo leui colagogo.Si aūt fiat ex flegmate id non est faciendum. ¶ Item ꝑm oēs auctores in cardiaca cōtinua fiat fricatio circa uolas manuum z pedum. ¶ Item alia regula.pānus uel bombax in aqua ros.intingatur z naribus apponatur in loco frigido. ¶ Item dicunt auctores q debet fieri inunctio circa frontem z timpora:quia ꝛ ibi nō fit causa mor bit:frequētius tamē illa pars cōsueuit concipere cal.z resolui in sudorem. ¶ Item fiat inunctio in succo solatri circa frontem z timpora z super regionem epatis z corporis. ¶ Item cum albumine oui fiat inunctio z fiat sinapismus cum tribus generibus sanō.z de ros.z de rasura eboris. ¶ Item fiat sinapismus specialis qui fortius operatur de pul.conu cer.cōbusti cuz equali mixtura.pul.sanda.z ros.facta ꝑius inunctione in albumine oui.debent etiam in hoc casu dare electuaria que habēt confortare z spiritus repare:sicut dyamargariton triasandalon.z rosata nouella.

¶ De incubo. Caꝑ.XXVI.

Sequitur de alia passio.spūaliuz:que dī incubus z alio nomie dī fialtes.habet enim fieri: qñqz ex sang.qñqz ex melia cōprimēte corporis subam.vñ videf patiēti q sufocetur:z q aliquis ad eum accedat qui uelit euz suffocare latenter.qñqz habet fieri ex nimia ciboꝝ z potuum repletione:qñqz ex inanitione: q: idem facit inanitio z repletio.vñ dicit Gal.in passionario: q hec passio multum est periculosa:q: multi suffocantur inde.qñqz fit in vigilijs:z tunc est periculosior z ꝓxima ad periculum. ¶ Si de inanitione fiat per moderatā cibor z potuum repletionem soluif.Si de repletione per moderatā diete inanitionē. ¶ Si aūt fiat de sanguine gñalis est regula.q fiat flōmia de epatica uel de cardiaca.z tunc exhibeaf leue emagog. ¶ Si de melācolia qđ frequentius cōtingit:purgef cum yeralogo.z si corpus est plectoricū fiat flōmia z suauiter ponatur uētosa inter spatulas. Itē exhibeātur ei electuaria aromatica:sicut dyantos dyasene dyamargariton gariofilat.z si dines est addatur limatura auri z argenti:z postea electuariuz sequaf usus decoctionis vini boraginis oçimi z croci z vinū boragina tum:z coquatur in tēpore vindemiarū cōfectum ualet. potenter destruit melancolicū hu.vnde cōfert maniacis melācolicis.z colericis.tristibus.formidolosis.loco aūt oçimi ubiqz terrarum pōt poni asta regia. ¶ Itez decoquatur malua.z mentha.z absinthiū.z folia ebuli.z sambuci in aqua:z cum illa fiat fomētatio circa manus z pedes. ¶ Item inungatur regio spiritualium cum oleo nardino muscellino:z postea superponatur emplastruz de galanga spodio,masti.z conficiatur cum succo basiliconis z haste regie.

¶ De passione stomaci. Caꝑ.XXVII.

Post passionē de passio.nutritiuor:z primo de passio.stomaci. Et notandum q non est aliud mēbrum qđ non compatiaf stomaco:z specialiter membra neruosa z articulosa.cuius ita habere potes certitudinem. ¶ Sicut enim quidam qui in uarijs locis sentiunt dolorem z aggrauationem omniū membrorū:sine causa uetabili.vnde cogūtur fortiter fricare stomacum:z si prouocētur due uel tres strenutationes z eructuationes:z soluunt illis dol. vi nature. aliter soluitur:ex hoc patet theorica eius:qđ dicit Galie.in passionario:q podagricis confert uomitus.plus dico q fere in omni ueterata passione confert uomitus:q: ex colligantia attrahit stōs ab omnibus membris.

¶ Item passio.stōci ꝑius est bolismus.i.insatiabilis appetitus:qui ab Alex^ro dicit cinora.i.canis glia:q: alio nō gliaf canis:niſi ut euomat z reuertaf ad prandiū:eodez modo tota die euomunt z appetunt. ¶ Fit autez ut dicit Constanti.ex flegmate z melācolia existētib⁹ in ore stomaci.z dicit Alexan.q quādoqz fit ex frigiditate z caliditate.z ego dico q quandoqz fit ex lumbricis uel ascaridibus attrahētibus nutrimētum vite membror:q: quādoqz lumbricosi videnf esse dissintericī:quandoqz apoplecticī:quādoqz frenetici:quādoqz bolismici:que ꝓpria signa iferius sepabunf. ¶ Regula.licet bolismus plus comedat in vna die q̄z debeat in.vij.uel pluribus:ñ extenuat⁹ est corpore. ¶ Itez ois bolismicus laborat anatropa uel catotropa:q: stomacus nō est capax tantorū ciborum.vnde oportet ut expeliat exceptis illis qui laborant de calida causa uel ex lumbricis.in illis quidē sicut

sumunt cibaria ꝓsumit humiditas ciboꝝ ⁊ potuū. vñ in illis appent pauce superfluitates notabiles. ¶ Si fiat ex lubricis eadem erit cura que ethicoꝝ ⁊ ptisicoꝝ: qñ sit de fri. hu. dꝫ digeri mā cū eḷarijs dissolutiuis: sic̄ dyacalamēto/dyaprassio/⁊ alijs silib⁹ cū vnguētis calis vngat ab exteriorib⁹: ⁊ purget cū yeralo. yerapi. singulis septimanis post purgamētū offerat thiriaca maior cū vino decoctionis galāge. ¶ Itē ꝑm auctores debēt offerri vnctuosa i ꝑn⁹ prādij ad exhēdū appetitū: ⁊ ego ꝓcedo ꝫ si melia superabūdet. si aūt fl'a nō ꝓcedoꝝ remolliret nimis subastōci: ⁊ ita magis debilitaret digestiua ⁊ fieret forte palis stōci. ¶ Itē peccāt qdam in exhibitione carnis assate uaccine: ⁊ caprei assati: ꝫ eni ista in stōco qꝝ grossa sūt morent diuti⁹: magis tñ ledūt stōcū: vñ augmētat idigestio ¶ Silr alij peccāt ubi ea exhibēt in fluxu uētris: qꝝ si dyarie⁹ uel dissinteric⁹/uel liēteric⁹ subtilē subam dieta nō pōt digerē: multo min⁹ grossam. vñ tātū debilitat stōcus ex grossa dieta qꝝ in sequēti die magis fluit. ¶ Itē alius est ꝑticularis bolismus in quo nō est tāt⁹ appetit⁹ sicut ci nodoxa. vñ in horis insuetis ⁊ subito supuenit magnus appetit⁹: ⁊ tñ lenti cibo replet. Si tñ nō offerat dieta patienti syncopiçat. ergo in tali bolismo cōsiliū est: exquo sētit ꝑmos appetitus: qꝝ offerat aliqua dieta/uel aliqd electuarium confortatiuum.

¶ De fastidio. Caꝑ. XXVIII.

Equit de fastidio qd a. G. ⁊ Alexā. anaroxia dr ab/a/qd est sine ⁊ orexis qd est appetit⁹. ¶ Reg⁹ ꝙ est. qꝝ si ꝫ pas. cadat in ſlatico facile curat: ⁊ si in colico/vix aut nunqꝫ curat. ¶ Itē ide qñqꝫ segtur nausea uel vomit⁹. re⁹ si post nausea sequit facile uomit⁹ curat hu. q sunt pas. stōci: sūt aūt hu. in poris stōci: sic̄ aq̄ in pāno. ¶ Itē qñqꝫ fit de ca. cā ⁊ tūc aut cū hu. vitio: uel sine hu. vitio. Si cū hu. vitio tūc est agḡuatio in ore stōci/⁊ pūctiones/⁊ arsure/oris amaricatio/fetis/fumosa eructuatio. Si ex sola distēperantia nō est agḡuatio: ꝫ aliq̄ signa manēt. ¶ Si fiat ex frigida cā: qñqꝫ cū hu. vitio: qñqꝫ sine hu. vitio. Dis aūt hu. calidus ul' fridus exñs in ore stōci ꝓhit appetitū: si fiat ex hu. vitio adest agḡuatio in ore stōci/algor/frig⁹ in fundo oris ifipiditas/acetosa eructuatio. Si sola distēperantia: nō est agḡuatio: ꝫ aliq̄ signa manēt. ¶ Si de ca. cā ul' frigida fiat/⁊ humor sit in cā: reg⁹ est qꝝ aq̄ cala ad ꝓuocandū uomitū ꝓfert: qꝝ dicit Alexā. sicut aq̄ lauat uasa exteri ora/ita lauat corpa humana. ¶ Itē sic̄ ex distēperātia cōfert pot⁹ aque fride si sit ex hu. vitio: sic ꝓfert aq̄ calida ut forbeat/⁊ cū lōgo usu sumat. ¶ Itē ut dic̄ Alexā. ⁊ ē uerū: dꝫ fieri fomētatio sup os stōci cū aceto tepido. Siliter ualet receptio p os in salsamētis ⁊ syrupis. ¶ Itē si sit de ca. cā cū hu. vitio ualet eḷm de suc. ro. ad purgādū. Item ualet flōmia de eꝑica: ⁊ eḷaria frida ꝓfortatiua. ¶ Si aūt sit de frida cā cū hu. vitio digerat mā ⁊ purget cū bñdicta. Regula ēt est: qꝝ in singulis septimanis offeratur maior thiriaca. ¶ Itē dicit Alexā. qꝝ fiat iunctio cū martiaton qd dr a marte deo bellicoso: qꝝ id antidotū bellicosuꝫ est ꝓtra fridā cām. ¶ Itē dicit Alexā. qꝝ dꝫ fieri cerotū ysopi in dieb⁹ canicularib⁹ radat cū cultello ligneo id pingue qd adheret crurib⁹ outūː ⁊ apponat soli ⁊ deficcet: ⁊ tūc cū oleo malaxet: ⁊ fiat emplm. Uel colligat illud pingue qd supnatat in decoctiōe lane succide/⁊ soli apponat: ⁊ fiat emplm sicut dictū est. pul. ēt ualet in oppilone splenis ⁊ epatis mꝛicis renū ⁊ uefice: de frigida cā cui ꝓuenit dyaceraseos/uel dyaceroneū. ¶ Itē qñqꝫ fit fastidiū ex debilitate stōci: qd cognoscit ꝑ remotionē aliquoꝝ signoꝝ. ḡ exhibēda sūt eḷaria fortia: ⁊ in cibis ponat pul. de garioſi. nu. musca. ⁊ mētha ⁊ in salsamentis ⁊ syrupis. ¶ Itē fiat emplm ⁊ supponat ori stomaci: qd ualet in omni fastidio. pulueriçet mētha: ⁊ panis coctus ⁊ ro. aii. conficiant in vino aromatico.

¶ De singultu. Caꝑ. XXIX.

Equitur de singultu: qui qñqꝫ sit de repletione ciboꝝ ⁊ potuuꝫ: qñqꝫ ex resolutione fumositatis: qñqꝫ ex inanitione. ¶ Si fit ex repletione ciboꝝ ⁊ potuū/ꝓuocet uomitus: uel si fit ex uētositate fiat strenutatio. Si fiat ex humo. qd cognoscit: qꝝ qñqꝫ indifferēter fit ante prādium/⁊ post prādiū/per gargarismata soluet. ¶ Si aūt fiat ex inanitione fiat inunctio cum oleo vio. circa collū: ⁊ a sup mo spondili usqꝫ ad inferius spondile.

¶ De duritie stomaci. Caꝑ. XXX.

Equitur de duritie stomaci. Apponēda sunt ergo remollitiua ꝓtra duritiē circa mēbrum: hoc est gīiale. ¶ Itē que preludicāt caro dactil'. trita ⁊ supposita cū aliqua assungia ad utraqꝫ opatur. ¶ Itez de quacūqꝫ causa fit cognosci pōt per exercitium: per dietam: per ieiuniuꝫ: per potum: per sollicitudinem/⁊ alia precedētia sīa. ¶ Sive ergo fiat de causa ca. siue de frigida: regula est qꝝ prius remolliat pectus: ⁊ postea purget cum materia: sicut yerapi. uel in sudore remolliet ⁊ resoluet iterum: ⁊ iterum purgetur.

¶ De eructuatione. Caꝑ. XXXI.

Equitur de eructuatione acetosa in qua oēs fere medici decipiunt: credētes eā fieri de frigida cā: ſz qñqꝫ fit de calida aperiēte os stomaci: vñ fit indigestio ⁊ inde acetosa eructuatio. ¶ In ꝫ casu est regula qꝝ debet dari grossa ⁊ frigida dieta: frigida ad alterādum: grossa ad oppilādum. In hoc casu ca. ledūt. vnde per frigidas inunctiones ⁊ electuaria debet curari: ut oleum ro. uel viol. eḷm dyaprunis uel dyacerasecos.

¶ De amaricatione oris. Caꝑ. XXXII.

Equitur de alia pas. que dr amaricatio in qua fere oēs decipiūtur medici credētes semp fieri de ca. cā: qꝝ qñqꝫ hēt fieri ex frigido hu. resoluto in fumū: ⁊ ꝓdēfato i amarā viscositatē circa linguā ⁊ palatū: sicut tu vides qꝝ ligna viridia resoluunt in fumū: que nō amara sunt: qui ꝓdēsant in amarā fuligīnē. ista amaricatio augeat a frigidis. vñ tñ per ca. dꝫ curari. ¶ Ista amaricatio hu. horribilior est ea que fit ex co. q: hēt aligd pōticitatis ⁊ pūctionis admixtū. Idē iterū pōt iudicari in icteritia nigra qꝝ fit amaricatio oris ꝫ de frigida causa fit.

¶ De abundantia saliue. Caꝑ. XXXIII.

Equitur de abūdātia saliue in q̄ fiūt decipiunt medici credētes fieri a salso flate: ꝫ qñqꝫ a cola: qꝝ duꝫ subtrahit nutrimētū/calo: dissoluit hu. stōci in saliuā/⁊ aqueā urinā: sicut vidē⁹ in lignis viridib⁹ ⁊ carne assata: qd cognoscit/qꝝ saliua ca. est ⁊ amara: ⁊ soluit per exhibitionē diete ⁊ maxie ſlatice. vñ plus ledit iantio stōci qꝫ repletio. Si autem sit ex flegmate viscoso: saliua est frida insipida uel acetosa: ⁊ tunc augeat maxime per exhibitiones frigide diete.

¶ De colerica pas. Caꝑ. XXXIIII.

Equitur de alia pas. stōci/que dr colica: ⁊ nō dr colica eo qꝝ semp fiat de colera/ut qdā dicūː ꝫ qꝝ fit destructio stomaci ⁊ itestinoꝝ: qꝝ antiq⁹ uocabat colerā. uel colicos. ¶ Fit aūt qñqꝫ a colera: qñqꝫ a ſlate: qñqꝫ a frigido balneo: qñqꝫ a frigida. vñ fit idigestio/⁊ hu. pturbatio: uel si aliqs iaceat uētre discoopto/⁊ dormiat: uel repletione ciboꝝ inamicabilū ⁊ nō delectabilū: ⁊ ista pas. multum trahit humo. ⁊ spūs. vnde fit multiplex expulsio per uētrez ⁊ uomitū. ¶ Est ergo gnālis regula: qꝝ si corpus sit debile/non per medicinā augeat fluxus uētris/uel uomitus: immo resistas cū ꝓfortātib⁹ eḷarijs cū cuc. ro. dyarodon abbatis: ⁊ fridis iunctionib⁹: sic̄ oleo ro. ⁊ balneis ꝓstrictis: sic̄ in dissinteria: ⁊ ꝫ in ca. cā. In frigida addat

dyātos çinçtīb.ꝑditū:ꝛ illi pōt miscerī q̄rta ps athanasie
ul' miclete:ꝛ offerak ſyrup⁹ de mētha:ſic in ca.cā:ſyr.ro.
ꝛ bal.cū mētha:ꝛ aligb⁹herbis ꝓstrictiuis. ¶ Si autem
fortis ſit nā in utraq; causa ꝓuocet uomitus ſuauis cum
mulſa:ul' cū aq̄ tepida/ul' ſalſa:appoſito modico olei:uel
ſuppoſitoriū:ꝛ poſtea fiat iunctio cū olo ro.i ca.cū vino
nigro calo i frida ꝛ ſupdo:miat:ꝛ bal.ꝑdcā fiāt ſi nō febri
citet. Itē de herbis.q̄ ſtōcū ꝓfortāt ſpāſr ē mētha/ꝛ abſin.
vñ i dol'.ſtōci g ad ſincoptz duē patiētē i hac paſ.dak ſuc.
ei⁹cū aq̄ i ca.cū vino calo i frida. ¶ Itē notādū q̄ i imo/
derato fluxu uētris ꝛ ſbitaneo piculoſuz ē dare aquā fri
dā:ſi tñ alios pot⁹ faſtidiat ꝛ ardētiſſime eā appetat dabis
tñ ꝑus i pua q̄ntitate:ꝛ ſi ꝓferat copioſi⁹ dabis. ¶ Itez in
calo fluxu uē.i feruore tpis dabis aquā fridā:ſi nō febri/
citet. ¶ Itē dic̄ ll'yp.i affo.q̄ fridū vulnerib⁹ mordax:
tñ dico q̄ i diſſinteria i feruore tpis ꝛ i diſtēperatis aq̄ fri
da ꝓſueuit manifeſte facē remediū.ad ultimū tñ ſi p iſta
nō curak dabis thiriacā ꝑbatā:ſi deſpat⁹ē:q̄ ut hēk in ſui
cōmēdatiōe oēz fluxū uē.itercipit. ¶ Itē emplz plātagi
nis ꝛ mēthe:ꝛ fiat emplz ab ore ſtōci uſqz ad virilia eodē
mō a pte oppoſita. ¶ Itē ō fridā cāz ſpodiū puluerizatuz
cū farina tritici admiſceak.diſtēpek cū albu.ouī ꝛ ſuc.mē
the:ꝛ eodē mō ponak añ ꝛ retro ſic dcīm ē. Et p⁹ dicēdū ē
de diſſinteria q̄ ē fluxꝰ uētris cū excoriatione inteſtinoꝝ.

¶ De paſ.iteſtinoꝝ.ꝛ p⁹ de diſſinteria. Cap.XXXV.

e **Equif** de paſ.iteſtioꝝ ꝛ fit q̄ñqz a ſuperiori
b⁹ iteſtis:q̄ñqz a medijs:q̄ñqz ab
iferioꝛib⁹:iſte aūt fluxꝰ q̄ñqz icipit a bono ꝛ ter/
minak i malū:q̄ñqz eꝝ⁹. ¶ Gñalis ḡ ē re⁹ gr tal⁹ fluxus
nec ali⁹ ſpōtane⁹ē itercipiēdus donec tota mā ſit educta/
ul' maior ps niſi ſūma iteruenīat debilitas/ul' furioſus flu
xus:ſic i fluxu p̄ter nām violēto ꝛ acuto. ¶ Itē re⁹.fortī
exīte nā a p̄n⁹ fiat flōmia:ſz parū exhak de ſāguie:ꝛ ſi nō
ledik ul' minuik retterek flōmia. ¶ Itē re⁹ a p̄n⁹.pticula/
rib⁹ ꝙuenīētib⁹ ſi corpus ſit plectoricū purgek.gr ſi nocek
medico iueterata diſſinteria.x.ul'.xv.dieb⁹ iſiſtēdū eſt cū
ꝓfortatis ꝛ ꝓſtrictis:q: p̄ſumik de pfecta purgōne. ¶ Itē
3⁹ rla ē.p⁹utēdū ē mūdificatis:poſtea ꝙſolidatiuis. ¶ Itē
4⁹ rla ē.nō offerak groſſa dieta. Idē dico i dyaria ꝛ liēte
ria. Si eni puā dietā ſbtilē nō pōt digerē mlto fort⁹ nec
groſſaz. ¶ Itē 5⁹ rla.noua fercula ꝛ uaria debēt apponi
ut excitek appetit⁹:q: nihil magis timēdū i diſſinteria q̄z
ꝓſtratio appetit⁹:leuis purgatio a p̄n⁹ ſic fiat.decoquank
vio.ꝛ p:una ꝛ colenk:colature admiſceak medulla caſſie
ſi.tamarinō.ꝛ iterū colek:ꝛ tūc admiſceak pul.rub.ul' mi
rab.citri.ꝛ i craſtino offerak.3⁹ die fiat bal.i aq̄ decoctio/
nis ro.ꝛ plātagis. Exeūti a bal.offerak reges cū eqli mi
xtura athanaſie ul' miclete. ¶ Mūdificatia ſūt ſerū capri
nū/aq̄ decoctiōis oꝛdei nō excoriati/cū rutha ꝛ melk.di/
ſpumato:meli⁹ tñ cū çuc.Sikr lētiū decoctio cuz melle ꝛ
fenugre. ¶ Cōſolidātia ſūt iſta.repleak turtur uel' ꝑdix
cera vginea:ꝛ fcā decoctiōe offerak. ¶ Itē vitella ouoꝝ
dura ꝛ aſſata offerank tñ i aceto iſuſa. ¶ Itē fiāt olea de
plātagie ꝛ ſepo hircī. ¶ Itē oſtrea i teſtis ſuis decocta of
ferak.ſikr ualēt ō vulnera ſpūalīū ad mūdificationē ꝛ ci/
catriçationē. ¶ Itē i ſz caſu mlt⁹ ualet gūmi arab.pluē/
riçatū ꝛ datū i potu ul' i cibo. ¶ Sz notādū q̄ ꝓstrictiua
nō debēt apponi:ſz ꝑus mūdificenk iteſtina. Cliſteriçen
tur iferiora iteſtina p cliſtē fcm̄ de ſepo hircino collecto
circa renes liq̄facto.aligd addak de oleo ro.ne nimis/ci
to ꝙdēſek:ſuffumigatio fcā p embotū de argilla palugio/
ſa ſup p:unas mlt⁹ ualet. ¶ Itē alīd fiat de dragagā.al.
diſtēpato cū vitello ouī:ꝛ ptiſana ꝛ lacte mlieris. ¶ Itez
q̄ñ i diſſinteria fluit ſā.p os:ſuc.ualet plātagis. ¶ Itez ſi
reuma ſit cā diſſinterie offerak aq̄ pluialis ca.ul' tepida
ꝛ i tpe'ca.frida. ¶ Itē ō arſurā iteſtinoꝝ i diſſinteria:ua/
let oleū ro.ſepū hircinū q̄ ō ꝓuōicat iter alias piguedies
butyrū recēs/mucillago/dragagāti/ptiſana oꝛdei bñ co/
cta/aq̄ ſpiſſa decoctione lini. Sikr ualēt rad.altee malue.

¶ Si nō ſic pōt curarī offerak thiriaca maior uel trociſci
faſtidiarū:ſz ib nō dz darī niſi i ſola deſpatiōe. ¶ Si flu/
at i diſſintericis ſāguis p os offerak ſuc.plātagis cū ꝑus
ei ualet. ¶ De diſſinteria epatica. Cap.XXXVI.

e **Equitur** de paſ.q̄ dī epatica diſſinte/
ria:q: ſic̄ ſāg.fluit i uena diſ/
ſinteria p iferiora:ita ꝛ i hac paſ.ſed q: ibi nō ex
coriank/iō dī epatica.fit ḡ ex nimia replone ꝛ ſāg.abun/
dātia:qd coḡſcit p coꝛpis ruborē/ꝛ uenarū replonē ꝛ in
flationē:q̄ñqz fit mēbroꝝ mutilatiōe:ꝛ viſu pōt pcipi:q̄ñ
qz ex debilitate vtutis retētiue i epate ꝛ vigore expliue.
Sepak aūt epatica diſſinteria a uena:q: cū ipetu ꝛ ſubito
exit ſāguis ꝛ i mlta q̄ntitate ꝛ exit pur⁹ſic a uena. In exi
tu nō ē aligs dolor ꝛ i iteſtis/nec tortio lucidā hēt iterpō/
nē.dolor ſentik ſb dextro ypocū. In diſſinteria uera i q̄li
bet aſſellatiōe aligd exit de ſā.nō tñ puro. In aſſellatiōi/
b⁹ ſentik dolor ꝛ arſura i iteſtis. ¶ Gñalis ḡ rla ē.gr ſi fi
at ex abūdātia ſāg.ul' mutillatōe alicui⁹ mēbri fiat flōmia
de ep̄ica. Itē offerak tenuis dieta. Itē utak terre naſcenti
b⁹/ꝛ herbis/ꝛ fructib⁹ q̄ parū gñant de ſāguie:ꝛ abſtine/
at ab oīb⁹ mlt⁹ ſāguinē gñantib⁹:ſic a carne porcina re/
cēti/gallinacea/hedulina/ꝛ filib⁹.abſtineat ēt a mlto ſō/
no/ꝛ a bal.dul.aq̄/ꝛ a nimia qete. ¶ Itē utak terre naſcē
tib⁹ atriplicib⁹:ꝛ ſit i labore ꝛ vigilijs. ¶ In tali caſu ſikr
expedit coit⁹ frequēs q̄ntū ē de ꝙſilio phīci. ¶ Si autez
ſit ex mutillatiōe mēbroꝝ/ul' ſāguis ſupabūdātia ſingul'
mēſib⁹ minutio fiat de uena epatica. ¶ Si aūt fiat ex de
bilitate vtutis retētiue offerāt ꝓfortātia/ꝛ itercipiētia flu
xū.offerak çuc.ro.mane ꝛ meridie ꝛ ſero. ¶ Deli⁹ tñ ē gr
offerat cū 3⁹ pte dyacōnidiō:ꝛ dyacitonitē:ſequat ſyru.
ro.ul' mirtin⁹:ul' iſte ſyru.q plus opak. Accipe ro.ſanda.
rub.mirtil.ꝛ ſumac/ꝛ mētha:ꝛ decoq̄nt i aq̄ ꝛ fiat ſyru.
Itē Accipe ro.vio.ꝛ aliquātulū de ſpodio piſtek:ꝛ admi
ſceak cū eqli mixtura:ul' q̄ntitate farine ordei:ꝛ cū aq̄ ro.
ꝓſticiank ꝛ cū ſuc.mēthe:ꝛ fiat inunctio cū oleo roſ.diſtē/
perato cum cāphora:ꝛ emplaſtrū ſupponak.

¶ De lienteria. Cap.XXXVII.

d **Jcēdū** ē de alia paſ.q̄ dī liēteria:ꝛ dī a
lierō qđ ē lene:ꝛ entrion qđ ē i/
teſtinū:q: ide leniunk iteſtia.fit aūt q̄ñqz ex apa
te ſtōci.vñ ē gr q̄ñqz deſcēdūt cibaria i loco decoctiōis:ꝛ
eſt q̄ñqz tāt⁹ dolor i loco collectiōis/gr ſtati deponunk ci
baria idigeſta/ꝛ ſic fit liēteria:q̄ñqz fit ex pcedēti liēteria:
ꝛ tūc fit villoꝝ abraſio/ꝛ poſtea cicatriçatio:vñ fit liēteria
¶ Itē q̄ñqz ſit excoriatio ſtōci ꝛ iteſtinoꝝ.vñ cibaria exq̄
uenīūt ad locū excoriatiōis pūgūt/ꝛ mordicāt iteſtina/ꝛ
deponūt cibaria cruda ꝛ idigeſta/ꝛ ita fit liēteria:q̄ñqz fit
ex humore lubꝛificāte villos ſtōci ꝛ iteſtinoꝝ:vñ emittū
tur cibaria idigeſta/ꝛ ita fit liēteria:q̄ñqz ēt ex debilitate
vtutis retētiue:vñ cibaria nō pñt retineri/ꝛ exeūt indige
ſta:ꝛ ita fit liēteria. ¶ Si fiat ḡ ex apate qđ coḡſcit p ito/
lerabilē dolorē g ſtatim ſentik/exq̄ cibaria cōtigūt ul' cō/
primūt apa:ꝛ p feb.acutas. Si ex pcedēte diſſinteria p p̄
cedētē ſan.effuſionē cognoſcik. Si ex excoriatiōe p pun
cturas ꝛ arſuras.p guttatim ſanguis eductiōes cū egōni
b⁹ cognoſcik. ¶ Si ex hu.lubꝛificāte cognoſcik:q: mucil
laginoſe ꝛ flatice ſupfluitates cū egeſtionib⁹ expellunk.
¶ Si fiat ex flate cognoſcik q: ꝓria eſt oxiremia. ¶ Si
aūt fiat de cola:cognoſcik p colicas ſupfluitates:que cuz
egōnib⁹ expellunt:nec aderit acetoſa eructuatio donec
egritudo icipiat declinare. ¶ Si aūt fiat ex defectu vtu/
tis retētiue nō expellik flatica uel colica ſupfluitas cum
egōnib⁹:p excluſionē ꝑdictoꝝ cognoſcik:ꝛ tūc multū de
bilitak ꝛ extenuak coꝛp⁹. ¶ Itē q̄ñqz ut dic̄.G.fit abūdā
tia ab vmbilico ſupl⁹:ꝛ tūc dz ſolui p medicinā datā per
os:ſi ab vmbilico iferi⁹ per iferiora. Si ſit i mūdus in'in
teſtinis dz ſolui per medicinā datā p os ꝛ cliſtere. ¶ Si
aūt ex apate curak ut apa ſtōci:ſicut hēmus in apate mſt
cis. ¶ Si ex precedēti diſſinteria incurabile eſt. ¶ Si

ex excoriatiõe iteſtiox purgek ut p̃dcã diſſinteria. ¶Si ex flatico hu.purgek cũ.ℨ.ſ.oyacitonitẽ cali acuati cũ tri b°.ʒ.mirab.kebu.ꝛ fiat bal.cũ herbis ca.ꝛ ꝓſtrictiuis:ſic i iacea nig/enchuſa/taſſobarbaſſo ro.mẽtha canina. Ex/eũti a bal.offerak micleta/uł athanaſia cũ vio decoctiõis mẽt.fiat iunctio ab ore ſtöci uſqꝫ ad virilia cuz melle di/ſpumato.ꝛ finapiçek cuz pul.finapis/thuris/maſticis/ꝛ mẽ.uł diſtẽpek cũ mẽtha:ꝛ fiat iunctio añ ꝛ retro. ¶Si fiat de ca.cã purgek cuz.ℨ.ſ.oyadraga.fri.acuati:cũ.ʒ.ij. mira.citri.ʒ^a die bal.de ro.planta.teſta bouis. Exeũti a bal.offerak reges cũ eq̃li mixtura miclete: ꝛ fiat iunctio cũ alb.ouí ab vmbilico ad virilia: ꝛ finapiçek cũ pul.ro. ꝛ farina fabe eodẽ mõ añ ꝛ retro. ¶Itẽ i utraqꝫ cã ualet thiriaca data cũ ſuc.mẽthe. ¶Itẽ trociſci arſenici ꝛ troci ſci 4^or magꝛox ualẽt i utraqꝫ cã:ſz i deſpatiõe dek puluis fact° de ſpõgia ꝛ pumice marino thure ꝛ maſti.ꝛ mẽtha/ ꝛ mumia iſiſ cõbuſtis. In ca.cã dek cũ aq̃ ro.i fri.cũ ſuc. mẽthe. ¶Itẽ fiat fomẽtatio uſqꝫ ad genua cũ aq̃ decoctiõis cameleõte:ꝛ fricenk uole manuũ ꝛ pedũ. Exeũti a fomẽtatione dek micleta/uł athanaſia:ꝛ ualet i utraqꝫ cã.

¶De colica. Caꝑ.XXXVIII.

Stalia paſ.iteſtinox q̃ dr colica:a colõ iteſtio:qd ẽ groſſuz ꝛ ſb vmbilico poſitũ. fit aũt iſta paſ.qñqꝫ ex apate illi° iteſtini:ꝛ tũc cognoſcik p formã illi° apatis qd viſu cõprehẽdik:qñqꝫ hẽt fieri ex lubricis:qd cogſcik:q: aliqñ lubrici p os ꝛ nares/ uł p uẽtrẽ exeũt:qñqꝫ hẽt fieri ex flatico hu.collecto i illo iteſtino cũ groſſa uẽtoſitate/qd cogſcik p aggũationẽ mẽ bri:ꝛ algorẽ i pſũdo:ꝛ p eductionẽ flaticarũ ſupfluitatuz ſ.mucillaginũ.qñqꝫ hẽt fieri ex co.deſiccãte humiditatez iteſtini.vñ ſupfluitates exire nõ pñt:ꝛ ita fit colica paſ.ꝛ cogſcik p pũctiões ꝛ arſuras/ꝛ colicas ſupfluitates:qñqꝫ fit ex uẽtoſitate groſſa itẽdẽte iteſtinũ. ¶Si ℊ fiat ex apate curak ut apa ſtöci/ꝛ mi'cis:ut dicek iferi°. ¶Si a lubricis eadẽ erit cura q̃ ꝛ lubricox. ¶Si fiat ex hũo.gñalis ẽ regula qꝫ i utraqꝫ cã ꝓfert cliſtẽ. ¶Alia rła.i utraqꝫ cã hẽt fieri bal. ¶Alia rła.i utraqꝫ cã hẽt fieri uẽtoſa. In utraqꝫ cã uefica enea. ¶Itẽ alia rła.alio mõ opandũ ẽ i die acceſſiõis:alio mõ i die iterpolatiõis. ¶In acceſſione ℊ de cã ca.fiat cliſtẽ.ſi de cã ca.decoq̃nk malue mẽtha abſin.bzãca urſina i aq̃ colenk:ꝛ in colatura ponak furfur tritticeũ:ꝛ fricek:ꝛ iterũ colek:ꝛ tũc admiſceank olei viol. ʒ.ij.ſalis gẽme.ʒ.j.elarij de ſuc.ro.ℨ.ſ.illõ totũ ad põdus lb.ꝓficiak. ¶Elꝫ i colica de ca.cã. Accipe maluã/ꝛ mercurialẽ:terank parũ ꝛ decoq̃nk cũ aſſũ.porcina recenti:ꝛ emplek ſup ſtöcũ ꝛ pectinẽ ad mitigãdũ ꝛ ẽt ad laxãduz. Itẽ emplek pullus gallinace° de polipo pulueriça.ꝛ decoquak.tale brodiũ dek qd laxat.furfur coctũ cuz aceto ꝛ emplatũ ualet ad idẽ. Si ꝙ ſic nõ ſoluak ponak in bal. Si ꝙ p balneũ non ſoluak fortı exĩte pati.fiat flõmia de epatica:qꝫ re^a ẽ qꝫ i ca.cã ꝓfert.i frida nocet.alia rła narcotica i ca.cã ꝓferũt:i frida nocẽt. ¶Itẽ fiat iunctio.terak ant.ꝛ decoquak i oleo vio.ꝛ ſuc.ſempuiue uſqꝫ ad conſũptionẽ ſuc.colek:ꝛ cũ illo fiat iunctio. ¶Si aute de frida cã fiat decoquak ru.ꝛ abſin.ꝛ calamẽtũ:ꝛ i aq̃ colenk:colature admiſceank.ℨ.iij.mellis.ℨ.j.ſalis gẽme.ℨ.ſ.bñdicte:ꝛ totũ ad põdus vni°lb.inũciak. ¶Itẽ repleak ſaculus cimino ꝛ furfure:ꝛ decoquak i trib°ptib°olei:ꝛ q̃rta ſuc.mẽthe:ꝛ bulliat uſqꝫ ad ꝓſũptionẽ ſuc.ꝛ tũc exprimak el'm a ſaculo:ꝛ cũ illo fiat cliſtẽ. ¶Itẽ ꝙ colicaz de frida cã/ꝛ de lubricis. Accipe acetũ/fermẽtũ/oleũ/ꝛ mel tere iſiſ.poſt appone dimidiã ptẽ fol.cẽtonice/uł centauree:ꝛ fac emplꝫ:ꝛ pone ſup locũ patiẽtẽ:fcã ꝑus iunctiõe cũ oleo laurino. ¶Itẽ coque vio.i vino al.ani.cimi.poſtea filtrũ i illo itige:ꝛ põe ſup locũ. ¶Itẽ offerak thiria. maio:ꝛ cũ ſuc.ru.uł vio decoctiõis ru. Siłr ꝛ thiriaca oya teſſerõ. ¶Itẽ forte acetũ mixtũ ꝛ oleũ uetuſtũ ꝛ mel uetuſtũ ꝛ aſſuz.uetuſta decoquak uſqueq̃ iciptat iſpiſſari:ꝛ tũc iungak filtrũ rubeũ/uł lana ſuccida:ꝛ cala ſupponak.

¶Itẽ uefica enea ipleta ſuc.mẽ.ꝛ ruthe tepida ſuppõak uł repleta aq̃ ca.ponak ꝙ calidã cãz.iſta debẽt fieri i acceſſiõe iterpolata. ¶In lucida aũt iterpolatiõe purgek co. cũ elario de ſuc.ro. In frida cũ bñdcã. Itẽ i utraqꝫ cã ualet ſacellatio milij/uł auene/uł o:.toſti. Scõm oẽs auctores ualet i utraqꝫ cã cũ ſtercore lupi ꝛ oleo. Si fiat ex uentoſitate localia q̃ poſt purgatiõe fiũt i ca.cũ hu.vitio apponank i hac cã. Itẽ i utraqꝫ cã iterpolatiõis ipe his ualẽt pille añ ctibũ balſemate de.xv.i.xv.dieb°ad põdus.v. denariox. ¶De iliaca paſ. Caꝑ.XXXIX.

Liaca paſ.ſic appellak ab ilion iteſtino ĝcili ꝛ ſenſibili. Vñ pp nimiã ſui ſẽſibilitatẽ fit dolox itolerabilis. Vñ i ꝑ° uł 2° die deſtruit. vñ dr a.G.i paſ. vna de pacutis. In hac aũt paſ. dol.ſentik maiox q̃z i colica:ꝛ ꝓterea fit ex lapide exĩte in collo uefice. vñ cõprimik ilion:ꝛ nõ pñt ſupfluitates exire:ꝛ ita fit extẽſio illi°ptis ꝛ dolox iliac°. ¶Signalis ẽ re^a: qꝫ ea q̃ ſoluũt colicã ſoluũt iliacã. illi°aũt iliace que fit ex collo uefice oppilato:pp laꝑ.eadẽ eſt cura que eſt lapid. in collo uefice. ¶De tenaſmone. Caꝑ.XL.

Enaſmon ẽ difficultas egerẽdi cuz maxio conatu:ꝛ hẽt fieri aliqñ p medicinã violẽtã nimis ſcamoneatã uł euforbiatã:qñqꝫ ex ca.hu.ex mã ex q̃ reſoluit fum° ignti° q̃ uenies ad caꝑ.lõgaonis mox dicat neruos.vñ videk lõgaoni qꝫ hẽt multa expellẽ:cui nihil hẽat:ꝛ ita fit tenaſmon:qd cogſcik p mordicationẽ/ꝛ arſuras:ꝛ qꝫ aliqñ ali qd colicũ expellik cũ guttis ſãguieis. ¶A frido hu.hẽt fieri ℊ põderoſitate ſua aggũat lõgaonẽ. vñ vi qꝫ mlta hẽ at expellẽ cũ nil hẽat. vñ fit tenaſmon:qd cogſcik p aggũationẽ illi°ptis:ꝑ frig°ꝛ algorẽ:ꝛ qꝫ aliqñ aliqd flaticuz expellit cũ guttis ſãguieis. ¶Si ex me^a fiat bal.uſqꝫ ad vmbilicũ cũ aq̃ decoctiõis furfuris tritticei:ꝛ ſtatiz ſoluek ¶Itẽ ſi fiat ex ca.cã purgek cũ cliſtẽ colagogo p̃dicto:ꝛ tũc fiat bal.aq̃ dulcis.exeũti a bal.offerak rub.trociſcata: uł reges:ꝛ ſequẽti die fiat flõmia de uena ſaphena exterı°ſb cauilla ped. Cliſtẽ colagogũ ſic fit. Accipe ſuc.abſin.ꝛ oleũ vio.ꝛ inũjce p cliſtẽ. ¶Si fiat de frida cã purgek cũ cliſteri ydrogogo ut ſupı°dcm ẽ:ꝛ tũc fiat bal.ꝛ offerak aurea alexãdrina:ſequẽti die apiak uena ſaphena ſb cauilla pedis:q̃ ſemp ualet ꝙ ſciaticã paſſionẽ/ꝛ emoroy.ꝛ nefreſim:ꝛ paſ.ſpine. ¶Itẽ locale i q̃ ꝙuenit oẽs auctores.calefiãt aſſeres pinee uſquequo reſoluatur gũmi:ꝛ ſup illas calefcãs ſedeat pa. ¶Itẽ repleak ſaculus furfure tritticeo:ꝛ decoquak i aq̃:ꝛ exꝑmak:ꝛ deſup ſedeat pa.ſi ſit de ca.cã. Si aũt ſit de frigida decoquak i vino.

¶De exitu longaonis. Caꝑ.XLI.

Stalia paſ.eluſdẽ iteſtini.ſ.exit° lõgaonis. ¶Exit ℊ qñqꝫ lõgaon ex flatico hu.ligãdo lubrificãte:qñqꝫ ex hu.frido ponderoſo cõprimẽte ꝛ aggũãte lõgaonẽ iferi°:qñqꝫ exceſſiõe frigidi loci. ¶Regula ẽ ꝑm aucto.qꝫ utrũqꝫ iſtox purgek cũ cliſtere ydrogogo:ꝛ fiat flõmia de ſaphena. ¶Itẽ lꝫ multa expimẽta iueniank ad lꝫ:iſtd tñ certiſſimũ ẽ.fomẽtek longaon cũ alliata fortı:ꝛ teꝑ.ꝛ clara:ꝛ tũc finapiçek cuz pul. cornu cer.cõbuſti/ꝛ pinee cõbuſte/thuris/maſti. Nõ ſolũ hec medicina ualet ꝙ exitũ lõgaonis:imo ꝙ exitũ mi'cis. ℞. cornu cer.cõbure:ꝛ accipe fo.lauri/ꝛ mirte ꝛ tere i mortario eq̃li põdẽ:ꝛ diſtẽpera cũ vino ꝛ da bibere ad põdus duox denariox:ꝛ poſt finapiça lõgaonẽ uel mi'cẽ. ¶Si aũt cõtingit ex ſupſeſſione fri.loci:idẽ locale ualet ſi fiat ſuffumigatio cũ pice ꝛ thure poſitis ſup carbões qd ualet in alijs cauſis:ꝛ ẽt in tenaſmone. ¶Itẽ ad dol. tenaſmõ.regula eſt qꝫ in fluxu uẽtris nõ fiat cõſtrictio niſi ꝑus ꝑceſſerit mũdificatio:ita in tenaſmon q̃diu exeũt mucillagines non fiat cõſtrictio niſi ꝑceſſerit mũdificatio per cliſteria. ¶Item alia regula. frigiditas aeris ledit de utraqꝫ cã tenaſmon:vñ ꝑmo debẽt fieri ſacellationes de o:deo:uel de auena calida ſup uẽtrẽ ꝛ pectinem;

ꝛ pitoneon:ꝛ rẽnes:ꝛ lũbos:ꝛ nares ut sentiat actualem calorẽ igredi in ꝓfũdo.ꝛ iterũ ꝓparenk iniectiões ad mũ dificãdũ.suauis iniectio fit de melle ꝛ lacte tepido:qõ in differẽter purgat kꝫ co.ꝛ melkã. ¶ Itẽ fic fit.cũ aq̃ decoctiõis lẽtiũ ꝛ melle dispumato ꝛ factis iniectiõ ibꝰ statim apponank ꝑdcẽ sacellatiões:ul̃ aliꝺ qõ ꝓfuet i ptibꝰ illis calorẽ. ¶ Preter ꝑdictas cãs fit tenasmon ex uẽtositate grossa exitũ q̃rẽte p iferiora:cuiꝰ cura ẽ uẽtositatꝫ ꝓsũptio ¶ Añqz hẽt fieri ex supfluitatibꝰ deficcatis ꝛ retẽtis i lõgaone:cuiꝰ cura ẽ p molles iiectiões ꝛ vnctuosas. Añqz hẽt fieri ex actione emoꝛroyd.de gbus dicẽdum est.

¶ De emoꝛroydibus. Caꝑ.XLII.

e **Emoꝛroydes** qñqz dicunk.v.rami chilis uene. q̃ termiat i lõgaone:qñqz dꝛ pas.illarũ uenarũ ab ema qꝺ ẽ sãguis:ꝛ roys qꝺ ẽ fluẽ:g fluxꝰ sãg.ẽ emoꝛroy. talis aũt fluxꝰ qñqz ẽ nälis:qñqz inälis:sic̃ mẽstruorũ in mkierib⁹.¶ñ sic̃ mulieres singulis mẽsib⁹ mẽstruank:ita ꝛ gdã masculi patiunk singulis mẽsib⁹ fluxũ emoꝛroy.q/dã i.iiij.tpib⁹ annꝫ:gdã i anno sek.iste fluxꝰ nõ dꝛ restringi:qꝛ sic mũdificak coꝛpꝰ a mkis supfluitatib⁹. ¶ Añqz fiũt inäles:ul̃ qꝛ nimis fluũt:ul̃ qꝛ nimis retinenk:uel qꝛ iflank.Jn istis cãs pticularib⁹ quentiẽtib⁹ fiat flõmia de epatica dextri bꝛachij.Regª ẽ ut purgenk p medicinã cõ pressiuã.Alia reª ẽ:gꝫ nõ dek istis medi[a] scamoneata/uel eufoꝛbiata si nimis fluat hu.Itẽ alia reª:gcqꝺ apit menstrua apit emoꝛroydas:ꝛ qcqꝺ restrigit mẽstrua restrigit ꝛ emoꝛroydas. ¶ Si fiat ex nimio fluxu purgek cũ decoctio.mirab.kebu.sequẽti die ul̃ 3ª fiat bal.ꝓstrictiuuꝫ sic̃ mõstrabit i fluxu mẽstruoꝝ:ꝛ tũc offerak trifera magna cũ opio acuata:ul̃ cũ sãg.dꝛa.Sequẽti die apiak saphena sb cauilla peꝺ.exteriꝰ.fiãt aũt cataplasmata/ꝛ suffumigatiões/ꝛ suppositoria/ꝛ alia localia q̃ i fluxu mẽstruoꝝ dicunk. ¶ Itẽ terak millefoliũ cũ vino ꝛ exhak suc.ꝛ dek tepi.mane ꝛ sero cũ vio.Silꝛ ipsa herba trita ꝛ cũ melle cocta ꝛ cataplasmata ualet. ¶ Itẽ si ꝑter modũ retineãtur purgenk cũ ꝑdcã decoctiõe:ꝛ fiat bal.apianꝁ sic̃ dicek in retẽtiõe mẽstruoꝝ.offerak thiriaca magna sine opio exeũti a bal.acuata cũ mirab.ꝛ vngula.ꝛ localia fiãt q̃ dicunk i retẽtiõe mẽstruoꝝ. ¶ Si aũt iflate sũt emoꝛroyꝺ.Accipe blauũ pãnũ:ꝛ cornu hircinũ si masculus ẽ.si mulier ẽ capnũ cornu/ꝛ psidiã/ul̃ rãnũ.ubicũqz terraꝝ ponak cortex maligñ.ꝛ cõburank ista i eq̃li põdẽ:ꝛ fcã lauatura cuꝝ urina patiẽtis supaspgak de pul.istꝺ i vna nocte uel duabꝰ potẽter deficcat emoꝛroydas.Aliꝺ eq̃ potẽs fiat de pl.pinee cõbuste.Itẽ aliꝺ eq̃ potẽs qꝺ deficcat ꝛ apit emoꝛroy.Accipe calamẽtũ/origanũ/lauẽdulã/calẽdulã/salnitrũ decoquak i aq̃ ꝛ patiẽs ide recipiat fumũ sup sellã sedẽs pforatã. ¶ Itẽ accipe poꝛros deficcatos cũ sepo hircino pistenk:ꝛ catapla ualet. ¶ Itẽ ad puocãda mẽstrua ul̃ emoꝛroy.ualet suppositoriũ fcm̃ de licinio iticto i oleo anchalõ supaspso pul.aloes:aloes tñ p se capit emoꝛroydas.B.Patiẽtes emoꝛroydas caueãt sibi a cimino ꝛ abhis q̃ recipiũt ciminũ:qꝛ ciminũ discolorat ꝛ fluxũ facit.

¶ De lumbꝛicosis. Caꝑ.XLIII.

i **Umbꝛicosi** qñqz videnk maniaci: qñqz frenetici:quãdoqz melici:qñqz iltaci:qñqz colici:qñqz cadũt in empima/ul̃ i suffocationẽ mꝛicis:qñqz videnk nefretici:qñqz dissinterici:ista sig̃ sũt coia. ¶ Sepata sũt ista.puri ꝰ labioꝝ ꝛ nariũ/oris fetoꝛ/uocis ḡcilatio/uẽtris gurgulatio/dẽtiũ stridoꝛ i sõnoꝛ ꝛ qñqz surgũt i sõno q̃si maniaci:qꝛ dolor stõci/ꝛ tortionẽ uẽtris/ꝛ itestinoꝝ:aliq̃n fastidiũ:aliq̃n itollerabilẽ appetitũ patiunk:uomitꝰ adest:qñqz p os ꝛ p nares:ul̃ per iferiora viuos educũt lũbꝛicos. ¶ Doꝛdicatio ꝛ pũctio stõci/ꝛ itestinoꝝ:ꝛ spal̃r añ prädiũ qñqz educũt guttas sãg.ul̃ excoꝛiationẽ itestinoꝝ habẽt. supfluitates ꝑme digõnis hñt coꝛrosas/pallor faciei/extenuatio totiꝰ coꝛpis. ¶ Pria ḡ reª est:ut lũbꝛicosi mane cibenk:nã si sbtraherek nutrimẽtũ lũbꝛicis:forte vterẽt se ad itestia:ꝛ ea excoꝛiarẽt/ꝛ pforarẽt. ¶ Alia regª gꝫ mortificari debẽt pꝰ. ¶ 3ª reª gꝫ amaris q̃ necãt lũbꝛicos supponank dulcia:ut spẽ dulcedis amaritudo attrahak:q̃ fit cã mortificatiõis. ¶ Alia reª hꝫ.B.gꝫ mortificatis lũbꝛicis dek medª laxatiua p supiora ul̃ iferiora:qꝛ si remanerẽt post mortificationẽ iducerẽt iliacã/ul̃ colicã/uel aliqꝺ durũ finthoma. ¶ Lꝫ mkta expimẽta sint ad iterficiẽdũ lũbꝛicos:ista tñ sũt spãlia ꝙ eos. Accipe absin.ꝛ nigellã:pista ꝛ distẽpera cũ aceto/ꝛ fiat empl̃m sup locũ pattẽ. Jstꝺ põt fieri i lactẽti etate. ¶ Itẽ distẽperek cornu cervi cõbustũ cũ aq̃ salsa ꝛ apponak aligꝺ de melle:ꝛ comedak:pl̃ueriçek flos cẽtonice/ul̃ cẽtauree:ꝓficiank cũ vitellis ouoꝝ/ꝛ farina tritici:ꝛ de hꝫ fiãt crispelle:ꝛ offerãt bis i septimana teiuno stõco.Itẽ suc.pficarie cũ lacte capno idẽ opak.Itẽ suc.mẽthe cũ sero capno idẽ fac.Itẽ ab exteriorib⁹ fiat iunctio cũ felle taurino ꝛ suc.cicoree/uel cẽtauree:ꝛ põt admisceri suc.ebuli/ul̃ sãbuci:ꝛ sup regionẽ stõci ponak ꝛ itestioꝝ.id eni mortificat lũbꝛicos ꝛ mortificatos expellit.Itẽ accipe nasturtiũ aq̃ticũ:q̃ssek parũ:decoquak i patella sine aliq̃ liquore ꝛ catapkek sup itestina. ¶ Mortificatis aũt lũbꝛicis ꝛ nõ expkis offerak yerapi. ul̃ fiat clistẽ cũ aq̃ decoc.nucleoꝝ pficoꝝ/ul̃ cerasoꝝ: uel cũ aq̃ decoc.nucis:qꝛ ista clisteria mortificant lũbꝛicos ꝛ mortuos expellũt. ¶ De pas.epatis. Caꝑ.XLIIII.

s **Equit** de pas.epatis.Cũ epar subiaceat mkis passiõib⁹.pª ẽ distẽperãtia epatis:hꝫ qñqz distẽperak i calitate:qñqz i friditate:qñqz cũ hu.vitio:qꝺ coꝛscik p arsuras ꝛ pũctiones sb dextro ypocũ.p siccitatẽ ligue ꝛ palati:p sitiꝫ ꝙtinuã:ꝛ colericã urinã:ꝛ tenuẽ.Si aũt ẽ cũ hu.vitio:qñqz est cũ oppikone:qñqz sine oppikone:qñqz ẽ i ꝑnº oppikonis:qñqz ẽ cũ ꝙfirmata oppikone.Siue sit i ꝑnº siue i fine/maiorẽ dok.sẽtit ꝛ aggũatione post prädiũ q̃z añ prädiuꝫ:furcule mouenk nec cessãt a pulsatione.s.ptes sb assellis usqz ad ilia.Sꝫ i pº urina appet mediocriter tenuis ul̃ mediocris ꝙfirmata oppikone qñqz exꝑssa tenuitate tenuis.Si aũt sit cũ hu.vitio ꝛ sine oppikone eadẽ sũt sig̃ q̃ i calefactiõe epatis sine hu.vitio:nisi gꝫ urina appet mediocriter tenuis:ꝛ aggũatio sẽtit sb dextro ypocũ.citrinescũt mkũ oculi:ꝛ sbito fit icteric⁹. ¶ Si aũt fiat de frida cã sine hu.vitio coꝛscik p algorẽ ꝛ frigꝰ qꝺ sẽtit sb dextro ypocũ.in pfũdo:pallidus colꝛ faciei ꝛ totiꝰ coꝛpis:p urinã tenuẽ ꝛ discoloratã.Si aũt sit cũ hu.vitio:qñqz fit cuꝝ oppikone:qñqz sine.Si sine oppikone pter sig̃ q̃ dcã sũt adest aggũatio sb dextro ypocũ.facies ẽ sbtumida.Urina ẽ discolorata:mediocriter tenuis:mediocriter piguis.Si cũ oppikone qñqz ẽ i ꝑnº:qñqz ẽ i fine.Si i ꝑnº pter ꝑdcã sig̃ adest pulsatio furcularũ:uria mediocriter tenuis/ul̃ mediocris:i ꝙfirmata oppikone:urina qñqz ẽ exꝑssa tenuitate tenuis:ꝛ i ꝑnº ꝛ i fine maiꝛ ẽ aggũatio post prädiũ q̃z añ. ¶ Si g̃ fiat de cã ca.cũ hu.vitio digerak mã cũ oxiçacara:ita dico si fiat de hu.purgek cũ colagogo:siue sit cuꝝ oppikone:siue nõ:hꝫ dicat.B.i diamidꝛis:gꝫ ꝙ calefactionẽ epatis nõ dꝛ dari meª scamoneata:ꝛ tu distiguas:qꝛ i recẽti cã uerũ ẽ:hꝫ si iueterata sit passio/secure põt dari elꝫ de suc.ro.ul̃ oxi.qꝺ fortiꝰ opabik.3ª die fiat bal.cũ herbis diuꝛ.fridis. Exeũti a bal.dek reges.sequenti die fiat flõmia de saluatella i dextra manu:ꝛ fiat iunctio sup regiõe epatis cũ oleo vio.ꝛ populeõ. ¶ Itẽ fiat iunctio cũ albumine ouiꝝ:ꝛ sinapiçek locꝰi pul.nenufaris q̃ ꝓiudicat i calefactiõe epatis. ¶ Itẽ fiat syr.de scolopẽdria/endi.sandal̃.spica nar.quo utak mane post usuꝝ oyap:unis ꝛ trifera saracenice simplicis. ¶ Itẽ fiat puluis de sandal̃.rasura eboris/spoꝺ.spica nar.añ.puluerizenk ista:ꝛ admisceank pulueres eq̃li mixtura çucca.ꝛ hꝫ puluẽ utak singulis diebus in mane ad põdus.v.denarioꝝ.fiat emplastrum cõe de sandal̃.ro.ꝛc̃. ¶ Si aũt fiat sine humoris vitio sine purgatione hec eadem adhibeantur. ¶ Si autem

frida fit cã:cũ humo.vitio digerak mã cũ oxĩmel.purgek cũ yera que magis est deoppilatiua enfratica epis i oes mãs.3ª die fiat stuffa cũ herbis cali.z diureticis. Exeũti a bal.aurea alexãdrina offerak fine opio:q: i oppilatiõe splenis epis renũ uesice mris:z i artetica iueterata me li°oank nõ opiata q̃z opiata.3ª die apiak saphena sub ca/uilla dextri pedis iteri°:q: reª est q i oppilone splenis z epatis i fri.cã:uł i distẽperãtia cũ hu.vitio.uł in apate de fri.cã:z i q̃rtana uera meli°apik uena saphena q̃z saluatel la:ecõtra i cal'is cãis meli°apik saluatella q̃z saphena:qa cal'us hu.forti°ascẽdit supi°:iteri° descẽdit facilẽ°:post fiat iunctio cũ oleo laurino:z tũc supponak idẽ empl'z. Acci/pe suc.mẽthe/abs̃in.abrotani.añ.pluerizenk ista se.feni. petro.apij/dauci/caruui/aspalti/z cũ supdcis suc.distẽperẽ tur hu.pl'res:fiat empl'z/z supponak:uel offerak dyacala/mẽtũ:uł sy.de calamẽto:uł sy.abs̃in.q ualet in utraq; cã. ¶ Itẽ ysop°coct°cerotũ fri.iunctiõe cũ oleo laurino sup ponak.eadẽ fiãt localia i frida distẽperãtia epis sine hu. vitio:uł ut dic̃ Alexã.vua passa ualet i debilitate epatis fi ue fit de ca.cã/siue de fri. ¶ Itẽ notãdũ q nõ ita sũt noci/tiue castanee ut credũt gdã:eo q.iiij.uł.v.assatas i debi/litate epatis itestinoz z stõci sel'uł bis i septiana exhibi tas pbaut ualẽ. ¶ Itẽ i utraq; cã ualet panis cali.singuł dieb° ieiuno stõco assũpt°:nõ tñ i'mlta q̃ztitate:ꝛ i tribus uł.iiij.mo:sel' dat°:q: nõ solũmõ ualet i bis cãis:ꝛ z ẽt ꝑ vitiũ ihitãtiũ loca paludosa:q pati sũt icurrẽ emoptoicã vñ talis panis exhibit°ꝑseruat a tali passi. Itẽ ꝑ nebulas matutinales fetidas ualet z ꝑ aeris pestilẽtiã:q fert ẽt trãs/fretãtib°:z q̃tra fetorẽ sentine nauis. Si nõ hẽs recẽtem cali.da tostũ:z si sitit offerak pot°.si vo nõ/nõ offerak. Sz nota q gbusdã plus cõfert intinctus in vino: gbusdam magis siccus:z sic illis offerak.

¶ De ydropisi. Caꝑ.XLV.

Et alia pas.epis q̃ dr ydropisis. Fit aũt qñ q̃z vitio spũaliũ distẽperatoz i caliditate vñ attrahũt qñq; a fõtib°:fõtes aũt attrahũt a ue nis:z uene ab epate:epar a stõco:vñ desiccak stõc°:z ita magis debito recipit de potu:ex cui°supabũdãtia uł suf/focak/uł exiccak calor:z fit idigõ:z ita crude succositatis fit gñatio:q̃ puentes ad epar est cã idigõnis z aq̃si sãguis gñatiõis:ex cui°diffusiõe ꝑ mẽbra fit cã ydropis. ¶ Qñ q̃z fit vitio stõci i frida:vñ cruda gñak succositas z idige sta:q̃ puentes ad epar ẽ cã ydropisis.qñq; vitio itestinoz nequeũtiũ deputare succositatẽ a supfluitate ꝑe digõnis q̃ cũ ipura defluat ad epar ẽ cã ydropisis. ¶ Qñq; fit vi tio splenis nequeũtis depurare epar a melica supfluita/te:q̃ cũ relingk i epe ẽ cã ydropisis. ¶ Qñq; ex nimio fluxu emoz:roy.uł mẽstruoz:uł ex nimio fluxu uẽ.vñ de pdunk fũdamẽta calonis:z fit ita indigõ:z ita ydropisis. ¶ Qñq; ex retẽtiõe mẽstruoz uł emoz:roydarũ vñ reũ/tit sang.ipur°ad epar:z ẽ cã ydropiꝫ. ¶ Qñq; ex nimio fluxu a narib°:qñq; ex mẽbris mutillatis:q̃ ꝑ pticulares curatiões q̃ dc̃e sũt i pte:z q̃ dicẽde sũt i pte:ꝑ flõmiã cu/rak talis ydropisis. ¶ Qñq; ex apate fit epatis:q̃ ut apa curak. ¶ Qñq; fit ex distẽperãtia epatis. Si g̃ epar i fri ditate z hũt. distẽperet fit idigõ:z aq̃si hu.gñatio:ex q̃rtz diffusiõe ꝑ mẽbra fit iflatio:z ita ydropisis q̃ dr yposarca uł anasarca. Si distẽperet i friditate z sic fit idigõ z ita fit spẽs ydroꝑ.que leucoflantia. ¶ Qñq; distẽperat gibb° epatis i cal'itate z hu.vñ apiunk pori gibbi:z exeũt spũs z fumi a fima epatis/z fit idigõ:z sic segk spẽs ydropiꝫ q̃ dr asclites. ¶ Qñq; distẽperak gibb° in cal'itate z sic.vñ apiunk pori gibbi z exeũt spũs z fumi a fima epatis:z de fic calor z fit idigõ:z fit q̃rta spẽs ydropisis q̃ dr timpani tes. Due antẽ ꝑme dicunk frigide:z due ultime calide.

¶ Sñalis g̃ reg[a] est:q; post purgationẽ offerank ea q̃ du/cũt mãs ꝑ urinã. ¶ Alia reª ẽt:q; adhibeank extrinseca q̃ succutanea mãs educãt. ¶ In ꝑª aũt z 2ª spe fit ulis ista tio:ꝛ sepank i h̃ q i leucoflantia ꝑus appet urina discolo rata:z piguis post ꝯfirmationẽ frequẽter tenuis. In alia semp tenuis z discolorata appet. Cũ g̃ in utraq; spe fere eadẽ fit cura digerak mã cũ oxĩmeł.sglli.z purgek cũ ye rapi.3ª die fiat stuffa de herbis cal'is enfraticis.exeunti a stuffa offerak aurea alexãdrina sine opio cũ vino decoc. rad.feni.Seq̃nti die uarietk cura:q: i yposarca fit flõmia de epica cũ apoforesi i leucoflantia nõ fiat flõmia:ꝛ ap/ponak uẽtosa sup renes. In utraq; tũ bñ fit flõmia de sa/phena uena dextri pedis iteri° sb cauilla semel in mẽse. ¶ Itẽ fiat bis clistẽ cũ aq̃ marina uł salimacina i q̃ resol uak.ʒ.ſ.yerepi. ¶ Itẽ i h̃ q̃uenit oes auctores g si of ferak coclear urine capne uł nigre ouis i q̃ decoquak spi ca nar.soluit eni frida ydropẽ/educẽdo mãz ꝑ urinã/uel ꝑ uẽtrẽ:uł singulis dieb° offerak i mane dyareub.z tũc supuentat pot°vini decoctionis lapatij acutifraz.petro. macedoni.folioz sanie:q̃ ẽt potu tñ ꝑ se multos curauit. ¶ Itẽ fiat syr.cũ decoctiõe scolopẽdrie/end.abs̃in.spice nar.q̃ i ca.cã z frida sũt ꝯuenientia/calamẽti/origani/sam/buci/ebuli/corti.tamarisci/uł fraxini/feñ.petro.apij/z ali arũ pdcãrũ herbarũ:q̃ utank semp post usuz eł'uarij. Si aũt laxatiuũ facẽ uoluerís apponak ani.polipo.z esula:z eo utak bis uł ter i septiana. ¶ Ab exteriorib° fiãt sacel latiões de sale tosto ab ore stõci usq; ad virilia:z fil'r sup latera. ¶ Itẽ iungak spõgia marina uł lana succida uł fil trũ rubeũ i lixiuio tepido resolonis nitri/uł salis coĩs:z ide fomẽtẽtur loca pdcã. ¶ Itẽ fiat iunctio cũ arogon z oleo laurino i pdcis locis:sup epar ponak yfopus cocta ¶ Itẽ alid qõ lz vile sit:potẽs tũ ẽ effectu.decoq̃tur ster cus capnũ/uł bouinũ i vino z oleo:z apponak sal nitrũ: z fiat empl'z z supponak. ¶ Itẽ frequẽter balneek i aq̃ sal macina/uł marina:uel cooptak a terra uł arena maris ca lida. ¶ Itẽ fiãt scarificatiões i posteriorib° z añteriorib⁹ tybiarũ. ¶ Itẽ fiãt cauteria iteri° sb genu z super genu. ¶ Itẽ i 3ª uł i 4ª etate lune apponãtur uẽtose sup regio/nẽ epis cũ scarificatiõe i sequẽti lunatiõe. In 3ª etate po nãtur sãguisuge sup regionẽ epis.z nõ g ea diligẽtia ma gis ualet i anasarca q̃z ꝑ fridã oppil'onẽ epis. ¶ Ultime due spes cal'e sb eadẽ diligẽtia curãtur.digeratur mã cũ oxiçacara:z purgek colagogo:i q̃ ponak.ʒ.j.aloes:uł tri fera saracenica/reub.cũ sero capno coctũ:i q̃ ifũdak reu/barbarũ ꝑ noctẽ. Si aũt iueterata fit pas.offerri põt el'uz de suc.ro.3ª die fiat bal.de folijs salicis/uł vinearũ/z fil'uz herbarũ fridarz diureticarũ. Exeũti a bal.offerak rub trociscata:uł reges cũ aq̃ i q̃ decocta sit enũ.cũ sue.eiusdẽ Sequẽti die apiak uena epatica dextri brachij/cũ apofo/resi.singulis aũt mẽsib°apiak uena saluatellai ꝑª uł 2ª eta te lune i vno mẽse i vna manu:z i alio in alia. ¶ Itẽ sel' uel bis i mẽse fiat clistẽ. Accipe abs̃in.herbe viol.malue añ.ℳ.j.decoq̃nt:postea colẽtur.colature addak furfur triticeũ addãtur.ʒ.ij.oli vio.z.ℨ.j.salis gẽme:elz de sue. ro.ʒ.ſ.z totũ ad põdus.j.lb.injiciãtur. ¶ Itẽ singuł mẽ sibus offerak duarũ ptiũ dyapunis:z tertie dyareub.ad q̃ztitatẽ castanee minoris:z seq̃tur usus illi°syru.cũ trib° ptib° aq̃ decoctionis endi. Accipe capil.ue.cetrac.poli/tricuz adyãtos/sãbu.ebuli/fraxini/genestre/sali.rad.liq. tamarisci corticis/rasure eboris/serić.crudũ sandak.oiuz nenufar.spod.vuas pas.scolopẽdriã/endi.spicã nar.ab/s̃in.mẽthã/z q̃tuor se.fridoz.q̃ssenk ista:decoquãtur i aq̃ colẽtur:colature admisceak çucc.z syrupek. ¶ Itẽ singu lis dieb°.Accipe de hac decoctiõe que sic fit. Accipe oz deũ cũ cortic.radi.feni.petro.spice nar.q̃ssentur ista.de/coquãtur in aq̃:post decoctionẽ apponak pul.reub. Iste eni pot°ptim educit mãm per secessum:ptim per urinã. Si aũt ꝑdictũ syru.laxatiuũ facẽ uoluerís i fine decocti/onis apponas pul.reub.uel de scamo.cocta. ¶ Itẽ alid pot° qui i utraq; cã offeret idifferẽter decoq̃tur spi.nar. i sero capno.z de hac decoctiõe utak mane z sero q̃cũq; hora uoluerit utak lõgo usu. Ille pot°soluit utraq; causaz Itẽ balneek in aq̃ decoctiõis fri.herbarũ z abs̃in. ¶ Itez

iungak oko vlok. sup uētrē z latera: z sup regionē epatis z suc. absin. z aceto: z fiat empl̄z: qō fit sic. Accipe chimoleā ul' terrā que iuenit sb mola fabrū: pluericęk z distēperek cū suc. absin. z aceto: z fiat empl̄z. ¶ Jtē aliō empl'm sup dictū qō ualet ad calefactionē epatis: supponak: z gñak rea que ualēt i cā oppil'onis ualēt i hac cā. ¶ Jtē fiāt scarificatiões i añriorib⁹ z posteriorib⁹ tybiarū. Jtē fiāt cauteria i pdcis locis. Jtē apponak sāguisuga z uētosa sup regionē epis cū scarificatiōe. ¶ Jtē i istis duab⁹ spēb⁹ ydropisis iflātur pedes tybie: z ptes supiores usq; ad os stōci. Gcillātur brachia z colk. extenuak facies uria utrobiq; sbruffa ul' ruffa: l̄z i h̄ differūt: q: i asclite appet urina mediocriter tenuis ul' mediocris. in tympanite ẏo tenuis.

¶ De apostemate epatis. Cap̄. XLVI.

Postemata epis qñq; fiūt de fri. cā: qñq; de ca. cā: qñq; fit apa de sang. qñq; de co. ¶ Qñ fit de sāg. sētik dolo: fixiu⁹ agḡuās z calo: sb dextro ypocūdrio sedest ꝯtinua dulcedo oris diffusio ruboris p alba ocl'oꝝ uenaꝝ iflatio: z tot⁹ corpis repleta hitudo. Urina rubicūda ul' sbruffa: ul' iopos supi⁹ distincte liuēs. ¶ Si fiat ex co. sētiūtur pūctiões z arsure sb dextro ypocūdrio. citrie scūt alba oculoꝝ: amaricak os: sitis adest z feb. magꝝ acuta. Urina rub. ul' sbrubea cū spuma crocea supi⁹: z in circulo liuēs. ¶ Si aūt fiat ex flate adest dolo: cū agḡuatione: z extēsiōe: z mollitie sb dextro ypocūdrio cū emko colore faciei z tot⁹ corpis: aliq̄n cū febre molli: aliq̄n sine fe. Urina piguis z paꝝ colorata z p totū turbata: z supi⁹ distincte liuēs. ¶ Si aūt de melia sentik pondus sb dextro ypocū. arditas i exteriorib⁹ z loci durities cū colore terreo faciei z tot⁹ corpis. Urina min⁹ colorata aliq̄n cuz fe. leui: aliq̄n sine fe. Urina min⁹ piguis supi⁹ cinerittio colore liuēs q̄nq; p totū. ¶ Jtē q̄nq; est apa i gibbo: q̄nq; in sima. Si sit i gibbo sētik dolo: z tumo: tuꝝ spinā: z ibidē tumo: nōbilis appet difficultas aspirādi z respirādi: z ē forma apatis in modū lune nouelle: co: nub⁹ depssis iferi⁹ sētik dolo: z pulsatio usq; ad furclas. ¶ Dic. G. Si sit apa i sima epis sētik dolo: z pulsatio z agḡuatio usq; ad umbilicū: nausea: z uomit⁹: z eructuatio: z singult⁹ ad sūt.

¶ Si ḡ de ca. cā fiat pticularib⁹ ꝯuentib⁹ flōmia p̄iudicat de epatica dextri brachij ut dic. Cōstā. ¶ Alia ḡ regula gḡ ꝑz q̄tuo: tpa apatis dissolubilia sūt apponēda. In pncipio repcutiak mā cū stupis canabinis inictis in suc. solatri tep̄. ter ul' q̄ter usq; ad duos ul' tres dies. In augmēto utēdū est dissolutis. decoq̄tur ḡ farina o: dei in suc. absin. fiat empl̄z: z supponak. ¶ In statu ut dic. Hyp. i affo. In gñatiōe sanies dolores z fe. accidūt magis q̄z facta sanie tūc istēdū est cū maturatis. decoq̄tur farina triticea cuz oleo uio. ul' butyro recēti: z fiat empl̄z: z supponak: ul' mica panis cal'a terak cū uitellis ouoꝝ z oleo viol. ul' butyro: z fiat empl̄z z supponak. istō est qō dcm̄ est supi⁹ de sumitate iuglami ualet ad idē. Rupto apate qō cogscik per santosaz urinā: z santosā egestionē: utēdū est mūdificatis Accipe ḡ absin. spicā nar. scolopēdriaz: endi. z. iiij. se. fri. diuretic. decoq̄nk i aq̄ z colētur. colature addak q̄uc. z syrupek. ¶ Jtē puluericentur se. frig. z se. atriplicis: lactu. portu. fen. spice nar. i eq̄li pōdē: z ꝑficiātur cū syru. z fiat elim: mane z sero seq̄tur usus syru. cū aq̄ tepi. ¶ Si aūt de frida cā aduenīat pticularib⁹ ꝯuentib⁹ fiat flōmia de epatica z ualet. ¶ Jtē. G. di. gḡ i ca. cā oz fieri flōmia: nō tū negat/gn in fri. cā debeat fieri: l̄z ad 2^m uel 3^m die cū p dicto repcussiuo repcutiātur in augmēto dissolutis istēdū est. exhak succ⁹ absin. z illo tepido inigak lana succida z supponak: cū aūt mā tēdit ad sanie: qō cogscik p pdcā signa apponak istud empl'm maturatiuū. decoq̄tur farina tritici i oleo z melle z uino: z fiat empl̄z z suppoak. ¶ Jtē accipe limaceas z decoque in melle cū farina tritici ul' lini: z fiat empl̄z: z supponak. Illō qō in pleuresi dcm̄ e superi⁹ de berula z nasturtio aq̄tico ad idē ualet. Si l' ualēt iunctiões repcussiue/maturatie/dissoluttiue/mūdificatie. Rupto apate qō cognoscik p pdcā signa: offerak dyani: z dyaspmaton/z dyarris/z sequak syru. de absinthio. ¶ In utraq; cā ualet clistere mollificatiuū z postea mūdificatiuū. ¶ Apa dextri lateris sepak ab apate epatis: eo q; habeat lōgam formā z ro. per alia sex signa que pdicta sunt in tractatu pleuresi.

¶ De icteritia. Cap̄. XLVII.

Icteritia est imutatio nālis coloris cutis in nō nāle: utpote in croceum/viridē/z nigrū: fit aūt crocea ex cola mixta cū sanguie ex cui⁹ diffusiōe fit croce⁹ color: ul' ex cola p̄fusi. ul' ru. Uñ fit viridis: ul' cū melia: vñ fit niger. Fit autez qñq; vitio stōci: qñq; vitio splenis: qñq; vitio mīcis: qñq; ex nimio fluxu sāg. qñq; ex nimio uomitu: qñq; ex fetore: qñq; ex ueneno exhibito: qñq; ex mor/su rabidi canis/ul' ꝑpētis: qñq; ex fe. qñq; vitio epatis: z tūc ē ex apate ei⁹ ul' ebullitiōe sāg. ul' oppil'one chistis fellis: z tūc qñq; ex supiorib⁹ ponit: qñq; ex oppil'one iferi⁹. ¶ A stōco fit pp nimiā calefactionē z ebullitionē eiusdē. vñ ignita succositas trahit ad epar. vñ gñak ignita co. que deportak cū sang. p mēbrū: vñ fit icteritia: z tūc pōt eē crocea/ul' viridis ꝑz maiorē ul' minorē epatis calefactionē. ¶ Uitio splenis dū oppilak z nō depurat a melica superfluitate que deportata p mēbra facē icteritiā nigrā. Qñq; ex retētiōe mēstruoꝝ que reūtunk ad epar: z deportank per mēbra cū sang. factūt icteri. ¶ Ex ueneno assūpto uel morsu rabidi canis/ul' ꝑpētis ificiunk hu. ul' ēt mēbra ex fumo uenenoso: z ita fit icteri. ¶ Ex fluxu sang. ul' uomitu inanik corpus z intēdik siccitas acuik calo: z mutak sanguis i co. ex c⁹ diffusione p mēbra fit icteri. ¶ Si aūt fiat ex fe. ul' vi nāe/ul' vi sinthomatis. vi nāe i die cretico cū expellik nociua mā ad exteriora. Ui sinthomatis ut in die nō cretica p ebullitionē māe que diuisa p mēbra facit icteri: Ul' ex apate epatis cōprimēte chistim fellis reūtik co. ad epar: ex cui⁹ diffusiōe p mēbra fit icteri. Qñq; ex ebullitione epatis vñ sāg. trahik i colerā cū oppil'one ramoꝝ chistis fellis ipedik trāsit⁹ co. ex c⁹ diffusiōe fit icteri. ¶ Iste aūt cāe a se ꝓpꝛijs signis cogscunk. ¶ Si fiat a stōco punctura z arsura sentik in eo in q̄ fumosa est eructuatio/uomit⁹ colic⁹/amaritudo oris/sitis ꝯtinua/tinit⁹ auriū/dol. frōtis/ulis ifectio oculoꝝ z alioꝝ mēbroꝝ. ¶ Si a splene dignoscik p do. sb sinistro ypocū. z tumorē/z iflationem splenis z nigrorē. ¶ Si vitio mīcis nigra fit icteri. qō cogscik p iditia patietis. Si l' fit ex uomitu ul' fluxu uen. morsu rabidi canis/ul' ꝑpētis. ¶ Si ex ueneno p signa iferi⁹ dicēda cogscik. ¶ Si ex apate p signa supius dicta. ¶ Si ex ebullitiōe epatis p arsuras z pūctiones eiusdē p urinā spumosam/z croceā: z p frōtis do. z p tinitū auriū/z frōtis z corpis ul'z ifectionē. ¶ Si ex oppilatiōe supioris rami: maior est ifectio flatice z mucillagiose sūt egōnes. ¶ Si ex oppil'one utriusq; cogscik p dol. z. itēsionē z iflationē epatis: z p egōnes flaticas z uētris cōstipationē. ¶ Si fiat vi sinthomatis in se. qō cognoscik: q: fit in die cretico z nō sequik egri alleuiatio. ¶ Si fiat vi nature fit in die cretico: z inde sequik egri alleuiatio.

¶ Si ex calitate stōci fiat eodē mō curatio ut di i pdcā stōci calefactiōe. ¶ Si aūt vitio splenis: curak sicut diximus in oppil'one eiusdē. ¶ Si ex mēstruoꝝ retētiōe curek p aptionē eoꝝ/ut dicek iferi⁹. ¶ Si vo fiat ex uomitu cure tur ut dixim⁹ in pas. stōci. ¶ Si ex fluxu san. curek' ut dictū est in dissinteria: ul' sāg. p nares: ul' in fluxu emoroy. ut dicek in fluxu mēstruoꝝ. ¶ Si aūt fiat ex ueneno ul' morsu rabidi canis/uel ꝑpētis curek ut iferi⁹ dicek. ¶ Si fiat ex feb. curek ut febris. ¶ Si ex apate curek ut supius dictū est i calefactiōe epatis cū hu. vitio. ¶ Si ex oppilatione chistis fellis curek ut dictū est in oppilatiōe epatis siue fiat vitio stōci: siue feruore epatis offerak iste syr. de coq̄nk cuscute/spice nar. in sero capno colek in colatura

resoluak cassiafistula medulla ⁊ tamarindi. Iterū colek. i colatura resoluak: pul. reub. ⁊ sub diuo per noctē dimitta tur: ⁊ in crastino ad pōdus vni⁹ ℔. pōt offerri ꝑm vires patientis singulis mēsib⁹ siue fiat ex ebullitione epatis ul' stomaci. Itē in istis causis ⁊ oppilonib⁹ calis offerak iste syru. mane ⁊ sero. Accipe solatrū/abſinthū/endi. nastur tiū. i. cauliculū agreste/⁊ arthemisiā linariā/folia capſolij quassenk/⁊ in aq̄ decoquank/colenk ⁊ colature addatur çuc. ⁊ syrupiçek de suc. plāta. fiat decoctio/⁊ ꝓpinek: uel succus ei⁹ ꝓbatū. de succo aūt linarie dico q̄ ſi bulliat/⁊ colek/⁊ admisceak çuc. ⁊ de eodē teꝑ. accipiat icteric⁹ ma ne ⁊ sero q̄tū testa oui capit usq; ad. ix. dies soluit oculo/ rū icteritiā/⁊ toti⁹ corpis. idē dico de suc. capſolij. Itē in duak icteric⁹ camisiā nō post texturā cādidatā: ⁊ sic stuffe tur cū aq̄ decoctiōis linarie/⁊ capſolij: istud tollit colorē ulcem ictericū. ¶ Itē coquak caro recēs uacce in aq̄: ⁊ in de fumigenk oculi: ⁊ tunc oue gutte ponank in angulis oculoꝝ de vino maligra. ⁊ malimaciani decocto ſb cine/ ribus inuolutū cū stupa madefacta in aqua de caulibus illud remouet icteritiam/⁊ oculoꝝ colorem.

¶ De passionibus splenis. Caꝑ. XLVIII.

Tem ficut in epate multe cadūt paſ. ita q̄ qz i splene. q̄ñqz eni remollit: q̄ñqz idurak: q̄ñqz apak: q̄ñqz ex uētositate extendit.

¶ Remollit eni ex discursu ſtatis ad ipm: qđ ei⁹ poros oppilat. idurak q̄ñqz ex lōga q̄tidiana: q̄ñqz ex lōga terti ana: q̄ñqz ex lōga q̄rtana: q̄ñqz ex potu aque fride: q̄ñqz ex lōga ⁊ cronica egritudine: q̄ñqz ex usu ciboꝝ melicoꝝ q̄ñqz oppilak magis: q̄ñqz min⁹: q̄ñqz v̄sus stōcū: q̄ñqz v̄ sus vmbilicū: q̄ñqz v̄sus pectinē: q̄ñqz oblōg⁹: q̄ñqz rotū dus: q̄ñqz angulosus: q̄ñqz in vna pte spissus/⁊ in alia te nuis: q̄ñqz in supiori pte: q̄ñqz in iferiori: q̄ñqz i toto: q̄ñ qz de ca. cā: q̄ñqz de fri. Ex frida fiē ex melico hu. i maio ri q̄titate. Ex ca. ſic de co. cuz i maiori q̄titate trāſmittit ad cp̄istim: ⁊ ꝑ icōtinētiā trāſmittit ⁊ decurrit ad splenē: ⁊ ipm oppilat. Ex cibis melicis: q: ex ipsis gñak melia i multa q̄titate que ipz oppilat. Ex aq̄ frida: q: splē ꝯstrin gik ⁊ hu. cōpingunk: q cā sūt oppilonis. ¶ Ex tertiana uera ubi ſbtiles ptes ꝯsumunk/⁊ grosse remanēt/que sūt cā oppilonis. ¶ Ex lōga q̄rtana ubi gñak multa melia que oppilat. ¶ Ex longa quotidiana/ubi viscosi gñank hu. ⁊ crudi: qui sūt cā oppilonis: q̄ñqz aꝑak ex hu. ca. uel frīs: qui in ipso colligunk: q̄ñqz extēdit ex uētositate gros sa poros eius subintrante generata per indigestionem.

¶ Gñalia signa splenetico ⁊ in qb⁹ ꝙueniūt oēs auctores sūt sinistri ypocūdrij dol. maio: aggrauatio post prādiuz q̄ añ. dolo: in sinistra pte capitis: discoloratio facieī/⁊ to ti⁹ corpis: ⁊ eiusdē extenuatio: ⁊ eructuatio facta a fumo puenīēte a splene p idigōnē. Uomit⁹ sang. q̄ñqz difficī lis: q̄ñqz suauis: q̄ñqz urina sāguinea: q̄ñqz flux⁹ sanguis p sinistrā narē: q̄ñqz fit q: cū splē nō sit capax sāg. melicī reūtik sang. ad simā epatis: ⁊ ide ut dcm̄ est/expellit: ag/ grauatio tybiarū ⁊ cruriū: ⁊ difficultas anhelit⁹: q̄ñ p sca lā siue ḡdus ascēdit: ⁊ tūc maxīe q̄ñ oppilat caput splenis supi⁹. ¶ Spālia signa sepata sūt hec. Si remollīat splen ꝑter nām tactu sentit mollis: ac si tota suba dissolueret sub digitis. ¶ Si aūt oppilat de ca. cā sentiunk arsure ⁊ pūctiōes ſb sinistro ypocūdrio/sitis ꝯtinua/oris amari/ catio/faciei citrinitas/urina tenuis discolorata. ¶ Si ex fri. cā sentit aggūatio ⁊ pōdus ſb sinistro ypocūdrio uri na discolorata: ⁊ q̄ñqz piguis est ⁊ nigra ex admixtione melie. ¶ Si ex aꝑate p formā aꝑatis: ⁊ aggūationem ⁊ pōdus. ¶ Si fiat de fri. cā sentit algorē in ꝓfūdo lētū ca lorē febrilē. ¶ Si fiat de ca. cā: sentiūtur pūctiōes/adest se. ꝯtinua ⁊ acuta. ¶ Si vo fiat ex uētositate cognoscit ꝑ extēsionē uētris/⁊ saltū/⁊ rugitum/⁊ dealbationem.

¶ Si aūt fiat remollitio splenis de fri. cā digerak mā cū oxi/ mel. purgek cū yerap. Itē in die 3ª fiat stuffa: offerak me tridatū cū vino decoctiōis çinçi. ¶ Sequēti die apiatur uena saphena ſb cautilla sinistri pe. iteri⁹: ⁊ tūc fiāt facella tiōes supī splenē de sale tosto/milio/orzdeo/auena: ⁊ in ℔ ꝓiudicat sal tostū in uesica enea posiū. Itē fiat iunctio cū melle ru. ⁊ sinapiçek cū pul. synapis. ¶ Si aūt fiat splenis durītia: siue de ca. cā: siue de fri. dī icurabilis: si inueterata fit pal. vni⁹ anni: tñ post. vij. ānos ul' ꝛ. bñ curak. ¶ Gña lis regula est: q̄ si tāgak splenis regio cū uētriculis digi/ toz: ⁊ tactui resistat: nec i alio cedat icurabilis est. ¶ Alia est regula. nō est exhibēda medicia dōec remolliak splē. ¶ Alia regula. nō offerank mkt̄ dissolutiua ꝑ os violē ter ne dissoluak tenera ſba splenis: ſz ab exteriorib⁹ appo nank. ¶ Itē oēs auctores dicūt q̄ splenēticos: epaticos iliacos: colicos adeo ledit aq̄ fri. ¶ Itē alia regla. nō ap ponak exteri⁹ aliq̄ō empl'm deſiccatiuū donec remolliak splē. ¶ Si ḡ fiat de ca. cā: digerak mā cū oxiça. ꝑ os. re/ molliak mane ⁊ meridie cuz butyro ⁊ oleo ⁊ dyalthea: re/ molliak ab exteriorib⁹ ⁊ digesta mā ab iteriorib⁹ purgek cū elario de suc. ro. ⁊ die 3ª fiat bal. de folijs vinearū: to/ mētilla: epica: malua viol'. herba absin. feni. ⁊ folijs sali. in multa q̄titate. exeūti a bal. offerak rub. trocisca. uel' re quies cū aq̄ decoctiōis endi. ⁊ scolop. Seq̄nti die fiat flōmia de epatica sinistri b:achij: q̄ñqz de saluatella in sini/ stra manu. ¶ Itē dic̄. G. q̄ dz apiri in hac cā uena retro post sinistrā aurē. ¶ Itē aliq̄n apiak uena saphena ſb ca uilla pedis sinistri. ¶ Itē q̄ñqz apponak sāguisuga supī regionē sple. q̄ñqz uētosa cū scarificatōe. Itē fiat ſb crure sinistro cauteriū ſb genu. ¶ Singulis septianis fiat sel' clistē colagogū: ⁊ fiāt setones sup regiōes splenis. ¶ Itē fiāt uasa de tamarisco/ul' genestra/ul' fraxino/ul' salicib⁹/ gb⁹ recipiāt cibū ⁊ potū. Itē calefiat vinū cū ferro ādani/ co/ul' calibe. ¶ Itē alia. aq̄ illa in q̄ fabri ferramēta solēt extinguē bulliat ad ignē: colek ⁊ colature admisceak çuc ca. ⁊ syrupiçek de isto sy. utak mane ⁊ sero ⁊ q̄cūq; hora uoluerit cū aq̄ tepida ⁊ gñak cū syr. ⁊ empl'is ⁊ el'arijs ali is supādcis: cū qbus curak ca. oppilo epatis: curak ⁊ duri. splenis. ¶ Si aūt fiat de fri. cā remolliak cū butyro uel dyaltea ab exteriorib⁹: ul' decoquak farina se. lini cū bu/ tyro ul' dyaltea: ⁊ supponak que neēe est in utraq; causa. ¶ Istō est cōe in utraq; cā. digerak mā cū oximell'. sqlli. purgek cū yerapi. acuata cū scamōea. 3ª die fiat stuffa cū herbis cali. diuī. eufrati. exeūti a stuffa offerak aures ale/ xā. sine opio cū vino decoctiōis radi. feni. fraxi. Sequēti die fiat flōmia de uena saphena ſb cauilla pedis sinistri i teri⁹: ⁊ alie flōmie fiāt de saluatella sinistre man⁹ de uena que est retro post aurē sinistrā: fiāt scarificatiōes sup sple. Itē apponak uētosa ⁊ sāguisuga supī splenē: fiat cauteriuz sup genu iteri⁹: ⁊ setones supī sple. ⁊ fiāt uasa de fraxino: ul' tamarisco: ul' genestra: cū qb⁹ recipiat cibū ⁊ potū cale fiat cū ferro iudaico vinū. Itē fiat clistē ydrogoicū cū. ℥. 5. yerapi. sel' i septiana. ¶ Itē fiat iunctio cū ℔ vngtō. liq̄ fiat armonia. i aceto: ⁊ admisceak cū oleo laurino liq̄facto ad ignē: ⁊ in illis sic liq̄factis admisceak cera ru. ⁊ depo/ nak ab igne: ⁊ tūc admisceak pl'. de aloe: ⁊ thure: ⁊ fiat vn guētū: ⁊ facta iunctiōe supponak ysop⁹ cerotū malaxatuz in aceto resolonis armonia. ⁊ acuatū cū pul. mirre ⁊ alo es. ¶ Itē accipe bilonie radi. iari. cucume. agre. q̄ssenk: ⁊ cū putrescūt in oleo ⁊ vino decoq̄nk usq; ad vini cōsū/ ptionē. colenk ⁊ exp̄mātur iter duos bacculos: ⁊ i illo te/ pido liq̄facta cera ru. deponak ab igne: ⁊ appōak pl'. mir/ re ⁊ aloes: ⁊ fiat vngtū: ⁊ tūc p̄dcē radices decoq̄nk in vi no ꝑ dimidiū die: ⁊ terank cū assū. uetusta poꝛ. ul' hircia ⁊ fcā iunctiōe suppōak ſb emplz qđ potēter attenuat sple nē. Itē de 3ºi 3ᵐ offerak dyasene acuata cū lapide laculi.

¶ Si aūt fiat ex aꝑate curek ut aꝑa epis. ¶ Si autē fiat ex uentositate q̄ñqz ex vitio splenis: q̄ñqz ex cibis ⁊ poti b⁹: qđ cogſcit: q: ex cibis ⁊ potib⁹ exhibitis supuenit dol. ⁊ oppilo ipsi⁹: ipsis ſbtractis cessat. ¶ Si aūt illis exhibi tis ul' nō exhibitis pmaneat dolo: signū ē q̄ sit vitio sple/ nis: curak oppilo tal' ꝑ clisteria: ꝑ el'aria: ꝑ fomētatiōes: ꝑ

syrupos:per cataplasmata:z p alia extenuãtia uẽtositatẽ.
¶ De passionib⁹ renũ:z pmo de dolore. Cap̃.XLIX.

q Vandoqz hu.fluũt ad renes z fiunt dol'.qñqz apa:qñqz lapidẽ. Et qñ fit dol'.qñqz fit ex cã ca.sanguinea.l.uel colica.qñqz de frl.l.flatica ul' melica:z qñqz est hu.vitio:qñqz sine. ¶ Si aũt fiat ex sang.h̃ sunt signa.calo: in pfundo/z aggrauatio/z põdus mẽbro:/repletio ue/ne exteriorꝭ saphene/urina pinguis z colorata. ¶ Si a co.arsure z pũctiones in pfundo sentient exteriorꝭ p tis:arefactio:urina tenuis z colorata. Si fit ex distẽperãtia caloris sine hu.vitio eadẽ erũt signa que z co.pꝛeter põdus z aggrauationẽ mẽbro:. Si ex flate algo: z frigꝰ in pfundo:aggrauatio z põdus mẽbro: sentiunt urina pinguis z discolorata. ¶ Si aũt ex melia cũ põdẽ z aggrauatione est:urina tenuis cũ discoloratione. Si fit ex frigida cã sine hu.vitio eadẽ erũt signa que z melie excepto põdẽ z aggrauatione. ¶ Regula ergo est q pus cognoscat utrũ mã fiat a splene/uel a capite/ul' ab epate/ul' a totali corpe ad renes anteq̃z incipiat cura:q: pm ista uariat cura. ¶ Et si a splene fluat cognoscit per eiꝰ aggrauationẽ z finthomata. Pꝛima cura est q cõfortet splẽ: z fluxuꝭ interciptẽtia sunt splent apponẽda. Si itelligas de epate z capite. ¶ Si a totali corpe cognoscit per dolorẽ z aggrauationẽ oium mẽbro:. Pꝛima cura in ulcem corporis purgationẽ adhibẽdã. ¶ Itẽ qñqz est dol'.cũ reumate:qñqz ex pfirmata cã/z fine reumate:pticularibꝰ ergo quenientibꝰ/z corpe exñte plectorico z reumatico de sanguine fiat flõmia pus de epatica:z digerat mã cũ oxapanis z olerib⁹ z maluis z alijs herbis frigidis:nõ oꝫ exhiberi oxiçacara:qz nimis est aptiua:z puocat reuma ¶ Regula fz.B.q cũ usus diureticoꝝ aduersef reumatib⁹ ab exteriorib⁹ inunganf renes cũ oleo viol'.z butyro:z supponaf pãnus ifusus in aq̃ decoctionis solatri:z auene:z bñ expssus. Si fit fine reumate/digerat cuz oxiçacara:mã digesta purget cũ eluario de succo ro. ¶ Si corpꝰ fuerit pleureticũ digerat ut dictũ est in reumate:z fine reumate:z fiat pticularis purgatio cum clistere colagoico die tertio post ulcem purgationẽ. Si corpus fuerit pleureticũ uel post pticularẽ fi nõ fit pleureticũ fiat stuffa de herbis frl.exeũti a bal.det rub.troticata cũ vio multũ limphato:uel cũ aq̃ decoctionis thuris:eodẽ mõ fiat i colica post flõmiã sequẽti die.in utraq̃z enim apiatur saphena sub cauilla pedis exteriꝭ:z singulis dieb⁹ utaf flõmia ex altera saphenarũ. Itẽ fiãt cauteria in poplitibus z scarificationes sup renes:z tũc fiat inunctio cũ albumine oui:z finapiçef pul.de sanda.lactuce/portul'.ro.z serico crudo:uel se.fenu.z supponaf stupa canabina minutissime incisa:z dimittaf quousq̃z per se cadat:z nõ cadet donec egritudo cadat. Itẽ apponanf ea que dicta sunt in calefactione epatis. ¶ Si autẽ fiat sine hu.curaf per frl.z hu.z alterãtia:z cũ syr.frl.emplis elua.vnguentis bal.z alijs põdictis. ¶ Si vo fiat de frigida cã cũ hu.vitio pariticularib⁹ quentẽtib⁹ corpe exñte plectorico z reumatico digeraf mã cũ çinçi. Alexãdri:z cũ olerib⁹:z ble.beru.nastur.in duplici aq̃ decoctis:z nõ cũ oximelle:qz nimis est eufraticũ z diureticũ. Inunganf renes cum oyalea si non reumaticũ sit corpus.digerat mã cũ oximelle: utraq̃z cã purget cũ bñdicta. Si nõ fit pleureticũ purget in utraq̃z cã.ydrogico clistere. Tertia die fiat stuffa de calamẽto origano z silib⁹ herbis calis.exeũti ex stuffa offeraf aurea alexãdrina cũ vino decoctionis radi.fenl. Sequẽti die apiaf saphena sub cauilla pedis exteriori:q: ficut interior apif ꝓtra vitiũ splenis z epatis z itestinoꝝ z uesice z mfricis:ita exterior apiaf ꝓtra sciaticã z vitiuz renũ z spõdiliũ. Itẽ fiãt cauteria z apponanf uẽtose supꝛ renes cũ scarificatione:z iungaf cuz melle calo dispumato z finapiçef cũ pl.petro.fenl.apij/caruj/dauci/spice nar. çinçib.thuris/eboris/masticis/absinthij: z supaspgãtur stupe minutissime incise z dimittaf ut dictũ est. Iteretur flõmia de saphena singulis mẽsibus in tertia uel quarta etate lune. Localia que sunt dicta in frigida cã epatis sine hu.vitio supponẽda. post purgationes cauteria flõmias eadẽ fit diligẽtia. Itẽ in frigida fiat iunctio z finapi çef z addaf pix naualis in calida cã cuz albumine oui:z apponanf rose in finapismo:z pix liquida.

¶ De apostematibus renum z uesice de humoribus fluẽtibus ad renes. Cap̃.L.

q Vandoqz fluũt hu.ad renes ad faciẽdũ apa:qñqz lapidẽ: z qñqz in vno rene:qñqz in duobus:qđ cognoscit per doloꝛẽ vnius renis uel duoꝝ:uel qñqz fit de ca.cã:z tũc de sang.uel co.qñqz de frl.z tũc de flegmate uel melia. ¶ Si de sang.dol'.sentif in pfũdo:z aggrauatio cũ põde.dol'.capitis. Vomitꝰ z nausea:z febris acuta:urine denegatio:urina rubicũda/uel subrubi.aliqñ sanguinea:aliqñ sanioſa:aliqñ liuẽs:inflatio in forma apatis:inflatio uenarũ:aliqñ sub cauilla pedis exterius. ¶ Si ex colera cũ intẽsione pdictoꝝ signoꝝ sentient punctiones z arsure in pfundo exterioris mẽbri adest ariditas cum colericis egõnibus:urina qñqz rubicũda:uel subrubi.ul' nigra:qñqz viridis/ul' liuida. ¶ Si ex flate maloꝝ est aggrauatio:z põdus maius cũ extẽsione mẽbri:sentif frigꝰ: z algo: in pfundo:denegatio adest urine:qñqz fit sanioſa/z discolorata:qñqz cineritia:qñqz iumẽtina:quãdoqz liuẽs. ¶ Si ex melia cũ põdere/z aggrauatione:z aridi tate apparet urina debilis/z mediocriter discolorata calor lentus febris remissa:sicut in flegmatica causa.z quãdoqz urina est pinguis z nigra.

¶ Si ergo fiat de sanguine uel co.pmo fiat minutio de saphena uena sub cauilla pedis exterius:sequẽti die fiat clistere colagoicũ:z oia que dicta sunt in capꝰ de apostemate epatis hic debẽt adhiberi. ¶ Item aliud elim qđ.fz. dragagã.alb.z gũmi arabi.qđ in viatico reperif:ad hoc operaf. ¶ Item fiat emplm de malua/bzãca urfina/bismal.herba viol'.decoctis in aqua:z tritis: cum assungia gallinacea/anserina/anetina/illud mitigat z maturat: sz notãdum quãdoqz appet uel est in pmo:z tũc predicta signa apparẽt ut multum intẽsa:qñqz est urina multa intẽsa:qñqz est in augmẽto/z intẽdit:qñqz in statu/z tũc sunt in ultimitate sui:qñqz in declinatiõe/z cognoscit per cõtinuam eductionẽ urine squamose. ¶ Eodẽ mõ intelligas de frigida causa.aperiaf saphena:z fiat clistere ydragoicũ:z fiat cura sikis ut pdictuz est in frigido apate epatis:z in hac causa ualet elim dulce z dyaspermaton.i.elim de herbis diureticis z seminibus. ¶ Ex pdictis causis fit apa uesice:z cognoscit pp pdicta signa: sed hic sentif dol'.in pectine:z peritoneon:z appet inflatio in pectine/ad modũ apostematis:tñ sub eadẽ diligẽtia curaf:ut apostema renum: nisi qz in hoc fit flobothomia de interiori saphena:ibi vo de exteriori.

¶ De lapide in renibus z in uesica. Cap̃.LI.

l Apis colligif qñqz in renibus: qñqz in uesica.si in renibus cognoscit per dolorem spine/z spũalium musculoꝝ pas.quia sentif dol'.in pꝛofundo:z aggrauatio circa renes/pũctiones circa lõgaonem/dormitatio circa coxas z tybias exteriora:dormitatio z formicatio parui digiti pedis. ¶ Si in uesica sentif circa pectinẽ z peritoneon tumoꝝ in pectine/frequẽs suffocatio urine/doloꝝ iliacus/uel colicꝰ. ¶ Itẽ siue fiat in renibꝰ siue in uesica:qñqz fit de frigida causa:qñqz de calida.si de calida:qñqz inueteratus:quãdoqz nõ. Si fit de calida/z nõ sit iueteratus:hᶜ sunt signa doloꝝ pũgitiuus z acutꝰ sentif in pfundo z pꝛe nimio acumine urine sentif strãguria. Urina intẽsa ruffa/uel subruffa:aliqñ cũ guttis sanguineis:arene rubee/rubicũde uel subrubicũde/virides/uel nigre. ¶ Si de frigida sentif algo: uel frigus in loco collectiõis põdus z aggũatio.

¶Urina qñq; tenuis:quãdoq; piguis:z turbata:arene albe:uel liuide:uel cineritie. Si aũt lapis sit cõfirmat⁹ in utraq; cã urina est discolorata z pinguis supi⁹ distincte li uẽs semp cũ santoso sedimie:aliqñ cũ sanguineo. ¶ Itẽ ubicũq; sit:uel de q̃cũq; cã:qñq; fit in iuuentute:qñq; in puericia. Jn iuuẽtute frequẽter circa renes:q; per calita/tẽ z siccitatẽ reñ.hu.ibi petrificant. Jn puericia frequen/tius in uesica:quia tũc generant viscosi humores qui in angusto collo uesice petrificant. ¶ Si autez lapis sit in/ueterat⁹ in quacũq; etate fit:vix aut nunq; curat nisi per cyrurgiã. ¶ Si aũt nõ sit iueterat⁹:z fiat de cal.cã:dige ratur mã cũ oyap:unis mane z sero:post usuz electuarij sequat oxiçac.cũ tepida. Digesta mã purget cũ electua/rio de succo ro.tertia die fiat bal.cũ aqua decoctiõis mer curialis:abſinthĩ.foliorũ salicis z vinearũ:to:mẽtille:gn/quenerute: z acedule. Exeunti a bal.offerat rub.troci/scata cũ vino decoctionis scolopẽdrie z endiuie. Sequẽ ti die fiat flõmia de uena saphena iterius. ¶ Si lapis est in renib⁹ fiat iunctio sup locũ patiẽtẽ cũ populeon z mer curiali z aceto. supponat emplm qõ fit de semib⁹ citrul/li:melo.cucu.acedule:po:tu. atripli.san.fe.feniculi pul/uericatis cũ vino uel aceto:uel succo mercurialis:z sup/ponat:fiat cauterĩũ in poplite in crure iteri⁹. ¶ Si lapis est in renib⁹ in crure exteri⁹ iuxta genu uel sup:a genu. ¶ Si aũt sit in uesica fiat clistere colagogũ singulis.xv. dieb⁹:uel octo uel.xij. ¶ Item admisceat oyap:unis:z electuariuz de succo rosa.aã.singulis septimanis semel. cũ terit do:mitũ offeratur de hac cõmixtione ad quãtita tẽ castanee cũ obseruatione frigide diete. fiat syrup⁹ sco/lopẽdrie:endiuie: capill'.ue.cetrac:pollitric.adianthos. radi.feni.milij solis:saxifragie:ebuli:sambuci:z frigidis seminib⁹: z de eo accipant tantũ quãtum testa oui capit cũ trib⁹ ptib⁹ aque frigide de tertio in tertiũ die. ¶ Itez accipe se.fri.acedu.uel portula.lactu.spice nar.galange: se.saxifragie.z pul'.de pilis leporis:z sanguinẽ leporinũ in lacte capr:ino puluerizent z cõficiant cum aqua limo nũ:uel cũ aqua frigidorũ seminũ facta ad modum aque ro.in duplici uase in qua resoluatur muscus uel balsam⁹ z fiant trocisci vnius.z.de tertio in tertiũ. distemperetur vnus trocisc⁹ in aqua uel vino calido z offerat. ¶ Si fiat de fri.causa qõ cognoscit per predicta signa digerat materia cuz equali mixtura electuarij ducis: z sequatur usus filoantropos iustini:z litontripon. post usum electu arij mane z sero oximel.squillitico cuz aqua tepida pur/getur cũ benedicta.tertia die fiat bal.usq; ad vmbilicum cũ aqua decoctionis fenticuli:petro.apij:carui:dauc:saxi fragie:milij solis. Exeunti a bal.offerat aurea sine opio: uel thiriaca mal⁹:cuz vino decoctiõis saxifragie:uel mi/lio solis. Sequẽti die aperiat uena saphena exterior. si la pis est in renibus. interior: si est in uesica. singulis mensi bus p̃dicto bal.utatur:z offerant opiata p̃dicta:z singu/lis mensib⁹ in tertia etate lune uel q̃rta utatur flõmia de vna saphaz singulis.xv.uel.ix.dieb⁹ fiat clistere ydrogol cũ. fiat cauterĩũ in poplitib⁹ lapide in renibus existente: uel sup:a genu interius in crure: lapide existente in uesi cã. ¶ Item singulis tertijs diebus. accipe de p̃dicto ele ctuario semel in mane:z sequat usus syr.istius. Extraha tur succus radi.raphani:z saxifragie bulliant ad ignem. colentur:colature admisceatur çucca.z syrupetur. ¶ Itẽ extrahatur succus viticelle:raphani:saxifragie:bzonie z vngule:z iste succus admisceatur cũ oleo laurio uel mu scellino:uel oleo nucum:z decoque usq; ad consumptio nem succi:coletur z admisceatur cera: z fiat vnguentuz: z fiat inunctio super locum patientem: z superponatur ysopi cerotuz acuatum cũ puluere aloes:z malaxetur cũ succo saxifragie:uel puluerizek se.feni.petro.opij:carui dauci:saxifragie:milij solis:gũmi hedere: z cõficiantur cum p̃dictis succis:z fiat emplm z superponak. ¶ Item distemperek mẽstrualis sanguis cũ vino tepido:z injycia tur per argaliam. Si dives fuerit. addatur q̃rta pars bal sami. singulis diebus.xv. semel cũ terit do:mitum: acci/piat de benedicta simplici ad põdus.z.ij. fine obseruati/one diete. ¶ Item si non poterit sic curari:fiat bal.usq; ad vmbilicum cum aqua decoctionis malue:bismalue: brance ursine. Exeunti a bal.fiat iunctio circa regionez uesice cũ butyro:z cuz.z.j.olei petrolei tepidi:z per arga liã injyciatur co:pore existente plectorico z flegmatico: uel oleo viol'.co:pore exñte colerico uel extenuato: z sic fiat usq; ad 4^or dies. Jn.v. autem die fiat bal.iteruz:z tũc ponatur argalea argẽtea per colluz uesice usq; dum tan/gat lap̃.z tũc fortius exp:imatur cum argalia lapis:uel si potest fieri deducatur lapis a collo uesice:usq; ad fundũ eius:z ibi põt morari per.xij. annos sine lesione. ¶ Itẽ valet lapis qui reperitur in spongia marina:uel in articu lis uentris galli:uel in uesica porci uel tauri. distempere tur cũ vino calido:z offeratur de tertia in tertiã noctem. ¶ Uel fiat hutusmodi syr'. accipe radi.feni.apij: petro. dauci:carui:buxi:sparagi:raphani:pentafilon:saxifragie cretani marini:tribuli marini:z campestris:z se. p̃dictaz herbarũ:galange:acori:spicam nar.viticellã bzunetam: bugloſſa:ypericon:z san.hirci:quassentur ista:z ponant in uase cum aqua z aceto a quo p̃cedat embotũ usq; ad alia duo uasa:z bene obturentur orificia ollaruz cum ar/gilla:ut fum⁹ transiens per embotũ cõdẽsetur in aquaz: illi aque admisceat çuccarũ:z syrupiçetur. uel accipe de vino saxifragato:qõ recipit apij:petro.macedonici z do mestici:sparagi buxi:gentiane.z se.oium istarum.aã.ℨ. iij. nucleorũ ceraſorũ:aneti:leuistici.aã.lb̃.ſ. saxifragie milij solis:phisaletes:philipendule.aã.ℨ.iij.radi.penta/filon. paritarie rubee:lapis lincis:silerie montani:masti. aã.ℨ.iij. gummi hedere:se.basilicõis.aã.ℨ.iij. graminis cretaz marinaz:betonice:ace.elepnij:enule.aã.ℨ.ij.z spi ce nar.galange:cinamomi: antimonij.aã.ℨ.j. asarebac/care:se.urtice:caliculi agrestis aã.ℨ.j.z que debent pul/uericari puluerizentur:z ponantur in vino albo per.vj. dies:sic moretur anteq; accipiat z clarificetur.

¶De sanguine exeunte cũ urina. Cap̃.LII.

Anguinis cum urina exeuntis du plex est causa: interior: z exterior: que fit ex saltu:quãdoq; ex labore:quã doq; ex casu:quandoq; ex percussione:quãdoq; ex coi/tu:quandoq; ex frigiditate aeris:que omnia per indicia patientis cognoscuntur. ¶ Quãdo fit ex causa interio/ri:quandoq; fit ab epe:quandoq; a splene: quandoq; a spina:quandoq; a lumbis:quandoq; a renib⁹:quãdoq; a uesica. ¶ Itẽ quãdo fit a causa exteriori:uel fit ex abũ dantia sanguinis:z uenarũ:uel ex caliditate z frigiditate sanguinis:qõ cognoscitur per calorẽ eius:per mordica/tiones in exitu circa virgam: quandoq; fit ex debilitate virtutis retentiue epatis:qõ cognoscitur per inanitionẽ membr:or:z eorum deficcationẽ. ¶ Si fiat ex epate vi tio quãtitatis uel qualitatis:qõ cognoscitur per aggraua tionẽ sub dextro ypocũdrio. Sanguis exit ex multa quã titate:z piceus. ¶ Si a splene sentitur aggrauatio sub si/nistro ypocundrio. cũ minori quãtitate exit sanguis tur bidus z melãcolicus. ¶ Si a spina uel renib⁹ uel lum/bis sentitur dolor: in eisdẽ membris. sanguinis turbidi:z melancolici parua fit effusio sicut ex repletione:tunc ue ne ille que sunt sub cautilla pedis exterius inflate sunt z replete. ¶ Si aũt vitio uesice sẽtitur dolor: circa pectinẽ z peritoneon:sanguis exit purus z trumbosus z sicut ex repletiõe uene saphene iteriores replete sunt. ¶ Gene ralis ergo regula est q; paulatim z cuz cautela debet in/tercipi fluxus:q: si subito iterciperetur timẽdum esset ne traheretur ad aliquod nobile membruz:z esset causa ma loris finthomatis:ut dictum est in fluxu sanguinis ex na ribus:de uomitu:de emo:roydis:de dissinteria. ¶ Itez non dari debet aqua frigida: q: congelaret sanguinem:

z inspiraret:z esset causa stranguríe:particularibus ergo quenientib⁹ si fiat ab epate:fiat flōmia de epatica dextra: si a splene de sinistra:si a spina uel renib⁹ uel lumbis:aperiatur exterior saphena:si a uesica interior. singulis dieb⁹ mane z sero offeratur equali mixtura dyacodiō: çucca. ro.ad quantitatē minoris castanee.post usuz elij sequat usus istī⁹ syr. Accipe ro.mirtil.sumac:balaustie:plātagi. thuris masti.z mēthe.decoquantur in aqua pluuiali cū çuc.z syrupiçetur. ¶ Itē fiat inunctio super locū patiē/tem cū albumine ouī:z aqua ro.z sinapiçet locus cū pellicula:ul fiat emplastrū de thure:masti.mumia:san.dra. bol.ar.se.plantaginis ro.z tunc apponatur faria ordei z siliginis z cōficiantur cū albumine ouī:z superponatur. ¶ Item omnia que p̄dicta sunt in dissinteria:in emplastris z puluerib⁹ in hac causa fiant:q; sub eadem diligē/tia curant. ¶ Item quandoq; cadit sanguis in uesica:z ex frigiditate uesice conglobatur. vnde opplat collum uesice:z est causa suffocationis urine quando contingit q; exit cum urina ad quantitatem longitudinis ossium dactil. In isto ergo casu decoquatur filex iunci in aqua. postea teratur:z fiat emplastrū super pectinē z peritone on:z detur diureticum ut dictum est.

¶ De stranguria. Cap̄.LIII.

Peter p̄dictas pas.uesice hēt fieri stran guria:paralis uesice:dissuria:su/ria:z suffocatio urine. ¶ Stranguria q̄q; est mo:b⁹ per se:z nō sintba:quādoq; sintba z nō mo:b⁹ per se:habet ergo fieri ex duplici causa.ex cola ignita acuēte urinā.Unde sicut cadit guttatiz in uesica:ita mordicādo guttatim expellit.uel hēt fieri ex hu.fri.flegmatico rela/xante lacertos colli uesice.Unde urina nō pōt retineri: vnde sicut guttati distillat:sic repellit. ¶ Si fiat ex cala causa cognoscit per arsurā z mordicationē circa virgam virilē:z per colorationē z inflāmationē urine. ¶ Si autē fiat ex flegmate.cognoscit per discolorationem urine:z spissationē. ¶ Particularib⁹ ergo cōuenientib⁹ de cal.cā: fiat flōmia de saphena sub cauilla pedis interi⁹:z tūc digerat mā cū oxiçac.purget cuz electuario de suc.ro.uel oximel.tertia die fiat balneū de frigidis herbis.exeunti a bal.offerat rub.trociscata:uel reges cū aqua decoctiōis scolopēdrie uel endiuie.sequēti die aperiat uena saphena. Singulis dieb⁹ mane z sero eliuz cōtra arsurā q̄ō reperit in viatico:in tractatu spūaliū.q̄ō ℞.gūmi arab.dra gagāti z c̄.uel dyap:unis.uel çucca.viol.z sequat syrupus dict⁹ in ca.cā:i pas.renū z epatis.fiat iunctio cū oleo vio.uel ro.uel agresta:ul aceto.supponat empl̄z frigidū superi⁹ dictū. Injiciat lac mulieris cū oleo viol.per algariā. ¶ Si fiat de frigida causa digerat mā cuz oximel.z purget cū bñdicta.tertia die fiat stuffa de calidis herbis. exeunti a stuffa offerat thiriaca ma.cū succo mēthe tep. uel cū vino decoctiōis casto. Sequēti die fiat flōmia de saphena interiori. Item fiat inunctio circa uesicam cum agripa. ¶ Item distemperet thiriaca maio: cum succo mēthe:z colet:z injiciat per algariā. ¶ Itē accipe thus: mast.eufo:biū:radi.bardane:q̄ssenk z terant cū assūgia vulpina.repleat inde catus uel anser:z asset:z piguedo que inde stillauerit recipiat.z liquefiat in ea cera rubea z fiat vnguentuz. ¶ Itē mane z sero offeratur equalis mixtura.çç.alexā.z elim ducis.z sequat usus istius syr. Accipe radi.bardane centū gra.menthā:z peoniā:quas sentur:in aqua decoquantur.colentur:colature admisce atur mel rub.z syrupiçet. In fine decoctionis apponat pul.castorei z mirte z.çç. ¶ Eadē cura debet exhiberi mingētib⁹ in lecto z patientib⁹ paralisim uesice. ¶ Dissuria z stranguria:q̄q; fiunt ex lapide exīte in collo uesice:qō cognoscit per p̄dicta signa:z curatur sicut lapis: quandoq; fiunt ex arenis:qō cognoscitur per magnam effusionem eodem modo:z sicut lapis curatur.quando q; fiunt ex humoribus opplātibus:qō cognoscitur per trumbosam urinam:z trumborū admixtionē cuz urina: z curatur sicut lap̄. ¶ Quandoq; suffocatur urina in apparentibus sanis:z in febricitātibus. decoquat ergo leuisticus in aqua uel paritaria:z calida superponatur:uel ambe coquantur in oleo:z calide superponant:uel cera coquat in aq̄:z sedeat patiēs usq; ad vmbilicū. ¶ Item decoquātur leuisticū z apiū in aqua:z cū aqua decoctionis earū cōficiat furfur tritice ū:z fiat empl̄m:z supponatur. ¶ Istud in calculosis potenter apit urinā:si in aqua decoctiōis earū sedeat patiēs usq; ad vmbilicū.

¶ De diabetica passione. Cap̄.LIIII.

Diabetica passio est imoderat⁹ trāsit⁹ urine per renes:z hēt fieri ex calida distemperantia renū. vnde p̄ter naturaz virtus attractiua viget.debilitatur tū virtus retētiua p̄pter nimiā apertionem poroz.fit aūt ex calore z coitu z motu:z imoderata iunctione cala supra renes z ex p̄cedentibus z longis z cronicis egritudinibus. ¶ Itē q̄ñq; fit cū hu.vitio:quādoq; sine. si aūt fiat cū hu.vitio:cognoscitur per aggrauationē z dol.z pondus:z mordicationes renū per pūcturas z arsuras in p̄fundo. per fitiz continuā.per dissolutionē z extēsionem totius corporis. per imoderatū appetituz mingendi.per assumptionem potus.per tenuē urinam z discoloratā:q̄q; mediocrez: z coloratā per multā z frequētez urine effusionē. ¶ Si aūt fiat ex distēperantia sine hu.cū p̄dictis signis dignoscitur. Urina est tenuis z discolorata:z sine pōdere z aggrauatiōe renū. ¶ Prima ergo regula est ut exhibeant frigida ab interioribus z exterioribus. ¶ Scōa regula est q; plus laborabit extra calidā distemperantiā renum:q̄z contra debilitatē retentiue vtutis epatis. Si ergo hu.fit in causa:qō cognoscitur per p̄dicta signa digerat mā cū oxiçac.z purgetur cū elio de succo ro.uel melius cū collagogo.tertia die fiat bal.usq; ad vmbilicū in aqua decoctionis scolopēdrie:z endiuie. Sequēti die aperiatur uena saphena sub cauilla pedis exteri⁹. ¶ Si ergo fiat cuz hu.vitio p̄cedēte purgatione:uel sine hu.vitio sine purgatione singulis diebus mane z sero offerat eḡlis mixtura dyap:unis z çucca.ro.ad q̄titatē minoris castanee ad alleuiādā:uel ad alterādā discrasiā:z ad cōfortādā debilitatē vtutis retētiue renū.post usuz elij mane z sero.accipe de isto syr.q̄tū testa ouī capit cū trib⁹ ptibus aque. Accipe folia ro.cū folijs mirte sorbi.nephili rubi paz rubei.decoque in aq̄.colet z syrupiçet cū çucc.ro. ¶ Item hedere folia decoquātur in aqua z terātur:z cala supponant renib⁹. ¶ Itē inūctiones frigide:z empla que dicta sunt in calefactione ep̄is:ualent in h̄ casu. ¶ Item in h̄ quentiūt oēs auctores:q; lamia plūbea pforata in aceto ifusa renib⁹ supponat tenui bombace interposito.

¶ De diamnes:z est iuolūtaria urine emissio. Cap̄.LV.

Equitur de alia pas.que dicit diānes Sic ergo in diabetica pas. est imoderata per renes urine eductio:ita diamnes est iuolūtaria urine emissio. Hēt aūt fieri ex fridita/te z debilitate neruoz uesice. Cū urina p̄put deberet nō retinet q̄ñq; ¶ Particularib⁹ ergo quenientib⁹ digerat mā cū oximel.purget cuz bñdicā.3ª die fiat stuffa cal.cū herbis cal. Exeūti a stuffa:offerat thiriaca maio: cū suc. tepi.ruthe uel mēthe:uel cū vio decoctiōis castorei post p̄mā purgationē:ul singul.xv.dieb⁹ semel offerat thiriaca ma.cū p̄dicta decoctione:uel cuz p̄dicto suc. Unuz tū nota q; in p̄ma etate non offerat thiriaca:q; nimis cala est:z si sit ex tenuitate habitudinis in nulla etate offerat thiriaca:siue vir sit siue mulier. ¶ Item decoquant glādes in aqua:z cū aqua decoctionis earū distemperetur pul.factus de uesica caprina:taurina:porcina:z offeratur. ¶ Item decoquant glandes:z comedant. aqua decoctionis potata ad idē facit. ¶ Itē accipe terrā que est sub mola fabri.deficcetur:puluerizetur z distemperetur cuz

eadem decoctione:z offeratur. Ista eadem ualet contra
stranguriã ex humiditate:z contra mingentes in lecto:z
cõtra paliſiz uelice:qz ſub eadez diligẽtia curank oia ista.
¶ De reumatiçatiõe virge. Caꝑ.LVI.

q **Uando** reumatiçãt hu.ad cannales virge:z faciũt ibi puſtulas z apata fiat de ca.cauſa:cognoſcik per calorẽ:per punctiões z arſuras:per ruborẽ:z iflationẽ mẽbri. ¶ S fiat de frida cã:cognoſcik per remotionẽ punctionum z mozdicationũ:z per excluſionẽ ruboris. In utraqz cauſa difficultas mingẽdi. ¶ Particularib⁹ ergo conueniẽtibus in utraqz cã fiat flõmia de uena ſaphena interiori:z apponak uentoſa ſup. ¶ Itẽ in ſucco abſinthij z pingue die anſerina liquefacta decoquak farina tritici:z fiat em plaſtrũ:z frequẽter apponak calidũ. Bñata ſanie:z eadẽ exeunte per virgã:ueloci⁹ ne iſiſtulek locus: offerantur ekia diuretica que dicta ſunt ſuperi⁹ in oppilatione renũ z epatis:z ſyr. injjciank per algaritã:ſerũ cap:inũ tepiduz filr cum eq̃li mixtura melk diſpumati. Sic ergo laborãdum eſt ad generationem ſanie: z mundificationez:q: ut dicit Hypp. Quibus fuerint puſtule in virga virili: his ſanie facta z educta ſolutio fit.

¶ De teſticuli inflatione. Caꝑ.LVII.

r **Eſticuli** qñqz patiunk iflationẽ ex hu. ad ipos reumatiçante: qñqz patiunk apa:qñqz apantur ex uẽtoſitate. ¶ Si ergo iflenk ex ſanguine cognoſcik per ukem co:poris repletionẽ:per iflationẽ uenaruz ſub cauilla pedis:per ruborẽ earũdẽ. ¶ Si ex co.citrineſcit locus.ſentiũtur dok. z pũctiões z arſure in ꝓfundo. ¶ Si ex ſkate cũ iflatione ſeqtur mollities cũ aggrauatiõe z diſcoloratiõe teſticuloz. ¶ Si ex melia cũ põdẽ adeſt aggũatio teſticloz z arefactio. ¶ Si ex uẽtoſitate extẽſio ſine podẽ ſentik.

¶ De quocũqz fiat hu.fiat flõmia de uena ſaphena iteri⁹. Itẽ ponank uẽtoſe ſup renes. In q̃licũqz ergo cã repcuſiak mã cũ empko de fabis coctis in ace.uel farina ordei diſtẽperata cũ ſucco ſolatri:uel herba trita cũ ſuba z ſucco catapkek. Si fiat de ca.cã:z nõ poſſit repcuti mã decoquak farina tritici cũ aſſũgia gallinacea:z oleo vio.z fiat empkm:z calm ſupponak frequẽter. Itẽ mulſa uk muſe⁹ qui repik in ſpina:uel in p:uno:decoq̃tur in aq̃:terak z fiat empkm:z calm ſupponak. Itẽ iſtud qd dictũ eſt de ſumitate iuſgami ad id opatur. ¶ Si aũt fiat de fri.cã.fiat ſtuffa pticularis de herb ca.tũc vngank teſticuli cũ mel. ro.diſpumato:z tũc terãtur reſtes alioz:z in aq̃ coq̃ntur z fiat empkm:z ſupponak.iſtud reſoluit mãm in fumũ z ſudorẽ:z qdẽſat. ¶ Qñqz rũpik apa iteri⁹:qñqz exteri⁹. Si aũt iteri⁹ rũpik offerak ekiuz diure.qd ſupi⁹ dictũ eſt. Si exteri⁹:curek ut alia apata. Itẽ alid cõe in utraqz cã. Accipe ro.ficcas:mille folijũ:ſtere⁹ capnũ:decoq̃nk i vio al.z fiat empkm:z ſupponak. ¶ Itẽ chimolea que repik ſb mola fabri:deficcetur z puluerizetur z diſtemperetur cuz aceto:z fiat emplaſtrũ:z ſuperponatur: z iunctio fiat ſuper teſticulos. ¶ Si fiat de ca.cã:uel ex uẽtoſitate repercutiatur materia:ut dictũ eſt. Si vo repcuti nõ poſſit ad extenuãdum z ad aperiendum fiat empkm de furfure triticeo decocto in vino: z ſupponatur. Item decoquak ſe.feniculi:petro.apij:carui dauci: ani.cimi.z in illa decoctiõe intingak lana ſuccida z ca.ſuperponak teſticulis.

¶ De ſatyriaſi. Caꝑ.LVIII.

u **T** dicũt auctores.tria exigunk ad coitũ:calo: qui diſſoluit.hũores qui diſſoluunk.ſpirit⁹ uel uentoſitas qui expellit hu.diſſolutos. Si ergo vnũ iſtorũ deficiat:uel ſuperabũdet diuerſe inde fiũt paſ. Si uentoſitas ſuperabundet:z alia deficiãt fit ſatyriaſis.deficiẽte aũt uentoſitate z humiditate ſupabundante fit gomo:rea. Si aũt oia ista deficiãt fit aproximeron. ¶ Eſt ergo ſatyriaſ imodera ta virge erectio que hẽt fieri ex calore z uentoſitate groſſa deſcendẽte ad teſticulos. fit ergo ſine debilitatiõe aliqua:z cũ dok.exiſtẽte. ¶ Primũ ergo cõſiliũ eſt ut offerak ekiũ extenuatiuũ uẽtoſitatis.exhibeatur ergo dyapunis:uel dyaciminꝝ:poſt uſuz ekij ſeq̃tur uſus iſti⁹ ſyr. Accipe ro.z viol.folia ſalic.z flores ſalicis:ſandalos: nenufar:ſe.lactu.po:tu.ani.atriplicis:cimini.oia ista trib⁹ dieb⁹ in ace.infuſa.decoq̃nk in aq̃:colenk.colature admiſceak çuc.z ſyrupiçek. Jn fine aũt decoctiõis apponak aliqd de cãphora. ¶ Fiãt frequẽter iunctões circa virilia:z renes a ꝑn⁹ apponank repcuſſiua que dcã ſũt in iflatiõe teſticuloz ex uẽtoſitate. ¶ Si mã ſic nõ poſſit repercuti: uel uentoſitas: ea que aperitiua z attractiua: z dyaforeſim teſticulorũ ſunt facientia apponantur.

¶ De gomo:rea. Caꝑ.LIX.

s **Equitur** de alia paſ.que dicit gomorrea a ganos qd eſt gen⁹: z rays qd eſt fluxꝰ. inde gomo:rea gñis humani fluxus.q: ibi continue fluit mã humani gñis.i.ſperma. ¶ Fit ãt paſ.iſta:qñqz ex ſan.ſupabũdãte:qñqz ex paliſi teſticuloz:qñqz ex debilitate vtutis retẽtiue eorũdẽ:qñqz ex ligditate ſpmatis. ¶ Si fiat ex ſan.cognoſcik per ukem co:pis repkonẽ.per tumorẽ z iflationẽ uenarũ.per multã ſpermatis effuſionem z debilitatẽ. ¶ Si aũt fiat ex paraliſi teſticulorũ:cognoſcik per iſenſibilẽ ſpermatis effuſionẽ:z debilitatẽ. Sicut enim in paliſi uelice iſenſibilr expellit urina.ita in paliſi teſticuloz expellik ſpma. ¶ Si fiat ex ligditate ſpmatis cognoſcik per aq̃ſaz ſbaz eiuſdẽ. ¶ Si aũt fiat ex debilitate retẽtiue: cognoſcitur per extenuationẽ co:poris:z per emulũ colorẽ eiuſdez.

¶ Si fiat de ſan.pmũ ꝙſiliũ eſt: ut pticularib⁹ ꝙuenientib⁹ fiat flõmia de ẽpica uel de ſaphena iteriori: z frequẽter eedẽ flõmie iterenk. Itẽ aliud.fiat ruptoriũ ſup:a renes. Itẽ exhak ſucc⁹ ſolatri:lactu.po:tu.decoq̃nk in oleo vio. uſqz ad ꝙſumptionẽ ſucci:z tũc reſoluak in eo cera:z cuz vnguẽto fiat iunctio a ſũmo ſpõdili uſqz iferi⁹ ſup renes: z circa virilia. ¶ Si aũt ex paliſi teſticuloz illa diligẽtia que dicta eſt in paliſi uelice adhibeak. ¶ Si autẽ fiat ex debilitate retẽtie. Accipe thus:maſtt.mẽthã:çuc.ſandak. viok.z ro.in maiori q̃ztitate:ꝙlice cuz ſuc.plãtagi.z vino aromatico:z ponak ẽplm ſup renes z virilia. Itẽ ea que dicta ſunt in diabetica paſ.in ꝟ caſu fieri debẽt. ¶ Item offerak ekiũ ꝙfortatiuũ:z reſtrictiuũ ſic dyacodion z çuc. ro.z ſeq̃tur uſus ꝓdicti ſyr. mirti.uel ro.qui ẽt in ſanguinea cã potẽter appetitũ libidis repmit. ¶ Si aũt ex ligditate ſpmatis offerak ꝓdcã mixtura de dyacodiõ z çuc. ro.z ſeq̃tur ſyr. mirtin⁹:uel roſaceus:uel qui fortis⁹ opak. Accipe ſuc.mẽthe:z feni.z decoq̃tur:colek:z addito çuc. ſyrupiçek. ¶ Itẽ cũ eodẽ ſuc.tepido:fiat iunctio circa virilia:z filr ſicut dico de ſpiſſatione ſpmatis teſticuloz.ita dico de ſpiſſatiõe lactis in uberib⁹.lac eni ligdũ z multũ fluẽs eis de cãis iſpiſſak.offerak dicta iſpiſſatiua ſan.ſic triticũ:riſũ z filia. ¶ Sicut eni iſta iſpiſſant ſpma:ita oka de atriplicib⁹ attenuãt z minuũt ſanguinẽ.

¶ De aproximeron. Caꝑ.LX.

a **Proximeron** eſt ioperatio gentaliũ mẽbroz.qñqz nec virga erigik:nec ſpma emittik.put debet. Qñqz aũt hẽt fieri ex friditate:qñqz a calore poros apiẽte:vñ expirãt ſpũs ad exteriora: z ita ex defectu ſpũum: nec vga erigik:nec ſpma emittik ut deberet: vñ amphoriſm⁹. Silr z in marib⁹ aut per raritatẽ coꝛpis ſpũs extra ferk:ut nõ ad locũ hũc icidat:aut hẽt fieri ex aliquo male ficio:aut exociſmate. ¶ Si aũt fiat ex fri.cã:qñqz fit cuz hu.vitio:quandoqz ſine. Si fiat cum hu.vitio cognoſcitur qꝛ ſentitur frigus in ꝓfundo:z aggrauatio z pondus. Urina pinguis z diſcolorata per faſtidium z abhominationem coitus.in iſto caſu nõ extenditur virga nec ſperma emittitur.ſi autem fiat ſine hu.vitio eadez ſunt ſigna p:eterqz aggrauatio:z urine ſpiſſitudo. ¶ Si autez fiat

de ca.causa:cognoscitur per calorez qui cognoscitur per genitalia membra: per frequentem virge erectionem: z eius subitaz distensionē anteq̄z effundat sperma:z frequētē appetitū coeundi. ¶Si ex maleficio per exclusionem aliorum signorū cognoscit. ¶ Si fiat ex frigiditate cū hu.vitio particularib⁹ cōuentētib⁹ digeratur materia cuz oximel.purgetur cū bñdicta.tertia die fiat stuffa cum herbis ca. Exeūti a stuffa offeratur thiriaca.f.aurea alexādrina uel metridatuz. Sequenti die fiat flōmia de saphena iterius:uel apponat uētosa sup renes: z tūc fiat iunctio:terantur oua formicarū:z testiculi vulpiuz:eruc. se.bacce lauri:z tūc admisceatur arogon:uel martiaton: z cum isto vnguento fiat inunctio sup:a renes z virilia. ¶ Item liquefacte assungie uel pinee admisceat equale pōdus se.eruce:z in eis bulliāt testicli vulpini usq; ad resolutionē z succi ꝓsumptionē:z tūc colet:z in colatura resoluatur cera ru.z deponat ab igne.z tūc apponant pulueres facti de semie cepe al.eruce:bacce lauri:z cū isto fiat iunctio sup:a renes z virilia. ¶ Item offerātur electuaria calida mane z sero sicut dyasatyrion:siue stichis uel.çç. alexan.uel istud elariū epale. Accipe carnē testiculoruz vulpiū:decoctā in aqua.cerebella passerū elixoz:radicū pasti.yringoz elixatoz:pineas:carnes dactil.añ.terant: z ponant in melle rub.dispumato.paz bulliāt ad ignē z bñ agitentur cū spatula:z tunc deponat ab igne:z ponat puluis factus de se.eruce:cepe al.bacce lauri:gariof.çinç. cinamomi:piperis longi z fiat emplm singulis diebus. ¶ Post usuz electuarij:sequat usus istius syr. Accipe q̄z tum testa ouī capit cū trib⁹ ptibus aque tepide.ꝫ.radic. yringorū:pastinace:z eruce añ.zlb.j.pinearū decoctaz: ficuū añ.ʒ.ij.testiculoz vulpiū: quassent decoquant in aq̄:colent z admisceat mel ru.dispumet z syrupet. z in fine admisceat aligd de musco.dico gr si distēperet cum melle musc⁹:z iungant renes z virilia potēter excitat coitū. ¶ Si fiat fine hu.vitio eadē fiāt que ꝑdus fine purga. ¶ Si fiat de ca'a cā:offerant electuaria frida:z syr.frigidi.fiāt fride iunctiōes:z applica emplastra frida que dicta sunt in pas.renū:z epatis:si fiāt cū hu.vitio cognoscit per aggrauationē testiculoz:per coloratā urinā:z mediocriter spissaz ꝓcedat purgatio:digestio māei cū oxiçac. cū electuario de succo ro. Si fine hu.vitio:qō cognoscit per extenuationē urine:z exclusionē ponderis:z aggrauationis fine purgatione:fiant p̄dicta localia. ¶ Si aūt fiant ex maleficio non curatur.

¶De passionibus matricis:q̄rum ꝑma est retentio menstruorum. Cap.LXI.

Iter passiones mr̄icis ꝑma ē retētio mēstruorū que a q̄rtodecimo anno usq; ad.xl.debēt fluere:uel ad qnquagesimuz:si mulier fuerit sanguinea uel colerica z plectorica. ¶ Retinent ergo mēstrua tēpore quo deberent fluere:q̄z a calida:q̄z a frigida cā:q̄z a sicca cōsumēte humiditatē corporis. ¶ Item si ex calida cā:q̄z cū hu.vitio:q̄z sine:z q̄ cū hu.vitio q̄z fit ex sanguine grosso:q̄z ex colera grossa oppilāte. ¶ Quādo ex frigiditate:q̄z cū humore flegmatico uel melācolico: q̄z sine. ¶ Si ex hu.gīalia erunt signa.dolor z aggrauatio ab vmbilico usq; ad mr̄iem:ia. dolor renū z spine:frontis z colli:z oculorū infectio palpebrarū. ¶ Spālia aūt signa sunt. si fiat ex sanguine urina q̄z sanguinea appareat:z in tēpore mēstruoz trūbosuz emittit:cognoscit per sanguineā humiditatē z repletam: per inflationē uenaz saphenarū ꝑ cauilla pedis:z purpureū colorē palpebrarū. ¶ Si ex colera sentiunt pūctiones z arsure in pfundo.urina q̄z multū colorata z pinguis.in tpe mēstruoz q̄z emittit colericas superfluitates iij.uel.iiij.dieb⁹ cū expssione colicarū superfluitatū:febricitatio cū citrinitate palpebrarū. ¶ Si fiat ex flegmate urina adest pinguis z discolorata. Item tēpore mēstruorū mucillaginosa z fl'aticas expellit superfluitates liuescūt palpebre:z subtumescunt. ¶ Si fit ex melia maio⁹ sentit pōdus. Urina q̄z tenuis:q̄z discolorata:q̄z nō pinguis z liuēs in circulo corpa terrea quedā z trūbosa expellit. Si ex ca.cā fit sine hu.vitio nō sentit pōdus neq; aggrauatio. Urina semp tenuis.in tpe mēstruoz parum aut nil superfluitatis expellit. Si aūt fiat de fri.cā sine hu. vitio.urina semp tenuis z discolorata.in tpe mēstruoruz nullas uel paucas expellit superfluitates.penit⁹ fastidit coitum:qō ēt est cōe si humor sit in cā. ¶ Si fiat ex siccitate: q̄z fit ex passione aie: sicut in ira z tristitia: q̄z fit ex vigilijs z ieiunio:q̄z ex fluxu sanguinis per os nares: z emoroydas:uel per uentrē:z idicio pati.cognoscunt. ¶ De cura.si fiat ex co.uel sanguine:digeratur cū oxiçac. purget cū colagogo:q: gcquid purgat co.mūdificat sanguinē:z ecōuerso.tertia die fiat stuffa de herbis ca.z fri. z apitiuis. Exeūti a stuffa offerat eq̄lis mixtura reub.troiscata z muse enee cū vio decoctiōis arthemisie. ¶ Si fiat de fri.cā:digerat mā cū oximelle:purget cū theodoricon emperisco. Tertia die fiat stuffa de calamēto z origano:z alijs herbis aperitiuis z ca.sicut rubea maio:rore marino cimino. Exeūti a stuffa offerat aurea alexandrina:sine opio uel thiriaca ma.cū vino decoctionis arthemisie. ¶ Si fit de ca.cā:pōt fieri flōmia de epatica.in qualibet cā apponat aliq̄n uentosa sup renes:aliquādo fiat scarificatio in anteriorib⁹ z posteriorib⁹ tybiarū. Item in qualibet cā etate conuenīente cuz etate lune mulieri in qua debet mēstruare aperiat vno die vna saphena:z alio die alia:z tātū extrahat de sanguine ut sufficiat debite q̄ntitati mēstruoz. ¶ Item in qualibet cā fiat ista stuffa. Accipe calamētū:origanū:sauinā:arthemisiā rubeā ma. z mercurialez:baccas lauri z ciminū:z singulis septimanis semel suffumigef:z encatisinef cū aqua ca.z herbis usq; ad vmbilicū:z tūc offerat eq̄lis mixtura trifere magne sine opio:z thiriace dyatesserō,acute cū.ʒ.j.nigelle z alio mirre:z terant.illud inueteratā retētionē mēstruorum cōsueuit apire. ¶ Item in qualibet cā inueteratā retētionē sic potes aperte curare. Accipe thiriacaz dyatesseron z acuaf cum.ʒ.j.nigelle:z alio mirre.terant z intingat bombax in succo mercurialis:z fiat suppositoriuz:z supponatur. ¶ Item accipe thiriacā ma.opopirā:metridatū:z acuetur cū.ʒ.j.castorei:z alio armoniaci: z terātur z in bombace intingatur:z fiat suppositoriū: z supponaf. ¶ Si aūt fiat de ca.causa sine hu.vitio:flobothomia electuariū:syru.vnguēta z emplastra que dicta sunt in causa epatis z renū adhibeātur. ¶ Si aūt fit ex ira uel tristitia per exclusionē earuz pass.curef.fiant bal.z inunctiones resumptiue z syr.z electuaria que dicta sunt in ethica. ¶ Si autē fiat ex fluxu sanguinis a naribus laborabis ad reducendū ad naturalē viam per superius dicta. Unde si aperiātur menstrua cito curantur ab alijs fluxibus. Unde dicit in afforismis.zlb.ulieri sanguinem uomenti menstruis erūpentibus solutio fit. Si aūt nec posit fieri ad naturalē viam:nō intercipiatur per violentiā: q: per illa emūctoria natura se exonerat a sanguine superfluo:sicut debet per mēstrua. Unde in affortismis.zlb.ulieri sanguinez fluenti a naribus menstruis cessantibus bonū est. ¶ Si aūt pter naturam fluāt z inde debilitetur mulier nō subito:sed paulatim intercipiantur. ¶ Item de quacūq; causa fiat cū hu.vitio fiant sup genu cauteria iteri⁹. Item offerant diuretica sicut ea que dicta sunt in vitio lap.quecūq; ꝓuocāt urinā:ꝓuocāt mēstrua.

¶De fluxu mēstruorū imoderato. Cap.LXII.

Imoderatus fluxꝰ mēstruorū q̄z hēt fieri ex nimio sanguine superabundāte:quādoq; ex furiositate eiusdem:quādoq; ex debilitate virtutis retentiue:quādoq; ex liquiditate sanguinis:quandoq; ex caliditate aperiēte capita uenarum:quādoq; ex ruptura

earūdem. ¶ Si fiat ex sanguine supabundante cognoscitur per repletionē uenaruz: z inflationē. per corporis plectoricā habitudinē: per nimiā sanguinis caliditatem: z puri effusionē. ¶ Si ex acumine cognoscitur per arsuras quas facit in exitu matricis. per eiusdē flāmeum z igneū colorē. ſ. croceum uel nigrū uel flauum: z per minorē: sed maiori impetu expulsionē. ¶ Si ex debilitate ſtutis retētiue: cognoscitur per multā extenuationē corporis z debilitatem. sanguis exit in suo calore naturali: nec in exitu facit ustionē. ¶ Si ex liquiditate cognoscitur per eius aquositatē. ¶ Si ex calore aperiēte: cognoscitur: quia in pfundo matricis sentit cōtinuuz dolorem z calorē excedētem. Unde quādoqz fumositates quedā diffundūtur per mēbra que sunt causa distēperantie eorūdē. ¶ Si aūt fiat ex uene ruptura: cognoscitur per immoderatā z cōtinuaz sanguinis effusionē: quādoqz sanguis exit i naturali colore: quādoqz exit terre⁹ sanioſus. ¶ Si ergo fiat ex sanguine superabūdāte particularib⁹ cōueniētib⁹ fiat flōmia de epica. Itez aplak saphena sub cauilla pedis interi⁹. Itē ponank uentoſe sup renes. Itē ponank uētoſe sup radi. uberū: uel cuz scarificatione uel sine. Itē accipe gallas z pfidiā: z corti. radi. mariani: rānū z corticē fabarū corrigiolā z restā bouis: sang. draconis: z boluz ar. decoquank ista in aq̄ pluuiali: uel in aq̄ cōi z aceto: z suffumigek mulier. post suffumigiuz fiat encatisma usqz ad umbilicū. Exeūti a stuffa offerak trifera ma. cū opio: cū eq̄li mixtura miclete: z acuak cū. ʒ. j. san. draconis: z distēperek cū aqua pluuiali. Itē puluericek pfidia: uel ramnū: z cū ypoquistido z alcanna z colofonia terank z ide fiat suppositoriū. Itē eadē distēperenk cū succo plātagis: z fiat emplm: z ponak ab umbilico usqz ad mulierbria: z eodē modo sup renes. Itē syr. z iunctiones: z electuaria que dicta sunt in fluxu emorroyd. in ß casu valēt. ¶ Si aūt fiat ex furiositate san. fiat parua flōmia de epatica cuz apoforesi: uel aperiatur saphena iterior. z tunc digeratur mā cū oxiçac. purgetur cū colagogo: z fiat stuffa p̄dicta: uel encatisma. Exeunti ab ea offeratur equalis mixtura miclete z athanasie acuta cuz. ℈. j. sanguinis draconis. z distēperetur cū aqua pluuiali: z tūc syr. cōstrictiui: z electuaria frigida ꝯstrictiua: z alterātia: ut oyacodion: z çuc car. ro. offerantur: z fiant in ꝓximo dicta localia. ¶ Si aūt fiat ex liquiditate sanguinis. detur oyacodion: z çuc. ro. z ante cibaria offerātur ispissatiua sanguinis: sicut est risi: miliū: triticum: decocta in lacte porcino uel uaccino silr z linū qđ in plurib⁹ aliis causis. ¶ Si fiat ex debilitate retētiue: ea que dicta sunt in diabetica passione z gomorrea ex debilitate retētiue virtutis in electuar. syru. z emplis z aliis localib⁹ adiutorijs adhibeatur diligētia. ¶ Si aūt fiat ex caliditate aperiente alterātia z constrīgentia: que sunt dicta in furiositate sang. z alia p̄ter purgationē adhibeank. ¶ Si aūt fiat ex ruptura uene: emplastra: electuaria: encatisma: que dicta sunt adhibeank. ¶ Itē notādum q̄ sicut ex retētione menstruoruz para ta est mulier incurrere ydropem. ita in fluxu imoderato z licet imoderatus sit fluxus. non tū subito: sed paulatiz est intercipiendus. ¶ Itē in q̄libet causa ualet pillula in dissinteria dicta: que habet fieri de mumia: thure: masti. cornu ceruino combusto in equali pondere puluerisatis z cōmixtis z confectis cum succo corrigiole: uel reste bouis: uel cameleonte. detur vna mane z alia sero in nebula. Fortius tū operabitur si addatur coaguluz leporis uel vituli combusti: uel utriusq̄.

¶ De suffocatione matricis. Cap. LXIII.

Suffocatio matricis dicitur: non q: sit p̄prietas matricis: sed q: inde videtur mulier suffocari. ¶ Fit aūt hec passio quādoqz ex retētiōe menstruorū: quādoqz ex hu. superabundantib⁹ in matrice: quādoqz ex spermate corrupto. ex quacūq̄ causa fiat: sic habet fieri. dū resoluitur fum⁹ malitiosus a mā corrupta eleuatur fundus matricis vnde cōp̄imitur oyafragma: qđ cōp̄essum cōp̄imit spūalia z ita fit suffocatio: cū corr nō possit trāsmittere spūs ad mēbra ad eorūdē viuificationē: cadit mulier tanq̄ mortua. Alio mō sumit. G. in cōmēto sup affortismos de suffocatiōe mtricis. Sed p̄dicto modo cōsentiūt glosatores z magistri. ¶ Sed nō q̄ quādoqz cadit in apopleſiā: qñq̄z in sincopim: quādoqz in suffocationē matricis. Casus aūt iste separak ab alijs per ꝓpria signa: q: in apopleſia rubicundior fit: qñ aut inflate sunt uene circa tempora z oculos: z oculis apertis nihil videt. z quādoqz spuma expellitur ad os: qđ est signū mortale in apopleſia. ¶ Si cadit in epar quedā mēbra spasmantur: z os distorquetur. tremor fit in exteriorib⁹ mēbris. ¶ Si cadit in sincopim: discolorata apparet: ac si eēt mortua per mēsem: z cito soluit casus. ¶ Si cadit in suffocationē p̄ter dol. ab umbilico usqz ad mulierbria: z p̄ter nimio dolore in casum cū ligatura brachiorū cōstringit matricē z capite declinato z depſſo usqz ad genua cū strictura dentiuz cadit quasi mortua. ¶ Si ergo fiat ex retētione mēstruorū: cognoscitur per iditia patētis. ¶ Si fiat ex hu. quādoqz fit ex calido: quandoqz ex frig. ¶ Si aūt fiat de ca. cognoscit per arsuras z punctiones que sentiūtur in pfundo matricis: inde resoluūtur quedā fumositates calide ex quarū diffusiōe per mēbra inascitur calor febrilis aliquādo. ¶ Si aūt fiat ex fri. hu. fumositas sentitur uel frigus: z aggrauatio in profundo matricis: z ide resoluitur quedā frigida humiditas: ex cui⁹ ascēsu per spinā ad iteriora in eadē spina sentit quasi typus quotidiane. ¶ Si aūt fiat ex abundantia spermatis corrupti: cognoscit per exclusionē aliorū signorū. ¶ Si ergo fiat ex retentione mēstruorū: curetur ut dictū est in eadē pass. ¶ Si aūt fiat ex calido hu. p̄mū cōsiliū est ut fiat flōmia de saphena sub cauilla pedis interi⁹. z digeratur materia cum oxiçac. purgek cuz colagogo. ¶ Si aūt fiat de frigido humore. digeratur mā cū oximel. purgetur cū theodoricon: eupliston: z sicut in ca. causa debet fieri stuffa: z offerak metridatū cū vino: z debet dari rub. trocisicata: uel requies. ita z hic fiat ca. stuffa: z offeratur metridatū cū vio decoctionis ciminij: çinç. ¶ Si aūt fiat de spermate corrupto frequētez fiat flobothomia de saphena: aliquādo fiāt scarificationes in anteriorib⁹ z posteriorib⁹ tybiaruz singulis mensibus de altera epaticaruz fiat minutio. utatur dieta frigida de quacūq̄ cā fiat. pauci sanguinis generatiua. ¶ De quacūq̄ causa fiat in hoc casu fiat remedīū. Accipe leuisticū: absinthiū: yſopū z filicē: quassentur paruz: z decoquank in aqua: z cataplasmenk ab ore stōci usqz ad mulierbria sup uētrē z latera: eodez modo a parte posteriori: filex etiā per se: uel absinth. sic p̄paratuz in p⁹ appositione p̄stat remedīū. Cōmunis est cura: q̄ in hoc casu ligenk crura z tybie ut trahank fumi ad iferiora: z fiāt cōfricationes mordicātes circa pedes cuz sale z aceto: z apponātur aromatica ad fumigationem per inferiora: z horribilia naribus apponank: z fiant etiā strenutationes. Si aūt fiat ex corrupto spermate ut dictū est superi⁹: utatur frigida dieta: z pauci sanguinis generatiua.

¶ De p̄cipitatione matricis. Cap. LXIIII.

Sequitur de alia passione que dicitur p̄cipitatio matricis: que qñq̄z bēt fieri ex paralisi matricis: vñ relaxank nerui: z p̄cipitatur matrix: z quandoqz in finistram partem: quādoqz in dextrā: qđ cognoscitur per dol. partis patētis: per fetus compressionem. quādoqz cadit iferius sine exitu. vnde sentitur dol. circa pectinē z renes. qñq̄z exit exteri⁹: qđ cognoscitur per iditiū patētis. quādoqz bēt fieri ex humorib⁹ cōtētis in matrice. vnde eisdem modis p̄cipitat matrix. qñq̄z fit ex retētione mēstruorū: vñ mēstruis retētis aggrauatur matrix: z p̄dictis modis p̄cipitat matrix. qñq̄z fit ex difficultate part⁹: vñ quandoqz

exit etiã matrix cũ fetu. ¶ Si aũt ex paralisi fiat: quandoq; fit ex sessione sup lapi.fro.quandoq; ex nimio bal. fri.uel potu aque fri.qõ cognoscit:q: isensibilr z sine dolore exit matrix. ¶ Si aũt fiat ex hu.fit quãdoq; ex ca. quãdoq; ex fri. Si aũt ex calidis:cognoscit per arsuras: z punctiones:z pondus:que sentiunt in ꝓfundo matricis:z q: resolutur quedã inde fumositas ca.ex cuius diffusione per mẽbra inascit calor febrilis in mẽbris.z in tẽpore mẽstruox aligd colicũ expellit. Si vo fiat ex fri.cã: cognoscit per algorẽ:z frigus:z aggrauationẽ matricis. z inde resolutr quedã fumositas:ex cui⁹ diffusiõe z astensu per spinaz sentitur typus quartane:uel quotidiane:z in tẽpore mẽstruorũ aligd exit flegmaticũ. ¶ Si fiat ex retẽtione menstruorũ:uel difficultate part⁹ cognoscitur per idiciũ patiẽtis. ¶ Si aũt ex paralisi digerat mã cuz oximel.z purget cũ theodoricon:eupiston z benedicta. tertio die fiat stuffa ex calamẽto:origano:lauẽdula:calẽdula:saluia:nasturtio:ꝑmula ueris: cõsolida ma.rutha. Exeunti a stuffa offerat metridatũ uel thiriaca ma.cũ vino decoctiõis saluie. Sequẽti die aperiatur saphena sub cauilla pedis interius. Itẽ admisceat succ⁹ lapa.acu.cuz oleo nucũ:z decoquatur usq; ad succi cõsumptionem:z tũc liquefiat cera rub.z admisceat.z deponat ab igne:z apponatur puluis fact⁹ de thure z masti.z fiat iunctio ab vmbilico usq; ad muliebria:z eodẽ mõ super renes. Itẽ idem succ⁹ admisceat cũ agripa: z ut dictuz est:fiat iunctio:supponat ceroneon:uel dyatesseros. ¶ Itẽ fiat iunctio ab vmbilico usq; ad muliebria cũ mel.cal.z eodem mõ sup renes:z tũc finapiçet pul.fact⁹ de thure z mastice:z cornu cerui cõbusto pice gũmi:ul colofonia:se.finapis z nasturtij:z tunc cooperiat cũ pellicula. Si aũt fiat ex frig.hu.eadẽ fit cura. ¶ Si ex ca.digeratur mã cũ oxiçac.purgetur cũ electuario de succo ro.tertia die fiat bal. de herbis fri. Exeũti a bal.offeratur rub.trociscata. Sequẽti die fiat flõmia de saphena:z tũc iunctiones fri.electuaria:syr.z empla que dicta sunt in calefactiõe epis z stomaci cum hu.vitio sunt apponenda. ¶ Itẽ accipe mel z oleũ.aã.z ciminũ puluerizatũ. Jsta decoquant ĩsimul:z ũtingat lana succida uel filtrum rub.z ponatur sup regionẽ epatis. Jd in colica iliaca pass.ualet. Jstud aũt fiat cũ reposita erit matrix i suo loco. Si aũt ex difficultate pt⁹ reposita matrice intus cũ manu obstetricis iuncta cũ oleo localia que modo dicta sunt fiãt. ¶ Si aũt ex retẽtione menstruox curetur ut in retẽtione eox dictũ est. Odia ꝟz aucto.sunt ut narib⁹ aromatica apponãtur. Suffumigẽtur mulierbria fetidis.vñ est spale q; sup carbones lentiscinos uel iuniperinos ponat colofonia:thus z mastix. z inde suffumigetur matrix ꝟm dinaco.idem fiat de stercore bouino. ¶ Cõmunis cura est:ut prouocetur strenuatio:sicut in suffocatione matricis:z eadem cura que fit in exitu longaonis in casu fiat.

¶ De excoriatione matricis. Cap.LXV.

Excoriatur matrix qñq; ex co.lateribus mꝛicis adherẽte:qõ cognoscitur per puncturas z arsuras:z qñq; resudat ruffa humiditas.digeratur mã cũ oxiçac.z purgetur cũ electuario de suc.ro.ʒ^a die fiat bal.de herbis frig. Exeũti a bal.offerat rub.trociscata. Sequẽti die fiat flõmia de saphena:z tũc distẽperet litiũ cum lacte uaccino: z inũjciat per pessariũ ad pondus.j.lb.de tertio in tertiũ diẽ. ¶ Itẽ puluerizet papauer al.gũmi arab.dragagantum:z spod.aã.cõficiant cũ aqua pluuiali resolonis dragag.z fomẽtetur trociscri:z vn⁹ distẽperetur cũ lacte uaccino:z inũjciat per pessariũ.ualẽt etiã he inunctiones cõtra excoriationẽ uesice:z itestinox in dissinteria.

¶ De uentositate matricis. Cap.LXVI.

Entositas matricis hẽt fieri ex fumo cõcepto in matrice: qõ cognoscitur per inflationẽ matricis.per rugir⁹ z tortiões:z dol. deãbulatiuũ:offerant elaria attenuatiua uẽtositatis sic dyani.dyacimini.dyacalamẽtũ:dyaspermaton. ¶ Itẽ decoquat filex in aq̃ cũ cimino:z cataplasmet matrix ab vmbilico usq; ad muliebria:eodez mõ sup renes. ¶ Itẽ si filatũ crudum decoquatur in aq̃ cũ cineribus:z eodẽ mõ cataplasmet:qõ ẽt opat potenter in punctura nerui z inflatione.cõmisceatur:quo strenuatio ꝓuocatur sicut in suffocatione mꝛicis.

¶ De apostemate matricis. Cap.LXVII.

Postema matricis:quandoq; fit de ca.cã: qñq; de frida. Qñ de calida:qñq; de sanguine:quandoq; de colera. Si de frida causa:qñq; de flegmate: qñq; de melita. Itẽ qñq; fit mordicatio in orificio mꝛicis exteriori:quãdoq; in ꝓfundo. Si autem fit in fundo matricis sentitur dolor usq; ad muliebria a dyafragmate:inflantur latera. Sequitur difficultas ispirandi z respirãdi:maior tñ sentitur dolor circa vmbilicũ q̃z in alijs partibus. ¶ Si aũt fiat interiori in orificio matricis cum ꝑdictis sinthomatibus maior sentitur circa renes z peritoneon z pectinẽ. ¶ Si aũt fiat de ca.cã sanguinea sentitur dol.pungitiuus in loco cõceptionis.febris adest cõtinua:nõ multuz itensa:z inflatio saphenarũ:urina rub.uel subrubicũda: z per totũ turbida:z aliquãtulũ liuens superius. Si fiat ex co.cognscit per puncturas z arsuras mꝛicis:z oculorũ z faciei:per febrẽ acutã z ignitã:per urinã ru.uel sbru.z mediocrẽ aliquãtulũ liuentem in circulo. Si aũt fiat ex flãte:cognoscit per maiorẽ aggrauationẽ:z maiorẽ ponderositatẽ:per tubationẽ urine:z puã colorationẽ:per cinereũ colorẽ in circulo. ¶ Si aũt fiat ex melancolia cognscit per magnũ pondus membri:z liuiditatẽ saphenarũ:ꝑ lentiorẽ febrem:per urinã mediocrẽ z liuidã:z qñq; plũbeã:qñq; cineritiã.pticularib⁹ ergo cõuenientib⁹ fiat in q̃libet cã flõmia de saphena sub cauilla pedis interius. Itẽ a ꝓmo usq; ad q̃rtũ diez insistẽdũ est cũ reper cussiuis:in augmẽto cũ diuisiuis:uel dissolutiuis:in statu cum maturatiuis: que dicta sunt in apate uesice. Rupto apate:qõ cognoscit per eductionẽ santei.admisceatur tertia pars mellis dispumati:z mulse tepiõ.z id totũ ad pondus lb.j.inũjciat singul⁹ die⁹ ad mundificationẽ santei. ¶ Itẽ fiat cũ sero caprino z mel. ¶ Mũdificato ulcere litium distẽperetur cuz lacte uaccino: z inũjciatur ad pondus lb.j.inũjciatur singulis die⁹ ad mundificationẽ santei. ¶ Itẽ facit cum sero caprino:z mell.filr trocis.ꝑdicti de papauere al.eisdẽ localib⁹ curatur apa stõci:qõ cognoscitur per feb.ꝓtinuã: z per itolerabilẽ stõci dol.i q̃libet cã oz fieri flõmia de epica:z i alijs de saphena.

¶ De ipedimẽto cõceptionis. Cap.LXVIII.

Impedimẽtũ cõceptiõis quãdoq; fit a cã ca.quandoq; a fri.qñq; a fic.qñq; ab humida: qñ fit ab humida semp fit cũ humoris vitio:z aliꝭ causis ꝑdictis. ¶ In cã frigida uel sic.qñq; est cũ hu.vitio: qñq; sine. Si aũt fiat de cã ca.sine hu.vitio cognoscit per calorem sine pondere:z per aggrauationẽ qui sentit in ꝓfundo matricis:per punctiones oculorũ z palpebrarũ:per oris amarricationẽ:per sitim ꝓtinuã:per paruã in tpe mẽstruorũ eductionẽ:per appetitũ z delectabilẽ coituz:per tardã in coitu resolonẽ:per pilositatẽ muliebriũ:per urinã coloratã z tenuẽ. ¶ Si aũt fiat ex friditate sine hu.vitio per algorẽ z frig⁹ qui sentit in ꝓfundo matricis sine pondere z aggrauatiõe:per faciei discolorationẽ:per coitus fastidiũ z abominationẽ: per paruã in tpe mẽstruorum eductionẽ:per tardã in coitu resolonẽ:per nuditatẽ muliebriuz: per urine dissolonẽ z tenuitatẽ. ¶ Si ex ficcitate:cognoscit per ariditatẽ matricis:per corporis extenuatẽ:per ficcitatẽ linguẽ:z oris amarricationẽ:per sitiz cõtinuã:per appetitũ coitus:per paruã uel nullã mẽstruox in tpe eductionẽ:per urine tenuitatẽ:z per muliebriuz a

pllis nuditatem. ¶ Si fiat cū hu.vitio cum p̄dictis signis adest pondus matricis:z aggrauatio:z in tempore menstruorū magna effusio. ¶ Si ex humiditate fiat:cognoscitur ex matricis remollitione:per humiditatē eiusdem:per multā aquosi spermatis in tēpore effusionem. Itez ex retētione menstruorū:uel nimio fluxu impedit concept⁹:qđ cognoscitur per indicia patientis:quādoq; ex apostemate matricis:quandoq; ex pinguedine circa orificiū intrinsec⁹:qñq; ex debilitate matricis. Item qñ q; ex distēperātia spermatis masculi in aliq̄ qualitate cō silt. ¶ Qđ si fit ex pinguedie: cog̃scitur ex repleta hitudine co:pis:z qz mulier sentit in tēpore coitus uel quasi clausurā iteriorꝭ orificij. ¶ Si ex a p̄ate: cog̃scitur per signa que in a p̄ate matricis dicta sunt. ¶ Si ex debilitate mr̄icis cognoscitur per fastidiū z debilitatē ipsi⁹ multeris:z per exclusionē aliorū signoꝝ. ¶ Si fiat ex frigida cā uel ca.cū hu vitio curetur ut dictū est in p̄cipitatiōe mr̄icis. ¶ Si aūt fiat ex sicca cā que semp fit sine hu.vitio fiāt vnguēta resolutiua: z bal.z electuaria:z syr̄.que dicūtur in ethi. ¶ Si aūt fiāt ex hu.cā:ex hu.vitio:curek ut p̄cipitatio cū hu.cā. ¶ Si ex nimio fluxu.uel ex retētione mēstruoꝝ:curetur ut imoderat⁹ fluxus uel retētio menstruorum. ¶ Si ex a p̄ate:curetur ut a p̄a matricis. ¶ Si ex pinguedie minuatur dieta:z extrahatur san.z fiat suffumigatio cū calamēto:origano:rutha:marubio: foliis lauri z siliquis in aqua decoctis:z fiat suffumigatio sup carbōes de thure:mastice:mirra z aloe. ¶ Si fiat ex debilitate matricis:offeratur oxarodō iulij mane z sero z sequatur usus syr̄.qui fit de mētha balsamita:hasta regia:radi.satyrionis:pineis.z in fine decoctionis appona tur muscus. ¶ Itē accipe.℥.j.laudani.℥.ß.storacis:calamenta.gariofi.ligni aloes:ro.ℑ.j.terātur cū pistello ca.z apponatur aliquid de aq̄ ro.muscata: z formētur trocisci.z.j. z bis in septimana in sero cū ierit dormitū:ponatur vn⁹ trocisc⁹ sup carbones:z inde suffumigek mulier sedēs sup sellam pforatam:z statim post stuffam inungatur os matricis cuz aq̄ ro.muscata:z post deiccationez accedat ad coituz. Valēt etiaz ista in cās p̄dictis.ſ.fri.z humida: z pinguedine matricis. ¶ Si aūtē fiat impedimentuz ex masculino spermate colico:z in coitu sentit mulier casuz ignis in matrice:z curek ut ca.cā mr̄icis. ¶ Si ex frigiditate cognoscitur:qz mulier sentit in coitu tanq̄z glaciez in matrice.curetur ut frigida causa matricis. Si ex ficcitate:qđ cognoscitur per paucitatem spermatis: z eiusdē in collo matricis per viscositatis coadherentiaz:curetur ut ficcitas matricis. ¶ Si ex humiditate qđ cognoscitur per liquiditatē spermatis se cito per matricem fundentis curetur ut humiditas matricis. ¶ Item experimentum qđ in oi cā est cōmune. Accipe matricez leporinā z deficcata puluerizek: z mulieri exeunti a bal.offeratur cuz vino tepido muscato:z vna hora sequente:z plenaria facta deficcatiōe co:poris accedat ad coitum.

¶ De difficultate partus. Cap̄.LXIX.

d **Ifficultas** partus fit ergo quando qz ex debilitate matricis quandoq; ex innaturali egressu: quandoq; ex magnitudine fetus:quādoq; ex debilitate matricis:nequeūtis expellere fetū:quādoq; ex oppilatione:qñq; ex fet⁹ mordicatione. Si fit ex innāli egressu:cognoscit per p̄mā emissionē man⁹uel pedis. Si aūt ex magnitudine fetus:cognoscitur per nimiā uentris inflationē:z etiaz ob stetricis idicio cognoscit:pōt etiaz fieri fetus ydropicus in utero materno sicut extra. Ex debilitate matricis pōt fieri in p̄mariolis:que in.x.uel in.xj.āno ꝯcipiūt.vñ matrix debilitata ex pōdere fet⁹ non pōt se exonerare:qñq; fit ex lōga egritudine p̄cedēte. ¶ Si aūt fit ex oppilatione quādoq; fit ex pinguedi ne oppilāte interius orificiū matricis:qñq; fit ex grosso sanguine melico. ¶ Si aūt fiat ex pinguedine:cognoscitur per repletā humiditatē totius co:poris. ¶ Si ex sang.melico oppilāte:cognoscitur per retentionē:z inordintā mēstruorū eductionē aut cōceptionē. ¶ Si aūt fiat ex mortificatione fetus: hec sūt signa.p̄mū est qz nō sentit motuz fetus.2m qz in die scdo fetet os mulieris. Tertium qz circa vmbilicum sunt dol. Quartū discoloratio faciei z totius co:poris. Quintum p̄stratio appetit⁹. Sextū vigiliarū instātia. Septimū cōtinua stranguria:z tenasmon:dol.in pectine.qđ totū fit ex cōpressione facta a fetu circa ptes inferiores. ¶ Si ℥ fiat ex inordinata egrēssione cū manu obstetricis reponak.in aliis autez cās ponak mulier in bal.in aq̄ decoctionis malue:bismalue:herbe viol.fenugre.lini:absinth. abrotani:arthemisie. Exeunti a bal.fiat iunctio ab vmbilico usq; ad mulieb:ia cū butyro z oyaltea:z oyarogon. Sitra a parte posteriori:z tūc suffumigek cuz spica nar.z radi.costi:ad apertionē z cōfortationē matricis. ¶ Itez uēter ponak in p̄dicto bal.z exeūti a bal.si sit dies offeratur ei.℈.j.balsami cū vino tepido. Si aūt decoq̄tur in vino radi.costi:z arthemisie in vino decoctionis distēperetur.z.j.fellis taurini:z exeunti a bal.offerak:z facta decoctione arthemisia terak z ponak tepi.ab vmbilico usq; ad mulieb:ia:z sup crura:qz ita habek in eius cōmēdatione:q; fetū mortuū educit:secūdinā extrahit:sed non diu ibi morek:qz ut dicit auct⁹:per longam moram matricē educit. ¶ Itē ꝓcuretur strenutatio:que cōmunis est cura. ¶ Itē extrahatur succ⁹ porrorum:z detur ad potādū quantū testa ouī capit in aqua ca.z potatū cōfert mirabiliter. ¶ Itē in anxietate quādo mouetur fet⁹ cōstringā̄tur os z nares:ut spūs z fumi usq; ad matricē cōpellant cū ipetu. ¶ Itē per loca descēdat decliuia:z si non pōt:a duob⁹ uel trib⁹ sustentek. ¶ Itē per q̄tuor cornua lintea minis a q̄tuor iuuenibus linteamen teneatur:z ibi mulier ita disponatur ut videat potiꝰ sedere q̄ꝫ iacere:z agitetur circūquaq;. In cās p̄dictis illud potenter operak. Itez in anxietate dum mouek puer si incopiçet mulier apponantur aromatica naribꝰ:z fiāt cōfricationes mordicatiue circa extrema manuū z pedū z filia.

¶ De secundina. Cap̄.LXX.

s **Ecundina** p̄mo loco generatur de utroq; spermate:z sanguine menstruali:z est quedā pellicula que obuoluit ipsum coagulū:z ligatur cū fundo matricis:z crescit p̄m q̄ꝫtitatē cremēti coaguli:uel fetus. sicut est in nuce:q; p̄m cremētū nuclei crescit z testa:qñq; ergo ꝓtingit:q; maturak fet⁹ z scdina:z tunc uterq; exit ad bonū:z bñ mundi ficatur matrix:quādoq; debilitak z mulier ex longo teitu nio:ex ira uel casu:uel p̄cussione:uel ex fluxu uētris:que oia sunt cās mortis fet⁹: vñ mr̄ix nō pōt se exonerare a scdina:vñ rūpitur:z exit fet⁹:z remanet scdina:ex cui⁹ retētiōe nō min⁹ piclitak mulier:qz de retētiōe mortui fet⁹ fiat ergo ei sedēti sup sellā pforatā suffumigatio cū vngulis cornib⁹ caprinis positis sup carbones q; potēter turbat z mouet matricē ad expellēduz. ¶ Itē distēpek cū aq̄ ca. sal.z vitū ei⁹:z dek ad potādū. ¶ Itē fiat bal.usq; ad vmbilicū cuz aq̄ decoc.arthemisie:malue: bismal.fenugre. absinth.calamēti:z origani:z suauiter dep̄mak ab exteri orib⁹ mr̄ix cuz manu ut a supiorib⁹ descēdat ad iferiora. Exeunti a bal.offerak e q̄lis mixtura metridati:z triferema.fine opio acuata cū.ℑ.j.nigelle:z'alio mir.distēperato cū lixiuio ca.vitiū:z tunc fiāt iunctiones ab vmbilico usq; ad mulieb:ia:z sup latera z renes cū oleo laur.z butyro:uel arogō uel oyaltea. ¶ Item succ⁹ uerbene tepidus potat⁹ potēter ꝓsueuit educere scdinā. ¶ Item fiat strenutatorīū z ea que dicta sunt in difficultate pariēdi.

¶ De passione matricis. Cap̄.LXXI.

s **Equitur** de alia pass.matricis:q; qñq; exit fet⁹ cū scdina:put debet:z tūc ex longa retētione mēstruoruz:uel ex ruptura uenarū multū debet fluere de san.uel per.viij.

uel.ix.dies:sed qñ fluunt magis debito:z inde debilitat mulier:z deficit:qñq; retinenť oino mẽstrua:z nõ mũdi ficat mẽbr:vñ grãdia z grauia icurrũt picta. ¶ Si aũt ni mis fluat gñalis ẽ rõ:q; nullũ fiat bal.nec ꝑstrictiuũ nec ꝑfortatiuũ:q; maio: fieret aptio:z maio: fluxus ex cal'ita te bal.sed offerank el'ia syr.z opiata fiãt epithiata:z suffu migationes que dicte sunt in nimio fluxu menstruoruz. ¶ Si autem retinetur vno die:aperiatur vna saphena sub cauilla pedis interius:z sequẽti die aperiatur alia:z tunc electuaria:syr.z fomẽtationes: z localia que dicta sunt in retentione menstruorum exhibeantur.

¶ De uberũ inflatione. Cap.LXXII.

u **Bera** qñq; iflãtur ex hu.ibi coagulato. scilicet ex san de.co. de flate: de melia:qñq; fit de lacte ibidez ꝑter nãz coagula to.Si fiat ex san.cognoscit per ruborez loci.z illõ qõ ex eis emittitur aliqñ strictũ est. ¶ Si aũt fiat ex flate sub cinerittia sunt ubera:z illud qõ exit: uel liuidũ uel plum beũ:uel cinerittiũ apparet. ¶ Si ex co.citrinescũt ubera z qõ exit citri.est in pte. ¶ Si aũt fiat ex lacte.cognoscit per lacteũ colorẽ ex albo qõ emittit.De quocũq; ğ hu more fiat post ptũ.pticularib⁹ 2ueniẽtib⁹: z cozpe exñte plectorico:fiat flõmia de cardiaca ul' epica:z si in ꝑn⁹ est fiat repcussio cũ faba decocta in ace.z cataplata:uel cum suc.plãtag.tepi.in quo itigank stupe canabie. ¶ Si aũt 2firmat iflatio.dissolutiuis isistẽdũ ẽ.Decoq̃tur ğ faba i vino:z cataplenk ubera. ¶ Itẽ decoq̃tur triticeũ furfur in vino: z fiat cataplasma. ¶ Itẽ decoq̃tur z exhak suc. porri z apij:terak mica panis ca.z admisceak mel tepi.z pul.oiuz:z cataplata fiat.Idẽ dico de mulsa p:uni decocta in vino. ¶ Si aũt fiat de lacte coagulato pticlarib⁹ alijs 2ueniẽtib⁹:lac de quo debet ğnari san.exhak per flõmiã: z sic in ꝑn⁹ apponank predicta repcussiua.Sed in statu ꝑdcã dissoluẽtia. ¶ Itẽ reducak lac spissũ ad ligditatẽ cũ cataplate facto de atriplicibus decoctis in aq̃. ¶ Itẽ suc. atripli.admisceak cũ aq̃ uel cum aliq̃ iure:z offerak in ci bo. ¶ Itẽ singulare z qõ fortius opak est ut aliqua vilis persona lac ore fortiter sugat z extrahat: z sicut extrahit pũctat.z hoc frequẽter in die.

¶ De iflatione tybiaꝝ. Cap.LXXIII.

i **Iflatio** tybiarũ in ꝑgnãtib⁹ hẽt fieri in.ix.uel.vij.mẽse.dedignak nutriri fet⁹ san.mẽstruali:qui põderositate sua depmik ad tybias pedis.Accipe ğ chimoleaz:z distẽpe ra cũ ace.quã iuenies sub mola fabri.deficca: puluerica z fiat iunctio. ¶ Itẽ terak plãtag.z cũ suc.uel herba fiat catapla. ¶ Itẽ iunctio cũ aceto z oło ro.z finapicẽ pul. fact⁹ de faba. ¶ Itẽ fiat iunctio de sapõe gallico:z cata plek:z cũ folijs salicis:sambuci:in patella fine aliq̃ liqre assatis.ualẽt ẽt ꝟ localia in iflatiõe tybiarũ itinerantium.

¶ De arthetica passione. Cap.LXXIIII.

g **Atta** diuidik in sciaticã z podagrã:z ar thetica. Sciatica est arthetica scie: podagra est arthetica pedis. Ciragra est arthe tica manuũ:nec est spẽs lepre. ¶ Omniũ articulorꝝ pas. ẽ arthetica spãlr:quelibet ğ egritudo arthetica fit a cal'ita te nimis dissoluẽte:uel frl.nimis ꝑstrigẽte. ¶ Uñ reũati cãt hu.ad articulos:uel ex frequẽti bal.ul' itinere.In hñ tibus repletionẽ:uel ex multis cib⁹ z potib⁹: z exñtib⁹ in gete:uel ex sequẽti coitu post pdictũ. ¶ Itẽ qñq; fit de san.qñq; ex co.qñq; de flate: qñq; de melia.Si ex san. cognoscit per iflationẽ z ruborẽ mẽbr:per saltũ etiasdẽ: per dulcedinẽ oris ei⁹:per uenaꝝ repletionẽ:per ruborem cozpis p visionẽ i sõno:z q: a ca.ledik.a frl.iuuak. ¶ In horis san.magis ifestak:z in uere filr:q: ista filitudo fic z q̃dã alie lucidã hñt iterpolatiõez. ¶ Et nõ q; i nulla spẽ arthetice sentit patiẽs nõbilẽ cal.uel frig⁹:sed tñ dol.vñ nec a calore nec a frigore mẽbr patiẽtis certũ hẽm⁹ idi ciũ:z si aliqñ ꝟ fiat ualde raro ꝟ tale fit.Si aũt fiat ex co. pu⁹ erit tumor: z magn⁹ dol.vñ qñq; febricitãt.citrine scit loc⁹ exterior:qñq; pũctiões sentiũtur in pfũdo.amari cak os: ruffe uel citrie in sõno fiũt appitiões.a frl.iuuak: a ca.ledik.in horis co.z in estate fortiꝰ ifestak. Et nõ q; in frl.cãis pp istãtiã vigiliaruz factã a dol.tingit urina. Uñ per col'.urine non certificak medic⁹ de cã. ¶ Si aũt fiat ex flate.cognoscit p magnũ timorẽ:z albidũ:z mollitiez mẽbr:per ispiditatẽ oris: per alborũ in sõnis visionẽ:p minorẽ dol.z q: a frl.ledik.a ca.iuuak.in horis flatis.z in hyeme fortiꝰ ifestak. ¶ Si aũt melia:cognoscit per mẽ bri ariditatẽ:z ei⁹ liuorẽ:per puã iflationẽ:per pondus z aggrauationẽ:per'oris acetositatẽ:per multã in sõno de lusionẽ:z q: a frl.ledik.a cal'is iuuak.in horis melie z au tũno magis ifestak:z ledik. ¶ ꝑ⁹ ğ reg⁹ est ꝟz.B.cõstã. alex.si tale est cozp⁹ qõ possit purgari:q; nõ apponak ali qõ repcussiuuz uel localem usqueq; facta sit eũo: uel per flõmiã:uel per medicinã laxatiuã. ¶ 2⁹ reg⁹ est ut nulla fiat kom̃.reumatica exñte cã.q: ide fieret ma.flux⁹. ¶ 3⁹ reg⁹ ut paulati z cũ leui medicia simplici educak sic̃ pau latiz fluit. ¶ Itẽ 4⁹ reg⁹ ꝟz Alex^m i arthetica:z in ql̃ibet cronica egritudie 2sideret stõc⁹:q: si abhoret medicinã nõ oz dari:q: ide debilitaret stõc⁹ z alia mẽbra:z ita reu matiçant hu.ad artic'os.Sãguiea exñte causa:z pticula rib⁹ 2ueniẽtib⁹.Si est arthetica a scia supi⁹ apiak epica a pte oppolita in ꝑn⁹ z in cõfirmata ab eadẽ pte.Si a scia iferi⁹ saphena sub cauilla pedis exteri⁹.facta flõmia in san guiea ca.arthetica:z fine iflatiõe in ea digerak mã cũ oxi ꝯac.nõ exñte reumatica cã.In reũatica aũt cũ oleis fri.z el'ijs digerak:z nõ cũ oxiç.q: nimis apit poros:z magis fluerẽt hu.q: ut dic̃.B. Dis usus diureticoꝝ reumatib⁹ adũsak:digesta mã sanguiea purgek cũ colagogo.colica cũ elio de suc.ro.qõ ab iuẽtore alex⁹ z ad arthetica col'i cã dicik ek'm:cũ acuto pul.reub.z ide fiãt pil.z i sero offe rãk.Die tertio si cozp⁹ est plectoricũ uel nimis reumati çãt hu.fiat leuis stuk.de herbis fri. ¶ Si nõ reumatiçant fortis fiat stuffa.Exeũti a stuk.offerak rub.trocis.z reges cũ aq̃ decoctiõis thuris.Sequẽti die in utraq; apiak epi ca uel sapha ꝑm potioné medicine:z tũc iunctio cũ oleo ro.uel populeõ:uel vio. ¶ Itẽ decoquak solatrũ plãtag. z cũ suba z suc.tepi.cataplek locus.Itẽ distẽperet farina oz.cuz suc.solatri uel ace.z supponak. ¶ Itẽ de farina fi ligis z oleo ro.fiat empl'm. ¶ Si aũt imoderat⁹ sit dol. z colic⁹.Accipe.ʒ.j.opij cũ trib⁹ croci:z q̃tuoꝝ vitell'ouo rũ:uel.v.z cũ oleo ro.fiat empl'm.illud potẽter mitigat:z repcutit mãm uel flux⁹:ut dicit.B.viscositas vitellorũ re plet poros:ita q; mẽbra nõ ulteri⁹ recipiũt fluxuz. ¶ Si aũt iueterata sit pas.cũ frl.apponãtur ca.Ac.thus:masti. z aloẽ.añ.puluerica:z cõfice cũ suc.absint.z paꝝ ace.z fi at empl'm. ¶ Itẽ de stercore boulno uel porci decocto in ace.z assungia vulturis ul' catti uel ardee:z fiat empl̃ ¶ Itẽ cũ sola piguedie ardee ualet. ¶ Itẽ singul' sep.sel' in sero dũ ierit dormitũ.Accipe de mixtura duarũ ptiũ dyapru.z ꝟ ª pars sit de elio de suc.ro.ad q̃titatẽ mi.casta. uel fiãt pil.de thure:masti.aloe z reub.añ.puluericent z 2ficiank cũ suc ro.z fiãt pil.z offerank tres in sep.sel' duz ierit dormitũ contra sciatiã fiat singulis septimanis clistẽ colagogũ sel' ut supi⁹ dictũ.Itẽ ut dic̃ B.fiat cauterilũ trl pũctale:ul' accẽdank tria.ğ.th.z ſb scia z ifra sctã cauteri çet vna nõbilr sup sciã:z sub scia cũ religs duab⁹. ¶ Itẽ in oi arthetica apponak uẽtosa i ꝓxio fonte cũ scarifica tiõe: z aliqñ sãguisuge sup locũ patiẽtẽ. ¶ Itẽ reũatica cã exñte iueterata pas.fiant duo cauteria vnũ sup locũ:z alid ierit⁹. ¶ Itẽ si ẽ iueterata pas.z tũc fluãt hu.vnũ fiat cauteriũ supi⁹. ¶ Itẽ si recẽs est:nec fluãt hu.z ide fiat a pte oppolita. ¶ Itẽ dicit.B.q; caro bouina uel uaccina debet dari:z ego cõcedo si ligda ẽ mã que fluat ad ispil sandũ hu. Itẽ si frl.est cã:pticularib⁹ 2ueniẽtib⁹ z reuma tica digerak mã cũ.çç.alex.z olerib⁹ de berula z nastur. z si nõ est causa reumatica digerak mã cuz oximel.sgl.z

digesta exñte mã utrobiqz purgek cũ pill'.artheticis:her/
modactil':sed anteqz offerank ikundak corp° cũ iure deco
ctiõis galline:uel cũ alio cibo iusculato:uel vitel.ouorũ.
ne uenenositate excoriek stõc° z itestia:uel purgek cũ.ℨ.
ℨ.oximel.iuliani.ℨ°die corpe nõ exñte nimis plectorico
nec nimis reũatico in tali nõ fiat stuffa nisi leuis cũ her/
bis ca.parũ.Si nõ est cã reũatica fiat stu.min° fortis uel
magis:cũ maru.z ruta:z yua:pitaria.exeũti a stu.offerak
thiria.cũ vio decoc.thuris:reũatica exñte cã.Si nõ reu/
matica cũ vino decoctiõis ruthe z arthe.z yue.Sequẽti
die corpe exñte plecto°° fiat flõmia de eptica uel sapha ut
supi° dictũ est Si nõ sit corp° plectoricũ fiat uẽtosa i pxio
fonte circa locũ pati.Ita in singul'.xv.dieb° iterek pdcã
stu.z offerak pdcã optata. ¶ Itẽ post stuffaz pmã uenie
dũ est ad localia.r^a ḡ ḡnal':gp p° debet mederi mẽbrum
qõ mãdat:z post mẽbrum cui mãdak.vbi gratia.Si reu
matiçãt hu.a capite:fiãt suffumigatiões:z vnguẽta iterci
pietia reuma calitatis ut supi° dictũ est.i.corriçã:z tũc fi/
at iunctio cuz arogon:uel agripa:uel oleo laur.supza lo/
cũ pattẽtem. ¶ Itẽ nõ est laudabile gp cum solo petrole
on fiat iunctio:qz cũ sit nimis fic.psumẽdo ptes liquidio
res faceret artheticam nodosam z icurabilẽ.vnde cũ eo
debet apponi aliqõ hũidũ sic butyrũ:ul oyaltea. ¶ Itẽ
terak yua uel pitaria:z exhak suc.z admisceak cũ oleo nu
cũ:z decoq̃tur cũ radi.cucumeris agrestis usqz ad suc.cõ
sumptionẽ:z tũc liqfiat cũ cera ru.z deponak ab igne:z
apponak parũ de pul.eufor.z gũmi hedere'z fiat vngt^m.
¶ Itẽ terak yua:pitaria:ruthe:marub.eufor.z castoreuz
cũ assun.anseris:ardee:catti:vulturis z vulpis:z repleak
catt° excoriat°:z reple° suak:z assek:z gp vnctuosuz exit re
cipiak:in quo resoluak cera rub.z fiat vnguẽtũ. ¶ Item
malaxẽt ysop.cocta cũ suc.yue z acuak gũmi edẽ z eufor.
z facta iunctiõe supponak. ¶ Itẽ si quẽit acuak ceroneũ
z oyaceraseos:z supponak. ¶ Itẽ accipe formicas z ova
formic.cũ aliq̃ de terra earũdẽ.terank cuz assun.porcina
uetusta:z cera z pãnus supponak ne nimio calore ledat
mẽbrũ:z emplm supponak. ¶ Itẽ in sciatica pas.singul'
xv.dieb° fiat clistere ydrogoicũ. ¶ Itẽ singul' septima/
nis in sero dũ terit dormitũ.accipiat de eqli mixtura dyã
tos z bũdicte ad põdus.ij.ℨ.offerank sine obpuatiõe di
ete:ul offerak ,de tertio in tertiũ pil.vna de gũmi edẽ:ul
bis i septimana pil.vna de eufor.ad q̃ntitatẽ vni° ciceris
in ouo forbili offerak sel.de oximel.iuliant.ℨ.ij.offerã/
tur. ¶ Itẽ de suc.yue.z vitell' ouor fiãt crispelle:uel cuz
pul.etusdẽ. ¶ Itẽ in salsamẽtis:z cibarijs z quocũqz mõ
uoluerit utak:uel pul.ut dictũ est. ¶ Itẽ fiãt cauteria in
primis fontib° z ruptoria:z apponank sãguisuge supza
locũ pati.ut dictũ est. ¶ Itẽ ab imoderato exercitio z im
moderata dieta:z a nocturna abstineat cena. ¶ Itẽ ptra
artheticaz de quacũqz cã fit.Accipe cornu cerui:z autra
exteriora:z qõ spongiosum est in medio minutim icide
z pone in olla rudi z ikunde lb.ℨ.oleĩ nuc.ul oli.postea
iple totã ollã de vino:z bulliat die integra:qõ si nimiũ cõ
sũptũ fuerit:pone aliqõ:z sic bulliat.postea iunge locũ.

¶ Tractatus scõs. ¶ De apostemate. Cap.I.

q **Hãdoqz** san.discurrit ad aliq̃z
ptẽ corpis:z facit apa:
qñqz co.qñqz fla:qñ melia. Si fiat de san.
cogscik per inflationẽ z ruborẽ uenaz:p sal
tũ:z calorẽ mẽbri. ¶ Si fiat de co.cogscik
per pũctiões z arsuras:p dol'.itolerabilẽ:z
citrinitatẽ mẽbri. ¶ Si aũt fiat ex flate:cognoscik p infla/
tionẽ z mollitiẽ mẽbri:per puũ dol'.z magnũ tumorez.
¶ Si ex melia p liuiditatẽ z artũ.mẽbri:z per alia sig^a
q assignant a toãntto.In cã ḡ ca.ptic'arib°queniẽtib° i
pn° fiat flõmia a pte opposita:z repcutiak mã cuz emplo
fcõ de far.oz.bullita i ace.ul' i suc.plãtag.z suc.z fol'.tepi.
pu° i ace.bullita supponank bis uel ter i die:z nõ repcu
tiak sic dissoluak cũ furfu.triticeo ỗcocto i ace.z freq̃nter
tepidũ supponak. ¶ Si vo sic nõ dissoluak terak fermẽtũ
triticeũ cũ assũ.gal.z suppõak ad maturãdũ z alia matu
ratiua q ocã sũt in apatib° ca.reñ.mricis z uefice. ¶ Si
aũt fiat ex fri.cã corpe exñte plect.fiat flõmia:z si non sit
plec.appõak uẽtosa sup ,primũ fotẽ:z tũc apponãt pdcã
repcus.z si sic nõ repcutiak dissoluak cũ furf.triti.decocto
in vio.z si sic nõ dissoluak maturet cũ fermẽto triti.z as/
sungia porci.uetusta:z cimio z sale: z qõ ẽt maturat z rũ
pit: uel exhak suc.de rad.z ebuli.z ho.porri:abstinth.z fi/
nicij:z herbe viole:a qb° suc.exhak z decoq̃tur in aq̃ fere
ad ꝓsũptionẽ aq̃:z tũc assungia por.uetusta liqfcã cũ eq̃li
põdere melli dispumati:z eq̃r cũ suc.misceak:z ikundak
sup hbas cũ farl.or.uel lini:z decoq̃tur usqz ad spissitudi
nẽ:z ca.freq̃nter supponak. ¶ Istud q̃qz collectionẽ
factã duc ad santẽ. Vel folia rubeoz cauliũ terank cũ as/
sung.por.uetusta:z obuoluank stupis:z decoq̃nk sub ci/
neribq̃usqz liqfcã sit piguedo:z ca.supponak. In utraqz
cã valet:z tũc aptak apa cũ flõ:ul' rũpak cũ emplis:z pau
lati de die i diẽ educak santes:z si viscosa sit mã apponak
aplicõ qui mãm cũ feniculo educ. ¶ Vdificato vulnere
apponak pul.factus de thu.masti.ro.ad regiõnẽ carnis.
¶ Si timeas de fistula itigas tẽtã i vnguẽto fcõ de melle
z pul.aluis de pluma:z ponak i orificio. Repleto vulne/
re ad subtilẽ cicatriçationẽ fiat iunctio cuz vnguẽto citri.
z aplicon:uel caseus trit° cũ melle supponatur.

¶ De nolimetãgere. Cap.II.

n **Olimetãgere** ẽ apa qõ fit a mẽ
to supius:z dicit
nolimetãgere:eo qp est de ꝓtagiosꝭ mor:b:uel qz
si tãgak ad eũ fluũt magis hu.z ita fit mato: morb°.fit ḡ
de duplici co.q̃rũ vna nõ est adusta.vñ portendit supi°
iuꝛ radi.liuidũ uel ru.col.altera est adusta vñ portẽdit su
peri° col.nigruz uel liui.Gñalis est reg^a:qp ois corrosio
uel i nolimetãgẽ:uel in cãcro:uel fistula si inueterata fit:
difficile ẽ curabl'.fit tñ cãcer de magis ignita co.q̃z noli/
metãgẽ.qõ ,pbak:qz cãcer i vna die plꝰ corrodit q̃z noli
metãgere in vno mẽse.p^m ḡ ꝓfiliũ est ut digerak mã cũ
oxiq̃.z purgek cũ colagogo ut mũdificent hu.q pati sunt
aduri.fic san.z co.2° die fiat stu.de herb fri.Exeũti a stu.
offerak thiria.cũ vio:z aq̃ decoc.linarie.Seqnti die fiat
flõmia de eptica:qz ubicũqz sint hu.oruz hñt ab epe:uel
melli° de cepha^ca:z tũc uẽtas ad localia.remoueak cruꝛtu
la cũ rasorio q̃ supi° ẽ:z tũc distẽpek pl'.fcõ de sale gẽma.
z cerib° ueterũ vitiũ: z calce vi.atramẽto aii.cũ lixiuio
pdcãrũ vitiũ:distẽpek ut sit mediocriter spissuz.z suppo/
nak tota nocte:z fiat iunctio cirũquaqz cũ popleõ. ¶ In
crastia die remoueak:z tũc distẽperet pul.sal'gẽ.cuz suc.
plãtagi.z fiat mediocriter spissuz: z supponak tota nocte
z tũc folia plãtag.ꝓtrita:z a suc.parũ exꝑssa supponatur.
Ad ultim^m foliũ plãtag.itegꝝ supponak pus bñ lauek loc°
cũ lixiuio pdicto:z deficcek cũ pãno uetusto rarefacto:z
ita fiat per.ix.dies. ¶ Vdificato aũt apostemate appare
bit caro rub.sine aliqua infectione infundẽs sanguinis
guttas tũc apponak linaria trita cũ succo qui facit ad cu/
rationẽ z pseruationẽ.Sequẽti die lauek cũ pdicto lixi/
uio:apponak puluis de thure: z masti. z repleto ulcere
cicatriçek locus ut in alijs apostematibus dictũ est. Ab/
stineant ab acutis z acruminibus z salsis: z ab alijs san/
guinem iflamãtibus.

¶ De antrace. Cap.III.

s **Equitur** de alio apate qõ dicitur an
trax:z est apa cõpositus de
triplici mã co.sanguinea:z melica.vñ hẽt formaz
vgulatã.ſ.vnã citrinã lineã:alterã rub.alterã nigrã:z in
p° apparet in modũ lẽticule: z hẽt nigredinẽ in superficie
paruã.z summitas apatis videk trahi q̃si cũ filo in ,pfun
do. In mẽbro collectiõis sentit dol'.z pondus z aggra/
uatio ut si eẽt mẽbrũ plumbeũ ,pter grauedinẽ melãco
lie. ¶ Primũ ergo ꝓfiliũ est:ut particularib° queniẽtib°

BIBLIOTEKA GŁÓWNA W Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

fiat flōmia a parte patienti:q; si forte fiat a parte oppoſita traheretur ad aliqō mēbrū nobile:z eēt cā grauioris ſinthomatis. Regula ergo talis eſt:q; in tali apate nō debet fieri repcuſſio ne forte repcutiat ad aliqō nobile mēbr. ¶ Si vo nō febricitet: qō raro ꝓtingit in uero antrace: exhibeatur per os thiriaca cum vino tepido z bis uel ter in die ſupponatur antraci:q; ſi ꝓbata eſt thiriaca:uetus antrax cito deſiccabitur z thiriaca appoſita. ita q; pōt pul ueriçari ſicut cinis. apponatur ergo ſingulis dieb⁹ uſq; ad rupturam apatis. Alliū tritū:z ſuppoſitū ualet ſcabioſis cū aſſungia trita. ¶ Itē cois eſt opinio:q; ꝙ ſolida mato: inter duos lapides trita diuino miraculo rūpit antracē. z q: dolo: eſt itolerabilis in uero antrace: decoq̄tur radix lilij in aqua:z trita antraci ſupponat ad mitigandū z curādū. ¶ Itē ſpāle exptimentū z ꝓbatū. Accipe vitella ouorū cruda:z appone tantūdem de ſale:terantur z fiat emplm:z ter uel pluries ſupponat in die uſq; ad rupturā apatis. Sequēti aūt die poſt ꝑmā appōnē denigrabitur magis:z cruſtula erit maior ſupius z ſingulis dieb⁹ augmētabit denigratio uſq; ad rupturā. rupto aūt apate diſtillabit ſanies ligda admixta ſan. Accipe ergo ſuccu apij z mel diſpumatū z farinā ſilig. z tritici:z bullāt uſq; ad ſpiſſitudinē:z iſte pultes ter uel q̄ter apponant in die tepi. ¶ Secūdo aūt die uel tertio iſta cruſtula que facta eſt in antrace eleuabit ſuper carnē:z tunc remoueat cuz teſta:z apparebit caro inferius rub. ſine aliqua ifectione effundens ſanguineas guttas:z tūc apponatur pul. ꝑdicto⁹ ad regenerationez carnis. poſtea apponantur ſupra dicta ad ſubtilem cicatriçationem.

¶ De herisipila. Caꝑ. IIII.

Erisipila est apa factū de ignita co. vnde membrū cui inſidet corrodit z cōburit:z q: groſſa co. diſcurrit paruz ad locuz collectionis. Unde plus habet cōbuſtionis q̄z inflationis uel inflāmationis: qñq; ergo a ꝑn⁹ comburit: quandoq; colligitur ſine ulcere uel vulnere ſicut alia apata. ¶ Si ergo colligitur ſine vulnere ꝑmū ꝙſilū eſt ut fiat flōmia a pte pati. z tūc attrahat ſucc⁹ ſolatri: ſemp uiue:z illo tepido ītingat pānus bis uel ter in die:z ſupponat. ¶ Itē diſtēperet farina ordei cū ſuc. plantag. z fiat emplm:z ſupponat. ¶ Si aūt ex frigiditate appoſito rum loc⁹ uergat collectionis in terreſtricitatē ꝓpter coagulationē ſan. z co. decoquatur furfur triticeū in aceto: z ſupponat. Itē alia diligētia que dicta eſt in colico apate ad regenerationē z mūdificationē ſanei in hoc debet fieri apate. ¶ Si aūt ſit cū ulcere z corroſiōe fiat flōmia ex eadem pte:z digerat mā cū oxiç. purget cum colagogo:qō ſic debet fieri in herisipila ſine corroſione: ſtatim fiat illinitio cū ſuc. ſempuiue:z ſolatri: nō in vulnere: ſed circa vulnus. z poſtea apponat emplm factuz de farina ordei: z ſuc. plantag. uel terant ſandali z ro. z admiſceātur z ro. admiſceant cū equali pōdere farine ordei: z cōficiant cū aq̄ vge paſtoris: uel cū ſuc. eiuſdē herbe:z fiat emplm:z ſupponat. ¶ Itē puluericēt litar. z cū al. ace. uel cū aq̄ vge poſtoris: uel aq̄ ro. conficiat ad modū vnguēti:z cū eodē bis uel ter in die iungat loc⁹. ¶ Mortificata aūt herisipila appebit caro rubea ſine ifectione:z tunc terat linaria z pipinella:z exp̄ſſe aliq̄tulū a ſucco ſupponant. Iſtud emplm facit pſeruationē z curationē:z ſi forte aliq̄ cruſtula ibi fuerit facta eleuet z remoueat a carne z tūc ponat pul. ſupradict⁹ ad carnis regenerationem:z alia ſupradicta ad ſubtilē cicatriçationē. Et nota q; in tali caſu nō debet fieri inunctio cū aliquo vnguēto: q: cuz nimis iflāmata ſit materia fortē⁹ iflaret. maneat autez in tenui dieta ſicut laborās de cōtinua.

¶ De cancro. Caꝑ. V.

Icut in herisipila larga ſigūtione dicit eſſe apa colericum:z in ſtricta qō ſit de co. ignita cū ulcere z cōbuſtione. z ita oē apa friduz dicit cācer. In ſtricta aūt ſigūtione dicit cācer illud qō ſit de melia īnāli aduſta cuz ulcere. Logoſcit aūt uer⁹ cācer per mēbrū corroſionē: per liuiduz z ter reū colorē in circūferētia:z ſit qñq; a cā itrinſeca: ſicut ex humorib⁹ corruptis z trāſmiſſis ad aliqō mēbrū: uel ſit ab exteriorib⁹: ut in vulnere male curato. ¶ Item quā doq; eſt recēs: qñq; iueterat⁹:z ꝑm hoc uariat cura: q: in ꝑn⁹ per ſra z tēperata hēt curari. In fine per caꝛa. Itez ſi ſit iueterat⁹:z ſit in neruoſ locis uel oſſuoſ ut in anteriorib⁹ tybiarū i curabil eſt. a ꝑn⁹ ꝙ ſi nō poſſit curari per localia digerat mā cū trib⁹ ptib⁹ oxiçac. z q̄rta oximel. digeſta mā purget cuz catartico iperiali: qō purgat utrāq; co. tertia die fiat ſtuffa de herbis fri. z gbuſdā ca. Exeūti a ſtuffa offerant tres ptes rub. trocil. z 4ª thiriace ma. cū vino bñ liphato. ¶ Sequēti die fiat flōmia de epica. uel aliq̄ aliaz ꝑm cōpōnē mā. z tūc lauet loc⁹ cū ſero capno tepi. uel aceto:z bñ deiccet loc⁹ cū pāno lineo tepi. uetuſto:z tūc ſupaſpergat puluis de nitro albi. uel pſidia: uel rāno:z ita fiat mane z ſero: ul decoquatur ſuc. celidonie cū mel. z cū illo fiat iunctio. Uel alr: Accipe ſuc. taſſi barbaſſi:z mel diſpumatū eq̄li pondere. decoq̄ntur fere ad ſucci ꝙſumptionez:z tūc deponat ab igne:z admiſceant pulueres de pāno: pſidia: uel de oſſib⁹ mirab. citri. z cuz illo tepi. facta lauatura fiat illinitio ter i die: ſi i gigiuis ul in palato: uel in vga virili: uel ubicūq; ſit. ¶ Itē puluericēt auripigmētum:z diſtēperet cū vitellis ouoz:z bis in die cū ℔ fiat illinitio. ¶ Mortificato cācro icipiat ele uari cruſtula illa ſuperior a carne viua: z tūc circa circūferētiā fiat iunctio cū oleo viol. z aſſungia gallinacea uel anſerina:z ſup ulc⁹ ponant pultes de farina tritici:z ſuc. apij z mel. z frequēter fiat in die uſquequo tota cruſtula eleuet. Remota tota cruſtula ſi aliq̄ lanugo ibi ſit cū cruſtula remoueat cū teſta:z tūc apponat emplm factuz de ſuc. celidonie: gnquenerue: linarie: ſepo arietio:z pulthuris ad carnis regñationē z ꝑſeruationē:z ad curationē: uel fiat de ſuc. abſinth. mel. z farina ordei: ul apponatur pul. ꝑdict⁹ ad carnē regñandā:z ꝑdicta ad cicatriçationē. Si aūt iueterat⁹ ſit cācer: digerat mā cū trib⁹ ptib⁹ oximell ſgllitici:z q̄rta oxiçac. ace. z purget cū trib⁹ partib⁹ yeral. z q̄rta pte catartici iperial. tertio die fiat ſtuffa de herbis ca. Exeūti a ſtuffa offerat thiriaca ma. cū vino ca. Sequēti die ſi totū cor⁹ eſt plectoricuz fiat flōmia: ſi nō apponat uētoſa in fonte ꝓximo:z tūc lauet loc⁹ cuz ace. z tūc plagella in vnguēto viridi itingat:z ſupponat: ul in ſero capno tepi. z ſupaſpgatur factus pul. de ſale toſto:z herbis in die. ¶ Unguētuz viride ſic fit. liquefiat lib. j. aſſungie porcine uetuſte:z cū illa diſtēperet. ℥. ſ. viridis eris. ℥. ſ. ſal gēme. ¶ Itē ſpāle experimētū. Accipe atramētuz: auripigmētū:z furfur viuū:z ſal gemma diſtēpera cū ace. z pone in ollā rudē bñ coopertā: ne fumus exire poſſit ſuperi⁹. decoquant donec icinerent z pulueriçētur:z cicatriçētur ſubtiliſſime:z facta lauatura cū ace. tepi. ſupaſpgatur puluis uſq; ad mortificationem cācri bis ſingulis dieb⁹. cancro aūt mortificato per pulueres z alia ſupradicta curet ut ſupra dictū eſt. ¶ Itē contra cācrū ſepū hircinū. z mel rub. diſpūatuz. aā. z poſt accipe puluerē lini:z limaturā cupri. aā. z diſtēpera cū ꝑdicto ſepo z mel. z poſt pone iſtud vngtū ſupra quādā pellem:z pone ſup cācrū: iſtud exhit carnē mortuā:z apponat ꝑm q̄ſtitatē carnis:z poſt fiet carnis regñatio.

¶ De herpete eſtiomeno. Caꝑ. VI.

Erpes eſtiomenus dicitur ſelꝑm corrodēs. Alio noie dicitur lupus z fit quādoq; ex herisipila precedente: qñq; fit a cā intrinſeca:z hu. corrupto tranſmiſſo ad aliquod membrū nobile z corrodēte ipm cui inſidet. differt tñ ab herisipila: q: in eo magis denigrat loc⁹:z maior fit corroſio. differt etiam a cācro: q: lupus magis corrodit in ꝓfūdo z in duplo magis corrodit. in ꝓmo ergo eſt fetor magn⁹

pctiões ꝛ arsure. ¶ Inueterat⁹ lup⁹ cognoscit per mē
bri duritiē ꝛ denigrationē:ꝛ in pfundo corrosionem. In
pmo ergo particularib⁹ conuenientib⁹ fiat flobothomia
de epatica:uel de alia uena pm qꝫ membrum patitur su-
perius uel inferius:ꝛ digeratur materia cū oxiçac.ꝛ pur-
getur cum catartico imperiali:qꝫ utrāqꝫ co.purgat.ſ.ina-
turalem ꝛ naturalē.tertio die fiat stuffa offeratur rub.tro
cis.cuꝫ quarta parte thiriace maioris.ꝛ in sequēti die fiat
flobothomia:ꝛ tūc teratur linaria:pimpinella:plantago:
ꝛ facta lauatura cū uria tepida:uel aceto:uel sero capri:o:
ꝛ facta deſiccatiōe cū pāno uetusto fiat cataplasma cū her
bis p̄dictis bis uel ter in die. Uel accipe vnguentum ci-
trinū album fuscum:ꝛ ad salsum flegma : ꝛ acuetur cum
gūmi arab.ꝛ draganto al.ꝛ spodio ꝛ classa : ꝛ lap̄.laculi.
ita qꝫ in.ℨ.j. vnguēti ponantur.ℨ.ij. acuminis:ꝛ illo fiat
inunctio : ꝛ si inde sequat aduſtio fiat inunctio cum vn-
guēto facto cuꝫ albumine ouī:oleo violar.rasura lardi uel
assungia gallinacea : ꝛ superponant pultes de suc.apij ꝛ
mellis:ꝛ farina tritici:usquequo tota remoueatur crustu
la qua remota apparebit caro sana:ꝛ tūc apponātur pre-
dicta ad carnis regenerationē:uel rasura pāni uel carpie
intingatur in vino al.ꝛ aceto:ꝛ frequenter apponatur ul
cerib⁹: uel carpia intingatur in vino al.ꝛ ulceri frequēter
apponatur.istud carnez regiīat ꝛ curat. Repleto ulcere
apponatur pulvis factus de medio cortice iuniperi : uel
de farina tritici ad cicatriçationē. Si aūt fit inueterat⁹: di
gesta materia cum oximel.squillitico:purgetur cum ye-
ralo.tertia die fiat stuffa cum herbis cal. Exeunti a stuf-
fa offerat thiriaca. Sequēti die corpe existēte plectorico
fiat flobothomia. Si nō est plectoricū apponatur uento
sa in pximo fonte:ꝛ tūc lauetur ulcus cū vino tepido uel
aceto:ꝛ bene deſiccetur cū pāno uetusto:ꝛ tunc inunga-
tur cum vnguēto qō fit de vnguēto citrino:fusco:albo:ꝛ
ad salsum flegma acuato cum utroqꝫ elleboro:utroqꝫ au
ropigmēto:utroqꝫ sulfure:utroqꝫ alumine:ꝛ si nō sequa-
tur aduſtio:fiat inunctio cum p̄dicto vnguento martia-
ton:uel vnguēto qō fit de succo porri uel absinthij:uel ra
sura lardi:qō etiā ualet in cauterijs:uel combustione ad
remouēdum ignem:uel lauato ulcere ut p̄dictum est su
perasp̄gatur pulvis factus de lapi.laculi:uel lapi.arme.
¶ Ad spāle. Accipe oxideum ꝛ mel ꝛ sal in equali pon-
dere:ꝛ comburantur in olla rudi:ꝛ fiat pulvis subtilis:ꝛ
superasp̄gatur. ¶ Dolificato aūt lupo eleuetur crustula
ut superius dictum est:ꝛ tunc apponantur que superius
dicta sunt. Ad crustule remotionē:ꝛ carnis regeneratio
nem:ꝛ subtilem cicatriçationem. Itē omnia que curant
cancrum:curant lupum:ꝛ econtrario.

¶ De fistula. Cap̄.VII.

Fistula quandoqꝫ fit ab interioribus:si-
cut ab epate male discurſo:uel a
vulnere male sanato. Ab interioribus sicut ex
hu.transmiſſis ad aliquod membrum ꝛ ipsum corru-
pentibus. dicitur fistula per similē:qꝫ sicut fistula a parte
inferiori angustum habet foramen:ꝛ in alia parte exten
ditur in latum:ita fistula orificium habet strictū ꝛ in pro
fundo corrodit in latum. Item quandoqꝫ fit de ca.causa
sanguinea:ꝛ cognoscitur per ruborem loci:per uenaruꝫ
inflationē ꝛ qꝫ sanguinoléta est eductio. Si autez fiat de
ca.causa colerica:cognoscitur per loci citrinitatem : per
punctiones ꝛ arsuras que sequūtur in loco collectionis:
ꝛ per citrinū colorem superfluitatum. Si aūt fiat de fleg
mate.cognoscitur per membri molkitiē : ꝛ loci albedinē:
per al.ꝛ aquosam superfluitatem que educitur. Si aūt fi
at de melancolia:cognoscitur per loci duritiē ꝛ liuidita-
tem membri.per cineritium colorē ꝛ aquosam saniem
que educitur. In pmis ergo aperiatur orificiū fistule cū
tenta de radice lanceole:uel brionie uel gētiane que for
titer operat:ꝛ permittatur per totam noctē:uel cum me-
dulla sambuci:uel tenta de pāno lineo:aperto orificio li
quefiat mel cuꝫ equali pondere vini:ꝛ tepidū injçiatur
usqꝫ ad fundū fistule:ꝛ agitet cū pluma uel tenta usqꝫ ad
mūdificationē. postea fiat filiter cū vino ꝛ aceto cū equa
li ꝓportione cōmixtis:ꝛ ita fiat ter uel quater in die.

¶ Unguentū pbatissimū contra fistulam in quacūqꝫ par-
te corporis sit:curat infra nouem dies quantūcūqꝫ inue-
terata sit:ꝛ si sit recens curatur infra.iij. dies uel.iiij. ℨ.la
ctis titimalli.ij. partes.tertiā partez assungie ueteris por-
cine. pmo liquefiat assungia. postea ponatur lac:ꝛ bulli-
at usqꝫ ad tertiā partem:uel put tibi videbitur. depoſito
ab ipso igne accipe mirram pulveriçataz:ꝛ usui reserua:
ꝛ cum uti uolueris intinge tentam hoc vnguēto usqꝫ ad
pfundum fistule. ¶ Ad idem tenta facta de linaria ius
posita curat. Ad mundificationem fistule talis fiat deco-
ctio:marsilium:gentiana cum piretro siue cum titimallo
decoquantur in sero caprino:ꝛ cum tali decoctione mū
dificetur vulnus. Si os fistule fuerit strictum:amplietur
cum medulla. post intromittatur tenta de titimallo intin
cta in vnguento p̄dicto. ¶ Mundificata fistula impona
tur tenta usqꝫ ad pfundum fistule : ꝛ intingatur cum vn-
guento viridi:ꝛ superponatur pul.de viridi eris : ꝛ sale
combusto:uel vnguento hoc vngatur. extrahatur succus
maioris titimalli : ꝛ decoquatur cum equali pondere as
sungie porcine uetuste liquefacte:ꝛ decoquatur usqꝫ ad
succi consumptionem:ꝛ facta inunctione desuper aſper-
gatur tente pul.facr⁹ de cuppa ro.ꝛ ponatur usqꝫ ad fun-
dum fistule.ꝛ super orificium fistule ponātur pultes de
oleo ꝛ melle:ꝛ suc.apij:ꝛ farina tritici. ¶ Item extraha-
tur succ⁹ plātaginis:quinquenerue:celidonie:absinth.
ꝛ decoquatur cum melle parum dispumato:ꝛ tunc distē
peretur cum his pulvis factus de aloe ꝛ mirra:ꝛ inde in
tingatur tenta:ꝛ ponatur in pfundum fistule. Id mitigat
dol⁹ in fistula:ꝛ ipsam suauiter deſiccat. ¶ Dolificata autē
fistula parum exit de sanie:ꝛ quod exit album est ꝛ spis-
sum ꝛ globosum. qꝫ q̄diu exit aquosum ꝛ subruffum vi
ua est fistula. apponatur tenta intincta in vnguento facto
de mel. dispumato:ꝛ pulvere aluminis de pluma:ꝛ atra-
mento de litargiro aliquid : qꝫ carnem mortuam corro-
dit:ꝛ bonam regenerat:ꝛ intingatur orificium fistule cū
vnguento fusco:ꝛ repleto vulnere cicatriçetur:ut dictuꝫ
superius. Si autē fit in loco ubi nō possit poni tenta suc-
cus celidonie frequenter injçiatur tepidus. De meliori
consilio est qꝫ fiat de ca.cā : digeratur materia cū oxiçac.
ꝛ syr.de fumoterre.ꝛ particularibus cōuenientibus fiat
flobothomia. purgetur cuꝫ catartico imperiali in media
parte yereruf. tertio die fiat stuffa de herbis fri. Exeunti
a stuffa offeratur thiriaca cū vino tepido. Sequēti die si
corpus sit plectoricū: fiat flobothomia pm positionē loci
uel medicine.ꝛ nota qꝫ si materia sit in capite cephalea: si
in pectore cardiaca: si circa umbilicum epatica: si circa in
feriora saphena Si autē nō sit plectoricū: apponatur uē-
tosa in pximo fonte: si autē de fri.cā particularib⁹ cōue-
nientib⁹ digeratur materia cū oximel.ꝛ syr.de fumoter.
purgetur cū yeral.uel yerap.in media parte yeraruf.ter
tio die fiat stuffa de herbis ca. exeunti a stuffa offerat thi
riaca. Sequēti die si corpus est plectoricū fiat flobotho-
mia si nō apponatur uentosa in pximo fonte:ꝛ tunc ue-
nias ad p̄dicta localia. Aliter ꝛ fortius operatur:ꝛ meli⁹
fistulam curat. aperto foramine ꝛ mundificato ut dictuꝫ
est: deliniat tēta cū saliua hois ieiuni : ꝛ singulis diebus
ter uel quater ubicūqꝫ inungat cū populeon ad repcus-
sionē realgar. tertio die cuꝫ extrahetur tenta : apparebit
inducta pustula: in qua collecta erit fistula : ꝛ ita radicit⁹
extirpabitur:ꝛ tunc sequet sanguis purus qui est signuꝫ
perfecte curationis:ꝛ tūc iungatur tenta cū vnguento fa
cto de melle:ꝛ alumine de pluma : ꝛ atramento ut dictū
est:ꝛ apponatur ad regenerationē carnis:ꝛ recidiuatio-
nis p̄seruationē:ꝛ aliquando intingatur in terbētina uel
fusco vnguento:uel citrino acuto cū litargiro, qui carnez

mortuã si iueniat corrodit:z bonam regenerat. Repleto ulcere cicatriçet ut dictum est. Est autẽ realgar quedaz maneries terre in india que assimilatur aurtpigmento: z q: nimis est uenenosa: z cum nimia violẽtia corrodit rep:imatur ei° malitia:caleſiat lamina cup:ea:uel enea: uel ferrea ad ignẽ usquequo fiat rub.z tũc supponak realgar:z extinguak cuz aceto:z ita fiat ter uel q̃ter. Itẽ alr extinguatur:puluerizek z deſiccetur.distẽperek cũ aceto al.per totã uel dimidiam noctẽ uel diem:z tũc colek per duplicẽ pãnũ lineũ:qđ remanet in pãno deſiccetur soli: z bis uel ter in die fiat sic:z ad q̃titatez lenticule pone de puluere. ¶ Si aũt uelis sophisticare apponatur media pars hermodactil'.z apparebit al.coloris:uel ruthe deſic cate:z apparebit viridis:uel ruthe cõbuste: z apparebit nigri coloris.cũ isto puluere simil'r ualet:z mortificak no limetangere. Remoueatur ergo crustula cuz rasorio: ut dictũ est:z tũc lauek cũ succo virge pastoris.z bñ deſiccek cũ pãno lineo uetusto rarefacto:z tũc aspgatur pul.in p̃dicta quãtitate:z cooperiak cũ carpia:z tũc supponak plumaceolus canabinus in aqua ifusus:z bñ exp̃ssus:z bis uel ter in die deliniak circa orificiũ vulneris cũ populeõ. Si autẽ adhuc sequatur ustura z punctio remota carpia intinganꝫ stupe in succo plãtaginis:z solatri:z frequẽter superponank. Remota arsura inungatur frequẽter cum butyro:bis ter uel quater loto in aqua usquequo remoueatur crustula superior. Remota crustula laborabis ad carnis regenerationẽ:z subtilez cicatriçationẽ:sicut p̃dictuz est. Itẽ si sit fistula ubi non potest poni tenta:lauetur cum aceto realgar:z due gutte inijciantur in pfundũ cũ p̃dicto puluere.sic mortificatur cancer z lupus. ¶ Item fiat pul.de sapone nigro uel nitro z calce viua.in quo intingatur tenta facta de eodem:z posita in ipsa fistula licet ipsa sit inueterata uel mollata eã curat.

¶ De diuersis generibus infectionis. Caꝑ.VIII.

Equitur de diuersis gñibus infectionis:z p̃mo de scabie que habet fieri ex corruptis hu.vi näe trãsmissis ad exteriora corrũpentib° z ulcerantib° mẽbra qbus insidẽt. fit ergo scabies qñq; de san.qñq; de colera:qñq; de salso flegmate. ¶ Si de sang.cogñscit per ruborẽ mẽbri:z mollitiẽ eiusdẽ per paruũ p:uritũ z delectabilẽ.per multã z citã saniez. ¶ Si de co.cognoscit per ariditatẽ mẽbri:z citrinitatẽ per acutas punctiones:z arsuras.per p:uritũ z deſiccationẽ membri:z citrinitatẽ.per paruã gñationẽ saniei. ¶ Si de salso flate flauescit loc°:z a loco scabioso q̃si squame cadunt.p:urit° est mediocris:z medio cris saniei gñatio. ¶ Primũ ergo cõsilium est:ut particularib° conuenientibus fiat flõmia in causa sanguinea:z tunc digeratur materia. ¶ In co.z salso flegmate corpore existente plectorico fiat flobothomia. ¶ Si aũt corpus nõ est plectoricũ:digeratur p̃mum materia.In sanguinea z co.materia digeratur cũ oxiçac.z media parte syr.de fumoterre.Salium flegma cũ vna parte oximellis diuretici: z alia oxiçacare.z tertia parte syrupi de fumoter.purgetur colagogo:uel purgetur utraq; san.z co. cũ duab° ptibus catartici:z oxi.z tertia yeraruſi.flegmatica purgetur cuz vna parte yerepi.uel benedicte: z alia catartici z tertia yereruffi.tertio die fiat stuffa de plãtagi. quinqueneruia:lactuc.solatro:boragine:fumoterre:scabiosa:lapatio acuto. ¶ Exeũti a stuffa in sanguinea z co. cã dẽtur due ptes rub.troticate:z tertia thiriace:distẽperetur cũ succo tepido fumiterre.In flegmatica cã detur vna ps troticate rubee: z alia auree: z tertia thiriace:z in trib° diеb° cõtinuis fiat stuffa:z offerank p̃dicte opia te.Sequẽti die post stuffam aperiak cephalica si abũdet scabies a dyafragmate superi°.si abũdet a dyafragmate iferius epatica.Itẽ fiãt scarificationes in anterioribus z posteriorib° tybiaruz.ergo singulis diebus in mane sumat de simplici syr.fumiterre:z uẽtas ad localia. ¶ Extrahatur succus fumiterre:scabiose:lapatij acuti:enule z absinthij: de qualibet.añ.ʒ.iiij.olei nucis uel oliue.ʒ.iiij.picule.ʒ.iiij.decoquãtur parũ succi:z colenk per pãnũ:z tũc admisceak oleũ:z picula liquefacta: z paruz decoquak:z tũc admisceãtur.ʒ.ij.fuliginis pul.z.ℨ.ij.tartari.z.ℨ.ij.nitri:z cũ hoc vnguẽto iueterata scabies iungatur. ¶ Itẽ cõe est in oi causa. Accipe succũ lapatij acuti:scabiose:fumiterre.añ.admisceank cũ oleo:z decoq̃nk usq; ad succi cõsumptionẽ:z tunc liquefiat cera rubea:z deponak ab igne:z tũc apponak puluis factus de thure: mastice z litargiro.añ.z cũ hoc vnguẽto fiat iunctio. ¶ Itẽ assungia uetusta porcina:terak z distẽperek paulatim cũ succo fumiterre tepido:lapa.acuti:z scabiose:z tũc apponak parũ de argẽto viuo extincto:z pul.factus de litargiro:z cũ hoc vnguẽto fiat iunctio. ¶ Itẽ qđ fortius operak.vnguẽtũ citrinũ:vnguẽtũ albũ:vnguẽtuz fuscum ad salsum flegma simul admisceank: z acuantur cum pul. plũbi usti:z litar.z cũ hoc vnguẽto fiat iunctio. ¶ Item lauetur cum aqua salsa uel salmacina.

¶ De malo mortuo. Caꝑ.IX.

Equitur de alio genere scabiei que dicit malũ mortuuz: qđ q̃ qz fit de pura melia:quãdoqz de melancolia cũ admixtione flegmatis salsi. Fit autẽ egritudo hec ex longo usu melancolicorũ ciboruz:quãdoqz ex oppilatione splenis:cũ nõ possit hu.melancolic° capi in splene:ponderositate sua deprimitur iferi°:z circa crura z tybias facit pustulas que malũ mortuuz dicũtur.dicit aũt malum mortuũ:q: mẽbrum cui insidet mortificari videt. ¶ Un de nihil potest generari de sanie:z efficitur membrũ siccum z aridũ. ¶ Si aũt fiat de pura melancolia cognoscitur per magnas pustulas sine p:uritu. Si aũt admisceatur salsum flegma liuescit loc°:z cũ p:uritu z mordicatione particularib° cõuentib° digeratur materia.si pur est melãcolia cũ oximel.squillitico:z media parte syr.fumiter.digesta materia:qđ cognoscitur per matorem colorationem urine:z matorẽ spissitudinẽ:z matorẽ quantitatem:purgetur cũ duab° partib° yeralog.z tertia yeraruſſi. ¶ Si aũt admisceatur salsuz flegma.digeratur mã cum vna parte oximellis squillitici:z alia oxiçac.z tertia de syr.de fumoter.digesta materia: qđ cognoscitur per p̃dicta signa:z maiorez p:uritum z mordicationẽ:purgetur cuz vna parte yeralo.z alia catartici iperialis:z tertia yeraruſ.sequẽti die fiat stuffa in utraq; causa de calamẽto z origa.rutha:marubio:folijs laur':apio cõ:nasturtio z scabiosa:z feni.z fumoterre:z spatula fetida. Exeunti a stuffa offeratur thiriaca maior. In pura melãcolia cum succo fumiterre tepi. Si admisceatur flegma.apponatur tertia pars rub.trocis. Tertia die si est vniuersale maluz mortuũ fiat flobothomia de epatica. Si autẽ circa crura z tybias est.fiat flobothomia de saphenis uenis interi° z exterius:succedẽtibus tñ z ante apponantur uentose sup renes. ¶ Item de spatula fetida: fenic.lapa.acu.fumoterre:foljs ebuli z sambuci:fiat cinis:z inde fiat lixtutũ: in eodem decoquantur predicte herbe:z cum his herbis fiat stuffa:z inde suffumigentur membra patientis:z post fiat inunctio supra spatulas.cum hoc vnguento sumitates tassibarbasi terantur subtilissime: z tunc apponatur pul.litargi.in eodem põdere distemperetur cum oleo z aceto:z fiat vnguẽtum. ¶ Item accipe suc.celidonie:lapatij acuti:scabiose:z spatule fetide: z cum istis suc.anamixtis.distemperetur assungia porcina uetusta.ad ultimum apponatur pul.de thure:auropigmento:sulfure viuo:litargiro:elleboro z masti.z bñ ico:porek cũ pistello z ad ultimũ apponak aliquid de argẽto viuo extincto:z fiat vnguẽtũ. ¶ Itẽ aliũ qđ ꝓtra tineã z scabiẽ ualet. Accipe argenti viui:elleborí:sulfuris viui.añ.ʒ.j.caputpurgij.i.titimalli:staphisagrie:saxifragie.añ.ʒ.j.confice cuz assungia porcia uetusta cũ.ʒ.vj.uel urſine qđ meli°ẽ:uel

vulpine. Item aliud. Accipe tassi barbassi: urtic. ⁊ celidonie. aii. ℥.j. salute. ℥.ß. terank: ac si deberet fieri salsamẽtũ: ⁊ admisceak cũ assungia porcina uetusta in equali pondere: ⁊ bñ inco:porenk cũ pistello: ⁊ tunc admisceak parũ argẽti viui extincti: ⁊ tũc apponak pul. de elleboro al. ⁊ sale: ⁊ atramento: ⁊ fiat vnguentum.

¶ De glandulis. Cap. X.

q Alia huic egritudini supuenitũt glãdule: que dicte sunt circa iguina: que malo mortuo submistrãt: ⁊ mõstrãt malũ mortuũ nõ posse curari: nisi pus glandule curenk. Ideo circa glãdulas adhibeak diligentia. In pmo ergo repcutiak mã sic. extrahak succ⁹ plãtag. ⁊ solatri: parũ bulliãt in aceto: ⁊ parũ intingank stupe canabine. ⁊ frequẽter in die supponak. Si aũt nec sic mã põt repcuti, dissoluak ß mõ: extrahak succ⁹ celidonie: agrimonie: ruthe radi. raphani: admisceank cũ oleo laurino: ⁊ bulliãt fere usq; ad succi ꝓsumptionẽ: ⁊ intingak lana succida: uel tiltrũ rub. ⁊ frequẽter supponak tepidũ: uel decoq̃tur furfur triticeus in mel. ⁊ fiat empl'm: ⁊ supponatur calm. Si vo non posit sic dissolui, fiat empl'm maturatiuũ. Accipe ergo radi. bismalue: cucumeris agrestis: decoq̃tur in aqua usq; ad integrã resolutionẽ: ⁊ tunc terãtur cũ assungia porcina uetusta: ⁊ terméto ⁊ sale: ⁊ frequẽter supponak. ℥Maturatis glandulis apertãtur cũ flõmo: ⁊ paulatim extrahak sanies: ⁊ in orificio ponatur tẽta intincta in nigro fusco: uel cũ nigro facto de melle ⁊ alumine de pluma ⁊ atramẽto ad pseruationẽ ifistulationis. Si aũt nõ sic pñt maturari: ponatur ruptoriũ ad latitudinẽ glandule: qõ fit de cãtaridibus ⁊ auripigmẽto. ⁊ equali põdere sepi hircini: ⁊ dimittatur per dimidiã noctẽ: ⁊ tunc remoueak pellicula: ⁊ apponatur pul. realgar cũ pdicto modo repssus ad q̃titatẽ lenticule cuz equali pondere de hermodactil. ⁊ dimittak per noctẽ. Sequẽti die lauek cũ aceto tepido: ⁊ apponãk pultes de farina tritici cũ succo apij ⁊ mell'. ⁊ cũ fiet ulcus apponak tenta intincta in pdictis vnguẽtis: ut pseruetur a fistula. ¶ Caute tñ est faciendũ: q: in delicatis ⁊ in hñtibus tenerã subam esset periculosum: q: timẽdum eẽt de imoderata corrosione. Securũ est cõsiliũ ut fiãt duo cauteria sup capite: ⁊ sub capitib⁹ glãdularum ut intercipiak in summo capite fluxus ab iferioribꝰ: ⁊ a supioribus fluxus ad inferiora: uel extrahak seto per mediuz glandule qui totã substãtiã trahat in saniem.

¶ De herpete ipetigine. Cap. XI.

i Impetigo hẽt fieri de co. mediocriter tenui siue transmissa ad exteriora. vnde mẽbrũ cui insidet ificit ⁊ corrumpit: ⁊ fit quedã infectio que dicitur herpes impetigo quasi serpens in lõgũ. ℥Q̃q; co. mediocris: ⁊ grossioris subẽ transmittitur ad exteriora: ⁊ membrũ cui insidet inficit: ⁊ fit quedã infectio que dicit ß serpigo: q̃si serpẽs in girũ. ℥Q̃q; subtiliak co. ⁊ trãsmittit ad exteriora: ⁊ subtilitate sua extens per angustos poros cutis minutissimas facit ifectiões: que dicit miliũ herpes: uel granulosue. fiunt aũt iste passiões ex nimio usu calidoꝝ. s. ex cibis ⁊ potib⁹. pticularib⁹ ꝙuenientibus: ⁊ corpe exñte plectorico si multe fiãt ifectiões: que signa sunt ad ulem mẽbroꝝ corruptionẽ: ⁊ hu. ⁊ signa lepre: digerak mã cũ eq̃li mixtura oxiçac. ⁊ syr. de fumoterre. digesta mã purgek cũ duab⁹ ptib⁹ catartici ipetialis: ⁊ tertia yeraruf. tertio die fiat stuffa cũ herbis tridis: ⁊ apponak scabiosella: fumuster. Exeunti a stuffa offeratur rub. trociscata cũ tertia pte thiriace ma. Sequẽti die fiat flõmia de epica: uel de alta uena ꝑ põnẽ mãe: ⁊ tũc iungak locus ifect⁹ cũ vnguẽto qõ sic fit. Accipe radi. lapatij acu. ⁊ bñ lauek: ⁊ extrahak illud durũ qõ est iteri⁹: ⁊ alis pars frustatim diuidak: ⁊ ponak in butyro per. ij. dies: ⁊ in tertio die decoquak usq; ad intergrã resol'onẽ radi. ⁊ tũc fortiter exꝑmak per pannuz: ⁊ in colatura liquefiat cera: ⁊ fiat vnguẽtũ. ¶ Itẽ aliõ qõ fortius opak in iueterata serpigine ⁊ ipetigine. Accipe radi. lapa. acuti: ⁊ terak bene: ac si inde deberet fieri salsamentũ: ⁊ tũc apponak argẽtũ viuũ extinctũ. ⁊ bñ ico:porek cũ pistello: ⁊ in patella liquefiat assungia porcina uetusta: ⁊ coletur: ⁊ cuz hac colatura distẽperek radix lapa. acu. uel atramẽtũ: uel argentũ vi. ⁊ fiat vnguẽtũ al. qõ etiã ualet in iueterata serpigine: ⁊ impetigine: puluericẽtur thus ⁊ alumẽ de pluma in eq̃li pondere: ⁊ incorporetur cũ assungia porci. ue. ⁊ argẽto viuo extincto: ⁊ adustum ꝙficiak cũ succo absinthij: ⁊ fiat vnguẽtũ. ¶ Contra herpetẽ miliũ nõ opz ut fiat purgatio: sed pticularib⁹ cõuenientibus fiat flõmia: ⁊ tertio die uel quarto fiat bal. ⁊ suauiter fricetur corpus totum: ut frigiditate bal. alterek co. ⁊ ut per accidentalẽ calorẽ bal. aperiantur porꝰ ad expirationẽ ignearum fumositatum ad exteriora.

¶ De gutta rosacea. Cap. XII.

g Gutta rosacea est ifectio que habet fieri exterius in naso: uel in ptib⁹ adiacẽtib⁹: ⁊ dicit gutta rosacea que fit de humoribꝰ trãsmissis illuc: ⁊ ifluentib⁹ mẽbrũ: ⁊ trahẽtib⁹ illud in rub. colorẽ ꝑter nãm. Et nota ꝙ in qbusdã prauuz signuz est ad lepraꝝ. fit aũt q̃nq; de san. q̃nq; de co. Si de san. sentit prurit⁹ delectabilis. cito fiũt pustule ⁊ cito trahunt multã saniẽ. ¶ Si de co. sentiunt punctiões ⁊ mordicationes adest loci ariditas: ⁊ si fiant pustule in nullã uel paruã trahũtur saniẽ. In pmo ergo fiat flõmia de cephalica pticularib⁹ ꝙuenientib⁹: ⁊ si corp⁹ fit plectoricuz: digerak mã cũ eq̃li mixtura oxiçac. ⁊ syr. de fumoter. digesta mã purgetur cuz catartico imptiali: cũ duab⁹ ptibus: ⁊ tertia pte yeraruf. die tertia fiat stuffa de herb fridis sup: adictis. Exeũti a stuffa offerãtur due ptes ru. trociscate: ⁊ tertia thiriace. Sequẽti die fiat flõmia. Et aliq̃n fit in sumitate nasi: aliquãdo sub ligua: aliq̃n uẽtosa sub mẽto ponatur: uel ruptoriũ: ⁊ tũc fiat stuffa cũ aq̃ decoctiõis absinthij: malue: ⁊ herbe viol. ⁊ palee ordei: ⁊ farine fenugreci: ⁊ auene. ⁊ tũc fiat iunctio cũ pdictis vnguẽtis: uel cũ ß vnguẽto. Accipe farinã ordei: ⁊ farinã fenugreci: boracẽ cũ melle dispumato in eq̃li põdere puluericẽ: ⁊ cõfice cũ succo cepe ⁊ melle dispumato: ⁊ fiat vnguẽtũ. ¶ Itẽ terãtur nuces excorticate cũ colofonia: ⁊ amido. añ. ⁊ fiat empl'm. ⁊ supponatur per totã noctẽ ꝓcedẽte stuffa. die sequẽti fiat iunctio cũ ß vnguẽto. ℞. thuris: amidi masti. boracis: ceruse. aii. ℈. ij. cãphore. ℈.ß. argẽti viui extincti. ℈.ß. ꝓfice cum assungia porcina uetusta: uel ponãtur. ℈. ij. lap. qui inuenitur in epate tauri: ⁊ ꝙficiak cũ oleo amigdalarũ amararũ: uel nucleoruz perficorũ: ⁊ oleo ro. ⁊ fiat vnguẽtuz. ¶ Si aũt iueterate sint pustule: ⁊ egritudo iueterata sit. fiat iunctio cum hoc vnguẽto. puluericẽtur borax cũ eq̃li pondere piperis: ⁊ cõficiãtur cũ succo cepe ⁊ mellis. ¶ Itẽ cõtra guttã rosaceã iueteratã accipe cãphore. ℈.j. boracis. ℈. ij. farine ciceriũ rub. ℈. iiij. terenda tere ⁊ cõfice cũ succo cepe ⁊ melle rub. dispumato faciẽ iunge: ⁊ multũ ualet.

¶ De morphea. Cap. XIII.

s Equif de alia ifectiõe que dicitur morphea. Est ꝙ morphea ieq̃litas coloris cutis: sine ieq̃litate carnis: q: si eẽt ieq̃litas carnis nõ solũ eẽt morphea: sz et lepra: fit ãt q̃nq; de san. ⁊ tũc ẽ rubei coloris. Si de co. tũc ẽ citrini: uel crocei coloris. Si de flate salso est flaui coloris. Si de flate nãli: tunc est al. coloris. Si de melia liuidi coloris uel nigri. ¶ Fit aũt hoc morphea de corruptis hmoribꝰ trãsmissis ad aliqd mẽbrũ: ⁊ illd ificiẽtib⁹. Cũ ꝙ qlibet hẽat suã assilationẽ: ⁊ suas vtutes nãles: si deficiũt puũ ghiant nutrimẽtũ: ⁊ corruptũ. vñ corrũpit mẽbz. ¶ Utrũ aũt sit curabilis. sic ꝓbak. scarificeẽ locꝰ i duob⁹ locis. ⁊ si exit san. nãlis sigm est ꝙ mẽbrũ nõ ẽ corruptũ. vñ est sign curatiõis. si aũt san. exit inãlis. sigm est corrupti mẽbri. ⁊ ideo vix aut nunq̃ curabitur. Et nota ꝙ dicit inueterata si duret per

vnū annū uel dimidiū. Item si est iueterata vix curatur. Si est recēs de facili. pticularib⁹ ergo cōueniētibus deriget mā sanguinea uel co. cū equali mixture oxiçac. z syr. de fumoter. ¶ Si fiat de coꝛruptione salsi flegmatis admisceatur aligd de oxime. sgllitico. digesta mā sanguinea purgetur cū colagogo. ¶ Colica vo in duabus ptibus oximell'. z tertia yeraruf. uel cū duabus ptib⁹ catartici iperialis: z tertia elij de suc ros. ¶ Si autez salso flegmate purgeꝫ cū vna pte catartici iperialis: z alia yeraruf. z 3ª yerapig. tertia die fiat stuffa de herbis fri. z apponaꝫ de fumoter. scabiose lapa. acu. z folijs borag. exeunti a stuffa in oi cā offeratur rub. trociscata: uel thiriaca ma. cū succo fumiter. Sequēti die si est circa colluz z facīē fiat flōmia de cephalica. Si circa pectus de cardiaca. ¶ Si a dyafragmate iferi⁹ de epica: z tūc apponaꝫ uēto sa sup totā moꝛpheā, z cū scarificatiōe extrahaꝫ san. z tūc fiat delinitio cū san. leporino tepido suppositoꝛ: z supaspgatur puluis fact⁹ de masti. z thure al. z sarcoco. que poteter dissoluit grossuz san. ami. litar. z ita fiat trib⁹ diebꝫ: z in q̄rto die apponaꝫ fortiora. Accipe thus masti. mirrā: z aloē sarcocol. ami. z litar. pluericata. aū. z facta iunctione cū san. leporio supaspge: z coopiaꝫ folio plātag. uel gnquenerue. ¶ Itē fiat vnguētū cū eq̄li mixtura succi absinthij z mell'. z apponātur p̄dicti puluꝛes. Itē cū p̄dictis puluerib⁹ acuetur vnguētū citri. z fiat iunctio: z lauetur cū colatura furfuris. Si nō sic curet; ponaꝫ supra ruptoriuz: z remota cute supaspgatur puluis de spodio: amido: litargi. sarcocol. thure: mastice. ¶ Item ꝙuenīūt oēs auctes: q si cū san. cabo leporino frequēter fiat iunctio oēz moꝛpheā soluit. ¶ Silr itelligas de suc. spatule: abstineat se ab oib⁹ ꝙuersibilib⁹. ¶ Cōtra moꝛpheaz al. digeraf mā cū dyatriōpipeō: uel dyaciminū singulis diebus mane z sero. post usum elij offeraf oximel sgllitticū cū trib⁹ ptib⁹ aque tepi. digesta mā purgeꝫ cū duab⁹ partib⁹ yerapig. z tertia yeraruf. tertia die fiat stuffa de herbis ca. de oi gñe lapa. nastur. calami. aroma. apij origani. fumoter. scabiosa rutha: z marubio. Exeūti a stuffa offerank due ptes oppopire: z 3ª thiriace cū succo fumiter. Sequēti die si coꝛp⁹ sit plectoricū: fiat flōmia. ¶ Et nō q cū exit a stuffa z mēbꝛū est adhuc calm iungaf cū san. leporio tepi. uel ca. z hoc fiat ter uel q̄ter in die: z pōt seruari lep⁹ viu⁹ z san. extrahaf: sicut exhif de vna alia uēa: z ꝫ fiat trib⁹ diebꝫ ꝙtinuis: q̄rto die fortiora. f. flōmia adhibeātur: fiat g̃ scarificatio sup locū moꝛpheatū: z tūc aspgaf pluis fact⁹ de castoreo: hermodactil. z staphisagria: uel fiat puluis de cicadis: z supponaf: ul puluericet lapis laculi: z distēperet cū succo flāmule: z exponaf soli: z deficet: z iterū puluericet: z facta iunctiōe cuz san. leporio: z succo flāmule supaspgaf pul. ille. pul. enī trāsit usq; ad carnē viuā: z grossuz fla: z moꝛtuā carnē dissoluit. ¶ Itē fiat vnguētū. liquefiat assungia porcina uetusta: z tūc distēperet puluis de staphisagria spatula fetida: flāmula: z hermodactili z apponaf aligd atramti cōbusti in olla rudi cū aceto: z cū illo vnguēto ter in die fiat iunctio. z cooperiaf cū folio cauli. uel plātag. Itē accipe agrimoniā: pimpinellā: salutā: abꝛotanuz: spatulā fetidā: z decoq̄tur in vino: z de hoc vino accipe mane z sero. Ista potio soluit moꝛpheā: z potēter deficcat fistulā: z scrophulas.

Contra moꝛpheā nigrā. digeraf mā cuz oximel. sglli. purgeꝫ cuz duab⁹ ptib⁹ yeralo. z 3ª yeraruffini. die tertia fiat stuffa de herb⁹ p̄dictis cali. z apponaf cū eis thimū: epithi. z germādrea. Exeūti a stuffa offeraf thiriaca ma. uel metridatū cū suc. fumiter. Seq̄nti die nō fiat flōmia: q: tā dur⁹ hu. nō eūatur per flōmiā. Fricef g̃ moꝛphea cū aspo pāno: z tūc fiat iunctio petroleon acuato cū pul. castorei. Si vo sic nō curetur in trib⁹ diebꝫ apponaf supra moꝛpheā uētosa cū scarificatiōe: ut extrahaf pars nociue medicie: uel fiat scarificatio sine uētosa z supaspgaf pul. de yeraruffi. z yeralo. in testa combustorū. p̄cedat tū iunctio cū sanguie leporino: z ītingatur plagella in eodē san. z supponatur. ¶ Itē vnguētuz citri. vnguētū fuscū: vnguētū alb. z ad salsum flegma añ cōmisceatur: z acuētur cū utroq; elco: utroq; auropigmēto: utroq; sulfure: utroq; alumie: z staphisagria. Ita q; in lb. vna vnguēti fit. ℨ. ſ. acuis. z cū hoc vnguento fiat frequēter iunctio: z supponaf plagella ītincta in san. leporino: uel fiat fortⁱ⁹. Accipe tartaꝛ. z fuligīē: sal nitrū: sulfur viuū: alumē: z auripigmētū. utrūq; ell'm. añ. ℨ. j. litar. lapi. laculi. añ. ℨ. ſ. puluericent oia: z cū pistello ico: porētur cū sapone saraceno: z tūc apponātur de oleo nucuz: z ico: porētur cū pistello. z postea de suc. lapa. acu. z fumiter. z hoc fiat successiue usquequo ꝙueniat ad spissitudinē vnguēti. eodē modo pōt fieri cū suc. flāmule. ¶ Itez apponaf ruptoriū super moꝛpheā: ut pars māe extrahatur: uel fiat hoc cū suc. tapsie z remota cute superaspergatur pul. factus de anacardis.

¶ De lepꝛa. Caꝑ. XIIII.

Epꝛa est vniuersalis mēbꝛoꝝ coꝛruptio: z hu. scipiens a uasis terminū hūis in fontib⁹ z ꝑm aucto. q̄tuo: sunt spēs lepꝛe. ſ. elefantia: que fit ex melia ifīciēte sanguinem. Allopitia de san. coꝛrupto. Leonina de cola citri. ifīciente san. Thiria de salso flegmate ifīciēte san. ¶ Notādū q; raro accidit de vitio hu. In istis vo duo uel tres uel 4ᵒʳ hu. sūt in cā. ¶ Unde diuersa signa apparēt: que per simplicia poteris cognoscere: z cōposite medicie debēt exhiberi. Dicit autem elefantia ab elefante: q: sicut elefas diuersis maculis est distinct⁹. ita patet in hac spē lepꝛe: sed cū signuz est cōe in oi lepꝛa a p⁹cito macule uenīūt: z cito recedūt: uel q: sicut elefas maioꝛ est alijs aialibus. ita z hec spēs maioꝛ est z difficilioꝛ ad curādū: habet aūt fieri a cibis melicis: sicut a carne caꝑna: leporina: bouina: uaccina z cerufna: z lentib⁹ z caulib⁹. Silr a cibo coꝛrupto z potu: aut excoitu post lepꝛosum: aut ex cōfabulatiōe cū lepꝛoso: z iterlepꝛosoꝝ habitatione. ex pꝛe coꝛrupto: uel matre: uel lepꝛoso: z ex aere coꝛrupto. Cognoscit aūt per liuidū colorem faciei: per emulū colorē totⁱ coꝛporis: per supercilioꝝ accurtationē: z oculorū rotūditatē: z narīū ꝙstrictionem: per lingue granulositatē: per musculi exeuntis interpolicē z indicem cōsumptionē. q: in thiria z allopitia nō tenet ꝓpter tenuitatē z discolorationē urine: per terreū colorē sanguinis: z cineritiū in flōmia: q: in thiria z allopitia nō tenet per quādam partiū insensibilitatez: qđ est in oi lepꝛa: z eius species est coīs: z per citā cōdensationē post exitū a uena: z quāto plus lauaf: tāto plus dēsatur: z in lauatura apparēt quasi quedaz uenule uel qui neruoꝝ rami: z hec egritudo tarde uenit ad augmētuz: z cū uenit ad augmētū facit fixuras in supercilijs manuum z pedū: z alijs membꝛis coꝛporis. Signuz est in omni lepꝛa cōe: q si tria grana salis ponātur supra sanīē statim resoluuntur. Si san. non est infectus nō resoluunt. ¶ Item aliud cōe. si fricentur cum digito uole manuuz uel peduz plante: uel stridеat: uel nimis sit vnctuosus signū est coꝛruptionis. ¶ Item accipe sanguinē ipsius: z pone in aqua clarissima: z si supnataueꝛit: lepꝛosus est. si vo petit fundum: non est lepꝛosus. Cognita causa digeraf materia cuz equali mixtura oximell'. squillitici: z syr. de fumoter. cuz aqua decoctionis thimi: epithi. sene: florū borag. z croc o: mane z sero. p̄cedente tū usu equalis mixture dyanthos: d yasene. digesta mā purgeꝫ cū duab⁹ ptib⁹ yeralo. z tertia yeraruffi. uel cuz oximel. iuliani. tertio die fiat stuffa de fumoter. lapa. acuto: scabiose folijs boragi. thimo: z epithimo: z alijs herbis ca. Exeūti a stuffa offeratur thiriaca ma. cuz suc. fumiter. tepi. z fiat tribus diebus cōtinuis. ¶ Sequenti die post stuffam ultimam si materia putrefacta est interius z extra aperiatur uena epatica: tertia die apponatur uentosa super renes ad extrahendam materiā subcutaneā. ¶ Singulis. ix. diebꝫ

fiat ꝑdicta stuffa.ita tñ q̄ in sequēti die post stuffam opiata offerat de.vj.i.vj.septimanis alternatiz apiak cephalica in vna pte:z in alia ep̄ica. ¶ Itē in declinatiōe lune fiāt scarificatiōes in anteriorib⁹ z posteriorib⁹ tybiarū:aliqñ apponak uentosa in fonticula colli:uel sub mēto:aliqñ fiat flōmia in sumitate nasi.fiant cauteria in brachijs z tybijs.z sic ueniens ad localia stuffek facies cū aq̄ decoctiōnis thi.epith.sene:arte.folioz borag.floris croci:palea rū ordei:z auene:z tūc fiant iunctiones cū eq̄li mixtura vnguēti ad salsuz fla:z acuek cū pul.litar.entale:dētale:z apponak aliqd de pul.se.fridorū.poplek facies per totaz noctē.Sequēti die lauek facies cū colatura furfuris: uel lauatura fabarū.Si aūt fortiori indiget adminiculo:puluericęk per se radi.ierse uel bṙionie aliqd apponatur de pul.sem.fri.z cōficiant cū succo ierse:uel yue:z fiant pilule:z cū opus fuerit vna uel due distēperenk:z denk cū aq̄ tepi.z facta ꝑdicta stuffa iungak facies:z poplek:z ut dictū est in crastinū lauek ita puluericęnk ꝑdicte pillule: z extrahak san,a sumitate nasi:z delintiatur tota facies:z finapiçek de puluē:z in crastino lauek ut dictū est. ¶ Itē reuertak ad ꝑdictā cōmixtionē eli̊.z post usum eli̊ accipiat de syr.fumiterre:uel fiat iste syrupus qui super oēs potenter operak in oi specie lepre.decoquak fum⁹ terre: z colek:z in colatura coquak thim⁹:epithimus: sene:arti stol.lō.z ro.gētiana:mirra:bacce lauri:cimi.çç.caro serpētis sic ꝑparati. Accipe serpētē qui reperik i nemoribꝰ cū uentrē hñt al.z in medio uentris lineā ru.distinctā in dorso nigrā.Remoueak cauda z caput:z teneak mediū: z decoq̄tur cū ꝑdictis usq; ad itegrā carnis resolonē:colletur colature admisceak çuc.z syrupiçek:z de hoc syr.accipiat de z⁹ in tertiū diē q̄stū testa oui capit cū aq̄ tepida. Ꝑcedēte usu istius eli̊.Decoquatur serpens ꝑdicto modo ꝑparatus in vino al.z remotis spinis z ossib⁹ teratur caro z admisceak cū duab⁹ partib⁹ dyasene z fiat eliuz cōtra causam fri. ¶ Si aūt sit ca.admisceank due partes rosate nouelle:z tertia carnis serpentis.

Sequitur de leonina que est spēs lepre:z hēt fieri de col.ificiēte san.fit aūt de cibis z potib⁹ calis.sicut ex fortī alliata z piperata:z fortī vino: z usu acruminū:z alijs ꝑdictis calis.Cognscik aūt per depilationē supcilioꝝ:z per citrinū colorē faciel vgentē ad subrub.uel citri.colorē:z per discolorationē totiꝰ corpis: per rub.z pūctionē palpebrarū:per rotūditatē oculorū: per cōpressionē narīū:per graciliationē uocis:per gingiuarū corrosionē:per fissuras labioꝝ:p strictūrā thoracis: p extremoꝝ graciliationē:per strictūrā uētris:per tenuitatē z paucitatē z colorationē urine:per ipetiginē z serpiginē z mo:pheas ni.uel croceas.san.a uena exiēs sbtilis est ignit⁹:z q̄si scintillis distinct⁹ tarde cōdēsak:z in lauatura cito dissoluik. ¶ Hec spēs tarde uel cito uenit ad augmētū:z post vix aut nunq̄ curatur. Digeratur ḡ mā cuz duab⁹ ptib⁹ oxiçac.z tertia syr.de fumoter. ¶ Digesta mā purgek cū duabus ptib⁹ oximel.z tertia yeraruf.uel cū duab⁹ ptib⁹ eli̊ de suc.ro.z tertia catartici. Die tertia fiat stuffa de herb fri.lactuce:porru.plātag.gnqueneruia foliꝝ viearū z sali.foliꝝ borag.z scabiose:lapa.acu.Exunti a stuffa offerank due ptes thiriace:z tertia rub.trocisate.Sequēti die iterek stuffa:z dek opiata. ¶ Sikr die sequēti post tertiā stuffā apiak uena ep̄ica:z altera cephalica. Singul' mēsib⁹ in scda etate lune cephalica in vno brachio:z ep̄ica in alio apiak.fiāt ꝑdicte scarificatiōes in tybijs.uētosa sb mēto.flōmia i naso:aliqñ uētosa in fonticula colli:fiāt cauteria in tybijs z brachijs:ut dictuz est. Quater in anno purgek cū ꝑdicta medicia. Eodē q̄ter i elefantia debet purgari. ¶ Itē ꝑdicta stuffa fiat singulis mēsib⁹:z xij.dieb⁹ offeratur ꝑdicta thiriaca:ul' rub.trocisceata.localia sic fiāt.Suffumigatio fiat cū scolopendria z endiuia:z palea ordei:z auene:z aliqd de fumoter.z tūc fiat iunctio cū vnguēto citri.acuato cum gūmi arab.dragag.al.litar.coral'.al.z fiat iunctio:z poplek facies z lauek in crastino cū colatura furfuris:uel lauatura fabaꝝ:uel sero capno ca. ¶ Si fortiori idigeat me⁹ accipe gūmi ara. dragag.al.amidi:spody:rasurā eboris: sarcocol.calsam: entale z dētale:marmor al.coral.al.puluericata ꝑtice cū sepo hircino uel ceruino:z appōe aliqd de aloe citri.uel ep̄ico:z fiat iunctio in crastio lauetur ꝑdicto mō. ¶ Itez exhaf san.a sumitate nasi:z abluak tota facies:z supaspgatur sup:adict⁹ in crastino:lauek ut dictū est. ¶ Itē de ꝑdictis pluerib⁹ fiāt pille cū aq̄ ro.z aq̄ limoñ.z cū op⁹ fuerit distēpetur cū aq̄ cali.tepi.vna uel due:z fiat iunctio:z lauek i crastio ut dictū est. ¶ Itē lauek frequēs facies cū lacte tepi.fri.sepi⁹. ¶ Itē singul' dieb⁹ mane z sero.accipe dyapruns z dyatesarō.z postea seq̄tur usus simplicis syr.de fumoterre. ¶ Itē offerak usus de syr.quātū testa oui capit singulis dieb⁹ qui sic fit.admisceak succ⁹ borag. aq̄ cucurbite:eq̄li pōdere cōmisceak:z ibidē decoq̄ntur mel:puna:z colenk:z in colatura resoluak çuc.z syrupiçek. ¶ In fine aūt decoctiōis apponak medulla cassiek. tamarind⁹.z tūc ex itegro coq̄tur:z si apponatur aliqd de mirabol'.tāto meli⁹ fiet:ul' offerak ꝑdictuz eliuz de serpēte:z seq̄tur usus syr.serpētini. ¶ In hac spē ꝓfert abscisio testiculoꝝ:i fridis vo nocet plimū testiculoꝝ abscissio.

¶ De thiria.

Thiria est quedā spēs lepre a thiro ꝑpēte dicta: de flate facta:q; fit ille serpēs de facili depōit spoliū:ita qui laborāt hac spe de facili deponūt cutē:z cito putrescit cutis z caro:ex facili pustule exoriūtur.z b̄ puenit ex flatis putrefactiōe:z hēt fieri ex cibis flaticis corruptis:z maxie ex piscib⁹ corruptis:z ex oib⁹ ꝑdictis cāis. ¶ Cognoscik aūt per depilationē supcilioꝝ:z eorūdē inflationē:z palpebraꝝ iuersionē p extenuationē digitoꝝ manuū z pedū igrossationē:p narīū oppilonē:per oculoꝝ lachrymas:per gigiuaꝝ z labioꝝ putrefactionē:per casuz vnguiū:per spūaltū cōpressionē:per uocis raucedinē:p facie sbtumētē. In hac spe est uria disco loratā:z piguis:san.exiēs a uenis cito ꝙuertik in aqsam māz:z illud qdē spissuz est subalbidū uel cinerittiū:z q̄sto plus lauak:magis idurak. ¶ Cognita ḡ cā digerak mā cū eq̄li mixtura oximel' sgllitici z syr.de fumo ter.ꝑcedēte tñ usu eli̊ dyacimini:ul' sambuci:scabiose:fumiter.lapathij acuti:z foliꝝ bora.z alijs herbis ca.z ita fiat trib⁹ die b⁹ ꝙtiuis.Singul' dieb⁹ exeūti a stuffa offerak metridatū: uel opopira:uel meli⁹ thiriaca in succo fumiter.tepi.Sequēti die post stuffaz cephalica apiatur in vno brachio.z ep̄ica in alio. ¶ Quater in āno purgek:z post stuffaz oferak thiriaca:z fiāt scarificatiōes stuffe uētose flōmie cauteria:ruptoria ptibus ꝑdictis locis stuffek facies in aq̄ decoctionis foliꝝ sambuci:ebuli:calamēti:origani:scabiose:fumiter.lapa.acu.z postea fiat iunctio cuz equali mixtura citri.z al.z acuek cuz pul.litar.plūbi usti: ros.z brasil.z die crastina lauek cuz colatura furfuris:uel lauatura fabarū: uel sero caprino.

¶ Itē ponak sanguisuga in sumitate nasi:z cū sang.illiniatur facies:z supaspgatur puluis ꝑdictus:ut ꝑdictum est in crastino lauetur. ¶ Itē accipe serpentē ꝑdicto mō ꝑparatū:z decoquak cū tritico usq; ad plenā carnis resolonē:z de isto tritico pascank gallineꝰ:z depilabūtur:tūc remouebūtur plume.assenk ḡ iste gallineꝰ:z offerātur oib⁹ leprosis ad remotionē cutis:z depositionē uetuste carnis z fi cū pinguedine ide fluēte iungak facies hoc idē opak. reuertatur deide ad ꝑdicta electuaria:z post usum eli̊ seq̄tur usus simplicis syrupi de fumoterre. uel offerank electuaria de serpēte:z syrup⁹ dyaserpentinus:z ea localia que dicta sunt in spe elefantie.in hac spe fiant.

¶ De allopitia.

Allopitia est spēs lepre ab allopib⁹.i.vulpib⁹ dicta:q; sicut allopes supcilia hñt depilata.ita z isti qui hac spe laborāt,ꝓpter siccitudinē tuberosi

supercilij que est ꝓpria:ut vulptũ.fit autem ex sanguine corrupto ꝛ superfluẽte:uł ex negligentia diete ꝛ flõmie. Signa sunt hec.facies tumescit cuz rub.col.uergente ad vitreũ ꝛ emulũ:distendũtur ꝛ tumescũt supcilia:cilia depilant:palpebre inuersant ꝛ ingrossant.oculi lachrymãtur:ꝛ inflant:nares oppilant ꝛ cõpimunt:corpus maculis rubẽ.distinguit:gingiue inflantur ꝛ putrescũt: sanies educit:ꝛ ex leui palpatione nartũ sanguis educitur:spũalia cõpimunt:corporis habitudo adest sanguinea: urina rubea ꝛ pinguis.In sanguinis emissione de uena ipse sanguis exit:ꝛ apparet spissus ꝛ viscosus:ꝛ in lauatura denigrat:ꝛ inuiscatur:ꝛ cognita causa digeratur mã:mane ꝛ sero: cum dyaprunis post usum electuarij sequatur usus potus oxiçacare: in tertia parte de fumoterre. Digesta materia purgetur cũ duabus partibus oxi.ꝛ tertia yerarufini.tertia die fiat stuffa de herbis frigidis:ꝛ apponatur aligd de fumoter.lapatij acu.folia boragi.ꝛ scabiose.Exeunti a stuffa offerantur due partes trociscate ru.ꝛ tertia thiriace mi.uł maioris cum succo tep.fumi terre:ꝛ ita fiat tribus diebus cõtinuis.Sequẽti aũt die post ultimam stuffam fiat flõmia in vna cephalicarũ:ꝛ altera epaticarũ.Iteretur ꝑdicta stuffa:ꝛ ꝑdicta opiata dentur:scarificationes:flobothomia:cauteria: ruptoria sub mento fiant assignatis temporibus:ut dictũ est.Reuertamur ad predictũ electuariũ:ꝛ singulis die⁹ post usuz electuarij accipe mane ꝛ sero de simplici syr.de fumo terre.accipe predictũ electuartũ cũ syrupo dyaserpentino. Item stuffet facies cũ aqua decoctionis herbaruz ꝑdictarum: palee ordei ꝛ auene:ꝛ tunc inungatur facies cũ assungia gallinacea ꝑdicta:uel vnguento ꝑdicto de thure: uel liquefiat dragm al.uel gummi arab.in aqua ro.ꝛ admisceantur cum equali pondere vnguenti citri ꝛ fiat inunctio ꝛ tota facies inuoluat peplo. In mane lauetur ut predictum est:postea mundificetur cum lacte fri.se.uel lacte caprino: uel vino decoctionis serpentis predicto modo preparati:qui etiam ualet in omni specie lepre ad cõsumptionem uenenose materie: ꝛ mundificationem faciet. Item thus al.puluerizetur subtilissime cicatrizetur ꝛ conficiatur cum oleo viol.ꝛ precedente stuffa fiat inunctio. Item accipe sarcocol.crassam:gipsum:entale:boracem:amidum:cerusam:corallos al.cristal.al.porcellanas:marmor.aũ.ʒ.ij.thus:mastix:os sepie: salgemme. ʒ.ſ.confice cum aqua limonum:uel cum aqua nimpha uel oleo amigdal.amaraz:ꝛ fiant trocisci.distemperetur cum aqua cal.uel tepida:ꝛ inde liniatur facies. Item de eodem puluere sinapizetur facies facta predicta inunctione cum sanguine extracto de facie patientis: ꝛ in crastino lauetur facies ut predictum est.

De coitu leprosi.

Post coitum leprosi habet fieri infectio:ꝛ tũc quãdoqz post coitũ calidi:qñqz frigidi.vnde cura uariatur ſm diuersas infectiones:ꝛ etiam signa uariantur. Si aũt fiat de cal.causa:cognoscitur per calorem in pfundo lentũ tñ ꝛ dispergentẽ:ubi ad exteriora sentiunt punctiones ꝛ arsuras in exterioribus:qñqz cũ frigore:quãdoqz cũ rigore uariantur colores.qñqz de rubeo in albo frequẽter econuerso. Ite3 malitiosos ꝛ uenenosos sentit discursus subcutaneos. Item circa faciẽ quasi formice transirent supra faciez calore inflãmato diffundit facies:frequẽs adest insomnietas. Primũ ergo cõsilium est:ut fiat flõmia in utroqz brachio:ꝛ digeratur mã cũ duabus partibus oxiçacare:ꝛ tertia syr.de fumo terre:digesta mã purget cũ duab⁹ partibus oxi.ꝛ tertia yerarufi.tertia die fiat stuffa de herbis frigidis:ut ꝑdictũ est in allopitia. Exeunti a stuffa offerantur due partes rub.trociscate:ꝛ tertia thiriace cũ succo fumiterre tepi.ꝛ sic fiat tribus dieb⁹ continuis.sequẽti die post stuffam itera. Item fiat flõmia de vna epaticarum:ꝛ alia cephalicarũ:ꝛ extrahatur tãtũ de duabus uenis:qztum debet extrahi. Singulis antẽ.xj.die⁹ usqz ad tres menses sequẽtes ꝑticularibus cõuentibus fiat ꝑdicta stuffa:ꝛ ꝑdicta opiata:ꝛ ꝑdicte flõmie. Item fiant scarificationes in tybijs:ruptorib⁹:ꝛ uẽtosa sub mẽto. Singulis aũt.xv. diebus usqz ad dictũ terminum offeratur mane dyaprunis uł dyaceraseos:çucca.viol.ꝛ sequatur usus simplicis syr.de fumoterre. Item bis in septimana distemperet in uola manus vnguẽtũ citri. cũ aqua ro.inungat facies:ꝛ cooperiatur cũ folijs plantagi.ꝛ popletur facies per totam noctez:ꝛ in crastino cuz colatura furfuris:uel fabarum lauet. Quãdoqz inficitur aliquis post coitũ flegmatici leprosi:uel melãcolici qui cognoscitur per emulũ colorẽ faciei qui in ꝑmo die apparet. Ista egritudo ꝛ infectionẽ ostẽdat:tardius sentitur qz ꝑor.vnde tardius curatur qz calida.statim sentiuntur ꝑdicta signa post coitũ. Item in frigida tumescit facies.oium mẽbrorum adest aggrauatio: vnde vix potest mouert a loco in quo sedet.subcutaneuz sentit frigus cum formicationibus ꝑncipaliter faciei:ꝛ totius corporis.digeratur ergo materia cuz duab⁹ partib⁹ oxi.tertia syr.de fumo terre.digesta materia purget cũ duabus partibus yeralogo.ꝛ tertia yeraruffi. Ite3 si flegmatica est materia.tertia die fiat stuffa de herbis cal.ut apponant folia sãbuci:scab.lapatij acuti:ꝛ fumiterre. Exeunti a stuffa offerat thiriaca magna cũ succo fumiterre. sequenti die fiat flõmia de epatica ꝛ cephalica. Iteretur altera istarum usqz ad tres menses:uel.iiij.xv.singulis dieb⁹:ꝛ semper parum extrahatur de sanguine: usqz ad.ij.ʒ.uel.iij.cum apoforesi. Iterum super ꝑdicta stuffa:ꝛ ꝑdicta opiata. Item fiant scarificationes ꝛ uẽtose ꝛ ruptoria sub mẽto. Item contra emulum colorẽ faciei.accipe singulis dieb⁹ vinũ tepi.in manu:in quo resoluat.ʒ.j.uel.ij.reub. Item accipe singulis diebus ꝛ septimanis:uel in sero luauet facies cũ vio tepido:in quo ꝑmo cõputrescat reub.uel acuet vngtũ citri:cũ puluere basilij in nocte iungat facies:ꝛ i crastino lauet:ut ocñ ẽ.

De pustulis.

Pustule qñqz in leprosis fiũt de san.ꝛ rub.sunt ꝛ molles:ꝛ cito trahunt in saniẽ. Item qñqz sunt de melãcolia:ꝛ fũt dure ꝛ liuidẽ:ꝛ terree:ꝛ tincte. Qñqz de co.ꝛ fũt citrine ꝛ aliqztulũ dure:ꝛ in puã saniẽ trahunt. Qñqz de flate:ꝛ sunt albe ꝛ molles. In utraqz cã ca.suffumiget frõs cũ aq̃ decoctiõis bismalue uł malue:herbe vio.ꝛ ita trib⁹ dieb⁹ fiat mane ꝛ sero.ꝛ post singulas suffumigatiões vngant pustule cũ rasura lardi q̃ fac ad remollitionẽ ꝛ ꝓsũptionẽ:cũ flõmo apiant pustule in duob⁹ uel trib⁹ locis:ꝛ cũ sanguie fluẽte distẽperet puluis litargiri.plũbi usti.mast.ꝛ fiat emplz:ꝛ oib⁹ pustulis supponat. Cõtra cãs frigidas fiat suffumigatio cũ aq̃ decoctiõis fumiterre: lapatij acu.scabiose in trib⁹ dieb⁹ ꝛtinuis:mane ꝛ sero:ꝛ semp post fumigationẽ fiat iunctio cũ rasura lardi:ꝛ cũ flõmo apiant:ꝛ cũ sanguie ide fluẽte distẽperet puluis hermodactil.fact⁹:ꝛ ellꝛ ꝛ albumine ouꝛ ꝛ fiat emplz:ꝛ supponat:ꝛ si fortiꝰ opari uoluerit ad dat puluis tartari uel litargiri. Item qd fortiꝰ opat.accipe calcẽ viuã:ꝛ distẽpera cũ aceto ꝛ aloe:ꝛ ide inungant pustule. Item aliꝺ qd fortiꝰ opat ruptoriũ de eq̃li põdere cãtaridaz ꝛ fermẽti:distẽperet cũ aceto ꝛ pustulis supponat. Item facto ruptorio ꝛ remota cute i oi lepre spẽride:apponat puluis de eq̃li mixtura tartari.viride eris usqz ad pustulaz corrosionẽ. Si aũt de cal.de eq̃li mixtura tartari ꝛ litargiri ad pustulaz corrosionẽ:ꝛ tũc fiat iunctio in utraqz cã cuz vnguẽto citri.acuato cũ litargiro ad carnis regiiationẽ:ꝛ sbtilẽ cicatrizationẽ. Item accipe limaces rub.ꝛ diuidant per mediũ:ꝛ tũc aspgat puluis salisgẽma:ꝛ qõcunqz ide stillabit ligdũ misceat cuz pinguedie terre:que ubicũqz terrarũ repit:ꝛ ide liniantur pustule: qõ facit ad mundificationẽ faciei ꝛ pustularum cõsumptionẽ. Item cõtra ruborẽ faciei: chimoleam

distẽpera cũ aceto que repit sub mola fabri. miro mõ re mollit pustulas ꝓpus tñ deficcata: sup frontẽ uł faciez fiat empl̃z uł illinitio: z in crastino lauet ut dcm̃ est. ¶ Jtẽ ꝯ oppilonẽ narũ itingat tẽta de gẽtiana uł de paulino in vngtõ citri. acuato cũ litargiro uel plũbo usto narib⁹ ap ponat: z si forte inde ustio intingat in rasura lardi uł suc co porri si cã est cała. Si frida cũ puluẽ tartari z litargiri ¶ Cõtra depilationẽ supcilioꝝ puluericęt talpa adusta vngula caballina uel capꝛina. uel trifoliuꝫ z stercus sori cis: z apponat sanguisuga in supcilio: z cũ repleta fuerit cõburat: z isti puluores añ ꝓficiant: z facta inunctiõe cũ oleo laurino: z spuma apꝛi in supercilijs puluis vndiqꝫ aspergant. ¶ Jtẽ contra infectionẽ vult⁹ de quacũqꝫ sit causa. Accipe tria ouа z pone in aceto per tres dies do nec testa remoliat: postea accipe puluerem thuris z ma stic. distẽpera cum illo aceto: z cum istis ouis illũ pulue rẽ z inunge faciẽ. illud nõ cadit donec egritudo cadat.

¶ De ueneno. Cap. XV.

V Enenũ qñqꝫ in cibis qñqꝫ in potibus recipit: qđ qñqꝫ est ca. qñqꝫ fri gidũ: qñqꝫ sic. qñqꝫ hu. z ꝯ sit hu. ꝓbat. G. de qđã quez momorderat serpẽs in somno. cũ eni debuisset excitari a sõno z traherek p nasuꝫ: remãsit caro putrida corꝛupta sup terrã z ossa denudata appuẽ. Uñ ꝓbat. G. ꝯ hũidũ fuit uenenũ: p ł ꝯ putrefacte fuerũt carnes. ¶ Jtẽ qđ dã est sic. q manifeste deficcat corp⁹. ¶ Jtẽ qđđã est ca. qđ manifeste dicit Ysaac ut uenenũ thiri. qđđã fri. ut ue nenũ aranee z scorpionis. Signa sũt ł. ¶ Si ca. sit sen tiunk pũctiões z arsure in stõco z in itestinis torsiões z rugit⁹: adest nausea z uomit⁹: qñqꝫ subito frigescit: z su bito calescit deficit sincopiçat: qñqꝫ resoluunt in sudorẽ cali. qñqꝫ in fri. subito de vno colore mutak in aliũ: qñqꝫ tepescit z fastidit oia. ¶ Si fridũ sit uenenũ exceptis ar suris z pũctionib⁹ coia signa erũt. Eodẽ mõ dico de sic. z hu. uene no. Pri^m ꝯsiliũ est ut ꝓuocet uomit⁹ z fiat cli stẽ: z tũc offerak thiriaca ma. ad põdus duaꝝ. z. uel. iij. cũ vino decoctiõis baccaꝝ lauri. uł gẽtiane. uł mẽthe. uł ru the. z ita trib⁹ ꝯtinuis diеb⁹ fit in tenuissima dieta. 4ª aũt die ꝯsiliũ est ut pticularib⁹ ꝯueniẽtib⁹ exhak parũ de san guine cũ apoforesi. 3ª aũt die post minutionẽ fiat bal. ut exeãt fumositates infecte ad exteriora. Et nota ꝙ oẽ ue nenũ in duob⁹ uel trib⁹ diеb⁹ dominak corꝛpori. Et ł cu ra contra omne uenenum per os sumptum.

¶ De morsu serpentis. Cap. XVI.

C Ontra morsuꝫ serpẽtis z aliоꝝ uene nosoꝝ aialiũ: apiak vulnus cuꝫ flõmo z exhak sanguis malitiosus: z de meliori consilio est ut supponak uẽtosa uł metri. uł oppopo. uł ad minus colatura allioꝝ: uł succus gẽtiane uł serpẽtarie. ¶ Item pluis gẽtiane cũ vino ca. dek: z silr debet fieri in exhibi tiõe uenen p os. ¶ Jtẽ ꝑdicte optate offerãtur p os tri bus diеb⁹ ꝯtinuis. ¶ Jtẽ alliũ pistatũ cuꝫ sale supponak vulneri: z fiat flõmia 4ª die z sequak bal. ut ꝑdcm̃ est. Et nõ ꝙ in ł oẽs ꝯsiliũt auctores: ꝙ statiꝫ debet ligari su ꝑa locuꝫ morsure: ut ad locũ stricture rõne doloris hu. fluãt: z ita ibibeak discursus uenenosaꝝ supfluitatũ z dis ꝑsio p alia mẽbꝛa.

¶ De morsu scorpionũ. Cap. XVII

C Ontra morsuꝫ scorpionũ z aliоꝝ repti liũ findak gallus p mediũ z su perponak morsure: uel sup locũ apponak anus galli viui: z totã uenenositatẽ bibit: vñ iflak ac si eẽt ydro picus. z silr si apponak supꝫ antracẽ anus galli: totã bibit uenenositatẽ. ¶ Jtẽ ꝯ morsuꝫ scorpiõis. Accipe scorpio nẽ viuũ z pone in oleũ z putrefiat: z cũ illo oleo fiat iun ctio. ¶ Jnde est ꝙ si apes terank z ponank sup morsuꝫ earũdẽ depmunt tumorẽ z remouẽt malitiã z uenenũ.

¶ De morsu rabidi cãnis. Cap. XVIII.

E Quitur de alia ifectiõe. s. de morsu rabidi canis: quia qñqꝫ fit morsura a cane rabido: qñqꝫ a nõ rabido. ¶ Si a nõ ra bido leuis est cura sic in alijs solonib⁹. Si a cane rabido coꝛscik ł mõ: itingak mica panis in sanguie fluẽte a vul nere z ꝓjciak alij cani: si illũ panẽ nõ comedit: signũ est ifectionis: ut dicit Cõstã. z alia signa que dicit in viatico ¶ Cognita aũt cã: apiak vulnus cuꝫ flõmo z supponak uẽtosa: z iuꝫ vulnus apponãtur sanguisuge: z offeratur thiriaca trib⁹ diеb⁹: uł alia ꝑdicta que per os exhibẽtur. ¶ Supꝛa morsurã fiat empl̃m de ficub⁹ nucib⁹ z oleo z sale z allijs insil̃ tritis: z alia localia supꝑdicta fiant. ¶ In quarta die fiat flõmia. iij. die post flõmiã fiat bal. ¶ Jtẽ nõ ꝙ tale uenenũ latere ꝯsueuit usqꝫ ad circularez anni reuolutionẽ. ¶ Unde ꝯsiliũ est ut quater in anno pur getur: z singulis. xv. diеb⁹ usqꝫ ad finẽ anni. Accipe de thiriaca ma. ad pondus. v. denarioꝝ cum vino decoctio nis gentiane uel baccarum lauri uel mirte.

¶ De ydrofobia. Cap. XIX.

Y Drofobia ut dicit. G. dr ab ydor qđ est aq̃ z fobia qđ ẽ timor: ide ydrofobici q̃si aquã timẽtes. Alio mõ dicunk limphatici. Fit aũt ydrofobia a morsu reptiliuꝫ z rabidi canis: peior fit ex aere corꝛupto z pestilẽtiali: z ex spuma rabidi canis ꝓiecta in aquã: quã si aliqs potauerit: stati fit ydropicus z desipiẽs. Coꝛscik aũt in pte per idicia pa ti: z alia signa magis q̃z per idicia pati. qꝛ in ꝑn⁹ supuẽit q̃si idiscretio animi desꝑatio: z aliqñ irrõnabilitas. Uigi liarũ patik istãtiã z terribilia somnia. horribilis est eius aspect⁹. aer clarus qñqꝫ est ei viridis: qñqꝫ aq̃sus z spis sus appet: deficcak lingua z palatũ: fitis adest frequens: z corꝛpis attenuatio. stridet dẽtib⁹: aliqñ rugit: os apit: lin guã educit z clamat: rauescit uoꝛ: ꝓstringik pectus: qñqꝫ sincopiçat: qñqꝫ in calm: qñqꝫ in fri. sudorẽ resoluik. ad est tremoꝛ oiuꝫ mẽbꝛoꝝ: tortio z rugit⁹ in uẽtre.]Primuꝫ ergo⁹ ꝯsiliũ est ut offerak thiriaca cũ vino decoctiõis gẽ tiane uel baccaꝝ lauri uł mirte. sequẽti die fiat flõmia de vna cephalicaꝝ. ¶ Jtẽ digerak mã cũ eq̃li mixtura oxi mellis z syrupi de fumoterre z oxiçacara: purgek cũ eq̃ li mixtura yerak. z catartici. z yeraruf. die 3ª fiat stuffa de herbis ꝑdcis in spẽb⁹ lepꝛe. Exeũti a stuffa offerak thi riaca cũ vino ꝑdicte decoctiõis. ¶ Sequẽti die aperiak vna cephalicaꝝ. ¶ Jtẽ singulis mẽsib⁹ usqꝫ ad circularẽ anni reuolutionẽ apiak in vno mẽse vna cephalicaꝝ: z in alio alia. ¶ Singulis. xv. diebus offerak ꝑdicta opiata. ¶ Jtẽ fiãt scarificatiões in anteriorib⁹ z posteriorib⁹ ty biaꝝ. ¶ Jtẽ apponak uẽtosa in fonticula colli. ¶ Jtem singulis diеb⁹ in mane. Accipe de eq̃li mixtura dyasene z sequak usus pot⁹ syrupi simplicis de fumoterre. ¶ Jtẽ ifectiões ꝑdicte uł in mẽbꝛis supuenit. z ita paralisis uł in mẽbꝛis supuenit. ¶ Fit ꝯ palisis ł mõ: qñqꝫ hu. reu matiçat usqꝫ ad aliquẽ neruuꝫ: z ipm oppilãdo sunt cã: ꝙ spũs nõ pñt discurrẽ ad ptes iferiores. Uñ a spũ ptes paupate z caliditate nõ viuificank debito mõ: z palitiçã tur z ipi nerui mollescũt: z qꝛ spũs nõ pñt plenarie dis currẽ ad ptes iferiores: ł nõ pñt easdẽ ptes sufficienter regẽ: qꝛ vtus rectiua corꝛpis impedit: vñ ex ꝓtate morbi ad nam segk motꝰ aggrauatiõis z fit tremoꝛ. ¶ Fit autẽ paralis qñqꝫ pticularis qñqꝫ uł is. Ulis fit in medietate corꝛpis: qñqꝫ ꝑm lõgitudinẽ: qñqꝫ ab vmbilico iferi⁹: ita ꝙ remanẽt ptes supiores sane. pticularis fit in minore pte medietate. ¶ Jtẽ pticularis qñqꝫ in lingua: qñqꝫ in oculis: qñqꝫ in supcilijs z fere in oib⁹ alijs ptib⁹ idifferẽ ter. ¶ Jtẽ qñqꝫ fit de sang. qñqꝫ de flate. ¶ Si aũt fit de sang. cognoscik p mẽbꝛi ruborẽ p pꝛurit⁹ z titillationes. p iflationẽ uenaꝝ z ulez corꝛpis replonẽ. Si de flate cogno scik p mẽbꝛi mollitiẽ z albedinẽ: z tunc est fine pꝛuritu z titillatiõe. ¶ Cura est ut in ꝑ⁹ offerak thiriaca ma. z se quẽti die pticlarib⁹ ꝯueniẽtib⁹ fiat flõmia a pte opposita. si est sanguinea mã: z ł fit ca. qꝛ difficilis est ad dissoluẽdũ z attrahẽdũ a neruis digerak mã cũ eq̃li mixtura oxime.

z oxiçaca.cuz fridis eufratica apponank. ¶ Digesta g̃ mä cũ eq̃li mixtura yerapi.z catartici.ʒ^{a} die fiat stuffa de saluia sanamũda p;mula ueris ꝓsolida ma.cũ vino decoctiõis saluie. ¶ Sequẽti die fiat flõmia:z si nälis est palisis fiat iunctio circa collũ z spinã dorsi cũ eq̃li mixtura olei vio.z martiaton acuatis cũ pl'uẽ castorei. Itẽ fiãt ruptoria in laterib^{9} z brachijs tybijs z crurib^{9}. ¶ Item exhak succus a p̃dictis herbis:z apponak eq̃lis mixtura olei nucũ. viol'.z ro. decoquak ad succi ꝓsũptionẽ:z tunc apponak cera rubea:z ad ultimũ apponak pl'uis castorei z cũ vngtõ fiat iunctio.p^{o} circa collũ.2° circa spinã dorsi. z post sup mẽbrũ palitic̃ũ. ¶ Itẽ fiãt cauteria i brachijs z tybijs. Si aũt fiat pticularis palisis:z fiat circa caput z collũ:qõ cognoscik p remollitionẽ z isensibilitate earũdẽ ptiũ corpe nõ exũte plectorico fiat purgõ p strenutationes z gargarismata z masticatiões z vnctiões z iniecti ones p nares radak caput z iungak cũ eq̃li mixtura olei vio.ros.z mellis pul'.ro.z sinap̃.z apponak aliqd de castoreo:z fiãt circa caput z collũ p̃dicte iunctiões z ruptoria circa frõtẽ z ptes adiacẽtes. Si aũt fiat in ptib^{9} iferiorib^{9}:z fit ulis fiat cli. Et nõ q̃ si palisis fiat vitio iteriorũ mẽbrorz a loco oppikonis iferi^{9} fit dormitatio z isensibilitas eiusdẽ mẽbri. ¶ Ubicũq; sunt in ptib^{9} iferiorib^{9} ꝓsiliũ est ut fiat iunctio sup totã spinã:z post sup locũ patiẽtẽ. ¶ Itẽ in q̃cũq; pte fiat palis ꝓsiliũ est ut in singulis dieb^{9} mane offerak eq̃lis mixtura dyantos.z ro. nouell'. z sequak usus syrupi facti de p̃dcis herbis : z in fine decoctionis saluie ponak pul'.de casto. ¶ Si aũt fiat de frigida cã a p̃n^{o} offerak thiriaca ma.cũ vio deco.sal. ¶ Sequẽti aũt die si cor^{p} fit plectoricũ z pticularia ꝙuentãt fiat flõmia z offerãtur in sero tres pil'e de simplici yeral'. uel blãca simplici:z h̃ fiat trib^{9} dieb^{9} ꝓtinuis. ¶ Itẽ digerak mã cũ oximel'.distẽperato cũ aq̃ decoctiõis saluie:p̃cedẽte tñ usu dyantos ul'pliris.uel.çç.alexãdri. Digesta mã purgek cũ yeral'.ul' blãca.ʒ^{a} aũt die fiat stuffa de calamen.origano.saluia.arthemi.ꝓsoli.mato.z q̃libet gñe nastur. Exeũti a stuffa offerak p̃dicta thiri. ¶ Sequẽti die corpe exũte plectorico fiat flõmia:non exũte aũt plectorico apponãtur uẽtose in ꝓximis fontib^{9} iuxt̃ locũ patiẽtẽ. ¶ Itẽ singulis.xv. dieb^{9} offerak p̃dicto mõ thiriaca:z singulis mẽsib^{9} uterek p̃dicta stuffa. Itẽ singulis septimanis sek'cũ ierit dormitũ ad põdus. ℈.ü.ʒ.de antidoto dyacastoreo cũ vino decoctiõis saluie. ¶ Itẽ de ʒ^{o} in ʒ^{m} die in mane.ʒ.de eq̃li mixtura cuz pli.aromati.cum musco:z post usuz ekarÿ.ʒ.de h̃ syr^{o} q̃tũ testa ouj capit cũ trib^{9} ptib^{9} aque decoctiõis castorei.ʒ.calamẽ.origãi arthemi.ꝓsolide ma.aã.ʒ.j.salute. ʒ.ü.sanamũde p mule vis peonie utriusq; nastur.aã.ʒ.j.z.ʒ. decoquatur in aq̃ colet':colature addak çucc̃.z syrupiçet ita q̃ de q̃libet syr'.ʒ.ü.galãge ciamo.aã.ℨ.ʒ.z apponak de castoreo ʒ^{a} ps toti^{9} pl'ueris:z çucc̃.ad põdus oiuz.z ʒ^{a} de mirab.reub.ut in vna dosi sit.℈.j.z offerak singulis dieb^{9} in p̃n^{o} p;mãdÿ ad põdus q̃tuor denariorz. ¶ Itẽ fiat iunctio cũ vngtõ q̃ sic fit.pl'ueriçet casto.z eusorbiũ:z cum his pl'ueriçatis terank p̃dicte herbe z assũgia vulpina repleak anser.ul' cat^{9} assek z in illo vnctuoso qõ ide stillauerit liq̃fiat cera z fiat vng^{m} z iungak. ¶ Itẽ.ʒ.carnẽ vulpinã cũ p̃dcis herbis z oleo nucũ.in olla rudi sb terra i fodiak usq; ad circularẽ ãnt reuol'onẽ:z tũc a terra exhatur z decoquak z colet' z in colatura resoluak cera rubea z fiat vng^{m}:z cũ vngẽ fiat iunctio. ¶ Itẽ dico q̃ caro vulpina q̃cũq; mõ accipiak ualet õ utraq; palisim. ¶ Itẽ fiant cauteria a pte patiẽti. Itẽ sek'in septiana fiat inunctio cũ vngtõ musco qõ sic fit.ʒ.çç.baccaz lauri : z maiora. calamẽ.basilico.satureie.origãi.ysopi.aã.ʒ.ij.olei lauri.puleg.olei muscel'.ʒ.ü.petrol.ʒ.ʃ.rad.petrol.senicu. aã.ʒ.j.salute.arthemi. cõsol'.ma. aã.ʒ.ü.musci.ʒ.j. çç.mustelle:z apponãtur de oleo nuc̃.lb.ü.z aliquãdiu bullĩãt z sic tota die z nocte dimittãtur in uase illo z i crastino decoquak usq; ad vini ꝓsũptionẽ:z tũc colek.colature addak cera rub.z admisceak succus baccaz lauri : z addak aliqd de castoreo z eusorb.z bñ ico:penk z ad ultimũ admisceak musc^{9}. ¶ Itẽ sek'in mẽse in utraq; palisi fiat iunctio cũ oleo ruthaceo:qõ sic fit.ʒ.oleũ lauri.ruthaceleõ.pulegÿ.petroleõ.oleũ decoctiõis cimi.oleum muscel.z alia olea cal'a bullita in piguedie resoluta a carne leonina vulpina z filiuz.z succus basilico.arthi.z filium cal'az herbaz usq; ad succi ꝓsũptionẽ facias bullire z deinde galb̃.serap̃.oppopo.armoniac̃.aã.ʒ.ÿ.in eo resoluãtur cere rub.lb.ÿ.ultra apponak laudanuz euforb. furfur.sinap̃.masti.oliba.storac̃.de vnoq; ℨ.ʃ. frequẽter ab igne deponak usqueq; in modũ vngti ꝓgelet':z fiat iunctio ad solẽ uel ad ignẽ diu ꝓfricãdo. ¶ Item semel in septimana fiat iunctio cũ vnguẽto tam dicto si fuerit pati. ¶ Itẽ singulis.xv. dieb^{9} semel offerãtur tres pil'e de simplici yeral'.uel in singulis ꝑm q̃ videbik expedire. Et h̃ de pticularibus egritudinib^{9} dicta sufficiãt.

¶ De gnque spẽbus febriũ. Cap̃.I.

Post executionẽ pticularẽ egritudiñ p nũ restat dicẽ de ulib^{9}.ſ. de febrib^{9}. Febriuz ergo alia fit a p̃ncipali distẽperãtia spũuz:z di effimera.alia a p̃ncipali distẽperãtia mẽbrorz:z di ethica.alia ex p̃ncipali distẽperãtia hu.z di putrida. ¶ Feb.q̃ effimera di ab effimerõ qõ iterp̃tak simplex:q; fit de mã simplici.i.de spũ. ¶ Febriũ effimeraz alia est sinthoma morbi.alia morb^{9} p se. ¶ Sinthoma morbi fiẽ effimera ꝙomitãs apa. ¶ Effimera morbi p se q̃q; fit a cã exteriori:fiẽ a calore ul' friditate aeris:ul' a bal'.ul'a cal'is cibis z potibus z fonti medicia laxatiua a labore nimio z nimio coitu. A cã intrinseca fit fiẽ a gaudio ira.z passionib^{9} aie ieiunio z nimio fastidio z nimijs vigilijs. ¶ Itẽ q̃q; a nimia repl'one z ciborz z potuuz: q̃q; ex nimia repl'one sang. ¶ Cognoscit aũt effimera p tactũ pulsuz z urinã. Tactu q; calor corpis parũ excedit calorẽ nälẽ. Itẽ appolita manu sup cor^{p} cito trãsit calor a p̃n^{o} ad augmẽtũ ab augmẽto ad statũ:z ꝓtinua vi hie tpa. Pulsu cognoscik q; maior z uelocior est dyastoles q̃z fistoles.ad repssionẽ inati caloris cordis z spũuz. Per urinã cognoscik q; paz aut nihil excedit nälẽ colorẽ. ¶ Itẽ cognoscik p idicia pati. ¶ Itẽ q̃q; ꝓtingit q̃ oia signa ista occultãtur.vñ medic^{9} dubitat utrũ sit putrida ul' effimera:q; debet expectare usq; ad crastinũ : z in die sequẽti appebũt signa effimẽ ul' putride.hac rõne fit intẽtus medicus.ut dic̃ Cõstã.in viatico q̃ differat bal'. ¶ Cognita g̃ effimera p p̃dicta signa accedas ad curaz. corpe exũte plectorico:z pticularib^{9} ꝙuentẽtib^{9} fiat flõmia excepta cã reũatica ex idigõne.ſz distiguo si fiat reumatica de ca.cã q̃ fiat flõmia.si de frida nõ fiat:q; sic augmẽtaret reuma. ¶ Itẽ q̃q; fit idigõ de frida cã:z tũc cognoscik p acetosas ul' hũorosas eructuatiões:z tũc nõ debet fieri flõmia:q; augek idigõ. Si aũt fiat de ca.cã cognoscik p fumosas z cal'as eructuatiões:z tc̃ põt fieri flõmia. ¶ Itẽ dico cũ Cõstã.q̃ si fiat effimera cũ reumate nõ debet fieri bal'.nec fomẽtatio sup frõtẽ z tipora:ſz si sine reumate põt fieri iunctio. ¶ Itẽ plus dico:q̃ si fiat sine reumate uel idigõne corpe exũte plectorico:non fiat bal.ne effimera mutek in putridã. ¶ Itẽ si fiat effimera ex distẽperãtia spũs:fiat iunctio circa frõtẽ z timpora. ¶ Itẽ si fiat ex calitate ul' friditate aeris ul' labore ul' ieiunio ul' coitu ul' medicia laxatiua:fiat bal. Si fit ex alijs passionib^{9} aie p ꝙrtã iductionẽ curek. ¶ Si aũt fit ex cal'. bal'.ꝓcek sudo:sine balneo. ¶ Itẽ si fit ex repl'one cibozz z potuũ soluik p uomitũ uel clistere uel somnum. ¶ Si fit ex repletione sang.fiẽ in sinocha in flatiua soluitur per flõmiã. ¶ Si fit effimera sol.sinthomatica:soluto morbo soluitur z effimera.

¶ De febre ethica. Cap̃.II.

e Thica feb.dr ab ethis qđ est hitudo:qr post q̄z corpi supuenit uertitur in hitudinē.fit eni vitio mēbroꝝ que tarde recipiunt imutationē:z eā receptā tarde deponūt. ¶ Sūt aūt ei⁹ tres spēs.In p⁹ q̄sumit ps ma.p̄me hūiditatis. ¶ In 2ª q̄sumit ma.ps scđe. ¶ In 3ª ma.ps 3ª.Fit aūt qñq; ex passio.aie:qñq; ex pas.corpis.ex passio.aie:sić ex longa tra tristitia sollicitudie z studio. Ex pass.corpis ut ex lōgo labore:lōga egritudie'tetunio:z vigilijs.ex ca.ul' fic. cā ul' cōplone corpis uel ex numio cottu.Fit ēt ex calis z ficcis potib⁹ z siłb⁹. ¶ Dria spēs cogscit p q̄suptionez corporis.ex inali calore corpis calore q̄tinuo pax exceden te nālē calorē.ex calore nimio maxie circa uolas manu um z plātas pedū:qñq; mai⁹:qñq; min⁹ p pulsuz distēperatū z frequētē:p sitim q̄tinuā:p ß g̃ magis ifestat añ p̄ādiū q̄z post:p urinā citrinā itēse:p arēulas ru.in fūdo uaꝑ residētes:z qñq; ps 3ª hūiditatis resoluit. ¶ 2ª cogscit p maiorē calorē z p maiorē extenuationē z sitiz:z p ß g̃ maiorē calorē sentūt post p̄ādiū q̄z añ.p urinā sßruffā:p plēs harenulas. ¶ In 3ª iāta est q̄suptio corpis: ut dicūt aucto.g̃ si eleuaf cutis nō reuertit nisi manu de p̄maf.z p ß g̃ ifestaf idifferēter añ p̄ādiū z post.p⁹ est curabilis.2ª vix pōt curari.3ª nō curaf. ¶ Ista signa apparēt in ethica p se:qr qñq; ethica q̄comitaf putredinez iterpolate:vñ de die i diē ifestaf:ul' de 3⁰ in 3ᵐ cū typo z frigore:ß post solonē accessiōis re liqūūtur p̄dcā signa. ¶ Cura q̄ simplicē.abstineat se ab amaris acutis z salsis z multū calis z sic.ab acetosis z acrumib⁹ frixis uetustis z g̃ialr ab oib⁹ deficcātib⁹ corp⁹.offerātur elaria resumptiua:sić dragagātū fridū ifusuz restauratiuū hūiditatis: z sequaf syrup⁹ resūptiuus q sic fit.Si nō hēas testudies loco eaꝝ pone carnes caponū z musclos z crura. Ul. hē testudies que reptunt in nemoribꝫ z exhe eas in aq̄ tenerissima z decoque.z de illis Acci.crura z carnes laterū:z ēt cū vino z aq̄ lauēt:z ponant in olla rudi plena aq̄:ptius tñ bñ q̄ssent in mortario:z admisceaf suc.ligr. rosꝫ.gū.arab.dragа.alb.añ.ʒ.j.se.papaue.al. penid.ℨ.ʃ. amid.lactu.portu.añ.ʒ.j.se.melo.cucu.cucur.añ.ℨ.ʃ.se. citonio.bōba.añ.ʒ.ij.amid.vue passe.pinee. berberis. sebestē.se.malue. viol.añ.ℨ.ij.spod.ℨ.j.ord.excorticati. lb.ʃ.z ei⁹ orificiū obturef cū pasta ul' argilla ne fum⁹ exeat:z decoquaf usq; ad triū ptiū q̄suptionē: z colef inter duos bacculos p pānū:z colature addaf çucē.z syrupef z de ipo q̄tū testa ouī capit cū trib⁹ ptib⁹ aque cepe uel aque decoc.ord.acci.de 3⁰ in 3ᵐ diē.Et balneef in ß bal. hē.caput z ped.vuectis z auenā excoriticatā:z tādiu coq̄f i aq̄ ut resoluaf.Exeūti a bal.cū deficcaf fuit vngaf supꝫ spinā:z a mēto usq; ad os sōci supꝫ pect⁹ z toracē z circa ybias z latera z brachia cū ß vng⁹.hē.assun.porci.recē. anserine.arietine.gall'.butyri recē.sepi hirci.olei vio.liquefactoꝝ oiuz.añ.ʒ.j.z cū illis liq̄fiat cera nouell'.z tūc deponaf ab igne:z tūc gū.arab.dragag.al.añ.ʒ.ij.apponaf z incorpef z fiat vngᵐ:z vntge.supponaf supꝫ pectus z thoracē a mēto iferi⁹ usq; ad furculā pectoris:pus tñ fcā suffumigatiōe cū aq̄ decoctōis abſinthij z maluaꝝ usq; q̄ incipiat sudare:postea pone arietinā: z ita dormias p noctē. ¶ Itē fiāt pultes de faria triti.z lacte amigd.z superaspgaf pluis çucē.ul' de colatura furfuris. ¶ Itē fiat cib⁹ de tritico auena risi cū lacte amigd.ul' lacte caꝑ. ¶ Itē offerat lac caꝑnū statī mulsuz in qđ laꝑ.fluuiales sint extinctiz:si hēt uētris solonē. ¶ Itē di.Alex.g̃ testicli galli q̄cūq; mō sint assūpti ualēt:z alia cibaria q̄ bñ pñt digeri z mēbris assimilari. ¶ Itē si alia feb.sit q̄tidiana ul' tertiana dab ydragogū ul' colagogū sić i nra pua sūmula scriptū est. ¶ Itē in 3ª spē ethice nō debet fieri bal.Itē plus dico g̃ qñ est cū reumate qđ cogscit p tussim z titillationē vuee:tūc bal.nō debet fieri ut si adest idigō. ¶ Itez nō g̃ fm Alex.sit ethica de frida z sicca distēperātia ex friditate iprediēte digōnē:z siccitate subtrahēte nutrimētum.p ebullitionē totī⁹ corpis.z p sitis absentiā.per acetosas eructuatiōes.curetur per dietā'ca.z hūidā mediocriter in cibis in potib⁹ z elarijs z fructibus dulcibus.

¶ De putridis febribus. Caꝑ.III.

f Ebriū putridaꝝ alia iterpolata:alia q̄tinua. ¶ Interpolataꝝ alia simplex:alia cōposita.Simplex est de mā putrefacta exuasa.Et p⁹ de simplici q̄tidiana dicēdū est.Fit aūt q̄tidiana de flate nāli.z tūc est urinā subcitrina:z p totū pinguis. oris adest ispiditas:in horis flatis ifestaf cū lēto frigore z lēto calore:z ad ulti^m cū mlto sudore. ¶ In q̄tidiana de flate aceto.uria est pal.sbpal.uel mediocriter tenuis ul' mediocriter spissa ul' mediocris.oris adest acetositas qñq; in horis flatis:qñq; in horis melie incipit ifestari cū multo frigore z lento calore ad ulti^m z pauco sudore. ¶ In q̄tidiana de salso flate uria est ruffa ul' sbruffa ul' citria:z mediocris ul' mediocriter spissa ul' tenuis.adest oris salsedo:qñq; in horis flatis:qñq; in horis colē ifestaf:qñq; in horis melie:z pus multū fœti frigore:deinde fœti calore z mlto sudore. ¶ In q̄tidiana de flate vitreo:uria est glauca kiropos z trūbosa:qñq; in horis flatis:qñq; in horis melie ifestaf:ſz circa noctē icipit ifestari cū magno frigore z pgelatiuo z fricatiōe:deide cū lento calore:deide cū nimio sudore. ¶ In q̄tidiana de dulci flate uria est ruffa ul' sbruffa per totū spissa:oris adest dulcedo:qñq; in horis flatis:qñq; in horis sanis.ifestaf. p⁹ multo frigore:deide multo calore:ad ulti^m mlto sudore. ¶ Si g̃ fiat de nāli flate pticularib⁹ q̄uenientib⁹ z corpore exñte plectorico:fiat flōmia:qđ pcedit in oi q̄tinua z p⁹ digesta mā.Si tps sit fridū:sic cū oximel.si calm cū oxiçac.distēpata cū aq̄ decoctiōis feni.petrosi.ligr.purgef cū ydragogo.ul' simplici bñdcā:qđ repies in pua sū mula mea.3ª die nō pcedo bal.ſz leuis stuffa pōt cōcedi de folijs fenicu.petro.apij.absi.mēthe z lauri. Exeūti a stuffa offerat thiriaca alexā.cū vino cepe multū liphato. Si nec sic soluaf pōt dari bis ul'ter añ horā accessionis eq̄lis mixtura auree z mulse enee. ¶ Itē si tps est fridū pōt uti carne hedulia z pullina z vino multū liphato Si tēpus est calm. Abstineat ab istis z precipue si est iuuenis nisi sit multū debilis.Si aūt sit de vitreo ul' acetoso digerat mā cū oximel.purgef cuz eq̄li mixtura ydragogi ul' melagogi:qđ repies in sūmula mea pua:ut dcm̄ est in q̄tidiana exequaf cura. ¶ Sz nō g̃ qñ fit frig⁹ in istis duab⁹ z pcipue i q̄tidiana de vitreo flate g̃ pedes eoꝝ z man⁹ eoꝝ ponātur in aq̄ ca. ul' lixiuia ul' vino:uel qñq; ponātur in bal. calo:plus eni opaf medic⁹ q̄ typū q̄z q̄ morbū.in p̄dcis febrib⁹ nō debet dari medicia uel uomit⁹ añ.v. ul'.4.horas accessiōis.uomit⁹ sic fit.hē.mediani cortic.sābu.ul' ebuli suc.z.ij.distēperētur cū aq̄ ca. z offeras p uomitū. ¶ Itē fiat emplz a furcula pectoris usq; ad virilia cū suc.absinth.z farie ord.z triti.z de pul. calox se. ¶ In q̄tidiana de flate salso uel dulci digerat mā cū oxiçac.z oximel.añ.in frido tpe:in calo cū oxiça. solū purgef cū eq̄li mixtura bñdicte uel oxi.uel yerapi. uel yerap.z oxi.3ª die fiat stuffa de folijs sallē.plātag.gn queneruie:tormētil.sola.portula.fenicu.petro.Exeūti a stuffa offerat eq̄lis mixtura trocisco rub.z auree alex. uel tñ rub.in calo tpe:in frido auree.Sequenti die fiat flōmia de epica uel pōt purgari cū media pte ydragogi uel melagogi qđ repies in sūmula mea. ¶ Si aūt nec sic purgaf:dab bis ul'ter de p̄dicta opiata añ horā accessiōis.Si aūt nec sic soluaf pōt dare de.xv.in.xv.diebus p̄dictā opiatā uel p̄dictū laxatiuū.Itē ꝓuocet p̄dict⁹ uomit⁹ cū suc.lactu.attriplic̄.portul.fuef p̄dicta dieta cum feb.cōtinua.cōposita est:que hēt fieri de duplici flate exuasa putrefacto.Sepatur a simplicib⁹ per diuturniorē z fortiorē afflictionē:per maiorē intēsionē caloris z urine turbationez:qr semp est obumbrata superius in circulo. Curantur iste sicut simplices.

¶ De tertiana iterpolata. Caꝑ.IIII.

t Ertiana iterpolata alia simplex: alia cõposita. Simplex alia vã: alia notha: uera que fit de uli co. cũ qua plura pticularia cõueniũt: qñq; est co. circa epar: qñq; in stõco. Cogscit ꝑ ruffam ⁊ subruffam urinã: ꝑ tenuitatẽ ſbe ꝑ totũ: ꝑ uo mitũ: ꝑ fastidiũ ⁊ sitim ꝯtinuã ⁊ oris amaritudinẽ: ꝑ dol. frontis: ⁊ ꝫ est si est in orificio stõci. ¶ Si sit in ꝓfundo in ꝑn° accessiõis expellit colicas egõnes. ¶ Si sit circa epar urina est ru. uel subru. uel rubicũda: ⁊ qñq; pũctio nes sentiũtur in ꝓfundo ⁊ in dextro ypocũdrio. pticula rib⁹ ꝯ ꝙuenientib⁹ fiat flõmia de epatica i dextro brachio. Si nec sic soluat digerat mã cũ oxiçaĉ. ⁊ syr° aceto. post q̃tuor accessiões. ¶ Si sit in ore stõci ⁊ si ꝙuenit uomẽ tpe sauẽte ꝓuo. uomit° cũ aq̃ salsa cala: ⁊ trib⁹ guttis olei uel cuꝫ suc. sambu. uel ebuli uel pulue. se. atripli. lactuc. portula. aneti ⁊ rape. distẽperẽtur cũ aq̃ deco. assare. bac care: ⁊ offerat ad põdus ℔.j. uel suc. lactuc. uel portula. ũel atriplic. Si nõ cõuenit uomẽ uel si mã est in fundo stõci ꝯtẽta uel in itestinis uel in epe fiat purgõ cũ el'ario de succ. ros. uel oxi. uel colagogo qõ est in sũmula mea. Et in die iterpolatiõis sequẽti die añ horã accessiõis da bis de eq̃li mixtura trocisçate ⁊ regei ad põdus. v. dena riox cũ aq̃ tepi. ⁊ altera die fiat flõmia de altera epicax. Et ñ sic nõ curat añ horã accessiõis põt dari ꝑdictã opia ta. ¶ Itẽ de. xv. in. xv. dieb⁹ potes dare ꝑdictã medici nã. ¶ Et nõ ꝙ qñq; est a ꝑn° mã digesta: ⁊ tũc nõ debet medic⁹ expectare tres uel q̃tuor accessiões: ne mã ꝓp ebul litionẽ ipediat: sed dz a ꝑn° digeri. Et nõ ꝙ mã digesta põt dari aq̃ frida in multa q̃ntitate in accessiõe si appetat ⁊ tũc digitis in ore positis ꝓuo. uomit°. in nullo alio ca su ꝙcedat aq̃ frida. ¶ Cõtra dol. capitis in accessione fo mentẽtur pedes usq; ad medietatez tybiax. brachia usq; ad cubitos cũ aq̃ decoctiõis solat. foliox sali. plantagi. la ctu. portula. silr circa frontẽ ⁊ timpora. ¶ Cõtra dol. fiat iunctio cũ oleo ro. vio. populeõ cũ lacte mulieris: ⁊ suc. plãta. ⁊ silr ꝙ vigilias. ¶ Itẽ si fiat uẽtris ꝙstipatio detur in mane lauatura cassiel. cũ aq̃ decoctionis ꝓunox vio. uel fiat suppositoriũ de lardo: ⁊ ũngat in oleo: qõ sic fit. de. ℥.j. butyri ⁊. ℥.ſ. alumis de pluma. ℥.ſ. succi mercu rialis ⁊ olei. ¶ Itẽ duplex tertiana fit de co. uera in diũ sis locis putrefacta exẽ uasa ⁊ a simplici sepak ꝓ diuturnaz accessionẽ: ⁊ ꝓ ℔ ꝙ in singlis dieb⁹ ifestak pati. cũ typo ⁊ frigore: ⁊ per ℔ ꝙ urina est ru. uel subru. ⁊ cuꝫ mediocri ſba ⁊ grosso circulo ⁊ obũbrato supi°. Curak ut simplex. ¶ Itẽ nõ ꝙ tertiana qñq; a co. hẽt fieri citrina: qñq; a vi tellina. Qõ cognoscit ꝓ modũ accessiõis: q; qñq; in no nis qñq; in uespis ifestak pati. ꝓ urinã que est citri. uł ſb citri. ruffa uł suruffa uel subru. cũ mediocriter tenui ſba uel mediocriter spissa uł mediocri. ¶ Cura. pticularib⁹ ꝙueniẽtib⁹ ꝑ° fiat flõmia. si ꝓ ipam nõ resoluak: digerat mã cũ oximel. uel oxiçaĉ. eq̃lr in frido tpe: in calo cum oxiçaĉ. digesta purgek cũ oxi. uł bñdicta ⁊ ydragogo cũ colagogi mixtura: ſic scriptũ est i sũmula mea. ¶ Scõo die sequak eq̃lis mixtura ru. troci. ⁊ auree rubee ⁊ muse enee in alia die fiat flõmia. Si aũt nec sic soluik feb. ante horã accessiõis sequẽtis poteris dare ꝑdictã medicinaz de. xv. in. xv. dieb⁹: ut ꝑdictũ est in localib⁹. Eadẽ fit dili gẽtia tertiane uere. ¶ Tertiana notha singulis dieb⁹ af fligit. Urina est turbida ⁊ obũbrata supi°. Curak ut sim plex. ¶ Itez si est tertiana uera estate ⁊ ca. tpe comedat lac amigdal. tus cicerũ auenã farinã oxõ. lactu. portula. pira. poma. ⁊ cerasa. Si in frigido tpe in die interpolati onis detur ei caro pulli vinum limphatum detur. eodez modo dico de tertiana notha.

¶ De febꝛe quartana. Caꝑ.V.

f Ebris q̃rtana alia uera alia nõ uera. ue ra fit de melꝛia näli ⁊ qñq; est sim plex: qñq; duplex. Simplex de 4° in 4ᵐ affligit in horis melꝛie. vñ hẽt hũc oꝛdinẽ. ꝓ° fit oscitatio. deide horꝛipilo. deide rigoꝛ. deide frigus frãgitiuũ ossiũ: ⁊ sepatio iũctu rarũ: deide tremoꝛ: deide lentꝰ calo: adustiuus puus uel nullus sudoꝛ. ¶ Alia regª q̃ añ. 7. accessiones non de bet dari medicina uel opiata. Itẽ alia q̃ non debet dari fortis medicia. Itẽ frequẽter debet dari ⁊ nõ insiꝛ. Sic q̃ accedat ad curã. digerak mã cũ oxi. alexã. uel dyasene uł dyacala. qõ lõgo tpe usus soluit q̃rtanã. vñ succ° calamẽ. ⁊ ciperi q̃rtanarijs ꝙfert. post usuꝫ elꝛarij sequak usus oxi mel. squil. purgek cũ yerapi. simplici uel melagogo: qõ repies in sũmula mea: ꝫ nõ in die accessionis. ℨ° die fiat stuffa de calam̃. origa. germãdria. rutha. gẽtia. folijs lau. ꝓpil. policana. ypicon. satureia ⁊ silꝛib⁹. Exeunti a stuffa dek thiria. ma. cũ vino deco. gẽtia. uel germanꝺ. ad pon dus vniꝰ dena. ℨª die si coꝛpus est plectoricũ fiat flõmia: si nõ: ponãtur uẽtose sup renes ⁊ spatulas. ¶ Itẽ singu lis. xv. dieb⁹ post ułez coꝛpis purgõnẽ offerak semel thi riaca ad põdus. v. deñ. cũ vino decoctio. gẽtia. uł germã dre. añ horã accessiõis ꝙsueuit soluẽ accessionẽ. ¶ Itez singulis mẽſb⁹ in fine lunatiõis apiak uena saphena uł saluatella in sinistra manu: frequẽti°tñ saphena. ¶ Itez singulis dieb⁹ mane ⁊ sero dek de dyasene simplici uel acuata cũ lapi. laçuli. Ita q̃ ℔.j. elꝛarij. ℨ.ij. uel. ℨ.ij. laꝑ. laçuli. ℨ.ſ. mirab. indoꝛ: ⁊ post usuꝫ elꝛarij sequak usus vini decoctio. germãdrie: que lõgo usu soluit q̃rtanam. Uel fiat elꝛarij. ℞. sene cũ epith. epice germanꝺ. plãtag. scoloꝑ. alboti. añ. cõfice in melꝛ. ru. dispumato: ⁊ in vna ℔.ℨ.ij. ferugis ponak. ℨ.vj. mirab. indo. de ꝑ° elꝛario. ℞. mane ad q̃ntitatẽ mato. castanee: ⁊ sequak usus ꝑdicti syꝛ ru. uel potatio ista. ℞. aristoꝛ. lon. baccaꝝ lau. cẽtau. gen tia. castorei. añ. cassiefi. ⁊ decoquak in vino al. ⁊ colek: ⁊ tepi. offerak. ¶ Itẽ dek potio ca. duabꝰ horis añ accessio nẽ. meliꝰ da post uł em purgõnẽ. ¶ Itez dek opiata post vij. accessiones ad põdus ℨᶜ ptis. ℨ.j. uel. ſ. ℞. melones pip. iusqa. añ. ℨ.xv. croco. opij. añ. xv. ℨ. cinamo. spic. pire tri. cassief. euphoꝛb. costi. leucopi. macropi. çç. añ. ℨ. coco gnutdij lapa. acuti. se. sulfu. nitri. añ. ℨ.ij. mellis qõ suffic ¶ Itẽ fiãt trocis. ℞. oꝛiga. calamẽ. croci. ysopi. pigãi. mir re. collogn. epith. agarici. polipo. cocogniꝺ. añ. ℨ.vj. pip al. ⁊ lõ. garioſi. spic. laꝑ. añ. ℨ.iij. ſiſimbrij. çç. musci. añ. ℨ.j. ossis de coꝛde cer. ℨ.ij. margaritaꝝ ꝓpꝛa. ℨ.ij. ꝙfice cũ petroleõ: ⁊ dek. ℨ.ij. añ horã accessionis cuꝫ vino de coctio. eupato. ꝑcedẽte tñ uł purgõne. ¶ Itẽ ꝓ frigus: qñq; plus ab eo ledit pati. q̃ a moꝛbo. ponak in bal. uel stuffa. ¶ Itẽ in stuffa: qñq; inungak pati. cũ arogon uel martiaton sup spinã ⁊ renes. ¶ Itẽ. ℞. poñ. collogn. exẽ has interiora uel cepe ru. ⁊ si nõ habes pomũ: tũc ponas pulueres pire. pip. ⁊ tũc cola per pãnũ: ⁊ cũ hoc vngẽ fiat iunctio. ¶ Item accip. ruthe. ℨ.vj. folia flãmule. ℨ.ij. si naꝑ. ℨ.ſ. euphoꝛb. ℨ.ſ. oia terãtur ⁊ bullijt cum oleo uetu stissimo usq; ad tertiã ptẽ oleiꝛ ⁊ vnge uolas manuum ⁊ pedũ: ⁊ si opus fuerit uẽtrẽ ⁊ spinã. Caue tñ ne tãgas re gionẽ epis: ⁊ ℔ facias ꝓ duas horas añ accessionẽ ⁊ de ambulet ut sudeꝛ: ⁊ tũc cooptak in lecto ut sudet ⁊ fiat bis uel ter si opus fuerit. ¶ Dieta. comedat carnes poꝛcias ⁊ recẽtes ⁊ parũ salsas ⁊ hedulinas assas capꝛinas vitulinas. bibat vinũ qõ ꝙsueuit aromati. ⁊ claꝛ. abstineat ab oib⁹ oppilatib⁹ ⁊ viscosis. ¶ Itẽ duplex quartana fit de melꝛia in duob⁹ locis putrefacta que sepak a simplici per diuersitatẽ ⁊ maiorẽ afflictionẽ: ⁊ ꝓ ℔ duob⁹ dieb⁹ ꝯtinu is affligit in horis melꝛie in ℨª die iterpolat que sub eadẽ diligẽtia curak cũ simplici. ¶ Itẽ nõ ꝙ q̃rtana notha fit de col. adusta uel sang. uel salso flate. de 4° in 4ᵐ diez af fligit. Si est co. adusta mõ in ℨª mõ in meridie: mõ in ue speris affligit. Si de sang. mõ in uespe: mõ horis sãguis. ¶ Itẽ si fiat de co. citri. urina est citri. ⁊ intẽsa ⁊ subruffa uel ru. cũ tenui ſba. ¶ Si de salso flate urina est magis intẽsa ⁊ mediocriter tenuis uel mediocriter spissa uł me diocris. Si de sang. magis colorata ⁊ spissa uł mediocri

ter pingues.digerak ḡ mā cū eq̄li mixtura oximel.z oxi/
çac.ita q̄ sint tres ptes oxiçac.z q̄tuor oximel.pp aduſti
onē māe.ſ.melice purgek cū trib⁹ ptib⁹ catartici impia/
lis z.iiij.yerepi.uel yereruffi.ʒ^a die fiat ſtuffa de folijs ſa
licis z vineaz lactu.porcu.plātag. tormētil.q̄nquener.z
apponātur.iiij.ptes palee de policaria ypicon ſature.ſer
pil.iiij.ps.Exeūti a ſtuffa offerātur tres ptes rub.trocis.
z.iiij.thiriace ma.cū vino z aq̄ ꝺcoctio. ſcolop.endi.ypi
con. ¶ Sequēti die fiat flōmia pticularib⁹ ꝙuenientibus
z maxime ſi ſang.eſt in cā:qꝺ ēt a p̄n⁹ hēt fieri maxime:
z p̄us fiat flōmia q̄ purgō in die iterpolationis.Si aūt
nō ſoluik trib⁹ dieb⁹ uel q̄tuor dabis p̄dictā opiatā ante
horā acceſſionis exeūti a bal.Uel accipe eam ſine bal.z
diu agat ut ſudet. ¶ Si aūt nō ſic ſoluak iteretur p̄dicta
medicina uel p̄dicta opiata. ¶ Itē ſingulis mēſib⁹ flō/
mek de ſaluatella in ſiniſtra manu z lꝫ in ſcōa etate lune
¶ Itē ſingulis dieb⁹ accipe mane z ſero in eq̄li mixtura
de ꝙfectiōe que fit de oyap:unis z oyaſene ad q̄ꝫtitatē ca
ſtanee minoris:z ſequak uſus iſti⁹ ſyru.ſcolop.epatice.
capil.ue.ceterac.herba vio.ſature.decoquātur in aq̄.co/
lentur:colature admiſceak çucc.z ſyrupek:z de lꝫ accipe
q̄ꝫtū teſta ouī capit cū trib⁹ptib⁹aque tepi. ¶ Dieta.co/
medat pullos gallinaceos.turtures.faſianos.p̄dices.de
cidas aues:z alaudas:z alia parua uolatilia campos z
nemora inhabitātia.vinū clarū z bñ limphatum bibat.
¶ Illō q⁹ q̄rtana duplex fit de col.aduſta uel de ſalſo flate
ul de ſang.ul de col.aduſta in duob⁹ locis putrefacta eē
uaſa:z duob⁹ dieb⁹ cōtinuis affligit:z nō horis certis:ſic
ſimplex que ſb eadē diligētia cū ſimplici notha curak.

¶ De erratica febre. Cap̄.VI.

Erratica feb.eſt que exiſtit in corde
aialis uſq; ad ſui creticā de/
terminationē:nec certis tpib⁹ affligit:nec certis affligere
dimittit.fit aūt de col.flate z melia. vñ q̄nq; ter ifeſtat in
die dum illi tres hu.ſucceſſiue mouentur in corpe diuer
ſis tpib⁹:ut dictū eſt in q̄tidiana z q̄rtana. ¶ Itez q̄nq;
de die in diē dum mouek melia.vñ talis feb.ſepe termi/
nak per quartanā.vñ Hyp.in afforiſ.Febrib⁹ iordinate
uagātib⁹ future ſunt quartane. ¶ Digerak mā cuz eq̄li
mixtura oyantos oyaſene roſate nouelle.poſt uſum elā
rij mane z ſero ſequak uſus equalis mixture oxiçac.oxi
mel.diuretici z ſgl.digeſta purgek cū eq̄li mixtura catar
tici impialis z yerak.z yerapi.ʒ^a die fiat ſtuffa de herbis
calis z fri. ¶ Exeūti a ſtuffa detur eq̄lis mixtura ru.tro
ciſcate aur.thiria.metrida.cum vino z aq̄ decoctio.endi
uie z ypicon. ¶ Sequēti die corpe exūte plectorico fi/
at flōmia de epatica.Si nō eſt plectoricū apias vnam ſa
phenā de ſiniſtra manu.Si nō ſic ſoluak feb.erratica ter
uel quater añ horā acceſſiōis q̄n vngues liuere incipiūt
z oſcitatiōes z alices ſupuenīūt:dabis p̄dictā opiatā cuz
p̄dicta decoctiōe.Si aūt nō ſoluak iterek p̄dicta medici/
na z p̄dicta opiata. ¶ Itē reuertak ad p̄dicta eluaria ma
ne z ſero z poſt uſuz elarij accipe de iſto ſyru⁹ q̄ꝫtuz teſta
ouī capit cum trib⁹ ptib⁹ aque tepi.ḡz.ſcolop.endi.epati
ce.herbe vio.añ.ℳ.j.pp co.raꝺ.fenicu.petro.bala.rō/
ne flatis:tātūdē herbe ſci ioānis.ſatureie.fpi.policarie.
iij.p.ℨ melīā quaſſenk z decoquātur iſta in aq̄.colentur
colature admiſceak çuc.z ſyrupetur. ¶ Si ſupuenit do
lor capitis uel uētris ꝙſtipatio ſoluik:ut dictū eſt. ¶ Die
ta.pulli gallinac.z alia uolatilia in campis z nemoribus
habitātia:vinū clarū z bñ limphatū bibat.lac amigdal.z
ius cicerū triticeū z auenatum.

¶ De empiala. Cap̄.VII.

Empiala ꝺi feb.ab epi qꝺ eſt ſup̄:z al
go:q̄ſi exteri⁹ hūs algorez.
In ea eni exteriora ifrigidātur z iteriora caleſiūt.fit eni
de flate z melia groſſa putrefacta in ſtōco:q; ipa eſt iter/
polata.dum eni putreſcūt in ſtōco ab ipſis reſoluik q̄ꝺaz
fumoſitas diſtemperata que intus diſtēperat corꝺ:z ita fit
feb.z calor iterius:z ps illius dum puenit ad exteriora.
z ibidē ſoluit flā vitreū ſubcutaneū z nō calefacit:ex cui⁹
ſolone ſubcutanea ifrigidātur exteriora. Ex̄rio fit in li/
paria.caleſiūt exteriora z infrigidātur iteriora.fit aūt de
co.ſbcutanea putrefacta:z dum putreſcit reſoluit ex ea
qꝺā fumus qui ꝓueniens ad ip̄m cor.facit illud febrire.
¶ Itē ꝺi p̄terea diſtēperata p exteriora z ipa p̄ter nām
caleſiūt:ps aūt illius fumi trahit ad exteriora z diſſoluit
flā vitreū qꝺ ibi iuenit.ex cui⁹ diſſolone cū nō calefaci/
at z diffuſiōe p exteriora ipa ifrigidātur. ¶ Cura in em
piala.Digerak mā cū oximel.ſgllitico purgek cū yerap̄.
yerak.ʒ^a die fiat ſtuffa de calam⁹to origa.mētha.caſto.ru/
tha.folijs lau.z filib⁹. Exeūti a ſtuffa dek eq̄lis mixtura
thiriace z auree uel metridati cū vino decoc.ſaluie z ru/
the poſtq̄ deſiccat⁹ fuerit iungatur circa ſpinā z renes z
ſtōcū z tybias.Et cura cū lꝫ vng̃.Acci.ſuc.fenic.abſint.
alboti.balſami.agrimonie.aſſ.bñ añ coq̄nk in cōti olo ul
nūc uſq; ad ꝙſūptionez ſuc. ¶ Si aūt nec ſic ſoluak det
p̄dicta opiata ter ul q̄ter añ horā acceſſiōis. ¶ Itē iterek
p̄dicta medicia denk elaria ca.ſiē ꝺyātos ꝺyacalamētuz
z ſequak uſus vini clari uel ſyrupi dicti in q̄rtana. ¶ Itē
fiāt ſcarificatiōes in tybijs z uētoſe in ſcapulis z ſup re/
nes. ¶ Dieta.comedat pullos p̄dices z parua uolatilia
cāpos z nemora ihabitātia:vinū mediocre bibat.

¶ De liparia. Cap̄.VIII.

Liparia eſt ōria empiale:in liparia ex/
teriora caleſiūt z iteriora infri
dank.Fit eni de co.ſbcutanea putrefacta z flate z melia
int⁹ in ſtōco z in teſtinis:ut dictū aucto.z itelligas:ut di
ctū eſt in empiala.Infeſtat eni de ʒ^o in ʒ^m diē.p^o ſupue/
nīūt alices z oſcitatiōes:deide rigor:poſt frigus:deinde
calor:z in medio calore ſupuenit frigus itolerabile in in
teriorib⁹ z eſt rō:q; dū putreſcit co.ſbcutanea ps ſui tra/
hit ad cor:z facit febrē:alia ps trahit ad ſtōcū z iteſtina z
diſſoluit flā vitreū z ip̄m nō eſt calefaciēs: ut pōt videri
in ſole z glacie.Ex illoꝝ ḡ diſſolone p mēbra iferiora ſe
quit maior ifridatio. Liparia q̄nq; ifeſtat de die in diez
aliq̄n de ʒ^o in ʒ^m. ¶ Cura.fiat ſtuffa uel bal.de folijs ſa
licis vineaz.ſolat.q̄nquener.tormētil.ſe.feni.z parū de
abſint.ad alterādū z apiēdū poros.vñ fricētur p totum
corp⁹cū herbis:z tūc coopiak in lecto ut ſudet. ¶ Item
corpe exūte plectorico:z poris aptis fiat iunctio p totuz
corp⁹cū vng̃.exhak ſuccus maurelle z bulliat ad ignē.co
lek.colature addak eq̄lis mixtura aceti:z tūc apponatur
tm̄ olei vio.z decoquak ad ſucci ꝙſūptionē:z apponatur
tm̄ de cera al.z fiat vng^m.Si nec ſic ſoluak feb.fiat ter ul
quater. ¶ Itē fiāt ſcarificatiōes in poſteriorib⁹ tybiarū.
¶ Itē apponātur uētoſe iter ſcapulas z ſup renes:cum
aūt ſoluta eſt feb.digerak flā z melia cū oximel.purgek
cū yerak.z yerapi.ʒ^a die ſine bal.detur aurea alexādri.
¶ Si eni remāet i ſtōco poſſet eē cā colice ul iliace paſ.

¶ De febribus cōtinuis.z p̄mo de ſinocha. Cap̄.IX.

Poſt iterpolatas ſegt de ꝓti
nuis.Cōti/
nua feb.eſt illa que exiſtit in corpe aialis ad ſui
creticā alterationē ꝓtinue affligit:fit ḡ q̄nq; de ſang.z dī
ſinocha.a ſin qꝺ eſt cō.z acos qꝺ eſt labor:z lꝫ in oi cōti/
nua ſit labor ꝓtinuus.tñ in eis fit relaxatio p̄terq̄ꝫ in ſpe
bus ſinochi.Sūt hui⁹ tres ſpēs.ſ.ſinochi.eupamaſticus.
augmaticus.z omotenus.Fiūt aūt iſte tres ſpēs ex ſang.
corrupto in uaſis:qꝺ cognoſcit p dol.frontis itolerabilē
per lāpadaz z rubeoz corpoz appitionē in ſomno:per
oris dulcedinē:p pectoris iflationē:p urine rub.ul ſbru.
colorē:p ei⁹ iſpiſſationē z liuorē:p corpis repletionē:z ue/
naz iflationē z oculoz ruborē. ¶ Primū ḡ ꝙſiliū eſt ut
pticularib⁹ ꝓuenientib⁹ fiat flōmia de epica. ¶ Itez plus
dico ſi corpus multū plectoricus multa fiat ſang.exctio
corpe exiſtente forti.In augmēto fiat iſta uel alia flōmia.
¶ Singulis aūt dieb⁹ mane z ſero detur cucca.viol.z

sequak syr⁹ viol. uētre exñte ꝓstipato. ¶ Si aūt fluxibilis sit uēter detur çucca. ro. cū usu sy. ro. syr⁹ aūt ros. uel vio. q̄cūq; hora uolueris pro potu ꝓparet. ul fiat iste syr⁹. Acci. viol. ℞ prunor. aū. ℨ. j. si uēter est ꝓstipat⁹. si nō: ponātur capil. ue. ceterac. politrīc. ro. adyantos. epīc. herb. vio. scolo. enō. aū. ℨ. iiij. se. tridor. sanō. oiuz. ℨ. ℈. q̄ssent ℞ coquātur in aq̄: ℞ colētur colature admisceātur çucca. lb. ij. ℞ syrupek in fine decoctiōis. Acci. istⁱ syr. lb. j. cui admisceak reub. ℨ. ℈. medulle cassiefi. ℨ. j. tamarinō. ℨ. iij. admisceātur: ℞ tāto melⁱ⁹ post. 4. uel. ℈. dies: ℞ tūc si videak mā digesta: pōt dari in mane de illo syru. q̄tū testa oui capit cuz trib⁹ ptib⁹ aque tepi. de alio simplici q̄cūq; hora uolueris: ℞ añ prādiuz ℞ post accipe. ¶ Cōtra dol. capitis iungak frons ℞ tūpora cū oleo ro. ul vio. populeō lacte mulieris aceto suc. port. lactu. ¶ Cōtra aspitatē lingue ifundak cū mucil. psil. uel mucilla. citonior cuz cultello ligneo. ¶ Itē ꝯ aspitatē trachee arterie exhak succus uermicularis sempui. ℞ decoque cum eōli mixtura olei vio. usq; ad ꝓsūptionē succi: ℞ tūc foluak ibi cera al. ℞ fiat emplm: ℞ facta iunctiōe cū oleo vio. sup tracheā pone. ¶ Itē ꝯ dol. stōci. ℟. fenicu. petros. ani. cimi. ro. añ. quassenk cū ro. ponātur in sacculo ℞ decoquātur in aq̄: ℞ tūc sacculus ponak in ore stōci. aliud tāgat caput: aliō tāgat regiōes splenis: aliud regiōes epis. istud dol. remouet ℞ festinat crisim: ℞ sudorē ꝓuocat. ¶ Itē ꝯ ꝓstipatiōnē uētris fiat pdictū suppositoriū in ūterpolata de lardo ul. clistē de oleo vio. ℞ mercurialk eq̄r mixtis ul. cū succo apij. Be dieta: dico q; si videris statū ꝓximū: qđ cogīscit p colorē ℞ sbaz urie mixtura lactis amigd. ℞ nebule dentur. ¶ Si aūt stat⁹ sit remotior grossiori utēdū est dieta.

¶ De febre causon. Caꝑ. X.

f **Ebris** causon dr a caumate qđ est incēdiū: q; sūmū parat corpi incēditū. Fit enim de colera putrefacta in sbtilissimis uenis oris stōci pulmonis ℞ epatis: ut dicūt aucto. Cognoscit p dolorē capitis itolerabilē: p vigiliaz instātiā: p alienationē ℞ desipiētiā: p faciei citrinitatē: p oculoz ruborē: p istabilitatē ℞ tremorē: p oris ℞ palati exiccationē: p lingue cōpactionē: p urinā rubicūdā: cū mediocriter tenui sba cū spuma crocea. ¶ Primū ḡ ꝓsiliū est ut pticularib⁹ ꝓuenientib⁹ fiat flōmia de epatica: ℞ hoc cuz apoforesi. Et nō q; qñ nō fit cū indigōne ꝯtinua: dico q; fiat clistē uel uomit⁹ q; inaniak stōcus. Sequēti aūt die fiat flōmia. hoc seruak in oi ꝯtinua. ¶ Singulis die⁹ mane ℞ sero çuc. vio. syr. vio. q; postulek quacūq; hora uolueris. uel syr⁹ ꝑdictus de herbis in sinocha: ℞ si videres signa digestionis materie effusionē reub. ℞ q: huic feb. frenesis est familiare sintha radatur caput ℞ vngak cū ꝑdictis vnguentis in sinocha factis tepidis: ℞ fomētetur caput cū suc. sola. tepi. uel lactu. qđ ēt dol. minuit ℞ somnū iducē. ¶ Itez cōtra vigiliaz istantiā. ℟. se. lactu. portu. atriplīc. ℞ parū de se. lusqa. ℞ parū de se. papaue. al. ℞ postea ḥ pluericā ℞ apponātur tres ptes farine ordei. ℞ ꝓficiātur cuz succo portu. lactuc. ℞ lacte mulieris: ℞ fiat emplm: ℞ toti capiti supponak. ¶ Cōtra aspitatē ligue fiāt pdicta in sinocha ℞ aspitatē trachee arterie. ¶ Cōtra tremorē corpis ℞ pūctiones oris stōci ℞ epatis: fiat hoc emplm. ℟. ros. viol. spodi. ℞ oēs sanō. puluerīca. ℞ apponak media ps farine ordō. ℞ parū de cāphora: ꝓfice cū succo plāta. uel sola. ℞ apponatur parū de aceto ℞ suc. feni. ¶ Cōtra ꝓstipationez uētris fiat clistē: ut dictū est in sinocha. uel suppositoriuz. ¶ Itē ꝯ dol. capitis fricētur manus ℞ pedes cū suc. absinth. ℞ malue. Be dieta: dico q; dabis lac amig. nebul. lactu. cerasa. pruna nigra. Si aūt videres q; cū tali dieta multū debilitetur: grossiori reficiēdū est: q; semp studiatur virtus pati. vnde tu vides q; in quadā cōtinua: primo datur colatura galline usq; ad crisim: quidam in primo reficiuntur ꝓpter debilitatem cordis.

¶ De quotidiana. Caꝑ. XI.

q **Quotidiana** ꝯtinua hēt fieri de flā ie putrefacto intra uasa: qđ cognoscit p calorē ꝯtinuū ℞ lentuz a pn⁹ faciētez q̄tidie poxīmū in horis flatis: p aggrauationez totⁱ corpis: p stuporē siē garulitas est signū colē: ita taciturnitas est signū melie: ℞ stupor flatis: p palpebraz op/pressionē: p oculoz turbationē: p faciei subinflationez: p nauseā: p citrinā urinā uel subru. ℞ pinguē: p cineritiuz colorē faciei: p oris a pn⁹ insꝑpiditatē: p uētris iflationē: p liuiditatē urine in circulo: uel p umbrā ei⁹ supi⁹ in circulū. ¶ Primū ꝓsiliū est ut pticularib⁹ ꝓueniētibus fiat flōmia. ¶ Singulis aūt die⁹ mane ℞ sero dek çuc. vio. syr⁹ viol. pro potu cū aq̄ decoc. fenicu. petros. rad. quacūq; hora uolueris dek in mane ℞ sero. dek syrup⁹ aceto. ad digōnē medicie. Si uēter est fluxibilis: dek sy. ros. ℞ çuc. ro. ¶ Itē. ℟. scol. endiuiā. cap. ue. ceterac. politrīc. adyātos. rad. feni. petros. pruna vio. si nō sit uēter fluxibilis quassenk ℞ ista bulliāt in qua: ℞ colētur ℞ colature admisceak çuc. ℞ syrupek. Be ḥ aūt acci. tertiā pt. ℞ appone pluerē mira. keb. De ḥ aūt cū videris digōnis māe signa in. 4. uel. ℈. die offerak mane ℞ sero cum pdicta decoctiōe: de simpli. potes dare q̄cūq; hora uolueris. ℞ ad digōnē māe: ℞ ad eiusdē ꝑ urine eductionē. ¶ Item ꝯ dol. capitis ℞ aspitatē lingue ℞ stōci dol. ℞ uētris ꝓstipationē: fiāt pdicta remedia. De dieta: dico q; tertianarij. q̄tidianarij. hora sang. reficiēdi sunt. Si de sang. feb. fit i hora ꝓsueta: eadē ḡ dieta fit q̄ in pdictis: nō grossiⁱ⁹ pōt refici. ¶ Itē dico si videres illum debilitari 7ª die poteris dare gallaturā galline. Si aūt puētat ad. xj. diē: ℞ adhuc uria est paz cocta: bñ poteris dare vinū bñ limphatum.

¶ De tertiana ꝯtinua. Caꝑ. XII.

t **Tertiana** ꝯtinua fit de co. putrefacta i uasis: ℞ differt a febre causō in hoc q; causon fit in subtilissimis uenis oris stōci pulmonis ℞ epatis: ut dictū est in tertiana fit in aliis: ℞ pdicta signa in causon sunt: in hac tamē nō intensa: vnde cognoscitur eodem modo quo causon: ℞ similiter cum tali tamē aliq̄ grossiori dieta sunt reficiendi.

¶ De febre quartana continua. Caꝑ. XIII.

f **Ebris** q̄rtana ꝯtinua est de melia putrefacta in uasis: que sic cognoscit. p calorē ꝯtinuū ℞ lōgū ualde de. 4. in. 4. facientē poxīmū. p motū in horis melie. p vigiliaz instātiā. p nigroz corpoz in somnis appitionē. p faciei ℞ labioz plūbeū col. p lingue siccitatē ℞ aspitatē. p angustiā ℞ uentris ꝓstipationē. p pulsuz a pn⁹ puum ℞ tardū: sz frequētior ℞ fortior efficit. p sbcitrinū urine colorē ℞ citri. cū mediocriter tenui sba. ¶ Cura. pticularib⁹ ꝓuenientib⁹ fiat flōmia de epatica. ¶ Singulis die⁹ māe ℞ sero dyarodō abbatis offerak. ro. nouelle fine cinamo. ℞ sequak istius usus sy. ℟. rad. feni. petr. scol. capil. ue. ceterac epica politri. adyātos. polit. thi. epithi. sene. floz bora. cuscu. ℞ parū de croco coquātur ℞ colētur. colature addak çuc. ℞ syrupek. ¶ In fine decoc. tertie ptis syrupi admisceatur puluis de mirab. idis: ℞ cū videris signū digōnis materie: p inspissationē ℞ colorationē urie dabis in mane de ꝑmo syr⁹ q̄tū testa oui capit cuz trib⁹ ptib⁹ aque tepi. de simplici aūt dabis q̄cūq; hora uolueris. ¶ Cōtra dol. capitis ℞ alia sinthomata: fiat ut dictū est in causon. Dieta fit talis: tñ parū grossior q̄ in continua.

¶ De continuis. Caꝑ. XIIII.

s **Scut** nāles hu. putrescūt in uasis ℞ faciūt ꝯtinuas: ita ℞ ināles. nāles eni qñq; col. inālis ℞ facit ꝯtinuā ℞ sepak a uera tertiana: p uarietatē poxīmi ℞ colorē ℞ sbaz urine. de 3° in 3ᵐ facit paroxīmū: sz qñq; in hora flatis: qñq; in hō co. ¶ Itē urina rub. uel subru. ℞ fere piguis. ¶ Item qñq; putrescit salsuz flā ℞ facit ꝯtinuā que sepak a uera cōtinua p uarietatē paroxīmi ℞ colorez ℞ sbam urine. Fit enim motus

poxīsmi de die in diem:sed qñqz in horis flatis:qñqz in horis co. ¶ Itē uria ru.uł sbru.uł fere p totū piguis manu appositā aliqñ liuescit in circlo:z est obūbrata supi⁹. ¶ Itē qñqz putrescit flā dulce z facē ꝓtinuā q̄ sepak a uera p uarietatē poxīsmi z colorē z sbaz urie.fit enī motus poxīsmi de die in diem: ſz qñqz in horis flatis:qñqz in horis co. ¶ Item urina est rub.uel subru.z per totum pinguis.z appositā manu parū liuēs uel supius obumbrata. ¶ Itē aliqñ flegma acetosuz facit ꝓtinuā z sepak a uera per uarietatē poxīsmi per calorem z sbam urine. ¶ Itē urina est colorata parū citrina itēsa uel subruffa cū mediocriter tenui sba:aliqñ liuens z supius obūbrata. ¶ De flate vitreo nō cōtingit febrē fieri cōtinuaz:q: eius hitatio minus est in uasis q̄z aliqs alioz hu. ¶ Itē melia inālis cōposita est ex col.z melia ināli: que qñqz facit ꝓtinuā:que sepak a uera p uarietatē poxīsmi.p colorem z sbam urine.fit enim de 4° in 4ᵐ motus poxīsmi: qñqz in horis co.qñqz in horis melie. ¶ Item uria est magis pinguis z itēsa q̄z in uera.sic enim sepank nothe ꝓtinue a ueris ꝓtinuis:tñ sub eadē diligētia curatur tertiana notha z quotidiana de flate salso uel dulci cum uera tertiana de acetoso cuz uera quotidiana.quartana notha cum uera de cōtinua:plus tñ indiget frigidis.

¶ De emitriteo. Cap̄.XV.

e **Emitriteus** est feb.cōtinua cōposita ex duob⁹ hu.quorū vnus putrescit in uasis z alius exī.cū in q̄libet emitriteo colera putrescat itus uel exī:ut dic̄ Alex.Emitriteus q̄si medi⁹ tritei.i.tertiane:eo q hēat mediā ptem sui:maior est tertiana. ¶ Et sunt tres emitritei.Ditio:medius:z maior. ¶ In minori emitriteo putrescit flā intus:z col. exī:qui cognoscit p ꝓtinuū laborē z lentū a p̄n° poxīsmi motū ꝓtinuū in horis flatis.p ifrigidationē exterioz:in p̄mis horis flatis.vñ Ga.in passio.Dio:emitriteus typum hēt quotidie.Cognoscit aūt p tertianū rigorem:in gbusdā ptib⁹ p̄m flatice melie pōnē z col.p dol.capitis z grauis somni oppssionē:sed si ꝑpio noie uocek statiz respōdebit:z per qđ differt a litargico.p palpebraꝝ clausurā.p urinā ruffam z remissam z sptissam z liuētē in superiori regiōe. ¶ Cura.pticularib⁹ q̄uenientib⁹ usqz ad quartū die fiat flōmia. ¶ Singulis dieb⁹ p̄ter in die flōmie dabis mane z sero syrupū aceto.q̄cūqz hora uolueris: ꝑ dispōnē uētris que mītū ledit emitriteos z syrupū vio.cū aq̄ decoc.feni.petro.ligꝰ. ¶ Singulis dieb⁹ dabis oxarodō sine cimino uel roſ.nouel.z sequak syrupus diuretic⁹ q̄ p̄dict⁹ est in ꝓtinua.Cōtra dol.capitis z ligue aspitatē z alia sinthata fiāt localia remedia que dicta sunt in cōtinua z sinocha z causon. Dieta sit sicut in quotidiana cōtinua. ¶ Medi⁹ emitriteus fit de co.putrefacta intus z flate exī.cognoscit aūt p calorē cōtinuuz factē de 3° in 3ᵐ poxīsmū motū in horis col. ¶ In primis tñ ho.frigescūt manus z pedes.Vñ G.in passi.In medio emitriteo fit tertianus typus. ¶ Itē singulis diebus in horis flatis q̄dā ptes corpis afflīgūtur uel frigescūt tuxī poxtionē mᵉ.dol.adest capitis.oris amaritudo. fitis.lingue aspitas.urina ruf.z pinguis uel subru.diste liuēs a media regiōe supius. ¶ Cura pticularib⁹ cōuenientib⁹ fiat flōmia.Singulis dieb⁹ accipiat mane z sero syrᵐ aceto.ad digōnē māe cū aq̄ decoc.fenic.petrosz scol.p̄terq̄z in die flōmie:q̄cūqz hora uolueris.℞.syrᵐ vio.z cuc.viol.ꝑ ꝓstipationē uentris.uel offerak de syr° dicto in causon. ¶ Si aūt videres digōnē materie.per augmētationē urine z turbationē z intēsionē coloris:tūc dabis mane z sero syrᵐ reub.qui dict⁹ est in feb.causon. cōtinua capitis:z alia p̄dicta sinthata fiant remedia.De dieta dico:sicut dictū est in feb.tertiana ad minus in p°: sed tñ grossioꝝ p̄m q̄ status est ꝓpinquior uel remotioꝝ uariabis dietā. ¶ Maior emitriteus fit de melia putrefacta intus z col.exī. ¶ Cognoscit per calorē corporis cōtinuū:ſz a p̄ncipio lentū facientē poxīsmū motum de quarto in quartū die:in horis melie sentit typum de tertio in tertiū:z frigus exterius circa uolas z pedes.vnde dic̄ G.in pas.Maior emitriteus facit typū quartanū de tertio in tertiū circa regionem colere p̄m positionē mᵉ. adest taciturnitas.oppssio palpebraꝝ.in p̄n° poxīsmi faciei adest terrestreitas.urina aliqñ est nigra cū aliquātula rutilatione uel aliqua turbatiōe in ꝑfundo. Aliquando usqz ad ꝑfundū liuens:aliqñ ex mortificatione cineritia uel plūbea.dicit G.de hoc emitriteo in passiona.q̄ potiꝰ diuina manu curak q̄z humana. vñ cura deo solet relinqui.tñ medicus circa eum fic debet laborare.particularibus cōuenientibus fiat flōmia usqz ad quartū diez: z singulis diebus mane z sero offerak syru.acetoſ.p̄ter q̄z in die flōmie cum aqua decoc.scolo.tbi.epithi.raꝺ.feni. ¶ Itē quacūqz hora uolueris.Acci.cuc.viol.z syrᵐ viol. ¶ Itē digesta exīte mā:qđ cognoscit per augmentationē urine:z per eiꝰ extenuationē dabis de syrupo laxatiuo in mane.in quartana dico: contra sinthomata fiant p̄dicta remedia. ¶ Dieta z h̄ z in quartana continua eadem est offerenda.

¶ De actibus febrium. Cap̄.XVI.

e **Aqz febris** plus ledit sinthomate suo,ꝑpio q̄z ipsa:ideo de sinthomatib⁹ dicamus. Nō q̄ ex peracutis z longis quartanis curatis supuenit dyaforetica z cardiaca:fit aūt ex calore dissoluēte subtilez cor.humiditatem sang.,ꝑsumēte z deficcāte.In illa aūt totuz corpus resolvik in sudorē.vnde multū extenuak corpus:z infrigidak ꝓp̄ depditionē spūuz z fumositatū. ¶ Itē in somno videtur gdā moueri uel gdā videnk mori. ¶ Itē qñqz est sudor in extremis corporꝝ:qñqz in toto corpore.p̄mo ergo sic est subuenientēdū.ponātur sup flores z folia trita ad ad iumentū pati.saltē.folia ro.vio.z mirte. ¶ Item plāte pedū z uole manuū fricētur ut trahātur fumi ad exteriora. ¶ Itē frequēter iungak bombax in aqua ro.z super nares ponak frequēter. ¶ Item cuz oleo mirti.qđ fit de folijs mirte decoctis ad solē per.30.dies:uel de oleo salici.qđ fiki mō fit:fiat inunctio circa spinā z sup collum z pectus:z supaspergak pul.factus de sanꝺ.ro. ¶ Itez dicit Ga.q̄ puluis corni cerui in vino al.decoctus ad idē ualet.Item cum albu.ouī z suc.uel visco citonioꝝ uł psilij uel aqua ro.suc.sempui.uel solatri:fiat iunctio z finaliçetur ꝑdictus pul. ¶ Item puluerizētur ro.vio.sanꝺ. rasura eboris:z conficiātur cum aqua ro.z fiat emplīm:z ponatur super regionem cordis z stomaci.

¶ De egritudine. Cap̄.XVII.

v **Egritudo** est plus ledit egritudo sinthomate suo:vnde plus ledit feb.frenes. ¶ Item plus ledit frenesis vigiliarū instātia:q̄z seipsa:q: si posset dormire per vnā noctem pfecte fieret cura.vnde plus debet medicus laborare contra frenesim z vigilias q̄z ꝓtra causon. ¶ Multotiens cōtingit q̄ a p̄ncipio cōtinuus sit fluxus uentris sinthomaticus:z tunc querik utrū fieri debeat flōmia:videk q̄ sic:q: mā est in uasis.ergo per flōmiā p̄t educi. vñ fit curatio morbi:z nō est fortis. ergo debet fieri flōmia. ¶ Cōtra.si facias flōmiā tu intercipies fluxuz. ergo mā p̄t trahi ad aliqđ mēbrū nobile:z esse causa diuersę egritudinis uel sinthomatis. ¶ Itē esto q̄ fiat vi nature:querik utrū debeat fieri flōmia.q̄ debeat.ꝓbak.natura enim fortis z mā in uasis.q̄ per flōmiā p̄t educi:z b̄ bñ.debet ergo fieri flōmia. ¶ Cōtra.per flōmiā p̄t intercipe creticū fluxū. ergo nō debet fieri ne intercipiak fluxus creticus.dico q̄ si fit vi sinthomatis.qđ cognoscitur per impetū:z q̄sto magis debilitak pati. ¶ Si aūt vi nāe paulatim z suauiter febrit z alleuiak pa.z fortis fit. Si ergo vi sinthomatis pticularib⁹ cōuenientibus fiat flōmia:z detur,syrupus ro.z cuc.si mā est col. Si flatica de

syr.ro.z apponãtur circa pati.mẽtha.Si aũt vi nãe distiguo:uel est tãta quãtitas materie uel mino:. Si tanta g̃ nã sufficit.sic g̃ nõ fiat flõmia.Jn'h videk gᵗ G.sit Hyp. ꝓrius:qz G.dicit gᵗ co:pe exñte plectorico.si creticus fuerit fluxus nõ debet fieri eũo alia:nec per flõmiã: nec p medicinã:z ego dico gᵗ habet respectũ ad h̃ gᵗ nã est fortis a p̃ncipio.vnde lz sit paruus fluxus cõfortabik natura in expulsione:z sufficit acquiescere Hyp.dicenti:ubi cũqz reperit natura inde ducere per ꝙuenientes regio.dico ergo gᵗ debet iuuari natura cuz aqua decoct.p:unoz vio.i aqua resoluak cassiafi.z tamar.colek.colatura offerak in mane. ¶ Jtem cõpetenter offerak syrupus laxatiuus qui dictus est in causon. ¶ Jtem si fiat tertiana interpolata vi nature:z si nõ sufficit colagogũ.sik in quolibet alio tpe tertiane:forti exñte natura: uel põt fieri flõmia a p̃ncipio uere tertiane. ¶ Si fiat colagogũ vi sinthomatis nõ dabis colagogũ:sed pticularib⁹ ꝙuenientib⁹ fiat flõmia:z tunc offerãtur intercipientia fluxũ z alterãtia.Sik fiat in statu z alijs tẽporibus mo:bi. Si aũt fiat vi sinthomatis in interpolatis non fiat flõmia:sed intercipiatur fluxus z alteretur materia.

¶ De purgatione per flõmiam. Cap.XVIII.

a **Jctum** supius est gᵗ debet iuuari natura per flõmiã z purgationẽ:sed gᵗ dicit G.in passi.gᵗ si co:pus est plectoricũ nõ debet fieri purgatio p̃m quantitatẽ materie:sed aliquid relinquẽdũ est sinthomati:qz sinthoma qñ qz ꝙsumit materiã:sicut tu vides in tertiana interpolata:gᵗ pars materie in accessione cõsumik z pars resoluik in sudorẽ:non tñ nego quin bonũ sit si tota mã excludak. ¶ Jtem nõ gᵗ in purgatione eque cõsiderãda est ꝙsuetudo: qz si nimis comederet z cõsueuit purgari mel z pfecte purgek. ¶ Si aũt debilis est z nõ cõsueuit purgari: lz mã sit inuita:parũ tñ z paulatim purgek. Nota gᵗ multuz repleti z pingues z multum extenuati parũ sunt inantiendi per purgationẽ uel flõmiã:qz parum hñt de spũ. ¶ Jtez minuẽda est mã ul' iuuãda natura per flõmiã:lz esto gᵗ iste febricitet.in diebus canicularib⁹ non debet fieri flõmia: qz qui sibi facit flõmiã in diebus canicularib⁹ terminuz vite sibi imponit:qz uenenosus aer loco sang.subintrat. Sik dicit gᵗ nõ debet fieri flõmia in tpe frigido: qz h̃ in tpe frigido perit:ille vo in calido. ¶ Sik dico gᵗ nõ debet fieri cauterium nec aliqd opus cyrurgicũ:nec farmacia nisi magna instet necessitas sicut in cõtinuis. ¶ Jtez in diebus canicularib⁹ fiat flõmia in simplici uel duplici tertiana:z in canicularibus diebus fiat flõmia:z dek colagogum si magna instet necessitas. ¶ Jn diebus egiptiacis non debet fieri flõmia: quia luna in descensu z ascensu acquirit mutationem ab aliquo maliuolo'plane ta p̃m quem alterat co:pus.

¶ De fluxu sanguinis narium. Cap.XIX.

a **Liud** sinthoma supuenit febricitantibus cõtinua.s.fluxus sang.a narib⁹:qñ qz in p̃ncipio:qñ qz in alio tẽpore'. Querik utrũ debeat restringi an non:cum talis fluxus sit sinthomaticus.sic ergo est cõtra nãm.ergo videk gᵗ sit intercipiendus. ¶ Contra.si intercipis malitiosa materia põt trahi ad aliquod nobile mẽb:uz:z esse causa diuersi sinthomatis.non ergo debet itercipi.ergo zc. Qz si fiat a p̃ncipio mo:bi pticularibus cõuenientibus flõmia.z dico gᵗ ex toto non debet fieri interceptio fluxus:sed minuak cum çuc.ro.z exhibitione syr.ro.z quibusdã leuib⁹ cõstrictiuis positis sup frontẽ z timpora z regionẽ epatis z splenis. ¶ Si aũt fiat in alio tpe mo:bi minuak fluxus:z fiat flõmia:natura eni ꝙfortata põt residuũ per se itercipe. Cognoscitur aũt gᵗ sit sinthomaticus:qz cum magno impetu:z cum magna debilitate patiẽtis. Creticus autẽ fit guttatim:z cum alleuiatione egri.

¶ De dolore capitis. Cap.XX.

a **Liud** sintha supuenit febricitãtib⁹ continue.s.dok.capitis z frõtis. Querik quõ medic⁹ debeat opari. Querik sik utrũ debeat fieri iunctio.gᵗ debeat dicũ aucto. ¶ Jtẽ oleũ vio. uel ros.suppositũ põt alterare fumũ calidũ.quo dissoluto soluik dolo:.g̃ bonũ est:z bñ fit inunctio. Jlle dok.forte est creticus:z di.Hyp.z G.in pass. Si adest inunctio põt impedire crisim.ergo nõ bñ fit iunctio. ¶ Nota ergo gᵗ qñ qz dok.est creticus:z tunc nõ subito: sed paulatim: qñ qz natura vult expellere nociuã mãm per fluxũ sang. a narib⁹ uel tibi vult icipe crisim per sudorẽ:qñ qz sinthomaticus est ex fumo malitioso petẽte caput z dissoluẽte: z tunc cum impetu z subito fit. Si aũt fiat creticus nõ fiat inunctio.vnde plus dico gᵗ si in die cretica speras de ulti crisi uel pticulari fiat inunctio:fomẽtatio põt tñ fieri cuz aqua decoctiõis lactu.portu.foliorz salič.solatri. foliorz vinearuz z sikium:ntñ adsit causa reumatica:qz in causis flatis nõ debet fieri flõmia uel fomẽtatio:qz sic augmentaret reuma.uel potes facere suffumigationẽ subtilez z leuẽ cum aqua decoctionis ro.per os z nares. Si aũt sit sinthomaticus fiat inunctio z fomẽtatio circa caput: ntñ adsit reuma:z fiat cõfricatio circa ptes extremas ut attrahank fumi ad exteriora. ¶ Et nõ gᵗ ꝰ dok.capitis qdaz cõstringũt caput cũ peplo:qd remediũ est q̃tũ ad p̃tez cõstrictionẽ:sed qz ad locũ cõstrictionis cõfluũt humo.z spiritus:post tamẽ sequitur maio: dolo:.

¶ De singultu. Cap.XXI.

a **Liud** sinthoma supuenit febricitãtib⁹ cõtinue.s.singultus z hui⁹ rei signuz est stõci induratio cum quodã sonitu:cum cibaria a stõco reiicerẽtur:z qñ qz de repletione:qñ qz de inanitione. fit enim ex p̃cedẽti uomitu uel fluxu sang.de narib⁹ uel de fluxu uen.uel sudoris:uel aliquo alio fluxu uel abstinẽtia:qñ qz de repl'one:qd cognoscik per repl'onẽ co:poris:per uenarũ inflationẽ.per multã dietã p̃cedentem. ¶ Ad hoc fiãt syrupi diuretici z extenuatiui hu.z uẽtositatis. Accip.ergo radi.fenicu.petro.aã. ℥.j.abſinth. ℥.ſ.scolop.endi.aã.℥.j.oĩum sanũ.tritici crudi.spinar.aã.ʒ.ſ.quassenk z decoquãtur in aqua z syrupek:z de hoc accipiat quacũqz hora uolueris. Si aũt appareãt signa digõis dabis de aliquo p̃dictoz syrupoz laxatiuoz p̃m humorẽ qui est in causa. Si aũt fiat de inanitione dabis eḷarũ incisiuum sicut dyaprunis.dyacaresos uel çucc.viol.z syr'm viol.herbas frigidas z humidas:sicut lactu.portu.z similia.similiter de fructibus. ¶ Jtez imponatur pannus tinctus in aqua tepida decoctionis herbe.malue viol.z ab ore stomaci usqz ad virilia z sup latera facta inunctione cum oleo viol.ponak emplastrũ quod dictum est in febre causon z finocha. ¶ Cõtra de siccationem trachee arterie.

¶ De difficultate transglutiendi.Cap.XXII

a **Liud** sintha supuenit febricitãtib⁹ ꝙtinue ſ.ptotidis.sit g̃ de mã õfluẽte ad collũ z iuxta aures:vñ cõp:imik via aeris z cibo:z potuũ. vñ timẽdũ est de suffocatiõe:z h̃ casu dico gᵗ nõ debẽt dari apocrustica:ne mã trahak ad co:sz insistẽdũ est cũ incisiuis z dissolutiuis.icisiuis sicut butyro:dyaltea:dissolutiuis sicut cũ ysopo cocto.post iunctionẽ apponak lana'succida.que fortiter dissoluit z apit.pp hoc dicit Gal.gᵗ debet poni cõtra aspitatez lingue z trachee arterie:qd apit poros:z facit ad exteriora fumos exprirare qui erãt causa siccitatis.vñ dicit idẽ aucto.gᵗ folia mirte viridis soluunt'aspitatẽ lingue.z dicit Brevi'ar⁹ gᵗ farina ordei cũ succo mẽthe remouet asperitatẽ illoz membroz.

¶ De sudore. Cap.XXIII.

a **Liud** sinthoma supuenit febricitãtib⁹ cõtinue.s.dyaforeticus sudo:.non dico cardiacus.istud enim fit a p̃ncipio mo:bi.cardiacus ꝙo ex caliditate co:pis:z semp incipit a regione cordis:

dyaforeticus fit ex fumositate humorum. Unde cum impetu uenit: z quãdoqz ter in die uel pluries: z parum durat: z subito crescit: z quãdoqz icipit a capite: quãdoqz a stomaco: qñqz a spina: qñqz ab alijs ptibus corpis: z iste sudor patiẽtem ducit in maximũ defectũ z extenuationẽ si nõ intercipias debilitat patiens/z fatigat taliter q vix põt expectare crisim. ergo debet itercipi. Si interciptat timẽdũ est ne mã trahat ad aliqð nobile mẽbrũ z faciat sinthoma grauius. Querit qd sit factẽdũ. z dico q a ꝓncipio ptibus ꝙuenientibus flõmia fiat: z minuat sudor: cũ hoc vnguẽto facto de tribus ptibus albuminũ ouj: z gũque aque ro. z fiat inunctio sup renes z timpora: z super os stomaci: z sup spinã: z emplastris alijs partibus eadẽ fit cura dyaforetica.

¶ De difficultate urine. Caꝑ. XXIIII.

a **Liud** sinthoma supuenit febricitantibus continue: quãdoqz in die cretico: z quãdoqz in nõ cretico descẽdit hu. ad uesicã cũ urina z ibi facit inflationẽ multã z multũ dol. vnde suffocat urina: uel patiẽs videt mori/z ꝑter naturam inflari. ¶ Querit quare urine retẽtio plus ledat q̃z retentio digestionis. ¶ Solutio. uesica est sensibile mẽbrum valde. vñ ꝓpe nimio dolore perit patiẽs. ¶ Itez uesica dicit depurare mẽbrũ nobile a superfluitate que est urina. ¶ Si ergo non põt exire reuertit ad epar: z ipuritate sua ledit ipsum mẽbrum. ¶ Item qñqz replet epar: qð ꝓpe nimia sui extẽsione cõprimit dyafragma: dyafragma cõpressum cõprimit spũalia: vñ sequit suffocatio: sed intestina non sunt ita sensibilia. vñ ibi nõ est tãt⁹ dol. nec ide cogscit pre patiẽtẽ. Intestia debẽt stõcũ purgare qð nõ est no. mẽbrũ. vñ sui superflua si retinent nõ multũ ide sentiet nocumẽtũ: sic si remanerẽt in mẽbro no. supuenięte ergo illo sinthomate dicto sic debes negociari. Si supueniat laborãtib⁹ iterpolatis decoquat ptaria z leuisticus in aqua/ z balneet pati. usqz ad vmbilicũ: z in ipso bal. effũdet patiẽs urinã. ¶ Si aũt cõtinua laboret decoquat in aq̃ ptaria: z inde cataplasment virilia: z regio uesice: z statim minget. ¶ Silr fiat de leuistico. ¶ Itẽ accipe folia feni. petro. apij decoquant in aq̃ decoctionis. decoquat furfur triticeũ usqz ad spissitudinẽ: z fiat cataplasatio ꝓtra subitã denegationẽ urine z appentib⁹ signis sanis: z in laborãtibus ꝓtinue z iterpolate. ¶ Itẽ laborãtib⁹ iterpolate exeũtibus a bal. offerant nuclei cerasoꝝ triti z distẽperati cum aqua decoctionis galline.

¶ De instantia vigiliarum. Caꝑ. XXV.

a **Liud** sinthoma supuenit laborãtibus ꝙtinue: q: qñqz supuenit vigilia: z istãtia: q: multũ est furiosa mãia qua resoluit fum⁹ malitiosus: qui petit caput z deficcat ipsam subam cerebri: z facit vigilias z ꝙstipationẽ uen. vñ fumi resoluti ab ipsis superfluitatib⁹ qui nõ hñt nãlẽ purgationẽ petunt caput: z ipm turbãt z faciũt vigilias uel ex nimio fluxu. vñ deficcat corpus: neq; ascẽdũt ad caput fumi: nec introducũt somnũ: uel q: ipsa suba cerebri desiccat: vñ fit vigilia rũ instantia. Si fiat ex fumositate mãe offerat cuc. z alia ellaria alterãtia: z syru. vio. uel sup regionẽ epatis: uel super regionẽ stomaci: z sup frõtẽ z timpora ponat emplz de farina ordei. z suc. v̄micularis/uel semp uiue: facta inunctione cũ oleo viol. sed nõ die cretico. ¶ Si ex fluxu uẽ. dek cuc. vio. ro. uel dyacoð. z syru. ro. que tria opank in ꝙtinuis. ¶ Itẽ dek dyap: unis cũ eq̃li mixtura cucro. z dyacoð. calorẽ repmũ: uel fluxũ uẽ. uel capitis itercipiũt fluxũ/z somnũ inducũt: fiat fomẽtatio circa frontẽ z timpora cũ aq̃ decoctionis lactu. z sumitatũ papa. al. si fit ex ꝙstipatione: si sit debilis fiat supp̃. cũ lardo indurato in aq̃ frigida. ¶ Si adhuc magis est debilis: inunga/ aliqð supp̃. cũ vnguẽto dicto in causon z sinocha. ¶ Itẽ si magis est debilis z fiat de mell: z sale/uel sapone hispanico: uel fiat clistere de suc. mercurialis z oleo viol.

¶ De excoriatione trachee arterie. Caꝑ. XXVI.

a **Liud** sinthoma supuenit febricitãtib⁹ ꝙtinue. s. excoriatio trachee arterie: ligue: z palati: ita q̃ uox impedit z penitus efficitur mutus: q̃ vba ꝓlata non sunt intelligibilia. ¶ Contra istud sinthoma fiat gargarism⁹ cũ aq̃ decoctionis ordei decoriati: z raꝺ. ligri. z apponat cuc. ¶ Itẽ fiat delinitio circa palatũ z linguã cũ syru. viol. z fumo dragaganti al. ¶ Itẽ teneat penidiũ sub lingua donec resoluat: z cum lingua supra excoriationẽ. ¶ Idez dico de ꝓdicto syru. ¶ Itẽ fiat iunctio a mẽto usqz ad furculas pectoris cum eq̃li mixtura olei vio. z butyri: z emplastruz illud ponat qð dictum est in causon z sinocha.

¶ De mollificatione membrorum. Caꝑ. XXVII.

a **Liud** sinthoma supuenit febricitãtib⁹ ꝙtinue. s. neruoꝝ z membroꝝ remollitio que fit ex debilitate febrili debilitãte neruos z mẽbra. Primũ ꝙfiliũ est ut sup spinã a sũmo spondili usqz ad inferius spõdile: z sup genua: z cubitos cuz oleo masticeleon fiat inunctio. Istud oleum sic fit. Accipe. ℥. j. z. ℈. thuris. z. ℥. j. ℈. masticis. ista puluerięata decoquãtur in. vj. ℥. olei cõmunis usqz ad cõsumptionem medie partis colek: z cum ista colatura facias inunctionem sup stomacum. ¶ Cõtra debilitatẽ stomaci nequeũtis cibaria digerere uel retinere/sicut ꝙtingit in senectute uel senio: cum illo aũt fiat inunctio. ¶ Cõtra debilem assilati onem membroꝝ in spẽbus ethice supra spinã z stomacũ z fontes: dico q̃ in cõtinuis loco coꝭ olei ponat oleum ro. z decoquat sup lentos carbones in uase stãnato: z sic dico q̃ debet fieri contra ethicos.

¶ De sincopi. Caꝑ. XXVIII.

a **Liud** sinthoma supuenit febricitãtib⁹ ꝙtinue: q: qñqz in acutis febrib⁹ uenit sincopis ex acumine morbi debilitãtis neruos z ꝙsumẽtis spũs vitales. ¶ In tali ergo casu intingat digitos in aq̃ ro. uel folia mirte/uel salicis: z cũ ipetu ꝓjciat in faciẽ ut retineank spũs: ut ex eoꝝ pũtia cor possit dilatari. ¶ Itẽ apponank aromatica naribus ut retineãtur spũs vitales. ¶ Item ꝙstringank aliquãdo nares/ut spũs trahank ad cor: sed post nõ remoueank cuz impetu ¶ Item apiat os ut fumi exeãt. ¶ Itẽ ligent extrema ut ibi trahant fumi. ¶ Itẽ in casu/z añ casum: z post fricent exteriora cum manu ut trahank fumi ad extrema. ¶ Item frequẽter accipiat syru. ro. uel syru. vilieni: qð melius est: qð sit de aq̃ cucurbi. z cuc. ꝓcedẽte usu cucca. ro. añ casum hẽat aromatica i manu z illa odoret. ¶ Nõ solũ ex ꝓdicta cã fit sincopis imo per abor: suz: z q: tũc rũpunt uene innãliter z nimis fluit de sang. ¶ Itez qñqz fit ex defectione mr̃icis: q: qñqz cadit in dextrũ: qñqz in sinistrũ: qñqz supius: qñqz iferi⁹: vñ mulieres calcank cũ pedib⁹ alterius mulieris donec matrix reũtak ad ꝓpriaz põnẽ. ¶ Itẽ sincopis fit a ꝓncipio ꝙceptionis ꝓpter retẽtionẽ mẽstrui sang. qñqz fit in ąrto mẽse ꝓpter infusionẽ aie: qñqz in. vij. qñqz in. ix. q: tũc conak ad exitũ: qñqz ex illiaca pas. ¶ Itẽ qñqz sincopiçat ꝓpter dyaforesim: ut supius dictũ. ¶ Itẽ fit sincopis ꝓpter oppilationem alicuius uene ꝙcaue: qñqz ex fluxu sanguinis per nares qñqz ex fluxu per inferiora. ¶ Si autem fiat per abor/sum dek cuc. ro. dyap: unis dyaco. ¶ Item iaceat z pedes habeat aliquãtuluz eleuatos/z caput depssuz. ¶ Itẽ ponank uẽtose sup radi. uberũ. ¶ Itẽ si nõ febricitet debet balneari in bal. ꝙstrictiuo. ¶ Si vo febricitet in aq̃ decoctionis herbarũ frigidarũ intingak pãnus/z supponak mr̃ici. ¶ Itẽ si fiat ex distẽsione mr̃icis decoquãtur feni. petro. anisi se. z alia eufratica in aq̃ z intingak filtrum z supponak. ¶ Item quocũqz modo fiat exhibeank aromatica z confortantia electuaria: z fiat asperssio supra facie cum aqua aromatica. ¶ Item si sincopiçet a matrice: eleuet fumus cornu ceruini/z naribus apponatu

ꝛ fumus ſtoracis inferius. Si ſincopiçet ex ſtate groſſo collecto circa inteſtina. vñ ſit colica uel iliaca paſ. ꝛ febꝛi citet tegula calida in aceto iſuſa in pãno lineo ſupponat Si nõ febꝛicitet offerat thiriaca dyateſſaron cũ vino decoctionis garioſi. uel ruthe. Si fiat ex fluxu ſanguinis a dextra nare ponat ſup regionẽ epatis. Si autẽ a ſiniſtra nare ſup regionẽ ſplenis: ꝛ fiãt alia que ꝓdicta ſunt. Si ex fluxu mẽſtruoꝝ recurres ad ſuptores curas.

¶ Incipit parua practica. Tractatus quartus.

¶ De modo purgandi in cauſa calida. Caꝑ. I.

¶ Am medicinalis artis due ſint ptes. ſ. theorica ꝛ practica: que credunt eẽ ipſam itegrãtes: circa practicam fere tota cõſiſtit utilitas. practice vo circa medicinarũ laxatiuarũ rectas ꝛ ordinatas actiones: ꝛ optatarũ cõpetentes exhibitiones fortio: ꝛ frequẽtio: vſak intẽtio. ¶ Vſũ ad oium practicãtiũ utilitatẽ: que medicine laxatiue delicatis: que debilioꝛib⁹: que fortioꝛib⁹ ꝛ robuſtis: in qua ſba in qua quãtitate acuminis: ꝛ quotiẽs in anno debeat exhiberi: ꝛ que opiate: ꝛ quo tpe: ꝛ qua quãtitate: ꝛ quotiẽs poſt purgationẽ ſeq debẽt: ſub bꝛeui doctrina ꝑelegi diſtinguẽ: ꝑnotato tñ ꝙ optata nõ eſt dãda niſi poſt medicinã ꝓterq̃ in tribus caſib⁹. ſ. ex ſupabũdãtia mãe: ut in apoplia: ꝛ in paliſi: ꝛ in ſuffocatione mr̃icis. Jtẽ in uenenoſa mã: ut ꝙra uenenũ ſũptũ per os: ꝛ ꝙra morſum rabidi canis: ꝛ ꝙra antracẽ. Et in paucitate mãe: ut in cauſis reumaticis: ꝛ in tertiana ubi mã eſt pauca ꝛ digeſta. Jdeo per ſolã optatã dꝫ ſolui. Vak ꝑ debilioꝛib⁹ ꝛ delicatis ꝙra abũdãtiã ca. humoꝝ tã nãliũ q̃z inãliũ. ¶ Cõtra abũdãtiã frigidoꝝ ꝛ calidoꝝ humoꝝ. ſ. co. ꝛ ſan. ꝛ contra abũdãtiã ſan. co. ꝛ ad mũdificationẽ ſan. abundãtis dek colagogũ: qõ ſic fit. Accipe abſin. iulu. vio. ꝛ. iiij. ſe. frigida ſi poſſis hẽre oium iſtoꝝ. aii. ℥. j. p: una. ℞. q̃ſſent optime: ꝛ tũc oia coquank in. iiij. lb. aque in tãtũ ꝙ tot⁹ ſyr⁹ non excedat lb. j. cola. in colatura reſoluak. ℥. j. medulle caſſiek. ꝛ. ℥. ſ. tamarin. ꝛ iterũ cola: ꝛ colature admiſceat ʒ. iij. reub. uel. iiij. mira. citri. ꝛ dimittak ſub aere tota. nocte: ut ex humiditate aeris augmẽtek fumoſitas ex q̃ hẽatur vt⁹ laxãdi ꝛ in craſtino apponak fiala. j. ſyr. vio. ꝛ deꝓſita frigiditate actuali totũ ad põdus lb. offeras: ſꝫ nõ tãtũ caleſiat ut gũmoſitas ꝛ vt⁹ laxãdi peat: ꝛ ſi totã ſbam reub. nõ poſſit accipe ponak ſero in decoctiõe. ʒ. v. reub. uel mirab. citri. ꝛ in craſtino colek: ꝛ tũc mãdabitur tota vis uel vtus reub. liquori ꝛ ſuba ei⁹ remanebit in pãno ita benigni⁹ accipiet: ſed nõ multũ laxabit. Jſtud colagogũ uel emagogũ: nõ eniz dr̃t emagogũ a colagogo niſi in noie ſolo: põt ſingulis mẽſib⁹ dari ſanis ḧtib⁹ cõꝓkones colere ſiue abũdet in ſtõco ſiue in altera pte coꝛpis trib⁹ dieb⁹ uel. iiij. aii. accepta çuc. poſt ſequak colago. detur ẽt tertianarijs bis uel ter. quo ſoluit feb. ꝛ ℔ de. vij. in vij. dak ẽt in duplici tertiana. qñq̃z cũ reub. qñq̃z ꝛ ℥ caleſactionẽ epatis. ꝛ loco reub. põt poni. ℨ. ſ. ſcamo. cocte: ſꝫ qõ meli⁹ eſt ʒ^a ps. ʒ. j. ſꝫ tũc nõ dak in calefactiõe epatis niſi ſit groſſus hu. iuiſcat⁹ in ſima epatis: ꝛ dꝫ purgari cũ medicina ſcamo. ꝛ in tali paſ. iueterata. ¶ Jtẽ in oibus cauſis ꝓdictis põt dari. ℥. ſ. trifere ſaracenice cũ. iij. ʒ. reubar. uel. ℨ. j. ſcamonee cocte in paſta ordeacea cuꝫ ſolio caulis. Vel accipe poma coia ꝛ fac foramẽ iterius ꝛ remoueank arenule: ꝛ poſt repleak pomũ ſcamo. ꝛ decoq̃tur uſquequo remollita ſint ꝛ ſcamo. liq̃facta. tunc remoueank ab igne ꝛ dimittank ifrigidari ꝛ remoueak ſcamo. ꝛ coꝛtex pomi ꝛ ſubtiliſſime terank pulpe pomoꝝ: ꝛ admiſceak parũ de puluẽ ſanõ. ꝛ parũ galãge ad ꝙrtãdus ꝛ ꝙficiank cũ ſyr. vio. ꝛ in ꝓdictis cauſis niſi in calefactione epis: niſi ſit viſcoſus hu. deſ de illo ek'ario. ℥. ſ. ¶ Si delicat⁹ ſit ꝛ nõ uelit accipe medicinã. Accipe pullũ gallinaceũ ſi abũdet co. reubar. uel mirab. citri. ꝛ bene ſuak ꝛ coquak in aq̃: ꝛ inde fiat iuſcellũ cũ vitellis ouoꝝ filuꝫ ſoluit ſine toꝛtione aliq̃. ẽt in ꝓdictis cauſis ualet ꝛẽ. Si vo multũ debilis ſit pati. dabis ek'ariũ de ſuc. ro. in ꝓdictis cauſis ad põdus. ℥. ſ. ſine aliquo acumine. ¶ Jdez dico de frigido colokonis: idẽ de oxi. niſi in cale. epatis. ꝛ gñaliter itelligas ꝙ in mala cale. epatis dak medicia ſcamoneata niſi ſit viſcoſus hu. ¶ Si autẽ pati. ſit debilis. Accipe. ʒ. iij. reub. pulueriça. ꝛ in lb. aque frigide infundak per noctẽ: ꝛ mane cola. uel ſine colatione põt fieri: ꝙ ſuba rſidet per nocturnã reſidẽtiã: ꝛ adde fialã. j. ſyr. vio. uel paucũ de puluẽ çuc. ad remouẽdã amaritudinẽ reubar. ꝛ da de tertio in tertiũ repletis co. uel tertianarijs duplici uel ſimplici tertiana uel iterpolata: ℔ mã digeſta: ꝛ ℔ põt fieri ſik'r cũ vio. aceto. uel oxiça. per. v. dies ſuauiter ꝛ ſine ꝑiculo educit colerã uſqz ad duas uel tres aſcellationes: ꝛ põt fieri in lactẽti etate ꝛ in ſũma debilitate. idez põt fieri de mirab. citri. uel potes dare. ʒ. ij. trifere ſaracenice cũ. ℨ. ℥. reub. uel mirab. citri. uel potes dare. ʒ. ij. dyaꝓrunis cũ ꝓdictis acuminib⁹. ſ. ʒ. j. reub. uel mira. ℔ aũt ducit ſuauiter uſqz ad. ij. uel. iij. aſcellationes. ¶ Jtem febꝛicitãtib⁹ de co. nãli nõ dꝫ dari catarticũ imꝑiale: ſꝫ vak febꝛicitãtib⁹ de co. innãli: ſicut in q̃rtana notha: ꝙ nimis eſt cali. vak ſanis nõ multũ delicatis cõtra colicã abũdantiã: ꝙ catarticũ imꝑiale inuẽtũ fuit tã ℨ co. nãlẽ q̃z inãlẽ: ꝛ ſꝑaliter ℨ colerã in cerebꝛo exñtẽ. ¶ Vak ℊ ad põdus ʒ. iij. cũ. ℨ. ℥. uel tertia pte ſcamo. cocte: uel qñq̃z cuꝫ. ʒ. ℥. uel duab⁹ ptib⁹ eſule in pill'. uel circa mediã noctẽ: ꝛ hoc more ek'arioꝝ ad põdus. ℥. ℥. cũ ꝓdicto acumine: ꝛ ℔ cõtra vitiũ capitis: ꝛ maniã: ꝛ meliam de co. nãli uel innãli datũ in pil. plus ducit q̃z more ek'uarij uel in ligda ſuba. Vſũ datuꝫ in ligda ſuba in maiori q̃ntitate dꝫ dari q̃z in pil. raro vak per ſe. in ligda ſuba põt dari ſingulis duob⁹ mẽſib⁹ ut dictũ eſt ꝙra iueteratas cãs capitis: uel alr ad miſceak eq̃liter cũ dyaꝓrunis uel trifera ſaracenica: ꝛ in ſingulis ſeptimanis in frigidõ uẽtre repleto bis ulr ter dari põt ad põdus. ʒ. ij. nulla digõne ꝓcedẽte ꝛ ſine obſtuatione diete: tñ nãli purgatione ꝑus facta ſuauiter mũdificat caꝑ. a ſuperfluitate co. ſik'r admiſceank due ptes dyaꝓrunis cũ tertia pte ek'arij de ſuc. ro. qõ offeras ſingulis ſeptimanis cõtra abũdãtiã co. ubicũq̃z in coꝛpe ſit: ſine ꝓcedẽte digeſtione ꝛ ſine obſeruatiõe diete. ¶ Spãliter in ca. arthetica ꝛ podagra: ꝙ ek'm de ſuc. ro. fuit inuẽtũ ꝙra calidas poda. põt ergo dari delicatis ꝛ robuſtis ſi abundet calidus hu. ꝛ innãlis ſicut flegma ſalſum uel dulce: cũ feb. uel ſpẽs co. innãlis. hoc enim neq̃z determinat in ſingulis nec in cã dabis mediã ptẽ de colagogo ut dcm̃ eſt: ꝛ aliã mãm de ꝓlagogo qõ dicek inferi⁹. melius eniz ſic purgak q̃z per exhibitionẽ oxi. ꝛ bñdicte ꝙ cũ iſta ſint ca. multũ nõ abũdãt in febꝛib⁹: ſed ſi abũdet ſine febꝛi. ꝛ multũ delicatis hẽt purgari cũ. ʒ. ij. catartici imꝑialis. ꝛ. ʒ. ij. bñdicte acuatis cũ media pte. ʒ. j. eſule. ꝛ q̃rta. ℨ. ſ. ſcamo. cocte: uel oxi. ꝛ bñdicta in ꝓdicto põdere: ꝛ cũ ꝓdicto acumine. ¶ Si abũdet co. ꝓaſſi. uel eru. purgek cuꝫ ℥. ſ. trifere ſarace. que ſꝑaliter co. ꝓaſſi. ꝛ eru. purgat: ꝛ ℨ. iij. reu. cũ ꝓdicto colagogo. ita tñ ꝙ apponak tertia ꝑs melagogi: ut mõ dixim⁹ in ꝓdicta ꝓportione: uel meli⁹ catarticũ imꝑiale: qõ ad hoc inuẽtũ fuit. ¶ Vek ergo ad põdus ꝓdictũ in ſero in pill'. uel circa mediã noctẽ more ek'arij in ſingulis ſeptimanis: uel ſemel in ſeptimana cuꝫ admixtione dyaꝓrunis uel trifere ſaracenice. ¶ Si aũt in robuſtis abũdet co. cum feb. põt dari. ℥. ſ. reubar. in colagogo: mirab. citri: uel due partes ſcamonee cocte ¶ Si ſine feb. ℥. ſ. catartici imperialis. ℨ. ſcamo. ul'eſule. ℨ. j. uel. ij. ad plus: uel põt admiſceri cum dyaꝓrunis. ꝛ dari ſingulis ſeptimanis ut dictuꝫ eſt: ꝛ hoc mõ dꝫ ſophiſticari medicina nolentibus accipe: ꝛ abominãtibus: accipiak pullus: ꝛ impleak reub. ꝛ mirabo. citri. ul' apponatur aliquãtulũ cuſcute ꝛ decoquak in aq̃ ad plenam decoctionẽ: poſtea cũ vitellis ouoꝝ in eadez decoctione: ꝛ

iuscellet ꝛ apponant ſpērū pulueres q̄ztū uoluerīs: q̄ruz appōne amittat amaritudinē ꝛ exhibeat. illud ualet ꝓtra hu. dz tñ p̄cedere uſus olet remollitiui. iij. uel. iiij. diebus ſicut malue ꝛ filium. ¶ Si abhorret oxiçacaram. Cōtra abūdātiam flegmatis ualet polipodiū eſula ciminum ꝛ anetū: ꝛ cum p̄dicto iuſcellet ꝛ exhibeat: p̄cedente tamen uſu herbarum mollientium.

¶ De materia purgādi in cauſa frigida. Cap. II.

Jctum eſt q̄liter ca. cā debeat purgari nūc dicēdū de frida. ꝛ p° de flā te. flā ḡ abūdat q̄ñqz cū feb. q̄ñqz ſine. Jtē tā cuz feb. q̄z ſine. q̄ñqz nāle eſt: q̄ñqz ināle: ut vitreū ꝛ acetoſū ¶ Si flā nāle abūdet cū feb. uel ſine in debili corpe purget cū ydragogo qō ſic fit. Accipe abſin. Ʒ. j. ꝛ idifferēter purgat flā ꝛ meliam: ſemi. apÿ/ feni. petro. añ. Ʒ. j. polipo. Ʒ. ſ. q̄ſſenk parū: ꝛ decoquank in lb. tribus aque ita q̄ ꝓſumank due ptes ꝛ aliqd de ʒ^a. i. q̄ quātitas. ſ. ydrogogi ſit lb. ſ. colenk: colature admiſceank. ʒ. ij. mirabo. citri. kebul. ꝛ dimittank per totā noctē. ʒ. in mane apponat fiala. j. ſyr. vio. ꝛ illud totū ad pōdus lb. j. offerat. depoſita actuali friditate nō totū calefiet. ¶ Si aūt ſubam mirab. dedignat accipe apponank. ʒ. v. kebu. ꝛ mane colentur per pānū: ut ſba remaneat: ꝛ colatura offerat: ꝛ dabitur febricitātib° iterpolate. dek iſtud de. vij. in. vij. diem uſq; ad febris ſolonē. Sanis ēt pōt dari ſingulis menſibus ad plenariā mūdificationē flātis. Uel alr. Accipe. ʒ iij. mirabo. keb. ꝛ in. iij. lb. ꝛ. ſ. aque ſtet per noctē cola. ꝛ dek colatura de tertio i tertiū diē laborātib° q̄tidie ſuauiter ꝛ ſine piculo educit flā: ꝛ ſoluit q̄tidie. ꝛ eodē mō pōt dari ſanis ꝛ delicatis in tenera etate: ul denk pil. de aloe ꝛ maſti. ſingulis ſeptianis ad pōdus. ʒ. iij. añ p̄ādiū: uel poſt ſine obſuatione diete/ ꝛ ſine digōne māe p̄cedente ad ꝓfortationē ſtōci: ꝛ calidū ſtōcū ꝓfortat: ſenſum repat. ℞. aloes epatici. Ʒ. j. maſticis. Ʒ. ſ. ro. gariofi. añ. ʒ. ij. croci. ʒ. ij. ꝓfice cū ſuc. fenk. ſi i capite abūdet flā cū ſuc. abſin. ſi in ſtōco uel iteſtinis: cū ſuc. caulū uel fenk. uel cū mel. ſi uelis longo tpe ſuare. uel alr lb. ſ. dyātos. lb. ſ. yeraꝑ. ſi flā ſit in capite: bñdicte: ſi ſit ex abūdātia eiuſdem circa nutritiua: cōmiſceank: ꝛ de hac cōmixtiōe ſingulis ſeptimanis cū uadit dormitū accipiat ad pōdus. iij. ʒ. ſine digeſtione māe p̄cedēte ꝛ ſine obſuatione diete: hec gdez mūdificat caput: ſtōcū ꝓfortat: yeraꝑ. purgat flā a dyafragmate ſupi°. bñdicta a dyafragmate iferius. Si flā aceteſum abūdet in debili: uel cū feb. uel ſine: purget cuz media pte ydragogi hui°: ꝛ media ex melago. det. Si vitreum eodē mō uel cū utroq; ſi uoluerīs per ſe tñ. ſ. cū media pte ydrago. ꝛ media melago. uel colago. non q; aſſignet nā duplex in vitreo ut in acetoſo: ſz iterū in ꝓgelatione trahit ad nāz melicā: uel q; purgata melia purgat flā ꝛ e ꝓ°. ꝛ gcgd purgat co. purgat flā mūdificādo ꝛ e ꝓ° Si aūt in corpe nō delicato uel robuſto flā nāle fac feb. pōt purgari cū. Ʒ. ſ. bñdicte ſimplicis. Si aceteſuz ul' vitreū eodē mō cū. ʒ. ij. ſimplicis. ꝛ ʒ. ij. yeraꝑ. ꝛ pp fumum melicū in aceto pp ꝓgelationē vitrei. ¶ Si vō abundet flā nāle ſine fe. ꝛ pati. ſit fortis: tūc acuak cū. Ʒ. ſ. bñdicte. cū. Ʒ. j. ꝛ. ſ. eſule: ꝛ dek in pill'. ꝛ ſpāliter ſi mā ſit ſub dyafragmate: uel ſi ſit ſuꝑ dyafragma: denk. ʒ. iij. yeraꝑ. cum Ʒ. ſ. blāce: uel. Ʒ. j. eſule: ꝛ q; blāca violēter purgat ꝛ magis q̄z bñdicta ideo min° acuit q̄z bñdicta. Jſte enīz māe debēt dari: ꝛ pūt in q̄tuo: tpib° anni: uel de duob°i duobus mēſib° ſi abūdātia flātis nālis ſit nimia: ſic in gbuſdā ptib° lepꝛoſis: litargicis: cephalargicis: epilepticis. vñ iſtis poſt purgationē vnicā pūt dari ſel' in ſeptiana bis in ſero. iij. uel. v. pill'. ſine blāca cū obſuatione diete ꝛ ſine digōne māe. uel admiſceat cū eq̄li puluē dyātos ul' plitie: ꝛ offerat in ſero ſel' in ſeptiana ad q̄ztitatē. ʒ. ij. tūc cū p̄dcis paſa p̄n° mozbi ſingulis noctib° p̄nt dari: ul' ad q̄r tā uel ad qntā noctē. iij. uel. v. pill'. de p̄dictis medicinis Si in fortī corpe ſit flā vitreū uel acetoſuz ſine fe. purgetur cū eq̄li mixtura yeraꝑ. ul' yerel. ad pōdus. iij. ʒ. ꝛ acuatur p̄dicto mō cū. Ʒ. j. ꝛ. ſ. eſule. uel. Ʒ. j. ſcamo. uel altera aliarū tñ. Et notādū q; maior doſ yeraꝑ. uel yeralo. uel blāce eſt. Ʒ. ſ. ꝛ. Ʒ. j. eſule. Minor doſis eſt. iij. Ʒ. ꝛ Ʒ. j. ꝛ. ſ. eſule. Media doſ. iij. ʒ. cū. Ʒ. j. ꝛ. ſ. eſule. quib° aūt maior. media. minor debeat dari ſic pōt p̄bari. poſt 2^m diē potationis oximell'. da. ʒ. ij. de paulino: ꝛ ſi ducak uſq; ad tres ſellas da mediaz doſim: ſi uſq; ad q̄tuor uel plres dek minor. Si bis uel ter uel nō moueak dek maior ꝓſiderata tñ ꝓditione nāe vigore: q; ubi iſte deficiūt melius eſt ut paulatim ꝛ frequēter educat mām q̄z ſel: qō gdē teſtat Alexā. tñ in mō pōt decipi medic° q; ꝓfectiōes q̄ñqz acuunk plus debito: q̄ñqz parū. Et notādū q; bñdicta min° laxat q̄z aliq̄ iſtarū: vñ oz plus acui. de meliori cōſilio eſt ut nō dek blāca per ſe: q; nimis eſt violēta. ¶ Ex. ḡ el'm ꝛ gūmas uenenoſas: ſz admiſceat medietas alicui° medicine faciēs ad tā cū co. ſic ēt dico de yeraruf. que dantur ꝑ oēs ſpēs lepre in cā melica cū trib° ptib° yeralo. Jn flatica cū duab° ptib° yeraꝑ. in colica cū duab° charatis ipia. ¶ Cōtra ſcabiē ꝛ ꝑ hu. uenenoſos tā cal'os q̄z frigidos idifferēter: ſz q; eque ul' magis eſt uenenoſa yeraꝑ. ſic blāca: ideo nō dak per ſe: ſz cū alio in media pte alicuius māe ad tā factētis cū ea. ¶ Si l'r potionādus in ca. cā pōt ꝓbari cū pill'. añ cibū ad pōdus. v. de. ꝛ ꝑm magnaz uel minorē doſ. ſz decipit medic° in bis pil. ſicut in paulino: pp errorē ꝓficiētiū: ſic' eni flā cū feb. uel ſine abūdat ita ꝛ melia ¶ Jtē melia tā cū feb. q̄z ſine feb. q̄ñqz eſt nālis: q̄ñqz cū ināli feb. ſine feb. abūdat in delicatis ꝛ debilioribus purget cū melago. qō ſic fit. Accipe ſe. feni. apÿ/ petro. caruī/ dauci/ epithimi/ ſene/ cuſcute. añ. Ʒ. ſ. q̄ſſenk ſe. decoquank parū in trib° libris aque uſq; ad ꝓſūptionē vnt°: ita q; de alia aliqd ꝓſumat: colenk: ꝛ colature admiſceank. ʒ. iij. mirab. idoz in ſero ꝛ mane. apponank i fiala. j. ſyr. vio. ꝛ totū offerat. ¶ Si valde ſit delicat° fiat ut dictū eſt in colago. ſz apponank. ʒ. ij. mirab. indoz in craſtino colet ꝛ offerat: q; ſuba mirab. auferet p caliatem. uel alr in lb. j. ꝛ. ſ. mirab. idoz ponat: ꝛ i alia pte. ʒ. j. ꝛ. ſ. lapi. laçuli: ꝛ dimittat ſic per noctē: ꝛ in craſtino mane offerat de reſolone mirab. cū ducto° fuerit uſq; ad. iij. ul. iij aſcel. ꝛ hu. tracti ſūt ad ſtōcū: dek alia ꝑ medicie q̄ hēt lapi. laçuli: ut hu. eductos p cōꝛeſſionē educat: purgat enī laꝑ. laçuli cōp: imēdo: ꝛ pōt dari ſanis ꝛ maniacis: ꝛ melācolicis: ꝛ emoptoicis de mēſe in mēſem: uel de. xv. in xv. dieb° uſqueq̄ eūata ſit illa mā. ¶ Si l'r ꝛ egris uſque q̄ ſoluta ſit feb: is: illud idē dico ſi in robuſtis abūdet melācolia: pūt ēt dari. ʒ. ij. uel. iij. yerak. ſecure acuate cū. Ʒ. j ſcamo. cocte. uel cū. Ʒ. j. ꝛ. ſ. eſule: q; ſcamones plus laxat q̄z eſula. ¶ Si aūt in robuſtis abūdet cū feb. pōt dari. Ʒ. ſ. yeralo. ſine acumine de mēſe in mēſem: uſqueq̄ ſoluat febris: ſed ad minus de duob° in duobus menſibus. ¶ Si melia innālis abūdet cum febre ſoluat ut dictum in tractatu co. p̄aſſine ꝛ erugi.

¶ De medicinis optatis. Cap. III.

Jcto de medicinis laxatiuis reſtat dicere de optatis. ¶ Optatarū ḡ q̄dā dantur ꝓtra frigidas cās: q̄dā cōtra calas ꝛ frigidas idifferēter. ¶ Jtē earū que dank ꝓtra fridas: quedā dāt̄ p̄ncipal'r ꝓtra flegma: ut aurea alexā. opiata odropiron. opopira aūt cā multa violētia deficcat hu. flaticos: vñ iter ptak ignis facer: ꝛ ideo nō dz dari ꝑ meliam: q̄dā dank p̄ncipal'r ꝑ meliam ut eſdra metridatū: quedā p̄ncipal'r ꝓtra co. ut rub. reges. Quedā ꝓtra utraſq; ut thiriaca: ꝛ maxime ꝓtra uenenoſam. ¶ Optatarū ergo multiplex eſt utilitas. p̄mo ꝓfortat mēbra ꝛ debilitata calefac 2° ꝓſumit ꝛ deficcat urinā. ꝛ 3° itercipit fluxū mēbroruz: ut ḡ effect° cōſideret iſta ſunt ꝓſiderāda. ſ. diuerſitas ſb iecti: tpis oppoꝛtunitas. Maneries dādi diuerſitas ſbiecti ſic: quedā eni corpa diuerſis abūdāt hu. ſubtilibus ꝛ crudis: q̄dā ipuris ꝛ cōpactis. vbi gra. Si leues ſint hu.

pōt opiata dari:ut in causis reumaticis.Sz distinguēdū est:q; quādoqz hu.lenes sunt z rabidi:z tunc a ꝓncipio pōt dari opiata:sicut aurea/uel metridatū:q; he sunt fortiores.Leuis eni opiata nō posset tātā mām deficcare.immo plus dissolueret q̄z ꝓsumeret/z ita ledereť:ꝛ si pauci sūt hūo.a ꝑn°bñ pōt dari.leuis opiata nimis deficcaret. Si aūt hu.sint grossi ꝑmo digeras cū paulino:uł aliquo oximel.uł gargarismatib°:z pōt dari opiata fortis:sic metridatū/uel aurea/uel thiriaca.Si eni a ꝑn°dares opiatā tūc deficcares ſbtiles ptes:z ꝛ eēt cā maioris cōpactiōis vñ male dak thiriaca q̄rtanarijs:a ꝑn°.ſ.nisi post.vij.accessiones.tpis aūt opportunitas cōsiderak:aut eni ad fluxū interciplēdū dak:aut deficcādū:ut cū est cā reumatica multa.¶Notādū tñ q; qñqz cā reumatica multū est violēta:z tūc in q̄cūqz dak opiata cū vino decoctionis salute/z casto.z nō sustinet dilationē/nisi adsit febris:z debet dari opiata:sic in apoplia palisi litargia.Vñ a ꝑn° dak thiriaca trib°dieb°ꝓtinuis cū vino decoctiōis casto.z salute. Et nota q; in litargia nō dz dari thiriaca:ubi adsit febris ꝓtinua:sed decoctio salute z castorei bñ pōt dari:qñ dak ad deficcādū exhibeak q̄cūqz hora uolueris:ſtōco tñ exñ te ianito:q; si eēt replet°ipedirek effect°opiate.vñ longo tpe dz ieiunare:ut forti°opek medicina.¶Itē in hyeme dank fortiores z in maiori q̄ntitate.In estate vo leuiores z in minori q̄ntitate.¶Dādi modus ꝓsiderak:q; febrici tātib°ut in tertiana uel ꝓtinua de ſlate salso pōt dari i aq̄ tepi.q; cū vinū sit fumosuz nō ualet in ł casu.In cōtinua tñ de ſlate salso cū vino multū limphato pōt dari.¶Deliquus tñ cū aq̄ tepi.sanis z febricitātib° q̄rtana uera z quotidiana de ſlate nāli:z vitreo z acetoso in vio tep̄.q; vinū meli°trahit vtutē opiate in ꝓfūdo.¶Itē qñqz dak distē perata:qñqz in pil.cū nebula.ſ.delicatis.¶Itē ꝑ reumaticas cās dz dari cū vino subtili z albo/z multū limphato:q; forte vinū cū sit multū fumosum multū apiēdo poros augmētaret fluxū.¶Itē nō q; cuz oīs opiata fere sit ca.nō dak in ꝓtinuis/nisi reges/que nō est cala:z dak in sero cū syru.ro.uł vio.ad ꝓuocādū somnū:z itercipiendū cās reumaticas:q; in ꝓtinuis in cā reumatica non dz fieri fomētatio:quocat eni reuma.z ita dak reges ad pōdus.iiij.dena.uel.v.cū vo dak in iterpolatis sicut in ter.ꝓtinuis expectabis q̄rtā accessionē:z tunc pōt purgari si fortis sit patiēs:pōt dari opiata:si debilis sit patiēs ad ꝓsūptionē māe/z eūonē febris:uel purgabis z dabis opiatā añ horā accessionis.z ēt ꝑmanente feb.ter uł q̄ter dabis añ horā accessiōis usque q̄ soluak feb.z in ꝓtinua z q̄rtana añ expectabis ad min° septimā accessionez:qñ fit de grossa mā:z post dabis opiatā.ſ.thiriacā cū vino decoctionis mēthe purgabis:z post horā accessiōis dabis opiatā:z ita de.xv.in.xv.dieb° dabis opiatā usq; ad aliā purgationē/uł febris solonē:q; ꝑ in q̄rtana est durus hu.da metridatū uel thiriacā.¶In tertiana vo nota musā enea m.¶In tertiana vo dāda est reges uł rub.troc.¶In q̄rtana notha:uel tertiana uł quotidō.de salso ſlate:dabis musam eneā.¶In quotidia.de nāli ſlate:uel acetoso:uł vitreo aur.ale.z qñqz musa enea dak.¶Itē in quotidia.de salso ſlate uł tertiana notha qñqz dak eḡlis mixtura auree rub.aurea aūt rōne ſlatis salsi ītrisect.rubea rōne eiusdē.¶Itē dictū est q; in ꝓtinuis nō dak ca.opiata.¶Nō tñ casum q; febres ꝓti.ex multa mā dissoluta fluēte ad spūalia patiť suffocationē uocis.Si ḡ timeas de subita suffocatiōe da thiriacā ꝓbatā z statim recupabit uocē:ł si exiccek uox.i.si ex siccitate suffocek uox:qđ cognoscik per extenuationē co:pis nō dabis:q; magis lederet deficcādo.Sīr dico de mlib° si sit colica/z tenuis:z talibus thiriacā ꝓbatā:in ꝓpetuū fiet sterilis/deficcādo mricē.Si vo sit pinguis z hu.dek thiriaca ꝓbata:z perpetuabit mricē ad ꝓciplēdū.¶Itē dico q; si ꝓbata fuerit thiriaca:qñqz fluxū uē.stringit forti° q̄z athanasia uel micleta.¶Itē si pauca est mā z ligda ut dcm est:z reumatiçat ad os z ad nares uel ad oculos/da in sero rubeā.uł pōt addi aligd de auripigmēto qđ intercipit reuma capitis. Et nō q; ꝑ cās reumaticas:z cās frigidas nō debent dari acrumina:ut alliata/z pipata.Si magis sit ligda z reumatiçās da aureā/uel dyaolibanū/uel metridatū:q; iste opiate ualde sūt cale.Si adhuc sit maior fiē in epłia uel apoplia:da q̄cūqz hora supuenit/uel thiriacā:z de ł tribus dieb° ꝓtinuis a ꝑn°mo:bi:ubi aūt cōpacta est materia nō dz dari a ꝑn°:sed post ꝑmā purgationē in frida arthetica.In q̄rtana uera:in notha:in litargia:in epłia:in cephalea:in frida cā:emigranea:in emopogra:in emorogia.¶Dictū addo de pali.z apoplia.ſ.minorē dabis thiriacā/uel metridatū singulis.xv.dieb°/z in asmate de ſlatica mā co:pe exñte carnoso:q; si esset extenuatū ł sz fieret asma ex ſlate nō darek ei:q; nimis deficcaret.¶Itē ut dictū est:q; qđā opiate recipiūt utrāqz cām.ſ.ca.z frī. ut thiriaca:z tu itelligas de ipsa que est uenenosa.¶Itē dico q; in oi ſpe lepre:tā in ca.q̄z in frida dabis thiriacā post ꝑmā purgationē cū suc.fumiterre tep̄.de.xv.in.xv. dieb° usqz ad aliā purgationē.¶Itē dak thiriaca cōtra morsum reptiliū:z ꝓ uenenuz:z ꝓ morsum rabidi canis dak p os ut liq̄fiat:z itercipiat ide uenenū ne puenīat ad cor.z ponit sup vuln° ut ꝓhak vuln°ad exteriora.¶Itē notādū q; ꝓ morsum rabidi canis usqz ad annī circularē reuolutionē dz dari singulis.xv.dieb°.¶Multotiens eni ꝓtigit q; facta circulari reuolutōe annī uenenū patet qđ totū annū latuit.In eadē enim hora in q̄ morsus fuit dissoluiť:z ſac hoiem frenetic̄.z destruit eū stati.¶Sīr dico q; ꝓ morsum freneticī dak thiriaca uł metridatū per os/z ponit sup vulnus.aḱr fieret hō morsus freneticus.¶Itē dak thiriaca p os ꝓ antracē si nō febriciter:z ponatur bis uł ter q̄lsqz rūpak apa:uel plurtes in die:uł dak ꝓ uenenū qđ recipiť p os:ł mō:fiat clistē uel uomit° ut sic stōco ianito maiorē hēat efficatiā:aḱr eni posset ipediri:z tūc offerak thiriaca/uł metridatū:z dari dz trib° dieb° ꝓtinuis:uel opiatarū recta dosis est nō excedē pōdus v.ℨ.uel.ij.ʒ.nisi in exhibitione toxi.tūc eni ꝑmo dz dari ad pōdus.iij.uel.iij.ʒ.z post in maiori q̄ntitate.idē dico de metridato.Et notādū q; in calefactiōe epatis prestudicat trifera saracenica data in mane cū aqua calida.

¶De aquis clarificātibus visum. Cap.IIII.

Amana nā nō min°idiget aqs q̄z alis medicinis.¶Uñ ꝓ diūsas egritudines diūse aque phīsicales fuerūt in uēte:q̄rū quedā sunt visus clarificatiue:q̄dā laxatiue:q̄dā faciei mūdificatiue:q̄dā ꝓstrictiue:q̄dā aptiue oppilationis splenis/z epatis/z mricis/z uesice.Accipe ḡ duo uasa plūbea/uel stānata:uel vnū stāneū/qđ est inferius: adeo stāneū z labiatū:ita q; labia possint iterseri iferius. ¶Uas supłus iferius sit latū:supł°acutū:z labia iterius:z lōgū rostrū in decliuiori.¶Repleak ḡ uas iferius usqz ad medīū de folijs agrimonie/vbene/feniculi/ruthe/memite/leuistico/licisis:z post supasge de vino albo z claro:z tūc uasa circa labia bñ ligenk cū argilla:z tūc ponak uas supra fornacē terreā/que hēat orificiū supius:z tunc carbones supponank accēsi sine fumo:z tūc per calorē ignis resoluek in fumū:qui ascēdēs supius cū non possit expirare ꝓdūsak in aquosam nām:qui descēdēs per superł uas decurrit usqz ad labia usqz ad rostrū:z guttatiz distillat:z recipiť in fiala vitrea.¶Spālia huius aque sūt defrī.causa tumorē palpebrarū repmere:lipitudinē oculorum deficcare:visum clarificare:lachrymas intercipere: maculas frangere:si vis ut fortius maculam frangat apponank folia gallitricī:z morsus galline rubeos flores hñtis.cōtra ꝑdictas causas pōt etiā fieri de feni.¶Unde cōe exprimētuz.decoqnk radī.feni.z folia in aq̄:z supapponak pelutis:z illa que cōdēsak recipiak in fiala:z singulis dieb° mane z sero:z in angulo oculi vna gutta ponak.¶Cōtra ꝑdcās cās ad frāgēdū maculā distēpa pul

uerē mirte cū p̄dictis aqs ꝛ aloes. Silr cola: ꝛ in utroq; angulo oculi ponaſ vna gutta mane ꝛ sero. ℂ Itē. Accipe flores albe spine flores salicis: ꝛ fiat aq̄ ut p̄dcm̄ est ℂ Spālia huiꝰ aque sūt p̄ctiones ꝛ arsuras ꝛ rubores oculoꝝ remouē: lachrymas de ca. cā itercipe: ꝛ maculas de eadē cā frāgē. ℂ Itē. Accipe fraga matura ꝛ pone in uase de tūcis ꝛ dimittas cōputrescē: ꝛ aquā distillātē recipias in uas vitreū. ℂ Spālia huiꝰ aque sūt maculas recētes de utraq; cā frāgē: ꝛ lachrymas in utraq; cā desiccare: visum ipeditū de utraq; cā clarificare. ℂ Itē colligaſ aq̄ de vineis in uere suspēsa fiala ad caput ramī incise vinee in utroq; angulo ocli ponaſ vna gutta. ℂ Specialia huiꝰ aque sūt p̄ctiones ꝛ arsuras oculoꝝ remouē visum ipeditū de ca. cā clarificare. ℂ Itē extrahaſ aq̄ ut dictuꝫ est de folijs eufragie. ℂ Spālia huiꝰ ꝛ signa sunt lachrymas de frī. cā itercipe: palpebras de eadē cā tumidas extenuare: maculas de frī. cā frāgē: visuꝫ ipeditū de eadē cā clarificare. ℂ Itē extrahaſ aq̄ p̄dicto mō de folijs ro. ℂ Spālia signa huiꝰ aque sūt facta iunctiōe sup frōtē ꝛ timpora ꝛ sup uenas pulsatiles: ꝛ uolas manuum ꝛ pedū calorē febrilē reꝓmē ꝛ alterare: ꝛ facta iunctiōe circa nares cerebrū ꝓfortare: spūs aiales multiplicare: accepta p os in colica cā fluxū uē. itercipit: eodē mō aq̄ violꝰ ꝛ eudē effectū hēt nisi q̄ illa laxat: ꝛ ista cōstringit.

ℂ De aquis mundificatiuis faciei. Cap. V.

Sequitur de ags mūdificatiuis faciei extrahaſ aq̄ a floribꝰ fabarū: ꝛ cū aq̄ illa illiniaſ facies ꝛ collū ꝛ manꝰ. ℂ Specialia huiꝰ aque sūt dealbare/cutē extenuare/colicas maculas remouē: huiꝰ rei argumētū est q̄ lauatura aque fabarū hēt p̄dicta mūdificare ꝛ cutē extenuare. cū ergo faba que terrestris est ꝛ grossa hēat ℔ facē: multo fortiꝰ aq̄ floꝝ facℓ ℔. ℂ Itē. Accipe entale dētale/classam/boracē/sarcocol. coral. ꝛ cristal. al. farinā ciceruī/marmoꝝ al. anetū dulce/gipsum/risi/oroβ. ꝛ portula. ista puluerizata cōficiaſ cū p̄dicta aq̄ muscata: ꝛ fiāt pil. ꝛ desiccentſ ℔ vmbra. ꝛ cū opꝰ fuerit facta suffumigatiōe cū aq̄ decoctionis de palea ordei ꝛ auene distēperet pil. vna cū p̄dicta aq̄ ꝛ deliniaſ facies: ꝛ peplet p totā noctez: ꝛ in crastino lauet cū lauatura furfuris uel fabarū: ꝛ postea cū aqua simplici. Istō fortiꝰ hēt dealbare cutē ꝛ attenuare maculas ꝛ pānos ꝛ lētigines de ca. cā dissoluē ꝛ abstergē. Eodez mō pñt formari pil. de aq̄ limonū: ꝛ fortiꝰ opaſ: limones sūt fructꝰ in trāsmarinis ptibꝰ put ad quātitatē maloꝝ macta noꝝ: isti fructꝰ maturi terāſ ꝛ exhaſ suc. acetosus. ℂ Itē aliō spāliꝰ istiꝰ aque: q̄ si fiat delinitio circa regionē uesice: uℓ accipiaſ p os in potu frāgit lapi. de ca. cā huiꝰ rei argumētū est: q̄ si ponaſ porcelline p noctē vnā in aq̄ in crastino pñt malaxari sic cera ligfacta. ℂ Itē. Accipe flores ꝛ folia ierse. bzionie: ꝛ exhaſ aq̄ ut p̄dictū est: ꝛ deliniatur facies collū ꝛ manꝰ. ℂ Signa spālia huiꝰ aq̄ est facies denigratā dealbare ꝛ maculas: pānos: lentigines de frida cā extinguē uel abstergē: silr ꝛ morpheā. ℂ Item. Accipe bzionie ꝛ ierse. mūdifica. ꝛ fac troc̄. ꝛ desicca ad solē pulueriza: ꝛ ofice cū p̄dicta aq̄ ꝛ fac pil. ad q̄ntitatez ciceris: ꝛ p duos annos pñt duarī: distēperet pil. vna in mortario: ꝛ facta stuffa cū aq̄ decoctiōis absin. ꝛ herbe viol. deliniaſ facies ꝛ collū: ꝛ p totā noctē peplet in crastino in colatura/uℓ lauatura furfuris/uel fabarū: ꝛ post cū aq̄ tep̄. fiat simplici. Istud potēter opaſ in p̄dcis. ℂ Itē exhaſ suc. a fragaria: uℓ ab hasta regia: uel ab herba muscata: ꝛ fiat illinitio circa faciē col. ꝛ manꝰ. ℂ Spālia huiꝰ aque sūt cutem extenuare: ꝛ aromaticū odorē pstare. ℂ Si aūt vis dealbare: ꝛ rub. facℓ facē cū p̄dcō pluē alumis de pluma de basilicone añ. ofician pil. ut dictuꝫ est: ꝛ deliniaſ facies. ℂ Itē exhaſ a floribꝰ nigelle ut dictū est. ℂ Spālia huiꝰ aq̄ sūt cutim ispissatā de frida cā extergē maculas pānos ꝛ lētigines de eadē cā tergē. ℂ Itē cū eadē distēperet farina nigelle dñ cicerisata ꝛ fiāt pill. ad q̄ntitatem ciceris mioris: ꝛ cū opꝰ fuerit distēperet vna pil. cū p̄dcā aq̄ ꝛ deliniaſ facies: ꝛ peplet p totā noctē. ℂ In crastino lauet cū lauatura furfuris uel fabarū. Illud fortiꝰ opaſ in p̄dcis cāis. ℂ Itē aliud. ifūdaſ nigella in aq̄ frida ꝛ p octo dies dimittaſ usqueq̄ findaſ cortex p inflationē nigelle: ꝛ postea teraſ: ꝛ distēperet cū aq̄ frida: colet p pānū ꝛ dimittaſ residē: ꝛ q̄ clarū fuerit ꝓjciaſ: ꝛ illud spissum q̄ remanet in fūdo desiccet in umbra: postea distēperet cum aq̄ ꝛ dimittaſ residē: ꝛ iterū q̄ clarū fuerit ꝓjciaſ: ꝛ illō spissuꝫ desiccet: ꝛ sic fiat decies uℓ pluries. ꝛ tūc cū p̄dicta aq̄ formenk pil. que fortius in p̄dictis causis opank.

ℂ De aquis spūalium membroꝝ. Cap. VI.

Sequitur de ags spūaliū: exhaſ a foliis leuistici. ysopi satureie/floꝝ yreos/prassij/enule cāpane/floꝝ trifolij: illius gmktos hēt flores ad q̄ntitatē nucis gallie: cuiꝰ flores dum sugunk exhiſ: q̄si mel. uℓ cuc. ℂ Spālia huiꝰ aq̄ sunt humiditaticos circa spūalia dissoluē: sputū attenuare: ꝛ de facili expellē: ꝛ ēt circa eadē mēbra dissoluē. ℂ Itē. Accipe gūmi ar. draganti. al. raſ. ligni. vio. ꝛ maluarū. ifūdank in aq̄ ꝛ exhaſ aq̄ ab illis p decoctionē ut dcm̄ est. ℂ Spālia hꝰ aq̄ sūt duo. s. calitatē spūaliū reꝓmē ꝛ alterare: ꝛ siccitatez spāliter ifūdē. ℂ Itē exhaſ aq̄ a folijs plātagis. gnāphalij/tormētil. ꝛ ro. ℂ Spālia huiꝰ aq̄ sūt si in potu recipiatur cū vino ca. spūaliū vulnera de ca. cā ꝓsolidare: uℓ dissrasiā factā de ca. cā alterare. ℂ Itē exhaſ aq̄ de folijs uℓ floribꝰ lacee al. uℓ nigre/tapsi barbassi ro. sauine lapaſ. iuersi. ℂ Spālia huiꝰ aq̄ sūt fridā dispōnē spūaliū alterare: si recipiaſ in potū flaticos hu. cōsumē ꝛ vulnera spūaliū facta de frida cā ꝓsolidare. ℂ Itē. Accipe mēthā melissaz bethonicā/balsamitā/satureiā/salutā/serpillū/poliū pulegiū regale/hastā regiā/ ꝛ de folijs istaruz exhaſ aq̄ ut dcm̄ est. ℂ Spālia huiꝰ aq̄ sūt debilitatez capitis ꝛ stōci pueniētē ex fridītate reꝓmē: digōnē stōci ex isensibilitate ꝓfortare: fluxū uē. de frida cā itercipe. Silr p ōriuz hēt aq̄ ro. calidā dissrasiā stōci alterare: ꝛ fluxū uē. de ca. cā itercipe. ℂ Itē exhaſ a folijs ꝛ floribꝰ reste bouis. ℂ Hec aq̄ alterat fortiꝰ dissrasiā stōci de ca. cā ꝛ itercipit fluxum uē. de ca. cā. ℂ Itē exhaſ aq̄ a folijs sambuci ro. ℂ Specialia huiꝰ aq̄ sūt si recipiaſ p os hu. exītes in stōco ꝛ ite stinis dissoluē: ꝛ p uterū expellē. vñ cibꝰ factꝰ de sambuci floribꝰ vtutē hēt laxādi in fri. cā uℓ in colica citrina: uel vitellina: uℓ de flate salso: uℓ dulci: uℓ vitreo. ℂ Itē extrahaſ aq̄ a floribꝰ viol. malua. hec aq̄ hēt alterare ꝛ laxare. ℂ Itē exhaſ aq̄ a floribꝰ nenuf. ſz duplex est vngula caballina: maioꝝ ꝛ minoꝝ. ℳaioꝝ hēt croceos flores. ℳinoꝝ hēt al. ꝛ ab al. exhaſ ut dcm̄ est. ℂ Spālia huiꝰ aque sūt. si cū aq̄ tepi. frōtes ꝛ timpora ꝛ uene pulsatiles delinianſ: reꝓmit calorē: accepta p os calidā discrasiā stomaci splenis ꝛ epatis alterat. ℂ Itē cū aq̄ tepi. fiat fomentatio sup regionē epatis: uel cū eadē aq̄ ꝛ farina ordei fiat emplastrū ꝛ epati supponaſ. ℂ Itē cū albumine ouī delinias regio epatis: ꝛ tūc aspgaſ puluis factꝰ de nenu. ℂ Cōtra icteritiā croceā iste sinapismus potēter alterat discrasiā epatis ꝛ urinā remittit. ℂ Itē de radi. eiusdē herbe fiant trocisci ꝛ ponātur in lixiuio ꝛ dimittank residē. abluto huius lixiuij capil. plongatos multiplicat ꝛ rarificat. ℂ Itē. Accipe radi. bzusci/sparagi/dyātos/scolopē. ceterac. pollitricū/pēdilicion/epatice/pulmonarie/gramis senationes/cretā simplicē/cētauree/psilij/se. citrulli/melo. cucur. cucu. bzusci/sparagi/apij/petro. macedo. feni. le uisti. ameos/sile. mōtani/dauci/saxifragie/milij solis/xilobal. paucedani/uel yreos/hedere arboree ꝛ terrestris gūmi hedere/nuclei cerasoꝝ/cātaridarū/uel carsarboꝝ/laſ. spōgie/plūbū/sanguinis hirci/aceti al. fulonis/se. minoris/cinamomi/spice nar. se. acori usti/urtice/trifolij/tribuli marini ꝛ cāpestris: ad libitū. ponātur ista in ampho ra magna amplū hñte fundū ꝛ stricti os: cooptaſ supius cū argilla. ℂ Itē iuxta orificiū fiat foramē: ubi ponatur

caput emboti. ¶ Itē ligenk:z tūc ſb amphora p̄ma p̄oak lētus ignis:ita gȝ per ebullitionē nō poſſit accedē ad caput emboti:z tūc ſoluik fumꝰ qui per embotū currēs uſqȝ ad aliā ollā in ſupiori ꝓdēſabik:z in aqueā nām uł ſbam que ualde clara eſt z ſubtilis:in inferiori olla recipitur. ¶ Spālia huius aque ſunt oppilationē ſpleris z epatis de fri.cā remouere oppilationē mſicis apit.laꝑ.in renibus z uesica frāgit. ¶ Item eidē aque apponak çuc.z ſȝrupek z offeratur in p̄dictis cauſis.

¶ De aqua ardenti. Caꝑ.VII.

s **Equiť** de aq̄ ardēti que ſic fit. Accipe ſextarium uini nigri z uetuſtiſſimi z ponak in amphora eodē mō fo:mata z apponā tur. ℨ.iij.utriuſqȝ ſulfuris/uł utriuſqȝ auripigmēti:armoniaci/tartari/ſalis nitri lb.j.olei coꝛs uetuſtiſſimi z coq̄tur uſqȝ ad duarū ptiū ꝓſūptionē:z tūc colek z addak aq̄ calā:z exhak p embotū ſic p̄dictū eſt in alia olla: z exhak aq̄ p̄ma. ¶ Spālia huiꝰ aque ſūt ſi deliniak cādela/uł licinīū/z iponak ſub aq̄ nō extinguiť. ¶ Itē ſi ſupaſpgak capillo uł pāno uel pilo:gȝ totꝰ capillus/uł pilus/uel pannus cōburak:z poſtq̄ ꝓſūpta fuerit remanebit pānꝰ illeſus z illud ſupra qō ponek. ¶ De oleis. Caꝑ.VIII.

h **Amana** nā nō minꝰ indiget oleis q̄ aqs ad ſui ꝓpuatōez. ¶ Oleorū q̄dā ſūt frida:q̄dā ca. ¶ Itē tā fridoꝛ q̄ calidoꝛ q̄dā laxatiua/q̄dā ꝓſtrictiua. ¶ Itē q̄dā olea ſunt de ſemibꝰ:de floribꝰ:de fructibꝰ:de gūmis:quedā de lignis:q̄dā de uitellis:q̄dā de radi.q̄dā de alīs. ¶ Sȝ p̄mo de fri.dicamꝰ:z de oleo ro. Accipe ℊ flores ro.viridiū z repleak fiala floribꝰ z oleo:ita gȝ ꝑ lb.j.ro.ſint due lb.olei.obturek uas z apponak ſoli p.xl.dies ſingulis die bꝰ moueak ſepe:z poſt decoctionē p pānū al.colek:z oleuz ſup aquā fridā ꝓjciak:z moueak cū v̄ga coꝛili excoꝛticata:z iterū ponak in aliā aquā fridā z moueak:z ita fiat decies:ex iſta enī lauatura maiorē acgrit friditatē z miorez ſiccitatē. Uñ magis ſfridat z humectat. ¶ Itē ponak i fiala vitrea z apponak ſoli uſqueq̄ aq̄ humiditas que poros itrat ꝓſumak. ¶ In frida regiōe ubi ex lēto calore aeris nō pōt decoq:ponak in uas plenū aq̄ z bulliat p.ij.uel p iij.dies ad tertiā ptē olei:z ſi nō hēas oleū oliuarū exhas oleū de nucibꝰ recētibꝰ excoꝛiatis ſb oleū fiat oleū ro.uel excoꝛticent nuces ueteres:z iſūdank p duos dies i aquā fridā:deide exhak oleū. vñ dico gȝ lac nucū recentiū pōt dari febꝛicitātibꝰ cōtinue in frida regione ſiē lac amigda larū in caſa. ¶ Spālia huiꝰ olei ſūt:ſi fiat iunctio febꝛici tātibꝰ ꝓtinue uł iterpolate circa frōtē z tipora z uolas manuū z pedū:z ſup uenas pulſatiles do.repmit:calorē alterat:ſonū iducit:ſȝ ſb nō dȝ fieri in die cretico:ubi ſperas de uł/uel de pticulari. ¶ Itē ſingłare.terank vitella ouorū cū oleo ro.z fiat empłm ſup regionē epis:uł ſup ignitū aꝑa:vna uel duplici appōne doł.mitigat:z fumoſitatē z acumē māe obtūdit:locū detumē facꝛ:ruborē a loco remouet. ¶ Itē fiat empłȝ cū vitellis ouoꝛ z oleo ro.z parū croci/opij. ℨ.j.uel.ȝ.j.ſi ponak ſup arthetica ca.ſuper alia empła doł.mitigat:z in pte diſcraſiā alterat. ¶ Itez mixtū cū eq̄li pōdē ſuc.plātagi.p cliſtē in diſſinteria poteter vł̄nera cicatriçat:doł.mitigat repmēdo māȝ. ¶ Itē oleū vio.ſiłr fit:z eadē ſūt ſigna illiꝰ z iſtiꝰ:ſȝ ſb eſt laxatiuū. Illud v̄o cōſtrictiuū. ¶ Spālia huiꝰ olei ſūt:ſi cū eq̄li pōdē ſuc.mercurialis p cliſtē injčiak in acutis ꝓtinuis z iterpolatis ſuauiter remollit iteſtina:z ſuauiter ſupfluitates expellit. ¶ Eodē mō fit oleū nenufarinū:de floribꝰ al.vngule caballine minoꝛis:z eedē ſūt ſpēs illiꝰ z iſtius:ſȝ vnū eſt ſpāle iſtiꝰ:ſi fiat iunctio ſup regionē epatis:z fiat ſinapiſmꝰ cū puluē ſanda. iſtud potēter ca.diſcraſiā epatis:z ſenſuz nāe in vna uel duplici appōne fere uſqȝ ad nālē remittit. ¶ Itē diuidank poma mādragore pptes z decoq̄nk in oleo in duplici uaſe in frida regiōe ut dictū eſt:uel ad ſolē. ¶ Olei huiꝰ ſpālia ſūt in febꝛibꝰ cō tinuis z iterpolatis eadē que z olei ro.ſȝ qz iſtud oleum narcoticū eſt:z fortiꝰ alterat q̄ oleū ro.dȝ repmi cū lacte mlieris mixto:idē ualet ꝓtra guttā ca.z podagrā. ¶ Itē notādū gȝ loco pomi mādragore ualet ubicūqȝ terraruz ſe.iuſq.z oleū iuſq.p:o oleo mādragorato. qō ſic fit. De coquak ſe.iuſq.ut dictū eſt:z colek. ¶ Spālia huius olei ſūt in ca.arthetica dolorē repmē mediocriter iducendo ſtuporē:z calorē repmē:in arſuris z i excoꝛiatiōibꝰ ſubtilē cicatriçationē facē z arſuras mitigare. ¶ Alr fit z fortiꝰ in p̄dictis arſuris z cāis opak. Accipe in vigilia ioannis baptiſte ſumitates z flores z folia:z ipleak noua olla iferiꝰ hñs anguſtū foramē:z coopiak os olle ſupiꝰ: z tūc ſupponak alia olla:z liget fundū ſupioris cū ore inferioris cū argilla:z tūc fodiak ſub terra:z ſit ibi per annū:z facta anni reuolutiōe exhak:z in iferiori olla iueniek oleū clarū:qō per calorē fumoſitatū terre exhiť a iuſq. ¶ Itē Accipe folia z tructꝰ mirre z decoquank ad ſolē in duobꝰ uaſis ut dictū eſt. ¶ Spālia huiꝰ olei ſūt que z oli ro. ſed ſpāle z ſingulare eſt ſudorē dyaforeti.claudē:iunctū ſup uētrē z renes fluxū uē.itercipe. Si vis ut fortiꝰ opek Accipe ſuc.v̄micularis/ſcarioł.ſouis/bardane/cimbalarie/ſolatri/lactu.admiſceak cū oleo in eq̄li pōdē z decoq̄tur in duplici uaſe uſqȝ ad ſucci ꝓſūptionē:z tūc ponank folia z fru.mirte:z decoquank ad ſolem in duplici uaſe. ¶ Iſtud oleū fortius opatur in p̄dictis cauſis.

¶ De oleis calidis. Caꝑ.IX.

s **Equitur** de alīs oleis calis: z p̄ꝰ de lauri.qō multis modis cōficiť. Accipe baccas lauri virides terank z decoquank in oleo:z colenk:z hēbis oleū laurinū. ¶ Itē aliꝛ ꝓficiak. Accipe baccas lauri maturas z teras cū foliis decoquank z colenk:z hēbis oleū lauri. ¶ Itē alio mō terātur bacce lau.z iſundank in vino:z dimittank cōputreſcē p.iij.dies:z tūc ponank in toꝛculari:z fit oleū. ¶ Itē terātur bacce lauri recentes z mature:z ponank in ſacculo:z oleū exhak. ¶ Spālia huiꝰ olei ſūt ꝯ colicā z iliacā z ſciaticā paſ. ¶ Aliud ſingulare z ſpāle remediū ꝯ iſenſibilitatē mēbꝛi:ſi fiat iunctio ſiue fiat ex oppiſone:ſiē in paliſi:ſiue ex mortificatiōe. Sic extrahiť oleū a bac.lau.ita a baccis hedē. ¶ Spālia huiꝰ olei ſūt ꝯ fri.cās. ¶ Sȝ ſpeciale eſt ꝯ arthetica de fri.cā. ¶ Uñ dico gȝ gegd i hedera eſt ualet ꝯ arthetica. vñ oleū qō fortiꝰ opak ſic fit de hedera. Accipe ligna ſicca hedē:z ġna z gūmi ſi poteris hēre:z fruſtatim deciſa ponank in uas terreū pforatū in fūdo duobꝰ uel tribꝰ locis:z tūc ſupponak alia olla:z ponā tur in terra z liget fūdū ſupioris cū orificio iferioris:bñ ſigillabis cū argilla uel paſta:z ita diſponank ut olla ſupi oꝛ tota ſit ſup terrā coopto orificio:z fiat ignis circūquaqȝ z diſtillabit oleū nigrū in uas iferiꝰ. ¶ Spālia huius olei ſunt fri.cās remouē uel repmē ſup̄ q̄rtane:ſed magis ſingulare z ſpāle facta iunctiōe ab ymbilico uſqȝ ad muliebꝇ:z renes:mſicē ꝓfortare:z eiꝰ humiditatē deficcare z ad ꝓceptionē ꝑparare. Eodē mō exhiť oleū de fraxino. ¶ Spālia huiꝰ olei ſunt fri.arthetica repmē:excoꝛiationes cicatriçare:magis ſingulare moꝛpheā al.ſoluē z ipſam denigrare. Ita pōt oleū extrahi ab oibꝰ alīs lignis. Siłr de herbis exhiť oleū. ¶ Accipe ℊ folia ruthe z diuidank fruſtatim z dimittank cōputreſcē per.vij.uel per viij.dies:z decoquank in duplici uaſe uſqȝ ad ꝓſūptionē tertie ptis z colek. ¶ Spālia huiꝰ olei ſūt fri.cās repmē ſed magis ſpāle q̄ repmit epił.de ꝑuata cā. ¶ Itē aliꝰ ſpāle iliacā z colicā ſolet ſoluere per iunctionē. ſiłr z p cliſtere. ¶ De oleo pulegino. Caꝑ.X.

s **Equitur** de oleo pulegino. Accipe ſumitates cum floribus

pulegij regalis:decoquãtur in oleo in duplici uase. Istō oleū reꝑmit cās fri.sed spāle facta inunctione sup regionē mſticis eā ꝓfortare ꝛ fri.hu.deficcare ꝛ eā reddere habilem cōceptioni. ℂ Item accipe.xj.vitella ouoꝝ dura ꝛ ponātur in patella usquequo deni grētur.postea deponātur ab igne:ꝛ ponātur in decliui:ꝛ cōprimātur vitella ꝛ distillabit q̄dā vnctuositas. ℂ Spālia huiꝰ olei sūt dolor. in cōbustis ꝛ arsuris mitigare:ꝛ ſbtiles cicatriçatiōes facere ꝑpiginē ꝛ ipetiginē soluē. ℂ Oleū tritici sic fit.iter duas lamias ferreas calas cōprimat triticū:ꝛ distillabit q̄ddā nigrū oleū qō cū pluma deliniat sup̄ ipetiginez:ꝛ ꝑpiginē:ꝛ ualet in cōbustis. ℂ Oleū de feno sic fit:accēdat fenū ꝛ extinguat:ꝛ post ponat sup carbones:ꝛ tūc resoluet in fumū:ꝛ supponat lamina ferrea:ꝛ adherebit q̄dā vnctuositas que dī oleū de feno:ꝛ cuz lꝫ oleo illiniat cū pluma ipetigo ꝛ ꝑpigo. ℂ Itē oleū castoreū sic fit.decoquat.ℨ.ſ.castorei.lb.ij.olei usq; ad ꝓsūptionē tertie ptis:ꝛ ꝺuet oleū cū puluē castorei. ℂ Spālia huiꝰ olei sūt fri.cām reꝑmēꝫ magis spāles sūt iunctiones sup caput oppilonē de ꝓuata cā soluē. ℂ Silr ꝯ litargiā ꝛ cephalam:ꝯ iliacā ꝛ colicā:ꝛ ꝯ ipedimētū coliꝰ de fri.cā fcā iunctiōe sup renes ꝛ virilia. ℂ Itē oleū masticeleō sic fit.decoquat.ℨ.ſ.masti.ꝛ.ℨ.ſ.thuris puluerizati in lb.j.olei. ℂ Spālia huiꝰ olei sūt debilē assimilatiuā in mēbris cō fortare.vñ ualet ethic.ꝛ ꝓsūptis i senio exūtibꝰ ꝛ senectute:ꝛ ꝓfortat stōcū in frida cā:iunctiōe fcā sup mſticē eius reꝑmit friditatē ꝛ hūiditatē:ꝛ eā ꝓceptiōi ꝑparat. ℂ Itez oleū de tartaro sic fit. Accipe tartarū ꝛ puluerizꝫ ꝛ ifūde i aceto:ꝛ tūc ponat in pāno lineo:ꝛ iuoluat stupis iticiis in aq̄ ꝛ decoquat in cinerib⁹:deide ponat in scutellā terreā ꝑ tres dies uł noctes ſb diuo:ita q̄ scutella sit i declui ꝛ distillabit q̄dā vnctuositas q̄ magis vꝯit i subrutum colorē:ꝛ dī oleū de tartaro. ℂ Spālia huiꝰ olei sunt pannos ꝛ maculas de cā melica post ptū remanētes abstergere ꝛ facie mūdificare. ℂ De syrupis. Caꝑ.XI.

Post tractatū oleoꝝ breuiter expediamus de syrupis. ℂ Syrupoꝝ q̄ gdaz fri.ꝛ laxatiui:gdā fri.ꝛ ꝓstrictiui.gdā calī ꝛ ꝓstrictiui ℂ Itē gdā sunt de foljs.gdā de fructibꝰ.gdā de radicib⁹.q̄dam de alijs spēbus. ℂ De syrupo cōstrictiuo.

Syrupus fri.ꝛ ꝓstrictiuꝰ sic fit. Accipe folia rosa sicca ad pōdus.ℨ.iiij.coq̄nt i.itij.lb. aq̄ usq; ad ꝓsūptionē tertie ptis ꝛ usq; q̄ ro.petāt fūdū: ꝛ adhuc ulteriꝰ usq; q̄ terrestres ptes ro.mūdent:uel, liquori mādent uł fortiꝰ ꝓstrigat:postea colet.colature admisceat lb.j.çuc.ꝛ cū liq̄factū fuerit deponat ab igne:ꝛ dimittat ifūdē:ꝛ postea admisceant tria albumia ouorū ꝛ bñ icorpent cū spatula donec iciptāt calefieri:ꝛ ulteriꝰ nō moueat:ꝛ tūc albumia ascēdēt supiꝰ ꝛ supnatabunt ꝛ tūc ipse syrupꝰ faciet foramē ꝑ qō ebullit:ꝛ ita cū lēto igne coquat usq; ad ꝓfectā decoctionē:ꝛ tā suauiter colet per pānū rarū ꝙ albumē nō exeat cū syrupo. ℂ Signū est ꝙ fecte decoctionis cū gutta posita sup vnguē uel marmor nō resoluat neq; liq̄fiat. ℂ Silr fit syr.vioł.ſz tū q: laxatiuꝰ est nō debēt flores decoq ulterius q̄z petāt fundum. ℂ Spālia hoꝝ syru.sūt i febribꝰ iterpolatis tertianis calorē febrilē reꝑmēꝫ ſōnū iducūt. ℂ Silr in oī ꝯtinua:ꝛ notādū ꝙ pñt dari q̄cūq; hora uoluerīs mane ꝛ sero ꝓpotu ꝛ meª:ſz ubi adest uētris fluxibilitas offerat syro. ubi ꝓstipatio vioł. ℂ De syrupo acetoso. Caꝑ.XII.

Equitur de syr.acetoso q̄ duplex est. simplex:ꝛ cōpositꝰ. Simplex sic fit.cū tribꝰ ptibꝰ vini maloꝝ ꝑgnatoꝝ decoq̄tur q̄rta ꝑs çuc.usq; ad integrā decoctionē. Syrupꝰ cōpositus uł acetosus sic fit.vino maloꝝ granatoꝝ ifundant herbe fride minutim decise ꝑ tres dies uł ꝑ octo sic capil.ue.centrac,pollitricū/adyantos/epica/herba vio.ꝛ se.melo.citrul.cucur.cucu.ꝛ nona die ʒª ꝑs uł 4ª aque ponat.decoquat usq; ad ꝓsūptionē:ꝛ tūc apponat ʒª ꝑs çuc.ꝛ syrupek:ꝛ si nō hēas vinū maloꝝ ḡna.pone vinū maciano rū.terātur ḡ mala maciana rub.rotūda matura:ꝛ exhaut vinū:ꝛ ponat in uase vitreo ad solē:ꝛ ꝑ ebullitionez turbabit:ꝛ postea residebit.clarū aūt recipiat in aliā phialā ꝛ supponat aligd de oleo:ꝛ per pānū pōt sumari.uł pōt fieri de aceto albo:sup qō apponat vna ꝑs aq̄. ℂ Speciali huiꝰ syru.sūt in febribꝰ de ca.cā:calorē febrilē reprimere:ꝛ mām diuidē/ꝛ dissoluē. ℂ Idē dico de co.de kate näli stōco exūte ianito:q: indifferēter digerit fla:ꝛ co. dū in stōco eā iueniat. ℂ Itē dico ꝙ in oibꝰ ꝓtinuis ꝺz fieri silr. ℂ Silr fit oriçaca.ſz in lꝫ differūt:q: oriça.minꝰ ē spissa q̄z syrupꝰ acetosus. ℂ Spālia oriça.sūt eadē que syru.acetosi. Et nō ꝙ debēt offerri mane ꝛ sero cū tepi. nec debēt offerri ꝑ potu:sē vio.uł ro.vñ plus dico ꝙ laborāti ꝓtinue nō debēt offerri:q: mlti cū vioł.alterāt.

ℂ De nenufarino. Caꝑ.XIII.

Equitur de syr.nenufarino:ꝙ sic fit. decoq̄nt flores vngule caballine minoris in aq̄ cū puluē sanda,colet:colature admisceat çuc.ꝛ syrupek. ℂ Spālia huiꝰ syr.sunt febrilē calorē alterare:sed magis spāle est colericam epatis discrasiam alterare ꝛ reprimere.

ℂ De syrupo iuliani. Caꝑ.XIIII.

Equitur de syr.iuliani. Est autē duplex.simplex ꝛ cōpositꝰ.simplex sic fit.cucurbita excoriata ꝛ i ptes minutas diuisa decoq̄tur in pasta:ꝛ tūc ꝑ pānū rarū exꝑmat ꝛ admisceat ʒª ꝑs çuc.ꝛ syrupek.cōpositꝰ aūt sic fit.decoquātur vio.ꝛ ꝓsune in aq̄ ꝓdicta:colētur ꝛ in vna ꝑte colature admisceat cassieſi.ꝛ tamarinꝺ.ꝛ tūc decoq̄nt ad plenā decoctionē ꝛ deponat ab igne:apponat de reub.lb.j colētur:ꝛ in vna ꝑte colature resoluat medulla cassieſi.tamarinꝺ.ꝛ in alia apponat ʒª ꝑs çuc.ꝛ syrupek. ℂ In fine decoctiōis syr.deponat ab igne ꝛ apponat puluis de reub. ℂ Spālia huiꝰ syr.simplicis sūt calorē febrilē i febribꝰ tertianis iterpolatis ꝛ ꝓtinuis reꝑmēꝫ ſōnū iducē Cōpositi syr.eadē sūt spālia:ſz cōpositꝰ mā digesta ꝺz offerri in ꝓdcis cāis ad mäe ꝑticularē eductionē:uterq; syru.istoꝝ ꝺī sy.cucurbitin⁹.cucurbitin⁹ sic fit.bulliat succꝰ colet ut dcm est:ꝛ in vna ꝑte colature resoluātur medulle cassieſi.ꝛ tamarin.alia ꝑs cū çuc.syrupek:ꝛ in fine decoctiōis deponat ab igne:ꝛ ponat puluis mirab.ꝛ reubar.idē bellirici ꝛ embli,aii.ℨ.ſ.in syr.cassieſi.tamarin. aū.ℨ.ſ.est aūt iste syru.laxatiuꝰ. ℂ Spālia huiꝰ syr.sunt uenenosos hu.tā ca.q̄z frigidos remouere:ipetiginez ꝛ serpiginē:morpheā:ꝛ oēm spēm lepre abstergere.

ℂ De syrupo de fumoterre. Caꝑ.XV.

Equitur de syr.de fumoter. Est autē aliꝰ simplex:aliꝰ cōpositus. ℂ Simplex sic fit.exhaut suc.de fumoterre.ꝛ dimittat resideꝛ:ꝛ accipiat clarū:ꝛ admisceat ʒª ꝑs çuc.ꝛ syrupek.uel bulliat suc,ad ignē:ꝛ ꝑ ebullitionē clarificabit ꝛ colet ꝑ pānū ꝛ addatur çuc.ꝛ syrupek. ℂ Cōpositus sic fit.bulliat suc.ut dictū est:colet ꝛ in ꝑte colature resoluat medulla cassieſi.tamarin.ꝛ tūc coq̄tur ad plenā decoctionē:ꝛ tūc deponat ab igne:ꝛ tūc apponatur puluis mirab.citri.ꝛ alioꝝ aū.ℨ.ſ.ꝑ.o.j.lb.ligni.de cassiaſt. ꝛ tamarin.aū.ℨ.ſ.iste aūt syru.laxatiuus est. ℂ Speci alia huius syru.sunt uenenosos hu.tam calidos q̄z frigidos remouere:oēm impetiginem ꝛ serpiginē:ꝛ omnez spēm lepre ꝛ morpheam abstergere.

ℂ De syrupo de calamento. Caꝑ.XVI.

Equitur syr.de calamēto qui sic fit. Accipe flores ꝛ folia ꝛ summitates calamē.quassenf ꝛ coquātur in aq̄:post colētur:colature admisceat çuc.ʒª ꝑs ꝛ syrupek. ℂ Specialia huius syru.sunt fri.hu.mſticis deficcare:uētositatē ex itestinis expellere:oppilonē splenis ꝛ epatis ꝛ matricis apire,vnde dicit Cōstātinus in viatico ꝺyacalamētū

mẽstrua apit. ¶De absinthio.Caꝑ.XVII.

Syrupus de absin.sic fit.decoquat i aq̃ colet:colature admisceat çuc. z syrupet. ¶Spãlia hui⁹ syr.sũt tri.stõci altera re stõcũ z intestina tã a ca.q̃ a tri.hu.mũdificare oppilo/nẽ sple.z epẽis apire lũbricos z ascarides interficẽ:z eadẽ sũt spãlia:vini de absin.qõ sic fit.terat absin.z distẽperet cũ vino z post addat aligd de mel.ad clarificãdũ.uel re/pleat uas de absin.integro usq; ad mediũ:z ifũdat in vi/no:z hẽbis vinũ de absin. ¶Itẽ puluerizet absin.z pul uis cũ vino distẽperet. ¶De prassino. Caꝑ.XVIII.

Equitur de syru.prassino q simplex est/z cõposit⁹. ¶Simplex sic fit.Accipe sumitates prassij:q̃ssent z decoq̃n tur i aq̃:colent.colature admisceant q̃tuo:ptes çuc.z sy rupet. ¶Cõpositus sic fit.Accipe sumitatũ prassij.ℳ.j. yſopi/leuistici/satureie.añ.ℳ.j.radic.enule/ligritie.añ ℥ij.ptẽ.ℳ.pinearũ/uuarũ passarũ.añ.℥.ſ.q̃ssent ista z decoquant in mulsa:colent:colature admisceat q̃rta ps çuccari uel mellis dispumati z syrupizet. ¶Spãlia hu ius syrupi sunt oppilationẽ splenis z epatis apire uẽtosi tatem mr̃icis z intestinoꝝ z stomaci z oppilationẽ spũa/lium apire:z asma de frigida causa soluere.

¶De clisteribus. Caꝑ.XIX.

Equitur de clisteri b⁹ z suppositorijs z pessarijs:gb⁹ ars medicia lis idiget. ¶Clisterioꝝ aũt q̃dã sũt laxatiua:alia mollificatiua:alia ꝙsolidatiua:alia ꝙstrictiua. ¶Remol litiuũ clistẽ sic fit.Accipe brãcã ur.maluã/herbã viol.te/rank z coq̃nt in aq̃:colent:colature admisceat furfur tri/ticeũ:iter man⁹fricent:z tũc colet:colature admisceatur oleũ viol.uel butyrũ recẽs:z totũ ad põdus.j.lb.injiciat p clistẽ. ¶Spãlia hui⁹ clisteris sũt itestinar elaxare:ster cora idurata remollescẽ in febre ꝙtinua z iterpolata:sed nõ dz fieri in die cretico. ¶De mordicatiuo.

Sequitur de mordicatiuo clisteri.i aq̃ decocti/onis lẽtiũ z ordei decoquat furfur triticeũ ad põdus lb.j.injiciat p clistẽ i aq̃ decoctiõis lẽti uz z ordei.distẽperet cũ melle rub.dispumato ad põdus lb.j.de isto clistẽ:q; si injiciat p algariã i uesicã mũdificã do z lauãdo mũdificat fistulã in collo uesice. ¶Spãlia h⁹ clisteris sũt i dissinteria viscera uł ulcera z excoriatões mũdificare:z sanẽ abstergẽ. ¶De ꝙsolidatiuo.

Sequitur de ꝙsolidatiuo i dissinteria. Vitella g̃ ouoꝝ distẽperent cũ oleo ro.z injiciat p clistẽ. ¶Itẽ sepũ hircinũ liq̃factũ injiciat p clistẽ. ¶Itẽ puluerizet gũmi arab.dragagã. ¶Spãlia horuz triũ sũt post mũdificationẽ i dissinteria ulcera ꝙsolidare z subtilẽ carnẽ gñare. ¶De laxatiuo.

Sequitur de clisteri laxatiuo z ꝙstrictiuo.Mõ/dã eni clistẽ laxat i ca.cã.q̃dã i fri/da.In ca.cã sic fit.Accipe herbã viol.maluã/brãcaz ur. absin.z mercurialẽ:q̃ssent ista:z coq̃nt i aq̃ cũ furfure co lent z i colatura ponãt.z.ij.olei viol.z.ℑ.j.salgẽme:z ad misceat tertia ps çuc.z syrupizet. ¶Cõpositũ sic fit.Ac cipe sumitates prassij.ℳ.j.yſopi.z.iij.z.ſ.de suc.ro.uel oxi.totũ istõ injiciat p clistẽ ad põdus lb.j.z istõ clistẽ fit i tertiana simplici uel duplici de co.z q̃q; i q̃tidiana de ca.cã. ¶Cõtra fridã cãz sic fit.Accipe absin.calamẽ.ori/ga.mẽthã mercurialẽ.ista decoq̃nt i aq̃ cũ succ.z furfure triticeo:colet z i colatura apponant.z.iij.olei cois.z.℥.ſ salgẽ.z.z.iij.mell.z.℥.iij.yerap.uł bñdicte:z nã forti exĩ te injiciat p clistẽ. ¶Spãlia hui⁹ clisteris sũt fl̃aticos hu. ab itestinis expellere:iliacã z colicã passionem soluere.

¶De constrictiuo clisteri.

Cõstrictiuũ clistẽ sic fit.ꝑ ca.cãm.Accipe suc. plãtagi.z admisceat cũ eq̃li pon/dere cũ aq̃ pluuiali decoctõis ro.folioꝝ nespili.sorbi.cor nu rub.uł rubei z rubicũdi/miclete uł athanasie: totum istõ injiciat p clistẽ. ¶Spãlia hui⁹ clisteris sũt dissinteri am curare z dyariã alterare de co.rub.z cicatriçatiõez fa cere. ¶Cõtra fridã cãz sic fit.Accipe aquaz decoctionis utriusq; lacee.ro.canine.tassi barbassi:admisceat suc.mẽ the.z.℥.j.athanasie uł micleteꝝ totũ istõ ad põdus.j.lb. injiciat p clistẽ. ¶Spãlia hui⁹ syrupi sũt litẽtiã z dyariã de frida cã deficcare z alterare. ¶De suppositorijs.XX.

Equit de suppositorijs:q̃rũ q̃dã sunt le/nia:q̃dã acria: quedã mediocria. ¶Lenia sũt hec. Accipe lardũ durũ/qõ iuenit iuxt spinã dorsi porci z formet:z ponant i aq̃ frida ut idu renk deficcent z iungant oleo viol.uel cõitistud põt fieri laborãtib⁹ ꝙtinua z iterpolata:z in die cretico z lactenti etate. ¶De mediocribus suppositorijs.

Mediocria suppositoria sic fiũt.de sapone hi spanico formenk cãdele z ittingã/tur in oleo z supponant. ¶Aliꝝ:bulliat mel i testa usq; quo icipiat nigrescẽ:z tũc admisceat tertia ps salisgẽ.sub tilissime puluerizati:z tũc ꝓjciat in aq̃ frida z formẽtur cãdele:z iungant cũ oleo z supponant. ¶Itẽ accipe.℥. j.butyri.℥.j.aluminis.de pluma.z.ij.de suc.mercurial.z fiat vnguẽtũ:z hoc vnguẽto inungat lardo uel medulla cauliũ/uel stipes z supponat.istud põt fieri in predictis causis z in cretico. ¶De fortibus.

Acria suppositoria z fortia sũt de yerap.de yeralog. z aliis medicis. ¶Itẽ aliud.Accipe fel tauri/nũ z ad ignẽ iformes suppositoriũ:fcã iunctione cũ oleo cõi:z supponat:uł cũ felle bouino recẽti delintat suppo/sitoriũ de sapone z supponat. ¶Itẽ aliꝝ.Acuet suppo/sitoriũ de melle z sale cũ.℥.j.de scamo.z.z.j.aloes.uł.℥. j.calcis:z iungat cũ oleo cõi z supponat. ¶Ista supdcã suppositoria i cãis fridis debẽt suppont. Vñ valẽt ꝑ illa/caz z colicã:z tenasmõ de grosso flate z melia:z ꝑ nefreti cam z sciaticaz passio.Et nõ q; ista formata suppositoria nõ debẽt apponi in hũtib⁹ intestina deficcata:q; magis deficcarẽt:nec hũtibus iduratas egestiones z supfluita/tes:nisi pus pcesserit infusiuũ uel remollitiuum.

¶De suppositorijs z pessarijs.

Sequitur de suppositorijs z pessarijs mr̃icis. silr ꝙferũt suppositoria cãis matricis Fiat g̃ pessartũ ad puocãdũ mẽstrua. Accipe de arthemi sia/sauina/abrotano/saluia/calẽdula de vnoq̃z.ℳ.j.z in aq̃ coq̃nt dõec tota vt⁹liq̃ri mãdek:z coquat usq; adter tiã ptẽ/colent:colature addat.z.ij.salisgẽ.oleũ cõe addat z injiciat p pessariũ i mr̃icẽ:z dz eẽ grossuz z lõgũ:qõ cli stere usq; ad mediũ itromittat.iaceat talr siẽ dcm̃ ẽ de il/lo clisteriçãdo:deide obturet orificiũ exteri⁹ q̃ztũ diu po terit.lꝫ potẽter puocat mẽstrua:ꝑcedẽte inunctiõe circa umbilicũ z circa regionẽ mr̃icis cũ oꝛo laurino. ¶Silr fiat suppositoriũ de trifera magna siue de theodoricõ.eu periston ad q̃ztitatẽ miloris digiti. Si mel sit sumat pluis nigelle z cũ eo icorpet/ut ide possint fieri magdaleões:z liget i pãno lineo sbtili z exẽ pẽdeat cauda cũ q̃ liget crus vñ exhat qñ uoluerisuł qñ mulier uoluerit:z teneat p v.horas uł p.vj.uel q̃diu poterit:z si forte remaneat:fiat ei balneũ simplicis aque. ¶De nimio fluxu mẽstruoꝝ

Cõtra nimiũ fluxũ mẽstruoꝝ fiat pessariũ ypogsti/dos/acatie/corticis maligॅ.galle:terank z di/stẽperent cũ succo plãtagis:ita ut iter spissuz z clarũ z liq dũ sit:z injiciat ut ꝓus.hac eadẽ cã fiat suppositoriũ ꝑdi/cto mõ.Silr pistent z fiat cũ ꝑdcõ succo q̃si pasta:ita tñ q; ide fiãt magdaleones:z ita cũ pãno ꝑdicto mõ ꝓpara to itromittat. ¶Et notãdũ q; i q̃libet pessario dz ꝑcedẽ bal.cõpetẽs z suppositoriũ. Si uelis ꝓuocare de calidis Si uelis cõstringẽ de frigidis. ¶Et notãdũ q; non de bẽt fieri adiutoria nisi in illo tpe/in quo solẽt nimis fluere mẽstrua. Et hec dicta sufficiãt.

¶Explicit liber Rogerij.

¶Incipit parua cyrurgia magistri Lanfranci Mediolan.

Atendés uenerabilis amice Bernarde cõponere lib:um:in quo tradam oiuz cõcedẽte deo datore plenam doctrinam ad instm cyrurgicum ptinẽtem:non ꝓpono in ꝑsenti opusculo tradere tibi nisi pauca leuia ⁊ ꝓbata:que lz breuia:tñ ꝓpter magnam utilitatem eam nõ vilipendas:sed de his ꝓponas plenarie confidere. Dono náqz sumarie ꝑm tuam petitionẽ ꝓbatas medicinas ⁊ modũ curationis breuem vulnerũ ⁊ apostematũ ulcerum:cancroz:⁊ fistularuz. Et quasdã oculoz curas ⁊ de algebra parum:ꝑm qz me ratio docuit oparí:⁊ experimẽto sunt per me longo tempore roborata. Cõfido náqz adeo de subtilitate tui ĩtellectus:qz per illa pauca tñ tuo ingenio ad magnum opus poteris peruenire:⁊ qz inde nomen magni medici ꝙsequeris. Conturo te tñ per deũ ⁊ nobilitatem tuam:ne aliquibus idiotis tradas illud: ne per ignorantiam eorum opus meum noceat alicui:qz ad cõmunem utilitatem est tibi charitate collatum.

Capitulum primum

De intẽtione cyrurgici.

2m De vulneribus:⁊ primo de facto cum puncta alicuius instrumenti:ut gladio uel sagitta.
3m De vulnere facto cum ense uel alia re incidente.
4m De incisione neruorum.
5m De fluxu sanguinis ex uena uel arteria.
6m De vulnere in carne cum osse.
7m De vulnere capitis cum fractura cranei.
8m De vulnere omni sine fractura cranei.
9m De morsu canis rabidi.
10m De apostematibus cuiuscũqz speciei.
11m De curis eorundem apostematum.
12m De ulceribus cuiuscunqz speciei.
13m De algebra siue restauratione.
14m De fractura ossis.
15m De egritudinibus oculi.
16m De antidotis.

¶De intentione cyrurgici. Cap.I.

Ttende qz in omni ope medicus debet supponere certã intentionem:⁊ uti rebus que ipsuz adiuuent ad intẽtionem. In vulneribus vo curádis. Intentio prima est uera ꝙsolidatio:que quidem fieri nõ põt:nisi in vulnere simplici facto in carne: nam alia membra ꝙsimilia.s.ossa:nerui:cartilagines:pãniculi:cutis non ꝙsolidant uera restauratione uel ꝙsolidatione:quia eoz materia fuit sperma parẽtum: sed loco rei ex eis perdite restaurat aliquid qõ supplet vicem eius:qõ erat amissum:licet de neruis uenis ⁊ arterijs diuersa sit opinio. Nam aliqui credunt qz ꝙsolidentur uera consolidatione. Alij dicunt qz non:sed restaurantur. Sed ego dico qz non ꝙsolidant uera ꝙsolidatione:quãdo eoz sectio est magna:⁊ ꝙsolidantur uera cõsolidatione si est parua. Sed caro cuius materia est sanguis:qui quotidie in corpore generat:bene recipit ueram restaurationem. Unde in vulnere facto in carne: semp fit tua intẽtio cõsolidare:nisi vna septẽ rerũ tibi ꝓtradicat. Prima est si fuerit pũctus neruus. Secũda si vulnus fuerit usqz ad os. Tertia si cuz vulnere fuerit apostema. Quarta si fuerit ibi mala discrasia. Quinta si in vulnẽ sit equa concauitas. Sexta si vulnus fuerit cum contusione. Septima si vulnus factuz fuerit ab aliquo animali veneno so:que omnia ex necessitate ducunt medicum ad aliam intentionem:ꝑm qz aperte docebo:⁊ primo.

¶De vulnere facto cum puncta alicuius instrumenti:ut gladio uel sagitta. Cap.II.

Nciplam ergo a vulnere simplici corrente predictis rebus.vij. Illud ergo vulnus vide:utrum sit factum cum puncta alicuius instrumẽti:sicut cum cultello lancea uel sagitta uel alio simili:⁊ illud oibus citius ꝙsolidat:quia si non tetigit neruum nec pãniculum:nec chordam:nec musculum tegẽtem os suppositum: cuius rei signuz est doloris carentia:non est tibi necessariuz nisi ponere tentam ifusam in oleo ro.que teneat cutim apertã per vnũ diem:⁊ facere infirmum quiescere ab omni opere illius mẽbri. Et si caret omni dolore ⁊ tumore/permittas vulnus claudi:⁊ facias ipm quiescere per duos dies:⁊ erit sanus. ¶Si aũt dolorem haberet:signum est neruí:pãniculi:chordẽ uel musculi puncti. Et tunc necesse est qz infundas totum vulnus de oleo ro.calido:⁊ facias tẽtaz non nimis grossam nec longã:sed talem que nõ ostringat neruum:⁊ que nullum faciat dolorẽ:⁊ infunde eam in oleo ro.⁊ vitello ouí calido:⁊ supꝛapone repcussiuuz de eadem medicina:⁊ circũlinunge mẽbrum de medicina facta de.ʒ.j.olei ro.⁊.ʒ.ij.aceti ⁊.ʒ.ß.boli ar.hoc fac donec sedatus sit ois dolor:⁊ vulnus faciat sanies:quia tunc est securuz ab apostemate ⁊ spasmo:postea pone in vulnere tẽtam ficcam de pãno molli tñ:⁊ supꝛa mundificatiuum:qõ fit de.ʒ.ij.mellis ro.colati.⁊.ʒ.j.subtilissime farine ordei.⁊.ʒ.ß.terbẽtine lauate ĩsimul parũ bullitis ad pfectionem emplastri nõ duri:⁊ sic ad finem curabit. ¶Et nota qz terbẽtina non debet decoqui cum alijs:sed debet poni in fine decoctionis. ¶Si per infusionem olei ro.⁊ per defensionem boli ar.supꝛadicti nõ cessaret dolor:facias egrum flõmari si est fortis ex parte cõtraria:si est debilis fac scarificari: ⁊ facias ipm assellare per suppositoriuz omni die:⁊ inunge ei dietã strictã usqz ad sedationem apostematis doloris ⁊ inflationis: ⁊ inunctio facta de bolo ar.⁊ oleo ros.⁊ aceto circa vulnus:semp cõtinuet ut dictum est:nec aliquo modo ꝓpter inflationez factam ex punctura nerui: ponas aliqd emplm de herbis ⁊ assungijs:uel aliquibus marcẽtibꝰ: nec ꝓpter dolorem tangat mẽbrum aqua calida:quia ois ista sunt causa putrefactionis ⁊ perditionis mẽbri.

¶De vulnẽ facto cũ ense uel alia re icidẽte. Cap.III.

Juero vulnus factum fuerit cuz ense uel alia re incidẽte ꝑm longuz. vide si est ita paruum qz sola ligatura cum plumaceolo possit tenere partes ꝙiunctas:sufficit tibi ꝙiungere ptes ⁊ ponere supꝑ plumaceolũ de stupa infusuz in albu.ouí:⁊ ligare cum binda:⁊ nõ indiges alia medicina. Si vo est tam magnum qz ligatura non sufficiat:sue vulnus cum acu quadrata ⁊ filo equali incerato:⁊ semp fiant puncti impares si possibile fit:inciptẽdo in vna extremitate vulneris postea in alia:postea in medio:⁊ postea ex utraqz pte medij puncti:⁊ fac ibi pũctos quot sunt necessarij:elongãdo vnum punctũ ab alio per quãtitatem vnius vncie.i.digiti minoris uel medij dimittẽs in inferiori parte orificiũ aptũ: per qõ imittas vnaz tẽtã per quam expurget vulnus.super futuram pone pulueren factum de parte.j.thuris:⁊.ij.sang.dra.⁊.iij. calcis viue:⁊ aliqñ sola calx facit opus:super puluerem ponat petiola pãni intincta in albumine ouí:postea ligẽt cum binda ⁊ plumaceolis:⁊ ꝙseruet sutura:⁊ sic inungat uel mutetur:ut ꝙsolidetur usqz ad finem.

¶Si aũt isto tempore vulnus mutaret ab aere ⁊ faceret saniem ⁊ soluerent puncti:mũdificet cum medicina facta ex vna parte farine tritici ⁊.ij.mellis.⁊.iij.aque simul bullitis ad modum pultis usqz ad finem. In fine ponantur supꝛa vulnus stupe infuse in vino calido.

¶De incisione nerui. Cap.IIII.

Ttende hic qz si ex vulnere ensis uel similis neruus in brachio uel

manu:crure:collo:uel pede:incideret ex transuerso: q̄ ꝫ Theodoricus ⁊ multi alij dicant ꝓtrarium:q̄ bonum est ⁊ utile fuere neruum cum acu:quādo fuis vulnus in ſupficie utriuſq; capitis nerui inciſi:⁊ cum ſutura continuare capita nerui ad inuicem:⁊ ſupra talem ſuturā nerui pone oleum ro.in quo bullierint uermes terreſtres longi:qui dicunt lumbrici:⁊ ꝓſerua ſuturā tam ꝓpter ꝓſolidationem nerui:q̄ ꝓpter ꝓſolidationem vulneris exteriorꝭ. Ex hac enim ſutura fit nobilior cōſolidatio ⁊ melior reparatio:ita q̄ aliq̄ ſpecialiꝫ in corpore pueri ⁊ re uera per talem ſuturā recuperaret motus mēbri:cui ſeruiebat neruus inciſus:qui non recuperaret ſi ſutura nō fieret in neruo:nec timeas de dolore:qui dicit fieri ꝓpter ſuturam acus in neruo:quia talis dolor mitigat incontinenti per oleum ꝓdictum:nec talis dolor pōt inducere ſpaſmum ꝓpter totalem inciſionem nerui.

¶ De fluxu ſanguinis ex uena uel arteria. Cap̄.V.

s **I fluxus** ſanguinis egrediētis ex uena uł arteria te ipedit.ſtringe eum ſic.℞.thuris p.j.aloe p.ſ.⁊ puluerīça ⁊ incorpora cum albumine ouī uſq; ad ſpiſſitudinem mellis ⁊ pilos leporis minutiſſime inciſos intus incorpora: pone digitum tuum in loco ⁊ tange pulſum vñ exit ſanguis:⁊ tene per horam:⁊ ſuppone de illa medicina abūdanter:⁊ caue ne in hora mutationis illam medicinā vi auferas: ſed ſi adheret firmiter loco appone de eadem medicina magis liquida ſupra ipſam medicinam ꝓdictam:donec cadat a vulnere ſine violentia: q; tunc erit conſolidata uena uel arteria. Et huic medicine non eſt par in reſtringendo ſanguinem ⁊ ꝓſolidādo uenam.

¶ De vulnere in carne cum oſſe. Cap̄.VI.

q **Uando aūt** cum vulnere carnis eſt vulnus i oſſe: nō oportet ut ꝓſolides vulnus carnis ante reſtaurationem oſſis. Reſtaurationem dico:qm̄ os nunq̄ cōſolidaſ uera ꝓſolidatione:ſed loco oſſis oritur quedam caro calloſa que uocaſ porus ſarcoides:uel caro porodes:que ſtat loco oſſis:que quidem reparatio debet expectari anteq̄ ꝓſolideſ vulnus q̄ eſt in carne:alioquin nō fieret reparatio:q; humiditas carnis impediret:cum reparamētum nō poſſet fieri:niſi locus ultimo deficceſ. oſſa nāq; ſunt ficciſſima:⁊ materia reparamenti eſt oſſium nutrimentum:q̄ nāliter eſt ſiccum.nutrire non eſt aliud q̄ nutrimētum cum nutrito aſſimilare:quare nutritio fit per ſimilia ſicut diminutio per contrariū. ¶ Et q; inter cetera oſſiū vulnera piculoſiora ſunt vulnera oſſium capitis:q; ſi in vulneribus capitis cum fractura cranei fieret ꝓſolidatio carnis ante reparamētuz oſſis:eſſet cauſa mortis ꝓpter nobilitatē cerebri:⁊ accītia peſſima: que ſequentur: ab illis in curis oſſiū capitis incipiā.

¶ De vulnere capitis cum fractura cranei. Cap̄.VII.

c **Um vulnus** fit in capite ⁊ cū fractura cranei:cōſidera ſi fractura trāſit ad interiora:q; pōt ſciri multis modis.ſ.per pſeuerationem uomitus ⁊ doloris parūitatem:oculi cum lachrymis:⁊ curuitatem aſpectus ⁊ incenſionem ⁊ circuitionem oculoꝝ. Et per experimēta que non fallunt.ſ.q; ponas in dentibus egri filum biſtortum inceratum:⁊ teneat illud eger firmiter cum dētibus ⁊ tunc incipias apud os cum vnguibus tuis:⁊ duc vngues ſtringēdo filum:⁊ faciendo ſonuz uſq; ad aliud caput fili:q̄ diſtabit per cubituz ab ore:⁊ facies hoc pluribus vicibus ſi patiens pōt ſuſtinere ſonum:⁊ non ſentiat dolorem non habet fractum craneum. Si autez fractum eſſet:nullo modo poſſet ſuſtinere confricationem vnguum ſup filum. ¶ Item percutiaſ caput cum leui bacculo ſicco de ſalice uel de pino: ⁊ pone aurem tuam apud caput:⁊ ſi ſanum eſt os:tunc audies ſonum ſanuz. Si fractum aut ſciſſum:audies ſonum mutum ſm̄ comparationem factam a cāpana ad cāpanam ſciſſam: neq; confidas in expectando ſigna bene comedendi:dormiēdi:aſſellandi:⁊ ſimilium:de quibus Rolandus ⁊ Rogerius dicit q; ſunt fallibilia:ſz aliq̄ eſt manifeſta tibi per tactum ipſius cranei. ¶ Cum ergo certus es de fractura cranei penetrante vide ſi vulnus cutis eſt minus q̄ fractura ipſius cranei:⁊ amplia illud dūmodo nō videas ſigna mortis:quia tunc nihil eſt de nouo faciendum. Ampliato vulnere tm̄ ut oportet detegatur tota fractura cranei:inde ſi pars fracta ſubintrauit ſanum os: aut ſi ſit ibi aliquod fruſtum a quo pungaſ dura mater:q; in his duobus caſibus oportet te remouere partem oſſis ſuppoſitam cum inſtrumētis:⁊ fruſtula oīno remouere: ⁊ tūc remoueas:vide ubi ꝑs ſuppoſita ſe teneat craneo:⁊ erit ibi aliquantuluz plicata:⁊ aliq̄ erit circumferentialiter tota depreſſa:tunc infunde totum craneū leſum cū oleo ro.calido per vnuz diem uel duo:⁊ in vulnere ſupra craneum pone ſtupas uel petias pāni uetuſti: ⁊ infuſas in oleo ro.⁊ vitello ouī calidis ſecundo uel tertio die labora cum inſtrumētis leuiter ad remouēdum os:⁊ remoue q̄ō eſt remouēdum leuiſſime operādo:ne tangas duram matrem:uel aliquod principium nerui.ſimiliter remoue fruſtulum pungens duram matrem:remoto oſſe habeas pānum ſubtilē:⁊ intinge in melle ro.colato.p.j. ⁊ olei roſ.partibus.ij.⁊ pone intus craneum ⁊ durā matrem caute ⁊ leuiter:⁊ imple totum vulnus cranei leuiter de illis pānis ſic intinctis. In vulnere carnis ponas petias cum vitello ouī ⁊ oleo ro.poſtea habeas plumaceolum de ſtupa ſubtilem qui cōprehendat totum vulnus cutis ⁊ prius intinctum in eadem medicina. Ad ultimū habeas plumaceolos magnos ſeu ſtupas magnas madefactas in aq̄ frigida:in eſtate:⁊ in hyeme in calida ⁊ bene exp̄mas:quas madefacias in medicina facta de ℥.ij.olei roſ.⁊ ℥.ſ.aceti.⁊ ℥.j.boli ar.quas petias ſupra capite prius raſo pone:⁊ ſic fac donec vulnus abundanter emittat ſaniem:⁊ tunc incipe ponere ſupra duram matrem de puluere ſubtiliſſimo facto ex thure q̄ō deſcēdit per cribrum:⁊ ſupra puluerem pānum intinctuz in melle ro.⁊ oleo ꝓdicto calido:ſed tunc pānus melius exprimatur:de quo pāno impleat totuz vulnus q̄ō eſt in craneo. In vulnere aūt cutis:pone fila ſicca ⁊ imple adeo q; non pmittas carnem cooperire craneum:donec fractura ſit reparata:⁊ ſupra vulnus cutis ponas mūdificatiuū ſuperius dictum de melle ro.⁊ farina ordei tm̄ q; teneat vulnus:⁊ ultra circūquaq; per latitudinem digiti circa illud ſemp ponas defenſiuuz de bolo ar. In fine pone cōſolidatiuum ſeu cicatriçatiuum:de quo tibi factā doctrinam in fine operis. ¶ In oibus aljs ſciſſuris cranei ⁊ fracturis:ubi neuter ꝓdictoꝝ caſuum eſt:ſufficit tibi pone ſuper os fractum medicinā de melle ro.⁊ oleo ro. ca.⁊ imple totum vulnus cutis de oleo roſ.ca.⁊ vitello ouī uſq; ad gīnationem ſanies ⁊ ſupra vulnus ⁊ circa defenſiuum bo.ar. Et facta ſanie pone ſupra craneum petiam intinctam in ipſo melle ro.⁊ oleo:⁊ imple vulnus cutis filis ſiccis:⁊ ſupra vulnus mundificatiuuz de melle roſ.⁊ farina ordei:⁊ circa vulnus defenſiuū boli uſq; ad perfectam curam.

¶ De omni vulnere ſine fractura cranei. Cap̄.VIII.

r **Egimen** oium aliorum vulnerū que ſunt ſine fractura cranei:pōt fieri per ſuturam ⁊ per puluerez de calce dictū: ⁊ ſm̄ ſupra proxime dictam doctrinam:ſed non oportet in illis uti melle roſ.colato:⁊ oleo ro.niſi vitello ouī cuz oleo ro.uſq; ad generationē ſanei:⁊ poſtea mundificationem de melle ro.⁊ farina ordei:⁊ defenſiuo boli circa vulnus. Nam defenſiuum boli eſt optimum in oibꝰ vulneribus corporis ꝓpter euitationem apoſtematis quia nihil utilius egro ⁊ honorabilius eſt medico q̄ō ne membra vulnerata in tumore ueniant apoſtematum.

Nam ipe superueniens vulneri capitis est causa aliena tionis ⁊ mortis:⁊ si accidat membris neruosis est causa spasmi ex repletione ⁊ mortis uel corruptionis membri ⁊ mortis. Ad cuius apostematis euitationem multum uaket regimen bone diete:⁊ ideo ponam dietam ut sit tibi doctrina cōmunis in omnibus vulneratis in capite ⁊ neruosis locis. ¶ Specialis dieta a principio sit mica panis lauata quinquies cuz aqua calida in hyeme:⁊ postea ter in frigida:⁊ post ultimā lauationem ponatur de çuccaro ro.albo. In estate lauetur cuz aqua frigida:pultes rarefacte de ordeo prius mollificato:⁊ postea pistato ⁊ colato:⁊ colatura coquak ⁊ condiak cum penidijs:uel çuccaro ros.uel cum lacte amigdalarum in omnib⁹ vulneribus: preterq̄ in vulnere capitis ubi non approbo amigdak.habent enim quādam proprietatem fumosam nocentem capiti. Si aūt eger esset nimis debilis:aut naturaliter haberet debilem stomacum posset paruos pullos conditos cum agresta sumere:⁊ carnes hedulit:⁊ pedes porcoz omnia condita cum agresta uel vino granatoz acetosoz. ¶ Potus eoz ⁊ specialiter vulneratoruz in capite ⁊ locis neruosis:si sit vinum de granatis cuz decuplo ei⁹ de aqua frigida uel agresta cuz aq̄ clara frigida uel iste potus optimus ꝓfortans stomacum:⁊ prohibēs uapores ascendere:⁊ non cōstipat ⁊ extinguit calorem. Rℨ.ordei mundi.ℨ.ij.mice panis.ℨ.j.çuccari ro.ℨ.j.granoz granatoz.ℨ.j.prunoz siccoz decez numero:oia coquantur in decem lb.aque usq; ad medietatem:colet:⁊ seruetur in uase vitreo:⁊ administret frigidū: nihil actu calidum detur. ¶ Si aūt eger iuuenis fuerit ⁊ sanguineus ⁊ parum sanguinis exiuit ex vulnere:flōmetur ex parte cōtraria si est fortis:uel uentosetur si est debilis ut dictum est:⁊ omni die assellet vna vice cuz suppositorio si per se non assellasset. Nam omnia ista cum defensiuo doli defendunt vulnus ⁊ membrum a receptione superfluitatū. Cum aūt omnis cursus humoz cessauerit:tunc securus es q̄ non supueniet apostema:⁊ non subito:sed paulatine fac egruz transire ad grossiorem dietam:⁊ ad usum vini:saluo q̄ in vulneribus capitis ⁊ neruoz non des licentiam vini:nisi propter necessitatem debilitatis stomaci uel virtutis:⁊ tunc sit vinum leue acerbuz ⁊ bene limphatum:q; non est aliquid qō ita percutiat caput ⁊ neruos sicut vinum:⁊ propter hoc in illis vulneribus non concedak usq; ad finem. ¶ Et quādo vulnus ceciderit super ossa alia ⁊ fracta fuerint illa ossa curabis ꝑm doctrinam que tibi dabitur in capꝰo de algebra. ¶ Qñ aūt cū vulnere est apa:qđ est: q; medic⁹ nō sciuit defendē:uel q; tēta est nimis grossa:uel vnguentū calidū fuit semp positū:uel alteratio aeris:uel debilitas mēbri recipiētis:qđ quidē si accidit non obstantibus remedijs appositis:erit prauum signum.ſ.signuz magne debilitatis membri lesi:tamen si tale apostema fuerit in mēbro neruoso iam dicto est cura. ¶ Si vo fuerit in membro carnoso:facies pultes de quatuor partibus aque.⁊ vna olei oliuarum maturarum ⁊ farina tritici:⁊ pone supra apostema factum cum vulnere:⁊ illud tandiu ponas donec remoueatur tor⁹ tumor ⁊ dolor:⁊ q̄ vulnus emittat abūdanter sanies:⁊ tunc pone mundificatiuz de melle farina ⁊ aqua usq; ad perfectam mundificationez:quoniā non pōt neq; debet consolidari vulnus in quo est apostema:quia omnia consolidatiua nocent ubi apostema est:nisi prius maturetur ⁊ dolor sedetur ⁊ postea mundificetur:⁊ ad ultimum consolidet. ¶ Item si fuerit mala discrasia prius curetur cum suo cōtrario calida cuz frigido:⁊ sic de alijs:⁊ remota discrasia redi ad curam principalem. ¶ Item si fuerit in vulnere aliqua cōcauitas carne debita repleatur:q; si consolidaret superficies:⁊ concauitas remaneret ex necessitate in ꝓcauitate remaneret putredo:que putrefaceret locum ⁊ cogeret medicuz iterum aperire vulnus:⁊ esset labor ultimus maior priore.

Repleatur ergo primo cuz mundificatiuo supius dicto posito supra vulnus:⁊ cum puluere ex puluere thuris facto posito intra:uel cuz alio vnguento regeneratiuo ex dicendis in fine postea consolidetur. ¶ Item si factum est vulnus cum contusione.ſ.casu uel percussione lapidis uel ligni:uel alicuius rei non acute:nō debes in principio ponere consolidatiuum:qñ in omni ꝓtusione cōtunduntur necessario caro ⁊ nerui.si membrum est neruosum:⁊ necessario putrefit locus:vnde consolidatiuuz esset causa constringendi putredinem in membro: ⁊ sic aut membrum totum corrumperet:aut oporteret te iteruz aperire:⁊ esset labor multo maior:⁊ tibi ⁊ egroto:q; longa debilitas alicuius membri ducit totum corpus ad corruptionem. est ergo prius maturandum/postea mundificandum:⁊ si remanet concauitas ibi/est regenerādū ad ultimum consolidandum:saluo q̄ si contusio eēt parua/cito firmaretur locus/vngendo circa vulnus de oleo ros.⁊ super tuncturam puluerişando puluerem mirtilorum/⁊ vulnus mundificando cuz mūdificatiuo de melle/postea consolidando.

¶ De morsu canis rabidi. Cap.IX.

Ceterum si factuz fuerit vulnus a cane rabido:cuius signuz/ q̄ gallina non sumit panem infusum uel infectum in vulnere:⁊ si sumpserit moritur.hoc iterum ꝓhibet ne medicus intendat ad consolidationem/sed dimittatur vulnus apertum per.xl.dies ad minus. De melioribus localibus est cauteriçare locum cum ferro calido ⁊ ponere medicinam calidam/sicut sal ⁊ finapis cū melle supposita:⁊ fiant remedia phlicalia:quorum melius est.Rℨ.cineris cancroz fluuialium adustoz.p.v.gentiane.p.ij.terre sigillate.p.vj.fiat pulis. Da bibere.ʒ.ij.oi die usq; ad mēsem cuz aqua in qua cocti sint cancri p.xl. dies ꝓsolidek.his oibus cōsideratis secure pōt in curis vulnerum ꝓcedere:relicto residuo tue discretioni.

¶ De apostematibus. Cap.X.

Deapostematibus scias q̄ eoz causa est duplex.ſ.extrinseca ut ex pcussione casu uel vulnere alterato uel similibus. Uel intrinseca:scilz ex abundantia interioz superfluitatuz. ¶ Materialis causa est sexcupla.nam aut est humoralis sanguinea uel flegmatica colerica uel melancolica:aut aquea:aut uentosa:⁊ hoc aut simpliciter aut cōposite: Iz rarissime inueniās apostema ex vno humore solo factum. sanguis nāq; si superabundat supra totum corpus:⁊ calefiat calore instante cor:⁊ sic corpus:non tamen putrefit:sic fit febris cōtinua sinocha. Si autez putrefit:fit sinochus continuus. ¶ Si aūt non super totum corpus sed aliquem locum occupauerit ⁊ sanguis est tenuissimus in suba ⁊ fluens in qualitate:facit inflationem rubeam latam sparsam per membrum in superficie que uocak herisipila notha: quia fit de sanguine reducto quasi ad naturaz colere. si aūt sanguis est grossus nālis in substantia ⁊ calidus in qualitate fit carbunculus:cuius color est fuscus/⁊ tactus durus:⁊ in superficie est sicut color cineritius: qđ uenit ex adustione. ¶ Et si sanguis est naturalis:tamē nimius in quantitate facit flegmonem:cuius signa sunt ſbrubedo ꝓpter similitudinem:durities ꝓpter lenitatez: tumor ꝓfundus ꝓpter mām in profundo membri.ſ.carnis contentam:pulsus propter inundationes que fiunt calore agēte in materia.calor ex caloris multiplicati presentia:aliquādo febris efficitur effimera. specialiter circa generationem sanie:in quo tempore omnia ꝓdicta accidentia sunt maiora q̄z facta sanie.

Colera vero si corpori dominatur/aut putrefit/aut non:que nō putrefit:aut est in toto corpore ⁊ facit icteritiam:aut in vno loco:⁊ facit serpiginem seu thiriam. ¶ Putrefacta aūt aut intra

uenas ꝛ facit tertianam continuam: si continetur in ossibus uentis: aut causonem si specialiter circa cor ꝛ os stomachi: aut extra uenas ꝛ facit tertianam interpolatam: ꝛ si talis colera non putrefacta a natura destituta cõgregatur in aliquo membro exteriori facit herisipilam uerã cuius sunt signa rubor mixtus citrino colori ꝓpter siccitatem diez mãe: tumor ꝓ pter leuitatẽ ꝛ ignee tatẽ mãe ascẽdẽtis: duritiem ꝓ pter siccitatẽ mãe: ꝛ calor pungitiuus mordens palmam tangentis ꝓpter acuitatem materie.

Flegma similiter dominãs corpori: aut est putrefactus aut nõ putrefactum: aut intra uasa: ꝛ facit anfimerinam cõtinuã sine rigore: aut extra uasa ꝛ facit interpolatam quotidianam cum rigore. non putrefactum aut super totum corpus ꝛ facit leucoflegmaticam: que est una species ydropisis: aut in uno loco: ꝛ facit apostema qđ dicit ĉimia uel vndimia cuius signa sunt: albedo ꝓpter similitudinem materie: mollities ut si digitum imꝓ esseris facies quasi foueam: nam hoc fit ꝓpter humiditatem: frigiditas tactus ꝓpter frigiditatem mãe: paruus uel nullus dolor qꝛ nõ est ibi pugna caloris: tamen istud apostema plus dolet facta sanie q̃ ante: qꝛ omne apostema: qđ etiam si fuerit ex materia frigida: post q̃ illa materia putrefit iam recipit caliditatem extraneam: ꝛ sic omnis extitura. ſ. apostema sanioſum iudicatur calida: licet materia sit frigida sicut febres quotidiane ꝛ quartane iudicantur egritudines calide: licet sint ex materia frigida.

Et melancolia superabundans aut est putrefacta aut nõ. putrefacta ꝥo aut totum corpus occupat aut unum locum. si totum corpus occupat aut extra: ꝛ facit lepram: aut ab intra: ꝛ tunc aut materia est intra uenas ꝛ facit quartanam cõtinuam: aut extra uenas ꝛ facit quartanã interpolatam: aut in uno loco tm̃ ꝛ facit cancrum. ¶ Et si nõ est putrefacta: aut est super totum corpus ꝛ facit melanchiron. ſ. icteritiam nigram: aut in uno loco: ꝛ facit apostema durum qđ uocatur sclirosis: cuius signum est duricies ꝓpter siccitatem ꝛ grossitiem mãe ꝛ sine dolore ꝓpter absentiam caloris ꝛ cõpactionem materie occupantis locũ quasi insensibilem: ꝛ color est similis colori corporis: uel parum tendens ad liuorem: qꝛ licet melãcolia sit nigra: tamen ꝓpter eius grauitatem non ꝓsentat calor eius ad superficiem corporis. ſ. cutem. in his differt a cancro. ¶ Cancer qui est de melancolia putrefacta: quia acquisiuit calorez ratione superius assignata calet ꝛ dolet: ꝛ uene circundantes sunt uarie: qꝛ materia licet sit melancolia: tm̃ in sui putrefactione acquisiuit lenitatem ꝛ calorez extraneum. vnde calor uenarum imbibentium illũ cancrum sunt uarij coloris adeo ut assimilentur egritudini. Et ob hoc dictus fuit cancer: quia tenet formam cancri marini qui est rotundus ꝛ habet multos pedes.

Apostema aquosum fit ex dñio frigiditatis superabundantis multam aquositatem: qđ est de natura yposarce: tm̃ ista aqua congregatur aliquotiens in uno solo loco corporis: ꝛ specialiter circa umbilicuz. etenim signa sunt q̃ color eius est similis colori totius corporis. Oꝫ si palpaueris illud cum duobus digitis duarum manuum ponendo digitum semotum aliquantulũ ab alio tu senties inundationem sub digitis: ita q̃ unus digitus impellit undam sub alio: ꝛ est cum pondere sine dolore Et ego curaui istud apostema cuz incisione ꝛ deficcatione illius aque in uulnere: que habebat circa umbilicuz ad magnitudinem panis duarum librarum.

Apostema aũt uentosuz generatur ex uapore uel uento ab aliq̃ frigida materia resoluto per actionem debilis caliditatis dissoluentis ꝛ non ualentis consumere. Qui quidez uapor locatur inter tunicas membrorum: ꝛ specialiter locatur libenter in regione orisstomachi: ꝛ in inguinibus: ita q̃ multi credũt q̃ sit crepatura. Et eius signa sunt q̃ est durum cum extensione repugnante tactui sine lesione. Et sicut uter uento plenus si percutitur sonat ꝛ non mutatur color loci a colore corporis. Et scias q̃ istud apostema ualde assimilatur apostemati duro supradicto de melancolia nõ putrefacta. Sed qui scit discernere inter duritiem lapidis ꝛ duritiem uefice porci plene uento. Et si scit discernere inter durum ꝛ extensuz: bene sciet discernere inter hec duo apãta. Et similiter assimilat apãti aquoso: sed differentia est vndositas que est in aqueo ꝛ carentia vndositatis que est in apãte uentoso.

Est quoddam aliud apostema frigidũ qđ uocatur botium qđ locatur sepe in gula: quod fit duobus modis: aut per saniem generatam ex apostematib⁹ calidis: uel ex diuerso flegmate putrefacto: quorum quoddam habet intus materiaz: que similatur caseo coagulato: alia luto: alia que est sepolet: alia sicut pultes: alia sicut tuncata granosa: quorum aliud est mobile ꝛ in superficie membri subcutanea sb cute tm̃: aliud imobile infiktratum in ꝓfundo membri nullum tamen habet colorem.

Preterea per ea que dicta sunt de apãtibus simplicibus possunt haberi notitie cõpositoꝝ: de quibus scias q̃ aliq̃ cõponitur in generatiõe apostematũ colera cum sanguine: ꝛ si fuerit maior pars de sanguine dicitur flegmõ herisipilia des: ꝛ si fuerit maior pars colere: dicitur herisipila flegmonides: ꝛ cognoscuntur per signa distincta superius.

Item componitur sanguis cola ꝛ melancolia ꝛ faciunt antracem: cuius signa sunt duricies: color circũdans uarius: ꝛ in hoc cõmunicat cum cancro: sed differt: qꝛ in eo est maior inflatio: ꝛ debilitas cordis: aliquãdo sincopis ꝛ tremor cordis ꝛ somni ꝓfunditas: non somnus uerus: sed abusiue dictus. Et in supficie quedam uesica cinericij coloris: que uidetur trahi ad interiora: quasi traheretur cum filo: ꝛ poteris cognoscere q̃ fit ex diuersis humoribus si notaueris diuersitatez materie: que purgabit tempore mũdificationis post maturationem: qꝛ reperies in medio de materia dura grossa tenaci: qui a laicis dicitur pes egritudinis: qua remota remanet locus cõcauus: ꝛ postea non eget nisi regeneratione carnis ꝛ cura uulnerum. Et istud apostema ꝓpter admixtionem contrariorum ad inuicem est de malitiosis.

Item cõponitur melancolia cum flegmate: ꝛ si uicit flegma facit glandulas: si uincit melãcolia facit scrophulas: quorum signa sunt: absentia caloris ꝛ forma in modum amigdale: ꝛ qꝛ mouentur quasi natando: ꝛ in plurimum sunt plures numero in unũ colorem: ꝛ fiunt etiã in sbassellis ꝛ in gula ꝛ in inguine. ¶ Quicquid dictum est de apãtibus: est dictum de eis: que fiunt ex humoribus nãlibus.

Restat dicere de his: que fiunt ex humoribus innaturalibus: quorũ alia sunt multuz praua ꝛ piculosa: ꝛ qui uellet scire nãm apãtum ꝓuenientium ex humoribus nõ nãlibus ꝓcuret scire gñationem humoꝝ in corpore tam nãlium q̃ non nãlium: ꝛ postea uideat frequẽter apãta ex eis orta: ꝛ eorum formas ꝛ colores ꝛ accidẽtia que ea sequunt: ꝛ materias que ex eis egrediunt: ꝛ sic per bonam notitiam theoricalem ꝛ longum experimentum poteris scire: ꝛ aliter non: ꝛ cum hoc laudet deum qui est bonus medicus circa hoc. Multum esset necessarium ꝓlongare ṽba in isto tractatu: ꝛ docere quomodo generat quisq̃ humor nãlis ꝛ innãlis ꝛ materia humoꝝ: tm̃ qꝛ intentio huius libri: qui erit pambulus ad maiorem si deus concesserit: est breuitas. ¶ Scias q̃ apãtum natoꝝ ex humoribus non nãlibus. aliud est frigidum. aliud calidum. frigida

sunt nodi/qui sunt in forma rotūdi/qui utplurimū sunt in fronte:in dorso manuuz z pedūz z iuncturis: z eoruz materia est flegma vitreum a calore destitutum. admiscetur etiam aliquotiens flegma dulce cum scrophulis z glandulis:de quibus facta est mentio:z fiunt scrophule z glandule:que ueniunt ad maturitatem:z tunc oicūtur squāmose:quarum mundificatio est difficilis.

Ex colera aduste z ex ea cum admixtione melancolie aduste fiunt diuersa apostemata ꝑm diuersam quātitatem illius humoris:z ꝑm diuersitatem loci:z ꝑm diuersitatem fortitudinis z debilitatis mēbri recipiētis sunt timorosa.Quoz etiam picu/lum est maius z minus ꝑm diuersitatem nobilitatis loci possessi.Nam nascuntur inde ulcera mala crustosa ex malis humoribus adustis:que si sint in supficie mēbri: z specialr cruris dicunk cancrene ab Auicēna.Si occupant ꝓfunditatem mēbri:non tñ totum membrū dicuntur ab eo ascachilos.Si totuz mēbrum dicik herpes uere:q: herpes fit a malis ulceribus:ad que multa mā uenenosa iam corrupta descēdit.Et etiam ut vult Auicenna.Et ueruz est sicut aliquos hoies vidi qñ aliqd membrum debilitatum z inflatum exponik aeri frigido:quia tunc mortificank extremitates:cum calor viuificans nō possit ad eas transire/z extremitates mortificate corrumpunt mēbruz:nisi refrenek adeo ut aliqñ oportuit me totum incidere pedem in iunctura ut saluarē crus. ¶ Fiunt etiam ex admixtione humoz corruptoz predictorū uefice formica miliaris ꝓruna siue ignis sacus: que quidem oia sunt diuersa ꝑm diuersitatem cōpositionis:z de istis nominibus est diuersitas apud auctores:de qua diuersitate nō cures:sed cura de coloribus z accidentijs:z fere oium cura est vna ꝑm q tu videbis in sequentibus. ¶ Uefice tñ fiunt ex materia predicta acuta leui petēte supficiem carnis ꝓpter eius leuitatem. ¶ Formica est etiam pustula/sed est ꝓfundior in carne / z ambulat magis ad ꝓfundum z cito ulcerat. ¶ Miliaris fit ex eadē materia:sed magis incinerata per adustionez/z facit pustulas paruas ad modū milij cum magno feruore z ꝓritu. ¶ Ꝓruna etiam sunt pustule subnigre dure/habētes in circuitu citrinuz colorem:que fiunt ex maiori pte colere aduste/z minori melācolie aduste.

¶ De curis apostematum omnium. Cap. XI.

O Jctis breuiter de intētione huius libelli differētijs apatum ueniemus ꝑm ꝓpositum ad curas sequētes auctor doctrinā/z longum usum nostruz. ¶ Cura apatis facti ex causa extrinseca/sicut est vulnere dicta est:sed si est ex cōtusione casu/aut lapidis/aut ligni pcussione melior cura:si patiens est iuuenis z fortis est flōmia ōrie partis uel uētosatio:si est debilis/inunge locuz cū oleo roſ.calido z puluerīça locuz lesuz z vnctū cuz puluere fructuū mirtiloz:qñ hec cura firmat locuz si nō sit nimis magna ꝓtusio:si per istā medicinā nō defendik locus ab apate:sed uenit ad exiturā.ſ.ad gſſatio/nem saniei maturek z cito aperiak locus ubi mā magis depēdet z mūdificek locus cū mūdificatiuo facto de mele.farina tritici z aqua:postea incarnek z ꝓsolidek cuz incarnatiuis:ponēdo semp circa locuz lesuz defensiuū de bolo oleo roſ.z aceto ad ꝓseruationem sani loci ne corrumpak.de incarnatiuis z ꝓsolidatiuis fiet tibi mētio.

De apostematibus autem que fiunt ex iteriori causa: scias q aut resoluuntur si repercutiantur:aut indurank: aut ueniunt ad saniē uel putrefactionē.uerum q resolutio aliquādo fit per repercussionem:sicut aliquando maturatio: tñ nec hoc nec illud ꝓprie fit:sed impꝛopꝛie.Et si cura istorum deberet notari ad vnguem:tam esset necessarium multiplicare uerba:z ponere curam vniuscuiusq specialiter.Sed quia ꝓpositum z ꝓmissum est tibi tradere breuiter curas notiores z breuiores ꝓpter breuitatē libri nō plōgabimus in ꝑmone. ¶ Scias ergo q potes reducere curas oiuz apatum ad vnam breuem diuisionem.ſ.ad curam apatis calidi z frigidi. Apostematis aūt calidi ꝓpriuz est repercuti aut resolui aut maturari.Frigidum vo per calorem extraneum maturak resoluik z induratur.raro autem repercutitur.

¶ Incipe ergo curam apatum calidoz cum flōmia si patiens est fortis:z hoc per partem oppositam in principio ante cōfirmationem apatis.Confirmatio aūt per eadem uel cum uētosatione:si est debilis iniunge dietā strictam z frigidaz ꝑm tolerantiā:q: omnia apostemata ex causa intrinseca sunt cum plenitudine. ¶ Deinde post eūonem incipe repcutere mām z ꝓfortare mēbrum:ne recipiat supfluam:nisi vna.vij.rerum tibi ꝓtradicat:que ꝓhibent repcussionem fieri.Prima si apostema fiat in puero.Scōa si fiat in sene.Tertia si fiat i qualescēte.Quarta si materia est ualde mlta.Quita si est furiosa.Sexta si est in emūctorijs que sunt gula subasselle z iguina.Septima si apostema fiat per viā derluationis z mēbrū mādans nobilius est mēbro recipiēte.Nulla istarum causarum impediēte/z repcutias cum succis herbarū frigidarum/ut solatri/qui repcutit cum quadam occulta resolutione.portulace silueſtris.vmblici ueneris cum oleo ro. z pauco aceto:z pauco bolo ar.uel cuz aliquo ex vnguētis repcussiuis bonis ex dicēdis. ¶ Si aūt mā non repcutiſ/aut q: ad aliquā quātitatem tēdit:uel q: est aliquā tulum grossa:purgato corpore incipias dissoluere administrādo aligd de melle cum illo medicamine repcussiuo:z postea resolue fortiter/ꝑm q vides:q cursus māe cessat/z dolor z acuitas cum aliqua ex medicinis resolutiuis dicēdis.Si aūt mā tenderet ad santem tpe repcussionis/qd aliqñ fit per viam accidētis z nō ꝓprie:aut tēpore resolutionis/festina maturationem cuz aliquo maturatiuo ex ponēdis in fine. ¶ Facta sanie aperiatur locus magis maturus z magis dependens/faciēdo magnis exituris magnas aptiōes/z puis puas:z santes tota sua uiter exprimak: saluo q si materia esset ualde multa/nō debet tota in vna vice exhi ſz successiue:maxime si eger sit debilis/apto loco z euacuata mā ex tota uel in pte:pone supius de vno mūdificatiuoz dicēdoz:donec mūdificek bñ z plene:z regiia carnem:z ultimo ꝓsolida cum medicinis hñtibo hoc facere ꝑm doctrinā in fine tradēdam:hoc ꝓnotato q nō festines incidere apostema ante perfectā maturationem:nisi esset ꝑpe nobilia mēbra:uk sit ꝑpe anum uel ꝑpe iuncturas:uel esset mā parata ad corruptionem mēbri:q: in his casibus oportet uos ante perfectā maturationē incidere:z tunc ponēdum est emplastrū:qd mūdificet cuz maturatione residui. ¶ Et caue tpe resolōnis z maturationis/ne emplastra resolutiua/maturatiua/z mūdificatiua sint nimis calide nature: nec nimis dura sed tēperata:nam ista aliquotiēs faciunt apostema furiosuz. ¶ Item scias q apata calida sanguinea minori indigēt repcussione z maiori resolone. Colerica aūt maiori repcussione z minori resolone: z sicut cōuenit in sanguineis flōmia:ita colericis ꝙuenit purgatio colere.Illa aūt que fiunt ex humoribus adustis ante ulcerationē:idigēt solū repcussiōe. Et post ulcerationez nō apponas aliqd frigidum in loco ulcerato:ſz circa ponas defensiuum de bolo ad defendendum deambulationem uel corrosionem.

Antrax z carbūculus:q: vñ ex diuersis est humoribus.alius ex sanguine grosso ut dictuz est:post flōmiā z purgationē idigēt emplis z cibis z potib ꝙfortātibus cor ꝓpter eoz malitiā.Specialr antrax qd cōe est oibus alijs uenenosis apatib. ¶ Da ḡ egro dietā frigidā z strictā/sicut malagranata/poma/pira citonia/vinuz de granatis cū decuplo aque frigide:abstineat a carnibus ꝓ posse.Si vo nō pōt carnes paruorum

pullor cū agreste uel vino granator ꝓditas.utiliter etiā dat eis thiriaca maior. ¶ Et si patiunt stupores que est syncopis que uocat alicis somnus:excitent cuz magnis sonis tubarū ⁊ timpanor: ⁊ uocent fortiter ꝑprijs noi/bus. ¶ Donat ergo sup cor emplm friduz cuz ros.ru.⁊ sandalis citri.añ.ʒ.j.farine ordei.ʒ.ij.cāphore.ʒ.ij.distē perex cum aqua ros.uel succo pomor agrestiū. Si egri tudo esset in pte anteriori circa mamillas uel pectus po/nat illud empl̄z inter duas spatulas. ¶ Aliqs posset ad mirari de exhibitione thiriace ma.qz calida est:ꝛ q̄uis nō ptineat ad breuitatem libri disputare de singulis: qz de hoc fuit inter antiquos diuersa opinio:⁊ adhuc est:qz quidā approbauerūt ⁊ approbāt ⁊ quidā non:⁊ scias q̄ q̄uis thiriaca calida sit:tñ ex eius nobilitate ⁊ utilissima cōpōne resultat quidaz spūs dignissimus adeo amicus cōpl̄oni humane:quare inuentimus eam ualere ꝓtra ue nenum calm ⁊ frigidū:⁊ ꝓtra uenenum ōrium humane cōpl̄oni a tota specie. Inuenit etiam mouere uētrem ⁊ stringere fluxum:ita q̄ secure dico/q̄ sicut quelibet res in reb⁹ gñatis cōpl̄onem cōem que uocat cōpl̄o elemē talis/⁊ nām habet occultam ꝑprietatem/que est a tota specie. sic thiriaca ultra cōpl̄onem quā acquisit elemētalem in actione ⁊ passione reruz ad inuicem intrātiuz eius com positionē habet ultra ꝑprietatem occultā ꝓtra oia gene/ra uenenor humano cor̄pori ōria. Et propter hoc ualet cōtra omne apa uenenosuz. ¶ Et ego dico q̄ ad me ue nit in ciuitate Mediolañ.iuuenis cum antrace in parti bus facies:cuius malitia adeo augmētata erat: q̄ totum caput ⁊ facies ⁊ collum erat ultra credibile inflatū:quez adduxerat ad me quidā apothecari⁹ amicus egri:⁊ eger iā erat in signis mortis:qz nō erat in eo pulsus:⁊ syncopi çabat iā:ita q̄ dixi apothecario q̄ duceret euz ad domū suam quia moritur: ⁊ apothecarius dixit: non est in eo amplius remediuz. Et ego paruz cogitans dixi. Certe si tu hēres de optima thiriaca:⁊ tu dares ei in magna quā titate:forte posset adhuc viuere:sed nō credo: nisi valde dubitāter.apothecarius duxit euz in domuz suā vir eun tez:⁊ dedit ei de thiriaca approbata circa.ʒ.ij.⁊ posuit eū in lecto ⁊ cooperuit eum:⁊ incōtinēti arripuit eum sudor: incipiēs circa caput⁊ locuz egritudinis:⁊ post paululuz fuit sudor vniuersalis:⁊ redit in eo pulsus ⁊ ꝓfortat⁹ est. Et post exiccationem sudoris apothecarius dedit ei ꝑ/ prio motu iteruz.ʒ.j.eiusdē thiriace in eodez die:⁊ sanus factus est:nisi q̄ remāsit in eo quoddā ulcus ueficosuz: qđ postea leuiter est curatuz. Et ego nunq̄z vidi alium: qui post q̄z fuit in syncopi ⁊ tremore cordis ⁊ specialiter sine pulsu/qui evaderet:sed de his qui loquētes ⁊ q̄si nul luz malus sentiētes iudicati sunt ad mortē per me:⁊ qui mortui sunt admirātib⁹ multum amicis de ꝓnosticatio/ne:vidi ego infinitos.hec dicta sunt tibi de thiriaca:qz for te aliquem posses adhuc per ista uerba liberare a morte ⁊ ut deus oipotens:qui fit bñdictus:cōcedat mihi pecca tori per suaz misericordiā:q̄ iste libellus meus ualeat ad honorē eius ⁊ utilitatez facture sue. ¶ Post ꝓfortationē cordis ⁊ eūonem māe maturabit carbunculus ⁊ antrax ꝑprijs eor maturatiuis: de qbus fiet tibi mētio in opis fine. ¶ Oia alia apata furiosa curant per eadem reme dia.s.ꝓfortatione cordis ⁊ ꝓfortatione mēbri. Et post ul/cerationem cum cura:que tibi dabit in tractatu ulcerū.

Apostemata frida curent cuz mūdificatiōe corpis:ad qđ est spālis trocisc⁹ de turbit/qui fuit magri nicolai dicēdus in fine:⁊ post mun dificationē resolutio uel maturatio.si resolo nō pōt fieri: medicinas aūt resoluentes ⁊ maturantes. facta apostē/mata ⁊ scrophulas ⁊ glandulas ⁊ nodos ⁊ mūdificātes botia:requires in fine libri.

¶ De ulceribus differentia. Cap̄.XII.

Et ulceribus aūt scias q̄ differūt a vulnere.nam vul/nus est plaga ex nouo tempore facta. Et ulcus est plaga putrida uel antiqua:q̄uis aliquotiēs iueniatur in medi cina:q̄ plaga antiqua nominat a quibusdam vulnus:tñ ibi vulnus sumit pr̄o plaga:⁊ nō ꝑprie. ¶ Iterū differt a cancro ⁊ fistula sicut genus a specie:qz ois cancer ulce/ratus ⁊ fistula ulcus est:sed nō ꝙuertit:⁊ in hoc manife/statit error Rogerij ⁊ Rolandi:qui dicūt q̄ omne vul nus post q̄z transierit per duos uel tres mēses incuratuz tam non vulnus sed cancer uel fistula nuncupat:qz oēs plage supuenientes ex pustulis ulcerātibus:uel ex frigo/re aeris:uel aliqua corruptione uel incisione apatis pr̄o ꝑprie loquēdo:⁊ ois plaga putrefacta ⁊ putrida sunt ulce/ra:nec tñ sunt cancri nec fistula ꝑprie:qz fistula ⁊ cancer hñt ꝑprias differētias:quib⁹ ab ulceribus differūt:sicut patebit. ¶ Est ergo in ulcerib⁹ aliqđ virulentuz cū mul ta putredine liquida:⁊ illa putredo si est colorata tēdens ad citrinuz uel ad rubeuz:lauat cum lauationibus frigi/dis ⁊ stipticis:ut cum aqua in qua resolui alumen ⁊ aq̄ ordei ⁊ lenticularuz ⁊ balaustie cōpositis ⁊ simplicibus. Et si nō est colorata:lauat cum aqua mellis. Et si mem bruz fuerit bñ frigidū cum melle ⁊ vino:que loture po nunt in ulcere aut injciunt per clistere donec exeant ta les quales ponunt. ¶ Et si ulcus esset crustosuz uel ha beret carnem corruptā uel mixtā cum sanie:mundificet cum puluere affodill.⁊ vnguēto apl̄or:⁊ vnguēto viri/di dicēdis in fine. ¶ Et si ulcus est fraudulētū uel cor/ro siuum/reprimit eius feruor/ponēdo circa de medicina boli dicta supra aliqđ stipticum corrosiuum de di cēdis. ¶ Facta pfecta mūdificatione cum p̄dictis ⁊ cuz empl̄is mūdificatiuis dictis ⁊ dicēdis:regenera carnez ⁊ cicatriça cuz medicinis hoc facientib⁹:de quib⁹ hēbis co pia:hoc p̄notato q̄z multuz ualet mūdificatio corpis per uomituz:si ulcera mala sunt in ptibus inferiorib⁹ ⁊ per far maciā.si sint in supiorib⁹.hec enim causa certa est: quia mā que currebat ad ulcera mouet de loco ulceris: ⁊ te/net ad iter:per qđ ulcus melius mundificatur.

Scias q̄ cancer aut est ulceratus:aut nō. Nō ulce ratus fit:a ut nascendo ab ipso p̄ncipio. De melācolia putrefacta:sicut in cura apostematis dixim⁹: ⁊ tunc incipit apparere in modū lupini:⁊ crescit aliquā/do ut magnus melon:aut fit cōuertendo ex apostemate duro facto ex melancolia nāli non putrefacta cuz empla stretur cum rebus calidis inflāmātibus:uel ducentibus ad locū per attractionē:aut per alam medicinā calidam aliquando. Et iste ulceratus ꝙuenit ex dicto cancro cuz ulceratur: ⁊ aliquādo ex vulneribus indiscrete curatis. ¶ Cancer nō ulceratus in p̄ncipio sue natiuitatis:oino de leui nō cognoscit:sed perfecta signa dicta sunt. ¶ Ul cerati aūt signa sunt:q̄ habet labia grossa/dura/reversa intus glandulosa:⁊ fetet multū. Et signuz infallibile est: q̄ si laueris eum cum lixiuio/exibunt ab eo superfluitates sicut baue viscose. ¶ Cura.regula p̄ma gñalis est in cu ra cancri:q̄ nunq̄z curat nisi penitus cuz oibus suis ra/dicib⁹ auferat. ¶ Ideoq̄z nascit ex ista regula scōa regu la necessaria q̄ nunq̄z debet ferro uel igne medicia co/rosiua curari:nisi sit in loco ubi possit penitus extirpari. Si ergo nō ulceratus est in loco intricato/neruis/uenis musculis ⁊ arterijs.ut in collo/mamilla ⁊ in alijs locis si milib⁹:nō p̄sumas illū:nec maturare:nec corrūpere:nec incidere:nec cauteriçare:sed euacua corpus per medici nā purgantē colerā adustā. Et iniunge ei regimē tēpera tuz/phibēs oēm cibū ingrossantē ⁊ adurentē sanguinē: sicut lentes/caules/caseum/carnes bouinas/leporinas/ anserinas/anatinas/pip/⁊ oia alia acuta ⁊ vngas locum circa ⁊ supra cū vnguēto refrenāte eius malitiā:⁊ defen dēte eū ab ulceratiōe:qđ sic fit. Ruce lauate ⁊ cerusē ptes eglēs:ista supdicta cuz oleo ros.⁊ succo portulace: uel alterius herbe fride incorpora:mō ponēdo de olo ro. mō de succo ad pfectionē vnguenti:⁊ ex illo vngt⁹ locū

iunge. ¶ Si autem est in loco ubi possit penitus extir/
pari: incide illū cum oib⁹ radicib⁹: z pmitte multū exire
de sanguine ex uenis circūdātib⁹ illuz. z etiā illas exp:i/
me ut tot⁹ sanguis melicus exp:imat: z demū cauteriça
cū ferro cal'o: uel cū medicia post cauterū ul' medicinaz
cōburentē. ponas pultes de succo apij mellis z farina tri
tici usqz ad mūdificationē. postea regña z ꝙsolida. ¶ Si
vo cācer ulcerat⁹ est in loco nutricato ubi nō pōt penit⁹
extirpari nō curari meli⁹ est. s. cū ferro cal'o ul' medicina
cōburēte: sz pōt palliari cū vnctiōe vngti supdicti de thu
cia: z cū regimie supdicto: ut eger hēat vitā longiorē.

Fistula est ulcus ꝓfundū: cui⁹ est os strictū z fun/
dus amplus hns duritiē callosam: siē pēna
uis in circuitu iterius: z in hoc differt ab ulcere ꝓfūdo:
qz ulcus ꝓfundū: qđ Rogerius z Rolandus: z magna
pars modernoꝝ uocāt fistulā: nō hñt duritiē callosaz ite/
rius sicut fistula: z ꝓpter hoc fistula nō mūdificat pfecte
cuz lotionib⁹ / sicut ulcus: sz regrit post lotiones dictas in
cura ulcerū: ut cū medicina cōbustiua acuta ul' cauterio
mūdificet z remoueat quicqđ callosuz z durū est iteri⁹:
z post cauterū uel medicinā cōburentē ponant vnctuo
sa butyrū: uel aliq̄ que faciūt cadere crustā uel escaraz sa
ctā a cauterio ul' medicia. postea mūdificet z cū lauatio/
nib⁹ z emplis mūdificatiuis incarnet cū regñatiuis seu
cicatriçatiuis uel figillatiuis: qđ idē est. ¶ Nō tñ cōe re
mediū tam in fistulis q̄z in ulcerib⁹ ꝓfundis: q⁹ bonum
est cū nouo vulnere si fieri pōt reducere mām ad locuz
magis dependentē: ut virus vulneris uel fistule possit cō/
petētius exiccari uel ꝑparare mēbrū taliter q⁹ orificiū sit
semp dependēs. ¶ Medicie aūt cauteriçātes z corrodētes:
que in fistula z cācro corrodi z cauteriçari debēt dicenk
fier⁹. Et silr medicie vnctuose facientes cadē escaras seu
crustas. Et nō q⁹ crusta que fit ex cauterio ul' medicina
acuta nūq̄z vi ē auferēda: sz adeo dimittēda q⁹ ꝑ se cadat

¶ De algebra siue restauratione. Caꝑ. XIII.

Attentio algebre est restauratio dislo
catiōis z fracture ossiū. ¶ Pro
pter qđ scias q⁹ de⁹ oipotēs: cui⁹ nomē sit bñdi
ctū in secula: fecit humano corpi multa ossa ꝓpter diuer
sam opationē mēbroꝝ humano corpi necessaria: ꝑ quaz
necesse erat vnū mēbrū sine alio moueri. ¶ Et scias q⁹
ꝙiunctio vni⁹ ossis cū alio fit modis. x. Uno mō per viā
inserti⁹nis vni⁹ cū alio ꝓcedētis in modū duarū serra/
rum ꝙiunctarū: ita q⁹ dentes vni⁹ serre cadāt in uacuita/
tes alteri⁹: z ecōuerso sicut faciūt aliquotiēs icisores tabu
larū: sicut ossa capitis que sunt. vj. ¶ Alius modus est
appodiatio seu ꝙgregatio vni⁹ ossis ad aliꝺ: sicut ossa. vij
pectoris. ¶ Terti⁹ modus est fixio ossis in osse: sicut dē
tiū in mādibulis. ¶ Quart⁹ est ꝙiūctio ossis cū osse me
diātib⁹ ligamētis: sicut in iūctura humeri cū adiutorio: z
sicut in oib⁹ iūcturis. Nā in iūcturis fit ꝙiunctio ossis cū
osse: mediāte quodā corpe duro insensibili flexibili: qđ
ex vna extremitate ossis egredit z aliā intrat: ligāte ossa
ad inuicē: nī ei⁹ flexibilitas obedit lacertis mouētib⁹ mē
brū: ita q⁹ pōt plicari mēbrū: ꝟm q⁹ illi mēbro ꝙuenit ad
actiōes ꝓprias ꝓficiēdas. In oib⁹ aliꝭ modis ꝙiunctio/
num nō est mor⁹ nāliꝭ nec uolūtari⁹. Sola ergo disloca
tio fit in iuncturis. Aptio aūt z segregatio seu motio bñ
pōt fieri aliquotiēs in ꝙiūctionibus alioꝝ ossiū. ¶ Si q̄
dislocatio fit in iūcturis: ꝓmo iunge os cū osse ꝟm q⁹ erāt
in ꝓncipio: post ꝙiūctionē pone sup locū petiā grossam
de lino uel canapo infectā in medicia facta de farina ci/
cerū distēperata cū albumine ouī: uel uolatica farina tri
tici uolāte per molēdinū: z ligeꝭ ligatura suaui: tenēte lo
cuz firmū in sua iūctura. ¶ Attēde hoc q⁹ multi moder/
noꝝ tpe reductionis fomētāt mēbrū cuz aqua calida: qđ
est pessimū. ex hoc enim debilitat z rarificat mēbrū: z ꝑ
parat ad recipiēdum superflua. s. apationem: sed si times
de doloriꝫ: vnge locū de oleo rosato cal'o. Uel si tu nō
fuisti a ꝓncipio: z tā ꝓtereūt dies q⁹ stetit dislocat⁹: sic in/
durat⁹ est locus z humores tā cessārūt currere: tūc bonū
est fomētare nō solū cū aqua calida simpliciꝭ sed cum aq̄
cal'a decoctiōis camomille. fenugreci. semis lini. malue
z bismalue: ut per hec locus melius restaurari possit.

¶ De fractura ossis. Caꝑ. XIIII.

Jos aliqđ fractū est. ¶ Primo reducas in
loco suo: postea hēas petiā i fusaz in
oleo rosato: quam ponas imediate supᵖ mēbrū:
z postea ponak petia in fusa in medicia supdicta in cura
dislocatiōis: sup petiā iponant faldelle de stupa i fuse in
albumine ouī. sup faldellas ponant astelle cū chordaꝭ ita
q⁹ mēbrū fractū nō possit se mouē: z sic dimittak usqz ad
x. dies: nisi vna triū rerū te cogat illū mutare. s. dolor ni/
mi⁹ qui ꝓuenit ex nimia strictura ul' cursu hūor ad apa
faciēdū: ul' nimi⁹ p:urit⁹. q⁹ si dolor nimi⁹ aut humoruz
cursus fuerit in cā: solue z vnge mēbrū cū oleo ro. z flō/
ma patientē ex ꝓrio: z stringe dietā: z expecta donec flu
xus humoꝝ cessauerit: postea liga. Si vo nimi⁹ p:urit⁹
solue z laua cū aq̄ cal'a postea liga: z sic pmitte donec cō
solidat⁹ fuerit. ¶ Nonā ēt in fine tibi iter medicias ꝙsolida
tiuas medicamē optimū in fracturis z dislocationibus.
¶ Scias q⁹ ad oē opus cyrurgie multuz est utile: imo
nec̄tū q⁹ medic⁹ viderit opari bonū cyrurgicū ultra sciaz
quā iuenerat in scriptis: z spāl'r i algebra. Nā ois scia q̄
dependet ab opatiōe multū corroborak per exprimētum.

¶ De egritudinibus oculi. Caꝑ. XV.

Lias q⁹ nō est egritudo in aliquo mēbro
officiali i corpore: que ita sit ignota
apud medicos: sicut egritudines oculoꝝ ꝓpter
subtilitatē artis cōpositionis ipi⁹ oculi: qz mirabilr est cō
positus ex trib⁹ humorib⁹ z septem tunicis: que oia pue
niunt ad ei⁹ cōpositionē: z oia illa corpora sunt subtilissi
ma: z q̄si incōprehensibilia sensu visus: sed itellectu opti
me cōprehēdunt: z cōpositio z utilitas z ad oculū tā no/
biliter cōpositū uenīūt uene insensibiles fere portātes ei⁹
nutrimētū. Et arterie fere itez insensibiles portātes eius
vitā: z ꝑmo pari neruoꝝ ueniētiuz ad p:orā capitis: que
sunt paria. vij. uenit neruus egrediēs cerebrū per partē
anteriorē cranei: qđ qdē par facit vnā ꝙiūctionē ꝙcauaz
anteq̄z exeat craneū in hūc modū. xxx. z in exitu cranei
iterū bifurcak / ut vides / qui portat spūm visibilē ad hū
rē cristallinū qui est instr̄m visus: tñ tuuak ab albugineo
z vitreo hūore z a tunicis septē / ut actio visibilis fiat. vna
tñ tunica hec que est vuea: est pforata: z foramē illud dī
pupilla: ꝑ qđ pītank colores ꝓpe z forme z figure spūi
visibili: mediāte aere claro. siūt ēt exteri⁹ palpebre hñtes
lacertos eas mouētes: que eoꝝ clausura defendūt ocłos
a lesionib⁹ exteriorib⁹ z a laborib⁹ pausat: z via pua facit
suas actiōes / que sunt vidē vidēda. Multū eēt utile p:o
lōgare vba sup anothomiā ocłi: z notare ad vnguē oēs
eoꝝ egritudies / que sunt ualde multe. Sz si lꝫ fieret trāsi
rē metas hui⁹ libelli. ¶ Dabo q̄ tibi curas egritudinū:
que sept⁹ euenīūt ad manus cyrurgicoꝝ. nō tñ oiuz: sed
quarūdā tñ. Colores z notiores egritudines sunt: sicut
obtalmia / pruritus / lachrime / scabies / ulcera / macule / vn
gula / z cataracta / q̄ oia sepe euenīūt ad manū cyrurgici.

Obtalmia est apa seu iflatio uel cursus humo
rū ad oculos: que aliqñ est pua: ali
qñ magna: aliqñ maxia: z aliqñ pessima. pua ex paucis
fit humoribus. Et aliqñ ex sola mala cōplexione calida
ꝓpter calorē solis uel puluerē: uel fumū: uel vigilias: que
cito solui cū tēperamēto diete z cū albumine ouī agita/
to z despumato: q⁹ mittit in oculis uel iniicit. Et hec me
dicina ualet calori ardori: paruo rubori: z multis egritu
dinibus oculi calidis: eo q⁹ albumē ouī est frigidū laua/
tiuū collirtatiuū: habēs ꝙglutinositatē quādā: que appli
cat oculo quā non hñt alie simplices medicine. ¶ Da
gna vo obtalmia est: qñ oculus est dolens z cōiunctiua

rubea:z ibi calor z acutas z lachryme. ¶ Maxima autē z oibus deterio: est illa in qua nō apparet de cōtūctura: sed est supra magna carnositas rubea z palpebre sunt in flate z q̄si reuerse:z oculus tot⁹ inflat⁹:z ista cito ulcerat oculū. ¶ In magna z maxima ꝑm magis z min⁹ necia est flōmia de cephalica:z purgatio hūor calor ac ſbtilia tio ultima dete:sic in patiētib⁹ ꝓtinuā. ¶ Oia cibaria actu frida denk:z oia actu frida ponank in ocl'o:z cū calefūt renouenk. Et collirīū albū in oculo distēperatū cū lacte mulieris puellā nutrietis z emplare oculū usq; ad remo tionē inflatiōis cū empl'o facto ex rosis albis z rub.z san. ru.aū.ʒ.j.farine ordei.ʒ.ij.cāphore.ʒ.j.distēperatis cuz aq̄ ro.cessante cursu hūor z dolore:fiat fomētatio cū aq̄ decoctiōis ro.cū pauco sale. Si aūt p̄ hoc nō libak:necesse est ut ponas collirīū de thure ad maturādū:z postea pul uerē citrinū ad mūdificādū. ¶ Si aūt post obtalmiā ul' p obtalmiā fieret ulcus in oculo:cui⁹ signū est:q̄ in ꝓtūctura est rubeus pūct⁹:z in cornea est pūct⁹ alb⁹.tūc ite pone collirīū albū ad sedationē doloris:ul' si ulcus esset ita magnū q̄ timeres de egressu vuee:z q̄ fieret egritudo que uocak bothor:q; fit q̄dā eminētia que assikak gra no vue eminēs in oculo:tūc nec̄iū erit helesir:q̄d est dicere penetratiuū:z si de hoc nō times:hz vis ꝓsolidare ulc⁹ utere collirio de plūbo. ¶ Si aūt post ꝓsolidationez ul ceris remāet albula.i.cicatrix:cura eā cū collirio de ster core lacerte. ¶ Collirīū albū sic fit.℞.ceruse ablute.ʒ.x. sarcocolle grosse.ʒ.iij.amidi.ʒ.ij.dragaganti.ʒ.j.opij.ʒ.ſ terank oia optie z ico:penk cū aq̄ pluuiali mūda z duca tur medicia tua multū sup̄ marmor:z fiāt forme sikes lē ticulis:z cū op⁹ fuerit vna distēperek cuz lacte mulieris puellā nutrietis z admistrek cū pēna. ¶ Cōfectio colli rij de thure maturātis apa oculi.℞.thuris.ʒ.x. antimōij sarcocolle.aū.ʒ.v.croci.ʒ.ij.ꝓficiank cū aq̄ fenugreci:z fi at collirīū. ¶ Cōfectio pulueris citrini.℞.sarcocolle.ʒ.x aloes.ʒ.ij.croci.ʒ.ij.mirre.ʒ.j.licij.ʒ.ij.hec oia tere z utē. ¶ Cōfectio collirij de plūbo mūdificās z cōsolidās ul cera oculi.℞.plūbi usti antimonij tucie ablute.eris usti gūmi arab.dragagāti.aū.ʒ.viij.opij.ʒ.ſ. ¶ Cōfectio he lesir q̄ est utēdū q̄n times q̄ ex ulcē fluat eminētia vuee z fiat in oculo bothor.℞.antimonij ematitis.aū.ʒ.x.aca tie.ʒ.iij.aloe.ʒ.j.terank z fiāt forme similes piperi cū suc co uerbene uel corigiole:z cum necesse fuerit vna distē peretur cum albumine ouī z administretur.

Pruritus curak cum vino al.in quo iaceat pe tia in qua fuerit aloes succotrinum pulueriçatum lauando oculum mane z sero.

Scabies leuis z noua curak lauādo oculū cū vi no i q̄ iacuit cuposa siue vitriolū rōa^m

Lachryme curank cuz collirio de mirabolan. q̄d.℞.tucie.ʒ.x.coralli ossiū mira bolanor z aloes succotrini.aū.ʒ.ij.pipis.ʒ.ſ. fiat pulis ſbtilissim⁹:z ponak paulatie cū festuca icisa i angl'o ocli.

Macula remouek cū collirio de stercore lacerte q̄d.℞.de raspatura uasor terreorū vi triator.i.massacunia:que uēit de ultra mare.spume ma ris:z est vna spēs spongie que est dura.stercoris lacerte viridis baurach.i.salgem.çuccari ru.aū.fiat ex his pul uis ſbtilissim⁹ sup̄ marmor:postea coque in lb.j.aque de coctionis acori z celidonie.aū.ʒ.x.usq; ad medietatē de aq̄ illa tēpera p̄dictū plueré z fac collirīa:vnū ex his sol ue cū aq̄ ruthe ul' fenicli z utē:uel pone plueré siccū.

Ungula in p̄n⁹ curak cū collirio q̄d ēt est cōe sca biei antique z iuersatiōe palpebrax:q̄d ℞.flores eris.ʒ.iij.vitrioli ro.usti.ʒ.vj. auripig.rub.bau rach.spume maris.aū.ʒ.j.salis armoniaci.ʒ.ij. dissoluak sal armoniacū cū succo ruthe:z cetera pulueriçata incor porentur:z fiant collirīa.vnum soluak cum vino al.z ad ministrek.Si vo est grossa z firmata auferak:q̄d auferri pōt cum instrumento.postea curetur cum collirio.

Cataracta ꝓfirmata nō curak nisi cū manu:z ad hoc neče est q̄ medicus didicerit videdo op⁹ fieri ab hoie sciēte remouē seu deponē cum istro facto ad formā acus q̄d imꝑmik in ꝓtūctiua.s.albe die figēdo itus ex trāsuerso donec acus quā semp vide bit opator q̄n erit sub cornea/erit ad aquā que est locata añ foramē pupille que ꝓhibet visu:z tūc debet depmē iferi donec videat eger:z postea stet in domo obscura p x.dies in silētio:z liget sup oculū emplz de bolo armen co distēperato cū albumie ouī:ponēdo iter duas petias. Tñ scias q̄ iste modus ē ualde deceptibilis:q; raro stat q̄n iterū redeat.tñ ego vidi nō redire. ¶ Nō ꝓfirmata cu rak cū sepissima purgatiōe capitis cū pillis cochijs z pi gra.z cū abstinētia a vino forti:z reb⁹ faciētib⁹ fumuz ad cap̄ z nauseā z idigōnē:z cū collirio de fellib⁹:q̄d.℞.fel lis agle uel alteri⁹ auis uel auīū de rapina viuētium.ʒ.x z sint fella sicca.euforbij.collogntide papini.aū.ʒ.j.fiant collirīa cū succo extremitatū fenī. Nō itēdas hīe plenaz doctrinā de egritudib⁹ oculor per istū libellū:q; nō cōti net:sed habes aliq̄ bona que in suis casib⁹ tibi erunt uti lia. Sz si desideras plenā hīe doctrinā:anhela ad viden dū tractatū:q̄d ego itēdo post istū pficē si potero ptingē ad notitiā dñationis Serenissimi Regis Francor. Ibi enīz si deus me pduxerit. Intēdo tñ altius z plen⁹ de cy rurgia tractare:q̄to locū illū isto loco debemus dicē di gniorē. Sis ḡ sollicitus rogare deū:ut mihi det locum z spatiū quo possim illud meū ꝓpositū adiplere. Interim tñ ꝑm doctrinā ꝓtentā in hoc libello non timeas oparī.

¶ De antidotis. Cap.XVI.

Uscipe utiq; antidotariū medicinarū q̄d tibi in h⁹ libelli fine i locis plurib⁹ est ꝓmissum. Et sūt medicie pauce que p me ifinitis vicib⁹ sūt ꝓbate. Et p⁹ de repcussiuis.2⁹ de resolutis z maturatis.3⁹ de mūdificatis.4⁹ de ꝓglutina tiuis z regñatis z ꝓsolidatis.5⁹ de mollificatis durities. 6⁹ de faciētib⁹ op⁹ cauterij. ¶ Scias q̄ quotiēs intēdis repcutē bonū est in p̄n⁹ corpus eūare:pp hoc euacua māz cafaz:si est fortis cū flōmia ul' scarificatiōe si debilis:z cū hac secura medicia.℞.pruna.x.viol.ficcax:q̄ debent po ni in fine decoctiōis.ʒ.j.fiat decoctio i lb.j.aque usq; ad lb.ſ.z in illa bulliāt duab⁹ vndis tamarindor.mane.me dulle cassie.aū.ʒ.ſ.que colek z fortiter māib⁹ exꝑmak. colature i sero misceak:z addak corticū mirabol.citri pi statoz in puluerē.ʒ.ſ.z sic stet per totā noctē.in mane sū mo diluculo iterū colek z caleſiat z exhibeak. ¶ Uel cū pillis que sic fiunt.℞.mirabol.citri.ro.rub.aū.ʒ.j.aloes succotrini.ʒ.ij.scamonee.ʒ.ſ.fiāt pillule:z sunt doses.iij. ¶ Euacuata ul' miorata mā:utē medicis simplicibus ul' his cōpositis. ¶ Medicie simplr repcussiue sine oppi latione poror:sunt oleū ro.z solatrū. Et repcussiua cum pauca ꝓclone poror:sunt vmblic⁹ ueneris:crassula mi nor.endiuia.cicorea.z vga pastoris. Repcussiua cuz op pikone:sūt portulaca dōestica.cucurbita.s.et⁹ caro.semp uiua.crassula ma.fabaria. ¶ Repcussiua stuporē faciē tia:gb⁹ nō est utēdū:nisi i magna nec̄itate itolerabilis do loris:succū lactuce hortulāe mādragore papaūis cassilā gis opij. ¶ De reb⁹ que terunt:sūt repcussiue bone.ro sa.oēs sandali.spodiū bolus arme.z terra sigillata. Ex his ḡ simplicib⁹z cōpositis pōt uti. Sed si uteris succo z vis q̄ magis penetret:adde aliq̄tulū aceti. ¶ Cōpositū bo nū ē de succo alicui⁹ hbe de sup̄dictis.ʒ.ij.oli ro.ʒ.j.ace ti.ʒ.ſ. ¶ Itē olei rosa.ʒ.ij.boli arme.ʒ.ſ.aceti.ʒ.ſ.si tu timueris mēbri corruptionē adde terre sigillate.ʒ.ij. Istō repcussiuū z defensiuū mēbri pōt adhiberi supra quod libet mēbrū:ad q̄d tu timeres cursuz māe puenire. Et si iam puenerit:z est cōfirmata ad apa: uel est ulcerat⁹ lo cus:nō ponas aliq̄d repcussiuū supra:sed circa ꝓpe pūcti pū loci doloris.uerbi gra. Si fuerit dolor circa iunctura pedis:pone medicamē supra iunctura aliq̄tulū in tybia.

Si vis plenior̃ doctrinā hēre repcussiuoꝝ ⁊ defensiuo/
rū:quere libꝝ sacrū Rasis de tūcturis:uel expecta libꝝ
nr̃m uēturū. ¶ Mdā frigida ꝓprie non repcutit:sed ali/
quādo in ꝓncipio cū euacuatione māe:cōfortatione mē
bri ꝓhibet ꝙ nō fiat māe collectio. Ad qđ multum ualet
exhibitio trociſci que fuit magiſtri mei bone memorie
Guillielmi de ſaliceto. qđ. ℔. turbit albi carnoſi ⁊ gum/
moſi. ʒ.j. hermodactiloꝝ alboꝝ. ʒ.ſ. oyaçinçiberis .ʒ.j. fi/
¶ Oyaçinçiber⌊ at trociſcus vnus cū pauco ſyrupo vioł.
cū quo fit trociſcus eſt optimū cum ſumit ſimplex oi ma
ne. ꝓ oꝑatiuo ad ꝓſumēdū reſiduū māe ſic fit. ℔. ççl.
al. mūdati. ʒ.j. ligritie raſe. ʒ.iij. granoꝝ paradiſi/carda/
momi/cube. gariofilate. aā. ℈.ij. çuccari albi panis lb.ij.
¶ Cōfortatiua mēbri ne recipiat mām frigidā ſunt abſin/
thiū/ſgnātū/abꝛotanū/ſpica/maſtix/roſe/⁊ oleuꝫ roſa. ga
oleū roſa. calefacit mēbꝝ infrigidatū:niſi ultra modum
fuerit infrigidatū:⁊ calidū refrigerat. iſta bulliunt i oleo
in duplici uaſe:⁊ ex illo oleo fiat iunctio. uel bulliunt in
vino ⁊ emplank:uel puluerizanť ⁊ diſtēperank cuꝫ oleo
⁊ vino ⁊ fit epithima. Et ſufficiāt iſta de repcuſſiuis.

Scias ꝙ q̄ꝫ reſolutiua ⁊ maturatiua magnā hē ant affinitatē in q̄litatib⁹ q: ſunt tēperate ca
lida:tñ in hoc differūt/q: reſolutiua hñt ſuā ſubam ⁊ cali
ditatē tēperatā cū ſubtilitate:q̄re apiūt poros ⁊ tēperate
attrahūt mām:⁊ ꝓfortāt calorē ⁊ nām ad expellendū. ue
rūtñ ſi inuenīūt mām multā ⁊ groſſam:ita ꝙ pori nō ſuf
ficiūt in excludēda mā:aliqñ maturant. Mdaturatiua vō
cū eo qđ hñt tēperatā caliditatē:hñt ſubam viſcoſaꝫ:qua
oppilādo poros cōſeruāt calorē nālē in loco:⁊ ſic matu/
rāt:uerū ſi inuenīūt mām paucā ⁊ ſubtilē reſoluūt illam
q̄re iuenit ꝙ vnū ⁊ idē emplm aliqñ reſoluit:aliqñ ma/
¶ Reſolutiua ſunt camomilla que reſoluit cōfor⌊turat.
tādo mēbrū/mellilotū ⁊ flos eius/⁊ oleū anetinum ⁊ ſe/
mē eius/malua ſilueſtris/pitaria/⁊ ſulfur/pinguedo an/
ſeris galline ⁊ anatis:⁊ ois pinguedo ꝑm magis ⁊ min⁹
ſambucus/bzāca urſina/caules ⁊ ſe. eoꝝ/ſtoraꝛ liquida/
laudanū/maſtix/ꝙſop⁹ humida/lana ſuccida/⁊ mlta alia
¶ Ꝙſopus humida ſic fit. ℔. lanā outū:ſtet in aq̄ ꝑ noctem
poſtea bñ decoquat illud qđ exꝑmit eſt bonū reſolutiū
¶ Emplaſtrū reſolutiuū bonuꝫ. ℔. malue ſilueſtris/folia
caulū/flores camomille. aā. ʒ.M.j. coquank in aqua ⁊ pi
ſtenk:poſtea fiat puluis de parte.j. ſe. aneti. ⁊ parte.j. ſe.
caulium:⁊ partibus duabus furfuris:⁊ fiat emplaſtrum.
¶ Unguētū ad idē. ℔. olei camomellini uel aneti. ʒ.vj. ce/
re. ʒ.ij. pinguedinis anatis ⁊ galline. aā. ʒ.j. ſe. aneti ⁊ flo
rum camomil. puluerizate. aā. ʒ.ij. fiat vnguentum.
¶ Itē oyaglon bonū reſoluēs mās frigidas ⁊ mollificans
duras. ℔. litargiri triti ⁊ cribellati lb.j. olei camo. anetini
liliacei/⁊ ꝙrini. aā. ʒ.viij. mucillaginis maluauiſci/ſe. lini
⁊ fenugreci/ficuū ficcatarū/paſſularū enucleataruꝫ/ſucci
ꝙreos/ſucci ſgle/ꝙſopi humide ⁊ colle de corio. aā. ʒ.ij
terbētine. ℨ. iij. reſine albe/cere citrine. aā. ℨ. ij. decoq̄nt
tātū ꝙ ſit duri⁹ vnguēto:⁊ min⁹ durū emplo. ¶ Nota tñ
ꝙ aliqñ reſoluēdo mām q̄ꝫ minuak:tñ reſiduū nimis i
durak. Et tūc opꝫ te aliqñ mollificare:ꝙ optime facies la
uādo mēbrū leuiter ⁊ parū cū aq̄ calā uſcq; ad rubedinē:
⁊ poſtea vngē mēbrū cū vngtō facto ex ptib⁹. iiij. olei an
¶ Itē aliud optimū ad hāc itētionē molli⌊tig ⁊ vna cere.
ficās ſcrophulas ⁊ glādulas ⁊ ꝑparans eas reſoloni. ℔.
olei antiq lb.ij. pone in fiala vitrea cū radicib⁹ maluauiſ/
ci ⁊ cucumeris aſinini mūdatis. aā. ℨ.j. ⁊ pone fialā cuꝫ
oleo ⁊ radicib⁹ in alio uaſe aque:⁊ ꝑmitte bullire oleum
per bullitionē aque/donec radices ſint aliquātuluꝫ aſſe.
poſtea cola:⁊ i colatura illa pone. ℨ. iij. cere i eſtate. i hye
me. ij. ⁊ hēbis optimū mollificatiuū: de quo vno die uel
ij. uel. iij. mollificabis:alio die reſolues ꝑm ꝙ tibi videt
neč tū. Et ſi poſueris. x. ptē euforbij erit optimū ꝛ ſpaſmū

Maturatiua ſūt malua hortulana pinguis radix maluauiſci/radix lapa/
tij acuti/radix lilij albi/allij/cepe/rapa/baucia/⁊ mlte ra
dices alle/⁊ herbe/ſe. lini/fenugre. medulla tritici/fermē
tū/pinguedo porci:⁊ oia cōpoſita hñtia caliťatē tēperataꝫ
¶ Cōpoſitū bonū maturās apata ſangui⌊ cū viſcoſitate.
nea:⁊ oē apa cū admixta caliťate:⁊ oē apa patū ad ſanē.
℔. folia malue hortulane ⁊ violarie aā. Mdj. ⁊ duas ra/
dices biſmalue coque in aq̄ ꝓfecte:⁊ piſta fortiter. de aq̄
hui⁹ decoctiōis. ℔. lb.j. olei antiq uel aſſūgie veteris ꝙr
cine nō ſalite. ℨ. iij. farine ſe. lini ⁊ fenugreci. aā. ℨ.j. fari
ne tritici ſbtiliſſime. ℨ. ij. oia i coꝛpenk cū herbis:⁊ fiat em
plaſtrū mediocriter ſpiſſum ⁊ liqdū. ¶ Nota ꝙ nō po/
nas fenumgrecum ſi times de inflatione materie.
¶ Mdās fridas maturabis cū emplo:qđ. ℔. cepe.j. ⁊ vnaꝫ
reſtā allij:⁊. iij. ouaꝝ:oia cocta ſb cinerib⁹ ⁊ piſta:⁊ tātuꝫ de
fermēto bñ acri q̄ꝫtū eſt tota medicia:⁊ diſtēperek cū olo
¶ Antraꝝ carbūculus:q: fiūt ex mā⌊antiq ⁊ fiat emplm.
groſſa ut dcm eſt:⁊ utriuſq; tact⁹ eſt dur⁹:⁊ ambo pati ſūt
ad iflāmationē māe nō maturabunt niſi cū medicina in
ciſiua cū maturitate:qđ nō iuenik i vna re ſimplici niſi in
fermēto. fermētū vō q: eſt dulce ⁊ acetoſuꝫ ⁊ viſcoſū gra
dulcedis ⁊ viſcoſitatis matural:acetoſitate icidit ⁊ diuel/
lit mām:ita ꝙ eq̄liter maturat. Quare in q̄cūq; dura mā
¶ Fiat ēt cōpoſitū optimū⌊ fuerit:eſt baſis ⁊ mā emplꝝ.
aggregās has itētiones. i. maturationē cū iciſiōe ad car/
būculū ⁊ antracē. ℔. ficuū ſiccarū pinguiuꝫ nūo.xij. vue
paſſe. ℨ.j. pipis:ſalis nitri. aā. ℨ.ſ. fermēti acri q̄ꝫtuꝫ oēs
olei antiq:aceti fortiſſimi q̄ꝫtū ſufficit ad ꝓfictēdū emplꝝ.
¶ Itē ſcabioſa piloſa que hēt folia aliq̄ꝫtulū lata ꝓpe terrā
⁊ fuſtē ad meſurā cubiti ⁊ florē celeſtē:⁊ q̄ꝫto magis aſcē
dit tāto folia ſunt magis ſubtilia trita cū aſſungia ſiē mili
es ꝓbaui miraculoſe maturat antracē ⁊ carbūculum.

Mūdificatiuorū queda mūdificāt cuꝫ maturatiōe reſiduit:⁊
illa ſunt neč ia qñ cogimur icidē apa añ ꝓfectā maturita
tē:⁊ qñ mā eſt in pte groſſa nō obediēs maturatiōi:⁊ in
pte leni cito maturat:ut in ſcrophulis ⁊ glādulis ſquamo
ſis ⁊ in bubonibus. Alia ſunt mundificatiua ſimpliciter.
¶ Mdūdificatiuū bonū apatū bñ maturatoꝝ ⁊ ulceꝝ nouo
rū qđ mūdificat ⁊ dolorē ſedat ⁊ icarnat. ℔. vitellos ouo
rū crudos ⁊ ico:pora cū ſubtili farina tritici ad modū pul
tis:⁊ diſtēde. ſup petiā:⁊ pone ſuꝑ. ¶ Aliud de melle ⁊
farina eq̄liter. Si tu uelles plus deficcatiuū:tūc pone fa/
¶ Aliud mūdificatiuū opti⌊rinā ordei loco farine tritici.
mū ⁊ gīiale mūdificās cū maturatiōe ⁊ viarū aptiōe ſpe
ciale ad mūdificādū apata añ tps apta:⁊ ſpāliter ꝓpꝛiuꝫ
ad mūdificationē antracis ⁊ carbūculi ⁊ oiuꝫ ulceruꝫ. ℔.
mellis albi boni. ℨ. ij. farine tritici ſubtiliſſime. ℨ. ij. illa ꝑ
us diſtēpera:poſtea adde ſucci apij. ℨ. iiij. ⁊ fac bullire ad
lētū ignē ſemp mouēdo ad ꝓfectionē. Si vis mūdificare
vulnera fraudulēta:quoꝝ times malitiā ⁊ mutationē in
cācrū:pone loco ſucci apij ſuccū abſinthij. Et ſi vis mani
rare duritiē:ut in ſcrophulis ⁊ bubonib⁹:adde medicine
de apio q̄ꝫtū eſt medietas toti⁹ de cepa lilij albi cocta in
¶ Mdūdificatiuū cū ꝓfortatione lo⌊aq̄ ⁊ optime piſtata.
ci. de. ℨ. iij. melꝛro. colati:⁊. ℨ.j. ſubtiliſſime farine ordei.
¶ Et ſi iūges iſto mūdificatiuo ad vulnera que ſunt in
locis neruoſis:adde quātū eſt q̄rta ps totius terbentine
lauate. Si iterū vis ut fortius mundificet:adde ſarcocol/
le ⁊ mirre q̄ꝫtū eſt ſexta ps totius. ¶ Hoc notato ꝙ me/
dicine regeneratiue de qbus fiet hic mētio:nō carēt ali/
qua mundificatione:tamen magis ſunt deficcatiue.
¶ Unguētū apl⁹oꝝ mūdificatiuū fiſtularū mortificatarū ⁊
ulcerū hñtiū cruſtas:⁊ fere oīum ulcerū antiquoꝝ. ℔. ce
re albe. picis. reſine. armo. aā. ʒ. xiij. mirre. galbani. aā. ʒ
iij. oppopona. ʒ. ij. bdelij. ʒ. vj. litargiri. ʒ. ix. ariſtolo. lon.
thuris. aā. ʒ. vj. floris eris. ʒ. iij. fiat fic. Infundank gūme
in aceto que nō pñt teri:⁊ poſtea fundank in catia:⁊ fun/
dak cera ⁊ reſina cum. ij. lb. olei:⁊ omnia colētur. poſtea
addak puluis terendorum:⁊ fortiter ducak cum ſpatula.

¶ Scias q̄ medicine aggregatiue ꝛ ꝯglutinatiue que sūt idem differūt a regīatiuis ꝛ icarnatiuis: que sunt eedē. ¶ Itē tā iste q̄ ille differūt a cōsolidatiuis ꝛ cicatriçati/uis ꝛ figillatiuis: que similiter sunt eedem.

Medicine ergo ꝯglutinatiue sunt que aggre/gāt labia vulneris: in quo nō est fa/cta sube depditio: ꝛ sunt deficcatiue eū q̄dā ꝯglutinosita te siue absterſione: ꝛ sunt quedā simplices/que facūt ꝫ mirabiliter: sicut calx/folia segetis silueſtris/ ꝛ folia lilij al. fol. plantaginis/fol. malorum/fol. cipſſi: ꝛ multa alia.

¶ De cōpositis aūt medicamen est de calce q̄ dictuz est.

¶ Aliud medicamē cōe in ꝯglutinatione labioꝝ ꝛ ꝯsoli/datione. ℞. rasure pānī linei ueteris albissimi ad libituz. Deide accipe oleū ros. ꝛ funde in eo parū galbani: ꝛ in/coꝛpa cū his rasurā ad modū vnguēti. Et si addak paruz coꝛticum thuris ꝛ aristologie aduste foꝛtius opabit.

Medicine regīatiue seu factētes nasci carnez q̄ idē est: neċe ē ut hēant absterſio/nē cū exiccatiōe: ꝛ abstergāt supfluitatē grossaz: ꝛ exiccēt sbtilē: que due grosse supfluitates sūt supfluitates ꝛ oigō nis: que ex necessitate gīank i q̄libet vulnē ꝯcauo: ſz dif/ferēter hoc facūt: q: in vulnere exīte in coꝛpe humido: ut multeris pueri ꝛ eunuchi: ꝛ nāliter pinguis: neċia est medicina parū deficcatiua: ut thus/uernix/fenugrecum litargiri/mastix/mirra/aloes/farina fabarū/ꝛ filia. Coꝛ/poris aūt sicci vulneri: necesse est adhibē medicinā sic/cātē: ut aristol. ꝛreos/farinā orobi/ꝛ lupinoꝝ/ꝛ maxime si adurank sunt sicciores. ¶ Itē si vulnus hēt multā sani em: foꝛtiori idiget exiccatione: si paucā debiliori. ¶ De cōpositis bon⁹ puluis. ℞. thuris. ℥. j. uernicis/fenugreci aū. ℥. ij. fiat puluis subtilissim⁹: ꝛ abūdāter ponak in vul/nere. ¶ Itē litargirū nutritū: optime bonā carnē gīat ꝛ malā coꝛrodit: ꝛ remouet scabiē de palpebris ocꝝ. Nu trik aūt sic. ℞. litargirū ad libitū ꝛ puluerīça. postea pone de oleo ro. postea de aceto semper pistādo donec ualde augmētek ꝛ recipiat foꝛmā vnguēti: illud ualde rectificat ulcera antiqua calida. ¶ Itē ex dictis reb⁹ simplicib⁹ fa/cies vnguētū ponēdo de puluere p̄dictarū rerū. ℥. j. olei ℥. iij. ꝛ cere. ℥. j. in estate. in hyeme. ℥. ſ.

Medicine ꝯsolidatiue figillatiue ꝛ cicatriçatie seu factētes pellē: sunt litargir. cētau rea minoꝝ/ossa cōbusta/ceruſa/coꝛtices pini/resina ficca/ abꝛotanū assatū/coꝛtices olibani/galle/nuces cipſſi/cur/cuma/ꝛ multa alia. ¶ De cōpositis in estate est optimū vnguētū Rasis de ceruſa: q̄ ualet ad pellē factēdā: ꝛ ad cōbustionē ignis ꝛ calide aque ꝛ olei. ad oēm excoꝛiati/onē ꝛ oēs pustulas calidas ulcerātes. ad alterationez cu tuslibet calefacti: ꝛ multa alia. ℞. olei ro. ℥. iij. cere/ceru/se. aū. ℥. j. oia incoꝛpenk: in fine addank duo albumina ouoꝝ: ꝛ. ℥. j. cāphore. ¶ Aliud. ℞. resine albe: bulliat in aceto acerrimo: ꝛ pijciak cū aceto in bacino aque frigide colādo cū stamegna: postea sumak iter manus inunctas oleo ro. ꝛ diu manib⁹ malaxek ꝛ seruek usui: sed in estate admisce cum resina quātum est medietas cere. ¶ Item de p̄dictis rebus simplicibus si sumak pars vna bñ pul/ueriçata: ꝛ de cera ꝛ resina. aū. pars media: ꝛ de oleo ro. partes. iij. fiet bonū vnguētū figillatiuū. ¶ Medicamē optimū ad ꝯsolidationē ossium fractoꝝ/ ꝛ firmationē dis/locationū: qñ sunt reducta per medicū. ℞. farine ciceruz uel uolatice molēdini lb. ſ. mastices/dꝛagagāti/ gummi arabi. aū. ℥. j. mumie/boli armenici. aū. ℥. ſ. puluericen/tur: ꝛ cum ipsa farina incoꝛporenk cum albumine ouī ad spissitudinem mellis.

Cum autē aliqō mēbrū qō fuerit fractū uel dis/locatū uel ulceratū/ ꝛ est sanatuz: sed habet durū motū. Medicamina mollitiua ꝛ neruoꝝ cō/foꝛtantia: ꝛ māe in neruis imbibite cōsumptiua sunt ne/cessaria: quoꝝ vnuz bonum quo sepissime usus sum. ℞. bdelij/oppona. aū. ℥. j. uel. ſ. mollifica in vino: postea li/quefac. pinguedinis poꝛci. ℥. iij. pinguedis anseris/ana tis/ꝛ galline. aū. ℥. j. ꝛ admisce cū gūmis. ¶ Itē cere/ter bētine. aū. ℥. j. postea adde farine fenugreci/se. lini. aū. ℥ j. thuris/mastices. aū. ℥. ſ. ¶ Itē vnguentū de adipibus ualde bonum ad mollificādū ouritem: ꝛ ualet ptificis si vngak pectus: ꝛ tussiētibus ex siccitate. ℞. pinguedis an/seris/anatis/galline/poꝛci: oium recētium sine sale ꝛ ce/re citrine. aū. oia liquefiāt ꝛ colenk: ꝛ infrigidata erit vn/guētum resumptiuū bonum ualēs ad multa. ¶ Item coquank radices bismalue/ꝛ cucumeris asinini in oleo in duplici uase cum partibus tribus olei: ꝛ pte vna cere: fi/at mollificatiuum bonum. Et si addak pars. xij. eufoꝛbij. erit vnguētum bonū ad mēbrum spasmatū. ¶ De mol/lificatiuis sufficiat hoc notatoꝝ q̄ quotiēs vis mollificare cum his vnguētis/ꝑus fomenta mēbrum cum aqua cali da decoctionis radicū bismalue/ꝛ folioꝝ malue/ꝛ florū camomil. fenugr. ꝛ se. lini: ꝛ postea fiat vnguētum.

Medicine ulcerātes ꝛ cauteriçātes simplices sunt coꝛtices viticelle/apiū emoꝝ/roꝝ darum/pes milui/tapsia/cantarides/allia mūdata/cepe/ squille/mel anacardi/alumē fecū/realgar/calx viua/vitri olum/viride es/flamula/aptū/risus/ꝛ multa alia. ¶ De cōpositis apiētibus apostemata sine ferro est: q̄. ℞. mel lis anacardi. ꝛ picis naualis. aū. mel anacardi cum non habes potes facere. Si posueris anacardos in tenacu/lis fabroꝝ calidis ꝛ strinxeris eos/emanabit ex eis mel: que est medicina cauteriçās. ¶ Item. ℞. saponis nigri ligdi: ꝛ incoꝛpora cū calce viua: ꝛ habebis vnguētum ru ptorium. ¶ Item incoꝛpora uētres cantaridarū cuz fer/mēto ꝛ pauco aceto: ꝛ habebis bonū ulceratiuū. ¶ Itez medicamē q̄ potēter ꝛ nō violēter carnē supfluā coꝛro/dit ꝛ minuit. ℞. hermodactiloꝝ/floris eris/aristol. ro. aū fiat puluis. ¶ Itē medicamē coꝛrodēs foꝛtius: ꝛ est op/timū in vulneribus antiqs crustulis fistulis ꝛ cācris ali/quib⁹. ℞. succū affodilloꝝ. ℥. vj. calcis viue. ℥. ij. auripig men. ℥. j. fiant trociſci: ꝛ ficcenk in vmbra. Et isti trociſci melius fiūt in mēse augusti ꝛ seruenk: ꝛ cum necesse est carnē putridā/ꝛ ulcera crustosa mundificare: puluericek vnus: ꝛ supponak puluis. ¶ Nota q̄ qñcūq; uteris istis medicinis: nunq̄ est medicamē inde auferēdum: sed di mittak donec medicina cū tota crusta quā fecit per se ca/dat: ꝛ tūc si bñ ablatum est totū qō erat coꝛruptum: aut fa ctum est sufficiēs foramē. bñ q̄dem ꝛ mūdificek. Si aūt medicamē nō cōpleuerit intētionē tuā/ꝛtera: saluo q̄ me dicamē qō scdo ponis/hēat minorē virtutē: uel sit min⁹ in quātitate. ¶ Multa alia medicamina huius generis ꝛ alioꝝ generū supdictoꝝ scimus: sed parcētes lōgitudi/ni: nō posuimus nisi pauca leuia ꝛ ꝓbata: ꝑm q̄ in ꝓnci pio lib: ꝛ tibi retulimus ꝓmisisse. ¶ Suscipies ġ gratā/ter istud opusculū: ꝛ per doctrinā eius opare secure: q: i eo q̄ius bꝛeuis sit: plura bona secura ꝓbata ꝛ utilia con tinenk. ¶ Si vo ad pfectionē huius sciētie ꝙuentre de/sideras/ꝓncipia medicine/que sunt scia rerū nāliū nō nāliū/ꝛ earū que sunt cōtra nām. Et disce anothomiam que docet foꝛmas nās cōpōnū coꝛpis totius ꝛ mēbroꝛū oium ꝛ iuuamētū ipsoꝝ. ſ. officia que hñt in coꝛpore: ꝛ ad quā utilitatē creauit deus oipotēs illa mēbra talia: ꝛ cum hoc frequēta apud locū/in qbus est egroꝝ multitudo: ꝛ ipsoꝝ opa exgsita ppēdas. ¶ Et nota finem ad quem p uenerunt egritudines ꝛ accūtia ipsoꝝ in ꝓncipio statu, ꝛ declinatione: ꝛ sic per bonā rōnem ꝛ lōgū exprimētū po/tes optimus fieri medicus. Aliter aūt nō nisi deus oipo tēs hoc faceret: infundēdo tibi gram spālem: qui tibi do net gram suam: mihi aūt uenīā peccatoꝝ: qui sit benedi/ctus in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit cyrurgia parua Lanfranci Mediolanensis.

¶ Hic incipit practica magistri Lanfranci de Mediolano que dicitur ars cōpleta totius cyrurgie. Prohemium.

Rotector in se oi uz sperantium deus excelsus z gloriosus: cuius nomē sit bñdictuz in secula: qui mirabilr hoiem creauit: mirabiliusq; redemit. Nam ex diuersor corpor ppositionibus: diuersarūq; qlitatum: z incōprehensibilibus intellectui diuersa creauit in hoie mēbra consilia: donans vnicuiq; ppriā formam: z ppria iuuamēta. De quibus membra cōposuit officialia formarū: sibr z cōplonum diuersarum ppter diuersas aie virtū actiones. ¶ Ex quibus totum ꝙstituit corpus: ut eēt aie rōnabilis instrm. Jpmoq; corpus aia rōnabilr de celesti creata suba: informauit liberū dās eidē arbitriū: ut uolūtarie: digneq; posset beatitudinē eternā obtinere. ¶ Hō vo pmus: cui nihil boni erat deficiēs: qui suū per arbitrium p̄ceptū dñicum violauit: qre nō solū ipse: sed oēs descēdētes ab eo fuerūt pene sentētia ꝙdēnati. ¶ Sed coeternus dei filius añ scla genitus: ipse est splēdor patris z gla: per quā hō cūcta facta fuerāt z creata: mādato p̄tis humani gñis miserentis beatissime gliose virginis Marie: adhuc anteq; Anna ipsam ꝙciperet: pelecte in utero sctificate mr̄no nate sctissime: suum sumētis ex diuinis ꝙplationib⁹ alimētum: viro iusto: nō ob amorē hois: sed pro tutela nois assignate qđ ex ea fieri debeat: pphetātis virū in viri copula nescientis: nō despicit uterū: z calorīs amorē dñi per annunciationē angelicā inflāmatū: immo de p̄tis maiestate descēdēs sancti spūs obumbratione ꝙcipit: z semetipm exinaniēs suscepit formā serui: sed vginitatis manēte gla deus uerus hō uerus vna mūdo nascit. In psona legez cōfirmat mosayca: pprū fundēs in circūcisione sanguinē p̄ciosum: nouā nr̄e legē salutis adduxit: nr̄or lauans labē criminū in iordane: deū se demōstrās: z hoiem iter hoies humaniter sine vitio ꝙuersando. Mortuos suscitat: leprosos mūdat: cecos illuminat: paraliticos sanat: z alia multa diuina mirabilia facit: suū sacrū corpus z sanguinē nobis scificat: als sacrificat in sue memoriā passionis. Post multas passiones in ligno crucis suspēdit: per cuius arboris fructū hō penā fuerat ꝙsecut⁹. Mortē hois moriēdo deuicit: ut per illū per quē fact⁹ fuerat redimat. ¶ Ad infernū hic descēdit portas ide spolia resurrexit: z ascēdit ad eterna solia: ubi pie cuz eterno regnat: Jmpio spūq; sempiterno: mtro mysterio: vnus nāq; denotat trina discrepātia: ficq; trinus adorat in vnica suba. ¶ Sūmus ille p̄ omnēs: qui per eius filiū nos creauit taliter: z redemit me per mūdi p̄cula fluctuātē a cūctis p̄secutionū p̄culis sua p̄tate mīrabr cor: dissima libauit: z de terra quā bona creauit fertilē z p̄clarā: lz liuore plenā rācore z odio pp quēdā fatuitatis amorē inexcusabilis: z ptim rabiosum Parisius in terrā pacis z studij: lz coactū sua sapiētia trāsplātauit. ¶ O Parisius pp sedē regie matestatis: pp excellētiā spei: pp bonor abūdātiā: pp phificoruz intelligētiā: Paradisus terrenalis est nūcupata. ¶ O regalis ciuitas Parisius ciuitatis: parisi⁹ sine pari: parisius per ptes iustius: nā tu faues vnanimiter uero regi. Parisius ptius: nā scis par. i. iustū in sciētijs oib⁹ repire. Nā in te glq; tute utr iure suo: uel parisius sciētes pariēs: nā quotidie negligētes tuo cōcipis in utero. demū eosdem paris ultime suscipiētes. ¶ Ue mihi q; tātū tēpus pdidi tuū suauissimū studiū z honorabilissimū nō querendo. Nā irrestaurabilis illa tpis pditio sola me facit de cordis p̄fundo sepissime suspirare. ¶ Ad honorē igit dei p̄tis z filij z spūs sancti: z btissime Virginis gliose: z bti Ambrosij ꝙfessoris: oiumq; sanctor: z ad honorē z reuerentiā Philippi potētissimi: z christianissimi regis Francor ppter amorē tuū Bernarde charissime: pp p̄ces p̄cepta q; uenerabiliū phīce magror: pp fraternū amorē ualētiū medicine scolariū mihi tā honorabilē faciētiū comitiuā. Ad utilitatē cōem z pprij filij magnū opus aggredior: qō ars cōpleta uocabit cyrurgie: per qō itēdo sicut in puo pmisi cōpēdio tradē doctrinā plenā ad istīm cyrurgicū ptinēte ad arbitrariā pm doctrinā sapiētū acceptam ueterūq; ualētiū magror meor z meis certis exprimētis z rōnabilib⁹ ex lōgo tpe laborata. ¶ Diuinūq; implorās auxiliū: qō meū opus feliciter cōsumare: meeq; dignet imperitie subuenire. ¶ Quod quidē opus in gnque tractatus statui diuidendum.

¶ Diuisio istius libri: z pmo de diuisione pmi tractatus.

Primus itaq; tractatus ꝙtinebit de cyrurgia regulas generales z capitula: z habebit tres doctrinas. Cuius pma continet tria capitula.

Capitulū. I. Doctrine pme tractatus pmi est de diffinitione partibus z subiectis cyrurgie.

2m De qualitate forma moribus z scientia cyrurgici.

3m De intentionibus cyrurgici.

¶ Doctrina scōa tractat⁹ pmi est vna sūma z vnuz capm de anothomia forma z cōplone z iuuamēto oium membrorum consimilium: z de generatione embrionis.

¶ Diuisio tertie doctrine.

¶ Doctrina tertia tractatus pmi ꝙtinet. xv. capitula.

Capitulum. I. Doctrine tertie tractat⁹ pmi est pmo ulis de vlneri⁹ z ulceri⁹

2m De cura vulneris facti in carne.

3m De cura vulneris facti in neruo.

4m De cura vulneris facti in osse.

5m De cura vulneris facti in concussione.

6m De cura vulneris facti cū apate z mala discrasia.

7m De cura vulneris facti a cane rabido: vel alio animali uenenoso.

8m De cura vulneris qō segt fracturā z dislocationē.

9m De fluxu sanguinis a vulnere.

10m De dieta vulneratorum.

11m De ulceribus antiquis.

12m De fistula.

13m De cancro ulcerato.

14m De cāis q̄ impediūt vlneris z ulceris ꝙsolidationez.

15m De spasmo superuenienti vulneri.

¶ De diuisione secundi tractatus.

Tractatus secūdus erit de particularibus vulneribus mēbror officialium a capite usq; ad pedes: proponendo anothomiam membrorum consimilium: z sic finit tractatus. Secundo habebis anothomiam omnium membrorum corporis. Et iste tractatus sub vna summa continet decem capitula.

Capitulum. I. tractatus secūdi de vulneribus capitis: z eius anothomia.

2m De vulneribus faciei z eius anothomia.

3m De vulneribus colli z eius anothomia.

4m De vulneribus spatularum: brachij: manus: z eor anothomia.

5m De vulneribus thoracis: z membrorum in eo contentorum: z eorum anothomia.

6m De vulneribus spine seu spōdiliū: z eor anothomia.

7m De vulneribus meri: stomaci: z intestinorum: z uētris: z eorum anothomia.

8m De vulneribus epatis z splenis: renuz: uesice: z eorum anothomia.

9m De vulneribus virge z matricis in mulieribus: z eorum anothomia.

10m De vulneribus ancharum: coxarum: genuuz: z pedum: z eorum anothomia.

¶De diuisione tertij tractatus.

Tractatus tertius erit de curis aliorū morboꝝ qui nō sunt vulnera:z qui possunt accidere diuersis membris a capite usqꝫ ad pedes:qui ueniunt ad manū cyrurgici:z continet tres doctrinas.

¶Diuisio prime doctrine.

¶Doctrina prima tertij tractatus cōtinet.8.capitula.

Capitulū.I. Doctrine ꝑme tractat⁹ tertij est de ornatu z de decoratione capilloꝝ.

2m De allopitia z tinea.
3m De saphatis furfuribus z crustis.
4m De pāno lētigib⁹ gutta rosacea z cicatricib⁹ vulneꝝ
5m De pruritu z scabie.
6m De impetigine z serpigine morphee z albaras.
7m De lepra z iudicijs leprosi.
8m De impinguādo membrum macrum:z corpus extenuare de pinguedine.

¶Diuisio secunde doctrine.

¶Doctrina secūda tractatus tertij continet capla.17.

Capitulū.I. Doctrine scde tractat⁹ tertij de generatione humoꝝ z eoꝝ specieb⁹.

2m Sermo vniuersalis de apostematibus.
3m De apatib⁹ capit:z ꝺ aq̄ ꝓgregata i capitib⁹ pueroꝝ
4m De apostematibus in radice auris.
5m De apostemate colli z gule.
6m De apostemate sub assellis.
7m De apostemate adiuncto.
8m De pannaritio.
9m De apate exī appēti circa spūalia mēbra z gibbositate
10m De apate appenti circa os stōci z mēbra nutritiua.
11m De apostemate in inguinibus.
12m De apostemate ancharum.
13m De apostemate virge z testiculorum.
14m De scrophulis z glandulis.
15m De cancro non ulcerato.
16m De bottio z testudine.
17m De doloribus iuncturarum.

¶Diuisio tertie doctrine.

¶Doctrina tertia tractatus tertij continet capla.18.

Capitulū.I. Doctrine tertie tractatus tertij de egritudib⁹ oculoꝝ z eoꝝ anothōia

2m De egritudinibus aurium.
3m De egritudinibus narium seu nasi.
4m De egritudib⁹ oris z mēbroꝝ ꝓtētoꝝ z eoꝝ anothōia
5m De egritudinibus mamillaruꝫ.ſ.pinguedine z magnitudine ꝓeter naturam.
6m De ruptura sifacis z relaxatione.
7m De hernia testiculorum.
8m De lapide renum uesice z eius cura.
9m De hermafrodito clauso z additamento panniculi mulierum.
10m De extrahenda aqua ydropicorum.
11m De ficu cācro z ulcere z excoriatione in vga virili.
12m De emoꝛroydibus fistula z ragadijs in ano.
13m De cancrenis z malo moꝛtuo.
14m De uaricibus z elefantia.
15m De rugis z fissuris mānū z pedū z poris z uerucis
16m De iuuamīto flōie scarificatiōe z sāguisugaꝝ appōe
17m De iuuamento cauterij z modus cauterizandi.
18m De combustione ignis aque calide z olei.

¶De diuisione quarti tractatus.

Tractatus quartus est de algebra z continet duas doctrinas

¶Diuisio prime doctrine.

¶Doctrina ꝑma tractatus quarti continet.7.capitula.

Capitulus.I. Doctrine ꝑme tractatus q̄rti est sermo ulis de fracturis ossiuꝫ.

2m De fractura ossium faciei.
3m De fractura furcule pectoris.
4m De fractura costarum z spondilium.
5m De fractura adiutorij.
6m De fractura ossis coxe.
7m De plicatione ossium sine fractura.

¶Diuisio secunde doctrine.

¶Doctrina secūda tractatus quarti cōtinet capla.5.

Capitulus.I. Doctrine scde tractatus q̄rti est sermo ulis de dislocatione.

2m De dislocatione mandibule.
3m De dislocatione spondilium.
4m De dislocatione humeri z infra.
5m De dislocatione coxe z infra.

¶De diuisione quinti tractatus.

Tractatus quintus erit antidotarius: z ꝓtinebit capitula.7.

Capitulus.I. quinti tractatus de medicinis repercussiuis:z mō repcutiendi.

2m De resolutiuis z modo resoluendi.
3m De maturatiuis z modo maturandi.
4m De mundificatiuis z modo mundificandi.
5m De ꝙglutinatis regīatis ꝙsolidatiuis:z eoꝝ dīijs.
6m De mollificatiuis z modo mollificandi.
7m De cauterizatiuis z de modo cauterizandi.

¶Ordinatis libri caplis diuinū petēs auxiliū sequor: ꝓpositum capla ꝓsequēdo per ordinē sermones meos firmādo ꝑm auctoꝝ doctrinam:que per eoꝝ exprimētuꝫ: z per me longis temporibus sunt approbata.

¶De diffinitione cyrurgie z suis partibus z subiecto eⁱ⁹ Doctrine prime tractatus primus. Cap.I.

One qd̄ iuestigare uolum⁹ / vno triuꝫ modoꝝ iuestigari pōt:aut per eⁱ⁹ nomē:aut p eⁱ⁹ actionē:aut p uerā eēntialē eⁱ⁹ diffinitionē ipsi⁹ eēntiā demōstrātem. ¶Istis trib⁹ modis iuestigare possum⁹ cyrurgiā per nois iterꝓtationē:q: dicit a cyros grece qd̄ est manus:z gios qd̄ ē opatio:vñ cyrurgia.i.opatio manualis:eo q̄ finis eius z utilitas in manus opatione ꝙsistit. ¶Eodē mō per eⁱ⁹ actionē possumus eā cognoscē:q̄re ꝙsistit in opatiōe manuali. ¶Per rei diffinitionē dicit.G. Qui ueritatē rei pēdere uoluerit:nāliter nō ex suo noīe: sed ex sui eēntia iuestigare conef. ¶Notitia nois ipositi nō tollit ignorātiā quā dat extremitas rei:ergo si notitia ꝓp nomē rei nō est notitia bona:z actionis notitia cū notitia nois est eadē:relinquit q̄ cyrurgia per eius diffinitionē eius essentiā demōstrātē ingramus. ¶Uñ dicimus q̄ cyrurgia est scia medicinalis qua docemur opari cū manibus in humano corpe ꝙtinuitatē soluēdo:z solutionē cōtinuitatis ad statū ꝑstinū uel ꝑorē q̄z possibile fuerit reducendo:z superfluitatē extirpādo ꝑm intētionē theorice medicine. ¶Cū enim dicim⁹ q̄ cyrurgia est scia:nō dicimus illis qui dicūt q̄ cyrurgia est opatio ꝑticularis:que res est finita z corruptibilis:de qua scia nō existit medicinalis. addit:qñ hoc nomē scia/nō ꝓprie sed coiter hic sumit: ut habet in tegni. Cū dicit.qua docemur opari:ad differ dicit theorice. Cū dicit:cū manibus:ad alioꝝ dīa practice instroꝝ dīam. Cū dicit:in humano corpe:dicit ad differētiā marescaloꝝ/qui circa bruta cū manibus opant:sed qñ hucusqꝫ posset tota practica sic diffiniri:addunt tres dīe cūctas opationes z singulas cyrurgici ꝙtinētes:que sunt ꝙtinuū soluē:solutū ꝙtinuare:z superfluū remouere. Cū aūt dicit:quātū possibile fuerit:dicit:q̄re ne dicatur: ille nō est cyrurgicus/qui mēbrū lesum ducit ad meliorē possibilitatis modū:lz nō ita pulchrū uel integruꝫ sicut erat. Cū dicit ꝑm intētionē theorice:dī ut sciat q̄ nēcium est cyrurgico scire theoricā:sicut apparebit aptissime i suo loco. ¶Partes gīales cyrurgie:gegd dicāt alij:sūt tres itētiones cyrurgie:q̄ in ꝓpo erūt capīo declarate. ¶Corpus aūt humanū z mēbrū tā ꝙsilia q̄z officialia sūt ꝓpinq̄

cyrurgie subiecta:sup que totum opus fabricat.

¶ De qualitate forma moribus ⁊ sciētia cyrurgici doctri/ne p̄me tractatus p̄mi. Cap̄.II.

Necessariū est ꝙ cyrurgic⁹ ꝓportio/natā hēat cōpōnē ⁊ cōpło/nē silr tēperatā. Rasis. Cui⁹ facies formosa non est:impossibile est bonos hēre mores. ⁊ Auic. Mali mo/res male cōplonis spēm sunt sequētes:⁊ ut ēt man⁹ hēat bñ formatas:digitos graciles ⁊ lōgos:corp⁹ forte nō tre/mulū:⁊ mēbra cūcta habilia ad pficiēdū bonas aie opati/ones. Sit subtilis ingenij:qm̄ apponēdoꝝ q̄ztitas nō pōt ir̄is ullaten⁹ denotari. B. Sit nālis humilis ⁊ fortis ani/mi nō audacis. Mali scia sit munit⁹:nō medicina solum sed in oib⁹ ptib⁹ phie studeat:nālis logicam sciat:ut scri/pturas itelligat:loquak ꝓgrue/qđ docet grāmatica:ppō/nes suas sciat rōnib⁹ approbare/qđ docet dyalectica:uer/ba sua sciat ꝑm intētionē ꝓpositā adaptare/qđ docet rhe/torica. Adeo noscat ethicā ꝙ spnat vitia ⁊ mores habeat virtuosos:nō sit gulosus/nō aduler/nō iuidus/non aua/rus:sit fidelis. Sic se totū egro exhibeat:ꝙ nihil ex par/te sua de ꝓtingētib⁹ omittat. In egri domo v̄ba cure nō ptinētia nō loquak. Mulierē de domo egri visu temera/rio respicē nō p̄sumat:nec cū ea loquak ad cōsiliū nisi ꝓ utilitate cure:nō det in domo egri cōsiliū nisi petitū: cuz egro uel aliquo de familia nō rixek:sed blāde loquatur egro:ꝓmittēs eidē quācūqz salutē in egritudine. Et si de ipsius salute fuerit despat⁹:cū parētib⁹ ⁊ amicis casum ꝓ ut est expōne nō postponat. ¶ Curas difficiles nō obli/gat:⁊ de despatis nullaten⁹ se itromittat. Paupes ꝓ pos/se iuuet:a diuitib⁹ bona salaria petē non formidet:ore se/ꝓrio nō collaudet:alios aspe nō icrepet:medicos oēs honoret ⁊ clericos:nullū cyrurgicuz ꝓ posse sibi faciat odiosum:sic ad v̄tutes itēdat ꝓ posse:ꝙ de ipso bona fa/ma:bonūqz nomē coiter ꝓbeak:hoc docet ethica. ¶ Sic adiscat phisicā:ꝙ in cūctis opationib⁹ sciat instrm̄ei⁹ cy/rurgicum theorice regulis approbare:qđ docet phisica. Mā necessariū est ꝙ cyrurgicus sciat theoricā sic pōt syl/logizādo ꝓbari. Ois practicus est theoric⁹:ois cyrurgi/cus est practicus:ḡ ois cyrurgicus est theoric⁹. Mato:ꝓ bak per textū Auic. dicētis:ꝙ res medicaminis.i. practi/ce per vnā triū rerū cōplet. Una regimē nutritionis est alia medicinarū exhibito. Tertia opatio manualis:qđ di/cūt. B. Joānitī⁹. Cōstātin⁹ ⁊ Hali. Hali v̄o abas non cō/posuit nisi duas. Una regimē ⁊ medicina:alia opatio cū manu. Alinoz ꝓbak per diffinitionē theorice ipsi⁹ ⁊ pra/ctice se sibi ad iuicē rndētes. Mā theorica est pfecta reruz notitia solo itellectu captēdarū:subiecta memorie reruz opandarū. Scōm virtutū oꝛdinē ꝑus res ab intellectu ꝓ/cipit q̄z memorie cōmendet. Patet ergo ꝙ hō ꝑus adi/scit theoricā q̄z ipsam possit memorie cōmēdare:ad hoc ut possit subiycere theoricā opando. Practica v̄o pfectaz est theoricā demōstrare in sensu ꝓpatulo ⁊ in operatiōe manuū:ꝑm peūtis theorice itellectū. Patet ergo ꝙ pra/cticus per sciam sibiqz notā theorice opak:sic patet syllo/gism⁹:qz nec̄io cōclo segtur ex p̄missis. ¶ Practica sen/sualr nos docet quotidie cyrurgicū instrm̄:⁊ finis q seg/tur ex officio cyrurgie:ꝙ necessariū est cyrurgico scire p/tes oēs ⁊ singulas medicine. Mā si scia elemētoꝝ que est p̄mū ꝓnciplū rerū nālitū cyrurgic⁹ ignoret:oino ignora/bit sciam cōmixtionū opt suo nec̄iā ut patebit. ¶ Sciat ergo cyrurgic⁹ ꝙ oia corpa cōmixta que sūt infra lunarez circulū ex q̄tuoꝛ simplicib⁹ corpib⁹: que sunt ignis/aer/aq̄/⁊ terra:suas formas ad inuicē cōfrāgētib⁹ generant. Illa v̄o elemēta pp ipsoꝝ utilitatē ⁊ ꝓrietatē q̄litatū a cor/poralī vita multū sunt elōgata:sed cū suis q̄litatib⁹ ueni/unt in cōmixtū. ita ꝙ minima ps vni⁹:minimā ptem in/trat alteri⁹. Ulteri⁹ cōmixtio frāgit eoꝝ ꝓrietatē ⁊ formā ⁊ ide segtur alia forma ex admixtione subarū:⁊ noua cō/plexio ex cōmixtione suarū q̄litatū. Et quātuz cōmixtio ab elemētoꝝ ꝓrietatib⁹ elōgat:⁊ ad medtū cōplo vicina tur:tāto cōmixtū est habili⁹ ad recipiēdū nobilē formam vite:que qdē nobilitas sup oia cōmixta corpa in humā/spū recipit. ¶ Sed qm̄ q̄litates que cū illis elemētoruz corpib⁹ uenīūt in cōmixtū:ita ꝙ eas ipossibile est a cor/poribus separi sunt q̄tuoꝛ. ca. hu. fri. ⁊ sic. ⁊ cōplones sūt p illas:nec̄iū fuit in cōmixtis corpib⁹ cōplones q̄tuoꝛ repi/riri:qm̄ cōplo nihil aliud est q̄z q̄dā q̄litas cōmixta in toto silr̄qz ex actiōe ⁊ passione ꝓriarū q̄litatū in elemētis iuē/tarū:ita ꝙ minima ps vni⁹ minimā ptē itret alteri⁹:⁊ pro/uenit in cōmixto. Et qm̄ ille q̄tuoꝛ cōplones. l. ca. fri. hu. ⁊ sic. aliqñ cōponunt:ut cali. ⁊ hu. cali. ⁊ sic. fri. ⁊ hu. fri. ⁊ sic. ⁊ sic sunt octo. illj. simplices. ⁊. illj. cōposite. Et qm̄ ille octo aliqñ sunt cū mā:aliqñ sine mā:⁊ sic sūt. xvj. Et qm̄ ille. xvj. ꝑm aliquā cōsiderationē pūt eē nāles alicui ⁊ ali cui ināles:⁊ sunt. xxxij. ¶ Et qm̄ iter cōplones nec̄ium est vnā repiri eq̄lē:ad quā cōplones alie cōparent:rep/ta est eq̄lis cōplo que in hoie respectu alioꝝ cōmixtoruz corpoꝝ repit:nō tn̄ oī eq̄lis elemētoꝝ pōdē uel mēsura sed iustitia q̄dā. Elemēta eni in hoie ad tale pueniūt me/diū ab eoꝝ ꝓrietatib⁹ elōgata:ꝙ nō potuerūt in alio cō/mixto corpe puenire:⁊ respectu cōplonis humane que/libet res alia ca. fri. ⁊ hu. ⁊ sic. nūcupak. ¶ Illā nāqz rem siue cibalē siue medicinalē respectu humani corpis dici/mus eē tēperatā:que cū passa fuerit a calore nāli qui est in nobis:nō calefit:nec infrigidak:nec humectak:nec de/siccak:adeo ut calefaciat ifrigidet humectet corpa nr̄a ul̄ desiccet. ¶ Et illā dicim⁹ eē calidam in ꝑmo gradu que passa a calore nāli qui est in nobis calefit:ita ꝙ calefaci t corpa nr̄a:nō tn̄ tātū ꝙn plus calefacē posset sine aliquo nr̄o nocumēto. ¶ Illā aūt in scdo gradu calidā que pas/sa a calore nr̄o calefit:adeo ꝙ talr nos calefac:ꝙ nō plus calefacē posset ꝙn noceret. ¶ Et illā in tertio gradu que calefacta a nr̄o calore calefacit:ita ꝙ ide ꝓueniat sen̄ibi/le nocumētū. ¶ Et illā in q̄rto gradu calidā appellam⁹ que a calore nr̄o passa calefacit ⁊ destruit manifeste. ea/dē eni doctrina de alijs habek cōplonib⁹. ¶ Oꝛ eni cy/rurgico scire de cōplonib⁹ corpoꝝ ⁊ mēbroꝝ ⁊ medicina/rū sit necessariū sensualr sic per exp̄imētū ꝓbak. Ponak ꝙ duo viri sint in eadē hora ⁊ in eadē etate ⁊ in eodez lo co:ut in medio brachij ex trāsuerso cū ense ul̄ silī gladio vulnerati:vn⁹ tn̄ est cōplonis ca. ⁊ hu. alius frigide ⁊ sic. laicoꝝ usus ⁊ opinio iudicat ꝙ uterqz istoꝝ silī mō medi/cek:iz scia cōplonis nos docet per instrm̄ cyrurgicū rō/nabilr approbata:ꝙ ambo nō debēt vno mō curari:im/mo de ꝑmo timebim⁹. l. de illo q est calē cōplonis:ne in currat in febrē:⁊ ne in mēbro supuentat calidū apa. Haz dicit. B. Mēbra cal'm apa hūtia sūt febri sicut fons. corpi sicut fornax. Mā hec cōplo ut testak. B. Ysach. ⁊ Auic. oi/bus alijs ꝓparatio: est ad febrē. Quid ḡ fiet:ꝙsiderabit si mult⁹ sanguis exiuit de vulnē:qđ si sic bñ gdē. Si aūt nō:faciem⁹ ipm̄ flōmari ex brachio ꝓrio uel pede eiusdē lateris:si virt⁹ ⁊ etas ꝙenitāt:uel uētosabim⁹ ipm̄ ex du/ab⁹ anchie:si virt⁹ fuerit debilis:⁊ faciem⁹ ipm̄ sel' assella/re in die:si nāliter nō assellabit cū suppositorio ul̄ clisteri. Et ꝙducem⁹ ptes vulneris cū sutura si fuerit nec̄iuz:uel cū plumaceolis ⁊ ligatura solū/si sutura nō fuerit nec̄ia. Et cetera faciem⁹ circa vuln⁹ que dicenk iteri⁹ suo loco ꝓ/prio. Sz sup̄ vuln⁹ medicinā ponem⁹ defensiuā de bolo ar. ⁊ oleo ros. ⁊ pauco aceto:ita ꝙ medicina attingat ad finē vulneris/ne possit humor ad locū vulneratū hēre de/cursum. Et ꝓhibem⁹ ei vinū/carnes/lacticoua/pisces/⁊ ci/bos mltū sāguinē gīantes. Sz erit ꝓtēt⁹ ꝑ cibo tuscello auene ul̄ ordei cū amigdalis:⁊ gnalr dieta tenui ⁊ stricta usqz ad securitatē apatis. Et si scim⁹ ipz ab apate ⁊ febre defēdē:cōplonis scia nos docet:ꝙ iste celeriter dz curari siue libari. Ali⁹ v̄o nō flōmak nec uētosabik:qz sanguis est ꝑ thesauro in talib⁹ ꝓuādus. Nō ꝓhibenk ei carnes nec vinū:qz stōcus et⁹ ⁊ digestiua est debilis:⁊ mām nō

posset vulneri necessariam,generare:nec timemus in eo febrē:qñ eius cōplo ad febrē nō est apta. ¶ Preterea. vnā ꝛ eādē inuenimus medicinā vno ꝛ eodē modo para tā.que si diuersis coꝛporū adhibeat cōplonib⁹:diuersuz manifeste facit effectū.vitreolū eni romanū:qđ in galli/co dicit cuparosa:si siccorū coꝛporū vulneribꝰ apponat: carnē adiuuat generari.Humidoꝛ vo nō solū non gñat sed coꝛrodit. Nec tñ vitreoli actio est nisi vna: lz diuersi sequant effectꝰ ꝓpter diuersitatē coꝛporū subiectorū:sic̄ solis actio est diuersa:nō ꝓpter solē:sed ꝓpter diuersita/tē coꝛporū in que agit.Vitreoluz eni ualde deficcat:ꝛ in coꝛporib⁹ siccis mēbꝛa cōstitia inuenit fortia sue fortitudini resistētia:quare nō pōt nisi superfluitates vulneris deficca re reptas:ḡbus deficcatis nā carnem generat.In humi dis vo coꝛporibus:qñ eoꝛ membꝛa debilia nō possunt fortitudini vitrioli resistere patiunt ab eo:ꝛ puertunt in liquorē:ꝛ sic per vitreolū putredo in vulnere agumētat Quod dictū est de diuersis coꝛporū cōplonib⁹:dicit de diuersis mēbꝛoꝛ cōplonib⁹.B. Si duo fuerint vulnera in sanie eq̄lia:vnū tñ in sicco membꝛo:aliud in humido qđ est in sicco idiget medicina sicciori. ¶ Et si vulnera sint in duob⁹ mēbꝛis in cōplone silib⁹:vnū tñ multā hēt sanie:aliud vo paucā:multā sanie hñs medicina indiget sicciori.Joānes damascen.Medicamina ꝛ empla de/bēt eē hōgenea mēbꝛis qb⁹ apponunt.Et.B.Res nā/lis dz cū silib⁹ custodiri:que vo ꝓtra nām cū ꝛ̄ijs expel/li.Si ergo nāles cōplones cyrurgicus ignorabit: q̄mō poterit ꝑm diuersas cōplones mēbꝛoꝛ ꝛ coꝛpoꝛ medi/camina uariare.maxime si cōplones medicinarū ꝛ gra/dus ēt ignorabit. ¶ Humorū ēt gñationē que sunt ter/tiū rerū nāliū mēbꝛū:opz scire cyrurgicuz ꝛ sciam ꝛ cām apātū dz scire:sicut ēt in tractatu de apatib⁹ est declaratū ¶ Mēbꝛorūq; diūsitatē ꝛ ipsoꝛ utilitatez ꝛ officia scire dz:ut sciat que mēbꝛa magnā actionē in coꝛpe hñt:ꝛ que sunt magni sensus fortē nō sustinerēt medicinā. ¶ Vir/tutes etiā opz ꝙ cognoscat ut videat qñ alicuius vtutis actio minuat:ut mēbꝛo possit succurrē illius lese opatio/nis officio seruiēti.Et si sciam habet virtutū opationū ꝛ spūum sibi notitia nō latebit.oēs p̄dicte res sunt nāles: que sunt p̄mū mēbꝛū diuisionis p̄me theorice medicine ¶ Siki mō necesse est sibi rerū nō nāliū hēre notitiam: ut sciat suo vulnerato uel apostemoso ꝙuenientē aerē eligē. Vulnera nāq; nō desiccant in aere humido uaporoso: sed opz vulneratos de aere tali ad siccū clarū ꝛ odorifex trāsmutare.In hyeme a frigore defendere:q: nihil adeo nocet vulneratis neruis ꝛ ossib⁹ sicut frigus: lz in estate nō tātū sit necessariū aerē tēperare. ¶ Necessariuz quo/q; est ut sciat ordinare dietā:put inferi⁹ in ꝓpo diete ca/pitulo cōtinet. ¶ Itē necessariū ꝙ p̄m ꝙ cōuenit egro motū ordinet ꝛ getē:nā si fuerit vulneratus in capite:uel habuerit nerui pūcturā:necessariū est ꝙ gescat:sit in filē tio:ꝛ hēat mollē ꝛ planū lectū:ne mēbꝛū laborē aliquem patiat.Sed si vulnera antiq̄ sine dolore cēnt in brachijs bonū eēt egro cū pedib⁹ ambulare:ꝛ brachiū ad collum poꝛtare.Et si eēt in crurib⁹ ꝛ pedib⁹ bonū eēt ꝙ iaceret/ ꝛ cū manib⁹ laboraret. ¶ Itē dz cyrurgicus somnū egri quē poterit tēperare.Nā dormitio nimia superfluitates ge nerat/virtutes debilitat/totum coꝛpus infrigidat ꝛ relaxat. Nimie vigilie spūs dissoluūt ꝛ ꝙsumūt:humores acuūt vulneribꝰ:innālē siccitatē adducūt:ꝛ sunt causa dolorū. ¶ Itē decet eū scire repletū euacuare ꝛ inanitū fouē:ut egꝛ ad tēperatā reducat habitudinē:nā alr vulnꝰ nunq; ꝙsolidaret. ¶ Et opz ut egri sui passiōes tēperet aiales. Nā extra spūs nimis ab exī fūdunt:q̄re vulneratuz mē/bꝛū multotiēs inflāmat.Timoꝛ aūt ꝛ tristitia ꝛ sue salutis diffidētia spūz ad itra reuocat:ꝛ ide vtutes debilitant:ꝛ nō pūt māz ad restaurationē vlneris gñare. ¶ Hec eni sex sūt res nō nāles:que sūt p̄m mēbꝛū theorice medicie ¶ Mēbꝛū ēt tertiū:qđ est vuln⁹/ulc⁹/fistula/cācer/apa/ꝛ alia neciū est cognoscē:ut sciat sup quo:ꝛ ꝓ quo:ꝛ ad qd opoꝛteat ip̄m laborare:qñ hec oia diuersa sunt:ꝛ p̄m eoꝛ diūsitates diūsis idigēt iuuamētis. ¶ Cām etiaz sui moꝛbi.ꝙbi gra scire dz.Nā vulnera que fiūt ab ense alr curant/q̄z vulnera que fiūt per cōcussionē lapidis uel a casu.Et vulnera que fiūt a moꝛsu canis simplr alr curan tur q̄z ea que ex moꝛsu canis ꝓuenīūt rabiosi:sicut pote/ris in locis huic māe ptinētib⁹ repire. ¶ Opz ēt ꝙ sciat accūtia ꝙcomitātia suū vuln⁹:ut sciat vulnus curari non posse:nisi ꝑus accūtia sint remota:ut in ꝓxio iferius ca/pitulo ꝙtinet. ¶ Et ista tria moꝛb⁹/cā/ꝛ accūs/cū supdi/ctis sex ꝛ septē totā pficiūt theoricā medicie. ¶ De duo bus quoq; instrīs practice p̄cedētibus oꝛdinate cyrurgi cū instrīm nō opz eē cyrurgicū alienū:nam opoꝛtet eum oꝛdinare diuersa mō dietaz infra in spāli capło de dieta vulneratoꝛ ꝙtinet. ¶ Decet etiā eū:imo necessariū est eius scire dare cū expedit potionē.B.Adultuz ualet far/macia ꝛ uomitus his qui pessima ꝛ putrida hñt vulnera Coꝛpe eniz ex malis humoribꝰ purgato māe malitia de vulneris loco mouet:ꝛ vulnus ueloci⁹ ꝙsolidat. ¶ Qui ergo oēs partes medicine cōsideraꝛ:manifeste reperiet/ ꝙ necessarium est cyrurgico cōpletam addiscere medi/cinam:ꝛ ut in hoc cōtinet p̄ohemio:cuz alijs bonis que sibi peruenīunt a natura.

¶ De itētiōib⁹ cyrurgici doctrie p^e tractat⁹ p̄mi. Cap. III.

Eiendum est ꝙ ois intētio cyrurgi/ci quātūcūq; sit diuersa p/ticulariter:ꝛ quo ad hoiem infinita:sub vna tri/um intētionū gñaliū ꝙtinet.Prima est solutio ꝙtinuita/tis.2ª est solutionis ꝙtinuatio.3ª est supfluī remotio: dū tñ hec oia fiāt cū manu.Nā sub istis tribus intētionibus uel sub vna istarū siue aliq̄ istarū/oēs intētiones cyrur/gici cōtinent. ¶ Soluit nāq; cōtinuū per cyrurgicū qñ flōmat:qñ scarificat:qñ cauteriçat:qñ sanguisugas appo nit:q̄re lz hec oia ꝓpter nr̄am supbiā ꝛ dedignationem barberijs ꝛ mulierib⁹ relinquant:tñ de ope sunt cyrur/gici.Nā.B.ꝛ Rasis put in eoꝛ appet scripturis hoc pro p̄rijs manibus faciebāt. Et ego flōmo usus sum interdū manu.ꝓpria flōmādo uenā:ad quā famosi barberij de/fecerūt. ¶ So.uik aūt cōtinuū cū uenas incidimus tim poris ꝛ frōtis:ꝛ cauteria facimus ꝓpter egritudines ocu loꝛ:ꝛ ēt cū cauteria in diuersis locis capitis ꝛ coꝛpis faci mus pp diuersas egritudines:put doctrina cauteriꝛuz in suo capło declarabit. ¶ Soluit enim cōtinuuz eum aqua ydropicoꝛ per incisionē extrahimus:ꝛ cū icidim⁹ crepatos:ꝛ cū per incisionē extrahimus lapidē de uesica ꝛ cū alia diuarsa vulnera facimus:p̄m ꝙ in multis locis cōtinebit huius libri. ¶ Mā ꝑsequēdo intētionē scēam solutū cōtinuat ulcera/vulnera/fistulas/cācros sanando dissolutionē tūcturarū:fracturarū ossiū per instrīm cyrur gicū restauramus.ꝛ circa hāc intētionē multa diūsa opa faciēdo:quoꝛ p̄mā doctrinā hēbimus per hunc libꝛum. ¶ Per tertiā intētionē supfluū remouēdo scrophulas ca pitis ꝛ colli ꝛ aliarū ptiū extirpādo catharactas/vngulas pānū/sebel/carnē supfluā/polipū ex naso/poꝛros ꝛ ueru cas/ficus atrices/ꝛ cōdilomata supfluitatē hermafrodi/tis/folliculū clause vulue:sextū digitū ꝛ multas alias su perfluitates remouēdo humano coꝛpori nō decentes.

¶ Doctrina secūda tractatus p̄imi:que est vna summa ꝛ vnū capłm de anothomia forma ꝛ cōplexione ꝛ iuuamē to oium mēbꝛoꝛ cōsimilium:ꝛ de generatione embꝛionis.

Quoniam ut dicit.B. Necessariuz est cyrurgico scire anothomi/am:ne credat latum ligamētum esse pelliculaz: ꝛ rotūdum ligamētum esse neruum: ꝛ in suis opationi/bus cadat in errorem:ꝓposui de natura formis iuuamē tis:ꝛ de cōplexione membꝛorū cōsimilium ꝓprium fa/cere capłm. ¶ Et quoniaz ut dicit Aui. Notitia rei que causam habet non pōt haberi nisi per suas causas sciat.

Opz nos igit̄ ꝓsiderare cās mēbz̄oꝝ cōsiliū pp hoc su
mēdo sūmas creditas sup̄ ꝓncipijs medicinalib⁹ ꝑm qꝫ
medici crediderūt. ¶Donā in ꝓncipio gñationē embz̄io/
nis ,put eē credit:z ab auctorib⁹ medicine tradit. Et figs
altio:qꝫ medic⁹ plus uoluerit ingrē:ꝓ:o me laboret:z ali
is qui ꝓtēti sumus illa credere/que nos medicinalis sci
entie auctores docuerunt.

De generatione embz̄ionis q̄tuoꝝ sunt positiones:aĺs itētiões apud rerū certitudinē ingrētes:q̄rū tres q̄z̄q̄z in v̄bis vi deant aliq̄liter discoꝝdare:tñ in vna ꝙuentūt v̄itate. Alia qdē in v̄bis penit⁹ z in v̄itate discoꝝdat. ¶Mā pho ꝓm⁹ i. Aristo. dicit qꝫ embz̄io gñat ex viri spmate z sanguine mēstruoso mulieris:z qꝫ sperma viri se hēt per modū fa/ctoris:z sanguis mēstruus per modū māe. ¶Hoc qdē ta/liter itellexit Auerroys. Qꝫ sperma viri nullo mō staret in suba embz̄ionis:z qꝫ spma mulieris ad gñationē nul/lo mō itraret. ¶B. v̄o ponit:qꝫ ex duob⁹ spmatibus vi ri.s.z mulieris ad inuicē agētib⁹ z patiētibus:ita qꝫ vnū/quodq; ipsoꝝ ageret in aliud:z pateret ab alio:fieret em bz̄ionis gñatio:ita tñ fit qꝫ ex spmate viri fieret actio fort̄ oꝝ:minoꝝ aūt ex spmate mulieris. ¶Auic. v̄o qui in di/ctis ꝓ:o me phificis laborauit. B. sequēs opinionē cassat oino Auerroys dictionē:dicēs qꝫ ex duob⁹ spmatibus fit gñatio embz̄ionis:ita qꝫ si mulier nō spmatiçat nō fit fili us neq; filia. Et qꝫ sicut coagulū se hēt in caseo per viam coagulationis actiue:z lac se hēt per viaz coagulationis passiue:ita spma viri ad embz̄ionis gñationē se hēt ꝑ viā coagulationis actiue:z spma mulieris per viā coagulati onis passiue. Et quēadmodū vnūqōq; duoꝝ coaguli.s. z lactis est ps ibe caseꝫ q fit ex eis:ita vnūqōq; duorum spmatū est ps ibe embz̄ionis:nec istud v̄bū discoꝝdat a pho. Mā spma mulieris nō est adeo a nā sanguis elōga/tū pp mulieris frigiditatē nō ualētis illud bñ decoquē: z pp vicinitatē uasoꝝ spmatis z mīcis qō nō est dignuz uocari spma. Et pp hoc uoluit phs ipm sanguinem mē/struū appellare. Et ēt lz ex duob⁹ spmatib⁹ fiat embz̄iōis ꝑma gñatio:ex qb⁹ oīa mēbz̄a cōsilia:excepta carne z pi guedine gñank:tñ ad ipsoꝝ augmētū z ad carnis gñati/onē z pinguedis sanguis ꝓuenit mēstrualis. ¶Matrix v̄o mulieris que formā hēt nālē/z cōplonē aptā ad cōce ptionē:siē quelibet mēbz̄a formā bñ ꝙueniētē ad eorū ꝓ ꝓrias actiones:cū trāsglutit spmata ad ipsi⁹ mīcis ,pfun dū:totā se nāliter colligit circa illō:suūqz talr claudit ori/ficiū:qꝫ nō posset illud itrare stillus. Informatiua v̄o vir tus appz̄obata huic officio cū deo gl̄ioso continuata:que nō cōprehēdit:qm̄ est de secretis dei:modū mediāte ca/lore nāli:qui est instr̄m ei⁹:spūm q delcēdit cū duobus spmatib⁹:sed cū spmate ꝑis plus:z pmiscet illa spmata: z itēdit gñare vnūquēqz spūm tā vitalē q̄z aialē q̄z nālez: z minerā vnicuiqz ,ppriā.z ꝛ facit in.vj. ꝑmis diebus in illis solū spmatib⁹ de sanguine mēstruoso nihil petens: qm̄ usq; ad illos dies nō fit talis resolo de qua curet. Sz postea icipit appetē z mēstruū sanguinē attrahē icipit at tractiua:z in trib⁹ dieb⁹ icipiūt fieri pūcta z lineationes: z in sex ultra sanguis mēstru⁹ itrat in spmata:qui qdem sanguis toto ꝙceptiōis tpe i qnque ptes diuidit. ¶Una mutat in nām spmaticā:z tēdit ad augmētū mēbz̄oruz a duob⁹ spmatibus hñtiū ꝓncipiū. ¶Secda ps sanguinis grossi quaz caliditas coagulat:mutat in carnē. ¶Tertia ps sbtilis quā friditas coagulat mutat in pinguedinem ¶Quarta ps boni sanguis qui supabūdat ab his oib⁹ trāsit ad mamillas:z ꝓtit in lac. ¶Quinta que superflu/it ad hec oīa usq; in diē ptus remanet in mrice. ¶Post xv. dies a ꝓmo ꝙceptiōis die.xij.dieb⁹ sequētib⁹ fit sang. humiditas:caro:nucha elōgat.cor:cerebrū:epar in trib⁹ ueficis incipiūt appere:deide appet vmbilicus:qui q̄z̄q̄z post illa appeat:añ illa tñ pficit in.ix. sequētib⁹ dieb⁹ elō/gat caput ab humeris:ueter a lateribus:extremitates a uē tre. Quatuoꝝ dieb⁹ sequētib⁹ pficit totus qnque sequēti bus:z sunt.xlv. sentit. duplicatis oibus z sunt.xc. mouet triplicatis oibus:z sunt.ix. mēses in qbus nascit. ꝛ tñ in aligbus fallit:sed est utplurimum. Unde uersus.

¶Lum recipit matrix generando spermata patris:
¶Sex in lacte dies stat:tribus linea punctus
¶Incipit.z sanguis sex:post in spermata transit
¶Humiditas:caro fit sequētibus in duodenis:
¶Nuchaq; longatur:tria membra regalia constant
¶In reliquis nouem extremis latera distant.
¶Humerus z ceruix uenter:quatuoꝝ sequentes
¶Perficiunt totum:dant motum:deniq; quinque
¶Duplica:ficq; dies dat nonagesima motum.
¶Si queris ortum:tunc tempus triplica totum.

Sola ergo caro z pinguedo gñank ex sanguine mē struoso. Ossa v̄o z cartilagines/ligamēta/ner ui/uene/chorde/arterie/pānicul⁹/cutis ex duob⁹ spmati/bus gñank:ut vult Aui.z oēs alij doctores:z ut appz̄obat expimētū cyrurgicū. ¶Mā si aliqd istoꝝ mēbz̄oꝝ amputet nullatenus uera restauratione restaurat:qm̄ eoꝝ mā fu/it sperma parētū:qd̄ formā aliā acquisiuit:sed caro cuj⁹ mā est sanguis/qui quotidie gñat in nobis:cui sanguis dat formam ueram restaurationem recipit z completam.

Ista v̄o mēbz̄a ꝙsilia diūsas hñt formas/cōplones/z iuuamēta ꝑm diūsitatē ꝓportionis māe ex qua cōponunt:q; lz oīa ex eadē sint cōposita:cōmixta mā tñ in vno qz̄ mēbz̄oꝝ ꝙsiliuz alia z alia est māe ꝓportio: pp qd̄ formā diūsam z iuuamēta suscipe meruerūt. Mā de⁹ oipotēs nō emulus:nō auar⁹:dat vnicuiqz rei de forma ꝑm qꝫ ei⁹ ꝓportionata mā regrit. Os nāq; ꝑmū est mēbz̄oꝝ ꝙsiliū:z est fridū z siccū:z hēt diūsas in coꝝpore for/mas:z diūsum nūm z multiplicē:pp diūsa in coꝝpe iuua mēta. Iuuamētū eni multiplicatiōis ossiū fuit:q; neciuz erat vnū mēbz̄ū sine alio aliqñ moueri qd̄ fieri nō potuis set/si solū vnū os fuisset. Et ēt qñ alia sunt ut clypeus mē bz̄a defendēs:ficut ossa crane i. Alia sunt fundamētuz siē ossa spine z crurū z bz̄achioꝝ. Alia sunt siē arma ut ad/ditamēta in lateribus spōdiliū. Alia sunt qb⁹ replent q̄dā ꝙcauitates q̄rūdā iūcturarū:ut manꝰ pedis:alia sunt ut in eoꝝ ꝙcauitatib⁹ rotūditas ossis cū eo ꝙiuncti intret:ut cū eo lūgak:z nihilomin⁹ moueak:ut ossa ancharū z spa/tularū. Alia sunt ut in eis suspēdant mēbz̄a que suspen/sione indigēt:ut os qd̄ est suꝑ epiglotū z ossa mādibula rū. ¶Nūs v̄o ossiū forme z iuuamēta spālia replenk in se cūdo tractatu:ubi plene tractabit de anothomia mēbz̄o/rum officialium totius coꝝporis a capite usq; ad pedes.

¶Cartilago frida est z ficca:z est mollioꝝ osse z durioꝝ car ne:z in coꝝpe sex hēt iuuamēta. ¶Primū ut ꝓtuatio os/sis duri cū mēbz̄is mollib⁹ non fuerit sine medio. ¶2m ne durū molle lederet spāliter i hora cōpressiōis ul' pcus/sionis. ¶3m ut ossa iūcturarū que in fine sūt cartilagiosa molliorē ꝙfricationē hēant i iūcturis. ¶4m ut eēt ossis i curuatio ad sustinēdū musculū mouētē mēbz̄ū non hñs os ut palpebz̄a supioꝝ. ¶5m est qꝫ in aligb⁹ locis nečiuz ē ifigi aligd i re q̄ nō mītū sit dura:siē est i epigloto:extre mitas nāq; epiglotalis est cartilagiosa. ¶6m qꝫ nečiū ē aliq̄ mēbz̄a hic sustētationē z plicationē:ut sustētari z cō/stringi z ampliari possint z plicari:ut in narib⁹ z auri⁹.

¶Ligamētū fridū est z siccū de ossib⁹ egrediēs:z hēt quasi formā neruī:nō tñ est neru⁹ nec sētit ut neru⁹:ꝛ ē flexibi le:z ei⁹ sūt q̄tuoꝝ iuuamēta. ¶Primū est ut liget os cuz osse. nečia eni erat ossis cū osse ligatio ut mīta ossa vnū sustinerēt z ꝓficerēt coꝝp⁹:ficut vnū os:z nihilomin⁹ mē bz̄a singulr mouerent:z iō fuit flexibile z insensibile:ga si fuisset sensibile in iūcturarū motu:laboꝝē nimiū susti/neret. Et si fuisset sicut os a quo ꝓcedit inflexibile:vnuz mēbz̄ū sine alio moueri nō posset. ¶2m iuuamtū fuit ut cōponeret cū neruis ad chordā factēdā z musculū. ¶3m iuuamētū est/ut sit quorūdā neruoꝝ sedes. ¶4m ut per

illud suspēdant mēbra interiora: que suspēsione indigēt: ut stomacus/matrix: z alia que per ipsa supt⁹ suspēdunt.

¶ Neru⁹ frigidus est z siccus z pcedit a cerebro uel a nucha. A cerebro nāq; pcedūt septē paria: z dicunt nerui sensibiles. A nucha vō. xxx. pcedūt paria: z vn⁹ sine pari z dicunt motiui: lz tñ ꝑmi dicant sensibiles: z scdi motiui: nec ꝑmi carēt motu nec scdi sensu. Et sunt corpa alba flexibilia fortia z tenacia: z iuuamētū ipsoꝝ est motum z sensum afferre mēbris. ¶ De diuisione vō mēbrorum multū lōga est doctrina nec est intētio nr̄a in ꝟ libro tractare nisi mēbroꝝ anothomiā: que necessaria est cyrurgico instr̄o. Et in tractatu 2⁹ huius libri hēbit anothomia mēbroꝝ manifestoꝝ seu loca neruosa in qb⁹ oz hēri cautela in icisione z cauterizatione cū de mēbris officialib⁹ ponemus anothomiā: z de eoꝝ vulneribus tractabim⁹.

¶ Arterie vō sunt calide: nō pp eoꝝ corpa que sunt frida z sic. sed pp sanguinē vitalē/z spūm cordiale in eis exñtes: z hñt duas tunicas ꝓter vnā arteriā que tēdit ad pulmonē. Tunica aūt iterior est grossior z firmior: siue fortior: qr rē calidā z mobilē ꝓtinet. ¶ Et ipsarū arteriarū origo ē a sinistra cordis auricula: vñ due oriunt arterie: vna tendit ad pulmonē/z hēt vnā tunicā: z per ipm pulmonem partit: z in eo finit z portat sanguinē pulmoni quo nutrit̄ z vitalē spūm: z ut ex pulmone portet aerē ad cor ad tēperādā fumosam caliditatē ipsi⁹ cordis: z ista arteria uocat uenalis: eo q nō hēt nisi vnā tunicā: lō q eēt obediēs dilatatiōi p ipz pulmonē: z q sanguis pulmonē nutriēs p ipsam meli⁹ resudaret. ¶ Alia aūt arteria que cū ista nascit a sinistro uētriculo cordis hēt duas tunicas: eo q vna nō sufficiebat fortitudini mot⁹ z spūs: alia q illud qō ꝓtinet i arterijs est nimis charū: z multū indiget custodia.

¶ Iuuamēta ḡ arteriarū tria sūt.]Primū est ut p eas i dilatatiōe attrahat fridus aer ad cor. 2^m ut fumositas i ipsis extinctiōe expellat. 3^m ut spūs vitalis p eas' toti corpi tribuat.

¶ Hee eni arterie mltiplr diuidunt: q̄rū diuisiōes ultie nō pficiunt sēsu: nec sbijciunt opi cyrurgico: de q̄ sit curādū: lz i suis locis hēt. ubi ꝏbeat cyrurgic⁹ arterias euitare.

¶ Uene q̄z pp eoꝝ corpa fride iudicant z ficce: lz pp sanguinē in eis ꝓtētū iudicant calē: q̄ oēs ortū hñt ab epate: in quo qdē due oriunt uene. ꝑma sime siue ꝓcauitatis z dī porta: cui⁹ offm̄ est chilū a stomaco z itestinis per uenas miseraicas ab ea pcedētes z stōco z itestinis continuas attrahere: z ipm chilū in ꝑma digestione per capillares uenas p totaz sbam epatis spargē. alia vō a gibbo epatis que dī uētrē hñs: que sicut arteria mltiplr diuidit z ei⁹ iuuamētū est dare toti corpi nutrimētū. de quarum quoq; ramificatione doctrina plena inferius continet.

¶ Post ꝟ sunt pāniculi q sūt ꝓtexti ex subtilib⁹ neruorū filis uenarū z arteriarū: pp qō sunt fridi z ficci: z sunt sensibiles: quoꝝ tria sunt iuuamēta. ¶ Primū ut pluralitatē rex q̄rūdā in vna ligēt forma: sicut pāniculus qui ligat septē ossa capitis. ¶ 2^m iuuamētū est ut quedā mēbra cū alijs suspēdāt z annectāt: sicut renes dorso: mr̄icez spine. ¶ 3^m iuuamētū est ut q̄dā mēbra que ꝑm nām sūt isensibilia: per pāniculos ea cooplētes accñtalr sentiāt: ut pulmo: epar: splen: z renes. hec eni per suā subam sensū nō hñt: lz qcqd sentiūt p pāniculū q ea cingit sentiūt accñtalr

¶ Caro gñat ex sanguie grosso a calore coagulato. pigue do gñat ex sanguine subtili a frigore coagulato. ¶ Caro ꝟo cala est z hu. cui⁹ tres sūt spēs: nā alia est caro simplex z ei⁹ iuuamētū est ut repleat itestina mēbroꝝ aliorū ꝓsi⁹lium: z ad bonā formā ducat: z ut mēbra illa dura aditicē nō ꝓfricent. ¶ Alia spēs est caro glādulosa z ei⁹ iuuamētū est ut ꝓūtat humiditates ad ei⁹ colorē ut caro glādulosa mamillarū que ꝓūtit sanguinē attractū a mr̄ice i lac: z caro testiculoꝝ glādulosa que ꝓūtit sāguinē in sperma: z caro glādulosa fauciū que gñat saliuā. ¶ 3ª carnis spēs est caro que est i musculis: z dī caro musculosa q̄m est itermixta subtilib⁹ chordarū filis: ut in ꝓximis habebit cui⁹ iuuamētū per anothomiā musculi habebit. ¶ Demū est cutis que est in q̄litatib⁹ tēperata: z est ꝓtexta sbtilissimis filis neruoꝝ uenarū z arteriarū illā factētib⁹ sensibilē: z dātib⁹ ei vitā z nutrimētū ut sit regimē totius corpis. Et necessitas eius tēperamēti fuit nō solū in calo z frigido: sed ēt in humido z ficco duro molli aspo z leui ut tēperate sentiret. Nā si sentiret fortiter z neruus sensibilis simplex hō nō posset se exponere frigiditati nec caliditati aeris. Nec cutis palme z digitoꝝ: que inter oēs alias ptes cutis corpis est tēperatior: nō eēt bonus iudex in discernēdo inter calidū z frigidū hu. z fic. durum z molle.

¶ Musculi vō q̄rum sint cōpositi tñ numerant inter mēbra ꝓsilia: eo q ueniūt ad officialiū cōpōnē: cōponuntur ex carne z neruis z ligamētis: z sūt uolūtarioꝝ motuum istr̄a. ¶ Neru⁹ eni ueniēs a cerebro z nucha cuz pcedit ad mouēdū mēbra admiscet ligamēto: z fit eoꝝ admixtione chorda pp tria iuuamēta. ¶ Primū q̄ neruus simplex nimis est sensibilis: z solus pp nimiā sensibilitatez nō posset pati laborē in motu. Societas vō ligamēti isēsibilis minuit nerui sensibilitatē/z reducit ad utile tēperamētū. ¶ Duos alios defect⁹ hēbat neru⁹ mollitiem z paucitatē: mollitiē q; ꝓuenit a cerebro qō est molle: paucitatē q; ꝓuenit a nucha que est pua. debebat eni pauc⁹ multiplr diuidi anteq; finiret: z illos duos defectus supplet admixtio seu societas ligamēti. nā ide tēperat: mollities fortificat: z quātitas augmētat. ¶ Cōpō nerui hui⁹ z ligamēti est chorda mouēs mēbra ad uoluntatē aialis: q̄n ꝓhīt uel lōgat uel torquet mēbrū. ¶ Huic aūt chorde ad plenā musculi cōpōnem: associat caro simplex pp tres utilitates.]Prima ut sit in extēsione z ꝓtōne ipi chorde culcitra supꝑ quā pauset. 2^a ut caro que mollis est z hu. ꝓseruet chordā ne nimis deficcet in motu. 3^a ut compō mēbroꝝ sit formosior. ¶ Sic igit cōponit musculus qui est corp⁹ oblōgū ab vna pte aliquātulū arcuatū. Et q̄m hec cōpō erat ualde bona nā ad ꝓseruādū hāc cōpōnez quodā pāniculo texit ipm. Chorda vō cū illū intrat musculū in multa fila diuidit: z dicunt villi: villi sūt iter triplices lōgitudines: per qs viget virt⁹ expulsiua z retentiua. Cū aūt exit musculū redeūt illa fila ad cōponendum chordā uel chordas ꝑm q; necessariū est plures chordas uel musculos gñari. ¶ Ex istis mēbris ꝓsilib⁹ que suas hñt formas z ꝓpa iuuamēta cōponunt mēbra officialia totī corpis: que sunt aie rōnabilis instr̄a. mēbroꝝ aūt officialiū anothomia in scdo tractatu plenius ꝓtinet.

¶ Doctrina tertia tractatus primi cōtinet. xv. capitula.

¶ Sermo vniuersalis de vulneribus z ulceribus doctrine tertie tractatus primi. Cap. I.

Debemus scire q; vuln⁹/plaga/ulc⁹/fistula/cancer uel cerat⁹/dislocatio/fractura/apatio/oia hec sūt solo ꝓtinuitatis: que est cois officialis z ꝓsilis egritudo: q; hec oia pñt accidere mēbris ꝓsilib⁹ nō pp officialia: z officialibus nō pp ꝓsilia. Et oia aliq̄n ꝓuenitūt in uoce: lz ꝑm vitatē differāt: nā multotiēs vnū pro reliq̄ sumit.

¶ Sed vuln⁹ est solo ꝓtinuitatis cuz effusione sanguis facta ex recēti tpe. ¶ Ulcus est solo ꝓtinuitatis tā putrefacta z i ueterata. ¶ Fistula cancer apo suas hñt diffinitiones z dīas ut patebit. ¶ Plaga pro vulnē coiter sumit z ulcere. Repit ēt in medicina multotiēs q; ulc⁹ antiquum dī vuln⁹: ut ait Hyp. in 6° aforis. Ulnera quecūq; annua fuerint/uel lōgius tps hñt: os necesse est emitti z cicatrices ꝓcauas fieri. ibi sumit vuln⁹ pro ulcē. ¶ Ulneruz aliud est simplex: aliud cōpositū: z dī simplex ad dīaz cōpositi duob⁹ modis. Uno mō dī vuln⁹ simplex: cū quo nō est ꝏbe depditio: aliud dī simplex: cū quo nullus morbus ali⁹/uel mala discrasia sociat. Cōpositū vō dī econtrario. ¶ Sz tā simplex q̄z cōpositū aliud fit in carne: aliud in neruo: aliō in osse: aliō in uenis z arterijs. ¶ Itez

hec vulnera diuersas hñt cās: nā alia fiūt a cā iteriorī: ut ex malitia uel multitudine humoz: nā nimia multitudo aliqñ scindit mēbrū cōtinēs z ulcerat. Sīlr mala complexio ut calida adurit z ulcerat: frigida cōstringit: sicca scindit. Humida vo sine mā nō facit vuln°: sed cū mā aliqñ: Iz rarissime vulnerat nimiuz distēdēdo. ¶ Et alie cāe exteriores: sīlr diuersificantur. Nā aliqñ fit vulnus cū ense uel filī icidēte ꝑm lōgū: alia fiūt cū telo uel sagitta pungēte: alia cū lapide fuste: uel matia: uel a casu: alia morsu alicuius uenenosi uel rabiosi: que oia differūt ꝑm differentiā cārū: z differt silr modus cure. ¶ Dico ergo q itētio curatiōis vulnerū: z oīs solonis cōtinuitatis est uera cōsolidatio z restauratio: que qdē ubiqz fieri nō pōt. Nam si mēbra officialia amputent: in eternū nō restaurant: nec aliqd de filib°: ut ossa: pellicule: cartilagines: ligamēta: z cutis: qñ eoz mā fuit spma parētū: ut supi° ē oñsuz. Sed loco rei deperdite nā restaurat aliqd: qd est loco ei° quod erat amissuz. ¶ Sed caro cui° mā est sanguis: qui quotidie gñat in nobis: uerā recipit restaurationē. ¶ De neruis vo uenis z arteriis dixerūt qdā q nō cōsolidant: de uera cōsolidatiōe sed restaurant ut ossa: alij dixerunt q fic. sed. B. z Auic. z ego qui suz expert° eoz dicta: in hac pte dicimus q ꝓsolidant de uera ꝓsolidatiōe: qñ icisio est pua: uel qñ nerui recēter icisi suunt: Iz nō restaurant uera ꝓsolidatione: qñ sectio est magna z rō ꝓcedit hec. Nā nerui sunt molles z viscosi: z ꝓpterea obediūt ꝓsolidatiōi spālr qñ ptūgunt. Uene ēt z arterie pp pītiā sanguis ēt iuuant ad ꝓsolidationē: z b pz in flōmijs: q ḡtidie ꝓsolidant. ¶ Qñ g oia supdicta vulnera ꝑm diūsitatē mēbroz in gb° fiūt: z ꝑm diūsitatē cāz z istoz differūt: z ꝑm vulneꝝ formā z accītia de vno dz ꝓposui singulare caplz ordiare. z p° de vlnē qd fit i carne tractabo.

¶ De cura vulneris facti in carne: doctrine tertie tractat° primi.

Cap. II.

D E vulnere qd fit in carne tractare volētes: icipimus a similiter dicētes: q si vulnus in carne fuerit factum cū telo ul sagitta: ul cū illi: stringe illud solū cū ligatura: que teneat illud strictū z ꝓserua cōpōnē mēbri cuz pura clara oui posita supꝑ vulnus cū gete: nec est necia alia cura: z spālr qñ est sine dolore. Sz si eēt ibi dolor fortis: tūc eēt signū q neruus sb vulnē pūct° ul pānniculus: qui est inter carnē z os qui coopit os: z tūc eēt cura alia: ꝑm q determiabit in caplo de pūctura neruoz. ¶ Et ego vidi hoiez septuagenū z ipm curapi: qui fuit vulnerat° cuz telo in ancha z trāsiuit per carnē anche per longitudinē vni° pedis: Iz nō tetigit aliqd neruū qd sciui ꝓ certo pp carētiā doloris: tenui aptū vulnus cū pua z curta tēta ut viderē si in crastino doleret: z ꝑcepi ipm quiescē. mane aūt nullū inueni dolorē nec ifiationē: tūc abieci illā tētulā: z pmisi vulnus claudi: z iterū ꝑcepi ipm gescere alia die: z in 3ª die oino sanus fuit. ¶ Si vulnus aūt fuerit cū ense uel alio filī icidēdo ꝑm lōgitudinē: opz videre si vulnus sit adeo puū q nō idigeat sutura. Et tūc ꝓducas ptes vulneris ad iuicē z pone supꝑ de puluē facto de duabus ptib° thuris z pte vna sanguis draco. z ptib° trib° calcis viue: ita tñ q puluis nō itret vulnus: Iz supꝑ: q in vulnere nihil debet itrare: z ꝓserua ptes ꝓductas: ponendo vnum plumaceolū de stupa factuz in forma triāguli sic. ex utraqz pte vulneris: ita q illi duo plumaceoli teneāt vulnus sic clausuz z ꝓiunctū. supꝑ illos plumaceolos ponat binda que reuoluat supꝑ vulnus ex transuersō ꝑm litterā X. Infra vo plumaceolos supꝑ puluerē: qui posit° est supꝑ vulnus ꝓductū ad ꝓseruationē pulueris: ponat pānus lineus iunct° in ptib° duab° albu. oui. z p. j olei ros. simul agitatoz. Et nō mutet nisi doleat nimis ul apostemet usqz ad ḡtuor dies: q: erit cō

solidatum: z tunc soluat z supspgat de ꝑdicto puluere: z ꝑdicto mō cū plumaceolo z binda liget. ¶ Si aūt vulnus eēt adeo magnum q sola ligatura nō sufficeret: aut eēt ex trāsuerso mēbri: ita q ptes vulneris nō possent bñ ꝓiungi: tūc vulnus suat: sed ꝑus ꝓtūge labia vulneris: z caue ne itret pilus uel oleū uel aliqd ipediēs ꝓsolidationē. Et hēas acū triāgulatā: cui° feneſtra sit ex posteriori pte cauata: ita q filū qd ponit in acu in cauatura possit iacere: z filū illud sit toztū eqle sine nodo: z iceret: z suātur labia vulneris ad inuicē: ita q filū nectat cum duob° nectis: z in ꝑmo necto fiāt due reuolutiones: z stringatur mediocriter: ita videlz ut nō nimiū faciat dolorē neqz dolore careat oīno: neqz ptes remaneāt diſūcte: in fcdo nodo uel necto ꝑmi pūcti nō fiat nisi vna filī reuolutio: z fiant ibi pūcti tot quot fuerint ibi necessarij: quoz vnus distet ab altero per latitudinē minoris digiti. Ita tñ q si fuerint ibi pūcti necessarij pluſqz duo: semp fiāt dispares in nūero: ut. iij. v. uel. vij. z sic deiceps: z sic fiat vnus pūct° ꝑmo per distātiā latitudini vni° digiti pui in vna extremitate vulneris iciptēs. alius pūct° fiat in alia extremitate vulneris: z tertius punct° in medio vulneris loco. Et posito q plures pūcti debeāt fieri: fiāt ꝑmo hi tres prediicti: tñ si nō debeāt nisi duo fieri: duo tm fiāt. Et si plures fuerint necessarij: tūc fiāt eadē doctrina a pūcto qui est in medio ad pūctum qui est in extremitate: q: per hunc modū suēdi neutra ptium vulneris ꝑhibit: q̄re locus pulchrius restaurat. Attēdēdo semp q si vulnus fuerit superficiale: ut in cute tm futura debet fieri superficialis. Et si vulnus fuerit ꝓfundū futura debet fieri ꝓfunda: ut oēs ptes vulneris ꝓgregent. Nā si futura superficialis in profundo fieret vulnere: de necessitate remaneret ꝓcauitas sub futura: in qua sanguis z sanies quotidie deriuaret: que ꝓtinuitatē oīuz ptiū vulneris ipediret. Supꝑ futurā vo puluis in hoc caplo dictus supspgat z ad ꝓductura z futurā ptiū ꝓseruādā: cū plumaceolis triāgulatis z ligatura sicut dictū est suprius in oībus ꝓsequat. ¶ Si vulnus pp alterationē ei° ab aere faceret sanie que impediret ꝓsolidationē fieri p hāc vīā: tunc opz vulnus mūdificari. Cū mūdificatiuo facto de farina tritici z melle z aq̄ ul melle ro. colato z farina ordei: quoz plenā hēbis doctrinā in antidotario: qd erit ultimus tractatus hui° libri

S i autē vulnus eēt cōpositū: tūc opz medicū habere tot itēctiones quot erūt illi° vulneris cōpositi accītia. v. gra. ponat q vulnus sit cōpositū ꝓcauum cū depditiōe carnis z cutis: z sit ibi multa sanies: z cū hoc icipiat ibi fieri apa uel mala discrasia z dolor. Dico q nō debemus itēdere ad ꝓsolidationē: Iz ꝑus debemus dolorē sedare: ut in suo dicet caplo malā discrasiā z apa corrigere: z postea sanie mūdificare: deide carnez regñare z ad ultimū cicatriçare. ¶ In oīb° enīz opationib° medicine ubi dolor fortis fuerit: ꝑus debemus dolorē sedare. B. Dolor fortis ꝓ ceteris reb° ꝓsternit vtutē. Et alibi. Mēbra quoq; dolorē hñtia: dolor ipe est cā attrahēdi aliūde humoz pessimitatē. ¶ Auic. Duabus de causis ad mēbrū dolēs trahunt hūores. vna qz nā cū suo instro qd est spūs currit illuc cū hūorib°. scda qz dolor debilitat mēbrū: z ad mēbrū debile spūs ꝓfluūt z humores. ¶ Mala vo discrasiā uel apa ꝑus curare debemus q̄z circa vulnus: put vulnus est laboremus: qñ ut ait B. z Aui. Oia ꝓsolidatiua sunt ḡria vulneri si in eo fuerit apa. ¶ Sanies quoq; prius debet mūdificari q̄z medicamē regñatiuū cōcauis vulneribus apponamus. Auic. Causa q̄re caro mala nascit in vulnere est: q: medicus añ vulneris mūdificationē intēdit carnē in vulnē cū medicamie gñare. Facta vo mūdificatiōe mēsura debita carnis reple ꝓcauitatē añ ꝓsolidationē: ne cōsolidatione facta remaneret sub ꝓsolidatione ꝓcauitas in qua quotidie sanguis gñet: qui quotidie cōcauitatē augmētet ut cogamur ꝓsolidationē iterato apire. Qualiter aūt

dolor sedari debeat z apa z mala discrasia z caro regña/ri z solidari in locis ppijs plenarie repiet. Mã doctri/na sedãdi dolorẽ iferẽ in capo de vulneribꝰ neruoꝝ re/perit. Apatis vo maleꝙ discrasie cura cũ vulnere. in 6° huius doctrine capo poteris inuenire. Santei quoꝙ mundificationis modus z carnis gñatio in capo de ul/ceribus antiquis continetur: z in antidotario.

¶ De cura vulneris facti in neruo. doctrine tertie tractatꝰ primi. Caꝑ. III.

O Jco qm̃ neruus est istrm sensus z mo/tus: deꝰ bñdictꝰ qui dat vnicuiqꝙ mẽ/bro de forma z cõplone q̃tũ ei neciuz est ad suas pficiẽ/das ppias actiões: dedit neruo magnã sensibilitatẽ: pp qđ si ledat fortes hẽt dolores. B. Neruus g sensibilis est ceteris mẽbris fortiores dolores hẽt. Scias g̃ g vulnus in neruo nõ euãtur a dolore. ¶ Vulnera g̃ neruoꝝ aut fiũt ꝑm longitudinẽ neruꝝ: aut ꝑm latitudinẽ. Que fiunt ꝑm lõgitudinẽ nerui sunt piculosa minus: que vo ꝑm la/titudinẽ plus sunt piculosa. Mm̃ aut icidit neruus ex to/to: z tũc pdit mẽbrũ cui ꝑuiebat ille neruus: sensuz z mo/tuz qui per illũ neruũ illi mẽbro a cerebro ferebat. Aut nõ ex toto lz pũgit: z tũc est piculũ de spasmo gn accidat pp dolorẽ. Mã dolor itrat nerui sbaz per ptez icisam seu pũctã: z per ptẽ nõ icisaz ptinue ascẽdit ad cerebrũ: z ita ꝓuenit vna cãrũ spasmi añtiũ que sunt tres. s. dolor: fri/gus z putrefactio: ex istis enim ꝓuenit nerui ☞ctio: que est cã ꝙiũcta spasmo. ¶ Qđ di de vulnẽ nerui simplicis est itelligẽdũ de vulnẽ chorde z musculi: z spaꝝ chorde que est in capite musculi: que appellata fuit a. B. thenã/tos. ¶ Vulnera eni in istis tribꝰ mẽbris ꝙlibꝰ vno cõ/currũt cursu in timore spasmi z timore amissiõis sensus z motꝰ. ¶ Lernẽdũ est in cura vulneris facti in neruo. Utrũ fit ibi sola pũctura: uel sit ex trãsuerso totaꝝ ampu/tatꝰ: aut sit solũ per eiꝰ lõgitudinẽ scissus. Si vo sit pũctꝰ z vulnus cutis sit clausuz: tũc uocat excecata pũctura: aut vulnus est aptũ z tũc uocat pũctura simplex. ¶ In exce/cata tũc neẽe est cutim apire: postea fundat oleũ roꝝ. de oliuis imaturis factũ bñ redolẽs calm q̃tũ possit pati in vulnẽ donec vulnus totũ ipo oleo repleat. Supꝑ vo vul/nus ponat terbẽtina bñ alba inter duas petias distensa: Circa vulnus totũ mẽbꝝ vngat oleo ro. calo cũ bolo ar. aliq̃tulũ ispissato: z supponat pañꝰ lieꝰ calefaciꝰ z postea saldella stupe delicate z ligef suauiter nõ stringẽdo. Sz si cũ hꝫ dolor nõ cessaret: itera z renoua sepe illã medici/nã in die z de nocte: z vnge cũ oleo cõi calo iguina fort/ter si pũctura est in pede z sbassellis z cerutce si punctu/ra est in manu: qm̃ hec vnctura rarificat z adequat loca illa p que dolor ascẽdit ad caput z phibet nerui ☞ctionẽ. Et qz tu nõ videres doloris sedationem: ita cito forte in aliqbꝰ ſiẽ uelles: nullo mõ trãseas ad aliud: qz nõ est via melior: tñ si dolor nimis duraret: nõ est malũ adiũgẽ olo ro. z bolo ar. que ponunt supꝑ vulnus circa mẽbrũ aliq̃tulũ opij. Eger vo stet in silentio. nullo mõ trascat: hẽat thoꝝ siue lectũ mollẽ z planũ: z ualde delicate quiescat. Cũ aũt dolor gescit z vulnus aliq̃tulũ sanẽ emittit: tũc est saluũ ab oi piculo: niſi error nouus supueniat. De hꝫ vulnẽ itellexit Hyp. ubi dixit. In vulneribꝰ malis z fo/tibꝰ sanie nõ apparẽte malũ. Mã fortia vulnera sunt vul/nera dolorosa: mala sunt illa ad que currũt hũores acuti nõ obedientes calori nãli ad ꝙuertẽdũ in sanẽ. Jõ dixit: z uez est g dolore cessante z sanie apparẽte sanitatis cer/tũ est signũ. ¶ Attẽdẽdũ est in hꝫ loco g laici vidẽtes do/lorẽ z tumorẽ in mẽbro vulnerato: ponũt ibi pultes cuz assungia z herbis z aq̃ z faria cõpositas z corrũpũt mẽ/brũ: cuiꝰ corruptio est cã spasmi: qm̃ neruus ut dicit. B. est de mã frida coagulata z ex calo hu. putrefit. ¶ Item aliq ponũt mẽbrũ pũctũ in aq̃ cala: uel embrocãt pp do/loris sedationẽ: qđ gdẽ est maxie nociuũ. B. Aq̃ vo ca/lida ẽt si ois doloris est mitigatiua: tñ pũcture neruoꝝ est ualde nocliua. Fridũ quoꝙ multũ nocet neruis etiã in estate. Hyp. in. v. ptic'a affo. Ulceribꝰ gdẽ fridũ est mor/dax. In canone sequẽti ubi in tetano fine vulnẽ rẽ. B. in fine cõmẽti. Spasmus ex vulnẽ: maxie mẽbri neruo si fine apate fridũ multũ est nociuũ. Relinqtur g̃ g sola medicia cala z sicca fit ꝙuentes vulneribꝰ neruoꝝ: lz nõ cala nimis: ne in mẽbro iducat iflãmationẽ. sicca nõ cuz stipticitate nimia: ne claudat poros. Mã vult. B. g oppi/lare poros mẽbri pũcti malũ est. opz g̃ eẽ cala z sicca cuz sbtilitate ut terbẽtina in hũidis coꝝpibꝰ z siccis cũ modi/co euaporabio mixta: assa q̃z optia est si de ipa fiat emplm. Serapinũ q̃z. fex ẽt cere z sordes ꝑm uasoꝝ apũ: oia hec ꝙuentũt pũcture neruoꝝ simplici siue cõposite: q̃rũ ple/na doctrina in antidotario cõtinet: qđ erit huiꝰ libri gn/tus tractatꝰ. ¶ Mõ est g̃ neciũ vulnꝰ ubi est pũctura so/lidari añ nerui pfectã mũdificationẽ z securitatẽ ab apa/te: qz sicut dicit. B. Accidit cuidã ut cũ stilo pungerek in neruo in uola manꝰ: ad quẽ uenies vnus de secta thesi/li: g itẽdebat oia vulnera ꝙsolidare nullis cõsideratis pti/cularibꝰ: vnguentũ ꝙsolidatiuũ magis vulneribꝰ carnis ꝙgruũ appositꝰ. manꝰ vo iflata fuit: cui appositꝰ pultes maturatiuas: q̃re tota manꝰ putrefacta icidit in spasmũ: z añ septimũ diẽ mortuus est. Si aũt vulnus illꝰ ille me/dicus dilatasset: z itus oleũ ro. calm posuisset: z sanie nõ cũ hũidis sed cũ calis z sbtilꝫ desiccatibꝰ expectasset: hõ mortuus nõ fuisset. ¶ Si vo neruus eẽt ex trãsuerso in/cisus oino: tũc lz Theodoricꝰ z gdã alij dicãt ☞riũ: bonũ est ut cũ sutura cutis suas capita icisi nerui ad inuicẽ: z su/pra talẽ suturã in ꝑma die pone oleũ roꝝ. in q̃ bullierint vmes terrestres p vnum diẽ uel p duos: postea supspge pluerẽ ꝙseruãtẽ suturã supdictã cũ plumaceolis triãgu/laribꝰ z ligatura: z ꝑua mẽbrũ ab apate: qz p talẽ suturaz nerui fit ipsiꝰ nerui ꝙsolidatio melioꝝ: ita g mẽbrũ quod amisisset in toto uꝫ in pte motuz: q portabat ei a cerebro p illũ neruũ recupat illũ: z fit mẽbri restauratio formosi/or: z firmior: nec est timẽdũ de dolore qui dꝫ fieri ab acus pũctura: qz remouek p vnã appõnẽ illiꝰ oleiuel secũdã: nec talis dolor põt facẽ spasmũ pp talem icisionez nerui ¶ Si vo obiciat mihi aliqs cũ. B. dicẽte: qz in ꝙiũctõe ptiũ. vulneris debemus cauẽ ne pilus uꝫ oleũ itret itra labia vulneris cõducta: qm̃ necitas dolorẽ sedãdi facit: z rosaꝝ stipticitas vmiũ terrestriũ cõglutinositas remo/uet illud dãnum: z iterum remouet illud dãnuz oleum quod fuit factum ex oliuis imaturis.

¶ Qz si neruus fuerit vulneratꝰ p longũ cũ cõiũctiõe par/tiũ vulneris supioꝝ cũ sutura: uel aliꝫ cũ ꝙsolidatiõe z cũ cautela ne mẽbrũ apostemek: optime defacili solidatur. ¶ Hoc in loco nota dignuz qđ cyrurgicꝰ nõ omittat: qz nihil honorabiliꝰ medico z utiliꝰ egro q̃z ne mẽbra vlne rata uenãt ad tumorẽ: qđ gdẽ in vulneribꝰ neruoꝝ dif/ficiliꝫ euitaf. Tñ hic itẽdat medicꝰ ꝑm doctrinã que dabi tur in capo suo de cura vulneris: qm̃ cũ eo admixtũ fue/rit apa. ¶ Si vo vulnus mutarek ab aere z faceret sanẽ g pũcti soluerenk z sutura nõ duraret: tũc fiat medicina mũdificatiua: que extẽdat sup pãno lineo z ponat super vulnus: z ponat ab vna extremitate vulneris magis pẽ/dẽte vna pua z sbtilis tẽta que neruũ nõ tãgat: z nullum dolorẽ iferat donec vulnus fuerit optie desiccatũ z mũ/dificatũ. ¶ Medicia neruoꝝ vulneratoꝝ mũdificatiua sic fit. Rx. mellis ro. colati. ℥. iij. farie ordei sbtilissime. ℥. j incorpenk fiꝫ z bulliant caute ne cõburank: z remota ab igne diu agitãdo cũ spatula addak. ℥. j. terbẽtine albissi/me: si nõ iuenis terbẽtinã albã: ablue illã quã iuenis cũ aq̃ donec sit alba. ¶ Cũ aũt vulnus p hãc medicinã q̃st fuerit desiccatũ: addе in eadẽ medicina aliq̃tulũ sbtilis/simi ꝙueris thuris masticis san. dra. z icorpa z suppone ut ꝑus usq; ad pfectã ꝙsolidationẽ. Et post ẽt pluribꝰ die bꝰ appone stupas infusas in bono vino calo forti donec sit pfecte sanus. ¶ Si vo post cõsolidationem remanet

durities aliq̄ in motu:tūc utaris doctrina que dabitur in tractatu ultimo qui erit antidotarū cap° de medicis mollificatiuis:ibi nāq; modū repies:per quē optime difficultati mor° post restaurationē remanēti:poteris ꝟbuenire.

¶ De cura vulnerum que fiunt in osse.doctrine tertie tractatus primi. Cap̄.IIII.

Quando vulnera sūt adeo ꝓfunda:q; nō solū caro vulneratur:sed ēt os carni neruoq; suppositū:tūc cōsiderādū est utrū os sit totaliter icisum:sicut aliq̄n icidit in coxa:crure z brachio:z tūc illō vuln° est ualde ꝑiculosum:z spāliter si os coxe uel ad iutorij totaliter amputet:ita q; exeat medulla. Sed vnū ex ossib° cruris:z vnū ex ossib° brachij sepe totaliter icidit ex trāsuerso:z tñ postea restaurat:aut os nō ex toto incidit: ꝛ aufert aliqd de ei° ꝟba:z illa ꝟba aut aufert ex toto:aut se tenet. ¶ Generalis regula in cura vulnerū:in ḡbus ossa vulnerata sūt:est q; nunq̄ dz caro sup os per medicū solidari:nisi ꝓus os plenarie repet. Qm̄ os nūq̄ uera cōsolidat ꝓsolidatiōe:q; ei° mā fuit spma parētū:qđ taz est finitū:nisi in ḡbusdā pueris pp tpis ꝓpinquitatē:q̄ fuerūt spma:ꝛ loco ossis depditi nascit qđā repamētū qđ uocat porus sarcoides uel caro poroides:qđ est durius carne z molli° osse:cui° mā ossis est nutrimētū:qđ est siccū: q̄ qdē mām nā solebat cū osse assimilare qñ os erat in sua ꝓpa forma cōpleta:q; tūc pauca sufficiebat ei illius māe nutribilis q̄titas ad illi° nutrimētū:qm̄ id q̄ nutrit ꝟbilis paucaq; ꝟba est. ¶ Cū vo ossis ꝟba depdita est multā trahit ifo:matiua seu regitiua mā:quā nō pōt assimilare pp defectū ꝟbi:ꝛ facit qđ pōt. Et ñ adeo idurat repamētū q; sit magis ꝓpinquū forme ossis q̄ carnis uocatur porus sarcoides. Porus nāq; dī repamētū ossuosū. sarcos dī caro. Si vo forme carnis plus sit ꝓpinquus dī caro poroides:qm̄ ḡ reparamētū illud siccū est:z os est ultime siccū:si caro hūida sup os nō repatur regiiet solidationē seu repationē fieri impediret. Vide ḡ si os est amputatū totaliter siue ex toto amputatū ex trāsuerso:tunc cōducas z agas ꝑm doctrinā que dabit tibi in ꝓpo capō ifra viij. capō:ubi hēbis q̄liter vuln° sanat:qđ dislocationez sequit uel fracturā. ¶ Si aūt os totaliter nō icidat ex trāsuerso:nisi q; petia ossis ab vna pte firmiter adheret sano z si potes tūc conare illā reducere ubi erat cū ist̄rumētis aliquib° illā cōprimēdo:z cū ifra dicto puluere:illā cū sano conare solidare:q; ex hoc remanebit formositas mēbri pulchrior z firmior. ¶ Si aūt est oino separata:aut fuerit nec̄tū illā abȝcere:qm̄ firmā coherētiā nō habebat conare regnare ossis loco depditi repamentū:qm̄ ꝛ dicāt Hyp.2.G.q; nec̄tū sit ꝑm quātitatē ossis depditi cicatrices cōcauas pmanere.pōt tñ cuz ℔ puluere pori gnatio meliorari nō modicū imo multū.ℨ.thuris masticis mirre dragagāti gūmi arabici.aā.ʒ.ij.farine fenugreci.ℨ.ſ. qui abūdāter aspergat sup defectū ossis donec plenam mēbri restaurationē hēas z cōpletā. Demū z non añ reducas carnē supra reparamētū cum regenerātiuis mūdificatiuis z cōsolidatiuis ꝑm doctrinā quaz superi° habuisti. ¶ Nō q; qcqd in isto de vulnē ossis capō dicit: de ossibus dicit alijs q̄ de vulnere ossis capitis:de quo fiet in tractatu secundo singulare capitulū.

¶ De cura vulneris facti ex cōtusiōe.doctrine tertie tractatus primi. Cap̄.V.

Ulnera fieri dicim° ex cōtusiōe que fiūt a casu obuiatiōe:pcussione nō acute seu pūgētis uel icidētis rei:ut lapidis pcussiōe uel fuste uel malla siue clana uel obuiatiōe ad parietē:uel pcussiōe pedis eq uel similib°. ¶ Et ista vulnera differūt a vulneribus factis ab ense uel sagitta:z alijs incidētib° uel pūgētib°:z alio curatiōis mō curant. Mā cū ꝑma z ꝓncipalis itētio curationis sit uera ꝓsolidatio: vulnerib° tñ huius capīs nō ꝙuenit:nā in cōtusiōe cōterit caro z corpus uenaz z arteriaz z neruoz. Et qm̄ ex pte iteriori repugnat os:z ex pte exteriori res pcutiēs z nō incidēs:nec̄tū est q; oia mēbra ꝓsilia que iter os z ist̄m repunt pcutiēs si debet ibi vulnus fieri q; ꝓtūdant.aliq̄ enīz sine vulnē ꝓtūdunt:q̄re curas ambas in ℔ cap° ꝓtūgemus. Si ḡ medicus vulnus factū ex ꝓtusiōe conaret vnire p ꝓsolidatiua:nec̄to sanies z corruptio ſb vulnere p illō ꝓsolidatiuū accideret carcerari:que qdē mēbrū in ꝓfundo corrūperet z ad putrefactionē ꝓduceret: nisi forte nā vulnus illud a malo medico curatū siue cōsolidatū iterū apiret.aut bonus supuenīēs medicus illā cognosceret disponē ad rectificādū mēbri corruptionez: cura ꝓpa ꝟbueniret. ¶ Quid est ḡ faciēdū. Cōsiderandū est utrū corpus sit plectoricū an mūdū:si vo plectoricū fiat flōmia:ꝓsideratis ꝑticularib° que sunt vtus/etas/cōplexio/habitudo/ꝓsuetudo/que ℔ nō semp numerenk:semper sunt nichilominus attendēda:spāliter vtus:qua forti non exīte z oia ꝙuentāt:fieri nō debet:℔ fiat uētosatio si que fuerit nec̄ia:fiat uētris solo:uel si eēt ꝓtusio in locis supioribus z eēt debilis:fiat eūo per clistē: flōmia debet fieri p ꝓtiā ptē z de uena mēbro leso nutrimētū:portādo spāliter ꝙuiēti:que scire poteris:si sciaz anothomie plene in isto libro traditā habuisti. ¶ Facta corpis mūdificatiōe si fuerit ꝓtusio sine vulnē:vnge mēbrū ꝓtusuz in quo iā incipit fieri apa cū oleo ro.calo z supspge puluerē factuz de semi.mirtilloz z leuiter stringe.multotiēs enīz nō indiget alia cura:qm̄ h°i medicia locū firmat z a putrefactione defendit. Et si totā mām putrefieri nō pmittit:tñ defendit plurimā:que si tota nō defendat per hoc medicamē:℔ aliq̄ ei° pus putrefit locū api z sanie excludet totā totūq; mūdifica. Et cura ei° est que dicet i tractatu de apatib° exituris. ¶ Si vo ꝓtusio eēt cum vulnē:vnge circa vuln° supī locū ꝓtusum cū oleo ro.ꝑdicto z supspge puluerē mirtilloz. Mā hec medicia locū circa firmat z corruptionē ambulari nec dilatari nō pmittit: corruptā in loco ꝓtuso mām ad vulnus ipellit. Intra vulnus pone vitellum ouī cū oleo ro.mixtū cuz plumaceolis madefactis. supī vo vulnus ponant pultes de q̄tuor ptib° aque z vna olei cois:farina tritici q; sufficiat usq; ad doloris sedationē z saniei ḡnationē:postea mūdifica:post mūdificationē regenera:z ultio cicatriça. ¶ De mūdificatiuis z icarnatiuis z cicatriçatis hēbis plenā doctrinā in antidotario.

¶ Et si mēbrū ꝓtusuz eēt neruosum ut pes uel manus non uariat cura si non est ibi vulnus:℔ q̄q̄ sit in mēbro neruoso vulnerato ꝓtusio nō ponas ibi pultes sed oleū ro.calidū solū z supī oleū puluerē mirtilloz:z supī vuln° terbētinā lotā inter duos pānos distēsam. ¶ Uel in ꝓtusione mēbroz neruosoz sine vulnere ut pedis.v.gra.emplastra totū pedē cū emplo facto de pice melle z farina fabaz:z spāliter qñ cessauit humoz fluxus:z ℔ cura tua ꝓlongef ab hac cura:tñ nullatenus desistas. ¶ Cum aūt ois dolor cessauerit z tumor diminut° fuerit ad mūdificādū vulnus:utere medicia de melle ro.colato z farina ordei dicta in vulneribus neruoz. Cura hec per.G.approbatur: z per me infinitis vicibus est approbata.

¶ De cura vulneris i quo est apostema uel mala discrasia. doctrine tertie tractatus primi. Cap̄.VI.

Quando cū vulnere fuerit apa uel mala discrasia nō pōt curari nec debet nisi sedet ꝓus apa uel mala discrasia corrigat. ¶ Et qm̄ ut in alio dictū est loco multuz est egro utile:medico qdē honorabile si mēbra poterit ab apate malaq; discrasia defendē vulnerata. Mā tūc ꝟabit medicus.G.canonē:qui est vnus de q̄tuor canonib°.i.mēbra in sua nāli cōplexione ꝟuare. Mā alr vulnera nō curantur:nisi ꝓus ad nām debitā reducant. Seruat enim ab apate malaq; discrasia si medic° nichil omittit:z eger fuerit obediēs medicāti. ¶ Uideat ḡ medicus si ex vulnere exiuit satis de sanguine:si nō faciat ipm flōmari obꝟuatis ꝑticularib° supius nūatis uel uētosari z ordinet et

quenientẽ dietã: que suo ꝓpo capꝛo ꝙtinet. ponas circa vuln⁹ defensiuũ factũ de. ℨ.j. boli ar. distẽperati cũ oleo ro. z pauco aceto ad mellis spissitudinẽ. Et si tps eẽt bñ calidũ: addat de succo alicui⁹ herbe frigide: ut solatri vm blici ueneris z virge pastoris uermicularis z filitũ. mẽbꝛũ nõ nimis stringat nec pẽdeat: ꝫ si fuerit brachiũ: po/ne ad colluꝫ: si crus uel pes taceat: mittet dolor si fuerit ibi: ad qõ ꝑualet vnctio olei ro. q: in lꝫ dicit. ℌ. Non est res nocibilioꝛ q̃ꝫ dolor: z iclinatio mẽbꝛi: lꝫ nãq; cito calꝫ faciũt apa: qõ erit febꝛi sicut fons: coꝛpori sicut fornax. vulnerat⁹ abstineat cũ dieta ꝓpꝛio capꝛo dicẽda a coitu: nõ solũ ipse sed medic⁹ caueat z astãtes: nõ videat eum mulier mẽstruosa: nec medic⁹ mulieri appꝛopiquet tpe mẽstruorũ: semel in die assellet: si nõ assellauerit näliter ꝑm q̃ztatẽ ciboꝝ assumptoꝝ: fiat ei clistere uꝫ suppositoriũ oi die sel. ¶ Si cũ his oib⁹ nõ poterit apa defendẽ: qõ est pꝛauũ signũ sup debilitatẽ mẽbꝛi z hũoꝝ malitiã: tũc icipe maturare cũ pultib⁹ factis de farina oleo z aq̃: uel cũ hoc maturatiuo. ℞. folia maluarũ violaꝝ z radic. bismalue. aũ. ℳ.j. z bñ coctis oib⁹: accipe aq̃ decoctionis eaꝝ lb.j. olei coĩs. ℨ.iij. farine trittici. ℨ.iij. farine se.lini. ℨ.j. farine fenugreci. ℨ.ſ. herbaꝝ pistataruꝫ lb.ſ. fiat vnũ coꝛpus in patella bulliẽdo ad ignẽ: semp agitando cũ spatula: z lꝫ distendat sup petiã pãni z ponat sup apa donec fuerit maturatũ: z maturato apate fac si potes materiã ad vulnus deriuare: si nõ aperi in loco magis decliuiori: z cura ꝑm curã apatũ in tractatu ȝ⁰ declaratam. ¶ Hoc tñ nõ ꝑtermittas q̃ si apa eẽt pp neruũ pũcturã nõ ponas has pultes maturatiuas: ꝫ cũ vnctiõe olei ro. z aliꝝ ꝑm q̃ in capꝛo de vulnerib⁹ neruoꝝ ꝙtinetur.

Signa male cõplexionis calẽ. ℳalã aũt discrasiam cog̃sces calidã in vulnẽ si videris pellẽ circũdantẽ vulnus nimis rubeã z calidã tactu: scias vuln⁹ in calore eẽ discrasiatũ: maxime si cũ hoc exit de vulnere sanies subtilis z rubea: cui sbuenias refrigerãdo mẽbꝛũ circa vulnus cũ oleo ro. vnguento albo Rasis de cerusa dicẽdo in antidotario: z succus herbarũ frigidarũ.

Signa frigide. Frigidã aũt cognosces per albedinẽ loci uel liuorẽ: z frigiditatẽ tact⁹ z sanies grossitiẽ quã remouebis cum vnctione oleoꝝ calidorũ: z cũ oleo de castoreo/oleo lauri/de euforbio z filibus.

Signa humide. Humidã cognosces ex loci mollitie z abũdãtia putredinis albe ligde. Cui sbueniens cũ deiccatiuis ut cũ lauatiõe vini mellini: in q̃ cocte sint balaustie z galle: corticeꝫ granatoꝝ z similia.

Signa sicce. Siccã cognosces ex gracilitate membꝛi z labioꝝ vulneris pauca sanie: sic subtile virus: cui sbueniens embꝛocãdo mẽbꝛũ cũ aq̃ calꝫ donec rubeat: z vngẽdo cũ adipib⁹ humidis/ut galline/anseris/z anatis/medulle cruris vituli cũ ubertate boni cibi nutribilis: ut bꝛodij carniũ/vini tẽperati/ouoꝝ sorbilium/puoꝝ pisciũ z filiũm: z cũ quiete z suauitate tã totius coꝛpis q̃ꝫ mẽbꝛi lesi. ¶ Hoc aũt nõ ꝑtermittas q̃ q̃zcit⁹ mẽbꝛũ est reductũ ad suã nälẽ disponẽ per ȝria incõtinẽti desistas z redeas ad curã vulneris ꝓncipalẽ. Sed donec est ibi apa uel mala discrasia de vulnẽ ꝓncipali nõ cogites: ꝫ illã ꝑus remoue: ꝫ vulnus oino nullatenus ꝑtermittas. Quia cũ due res curãde ad inuicẽ ȝiũgunt: quaꝝ vna sine alteri⁹ cura curari nõ põt: ꝑus debem⁹ curare illã sine cui⁹ cura alia fieri nõ põt: sic vult Aut. ulti⁹ cap⁹ ꝑmi libꝛi. Cura tñ ꝓncipalis obliuioni nullatenus tradatur: ut incontinenti cessatis accidentibus ad curaȝ redeas ꝓncipalem.

¶ De cura vulneris facti a cane rabido uel alio animali uenenoso. doctrine tertie. tractatus ꝓmi. Cap̃. VII

Quando canis momordit hoiem ꝓui de: an canis fuerit rabiosus. Nã si rabiosus nõ fuerit: non indiges nisi cura vulneris in cõi. s. cita z uera ꝙsolidatiõe. ¶ Si vo rabiosus esset qõ cognoscere poteris ex canis dispõne.

Signa canis rabidi. Nã rabiosus canis euitat cibũ: fugit ab aq̃: z morit aliq̃n ex ei⁹ vitiõe. currit huc z illuc sic ebꝛi⁹: cũ ore apto: caudã iter coxas: linguã emittit foras: oẽs vult mozdere: suos domesticos negat: nõ latrat: z si aliq̃n latrat: uocẽ hẽt raucam. Alij canes fugiũt ab eo: z sup eũ latrãt. ¶ Et ex dispõne vulneris cognosces q: si itinxeris micã panis in sanguine: z dederis cani ad mãducãdum: nõ comedit: z si comedat morit: uel si pistaueris nucẽ z posueris sup vulnus per noctẽ: z in crastino des illã galline: non comedit: z si comedat ipsam: cito morietꝫ si canis fuerit rabiosus.

Cura mozsus canis rabidi. Cuꝫ sciueris q̃ canis sit rabiosus: incõtinẽti pone uẽtosam magnã sup vulnus: z exhe de sanguie multũ. postea dilata vulnus: ad qõ gdẽ sup oia ualet ustura cũ ferro calꝫ usq; ad pꝛofũdũ vulneris. postea supponas res attractiuas ad attrahendũ uenenũ. ¶ Et alie sunt simplices alie cõposite. simplices sunt ut epar ipsi⁹ canis qui momozdit. allis pistata. caro pisciũ salita. cinis vitis. oppoponaẽ. est mirabile. folia cucumeris. radix fenugreci. glutẽ piscũ. formice trite. ¶ Cõposite sunt urina hois iuuenis cuꝫ nitro. Aliud. Pistet mẽtha cũ sale z distẽperet cuꝫ aceto z fiat empl'm. Aliud. ℞. floris eris z salis. aũ. ptes. iiij. adipis vituli. p. xij. fiat empl'm. Aliud. ℞. cepe vnũ z terat cum butyro z supponat: pes colũbinus emplastrat⁹ sup vulnus uenenatum: multum mũdificat ipm. Item pili canis mozdẽtis appositi mozsure ualẽt. hoc vulnus ad minus teneat apertum per. xl. dies: hec fiant circa locum.

Regimen phificale. De alio autẽ regimie scias q̃ nõ est in ꝑn⁹ flõmandus ne uenenum sparg̃at per mẽbꝛũ aliq̃ : neq; dãda est medicina laxatiua ne trahat uenenũ ad intra: ꝫ ponẽda est uentosa fortis sup locũ ut multum trahat de sanguie. ¶ Post tres dies nõ est malũ flõmare z purgare cũ medicina leui purgãte meliam: sicut cũ decoctiõe epithimi cuꝫ sero capꝛino: z nutriat dieta ipinguatiua z iducant ei delitie z gaudiũ: z lauet sepe caput cũ decoctiõe capitis z pedũ arietis: nõ permittat pati sitim: nec famem: nec vigilias: nec labores. sic enim ꝑseruabit a piculo si de⁹ uoluerit. ¶ Et sumat oi die de medicis simplicib⁹ ualẽtib⁹. Simplices sunt assa dulcis. absinthiũ. poliũ. terra sigillata. nigella. mirra. gẽtiana. ¶ Cõpositũ bonũ. ℞. cineris cancroꝝ adustoꝝ in furno ptes. iiij. thuris ptes. vij. fiat pulvis: qui sumat oi die. ȝ. ij. cũ vino. Aliud. ℞. cineris cancroruꝫ. p. vj. gẽtiane. p. iij. terre sigillate. p. j. fiat pulvis. ¶ Si aũt nõ fuisti ab initio z icipit hẽre mala accidẽtia: que sunt: q̃ tã icipit hẽre malas cogitatiões z mala somnia z q̃si sit irat⁹: murmuratio z cõmixtio rõnis: z respõsio sine eo q̃ querat ab eo aligd: z fugit lumen abhoꝛret oẽ hũidũ: z alia signa melie: tũc da ei medicinã de cantaridib⁹: que. ℞. uetex cãtaridaꝝ magnaꝝ ablatis capitib⁹ z alis. ȝ. ij. lentiũ mũdataꝝ. ȝ. j. croci. spice gariof. aũ. ℈. ſ terank optime z ꝙficiank inde trociſci põderãtes denarium vnũ: z det trociſcus vnus in trib⁹ vicib⁹. s. grana. vij q̃libet vice donec mingat sanguinẽ: q: tunc erit saluus. ¶ Cũ securꝰ fueris pmitte vuln⁹ ꝙsolidari post. xl. dies ¶ Silr si vulnus fiat a mozsu serpẽtis uel alioꝝ aialiuꝫ uenenosoꝝ: itẽdat medicus dilatare vulnus z supponẽ uẽtosam: z sanguinẽ melicũ attrahere. multũ ualet circũdare mẽbꝛũ supꝛa pũcturã de genestaꝛ: nã nõ pmittit ista turã ascẽdere. Si circũdak ex ea brachiũ uel crus q̃ꝫ in manu uel in pede fuerit pũctura. ¶ Et da ei medicias thiriacales supius scriptas: z thiriacã magnaȝ: z vulnus dimitte aptum donec totum uenenũ fuerit exclusum.

¶ De cura vulneris in q̃ est fractura ossis uel dislocatio. doctrine tertie. tractat⁹ ꝓmi. Cap̃. VIII.

Quando vulnus est cũ totali fractura ossis uꝫ dislocatura. tũc bonũ

est ut ponas in vulnere cessante emoꝛroſagia:ꝛ ſuꝑ vulnus vitellū ouī cū oleo ro.ꝛ iungas mēbꝛuꝫ totum circa vulnus cū duab⁹ partib⁹ olei ro.ꝛ pte.ſ.aceti inſpiſſatis cuꝫ bolo ar.uſqꝫ ad gñationē ſanieī ꝛ ſecuritatē aꝑatis. ¶ Et nō cures ꝓducē ptes oſſis fracti uel diſlocati uſqꝫ ad.viij.dies in hyeme ꝛ.v.in eſtate:qꝛ tūc debet facē ſanīē:ꝛ debet eſſe ſecurū ab aꝑate:ꝛ ꝓducas fracturaꝫ ſiue diſlocaturam: ꝑm doctrinam que dabit tibi in algebꝛa. ¶ Si fractura uel diſlocatura idiget aſtellis:ſac q aſtelle ꝛ ligamēta deficiāt ſuꝑ vulnus:qđ facere potes:icidē do ligamētū cū raſorio ſup vulnus qđ feciſti in ligamentis:ita q per illud foramen poſſis oī die mutare vulnus abſqꝫ ſolone ꝑme ligature quaꝫ feciſti:ꝓpter oſſa fracta uel diſlocata:quā nō debes remouē uſqꝫ ad tꝑus determinatū in ſuo loco. ¶ Sed debes ligare ſuꝑ vulnus ligamētū cū ligamīto nouo qđ ſolui debet:quotiēs tu mutas vulnus. ¶ Et qñ tu es ſecur⁹ ab aꝑate ꝛ ꝓduxiſti oſſa fracta uel diſlocata:tūc pone ſupra vulnus per foramē qđ feciſti in ligatura mūdificatiuuꝫ de melle ro.colato ꝛ farina ordei ad mūdificationē vulneris:ꝛ int⁹ fila pānī lineī uetuſti uſqꝫ ad plenā mūdificationē: deide icarna ꝛ ꝓſolida cū icarnatiuis ꝛ ꝓſolidatiuis que dicenḳ in fine. ¶ De fluxu ſanguinis a vulnere uenētis. doctrine tertie. tractatus primi. Cap.IX.

q Vamuis cauſe ꝓiuncte:que faciunt fluxū ſanguis ex coꝛpe ſint multe:ut opatio orificioꝛ uenarū uel arteriarū: aut ſparū ſciſſura:aut coꝛroſio coꝛporū earū:aut laxitas ꝛ debilitas:ꝛ cauſe antecedētes ēt plures:ut nimia ſanguinis repletio:uel nimia ſanguis acuitas ꝛ alia filia. ¶ Et cāe ꝑmitiue ſicut pcuſſio vulnerās:ſaltus nimius uociferatio rixa:ꝛ multa alia: ꝛ qlibet habet ſuā curā ꝓpꝛiaꝫ in medicinali ſcia ꝓtētā:nō eſt huī⁹ libꝛi intētio tractare niſi de fluxu ſanguis qui fit a vulnere:qui ſcia ꝓſtringitur cyrurgie. ¶ In fluxu ſanguis nimio ex vulnē certe ꝓſideret medicus diſpōnē vulnerati hitudinē etatem vtutē ꝛ cōplonē:ꝛ ſi ꝓcoꝛdāt iſta:ꝛ ſpāliꝛ vtus pmittat ſatis exire de ſanguine ſi fuerit uocat⁹ a pncipio niſi nimis eum debilitet. ¶ Sed ſi vult medicus ſanguinē ꝓſtringere: q: neceſſitas cogit:videat ſi ſanguis exit a uenis capillarib⁹ puis:qꝛ tūc ſolū ſufficit ei albumē ouī ſuppoſitū vulneri cuꝫ ſtupis poſt ꝓductā ptiuꝫ.ꝛ cū hoc erit melius ſi partib⁹ ꝓductis ſupſpgat puluis de calce dict⁹ ſupius ad ſuturas:qꝛ puluis ille ēt ſanguinē ꝓſtringit ꝛ ptes cōductas ꝓſolidat. ¶ Si aūt a uenis magnis ueniret aliqñ nō fic ꝓſtringit:imo fortiori indiget medicia:ꝛ iterū fortiori ꝛ maiori idiget cautela. Si fluat ab arteꝛijs: qđ cognoſcere poteris:eo q ſanguis exit cū ſaltu ꝑm ꝓſtrictionē ꝛ dilatationē ipſi⁹ arterie:ꝛ tūc ponas digitū tuū ſup orificiū magne uene uel arterie:ꝛ teneas per magnam horā:qꝛ forte aliq̄ gutta ſanguis ibi coagulabit:ꝛ poſtea virt⁹ inde maxima ꝓfortab:poſtea pone abūdāter de hac medicia ſuꝑ uenā uel arteriā iciſaꝫ:que.ℨ.thuris al.gūmoſi ꝛ pinguis.ʒ.ij.aloes.ʒ.j.fiat puluis:ꝛ diſtēperet cū albu.ouī ad ſpiſſitudinē mellis:deide ptī leporis minutiſſime inciſi incoꝛpent ꝛ oia miſceank.huic enīꝫ medicine nō eſt par in ſanguine reſtrigēdo ꝛ uenā ꝓſolidādo. ¶ Sꝫ cū ad hoc vulnus mutādū ueneris:medicinā vi nō auferas:ſꝫ ſuppone de eadē medicina magis liquida ut mollificet ꝑmā donec cadat per ſe. Poſſibile eni eſt: ut medicina cauſtica citius ſtringat ſanguinē q̄ iſta medicina de thure:quarū doctrinā hēbis in antidotario: ſꝫ nō ſumus ſecuri qn elevato coꝛtice ſanguis iterū fluat a uena uel arteria que ſub coꝛtice nō erat ꝓſolidata: ſꝫ hec medicina de thure cuꝫ pilis leporis:nō ſolū ſanguinem ſtringit:ſed uenā ꝓſolidat ꝛ arteriā:ſicut multis vicib⁹ iā ꝑbaui. ¶ Et ad dandā auctem ponā exēplū de his que in manib⁹ metis euenerūt. Puer qdā triū annoꝛ hūs in manu ſua cultellū cecidit ſupra ipm:ꝛ punctio cultelli in anteriori pte gulle uenā oꝛganicaꝫ ꝑforauit:nec aliquis eā cōſtringere poterat:uocatus cū feſtinātia:ueni ad puerū iam penitus nō vidēte.oculos eni habebat in capite reuolutos:ſanguis de vulnere fluebat alb⁹ ut ſerum. pulſum nō habebat:tunc digitū poſui ſupra caput uene: tenēs ibi firmiter:ne qcq̄ exiret:quā tenēs per magnā horā virtus quodammodo reuixit:ꝛ pulſus cepit tanq̄ per filū debiliſſimum ſubtiliſſimus apparere. Tūc miſi ad apothecariū ꝓo illo puluere qui ſatis erat longe:nec digitū de loco remoui donec nūcius redit ꝛ puer cepit oculos aperire:tūc aūt illā ꝑparari feci medicinā:ꝛ abūdanter ſupra vuln⁹ appoſui:ꝛ vulnus cū plumaceolis ꝛ ſtupis in albumine ouī infuſis:ꝛ cū binda ſtricte ligaui: ꝑcipiēs ut micā panis in aq̄ infuſam ei ꝑpinarēt:mane rediēs puer fuit cōfortatus:nec ipm ſolui:q̄q̄ pater magna me rogaret inſtātia:ſꝫ dimiſi ſic uſqꝫ ad ōrtā die ipſꝫ ſine ꝑparatiōe:omni die nihilominus viſitādo. In ōrto aūt die ſolui ligaturā:ꝛ medicamē ſiccatū erat ſupra vulnus:ita q ſine violētia illud nō poterā remouere: tunc poſui ſupra de albumine ouī cuꝫ oleo ro.ꝛ dimiſi p vnā die:in craſtino redij:ꝛ medicamē ſine violētia remouī:ꝛ vulnus ꝛ uenā inuenī fortiſſime ſolidatā: de quo pater ꝛ vicini fuerūt nō modicū admirati. ¶ Si aūt cum hac medicina nō poſſis uenā uel arteriā ꝓſolidare uel ſāguinē ꝓſtringere pp aliqō ipedimētū:opꝫ te tunc aut uenā ligare ꝛ ipſam de loco exhere:ꝛ caput uene ul arterie cōtorquere:aut illā cuꝫ ferro calidiſſimo cōburere magnā faciēte eſcarā ꝛ pfectā. ¶ Puer qdā.xv.annoꝛ fuit pcuſſus ab alio cū puo cultello in ciuitate Mediolani:ꝛ erat de Caraganis: ꝛ cultellus pforauit uenā vnius brachij: ꝛ pūxit neruū ſub illa uena tacētem:pp aūt pūcturā neruī magnos hēbat dolores. ſanguis currebat ad locum ꝛ exiebat nō obſtātib⁹ medicinis. Medicine quoq; fride fluxui ſanguis utiles erāt:pūcture tñ neruī nocue:ꝛ mēbrū illud oppilātes:qđ erat ualde ꝓtiuꝫ:tūc iudicaui ne ceſſartū uenā totā de loco exhere ꝛ illā ligare: neruo cū oleo roſ.ſuccurrere. Pater quoq; pueri ꝓo quodā miſit laico qui meū penit⁹ iudiciuꝫ reꝓbauit: ꝛ ſe ꝑmiſit illū totalr curaturū: remāſit ille: ꝛ ego receſſi: qui per.x. dies tenuit eū: q nec dolor ceſſault: nec ſanguis reſtrict⁹ fuit: ita q patiēs fuerat ꝓpe mortē. vocat⁹ ire nō voluit: ſed tūc qdā phiſicus amicus amicoꝛ egri: matrē ꝛ amicos egri acriter iꝓbauit ſeu icrepauit: q meuꝫ dimiſerat ꝓfilū ꝓo illi⁹ idiote ꝑmiſſionib⁹. Proponēs ille phiſicus ſicut meū audiuerat ꝓfilū: q nō erat alia via: que poſſet egrū ſaluare a morte: tūc interrogat⁹ cyrurgicus ſi ſciret facere qđ dicebā. Rñdit q ſic: ꝛ ſic fecit. ſcidit enīꝫ cutim ſupficialr ſup uenā ꝛ illā ꝓtoꝛſit in manib⁹ ꝛ ligauit cū filo. poſtea fudit neruꝫ de oleo ro. caloꝛ: ꝛ ſanitati fuit tali ꝓfilio reſtitut⁹. ¶ Et ſiqs peteret: quō potuit tot dieb⁹ cū tāto dolore a morte ꝑſeruari uel ſpaſino: dico q hoc erat: qꝛ ſanguis emanabat quotidie: ita q vuln⁹ imbibi nō poterat uel repleri. Iſta vba dicta ſunt ut lectoꝛ huī⁹ opis ſciat ſapiēter in ſilib⁹ opari. ¶ Si vo per iſtaꝫ medicinā de thure nō reſtringit fluxus ſanguis: qđ accidit rariſſime: tūc opꝫ q caput arterie uel uene cū calidiſſimo ferro cōburat: ut ignis faciat cruſtā: ꝛ caueas ne labia ferro tāgas neruū nec aliud niſi uenā. ¶ Et ſi totuꝫ hoc nō ualet: opꝫ uenā trahere exꝛticatā carne ſupi⁹: totāqꝫ uenā iter man⁹ fortiter ꝓꝛoqueri. ¶ Accidit aliqñ q arteria rumpit uel incidit ꝛ caro ſupius nō rūpit: aut ſine ꝓſolidatione arterie: ſupficialr ſolidat: ꝛ ſub illa carne fit qdā ſanguis tumoꝛ: qui oporiſma ſeu mater ſāguinis nūcupat: de qua patiēs ſemp timet ne cutis rumpat ꝛ ſanguis inde fluat difficile reſtringēdus. De quo dicit Hal. Qꝺ quidā ſeruus a tali diſpōne fuit curatus a quodam vulgari: qui docuit illum ſeruū: ut ſepe niuem ſupponeret: ꝛ ſic fecit: quare pōt ppendi: q ad curā talis apoſtematis frigide res ſunt neceſſarie ꝛ ſicce.

¶De dieta vlneratorū.doctrie tertie.tracta.ꝑmi. Caꝑ.X.

DE dieta vlneratoꝝ discoꝛdãt plurimi. ℳã alig oĩb⁹ vulneratis tam in capite q̃z alijs locis dãt bonũ vinũ:z forte bonas carnes.caponũ.gallinarũ.z anserũ:z q̃ per talẽ vĩã egri melĩ⁹ curant.iducẽtes q̃ aq̃ putrefacit mẽbꝛa vulnerata: z generat apa:z coꝛrũpit z debilitat cõplones:z oĩa mala facit. ¶ Alij tenẽt itidifferẽter egros in pane z aq̃:z parũ de pomis coctis usq; ad dies.x. ¶ Et q̃ñ iste liber me⁹:ñ de⁹ illũ cõpleuerit:erit errores remouẽs.ou bia diffiniẽs z declarãs.Dico q̃ illoꝝ utriq; diuersam hñt opionẽ:ꝓpter ĩ solũ q̃ uocãt in suis expimentis de ingsitiõe rõnis nõ curãtes.vide eni vna secta istoꝝ.ſ.ꝑª q̃ alig solũ panẽ z aquã sumẽtes adeo debilitant q̃ mẽbꝛa ipoꝛ a näli dispõne remouent:q̃ nõ ꝑñt a suis vulneribꝰ restaurari:ſz debiles moꝛtunt:aut longo tpe languẽt:nec mẽbꝛũ suscipit vtutẽ rectã ut debebat: z isti sũt fride cõplonis z ficce:quoꝝ coꝛpa añ vulnus erãt debilia:z quoꝝ ſtõcus z viscera sunt defecta. ¶ Secta vo 2ª vidit q̃ alig vinũ bibẽtes z carnes comedẽtes:nec tio ad mẽbꝛũ vulnerati apationẽ ueniũt z ad febꝛes: z isti sunt iuuenes cali z hũidi:q̃re oĩb⁹ alijs ne vinũ z carnes sumerẽt ꝑceperũt. ℳã utriusq; secte itellectus ad quã eos docet sensibilitas exterioꝛ nõ cõpꝛehẽdit. ¶ Sequẽs ĝ Rasis.G.z Aui.z alioꝝ doctrinã z expimẽtũ p magꝛos meos:z me rõnib⁹ appꝛobatũ.Dico q̃ in ꝑñ⁰ nec tiũ est q̃ vulnerat⁹ abstineat a vino:maxie si vuln⁹ est in capite uel in pte neruosa:q: nõ est res aliq̃ que tãtũ ꝙcutiat neruos z cerebꝛũ sic vinũ:qñ cito a calore näli ꝙuertit z pp sui ſbtilitatẽ cito penetrat in neruos z cito caput ascẽdit: poꝛtãs secũ spũs z hũoꝛes:z mẽtez ẽt pcutit aliq̃ñ:z oĩb⁹ debile caput hñtib⁹.Et pp hoc in vulneribꝰ capitis z neruoꝝ:debet oĩb⁹ ꝓhiberi in ꝑñ⁰ z calis z hũidis:z calidis solũ usq; ad finẽ cure.Frigidis vo post dies.iij.dek temperatũ:postea plus parũ puruz:ꝑm q̃ plus securaberis de mẽbꝛo ne supueniat apa.Sed pot⁹ el⁹ sit aq̃ oꝛdei uel aq̃ decoctiõis mice panis uel aq̃ frida:spãr in estate z i hoie assueto:uel cũ decima pte vini de granatis:uel cuz sexta pte agreste:uel iste pot⁹ ꝓfect⁹ ad vulnera capitis z neruoꝝ.ℊ.aque.q̃r.j.partiẽsez:qui est.iij.q̃rtini mediolanẽses.oꝛdei mũdati.ʒ.iij.iutube.sebestẽ.aĩ.ʒ.ſ.ꝓ uno rũ siccoꝝ.ʒ.j.granoꝝ granatoꝝ.ʒ.j.cucc.ro.ʒ.ij. fiat decoctio donec ꝙsumek 3ª ps z ꝓpinek.Jste eni pot⁹ est alterativus nec iflat:z repmit fumositates ne ad caput ascẽdãt. ¶ De cibo:dico q̃ ille ĝ est cal'e z hũide cõplonis nullo mõ ei cõpetũt carnes/pisces/oua/lac/nec aligs cibus ꝙuertibilis:nisi nimia debilitate teneret:ſz sit cõtẽt⁹ succo oꝛdei z auene cũ lacte amigdalaꝝ:ꝑterq̃z in vulnẽ capitis ubi nõ appꝛobo lac amigdalaꝝ:nec aliq̃s fructus uaporosos:ut nuces auellane.ℳec hñt nãq; quãdã pꝛo pꝛietatẽ fumosaz nocẽtez capiti.Comedẽ põt amidũ.bletas.lactucas.spinargia.micã panis lotã cuz çuccaro. Si eẽt debilis:ita q̃ nõ posset abstinẽ a carnib⁹:denk ei carnes puoꝝ pulloꝝ z puaꝝ auiũ ut alaude:z alioꝝ puoruz aialiuz:ut capoli z pui vituli ꝙditas cũ agresta uel vino de granatis:z hac utak dieta usq; ad securitatem apatis. Et est q̃ñ dolores oino cessaueꝛit:z iflatio z extẽño mẽbꝛi:z vulnus est fere uere ꝙsolidatũ.Si vulnus fuerit sutũ aut ꝙductũ:in quo nõ fuerit sanies gñata. Et si fuerit vulnus cũ ꝙtusiõe uel ab aere alteratũ:in quo erit nec̃ia saniei gñatio:securitas apatis est q̃ñ vulnus abũdanter sanẽ facit:z q̃ mẽbꝛũ est bñ tractabile:nõ iflatũ nec extẽ suz:z est fine dolore:tunc paulatine pmuta dietã donec ad dietã ueniat ꝙsuetã. ¶ Si vo patiẽs fuerit cõplonis fride z ficce z näli uel ꝙsuetudinarie hẽret debilẽ ſtõcuz: tũc eẽt nec̃iũ ab ipo ꝑn⁰ dare de carnib⁹ ꝙditis cum aromatib⁹ pauctis:z cũ cinamomo z.çç.z dare ei in ꝑn⁰ iulep:z post tres dies de vino:tã in vno q̃z in alio. ¶ Si eẽt ossis fractura cũ vulnẽ aut sine vulnẽ circa finẽ:ĩ est post securitatẽ apatis bonos cibos bñ nutribiles grossũ z bonũ seu forte faciẽtes repamẽtũ ossis:ut triticũ coctũ: pultes de farina bñ coctas.extremitates aialiũ.z uẽtres boũ bñ coctos z talia:per que ligamẽtũ forte gñari uale at. ¶ Quare nec̃iũ est cyrurgico/cõplones/vtutes/z etates/regiões/ꝙsuetudies/anni tpa in sua ꝙsiderare dieta: ut sciat dietam:ꝑm q̃ exigit diuersa ꝙditio uariare.ℳec opz tꝑm ꝑm vnum z idem ꝙsilium ꝓcedere in dieta.

¶De ulcerib⁹ antigs.doctrine tertie.trac.ꝑmi.Caꝑ.XI.

VLcera siũt ex apatis scisione uel aptura ſ.per se uł ex vulnẽ nõ suo curato tpe:uel ex aliq̃ excoꝛiatiõe:uel supadustione uel siccitate scidẽte:uel friditate ꝙstringẽte:uł nimia mã hũida coꝛrupta coꝛrũpẽte.ℳã oĕ vuln⁹ antiquũ hñs putredinẽ uel virus uel crustã:aut aliud q̃z sanẽ laudabilẽ tã nõ vulnus ſz ulcus ꝓpe dicek siue uocabit. Et hoc ulcus Rolãdus z Rogeri⁹:z magna ps modernoꝝ dicũt fistulã uł cancrũ:ſz nõ est fistula nec cãcer:q: fistula z cãcer differũt ab isto ulcẽ tanq̃z ꝓpꝛiũ a cõi. ¶ Ois nãq; fistula z ois cãcer ulcerat⁹ est ulcus:ſz nõ ꝙuertit:ſic in ꝓpꝛijs caplis ꝙtinek manifeste. ¶ Jstoꝝ ĝ ulcerũ ꝓz Aui.septẽ sunt spẽs.ℳã vnũ est virulẽtũ/sordidũ/pfundũ/siue cauernosuz uel absc̃oditũ/coꝛrosiuũ/putridũ seu malũ/ambulatiuũ/z difficilis ꝙsolidatiõis. ¶ Ex his aliqua ꝙueniũt cũ fistula in signis z formis/ut virulẽtũ z cauernosũ Alia ꝙueniũt cũ cãcro/ut ambulatiuuz z coꝛrosiuũ: z tñ differũt sic in caplis cãcri ulcerati z fistule ꝙtinek.Et hec oĩa differũt a vulnẽ:qñ in vulnere sanies est alba:eq̃lis in oĩb⁹ suis ꝓtibus:z iũcta nõ diſpsa:z sine fetore. ℳec eni sanies ex bñficio caloris nälis ẽ gñata:z ꝙsecuta fuit perfectã digõnem.Sed virus/crusta/putredo/z oẽs superfluitates ulcerum:a calore tñ extraneo generantur.

Vlcus ĝ virulẽtũ est illud in q̃ virus abũdat ſbtile ligdũ:qđ si fuerit rubeũ aut ad rubedinez tẽdẽs:z acutũ mo:dicãs mẽbꝛũ:significat dñium caloris exnei.Si vo sine calore fuerit:z ad albedinẽ tẽdẽs sine incẽdio:significat dñium frigiditatis extranee.

Sordidũ vo est illud qđ hẽt aliq̃s crustas grossas:aut aliquã carnẽ supfluã grossaz.

Pꝛofundũ vo est illud qđ hẽt magnã pfunditatẽ:z occultã forte tortuosam.

Coꝛrosiuũ est illud qđ sua malitia coꝛrodit:q: sanguis acut⁹ illuc dirigit.G.Acutus sanguis non solum carnes ulceratas coꝛrodit:ſz etiã bonas siue sanas.

Putridũ est ulcus fetens:hñs quãdã calefactionem extraneã submersaz:ex qua fumus resoluit putridus:ficut a carnibus putrefactis.

Ambulatiuũ est illud qđ serpit huc z illuc: non tamen nimis submergit in pꝛofundum.

Difficilis ꝙsolidationis est illud qđ sua mala ꝓpꝛietate occulta forte ueniẽte ei a mala totius coꝛporis qualitate difficile consolidatur.

¶ Ad curatiões oiuz ulcerũ plures currũt regule gñales Pꝛima q̃ nõ curank nisi a suis supfluitatib⁹ mũdificenk z exiccenk.2ª q̃ si coꝛpus uel mẽbꝛũ fuerit exẽ näle cõplonẽ debitã reducenk.3ª est si epar z splen lesa fuerit qđ pꝛimuz in antigs ꝓuigit ulceriba suis lesionib⁹ coꝛrigank.4ª est q̃ hũoꝝ q̃litas z q̃ntitas cũ flõmia z farmacia z bono regimine tẽpenk.aer q̃z si malus fuerit i bonũ aerẽ trãsmutek:q̃b⁹ oĩb⁹ ꝑuisis ad curã ulceris itẽdit medic⁹ ꝑut dz.

¶ Cura ulceris virulenti.

Vlcus ĝ virulẽtũ:vide si virus ex eo exiẽs sit subrubeũ uel citrinũ:z mẽbꝛũ aliquez videat hie colorẽ:z tunc laueꝛ ulcus cũ aqua decoctionis rosarum/oꝛdei/aluminis/balaustiarũ/lenticularũ simpliciũ uel cõpositarũ cum melle injcĕdo ad ꝓfundũ vulneris

siue ulceris:z optime lauek:z si virus fuerit sine colore: z mẽbrũ nõ habeat caliditatẽ:lauek cũ vino uel aqua de/coctionis mirre.absinthij:marrubi.saluie.pimpinelle: simplicis z cõposite cũ melle. ¶ Facta perfecta mundifi catione:incarnek z cõsolidek cuz hoc ꝓprio vnguẽto:qõ carnẽ in ulceribꝰ antiquis virulentis generat:z ipsa mũ dat z sanat:z cõueniunt in eo Rasis z Auic. ℔.litargirij ℥tũ vis z tere:z ponak in mortario cũ eo de bono oleo ro.z aceto:modo de vno modo de alio agitando:donec pfecte augmẽtek:z fiat in forma vnguẽti:z istud litargirũ est nutritũ:qõ est utile in multis casibꝰ. Deide ℔.de illo litargiro nutrito.p.viij.alumis.balaustie.curcume: uel loco eiꝰ uermes lõgos terrestres cõbustos.eris usti.plũ bi usti.gallaz.sanguis draconis.cathimie argẽti aii.tãtũ ℥tũ est duodecima pars totiꝰ vnguẽti:z oia misceank:z fiat vnguẽtũ. Hoc vnguẽtũ ponẽ in ulcere cũ tẽtis ut su pra.deficcat enim carnẽ gñat z ꝯsolidat. ¶ Hoc ẽt nota qꝺ in cura oium ulcerũ post mũdificationẽ semp est bo/nũ distẽdẽ sup pãnũ de vno mũdificatiuoꝝ de melle di cẽdoꝝ in antidotario. Et semp ponẽ circa vulnus a pte supiori vñ fluũt hũores:defensiuũ de bolo z terra sigil/lata:qõ sic fit.℔.boli ar.℥.j.terre sigillate.℥.ſ.olei rosa. aceti qõ sufficit:modo ponẽdo de vno:modo ponendo de alio usqz ad pfectionẽ vnguẽti liquiditas tñ qꝺ de o/ro.sit duplũ ℔z de aceto. Istud nãqz defensiuũ defendit omne mẽbrũ a corruptione:z ulcus a dilatatione.

¶ Cura ulceris sordidi.

Sordidum vo curak remouẽdo crustam seu sordẽ:que ibi est cũ puluere affo/dilloꝝ:qui dicek in fine:aut cum alio de mundificatiuis dicendis.postea consolida cum consolidatiuis.

¶ Cura ulceris ꝓfundi.

Profundum curak cũ mũdificatiõibꝰ inũcti endis:inũctiẽdo i illõ usqz ad pfundũ cũ istro facto ad formã clisteris:aut cũ instro fa cto de sambuco:cũ quo pueri,pjciũt aquã sibi ad inuicẽ uel cũ lauationibꝰ dictis in virulẽto ꝑm dispõnẽ calitatis uł friditatis mẽbri regrit. Et post mũdificationẽ inũctẽ/do intus aquã uel vinũ decoctiõis masticis z thuris: z ponẽdo ab ex vnum mũdificatiuũ de mũdificatiuis de melle dicẽdis. Et ad h̃ est optimũ ꝑparare mẽbrũ: talr qꝺ orificiũ vulneris pẽdeat ifieriꝰ. Et strige ligaturã apõ fundũ:z minus stringe apõ orificiũ. Et ultra eẽt bonũ si fieri posset:ut nouũ fieret vulnus in pte magis pẽdenti: ut inde putredo fluere posset:qz sic ulcus citiꝰ sanarek.

¶ Cura ulceris corosiui.

Ulcus corosiuum sanak suum acumen cũ aliqbꝰ frigidis reprimẽdo spãlr circa:z sanguinis acuitatẽ cũ cibis z potibꝰ corrigẽdo:z colerã rubeã pur/gãdo:vnguẽtis ꝯsolidatiuis fridis iungẽdo:ad qõ mul tuz ualet vnguẽtũ albũ Rasis qõ dicek in antidotario.

¶ Cura ulceris putridi.

Ulcus putridũ curak fetorẽ z putredinẽ remouen do ad qõ multũ ualet lauatio ydromelł cũ mirra:z mũdificatiuũ factũ de succo abſinthij.farina or/dei.melle z mirra.qõ.℔.succi abſinthij.℥.iij.mellis.℥. iij.farie ordei.℥.ij.mirre.℥.j.cõponank ad inuicẽ: locꝰ iteriorꝝ bñ repleak filis pãni linei. Si eẽnt ibi vmes gña ti occidank cũ succo calamẽti uel folioꝝ pfici uel pficarie uel cum decoctione ellebori.facta pfecta mũdificatione incarnetur z consolidetur cum suis ꝓprijs medicinis.

¶ Cura ulceris ambulatiui.

Ulcus ambulatiuuz curak cum farmacia z flõmia purgãte coleram z humores aduſtos:z po nendo circa defensiuũ de bolo armenico z de terra sigil lata dicto:z cũ vno mundificatiuorũ frigidorũ. Aliquã/do oportet cauteriçare superficiẽ cũ instrumento aureo. Hã illud cauterium membꝝ optime rectificat.

¶ Cura ulceris difficilis consolidationis.

Ulcera difficilis cõsolidationis si causa sit occulta sensui cõprehendik intellectu:qꝺ sit ex occulta mala coꝛporis dispositione:z ideo indiget rectifica tione coꝛpis z mẽbri: ut dictũ est. Si aũt sit causa mani/festa:z vna uel plures ex multis illã uel illas auferas.po stea ad curã redeas principalem.

¶ Cause que impediũt ꝯsolidationẽ ulceris.

Cause vo que ulcerũ impediũt cõsolidationẽ: sunt mala dispõ epatis:ut si sit nimis debilis ex caliditate z frigiditate z humiditate uel siccitate cuz mã ul sine mã uel cũ duritie uel debilitas splenis sanguinẽ a melia nõ depurãtis:aut sanguis multitudo:aut eiꝰ acuitas:aut ne ne plene sanguine deriuãtes ad ulcus:aut glãdule que sunt in inguine:que ulcera crurũ z pedũ imbibunt:aut labia grossa z indurata:aut caro superflua:aut inoꝛdinatio diete:aut medicia icõuenies illi mẽboꝛ:aut mẽbrũ lesuz hẽt malã discrasiã:aut ulcus est in malo loco:ut in sumi/tate cubiti:aut est forma ulceris rotũda:aut est ſb ulcere aligd de osse corrupto.oia h̃ ꝯsolidationẽ impediũt ulceꝛ/re te opz ꝯsiderare hec oia z corrigere corpus totũ z mẽ bra ꝑncipalia spãlr:z mẽbra oia si nõ fuerit in nãli cõplo ne ꝯpuata cũ filibꝰ:z si fuerit discrasiata:tꝑoꝛ remoue di scrasiã cũ ꝛrijs:sanguis ℥litatẽ z ℥titatẽ tẽpera.uenas si portãt ibi sanguinẽ strige:uel si est possibile amputa. glã dulas mãdates dissolue.carnez superfluã remoue.grossa labia subtilia. Si alr nõ potes grossitiẽ amputa: dietam corrige formã rotũdã ulceris:nisi neruus uena uel arte/ria impediat cũ cauterio actuali:siue cultellari ad lõgã for/mã ꝑm mẽbri lõgitudinẽ reducas. ¶ Os coꝛruptuz ſb ulcẽ remoue si sit ibi:qõ sic facies.os totũ detegas:aut cũ ferro carnẽ incidendo coꝛruptã:que sup os est coꝛrupta: aut cũ medicia que dicek in fine:aut cũ ferro calo:quod melioꝰ est. Osse detecto coꝛrupto nõ radas ut plimi faciũt ſz fortiter os illud ferro tãgas calo.postea oleũ sup ifun/de ro.calm:z vnũ de mollificatiuis antidotarij:z medici nis que hñt os coꝛruptum sine violẽtia remouere. Qm̃ esto qꝺ raspãdo ulradẽdo os coꝛruptũ cũ violẽtia remo/ueres:nihilomin⁹ est ei neciuz postea qꝺ nã superficiez os/sis expoliet z mũdificet alr:q̃re laborẽ remouẽdo multi plicas:z mũdificationẽ ad plenũ nõ facis:q̃re sepe puẽit fistula ide mala. ¶ Medicamẽ icõuentes coꝛrigik ꝯside rando cõplonẽ coꝛpis totiꝰ z mẽbri z gradus medicine. Mã si mẽbrũ siccũ fuerit:ut aures: nares:z oia ossuosa z cartilagiosa mẽbra:z hũerit putredinẽ multã:tũc mẽbꝝ idiget medicia multũ sicca. Si vo coꝛpus z mẽbrum fue rint:nãlr hũida z putredinẽ habuerit paucã:tũc medici/na idiges parũ sicca. Si ꝙ medio mõ coꝛpus mẽbra z putredo se habuerit:mediocriter siccãte idiges medicia Si vo duo mẽbra fuerit in cõplone eq̃lia:z vnũ habeat multã santẽ:z aliud paucã:qõ plurimã hẽt santẽ medici na idiget magis sicca. Postea opz te ꝑm mẽsurã rẽ nãlẽ cũ sili ꝓpuare:que vo ꝛ nãm cũ mẽsurato ꝛrio recurrẽ. ¶ Sz ℥titas apponẽdoꝝ ꝑm. ℈. nõ põt lris in termio denotari:tñ sufficit ut appꝛopinques rõni. Mã nãqz mi/rabilis potẽtie:qõ minus est supplet:qõ supfluuz est ex/pellit:nisi ab opõne nimis receſſerit:qõ si sit nec̃io nã in ope deficit nãli. Medicina vo mũdificatiua z exiccatia que necessaria est i quolibet ulcere ꝯcauo:ut grossã mũ/dificet supfluitatẽ:z subtilẽ exiccet:que sunt digõnis ter tie supfluitates:que nec̃io in quolibet ulcere ꝯcauo ge nerank:aut est fortioꝛ q̃z ꝙenit:aut debilioꝛ cõpetẽti.

¶ Significatio si medicina est magis sicca q̃z opz.

Significatio ãt qꝺ sit fortioꝛ uł ficciꝛ q̃z de/beat:est qꝺ ulcera ℥tidie cõca/uank:z est virus in eis ſbtile rubeũ z citrinũ:z circũdan tia loca sunt viridia:nigra:rubea:uł ſbruffa. eger quoqz feruorẽ in loco sentit nimiũ z ardorẽ.virus quoqz mul/tiplicak:qõ miser aspicies medicus:medicinam oꝛdinet

ficciorem:z sic ulcus semper tendit ad petus.

¶ Significatio si medicina est minus ficca q̄z opz.

Significatio vo q medicia sit debilis exiccationis est q sanes ul putredo est grossa,põderosa,ine q̄lis.liuida uel palida:mẽbrũ fridũ:albũ:ul liuidũ:i colore lympidũ z molle:z eger sẽtit friditatẽ in mẽbro. ¶ Dis viis i cesu p°:ficcitatez minuas medicie.in 2° addas:sicq̄z te pmutes in ope:ut exigit ꝓditio tam copis q̄z mẽbri q̄z superposite medicine. ¶ Ille vo q hos ignorat canones: male curabit ulcera: q̄re multi leuiter ducũt ulcera cũ malis opõnib° ad ulcera pessima: q̄ postea p bonũ medicũ nõ curant. ¶ Medicie ꝓ leues i exiccãdo q̄ desiccãt ulcera idigẽtia debili ficcitate sũt mastix.thus.faria ordei. Aliquãtulũ plus exiccatiua sũt yreos,aristologia.orobus.lupini.cortices lignoz.Fortio desiccatia sũt balaustie.pstdie.rose.nuces cipressi z silla. ¶ Mũdificatie leues sũt:cuc.mel.aq̄ ordei.serũ caprũ.aq̄ maris.aq̄ sulfuris:q̄ mũdificat z calefac.aq̄ alumis q̄ mũdificat z ifridat. Empla mũdificatiua:z vnguẽta cõposita:de qb° copiã hẽbis i antidotario h° libri.

¶ De fistula.doctrine tertie.tractatus pmi. Cap.XII.

f **Fistula** est ulcus pfundũ:cuius orificiũ est strictũ:z fundus eius amplus: hñs iteri° duritiẽ callosaz in circuitu:sic pẽna auis ul cãna:z differt i hoc ab ulcẽ pfundo uel cauernoso:qm̃ ulcus pfundũ ul cauernosuz:de q̄ dcm̃ est supius q̄uis cuz fistula ꝓueniat in pfunditate fundi:z strictura orificij: nõ tm̃ intus hẽt callosaz duritiẽ:q: fistula nõ mũdificat cũ lottonib°:qb° mũdificat cauernosuz ulcus:hoc est necessariũ illã callositatẽ z duritiẽ post lauationẽ cũ cauterio ul medicia caustica remouẽ:qd̄ cautertũ pfunditatẽ ulceris augmẽtaret. Quare nec̃tũ est cyrurgico istã scire diã:ut tã ulcus q̄z fistula sua sciat curare propria medicina.

Curatio. Si vo fistula sit i carne uel iter neruũ z neruũ:dũmõ sba nerui corrupta nõ fuerit nec os:nõ ẽ nece nisi recipe agrimoniã:z pistare cũ sale fortiter:tanq̄z uelles facẽ salsamẽtũ:z exprmẽ i fistula de succo p petiã exprsso illi° pistature:z iple post succũ in fistulã de pistatura sbe h° herbe:donec totã fistulã iteri° mortificauerit z mũdificauerit:qd̄ cognscit p carnis rubedinẽ z soliditatẽ fistulã iteri° circũdãtis.crastino inuenies orificiũ ampliatũ:z cũ ista feceris usq; ad.x.dies erit sufficiẽter mũdificatũ. Si videas igit rubeos z postea hẽas syrupũ mellinũ cũ q̄ laues fistulã:que iã est ulc° cõpositũ:z fit syrup° mellinus in hũc modũ.ℨ.aque lb.j. aceti lb.ß.mellis dispumati.ℨ.iij.folioz olive ligatoz cũ filo ℨ.j.sagittelle.lãceolate.añ.ℨ.j.hec oia bullãt ad pfectionẽ syrupi:z dimittat ifridari:z folia oliuaz auferãt z bñ exprmant:z residuũ cũ sagittelle foliis ꝓfuek. Et de lb li quore tepido bis in die ulcus qd̄ fuerat fistula usq; ad pfundũ lauet z optie exiccet z filis siccis ipleat:z supꝫ folia ponant sagittelle:qd̄ gdẽ ꝓtinuet donec penit° ꝓsoldet. ¶ Ex hac eni pbata medicia curat ois fistula carnis nisi sbaz nerui ul ossis corruptã hẽat in pfundo:z spãlr si fistula nõ sit nimis antiq̄: z callositas nõ sit nimis dura. In his eni casib° medicamẽ cũ agrimonia nõ suffic:imo nec̃tũ est ignis cauteriũ aut medicia caustica:q̄rũ plenã hẽbis doctrinã in sequẽtib°. ¶ Et si os eẽt in pfundo fistule corruptũ:auferas illud ꝑm doctrinã supꝫ dictã in pcedẽti cap°. ¶ Hoc de fistula ꝓnotato:q; si fistula p vias penetraret urie:ita q; p illã exiret uria sic̃ multotiẽs vidimus:aut p tortuosas aut occultas ptes factei vicina capitis penetrant:q̄rũ fundũ nõ posses pcipe:mel° est nõ curare cura.l.pfecta:hoc potes palliare z fetorẽ remouere cũ lauationib° mellis z cũ emplis:silr mũdificatis z cũ defensiuis circa locũ:ut ei° malitia mino leđat. ¶ Fistula q̄z est in tũcturis:ut pedis z mano z cubiti:ualde est difficilis ad curãdũ:z aliq̄n ipossibile. ¶ Si vo in aliq̄ loco fistula aliqđ de neruo corroserit:hoc sit molestum eã curare nõ est ei via:nisi leuis cauteriçatio nerui lesi:qm̃ cauterizatio cũ ferro calo ul auro:qd̄ meli°est:neruũ corruptũ mũdificat z exiccat:z cõplonẽ toti° mẽbri rectificat:cuius ꝓtiũ medicamẽ caustica opat. ¶ Medicamia caustica tã simplicia q̄z cõposita repies ad plenũ in trac.3° subsequẽti. ¶ Facta mũdificatiõe illi° carnis callose:tunc regiia carnẽ nouã:z ꝓsolida cuz medicinis ꝓsolidatiuis z regñatiuis:quarum in antidotario copia inuenit.

¶ De cãcro ulcerato.doctrie 3ᵉ.tracta.pmi. Cap.XIII.

c **Cancer** ulcerat° puenit ex aptura ul incisione uel crepatura cãcri non ulcerati:cui° doctrinã hẽbis in trac.3°.cap° de apatibus. Et puenit ex vulnere male curato:ad qd̄ aliũ de uenit mã melica putrida:aut q: mã que uenit ad vulnus:ibi corrumpit z mutat ulcus in cancrum.

Signa. Cui° signa sunt:q: ulcus est fetidum:labia grossa liuida ul nigra dura: z caro minus glãdulosa:z circũq̄q; cauernosa z ebleuata. Et signuz dc stiguẽs iter cãcrũ z ulcus simplex ul sordidũ: de q̄ dictũ est supi°. Apd̄ ista signa que dicta sũt hꝫ est:q; si lauek ex lixiuio q; cãcer fit sbpallidus turpio: q̄z erat:z exeunt ex eo q̄si baue:z fit putredo que est in eo q̄si pãnicli. Ulcus vo ex lixiuio q̄si mũdificat z remanet caro in ulcẽ rubio: q̄z erat z pulchrio:nec ulcus fetet fetore cãcri.hẽt enim cãcer ꝓpriũ fetorẽ:q nõ poterit ltis denotari: hꝫ p hoies qui cãcros sepe viderũt:optie ab alijs distiguit fetorib°

Curatio. Finalis regla in cura cãcri est: q; cãcer nõ curat nisi cũ totis suis radicib° extirpet. ¶ 2° regla nascit ex ista q; nõ dz ferro frido uel calo: ul medicia caustica tãgi: nisi sit in loco ubi possit penit° extirpari:q: q̄to plus cũ re violẽta tãgit:tãto plus ei° malitia augmẽtat. Unde q̄ si est i loco carnoso:ubi possit penit° extirpari:z tũc icide illũ cũ oib° suis radicib°:z uẽas circũdãtes exprme:ut sanguis tot° melic° excludat. postea illũ circũq̄q; ferro calo cauterica. Postea põe pultes de faria tritici.melle.z succo apij usq; ad pfectã mũdificationẽ.postea carnẽ gnia z figilla. Hoc nõto q; q̄tiẽs vis cancrũ cũ cyrurgia curare:ꝓpus melicã purga mãz.nã Hyp. dic̃ lb. ¶ Si vo tali loco eẽt ꝓnex° ubi tot° remoueri nõ posset:ut i collo mamilla factei ptib° ul ano uel breui° dicã locis oib° neruis.uenis.z arterijs intricatis,put vult Hyp.z uex nõ curare meli° cũ dic̃. Quibuscũq; cãcri abscõditi fiũt nõ curare:meli° est q̄z curare. Curati eni.s.icisi ul ustiti:citi° peũt.nõ curati vo mltũ tps pficitũt. Sz mẽbr̄ sanũ cũ defẽsiuo sepe dicto defende:z ulc° cãcrosũ cũ vo laua capno z leuiter ficca:z vnge ulc° circa cũ vngẽ rasis de thutia:qd̄.ℨ.ceruse.thutie ablute.añ.ℨ.j.misce cũ olo ro.z succo portulace:ul alteri° herbe fride mõ ponẽdo de vno:mõ ponẽdo de alio:sic̃ succuz solatri z silia. z erit bonũ ut ꝓciat i mortario ul lamia plũbi facte mõ ō vno mõ de alio: z agitãdo sp usq; ad pfectionẽ vngti. hꝫ ẽt vngm multũ valet ad defẽdẽdũ ne malitia cãcri ulcerati augmẽtet:z cũ hꝫ uti bono regie:qd̄ est claꝛ bibẽ vinũ z leue:z dimittẽ turbidũ:rubeũ z spissũ:z carnes comedẽ bonas:ut arietis.z capoli iuuenũ lactãtiũ.caponũ.gallinaz.pullorz.pdicũ.fasianoz.z puaz auiuz. Et dimittẽ carnes bouinas.z capinas.ceruinas.z anserinas.z oiuz auiũ magnaz z degẽtiũ i aqs:z salsa ẽt acuta:ut eger vitã hẽat lõgiorẽ. ¶ Uex si ulc° sit fetidũ:qd̄ nõ tãtã hẽt malitiã q; tñ a qbusdã dicãcer:de quo dictũ est supi°:curat cuz pulue affodilloz ut bñ mũdificet:q: optim illõ ulc° pfecte curare z bñ curat.ppea Rolãdus z Rogeri° z plures alij ponũt i libris suis curã cãcri:q fit i locis neruosis:z dictũ fe illos curasse. Sz scias p certo q; cãcer uer° p viã aliã q̄ dicta est i pn° h° capti nõ curat. ¶ Et si dubites utrũ sit cãcer ul ulc° simpx ul sordidũ:q: signa supi° dcã tibi sũt ãbigua. Incipe ab aliq̄ pluẽ mortificar:ut a pluẽ affodilloz z ide pcessum:q: si eẽt cãcer uerus/videbis q̄to magis mũdificare volueris ei° malitiã augmẽtari. Si vo nõ est

cãcer mũdificabit sic̃ ulc⁹. Cũ g̃ vides ei⁹ augmẽtari malitiã a cura uera desistas: z ad pdictã curã de vnguẽto de thutia pdcõ redeas palliãtẽ. Mã si curare intẽdis z curã ei⁹ pseq̃ris: vitã eius abbreuiabis: z si pallias plõgabis.

¶ De causis que impediũt ꝓsolidationẽ vulneris z ulceris remouẽdis. doctrine tertie. tracta. ꝑmi. Caꝑ. XIIII.

1 **Am habuistis** supi⁹ in cap⁹ de ulcerib⁹ in g̃nali cãs que ulcera ipediũt ꝓsolidari: z documẽta sũmarie/que nec̃ia sunt ad cãs singulas remouẽdas. Mũc aũt in ꝫ spãli capꝫo docebo q̃liter aliq̃ cã ipediẽs oꝫ removeri per cyrurgicũ: ita q ꝫ capꝫm cũ illo iũxeris hẽbis doctrinã nec̃iã ad itẽtũ. ¶ Si fuerit g̃ corꝑ⁹ cacethicũ uel ydropicũ: vide si curari põt ab illa disp̃one: z cura si scis: si nõ/pete phisicũ qui curationẽ illi⁹ disp̃onis facit: z iterim nõ fatiges egrũ: neq; cũ medicinis corrosiuis neq; icisione uel ifusione tẽtarũ grossarũ: ꝫ pone sup ulcera leuia mũdificãtia aromatica: mẽbr̃ leuiter tenentia mũdũ ne feteat: z curata illa disp̃one redeas ad curã ꝑncipalẽ. ¶ Hoc idẽ dico de mala disp̃one ẽpis quãtũcũq; debilitet. Silr de splene: q; nisi hec duo in sua fuerint disp̃one nãli: ulcera nõ curant. ¶ Si multitudo sanguis te ipediat qõ cognoscit̃ per uenarũ totꝰ corꝑis replonez per factei rubedinẽ/z extẽsionẽ: per dulcedinez in ore: p nauseã in ieiunio: per graueding supcilior: per etatez iuuentlẽ z cõplonẽ calidã z humidã: per usum vini z carnũ iducta: fac eũ flõmari de uena que mẽbro leso portat nutrimẽtũ. deide de uena que mẽbrũ lesum põt melius euacuare: ut si sit ulcus in crure: flõmet̃ de basilica brachij eiusdẽ. postea de uena que est iter mediũ digitum z auricularẽ. Si aũt sanguis peccat in q̃litate sola: illũ corrige: ut si fit acut⁹ nimis z calidus parũ euacua: z cũ cibis frigidis stipticis ꝓpinatis. In oib⁹ aũt alijs casibus qui nũant in capꝫo ulcerũ g̃nali: ꝓcedas ut in illo capꝫo ꝓtinet. ¶ Attẽdẽdo q; sunt alique medicine que cũ hoc q; deficcãt z mũdificãt: ulcera hũt ultra quãdã ꝓprietatẽ occultã ꝓsolidare difficilia: q̃rũ quedã sũt simplices: q̃dam cõposite. Simplices sũt limatura eris/limatura ferri/flos eris adust⁹/vitreolũ rubeũ adustũ: oia acuta corrosiua: si aduranf magis valẽt: q; matorẽ hũt ꝓsolidationẽ: z minuit eoꝝ corrosio. ¶ Cõpositũ bonũ. ℞. floris eris/limature eris. añ. ʒ. j. climie argẽti/climie auri. añ. ʒ. viij. gũmi cipressi. ʒ. iij. salgẽme. ʒ. j. aristologie aduste minnti thuris añ. ʒ. v. cere z olei mirtini quãtũ sufficiat. fiat vnguẽtum.

¶ De spasmo supueniẽti vl'neri. doc. ʒ⁰. trac. ꝑ¹. Caꝑ. XV.

2 **Pasmi** supueniẽtis vulnerib⁹: plurib⁹ cãis p cyrurgicũ curari necesse est: z opꝫ q; cyrurgic⁹ sciat cãm z disp̃onez spasmati: z qd sit spasmus: ut sciat illũ rõnabiliter procurare. ¶ Spasmus igit̃ est egritudo chordosa uel neruosa: in quo chorde uel nerui ad suã ꝓtrahũt originem.

Cause Cuius due sũt ꝓiũcte. s. nerui uel chorde. repletio vl' ianitio. Qui fit ex ianitiõe cãm hẽt: utplurimũ añcedẽtẽ nimiã eũonẽ sanguis uel alteri⁹ rei. aliq̃ lõgã afflictionẽ pp lõgos dolores: uel lõgã appetitus debilitatẽ: z iste paulatine uenit: z utraq; curã nõ hẽt ¶ Qui vo fit ex replone vnã hẽt cãm añcedẽtẽ cãrũ trium. Prima dolor fortis. 2ª trig⁹ forte. ʒª putrefactio. Aliq̃ oẽs cãe iste ꝓcurrũt ad spasmũ faciẽduz: q̃q; sufficit vna sola. ¶ Et iste spasmus añ sui ꝓfirmationẽ curat̃ aliq̃. post ꝓfirmationẽ rarissime uel nunq̃. Ois g̃ cyrurgic⁹ sit itẽr⁹: z videat bñ q̃tũ poterit: ne spasm⁹ in suo vulnere g̃net̃ cũ obuiatiõe defensiuoꝝ ꝓrioꝝ ne de cãis tribꝰ ꝓdictis aliq̃ ꝓcurrat q̃tũ poterit defendẽdo/mitigãdo/dolorẽ defendẽdo/corruptionẽ mẽbri ab aere frigido p/tegẽdo. Quia securius est spasmũ defendere ne supueniat: q̃ post aduẽtum medicina dubia subuenire. Nam si febris neruo uel capitti supueniat vulnerato anteq̃ superueniat spasmus semper est mortalis.

Curatio. Intẽde g̃ ad doloris mitigationẽ cum oleo ro. iungẽdo z cetera faciẽdo: ut in vulnẽ neruoꝝ dixim⁹: qũ utplimũ accidit spasm⁹ pp vulnera capitis z neruoꝝ. Si aũt pp pũcturã nerui vl' chorde dolor eẽt q faceret spasmũ: z cũ flõmia uẽtosatione clisteri si suppositorio z defensiuo vnctiõe colli z iguinuz: z sbassellarũ nõ posses spasmũ defendẽ: tũc nec̃iũ ẽ ut nerui illũ pũctũ uel chordã totalr icidas: ꝫ sensus z motꝰ mẽbri cui fuiebat neru⁹ ille vl' chorda parũ vl' totalr amittat q: melius est q; hõ sic se hẽat q̃ q; moriat. Si tũ cũ alijs remedijs hoiez a spasmo poteris ꝓseruare: melius est q̃ nerui totalr icidẽ vl' chordã. ¶ Si aũt nõ fuisti i ꝓncipio z iuenis hoiez spasmatũ ꝑ vulnẽ: fac sic̃ feci i ciuitate ẓMediolani. Quidã me⁹ scolaris noie Oliueri⁹ de mõte Orphano cyrurgic⁹ curauerat quẽdã uaginariũ de vulnere capitis: per qõ gdã fuerat lesus pãniculus capitis ossa ligãs: nõ tñ craneũ fuit lesuz. Et ille medic⁹ añ pfectã illius pãniculi purificationẽ ipz vulnꝰ extrisecũ solidauit: quo solidato pãniculus idignat⁹ cã fuit spasmi in illo iuuene g̃nandi. Ad quẽ uocat⁹ iueni illũ egrũ a spasmo teneri: z cũ ꝫ plura hẽbat a ꝑata circa faciẽ: qõ qdẽ signũ maluz est in vulnerib⁹ capitis. videꝫ eũ ꝑ mortuo reputaui: tñ uolẽs oia ꝑm rõnẽ facẽ abradi caput feci z vulnꝰ ꝓsolidatũ usq; ad ꝑfundũ cũ rasorio renouauit: z totũ vulnꝰ olꝰ ro. feruẽti repleui: z totũ caput oleo ro. ꝑdicto cũ modico aceti vnxi: z ex oleo solo ceruicẽ z collũ vnxi sup vulnus vitellũ ouꝰ cũ oleo ro. posui: caput totũ cũ binda suppositas stupa duplicata ligaui: z brodiũ pulle os apiẽs eius ꝑ pinaui. vinũ clarũ plurima cõmixtũ aq̃. in crastino rediens ipm melioris disp̃onis iueni. os nãq; apiebat z meliꝰ loq̃bat. vulnꝰ tñ adhuc siccũ iueni: medicinã z vnctionẽ iteraui. Et i die ʒ⁰ cutis capitis hũectata fuit: q̃ pus erat sic̃ cortiũ ad ignẽ expositũ exiccata: talr q; extenuata: q; nihil de carne iter cutẽ z craneũ videbat. Cõtinuãs ita curã vulnꝰ puenit ad sanie. Juueniscq; curat⁹ fuit a spasmo: bonã hũit curationẽ ipt⁹ vulneris z pfectã: ꝫ ille spasmꝰ sine febre fuit. Mã nõ recordor me vidisse febrẽ i vulneri bꝰ neruoꝝ z capitis ꝓcedẽ spasmũ: q; spasmat⁹ ille nõ obstãte remedio vl' remedijs morere. ¶ Optimũ ẽt ẽ in ꝓnꝰ spasmatũ flõmare: maxie si fuerit fortis z repletꝰ: z satis de sãguie ex vlnẽ nõ exiuerit: ceruicẽ z collũ calis in unge oletis: ut nardino/euforbio/ruthaceo/liliaceo/z filibꝰ: z ẽt facẽ pua cauteria pũctualia iter spõdilẽ quãlibet colli. ita tñ q; nõ nimis cauterijs ꝓfũdet. Postea ligẽt lana i capite q̃ sit lõga z pẽdẽs p collũ usq; ad spatulas: z infũdat sup illã lanã oleũ calꝫ: z collocet ad iacẽdũ in lecto molli: sit i silẽtio z gete. ¶ Sũt eni q̃dã q ponũt i suis libris medicinã puocãdi febres: pp illũd Hyp. Al spasmo hito febris supuẽiẽs soluit: z q ponũt vngtã calã ad vngẽdũ ꝫ ꝫ ego nõ approbo i spasmo de vulnẽ: q̃uis possint eẽ utilia i spasmo q fine vlnẽ z hu. abũdãtia maxꝫ flati g̃nat

Signa disponẽtia spasmũ q̃dã sũt g̃nalia: q̃dã spãlia. ¶ Gnalia sũt dolor plim⁹ ocꝰlorꝝ/obligatas auriũ aut nariũ/aut palpebrarꝝ/aut labiorꝝ tortura/nocis ablatio/fauciũ ꝓstrictio/trãsglutiẽdi difficultas/motus difficil' maxie circa collũ: mẽbrorꝝ ꝓtio freq̃ns: z ꝓcussio repẽtia. ¶ Spãlia sig̃ cogñscẽ faciũt vnã de tribꝰ spasmi spẽbꝰ q̃ sũt ꝓstanꝰ: antostanꝰ: z tetanꝰ. ¶ Jn antostão nerui ꝓhunf añteriores caput añ curuat: nec illud eger erigẽ pt. mẽtũ ẽ q̃si sup pectꝰ: os ẽ strictũ: nec pt apire: z manꝰ z digiti plicãt ut pugnũ. ¶ Jn ꝓstano collũ ꝓrozq; ad retrorꝝ remãet aptũ: fauces apiũt: manꝰ z digiti apti extẽdũt. ¶ Tetan⁹ vo ptẽ utraq; tz: ita q; ad nullã ptẽ pt collũ ꝓtti: ꝫ totꝰ stat rigidus z distẽsus ac si palus eẽt a sũmo capitꝫ usq; ad iferiꝰ corꝑ⁹ isiꝰ. Hec oia vl' pãa sig̃ disp̃onẽ spasmati sig̃nt: q̃ cũ sint i vlnẽ capitis z nerui plus ꝑnosticãdo iuuãt ad fugã q̃ iuuamẽtũ ꝓbeãt in curãdo.

¶ Expletus est cũ oipotẽtis dei auxilio tractatus ꝑmus. Mũc aũt ad scõm cũ eiusdẽ gra descẽdamus.

¶ Incipit tractat⁹ scōs de pticularib⁹ vulnerib⁹ mēbroꝝ officialiū a capite usq; ad pedes: ꝓponēdo anothomiaꝫ mēbroꝝ ꝓfitꝫ: ꝛ iste tractat⁹ ꝫb vna sūma ꝙtinet. x. capla

¶ De vulneribus capitis ꝛ de eius anothomia. tractatus secundi. Cap. I.

Jctis sub d compēdio his que circa p̄mum huius libꝛi tractatum mihi pauca sciēti ptinere vident. Ad secūdum aggredimur tractatum qui cotinet quedam documenta cyrurgie: ꝛ quasdam regulas generales sub certis capitulis, put ꝓmittimus ad curas pticulares ꝑm diuersa coꝛpis humani mēbꝛa. A capite sumētes exoꝛdiū anothomiā vnīuscuiusq; mēbꝛi ꝓponendo curāq; vulnerū specialr oꝛdinādo. ¶ Dico ergo q̄ caput ex tribus cōstat ptibus. ſ. parte carnosa: pte craneata: pte cerebellari. ¶ Partem aūt carnosam dico carnez que supꝛa craneum extēdit: que cōstat ex capilloſa cute carneq; multiplicitꝛ musculis implicata. ¶ Capilloꝝ enim fuit utilis creatio ne frigus ꝛ calor poros cutis subito subintraret: ꝛ nihilominus per ꝓforatos capillos capitis fumositas exhalaret: ꝛ ut caput esset formosius: ꝛ ut eoꝝ colꝛ cōplexionem capitis denotaret. ¶ Cutis vō fuit craneo ſuppoſita lacertoſa cum ſpiſſa carne contexta ut craneū tegeret: frigusq; non sentiret ſupueniēs ꝛ calorem: que qdem est ex subtilibus neruorum filis a cerebꝛo ueniētibus: subtilibusq; uenarum ꝛ arteriarū partibus subtiliter cōtexta ꝛ formata cum tota coꝛporis cute cōtinua: lꝫ ꝓpter matorem porositatis necessitatem craneo sit grossiꝛ: ꝛ plus rara: cuius lacerti ꝓcedunt ꝫ q̄ incessus ꝓuenit capillorum.

¶ Pars vō craneata plurib⁹ est ossibus cōpoſita: quoruꝫ pluralitas est manifeſta sub sūmis duab⁹: ꝛ ꝙtinet iuuamēta. ¶ Prima nāq; summa que ſolius cranei continet utilitates. duo tñ ꝙtinet iuuamēta. Primū ſi vni ossis ptis lesio ſupueniat nō coꝛcet toti ossi. Scōa ne vnū os i vna pte fit durū: ꝛ in altera minus durū. ¶ Scōa sūma que ꝙtinet iuuamēta eoꝝ que sub craneo ꝙtinenť: q̄uoꝛ ꝙtinēt iuuamēta que per cōmiſſuras cōplenť nec fierent ſi illa ossa plurima eēnt vnū os. ¶ Primū ut uene per cōmiſſuras viā hēant: per q̄s descēdūt portādo cerebꝛo nutrimētū. ¶ Scōm ut nerui uenētes a cerebꝛo viā habeant exeūdi. ¶ Tertiū ut uapores cerebꝛi viā habeāt exhalādi. ¶ Quartū ut dura mr̄ hēat ubi ſuſpēdat: ne poſſit cerebꝛū grauare. ¶ Craneū vō factū fuit ex duab⁹ tabulis planis: vna ſupiorī/alia inferiori cū q̄dā pte ſpongioſa in medio ut eēt rarū ut fumi capitis poſſent meliꝰ exhalare ꝛ leue/ne nimis cerebꝛū aggrauaret. Jſtud craneū diuerſimode a diūſis anothomiſtis ponit. Nā qdaꝫ plura ossa qdā pauciora ponunt: ueritas est q̄ ſunt ſex: ꝛ vnū q̄ illa ſex ſuſtinet in poſtremis. ¶ Primum est os frōtis ſiue coronale qō tenet a ſupcilijs usq; ad cōmiſſurā que diuidit caput ex trāſuerſo: que uocať coronalis: ꝛ ꝓp hoc iſtud os coronale uocať: q; reges ibi portāt ſuas coronas ꝛ mulieres etiā. Jſtud os hēt in plurib⁹ quādaꝫ puā cōmiſſurā in plicatura frōtis: ꝛ ꝓp hoc a qbuſdā numerant oſſa duo. ¶ Duo alia oſſa ꝙtūgunť cū illo coronali in medio capitis ex trāſuerſo mediāte coronali ꝙtūctura ꝛ liganť ad inuicē per vnā tūcturā: que ꝑm lōgitudinē capitis ab añ ꝛ retro tendit: que uocať ſagittalis: eo q̄ est q̄ſi ſagittia: ꝛ contūgit in tūctura cum coronali ſic. Jſta duo oſſa uocanť nerualia: eo q̄ figura ſue cōmiſſure cū coronali ē figura nerui ſiue chordule: ꝛ ſunt in ſūma pte capitis ſicut ſcuta caput defendētia. ¶ 4ᵐ os est ex pte posteriori in puppi: ꝛ contungit cum p̄dictis nerualibus mediante vna commiſſura ad modum littere laude grece ſic.

Cōmiſſure vō tres que contūgunt iſta quatuoꝛ oſſa ſunt ita ac ſi ꝙtūgerenť ad inuicem due ſerre: q̄rū dentes ſeſe ꝙtūgerent ſic.

Et iſta cōiunctio oſſis cum oſſe facta fuit ſic in capite ꝓpter iuuamēta que ſciuiſti. nulluꝫ enim aliud os cum oſſe ſic coniungit. ¶ Sub oſſe laude est vnum os ualde durum in medio ꝓforatū: qō omnia ossa capitis ſuſtinet: quod uocatur baſillare: ꝛ continuatur inferius cum ꝓma ſpondili colli. ¶ Figura vō ꝙiunctionis illoꝝ. v. oſſiuꝫ capitis est ſic.

¶ A latere vō predictorum dextro ꝛ ſiniſtro oſſium nerualiuꝫ: que ſunt ꝑm lōgum capitis in ſummo duo ſunt oſſa in qualibet parte. vnum cum quadam adiacentia firma nō per inſerratiōnem ſerralem illis nerualibus ſupponunť: que uocanť oſſa mēdoſa. Sed quoniā hec oſſa in vna ſui parte ſunt multum dura: ubi ſunt aures ꝓforata: ꝛ ibi dicunť petroſa: ab aliquibus dicunť esse q̄tuoꝛ oſſa duo ab vna parte. ¶ Cum aūt hec oſſa capitis ad inuicem coniunganť in uentꝛo q̄ oſſa capitis ſex ſunt ꝑm ueritatem: ponendo os coronale usq; ad ſupcilia vnum: ꝛ oſſa mēdoſa duo: vnū ſcilicet coronale: duo neruaſia: vnum alauda: duo mēdoſa: ꝛ ſeptimum est os baſillare: qō non est de oſſibus capitis: ſed oſſa capitis ſuſtinens: ꝛ fit cōtūctio oſſiū ut dictū est trib⁹ ueris cōmiſſuris ſic: ꝛ duabus cōmiſſuris mēdoſis ſic.

Et cum est perfecta tota per hunc moduꝫ capitis compoſitio ſtant ſic.

¶ Jſta eni est forma capitis naturalis: ut ſit rotūdum ut ꝙtineat: ꝛ minus leſionibus ſupponať: ꝛ ſit oblonguꝫ habens ante ꝛ retro eminētiaꝫ ut locū inueniat neruorū exitus a poꝛta/videlicet ꝛ a puppi. Est etiā impoſſibile ut uoluit optimus Hyppoc. ꝛ eius interꝓres Gal. Tres alie compoſitiones capitis inuenire. ¶ Una ſi eminētia non fiat in anteriori: ſed fiat in anteriori planum: per hoc perderet cōmiſſura coronalis. ¶ Secūda ſi eminentia poſterioꝝ amittať: ꝛ ſit poſterius planum: ꝛ abperdať cōmiſſura alaude. ¶ Tertia ſi utraq; eminētia non ſit: ſed ſit totum caput rotūdum ſicut ſpera: ꝛ tūc non erit niſi vna cōmiſſura ex trāſuerſo in medio capitis: ꝛ aliam figurā im poſſibile est caput habere poſſe/ſine amiſſione alicuius partis ſubſtātie cerebꝛi: qō esſet vite cōtrarium. ¶ Per cōmiſſuram aūt medianam/que est in capite: deſcēdunt due uenule uenientes ab epate ſub craneoꝛ: ꝛ per foramē oſſis baſillaris quedam aſcēdit arteria a coꝛde uenieṅs ꝛ contūgunt ad inuicem: ꝛ cum texunť: ꝛ fit inde panniculus durus: qui est in medietate ſub craneoꝛ: ꝛ est ei ſuſpenſus: q; tabule ſunt plane: ꝛ nō poſſet dura mater cuꝫ eis adhererе: in cōmiſſuris qbuſdā ligaminibus panniculariꝫ ꝛ ab eo ueniētibus: qui egrediēteſ craneū generāt pānīculuꝫ oſſa ligātem: ꝛ uocať dura mater. Et fuit dignum q̄ arteria ſupius aſcēderet ab inferius: quoniam ſanguis eius ſubtilis ꝛ motus eius pulſatiuus ſi deſcēdiſſet ad inferius cum intēperato impetu deſcēdiſſet ad iferius: ſed aſcēſus tēperat illū fluxū. uenā aūt deſcendere fuit dignū ad hoc q̄ ſanguis eiꝰ ſpiſſior: ꝛ uene etiā gete oꝛdinate deſcēdat. ¶ He vō uene taꝫ pulſatiles q̄ꝫ gete cū durā mr̄em pfecerint: iterū ad vnū redeūt: ꝛ ſub tilr iterū ꝙuertunť ſiue ꝙtexunť: ꝛ gīnant piam matrem. ¶ Poſtea deſcēdūt in cerebꝛū portātes ei vitā ꝛ debituꝫ nutrimētū ꝛ ſpūm coꝛdialē: qui cum plus est in cerebꝛo plus digerit: ꝛ ſuſcipit formā aialis. ¶ Pia mater totuꝫ cerebꝛū cingit ꝛ diſtinguit: qō qdem est in tribus cellulis diſtinctum: ſcilicet anteriori: media: ꝛ poſteriori: que ꝛ oēs ſeu ſingule per medīū diuiſe aliquātulum videāturanteriοꝛ tñ manifeſtiꝰ in duas diuiſa videť: ita q̄ aliqui q̄tuoꝛ uētriculos cerebꝛi eē dicūt. ¶ Anteriοꝛ est latioꝛ ꝛ matoꝛ multum hñs de ſpiritu: eo q̄ multarum rerū fuerit ſuſceptiua. Est enim imaginatiue virtutis ꝓpriuꝫ

instrm que suscipit res a fantasia cōprehēsas: qs cois sensus recipit per propria sibi instrumēta. Et lz cerebrū totū ceteris: aliorūqz coporibus mēbror comparatione frigidum iudicat z humidū. Hec iñ cellula ad cellulas alias cōparata calida iudicat z sicca. ¶ Media oibus minor formā habet pineatā uersus anteriorē locū latam uersus posteriorē acutā ut plus apta sit recipere: z donec in ea rei recepte ab imaginatiua fuerit per estimatiuam data snia retinere. Hic uētriculus locatus est inter duo cerebri ad ditamēta: que duabus naribus hoium simul tūctis assimilant: que huic uētriculo sunt sicut sedes z culcitra super quā extēdit quādo res imaginatas suscipit. Postea sup etiā extrahit: sicut neruus cuz extractiua cogitat sup apprehēsis donec lata sit sentētia, postea iterū extēdit quā do uētriculo posteriori ptingit declaratū: z hic uētriculus medius aliis duobus satis est minor: qñ ab eo nerui procedūt: z ut multa comprehēdant in pauco: ut uirtus in loco paruo ad eius sumēdū cōsilium congregef: z iste uētriculus ad alios comparatus iudicat calidus z humidus. ¶ Deinde est posterior uentriculus qui est maior: isto z durior: qr ad alios cōparatus frigidus iudicat z siccus: q sīliter amplior est uersus meditū z posterius acuit: qui sētentias pnūciatas recipit z secrete cōseruat illa: sicut armariū thesaurus ex quo nucha procedit per foramē basillaris ossis duobus cerebri pāniculis inuoluta. ¶ Hec ergo forma cerebri suorūqz pāniculorū est: qd qdem cerebrum totū frigidū est z humidū: ut caliditatē tēperet spiritus cordialis: ne nimio eius motu in uirtutū opationibus deficcef. ¶ Albū sicut alba tabula: ut melius dispositiones possit recipe sensator iurīū: ut sensator dispositiones per illud possent melius pträsire. Molle ut posset cedere uirtutū motibus put oecet. Uiscosum ut nerui procedētes ab eo firmā haberēt tenacitatē: z quanto magis elōgarenf a pncipio: tāto magis eor duricies augeretur nec per hoc necessartū flexibilitatē eor duricies impediret. ¶ Duobus fuit illud necessartū uestiri pāniculis: ut haberēt gradationē: ne grossus cerebrū defendēs a craneo cerebrū lederet sua grossitudine. nec subtilis cranei duricie lederef. ¶ Fuit etiā pte mris additamētis pāniculis cerebrū tribus cellulis intercisum: ut spiritus qui morant in uētriculis haberēt per ordinē ad digestionē formā z pfectionē ultra illam quā habuerunt a corde recipiēdā uniuscuiusqz spūs aialis: z sic unaquaqz virtus in suo uētriculo suā cōpleret actionē anteqz res cōprehēsa posset ad sequētē uētriculū pträsire. ¶ Cum hoc etiā habet cerebrū aliquā medulle subam: que dictoruz pāniculor replet interstitia: z dictos circūdat uētriculos: cuius qdē aliq pars in capitis lesionibus pōt amitti: sine eo qp hō per illius medulle partis exitū etiā mortaf: qñ hec medulla nō est de suba uētriculor cerebri: de quib facta est mētio: que qdē tāte sunt nobilitatis qp quecūqz leuis ifectio uel minime ptis depditio eis acciderit: tunc eor incolumitate puant. Medū qp una de cellulis possit amitti z hō saluabif: sicut plures somniāt idiote. ¶ Anothomiā aūt oculor/aurīū/narīū/mādibularum/oris/linguе/z dentīū/definimus ponere usqz ad tertīū tractatuz z capitulū: in quo de eor z alior mēbror sumus egritudinibus aliis pter uulnera: si dīs processerit/tractaturi.

¶ Hic incipiunt cure uulnerum capitis.

Quandoqz fiunt in capite lesiones: aut sine uulnere: aut cuz uulnē. Itē tam que fiunt cū uulnere qz sine uulnē: alie fiunt cum fractura cranei: alie sine fractura. Itē taz que fiunt cū fractura qz sine fractura cranei. Alie fiūt sine lesione cerebri: alie cū lesione eius. Que qdē lesiones sic differūt in signis ita differūt in piculis z pnosticationibus z modis qbus eis diuersimode subuenif.

¶ Cura percussionis capitis sine uulnere cerebri lesione: z sine fractura cranei.

Nam si lesio fiat in capite sine uulnere: ut casu per cussione lapidis uel bacculi uel rei alterius pcutiētis: z fuerit sine fractura cranei: z sine cerebri lesione cū pcussione capitis. Tūc tu nō idiges nisi capillorū abrasione z loci unctione cū oleo ro. calido: z supr unctionē puluerisatione puluerīs seminis mirtilloz locuz stringēdo cū binda donec tot locus firmef z tumor eua nescit z pgregata mā resoluaf. Sic enim aut locū firmabis totū qp nihil corrūpef oino: aut pua corruptio remanebit: que si remaneat/cū sagittella loc apiaf: z inde tota sanies excludaf: z ut cetera curenf apata uulnerata.

¶ Signa fracture cranei sine uulnere cutis.

Si uero sine uulnē capitis craneū frangeref: qd cognoscit per dispōnē cāe z egri cōsideratiōe si pcutiēs fuerit fortis: aut eger ab alto ceciderit: aut fortis fuerit pcussione cōcussus: z si ceciderit/z cadēs celeriter nō surrexit: si scotomiā habuit uel cibū uomuit uel dolorē capitis magnū sentit: si nodū palee rūpere nō potest cū dentib. Si caput sicco z leui bacculo pcussuz/mute z rauce sonat. Si filo icerato posito iter dētes firmiter stricto suptrahant ungues z stringant: z fiat son per filū qui facit stridorē in dētib: nā hīs fractū craneū illā fricationē cū unguib sup filū: qd ab uno capite sub dētib tenebit illū sonū faciētē stridorē nullo mō poterit sustinere. ¶ Hec oia signa uel hoz plurima notāt craneū eē fractū: z ultima duo signa sunt oīb certiora. ¶ Et scias qp craneū multotiēs pōt eē fractū absqz eo qp nulla lesionez cerebrū patiaf a pncipio. Sed ex fractura cranei postea patif cerebrū sepe lesionē: qre teste. G. fractura ossīū capitis ab alioz fracturis ossīū in piculis diuersificaf pp accidētia que fracturā ipsam cōcomitāt: nec est nec fuit qui accītib illis z piculis: maxime cū in pncipio cerebrum motū fuerit: qp possit semp occurrē qn supuentāt: z eger quēcūqz habuerit bonum medicum mortaf.

¶ Nota mala accidentia que superueniunt cerebri lesionibus z panniculorum eius.

Mala aūt accītia que supuenīt lesionibus cerebri z eius pānicloz sunt uomit pseueras/ystipatio uētris uel fluxus/oculoz obliquitas seu strabositas: uni oculi lachrymatio/scotomia fortis/vtutū oium debilitas z alteratio. Alterant enim nō solum aiales vtutes: uerūetiā nāles z vitales: aiales. s. sensibiles z motiua: sensibiles qr nō recte videt: turbatus est audit z oēs alij sensus manifeste. vtutes ēt occulte: ut imaginatiua: ut credāt videē que nō videt: aut rōnalis ut uaria loquanf: z nō interrogati rndeāt: z memorialis/ut nō recordent sui nois. ¶ Aliqñ motiua multū grauaf: ut fere se mouē nō possint/maxime circa collū: suspirāt/pfunde: z febris aliqñ acuta quā rigor pcedit: que si cū rigore aut rigor sine febre supueniat/est pessimū signū: qñ si sequaf spasm/est sine dubio mortale. nigredo lingue: pustule circa mētū uel fauces: uel in alia pte capitis qz i uulnere/qd est malū signū: aliqñ sanguis z sanies ab auribus fluūt. ¶ His signis supuentib uel plurib eger sine dubio morief/maxime si pseverāt. Et maxime si plurib dieb eger fuerit in bona dispōne: z postea supuenerint mala accītia. ¶ Sed aliqñ supuenīt mala accītia pmo: z postea cū bono regimīe/boniqz medici iuuamētis sepanf accītia egri dispō uenit ad melī: tūc bonuz signū significat nāe vigorē lesionē maxime non timentis. ¶ O sancte spūs qui tue vtutis illustratione oia corda repleS fideliū: oiaqz sanctificas: illumina z guberna hūc scōm meū librū legētiū oculos tua influētia illumina: ut ea que in ipo bñ dicta sunt intelligāt: z si que in eo male dixerim: ab his aīos suos tua pietate auertāt. z ipa tanqz detestabilia relinquāt. Et spāliter in isto passu ubi nō solū ego uerūetiā meliores z pbiores scripserunt dubie. Uariā qz itētionē in h casu uarie posuerūt: nec ipsi nec ego viā iuenim: que nos in ope possit reddere certos z

ſpectalr in fiſſuris cranei penetrātib⁹:in ḡrū curis diuerſi ſm diuerſos modos ꝛ intētiones uarias opank.

¶ Cura vulneris ſimplicis capitis.

Cum dei ergo auxilio ꝛ gr̄a. Incipiaꝫ a ſimplici carnis vulnere capitis tanq̄ꝫ a p̄mo in quo nulla cranei leſio nec cerebri repik. ¶ Illud ergo vulnus cōſidera ſi fuerit enſe factū:uel alterius rei ſimplici modo vulnerātis:ꝛ illud vulnus ſue ꝛ ſupaſperge puluerē de calce ſuptus dictū:ꝛ oīa fac per ordinez ſicut ſuptus in capitulo de carnis vulnere continek.

¶ Cura vulneris capitis facti cum concuſſione.

Si uero vulnus factū fuerit matia uel fuſte caſu uel alio mō q̄ fuit ibi cōcuſſio:tūc eſt ne ceſſarīū ponē maturatiuū factū ex ptib⁹ q̄tuor aque:ꝛ p̄te vna olei coīs ꝛ farine tritici qđ ſufficit ad factēdū pultes:donec mā cōcuſſa fuerit maturata:qđ gdē diſtendak in pāno ꝛ ſuptus apponak:repleto vulnere corpuſculis oleo ro.ꝛ vitello oui madefactis donec vulnus ſanē ac/quiſierit:ꝛ dolor fuerit mitigat⁹:ꝛ tūc ponank in vulnē fila ſicca pānī uetuſti:ꝛ bñ repleak filis:ꝛ ſup̄ponak mundificatiuū de melle ro.colato:ꝛ farina ordei:donec mundificatū fuerit pfecte. Circa vulnus a p̄ncipio uſq̄ ad plenam mūdificationē ponak defenſiuū de bolo ſepe dictū deinde incarnetur ꝛ conſolidek.

¶ Cura vulneris capitis uſq̄ ad pāniculū penetrātis.

Si uero vulnus hoc uſq̄ ad pāniculū attingeret oſſa ligātē:lz os leſum nō fuerit:nō hēas illud p̄o leui:ſed bonā adhibe inde curā:oleū ro.infundak in illud uſq̄ ad pāniculū donec in vulnē nullus dolor fuerit. Et ptege vulnus illud ſicut alia vulnera cranei ꝛ cerebri a frigore ēt in eſtate:qm̄ frigus ultimo eſt nocuū oſſib⁹ ꝛ pāniculis vulneratis. ¶ Sūt enim alig qui oē vulnus in capite hue cū fractura cranei:ſiue ſine fractura quocūq̄ mō ſit leſum:ponūt deforis pānū vnum de lino ītinctuꝫ in vnguēto qđ ſic fit. ℞. raſine albe lb̄. ſ. olei ro. ℥. v. cere albe. ℥. iij. ſoluūt oīa in patella terrea:ꝛ factūt vnū corpus:ꝛ poſtea bullīūt ip̄m in bono vino p̄ magnā horā:ꝛ dimittūt refrigerari:ꝛ ītingūt ītus petiam pānī linei ꝛ pforāt illā cū forpicib⁹:ꝛ balneāt in bono vino:poſtea apponūt ſup̄a vulnus imediate:ſup̄a petiam talē ponūt ab utraq̄ pte vulneris vnū plumaceolū madefactū in bono vino optimo calido:ꝛ ſup̄a ambos illos plumaceolos ponūt vnū plumaceolū ſiccū de ſtupa qui cōp̄ehēdit oīa:ꝛ ligāt fortiter:ꝛ dāt egro bibē bonuꝫ vinū bonas carnes caponū ꝛ gallinarū:ꝛ p̄cipiūt q̄ vnam guttā aque nō bibat:ꝛ taliter ꝓcurāt oēs idifferēter:ꝛ dicunt q̄ plures liberank q̄ꝫ morianť ex illa cura. ¶ Sed qm̄ oēs auctores ſūt ꝓtra curā hāc:ꝛ ſpāliter i dieta. Ego nunq̄ auſus fui ꝓbare modū iſtū:qm̄ in corpe hois nō dz ꝓbari medicina:que nō videt ꝑſona rōni. Nam oēs p̄cordāt auctores:q̄ nihil eſt ita neruor ꝛ cerebri pcuſſiuū ſicut vinū ꝛ uſus carnīū:ꝛ maxime taliū eſt apatis calidi ꝛ ductiu⁹:uerū ſi tali dieta utēs caput de cōſuetudine hēat forte:ꝛ vinū in ſanitate nō timuerit:ꝛ fortis fuerit v̄tus iterū ex iſto regimine in aligbus p̄ſor:ak ꝛ citi⁹ liberak:tm̄ timēdū eſt ne calidū ſupueniat apoſtema:non p̄cedo taliter in dieta:ſed p:out dixi in capitulo de dieta:ꝛ circa locum facio ſicut dicam.

¶ Cura vulneris capitis cum fractura cranei ſm aliquos.

Alii cōſiderāt in fracturis cranei:utrū fractura cranei ſit cū vulnē magno:aut puo:aut ſine vulnē. Si cū vlnere magno ita q̄ ad fracturā cranei poſſit hēre ꝓceſſum:videt ſi eſt ibi aliqđ de oſſe qđ auferri debeat ꝛ illud auferūt. Et poſtea iter craneū ꝛ durā matrē ſubtiliſſimū ponūt pānū ītinctū in albu.oui aliquātulū exp̄ſſum:ꝛ replēt totū vulnꝰ cranei tali pāno. In vulnē v̄o exteriori qđ eſt in carne:ponūt corpuſcula de ſtupis madefactis in albu.oui uſq̄ ad ceſſationē emorroſagie:ponētes deſup̄ plumaceoluꝫ de ſtupa madefactū in ouo. Ceſſante emorroſagia ponunt pānū ſiccū ſub craneo ꝛ in vulnere:ꝛ ſup̄a vulnus pultes gīantes ſanē:qua gīata ponūt in vulnere carptam de pāno ſeu fila:ꝛ circa inungūt de vnguento fuſco:ꝛ in fine ponunt apoſtolicon ſup̄a vulnus.

¶ Cura fiſſure cranei ſm aliquos.

Et ſi fractura eēt rimalis uł fiſſuralis tētāt:ſi penetrat ad iteriora faciēdo ſtringē nares ꝛ os egri:ꝛ faciētes ip̄m ſufflare aſpiciētes ſi exhalat de rimula aliqđ ut ſanguis uel alia mā. Q; ſi exhalat aliqđ ut ſanguis uł alia mā/nō dubitāt illā rimulā penetrare. Et tūc aliq̄ tra panādā eē dicūt rimulā illā ab utraq̄ pte ab vno capite uſq̄ ad aliud trapanis pforātib⁹ craneū que videbis in hoc capō depicta. Sz h̄ peſſimū eſt totā rimulā ab utraq̄ pte pforare:lz ſufficit ſic aliq̄ meli⁹ factūt ab vna pte rimule craneū a pte magis pēdēte pforare:ꝛ tot facē foramina vnū poſt aliud quot erūt neč ta:ꝛ faciēdo tātuꝫ de foramine in craneo per qđ ſigd eſt deriuatū ſup̄a duraꝫ mr̄em ide poſſit purgari:ꝛ iſti q̄ꝫtū eſt ad trapanationeꝫ meli⁹ opank. Et factis foramib⁹ cū ſpatumine iciđūt ab vno foramine uſq̄ ad aliud ut poſſit totū os inter ordinē foraminū ꝛ rimulā euellē:ip̄mq̄ abijciūt:ꝛ poſtea p̄cedūt in alijs ut dictū eſt. Et iſte modus trapanationis tibi ſufficiat in rimulis qm̄ vtā eligis trapanādi. ¶ Trapanā cū qb⁹ capita trapanank/ſic debēt eē formata:ut in pūcto ſint acuta:ꝛ a duab⁹ acieb⁹ icidank:ſemp eorū acies ampliādo ne uſq̄ ad pāniculū poſſint ſubaꝫ penetrare:ꝛ debēt eē diūſarū q̄ꝫtitatū plures apud te:ut in p̄mis ponas magis ſtrictum:deinde debes ponere magis ampluꝫ:ꝛ

¶ Forma ſpatle cū q̄ icidik ab vno foraie ad aliū h̄ ē

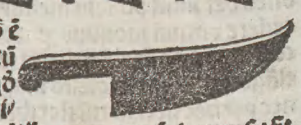

Sup iſto groſſo pcutiak cū malleo remoto q̄cunq̄ qđ remoueri dz: adequank ripe cuꝫ rugine:ne in ripis aliq̄ remaneat aſpitas:q̄ ſic fit.

¶ Et icidat a pte iteriori plicature ab alia nō. Vulnus aūt exterius

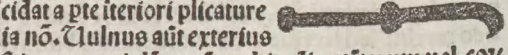

qđ eſt in carne/violēter cū multitudine tētarum uel corpuſculoꝝ ſtupe uel pānī tenēt aptū:donec loco oſſis deperditi nā creauerit repamētū qđ oſſis depditi ſupplet vices. Poſtea curāt vuln⁹ extrinſecū ſm curā vulnerū eis cōem ſub modis p̄dictis:oēs alioꝝ q̄ſi modi ꝓtinenk in ſūma:lz in particulari ope in aligbus diuerſenk.

¶ Ego aūt nō vidi in paſſu iſto viā aliquā que me poſſit a dubio remou ē:ſed notaui lōgo tpe tā ipoꝝ q̄ꝫ meū lōgū exp̄imētū:ꝛ ea vidē uolui que auctores medicine p̄dicabāt. audiēs. G. qui dicit. Si poſſum⁹ ſanē ſine oſſiū expellēdoꝝ expulſione expellē:hoc eſt bonū. Et cum eo p̄cordat Aut.ꝛ Serapio de cura ſode uenētis a pcuſſione uel caſu:ubi nō per trapanoꝝ:ſed per medicinarum modos docet in fractura cranei ꝛ cerebri leſionib⁹ opari Et ego notaui q̄ multo plures curank medicinarū modis q̄ꝫ pforātiū trapanoꝝ. Sequor in dieta doctrinaꝫ doctoꝝ ſicut in capō p̄imo de dieta ꝓtinek. ¶ Ego autez nō utor inſtrīs ad remouēdū os niſi in duob⁹ caſib⁹:vn⁹ ſi craneū adeo fractū fuerit q̄ ps fracta ptē ſanā ſubintrauerit. Scōus ſi aliqđ fruſtulū oſſis qđ durā pūgat mr̄em a craneo ſepatū fuerit. In hīs duob⁹ caſib⁹ qm̄ dura mater cōp̄reſſa per caſum p̄mū ꝛ pūcta per ſcōm dolores ſētiēs/humores attrahit:qui ſup ipſo panniculo gīnat apa qđ eſt cā ſpaſmi ꝛ accūtiū p̄dictoꝝ. ꝛ ultimo ducit mortē:ꝛ ſic cogor nociuū os cū inſtrīs remouere:in oībus alijs fracturis ſiue fixuris quocūq̄ fiāt mō:lz nō ſim de ipſius vita ſecurus:tm̄ cū maiori fiducia ſic p̄cedo:petēs auxilium a dño:qui plurimos per manus meas:ſicut per eius inſtrm iſto mō curauit:qui oēs aliter fuiſſent mortui. Et ſi cū oīb⁹ cautelis mets aliq̄ ſint defūcti:tm̄ cum ſubtiliter video rōnes ꝛ p̄ceſſus alios teneo viam hāc:que lz non

oīno fit certa:nī minus dubiā illā reputaui tenēs sentēti am Gal. qui dicit. Qui ad suā salutē nō nisi vnā viaz habuerit:etiā si mala est uelit nolit per eam transeat.

¶ Cura vulnerū capitis ꝑm modū quē tenebā cuz fractura cranei z sine fractura in ipsius curatione.

Cum autem accedo ad hoiem/qui vulneratus est in capite:z scio de fractura cranei per signa supius denotata. Primo cōsidero vtutē patiētis/etatē/z oia pticularia:deinde alia accītia ꝑdicta ꝓsidero. Et si signa video mortalia libēter fugio:ni si nimis ab amicis egri cū istātia sim rogat⁹. Et tūc mortis ꝓnosticatione ꝑcedēte facio:sicut in his in qb⁹ mala accidentia nō apparent. ¶ Si vo nō appent signa mortalia z fractura cranei manifesta fuerint cū amplo vulnē cutis:de qua pars ossis sit amputata ex toto:ita q ad duram mr̄em possim cū medicinis liberū habere accessuz. Primo semotis capillis/z raso capite pono pānū lineuz uetustū z subtile intinctū in duab⁹ ptibus olei ro.bñ redolētis:z pte vna mellis rosa.colati inter durā matrem z craneū caute z suauiter:ne dura mr̄ pānis cōp:imat: ex illis pānis totū per ordinē impleo vulnus ossis. Et vulnus carnis impleo corpusculis madefactis in vitello oui z oleo ro.eq̄liter simul mixtis:z supꝫ totū vulnus pluma ceolū puū:qui totū cooptat vulnus z ultra. Et circa vulnus facio vnctionē de medicina facta de bolo sepe dicta. supza totū pono magnū plumaceolū madefactum in bono vino calido:z postea ligo cū binda multiplr inuoluē do per caput:ut corpuscula que sunt in vulnere seu pānī nō possint ad aliquā ptē deuagare:z talr ut dura mr̄ aliquo mō ledat. ¶ Capilli aūt sic debēt in ꝓncipio remoueri:scindant⁹ ꝑ cū forpicibus:deinde caput cuz q̄tuor ptib⁹ aque frigide in estate z calide in hyeme:z vna pte olei ro.lauet suauiter uel balneet:cauēdo ne vuln⁹ subintret radicib⁹ capilloz z capillis talr mollificatis cuz no uacula radant. Et patiēte sic ꝑparato dimitto eū usq; in crastinū:z tūc ad eū redeo z vulnus iterū eodē mō ꝑparo:donec vulnus sanē faciat. ¶ Cōsideratio quoq; si fortis fuerit virt⁹:pationis plenus z iuuenis:z si paucus exiuerit sanguis de vulnē:tūc his ꝓcordātib⁹ facio ipm flōmari de cephalica:z facio q̄ oī die assellet semel cū suppositorio uel clistē si fortis fuerit multū ꝓcedēs in dieta: sicut dictū est in capl'o de dieta spāli. ¶ Cū aūt vuln⁹ sufficiēter sanē acgsiuerit:facta ēt sanie pono in vulnē craneī z sub craneo sicut ꝑus. Sed tūc pānus aliquātulum exp̄mat:z supꝫ vulnus mūdificatiuū ponā de melle ros. colato z farina ordei donec mūdificet:z dura mr̄ cū craneo incarnet:z tūc in ꝓncipio supspargo in vulnere pulueré capitalē:qui sic fit. Re. thuris cipi/nucis cipressi/semi. mirtillorz/mirre.aā. ℥.ſ. orobi. ℥.j. fiat pulus:supꝫ pluē riçationē pono fila pānī uetusti uel rasurā pānī. Supꝫ totū pono attractiuū factū de duab⁹ ptibus rasine al.z vna cere fil' liquefactis cū aceto fortī:z colatis per stamenia:z rarā sup aquā frigidā. Deinde accipio cuz manibus vnctis in oleo ro.z diu malaxo:z hoc in estate sic ꝓpositōa tur. In hyeme ponunt q̄tuo: ptes rasine z gnque cere:z illud attractiuū distēdo supza pānū:z pono supꝫ vuln⁹ exterius usq; ad pfectā cicatriçationē. ¶ Si vo eēt aliq̄ ps ossis que durā mr̄em pūgeret:tūc cono: remouere illam ptē pūgēte cū piccatio:uel si nō possum q: firmiter se tenet cū sano:tūc si possum hēre cū rugine ruginādo a pte a qua se tenet remoueo:si nō possum facio vnū foramen uel duo uel plura ꝑm ossis magnitudinē euellēdi/ubi se tenet cū sano:z postea cū spatumine icīdo inter vnum foramē z aliud:donec os totū possum bñ remouē:remoto osse ꝓcedo ut supza. ¶ Sz q̄n os remoueo z in craneo cū instr'is laboro:ipleo aures ifirmi cū bōbace:ne sonuz ferri sup os audiat trepitātis. Si'l mō remoueo ptez fractā que subintrat ptē sanā:per quā pōt cōp:imi dura mr̄. ¶ Si vo fr'ustulū uel petia ossis se teneret:z adhuc non posset de sano facilr remouer:ut durā matrē nō pungeret uel cōp:imeret.a ꝓncipio os lesum ifundo oleo ro.z supza illud os in vulnē oleū pono ro.cū vitello oui: donec os illud sit mollificatiuū:z q̄ possit leuiter extirpari: z tunc remoueo z ꝓcedo inter duram matrem z craneum sicut superius est ostensum.

¶ Cura si fractura erit in modum rimule.

Si uero fractura sit i modū rimule ul'fissure: ita q̄ neutra ps deꝑssio: uel eleuatio: videre:tūc cōsidero utrū talis rimula totū craneū penetrauerit:qđ per signa supi⁹dicta cognoscit:z ēt cū vno alio sig̃ qđ nō fallit. s. q̄ de mastice facio puluerē:z cuz albu.oui distēpero ad mellis spissitudinē:z distēdo supꝫ pānū supꝫ rimulā imediate:dimittēs a mane usq; ad sero z ecōuerso. Cū aūt remoueo z si rimula penetret:inuenio uestigiū siccū ex oppōsito rimule supꝫ medicinā:que ibi plus q̄z alibi deficcant ꝓpter calorē ab itrinseco ueniētē. Si aūt nō penetrat nō magis supza rimulā q̄z alibi deficcat. Si nō penetrat:cura eā ꝑm q̄ dictū est in ꝓncipio huⁱ⁹ capituli:ubi posui curā vulneris:ubi craneū uel cerebrū non est lesuz. ¶ Sed si penetrat:ibi pēdet dubiū. nā gdaz dicūt ipossibile eē tale vulnus curari/nisi rimule trapanentur:z ossis quātitas auferat:ut deriuata supꝫ durā matrez mā abstergat.aliogn dura mr̄ putrefit z corrūpit:quare mortē eger q̄ per ossis remotionē poterat liberari. ¶ Ego vo cū in trapanādo videā nō modicū eē piculū:z maxie cū illa rimula sit ꝓpe cōmissuras ubi trapanatio penitus est mortalis. Et q̄n vidi plures quos sine trapanatiōe iter manⁱ⁹ meas deus oīpotēs sua mirifico:dia liberauit:nullū trapano nec craneū ferro tāgo:sed rimulā oleo ifūdo ro.calo:z pono supza pānos in melle ro.colato:z olo ro. supdicta doctrina mixtis intinctos:ipōs pānis talib⁹ supꝫ totū vuln⁹ pono de vitello oui cū oleo ro.z circa defensiuū boli ꝑdictū usq; ad sanē gīatā. Et postea ꝓtinuo mel ro.colatū cum oleo ro.in vulnē:z supꝫ mūdificatiuuz de melle ro.z cū farina ordei usq; ad plenū gīatū craneī ligamētū qđ cognoscit:q̄n video corp⁹ ossa cōiūgēs:sicut si eēnt duo ligna cū glutio insimul colata:z tūc fila sicca pono:z supꝫ mūdificatiuū donec os est in superficie exfoliatū. Et tūc capitalē ꝑdictū puluerē puluriço:z supꝫ rasuram pānī pono uel carptā lineī:z supꝫ ꝑdictū attractiuū de rasina z cera:z cūcta facio ad cōsolidationē que supius notaui. ¶ Et cū mihi obijcit:quō pōt fine ossis eleuatione sanguis z sanies exiccari:qui per rimulā supza durā matrē deriuauit. Rñdeo q̄ sicut mā frenesis multotiēs z q̄ magis est litargie:per empla exteri⁹ posita resoluit: ubi nō est craneī scissura:nec vulnus in capite:multo melius sanguis leuis z resolubilis qui per rimulā descēdit cum eadē rimula via fit:pōt per eā meli⁹ exhalare. Nec est sāguis ille in dure mr̄is suba:sic in aꝑtib⁹ iuiscat⁹:q̄re meli⁹ expulsioni nāe:meliusq; medicinaz obedit attractiōi.

¶ Cura vulneris craneī sine vulnere cutis.

Si aūt craneū lesuz est usq; ad iteriora sine vulnē cutis:qđ cognoscit signis ꝑdictis:tūc gdaz incidūt supza lesionē in modum crucis sic. z quatuor leuāt quarteria:z pānīculum discarnāt ossa tegētē:z postea utunt trepanis: z eorum cura cōmuni:sicut supius est ostē sum. ¶ Ego vo in modum crucis non incido cutim sed modum in trīagulū facti sic. z tñ facio vnū q̄rtū z os detego:ut oleuz ro.possit iteri⁹ penetrare.z medicine vt⁹ de melle ro.z oleo ro.possit ab iferius attrahere:z in hoc casu cūcta facio que supius declarauī. ¶ Sed si mihi obijciat per Cōstātinū:z per eū qui dicit:q̄ ope sūmo cauē debem⁹: ne intret cerebruz oleum:uel aliud penetret vnctuosum Sic respōdeo cum Aui. qui dicit:q̄ recte agit qui oleis utitur tepidis:z cum. G. z Seraptione. Et insup dico q̄

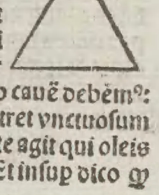

oleū ro.maxime qō fieri debet ex oliuis imaturis:nō est vnctuosum sed est siccū:z uocat oleū onfancinū:z maxime cū rose cū illo oleo admiscent:acgrit oleū illō aroma ticitatē ꝓfortatiē spūm aialē:z siccitatē:z expſſiuā vtutē ut vult.B.in de simplici medicina:per qō ꝓfortat cerebrū: dolores sedant:sanguis igrossat⁹ figs est ſbtiliat:gb⁹ ad iuuatis dura mr mūdificat extra cum auxilio positoruz.

¶ Cura motionis cerebri ex cōcussione uel graui pcussio ne sine fractura cranei uel carnis vulnere.

Quando cerebrū ex cōcussione mouet uł casu uel graui pcussione sine carnis uł ossis vulnē. Tūc facias sicut feci cuidā regulari canonico ordinis sancti Augustini in ciuitate Mediolani:qui cuz uellet vnū magnū equū ascēdē:fuisset qz in sella:uolēsqz sedere:equus ille sup duob⁹ pedib⁹ posteriorib⁹ se ere xit:z ille canonicus per crupā equi cū capite iferius ceci dit ad terrā:z adeo fuit tor⁹ cōcussus maxime circa caput q incōtinēti sensuz pdidit totius corꝑis atqz motū. Tūc uocau⁹ qdā laicus amicus illoꝝ canonicoꝝ:rīdebat q ca sū nō viderat sikez:nec sciebat aliqd de scripturis. ¶ Ego aūt uocat⁹ uenies:iueni ipm nō audiētē nec loquentē:z se penit⁹ nō mouētē:ipm pro mortuo iudicaui:meo tamē addēs iudicio q pro cētū marchis argēti nō dimitterem qn adhuc ꝓbarē in eo si me⁹ eēt fr:iuuamēta medicine i ducēs q nā multotiēs cū bonis auxilijs opat occulte qō medico ipossibile vidēt. Tūc cū instātia rogat⁹ capillos abradi feci:deide oleo bono ro.cū q̄rta sui aceti calis to tū iunxi caput:z supaspſi puluerē mirtillorꝝ:z superposui pānū subtilē in eodē oleo z aceto madefactū:z supra stu pas lineas delicatas. Et ligaui binda totū caput:z supra posui pellē agninā.z sic oi die illū bis mutaui. Inungēs ceruicē z collū usqz ad medietatē spine.postea oleo cal⁹ camomille scōa die aliquātulū apuit oculos:z cepit aspi cere qui circa eū erāt sicut surdus aut iscies aut admirās Tūc alig uolebāt tētare si comederet:z ego nō pmisi:im mo dixi q ēt si uellet nō ꝓcederē ei cibū. Tertia die iter rogat⁹ balbutiēdo rīdē uoluit:sed vbū nō potuit forma re. In q̄rta die balbutiēdo locut⁹ est:z tūc ptisanā in po tū ꝓpinaui calidā quā bibit z retinuit. In qnta die sum pſit ptisanā spissam. In sexta die dedi sibi brodiū pulle:z tūc cepit fortificari:paulatimqz moueri:nō tū per multos dies potuit ambulare. Cū aūt cibū potuit sufficiēter suscē pere:ꝑcepi ei pillulas cochias ꝓpinari pro resoluēdo p euacuationē residuū māe per casum in capite ꝓgregate ꝑcepi quoqz ut cerebellis uterer autū z gallinarū:z pua rū'autū z capoloꝝ:sic faciēdo curatus est. Nunqz tā fuit subtilis ingenij z bone memorie sicut ante.

¶ Nota mala signa in isto casu apparentia.

Signa mala in isto casu appentia sunt tortuositas isolita facieī:z vnł ocłi strabositas seu obli quitas:apoplesia z spasm⁹:egestio insensibilis:z imobili tas oium mēbroꝝ ꝑteriqz lacertoꝝ pectoris qui salire vi dent. ¶ Plurima aūt que dicta sūt in .b. capło de tribus vijs que hodie sunt in usu.s.Prima via que dī in capitu li ꝓn⁹ qua plures utunt z utił ea Anselm⁹ Januēsis:qui multā ide cōgregauit pecuniā.ego tā scio q plures per hāc viā in et⁹ manib⁹ moriunt. ¶ Scōa est in oib⁹ lesio nib⁹ utł trapanatiōe seu ossis remotiōe cū manualibus istris. ¶ Tertia via est mea quā satis apte singulis casi bus denotaui.pōt lector huiⁿ opis illā eligē que melius placuerit sue uolūtati. ¶ Credo tā q qui bn vias oēs no tauerit:z dictoꝝ opinionē usqz ad medullā discusserit:z fines opum notauerit diūsoꝝ:q per viā tertiā:meaz vz: pauciores mori videbis:qz p aliquā viā alioꝝ. ¶ Be⁹ oipotēs lectorē huiⁿ opis i viā dirigat meliorē: cuiⁿ solo nutu ꝓmones gr̄am recipiūt:z doctrine pfectionem.

¶ Tractatus scōi.de vulneribus faciei. Cap.II.

Vāuis pmissum fit de anothomia mē broꝝ cōpositoꝝ seu organicorū in ꝓmo capło huius secundi tractare:relinqmus tamen ꝓpter melius de anothomia mēbroꝝ faciei usqz ad tra ctatū tertiū:ubi tractabimus de egritudinib⁹ que nō sūt vulnera uentētibus in his mēbris. ¶ Vulnera aūt que fiūt in facie:aut fiūt sagitte teli uel cultelli pūctura uł alia silī re pūgēte quecūqz sunt vulnera huiⁿ loci.ꝓpterea q est locus semp appens z q formositas faciei sup alia pul chrū reddit hoiem z ecōtra ōrtū. Necessariū est cyrurgi co ut magnam hēat diligētiam in vulneribus faciei.

Cura Vulnus ergo factū ab ense uel silī qō semper est lōgū:debet sui subtiliter z ꝓfūgi. ¶ Et q̄ plures de nasi vulnere mētiunt.dicūt enim q aliqs por tauit nasum incisum in manu qui fuit in loco suo postea repatus:qō est maximū mēdaciū:qm vitalis spūs incōti nēti perit.nutritiuus silr z motiuus. ¶ Inciptam ergo ab incisione nasi nō ex toto vulneris:cuius aliqū sit ꝑm lōgitudinē:z tūc est cura leuis ptibus ad inuicē cōductis z pūctis ibi positis ꝓut decet ꝑm doctrinā que in tracta tu ꝓmo capło de vulnere in carne supius dicit de sutura ¶ Si vo eēt ex trāsuerso incisus usqz ad labiū superius: nō tm cum toto caderet labio:sed a lateribus firmiter se teneret:tūc cōuertet nasus retro in suo scemate ꝓportio nādo nares ut recte pars inferior supiori directissime ut cōsueuerat se ostēdat.opponas duas tētas de cera subtili ter ponēs in naribus que supra vulnus attingāt si pote ris:deinde a ꝑte vna ꝓpe labiū in fine vulneris dimittē do spatiū dimidij digiti infra qō facies vnū pūctū z aliū ex alio latere oppositoꝝ factas vnū frōtis opposito in su premo. Et postea vnū in ꝑte media nasi ab utroqz latere z postea inter pūctū z pūctum singulos facies pūctos:ut oēs pūcti.ix.cum facti fuerint numerent. ¶ Supra su turā puluerē spargas de calce thure z sanguine draconis sepe dictū:supra puluerē ordina pānū intinctum in albu mine ouī z oleo ro.aliquātulū agitatis:postea tres ibi fir ma plumaceolos.vnū inferius.duos a laterib⁹ ab utraqz parte vnū.deinde duabus liga bindis:ita ut vna teneat nasum ad caput supius eleuatū ne possit inferius descē dere.alia ponat supra ut pululos cōseruet:z puluerem z suturā. Illa que sub naso ponit uersus partē posteriorem in supmo capitis torqueꝰ insimul. Et postea redit ad partē frōtis supportando fixā illam ligaturā ne nasus possit declinare inferius. Illa que ponit supra nasum cō torqueꝰ in occipitū posteriusz iterū redit ad nasum te nēdo pululos lateralr z nasum ne uagari possint circa suturas:z sup frōtē ponat defensiuū boli.z decetero fiat sicut fieri diximus de vulnere carnis.tractatu primo.

¶ Vulnera vo que fiūt in alia ꝑte faciei cū ense uel simili instro suant/ꝓducant/z curent:ut in eodē ꝓtinet capitu lo generali:hoc notato/q sutura que fit in facie semp de bet eē facta subtilius z melius q̄ in vulneribus alioruz membroꝝ. ¶ Pōt etiā sutura fieri in facie si vulnus nō sit nimis magnuz sic.ꝙ.masticis / sanguinis draconis/z puluerisa z distēpera cum albumine ouī ad mellis spissi tudinē:z intinge ibi petias ꝑm lōgitudinem vulneris:z pone vnam illarū ex vna parte vulneris:z aliam ex alia parte:z ꝑmitte siccari.postea renoua aliqd de sanguine in vulnere:z conduc vulneris ptes ad inuicē:z sue illas duas petias ad inuicē:z aspge de puluere de calce supra cōductas partes:z pone sup oia pānum intinctū in albu mine ouī z oleo ro.z cōserua partes cuz ligatura.sicqz ꝓ cede de omnibus ut dictum est.

¶ Si autem vulnera telo fiant uel sagitta ipsa extracta si vulnus fuerit patēs:tunc cura est eadem cum illa quam diximus in primo tractatu:siue sit punctus neruus siue non. ¶ Sed si sagitta esset in occultis faciei partibus ita q̄ videri nō possit:tūc vnusquisqz igeniose laboret que rendo quo modo stabat eger quādo fuit percussus:z vn de uenit sagitta:z ad quam partem videat vulnus tēde re:z videas si possis modum inuenire per quē extrahas

ꝛ tūc extrahaꝫ illa sicut pōt melius. Si nō pōt in vulnere ifundat oleū ro. ꝛ supra vulnus vitellū oui cum oleo ro. ponat: ꝛ dimittat sic/donec natura viā aliquā demōstret. ¶Multi enī lōgo tpe in illis ptib⁹ sagittā occultā portauerūt: quā nā post lōgū tps expulit: uel expulsioni viā aliquā pparauit. ¶Sūmo quoq; ope caueaꝫ q; per vulnera que fiūt in facie qñ suunt nō remaneat in ore aliq̄ torpuosita⁹ per quā os loquēdo uel nō loquēdo remaneat tortuosum. sic caute facias tuā suturā ut nō possit hoc accidere: qđ optime facere poteris si factū tuū securus ordinare: ꝛ ordinatam cum plumaceolis triāgulatis ꝛ ligaminibus conseruare.

¶De vulnē colli ꝛ et⁹ anothomia. tractat⁹ scđi. Cap. III.

Per collum ihoc titulo suppono locū totū itra caput ꝓtenū ꝛ humeros. Cuius anothomiaz pm q; pmisi uolo demōstrare. Quidā tñ faciūt differētiā iter collū ꝛ ceruicē: gulā ꝛ guttur: que tñ oia sub colli noie cōprehendunt multotiēs. Collū enim pmo formāt septē spōdiles q̄rū pma cū osse basillari multis ligamintib⁹ tñ debilib⁹ alligat: debilia fuerūt ut illa tūctura leuiter moueretur. Erat aūt necessariū caput ꝛ collū in illa tūctura multiplr pmutari. Et fuerūt ēt in illa tūctura ligamēta debilia multiplicata ut multa magnū onus possent sustinere: qđ est caput sicut pauca fortia potuissent: que nō sic si fortia fuissent motu multiplici obedirēt. ¶Prima enim spōdilis ligat firmiter cū scđa. Scđa cū tertia. Tertia cuz quarta. Quarta cū qnta. Quinta cū sexta. Sexta cū septima. Septima ligat magis laxe ꝓpter colli motū cū pma spōdili dorsi que octaua spōdilis incipiēdo a capite nuncupat. ¶Ab istis septē spōdilibus oriunt septē neruoꝝ paria: quoꝝ pmū par ex loco qui est iter pmā spōdilē ꝛ os basillare ꝓducit. scđm par inter pmā spōdilē orit ꝛ scđam: ꝛ sic de singulis: ꝛ isti nerui per caput ꝛ collū ꝛ mēbra faciei ꝛ pectoris/spatularū ꝛ brachioꝝ multiplr diuidunt: ꝛ in gbusdā locis eoꝝ rami cū aliqb⁹ ramis neruorū capitis cōponunt. Et isti nerui ꝓpte motiui dicunt: nec caret sensu: sic nerui capitis dicunt sensibiles: nec tñ oino motu carēt. Ex istis ēt neruis a collo spōdilib⁹ uenientibus cōponunt musculi qui sunt motus illarū ptiū istra. ¶In collo quoq; posteri⁹ ordinant uene manifeste uenientes ab epate ascēdētes ad caput sub qb⁹ sunt arterie occulte uenientes a corde que tēdūt ad caput ꝓpter utilitates suptus notatas. Et iterū postq̄ oia in capite ipsoꝝ officia cōpleuerint. Iterū descēdētes per loca post aures portāt ptem māe spermatice per loca renū usq; ad testiculos: q̄re dicit q; si uene ille inciderent/hō nunq̄ gñaret. ¶A latere dextro ꝛ sinistro colli ordinant due ceruices que sunt de mā ligamēti que ꝓcedūt ab ossib⁹ capitis ꝛ spōdiliū usq; ad caudā tacētes a latere spine: ꝛ uocant ibi lōge que sunt ges ꝛ culcitra neruoꝝ uenientiuz a nucha. ¶A pte vō anteriori est gula a mēto usq; ad pectoris furculā. Intra collū ꝛ gulā ab intra locat meri/sique ysophagus qui descēdit a pellicula circūdāte os interius usq; ad stomacū: ꝛ est ꝓtinuus in ipso stomaco: ꝛ deeius suba: ꝛ descēdit per ptē posteriorē colli coherēs spōdilib⁹ usq; ad gntā spōdilē dorsi ubi sepat a spōdilibus: ꝛ declinat ad interiorē donec pforet dyafragma: ꝛ est ex duobus pānīculis cōpositus: ꝛ tunica iterior est musculus lōgitudinalis per quam fit attractio. In exteriori vō sunt musculi latitudinales: per quos fit expulsio. trāsuersales vō nō habuit: q; nō est ei nēcia retētio. ¶Ex pte vō anteriori vsus gulā locat cāna pulmonis que cōposita est ex anulis cartilaginosis ligatis ad inuicē ligamentis pānicularib⁹ hñs a pte interiori pānīculū ualde contingentē illos cartilaginosos anulos. anuli aūt illi cum ꝓlūgunt cū mero vsus merū sunt defectiui: ꝛ est merus ad modū cāne: de qua ps q̄rta ecī ꝑm lōgū amputata. ꝛ postea subtili coopta pellicula ut cū per meri cib⁹ aliq̄ grossus nō hēat obstaculū: sed pānīculus ille cāne cedit cibo grosso per locū meri in stomacū trāseunti. ¶Sup has duas vias est epiglotus ex trib⁹ cartilaginib⁹ cōpositus. Et ex latere dextro ꝛ sinistro istius cāne pulmonis sunt uene grosse que uocant⁹ organice siue guidegi: ꝛ ꝑb illis ēt sunt arterie magne: ex q̄rū incisione magnū ꝓuenit periculū: ꝛ subita mors multotiēs pp magnā affinitatē cū corde/ꝛ ꝓpinquitatē cū epate citius per eas euacuat sāguis: q; spūs exhalat qui est iter corpus ꝛ aiam amicabile ligamētū. ¶Guttur dicit⁹ eminētia epiglotti: ꝛ lat⁹ gutturis dicit⁹ gula. ¶Nota q; icessus neruoꝝ musculoruz chordarū ꝛ filoꝝ ipsarū uenarū ꝛ arteriarū: ꝛ ipsarum ramoꝝ per ptes capitis ꝓcedūt ꝑm ordinē capilloz. ¶In collo vō ꝛ gula nerui ꝑm eoꝝ lōgitudinē ordinant: ꝛ per hoc vidē poteris quō sit necessariū cyrurgico semp incisiones facē ꝑm colli lōgitudinē ꝛ gule. Et q; vulnera facta per gladiū ex trāsuerso sūt periculosiora q̄z si ꝑm lōguz facta fuerint ꝓpter incisionē illarū ptiū ex trāsuerso.

Curatio Uidēdū est ergo de vulneribus istoruz locoꝝ. utrū facta sint ab ense: uel silib⁹: aut sagitta uel silib⁹. Q; si ex ense: aut facta fuerūt ex trāsuerso uel ꝑm lōgū: si ex trāsuerso ꝛ fuerint icise uene aut arterie magne ualde est dubitādū: nñ succurrēdū est fluxui sanguis/ꝛ cōsolidationi uene uel arterie ꝑm doctrinā superius in capl'o de fluxu sanguinis traditā. ¶Si autez neruus icisus fuerit: ꝓducas ptes nerui ꝛ sue nerui pelliculas in sutura vulneris quā facies ꝑm doctrinā tibi traditā de pictura locoꝝ neruosoꝝ: ꝛ suppone lūbricos terrestres ꝓtritos ꝛ bullitos cū oleo ro. ꝛ cōserua suturā cuz ligatura ꝛ cūcta ꝓsequere sicut in supdicto capl'o est ostēsum. ¶Si vō eēt ꝑm lōgū nō est necessariū nisi fuere ꝛ suspgere puluerē de calce thure ꝛ sanguine draconis ꝑdictū: ꝛ ꝓseruare suturā ꝛ puluerē cū ligatura usq; ad perfectā cōsolidationē. ¶Si aūt vuln⁹ illarū ptiū factū fuerit a sagitta cultello uel telo ꝛ silib⁹: ꝛ fuerit ibi sagitta: extrahe illā leuiter: ꝛ si nō est/uel ea extracta: vide si est ibi emoroꝛsagia: ꝛ tūc illā stringe ꝑm doctrinā tibi traditā. Si vō nō est ibi sanguis fluxus: vide si est ibi dolor: q; si nō ē: sufficit tibi ponē puā tētā: ut teneas aptū vulnus per vnum diē: ut videas an carebit ꝰ dolore: q; si caret/dimitte vulnus ꝓsolidari. ¶Qñ aliqñ accidit q; sagitta uel aliud simile trāsit per collū ꝛ gulā ꝛ nō tangit neruū/nec uenā/nec arteriā: ꝛ tūc nō indiget vulnus nisi ꝓsolidatione. ¶Si vō eēt ibi dolor uel ꝑncipiū iflationis: tūc eēt necīū totū vulnus ifundē oleo ro. calo ꝛ iponē tētā nō nimis grossam intinctā in vitello oui: ꝛ oleo ro. calidis: ꝛ tenere vulnus sic aptū donec saniem faciat ꝛ postea mūdificare: ꝛ post mūdificationē incarnare: ꝛ postea cōsolidare.

¶Nota ꝑicula que uenīūt ꝓpter huī⁹ loci vulnera.

Primum periculū est si collū ex trāsuerso cū ense incidit: ita q; incidant spōdiles colli ꝛ nucha ex toto tūc est mortale. Si nō ex toto nucha incidit/sed ledit est periculū amissionis sensus ꝛ mot⁹: ꝛ ad finē mortale nisi ualeāt medicamina rectificātia nuchaz lesam que ponent inferius. ¶Item si incidaꝫ ceruix aliqua ex trāsuerso uel aliqs magnus neruus: dato q; vulnus curet collū nunq̄ habebit liberū motū. ¶Itē si aliqua ex uenis organicis que dicunt guidegi uel aliq̄ ex ex arterijs que sunt sub eis incidit: timet de morte subita ꝓpter subitā spūs exhalationē: ꝛ ꝓpter affinitatem cordis. ¶Itē totalis incisio cāne pulmonis ex trāsuerso: ut plurimū mortale est. ¶Itē dicit q; si uene que sunt post aures incidant: ꝑhibet generatio. ¶Item incidit aliquādo uel pūgit neruus reuersiuus qui est sub aure ex utraq; parte ex incisione uel pūctura cuius fit ꝓpetua rauditas. ¶Si vō cum sagitta perforent loca illa etiam si ꝑforet trachea arteria/uel ysophagus: dummodo nō per medium perforet nucha: per competentia ꝛ bona remedia curabuntur.

¶Nota modum succurrendi nuche lese.

Modus succurrēdi nuche lese est ut infūdas in ꝓncipio locū oleo rosaceo:z sup̄ oleuz ro.cū vitello ouī ponat.oib⁹ modis intēdat ad doloris mitigationē:facta sanie ponat mūdificatiuū cū cōfortatiōne z icarnatione:qō sic fit.℞.mellis rosati colati.ℨ.iiij. cere rasine.añ.ℨ.ij.terbētine.ℨ.ij.thuris: masticis.añ.ℨ.j. mirre:sarcocolle:mumie.añ.ℨ.ſ.olei de mastice.ℨ.iij.farine ordei.ℨ.ſ.diſtēdat sup̄ pānū:z ponat sup̄ nuchā lesam.Ex hoc enim q̄q̄ semp debeat ꝓcedē ꝓnosticatio ad malū ꝓuenit nuche rectificatio:z motus mēbroꝝ ifra locū lesum exūtiū melioratio.ultra qō possibile medico videbat.Fortī nāq; nāe nihil est impossibile:maxie cuz per bonū medicū ex rebus eam iuuātib⁹:z ad intentionē ualētibus adiuuat.¶Et hic nota q̄ oē vulnus quod ad ſubam cerebri penetrat: uel ad nuchaṁ.Ita q̄ p nuche lesionē motus z sensus in mēbris aligbus amittat: maxime si est a spōdilibus renū supra.Et omne vulnus factū in extremitatibus lacertoꝝ:ut tribus digitis sō humeris z tribus digitis supra cubitū z infra:uel tribus digitis supra genu uel infra:z oē vuln⁹ in loco neruoso cū fortissimo dolore z duritie iudicādū est mortale:pp nobilitatē ipsius cerebri z ꝓpter affinitatē nuche cuz cerebro a quo descēdit sicut flumē a fonte:z ꝓpter affinitatē illoꝝ neruoꝝ cū cerebro nucha mediāte a qua ꝓcedunt sicut riuuli ꝓcedūt a flumine:q̄re semp debes in talib⁹ ꝓnosticare de morte:nec tū nisi bñ rogatus:z nō alr̄a cura desistas irrōnabilr̄.¶Mī natura cum bonis iuuamini bus facit multotiēs que medico impossibilia videbātur: tales tū curas nō diligas:nec nisi multū rogatus:z sic de mortuo te nullatenus intromittas.

¶De vulneribus spatularū z brachioꝝ z manuū:z eoruz anothomia.Tractatus secūdi. Cap.IIII.

S spatule qō est vnū ex q̄tuor ossibus que ꝓuenīūt ad formam humeri est os factū uersus spōdiles subtile z latū:z in finibus cartilaginosum.Ex parte vō supiori habet sicut vnam actē aliquātulū grossiorē.uersus vō brachiū in loco humeri est reductū ad quādam rotunditatem grossam in qua est pixis quedā:z est totuz illud os factū quasi ad formaz pale cum qua informat panis.Ex parte vō posteriori humeri habet quādam eminētiam. In hac pixide siue cōcauitate huius ossis intrat extremitas ossis adiutorij:qō qdem est os vnum grossum:z aliquātulum curuū multum cōcauū:ut esset leuius:ne gravitate viam lacertoꝝ impediret effectum uel officiū.hec extremitas rotūda pixidem intrat ossis spatule:z cuz ea ligamento fortī flexibili z insensibili alligatur.¶Os autem furcule pectoris est sic factum.

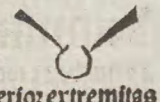

In parte inferiori habēs additamentuz quoddā rotūdū qō intrat quādā pixidē que est in supremo supioris ossis ex ossibus septem pectoris. Et vnaquaq; superior extremitas ipsius furcule ad suum tendit humerum:z coniungitur cum osse spatule z adiutorij:ut iūctura humeri sit fortior. Et ad hāc fortitudinē ꝓuenīūt duo ossa pua que uocant rostralia que assimilant rostro corui ad quēlibet.ſ.humerū vnū qō ifigit iter os spatule z os furcule:sicut cuneus firmās z tenēs locū.¶Os vō adiutorij in parte inferiori uersus cubitū habet eminētias duas.vna q̄rū est eminētior altera:z sunt ambe sicut meditetas rotule cuz qua haurit aq̄:que qdē eminētia intrat quādā cōcauitatē eidem in quātitate ꝓuenientē:que est in supiori pte minoris focilis seu ossis brachij:z ibi ꝓiūgunt mediātibus ligamētis.¶Brachiū vō a cubito iferius duo hēt focilia siue ossa:quoꝝ vnū.ſ.supius qō tēdit ad policē de quo dictū est q̄ cōtinuat cū adiutorio:z est vnū:aliud autē qō est iferius z tēdit vsus minimū digitū manus:z habet in sumitate uersus cubitū vnū additamētū rostrale sic fcm. ſ.q̄ supat cubitū per qō fit cubiti acutas in hora plicationis brachij ad iteriora:z phibet ne brachiū possit ad posteriora plicari.Ista aūt duo brachij ossa sunt adeo ad inuicē inserta:q̄ videt q̄ minus quodā mō pateat in maiori ossibus rasete que sunt.viij.quoꝝ q̄tuor ordinātur z cōtinuant cū gbusdā additamētis duoꝝ ossiū brachij p̄dictoꝝ:z alia quatuor cōtinuant cū ossibus pectinis manus que sunt quatuor:quorū vnūquodq; ee.ſ.pectinis cōtinuat cum osse ꝓmo ex tribus ossibus cuiusq; ex q̄tuor digitis ꝓter policē.¶Nam polex tria habēs ossa:sicut ceteri digiti cōtinuat suū ꝓmū os cum extremitate superioris focilis ut sit solus ex opposito cōprehēdēs cum alijs firmius:z firmius retinēs apphensum.¶Oia ista ossa:de qbus est facta mētio in iūcturis humeri.ſ.cubiti: rasete:z nodoꝝ oium digitoꝝ cōiūgunt ad inuicē mediantibus ligamētis/sicut dictū est.z uestiunt ossa ista carne simplici z musculosa ꝑm q̄ ad mēbri formam ptinet meliorem.¶Et ꝓcedūt nerui magni z manifesti a nucha.qui qdē nerui cōponunt cū ligamentis z carne simplici factētes musculos monētes ptes illas:quoꝝ aliqui sunt ualde manifesti:z alīq sūt occulti.ꝓterea q̄ in tres ptes minimas diuidunt.¶Manifestoꝝ vō quatuor sunt musculi in carnositate brachij inter humerū z cubitum. vnus ex parte exteriori:alius ex inferiori:aliud ex supiori.Cum interior attrahit plicat brachiū ad intra:z ei contrarius elōgat.Cum aūt exterior acuit cōponit brachiū ad extra:z interior elōgat.Eodez modo per alios duos eleuat brachiū:z deꝑmit.Cum aūt aie ꝓcepto oēs eq̄liter laborāt brachiū rectum erigit ad partē aliquā nō declinās:z isti musculi tribus digitis sub humeris iūcti sūt inde chorde.Et simil̄r supra iūcturam cubiti:z in adiutorij medio cum chorde ille ad eorū cōpositionē multipliciter diuidunt.Infra vō cubitū tribus digitis chorde ille que carne fuerūt denudate trāseūtes per cubituz.Iterum cū carne multipliciter diuidunt:z alios faciūt musculos:z taliter fit chordarū denudatio:z musculoruz generatio donec vnusq;q; digitus particularē habeat ñ necesse fuerit suum motum.¶In vno q̄q; vō brachio sunt q̄tuor uene manifeste que sicut uenīūt ab epate z ꝑ brachiuz dispgunt.Nam ex uena ramosa que ex gibbo orit epatis:que ut diximus in duas diuidit ptes.vnam ascēdentē:z aliā descēdentē:uenit ascēdēs ad dyafragma z eius aliq̄ ps per dyafragma dispergit per mēbra pectoris:z alia trāsit ad subassellas:z ibi bifurcat.Et vna pars tēdit per assellā per inferiorē ptē vsus cubitū ubi manifestat z uocat basilica seu epatica:postea tēdit per partez inferiorē brachij:z reuertit ad manū inter digituz minimū z annularē.z ibi uocat saluatella seu epatica in dextra manu:z splenetica in sinistra.pars aūt altera que diuidit ab ista assellari:tēdit per ptē silueſtrē humeri:z ibi diuidit.Cuius vna ps tēdit ad caput:altera tēdit uersus brachiū.Et illa ité diuidit:cuius vna pars dispgit p brachium multipl̄r ex pte exteriori:z uocat funis.alia recto tramite tēdit uersus cubitū ubi manifestat per ptē supiorem brachij:z tēdit ad manū donec manifestet iteruz inter policē z indicē:z uocat cephalica.¶Ex ista cephalica ab humero uenīēte ex basilica uenīēte ab assellari diuidunt duo rami ad singula singulus:qui ad inuicez cōpositi cōstituūt mediana siue purpureā.¶Sūt ergo q̄tuor ut dictū est.ſ.funis brachij:que per ptē tēdit silueſtrē Cephalica que per ptē tēdit supiorē.Basilica per ptē tēdēs inferiorē.Lois seu mediana seu purpurea seu fusca qō idē est:que cōponit ex ramo basilice:z cephalice que per ptē inferiorē mediā tēdit z manifestat in brachij plicatura.¶Multas nāq; hñt uene uenientes ab epate diuisiones:donec ad diuisiones uenīāt capillares:q̄s qui dē diuisiones anothomiçādo ꝓfecto nō est multum utile cyrurgico:neq; diuisio talis opi subijcit cyrurgie. Sed sufficit cyrurgico scire loca in gb⁹ uene magne repiunt

ꝛ arterie:ut possit ab iparū icisione piculū euitare ꝛ eaꝝ incisionib⁹ succurrere cū opꝫ. ¶ Nota etiā q̄ ad q̄cūq̄ mēbrū uena tēdit ab epate nutriēdi causa. Ad id quoq̄ mēbruꝫ viuificādi causa ꝓuenit arteria. ꝛ ubi sunt uene magne. ibi simlr sunt magne arterie: ꝛ ubi capillares. ibi sunt arterie similiter capillares.

De vulneribus ¶ Per ea que dicta sunt. p pendi pōt qualr magna supueniūt pericula ꝓpter vulnera que pueniūt in locis spatularū subassellarū adiutoriꝝ brachioꝝ ꝛ manuuꝫ supdictis. ¶ Nā si vulnera fiūt in adiutoriis ul brachijs ex trāsuerso piculū est icisionis lacerti: per qō mēbrū in ferius moueba ꝛ periculū de uene ꝛ arterie incisione: per quā sanguis restringi nō possit per medicū sicut uel let: ꝛ si fiat vulnus cū re pūgente ꝛ cadat sup chordā que est in extremitate musculi que uocat a Ga. thenantos ti mēdū est de spasmo: ꝛ per cōsequēs de morte. Nā dolor intrat per partē punctā ꝛ icisam: ꝛ per partē nō incisam ascēdit cerebrū: ꝛ sic inducit spasmū chordā illaꝫ nociua replēs mā. ¶ Itē multotiēs accidit q̄ vulnera que fiūt tribus digitis infra iunctura humeri ꝛ trib⁹ digitis supra iuncturam cubiti: ꝛ infra ubi est lacertorum finis: ꝛ ubi chordе sunt a carne nude magnum inducunt dolorem: ꝛ per dolorem spasmum: ꝛ per spasmum mortem.

Cura. Si vō vulnera fiāt ꝑm lōgitudinē adiutorij ꝛ brachij: tūc nō sunt adeo timorose. Videat ergo medicus utrū in his vulnera facta locis sint ꝑm lōgitudinē: ꝛ tūc ptes ꝺducat cū sutura si et⁹ ductura cum plumaceolis nō sufficit: ꝛ supaspgat puluerē de calce di ctū sepe: ꝛ cūcta que in vulneribus que fiunt in carne fieri diximus: ꝓsequaf. ¶ Si vō sunt vulnera ex trāsuerso: ꝛ icidaf aliqs neruus uel arteria uel uena: tūc ꝓcedatur cū strictura sanguis: ꝛ cū sutura capitū neruoꝝ ad inuicē uel chordarū: ꝛ ꝓseruef patiēs a doloribus cū bono regi mine ꝛ quiete: filētio ꝛ plano: ꝛ cuꝫ appōne defensiui de bolo supᵖ vulnus. Qō qdē defensiuū ꝛ si in aljs vulneri bus obliuioni tradaf nullo mō in istis vulneribus negli gaf. ¶ Sutura aūt ꝓseruaf cū puluere ꝛ ligaminibus ꝛ plumaceolis: sicut supius est oñsuꝫ: hoc aūt in loco ꝛ in si milib⁹ nō negligas. ¶ Et si ptib⁹ chordarū ꝛ neruoꝝ eēt ꝓriuꝫ: ꝛ q̄ pro hoc eēnt mot⁹ mēbroꝝ iferioꝝ debilitati: quib⁹ ꝓsuebāt neruī uel chordе: necessariuꝫ est punctos soluere: totūq̄ vulnus oleo ro. ꝛ oui vitello replere ꝛ su pra vulnus ponere de eadē medicina donec saniē fece rit: ꝛ postea mūdificare ꝛ icarnare: ꝑm q̄ est supius de claratū. ¶ Et si vulneribus in his locis factis calidū sup ueneri apa. ꝓcedas ut in ꝑmo capko supius est ostēsuꝫ. ¶ Si vō per appōnē olei ꝛ vitelli q̄ ad sedationem po nis doloris: sanguis fluxus acciderеt ꝓuocari: ita q̄ cuꝫ stricturis adhibitis dolor augmētaret: ꝛ oleo ꝛ ouo ꝓuo caret sanguis: tūc esset necessariū capita uenarū ꝛ chor darū ferro cauteriçare candenti. Ita tū q̄ labioꝝ ꝛ alne rum exteriora ferro nullo mō calido tangerenf nisi cuꝫ cauterio facere grossam escarā: ꝛ postea ponere vitelluꝫ cum oleo ro. usq̄ ad casum escare: ꝛ postea mundificati uum ꝛ regnatiuum. sicut ordo ꝓtulus promeretur.

¶ De vulneribus thoracis ꝛ membroꝝ in eo contentoꝝ ꝛ anothomia. tractatus secundi. Cap. v.

Thorax cōpositū est ex septem ossib⁹: quoꝝ extremitates sunt carti laginose: in quoꝝ supiori est pixis in quo figif furcula gule: iferius aūt hēt cartilaginē plicabilē: ꝛ iacet sup ore stōci. ¶ Ista septē ossa thoracis ad inuicē ꝙgre ganf ꝑ modū appodiatiōis: ꝛ cū istis ossib⁹ septē ꝙtinuā tur septē coste magne ex utraq̄ pte ab vno earū capite: ꝛ ab alio capite ꝙtinuanf cū septē spondilib⁹ posteriori bus: ꝛ sunt iste coste curue: ꝛ uocanf loca costarum a pte anteriori pectora: uersus aūt spondiles uocātur latera. ¶ Infra illa septē costas sunt q̄nque coste diminute seu falsе: que ex pte posteriori cū q̄nque ꝙtinuanf spondili b⁹: ex pte anteriori cū osse nō appodianf: sed cū lacertis uētris: ita q̄ cedit ab anteriori dilatationi ꝛ ꝙstrictiōi uē tris. ¶ Inter ꝑmā ꝛ secūdā de costis diminutis. hoc est inter octauā ꝛ nonā iciptēdo a supiori ꝙtinuaf dyafrag ma ꝛ reflectif usq̄ ad octauā costā. s. ꝑmā. Et ex pte an teriori cū ultimo osse thoracis: ꝛ diuidit nutritiua. Et ea ex trib⁹ substantijs pānicularib⁹ cōponif. s. supiori: ex q̄ fit pānículus qui diuidit cōcauitatē supiorem per medi um: ꝛ ex quo creanf pānículi qui regūt mēbra pectoris ab intra: ꝛ pānículo inferiori ex quo creaf sifac: ꝛ oia mē bra inferiora ꝛ pānículo grosso medio: per quez fit mo tus dyafragmatus ad anhelituꝫ opportunus. ¶ In illa aūt concaua superiori locatum est cor ꝛ pulmo.

¶ Cordis autē sba ex carne dura forti ãsi lacertosa creata est ut eēt dura nō cito recipiēs nocumēta. Quare gdam dixerūt illō eē lacertū isz nō est: qm̃ lacerti uolūtarie mo uenf. Cordis aūt mot⁹ nālis est: nec ulla pōt gescere vo luntate. Et est ad modū pinee factū in medio pēdēs cō cauitatis supioris: cui⁹ caput angusti⁹ uersus sinistrā ptē aliquātulū declinat: ꝛ est in pte supiori latum mixtū qui busdā cor ꝑib⁹ cartilaginosis ligamētis: ꝛ ibi ꝙtinuaf cuꝫ quibusdā pānículis fortioribus oibus pānículis corporis ipm circūdātib⁹. Nec ipm tāgūt nisi in parte supiori vñ hēat originē: ꝛ ipm cor defendat ab exterioribus nocumē tis. ꝛ hēt duos uētriculos. dextrū. s. ꝛ sinistrū. Et sinister aliquātulū est altior dextro. In medio illoꝝ duoꝝ uentri culoꝝ est quedā fouea: ꝛ uocaf a gbusdā uētriculus terti us sup uētriculo dextro ꝛ sinistro. ¶ Itē duo additamē ta cartilaginosa fortia ꝛ flexibilia quādā hñtia ꝙcauitatē ꝛ cōstringunf ꝛ dilatanf ꝛ recipiētes ꝛ retinentes nutri mētū ꝛ aerē ad nutriēdū ꝛ tēperādū cor: ad dextrū nāq̄ uētriculū uenit vna uena ex ramosa uena: que est in gib bo epatis: que ꝓforat dyafragma: ꝛ portat ꝓ nutrimē to sanguinē grossuꝫ ꝛ calidū ut nutriat mēbra crasse sbe. Et trāsit uena illa per dextrā cordis auriculā. Et diuidi tur per ipaꝝ cordis sbam: residuū aūt sanguis ad cordis nutrimētū supabūdat. Et qui subtiliaf in ipa cordis sba ad foueā mediā digerif: i qua calefit ꝛ digerif ꝛ sbtiliaf ꝛ purificaf. ¶ Et ita purificat⁹ tēdit ad sinistrū uētriculū in q̄ fit ex ipo puro sanguie spūs gnatio. Qui qdē spūs est sbtilior: clarior: purior: ꝛ splēdidior: oib⁹ corporalibus re bus ex elis q̄uor gnatis. Quare qdē uergit in nām su praceleſtiū corpoꝝ: ꝛ est iter corpus ꝛ aiam cōueniens ꝛ ꝓpriū ligamētū. ¶ Ex ipo quoq̄ sinistro uētriculo due oriunf arterie. vna quarū est hñs vnā tunicā ꝓpterea appellaf a gbusdā arteria uenalis. Et portat subtilē san guinē ad pulmonē per quē dispgit ut ex ipo subtili san guine nutriaf. alia aūt arteria est duas hñs tunicas: ꝛ ab ipa oēs oriunf arterie: que per ptē supiorē ꝛ iferiorē cor poris multiplr diuidunf: ꝛ oia mēbra viuificāt in tali spi ritu quē cōtinēt ad ipa mēbra per oēs ptes corpis dele gato. ¶ Iste nāq̄ spūs cordialis qui per viā que dicta est a corde sumit originē: sicut oēs vtutes: quaꝝ est istīm cum ad uentriculos ꝓuenit cerebri: aliā ibi recipit digō nem: que meref formā suscipe spūs aialis: ꝛ ita cum ad epar dirigif: in ipo formā recipit nutritiui: ꝛ in testiculis gnatiui donec ois spūs oisq̄ particularis virtutis perfe ctio cum virtutum opationibus coniungatur.

¶ Pulmonis aūt corpus ex trib⁹ substātijs est cōpositus. De carne qdē rara ꝛ ramis arterie uenalis: ꝛ ramis car tilaginosis cōcauis ꝛ pulmonis cānā ꝓtēdētib⁹. ¶ Cā na nāq̄ de qua anothomiā supius habuistis: ꝛ ipo vul nere in duas manifestas diuidunf ptes: que per pānicu lum diuidentē pectus manifeste diuidunf: ꝛ postea vna queq̄ duaꝝ partiū cāne in ptes plurimas diuidit ꝑ pul monē. ¶ Et arterialis uena ad ipaꝝ pulmonis sbaꝝ di uidit multiplr. Pulmonis aūt utilitas fuit ut per ipsum aeris frigidi nos circūdātis fieret attractio donec ad cor

per finistrã cordis auriculã seu archã ueniret ad suaz fumosam caliditatẽ tẽperandã in hora dilatatiõis cordis:z ide fumosaz reciperet cordis supfluitatẽ in hora cõstrictionis. ¶ Erat enim nectia frigidi aeris attractio: ꝓpterea q aer circũdãs nos in opatione cordialis spũs ualde frigidus repitur:sine cui⁹ tẽperamẽto per fumosam caliditatẽ cordialis spũs aialis suffocaret. Et qñ aer circũdãs nos nõ erat ita pur⁹:sicut human⁹ spirit⁹:nectium erat q per mẽbrũ trãsiret rarũ ip̃m ab oi ipuritate clarificãs:q̃re fuit nectius anhelit⁹:q: cõpositꝰ est ex duob⁹ motib⁹:nãli.s.qui cõplet a gbusdã lacertis nãlib⁹:z uolũtario:qui a gbusdã uolũtarijs cõplet lacertis:qõ uideri põt:eo q usq; ad horã possum⁹ anhelitũ cõtinere:nõ tñ diu:z in dispositione apoplectici:in quo q̃uis oia instrumẽta uolũtarij motꝰ suũ pdiderint officiũ:eo q oẽs ꝓncipales cerebri uẽtricli opplanꝯ:lacerti tñ pectoris fortiter cõmouẽt fuitq; pulmo manifestꝰ in duas ptes diuisus:ut si unꝰ pti nocumẽtũ acciderit.altera totꝰ suppleat iuuamentũ.

Prognosticatio de uulneribꝰ.uulnera qdẽ que fiunt in thoracis.i.pectoris ptibꝰ ualde sunt si usq; ad ꝯcauitatẽ trãseũt:timorosa qñ raro accidit gn aut sbaz tãgãt cordis:qõ nullo mõ sokonẽ sustinet ꝓtinui sine morte.aut sbaz tãgãt pulmonis:in q̃ qdẽ uulnera nõ sanant:nisi sapientissime z citissime soldent:aut per dyafragmatis sbam:qõ qdẽ filr est mortale.maxime si in pte pãniculosa uulnus fuerit:non carnosa. ¶ Itẽ ẽt piculosa:eo q lz nullũ illoꝝ mẽbrorũ tãgat:z tñ per ꝯcauitatẽ suptorẽ gladi⁹ trãseat:fit aliquotiẽs tãta spũs exalatio z cordialis spũs tẽperatio: q egri ethici ul'añ ꝯfirmationẽ ethice moriunt. ¶ Cor aũt vulneratũ curã nõ recipit.imo mortẽ accelerat repẽtinã:eo q cor mẽbrũ est tribuẽs z nõ recipiẽs.oib⁹ eni donat ỽtutib⁹ ꝓncipiũ:oiaq; mẽbra disponit ad ỽtutes. Nullũ eni mẽbrũ ỽtutẽ suscipit aliquã:nisi per uitalẽ ỽtutẽ a corde ueniẽtẽ ad recipiẽdũ ỽtutes alias disponat. est eni uite fons:omniũq; ỽtutũ. ¶ Itẽ cũ cor pcutit gladio uel aliqua arteria magnã hñs cũ eo affinitatẽ subito mors pouenit:eo q aut pre timore totꝰ sanguis arterialis cũ uitali spũ ad radicẽ cõponẽtẽ redũdat z calorẽ suffocat nãlẽ: siẽ licinij flãmã qñ sibi deficit oleũ ul'piguedo. ¶ Pulmo quoq; ꝯsolidationẽ nõ recipit nisi añ per discretum curet medicũ q̃ uulnus ueniẽs ad putredinẽ antiquet Nã sanies nõ mũdificat nisi cũ tussi.tussis uulnus dilatat. ¶ Itez pulmo semp est in motu:z uulnerata mẽbra idigẽt ut quescãt. ¶ Itẽ pulmo sanguie nutrit acuto z tenui:de q̃ dicit Gal.q nõ solũ malas carnes:sz ẽt bonas: aliqñ uulnerat z corrodit. ¶ Itẽ medicia ꝯsolidatiua que cũ sua sba terrea z stiptica est ꝯsolidatiua nõ uenit ad pulmonẽ nisi per uiã ualde lõgã stõci z epatis.i.per uenas. in qua qdẽ uia sua ỽtute stiptica spoliat. ¶ Nec obstat qõ dr q trãsglutiẽdo medicinã multotiẽs aspitatẽ cãne lenit pulmonis.qñ ỽtus aquea z aerea que lenit:que a medicia resolut lenitiua sbtilis est: z põt per angustos trãsire poros. Sed ỽtus terrea stiptica ꝯsolidatiua non põt ad pulmonẽ nisi per ptes ꝓdictas plurimas puenire ãre pulmonis uulnera nõ sanant:sz fiũt empica:postea finalr mortiunt. ¶ Dyafragma q̃z restaurationẽ nõ recipit:eo q semp est in motu.est eni istrm euẽtãs cordi:sicut folles fabꝝ qui in eoꝝ aptura suscipiũt aerem:z in clausura illũ igni ministrãt:z etiã q: est mẽbrũz pãniculosum carne carẽs ex duobus spermatib⁹ gñatuz:cuius actus tantũ est ad anhelitum necessarius:quare anhelitus necessarius uite leditur ex ipsius modica lesione.

Curatio Uulnera quecũq; ad ꝯcauitatẽ suptorẽ penetrãtia si fiãt ex pte posteriori magis sũt timorosa q̃z si in pte sint anteriori:eo q in posteriori sit musclꝰ z neruoꝝ origo:z locꝰ posterior sit sbtilior:z debilior:z penetratiõi facilioꝝ:plmõi q̃z ꝓpigor:atq; cõdi

¶ Si aũt cor vulneret.cuius signũ est syncopis z sanguis exitus nigri:z extremitatum subita frigiditas:z suspiria ꝓfunda/fuge/mortuũq; iudica.

¶ Si vo pulmo fuerit vulneratꝰ:qõ cognoscit̃ per tussim z sanguis exitũ spumoñ z clari:z brubei z multi si vulnꝰ exterꝰ est stricũ illud dilata.in vulnẽ aũt pulmonis puluere utere masticis olibani/dragagãti/gũmi arab.fenugreci.añ. Cibos da sorbiles:ut furfuris colaturã cũ penidijs:z tritunge ei silẽtiũ z quietẽ ab oi opere tã aiali q̃z corporali:nec vulnus claudas extrisecũ donec vulnus pulmonis videris solidatũ.postea vulnus extrisecũ cura.

¶ Si vulnus in dyafragmate fuerit:cui⁹ signũ ꝓfunda suspiria:difficultas ispirationis:dolor lateris itolerabilis: tussis laborꝰosa:mortuũ illum iudica:maxime si accidẽtia sunt magna. Si vo parua cum cibis z potibus tussim mitigãtibus:z cũ tẽta nõ grossa in vitello oui z oleo itincta.postea ad instar aliorum cura vulnerum.

¶ Cũ aũt vulnus est in cassuz penetrãs:z nõ est signũ lesionis alicui⁹ ꝓdictoꝝ mẽbroꝝ cũ tẽta in oleo ro.tale vulnus parũper dilata:z cũ illud mutaueris:caue ne ꝓ vulnus aer exeat ul' subintret:sz semp anteq̃z egrũ mutes tẽtã ex pte exteriori grossiorem:z oia tibi nectia ꝓpara ne vno momento vulnus hẽat spatiũ respirãdi. Nã ex hoc multũ fuit spũs debilitatꝰ.z mẽbroꝝ spũaliuz ꝯuenies dispõnis acgsitio.oleũ ro.cũ oui vitello sup vulnus ponas.z ide tentã itinge donec vulnus cõpetẽter sanẽ acgsiuerit. Et tũc oi die sup latꝰ egrũ vulneratũ deuoluet:ipsumq; tussire iube:ipsamq; sanie totã per vulnꝰ euacua: siqua intus fuerit ꝯgregata. ¶ Et si sanies multa fuerit z per vulnus bñ eũari nõ possit:p vulnus lauamẽtũ hoc per istrm sile clisteri imitte itra cassuz.ʒe.mellis ro.cum roſ.ʒ.iij.mirre/fenugreci/farie lupinoꝝ.añ.ʒ.ſ.bulliãt in vini dulcis lb.j.z aque lb.ij.bulliãt usq; ad ꝯsũptionẽ tertie ptis z colenꝯ:colatura injiciat. ¶ Sup̃ vo locum exterꝰ a die q̃ vulnꝰ sanie acgsiuit.ponat hoc mũdificatiuũ sup pãno distẽsuz.ʒe.mell ro.colati.lb.j.farie ordei ſbtilissime.ʒ.iij.mirre fenugreci.añ.ʒ.j.ico:penꝯ z bulliant lẽto igne cũ bñ ico:porate fuerint z tenacitatez aliquã habuerit deponat ab igne z addant.ʒ.iij.terbentine lauate:z cũ eis bñ ico:porẽt. ¶ Hoc mõ lauãdo z cũ emplo mũdificãdo tenẽdo semp vulnus aptũ cuz tenta quã hoc tpe oliuaꝝ ittinges oleo donec sanies adunata ẽ terꝰ pfecte fuerit deficcata: qõ cognoscẽs p ỽtutis augmẽtũ:p anhelitꝰ bonitatẽ:z per tussis carentiã z doloris.

¶ Si vo hec oia faciẽdo discrete sanies nõ fuerit deficcata:tussis z dolor nõ fuerit mitigati:z virtꝰ fuerit debilis z spes est malt:ultra hoc nõ est aliqd inouãdũ.sz dei misericordia sola expectãda. ¶ Sed dolore pseueraãte cuz tussi z cũ sanie multitudie z cũ ỽtute fortis:maxime si tumor aliqs in pte posteriori lateris appareat eẽ iter q̃rtaz z qntã costã diminutã fac icisionẽ nouã penetrantẽ donec ad locũ tñseas sanie:z p locũ illũ sanẽ exhe:z illud vulnus nouũ teneas aptũ:uel' vo solidari pmitte. Et si neĉe fuerit p illud nouũ vulnus lauamẽtũ injice:z exterꝰ mũdificatiuũ appone usq; ad pfectã sanie mũdificationẽ curã illã ꝯtinua. ¶ Nã multotiẽs accidit pro vulnere penetrãte in pte suptori q̃si sanguis z sanies iferius supꝰ reflexionẽ dyafragmatis adunati:que qdẽ reflexio est i loco q est iter gntã z q̃rtã costã quẽ dixim⁹ icidẽdũ. Nec põt sãguis z sanies ad vulnus suptꝰ hẽ decursuz:z si icidat iferꝰ sanies deficcat:z eger q alio mõ moreret fit empicus.vulnex thoracis z pectoris si nõ sunt penetrãtia cura ab alioꝝ curis vulnerum non mutatur.

¶ De vulneribꝰ spine seu spondiliũ:z eoꝝ anothomia.tractatus secundi. Caꝑ.VI.

Spondiles colli dixim⁹ eẽ septez. spondiles quoq; costaꝝ dixim⁹ eẽ.xij. Renũ aũt spõdiles sunt.v. spõdiles subrenib⁹ sunt spõdiles.iij.sup locũ qui dr aborat alahume

¶ Os caude cõpositũ est ex trib⁹ spondilib⁹. sunt igit

oēs spōdiles.xxx. ¶ Est ent̄ spōdilis os in medio pfo/
ratū per qō foramē trāsit nucha. Et hēt vnaqueq̄ spōdi
lis q̄tuor additamēta. Et quedā hñt plura: que qdē addi
tamēta ad sensualē opationē cyrurgicā nō est nec̄iuz nu
merare. Sed hi spōdiles cū hoc q hñt foramē magnuz
par qō trāsit nucha hñt alia foramia lateralia p que ner/
ui exeunt z uene ibintrāt. ¶ Unaqueq̄ ipaꝝ spōdilū
xxx. cū sua socia ligamētis fortib⁹ alligat: qbus spōdiles
oēs firmiter tanq̄ eēt vnū os ad inuicez alligant. Et illa
tota ꝯiunctio spondilū a talib⁹ spōdilib⁹ inferius uocat
dorsuz seu spina: z est totius corporis fundamētum.

Pronosticatio de vulneribus. Vulnera
que fiūt in his locis nō sūt
pp aliud timorosa: nisi q: raro ꝯtingit: gn aut nucha inci
dat ex trāsuersio: que qdē trāsuersalis icisio mortē indu/
cit pp debilitatē nuche a cerebro tanq̄ fluuio a fonte de/
riuāte: aut pp eius lesionē: q: lz nō incidat ex toto: sed tñ
pua recipiat lesionē mot⁹ z sensus mēbroꝝ inferioꝝ ipedi
tur: qui per neruos uenientes a nucha motū recipiebāt z
sensuz. ¶ Currit aūt aliud pticulū q lz nucha relinquat
illesa spōdiles fortiter vulnerent: aut origines neruoꝝ a
nucha venientiū ledant lōga que ab utraq̄ pte spine seu
dorsi a capite usq̄ ad caudā distēdit pūgat. periculuz est
spasmi ꝓpter causas que sunt supius declarate.

Curatio tñ istoꝝ locoꝝ nō differt a curis aliorum
vulnerum: nisi q medico est magis ne
cessarium bona uti ꝓnostication̄e: cuiusq̄ istorum loco
rum maiori diligentia procurare.

¶ De vulneribus meri stomaci intestinoꝝ z uētris: z eoruz
anothomia. tractatus secundi. Cap. VII.

O Ixisse tibi recolimus q̄lr meri p colluz
trāseat z pforet dyafragma cum q̄
fortiter alligat. Cū aūt dyafragma transierit cir/
ca thoracē z vnā extremitatē ubi uere ēt os stōci amplia
tur: fitq̄ stōci forma talis.

¶ Est eni aliq̄tulū ab vna pte gibbosus z ab alia ma/
gis planus. Qui qdē ex duob⁹ est cōpositus pānniculis. In
terio: vo villosus z neruosus: exterior planus z carnosus.
Interiori pānniculo sunt villi lōgitudiales: p quos fit at
tractio: z aduenīūt ei villi trāsuersales: per q̄s fit retentio
In exteriori tunice sunt villi latitudiales per quos fit ex/
pulsio. Interior autem tunica fuit neruosa: ut suam senti
ret inanitionē. Exteri⁹ fuit carnosa calidaq̄ z hūida ut p
eā fieret digō: q: pōt digerentis actio puenire ad rē que
digerit sine tact⁹ occursu. Actualr aūt sensibile nō sentit
rē tāgibilē nisi cū tact⁹ occursu. Interior aūt pellicula ex
cibi succositate nutrit recepti in isto facto. Exterior aūt
ex sanguie ab epate delegato p quādā uenā que p ipsi⁹
stōci dispgit sbaz. ¶ Silr aūt creat çirb⁹ qui stōcū z ite/
stina sua piguedie calefacit. ¶ In inferiori pte stōci ubi
orificiū stricti⁹ est supiori orificio ꝯtinuat. ꝑmū ex iteſti/
nis que sunt septē: qō uocat duodenū: eo q est ad men
surā ei⁹: cui⁹ est lōgū p̄m mēsurā. xij. policū trāsuersoꝝ:
z est ex duab⁹ creatū tunicis: sicut cetera itestina. ¶ 2m in
testinū est gracile seu involutū. ¶ 3m est ieiunū qō semp
est uacuū: eo q fit felli ꝓpinquū: multū recipiēs de cole
ra qua ipm euacuat. Et q ad ipm plime tēdāt meserai/
ce p q̄s ēt euacuat. ¶ Post istud est orbū seu saccus: qō
tñ vnū hēt orificiū qō recipit totā fecē: in q̄ cōplet ꝑma
itestinoꝝ digō: z ad ꝫ usq̄ itestinū q̄dā ꝯtinuant ex me
seraicis que recipiūt hūc bonitatis residuuz qō ab aliis
fugerat itestinis. ¶ Post ꝫ est colon qō ex uētris trans
uerso pgredit qō fecē recipit ab oi succositate utili denu
data. ¶ Post ꝫ est lōgaon qō in fine q̄tuo: hēt muscu/
los: per quos fit retētio fecū: z iparū emissio uoluntaria:
cui tñ associat expulsio nālis. Dis nāq̄ mot⁹ itestinoꝝ
nālis est z sine lacertis: nisi mot⁹ duarū extremitatū me/
ri. l. z pudibūdi: ibi nāq̄ nālis mot⁹ cū uolūtario sociat.
¶ Fuerūt ēt itestina trib⁹ de causis numero plurimo z
iuolutiōib⁹ multiplicib⁹. Involutio ꝑma ne foret neces/
sariū aiali cibū sumere z incōtinēti ad sellā currere ꝑm
ꝓsuetudinē bestialē. Et digō in stōco diminuta itestinis
plurib⁹ cōpleret: z qō ab vno meseraicoꝝ fugit ordine:
ab alio capet uel cōpleret. ¶ Sup stōcū z itestina z cir
bū supdictū ordinat fitac qui est pānniculus simplex nō
villosus qui gīnat ut dictū est in inferiori dyafragmatis
pellicla qui ex pte posteriori ꝯtinuat cū dorso ubi suspē/
dunt stōcus z itestina. ¶ In pte vo inferiori gīnant de
ipo fitace duo didimi qui descēdūt sup os pectinis z cir
cūdāt testiculos z fiūt ide iteriores pellicule testiculoꝝ:
z per illos didimos trāseūt arterie z uene ad testiculos
portātes vitā z nutrimētū z mām spmaticā z p illos ascē
dūt a testiculis duo brachij qui sunt uasa spmatis in qui
bus pficit spma: qō per eos mittit ad virgā. ¶ Hec oia
cōprehēdunt a pānniculo carnoso lacertoso q dī mirach:
z est ut̄er exterior: in quo sunt lacerti qui iuuāt ad exp̄
mēdū feces uētositates z urinam z partū.

Pronosticatio de vulneribus ptiū istaruz.
Vulnera q̄ que ad stōcuz
pueniūt z itestina rōnib⁹ sunt plurib⁹ timorosa. vna qm̄
eoꝝ actio corpi nimis est nec̄ia. sunt enim digōnis ꝑme
ppria istra: z eoꝝ officina adeo corpori nec̄ia: q sine ea
corpus nō pōt ullo mō pmanē. ¶ Si patiat q̄ solonem
cōtinui perit eorū actio nisi cito vulnera solident: qō est
difficile z aliqñ impossibile: eo q sunt neruosa: carneq̄ ca
rētia: z q semp in ꝯtinuo motu manēt. Et spāliter qñ vul
nera cadūt in supiori stōci pte: uel in gracilib⁹ intestinis.
Mā si cadāt in inferiori stōci pte carnosa: uel in grossis
carnosis iferiorib⁹ itestinis: z ꝫ vulnera pue fuerit q̄ti/
tatis: sepe per discretū z bonū medicū restaurant.

Curatio Cū igit̄ vulnera locis in his acciderint:
videat medicus si stōci sba uel itestino
rū fuerit pforata: qō cognoscit̄ per cibi exitū siue fecis: z
tūc vulnera iudicato mortalia. Si vulnus fuerit in stōco
z vulnus uētris exteri⁹ nō sit latum ampliet paꝝ z stōci
vulnus cū acu suak q̄drato z filo icerato sbtili spāliter cum
in pte fuerit carnosa. Mā si fuerit in pte supiori neruosa
laborare penit⁹ nō opz. Facta sutura pul. supaspgak ꝓso
lidatiuus. z vulnus extrisecū donec stōci vulnus ꝓsoli/
datū fuerit: aptū relinquak. Post ei⁹ vo ꝓsolidationez
vulnus extrinsecū sutura uel aliter solidet.

¶ Si vo vulnera fuerit in itestinis iferiorib⁹: z magne nō
fuerit q̄titatis. Illud itestinū vulneratū suak silr: z fili ca
put ex vulnus extrisecū aptū relinquak donec itestinuz
fuerit solidatū. ¶ Si vo itestina per vulnus factū in uē/
tre foras exierint: qō sepe accidit: itus cito dū cala fuerit
reducant. Si vo ab aere alterata fuerit z iflata: fométen
tur cū spōgia in vino pōtico madefacta. Si aūt hoc non
sufficit: caute vulnus uētris aliq̄tulū ampliet: ut itestina
possint facilr itromitti. ¶ Quib⁹ intromissis uēter seu
mirach cū fitac tali suak sutura ne fi mirach solū ꝓsolida/
ret: z fitac nō ꝯtingeret solidari nō remaneret post ꝓsoli
dationē vulneris crepatura. Suak q̄ mō tali: acus trian
gulata cū filo duplicato icerato a pte figak exteriori: z p/
forent ex vno vulneris latere mirach z fitac illis mō de
bito ordinatis. Demū ab alia vulneris pte ab intrinseca
pte ad extrinsecā fitac z mirach ꝯtactis mō debito pforē
tur. Itē per latitudinē minoris digiti acus reducak p ptē
exteriorē eiusdē ptis vulneris ad ptē interiorē mirach z
fitac silr pforādo. deide ab alia pte quā ꝑmo icepisti: sed
mō iferiori ad exteri⁹ fitacē pfores z miracē: z ibi iueni/
es caput fili qō ex vulnus in ꝑn⁹ dimisisti: z tūc duo fila
ad ex ex vna pte vulneris firmiter recte ipa fila involues
modis debitis ad inuicē retoꝝ: quēdo. Et hc fiat faciendo
de duob⁹ pctis vnū nectamē donec sutura toti⁹ vulne/
ris facta fuerit z cōpleta. p hāc eni sutura fitac neruosus
carne carēs miracis auxilio solidak. Ita q post ꝓsolida/
tionē ibi nō remanet crepatura. ¶ Sup suturā vo pul.

supspgak ꝑsolidatiuus:ꝛ cetera fiant que supꝰ sepius sunt ostēsa. ¶ Q; aūt dī a gbusdā de appōne cānule sambuci uel trachee arterie alterius aialis intestinoꝝ futuram nō approbo:qꝛ nec ꝓpter hoc intestina gracilia solidant nec grossis sunt utilia intestinis.

¶ De vulneribꝰ apatis splenis renū ꝛ uesice:ꝛ eoruꝫ anothomia.tractatus scōi. Caꝑ.VIII.

Epatis ꝓma creatio fuit ex duobꝰ spmatibꝰ siē alia duo mēbra ꝓncipalia sed sue magnitudis ꝓfectio fuit ex sang.qui ad cōplete carnis duritiē nō puenit. Est eni ipi suba carnosa q̄si sang.coagulatꝰ:eo gꝫ chilus ad ipm pueniens a stōco in sanguis colorē ꝛ subam melꝰ mutarek. ¶ Fuit ēt exteriꝰ gibbosuꝫ:iteriꝰ cōcauū:ut stōco posset melꝰ applicari. Est eni calidꝫtas stōco:siē ignis lebeti. ¶ Hēt ēt epar additamēta q̄dā:q̄rū numerꝰ in aligbꝰ est diuersus. Nā i aligbꝰ sūt 4ᵒʳ in aligbꝰ sūt.v.in aligbꝰ sunt tm̄ tria. De spmatica vō eiꝰ iteriori mā vna uena i eiꝰ sima gīnat que epis porta uocat:ꝛ ab ista.viij.ꝑm q̄sdā:ꝛ.vij.ꝑm alios:ꝛ ꝑm alios ualde plēs oriunt uene que sūt ipsi porte siē radices arboriꝫ:ꝛ dicunk mesaice:q̄rū aliq̄ ꝓtinuant cū fundo stōci:alie cuꝫ duodeno:alie cū inuoluto seu q̄cili plime cū ieiuno.ꝛ q̄dā cuꝫ orbo seu sacco. Et sūt tāq̄ sapiētes bero accurrētes ad iter:ꝛ i itinere de meliori mercimonia depōdātes:puꝝ sumētes ꝛ utilē:ipuꝝ vō ꝛ iutilē relinquētes. ¶ Et fuerūt plēs ꝛ ad loca diuersa itineris ordiate:ut qꝫ vni euasit ordini suscipiat ordo sequēs. Iste nāq; mesaice bonā mercimoniā qꝫ est chilus alterare icipiūt ꝛ aliq̄lē in eo digōnē facē:ut ꝛ ipm ad portā dirigak alteratā. Ipa vō porta uersus epatis sbaꝫ in quo scōa cōplek digō:ꝑm gꝫ in tractatu ʒᵒ de gīnatiōe humoꝝ erit ꝓpꝛio capᵒ terminatum. Ille vō capillares uene ad vnā vnitatē uenīū:ꝛ uenā vnā gīnant que ramosa uena uocak que in duas diuidik uenas ꝑm gꝫ supiᵒ est oñsuꝫ.

¶ Istō epar locatū est a stōci dextra pte.ex pte vō finistra est splen g ꝑm suā figurā est lōgū:ꝛ ꝓtinuak cū q̄dā stōci pte.ꝛ cū alia ꝓtinuak cū dorso vsus costas. Qui gdē duos hēt poros.ꝑ vnū eni trahit melīā ab epe:san.a supfluitate melica depurādo de q̄ se nutrit ꝛ ꝑ aliū ori stōci continuū stōco ptē mittit mlie:ut eiꝰ pōticitate icitet appetitū.

¶ Renes vō cresti sunt duo.vnus a dextris altiorꝫ ꝛ alter depssiorꝫ a finistris.sunt de carne dura creati ꝛ sunt positi ab utraq; pte spōdiliū itra costaꝝ spōdiles apud spōdiles:q̄s renū spōdiles diximᵒ appellari.vnusq̄sq; duorū renū hēt colla seu poros.vnū supiorē ꝛ aliū iferiorē:ꝑ superiorē aq̄sitatē trahit san.a uēa ramosa:nō oino tn̄ a sā. denudatā:ꝫ in ipis renibꝰ eoꝝ discrasiā utriꝰ ad ipoꝝ nutrimētū san.trahit aq̄suꝫ:ꝛ a san.penitᵒ aq̄sitas denudak. Que gdē aq̄sitas est uria:ꝛ ꝑ collū iferiᵒ ad uesicā per uenā chilim:que a gbusdā pori uritides dī:delegatur.

¶ Uesica ꝙo ex duabꝰ est ꝓtexta pelliculis:quarū utraq; est neruosa.ꝛ hēt in iferiori pte collū carnosuꝫ:qꝫ gdem in viris est lōgū qui ꝛ cū vga ꝓtinuū trāsiēs ꝑ pitoneon In mulieribꝰ aūt est curtum ꝛ ꝓtinuak cū vulua. ¶ Ad istā uesicā pori ꝓtinuant uritides:ꝛ apud collū ꝑmā pforāt tunicā:ꝛ uria ꝑ illud foramē itrās motu nāli iter tunicā ꝛ tunicā aliq̄tulū ascēdit ad supius:ubi iteriꝫ tunica pforak ꝛ ꝙauitatē itrat uesice:q̄re accidit gꝫ q̄tum plus uria uesica replek:tāto plus iteriꝫ tunica cum exteriori strictuᵒ ꝓtūgak. ¶ Et qm̄ duaꝝ tunicaꝝ foramia non recte sint opposita:nihil pōt ad supiora de urie sba redundare nisi collū eēt adeo oppilatū gꝫ nihil ide posset exire ꝛ hō magnos sentiret dol'.qꝛ tūc vtute fortis exūte ꝛ dol'. fortibꝰ aliq̄n redūdat uria supᵗᵒ:ꝛ per os exit aliq̄n gꝫ in meipo ꝓp dol'.calculi anteq̄ scirē remedia sum exptus. Collū vō uesice vnū hēt musculū:qui sup ipsiᵒ orificiuꝫ dilatak.qui gdē in sanis uolūtaria ꝙstrictione retinet uri nā:ꝛ in sui relaxatione foras emittit cū uētris auxilio cō primētiū lacertoꝝ. ¶ De fellis aūt anothomia mētionē nō fecit:qꝛ de ipsiᵒ vulnē nō facit nra scia mentionem.

Pronosticatio de vulneribꝰ istarū ptiuꝫ. Uulnera ergo que fiūt in his mēbris dicunt ꝓpterea timorosa:qꝛ mēbra ḥ oia aut sunt ꝓncipalia sicut epar:aut ꝓncipalibus tali seruitute seruiētia:sine qua coꝛpus pmanere non pōt.

Curatio Epar nāq; si fuerit in sua ꝓfunda suba vulneratū totā eius pdit actionē:totusq; san.ꝙturbak qui est mā spūs:ꝛ sic turbak spūs gꝫ est vite ꝛ ꝛtutū oiuꝫ fūdamētū:qꝛ aial neċio perit. Sꝫ si in aliq̄ suoꝝ additamētoꝝ pte ipm ꝙtingeret vulnerari:ꝑ bonū ꝛ discretū medicū ad modū aliorꝝ itrisecoꝝ vulneꝝ pōt solidari:dūmō curek cū vulnus recēs fuerit:qm̄ nā longā egritudinē in mēbro nō patik ꝓncipali. ¶ Splē vō qꝺ est mēbrū fuile si fuerit in pte sui aliq̄ vulneratᵒ bene curak.ꝛ ēt si ex eo ps aliq̄ fuerit āputata:qm̄ residuū mēbri totiᵒ officiū supplet vices:nisi pori ex trāsuerso fuerit āputati:aut vulnᵒ nimis duꝝ fieri pmittak. ¶ Ex his aliq̄ puenit ydropisis:ut stōci ppea debilitas coīcatur.

¶ Vulnera que fiūt in renibꝰ nō curank:qm̄ ex san.nutriunk aq̄so ꝙsolidatiōi ꝓrio:ꝛ qm̄ attrahēdo semp sunt in motu:ꝛ sunt via ꝑ quā mordax trāsit urina.

¶ Uesica q̄ꝫ ꝙsolidatiōne nō recipit vlnerata:qm̄ est mēbrū neruosuꝫ carne carēs:ꝛ eo gꝫ semp est in motu:ꝛ gꝫ semp est urinā ꝓtinēs ꝛ recipiēs:que gdē q̄stis iter hūida coꝛpa iudicek fic.tn̄ nihilominᵒ est hu.coꝛpak:ꝛ cū h̄ mordet ulcerat ꝛ adurit.ḥ oia fūmᵒ nouit Hyp.cū dixit. uesicā icisaꝫ aut cerebꝛuꝫ aut coꝛ aut epar aut stōcus aut minuta iteſtina:dyafragma:renes:ꝛ pulmo.ḥ oia vulnerata sunt mortalia. ¶ Cū igr medicᵒ uocat ad egrū q̄ est in illis ptibꝰ vulneratᵒ nūqd fugiet:ꝛᵒ.si medicᵒ est i terra sua:nisi sit bonis lōgis ꝑ ipsibꝰ approbatᵒ:ꝛ famā bonā: ꝛ famā suis lōgis bonis opōnibꝰ approbauit mortale fore vulnᵒ corā egri parētibꝰ iudicādo:ꝛ ualde rogatᵒ egro semp salutē ꝓmittat.ꝑᵒ tn̄ ipm faciat ꝙsiteri:de rebꝰ suis tāq̄ morituᵒ faciat ordiare ꝑus q̄ꝫ ꝛtᵒ deficiat:ꝛ medicᵒ postea cū suis bonis opōnibꝰ ꝓsequak:siē de cura nullᵒ dubitaret. ¶ Nā nā fac multotiēs:qꝺ ipole medico videbak:maxie cū fuerit bonis opōnibꝰ adiuuata. ¶ Nullᵒ ꝙfidat medicᵒ de bonis signis q̄ circa egruꝫ plerūq; videnk:qm̄ in suo semp sit firmᵒ ꝓnostico mortis donec pfectissime si sanare debeat sit sanatᵒ. Nā multotiēs egri tēdūt ad mortē:ꝛ videnk accītia getari oia:ac plimq; fortificank accītia terrefactiētia ꝛ qualescit. ¶ Sꝫ si medicᵒ fuerit in terra aliena de curatiōibꝰ talibꝰ nō recipiat: sed oēs renuat:neq; solū illas:uerūetiā difficiles nō diligat neq; lōgas:qm̄ ḥ oia bona denigrāt medici famā:ꝛ iuidis donāt mālu diffamādi. Nec contra hoc te uanagloria vincat:neq; cupiditas magni lucri.

¶ De vulneribꝰ vge ꝛ eoꝝ anothomia.tractatᵒ scōi. IX.

Glorioſus deus ꝛ excelsus g sciebat hoiez cōpositū ex sba hu. ꝑ spmatica in q̄ caloꝛ nālis ad debitā agebat sic citatē:q̄re cā erat extiguēdi seipm ꝑ accīs:ut est supiᵒ declaratū:ꝛ sciebat gꝫ vnicuiq; hoi est terminᵒ i q̄ caloꝛ nālis eiᵒ finitꝫ ꝛ hūiditas:q̄ est moꝛs nālis:ꝛ gꝫ alij ēt sūt hoi abbꝛeuiati termini in iussu suo.uoluit eidē benigne facē mēbra genitalia ut qꝺ ꝑm idiuiduū pmanē nō poterat: posset ꝑm spēm pmanē. ¶ Creauit g̃ mēbra genitalia pfecta ꝑm gꝫ erāt necīū ad eaꝝ ꝓpas actiōes:gꝫ est hoiem ex hoie gīnare:siē supiᵒ est oñsuꝫ:ꝛ admirabilē ꝙcessit delectatiōnē in coitu:ne aialia coitū abhoꝛrerēt:ꝫ mltiplicarek delectatiōe gīnatio mediāte. ¶ Creauit g̃ supnus deᵒ in viro mēbrū virile:cuiᵒ ꝑnᵐ est coꝛpꝰ cartilagiosuꝫ ab extremitate pueniēs ossis caude ꝙcauū:neruis uenis ꝛ arterijs involutū pluribꝰ q̄ꝫ sit necīū aliꝫ eiusdē q̄ꝫtatis membꝛo. ¶ Et fuit ꝙcauū ut spū repleak:in capite caro sensibilis ꝛ ꝓpuciū:cuiᵒ motu iuuak spmatis emissio. Euenit

eni ei tẽſio corde tẽſus ex cerebro nãle deſidertũ.z hũor ſan.ab eꝑe.Et hẽt duo manifeſta foramia:p vnũ ꝓcedit uria uenięs a ueſica:p aliꝺ ſpma uenięs a teſticlis. Sũt eni ꝫ duo foramia manifeſta uera:ſz Aui.ponit ꝫ̃ p qꝺ trãſit ꝙdã ſuꝑfluitas que inſenſibilr exit qñ uir tãgit cum manib⁹ mulierẽ.Sz ꝫ ꝫ̃ exrurgico nõ eſt adeo manifeſtũ. ¶ Duo aũt teſticli ſunt ex carne glãduloſa mamillaꝝ ſili glãdul gñati:qrũ dexter in plib⁹ eſt ſiniſtro groſſior.z fortior:z uenit eis p didimos uene z arterie portãtes eis nutrimẽtũ z vitã z ſuꝑfluitatẽ boni ſang.puri ex mẽbris oib⁹:q dr ab Aui.ſuꝑfluitas cibi ꝙrti.Gñaturqꝫ ſpma ex illa ſuꝑfluitate ſanguiea ſumẽs a teſticulis albedinẽ:ſicut lac gñatũ ex ſan.ſumit albedinez a mamillis. ¶ Cõtinuanr qꝫ cũ eis duob⁹ uaſa q̃ ſunt apꝺ teſticlos lattora.z ſupi⁹ vſus vge radicẽ ſtrictiora q̃ uocanr ſperm atis uaſa. Et dñr ab Aui.brãchi ul brachÿ:p qꝺ fit dellatio ad vgã:z p vgã cũ eſt cũ multẽ ordinata cõmixtio ad mſticẽ.i his eni brachÿs ſiue uaſib⁹ ſpmatis forma cõplet:lz ſm calorẽ prius alterek. ¶ Uena vo z arteria q̃ uenięt ad dextrũ teſticulũ ſunt illa q̃ ad ſiniſtruz uenięt fortiores z ad ipꝫ portãt ſan.plus digeſtũ. Oia iſta uenarũ z arteriaꝝ corpa z neruoꝝ z ſpmatis uaſoꝝ dictorũ p duos trãſeũt didimos q ſunt de ſifacie ſba ut eſt dictuz. ¶ Matrix vo in multẽ eſt creata neruoſa:z eſt ſicẽ vga in uerſa ꝙ ei⁹ collũ qꝺ ex carne muſculoſa/rugoſa/ſenſibili gñat/in q̃ ſunt i vgie uene q̃ rũpunk tpe deuirgiatiõis: z mſticis ꝓfũditas eſt ſicẽ oſſeũ in viris:z hẽt mſtr in lateri⁹ ſui colli duos latos teſticlos:cũ qb⁹ duo ꝙtinuank uaſa ſpmatis q̃ ſunt ſpmatis viri uaſib⁹ breuiora:p q̃ mulieb:re ſpma ad fũdũ mſticis effũdik:cũ in hora ꝙceptiõis cũ viri ſpmate cõmiſcek. ¶ Et hẽt mſtr iteri⁹ tres manifeſtas ꝙcauitates in mlieri⁹.Et hẽt uenas plimas p qꝰ ſan.ei uenit ab eꝑe tpe ꝓgnatiõis pro nutrimẽto fetus:z p qꝰ tpe natiuitatis ſan.ſuꝑfluitas ex oib⁹ ei dirigik mẽbris q tpe mẽſtruoꝝ emittik:p quã emiſſionẽ corpus exſuꝑfluitatib⁹ expurgak:z eſt iter groſſuz iteſtinũ z ueſicã locata aliq̃tulũ:eſt tñ altior qꝫ ueſica gbuſdã cũ dorſo laxis ligaminib⁹ alligak:ut tpe imꝓgnationis poſſit ampliari:partuſq̃ cõpleto tempore conſtringatur.

Prognoſticatio de vulnerib⁹ que fiunt:ergo vulnera i locis iſtis ualde uerẽda ſunt ꝓpter eoꝝ ſubtilẽ cõpõnem z eoꝝ nobilem z neceſſariã actionem.

Curatio. Si tñ vulnus fiat in vga virili ſm mẽbri lõgitudinẽ aut ſm trãſuerſuz:tñ modica q̃ntitate cũ ſuturis z puluerib⁹:z cũ magna cautela defenſiuoꝝ flõmia in dieta tenui curã adhibeas diligentẽ. ¶ Si vo totalr ex tñſuerſo accideret ãputarit:tũc vulnus eẽt maxie timoroſuz pp ipſi⁹ uenaꝝ arteriaꝝ multitudinẽ z neruoꝝ.Aliqñ nãq; ꝓpus eger morik q̃ fluxus ſan.reſtringak:tñ in ꝫ itẽde caſu doſ.mitigare cũ oki rocã.iunctiõe circa pectinẽ z pitoneõ:z cũ cauterio cãdentis ferri totũ cauteriça vuln⁹ z ſan.ꝙſtringak fluxus. Et ut inciſi nerui diſpõne mutata ſpaſmus qui pp doſ.accideret euitek.ſtringet enim ſan.ſup oia cauterĩ z diſpõnem inciſi nerui rectificat z coequat.

¶ Vulnera qꝫ q̃ fiũt in teſticlis cito corrũpũt teſticlos uel auferũt oino:q̃re lz hõ nõ niſi p errorẽ ſit in mortis pericolo:tñ gñatio p ꝫ emittk q̃ pp ꝙpuationez eſt neccia ſpẽi. ¶ Cura tñ illoꝝ locoꝝ a curis aliorꝝ vulnerũ nõ mutak. ¶ Mſticis vo ſi telo ul gladio corpus accideret vulnerari vulnus eẽt oino mortale.Sz ſi collo vulnus fieri accideret pp aliquã rẽ durã intrãtẽ vulnerãtẽ bñ curak duz eſt recẽs cũ vnctiõe vnguẽti albi Raſ de ceruſa diſtẽperati cũ ſuc.arnogloſſe. ¶ Sz ſi vulnus ibi accideret antiq̃ri: tũc indiget mũdificatiõe cũ iniectione ſeri capni uel aq̃ ordei:z cuz iniectione medicaminis noiati.

¶ De vulneribus ancharũ/coxarum/crurium/z pedum/z eoꝝ anothomia.tractatus ſecundi. Cap.X.

a **Ancharũ** oſſa ꝙtinuank cũ ultimo oſſe ſpine:z ſuſtinent oia oſſa ſupiora z iferiorib⁹ ſũt ſuſtẽtaculũ oſſib⁹ ſiue ſuꝑſoriũ.nã oia oſſa iferiora ꝺpẽdẽt ab illis z ab illis mouenk.iſta oſſa vſus ptẽ poſteriorẽ ſunt cartilaginoſa ſbtilia.vſus ptẽ anteriorẽ z iferiorẽ groſſiora. ¶ Et habet vnũqꝺqꝫ ipoꝝ pixidẽ que uocak pixis anche:in q̃ reuolutk vtebrũ oſſis coxe.ſ.ps ſupior oſſis coxe.cũ iſtis oſſibus ancharũ ꝙtinuank ut pectoris oſſa:z ſunt eoꝝ ptes ſm quoſdã:ſm alios dr q vnũqꝺqꝫ anchaꝝ os hẽt addi tamẽta ſeu ptes.x.Sz in cyrurgia ꝓ vno ſupponik in illo pixide anchaꝝ ſeu pixidib⁹ reuoluunk vtebroꝝ coxaꝝ oſſa:ſicẽ piler oſtij in cardine:z ligank ad inuicez illa duo oſſa anchaꝝ.ſ.z vtebri ligamẽto duro flexibili z inſenſibili:qꝺ gdẽ ab hũorib⁹ ad pixidẽ uenientib⁹ aliqñ relaxatur adeo q̃ ſcie locus.ſ.ꝙũctiõis illoꝝ aliqñ reſilit:ex cã qꝫ exteriori aliqñ diſlocak.Cui⁹ rei pfectã hẽbis doctrinaz in trac.4°cũ de cura diſlocatõis tractabik h⁹ loci. Os vo coxe qꝺ in pte ſupiori hẽt additamẽtuz qꝺ dixim⁹ eſt in pte exteriori gibboſuz.in iteriori vo plus latũ z eſt multũ ꝙcauũ:multã hñs medullã z groſſuz z leue ſic z forte nõne fortitudo motũ ipediret uel grauãdo.a pte vo iferiori lõgitudinis in iferiorib⁹ oſſis extremitas maioris oſſis ex oſſib⁹ duob⁹ cruris ĩrat pixidẽ:ibiq; cũ eo:z cuz alio maiore cruris oſſe fortib⁹ ligak ligamẽtis:z fit genu iuncturaꝝ:cui⁹ ad ꝓbationẽ z a leſionib⁹ ꝓbationẽ ſupponitur rotula que uocak ab aligbus oculus genu:ibiq; ligamẽtis fortib⁹ alligak.ſb illa rotula duo tybijs ordinãtur oſſa:quoꝝ vnuz iferi⁹.ſ.mai⁹ eſt alteroꝝ:min⁹ eſt in ſupremo ſuꝑiorẽ qꝫ ſeu anteriorẽ aciẽ facit tybijs:z tũgunk ad inuicẽ ſicẽ eẽnt iſerta.in iferiori vo pte ꝙtinuank cuz oſſe calcanei qꝺ ſuſtinet oia z cũ alchaab qꝺ eſt os p qꝺ cõplek tũctura:z cũ oſſe qꝺ uocak nauicula. ¶ Raſeta vo pedis ex q̃tuoꝝ cõponik oſſib⁹ decẽter ad inuicẽ alligatis cũ oſſib⁹ illis 4°r ꝙtinuãtib⁹ oſſa pectinis:que ſũt.v.cuz illis ꝙtinuank digitoꝝ oſſa q̃ ſunt.xiiij.Mã vnuſqſq; digit⁹ hẽt oſſa tria ꝑter policẽ q duob⁹ oſſib⁹ eſt cõtentus. ¶ Sup h oia oſſa uenĩt nerui ab ultimis ſpine ſpõdilib⁹ qui cũ ligamẽtis z ſimplici carne illaꝝ ptiũ ꝙũgunk: qui motũ dant z ſenſuz illis mẽbris ex gb⁹ magni fiunt in coxa muſculi:g iuꝛ genu trib⁹ digitis ſuꝑ a carne diuidunk:facitũtqꝫ chordas trãſeũtes ſb genu ubi poſtea diũ ſi ſũt iterũ muſculi donec ad vnũquẽqꝫ uenĩat digitũ:ſicẽ in manu fieri dixim⁹. ¶ Ex uene vo ramoſe ramo deſcẽdẽte:z ex arteria ſilr deſcẽdẽte uenĩt uenaꝝ z arteriarũ rami p ptes iguinũ que manifeſtank in poplitis curuatura z ſb genu cũ chordis multiplice admiſcenk: q̃re locus ille cũ vulnerak eſt maxie timoroſus. ¶ Et inde deſcẽdũt uene qb⁹ rami illi ad ptẽ deriuãt ſilueſtrẽ:z ſuꝑ cauticulã pedis duas manifeſtas demfant uẽas:q̃rũ vna uocak ſciatica:altera renalis.alij ad ptẽ dẽſticã ſeu itrinſecã:z uẽas ſuas facĩt alias:q̃z vna uocak ſaphẽa:altera vo uẽtris renalis:z manifeſtak iter mimũ digitũ z ãnularẽ pedis:cui⁹ flõmia ultio ualet ad cãcrẽas q̃ fiũt i crurib⁹:z ad malũ mortuũ z uarices z oia ulcera crurium.

Prognoſticatio de vulnerib⁹. Appet ĝ qꝫ vulnera q̃ in locis ſiũt his ex trãſuerſo ſunt timoroſa pp ictiſionẽ neruoꝝ muſcloꝝ: chordaꝝ:uenaꝝ z arteriaꝝ.quoꝝ oium inceſſus eſt ſm crurtũ lõgitudinẽ:ex quoꝝ inciſione mala euenĩt accĩtia:que de corpore illoꝝ inciſionib⁹ ſunt ſuꝑius noiata.

Curatio Vulnera tñ que fiũt in illis mẽbris nõ uariank a curis aliꝝ q̃ brachioꝝ vulneribus z manuũ ut eſt oñſũ.Uno tñ nõto qꝫ ſi vulnera fiũt trib⁹ digitis ifra genu ul ſuꝑ pp illi⁹ nobilitatẽ loci ſuper egrũ aliqñ mala ſupuenĩt accĩtia:q̃ p bonũ ẽt medicũ corrigi nõ pñt donec eger etiam ex paruo illius loci vulnere mortak:circa quoꝫ calcaneum z poſteriorem partem cura cautiſſima prebeatur.

¶ Incipit tractat⁹ tertiꝰ qui erit de curis aliaꝝ egritudinū q̄ nō sūt vulnera q̄ diuersꝫ fiūt mēbris a capite usq; ad pedes: q̄ sepe ꝓtigūt ad manū cyrurgici: z hēt tres doctrias.

¶ Doctrina ꝑma tractatus tertij cōtinet capla octo.

¶ De ornatu capilloꝝ. doctrine ꝑme. trac. tertij. Caꝑ. I.

Capillus ex fumo grosso de mā ꝑ
c gredīēte viscosa gīar⁹ cū
calore igneo sicco formak. ¶ Et qñ fum⁹ ille plurim⁹ fuerit cū calore: tanto plus multiplicant capilli quib⁹ multa accidūt corrigēda. ¶ Plurimi q̄z ipsoꝝ desiderāt ornatum. ꝑ⁹ nāq; de ornatu. deinde ad alias egritudies aliq̄s descendamus.

¶ Si ḡ capillos vis facē lōgos dissolue paꝝ finapis in aq̄ decoctiōis bletaꝝ: z laua sepe: ꝑ⁹ lauationē vnge oko cōi.

¶ Si capillos flauos facē uolueris medicamē facias ad ℔ ꝑbatū. ℞. mir. ℥. iiij. lupi. ama. ℥. vj. alexāci: qd̄ ē flos salsecis vini combuste. añ. ℥. iiij. terantur z dist. cū lixiuio facto de cinere vitiū: z de eo vngantur in sero capilli post bonā ablutionem cum dicto lixiuio.

¶ Si vo albos. ℞. sterc⁹ hirūdinū: z enulā ficcā: z orobuz qd̄ appellak in gallico vicia. z se. rapha. z sulf. z florū cappa. z this: ℔ oia terank z cū fel. bouī. z ace. ic⁹penk: de q̄ vngank capilli ꝑus suffumigati cū sulfu. qd̄ postq̄z sic factū fuerit vicib⁹ plurib⁹ vngak sepe cū oko sābu. qd̄ fit de floribꝰ albis sābu. positis in oko cōi al. sic̄ fit oleū ro.

¶ Si ꝙo capil. extremitates a corrosiōe ꝙuare uolueris z scissura: ip̄osq; planos z suaues facē getē iducas z balneū: z ciba egrū humectātib⁹ bonis: z ex aq̄ mixta cū oko sepe vnges. Si ℔ nō suffic̄ vnge cū mucil. se. lini z psilij

¶ Si crispos ip̄os ꝺsideras. ℞. far. fenugr. mirte. se. raph. galla. gūmi ara. calcis vi. ablute z ficce. añ. terank oia: z misceank cū lixiuio de cineꝛib⁹ vitis: z de his fricēt capilli

¶ Si vo vis a casu capil. ꝙseruare. ℞. laudani. ℥. j. z solua tur in. ℥. iiij. olei mirti. de quo vngank capilloꝝ radices

¶ Si ꝙo ne cant fiāt ꝙuare uolueris: tūc est neče ab his q̄ fla gnant abstinē z a fastidio: a piscib⁹ corruptis: a vio putrido z fla cū trocis. nr̄o de turbit sepe purgare: vino bono forti z pauco uti: salsamētisq; sbtilib⁹ cibaria ꝙdire hac uti trifera: que. ℞. mirab. keb. ido. embli. z belli. añ. p. e. terank: z cū oleo amigd. diu distēperenk: postea cōficiank cum optimo mel. al. z magdaleones fiāt. Et sumatur ad quantitatem nucis omni mane.

¶ Capilli vo vngank cū cant fuerit aliq̄ de p̄dcis ticturis. Oꝛ si canos vl̄ al. capil. ni. desiderares hīe: sic̄ greci hēre desiderāt: z hyspani fiat ℔ unctura q̄ sūt fol. mirti: fol. papa. ruffi: capi. ue. cipi spice: se. bletaꝝ z apij añ. ℥. j. bullīāt in lb. iiij. aque usq; ad. j. colek. Colature addak lb. j. olei viol. Et bulliat in dupliči uase donec aq̄ totalr ꝙsumek. deide addak cuz oleo. ℥. ſ. acatie. ℥. ſ. cineris facti de pineis a gb⁹ nuclei sunt exti: reponak: z ex eo vngank capilli q̄s rigidos facere desideras atq; nigros.

¶ De allopitia z tinea. doc. p⁹. trac. tertij. Caꝑ. II.

Quanis noia sint sig⁹ q̄q̄ mō rez: noia tñ sinonia equoca medicuz ducunt sepi⁹ in errorē: ppea sic̄ aks dcñ est: tuti⁹ est rē p cāz ei⁹ eēntialē cogīscē q̄z p nomē. ¶ Allopitia nāq; a dīūsis dīūsimode sumit: naz loquēdo coiter ois capil. amissio uocak allopitia. Stricte vo dr allopitia q̄dam le pre spēs q̄ corruptiōe flatis gīnak: in ℔ aūt cap⁹ tractak de allopi. que tñ capiti est ꝑpa. allopix gre. vulpes est latie q̄m ḡ vulpib⁹ in q̄dā āni tpe accit depillari. iō casus capil. allopi. nūcupak. ¶ Tinea q̄z silr casus ꝑpe dr capil. a tinea q̄ est uesptilio q̄ sic̄ in alis caret pil: sic̄ ēt tinea pilr caret. ¶ñ cyrurgi. facīūt iter tineā z allopi. dr iaz: qñ tinea ut dicūt: est corruptio manifesta: crustosa. ſ. z ulcerosa: sive hūorosa fuerit: sive sic. ſz allopi. dicūt ubi capil. cadūt absq; cutis vitio apparente. quid tamen fuerit in curis ualde conueniunt. Differunt hec z illa ꝑm difficultatez z facilitatem curationis.

Cura allopitie q̄ est sine cutis ulceratiōe. nā in allopi. q̄ sine cutis est vulnē q̄ aliqñ ꝓuenit i fine egritudinū ꝓp capil. nutrimēti defectū: aut ꝓp poroꝝ aptionē nō est neč̄ū nisi ciborū bonoꝝ augmētatio z coīs nutricatio cū cibis bonis bonū gñantib⁹ sang. capitisq; fricatio cū mātilis: z vngak cū oleo mirtil. Si vo hoc nō sufficit: fricēt fortiter donec locus rubeat. postea cū corti cib⁹ fricēt donec icipiat uesicari. Cū aūt uesice apparuerint: vngak cū adipe anatis. sic multum ualet.

Causa z signa allopi. q̄ est cū cutis ulceratione. Si vo ꝓp hu. fuerit malitiā: qd̄ cogsčik i allopi. nō ulcerata: qm̄ cure p̄dicte leues nō ualēt: z qr utplm hu. corrup. cutis ulcerak. vide qs hu. peccat ex corpis toti⁹ hitudie z loci colore z dispōe: ut si pattes fuerit carnosus delicat⁹: z si oris hēt dulcedinē: pustule q̄z in eo apparēt ru. uria fuerit ru. z spis. etas fuerit iuuēt⁹: uel ifra: si cibaria comederit sal. gīatia: ut bonas carnes z vinum. Si ulcera q̄ sunt i cute z cutis fuerit ru. sanios⁹: ℔ oia de mōstrāt sal. abundare. ¶ Si vo corp⁹ est macrū z uene sunt manifeste color ruf. ul̄ citri. oris est amaritudo z sic citas z sitis ꝙūctiua ocli citria ignea z tenuis: z hēt fastidiū z puū cibi appetitū: color loci est citrinus ulcera sic. z doloroſa signū sunt cole. Sz si corp⁹ fuerit ſbalbidū. uene gciles. egerq; fuerit piger z get⁹ multū abūdat salitua vnctuosa uria al. uel pal. z spissa sitis paucitas z tarditas fuerit alb⁹ z mollis: z hūiditatis multe sine icēdio z calore signa sunt flatis. Oꝛ si color cutis fuerit fusc⁹ z macilēta fuerit hitudo uria fuerit palli. tenuis ul̄ ſbnigra uel viridis z tenuis ul̄ fusca forte hēt appetitū san. hēt nigrū z spissū: z regimē fuerit p̄cedens ni. cole gñatiuū: ut usus carniū uaccaꝝ z capraꝝ car. lētiū z silīū: locꝰ egri liuidus cū q̄dā sic. duritie signū est melie: lz melia raro facit hāc egritudinē. nisi qñ ualde corrūpik: z tūc est peior ceteris.

Curatio. Cū ḡ coḡueris qs hūor peccauerit ꝓpter hu. illū eūa: q; hec est gñalis reª: ut dič̄ G. ꝓpter opz vnāquāq; cām abīcē: z ℔ in casu tibi ponā doctrinā eūonis cū paucis ꝑbatis medicis securis: ut sis in locis plib⁹ excusat⁹. Nec dicāt sapiētes medici q de ℔ me rogare sūt dignati labore: q; ego trāsiueri metas si libro isto laxatias posui medi. qm̄ liber iste nō soluz est p̄ pfessorib⁹ cōpilat⁹: uerūetiā ꝙ gbusdā pauplb⁹ z gbusdā cyrurgi. cū manib⁹ bñ scientib⁹ oparī: q̄s me⁹ liber multos poterit adiuuare. ¶ Scias ḡ q; plētudo corpis que idiget eūone: aut est ꝑm uasa: q; uasa. i. uene nō ꝑfūt ampli⁹ ꝙtinē: aut est ꝑm vtutē qñ. ſ. vnus abūdat hūor p cuius abūdātiā cursū tñsgredīt nālē: cū igit plenitudo ꝑm uasa fuerit ut oēs hūores abūdāt semp est neč̄ū icipe a flōmia si vt⁹ z etas z ꝙsuetudo ꝑmiserit: uel a scarificatione si vt⁹ eēt debilis: postmoduz alij purgenk humores. Oꝛ si fieret in hac error: q; p medicinā ꝓpus purgans nō multos trāseas dies gn flōmes. Si vo solus san. abūdet sola flōmia suffic̄. Si vo hec cū medicia solueres uel in ꝑmis z nō flōmares añ ul̄ postea cito nō eēs secur⁹ gn medicia laxatiua febrē spāl̄r si calida fuerit generaret.

¶ Cola ꝙo purgeſ cū hac medicia secura. ℞. vio. ℥. j. prunorū nūo. xij. sebestē. xv. iuiubas. xx. coquank in. iij. lb. aque usq; ad vnā. colek: z in colatura resoluak cassiefi. ℥ j. tamaridoꝝ: māne. añ. ℥. ſ. bulliāt duab⁹ vndis: z colek z colature addak in sero. ℥. ſ. mirabolanoꝝ citri. pul. ℥. j reubarbari. In crastino sūmo diluculo caleſiat z colek: colatura illa distēperet cū. ℥. ſ. cucc. ro. z offerak. ¶ Vl̄ fic. ℞. tamaridoꝝ māne medulle cassiefi. añ. ℥. ſ. mirab. citri. ℥. ij. oia coquank in lb. j. z. ſ. aque usq; ad lb. ſ. Colek z colature addak. ℥. j. cucc. ro. z bibak. ¶ Vl̄ cū his pillis. ℞. aloes succotrini optimi epatici: qd̄ ꝑm ueritatē est idē. añ. ℥. j. mirab. citrinoꝝ z indoꝝ reubarbari. añ. ℥. ij. scamo. q̄rtā ptē. ℥. ſ. fiāt pille cū syr. vio. z sit vna bona doſ ꝑ forti viro. ¶ Itē alie pille purgātes colerā purā: ℞. mirab. citri. ℥. j. scamo. cocte. ℑ. ſ. masti. ḡ. iiij. terātur

ꝛ ꝓficiant cū suc. barbe iouis: ꝛ fit dos vna. ¶ Hoc notato ꝙ qñ vis hūorē colicū purgare semp fiat hūor ꝑparatio cū oxiçac. ꝛ cū cibis humidis ꝛ fri. ꝛ requie.

¶ Hūorē aūt flaticū eūa cū trocis. familiari nro q fuit bone memorie ℳagri Guil. de saliceto. q. ℔. turbit al. gūmo fi carnosi: cānelati abrasi. ʒ.j. ꝛ. ℈.j. oyaçiçiberos. ʒ.ij. icor porent ad iuicē: ꝛ fiat vn⁹ trocis. cū mimo syr. ro. ¶ Oya çinçiberos cū quo turbit admiscet: ꝛ qđ ē bonū ad ꝓfortādū stōcū: ꝛ ad digerēdū hūores si sumat oi die sine admixtiōe alicui⁹ laxatiui. ℔. çç. al. ꝛ rasi. ℥.j. liquir. rase. ʒ. ij. gartofili: cardamōi: nucl mus. gra. padisi. añ. ℈.ij. cuc. albis. lb.ij. fiat eli'uz nō nimis coctū. ¶ Uel cū his pill'is. ℔. que sunt Rasis. ℔. pul. pigre turbit electi. añ. ʒ.x. pul. collogn. ʒ.iij. ꝛ. ℈.j. terank ꝛ cribellent ꝛ ꝓficiant cū oleo amigd. ꝛ pill'e fiāt q̄rū dos ē a. ʒ.ij. usq; ad. ij. ꝛ. ℥. ¶ Mulus pigre qui has ītrat pillas: ꝛ eēt bonū si sumerek p se: ꝛ est cois: ꝛ in eo cōueniunt Rasꝛ Aui. ℔. pul. ro. ru. ꝛ mast. spica nar. cinamo. carpob. xilobal. xilocassie: assari: añ. ℥.℥. alo. boni duplū oiuz. ¶ Si vo mā flatica eēt ad mixta cū cola adde ꝑdcis pillis de turbit scamo. añ. ʒ.ij. ꝛ. ℥. sticados arabi. ʒ.v. reduc turbit ad. ʒ.v. ubi dicebak ℥. ꝛ hēbis cochlas Rasꝛ. que sunt optie: ꝛ diūsos purgāt hu. in capite exītes. ¶ Et vnū dico ꝙ nō vidi medicinā laxatiuā ī q̄ ista duo ꝓcurrāt potētia. ſ. laxādi: ꝛ securitas exhibēdi: qm̄ si scio medicinā fortiorē nō est ita secura: ꝛ si scio securiorē nō erit ita potens. ¶ ℳelia vo purgak cū hac leui medicia sepe data. ℔. epithi. ℥.j. bulliat duab⁹ vndis in lb.j. seri capni: ꝛ sic stet p noctē. mane caleficat diluculo ꝛ colek ꝛ bibak. ¶ Ul' cū decoctiōe de epithimo Rasꝛ. que. ℔. mirab. ido. ʒ.x. polipo. ʒ.v. sene. ʒ.viij. turbit qđ est bonū ad ꝓfortādū stōcuz. ʒ.ij. sticados. ʒ.x. passulaꝛ enucleataruz. ʒ.x. oia h̄ coq̄nk in lb.iij. aque ad ℥.xv. deide addak epithi. ʒ.x. ꝛ bulliat vna vnda: ꝛ deponak ab igne: ꝛ cū ifrigidatū fuerit: colek: ꝛ colature adda tur çucca. ro. ℥.j. ꝛ bibak diluculo. ¶ Si vo fortius vis operari. da primo ante per horas. ij. has pillas: que. ℔. alo. ʒ.j. salis indi. ʒ.℥. agari. ℈.ij. eli'i ni. quartā ptē vnius ʒ. fiant pill'e cum melle: uel syru. simplici.

Remedia localia. Factis cōpetētib⁹ purgationi b⁹ ℔ locū sic ꝓcede. vide si fricatiōes ꝛ leuiora medicamia que dicta sunt in capi'i p̄n⁹ tibi sufficiūt in allopitia sine cutis ulceratiōe. si sic: bñ gdē. si nō: opꝫ ut adhibeas fortiora. ℔. ℊ spume maris que est vna spēs spōgie: ℔ est sbtilior: albior: ꝛ assik'ak pulpe collogn. ʒ.x. baurach: ꝛ est nitrū: ꝙ ponim⁹ salis gēme. sulfu. eu for. añ. ʒ.ij. staphisa. cātarida. añ. ʒ.j. h̄ oia terank: ꝛ cū olo ueteri misceank: ꝛ fiat capitis iunctio. ¶ Si vo vis circa locū depilatū fortī⁹ opari: maxie idicē. ℔. olei de ben. ℥.j. cātaridaꝛ ablatis capitib⁹ ꝛ alis. ʒ.iij. pistenk cantari des paꝛ ponank in oleo in fiala cū oleo ꝛ cātaridib⁹. ponak sup lētas p̄unas: ut lēte bulliāt: ꝛ semp cū ligno agitek donec fiat sic vngtiñ. aromatiçek cuz mūsco: de q̄ vngak caput. facit eni caput uesicari ꝛ nascunk capilli. ¶ At tēde ꝙ aliq̄n pp medicinā ubi sūt cātarides accidit tātū incēdiū ꝙ bñ tolerari nō pōt: ꝛ aliq̄n tale icēdiū inducit feb. ꝛ aliq̄n iducit urie ardorē ꝛ ipedimētū vtutū ubicūq; ponank. in p⁹ casu succurrak cū iunctiōe vngti albi de cerusa dicēdi ī antidotario. i 2⁹ casu ponas egrū in balneo ꝑticulari ab vmbilico ifer⁹: in quo coquank folia malue rū: viol'. ebuloꝛ: ceraſaꝛ. ¶ Allopitiaꝛ seu tieaꝛ alia est curabilis: alia icurabilis. Si eniz cutis iā fuerit pdita: ꝛ nata est cutis alia dura nō est laborādū: q; sup illā cutez pilus nō orit. Itē si cutis fuerit cū pice cala nimis tecta: ut dura fcā fuerit ꝛ callosa: nihil silr ei cura ꝓdest. ¶ Si vo nō sic: ℔ fuerit tibi pustule cale sanguinee: cutis q̄z humorosa vi: tūc eēt optimū cutē scarificare capitis: ꝛ cuz illo cal'o san. caput lauare: ꝛ postea cū folijs caulii ul' vitiū totū caput coopire: ꝛ postea cū oleo nucū ul' camomille cal'o vngē donec totū caput fit bñ ulceratū cū his oleis: ꝛ folijs fuerit bñ fricatū: ꝛ tūc icipiat deficcare cū his deficcātib⁹ medicis. ℔. argillā ru. bñ suauē oi carētē sabulone ul' lapide: ꝛ distēpera cū ace. forti sic vngtiñ: de quo ca put vnge. ¶ Item. ℔. argille ru. ptes. ij. sulfu. vi. cineris cort. cucurbi. ficcaꝛ: pulpe collo. añ. p.j. tēpera cū aceto vnge. istud plus deficcat: ꝛ multū ualet ad oia capitis ul cera cal'a: ꝛ ad oēs pustulas in capite ꝛ facie. deficcat eni ꝛ ꝓsolidat. ¶ Si vo mā mltū eēt corrupta: ꝛ eēt ibi multus ardor ꝛ calor: pus mitigek incēdiuz cū vngt̄ de cerusa Rasꝛ. quo totū vngak caput: ꝛ supꝑ vncturā ponak pānus line⁹ in suc. crassule mi. madefact⁹ donec totū repmak in cēdiū. postea vngak cū oleo viol'. totū caput: ꝛ cooptatur cū folijs bletaꝛ donec cutis sine icēdio bñ fuerit humectata. postea cū supdictis deficcātib⁹ ꝓsolidek. ¶ Itez fit al'r curatinee noue. ℔. abrotani agrestis: eruce agrestis: fumiter. lapatij acuti. arthemisie. añ. ℳ.j. h̄ oia bulliāt in oleo donec herbe fuerit assate. de illo oleo caput plurib⁹ vngak dieb⁹. postea supspgak pul'. fact⁹ de staphisagria ꝛ el'o albo. p vnctionē eni h⁹ olei mā de cute educi tur ꝛ p fricationez pul. deficcak. ¶ Si mā fuerit flatica ꝛ in cute magna fuerit corruptio: ꝛ cutis ulcerata ualde fuerit ꝛ crustosa: lauek caput cū aq̄ decoctiōis maluaꝛ: ꝛ vngak cū oleo camomil. ꝛ de nucib⁹ fil' mixtis. Et post vnctionē folijs cooptak cauliū. ꝛ sic die⁹ fiat plurib⁹: donec cutis plus solito fuerit ulcerata. deide fricek fortiter cū cepe donec sentiat fortiter icēdiū: ꝛ cutis ru. fiat. Deide lauek cū lixiuio facto de cinerib⁹ vitiuz in q̄ dissoluta sit fex vini cōbusta: post fricationē caput totū cū h̄ vnge psilotro: qđ capillos remouet: ꝛ locum deficcat. ℔. calcis vi. ʒ.iij. arsent. ʒ.j. alo. ʒ.iij. fiat pul'. ꝛ ico: porek cum aq̄ feruētissima. Qñ uolueris opari: remotis capillis cū psilotro: redi ītez ad lauationē ꝑdictā cū lixiuio ꝑdicto ꝛ fricationē cū cepe ꝛ fecib⁹ cōbustis donec mā penit⁹ desiccek. ¶ Postea ad capilloꝛ regñationē ꝛ cutis pfectam mūdificationē ꝛ ꝓsolidationē vngak locus cū vngt̄ qđ sic fit. ℔. cineris capilloꝛ hūa. ℥.j. fecis olei de se. lini: uel ꝑ eo de nucib⁹: mellis dispumati. añ. ʒ.iij. mir. ʒ.j. sulfur. vi. ʒ.℥. staphisa. ʒ.ij. eufor. ʒ.j. fiat vngtiñ. ¶ Si mā fuerit melica intēdas in p̄n⁹ plus ad mollificādū ꝛ hūectandum cutē cum lauatiōe cū aqua decoctiōis fol. viol. ꝛ fumiter. ꝛ cū vnctione olei viol. donec mā mollificata fuerit: ꝛ cutis fuerit humectata: egrūq; cibis rege humidis: ꝛ in aqua dulci balnea: post intende ad deficcandum cū medicinis deficcantibus supradictis.

¶ ℳedicamē Gal'. pbatū ad tineā ꝛ ulcera crustosa in capite: ꝛ ad pustulas que dicunk saphati: ad ipetiginem ꝛ morpheā ꝛ capilloꝛ casuz: ꝛ ad oēm scabiē ulcerosaz. ℔. gallaꝛ. ʒ.iij. seis cicute. ʒ.ij. baurach. p.ro quo ponimus salis gēme. ʒ.j. ꝛ q̄rtā ptē. ʒ. vni⁹. collogntide. eris usti. sulfuris viui. añ. ʒ.ij. ꝛ. ℥. arsenici ru. aristologie rotūde. añ. ʒ.ij. armoniaci. litargiri. añ. ʒ.j. capparis uenaꝛ citrinaꝛ ꝛ est cucurma: ꝛ di in gallico terrenūta: p.ro qua ponim⁹ lumbricos terrestres assos: fisti ficce: radicis cāne ficce: floris eris: aluminis fixi: rosarum: mirre: aloes succotri. olibani. añ. ʒ.℥. picis liqde: folioꝛ oliue: fellis uaccini. añ ʒ.j. ꝛ. ℥. Terank oia sbtilissime ꝛ ꝓficiant cum aceto: ꝛ ponak ad solē in uase vitreo uel terreo ītri⁹ vitreato: ꝛ agitek cuz spatula donec recipiat formā vnguēti: de quo vngak caput donec pfecte curatum fuerit ꝛ sanatum.

¶ De saphati ꝛ furfuribus. doctrine prime. tractatus tertij. Capꝫ. III.

Saphati sunt pustule pue que nascuntur in capite ꝛ frōte ꝛ facie puerοꝛ maxime ꝛ mulieꝛ: ꝛ quorūdā viroꝛ hūidorū: que humorē emittūt subtilē: ꝛ faciunt aliq̄n crustas.

Curatio. Ad cui⁹ curā est optima medicia p⁹ dicta de cinere cucurbite si pistek cum argilla. pueri vo curank si nutrix abstineat a salsis ꝛ acutis. ꝛ a forti vio: ꝛ si puer balneetur in aqua decoctiōis floꝛ

camomille:rosarum:fenugreci.z locus vngak cum oleo camomil.

Furfures sunt quedã squame:que per adustiõ̃ humox in cute puentũt que cũ capud fricak cũ vnguib⁹ acutis remouenk:z cutẽ inficiunt: que aliqñ sunt leues:z pauce remouenk cũ abzasiõe capilloz:z cũ vnctiõe serotina de oleo de oliua:z cũ ablutione multe aque calide.Qđ si non sufficit.vngak caput cũ vnguẽto facto de farina ciceris:z semis maluauisci tẽperata cũ aceto.Si vo per hec nõ remouenk.hoc vngak vnguẽto.℞.farine ciceri.ʒ.iij.farine fenugreci:sulfuris viui/crossi:sinapis.aã.ʒ.iij.cõficiank cũ aceto z aqua.

¶De pãnis cossis z gutta rosacea:z de lẽtiginib⁹ z cicatricib⁹ vulnerũ.doctrie ꝑme.tractat⁹ tertij. Cap̃.IIII.

Annus p est quedã supfluitas maculosa coloris liuidi qua facies maculak:que ut plurimũ accidit mulierib⁹ ꝓgnãtibus:z qbus mẽstrua retinẽtur:quorũ alius est antiquus z alius nouus:z quãto magis est antiquus: tãto maiori participat nigredine:z semp fit ex mã melãcolica quam ꝟtus expulsiua.mittit ad cutem.

Curatio. Ad cui⁹ curã est i ꝓncipio a mãe melãcolice purgatione cũ decoctiõe cũ epithimo z sero caꝓno semp ichoãduz dimissione cibi sanguinẽ melancolicũ generãtis.deinde accipiak in nouo pãno semẽ raphani:amigdalarũ mũd.farina fabarũ:semẽ melonis z cucurbite.oia pistenk:z tẽperenk cũ aqua in qua dissoluak parũ croci:z parum mellis fiat sicut vnguẽtũ:de quo facies inungak sero:z mane lauek cũ aqua furfuris. ¶Si vo pãnus fuerit antiquus z fortis fiat vnguẽtum cum semine eruce:cum argẽto vi.extincto cum saliua:pipere z nitro:z distẽperatis cum oximelle.aliqñ enim est necessarium in loco ponere sanguisugas:z postea inungere puluere catapucie:staphisagrie distemperatis cum melle. ¶Item medicamen ad pãnuz:z derbendas z serpiginem cui non est par:z cossas.℞.argenti viui.ʒ.j.gũmi amigd.ʒ.ij. Incoꝛporenk ad inuicem pistando donec non appareat argẽti viui uestigium: z ad̃e seminum melonis mundatoꝛ.ʒ.iij. Et oia pistãdo incoꝛporentur.de hoc inungak facies in sero.Mane vo lauek cum aqua infusionis vio.siccarum:z cantabꝛo.

Curatio lentiginum. Lẽtigines vo curantur cum fortiori purgatione:z cum fortioribus medicinis de his que supꝛa scribuntur ad pannum.

Cosse sunt pustule parue que nascunk in facie:maxime circa nasum:z faciunt locum rubeum: ad qđ ualet ultime ista medicina pꝛobata.℞. sulfuris viui. ʒ.j.teratur z cribelletur subtiliter per sindonez:z ponak in ℔.j.optime aque roſ.in uase vitreo: cuius orificium obturetur z suspendak ad solem in mẽse iulij z augusti per.xl.dies:z omni die ues moueak.de illa aqua loca inungantur lesa. ¶Ad hoc etiam multum ualet humorũ adustoꝛ purgatio:qui purgantur cum medicinis colerã purgantibus z melancoliam.

Gutta rosacea que est cutis mutatio in rubeũ fit ex adustione colericoꝛ humoꝛ circa cutem pendẽtium:ad qđ ualet humoris salsi purgatio. Et hoc locale remediũ.℞.litargiri auripigmẽti:sulfuris viui:viridis eris.aã.ʒ.j. puluerisparuoꝛ furicum:siue murium cõbustoꝛ:quãtũ est medietas totius.hoc ultime puluerisça:z cuz duab⁹ partib⁹ succi trifolij:z tertia assungie porci recẽtis nõ salite fiat vnguẽtum.z vnge in sero:z mane laua cũ aqua decoctiõis 4^or^ se.fri.cuz pauca cãphora:z absterge. ¶Deinde vngak cum oleo tartarino:qđ sic fit.℞.tartarũ vini al.z puueriça:z distẽpera cum aceto ad modum paste pone in pãno lineo:z illum pãnuz inuolue in stupis madefactis in aceto:z pone sub cineribus calidis: ut bene cõburak stupa.postea ponak tartarum in coꝛtice cucurbite: z fiat foramen inferius:z qđ distillabit erit oleum tartarinuz. Quidã aũt ponũt sub diuo:z quidã distillãt per alembi cum:sicut aqua roſ. distillak:ista medicamina cutẽ maculosam excoꝛiant z maculam remouẽt:residuum curatur cum medicinis pꝛedictis ad pannum.

Cicatrices vulnerũ subtilianꝭ z remouenk cũ litargiro nutriio:qđ est optimũ ad multa. Remouet enim maculas: z cicatrices subtiliat: asperitatẽ remouet palpebꝛarũ:carnẽ mollez ꝓsumit de vulneribus z ulceribus:z carnẽ bonã gñat in antigs.fit aũt sic litargirũ nutritũ.℞.litargirũ tere fortiter in moꝛtario:z adde de aceto parũ.deide de oleo ro.postea aceto:deide oleo ro.z sic facias donec augmẽtek:z in forma vnguẽti deueniat.augmẽtak eni adeo q ex.j.℥. litargiri cũ oleo z aceto:ad vnguẽti lib̃ã pueniat q̃ztitatẽ. ¶Itẽ adeps anatis fermẽtũ ouaglon.hec oia cicatrices rectificant singulariter uel ꝓiunctim subtiliãt uel rectificant.

¶De pꝛuritu z scabie.doctrine ꝑme.trac.tertij. Cap̃.V.

Ruritus p z scabies fiũt semp de salsis hũoꝛib⁹ quos abhoꝛret nã z ad cutis supficiem eos expellit.

Causa. Et accidũt qñ nutrientia comedunk salsa z multum acuta z vinum bibik puruz z forte. ¶Et accidunt eis qui laborant z vigilant:z balneo parum utuntur z raro pãnis lineis mutank:z est de egritudinibus cõtagiosis:q: de vno tranſit ad alium. ¶Hec egritudo q̃ q̃ per aliquos dicatur alia sanguinea alia colerica:alia flegmatica:alia melancolica ꝑm diuersitatem humoris salsati:tñ cura reducik ad bimẽbꝛem. Nam species scabiei:alia est ficca:alia hu.ficca pꝛopꝛie appellatur pꝛuritus.humida vo scabies.

Curatio. Ad curã huius pus salsum humorem euacua.digerak ergo mã cum hoc syr⁹: ℞.absinth.abꝛotani/cuscute/fumiterre/re.aã.ℳ.j.radicis enule cãpane lapatij acuti.aã.ℳ.ʒ. pꝛuna.xx. nũo ficus.xij.dactiloꝛ.vij.sene.ʒ.j.thimi: epithimi.aã.ʒ.ʒ. fiat decoctio bona in ℔.iij.aque:z cuz vna aceti usq ad ℔.j.z ʒ.Colek:colature addak succi fumiterre clarificati ℔.ʒ.cuccari ℔.j.z ʒ.fiat ſyrupus. ¶Deide purgek cuz his pillis.℞.aloes/epithimi/corticis mirabolanoꝛ citri. aã.ʒ.ʒ.scamonee:rosarũ.aã.ʒ.j.pistenk z incoꝛporẽtur cum succo fumiterre ad spissitudinẽ mellis:z pmittatur deficcari donec possit formari magdaleon. Cum aũt dare uoluerisforma pillulas z da.ʒ.j.hec medicina secure põt iterari sepe. Iuuat etiam flõmia si fiat aliꝭ cõsideratis particularibus. ¶Cõfert etiã multũ serũ capꝛinũ infusionis mirabolanoꝛ cum çuc.sepe sumere.cutẽ enim multum mũdificat. Fiat aũt cõfectio sic:q in ℔.j.seri capꝛini ponak.ʒ.j.corticis mirabolanoꝛ citri.puluericato ruz in sero ſummo diluculo calefiat/z colek:colature addak çucca.roſ.ʒ.j. ¶Circa locum ad siccã scabiem ualet aqua calida ubi cocta sint fumus terre:enula cãpana lapatium acutum:z scabiosa:z in balneo iungi cuz oleo roſ.suc.apij z aceto:de quo fortiter coꝛpus fricek in balneo seu stuffa. ¶Item aliud vnguentũ Rasis ad scabiem siccã.℞.salis cois:salis gẽme:ellebori nigri/costi.aã. ʒ.j.picis liquide:pꝛo qua ponik terbẽtia.ʒ.vj.olei viol. z aceti qđ sufficit:fiat vnguentuz:de quo fiat inunctio in stuffa z fricatio.postea stet ibi per horaz.deinde balneek in aqua decoctiõis furfuris:fumiterre:lapatij acuti:enule campane z arthemisie. ¶Si vo scabies fuerit humida.fiant hec medicamina Rasis.℞.argentum viuuz extinctum. Extinguik aũt sic.ponitur in scutella stannea z pꝛoijcitur supꝛa saliua:postea fricatur cuz capillis humanis.deinde ꝓfrangitur adeo cum saliua:q nõ remanet uestigium.litargiri albi ad dꝛam ru.qđ est de auro.ellebꝛi nigrũ:alumẽ uetus.Et est alumẽ q ꝓpter antiquitatẽ puluericak leuiter oleãdrũ:litargiruz rubeũ.aã.hec

omnia terank ꝛ cum aceto ꝛ oleo cōmuni miſceātur: de quo totum corpus inungak in ſero:ꝛ mane intret ſtuffaꝫ ꝛ cum ſudauerit fricet corpus cum uſnee ꝛ aceto. Eſt autem uſnea quedā lanugo viridis que circūdat arborem glādium:ꝛ oēs alias ſiliter de qua obturank nauium fiſſure. ¶ Si vō per huiuſmodi vnguētum forte patiens ſentiret ardorem:vngak totum corpus cum oleo roſ.bono:ꝛ geſcat per aliquot dies. ¶ Item ad idem optimuꝫ. ℞.ſucci affodilloꝝ:ꝛ cum melle albo diſtēperek ꝛ bñ in corporek:ꝛ inungak corpus in exitu a ſtuffa:hoc eni multum mundificat omnes ſordes cutis.

¶ De impetigine/morphea/ſerpigine/ꝛ albaras.doctrine prime.tractatus tertij. Cap.VI.

n **Os habemus** medicinā a duobus fontibus traditam magiſtroꝝ fonte ſalernij:ut a Conſtantino:Cuſſone:Plateario:Joāne de ſancto paulo:Adauro:ꝛ pluribus alijs auctoribus p̄mie:ut Hyppo.ꝛ Gal. ꝛ ab auctoribus ſequētibus:ut Serapione:Yſaac:Joanne:Albuca.Auic.Maſaabate: Joāne de ſancto paulo: ꝛ alijs auctoribus pluribus:hi oēs auctores ſpecialiter:ꝛ ſi ueritatem nobis tradiderūt in noſbus rōni aliqñ nō cōcordāt noſa:aliqñ ponit vnus/de qbus alij non faciūt mēeiſdem noſbus mētionem. Nam ſerpigo:impetigo:morphea ſumunk aliter apud ſalernitanos:aliter apd arabes. Ad enim ſalernitani uocāt ſerpiginem: arabes uocant alūda. Et impetigo apud arabes eſt morphea:ꝛ apud ſalernitanos aliter:ꝛ aliter apud nos. Ad autē ſalernitani uocāt morpheam:arabes uocāt albaras:ꝓpter hoc ponā in hoc libro nro deſcriptiones vniuſcuiuſqꝫ p̄mo ꝛ diffinitiones ꝛ cauſas:poſtea curas vniuſcuiuſqꝫ deſcriptionis. ¶ Dico ergo qꝫ ſerpigo eſt cutis exaſpatio que ſerpit huc ꝛ illuc que dicik in gallico derdes: in lombardo dembeda/uel uolatica.iſta ꝓuenit ex humoribus icineratis ex aſperatione cutem petentis.

Curatio. Curak enim cum gūma ceraſoꝝ diſtēperata cum aceto uel p̄unoꝝ:ꝛ cuꝫ unctione butyri ꝛ terbētine:ꝛ cum vnguēto pfecto ꝛ probato:qd̄ ualet ad hoc ꝛ ad oēs fiſſuras manuū ꝛ pedū ꝛ oēs cutis aſpitates.℞.adipis anatis non colati/yſopi humide/olei ro.cere citrine/terbētine/amili/mucillaginis :ſeminum citonioꝝ.aiī.℥.j.fiat ex oibus vnguētum ſuaue de quo in ſero fiat inunctio. Adane lauek cum aqua iſufionis ſeminum melonum ꝛ violarum:frequens quoqꝫ balneum aque dulcis conferunt:ꝛ cibi bonum ꝛ dulcez ſanguinem generantis.

Impetigo eſt cutis uarietas in albo colore mutata ſine cutis leſione in ſua ſubſtantia uel forma:ꝛ non peccat ibi niſi color.

Morphea eſt cutis defedatio cum cutis ſubꝛ leſione.

Albaras etiā nō ſolū cutē inficit:ſed etiā carnē. ¶ Cauſa ſō impetiginis nō eſt niſi ꝓpter defectū vnius ex opationibꝰ nutritiue virtutis que ſunt tres/apꝓhēſio/ſolidatio/ꝛ aſſimilatio. Apꝓhēdik eni in impetigine cibus bñ digeſtus ꝛ cōſolidak:ſed tñ in aſſimilādo cutis deficit. Et eſt utplurimū eius mā ſanguis flegmaticus. Et in hoc.ſ.in defectu aſſimilādi coicat cuꝫ morphea ꝛ albaras. Sed in hoc differūt:qñ in morphea ꝛ albaras non ſolū aſſimilatio deficit:uerūetiam humor corrūpik anteqꝫ ad corpis ſupficiē p̄ſentek. ¶ Item differūt morphea ꝛ albaras:ꝛ ꝓuenit:cōuenit nāqꝫ:quia utreqꝫ fiūt ex flegmatis corruptione:ꝛ tūc eſt morphea alba uel albaras:aut ex melie corruptione ꝛ tūc albaras nigra dicik:uel morphea nigra:differūt tñ qꝛ virtus expulſiua fortis eſt in morphea:mā quoqꝫ pauca:q̄re ad cutez totam mittik. In albaras vō virtus expulſiua eſt debilis materia corrupta multa:q̄re nō ſolū cutē inficit ſed etiam carnem:nec differt a lepra:niſi qꝫ albaras tñ inficit vnuꝫ locū.lepra vō inficit totū corpus. ¶ Sicut he egritudies differūt in materia ꝛ in forma:ꝛ ſicut in cutis defedatiōe ꝓueniūt:ſic differūt in cauſis:ꝛ ꝓueniūt in curis. Conueniūt in hoc qꝫ oēs indigēt euacuatione humoris peccantis ꝛ cutis infecte rectificatione:ſed differūt:qꝛ vna leuſort indiget medicina:alia fortiori. Alia iterū fortiori ꝑm ꝓuentētiam cuiuſqꝫ:uel inobedientiā humoris peccantis. ¶ Impetigo nāqꝫ regrit abſtinētiam a rebus flegma generātibus:ꝛ nauſeā ꝛ faſtidiū ꝛ uſum mirabol.cōditoꝝ: ꝛ trifere minoris:ꝛ medicie flegmatis purgatiue. ¶ Locus vō vngak cū oleo de frumēto qd̄ fit modis pluribus accipik enim frumētū ꝛ ſup incudē fabri calidā ponik:ꝛ aliud ferrū latū parū calidū ut nō adurat ponik ſupꝛa triticum:ꝛ cōprimik:ꝛ qd̄ inde manat eſt oleum frumenti. ¶ Itē aliter.℞.duo uaſa terrea:quoꝝ orificia vnū itret in aliud:illud uas in quo aliud intrat ſepeliak in terra.i alio ꝓponak triticū:ꝛ obturek orificiū eius cum filis de ere inuolutis in modū globi:ꝛ ꝓcūgak illud orificiū obturatū cum alio orificio alteri⁹ uaſis ſepulti:ꝛ orificia ambo ex pte exteriori lutenk cum argilla ne poſſit aliqd̄ exhalare. Et poſtea fiat ignis circa uas qd̄ eſt ſupꝛa terrā:ꝛ manabit oleū ſatis in uaſe iferiori:ꝛ de hoc oleo locus vngak ꝛ fricek fortiter inungēdo. ¶ Si aūt hoc non ſufficit in loco ſanguiſuge multis vicibus ſunt ponende donec flegmaticus ſanguis penitus auferak.qꝫ ſi nō ſufficit ſup ponak medicamē de uētribus cantarīdarū piſtatis cum ferm̄eto donec locus excoriek:ꝛ poſtea cum vnguento de ceruſa curek:fricatio quoqꝫ cū vnguēto facto de armoniaco ꝛ acetoſitate citri nitro ꝛ aceto conferunt.

Curatio morphee albe. Morphea alba curak cuꝫ purgatione corrupti flegmatis cum hac ſpeciali medicina.℞.trifere minoris.℥.iiij.turbit/pul.pigre.aiī.℥.ij.collogntide.℥.ſ.fiāt pille cū melle:ꝛ ſūt doſ. ij.ſumank in q̄libet hebdomada.in diebus ꝓponꝛ interpolatis ſumak q̄libet die in mane.℥.ij.trifere mi.ꝛ caueas a cibis generātibus faſtidiū atqꝫ flegma.locus vō fricek i ſole cum vnguēto facto de tapſia ꝛ ſe.raphani rubea maiore elleboro nigro ꝛ ſinapi diſtēperatis cum aceto:fricatio quoqꝫ cum ſquilla confert.

Curatio nigre morphee. Nigra ꝓpo morphea curak purgādo ſepe melācoliam cum ſero caꝑno cum epithimo ꝛ alijs medicinis dictis in alloptia ꝛ cum dieta humectatiua ꝛ cum abſtinētia a cibis melancoliam gīantibus:ꝛ cum frequēti balneo dulcis aque:ꝛ cum fricatione rerum localium p̄dictarum.

Curatio albaras albe. Albaras vō alba cum eiſdem curak medicaminibus.ſ.cum purgatione corrupti flegmatis:ꝛ cum medicaminibus fortioribus qbus morpheā albam curari diximus. ¶ Vomitus quoqꝫ frequēs eſt utilis:dieta quoqꝫ deſiccatiua utēdum eſt:ꝛ flegmatis ꝓſumptiua. ¶ Locus vō cū ſquilla fortiter fricek in ſtuffa: poſtea ſupſpargak pul.factus de tapſia/ſtaphiſagria/uētribus cantarīdarū/ſemine erucei ꝛ ſtercore colūbino:inunctio quoqꝫ cuꝫ ſanguine ſerpētis nigri a ꝓprietate curat.

Albaras nigra non curak:qꝛ eſt lepra ꝑticularis niſi poſſet cum oibus ſuis radicibꝰ extirpari:ſed palliari pōt color eius ut plus colori corpis aſſimilek. Ad qd̄ ualet iſta tinctura.℞.aloxantū qd̄ eſt flos ſalicis/mirram/ſecem vini cōbuſtam/argillam rubeam maiorem/alumen.terank omnia:ꝛ locus inde fricek donec patiens puncturam ſentiat ꝛ arſuram.hoc enim locū pluribus tingit diebus.

¶ De lepra ꝛ iudicijs leproſi.doctrine prime.tractatus tertij. Cap.VII.

I **Epra eſt** egritudo turpis ꝓueniēs ex materia corrupta uel humore reducto ad formam melancolie corrupte. Et eſt toti corpori ſicut cācer exiſtit vni mēbro. Cum enim

melācolia multiplicat in corpe: z viscera nō sunt fortiora ad expellēdū z purificādū ipsam a sanguine: z vie inter splenē sunt oppilate: z pori cutis ꝯclusi nō sufficiūt ipsaꝫ excludere cōculcat z corrūpit. ¶ Itē qđ corrūpit cōplexiones mēbroꝝ: z si multiplicet eius corruptio: forme q̄ꝫ mēbroꝝ corrūpunt: z cōpagines dissoluunt. ¶ Et lz ancedēs mā potuit eē diuersa sicut sanguis: flegma: colera: melācolia: tñ ꝯiūcta mā semp est melia corrupta: z est de egritudinibus ꝓtagiosis z hereditarijs: qñ trāsit de vno ad altū / z hereditat: lz hec duo semp nō sint nēcta. Nam aliqñ sanus ꝓuersat cū leproso / nec inficit: z leprosus potest etiā sanū gīare. ¶ Est etiā vna de causis lepre si cōceptio fiat tpe mēstruoꝝ. Quanq̄ ergo cāe z signa lepre multipliciter diuersent: cure quoq; ꝑm eius varietatem sunt diuerse: parcēs vboꝝ lōgitudini ponā in hoc loco signa lepre que multū sunt ad cyrurgicū necessaria: z curas que sepe p manꝰ cyrurgicoꝝ currūt sciētiū medicinā

Signa lepre.

Leprosis pili cadūt capitis / supciliozū / z barbe. Cutis frōtis ualde tēdit. ita q̄ pp tēsiones videt lucē. ¶ Iterū aligꝰ rubet facies: z tumet cū q̄dā liuiditate specialr circa nasum Itē haud nunq̄ lachrymas emittūt. Aspectū hñt torui z terribilē: terribilē q̄ hñt somnum: albedo oculoꝝ obscurat. ¶ In supciliꝭ z palpebris subtiliant pili. ¶ Item uox est in eis aut rauca / qđ est utplurimū: aut ualde acuta. ¶ Maloꝝ sunt morū. nō ꝓfidūt de aliquo. Nares eis gracillant: aut maxime igrossant: z difficile emittūt flatū per nares: vngues fiūt eis liuide. ¶ Itē anhelitꝰ eis fetet z sudor. ¶ Itē accidit eis strictura pectoris cū multitudine sternutationis. ¶ Itez plus optāt coitum solito. ¶ Impetigines maxime in eis appent in p̄ncipio: z maxime si curank z postea recidiuāt est signuꝫ lepre. ¶ Itē si nodi curank in eis z recidiuāt: est certū signū. ¶ Item sunt pigri z pōderosi. ¶ Itē cū se expoliāt fit cutis eoruꝫ ac si eēt anseris de nouo depilati. ¶ Itē signū occultum si pūgak posterioꝝ ps tybie nō sentit. Et si lauek mēbruꝫ cū aq̄ incōtinēti siccak. ¶ Itē formicatio in frōte palato z lingua manifesta signa sunt q̄ oculi rotūdank: pili extracti carnē hñt. Ungues igrossank: z stabūt cū eminentijs. Carnositas que est inter policē z indicē cōsumit. ¶ Si pūgunt in talo nō sentiūt: hñt enim isensibilitatē in posteriori z exteriori usq; ad anchā: z pulpe aurīū ꝓtrahuntur. ¶ Sanguis eoꝝ si flōmank est asper z arenosus. Si lauek remanēt in fundo arene. ¶ Hec egritudo postq̄ ꝓfirmata est nō curak. Sed cū ei bñ z diligēter succurrit in p̄ncipio bñ curari pōt. ¶ Cum aūt curari nō pōt palliek: z cum vnctionibus occultek.

Curatio

huius egritudinis nō ponit in hoc libro qui est cyrurgie exq̄site: sed ponunt ibi ꝑm medicinā quedā solū leuia z ꝓbata z palliationes cū vnguētis z cauteria que fiūt sepe per cyrurgicū instrm. ¶ Scias q̄ in egritudinibꝰ fortibꝰ etiā si fuerint ꝙuenientes fortes nō cōpetūt medicine. Mā lz pp egritudinis fortitudinē medicina fortis sit necessaria: tñ dari non dz: q: medicinā opz sepius iterari. Sed elige medicinam leuē z ꝓpriā que recte respiciat humorē purgādū: z illam dona sepe ut vices laxādi per medicinā debilē z ꝓpriaꝫ opationē fortis faciāt medicine. ¶ Medicinaꝫ ergo de sero capr̄ cū epithimo nō in hoc vilipēdas casu: q: mirabilr paulatine meliam purgat corruptā: nec nā plurimū timet eā. Pillule quoq; de epithimo que dicte sunt in tractatu de allopitia sunt optime. ¶ Sīalis sit tua itētio meliam purgare corruptā: cōplonē meliorare cū bono regimine. flōmia nāq; nō ꝙuenit: nisi qñ scis lepram eē ualde sanguineā cū anhelitꝰ strictura. cum sit de uena cordis: z de duabus guidegi timēdū suffocationem. Alii qñ fit de uenis nasi pp palliādū faciei colorē: dak ēt sepe eis qui siccā hñt lepraꝫ: gbus arefiūt mēbra gbuscūq; ualde nigra colera dñak. dak lac caprarū calidū ad bibēduꝫ.

¶ Oibus gbꝰ potes modis itēde ad eos humectādum tēperato balneo / in quo sudēt parū. postea vngank cum oleo violr. z oleo de cucurbita: z cū cibis bonis / bonuꝫ z laudabilē sanguinē gīantibꝰ. ¶ Quidā etiā eos curāt cū carnibꝰ viparū seu nigroꝝ serpētū subuiridiuꝫ ꝙ mō. Recipiūt nāq; serpētes nigros / qui sunt sub eoꝝ uētribꝰ subuirides: z repiunt in terra arida in mōtibꝰ lapidosis in locis siccis / z abiciūt caput z caudā z viscera interiora: z ponūt illos in olla cū multa aq̄: z pmittūt coq donec tota caro dissoluak: tūc brodiū dak eis ad bibēdū donec scotomiā patiank / z totū istek corpus: postq̄ aūt corpꝰ istak z scotomiā patik: ponak in lecto z iaceat. ¶ Et si accidētia terrefactiua. s. syncopis / uel magna extremitatū friditas uel tremor cordis acciderent. inde dek eis thiriaca maior cū modico musto in vino calido. sic enim corpꝰ totuꝫ excoriak z desluūt oēs pili: z cutis noua renascit. Qđ totiens est iterādum donec cū purgationibꝰ z regimine bono curenk. ¶ Adultū nāq; pōt a magnis curari egritudinibꝰ si viriliter circa eos agak: qui per negligētiā medici uel pusillanimitatē egri dimittunt curabilibꝰ egritudinibus ꝓfirmari. ¶ Cauteria cōpetētia poteris in capīo de cauterijs repire. vnguenta vo abstersiua / consolidatiua / z alteratiua / que huic conueniunt egritudini reperies in antidotario deo dante.

¶ De impinguādo membrum macrū / z attenuando pinguem. doctrine p̄me. tractatus tertij. Cap̄. VIII.

m

Embrum

gracillak / aut pp fortē strictura cū ligamēto nutrimētū illi mēbro ꝙgruū ꝓhibētē: aut pp longū dolorē tūcture alicuius virtutē mēbri debilitatē: sicut accidit cū lōgo dolet humerus tpe mēbrū fibi oppositū ultra debitū ingrossak. ¶ Ingrossak etiā mēbrū aliqđ ultra debitū: eo q̄ mā pp uenarū debilitatē ad illud incipit fluere: que quāto plus fluit tāto plus uene mēbri dilatank: z virtꝰ solidatiua deficit: z sic tumescit z istak. ¶ Et hec mā est frigida / ligda uel grossa: aut sanguis grossus melicus uel flaticus: qui cū caloris debilitate nō ꝙuertit in sanē: sed in mēbro pmanēs illud inflat.

¶ Cura membri gracilis:

Membrum

vo gracile ingrossak cāp̄us si q̄ fuerit auferēdo. ut dolor si fuerit uel strictura. Ergo remoue dolorē ex tunctura cū eo qđ dicet in capīo de doloribꝰ tūcturarū: quo qdem remoto mēbrū leuiter embrocet cū aq̄ decoctionis maluarum z violarū / z radicis bismalue. Ita tñ q̄ embrocatio terminū debitū nō excedat. Qui qdē terminus est cū mēbruꝫ pp embrocationē incipit rubere modicū z istari: tūc ea embrocatio cesset tlico anteq̄ sudet mēbrū / z exhalet humiditas acqsita. deinde ficcet z modicū fricet: parūq; cū leui virgula ꝓberet donec ad idē sanguis fluat. Et tūc cuz emplastro piceo tepido emplet: qđ. ℞. picis nauallis / picis grece / rasine albe ptes eq̄les: que fiāt dissoluank in patella. deinde per stamē in aq̄ colet frigida: manibꝰ vnctis oleo malaxent / z usui reseruet. hoc enim distendat supcorīū z mēbro ad qđ nutrimētū attrahere uolueris applicet. z sic per totā dimittat diē. in scđo ꝙo cū q̄dā auferat violētia: sic postea mēbrū dimittit usq; mane. Mane vo iterat fomētū fricatio z vberatio z emplastratio sicut ꝓs hoc enim mō fine dubio mēbruꝫ omne reducit ad eius grossitiē nālem: nisi tūctura supius fuerit desiccata: z dislocatio sit longo tpe cōfirmata. Nam tunc est difficile illud ingrossare. Tamē si nō ex toto efficit: saltem per modum istum in melius reformak. ualet etiam si tempore fomentationis membrum illi oppositum cum mediocriter stricta inuoluatur ligatura.

¶ Cura membri grossi.

Membrum

vo grossuꝫ ultra debitū si cā fuerit flegmatica: qđ cognoscitur ex mēbri mollitie que foueā facit: cū in eo digitus impmit:

pōt reduci ad debitā quātitatē si patiens ex trocisco nro de turbit sepe purget:z si caueat a cibis flegma gñanti/bus z fastidiū z nimia repletione cibi z pot°:z cū his lo/calib° medicinis cū qbus apata curant flegmatica: put erit in tractatu de apatib° declaratū. ¶ Ergo. ℞. lixiuiuz factū de cinerib° vitis uel quercus. z pone in eo pānum duplicatū de lino:z iuolue mēbrū:z fortiter stringe cum binda:z quotidie bis pānū in lixiuio ponas:z mēbrū sic liges. desiccat enim mēbrū. ¶ Uel sic. ℞. salē nitrū z di stēpera cū aq̄:z in illa aq̄ pone spōgiā tāte quātitatis que cooptat totū mēbrū:z dimitte spōgiā desiccari. Iterū in/funde:ꝓmitteqz iterū desiccari:z cū sic spongiā ꝓparaue ris applica loco z fortiter eq̄liter stringe:totūqz fascia mē brū. Et sic in die bis facias. membrū aūt oppositū frica. ¶ Uel accipe fol. lilij celestis z fortiter pista/ac si uelles facere salsamētū:z pistata applica mēbro. deinde liga stri cte. sic enim mā cōsumit z mēbrū ad gracilitatē reducit nālē. ¶ Si mā vo fuerit grossa ex sanguine. s. melico uł grosso ſtate facta purgatione cū sero capno z epithimo: uel cū cōpetēti alia medicina mollifica ꝓpus mēbrū cum oleo de lilio simplici:uel cū vno de oleis uel vnguentis mollificātib° que in antidotario sunt ponēda: postea ad curā localē redeas sup:adictā. ¶ Remoto mēbri tumo re si fuerit man° cū b:achio/qō sepius est:uel pes cū cru re faciās iter digitū z digitū in quocūqz loco cauterium cultellare ꝑm doctrinā que de cauteriis est tractāda. ¶ De dis aūt grossitiei cura que dī elefantis ꝓpo cap° ꝓtinet.

¶ Doctrina secūda tractatus tertij est de apostematibus z continet. xvij. capitula.

¶ De generatione humoꝝ:z eorum speciebus. doctrine se/cunde tractatus tertij. Cap̄. I.

Quoniam omne apa ex quatu or humorib°:aut aq̄ aut uētositate causat:impossibile est cyrurgi co rei scire curā:cuius cām ignorat:neces sariū visum mihi fuit de gñatione humo rū ꝓpriū facere capl̄m/z spēbus eoruz:ut huius libri discipulus ēt lector diligēs cās apatū bñ sciat ut possit curas meli°ordinare. ¶ Lib°z pot° qui fuit hoi necessarius pp nutrimēta z augmēta mēbroꝝ:pp humi/ditatē restaurationis que est caloris pabulū nālis:z pro pter refocillationē spūs qui est opationis aie instrm cuz os intrat per masticationē:z cū saliue admixtione aliq̄lē accipit digestionē que ꝓncipiū est digōnis ꝑme que ici/pit in ore z in orbo finit itestino. Cū aūt descēdit in stōco cuius anothomiā supius habuisti ibi decoquit:z chilo/sus trāsit ad itestina:quoꝝ anothomiā silr habuisti usqz ad saccū seu orbū. ¶ Uene ergo meseraice q̄rū plures sunt ordines ut scituisti cū fundo ꝓtinuant stomaci:z cuz duodeno z gracili tetuno z orbo:z ide trahūt chilū:z sci/uisti in gb°icipit scda digō. portātqz illū chilū ad epar in quo cōplet scda digestio:z fit ibi illi° chili ebullitio sicut mustū bullit i tina: videt aliq̄ ps alba spumosa: que a ca lore bullire factēte nō bñ coquit:z aliq̄ ps subtilis sicut tunica: uel aliq̄ suba pura que est vinū:z aliq̄ suba gros/sa que descēdit iferius feculēta. Jta in epate ex chilo ue/nētes a stomaco q̄tuoꝝ humorales sube gñant. Nā gñat ibi spumosa suba que per calorē nālē nō bñ digeritur:z eius mā sunt cibi multi frigidi z humidi:z oēs cibi sup repletionē accepti:est cā flatis calorē debilitādo nālem: z caloꝝ debilis multū gñat flegma:ita q̄ vnū est cā alteri us. ¶ Ibi quoqz gñat quedā suba subtilis in qua agit calor acut° acgrēs z acuitatē z calitatē que est rubea:que si supabūdat calefacit epar z iflāmat:z epar calidū ipam auget z multiplicat:ita q̄ vnū est cā alterius. z cā isti° co/lere sunt cibi calidi z ficci:labor:z ieiunū:fortia salsamē/ta. ¶ Gñat quoqz suba pura in qua calor agit tēperatus que est sanguis:cuius mā sunt cibi boni dulces:z potus: z gñat alia suba feculēta que est melia que duobus gñ/tur modis:ex calore. s. nimio sanguine aliquātulū adurē te:z ex frigiditate ingrossante:z eius nālis causa sunt ci/bi grossi. ¶ Et isti q̄tuoꝝ humores sanguis/colera/flā/z melia diuersi diuersas hūt q̄litates. Sāguis nāqz calꝰ est z humidus. Flegma frigidū z humidū. Colera cali/da z ficca. Melācolia frigida z ficca. ¶ Itē humoꝝ istoꝝ alij sunt nāles qui in suis nālib° cōsistūt q̄litatibus alij nō nāles:q: a cōplexionib° nālibus elōgant:de quorū diūsitatib° opz nos facere mētionē:qm̄ oēs uel plurime ipsoꝝ species concurrunt aliūde ad apostema in huma/no corpore generandum.

¶ Flegmatis ergo spēs due sunt. nālis/z nō nālis. Nālis est humor frigidus z humidus. albus fit ad paucā tēdēs albedinē ex cuſ° dñio corpus ꝓsequtur tussim z paucitatē desiderij coitus z palisim z tremorē. Et aia cōsequtur ex eo taciturnitatē z getē z pietatē z bitudinē z pigritiam z castitatē:z nō fecit ei nā ꝓpriū receptaculū/sicut alijs hu moribus:sed est per diuersa loca diuisum plurima: cū eius ps est in cerebro z pulmone stomaco z itestinis z iūctu/ris:z eius dñiū est in pte posteriori capitis z spōdilibus z eius utilitates sunt tres. ¶ Aliqñ nā cuz idiget sangui ne famis tpe reuertit sup illud:z facit ex eo sanguinem: quo mō nutrit:qō de alijs fieri nō pōt humoribus. ¶ Se cūda. q̄ uadit cū sanguine ad nutriēdū mēbra que de sā guine nutriunt flegmatico/sicut cerebrū. ¶ Tertia: qa iuncturas refrigerat z humectat:que motu calefacte ni/mio ficcarent. ¶ Nō nāles spēs sunt octo:q̄rū q̄tuoꝝ ex eis diuersantur suba:z quatuoꝝ ex eis diuersant sapore. ¶ Diuersantiū ꝑm subam sunt aquosum: z est humor aligs ꝑm nām in suba cōtinuue:q̄uis intelligat eē dul/gus. s. nō coctus nec iūctus. ¶ Ducillaginosum:z est hu/mor in suba diuersus manifeste. Nam in vna sui pte est grossus z cōgelatus. in alia ligdus z subtilis. Uitreus est humor qui ꝑus fuit ligdus:sed per diuturnitatē tpis a fri goris dñio vitreatus. ¶ Ipseum est qō fuit flegma gros/sum:qō est a nāli calore desiccatū z induratū:ut gipsum.

¶ Sōm vo sapores diuersi sunt dulce/acetosum/pōticū/ z salsuz. Dulce duob° fit modis:aut ex aliq̄ sanguis ad/mixtione:aut ex eo q̄ calor aliquātus in eo cōcaluit:nō tū tāt° qui potuit in illud sanguinē ꝙuertere plene coctū. ¶ Acetosum fit etiā duob° modis:aut q: flegmati dulci accidit ebullitio ipm ꝑus putrefaciēs:z post accescit sicut accidit in aljs reb° dulcibus sicut vino. Aut q: acris me lācolia de qua dicet inferius cū flegmate tenui admisce tur. ¶ Flegma vo salsum oibus est ficcior z leuior:z est flegma qō fuit sine sapore:cui admiscet aliq̄ ps colē ad/uste que caliditate sua adurit z incinerat z salsum facit. ¶ Flegma quoqz pōticū fuit etiā flegma ligdū:z duob° fit ponticum modis:aut eo q: frigiditas illud congelauit z ad ponticitatem deduxit:aut q: pars aliqua melanco/lie pontice cum eo miscet:eidem ponticitatē acgrens.

¶ Colera similiter alia nālis:alia non nālis. Nālis est hu/mor leuis acutus:z est sicut sanguinis tunica:z est rube/us in colore:clarus in suba. Et quāto magis calidus tan to maioris est rubedinis. Qō aūt cōsequtur corpus ex do minio colere est caliditas epatis z febris:z totius corpis ficcitas sitis/oris amaritudo/coloris citrinitas/fortis di/gestio/debilitas appetitus. ¶ Illud aūt qō ex ea ꝓsequi tur aia est intelligētie fortitudo/subtilitas ingenij/soler/ tia/audacia/festinatio/memoria/uelocitas eruptiōis ad iram/z multitudo locutionis. ¶ Cuius generatio tres habuit utilitates. ¶ Prima ut sanguis depuraret a par/te ipsius supflue calefactionis:z ut etiam cum sanguine colerico nutriat. ¶ Secūda ut aliqua sui pars ad intesti na mandet ad feces ab intestinis superfluas expellēdas. ¶ Tertia est fel nutrire:qō est eius receptaculum z chi stis tres habēs poros. vnum per quem ab epate colera trahit:alius per quez mādat colerā que lauat z stimulat intestina. Tertius per quē mandat ad stomacū aliquam

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu

partē colere per quā iuuek calo: stomaci digestiuus. Fecit nāq; natura colere chistim ut haberet ubi possit congregari: ne tota per corpus dispersa cuz sanguine mēbra sanguinē abhorrerēt. ¶ Nō nālis vo. v. modi sunt. Mā est citrina: vitellina aduста: prassina: z eruginosa. ¶ Citrina z vitellina per flegmatis siūt admixtionē: sed citrina fit per admixtionē subtilis flegmatis. vitellina vo grossi flegmatis mixtione. ¶ Aduста nō nālis colera fit duobus modis. vno q: in seipso in epate nimis adurit: tñ in ipsa aduстione subtiles ptes ipsius a grossis minime segregank: q: sic eēt vna spēs melie nō nālis: de qua dicek aliogn aliq̄ ps aduste melie cuz ea miscek. Est z modus tertius colere aduste qui dicit aduста colera abusiue: qui fit qñ sanguis adurit: nō tñ tātū q̄ faciat meliam in nālē sanguinē: de qua mētionē iferius faciemus. ¶ Prassina vo est colera viridis amara. ¶ Eruginosa vo est sic eruго que est acutissima z corrodēs: de q̄rū ḡiatione diuersa est opinio. Quidā vo ut. G. uolūt q̄ ex cibis calidis z cepis porris sinapis acutis in stomaco ḡnent. Quidam aūt ut Aui. q̄ eoz ꝑma ḡiatio fit in stōco: postea ex epate sic formek. Et isti uolūt q̄ prassina fiat ex vitellina cuz adurit: z eruginosa prouenīat ex aduстione prasine.

¶ Melācolie silr due sunt spēs nālis: z nō nālis: nālis z ipsa est fex sanguinis. cui⁹ color est liuidus: z hēt saporez muçū: mixtū. s. iter dulcedinē z pōticitatē. ¶ Nō aūt ex eius dñio corpus ꝑsegtur est macilētia: z siccitas mēbrorū z tūcturarū fortitudo: nigredo colōris: fortitudo appetitus. ¶ Et qō aīa cōsequit ex ea est memoria z rerū ap prehēsārū retētio/timor/iuidia/fraus/z deceptio tristitia z auaritia. ¶ Cui⁹ ḡiatio. v. hēt utilitates. Prima ut sanguis a suba terrea z pōtica mūdarek. Scōa ut cū sanguine foret ad nutrimētū mēbra que melico sanguine nutriunt. Tertia ut mō debito possit per eius admixtionē sanguinē inspissare. Quarta ut ex ea ps aliq̄ orī stōci mandarek: ut sua pōticitate iciet appetitū: z os stomaci fortificet z ꝑfortet. Et qnta ut splen nutriat: cuius iuuamētuz z anothomiā supi⁹ habuisti. ¶ Melia vo nō nālis est humor: gcūq; fit per aduстionē. Mā sicut optime dicit Aui. ptes grosse subtilib⁹ admixte duob⁹ pñt modis ad iuicē separari. vno per refidētiā: cū corpus. s. mixtū in gete moratur: z ps terrea grossa descēdit ad infimū: z subtilis remanet in supmo. Alio q̄ per aduстionē illud corp⁹ mixtuz sublimak: q: ps subtilis per uaporem ꝑsumik: z grossa remanet sicut cinis. Sic enim inter meliam uerā nālem z nō nālē differūt. Mā nālis fit per refidētiā in qua nulla fuit aduстio. Non nālis vo per aduстionē nimiam ḡnak. ¶ Sūt ergo nō nālis melie que ꝑprie dicunt colā nigra q̄tuor: spēs ꝑm q̄ ab vno quoq; pōt humore cum ad urit ḡnari. Una est cinis sanguinis. Altera colere nālis est. Tertia est flatis. Quarta melie nālis cinis: que ē duobus modis: mā aut est subtilis ualde acris: a qua muscę fugiūt: z si fundak in terra bullit: z est oibus peior: aut est magis grossa: nec est ita acris nec malitiosa: eo q̄ non fit ita contraria membroz compagi z nature.

¶ De sanguine vo duplex est opinio. Mā alig dicūt q̄ q̄z cito sanguis ab eius nāli complone remouek tñ cito forma alicuius humoris alteri⁹ suscipit: q̄re nō faciūt in suis libris de utilitate sanguinis mētionē. Ideo de ipso locut⁹ sum in postremo. alij vo de ipsius diūsitate loquunt z asi apatū ḡiatio: quoz causa de humoribus sum locutus: diuersitatē ꝑbat in sanguine manifestā: sicut in seqn ti poteris videre capło. ¶ Est ergo sanguis alius nālis: alius nō nālis. Nālis est sanguis rubeus clarus non nimis dulcis: oī malo carēs odore z sapore. Nō nālis duobus fit modis. vno q: in sui bullitione seu ḡiatione calorē hābuit debilē: q̄re fuit min⁹ debito rubeus z calidus: aut hūit nimis: q̄re fuit ꝑrūt: aut fuit ex seipso nimis spissus aut ligdus: aliogn miscek cū eo humor alius ad eius nām ipm iclinās: ut colera flegma uel melia: que oia faciūt nām sanguinis uarīare z ad suā reducere nām.

¶ De apostematibus sermo vniuersalis. doctrine secūde. tractatus tertij. Cap. II.

De nomen apostema diuersis modis apud diuersos dicit. Mā alig rudales cyrurgici nō dicūt apa nisi qñ ḡnak sanies: uel credunt in ipso sanē generari. Sed ueritas est q̄ ois eminētia seu inflatio mēbri ꝑter nām siue pua siue magna ꝑprio noīe dicit apostema. Nam sicut dicit Aui. oēs eminētie pue sunt apata pua: sicut magne sunt apata magna. Est ergo apa ois tumor membri uel inflatio que formā mutat nālē: quoz cā mālis est triplex: aut humoralis: alia aquea: alia uētosa. ¶ Humoralis: alia sanguinea: alia colerica: alia flatica: alia melica. Itē istoz humoralīū apatū aliud ex abūdantia humoris fit nālis: aliud humoris nō nālis: z hoc simplr uel cōposite. ¶ Efficiēs vo cā aut est ꝑmittua: seu extrinseca: sicut casus uel pcussio aut vulnus aut aeris alteratio z similia Alia itrinseca que semp est humoz nimia mlitudo: aut aque nimie: aut uēti per viā ꝑgestionis uel deriuationis ¶ Corpus nāq; uel mēbrū cū ledik ab extrinseco: ut solis calore adurēte uel aeris frigiditate cōstringēte ul' nimia siccitate scindēte cōplonē mēbri corrūpit: z ipsi⁹ nālē vtutē debilitat: z dolorē facit: q̄re ibi ꝑcurrūt humores: locū distēdūt: z distēsio addit in dolorē: dolor addit in attractionē spūs z humoz: q̄re in mēbro apa ꝑficit. ¶ Si militer accidit si cadit mēbrū supra lapidē uel rē duram: uel si pcutik cū lapide/uel cū fuste: aut vulnerak: uel si ab aīali pūgik uenenoso. Oēs nāq; cāe iste extrinsece z plures alie apata pñt ḡnare. ¶ Humiditas vo extrīseca apata nō ḡnat nec dolorē nisi per accīs. Mā ita posset humidā in corpe ḡnare mām: q̄ illa intrinseca humiditas augmētata si trahak ad membrum apostema causabit.

Sanguis vo si multiplicak in corpe z nā fortis ad aliqō mēbrū delegabit superfluum sanguinē: aut mēbri debilitas ipm recipiat: faciet apostema: qui quidem sanguis si bonus fuerit q̄q̄ nimis apostema faciet: z dicitur flegmon.

¶ Cui⁹ signa sunt tumor nō itēsus pp similitudinē sanguinis dolor pp plenitudinē mēbri: pulsatio eo q̄ in mēbri pfūdo iundās mā ꝓtinek. Calor pp calitatē māe: aut febris e fimera pp ebullitionē sanguis z dolorē. maxime tēpore quo digestio sanguinis expectak.

Si uero sanguis fuerit tenuis in suba naturali z in ea qualitate calidus faciet herisipilā. nota: eo q̄ quasi naturali colere similatur.

¶ Cuius signa sunt q̄ in superficie spargik membri propter leuitatē: z est caloris ignei pp similitudinē: z si digitū supponeris fit sub digito q̄si albi coloris ꝑpter tenuitatem. Et cum digitū remoues rubedo solita redit: z locus est calidus tactu ꝑpter sanguinis calorem: z eger inflāmationē eandem sentit nimiam z ardorem.

Sanguis autem in substātia naturali grossus: in calore nimio combustus facit apostema qō dicik carbūculus: hoc apostema fit cū hoc abūdat sanguine grosso: z balneak post ciborum repletionē aut laborat/ita q̄ sanguis ad extra mouek: z post sui grossitie z durītie non potest a calore resolui remanēs in cute facit apostema.

¶ Cuius signa sunt durities ꝑpter sanguinis spissitudinē: z loci plenitudinem: rubedo ꝑpter materie colorem: ardor: z incēdium ꝑpter aduстionem. Solent etiam vno multiplicari tempore. febrem quoq; solent cōclusam inducere: aliquando cordis debilitatem z syncopim quando p:ope spiritualia specialiter orīūtur membra ꝑpter materiam combustam que in eius mutatione quandoq; uertitur in uenenum.

Naturalis colera uerā facit herisipilaz. ¶ Cui⁹ signū ē durities pp colē siccitatē:

forma pinearis in mẽbri supficie ꝓpter ignettatẽ:ipsius rubedo colori citrino admixta ꝓpter similitudinem:magna sitis ⁊ incendium ꝓpter colere oñium.

Flegma facit apa qđ uocat vndimia seu çimia ꝫ aliquos.ipm est apa molle pp ꝛlatis mollitiẽ:albũ pp eius albedinẽ.Si digitũ impſſeris signum facies fouee pp mollitiẽ ⁊ tenacitatez:que fouea remoto recedit digito.hoc est sine dolore:sed cũ grauitate ẽdam qr nõ est ibi pugna:sed caloris ꝓsentia.

Melancolia naturalis facit durum apa qđ uocat ſclros:ab aliis sephyros

¶ Cuius est signũ durities sine sensu pp mãe duritiẽ ⁊ immobilitatẽ:calor cutis colori silis corpis:eo q ꝫ melãcolia nigra sit:tñ ꝓpter eius grossitiẽ nõ põt color ad cutez corporis.ſ.supficiem ꝓsentari.

Aqua vo cũ a sanguine discernit:aliqñ nõ põt tota ꝓpter sui multitudinẽ:uel virtutis expulsiue debilitatem:uel viarum nãlium oppilationẽ ad loca debita deriuare:sed in mẽbris relicta natura facit in aliquẽ debilem locũ cõgregari:⁊ fit inde aqueum apostema.

¶ Cui⁹ est signũ q locus lucet:⁊ tẽdit ualde.Et si duos iposueris duarũ manuũ digitos:⁊ mõ vnũ mõ aliũ impſſeris:senties iundationẽ ab vno digito ſb alio redũdare.

Ventositas quoq; per debilẽ calorẽ a frigida grossa materia resoluta que ꝓpter caloris debilitatẽ nõ cõsumit in aliquo loco quandoq; ꝛcludit ⁊ apa facit.hoc sepe fit in ore stomaci:⁊ in inguine:⁊ in membrorum pelliculis.

¶ Cui⁹ signũ est q color eius silis est colori totius corpis:⁊ q cũ tãgit inuenit durũ resistẽs tactui sine lesione:⁊ si pcutit sonat.hoc apa multum assimilat aqueo:⁊ ſclroti/co:sed ab aqueo differt:⁊ per iundationẽ que in aqueo sentit sub digitis:⁊ in hoc pura sentit extẽsio sine iundatione.A duro differt:q; durũ resistit tactui digiti cum lesione quadã. Extẽsum vo cum lesione tactui non resistit

¶ Et ut dicit Rasis qui fuerit imaginatus tactum lapidis:⁊ tactum utris de corio pleni uento poterit imaginari duri durities ⁊ extensi.

De sunt spẽs ⁊ dñe apatũ simpliciũ que fiũt seu fieri pñt ex simplicib⁹ humorib⁹:ꝫ raro fiãt apostemata pura:sed sicut composite cãe ⁊ signa simplicium:ut possit melius compositoꝝ haberi notitia.

¶ Cõponit nãq; ad apostematis generationẽ sanguis cuz colera.q si plus fuerit ibi de sanguine dicit flegmonides.Si plus de colera dicitur herisipilades:quorum signa per signa simplicium habentur.

¶ Cõponit ẽt sanguis cũ flegmate nãli multũ sepe:⁊ facit apostema qđ videt vndimia:nisi q: in supficie magis rubet:⁊ cũ cõponit cũ flegmate grosso:⁊ cũ melãcolia facit glãdulas ⁊ scrophulas que uenĩũt ad maturationem in parte:⁊ in parte non maturant:⁊ fiunt glandule uel scrophule squamose que dici possunt etiam fistule.

¶ Colera vo mixta cũ ꝛlate facit flegma cursibile.⁊ utplurimũ facit ipm cũ eo currẽ ad ũcturas:de gb⁹ plenaz hẽ bis doctrinam in tractatu de doloribus ũcturarum.

¶ Cõponit etiã flegma grossuz cũ melia:⁊ si vincit ꝛla fiũt inde glãdule simplr:si melia fiũt inde scrophule. ¶ Itez melia sanguis ꝛla ⁊ colera cõponunt ⁊ faciũt antracem: cuius malitia diuersificat ꝑm ipsoz malitiã humorum. Nã qñ humores illi ab eoz nã nõ nimis recedũt mlitez ipsi⁹ accñtia intẽdunt.ꝗuis pp ꝓrioz pugnã ad iuicem semp mala subsequunt accñtia. ¶ Opz si sanguis ⁊ colera nimis fuerint intẽsi ⁊ melia sit de malitiosis:accñtia pessima subseqnt:fiẽ coꝛdis tremor ⁊ sincopis que dicit a laicis somn⁹ grauis.alienatio in getãdo:⁊ aliqñ mors.

¶ Et ei⁹ signa sũt durities fortis:forma pineata:dolor magn⁹.q aliqñ nõ sentit. ¶ Quia.B.dixit q apata cala si nõ sentiunt sũt icurabilia: uene sũt ibi uarie uariꝫq; coloris.In supficie est ꝗsi quedã uesica cineritia que videt trahi ad itra ꝗsi ita ut si traheret cũ filo:ꝫ est de apatibus cõtagiosis que multiplicant in gbusdã regionib⁹ ⁊ qui busdã epidimijs.Oia supradicta apostemata fiũt de naturalibus humoribus tam simplicibus ꝙ compositis.

¶ De humoribus non naturalibus.

De humoribus aũt nõ nãlib⁹ hec gñan tur accñtia. ¶ Nam ex ꝛlate coꝛrupto fiũt botia ⁊ testudines:de duro fiũt nodi. de melia fiũt scrophule ⁊ glãdule ut dictũ est.de gb⁹ botijs scrophulis glãdulis ⁊ nodis ꝓpria videbis capitla.

¶ De colera aduſta ⁊ alijs aduſtis humoribus ⁊ coꝛruptis plures fiũt pustule:ꝙrũ alique sunt multũ malitiose ꝫ mãe malitiã. ¶ Fiũt eni ide ignis pficus miliaris formica pruna herpes estiomenus ⁊ cãcer. ¶ Ignis pficus est egritudo in qua sunt multe pustule aq uenenosa plene in circuitu earũ est rubedo citrina totũ occupãs membꝛ:⁊ est cũ magno feruore ⁊ ardore ⁊ ꝫ fit ex colera aduſta tenui nimis. ¶ Miliaris hẽt pustulas ĩstas puulas ut milũ ⁊ nõ est cũ tãto feruore:tñ feruet ⁊ icẽdit:nec locus est ita rubeus:⁊ fit utplurimũ de itẽsione ꝛlatis cum pauca mixta cola. ¶ Formica est pustula vna ualde ferues que facit in supficie crustas:⁊ est ex aduſta cola magis spiſſa.hec ambulãdo coꝛrodũt mẽbri supficiẽ:⁊ est cũ ardore magno. ¶ Pruna ſlr est pustula que fit ex melãcolia aduſta:⁊ hec est nigra uel liuida ⁊ uenit cum malis accñtib⁹ pp malitiã uenenositatis:⁊ est timẽda maxime cũ uenit ꝑpe nobilia mẽbra. ¶ Herpes estiomenus iterptat seipm coꝛrodẽs:⁊ hoc fit modis plurib⁹.fit enim ex admixtione cole aduſte spiſſe:⁊ aduſtione melie nõ nãlis aduſte subtilis:que mẽbrũ aliqđ occupãt in pfundo:que de sua nã sunt coꝛosiue ⁊ iflãmatiue:⁊ pp earuz malitiã mẽbrũ dissipãt ⁊ coꝛrodũt. ¶ Fit ẽt qñ male pustule pdicte in mẽbri uenĩũt supficie coꝛrodẽtes sicut formica. ¶ Pruna ⁊ alie cũ humidis curank cataplasmatibus ipsarũ malitiã augmẽtãtib⁹. ¶ Et fit cũ mẽbꝛuz aliqđ frãgit:⁊ cũ per idiscretũ medicũ nimtũ stringit:maxime qñ cũ fractura magna fuerit carnis ⁊ mẽbꝛoꝛ cõsimiltũ coꝛrosio:cũ ligamintib⁹ fortib⁹ astellis ⁊ bindis tegit:ita q fumi coꝛrupti nõ pñt exteri⁹ exhalare:ꝙre mẽbri cõplo coꝛrũpit atq; forma. ¶ Et fit ex uenenosorum aialiũ pũctura.Cui nõ cito succurrit:sed ꝓpe mẽbrũ coꝛrũpi pmittit a ueneno. ¶ Fit etiã qñ qs extremitates exponit nimis frigori madefactas:sicut gbusdã accidit ttinerãtib⁹:maxime cũ egtãt tpe frigoris:⁊ trãseũt flumia in gbus madefiũt pedes ⁊ postea frigori itẽso exponuntur:q: cõplo peduz coꝛrũpit:ꝙre moꝛtue partes cadunt. ¶ Hãc egritudinẽ qdã uocãt cãcrũ:qdã lupũ:qdã ut in frãcia malũ nre dñe:qdã vo lombardoꝝ uocãt ignẽ sancti Antonij:qdã herisipilã mãducãtẽ.Sed de diũsis tibi noib⁹ nõ fit cura. ¶ Sed signũ hui⁹ egritudis est mẽbri dissipatio:⁊ coꝛrosio cũ cõbustione ⁊ nigredine circũstãtiũ ptiũ:⁊ cũ fetore hoꝛribili:ꝙlis feto: ꝓuenit cadauerib⁹ dieb⁹ plurib⁹ moꝛtuis. ¶ Ante vo ꝙz cutis ulceref nõ feteꝛ:sed locus nigrescit uel liuescit. ¶ Et si locũ cum digito palpaueris inuenies carnes coꝛruptas tuis digitis fugere.Si digitum etiam in membꝛo infiges locum coꝛruptum inuenies manifeste.

¶ Cancer est apa uehemẽs ex melia ꝓuenies coꝛrupta:q modis est duob⁹:nõ ulceratꝰ:⁊ ulceratꝰ.Si ulceratꝰ duobus fit modis.vno a se nascẽdo ex coꝛrupta melia ab ipso ꝓncipio:⁊ icipit appere ad modũ lẽticule uel lupini:⁊ augẽ ꝓtinue cũ ꝙdã ardore.q gdẽ ardoꝛ ⁊ doloꝛ crescit:sicut crescit egritudo:nec in ꝓncipio sue nativitatis de leui cogscit:ꝫ postꝙz est auctꝰ de leui cognoscit:nã ẽ uarij coloris:⁊ hẽt uenas uarias:ꝙrũ alia ẽ liuida:alia purpurea: alia viridis:que plene sũt mã colice coꝛrupta dtũsa:⁊ doleꝛ:⁊ ẽ tactu duꝛ⁹:⁊ qñ eũ tãgis ⁊ cõprimis magis ei⁹ augmẽtat malitia:ꝫ libẽtioꝛ nasci solet i locis glãdulosis:ut i collo mamilla ſb auribꝰ ⁊ locis alijs glãduloſ.Hũc vidi

magnū sup̄ spōdiles colli. ¶Hūc vidi magnū sub aure occupās totā. Hunc vidi in pectore pluries: z multotiēs in manib⁹. ¶Fit ēt cācer ꝙuertēdo cū apa duruz qđ ex mekia nāli fit: ut est dictū cū emplis calis nitīt maturari. Nā sic ad illud attrahīt mā colica z subtilis que illā grossam mām calefacit mitēdit z corrūpit: qua corrupta locus corrūpit z apa trāsit in cācrū. ¶Ulcerat⁹ cancer puenit qñ ulcerat apa cācrosum. Et puenit qñ dura apata glandulosa in aliq̄ sut pte pp violētiā maturatiuā medicamis corrūpunt: z in supficie ulcerant: z id nō obedit maturationi: qđ est positū in pfundo. Si ulcus id iduratr: z eius labia igrossant in ulcus ꝙtīt cācrosum: z fit ex malis ulcerib⁹ idiscrete curatis: sic de esthiomeno herpete est pdictū. ¶Hui⁹ ulcerati cācri signa sūt posita in tractatu primo in capło ppo in quo de ulcerato cācro fecim⁹ mētionē. Cūctis ēt signis apatū excussis breuiter: z eoz differētijs ueniam⁹ ad curā sm auctoz doctrinā z usuz nr̄m.

Cura Curā apatū aliq reducūt ad bimēbrē diuisionē: nā vnā ponūt curā calidoz z aliā frigidoz Et lz hoc in quo mō cōpēdioso secuti fuerim⁹. In isto in quo plus ad vnguēres discutit: vntuscuiusq̄ breuiter distinguamus q̄sdā qōnes: z gīales regulas ꝑponendo. ¶Prima regula quā opz te supponē est: qđ nullū apa ꝑuenit ex interiori cā nisi cū corpis plenitudine: cū vo causa exteriori in corpe mūdo pōt facē apa. ¶Scda regula. Est qđ si potes apa curare absq̄ eo qđ ibi ulc⁹ fiat nunq̄ ꝓcedas illis qui dicūt qđ bonū est qđ in oi apate fiat ulcus. ¶Tertia regula. Est qđ oē apa aut resoluit uel repcutit: aut uenit ad exiturā. i. ad saniei gīationē: aut indurat: z in sclirosim ꝙuertit. ¶Ergo ꝓsidera utruz apa sit ex cā itrinseca: uel extriseca. Si itrinseca semp precedat euacuatio: anteq̄ ibi ponas nec repcussiuū: nec resoluti uū: nec maturatiuū. Nā repcussiuū nō pōt totā expellere mām q̄uis in ꝑncipio dolorē aliquātulū appositum mitiget: tñ idurat māz nō repulsaz: que postea mota maiores iſert dolores: z eger diutiꝰ cruciat. Resolutiuuz in nō mūdo corpe plus attrahit q̄z dissoluat: maturatiuū q̄z augmētat apa si corpꝰ mūdū nō fuerit: z facit aliqñ mām apatis furiosam. Qualr vo mās purgabis diūsas in capitulo de allopitia quere: z in capło uēturo de doloribus iūcturarū. Eodē mō ꝓcedas in apatibus ab exteriori factis. ¶Tu si corpꝰ cognoueris eē plectoricuz semp̄q̄ fit tua itētio trahē mām ad diū sum: ita qđ apa icipiēte i ore nunq̄ facies gargarisma. In ano quoq̄ icipiēte nunq̄ adhibeas solutiuū. Nec si apa fieri incipit in mr̄ice: nunq̄ nitaris mēstrua ꝓuocare: sed semp ducas ad oppositū. ut si fiat in supiorib⁹ da catarticū: si in iferiorib⁹ medicinā adhibe iduratiuā. ¶Purgata mā calidoz curā icipias apatū: si fueris in ꝑncipio cū repcussiuo nisi vna cārū que repcussionē fieri ꝓhibēt ꝓdicat. Que sunt. x. Prima est plenitudo corpis: de quo iā dictū est. Scda est humoris furiositas: z uenenositas. Tertia humoris grossities z cōpactio. Quarta si apa fuerit apud mēbrū nobile ut si sit in aure: uel mamillaruz loco: uel doꝛso superiori. Quinta si ueniat in emūctorijs: z gula. sub aure est emūctoriꝰ locus cerebri: sub asselis locus emūctorius cordis z iguina nutritiuoz locus emūctoriꝰ. Sexta si fiat in puero. Septima si fiat in senio. Octaua si fiat in ꝙualescēte. Nona si fuerit apa creticū. Decima si mā per viā fiat deriuationis a mēbro uentes nobiliz ad mēbri locū ignobilis expellat. Nullo istoz. x. casuū ꝓhibēte secure cal'm repcutias apa per modū quē in antidotario de repcussiuis repies medicinis. ¶Colericū tñ apa securius puris repcutias medicinis. Sāguinē vo cū matori cautela cū repcussiuis de dissolutiuis aliqđ admiscēdo. Ita qđ i ꝑncipio repcussiua multū vincāt: in augmēto minus: in statu eq̄liter: in declinatione puris resolutiuis utaris. Sed colericū apa uel qđ ex sanguie fit subtili nō repcutit solū ita cū resolutiuis: qñ illa mā nō fit petra: sed in sanguineo aliquotiēs idurat cū subtile ipsiꝰ resolutr: z grossuz remanet. q̄re tpe resolutis ēt mollificatiuis iterdū idiget medicinis: maxime cuz eo aliqđ māe flatice sit admixtum. ¶Si vo nō potes sanguinē nec resoluē nec repcutē: si incipit in eo sanies fieri collectio: tūc maturatiuum adhibe medicamen: donec apa fuerit maturatū. De repcussiuis resolutiuis mollificatiuis z maturatiuis z de mō admīstrādi plena doctrina in antidotario repit. ¶Maturato apate: qđ cognoscit pp doloris sedationē: z loci mollitiē: z qđ sentis sub digito cū tāgis santē iundātē: locū cuz sagittella apias: in ope tuo gnque itētiones nēcias supponendo. ¶Prima qđ nunq̄ apiat nisi qñ fuerit pfecte maturum: nisi mā eēt ad mēbri corruptionē pata: uel eēt apa ꝑpe mēbra nobilia uel tūcturas: aut eēt in ano: quia tūc lz melꝰ sit pfectā maturitatē in aliis casibꝰ expectare: tñ in his casibꝰ opz nos cū icisione nōdū cōpleta sanie p̄uenire. ¶Scda qđ facias apitionē ubi mā magis depēdet: z ubi pellis est magis tenuis. ¶Tertia qđ caueas in tua opatione ne neruū ledas arteriā aut uenā. ¶Quarta qđ nō totā vna vice mām euacues maxime cū mā mlta fuerit: z apa fuerit ualde magnuz. ¶Quinta qđ semp tuā facias sm mēbri lōgitudinē aptūrā. ¶Aptura facta potes ulcus curare sm doctrinam tibi traditā: ubi locuti fuim⁹ de curis ulcerū virulētoz: uel totū ulcus ipleas de pāno lineo ueteri albo: z suppone usq̄ ad. iij. dies mundificatiuū de vitellis ouoz z farina. post tres dies cū vnguēto aplox: z vno de mūdificatiuis dicēdis in antidotario: z cum regeneratiuis: z facientibus cicatricem.

¶Colericū vo raro uenit ad saniē: nisi mā per aliquā q̄litatē extraneā corrūpat: z tūc cito ulcerat: nec ad pforationē idiget istro. aptū vo curat ut sanguineū: nisi qđ frigi-

¶Carbūculus curat ut antrax ⌊diotib⁹ idiget medicis: cuius curam audies ualde cito.

¶Undimia ꝑprie nō repcutit: sed si succurrit ei in ꝑncipio totalr ꝙsumit qđ nō ad collectionē uenit saniei. Ergo purga cū troctisco de turbit: uel medicina alia flegmatis purgatiua: postea mēbrū euapora cū aq̄ decoctionis absinthij abrotani sticados sgnāti cōpositoz uel simplicium. ¶Et. ℞. cinerē quercus: aut vitis: z fac ide lixiniū: z pānos ide madefacias: z calidos suppone: z liga mē li ga stricte qđ totū apostema cōtineat: z sic oīno resolutr: quontā sic materia deficcat. ¶Si vo de sanguine aliqđ esset admixtū: aut apponeret ibi medicamē maturatiuū uel diuturnitatē densum tpis corrūperet: materia tūc in saniem cōuertit: z tūc dolet ꝑpter caliditatē extraneā ac qutitā: tūc apertr: z nullo modo expectet eius crepatio quontā per se nullo mō crepat: sed quotidie plus corrūpit: z in his matorē facias aptūrā. ¶Hoc apostema cuz est aptū fortiori indiget mūdificatione: z maiori exiccatione ꝑpter grossitiē saniei. Curat tñ sm qđ curant ulcera cū mūdificatiuis z regeneratiuis medicinis.

¶Apostema durū curat cum resolutiuis z mollificatiuis medicinis: ita qđ modo resoluas: modo mollifices: ne si cum puris infistas resoluētibus subtile resoluat: z grossa materia fiat lapis: neq̄ calidū adhibeas medicamē ne inflāmet: uel alia ad locū noua materia trahat a longe: que durū apostema faciat inflāmari: qđ cito mutaret in cancrū: sltr si maturatiuū adhiberes qđ mām corrumperet. Ergo cū tēperatis resolue medicinis: postea mollifica: postea resolue. uel utaris cōpositis cū gbus cū resolutione mollificatio cōponat: qđ facit Rasis medicamen: cum quo cōuenit Aut. qđ. ℞. galbani bdelij oppopona/cis. aū. partes equales mollifica in oleo de lilio: z in mortario optime pista. deinde addas mucillagines fenugreci z seminis lini quātum sunt omnia alia z optime misceantur: z fiat emplastrū sup apostema durū cum hoc solo: uel cū admixtione ficuū ficcarū pinguiū donec mollificatū penitus resoluat: hec enim medicina durū apa sine iflāmatiōe mollificat z resoluit ꝑra q̄z alia medicamina

mollificatiua ꝛ resolutiua in antidotario sunt tradenda.
¶ Aquosum apostema curat sicut vndimia: nisi ꝙ sicciorib⁹ idiget medicinis. Et curat ꝑm doctrinā per quam mēbrū nimis grossum diximus in ꝓprio capło tenuari.
¶ Uētosuꝫ curat cū medicinis subtiliātib⁹ ꝛ uētositatē cōsumētib⁹ tā ituꝫ q̄z extra. ituꝫ: ut usu cimini ꝛ carui ꝛ cauēdo a legumib⁹ ꝛ reb⁹ iflatiuis. Extra cū oleis uētositatē carminātib⁹: uel cū oleo qđ. ℞. ruthe cimini seminuꝫ fenic. ani. carui ameos ꝛ apij. aā. ʒ. ſ. olei antiqui lb. ſ. ponant oia in fiala vitrea: ꝛ fiala ponat in alio uase bullientis aque: ꝛ bulliat ita ꝙ oleū bulliat usq̄z ad succositatis ruthe ꝙsūptionē: ꝛ ex illo oleo locus vngatur calido.
¶ Itē. ℞. calcē viuā ꝛ distēpera cū vino dulci: ꝛ fiat sic lutū:
¶ Itē. ℞. olei anetini. ʒ. ij. cere. ʒ. ſ. ysopi ℔ ꝛ pone desup. ficce puluerizate. ʒ. j. fiat sicut emplastrum.

Hucusq̄z curas posuim⁹ simpliciū aꝑatū ꝛ per illas hēri potes cōpositoꝝ curā. ¶ Mā herisipilades uel flemonides cū eisdē medicinis curātur: quibus herisipila ꝛ flegmon si cure taliter cōponant.
¶ Itē glādule ꝛ scrophle curā i ꝓpo de scrophul dicem⁹ c⁰
¶ Antrax vo curat cū eūone nociue māe ꝛ cū reb⁹ cor cōfortātib⁹ ꝛ vtutē. Tñ qñ in his aꝑatib⁹ cito ab ipso ꝓncipio aliqñ cadit vtus: ꝛ aliqñ flōmati uel euacuati pierūt: imo multi timēt flōmare uel solutiua ꝓbere medicamia Ego vo fortē exīte nā in die flōmaui ꝛ in eadē nocte medicinā dedi solutiuā ꝛ tuui aliquos despatos: uerum qñ virt⁹ cadit ꝛ tremor cordis est ꝓnus ꝛ pulsus cadit tūc est fatuitas flōmare uel eūare: qñ cura tūc relinquetur soli deo: uerū ꝙ aliqb⁹ thiriacā dedi matorē tam ipsis exūtibus sine pulsu postea reuixerūt. Quare ubi pono curaꝫ narratoriā quā cuidā gallico stipēdiario in ciuitate feci Mediolani: ut in aliis tibi filib⁹ sit exēplū. ¶ Cuidā iuueni. xxx. annoꝝ uenit antrax ex dextra pte colli: cui⁹ malitia ꝛ cū ꝓmo vidi: tā adeo fuerat augmētata: ꝙ totū collū ꝛ gula adeo iflāmata fuerāt: ꝙ mētū ꝛ spatule parū a colli grossitie differebāt: tñ virtutē in eo iuueni ualidā. Egritudinē cognoui per quādā ueiculā: que ex colli pte dextra fuerat orta: que fuerat ꝓncipiū egritudinis: cū tamen vnus magn⁹ ꝛ famosus phisicus ipsam egritudinē minime cognouisset: ipm ex duob⁹ brachijs flōmari fecit: satis exhēs inde de sanguine: ꝛ intūxit ei dietā sicut si febrem acutissimā pateret. ¶ In matutinis noctis illi⁹ diei dedi sibi bonā dosim de colatura fructuū mirabolanoꝝ citri noꝝ. que qdē medicina in capło de allopitia declaratur.
¶ Supra locū ubi erat uesica scabiosam posui tritā cuz assungia. Mā illi medicine nullā parē iueni. Nō ille valde solut⁹ fuit ꝛ feruor ꝛ incēdiū diminut⁹: tū locus nō minuebat iflatus: ꝛ virt⁹ nō solū diminuta nō fuit per euacuationes: sed fuit q̄si incredibiliꝫ roborata. ¶ In crastino iterū sanguinē ex vno brachio ꝓuocaui ꝛ in crastino medicinā in minori q̄ntitate iterau: ꝛ tūc tumor fuit maxime diminut⁹. ꝛ in loco ubi fuit pustula quedam uenit crusta nigerrima sicut si eēt ab igne cōbusta fortissime locū occupās ꝑm tritū policū q̄ntitatem. post paucos dies crusta illa fuit subleuata: ꝛ eger malis caruit accītibus: ꝛ factū fuit in loco sola egritudinis malitia vnū ulcus ꝓfundū: per qđ videbā cānā pulmonis ꝛ uenas organicas: ꝛ per qđ totū manipulū infigebā. ¶ Ergo post oium accidētiū remotionē intēdi ad illū egrū cibis bonis nutriendū ꝛ ad ulcus mūdificādū ꝛ sanādū: donec per dei graz fuit restitut⁹ integre sanitati. ¶ In quo quoq̄z meo cōpēdio narrat ꝙ nūc de exhibitione matoris accidit thiriace: ꝛ que fit illa scabiosa que ponit oz sup antracem: ꝛ quō emplm ꝓfortatiuū in cordis ponat regione. Illū ꝙ libellū cū hoc tūgas libroꝝ ꝛ hēbis huius māe curā plenam.
¶ Pustule que fiūt ex humorib⁹ corruptis ꝛ ignis pficus miliaris formica ꝛ pruna: eādē hñt localē curā post euacuationē que semp ꝓcedē oz cū medicina que coleraz ꝛ melliam sil euacuat. Maz hec purgat humores adustos: nec est malū addē quedā simplicia que de ꝓpetate purgāt adustos humores: sicut fumusterre: cuscute: lapatiuz acutū: sene: absinthiū: ꝛ filia. ¶ Itē nō euacuet medicina que daf in pustulis his a medicinis coꝝ cōfortātibus ne per medicinā uenenū trahaf ad coꝝ. ¶ Cura ꝙo localis est cū his que frigidāt supl locū ꝛ circa anteq̄z fuerit ulcerata: q: post ulcerationē nō idiget nisi forti exiccatione supa locū: sicut in cura ulcerū est narratū. Sed in circuitu ponunt frigida donec cura sit totaliꝫ ꝓfecta. ¶ Si ꝓaua supuenīūt accītia succurrat cū ꝓfortatione cordis ꝛ eis que dicta sunt in antrace. Aliqñ sup omnia adiuuat prunam ꝛ formicam urere. nam cauterū cum igne totā illā coꝝruptam mām ꝛ uenenosam extrahit ꝛ consumit.
¶ Herpes est omen⁹ curat post purgationez māe quam semp itēdo debē ꝓcedē. uerū si fortis fuerit virtus. si aūt nō: euatio nunq̄z fiat. Sz ponēdo supl locū sanū iuxē egritudinē defensiuū de bolo ar. terra sigillata: oleo ro. ꝛ aceto. Istud nāq̄z defensiuū ut dicit Aui. ꝛ per me multotiens seu millesies est cōprobatū ꝛ exptū: oē mēbrū a coꝝruptione defendit ꝛ nō pmittit corrosionē ulteri⁹ ambulare. ¶ Supra coꝝruptū locū ꝛ mortuū ponas ferrū ignitū ꝛ cū eo pluries iterato partes oēs remoue coꝝruptas. Uel hoc facias cū medicamine coꝝrosiuo: sed ferrū candēs est melius. Remoto coꝝrupto mūdifica cū mundificatiuo de succo apij cui addas aliquātulum mirre. loco bene mundificato incarna ꝛ ultimo cicatriça.
¶ De aꝑatib⁹ que fiūt in capite: ꝛ de aq̄ cōgregata in capitibus puerox. doctrine tertie tractat⁹ tertij. Cap. III.

q Quis de aꝑatib⁹ sermonē fecerimus gñalē. tū aꝑatū cure ꝑm diuersa coꝝpis mēbra multotiēs dūsank: ideo de cura quorūdā aꝑatū gbusdā uenientiū locis capitulū facio.
¶ Dico ergo ꝙ in cute capitis diūsa fiūt aꝑata. Maz fiūt ibi aꝑata a subtili flate uel ab alia flatis spē ut mucillaginosi ꝛ pulmosi: ꝛ est sic cāceros⁹ botij erut dictū. Et dicuntur tapinaria uel talpinaria: qñ sicut talpa inter duas cutes terre cōcauat: ita ista egritudo nascit iter cutē ꝛ carnē. dicunt ēt testudines a testudine aiali per filitudinez. nascunt alia de flate duro que sunt nodi. ¶ Uidi q̄z cranei manifestas eminētias sicut coꝝnu. Mā vidi hoiem qui uenit ad me pro cōsilio ꝙ hēbat in capite. 7. eminētias vnaz alia matorē ꝛ in diūsis locis: q̄rum aliq̄ erat ita magna ꝛ acuta sicut coꝝnu caꝑolt uel lōgitudis policis: ꝛ multū lebāt cutē: ꝛ mirat⁹ fui quō cutis nō fuerat ulcerata. Luz ꝙ vidi qđ hēbat a craneo suā originē ꝛ radicē nō me uolui de cura itromittē: sed egro cōsului ne se poneret i manu alicui⁹ ꝓp curā: qñ mihi ꝓssibile videbat. ¶ Accidit ēt ꝙdā pueris nasci cū capite aq̄ pleno. Aq̄ nanq̄z ꝑmo gñatiōis tpe multiplicat mulieri⁹ aliq̄b⁹ in mrice ꝛ puer iacet in mrice sicut sciuisti capite supl genua inclinato. q̄re humiditas illa locū pendētē iuenies spatiosuz in fontis capite ꝙgregat. q̄re cū maximo nascunt labore Et aliquādo anteq̄z ꝓssit aliqd boni fieri moriunt.

Cura oium aꝑatū capitis est si fuerint ex mā iaz coꝝrupta uel ligda ꝙ nunq̄z itēdas ad desiccationē uel resolōnē cū mollificatiuis: q̄uis fieri debē dixeri de aꝑatib⁹ flaticis in capło gñali: q: sic posset craneū infice ligda mā ul coꝝrupta q̄re si mā nō ē matura maturet nō tū ultie: q: aplat ꝟz figurā triāguli sic.

Qñ illa aꝑata capitis ꝓp cutis grossitiez ꝛ porositatē nō bñ mūdificank nisi vulnera sint adeo magna ꝙ mūdificatio ueniat ad ꝓfundum. ¶ Facta incisione euacuetur mā ꝛ impleat loc⁹ vndiq̄z filis uel coto ifusis in oleo ros. in quo alumen infusum fuerit q̄ccarinū: donec locus in ꝓfundo fuerit bñ mūdificatus. Postea cū vnguēto aplox ꝛ aliis icarnatiuis curet ꝑm doctrinā ulcerum alioꝝ. ¶ Modus curat scindēdo cutem ꝑm incessum capilloꝝ ꝑm lōgitudinem ꝛ extrahēdo eum totum cū su-

folliculo. Et si aliqd de nodo uel eius folliculo remanserit cum vnguēto viridi uel puluere affodilloꝝ ul'alio leui corrosiuo corrodat. postea regenera. postea cicatriça.
¶ Si vo nodus capitis cū ipso craneo magnā haberet coherētiā ita q̄ arbitreris ipm cū dura mr̄e cōnexuz: tūc q̄uis ponāt alig illā curā: mihi tñ videret melius ut ipsam penit⁹ dimittamus. ¶ Aq̄ que ꝯgregat in capitib⁹ pueroꝝ aut est inter craneū adeo tātū piculosa videt q̄ mihi videt curā dimittē deo. Que vo extra: curat vngēdo caput cū oleo de camomilla: z sulfure puluriçato ita q̄ ptes olei sint q̄tuor: q: pars vna ponit sulfuris. ¶ Deinde fiāt tria cauteria vnū iter cōmissurā coronalē z frōtē: z vnū in collo in fontinella: z aliud aliquātulū supius supra locū cellule posterius: hec enim cauteria cū p̄dicta vnctione deficcāt maturāt z consumunt.

¶ De apostemate sub radice auris. doctrine secunde tractatus tertij. Caꝑ. IIII.

a **Postema** qd̄ fit i auris radice aliqñ fit per viā crisis qñ nā nō pōt ꝓpter eius debilitatē uel māe multitudinez uel grossitiē ipsam expellere uel per sudorē uel per aliquā euacuationē aliā que crisim bonā faciat z cōpletam faciēs qd̄ pōt expellit illā ad locū debile z spatiosum. aliqñ fit apostema nō per viā crisis: sed qñ a capite mā ibi deriuat: uel inferi⁹ supra expellit: neq; caput nobile mēbrū ipsaz recipit sed ib aure morat z ibi gīnat apostema.
¶ Hoc apostema piculosum est ꝓpter capitis ꝓpinquitē z loci sensibilitatē z uenarū arteriarū in feltrationē mr̄ tiplicē neruoꝝ. Huiusmodi enim apostema sepe interfi cit qñ eius accūtia specialr̄ intēdunt. ¶ Huius aūt apatis mā sāguis est aut colera aut flegma aut lz raro melia que omnia per signa supius distinguunt.

Curā aūt huius apatis non opz a repcussiuis incipe sed ab euaporatiuis anodinis mitigatis z mārū eductis. Mā repcussio mām ad mēbrū repellet ꝑncipale. euapora locū egrotū cū aq̄ cal'a decoctionis camomille: postea de eodē vnge oleo z lanā succidam: nec dimittas qn semp ponas in aure oleū amigdalarū amararū: qñ est maxime luuatiuū. ¶ Si vo mā eēt in p̄fūdo valde: z eēt eductionis difficilis nō eēt malū adhibē uētosam: ut educere mām adiuuaret: z postea resoluē z līnire z dolorē sicut diximus mitigare. ¶ Si vo sic materia nō resoluit sed icipit in eo sanies fieri: tūc cū tēperatis maturatiuis nō nimis calidis maturef: quo matu rato loci nō expectef aptio: lz caute cū sagitella locus apiat que gdē ad locū usq; ubi est cōgregata sanies: que si i p̄fundo fuerit impellat. Tñ caue ne neruū ibi tāgas: arteriā: aut uenā. ¶ Mā ex hoc magnū aliqñ piculū fit ꝓpter sanguinis exitū ꝓpter uenas: eo q̄ sepe ibi qdā neruus tāgit reuerfiuus: cuius icisione uel pūctura fit eger in ppetuo fine uoce. Apto loco mūdificef cū medicinis mūdificātib⁹ dicēdis in antidotario: que cū sint mūdificatis coibus sicciora facta: pfecta mūdificatione incarnetur locus z exsiccatissime sigillef. nam sepe fistulā pariunt per incautā curam apostemata huius loci.

¶ De apostematibus colli z gule. doctrine secunde tractatus tertij. Caꝑ. V.

b **Orum** apata locoꝝ aut in lacertis fiunt exterioribus: ita q̄ de mā nihil trāsit ad intra: aut in lacertis fiūt interioribꝰ: aut in ipsa suba merī: aut in q̄dā fiūt ꝓcauitate que est inter cānā pulmonis z ysophagū in loco qui dicit hismon: z sunt utplurimū sanguinea z sepe flegmatica rarius colerica z rarissime melica. ¶ Humoris abūdātia distinguit per signa supius assignata. ¶ Qz aūt mā in lacertis cōtineat exteriorib⁹ cognoscit per apatis appentiā: z trāsglutio uel aeris attractio nullaten⁹ ipedit. ¶ Qz autem mā in lacertis sit iteriorib⁹ cognoscit eo q̄ ps tumoris appet extra: q̄ cū difficultate trāsglutit. ¶ Qz aūt mā sit i hismon siue itra cognoscit eo q̄ de tumore extra aliqd nō appet: z q: eger nō pōt trāsglutire: z q̄ vix respirat z expirat. Et si accūtia huiꝰ apatis intēdunt oculi foris emi nēt: linguā in ore ꝓtinere nō ꝑñt: nec ullo mō loqui ꝑñt: z spūm emittūt per os: lacerti pectoris ualde laborando salire videnf. Tūc nō est necessariū medico dicere nisi: dñe miserere iſti. ¶ Verū est q̄ aliq audaces lignuz aliqd̄ violēter infixerūt in gutture usq; ad locū apatis ipellētes apa ruperūt: ārē fuerūt a morte subito liberati. Sz talis opatio ab ifamia nō est tuta: qñ inter manus medici opantis taliter plurimi moriunt: quoꝝ mors nō egritudini: sed medico imputaf. ¶ Illa vo spēs occulta in q̄ nō tātū accūtia sunt intēsa non est tātum piculosa.

Curatio Cū egritudo incipit: si fit cola cū flōmia basilice: z si fuerit tā plurib⁹ diēb⁹ incepta: q: uocat⁹ a ꝓncipio nō fuisti: cum flōmia mediane: que gdē flōmia fieri oz usq; ad sincopim: maxime si corpus forte fuerit z carnosum. Sequēti die fiat minutio de uenis que sunt sub lingua. Nec ullo mō audias cōsiliuz illoꝝ qui ꝓcipiūt icipe a uenarum lingue fl ōmia: qñ ex flōmia ipsarū si flōmia basilice uel mediane non ꝓcedat accidit sepe q̄ eger subito maxime si fuerit plectoric⁹ suffocaf. ¶ Facta flōmia det ad gargariçādū aq̄ decoctionis rosarū sumach balaustiarū lētū z galliarū cuz qua fit distēperatū oxamoron: aut gargariçet stercus hirūdinū distēperatū cū ydromelle: aut sterc⁹ passerū uel gallorū: aut stercus canis comedētis ossa solū: z stercus pueri lactētis deficcatū. ¶ Itē. ℞. stercoris canis solū ossa comedētis gallarū saturegie ptes eq̄les. fiat puluis: z cuz aqua mellis distēperat⁹ fiat gargarism⁹. ¶ Aquā bibat ordei: nihilq; comedat nisi cādarusum factū de furfure in hūc modū. ℞. furfuris de tritico recētis vnā scutellā z coopi aq̄ cal'. z pmitte stuffari per horā. Postea tere in mortario cū pistello z cola. Colaturā bñ decoque cuz modico sale z egro cū penidijs administrabis. ¶ Si vo comestionis hora trāsglutire nō posset in colli fontanella puā pone uētosam cū igne: q: tūc trāsglutiet dū uētosa locuz ibi amplitās pmanebit. ¶ Gula tota exteri⁹ z collū cuz oleo vngaf de camomil. z supꝑ vnctura lana ponatur succida.
¶ Donaf utilr̄ emplr̄m factū de nido hirundinis: qd̄ est cōe signātie seu apatib⁹ gutturis z colli cuiuslibet spēi signā. qd̄ cōponit per hūc modū. ℞. nidū hirūdis z fac illū in aq̄ diu bullire. postea cū cribro raro cola ut grosse pallee abūcianf: terreū suaue qd̄ relingtur retineaf z in alia aq̄ bullīat radix lilij / radix bismal. radix brionie / fol. malua. z viol. z pitarie. que bullita pistenf optime a pte grossa vni⁹ cultelli sup aspidē z cū aq̄ hirūdis incorpef fermentū bñ acre z farina se. lini z addanf herbe pistate z oleuz cōe uel assungia porc. sine sale z bulliat totū sil'. z ꝓficiatur z fiat empl'm. Hoc enim empl'm miraculose resoluit uel maturat squinātiā siue sit itus siue sit ex si extēdat super pānū z ponaf calidū circa gulā. ¶ Valet ēt colli iunctio cū oleo de camo. mixto cū butyro ueteri nō salato si cuz lana succida iuoluaf. ¶ Bonū est ēt si apa fuerit iterius aut maior ei⁹ ps cū tps ꝓlōgaf q̄ nō repcutif nec resolui ut in maturatiuis gargarismatib⁹ ut ℞. ficus sic. semalue / se. lini: coque in aq̄ z gargariçēt. ¶ Aut aq̄ ficuū cū butyro z vino mixta que maturat oē itrinsecū apa siue in gutture siue in stōco siue in itestinis fuerit gīnatuz.
¶ Cū aūt illud maturū cognoueris z cognoscit per doloris mitigatiōnē z accūtiū z febris si fuerit appens extra cū sagitella illud ꝑfora: neruoꝝ cauēdo lesionē arteriarū z uenarū. Post aptura mūdificef cū mūdificatiuis in antidotario noiandis. ¶ Si fuerit itra nec rūpaf cū gargarismate ꝓdicto de butyro: ficuū: aq̄ z vino rūpaf cū ingenio subtili Halitab. s. cū gargarismate stipticoꝝ: sic decoctiōis gallarū / acatie / psidiarū / balaustiarū / alumis tamen: qñ hec ptes loci ꝯhūt: z apa crepaf. ¶ Rupto apate sanieq; foras educta cū aq̄ cala: in qua dissoluaf butyrū

ꝛ oleū violaceū donec sanies tota fuerit expulsa. ¶Postea cū aq̄ decoctiōis ligritie: yreos: tamarisci: fac gargarisma. Valet ēt vitellorū ouorū sorbitio. ¶Si vo mā fuerit frigida minus repcutiat: ꝛ calidiorib⁹ gargarismis est utēdum. ¶Et post apertionē fortiori idiget absterſione cū mūdificatiuis: in qb⁹ sit aligd de mirra ꝛ sarcocolla: ꝑm q̄ in cap⁹ de mundificatiuis in antidotario continetur. ¶Aliquādo qdē ꝓpter reuma descēdēs a capite nascūtur in radice lingue ab utraq; pte quedā excrescētie. que vident quasi amigdale: que tracheā impediūt arteriā: ut anxia fiat aeris attractio ꝛ emissio que curant cū ꝑdictis medicinis: ꝛ per ꝑdictū modū eūando: repercutiēdo: resoluēdo: ꝛ per oxdinē maturādo. ¶Et q̄n bona cassuꝫ narratio multū corroborat operantē. ponam in hoc loco qđ mihi accidit in ciuitate ☙Mediolani de quadam dña qn quagenaria: gnta: que habuit squinātiā flegmaticam: que totā occupauit gulā intus ꝛ extra: ita q̄ extra tumor maximus apparebat: ꝛ cū hoc nō loquebat: nec poterat trāsglutire: hec fuit in cura cuiusdā iuuenis mei scolaris per plures dies. de malo in peius quotidie procedebat. Tūc quasi in casu desperationis sui uocat⁹: ꝛ inueni eā in statu pessimo: q; plurib⁹ nō comederat dieb⁹: nec audebat dormire: q; timebat subito suffocari. Tūc tāgēs pulsum ipm in ultima iueni debilitate. Tāgēs locum corruptū sensi mām in ꝓfundū: qđ cognoscēs cognoui q̄ potu⁹ suffocaret q̄z exteri⁹ apa uel iteri⁹ rūperet. Tunc mihi ꝓparaui rasorīū ꝛ locū palpās cū digitis inueni maturā mām iter mētū ꝛ epiglotū plusq̄z in alio loco ꝓgregatā. Tūc locū palpās cum digito: ut possem neruos uenas ꝛ arterias euitare: vulnus feci ibi ꝓfundū: per qđ de corrupta ꝛ male fetēte mā magnā partē extraxi: magnāq; ptē dimisi: quā tūc eūare poterā: sed rōne nolui quā sciuisti. Tunc egra leuiorem habuit anhelituꝫ: pulsusq; fuit fortificat⁹: timoꝛq; mortis subito diminut⁹: eo q̄ ad corma/ ꝛ poterat aeris quantitas delegari. Tūc administrans ei brodiū per vulnus magna ipius q̄titas exibat. Tūc ingentaui: ut cū argētea cānula: que posita in ore totum vulnus trāsibat sua cura recipet ad ipius nectā nutrimētum. gulā totā: ꝛ collū cum medicinis mūdificātib⁹: ꝛ residuuꝫ māe maturātib⁹ circūdabā donec extraxi de vulnere frustū magnū viscose māe ꝛ fetētis: que fuerat sicut quoddā intestinū longū plus ꝛ grossum vni⁹ matoris digiti q̄titate: que qdē mā calore fuerat exīneo cōdēsata: q̄ quidem remota remāsit locus sine fetore: ꝛ egra incepit maxime ꝓfortari: tñ in ea ꝓtinuaui mūdificatiua ꝛ incarnatiuis ꝛ cicatriçatiuis vulnus optime sigillaui: ꝛ egra fuit saluti pristine restituta. ¶Cuꝫ ergo in locis ꝑdictis frigidā mām ꝛ corruptā inueneris apturaꝫ loci nullatenus expectabis: sed apturā accelera. ꝛ si mā nonduꝫ ad plenū fuerit maturata: nā si nāe ipaꝫ aptendā dimiseris/ male faceres: q̄n mā grossa in mēbri ꝓfundo ibibita nō pōt a vtute debili ad mēbri superficiem delegari. Nec mēbra spūalia nō longo pōt tpe defectum aeris expectare.

¶De apostemate sub titillico. i. sub assellis. doctrine secūde. tractatus tertij. Cap. VI.

h **Oc apa** nō idiget repcussiuis pp rōnes supi⁹ assignatas: sed magna idiget eūone si fuerit calm p flōmiā uenenigre uel basilice alteri⁹ brachij: ꝛ si fuerit fridū cū medicina de turbit uel medicia alia cōpetēti. Et intēdas q̄tū potes ad resolonē cū medicinis que nō hūt magnam attractionē: q̄n locus est emūctorius: ut est dcm̄: ꝛ emunctoria pp eoꝝ raritatē ꝛ capacitatē ꝛ debilitatē parata sūt recipe sine medicaminis iuuamēto. Cuꝫ ḡ medicia iuuatura nimis fit attractiua apa nimiū augmētat. ¶Ungatur ḡ cum oleo camomil. cui supponat maturatiuum: ꝛ maturatuꝫ aperiat: nec in hoc etiā ruptura per se maxime cū fuerit fridū expectet: ß saluo si eēt mā glandulosa qđ sepe fit sub assellis: ꝛ in iguine: nec etiā equal⁹ matura: sed in vno loco dura: ꝛ alio mollis: tunc nullā habes viā tutā: q̄n tūc est bubo: cui⁹ cura est difficilis. Quia si māz exhas corruptā ꝛ durā relinquēs: difficile residuum maturat: ß facit sclirosim ꝛ fistulā sepe parit. ¶Ex aduerso mā remanēs in loco corrupta totū corpus in mala tenet dispōne: febres. s. doloris. Tū q̄n ut dicit ☙a. qui ad suā salutē nō nisi vnā habuit viā: uelit nolit: per eā si mala fuerit: ptrāsibit. febres ꝛ dolores q̄cūq; potes mitiga mō: ꝛ equal⁹ ꝓcura maturationē: q̄n māe ps corrupte ptez nō maturā adiuuat maturare: tūc api ꝛ mollifica. ¶Si vo ante tēpus maturationis locus rūpit: uel cogit te necessitas apire. tunc pugna residuū maturare cū vno mūdificatiuoꝝ virtutem hūtium residuuꝫ maturare: q̄n magna copia in tractatu ultimo non carebis.

¶De apatib⁹ adiutorij: ꝛ ifra. doctrie 2ᵉ trac. 3ⁱ. Cap. VII

h **Oc apa** q̄tū ex pte loci nisi ꝓditōes te ꝓhibuerit: in pn⁹ post eūo nē secure repcutiē. ¶Si ḡ fuerit calm ex ōrio flōmiā brachio de basilica facias. Postea secure repcutias si repcussiua nō sufficiāt resoluas: quib⁹ nō sufficiētibus maturabis ut h. ꝛ ꝑm hoc pfectā expectabis maturationē nisi mā esset adeo violēta: q̄ eēt ad corruptionez mēbri parata. Tunc enim apiat adhuc si pfecte mā non sit matura. Incisionē vo caue magnā: maxime cuꝫ in locis ceciderit musculoꝝ. ☙Multi enim medici q̄n loca illa longe sunt a nobilib⁹ mēbris sine aliquo timore magnas ꝛ ꝓfundas faciūt apturas: ꝛ credūt ut inde laudez magnā ꝓp audaciā ꝓsequant: ꝛ inde laudant ab aligb⁹ idiotis: q̄re ☙bam vulnerāt lacertū: qui quidē lacerti ꝓsolidando extringunt: quare brachiuꝫ totū ꝓbitur: q̄ inde nō pōt extēdi: quare pdit opationem in toto debitā: uel in pte. quid ergo facies: tantū q̄tuꝫ potes cutim superficiali ꝛ incide: parūq; facies foramē. Mā adiutorū mūdificatiuoꝝ: ꝛ ingeniū abluēdi oia talia mūdificāt ulcera Quāuis apud illos qui magna factūt vulnera sint ignota. ¶Si vo exitura circa cubitū acciderit: ita q̄ ibi caderet ex pte collectiōis māe locique pēdens incisio: tū caue ne supⁿ cubitū pforationē facias: sed ab utroq; latere: ubi quasdā inuenis fontanellas neruis: uenis ꝛ arterijs carentes. Et q; hoc vulnus factū in summo cubiti vix ꝓsolidat. Et ꝓsolidatio motū cubito debitū impediret. ¶Frigidū apa in his locis nō nisi ꝓpter abundantem puenit mām. ☙Magna ergo indiget eūone plurib⁹ forte vicibus postea resoluit: ꝛ circa illud ꝓcedere ꝑm q̄ in capᵒ diximus generali eodem modo apa core ꝛ genu.

¶De panaritio doctrine scde. trac. tertij. Cap. VIII.

p **Anaritium** est apostema circa vngues generatum caldum ꝛ dolorosum ꝛ iflāmatum: qđ aliquando febrem inducit: ꝛ aliquando caput corrodit digiti ꝛ interficit aliquando.

Cura huius apatis est ut inciptat a flōmia si ptcularia cōuenit ut vtus etas cōsuetudo: ꝛ si lōgū est tēpus ex quo flōmatus nō fuit: deinde optime mēbrū cū epithimate de aceto donec grossum supfiat epithimet. ¶Supra epithima ponat pān⁹ madefactus in mucillagine psilij: aut vngat cū alio vnguēto ifrigidato. Et modis oibus intēde ad ifrigidationē ꝛ corruptionis prohibitionē. ¶Si vo per hoc dolor ꝛ pulsatio nō cessauerit uel geuerit: sed est in via maturationis supponat scabiosa trita cū assungia: ꝛ fiat cetera que de curis antracis ꝛ carbūculi diximus facienda. ¶Qualiter aūt apata que uenīūt in brachiorū tuncturis que nō uenīūt ad sanies curent docebit in tractatu de doloribus tuncturarū.

¶De apate extra apparenti circa spūalia mēbra ꝛ gibbositate doctrine scde tractatus tertij. Cap. IX.

c **Aue ne** hoc repercutias apa: imo melius esset illud ad exteriora trahere maxime frigidū: sed resoluas ab ipo ꝓin-

cipio:facta tñ purgatiõe que multũ est in hoc loco necessaria:resolutiuis nõ sufficiẽtibus maturabis. ¶ Facta sanie nõ expectes crepationẽ per se maxime in frigida: sz pfora santẽq; exhe z mũdifica cũctaq; pse quere que locis alijs sunt narrata. ¶ Hic attẽde q; multottẽs vi nature mã foras iter costã z per ꝓiũctiones ossiũ pectoris z spondiliũ ab itus emittit z apa facit. ¶ Oz si fuerit frigidũ parũ dolet z eger de illa nõ multũ curat in pn°: q: nõ mltũ dolet:qre diu ibi morãs corrũpit. ¶ Et q: via per quã ab intra mã est egressa per egressuz est mãe dilatata corrupta materia potꝰ reddit ad itra q; per fractura cutis exterioris exterius expellat:qre post tẽpora tale apa facit fistulã iterius penetrãtẽ. Jdeoq; sicut est dictuz nõ expectabis q; rũpat per se:sed palpa locũ:sicut scis z cũ iuenis ibi santẽ apl z exgite mũdifica. ¶ Si vo fistulã anteq; ẽt saluaret pfecte cois iteriora peret penetrãtẽ tũc idiges lauatiõibꝰ mũdificatiuis: que diu injicias cũ clistẽ. Sic g facias.tentã forma de medulla sambuci uel de spõgia uel de radice maliterre uł buõie uł gẽtiane iduc in fistulã:q: eꝰ orificiũ ẽt iteriꝰ ampliet ad clisteris cãnule q;titatẽ. ¶ Postea decoque mel z mirrã cuz aqua: tta q; aque sint ptes.x.mellis.p.ij.z mirre. Et si poneres de ysopo z saluia ptes singulas bonũ eẽt. Aliqñ bonuz est ponẽ vinũ loco aque spãl'r cũ ulcus caret calore. Et de illa aqua uł vino injicias per fistulam z fac egrũ huc illuc reuolui:tta q; loca interiora ad que cadit sanies bene laues:postea tac iterum egrum super orificium ulceris reuolui z ꝑcipe ut tussiat:z totã exhe putredinẽ z liq rẽ. ¶ Deide pone in vulnẽ tentã vnctã oleo ne vulnª claudat donec videbis q; cũ lauatura nihil aliud exibit. ¶ Deide cũ vnguẽtis icarnatiuis z sigillatiuis cura pfecte. ¶ Si vo via per quã sanies itrat z exit eẽt facta calloſa:ita q; eẽt ibi tã fistula:tũc ignias ferrũ factũ ad fistule q;titatẽ:z oia eꝰ latera cauteriça. ¶ Postea cum butyro z alijs fic crustam cadere facias vnctuosis demum mundifica:postea cicatriça.

Gibbositas accidit gbusdam pueris pp tussim expellentẽ mãm ad exꝰ:z pp uẽtositatẽ multuz ossiũ tũcturas dissoluentẽ z ad exteriꝰ impellẽtẽ. ¶ Cuiꝰ cura est in ꝓncipio cũ rebꝰ tussim mitigãtibꝰ ut sunt amigdale dulces ptste cũ penidijs: z aq decoctiõis feniculi factis inde sorbitionibꝰ cuz amilo. z hac medicina.ꝶ.amigdalaz dulciũ ptes.ij.dragagã.semi.citoniorz.aii.ptẽ.j.iulep qd sufficit.fiat lohoc.i.medicina sorbilis seu lãbitua:z debet eẽ spissa:sic mel ligduz seu crudũ. ¶ Mitigata tussi fiat balneũ aque decoctionis radicis altee foliorz malue.fenugr.z semis lini.z aq sup eminẽtiã cadat ab alto:postea resoluat mã cũ medicinis dictis in apate duro:z dicẽdis i caplo scrophulaz. ¶ Valet ẽ'lamina plũbi stricta sup eminẽtiã postq; fuerit bñ remollita. ¶ Si mã vo fuerit uẽtosa curet sic fieri debere diximus de apatis cura uentosi. ¶ Gibbositas vo que ꝓpter dislocationem accidit spondilium curã non recipit postq; fuerit confirmata.

¶ De apostemate apparente in ore stomaci z nutritiua. doctrine tertie.tractatus tertij. Caꝑ.X.

Cum hoc apa apparet in pnº circa os stoci:z circa regionez epis z splenis qdã q;tuis uellẽt itelligere ꝯriũ p meã regulã gñalez bonũ est z utile locũ ꝓfortare cũ oleo spi. z oleo ros.z emplis factis de rosis/absinthio/ squinãto/ cipis/citonijs cũ farina ordei z silibꝰ:qñ lz dixerim q; cauẽdũ sit a repcussiuis:cũ apa sit ꝓpe mẽbrũ nobile:cũ resolutiua:maturatiua:que nõ sunt admixta cũ stipticis:si supꝑ locũ ista ponant/mẽbra/stocũ.s.epar z splenẽ debilitãt.qbꝰ debilitatis eoz debilitãt actiones toti corpori nocessarias/que sunt/appetẽ/digerẽ/expellẽ/retinẽ/quare toti corpori aliqñ ꝓuẽit irremediabile nocumẽtũ. Jõq; neq; puris resolutiuis:uł maturatiuis:uel neq; puris repercussiuis frigidis in istis casibꝰ est utẽdũ. Quid g faciemus:mãm euacua locũ cum stipticis z tẽperatis confortã. ¶ Sic mãm si potes abjce:si nõ/resolue:sinaũt matura sz caue sp ne resoluãs uł maturatia pura sine admixtiõe adhibeas stipticoz. Et caue ne resoluẽdo/subtile resoluas:z residuũ idurek:qñ ista apata libẽter trãseũt in scirosiz:z postq; dura sunt/difficile resoluunt. Sz sepe fũt cã future ydropisis. Jgit cũ illud idurari videris:ut scis ubi scis oibꝰ fortis z sapiẽs:qñ hec apata errorẽ nõ susti nẽt medicoz:si maturak aperi z mũdifica sicut sciuisti.

¶ De apostemate in inguine.doctrine secunde.tractatus tertij. Caꝑ.XI.

Sepe ꝓuenit apa in iguine pp ulcera vge z pedũ:ꝓpterea q; locus est descensus hũoz ad illa loca:z tũc nõ est ita timẽduz:ꝓpterea q; uenire tũc põt sine multa corꝑis plenitudie:z absq; eo q; decursus hũoz maxime ibi fiat.sepe quoq; ꝓuenit sine vulneribꝰ in his locis:z tũc plus est timẽdũ spãl'r cũ corpus est malis z diuersis humoribꝰ plenum.

Curatio. In casu q; ꝓmo securiꝰ posses a pnº resoluẽ. Jta q; sola olei de camomilla uel cois antiq; iunctio z lane succide suppõ ab alijs laboribus te excusat:q; si nõ/resoluek mã ꝑm q; supius iam scisti. ¶ In casu vo scõo mãm euacua calidã cũ flõmia basilice illiꝰ lateris:in sequẽti die de eodẽ latere sanguinẽ exhe de saphena:dieta attenuata resolutiuis debilibꝰ nullã attractionẽ uel paucã hũtibus incipere circa locuz. His nõ valẽtibus z humoz cursu cessante fortiora pone resolutiua. ¶ Multũ valet in hoc casu lixiuũ factuz de cineribus vitiũ z positũ cum stupa.q; mãm ꝓsumit leuiter z deficcat. ¶ Si vo resoluti nõ põt matureꝰ aperiat mundificek z sanek ꝑm q; multottens audiuisti.

¶ De apate anchaz.doctrie scde.tractatꝰ tertij. Caꝑ.XII

His locis utplimuz apa nascit in tũcturis:qrũ curaz meliꝰ q; fieri ꝓ me poterit ordinata inuenies in caplo de doloribꝰ iuncturarũ. ¶ Sed si exꝰ in ancha uel in coxa uel in cruris seu pedis spatiositatibꝰ apa fieret. Cura est eadẽ cũ ea quã diximꝰ apatũ brachioz:hoc notato q; in anche ꝓfundo z in ꝓfũdo coxe sanies sepe colligit que tactu bñ nisi per sapiẽtẽ z usualẽ medicũ nõ discernit. Juxꝰ illud Hyp. Quibuscũq; sanies i corpore nõ manifestat zc. ¶ Ergo oibꝰ peractis que in aliorum curis apatũ sunt tã dicta:nec apa recedit:uel ẽt a pnº nõ fuisti:locũ cuz duobꝰ palpa digitis ut sciuisti:z cognita sanie ad locũ usq; ꝓfora santel:z sanies deinde mundifica: cunctaq; prosequere que sepe supertus audiuisti.

¶ De apostematibus virge z testiculorum.doctrine secũ de.tractatus tertij. Caꝑ.XIII.

Sicut aliis mẽbris viri genitalibꝰ accidit apa:q; aliqñ est hũorale calidũ uel fridũ ut alia.aliqñ replek vga uẽtositate grossa ipaz cũ dolore nimis extẽdẽte. ¶ Cognoscit calidũ z fridũ per signa qbꝰ apata supraꝰ distinguunt. ¶ Vẽtosuz cognoscit:eo q; accidit gbusdã iuuenibꝰ calidis:z eo q; mẽbrũ est valde tẽsuz z durũ:z nõ multũ põderosuz: neq; calor ab alterꝰ colore ptis corꝑis uariat.

Curatio. Cura cois apatis calidi:tã in testiculis: q; in virga est q; ꝑticularibꝰ ꝓuenientibꝰ fiat flõmia de basilica dextri lateris:si apa fuerit in dextro testiculo uel in vga:finistri lateris vo si apa fuerit soluz in finistro. Sequẽti vo die fiat minutio de saphenis. ¶ Prohibeank ei vinũ z carnes z oia dulcia/z oẽs cibi colerã z sanguinẽ gñantes.deinde adhibeank repellentia mãm:sicut hoc sibi ꝓpriũ.ꝶ.cortices granatoz:rosas siccas z lentes:que tñ decoquank donec quoq; fuerint dissoluta.deinde terank fortiter in mortario: z cum oleo ro.z pauco aceto:z loca cũ hoc tepido emplenk. ¶ Jtẽ ꝶ.succũ portulace silueſtris:z oleũ ro.z parũ aceti:z ma

defactas itus pānos:z iuolue cū illis virgaz z testiculos cū icipit apa calidū:cū hoc eni multos in principio cura ui. ¶ Cū aūt cessat mäe cursus: farinā addes ordei z fabarū:uel farinas has cū oui vitello:succo solatri z oleo rosaceo distēpera. ¶ Declināte apate pone emplastrū factū de farina fabarū:fenugreci: camomille melliloto distēperatis cū sepo caprino. ¶ Jté optimū apostemati calido in fine:z apati frido in principio.ℨ.vuas passas deforētio:z aq̄ illas aspge:z fortiter in mortario tere.deide adde farinā fabarū z ciceris:de vnoquoq; quātū est medietas vuarū:z cū oleo distēpera de lilio:addasq; modicū ciminū:z fac emplm. ¶ Si vo huiusmodi apata puerilib ad sanē: z ulcerāt locuz cura ꝑm qꝫ in tertia doctrina huiꝰ tractatꝰ de virge ulceribus declarat.

Cura apatis frigidi in testiculis. Apostema frigidū: qđ est in testiculis curat cū eūatione materie per medicinā uel per acutū suppositoriū:qđ ponit inter anuz:qđ ualde materiam a testiculis attrahit: sicut dicit Aui.z infinitis vicibus sum expertus.

¶ Si vo apa testiculi induret.ponat hoc emplm per mesepe ꝓbatū.ℨ.furfuris tritici z fortiter pista in mortario donec fiat inde puluis qui distēperet cuz oximelle facto de duabꝰ partibꝰ aceti z vna mellis:in quo armoniacū sit dissolutū:z fiat sicut emplm. Supponat tepidū:z renouet sepe. Jstud medicamē est Aui.z in aligbꝰ libris inuenit sulfur:z in aligbꝰ furfur z utrūqz ualet:ꝫ ego maiorē efficaciā inueni cuz posui furfur:qz cum posui sulfur.

¶ Cuz aūt vga tēdit grossa uētositate:sicut accidit qbusdā iuuenibꝰ quibꝰ ex calore agēte in grossis humoribꝰ resolutis quedā grossa uētositas vgā tēdens:tunc locū cōsidera si calidus est z fiat flōmia:z cū fridis epithima. ¶ In quo casu iter cetera frida hoc est utile.ℨ.olei ro.ptes.iij. cere ptē.j.liquefiāt ad inuicē:z postea in aq̄ fridissima sepe lauet donec vnguēti albi formā recipiat:z vngat vga z loca circūstātia. ¶ Si vo nō fuerit calidum puoca uomitū:des ei agnū castū:z semē ruthe: ciminū z anisum: z cū uētositatē ꝓsumētibꝰ cataplasma. ¶ Cura aūt ulcez corrodētiū z malorꝫ que fiūt in vga:z cura herniarū que fiūt in testiculis.in huiꝰ tractatꝰ doctrina tertia ꝓtinet.

¶ De cura scrophularum z glandularum.doctrine secunde.tractatus tertij. Caꝑ.XIIII.

Cra scrophularuz z glādularum q̄si est eadē. Sed in hoc differunt:qm̄ scrophule qꝫ fiunt de maiori pte melie ad resoluēdū sunt difficiliores. Glādule vo qꝫ fiunt ex maiori pte flatis facilius resoluunt. ¶ In utroq; tū casu est nectia mäe purgatio.ad qđ multū ualet medicina de turbit: quam recitat Aui.ℨ.turbit çinçi.çuccari ptes eq̄les.dosis.ʒ.ij.dek sepe.uel trociscus de turbit factus cum oyaçinçibē. ¶ Et est nectia regiminis subtiliatio:z ut eger famē patiat. Et caueat ab oīb̄ cibis idigestibilibꝰ:z nauseā facientibꝰ nū q̄z comedat sup fastidiū caput teneat altū:ita tū qꝫ cū collo ullatenus nō laboret. Et si puer fuerit caueat a fletu: nō dormiat sup cibi replonē. ¶ Circa locū fiat inunctio cū oleo de camomilla z de lilio:z cum oleo ꝓbato:qđ solum glādulas soluit:z aliqñ scrophulas.qđ.ℨ.radicum elacterij:qđ coiter dr cogombre amar.radicū maluauisci.añ.ʒ.j.minutatim eas icide:z in antiquo oleo oliuarum.ʒ.iiij.appone in fiala vitrea: z bulliat in alio uase: aqua pleno donec radices aduste fuerit. Post unctionē ponat lana succida. ¶ Si nō sufficit fiat emplm de stercore caprino cum oximelle:uel de calce viua cum assungia porcina sine sale antiqua:uel cū hac cōposita medicina.ℨ.staphisagrie.semis lini farine orobi.i.robilie:rasine aduste.añ.ptes eq̄les:fiat emplm cum oleo z aceto. ¶ Item aliud ualde artificiale.ℨ.radicis lilij albi:z seis lini.añ.ptes eq̄les:bulliāt in vino donec fuerint dissoluta.postea addat de stercore colūbino si fuerit mā ualde frida z dura:z in corpe adulti z ficci q̄ztū est medietas totius:z si fuerit minus frida:z in corpe pueri uel mulieris adde de stercore colūbino:q̄ztū est quarta ps illoz duorū:stercus igit colūbinū addas uel minuas:ħz qꝫ ex pte uelocitatis resolutionis:uel difficultatis tibi uidebit expedire. Item dyaglon Rasis z dyaglon Joānis heben zDeſue que tibi tradunt in antidotario sunt optima ad scrophulas resoluēdas. ¶ Nō qꝫ si resoluēdo vides māz minui z residuū indurari mollificatiua medicamina resolutiuis interpone.

Glandule vo z scrophule que ptē tenēt dulcis flatis uel sanguis si ueniāt ad maturitatē in pte cū magna mūdificank difficultate: qm̄ aliq̄ ps earū remanet imatura. Nō ergo festines in eaz apertura:ħz dimitte donec si pōt fieri tota mā maturet. Tunc api si per se nō apit:z mūdifica.ibi ualde bonū est apponere vngtū aplozꝫ z puluerem affodillozꝫ:z cetera leuia corrodētia itra:z nullo mō ponas ibi realgar:neq; aliqō violentū. Supꝑ vo ponas mūdificatiuū vnum in quo sit admixta radix lilij bñ cocta:qm̄ tale mūdificatiuū mūdificat cū maturatiōe residui mäe nō mature. ¶ zMagnā opz te diligētiā hie ad istas scrophulas squamosas z glādulas mūdificādas:qm̄ difficilis sunt mūdificationis:z ꝙsueuerūt sepe malas gīare fistulas. ¶ Si vo desideras curā per incisionē aspice si scrophula uel glādula sit mobilis a suis uenis z arterijs sepata:tunc cū duobꝰ manus sinistre digitis ipsam capias:z q̄ztū potes a collo separes:z sursuz eleua:z cutim superficialr ꝑm colli longitudinē scinde. Caue ne tāgas pānīculū in quo est iuoluta. circūquaq; discarna:z totā extrahe integrā cum suo panniculo. Si vo aliqđ de pānículo remāserit cum puluere affodillozꝫ uel alia leui medicina ꝙsumes demū incarna z ꝙsolida ad instar ulcerū aliozꝫ. ¶ Si vo glandula uel scrophula uenis z neruis sit z arterijs intricata. ibi cum ferro nullatenus appropinques.

¶ De cura cācri nō ulcerati.doct.scde.trac.ʒ. Caꝑ.XV.

c **Ancri** cās z dias iā scisti:z quō cancer ulceratꝰ curat. ¶ De non ulcerato scias:qꝫ sicut dicit Rasis:z uerū est:sicut vidi pluribꝰ vicibꝰ:qꝫ gcūqz cancruz ferro uel medicina corrosiua uel corruptiua curare nituntk plus nō lucrank: q̄z qꝫ cancrū facit ulceratū:z hoc.ſ.ulcerare cancrū non est nisi mortē accelerare infirmi:z in sua breuiata vita illū ponē in tormēto nisi cancer in tali eēt loco: z esset ita paruus qꝫ posset totꝰ cuz oibꝰ suis radicibꝰ extirpari:tūc posset auferri cū ferro:z locus cauteriçari:z cuncta ꝓsequque de cancro diximus ulcerato. ¶ Sed si cācer sit pfectus z magnus ipsi ferro uel medicine que vulneret illū nullatenus appropinques. Sed egrum bono rege regimine coleram sepe purga cū sero caprino cum epithimo. aliqñ flōmia. Cū vnguēto de thutia Raſ.posito in cura cancri ulcerati supunge z fridis inuolue foliis. ¶ Tua fit fortis z ꝙstāter intētio ne augmētet:uel nullo mō corrūpak. Jā plures vidi medicos qui nomē hēbāt magri in cyrurgia qui iuenerūt cancrū in aliq̄ sui pte corruptū nō tñ adhuc ulceratū. Cuiꝰ possessor lōgis poterat cū illa dispōne ꝑm meā doctrinā viuē tpibꝰ:z per intētionē ipsam ꝛ meā castigationē curare penitꝰ ꝓmittebāt. Et ulcerauerūt credētes ibi sanē iuenire. Nec inuenerūt ibi nisi corruptā carnē ul sanie spōgiosā. Quare labia ulceris fuerūt cito reūsa:z feda locꝰ fetebat horribiler. ꝓ cuiꝰ fetore iſiciebat spūs. Quare cito tēdebat eger ad mortē. q cū cācro nō ulcerato lōgo nimis tpe poterat ꝓmanē.

¶ De botio z testudie.doc.scde.trac.tertij. Caꝑ.XVI.

b **Otium** est apa qđ de humoribꝰ fit corruptis:z est utplm ex corrupto flate gīatū. Et aliqñ ꝓuenit ex apatibꝰ calidis que corrūpūtur z nō apiunt:sed remnaet in loco corrupto materia:cuius subtile resoluit:z residuū ingrossat:z

ibi per lōgū morak tēpus. ¶ Aliqñ per reumatismū descēdit a capite ad gulā pp aque grossitiē que bibit: ḡre i terris multiplicak plurib⁹ sicut in buella ⁊ in cauenisius ⁊ in ynoregia. In ꝓsintib⁹ alpium ⁊ planitiū lombardie. ¶ Hoc apa in sua mā diuersificak. Mā est sicut caseus: alia sicut fex olei: sicut mā in sui corruptiōe ꝑm sui diuersitatem diuersam formam suscipit ⁊ colorem.

Curatio. Hoc apa curak cū deficcatiuis ⁊ ꝓsūptiuis que per os sumunk ⁊ exterius apponunk. ¶ Dek ḡ per os medicia flatis purgatiua. postea dek residui medicina ꝓsumptiua: ad qō est illud medicamē optimū ⁊ ꝓbatū. ℞. plantā puā nucis a terra cuz suis radicib⁹ extirpatā: ⁊ illā pistā cū ḡnis pipis: ita ḡ si nux pistata sit. ℨ. iiij. de pipe sit. ℨ. j. hec bulliāt i ḡrta vna pa rissij vini optimi usqz ad mediū. cola: ⁊ de colatura suscipiat patiēs. z. ij. ¶ Empka ꝓsumptiua sunt empka qbus apata flatica ⁊ aquea ꝓsumunk. ¶ Si vo per incisionē curā desideras. vide utrū mā itus ꝓtēta ligda fuerit uel dura. si ligda in loco scinde magis libero mām euacua: ⁊ mūdificatiua: ⁊ cūcta ꝓsequē que dixim⁹ i cap⁹ gñali. ¶ Si vo dura fuerit mā ⁊ botiū pēdens fuerit a uenis neruis ⁊ arterijs sepatū cutim ꝑm mēbri lōgitudinez in supficie scinde. Caue tñ ne folliculū tāgas: q botiū est iuxta lutū. vndiqz scarna: ⁊ totū illō cū suo exhe folliculo. ¶ Si aliqd vo de folliculo remāserit cū puluere affodilloꝝ: ⁊ vnguēto viridi mūdifica: demū icarna: postea cicatriza.

¶ De doloribꝫ tūcturaꝝ. doc. scōe. trac. tertij. Caꝑ. XVII.

Jctum est in p̄cedētib⁹ de curis apatū plene satis: ꝛ qm̄ dolores qui fiunt i tūcturis q̄dq̄ multū ꝙuenīāt i cāis ⁊ signis apatū: ⁊ in curis ab ipoꝝ curis multotiēs uariank: eo q: raro aut nunqz ad sanie inflatio iuncturarū uenit. Et eo ḡ sepe dolēt tūcture absqz eo ḡ aliq̄ loci appareat inflatura: eo ḡ cura huiꝰ passionis aligbus bonis ⁊ famosis medicis est ignota: ⁊ eo ḡ sepe ad ipoꝝ curā uocank cyrurgici. In hoc mō ꝓposui libro de iuncturarū doloribꝫ capm facere spāle a lib⁹ sacro Raꝛ. de tūcturis sumēdo doctrinā: in quo longo studui tpe: ⁊ cuius medicamina diuti⁹ approbaui. Nec me vnqz si illa i suis scīui adaptare casibus deceperūt. Nihilominus ipam Raꝛ. sciam ꝑ Aui. vba: ⁊ longū exemplū in meis opibus roborādo.

Causa que facit dolorē tūcturarū: aut est mala mēbri cōplo sine mā: qd raro fit: aut cuz mā qd fit sepe. Mala aūt cōplo calida calefaciēdo: frigida infrigidādo: ficca ligamēta tūcturaꝝ astringēdo dolorē aliqñ ḡnat. Sed hūiditas sine mā dolorē nunqz facit. ¶ Mā vo que dolorē facit tūcturaꝝ est aliqñ sanguis abūdātia sepi⁹ crudū flā: raro de pura colā: rari⁹ ul nunqz de pura melia. ¶ Et ꝙ plimū est qñ colā uel sanguis cum flate admisce ſ. Et ēt fit raro de flate: nisi aliq̄ ps cole misceat

Signa vincentis māe per qui debet distingui gs hūo: peccat in doloribꝫ tūcturaꝝ: sumātur in doctrina ꝑma. tractat⁹ tertij de allopitia. Et i scōa doc. ipsius tractat⁹ de apatib⁹. capl⁹ gñali. Si eni signa in illis duob⁹ posita caplis ꝙiungas: distiguere poteris quis humo: in cā magis obtinet ꝓncipatū. ¶ Hoc tū attēde ꝙ utpm mā que facit tūcturarū dolorē ut dictuz est est hūo: flaticus crudus qui mēbri submergit in ꝓfundo: cui pue colē q̄ntitas illud fla mouētis ⁊ natare facientis per mēbri supficiē admiscek. Et tūc medicus nisi sit in talib⁹ bñ exptus decipit: qm̄ videbit habitudinē flaticā: ⁊ oia signa qb⁹ docemur flaticaz mām abūdare: mēbrūqz calefaciet ⁊ mā subtiliabit ⁊ dolo: augmētak. ⁊ pp dolorē ad locū mā deriuak. ¶ Aliqñ vo q̄ntitas illa colē sup mēbri supficiē appebit: ⁊ medic⁹ infrigidabit: ⁊ mām idurat sic flāticā: quare curā pp op⁹ erroneū plōgabit. Opz ergo medicū fortē eē ⁊ usualē in passionib⁹ tūcturaꝝ: qm̄ quantitas apponēdoꝝ ⁊ particularis operandi modus non potest per litteras denotari.

Curatio. Cura doloꝝ tūcturaꝝ q̄ ꝓuenit ex mala cōplone sola nō ē nisi cū ꝓpijs cōplonis malitiā remouere / calidā cū frigidis / frigidā cū calidis / ⁊ humidā cū siccis: siccā vo cuz humectātib⁹ ⁊ ipinguātib⁹ cibis ⁊ potib⁹: quiete ⁊ suauitate ⁊ letitia curak: q: tunc est sanus cū corpus fuerit ipinguatū. ¶ Humoralis vo curak dolorē mitigādo / ⁊ humorē peccātē regulariter minuēdo: de qb⁹ diuersaz iuenio medicādi opionē: quā ꝓpriētatē in hoc capl⁹ ꝓposui denotare ⁊ recitare ¶ Aui. nāqz dicit cū mām uolueris ad oppositū ducere / que debet eē medici ꝓncipalis intētio: ꝓpus dolorē seda. ¶ Raꝛ vo in libro diuisionū. cap⁹ de podagra ⁊ doloribꝫ tūcturaꝝ ꝓhibet ꝙ nec repcussiua nec resolutiua ponank nisi eūo ꝙgrua ꝑpus ꝓcesserit. Dolorꝭ vo sedatio nō fit nisi aut per māe eūonē / aut per repcussionē / aut p anodinū resolutiuū ⁊ stupefactiuū. ꝑm igit Raꝛ. ꝓpus debet eūari: qd ꝓhibet Aui. Quid igit facies / q̄z qd intelliges: nūc attēde. ¶ Quidā Raꝛ tenētes doctrinā / ⁊ ipaz sumētes sine Raꝛ intētione ꝓfunda cū inuenīūt māz in doloribꝫ abūdare uolūt icipe ab eūone portātes illud tegni vbū. Prius opz vnāquāqz cām abijcē ⁊c̄. Nec uolunt purgare nisi ꝑpus hūores sint ꝑparati. iuxta id. Opz ꝑpus corpa qui vult purgare fluxa facē ⁊c̄. ¶ Et dant cū hac intētione ſyrupū acetosuz / uel aliū incisiuū ⁊ māe ſbtiliatiuū. ḡre ſbtiliak magis mā / dolorqz itolerabilis augmētak / ⁊ vtus pſternik / ⁊ mēbrū debilitak / ⁊ alig pp nimium spasmank dolorē. ¶ Tu ḡ sic facies. cū dolorē fortē inuenis plus epithima mēbrū cū vno mitigatiuo: qd debes uariare ꝑm ꝙ māe uarietas te docebit. Nam si mā fuerit pauca / tñ acutissima ⁊ ſbtilis locum infrigida plus. Si vo mā multa ꝓhibe plus / ⁊ infrigida min⁹. Aliqñ dak aliqd per os ꝙ doloris est ēt sedatiuū. Mitigatiuoꝝ copiā defensiuoꝝ seu ꝓhibētiū mām in hoc capl⁹ cōplete recipias ⁊ pfecte. Mitigato dolore fiat flōmia si mā sāguinea vincat: uel da medicinā si vincāt hūores alij nullaz hūoꝝ ꝑparationē aliā expectādo: qm̄ mā tunc est in motu / ⁊ de loco ad locū / sicut furiosa currit. ¶ Diminuta mā doloreqz plurimū diminuto resolue residuuz: ⁊ si vides ꝙ nō sit pfecte purgat⁹: tūc itera flōmiā die b⁹ paucis interpositis aliqñ sanguine multo exīte iterak flōmia die eadē uel sequēti. ¶ Et si vincat humor alie⁹ ⁊ dolor satis cessauerit / ul saltē fuerit diminut⁹: ita ꝙ eger ualeat tolerare: tūc secure digeras residuū māe grossuz. ſ. ſbtiliādo viscosuz icidēdo: ſbtile igrossando: qd multū est neciuz: ⁊ ꝑparatā mām eūa cū vna de iradictis spālib⁹ medicis ¶ Flōmia vo semp fiat p ptē oppositā: ⁊ que mēbrū lesuz possit facili⁹ eūare ꝓuādo sp ꝓpriētatē. i. tm̄ ⁊ q̄da ēt pticularia que sp sūt p discretū ⁊ subtilē ⁊ rōnabilē medicū obꝓuāda. vbi. g. Donak ꝙ aliqs dolores hēat in tūcturis pedis dextri. ⁊ oia mēbra alta sint a doloribꝫ absoluta: nec i pede sinistro dolorē: nec in manib⁹ ꝙsueuit hie: tūc ꝓpus minue basilicā brachij dextri: nec minuas basilicā sinistri brachij. sicut alig crediderūt: qm̄ i ista flōia nō dz ꝑm ouas dyametros ꝓpriētas obꝓuari. ¶ Si vo i brachio dextro cū dolore dextri pedis hiet ⁊ nō hiet dolores in sinistro: tūc minue vnū de ramis basilice: de pede sinistro: sicut saphenā. ¶ Si dolores plus fuerit ex itriseca pedis uel brachij pte: uel sciaticā si magni dolores ab itrinseca moueank. ¶ Itē si mlier dolorē i dextro brachio hūerit ⁊ careat mēstruis: q̄zuis ꝑm exigētiā cure doloris bonuz eēt flōmare de basilica sinistri brachij: tū pp qd retinenk mēstrua: melī⁹ est ut flōmiā factatis de saphena dextri pedis: qm̄ ex hꝫ mā reuocak ad ꝓpriū: ⁊ mēstrua ꝓuocantur. Que gdē mēstrua cū in mulierib⁹ tēpate ueniāt: raro cadūt i doloribꝫ tūcturaꝝ. ¶ Hoc idē itellige de alijs purgatiōib⁹: qm̄ si mā purgāda fuerit in corpe: ⁊ patiēs ꝙsueuit hie emoroydas uel ulcera: uel apatis principiū hz in ano: tūc nō des catarticū: hz medicinā adhibe uomitiuaz. Et silr si mulier occasionatā hiet mēstrūcē: siue ulcerosā: uel

ḥet ibi dolores uel apatis ꝓncipiū:sed ad curā doloris brachij cōpeteret:nō tñ bonū eēt mēstrua ꝓuocare:vide ergo ſbtiliter:qm̃ vna ſola pticularis ꝓsideratio nō ſuffi cit bono medico.imo multis ⁊ multis opz cū ꝓsideratio nib⁹ ſubtile ſuū ingeniū exercitare:fortēqz ip̄m ſiꝛ ꝓuenit eē in iudicio:ut viā ſciat eligere meliorē:qm̃ in oīb⁹ opa tionib⁹ ubi plres cōcurrūt opationū ⁊ regiminum modi vn⁹ neciꝛ melioꝛ alijs repit. Ideoqz multū eſt neciū ꝙ medic⁹ in cūctis ſuis opationib⁹ ḥeat deū ducē. Poſtqz aūt mā fuerit eūata:⁊ dolores ceſſauerint:⁊ tumoꝛ icipiet minuiꝛtūc icipe cū ifra dictis reſoluere medicis:cauēdo qz cū reſolutis:ne vnū duoꝛ tibi accidat. Unū mäe ad lo cū doloris deductioꝛ:qz ſepe reſolutia ꝫ factūt qñ añ mū dificationē cōgruā apponunt. Scōz mäe reſoluēde per ficatio que fit multottēs qñ medic⁹ reſolutiuis utit foꝛti b⁹ ad mollificationē ullaten⁹ nō ītendēs. In cura quoqz doloꝛ iūcturarū maxime tibi caue: ne patiētis debilitas appetitū:qm̃ hec egritudo ꝓuenit utplimū ex humoꝛib⁹ idigeſtis:⁊ appetit⁹ debilitas ⁊vtutū debilitatē vitiat alia rū:q̄re ⁊vtutes cuſtodi näles:nec cibis faſtidiū faciētibus nutriat. ¶ Si ⁊o purā iuenis mām frigidā que raro fa cit fortes dolores:ꝫ facit mēbꝛoꝛ imobilitatē ⁊ pōderoſi tatē:⁊ ēt dolores qñ ſpāliꝛ adeo multiplicat:ꝙ oīa mem bꝛoꝛ loca replet:pāniculoſqz diſtēdit. In ꝓmo caſu ſecu re mām ꝓpara cū icīſiuo medicamine ⁊ ſbtiliatiuo:ſicut cū dyaçinçiberos uel alioꝛ ſiki elioꝛ:qz ſyrupus uel oxi/ mel ubi fuerit acetū nō mihi placet in doloꝛib⁹ iūcturaꝝ qm̃ acetū libēter currit cū mā ad iūcturas ꝓparata.vnde mām tūc eūa. ¶ Et nō ꝙ mā frida que facit dolorē iun cturaꝝ:q̄z ſit durioꝛ ad mouēdū: nō tñ debet foꝛti me/ dicīa/nec repēte purgari:ſic multi credūt:ꝫ cū medicīa ſecure ſepe data:ita ꝙ ſemp cuſtodias appetitū:qm̃ nul la taꝛ foꝛtis eſt medicina que poſſit totā in vice vna eūa re mām:ſed virtutes deīcit ⁊ debilitat:quare humores crudos augmēntat. Eligas itaqz medicinā leuem ſtoma/ ci confoꝛtatiuā quam ſecure poſſis dare ſepe.

Cura pticularis in doloꝛib⁹ iūcturarū. De cura doloꝛ iūcturaruz gñales regulas habuiſti:reſtat nūc ad pticulares deſcēdē medicias. ¶ Cū igit uocaris ad arteticū.vide utrū mā ſit caſa uel frida:⁊ utrum fortes dolores ḥeat: uel getos dolores fortes ſemp mitiga:ad quos duob⁹ labora modis. In ꝓn⁹ vno per medicinas que ſumunt per os que dant in neciꝛtate doloris itolera bilis deīciētis ⁊vtutē alio per emplonē loci. ¶ Medi/ camē ultimū qð per os dak.ꝛ.glādes ⁊ pone eas in ace to per diē ⁊ noctē: poſtea ſicca ad ſolē uel in furno ⁊ ſer/ ua:⁊ cū dare uoluerīs tere:⁊ da.ʒ.j.hec eni medicīa ſan/ guinē igroſſat ⁊ colerā ⁊ remouet eis curſū. ¶ Aliō me dicamē.ꝛ.lētes excoꝛticatas/ſe.coꝛiādri/ſuc.glādes/⁊ hermodactilos de vnoquoqz.aīi.⁊ da.ʒ.ij.hoc entz facit hermodactilus ſolus cū çuc.⁊ aq̄ frida. ¶ Sed ſcias ꝙ iſte medicīe nō ſunt dāde niſi in neciꝛtate doloris itolera bilis:ꝓpea ꝙ mām multū ſpiſſant:ꝑiꝛ tñ ſecuri⁹ dari cū mā ualde ſbtilis ⁊ acuta fuerit. Si ⁊o groſſa fuerit ⁊ mul ta nō denk. ¶ Si ⁊o mā fuerit frida:cū pp magnā exte ſionē dolores ſunt foꝛtiſſimi. Tunc.ꝛ. hermodactil.thu ris.aīi.ptes.xx.cimini.p.x.denk.ʒ.ij. ¶ Sup̄ locum ſi mā pauca ⁊ acuta fuerit ⁊ ſbtilis.ꝛ.amidi ⁊ cāphore.aīi tere ⁊ ꝓfice cū aq̄ roꝛ. ¶ Aliō medicamē eiuſdē gñis.ꝛ. mice panis albiſ.ʒ.ij.opij.ʒ.ſ.tere foꝛtiter ⁊ diſtēpera cū lacte uaccino ⁊ ſuppone. ¶ Aliō qð ponik i magna neciꝛtate.ꝛ.opij ⁊ coꝛticū mādragore.aīi.ʒ.v.tere ⁊ diſtē pera cū ſucco poꝛtulace uel aq̄ roꝛ.⁊ pauco aceto. ¶ Itez vngtm̃ ſedatiuū ſecuꝝ.ꝛ.olī roꝛ.ʒ.iij.cere.ʒ.j.liquefiat cera cū oleo ⁊ lauek cum aq̄ roꝛ.⁊ poſtea addak croci.ʒ.j. opij.ʒ.ſ. ¶ Si ⁊o mā fuerit multa ⁊ times plus de q̄ti/ tate q̄z de q̄litate ⁊ vis plus ꝓbē mäe curſum q̄z extin guē.ꝛ.coꝛticū granatoꝛ ſandali al.roſ.ru.boli armeni/ ci/fenugreci opij.aīi.ꝓfice cū ſucco mirtilloꝛ uel folioꝛ ſalicis:uel aq̄ decoctiōis ipoꝛ cū modico olei roꝛ.⁊ aceti ⁊ fiat vngtm̃. ¶ Mitigato dolore mām ſolue ſāguineaz cū flōmia que ſola ſufficīt ut dcm̃ eſt. ¶ Colerā ⁊o ſolue cū his ꝓbatis ⁊ ꝓpriis medicis.ꝛ.mirabolanoꝛ citrino rū coꝛticū.ʒ.vj.terank/⁊ ponank per noctē i lb̄.ſ.ſyrupi viok.⁊.ʒ.iij.vini granatoꝛ dulciuz.In craſtino bulliant vna vnda ⁊ colek.Colature addak çuccarū roſ.ʒ.ſ.her modactiloꝛ.ʒ.ſ.⁊ offerak in matutinis.Si vis magis in frigidare.adde.ʒ.ij.mucillagis pſilij.Uel vnuz elarium optimū.ꝛ.citontoꝛ lb̄.ſ.pone fruſtatim in aceto p diez ⁊ noctē.poſtea exp̄me ⁊ foꝛtiter piſta: ⁊ adde ſcamonee electe.ʒ.x.cardamomi/ cubebe.aīi.ʒ.iij.ſpice nardi.ʒ.j. roſaꝝ.ʒ.v.çuccari lb̄.ſ.fiat elarīū:qð optīe purgat puraz colerā cū ſtōcī ꝓfoꝛtatiōe.Doſis eſt.ʒ.ij.uſqz ad.iij.ʒ. Si vis potes acuē cū modico de hermodactilis. ¶ Pille optīe.ꝛ.aloes.ʒ.ij.hermodactiloꝛ.ʒ.j.ſcamonee.ʒ.ſ.ro ſaꝝ.ʒ.j.fiāt pille cū ſyrupo viok.Doſis.ʒ.j.uſqz ad.ij.

¶ Cū aūt per eūonē ⁊ mitigationē ⁊ repcuſſionem mā mi nuik:⁊ morb⁹ icipit declinare.tunc admiſces cū empl'is aliqd de reſolutis:ut malua/biſmalua/camomilla/melli lotū/abſinthīū/paritarie/ſemē caulīū/aneti/fenugre.ſe. lini/furfuris piguedis poꝛci/anſeris ⁊ galline/⁊ oleo ca/ momil.⁊ aneti ⁊ ſiliā.cū āt plus iteꝛ decliaꝛ:⁊ ois fluxus ḥuoꝛ ceſſat utere ſolū reſolutiuis/embꝛocādo/epithimā do/⁊ q̄cūqz mō ſcis meli⁹ apponēdo. ¶ Ung^m bonū ꝙ quo remouek reſiduū in doloꝛib⁹ iūcturarū:uel caſa:uel coſa eſt dyaglon aliq̄tulū ḥūectatū cū oleo camomille. ¶ Itē aliō bonū.ꝛ.olī camomille.ʒ.iij.cere.ʒ.j.ſemis aneti/⁊ caulīū/⁊ floꝛ camomille.aīi.ʒ.iij.⁊ fiat vnguētū. ¶ Aliō.ꝛ.fenugreci/ſe.aneti/ſe.lini.aīi.ꝓfice cū ſucco caulīū. ¶ Hoc nōto ꝙ q̄tiēs vis reſolutiuis puris uti:ſp abluas mēbꝛuz iſtatī cū aq̄ decoctiōis malue/biſmalue/ floꝛ camomille/melliloti/abſinthīj/⁊ ſiliū donec mēbꝛū ſit rubeū:poſtea inūctio ſbſequak. ¶ Et nō ꝙ ſicut mo/ tus ⁊ balneū nocēt in ꝓn⁹:ſic in fine maxie ſūt iuuatiua. Mā ſtuffa ⁊ balneū mäe remouēt reſiduū ⁊ mēbꝛis mo tū reſtituunt nälē bonū eſt in fine cū eger de ſtuffa cum balneo fuerit egreſſus iūcturas q̄ doluerūt ſale trito frī/ care:ut foꝛtificenk iūcture:mäeqz reſiduū ꝓſumatur.

¶ Mäz ⁊o frida cū nr̄o dyaçinçiberos dicto in cap⁹ de al lopitia ꝓparabis.deinde ſolues cū trociſco de turbit ⁊ hermodactiloꝛ ꝑm hūc modū fcm̃.ꝛ.dyaçinçiberos p dicti.ʒ.j.⁊.ſ.turbit elci.ʒ.j.hermodactiloꝛ alboꝛ ſolidoꝛ ʒ.ſ.vj.uel.viij.grana amili:fiat vn⁹ trociſc⁹ cū pauco mel le:⁊ dek in matutis:⁊ bibak poſt parū vini caſi ⁊ liphati.

¶ Uel cuz iſtis pillulis.ꝛ.hermodactiloꝛ.ſatyrion:ſene. aīi.ʒ.v.puluerīs pigre que itrat i pillulis cochiis.ʒ.x.pul pe collogntide:cētauree mioris.aīi.ʒ.v.euforbij.ʒ.ij.tur bit.ʒ.x.caſſie/ſinapis/pipis/caſtorei.aīi.ʒ.j.fiant pille cū melle.Doſ.ʒ.j.uſqz ad.ij.⁊.ſ. ¶ Iſte medicīe ꝓhib⁹ dēt vicib⁹:tñ p iterualla.In dieb⁹ ⁊o iterpolatis ſūat dyaçin çibos nr̄z:ul ſi fuerit i hyeme dyatrionpipeon:uel aliud eliū calm. ¶ Aliud optimū eliū:qð materiā crudam fa cientē iūcturarū dolorē ſoluit mirabiliꝛ per urinā.ꝛ.ca/ medreos:cētauree mi.aīi.ʒ.viij.ariſtologie:gētiane.aīi. ʒ.vj.agarici.ʒ.ij.utriuſqz ſpice aīi.ʒ.j.ꝓficiank cum melle ⁊ ſumak per,hyemē ad q̄ntitatē nucis mane ⁊ ſero. Hoc tñ elarium caueāt macilēti. ¶ Itē poſt purgationes nō eſt medicādi modus qui poſſit ad cliſteria cōparari que ſint foꝛtiter attractiua. Mā ipa factūt dolorē ceſſare ſtatiz quoꝛ vnum bonū eſt.ꝛ.folioꝛ caulīū/floꝛ camomille coꝛticū radicis capparis:cētauree maioris ⁊ mioris/ari ſtologie utriuſqz gentiane/radicis cucumeris agreſtis. aīi.ʒij.j.coquank ad ꝓfectionē uſqz ad lb̄.j.colek: cola/ ture addatur olei camomille ⁊ mellis.aīi.ʒ.ij.ſalis.ʒ.iij. bñdicte.ʒ.ſ.pulpe collogntide puluerīçate ⁊ ſubtiliꝛ in ſacculo ligate.ʒ.ij.agarici per fruſta inciſi.ʒ.iij.⁊ iteꝛ bul liak aliq̄tulū ⁊ exp̄mak agaricus ⁊ collogntida ⁊ inji/ ciak.Hoc enim cliſtere poſt purgationes ualde cōpetit:

qz magnã quãtitatẽ trahit ſtatis a tũcturis:z maxime in ancharũ doloribꝰ multũ ualet. ¶ Eũata ſufficienter mã inſiſtẽdũ eſt localibꝰ medicis.ꝛ.aſſungie antiq̃ porci ſine ſale.ʒ.j.calcis bñ cocte:nõ tñ ab aq̃ uel aere madefacte miſceank z locus emplek. ¶ Item.ꝛ.ſtercus capra rum uel ouiuz z diſtẽperek cũ aceto z melle ptibꝰ eq̃libꝰ z ſupponak. ¶ Itẽ ariſtologia/radix yreos / elleborus z pip:bulliank in oleo in duplici uaſe:z de illo oleo cũ q̃rta ſui de cera citrina fiat yngtñ. ¶ Itẽ dyaglon factum de litargiro z oleo antiq̃ z mucillagie ſinapis eſt optim. Si vis plus hẽ de localibꝰ:quẽ libꝝ Raſ.de tũcturis qui de hac tractat mã ſup oẽs. Uerũ ſi deſideras mẽbra ꝓfortare ne mãz reciptãt fridã:regre doctrinã in ultiº hº libi tractatu pº capº de repcuſſiuis z repcutiẽdi:modoſ qz reſoluẽdi z mollificãdi.nã ibi reperies cũcta ordiata.

Ancharum vo dolores curank cũ eũonibus nã repcuſſiua nõ ualẽt:qz mã eſt in mẽbri pfundo ꝓtẽta:ſempqz multa:q̃re repcuſſiue nõ ꝓſonãt opi medicie. ¶ Reſolutiua q̃z pp loci ꝓpinquitatẽ:z mãe multitudinẽ nõ ſufficit:imo plus ad locuz attrahit q̃z diſſoluat.Si tñ opz dolorẽ ſedari ſecure cũ iunctiõe olei cali camomille:z cũ pinguedibꝰ ſine attractõe mittgãtibꝰ. ¶ Si ẽ ſanguinea fuerit mã flõmek etuſdẽ lateris brachij baſilica.Sequẽti die ſciatica maxime cuz dolor deſcẽdit exteriº uerſus pedẽ:qz tũc miracoſe inuatur ſiẽ ſi eẽt debita. ¶ Si vo mã fuerit ſtatica:purgek cũ pillis de hermodactilis.poſtea frequẽtenk cliſteria ſupdicta.Sz nõ q̃ añ purgationẽ per iferiº ſemp ꝓcedat uomitº:qm̃ medicina ſoluttiua per iferiº niſi uomitº ꝓcedat ꝓſueuit plus de corpe toto mãm ad locũ ducẽ q̃z de loco eũare ſeu uomitũ ꝓcedere.fiũt poſtea eũones per iferiº: z maxime cũ cliſtẽ. ¶ Et nõ q̃ medicinaꝝ laxatiuarũ quedã ſunt ꝓprie in doloribꝰ ancharũ:ſicut collognti darum que ꝓiudicãt yreos/ſarcocolla/agaricus z cẽtaurea z aloes:qz qm̃ tm̃ ſumtk ikuſio aloes:q̃ facit fluẽ ſãguinẽ per ſeceſſuz tũc ceſſat dolor z eſt ſanus. ¶ Poſt pfectaz mũdificationẽ corpis pñt poni quedã empla ampullas faciẽtia:ſicut hoc.ꝛ.naſturtij/piretri/capparis.añ.tere z ꝓfice cũ lixiuio facto de cineribꝰ ligni ficus: z fac epitha ſpiſſuz:ſicut mel.vnge locũ donec apparuerint ampulle: aq̃ ſubtili plene:z locus fuerit ac ſi eẽt cõbuſtus ab igne poſtea vnge locũ cum butyro:z ſuppone folia caulis:ne uefice ſeu ulcera facta a medicia cito cõſoliden:qz q̃zto magis remanẽt apte:tãto meliº. ¶ Uel fiat iunctio cuz ſolo melle anacardi:qd̃ ſolũ facit ampullas z loci ſupficiem ulcerat. ¶ Uel anacardi ſi nõ habes potes facẽ ſic dẽ in antidotaº capº de cauteriçãtibꝰ medicis. ¶ Sz nõ q̃ his medicis cauteriçãtibꝰ nõ debes uti niſi ꝑus ſit facta pfecta corpis mũdificatio:qm̃ ſi corpus nõ eſt bñ mũdũ plus attrahũt ad locũ de mã q̃z reſoluãt. ¶ Itẽ ꝑ ſciaticã exꝑimẽtũ optimũ Aui.ꝛ. ſtercus capraꝝ z ficcek z pulueriçek optime z diſtẽperek cũ aceto fortiſſimo feruenti z q̃ztũ calidꝰ pati poterit iungak ancha. ¶ Itẽ medicia ſupdicta de camedreos z cẽtaurea que ꝓuocat urinam eſt optima z expta in doloribꝰ anchaꝝ:qm̃ mirabiliꝫ eius uſus mãm exhit per urinã. ¶ Cauteria facta in ꝓximiori fonte ſub loco doloris optima ſunt poſt plenã corpis mũdificationẽ z nõ ante. ¶ De dieta vo patiẽtis in iuncturis ſcias q̃ nõ eſt res adeo nocibilis ſic vinũ. Mã vinũ q̃zuis plus noceat in cã caſa ubi eſt penitº ꝓhibẽdũ: nocet tñ in frida cã ſpaliꝫ cuz multũ ſumtk z forte:qm̃ pp eiº ſubtilẽ penetrationẽ cito penetrat ad tũcturas:z viaz apit mãe ꝓſumẽde:z in tũcturis fitacetũ qd̃ ſemp eſt cã ſubtiliãdi mãm z debilitãdi tũcturas. Uerũ in frida mã parũ ex eo ꝓcedik q̃zuz ſuſtineat appetitũ:qm̃ qdã ſunt ſtõci adeo debiles z fridi:q̃ ſine vino ſuũ nõ pñt digerẽ cibũ:z illis eſt tunc pp neceſſitatẽ bonũ nõ acutũ in quãtitate modica ꝓcedẽdũ. ¶ Fiat ergo in caſa potº noſter qd̃ in dieta vulneratoꝝ diximus factẽdũ. ¶ Uel utank ptiſana uel vino granatoꝝ cuz aq̃ frida uel cum agreſta. ¶ A carnibꝰ quoq; abſtineat:z a piſce:ſz ſit ꝓtẽtus lactucis/z porculacis/z iuſcello ordei cũ lacte amigdalarum. ¶ Si eẽt nimis debilis denk pul pulli cũ agreſta. Uinũ nullo mõ bibat qui patik ex caſis:qui vo ex fridis humoribꝰ ſit ꝓtẽtus aſſaturis:comedat ſemel in die z paruz q̃ztũ minus põt bibat:bonũ eẽt ei pro potu ydromel bñ coctũ:tñ pati ſitim z famẽ eſt ſibi cura. Nullo mõ comedat ſup nauſeã nec cibũ per quẽ nauſeã patiak.

¶ Doctria 2ª tractatº tertij.cũ dei auxilio eſt cõpleta. Nũc icipit doctª 3ª tractatº tertij.que ꝓtinet capla.xix.

¶ De egritudinibus oculoꝝ z coꝝ anothomia: doctrine tertie tractatus tertij. Caꝑ.I.

Volentes tractare de paſſionibus mẽbroꝝ ꝑticularũ que nõ ſunt vulnera que ſepe uenĩũt ad manus cyrurgici:z ꝑm ordinẽ quo de vulneribus mẽbroꝝ ꝑticulariũ tractauimus icipit minº ab egritudinibus oculoꝝ ꝓponẽdo anothomiã:ſicut in tractatu ſcdo recolimº ꝓmiſiſſe. ¶ Tu repies in auctoribꝰ aliquẽ qui dicit q̃ oculus conſtat ex tribꝰ humoribus: z.vij.tunicis:aliũ qui dicit q̃ ex tribꝰ tunicis:ſic etiã dici poſſet q̃ ex q̃tuor:uel ex.vj.uel ex.x.z oẽs ueruz dicerẽt:diuerſis tñ conſiderãdo reſpectibꝰ. Tunice.iij.que in oculi formatiõe tres ꝓcedunt hũores:in ordine cauſant ex ipſis tres alios:q̃re dici pñt ſex z tres. Cõtũctiua vo nõ eſt de oculi ſba:ſed ad bñ eẽ:ſicut videẽ poteris ſi vba bñ notaueris que h̃ dico. ¶ Dico q̃ q̃ a cerebri pte anteriori ꝓcedũt duo additamẽta:que nõ ſunt de neruoruz gñe:ſed ſunt de ipſi cerebri ſba:z ſunt filia duobꝰ capitibus mamillaꝝ qbꝰ ſenſus cõprehẽdit odoratº. ¶ Poſt illa duo additamẽta de cerebri pfundo duo egrediũtur nerui:vnus a dextra:aliº a ſiniſtra pte:z ſunt par ꝓmum neruoꝝ a cerebro uẽiẽtiũ:z añ q̃z exeãt a crãeo ꝓiũgunk z facit de ouabꝰ eoꝝ ꝓcauitatibꝰ vnã ſic

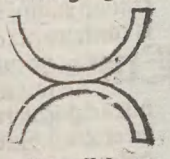

Poſtea item ille neruus qui creatº erat a parte dextra cerebri exit craneũ:z intrat orbitã:hoc eſt in cõcauitate oſſoſam oculi tendit ad oculũ dextruz:z ortus a ſiniſtra parte tẽdit ad ſiniſtrũ:z ſunt illi nerui canalis z ſemita ſpũs viſibilis. ¶ Et utilitas illiº conIunctionis ad faciẽdũ vnã ꝓcauitatẽ fuit triplex. ¶ Prima utilitas eſt ut ſi vni accidit oculo nocumẽtũ alter totum ſuſcipit ſpiritũ:qd̃ videẽ potes ſi vnũ claudas oculũ q̃ pupilla alteriº oculi pp multiplicationez ſpũs dilatak. ¶ Scda utilitas fuit ut per duos oculos vnũ hẽremus videẽ:ita q̃ ſimulacra pñtata cõi ſenſui pp duos oculos nõ niſi vnũ videret.Si enĩ nerui illi ad vnã nõ uenirẽt ꝓiunctionẽ:oẽ ſimulacrũ duo eẽ ſimulacra videret ſicut videmus luſchis accidẽ ſeu guercis uel bomis qui cuz vnã pupillã altera habuerit altiorẽ videt eis q̃ res vna ſint due. ¶ Tertia eſt.ut vnus neruus ſuſtinet aliũ: naz qm̃ uenĩũt ad oculũ a lõge nõ iuuaret vnus aliũ niſi fuiſſet illa ꝓtũctio qua iuuank adeo ac ſi uenireꝫ oculis de ꝓpinquo. ¶ Iſti nerui ſic uenientes ad oculos duobꝰ cerebri pãniculis ſunt veſtiti:z cũ orbitã intrãt eoꝝ dilatank extremitates donec totũ humorẽ vitreũ z glatialem ſeu criſtallinũ uſq; ad terminũ qui eſt iter albugineum z criſtallinũ. ¶ In illa nãq; dilatatiõe uterq; neruus qui ex tribꝰ ſubſtantijs conſtat ſba.ſ.cerebrali z pie matris z dure matris:qbꝰ eſt veſtitºtres gĩank tunice. ¶ Mã ex dure matris ſba gĩak ſclirotica:ex pie matris ſecundina:z ex neruoſa ſba que ad modũ retis dilatak/gĩak retina:z illa eſt que imediate humorẽ vitreũ cõprehẽdit. ¶ Utilitas multiplicatõis tunicarũ fuit:qm̃ oportebat ſanguinẽ qui ad oculũ veniebat ꝓ nutrimẽto multiplicari. ¶ Alia q̃ hũores tres qui ſbtiles ſunt ſba ſi cũ ſbtiles ſint fuiſſent ſola cũ ea iuoluti:nõ potuiſſent defendi a leſione duritiei ocularis oſſis/z ſi groſſa/fuiſſent z a groſſa

grauati. ¶ Facta fuit ergo retina ualde subtilis ne lede/ret hũores: z ne motũ ipoz in dilatatione comp:imeret ¶ Et facta fuit sclirotica: ut oculũ totũ cũ cornea ligaret: z defenderet ab ossis oculi nocumẽto. ¶ Et qm̃ nõ erat bonũ q grossa tunica sbtili fine medio obuiaret. Facta fuit secũdina que retinã a sclirotice defendit grossitie z que sanguinẽ purificat nutrituũ. ¶ De retina est tũ in oculi media circũferẽtia cã aranea/z est ualde pura: z distinguit iter humorẽ albugineuz z telã sbtilẽ/que uocat vuea: eo q est siẽ tela grani vue: z ista tunica q̃z uis sit sb/tilis/tñ est solida/z nõ pura: q̃re fuit in medio pforata: z ita vuea causat a secũdina quã de pie mris sba diximus gñari. ¶ Deide est cornea tunica que lucida est / z pura siẽ cornu lucidũ: z est ex q̃tuor solijs sbtilissimis sapien/tissime cõposita: z quã q̃z sit solida: tñ est adeo lucida q nõ ipedit: gn exteri⁹ color humori albugineo pñtet: z ista cornea cũ sclirotica a qua causat totũ ligat oculũ. Et reti na cũ aranea quã gñat ligat tres hũores. Secũdina cuz vuea iter gssias z sbtiles sunt mediatrices. Et qm̃ ligatio facta per sclirotica z cornea nõ erat bñ firma. Creauit nã de pãniculo qui tegit z ligat oia capitis ossa cõiunctiuam que nõ totũ coopit oculũ: q: visuz pp ei⁹ grossitudinem ipediret. sed attingit solũ parũ ultra fini in quo finit oiuz vj. tunicarũ cõiuctio: z iste terminus est ubi albugine⁹ cõtungit glatiali. ¶ Hũores vo tres qui in medio sunt oculi sba vnus est vitreus eo q silis est vitro liquefacto z est clarus sbrubeus/z fuit necessari⁹/ut sanguinẽ mũdifica ret: siẽ aq̃ spongiã/qui erat ad nutrimẽtũ nectus/cristal/linũ/z ut i ipo etiã purificaret visibilis spũs andeq̃ ipm recipet cristallinus/z hic hũor cristallinũ tãgit donec al/bugineo ciungat. ¶ Cristallinus vo siue glatialis qõ idẽ sunt: est humor clarissimus z ei⁹ forma est a posterio ri pineata: ab anteriori lata parũ ut meli⁹ res recipiat sen satas: z ipas possit meli⁹ retinẽ. Et hic hũor est pncipalis z pprius vtutis visibilis instrm. ¶ Oia vo alia mẽbra ocu li z neruus ocauus: de quo supi⁹ est facta mẽtio: sunt siẽ admincula tutẽtia cristallino. ¶ Post cristallinum fuit albugineus qui est sicut supfluitas cristallini: z est ualde purus z clarus z fridus: ut eẽt sicut clypeus defendens ab exteriorib⁹ cristallinũ: z ut colores z simlacra nõ ime diate pcuterent z fatigarẽt: z ut sua friditate cristallini ca lor: q pp motũ acgrit tẽperet. Sapiẽter q̃ creauit de⁹: q sit bñdict⁹ oculũ: q: nihil in eo fine cã nectia reperit.

¶ Egritudies multe consurgũt. s. ꝓlixis officialis z cois: z hec oculo uentũt ab itrinseco uel ab extriseco. ¶ Ab in/trinseco ut mala oculi cõplone uel hũorib⁹: uel ex uẽto. aut extriseco/ut calore aeris/uel friditate/pluẽ/fumo/uẽ to z filib⁹: uel pcussiõe uel ẽt ab alio pp uersationẽ uel aspectũ recipet: qm̃ est quedã oculoz egritudo ptagiosa: sicut obtalmia: lipinositas z rubedo/que quidẽ egritudi nes oculoz sepe uentũt ad cyrurgicũ/sicut obtalmia/ul/cus/albula/macula simplex/punct⁹/rubedo/purit⁹/isca/bies/sebel/vngula/cataracta/dilatatio puptille / iuersatio palpebrarũ/ordeolus/grãdo/seu nodus z pilus/addit⁹/fistula lachrymalis. ¶ Plurimũq̃ etiã sunt alie oculoz egritudines: ut est visus defect⁹/z imaginationis lesio: z quedã alie que per malũ cyrurgicũ nõ curant: quarum curam qui desiderat auctores postulet medicine.

Sicut dictum est de aꝑatib⁹ cap⁹ gñali: q ois hũoz fluxus mẽbrũ pre ter näm iflans uocat coiter aꝑa: sic obtalmia oculi dicit aꝑa. tñ hoc nomẽ obtalmia dz aliqñ ꝑpriẽ: z tunc est ma nifesta oculi inflatio. z aliqñ ipropriẽ: z tunc possumus ipaz uocare rubedinẽ uel ardorẽ. ¶ Sub vno ergo cap⁹ ponẽtes obtalmiã: dicimus q obtalmie modi sunt tres leuis/z fortis/z fortissimus. Leuis est qñ oculus rubet: z ardorem patit z punctura/nec est ibi tumor uel inflatio manifesta/z accidit ab exteriori: ut aere calido uel frido uel fumo/uel puluere/uel vigilijs/uel labore.

¶ Et eius cura est leuis: q: curat si causa calida est: qõ co/gnoscit per ardorẽ/ruborẽ z calorẽ cuz solo oui albumi/ne dispumato z in oculo posito: qõ nõ debet vilipẽdi: q: est nobilior medicia in collirijs oculoz/q: refrigerat/la uat/lenit/dolorẽ mitigat sua ꝓglutinatione diuti⁹ morat in oculo/z diuti⁹ opat. ¶ Si causa sit frigida: sufficit par uus potus vini sbtilis purus: z fomẽtatio cum aqua deco ctionis rosarũ: floz camo. z fenugreci. Si hoc non suffi/cit fiat flõmia z humoz eũo. z inũciat album collirium: si/cut dicitur in speciebus alijs obtalmie.

¶ Obtalmie vo fortis signa sunt rubedo magna: tã in ꝓtũ ctiua q̃z in cornea: z earũ uene replent: angulus ocli la/chrymat: adsunt fortes dolores z pũcture: fiunt in oculo lippe claudẽtes palpebras: z aliqñ apparent ulcerũ pncipia: z sunt pua pũcta alba in cornea. ¶ Maximũ est qñ nihil appareret de cornea: nec de ꝓtuctiua: sz tot⁹ oculus est rubedie plenus: z palpebre sunt reuerse: dolores fortissimi: hec est utplm cum pustula. z utplm ulcera parui. Quarum cura est vna: ꝑm tamen magis z minus.

¶ Cura est doloris sedatio: si dolor fuerit ualde fortis: mitigato dolore fiat flõmia de cephalica brachij lateris dolẽtis oculi: si fuerit in oculo vno tñ: si in ambobus fiat de dextro brachio: z auferat sanguis ꝑm tolerãtiam etatis z fortitudinis. Uel fiat uẽtosatio in spatulis: z hoc plus hẽt locũ qñ mã est plus sanguinea q̃z colica: qõ cognoscit per maiorẽ iflãmationẽ z maiorẽ lippã: z maiorẽ ponderosi tatẽ cũ alijs iã alibi dictis signis sanguinẽ significãtibus. ¶ Et si mã fuerit colerica: qõ cognoscit per magnos z acutos dolores: z paucam inflationez: z oculorũ citrini tatẽ: z paucã lippã: tũc flõmek in minori quãtitate: q: flõ mia ẽt in colerica cõpetit: q: per flõmiam acuitas colere mitigat. Postea purget cũ decoctiõe facta cũ mirabol. z dictis in capho de allopitia. ¶ Et si mã colerica eẽt cũ aliqua pte grosse mãe mixta: qõ sepe accidit: z trãsissent iam aliqui dies: tunc nõ est medicia sup cochias Rasis nec que possit illi equipari. ¶ Mitigatiuũ optimuz po nẽduz in ꝓncipio: qõ dolorem sedat z mãm ꝓhibet. ꝛ. vnũ vitellũ oui: z tãtũ de oleo ros. z tãtũ de succo berbe ne. z. ʒ. j. croci. z. ʒ. j. opij: oia misceant: z fiat emplm sup oculum: pãno subtili lineo mediãte. Intus vo ponatur collirium albũ cum lacte mulieris puellã nutriẽtis: qõ cõ/posuit Gal. z appellauit illud iuuamẽtũ: qm̃ iuuatus fuit ille pro quo ipm cõposuit ex appõne unica: qõ sic fit. ꝛ. ceruse cribellate. ʒ. iij. z distẽpera cum aqua sup marmo rem. ℥. dieb⁹ semp tenẽdo coopertam ne intret puluis. Deide. ꝛ. gũmi arabici. ʒ. ij. z. ʒ. pone in aqua donec to tum fundat in aqua: z tunc colet supdictã ceruſam z op time misceant. Cuz aũt medicina illa est facta sicut pasta addat puluis sbtilissimus harũ rerũ. s. amidi. ʒ. iij. sarco/colle/croci/opij. aã. quartã partẽ vnius. ʒ. oia misceant: z fiant pue pillẽ que usui reduent. Et cuz necesse fuerit vna illarũ distẽperet cum lacte mulieris puellã nutrien tis z administret. ¶ Rasis aũt collirium albũ sic facit. z est optimũ per me multotiẽs exptum. ꝛ. ceruse ablute par/tes. ℥. sarcocolle grosse ptes. iij. amidi. ptes. ij. dragagãti partẽ. j. opij partẽ. ʒ. terant oia ultime z ꝓficiant cum aq̃ pluuiali: z fiant forme files piso z duent. Cum vis operi vna soluat in tãto lacte mulieris/q̃to medicina fiat spis sa mediocriter sicut mustuz: z ponat in oculo ter in die. Ista collirio dolorem mitigãt/uestigia noua remouẽt/z aliqñ vno die siue vna appõne curãt obtalmiã: siẽ mul/tis vicib⁹ iam ꝓbaui. ¶ Si vo post doloris sedationez remanet in oculo lippinositas que facit post somnũ pal pebras vnirt: lauent oculi cũ aqua ro. tepida z mundiñ cet lippa. postea iponat in angulo oculi puluis citrinus qui fic fit. ꝛ. sarcocol. ʒ. ℥. aloes. ʒ. ij. croci. ʒ. ij. mirre. ʒ. j. li tij. ʒ. ij. fiat puluis subtilissimus: de quo parum ponat in angulo oculi post mundificationem lippe.

¶ Dieta vo hñtis obtalmiã calaz sit ualde stricta: nec vinũ

bibat:nec carnes comedat:sed farinā ordei ⁊ auene cū lacte amigdal. Et oīno regat ut hīs febrē ꝓtinuā quando egritudo est specialr in augmēto. Nō pēdeat sup caput sed hēat puluinar altū:nō iaceat sup oculo leso:ſ sup sano:si ambo sunt leſi iaceat supinus. Caputia uestium nō sint stricta:factē de aq̄ frigida sepe roret:odoret ēt rosas/⁊ cāphorā/flores salicis ⁊ nenufaris: ⁊ stet in domo obscura lumē nō videſ:cū aūt mā bñ declinat:⁊ corpus est mūdū:ponat in balneo aque dulcis: in q̄ si delectat maneat ⁊ oc'os ⁊ caput fomētet. Si ꝟo estuat ex balneo vna hora in balneo nō moret:ſ ad eūandum redi. In fine q̄z obtalmie multū est bonū aquā calidā salsaz in qua fuerint ifuse rose:camomilla ⁊ anodina sup capitis cornu anteriori ꝓpūcere ab alto ut cadat sup oculū trāseūdo ¶ Si ꝟo per flōmiā ⁊ per eūones ⁊ collria mitigantia nō cessat dolor signum est q̄ est ibi pustula intus exorta que maturatione indiget:neq̄z remouebunt dolores ⁊ accītia donec pustula fuerit maturata: tūc balneum est multū nociuū:qm̄ si dolores eēnt aliquātuluz diminuti per balneū redeūt ⁊ fortificant. Ergo intēdas ad maturādū collirtū ponēdo de thure cū coto donec sup cotum sanies apparebit:q; tūc dolor cessabit. ¶ Qñ pustula rupta fuerit ⁊ sanies fuerit gīata:tūc collirtū pone de plūbo:⁊ cūcta ꝓsequere que ifra de ulceribus notabuntur. ¶ Collirtū de thure maturās pustulā sic fit.℞.thuris albi gūmoſi grossi.ʒ.x.antimonij sarcocolle.aā.ʒ.v. croci. ʒ.ij.ꝓficiant cū mucillagine fenugreci: ⁊ fiant pill'e que usui reseruenť.vna illarū cuz fuerit necesse cuz mucillagine fenugreci distēperet:⁊ pila de coto in ipo liquore madefiat ⁊ sup oculū ligeť:qđ tm̄ fiat q; i coto appareat sanies:⁊ dolor penit⁹ fit remotus. ¶ Et tūc ponat collirtū de plūbo:qđ sic fit.℞.plūbi usti ātimonij thutie ablute eris usti:gūmi arab.dragaganti.aā.ʒ.vij. opij.ʒ.ſ.fiat puluis subtilissimus:⁊ fiant pill'e cuz aqua pluuiali clara uel aq̄ ro.⁊ reꝑuenť usui. Cū aūt uolueris uti vna distēperet cuz aq̄ pluuiali uel ro.⁊ cuz coto sup oculū ligeť. Mā hoc collirtū ꝓsolidat ⁊ carnem generat. Si ꝟo post ꝓsolidationē remanet albula cureť ꝑm q; in ꝓpio.§.ꝙtinet.

¶ Materia flegmatica raro facit obtalmiaz ⁊ melancolia rarius tamen curas non pretermittimus.

¶ Flatis signa sunt inflatio magna multitudo lachrymaz spissaz cū pauca uel nulla rubedie. ¶ Et ei⁹ cura est eūo cū cochijs uel cū trocisco de turbit. Sed cochie sunt pro priores:⁊ instillare in auris⁹ uel naribus mucillaginē fenugreci:⁊ ponere in oculo puluerē citrinuz:⁊ ligare sup oculū inter duas petias de pāno empl'm factuz de aloe mirra acatia ⁊ croco.ptib⁹ equalib⁹ distēperatis cuz mucillagine fenugreci huic ꝓfert parū boni vini potare.

¶ Melācolicā abūdare cognoscis mām per corpis totius nigredinē ⁊ macilentiā:⁊ per oculi siccitatē cū pauca uel nulla lippa rubedine ⁊ iflāmatiōe. ¶ Ad cui⁹ curā suffi cit melie purgatio:⁊ balneū ⁊ fomētū sup aqua talis ifusiōis.rosaz violaz:⁊ floz boraginis ⁊ bugloſſe. ¶ Nō q; in oibus spēbus obtalmie ꝙuenit balneum in fine.

Si uero propter percussionez acciderat oculo rubor dolor uel inflatio:tūc cuz his que dicta sunt cureť:⁊ cum empl'o qđ sic fit.℞.rosaz rubeaz sandaloz.aā.ʒ.i.farine ordei ʒ.ij.cāphore.ʒ.j.fiat empl'm cū aqua ro.⁊ emplastretur oculus usq; ad remotionē inflationis. ¶ Si fuerit necessarū multū utile erit q; habeas colūbū iuuenē viuū: ⁊ illum flōmes cū acu in vna de uenis quas hēt sub ala: ⁊ facies sanguinē ita calidū in oculū cadere:qm̄ dolores mitigat:⁊ rubedinē remouet ⁊ ardorem.

Ulcera gīantur in oculo qñ fortis fit dolor perseuerans:⁊ qñ generatur in oculo pustula que per album collirium ⁊ alia mitigātia nō sedatur de quibus ulceribus⁹ quidā conant septē dare spēs:⁊ eoz curas distinguere. ¶ Ego ꝟo in tali distinctione non magnā inuenio utilitatē:sed signa ulceruz que apparent in oculo ponam breuiter ⁊ curā quā longo tpe fuz exptus.

¶ Signa ulceris qđ pustulaz sequit:sunt dolor fortis qui per albū nō mitigat collirtū:⁊ q; apparet in ꝺūctiua pūctus rube⁹:⁊ in cornea pūctus albus. Et si tot⁹ oculus est rubeus apparet ubi est ulcus rubedo maior ⁊ eminētia. ⁊ est ibi pūctura nociua:⁊ pulsatio ⁊ affluētia lachrymaz

Curatio. Ad curā hāc multū est necessariū subtiliare dietā ⁊ descēdē ad acria uel stiptica localia ponē fortiter extinguētia:sicut collirtū album flōmiā ēt plus facere:uentrēq; soluere:⁊ cūcta ꝓsequere que supius ꝓxime declarant. ¶ Si ꝟo cū oibus remedijs nō posses defendē māz:nec dolores sedare anteq̄z cornea adeo ulcereť q; timeres vuee egressionē:nec tibi sufficeret collirtū de plūbo ad ꝓsolidationē ulceris: tūc appone cūctoz mitigatiuū doloz collirium elefir:qđ est dicē penetratiuū:qđ egressuz vuee,phibet.qđ.℞.ātimonij ematitis.aā.ʒ.x.acatie.ʒ.iiij.aloes.ʒ.j.terank sbtilissime ⁊ ꝓficiank cū aq̄ corrigiole:⁊ fiāt pill'e vna eaz solua tur cuz aq̄ ro.⁊ supponak cū bōbace:⁊ ligeť fortiter. Hoc nāq̄z collirtū oc'm ⁊ vueā egredi,phibet. ¶ Si ꝟo vuee egressio nō nimis fuerit furiosa.ſ fit in oc'o quedā eminētia que paulatine videť augmētari:aut stat in eodem sta:u:ſ nimis eminēs:sic grant vue ꝓncipiū:tunc apponas ꝺ collirtū cū bōbace mediocriter oculū stringēs:qđ ℞.climie argēti:cui⁹ loco mūdū potes apponē litargirtū thutie ablute ceruse antimonij thuris.aā.ʒ.ij.sarcocolle grosse.ʒ.j.⁊.ſ.mirre sanguis dra.aloes opij.aā.ʒ.j.terāk sbtilissime ⁊ cribellenť cū sindone spissa:⁊ iteꝝ terendo ꝓficiank cū aq̄ ro.⁊ fiāt pill'e:cū neēe fuerit vnā solue cuz aq̄ ro.⁊ paz in oculo mittens residuū ponas ligādo sup oculū cū bōbace:hoc nāq̄z collirtū carnē i ulceri⁹ gīat oculū firmat/bothoz sbtiliat/uestigiū remouet/aut ualde sbtiliat. Ita q; si debet albula sbsequi satis erit sbtilioz q̄z fuisset. ¶ Oculo firmato ⁊ ꝓsolidato:⁊ carne in ulcē mesura debita gīata qđ cogscē poteris per cornee eqtionē ⁊ per oculi fortitudinē doloriſq; carētiā ⁊ lachrymaz.ali qñ remanebit albula/que fit sicut cicatrix:que fit in aliis vulneribus⁹ apparētib⁹ solidatis:qñ oculus ab ulceri⁹ est curat⁹:⁊ ista fit aliqñ in aliis oculi ptib⁹ ubi visuz nō prohibet. ¶ Cū aūt est sup pupillā est magis timorosa:si tm̄ est magis sup pupillā q̄z ifra plus est iteꝝ timorosa q̄z si tēdat vsus ulterius:q; tunc facilius remouet:⁊ facilius in iuuenib⁹ q̄z in annosis. ¶ Cura huj⁹ passionis est ut nō cures de albula donec rubedo uel doloz in oculo fuerit q; tūc adhuc sunt ibi obtalmie relige:sed cum collirtio:⁊ aliis ꝑdictis donec oculus pfecte firmeť. Et postea facias egrū in aq̄ calida balneare uel facē sup aquā calidaz fomētare. ¶ Nota tm̄ q; si fomētū uel balneū rubedinē uel dolorē oculo reuocarēt:q; tunc ab his cesses:⁊ iterū ad curā redeas supdictā. Si ꝟo nō redeunt: tunc hanc pone medicinā in oculo. Cui nō inueniť par ad albulaz de oculo remouendā.℞. massacumie:⁊ est inuitreatura de qua inuitreank uasa terrea que uenīūt de ultramare quare recipe de raspatura superficiei uasoz illoz cum nō habes massacumiā spume maris:⁊ est quedā spēs spongie que est solida:⁊ in forma rotūda satis nota. Quidaz ponūt pro ea pumicē:ſ cū pumice non ꝓbant.stercoris stelliōis.i.lacerte magne viridis.baurach ⁊ est salnitrū. qdā ꝑ eo ponūt salgēma.çuccari ru.aā.terank oia sbtilr ⁊ ifundank in aq̄ decoctiōis acori ⁊ celidonie ad mellis spissitudinē:⁊ ficcenť:postea iteꝝ ꝓficiank ⁊ ficcenť:⁊ fiat ita q̄z tū ad ultimū:dū fuerit optie ficca terank ultie:⁊ pulueris ille paulatie ponak in oc'o. ¶ Et si in ꝑn⁹ aligd admiscuisses huic pluerī de pluē collirij,prime dicti de climia nō peccasses ad finē:hoc solo utaris puluē/⁊ fine dubio cū balneo ⁊ fomētatiōe ⁊ puluē delebit albula: nec timeas si tēpus videas ꝓlongari seu uirilr isistas cū hoc mō medēdo:q; nō deficies q̄n tuū ꝓpositū ꝓsequaris.

Macula simplr est sicut genº ad oēs spēs macu/larū oculi: sed gdā dicūt maculā solam q̄dā pūcta alba que fiūt in cornea pp ātiquā obtal/miā: z ad illā ualet ultime collirio al. Gal. qđ dictum est Et collirio Remes qđ. ℞. aloes croci aā. ptes. viij. eris usti abluti gūmi arabici opij. aā. ptes. iij. thuris ptes. iij Terant oia subtilissime z cōficiant cū vino dulci: z fiant pille que seruent. Cū hoc collirio admiscui collirio albo Gal. z curaui cū eo: z cū qbusdā cauterijs z uenarū inci sionib⁹ dñi Rainaldi malū vicinū de Foresio in ciui/tate Lugdunēsi sup rhodanū: qui pp obtalmiā iueteratā hēbat multas maculas albas z subrubeas in oculis que visum penit⁹ phibebāt. Ita q̄ ducebat per viā per aliū: nec videbat qđ apponebat in mēsa. Et aī mēsez a hmo die cōputato q̄ in ipso cepi opari vidi ipm ludētē in ue/speris ad tabulas cū taxillis: quoz pūcta adeo ꝓfitebatur clare videē sic vnq̄ vidisset. Ipse multos alios hūerat me dicos: q: oēs qui videbāt in oculis maculas fortia ad de lēdū ponebāt collyria: z ipse fortis curari desiderās susti/nebat: z egritudo quotidie augebat. Ego vo hus curaz hūi de obtalmia qua remota icōtinēti de vno vidit ocło bñ. post paucos vidit dies de alio: de quo p tres nō vide rat annos. Collyriū nāq; Gal. cū lb q̄ est ultimū ad obtal miā ualet nimis sic expt⁹ sum: z collyriū Remes sup oia ualet ad antiquā obtalmiā: z hoc cōpō hoc denotat.

Punctus fit utplimū pp pcussionē uel pp fortez clamorē uel sanguis plenitudinez: q/b⁹ aliq̄rū uenarū frāgunt orificia: z faciūt in oculo pūctū ¶ Ad qđ ualet flōmia z distillatio i ocło cū sāguie colū baz z turturis: z mulctatio lactis mlieris cali de mamilla

Rubedo p:uritus/ sebell scabies/ z vngula / ista vno curant cursu: qm̄ vnū est cā ake/rius. ¶ Mā ex antiq̄ rubedine fit p:urit⁹. Aliq̄n p:urit⁹ est cā rubedinis: z ambo fiūt ex adusta mā: que si ad pal pebras tēdit facit scabiē. Si vo in angulo oculi ppe nasū ꝓgregant faciūt vngulā. ¶ Curet ergo p:uritus z rube do cito ne per eos alie egritudines generent.

¶ Rubedo simplex amota causa curat cuz albumine ouī: z cum collirio albo Gal. z cum collirio Remes.

¶ P:uritus curat cum vino albo in qno iaceat aloes suc/cotrinū in pāno lineo raro ligatum z oculis impositum.

Scabies q̄n palpebre iteri⁹ sūt rubee p:urigiose z hec aut est leuis paruz. s. hūs grossitī/ei: aut fortis magnā hūs grossitiē rubeā iterius palpebra rū: z est cū ardore lach:ymis z p:uritu: z aliq̄n sunt ibi ue sticia obtalmie: qđ cognoscit ab eo q̄ in cōiunctiua est alt qua rubedo: z q̄ tota oculi substātia calet.

¶ Cura. si fuerint ibi relige obtalmie est cū collirio albo: z cū ceteris remedijs obtalmie. ¶ Postea si leuis fuerit suffic lauare oculū cū vino in quo iacet vitreoluz roma/nū/ qđ est vitreolū viride: qđ dī alr cuposa: qđ si nō suffi cit curet cū collirio rubeo leui qđ. ℞. ematitis vitreoli ad usti. aā. ptes. iij. eris usti ptes. ij. mirre croci. aā. p. j. pipis lōgi ptē mediā. aspgant cū vino ueteri: z fiāt pille que ꝑ/uent: z cū opus fuerit vna distēperet cū vino z ponant i oculo. Si vo eēt fortis z grossa utaris collirio viridi. qđ ℞. floris eris ptes. iij. vitreoli usti ptes. vj. arsenici rub. baurach/ spume maris. aā. ptē. j. salis armoniaci ptē me/diā. armoniaci ptes. ij. armoniacū dissoluat in succo ru/the: z alia trita subtilissime cum eo admisceat: z fiant pil/iule. vna earum dissoluat cum aqua ruthe sublimata: z ponatur in oculo.

Sebel dī q̄n uene ꝓiūctiue cornee que sunt in eaz superficie z ad iuicē annexe replent sāguie z igrossant: ex qb⁹ aliq̄n curat vngula z pān⁹ i ocli superficie ¶ Ad cuius curā ualēt collyria. s. rubeuz uel viride ꝓdicta. ¶ Et aliq̄n est necessariū illas uenas cū uncino comp/hēdere z eleuare: z cuz instrīs cyrurgicis extirpare z cu rare residuum cum collirijs supradictis.

Vngula fit in angulo lach:ymalis z apud nasuz icipit: z pcedit sup oculū ut cooptat ali q̄n: z fit ex q̄dam superfluitate grossa carnosa pānī que de oculi angulo videt pcedē. ¶ Cuius due sunt spēs. vna subtilis in modū tele: z illa uocat ab aliqbus pānus. alia grossa magis carnosa: z illa coiter vngula nuncupat.

¶ Cuius cura supradicta. a. b. rubeū z viride collyria: que si non sufficiūt auferat cum uncinis z instrumētis quic/quid auferri poterit. Caue tñ cum vngulam incidis cuz instrumētis/ ne nimis apud nasum facias opationem in oculoruz angulis naturalem: q: per hoc cursus fieret per petuus lach:ymarum. ¶ Multū ualet in scabie sebel z vn gula humoz adustoz purgatio z flobothomia: z cauere a dulcibus z acutis: quoniam oēs ille egritudines de sā/guinea adusta materia generant.

Cataracta est aqua que descendit ad oculum inter vueam z albugineum z cri/stallinū: z coram pupilla locat: que quādo grossa est om nino visum ꝓhibet: z dicit catharacta per similitudinem illius instrumēti quod est apud molendina: qđ quādo eleuat/ currit aqua per canalem: quando deponit nihil currit: quoniam oppilat canalem. Hec aliquando incipit aliquando est confirmata.

¶ Signa pncipij sunt q̄ eger sentit q̄si radios añcedē ocu los eius: z videt q̄ vna res sint due uel tres: aliq̄n videt q̄ res quā videt sit pforata uel sit media tñ: uerū q̄ hec signa pñt aliq̄n accidē per malā stomaci dispōnē: z tunc nō ita timet de cataractis: q: curato stomaco talia cessant accītia. ¶ Signū igit utrū ex stomaco pcedat uel ocło: est q̄ illa accītia stomaco uacuo nō appent: sed apparēt post satietatē: z maxime nauseatiuā nimiā: z q̄ sunt hec in ambob⁹ oculis accītia. ¶ Si vo in vno oculo fuerit tñ: aut accītia semp sunt ꝓtinua: tūc nō ex stomaco: sz ex oculis egritudo pcedit. Itē si sel purgato patiēte per pil/lulas cochias nō meliorat signū q̄ nō est ex stomaco: z si hec dispō lōgo durauit tpe: z non pōt aliqđ in oculo vi dere: scias p:o certo q̄ erit pncipium cataracte.

¶ Cataracta vo ꝓfirmat z non occultat sensui apud illum qui est in talibus egritudinibus ꝓfuetus: quoniā quedā res extranea corā pupilla videt: z aliq̄n est alba: aliquā/do cinerītia: aliq̄n subutridis: z visum oino ꝓhibet.

¶ Hec egritudo curat per phisicā añ ꝓfirmationez: curat cū manu post cōfirmationē. opz ergo egruz cauē a cena: ab oi re factēte fastidiū: ab offis cū brodijs pinguibus: ab oibus humidis fructibus: z ab oibus que generāt humi ditatē: sed utat calefactētibus: sepe purget cū pillis cochi is Rasis: que sup oia hiudicāt laxatiuū. ¶ In oculis vo ponat collyriū de fellib⁹: qđ. ℞. fellis gruis/ fellis stellio/nis/ fellis hirci/ fellis accipitris/ z aqle/ z pdictis: z sint fel/la sicca: z sume de his ptes. x. euforbij/ collogntide/ serapi ni. aā. ptē. j. terant oia cū succo ruthe aut fenī. z ꝓficiāt pille. Cū aūt volueris opari vnam solue cū aq̄ fenī. subli mata: z pone in oculo bis in die. ¶ Aliud leue ꝓbatum ad aque pncipiū: z visus debilitatē: z caliginez: z plures oculoz egritudines. ℞. cinerem lignoz ficcoz in cecris bñ cribellatis: z de ipsa fac lixiuiū de optimo vino albo: z dimitte i uase vitreo residere: clarificato utere: z lb quā/to magis antiquatur tanto plus ualet.

¶ Curatio cataracte per acum. ¶ Confirmata catharacta que oino p:ohibet visum non curat cum medicinis ma xime in annoso. Et de ꝓfirmatis iterum sunt alique que non pñt manu curari: nam si fuerit adeo subtilis q̄ non posset acum expectare nō curat per acū. Et si fuerit gros/sa z in loco firmiter inuiscata: per acū uel aliter nō curat ¶ Cōsidera igit quoniam si eger aliquid ex oculo videt manum non ponas. Si vo videt aliquid: tūc fac oculuz sanū claudi: uel vnū oculū/ si egritudo est in ambobus: z leuiter frica cū suplori palpebra oculū lesuz cū palpebra

illū claudēdo:ꝛ tūc subito illū aptas/ꝛ vide si pupilla dilatat:qm̃'si nō dilatat vnū est de duob⁹:qñ aut oppil'o ē in neruo ꝓcauo que ꝓhibet visum:que gdē oppil'o lōge est a pupilla:aut cataracta est adeo grossa/ꝛ in loco tam fortiter iuiscata/ꝙ nihil pōt ibi trāsire de spū per quez dilatat pupilla:que cū videris man⁹ nullatenus apponas. ¶Si vo pupilla fricata ꝛ apta sbito dilatat/ꝛ color fuerit alb⁹ cataracte splēdēs sic margarita:tūc secure cyrurgi cū adhibeas istm̃z. Et sic facies.egrū corā te in scāno ꝙsti tue:oculūqz sanū liga/ut nihil vidē possit:tuq; parū alti⁹ sedeas:ꝛ hēas in ore ramos feniculi quos mastices:ꝛ in oculo bis uel ter insuffla/ut fum⁹ hñs vtutē feni.oculū inuret. ¶Postea hēas instm̃m de argēto factū ad modū acus:ꝛ hēat grossius:q̃re possit mell⁹ in manu teneri:ꝛ infige illū in ꝓiūctiuā apd minorē angulū oculi ꝛ ipellas istm̃m usqz ad corneā/qꝛ tūc videbis illū. Cū aūt instm̃z videbis sub corneā/illū ipellas usqz ad aquā que est corā pupilla:ꝛ aquā illā cū instm̃o compḥēde:ꝛ mouēs instrumētū aquā depone. ¶Cū aūt eger viderit ea que oculo ꝓponunt tūc aquā iferius vsus iferiorē palpebrā deprmēdo acū exhas. Et si aq̃ nō redit bñ gdē. Si vo redit op⁹ itera:ꝛ cū plus nō redit pone supꝛ oculū emplm̃ de albumine ouī cum vitello ꝛ cum bolo ar.positum inter duas ſ.pānī petias:ꝛ liga oculum/ꝛ duc egrum in locū obscurum ubi stet cum silētio per.viij.dies cauēs a tussi/ab ira locutione nimia/ꝛ labore.

Bilatatur pupilla aut ex causa extrinseca: aut ex nimia humiditate:ꝛ tūc raro uel nunq̃z curatur:ꝛ si curari debet.

¶Cura est cū eūone corpis cū pigra Raſ.ꝛ cū pillis cochiis Rasis sepe dictis:ꝛ cū collirio de fellib⁹ ꝛ alijs circunstātib⁹ medicinis:aut ex cā extrinseca/ut ex pcussione:ꝛ ista curat de leui:qñ plures meo curaui tpe:quoruꝛ pupilla pp pcussionē ita fuerat dilatata/ꝙ nihil oīno pupilla in oculo appebat. ¶Flōmet ḡ ꝓpus patiēs si vt⁹ꝛ etas tibi ꝓsenserint ad euitationē apatis:postea cū vna istarū medicinarū oculus emplet mediocriterqz stringēdo ligef.ℨ.farinā fabarū sbtilē/ꝛ icorpa cū foliis salicis ultie pistatis. ¶Item aliud.ℨ.farine fabaruꝛ florum camomille radicis altee.añ.coquant in aqua ꝛ vino ꝛ fac emplastrum:ꝛ fac egrum quiescere.

Curatio grossitudinis ꝛ iuersationis palpebrarū ¶Palpebrarū grossities ꝛ iuersatio curat cū fricatione foliorꝛ pitarie/donec ꝓcocet in sanguine:ꝛ tūc injciat aqua infusionis ciminī/ꝛ salis. Si hoc nō sufficit redeas ad curam sebel ꝛ vngule.

Ordeolus est tumor vn⁹ oblōgus rube⁹ nascēs in pilorꝛ origine palpebrarꝛ. ¶Cuius cura est flōmia ꝛ corpis purgatio ab adustis humoribus:ꝛ hec localia misceant aloes cū litio:ꝛ fiat ex his emplastrū. Itē cū storace ligda inungat. Itē parū de opoponace resoluat in aqua ꝛ fiat sup oculū emplastruz:hoc idē facit dyaglon usuale. ꝓmo anteq̃z ponant emplastra bonum est oculū cum aqua calida fomentare.

Grando seu nodus iterū fit in palpebra:ꝙ qñq̃z appet ab it⁹/qñq̃z ab exꝛ:qñ ēt appet ab exꝛ expectat dyaglon ꝛ alia ꝓsuptiua. ¶Si hꝫ nō sufficit/accipiat cū duob⁹ digitis/ꝛ strigat/ut foris emineat:ꝛ cultis supꝛ nodū scindat/ꝛ exhat. Si vo plus itus appeat reuersel palpebra ab extra/ꝛ mō sil'i extrahat:deinde cum oui albumine/ꝛ cum alijs ꝓsolidātibus ꝓcedat cura.

Fistula lachrymalis fit ex humorꝛ decursu qui currūt ad lachrymalis angulū iuxta nasuz:nec pp eorꝛ multitudinē ꝛ grossitiē pñt exire:sed facietes morā factūt eminētiā/ut lupinus:q̃re lupinus dicit a nōnullis. ¶Hi aūt humores morātes ibi diutius corrūpūtur ꝛ locū ulcerāt/qui p illū currētes lachrymas nō deficcāt: sed lōgo vigilās tpe fistulat:que gdē fistula nisi recēs curat os ificit nasi:ꝛ quāto magis antiquat tāto deterior.

¶Principiū huⁱ⁰ cure est corp⁹ ꝛ caput eūare cū cochijs ꝛ cū pigra:deide ponat ℔ collirtū.ℨ.aloes/thuris/sarcocolle/sang.dra.balaustie/antimonij/alumis ptes eq̃les.florū eris q̃rtā ptis vni⁰.fiat puluis sbtilissim⁹ꝛ distēperat⁹ cū aq̃ pluuiali uel ro.injciat in angulo oculi loco ꝓpus expresso ut nihil in eo remaneat tres gutte bis i die. ¶Supra locū vo ponat vnū de mūdificatis dicēdis in antidotario:uel hec medicina ꝓbata que est Aut.ℨ.mirre mūde ꝛ electe.ʒ.ij.gūmi ara.ʒ.j.fiat puluis/ꝛ cū felle bouis i spissef ad modū vnguēti ꝛ supponat cū petia pānī lineti: ℔ locū ꝓsolidat ꝛ mūdificat ꝛ uestigiū ꝓhibet remanere ¶Si vo p hc medicamia nō curaref/aut curef ꝛ postea recidiuaret signū est ꝙ os est corruptū de sbtus:q̃re tūc opꝛ locū detegi/ꝛ os corruptū remoueri. Et sic facies:tāge locū sb quo est corruptio cuꝛ ferro calo acuto: postea pone butyrū uel assūgiā ut cadat escara:deide itera cauterīū:postea butyꝛ/donec tātū fecerīs foramē q̃tū ad ossis detectionē videris expedire. ¶Osse detecto ferruꝛ impme calm̃ supꝛ ipm̃:ꝛ ipm̃ cauterīū mediocriter cōprimēdo. ¶Postea oleū ro.calm̃ in loco fūde:ꝛ totū vuln⁹ reple cū oleo ro.mixto cū vitello ouī donec tota cadat ustura:deide locū cū siccis deficcātib⁹ desicca. Os nāqz sciabit ꝛ purificabit p hūc modū. Quo purificato cū rege neratiuis ꝛ ꝓsolidatiuis ifistas/donec loc⁹ pfecte fuerit sigillat⁹. ¶Et scias ꝙ nullus modus all⁹ est tā bon⁹:qꝛ in mō cauterīçādi locū illū cū medicina caustica nō pōt hēre mēsurā:ℨ cauterīçat ulteri⁰ q̃z qđ tu uelis:ꝛ semp post medicinā causticā segf apa:ꝛ locū ificit eo ꝙ fit exꝛ exꝛ ꝓrijs gñata. Ignis vo pp ei⁰ simplicitatē nō nisi cū mensura imꝓmit:qñ medic⁰ discrete cū ipso sciūt opari. ¶Os q̃z siccū istris abradit cyrurgicis/raro totū auferf corruptū. vñ egritudo recidiuat ossis pte corrupti modica remanēte. ¶Itē qñcūqz os abradaf semp est necessariuz ꝙ nā quēdā folliculū ab ipso sepet osse firmiter inuiscarī ꝛ cū a ferro tāgit calido tūc corruptū totū corrūpit/ꝛ a sano sepaf:loci quoq; cōplexio tēperaf:sicut videre poteris in capitulo de cauterijs allegato.

¶De egritudib⁹ aurīū.doc.ʒ⁹.trac.tertij. Cap.II.

Sicut dixim⁹ ꝓmū par neruoꝛ ueniētiuz a cerebro in orbita oculi dilatari sic dixim⁹ ꝙ nerui uenientes a ꝓmo pari neruorū cerebri cū sūt ad foramina aurīū dilatant:ꝛ illa foramia in illis ipsoꝛ uestiunt iter⁹ donec p auris foramia finiant p illos neruos q ꝓpa sūt audit⁰ istra sonit⁰ sensui pñtaf. ¶Foramia vo aurīū fuerūt in osse petroso toztuosa creata pp utilitates:qđ est/qꝛ sonoꝛ appḥēsio nō fiat subito/ſ ḡdatim:ꝛ ꝙ aer p ea nō possit sbito sbintrare. Si enim̃ via fuisset recta soni neruū audibilē pcuterent:ꝛ pcussio nimia terrefaceret. Sic̄ videm⁹ pp tonitrua terrefieri:fuit eni nec̄iū ꝙ nri sensus tēperati fiāt. ¶Silr si foret via recta a frido ꝛ calo citi⁰ lederef. ¶Auris q̃z creata fuit cartilaginosa/ut hꝫet sustētationē:ꝛ nihilomin⁹ plicaref: erat eni eis nec̄ia sustētatio pp formā ei⁰ debitā/ꝛ figurā quā nō hērēt si fuisset de carne simplr gñate. Et erat eis nec̄ia plicatio/ut posset sb capill' ꝛ vitta plicari qđ nō hērēt si a sua creatura fuisset de osse:ꝛ iterū lederēt neruoꝛ vilos ꝙ p aurīū ptē itrisecā expādunt. ¶Huic membro plures supueniūt egritudies:q̃rū q̃dā ad cyrurgicū ptinēt/ut apata/ꝛ ulcera:q̃dā plus ad phīsicū/ut tinnit⁰/ꝛ fibilus/ꝛ audit⁰ defect⁰/ꝛ surditas. ¶Dolor aliqñ ē morbus:aliqñ est cā:ꝛ tūc ad illū ptinēt:aut illuz:ꝓpterea de oib⁹ ei⁰ egritudib⁹ ꝓpositi hic tractare/qñ sunt ad iuicez multū itricate. ¶Sub duob⁹ mēbris oēs aurīū egritudines:sub dolore.ſ.ꝛ auditus vitro compḥēdunt.

Dolor igitur aurīū aut est sine apate uel ulcere:aut cum apate ꝛ ulcere.

¶Si sine apate ꝛ ulcere:tūc aut est ꝓp malā cōplonē calidā:qđ cognoscif per acuitatē doloris:ꝛ egri habitudinē:ꝛ loci caliditatē ꝛ ruborē:ꝛ tūc curaf cum iniectione olei

calidi rosati bullitt in duplicī uase cū q̄rta sui de aceto. Et si nō sederet. addat ualde modicū de opio.

¶ Aut pp malā cōplonē fridā que fuit eo q uēt⁹ ul aer fri dus subintrauit: qđ cognoscit per absentiā caloris z loci friditatē. Et tūc curat cū iniectiōe aq̄ expōsionis matora ne uel olei de lilio cōpositō: qđ habebis in antidotario: z fit oleū calidissimū. Q̄m nihil in aure dz poni fridū: z q in tret eger stuffaz: z uaporet auena cala milio uel pānicio.

¶ Aliq̄n fit pp aliq̄z rē que aures exterl⁹ subitrauit: sic uermis granū lapillus uel aq̄: qđ cognoscit per aliarū egritudinū carētiā: z per indiciū patiētis: z et q̄n res que itra uit cuz aspicit mot⁹ visui p̄sentat. ¶ Si g̃ fuerit lapillus tūc auris infundat oleo ro. calo: uel oleo de amigdalis ca. postea tēret cū picharolis uel cū cōpetēti aliquo instrumēto. ¶ Si ꝙo fuerit granū nō ponat oleū q̄n granuz augmētaret. Sed ponat radi⁹ coto iuolutus: z terbētina tinct⁹: z ponat in aure: ut granū uel lapis adhereat. Itē pcutiat auris cū palma. nā fortitan exibit. Itē ponit tussa cū igne que cōp: rehēdit aurē que aliq̄n trahit granum uel lapidē. Si nō ualet oportet in auris radice iferius ici dere: z per vuln⁹ granū uel lapidē extrahere. ¶ Si ꝙo aq̄ subintrauerit aurē fiat experimētū. B. Accipere vgā iunci uel salicis: uel palmite vitis: z vnū caput in aurem pone: aliud ꝙo caput cera iuolutū igne accēde. per vtutē nāq̄ ignis aqua totaliter expurgat. ¶ Si ꝙo pulex uel uermis itrauerit aurē imple succo absin. nihil tepida postea suca. Si hoc nō sufficit iple de oleo de amigdalaruz amar. uel si hec nō sufficiūt appone succū calamēti.

¶ Si aūt dolor fit ꝓpter humorū collectionem ad apa: qđ cognoscit per fortē dolorē z pulsationē: z per tumorē loci iteriorīs: z radicis auris: z per rubeū colorē: specialr si mā talis fuerit calida: z ꝓpter ℔: utplimū comitat febris. Tūc icipe dolorē mitigare cū iniectiōe olei rosati: cuz q̄rta sui aceti: qđ si nō sufficit parū adde opij. ¶ Mitigato dolore fiat flōmia de uena cephalica: etiusdē lateris: z nō ex opposito: sicut credūt aliqui. Q̄n mā faciēs egritudines in capite debet eūari p uenas: que sunt ifra caput in bracchio: uel in pede: tū ex eadē pte ex qua caput humoribus calis aggrauat: z nō ex opposita ꝑm latitudinē: ne mā ledēs per uētriculos cerebri transeat p̄ncipales. ¶ Si flōmia fieri nō posset: ꝓpter aliq̄z ex ipediētib⁹ cām fiat in spatulis scarificatio: z cōtinuet iniectio olei rosati cū aceto. ¶ Si videt eē colere dñīū: qđ scies per acuitatē doloris: z sanguis subtilitatē purget cū decoctione fructuū mirabolanorū. ¶ Si ꝙo per hoc mā nō repcutit: sed cōtinuatur pulsatio z dolor: z febris stat in fortitudine: tunc icipe ponere aliqđ de mucillaginib⁹ fenugreci semis lini radicis altee cū lacte mulieris tepido in aurē: supra ꝙo empl⁹m qđ totā aurē cooperiat: z ultra factū de semine lini or. deo de radicib⁹ altee: z lilij albi. cū pinguedib⁹ subtilib⁹: ut anseris: z gallinē: qđ ꝓtinuet donec ex aure sanguis exeat: z dolor fuerit mitigat⁹: postea curet: sicut curant aurū ulcera. de cura quoq̄z mentio fiet ifra. ¶ Q̄n si mā faciēs apa eēt frida/qđ raro fit: lz aliqn illō videris in aliqb⁹ senib⁹: qđ cognoscē poteris p doloris ḡuationē z p loci friditatē: z doloris absentiā: z p etatē z cōplonez. Tūc icipe cor⁹ eūare cū pillis cochyis: ul cū clisteri acuto. Et inyce in aurē oleū de lilio cōpositū in. ℥. cui⁹ resolua. ℥. ℈. euforbij: uel. ℈. j. turbit: z vnge loca radicez auris circūdātia oleo ꝑdicto de lilio: z desup pone lanā succidā. Fac ēt fumigiū auri cū aq̄ cala decoctiōis maioranez z calamēti. ¶ Si hec nō sufficiūt appone empl⁹m factuz de cepe z allijs/z radice lilij coctis ℔ p. unis: pistatis cuz butyro uaccino z ico: patio fil: gb⁹ addat tātūdē de fermento bñ acri q̄rto est totū: z addat oleū de lilio uel de camomilla: z ualde modicū aceti: z empl⁹m aurē cū suis circū ferētijs: qm̄ ℔ empl⁹m mām maturat fridā: z ipsam ab interi⁹ ducit ex. ¶ Facta maturatiōe si videret in auris radice ex⁹ in fōtanella aliq̄ eminētia: in qua tāgēdo cū digitis sanie iuenires: optimū eēt tm̄ sagittellā infice usq̄z ad sanie: z ipsam p locū illū educē: sic te factā scire cito: z postea cura ꝑm curā ulcerū que dicet. ¶ Fit ēt dolor auris pp grossam uētositatē ad aures de capite descēdētē. Qđ cognoscit: q: tūc admissus est dolor cū somitu z sibilo: z p capitis leuitatē: z p aliox exclusionē signox. ¶ Cuius cura est co: pis ab humorib⁹ grossis eūo: z iniectio oli de rutha: in quo parū dissoluat de castore: z sacellare locuz cū rutha milio pānitio z auena calis. Cauē ab oib⁹ cibis iflatiuis: ut sūt legumina/fructꝰ recētes/z herbe quedaz.

¶ Fit ēt dolor auris pp ulcera que ifra ꝙcauitatē auriū ori unt: que qđē fiūt post apata ꝑcedētia que uentūt ad maturitatē: ul pp lōgū cursuz acutoz humoz ad illas ptes descēdentiū. ¶ Quox signa sūt dolor z sanies cursus ul putredis que mixtū seret: z q̄rto plus est ab albo elōgata color tāto pei⁹. Cui⁹ cura est capitis z co: pis mūdificatio cū cochyis z cū pigra z ad auris itrēdē mūdificationē cum deficcatiuis: nec ibi pp aliqs dolores ponas aliqđ maturatiuū: ne tibi eueniat/sic recitat. G. de q̄dā de secta thessilli q uoluit curare quēdā de antiquo auris ulcē cuz vnguēto vulneratib⁹ carnis ꝙenientī: z eger semp ibat ad pe ius. Sz. G. q̄rēs ab illo qđ tibi videret: z si cū deficcatis illō ulc⁹ cū apate curarem⁹ pessimū dixit. Mā deficcatis ꝙstringūt z apa est ꝙstrictio: hēbat eni thessillus z sui seq̄ces sic hīt hodie aliq nouī solas regulas gñales: z gñale est q ꝓria ꝓrijs curant. Tūc dixit. G. magr nota. Si nō scirē ingt. G. q ℔ mēbrū lōgo mollificasti tpe: mox apponerē trociscos andrionis q sūt trocisci ficci: lz hodie ponā memite z acetū. Sz cras ad ficciora ascēdā: tū ex solo memite curat⁹ est. Sic g̃ facies. q̄rtū potes itēde ad desiccandū z mūdificādū. ¶ Cū g̃ ulc⁹ est recēs z nō est mīte sordities: sufficit injcē succū foliox salicis ul vngtū albū. Rasis de ceruſa cū oleo distēperato ros. ¶ Si ꝙo crontcū fiat puluis de mirra aloe olibano sarcocolla san. dra. ptib⁹ eq̄lib⁹ z licinij tinctū in melle iuoluat in pulueē: z ponat in aure. Oz si licinij ad locū ꝓfundū nō pōt attingē: dissoluat puluis cū aq̄ mellis: z injciat. ¶ Si ꝙo ulc⁹ esset ualde antiquū: tūc curet cū scoria ferri que fic fit. ℞. rubiginē ferri z tere eā fortiter z pone eā in sartagie ferrea cū aceto fortissimo: z fac eā bullire donec deficcet. Itē distēpera cū aceto z deficcet ad ignē z fac septies. Postea iterū sūbtilissimū puluerīça z cū aceto coque dōec mellis suscipiat spissitudinē: z de ℔ in aure pone. Sanat eni ulcera antiq̄ z humiditates deficcat que currūt ab aure: z dolores sedat q pp ulcera antiq̄ gñant. ¶ Itē. ℞. mel. ℥. x. aceti. ℥. viij. bullitāt leuiter ad ignē donec fuerit optime despumatū. Deide adde. ℥. ij. cōmisce z auri cū licinio imitte. ¶ Optimū est ēt in antiq̄ auris ulcē cū dolore in fontanella apa cū attractiua medicīa ꝓuocare z ꝓuocato nouū ibi facē vuln⁹: z ide mām expurgare: sic feci frī Petro de nana de ꝑdcō ordine in lugduno. passus enīz lōgo fuerat tpe: nec poterat sanies expurgari: lz cruciat⁹ doloribus pierat. Ego z postq̄z ad mortē fui uocat⁹ empl⁹z de fermēto/qđ dicā in antidotario posui sup aurē: caput sepe cū aq̄ decoctiōis maiorane embrocauī: ibiq̄z ꝓfundū feci vuln⁹ cū sagittella: z ide q̄titatē putredis extraxi plusq̄z credibile crederet cū sanie p locuz vulneratū noxiter exeūte: fortificatus est: z dolores oino cessauerunt: z pfecte sanitati fuit oipotentis auxilio restitutus.

¶ Itē ēt in aure pp humiditatē ex ea currētē sine ulcere dolor puus causat: ad quā deficcādā sufficit aq̄ mellis uel acetū in quo bullita fuerint semina mirtilloz: aut aqua in qua fuerit coctū absinthiū in auribus distillata.

Auditus diminutio ul ꝙatio, ꝙenit pp aliquā ꝑdcārū cārū cū dolores maxie āt̄q̄nt

¶ Et eius cura est illarū cārū amputatio. ¶ Aut fit a natiuitate pp petiñ in forma: z illa amplō nō curat. Aut fit ꝓpter nerui auditō oppilonē ab humorib⁹: z eius cura est purgatio cū cochyis z pigra z cū iniectiōe olei de amig-

dalis amaris: z aliarū apitiuarū medicinarū: q̄rū vna est ista. ℞. pulpe collogn. ʒ.j. baurac tertiā. ʒ.j. castorei/aristo. succi absin. aīi. ʒ.ſ. eufo: bÿ vi. ʒ.j. costi. ℈.xv. fellis uaccini q̄ntū sufficit ad p̄dicta ꝓficiēda fiāt pille pue vna earꝝ soluat cū oleo de amigdal' amaris: z distillent in aurem post q̄ sup decoctionē sansuci uel sambuci absinthÿ z sti cados fuerit fumigata. ¶ Uel. ℞. oliba. ʒ.j. tere z misce cū melle z auri ipone. ¶ Accidit ēt defect⁹ audit⁹: aliq̄n pp defectū spūuz: fiē in gbusdā ꝓualescētib⁹. Et cura ei⁹ est ip̄inguare co: p⁹ cū balneo z relige z cibis hitu dātib⁹ bonū sanguinē gñantib⁹ z aures ad audiēdū cū sbtilibus uocib⁹ icitare. ¶ Quidā ēt dicūt q̄ pinguedo ranarum viridiū que morant in arboribus collecta: q̄n decoquunt in auribus iniecta hēt p̄petatē curādi surdos ēt despatos. ¶ Al's. ℞. vnā spicā allÿ z mūda eā z adde tertiā ptē tartari z parū de alumine z pistek fortiter z parū bulliant in aceto. ‖ Postea pmitte ifrigidari z cū feces ad fūdū descēderint cola z usui reb⁹ua: z de ꝟ aceto calo istillet in aurē.

¶ De egritudinibus narium seu nasi. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap̄. III.

Am dixim⁹ q̄ ex pte añriori cerebri ante neruū visibilē ordinant duo additamēta capitib⁹ mamillarū silia: que de suba veniūt cerebri: z tū nō sunt neruli: z illa sunt p̄pa instra odorat⁹. Lorā illis duob⁹ additamētis in exitu cranei ordinat q̄dā fouea que uocat colatorīū i qua ꝓgregat aer quo medīante vt⁹ odorabilis suscipit odoratiū: z in qua quedā ps superfluitatū cerebri, expurgat: in illa fouea que dicit colatorīū est foramē q̄ tēdit ad os z corā ordinat nasus qui est cōpositꝰ ex duobus ossib⁹ factis ad modū triāguli sic.

Anguli vō suptores ossi frōtis apud cōmissurā ocularis ossis ꝓiūgunt. In pte vō iferiori vnūq̄q̄z illoꝝ duoꝝ ossiū hēt quādā cartilaginē pp iuuamia que sciuisti. In medio vō hēt aliā cartilaginē que nasum in duas ptes diuidit que durior z fortior est duab⁹ alijs que sūt in nasi fine. Iuuamenta vō illi⁹ medie cartilagis est si vni pti nasi nocumēta acciderint ps alia suppleat iuuamētū. ¶ Duo aūt ossa nasi ꝓiūgunt ad iuicē: z fit nasi forma que cuz his que dicta sunt p̄res hēt utilitates. ‖ Prima ut fit tutamē z cooptoriū superfluitatib⁹ / que de cerebro dertuank. Scōa ut aerē recipiat qui est ad receptionē odorat⁹ nec⁹ius mediator. Tertia q̄ q̄ntus maior ps aeris que attrahit uadat ad pulmonē: tū aliq̄ ei⁹ ps per nasum tēdit ad cerebrū. ¶ Foraminis aūt q̄ est iter nasum z os iuuamēta sunt tria. ‖ Primo ut cū os claudit possit aeris fieri attractio ad pulmonē. Secūdo ut per illud cerebri añrior uētriculus expurgetur. Tertio ad itercisionē adiuuet l'rarū z uoces meli⁹ explicādas: q̄n cū in loquēdo fit nec⁹tū uocē tēperare / l'ras icidere: syllabas solidare: ad ꝟ sepe labia claudunk z dētes si nō eēt alia via per quā possit aer superflu⁹ exhalare apō l'rarū icisionē tot⁹ cōculcaret aer qui litterarū icisiones z syllabarū, plationē sua multitudine impediret: z uocē etiā gñatā non clarā emitteret: facit ergo in uerboꝝ z uocis, plationē foramē hoc q̄ facit foramē fistule suptus q̄ in uocum z tonoꝝ modulationem remanet absolutuz: quare uoces z toni inde magis exeunt absoluti.

¶ In naso uel narib⁹ plures ocurrūt egritudines. ¶ Nā ibi fiūt pustule / ulcera / caro supflua / polipus / cancer / fluxus sanguinis / fetoris / z olfatus p̄uatio. ‖

Pustule fiūt utplurimū ab adustis humoribus z sunt cū pūctura z ardore. ¶ Et cura est flōmia z coꝝpis euacuatio z iniectio albuminis ouī cum oleo ros. infimul agitatis. ¶ ‖ Pustulis fractis fiat vnctio cum vnguento albo Rasis.

Ulcera quoq̄ si cala fuerint curank eodē mō. Si frida cū lauatiōe vini mellis: z cuz vngtō aplōz z cū vnguēto viridi dicendorum.

Caro supflua remouek cū istrīs cyrurgicis: si nō pōt tota cū istrīs remouerī: remouek reliduū cum pluē affodilloꝝ: z cū vngtō viridi z aplōz z cūctis mūdificātib⁹: z remotis supfluis cū vngtis solidātib⁹ cōpleak.

Polipus dicit a polipo pisce: cui⁹ malitiosa est astutia: q: q̄n vult piscib⁹ saturari ascēdit sarū q̄ est in littore maris: z ipsi multū assimilak. pisces fatigati videtes sarū nō adūtūt de polipo pp similitudinē: ꝟ uolētes descē sallūt de mari: polip⁹ illos absorbet z in ei⁹ ꝓtit nutrimētū. Sic iste morb⁹ cū naso magnā hēt affinitatē: q̄n ei⁹ mā est catarrosa frida grossa descēdēs a capite: z in via pp ei⁹ grossitiē z tenacitatē heret nasi ībe i uiscate: z humores capitis agitatiōe moti nāe uolētes descēdē z exire mām ibi recipūt ꝓgregatā que humores illos in suā ꝓtit malā nām: z ex ipsa q̄tidie augmentak. ¶ Dīa vō est iter polipū / z carnē supfluā: q̄n caro supflua nō hēt p̄fūdā tenacitatē cū nasi suba: nec cū ipō naso nimis assimilak: imo pōt de facili segregari: polip⁹ vō firmiter adheret cū naso: z nō sine violētia sepak. ¶ Quorū. ſ. polipoꝝ aliqs est curabilis: aliqs icurabilis. Curabilis est subē mollis z tractabilis: nec nasuz reddit durum nec in colore nigrū seu fuscū: nec est multū supꝫ circa cerebri ꝓfinia iuiscat⁹. Incurabilis vō nasuz reddit durū liuidū seu nigrū: z magnā p̄fūditatē tenet quā q̄ꝫto magis videris matori nigredine matoriq̄z pticipare duritie: matorēq̄z locū occupare: tāto plus ab eo existima fugiēduz: q̄n nām tūc tenet cancri: z quāto plus eum curare niteris tanto plus videbis eius malitiam augmentari.

¶ Curabilis vō cura est p̄m q̄ dixim⁹ in cura supflue carnis que ibi ꝓsurgit cū ablatiōe. ſ. cū istrīs z cū vnguētis mūdificatiis: z aliꝫ que nouisti: p̄cedēte semp coꝝpis z capitis purgatiōe / sic mltoties est oīs uz. Cauterīa q̄z p̄m q̄ audies multū ualēt ad polipi māz ꝓsumēdā. ¶ Eius vō quē icurabilē dixim⁹ nō assumas curā. Si tū rogaris nimis palliatiā curā adhibe sic i cura cācri / colim⁹ oīdisse.

¶ De anothoa oris z ꝓtētoꝝ i ore z passiōib⁹ doc. ʒ⁹. tra. ʒ⁹.

Otā vō oris ꝓcauitatē iteri⁹ circū dat pāniculus q̄ ꝓtinu⁹ est cū meri z cū slōco: q̄re accidit q̄ multe res tāgētes palatū p̄uocāt uomitū. ¶ Ad oris ꝓcauitatē due pueniūt vie: q̄rū anothomiā supi⁹ hūisti. in earū sumitate est epiglotis: que est creata ad p̄ficiēdū uocē: z ut p̄uet aliqd de aere attracto ad anhelitū. ¶ ‖ Hec epiglotis ex trib⁹ est cōposita cartilagib⁹. vna est eminēs añ z dr clypealis: z a latīs dr guttur uł nodus gule. alia est posteri⁹ cū osse laude ꝓtinua nomē nō hñs. Tertia uocat cimbalaris siue coopturalis: z ꝓtinuat cū nomē nō hñte: z coopit clypealē: z ista cimbalaris mouek p ei⁹ musculos: q̄re cū hō comedit viā claudit cāne pulmōis: z viā apit ysophagi. ¶ Cū aūt hō loquik apit viā cāne pulmonis: z claudit viā ysophagi. Quare mltoties accidit q̄ si hō comedēs dicē uel let aliqd ignorāter / qd aliqd viā itraret cāne pulmonis: q̄re nā mouerek ad tussiēdū: nec cessaret donec qd cānā i trauerat eēt ad ex repulsuz. ¶ Sup ꝟ mēbrū pēdet uula: que supi⁹ est grossa iteri⁹ gracilis: que uocē que fit per epiglotū modulat ꝫberādo: z p quā magna cerebri superfluitas expurgak. ¶ In oris ꝓcauitate locak lingua que mēbrū est cōpositū ex carne alba molli neruis uenis z arteriis plib⁹ q̄z sit nec⁹iū aliꝫ mēbro silis q̄ntitatis. Et ꝟ hēt in ei⁹ radice duos fontes in qb⁹ sallua colligit rorans linguā. Hoc mēbrū vtuti fuit nāli: q̄n locū man⁹ molendi narij tenet / cibū ſb dētib⁹ revoluēdo: z q̄n sapores sentit q̄re p eā cōi sensui p̄ntak. Seruit cū ꝟ rōnali vtuti: q̄n p̄cepto vtutis motiue que est in ipsa / mouek ad uocis icisionē z ad cōplēdū termios syllabarū. ¶ Dētes in plib⁹ sūt. ʒʒ. 16. ſ. i utraq̄z mādibla. In aligb⁹ uñ. 28. 14. ſ. p mā dibula. Dētes hi q̄ntis de mā sint ossuosa: z iter ossa pp eoꝝ fortitudinē nūank: sūt tū ossa z fētiūt: qd p alia nō fit ossa. ¶ ‖ Post dētes sūt labia q̄ sunt oris sic ostiū domui cū

eo q̄ adiuuāt ad loquendū. ¶Dēbra ista que sunt in ore: ficut wula lingua dentes ⁊ gingiue in ḡbus circundant ⁊ p:oinde os diuersis subiacent passionibus.

Uula nāq; ꝓpter humo:ꝝ diuersoꝝ fluxū ad eam: aliquando apostemat aliquando solum elongatur.

¶Apa aūt wule: aliq̄n fit ex humoribꝰ calis: qō cognoscit per loci rubedinē ⁊ ardorē: ⁊ tūc p̄cedat flōmia cephalice ⁊ colere purgatio cū decoctione fructuū mirabolanorū: ⁊ sequant hec localia cū gbꝰ sepiꝰ gargariçet. ℞. lētes balaustias pfidas gallas rosas sumac de oibꝰ siue pluribus: ⁊ bulliāt cū duabꝰ ptibꝰ aque ⁊ vna aceti: ⁊ fiat gargariçatio. ¶Itē appone palato puluerē rosarū: sandalorū: balaustiarū: ⁊ parū de cāphora: ⁊ cōp:ime cū cochlea:ri. iuuat q̄n est ꝓp humores calos relaxata. ¶Si vō ꝓp humores frigidos fit apatio seu relaxatio. Cutis signuꝫ est rubedinis carētia: ⁊ saliuarū mltitudo. caput ꝓus purget cū cochlis: ⁊ pigra. postea fiat gargarism⁹ cū hac decoctione. ℞. aceti ptes. ij. mellis ptē vnā. bulliāt: ⁊ ponātur ibi semina mirtilloꝝ: ⁊ roseꝝ piretrū: ⁊ çinçib. deinde fiat puluis de pipe: ⁊ sale armoniaco: ⁊ antimonio: ⁊ gall'. ⁊ insufflet in wulā elōgatā per embotū: ⁊ si est ibi nimia grossities ⁊ sistas cū ꝙsūptiuis ut dyamoron ⁊ saramitū: ⁊ filium. ¶Si vō relaxata wula per hoc ad ꝓpriā non redit formā: vide si est grossa ualde nō apponas manū: specialr cū in rubeū uel liuidū tēdit colorē. ¶Si si est in superficie ualde subtilis: ⁊ sicut cauda muris egtat sup linguā. tūc de ipsa icide ptē donec ad debitā redeat quantitatē. Et caue ne ultra debitā icidas mēsurā ne icōmoda supuenīāt que nimis icisaꝫ wulā ꝙsequant. s. ppetua uocis lesio: tussis ꝓtinua pulmonis: ⁊ membrorum pectoris lesio ꝓpter aeris exteriorꝭ siue calī. siue frigi. lesionē que sine temperamēto ꝓcedit: que quidem nocumenta ꝓhibebat wula non incisa.

Lingua quoq; multas patit egritudines pustulas: inflationē: sciss̄uram: b:euiationē fili: ranulā: spasmū: ⁊ relaxationem.

¶Pustule ⁊ ulcera curant sicut oris alcola de quo continetur inferius.

¶Inflatio seu apatio si fuerit ex calidis humoribꝰ quos cognoscis: curak per flōmiā cephalice: ⁊ per decoctionē de fructibꝰ ⁊ lotionibus dictis sepe: qm̄ Gal'. sic fecit illi cui lingua adeo erat inflata q̄ nō poterat in oris spatio cōtineri: ⁊ eger vidit in somnijs: q̄n bñ rectoꝫ tramite usus erat. Facta purgatione ⁊ lotionibꝰ utek ꝙsumptiuis.

¶Sciss̄ure curank cū puluē d:agaganti: ⁊ cū mucillagine maluarū decoctarū: ⁊ cū psilio mixto cū çucca. Et tirsus maluarū icidank ⁊ fricenk ad iuicē. de spuma que ide ꝓuenit fricenk sciss̄ure. ¶D:o potu utak aq̄ o:dei. ꝓ cibo pedibꝰ elixatis: ⁊ fricek lingua cū neruis pedū bñ coctis.

¶Filū q̄d est infra linguā: aliq̄n ꝓtinuak cū extremitate linguę iferiꝰ: ⁊ illā extremitatē ad iteriora trahit: ⁊ inferiora plicat: q̄re nō pōt bñ in lr̄a ictiōe moueri. ¶Cura est icidere illud filū cū istro aureo facto ad modū incisorij: q̄d ponak in igne ⁊ calefaciēdo incidatur.

¶Ranula q̄q; fit sub lingua: ⁊ est apa fridū flāticū utpluri mū. ¶Si ꝓo eēt melicū: q̄d est raro. Cuiꝰ signū est liuiditas uel nigredo cū duritie: manꝰ ullatenꝰ nō apponak. Si vō flāticū est ⁊ est paruū frica fortiter cū sale dōec sanguis emanat. Si nō sufficit frica cū vitreolo. Si nō sufficit scide eā cū rasorio: postea frica. Ualet ēt fricatio cū calidicon: ⁊ cū medicina que dicek in corrosiōe gingiuaꝫ.

¶In spasmo vō ligua ꝙhibit apd radicē: ⁊ igrossat. ¶Cuiꝰ cura est tenere i ore oleū de aneto ⁊ de camomilla calfa. Et embr:ocare caput: ⁊ cerutice cū eis mixtis cū aq̄ calida.

¶Mollificationi vō ꝙuenit corꝑis mūdificatio cū fetidis uel cū trocisco de turbit. ¶Et hec localis medicina. ℞. grana. vj. nūo recētis ⁊ lucidi euforbij: ⁊. vj. fic⁹ siccas pingues mundas de corticibus ⁊ stipite: pistenk poptime: ⁊ addak tātūdē mellis albi crudi: ⁊ oia incorpenk: ⁊ fiat in forma electuarij de quo teneat sub lingua i tetunto quātitatē fabe pue. ¶Cū hac medicina fuit restaurata loḡla dñe abbatisse sancti Victoris ad ultimuꝫ: que pp lingue mollificationē nō poterat v̄bū intelligibile bñ log. Addidi ⁊ hāc medicinā: ⁊ cito locuta est expedite.

Os totum supficialr pustulas ⁊ excoriationeꝫ patit: ⁊ d: alcola arabice: qō qdem aliq̄n est calidū: aliq̄n fridū. ¶Calidū ꝓ signa cognoscit sepe dicta. Curak cū flōmia ⁊ scarificatōe ſb mēto ⁊ decoctiōe fructuū sepe dicta: ⁊ cū medicia locali. ℞. spodiū sumac rosas coriādrū lētes scorticatas semis portulace. aīi paucā cāphorā fac puluerē de quo frices totū os iterius postea laua cū oleo ro. ⁊ aceto. ¶Frida aūt curak purgādo cū cochlis: ⁊ fricādo cū melle ⁊ atramēto: ⁊ lauek sepe cū oximelle: ⁊ teneat i ore mirabolanos kebulos ⁊ piretr̄

Dentes dolent aliq̄n dētiū vitio: aliquādo vitio gingiuaꝫ: aliq̄n cū coitate capitis: aliq̄n ꝓp stomaci vitiū initio exīte i solis dentib⁹. ¶Si est ex calis cibis solū: cito curak cū aq̄ frida tēta in ore. ¶Si ex fridis cibis tenēdo in ore oleum calidū. ¶Si stupēt ꝓp acrū comedat caseū porrulacas: uel masticet cerā calidā. ¶Si vitio gingiuaruꝫ uel capitis aut ex calis: qō cognoscit per gingiuarū rubedinē uel colorē: ⁊ tūc fiat flōmia cephalice: deide uenarum sub lingua: postea teneat in ore oleū ros. uel aquā fridaꝫ mixtā: uel aquā frigidā cū aceto: ⁊ cū caluit remoueat ⁊ renouet aliā frigidā. ualet ēt multū injcē in aurē lateris dolētis oleū rosatū cū ōrta sui aceti ⁊ sit tepidū. ¶Si aut tē dolor eēt itolerabilis añ oia cuꝫ hac mitiget medicina ꝓbata. ℞. semis iusquami al. opij. añ. ʒ. ij. semis apij. ʒ. j. pistenk ⁊ incorpenk cū aceto: ⁊ fiāt forme lupinoꝝ. vna ponak supꝑ dentē ⁊ stringak. hec enim medicina dolorez stupefaciēdo mitigat: nec est timēdū de stupefactione superdētē apponē: qm̄ q̄ꝫq̄ hēant aliquā sensibilitatē ꝓpter ea q̄ fic̄ ossa alia nō sūt/sūt eni sepatiua ⁊ elōgatiua: qō scit: q: dēs pdit⁹ restaurak sūt tm̄ tā pauci sensus q̄ fic̄ alia mēbra sēsibilia pp medicinā narcoticā nō ledunt. ¶Post 4^or aūt dies teneat in ore oleū ro. in quo dissoluta sit mastix.

¶Si vō dolor fuerit ex humoribꝰ frigidis: qō cognoscit p absentiā inflationis ⁊ rubedinis gingiuarū: fiat purgatio cū cochlis uel'cū pigra: postea teneat in ore thiriacā dya tesseron: hoc est de q̄tuor: spēb⁹: que. ℞. gētiane/aristologie ro. mirre/baccarū lauri. añ. puluerizenk. ⁊ cuꝫ melle ꝙficiank: qō sit bñ despumatū: ⁊ sit triplū medicinaꝝ. hec enim thiriaca nō vilipēdak: qm̄ est medicina magna doloribꝰ frigidis dētū: ⁊ ualet doloribꝰ qui ex grossa fiunt uētositate in capite stōco ⁊ itestinis doloribꝰ epatis ⁊ splenis: arteticū dolorē ꝓuocando remouet. ⁊ ualet ut magꝭ thiriaca in morsibꝰ aialiū uenenosoꝝ. ēt ꝙfert epilēsie ⁊ tremori. Ad ultimū ultime desiccat hūores: ⁊ ponak hec medicina in aure loci dolētis. ℞. olei oliuarū. ʒ. ij. aceti. ʒ. j. collogntide piperis. añ. ʒ. j. bulliant in duplici uase: ⁊ distilletur in aure tepidum.

¶Aliq̄n corrodit dens ⁊ ꝙcauak ex corruptis humoribus ad eos descēdētibꝰ: ⁊ si fuerit molaris timorosum est ali q̄n extirpare: tūc sic cū manu curak. ℞. olei. ʒ. j. sanſucī fici: semis cicute. aīi. ʒ. ſ. bulliāt ad iuicē: deinde hēas cauterū pūctuale: cuius formā hēbis in sequētibꝰ: ignias ipsum: ⁊ pone in p̄dicto oleo: ⁊ pone in foramine dentis per canulam ne ledas labia uel gingiuas: ⁊ septies usq; ⁊ cum cauterium sit frigidum itera. nam aqua multa per hoc emanat cauterium ⁊ dolor penitus remouet.

¶Si vō dentem aliquem eradicare desideras ꝓpus medicinas tēta: que si non ualēt adhibeas instr̄a. ergo. ℞. corrices radicum mori ⁊ piretrum equaliter: ⁊ pista fortiter cum aceto in sole ⁊ cum instrumentis leuiter gingiuaꝫ a dente separa: ⁊ de medicina pone circa dentis radicem.

¶Item lac titimali distēperatum cum amido facit idem.

¶Itē si solū pīetrū puluerīçet ⁊ stet in aceto per.xl.dies i estate: postea seruet: dētē ualde mollificat ut possit exhi ri ne ferro: uel extrahīt leuiter: lz ferro nō ualeat extirpari.

¶Dētes vo nigri ⁊ limosi dealbant ⁊ mūdificant si cū ꝫ dentifricio ꝓfricent. ℞. alfete. i. farine ordei salis cois aā. iuolue i melle: ⁊ fiat pasta ⁊ iuoluat papiro seu charta de pāno ⁊ cōburat in furno: deide accipe de eo ptes. iij. cā/croz adustoz/pumicis/calcis/ouoz cipi aluminis. aā. ptes. ij. corticū citri siccoz/cāphore ptem vnā. fiat pulis cum quo fricent gingiue.

¶De egritudinibus mamillarū. s. pinguedine ⁊ magnitudine ꝑter nāz. doc. tertie. trac. tertij. Cap. V.

Deus excelsus ⁊ mīsticoris qui sciebat q̄ oportebat nouiter natū nutrīmēto nutrīri q̄ nō multū eēt mutatū a' nā nutrimēti quo nutriebat in mr̄ice: ⁊ q̄ esset uelox ⁊ leue ad ꝙtēdū pp debilitatē vtutis ipsi°: creauit in mulīe mamillas ex multitudine uenarū ⁊ arteriarū ⁊ neruoz q̄s multipl'r diuisit: ⁊ de gb° q̄sdā secū uacuitates q̄s alba carne glāduloſa repleuit: ⁊ ad ubera ueniunt ue ne cōcaue a mr̄ice per q̄s ut sciuisti ps sanguinis attrahi tur mēstrualis: ⁊ sicut chilus camellin° ueniēs a stomaco cū ab epate recipīt colorē recipit rubeū: sic sanguis a mr̄ice uenīēs rubeus albescit cum puenit ad mamillas: qm̄ neč tū est nutrimētū dealbari mamillarū cū albe sint ⁊ lac nō est nisi mamillarū supfluū nutrimētū: qm̄ ut dīc Egidius. Emula ꝙtēti fuit forma suo ꝙtinēti. ¶Iste mamille diūtis passionib° supponunt. Mā fiūt in eis apata: lactis coagulatio: aliq̄n ulcera: aliq̄n ēt in gbusdam viris adeo impinguant q̄ idecēter mamille appent mulierū.

¶Apata veniūt in mamilla pp sanguinē attractū qui non pōt in lac cōuerti. Aut pp malā q̄litatē ipsius: aut ꝑpter multitudinē. aut ꝑpter debilitatē ꝫtutis: ⁊ signa in tractatu generali de apostematibus habuisti.

¶Cura calidi apatis in mamilla est flōmia de basilica uel uētosatio in spatulis: uel si eēt cū mēstruoz retētione tporū ꝓuocatio uel minutio de saphena. Remedia localia sunt olei ro. cū q̄rta sui de aceto iunctio: ⁊ fit tepidū. nam hec medicina mēbri cōplonē rectificat ⁊ cōfortādo repercutit. Et aliquotiēs ego cū hac medicina curaui de magnis iflationib° calidis in die vno. ¶Qd si non sufficiat pone sup vnctionē cū oleo ⁊ aceto pānū madefactum in succo solatri ⁊ fit tepidū: q̄n nihil oz apponi frigidū actu pp neruos mamille gb° frigidū nocet. ¶Si totuz hoc nō sufficit sed videt sanguis trahi ad sanīē: tunc matura. ¶Si vo nec repcutit/nec resoluit/nec maturat/ſz videtur in vno manē statu: tūc time de mania: iuxta illō Hyppo. Mulieri° gbus nō sanguis cōuertit ad mamillas. Tūc caput radas ⁊ cōforta caput: subtilia regimen: prohibe vinū ⁊ carnes. ¶Et caute agas: q̄n vidi mulierē nobilē que mamillā habuit apōsam ex sanguine ⁊ precepi apponi ꝓfilū supdictū. Et gdā laicus cyrurgic° reprobauit: ⁊ sup apposuit maturatiua: que quāto magis apponebat plus semp mā multiplicabat: nec ipse cyrurgicus uolebat meū audire cōsilū. Et amici egre magis ipsi° laici cōsilio adherebāt q̄z meo. Et ego videns recessi ⁊ ipsam fieri mantacā iudicauit: que post meū recessum fuit i die tertio mantosa: ⁊ ꝓfirmata in ea freneſi est defūcta. Mea tñ ꝓnosticatio multū extitit exaltata. ¶Si vo sanies fecerit cū sagittella apti: sanie expurgata: ⁊ cū vno mūdificatiuoz mūdifica dicēdoz: nec ullo mō ponas ibi tētā grossam nec lōgā sicut faciūt stolidi: q̄n ipossibile eēt gn aliquē nerui vilū/gbus est ipleta/ꝓfricaret: que gdē contricatio neruo dolorē induceret: qui curā impediret/humoruz malitiā attrahēdo. Sūt etiā multi stolidi qui repiētes in mamillis glāduloſas nituntur illas extrahere: dicentes q̄ sit caro supflua: ⁊ sic totā destruūt subāam mamillarū: tu vo nullā de his remoueas: q̄n sunt ipsi mamille: sicut diximus nāles: facta mūdificatione regiia: postea cicatriça.

¶Si vo mā frigida ꝙgregaret in mamilla/lz fiat raro: tñ fit q̄ caro glāduloſa mamillarū est frigida: nerui etiaz frigidi: ⁊ tota mamilla frigida: ⁊ ideo quorūdaz respectu mēbroz frigidū recipit nutrimētū: ⁊ nutrimētū pōt eē superfluū/adeo q̄ totū ꝙuerti nō pōt: tūc vide si mā illa frigida tēdat ad flegma: ⁊ vnge cuz oleo camomille/⁊ oleo aneti/⁊ oleo de lilio cū pauco aceto calido: q̄n resoluet. Si tñ est neč iū p̄cedat purgatio si nō resoluit/maturet/ ⁊ fiāt cetera que sciuisti. ¶Si vo mā vsus duritiē ⁊ nigredinē tēderet uel liuorē: tunc medicamina calida uade caue: q̄n locus ille cācrū libēter gīat: que gdē si fuerit nō p̄sumas maturare nec curare: lz aliq̄ posuerint cura per totalē mamille amputationē: q̄n in eius cura puenit labor uanus: sed blādias locū cū vnguēto de thutia: purga sepe ut egra vitā hēat longiorē. Et mihi crede: q̄ q̄uis per dei gram satis sctā de curādis apatib° ⁊ ulceribus: nullā tñ de vno cācro curare potui: cū hoc q̄ plures cū oib° virib° laborauī. ¶Mamillarū apata curant fič in capīo diximo° gīali eo saluo q̄ nō sufferūt pp earuz sensibilez ⁊ nobilē cōpōnē ⁊ actionē fortia corrosiua: sed semp desiderāt que sine corrosione mūdificēt ⁊ exiccēt.

Quibusdā ꝓmarolis accidit q̄ caput mamille nō foras ut oz emittit: ita q̄ infans nō pōt apphēdē nec lactare. Qui sic subueniās. hēas cupulā glādis/uel aliud istrm ad eī° factū formā: ⁊ illā terbētina uel pice linias iterius: ⁊ calidū supp capitellū applica ⁊ fortiter liga: hoc nāq̄ foras capitellū extrahit ut opz. ¶Si tñ hoc nō sufficiēter extrahit fac fieri ficiā: cui° orificiū ad quātitatē factū fuerit capitelli: ⁊ pone supra locuz cum igne comphēdēs in orificio ficie capitellum.

Quibusdā quoq̄ accidit vginib° q̄ earuz mamille crescunt adeo q̄ non decet. ¶Quib° sic subuenias. ℞. duos lapides cū q̄b° acuuntur cultelli: illos ad inuicē in aceto ꝙfrica fortissimo tam diu q̄ illud acetū inspissēt de quo calefacto mamillas linias: ⁊ cū binda stringe mediocriter. Maz hoc mamillas augmētari ꝓhibet: ⁊ augmētatas minuit/donec formam recipiāt nālē. ¶Itē ciminū puluerīçatuz ⁊ cum aceto ⁊ melle i corpatū. ¶Fortius iterū illo est bolus armenic°/terra sigillata/galle virides oia uel quedam terank: ⁊ cū aceto distēperenk: ⁊ fiat cataplasma: que oia per tres dimittank dies: ⁊ postea cum aqua frigida abluank. ¶Laueat ēt illa que nō vult suas igrossare mamillas: ne illas tangat uel tangi permittat.

Lac in mamilla coagulatuz ꝑpter caliditatē curat cum oleo ro. ⁊ aceto: ut dixi in apate de calida'mā: ⁊ est emplastrādo cū frigidis frōdibus: ut solatri/portulace: quoz ꝓprietas est lac dissoluē coagulatum q̄n ꝑuenit a caliditate. Et succus caulīū cū admiscet ei crocus/⁊ mirra. Caseitatē aūt accidētē pp ꝙgelationē a frigiditate dissoluit assiduatio embrocationis cū aq̄ calida sola: que fortius opabit/si in ea sal fuerit admixtum: ⁊ plus iterū si in ea bullierit calamētū: ⁊ decoctio fenicu. ⁊ seminis ei° ⁊ urinā ꝑuocātiū pp eoz ſbtilitatē. ¶Emplastz q̄ lac coagulatū dissoluit: ⁊ mām maturat apatis. ℞. mice panis mūde/farine ordei/fenugreci/⁊ semis lini. aā. ℥. j. radicis maluauisci ⁊ herbe eruce. aā. Mj. coquank hec duo ultima bñ: postea ptūsenk. ⁊ cū aq̄ decoctiōis eorū cū pauco oleo distēperenk farine cum mica: ⁊ fiat emplastrū q̄n post embrocationē tepidū supponak. ¶Mimia piguedo q̄ i viroz nascit mamillis nō curat nisi cuz manu: q̄n i carne addita nihil opat nā. Mm̄ carnis ablatio ē opi nāe p̄rīū. ¶Propterea si mamilla viri adeo magna fit ut depēdeat fič mamilla mulieris fac duas sectiones in inferiori parte mamille ad modū semicirculi sic. ita q̄ capita sectionis ad iuicē ꝑiūgank: ⁊ totā cutem cum supflua pinguedine auferas deinde sue/⁊ consolida sicut nosti.

¶Si vo nō est adeo magna/ut descēdat

fufficit vna fola lunaris incifio fic (.z auferak fuperflu um:poftea foldetur.

¶ De ruptura fifac z relaxatione.doctrine tertie.tractatus tertij. Cap.VI.

¶ Am tibi dixim⁹ anothomiã fifac:q qñ qz fcindik:qñqz foluмō rela/ xak.fcindik aliqñ pp magnũ faltum: pp magni oneris eleuationẽ:pp fortes uoces:pp grãdes fletus in pueris maxime:z ulr pp fupfluũ laborẽ maxime poft ci bũ. Et pp defcẽdẽtẽ humiditatẽ nimiã ipm relaxantem. ¶ Relaxatio que fit circa vmbilicũ z in iguine fuꝑ cog fcik:eo q vides in loco eminẽtiã fiue durities apoftemo/ fam. Cui fi manũ fuppofueris videbis eaz euanefcẽ:po/ ftea redit fine aliq gurgulatione:z curak leuiter cuz liga/ tura decẽtiz cũ empfo cũ quo multos nfo tpe curauim⁹ qõ dicek. ¶ Scifſura vo que cognofcik:eo q cũ gurgu/ latione z fono cũ manũ ponis fuꝑ locũ fentis aliquid de çirbo uel de iteſtinis itrare:z manu eleuata/z egro flẽte z anhelitũ tenẽte cũ gurgulatione z fono redit eminẽtia. ¶ Si fuerit in vmbilico z iguine curak ut relaxatio:fed difficilius maxime in adulto.

¶ Cura talis eſt.fiat brachale quatuor digitis ampluz:z fit de tela lini multis duplicationibus factis:z interponak cotum:z fiat lamina ferrea facta ꝑm quãtitatem eminẽ/ tie que coto z pannis vndiqz inuoluak:nõ tamẽ rotũda re maneat:immo plana:fupra quam ponak fibula feu bu/ gla:cui poſſit annecti quedam corrigia que ligata fit po/ fteri⁹ad brachale:z iter duas coxas anteri⁹ad fibulã illaz annectak:z adeo ſtringak ne poſſit aliqd adeo eminẽ ſb illa lamina ſic inoluta:z ſic ſuꝑ locũ ſtricta ponak empfm ſup corio diſtẽſum ut eminẽtie firmiter adhereat. ¶ Em plaſtrũ aũt ſic fit.ℨ.glutinis piſciũ uel charte.ʒ.iij.picis grece.ʒ.iij.picis nauallis armoniaci.aii.ʒ.ij.iſta fruſtatiz icidank z ponank in trib⁹.ʒ.aceti.z.ʒ.iij.olei de maſti/ cis per diẽ z noctẽ.poſtea liquefiãt in patella z colenk p ſtamẽ:z colatura iſpiſſek cũ ꝫ puluẽ.ℨ.thuris/maſticis/ boli armẽ.mumie/ſang.dra.dragagãti farine fenugreci. aii.ʒ.ſ.miſceank:z oia diuti⁹ agitenk. ¶ Uel.ℨ.radicis ſcrophularie:z piſta cũ aſſungia:z fac empfm loco:z de ipſis radicib⁹ fac puluerẽ z exhibe.ʒ.ſ.omni die cũ vino ¶ Itẽ oi die da.ʒ.ſ.de puluẽ facto de radicibus ualeria ne cũ vino. Nã hic puluis mirabilr ualet:z ſum illũ exp/ tus ſepe:z dedit mihi qdã qui habuit a quadã mulie⁹ no/ bili que curabat omnes illo puluere.

Si uero deſideras curã per iciſionẽ ſigna ſuper eminẽtiã cũ encauſtro faciẽdo circuluz rotũdũ qui comꝑhẽdat totã eminẽtiã. Poſtea reduc qõ exiuit:z tũc iter duos digitos man⁹ ſiniſtre pelliculã ex terioꝛẽ cũ mirach eleua:z ſcinde ꝑm corpis lõgitudinez ab vna ꝑte circuli ad aliã/donec videris fifac ſciſſuram: per quã iteſtina videꝛ poteris/aut çirbũ:deinde ſuas mi rach cũ fiface ſuẽdo ꝑm doctrinã in vulneri⁹ uẽtris tra/ ditã. Patiẽs vo taceat/ſpecialr qñ vuln⁹ in iteriori parte uẽtris ſit:donec vuln⁹ plene fuerit ſolidatũ. Et ultra por tet brachale donec cicatrix bñ fuerit confirmata. ¶ De ru ptura vo z relaxatione poſtq inteſtina deſcẽdũt ad teſti culoz burſam ſumus in ſequẽti capko tractaturi.

¶ De hernia teſticulorum.doctrine tertie tractatus ter/ tij. Cap.VII.

Ec egritudo fit quinque modis. vno mõ/q: deſcen/ dũt ad teſticuloz burſaz iteſtina uel çirb⁹:z hec uocak hernia iteſtinalis. ¶ Aliqñ deſcẽdit aq illuc ſicut deſcẽdit aq in ydropicis ad locũ nõ debitũ:z uocak her/ nia aquoſa. ¶ Aut deſcẽdit ibi uẽtoſitas z hernia uẽtoſa dicik. ¶ Aut ꝓ totã ſbaz burſe gĩak caro ſuꝑflua que cũ duob⁹ iuiſcak ouis z carnoſa hernia nũcupak. ¶ Aut ue ne groſſe ſanguine melico plene:ſicut vites circa teſticu. los multiplr inuoluunt:z hernia uaricoſa di. ¶ Modus ꝑm⁹ vno duoz fit modoz:aut enim didim⁹ cuius habui ſit anothomiã ampliak:pp aliquã humiditatẽ illum aſſi/ due dilatãtẽ:ita q ide çirb⁹ uel inteſtina deſcẽdunt:z hic modus euenit multũ ſepe. ¶ Aut fifac in iguine ꝓpter vnã ex cãis dictis ſcindik:per quã ſciſſurã iteſtina ul çir/ bus exeũt:z iter didimũ z miracẽ deſcẽdũt ad burſaz ex/ teriorẽ:z hic modus accidit ualde raro. ¶ Iſte modus ultim⁹ curã nõ hẽt niſi per iciſionẽ z ſciſſurã:ſicut dixim⁹ capko ꝓcedẽti. Et qcũq laborat cũ brachalib⁹ z medicis niſi forte in qbuſdã pueris z nouis caſib⁹:tũc nõ aliõ fac q in uanũ laborare:aut egruz ſine ullo ꝓficuo cruciare. ¶ Dixim⁹ aũt modus curak aliqñ ſine vulnẽ z ſine cutis ulceratione:pluribuſq modis cũ ulceratione:q: neciuz eſt tibi ſcire hoz duoz caſuũ z egritudinũ diuſitatẽ:loco rũ ſcire anothomiã:ut in cura nõ icidas in errorẽ. Nam multi de hac cura ſe cũ audacia itromittunt:qui nec loca nouerũt:nec egritudinis diam cognouerũt q̃re quoti/ die cadũt in ſuis opa tionib⁹ in errorẽ:nec ꝓ hoc ab eo rũ iſania ſe diuũt. Sed quãto min⁹ ſciũt tãto magis de cruris ſe talib⁹ itromittũt. Sz qñ caſus eſt piculoſus mul tos vidi ſapiẽtes/qui ſe de curis iſtis:q̃uis eas bñ ſcirẽt itromittẽ recuſabãt. ¶ Subtilr ergo conſidera utrũ iteſti/ na deſcẽdũt ad teſticuloz burſam per fiſſurã fifac:aut di/ dimi ampliationẽ:qõ ſic cognoſcik. Nã in caſu ꝑmo inte ſtina uel çirb⁹ deſcẽdũt ſubito cũ dolore:z ſentis iteſtina uel çirbũ ſub oſſeo in tũdo ualde:q: nõ ſunt ꝓtecta tunc niſi vna pellicula.ſ.miracis:z q: pellis illa exterior ualde pluſq in caſu ſcõo depẽdet:z iterius elõgak:z cũ iteſtina vis reducẽ ſentis ea redire per q̃ſi ſupficiez loci ſub cute exteriori tã cito cũ redeũt z illis itromiſſis ſi patiens ſur gat deſcẽdũt iterũ uelocitr:q̃ſi ſubito cum dolore. ¶ In caſu vo ſcõo çirb⁹ uel iteſtina uel ambo paulatine cuz q̃ dã eminẽtia lõga deſcẽdũt gurgulãdo: nec abſoluik via per quã deſcẽdũt qn fit ſemp aliquãtulũ tumefacta:quo niã ſemp aliqd remanet in didimo:per quã trãſeunt de ſcẽdẽtib⁹ iteſtinis. Et qñ vis ea itromittẽ:q: nõ itromit/ tunk ita de facili:ſed cũ pena z in hora lõga:z cũ gurgu/ latione:nec iteſtina que deſcẽdũt per didimũ tãtum bur ſam teſticuloz elõgare faciũt:nec tãtũ ſequunk inteſtina tãgẽdo:eo q duab⁹ ſunt pelliculis coopta. ¶ His oib⁹ bñ cõſideratis dita tuo opi multũ neceſſaria nõ latebit. Ubi ergo deſcẽdũt iteſtina per fiſſurã nõ labores cũ em plaſtris z brachalib⁹:niſi forte in ualde pueris z nouis q bus ualet cura dicta in capko ꝓcedẽti. Et ualet ẽt aliquã/ do:qñ fiſſura fuerit ualde pua:cauteriçare cutẽ exterio/ rẽ gnque cauterijs:ita q cauteria penetrẽt miracem:ga tũc fit quedã dura cicatrix ſuꝑ ruptura:que plus aliquid deſcẽdẽ nõ pmittit. Sed ſi magna fuerit in adultis cura per iciſionẽ fiat:ſicut in capko dixim⁹ ꝓcedẽti. ¶ In caſu vo quo deſcẽdũt per didimũ iteſtina diuerſis modis pro cedũt diuerſi. Nã utplurimũ ſuꝑ locũ pectinis ſupra di/ dimũ.ſ.medicamẽ applicãt corroſiuũ donec didim⁹ de/ tegak z corrodũt poſtea didimũ:quoz aliq extrahũt teſti culũ:aliqui tñ per viã illã ad finẽ corrũpũt teſticulũ:aliq cũ duob⁹ cauterijs pũctualib⁹ ſeſe ad modũ crucis inter ſecãtibus ſupra didimũ cauteriçãt:z duos ibi ponũt ſti/ los ligneos ſup quos cutẽ iterũ cauteriçãt accipiẽtes cuz ſuis cauterijs didimi ptẽ:z cũ eſcara ceciderit ꝓſolidant. ¶ Alij ſine cauterio ſupficialẽ cutẽ icidũt z didimũ ſcar nãt:poſtea ligãt cũ ſpago ſpagũ ſtrigẽdo q̃tidie dõec to/ tus trũcak didimus a ſpago. ¶ Alij poſt pellis ſuperio/ris aptionẽ partẽ cauteriçatã diminuũt:partẽq non cauteri çatam relinquũt. Et hic modus minus alijs eſt malus. ¶ Alij acus duas infigũt in didimũ:z exteriorẽ pellem z vnaquaq habet filũ duplicez z acus ſeſe cruciũt ad in/ uicẽ:poſtea accipiũt illa fila:z ſub acubus nectũt fortiter z ſuper apponunt martentinuz donec pellis tota ab acu bus comprehenſa ſoluek. ¶ Aliqui etiam alias diverſas habent operationes: z ego iam diſtincte ponerem illas

ꝛ ꝑdictaꝝ modū ſi libꝛi lōgitudinē nō timerē. ¶ Ponā ergo modos meos meliores ꝛ ſecuriores ꝓ mihi vi/ deꝛ. modos alios oēs ſuis opatoꝛibus dimittendo.

¶ Tꝛibꝰ modis in iſto caſu potes uti ſm diuſos caſus/ ꝛ ſtatū diuſum. ſilꝛ parū. Nā ſi talis ꝑſona ſit de cuiꝰ amiſſi one teſticuli nō curet ꝓus cū cliſteri euacua iteſtina q̄ in cūctis caſibꝰ hēt locū. Deinde cū tuā vis opationē ꝓicē fac egrū iacē ſup vno firmo bācho ſupinū ꝛ reduc oia i/ teſtina: ꝛ manibꝰ iunctis ſuꝑ pectꝰ liga brachia cū pecto/ re cū ipſo bācho ligatura lata ne ligatura ledat brachiuꝫ ulꝛ pectꝰ. Silꝛ liga coꝛas cū bācho ꝑpe genua: ꝛ crura ſi milꝛ iuxta pedes: ita q̄ eger cū bācho ſit tribꝰ ligaturis fir miter alligatus ne poſſit cū tuā facies opationē ſe moue re. ¶ Deide hēas iſtꝛ ferreū ad modū ſemicirculi ſcīm: ita q̄ igneas donec albeſcat ꝛ ꝓiciat ſcin tillas in loco ſuꝑ pectinis os ab iteſtinis oibꝰ abſoluto iube miniſtro manū firmi/ ter tenere in loco ubi ſolebāt deſcēdē ite ſtina: ꝛ tu cōꝓimas cauteriū ſuꝑ pectinis os firmiter do nec pectinis os cū ferro calido ꝙſeq̄ris. Deinde loco ſu perpoſito butyro cū ſolijs caulīū piſtato liga foꝛtiter ꝛ in lectū ipm facias apꝓtaꝛi: ut iaceat donec poſt caſū eſca re locus ut cetera vulnera ſolideſ. ¶ Hic modus ē ual/ de ſecuꝛus ꝓp bonitates cauteꝛij q̄s audies: ꝛ eo q̄ cica tꝛix fit adeo foꝛtis cū pectinis oſſe cōnexa q̄ nunq̄ aliq̄ violētia relaxaſ. Sꝫ qꝛ teſticulus per viā hāc ſuum pdit nutrimētū ꝛ vitā opꝫ q̄ poſt illud tēpus teſticulus coꝛrū paſ uel ſaltim quotidie paulatīne ꝙſumaſ: qō ſi coꝛrūpit ꝛ apaſ/ burſa ptis illiꝰ iferioꝛis ꝓoreſ: ꝛ inde putredo ꝑ appoſitionē lichinij extrahaſ. Ille modus meus eſt ꝑ/ ctis oibus modis bꝛeuioꝛ ꝛ facilioꝛ ꝛ certioꝛ.

¶ Scōus modus eſt qui oibꝰ bꝛeuioꝛ: ſed nō eſt bñ certus niſi paſſio fuerit ualde puꝛita q̄ nō ſit didimꝰ nimis laꝛ/ gus: nec eſt in eo ꝑiculū: neq̄ timoꝛ: ꝛ eſt ut iteſtina redu cas: ꝛ a loco ſuꝑioꝛi oſſis pectinis uſq̄ ad iferꝰ facias oꝛ/ dinē cauteꝛioꝝ ꝑctualiū ꝛ vnūq̄q̄q̄ cauteꝛiū uſq̄ ad os deſcēdat. Nam ex hꝫ in via per quam iteſtina deſcende/ bant dura ſit cicatꝛix poſt cauteꝛiorum curam: que inte/ ſtina deſcendere non permittit.

¶ Tertius qui oibꝰ eſt melioꝛ ꝑticulaꝛibꝰ oibꝰ ꝙſideratis: cuiꝰ ꝓfectio q̄uis ab alio ſumpſerim ꝓncipiū tñ ē a meo igenio cōpleta ꝛ inuēta diuina iſpiratione gꝛa de cuius fonte oē bonum ſuſcepim⁹. Et eſt ut iteſtinis reductis ꝛ egro ut dictū eſt ſup bācho firmiter ligato hēas tenaclas latas que mediū ſuaꝝ duaꝝ alaꝝ ſint ſciſſe per lōgum ita q̄ cultellus icidēs uel aliud tale inſtm per illas ſciſ/ ſuras poſſit ꝑtrāſire. Cū illis tenaculis acciꝑas ſuper os pectinis q̄ bono mō potes vſus uētrē oūmō pectinis nō trāſeas pelliculā ſuptoꝛē quā ꝓmo cū duobꝰ digitis ele/ uaſti: ꝛ illā pelliculā cū tenaculis illis per coꝛpis trāſuer ſum poſitis ſtringas: ita q̄ ſciſſure duaꝝ alaꝝ tenacula rū cū tenaculas claudis adeo ad inuicē cōiūgant q̄ vna cū alia ſe opponat. Et tūc inſtm icidēs ut raſoꝛiū i igne calefacias ꝛ ſciſſuras ambas in vna vice ambaꝝ tena cularū inijcias ꝛ cutē comꝓhēſam ſm coꝛpis lōgitudinē in vice vna icidas comburēdo. facieſq̄ tūc vulnꝰ in cute cū ferro calido ſm lōgitudinē coꝛpis qō lōgū erit tribus digitis ꝙūctis ex tꝛāſuerſo poneſq̄ butyrū uel aliud do nec cadat eſcara. ¶ Dehinc ſtarnabis didimū: ꝛ ſi quid remāſiſſet in eo cōpellas ad ſuptoꝛa redire. Deinde ha/ beas vncinū ſic factū q̄ inijcias ſub didimo: ita q̄ poſſis cū vncio totū didimū eleuare i miſſo vncio foꝛte filū du/ plicatū inceratū in foꝛamine ponas vncinū: ꝛ vncinū eꝛ hē: totūq̄ didimū cū filo mediocꝛiter ſtrige: ita q̄ nihil poſſit ide deſcēdē: nec tñ filū ſubam didimi poſſit coꝛrū/ pere: deide inijce vncinū iterū ꝛ tñ didimū eleua q̄ ſub eo poſſis imittē aliq̄d ferri inſtm latū ꝛ ſubtile ſub quo aliū vncinū minus plicatū ſic inijcias ꝛ ſine feneſtra bñ calefacies in igne donec ꝓiciat ſcintillas: ꝛ bonū eſt ut plures tales hēas ꝛ inijce ſic calidum ſub lamina ferrea quā ſub didimo poſuiſti uſq̄ ad os pectinis ꝓfūde com buras nihil tāgēdo de didimo: ꝛ hāc coctuꝛā totiēs itera q̄ os pectinis cū cauteꝛijs ꝙſeq̄ris. Deinde cū butyro ꝛ alijs fac eſcaꝛā cadē carneq̄ ſuꝑfluā ſi ibi fuerit cū gbuſ/ dā leuibꝰ pulueribꝰ remone totūq̄ vulnꝰ uſq̄ ad os mū difica: oſſiſq̄ foliationē expecta donec ſup oſſis ſbam ru beā videas appere carnē ꝛ carnis granula bone emittē. Et tūc cū pulueribꝰ ualde deſiccātibꝰ nō tñ moꝛdicātibꝰ ſolidā ꝛ foꝛtē regña carnē ipm didimū ad iferioꝛa ꝓpe os cū plumaceolis ipellēdo totūq̄ ſigilla vulnꝰ: ſic in tra ctatu vulneꝝ hūiſti. Cū aūt ꝓp ꝙſolidationē fueris ſol/ ue filū cū quo didimū ligaueꝛas: nec tūc eger foꝛtiter la/ boꝛet: nec uadat donec vulnꝰ fuerit optime ſigillatū. Nā ſic adeo pellis exteꝛioꝛ cū oſſe pectinis applicaſ q̄ nūq̄ pōt aliqd deſcēdē per didimū de iteſtinis: ꝛ nihilominꝰ teſticulus ſuū poſtea recipit nutrimētū: nec ſpmatis ua/ ſa que de teſticulo tēdūt ad virgā per modū iſtū vānum aliq̄ꝺ patiunt. ſunt eni qꝺā qui ꝑē aliquā tāgūt de didi mo cū cauteꝛio ut magis ꝙſtringaſ: nec eſt illud multuꝫ malū dūmō factū fuerit cū mēſura. ¶ Oēs aūt aliꝫ mo/ di ſunt fallaces: qꝛ aliq̄n poſt multos laboꝛes iterū crepa ti remanēt: aut ſunt ualde ꝑiculoſi ꝛ ſup oēs modos pe/ ioꝛ eſt ille qui fit cū cauſtica medicina. Nā medicina cau ſtica ꝓp eiꝰ magnā uenenoſitatē ꝛ malitiā dolores mꝛtos facit qui ſūt cā attrahēdi apa ꝛ raꝛo fit gn per eā apa ma/ ximū gñeſ. Et qō peꝛꝰ eſt adeo per eā iflaſ didimꝰ ꝛ ꝙhiſ q̄ aliq̄n vulnꝰ exiti: ꝛ per eꝰ ꝙctionē cū eo patiſ dyafrag/ ma de quo fuit ut dcm eſt gñatū: ꝛ per dyafragma cere/ bꝛū qō eſt fons oium mēbꝛoꝝ neꝛuoſoꝝ ut ſciuiſti: ꝛ ſic multi ſpaſmanſ per cām quā in capꝛo de ſpaſmo ſupius habuiſti: ꝛ ſpaſmati ſubito moꝛiunſ. ¶ O miſeꝛ medi/ ce qui ꝓo pecunia ponis coꝛpꝰ humanū in moꝛtis ꝑicu/ lo: qō ſm leges/ ꝛ uerū eſt: q̄ dꝫ ꝓe cūctis metalloꝝ coꝛ/ poꝛibꝰ pōderaꝛi. Tu vō ꝓo miſeꝛa pecunia ponis crepa tū in moꝛtis articulo: qui cū ſua crepatura poſſet viuꝰ uſq̄ ad ultimū ſue etatis terminū ꝙſeꝛuaꝛi. ¶ Sit itaq̄ meuꝫ ꝙſiliū in hoc caſu ultimū q̄ꝺq̄ tꝛāſire uoluerim ſine poſi/ tione curaꝝ crepaturaꝝ antiq̄ꝝ in hoie ſpāliter ꝓue/ cto nō tāgas: ſed eiꝰ it⁹ mitte viſcera. igituꝛq̄ facias latuꝫ bꝛachale q̄uoꝛ digitoꝝ de pāno lineo uel ſindone bñ fa/ ctū ſm q̄ te docui in capꝛo p̄cedēti ꝛ oꝛdines emplaſtꝛū bonū q̄; da regimē ꝛ viuēdi modū quē dicā. nā ſi ſic non curabiſ: curabiſ tñ q̄ nō augeſ: nec eger vno die minus viuet. ¶ Plus dico q̄ duos vidi: quoꝝ vnꝰ erat ſexage nariꝰ ꝛ ultra: ꝛ deſcēdebāt iteſtina adeo q̄ ualde erat diſ ficile reducē: cui feci bꝛachale/ dediq̄ empl'm ꝛ regimen p̄cipiēs q̄ q̄tū amaret viuē ſe nō exponeret ictſioni: me um ſapiēter audiuit ꝙſiliū/ poꝛtauit bꝛachale ꝛ emplaſtꝛū per duos annos ꝙtinue die ꝛ nocte: bonoq̄ uſus eſt regi mine iſꝛa dicto ꝛ plene curatꝰ eſt: q̄uis eēm de cura eius penitꝰ deſpatꝰ. ¶ Aliū vidi q̄dragenaꝛiū ad quē vocatꝰ fui: eo q̄ tāta deſcēderat inteſtinoꝝ q̄ntitas/ q̄ nullo mō poterat itromittē donec ipm in balneo poſui: ꝛ feces cuꝫ balneo humectaui: ꝛ poſtea cliſteriçaui ꝛ demū reduxi: tūc ei nūciās moꝛtis ꝑiculū bꝛachale voluit: ꝛ ꝛmplꝫ qō feci: ipmq̄ ligaui bonūq̄ regimē inſuꝛi. Et poſt paucū tꝑis ſpatiū me iuenit: mihiq̄ ſuū ualde ꝓmiſit fuiſſū dice/ ſe penitꝰ eē curatū: ꝛ q̄ nihil ampliꝰ poꝛtabat: tamē de hoc ipm foꝛtiter reꝑhēdi dicēs q̄ iterū bꝛachale poꝛtaret ꝛ empl'm/ donec locus foꝛtius firmaꝛeſ.

Regimen aūt ruptoꝝ ſeu relaxatoꝝ eſt ut nul/ lo mō ulla hoꝛa uadāt ſine bꝛachali: ꝑſt tñ aliq̄n empl'm dimittē ſi abhoꝛrēt. ¶ Nullo mō co medāt legumina: nec fꝛucꝰ recētes: nec heꝛbas: nec cibū aliquē iflātē: nō bibāt vinū nouum: nec comedāt ad ple nā ſaturitatē: ꝫ ſemꝓ ſurgāt a mēſa cū appetitu ne cibꝰ in ſtōco uētoſitatē gñet. ¶ Poſt comeſtionē regeſcāt: nec ſurgāt: nec ſint ſtricti foꝛtiter: nec cōꝓreſſi: per gradus nō

ambulēt:nec saltēt:nec clamēt:nec coeant nisi stricti. Cū equū ascēdūt ascendāt suauiter in alto loco:ita q ad itrā dū in sellā nullo modo laborēt:secū supfluitatē non portent:nec cibaria comedāt: que possint in intestinis ster cora idurare. Si laborare cogunt totū suū opus ante co mestionē pficiāt. sic enīz factēdo aut penitus curabūtur: aut sine dubio nullū inde mortis periculū patiētur:neqz ppter talē dispositionē citius morientur.

Signum hernie aquose est:q chistis testiculorū magnificat cū pōdere z splēdore: z si supza posueris duos digitos duarū manuū impzimēdo sentiesz sub digito inundationē aqueā. ¶ Cura est ut cōsideres si sit magna uel parua:que si sit parua sufficit ti bi medicamē cōsumēs z deiccās aquositatem qō habebis in capō sequenti de ydropisi. Si vo magna euacua aquā cū icisiōe z est ut pfores pelliculā exteriorē ex vna pte fili mediātis in bursaz testiculoz cū sagittella facien do satis amplā pforationē:postea illā pelliculā pforataz deduc uersus supius fm latitudinē digiti:z tūc pfora pelliculā iteriorē:z exibit aq̄ que si multa fuerit:nō eā extra has vna vice sed plurib⁹. Illud idem fac ex alia pte:z cū totā euacuaueris aquā cauteriça locū quē aperuisti:z fac duo cauteria pūctualia in inguine:ex utraqz pte vnū supza didimū. q si nō cauteriçes aqua iterū redit. sz cauteria redire mām iterum non permittunt.

Signū hernie uētose. Uētosa cogscit per tumorē nō lucentē:z q per digitoz appōnem nō sentit fundatio:z q nō est ibi pōdus:sed leuitas per cōparationē ad alias hernias. ¶ Et cura ei⁹ est cū ecarōto de granis lauri z alijs dicēdis in ydropisi timpanite.

Signum hernie carnose est:q chistis testicloz magnificata est cū quadā durities:z q sentis cū tāgis testicl'os dura carne circūuolutos. ¶ Et cura ei⁹ nō pōt fieri nisi cū manu pellē exteriorē scidēdo z carnē a testiculis scarnādo z i carnatū auferēdo. scarnatū postea ꝓsolidādo. ueꝛ si caro est in vna pte dura callosa. z alia pte mollis tuberosa meli⁹ est manū nō apponē. ¶ Maxime si colorē uergentē in nigredinē hēt ul' liuorē.

Curatio hernie uaricose fit cū ꝼo capno z epithimo sanguinē purgādo meliciū: z uēas flōmādo z eūando:z medicias ponēdo:postea ꝓsūptiua uel melius uene ꝓncipium exhēdo z torquendo:postea incidēdo:z locum incisum cauteriçando z residuuz cuz medicinis deiccantibus ꝓsumendo.

¶ De lapide renum uesice:z de eius cura. doctrine tertie tractatus tertij.

Caꝑ. VIII.

Lapis renum ex viscosoz z grossoz copia gīnāt humoz: qui per eandē sikitudinē gīnāt iteri⁹: sicut exteri⁹:qō vidē possumus per modū per quē decoquūt tegulas in fornace faciētes tegulas. argillā recipiūt: que qdē est terra tenax frida z viscosa: facta qz inde forma ponūt ad solē illā:ut aliqz tulū exiccet:deide ponūt eam in igne. Calor vo sbtile illi⁹ resoluēs māe grossuz petrificat z ꝓdēsat:z qz to terra magis fuerit tenax z viscosa:igneqz habuerit fortiorē:tñ gradatim:tāto fiūt tegule fortiores. Sic iteri⁹ in corpe cuz qñqz ꝓcurrit māe multitudo:cui vie nō sufficiūt expellēde ipsi⁹: viscositas z grossities que expulsionē impedit nālē: viaz inferioz stricturā: supioz ampliatio: debilitas expulsiue: calor acut⁹ spālr cū in renib⁹ plus abūdat: qz uis calor tēperatus ēt sufficiat: z plus diminut⁹: qō videri pōt in caldarijs balneoz:z in parietib⁹ balneoz crematoz: tūc fit creatio lapidis: que qz uis possit in mēbris plurib⁹ gīnari: tñ qñ ei⁹ gīnatio fit in renibus: maxime quia renes sunt calidiores: aut in uesica in pueris: quoz renes adeo calidi nō existūt. ¶ De lapide renū z uesice tradūt auctores cās dias z curas: de lapide vo in alio loco gīnato: ut aliqñ i pulmone epate felle splene z itestinis. z alibi sicut G. recitat se vidisse lapidē gīnatū sub lingua magnū: adeo q loquelā impedīebat quo remoto loquela fuit penit⁹ restituta: qō raro ꝓtigit: lz in eoz libris aliqua fecerit mētionē: tū de curis ipsoz capl'm nō fecerūt. ¶ Ego vo lz liber iste me⁹ de cyrurgia dicat: z ad istū cyrurgicū de lapide renum tractare nō ptineat: tū qñ multū assūlat i causis z curis: qz uis diffikel in signis z curis. Et qñ ad curas lapidū renū mlto tiēs fuz uocat⁹: pp gr̄am scolariū modū q̄ usus fuz i utriusqz lapidis curōne cās signa z dias ponē nō postponā.

Causa. Scias q̄ q lapidis gīnatio cā ꝓpinq̄ mālis semp est grossa multa. ¶ Agēs cā eius est semp calor utpl'm acut⁹ z igneus: qz uis aliqñ sufficiat tēperat⁹. ¶ Causa vo remota mālis sunt cibi grossi viscosi z fridi: z eoz inordinata z multa receptio. ¶ Causa remota agēs semp est caliditas diminuta: qre nō bona fit digō: aliqñ ēt est causa mā uel ꝓpinqua sanies que est i renib⁹ uel uesica pp p̄cedētia apata: que putredinem in his locis dimiserūt: lociqz malā cōplonē calidā: que qdē putredo nō fuit bñ mūdificata: sed calore in ipo agēte ipsi⁹ sbtile resolut⁹ z grossuz residuū iduraf. Lapis enī plus gīnat pueris in uesica. Juuenib⁹ z senib⁹ in renib⁹ z seniorib⁹ iteꝛ in uesica. Juuenib⁹ gīnat in renib⁹: qz renes eoz sunt calidiores: z calor in eis magis est acutus: z pp renū caliditatē attractio magis fit ab epate: z cū aq̄sitate attrahit sanguis turbulēt⁹. ¶ Cū aūt est in renib⁹: quos calidos iuenit: fit ibi puri ab ipuro discretio: que qdē discretio fortis est: qre subtile expellit ad uesicā. sup grossum calor agit acut⁹: z sic lapis ex illa grossitie gīnat. ¶ Ad hoc iuuat strictura cinguli qua iuuenes plus utūtur: z labor: z mult⁹ coitus que oia renes adurūt spāliter in dispositis. ¶ In pueris vo pp hūiditatē nālez z multitudinē caloris nālis z fortitudinē nālū opationū: qz uis mā frida sit z viscosa: cum vtutū nālū multitudo siue fortitudo: z multa caliditas illā sbtiliat z admiscet fluxibilē facit: ita q cū est in renib⁹ ab illis expellit: z trāsit z descēdit ad uesicā: sicut videri pōt in cera uel in pice: uel alio viscoso corpe: que si liquefacta per loca trāsit cala: currit: nec locis adheret. cū vo in loco fuerit frido ꝓdēsat: ita cū illa mā cū tota sua grossitie descēdit ad uesicā: z locū iuenit magis fridū ibi coagulat. Et qñ collū uesice ul' meatuz vge nō est adhuc in debita q̄titate uel largitate pfectus: strict⁹ ab illa grossa mā reptit: nō potest cū totali sua grossitie ptrāsire: sed migit de ipa sbtile: grossūqz remanet in uesica: qō agēte in eo calore cōdēsat: z idurescit: z quotidie a sili supueniēte mā ingrossat. Et qñ mēbz uz magnā hēt ꝓcauitatē z spatiū: magnus lapis pōt in ipsa uesica gīnari. ¶ Si mihi opponat q calor fortis in iuuenib⁹ meli⁹ pōt grossitiē eliquare: z vtutū pfectio pōt melius expellere de renib⁹ q̄z in pueris: in qbus vtutes nō dum sunt pfecte. ¶ Tunc rndeo: q lz calor in iuuenib⁹ sit acutior: nō tñ tātus in q̄litate: nec cuz tāta humiditate mixt⁹: que qdez nālis hūiditas mām adiuuat lubricare: cōcedo tñ q si vtus in iuuenib⁹ adeo fortis in expellēdo fuerit: q possit māe grossitiē ipellere ad uesicā: nec in renib⁹ lapis gīnabit: nec in uesica: qñ meat⁹ urine largus est in iuuenib⁹ z pfect⁹: qre si pōt usqz ad uesicā descēdē ante lapidis gīnationē cum tota sua turbulētia per largū collū uesice z meatuū virge mā ptransibit. ¶ Senibus vo lapis fit in renib⁹ pp virtutis debilitatē digestiue generātis grossam z fridā māz idigestā: z pp debilitatē expulsiue illā grossam mām expellē de renib⁹ nō ualētis: causa tñ agens in eis pōt eē caloris diminutio sicut in seniorib⁹: z pōt esse caliditas extranea gīnata: ficut accidit in quibusdā senibus nimio utentib⁹ coitu. Cuius usu nimio renes ipsoz ꝓcussione nimia adurunt. ¶ In decrepitis vo raro generat lapis: nisi ante illam etatem habē fuerint assueti. Mā si assueti fuerint in iuuētute. Et non fuerint ante quadragenariū curati nature beneficio: uel ante sexagesimū beneficio medicine: nunqz eoz mēbra

a lapidis gñatiõe curank:qñ semp est in eis de mã lapidea que semp mãm in suã ꝙuertit nãm ꝛ mẽbra debilia grossam ꝛ aptã mãm nõ expellũt:tñ si lapis de nouo debet in decrepitis gñari:pp defectũ vtutũ ipsoꝝ: ꝛ pp defectũ caloris per viã ꝙgelationis gñabit in uesica. ¶ In mulieribꝰ vo raro lapis nascit in uesica:qꝛ meatꝰ p quez exit uria est largꝰ ꝛ collũ uesice est curtũ:qꝛ mã spissa nõ constringitur:sed labitur cum urina:nec tñ morak cum uesica gᵗ inde lapis ualeat generari.

Signa vo lapidis renũ sũt aliqñ sũpta p modũ doloris ꝛ accñtiũ:aliqñ p locũ:aliqñ p urinã. per dolorẽ sumit:qñ tpe gñationis sentit dolor in renibus nõ multũ fortis q̃si formicatiuus:sed qñ gñatus est nõ sentit dolor sed grauedo. Et cũ homo se ꝓtorquet tũc dolorem sentit:sed cum näe virtute uel rei assumpte bñficio lapis de loco renuꝝ mouet:ꝛ expellit ad chilim uenã:tunc dolor fit acutissimus ꝛ q̃si intolerabilis. Hoc tñ ꝑm magis ꝛ minus ꝑm lapidis grossitiẽ uel puritatẽ:oẽs virtutes debilitank:dolor ẽt in itestinis accidit per quez itestina ꝛ stõcus cõmouenk:aliqñ uomit qõ in stõco ꝙtinek:donec urinã attrahũt ꝛ euomãt. Aliqñ (sicut pluries accidit in meo tpe mihipsi) dolor eoꝝ est adeo fixus gᵗ videk eis gᵗ hẽant ferrũ affixũ cõtinuũ de renibꝰ supchilim uenã per illa ad uesicã. Et qñ huiꝰ passionis accidẽtia ꝙuenirũt multũ cũ colica bonũ est:ut i hoc loco ponamus accñtia coia ꝛ distinctiua. ¶ Accñtia coia sunt: casus:appetitus:tribulatio stõci ꝛ intestinoꝝ:uomitꝰ:cõstipatio uẽtris:dolor renũ ꝛ uẽtris:dolor renũ in colica: qñ colon locak ex uẽtris trãsuerso supꝝ renes. Dolor uẽtris in calculo:qñ uẽter pp affinitatẽ ꝛ virtutũ debilitatem in calculo ꝙstipak:q̃re itestinis accidit gurgulatio ꝛ uẽtositatis dolorosa gñatio:qõ scire potes:qñ si nã uentrem mouet: dolor renuꝝ mitigak:aut remouek ex toto. ¶ Distinctiua vo signa sunt:qñ renuꝝ dolor est magis fixus:ꝛ durat plus de loco renis lesi:ꝛ ille dolor semper est ꝙtinuus. In dolore vo colice dolor tenet utrãqꝫ ptez uẽtris ꝛ est plus ambulatiuus. Item in renũ dolore nõ euomit vnqꝫ stercus:in dolore colico emittit aliqñ. Itẽ in urina calculosi semp apparet in supficie uel per totuz subtilitas:ꝛ est magis in ista pura:ꝛ utpꝝm in fũdo videtur harene. In colica vo uria videk turbida cruda ꝛ spumosa. Item ois cibus sumptꝰ in colica dolorẽ augmẽtat cibus vo leuis ꝛ digestibilis ꝛ letificãs palliat dolorẽ in nefresi. ¶ Per urinã etiã aliter ꝛ sumunt significatiões lapidis ꝓprie:eo gᵗ urina significat aliqñ lapidẽ ꝙfirmatum:aliqñ ꝙfirmãdũ:aliqñ diminuẽdũ:aliqñ penitꝰ destructũ. Cuz enim urinã vides turbidã ꝛ in fundo harenã:que quotidie clarificak:ꝛ harena diminuik:ꝛ dolor ꝛ grauitas semp auget in renibꝰ scias tunc lapidẽ ꝙfirmari. Cuz aũt vides urinã aquosam ꝛ subtilẽ ꝛ carere harenulis uel paucas hẽre:ꝛ vidisti ꝓcedentez urinã:de qua diximus ꝑmo ꝛ grauitas renũ est plus solito augmẽtata scias lapidẽ ꝙfirmatũ. Cuz vo plus grauedinẽ ꝛ dolores vides urinã turbidã ꝛ harenas in ipa multiplicari:ꝛ renum grauitatem alleuiari:scias gᵗ lapis destruik. Oꝛ si sic cõtinuauerit donec de harenulis nihil appareat:ꝫ pura exeat ꝛ digesta ꝛ locus a doloribus plene sit absolutꝰ scias lapidem esse destructum.

Signa vo gᵗ lapis sit in uesica sunt sumpta per locũ doloris:qꝛ eger sentit dolorẽ in iguine. iuxta radicẽ virge:ita gᵗ virga ipꝝm dilacerat:ꝛ aliqñ virga erigit ꝓpter lapidẽ stimulantẽ:aliqñ urina retinetur: specialr cũ lapis ad orificiũ colli uesice descẽdit:ꝛ tũc aliquãdo exit lõgaon:ꝓpter nimiã expressurã patik: ꝛ ide aliqñ nauseã ꝓpter aliqꝫ fumositates ad stõcũ redeũtes uel redũdãtes:urina utpꝝmuz turbida est:ꝛ harenosa:ꝛ sunt harene ſbalbide:harene vo renũ sũt rubee uel citrine:qñ in illis cõtẽte. ¶ Sed nota gᵗ nõ debet qs semp sentẽtiã ꝑcipitare de calculo:qñ harenas rubeas videat in urina. ¶ Mã harene citrine uel humoꝛ adustꝰ ad formã harenaꝝ reductꝰ apparet multotiẽs in gbusdã aduretibꝰ febꝛibꝰ:ꝛ in tertiana causone:ꝛ emitritheo:ꝛ in gbusdam alijs passionibꝰ per humorũ adustionẽ generatis: sicut in quadã scabie lepꝛa:in serpigine:ꝛ in quibusdã sanis macilẽtis:quoꝝ coꝛpora semp sunt ignea:ꝛ tactꝰ acutus:sed ꝺbet alia signa cũ harenulis adiũgere:ꝛ specialr de dolore renũ:ꝛ iliorũ querere:ꝛ urine ardore:ꝛ difficile eodẽ modo resolutiões albe similes harenulis albis aliqñ apparẽt in urina arteticorũ ex frigida mã:ꝛ in quibusdã ant passiõibꝰ ꝛ gbusdã ꝑgnãtibꝰ. q̃re est tibi necessariũ illoꝝ scire differẽtias a loci doloribꝰ:ꝛ mingẽdi difficultate:virge erectiõe:ꝛ lõgaonis exitu: ut dictum est. ¶ Quidã audaces uolũt expiri curare lapidẽ renũ per inctionẽ ignorãdo ea:que diximꝰ de renũ vulneribꝰ loco suo:nihil aliud sunt lucrati q̃ꝫ gᵗ patiẽtem ad mortem celerem perduxerunt.

Curatio. Scias gᵗ cura doloris lapidis ꝑm tria tẽpora diuersa ipsi egritudinis diuersak: nã alia est cura ꝓseruatiua ne fiat. Alia cura destructiõis iã facti:ꝛ alia qñ dolores:ꝛ accñtia intendunk. ¶ Et qñ ꝓseruatiua pars est nobilior:ꝛ prior in arte medicine:q̃liter ꝓseruak a lapidis generatiõe ꝑbus demõstrabo. Quicũqꝫ ergo timet in ipo calculũ gñari. Caueat ab omnibꝰ cibis viscositatẽ:ꝛ acuitatẽ hñtibꝰ:in quo sup oia preludicat caseus:ꝛ ab oibus viscosum ꝛ grossum humorẽ generãtibus:ut carnibꝰ bouinis uaccinis anserinis:ꝛ magnarũ autũ in aquis degẽtiũ:a pane açimo:ꝛ ab oi cibo facto de pasta açima. nõ comedat triticũ coctum nec pultes:ꝛ specialr cũ lacte coctuz:ab oibꝰ factis a lacte se abstineat: ꝓterq̃ꝫ a sero:aquã frigidã nõ bibat nec turbidã:nec comedat fructꝰ grosse substãtie:ut pira:poma:nespilla. a vino nouo:ꝛ ab oi vino grosse substãtie:a rebꝰ nimis salsis ꝛ ab oibꝰ acutis ꝓ cibo:ꝛ gñaliter ab oibꝰ sanguinẽ ꝛ humores aduretibꝰ:ꝛ ab oibꝰ cibis nauseã faciẽtibꝰ abstineat. ¶ Et caueat ne comedat sup satietatẽ:ꝛ nauseã: nec cibis aligbus nimis repleak. Comedat panez bene fermẽtatũ:nec nimis a furfure mũdũ bñ coctũ parũ salitũ:qui melioꝛ eẽt si cicera rubea:ꝛ semia fenugreci:ꝛ petro. haberet admixta. ¶ Vinuz bibat subtile:ꝛ clarũ aq̃ limpidissima fontis seu currẽtis fluminis admixtuz. Si renes ꝛ viscera hẽret calida:posset etiã aquaz bibere frigidã clarã ꝛ limpidã que nullã sozditiẽ uel spissitudinez hẽret admixtã. ¶ Carnes comedat caponũ: gallinaruꝝ: pullozꝝ:fasianozꝝ:pdicũ:coturnicũ:ꝛ oium puarũ autũ in cãpis viuẽtium:imo ois auis pua degens in cãpis:ꝛ specialiter si colorẽ hẽant cineritiũ ut alauda est in hoc casu spãlissima. ¶ De quadrupedibꝰ comedat castratos artetes capõlos poꝛcos trium dierũ salitos aliqñ de vitulo. Qua põt comedere mollia in aqua cocta. dimittat dura ¶ De piscibꝰ comedat luctos bꝛamas ptitas:ꝛ puos pisces de flumine currẽti ꝛ petroso. Magnos vo marinos ꝛ duras habẽtes carnes:ꝛ puas squamas nõ comedat. ¶ Herbas comedat feni.apiũ.fenugr.petro.sparaguz. bꝛodiũ caulũ atriplicẽ spinargia boraginẽ erucã:melones ꝛ cucumeres. Caueat cauliuz sbam:ꝛ sinapim:ꝛ rapas. ¶ De fructibꝰ comedat amigdalas que meliores existũt si aligd hñt amaritudis:auellanas:paucas nuces: vuas maturas ꝛ bñ siccas:ficꝰ passe de cacruchi. ¶ Nõ laboret post cibũ:nec magnũ poꝛtet pondus:nec poꝛtet cingulũ nimis strictũ:nõ doꝛmiat supꝛa renes:nec in cultra nimis mollẽ:qui renes calidos facit illos sepe refrigeret cũ oleo ro.cũ quarta sui aceti in vnctione:ꝛ cũ pano madefacto in succo herbarũ fridarũ. ¶ A coitu abstineat post cibũ:ꝛ maxie a coitu in quo multuz laborat. Et si nõ appetit nãlr coitũ nullo mõ mulierẽ tangendo accñtalem sibi ꝓcuret appetitũ. Mã nimis coitus ꝛ coitus cũ labore renes adurit ꝛ eoꝝ calorẽ acuti:ꝛ tpoꝝ nãlem hũiditatẽ mãm lapidis lubꝛicare iuuãtẽ ꝙsumit:q̃re

plus cogunk attrahere:z nihilominus vtutē debilitat ex pulsiuā. ¶Quibuscūqz tali fuerit usi regimie nō timeāt qz lapis in ipsis ualeat gñari. Qui ꝙ tali nō utik regimine aut per assuefactionē eiꝰ mēbra mām lapideā parata sunt recipe. Mām illā cū medicinis expellit anteqz lapidis creatio cōpleak. Utak igik syrupis diureticis z mägrosse icisiuis/ut oximelle cōpositoꝝ sgllitico/z syru. cōpositionis Aui. qui flegma icidit/colerā repmit/oppilones apit/z urinā puocat/grossos ꝛbtiliādo chimos/z viscosos incidēdo:neqz calefacit/neqz multuz infrigidat: neqz vijs urinalibꝰ excoriationē iducit a quo ualde est cauēdū. hic syrupus fic fit. ℞. aque lb.x. aceti lb.x. misce:z bulliāt cū. ℥.iij. radicū apij.z.℥.ij. corticis radicis feni. z se. fenugr.z apij.aā. ℥.j. coquak donec ʒ^a ps ꝙsumak:z colek/z tā radices qz semia exꝑmank:z addank lb.x. çuc. z mellis.z iterū ad pfectionē clarificando coquak z usui reꝑuek. usus hui⁹ syru. sufficit ad icisionē:z ad ꝛbtiliationē mäe nisi fuerit ualde grossa:z tūc posset addere aligd de oximelle sgllitico uel solū de aceto sgllitico cuz syru. Uel alitū ordinare syru. cū pluribꝰ herbaꝝ radicibꝰ:z cū pluribꝰ semibꝰ icisiuis. ¶Bonum est ēt corpus ab illis grossis ḫuoribꝰ z viscosis purgare:qd optime fit cuz uomitu:z sit uomitꝰ aliqztulū icisiuus. Mā nulla res est ita iuuatiua in purgādo mäz de renibꝰ sicut uomitꝰ:qz duo facit utilia:vnū renes mūdat. Et qz solus uomitꝰ curat ulcera renuz:ēt si fuerint antiqta. Aliud qz mäm diuertit a renū via/z illā attrahit ad diuersuz.fiat ℈ semel in mense spāliꝝ in estate fic. ℞. radicis raphani z icide illā ꝑus mūdatā ex trāsuerso in rotulis:z pmitte rotulas iacere in su ꝓdicti syrupi q̄titate. ℥.iij. per diē z noctē:deinde fac egrū diuersa comedē cibaria:ut caseū cepas pisces salitos z res que faciāt tpm satis bibere:z bibat vina diuersa:sed ante oia comedat duas uel.ij. de rotulis raphani: que in syru. iacuerūt/z cū comederit z biberit ad saturitatē z nauseare cepit liga sup duobꝰ eiꝰ oculis singulos plumaceolos de bōbace uel stupa z mediocriter stringe: postea hēas aquā in q̄ decoxisti semē aneti donec fuerit rubea. ℞. de ea lb.j.z admisce cū syru. cuz q̄ iacuit radix raph.z fac tpz totū bibē. nā tpe euomet cibaria cū mltis grossis ḫuoribꝰ mixtis. Postea fac eū nares suas bñ exꝓmē z purgare:totū os lauare z dētes bñ mūdificare:qm̄ mā pata ad lapidē fic eūak:z renes ide mūdificank: z est optia medicia:z fic pōt hō a gñatōe lapidis i ipo ꝓuari

¶Si vo hō fic nō se rexerit ſz in eo lapis fuerit gñatꝰ:tūc ut dcm̄ est/via curatiōis est duplex. vna est accītiū mittigatio.z alia lapidis fractio z expulsio. ¶Cuz ℊ dolores videris fortes in renibꝰ ilijs z uesica:z alia videris signa calculū significātia:fac ꝑus clistē cū decoctiōe herbaruz mollificatiuaꝝ z diureticaꝝ:ut malue violar.bismalue/fenugr.paritarie/apij/feni.petrosilini/scolopēdrie/bzusci/sparagi/lunipi/ebuli/sansuci:ſi fit i hyeme adde calamēti/pulegij/origani/seium fenicu.apij/petrosel.carui/anisi/aneti/leuistici/dauci/milij solis/eruce/q̄tuoꝝ seiuz frido/rū:z pone mel/sal/oleū/camomillā/z acue cū bñdcā Micholak:fiat clistē egro iacēte supino:z teneat per magnaz horā. ¶Post clistere ponak in pticulari balneo usqz ad vmbilicū i quo cocta sint folia maluaꝝ violaꝝ paritarie senationū:z vna scutella pānici pistati z a cortice mūdi: hoc enīz balneū ut multotiēs suz exptus dolorē mitigat z sedat. ¶Post exitū a balneo empla locū doloroſū cū pultibꝰ cyrurgicis factis de faria z oleo z aq̄ ꝑm qz hēbis in antidotaꝰ capꝰ de maturatis.fic eni dolor penit⁹ sedak.

¶Si vo cogscis lapidē de renibꝰ ad uesicā descēdere per emūctoria pone sub loco doloris sictā cuz igne fine scarificatiōe. nā lapidē iferius trahit:z sicut lapis descendit sictā iferius pmuta donec lapidē ad uesicam ducas:qm̄ tūc dolores oino cessant. ¶Sed ſi fic faciēdo nō hēs ꝓpositū:z dolores non cessent da balneo ꝓdicto aliquod opiatū/ne vtus deficiat in quo casu sup oia ualet filonīū romanū:qd in antidotario ponit Aui.qm̄ medicina secura est/z dolorē mirabilr sedat. ¶Aliud Auic.qd ego ꝓbaui:qd in tali dispōne remouet dolores:etiā in ulcerib⁹renū. ℞. semis iusquami albi. ℈.ſ. opij ℊ.iij. semis citrulli/lactuce/portulace.aā.ʒ.j. oia ista misce z da.ʒ.ij. cū çucca. ¶Et nō qz nunqz des aliqd urine ꝓuocatiuum qm̄ dolores sunt fortissimi z urina denegak uel nimis impedik:qm̄ diuretica ḫuores qui sunt sup̄ locū doloris z oppilonis mouēt/z subtiliāt:z curr̄ faciūt ad locū/z dolores augmētāt:adeo qñqz qz eger pz nimio dolore spasmak z morik. ¶Sed si cū balneo emplis z vnctionib⁹ dolores mitigas vias iferiores apis. Postea sequantur medicamia lapidē frāgētia:z illū cum urina educētia bñ facies. ¶Cōtentus ero in hoc casu syrupo vno ꝓbato z alijs paucis medicinis. ℞. cretani marini/scolopendrie capill.ue.spice celtice.aā. ℥.ij. radicis feni.apij petrosel. sparagi/bzusci/cicoree/graminis/filipēdule / gētiane/saxifragie/squille/asse.aā. ℥.j. quatuor seiuz fridoꝝ/semis feni.petrosel.apij/coriādri/saxifragie/scariol.granoꝝ iuniperi/ossiū cerasoꝝ/milij solis.aā. ℥.ſ. fiat syrupus cuz duabꝰ ptibꝰçuccari:z tribꝰ mellis squillitici:z sumak cuz aq̄ decoctionis tribuloꝝ:z cicerū rubeoꝝ. ¶Electarium optimū Aui. sed est rectificatū cum gbusdā additis pzeciosis. ℞. cineris vitis/cineris caulū/cineris leporis cōbusti/ut scies:cineris scorpionis:cineris teste oui de q̄ pullus nouiter est egressus/lapidis spongie/lapidis iudaici/z est lapis agapis/sanguis hirci collecti ꝑm doctrinā gūmicis actori.aā.ʒ.j.semis petrosel.dauci pulegij gūmi arabici/semis altee/pipis.aā.ʒ.j.auri.ʒ.iij.balsami.ʒ ſ.muscati.ʒ.j. oia ꝓficiank cū optimo melle albo z mundo/qd̄ sufficiat/z denk.ʒ.ij.ter in hebda. ¶Item medicamē optimū cōe in lapide renuz z uesice. ℞. lepusculuz viuū qui sanguinē nō amisit:z pone ipm viuum in olla terrea interius vitreata:que habeat coopculū de eadem mā factū cum quo illā cooplas/z bñ obtura cuz argilla: ita qz nullus fumus possit exire:z pone in furno/z ibi dimitte donec fuerit assus adeo qz possit fieri puluis: tunc terak z seruek usui.z dek de eo.ʒ.j.in exitu de balneo pticulari ꝓdicto cū aqua decoctiōis cicerū rubeoꝝ z tribuloꝝ:uel cum aqua mellis:z ꝓbaui qd optimū est cū hoc puluere miscē aligd de optima thiriaca. ¶Et sit semptua intētio cauere ne fortia lapidē frāgētia ut saxifragia cantarides z alia fortia ledant renes excoriādo uel alias vias urinales:qre thiriaca est optima. Et hēas medicinā optimā admisce pineas z semina maluarū/maluauisci/z gūmi/z alia que renes iuuāt/z defendūt ab ulceribus.

¶Si hō renes habuerit siccos:z fuerit macilentus in quo casu multum ualet dragea Raſ. que ualet multum ad ardorē urine. ℞. semis melonū mūdatoꝝ.ʒ.xxx. seis citrulli/seminis portulace/seminis cucurbite/semis papaueris albi.aā.ʒ.ij. seminis iusquiami albi.ʒ.ij. panis çuccari ad pondus omnium:sed ego pono duplum.

Cura lapidis uesice. In lapide vo uesice fic ꝓcedas. ꝑmo ꝙsidera si strāguria hz ut ipe patiēs mingat guttatim:qz tūc lapis est in orificio colli uesice:z si fic fuerit:z hz fortes dolores fac ei clistere mollificatiuū ut eūes itestina:z conare lapidē de loco ifirmo remouē: faciēdo egrū leuare nates:z deponere spatulas:z fricare cōprimēdo leuiter locū pectinis ubi est lapis oibꝰ ingenijs qbꝰ potes. ¶Si āt fic nō remouek mitte siringā leuiter per virgā usqz ad lapidē:z ipelle:z si fic nō pōt ipelli pone digitū in ano:z iuenies lapidē:z ipelle. Caue cū siringā mittis:z alia opa facis ne loca ledas iteriora:z facias ibi ulcus. ¶Remoto lapide eger mingit:z accidētia cessant:z tūc ad curā uenies:quā sic icipies. Mdo fac ei clistere diureticū in quo sint medicine que ꝓpetatem hñt frāgēdi lapidē:deide ponas egrū in pticulari balneo supradicto:in cuiꝰ exitu uel parū ātequ exeat da ei de puluere leporis uel de aliq̄ de medicinis ꝓrie noiandis:z

cū exiuerit a balneo hoc appone emplm supra pectines. ℞. folioz nasturtij aquatici: z folioruz apij. aā. ℥D. j. z pista fortiter cū sepo arietino uel hircino: qđ est meliº: z cū bñ fuerit icorporatū in mortario calefac aliquātulū ipm in patella: z suppone per tres dies ꝯtinuos: ponēdo ipz oi die in balneo: z supponēdo emplm: z dādo ei de puluere: z his alijs put tibi videbit medicis: que oēs bone sūt z ꝓbate. ¶ Et siqs sophista uellet arguē: quare si ꝓbasti istas medicinas eē bonas ipsas multiplicas: qñ melius est hīe paucas medicinas ꝓbatas ꝙ medicias multiplicare. Juxta illud damasceni. ℥Medicamina pauca tibi tenēda sūt ꝛc. ¶ ℞º cū Aui. qui dicit. qñ vna medicina tibi nō sufficit pluta te ad aliā: qñ medicia cōperit petro: que non cōperit paulo: z cōperit vna hora: que alia hora paruū faceret iuuamētū: z maxie in lapide uesice qui durior est ad frāgēdū: z est ex diuersa mā gīatus: qñ alius est flātic° plus: z ali° plus melic°: ali° paruus: ali° magn°: ali° nouus: ali° antiqu°. ¶ Hoc scias in quocūqz loco ꝙ multotiēs in gbusdā abūdat humor grossus in uesica parat° ad lapidē: nec tñ lapis adhuc ꝓp caloris defectū ē cōplet°: z ibi adsunt oia accñtia lapidis. In quo casu facias hūc syrupū: qui cois est ad hoc: z ad leuē nouū lapidē cōfringendū. ℞. radicis fenuculi: apij: petroselini. aā. ℥D. j. semi. earūdē herbaz. aā. ℥. ſ. milij solis. ℥. ij. saxifragie viridis. ℥. j. z. ſ. ameos: amomi. aā. ℥. ij. ciceris impatoris uel siluestris/cicoree/scolopēdrie. aā. ℥D. j. z. ſ. polipodij. ℥. vj. oia hec grosso mō pistata z incisa bullīāt in lb. ij optimi vini clari z lb. ij. aque ad medietatē colet z exprimat: z in medietatē hui° colature ponat lb. j. mellis boni: z iterū coquat z optime spumet: z in alia medietate ponat lb. j. çuccari z. ℥. j. uetex cātaridaz pistataz. z bullīāt aliquātulū ut oia bñ misceant: z sumat oi die de syrupo mellino semel in hebdā. sumat. ℥. j. de syru° de cātaridib°. uel bis ꝑm vtutis tolerātiā z effectū. ¶ Jtē uadet ad hoc si radix bardane. i. lappe iuerse bñ mūdet: z ptes ējus diuidat: z in vino bono coquat: hoc vinum exhibeat cuz aliquo de puluerib° optimis ad hoc aptis. ¶ Puluis optimus. ℞. scorpiones. xx. z pone eos i olla pus terrea strictū orificiū hñte: z oppila orificiuz: z pone in furno ubi sit ignis leuis per. vj. horas: z exhe scorpiones z puluerīça: z puluerē usui reſua. ¶ Ali° puluis fit de cicadis que cantāt tpe magni caloris in arboribº: que eodem mō urunt z terunt optime frāgūt lapidem. ¶ Ali° puluis cōpositº. ℞. stercoris galli z colūbi z elleborī nigri. aā. fiat pulis z det. ℥. ij. cū aq̄ decoctionis tribuloz uel raphani uel ciceris nigri. ¶ Jtez. ℞. scarabeos qui stant in stercore bouis: z factū de illo stercore formas rotūdas: quas ducūt ante se: z sunt aīalia nigra z illos cōburē sicut cōburunt cicade ul scorpiones: z accipe de puluē eoz grana. v. de ꝙdisi. ℥. j. de stercore colūbino. ℥. j. z. ſ. z siccent z fiat pul. z sumat ex eo. ℥. j. cū aq̄ decoctionis ꝑdictoz. ¶ Jtē usus huj° decoctionis est multū utilis. ℞. milij semel pistati. ℥. xv. tribuloz. ℥. x. capil. ue. ℥. vij. scolopēdrie. ℥. v. ficuū siccarū pinguiū. vij. nūo: oia coquantur in lb. iiij. aque usqz ad lb. j. bibantur ex ea in exitu balnei. ℥. quatuor.

Curatio lapidis ꝑ incisionē: his oib° nō ualētib°: z doloribº remanētibº opz per icisionē lapidē exhere ante qz eger icurrat ethicā. Et tu si per icisionē lapidē de uesica vis educē: tibi oia ꝑus procura necessaria. s. stupas corpusculos: z oia ligamenta: postea liga crura cū coxis: ita ꝙ calcanei sint ad nates cōiuncti: z liga egrū sup discō supinum ne in hora opis possit se aliq̄ mō mouē: z tūc vnge digitū tuū lōgiorē sinistre manº: z indicē oleo ro. z itromitte in ano patiētis: cui° itestina ꝑus cū clisteri mollificatiuo eūasti: manū āt dextrā sup pectinē pone palpādo leuiter ut lapidē impellas ad capita duoz digitoz: cūqz cū duob° digitis lapidē cōprehēdisti illū ipellas ad collū uesice vsus testiculos qztuz potes: z tūc senties lapidis duritiē in loco qui est iter anū: z testiculos qui dr pitoneon in collo uesice apud coxe radicē: tūc vo cū manu dextra: rasorijū inter filū qui de ano ꝓcedit: z testiculos: z ad coxā sinistrā recte supra lapidez: ita ꝙ lapidē recte cōprehēdas iter digitū qui est in ano: z rasorijū impme: z vulnº fac per qō possit lapis a digitis expulsus exire. Si sic nō exiret cū uncino de foris te iuua: extracto lapide sue vno pūcto: z labia vulneris optime cōiūgas nō solū in superficie: sed in ꝓfundo: z puluerē de calce dictū sup suturā pone: deide albumē cū pauco oleo ro. mixtū: z bñ liga cum plumaceolis: z bindis z usqz ad plenā vulneris ꝙsolidationē cura ꝙtinuē. ¶ Jn hoc casu multa ꝑticularia sunt ꝙsideranda. ꝓmo patiētis etas. Mā pueri puberes. xiij. s. annoz uel circa sunt habiliores: eo ꝙ eoz mēbra sunt satis tenera z ꝓtus ad toleradum satis fortis. Juniores qz illi: qzuis bēant mēbra molliora z ad sanādū facilioraz: tñ minus hñt de vtute. Juuenes z senes ꝓpe iuuentutē exeūtes: qñ sanguis eoz est calus z cōpto silr calida non sunt ad incidēdū ꝙgruj: eo ꝙ in eoz icisionis loco cito gīat apa: qō qdē urinā ipedit: dolores multiplicat: q̄re spasmanf z cuz spasmo moriunf. ¶ De empticis vo dr ꝑm quosdā: ꝙ qñ sanguis eoz diminutº est: z calor ꝙ nō sunt ad apa parati: z ideo magis ꝙgrui dicūt alij: ꝙ qñ eoz mēbra nālr sunt ficca: z vtutes debiles ꝙ nō sunt apti. Et ultimā teneo sniaz: ideo qz senū mēbra lz nāliter ficca sint: cuz accñtalis eoz humiditas: etiā ꝙsolidationē ipedit vulneris: z duo ꝑdicta. s. apatis gīatio z in loco vulneris nō cōsolidato: uel ꝙsolidati dimissio sunt nō solū mortis periculū inducentia: imo mortē. ¶ Deinde ꝙsiderādū est lapidis forma z quātitas: qñ si lapis fuerit diffurcatº uel cornutus: adeo grossus ꝙ nō possit ad uesice collū ꝑduci nō debet ullo mō tāgi locus cum ferro nisi ꝓius si fieri pōt manibº cōfringat: z qō totum simul educi non pōt vna vice: pluribus vicibus educat. Et si lapis fuerit lenis: ita ꝙ eger ꝓpter eius lenitatē nō est doloribus assuetus minus leuiter dolores sustinet cum incisio celebrat melius est ergo ꝙ fit aliquātuluz asper. ¶ Jtem si lapis est adeo magnº ꝙ in collum uesice nequeat intrare illum exhere nō ꝓsumas: nam exire nō pōt nisi de uesice corpore tangeretur: z hoc esset oino mortale: sed cum instrumētis aliqñ impelle ad funduz uesice ne uenīēdo ad collū urine possit exitum denegare. ¶ Jtem si paruus est adeo ꝙ manibus inueniri nō pōt nō est extractioni ꝙueniens: qñ non facile reperit: nec inuētus pōt faciliter ad locum incisionis impelli. est ergo melius ut sit mediocris quantitatis. ¶ Cōsidera quoqz ꝙ sepe per loci noiati incisionem gīatio ꝓhibetur: q: incisio que fit per loca ista: cōsideratis pluribus timorosa est curā talem nō cōsideres: sed alijs cupidis cyrurgicis dimitte illa lucrari. ¶ O q̄ tiens quidā uolentes me mordere dente canino de me tales curas dimittente dixerūt: ꝙ ego curas illas dimittebam: q: curationis magisterium ignorabam. ¶ Hoc idem dicebant de ruptoz incisione: z ydropicoz: quorū curam ꝓpter pericula dimittebā: z de cataracta depone re: quas dimisi nō ut modum depositionis ignorarem: sed q: pericula in opere illo sepe ꝙtingunt: per que etiaz boni pfectiq̄ medici diffamanf. Neqz de lapidis incisio ne posuissent auctores accidētia supuenientia: nisi vidissent illa multotiens accidisse. ¶ Jgit accidentia que super incisionem uenīūt z mortem expectari oportet sunt dolor fortis sub vmbilico z extremoz infrigidatio cuz febris itēsione rigor: z casus virtutis: z ut fortis fiat loci dolor incisi: z supueniat singultus uēter quoqz motu extraneo moueaf: tunc interius iaz appropinquat. ¶ Signa bona sunt virtutis fortitudo: urine egressio facilis: doloris tolerātia bona: ratio forma sani sanitas appetitus: ali quādo vi nature fortiter impellentis lapidem in meatū virge impellit. ¶ Sic vidi in hoie cuius urina gnque

dieb⁹ fuit denegata quē cū instrumentis extraxi sine in cisiōe. ¶ Tu igit in extrahēdo ingeniose labora. Si vo nō potes extrahere: mēbrū liga virile supra lapidē ne retro reuertat: z supra lapidē quē facile palpādo senties secūdū mēbri longitudinem scinde: lapidemq; extrahe: z vulneri curā adhibeas competentē.

¶ De clauso hermofrodito z additione pāniculi mulieris doctrine tertie tractatus tertij. Caꝑ. IX.

s Sicut habuisti supi⁹ matrix mulieris vnū hēt orificiū lacertosuz: qđ colluz matricis uocat: qđ in cōceptione claudit iterius adeo q̄ nō posset stilus intrare: hēt quoq; uēter exterior aliud orificiuz: qđ vulua uel cōnus dicit: quare pōt fieri q̄ muliere exīte pregnāte: z orificio interiori clauso virtutis operatione retētiue matricis: qđ cum ea vir coeat tempore pregnationis z matrice clausa non obstante.

Orificia hec aliqñ claudūt errore: nec modis plurib⁹. aliqñ enim aliqua pellicula subtilis de foris sup cōnum seu vuluā extēdit que nullū habet foramē nisi q̄ uria possit exire. ¶ Cuius cura leuis est pellicula ꝑm longitudinem vulue scissa cum rasorio z forma de stupis cum rasura lardi pmixta ne dimittat ulterius pelliculam solidari.

¶ Si vo ex alia re fortiori claudat ut aliqua lacertosa duraq; carne totam illam ouritiē remoueri oportet donec in forma ueniat naturali.

¶ Si vo cōnus sit liber matricisq; orificiū sit oppilatū: ita q̄ pp hoc spmatis intectio nō possit fieri in matrice: z pp hoc cōceptio denegetur: tunc mulierē apta ꝑm q̄ in icisione lapidis diximus faciēdū: z tenaculis vuluā apt: ut videri possit matricis orificiū: z cūcta supflua cū instrīs remoue. Cauendo ne nimis de ista matricis tāgas: imo melio⁹ est de supfluo dimittas aliqđ q̄z exgsite remoueas postea habeas formā factā de plumbo grossam: quātum potes intromitte: quā oleo vngas de lilio: z in connum usq; ad matricis orificium impelle: ibiq; dimitte donec locus vndiq; sit firmatus. Deinde utat viri societate loco prius inuncto cum pinguedine anseris uel galline. ¶ Si vo clausura est ualde ꝑfunda z fortis: ita q̄ rem grossam claudentem a loco separare non posses: tunc cu ram dimitte: q; non est labor nisi in damno.

Hermofroditus est ille qui hēt utrūq; fluxum pfectuz: ita q̄ agere pōt z pati: quoz aliqui hñt vnū pfectū alium impfectū: aliqui nec utrūq; pfectū: imo hñt in orificio vulue aliqđ carnis addite: que aliqñ est mollis carnea parue z debilis tenacitatis: aliqñ fortis z neruosa. ¶ Carnea vo remouet de leui cum instrīs incidētib⁹: z cum leui cauteriçatione residui carnē semp cauēdo nālem a ferro: ul cum ligatione cum filo: qđ quotidie plus stringatur donec tota supfluitas auferat. ¶ Si vo dura sit z fortis z neruosa: ita q̄ vge virili assimilet: z maxime si tāgendo mulierē erigit: illā nullo mō ferro tāgas. nec cuz aliquo curare cogites. Mā illud peccatū est in forma ubi nā foꝛtiter errauit: quod nō potest per opus corrigi manuale.

¶ Sunt etiam quidā viri qui post testiculos hñt addita mēta duo lateralia: z in medio foueā quasi vuluā mulierum: in quā in quibusdā est foramen per qđ emittūt urinam: qđ si sic fuerit curā dimittas. ¶ Si vo ꝑfunda nō fuerit illa loca ferro tangas calido paulatine: deinde butyrum appone z escare casum expecta. Qđ si tuuz fueris cōsecutus ꝓpositū cutem regenera. Sinautē cauterium itera donec locus optime fuerit repletꝰ z ad formā redierit nālem. ¶ Quibusdā etiā accidit mulierib⁹ q̄ pāniculus quidā lacertosus qui est in orificio vulue adeo augmentat: q̄ multum depēdeat: ita q̄ mulierē afficit tedio z a viro multo minus amat. quam sic cures. superfluuz illius incide pellicule: postea cum auro calido cauterīça donec ad formam naturalem reducas.

¶ De extrahenda aqua ydropicorū: doctrine tertie tractatus tertij. Caꝑ. X.

q Tamuis liber iste ꝓncipaliter de cyrurgia dicat: z nō pertineat ad eū tractare nisi de filia ydropisi ubi cura ferri exigit: tñ quoniā multi audacter de aqua extrahēda a coꝛporib⁹ ydropicoꝛ se itromittūt: z qñ liber etiā aliqlē cōtinet in aliis medicine ptib⁹ charitatez causas signa z ydropisis diuersitates: z paucas curas per me expertas in hoc libro ponere nō recuso: z specialr: ut scias ubi debet fieri opatio manualis. ¶ Dico ergo q̄ ydropisis est egritudo composita in qua superflua mā frigida coꝛpus inflat totū ultra debitā quātitatē: aut loca uacua que sup fluam materiā recipere sunt aptiora.

¶ Huius egritudinis spēs salernitani dixerūt eē quatuoꝛ in his disponē cacetică que est ydropisis ꝓambula numerātes. sed auctores arabes oēs in vna ꝙuentūt ueritate dicētes q̄ sunt tres. Una in qua flegma crudū cum sanguine mixtū per oia mēbra diffundit: z totum inflat coꝛpus: z dr yposarca. ¶ Alia cuius mā est aqua citrina que ad ꝓcauitatem uētris fundit sub iface: z ad ꝓcauitates que uentrez sequunt: z dr ascites. ¶ Tertia in qua uētositas grossa z frigida mā resoluta diffundit ad uentris cōcauitatem: que dicitur timpanites.

De ista ydropisi qdā leuiter iudicāt dicētes q̄ yposarca sp fit ex friditate: timpanites aliqñ ex calitate: sed utplm ex friditate. ascites utplm ex calitate: z raro ex friditate. Sed uez est q̄ oēs iste spēs fiūt ex frigida ꝙiuncta mā: z pp ꝑ uerū dicūt illi qui oēm egritudinem ydropicaz appellāt mālem frigidā: z q̄ ois ydropisis spēs ex calore uel friditate ꝓcedente poterit uenire: nihil enim ꝓhibet qn epar caliduz seu sua ꝓpria caliditate uel totius coꝛporis ut in febꝛibus possit adeo debilitari q̄ possit mām frigidam z flegmaticā gīare. ¶ O quotiens hec vidimus: ideoq; ueruz est q̄ antecedēs ydropisis causa est epatis debilitas: ideo quidā salernitani descripserūt ydropisim eē digestiue vtutis errorem: que nō est bona descriptio q: soli epati nō ꝙuenit. debilitas ergo epatis est causa remota: z magis remota est ciboꝝ z potuuz inordinata receptio: z alicuius alterius membi debilitatio ut stomaci renum matricis pulmonis z dyafragmatis: ex quoꝝ debilitate debilitatur epar.

¶ Causa minus remota in ascite est q̄ humiditas aquea nimia ꝓpter debilitatem in epate gīata: ꝓpter eius multitudinem: aut ꝓpter eius grossitiē: aut ꝓpter viarū oppilationē: que nō pōt tota per vias debitas ptrāsire: tendit ergo ad uacuū uētris ꝓpter eius aptitudinē. Mā quedā uenarū orificia ad sumen tēdentia: ꝓpter illius humiditatis multitudinē aperiunt: z vias per quas pueri aīa tiuitatem urinam emittunt ad sumen: q: collū uefice eorum nondum est apertum: z illa est maioꝛ virtutis penetratio q̄z illa per quam santem expellit per ossa.

¶ Causa antecedens in yposarca est coꝛruptio digestionis tertie: per quam cibus quartus qui debet assimilari conuertitur ad flegmaticitatem z cruditatez: ita q̄ abhoꝛrēt eum membꝛa z non consimilatur. z hoc est in plurimū: z pōt esse digestio prima z secunda.

¶ Causa vo coniuncta est ipse cibus quartus coꝛruptus: a membris derelictus: qui per membꝛoꝝ superficiē per carnem dispargit in ipsa quasi limpida faciēs vulnera.

¶ Causa antecedēs i timpanite est coꝛruptio digestionis prime: ꝓpter debilitatem caloris stōci agentis in mām: quare ꝙuertit in uapoꝛes: z abhoꝛrēt euz mēbꝛa: z qñq; est calor extraneus stōci z intestinoꝝ: qui non oꝛdinate agit: imo cremat partem aliquam adurens mater iam: z illam conuertens in uaporem.

¶ Et causa ꝙiuncta semp est uentositas a materia resoluta

que utplurimum ascendit ad dyafragma in principio: et inde multiplicata descendit.

Signa iter ydropisim ex precedēte caliditate: et precedēte friditate distinctiua: sunt medico necessaria. ¶ Et gdā uolūt eē ꝓtēti urine iudicio: iudicantes ydropisim ex caliditate cū urinā videāt rubeā: de signis alijs nō curātes: et sepe hi decepti fuerūt. Mā epar ex quacūq; cā debilitet: etiā ex frida: facit urinā rubeaz aliqñ: qñ nō pōt discernē sanguinē ex urina: et modica sanguis ps rubificat multā urinā: sicut modica ps croci plurimā tingit aquā. ¶ Est ḡ per urinā aliquotiens alr q̄z p urine rubedinē iudicādū. Mā si in yposarca videat urina rubea: semp erit grossa in sba: pp flegmatis grossitiē et sanguis: et si cā precedēs fuerit friditas urina erit plus in medio rubea q̄z in circūferētijs: et erit turbida et munda: et plus in q̄ntitate. Et si cā precedēs fuerit calā/erit plus circūferētialr rubea/et minus grossa/et minus in q̄ntitate nisi per hec epar fuerit iduratū. Mā tunc in pncipio uria multiplicat et subtiliat: q̄uis in fine ois ydropisis calor minuat: et est signū ualde maluz. ¶ In asclite ꝙ que fit ex frigida/lz aliqñ urina videat rubea: est minus rubea q̄z in ea que fit ex calida: et est in quantitate plus grossi/or: in ea que fit ex calida: et est subtilis pauca et est in superficie plus citrina ad quādā tendēs subutriditatē: qd dictū est de urina in asclite quātū est de rubedine dict in timpanite. Mā ex quacūq; causa debilitet epar pōt urina rubea apparere. ¶ Signa vo alia inter yposarcā et asclitē: et timpanitem distinguentia satis sunt aperta.

Signa yposarce. ¶ Maz in yposarca totū corpus tumet: ita q̄ facies/et brachia/spina/et collū/et oia mēbra ut in q̄cūq; pte corpis digitū impsseris facies tibi foueā: et remoto digito iterū redit ut pus: et oculoz palpebra est inferior: ualde tumida: et magnū signū distinctiuū utrū yposarca sit ex precedēte frida uel calida/est q̄ in precedēte frida ꝙiūcta oculi est ualde discolorata cinerītia ul pallida. Si fiat ex precedēte calore est citrina ul sbruffa: qd etiā scitur si febris precessit aut est pñs: aut apa calidū precessit: aut durities succedēs apa calidū manifestat: et hec ultima locū habēt silr in asclite. ¶ Sitis quoq; est signum opportunū et discretum. Mā lz ois ydropicus sitiat ꝓpter mēbra superiora epar ꝓpter humidā mām pcipitantē inferiº deficcat: tñ ydropicus ex caliditate palatū semp siccū sentit: et fumum calidum ab inferius ascēdentem qui tenet os meri: et membra pectoris in continua siccitate.

Signa asclitis. ¶ Asclitis propria signa sunt q̄ collū et brachia pectus et oia mēbra supiora gracillant/uox subtiliat/solus uēter iflat/et crura/et pedes/qui aliqñ iflant in pncipio: pp vtutis fortitudinē ad extrema nociuā māz expellētē. Si uēter pcutit/audit q̄si sonº utris de corio vino pleni.

Signa timpanitis. ¶ In timpanite solū inflat uēter et stōci regio: et oia mēbra tā pedes q̄z alia fiunt gracilia. ¶ Et si uēter pcutit audit sonus sicut timpani: et est in eo minor grauitas q̄z in asclite: et maior tēsio: et si uētrē eiº cōprimis: et cuz eger in latus de latē pmutat. ¶ Curas distinctas et pticulares repies in libris medicine q̄tū est ex ordinatiōe diete diuersorūq; medicaminū plixioz: qñ ut dixi ego nō ponā nisi pauca gbº longo uti tpe ꝙsueui.

Cura yposarce. Cū ergo regimē yposarce ordinaueris da ei troiscos de lacca cū apoçimate de radicibº oi die: de q̄rto in q̄rtum: pillas de agarico ei dones: et cū tumor delinescere ceperit et minui: si fuerit estas: fac egrū in harena sedere: si frida in loco ubi sol pcutiat cū vtute: uel fac illum per altū montē ascendere soli oppositū ut eger ualde sudet: et totū corpus exterius caleſiat. Si fuerit in hyeme ponat in ficca stuffa: ita tū q̄ aque nullatenº appropinquet. ¶ Apoçima de radicibº sic fit. ℞. corticū feniculi: et apij. aā. ʒ. x. seminū apij: squinanti: ameos. aā. ʒ. v. rosarū ru. spice nar. aā. ʒ. iij. coque in lb. duas aque usq; ad vnā cola/et serua: ad cuiº ꝙseruatiōez ponas parū mellis. ¶ Trocisci de lacca sic fiūt. ℞. reubarba. lacce. aā. ʒ. ij. semis apij: spice: ameos: amigdalarū amararū: mastices: squinātī: seminis iunipi: costi: amari: rubee: cap. foris. aristologie ro. gentiane. aā. ʒ. j. et ʒ. fiāt trocisci. ʒ. j. vnus sumat cū ʒ. iij. sup: radicti apoçimatis. ¶ Pillule de agarico: sic fiunt. ℞. agarici. ʒ. x. succi eupatorij: reubarbari: aristologie rotun. aā. ʒ. ij. panis çuccari albi. ʒ. v. fiant pillule. Dosis eius. ʒ. ij.

Cura asclitis. Si videris asclitici cū signis cām calidā precedentē fuisse significatibº: urina si fuerit pauca et rubea: et ꝙtus debilis: de tali egri salute despes: qd peiº fuerit si febris fuerit in pñti. ¶ Si vo signa demōstrēt cām fuisse frigidā et eger est fortis: vide si uēter est satis durus: et tūc fac ipm uti syrupo acetoso: facto cū seminibº: et cū çucca. et des ei pillulas de reubarbaro: que fiūt sic. ℞. reubarba. succi eupatorij: semis endiuie. aā. ʒ. iij. agarici. ʒ. v. fiāt pille cuz succo endiuie. Dosis. ʒ. ij. sumat oi hebdā semel. ¶ Si vo eēt debilis: nō tñ nimis: posset sumere loco pillarū hos troiscos. ℞. seminis endiuie. ʒ. x. esule/succi eupatorij/agarici. aā. ʒ. ij. et. ℈. ij. rosaz: et semis citrulloz. aā. ʒ. v. et ʒ. fiant trocisci cū aqua decoctiōis fenicu. dek cū syrupo acetoso: et de seminibº. ¶ Uēter emplet cū empto facto de duabº ptibº stercoris bouini: et ptibº singulis fimi capni boli arme. sulfuris et salis distēperatis cū aceto forti.

Cura Timpanitis que raro curat: et spālr cū a dyafragmate icipit: et cū est ꝙfirmata: coxpº cum pānico calido euaporare: et sumere ekuartū de baccis lauri et suppositorioz appositio uētositatē dissoluentiū: et famē patia uētositatē gūantibº abstinere: uētrē fortiter cū aspero pāno sepe fricare. ¶ Electuariū de baccis lauri sic fit ℞. foliorum ruthe. ʒ. x. ameos/cimini/nigelle/leuisticī/petroselini macedonici/origani/carui/amigdalaz amaraz pipis nigri/et lon. mētastri/dauci/acori/baccarū lauri/castorei. aā. ʒ. ij. serapini. ʒ. iiij. oppopona. ʒ. iij. fiat electuarium cū triplo sui de melle. Hoc ekuartū mirabilr uētositatē ꝙsumit: et multū ualet i colica uētosa. ¶ Cōfectio suppositorij uētositatē per iferius dissoluētis. Recipe cimini/foliorum ruthe viridis. aā. ℥ß. j. mara. radi. bzionie/radicis mali terre: et radicis rapha. aā. ʒ. ij. salis nitri. ʒ. j. fiāt suppositoria cū melle. ¶ Si vo cogñscis ydropisim eē ex cola: tūc nō obliuiscaris lateri calitati succurrē: nec aquā seu mām negligas frigidā cū calidis eē curādā: qñ si caliditatē oino negligas semp augmētat: et epar plus debilitat: et ex hoc mā multiplicat: et si aquā dimittis seu frigidā mām: et calidā curas simplr nihil ꝓdest. ¶ Utile est ergo dare cuilibet ydropico ex calida cā pro potu de lacte: aquā decoctiōis solatri/et endiuie: et in illa aq̄ coquē suos pullos: et est utile bibere syrupū acetosuz cū seminibus. ¶ Et ego pono curā cū qua meo tpe curaui duos de asclitī ex calida cā: ut tibi sint et alijs in exēpluz: q̄uis plures alios pcurauerim: in gbº cura in eis facta nihil ꝓtulit. ¶ Facio fieri syrupū platearij p hunc modū. ℞. succi scariole. lb. ij. suc. apij. et petro. aā. lb. j. bulliant cū ʒ. iiij. aque esule masti. seis feni. apij. aā. ʒ. ʃ. usq; ad lb. ij. colentur et fortiter expmat et addat çucc. lb. j. et bulliat ad pfectionē. Cū vis abigne deponē adde reub. ʒ. ʃ. et pmitte parū bullire et usui rebua. Dek in mane cū aq̄ decoctiōis. feni. bis in hebdā ꝑm tolerātiam et effectū. ¶ Uēter totus ꝑter ptē epatis emplo emplet ꝑdicto facto de sterc boꝝ et aceto: et sup epar pone emplm factū de. ʒ. ij. farine ordei: rosarū sandali al. et ru. aā. ʒ. ʃ. cāphore. ʒ. ij. distēperet cū aqua ro. et aceto. ¶ Optimū etiā est dare si

lebris nō est/lac capr:arū:sic exit ab ubib⁹ in teluno stōco ¶ Et qñ incipit uēter minui/z vt⁹ fortificari/pone egrū in balneo ubi coctū fit sulfur z sal/ubi faciat paruā morā Nā lz ex pte māe indigeāt exiccatione:tñ mēbra eoz ni mis arida fierent. Quare lz in aliquib⁹ aliqua parte de/ficcatiua medicamina deficcentur:membra remanēt in ariditate nimia:quapropter ethici moriūtur. hec omnia ergo oportet te exquisite prouidere.

Curatio Que fit cuz ferro in sola conuenit ascliti quā qdā audacter aggrediunt nullis cō sideratis pticularib⁹:qñ ignorāt oīno sciam medicine. ¶ Vidi quosdā qui senes/iuuenes/fortes/debiles vno z eodē mō curare uolebāt incidēdo cutē circa vmbilicū z oēs incisi utplm pribāt. Propter hoc ab eoz ope in alio nō cessabāt:lz tu ꝓ⁹ ꝓsidera si fuerit eger iuuenis z fortis:qñ si fortis nō est:ferri curā nullo mō adhibeas: nec de senib⁹:nec decrepitis ꝓsidas fortitudine simulata qñ ipossibile est senē inuenire fortē:in quo sit ydropisis ꝓfirmata. ¶ Si ḡ iuuenē fortē inuenies icisionis opus cū effectu petētē:de cui⁹ es salute per alia expta remedia desperat⁹:quere ſbtilr utrū ydropisis fuerit ex pncipali epatis cā:qñ tūc opz icisionē fieri ex splenis latē. Si vo splen fuit añ pncipiū ydropisis vitiatū:opz q ex latē dex tro fiat icisio ifra epar. Si vo mēbroz supioz cā:ut stōci dyafragmatis uel alterius supioris facta fuisset:tunc opz incidi supra pectinē in fundo uētris in loco medio illioz Si vo in muliere fuisset cā mris:tūc solū fit icisio ppe vmbilicū. ¶ Cū ḡ locū cū his ꝓsideratiōib⁹ noueris ici/dēdū:fac egrū erigi:z uētrē ei⁹ ad iferiora pmi:ut quātuz potes aq descēdat:z fac ipm comedē parū z panē tostuz sup carbonib⁹ vino ifuso:deide fac ipm sedere corā te in ter brachia fortis alicui⁹ viri tenētis ipsum ne in hora tui opis moueat. Et tūc accipe cū digitis man⁹ finistre pelli culā miracis in loco ubi vis icisionē facē:z illā pellē pfo/ra:cū sagitella fm lōgitudinē ducēdo corpis:ita q nō tā gas fisacē totuz miracē pforando: z fisac detegas:ita q vidē possis illō:quo viso pellē in qua vuln⁹ fecisti supi⁹ vsus caput eleua per vni⁹ digiti lōgitudinē uel duoz:tūc fisacē pfora z pone ibi canulā z exhe de aq ḡtū ad ꝓser/uationē vtutis videris expedire supiorē pellē sup fisacis vulnus pmitte descēdere:qñ nihil inde pellis exterioz vulnus coopiens pmittit exire. Dane vo iterū pellem eleua donec vulnera fm rectitudinē opponant z canu/lā mitte z exhe de aqua:vtutē semp ḡtū poteris ꝓseruā/do/z facies sic donec aquā auferas/z nō totā / sed partez dimitte quā postea ꝓsumes cū alijs medicis sibi ppriis. ¶ Hoc notato q tpe exctionis aque eger debet bonis cibis z potib⁹ refici z odoriferis z tocūdis bonū sangui/nē gñantib⁹:z spūm multiplicātib⁹ ut brodijs bonis gal linaz z caponū cū vino bono z aromatico. Nā ois eūo magna spūs diminuit:z diminutio spūum vtutes dimi/nuit:z etiam virtutes diminute spūm diminuunt.

¶ De ficu z cancro z ulcere in virga virili. doctrine tertie tractatus tertij. Cap. XI.

f **Icus est** quedā excrescētia:que nasci tur supra preputiū vge:z ali/ quādo sup caput:que quidē aliquādo est mol/lis ut de flegmatica gñata mā: aliqñ dura ut de melica: que si corrūpat trāsit in cācrū. ¶ Lācer fit in virga:sicut in alijs dixim⁹ fieri mēbris. ¶ Ulcera uentūt ex pustulis cakis vge supuentētib⁹: que postea crepant uel ex acu/tis humorib⁹ locū ulcerātib⁹:uel ex cōmixtione cū feda muliere: q cuz egro talē habēte morbū de nouo coierat.

Cura Ficus flegmatici est ligatio cuz filo uel totalr ablatio z loci cōsolidatio:ut sciūsti. ¶ Me/lācolici vo cura est dubia. Curak tñ ante corruptionē cuz tempatis mollificatiuis:ut habuisti in cura sclirosis seu duri apatis in cura gñali:qui mollificat⁹ cū oib⁹ et⁹ radi cib⁹ auferak. ¶ Securior tñ modus auferēdi illā excre/scētiā est tāgere cū ferro calido:z postea ponere butyruz usqz ad casuz escare:postea iteruz tāgē cū ferro calido:z sic successiue z leuiter opari donec tota supfluitas sit ꝓsūpta

Lancer vo nō curak nisi mēbrū ifectū totalr auferak. Nec est aliq̄ via melior ad auferēduz q̄ fit ignis. locus ergo infectus cuz suis radicib⁹ cōbura tur:z postea mūdificatiuum de apio supponak:z ad ultimuz cū deficcatiuis fortib⁹ figillet. ¶ Nō. hic nō dimit/tas quin sup partem sanam ponas continue defensiuuz z specialiter illud qō fit cum bolo armenico z terra sigil lata locum sanum a corrosione defendit.

Ulcera curank cū fortib⁹ absterſiuis: que qñqz in grossant labia pputij:ita q videnk ibi fie ri ueruce:que non curank nisi illa grossities auferak:ad qō multū ualet hec medicina:que grossitiem remouet z desiccat. ℞. vini albi optimi. ℥.j. viridis eris. ʒ.j. auripig mēti. ʒ.ij. terank ſbtilissime z ponank in vino/z sepi⁹ mo ueak z usui reseruet:z q̄to plus antiquak tāto meli⁹ in il lo vino madefiat pānus lineus uet⁹:z ponak supra locū egrū. Nā ulcera desiccat z ꝓsolidat z cancrum interficit. ¶ Si vo nō est ibi nisi sola excoriatio appone vnguētū albū nostrū:uel solū pānū lineū ueterē in aqua ros. cali da:z lauek z fricek z subtilissimus pānus lineus alb⁹ sup ponak. ¶ Itē puluis faci⁹ de cucurbita ficca z aloe mul/tum ualet. ¶ Item multū ualet puluis de cortice bugie que est radix berberis si ficcet. ¶ Sigs vult mēbrū ab oi corruptione seruare. Luz recedit a muliere quā hēt su spectā de imūditia lauet illud cū aqua cū aceto mixta.

¶ De emorroydibus ragadijs z fistula in ano. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap. XII.

e **Morroydes** nomen est cōmu/ne mēbri z egritu/dinis. Nā emorroydes sunt uene que termināt tur in ani margie que sunt uene. De vo uene aliqñ ape/riunk aliqñ corrodunk aliqñ apostemank. ¶ Luz enim sanguis qui per illas descendit adeo multiplicak q non possit in uenarū corporib⁹ ꝓtineri:si fuerit subtilis z cali dus in cōparatiōe uenarū aperit orificia. Si fuerit gros/sus flegmaticus generak ficus. Si fuerit grossus coleri/cus gñat moralem z attritā eminētiam. Et si fuerit gros/sus melicus gñat ꝓdilomata. ¶ Fit etiā aliquotiens tā/tus humoz decursus q apata facit diuersa fm q in mē bris alijs diuersank: que quidē apata fistulā pariunt nisi eis citissime succurrak. ¶ Sanguis tñ ad anū per emoz roydas uenies semp grossus est sanguis alterius corpo/ris cōparatione. ¶ Sanguis qui currit per uenarū ap/turā periodicus nō debet restringi:nisi adeo supfluat q egrū debiliter:sed bono debet regi regimine. ab oibus aliqñ defendēdo cibarijs qui sanguinē acutū z grossum hēant gñare. Nā ex hoc periodico sanguis fluxu corpus a multis egritudinib⁹ ꝓseruak:ut lepra melia z mania/z alijs plurib⁹. Immo si ꝓsueuit currē/z cessauit/est dignū q cū ingenio ꝓuocet. uerū si est adeo currēs/q epar in de debilitarek/posset per hoc ydropisis gñari:qñ sāgui nis nimia amissio diuturna causa est ad factēdū ydropi/sim magis potēs. Ideoqz opz ipm currentē sanguinem ꝓstringere cū nimis ipm videres abūdare. Medicine cōstringētes z ꝓuocātes in hui⁹ fine capli notabuntur. ¶ Nō q excrescētiaz illaruz que dicunk emorroydes: quedā fiunt ex ani marginē:z ille nimis sunt timende: quedā itra/z eā. ¶ Itē quedā fiūt ex pte posteriori vsus spinā/z ille min⁹ timenk. quedā ꝛ vsus radicē vge:z illa plus timenk:qñ maiorē dolorē cānt:z qñ uria p eas ali qñ denegak. ¶ Ficus cogscunk:qñ est fine colore:z si colorē hēt est cineriti⁹ seu pallidus:z est ualde mollis:z hēt pedem subtilē sicut eēt pediculus fic⁹:z aliqñ emittit quādā subalbedā supfluitatē:z eius cura est leuis.

Curatio pediculi z ficus est ut hēas filū sericum fortē z stringas pediculi eminētiam:ita

bñ q eger sentiat strictură: z quotidie stringe plus filuz donec pediculus totalr incidat: z cadat ficus: postea cuz deiccatiuo medicamine resiđuũ deiccetur.

Moralis siue atricꝰ magnũ facit dolorẽ: z ẽ emnẽtia rubea hñs pua capita: fić i moro celsi: z ẽ subrubea ad purpureũ tẽdẽs colorẽ. ¶ Et huic nisi succurrat mitigãdo dolorẽ: aliq̃n gñat apa. ¶ Et eiꝰ cura est flõmia basilice lateris eiusdẽz in vno die: in alio de saphena eiusdẽ lateris. Deide si ꝙsuetꝰ fuisset i de fluxũ sanguis hie ꝓuocet. si nõ: nõ: qm̃ in non ꝙsuetis sanguis nõ dz per emoꝛroydas ꝓuocari. ¶ Deide dolorez mitiga cũ spãli z ꝓbata medicina: que ualet ad tenasmonẽ: z ad oẽs dolores ani: ꝑ quã fui honorẽ z utilitatẽ multotiẽs ꝙsecutꝰ: z fuit nobil alexãdri. ℞. thurris/mirre/litij/croci. añ. ptẽ. j. opij ptes duas: terank: z ꝙficiank cũ vitello oui: z mucillagine psilij: z oło ro. z fiat ad formã vnguẽti: de quo vngat lichinium: si dolor est itra: si foris supponatur distẽdat: z loco dolẽti applicet. ¶ Aliud haliabbatis: qm̃ est ibi cũ calore dolor. ℞. ceruse. z. v. litargiri. z. iij. iusgami al. z. ij. masticis. z. j. oła terank z cũ vitello oui: z oleo violato: fiat vnguẽtũ. ¶ Aliud eiusdẽ qđ est bonũ qm̃ dolor est cũ apate nõ multũ calido qđ maiori idiget resolutiõe uel maturatione: qm̃ resoluit z maturat: z ualde dolorez sedat. ℞. foliorꝝ malue/florꝝ camo. melliloti. añ. ʒiij. j. fenu. seminis lini. añ. z. iij. lẽticularũ excortatarũ. z. x. coquank oia in aq̃ donec dissoluank: z aqua tota deiccet: z ponat in mortario: z optime pistet: deinde addank duo vitella ouoꝝ: z de oleo violaceo: qđ sufficit ad formã vnguẽti. ¶ Itẽ aliud bonũ ad doloris sedationẽ cũ oleo antiquo calido locum embroca dolentem.

¶ Si vo huiꝰ loci apata uenitũt ad sanie: nũq̃ expectes q ꝑ se crepent ab exi: qm̃ tũc semp ul' ut ualde ꝓmũ inuentes q foramẽ qđ videbis exteriꝰ grossum usq̃ ad interius perforat intestinum. Illud ergo festinanter apt an teq̃ digestionis habeat complementum.

¶ Si vo locus sit emoꝛroydibꝰ ipedit: z magnũ nõ faciant dolorẽ nec apationẽ: z vis ista deiccare: z ꝙsumere: duobꝰ modis potes ꝓcedẽ/aut cito ut pp hoc hẽt locũ i fortl: z cito cura ẽt: sicut h aliq̃ fiũt pena desideráti: z tũc semp appone aliqđ de melle anacardi uel vnguento rutorio aliquo de dicẽdis: uel cũ ferro tãge calo: qđ plus ualet. ¶ Si vo delicatꝰ sit z debilis debilr z longo tpe deficca cũ suffumigationibꝰ factis cũ pulpa collogntide de semie mirtillorꝝ z foliis z corticibꝰ capparis z mirre: z nuce cipssi z galle: z sedẽdo in aq̃ decoctiõis eoꝝ: quorũdã uel oiuz. Mã hec oia loca denigrãt z deiccãdo cadere faciũt. Et ego nunq̃ ibi medicamẽ apposui coꝛrosiuũ: z si aliq̃n apposui multũ caui ut illud ponerem cuz mẽsura. Mã Rasis tenẽs opinionẽ semp libentius usus suz cauterio pũctuali actuali. ¶ Modus exprimenti qđ emoꝛroydas adeo ꝙsumit q post. ix. dies nõ appeat uestigiũ: z est de meis secretis. ℞. radices tapsi barbassi: z laua z deficca in furno q̃n exhik panis: ita q nullo mõ cõburank: sz ipaꝝ ꝓuata vtute deiccenk z fiat ꝓlus: de q̃ sumank. z. ij. vitellũ vniꝰ oui: farie tritici. z. ij. iconpenk ad inuicẽ: z in sagimie uel oleo bono fricenk in patella: z fiat vna crispella q̃ sumat oi die in ieiuno usq̃ ad. ix. dies

¶ Si vo doloꝛ eẽt in loco cũ uenaꝝ plenitudie sine apate uel supdictis eminẽtijs: z eger sentiret dolorẽ in spina: z grauedinẽ capitis z totiꝰ corpis: z maxie si ꝙsueuit sanguis fluxũ hẽre: z lõgo tpe nõ habuit: tũc fluxus sãguis ꝓuocet: qđ facit succus cepe z porri: z fit optie si radices porri mũdas: z recẽtes acuis in formã suppositorij z cuz ea frices locũ inũctiẽdo z exhẽdo donec alicui' illarũ uel pluriũ aptak orificiũ. ¶ Jdẽ facit radix malue iũncta fel le tauri. ¶ Aliud. ℞. mellis ptes. ij. floris eris ptẽ vnã z misce: de quo vnge lichinium z appone.

¶ Cuz aũt currit sanguis plurimus: z hõ debilitak succurre ei cũ trociscis de karabe: qui ualẽt ad restringẽdũ sanguinẽ emoꝛroydarũ z mẽstruoꝝ. ℞. karabe/gũmi nuc. balaustie/lacce/succi barbe hircie. añ. z. v. thuris. z. ij. opij z. iij. fiãt trociści cũ mucillagine psilij: tũc vnusqsq̃ põderet. z. ij. z sumak vnus cũ aliquo syrupo stiptico. ¶ Circa locũ utaris suffumigatiõibꝰ siccaꝝ rex: ut gallaꝝ psidiaꝝ nucis cipssi: mirtillorꝝ: z silĩ: z h recepta copulas glãdiũ corꝛices granatoꝝ grosso mõ tere: z cũ optimo vino coque: z de illo vino locuz laua mane z sero: ualet ẽt suffumigatio cũ radice tapsi barbassi. Maz tapsus barbassus hẽt magnã virtutem in emoꝛroydibus: siue sumptus intus: siue emplastratus: siue suffumigatus: ita q sup alias res simplices habet in hoc ꝓpꝛium iuuamentum.

Condilomata sunt duraꝛ: ut scrophule: z curank dissoluẽdo: z mollificãdo: sicut de scrophulis z apate duro diximus factẽdum.

Aliquãdo post emoꝛroydas que diu cõcurrũt uel ꝓp apa nimis in loco maturatũ z idiscrete curatũ: accidit q iteſtinũ grossuz pforak: ita q foramẽ apparet exi in natibꝰ z maxime ꝓpe anum: ita q per foramẽ illud exit uẽtositas uel egestio aliqbus ꝓtinue: aliquibꝰ tñ qñ uadũt ad latrinã: qđ gdẽ foramẽ ani fistula nũcupak. ¶ De ista simplr multi cũ audacia se nullis ꝙsideratis ꝑticularibꝰ itromittũt: z hãc z illã eo dẽ mõ curare nitunk nullã iter vnã: z aliã differẽtiã facientes. Sed te sic nõ opz ꝓcedẽ: imo dispõnẽ fistule tibi neciuz est ingrere diligẽter: z hoc utrũ foramẽ qđ est interiꝰ tñ exteriꝰ sit q corꝑa lacertoꝝ ani trãseat: quoꝝ notitiaz habuisti: opz tũc si fistulã expedit curare q nõ superueniat petoꝛ egritudo: qđ est fine uolũtate stercoris emissio oi hora. ¶ Itẽ ꝙsidera utrũ ex foramie multuz exeat de mã aut parũ: z si multũ utrũ sit laudabillis uł vicosa. ¶ Itẽ si sint ibi doloꝝ relige uel tumores: qm̃ he dispõnes uarie cogũt curã penitꝰ uariare. Mã ut dictũ est i aliquo loco huiꝰ libri: ꝑbus opz dolorẽ sedare. s. feruorem z tumorẽ: deide ꝓba si fistula lacertoꝝ ſbam supꝰ ascenderit: qđ scies si digitũ in ano posueris: z tentã plicabilem posueris in fistula: z cognoueris ubi tẽta cũ digito obuia uit: tũc ꝓcipe egro suũ stringẽ anũ: qz tũc per lacertoruz cõpressionẽ anus stringit. Et tũc scies si fistula sit supra musculos aut ifra. ¶ Itẽ si fistula sit supꝰ muscꝰlos z egro nõ eunte ad latrinã ex fistula exit uentositas aut stercus. ¶ Oz si fistulã inueneris musculoꝝ subam in altitudie supare: tũc cũ ferro uel medicia causticа nullatenus apꝰ propiques ne fiat illa quã diximus petorẽ. Sed doce illũ locũ tenẽ mũdũ cũ lauatõe aque mellis cũ mirra z cũ aliquo mũdificatiuo: ita ne dispõnis malignitas augmẽtek z cõfortek eger hãc portare dispõnẽ ꝓ ipsiꝰ meliori toto tpe vite sue. ¶ Si vo foramẽ qđ est itra anũ fuerit infra musculos ꝓpe anũ: uel ẽt in ptẽ mediã musculoꝝ: tunc põt cura pfecta fieri/si tu amas: q̃uis parũ aut nihil hũiditatis egredik: uide tñ si egro sit melꝰ portare illam dispõnem: qr per eã corꝑa a multis supfluitatibꝰ purgatur. ¶ Et in hoc q si egro anteq̃ ibi eẽt fistula sanguis per emoꝛroydas currere ꝙsueuit: z postq̃ habuit fistulã nihil currit de sanguine: sed anus est in alijs ptibꝰ totus sanus: maxime si ꝙsitek egro q postq̃ illã habuit fistulã nullũ in dorso sentit dolorẽ: quẽ añ fistulã sentiebat: tũc ibi caue ne labores ad istã fistulã figillãdã: qr faceres ꝯ ꝓceptũ nobilissimi ℔yp. qm̃ per hãc vigilãte fistulã oẽs alie sũt eicatrizate. Fistula vo hec apta dimissa emoꝛroydaꝝ locũ tenet. Vit eni ℔yp. Emoꝛroydas sanari antiquas ꝛc. ¶ Si curã tñ desideras potes illã vno triũ pficere modoꝝ. ꝓmo ut acũ plũbeũ ponas in foramie exteriꝰ: z tꝑm acũ per anũ exhas: z acus illa fortem filum habeat duplicatum: z extracta acu duo fili capita strige ad inuicem ponẽs supra locũ aliqđ durũ: z oi die filũ strige donec tota caro quã filũ cõprehẽderit detruncet. ¶ Si vo vis citius operari imisso filo filũ a duobꝰ eleua capitibus: z totã carnem cum nouacula incide donec filum sit

penit⁹ liberatū. ¶Si aliter vis facere cū fili extremo pā nū lineū liga adeo grossum q foramē impleat: z illū pā nū ab vna pte.s.cui⁹ desideras destructionem: vnguēto vnge ruptorio: z mitte cū attractiōe cū filo: z capita pānī necte: z caro a pāno cōprehensa decoquit: z denigratur: qua denigrata suppone butyruz ad escare casum: postea mūdifica: z cōsolida: tñ meli⁹ est ut ultimū cure modū cū ferro factas cōburēte. ¶Et nota q fistula que fit in hoc loco: aliqñ est maligna z virus corrosiuū emittit: z quidā tūc uolūt curare cuz ruptorio: q̄re ibi factū est iomenuz. Sed in hoc casu. s. qñ fistula est maligna nō est q tñ ua leat sicut ignis. hec enī oia cōplet. Mā superfluū remouet: z corruptū locū rectificat: cōpl⁹onē ipsi⁹ corrigit: nec pmittit q per locuz mā corrupta dispgat. ¶O fratres quot ego cognoui laicos qui quoscūq; hēbāt cū ruptorio curare uolebāt: et cācros z fistulas: z oēs excrescētias z creaturas: z credebāt per illud ruptoriuz. ℣. in oib⁹ operibus supare. Et mirū qñ q̄to plres icurrūt errores tāto plus irascunt z ipsoruz ruptorio plus utunt. ¶Et q̄re qui nō hñt vinū ad bibēdū bibūt acetū z aliūde vinū petere dedignant: q̄tuncūq; sibi aceti pot⁹ noceat: z cū ipe fit irat⁹ sitim nō patit: nec aliūde potū querit: sed ad suuz acetū reuertit: donec spūalia deficcent. Sed si vinoz haberet coptā: z ipsoz bñ sciret nām nō hēret de aceto nisi forte cū uellet cū eo colerā rep̄mere: z tūc et de ipo sumeret tēperate. ¶Tu vo lege diligentē mediciaz: z mēbro rū cognosce cōpl⁹onē sicut ad plenū est alibi ostensum.

Ragadie seu scissure aliquotiēs fiunt in ano ex humoz ibi cōcurrētiū siccitate que curant: cū cibis z potib⁹ humectantib⁹: z cū sessione in aq̄ decoctiōis: malue bismalue: z aliaz herbarū: z reruz humectātiū: z unctiōe unguēti rasis: qđ scissuras ani remouet: z mīcis. ℔. olei. ro. ℥. iij. cere. ℥. ſ. ceruse. ℥. j. plūbi usti. ℥. ij. amidi: dragagāti. aā. ℥. j. opij: cāphore. aā. ℥. ſ. z duo albumia ouorū: z fiat unguētū: sic̄ fit unguētū albū.

¶Itē ualet usus pillularū de bdelio que ualēt ad emoroydas: z oēs ani egritudies: in gb⁹ est nec̄ia uētris purgatio: que sic fiūt. ℔. mirabolanoz nigroz: z chebulorū. aā. ℥. x. serapini. ℥. ij. nasturtij al. ℥. ij. bdelij uarij. ℥. xv. diſ soluant cū aq̄ caulū z cuz eis alias aggrega medicias: z fiāt pil'e. Dos est a. ℥. ij. usq; ad. ij. q; parū solnūt.

¶De cancrenis z malo moxtuo. doctrine tertie tractatus tertij. Cap̄. XIII.

Cancrene sunt ulcera rotunda que fiunt in crurib⁹. Et malum moxtuū. ¶Itē sunt crurū ulcera que qdē conueniūt z differūt: z pp hoc de his tractabo sub vno capło ¶Cācrene sunt ulcera rotūda satis turpia que fiūt ex cutis mortificatōe: ppterea q vitalis spūs nō ibi trāsmittit sed locus ille destruit fine vita: pp qđ fit illius loci corruptio. Mā si corruptio eēt usq; ad os: iā nō cācrena/ſz eius filia aschachilos uocarek. ¶Et si corruptio mēbri totius substātiā occuparet: dicerek estiomenus: qđ interp̄etat seipsum corrodens.

Signa cācrenarū sūt ulceratio nigra uel subnigra cutis ei⁹ circūdās est liuida. labia sūt grossa. caro que est in medio ulceris est corrupta. z dolētū assimilak hec egritudo cācro ulcerato/ficut similank noia: ſz differūt: qñ cācer de melie corruptione. hec aūt fit ex sola amissione vitalis spūs. ¶Itē labia cācri plus sunt reuersa: z plus viridia: z cācer magis corrodit: z plus incēdit: quare dicunk a q̄busdam cancri moxtui.

Cura hui⁹ passiōis est cōp⁹a melia purgare: q; q̄uis nō sit ei⁹ cā p̄ncipalis melia/sic̄ cācri: q; tñ mā discurrēs ad iferiores ptes est utp̄timū grossa: iō oia que sanguinē mūdificāt a melia ualēt in antiqs ulceribus: maxime in iferioribus ptib⁹ exūtib⁹. ¶Post mūdificationē fac flōmiā de uena que est iter minorē pedis digitū z annularē ip⁹i⁹ pedis: qñ minutio hui⁹ uene/put dicit magist⁹ me⁹: z ego p̄bauī multotiēs/purgat meliam uenalē z sanguinē melicū: nō solū ex crurib⁹ sed ex toto cōpe ¶Sup̄ locū appone puluerē affodilloz/uel aliū totū remouēs corruptū. ¶Si vo securi⁹ vis agē: z meli⁹ z citi⁹: dūmō tibi p̄sētiat eger: fac cauteriū cultellare tā magnuz q̄ p̄tineat totā lōgitudinē ptis lese: z illū igneas donec al bescat: z cū illo ulc⁹ cācrosuz p̄m cruris lōgitudinē icēdas usq; ad corruptiōis p̄fundū: ita q̄ ulc⁹ qđ erat rotūdū ad lōgā formā p̄m cruris longitudinē tali cauterio reducak: qñ sic cōplo rectificak mēbri: z corruptio p̄sumik: z acgrī tur ulcert bona forma. ¶Facto cauterio pultes de melle/farina tritici/z succo apij apponak: z tūc ut cetera curētur ulcera ut sciuisti. ¶Nec obliuiscaris i hoc loco post q̄s mēbrū z corpus euacuasti sup: a spāliter: z etiā circa lesionē locum epithimare cuz tuo defensiuo de bolo z de terra sigillata: qñ humores currere non pmittit: z locuz sanum a corruptione defendit.

Malum moxtuū est quedā spēs scabiei que plus descēdit ad crura: z est de grossis humoribus aduſtis illic p iguina descēdētib⁹: q̄rū aliq̄ps remanet in iguine z glādulas iflat/q̄s ibi nāles inuenit: ita q̄ supuentes in his glādulas que sunt in iguine tumefacit.

¶Cura est cor⁹ab humoribus aduſtis z grossis mūdare cū medicinis z flōmia basilice illi⁹ lateris uel amboz: z flōmia pedis supius dicta: z glādulas dissoluē z extrahere p̄m doctrinā in capło scrophularū z glādularū dictam: z postea cū medicinis deficcatiuis vngē crura. ¶Sic q̄ facies. Loca lesa vnge cū psilotro: donec oēs pili sine violētia auferank: z postea. ℔. titimalū maiorem z minorē: z bullīāt in oleo aceto z succo fumiterre usq; ad assationez herbaz cola: z colature adde parū saponis z fac unguētum: quo locū fortiter vngas in forti sole uel ad ignem.

¶Itē. ℔. olei aceti. aū. ℥. ij. saponis mollis z duri. aū. ℥. j. incorpenk ad iuicē: q⁹ addak succi maliterre uł b⁹onie. ℥. ij. z oia bullīāt z incorpenk: z fiat unguñ. hec i hac pte sufficiūt cū l̄ qđ iueniet in antidotario: q̄ p̄uenīūt huic loco.

¶De uaricibus z elefantia. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap̄. XIIII.

Varices dicunk quedā uene grosse viredes z purpuree: que circa crura multipl'r iuoluunk: que fiūt ex sanguine grosso melico descēdēte: z accidit utplimū grossis nutritis et barȳs: z multū eūtib⁹: z onera portātib⁹. ¶Elefantia dicit quedā carnis augmētatio: in qua crus ultra mēsuraz debitā augmētat cuz pede toto: z fit ex grosso flate uł ex grossa melia nō corrupta: z iā habes signa inter meliam z flegma in locis pluribus distinctiua.

Cura uaricū est cor⁹ euacuare cū sero capno z epithimo: que in l̄ casu est p̄pa medicina: uel cū pillis de epithimo z flōmia basilice b⁹achij eiusdē lateris atq; pedis: abstineat a cibis melicis gīantib⁹ q̄s nouisti. ¶Locus aūt trib⁹ curat modis. Un⁹ modus est ut vide as supi⁹ō plicaturā genu: ubi videbis vnā uenā grossaz: a qua oēs iferiores videbis descēdē manifeste. Tūc illā cū acu ap̄hēde: ita q̄ illā cū acu nō pforet: ſz totā illā ite grā cū acu collige z cū filo qđ exit illā p̄stringe. Postea supi⁹ per latitudinē digiti aliā ifige acū: modoq; sili stringe: z tūc cutē que est sup̄ uenā excoria/ipsa p̄m lōgitudinē cor⁹is superficialr scissa: uenā eleua z iter duas icide ligaturas. Postea ligaturā iferiorē solue: z ab iferius premēdo supius totū sanguinē grossuz exp̄me z exhe qđ potes per locū quē icidisti: postea residuū deficca cū medicinis p̄sumptiuis. Caput aūt uene supioris ferro calido cauterīça: z carnē et ubi vulnus fecisti cū ferro tāge calido: postea mūdifica locū: z p̄solida ut sciuisti. ¶Ali⁹ modus est uenā solum flōmare z qđ potes de sanguine extrahere: z corpus sepe purgare: z crus cū desiccatiuis epithimare: z hoc p̄tinuare cū dieta silr cōpetēti. ¶Tertius modus est q⁹ ad p̄fectā nō itēdas curā: ſz aliqñ dimitte sā

guinē p uenā illā descēdē:z tūc paucis vicib⁹ in āno eūa corp⁹:z sanguinē grossuz minue cū flōmijs p̄dictis:z locū epithima cū desiccatiuis:donec tumor ambulationē impediēs remoueat:postea uadat:z sic suā portet dispōnez Et ꝫ multū hēt locū in his qui hāc egritudinē longo tpe portauerūt:z q sūt pleni z puecti in etate:qñ si in his uena trūcet:p quā ad crura mēbra.s.ignobilia ex nobilib⁹ lōge sāguis mel ic⁹ portabat:remanet in corpe faciēs plures egritudies z mortē faciet citiorē. ¶ Ego vidi q̄sdaz in gb⁹ uene fuerūt icise:q añ icisionē satis sani manebāt: z postea semp egri fuerūt:z post pauca tpa sūt defuncti.

Elefantia vo curat post q̄z fuerit ꝑfirmata: sed nō añ ꝑfirmationē purgādo humorē peccātē:z cū p̄dictis flōmijs z cū abstinētia ciborum grossos humores gīantiū.postea nō uadat nec eqtet nisi crure stricto z pede cuz binda:que sit trib⁹ lata digitis: cū q̄ pes tot⁹ z spālr in iūctura stringat:z q̄zto magis ascēderit tāto ligatura fiat melior. ¶ Nā añ ligaturā pus fiat in unctio cū epithimatiōe facta de acatia/mirra/aloe/ypoq stidos/alumine/z aceto. ¶ Cū aūt tumor cepit minui stuffet z embrocet cū aq̄ decoctiōis cineris vitis / seminum caulū/sticados arabici/lupinoz/stercoris capni/mirre/ z fenugreci.post euaporationē vnge z liga ꝑm q in p̄ncipio ligauisti mō isto quē habui a Rasi.multos alios curaui tpe meo:non tū adhuc fuerunt confirmati.

¶ De porris uerucis scissuris manuum z pedum.doctrine tertie.tractatus tertij. Cap.XV.

Porri p utplurimū gīant ex ffate grosso:z magis molles z magis albi. Uerruce vo fiūt ex melia:z sūt durlores z nigriores:z hñt plures radices. ¶ Scissure semp uenīūt ex melia adusta ficca ad cutim trāsmissa:que man⁹ z pedes scindit. ¶ Iduge sūt ēt scissure que calcaneo accidūt pp frigus.

Cura porroz ē corpis mūdificatio cū troctisco de turbit:z postea fricatio cū medicamine ꝑsuptiuo ad q̄d expt⁹ sum fricare cū medicamine uel epithimate facto de puluē stercoris capre siccati:z cuz succo corticis fructꝰ nucis distēperati:z fricatio cū folijs mirti viridib⁹. z corticib⁹ capparis. ¶ Itē aliud ꝓbatū ꝛz vile sit q̄ fricenk man⁹ porrose cū spmate q̄d ꝓcedit a mulie cū aqua nupure:donec optime delenk. Et habui hoc a quodam clerico cum paucis lr̄is:z est certum.

Cura uerucaz.Ueruce vo curank cū purgatiōe corporis cū epithimo z sero capno uł alia medicina ꝓpria mlie:z cū fortiorib⁹ localib⁹ medicis:z cū vnguēto ruptorio uł melle anacardio uel alio corrosiuo:uł q̄d meli⁹ est cū ligatiōe cuz forti filo:post q̄z fuerint circūquaq̄z scarificate:ita q̄ radices appareāt z ꝑstringat fortiter filū:z postea fortiter eleuenk:z cū filo exhank:z radices postea cū cauterio p̄ctuali tangantur.

Cura scissuraz.Scissure q̄z idigēt corp⁹ ab aduſtis humorib⁹ mūdari:z balneo dulcis aq̄ z cibis abūdātib⁹ z sāguinē dulcē z bonū gīantib⁹. ¶ Postea lauenk mēbra scissa cū aq̄ decoctionis radic.bismalue/z cū pauco olo:z post lauationē z exiccationē ꝛz vngak vnguēto.ꝛz.oli ro.cere citrie.adipis anatis colati.ysopi humide.mucillaginis.semis citoniozum.amili.dragagātti:oibus istis eq̄lr sūptis fiat vnguentū colatū z delicatū:hoc nāq̄z vnguētū ad hoc offīm p me multis vicib⁹ est ꝓbatū.

Cura mugaz.Iduge curank cū olis z vnguētis calidis:ēt si cū apate fuerit calo.Nā sic vult.G. vulnera que sūt pp frig⁹ ēt si cala fuerit cū vnguētis calis curari debēt. ¶ Iditiget ḡ dolor cuz vnctiōe oli de lilio cōpositi.postea loc⁹ mūdificet cū vno mūdificatiuoz calidoz cū mirra z ꝑsolidet. ¶ Si vo fuisti añ ulceratiōez appone empl'm fcm̄ de solo armo mollificato:qm̄ illud apa resoluit. ¶ Si vo anteq̄z muge fiāt:vis eas i assueto ne uenīāt,phibē:iube ne calciamēta portet stricta:z q̄ vngat pedes:z maxie calcaneū ꝛz vnguēto q̄d mugas fieri,phibet:z mēbra defēdit a frigore ueniali.ꝛz.oli de lilio ʒ.vj.cere.ʒ.ſ.rasine.ʒ.ij.armoniaci.ʒ.j.farine fenugreci.ʒ.ſ.thuris masticis.añ.ʒ.ij.fiat vnguentum.

¶ De flōmia z ei⁹ iuuamētis.doc.3ᵉ.trac.3ⁱ. Cap.XVI.

f **Lobothomia** est artificialis sanguinis minutio q est i uenis. Et tā sciuisti q̄ ꝛz pp nr̄am supbiaz flōmie offīm hodie barbitōsorib⁹ fit relictū:q̄d ātiq⁹ erat medicoz op⁹:z maxie qñ cyrurgici illō offīm exercebāt. ¶ O de⁹ q̄re fit hodie tāta dīa iter phīsicū z cyrurgicū: nisi qñ phīsici manualē opationē laicis relinquerūt:aut qñ opari ut dicūt q̄dā cū manib⁹ dedignant:aut q̄d magis credo:qñ opatōis modū q̄d apō sciam est nec̄iū nō nouerūt:z ꝛz abusio tñ ualuit pp ātiquā dissuetudinē:q apō q̄sdā de vulgo credat ipole q̄ vn⁹ hō possit scire magisterū utriusq̄z. Sz sciat gcūq̄z q̄ nō erit bon⁹ medicus q opationē cyrurgie penit⁹ ignorabit. Et sic est dictū cyrurgic⁹ oz hēri,p nullo q medicinā ignorat:imo est ei necessariū ptes medicine singulas bñ scire. ¶ Flōmia igit tur trib⁹ modis utiīm in gīali ad sanitatē ꝓseruādā z ad p̄ seruationē ab egritudine ꝓsueta:z ad tā factā egritudinē remouēdā ꝛz duos modos p̄mos q videk idē:ꝛz differūt ¶ Flōmia di electiua:qñ eligim⁹ tūc tp̄s z horā aerez,z egri dispōnē mlta pticularia p̄uidētes:z tp̄s z horā idoneā expectātes. In necessitate vo ꝛz multa pticularia cōsideres:tñ aliqñ pticularib⁹ alijs omissis nihil p̄ter q̄z vtutis fortitudinē expectam⁹:imo cogit nos aliqñ nec̄itas in vtute debili minuē:ꝛz tūc successiue in trib⁹ uel q̄tuor facim⁹ vicib⁹:q̄d eēt in forti faciēdū in una p:o sanitate cōseruāda. ¶ Flōmiā facim⁹ his q large comedūt carnes: z bibūt bonū vinū:z quoz vtutes bonū multū generāt sanguinē:ēt si bon⁹ fuerit:z qui pauco utunk exercitio:z in iuuētute spāliter exītes:z in gbusdā talib⁹ semib⁹:q flōmie fuerūt assueti:z hic modus curādi ꝓtūgat sanitatis ꝓpuatiōi. ¶ Scdo flōmam⁹ illū q cōsueuit dolorē tūcturarū hēre sanguineū:uel febrē sinochū:uel sgnātiam: uel pleuresim:uł dolorē pleuriticū.hos eni añ tp̄s accessionis ꝓsuete añq̄z egritudo ueniat auferam⁹:z hic modus curādi dī p̄uisiu⁹. ¶ Tertio cū dolor fortis adest capitis siue febres fortes sgnātes pleureticos:pipleumonia:apata cala mēbroz interioz uel alia q̄libet egritudo que de plenitudine sanguis supuenit fit flōmia ad illā tā factā uel i ceptā egritudinē remouēdā:z hic modus curādi dī curatiu⁹. ¶ Circa has tres ꝓditiones gīales ꝓcurrit nec̄itas minuēdi q̄uis multo meli⁹ eēt corpi q hō tali gubnarek regimine cū exercitio ꝓuenīēti cū tēperatis cibis z potib⁹. Et qñ sentit se repletū:cū abstinētia se moderare: q̄z talr se regē q idigeat usu flōmie:q̄d ēt itelligo de medicinis laxatiuis. ¶ Circa doctrinā flōmie tria ꝓponā uł ia sub gb⁹ itēdo de flōmia ponē que docebo. Primum erit gs debeat eē flōmator:z quō debeat illud offīm exercere 2° gb⁹ nec̄ia sit flōmia.3° uenas in gb⁹ oz fieri minutio. z quō vnaquaq̄z uena debeat vulnerari. ¶ Flōmator oz eē iuuenis nō puer nec senex:oz hēre man⁹ z corp⁹ totuz forte nō tremulas. Debet hēre visuz sanū subtilē:z oz hēre usum uenas cognoscēdi:z ipsas a neruis z arterijs discernēdi:z oz loca uaria scire:in gb⁹ uenas flōmādas debeat apire:z ubi uene neruis z arterijs appropinquant: z sciat oē piculū euitare. ¶ Debet ēt hēre plēs flōmos claros z lucidos de calibe diūsarū formarū:quoz q̄dam sūt ꝛbtiliores:q̄dā aliq̄ztulū grossiores:q̄dā breues:q̄daz aliq̄ztulū lōgiores:ut cū nec̄iū fuerit magnā uenā apire z facē magnū vuln⁹:maiori utak flōmo ecōtrario i minori. ¶ Flōmū cū police z idice man⁹ dextre tenē oz:z cū i pudico uenā oz palpare z añ locū flōmādū optie ituerī: z sic cū duob⁹ illis digitis flōmū ip:imē p̄m q in vnaq̄z uena desiderat ut hēbis. ¶ Circa mēbrū 2ᵐ scias q̄ pueri nō sūt flōmādi añ pubtatē nisi nimia urgēte nec̄itate: ut si videres ex sāguie nimio aliquē suffocari:q̄d cogīces

per strictură anhelit⁹/per uenarū guidegi colli plenitu/dinē/per totius faciei ruborē uel humorē z plenitudinē: z per eius corpis hitudiné. Et tūc anteq̄z ipm flōmes sic loq̄ris parētib⁹ z amicis. Nō dicatis q ego dem uobis ꝓsiliū q flōmek/q: hoc nō dico: ſz bñ dico q credo q flō mia sit ei nečia si viuē hēt: q si flōmak z morik/per flōmi am nō morik: ſz si curak q per flōmiā curak: z si fili⁹ meus eēt eo q aliā viā nō video/ego facerē ipm flōmari. Vos aūt a uobis uel ab alio ꝓsiliū eligite: z sic debes tu dicere in oībus casib⁹ timorosis/ubi cū timore est aliqd faciendum. ¶ Itē nō sunt flōmādi senes z maxime decrepiti q̄z hec regula hēat ꝓdictionē: qm̄ aliq sunt senes/quorū vtutes sunt quorūdā virtutibus iuuenum fortiores. ¶ Nō tñ sunt flōmādi ab egritudinibus qualescētes: z spāliter cū crisim bonā habuerit z cōpletā. ¶ Neq; mulieres p̄gnātes: z spāliter in p̄mis trib⁹ mēsib⁹ z trib⁹ ultimis/q̄uis quādā hēant plenā ꝓsuetudinē flōmādi ante vitā embrionis/z postea: neq; videt eis nocere. ¶ Juuenes quoz colores sunt albi z sunt palidi/z pili barbe val de pauci z exiles/z uenas hñt graciles z occultas nō'sūt ad flōmādū apti. Nec hi in quoz corpibus sunt humores melici z crudi/z parū hñt de bono sanguine: nā p⁹ thesauro in his sanguis ille modicus ꝓseruat. Jn ſz multū peccāt gallici/qm̄ cū pleni sint grossis humorib⁹ z frigidis z corruptis z flōmank/z videt sanguinē putridum z corruptū totū: credūt multū bonū feciſſe/eo q talez sanguinē abstulerūt. Et barberius dicit: vide quō tibi erat nečia flōmia: oportebit cito iterū te minui de sanguine: qui toties ad barberiū uadit q destruik minuēdo. Illi ergo melius est sanguinē seruare: z humores corruptos aliis modis euacuare. ¶ Nō est etiaz flōmia ꝙueniēs illis qui hñt p̄cipiū cataracte: nec aliq̄ sanguinis minutio: z maxime cū uētosis. ¶ Sed flōmia ꝙuenit in casib⁹ superius notatis: nā si hō multas comedēs carnes: z multū bibēs vinū alijs maxime ꝓcurrētib⁹ nō est securus: quin in eo egritudines sanguinee gñenk: aut forte subita mors te moriak. Sed si flōmak pōt sanitatē suā diutius ꝓseruare ¶ Silr qui ꝓsuevit hēre artetică sāguineā añ tēpus accessionis si sufficiēter sibi minuit sang. dolorē: nisi aliud malū facias nō hēbit. Hoc idē itelligas de egritudinib⁹ que pp abūdātiā sang. uenientur. ¶ Illi aūt qui patiūtur sinochā adeo est flōmia necessaria: q si flōmak añ q̄rtuz diē usq; ad sincopim: aut oino flōmia febrem tollit: aut adeo mām minuit: qō in putridā in cetero nō mutak. Et si nō flōmak sanguis in ipso ebulliēs: aliqñ surſuz ad pectus ascēdit pp caloris augmētū in loco: z pp loci spatiuz in tāta quātitate colligik q patiens suffocak. Aliqñ uena rūpik in pectore uel pulmone cui⁹ cursus nō stringik donec patiēs moriak: nisi nāe faueat fortitudo: que p fluxuz nisi ducit sanguinē tēperate: qō qdē egruz aliqñ liberat. Temperate dixt: qm̄ aliqñ in nō flōmatis sanguinis pernares tātus fit impetus/q ducit ad interitum patiētem. Nō est ergo in sinocha minutionis sanguis excusatio: si egrū flōmare poteris ullo mō: si nō/opz te febrē illam extinguē cū potu multe aque fride: que qdē aq̄ frigida nō aliud tibi nocere pōt q̄z febris tpa plōgare. Et hoc vidit Rasis eē meli⁹ q̄z egrū moriti dimittē sine ipsa. Sic etiaz ualet in sinocho si fiat añ q̄rtū diē: qm̄ febris minuik z accidētia. Sz in ſz dz aliqd de sanguine plus dimitti in corpore. ad regimētū tū vtutis ut calori nāli sit pabulū: qui mēbra corpusq; a calore nō nāli defendit: z ſz multuz bñ ꝓsiderat Aui. ¶ Jn pleuresi si debita fiat flōmia cū moribus auferk z accūtia: qō qdē ut dicit. G. est optima medicina. ¶ Ualet ēt in oi apate calorā in mēbris exteriorib⁹ q̄z in mēbris iteriorib⁹ exñti. ¶ Ualet etiā in sgnātia sanguinea: imo est nečia. ¶ Ualet etiā in spasmo ex repletione: ita q ibi sine medicina dz fieri: maxime si vulneris uel apatis cā fiat. Sīaliter adeo ualet in oi morbo sanguineo: q sine ipsa vix potest cura fieri aut nunq̄z.

¶ Tertio scias q q̄zuis uene que bifurcank a uena ramosa: que de gibbo uenit epatis multipl'r diuidunk: z diuersarū uenaz iuuamēta ab aliqb⁹ valde ptic̄ulariter numerank: amās b'reuitatē: nō ponā ſz nisi uenarū aptionē que sunt in usu: z spālia iuuamēta earuz sunt brachij utriusq; tres i locis: que de ꝓsuetudie minuunk. ¶ Prima cephalica que in duob⁹ minuik locis ꝓpe cubiti plicaturā aliq̄zulū supⁿ ubi nečiū est brachiū supra ligare: z aliq̄zulū stringere: donec appeat: z opz te large illā icidere: qm̄ ei⁹ stricta icisio facit utplimū apa. Et opz te cauere ne lacertū tāgas: cui valde ꝓpinquū iacet. Itē flōmak iter policē z idicē in ipa digitoz ꝓiūctiōe parū supra. Hec uena flōmak pp passiōes capitis cal'as: z ēt colli z membroz: que sūt a furcula gule supⁿ. ¶ Basilica vo flōmak in pte ſteriori brachij ubi iacet: silr apō cubiti plicaturā: z ſz est supⁿ magnā arteriā: uel valde iuxta iacet q̄z sūma cura ne tangas tibi cauere debes. Et flōmak inter minimū z anulārē cuiuslibet man⁹ supra craticulā. Cui⁹ flōmia valet ad oēs passiōes: que sūt a furcula pectoris ſteri⁹: z valet qñ fit per viā p̄seruatiōis ad egritudies capitales. ¶ Ex ista basilica z supdicta cephalica cōponik mediana: que silr in pte domestica brachij ꝓpe plicaturā brachij apik: z tūc valde cauēdū est/ne tāgak aliqs duoz neruoz iter quos iacet. Et ei⁹ minutio valet cū totū corpus intēdis euacuare. Valet igik ad egritudines cordis z oium mēbroz pectoraliū postq̄z fuerint ꝓfirmate: qm̄ añ ꝓfirmationē minutio basilice magis valet. Etiā ad egritudines capitis incipiētes: que nōdū fuerint ꝓfirmate: qm̄ post ꝓfirmationē plus valet de cephalica ut dictuz est. ¶ Minutio vo ex uena policis valet ad egritudies capitis: ut de cephalica a qua uenit: sed min⁹ debilitat nec in ei⁹ flōmia cadit error. ¶ Que vo est iter anularē z minimū ꝓcedens a basilica ſkomak pp epatis egritudines ex manu dextra: sed pp splenis egritudines ex finistra. ¶ Jn capite flōmak uena frōtis pp capitis egritudines: spāliter que sūt in occipitio: z ēt post ꝓfirmationē: z si fit añ qō ego tam p bau. aufert enim aliqñ frenesim: spāliter cuz tā in capite tota mā ꝓtinek. ¶ Et vidi mulierē que dolorē capitis ferre itolerabilē sustinebat quā flōmaui de manu. etiā purgaui z nihil ꝓtulit: z erat in añteriori pte capitis plus: z illa uena multū plus solito apparuit: iussi ipsaz uenā apiri z sibi to est curata. Sz cū eā vis flōmare collū stringe: z ſz lōgitudinē eā scinde. Hec ēt uena sumik aliqñ in sūmo vtice z ualet ulceribus antiqs capitis ut saphati z tinee sāguinee z maxie si caput ex egredieti lauek sanguie. ¶ De uentis timpoz uene que sūt in utriusq; timporibus minuunk pp emigraneā z egritudines oculoz: imo habui iuuenez in cura qui assuete emigranea de cal'a uexabat: quē purgaui p'ries z flōmaui: q si palliabak z tñ nihilomin⁹ itez uexabat. Demū sibi arteriā icidi ptis dolētis: z cauteriçaui ne solidaret ulteri⁹: z tē fuit curat⁹ ppetuo. ¶ Silr uene que sūt post aures pustulis capitis z emigranee ꝓferunt cū flōmank. ¶ Incisio q̄z uenarū lingue ꝓdest sgnantie apati amigdalarū z brachijs p̄cedēte minutiōe cephalice z ocl'oz reumati acuto z p'urigini z pustulis nasi z scotomie que fit ex sanguine. aliqñ flōmank uene guidegi colli cū suffocatio ex sanguine timek multitudie: z aliqñ in gbusdā leprosis. Uene que sūt in labijs ſteriorib⁹ minuank pp alcola calidū in ore: z pp apata z egritudies calidas gingiuarū. ¶ Jn pedib⁹ qdē m'tipl'r tres uene flōmank de utroq; pede. vna sb genu curuatura: que ualet ad egritudines m'icis: z ad ꝓuocādū menstrua: z valde fortiter euacuak totū corp⁹. ¶ Alia est inter calcaneuz z cauillam in añteriori pte: z dr saphena: que flōmak pp cās m'icis in mulie z in viro p: o apate testiculoz p̄cedente semp flōmia basilice ex opposito. ¶ De sciatis autez iacet sciatica: que silr flōmak iter calcaneū z cauillā de sciatis ꝓpter sciaticā: z curat eā ac si eēt debitū ut supra dictuz est. ¶ Nota q qñ intēdis in minutione p idē vuln⁹ iterare

qđ aliqñ hēt locū:qñ.ſ.eſt te neceſſariū multuz minuere
z nō audes:tunc fiat vulneratio magis lata ne ꝯſolidet
donec iterū mēbrū liges:z cum digito locū pcutias:z fa
cias iterū locū ſanguinare. ¶ Jtē q qñ vis mām per flō
miam ad oppoſitū ducere q tūc cū tertia pars ſanguinis
quātū exhē uolueris tā exiuit:ponas digitū ſuꝑ vuln°ut
nihil exeat:poſtea egrū ſcreare facias:poſtea dimitte ſan
guinē currē:ſicqz ter facies aut ꝛiter:qz p ꝛ ſanguis ma
gis ad oppoſitū deriuak:z vr°egri plurimū ꝯſuak. ¶ Jtē
nō q ſi eger in flōmia ſincopiçari ſolet:fiat flōmia ipſo
tacēte ſupino.ualet ēt ut comedat añ bucellā panis aſſi i
vino poſitā granatoꝝ. ¶ Oēs uene debēt ꝑm mēbri lō
gitudinē vulnerari:ꝛ ꝟriū ab aliq° hēak:ſaluo q ſi ue
ne pedis eēnt ita graciles q p earū in lōgū vulnera ſan
guis nō curreret:tūc eēt neciū eas ꝑm latitudinē vulne
rare. ¶ Uene capitis a collo.ſ.ſupi° cū flōmari debent:
opz collū ſtringē donec appeāt z teneri ſtrictū:donec ſā
guinis deſiderata q̄ntitas hēak. ¶ Brachioꝝ vo uene cū
flōmari debēt:opz brachia ſuꝑ locū flōmie p.iiij.digitos
cū ligatura ſtringē:neqz tñ ſtringak ut faciūt gdā:q ꝑ
ſtrictura brachij ſenſibilitas auferak. ¶ Uenas aūt ma
nuū z pedū ſi vis flōmare:opz in aquā ponē calidā:z p
horā calefacē:z ſup cauiculā tā man° q̄z pedis ſtringere
z manū in aq̄ ſemꝑ tenē caka donec ſang.q̄ztūuis exhak.

¶ De iuuamēto ficciarum z ſanguiſugarū.doctrine ter
tie.tractatus tertij. Cap.XVII.

Jccia ponik aliqñ ſine iciſiõe in uentris
doloribꝰ ex uētoſitate cātis:uētoſi
tatē ꝯſumēs eſt optima medicina. ¶ Ponik ēt
ſup vias lapidis deſcēdētis ex renibꝰ:aliquātulū ſb locis
doloris:ut lapidē iferi° attrahat:que q̄ztū lapis infra de
ſcēdit:tāto ficciā iferi° trāſmuta/donec lapis ad ꝯcauitatē
uefice ꝓueniat. ¶ Ponik ſb mamillis ad reſtringēdū ſā
guinē tā de naribꝰq̄z de mſrice. ¶ Ponik in uētris regi
one ꝓp diſlocationē mſricis ex ſue diſlocatiõis oppoſito
ut ſi diſlocek a dextris ponak a ſiniſtris z ecōuerſo. Si de
ſcēdit nimis:ponik ſb vmbilico in directo. ¶ Ponik ſu
per aurē ad exhēdū granū uel lapidē q ītrauit. ¶ Ponī
tur ſup ani marginē:ut appeāt emoꝝroydes:que nimis i
ꝑfundo latebā:z in oibꝰ locis ubi magnā ītēdimus fa
cere attractionē. ¶ Ponik etiā utiliſſime ſupra moꝝſum
canis rabidi:z cuiuſlibet animalis uenenoſi.

¶ Cū ſcarificatiõe ponik in caſu ubi flōmiā timem°:z ꝓp
debilitatē z ꝓpꝛietatē ut in pueris:qs poſt.iiij.annū ſca
rificare poſſum°:cū flōmia penit°deneget:z ſpāliter cuz
ſanguinē q eſt ſb cute itēdim°eūare:ut in qbuſdā cutis i
fectiõib°. ¶ Jn ſpālib°locis ſcarificak ut in loco q eſt i fō
tanella poſt caput iter duas ceruices ꝑ grauedie capitis
z paſſiõib°oculoꝝ ſup duo cornua retro ꝑ tinea puſtulis
z ulceribꝰcapitis ſumēdo ꝑ maculis faciei z ulceribꝰoris
z labioꝝ z doloribꝰoēitū. ¶ Dictū eſt q ficcia ſub mēto
poſita ducit aliqñ tñ in facie ruborē:qđ decet ne ulteri°
corrigak. ¶ Ponik inter duas ſpatulas:z ualet tremori
cordis z ſincopi:que nimia fiūt ſanguinis plenitudine.
¶ Que vo ponūt in ſcapulis ualēt ad doloꝛē lūboꝝ z ſpi
ne. ¶ Que ꝓ o i poplitis plicatura ualet ad egritudies re
nū mſricis z teſticuloꝝ z oium mēbroꝝ nutritiuoꝝ ex ſā
guine:ſed multū corpus euacuat:z ualde debilitat.

Sanguiſuge vo ſanguinē plus q̄z uētoſe at
trahūt de ꝓfūdo:q̄zuis non ſic
flōmia trahāt. Et ponunt in locis ubi ponunk uentoſe
¶ Harū qdā ſūt male:qb° nō eſt utēdū. Alie ſūt bōe pre
alīs eligēde. ¶ Male ſūt nigre colorē hñtes mixtuz de
diūſis coloribꝰ groſſa hñtes capita:que de ags putridis
colligunk:que ſup ſuis doꝛſib°multā ſpumā hñt. ¶ Bo
ne ſunt que uēnē hñt rubeū/doꝛſuz glaucū/paucis regu
lis viridib°mixtū:pua hñtes capita:ſubtiles ſicut cauda
muris:ags bonis ubi ſunt multe rane collecte:que ante
q̄z apponank/per vnū diē ſeruenk:z pmittank multuz le
uare.poſtea dek aliqđ ſanguis agni ad comedēdum:z
poſtea cū aq̄ clara lauenk:z cū apponē uolueris/loc° ſo
liter fricek ut rubeat. Deinde ſicca ficcia apponak ut ibi
ſanguinē attrahat.poſtea loc°cū ſanguie vngak:z ſāgui
ſuga applicek:qñ adherebit. ¶ Cū aūt illā vis auferre:
iſufflek ſup eā baurach:uel cinis fact° de papyro:de ſpon
gia/uel de pāno. Et cū ceciderint/iterū appone ficciā ut
totū de loco attrahak qđ remāſit. ¶ Sāguiſuge nāqz ſic
appoſite ualēt ſaphati z oib°puſtulis cutis z iſectionib°
z oibus egritudinib° que fiūt ex ſanguine corrupto.

¶ De iuuamētis cauterij.doc.ꝫ°.trac.ꝫ°. Cap.XVIII.

Auterīū di duob°modis.large:z ſtri
cte. ¶ Large dicit cauterīū
ois coctura que fit in corpe humano: ſiue fiāt a
re actuali ut ferro:uel auro:uel alio metallo:uel aq̄: uel
oleo calis:uel medicia cauſtica cōburēte:ſiue ſit ſimplex
ut cātarides/alliū/cortices viticelle/tapſia/aplum/riſus/
pes mīlui/vitreolū/calx/arſenicū ſublimatū:z multa alia
ſimplicia z cōpoſita ex his facta:quoꝝ hēbis copiā in an
tidotario. ¶ Stricte dicit cauterīū qđ fit a ferro ſolū uel
auro/argēto/uel aq̄/oleo/ꝓpter coctura artificialr caleſa
ctis. ¶ Cauterīū vo qđ fit cū medicinis cauſticis qđ ha
bet potētiā cōburēdi dicit cauterīū potētiale:qñ calidū
nō eſt actu:neqz cōburit:niſi ꝑ ſus calor qui eſt in ipſo cō
poſito a calore ſuppoſiti corꝑis moueak. ¶ Aliud caute
rīū dicit actuale:eo q ipm cōburit abſqz eo q in ipſo ca
lor ſuppoſiti corꝑis opek. De hoc actuali cauterio dicit
Aui. q eſt medicamē valde nobile ꝓhibēs ne mā ſpgak
per mēbrū/z ad ꝓfundādū mēbrū:cuius cōpſonē volum°
rectificare:z ad reſoluēdū mās corruptas in mēbro ꝓtē
tas:z ad reſtringēdū fluxū ſanguinis. ¶ Per hanc de
ſcriptionē z auctoritatē colligīk q cauterīū eſt vnum de
magnis opibus z nobilib° cyrurgie. Rō quoqz dictat:z
expimētū lōgis tā tpibus appꝛobaui. Sed qñ phīci ſic
dictū eſt alibi:dimittūt oino inſtrm cyrurgicū:ita q raro
cyrurgicus rōnabilis inuenīt: z laici opantes cauterio
diam inter actuale z potētiale cauterīū non diſcernunt.
Et qñ ꝑticularia ꝓuenīētia:qñ.ſ.z quō:z ubi:z in qbus
debeat fieri nō cognoſcūt:ab aliq̄bus itaq; repꝛehendīk:q
q̄ſi oino diſceſſit ab uſu. ¶ Et q:q gdā factētes cauterium
in nō mūdo corꝑe:ſed multis repleto corruptis humori
bus/viderūt corpus per illud nō mūdificari:nec eius di
ſpōnē meliorari:imo viderūt crus ubi fuit factū cauteri/
um aꝑari z iflari:z aliqñ cācrū ꝓp humoꝝ corruptorum
ifluētiā gñari:q̄re talr ſunt terrefacti/q nunq̄z fuerūt au
ſi facē plus alibi:q̄uis ꝓtuliſſet ꝑtimū ſi feciſſet. ¶ Alīj
vo medicamē cauſticū ut cātarides/que ſunt mīluz apō
quoſdā in uſu:in qbuſdā ſiccis corꝑibus z calidis poſue
rūt:de cuius appōne nocumētū manifeſtū ꝓpēdunt:q̄re
iudicāt nō eē bonū:q ulterius ponere:quoēs ſi ſciam
haberēt cauterij:z oia ꝑticularia cauterio ꝓtinētia ꝑticu
lariter z ſubtilr indagarēt:ſicut dicit Aui. firmiter iueni
rēt. ¶ Scias ergo q cauterīū eſt ſup oia medicamia cō
ſumptiuū:dūmō ponak ubi virt° eius poſſit ꝓſumēdam
mām ſupare. Mā ſicut vides de igne/qui cūcta ꝓſumit/q
vincē pōt:ſi tñ ponak paucus in multis lignis viridibus
aliqñ fumū in illis mouet ligni°:z aquaz inde extrahit:
nec illā pōt ꝓſumere ſed extinguīk:ita q eſt cā ſuiipſius
extinctionis.per eādē vtā dicīt:z uerū eſt:q ſol in eſta
te minus nocet his qui ſub eo iacēt dū capita caueant q̄z
in hyeme:eo q in eſtate q diſſoluit cōplete:z deſiccat:ō
multū ualet in ydropiſi ut dictū eſt. Jn hyeme vo diſſol
uit:nec mām pōt ꝓſumere que mouek: que cum rema
net in corpe facit febres/oppilationē/apoſtemata/catar
rum/z laxitudinem:z alia multa mala. ¶ Per hanc de
ſcriptionem Auīc. De cauterio fuit apud antiquos du
bium:utrū ualeret ad rectificādum quālibet cōpſonem
z ad ꝓſumēdum quālibet mām:z videbak q nō:qñ ois
cura fit per ꝓtrariū:z ignis ſit ultime calidus:videtur q

in cōplone cal'a ꝛ sic.tā simplici q̄z cōposita nō ꝓferat:im mo malitiā debeat plus augm̄tare:qm̄ ut dicit.G. Cal'm additū calido facit ip̄z furere ꝛ augm̄tari. ¶Ad rē ist̄ pbādā utꝛ ꝓferat uel nō:multa ꝓo ꝛ ꝓtra ꝓcurrūt fortia argumēta:gb⁹ ptin⁹ breuitatē amātes:ꝛ ad purā descen/dētes v̄itatē.Dicim⁹ q cauteriū actuale ualet ut dic̄ Aui. ad ꝓfortādū mēbrū:cui⁹ cōplonē uolum⁹ rectificare sic q cōplo illa p aliquā p̄tē mām terminat in malas dispō/nes alias.Si mā illa fuerit cal'a ꝛ sic.tū p remotionē illi⁹ mae cōplo rectificat:qm̄ remota cā remouet effect⁹. Et actuale cauteriū illā desiccat mām ꝛ ꝓsumit.ꝛ h̄ est cura p ꝯriū p viā remotiōis cāe:sic̄ p scamoneā remouemus tertianā purgādo colerā:nō q; scamonea sit frida:ꝫ qm̄ h̄et ꝓpetatē purgādi colerā:que tertianā tenebat in esse. Et cū turbit curam⁹ febrē flaticā:nō q; turbit sit frigidū: ꝫ si ca.ꝛ sic.mā simplex uł cōposita mēbrū uł co:p⁹ aliq̄ aggūaret:nō ualeret tūc cauteriū:ꝫ in alijs cōplonib⁹ fri gidis ꝛ hu.simplici ꝛ cōposita:nō dubiū est q illā rectifi/cat ut ꝯriū ꝛ ei ꝓpa medicina.Et si fuerit ibi mā frida ꝛ hu.ꝓsumit eā:dūmō tāta nō sit/q v̄t⁹ cauteriꝫ ꝑ illi⁹ mul titudine mae suffocetur. ¶De dīa v̄o utriusq; cauteriꝫ actualis,ſ.ꝛ potētial.scias q actuale pp bonitatē sue sim plicitatis:ꝛ pp breuitatē sue opatiōis est nobili⁹ꝛ eligibi li⁹.Mā tu scis q q̄uis aq̄ sit oi cōmixto co:pe fridio:nī plus co:p⁹ledit a multis cōpositis q̄z ab aq̄: sic̄ ab opio/ mādragora/ꝛ alijs ita fridis.Ignis itaq; pp ei⁹ simplici/tatē nōbil'r opat.Iterū qm̄ actu ꝛ nā calidū i cōtinēti suū pficit op⁹:ꝛ ubi nō iuenit mām in q̄ agat/cito cōsumit:ꝛ cū iuenit nullā h̄is ꝓtetatē nisi mām vnā solā fac̄ opati onē.ſ.ꝓsumē.¶Medicina v̄o caustica/ut cantarides qm̄ co:p⁹ est cōpositū ꝛ actu frigidū plus a nr̄o calore ptic̄ in co:p⁹ agit:ꝛ in illa pugna que est iter medicamina ꝛ mē brū est cois ꝓtietas.In q̄ gdē pugna tā co:p⁹ q̄z mēbrum debilitat.Itē ignis dolorē nō ifert nisi in ipsa ipōne:uel ualde modicū ultra:nec pp ei⁹ simplicitatē/ꝛ citā ei⁹ acti/onē ledit/nisi mēbrū tactu.Sz medicīa caustica ledit nō solū mēbrū lesuz:ꝫ et ea que a lōge sūt:ꝓpterea q in lōgo tpe opat:ꝛ q̄ztū ei⁹ durat opatio:tātū durāt dolores:ꝓ pterea in materijs calis ꝛ siccis nullo mō ꝓfert:q; mām et si ꝓsumeret pp ei⁹ icōuentētiā ꝛ lōgā opationis morā cōplonē mēbri augm̄taret.Sed ꝓfiteor q si co:p⁹ est bñ robustū ꝛ forte mā frida ꝛ humida teneret aliq̄ mēbrū in mala dispōne:q; tūc cauteriū cū medicina ꝓferret illā mām deficcādo.¶Multi q̄z peccāt aliq̄ in portando cauteriū:q̄ portāt p annū:alij plus:alij toto tpe:ꝛ h̄ est malū.Mā cauteriū ualet ut cauteriū:nisi tātū q̄ztū durat in eo v̄t⁹ ignea:ꝛ h̄ duob⁹ uel trib⁹ mēsib⁹ ad plus:ꝫ facit cauteriçato loco violētiā cū pala fac̄ in loco dolorē:ꝛ nō solū māli:uerū et boni currūt h̄uores:mēbrūq; ꝺbilitat:ꝛ sic̄ ꝓsueūat malos ꝛ co:ruptos h̄uores solū attrahē:nūc attrahit nobiliores:ita q aliq̄n meliores.Sz tu nō facias cauteriçato violētiā loco spāl'r ultra terminuz:i q̄ credis v̄utē ignis eē ꝓsūptā.¶Itē nūq̄ facies cauteriū i co:pe pleno:siue plenitudo sit bonoꝛ h̄uoꝛ ubi plus noceret: siue fuerit co:ruptoꝛ.In co:pe tñ bonis h̄uorib⁹ repleto nō ꝓuenit:qm̄ hec plenitudo est utplūmū sanguīea:q̄ so/la flōmia curat.Sic igit facies:patiētē malā cōplonē fri dā simplicē uł cōpositā cū h̄ilditate lōgo tpe:q̄ nō co:ri/gik p alia remedia mālia cauteriça cū ferro cal'o si fuerit mala cōplo illa sup̄ totū co:p⁹i fōtanella sb genu cū cau/terio pūctuali:si fuerit in vno solo mēbro in fōtanella illi mēbro suppositā.¶Si mala dispō co:pis uł mēbri ē cū mā p̄us cū medicina laxatiua illā eūa:ꝛ cōplonē acgsitā mae rectifica.Q̄d si plene facē non poteris:cauteriça sp h̄ndo i mēte q nō cauteriçes cū medicīa potētiali:nisi in forti ꝛ robusto:ꝛ in mā frida ꝛ hu.Et q̄z ut dcm̄ ē cau teriū cū igne sit meli⁹:ꝫ in alijs cāb⁹ ut i cōplone sola fri gi.ꝛ hu.sine mā:ꝛ in cōplone ca.ꝛ hu.cal'a ꝛ sic.cū mā sp fac cauteriuz actuale:ne q̄z cogas illū ultra tres mēses ad plus vigilare:ꝫ dimitte illū sanari:dūmō ad sanādū nul lā facias medicinā.¶Si v̄o i trib⁹ mēsib⁹ nō vi tibi co:r pus bñ mūdū ꝛ rectificatū uł mēbrū:ꝛ tñ cauteriū ꝓtulit: tūc locū iterꝫ cal'o ure ferro:uł fac alibi cauteriuz ut i alio crure.v̄.g.Si cauteriū mēbrū i q̄ fuit nimiū aggrauauit. Iis oib⁹ cōpēsatis potes uti secure cauterio:ꝛ erit tibi tē ut dic̄ Auic.ad rectificādū cōplonē mēbri nobilis medi/cina:dekēdit et co:ruptionē ābulare.Mā si mēbrū iuenis in viā co:ruptōis:ut cū herisipila māducatiua uel herpe stiomeno uł fo:mica ābulatiua:uł ut breui⁹ dicā cū ulne/ris dispōne cuiuslibet co:rosiui:ꝛ cauteriū sapiēter scis i ter sanū ꝛ co:ruptū ponē locū:cauteriū co:ruptōez itēdē nō pmittit.remouet et co:ruptionē nobil'r.Naz ubicūq; fit co:ruptio nō est nobilio:r medicia:q̄z illā totā cū ferro tāgē cal'o:qd' Raſ teste oia cōplet:sic̄ est supi⁹ declaratū. ¶Stringit et fluxū sang.qm̄ si sang.ex magna uena uel arteria fluit:ꝛ alia nō ꝓferrēt medicaīa ꝓstrictiua:fortiter ignias cauteriū:qd' sine tactu pellis exterioris uel aliq̄ mēbro:ꝛ sensibiliū possit accedē ad uenā uł arteriā icisaz ꝛ illd fortiter imꝑme grossaz faciēs crustā.Restringit opti me sang.q fluebat.Uera est q Aui.discretio:figs sciue/rit cauterio cū suis ꝓfideratōib⁹ opari. ¶Et qm̄ put nr̄a ꝓtat impitia:de cauterio q̄sdā satis regl'as dixim⁹ gña les.Nūc ad ptcularia cauteria put diūsis cōpetit locis ꝛ morbis breuiter descēdam⁹. ¶Scias q̄ q cauteria fiūt plima in diūsis ptib⁹ co:pis,ꝛ p̄m diūsitatē loco:r diuerse fo:me ꝓuenīt ist̄ fo:r:ꝛ modus uari⁹ imꝑmēdi. ¶Fo/me v̄o cauterioꝛ q̄z q̄z p̄m Albucasim ualde mūltiplicenk ꝓsequnter bonū eēt illos oēs repetē:tū q; liber iste breui tatē diligit:put pōt reducā oēs cauterij formas ad.x.q̄s hic vidē poteris depictas ꝛ signatas. ¶Primuz q̄ est magis cōe ꝛ magis in usu dr anodulū seu pūctuale:ꝛ est ist̄m q̄ ponit p vnū foramē q̄ est in alio ferro plano q̄ nō calefit:ꝛ est ita factū:q ferrū fridū nō pmittit cal'z ultra ītrare:nisi p̄m q medici placeat uolūtati.Ferrū eni q̄ calefit h̄et vnū additamētū puū ad uolūtatē medici sic. Ferrū planū in quo ītrat illud additamētū/ꝛ fridū ponit sup̄ locū cauteriçādū:ꝛ est sic fcm. Additamētū est cal'm donec al bescat ꝛ pijciat scintillas:ꝛ im/primit in foramine ist̄i lati sup̄ mēbr̄:ꝛ fac̄ ibi uesicā:q̄ remota remanet ibi ulc⁹. ¶Iste v̄o dz eē modus.Facto cauterio ponit ibi assūgia antiq̄ uel butyrū:uel assūgia pistata cū folijs caulis/q̄d est me li⁹ donec crusta cadat quā calidū facit ferrū:postea ponitur in ulcē pil'a pua facta de pāno lineo ꝛ rotunda satis dura que vngit in sagimine uel oleo.Sup̄ pil'am ponitur foliū caulis rub.uel vitis uel hedē arboree:q̄d alijs ē meli⁹:ꝛ q̄ztū placet dimitte opari. ¶2m cauteriū rotun/dū:ꝛ h̄ nō h̄et additamētū ita lōgū:q̄d est nec̄tū/qñ solā cutē vis tāgē:timēs ne neruū tāgas.Et h̄et locū cū mēbr̄ neruosū vis cauteriçare:ꝛ ē sic fcz ut possit a duob⁹ cauteriçare capi/tib⁹:p̄m q magnā uel puā deside/ras coctura. ¶3m cauteriū est pūctuale seu radiale:ꝛ est necessariū ubi ualde stricte uolueris facere cauteriuz ut in pilis:ꝛ sic est factum.

¶4m cauteriū est ualde cōe: ꝛ dicit cultellare:ꝛ est necessa/riū cū lōgā vis facē coctura/ut per trāsuersum capitis:ꝛ quando vis ulcera rotunda cruris ad fo:mam reducere longam:ꝛ est sic factum.

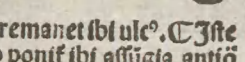

¶5m uocat subtile:ꝛ hoc est necessariū ad coquendū fistu las p̄sūdū oculi ꝛ malā carnē exñtē i naso:ꝛ ponit p vnā canulā fcz ut audies:ꝛ ē sic fcz Hoc subtile calefit:ꝛ calefactuz ponitur in canula sic.

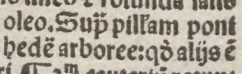

Jstud qđ supat canulã cauterizat ꝛ loca alia canula que frigida est a lesione defẽdit.

¶ 6m dr dactilare:eo q est fcm ad formã ossis dactiloꝝ:ꝛ cauterizat ide ancha:ꝛ est istꝫ fcm sic vna tabula ad formã tucture ãche magne:ꝛ hẽt.v.eminẽtias:sic ossa dactiloꝝ fcãs:qrũ vna ẽ i medio:due supi9:vna iferi9:vna ab utraq; parte siue latere sic.

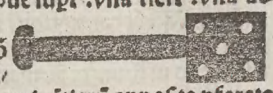

Jta qñ calefit istꝫ ꝫ:põit sup ãchã mediãte vna tabula superi9 posita fcã ꝫ mẽsurã.v.eminẽtiarũ apposita pforata ꝛq tabla ista sit frida ꝛ ẽ sic fcã ꝛ hãt i vna impssiõe.v.cauteria sup ãchã:ita q duo sint ex pte supiori tucture duo a lateribꝰ ꝛ vnũ uere supꝫ ipaz iuncturã:ꝛ aliud in pte iferiori.

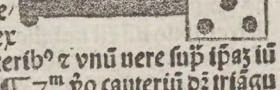

¶ 7m vo cauteriũ dr triãgulare:p qđ pñt fieri tria cauteria vno tactu:ꝛ habet silr locum in ancha:ꝛ est sic factuꝫ.

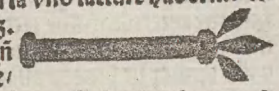

¶ 8m dr acuale:eo q aliqñ fit cũ acu:ꝛ hẽt locũ ad cauterizandum in palbebras:de qbus pili supflui sunt euulsi:ꝛ est factum sicut acus sic.

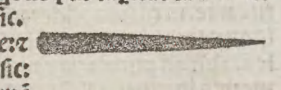

¶ 9m cauteriuꝫ dr lingualer:ꝛ est factum sicut vna lingua sic:ꝛ hꝫ locũ ad cauterizãdũ carnẽ supfluã palpebraꝝ.

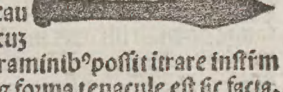

¶ 10m cauteriũ ualet ad sectionẽ ꝛ fit cuz tenaculis pforatis:in qrũ foraminibꝰ possit itrare instrm acutũ hñs feneſtrã ut acus:ꝛ forma tenacule est sic facta.

Et forma acus qui habet intrare per foramina tenacule est facta sic.

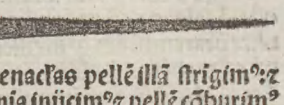

Et pellis appẽdẽ cũ tenaculis fridis:ꝛ ubi uolum9 sectionẽ ponẽ iter tenacꝰas pellẽ illã strigim9:ꝛ ferrũ calꝫ p tenacꝰarũ foramia injcim9:ꝛ pellẽ cõburim9 a tenacuꝰ cõphẽsã. Deide chordã lenẽ filoꝝ fcãz i sãguiticta mittim9 i foramie:ꝛ chordã i duob9 capitib9 postea nectim9:ꝛ dittim9 dõec uolum9 figillare:ꝫ ẽ mltũ cõe cauteriũ:ꝛ hꝫ locũ i ore stõci sup epar ꝛ splẽ ꝛ testiculoꝝ bursã

Alis formis istroꝝ ꝛ eorũ positis nomib9 ad qd ꝛ ubi ꝛ qñ debeãt fieri pticꝰaria cauteria videam9. ¶ In antiq cephalea qñ purgatiões p medicias laxatiuas: p gargarismata ꝛ strenutatiões clisteria ꝛ alios modos eũandi:ꝛ p emplatiões ꝛ iunctiões ꝛ embrocationes nõ remouẽs dolorẽ:ꝛ i epilẽsia.ꝛ palsi.tremore.ꝛ stupore:ꝛ i oi egritudie neruosa p vitiũ capitis uenięte i antigs ocꝰoꝝ doloribꝰ:ꝛ rubore i antigs auriũ ꝛ nariuꝫ egritudib9.i antiq tussi ꝛ fluxu uẽtris:que pp catarrũ accidit a capite uentẽte ubi pfecte pdcã remedia nõ curãt. Fiat ustura cũ cauterio cultellari i capitis fontanella ubi posita palme radice sup nasi sũmo maior digit9 terminabit:ubi raso pri9 capite cultellare cauteriũ adeo ignitũ ut pjciat fintillas ꝛ albescat:ꝑm trãsuersuꝫ capitis ipziat:nõ tñ tã fortiter nec tãdiu q possit ide cerebrũ iflãmari:sed cito fiat ipressio:citoq; ferrũ calm sbleuet. ¶ Et post escara hꝫ doctrinã tibi traditã ceciderit:si os detectũ fuerit:bñ qdẽ.si nõ:tũc itera cauteriũ ſꝫ leui9:donec os pfeq rio:ita tñ leuiter:q cerebrũ ide nullã sentiat lesionẽ. Pone iterũ assungiã cũ caulib9 donec escara tota cadat:ꝛ os fuerit spoliatũ siue denudatũ. Mã tũc aliq ps ossis exfoliabit:ꝛ p vtutẽ ignis mã sub craneo cõtẽta euaporabit. Hoc nãq; cauteriũ teneat aptũ cũ corpuscul9 duris:dõec totũ pfeqris effectũ. Oz si nõ ualet añ q potẽtia pfumat: ignẽ iteꝝ renouab:qñ tua ad finẽ facies nolũtatẽ. ¶ Cũ hꝫ cauterio celebrato curauit mlierẽ q.vij.ãnis fuerat sine uoce:nec ualuerũt mihi eũones/vnctiões/ul alia remedia ad cure pfectõez dõec pdcm cauteriũ feẽ op9. Mã añ q illd cauteriũ clauderẽ:mlier hũit clarã uocẽ.pdiderat eni uocẽ ex ãtiq catarro a capite õscẽdẽte. Curaui ẽt ples ab ãtiq tussi:ꝛ lõgo fluxu uẽtris:qrũ cã fuit reuma. Est ẽt bonũ i ãtigs pdcis egritudib9 si caput plenũ eẽ sciueris: ut fiãt cauteria rotũda sup vnũq; q duoꝝ cornũ capitis ¶ Fit ẽt cauteriũ cũ cauterio rotũdo:ita q sola cutis tãgat supio:i fõtanella colli sb occipitio:ꝛ ẽt ponit ibi seto Et mltũ ualet ad egritudies ocꝰoꝝ ꝛ capitis noiatas:q; uis caput nõ tãtũ cũet sic ꝑus. ¶ Fiũt ẽt cauteria i collo iter spõdilẽ ꝛ spõdilẽ cutẽ supficialr tãgẽdo qñ spasmum timem9 ex plenitudie uentẽdũ. Et mltũ ualet in ꝑfuatione qñ gs est i neruis ul capite vulnerat9. Mã mã pp hꝫ cõsumit p quã neruoꝝ ianitio expectat. ¶ In fõtanella sb auribꝰ fiũt cauteria rotũda pp ocꝰoꝝ egritudines ꝛ dolores dẽtiũ:imo sola cartilago q i aure p trãsuersũ extẽdit: cauterizata solet dolorẽ dẽtiũ remouẽ. ¶ Supflua caro q ẽ i palpebris cũ cauterio linguali cauterizata succes siue sup palpebꝛe grossitiẽ cauteriuz apponẽdo:ita tñ ne nãlẽ tãgat sbz palpebrarũ curat:ꝛ cũ cauterio pũctuali succesiue tãget caro supflua/q i angulo nascit oculi:do nec totũ supfluũ auferat:ꝛ cũ actuali cauterio locꝰ pũgit: ubi pili palpebrarũ sũt euulsi. ¶ Caro supflua q in naso ꝓsurgit:cauterio remouet acuto siue pũctuali carnẽ illã successiue tãgẽdo/donec tota supfluitas sit remota. Qñ vo ẽ caro ꝓpe ualde supꝫ nasi carũculas iuiscata:opz cauterio uti sbtili p canulã:ut radicẽ supflue carnis cũ ferro tãgas:ut p canulã ꝓtetes nasi nõ ledank. ¶ Fit ẽt cauteriuz rotũdũ sb mẽto:qđ parũ ipzimit pp ifectiões cutis facict ut saphati ꝛ pustulas:ꝛ pp egritudies oris ꝛ dẽtium. ¶ Fiũt qz duo cauteria i vno qz brachio humeri ex pte exteriori supꝫ adiutoriũ i fõtanella sb magno musclo cuz cauterio ad nodulũ:ꝛ ualet mltũ ad egritudies q sũt i posteriori pte cerebri:ut litargie ãtique:difficultati motꝰ colli.miro eni mõ mũdificat neruos colli. Aliõ fit iteri9 i fõtanella sb magno musculo silr ad nodulũ:ꝛ ualet ad egritudies cerebri añriores:ut scotomiã:ꝫtigine:aquã õscẽdẽtẽ ad oculũ:debilitatẽ visus:ꝛ ad oẽs egritudines mãles oculoꝝ. ¶ Fiũt ẽt cauteria cultellaria supficialia iter digitũ ꝛ digitũ i ciragra. ¶ Fiũt cauteria in pectore cuz cauterio rotũdo:ꝛ parũ ipzimit pp asma. ¶ Aliqñ ponitur seto sup oia ossa pectoris apõ radicẽ supioris furcule pp dissurtã. ¶ Jtẽ i pectore fiũt aliqñ cultellaria cauteria iter costã ꝛ costã pp empima. ¶ Fiũt cauteria pũctualia i spina pp gibbositatẽ:ꝛ pp dolores ãtiqs. ¶ Jtẽ fiunt cauteria cũ istro rotũdo sup stõci regionẽ. ¶ Aliqñ ponit sup os stõci seto pp stõci lõgã debilitatẽ. ¶ Et fiunt cauteria sb vmbilico ꝛ sup epar pp colicã:pp egritudies epis ꝛ splenis:ꝛ pp ydropisim. Et fiũt oia ista cauteria istoꝝ locoꝝ meli9 cũ setone. ¶ Fiũt ẽt duo cauteria in duabꝰ ãchis pp dolorẽ ãcharũ/sic supi9ẽ declaratũ. ¶ Fiunt duo cauteria cũ cauterio rotũdo:qđ parũ ipzimit sb duob9 poplitib9 pp dolorẽ genuũ testiculoruz ꝛ mrticis. ¶ Fiũt duo cauteria i duob9 fõtib9 sb genu cũ cauterio ad anodulũ:q ualẽt ad remouẽdũ debilitatẽ toti9 corpis: qñ mltũ oẽs ptes suptores euacuãt:adeo q plres vidi q aliqb9 plenis humoribꝰ faciebãt ibi cauteriũ añ purgationẽ:vñ pp nimiã hũoꝝ defluẽtiã crura tumebãt:adeo q locꝰ cauterizat9 corũpebat:ꝛ cãcer ibi fiebat:q difficile curabat. ¶ Sub pedis cauilla ꝛ supꝫ calcaneũ fit cauteriũ pp egritudies genitaliũ tã i mlieribꝰ q; i viris:ꝛ inter digitũ ꝛ digitũ pp podagrã sic i mãu dixim9 de cyrurgia ¶ Et nõ q si tu purgasti aliqđ corp9 pp aliquã antiquaz egritudinẽ plies/ꝛ nõ qualuit:postea fecisti cauteriũ ꝛ nõ qualuit:nec pp hꝫ despes:ſꝫ ipz bono ꝛ largo rege regimine:si oz egritudinẽ augmtare. Postea pfortato corpe redies ad purgõnẽ:ꝛ ultie cauterizꝫ:ꝛ cauteriꝫ tpe cibis bonos hũores gũantib9 egritudini ꝛrios ipm rege ꝛ virilr age/donec tuũ pfeqris ppositũ. Mã sic faciẽdo tu debes oẽz curare mor:bũ. ¶ Sed qđ multi factũ:dãt in antiq

morbo vnã medicinã: z si plus dãt z nõ videak cõferre/ cadũt in lassitudinẽ z dimittũt: z si plus dãt nõ iponũt spa tiũ mittẽdi: ꝫ ꝓtinuãt/donec egrũ ad pditionẽ pducunt. ¶ S. ꝙ dicit ꝙ magn⁹ pudor ẽ medico qñ nõ scit egro succurrere qñ morb⁹ diuti⁹ plõgat. i pacutis nõ est ita pu dor: qñ nã ibi cito deficit: que nõ põt morbi fortitudinez sustinẽ. ¶ Fit ẽt cauteriũ sup carnẽ corruptã donec suc/ cessiue corruptũ totaliʳ auferat: z in ꝟ casu possum⁹ uti: z est ualde bonũ oleo feruẽti: qđ sup corruptionẽ spgam⁹: ita tñ ꝙ loca sana oleũ nõ attingat. Et hi modi auferẽdi corruptionẽ sũt nobiliores q̃ qñ auferʀ cuz cauterio uel caustica me⁹. Et cũ me⁹ caustica voluerit⁹ oparí: pcede ꝑm doctrinã que tibi dabiʀ in antidotario huius libri.

¶ De cura cõbustionis ignis aque cal'e uel olei. doctrine tertie. tractatus tertij. Caꝑ. XIX.

m **Embrũ** ab igne aq̃ uel oleo cõbustum vna duarum indiget intentio num. Una est in ꝓncipio anteq̃z locus combu stus inciꝑat uesicari: z tũc medicinis idiget multa frigi/ ditate pticipãtib⁹. Postq̃z ãt loc⁹ est ulceratꝰ: qñ tu a ꝓn cipio nõ fuisti: aut qñ lesio fuit magna: qñ mẽbrũ ab ul/ ceratiõe defẽdẽ negsti: tũc me⁹ idiges min⁹ frida ꝟ plus fic. cui⁹ siccitas sit stiptica nõ corrodẽs. ¶ Medicie sim/ plices i ꝓmo casu ualẽtes: sũt acetũ z oẽs spẽs luti z mar mor trit⁹ oẽs sanda. sola. aq̃ ro. aq̃ cucurbite. v̊ge pa. z ois aq̃. z herba frida. ¶ Cõpo⁹ bonũ est vng⁹ fcñ de olo ro. cũ vitel. ouoz. Itẽ lẽtes excoriticate cũ oleo ro. z vitel. ouoz. Itẽ bolus ar. cũ aceto: z ꝟ oia supponanʀ frida: z se pi⁹ renouenʀ: ne accñtalis calitas plus ad uesicãdũ faciat q̃z fríditas possit defẽdẽ. ¶ Medicie v̊o que ualẽt i casu scdo: sũt vng⁹ de cal. qđ sic fit. ℞. cal. vi. bñ cocte: q̃ fuit ɔ duro lapide: z abluas illã de aq̃ frida: dõec tota sua acui tas auferaʀ. postea cũ oleo ro. z pauca cera fac vnguẽtũ. ¶ Hoc ẽt aliʳ fit ꝟ Raſ. ℞. cal. z pone i aq̃ frida: z dimit te ꝑ magnã horã cal. residẽ. postea aquã abijce: z cal. so/ lã dimitte: z cũ olo ro. distẽpa z fac vng⁹. ¶ Ung⁹ ꝙ Raſ de ceruſa: qđ ponit i antido. qđ ualet ad oia ulcera ca. z excoriationes ualẽt ultime in hoc casu. Ita per illd vnguẽtũ excuſo: ab alijs: ualet añ uesicationẽ/ qñ prohi/ bet: z ualet ꝙ solidãdo postq̃z locus fuit ulceratus. ꝑpte/ rea nõ alias ponã ulterius medicinas.

¶ Dzefat⁹ oium bonoz de⁹: cui⁹ nomẽ sit bñdictũ in scla tertiũ tractatũ huiꝰ libri cõpleuit feliciter sua plenissima charitate: z cui⁹ ꝙfidẽtia q̃rtũ audeo ichoare petẽs ab eo iuuamẽ/ ut mihi peccatori subueniat: qui filiũ vnicũ pro peccatoz iuuamine voluit imolari. ¶ Incipit q̃rtus qui est de algebra: z cõtinet duas summas siue doctrinas.

¶ Doctrina ꝑma tractatus quarti cõtinet. vij. capla.

¶ De fracturis ossium sermo generalis. doctrine ꝑme. tra ctatus quarti. Caꝑ. I.

Sſa diuersis modis frã/ guntur: z ꝟ

o Aui. in suo capło gñali ponat noia fractu rarũ: z sit ei⁹ itẽtio in illo gñali capło de fracturis oib⁹ cõprehendẽ: nos de fractu ris sum⁹ sic possum⁹ expedire: reducã oẽs alios modos fracturaz ad tres: z sub illis oẽs notare mo dos alios laborabo. ¶ Os aliq̃ frãgit ex trãsuerso eq̃ liter: ita ꝙ in fractura nullũ ab osse frustulũ sepaʀ: z uoca tur fractura eq̃lis. Aliq̃ in frãgẽdo os ꝓtũdit z mollit: z ide frustũ uel frusta sepanʀ: z tũc frustalis dr: uel ab ali/ qb⁹ petialis. Aliq̃ vo nõ ex trãsuerso: sed in lõgũ rũpit seu scindit: z tũc aptura dicit uel scissura. ¶ Iterũ ossa ꝟ que frãgunʀ aliq̃ sola sũt: ut in adiutorio z coxa: aliquã do soctũ hñt: ut in brachio z in crure: in qb⁹ locis aliquã do frãgunʀ ambo: aliq̃ uñ vnũ. ¶ Itẽ ꝟ aliq̃ frãgũtur ad iteriora mẽbri: aliq̃ ad exteriora: aliq̃ cũ vulnẽ uel carnis ꝓtusione: aliq̃ nõ. ¶ Itẽ aliq̃ cũ apate z dolo/ re: aliq̃ sine apate z dolore: que oia sicut diũsificãtur in dispõib⁹: sic z in earũ curationib⁹ diũsificanʀ. ¶ Gñia lis regula in cura rupture ossiũ est talis itẽtio: ut q̃tũ citi us z firmius z pulchri⁹ põt ad statũ: z ad figurã pstinam reducanʀ. Scdm intẽtionẽ accñtis ipediũt aliq̃ fic apa: dolor fortis/ uleus/ frustulum pũgẽs/ caro cõtusa: que oia nos cogũt reductionẽ differre donec accñtia deleantur. Propter ꝟ dixit Hyp. ꝙ nõ rectificenʀ fracture uel disloca tiões añ septimũ dẽ. Sed. G. vidit eẽ melius ut incõ/ tinẽti fiat: dũmõ nullũ ex pdictis impediat.

Signa fracture ossis si sũt ꝑm latitudinẽ sunt satis manifesta sensui: nã via manifesta videtur mẽbri in aliqb⁹ plicatura z forma diũsa. z ꝟ forma nõ diũ sek in ꝑn⁹ ut per visum scire nõ possis: per tactũ manife/ ste sentiʀ. Nã cũ supra os fractũ sapiẽter manũ cõprimis tu sentis ossis diuisionẽ cũ tactu: z audis sonũ crepitan tis ossis: cũ factis cũ manib⁹ ꝙ capita ossis fracti ad iuicẽ ꝙfricenʀ. ¶ Lũ ꝙ fractura est petialis seu frustalis: tũc sentis cũ ruptura petiã seu frustulũ qđ nõ est in ordine: sed carnẽ fractã stimulat circũdatẽ. z sup locũ fractũ eger sentit pũcturã: maxime si manũ cõpresseris supra locuz. ¶ Ruptura vo per lõgũ magis est occulta tñ cognoscit eo ꝙ mẽbrũ ingrossat in ꝓfundo: z ꝙ etiã sentis ossis in naturalẽ grossitiẽ cum tactu: z cum eger cuz mẽbro labo/ rem non sustinet consuetum.

Curatio. Cognito q̃ ꝙ os est fractũ: si est extran/ uerso mẽbri: z si nõ sit ibi petia siue fru/ stulũ qđ debeat remoueri: ptes ossiũ cõiunge ut recte se opponãt: ut pstinã formã mẽbrũ recipiat z figurã: z cun/ cta fac per ordinẽ que dicenʀ in pticularib⁹ cuiuslz mem bri restaurationib⁹ huiꝰ tractat⁹. ¶ Si vo eẽt ibi frustu/ lũ carnẽ pũgẽs segregatũ ab alio: vide si se firmiter tenet z si sic: conare illud cõprimẽ suo loco z cõduc z liga: ut il lud frustulũ ossis cũ ruptura alia soliđeʀ. Nã hoc melius est q̃z frustulũ ab alio remouẽ. ¶ Si vo adeo parũ se te neret cũ sano/ ꝙ nõ posset ulteri⁹ solidari: nec ẽt ad locuz vñ sepatũ fuerat põt reduci: sed carnẽ stimulat musculo/ sam: ita ꝙ dolorẽ facit cõtinuũ: qui cã est ꝙ loco supue/ niat apa: tũc est ibi neẽtũ sup locũ carnẽ incidẽ: z frustu/ lũ pũgẽs cũ instrũis cyrurgicis remouẽ: z demũ os redu cere: z mẽbrũ curaʀ sicut curanʀ mẽbra qb⁹ vulnera sup/ ueniũt cũ fractura: sicut in pcedẽti trac. ꝑmo ꝓprio capło ꝓtineʀ. ¶ Oꝛ si cũ fractura ossis eẽt magna carnis ꝓcus/ sio: tũc nullo mõ mẽbrũ liges donec illa concussio fuerit penit⁹ cõfirmata cũ oleo ro. z puluẽ mirtillorꝛ ꝑm ꝙ su/ peri⁹ hꝑbuisti. Nã si carnẽ cõcussam sub ligatura dimitte res neẽtio corrũperet z putresceret: z eẽt cã cũ qua corrũ peret totũ mẽbrũ. ¶ Itẽ si eẽt ibi dolor fortis aut aposte/ ma: ꝑus debẽt sedari q̃z mẽbrũ fractũ cũ ligaturis ad fra/ cturã ptinẽtib⁹ ꝙstringaʀ. Immo si mẽbrũ fractũ eẽt mõ debito ligatũ: z fortis dolor: uel calidũ apa supueniat: aut pzurit⁹ itolerabilis: cogit medicus mẽbrũ soluẽ: z accñ/ tib⁹ illis succurrẽ mẽbrũq̃z solutũ dimittẽ/ donec accidẽ tia sint remota. Sedat igit medicus dolorẽ cũ vnctione cũ oleo roꝛ. calido postq̃z mẽbrũ soluts apa remoue ꝑm ꝙ suo capło est supius declaratũ. ¶ Pzuritum remoue mẽbrum cum aqua calida: ubi parũ salis fuerit embrocã do. ¶ Cum autem hec oia cessauerint accidẽtia ad mẽ/ bri redeas ligaturam.

Dieta. De dieta tã fractoꝛ q̃z dislocatoꝛ gequid di cãt alij: scias ꝙ in ꝓncipio est ei subtilis dieta necessaria: ut sit semp tua intẽtio cũ dieta z alijs apa calidũ ꝓhibere: qñ nõ est res que tã cito apa calidũ auferat q̃z vinũ z carnes: que gdẽ ut dictũ est a pluribus cõcedũ tur. Sed trãsacto tpe cursus humoz: z qñ est ab apate, se curus: des ei bonas carnes z viscosas: ut pedes z uẽtres aialium z pultes de tritico z vinũ rubeum: ut ligamẽtuz possit fortius generari.

¶ De fractura ossium faciei. doctrine secunde. tractatus quarti. Caꝑ. II.

n Asus aliqñ fragit:z aliqñ cõprimit qb⁹ si cito succurrat restaurationẽ recipiũt sanitatẽ.si aũt nõ oportebit sic in ppetuũ remanẽ. ¶ Tu aũt sic facias mitte digitũ sinistre man⁹ idicẽ uł mimũ usq; ad locũ fracture p vnã ex narib⁹ p quã magis possis accedẽ ad fracturã:z manuz dextrã ex pte supiori cõprime sup fracturã:ita q; cum digito eleuato z manu cõprimẽdo reducas os in locuz suũ:quo reducto fac lichinũ vnũ fortez tale q; possit itrare narẽ:z tã longũ q; supẽ fracturã attingat. Et illud lichinũ cũ cera cala i q̃ parũ sit de ſbtili pluẽ masti.z san.dra.coopi facies ide fiẽ cãdelã q̃ sic ꝓpata ponat in nasuz. Supẽ vo pone vnũ de ꝓsolidatis q̃ dicenk in fine. Circa vo nõ negligas defẽsiuũ ponẽ:z nasuz liga cũ plumaceolis positis hincinde:z ꝑm ifra z supẽ:siẽ dr i 2o trac.ca⁹ de vulneribꝫ factis. Si vo nõ posses imittẽ digitũ fac tẽtã de ligno z ipsam coopias de pãno lineo uetusto:z vnge illã in oleo ro.z ponas illã in nare loco digiti:z nasuz cũ ipsa ad supiora eleua:z cuz manu alia supius cõprime:donec reducas os in loco p/prio qõ fractũ fuerat uel plicatũ. ¶ De dieta vo z de flõmia uel uẽtositate clisteri uel suppositorio facias sicut tibi videbit expedire. ¶ Retine semp in mẽte tua regulas sepe superius repetitas.

Curatio mãdibule fracte. Si vo frãgit mãdibula:tũc si sinistra sit fracta appone digitũ idicẽ z ipudicũ sinistre man⁹i os:z supẽ eleua os qõ ẽ ad iteriora plicatũ seu fractũ:z cũ manu dextra cõprime supra:z ita cũ duab⁹ manib⁹ eq̃. Et si mãdibula dextra fracta fuerit:ipone digitos dextre man⁹in os. ¶ Facta reductiõe siẽ scis:qm̃ dẽtes lese mãdibule pñt cũ sanis dẽtib⁹ ꝓtigi:tũc liga cũ forti filo icerato dẽtes ptis sane cũ dentib⁹ ptis lese:siẽ sit sepe filũ iter dẽtẽ z dẽtẽ multiplr̃ iuoluẽdo. Postea pone supẽ vnũ de ꝓsolidatis z liga talr̃ q; ligatura tẽdat ad ptẽ posteriorẽ capitis.firmiter torqueat ad collũ ꝓpe caput:z redeat ad frõtẽ.postea retorq̃at ad lesam mãdibulã:ita q; vna ligature iuolutio semp aliam firmãdo sustẽtet:donec mãdibula p ligaturã sit bñ firmata. ¶ Patiẽs comedat cibũ sorbilẽ ne sit ei necessarium masticare. ¶ Fractura vo in facie:quoniã ossa sunt ibi mollia debet in diebus.xx.uel pauciorbus restaurari.

¶ De fractura furcule pectoris siue gule.doctrine prime. quarti tractatus. Caꝑ.III.

f Urcula gule que a gbusdã dr patena ab aliꝭ gule cathene aliqñ frãgit:z cũ neutra ptiũ fractarũ depmit:cura est leuis satis. Sz cũ ps fracta ualde depmit ita q; caput ptis vni⁹ descẽdit sb capite ptis alteri⁹:tũc est reductio difficilis. ¶ Cũ aũt neutra ps depmit nõ est tibi nečiũ ꝑhabẽ plumaceolũ de stupa bñ factũ:z madefactũ in albumine out:qõ ponas supẽ locũ z locũ firma cũ ligatura:manũq; lateris illi⁹ ponas ad pect⁹:z brachiũ ad collũ liga:sb titillico ponẽs pillã pãnoz:z talr̃ firma brachiũ q; humerus nõ possit ad ptẽ furcule declinare:z sic obꝺuek donec furcula restauret. ¶ Si vo foret ad iteriora depssa:tũc est nečiũ ut miſter aliũ brachiũ cũ humero eleuet z extẽdat z fortiter teneat:z ali⁹ ad ꝓtiũ ceruicẽ trahat z caput:z medic⁹ cũ manib⁹ locũ trahat:z equet os in suo scemate. Deinde hẽat petiã pãni in medicina cõsolidatiua intinctaz:z ex ea totã circũdet pro posse rupturam:z ponat saldellas stupeas cũ ouo. deinde supra ponas astellas in cruce positas:z liget caute:manũq; z brachiũ liget ad collũ:ut supra.sicq; ligata seruet donec plenarie restauret.

¶ De fractura spondilium z costarum.doctrine ꝑme.q̃rti tractatus. Caꝑ.IIII.

s Pondiles pp eoz puritatẽ z fortitudinẽ nõ frãgunt:sz pp percussionẽ fortẽ ꝓterunt:z pp eoz triturã molesta sequũt accñtia:maxie cũ spõdilib⁹ accidit colli pp nuche lesionẽ:p quã cerebrũ cõpatit ut sciuisti. ¶ Si q̃ in casu isto videris mala accñtia fuge. Si naũt conare resistẽ ne supueniat apa cũ ifusiõe oĺi ro.calr̃:z suppõe terbẽ.lauatã cũ pauco mastice dõec loc⁹ ubi fuit pcussus sit firmat⁹.

Costarũ nũm audiuisti:sciuisti q̃z q;.vij.ex.xij.ex utroq; latẽ sũt cõplete q̃ firmũ a duobus eoz capitib⁹ ꝑñt situ. Alie vo.v.diminute dicunt:q̃ firmaz nõ ꝑñt cohereticã nisi retro:sz añ motui uẽtris cedũt:q̃re si costis maioribꝫ accidit pcussio uł ꝺ supẽ rẽ dura fortiter sup costas ceciderit:frãgi poterũt z plicari. Sz si sup falsas costas ceciderit uł pcussus fuerit:mẽbra iteriora sb ipsis cõtẽta ledunt potius q̃z costis illis accidat ut frãgank.

¶ Signa p q̃ costã ruptã cognosces sũt:q; si manũ posueris:z leuiter palpaũs locũ ruptũ iuenies:z coste sonũ audies crepitatis:egerq; mutat ãhelitũ:z it⁹ i latẽ dol.sentiet pũgitiuũ:sz ꝺ ultia sig̃ plicature coste coicank z fracture.

¶ Coste fracte restauratio difficilẽ:qm̃ utplrimũ cũ frãgit ad iteriora ps vna plicat:quã ẽ difficile ad locũ debituz eleuare. Nã q̃uis gdã i ꝺ dixerit casu:q; eger cibos comedat i flatiuos:ut ide gñata uẽtositas costaz ad supiora redire cõpellat. ¶ Et alij dixerũt apponẽdo ibi uẽtosaz cui⁹ attractiõe costa supi⁹ educat:tñ plus timem⁹ nocumtũ qõ p hec oia põt accidẽ:q̃z de ipsoz iuuamie ꝓfidam⁹ vnũ nãq; ipoz.s.pmũ calz gñat apa.2m ẽt nõ tñ:sed plus ẽt ꝺuoz ad locũ attrahit q̃z opz. ¶ Tu autẽ sic facies. Si eger plen⁹ẽ fac ipz de basilica minui alteri⁹ lateris postea de eodẽ. Si vo nõ ẽ plen⁹ suffic̃ de eodẽ. Deide vnã tuarũ manuũ vnge viscoſterbẽ.uł pice/ponesq; sup costam depssam manũ leuiter applicãdo:manũ vo aliã pone supra ptẽ nõ depssaz:z ꝑme ifra:manũ aũt aliã vnctã eleua ſbito:z tãtũ facies si potes q; fracte coste capita ꝓtũgank. Et tũc egrũ tussire iube:qm̃ sic meli⁹ reducek. Si vo nõ timeres de corpis plenitudie:potes ẽt ponere uẽtosam.

¶ Costa reducta ponas corpuscula de stupa sup costas laterales:z liga binda lata:ita q; binda p corpuscula sup lateralib⁹ costis posita sup costã lesam cadẽ nõ pmittat: nec costã fractã possit ad ptẽ aliquã denegari:ꝑbẽs egro dietã leuẽ:ut pultes de cãdaruso/de amido/de tritico cũ penidijs:z vinũ oulce tẽperatũ:z ꝓhibẽs ipm ab ira/clamore/z reb⁹ oĩb⁹ tussim faciẽtib⁹. ¶ Si vo dolores nõ cessarẽt:eo q; costã nõ potes reducẽ:imo tussis augmẽtarẽt:z pũgitiu⁹ doloz z febris accideret.facta tã flõmia tũc opz te sup costã que dyafragma uł aliũ depmit pannicullũ icidẽ cutẽ z carnẽ z illã costã detegere:z eã cuz instris manualib⁹ ad supiora reducẽ ut cessent accñtia:z vuln⁹ postea curare ad instar vulnerũ aliorz. ¶ Dieta tũc sit ut dieta pleuretici donec febris z accñtia sint remota.

¶ De fractura adiutorij.doctrie ꝑme.trac.q̃rti. Caꝑ.V:

a Diutoriũ sepe frãgit ex trãsuerso:q; qdez fractura q̃tos magis erit ꝑpe iũcturã:tãto magis ẽ difficil⁹ ad curãdũ Donã g̃ distincte modũ cognoscẽdi rupturã:z modũ restaurãdi usq; ad finẽ:ut sit tibi exẽplũ i ruptura brachij crurũz z coraz:nisi pp ea q; ꝺ distincte dixero:breui⁹ ptrãsibo.

Sic ergo cognosces adiutorij fracturã:fac vnũ mistrũ cũ duab⁹ manib⁹ adiutoriũ sumẽ ꝑpe humerũ qui talr̃ ipm teneat ne possit ad ptẽ aliquaz declinare. Tu vo corã egro dispositꝰ cũ duab⁹ tuis manibus adiutoriũ ꝑpe cubitum apphẽdas:z leuiter huc z illuc moueas:donec sonũ ossis audias:z cũ tactu locũ fracture cognoscis manifeste:z ꝺ inquisitio locũ hẽt qñ neutra ptiũ ossis fracti ad ptẽ aliquã declinat:qñ qñ declinat vi debis in loco adiutorij nõ nãlẽ eminẽtiã manifestam.

¶ Cognita ruptura semp anteq̃z opus icipias oia ꝑpara tibi nečia gb⁹ ad ligaturã te sciueris idigẽ. Fac g̃ ꝑmo stupas planas eq̃les bñ solidas in aq̃ madefactas calida in hyeme:z frigida in estate:quã de stupis expmas:z ꝑpara tibi oleũ ro.z defensiuũ de bolo:z bindas duas lõgas q̃uor digitoz latitudine latas:z panniculos:qui possint totũ adiutoriũ circũdare:chordã quoq; fortẽ:que melior

erit si plana fuerit nō rotūda ꝛ v̄gulas lignoꝝ siccorū fortiū subtiles ꝛ cānulas sambuci uel alteri⁹ ligni pforatas per q̄s ille v̄gule possint itrare: gb⁹ oib⁹ sic paratis ossa reducas in suo scemate cū manib⁹ q̄tūcūq; potes leuiter opando: ꝛ petiā pānī uetusti madefactā in oleo ro. ꝛ aliq̄r expssam sup cutē imediate ponas. Sup illā petiam ponas aliā petiā grossioris pānī cuꝝ emplo ꝓsolidatiuo qđ dicet in antidotario ad fracturaꝝ: ꝛ iste due petie sint adeo magne: ꝙ totā teneāt fracturā ꝛ vnū palmū ex trāsuerso a q̄libet latē fracture. Sup illas pone faldellā vnā stupeā bñ factā eq̄lē in out albumie madefactaꝝ: ꝛ h̄ oia liga cū binda q̄tuo: digitis ampla ꝛ satis lōga: ut possis uolutiōes ibi plures facē sup locū fracture magis strin gēdo ligaturā: ꝛ q̄to magis ligatura a loco fracto elōgat paululū relaxādo. Et cū acu sue vnāquāq; binde iuolutionē: ut p̄ma ꝛ iferior iuolutio supiori ꝛ ultime sit cōiuncta. Sup̄ vo hāc ligaturā aliā ponas faldellā stupeā que sit solū madefacta in aq̄: ꝛ expssa nō in alio medicamine iuoluta. sup illā faldellā colloceñ astelle: sup astellas collocenk chordule cū cānulis que strigank mediocriter: ꝛ v̄gule transeant per cānulas ne ligatura ualeat relaxari. ¶ Nō tñ ꝙ strictura que fit in isto loco ꝛ fili debet esse medio mō facta. nō adeo ꝙ locus denigret. Sūt enim aliq̄ qui adeo strigūt ꝙ motiuus spūs nec vitalis ad mēbrū trāsire pōt. Et videtes locū inflatū querentes ab egro de doloribus: ꝛ ipsi credentes ꝙ strictura fuit ad bonuꝝ cū dolorib⁹ nō ꝙquerunk: q̄ sic dimittūt donec mēbrū totū fuerit putrefactū: ꝛ tūc ex mēbri corruptiōe vitalis ifficit spūs ꝛ icurrūt febrē aut spasmū: de gb⁹ plurimi mortunt. Qđ q̄cito videris mēbrū solue ꝛ ei succurre sic habuisti in cap⁹ gñali. ¶ Sup̄ vo locū fractū vsus hūeruz vnge cū defensiuo de bolo: ꝛ si nullū maluꝝ supuenerit accñs: ut dolor intolerabilis: uel i sensibilitas: uel apa uel pruritꝰ nō soluas usq; ad decē dies in hyeme: ꝛ septez in estate. Tūc solue leuiter ne moueat mēbrū ꝛ locū ꝓsidera si est bñ. si sic itez religa in oib⁹ sic pus. ¶ Luꝝ aūt bñ ꝓsolidatū fuerit stupas i bono vio calo suppone. Si vo post pfectā ꝓsolidationē circa locū aliq̄ durities remanet illā remoue p̄z doctrinā quā hēbis i antidota⁹ h⁹ libri

Brachii ossa frāgunt aliq̄tiēs ambo: aliq̄tiēs tm̄ vnū. Cū ambo frāgunk pet⁹ est q̄z cum vnū. in oib⁹ ꝛ p oia reduc ꝛ liga: ꝛ cūcta obꝛua que i fractura adiutorij dixim⁹ obꝛuāda. ¶ Si vo tm̄ vnū frāgit ex ossib⁹ nō ē tibi nečiū astellas apponē: q̄m os sanū ligatura sustinet: ne os fractū ligatū possit ad ptē aliq̄z ꝺcliare.

Digitorū ossa pp eoꝝ puitatē ꝛ fortitudinē vix frāgunk ꝙ si acciderit ea frāgi cū ligamib⁹ strictis ꝛ cū astellis ꝙuenietib⁹ reducank. ¶ Et scias ꝙ digiti q̄uis sint pui idigēt magno igenio ꝛ cautela

Bleta in oib⁹ fracturis hoꝝ locoꝝ fit a p̄n⁹ sbtilis: in fine vo igrosset sic in gñali cap⁹ iā sciuisti.

¶ De fractura ossis coxe uel pedis. doctrine p̄me tractatus quarti. Cap̄. VI.

c **Tm os** coxe rūpit uel aliq̄ os pedis noiando pedē coxaꝝ ꝛ ifra. ꝙ cedas in oib⁹ ꝛ per oia p̄m ꝙ dictū est: i adiutorio brachij: ꝛ in digitis i cap⁹ p̄cedēti. hoc addito ꝙ post ossis coxe: ꝛ ossiū cruris reductionē sp opz crus locari in albiolo seu ꝙchella que sit ad moduꝝ cruris formata: ita ꝙ nō possit ad ptē aliquā declinare. ¶ Nečiuz est ēt ut eger supin⁹ semp iaceat: donec os fuerit ꝓfirmatū: ꝛ ē sūmope cauēdū ne crus fractuꝝ seu tybia remaneat altera breuioꝛ aut magis longa: sed semp debes ambas tybias ad eandem longitudinem mensurare ꝛ mensuratas in eandem longitudinem conseruare.

¶ De plicatura ossiū in pueris. doc. p⁹. trac. 4⁹. Cap̄. VII.

a **Lcidit** a casu uel pcussiōe ꝙ q̄dā ossa tenera ꝛ subtilia: ut mādibula ꝛ costa in aliq̄b⁹ pueris: ēt ossa brachioꝝ ꝛ cruriū sine fractura plicari: ad que reducēda. si maxilla fuerit manuꝝ seu digitos in os ponas p̄mēs ad ex: sicut dixim⁹ in fractura ossiū facies: manū aliā termētina uel pice linitaꝝ suauiter ab ex p̄me: ꝛ citi⁹ eleua. h̄ idē fac in costa. ¶ In osse. vo cruris ꝛ brachij utaris ligatura cōpetēti ponēdo astellā fortē ex pte plicata recta: ita ꝙ cū stricta fuerit uale at ad rectificādū mēbrū illud sua grossitie attrahēdo. mē bro ꝑ⁹ fomētato: cuꝝ aqs decoctionis camo. malue. bismalue. fenug. seis lini. vnctio olei de lilio uel piguedis anseris uel galline. Ualet etiā multuꝝ siut multotiēs est ꝓbatū: ut ex pte plicata laminā ponas de ebore seu osse elefantis ac pectē: uel aliud tale: q̄m ex vtute illi⁹ eboris os ꝑ⁹ eburattrahit: ꝛ sic attractū recipit p̄mā formā.

¶ Explicit summa p̄ma siue doctrina p̄ma tractatus q̄rti cum dei auxilio.

¶ Incipit 2ª que est de dislocationib⁹. ꝓtinēs ꝙq; capla. ¶ De dislocatiōe p̄mo ulis. doctrie scde trac. q̄rti. Cap̄. I.

Scum osse ꝓiūgit in corpe humano vno quatuor modoruꝝ.

o ¶ P̄imo per viā isertionis dentalis: ita ꝙ vnus dens ptis vnius intret uacuitatē inter dentē ꝛ dentē partis alterius: sicut factū aliq̄ tabularū icisores cum lignū albū ꝛ nigrū inserunt: ꝛ dentaliter ꝓiungūt: ꝛ ita ꝓiūgunk ossa capitis. ¶ Scdo mō per ifixionē ossis in osse: ut dentium in mandibulis. ¶ Tertio mō per appodiationē seu aggregationē ossis cū osse ut ossa. 7. pectoris. ¶ Quarto mō per ligationē ossis cū osse mediāte ligamēto qđ est corpus flexibile forte isensibile qđ ab ossib⁹ egredit ꝛ illa ꝓiungit: cui⁹ anothomiā ꝛ iuuamēta supius audiuisti. Cōiunctio ista ultima ossis cum osse ꝑ⁹ie appellat iunctura: eo ꝙ est in ea ossiū diuersitas ꝛ sequestratio manifesta: ꝛ eo ꝙ per ipsam tūcturā bñ pōt os moueri sine motu socij sui: q̄m h̄ cōtedit flexibile ligamētū. ¶ Circa hāc tūcturā ultimā pōt fieri dislocatio sola. circa vo alios coniunctionis modos minime: sed pōt ibi fieri aptio segregatio seu motio Fit ēt in tūctura quedā mēbri tortio que dr dislocatio nō cōpleta. ¶ Loca ḡ in gbus pōt fieri dislocatio sunt locꝰ ubi ꝓiungit mādibula iferior cū supiori: locus ubi spondilis colli ossi ꝓiungit basillari: ꝛ loca omnia inter spondilē ꝛ spondilē: ꝛ sunt loca ubi spatule ꝓiungunk: cuꝝ adiutorio ꝛ loca cubitoꝝ ꝛ loca rachetarū oium manuum seu cauillaꝝ: ꝛ loca que sunt in iuncturis digitoꝝ: que dicunk nodi: ꝛ in vnoquoq; digito sunt tria: ꝛ loca in gbus ossa coxaꝝ ꝓiūgunk cū anchis: ꝛ loca genuū: ꝛ loca rachetarū pedū seu cauillaꝝ: ꝛ loca nodoꝝ digitoꝝ que sūt tria in vnoq; digito. in nullis aliis locis pōt dislocatio fieri sed in aliqb⁹ locis pōt fieri separatio uel euulsio. ¶ In cō ductura dislocationū sunt qdā qui mēbrū dislocatuꝝ ponūt in aq̄ cala: ꝛ illud diu fomentāt: postea reducūt. Et h̄ mō nō factas: q̄m h̄ est cā rarificādi mēbrū ꝛ debilitādi: ꝛ ip̄m disponēdi ad receptionē superfluitatū: ꝛ aliq̄n per h̄ pixis ossis: de qua fuit os euulsum: humorosa mā replet que nō pmittit firmā facē ꝓiūcturaꝝ. ¶ Uerū est ꝙ si uocar⁹ p̄ncipio nō fuisti: sed mēbrū steterit dieb⁹ pluribus dislocatū: ꝛ p hoc loc⁹ indurat⁹ tūcture: ꝙ tūc bonū ē mēbrū cū aq̄ nō solū simplici cala que bona est: uerū ēt cum aq̄ decoctiōis malue. bismalue. fenugreci. ꝛ filiū fomētare. ꝛ post fomentationē mēbrū reducē sic debes. ¶ Sic aūt mēbrū reducas. ꝑparatis oib⁹ p̄mo que in fracturis diximus ꝑparari: mēbrū reducas dislocatū p̄m doctrinā que in vnaq̄q; tūctura tibi dabit in sequēti: ꝛ ductis ptibus pone supra cutē imediate pānū lineū uetustū in olio ro. madefactū: ꝛ suppone stupā. in medicina cōsolidatiua madefactā i cura fracturaꝝ ꝛ dislocationū dicēda: ꝛ supra pone faldellā in albumie oui madefactā. postea liga firmiter p̄m ꝙ loco ꝙuenit. ꝛ talr mēbrū apta ꝙ nō possit ad ptē aliquā uacillare: itaq; talr stringas: ꝙ firma fit ligatura: nec ꝑ⁹ nimiā strictura possit p̄rauū accñs aduenire:

sicut fuit in cap° fractur aruz supius recordatū. ¶ Si vo malū nō supueniat accūs usq; ad dies.x. nō solues nec tua medicamina renouabis. Si vo accidēs supenerit solue: sicut supradicto capitulo est ostensum.

¶ De dislocatiōe mādibule. doct. scde trac. 4ⁱ. Cap. II.

m Andibula supior nō mouet i aliq̄ aiali pterq̄z in cocodrillo: z fuit utile q̄ mādibula iferior moueret tribus de causis. Una qm̄ leuior z habilior est ad motū. 2ª est qm̄ supior est ppinqua plus mēbris nobilib° que p ei° motionē eēnt exposita lesioni. 3ª qm̄ si mādibula superior fuisset mobilis: nō eēt iter ipaz z ossa capitis fortis ꝓiunctio per cōmissuras supi° cū osse suprior: a latē dextro z sinistro cū ossib° petrosis seu mēdosis que ab ipa p cedūt. ex laterib° capitis ad alaudā: z ei° iferior ps continuat cū radicib° dentiuz qui sunt in ea ifixi. ¶ Inferior vo ex duob° cōposita ossib° ad inuicē in mēto ꝓiūctis cū ipsa suprori mādibula mediātibus ligamētis ꝓiūgit: que qdē ligamēta dura z flexibilia: ut dictuz est: cedūt officio lacertoz mādibule: q̄ mouēt trib° modis mādibulā. Mā alij descēdūt ab ossib° capitis: z ꝓiūgunt cū gbusdā partibus neruoz z nuce: z mādibulam claudūt. Alij ueniunt ab inferius: z cum quibusdaz neruis nuce cōmiscentur z mādibulam aperiūt: alij ueniunt a lateribus z mouent mandibulam circulariter in masticandō.

Hec iferioz mādibula pōt a suprori dislocari vno duoz modoz: aut eni dislocat a retro. z tūc dētes iferiores subitrāt suprores nec os tūc poterit aperi. ¶ Aut dislocat ad añ z tūc os aperit z dentes iferiores excedūt suprores: nec os pōt claudi.

¶ Et est illud signum dislocationis mādibule: q̄ nunq̄z dentes suprores cuz iferioribus coniunguntur.

¶ In dislocatione mādibule nec̄ium est cito succurrē pp duo. vnū nisi cito reducat locus lacertoz z neruoz multitudinē: arteriaz ēt z uenaz cito idurat pp multitudinē fortitudis hui° loci: z cito apat pp hūoz ꝓfluētiā z descē suz. Et loco apato pp ppinqtatē cerebri supuenit cito frenesis z febris z accūtia pessima z mors sepe. Tūc si cito succurrat cito reducit: pterea q̄ illa tūctura motū hz facilē. Mā ois que motuz hēat difficilē difficile dislocat z difficile reducitur dislocata. ¶ Si g̃ dislocatio fuerit ad posteriora: pone tuos duos digitos idices sub faucibus mādibulā ab iferiorib° duab° cōprehēdens ptib°: z polices conare ifigē in os si poteris pone cuneū cū quo os apias: z sic os apiendo leuiter: z per digitos idices sup ipellēdo reducas in locū suū: qd̄ cogsces cū dētes iferiores cū suprioribus poteris coeq̄re: osq; possit ut pmit° aperi. Si sic nō potes facē pone bindā vnā satis fortē z strictā sub faucib° ubi digitos idices ponebaz. Et mister illam bindā cū fortitudie eq̄lr trahat: z tu cū cuneo aut cuneis ad aperiēdū labores: ita q̄ tu apiendo z mister trahēdo vna hora: locū suuz caput mādibule itret: q; sic fine dubio restaurabis. ¶ Si vo ad añ fuerit dislocata: tūc pone bindā satis fortē sub mēto que totū cōprehēdat mētū z des bindā illā cū duob° capitib° in manib° mistri: qui sit retro iferi° supꝫ caput eius sedēs qui ponat genua sup hūeros egri: z bindā trahat fortiter z eq̄lr ad se. Tu vo ponas cuneū uel cuneos in ore q̄tū plus retro ponere poteris z vna hora cū mistro trahēte tu cū ciminis aperiēs os z mādibulā ad suū locū ipellas. ¶ Reductione facta locū cū ligatura z cū empło facto firma z pcipe soz bilia comedē ne masticare conet donec locus fuerit bñ firmus. ¶ Si vo nō fuisti a pn°: z locus tā est apatus: z tā febris supuenit z dolor capitis: fac caput radi z pfota caput vngēdo cū oko ro. calido cū pauco aceto z locū vnge cū oleo antiquo mollificatiuo uel cū adipe anatis uel gallinē: z conare quātū poteris ad apa sedandum: z curādū febrē: z caput ꝓfortādū: ne supueniat frenesis: z remotis accūtib° curā fac sicut supius est ostensum.

¶ De dislocatiōe spōdiliū. doct. scde. trac. q̄rti. Cap. III.

o Pondiliū dislocatio semp est dubia z molesta: q̄uis hoc sit ꝑm magis z minus. ¶ Tu audiuisti q̄ ꝑma spōdilis ex colli spōdilib° est multis debilib° ligata cum capitis ossib° ligamētis: z h̄ ligatura fuit magis alijs laxa pp motū capitis multiplicē: z q̄ ꝓiūctio que est inter ultimā colli spōdilē: que est 7ª z ꝑmā costaz que est 8ª est ēt alijs laxior pp colli motū: q̄re he due iūcture facilē q̄z oēs alie iūcture spōdiliū dislocant: z est multum eoz dislocatio timorosa. Mā si suprior ꝓiūctio disiūgat: appellat decoloratio z hoiem subito interficit: ꝓpterea q; spondilis ad interiora cōprehēsa ꝓhibet anhelitū vite nec̄iuz. ¶ Et si iūctura iter septimā z octauā disiūgit via cibi z pot° obturat: z ēt via aeris ipedit: z si aliq̄ ex alijs spōdilib° ab octaua iferi° dislocat: mēbra que sūt iferi°: q̄b° sensus z mot° per neruos a nucha uenientes ferebat: sensuz pdūt ppetuo atq; motū. ¶ Est ergo necessarium incōtinēti reducere: q̄m̄ nisi ꝑma spōdilis dislocata ilico reducatur: subito moritur eger ille.

¶ Si g̃ ꝑsens fueris egrō illuz accipe per capillos pedes imꝑme sup humeroz: ita capillos sursuz attrahendo z pedes iferi° cōprimēdo reducas. ¶ Septima vo spōdilis cū ab octaua disiūgit ualde z plus modicū expectare potest. Et si illa ēt ad interiorē ualde icedit cito ꝑficit z raro curā recipit. Si tñ curaz recipe debet nō est nisi colli extēsio z humeroz depssio ut dcm̄ est. ¶ Que vo est ad exteriora que raro fit equat cōprimēdo spōdilē eminentem cū manib° collū trahēdo supius z hūeros depmendo. ¶ Que vo est ab octaua spōdili iferi°: si q̄z fuerit ad interiora totalr dislocata nō recipit curā donec interficiat Si vo nō totalr sz tñ nuchā cōprimit mēbra iferiora sensuz pdūt z motum. Si vo ad exteriora z nō cito curat remanet ide ineternū gibbosus. Cū tñ est spōdilē elevatā cōprime q̄cūq; mō cū manib° uel cū asside lignea plana igeniata mō quo possit cōprimē. reducta supponat vnū de ꝓsolidatiuis ꝓprijs z liget. ¶ Si vo post ꝓsolidatione remanet i loco durities i motu embrocek cū aq̄ decoctiōis rex q̄ dicenk in antidota° i ca° de mollificatis durit tierū z fiāt vnctiones ꝑm q̄ ibi plene docebit z pfecte.

¶ De dislocatiōe hūeroz. doct. scde. trac. q̄rti. Cap. IIII

o Sadiutorit qd̄ mediāte ligamēto ligat i pixide spatulaz trib° modis dislocat. ¶ Uno qd̄ est plurimū: ut caput adiutorij itret sub titillicū. ¶ 2° q̄ pfiliat ad interiora z h̄ est raro pp multitudinē neruoz z pp obstaculū furcule pectoris que defendit. ¶ Tertio ad superiora qd̄ se modo habet medio. Ad posteriora nō potest ꝓpter additamentum ossis spatule dislocari.

Signa. ¶ Prim° modus cogscit eo q̄ manifeste z pvisuz sentis i titillico caput adiutorij pueni re z foueā in supmo. ¶ Qñ ad añtiora fit cogscit: eo q̄ brachiū retro remāet: nec pōt vsus añ plicari. Et vi ēt ad manifesta eminētia: z retro fouea incōsueta. ¶ Oz ad superiora pfilierit cogscit: eo q̄ cubit° nec brachiū nō pōt a corpe elōgari. Et si illū elōgare uolueris senties in sumitate spatule obstaculū ossis spatule. qd̄ ibi nālē foueā nō pmittit. Mā in humero sano cū cubitus lōge ducit a corpore quantū duci pōt fit in sūmo cubito fouea nālis: qd̄ i osse ad suprora dislocatio fieri nō pōt: eo q̄ caput adiutorij: qd̄ pixidē exiuit non pmittit a corpore cubitū elongari: nec dictam ibi foueam apparere.

Curatio. ¶ Modus ꝑm° si puer fuerit reducit sic. medicus puez accipiat a manu finistra per manū dextrā si dextrū fuerit dislocatū: z pugnū manus dextre posuerit sub titillico sup caput adiutorij z sic firmā tenēdo manū finistrā cū pugno dextro puerū eleuet a terra: ita q̄ sic in aere suspēdat. nā sic os redibit in locū suū. ¶ Si vo maior fuerit q̄ medicus non possit a

terra eleuare facias ip̄m facere sup̄ mū/z ponas pilā de ligno rotūdā pānis iuolutā sub titillico:z ip̄az apta sup caput adiutorij:z postea firma ibi sup pilā calcaneum z accipe manū:quā trahe iferius z calcaneū cōp:me vno momēto:ita q cōp:mēdo cū calcaneo:z trahēdo cū manu caput adiutorij in suā pixidē reducat. ¶ Et si sic fieri nō pōt pparet lignū qđ ad duas firmet parietes: uel ad duas ptias:z in medio illi⁹ ligni fiat fouea in qua ponat pila p̄dicta:z sit lignū in loco altiori q̄z sit hois lōgitudo:z ponat sub pedib⁹ vnū scānum:z locet pila que est sup̄ lignum sub titillico sup̄ caput adiutorij z brachiū ad iferiora per fortē ministrū firmiter teneat:z scānum de sub pedib⁹ auferat:q: sic dño p̄cedēte redibit. ¶ Si vo fuerit ad ptē anteriorē dislocatio:tūc opz q vnū manutergiū ponat ex trāsuerso egri sub assella:ita q vnuz caput manutergij uadat añ pect⁹ z aliud retro per spatulas:z det manutergiū alicui forti ad tenēdū.brachiuz vo liget cū alio ligamine retro sup cubitis z det alij mistro forti:z p̄cipiat magr utriq; mistris ut vna vice z vna hora trahāt. ¶ Medicus vo conet cū palmis os ad suū locuz cōp:mē. Cū aūt caput adiutorij senserit medicus eē pxidi oppositū p̄cipiat magr mistro qui tenet cubitum ut illud relaxet:z sic caput adiutorij reducet. ¶ Eodē mō per duos fortes mistros qñ facta est ad supiora dislocatio corpus z brachiū extēdat:z medicus conet os adiutorij cōp:mere cū palmis iferius donec ad locū reducatur. ¶ Reducta in statu p̄stino:pone sup̄ dislocationez imediate sup̄ carnē pellā intincta in oleo ro.z supra illaz pellā pone 2solidatiuum:postea faldellas de stupa in albumine ouī intinctas:z humex lata inuolue fascia sapienter:que p̄cedat ad oppositā sub assella z supra humerū oppositū:z ad eūdē locū dislocatū:iteruz reducat:qđ totiēs fiat donec ligatura facta fuerit bñ firma.ficq; ligatus pmaneat usq; ad.x.dies:nisi aliqđ eṙneū accidat qđ uelle:ut dolor itolerabilis p:urit⁹ uel ap̄a. Hā hec te cogūt mēbrū soluē z accēnsa sedare:demū iterū religare.

¶ Si vo a p̄n⁹ uocat⁹ nō fuisti:tūc opz te p̄cip̄e ut eger balneū aque decoctiōis rex hūectātiuz: ut malue bismalue fenugreci seis z silū igrediat:z ibi dieb⁹ ualde plurib⁹ hūectet:z in exitu balnei vngtis relaxatis iungat:z mēbrū q̄tū pōt:dūmō fuerit sine dolore moueat donec bñ fuerit hūectatū:z tūc reducas itex sciuisti. Si vo uocat⁹ a p̄ncipio fuisti mēbrū dislocatū in aq̄ cala nō apponas.

Cubitus pp multitudinē neruoz z chordaz illū circūdātiū:z pp fortitudinē sue 2tūctionis:z pp additamētū rostrale focilis posteriorīs seu filestris:qđ 2iūctionē domestici focilis cuz adiutorio firmat:a lehōibusq; tuet:difficile dislocat:z ita difficile restaurat:tñ qñ h̄ est:ut in alijs mēbris loco sit aliqñ dislocatio quā cogscis:eo q hō mē bz nō pōt erigē ul plicare nec mouē motu solito nāli:z q ab vna pte vides eminētiam:z in alia foueant aliter q̄z fuit consuetum: oportet hic ponere qualiter reducatur.

¶ Quia ḡ pōt ad duas dislocari ptes:ad añriora z posteriora:z in utroq; diuersaṙ restaurādi modus. Sic faciens cū fuerit ad anteriora dislocatio dirigas manū q̄tuz potes brachij dislocati z pone bindā sic stapha in curuatura ubi brachiū plicari solebat:z fac q minister trahat stapha seu bindam ad posteriora:z firmiter z suauiter:z tu manū quā porrexeras plica violēter:ut oppositū tāgas pluries hūex:qñ tunc sine dubio est reducta. ¶ Si vo fuerit ad posteriora:fac q fortis miſter teneat adiutoriū z tu vnges manus tuas oleo ro.z manus vnctas trahe sup̄ cubitū:eminētiā cubiti que ad posteriora est fortiter cū manib⁹ vnctis cōp:mēdo:z pone ad manū suspensoriū pōderosuz:z si remanet i loco aliq̄ gibbositas dimitte usq; ad aliā horā cū suspēsorio:postea redeas ad locū cū vnctis manib⁹ cōp:mēdo/z sic 2tinues/donec statui p̄stino fuerit restituta/qđ postq̄z fuerit cū pānis faldellis oleo ro.empto 2solidatiuo z ligaturis factas/ut dcm̄ est ¶ Hoc tñ nō p̄termittas i dislocatōe cubiti scire:q: nisi cito ei succurraṙ cito 2surgit i loco cal'm ap̄a:q̄re postea raro ul nūq; p̄ducit:nec vnq; mot⁹ lib⁹ p̄cupabit illi mb⁹

Racheta manus seu cauicula:qm̄ est ut sciuisti multis ossib⁹ cōposita z ligamētis pluribus:tū laxis 2iūcta:eo q multiplex mot⁹ erat ei nec̄ius facile dislocaṙ z facile reducit:si ei citi⁹ succurraṙ. Sed si morā ibi fecerit dislocatio pp sensibilitatē membroz ibi uenientium cito recipit ap̄ationem:quare postea cū difficultate maxima restauratur.

¶ A p̄n⁹ itaq; cū manu tua sinistra brachiū accipias . z digitū z policē dislocate man⁹ cū dextra manu descendas postea indicē.z sic usq; ad minimū descēdēdo quēlibet ad suū locū i tūctura reducas:postea liga z apta z p̄cede ulteri⁹ sic̄ nosti. ¶ Ita q̄z vnusq; digit⁹ dislocatus sic cognoscit distēdit rectificaṙ z ligaṙ. ¶ Et nota illud q supius dixi q in fractura uel dislocatiōe aq̄ cala non est utēdū:q̄z alij idifferēter mēbrū dislocatū in aq̄ calida ponūt:diuq; mollificāt dicētes:q sic mollificādo mēbrū facili⁹ reducit. ¶ Et tu scias ḡ q aq̄ cala in p̄n⁹ mēbruz rarificat z debilitat:q̄re hūores qui ad locū currere cepe rūt:mēbrū ad ip̄os recipiēdū iueniūt p̄paratū.q̄re nō sic facies. Sz cū oleo ro.2forta z incōttnēti reduc eū z q̄tū potes sit intētio tua p̄hibere ne supueniat ap̄a. Si tñ in p̄ncipio nō fuisti fomēta locū quē tā inuentes induratū cū aqua decoctionis rerū humectantiū quas sciuisti.

¶ De dislocatiōe anchaz.doc.scēd.trac.q̄rti. Cap̄.V.

Ache 2iūctionē ossis cū osse coxe:quo a rotunditas ossis coxe pixidez intrauit ossis anche:quōq; mediante ligamento ligaṙ:i tractatu 2° supl'tā sciuisti. ¶ Hūc vo scias q hec 2iunctio que modis q̄tuor dislocaṙ ad iteriora z exteriora ad añriora z posteriora dislocaṙ:aliq̄n est cā itrinseca: aliq̄n ab extrīseca:ab itrīseca dislocaṙ qñ lōgo tpe currūt hūores ad illū locū:sicut dixim⁹ in ca⁹ de doloribus tūcturaz. Hā cū ibi sit pixis magna:z magnū spatiū:z fit locus talis q̄ q̄si totū corp⁹ sustinet. Jōq; multū laboret:z fit locus magis iferi⁹ posit⁹:habilitas multa est cā recipiendi superfluitatū:q̄re cū multas loc⁹ recipit superfluitates:z eger nō ē sollicit⁹ ip̄as purgare nec gescē:maxie cū vna nō eis sufficiat purgatio:lōgāq; postulat getē:remanēt in loco: z pp labores corrūpunt:z ligamētū relaxāt:ita q ex necessitate vtebrū cogit resilire:hoc tñ in diuersis hoib⁹ fit diuersimode. Hā gdā hñt pixidē anche ualde 2cauā:z,quibus nō facile dislocaṙ. Alij nō hñt ita 2cauā:z gbusdam semp mucillaginib⁹ plenā. Quibus de quacūq; cā facilli dislocaṙ.facile eni reducit:z iterū facile dislocaṙ. ¶ Ex cā exteriori ut ex casu torsione z pcussione z filibus uertebrū de loco resilire facientibus violenter.

Signum q dislocatio fit ad iteriora est q uertebrū in capite.s. ossis coxe manifeste in fonte iguis eminēs repit:z genu z pes ad exteriora torquet:ita q nō p̄nt 2iūgi:ut cū gēu z pede adh^c erat sani cruris. ¶ Si vo dislocaṙ ad exteriora repit ex pte exteriori sup anchā uertebri manifesta eminētia:nec eger p̄t genu uel tybiaz apire. ¶ Si aūt dislocatur ad anteriora crus ualde breuiaṙ:nec pōt calcaneū ponere in terrā:sed solū pedis digitos:z añ repit eminētia uertebri manifesta. ¶ Et si ad posteriora dislocaṙ calcaneus elongatur nec potest pedē sup terrā expādere:nec cū digitis peduz terrā tāgere:sed cum solo calcaneo terrā calcat.

Modi reductionū a diuersis diuersimode scribūtur:hic tñ vno solo suz 2tētus quē credo iter alios meliorē:pone vnū lōgū linteamē nō nimis latum iter ambas coxas:cui⁹ vnū caput tēdat anteri⁹ per pect⁹ z aliō posteri⁹ per spatulas:z ambo capita linteamis ad fortē colūnā uel parietē alligent egro pus sup culcitraz dura in pauimēto distenso z locato: totā aūt coxā supra

genu totūqz crus pānis z bindis inoluas usqz ad pedez z infra pedē:z fiat de ipsis bindis gb⁹ crus est inolutuz laqueus firmus ubi chordā possis firmare: quā chordam per rotulā vnā de qua hauriē aqua ad illā colūnaz siue parietē oppositā firmatā z fortiter ligatā possit trahere: ficqz crus cū coxa extēdere:ne corpus possit iferi⁹ declinare. Cūqz sic egrū ꝓparueris iube mistro/als mistris/ ut chordā per rotulā trāseūtē trahāt nō ductu nec tractu violēto:sed fortiter z suauiter. ¶ Tu vo cū manib⁹ uertebrum ad rectitudinē appōnis pixidis reducas:quo reducto iube chordā relaxari paulatīne donec pedes fuerint adequati:qñ fiē sola pedū ineqtio certū est signum dislocatiōis:sic est certū signū bone reductiōis est tpoz possibilitas adequādi. Nā dū adequari nō poterūt non erit reductio bñ facta. ¶ Facta reductiōe ligef firmiter: z iaceat infirmus donec fuerit restauratio bñ firma i oib⁹ aliis curā ꝓsequētibus z in ꝓcedētibus bene doctus.

¶ Illa vo dislocatio q̄ fit a cā itrinseca/difficile reducit:z si reducaf ex cā leuissima recidiuat:nec ē ibi cura nisi corporis eūo z cauteriçatio ꝑm gy in cap⁹ cauteriꝫ hūisti.

Genu aliqñ dislocaf a sua iūctura: aliqñ sola ipsi⁹ rotula de loco mouef. Genu dislocaf ad posteriora:nunq̄z ad anteriora pp rotulā que defendit.

¶ Signū dislocationis est satis manifestū qñ subito motus mēbri z erectio denegaf. ¶ Rotule quoqz disiunctio cognoscit:eo gy mēbrū nō erigit:z gy ipm non iuenis in illo loco in quo naturaliter iacere ꝙsueuit.

¶ Cum aūt genu dislocaf:fit minister qui crus ualde distēdat:alius coxā firmiter teneat:medicus iūcturā cum manib⁹ ad ꝓpriū locū reducat:qñ facile reducit si pus q̄z apatio fuerit reducaf. Sed si pus uenerit apa: prius opz illud sedare:sicut dicitur in capō generali.

¶ Si vo rotula dislocaf fac egrū stare erectū:z cū manib⁹ rotulā reduc ad locū suū. Qua reducta pone bindam ſb poplitis plicatura/z fac violēter:tū saplēter gy calcaneus tāgat natē:z crus cū coxa liga z per horā postea solue multosqz plumaceolos de stupis pone ſb ligatura poplitis:z liga ab vna pte:z alia rotule suppone pululos de subt⁹:z liga ne possit ad ptē aliquā uagare uī denegare: ficqz ligatā dimitte donec satis firmef. Et scias gy nullū ingeniū facit rotulā reductā in loco firmā stare:nisi quādo adeo crus in poplitē plicaf gy calcaneus tāgat natē.

Si pedis cauicula uel racheta uel digiti dislocētur eadem est in oibus cura: quoz in dispōne manus z digitoz eius diximus faciendam.

¶ Cū et⁹ auxilio sine cui⁹ iuuamīe nihil pficīt:Quart⁹ tractat⁹ ē explet⁹. Incipit ḡ gnt⁹. rogem⁹/z cū ei⁹ felici fine totū libz cōpleat deꝑcemur. Qui gdē Quint⁹ ultimus ꝓtinet.7.capla. Iplūqz libz hui⁹ antidotariū appellam⁹.

Tractatus. V. huius libri est antidotarium.

In q̄ itēdo ponē medicinas tā simplices q̄z cōpositas:que huic arti:q̄tū ad cyrurgiam spectat:sunt nēcie:q̄q̄z non oēs ponā: qñ infinite sunt:z ab itellectu humano icōprehēsibiles:nec est aliqs q̄tūcūqz exptus qui millesimā ptē sciat earuz: que ualent ad cyrurgicū instrm. Nullas enim in eo ponemus:nisi illas quibus longo tpe sumus usi:z quas a reuerēdis doctorib⁹ medicis:ac etiā mulierib⁹ habuim⁹ que oēs sine dubio in casibus suis sunt experte.

¶ De medicinis repercussiuis:z de modo repercutiendi. tractatus quintꝰ. Caꝑ.I.

Epercussio r quenit in pn⁹ calidorū apatū:z plus qñ incipiunt in mēbro ꝓncipali:ut corde cerebro seu capite/epate/stōco/splene/renib⁹z testiclis z uesica. Nā semp debet eē tua intētio mām nociuā de mēbro nobili ad mēbrū ignobile reuocare:z in ꝓriū nullo mō operis

¶ In repcussiōe tū debes attēdere decē cōditiōes que ponunf i tractatu 3⁹ de apatib⁹. ¶ Et scias gy repcussio dr duob⁹ modis. f. large z stricte. Large dr repcussio exhibitio cuiuslibet medicie fride siue solum extīguat siue cū extinctiōe repellat. Stricte dr qñ ꝓprie repellit:z nō multū ifridet. Ita gy ēt aliq̄ tēperate calā repcutiūt mām repellendo. Que solū infridat dr medicina infridatiua: que sup mēbrū posita calorē extinguit z mēbrū ifrigidat tēperate. Et hec duo diuersimode faciūt ꝑm diuersitatē graduū friditatis eaz. Oz aliqñ adeo ifrigidāt gy mēbro stuporē inducūt:z tūc dr stupefactiua. ¶ His fridis uti debes qñ tibi plus nocet q̄litas q̄z mā. Qñ vo times nō solū q̄litatē calidā:sz mām debes uti medicis fridis z siccis que sua friditate cōpleonē mēbri tēperēt:z sua stiptici tate vtutē mēbri ꝙfortēt:ut mām exp̄māt mēbrūqz defendāt que repcussiue ꝓpe nūcupanf. ¶ Cū solū itēdis infridare nō sit tibi cure si nō sint stiptice. imo est cuz friditate:aliqñ utilis hūiditas:z spālr cū mēbri siccitas illō dr sponit ad ei⁹ cōpleonē calidā augmētādā. Sed qñ vis repcutere:semp est tibi nēciū gy medicina frida sit z sicca.

¶ Medicinaz vo fridaz z repcussiuaz alie sūt simplices alie cōposite. Simplicīū alie sunt herbe: alie arbores:z eaz tā folia q̄z radices:q̄z seia z flores. Alie sūt gña luti alie sūt gña mineralīū:alie aque:alie olea. q̄rū q̄sdā hic ponem⁹ de his que apō nos sunt magis in usu:z sūt frigida cū hūiditate:gb⁹ uti potes ad tēperādū cōpleonem mēbri discrasiati in caliditate cū membri siccitate.

¶ Malua.
¶ Umbilicus ueneris.
¶ Filium.
¶ Portulaca.
¶ Atriplex.
¶ Mercurialis.
¶ Rapa.
¶ Cucurbita.
¶ Melones.
¶ Citrulli.
¶ Semē malue.
¶ Semina q̄tuor frigida.
¶ Stupefactiētia.
¶ Lactuca ortulana.
¶ Jusquiamus.
¶ Mādragora.
¶ Papauer.
¶ Argētū viuuz z oia frida z hūida in 4⁰ gradu.
¶ Olea frigida z humida sunt.
¶ Oleū violaceū
¶ Oleuz nenufaris.
¶ Oleuz de lilijs albis.
¶ Oleum cucurbite.
¶ Istis medicinis potes uti qñ itēdis ifridare sine expulsiōe mām: ut dictum est.
¶ Medicine vo simplices fride z ficce que dñr uere repcussiue sunt iste seq̄ntes
¶ Solatrū q̄d repcutit cū q̄dā oculta resolutiōe.
¶ Crasula maior z minor.
¶ Urga pastoris
¶ Umbilicus ueneris.
¶ Licorea.
¶ Endiuia.
¶ Bramen.
¶ Epatica.
¶ Ypoquistidos.
¶ Berbena.
¶ Semperuiua.
¶ Lorrigiola.
¶ Sanguinaria.
¶ Coriandrum.
¶ Hedera.
¶ Acetosa.
¶ Scariola maior z minor.
¶ Plantago maior z minor.
¶ Nenufar.
De granis z seminib⁹ z fructibus.
¶ Ordeum.
¶ Siligo.
¶ Auena.
¶ Spica.
¶ Lolium.
¶ Fabe.
¶ Mirtilli.
¶ Berberis.
¶ Sumach.
¶ Pira.
¶ Poma.
¶ Sorbe:
¶ Mespila.
¶ Castanee.
¶ Blandes.
¶ Balle.
¶ Mora matura.
¶ Uua acerba.
¶ Laptioli vitis.
¶ De floribꝰ foliis z corticibus.
¶ Psidie.
¶ Balaustie:
¶ Lorices mali granati.
¶ Lorices acerboz stipticoz.
¶ Rosa.
¶ Nenufar.
¶ Flos spine.
¶ Folia piroz pomoz coctanoz.
¶ Mespiloz.
¶ Sorboz.
¶ Folia salicis.
¶ Popli tremſe.
¶ Papiri.
¶ Canne.
¶ Oēs sandali.
¶ De mineralib⁹.
¶ Saphyrus.
¶ Bolus armenicus.
¶ Lathimia.
¶ Litargirium.
¶ Merda ferri.
¶ Marmor simplex.
¶ Alabastrum.
¶ Ematites.
¶ Corallus.
¶ Antimonium
¶ De lutis.
¶ Terra sigillata
¶ Argilla.
¶ Lutum omne.
¶ Chimolea.
¶ Ceruſa.
¶ Camphora.
¶ De gūmis.
¶ Güma pruni.

¶ Cera.
¶ Amigdale.
¶ Acatia.
¶ Opium.
¶ De oleis.
¶ Oleuz ros.
¶ Oleū de quolibet flore folijs z cortice rei frigide z ficce.
¶ De aquis.
¶ Aqua rosata.
Et ois aqua ex rebus frigidis z ficcis distillata.

Et de his simplicib⁹ z cōpositis potes uti cū ad h̄ te prouocat necitas: qm̄ aliqn̄ uadis ad castella ubi nō potes hīe apothecariū uel herbolariū. Et si tu cognoscis hec z alia simplicia medicamia q̄ dicenf in alijs caplis tu sic poteris cōponē de reb⁹ gb⁹ in castro repies medicamē. de quo tuū poteris ꝓpositū adiplere. Sic̄ recitat. G. se fuisse in villa pro visitatiōe cuiusdā qui patiebak epis apa: z cū nō iuenerit squinātū z spicā z acetū: z alia q̄ sibi erāt necia: eo q̄ i loco nō erat apothecari⁹: fec̄ medicamētū de herb⁹ h̄uectātib⁹ z piguedib⁹: ꝛ admiscuit ibi absinthiū: z coctana z q̄sdā alias res stipticas q̄s iuenit: z fec̄ optimū medicamē. ¶ Notes g̃ de his facē vngtā z epithiata z cataplasmata: empla: embrocatiōes: pultes: encatismata: z alias simplices vnctiōes q̄ aliqn̄ ꝛ repiak vnū de p̄dcis aliqn̄ positū ꝓ alio: tū ut sim alibi excusat⁹ h̄ ponā dīaz eoz: z qd vnūquodq̄z eoz h̄et denotare.

¶ Unguīn fit de. ℥. iij. olei. z. ℥. f. cere in hyeme: z. ℥. j. in estate: z. ℥. j. pulueris rerū puluerizādaz que ponunf in vngtō. Si vo vngtū recipit gūmas q̄ soluunf z nō terū tur: nō debēt gūme in p̄dicta mēsura pōderis cōputari: qm̄ nō addūt in spissitudie: nec mollitie: ꝛ si pinguedies recipit porci/galline/anseris uel alias que in sbaz oleagi nā dissoluunf dz cōputari pinguedo dissoluta ꝓ olo: ad p̄dictā quātitatē dz poni de puluerib⁹ z de cera. ¶ Et nota g̃ vngtū semp debet eē colatū: aut adeo subtiliter tritum g̃ nulla possit asperitas inueniri.

¶ Epithima dī qn̄ res puluerizate subtilr tēpank cū oleo ro. uel alio olo: aceto uk succo alicuī⁹ herbe ad spissitudinē mellis: z aliq̄ petia ibi intingit: z locus epithimatur.

¶ Cataplasma dī qn̄ herbe pistank decocte: seu crude cuz sua sba: z cū sbtilib⁹ farinis z pinguedib⁹ z olis cōmisc̄entur: z iter durū z ligdū sup mēbrū calidum applicatur.

¶ Empl'm dī qn̄ multa simplicia diuersaz nāruz: sicut pulueres/gūme/pinguedines cum cera/sepo/z olo usq̄ ad ꝓfectionē durā decoquunf: z in magdaleonib⁹ ꝓseruak. Postea sup cortum distēdit: z loco cui est necessariū applicak: sicut dyaglon apostolicon oxicroceū: z multa alia que nō essent h̄ utilia numerare: uerūtamen emplastruz z cataplasma multum ponuntur vnum pro alio.

¶ Pultes z cataplasma sunt idem: nisi q̄ pultes ꝓprie sunt que fiūt de aqua farina z oleo sine herbis: z cataplasma dicitur cum herbe cum pultibus admiscentur.

¶ Embrocatio dī cū mēbrū in aqua cala ponit siue simplicis siue decoctiōis herbaz ad egritudinē ptinētiuz: z illa aqua supra mēbruz cadit ab alto. Et sic aquā illā sup mēbrum cadere faciendo diutius dicitur embrocatio.

¶ Enchatisma nomē ē equocū ad duo. dī eni aliqn̄ clistē: z aliqn̄ ꝑticulare balneū: qd̄ supra umbilicuz nō ascēdit.

De cōpositis medicaminib⁹ nr̄is cū intēdimus mēbrū ifridare sine māe expulsiōe est: q̄ accipias de succo alicuī⁹: uel aliq̄rū p̄dictaz herbaz simpliciū fridarū: ptes. iij. olei ro. ptē. j. aceti ptē. ℥. z misce simul. Si vo vis g̃ fort⁹ opek. adde aliquid de argilla ru. oēc fit in forma epithimatis: z appone. ¶ Nō g̃ semp medic⁹ hic opz supponē certā itētiōez z uti dz reb⁹ ad ipaz intētionē iuuātib⁹. vbi gra. si refrigidare intēdis ad aliō q̄z ifrigidātia nō itēdas. Sz si nō hz ꝓpositū suū ifrigidātes pmuteī: qm̄ vna cōpetit petro: q̄ nō conuenit paulo. Et vna medicia cōpetit vni: que nō cōpetit alteri. Et cā huī⁹ rei nō bn̄ ppēdit: credo tn̄ g̃ cā fit: qm̄ ꝛ oēs cōplones oi hoi ad cōplones q̄uor reducantur: sunt tn̄ ꝑticulares cōplones ꝑm idiuiduū ifinite: qm̄ ipossibile est g̃ vn⁹ cōplonē h̄eat alter⁹. Sic̄q̄ medicie ꝛ oēs vni⁹ gn̄is dicank eē: tn̄ est ipossibile g̃ vna frigida ualeat eodez mō petro: que paulo nō ualet in pūcto: qm̄ illa plus ualet que ꝓpingori mō meli⁹ apponit membro ꝑm pūctū. ¶ Est ēt z aliō magis occultū: g̃ ficut queli/bet medicina ꝓpriā hz vtutē que nō a cōplone ultra illaz quā per cōplonē h̄eat: per quā. ſ. vtutē ꝓpriaz agit in corpus ultra actionē cōplonalez quā h̄et: quā ꝓprietariam actionē ipossibile est in alia repiri: ficut vnūq̄q̄z corpus ꝓpriā h̄et dispōnē: qua disponit ad recipiēdū ipressionē que gdē in nullo alio loco corpis repit. Et per has duas rōnes credo g̃ bonū sit in vno z eodē mō medicatiōis medicias eiusdē gn̄is uariare. ¶ Itē q: medicia que lōgo applicak tpe mēbro fit hoc ēt quotidie ficut ꝑbat experimētum: qm̄ multotiēs vidimus. v. g. g̃ crassula minor mām calidaz plus repcutit q̄z vmbilicus ueneris. ¶ Et si dicak in eodē gradu frigidus repcutere non ualebit.

¶ Medicamē bonū repcussiuum ubi magna est discrasia cala cū pauca mā. ℔. sandali alb. spodij/acatie. añ. ℥. ij. cā phore. ℥. j. opij. ℥. ſ. distēpenk cū succo vni⁹ herbe frigide olo viol. z aceto pauco. ¶ Itē aliud ad idē ualēs. ℔. ossa ficca cōbusta z abluta ceruse: amig. añ. ℥. ij. hermodactili. ℥. iij. opij. ℥. j. ꝓfice ut supra. ¶ Aliud vngtū cōe qō in multis locis huī⁹ libri recordak. ℔. boli armenici. ℥. j. olii ro. ℥. iij. aceti. ℥. ij. fiat ficut epithima. Si vo times mēbri corruptionē: z corruptiōis deambulationē: adde terre sigillate. ℥. ſ. z vnge mēbrū sanū: qm̄ corruptionē ulterius tre nō pmittit: ficut plurib⁹ vicib⁹ suis expt⁹. ¶ Itē empla seu epithimata uel vnguēta que diximus in doloribⁱū/cturaz ex cā cala multū sunt ad repcutiēduz utilia. Jūge itaq̄z cū istis illa. Et nō g̃ qn̄ repcutis in mā multa: g̃ locus per repcussiua liuet: z tu cū videris liuorē: nō continues plus frida pura: ꝛ fac de succo cortādri viridis: qō infrigidat cū magna resolone: z cū faria ordei epithima: qm̄ residuū resoluek. Et si non fuerit ibi liuedo: sed mā ꝓpter eius multitudinem aut grossitiē nō repercutitur. Cessato humoꝛ fluxu z membri mitigato calore de medicinis resolutiuis iciptas admiscere: donec ad pura uenias resolutiua. ¶ Et nota g̃ repcussiua q̄z uis pura ponātur in ꝓncipio supra locū: z post ꝓfirmationem admisceamus resolutiua: ut est dictum. Nihilominus tn̄ debent repcussiua ꝓtinuari supra locuz uersus corpus ubi est dolor. v. g. si dolor repcutiēdus fuerit in genu. ponaz medicamen in ꝓncipio supra genu. Sed postea nō sup genu: sed aliquantulum supra: ut finis medicine loci attingat ꝓncipium doloris.

¶ Materia frigida ficut dixi in cōpēdio ꝓprie nō repcutit: sed cum reb⁹ tēperate calidis z ficcis que sua calidita te cōplonē frigidā mutāt: z sua stipticitate virtutē membri fortificāt ne materia ad mēbrū ueniat, ꝓhibēt: z utplurimū repellit si sit pauca: z si oino nō repellit: locū tamē ita defendit g̃ tanta nō pōt materia in ipso cōgregari. z hec sunt omnia tēperate calida cum quadā amaritudie: ficut absinthium/squinātum/abrotanum/polium/stichados/centaurea maior z minor. aristolo. rotunda z lōga. marubium: z omnes herbe tēperate calide: ficut mirra z mastix/lupini/oleum de mastice/z absinthio. z quecūq̄z calida cōposita fiūt de p̄dictis simplicibus cōpositis ꝑm doctrinā quam dedimus tibi supra eodē capō de frigidis medicinis. ¶ Nota h̄ g̃ multi dicūt g̃ de leui creditur a laicis: pessimum est materiā repcutere: sed melius est qn̄ videt apatis post ꝓnciū materiā extrahere cum emplis: nec curare si apa fiat magnū: sed gaudere. dicentes g̃ humores superflui corporis expurgank. g̃ si mā repercutit: z non dimittit fieri apostema. post multa tēpora illi supuenlet egritudo: z dicek g̃ hoc fit ꝓpter impitiam medici: qui per apa materiā non abstraxit. ¶ Sed tu scias certissime g̃ decem cōsideratis cōditionibus: z specialiter cum pfecta corporis mūdificatio ꝓcessit melius est satis mām cum mēbri confortatione repellere: q̄z apostema ꝓmittere ꝓfirmari: qm̄ si cōditionib⁹ seruatis

materia repellit membrum remanet fortius & homo nō cruciat: nec est timendum q̄ per repercussionem sic factam accidat corpori nocumentum.

¶ De medicinis resolutiuis. & de modo resoluēdi. tractatus quinti. Cap̄.II.

Quando q̄ vna fortis uel plures etiā debiles de. x. causis que repercussionem impediūt: aut quādo tu repcutis nō potes mām repellere: aut q̄ grossa uel multa mā repercussiua nō obedit: tunc oportet ut resolutiuuz adhibeas medicamen: sicut de repcussione diximus. ¶ Hoc notato q̄ nō adhibeas resolutiuum cuz dolor uel tumor extrinseco uenerit nisi ꝓgrua purgatione p̄cedēte. Nam sicut alibi dictū est: apostema uel dolores ex causa itertori uenientes semp p̄cedit corporis plenitudo: quare si tunc poneres resolutiua plus ad locum de alibunde materiam attraheres q̄z de loco doloroso resolueres. Quū nullum est resolutiuū qđ nō sit calidum: & omne calidū nisi tēperate calidum cum stipticitate & amaritudine est attractiuum: qđ potius ut dictum est mām frigidam repercutit q̄z resoluat. ¶ Sic ergo facies. p̄ius cum flobothomia uel cum laxatiuo mām euacua uel cū utroq; ꝑm q̄ tibi videbit expedire. postea incipe resoluere cuz medicina hoc officium faciēte: qđ est medicina calida & subtilis: que cum sua subtilitate ꝓprietatem habet separandi mām & facientē ipsam euaporare: & sua caliditate partem attrahit post partē: donec totum attrahat qđ erat superfluitatum in mēbro ꝓtentum. ¶ Et nota q̄ sicut in paruo dixi cōpēdio: ista medicina magnā habet affinitatem cum maturatiua: tam in caliditatis tēperamento q̄z in opere: qm̄ vnāquāq; facit opationē alterius: & ambe sunt anodine: sed in hoc differūt q̄ resolutiua ut dictum est: habet suā tēperatam caliditatem cum subtilitate. aperitiua & maturatiua habet suā caliditatez temperatā cuz viscositate oppilatiua: quare multū sepe accidit: q̄ si resolutiua medicina ponat sup mām multā & grossaz illā subtiliat & calefacit: que calefacta calor nālis ab accñtali iuuatus transit per oēs partes māe: neq; calor medicine sufficit ad attrahēdum: neq; pori cutis sufficiūt ad exitū māe: quare sic materia ibi remanēs maturat per medicinā resolutiuā. Ita si maturatiua ponat sup paucaz materiam & subtilem: calefacit mām illam: & calor nālis ibi multiplicatus ꝓpter p̄sentiam ꝙuenientie: neq; medicine viscositas tm̄ pōt caloris officiuz impedire: & sic mā illa resolui̇tur per medicinā maturatiuam. ¶ Modus vo resoluēdi est: q̄ quādo tu facis berbarū decoctionez. de quib⁹ tuā vis cōponere medicinā. serua aquā decoctionis: & cum illa mēbrum embroca donec rubescat & iflek. postea medicinā appone quam ante p̄reparasti.

¶ Caue quoq; q̄ medicina resolutiua multotiēs resolui̇t: qđ de mā subtile inuenit: per cuius resolutionez qđ est grossuz de mā indurat: & quāto plus vis in resolutionē addere: tanto plus duritiez augmentat. In hoc ergo sis sollicitus cum videris locū indurari: mollifica de mollificatiuo addēdo in suo loco. postea redeas ad resoluendum: & tādiu sic facias donec mā sit tota resoluta. ¶ Si vo resoluēdi non haberes intentum: sed materia ꝓpter causas que dicte sunt ad maturitatem tēdit medicinam maturatiuam tunc applica. Nam opus nature semp debet medicus imitari.

¶ Medicine resolutiue alie sunt simplices: alie cōposite.

¶ Simplices sunt ut camomilla que inter omnia resolutiua p̄rerogatiuaz habet: quia sine attractione resoluit: & hoc est: quoniam in ea sunt due virtutes. s. virtus resolutiua & virtus stiptica: que quidem sunt in ea sic cōmixte: quod decoctio non potest illas ad inuicem separare. vnde quantum virtus resolutiua resoluit que reperitur in ipsa: tantum virtus stiptica mēbrum confortat: ne materiam recipiat p̄reparatam: sicut est.

¶ Melilotum.
¶ Paritaria.
¶ Malua siluestris siue alba.
¶ Volubilis.
¶ Fumus terre.
¶ Caules.
¶ Mentha.
¶ Anetum.
¶ Urtica.
¶ Enula.
¶ Borago.
¶ Sambucus.
¶ Ebulus.
¶ Valeriana & omnes herbe temperate calide cum subtilitate.

¶ De seminibus.

¶ Semina caulium.
¶ Aneti.
¶ Urtice.
¶ Malue & omnia semia diuretica.
¶ Lantabrum.
¶ Omne amilum de ordeo.
¶ Farina nardi.
¶ Farina orobi.
¶ Farina fabarum.
¶ Farina ciceruum.
¶ Mica panis grossi.

¶ De pinguedinib⁹.

¶ Pinguedo porci.
¶ Et anseris.
¶ Et galline.
¶ Et aquile.
¶ Et omnes medulle

¶ De gummis.

¶ Mastix.
¶ Olibanum.
¶ Mirra.
¶ Serapinum.
¶ Armoniacum.
¶ Bdelium.
¶ Galbanum.
¶ Oppoponacum.
¶ Assa fetida.

¶ De gūmis stitlib⁹.

¶ Laudanum.
¶ Isopus humida.
¶ Terbentina.
¶ Lera & eius fex.
¶ Sudor animalium.
¶ Sordities balnei.
¶ Butyrum.

¶ Composita fiunt ex p̄dictis simplicibus ꝑm doctrinā primi capituli huius tractatus quinti tibi datam.

¶ Oleum resolutiuum calefactiuum & doloꝛ sedatiuum maxime frigidoꝛ: & conuenit etiam in doloribus a materijs calidis in mulieribus & pueris & humidis naturaꝑ. florum camo. recentium & non siccorū: fenugre. se. lini. aā. ℥. ij. ponant in. ℥. xx. olei oliuarum maturaruz: & in uase vitreo ponat ad solem per. xl. dies in estate. postea coletur & usui reseruetur.

¶ Si ꝙo tibi esset necessarium in hyeme & nō inuentres. ꝑ. flores & semina p̄dicta & oleū: & in uase vitreo pone. & illud uas pone in lebete bullientis aque: ubi tantum bulliat q̄ flores sint assi: tunc permittat infrigidari: & coletur & seruet usui. Tali modo facio oleum ros. cuz non inuenio: & oleum de absinth. & de ruta: & alia que mihi sunt necessaria suo casu.

¶ Aliud oleum ualde bonum. ꝑ. olei antiqui lb. j. semi. aneti nouiter in umbra siccati. ℥. j. ponatur in fiala per dies. xl. ad solem uel ut fiat in aqua bullīte: ut dcm̄ est.

¶ Aliud oleum resolutiuum calefactiuum & doloꝛ frigidorum sedatiuum multum ualens ad calefaciendum renes & matricem: & non inflāmat: & dicit oleum de lilio cōpositum: in quo cōueniunt auctores: & per me multotiens est expertum. ꝑ. olei antiqui. ℥. xx. flores liliorum alb. ablatis pedibus & glaucedine que sunt in eis. xxx. cassieli. costi: masti. carpob. croci. aā. ℥. ß. gariof. ciamo. aā. ℥. ij. ponant omnia in uase vitreo: & teneatur in umbra usq; ad mensem. postea abijciantur lilia ne corrumpantur: & oleum reseruetur usui.

¶ Aliud oleum: & dicitur oleum de mastice ualde resolutiuum: & est multum cōueniens debilitati stomaci: & specialiter si fuerit ex frigidis hu. multum ualet ad dol. stomaci. ꝑ. oleum oli. mediocriter maturarū lb. iij. mastic. ℥. vj. bulliāt simul in dupliciuase donec mastix in oleo dissoluat & usui reseruet. ¶ Et nota q̄ quādo vis componere oleum qđ uoluerīs esse repcussiuum uel infrigidatiuum uel mēbroꝛ ꝙfortatiuuz semp debes eligē oleū de oli. imaturis: ut oleum ro. & oleum mirti. & alia plura. Si ꝙo facere uoluerīs oleum resolutiuum uel mollificatiuuz: uel penetratiuū: tunc oleū de oli. elige plus maturis. Si vo vis q̄ hēat resoluere cū ꝙfortatiōe: tunc elige oleum factum de oli. que mediocriter sunt matures

que oia per colorē pꝛpēdere poteris oculorū. Mā oleū de oliuis imaturis est viride: qđ est de maturis est albū: qđ est de mediocriter maturis est iter utrunq;.

¶ Unguēta resolutiua fiunt sic. ℞. Ʒ.iij. olei de camo. uel alterius pdictorum: ℥. Ʒ.j. cere in estate ℥.ʃ. in hyeme. ℥ ʒ.j. puluꝛis se. aneti. caulium. florum camo. ℥ aliorum si bi similium singularium uel plurium.

¶ Unguētū bonū resolutiuū est ysopus humida: ℥ est mā oium vnguētorū resolutiuorū: ℥ fit sic. ℞. lanam subtilē: que iacet inter crura ℥ mamillas ouiuꝫ in bona q̄titate: ℥ pone eam in aqua clara donec cooperiaꝰ: ℥ dimitte sic per diem ℥ noctē: postmodum fac parū bullire ad lentuꝫ ignē ℥ dimitte infridari: ℥ postea cola ℥ totū exp̄me in ca tia stānata: ℥ fac bullire igne leui: semp agitādo cuꝫ spa tula de ligno donec fiat ut vnguētū spissum.

¶ De emplis est optimū dyaglon Raſ qđ resoluit scro phulas ℥ glādulas: ℥ maturat carbunculos: ℥ est multuꝫ cōuenīs. ℞. olei antiqui de oliuis maturis. Ʒ.v. litargi ri. Ʒ.j. litargirīū puluerīçet in mortario: ℥ paulatine ad daꝫ oleum donec totū oleū recipiat: postea ponaꝫ in cac ciola: ℥ lento bulliat igne: semp agitādo cū spatula: ℥ ad daꝫ mucillaginis. se. lini. ℥ fenugreci. aā. Ʒ.ij. ℥ mucilla ginis maluauisci. Ʒ.j. ℥ iterū parū bulliat ℥ agitek: ℥ fiant magdaleones: ℥ usui seruenꝫ. Et cū est neccīū: accipe de eo q̄tū vis: ℥ distēde sup corio uel pāno lineo: ℥ loco re soluēdo apponas. Si tū pro scrophulis illud ꝓficis: plus ualebit si sup: radicto. Ʒ.j. radicis yreos ficce addas. Fortu us isto est dyaquilon ℳ. desue: quod in paruo compen dio meo reperitur.

¶ Emplm bonū resolutiuū: ad cuius exēplū multa uaria emplastra potes ꝓficere: ℥ fit sic. ℞. maluarū silueſtrium parietarie. floruꝫ camomil. ℥ melilotl. aā. ℳ. j. bulliant in aq̄ donec optime decoquanꝫ: deinde pistenk: ℥ de illa aq̄. ℞. ptes. iij. olei alicuius resolutiui. p. j. se. caulium ℥ aneti. aā. p. ʃ. furfuris ℥ farine ordei. aā. p. j. oia bulliank in patella: ℥ fiāt sicut pultes: quibus addaꝫ tātū de herbis p dictis pistatis quātū sunt pultes: ℥ pcedēte mēbri embꝛo catione ut dictū est tepidum apponaꝫ.

¶ Adde resolutiua cōpōsita medicamina que sunt in par uo compendio iuxta ista: ℥ habebis resolutiua medica mina sufficientia.

¶ De modo maturandi ℥ de medicinis maturatiuis. gn ti tractatus:

Cap̄. III.

q Oniam pluribus diebus resoluisti nec forte repcussisti nec ua let: sed materia desiderat maturari: tūc pmissis euacuationibꝰ necessarijs uel possibilibus: incipe matu rare cum medicina cui sit virtus ℥ ꝓprietas maturādi: ℥ est ois medicina tēperate calida cuꝫ q̄dā viscositate que nō pmittit uaporē exhalare: imo retinet ipm cum grosso donec grossum optime maturek: ℥ sunt ista.

¶ ℳ. alua hortulana seu nig̃ ¶ Baucie radix.
¶ ℳ. aluauiscus. ¶ Farina frumenti.
¶ Branca ursina. ¶ Semen lini.
¶ Radix brionie. ¶ Fenugreci.
¶ Radix lapatij acuti. ¶ Ficus ficce.

¶ Et oia que in pcedēti capꝰo sunt dicta cuꝫ istis addas ℥ acgritur viscositas: per quam viscositatē materia subti lis pꝛohibetur exhalare.

¶ Frigida quoq; medicamina q̄nq; maturāt per accidēs calorem sup: a mām repellēdo: nam tūc calor mēbri sup mām reuertit ℥ maturat: sicut iuuenis carnosus media estate appꝛhēsus a tetano natās i aqua violēta frigida ca lore reuocato soluit a tetano materiam calidam pro frigi da maturari vidi victibus infinitis.

¶ ℳ. aturatiuū bonū cōpositū: qđ mām maturat calidā fic fit. ℞. folioꝝ malue nigre pinguis seu hortulane. brance ursine. aā. ℳ. j. coquanꝫ in aqua ℥ pistenk: gbus addaꝫ radix altee pparate. ℳ. j. deide. ℞. aque decoctiōis her barum lb. j. assungle ueteris sine sale. Ʒ. iij. farine subtilis sime tritici. Ʒ. iij. farine subtilissime fenugreci ℥ semīis lini. aā. Ʒ. j. ℥ ʃ. inco: porenk omnia ℥ bulliāt ad pfectio nem cataplasmatis. postea addaꝫ herbe pistate ℥ radix: omnia iterum inco: porenk: ℥ fiat non durū. Nam sem per fit tua intētio q; cataplasma maturatiuū ℥ resolutiuū ℥ mūdificatiuum nō sit durum: quoniā duricies catapla smatis dolorem adducit ꝓpter eius grauitatez: neq; mē bꝛo est suaue sed asperum: quare plus nocet q̄ pficiat. Item si times furiositatez materie: nō apponas fenugre cum: quoniam multum est calidum: ℥ cito inflāmak ma teria. Ergo aut ex toto abijce aut minue ꝑm q; tibi vide bik expedire. ℳ. ultū tamen est utile ubi non times ma teriam inflammari.

¶ Si ꝓo cum ipsa calida materia esset grossitudo uel aliq̄ materie frigide admixtio: tūc ℞. de predicto cataplasma te partes. ij. fermēti de frumēto bene acris partem. j. mi sceank. Nam fermētum est dulce acetosum ℥ viscosum: quare cōpōsite caliditatis ℥ frigiditatis est ꝑm Ysaac. Ta men ꝓbauimus ipsum esse grosse materie incisiuum: ℥ materiam educit de profundo mēbri ad supficiem ℥ ma turat: quare dicit Demoycus: q; multorum emplastroꝝ est basis ℥ materia: ℥ specialiter ad maturationem antra cis ℥ carbunculi multum ualet. ¶ Sic maluauiscus de quo mētionem fecimus pꝛeparak. ℞. radicem maluauis sci laua bene: ℥ interiorē duritē abijce: ℥ optime coque: ℥ pista in mortario bñ: ℥ fac inde magdaleones: ℥ serua: ℥ hic maluauiscus dicit ꝓparaꝰ: qui semp debet esse iux ta cyrurgicum: quoniam cuꝫ eo ℥ farinis in aqua ℥ oleo uel assungia potest fieri bonum maturatiuum quando alie herbe non sunt tibi pꝛesentes.

¶ Item pultes facte de partibus. v. aque ℥ vna olei indu rate per leuem bullitionē cum tāta farina tritici q; suffi ciat: sunt maturatiue materie calide currentis ad vulne ra: ℥ etiam apostematū calidoꝝ sine vulnere: in quibus materia est subtilis: ℥ sunt multum doloris sedatiue pꝛo pter pꝛesentiam sue temperate caliditatis: quare possu mus eas in cura dolorum renum uti.

¶ Aliud maturatiuuꝫ bonum. mel ℥ etiam butyrum par tibus equalibus mixtum: ℥ cum farinis inco: poratū mi sce maturatiuis: bonum faciunt maturatiuum.

¶ Item embꝛocationes in resolutiōe ℥ maturationes vul nerum ℥ ꝓfusionum: maxime que fiūt in capite mitigan tes. ℞. olei cōmunis. Ʒ. ij. cepe album. Ʒ. j. cimini. ruthe arthemisie. aā. ʒ. ʃ. absinthij. paritarie. aā. ʒ. ij. herbas ℥ ce pe ultime pista in mortario: ℥ addito puluē cimini ℥ olo simul inco: pora calefac ℥ appone.

¶ Itē alia pultis maturās apata. ℞. folioꝝ malue. bismal ue. paritarie. brāce ursine. uolubilis maioris. iusgami aā Ʒ. ij. hec coquanꝫ in pauca aq̄ ℥ exp̄mank: ℥ optime pistē tur: pistate misceank cū. Ʒ. iij. aque decoctionis earū: ℥. Ʒ j. assungie ueteris. farine ordei qđ sufficiat.

¶ ℳ. ateria vꝺo frigida maturak si fiat hoc emplm. ℞. cepe j. album: ℥ tātum de capitibus allij: ℥ coquanꝫ sub cineri bus: deinde pistenk cum tertio sui de butyro: ℥ addita fa rina fenugre. ℥ se. lini fiat emplastruꝫ: cui addaꝫ duo vi tella ouoꝝ coctoꝝ: ℥. Ʒ. j. maluaui. ꝓparati: ℥. Ʒ. ij. fermēti: ℥ omnia inco: porenk ℥ fiat emplastrum.

¶ Item aliud maturatiuū grossarū ℥ frigidarum materie rum ℥ durarum. ℞. bdelij serapini. aā. Ʒ. ʃ. que dissoluā tur in aceto: ℥ optime pistenk: ℥ addaꝫ. Ʒ. ij. terbētine: ℥ omnia dissoluanꝫ ad ignez nō bullitēdo: ℥ addaꝫ olei de lilio. Ʒ. ij. ℥ omnia misceank: ℥ totum inspisseꝫ cum subti li farina lupinorum ℥ fenugreci.

¶ Itē ſi. Ʒ. ʃ. olibani puri. ℥. Ʒ. ʃ. fenugreci subtilissime pul uerizati misceris cum lb. ʃ. mellis. lb. ʃ. rasine cuꝫ mel le dissoluto habebis maturatiuū optimum ad materias frigidas maturādas. ¶ Item vnguentum tetrafarmacū ℥ dicit ab aliis basilicon maius: in quo ꝙueniūt. B. Aut.

Seraption/Joānes ✠Mesue ⁊ Haliabas: qđ ualde matu
rat ap̄ata frigida: ⁊ ualet ad vulnera ⁊ ulcera fraudulēta.
q̄rū dispō est in duritie augmētata. ℔. cere/rasine/picis/
sepi uaccini. p. e. ⁊ olei qđ sufficiat. Sunt gdā qui loco se
pi ponūt butyrū: ⁊ gdā addūt oib⁹ in hyeme. p. j. bdelij.
alij solū recipiūt cerā/picē/⁊ rasinā eq̄liter: ⁊ oleū qđ suf
¶ Jtē maturatiuū bonū ad an Lficit: ⁊ dr basilicon min⁹.
tracē ⁊ ad oē ap̄a durū ⁊ furiosum: qđ ut dixim⁹ suo loco
idiget medicina que icidat ⁊ maturet. ℔. sic⁹ ficce bñ pin
gues nūc. vij. vue passe de corintho. ℥. j. duas spicas al/
lij mūdatas/pipis. ℊ. xij. salis. ʒ. ij. oia hec pistent: ⁊ supad
dat olei antig. ʒ. iij. aceti. ʒ. j. fermēti acerrimi q̄ntum me/
¶ Jtē ad maturādum antracem nisi sit ni/ Ldietas totī⁹.
mis durus ⁊ malitiosus: ualet emplastrum factum de so
lo melle liquido/farina ordei/⁊ oleo violaceo.
¶ Jtē ad maturādū antracē ⁊ carbūculū. ℔. fermēti acris/
lactis mulieris/mellis/vitella ouoꝝ. aīi. misce ⁊ appone.
Si vō vis fortī⁹ opari: adde galbani dissoluti medietatez
vnī⁹ p̄dictoꝝ. Si adhuc vis fortī⁹ ut maturet ⁊ rūpat: ad/
de stercoris colūbini ⁊ galline. aīi. ptis vnius ⁊ bauracꝫ
vij. ptē vnī⁹ ⁊. ʒ. ¶ Hec tibi sufficiāt maturativa si bene
sciueris ipsa adaptare: ⁊ sicut in resoluendo diximus.
¶ Jtē ualē dixim⁹ si qñ vis maturatiuū apponē p̄us locū
emb: ocas cū aqua decoctionis herbarū maturatiuaruz:
donec locus per aquā calidā rubefiat: ⁊ postea maturati
uū nō durū q̄ntū pōt pati calidū subsequat: qđ emplz to/
ti loco applicet calidū: ⁊ ultra q̄z desiderat maturat.
¶ De mundificatiuis ⁊ modo mundificandi. tractatus qn
ti. Cap̄. IIII.

Mundificatiuū

se hēt ad absterſi
uū lauamētū at/
tractiuū fordis exiccatiuū: sicut cōe ad p̄pūū: q:
quocūqz modo per medicinaz auferat supfluuz pōt dici
mūdificatio. ¶ Sed p̄prie loquēdo de mūdificatiua me
dicina logmur duob⁹ modis: aut de medicina que dat
iteri⁹ per os: aut que mittit iteri⁹ per clistere uel pessario
ad mūdificādū mēbra iteriora: ⁊ hui⁹ gñis sunt syrupi cū
seminib⁹: qui uenas mūdificāt ⁊ vias urine. Et quedam
medicine sanguinē mūdificātes: ut cassiafis. mānā. tama/
rindi: ⁊ pūt ettā sic noiari oēs medicie laxatiue: de qb⁹ oi
bus nō est hui⁹ capli intētio. ¶ Alio modo logmur de
medicia mundificatiua in cyrurgia: ⁊ illa dicit p̄prie ibi
medicia mūdificatiua: que grossaz supfluitatē seu gñataz
sanie siue supfluā putredinē uel crustaz remouet de vul
neri⁹ ⁊ ulceri⁹: vuln⁹ ⁊ ulcus ab ipsa supfluitate mun
dādo: qñ sicut alio dictū est loco in quolibet vulnere cō
cauo. i. in quo facta est alicuius sube depditio: nec̄io due
sunt supfluitates gñant. vna grossa: ⁊ alia subtilis: que ēt
in quolibet sano corpe gñant: que qdē vulneris ipediūt
p̄solidationē: qñ in eo carnē ipediūt gñari. Sz medicia
mūdificatiua grossaz supfluitatē remouet, deficcatiua vō
de qua loquemur in capło sequēti deficcat subtilē: qbus
deficcatis ⁊ mūdificatis caro p̄dita nāe bñficio generat.
¶ Hec ergo medicina semp debet p̄cedē gñatiuā ⁊ cō
solidatiuā: de qbus loquemur in sequēti: lz aggregatiua
seu p̄glutinatiua ueniat aliqñ ad cōsolidationē sine ipso
q̄ hec medicina p̄cedat: qñ. s. vulnera suunt uel p̄ducū/
tur recētia: que p̄solidant añq̄z ibi fiat santes uł putredo.
¶ Hec iterū medicina plurimū mūdificat cū pauca ab/
sterſione: sicut aq̄ mellis cū qua lauant ulcera virulenta
alia cū fortiori: sicut cuz melle admiscem⁹ farinas ⁊ alias
spēs absterg̃tiū mēbrū. Jtē aliqñ mūdificat per viaz cor
rosionis ⁊ putrefactionis: qñ. s. medicamē corrosiuum ⁊
putrefactiuū apponit ad malā carnē auferēdā: ⁊ ptē mē/
bri corrupti tollēdā: que nō pōt auferri cū medicina que
solū mūdificat absterg̃do. ¶ Et qñ medicie simplices
raro ponunt ad mūdificādū: ideo ponā medicamina cō
posita p ordinē nūando medicias simplices nō curādo.
¶ Scias q̄ qñ vulnera sūt recētia ubi nō est nēcia sani

ei gñatio: qñ nō est ibi ptusio: nec nerui nec ossis p̄ctu
ra: nec dolor nec alteratio nō est ibi nēcia mūdificatiua:
sed p̄solidatiua sola. Sz qñ vuln⁹ alterat ab aere uł ap̄at
uel est ibi dolor: q̄ opz te maturatiua vulneri apponē: ⁊
cū vulnus satis sanē acq̄siuit: ⁊ dolor ⁊ ap̄a ⁊ alia accidē
tia cessauerit: tūc icipe mūdificare p̄z q̄ quenit i suo casu.
¶ Mūdificatiuū bonū qđ vulnera recētia mūdificat: ⁊ in
gb⁹ est sanies laudata gñata. ℔. mellis ro. colati. ʒ. iij. sa/
ſbtilissime ordei. ʒ. j. ⁊ adde parū aque: ⁊ coque suauiter
ne cōburat: ⁊ agitet semp cū spatula ⁊ distēdat sup pan/
nū ⁊ ponat sup vuln⁹: q: mundificat cū p̄fortatione loci.
Si vō vuln⁹ fuerit in loco neruoso: bonū eēt addere de
terbētina lauata qñ deponit ab igne: qñ terbētina non
dz bullire qñ ponit in emplis: q: bullitēdo amittit vires
¶ Aliud qđ mūdificat durā mr̄em denigratā. ℔. Lsuas.
mellis ro. colati. ʒ. j. olei ro. ʒ. ſ. misceantur.
¶ Aliud qđ mūdificat ⁊ maturat vulnera tumefacta nō tñ
inflāmata: sed ad frigiditatē tendētia. ℔. mellis ro. colati
lb. ſ. farine fenugreci. ʒ. ij. farine ordei. ʒ. j.
¶ Alīō mūdificatiuū ulcerū de nouo factoꝝ i aptiōe ap̄atū
maturatoꝝ. ℔. vitella ouoꝝ cruda ⁊ icorpa cū faria tritici
q̄ntū sufficiat lb mūdificat ⁊ dolorē sedat ⁊ locū refrigerat
¶ Jtē aliud mūdificatiuū cū maturatiōe refidui: ⁊ est opti/
mū qñ cogimur ap̄a icidē añ tp̄s: ⁊ est p̄pa medicina mū
dificās antraces ⁊ carbūculos ⁊ oēs pustulas uenenosas
postq̄z sunt apte ⁊ ualet ultime ad mūdificādū ulcera an
tiq̄: ⁊ ideo uocat mūdificatiuū de apio. ℔. mellis al. bo/
ni lb. ſ. farine subtilissime tritici. ʒ. iij. icorpent ad iuicez
in patella: gb⁹ icorpatis addat succi apij. ʒ. viij. ⁊ oia icor
porent ad ignē leuē: bulliāt oia donec reciptāt formam
pultis. Deide depōat ab igne: ⁊ diu agitet: ⁊ usui reſuet
¶ Si vō times aduētū cācri uł fistule in antiq̄ ulcē qđ mū
dificare vis: pōe loco succi apij succū absinthij ⁊ ē opti⁹.
¶ Aliud mūdificatiuū de ulcerib⁹ putridis grossa ⁊ putri/
da putredine abūdātib⁹. ℔. mellis lb. j. filiginis. ʒ. vij. fa/
rine fenugr. orobi/lupinoꝝ mirre. aīi. ʒ. j. succi absinthij
lb. ſ. pulueriçāda p̄lueriçent: ⁊ lēto bulliāt igne usq̄z ad
p̄fectionē: ab igne depositis addat terbētine lote. ʒ. iij. ⁊
optime icorpent. Hec oia mūdificatiua distēdant super
petiā pānī lineī: ⁊ ponant sup ulcus mūdificādū: postq̄z
fuerit mundatum cum manibus stupis ⁊ lauationibus.
¶ Lauationes in capitulo de ulceribus sunt notate.
¶ Pulus mūdificatiu⁹ crustarū ⁊ grosse carnis supflue ⁊
viscose que gñant in ulcerib⁹ antigis/⁊ sine magna cor/
rodit violētia. ℔. suc. affodil. ʒ. vj. calcis vi. ʒ. ij. auripig.
ʒ. j. misceant ad inuicē: ⁊ ponant ad solē in mēse augusti
⁊ in nocte deponant ab aere donec deficcent ⁊ fiāt trocti
sci. Et iterū in vmbra ficcent: ⁊ in uase ligneo in loco nō
reumatico p̄seruent. Cū op⁹ fuerit vn⁹ terat ⁊ supponat
¶ Jtē bonū mūdificatiuū ulcerꝝ ē vngūm vi Lcū bōbace.
ride qđ sic fit. ℔. viridis eris. p. j. mellis. p. ij. icorpent, fil.
¶ Jtē vnguētū optimū mūdificās ulcera fordida fistulas
polipū ⁊ alia p̄aua ulcera: ⁊ dicit vnguentū ueneris uel
aploꝝ: ⁊ nō est sic ei ad remouēdū carnē malā de ulceri
bus. O quoties est p̄batū. ℔. cere al. rasine al. armo. aīi.
ʒ. x. bdelij/aristol. lō. oliba. gūmosi. aīi. ʒ. vj. galbani/mir
re. aīi. ʒ. iij. litargiri. ʒ. ix. oppopo. floris eris. aīi. ʒ. ij. i. alio
floris eris. ʒ. iij. Būme mollificent in aceto ⁊ dissoluant
ad ignē leuē: qbus dissolutis addat cera dissoluta cū lb.
ij. olei in estate ⁊. iij. in hyeme. Et cū oia fuerint liquefa/
cta addant pulueres terēdoꝝ ⁊ fiat vnguētum.
¶ Aliud qđ mūdificat neruos maturat ⁊ sanem attrahit:
⁊ dicit mūdificatiuū de rasina. ℔. rasine/mellis/terbenti
ne. aīi. lb. ſ. mirre/sarcocolle/farine fenugre. ⁊ se. lini. aīi
ʒ. j. dissoluat rasina cum melle ⁊ terbētina: ⁊ additis pul
ueribus fiant pultes.
¶ Jtē opz nos uti aliqñ medicinis fortiter cauteriçātib⁹: ⁊
ipso igne ad mūdificādū ulcera pessima in locis neruosis
intricatis specialiter existētia: quoꝝ doctrinā habebis in

capło de medicinis faciẽtibus opus cauterij.

¶ De medicinis cõglutinatiuis ꝛ regeneratiuis ꝛ cõsolidatiuis seu cicatriçatiuis.tractatus qnti. Caꝑ.V.

Videtur per modũ loquẽdi ꝙ he medicine que noiant in ꝟ capło sint eedẽ:tñ differũt:q̃uis ꝟ quãdã ꝓsuetudinẽ oẽs dicant ꝓsolidatiue. Nã aggregatiue ꝛ ꝓglutinatiue sunt idẽ regĩatiue:icarnatiue factẽtes nasci carnẽ sũt eedẽ:ꝛ a supdictis differũt:ꝛ tã iste q̃ ille differũt a figillatiuis cicatriçatiuis ꝛ ꝓsolidatiuis:que silr sũt idẽ cum ista noſa ẽt ab auctoribꝫ nõ semp ꝓpe ꝓferant:ꝟitas est ꝙ vnũ aliq̃n ponit ꝓ alio. ¶ Sz ꝟitas est ꝙ medicamen aggregatiuũ seu ꝓglutinatiuũ:qđ ẽt dr ab Aui.q̃q; icarnatiuũ:ꝛ idem Aui.in diũſis locis diũſimode has noiat medicinas:ꝛ credo ꝙ fuit ꝓp errorẽ trãslatoris. ¶ Si ꝟtas est ꝙ ꝙgregatiua seu ꝓglutinatiua est medicina ſicca ſine abſterſione:que in ſe hẽt quãdã generoſitatẽ:que i mẽbro applicata reſolujt:ꝛ que ſiccitate ſua ſupfluam ſiccat hũiditatẽ:q̃ iter duo labia vulneris per medicũ ligatura ſola uel ſutura ꝓducta repit:ꝛ ſua generoſitate ꝓglutinat de bono ſanguine ptẽ:qui per nãe officiũ ibi tranſmittit:donec exiccãdo ꝛ ꝓglutinãdo labia que diſiuncta fuerãt a gladio ꝓũgat:ꝛ firmiter ad inuicẽ firmat:ꝛ hanc appellat aliq̃n dñs Aui.incarnatiuã.ab aliquibus aũt conſolidatiua dicit:ꝛ hoc est ſicut ſanguis draconis/calx thus maſculinum ſeu pingue.

¶ Folia pomorum. ¶ Arnaglosſe. trita ꝛ ivio bullita
¶ Et pirorum. ¶ Caulis folia. ¶ Folia acetoſe.
¶ Porri. ¶ Lipreſſi folia. ¶ Pluis molẽdi.
¶ Lilij. ¶ Ulis albe. ¶ Ordeũ uſtum.
¶ Corex palme. ¶ Mux recẽs cõ ¶ Flos ſorbe.
¶ Lac acetoſum:ꝛ multa alia que nobis sũt ignota. ¶ Imo tã inuenit expimẽtũ:ꝙ qdã fecerũt ſibi magna vulnera:ꝙ ponẽtes ſup̃ de plurib⁹ herbis curati fuerũt i eodez die:nec forte cõprehẽdẽ ſciebãt/que fuiſſent herbe ille.

¶ Medicamẽ cõpoſitũ bonũ ad hoc qđ ſemp utit:ꝛ iam dictũ est alibi.ℨ.thuris.p.j.ſang.draco.p.ij.calcis vi.p.iij.fiat puluis qui ponat abũdãter ſup duo labia vulneris que cõduxiſti ad inuicẽ. Laue ne puluis uel oleum/uel aliud cadat in medio:ſicut alibi dictum est.

¶ Itẽ alius puluis ad hãc intẽtionẽ:ꝛ est melior q̃ ꝑmus: ubi credis ꝙ pauca carnis gĩatio ſit neceſſaria: qm̃ ubi multa indiges carnis regĩationẽ:nõ sũt nec̃ie h⁹ medicine:ſz regĩatiue:de qb⁹ loquemur ic̃tinẽti.ℨ.olibani lucidi/aloe/ſang.draco.ſarcocolle.aã.ſiat puluis.

¶ Aliꝰ cois i ſtrigẽdo ſãguinẽ ꝛ ꝓglutinãdo vlnera.ℨ.ſarcocolle.p.ij.ſãg.dra.balauſtie.aã.p.j.olibani lucidi.p.ſ fiat puluis:qm̃ hec medicia nõ idiget abſterſiõe:ſz exiccatiõe ꝓglutinoſa:qm̃ abſterſio mãz q̃ dr i loco ꝓglutiari ꝟtute exiccatia abſtergeret de loco:qđ eẽt ꝑriũ tue ĩtẽtiõi.

¶ Nõ medicamẽ carnis regĩatiuũ. Carnis regĩatiuũ est illud qđ exiccatiõnẽ paucã cũ abſterſione:ꝛ cuius ꝓprietas est ꝙgelare ſanguinẽ uentẽtẽ ad locũ ſua tẽperata ſiccitate:ꝛ facẽ de ipſo carnẽ:ꝛ ſua abſterſione ſupfluitatem groſſam abſtergere. Et hoc diuerſum. Nã ſi mẽbrũ vulneratũ qđ carnis indiget regĩatione est ſiccũ ꝛ cor⁹ ſiccum:ꝛ humiditas accĩtalis:uel ſanies in vulnere est mta:tũc indiget medicamine ualde ſicco. Si vo pauca fuerit ſanies:ꝛ mẽbrum ꝛ corpus fuerint humida:medicina tũc indiges minus ſicca:ſicut ſupius habuiſti. ¶ Medicine vo leues in exiccãdo quibus uti debes in ſanie pauca ꝛ corporibus humidis ſunt iſta ſequentia.ſ.

¶ Thus minutum. ¶ Aliꝫtulũ ſic.ſũt ¶ Aloes.
¶ Maſtix. ¶ Ariſtologia. ¶ Mirra.
¶ Farina ordei. ¶ Freos. ¶ Pix greca.
¶ Fenugreci. ¶ Orobum. ¶ Farina fabarũ.
¶ Alia fortiora qbus uti debes in ſiccis corpibus ſunt.
¶ Ariſtologie. ¶ Farina lupino rum. ¶ Dragagantum aduſtum.
¶ Freos.

¶ Uitreolũ ꝛ ꝓprie aduſtũ:qm̃ ſi vitreolũ aduriſ/minus fit mordicatiuũ:ꝛ ſua ſiccitas nõ minuit:qm̃ aſſatio ꝟtutem aduſtiuã que in eius est ſupficie ꝓſumit in aſſando:ꝛ virtꝰ ſtiptica que est in eius ꝓfundo remanet. ¶ Qm̃ ſeptẽ de cauſis res aduruntꝫ. ¶ Prima ut vna virtutum duoꝝ ꝑrioꝝ augeat ꝛ alia minuat:uel mirabolani ꝙ hũt virtutẽ laxatiuã ꝛ ꝟtutẽ ſtiptica:ſi aſſanꝫ minuit ꝟtus ſolutiua:ſtiptica vo nõ minuit:ſed augeꝫ:ſic vitreolũ pdit acuitatẽ:ꝛ nõ minuit ſiccitatẽ. ¶ 2ª est ut ei⁹ ſuba groſſa ſubtiliet:ut cãcri ꝙ aſſanꝫ in ulcerib⁹ pulmonis. ¶ Tertia ut acqrãt acuitatẽ:ſicut lapides/oſtrea/ꝛ teſte ouoruꝫ ut fiat ex eis calx. ¶ Quarta ut ꝑpareꝫ ad terẽdũ ſicut ſeta aut ſericuz:ꝛ inter medicinas corꝑales ſic ꝙ aſſanꝫ ut teri poſſint:ꝛ aurũ ꝛ argẽtũ que decoquunꝫ cũ ſulfure ꝛ plũbo ut teri poſſint. ¶ Quinta ut auferaꝫ eius maligni tas:ut ſcorꝑiones qui aſſanꝫ:ut eis poſſim⁹ uti in medicinis:que sũt ad lapidẽ. ¶ 6ª ut addaꝫ in ꝟtute medicine ſicut ſgilla: que aſſata fortificaꝫ. ¶ 7ª ut ꝟt⁹ diminuaꝫ ſicut pſiliũ:cui⁹ ꝟt⁹ lubꝛificatia debilitaꝫ i aſſando. ¶ Sic ergo oẽs ſpẽs vitreoli:que ſunt.vj.ſunt acute ꝑm magis ꝛ minus:ꝛ habẽt acuitatẽ ſuã in ſupficie eoꝝ:ſi aduruntur fiũt exiccatiue ſine mordicatione exiccãdo:carnẽ iuuant gĩare:maxime in corꝑibus ꝛ mẽbris ſiccis. ¶ Modus aũt per quẽ debes de vna medicina trãſire ad aliam regeneratiuã:ꝛ ꝑm nãm diuerſoꝝ corꝑoꝝ uariare in ꝑmo tractatu.doctrine ꝑme huius libri capło 2º.de qualitate/forma/moribus/ꝛ ſciẽtia cyrurgici plenarie habuiſti.ꝑdicis ergo ſimplicibus ꝛ cõpoſitis potes uti ꝑm ꝙ tibi videbit expedire. Nã ſolus puluis thuris ſi de ipſo impleatur ꝓcauitas ulceris mũdificata optime regĩat carnem. ¶ Et nota ꝙ de thure tria ſunt.ſ.corex:ꝛ illud est ſiccius oĩbus:ꝛ ꝙuenit plus in ꝓſolidatiuis medicinis faciẽtibꝫ pellẽ ꝛ cicatriçãtibus:quas ita hẽbis. Et eius gũmoſum qđ dicit maſculinũ uel olibanũ ꝓprie:ꝛ ꝙuenit plus in medicinis cõglutinatiuis.de qbus dicit in ꝓncipio hui⁹ capłi:ꝛ est eius puluis:qui cũ cribrat deſcẽdit a cribro:ꝛ dicit minutũ thus:ꝛ illud plus cõuenit ad regenerãdũz carnẽ. ¶ Per hãc diſtinctionẽ debes intelligẽ diſtinctionẽ triũ medicinarũ:de qbus fit mẽtio in hoc capitulo: que oẽs dicunꝫ ab aliqbus ꝓſolidatiue. Nã vna.ſ.cõglutinatiua deſiccat cũ glutinoſitate:ꝛ facit labia vulneris adherere. Scẽa deſiccat ſine ſtipticitate cũ qdã leui abſterſione:qꝛ ſanguinẽ iuuat cõuerti in carnis mãm. Tertia deſiccat cũ ſtipticitate:q̃re facit cutẽ uꝛ calloſitatẽ loco cutis carnis generate ſupficiẽ condẽſando.

¶ Cõpoſitũ bonũ in regĩatione carnis est litargirũ nutritũ:qđ nutrit ſicut in capło de ulceribꝫ virulẽtis habuiſti.

¶ Alius puluis regĩatiuus.ℨ.thuris minuti/maſticis/fenugreci.aã.fiat puluis. Nam optime regĩat ꝛ deſiccat ꝛ nõ ꝑmittit ulcus fetere:immo acgrit fetẽti bonũ odorez.

¶ Aliud vnguẽtum optimũ in regĩatione carnis.ℨ.litargirꝰ nutriti.ʒ.ij.pulueris thuris/ſarcocolle/galbani/colonie.aã.ʒ.j.omnia incorꝑent ꝛ admiſceantur.

¶ Alius puluis.ℨ.maluauiſci pul:qui dr ab aliqb⁹ ſamniculaꝫ:ab aliꝫ nugaria:laua bñ ꝛ ſicca in furno:ita tñ ꝙ nõ aduraꝫ:terat ꝛ fiat puluis:ꝛ ponaꝫ abũdãter in vulneribꝫ ꝛ ulceribꝫ ꝓcauis:nã de ꝓpetate carnẽ gĩat:ſiue ſolus

¶ Itẽ.ℨ.de dicto puluẽ.ʒ.j.thuris mi⌊ſiue cũ adiũctis. nuti.ʒ.ſ.vnicis/aloes/ſarcocolle/maſticis/fenugreci. aã.ʒ.ij.miſceank. De ꝑdictis poteris facere vnguẽtũ:ponẽdo.ʒ.j.pulueris.ꝛ.ʒ.iij.olei.ꝛ.ʒ.ſ.cere. ¶ Et nota ꝙ ubi potes ponere puluereꝫ regĩatiuos:nõ opz ut apponas vnguẽtũ:ſed ubi puluis nõ põt attingẽ ad fũdũ vulneris:tũc opz te facẽ vnguẽtũ:ita ꝙ liptomoſitas olei faciat ad fundũ puluerẽ penetrare per poros:ꝛ tũc uelet ꝟ vnguẽtũ quo vnguntꝫ loca vulnꝰ circũdãtia. Nã ſanie attrahit ꝛ exiccat.ℨ.olei ꝟ.j.raſine.ʒ.j.cere.ʒ.j.minuti thuris/fenugreci.aã.ʒ.ſ.fac vnguẽtũ colatũ per ſtamen

¶ Item aliud optimum ad hanc intentionem.ℨ.cõſolide

maioris ꝛ minoris/arnoglosse/piloselle/plātaginis mi/
noris.añ.M.j.uermes terrestres lōgos/qui dicunt lū/
brici lb.ſ.hec oia tūde ꝛ pone in lb.j.olei olitarum:ꝛ di
mitte ibi per.viij.dies marcescē:deide fac parū bullire ꝛ
cola ꝛ expime:ꝛ qñ fuerit infrigidatū adde sepi arietini
a pelliculis bñ mūdati lb.j.picis nauālis.lb.ſ.picis gre
ce.ʒ.iij.armōiaci.galbani.oppoponacis.terbētie.masti/
cis.thuris miuti.añ.ʒ.ſ.ꝙfice sic.armoniacū ꝛ galbanū
ꝛ oppopōacū mollificenť i aceto:postea dissoluanť in ca
ciola per se.dissoluta addanť olo.cere pici nauali ꝛ nō si/
mul dissoluta.ad ultimū addanť pulueres terendorū ꝛ
per stamē colet:ꝛ usui reseruet.Hoc eni vnguētū ponit
circa vulnus ꝓfundū:nā sanē attrahit.dolorē mitigat:ꝛ
mūdificat:carnē in ulcerib⁹ creat.¶ Nō ꝙ q̄cuis h̄ po/
nā vnguētis ꝙficiēdis ꝓportionē pluerū.ꝛ olei ꝛ cere tñ
ꝑm ꝙ exigit necītas opꝛte aliq̄n ꝓportionē oiuꝫ uariare
Mā si vuln⁹ tuū nimis hēt de sanie:ꝛ fuerit in loco ficco:
tūc adde de puluere:minue de oleo ꝛ de cera.Si vō eēt
vuln⁹ siccū ꝛ in loco hūido: tūc minue de puluē:ꝛ adde
de oleo ꝛ de cera:sīc optime supi⁹ hūisti.¶ Et nō ꝙ mū
dificatia:q̄rū in cap⁹ p̄cedēti hūisti mkta: mūdificatia sūt
ꝑpe ꝛ p̄ncipalr:ꝛ scōario carnē gñanť:ꝛ ꝙsolidatiua:que
in sequēti capło dicenť:cū eo ꝙ ꝑpe ꝙsolidāt:hñt ēt car/
nē regīare:q̄re iuenim⁹ ꝙ vnū ꝛ idē medicamē:ꝛ speci
aliter de diūsis cōpositū hēt in aligb⁹ facē.hec oia tria of
ficia:mūdificare:regīare:ꝛ iducē cicatricē.¶ Medicia
ꝙsolidatiua cicatriçatiua ꝛ figillatiua idē est:ꝛ est medici
na que deficcat vulneris humiditatē superficialē:donec fa
ciat de ipsa corticē:ꝛ ꝙtinuet iter cutim sanā ꝛ carnē rege
neratā:ꝛ faciat tegumētū forte sīc cutim nālē defendēs a
nocumēto.¶ Et scias ꝙ q̄cuis Aut.dicat donec nascat
cutis nālis cum amittit in vulnē ꝙcauo/nunq̄ renascit:
supple cutis nālis:qm̄ est mēbrū spmaticū.quoꝫ nullus
renascit ut sciuisti:sed in loco cutis depdite.medicia ista
nām adiuuat:ut nascat caro calosa dura que est loco cu/
tis sup quā nō nascit pilus.¶ Et medicie que h̄ hñt fa/
cere simplices sunt. ¶ Medicine simplices.

¶ Cortices arboris pini.
¶ Cortices thuris.
¶ Cētaurea cōbus.
¶ Ossa cōbusta.
¶ Abrotanum combustum.
¶ Balaustie.
¶ Galle.
¶ Nux cipressi.
¶ Pfidie.
¶ Curcuma.
¶ Rubea ma. combusta.
¶ Lumbrici terrestres adusti.
¶ Latimia argēti ꝛ auri.
¶ Alumē scissum.
¶ Folia fici.
¶ Sterc⁹ canis co medēti ossa siccatū
¶ Utraq̄ aristolo gia combusta.
¶ Omnes vitreo li combusti.
¶ Es ustū lauatū.

¶ Et ois medicina que fit in duab⁹ actiuis pp tēperamen
tū:ꝛ fit fortis exiccatiōis cū q̄dā stipticitate est huⁱ gīis.
¶ Aliq̄n ēt admiscem⁹ medicinas ꝙglutinatiuas cū pau
cis corosiuis de his que dicenť in sequenti capło. Et fit
cortex grossus sb quo repit cū cadit tegumētū sicut cutis
ſz ad h̄ faciēdū est nēcia cautela ꝛ scia ꝓportionādi:que
habeť ptim ab expimēto:ꝛ ptim a notitia cōplexionis tam
mēbri q̄ corpis egrotātis.¶ De p̄dictis simplicib⁹ po/
tes uti in puluē:ꝛ potes facē vnguīm ꝑm doctrinā traditā
de vnguētis.Dū tū oleū cū quo ꝙficis h̄ vnguīm semp sit
stipticū ut rosaceū uel mirtinum.

¶ Cōpositū bonū quo debes uti in estate in vulneribus ꝛ
ulcerib⁹ calis ꝛ in oi excoriatiōe fcā ab egratiōe uł pustu
lis/uel igne/uel aq̄ cala:ꝛ est vngtīm albū Rasis:qđ sem
per hēre uolum⁹.ℨ.olei ro.ʒ.iij.cere.ʒ.ſ.in his regio/
nib⁹:ſz in regionib⁹ calis ꝛ in estate.ʒ.j.Et tu per regio/
nes ꝛ tpa uaria cere q̄ntitatē.ceruse.ʒ.j.cāphore.ʒ.j.duo
albu.ouoꝫ.fit aūt sic:pus in mortario tere.iij.amigdalas
a grosso mūdatas corticē:tritas abijce ꝛ terge mortariuꝫ
ꝛ appone ibi cāphorā ad terēdū:qm̄ cāphora nō terit sb
tilr alio mō:postea adde ceruſam ꝛ tere:deide adde cerā
in oleo dissolutā ꝛ oleū:ꝛ agita bñ cū pistello:ꝛ cū fuerit
ꝑpe frigidū:adde albu.ouoꝫ ꝛ diu agitet:qm̄ q̄cto plus
agitat tāto melⁱ⁹.Quidā ponūt de ceruſa cuꝫ supradictꝛ
q̄ntitate olei/cere/cāphore/ꝛ albumia.ʒ.v.ꝛ litargiri.ʒ.iij
ꝛ est optimū ꝙsolidatiuū:nimis tñ refrigerat:q̄uis utrū
q̄ sit fridū:ꝛ tu litargirū pone:uel nō pone:uel adde uel

¶ Puluis optim⁹ ad ꝙminue ꝟ q̄ tibi videbit expedire.
hāc intētionē.ℨ.aloes balaustiarū/cathimie argēti/eris
usti triti ꝛ lauati.p.e.fiat subtilissim⁹ puluis:ꝛ puluerīçet

¶ Alⁱ⁹ fortior.ℨ.aloes/curcume ꝙ/ ꝟbi pellē vis fieri.
mūtū terrestriū cōbustoꝫ/balaustiarū/mirre/gallarū.p.e.

¶ Vngtīm optimū.ℨ.fecis argēti.ʒ.xxx.mer ꝟfiat puluis.
dā ferri/chimolee.añ.ʒ.vij.ꝛ.ſ.cathimie argēti/ceruse/li
targiri/plūbi usti.añ.ʒ.v.argille rubee.ʒ.v.misce oia cuꝫ

¶ Aliud qđ dī vngtīm de palma ꝛ ꝟoleo ro.ꝛ fac vngtīm.
alr de cicadis:ꝛ attribuiť.B.qđ optime ꝙsolidat vlnera
ꝛ ulcera antiq̄:ꝛ ualet ad oia apata ꝛ ulcera difficilis ꝙso
lidatiōis.ℨ.adipis porci antiqe sine sale ab oib⁹ pelli/
culis mūdate ꝛ colate lb.j.olei lb.j.ꝛ.ſ.litargiri lb.j.cal/
cāti.ʒ.iij.Et fiat sic.litargirū ꝛ calcātū in mortario tere:ꝛ
paulatim adde oleū ꝛ assungiā insimul liq̄facta.Deinde.ℨ
spatulā vnā que fiet de palma viridi:ꝛ et⁹ medietatē supi
orē icide i pua frustula ꝛ pone in medicamine ꝛ cuꝫ alia
medietate agita donec spatula ꝙsumať ꝛ medicamē acq/
rat vtutē a spatula.¶ Sūt q̄tuor medicamina que sūt for
tia in regīando ꝛ ꝙsolidādo.ꝑmi gīis est medicina de
lino Joānis Mesue q̄ sic,fit.ℨ.rasure uel pistature pā/
ni albi uetusti.ʒ.j.oppoponacis.ʒ.ij.vini/mellis/olei ro.
uel mirtini.añ.ʒ.x.litargiri/aloes/sarcocolle/mirre.añ.ʒ.
ſ.ꝛ fiat vngtīm.Bⁱ eni vngtīm regīat ꝛ sanat vulnera frau

¶ Medicamē scōi gīis est il ꝟdulēta difficilis curatiōis.
lud qđ ponit in capło de ulceribⁿ virulētis.illud eni mū
dificat ꝛ deficcat:carnē regīat:ꝛ ēt iducit cicatricē.adde

¶ Jtē attractiuū magri Guillelmi de So/ ꝟg illud hic.
meris.ℨ.rasinā albā ꝛ liq̄fac eā in vino acerrimo ꝛ cola
in pelui ubi sit aq̄ frida clara:totū illud manib⁹ vnctis,cū
oleo ro.uel mirtino:colligе rasinaz de aq̄ ꝛ bñ malaxa ꝛ
ꝙserua.¶ Si vō sit i estate adde medietatē sui de cera al
ba:h̄ deficcat sup pāno extēsū ꝛ vlneri supposītū pellē in
ducit.¶ Jtem alib⁹.ℨ.olei ro.ʒ.iij.rasine.ʒ.ij.cere.ʒ.j.
masticis/corticē.thuris/colofonie.añ.ʒ.j.nucis cipssi/cur/
cume.añ.ʒ.ſ.fiat magdaleon ꝛ fuek.Jstud plus ualet q̄

¶ Medicamē optimū ad ꝙsolidatio/ ꝟaplicon Nicolai.
nē ossiū fractoꝫ ꝛ ad firmationē dislocationū q̄ sunt re/
ducta per medicū.ℨ.farine cicercularū uel uolature mo
lēdini lb.ſ.masticis/dragagātī/gūmi arab.boli ar.añ.ʒ.
ſ.oia puluerīçenť:ꝛ cū ipsa farina icoꝛpenť:ꝛ cū ouoꝫ al
bu.ad spissitudinē mellis.¶ Modus aūt opatiōis haꝛ
triū medicinarū/que a qbusdā dicunť ꝙsolidatiue talis
dꝫ eē.Mā in ꝑmo die cū vuln⁹ fit:ꝛ cū ꝙduxisti ptes siue
per futurā siue alr pone de ꝑmo.l.ꝙglutinatiuo supꝫ locū
cōductū abūdāter:ꝛ supꝫ pone petiā de pāno lineo ꝛ ouī
albu.intinctā:ꝛ hoc ꝙtinua cū defensiuis ꝛ alijs necessarī/
is donec labia vulneris fuerint ꝙtinuata siue cōglutina
ta firmiter siue clausa.Mā alia duo gīa nō ꝙueniunt ꝑm
genus:sed ponit regīatiuū:qñ ꝓfundū vulnus uel ulc⁹
mūdificatū est:donec vulneris uel ulceris ꝙcauitas car/
ne debita repleat.Et ꝙsolidatiuum postea subsequatur.
¶ Nec opꝛ tñ positionē ꝙsolidatiui medicaminis expe
ctare:q̄ tota ꝙcauitas carne sit repleta:nā ꝙsolidatiuū ad
dit in regīatione.Donat ergo cōsolidatiuū anteq̄ ꝙca/
uitas noua carne in superficie cumulet:qđ si non feceris
aut erit nimiū grossa cicatriçatio:aut vix pellis poterit il
lud ascēdere culmē:nisi carnē illā diminuas cū aliquib⁹
corosiuis.¶ Scias ergo bñ ubi ꝛ qñ debes his medi/
caminibus uti:ꝛ sic seq̄ris modum recte opandi:ꝛ ope/
ratio tua bonum habebit effectum.

¶ De medicinis corosiuis ꝛ cauteriçantibus.quinti tra/
ctatus. Cap.VI.

Corosiuis utimur in cyrurgia plri
bⁿ modis ꝛ casib⁹ ꝛ eoꝫ

alie sunt debiles: alie fortes: alie fortiores: z alie iterum fortiores. ¶ Medicine debiles sunt.
¶ Hermodactil. ¶ Brionie. ¶ Vitriolum ad
¶ Aristologie. ¶ Gentiana. ustum.
¶ Et hec maiorem hñt virtutem in corporibus humidis.
¶ Medicine fortes ¶ Ranarum. ¶ Arsenicum.
sunt. ¶ Lõtex viticelle ¶ Sulfur.
¶ Vitriolum nõ cõ ¶ Medicine for- ¶ Item magis for-
bustum. tiores sunt. tiores sunt.
¶ Tapsia. ¶ Hos eris. ¶ Lalx viua de la
¶ Pes milui. ¶ Viride eris. ptidib9 z ouis.
¶ Apium. ¶ Es ustum. ¶ Forte capitellũ.
¶ Arsenicũ sublimatũ. ¶ Et aq̃ facte de his p sublimatiõnẽ: z mlta cõposita ex pdcis z aliis simplicib9. ¶ Debili b9 uti debes/qñ vis carnẽ supfluã minuẽ si pauca vis au ferre. Fortib9 si mltã. Fortiorib9 si medtã. Fortissimis qñ corruptionẽ vis auferre de mẽbro q̃uis meli9 sit ut corruptio cũ ferro calo auferat. ¶ De cõpositis pauca tibi ponã: nã tu scis de simplicib9 multas cõponẽ medicias.
¶ Puluis g leuiter z sine molestia carne supfluã corrodit z minuit. Hz. viridis eris/hermo. aristo. ro. añ. p. eq̃les: fiat puluis z fuek in loco ficco: z cũ uolueris carnẽ supfluã minuẽ. Accipe cotũ z madefac de saliua tua: z itige i puluere z suppone. ¶ Et nõ g duob9 modis logmur de carne supflua. Uno mõ de carne bona z pura que sup̃ vult nus nimiũ augmẽtat: z h nõ est supflua nisi in quãtitate Alio mõ carnẽ appellam9 supfluã que cuz putredine est admixta: z ista est ligda viscosa: z h nascit ex eo g medicus ponit regñatiuũ añ pfectã mũdificationẽ: ita g caro nouã que nascit cũ iuẽta in loco putredine cõmisceat. Prio casu nõ est nec̃ia medicina: que cũ ex̃ abstersione corrodit. In scdo est nec̃ia medicina: que cũ mũdificatiõe corrodit: de qbus q̃sdã habuisti in cap9 de mundificatiuis.
¶ Ali9 bon9 puluis supfluã carnẽ remouẽs z putredines atq̃ crustas. Hz. calcis vi. Z. ij. arseni. Z. j. succi rad. affodi. Z. vj. misceant z fiãt trocisci z fuent in vmbra desiccato in loco ficco: ut ab humiditate corrũpi nõ possint. Hi trocisci fiũt meli9 in augusto. Cum aũt de his necesse habueris: fac de vno illorum puluerem: z locum puluerica.
¶ Aliud vngtũ q̃ uocat vngtũ viride: z mũdificat cum corrosiõe supflui. Hz. mellis. p. ij. viridis eris. p. j. misceãt
¶ Alid vngtũ viride q̃ mũdificat z carnẽ regñat: bonũ i ulcerib9 antigis: z malã corrodit sine violẽtia. Hz. celidonie/radi. alleluie/folia cẽtri galli leuisti. agrestis/scabiose añ. ℳ. j. Ue herbe bñ pistent cũ lb̃. j. sepi arietis z lb̃. j. olei admisceant z dimittant p. x. dies marcescẽ. Deide ponant ad bulliẽdũ ad leuẽ ignẽ: dõec herbe petãt fũdũ uasis: z tc̃ colent: z colature addat cere. terbẽtie. añ. Z. ij. colofonie. Z. j. masticis al. Z. S. viridis eris: q ponit i fine Z. j. oia agitent z incorpent fortiter: z fiat vngtũ. ¶ Si vo vis fort9 opari: fac hũc puluerẽ: q fistulã occidit: z cãcruz fetiduz corrodit. Hz. nitri al. cõbusti. sulfu. vi. viridis eris attramẽti. vitreoli viridis. añ. Z. S. auripig. foliati. z. ij. fiat puluis: z distẽpet cũ aceto fort. z anabule. lacte: ad mel lis spissitudinẽ: z ponat ad solẽ uel ad lẽtas p:unas i hyeme donec desiccet: z tũc puluerice t9 iterũ cuz eisdẽ liq̃rib9 tẽperet. Postea siccet: z tertio idẽ fiat: z tũc
¶ Puluis ali9 ad cãcrũ z ad fistulã de L in loco suo fuek. ficcãdũ z carnẽ supfluã remouẽdã. Hz. radi. brionie. Z. v. tapsie laureole/exule. añ. Z. ij. ciclaminis/yreos/utriusq̃ hermodac. affodil. añ. z. j. herbarũ celidõie/leuisti. agrestis/bugloſſe/sumitatũ oliuarũ z mirti. añ. Z. j. herbe z radices ptuse tẽperent in aceto p 4or dies: deide coquant z cocte colent: z cũ sacculo fortiter expmant: z liq̃ri bulli enti addat calcis vi. puluericate z sbtil9 cribellate lb̃. S. z optie incorpent: ultio addat auripig. foliati. Z. ij. optime puluericat: z oia incorpent: z fiãt i de trocil. z fuent in loco ficco. Et cũ op9 fuerit vn9 eoz ul dimidi9 teraf bm necessitatẽ: z loc9 corrodẽdus ide puluericet. ¶ Ali9 eiusdẽ
gñis. Hz. arsenici rub. triti/calcis vi. alumis de pluma. gallarũ nouaz nõ tñ viridiũ. p. e. terant cũ aceto z misceant z siccent z fiat ut in supdicto dixim9: z usui reseruetur.
¶ Fortissima medicamina que fũt sic̃ ignis: sunt realgar z vnguẽta ruptoria: z alia que carnẽ sanã mortificant z corrodũt: quoz vn9 puluis fortis est qui fit p sblimationẽ. Hz. limature ferri/vitrioli/alumis tamenti/antimonij. añ. Z. ij. salis armo. arsenici/citri/sulfu. vi. floris eris. añ. Z. j. z. S calcis vi. lb̃. S. hec oia terant z addat. Z. j. argẽti vi. cũ saliua extincti: tẽperet cũ aceto ul aq̃ maris uel lixiuio fortis: qđ erit meli9 si erit de cineribus fabarũ: z fiãt ide trocisci z siccent: siccati ponant in alutel z sblimentur. ¶ Modus sublimatiõis est talis. Ut hẽat uas vitreũ grossum qđ ab igne findi nõ possit: uel fit terreũ: iteri9 vitreatũ: z hẽat cooperculũ ita artificialr ei ptũctũ q vna ps coopculi intret uas qđ erit iteri9: z stricto se sibi ptũgat: ne possit inde ali qd exhalare: z cũ h lutet luto sapie q est apud Alchimistas uel gipso. qđ in gallico di plaste: puluis sublimãdus ponat in fũdo uasis: z cũ coopculo coopiat: z orificia fortiter obturent z ponat in fornello: in quo fiat ignis lẽtus ul leuis p dimidiũ diẽ: postea uas auferas ab igne: z dimitte it fridari: quo ifridato discoopiat. z qđ remãsit in fũdo iferi9 abijciat. Et qđ coopculo adheret/remoueat z h uek in frustis. Et cũ op9 fuerit opare cũ eo cũ cautela qñ cõburit ut ignis: z putrefacit z corrũpit locũ cui apponit.
¶ Hoc idẽ fac̃ realgar: qđ est arsenicũ sblimatũ. Si mõ realgar uel supdictũ aliud medicamẽ vis repmẽ: fac de ipso puluerẽ z distẽpera cũ succo lactuce z plãtaginis ad spissitudinẽ mellis z desicca postea distẽpera postea sicca z fic facies plies: z ita repmek g nõ tñ iflãmat z tñ opat
¶ Itẽ ruptoriũ bonũ qđ carnẽ sanaz denigrat z comburit: adeo g postea cadit z remanet ibi ulc9. Et gdã utũtur eo idifferẽter ad crepatos z ad aptẽdũ apa: z ad remouẽdũ oẽ supfluũ. Hz. calcis vi. q̃tũ vis z resolue in capitello ad modũ vnguẽti. Et dũ est factũ recẽs appone: q: q̃to recẽtio9 tãto meli9 opat. Capitellũ est lixiuluz qđ sic fit. Imple cistã vnã de duab9 ptib9 cineris stipitũ fabarũ: z tertia calcis vi. puluerizate ifil' mixtarũ: z bñ calca ut fit bñ duruz rorãdo aligd de aq̃ desup/ut meli9 idurescat: deide fac in sũmo foueã: in q̃ ponas aquã feruẽtẽ: z ib illa cista pone uas nacuũ in quo illa aq̃ cadat: z qđ iferi9 distillat est capitellũ. ¶ Fit et alr bonũ ruptoriũ. Hz. cal. vi. p. j. arsenici p. S. puluerizent z misceant cũ sapone molli. gdã et addũt tartari p. S. ¶ Itẽ mel anacardi ualde ulcerat solũ: z si addat alijs medicis fortiop opat. Et qñ mel factũ nõ iuenis fac sic. Tere anacardos grosso mõ: z pone in aceto p diẽ z nocte: deide fac bullire fortiter z expme: qđ ide exibit erit medicamẽ ulcerãs: uel pone anacar. in tenaculis latis fab: oz calis z strige: z colabit ide mel. ¶ Itẽ uẽtres cãtaridarũ pistati cũ fermẽto: z loco appositi ualde ulcerãt. Sz nõ g ubicũq̃ ponis cãtarides segf ardor urine. Et aliq̃n p earũ appõnẽ et si ponat in capite: tanta acuta mã fluit ad uesicã: g urina cũ ardore maximo denegat. Et cura hui9 accñtis est ponẽ patiẽtẽ in aq̃ decoctiõis foliorz maluarũ vio. pitarie/masturtij aq̃tici/z filiuz usq̃ ad vmbilicũ: qñ dolor sic z arsura sedat: z urina facile ꝓuocat. ¶ Et nõ g ubicũq̃ ponis medicamẽ cauteriçatiuũ uel facis cauteriũ: semp debet subseq medicina mitigatiua/donec crusta per se cadat. Neq̃ crustaz auferas cum violẽtia: sed tam diu medicamina mitigatiua appone: g
¶ Medicina crustã faciens cruſta uolũtarie per se cadat. cadẽ: z dolorẽ z ardorẽ mitigãs: est vitellũ oui cum oleo ro. qđ oib9 alijs ꝓualet medicis. ¶ Itẽ. Hz. folia caulũ z pista cũ assungia ul butyro: z suppone. Sola et assũgia uel butyrũ in leui casu facit op9. ¶ Pultes et de farina/oleo/z aq̃/faciũt h optime dolorẽ sedãdo: z crustã cadere facitẽdo. ¶ Et nota g ubicũq̃ est nec̃ia corruptionis ablatio uel loci vulneratio sine icisione cũ ferro frigido qđ semp est tuti9 z nobili9 opari cũ cauterio ferri calo

uel aurt:q̄z cū medicina caustica:q̄zuis plus de igne alīq terreank:z hec rō supi⁹ i cap'o de cauterijs est optime declarata. ¶Et nota si medicina caustica vis uti uel cauterio:semp est tibi neciū in corpe debilitori z parua cā medicis uti debilib⁹ z modo opis leniori. Et semp caueas ne neruū arteriā uel magnā uenā tuo cōburas cauterio uel tua medicia mortifices. Sed membrum coꝛruptum solum tangas:sensibile nō tangēdo.

¶Itē qđ in vno forti z robusto neciū eēt facere vna vice: facias in debili plurib⁹ vicib⁹ successiue. Nā in oi opere medicus debet habere curā ꝑmam de capitali:qđ est ⁊tus:deinde de cura egritudinis:qđ est lucrum.

¶De medicinis mollificatiuis z de modo mollificādi.tractatus quinti. Cap̄.VII.

m Ollificatiuis utimur medicinis in q̄tuor casibus.

Quoꝛ vn⁹ est qñ mā quā itendis resoluere est nimis dura:q: tunc si solū utaris resolutiuis ut dictū est: ei⁹ subtile resolutū z residuū idurat.opz ergo mollificare ¶Scōs casus est qñ mēbrū fractū uel dislocatū fuerit: z post reductionē remanet ei⁹ mot⁹ difficilis: q: tūc opz locū iterū mollificari donec mot⁹ mēbri facilis habeat. ¶Tert⁹ casus qñ aliqđ mēbrū steterit lōgo tpe dislocatū z nō fuit reductū:q: bonus medicus nō fuit uocat⁹ a ꝑncipio:q: tūc est necessariū illā tūctură tātū mollificari z humectari/q mēbrū possit i locū suū reduci. ¶Quartus casus est qñ aliqđ ruptū mēbrū fuit male reductum ita q vna ps egtat sup alterā:z formā mēbri facit turpē:z eius opationi nocet:tūc mollificamus donec iterū rumpamus:z in illo loco debito reducamus. Jn oibus i stis casibus utimur mollificatiuis:ut sunt ista.

¶Camomilla. ¶Semen lini.
¶Melilotum. ¶Omnes pinguedines.
¶Fenugrecum. ¶Omnes medulle.

¶Et gūme plime. ¶Et ois medicina que sua caliditate z humiditate mām hēt in mēbro ꝓtētā mollificare:z poros mēbri lintre:mēbriq; durittē z soliditatē ut supfluitatis que est in mēbro/facilioꝛ sit expulsio:z mēbroꝛ motu uolūtario nō resistat. ¶Cōpositū bonū ad intētionez ꝑmi casus.ℨ.olei antiq.p.iij.cere.p.j.fiat vngtū quo vngak mēbrū:cui⁹ mām extēnā in eo ꝓtētā vis resoluere nā mām mollificat:z poros mēbri dilatat:z ꝑparat ad obediēdū resolutioni. ¶Aliud forte⁹.ℨ.radicē.ficcidis/raū. maluaut.aā.Ʒ.j.icidank in subtilia frusta z ponank i fiala vitrea cū.Ʒ.iij.olei de lilio simplicis:z ponak cū oleo de radi.in uase alio ubi sit aq̄ que bulliat:z per bullitionē aque bulliāt res que sūt in fiala donec herbarū succositas sit ꝓsūpta.de ꝫ oleo vnge locū z lanā succidā super pone.Et nota q̄ qñ facis istas vnctiones:bonū est añ fomētare mēbrū cū aq̄ calꝫ donec rubeat/z nō ultra. ¶Si vo durities eēt nimis forte:calefac lapidē molarē i igne uel magnū frustū de merda ferri:z pone in forti aceto:z mēbrū lapideū sup fumo qui resolui ab aceto stuffek ꝑ magnā horā:postea vnctio subsequak.

¶Modus aūt mollificādi mēbra in 2⁰ 3⁰ z 4⁰ casu est vn⁹ z est ut hēas aquā decoctionis floꝛ camo.melliloti/fenugre.z se.lini/z radi.maluaut.z fomētare mēbꝛ ꝑ magnā horā:z in illa fomētatione conare leuiter fricare mēbꝛuz z mouē.Facta fomētatione vngas cū vno ifradictoꝛ vnguētoꝛ donec sit adeo mollificatū q̄ tuū ꝓpositū conseq̄ris. ¶Unguētū mollificatiuū bonuz.ℨ.assungie poꝛci antique sine sale.Ʒ.iij.pinguedinis anseris/anatis/z galline.aā.Ʒ.j.oia ista liqueflāt z colenk.z addak.Ʒ.j.cere: ꝫ multū mollificat z humiditatē restaurat. Et si vis ut ualeat ad siccitatē pectoris z pulmonis z ad tussim siccam z ad humectādū pectora ethicoꝛ appone.Ʒ.j.de puro oꝛaga.z erit vngtū restauratiuū. ¶Ad mollificādū z ad remouēdū durittē mot⁹ de mēbris:q̄ gdē mēbra fuerūt dislocata uł fracta:quorū mot⁹ remānt dur⁹.ℨ.adipis poꝛci antique sine sale.Ʒ.iiij.fecis olei de lilio de se.lini/bdelij uarij.aā.Ʒ.ij.storacis calamite galbani oppopona.armoniaca.aā.Ʒ.j.gūme ponank in mortario z ualde pistentur:z alia liqueflāt z addank:z oia bñ incoꝛpenk. Et loc⁹ inungak post ꝓdicte aque fomentationem.

¶Aliud vnguētū qđ semp uolumus hēre penes nos:qđ ualde mollificat z ꝓfortat.ℨ.assūgie poꝛci.Ʒ.iij.pinguedinis anseris/anatis/z galline.aā.Ʒ.j.cere/terebētine.aā Ʒ.j.olei antiq.Ʒ.iij.farine fenug.z se.lini.aā.Ʒ.j.bdelij oppopo.masticis/thuris.aā.Ʒ.ß.Gūme tēperenk i vino postea cū assūgia/pinguedib⁹/cera/z oleo:dissoluank z colenk:z addak puluis terēdoꝛ:z optime incoꝛpenk z usui reꝑuek:z facta stuffa cū aq̄ supdicta fiat iunctio tuū ignez mollificat eni tūcturas:q̄rū mot⁹ difficilis remanfit post ꝓsolidationē vulnerū dislocationū z fracturaꝛ:z est vnguētū Rah.qđ rectificam⁹:z nr̄m exptētū multotiēs ꝑ bauit in casib⁹ q despati de motu p aliqs videbank:q fuerūt huius vnguēti bñficio motui libero restituti.

Diuina semp coopante gr̄a sine qua nihil incipit nihil ꝑficit:nulluscz laboꝛ explek. Sz ois finis bon⁹:oiscz bonoꝛ actuū directio:oiscz claritas itineris ꝓcedit:z ei⁹ plenitudine largitatis:qui per ℳattheū vicecomitē tancz ei⁹ in hac pte ministrū:cui⁹ pp quorundā peccata oñiū ciuitatis ℳediolani pmiserat me de ciuitate coactū:z fecit in gallīā trāsportari:ubi meū tā aliqbus dimissum tpib⁹ resumpsi studiū:ubiqz meū totū firmaui ꝓpositū/neminē ledē:ſz pro hīs qui me psecuti fuerint exorare:circa medicinā intēdē:bonū cōe diligē. Sz qđ boni gratis accipe:gratis dare:per sciam diligētius laborare:donec Lugdunū sup rhodanū morā ꝓhēs rogatus quoddā de cyrurgia facerē cōpēdiū:intēdēs tñ opus pñs cōponē:qñcūqz mihi foret a dño possibilitas attributa. ¶Tādē desiderās ℙarisius dictis ꝓtinuis pueni re curis vnīētib⁹:q̄s liberoꝛ educatione cura ꝓseq̄ compellebar:per otūsa regni loca uocat⁹ annis plurib⁹ siue deīēt⁹. ¶Demū anno gr̄e ℳilleſimo ducētesimo nonagesimo nono pueni ℙarisius:ubi tātā z talē habui comitiuā:q̄lis z quāte cēteſimo nō sum dignus. Jbiqz rogat⁹ a gbusdā dñis z magr̄is:z spāliter a viro uenerādo dño magr̄o Joāne de ℙassauato magroꝛ medicīe:nec nō a gbusdā ualētib⁹ bachalarijs oi dignis honore:q̄ ea que de rōnib⁹ cyrurgie legēdo dicebā:z meū opationis modū z expīmēta:qb⁹ utebar in scriptis ad cōem utilitatē z recordationē ꝓpetuā cōpilarē:ipsoꝛ petitionē admittēs/onus assumpsi. Jādudū in mēte ꝓpositū:qđ nō modicū extimaui:maxime cū mea nō sufficiat impītia:non solū lectura scribē:sed in libris formā artis huiꝰ z regulas cū suis adiacētijs oꝛdinare. Uirtus tñ diuina:cui⁹ auxilīū in libri ꝓncipio postulaui:cui⁹ gr̄a sum qđ sum:z q̄ vnq̄z in me fuit egenū finē optatū. Anno natiuitatis dñi ℳ.ccc.xcvj.huic opi ponē nō negauit: quā iterū z iterū affectuosis duco supplicationib⁹ exorādā:hoc dignetur opus bñdicē:cūctaqz opatione per illud opantiū in viaz lucis dirigere:necnō errores ab eorū mētibus ꝓpcere: necnō ad optatū ꝓducere finē. Ad honorē sui sāctissimi nois z ad utilitatē seruoꝛ suoꝛ:mihi aūt uenīā dignetur ꝓcedere peccatoꝛ. Qui viuit z regnat z impat:per omnia secula seculorum. Amen.

¶Gratia fauēte diuina. Explicit cyrurgia magistri Lanfranci de ℳediolano cōpleta qualiſq̄lis medici generalis totius oꝛbis. ¶Cum dei auxilio z gr̄a:petens ꝓ me Uirgo ℳaria ad suum charissimū genituz dñm nostrum Jesum Christum:qui ꝓ sua misericoꝛdia dedit mihi gram:ut hūc libꝛum cōplerem z ad bonum finem ducerem:semp ipsum laudādo deum z glorificādo. Cuius nomen sit benedictum in secula. Amen.

¶ Hec sunt recollecte habite super quarto Auicēne ab egregio z singulari doctore ꝛMagistro Leonardo Bertapalia: z ibi sunt mirabilia secreta habita ab eo z per me experta.

¶ Prologus.

Ltitonantis im

a plorabo auxiliū. Quo fine nulluz rite fūdak exordiū. Nec ad mediꝝ finiscz alicui⁹ bonitatē ullā: sane qs puenire poterit: ut intellect⁹ mei dilucidare dignet ingeniū: ut ualeā ut ego Leonardus pīra mei canonica Cyrurgie expimēta i scriptis ad eternā memoriā redigere. Que ꝓ expimēto ac rōne theorica habuerim. Auicēne psequēdo uestigia: z ordinē ꝫª sup Fen Canonis 4'. Et ꝓ⁹ ut ipe ꝓnceps a flegmone exordiar. ¶ De flegmone. Cap. I.

Legmon est apa sanguineuz ru-

f bei coloris cū calitate. s. ad tactū: z inflāmatiōe q̄ztū ad sensum egrotātis: cū tēsiōe q̄ztū ad eleuationē: cū ipulsione q̄ztū ad nō cedēdū tactui: z est cū pulsatiōe: si est ꝓpinqua artarijs: z est simplex uel cōpositū sanguie pdñante in ipa flōne. Nō q̄ iste terminus flegmon est equocus ad tria significata: ꝑm q̄ distinguit Aui. in textu ex itētione grecoꝝ. Primū significatū greci intelligebāt eē oē apa inflāmatiuū. Secūdū significatū dicebant eē oē apa q̄dcūq̄ est calidū. Tertiū significatū dicebant eē illud qđ hic Aui. intēdit. s. de apate sanguineo ex solo sanguie simplici genito: uel ex colera nīi pdñante sāguine in ipa. ¶ ℞. cere p. j. olei ro. p. iij. dissoluak cera cum oleo z ponak in mortario z desup ponak de aq̄ frida ipsam agitādo quātū recipe pōt: deide remanē pōt ad modum linimēti. z ualet optime ꝓ nobilibus z delicatis. ¶ ℞. succi sola. i. scaçole/vge pasto. aīi. ʒ. ij. farie ord. ʒ. ij. olei mirtini z rosati: q̄ztū sufficit ad empl'm: z appone si corpus sit mūdū. ¶ ℞. cere al. bñ ꝓtrite uel mumie: uel ꝓpoleos. ʒ. ij. olei ros. q̄ztū sufficit: fiat vnguētū molle cū aliquātulo aque solatri. ¶ ℞. pulueris mirti. vge pasto. rosarū violaz. aīi. ℥. j. farie ordei. ℥. ʃ. floz nenufar. ℥. j. olei ros. ʒ. ij. fiat empl'm. Oleū mādragore ualet in flōne. Et ēt succus sempui. ¶ ℞. boli arme. sanguis draco. aīi. ʒ. ʃ. pluueris balaustī. ʒ. j. olei mirti. q̄ztū sufficit ad ꝯporādū z fiat linimētū. ¶ ℞. stica. apij raninī: albedoragi minij. aīi. ℥. j. suc. hedere. arborēsis. ʒ. j. boli arme. ʒ. ij. vini coc. lb. ij. olei ros. ʒ. iij. farine fenugre. ℥. j. fiat empl'm. ¶ ℞. violaz. ros. ru. z uolubiliū. i. lupuloz. aīi. ℥. j. seiuz fisami. z amigdalaz duk. aīi. ʒ. j. farine frumēti z ord. aīi. ʒ. ʃ. olei ros. z camomil. aīi. ʒ. ij. croci. ϑ. j. z fiat empl'm. floz camomil. mellilo. anet. aīi. ℥. ij. radi. altee. ℥. ij. farine fenugre. z ordei aīi. ℥. j. farine semi. lini. ℥. j. ʃ. butyri. ʒ. iij. assungie porci. ʒ. j. fiat empl'm cum decoctione maluaui. ¶ ℞. picis naual picis grece maxime pini: cere citri. aīi. ptes eq̄les: z oia bulliant z colenk: deinde addak assungia porci. z iteruz bulliant donec erit deductū ad formā ceroti apparētis ficut vngtū aureū z extēde illā ptē q̄zuis opari super petiā: q: mirabiliꝫ ualet ad apata resoluēdo z molliendo: z maxime ad quodlibet apostema durum.

¶ Empl'm dyaglon: ut dicit Aui. in textu ꝓuentes in statu flegmonis. ℞. olei ueteris litargi. aīi. ʒ. iij. que ponātur in catia: z fiat subꝰ lentꝰ ignis donec litargirū dissoluak: postea addak mucillagis fenugre. z semis lini. aīi. ʒ iij. mucillagis altee. ʒ. ij. decoquank usq; ad spissitudinē postea addak armoniaci bapi. aīi. ʒ. iij. oppo. galba. aīi. ʒ. ij. pulueris ꝓreos tātūdē. Mucillagines vo sic fiunt. ℞. fenugre. z semis lini. bulliant fortiter per se: z aq̄ in qua decocta sunt fortiter expmak: postea supdicta misceank insimul: postq̄z decocta sunt cū manibꝰ inunctis in oleo malaxenk: z in magdalionibus ꝓseruenk.

¶ Empl'm dyafinicon. siꝫ est ꝓuentes in statu flōnis. ℞. cerotū factū ex cera z oleo nardi. dactilorū nūo. vj. tostelaz de sent. ʒ. vj. deide funde sup oleū in vino odorifero albo: z accipe carnū citonioꝝ decoctoꝝ in vino. ʒ. viij. z pista cū dactilis ꝓtritiōe ultia: z misceank cū ceroto: z cō tundank in mortario donec aggregenk: deide pone sup masticis olibani absinthij sic. aīi. ʒ. j. ʃ. ligni aloes macis mirre/aloes/spice/acatie/gallie muscate/calami aromatici. aīi. ʒ. j. lauda. ʒ. ij. ꝓterank donec misceank z ꝑmisceank.

¶ Empl'm in augmēto z statu mirabile: z est empl'm cōe z notū: z eiꝰ vtus non posset emi. z uocak vngtū magri Guidonis. ℞. farie frumēti scutellā vnā: aque cois mediā scutellā: olei q̄ztū. s. ul plus ul minus ꝑm q̄ expedit incoꝝporare: agitenk oia z decoquank miscēdo: z in fine decoctionis adde croci. ϑ. ij. ne crocū amittat vtutē suā.

¶ Ungm de palma relatū ab Aui. in 5º sui ātidotarij: z de noiatū in capº flōnis: z uocak vngm de palma. ℞. olei ueteris lb. j. ʃ. assungie porci. ueteris depurate a sale litargiri lb. j. ʃ. vitrioli. ʒ ij. ꝓficiank hec oia z ducank cū duobꝰ ramis palme. vnū vo palmū minutiz icisuz z itromissuz ad bullitēdū. z tādiu bulliat q̄ sit coctū ad tui libitum.

¶ Sequit de cura flegmonis facti a causa cuiꝰ inuenit repletionē coꝝporis: q: de mūdificatiōe cuiꝰ flegmon iuenit coꝝpus mundum sup: a date sunt descriptiones.

Ut tangit Gal. 4ª ptica de ingeº sani. z caº xº. Ulem doctrinā nō obliuiscaris: ut per eā bñ ualeas ad ꝑticularia opari: per hec aūt ulia intellige eūones: ꝑm q̄ opz per flōmiā z per solonē uētris q: anteq̄z a medico coꝝpe exīte repleto applicek aliqđ remediuz locale regulariter opando: hec sunt a medico obſuāda. Hoc notato facto cū apa hēat ꝓnm augmētum statū z declinationē: z in ꝓnº cōpetāt pura resolutiua repcussiua: limitato certo gradu friditatis cū apate. Et in augmēto cōpetāt repcussiua mixta cū mollitiuis repcussiua dñante mollitiuis. Et in statu cōpetāt pauca repercussiua mixta pdñante pura mollitiua: plus z minus ꝑm q̄ ꝓcedūt ꝑticularia statº. Siꝫ in declinatione exiccatiua sunt que sanāt in fine.

¶ Empl'm in ꝓnº flegmonis facti a cā ꝓmitiua cū mūdificatiōe coꝝpis. ℞. farie ord. ʒ. iij. olei ro. ʒ. iij. ʃ. croci. ϑ. j. misce cū sufficiēti aqua z bulliant insimul z fiat empl'm.

¶ Aliud ad idem in ꝓnº flegmonis. ℞. cere al. ʒ. j. olei rosati quantum sufficit: fiat vnguentum molle.

¶ Ungm mirabile qđ ponit Aui. explicite aucte Cōtinētis: qđ ualet in ꝓnº ꝑticulari statº eiº. ℞. oculoꝝ popli lb. j. papaueris al. loco nigri folioꝝ mādragore: z cimaz rubi tenerrimaz foliorꝝ tusq. solatri. uermicularis lactuce sempui. bardane. violaz scatricelt z vmblici ueneris. aīi. ʒ. iij. assun. nouel. porci. fine sale lb. iij. z istud vngm ponit Nicolaus: z uocat vngm populeū. In augmēto flegmonis facti a cā ꝓmitiua obuiāte coꝝpi pleno z purgatione facta. ℞. farine fenugre. semis lini. aīi. ʒ. ij. medulle panis. ʒ. j. ʃ. olei anetini z camomillini q̄ztū sufficit. fiat empl'm cum lixiuio.

¶ In statu flōnis facti a cā ꝓmitiua cū mūdificatuz fuerit coꝝpus. ℞. farine fabaz: farine fenugre. amigdalaz duk. pista. aīi. ʒ. iij. ficuū pinguiū z passul. aīi. ʒ. ij. butyri. ʒ. j fiat empl'm: z adde in fine decoctionis croci. ϑ. ij.

¶ In declinatione flōnis. ℞. lentes coctas in lixiuio: z pistatas z reductas ad formā emplastri: extendantur sup apate: qm̄ est quid admirabile remedium.

¶ Aliud in declinatiōe flōnis. ℞. fabā fractā: z lb fine corticibꝰ: z approximatā cū oleo mirti. uel ros. sup mēb: uz est ualde mirabile tuuamētū. ¶ Sed sup illo passu. Et de apatibꝰ qbꝰ idiget sanitate. i. ut sanient: opz ut empleſ caput eiº cū ꝑilio. i. cū medicina filī ꝑilio: qđ ꝑilius ponit ab Aui. eē fridū z hūidū i 2º. Ratio ꝓp qđ est itelligēda cū a malo fridо medicamie fiat de p se digō: siꝫ de

ff

per accōs hoc est itelligendū in apate calo ubi erit magnū cauma ex pte calitatis remittendo illi calorē fiat digestio:cui⁹ talis in fili casu.ℨ.violaz maluaz ro.flozz nenuf.aīi.ʒ.j.pfilij:se.malue ℨ alt.aīi.ʒ.ʒ.farie oz.ʒ.j.oli ro.ℨ vio.aīi.ℨ.ij.sā.dra.sādal.utriusq.ℨ.j.fiat ēplz.

¶ Aliō circūcirca hoz apatū calor ubi idiget sanositate: q: Aui.dic in textu:ℨ cū extictiuis i circuitu:cui⁹ sic i circuitu talr ꝑuenire debem⁹.ℨ.boli arme.ℨ.ij.sang.dra.ℨ.j.terre sigil.ℨ.ʒ.olei ros.qō sufficit:fiat linimētū addē do modicū aceti:qm̄ acetū est refridatiuū ℨ exiccatiuuz.

Nota q duob⁹ modis dolor maxie accidit i apate: vno ex mala cōplone ul ex ꝛculcato hūore:ℨ pp ꝟ dixit Aui.pp dolorē gētū ex mala cōplone. Si ꝙ uolueris regē i pn⁹ cū sedatōe doloris:supple facti a mala cōplone:nō approxies et aquā calaz:ℨ olea mollificatiua:ℨ ēplā fcā ex eis.℞.i lib⁹ de ige⁹ sant. dic. Et aq̄ gdē cala mitigatiua oiuz dolor ꝑterq̄ i pcūctura neruorū nō ē approximāda:ℨ ꝟ dixit qm̄ dolor fit i apate p ꝛculcatio/

¶ Embroca mirabilis ad remouēdū dolorē L nē humor. apatis ex ꝛculcato i apate:cui⁹ descriptio talr est.℞.vinū coctū vnā anfialā ℨ butyri.ʒ.iij.flozz camomil.ʒ.ij.ℨ embroca locū doloroſuz:ℨ fac ꝙ embroca sint calā actu.

Nota q apa termlare pōt q̄tuor modis:aut p resolutionē:aut santē:aut p duritiē: aut p putrefactionē:resolo est melior oib⁹ si pōt fieri:qō semp in apate debet medic⁹ ℨ pncipalr iuuāte nā itēdē:digō est bona:qd facē in apate debet medic⁹ si nō pōt ℨ ꝑ⁹ durities di mala que fit semp a medico iuꝛ suuz posse euitanda. Putrefactio absolute di eē pessima.qō large di in cap⁹ de cancrenis:ℨ alibi in mā de solone cōtinuitatis.

Nota nocumēta sequētia ex idebita repcussiōe nō in ꝙueniēti tpe ℨ debito mō in mēbro applicata itroducē pōt in apate dolorē pp māei ꝛculationez ℨ inati caloris suffocationē obturādo porositates pticulares mēbri:ℨ facē pōt redir⁹ māei ad mēbra pncipalia ℨ pōt idebita friditas eē cā ut idurek apa:ℨ faciat ꝙ membrū tēdat ad nigredinē ℨ viriditatē mortificādo sāguinē ℨ spūm. Nocumēta vo sequētia ex nimia resolone indebito mō apati applicata resoluit sepe subtile: ℨ reliquit grossuz:ℨ tac pp nimiā duritiē in apate nocumētū. ¶ Itē ℨ cū oē resolutiuū sit calz attrahit sepe ad ipz apa magni ficādo qō nō ē attrahēdū. Et pp ꝟ in textu tetigit Aui.di cēdo. Et scias ꝙ administratio eoꝛ q̄ fortiter repcutiūt in pmis:ℨ eoꝛ q̄ fortiter resoluūt i fine ē mala. Caue ꝙ iquā tū potes in frido:resolo eni nimia pduc ad id qō sciuisti Et resolo nimia tria i apate iducē pōt. Primū nocumētū fieri pt ex nimia calefactōe. Et pp ꝟ dixit Aui.ℨ i resolo ne ueheīti accidit dolor.2m nocumētū pōt fieri ex nimia resolone.3m nocumētuz pōt fieri ex nimia mordicatiōe. Et pp hoc dixit Auic. Et cū timek ꝙ declinet ad duritiē: tunc administra mollificatiua in quibus est calefactio tēperata ℨ humectatio cum fortitudine.

Nota q hincinde Aui.ꝛcludit ꝙ medic⁹ nō debet repcutē apa canonice ℨ regulariter opando in his sex ꝓditionib⁹:q: multū sequerek nocumētū. Primo stāte mā furiosa.2° si mā fuerit missa p viaz crisis.3° in locis emūctorialib⁹.4°in maꝛ apate viscoso.5° i apate facto ubi sit magna ꝛtusio.6°in corpore repleto.

Hoc capr̄m de flone est ampliatiuū ad oia apata:q: pōt apliari q̄ztū ad theoricā ℨ ad practicā:ℨ maxime ad apata cala q̄ztū ad pn̄m augmētū statuz ℨ declinationē. ¶ De herisipila. Cap.II.

Erisipila est apa:cui⁹ cā ℨ signū fit a cola citria simplici raro:ſz utpr̄m cū sāguie cōpositaq̄ retinek i cutis superficie pp modos gnq;.s.Qñ vr⁹ expulsiua fuerit debil.Et cū cutis mēbri suscipiētis colerā fuerit grossa . Et cū ꝟt⁹ digestiua loci apati ad digerēdū fuerit ipotēs. Et cuz colera q̄ est subtilis sbe associak cū flate viscoso ul sanguine grosso. Et cū porositates mēbri pticulares fuerit opplete. Sz cū nō accidāt exiture q̄ ex cola fiūt:ut dic Gal.in li⁹ regis acut.p q̄tuor tpa trāseūtia:qr colera rōne sue subtilitatis nisi fuerit ipedita:tūc p crisim ℨ resolonē euanescit.di eni herisipila ab uro ris.qr cutim urit:uel di herisipila ab es eris qō est viride eris urens cutē ℨ carnē:ut dicit Ipyppocras in sua cyrurgia:ul di herisipila apa qō utpr̄m urit partem superficialem ubi oriunk pili.

Curatio hr egritudis fiat p digestiua frida appro pata alterātia mām colericā:ℨ p eūones ules ℨ debitas colē approꝑatas:ℨ sanguis p flomiā cuz mā erit aīs:ℨ iudicio meo in uasis ꝙtēta p ebullitionez trāsire in colerā furiosaz in pn⁹ cui⁹ ꝟ sunt remedia.

¶ Nō ꝙ herisipila utplz nascit i facie:ℨ ex meliorib⁹ in ꝟ loco ē:ut fiat ueficatoriū sup collo cū cātaridib⁹:ℨ ꝟ hūi pctica:ℨ ꝟ hēo ꝙ maxio secreto i oib⁹ iflatiōib⁹ vlr⁹ i pn⁹

¶ In pn⁹ ℨ augmēto herisipile.℞.farie ozd.malua.recē. aīi.ʒ.ʒ.j.coq̄nk i aq̄ ℨ expimank ℨ colenk ℨ approximēk in loco herisipilato sup petiā. ¶ Itē ualet linimētū de litargiro factū cū oko vio.sup locū. ¶ Itē cerotū factū ex oko ℨ cera al.ablutū cū aq̄:ℨ ponak sup petiā:optie ualet scā ul mūdificatiōe corpis pmit⁹. ¶ Itez aq̄ frida ibrocādo ul cū petia sup loco ponēdo ualet optie. ¶ Itē aq̄ ordei maluaz ℨ violarū cū petia supinfusa ualet adhuc.

¶ Itē rasure cucurbite ℨ pluis plantagis.aīi.ʒ.iij.olei vio.ℨ ros.q̄ztū.s.boli ar.ʒ.ij.aq̄ ro.ʒ.vij.aq̄ simplicis.ʒ.ʒ aceti paz ℨ fiat embrocatio:ℨ pōt fieri vng⁹ ad sufficientiā ul ēbrocatio nō ponēdo cerā. Itē ualet olm violatū.

¶ Aliud ad idē.℞.lētū ꝑparataz puluerīs balaust.follor mirti.ʒ.j.ʒ.gb⁹ decoctis ꝑparētur in aq̄ ℨ oleo ros.ℨ oleo mirti.ℨ oleo masti.aīi.ʒ.j.

¶ Emplz in pn⁹ herisipile.℞.rosaz recētū si fit tps hñdi: ℨ si nō siccaz.violaz recē.si fit tps hñdi: ℨ si nō sumank sicce:maluaz.nenuf.matrū viola.aīi.ʒ.ʒ.j.pistenk optime ℨ maxime si sūt recētes:ℨ si nō sunt recētes decoqnk in aq̄ ℨ pistenk.farie ordei.ʒ.ʒ.j.olei ro.vtol.ℨ olei mirti.aīi.ʒ.j.ℨ fiat emplr̄m cū decoctiōe ꝑdictaz herbaz.

¶ Ungm i pn⁹ ℨ augmēto herisipile.℞.litargiri.ʒ.iij.ℨ oli ro.q.s.fiat linimētū s.herisipilā:qm̄ istō ē de mirabilib⁹

¶ Ungm defēsiuū ꝑ herisipilā.℞.boli ar.ʒ.ij.terre L mūdi sigl.ʒ.ij.litargiri.ʒ.j.sā.dra.ʒ.ʒ.oli ro.q.s.fiat linimētū:istō ät vngm ad ꝟ erit pfectissim⁹ ꝙtinuādo mirabilia videb.

¶ In statu ℨ declinatiōe herisipile.℞.rosaz camomil.glā diū sumac lētū.aīi.ʒ.j.decoquank in vino de plano stiptico:deide colek ℨ ex vino fiāt ēbrocatiōes.ex pdcis ēt herbis bñ coctis ℨ ꝑparatis ℨ icorpatis cū oleo ros.pōt fieri emplz. ¶ Et nō ꝙ ponē potes sup vnguenta folia plātag.uel caulū uel vitis:ℨ ligare supra locū ifirmū.

¶ Ungm in declinatōe herisipile.℞.plūbi adu.tbutie ꝑparate/cucurbite/pluerīs ros.sang.dra.pluerīs thuris.aīi.ʒ j.ʒ.cere ℨ oli mastici.q.s.fiat vngm:q̄ mō aduraf plūbuz

¶ Ut ait G.14ª pticula de igenio sani. L adiscat a pultore cap⁹ de herisipila dic ꝙ duplex est herisiptila.s.nō ulcerata ℨ ulcerata. Et nō ulcerate date sunt descriptiōes sup: nūc mō logmur de herisipila ulcerata dādo medicamia

¶ Ungm.℞.litarg.ceruse calcis noues extincte i aq̄.aīi.ʒ.j oli mirt.qō.s.fiat vngm i mortario ad formā linimēti:ℨ extēdak sup mēbrū herisipilatū:ℨ nō qū erit ulceratū.

¶ Aliud vngtū optimū.℞.puluerīs plātag.ℨ corticū malogranatoz ℨ rosaz ℨ flozz nenufa.ℨ farine ordei ℨ milij.aīi.ʒ.j.caroloz lignoz putridoz antiquoz siccoruz:ℨ maxime salicis.ʒ.ʒ.vini mōtani albi:ℨ hec oia ispissentur ad formā vnguēti:ℨ supra membrum apponatur.

¶ Item ualet ad idē hoc vngtū albū.℞.ceruse.ʒ.iij.olei mirtini.ʒ.iij.cere al.qō sufficit in mortario: fiat vngtū molle:ℨ in fine adde vnū vitellū ouī:ℨ misce bñ in mortario donec fiat bona icorporatio. Istud vngtū est exiccatiuum humiditatis ℨ alteratiuum caloris herisipile.

¶ Itē ualet ad idē.℞.farie ord.mlij quā uarotarij exercēt

puluerīs gallarū cīpſ.z puluerīs läb:uſce.añ.fiat puluis ſubtiliſſim⁹.ſilr ualet ruffum qđ exit ex gipſo in uarolis.

¶Ad idem.ℨ.farinā milij quā uarotarij deijciunt a ſuis uarolis:z ſupra mēbrum ulceratuz aſperge. ¶Item ualet farina ſiliginis cum aceto z lixiuio.

¶Empl̄z q̄ uſus fui ſp in heriſipila ulcerata:z ſp optie ſucceſſit.ℨ.plātag.roſ.corticū grana.lētiuz maluaz violarū deco.optie depiſtataz cū farie oz̄d.z olo ro.fiat empl̄m.

¶Ung⁹ de plūbo.ℨ.plūbi uſti cū ſulfure p̄m ꝓuitorē.ℨ.ij litarg.ℨ.j.ceru.antimo.añ.ℨ.ſ.oli roſ.qđ.ſ.fiat vngtū.

¶Empl̄m aliđ ad idē.ℨ.plūbū uſtū puluerīça.ſuc.ruthe oli ro.z cere qđ ſuffic.fiat vng⁹ durū:qđ idē ē qy empl̄z

¶Ung⁹ in ſtatu heriſipile ulcerate.ℨ.puluerīs lane aduſte nō lote.ℨ.j.ſ.puluerīs pinearū aduſtarū cere.ℨ.vij.ſ.plūbi uſti.z.iij.ſepi caprini ueteris abluti cuz aqua ſolatri.z.vij.ſ.olei roſ.ℨ.ij.ſ.fiat vnguentum.

¶De formica. Cap̄.III.

¶Formica dī eē puſtula pua genita de cola aduſta:denoīata ſic tali noīe p formā coloris citrini:z per q̄ztitatē puncta tiōz:z p pūctiōes illi⁹ qualis.appet in colore citrine formice z puncte illi⁹ qualis z pūctiōe formice. Spēs formice ponunt eē tres.ſ.ambulatiua corroſiua z miliaris. Formica ambulatiua dī gñari de colera aduſta ſbtili:que colera trāſcēdit gradū calitatis colē heriſipile.Formica corroſiua gñat adhuc de cola magis aduſta q̄z p̄ma intātū qy adurit cutim z corrodit pp iflāmationez z calitatē uehemētē quā acq̄uit in ſe.Formica miliaris gñat de colera p̄mixta cū flate z melia.Sed dī formica miliaris p ſilitudinē z formā grani milij.Nā dato qy Aui.itelligat de alia ſpe formice:nunq̄z ſunt viſe p me niſi tres ſpēs:z ſi ab aliys ſunt viſe ad has tres ſunt reducibiles.

¶Curatio formice.

¶Acura uli cuiuſq; egritudis ſemp incipe ſi vis a vulgo laudari:qm̄ nthil eſt utilē nāe q̄z id qđ eſt cā morbi abȝcere:z fiat per ſolutoria uētris p̄m qy opz:z cū clario de ſucco roſ.qđ ſoluit colerā:aut cū dyafinicone qđ ſoluit colerā cū flate:aut cū dyaſene qđ ſoluit melā:z ſyrupis digerētib⁹ p̄dictis appropatis hūoribus:hoc facto qđ preponit uento ad alia.

¶In p̄n⁰ formice.ℨ.farie oz̄d.maluaz recentiū.añ.ℳ.j. coq̄nt in aq̄ z exp̄mant:deide addat olei vio.ℨ.j.z vnū vitellū ouī:z miſce z fiat empl̄z. ¶Linimētū in p̄n⁰ formice ābulatiue.ℨ.pluerīs ro.z.ij.corticū gnatoz:balauſtia.añ.ℨ.j.ſādaloz citrioz.z.iij.puluerīs cupulaz glandiū:pluerīs ſumac.añ.ℨ.j.ſ.z his ſbtiliſſime pluerīçatis cū olo mirtio z cera eq̄li q̄ztitate:fiat vng⁹ molle.Itē expdcis medicis decoctis i vino ſtiptico pt fieri ēbrocatio.

¶Item ad idem.ℨ.q̄tuor mala granata:cū corticib⁹ ſuis optime decocta in aqua:z piſtenť cū fuerint bñ decocta z apponant formice ambulatiue ſupra locum.

¶Empl̄z i ſtatu formice ambulatiue.ℨ.folia ciclamie:ul panis porcini:ul mali terre:z folioz ceſarij:z folioz donū dei.i.celidonie:folioz fabe graſſe q̄ vocať herba apatū ſiue cibalarie:qđ eodē mō appellať herba apatū:z folioz fabe iuerſe:ſolatri maioris:ſiue fabe lupie.añ.ℳ.j hec oia piſtenť z icorpenť cū vno vitello ouī z fiat ēpl̄z.

¶Aliud empl̄m ad oēs ſpēs formice.ℨ.duos ul tres nidos ueſpaz z.ℳ.j.de nidis apū cum filijs reptis in ueſparijs oia ꝓtunde z adde vnū coclear mellis:z ſup̄ locum appone:quia mirabiliter ualet a forma ſua.

¶Segť de formica corroſiua q̄ gñat a cola magis aduſta.

¶Emplaſtrū in formica corroſiua.ℨ.lētū excoticataz.ℨ.j.puluerīs granatoz.ℨ.j pluerīs galaz.ℨ.ij.medulle panis.ℨ.j.aceti paz:fiat emplaſtrū cū oleo mirtino. Iſtud empl̄m ſtipticat z ſtipticando mouet malam complexionem calidam.

¶In p̄n⁰ z augmēto formice.corroſiue.ℨ.puluerīs plūbi uſti ſcorie ferri.i.batiture que cadit a ferro ꝓparato thutie ꝓparate ātimonij ꝓparati.añ.ℨ.ſ.corallo⁹ utriuſq; ℨ.j.cāpho.ℨ.ſ.cere al.z olei maſticini qđ ſufficit:fiat vnguentum molle. ¶Sequit de formica miliari.

¶Formica miliaris:gñať de colera p̄mixta cū flate z melia:ut dcm̄ eſt ſup̄:qđ cōtingit aliq̄n ulcerari:z eſt peio: oibus formicis antedictis.

¶In p̄n⁰ z augmēto ip̄i⁰.ℨ.furfuris fruſtī:pluerīs arna gloſſe.añ.ℨ.j.ſ.pluerīs camomil.farie fenug.fabaz.añ.ℨ.ſ.cū oleo camomillino z lixiuio:fiat empl̄m. ¶Sz ſi formica miliaris trāſeat in corroſiuā inflāter erit cū maximis doloribꝰ:z utp̄m corrodit ſupficiē cutis ſemp ambulādo:qz ambulatio nō eſt aliud q̄z ipſi⁰ multiplicatio de loco ad locū cū ſanatiōe alicuⁱ loci:z alteri⁰ cutis corroſiōe:p̄m qy appuit mihi in alexādria in vno nobili viro ueneto:qui paſſus fuerat in crure formicā corroſiuaz miliarē p q̄tuor ānos.Sic ſbueniebā ei.p̄mo per remotionē doloris. ¶Ad.lac calm cū ſuggebať a mamilla mulieris:z ſupponebā cū vna petia leuiter z eſt mirabile remediū in tali caſu ꝓ remotiōe doloris. ¶Aliđ.ℨ.litargiri aureū z bolū armenū:z oleū roſatū:z faciebā vnuz linimētū in mortario de plūbo cū piſtello de plūbo:z tā diu ducebā donec vtutē plūbi putabā eſſe acq̄ſitā a litargiro z a bolo ar.z cū illo linimēto ponebā circūcirca de/

¶Aq̄ que manat de ligno vitis cuz aduriť de/ fendēdo. bet ſic fieri:z ego uſus fui cū illo nobili viro linlēdo cuz petia.ℨ.ligna groſſa vitis:z incidank in fruſta multa ad lōgitudinē vnius digiti:z hēas duo uaſa terrea:ita qy iſta duo uaſa icaſtrenk ad inuicē:deide ſit in medio aliq̄ tela rami pforata:ita qy ſuſtineet ligna z uaſe ſpleto cooperi cū alio:z bñ obtura cū argilla utrūq; uas.ſ.cōmiſſuram: iſto facto accende ſup̄ ignē z fac ignē tādiu donec ligna vitis ſint cōbuſta tuo iudicio:z poſtea diſcoopi uas ſuperi⁰:z poſtea repies aquā illā vitis eē cōpoſitam:z ſi vis adde ſulfur.z hec aq̄ erit magis potēs ad exiccādū. Iſta enim aqua multas hēt ꝓpietates in certis paſſionibus vulnerū abluēdo ſupra cū petia z eſt nigri coloris.

¶De igne perſico. Cap̄.IIII.

¶Ignis pſicus z pruna ſunt apata de cola citria z melis aduſtis. Ignis pſic⁹ in ſe plus ꝓtinet de colera. ¶Pruna vō plus de melā:dē aūt ignis pſicus a ciuitate ſiue a regiōe pſie ubi eſt maximus aduſtiuus calor:itātū qy hitātes cōburūt quādā terrā ex defectu lignoz:z hec paſſio multū accidit in iſta regiōe:z illi uocāt hāc paſſionē ignē ſacrū.i.adeo ſacratū. dī aūt ignis pſicus adhuc:q: cutim cōburit z puſtulas z ueſicas iducit:ut facit ignis cū p̄ruritu z magno feruore a gb⁹ueſicis virus citrinū emanat:z aſſimilat in colore citrini pſici ul ſucco eoz:z tō dī ignis pſicus. ¶Pruna vō eſt coloris nigri/ut p̄runa nigra/z cuz eſcara nigra:z exide uocať p̄runa:q: facit cruſtā nigrā ad modū p̄rune nigre:z ſunt ambo de mā uenenoſa. ¶Et nota qy iſta duo apata nō differūt niſi p̄m magis z mīn⁰:z q̄ſi eadez eſt cura:z ideo poſita eſt ab Autcēna ſub vno z eodem capło:ꝓpter ꝓuententiā quā hñt ambo inter ſe.

¶In p̄n⁰ p̄rune z ignis pſici nō ulcerati.ℨ.ſumac.plātaginis gallaz.añ.ℨ.j.ſ.panis furfuris nō in ultio.ℨ.ſ.puluerīs roſaz violaz.añ.ℨ.j.ſ.olei roſati.q.ſ.fiat empl̄z cū decoctione lentiū:z adde modicum aceti:iulep de citro: iulep de limonib⁹ualent in purgatione ſyropoz.

¶Empl̄m ꝓuentes p̄rune z igni pſico in oi tpe.ℨ.corticū gnatoz acetoſoz cū tota medulla niio.v.galle nō pforate/mirre/ariſtologie/ꝓſolide maioris.añ.ℨ.iij.aluis cuc carini:aluis roche cōbuſte.añ.ℨ.iij.farine oz̄d.ℳ.j.fiat empl̄m cum ſucco plantaginis.

¶Ad idē in oi tpe p̄m Aui.ℨ.gnata acetoſa medio mō ſe hñtia.decoquank cum corticibus ſuis:z pulpis in aceto donec piſtari poſſint:deinde bñ terank z ducank ad formā empli:z ſup petiā ponank z membro applicenk.

¶In p̄ncipio z augmēto p̄rune z ignis pſici.ℨ.arnogloſſe

gallaruz lentes.añ.ℳD.ij.panis furfuris bene sedaçati. ℳD.j.fiat empl'm cum decoctione lentium.

¶ In p̄n° z augmēto z statu ignis pfici z prune nō ulcera ti.ℨ.ḡnata acetosa:nuces recētes domesticas: aut folia eiusdē arboris.añ.ℳD.ij.vua passa z fic°.añ.ℳD.ʒ.papa ueris nigri.ʒ.j.fiat ēplz bñ pistatū in mortario ad formā

¶ In pruna z igne pfico ubi sit imēsa calidi/ L vnguenti. tae.ℨ.arilla siue botra granoz vuaz.ℳD.ʒ.corticū ḡna toz:semis tusgami z plātagis.añ.ʒ.ij.acatie.i.succus pru noz draganti.añ.ʒ.j.ʒ.opij.ℑ.j.fiat vnguentum cū suf/ ficienti succo virge pastoris z olei nenufarini.

¶ In pruna z igne pfico:qñ est in via ulcerationis z ē pul/ uis trociscoz andaron.ℨ.capitū ḡnatoz.ʒ.x.aluis tame nti.ʒ.iij.calcadis vitrioli.ℨ.j.ʒ.dragāti z vitrioli adusti. ℨ.j.ʒ.mirre.ℨ.ʒ.olibani.ℨ.j.aristologie.ℨ.j.ʒ.pfice cuz aqua molli:z fiāt trociscī.

¶ Sed qr ignis pficus z pruna pñt ulcerari:tō ponank re media q̄tū ad ulcerationē:z erit p° vnū vng^m mirabile relatū ab Aui.aucte alfarasij in cap° de pruna z igne pfi co:cui° descrip° talis.ℨ.litargiri calcāti.añ.ℨ.ij.floris.ℨ j.terank cū forti aceto optie tpe estiuo p diē vnū in mor/ tario:deide paulatim de aceto donec erit bñ cōpositū ad formā vnguēti:postea ponak in uase vitreo z strigak os eius:z sepeliak in fimo.40.dieb°:postea utere eo.

¶ Aliud vng^m alfarasij relatū ab alexādro mūdificās cu tim factiēs ad scabiē siccā z asperitatē cutis z ipetiginē z fla salsum.ℨ.ceruse/litargiri/alficon.i.auricula muris z est herba/alces croci/argēti viui exticti cū saliua hois ieiu/ ni.añ.ptes eqles:olei de oleādro z aceti.q.s.fiat vng^m.

¶ ℳDedicamē ramidos:z sūt trociscī tacti a Seraptone in sua p̄ctica.ℨ.rosaz.ʒ.vj.spice.ʒ.ij.ligr.terenabin.i.spēs mane.añ.ʒ.ij.dragāti z gūmi arabi.añ.ʒ.j.fiāt trociscī.

¶ Ung^m defensiuū:qñ pruna z ignis pficus pambulāt.ℨ terre sigil.boli ar.sang.dra.añ.ℨ.ʒ.oli ro.z aceti:fiat vn guētū molle:z adde caligis furni modicū:z sic vnge cir

¶ Ung^m de litargiro z diminuta inflāmatiōe in L ca locuz. pruna z igne pfico.ℨ.plueris litargiri.ℨ.ij.ceruse.ℨ.j.ʒ olei rosati z aceti:fiat vng^m in catia decoctū ad ignē:sed adhuc est melius in mortario sine decoctione.

¶ Ung^m arabicō de q̄ narrat Aui.i cap° de pruna z igne pfico.ℨ.mintū z endiciū:z terrā nigrā:de qb° trib° pigūt pictores.añ.ℨ.ʒ.olei.ℨ.iij.salis cois bñ pistati.ℨ.ij. po/ ne hec oia ad ignē in catia lento igne semp cum spatula agitādo decoquank:donec ad formaz ceroti reducatur.

¶ Aqua que ꝓuenit i p̄n° in pruna z igne pfico ulcerato. ℨ.ruthaceaz.ℨ.ij.z dissolue itus endiciū:z lachā.añ.ℨ.j. z gūmi arabi.ℨ.ʒ.z sic dimitte stare donec gūmi arabi/ cum dissolutum erit:z postea cola per petiam.

¶ De ueficis z inflationibus. Cap.V.

Inflatio ē q̄dā tumefactio ḡnata a ua/ poribꝰ resolubilibꝰ hūoribꝰ: pp ebullitionē sāguis z hūoz colicoz sbtilū:ex q̄ ebullitōe eleuak mā penetrās carnē:qr rara ē:z retinē tur i cute q̄ est spissa:z ide fit inflatio aq̄sa in q̄ est aq̄ sbtil: z ista inflatio appet ꝑpe eē uesica z assikak uesicis que acci dūt ex adustiōe ignis:uesicatio ḡnak ab aq̄sitate magis spissa eleuata ab ebullitiōe sāguis z alioz hūoz:z magis pfūdak q̄z p̄ma.s.inflatio:qr uesicatio fit magis ex hūoribꝰ grossis:inflatio āt ex sbtilibꝰ. ¶ De cura inflationū.

Cura huiꝰ egritudis.s.de inflatōibꝰ z uesicis q̄tū ad flōmia:z solonē uētris z ad exhibitiōez hūoz ḡnantiū hūores q apti sūt ad ebullitiōez:sic sūt pinguedi nes:z oia dulcia:z vinū potēs:z oia q̄ sūt cala ꝓhibeank uesice aūt apiank cū acu ul'alio sikī:ut exhak qđ est intus de mā.ℨ.lētū z corticū granatoz z corticū ramoz eoz decoctoz cū aq̄.añ.ℳD.ij.z p̄dicta coq̄nt: sbtil'r terank: deide adhibeak paz oli ro.z sang.dra.misce.fiat emplz.

¶ Aliō ad idē.ℨ.plueris rosaz:boli ar.terre sigil.añ.ℨ.j. cere z oli ro.q.s.z cū succo foliorꝫ fabe iuerse z fiat vng^m molle z extēde sup locū uesicatū:ꝑus tū pfora uesicā ul

¶ Ung^m populeō optimū in lꝫ casu descriptio/ inflationē. ne ℳNicolai.ℨ.ocꝫ popli.lb.j.ʒ.papaueris nigri:folio rū mādragore:z loco ei° fabe iuerse:cimaz rubi tenerri maz:foliorꝫ iusgami:solatri:vmicularis:lactuce:sempui ue:bardane:violaz scaturele.i.vmblici ueneris.añ.ℨ.iij assūgie porcie nouelle fine sale.lb.iij.ocli popli/ fortiter pistenk:z utez cū assūgia pistenk z magdaleōes iformék: z p duos dies dimittank.ʒ^a die oēs p̄dicte herbe colligā tur z pistenk bñ p se:z itez i magdaleonib° p gnqz dies reduenk:postea magdaleōes illi frustatim i caldario cū lb.j.optimi vini ponank:z bullīat usqz ad ꝓsumptionez semp cum spatula agitādo:z postea per saccum exp̄ssuz cola z colatum dimitte infrigidari.

¶ Ung^m albū qđ ualet in ueficis qñ ulcerate sunt.ℨ.oli ros.ℨ.ij.cere al.qđ sufficit.ceruse.ℨ.ij.cāphore.ℨ.ʒ.vnū albumen ouī:z ducank oia in mortario bñ incorpando.

¶ Ung^m sup illo passu:ubi Aui.dic.ℳDedicamē cōpositū qđ ualet in ueficis qñ ulcerate sūt:z cū mala dispōne car nis q̄ est sūme exiccāda uel ejciēda.ℨ.merdasengi.i.li/ targiri lb.ʒ.z.ʒ.iij.arsenici.decoq̄nt cū olo donec fiat cō positio tuiscatiua:z postea adde arsenicū z optie icorpa.

¶ Ung^m aliō qđ dz appropriari sup mēbra q̄ idigēt exicca tiōe.ℨ.vitriolū citrinū z vitriolū al.de vnoqz.ʒ.iiij.folio rū rose.ʒ.ʒ.z optie terank cū aq̄ tartari:z tāgak locus ubi opz cū pēna uel alio simili:dūmodo agas intentum.

¶ Trociscī positi ab Aui.ubi dic. ℳDedicamē bonū exp/ tū antiq̄rū qđ ualet ad remouēdā carnē putridā corru/ ptā:z ē bonū medicamē ad uesicas ulceratas in mēbro ficce cōpōnis.ℨ.sarcocolle aloes olibani.i. masculi:ce/ ruse.i.blache:viridis eris.añ.ℨ.ʒ.boli armeni.ʒ.ij.ʒ.z fi ant trociscī cum aqua ruthe z aceto.

¶ ℳDedicamē factiēs cadē escaras p̄m saracenos de alexā dria.ℨ.sanguis draz.z est herba z tarāchis.i.endicum:z est succus herbe:z tabarsis.i.terra nigra de qua pingūt pictores:oli de cotida fetida:oia misce:h oia sunt bona.

¶ Remotis ueficis cuz remaneat superficies ulcerationis hec sunt remedia.ℨ.pulueris buceaz:z aspge sup locū: qđ aūt sit bucea est medias tinū ligni granatoz.s.illō qđ est iter lignū z corticē ipi° granati. ¶ Itē puluis fact° de nucib° cipressi optime pistati z cribellati aspgendo sup lo cum optime suz expertus. ¶ Itē puluis factus de foliis rosaz.sil'r ualet post remotionem uesicarum.

¶ Ad ꝓsolidādū z cicatriçādū dictas uesicas.ℨ.plueris scorie ferri.ℨ.j.plūbi usti:marchasite argētee z auree:li/ targiri plueriçati:antimonij.añ.ℑ.j.ʒ.thutie ꝑparate in aq̄ ros.ul'lixiuio.ʒ.j.cere al.z olei mastici.q.s.fiat vng^m

¶ Nō qr medicamia que factūt cadē escaras qñ facte sūt a ruptorio ul ab hūore ualde adusto:hec oia faciūt cadē apponēdo sup locū.s.oē vnctuosuz:sicut butyrū assūgia oleū z pinguedines z similia:z emplastra putrefactiua.

¶ De esere. Cap.VI.

Sere hebraice in plurali nūo tātūmō: sicut Pise z Venetie sunt declī/ nate. Et qr pluries in corpe accidūt nūo est ul' sunt pue pustule ad modū denarij late'z plane in sua superficie ten dētes ad aliquātulā rubedinē:factiētes pruritū z āgustiā q̄si p totū corpus p̄m p'm euenientes:z plus de nocte q̄z de die subito pp iclusionē porox carnis ab aere. Cā dī fieri a uapore cal'o subito in corpe eleuato p ebullitionē sanguis ul' colere ul' flate baurachino.dī esare ab eserin aīali grece:qđ aial vulgo uocak thirus de q̄ fit thiriaca: ide uenit esere noie:qr talis p̄pes mordet z iduc magnā angustiā rōne morsure:sic faciūt esere rōne scalsure:z in ducūt pūctiones p totū corp° sic acus siue acule° uesparū.

¶ Cura esere. ℙrimo fiat flōmia:i hac passiōe sit ulis eūo z maxie qñ esere ambūt totuz corpus:z lꝫ ne fiat febris tertiana:qr qñcūqz sanguis bullit ps sbtilis ꝓuertit i co/ lerā:z grossa ps in melā:z solue ēt corpus cuz farmaco

cole approbato & dieta fit cū itridatiuis. Sic aq̄ granato
rū/rob agreste/lacte acetoso/arācia/limones/endiuia/la
ctuca/& hoī igrossātia & phībētia feruorē sanguis & cole &
flātis salsi. Et his ūabilib⁹ scis uentam⁹ ad localia: q̄zuis
Aut. de cura, nihil dicat: cū hec egritudo sit ūlis expādēs
se p totū cor⁹: & cū p̄m pn̄m siue pcūñ magis sit itrinsec⁹:
hic est q Aut. tacuit. ¶ Hic ponā aliq̄ medicamia sim/
plicia soluēdo colerā. ¶ Primo aloes: scamonea: reu/
barbaz: succi rosaz: tamarindi esula: succi violaz: absinthi
um: eupatoriū: fumiterre: cassiafi. pruna maria: capilli ue
neris: uolubilis: lupuli: mirabolani citrini: aq̄ caset: vio/
le: psilū: mānā: & filia. ¶ Medicia cōposita. ¶ Primo
oxyaprunis elarū de succo rosarū: oxyacatholicō: pille de
reubarbaro: pille cochie: pille aggregatiue: & sic de alijs.
¶ Hic ponā aliq̄ medicamia simplicia soluētia flegma.
Prio mirabolani kebuli/agaricū/anacardus/aloes/aq̄
caulū/artistologia/bellirici/turbit/beri albū/çinçiberis/
emblici/collognida/cētaurea/succus cucumeris asinini
eupatoriū/dactuli/hermodactili/euforbiuz/folū ferula/
urtica/çuccaz rube. scariola/ysopus sicca/yreos/oppo/
ponacus/polipodiū/sal gēma/sticados/squilla/serapinū
& sic de alijs. ¶ Hic ponā aliq̄ medicamia cōposita sol/
uētia flā. ¶ Primo yerapigra/anacardū/cardū stōtucū
capaz paulinū/pille artetice/pille fetide/pille euforbij/
pille cochie/pille hermodactiloz maiores & miores/pil
lule auree/pille de agarico/& filia. ¶ Hic ponimus aliq̄
medicamia simplicia soluētia colerā. ¶ Primo epithi/
mū/fumus ter. sal induz/esula/elleborus/lapis laculi/&
cartamus/lapis armenus/sene/calamentū/lupulus/sti/
cados/cassiafi. kebu. polipodiū/mirabol. uolubilis ma/
ior/thimū/epithimum.
¶ Medicamia cōposita soluētia. ¶ Prima catartic⁹ ipe/
rialis/yera ruffini/yeralogodiō theodoricō/pluis sene
p̄parate cū çiçtbero & tartaro/pille de fumoter. pille de
epithimo & vngtiñ in p̄n⁰ & augmēto statu & declinatōe.
Re. ceruse bñ lote sufficiēter cū aq̄ rosata pmisce cuz oleo
ro. & cū sufficiēti cera alba: & fiat vnguētū molle.
¶ Ung⁰ de eserib⁹ sāguineis & coctis uaporosis. Re. calcē
extinctā septies in aq̄ fontis: & exiccata ad umbrā cū suf
ficiēti cera & olo ro. fiat ung⁰ molle & unge locū patiētis
¶ Ung⁰ in oi bono tpe. & in oi spe esere. si in p̄a & in 2a & in
3a spe. Re. 20. poma alba. l. poma sancti Petri: & filia: &
decoque poptime in igne & sint bñ tenera & remota a su
is iteriorib⁹: & cōponant cum çuccaro albo ad quātita/
tem octaue ptis pomoz: olei de mādragora uel de nenu
fare q̄zū sufficit: & fiat vngtiñ molle & unge locum.
¶ Ung⁰ aliō in declinatiōe stat⁹ & fine ulr: & est ung⁰ ma/
gistrale q̄ uocat in fridis Galieni. Re. cere ptē vnā olei
ro. q. l. & fiat ung⁰ molle bñ ablutū cū aq̄ donec albū fiat
¶ De cancrena. Cap. VII.

c Ancrena est nō p̄mo: tua caro: sz ad huc moriēs & aliq̄tulū in
se sensus cū nigro colore retinēs. Et dī cācrena
q̄ si caro corrodēs. Aschachilos est itegra p̄uatio sensus
el⁰: cui⁰ erat sensus in carne & neruo usq; ad ossa sana. Et
dī aschachilos ab esca arabice latine corruptio & chilos
grece latine nutrimētū. Uñ aschachilos. i. corruptio car/
nis cū nutrimēto suo. ¶ Erpistiomen⁰ est p̄firmata hūor
adustio: & spūuz tot⁰ ptiū simplicitū atq; cōpositaz in qua
est: & dī epistiomen⁰ ab epi q̄ est hostis & mētis q̄ ē hō
vñ epistiomen⁰ est hostis hois. Et dī in vulgari ignis sci
Antonij: & ista nō differūt: nisi p̄m maiorē & minorē cor/
ruptionē. ¶ Gñatio cācrene fit de mā colica ignea ex le
ui cā. Et dcā est cācrena a cācro ariali q̄ uadit sp retroce
dēdo: & fit hec egritudo circūcirca per mēbrū corrodēdo
p̄ambulat retro: & si a p̄n⁰ nō bñ curet trāsit in aliā spēm
f. in aschachilū & erpistiomenū. ¶ Gñatio vo aschachi
li & erpistiomeni fiūt de mā ignea magis melica obturā
do arterias uenas neruos & poros itātū q̄ mēbrū p̄uat
el⁰ totali vita: & forma mēbri destruit: a cā vo extriseca fit
corruptio ei⁰: a q̄litate & a forma occulta: sicut si fieret cuz
calce sapone & ruptorio & argento sulimato: & alia calida
approximata: ut dixi. Fit ēt cū medicis stupefaciētib⁹: ut
opiū mādragora & oia medicamia narcotica. ¶ Iē & si
uenerit strictura & fractura: sicut in dislocationib⁹ obtu/
rādo vias per q̄s trāseunt spūs vitales nāles & aiales: &
tūc mēbrū p̄uat el⁰ vita motu & sensu & el⁰ forma destrui
tur: & hoc semp appet in magnis p̄tusionib⁹ & attractioni
b⁰. & pp hoc dixit Gal. oē p̄tusuz necesse est putrefieri &
in sanē q̄erti ex q̄ manifestū ee pōt q̄ mēbrū corrūpit
trib⁹ de causis. p̄mo per corruptionē cōpōnis mēbri pti/
cularis. scdo mō rōne p̄hibitiōis aduēt⁰ ad mēbrū. 3⁰ rō
ne utriusq;. differt aūt ab alijs ulceribus pustulosis & ulce
rosis: & a formica & a pruna & ab igne p̄fico: & a carbūcu/
lo ulcerato: & maxime ēt cācrena a cācro in duritie & in
uenis: & ex fili motu papilionis in cācro facto cum suis
chelis: qđ est certū & manifestū signū cācri: qđ nō sic re/
perit in cancrena. ¶ Cura cancrene in ulī.

Si aūt p̄maneat in vna dispōne q̄ nō p̄trāseat in
aschachilos & erpistiomenū est cura fine i/
cisione mēbri & cauteriçatione cum ferro ignito. Sed si
pertrāseat in aliā dispōnem: tunc fine alia deliberatione
necesse est incidere totā partem corruptam: uel que cor/
rumpetur. Hec uerba sane intelligantur.
¶ In p̄n⁰ cācrene ut locus sanus bñ defendat. Re. argillaz
distēperatā cū aceto & line circūcirca mēbrū: q; h̄ est so/
lēne defensiuū in rustico: & cā necessitatis & pauptatis.
¶ Sup locū q̄s erit maximus dolor. Re. folia fabe inuerse
& sup̄ locū appone: q; mirabilr vidi remouere dolorē: &
ab vna uetula in tybia cuiusdā fratris: & h̄ als p̄bau.
¶ In p̄n⁰ cācrene ite. Re. alumis cōbusti: se. raph. cōbusti
añ. ℥. ß. boli arme. ℈. j. & misce & puluerīça sup locum.
¶ Aliud ad idem. Re. puluerīs ysolide maioris aloes. añ.
℈. j. ß. thutie p̄parate. ʒ. j. puluerīça super locum.
¶ Aliō ad idē. Re. pluerīs spodij: puluerīs ossis lucij: & oz
aduri: & ossis capitis hūani adusti. añ. ʒ. j. paz cāphore ad
pōdus vni⁰ grani ordei. Sz si augeret cācrena: laua vi/
triolū: & saplēter sup̄ appone: & est medicia bona expta.
¶ Alia optima ad idem & est medicina p̄fecta. Re. calcez lo
tam cum stercore muris mirabiliter curat cancrenam.

¶ De aschachilos. Cap. VIII.

q Uoniā ista nō differūt nisi p̄m magis
& min⁰: ponā fortiora medica/
mina p̄ro aschachilo. Re. pluerīs tartari boni vini mōta/
ni & aspge ℥. locū: istō aūt medicamē ē valde exiccatiuū.
¶ Aliō forti⁰ ad idē. Re. vitriolū adustū cū melle ro. ℥. j. vi
trioli. ℥. iij. optie misce oia isi & applica mēbro aschachi/
¶ Ung⁰ egyptiacū ōscriptōe Mesue. Re. mel ℔ lato cū pēna
lis. ℥. ix. floris eris. ʒ. v. aceti fortis. ʒ. vij. coque sup ignē
donec ispissēt: & sunt alig q addūt olibani mascli. ʒ. ij. ß.
¶ Aliō ad idē. Re. vitriolū ustū in forma pluerīs: & sup̄ lo/
¶ Aliud ad idē. Re. fecis aque sulimate ex ar℔ cū appone
senico ponant grana lentis supra loca ubi videt tibi q
caro putrida fuerit remouēda: & sic in tribus die⁰ ma/
gnā pars carnis remouebitur.
¶ Aliō ad idē solēni⁰ remediū. Re. ferrū ignitū & cādēs: &
causticā illā carnē & maxime lesaz si videbit tibi illō mē/
brū posse remanē. q̄m ut tāgit Albucasis libro p⁰ & cap⁰
p⁰. dicēdo ppositū. & scitote fratres q̄ ex secreto curatio
nis per cauterīū cū igne & bonitate ei⁰ sup cauterīū cum
medicia cōburēte est: q̄m ignis est simplex: cui⁰ actio nō
puenit nisi ad mēbrū qđ cauteriçat: & nō nocet membro
p̄iūcto cū eo nisi nocumēto puo. Medicie vo cōburen/
tis actio uenit ad illud qđ elongat ex mēbris: & fortasse
facit accidere in mēbro egritudinē difficilis sanatiōis: &
fortasse interficit. Ignis vo ppter subtilitatē suā & boni/
tatem substātie nō facit illud nisi superfluat.
¶ De erpistiomeno. Cap. IX.

n **Allum** meli⁹ remediū hīe pōt g totū mēbrū Erpistiomenatū incidere vult: z ß est ne ulteri⁹ mēbruz corrūpat: q: ista est passio diabolica: que ꝑpter ipsam bñ cōsidera: ut cognoscas a ꝓncipio motum sui, indicij anteq̄z destruas mēbrū: q: amissio z icisio mēbri nō renascet. Sed si vis incidere incide cū ferro ignito simul z semel: quia ibi est cautela: ut dicit Aui. z hoc fiat in iunctura.

¶ Medicamina ꝓ post cauteriçationē uel causticationē potentialē uel actualē si opz ꝓcede cū putrefactiuis z mitigatiuis incēdij z ut cadāt escare: uel cuz frigidis. ℔. folioz porroz tenerrimoz decoctorū i aqua. ℥. iij. z bñ pistatoz. salis z sulfuris. aā. ʒ. ij.

¶ Aliud ad ꝓpcietdum escarā. ℔. butyri z line sup locuz. nam butyrum facit cadere escaram cum sulfure.

¶ Aliud ad idem. ℔. assungiam porcinam. line sup locū.

¶ Item ualet vnguentum de agripa.

¶ De carbunculis z antracibus. Caꝑ. X.

e **Antrax** z carbūculus sunt aꝑata uenenosa cū forti dolore exītia i antro: z utpl̄m in ꝓcauitate aliquoz locoz emunctorioz que ex sui nā ducūt malā q̄litatē ad cō: ex via artaz factēdo uomitū: pulsum cordis: casuz vtutis atq̄z sincopiz. ¶ Carbūculus est pustula pua in ꝑn⁹ z diuersoz coloz: z aliqñ ad sīlitudinē faville exticte uel accēse cū uesica cinerītia añs utpl̄m antracē ortēs ubiq̄ locoz z maxime in extremitatib⁹ mēbroz attrahēs antracez in loco emūctorīali: ex sua nimia z itēsa malitia. ¶ Nō q̄ iste termin⁹ antrax sine altoin ē termin⁹ ad tria significata equocus. z hoc ꝑm q̄ narrat Aui. in textu ex itētione arabica. Primū significatū dicebāt eē oē aꝑa exīs i locis glādulose carnis z alibi. tale: ut dicit Hyp. in sua cyrurgia nō erat absolute uenēosuz qñ erat sine feb. Scōz significatū dicebāt de oi aꝑate calo pdēte. i. aptū ꝓ suaz caliditatē iterficē. z ß tale sīlr nō iterficiebat a tota forma solū: sz a sua itēsa q̄litate cala. Tertiū significatū dicebant de oi aꝑate uenenoso qō corrūpebat mēbrū z alterabat colorē ipsi⁹ resudādo sanguinē virulētiam: z adducēdo malā q̄litatē ad cor ꝑ uenas z artarias factēdo accedere uomitū: pulsuz cordis z sincopi: z q̄zto ei⁹ accītia uehemētiora fiunt: moꝛs egrotātis magis appropinq̄t. Sed antiqssimi medicoz hoc qō est assignatū in ʒ⁰ significato carmata. i. que totū corp⁹ carmiabat. Tres sūt spēs altoin. s. plūbeū qō fit a sanguie. Citrinū qō fit ex cola. Et nigrū qō fit ex melia: de q̄ in ptib⁹ arabie nō euadit aliqs. Et qñ accidūt in locis emūctorialib⁹ sūt maligna magis ꝓp vicinitatē ad mēbra ꝓncipalia z maxie cordi. Sz caute locut⁹ fuit Aui. de carbūculis in fine capl̄i ponendo q̄tuor gīa iꝓz. ¶ Primꝰ carbūculus dī turfios cuius gīatio est sāguis adustus tēdēs ad aliq̄lē fuscā rubedinē. ¶ Scōm uocat carmata: q: sentit ifirmus totum suū corp⁹ carminari: gīatio est fla piguosuz z eleuatiōe satis: z signū sit ex cola adusta maligna: z est citrini coloris cū fuscedie z uesicula iposita. ¶ Tertiꝰ carbūculus uocat camachile. signū z cā est albi coloris: sīc fla piguosuz cū eleuatiōe satis crescēs in istāti: z apparēs i moduz uesice plene lardonis de q̄ multuz decipiunt medici in icidēdo putādo in ipo aq̄sitatē eē z ſuenīūt itus eē sicut pignedinē. ℥. cui⁹ eleuat de ſbtiliori pte vnctuosa humoꝛ moꝛtifera z viscosa. ¶ Quartꝰ carbunculus uocat ab Aui. fumas: q: egrotantē semp ad funera ducit: gīat de mā melica adusta nigra uenenosa: de q̄ p viā signi z cause nunq̄z aliquez vidi euadē. Sz sepe credit vulgus stolidū illos scire curare z curāt a fortuna: ita q̄ vulgus perituz ab impito nō discernit: z propter hoc dixit Bal. nescio quo modo hoc cōtingat siue a deo: siue a fortuna. semper enīz vulgares odio habui eosq̄z vituperaui z dilexi scientiam ueritatis.

¶ Cura carbunculorum z antracis.

Carbūculi z antraces pñt curari sīl z semel: ga de noib⁹ nō est curādū dūmō sniaz rez hēamus. Pro fiat sine aliq̄ mora usq̄z ad spatiū. 24. horaz ul'is eūatio. si vt⁹ patīr: z sit sine accītib⁹: sicut sunt uomit⁹ pulsus cordis casus vtutis ul' sincopis. Infallāter in scō die si vt⁹ tolerat ifirm⁹ libabīr: z ß in memetipso fui exp⁹. Sed hec eūatio fit ꝑmo p flōmiā usq̄z ad finem recupabilē p eādē ptē ubi est aꝑa uenenosuz: deide euacua cum solutiuo appropriato humori peccāti: aut cū mirabolanis z cassia: aut cum mānā: aut cū electuario de succo rosarum uel oxafinicone z similibus.

¶ Signa mortis manifesta in pestilētiato. Dolor maximus iest sup antracē uel carbūculū: frōs egri rubet: supcilia declinant: oculus siniſter minuīr. Nasi sumitas albescit: mētū cadit: pulsus añ currit: frigescit uēter: z extrema defugit. Iuuenes vigilāt z senes: z nullo mō sōnū capeñt. ¶ Infirm⁹ si in dextrā ptē aspexerit facile viuet: si in occidētē difficile viuet: si ad septētrionem raro euadet: si oriētē diu liberabīr. Si in borealez morīet. ¶ Sed urina aut est liuida: aut subiugalis semp in pestilentiato.

¶ Expliñtū mirabile z secretū relatū ꝑ exoçiçan a demonib⁹. ℥. Petro de abano: quo dz uti ille g est pestilētia t⁹ q vult se ꝑseruare: z nullū aliō est par. ℔. oī die vnā frondē herbe dicte berbene: z pone i ore z mastica donec gustus deglutiat: est gdē mirabile: z exp⁹ fui i libando pestilētiatū. Et si vis da de dicto succo cū vino ul' brodio ad q̄ztitatē modicā omni die z ifirmus nesciet tuū secretuz.

¶ Cōfortātia z defēdētia cor: in cibis z potib⁹. ℔. iulep de citro de limōib⁹. aā. z ponant in aq̄ cocta cū ordeo si fuerit febris. ¶ Itē dyaboragiatū z dyabuglosatū. aā. ℨ. j. foliculos duos auri: z misce: z recipiat patiēs per os. ¶ Itē dyamargariton uel electuariuz de gēmis uel tria sandalina cum margaritis sumat patiēs per os. ¶ Item confectio de fisticis facta ex amigdalis z çuccaro z pistachijs z aqua buglosata z mellisse conuenit.

¶ Cib⁹ in pestilētiato semp declinet ad acetositatē. ℔. rob pomoz macianoz: z ꝓ rob itellige succū pomoz decoctū usq̄z ad spissitudinē: z rob citonioz: z rob ḡnatoz: z ponātur sp i pisto fcō ex pulpis alaz gallie pdicuz z fasanoz.

¶ Alī⁹ cib⁹ uocat⁹ a Rasi ꝑmia z est cib⁹ delicatus. ℔. pulpas galline ul' caponis ul' pdictis qō meli⁹ est z minutiz icide bñ postea pista bñ cū aliqb⁹ amigdalis dulcib⁹ hoc facto cū aliquo brodio distilla per tamisum. i. pettā z adde aliquā aquā cordialē modicū: ficut aq̄ buglosse z sīlīū z pone in aliquo uase ad calefactēdū z sic calefacto adde vinū granatoz uel agrestā uel aquā roſ. uel aliqd aque.

¶ Aq̄ q̄ uocat ſbatiua: q: ē sustētatiua vite egri: z dat egrotāti qñ nō pōt aliqd comedē. ℔. vnā gallinā uel caponē piguē z icisaz p multa frusta pone i lābico ad distillādū: z si vis ut ista aq̄ sit magis cordialis: pone i alābico sīc eēt aurū. s. ducatos. ij. uel tres plas z alios lapides pciosos.

¶ Odoramentū cū naso ut aer ad cor bonificet. ℔. pulueris roſ. sandal. aā. utriusq̄z. ʒ. j. cāphore. ℨ. j. ſ. z liget i sindone de ḡna z odoret. Itē sīlr ualet pomū de lauādano.

¶ Epithima ad cor. ℔. aq̄ bugloſſe. ʒ. iij. aq̄ mellisse aq̄ roſ. z acetose z foliozꝰ salicis. aā. ℨ. ij. z adde rosaz sandaloz utriusq̄z. ʒ. j. cāphore. ℨ. j. ſ. misce: z cū petia de ḡna madefacta in dcā aq̄ cala seu tepida sepissime pone sup cor.

¶ Roratio camē pestilētiati. ℔. aquā z acetū z pijce p camerā si sit tpe estatis: z folia salicis z nenufar. z sīlia: z si sit hyems ardeat ignis fact⁹ ex sarmētis uel ex lignis iunipi. uel fac fumū de semie ipsi⁹: qui mirabilr bonificat aerē.

¶ In ꝑn⁹ antracis z augmēto q̄ztū ad localia. ℔. armoniaci dissoluti in aceto. ℨ. ij. oli lilioz albozꝰ: z cere q̄ztū sufficit: z fiat vngtiñ ad formā cerotti: z extēde sup petiā z approxima sup aꝑate duro i locis emūctorialib⁹. est maxie ꝓpietatis: q: aut dissoluit aꝑa: aut exhet ex uenenuz.

¶ In ꝑn⁹ z augmēto optimū remediū si antrax eēt cū maximo dolore. ℔. seminū maluauisci z fenug. z se. lini: z flo

rū camomille ꝛ melilloti.aā.ℨ.j.salis cineris coclearis duo:floꝝ berbe.ℨ.ij.oia in sapa vini decoque:ꝛ si nō potes hēre vinū coctū fac bullire in aqua dulci:ꝛ imple vnā uesicā uel duas huius decoctionis calide:ꝛ appone loco dolenti donec dolor erit remotus:qñ uesica erit frigida appone ipsam in aquā calidā.ꝛ iterum appone antraci mirabiliter ꝓderit in dolorem sedando.

¶ Emplz de cautib⁹ optimū ad antracē:qō maturat ꝛ mollificat durities.ℨ.caricaꝝ.i.fic⁹ pingues ꝛ ficcas.lb.j.finapis.ℨ.ij.farie fenug.ꝛ se.lini.aā.ℨ.j.ℨ.armōiaci dissoluti in aceto.lb.ℨ.terbēti.lb.j.ℨ.ꝛ fiat emplm cum melle.

¶ Emplz aliō ad idē:qō maturat oē apa durū.ℨ.mucillagis radicis altee ꝛ fenug.ꝛ se.lini.aā.ℨ.j.axūgie galline anatis anſis medulle cruris uacce.ℨ.j.bdelij armōiaci galba.aā.ℨ.j.ℨ.dissoluank gūme i olo lilioꝝ alboꝝ:ꝛ postea oia iſk misceank cū piguedib⁹ pus colatis fiat vngm uk emplz addēdo farinā ordei qō sufficit ad inspissandū.

¶ Ungm in ꝓn⁹ carbūculi ꝛ in augmēto.ℨ.vnū vitellum oui recētis:ꝛ adde sal armōiacū pistatū.ʒ.ℨ.ꝛ crocū.ℨ.ℨ ꝛ oleum cōe:ꝛ insimul misce:ꝛ super carbunculo pone.

¶ Itē fel porci exiccatū ad modū vnguēti basiliconis ualet:ꝛ magnā experientiā vidi in hoc casu.

¶ Unguentum in ꝓn⁹ augmēto ꝛ statu.ℨ.rutham ꝛ apiū domesticuꝝ. aā.ℨ.j.allei ſpicā piperis grana.x.vitella ouoꝝ.ij.ꝛ misce:ꝛ supra locum appone.

¶ Aliud remediū.ℨ.thiriacā ꝛ superpone carbunculo.

¶ Ungm defensiuū circūcirca carbūculū.ℨ.boli ar.ℨ.ij.sang.drac.ʒ.j.terre sigilla.ʒ.ℨ.olei ros.ꝛ aceti qō sufficit: fiat vnguentum molle ꝛ line circūcirca carbunculum.

¶ Emplm solēntissimū.ℨ.radicem cucumeris asinini cū glutine albotin.ℨ.ij.salis nitri.ʒ.j.ficuuꝝ pingutū.ℨ.ij. fermenti.ℨ.j.misce insimul:ꝛ fiat emplastrum.

¶ Emplm bonū ꝑ paupib⁹.ℨ.farinā frumēti.ℨ.ij.aq olei coīs qō sufficit fiat emplz:ꝛ in fine decoctiōis adde croci.ℨ.ij.ꝛ supra locū pone calidū. ¶ Omne putrefactiuū necesse est ut sit calidū ꝛ humidū. ¶ Istud supradictum emplm est qō deus ꝛ natura creauit.

¶ Aliō in ꝓn⁹ ꝛ augmēto carbūculi ultimū remediuꝝ.ℨ. ferrū ignitū ꝛ caustica carbūculū tm multotiēs tāgēdo ꝛ postea ꝓcede cum butyro donec escara cadat. Et si vis potes decolare cerā vni⁹ cādele accēse sup carbūculū.

¶ Emplm qō debet apponi sup carbūculo ad maturādū ꝛ mollificādū tm.ℨ.ficuū pigutū ficcaꝝ nūo sex.passuꝝ laxꝝ.ℨ.j.cepaꝝ lilioꝝ alboꝝ coctaꝝ ʒb prunis ꝛ pistataruꝝ optime.cepas.ij.sinapis tritici.ℨ.j.mellis rosati colati. ℨ.j.fermēti.ℨ.j.croci.ℨ.j.ℨ.salis baurachini.ℨ.iij.farie fenugre.farie seris lini.aā.ℨ.ij.altee optie cocte ꝛ bñ pistate.ℨ.ij.aque decoctiōis altee.q.ſ.fiat emplm addēdo oleū camo.ꝛ lilioꝝ alboꝝ:ꝛ anetti.aā.ℨ.j.butyri ꝛ assunporcie ꝛ gallie tāte q̄titatis ut ēplz sit bñ pigue ꝛ appōe.

¶ Emplz optimū.ℨ.succi apij:succi ꝓsolide malo.aā.ℨ.j ℨ.mell dispūati.ℨ.ℨ.farie siligis uk farie frumēti modicū: ꝛ bulliāt oia sik usq ad spissitudinē pultis:ꝛ apponak carbunculo ter uel q̄ter in die ut uenenuꝝ bñ remoueak exē.

¶ Mirabile remediū qō dz poni sup antracē:ꝛ mihi sp bñ successit.ℨ.fermēti ad q̄titatē vni⁹ oui cātaridaꝝ i formā pluueris pistataꝝ coclear vnū fortissimi aceti fiat cōpositio ꝛ uesicatorij sup locū antracis uel extremitatis illi⁹ mēbri ponak:qr ibi attrahet uenenū ad exteriora ꝛ postea ꝓcede cū butyro uk alio maturatiuo:ut uenenum ad exteriora exalet.

¶ De apatibus glandulose carnis. Cap.XI.

Postemata glādulose carnis hec sunt que maxie oriūtur in duob⁹ locis de emūctorialib⁹ calidis: sic sunt iguina ꝛ subasselle:ꝛ sicut apata cala que nō sūt uenenosa missa per viā crisis:aut expulsa a mēbris radicalib⁹ aut attracta in locis emūctorialib⁹:ex cā ulceꝝ uk pluriaꝝ exūtiuꝝ in extremis ptib⁹ corporis:cū plurima repletiōe humoꝝ uel pauca:differēs a fugilli qō est apa frigidū:q̄tū ex nā sui ꝓncipij:qō est cerebrū oriⁿ⁹ in radice auris de q̄ tractabīk in cap⁹ de apatib⁹ fridis. Signa horū apatū apō alios auctores uocank bubōes:ꝛ est rubedo ꝛ calitas in loco:dolor q̄z ꝛ nō cū syncopi uomitu ꝛ sebre ꝛ vigilia pseuerāte:hoc dictū est pp auctem excludē ut bñ discernak vnū ab alio uenenoso furioso ꝛ geto.

Curatio aūt ulis huⁱ⁹ loci sit ampliatura ad alia apata genita a mā cala ꝛ medico suspecta. ¶ Primo fiat flōmia si possibile sit uel eūo corpis si expedit:ꝛ hec sūt ꝓsideranda a medico purgare uolēti.ſ. hec.Aer/etas/regio/sexus/cōplō/forma.ℨ.dos ꝛ sintho ma repletio tps ꝛ aer. Nota q̄ q̄tuor sunt uene ꝓncipales a medico ꝓsiderāde que coiter flōmank. ¶ Prima est cephalica que est inter policē ꝛ indicem.ꝛ ista uena euacuat a capite ꝛ a collo:qr illa uena hēt ibi oriū ramisi cādo se cū alia uena. ¶ Secūda uena est basilica que reperik inter anularē ꝛ auricularē ꝛ euacuat a splene.ꝛ silr reperik in curuatura brachij in pte inferiori.ꝛ silr euacuat a capite ꝛ magis de ꝓpe. ¶ Tertia uena est uena cōmunis siue funis siue nigra uocata:ꝛ est in media curuatura brachij ꝛ euacuat coiter a toto corpe. ¶ Quarta est dicta uena saphena que reperik sup uel sub clauicula pedis in dextra pte pedis:ꝛ ista uena euacuat ab iguinib⁹ ꝛ a matrice ꝛ a testiculis inferi⁹ mām egritudis diuertēdo. Mō in solis egritudinib⁹ que ex sanguie fiūt:ſz i his que de putredine fiunt diminutio fiēda est. Galien⁹ in octauo terrapētice. Nota q̄ flōmia pōt fieri in egro tribus de causis in ꝓncipio alicui⁹ apatis. ¶ Prima cā rōne eūandi plectoriā. ¶ Scōa causa diuertēdi mām ab apate. ¶ Tertia causa rōne minuendi mām. ¶ Sed qñ vis facē flōmiā rōne totius ꝛ plectorie fac flōmiam amplā:ꝛ cū eūone magna:ꝛ per vnū dyametrū completum saltē. ¶ Sed si vis diuertere ab apate ponatur casus q̄ sit apa sub assella dextra:tunc fiat flōmia de basilica in manu sinistra uel saphena pedis dextri que est ſb cauicula pedis:ꝛ ecōuerso de alio latere iguinis intelligik. ¶ Sed si vis diuertere ab apate in coxa: ponak casus q̄ apa sit in inguine sinistro:tūc fiat flōmia de uena cōi que est i curuatura brachij sinistri.uel de saphena pedis dextri que est sub cauicula:ꝛ ecōuerso de alio latere inguinis intellige. ¶ Sed si vis diuertere a collo uel a capite:ꝛ in pte dextra fiat flōmia in manu sinistra de uena cephalica:ꝛ econuerso.si apostema erit in pte sinistra fiat flōmia in manu dextra.ꝛ hoc ꝑm plus ꝛ minus:qō tibi videk. ¶ Sed si mā fuerit uenenosa/sicut in antrace:ponak q̄ sit in inguine dextro.fiat flōmia de uena pedis dextri:ꝛ si fuerit sub assella dextra fiat flōmia in brachio dextro ꝛ de uena cōi:ꝛ sic ecōuerso itellige: ne mā uenenosa trāseat ad alia loca sana:ꝛ ꝓptere a est securi⁹: ut fiat a prope q̄z a longe:ꝛ hoc est ne mā uenenosa hēat reditū ad cor. ¶ Item nota q̄ flōmato: debet flōmare quatuor modis uel quatuor de causis. ¶ Primus modus est pungēdo uenā:ꝛ hoc est qñ mā est subtilis ꝛ ꝓportionata ad mām colericā:hoc est q: sanguis trāsmittik in colerā de facili. ¶ Secūdus modus est aliqualr scindē uenā per longū:ꝛ hoc fiat qñ sanguis est grossus ¶ Tertius modus est ꝑm medietatē lateraliter incidere uenā:ꝛ hoc ut foramē stet melius aptum:ꝛ antiqui senes faciunt hoc timēdo de emorisimate ꝓp ꝓforationē totius uene. ¶ Pueri vo ꝛ infirmi nō sunt minuēdi:nisi magna incūbēte necessitate:opz quoq cauere q̄tū possibile est ne flōmato: in tpe calidissimo ꝛ frigidissimo utatur:neq his qui stomacū ꝛ epar infrigidatū habent.

¶ Ungtū in ꝓncipio augmēto ꝛ statu hoꝝ apatum glandulosoꝝ.ℨ.ysopi humide vnguenti agripe.aā.ℨ.j.olei camomille:olei lilioꝝ alboꝝ.aā.ℨ.ℨ.vnge sup locum.

¶ Emplm qō debet apponi supra vngtū supra tactum.ℨ farine ordei.ℨ.j.radicū altee.ℨ.j. farine fenugreci.

ℳ.ʒ.olei camomellini.ʒ.ij.olei liliox albox.ʒ.j.butyri.ʒ.j.ʒ.croci.ϑ.j.fiat emplm cū decoctiōe maluauisci.

℄ Itē ad idē in ꝑn° z augmēto.ℜ.armoniacū dissolutū cū aceto z deductuz ad formā vngucti cum sufficiēti cera z oleo:z in formam magdalionis illud reserua.

℄ Aliō ad idē si apa erit duz p ꝓculcationē māex.ℜ.mucillagis maluauisci z fenugreci:z seis lini.aā.ʒ.ij. assungie porci decolate.ʒ.ij.seiuz fisamī:z amigdalaz dul.pistataz.aā.ʒ.j.farie ordei qđ.s.ad icorpandū:z fiat ēplz.

℄ Aliō ad idē z est mirabile resolutiuuz ad hoc:z ut dicit Aui.multotiēs sanat oleū calefactiuū qđ effundit soluz: sed tūc ꝓ isto dicto.ℜ.olei camomillini: olei liliox alboz.aā.ʒ.ʒ.pinguedinis gallineꝫ hec calida cū bombice in hoc liquore madefacto loco appone.

℄ De exituris tā itrinsecis q̄z extrinsecis. Caꝑ.XII

Exitura

e est apa calm tā iceptū q̄z pmutatū:ꝓtinens in sinu z ꝓcauitate sui santē quā nā ꝑparauit exire. Dubelet ē apa tā calz q̄z fridū:z hz ꝓcauitatē z sinū in pte iteriori sui:ad quē effundit mā z colligit. ℄ Mō g̃ oītam iter apa dubelet z exiturā. Nā apa dī de oi apate ꝑm modū quēlibet:siue sit illud apa calm/siue fridū/siue paruū/siue magnū/siue sanioſuz/siue nō/siue itrinsecū/siue extrisecuz. ℄ Maturatiuū dz eē calm z hūidū. ℄ Dubelet vo dī de omni apate qđ in se colligit z aggregat humorem:siue illud sit calidū siue frigidū. ℄ Exitura autem dī de omni apate tm̄ z colligit z aggregat humorē qui cōuertitur in santē. ℄ Nota g exitura a medico cōsideratur duobus modis.Incipiēdo z pmutādo. Incipiēdo hoc est qñ post febres uel per viā crisis natura expellit santē z facit apa sanioſum:z isto modo dicit exitura incipiendo:sed illa que fit pmutādo intelligit fieri duobus modis.s.ab humoribꝰ calidis z ab humoribꝰ frigidis. Ab humoribꝰ calidis fit hoc modo: q: ꝑmo erit apa sub forma humoris nō digesti z maturati: z postea z maxime in statu apatis putrefit z fiet santes:z sic isto modo dicet fieri pmutatio apatis indigesti ad digestum. ℄ Ab humoribus vo frigidis fit exitura pmutādo hoc modo: q: si humores frigidi debēt santari necesse est g de per accidens sumant caliditatē:cum nulla digestio ꝓueniat nisi calido:sic ergo sepe equiuoce in hoc ꝓcessu de exituris locutus est Aui.ſ.g ipsa duobus modis considerat quo ad initium fieri:z quo ad factum esse.

℄ Cura aūt in ꝓncipio asserit Auic.fieri flōmiā.intellige quo ad initiū fieri ipsius exiture sanguinee z cum solutione uētris maxime tam in fieri q̄z in facto esse: z illud quidē est necesse:z nō ꝑsumas cum repcussiuis in aliqbus locis emunctorialibꝰ nisi illud fiat coacte operādo: sicut fit cum albumine ouī in omni loco post incisionez exiture:z illud fit de nimia sanguinis emoꝛragia timēdo ne ex tali incisione noua mā antecedēs adhuc currat ad locum. ℄ Oportet igit ꝓ opatione exiturarū z generatione que fiunt pmutādo:ꝑbert auxilium a medico cum medicinis faciētibus nasci putrefactionē z putredinem. Quia de exituris que fiunt incipiendo ad ꝓsens nō ponā medicinā:q: est ista cōsideratio ptinens physico z maxime in libꝛo tertio.q: illa utplm fiunt per viaz crisis z per viā expulsionis a mēbris radicalibus.

℄ In ꝓncipio z augmēto exiturarū:que ad initiū z nō adhuc maturataz sunt.ℜ.radicū altee z decoquant in aq̄. ℳ.ij.farine fenugreci.ℳ.j.pinguedinis porci z butyri.aā.ʒ.j.z fiat emplm cum decoctione altee.

℄ Unguentū in apate qđ intendis ut fiat exitura.ℜ.mucillagines maluauisci/z seminis lini:fenugreci psilij/pinguedinis galline anatis z anseris oīa ad libitum.tantūdem olei liliorum alboz:z cere qđ sufficit:z farine ordei modicum:fiat vnguentum extensibile.

℄ Ad idem.ℜ.radicū enule cāpane bñ decocte.ℳ.j.foliox sticharū z caulū z mercurialem . aā.ℳ.j.seminum cartami z fisami/z maluarū/z seium maluauisci.aā.ℳ.ʒ.farine frumēti.ℳ.ij.olei cois.ʒ.iij.aque decoctiōis enule cāpane:z fiat emplm z adde croci.ϑ.ij.

℄ Aliud ad idem cōuentes omni tēpore exiture.ℜ.farine ordei lb.j.farine seminis lini.ʒ.iij.florum camomille melilloti.aā.ʒ.j.ʒ.olei rosati z camomellini.aā.ʒ.ij. croci.ϑ.ij.z fiat emplastrum.

℄ Aliud mirabile qđ pluries exptus sum.ℜ.butyrū per se solū extēsum sup petiā ad formam emplastri.mirabiliter ualet in apostematibus ubi expectat fieri sanies.

℄ Emplm in exitura maturatiuū:z qđ frāgit ꝓuenienter in exitura de mā frigida.ℜ.farine seminis lini.ℳ.ij.farine fenugreci.ℳ.j.mellis crudi z terbentine.aā.q̄tū sufficit:fiat emplm cum decoctione sufficienti.

℄ Nunc sequit illa pars. Cum videris pulsationem.

Signa

exituraz nō q̄ ad factū siue eē:ſz q̄ ad fieri z initiū siue augmētū sequēdo dū minuit durities z remittit calitas z addit pulsatio plima.i apate est i via ut fiat exitura:aut ab adiutorio nāe:aut ab arte. Et nō g istō caplz ē ad cōgnoscēdū qñ est futura sanies

℄ Sequit illa pars. Cum videris lenitatē:in qua agit de cōpleta sanie.

Signa

exituraz q̄ ad cōplemētū z factuz eē sedat° est dolor:z febris est diminuta iuxta dictum Hyppo.afforis.2°. Circa gñationez sanies dolores z febres accidūt magis q̄z facta sanie. ℄ Nō g istō est caplz ad cognoscēdū qñ facta est sanies in apate. ℄ Segt illa ps. Sanies laudabilis:i qua agit de bona sanie z mala. ℄ Triplex est alteratio.ſ.pura nālis z pura inālis: z media iter purā z nālē z inālē. ℄ Pura nālis alteratio siue digō dī illa que fit in nutrimēto passo a calore nāli siue aliq̄ exneo ipedimēto. ℄ Pura inālis alteratio siue inālis digō est illa que fit a calore solo exneo:sic est i putrefactiōe. Media alteratio siue digō iter purā nālez z inālē est illa que fit in sanie laudabili. Sanies laudabilis est alba lenis z eqlis nō cū fetore multo:q: calor nālis a ꝑdominio agit supꝑ calorē inālē in māz apatis. Et per hoc vt° nālis facit sanē ipaz albā ut assimilet mēbris a qb° decisa fuit mā apatis. Sanies illaudabilis erit alteri° modi q̄z albi coloris cū vtus nālis sit submersa z ꝑdominata a calore ināli.i.a calore putredinali: z sic sanies erit diuersoꝛ coloꝛ z horribilis odoris. Sz si calor nālis erit purꝰ:z nō ipedit° ab aliq̄ calore putredinali: tūc māz apatis reducet ad benignū. Iz si calor putredialis absolute fuerit fortis z vincēs calorē nālē corrūpet mā cū mēbro.

℄ Sequit capm. Quādo accidit apostema calidū in visceribus:in quo agit de exituris intrinsecis.

Signa

exituraz itrisecaz sunt horripilatiōes z febres uagātes iordiate z dolores in ꝑmis lōgioris spatij:z addit gūitas apatis:hꝫ est: q: eger magis i loco itriseco in q̄ est apa sentit se gūatū:tunc iudica g illō apa vult fieri exitura:z hoc maxie si sentis pulsuz ad modū ferre secādo sb tuis digitis qñ tāgis pulsū:qm talis pulsus significat exiturā in fieri esse intrinsecā:z in mēbris neruosis. Et tu qdē sentis in q̄ mēbro est exitura per tactū ad exꝛ z per grauitatē z gñalitatē:z per dolorez accidentē illi mēbro ꝑm suā suam sensualiter.

℄ Segt illa ps. Qñ accidūt significatiōes exiture itrisece in qua narrat de exitura intrinseca ad factū esse.

Signa

exiturarū intrinsecarū quo ad factum eē quiescūt accūtia seua que sunt ex febribꝰ z horripilatiōe z ex doloris sedatiōe cōpleta:z remanet grauitas in loco:ꝓp sanē iam factā in apate.

Signa

exituraz intrinsecaz qñ sunt facte uel apꝛopinquāt rupture. incipiūt dolores pūctiones z mordicationes: ꝓpter sanem corrodentē mēbra sensibilia:z grauitas est maioꝛ q̄z ante erat:iudica g eruptio iam appꝛopinquat. Sed quando rigoꝛ grauitas z doloꝛ cessauerit post hec eruptio facta est ad intra z sal

na. Sed quādo eruptio exture ītrinsece fuerit subita ꝛ egrediat q̄ītas de sanie accidit aliq̄n pulsus cordis sin/copis ꝛ mors pp nimiā resolonē spūuz cū mā:ꝛ q̄nq; ac/cidēt uomit°ꝛ uētris solo:ꝛ sput°saniei plime subito:ꝛ ꝟ q̄n exitura est facta i pectore:ꝛ q̄nq; accidit ꝓfocatio:q̄ erūpit res plima ad pect° ſbito:necēitas aūt cognitionis Aui.in ꝟ 4°li°.utile log de exituris itrīsecis fuit pp duo ne pur°cyroic°admiret.¶Primo ad hoc ut cyroicus stet attēt°:q: aliq̄n hec apata rūpi possent per se:ꝛ a cyroico ad extra.3ª cā:q: Aui.nō loquit hic de exitura itrinsece vnico solo mēbro appꝛopata sicut locut° fuit in libro 3°. Sed loq̄r in hoc in cōi:cū exitura accidere possit vnicui q̄ parti nostri corporis in occulto ꝛ manifesto.

¶De cura exiturarum apparentium ꝛ extrinsecaruz tam in fieri q̄z in facto.

Cura talis sit ꝓmo in fieri fiāt eūones ꝑm ordinē pre/dictū in aliis apatib°:deide exhak qō aggrega tū est in exitura incēpti est exitura:ꝛ ꝟ ꝑm duos modos.

¶Primo modus est regularis:ꝛ ꝟ ꝙ regimē rectū simplr ſ.i maturādo:ꝛ fcā maturatiōe rūpēdo ꝛ ꝓhuādo vtutē:ꝛ euitādo ne dolor:ꝛ subita extractio māe ꝓsternat vtutē.

¶Secōs modus ē rect°simplr.ſz ē bonū ꝙz qd.ſ.icidē exi/turā añ maturationē:ꝛ ꝟ fieri oꝛ pp q̄druplicē cām.

¶Prima cā.ſi exitura sit magna:ita q̄ vt°nō possit sufficē in maturatione tilius māe:sed ꝑus corrūpet membꝛum ante q̄z maturet.necessitas cogit medicum ante tēpus ta lem exituram non adhuc cōpletam ad incidendum.

¶2ª cā.ſi exitura i fieri sit ex mā grossa ita q̄ sit difficilis ma turatiōis:ꝛ calor nālis sit debilis i mēbro nō potes illam māz digerē:q: ē ḡssa:pp ꝟ nēcitas ꝓstrigit te ad icidēdū.

¶3ª cā tal ē.q̄ ſi mā exiture sit i fieri ꝛ q̄ītū ad expectatōez fit male q̄litatis:ita q̄ calor nālis mēbꝛi sit pauc°nō potes ipaz māz rectificare ꝛ digerē:ſz poti°ista mā alterare ad putrefactionē:nēcitas cogit pp ꝟ medicū añ tps incidē.

¶4ª cā.nā ſi apa sit ꝓpe iūcturas ꝛ ꝓncipalia mēbꝛa ad ꝟ ut ne tale apa corrūpat cū iūctura:aut membꝛo ꝓncipali nēcitas ꝓstringit eē bonū añ maturationē icidē.¶Inci sio semp oꝛ fieri ꝙz vilos:ꝛ vili utp̄m uadūt ꝙz lōgitudi/nē corꝑis ꝓterq̄z mesapleuri q uadūt ꝙz icessuz costarū:ꝛ sūt nonagitales.ſ.q̄tuor:ꝑ q̄libet costa q̄ coste sūt.xvtij. tā de integris q̄z de mēdosis.¶Loca magis apta ad expe ctādū maturationē apatis sūt illa q̄ oꝛtunt i locis carno/sis:ubi sūt pauci nerui ꝛ uene ꝛ artarie:q̄ oīa ul'r supdcā ex nimia expectatiōe ut digerat possuz ꝓcedē cū rupto/rio:ꝛ suffocatio ut in squinātia.

¶Optimū remedium doloris apatum ꝛ doloris in chor dis.ꝗz.lanā succidā ꝛ vinuz coctum/qō appellat sappa:ꝛ modicū de spica nardi ꝛ camomilla ꝛ melliloto: fiat fo/mētatio desup ꝛ apponat lana.

¶De medicamine maturatiuo.

Medicina maturatiua i gñali neēe ē.q̄ eius nā sine et°calitas sit fikis calitati corꝑis cui applicat:cū nra vita ꝙstet i calo ꝛ humido:ꝛ i ipa me dicina maturatiua ꝙiūcta cū q̄dā iuiscatiōe ut vigoret in trinsec° calor nālis ꝑ oppikonē:ꝛ ne humidū ꝑ resolonez resecet a ꝑmixtiōe terrea:ꝛ ꝟ ut illud humidū sit coadu/nās ad maturationē.Verūtū hec medicina pōt esse dige stiua de per se ꝛ de per accīs in ꝑmis gradib°:ꝛ ꝑm has descriptiones quas hic ꝓ exēplo intendo tradere.

¶Embꝛoca ad maturādū.ꝗz.floꝛ camomille.ʒiij.ꝛ bul liāt i aq̄:ꝛ fiat embꝛocatio sup apa:ꝛ hec embꝛocatio ma/

¶Emplz maturatiuū i apate.ꝗz.farine ⌊turabit sola vice. frumēti aut oꝛdei.ʒiij.aque cois:olei cois qō sufficit: ꝛ fiat empl'm:ꝛ adde croci.ℨ.j.ꝛ est empl'm pauperum.

¶Aliꝺ emplz ad idē.ꝗz.frumētū masticatū ꝛ ꝑmixtuz bñ cū saliua:ꝛ appone loco empli:q: mlū digerit ꝛ maxie i

¶Aliud empl'm ad idē.ꝗz.ficus siccas ꝛ pin/⌊forūculis. gues nūo.xx.ꝛ farine oꝛdei ſi vis ꝛ pista iſil'r:ꝛ cū oleo li/liorum.fiat emplastrum.

¶Ad idē empl'm.ꝗz.farine oꝛdei.ʒiij.ysopi humide pꝛ uertis origani.ʒiij.ſal' cois.ʒ.j.ul'r fermēti loco ſalis. aq̄ qō ſuffic ad icoꝛporandū.fiat emplz bñ coctū:ꝛ ſi vis ēpl'm

¶Aliud ad maturādū oē ⌊fortī°facē adde terbētie.ʒ.iij. apa.ꝗz.radicū maluauiſci bñ decocti.ʒiij.ij.assūgie.ʒ.ij. farie fenugreci:ꝛ semis lini.aā.ʒ.j.olei camomillini:fiat

¶Empl'm i apate ſkatico qñ vis maturare.ꝗz. ⌊empl'm. pulpā panis ꝛ picē naualē.aā.ʒ.ij.cere.ʒ.ſ.croci.ℨ.j.pl

¶Aliꝺ i apate ſkatico.ꝗz. ⌊uerīs olibani.ʒ.ij.fiat emplz. picē nualē.ʒ.iij.olei rosati.ʒ.ij.adipis porci.ʒ.j.malua uiſci decocti.ʒ.iij.farine seminis lini.ʒ.ſ.fiat empl'm.

¶Empl'm aliud in mā cōposita.ꝗz.ficuū passularū.ʒiij. storacis ligde/galbani/mirre/laudani/rasine/pini.aā.ʒ. ſ.butyri.ʒ.iij.masticis/ysopi humide/radicis cucume/ris asininī/sanguinis draconis.aā.ʒ.j.fiat empl'm.

¶Empl'm optimū de pēdetaptik relatū Aui.a Cōstātino. ꝗz.granoꝛ miraſolis mūdatoꝛ numero.xxx.amigdala/rū dulciū nūo.xx.folioꝛ cicute ꝛ celidonie.aā.ʒiij.ij.as/sungie porci.ʒ.iij.olei cois qō sufficit.fiat empl'm.

¶Empl'm didimos ꝛ est ꝙueniens omni exiture.ꝗz.pas/sularū nigrarum.ʒiij.ij.mellis.ʒ.j.vitellū vnum oui pl/ſta misce:ꝛ fiat empl'm.

¶Ung[m] maturatiuū.ꝗz.armoniaci dissoluti in oleo de ſi/ſamo.ʒ.j.ꝛ puluerīs marchasite.ʒ.j.ꝛ cū suffic cēti cera fi at cerotū:ꝛ appone apati donec frangat exituram.

¶Sequit illa pars.Cū inueneris exituram grosse cutis. in quo docet quomodo apertunt.

Exitura repit eē grosse cutis:ad quā opz ut medi c°igeniet i exctiōe sanici exīte i apate sa niato:ꝛ ꝟ tal' opō ꝓicit trib°modis.¶Prio mō a seipsa putredie:q: de nā sanici ē mēbrū corrūpē:ꝛ iō de ꝙcaui tatib°ossiū illa sepe pforādo termiank ad cuti ꝛ illā aliq̄n soluēdo.¶2ª opō i exctiōe sanici ꝓicit cū flōmo ꝛ raſo/rio:ꝛ auctor:i ꝟ loco oñdēdo i vnoq̄z mēbꝛo ictiſiōis mo/dū ꝙz vilos ictiſiōis lōgitudiales:ꝛ aliq̄n ꝙz rugas corꝑis

¶3ª opatio i exctiōe sanici ꝓicit cū ruptorio sive medi cina rūpēte:ꝛ ꝟ ample determiabit i cā°ubi tractat de ru ptorijs.¶Regula ꝑª tal' ē:q: qñ vis pforare idica locū sa nici cū ambab°manib°ꝛ duob°digitis idicib°ſi sufficiūt si nō assocta duob°digitis dōec bñ extimes sanē ꝑ vnda tionē ꝛ portā sive locū pforādū ꝑ albedinē sanici ꝛ icide magis ꝑ iferiorē ꝓtē ut sanies meli°possit expurgari per foramē.¶Nō q̄ i manu sūt q̄nque digiti.ſ.polex/ſidexi medi°/anulari°/ꝛ auriculari°.Incisio exiture in capite fi at ꝙz lōgitudinē capilloꝛ nisi fiat sectio ꝙz crucē:qō coacte neēe ē aliq̄n fieri i fractura cranei ꝛ i apate cameratoꝛ i apate dcō ab Aui.albir.i.talpa i cā°de exitura.¶Inci sio i palpebꝛa ocli ꝛ i frōte fit ꝙz lōgitudinē viloꝛ lōgitu/dinalū ne frōs cadat sup frōtē:ꝛ palpebꝛa sup palpebꝛā. Sz icisio nasi fiat ꝙz lōgitudinē nasi.Incisio exiture sub ocio fiat ꝙz q̄ tēdit oꝛbita ocli.i.ꝓcauitas isima ossis ocli: ut sanies exeat:ꝛ tal' icisio erit ſikis capiti lune noue.Inci sio exiture i mādibula fiat eq̄l'r ipsi° ossis mādibule:ꝛ vi tas magis declarat.Ruge h°loci tēdūt ꝙz icessuz:ꝛ ꝟ ap/paret in semb°.Incisio p°aures fiat eq̄l'r ꝙz aurē.Incisio vo i brachijs cubitis manu ꝛ digitis ꝛ crure ꝛ i coxa ꝛ in pede ꝑ lōgū hoꝛ mēbꝛoꝛ:q: vili fic uadūt.Incisio vo i in guine ꝛ ſbassellis pforabim° rotūde:uel ꝑ trāsuersuz ne fiat fistula icidēdo vilos lōgitudinales ut tāgit Aui.Inci sio in ano uel circa anū incide ꝑm lōgitudinē:dūmodo icisio fiat vsus anū:hoc dico circūcirca:q: incisio oz acci/pere aliqd de latitudine ne pueniat sanies uel fistula.

Incisio in costis fiat ꝑm costas:q: vili iter costā ꝛ costā icedūt.Incisio vo testicli ꝛ vge fiat eq̄liter ꝓcedēdo ꝑm lōgitudinē.Incisio aūt que oz fieri iuxta vmbilicū fac ipaz leuiter:q: circūcirca vmbilicū in cisio est piculosa:q: ille loc°vmbilici est neruosus.Nota q̄ q̄to potes tu debes seq vilos lōgitudiales ꝛ magistra les illi°mēbꝛi:ad hoc ut nō destruas suū officiū euitādo

neruos uenas ⁊ arterias inquātum potes. ¶Dropter qđ nō ḡ aliq̄ vili in mēbro sunt lōgitudiales.i.q tēdūt ꝑz lōgitudinē mēbri.aliq̄ sunt trāsuersales tēdētes per trāsuersum:aliq̄ latitudinales tēdētes per latitudinem.

¶De medicinis rūpētibus apata. Caꝑ.XIII.

m **Edicinarū** erūpētiū absq̄ icisiōe ⁊ ferro:ꝫ cū ruptorijs:q̄dā sūt debiliū vtutū:q̄dā mediocris:q̄dā fortissime vtutis:de gb⁹ ḡdatim tāget:p⁹ icipiēdo a leuioribꝰ. 2⁹a medijs ⁊ sufficiētib⁹ loco cauterij.3⁹ a fortib⁹ cauteris potētialibus.i.a medicinis fortiter corrodētibus.

¶Jstō ē medicamē qđ leuiter rūpit.ꝫ.radicē narcisci.i.li lij cepas duas:mell' coclear medijū:olei liliorꝝ.raḋ.arūdis t.cāne bñ pistate:colofonie:ſo:des uasorꝝ aptū.⁊ fiat ēplꝫ

¶Aliud empl'm Arbasilos.ꝫ.frōdes ⁊ radices pedis corui ꝙtūdant ⁊ ponant sup exiturā ⁊ cito frāgit ipsam.

¶Aliō ad idē.ꝫ.cere ⁊ rasine pini ⁊ butyri.aā.lb.j.ſ.floris eris.ʒ.iij.olei q̄ztū sufficit:⁊ fiat pmixtio:q: rūpit exiturā insensibiliter.

¶Aliud ad idē.ꝫ.alleū bñ pistatū est optimū in rūpēdo.

¶Aliud ad idem.ꝫ.armoniaci.ʒ.ſ.sulfuris citrini ⁊ salis nitri:⁊ fiat ex eis medicamē.optime rumpit.

¶Aliō ad idē.ꝫ.meḋullā ḡnorꝝ bōbacis ⁊ nucē endicaꝝ ⁊ fermētū.i.leuamētū ⁊ sinapim:⁊ fiat ex eis medicamē.

¶Aliō ad idē.ꝫ.rasaturā viridis eris.ʒ.j.mell'.ʒ.ſ.misce:

¶Aliud forti⁹.ꝫ.saponē gallicū associatū cū ⌊q: rūpit. ficubus.fiat ex eis medicamē.nam rumpit uelociter.

¶Aliud ad idē fortius.ꝫ.mel anacardorꝝ ⁊ picē naualem ⁊ cum igne incorporent ⁊ per medium diem frangit.

¶Aliud fortius.ꝫ.calcē viuā ⁊ misce cum sapone nigro ad quātitatē quam vis:⁊ pone ubi vis frangere.

¶Aliud.ꝫ.auripigmēti.ʒ.ij.calcis viue.ʒ.ij.aque saponis ⁊ incorpora simul:⁊ fiāt pill'e.⁊ pone ubi vis frangere.

¶Ruptorium fortissimum.ꝫ.aquam capitelli.

¶Aliud forti⁹⁊ ualet in fistulis lach:rymalib⁹a forma:⁊ a sub̄a:⁊ a q̄litate:⁊ magnū honorē ⁊ lucrū ex isto cauterio hēbis.ꝫ.puluerē vmiū comedētiū folia frasani ⁊ incorpora cū aceto ⁊ fermēto:⁊ fiat ynguētū: mirabil'r rūpit ⁊ remouet de per se sola puluis sine dolore oēm carnem.

¶De apate dubelet intrinseca. Caꝑ.XIIII.

d **Ubelet** in hoc loco intrinsecū est apa calidū neutrū inter apa ⁊ exiturā:colligēs in se sinū ⁊ cōcauitatem:plus imꝑtet tamen q̄z exitura.

¶Cura dubelet ꝑ⁹ regat regimine ꝙuenientī ex pte humorū.ſ.ex pte ciborꝝ ⁊ potuū subtiliū ⁊ resoluētiū sic̄ sepe cōtingit in casu ⁊ offēsiōe cū mirra ⁊ cinamomo ⁊ reliquis spēb⁹ ⁊ vino sbtili albo:atq̄ cū ꝙsolida dicta ad itra cum comestiōe sūpta:⁊ ad exī ad formā empl'i sup locū applicata mirabil'r maturat resoluit ⁊ locū ꝑfortat.Et de cōpositis thiriaca metridatū ⁊ thiriaca ād̄romaci ⁊ hūorusia.

¶De apatib⁹ q̄ uocant forūculus ⁊ chiodus. Caꝑ.XV.

a **Bemul** est apa sanguineū acuti capitis de sāguie idigesto.⁊ ꝑ ls accidūt utplim pueris p eorꝝ idigōnē ⁊ frequentē cibationē ⁊ inordiatū modū post cibū:aut fit de sāguie adusto ⁊ uocat forunculus adust⁹ genit⁹ de mā grossa ⁊ inepta resoloni ⁊ digōni:⁊ utplimū hi tales sūt cū fortissimis febrib⁹que tēdūt ad nām apatū adustorꝝ:⁊ egrotātes crēdūt eē carbūculos.Dicit aūt ademul q̄si adamas:q: adamas est fortiter dur⁹:ita gr apa est fortiter duruz:⁊ existit cū febre ⁊ est cū piramidali cuspide:⁊ qn̄ puenit ad exitura ꝑforat cutim rotunde.Eges omni tpe mollificatiuo ⁊ resolutiuo foramine carēte tēta:⁊ maxime cum trūb⁹ cutim pforauerit:de seq̄z aperīt utplurimum.

¶Curatio hui⁹ egritudis sit talis.uꝫ doctrinā nō obliuiscaris de flōmia ⁊ solutione uētris.Nam qui multos passus fuerit ademul liberat flōmia:⁊ solutio uētris:⁊ alia sicut cum balneis rarificantibus porositates cutis.

¶Aliō maturatiuū ademul.ꝫ.semē bugloſſe siue lingue bouis.Ḋ.j.lactis mulieris tantūdē:ficus.Ḋ.ſ.mellis coclear.j.misce ⁊ pista:⁊ fiat emplastrum.

¶Aliud ad maturādum forūculum qđ est cōe.ꝫ.triticuꝫ masticatum:q: est optimum ad maturationem.

¶Empl̄z ademul.ꝫ.assungiā porci ⁊ supponе cū bōbace.

¶Jtē adde de empl'o de maluauisco.c⁹.ꝫ.maluauisci optime decocti cū assūgia porci pistati:oli liliorꝝ alborꝝ uꝫ aq̄ ubi coct⁹ fuerit maluauisc⁹:farine fenugre.fiat empl'm.

¶Aliud ad idez.ꝫ.passularū.Ḋ.j.ficus numero q̄nque mellis.ʒ.iij.vitellum ouī:omnia pistentur.

¶Aliō empl̄z.ꝫ.farinā frumēti aquā oleuz cōe croci.Ɔ.j.

¶Aliud ad idem.ꝫ.dyaglon mollificatū sine gūmis cuꝫ oleo liliorꝝ alborꝝ:aut cum oleo de sisamo uel cōmuni.

¶Ung^m q̄n ademul icipit frāgi uꝫ erit fractū.ꝫ.fermē.ʒ.j.suc.apij assū.porr.aā.ʒ.j.vitellū ouī lac m'lier' fiat vng^m

¶Aliō vng^m post apturā forūculi.ꝫ.picis nauālis.ʒ.iij. bñ depurati a fecib⁹/lardonis decolati.ʒ.ij.medulle cruriū uacce.ʒ.ij.rasine,pini ⁊ terbētine.aā.ʒ.j.olei cois ⁊

¶Ung^m optimū mollitiuū.ꝫ. ⌊cere qđ sufficīt.fiat vng^m. mucillagis maluauisci/fenugreci/⁊ seminis lini.aā.ʒ.ij. pinguedis galline anatis uel anseris.ʒ.j.cere ⁊ olei qđ sufficit:⁊ fiat ynguētū ad formā vnguenti basiliconis.

¶Jtē ualet vng^m dyaglō mat⁹⁊ min⁹ ꝑz ōscriptiōez ¶Deb.

¶Aliud vng^m ad idē.ꝫ.ceruse.ʒ.ij.olei rosati ad q̄ztitatē que sufficit pro incorporatione ⁊ cū lēto igne diu decoque miscēdo donec ad formā vnguēti cum aliq̄li viscositate remaneat:qm̄ hoc vnguētū digerit maturat/exiccat/ resoluit:⁊ mām accidētem repercutit.

¶De moro. Caꝑ.XVI.

m **Orus** est apa molle ex carne addita similis more arboris in figura ⁊ i colore:uel silis more rubi:nūc in albedinē:nūc in rubedinē:nūc in nigredinē:⁊ ls est p dūsitatē humorꝝ ortēs ubiq̄z locorꝝ:ꝫ utplurimū circa orificiū ani:⁊ vulue ⁊ in locis raris:qn̄q̄z sine violētia optime sanat cū medicina resolutiua:ꝫ ls ꝙtingit raro:⁊ qn̄q̄z curat cū medicis caustica ꝑm plurimū.Et qn̄q̄z cācerat ⁊ fit doloroſus: ⁊ ꝙtinue magnificat intātū q̄ eger cū circūstātib⁹ admirātur:⁊ hēt motū pāpilionis in loco:⁊ qn̄q̄z ꝙtīgit cū maxi/

¶Medicamia molli ⌊ma emoꝛroſagia ſi erit ulceroſus. ficātia in moro.ꝫ.assūgie galline anatis anseris.aā.ʒ.ſ olei mirtini.ʒ.j.cere albe qđ sufficīt.fiat vng^m molle ⁊ vnge:⁊ ſi ibi erit dolor:adde de opio.Ɔ.ij.⁊ de croco.Ɔ.ij.

¶Medicamē causticū ꝙuentēs moro.ꝫ.vitrioli ⌊ misce. romani/alumis rochie/salis armoniaci/salis gēme.iij. ij.ij.⁊.j.hec sunt pōdera ꝑm ordinē:⁊ fiat distillatio ad lābicū vitreū aptatū cū luto sapientie:⁊ cū stercore bouis ⁊ paleis mixtis,sicut facīt dñe/qñ iboctāt cantistros. Jsta enim est aq̄ mirabilis ⁊ tāgēdo morū destruēs ip̄z ⁊ oēz aliā carnē additā:⁊ ista uocat aq̄ fortis:⁊ aurifices uel ibi dīuidūt aurū ab argēto cum hac aqua.

¶Aliud corroſiuū.ꝫ.spōgiā nouā:⁊ adurat donec rede/at ad puluerē ⁊ appone sup:a mox:aut sup:a uerucas mē bri:qr infallāter remouebit insensibiliter.

¶Ali⁹ pluis fortior ⁊ magis corroſiu⁹.ꝫ.cucurbitā ātiquā in q̄ locatū fuerit oleū oliuarꝝ ⁊ ip̄az adure:⁊ fiat puluis.

¶Ali⁹ puluis corroſiu⁹ualde.ꝫ.butonē ⁊ occide ip̄m cōburat in olla:fiat puluis sbtilissim⁹.¶Jtē vitriolū est corroſiuū siue sit adustū siue nō.¶Jtē alumē valde ꝑdest.

¶De apatibus frigidis in uli. Caꝑ.XVII.

b **Umores** fridi ⁊ q currūt cursu eorū q̄ztū ad diuisionē ulem sūt ſla ⁊ melia ⁊ uētositas.de aq̄sitate ꝙsiderā ꝑ portiōari ad nāz ſlat:sic̄ ꝙsiderat Aui.sup ls passu.¶Frēda vo apata ⁊ ls i spāli sūt gēita de mā ſlatica ⁊ melica ⁊ uētosa:nūc simplicia:nūc cōposita aut cū hūore calo:aut cū hūore frido sp a pdñio.¶Slatica vo simplicia aut sū t de slate molli gñante yndimiā:aut aq̄sitatē i capite:aut i

uētre nālī:aut in burſa teſticuloꝝ:aut nodū inguinū:aut durū:aut aſſella:aut ſcrophulas:aut fugile facīēte de qb⁹ plenior doctrina in 3° tāgit Auic.in q̄rtū ſūt mēbra appropata.ſ.de ydropico in.14.in tractatu 4° de aq̄ſitate capitis in p̄ma tertij:z de hernia teſticuloꝝ ſuo loco in 3°

¶ Medica vō apata fiūt de melia pmutādo z iciplēdo: ſic fiūt ſephyros z cācer de qb⁹ plenarie in ſuis capitulis dicet. Apata uentoſa aut eſt caceſia aut iflatio.

¶ De apate flatico molli qđ noiat vndimia. Cp̄.XVIII.

a Vndimia eſt apa molle genitum a mā frida z hu.z dī vndimia ab vndo vndas qđ ē aq̄.egperat luto paludis ſiue paſte molli: z gīnat vndimia de flate ſbtili in quo nō eſt calitas:z digit⁹ cōprimēdo facilr penetrat in ipo apate:z remanet in ipo tanq̄ mā marcida:put appet in tybijs z crurib⁹ z pedib⁹ peregrinātiū:z ydropicoꝝ:z in hernia aq̄ſa exīte in burſa teſticloꝝ:aq̄ aggregata i capitib⁹ pue roꝝ. Et differt vndimia ab alijs oib⁹ apatib⁹ fridis flaticis z melicis:pp paucitatē duritiei. ¶ Nō dītā iter vndimiā eleuationē z iflationez. Mā vndimia fit de mā frida hūida in qua nō ē calitas:ſed ſi aliq̄ ibi ſit illa eſt remiſſa. Sed eleuatio fit a mā frida z hūida ꝓtūcta cū aliq̄ uētoſitate. ¶ Jnflatio fit a ſola uētoſitate:que uētoſitas nō eſt aliud q̄z hūor attenuat⁹ ſub forma uaporis:ſed nō ē ꝑpe hūor:ſed ipropē:q: currit curſu humoꝝ fridoꝝ:eo q: uētoſitas ꝓportionat humori frido:q: q̄z q̄z uētoſitas nō fit a caliditate excluſa:tū in ea eſt caliditas diminuta.

¶ Curatio ulis vndimie:p⁹ fiant eūones.ſ.uētris cū eo q̄ maxie eūat flā.ſ.cū dyaturbit z abſtinē egrotātē ab oib⁹ que gīnant flā:ſic ſūt piſces/caſe⁹/lac/z oia fcā de paſta:z a fructib⁹:z a potatiōe aq̄ z vino ſtiptico:z a rapis:z a legumib⁹:z ab aceto/alleis/cepis/porris:z a uolatilib⁹ aq̄ticis/z filib⁹ gīantib⁹ flā. ¶ Jn p̄ncipio vndimie p⁹ fiat repcuſſio cū medicis calis z ſic.ꝓtūctis. ¶ Medicamia repcuſſiua q̄dā ſūt frida:q̄dā cala.cala repcuſſiua dicunt ꝓfortātia:q: quentūt materijs fridis in p̄n°.Frida reper cuſſiua quentūt calis mājs in p̄n°:z ls q̄ defluit hūor de mēbro ad mēbrū. Cala repcuſſiua ꝓfortātia q̄dā ſunt ſimplicia:z q̄dā cōpoſita.ſimplicia ut ē aq̄ abſinthij z herba.ſ.abſinthij:z ſucc⁹ eli⁹ z fumuſterre z marubiū:z poliū mōtanū z ſticados:z ois herba in q̄ eſt amaritudo tūcta cū calitate nō ſupflua.vbi gra ſic eſt cicuta. ¶ De gūmis aūt calis repcuſſiuis ſūt ſic mirra thus z maſtix. ¶ De oleis aūt repcuſſiuis calis eſt ſic oleū de abſinthio:de maſtice/de ſgnāto/de blacta biſſantia/de camomill. ¶ De farinis ſunt ſicut farina fabarū/lupinoꝝ z ordei. Cōpoſita ſunt aliq̄ que in receptis hic inferius tangam.

¶ Jn p̄n° vndimie.ℨ.abſinthij.Mj.ij.p̄pati z decocti cuz vino ſtiptico/ſgnāti/blacte biſſantie/praſij.aā.Mj.j.pulueris arnogloſſe mēthe/farina ordei.aā.ℨ.j.ſ.aluminis cōbuſti.z.ij.aceti parū:z fiat emplr̄m cum lixiuio.

¶ Aliō i p̄n° vndimie.ℨ.folioꝝ ſgnāti:uel floꝝ z pluueris abſinthij mēthe.aā.Mj.ij.calami aromatici ꝓtuſi.Mj.j. baurach z cineris.aā.z.ij.lixiuij ul aq̄ maris qđ ē meli⁹ z aceti qđ ſufficit bulliāt ifil:z cū ſpōgia noua ibibita in ls medicamie ſept⁹ mēbro apato ſupponat apoſtemati.

¶ Jn augmēto vndimie nō pōat forte acetū ualde.ℨ.calamētū origanū abſinthiū mēthā.aā.Mj.ij.farine fabaꝝ z lupinoꝝ.aā.Mj.j.olei de abſinthio de mirto roſato.aā.ℨ ij.lixiuij ul aq̄ maris qđ ſuffic:fiat ēplz cū aceto nō forti.

¶ Jn ſtatu vndimie ponat forti⁹ acetū ut magis deſiccet z reſoluat.ℨ.folioꝝ ruthe z celidonie z urtice.aā.Mj.ij. calamēti origani.aā.Mj.j.olei laurini z de ruthā.aā.ℨ. ij.vini mōtani qđ ſuffic fiat emplz:z adde de cierib⁹ ſalicis aliqđ extēſo emplo tepido ſup petiā appōe mēbro.

¶ Jn p̄n° vndimie facte a cā p̄mitiua cui erit dolor quem opz remouē q̄ remoto nō differt cura vndimie facte a cā p̄mitiua ab iſta q̄ fit a cā añti.ℨ.ſapā vini ſi potes hēre:ſi nō accipe vinuz dulce vnā anſialam:yſopi humide.ℨ.j. olei camomillini:z embrocet loc⁹ cū his calis actu:dōec mitigabit dolor quo mitigato ꝓcede ut in alijs tybus.

¶ Jn p̄n° vndimie facte a cā p̄mitiua ſedato dolore.ℨ.mirrā litiū.i.fruct⁹ caneſterli:z cipi.i.radicis illi⁹ herbe de q̄ ligant cathedre z uocat la pauera.aloes ſuccotrini z croci ortētalis:acatie.i.ſucc⁹ prunoꝝ:z boli armeni parū.aā ℨ.j.aceti aque caulis:z fiāt embrocatu tepida.

¶ Aliō ad idē cā p̄mitiua ſedato dolore.ℨ.folia tamariſci z abſinthij.aā.Mj.j.ſalis optie triti.ℨ.ſ.boli armeni.ℨ.ſ olei laurini z anetini.aā.ℨ.j.aceti qđ ſufficit.fiat emplr̄m

¶ Aliud ad idē cū ſedat⁹ eſt dolor.ℨ.ſordes balnei nālis que repit in fundo balnei:z eſt q̄dā ſupfluitas balnei:z hoc qñ balnea nō ſūt mūdata:z bullīank cū aq̄ balnei z inſpiſſet cum calce dicta aqua intātū qp fiat ſicut emplr̄m extenſibile z apponatur membro.

¶ Aliud ad idē.ℨ.olei de ruthā:ul de aneto z de aceto.aā z oia calefacta cum ſpōgia ſupra mēbrum apponank.

¶ Aliud ad idē.ℨ.fermētū z pmiſce cū aceto/q: eſt ualde i ciſiuū z exiccatiuū z apitiuū:ls eſt rōne aceti z fermenti.

¶ Emplr̄m aliud iuuatiuū.ℨ.folia lilij celeſtis z bñ piſta: z ad formam cataplaſmatis appone.

¶ Aliud fortius.ℨ.ſtercus uaccarū paſcētiū in locis ficcis duas ſcutellas z olibani z ſtoracis z raſine: ſiue flores auellanaruz que dicunk gatti:z calami aromatici z ſpice nardi z abſinthij.aā.z fiat mixtio ad formā emplr̄.

¶ De vndimia prægnātiū uel que fit pp retētionē mēſtruorū.ℨ.flores ſiue extremitates cānarū puarū oriētium in paludibus uel cānarū:z miſceank cū aceto:z ſi vis adde chimoleā:z de floribus aneti:z de folijs ſcabioſe:z locū vndimiatum embroca deſuper cum ſpongia.

¶ Alia embrocatio.ℨ.caulium aneti/citri/floꝝ ſcabioſe/z camomille corticū gnatorū z aneti.aā.z oia decoq̄nk in vio mōtano uel in brodio cauliū z embroca locū uel cuz ſpōgia ſup̄ ſept⁹ appone. ¶ Vndimia q̄ ꝓuenit ab ydropiſi:ſiue a caceſia in pedib⁹ z tybijs p medicamia localia curari nō pōt a medico niſi pus curet epar uel ſplē.q̄ mēbra pñt eē p⁹ cā. Quare recurrēdū eſt ad.14.ſen tertij canonis:p cōpletiori doctria hui⁹ curatiōis:ls facto eger faciat ablutiōes pedū oi die cū lixiuio:aut cuz aq̄ maris:z ſumat ſemp eger aquā acalatā ſiue factā ex calibe decies extincto i aquā dulcē. Et totū ſuū ferculū ſit coctū in p̄dcā q: hec aq̄ ex vtute calibis hēt ꝓfortare oia mēbra iteriora.

¶ De nodis. Cap̄.XIX.

n Odi ſunt apata pluriū genez noia: cōi de flate ꝓducta:chiſtis hēntia:z aliquā diaz poſitiōis:ſe mouētia: ppe nodoſitates extremitatū ſituati. Quidā ſūt de flate molli z dicunk mellini:q: hūt humorē in modū mellis:qdaz ſunt de flate magis groſſo duro ppetiōato ad nāz melie z uocank nodi ſcirrotici.ſcliros eni latine grece dī durū: qdaz ſunt de mā gipſea:q: in chiſti hñt gipſum:qdā ſunt de mā carnea:q: in chiſti hñt carnoſitatē:qdā ſunt de nā pāniculi:q: in chiſti ſunt ſicut grana pānici:qdā ſunt de nā fabarū/qui dicunk fauoſi:z hñt in chiſti ſicut grana fabe:z dicunk nodi/q: oriunk ppe nodos digitoꝝ/uel circa nodoſitates mēbroꝝ maxime digitorum.

¶ Curatio omnium nodorum in vniuerſali.

Cura nodoꝝ oium in uli eſt iciſio z pforatio z extractio chiſtis itegra:ut nihil de ipſa chiſti remaneat. Sz ſi a caſu remaneat aliqđ de chiſti appone aliqđ corroſiuū ſicut vnguentū egyptiacū:cui⁹ deſcriptio talis eſt.ℨ. floris eris.z.iij.mellis.z.viij.aceti fortis.z.vj. coque ſup ignē donec inſpiſſet. ¶ Jtē ualet vngtū apl̄oꝝ qđ narrabit in capło de ſcrophulis:z ſic ioxta tuuz poſſe corrodak chiſtis integraliter z nihil remaneat.

¶ Cura nodorum omnium.

Poteſt fieri triplici mō:z hoc eſt bonū ſcire:q: ſūt alig alicui⁹ q̄litatis qui abhoꝝrēt ferrum z ruptoriū.p̄m⁹ modus eſt iciſio aučte Antilli.ſcōus mo-

dus est cū ruptorio.tertius modus est cū cōpressione tabule siue plūbi.q̄rtus est cū cerotis ⁊ vnguētis.In nodo mellino cū oi tuo igenio pfora cum flobothomo ⁊ extrahe uelamē siue chiston neruosum.⁊ si aligd remaneat p cede cum medicina causticauel vnguento corrosiuo.

¶In nodo sclirotico.i.duro ⁊ asilo.℔.armoniaci/bdelij/serapini/oppopo.galbani.aū.ʒ.ij.oia mollificent in fortissimo aceto:quibus mollificatis cū sufficiēti cera ⁊ oleo liliorū albo⁊ fiat cerotū:⁊ ualet in oi nodo in quo tu intēdis

¶In nodo gipseo ubi ē mā gipsea sic̄ hñt ⌊ resolonē fieri. podagrici in digitis manuū:p mo fiat mollificatio cū pinguedine eg:aut cū vngtō de agripa:aut cuz pinguedinibus gallineː⁊ postea perfora pellē ⁊ extrahe māz gipseā

¶In nodo carnoso.℔.ruptoriū factū in lixiuio per ultima tā decoctionē:deinde impone salis armoniaci cuperosi aluminis rochie ⁊ appone supra nodum carnosum ⁊ ipsum destrue ⁊ sapienter age in loco tuncturoso.

¶In nodo pānticuli siue noctuo qō sepe orit i gula.℔.calcēviuā ⁊ saponē ⁊ icorpa ⁊ apponeːet pellē icide siue pfora ⁊ totā mām audacter exheːq: ꝫ tale raro ꝓtingit q̄ fit cū folliculoːq: p circūferētiā caloː nō multuz assat mām.

¶Nodi fauosi q dicunk asila ⁊ ortunk in locis ualde neruosis duplici via curank pter q̄z p icisionē timēdo de neruis.Primo per cōpressionē plūbi supra nodū diu manēdoːq: plūbū diuidit ⁊ spargit mām nodi ad minima.⁊ pter hoc dixit Aui.q̄ plūbū digerit nodū transumptiue loquēdo:aut cum assere violenter multotiens in superficiem nodi ⁊ uelociter bis uel quater conterendo.

¶Unguētū siue cerotū ꝓuenies.℔.picem nauelē picem grecā rasinā pini cerā citrinā.aū.ptes equales ⁊ oia bulliāt:deinde addat assungia porcina ⁊ iterum bulliāt leui modo ⁊ colenk per pettiam fiant magdaleones.

¶Aliud cerotū.℔.armoniaci mollificati in aceto ⁊ gūmi elemi cere ⁊ olei qō sufficitːfiat cerotū q̄m istud est mirabile in mollificādo ⁊ sepe destruēdo si sunt nodi parui.

¶De nata que generat in aligbus membris:⁊ est apostema glandulosum. Cap.XX.

n **Ata** est apa glāduloſum siue carnoſuz ad ſilitudinē rittj alicuⁱ aialis apoſa i aligbⁱ locis per ligamēta itroducta a nā ad ſilitudinē vuloː:que nata ortī ſm plurimū in uola manⁱ:aut in frōte ⁊ capiteːaut in collo poſt terga:⁊ hēt ꝓueniētiam cū nodo ⁊ glādula ⁊ ſcrophula carēte chiſti, vnde dicīt. Scrophula fixa maneːſed nodus mobilis extat. Glandula non doleːnec ſcrophula dolore p̄uatur. Glandula ſola maneːſed ſcrophula concomitat.

Cura aūt huⁱ nate que ab Aui.iterp̄tata est apa glādulosum:ſic̄ auellana idica que uocat faufel: uel ſic̄ nux.Primo fiat compſſio in p̄nⁱ ſup ipſam natā ⁊ ſepabit:⁊ forte nō recedeːt tunc cura est cura nodoː.ſ. cū icīſione ⁊ apitione ⁊ exctione cū tenaculisːaut cuz ruptorio corrodēdo pellē ſupficialē ⁊ putrefaciēdo cū butyro ⁊ alijs vnctuoſis donec nata a carne ſana ſepek. Et ſi eger timuerit ferrū aut ruptoriū p̄cede cum aliq̄ ceroto de appropatis in loco nodoː:aut cū plūbo qō cōp̄imat natā siue glādulā:pus fcā digōne cū empⁱo de maluauiſcoːcuiⁱ.℔.radicū maluauiſciː uⁱ folioː malue ⁊ optime in aq̄ decoqueː:⁊ cū aſſū.poːci bñ icorpa ⁊ loco patiēti appone.¶Nō dīaz iter natā ⁊ glādulā ⁊ ſcrophulā ⁊ nodū:eo q̄ ſcrophula fit ex mā groſſa ⁊ magis annexa mēbroː:⁊ minⁱ ſepata a carne q̄z glandula ⁊ nata.differt aūt a nodisːq: nodi utplurimū fiūt in locis duris ⁊ in iūcturis ⁊ curuaturis tūcturarū:ſed glādula fit in locis glāduloſe carnis:tamen etiam pōt oriri alibi.

¶De puſtulis glandoſis. Cap.XXI.

g **Ecidūt** aliq̄n glādule genite ex mā frigida p̄mixta melie ſlatica materia mutata in aliā ſpēm:⁊ ſic̄ puſtule pue nō diſſerētes a nodisː⁊ a nataː⁊ a ſcrophulis niſi p chiſtim:⁊ loca p quātitatē doloris ⁊ magnitudis.ꝫ ſi bñ ꝓſideres q̄ſi eadē est cura:⁊ nō differūt ℔ iter ſe niſi ſpecta paruitate. Et cura est ꝓtrito aut expſſio aut ſtringē plūbū ſup eas donec ſepenk a nā ⁊ ad minimā mām diuidank.

¶De apoſtematibus frigidis miſſis a cerebro ⁊ dicuntur fugile. Cap.XXII.

f **Ugile** est epa genitū de mā frida miſſa a cerebro in radice auris:⁊ dī eē de gīie apatū ortētū in locis glāduloſe carnis: ꝫ nullā aliā diam hēre videnk niſi ex pte humiditatis rōne p̄ncipij.Mā cerebrū est fride ⁊ hu.cōplonis.Cor vo cal̄e ⁊ ſic.Epar cal̄e ⁊ hu.⁊ oē deriuatū ſapit nām ſui p̄mittui.Relingk q̄ ℔ apa fugile:qō est apa post aures:eē fride ⁊ hu.cōplonis:⁊ illud qō est ſbaſſellis est apa qō ē cal̄e ⁊ ſic.cōplonis:⁊ illō qō est in iguinibⁱ eē apa qō est cal̄e ⁊ hu.cōplonis.Sz cura eiⁿ est ſic̄ cura p̄dicta in capapatū glāduloſarū carnū exūtiū in locis emūctorialibⁱ ⁊ ℔ tractauit Aui.de fugile hic in tractatu de apatibⁱ fridis:q: ſūt apata frida utplm rōne p̄ncipij. Et in tractatu de apatibⁱ calis tractauit de his que uenīūt in ſbaſſellis ⁊ iguibⁱːq: utplm illa apata ſūt cal̄a rōne ſuoː p̄nciporū.

¶Cura oium q̄ztū ad ulia fit cū euacuatiuis ſm q̄ opz:pⁱ hēat reſpectⁱ ad caput.ſ.cum pillis cochijs ⁊ de yera ⁊ de alijs ꝓueniētibⁱ:⁊ fiāt diūſiones cū uētoſis:⁊ caueat a generātibⁱ flā:que aūt ſint que gīiant flegma hītū est ſup.

¶Localia.caueat a medicina repcuſſiua:qm̄ i locis emūctorialibⁱ nequaq̄z ſunt ponēda:q: nō curamⁱ niſi de eo q̄ mēbro p̄ncipali est melius.Mā timemus q̄ ſi mām refrenaremⁱ redibit ad mēbrū p̄ncipale ⁊ ide pueniremus ad multa accūtia.Quapropter melius est ut mā in membrū cadat ignobile ⁊ facere ut ſpm apoſtemek:⁊ ſi nō cū alijs ſalē cum uētoſis ⁊ emplaſtris attractiuis acutis.

¶Medicame ꝓuenies ut narrat Aui̇c̄.a forma occulta.℔ de cineribus limaciarum ꝓfectis cum adipe antiq̄ ⁊ nō ſalita:⁊ fiat emplaſtrum ⁊ appone.

¶Aliud ad idē qō ualet a forma ſpecifica ⁊ in ſcrophulis ℔.cinerē muſtelle/olet antiq̄ liliorū albo⁊/cere qō ſufficit:fiat vnguētū.¶Repcuſſiua portulaca frida in 3ⁱ humida in 2ⁱ gradu.¶Plātago repcuſſiua in p̄nⁱ apatuz.

¶De ſcrophulis. Cap.XXIII.

s **Crophule** sūt dura apata genita de mā flatica dñante melia fieri p̄nt ubiq̄z locoː:ꝫ utplm in colloːin ſbaſſellisːz iguinibⁱːz p̄ducunk ex malitia idigōnis a nā. Et dicunk ſcrophule a ſcropha aſaliːq: utplm accidūt porcis pp eoː guloſitatē in comedēdo.Uerūtū ſtabit ſepe ambiguitas medico ſcientifico utrū sit ex ℔ uel ℔:cū mīte alie ſupfluitates que aſſimilank ſcrophulis in corpe gīienk: ſic̄ sūt glādule/nodi/teſtudo/botiū/bubo, Glādule sunt pauce nūo dolore carētes tactui cedētes que in ptez ducunk/ac si eēnt a mēbro ſepateːq: neq̄z radicē neq̄z p̄nciptū hñt in corpe.Nodi differūt/q: accidūt i locis duriːſic̄ in doːſo in manibⁱ atq̄z pedibⁱːz q̄nq̄z accidūt in curuaturis tūcturarū oi dolore carētes:⁊ nodus est rotūdus oibⁱ duriozːz cācer sit duriː ipſo nodo.Teſtudo differt ab oibus ſupdictisːq̄n ceteris maioː ⁊ melioː est:maioː ps eiⁿ fit a flate ⁊ a melia:tñ ſupante flate.Bubo ceteris diſſilisːq̄n nō est a carne remotⁱ:ſimo uehemēter iuolutus ſic̄ cācerː⁊ nō naſcīt in alijs locis niſi in ſbaſſellis ⁊ iguinibⁱ.Botiuz ēt differtːq̄n ſemp est in gula:⁊ creſcit plus alijs.gīiatio vo etⁿ est carnoſitas que ex reumate a cerebro deſcēdit in gulā. Cōtigit aūt hec gīiatio ſcrophularū utplm i regionibⁱ ubi sūt groſſa cibaria:ſic̄ caſtanea ⁊ lētes carnes buſaline ⁊ aq̄ mīte groſſitiei ⁊ viſcoſitatis gbⁱ patiētes utunk ſine vino. Et ſcias q̄ pdcē ifirmitates ꝓtoduriores tāto magis abūdāt melia:⁊ flā plus abundat in illis que fluxibiles sūt amplⁱ ⁊ molliores. Scrophularū quedā hñt admixtū flegma cū ſanguie:⁊ appet in eis ruboː:⁊ doloː ſentit fortioː q̄z in alijs:⁊ iſte ſeplus

facilit collectionē ⁊ puenilt ad exiturae. ¶ In illis aūt scrophulis in ḡbus nullus est dolor sunt difficiles ad curādum. Diuidunt aūt scrophule rōne qualitatis ⁊ rōne quātitatis: ⁊ recte eēntie. rōne quātitatis quedā sunt magne: ⁊ quedā sunt parue. rōne q̄litatis quedā sunt calide quedā nō. rōne eēntie quedam sunt cācrose quedā nō ⁊ quedā sūt pinguose ⁊ ulcerate ⁊ male ad curādū: ⁊ q̄daz sclirotice. Boues hūtes collū curtū cōplonū humidaruz magis sūt apti ad passionē scrophularū. Et meliores scrophule sunt sanguinee: ⁊ deteriores sūt ad curādū melice ⁊ in cōpōne melica. Et qñ scrophule sūt annexe neruis: aut uenis: aut artarijs: aut fuerint ualde magne: tūc nō ē medicatio cū reb⁹ acutis: neq; cū ferro penit⁹: qñ nō est possibile ut eradicenk absq; lesiōe mēbroz: ⁊ si ꝑ facē vis fac cū cautela: q; est ꝓtingēs ut medic⁹ nō icidat neruuz: ꝑ ut discoopiat ipm: q; corrūpek nerui cōplo: ⁊ destruek eius opatio quousq; nō reuertak cōplo ipsi⁹ cū calefacti one. Optimū aūt remediū est in scrophulis in collo nō tāgere ipsas cū ferro: neq; cū medicamine acuto: quoniam hec sunt de illis que ꝓducūt ad ulcerationem.

Ista sūt sup que medic⁹ oz se firmare in curatiōe scrophularū: ⁊ poti⁹ eū: ⁊ regimis subtiliatio per cibos ⁊ pot⁹ ⁊ ꝓfortatio mēbri suscipiētis ⁊ mēbri mādātis ꝑ aliqō vngtiñ. Eūo laudabilis est uomitus si scrophule sūt in collo ⁊ cerebrū nō sit repletū: ⁊ flōmia mirabilr est iuuatiua si sūt sāguinee: ⁊ fiat de cephalica aut de naso cū herba uocata sanguinaria: uel cū sparago posito cū setis porci icisis ꝑpe ligni ⁊ iromissis in naso p nares illas tozquēdo donec uena nasi frāgak. ⁊ uētosatio est ꝓuentes i dūtēdo: ⁊ supꝑ locū idiscōuentes uētosam apponendo.

¶ Soluak co:p⁹ cū dyaturbit uł cū filī: cui⁹. ℔. turbit çinçibe. ⁊ çuc. ptes eq̄. ⁊ fiat ꝓfectio ⁊ bibank usq; ad tres dies q: soluit flegma grossuz: ⁊ nō facē rasurā ītestioꝝ dyarob cū turbit soluēs flegma. ℔. turbit albi gūmosi. ʒ. j. çinçi. ʒ. ſ. cinamomi gartofi. ʒ. ij. galāge pipis lōgi macis añ. ʒ. j dyagredij. ʒ. iij. çuc. lb. j. ⁊ fiat ꝓfectio cū vino citonioꝝ. ⁊

¶ Dyarob de agarico. ℔. agarici saℓ ⌊ dosis cois est. ℨ. ſ. gēme. ʒ. iij. spice. ʒ. iij. ſ. cinamomi/gartof. galāge/macis. añ. ʒ. ij. dyagredij. ʒ. iij. polipodij. ʒ. j. ſ. çuccari al. ⁊ cū vino citonioꝝ ⁊ aq̄ cōi fiat ꝓfectio. dosis cois est. ʒ. j.

¶ Cerotū resolutiuū in ꝑn°. ℔. serapinū armoniacū mollificatū in aceto fortī. añ. ℨ. iij. olei de cortādro recētī: ⁊ cere qđ sufficē. fiat cerotū ⁊ ponak ad resoluēdū scrophulas

¶ Aliō resolutiuū. ℔. armoniaci bde ⌊ ⁊ nodos flaticos. iij serapini galbani oppoponaci. añ. ℨ. iij. gūmi elemi. ℨ j. terbētine ⁊ picis naualis resine pini visci q̄rcini sordidi es uasoꝝ apū. añ. ʒ. iij. radicis arūdis lapidis calamite. añ ʒ. iij. assūgie porci olei liliꝝ celestiū. añ. ℨ. ij. aceti. ℨ. j. fiat cerotū cū sufficiēti cera ⁊ malaxek cū vino maluatico.

¶ Cerotū ad idē i ꝑn° scrophularū. ℔. litargiri aurei. ℨ. iij aceti fortissimi/ ⁊ iucci lapatij itelligēdo de radicib⁹ olei yrini. añ. cū lēto igne tādiu bullīāt donec ispissenk ⁊ re/

¶ Cerotū aliud ad idē in ꝑn° ⁊ ⌊ ducak ad formaz ceroti. augmēto ⁊ statu. ℔. terbētine bñ lote. ℨ. vj. olei de scorpionib⁹. ℨ. iij. sandarici yreos mastices. añ. ʒ. ij. pulueris florū urtice ⁊ sulfuris. añ. ʒ. j. cere qđ sufficit. fiat cerotum.

¶ Cerotū aliud ad idē in ꝓncipio ⁊ augmēto. ℔. mucillaginis altee/ seminis lini/ fenugreci/ assungie porci/ olei camomellini. añ. ℨ. j. picis naualis. ℨ. iij. cere qđ sufficit: tādiu bulliant donec ad formam ceroti fiat.

¶ Cerotū i oī tpe resolutiuū. ℔. picē naualē/ picē grecā/ resine pini/ cere citrie ptes eq̄les: oia bulliāt ⁊ colēk ꝑ pellā ⁊ iterū bulliāt ⁊ addak assū. porcia donec feceris cerotū.

¶ Cerotū ad scrophulas i fine siue decliatiōe. ℔. minij. ℨ. iij. olei ros. ℨ. vj. terbētine. ℨ. ſ. cere citrine qđ sufficē. fiat

¶ Cerotū optimū in oī tpe. ℔. armoniaci bde ⌊ cerotū. iij. añ. ⁊ in aceto forti usq; ad tres dies dimittank donec liquefiāt: deinde addito furfure fiat cerotum.

¶ Unguētū ad scrophulas in ꝓncipio ⁊ augmēto. ℔. finapis seminis urtice furfuris spume maris aristologie longe bdelij armoniaci. añ. partes eq̄les olei antiqui ⁊ cere quātū sufficit: ⁊ fiat unguētū. ¶ In scrophulis que sunt ulcerate ⁊ in quacūq; parte corporis sint.

¶ Ungtiñ apl'oꝝ siue aplicon ⁊ noiak ungtiñ ueneris ⁊ est ungtiñ ratificās cū facilitate fistulas difficiles ⁊ scrophulas quas nec est aliqđ sil'e ei: ⁊ mūdificat uulnera ex carne mortua ⁊ putredine: ⁊ dz ḡ est. xij. apl'orū: ⁊ ℔ ungtiñ est actū ab Aui. in ſ° li° in scrophulis: cui⁹ ꝓmixtio. ℔. cere al. ⁊ resine. añ. ʒ. xiiij. oppopo. floris eris. añ. ʒ. ij. armoniaci. ʒ. xiiij. aristol. lō. ⁊ thuris masculi amborū. añ. ʒ. vj. mirre galbani. añ. ʒ. iij. bdelij. ʒ. vj. litargiri. ʒ. ix. ſ. fundak bdelliū cū aceto vini. decoquak in estate cū. ij. lb. olei. in

¶ Unguñ basilicon ⁊ est ualde ꝓueni ⌊ hyeme cū lb. ij. eno in scrophulis ruptis. ℔. cere lb. j. picis. ʒ. viij. mirre ⁊ resine oium. añ. ℨ. iij. olei abietis. ℨ. iij. olei lb. v. ⁊ fiat unguētū. ¶ Itē ualet dyaglon fine gūmis mollificatū cū

¶ Unguētū dyaglon sic fit. ℔. litargiri. ʒ. j. ⁊ ⌊ oleo liliꝝ. addank. ʒ. ij. ſ. olei ueteris ⁊ sil'agitenk: deide lētus ignis fiat ⁊ coq̄tur donec litargirū dissoluak totū: deide sumak mucillagies maluauisci. ʒ. j. mucillaginis fenu. ⁊ seis. lini. añ. ʒ. ij. ⁊ pdcis adtūgak donec ispissenk ⁊ coq̄nk: ⁊ cū cocū fuerit depōak: ⁊ tādiu postea agitek dōec tēdak ⁊ fiat viscosuz ⁊ magdaleōes fiāt. ¶ De icisiōe scrophularū.

Si uero admistratiōes harū mediciarū nō ualeant: tūc ꝓpera ad icisionē cū ferro: ꝫ modus icisiōis ē ut accipias scrophulā manu vna: ⁊ firmiter teneak: deide seca pelliculā tantū desup ꝑm lōgitudinē: ⁊ caue ne icidas sacculū in quo est scrophula inuoluta: qm̄ si icidak: fit ei⁹ extractio difficilis ualde: deide accipe scrophulā cuz uncino ⁊ excoria ipam ꝓfecte ab oi latere donec cū suo sacculo possit extrahi integre: qm̄ si aliqd cōtingat de sacculo remanere scrophula reuertek: ⁊ sic itellige de nodo. Et si tñ remāserit aliqd qđ extrahi non possit: tūc medicamē acutū est ponēdū donec cōsumak: deinde cura vuln⁹ sic̄ alia uulnera: ⁊ si eger nō sit obediēs ad icisionē cū ferro: tūc cura ipm cū medicamie acuto: ⁊ est ut ꝑmo excoriek cutis sup scrophulā cū aliquo ruptorio. sicut cū stercore colūbino ⁊ cātaridib⁹ tritis cōfectis cum aceto in modū nesicatorij. ¶ Postea. ℔. argēti sublimati ad q̄ntitatē vni⁹ grani milice ad plus: ⁊ pone super scrophulā: q: in duob⁹ diebus totā scrophulā euellet: ⁊ si vis operare hoc idē in forma ungūcti uel pulueris.

¶ Ungtiñ ad euellēdū scrophulas itegralr in spatio duorū dierū ipone de hoc ungtō ad formā vni⁹ grani frumēti. ℔. assūgiā porci ad q̄ntitatē vni⁹ grani fabe: ⁊ misce cuz puluere argēti sublimati ad quātitatē medij grani fabe: ⁊ mirabilr videbis opationē. Sed si reiterare vis caute labora ne iponas in mēbro malā cōpōnē cal'az: ⁊ postea ꝓcede cum butyro: donec qđ est causticatuz remoueak.

¶ Mirabile remedium a forma specifica. Pillule ad scrophulas. ℔. succi radicis yreos eufor. bij. añ. ꝓfice pillulas xxx. ⁊ da vnam qualibet die usq; ad dies. xxx. mirabiliter ualet ad remouendum scrophulas.

¶ De apatib⁹ duris ⁊ ꝑmo de sephyros. Cap̄. XXIIII.

Sephyros arabice. scliros grece. duz latine vnū ⁊ idē itelligak significare: est apa factū de mā sanguinea: aut colerica: aut flegmatica ꝑmutata: aut de mā melica: cui⁹ color est cineriti⁹: quoddā est purū sephyros nō purū ulcerosuz cui est sensus ⁊ dolor siue tāgak siue nō. Quoddā est sephyros nō purū neq; ulcerosum: cui est sensus si sit in mēbro neruoso: sed ex se non sentit neq; dolet. Et sephyros mutak in cancrū: qñ appent alique uene nigre i circuitu: ⁊ utplurimū he uene sunt occulte ꝓ duritiez: ⁊ differt sephyros a cācro: qm̄ i cācro est dolor ⁊ inflatio cū pulsatione q̄dā: ⁊ uene in circuitu el⁹ appent sicut q̄ñ si essent pedes cācri: ⁊ he uene declināt ad nigredinē ⁊ viriditatez: sed sephyros priuak istis: ⁊ cancer sit inciplendo

ꝑm plurimū:sed sephyros fit ꝙ̄tēdo ex flegmone ꝛ heri
sipila ꝛ in puro sephyros nō est sensus neq; doloꝛ.

Curatio huiꝰ egritudis nō fit nisi cū eo qđ resoluit ꝛ humectat:qñ mūdificatio coꝛporis fuerit facta cū his que colerā nigram expellūt digerūt:ꝛ de illis sunt maxie sic adeps ursi leonis:ꝛ oiuz aialiū viuētiū de rapia:ꝛ medulle oēs:ꝛ radix lilij:ꝛ mucilago senu.se.lini:ꝛ ulr que dicta sunt in capꝰ scrophularū. Eger quoq; a gñantibꝰ colerā nigrā custodiat:sicut sunt lētes castanee:fabe:carnes grosse:sic sūt uaccine bufaline hiꝛcoꝛ antique ꝛ sanguis aialiū ꝛ lepoꝛ ꝛ similia.

¶ Unguētū in ꝑnꝰ huiꝰ apatis sephyros.ℨ.altee mucillagis senu.ꝛ se.lini ꝛ enule.aā.ʒ.ſ.vnguēti agripe/vnguēti marciatonis/terbētine lote/pinguedis anatis. Tassi uri.aā.ʒ.v.olei vulpini:olei laurini: olei de yreos aā.ʒ.j. bdelij oppoponacis puluerisalutie:yreos betonice.aā. ʒ.ij.cere viridis q̄tū sufficit:ꝛ fiat vnguētū molle.

¶ Unguñ mollitiuū resolutiuū in ꝑnꝰ sephyros ꝛ augmēto.ℨ.adipis vulturis tassi adipis tarabusi/adipis serpētū/adipis cruris uaccini antique/medulle maxillaꝝ poꝛci/adipis anatis/ysopi humide.aā.ʒ.j.mucillagis senu. ꝛ se.lini ꝛ maluauisci.aā.ʒ.ij.bdelij/armoniaci/galbani oppoponacis.aā.ʒ.ſ.olei camomillini/ꝛ liliꝝ alborū. aā.ʒ.ij.adipis vulpis/ꝛ gati/ꝛ leporis.ʒ.j.adipis asini ꝛ medulle cruris etꝰ.aii.ʒ.ij.vngti marciatō agripe ꝛ arogon oyaltee ꝛ butyri.aā.ʒ.j.ꝛ fiat vnguñ qđ ē ualde noc

¶ Unguñ ad molliēdū sephyros in oi tpe.ℨ.cere ⌊ bile. ꝛ butyri.aā.ʒ.ij.olei liliꝝ albꝝ ꝛ acet.aā.ʒ.j.ꝛ bulliant ad ignē ꝛ fiat vnguñ ad formā ceroti:ꝛ pōe sup locū.

¶ Emplm optimū resolutiuū in oi tpe ꝛ mollificatiuū.ℨ. feces aceti ꝛ feces olei antiqui.aā.lb.ſ.puluerislapidis marchasite si inuenirī possit:si nō lapidis molēdini.ʒ.ij. pinguedinis equi.ʒ.ij.farine fenug.ꝛ farine de qua extractum est oleum linose:ꝛ fiat emplastrum.

¶ Emplm aliud ad idē.ℨ.radicū embꝛonie uel vitis al. aliter cucurbite silueſtris nūo.ij.ꝛ radicū cucumeris asinini:ꝛ radicū paucedani.aā.nūo.iij.ꝛ ꝓterant oia simul ꝛ decoquant cum oleo cōmuni de oliuis.

¶ Emplm mollitiuū in oi duritie apatis.ℨ.mucillaginis psilij/ꝛ se.citoniꝝ/ꝛ se.altee cū radicib⁹ suis:ꝛ se.maluе ꝛ fenugre.ꝛ se.lini.aā.ʒ.ij.ꝛ puluerisfloꝝ cucurbite florū cicuri.i.lilij aq̄tici citrini:ꝛ floꝝ nenufaris.aā.ʒ.ij.aceti.ʒ.j.farine fenugreci qđ sufficit.fiat emplastrum.

¶ Emplm resolutiuū ꝛ exiccatiuuz in sephyros oi tpe.ℨ. sterc⁹ asini ster.capꝛa.aā.ℳ.iij.sterc⁹ bouis.ℳ.j.assūgie poꝛci ꝛ piguedis eq.aā.ʒ.ij.aceti parū:ꝛ fiat emplz.

¶ Emplm tūcturosuz ubi fit sephyros in augmēto.ℨ.floris roſ.flo.camoñ.abſin.bū coctoꝝ i vino dul.mōtano: cui addat butyꝝ ꝛ oyaltea agripa.aā.ʒ.ij.farine siliginis qđ sufficiat fiat emplm ꝛ adde aligđ aceti ſglli.oia iꝛcoꝛpenk

¶ Optimū remediū in q̄libet duritie.ℨ.ptē lapidis molēdini loco marchasite:frustū vnū:ꝛ dimitte lapidē i igne tādiu donec rubeſcat:ꝛ sapiēter fac fumigiū cū aceto donec apa sudet ꝛ resudet lb mō cū pāno mēbrū apatū coopiēdo ne fumꝰ cōburat mēbrū apatū:lb facto terge sudorē:ꝛ vnge cū pinguedine eq donec mēbrū detumescat.

¶ ℳodo sequit illa pars Autē. Qñ accidit in tūcturis.

Sepissime ꝙtigit i neruis ꝛ tūcturis durities ꝑ hibēs mouerī neruos ꝛ tūcturas cōplete q̄si factēdo stuporē ꝛ admittēdo sensuz ꝑticulariter ꝛ motū tā in loco carnoso q̄z neruoso icipiēdo ꝛ pmutando a ꝑmitiua ꝛ añti cā:sic sephyros ꝛ appꝛopinq̄bit lupo

¶ Curatio aūt huiꝰ egritudis ꝓcedat sicut si ⌊ siue cācro. eēt neutra iter sephyros ꝛ cācrū:qñ hec dispō est inobediēs digestioni ꝛ resolutioni sicut sunt apata supꝛadicta.

¶ Unguñ in oi duritie.ℨ.terbentine butyri.aā.ʒ.iij.cere viridis qđ sufficit:fiat vnguētum ad formam ceroti:ꝛ appone supꝛa membꝛum:quoniam mirabiliter ualet.

¶ Itē ualet oyaglon supscriptum in capto de flegmone.

¶ Itē ualet vngtiñ de armōtaco ōscriptū s̄ i cº de scrophul

¶ De alusinar.i.de callo. Caꝑ.XXV.

c **Allus** siue alusinar est nodus rotundus alb⁹ silis capiti claui magnus ad quātitatē fabe siue ciceris hns radicē ꝓfūdatā i mēbꝛo:qui si icidat hēt vnū pūctū uel duo pūcta. Sed ut plurimū accidit in digitis pedum:ꝛ ſb pedib⁹ ꝛ tūcturis manuū:ꝛ itātū dolet q; ꝓhibet icessuz. Et cā huiꝰ sūt suturales stricti fricādo supꝰ locū in quo oriunt:ꝛ faciūt rem durā:ad quā ꝙcurrit mā melica pꝛo gñatiōe huiꝰ:ꝛ si nō curat recto regimine:aliqñ fit cācer:ꝛ utplimū multiplicant in coꝛpe frigido ꝛ ꝓportionato ad nām melie.

¶ Cura hec cōplerī pōt cū duab⁹ itētiōib⁹.ꝑma que erit cū icisiōe radicis⁹.2ª que itētio cōplet cū medicis localibus. Sz anteq̄z icidas callū mollifica ipm cū aq̄ cala in q̄ cocta sit malua ꝛ maluauiscꝰ ꝛ alia humida. ¶ ℳedicamina aūt localia pūt eē medicamina ꝛ vnguēta causticа:sic sūt aque fortes:aut ruptoria:aut medicamina putrefactiua:sic assūgia pꝛcti:ꝛ silia:aut sic apponē limaclā captaz ex testā:pꝛtulaca aut armoniacū dissolutū in fꝛti aceto aut sicut eēt cera viridis supꝰ callū in formā vnguēti posita cū ruptorio mixto. Si aūt possibile erit q; nō extrahat cū medicina causticа:hec est si erit supꝛa tūcturā:ut nō ledant tūcture ꝓcede quāto securius potes cū plūbo supꝰ posito.ℨ.picis quātum sufficit/cimature pānī:ꝛ fiat ficut cerotum:qđ apponat ad mollificandum.

¶ De apatib⁹ uētosis ꝛ iflationib⁹ lacertoꝝ. Caꝑ.XXVI.

a **Postema** uētosuz aliud ꝓducit a uapore leui:lb est a uētositate ſbtili que dꝛ eleuatioꝛ:ꝛ similat estuatiōi ꝛ ſbito motui quā appellat.B.saltā in 5º de accūti ꝛ moꝛbo. ꝛ lb apa currit cursu estuatiōis qđ comphēdi pōt eē apa vndimiosuz:qđ gentū est ex mā flatica mollis mixta cū aliq̄li uētositate:sic appet in cacochcho que est coꝛruptio cōpōnis capitis inālis pinguedo faciei est aliud apa uētosum:qđ fit a uapore magis grosso uētoso:ꝛ uocat inflatioꝛ:ꝛ est ipulsio cū tumoꝛe:ꝛ hec q̄ accidit subito fortasse sentit ꝓcussio cū manu:ꝛ ꝓpe q̄ iuenit loca uacua:ut itestinis ꝛ stōco ꝛ iter duas cutes stōci:ꝛ iter ossa ꝛ pānículū coopiēdē:ꝛ iter pānículū ossis ꝛ lacerti ꝛ in musculū iclusuz in pānículū ipm coopiēdē:ꝛ q̄q; fac ossa resilire a suis locis per extēnonē factā in lacertis circūdātib⁹ ipa ossa:ꝛ ligamētis exūtib⁹ circa ossa: ꝓut vidi hernīā uentosam in bursa testiculoꝝ. Et hoc apa purū uētosum in genu:ꝛ sepe ab aligb⁹ ignorātib⁹ medicis pforat spantibus hic eē de mā sanata. Et pforato apate egredit uētositas tñ:ꝓp qđ nota q; apa uētosuz icludit in se duas spēs:vna que dꝛ eleuatio que assimilat apati molli. Scda dꝛ inflatio siue pura uētositas:ꝛ nō est aliud q̄z humoꝛ attenuatꝰ sub forma uaporis:ꝛ nō est ꝓpe humoꝛ:sed ipꝛopꝛe:quia currit cursu humoꝛ frigidoꝛ:ꝛ eo q; uētositas non est a caliditate exclusa:tñ in ea est caliditas diminuta.

In curatione aūt huiꝰ eleuatiōis ꝛ iflatiōis ꝑmo utaris medicamib⁹ dissoluētib⁹ ꝛ carminātib⁹ illā uētositatē:sic est oleū de ruta ꝛ de spica ꝛ de aneto in gb⁹ sint decocta. Ciminuz/ruta/semina apij/dauci/caruj/fileris mōtani/coriādri. Appositio uētosarū sine scarificatiōe mirabiliter agit ut tangit Aut.in 3º.ꝛ in capto de colica genita ex uentositate.

¶ Emplm in ꝓncipio apatis uētosi.ℨ.olei anetini/olei de rutha/olei de cimino/olei laurini/olei de spica nar.aii.ʒ j.calamēti/origani/folioꝝ ru.aā.ℳ.j.folioꝝ lauri/ꝛ folioꝝ spice nar.aā.ʒ.j.farine ordei.ℳ.j.aque lauri quod sufficit ad incoꝛporādum:fiat emplastrum.

¶ Embꝛocatio in apate in oi loco.ℨ.calamēti/ciminī/ruthe.aā.ℳ.j.ꝛ sulfuris subtilꝛ puluerizati/salis cois.aā. ℳ.ſ.mellis.ʒ.j.oia coq̄nt i vino mōtano dulci usq; ad spissitudinē ligdā:ꝛ supꝰ locū appone cū spōgia ul loco cataplatis hāc decoctionē appōe. ¶ Itē ualet milū cū sale

decoctū uł assatū i patella ꝛ calefactū in saeculo appositū

¶ In ꝑn° attritiõis aut apatis uętosi facti cū dolore cā ꝑmitiua. ℞. vinū coctū ꝛ oleū anetinū in gb° fit ifusa lana ysopit ꝛ dissoluta i istis aq̄ ysopi ꝯtide ꝛ admistrent: hec oia tepida ad calitatē declinia: ꝛ nō ꝑmittant ifridari: qm̄ ut ait Bał. fridū nocet neruis ossib° dētib° spinali medulle.

¶ Aliud ad idē in ꝑn° apatis uętosi facti ex attritione. ℞. olei rosati violati: ꝛ aneti multū ꝙfert. ꝓhibēdo qd̄ est futurū fieri ꝛ qd̄ factū est resolutioni disponendo. ¶ Multū ualent enemata diuersiones ꝛ euacuationes: ꝛ oia que uentositatē habent carminare: sicut decoctio ruthe camo mille: polipodij: ciminti: calamen. olei de ru. ꝙra galieni benedicta sola: ꝛ oia ualēt per clistertū.

¶ De uena ciuili uel medena. Cap. XXVII.

Vena medena est pustula quedaz inflās ꝛ uehemēs tenēs mediū: ꝛ filitudinē interuenā ꝛ uelū ꝛ uermē ꝯtutē motiuā ꝛ sensitiuā ꝑm aliquos ꝯtinē. Et dicit uena medeni: q̄si via iter supradicta: ꝛ utplimū orit in crurib° ꝛ supra manū ꝛ latus. Ejiatio ꝯtui° est sanguis calidus malus melic°: aut flegma adustū adunatū cū uehementia siccitatis cōplexionis: ꝛ fortasse generant eā quedā aque ꝛ olera que comedunt cū ꝓprietate que est in eis. Dis quidē cibus aut succus calidus gñat eam. Sed quāto plus acutior fuerit mā ex qua generat erit dolor uehemētior.

¶ Curā aūt ꝯ egritudis icipe ab eūatiõib° ꝛ illō fiat cū maturatiõe eūatiõe sāguis mali fiõmādo basilicā: aut sapheną ſz locū ꝛ mūdificationē sāguis: ꝛ sumat pillas cochias.

¶ Pille cochie ꝑm ¶ Def. ℞. pulueris pigre. ʒ. x. colloquntide. ʒ. iij. ꝛ tertia: scamonee. ʒ. ij. ſ. turbit sticados. aā ʒ. j. dosis ei° est. ʒ. j. ꝛ auri pōderis usq; ad. ℈. ij. Laueat a cibis ꝛ a potib° generātib° mām: ut de rucula ꝛ corrūpētibus sanguinē sicut est rucula ꝛ comedat sicut est borago que mūdificat sanguinē ꝛ facit hoiem letū: digerat etiaz mā cū succis de mirabolanis ꝛ decoctione epithimi ꝛ sene ꝛ fumi terre: ꝛ fiat syrupus longus.

¶ In ꝓncipio uene medent. ℞. succi sempuiue: suc. uermicularis ꝛ herbe apatū. i. fabe grasse. i. sandaloz rubeorū ꝛ albor cāphore paululū ꝛ appone loco patiēti.

¶ Itē ualet appositio sanguisugar sup uenā medenā: ꝛ ꝯ ut exiccet sanguis malus in augmēto. ℞. pillas q̄s Aut. nominauit in fen ꝑma quarti ꝛ in canone de ꝑseuatiõe a pestilētia: ꝛ hec circa finē illius capituli.

¶ Et hec est descriptio harū pillarū. ℞. aloes. ʒ. iij. croci. ʒ. j. cū aliquo liquore appꝛopato fiant pille: dosis est a. ʒ. ſ. uel a. ʒ. j. uel. ʒ. j. ſ. Sed si hec ulceratio supradicta fuerit loco puluerisꝫ uel cū aliquo liquore appꝛopato pone supra orificiū vulneris. ¶ Curatio localis.

Curatio localis uene medent qm̄ appet ex orificium in forma alicui° ỽmis: sic appet i passione boina: sic̄ vides in boue quēdā ỽmē exire. ℞. plūbū lōgū in formā stili: ꝛ vni° oragme: uel duarū dragmarū ad plus: ꝛ ꝯ in sua pōderositate trahat uenā totaliꝫ ad ex: ꝛ ne causet dolorē: ꝛ frāgat ipsaz: si plūbū uel aliō silegnitate ultra ꝓcederet: qm̄ cārek erro: nouissimus peior pore. Itē mollifica mēbr: ꝛ api poros cū aq̄ cala/ubi cocta sint semina frida facientia mucillagines: sic̄ semē citonior/ꝛ plātagis/ꝛ pilij: ꝛ humecta cū oleis fridis ꝛ sbtilis calitatis: ꝛ ꝯ ut facilis fiat exit° illi° uene: ꝛ oleū de violis: ꝛ oleū de sambuco qd̄ fit ex medio cortice sambuci: ꝛ oleū de bē: qd̄ fit ex herba assimilata tormētille: vñ dic̄ ỽ ius. Tormētilla ꝓlos. bē ỽo nō hēt illos. Et admistrētur emplastrum de pice habitum in capitulo de scrophulis.

¶ Modus ali° per icisionē ꝛ causticationē. Incipe ab vno capite: ꝛ ꝑfora cū gameut: cui° descriptio est in margine: uel cū rasorio: uł lāceta supꝫ stilū usq; ad orificiū: ꝛ deide sanguinē emanare ꝑmittas: ꝛ postea causticā cum ferro ignito: sic̄ factū mareschalchi i ỽmib° equor: qm̄ supuenit eis passio bouina uł egña: que passio dr a vulgaribus: lo male de lo ỽmo. de q̄ passiõe magis ample Albuca. fac̄ duo capła de trib° dictis passiõib°: q̄re cā breuitatꝫ taceo q: hec cura raro iuenit i ꝓtib° italie. Sz ꝓcede i cura si fiat vuln° uel ulc° more alior vulnerū: siue aliarū plagar.

¶ Incipit tractat° 2° de vulneribus: siue de solone ꝯtinui.

¶ De solone ꝯtinui simplr ꝛ q̄ mēbra ꝙsolident. Cap. I.

Vlnus est solo ꝯtinui mānifesta ex recenti ꝺpe facta in membro simplici uł cōposito. ¶ Membra simplicia dicūtur a medico ee illa quācūq; ꝺtē sūptis membrū: illud erit coicās noi ꝛ diffinitioni: ut q̄libet ps carnis erit caro: ossis erit os. ¶ Membra vo cōposita sūt: ut quācūq; ꝺtē corpis sūpseris: illa nō erit coicās noi ꝛ diffinitiōi: ut q̄libet ps manꝰ nō erit ipsa manꝰ. Diffinitio aūt solonis ꝯtinuitatis. Solo ꝯtinuitatis est morbus simplex cois: q: coiter põt accidē vnicuiq; ꝺti nr̄i corpis ꝛ ꝯ tā i membro simplici q̄z organico. hec nota ē diffinitio bona: q̄ denotat eē ntiā diffinitti: ꝛ sepat ipz ab alijs morb° nā i ꝯ qd̄ dic̄. ē morb° simplex: tāgit gen° ꝛ diffini° optia.

Solutio ꝯtinui in carne possibile est ut redeat se cūdū viā ꝑme itētionis caro cū sit gdez membrū molle hēt multū de humido: ꝛ ꝓpter ꝯ secūdū viaz ꝑme itētionis curat: ꝛ cōsolidat. Ossa qdē in iuuenib° ꝛ senib° uł videt q̄ ficcū cū ficco nō possit cōsolidari: ut in ligno ficco cū ligno ficco nisi mediāte conglutinatione lignea ꝙglutināte: ita ista ossa liganꝭ ꝛ cōsolidanꝭ cū ligamēto appellato porro sarcoide. Nerui uene ꝛ arterie dixerūt alig q̄ nō sanantꝭ per viā ꝑme itētionis: ꝯ p viā sc̄de/sic̄ ossa mediāte aro sbo: ꝛ alig medici dicūt q̄ ꝯ nō est uerū/nisi in arterijs: q: artarie hūt duas tunicas. ſ. vnā carnosam aliā vo cartilaginosam: mō cartilago nō ꝙsolidat per viā ꝑme itētiōis: ut affirmat Hyppo. in 6ª ꝑticula aforismor. Aut. 16. q̄n icisum fuerit os aut neru°/aut cartilago nō ꝙsolidat per viā ꝑme itētiōis Bał. aūt ꝺixit eis dicēdo q̄ artarie anteq̄z icarnent in carnant cū exprimēto ꝛ rōne. Nam ipse testat se vidisse multas arterias ꝙsolidatas: ut in artaria que est ſb basilica: ꝛ artaria timporis ꝛ cruris. Rōne aūt os est extremitas in duritie: ꝛ nō icarnat ꝑm viā ꝑme itētionis: nisi parū in ifantib° tēperate cōplexionis: ꝛ caro vo humida est extremitas in lenitate: ꝛ icarnat ꝑm viā ꝑme itētionis. Sz uene ꝛ artarie sūt medie iter duritiē ꝛ mollitiē: q: opz ut earū dispō fit medici iter carnem ꝛ ossa: ergo uene ꝛ artarie min° recipiūt incarnationē q̄z caro: ꝛ melius q̄z ossa. Hyppo. vo itellexit q̄ uasa spmatica nō ꝙsolidant p viā ꝑme itētionis. i. q̄ fit illud gñatū tale q̄le erat ꝑus. i. forma ꝓpa: ꝛ ꝯ qñ corp° est siccū: ꝛ magne etatis: ꝛ icisio nobilis. Nā in fiōmia pua ꝙtingēs est de solone ꝯtinuitatis in tēperato nihil de cicatrice appere. Nerui vo q: creati sunt ad dādū sensum: ꝛ chorde ad dādū motū: qñ icidunt magis ꝺhunt. Quare iste est modus disputatiuus ꝛ theoricus: ꝓp qd̄ caderet disputatio cui magis credēdus eē: an rōni an exprimēto. Itē quō trahanꝭ cicatrices per medicamina. ℞. adipē asini/balsami/de pinguedine piscis themali: hec oia nota. ¶ Nota de mēbris in gb° cuz accidit vulnus necessario sequtur mors.

¶ De ꝓgnosticatione vulnerū ex ꝑte mēbror. Cap. II.

Embra in gb° cū accidit vuln° sunt significātia mortem: aut si egreuadit/ꝯ est de raro ꝙtingēti. Sicut sunt uesica/cor/cerebrum/renes/epar/oya fragma/stōcus/intestina minuta. Et ꝓp hoc dixit optim° Hyppo. in sexta ꝑticula aforismor: uesicā icisam/aut cerebrū/aut cor/aut oya fragma/aut itestinor aliqd̄ gracilior/aut uētrē/aut renes/aut epar mortale est. Signa significātia vulnus in uesica: urina egredit per plagā: que uesica situata est in alcatin iuxta ꝑtes pectinis. Signa significātia vulnus eē in cerebro

apparet iflatio ⁊ rubedo oculoꝝ:⁊ aliqñ nigredo lingue ⁊ spasm⁹:⁊ pmixtio itellis:⁊ uomit⁹:aut nausea:⁊ singultus:⁊ fortasse egredit sanguis ex naribꝫ:aut auribꝫ:⁊ fortasse abscindit sermo:⁊ egredit hũiditas virulẽta ex loco vulneris:⁊ aliqñ sulfurati apparet:⁊ exit aliqñ de sba me dullari cerebri que oia sũt idicatiua mortis. Signa significãtia vuln⁹ eẽ in renibꝫ:tũc vuln⁹ est in pte posteriori: ⁊ per vuln⁹ egredit aq̃sitas urinalis fl̃is aq̃sitati sanguis. Signa significãtia vuln⁹ in itestis:exit sterc⁹ul'r per vuln⁹. Signa significãtia vuln⁹ i epate ⁊ maxie in uenis appet magna emoꝝrosagia sanguis:⁊ vuln⁹ ẽ in pte dextra: ubi situat epar. Et nota ad emoꝝrosagiã sanguis ubicũq; fuerit. ℞. bombacẽ aduſtũ:⁊ madefac i albumie ouꝝ ual/de cõquassato:ita q; bombax ibibat sola spuma admixta cũ puluere caligis bletis eris:⁊ ℔ est sũmuz remediũ ad retinẽdũ fluxũ sanguis. Signa aũt significãtia vuln⁹ in corde sunt ista:nã vuln⁹ est ꝓpe mamillã finistrã:⁊ currit ex vulnere sanguis purpure⁹:⁊ cũ saltu:⁊ sequit frig⁹ extremitatũ:⁊ sudor:⁊ syncopis:⁊ si illud vuln⁹ fit cũ sagitta que fixa sit in corde:sentif q; ipsa sit fixa q̃si in loco duro: ⁊ nõ in uacuo:⁊ sepe ꝓtigit q; ibi sit mot⁹ sagitte fl̃is motui pulsus:⁊ oia ista sunt signa significantia mortẽ:qñ ut Auic. ait in corde nõ sperat salus:cũ in eo accidit vuln⁹. Signa significãtia vuln⁹ in uẽtre:qd̃ itelligere possum⁹ duob⁹ modis. s. per rez cõtẽtã in uẽtre:que mẽbra pñt eẽ stõc⁹:⁊ per umbilicũ circũcirca per duas vncias digiti plicis quocũq; sumat:accidit ḡ nausea:aut singult⁹:aut solutio uẽtris:⁊ moriet. Si aũt vuln⁹ sit in dyafragmate:sicut in ptib⁹ neruosis dyafragmatis nõ ꝓsolidat pp neruositatẽ ⁊ motũ ipsi⁹ dyafragmatis:qui mot⁹ impedit ꝓsolidationem:nisi vuln⁹ sit in pte carnosa dyafragmatis:aut puũ vuln⁹ ⁊ in etate puerili ⁊ in cõpõne humida. ¶ Signa significãtia vuln⁹ in pulmone sũt ista:exit per vuln⁹ exñs in loco costarũ sanguis spumosus:⁊ est infirmus cũ terrore cordis aut cũ difficultate anhelit⁹. hec signa semp sunt significãtia mortẽ. ¶ Si durabit eger lõgo tpe cum vulnẽ illo gñabit ptisis:⁊ empima:⁊ ℔ est:q; si illud tale vuln⁹ est sufflãs per tres cãs nõ bñ põt ꝓsolidari: vulnera aũt que fiũt sup extremitates lacertoꝝ:sicut sũt illa que sunt supꝫ genu ⁊ infra trib⁹ vncijs:uel supꝫ tũcturã manus: uel supꝫ cubitũ ⁊ humerũ:utplurimũ pp accñtia sũt significãtia piculi ⁊ mortẽ. Et ℔ q: musculus est cõpositus ex carne ⁊ neruo ⁊ ligamẽto:⁊ est infirm uolũtarij motus ⁊ cũ maxima sensibilitate:qñ origo oiuz neruoꝝ:maxime est a cerebro mediãte nucha:⁊ iõ pnitiosa est ei⁹icisio pp ꝛctionẽ ipsi⁹ nerui vsus suũ pnciptũ. Et pp ℔ nõ recipit curationẽ pmanẽte vita:nisi lacert⁹ tot⁹ icidat in latitudine:⁊ mẽbri opationẽ destruẽdo:q: meli⁹ẽ vita egrotãtis cũ destructiõe opatiõis mẽbri q̃z totũ corpus destruat.

¶ Sequit illa pars que incipit. vulnus carnosuz. ⁊ de vulneribus ⁊ eoꝝ curam inuolui. Cap. III.

Vlnus est solo ꝓtinuitatis manifesta ex recẽti tpe facta. In ℔ qd̃ dr: solo ꝓtinuitatis tãgit gen⁹ ipsi⁹ vulneris cuz dr. manifesta tãgit dria vulneris p quã differt a ꝓtritione ⁊ a ꝓtusione ⁊ filib⁹. Nã cõtritio ⁊ ꝓtusio est solo ꝓtinuitatis plurũ ptiũ nũo ex recẽti tpe facta. Sz in eis nõ est, solutio ꝓtinuitatis manifesta/nisi ad itellectũ:sicut illa que est in vulnẽ ad oculũ:in hoc aũt qd̃ dr ex recẽti tpe facta: tãgit dria ipsi⁹ vulneris ad ulc⁹. Nã in ulcẽ est solo cõtinuitatis:ℨ nõ ex recẽti tpe facta. Qñ vuln⁹ qñ fit ãtiquũ ⁊ facit sanie ⁊ pus nõ amplio⁹ notat vuln⁹:ℨ ulcus. Auic. fen. q̃rta. Et qñ vuln⁹ est in loco in quo opz ut uehemẽs fiat dolor ⁊ apa:sic̃ sunt capita lacertoꝝ:⁊ postertora eoꝝ ⁊ ꝓpe illoꝝ qui sunt neruosi:⁊ nõ accidit apa significat illud nocumẽtũ itrinsecũ ad qd̃ ꝓtunc mãe ⁊ non puenit ad vuln⁹. Auic. ¶ Nota tria istra pncipalia in sedatione doloris. ¶ Primũ istrm flõmis. Secm istrm clisteria. Tertiũ istrm calefactoriũ. Et resolutiua, multũ conferũt seu carminatiua. ¶ Vulneꝝ qd̃ dã est vuln⁹ simplex ⁊ quoddã cõpositũ: vuln⁹ simplex est illud cui nõ associatur ali⁹ morb⁹/aliud accñs nec alia cã: vuln⁹ cõpositũ est illud cui associat ali⁹ morb⁹/aliud accñs/alia cã. ¶ Intelligit aũt per morbuz qd̃ associat apa aut mala cõplo aut ꝓtusio aut diminutio carnis uel cutis:⁊ sic isto mõ erit vnus cõpositũ cui duplex itẽtio curatiua regit. Intellige q; qñ vulneri associat aliud accñs:sic̃ dolor aut fluxꝰ sanguinis supflu⁹. Intellige q; qñ alia cã associat vulneri:℔ est qñ vuln⁹ erit alteratũ ab aere:aut ab applicatione alicui⁹ disconuenientis medicine:hic talib⁹ dicet vuln⁹ cõpositũ. Nã statim cũ vuln⁹ alteratũ fuerit ab aere curari dz ut vuln⁹ cõpositũ:℔ est cũ emplis digestiuis donec vulnus faciat pus:⁊ postea cũ mũdificatiuis sanies:ultimo cũ exiccatiuis ut narrat Albucasis in capło de vulneribus.

¶ A medico ꝓsiderant vulnera in compatiõe ad membrũ. Alia carnosa:alia neruosa:alia uenosa:alia in superficie mẽbri:⁊ alia penetrãtia ad interiora. Itẽ alia plana recta:⁊ alia rotũda:alia hñtia latera/sicut triangulata uel q̃drãgulata:⁊ alia sũt sine diminutiõe carnis ⁊ pellis:⁊ alia sũt ualde ꝓfunda: que oia iter se hñt curaz ꝓpriã. Sz tñ ꝓ uli doctrina oẽs medici ꝓuenirũt in ℔ ut retẽtio fiat sanguinis nisi fluat itẽperata q̃titate:q: sanguis debite quãtitatis fluxꝰ ex vulnẽ ꝓhibet apa:oppilionẽ:⁊ febrẽ:⁊ confert vulneribꝫ. Nã si cõponat apa ⁊ vuln⁹ ꝓ cicatrice horũ duoꝝ icipe debem⁹ ab ipso apate quo remoto remouebit effect⁹:ut tãgit Auic. fen. q̃rta ꝓmi. ultimo cap⁹. In vulneribꝫ aũt que fiũt in neruis nõ debẽt admistrari putrefactiua pp cãs que dicenf in capło de vulneribꝫ neruoꝝ. ℨ in vulneribꝫ factis cũ ꝓtusione meli⁹ possum⁹ approximare ℔m sniam Gal. in 6⁹ de igenio sanitatis. q; dicit. Oẽm carnẽ ꝓtusam necesse est putrefieri ⁊ in saniẽ vti. Nõ q: talia vulnera sũt dolorosa ⁊ aposa:⁊ ide medicine fortes facientes nasci putredinẽ ꝓuenirũt:q: per ℔ fit securitas ab apate mitigãdo dolorẽ in loco ⁊ calorẽ nãlez ꝓfortãdo ut fit iuuãs ad digerẽdũ:qñ vulnera cruda mala laxa nõ bona ut tãgit Hyp. nã cũ sanies fit in vulnere tũc securus eris a spasmo ⁊ apate. Cũ ḡ sectio est plana ⁊ recta de qua nihil ablatũ fuit de carne: q̃uoꝝ itẽtiones cõcurrũt. Prima est labia vulneris ꝓtũgẽ. Secda illa ꝓiucta ꝓseruare. Tertia est ꝓhibẽ ut nihil exneu cadat in vlnẽ. 4ª est subam ptis sane ꝓseruare applicãdo illi mẽbro medicinas ꝓseruãtes cõplonẽ mẽbri ⁊ nõ attrahẽdo nisi sanguinẽ nãlẽ. Sz si vuln⁹ fuerit rotũdũ aut q̃drãgulatũ ul' laterale aut alteri⁹ diũse figure:⁊ cuz pauca diminutione carnis ei⁹ curatio est cũ ductura aut sutura si nõ fuerit tolla' ablata. Et si fuerit vuln⁹ ꝓfundũ ⁊ sine diminutione carnis:tũc sola ligatura sepe facit ptes vulneris icarnare Et si vuln⁹ fuerit ꝓcauũ ⁊ amplũ appens cũ diminutiõe carnis:tũc tẽtã itromitte:si tibi videt q; ligatura icarnatiua sit icõueniẽs. Sicut itaq; Gal. Duplici de cã in vulneribꝫ approximat ligatura. Una cãrũ dr icarnatiua:⁊ pp ℔ ꝓtũgẽ labia vulneris ꝓglutinãdo que sunt elõgata. Alia gñatiua carnis que fit supꝫ mẽbrũ pp medicamẽ gñatiuũ carnis ꝓseruare. Et semp situet orificiũ vulneris iferi⁹ ⁊ fundũ supi⁹:ut sanies nõ retineat:⁊ bñ per ligaturã ⁊ expressionẽ ipsa possit expurgari ⁊ cũ icisione si expedit sapieter icidẽdo nõ dimittat. Qñ aũt in vulnẽ fuerit recreanda diminutio carnis:qd̃ a Gal. vulnera ꝓcaua appellant:ea que repellũt ⁊ exiccãt debito mõ sũt approximãda:ut ossa remota que nunq̃z cõplete nascunt: cicatrice ꝓcaua remanẽte aut supflua carne plusq̃z fuerit debitum crescẽte. cibaria que sũt boni nutrimẽti egro sũt exhibenda:ℨ si carnẽ facit nasci: cutim vo eque ꝑpus nõ facit nasci cũ tã ablata sit totalr:imo loco ipsi⁹ nõ facit nasci nisi carnẽ durã sup quã cicatricẽ pili nõ nascunt. uerũ rami uenarũ multotiẽs eminẽt ⁊ nascunt/sicut caro:⁊ augmẽtãtur:⁊ multotiẽs tã est visum. ¶ Vulnera cadentia in extremitatib⁹ lacertoꝝ multotiẽs sequunt ea accñtia mala

z fit syncope: spasm⁹ vl casus vtilis vl saltē apa pp dolo
res eoz. Et sic fit illa vulnera neruoz que cadūt apd rotu
lā añ genu per duas vncias fit mala: z gb⁹ pauci libant:
z nō recipit curationē nisi icidat tot⁹ lacert⁹ per trāsuersū
qd dz eē ultia opatio: cū ista icisio sit destructio uolūtarij
mot⁹: qz iste modus opādi q̄tū est pessē post oēz alīū mo
dū postponat z maxie circa ptes geniculi: cū sit piculosa
z timorosa de spasmo: sicut illa cubiti vulnera āt hoz mē
broz lacertoz festinent ut stant apta ut bñ possint talia a
superfluis hūiditatib⁹ expurgari: z ꝑ ut nō remāeat virulē
tia que possit cāre spasmū: sicut qñ pūct⁹ est neru⁹ uel ici
sus z maxie ꝑm latitudinē nō ex toto: que cura lati⁹ apiet
iferius in tractatu z cap⁹ de solone ꝓtinuitatis neruoz.

¶ Nō q ꝑmo in omni vulnere semp ꝓcedatur cū digesti
uo per aliquot dies: donec sis securus ab apate.

¶ Sequitur de medicamine qd facit nasci carnez: obser
uando semper cōplexiones hoium. Cap̄. IIII.

m Edicamen faciēs nasci carnē est il
lud qd coagulat sanguinē sanū in carnē: z ꝑ fit mediāte medicie exicca
tiōe cū p̄a māsiōe scd gradus: ut tāgit. G. in 3⁹ de igenio
sani. Dūr āt tales medicie coagulare. i. ꝓtē sanguinē sa
nū in carnē: ꝑ est q̄ iste sanguis sit z tēpate calitatis q̄lita
tis z q̄ntitatis: nō q medicia sit p̄ncipale agēs: sz sicut co
adiuuās: qz ipedimēta remouet ipediētia opationē nāe.
Mā cuz sanguis sit mā gīande carnis: opz ut sit tēpat⁹ in
q̄litate z q̄ntitate. Sz si superabūdauerit in aliq istoz nō so
lū gīnabit carnē: sz moz⁹ crescet z augmētabit. Maz ꝑpe
nō est dicēdū q medicamē coagulet sanguinē in carnē.
imo coagulās dr esse vt⁹ nutritiua mālis mēbris: eo q est
el⁹ opatio. Sz medicia gīnatiua carnis ē remouēs hūidi
tatū ipedīnta exiccādo sbtilē superfluitatē z gssam mortifi
cādo: medicina gīnatiua carnis nō dz eē tāte ficcitatis q
ꝓsumat mām que debet ꝓuerti p:o coagulatione carnis.

¶ Humectātia non conueniunt in vulneribus.

¶ Ung⁹ gīnatiuū carnis aptū cuilibet cōplioni. ℔. olibāi
mastices/aloes/picis grece/aristologie lō. cōbuste/yreos
añ. pluerizent z fiat ung⁹ ex eis z olo z cera qd sufficit.

¶ Item aliud. ℔. terbētine lote. ℥. ij. ℈. pul. sarcocolle. ℥. j.
mundificat z cum hoc generat carnem.

¶ Ungtīn in cōplione iuuenū in quocūq; ad gīandū car
nem. ℔. terbētine albissime z bñ lote cuz vino. ℥. ij. z ad
ministret vitellū out farine ordei modicum misce.

¶ Unguētū mundificatiuū putredinis: z gīnatiuū carnis
in cōplexione sicca. ℔. picis naualis. ℥. iij. z ablue cum
lixiuio optime: mellis crudi. ℥. j. vitellū vnius out floris
eris puluerizati. ℥. ℈. farine ordei: qd sufficit. misce.

¶ Ung⁹ mirabile z secretū in q̄cūq; vulnē nernoso z car
noso in quacūq; cōplione z ēt gīnatiuū carnis z mūdifi
catiuū. ℔. lach: zymū ortū ab arbore vitij si fit hūidū siue
ligdū. sb ꝑpa forma vulneri appone vnā guttā vl duas.
Si vo sit ficcū z appzoximare uelis: sic eēt cōplionib⁹ hu
midis ut sunt infantes z mulieres z cui⁹ cōplo est uehe
mētis hūiditatis sufficit: sic est glutinū albori pluerizatū
cū pauco olo ros. z melle ros. ut ipm lentat z viscosuz fa
ciat: z si nō repiat resina hūida liq̄facta cū olo ros. suffic.

¶ Ung⁹ gīnatiuū carnis crocinū in cōplione cal̄a remota
a sua nā p̄frigidū. ℔. terbē. ℥. ij. cere olei ros. añ. mellis
℥. ij. puluris de cortice olibani. ℥. j. croci. ℈. j. fiat ung⁹

¶ Sequitur de medicina incarnatiua. Cap̄. V.

m Aior z minor stipticitas q̄enit in medi
cina incarnatiua: in gīnatiua vo car
nis sit minor stipticitas atq; siccitas. ¶ Sigil
latiua vo est illa cui⁹ ꝓpetas exiccat z ispissat hūiditatez
stātē iter duas superficies vulneris ꝓpinquas ut q̄uertat
ad ꝯglutinationē z viscositatez z adhereat vna alteri: sic
sanguis draconis z aloes agit exiccādo in 3⁹ ut recupet
cutim cū fuerit amissa. ¶ Corrosiua vo medicia est cui⁹
ꝓpetas ꝯsequat ex el⁹ resolone z ulceratiōe quatenus
de sba carnis minuēdo. ¶ De corrosiua medicina Ga
lienus dicit q tñ differūt iter se. eo q ea medicia que cor
rosior est z acutior: vulnera magis solito ꝯcauat: z labia eo
rū indurat: z superficies fit rubicūda: z aliq̄n ꝓtingit infir
mo morsura.

¶ Ung⁹ icarnatiuū. ℔. resine pini bñ mūde z laudani z
terbētine. añ. ℥. j. olei ro. z cere q̄ sufficit fiat ung⁹ dux

¶ Aliud. ℔. ceruse z olei mirtini añ. ℥. ij. salis triti. z. j. deco
quank oia donec idurescāt: z fiat cerotū: z istud ung⁹ uo
cat ung⁹ de ceruſa coctū. Itē si vis ut remaneat albū fac
letū ignē donec sit coagulatū z deductū ad formā ungti

¶ Ung⁹ rubeū icarnatiuū. ℔. litargiri. ℥. iij. ꝓriti ℔ uri.
z cribellati: oli oliue ℔. ℌ. ꝓcutiat donec coagulet z po
nat sup ipm pusēz coagulatuz fuerit. ℥. iij. de uenis tiu
ctorum: cuius hec est permixtio bona z vnguentum bo
num z uocatur vnguentum grecum.

¶ Ungtīn nigrū denoiatū ab Aui. in q̄nto canone. icarna
tiuuz. ℔. litargiri. ℥. j. aceti fortis. ℥. iij. olei cois. ℥. ij. de
coquank oia cuz studio ne aduranf z moueat donec sit
coagulatū: z istud uocat ungtīn grecum minus.

¶ Puluis icarnatiuus. ℔. sarcocolle aloes sanguis draco
nis. añ. fiat pluis sbtilissim⁹ z apponat sup orificia vul
neris: qr bñ icarnabit cū sua vtute icarnādo usq; ad pro

¶ Ung⁹ icarnatiuū. ℔. dragāti. ℥. ℌ. z ponat ad ℔ fundū.
mollificādū aq̄ cala ad tātā q̄ntitatē ad quā reduci possit
ad formā colle. Mā istud ungtīn est valde ꝯglutinatiuū:
z si tu vis potes addē de sāguine draconis z de sarcocolla

¶ Nota diaz iter ungtīn aut medicamē gīnatiuuz carnis
z incarnatiuū: q medicamē gīnatiuū carnis circa ꝑmuz
gradū est icarnatiuū debet esse ficcū circa 2⁹ gradū. Et
medicamē cicatriçatiuū debet eē ficcū circa 3⁹ gradum.
Et medicamē corrosiuū debet eē calidū in 4⁹ gradu.

¶ De mō secādi vulnera que opz secare. Cap̄. VI.

d Irit Galien⁹. opz ut seces. Lōco: dat⁹ est
hic Aui. cū Gal. in secando vulnera
ꝓfunda z nō penetrātia: z maxime in loco emi
nētiori: z in pte illa ad quā currē possit putredo ad exte
riora obꝺuādo vilos z rugas obꝺuādo modū quē dixi
mus in cap̄lo de icisione exitura x: z excipiendo ea que
diximus: ne frons cadat sup frontē: palpebra sup palpe
brā: z in costis ꝓcedēdo ꝑm icisionē costa x i vulneri⁹
aut sb assella z iguinib⁹: opz ut sectio uadat ꝑm nāz z or
dinē apparētie nāe. Incisiōe facta tūc cū albumie ouī: z
cū puluē coriacis olibani: qm melior est z magis stiptica
q̄z medulla olibani. i. thuris. Post vo icisionē imediate
nō agas ꝓut faciūt qdā barbitōsores qui abluūt vulnus
cū aq̄ simplici in lauādo vulnus pp sanguinē. Aq̄ sim
plex putrefacit vuln⁹ sua hūiditate z ipm corrūpit sua fri
giditate. cōposita vo cū melle z ordeo z vino aliq̄lr stip
tico abluēdo pñt eē bona in abstergēdo vuln⁹ lauādo
atq; exiccādo. Si accideret pp pluuiā ex lōgo itinē uel
pp trāsire flumina: q eger nēcio se deberet balneare ut
sepe accidit in cāpis tūc coopt vuln⁹ cū pānis iceratis z
olis ꝑm modū coopture ne aq̄ in vuln⁹ ingrediat. Et tu
qui es medic⁹ ingeniare quoq mō ne aq̄ ipm sepeliat.

¶ Sequitur de vulneribus habentibus apostema z ma
lam complexionem. Cap̄. VII.

n Eccssariū est i hꝭ vulneribus alleuia
re z credē q vuln⁹ nō cō
solidat oino. Dū apa nō sedat tūc cura apa p⁹:
ꝑm tpa apatis: ꝑ āt maxie rōne p̄ncipij z cuiuscūq; pnci
pij z in oi pticula icipiēdo a capite usq; ad pedes valet ꝑ
solēne remediū: qñ vuln⁹ applicat apati: aut male cōplo
ni cū dolore itolerabili. Remediū āt est tale ut ait Aui.
sen. 4ª. Sumat granatū dulce z decoquat i vino garbo
aut nigro aut pōtico. i. agresto: deide terat cū gladio mi
nutim: z fic cal⁹ loc⁹ emplet. Dis nāq; mala cōplo z cū
apate vulneri applicata diligēter cū suo ōrio est remouē
da. Mā si administrasti vng⁹ cal̄z in basilicon: z videbis q

fuerit rubificatū:tūc declina ad vngtā ifridātia:ut est ad vng^{m} albū:z si appebit tibi vuln^{o}a pānio mollificari aut fortiter idurari pp admistrationē medicinaꝝ ifrigidātiū: tūc admistra vngtā cala.B.i.dolo: enīz est cā māe ut ad locū vlneris defluat:mā ēt nimia defluēte nutrimētū qō ei dirigīt nō potēs digē pp el^{o}defectōez eo crudo manē te i putredinē vtīt.vñ nō miro: si i eo cal'm fit apa.B.nā sp opz custodire cursū nāe dū est:z dū nō est restaurare.

¶ Segt de vulnē fcō in uētre:z de mō suēdi.Caꝑ.VIII.

c **Am accidit** vuln^{o} in ptib^{o} uētris sepe euenit q egredi unt exta çirb^{o} adipin^{o} aut iteſtina aut splen:aut epar ex qua curatiōe cura ut vuln^{o} icarnet:z nō dimitta tur sāguis ꝯgelari in iteriorib^{o}:z cū diuersitis diuerten do talr q phibeat flux^{o} sāguis.Sz qñ occurret q iteſti na z çirb^{o} zc.ex vulnus exiuerint:q̄tuo: itētiōes in mē te medici occurrūt.¶Prima est ut iteſtina ad suū ꝓpium locū reducant:z pp hoc ut bñ videris anothomiā ut ego ꝓpōs manib^{o} anothomiçaui sepe.2ª itētio est ut vuln^{o} suat.3^{a} cū pulue ul' vnguēto icarnatiuo ꝓcedat.4ª intē tio est ut sis sollicit^{o} ut nō ꝓueniat alicui mēbro ꝓncipali timor.i.ne sanguis ꝯgelet in iteriorib^{o}.Si vō accidit q iteſtina exeāt:bñ respice si ab aere sunt alterata.i.tumi da ul' plena uētositate:z si sint ꝓforata:sic q sterc^{o} ex vul nus appeat iteſtini:ul' si sint de minutis ul' de maiorib^{o} iteſtinis:ul' si hoc vuln^{o} fit circa ptes vmbilici per spatiū triū digitoꝝ:q locus si est vulneratus utp'm est mortale. Dato q iteſtina sint ex vuln^{o} z plena uētositate:z ēt sint ꝓforata:p^{o} si potes facta ablutiōe cū vino nigro stiptico z uētositate carminata cū reb^{o} ipsā carminātib^{o}:sic floꝝ ca momille.Seminū aneti dauci fenicli cimi:fileris spice nardi z sūlib^{o}:deide iteſtinū q̄to citius potes itromitte. Sz si strictura vulneris te ipedierit tūc ꝑplifica vuln^{o} sa pīēter cū istro tuo qō uocat gamaut:qō istrm nō icidit a ꝑte anteriori:z hoc est ne icidas iteſtina iuſibilr.Mō qñ iteſtina sūt vulnerata videdū est an sint de grossis an de sbtilib^{o}:si aūt de grossis aut sūt icisa totalr:aut bz ptē: z si bm ptē:aut bm lōgitudinē aut nō.Si vō bm ptez:tūc medic^{o} suat talē ptē iteſtini cū acu sbtilissima z cū filo de serico firmo z nō nimis torto icerato:ul' cū filo lineo firmo.Si totalr bm trāsuersuz:tūc ifallāter tudica ipz mor tuū.Si vō iteſtinū fuerit vulneratū bm lōgitudinez:tūc est meli^{o} sanabile:q: iteſtina grossa sunt magis carnosa. Ista ꝓo vulnera sunt minus mortalia.vñ crede mihi q pauci liberant.Et si accidit vulnus in iteſtinis minutis suat:ut dic̄ Albucaꝭ cū capitib^{o} formicaꝝ grossaꝝ:capiē do labia vulneris iteſtini vna post alia:donec expleue ris capita icidēdo.alig dicūt itromitti debē cānulā supꝑ suēdo.Sz istud nō est dicēdū:q: paucissimi ul' nulli libe rant:maxie in iteſtino ieiuno:z rō pp mltitudinē q̄ est i eo de uenis:deide pp ꝓpinquitatē suā ad nāz neruoꝝ:pp mltitudinē effusiōis colē a chīsti fellis ad ipm:pp calita tē ultio suā:q: hoc iteſtinū est magis ꝓpiquū epati alijs iteſtinis.¶Modus suēdi.iteſtinū suat i modū peliparioꝝ ex vuln^{o} dimittēdo filū:qm iste est melio: modus suē di alīq alio mō.supꝑ vō sutura aspgat de isto pluē incar natiuo.Ꝛ.thuris mirre sarcocolle mastices olibani.sāda race sāguis draconis aīi.ʒ.j.fiat pluis.¶ Si aūt çirb^{o}.i. ratella exiuerit in breui tpe ab aere alterat:q: nō est ne cesse ut itromittat:q: i breui tpe alterat:ut ait Aui.q̄tuis morent tpe puo:z citi^{o} q̄z iteſtina z epar.Inteſtia z epar q̄tuis morent tpe lōgo cū igrediunt uētrē redeūt ad su as nās:cū icarnat vuln^{o}.Zirb^{o} aūt cū alterat ab aere si in corpe redeat it^{o} apabilr z iducet egrū ad mortē.¶Modus aūt ꝓcedēdi in çirbo anteq̄z itromittat totū qō est altera tū icidat ꝑus ligato z causticato cū auro ul' argēto ul' fer ro ul' cādela cere decolādo supꝑ caput orificioꝝ uenaꝝ:z filū ex vuln^{o} dimittēdo donec exit ꝯsolidatio çirbi z filū ad ex expulsuz erit a nā.Si aūt ps aliq̄ epis ul' splenis exiuerit:si illa ps nō erit vulnerata itromittat.Si aūt fu erit vulnerata z pfunda idicat tale vuln^{o} mortale:z bz pp magnā emoꝛosagiā sāguis:z pp nobilitatē mēbri z opa tiones nāles deficiētes:sine qb^{o} vita ꝓmanē nō pōt.In vulnē epis ul' splenis abluant z itromittant:q: nō reci piūt sultiōes:bz vuln^{o} extrisecū cū mirach z sifac cū decē ti sutura:z spera i deo z in nā.Sutura aūt uētris ut nar rat Aui.cōpehēdi pōt trib^{o} modis.pp qō ut dic̄ ¶Dūdi nus:mirach cōponit ex q̄tuo: reb^{o}.¶Dio ex pelle.2° ex piguedie.3° ex pānicło carnoso.4° ex octo musclis:duo lōgitudiales:duo latitudiales:q̄tuo: trāsuersales.Lōpō mirach est vnus pānículus in iteſtino mediante çirbo. ¶Prim^{o} modus suēdi ꝑm antiqs.Incipe cū acu sbtilissi ma z cū filo de sirico ul' de neruo q̄ est magis appꝛopa ta:sīc sunt chordē istroꝝ madefacte in aq̄:z fige mirach ex vna ꝑte tūi ex vna ꝑte dimittēdo sifac:z ex alia parte postea cape sifac ex alia z anoda duplr nodū cursiuum. Itez icipe in aduersa ꝑte exteri^{o} ad itra z ꝓsora totū mi rach cū sifac z ex alia ꝑte cape soluz mirach absq̄ sifac z anoda bis nodū:z noda firmiter:z sic ordiate ꝓcede do nec expleuisti sutrā.¶Ali^{o} modus suēdi cape totū mi rach cū sifac ab vno latere:z sīlr ab alio latere exeūdo z noda nodū:z sic ꝑ istū modū ꝓcede usq̄ ad finē.¶Ali us modus piliparioꝝ.i.bm sutrā eoꝝ:hoc mō cape mi rach cū sifac ex vna ꝑte z ex alia exeundo mirach sine si fac.Et iteruz cape ex alia ꝑte mirach absq̄ sifac:z ex alia ꝑte cape sifac exeūdo cū mirach:z sic ꝓcede bm modus piliparioꝝ usq̄ ad finē:pūcta aūt debēt distātia eē inter se ꝑ spatiū latitudis digiti anularis.Nā nimia amplitu do nō tenet bm q̄ opz:z qñ pūcta sunt nimis stricta:q: labia vulneris disrupunt.Et nō q̄ filū nō sit nimis tor tū:q: tuuaret ad disneptionez z tumet potes destoꝛquē. ¶Quart^{o} modus suture z maxie in labijs pueroꝝ:q: si sueres cū filo disrupet:sīc in ridēdo z i plorādo:z h ta lis sutura sit dimittēdo acus z circūcirca uoluēdo filuz z anodādo:ut nō possit disgregari nec possit acus remoue ri usq̄ ad ꝑfectā ꝯsolidationē:z pūcta acus icidat cuz te nalia:ne pūcta figat in carne:z si vis potes facē acus ar gēteas:si vis dimittē in carne qō erit bonū ꝓ nobilib^{o} z delicatis.Situs ifirmi ad itromittēduz iteſtina fituet ta li mō ut vuln^{o} stet alti^{o} ut iteſtina nō expellant ab alijs iteſtinis . vbi gra.si vuln^{o} est in latē dextro uoluat eger supꝑ finistrū:z sic de alijs.Et bz postremo nō q̄ de vulne rib^{o} iteſtinoꝝ epatis splenis mltoꝑes moriunt q̄z eus dā:q: difficile est iteſtina ad ꝓpriū locū situare.

¶ Sequit de ligatura vulnerum. Caꝑ.IX.

c **Oncordati** sunt oēs medici h^{o} ar tis maxie Galienus z sui successores q̄ ligaturas facē possum^{o} i vul nerib^{o} z scissuris trib^{o} z denoiando dictas ligaturas tri b^{o} noib^{o}.¶Ligatura icarnatiua est illa que ꝑ ligaturā incipiēte ex duob^{o} capitib^{o} stringēdo facit adherē duo labia vulneris ad inuicē q̄ erāt elōgata:z ista est melio: ligatura ligaturaꝝ.Sz si vuln^{o} fuerit magnū atq̄ ꝓfūdū neče est q̄ currat aliq̄ sutura:z aliq̄ plumaceolis trīā gulat^{o}:qm coartat supꝑ scissurā tm.z fit hoꝝ plumaceolo rū trīāgulatoꝝ sit sīc exēplū qō ex appet.Sit linea recta vulneris iter duos plūaceolos trīāgulatos:sīc ex appet z vna ps fascie strigat supꝑ duos pululllos:z alia ps itez descēdat supꝑ duos plumaceolos crucialr uoluēdo z stri gēdo fasciā uolutā a duob^{o} capitib^{o} donec adherē carni facias cū tua ligatura:stringēdo sex angulos.Istud liga mē fascie duoꝝ capitū cuz istis plumaceolis trīāgulatis tenet z coartat supꝑ locū scissure:fortius q̄z si plumaceoli eēnt q̄drati.¶Ligatura exꝑssiua saniei.Incipe cū vna fascia ab vno capite a ꝓfūdo vulneris:z semp vsus orifi ciū ligādo molli^{o}.Exēpli gra:ponat q gdā hō hēat ori ficiū vulneris in medio coxe:z fūdū sit circa ptes genu: tūc age:ʒ sine icisiōe si alr facē potes.Incipe cū pluma-

ceolis in ꝓfundo:z cū ligatura strigēdo usq; ad orificiū suauiter fasciā mollificādo:z sic iste modus ligature est ualde utilis in vndimia z in ql̄ibet tumefactiōe tybiaꝝ: ad ꝓhibēdū ne māe descēdāt ad ifima. Ligatura ꝓseruatiua medicamis supᵖ vulnus:q: utpᵏm fieri opz in ꝓtusionib⁹ cū vulnē:in qb⁹ opz ut fiat sanies que utilis est: ꝑm qꝫ visuz est in experiētia:fac ipaz talr ut ꝓseruet medicamē supᵖ locū:z qꝫ nō ducat dolorē in mēbro pp nimiam strictura:q: p hoc augmētaret dolor z apa. In aliqb⁹ casib⁹ ligatura icarnatiua z exᵖssiua saniei nō pōt fieri pp aliqd ipedimētū. ſ. qñ vulneri associat dolor ul' apa uel alteratio. ul' qñ vulnus erit in capite:q: caput est mēbrū tale rotūdū:q: in ipo nō pōt bñ fieri nisi ligatura ꝓpriatiua medicamis. Et sil'r futura nō eēt bñ quentes in capite qñ ibi eēt vulnus:nisi illō vulnus eēt in loco discooperto in capillis. Sz si occurrat vulnᵘ fieri in lacerto aut erit totalr:aut ꝑm ptē:aut ꝑm lōgitudinē:aut trāsuersalitatē: tūc sue si tibi videt:q: hec fuitio fit ꝑm iudicium optimi medici:ſz utile est aliqñ ponē stuellos fine futura:icipiēdo a fūdo vulneris:z sic successiue ꝓcedēdo vnū stuellū post aliū cū illo mirabili vnguēto:qd demōstrabit i capo solonis ꝓtinuitatis neruoꝝ:qñ ibi magis erit ad ꝓpositū:z ꝑ mō opz fieri:ne fiat icarnatio in pte superficiali z in fūdo remāeat abscōsio z cauerna. Stude itaq; q̄tū potes repire fundū vulneris:q: ꝑ sepe ꝓtigit:q; cū aliqs vulneratᵘ fuerit in illo istāti:medicᵘ optie repiet fundus vulneris:ſz post extinctionē istī:medicᵘ nō poterit repe rire fundū:z in talib⁹ vulneribᵘ opz ut elargemus z amplemus vulnus pp timorē cauerne. ¶ Vulnera aūt cadētia in musculo:ꝑm lōgitudinē sunt magis apta icarnari z ꝓsolidari cito q̄z vulnera q̄ erūt ꝑm trāsuersalitatē.

¶ Sequit capm de medicinis incarnātibus: qd capm ꝑm Auicen. incipit. Harum medicinarum.

Cum supius facta fit mētio in gñali de medicinis icarnātibᵘ. Nūc sic fac optimus Aut. ponā in spāli:ſz vtutes haꝝ medicinaꝝ incarnatiuaꝝ tā narrauimᵘ ꝓpetatē z ꝓtinuatiōes ipaꝝ. Reperti i pñt iste medicie ex pte trīū cāx. ſ. aut ex pte minerali:sic sunt septē metalla q̄ gñata sunt ex minerīs terre ut litargirū/ceruſa/antimonīū/thutia/sulfur/minīū/plūbū/z alia q̄ sunt de se mioris vtutis:z ad introducēdū effectū icarnādi pp grossaz eaꝝ penetratiōnē:nisi admisceātur cū oleis ad formā vnguēto:z oleū adiuuet ad deferēdū vtutē hoꝝ mineralīū ad fundū vulneris:qd dz incarnari:qñ in vnguētis oleū est tanq; sba: z cera tanq; corp⁹. ¶ Nō q; oē oleū qd apponit in vnguētis vulnerū: dz eē exiccatiuū: ut est oleū mirtinū: oleū masticinū. ¶ Medicamia icarnatiua ex pte plātaꝝ: sunt sic folia arboris querci mascule emplāte. z folia salicis/folia caulis folia amboꝝ maloꝝ/folia arnoglosse. Et de gūmis glutinuz albotin z ꝓpe in mēbris neruosis/z nux cipressi/z puluis molēdini/z ordeū adustū: z ꝓpe in senib⁹ cuz cera z oleo mirtino: z herbe caude egne. ¶ Ad gñandū carnē in vulneribᵘ: que sūt in capitib⁹ lacertoꝝ. ¶ Medicia vo icarnatiua ex ptib⁹ aialiū est lac acetosuz ualde z pili hoium adusti: z sanguis hois adustus.

¶ Medicamina composita ut tāgit Auicē. sunt ista: ut primum medicamen est vnguentum ruffi.

¶ Ung^m ruffi. ad sanādū vulnera icarnādo. ℞. endici. mirr̄. litargiri. añ. ʒ. ij. laudān. resine pini. lacce. purpurie picroz. añ. ʒ. j. olī mastici. z cere qd̄ suffi. fiat vng^m: qd̄ ꝑ no

¶ Ungtū aureū mirabile ⊥ bilib⁹ est mirabile z ꝓciosuz. aūcte Medesue ad incarnādum. ℞. cere citrine. ℥. vj. olei mirti. lb̄. ij. ſ. terbētine. ℥. ij. resine colophonie. añ. ℥. j. ſ. olibani masticis. añ. ℥. j. z cere citrine. ℥. j. fiat vnguētuz.

¶ Ung^m incarnatiuū aūcte Esculapij ꝑmi medici. ℞. herbe dcē latij: que ē maxie ꝓpetatis. Mā cecādo filios hirūdinū tāgūt ockos cū hac herba z redit visus: z dcā herba plueriçek: z resine pini. añ. ℥. ij. olī z cere qd̄. ſ. fiat vng^m

¶ Ungtū de floribᵘ salicis aūcte Democriti: qd̄ ualet ad incarnādū. ℞. floꝝ salicis z succi foliorꝝ eius. ℥. ij. lach: ymi uel terbētine loco eius. ℥. ij. aspalti uernicis humide añ. ℥. j. colophonie. ʒ. ij. olei z cere qd̄ sufficit. fiat vngtū

¶ Ung^m icarnatiuū. ℞. succi pulegij mōtani. succi calamīti succi cētauree ul' plueris istoꝝ. añ. ℥. ij. olī mirti. z cere qd̄

¶ Empᵏz de lino aūcte Medesue: qd̄ ⊥ suffic: z fiat vngtū. relatū fuit Alex. ℞. oppopo. p. j. rasure pānī de lino vtilis antiq z mūdi. ptē. ſ. vini z melr̄. z olī rosar. aut mirtini. p. v. litargi. aloes sarcocol. mirre. añ. p. j. tertiā: fiat vng^m sic terēdo in mortario: infundēdo nūc oleuz: nūc vinū: z qñq; additur in eo vitriolum partis vnius quarta.

¶ Ung^m mei magīri Luce ad icarnādū. ℞. minij. ℥. ij. terbēti. ℥. j. cere rubee z olī ro. qd̄ suffic: fiat vng^m ad formā

¶ Ung^m aliō mei Luce. ℞. masticis. ℥. ij. ⊥ vngti citrini. puri albi z bñ mūdi: z madefaci i aq̄ saluie caꝑa actu: in tā tū q; fiat sic colla: z postea adde plueris masticis z thuris z vnicis liquid̄. z puluis de pte fortiori rasine. añ. z fiat mixtio: z si deficcet ab aere: madefac cū aq̄ caꝑa saluie.

¶ Pluis icarnatiuᵘ. ℞. plueris gallaꝝ citᵖssi. z gallaꝝ q̄rci nō ꝓforataꝝ/thuris/masticis/sarcocolle/tartari/alūinis çuccarini: fiat pluis sbtilissimᵘ oiuz. añ. z supᵖ locū appone i pte superficiei: z si tu vis potes facē vng^m cū oleo z cera

¶ Segt de medicis cicatriçatis seu ꝓsolidatiuis. Cap. X.

¶ Onsolidatiuū medicamē z cicatriçatiū z figillatiuū idē itelligat significare: z illō tale medicamē qd̄ exiccat superfluitatē superfluētē ad superficiē vulneris donec fiat cortex supᵖ ipo custodiēs a nocumēto extrinseco donec cutis i vulnē gñet. vñ cicatriçare vulnᵘ nihil aliud est q̄z carnē in superficiē vulneris indurare. Sigillatiuuz vo medicamē est illō qd̄ idiget uehemētiori exiccatiōe z mīta stipticitate: qm̄ neče est ut recupet qd̄ nātr est uehemētioris exiccatiōis. ſ. cutē exiccādo hūiditatē exnea z radicalē uehemēter. ¶ Scias q; qd̄ medicamē ꝓsolidatiuū cū auxilio nāe addit in q̄ntitate carnis donec ꝓsoldet vulnus: ſz aliqñ tibi occurret q; ꝓsolidare uoluerīs vulnera: z nunq̄z poteris cū medicis sumētib⁹ nomē cō solidandi: qm̄ qñq; vulnera distēperant in calitate aut fri. ul' sic. ul' hūiditate. Bonᵘs medicᵘ debet de ꝑ putdē z reducē ꝑ tale distēperatū cū ꝓrio ad suū tēperamētū. v. g. Si vulnus fuerit ualde superflue calidū: qd̄ significat rubedo z calitas appone medicamia frida: sic vng^m de ceruſa ul' aliō sile: donec remoueat illud qd̄ superfluit de calitate. z sil'r itellige de aliis q̄litatib⁹. Multa adhuc alia occurrūt ipedimēta ꝓsolidationū. Exēpli gra. Sic caro mala q̄ orit in vulneribᵘ: aut caro callosa siue dura circa labia ul' itus: ul' malus hūor q; erat in corpe vulnerati: q̄ oia a medico ꝓsiderāda sunt. Quib⁹igit his casib⁹ ipedite tib⁹ addē opz suā medelā: z cū suo ꝓrio modū abiicē: z postea reuertaris ad ꝓsolidādū vulnᵘ: tā cū medicis simplicib⁹ q̄z cōpositis. Prio q; incipiam⁹ a medicis simplicib⁹ approbatis p egregios doctores. rasina sic. ꝑ est pluerīçata. pluis mirti. puluis abrotāi. assari. i. ruthe caparte pluis corticis ceris. pluis olibani. pluis litargiri. pluis cē tauree mioris. pluis uene tinctoꝝ. i. ruça. pluis aristol. puluis ex ossib⁹ cōbustis. pluis alumis rochie cōbuste. pluis gallaꝝ citᵖssi. pluis foliorꝝ ficus. pluis herbe pedis coruini. pluis stercoris canis comedētis ossa. pluis lacerti viridis. pluis yreos. puluis thutie. ¶ In cōpositionibus aūt calis. puluis sandali. puluis nenuf. puluis aloes. puluis ro. puluis aristol. puluis cholcbotar. i. vitriolum cōbustū. z litargirū. puluis ceruse. puluis sepie.

¶ Ung^m ꝓsolidatiuū. ℞. pānū lineū ablutū z nitidū z tere ul' cū cultello frica: z fiat pluis sic alcohol: deide sume oleū uehemētis stipticitatis: sic oleū mirtinuz: z pone in ipm paꝝ galbāi z dissolue: z pone i ipm pānū ꝓfectū: z ex eo fac vng^m: z si vis q; fortᵘ opet: addak paꝝ thuris z aristol. rotūde cōbuste: z istō est vng^m relatū ab antiqs.

¶ Ung^m nigrū aučte Aui. qō uocaf vngtīm tetrafarmacū i. de q̄tuor reb^9. ℞. litargiri. ℨ. j. aceti fortis. ℨ. ij. olei. ℨ. j decoquant oīa cū studio ne adurat & moueat: donec coagulet: & istō vng^m positū est ab Auic. in. 5°. Sed si vis ut adhuc fortē faciat nasci: tē pone de thutia. oppopo. aristologia aduſta. e. p. ut sit sicut pōdus medicinaꝝ q̄tuor:

¶ Ungtīm digestiuū & icarnatiuū. ℞. terbēt̄ine lote. ℨ. iij. mellis ro. colati. ℨ. ij. mirre. sarcoco. aū. ℨ. vj. farine ordei ℨ. j. vitelloꝝ ouoꝝ. ij. croci. ℨ. j. misceant oīa bñ cū spatula: ut bulliant aliquantulum cum igne lento.

¶ Ungtīm de cēturea icarnatiuū. ℞. cēturee mi. ℨ. j. aristol. rotūde. ℨ. ſ. uene tictoꝝ & lacce. aū. ℨ. ij. terbēt̄ine. ℨ. j olei masticis. ℨ. j. cere qō sufficit: fiat vnguentum.

¶ Ungtīm citrinū ꝙ solidatiuū in pueris. ℞. terbē. ℨ. ij. ceruse. ℨ. j. olei mirti. ℨ. ij. argē. vi. extincti. ℨ. ſ. cere qō sufficē fiat vngtīm i mortario fine igne pp argētū viuū ne saliat.

¶ Cerotū siue vng^m duruz de ceruſa. ℞. ceruſe & oli ro. ad placitū i triplo de oleo: & tādiu decoquant donec denigrescāt: & fac lentuz ignē: & cuz vngtīm incipit inuiscari: adde de sapone castrati ad tuum placitum: & fac cerotum.

¶ Cerotū de minio mirabilr ualet. ℞. minij. ℨ. j. oli ro. ℨ. ij. & tādiu bulliāt tātū cū lēto igne: ne minū i pſūdo cadē adurat: & fac ipm viscosum & durū ad formā ceroti.

¶ Puluis cicatriçatiuꝰ. ℞. pulueris ossiū crurū uaccaruz aduſtoꝝ. ℨ. j. pluueris alūi. aduſti. ℨ. ſ. pluueris alumis ꝙc

¶ Puluis rub. ℞. ruçie tictoꝝ: ossiū ⌊ carini. ℨ. ij. misce sil. uacce cōbuſtoruz. merdasengi. aū. ℨ. ij. thuris. aloes. ℨ. iij. sarcocolle. memite. aū. ℨ. j. fiat puluis.

¶ Puluis alꝰ rosorū. ℞. ceruſe. plūbi. balauſtie. aū. ℨ. vij. gallarū. seminis ro. aluminis. aū. puluis coralloꝝ. ℨ. j.

¶ Medicamē optimū ꝙ senib^9. ℞. ordeū cōbuſtū & puluerisa resine ficce & sauie & cū ceruſa plūbi. aū. ℨ. j. & fiat pluis

¶ Ung^m mirabile i oi cōplone. ℞. ⌊ q: ualet p:o senib^9. saponē albū. ℨ. j. pluueris endici. pluueris curcume. puluerisa sang. dra. puluerisa succi celidonie ꝙgelate. aū. ℨ. ſ. resine pini. ℨ. j. ſ. pluueris batiture eris. ℨ. ij. antimōij. ℨ. j. cere citrine & olei rosati q̄tū sufficit ad incorpandū: & adde modicum de visco quercino: ut fiat bona ꝙglutinatio.

¶ Sequitur capitulū de medicinis facientibus nasci carnem in vulneribus & ulceribus.

¶ De medicinis facientibus nasci carnem: & est expositio dictoꝝ superius capitulo. 4°. Caꝑ. XI.

¶ Am dixi ꝓpetatē medicinaꝝ faciētiū nasci carnem: & quō opz ut sint in cōplonib^9 suis. ⌊ Hoc āt caplm est expositiuū illi^9 qō dixi supꝰ de medicis gñantib^9 carnē: ptinuādo dcā Aui. & dicēdo magis i spāli. ¶ Medicie gdē faciētes nasci carnē: admistrent cū mūdificatiuis si fuerit loc^9: & si in pfūdo vulneris erit os discooptū: tūc mūdifica illō os raspādo illō: & exicca ipm fortiter cū çegi. Nā lenitas siue hūiditas exnea ossis ꝓhibet natiuitatē carnis supꝰ & cū exiccat & raspat cū raspatorio ē illō supꝰ qō fit mā ex qua gñat bona caro. ¶ Medicia igit gñatiua carnis exiccat in ꝓ^o gdu: & paz plus aliqñ ꝯ cōplonē mēbri cui applicat: q: medicia fac nasci carnez in vnō corpe: & in alio nō. ⌊ Est: ga in vno est diminuta exiccatio in alio tēpata pp diūsas cōplones aut regiōes. Oē gdē exiccatiuū cui^9 ficcitas est mio: ficcitate corpis nō fac nasci carnē i aliq^9 corpib^9: donec puāseat eq̄litatē in ficcitate ꝙueniēti & debita. Nā ꝙtigit q exiccatio dz eē in respectu ad ulcus ad cōplonē corpis. Exēpli gra. Aliqñ vuln^9 est hūidū & corp^9 fic. & sic eōrtio: & qñq; sūt ambo hūida & qñq; fic. In ꝑ^a dispōne qñ corp^9 est hūidū & ulc^9 ficcū. sit sic olibanuz & faria fabarū & faria ordei: & maxie ꝙueniūt in cōplone senū. In 2^a dispōne qñ cōplo erit ficca & vuln^9 hūidū: tē nečie sūt medicie uehemēti^9 exiccatiue cū mēsura & opatōe. ut aristologia. radix oppopo. & dragagātū. & vitriolū aduſtū. In duab^9 āt aliis dispōnib^9. ſ. qñ ambo sūt hūida aī qñ ambo sūt sic. admistra sicut sūt medicie medie: sic yreos & farina lupinoꝝ. Senes āt ut tāgit Aui. egēt medicis: in qb^9 est calitas mato: & attractio fortior sicut pirthus. faria ordei. faria fabarū. farina orobi. radix lilij. aristol. climia. oppoponacū. ℨ. Si videbis te nihil ꝓficē cū vno vngtō: tūc declia ad aliō vng^m: q: in vna medicina repiri pōt ꝙuenīētia & discōuenīētia: & pp hō cōcedit fieri admixtio pluz medicinaꝝ ad iuicē ꝙsiderādo: q: vna supplet vtutē alteri^9. Jgit dico q a me oñsuz est: q oib^9 vulnerib^9 deficcatiua ꝙuenīūt: hz tñ si sūt ꝙcaua min^9 q̄z i alijs vulnerib^9: deficcatiua sūt apponēda. neče tñ est ea eē mūdificatiua. Eis vō que solū opz solidari mītū deficcatiua nisi mūdificatiōis & paz stipticitatis hūtia ꝙuenīūt: que aūt sunt cicatriçāda stipticis & deficcatiuis opus habent.

¶ Ung^m factēs nasci carnē & digestiuū. ℞. terbēt̄ie bñ lote cū vino. ℨ. ij. & vitella ouī nūo. ij. mell. ℨ. ij. thuris. ℨ. j. fiat

¶ Aliō vng^m ꝓ pauprib^9: qō cito pōt fieri. ℞. ter ⌊ mixtio. bēt̄ie. ℨ. j. & misce cū vno vitello ouī sine igne: & si tu vis potes abluē terbēt̄inā: & erit bonū i pueris ipam abluē.

¶ Aliud vngtīm gñatiuū carnis. ℞. terbēt̄ine. ℨ. ij. vnum vitellum ouī. mellis ro. ℨ. ij. farine milij & thuris & sang. draconis. aū. ℨ. j. misce: & fiat vnguentum extensibile.

¶ Aliō vngtīm digestiuū & gñatiuū carnis. ℞. resine pini. & terbēt̄ine. aū. ℨ. ij. ponātur ad ignē & liquefiāt & colent per petiā: & postea addaf de terra alba & oleo ro. qō sufficit. & fiat vngtīm: & postea addaf puluis thuris. sandarace. sarcocolle. yreos. ℨ. ij. & optime incorpent insil cū spatula: postea malaxent cū vino montano pluries.

¶ Ung^m gñatiuū carnis: ubi eēt mala cōplo cala. ℞. ceruse lote. ℨ. iiij. litargiri. ℨ. j. oli violati ro. aū. ℨ. j. cere. q. s. fiat vngtīm: & in fine addaf vnū albumē ouī recētis.

¶ Puluis gñatiuus carnis: ubi possit puluis remoueri oī die: & hoc in vulneribus. ℞. radicē herbe que uocaf falconerta: alr uocaf herba vngarica: & assimilaf maluauisco & floribus & folijs & in radice: & exiccet radix in furno: & fiat pluis: q: nulla res est magis mirabilis in gñando carnē: & est cala & sic. in scdo gradu: & multū ualet in tybijs.

¶ Puluis de sanguine dra. de mirra. de aloe. de sandaraca. de thure. de litargiro. de hermodactilis. de aristologia. de sarcocolla. de corallis rubeis & ossē cōbuſto. & antimonio. & flore eris. & thutia. & de alijs.

¶ Ung^m gñatiuū carnis i senib^9. ℞. picis nauallis. ℨ. ij. de purate a sordib^9 terbēt̄ie & resine pini. ℨ. ſ. pluueris floris eris. ℨ. ij. litargiri. ℨ. ij. oli cois & cere qō. s. fiat vngtīm.

¶ Aliud vng^m incarnatiuū: & uocaf vngtīm ceraseos facies nasci carnē in vulneribus: & mūdificat & icarnat vulnera. ℞. aristol. rotūde. radicū yreos. sang. dra. armoniaci. sarcocolle. aū. ℨ. ſ. litargiri triti & pluerişati. ℨ. v. & decoque litargirū cū lō. j. oli usq; q liq̄fiat: & ꝓfice cū alijs.

¶ Aliō vng^m mirabile opti^m ad vulnera putrida: & gñat in eis carnē & sigillat & ꝓhibet putrefactionez. ℞. mirre aloes sarcocolle. aū. p. j. mellis dispūati duplus ꝙ pōderis oiuz vini boni albi. q. s. fiat vng^m: decoquaf cū facilitate usq; dū hēat spissitudinē: & qñq; addit i medicamīe vitriolū. p. ſ. & ꝓpe qñ itēdim^9 ꝙsumē carnē supaddita i vul/

¶ Sequit de vulnerib^9 in capite absq; lesione ⌊ nerib^9. ossis cū vulnere & cuz ꝙtusione. Caꝑ. XII.

¶ Ontingit aūt multiplr caput ab re obuiante aut re obulata vulnerari uel ꝙtundi simul & semel: aut in loco coopto a capillis: aut in loco discoopto absq; lesione ossis. Si aūt tale vulnus erit simplex: vnica erit itētio curatiua. ſ. ꝙtūctio ptiū solutarū: & hoc cū sutura siue ligatura incarnatiua si vulnus fuerit iuētū in loco discoopto a capillis. Si aūt fuerit vulnus in loco coopto timēdum est valde: ne vulnus sit petius sua apparētia: q: si lesio trāsiret almocati huic caplo nō solus modus curādi ptinet: sed ad caplm de fracturis ossiū & algebra. ¶ Medicie aūt incarnatiue debēt eē exiccatiue ut supꝰ in regulis puluriçate desup ea cū medicia tali in capite icarnatiua cui^9

talis puluerisꝫ.aloes mirre olibani sang.dra.aā.ʒ.ij. Si tale vulnus fuerit cū effusiōe sanguis:tūc cura fluxum sanguis ipm restringēdo cū albu.ouī ⁊ puluerib⁹ ꝯstrictiuis ⁊ faldellis stupe madefactis in vino stiptico: ⁊ exp̄ssis tñ bñ:⁊ postea madefactis in albu.ouī cuz puerib⁹ bñ ꝯquassatis ⁊ abrasis capillis cuz fortic⁹ ab ipso vulnē. Restricto sanguine curet vulnus sicut curant alia vulnera simplicia. Dixit nāq; Ari. ēt de ptib⁹ aialiū q̄ cerebrū gallinaz assatarū q̄ztū est pone a sua ꝓpetate ⁊ quenientia ꝯfortat cerebrum ⁊ retinet fluxū sanguinis. ℳaxime q̄dē ad exiccādū vulnus:⁊ ad retinēdū fluxū sang.dr̄ eē fermētū exiccatū:⁊ sup̄ vuln⁹ puluerizatū per se solū. Si āt vuln⁹ fuerit associatū ꝯtusione:tūc ꝓcede in h̄ casu maturādo ⁊ digerēdo apa:ꝫ ꝓo sua curatiōe ꝓcede cū empl̄o facto de farina ordei.⁊ cū calamento.⁊ maiorana.folijs lauri.florum camomille:⁊ florum assari.⁊ sticados arabi.⁊ origani.

¶ Curatio vulnerū capitis usq; ad almocati. Almocat⁹ est pānniculus cooptēs os.ꝫ.olei ro.sic cali ⁊ ifunde in vulnere ꝓo aliq⁹ oleb⁹:⁊ circūcirca vuln⁹ apponēdo stuel los madefactos in ol'o ro.⁊ supra pone hoc tale vng^m.ꝫ. resine pini bñ pure.ʒ.ij.puluerisꝫ thuris ⁊ gūmi elemi ⁊ uernicis.aā.ʒ.ij.olei ro.⁊ cere qd̄ sufficit:fiat vnguentuz ad formam vnguenti citrini:⁊ postea ablue ipsum cum vino montano quando erit quasi frigidum.

¶ Empl̄z ꝯfortatiuū cerebri qd̄ multū ꝙuenit in h̄ casu'capitis.ꝫ.farine ordei.calamēti.origani.aā.ℳ.j.floz camomille assari.maiorane.folij sticados arabici.folioruz lauri.aā.ℳ.j.ʒ.olei ro.⁊ camomillini.aā.ʒ.ij.fiat emplastrū cum sufficiēti aqua ad coquēdū ipm:⁊ istud emplastrū maxime valet'ubi erit vulnus cum ꝯtusione:⁊ ēt si fuerit vulnus cum fractura cranei.

¶ Aliud remediū ualde ꝙuentēs in capite qñ erit vuln⁹ cū ꝯtusione.ꝫ.mel ro.colatū ⁊ p̄jce in vulnē.q; absterget sanē ⁊ ꝯpuabit ne caro ulteri⁹ putrefiat:q̄uis sit cōtusa.

¶ Incipit tractatus scōs de casu ⁊ offensione:⁊ de cōtusione:⁊ attritione:⁊ excoriatione:⁊ punctura:⁊ fluxu sāguinis:⁊ p̄mo de ꝯtusione ⁊ attritione. Cap̄.XIII.

Ispositiones egritudinales que accidē pñt lūcture Aui.testāte in cap⁹ p̄⁹ de dislocatione dicunt eē q̄tuor.qd̄ cadit hic scire i cap⁹ de casu ⁊ offensione:⁊ de ꝯtusione ⁊ attritione. Prima q̄dē dr̄ dislocatio.2ª ꝯtorsio.3ª agamē.4ª elōgatio. Dislocatio est qñ vnum os separat ab alio per ꝯtiguitatē iuncture sepatione integra. Et dr̄ dislocatio qñ os erit ex suū situm locatū. Cōtorsio est qñ nō est separatio integra a lūctura sua nō cōpleta neq; apparēte manifesta. Agamē vo est imperceptibilis dislocatio cum extentione ligamēti iuncture. Elōgatio est quādo iunctuz addit supra longitudinē nālem:que fit ab humiditatib⁹ viscosis:maxime factētibus lubricare iuncturas:sed hec retardamus:qñ hec spectant ad capl'm de dislocatione:q; hic intēdimus loqui de ꝯtusione ⁊ attritione.

Contusio est solo ꝯtinuitatis plurīū ptiū nūo in lacerto musculus ⁊ peticulus idem cōposit⁹ est ex carne grossus in medio ut fusus:⁊ i extremitatib⁹ subtilis ut cauda lacerti:⁊ pp h̄ dr̄ lacert⁹:q; in formā lacerte:⁊ est cōposit⁹ ex carne neruo ⁊ ligamēto:⁊ ab ipsis lacertis oriunt chorde ad dandū motū. Nerui aūt oriunt a cerebro mediāte nucha ad dandū sensum. Cuz aūt acciderit q; lacert⁹ ꝯtundat:sepe effundit ad ipm sāguis plurim⁹ ex q̄ fit apa:qd̄ raro ꝯtingit:q; nō putrefiat:q; nō exalat per poros qui sunt ꝯstricti ꝯstrictione rei ꝯtundētis exteri⁹ ex pte sanguis apati iteri⁹:qui si nō resoluat'ducit mēbrū ad putrefactionē. Et nō soluz fit apa pp ꝯtusionē ⁊ attritionē carnis ⁊ lacerti tm̄:sed etiā pp cōtusionē ⁊ rupturā uenarū:tā magnarū q̄z circūstātiuz illi loco:⁊ excoriatio que sequit ex ꝯtusione:aut ex casu uel offensione si nō ꝓparet ad curandum:accidit cancrena ⁊ mortificatio illi pelli excoriate:sed in attritione viloruz ꝓcede quantum potes ad sanandum dolorem.

Omnis nāq; attritio est ꝯtusio:⁊ nō ois ꝯtusio attritio est:cuius curationē tangit Gal.dicēdo nō solū in plenitudie corpis:sed ēt in tēperato exīte purgato ꝯfert flōmia pp magnitudinē morbi. Et alibi Aui.in cap⁹ de formica. Cuz nō incipis cuz eūone humoris ꝑm q; opz:imo medicaris ulcus.s.fieri cum eo qd̄ sanat:redit ex alio loco cū nocumēto puo. Et in cap⁹ huⁱ⁹ mäe dicit Aui. Nō repit in plurib⁹ harū dispōnū in hoc accidēti excusatio a flōmia:imo opifices artis ꝓparāt ad illud.s.flōmiā q̄uis sit mundū. Flōmia fit rōne triū modoz in corpe humano:aut rōne cacochimie uel plectorie:aut rōne minuēdi mām peccantē:in quāto ul'in q̄li: aut rōne diuīsiōis:qd̄ intelligi dz in h̄ casu:ne sāguis bone q̄litatis ⁊ quātitatis cuz puenerit ad locū ꝯtusuz plus q̄z debitū ⁊ nō ꝓo debitis opatiōib⁹:⁊ talis sanguis est appellādus malus. Facta flōmia festinet ad localia:sicut sunt empla ꝓhibētia fluxū mārū ad locū:⁊ talis ꝓhibitio est'cuz ifrigidatione ⁊ stipticitate:qd̄ nō laudo in magna ꝯtusione. Cuz aūt tā sanguis fuerit in loco ꝯstrictus ⁊ soluis ꝯtinuū:⁊ times q; mēbrū putrefiat:necessarium est in tali curatiōe exhere sanguinē ut non putrefiat aliq̄ ꝓticula mēbri. Si ꝯo fuerit possibile ut talis sanguis pp raritatē porositatū resoluat cum embrocis aquarū calidarū:⁊ cum vnguētis ⁊ empl̄is fiat. Et medicine carminātes sanguinē mortuū:olea resolutiua ⁊ resoluētia lassitudinē in carnē lesam seu lassam siue ꝯtusam:sunt oleū camomellinū ⁊ anetinū:⁊ de cimino:⁊ de croco:⁊ bdellium:⁊ crocū:⁊ ciminū decoctū:⁊ aqua ad locū embrocatum. ¶ G. qñ mēbra in quib⁹ calida apata sunt cataplasmāda sunt calidis ⁊ humidis.hoc tñ nō fit ꝑm primā intētionē:sed ut alleuient dolorē ab eis ⁊ eius mitigēt accidentia. Item G. dicit q; aliq̄n cohibet nos flobothomia plenitudie corporis nō apparēte. Uerbi gratia. Si morbus est fortissimus ⁊ molestissimus:⁊ virtus infirmi fit fortis:non dubites de flobothomia.

¶ Empl'm carminās sanguinē mortuū'qñ nō erit bñ ꝓfundat⁹.ꝫ.malue absinthij.aā.ℳ.ij.in aqua decoctionis farine ordei ⁊ seminis lini.⁊ fenugreci.⁊ floz camomille.furfuris.aā.ℳ.j.sulfuris.ʒ.ij.⁊ coque oia cuz decoctione malue ⁊ absinthij:⁊ supra locum appone.

¶ Empl'm mirabile carminās sanguinem mortuum.ꝫ. cere.ʒ.ij.⁊ misce cum aqua calida:⁊ cum dicta aqua misce parum mellis ⁊ farine ordei:⁊ coque usq; ad spissitudinem:deinde adde paruz puluerisꝫ arsenici:⁊ istud emplastrum mirabiliter resoluit.

¶ Aliud qñ sanguis non erit ualde ꝓfundatus.ꝫ.floruz camomille.melilloti.aā.ℳ.j.puluis carnium dauci fenniculi.spice nardi.aā.ʒ.j.olei anetini ⁊ camomellini.aā ʒ.ij.farine ordei.ℳ.ʒ.mellis.ʒ.j.syrupi acetosi.ʒ.ʒ. misce ⁊ fiat emplastrum.

¶ Empl'm ad resoluēduz sanguinē mortuū optimū.ꝫ.cere.ʒ.ij.terbētine.resine pini.aā.ʒ.vj.olei ro.⁊ camomellini.aā.ʒ.viij.farine fenugreci.thuris.mirre.ciminī.calamenti.origani.se.ruthe.aā.ʒ.ʒ.⁊ fac vngtū ⁊ colek:⁊ cuz infrigidatū fuerit:addant puluer⁹ sup̄dicti:⁊ cum spatula bñ incorporent ad inuicē:⁊ cum isto vnguēto totus locus lesus vngat semp ante comestionem.

¶ Ungtū mirabile dictū martiatū optimū ⁊ mirabile ad carminādū sanguinē mortuū.ꝫ.cere albe.lb̄.ʒ.olei lb̄. iij.ruthe.ʒ.ij.ʒ. tamarisci.ʒ.iij.salute.rorismari.foliorum lauri.sauine balsamite.ʒ.iij.ij.calamēti.spodij. arthemisie.enule.betonice.brance ursine.spargule.pimpinelle.agrimonie.absinthij.herbe pareleos.herbe sancte ℳarie.cimaruz sambuci.herbe grassule.millefolij. sempuiue.camedrij.cētauree.fragule.gnque folij herbe cetrach.aā.ʒ.ij.eutisci.radicis ciminī.aā.ʒ.ʒ.mirre.ʒ.iij

fenugreci.ʒ.ſ.ɾ.ʒ.ij.butyri.ʒ.ſ.ʒ.j.urtice.violaꝝ.papa/ueris rub.mẽthe ſaracenice ɾ alie mẽthe.lapatij. politri ci.cardũcelli.matris ſiue gariofilate.meluſa. lingue cer/uine.criſpule cãphorate.ſtoracis.medulle ceruine.añ.ʒ. ij.olei nardini.ʒ.j.herbe colligank in medio mẽſis ⁊ vna die oẽs uel duob⁹: ſi põt eẽ ab hora tertia uſq; ad meridiẽ ꝓfice ſic. herbas tritas in odorifero vino ſeptez dieb⁹. Octauo vo die ad lẽtũ ignẽ ponank:ɾ cũ vinũ ali quãtulũ cepit ꝓſumi ɾ iſpiſſari:addak p̃dictũ oleũ ɾ bul/liãt donec herbe incipiãt diminui:deide ſtudioſe colen/tur ɾ plectis herbis ponank:ɾ cũ cepint bullire:pone ſto racẽ:ɾ cũ modicũ bullierint:pone butyrũ ɾ aſſũgiã alicꝫ tulũ ꝓuſam.ɾ oleũ nardinũ.maſticinũ.ɾ olibanũ:appo nas poſtea ceram:ɾ cum cera liquefacta fuerit ſemp cuz ſpatula agitando:ab igne depone:ɾ cum coagulatũ fue/rit in uaſe reſeruetur.

Cum aũt hec ſit vna diſgreſſio ab obp̃uãdo ordi nẽ Aui.opz ut aliqd de magna ꝓtuſio ne declarem⁹:ut ipſemet Aui.teſtaf ibi.q; ſi nõ fuerit ita ſz fuerint ſokones multe ɾ pfũde ɾ lõginque ab eo qõ ap paret:nõ eẽt excuſatio a ſcarpellatione ꝓfunda:ɾ remo ueak qõ eſt remouẽdũ:ꝓcedẽdo ſicut ſit in aꝑatib⁹ ɾ ul/cerib⁹ malis tactis in capko de p:una ɾ cãcrena:ɾ alijs cũ uẽtoſis ɾ ſcarpellatiõib⁹ in plurib⁹ locis:ſi mã erit multa ſed feſtinare ad apiẽdũ ſi accidat ſanies:erit magis etiaz cũ flõmo q̃z cũ medicina cauſtica cũ fiat ueloci⁹:ſed ſepe reſoluunt medicine apitiue abſq; q mã ſanieſ:ɾ hoc q̃ caliditas nãlis adiuuat:ɾ port repiank apti. Sz in ſũma ualẽt oẽs medicine:que dicenk in capko de caſu ɾ offen/ſione. Si aũt accñtia fuerit ligatura:fac ligaturã defenſi/uã materierũ cũ aſtellis.ſi oſſa ſint fracta:ɾ ſine aſtellis ɾ plũaceolis:ſi nõ ſũt fracta oſſa:ligatura vo hẽat inceptio nẽ in pte iferiori ſtrictã:gradatim relaxãdo uſq; ad locũ ꝓtuſuz:ɾ ultra ꝓcedẽdo ad ſuprora:magis ſtrigẽdo:faci/endo q faſcia cedat ſuꝑ mediã faſciã:ɾ ſit faſcia de pãno molli de lino:ɾ nõ nouo:q meli⁹ ligatura adherebit pti mẽbri:ɾ ſup carnem p̃mo ponak hoc tale empl̃m.

¶ Empl̃m qõ debet apponi in p̃n⁹ ꝓtuſionis cuiuſcũq; cõ ditiõis fuerit cũ fractura ſiue ſit cũ vulnẽ ɾ in quacunq; pte co:pis:ɾ cũ fluxu ſanguis.℞.albumia ouoꝝ ad q̃ti/tatẽ illã:que ſufficit ꝓ illo loco leſo. Exẽpli gr̃a. Duo al/bumia.olei ro.ʒ.ſ.pꝰis boli ar.ʒ.ij. ſanguis draco.ʒ.j. uolatilis molẽdini.ʒ.j.oia ꝙquaſſenk optime:deide fiãt faldelle madefacte in vino nigro p̃us exp̃ſſo:ɾ poſtea ti/gank in dicto empl̃o:ɾ actu caſas:ſi erit hyeme:appone: ut cliꝰ a calore nãli acuek:ɾ poſtea p̃m q ligatura illi lo/co erit q̃uenies:uel ligatura ꝓſeruatiua:uel ligatura de/fenſiua humoris:uel ligatura incarnatiua:uel ligatura ex preſſiua. Dic ſolum tangk de quarta defenſiua.

¶ Ung̃m ad reſoluẽdũ ſanguinẽ mozuũ.℞.ſanguinẽ co/lũbi vni⁹:ɾ cimini:ɾ camomille.añ.ʒ.j.farine fenugreci ʒ.ſ.ſpice nardi ɾ ſpice celtice.vini mõtani ſiue vini poẽ/tie.ſicut vinũ maluaticũ:ɾ fiat vng̃m cũ additiõe olꝰ ane tini ulꝰro.ɾ ſi tu vis potes facere empl̃m.

¶ Unũ aũt mirabile ſimpꝫ vidi in ꝓtritiõe ɾ ꝓtuſione:ſiue magna:ſiue pua.℞.calamñti remoti a fuſtib⁹:ɾ decoque in vino optio ɾ appone loco patiẽti:q̃ mirabiliꝫ remo/uebit ſanguinẽ ɾ dolorẽ in lacerto uel muſculo ꝓſtrictũ.

¶ Sequik de caſu ɾ offenſione:qõ capl̃m incipit. Caſus ɾ offenſio ledunt. Cap̃.XIIII.

Caſus ɾ offenſio differt a ꝓtuſione ɾ attri tione:nõ ſolũ vbo ſed ſignificato. Cõtuſio eſt ſoko coiter ſũpta in carne ɾ alijs ad exɾ:ɾ attritio in muſculo ad exɾ. Caſus vo ɾ offenſio ſunt attritiões ɾ offenſiões plurũ ptiũ nũo ad ĩtra co:p⁹ non viſibiliꝫ bñ ad oculũ apparẽtes:ſed utpl̃m per ſigna ɾ iu/dicia extimatiua. Caſus aũt di a cado dis. q: hõ ſepe de alto cadit:ɾ ex tali caſu mẽbra iteriora ledunk. Offenſio aũt di ab offendo dis.q: hõ ſtans ſepe pacifice a re pie/cta ab aliquo offendik:ɾ per h̃ caſus ɾ offenſio differũt a ꝓtuſione ɾ attritione q̃tũ ex pte ĩtrinſeca ɾ extrinſeca. Caſus aũt ɾ offenſio ſunt ualde timoroſa pp occultas ſo lutiões in co:pe accidẽtes in viſceribꝰ ɾ in pãniculis ſuis ɾ in neruis eoꝝ ɾ in uenis:tã in magnis q̃z in puis ꝓtis in mẽbris nobilib⁹:ɾ eſt iteruz timor magnus pp ue/hemẽtiã doloris attrahẽtis de mã ad locuz. Co:pus g̃ue magis ledik q̃z co:pus qõ eſt leue:ſi cadũt ambo pariter de alto. Puerile aũt co:pus magis ledik q̃z co:pus duꝝ: ɾ qõ eſt graue. Si ambo pariter fuerint offenſi: utputa cũ bacculo uel lapide uel ferro ɾ ſilib⁹. Iterũ glandu le in caſu ɾ offenſione ad ĩtra per reſokonẽ ptiũ ſtutilium remanẽtib⁹ ptib⁹ groſſis:p̃t gñari ɾ curari:cui⁹ curatio hita eſt ſuꝑ. Nocumẽta ſequunk ex iciſione lacerto:ɾ co:de ɾ ſtõco i tãtũ q retinek uria ɾ egeſtio:ɾ aliq̃ egre dik inuolũtaria:ɾ q̃q; accidit uomit⁹ ſanguis ɾ fluxꝰ ſan guinis nariuz:q ſigt uenã ruptã in ſtõco aut in epate:aut in ſplene:aut in capite. Et q̃q; accidit fluxus uentris:ɾ ſtrictura anhelit⁹:ɾ abſciſſio uocis:ɾ ꝓculdubio app:opi quat morti. Sed q̃ abſcindik p̃mo:ɾ inclinat caput ſine potẽtia eleuãdi:ɾ ſudat frons et⁹:ut ait Aui.tunc morik ſtatim. Et hoc ſi ſudo:erit fridus ſiue dyaforeticus: ſed ſi accidat ex pcuſſiõe:aut ꝟberatione:aut ex pũctiõe uo/mitus ſanguis in hora illa in qua fuerũt pũctiones ɾ uer berationes ɾ fluxus uẽtris:ɾ ſi euomuerit ſanguinẽ mix tum cũ cibis:eſt ſignũ manifeſtũ mo:tis ꝓpinque: ſed ſi adhuc apparuerit aliqd aꝑa:ɾ poſtea occultatuz fuerit ɾ quieſcat ſine aliq̃ accñte per ſpatiũ tpis ɾ poſt illud tp̃us euomat ſanẽ morik ſtatim:ɾ ille qui cadit ſup tunicã ul ſup faciẽ ɾ currat ex eo ſanguis plimus ad locuz leſum: tũc neciuz eſt ut apoſtemek ɾ moriak. Illi vo q cadit ſup caput ɾ amittat uocẽ.ɾ viuat uſq; ad tertiũ diẽ:neq; addi tur neq; minuik de ſalute aut de mo:te eius uſq; ad ſepti mũ diẽ expectãdo criſim cũ ſit mo:b⁹ ſupuacuus:ɾ nullo mõ moleſtek cũ medicis ſolutiuis añ illud tp̃us niſi fue rit cibalis ɾ refocillatiua ꝟtutis.localia vo ɾ diuerſiones p̃m iudiciũ optimi medici fieri p̃t. Nã cum locus fact⁹ ex caſu ɾ offenſione nõ rubet eſt ſignũ q nerui patiunk: cum ſint mẽbra exanguia ɾ apta pati dolorem.

¶ Sequitur de cura caſus ɾ offenſionis quod incipit. Si non fuerit fractura.

Curatio aũt talis ſi fuerit ſine fractura ɾ diſloca/tione ex fluxu ſanguis:q: illa ſunt remit tẽda in capko de algebra ɾ fluxu ſanguis. Primo opz q ſuccurras mẽbro maculato per caſum ɾ offenſionez talr ut ꝓſtringat ɾ ꝙglutinet ip̃m ne ſanguis ꝓcurrat ad locũ diuertẽdo. Primo ſi etas ɾ virtus ꝓſentiant cũ flõmia ɾ uẽtoſis ɾ ligaturis ad ꝓrium attrahẽdo in extremitatib⁹. Et medicine que debẽt in caſu ɾ offenſione tam exɾ cor/pus q̃z intra exhiberi ſub quadruplici intẽtione concur/runt. Prima eſt ingroſſando ſanguinẽ cũ vino granato/rum ɾ ſimiliũ ad intra:ita q ſit cibus ɾ medicina:ɾ ſupra locũ albumina ouoꝝ cuz oleo roſato ꝙquaſſatoꝝ cũ pul/uerib⁹ ꝓſtrictiuis. Scõa intẽtio cuz medicinis ꝙglutina/tiuis tam ad intra q̃z ad exɾ:ut ſunt ſarcocolla ɾ radix fer/le cõferle ſiue ꝓſolide. Tertia intẽtio ꝓcedak cum medi/cinis reſolutiuis:ut ſunt altetera:ſunt ſpẽs aromatice:hẽ ſunt muſcus ɾ xiloaloes.ɾ gallia muſcata.ɾ calamus aro maticus.ɾ ſpica nardi.ɾ ualet intus ɾ exɾ. Quarta intẽtio p:oceda k cum medicina maturatiua ɾ reſolutiua:ut ſunt altea.ius o:dei.ɾ ptiſana.ɾ cãdarufium.ɾ fenum grecũ. ɾ ſemen lini.ɾ caules decocti.ɾ ius cicerum rubeoruz.ɾ farfolorum excoriatorum.

¶ Empl̃m ſtrictiuum qõ ꝙuenit in ꝓncipio phibendo mãm humoralẽ:ne puentat ad locum.℞.albumia ouo/rum ꝙquaſſatoꝝ nũo qõ ſufficit.puluerie boli armeni.ɾ ſanguis draconis.ɾ uolatilis molẽdini.ɾ miſce p:o dua/bus viſitationib⁹:ɾ fac ſaldellas madefactas in vino ni/gro:ɾ poſtea bñ exp̃ſſas ɾ madefactas in dicto empl̃o:ɾ

si tibi videk addē potes de oleo ro. aut camomellino: aut ruthe: z hoc est medicamē qđ dz fieri ad exᵉ: donec nō curat amplⁱᵒ de humore. ¶ Itē foca siue cirsa quaz mulieres bñ cogscūt: ualet maxime in facie z in p̄nᵒ ꝓuisiōis.

¶ Emplz aliō ad idē. ℞. calamēti. succū maiorane. z fenicu li. z folioz absinthij. z violaz. z rosaz ad libitū. z olⁱ ro. ℥ j. z fiat omⁱᵒ: z addak in fine decoctiōis. ℈. j. croci. z bñ ad inuicem misce.

¶ Aliō vngᵐ ꝓglutinatiuū siue opplatiuū in augmto. ℞. succi prunoz siue acatie. aloes. boli arment. sozdities uasorū apū. sumac. z alumis. i. faxtoli. z gipsum. z calx ambo extincta. z rinci. aā. oia sic ꝑtrita: z cū debita q̄ntitate optimi vini fiat emplᵐ: z si vis addē de oⁱo ro. uel masticino cū sufficiēti cera: fiat vnguētum molle: z supra locuz vnge.

¶ Aliud vngᵐ ꝓglutinatiuū: qđ ꝓuenit rōne tertie itētiōis. ꝓsolidare z incarnare. ℞. masticis. sarcocolle. thuris. sandarace. i. vnicis. sang. dra. mumie. alumis tament. aā. ℥ j. fiat puluis: z apponak i casu z offensiōe ubi erit vulnᵒ: z qñ opz fieri ꝓglutiatio siue ꝓsolidatio: z si vis potes addē istis pulueribᵒ de oⁱo masticino z cera: fiat vngᵐ z utere.

¶ Embzocatio ad euaporādū māz in mēbro intrinseco ꝑm q̄rtā itētionē: que est in medicis euaporantibᵒ. ℞. folioz ciprⁱ. z folioz sambaci. i. ꝓsumi: z est arbustᵒ faciens florē albū ad formā violaz albaz: z in maxima copia abundat Alexandria: in qua saraceni colūt mahumet pro suo deo: z folioz albetil. i. folioz tamariscⁱ: z est arboz portata de ultramarinis terris: z sicr si ponak lac acetosuz: z cū sufficiēti decoctione supdictarum reruz fiat embzoca: q: mirabiliter euaporabit mām contentam in porositatibᵒ z hoc quando fuerit sine vulnere.

¶ Aliō remedīū mirabile: qđ oēs Paduane mulieres rustice serūt bñs q̄tuoz itētiones assignatas. ℞. aloē siue loco ipsiᵒ herbā uocatā ꝓferlā. i. ꝓsolidā: z optie pista: z supra locū patientē appone. Et qñq; bulliūt in oleo: z qñq; faciūt torellos: z dant vnū q̄libet die ad comedēdū.

¶ Itez de dicto oleo in quo decocta fuerit predicta herba vngunt locū z cum stupa caneue: q: est calida z in ea frigida inuoluunt dictum infirmum.

¶ Unguᵐ mirabile in casu z offensiōe in q̄libet itētione applicabili ꝑm estimationē medici. ℞. brionie. lb. j. radicis ficidis. i. cucumeris asinini. lb. ℥. sglle. ℥. iij. ꝓreos. ℥. iij radic. filie. ℥ j. radic. ebuli. tribuli marini. aā. ℥ j. oēs radices ter uk q̄ter abluas bñ. z postea in mortario terreo terank: z in duabᵒ olei lenti ponank per duos dies. tertia die sup ignē ponank: z tādiu bulliāt donec radices incipiant diminui. postea ponank in sacco z exprimank z colenk: z cum colatū fuerit iterum sup ignē ponanᵏ: z cum bullire incepint: ponank cere. ℥. vij. ℥. liquefacta cera ab igne deponak: z cum infrigidatum fuerit: collige: z usui reserua. ¶ Nota qꝫ si supradicte radices dimittantur in oleo per. x. dies: fortius esset z magis ualeret.

¶ Unguᵐ aliud mirabile uocatū aragon a Nicolao. ℞. roris marini maiorane. radic. yari. ꝑpilli. ruthe. radic. cucume. asinini. aā. ℳ. ij. folioz lauri. sauine. ℥. j. ℥. laureole. ℥. iij. nepte. lb. ℥. folioz cucu. asinini. ℥. iij. masticis olība. aā. ℥. ij. ℥. piretri. eufoꝛbij. aā. ℥. ℥. cinci. pipis. aā. ℥. ℥. olei muscellini. ℥. ij. oⁱ petrolei. ℥. ℥. adipis ursi. ℥. j. ℥ olei laurini. ℥. j. ℥. butyri. ℥. ij. oⁱ coīs. lb. j. cere. lb. ℥. z. j. ℥. Herbaruz radices oēs supradicte colligank de mēse Junij oēs herbe in vno die uel duobus fortiter in mortario trite: ponank in oⁱo per. vij. dies: z postea ponank sup ignē z coquank dōec destruank: postea per saccū fortiter colenk: z itez sup ignē ponank: z cū bullire icepit: addak oleū laurinū. butyrū. adeps ursi. z cera liq̄facta: addē petroleū masti. muscelli. z olibanū. ℥℥. pip. piretrum: tunc ab igne deponatur z decoquatur.

¶ Unguᵐ malasticū z calasticū dictum dyaltea a radice illa euisci di malasticū mollificatiuū: calasticū. i. resolutiuuz.

¶ Itē radicū euisci. lb. j. se. lini fenugr. aā. lb. ℥. sglle. ℥. iij. radices bñ abluank z terank cū se. lini z fenugreci z sglle postea in lb. vij. aq̄ ponank in sacco: z cū exprimē uolueris addak aliquantulū aq̄ feruentissime ad exctionē illiᵒ succi. De succo isto accipe lb. j. z mitte in duabᵒ libᵒ. oⁱ: z bulliat usq; ad succi cōsumptionē. Postea addak cere lb. ℥. z cū liq̄scā fuerit: addē terbētine z galbani. gūmi hedere. aā. ℥. j. ad ultimū ponak puluis resine. colophonie. aā. ℥ iij. z cum fuerit coctum ab igne deponaᵏ: z cum fuerit in frigidatum z ꝓglutinatum: diligenter colek z usui reseruetur: z in loco patienti extra vnge.

¶ Unguᵐ aliud mirabile casus z offensiōis. ℞. oleū camomellinū. oleū amigdalaz dulciū. olei sisaminⁱ. aā. ℥. j. cere q̄tū sufficit: fiat vnguīn molle: z vnge locum.

¶ Sequit de casu z offensione supra uentrem.

Jam diximus de cura casus ꝓtiōis supᵉ uētrē in libᵒ 3ᵒ. z i Fen. xvj. z in capᵒ ultio dicit Autic. ad quē recurre pro cōpletiori doctria: q: opz ut iterek modus opatiōis. Nā rectⁱᵒ in oībus illis est ut exhak sanguis si possibile est: z dek in potu: post illud thuris z sang. dra. z boli armeni z karabe. ℥. j. cū vino cocto. Et si fuerit sputᵒ sanguis: aut fluxus eiᵒ p anū aut uomitᵒ: ponak in ipo opij gna. iij. ozdei. cibᵒ aūt cibādi ifirmū in isto casu sit lenitiuus z ifridatiuus: sicut sunt olea atriplex siue crisolocāna z malua. Sz cū itēdis ꝓglutiare: fiat cibᵒ de arnoglossa q̄ est spēs plātagis: z de succis ifridatiuis cū pmixtione lenificatiuoꝛ: sic exᵖssio solatri arnoglosse. aut endiuie. aut aq̄ supdictarū aquarū cū cassiafistula. Et h̄ maxie ab Aui. expta sunt in hoc casu ℞. pfiliū tritū. p. j. lacce z karabe: qđ est gūmi: amborum medietas q̄rte ptis z croci. vij. ps. z potio eiᵒ fit. ℥. ij. cū aq̄ solatri. Itē ualent trocisci de karabellis karabe. x. rosa. v. acatie ablute. ℥. j. spice inde. vj. mellilot. p. x. mastic. iij. cozticū thuris. iij. boli armeni. vij. croci. vj. nucis cupssi vij. fiāt trocisci cū aqua plātagis: z hec remedia ꝓueniūt maxime qñ egritudo trāsiuit ꝓncipiū. Medicamia autē localia sunt istud emplᵐ. ℞. poma siluestria. x. decoquātur in vino cocto odorifero: z fiat optima eoruz contritio laudani. ℥. j. z rosaruz. ℥. ij. z spice nardi. z masticis. z eupatorij abluti. aā. ℥. ℥. ꝓficiak cuz aqua cipssi: z exᵖssa cū oleo de lilio z emplastretur cum eis.

¶ Unguᵐ alabastrū mirabile in ꝓtusiōe z attractiōe casu z offensiōe: z ēt in vulneratis z flagellatis z i toztura cū toz queak z silibᵒ. Et uocat unguᵐ alabastrū nardi. spica nardi ꝑciosi qđ romani a hierlm attulerunt tpe quo dñs nr Jesus chs fuit crucifixus. Probatū est in oibᵒ febribᵒ z rigoribᵒ z calculosis doloribᵒ lūboꝛ: petrā de uesica rūpit: renū dolorē aufert: z emigraneū dolorem amputat: matricibᵒ optie ꝓfert. Maria z Martha sorores Lazari hoc unguēto use fuerūt: cuiᵒ. ℞. sauine viridis. ℥. v. gallarū cipssi. ℥. lx v. roris marini viridis. saluie. hedē terranee viridis. millefolij. arthemisie. fenugreci. herbe bñdicte. se. lini oiuz. aā. ℥. vj. hec oia sic ꝑtrita in aque sextarios. xij sextariᵒ est pōdus auri. iij. ℥. aurus est q̄rta ps uncie: uncia sunt. viij. ℥. mitte z dimitte macerari usq; ad ℥ᵐ ostem: postea adde oⁱ sextaros. v. diligēter: tādiu coque donec ad oleū ꝓueniat remota aq̄. remoto vo ab igne z colato p saccū mūdū additis cere mūde. ℥. vij. colophonie. terbētine. galbani. gūmi hedē. picis hyspane. resine. olibāi masticis oiuz. aā. ℥. v. storacis. calamite. coçubzi. i. picis. storacis ligde spice nardi oiuz trium lb. j. balsami. ℥. iij. que terēda sunt tere: que liquida liquefiāt insimul mixtis oibus diu agitādo misce: deinde usui reserua.

¶ Segt de flagellatis z vberatis cura ipsiᵒ. Caꝑ. XV.

Vacuationes utiles cū diūsionibᵒ ꝑm utilitatē z ꝑm diuersitatē non obliuiscaris: q: in hoc tota pfectio cure pēdet. Hoc facto dixit sapiēs. i. G. Libᵒ vberati z flagellati z silis: fiat ex cicerib⁹ rubeis excoriatis: z fac qꝫ ius z sbstātia q̄si sit idez. i. qꝫ nō sint nimis spissa.

Et silr saxioli cū corticib⁹ suis ⁊ cū brodio suo est ex radicib⁹ optimis ad hoc ut ducat mām per viā urinalē cū sint diuretici. Et iterū ualet bolū armenū ⁊ reuponticuz cuz ʒʒ. ⁊ uel ꝑ ꝑm descriptionē. ℨ.j.ſ. supra locū vo omnes cō cordati sunt q calida resoluētia temperata sunt optima. ¶Pellis eius excoriata subito: ⁊ sic calida apponat membro: ⁊ si illa frigescit, ꝓcede cum aliis supposito aliqñ sal. ⁊ aliqñ nasturtio uel se. apij. uel ciminī. mirabiliter vidi egros in scda die sanos fieri. hoc etiā ꝓfirmante Auicē.

¶Item ualet mirabilr stercus bouis siue uacce. ¶Itē mirabilr ualet litargirū cum ceruſa ⁊ oleo ros. ⁊ cera facto ceroto. ¶Itē ualet epithima ex dragaganto ⁊ croco equali mēsura. ¶Item mirabilr ad remouēdū sanguinē mortuū siue uestigiū. ℞. arsenici. ℨ.ſ. lapidis qui reperit in pipe paruus trāsportat⁹ de ultra mare cū pipe. ℨ.ſ. butyri. ℨ.ij. misce ⁊ fiat vng^m: ⁊ supra locum vnge.

¶Ung^m q̄ usus fuit in ß casu. ℞. litargirū aureū uel argē. ℨ.j. ceruſe. ℨ.ſ. thutie. ℨ.ij. olei lilioz alb. ⁊ cere q̄ sufficiē: fiat vngtm: ⁊ supra locum line. ¶Item si sanguis erit in oculo sanguis calidus colūbi iuuenis reptus in fine alicui⁹ pēne de ala violēter ēcte in oculo ꝓjce: q mirabiliter remouet resoluēdo illum sanguinem exītem in cō iunctiua: ⁊ per totum oculum circūcirca.

¶Sequit de torsione siue egamē ⁊ q̄ maxime fit in mēbris officialib⁹ sicut anche ⁊ adiutorij. Caꝑ. XVI.

Cum aliqs tormētatus fuerit in tūctura ad iutorij: accidit torsio ⁊ egamē: ⁊ cum ista nō differāt nisi ꝑm magis ⁊ minus: ß vno ⁊ eodem capło de cura istoz declarabit. Dixit Auicē. q melioz curatio iuncturarū officialiū: per officialiū intelligunt humeri ⁊ anche. Dicit aliter alia littera officialiū intelligē: nō q alie iuncture nō habeāt officium: sed est quidā modus loquēdi ꝑm q nos dicimus spōdiles dorsi non ꝓtuādo: q nō sint alij spondiles in partib⁹ inferioribus a dorso. ¶Nuclei aūt dactiloz redacti ad formā pulueris cuz terbētina ad formā empli sunt optimi in dislocatione. Si aūt cōpletiorē doctrinā medicinarū intēdis habere: recurre ad ultimū capłm de fracturis ossiuz in fine huius quarte ℨen huius quarti libri.

¶Emplm siue cerotuz in ꝓfortādo tūctura ubi fit torsio ⁊ egamē. ℞. terbētine. ℨ.iij. boli ar. sanguis draco. farine ordei. aā. misce cuz p̄dicta terbētina: ⁊ ingrossēt intātuz q fiat ad formā ceroti aliqualr durū: ⁊ extende sup corio uel petia: ⁊ appone loco iuncturoso: ⁊ est optimum.

¶Aliō ad idē q̄ ualet ubi fuerit dislocatio aut torsio ꝓfirmādo tūctura aut egamē aut elōgatio. ℞. boli ar. ℨ.v. litargirī. ℨ.iij. ceruſe. ℨ.ij. sang. dra. ℨ.j. cētauree cōbuste. ℨ.ſ. dyaglonis al. ℨ.ij. olī ro. ⁊ cere al. paululū terbētie. q.ſ. fiat vng^m duz ⁊ sup corio loco appone: ⁊ si addes de sepo castrati spadrapū siue cerotū: optīe ualebit in tybijs.

¶Sequit de excoriatione que fit a subtularib⁹: aut a lapide: aut a pariete uel a silibus. Caꝑ. XVII.

Tait Aut. Excoriatio est corruptio ⁊ remotio pellis que accidit in supficie cutis per laboriosuz tactū. i. per fricationē laboriosam: sicut si fieret ex fricatione subtulariuz ꝓp longū iter uel ex fricatione lapidis uel ad parietem. ¶Hec talis excoriatio gīat aꝑa: si corpus inuenerit plenum: ⁊ aliqñ nō nascit ex ea aꝑa: si corpus fuerit mūdum: cutis est qñq tota excoriata ⁊ ablata a membro: ⁊ qñq nō ablata: sed pēdens: que oportet ut reducat ꝓ sua curatione sup partē excoriatā ⁊ inuiscari cum ligatura ꝓseruatiua: que tacta fuit supra in capło vulnez. ⁊ nullo mō incidat si habet adherentiā cum parte sana: ita q nutrimētū possit ptransire de vna parte ad aliā absq̄ corruptione medy: ⁊ ꝓpter hoc nō est possibile aliqd membruz totalr sepatuz ⁊ inciſuz ab alio seiūgi nec incarnari: q calor vitalis ueniēs ad mēbruz inuenit intercisas vias ⁊ sic nō pōt ptrāsire. Jn pelle aūt totalr abscissa ⁊ ablata ponat medicamē cicatriçatiuū absq̄ ligatura: si illud remanere possit ad hoc ut aer sit coadiuuās ad cicatrigandum: qñ aer in oi dispōne hēt exiccare corpa nfa. Duobus aūt modis accidit excoriatio cū diminutione pellis Una qdē est supficialis tantūmō in supficie mēbri. Alia est magis ꝓfunda cū diminutione utriusq̄ pellis. ſ. carnose ⁊ cartilaginose. Et de mirabilib⁹ in leui ⁊ supficiali pelle excoriata: ualet pulmo arietis sic calidus sup membrū excoriatū posit⁹. ⁊ silr ualet pānus lini adustus cum oleo ro. arsenicū quoq̄ rubeū q̄ dī realgar in pua q̄ntitate supra puluerigatū. ⁊ cucurbita adusta ad formā pluueris est maxime iuuamēti. acatia galle: ⁊ oē q̄ est stipticū lene. Ungtm factū de ceruſa: ⁊ est vng^m mirabile. Silr mirra ⁊ merdasengi. i. litargirū mixtū cū vino: ß sumac est exiccatiuū per excoriationē leuē, ꝓhibēdo aꝑa: ⁊ hoc in forma puluerie: embrocatio qñ accidit scissura cuz excoriatione sunt lentes ⁊ decoctio orobi: ⁊ aqua maris tepida: ⁊ emplatio cum stercore ficco bouis aut de tartaro ul litargiro. Si vo destructa fuerit ⁊ ablata tota cutis: ualde necessarium est, ꝓhibere aꝑa ꝑm duas regulas: ⁊ postea, ꝓcedendum cum his medicinis figillatiuis: ⁊ hic est maior labor recuperare carnem ⁊ pellez amissam q̄ de illa que est ablata in superficie.

¶Ungtm in excoriatōe leui. ℞. litargiri. ℨ.ſ. vini nigri ⁊ simul misce ⁊ fiat linimentum: ⁊ extende leuiter sup mēbrum excoriatum cum penna.

¶Ungtm aliud leue in excoriatione leui ubi amissa fuerit pellis. ℞. armoniacū ⁊ plumbū ustum ⁊ ceruſam. aā. cum albumine ouī cōquaſſati bñ: ⁊ misce oia infimul: ⁊ adde vnum modicum realgar si vis fortius.

¶Puluis optimus tā in oi excoriatione leui q̄ ꝓfunda. ℞. rasurā corij vnius corrigie de pte intrinseca: ⁊ appone supra mēbrum excoriatum: mirabiliter confert.

¶Puluis alius in excoriatione optimus. ℞. pilorum leporis minutim inciſoz donec reducantur ad formā minuti puluerīs ⁊ utere.

¶Segt de pūctura ⁊ de disruptiōe eiꝰ q̄ retinet i carne ex spinis ⁊ sagittis ⁊ fustis ⁊ silib⁹. Caꝑ. XVIII.

Punctura ⁊ disruptio vicine sunt ad hoc: q vnaqueq̄ earū est penetratio corpis dicti in corpe aialis. Differt aūt pūctura a disruptione: qñ pūctura fit a re acutissima nō rūpente vilos: sed ꝓforāte tm̄ os: aliqñ in supficie pellis: ⁊ aliqñ ꝓfunde in carne: que pūctura est leuis nocumēti: ⁊ rectificat per se ⁊ sine auxilio medicaminis: nisi accidat i corpe male cōplonato. Disruptio vo fit a re penetrāte cuz disruptiōe partiuz viloz: ⁊ hoc tā a re obtusa q̄ acuta. Jn oib⁹ aūt euitet aꝑa eius ⁊ dolor: ipsius si expedit: ⁊ ꝑm q est necesse: fac ⁊ ꝓcede ut dictū est in suis capłis ad sufficiētiā: sed illud q̄ est necesse hic in suo capło scire: est ut exhi debeat illud q̄ retinet in corpe dere pungēte uel disrūpēte. Exēpli gra. Si eēt spina piscis uel vitrū acutū: uel fusus: uel acus uel sagitta: ⁊ que sunt silia in corpore remanētia: q gīa sagittarū in sūma sunt 22. ⁊ si alia reperiant' sunt reducibilia ad ista: q opz q ille magister qui vult extrahē sagittā sit sciēs ante illō, species sagittaz: ⁊ que pñt fieri sagitte. ¶Prima qdez sagitta pōt esse facta ex solo ligno absq̄ ferro: ⁊ de oibus ostēdam per exēplū hic. ¶Scda pōt fieri ex sola arūdine siue cāna paludis sine ferro. ¶Tertia sagitta potest fieri taz ex ligno q̄ ex arundine addito ferro in extremitate. ¶Quarta sagitta pōt fieri quātū ad hastā: ex ligno ⁊ ex plūbo quantū ad caput. ¶Alia sagitta pōt fieri ex ligno q̄tū ad hastā: ⁊ ex cornu quātuz ad aliud caput. ¶Alia sagitta pōt fieri ex ligno quātū ad caput: ⁊ ex ossib⁹ quantum ad aliud caput. ¶Alia sagitta potest fieri ex lapide ut est frōda: aut fallera: aut bōbarda. ¶Alia sagitta q̄tū ad ferrū pōt hēre tres angulos aut q̄tuor. ¶Alia sagitta est que hēt linguā vnā: aut duas: aut tres uersas. ¶Alia

sagita est que hēt çugi: aut duos: aut tres uersos uersus lignū. ¶ Alia sagita est hñs çugi duos uel tres icidētes ad iteriora ut icidāt. ¶ Alie sunt hñtes çugi qui mouentur cū re sili turno: z dilatant cū extrahunt. ¶ Alie sagitte sunt q̄rū çugi sunt rotūdi magni z lōgi ad q̄titatē uni⁹ digiti: z dicit rocheta. ¶ Alie sagitte quedā sunt plane z lōge triāgulate acute ad pforādū. ¶ Alie sunt sagitte sup q̄s sunt ferra minuta in pfundo: z cuz exhit sagitta remanēt in pfundo vulneris: z sepe patiens ifistulatur. ¶ Alie sunt que hñt çugi suū firmuz z ferrum in hasta. ¶ Alie sunt que hñt çugi suū rotūdum: z hñt canulā ex qua egredit sagita seu hastula. ¶ Alie sunt que cū sunt in corpe aptunt: ut est corp⁹ colli. ¶ Alie sunt que cū exhunt remanet çugi in corpe: z sequit hastula. ¶ Alia sagitta q̄si uenenosa tincta ex napello z cepe. ¶ Sagitte exhi pñt ꝑm duos modos. ¶ Prim⁹ modus per extractionē. ¶ Ali⁹ modus per expulsionē. Sed primū est timēdū q̄n sagittā expellim⁹ ab alio latere: ne expellam⁹ pforādo uenā uel arteriā uel neruū iuxta positū. i. circa ptes orificij: q: sequeret magna emorragia sanguis: iō opz optime anothomiā oiuz mēbroꝝ intelligere: ne decipiaris tā in attrahēdo q̄z in expellēdo. ¶ Si ferrū sagitte fuerit occultū z fine hasta ad exhn̄ apparēs: tūc situa tali situatione mēbrū ut repies foramē vulneris: z tasta cū tasta ferrea usq; ad ferrū: z pfidera cui⁹ dispōnis sit illud ferrū: q: aliqñ neče est foramē vulneris ampliare: aut cū icisione: aut cū ruptorio: ut meli⁹ tale ferrū exhak. Si aūt ferrū hēret barbulas: sunt hoies qui ponūt pēnas seu cānulas ferreas in barbulis: ne caro exhak cuz illis barbulis. ¶ In sagittis aūt uenenosis: opz ut cōcauek caro circūcirca fcā exctione sagitte. Caro enīz uenenosa est mali coloris fusca z mortificata. ¶ Si vo sagitta illa fuerit fixa in osse: tūc exhem⁹ ipm cū instro uerucali retorto per oppositum ꝓpter pfolidationē. Neče est enī cuz aliqñ sagitta firma fuerit in ipso osse: ut tpz os circūcirca pcauem⁹: q: si sagitta firma fuerit in p⁹ os qđ est supra sagittā cū raforio aut alio istro: ita ut exham⁹ sagittā. Sed si sagitta fuerit fixa in aliquo mēbro ꝓncipali: sič in cerebro corde: qđ cognoscem⁹: q: sagitta hēbit motū cordis se aliqualr mouēdo: aut in pulmōe ꝓpter suspiria z difficultate anhelit⁹. Si aūt fuerit fixa in itestis aut epate aut mīce aut uesica: tūc pfidera multū de tali exctiōe: qñ fiet ingetudo maxia: z pp hoc fac ne tibi supueniat stolidus ꝑmo: qñ parū pferes ifirmo. Si aūt nō appuerit signa mala de gb⁹ timeam⁹: tūc si vis lucrari: dic suis aicis: q utplimū hi talr vulnerati mortunt: z q dubitas de ei⁹ morte. Et hoc adisce q̄si in oib⁹ egritudinib⁹: in gb⁹ aliqđ dubitas: q nō facias sicut faciūt hi stolidi: qui dicūt facile hūc sanabo: q: puenit aliqñ morꝝ: z magnuz recipis dedecus. Opz tū q medicus sit ingentiosus ad inuentiēdū instrumēta ad extrahendū sagittas: nūc cum tenacula: nunc cum uncino: nūc cū ueruca: nūc cum icisione z similib⁹.

¶ Medicie attrahētes oē qđ est fixū in carne z in osse. Rē. lolij puluerizatū z radicē arundis. radicē narcisi z mel crudum z terbētine oium. aīi. puluerizentur oia: fiat emplastrū z addatur parum farine ordei.

¶ Aliud medicamē valde bonū. Rē. rasinā pini recētē q̄stū potes. ℥. ij. terbētine. ℥. j. calcadis. ℥. j. fermēti antiq p. xv dies facti z puluerizā. si erit durū. ℥. ſ. fac emplastrū.

¶ Aliud remediū ad extrahendū optimū z maxime ferrū qđ fuerit in osse. Rē. armoniacū dissolutū cū terbentina z galbani. aīi. ℥. ſ. z ad ignē misce z fac vnguētū.

¶ Aliō remediū mirabile. Rē. radicē cētū capitū. i. affodili z folia papaūis nigri z folia arboris fici cū faria ordei aut semie lusquami siue dētis caballini. aīi. fiat cū melle ēplm.

¶ Aliud. Rē. aristologie lōge z cepe narcisi z fel porci z pl uerē optimi lapidis magnetis. i. calamite z terbētine. aīi. z fiat vnguentum uel emplastrum.

¶ Aliō solēne remediū qđ feci multotiēs z mihi semp bñ successit: pfiderādo tū locū in quo erit fixū illud qđ intēdis extrahē. Rē. oleū calidū z mixtū cū terbētina z modi cū calamite z pūce in foramine vulneris si ibi erit foramē z tādiu madefac foramē donec fiat sanies in foramine: z sic demū sagitta uel aliud cū puo adiutorio exiliat: expectādo tū tps quo fieret digestio circa sagittam.

¶ Emplm optimū in frustis ossiū. Rē. visci quercini armoniaci dissoluti in aq̄ fenugreci. aīi. ℥. j. fermēti z melk. aīi. ℥. vj. olei antiq qđ sufficit. oia sil terank: z fiat emplm.

¶ Aliud vngtū cōe z valde bonuz. Rē. cepe lilij cocti in aq̄ mellis z assūgie ueteris: oia sil icorpenk: z si vis uti attrahat ferrū pone i emplis pluerē magnetis: z qñ tu vis cōficē aliqđ emplz attractiuū semp pfice cū melicrato: q: at

¶ Aliō emplz mirabile attrahēs [trahit z pdest vulneri. cū qđ ē fixū i carne. Rē. cepe lilij albi coctū in melicrate z armoniaci. aīi. ℥. j. cere. ℥. j. ſ. galbani. ℥. j. ſ. resine pini: olei antiq. ℥. j. mollīat galbanū cū armoniaco in aceto: z fiat

¶ De aliis⁹ sūt qdā ptes que hūt ꝑpetatē. [vng^m.

¶ Caput lacerte viue abscissuz sic cal'm pdest. [lingua vulpis cal'a m'tū attrahit. Rana cal'a excoriata. Radix arū dinis. Cepe narcisci. resina pini. pix nauak cū plūē aristologie. [logie.

¶ Itē oleū cal'm cū sulfure mirabil'r mitigat dolorē: aut cū modico croci z maturat: z maturādo dispōit illō qđ fixū est: ut cū putredie exeat sine nocumēto puo

¶ Medicamē bonū faciēs cadē os corruptū: qđ [ifirmi. sepe ꝓtingit in punctura z disruptione: qđ plene laudat Auič. in capło de signis corruptionis ossis: q: sequit circa finē q̄rte Fen. q̄rti canonis: z hoc in capło de uētosita te spine. Rē. aristologie/ yreos/ mirre/ aloes/ corticis plāte oppopo. cābil adustū/ z terrā rubeā uel harenā minutā/ scoriā eris/ cortices pini. aīi. oia aggregenk: z est qdē facies cadere cortices ossiū: z faciēs nasci carnē bonam.

¶ Segt de cōbustiōe ignis q̄cūq; mō puenerit. Ca. XIX.

Cum ignis z oleū z aq̄ feruēs z silis attingāt nām q̄rti gdus in caliditate tā accūtali q̄z nāli: z cum talis nā sit ut destruat aliqđ mēbruz ꝑm q plus z minus imꝑmunt ista in mēbro z ꝑm tēpus. Nā debile agēs agit in longo tpe illud qđ forte agēs agit in breui. Sed aliqđ agēs aliquādo imꝑmit parū in pelle: z aliqñ pluꝝ: z sic agit i pelle z in carne. Et aliqñ agit in neruo: aut in uena aut arteria: z aliqñ in ossib⁹ pedis uel manus: z aliquādo in facie pueroꝝ ea ossa denudādo a carne z ab alijs circūstantibus: intātū q illud os finaliter cadit a tūctura ꝓpinqua: uel nā diuidit discooptū os a coopto: sed utplurimuz infantes cadūt in igne z in cinerib⁹ calidis: z cū vultu z cū manibus se quātū pūt defendēdo. z patres z mītres eorū putāt in ꝓncipio nihil significare: donec magna flāma i caliditate discōplexionat mēbrū cum ueticis z cū ulceribus puis. Sed quātum ad vniuersalē curam due intentiones cōcurrūt. Prima est ꝓhibere ueficationē: z hoc fiat in ꝓncipio. Secūda intētio rectificare quātum potes illud qđ est cōbustum. Dēs aūt medicine que sunt necessarie in ꝓhibitione ueficationis: oportet ut sint infrigidātes absq; mordicatione: qñ ut ait Hyppo. Frigus est mordax ulceribus. Ad secḋam intētionē. i. ad curāduz illud qđ est cōbustū est necesse uti medicinis in qbus est exterſio quedā cū exiccatione cōpetēti: ita q non mordicet: z sint tēperata in caliditate: z in frigiditate: z quando indiget regimine utroq; simul regat cum remouētibus malam cōplexionem ꝓius: deinde si indiget secunda intentione fiat. Si autē inuenimus mēbrum tam esse uesicatum: recurrēdum est ad regimen curatiuum: sicut sunt chimolea/ bolum arme. litargirum/ ceruſa abluta/ lentes decocte/ z calx abluta/ z oleum oliue ablutū decies cum aqua recēti: z vitella ouorum z albumina sunt tuuatiua ꝓ remotione doloris. Illa vo que sunt ut thus/ z glutinū/ z pix/ z sapo/ z uernix nō ꝓuenit ad hoc: q: quedā sūt caliđora q̄z oportet: z non carent virtute mordicatiua: z

quedã sũt humidiora q̃z opz:q̃re multũ est ꝓsiderãdũ rõ ne harũ intentionũ assignatarũ. ¶Medicamina simplicia in ꝑma intẽtione/lutũ frigidũ/nix/albumina ouoruz/lac aialiũ/succus portulace/succus herbe aꝑatũ/succus tabe iuerse/succus lactuce/chimolea/terra sigillata/aq̃ frigida cisterne posita cũ petia posita sup locũ/succus sempiuiue/ z v̄micularis z aq̃ rosata:z ad sũmũ oia ifrigidãtia i ꝑncipio cã mouẽdi malã cõplonẽ calidam ꝙuentũt.

¶Epithima supꝫ locũ. ¶Primũ qđ dz fieri in combustione ignis:z hoc in ꝑma intẽtione ad remouẽdũ. s. flãmaz ardorẽ z dolorẽ:z ad ꝓhibẽdum uesicationẽ. ℞. albumina ouoꝝ cũ vitellis z aquã ro. z oia cõquassenk:z cuz petijs madefactis supza locuz apponak:donec infirmus sentiat quietem:z istud est de melioribus in ꝓncipio.

¶Emplm ualde ꝙuentẽs ne mẽbrũ uesicek. ℞. violarum recẽtiũ si tp̃s fuerit:z pistenk optime:z supꝫ locũ apponãk.

¶Emplm ꝙuentẽs in ꝑma intẽtione. ℞. rosarũ recẽtium albaruz z rubearum si tẽpus fuerit:z poptime pistenk:z supza membrum combustum apponak.

¶Emplm aliꝺ ad ꝓhibẽdũ uesicationẽ. ℞. vnã rapã z fac in medio vnũ foramẽ:z iple illud foramen oleo cõi z co que sup ꝓunas:z cũ decocta fuerit rapa:mũda a suo corꝫtice z poptie pista:z fac emplz:z põe supꝫ mẽbrũ cõbustũ

¶Ungm mirabile exptũ per me ad remouẽdũ dolorẽ z ꝓ hibẽdũ uesicationẽ. ℞. succi cimarũ tenerrimarũ sambuci uel succi corticis mediastini:que repik iter lignũ z corticẽ:olei coꝭ tãtũdẽ z cere qđ sufficit:bulliãt insimul z fiat vnguẽtũ molle ꝓiectũ sup aquã fontis z malaxatum.

¶Aliud vnguẽtũ mirabile. ℞. litargiri. ℥. ij. olei ro. qđ sufficit:fiat vnguẽtũ molle in mortario z sine igne:z sine cũ pẽna:qñ mirabiliter agit in superficiali cute.

¶Ungm mirabile quo usus fui in quodã abbate de caraꝛia q erat cõbustꝰ totꝰ ex vna ptez:z fuerat sagitta tonãtis ℞. calcẽ viuã z decies extictã in aq̃ frigidissima:z postea exꝑssa aq̃ cũ petia z exiccata calce ad vmbrã rebua z ipe quo uoluerꝭ uti utẽ. ℞. calcẽ ꝑdictã. ℥. ij. olei rosati z cere z ceruse lote optime cũ lacte alicuiꝰ aialis. aĩi. ℥. ij. camphore. ℈. ij. cere qđ sufficit:fiat vngtñ extẽsibile sup petiã z circũcirca locũ sanũ cũ dicto vngtõ semp paulatine ꝓcede:z hic est opeꝑciũ in sanãdo egrũ hoc dicto vngtõ.

¶Emplm cõe optimũ in utraq; intẽtione cã remouendi dolorẽ. ℞. porꝛi elixati in aq̃. ℳ. ij. z cocti exꝑmank ab aqua fortiter cum pãno lineo:z adde duo vitella ouorũ z olei rosa. ℥. j. z litargiri. ℥. ij. omnia misce.

¶Ungm optimũ ualde ꝙuentẽs ꝓo itẽtione scꝺa. ℞. ceruse. ℥. ij. calcis lote cuz aq̃ fontis septies exiccate optime ab aq̃. ℥. ij. olei rosati z cere qđ sufficit. fiat vnguentum.

¶Puluis in itẽtione scꝺa ad curãdũ qđ est ulceratũ z ueficatũ. ℞. pꝛueris nucũ cipꝛssi optime pistati. ℥. ij. z aspge supꝫ mẽbrũ ulceratũ:qñ iste puluis est ualde mirabilis:talia ulcera supcilia cicatriçando z supꝫ puluerẽ appone de supꝺicto vngtõ albo. Itẽ ualet puluis rosarũ supꝫ ulcera facta ex cõbustiõe ignis z fiꝛiũ. Itẽ puluis litargiri argentei ualet. ¶Itẽ ualet rasura chartarũ capti in formã pꝛueris. ¶Itẽ ualet puluis piloꝝ leporis minutoꝝ cũ forꝑicibus icisoꝝ z supꝑposit. ¶Itẽ ualet puluis sumac. ¶Itẽ ualet puluis maloꝝ granatoꝝ. i. corticum dulcium.

¶Ungm autẽticũ de hedera ualet multũ ex scꝺa itẽtiõe. ℞. ꝗnoꝝ uel foliorꝝ hedẽ terank optime z exꝑak succus olei coꝭ. añ. z cere albe qđ sufficiẽ. oia isiꝛ decoq̃nk usq; ad ꝙsumptionẽ succi. postea ꝓyce supꝫ acetũ albũ z malaxek istud

¶Ungtm aliud ad idẽ. ℞. radices cardi asinini ⌊ vngtñ. z mũdatas a superfluitatibꝰ tere bñ cũ assungia porci. post modũ coque in aqua miscẽdo ceram z fac vnguentum.

¶Unguẽtũ aliud mirabile in corꝑibus humidis. ℞. assũgiã recẽtẽ z pone in aquã frigidã ad mollificãdũ per. 4. horas. deide liq̃fiat assungia z colet in pãno subtilissimo: z cum ꝑdicta assungia ponank. ℥. ij. ceruse puluerizate z cũ oleo ro. z cera fiat vngtñ:qm̃ istud est mirabile.

¶Nota hãc regulã q in capitibus puerorꝝ. i. in cõbustione ipsoꝝ circa caput nunq̃z multũ ꝓcedere debes cum medicinis frigidis:qñ plures interficeres q̃z sanares ꝓpter infrigidationẽ cerebri. z de his dicta sufficiant.

¶Segk de fluxu sanguis a uena uel ab artaria. Cap. XX.

f **Luxus** aũt sanguis ut oẽs medici ꝙuentũt ꝓcedit a uenis magnis aut paruis aut ab artarijs. Cã ipsius sanguis testante Auicẽ. ꝓcedit ex octo causis. Prima ꝓpter aperitionem orificioꝝ uenarũ:z ꝓpter earũ debilitatẽ. 2ª cã ꝓpter nimiã repletionẽ ipsi⁹ uene q̃re crepat ipsa uena. 3ª cã pꝛopter nimiũ exercitiũ in clamando z saltãdo. 4ª cã ꝓpter uaporẽ:sicut sulfuris uentẽtẽ de foris. 5ª cã ꝓpter disruptionẽ uenarũ a cã ꝑmitiua:sicut per incisionẽ uel cõtusionẽ. 6ª cã ꝓpter humorẽ corꝛodẽtẽ intus. Alia cã ꝓpter fortẽ motũ cũ repletione:hoc est si corꝑus fit ualde plenũ Alia cã ꝓpter resudationẽ: hoc est si humor fit subtilis z porositates uenarũ siue pãnicula accidẽtes corꝑibꝰ ipsarũ sint rari. Cõsiderãdũ est maxime de fluxu sanguis:q: aliq̃n ꝓcedit a uenis pulsantibꝰ:hoc est de artarijs. z aliq̃n a uenis nõ pulsantibꝰ:hoc est q̃n oriunk ab epate. Artarie autẽ oriunk a corde. Si vo sanguis fluit ab artarijs difficiliꝛis est curatiõis pp duo. ¶Primo q: corꝑs artarie semp est in motu nãli:z morꝰ impedit cõsolidationẽ. Secũdo ꝓpter cõtẽtuz ab artaria. s. ꝓpter spirituꝰ vitales qui sunt subtiles z qui fluũt z refluũt per artariã:hoc q: quã doq; ꝛtrahik artaria sistolãdo: z q̃nq; diastolãdo. Si aũt sãguis uenit a nõ pulsantibꝰ uentis est facilioꝛis curatiõis z miꝛis timoris dicunk uene pulsatiles artarie ab artãdo z eleuando se:z q: sanguis qui exit ab ipsis semp erit cũ saltu z frequẽter iterak:z sanguis ipsaruz est purio: q̃z sanguis uenarũ. ¶Fluxꝰ sanguis artarialis est periculosus ualde rõne cuiusdã accidẽtis. Nã ad fluxũ sanguis artarie utplimũ sequik aporisma: que uocak mater sanguis Et mater gdẽ sanguis fit q̃n nõ cõstringik locꝰ solutiõis ꝙtinuitatis artarie:z sanguis exiẽs ab ipsa artaria iuenit uacuitatẽ:z sic ꝓuenit res aporisma anteq̃z artaria incarnet:si icarnari debet que est difficilis ꝙsolidationis. Sꝫ multotiẽs accidit q artaria disrũpik absq; q disrũpak illud qđ est supꝫ ipsam z ꝙgregak sub cute sanguis i copia factẽs aporisma a cã ꝑmitiua:sicut a cã primitiua casus z offensionis z pũctura z disruptione:sicut ex flõmia aporisma est apa lene ex sanguine:z cũ uẽtositate:qđ possibile est gescere cũ compssione. Scias q fluxus sanguinis diuersificak in retẽtione ꝑm diuersitatẽ mẽbroꝝ a quibꝰ exit:z diuersificak rõne magnitudinis z puitatis artariarũ. Et diuersificak rõne coopture carnis. Maz si sanguis fluat a pulmone z ab epate in magna quãtitate est timor magnus de ydropisi z ptisi aut de morte:aut si fluat i parua quãtitate ꝙtinuãdo sil⁹ iudicabimus ab his duobꝰ locis z plus de pulmone q̃z de epate. Sed si fluit a magna uena z a pua plus timemus de magnis q̃z de puis. Maz uene capitis nõ sunt timorose cũ sint pue:q: sepe de per se ꝙsolidank z cũ paruo subsidio:uene autẽ que sunt sup manus z pedes z huiusmodi iterficiũt ꝑm plurimum:z pꝛo nõ maiori pte:q: sunt discopte a carne. Qñ vo in fluxu sanguinis accidit spasmus z singultꝰ aut syncopis est mortale:q: significat inanitionẽ nõ solũ uenarũ neruoꝝ z stomaci ꝙsumptionẽ. Sincopis nãq; facit cessare fluxũ sãguinis:cũ sit reuersio spirituũ z humoꝝ ad itra ad cor. Sincopis ab auctoribꝰ dicit subitus casus virtutis:hoc q: subito virtutẽ cadere facit. ¶Galienus ingr:sed si vulnus in uena nõ pulsante fiat difficile solidak. Si autez in pulsante nõ solũ dure solidak:sed z impossibilis erit cura. Vidi a quodã empꝛico:qui utebak in cõstringendo sanguinẽ in uena z magnũ cõsequebat honorem. utebatur hoc solo. s. pilis filtrinis ex ꝗbus fiunt pilei cõtra pluuiam adustis:ita q si paululũ adherebãt supza locuz immediate restringebatur sanguis.

¶ Puluis ꝯ fluxū sanguis. ℞. thuris albi gūmosi aloes sā guis draconis bolt arment terre sigillate piloꝝ filtri usto rū oiuꝫ aīi. piloꝝ leporis minutissime icisoꝝ ad teritā ptē misceank cū albumine ouī ꝛ utere. addak suc. ypoquisti/

¶ Nota ꝙ fluxus sanguinis nisi co ⌊dos acatie aīi. 4ᵐ. j. acte opando nō debet restringi cum adurētibus ꝛ faciē/ tibus escaram ne fiat emborisma teste Galieno.

¶ Sequit capitulum de curatione fluxus sanguinis.

Retētio fluxus sanguis a medico cōsiderari pōt ꝛ pfici ex altero sex modoꝝ supscriptorū ¶ Primo mō oppilādo orificiū cū digito. 2° mō ligādo ue nā supᵖ foramē sui pncipij cū filo ꝛ hᵒˡ cū fascia mēb:ū. 3° mō cū medicina ꝙstringēte ꝛ bucellāte orificiū vñ exit sā guis. exēpli gra. cū albumine ouī ꝛ puluerib⁹ ꝙstrictiuis ꝛ pilis leporinis ꝛ tela aranea. 4° mō cū medicina ꝙstri/ gēte absq; iterpositione alicui⁹ stuelli: ꝛ ß fieri pōt qñ fo ramē nō erit magnū. 5° mō escarā faciēdo cū ferro ignī/ to multotiēs supᵖ locū foramis tāgēdo donec escara fiat. 6° mō cū medicia cauteriçāte: utputa cū vitriolo adusto Alio mō cū retētione ꝛ ꝙgelatione sanguis ꝙgelati supᵖ: qr nō ꝓdest sepe mutare: ſz dimittē ut sanguis bñ ꝙgelet Alio mō retinet cū reb⁹ iuiscātib⁹ ex pte ciboꝝ grossorū ꝛ ex pte medicinarū localiū iuiscatiuarū: sicut thus sarco colla mirra olibanū: ꝛ pilis leporinis ꝛ tela aranea ꝛ filia Alio mō cū exiccatione fortī ut tincta turni uel lebetis/ ꝛ filia. Alio mō cū modis icarnatiuis tā ex pte ligaturarū ꝛ suturarū carnis ꝛ medicinarū incarnatiuarū. Alio mō coartādo carnē ꝛ uenas circūdātes orificiū vulneris op pilādo ꝛ claudēdo clausione uehemēti: utputa circuncir/ ca locū cū aq̄ frida: ꝛ cū petijs ifusis in aceto multotiens donec sanguis ꝙstringat ꝛ supᵖ locū fiāt alia medicamia que sūt necꝫia: ꝛ sic fluxᵘ sanguis retinet. Si aūt apa asso ciet cū fluxu sanguis ꝛ cū vulnē ligatura cū filo ꝛ intro/ missio licinij: neq; strictura laborīosa laudank: ſz admini strare ꝙglutinationē ꝛ stipticitatē ꝛ stupefactionē ꝛ insspis fationē sanguis cū cibis ꝛ potib⁹. Si vo curatio fiat cum strictura supᵖ locū: aut scissura aut cū ꝓpingtate alicuius medicine faciētis dolorē nō laudam⁹: qr ois curatio do/ lorosa est mala ꝛ icōuentēs: pncipali⁹ gdē in oi retētione fluxus in mēte medici semp due itētiones ꝙcurrāt. ¶ Pria est euitatio doloris inq̄tū potes. 2ª est refrenatio pti⁹. ſ. retinēdi sanguis cū medicinis fridis non eleuādo neq; dep̄mēdo uenā ꝛ artariā cū vncinis: ꝛ cū his faciētibus dolorē: qr facilis posset fieri ꝓcessus sanguis: ꝛ et⁹ exitus. Sz qñ due itētiones ꝙcurrūt in mēte medici puentat ad leuiorē cito ꝑm illud qō citi⁹ hēri pōt. Cōsiderare ēt opꝫ utrū sanguis ueniat a uena geta: an a uena pulsatili ꝑ si/ gna sua manifesta que hīta sūt supᵖ. Si aūt sanguis fluat ab artaria opꝫ medicū die noctuq; sollicitū eē sibi ponen do custodiā: qñ vidi sanguinē artarialē p tres dies ema nare. Quare agas cū artaria tanq̄ cum uena cordis: ꝛ sic sollicit⁹ plusq̄ si eēt uena, pcedēs ab epate: ex cuius fluxu sepissime tñ hoies puentūt ad mortē. Cōsiderare ß in lo co de fluxu sanguis duob⁹ modis opꝫ. ¶ Primo retinēdo fluxū cū reb⁹ retētiuis sine exitu: utputa nocē mēb:o vi/ cino cū fricatiōe aut ligatione in alio mēb:o: sicut cū strī ctura lute aut cū uētosis sine scarificatiōe. Secō mō reti nēdo fluxū sanguis cū alio exitu: utputa cū flōmia diūsi/ ua facta in uena cognata attrahente ad ꝓrīū: que uena sit supᵖ extremitatē linee dyametralr cū debita lōgitudine: ꝛ debita latitudine ꝛ brevitate spatij ꝛ in dispōne subie/ cti corpis mūdi ꝛ imūdi. vbi gra si sanguis fluat a parte colli dextra: aut a pte man⁹ dextre: facē flōmiā in cubito ex eadē pte lateris elusdē ptis: dū nō sit nimis ꝓpinq̄: qr magis attraheret q̄ diūteret. Sz si fieret flōmia in pede dextro stāte fluxu in collo aut in manu dextra assignata seq̄ret nocumētū manifestū pp nimiā distātiā in diūten do. Et optime notes dicta Aui. 4ª fen. cap° 3°. ubi docet quō opꝫ eūare: ꝛ assignādo talē canonē. Oꝫ nō opꝫ inter duos dyametros ꝓlōgationē faciasꝫ in vnū tñ qui sit dyameter magis ꝓpinqu⁹. Mā si sanguis fluxeriti supᵖ/ mo dextre ptis nō erit trahēda ad ifimū sinistre: ſz ad infi mū dextre ipsi⁹ in mane: ꝛ istud est gñale p̄ceptū corpo/ rī nō pleno: ꝛ in ꝓncipio cū coḡuerim⁹ patiētē eē sangui neū: in dispōne arteriarū atq; venarū: tā diūsiōes absq; exitu q̄ cū exitu sanguis ß tale magisteriū absq; alio ar/ tificio locali sepe nō est sufficiēs in retinēdo fluxū sāguis laudauerūt antiq cibos ꝛ pot⁹ chimū igrossantes ut sunt lētes ꝛ cibi de pasta pistes ꝛ caseus frumētū decoctuꝫ in epulo ꝛ oia neruosa: vinū granatoꝝ/ agresta/ vinū ponti cū. i. forte ꝛ filia. Cū aūt sanguis fluit aut a uena aut ab ar taria ꝙsiderare opꝫ si sit tñ vnus ram⁹ uel duo rami. Si solus ram⁹ ꝙsidera si icisio sit totalis per trāsuersuꝫ. an ß aliquā ptē: aut sit pūctura i vna ptē: an penetrās ab utra/ q; ptē. Si aūt sūt duo rami: tūc idiges duab⁹ strictur is: ꝛ añ oia opꝫ ut cognoscas ubi sit ꝓncipiū uenarū ꝛ artaria rū: qñq; in gbusdā est supᵉ: sicut in pedib⁹ ꝛ in cruribus Sz qñ ptē ꝓncipij cognoueris manifeste tunc secure ad ministra in ea uena ligaturā uel strictura ex aliq̄ modoꝝ octo. ¶ Primo q̄liter ꝛ quō oꝫ ligari uena cū filo. 2° q̄liter ꝛ quō ꝛ qñ per medicinā localē per bucellationē sāguis debeat restringi. 3° quō ꝛ q̄liter p medicinā localē absq; bucellatione sanguis debeat restrigi. 4° quō ꝛ q̄liter flu xus sanguis per ꝙgelationē ipsi⁹ debeat restringi. 5° quō fluxᵘ sanguis restringi possit cū cauterio ignito escarā fa ciēte. 6° quō fluxᵘ sanguis restringi possit cum cauterio potētiali escarā faciēte. Alio ēt mō quō ꝙtingit fluxū san/ guinis a uena restringi p medicias exiccatiuas ꝛ iuisca/ tiuas que ordiate patebūt ß istos octo modos. ¶ Primo sit tale regimē cū uolueris ligare uenā: ut puentas ad eā ꝑdū ipsam cū vncino ferreo ꝛ cū scissione pauce carnis que coopit ipsam uenā: ß est ipsam excarnādo: ꝛ postea liga ipsam cū filo lineo ut meli⁹ ꝛ tenaci⁹ teneak pfora di/ ctā uenā cū acu ꝛ cū filo circūcirca uoluēdo stricte nodū supᵖ nodū: ꝛ sic dimitte donec vt⁹ regitiua filū expellit: ꝛ p bucellationē carnis foramē obturet: nō negligēdo tñ su/ pra locū medicamina ꝙuentētia: ꝛ sanguinis ꝙstrictiua p mutādo ipsam debitis ꝛ ꝙuentētib⁹ tpib⁹: utputa de 2° in 3ᵐ diē: aut plus uel min⁹ ꝑm q̄ tibi videbit: ſz sup oia fac ante q̄ aligd agas/ qñ vis mutare ifirmū nectia sint semp pata: ꝛ sic semp puenies ad honorē ꝛ utilitatem infirmi. ¶ De 2°. ſ. ad bucellādū uenā magnā: q: de puis nō itel ligat: ꝛ si sit totalr icisa fac tuū licinīū siue tētā uel radium ex pilis leporinis aut ex tela aranee: aut de ſbtili coto. i. bōbace: aut de pāno lini ueteri madefacto ꝑus i albumi/ ne ouī: ꝛ cū puluerib⁹ ꝙstrictiuis iple ipsaꝫ artariā: sic bu cella: ß facto ꝛ repleto vulnē stuellis supᵖ ipsam uenā fac ligaturā ꝙseruatiuā medicamis/ ꝛ ꝓhibitiuā fluxᵘ sāguis ꝛ fac strictūrā adherētē que separi nō possit: donec uena icarnet: ꝓhutādo tū mēb:ū cū alijs medicinis de 2° i 2ᵐ uel in 3ᵐ semp dimittēdo stuellū: donec nā regitiua p p/ tē in exctiōe et⁹ paulatī expellit. ¶ De 3° quō aūt ꝙligat iplctio ꝛ retētio fluxᵘ sanguis sine bucellatiōe. ¶ Donak ꝙ uena uel artaria sit pua: aut sit magna ꝙ ipsa sit icisa i for/ ma pūcture uel cū pua icisione. ponak ḡ stuellus in orifi cio vulneris absq; ꝙ ibucellat uena: ꝛ cū puluerib⁹ retētiuis ꝛ ligaturis ꝓhibētib⁹ sanguinē puentre ad locū vul/ neris. Stringak ḡ ꝑimo cū fascia ꝑpe orificiuꝫ vulneris: postmodū ivoluak cū fascia eūte retro orificium: ꝛ solue strictūrā paulatim donec facta fuerit icarnatio: ꝛ fac ꝙ li/ gatura nō sit dolorosa multū nisi itēdas diūtē. ¶ Sutu/ ra carnis ꝛ labia elōgata ꝙtūgē cū plumaceolis ꝛ ligatu/ ra icarnatiua: sepe faciūt uenā incarnari ꝛ fluxū retineri. ¶ Mutatio eni digiti policis supᵖ ruptūrā uene ul'ūsus ꝑm obturādū ꝙfert ad coagulationē sanguis ꝛ ne exeat san/ guis in mutādo medicamē. ¶ De 4° quō per ꝙgelatio/ nē rei retēte fluxᵘ sāguis retineri pōt. Ponak casus ꝙ sā/ guis exeat a uena ꝛ nō mltū violēt er: tūc ḡ ponak poler

sup̄ orificiū:z tādiu teneak/donec fiat ꝯgelatio sanguis que est possibilis.uł alr:pcedak cū re ifridāte ualde ut i/fridet sanguinē:z ꝯgelet ipz in orificio vł neris.De quo quō escara que fit cū cauterio potētiali retinet fluxū san/guinis.Nonam°q; sāguis fluēdo magnificet timorē:sed ut timo: ille remoueak ꝓcede cū medicis cauteriçātibus fiē cū calce non extincta:z flore eris:z est q̄dā sq̄ma eris z dragāti z ciminī fiat vna cōpō:z paululū sup foramie a q̄ exit sāguis apponak z cū debita ligatura z alijs restrigak. ¶De sexto ut retineak cū escara que fit cū cauterio actu alt:utputa cū ferro ignito. ¶Cū vo sāguis fluit z cū tio/re maxio fac escarā fortē cuz cauterio ignito:ne escara ex debili cā cito cadat fiē accidit in illa que fit ex debili cā a medicia caustica:z fic sepe recidiua est sua radice:z pp hoc tetigit sapiēs Albucas in libro p°.z cap° p° de ordinatio/ne cauteriox a capite usq; ad pedes dicēs.Et scitote filij q; ex secreto curationis per cauteriū cum igne z bonita/te ipius sup cauterium cum medicina cōburēte est:qm̄ ignis est simplex:cui° actio nō puenit nisi ad mēbruz qō cauteriçak:z nō nocet mēbro alij ꝓiūcto cū eo nisi nocu/mēto puo.Medicie vo cōburētis puenit ad illō qō elō/gak ex mēbris:z fortasse fac accidē i mēbro egritudinem difficilis curatiōis:z fortasse iterficit.Ignis vo pp sbtili/tatē suā z bonitatē subē nō facit illud nisi supfluat.

¶De alio.s.de medicis z ꝯgelationē z iuiscationē faciēti/b° retinētib° sāguinē ponak q; sāguis fluat a vulnē p suaz fluxibilitatē:z nō p vtutē expulsiuā a porositatib° carnis i corpe sāguineo:tūc laudatū est:siē gipsū ablutū z glutinū decoctū.i.colla chartarū/z amilū/z thus gūmosuz albū/ z puluis molēdini/z resina recēs/z iterū stella seni.i.ter ra sigillata:z iterū rane piscales que cātāt sup arboribo°re dacte ad formā pulueris sūt ualde de mirabilib°. ¶De 8°.s.quō ꝓtigit restrigi fluxū sanguis p medicias exicca tiuas z ꝯglutinatiuas imagiek sāguinē hēre fluxū a corpe ficco:utputa ab artaria uel a uena z corpe senili z a vlnē carnoso:qō egeat strictura z icarnatiōe laudatū ē:siē alo es z corter thuris:z siē botra.i.vuarū coctaz i furno z ite rū papyrus adust°z rasina z flos ferri.i.scoria ferri z ster cus asini:z succ° stercoris recētis asini est de mirabilibus quōcūq; admistrek:z pili hoiuz adusti redacti i formā pl'

¶Remediū optimū ꝓferēs fluxui artariali z ue Lueris. nali mirabil'r.ꝯ.vitrioli romani/sang.draa.boli armeni/ piloz leporis cōbustoz/caligis lebetis/tele aranee.aā.p tes eq̄.cū albumie ouī icorpenk:z sup̄ locuz apponank.

¶Aliō forte restrictiuū fluxo°sāguis.ꝯ.succi arnoglosse z succi stercoris asinini recētis z eg silr/chimolee fuligis.i. ticte furni z alumis çuccarini.aā.oia misceank cū spuma albugis ouī z sup̄ locū apponank captēdo mltū de pte la

¶Itē aliō solēne remediū retinēs rōne siccitatis Lteralī. z rōne ꝯglutinatiōis.ꝯ.fuliginē furni ul'lebetis ad q̄ntī tatē puenientē:z q̄ssenk cū albumie ouī tādiu donec bñ icorpenk z sup̄ foramē apponak.Mxio de carpia in hoc liq̄ re tincta:z postea cū faldellis stupeis decēter z supra po sitis:z cum ligatura fascie mō supra assignato ꝓcedatur.

¶Puluis melioz q; hī possit i fluxu sāguis tuē sniaz Bal'. i suo li° de secretis.ꝯ.cegi.i.vitriolū adustū z puluerīça/ tū:z sup̄ foramē i formā pulueris positū cū digito police calcādo fac escarā q̄ diu stat añ q̄z remoueak:z sic artaria

¶Puluis alius stiptic° factēs escarā i mēbro Lꝯsolidak. absq; dolore:z si dolor fuerit remouet ipz:q̄tū ex pte so/lutionis.ꝯ.aloes de meca.i.de illa ꝓtrita:z corticū thu/ris:z pulueris gallarū cipssi.aā.ʒ.j.colcotar.i.vitrioli ad usti.ʒ.ſ.lapis petre.i.lapidis argēti.ℨ.ſ.z supra foramē appone cū digito modicū sola vice escarā facit firmā diu pmanētē z iste talis puluis debet apponi in casu despera to:q; nullus alter est similis isti.

¶In cōplone vo puerili uel a uēa aq̄ fluit sāguis nō in ma gna quātitate:sz fluens ēt a porositatib° carnis ualet.ꝯ. medullā pantis frumēti z appōe sup̄ orificiū a q̄ fluit ta/lis sanguis:qm̄ sup̄ stringēdo cū manu uel falcia cessabit

¶Mirabile aliud remediū.ꝯ.succi folioz urtice z colco tar z pilos leporis z sterc° asini z succū porri z olibanū z fac ex eis tentā z ipone in orificio a quo exit sanguis.

¶Aliud mirabile in fluxu sanguis tā exiētis a naso q̄z ab aliis locis.ꝯ.tentā factā ex litio ido adusto:z aq̄ albedo

¶Aliō sile.ꝯ.uolatilē molēdini z Lrogi:idest basilicōis. farinā thuris z aloe cū aceto z albumie ouī.Itē alia tēta facta ex dragāto.i.vitriolo z charta cōbusta z cortice thu ris:z albumine ouī z pilis leporinis.

Nota q; oēs medicie ꝓstrigētes fluxū san guis a q̄cūq; loco fluēte:aut sūt uehe mētis stipticitatis:aut sūt uehemētis ifridatōis z igrossatiōis z coagulatiōis:aut sunt acute cauteriçature: aut sunt hñtes ꝓprietatez ei°:aut sūt medicie aggregātes duas ictiōes:aut tres.Medicie vo stiptice sūt.siē succ° barbe hircine:z siē acatie:z siē balaustie:z lētes z galle:z siē suc° folioz sentice:z folioz piroz z folioz citoniorū: z virge postoris.Infridātes vo sūt:siē optū z cāphora:z semē iusgami albi z semē lactuce z succ° lactuce z salicis z aq̄ folioruz palme z alchachile z arnoglosse:oia nō co cta.¶Cōglutinatiue sūt siē pkuis molēdini faris thuris. Cauteriçātes sūt attramēta z colcotar:sz cū iste medicine cauteriçatiue admistrank opz ut admistrenk cuz cautela. Ipse nāq; factūt crustā:que cū cadit attrahit deterius q̄z prius.Ille aūt qbus inest ꝓprietas sunt sicut stercus asi/ni:z aqua basilicontis z aqua menthe.

¶Sequit tractatus tertius de ulceribus z est sermo vni/uersalis de oibus ulceribus z de cura. Cap.I.

Vlcus est solo ꝓtinuitatis mānifesta ex an tiq̄ tpe fcā:uł ulc° est plaga antiq̄: uł ulc°est solo ꝓtinuitatis appens i quo est sani es seu virulentia:ulcera vo semp gñank a cā humorali z ab humore itriseco z ab añte cā:sz nūq̄z vo a cā ꝑmittua imediate.Ib dico testāte Aui.q dic.Ulcera gñank a vul/nerib°.s.cū aliq̄ medio:z illō mediū est sanies:aut gñak ab exituris eruptiuis:ib est qñ apa sanioſuz est fractū talr q; exeat sanies/do ulc°:aut gñak a pustulis ulceratis.Mā ois solo ꝓtinuitatis i aliq̄ mēbro:qñ fac sanie z pus tam laudabilē q̄z illaudabilē noiak ulc°:cā nāq; gñatiōis sa/nieī in ulcē est duplex.Mncipalis:z coadunās:ꝓncipal cā est debilitas vtutis nutritiue:coadunās est medicina mollitiua.In oi ulcē due humiditates ꝓcurrūt Bal'.testā te.vna sbtilis que noiak vir°:in cui° cura egem° exiccati/ one.Altera grossa sordes noiata:in cui° curatiōe egemus absterſiōe.Ulcera q̄daz a medicis antiqs z a modernis uocank abscōsa:z dicunt illa eē que tñ mō elōgata sūt sb cute z sepak ab eo cutis.Quedā vo uocank caūnosa:z ē illō ulc°q̄ iflectik sb carne z dilatak in ea.Dita qdē iter fistulā z cauernā:qm̄ ꝓfūdū fistule est strictū:z fūdus ca uerne dilatat°.Illa fistula dic eē mala que nō sētit:rō q: si gnificat ei°corruptio z mortificatio i carne:ubi est ista fi/stula:z pside rādo q̄titatē elōgatiōis ei°a sēsu erit ꝑ plus z min°:malitia fistulaz q̄dā ē eq̄lis:z q̄dā obliq̄:q̄dā ē i carne:z q̄dā in osse:z q̄dā ē i iūctura:z q̄dā in ligamēto: z q̄dā i neruo.Illa aūt que ē i neruo uehemēter dolet:qm̄ cū tēta tāgit:z graue talr est fistulā curare:qm̄ difficilr fit opatio illi° mēbri.Mdā que uenit ad os est sbtilis ualde: z decliuis ad citrinitatē:qm̄ porositates ossū sūt stricte:z nulla alia mā posset igredi nisi illa eēt sbtilis uel colica. Mdā que uenit de fistula exīte in neruo est humiditas subtilis tenuis:sicut illa que uenit ad os ꝑ eādez cām:ex ꝓstrictōe porositatū nerui.Ex ea que hēt originē a carne puēit hūiditas viscosa grossa turbida cruda. Fistula que uenit ab osse:z a cartilagie carēt sensu cū sint mēbra isen sitiua.Cū aūt apparuerit fistule hñtes orificia plima iudi care ꝑm debes:an sit vna fistula:an plures.Mā m'totiēs igredit in aliqd orificioz ipsi° hūiditas hñs tinctura vni formē:z tūc si fuerit fistula vna egredit ex orificijs aliis

colo: vn⁹: qui est fistula. ſ. diu ſus alb⁹ tenebꝛoſus: ulcera diuidunt in plures ſpēs. ¶ Nā quedā ſūt que ſunt doloroſa: ꝛ quedā aꝑoſa: ꝛ quedā ꝓuata aꝑate: ꝛ quedaꝫ ſunt nō cū mlta putredie. Et quedā cū multa putredie. Illa que ſūt cū multa putredie: nō est pp aliud: niſi q in eis ulceri b⁹ ſupfluit humo: plim⁹: ꝛ hūiditas coꝓioſa: q̄uis nō ſit mala in q̄litate: ꝫ est peccās in quātitate: ꝛ alīq̄ ulcera ſūt ſoꝛdida: ꝛ alīq̄ nō ſoꝛdida: ꝛ alīq̄ ſūt putrida cū maxio ſe/tore: qō abſterſio tollit: ut mel roſatū. Et alīq̄ ulcera ſunt coꝛroſiua: ad qō ulc⁹ ꝙcurrit diſpō alīq̄ que per acuitatez quā hēt reſoluit ꝛ cōſumit hūiditā: ita q̄ p talē reſolutionē illi⁹ hūidi diminuit de ſuba carnis: ꝛ ipaz ulcerat. ¶ Itē alīq̄ ulcera ſūt ambulatiua ad qō ulc⁹ ꝙcurrit diſpō que/dā mālis que pp ſui acuitatē ꝛ ībilitatē multū in mēbꝛo pambulat: ita q̄ in mēbꝛo facit puenire ſepationē ꝛ cōſi/nuitatē ipſi⁹ plimi numeri: ꝛ ſit⁹ oꝛdinati. Itē alīq̄ ulcera ſūt putrefactiua: q: ad tale ulcus ꝙcurrit illud qō coꝛrūpit mēbꝛū: ꝛ ſpūm exiſtētē in mēbꝛo illo: ꝛ coꝛrūpit cōp̄onē ꝛ humiditatē illi⁹ mēbꝛi. ¶ Lācrena epiſtomen⁹ ꝛ aſca chilos cōputank de gñib⁹ coꝛroſiuis ambulatiuis ꝛ pu/trefactiuis: ſic̄ ēt poſſet dici de igne ꝓpico cōbuſtiuo: ꝛ de foꝛmica ambulatiua: ꝛ vnicuiq̄ ipoꝝ est modus p ſe cu/ratiu⁹. ¶ Ulcera dura incipiētia ire v̄ſus viriditatē ꝛ ni/gredinē: ſic̄ ſephyroſa ꝛ cauernoſa: ꝛ oſtrachina ſūt mala p vīā ſignī: ꝛ cauſe: ꝛ alia ſūt peiora gb⁹ aſſociat calo: coꝛ poris mult⁹. Exēplū ſic̄ alb⁹ plūbe⁹ ꝛ citrin⁹: tūc illud est ſignificatio ſup coꝛruptionē cōp̄onē epatis: ꝛ coꝛruptio/nē nutrimēti: qō uenit ad ulc⁹: q: difficilis est ei⁹ ꝙſolida tio. Et illa ulcera dicunk eē mala que gñank per vīā ſin/tomatis: ꝫ est: q: genita ſūt ex ſucceſſiōe egritudinū: ꝛ p vīā criſis: q̄m nā expellit ad ea reſiduū coꝛruptionis ſup fluitatū que remāſerūt poſt p̄mā egritudinē. ¶ Itē illa ulcera que deijctūt pilos: quia ſignt coꝛruptionē in hu/moꝛib⁹ ꝛ in radicib⁹: ꝛ in oꝛigine pilorū. Illa aūt ulcera que ſunt aꝑoſa: ꝛ lenia: ꝛ ſqualida: ꝛ cū febꝛe lēta: que in ſunt ꝙi cui⁹ deſtruik ei⁹ rō: tūc moriunk. ¶ Itez ulcera obuiātia multis ſupfluitatib⁹ maligntis coꝛpis: ꝛ in gbus añceſſerūt puſtule maligne añ ulc⁹ illud: q: fit feſtinatio ad ulceratiōnē poſt puſtulas: ꝛ ad putrefactionē ꝛ ad am bulationē: ꝛ ad coꝛruptionē per qō est in circuitu: ꝛ regi/mē coꝛruptū ex pte ciboꝝ ꝛ potuū ſiḱ arguit difficultatē ſanatiōis cū debita appꝛoximatiōe medicaminū localiū. ¶ De meliorib⁹ aūt ſignis ſignificātib⁹ ſalutē ulcerū: ꝛ ēt vulnerū est qñ appet cū pleueratiōe ſanies: que est cū medicia faciēte pus ex opatione nāe que est p̄m curſum nālē. Sanies igiḱ laudabilis: ꝫ ſupra in capō de exituris dcm̄ fit: est alba ꝛ eq̄lis: que ꝓſecuta est cōplemētū dige/ſtiōis: ꝛ nō est hoꝛribilis fetoris neq̄ oino ꝓuata fetore cū gñeḱ inate calitatis adiutoꝛio: ꝛ alteri⁹ caloris exñei ulcera: que apta ſūt itroducē ſpaſmū ſūt ſcrophula ꝛ coꝛ/roſiua: ꝛ cācroſa ꝛ ſclꝛoſa: ꝛ coꝛroſiua ꝛ oia illa que non factūt ſanē: ꝛ que ſunt in mēbꝛis doꝛſalib⁹ circa ſpinā: ꝛ ꝓpinq̄ neruis: ꝛ illa que ſūt circa genu: aut p vnū digitū trāſuerſalī: ꝛ ꝫ pp colligātīā neruoꝝ: ꝛ illa q̄ ſunt ꝓpinq̄ curuaturis: ꝛ tūcturis: q̄m ipa iterū ſūt lacerti neruoſi: in gb⁹ mā ꝙuertik ad ſpaſmū ꝛ pmixtionē rōnis. ¶ Ulcera aūt q̄ ꝙuentūt i mēbꝛis uenoſis: ꝛ artꝛioſis timek de flu xu ſanguis: ꝛ pleureſi: ꝛ ptiſi ꝛ de empimate: ꝛ de ſputo ſanguis: ꝛ iſta diuerſificank rōne uentriū: q: aut ulc⁹ erit in uētre nāli aut vitali: aut aiali ꝛ in ꝫs talib⁹ multuz est ēt timēdū de pmixtiōe rōnis. ¶ Signa ſignificātia ſup diſpōnē ſanatiōis ulcerū: ꝛ q̄ i circuitu ulceris naſcunk pili: q pp coꝛruptionē ceciderī: ꝛ cū appet nou⁹ oꝛ⁹ reite/raī⁹ eoꝝ ſigtur exiccatio ꝛ itegra remotio hūiditatis ſup fluę: ꝛ rectificatio noua debiti alimēti illi⁹ mēbꝛi. ¶ Coꝛ pora hñtia bonas cōp̄ones: ꝛ que ſūt paucaꝝ hūiditatū: ꝛ bont ſāguis: ſi in eis accidāt ulcera ſūt apta cito ſanari. Coꝛpa vō q̄ ſūt mlte hūiditatis: ſic̄ iſātes: ꝛ mlte ſiccitatis ut ſūt ſenes ſūt tarda recipe rectificationē: q̄uis ulcera i/ſātiū ſint magis ſuſceptibilia q̄ꝫ ſenū. rō q: cōpō ſenis ē radicalis ſicca ꝓuata mūdo ſāguie: ꝛ accītalis hūida mol lis: ſic̄ in ſentib⁹ appet: ꝛ pp ꝫ ulcera ydropicoꝝ ꝛ ulcera mlieꝝ pgnātiū pp retētionē ſupfluitatū ipaz: q: mēſtrua retinenk. Curatio taliū ulcerū i ꝫs ē difficilis: ulcera vō ſenū ſūt difficilis ſanatiōis pp paucitatē ſāguis: ꝛ bonita tē ipſi⁹: ulcera vō melica nō ſanank a medico: niſi tota au ferak coꝛruptio uſq̄ ad carnē bonā ꝛ aliq̄n uſq̄ ad oſſa ſa na. difficultas ulceꝝ ſumik ex pte duoꝝ. ¶ Dꝛio ex pte cō/plexiōis que est ſic̄ agēs ꝛ iſtꝛ vtutis: ꝛ ⁿ ſumik ex pte ſā guinis que est ſic̄ mā: ꝛ tō que cāe ſumunk ex pte iſtorū aut est mala cōp̄o exñs i mēbꝛo ulcerato: aut erit malitia ſāguis q̄ uenit ad mēbꝛū. ſ. peccādo: aut i q̄litate: aut in q̄ntitate. Difficultas itē ſanatiōis est māe durities que ac cidit ꝓtti ꝛ margini ipſi⁹ ulceris: aut ſunt uaricales q̄ ad uenīūt i cruriḃ⁹ ꝛ tybÿs trāſportādo mām ad ulc⁹ ꝓtinue pp dilatationē eaꝝ: q̄s i mltis ꝫoib⁹ ꝛ vulneribꝫ illaq̄are mihi ꝓtigit. Itē difficillima ſūt ulcera que uenīūt ſup coꝛ ruptionē ei⁹ icipiētē ab oſſe: aut que tēdūt v̄ſus tenebꝛoſi tatē: ꝛ viriditatē: ꝛ nigredinē: aut p aliq̄ mēbꝛū ulceri vi cinū: qō male cōpleāt poſt ꝙſolidationē uerā ulceꝝ poſt certū tp̄s trāgunk: ꝛ mlīotiēs de nouo. ¶ Nā p impfectam medicationē male hūiditatis ul oſſis coꝛrupti uel carnis male derelicte i ulcē nā inq̄ꝫtū pōt conak expellē nūc ex anhelitu nūc ex motu mēbꝛi: aut tuſſi ſiue ex alio labore ul ex alia malitia factēdi tale humidū coꝛrūpit ꝛ putrefit: vñ poſtea poſt talē impfectā ꝙſolidationē ſegk noua ap/tio in tali ulcē poſt ꝙſolidationē. Et ulcera rotūda a geo/metra ſūt illa que i tali figura ſūt: ut nullus ſit angulus: ꝛ pties eq̄les plus ad iuicē diſtāt ꝛ elōgank: ꝛ talia ulcera ro tūda ſūt ꝓaue curatiōis pp lōgā diſgregationē labꝛoꝝ: ꝛ ſūt iterficiētia ifantes pp reſolonē coꝛpoꝝ eoꝝ: ꝛ q: ſpūs ꝛ calo: in ipſis ex melica cā reſolutī: ꝛ q: nō tolerāt uehe mētiā doloris: ꝛ difficultatē curatiōis eoꝝ: ꝛ ipſoꝝ ꝓauita tē ꝛ ingetudinē modi curādi ſufferre nō p̄ñt: ꝛ per ꝫ ſi erunt iſta ulcera rotūda cum febꝛe male curank.

Est regula gñalis q̄ oia ulcera inq̄ꝫtū ulcera i digēt exiccatiōe q̄dā. Gradus vō ex iccatiōis limitari nō pōt: q: ꝫ plus ꝛ min⁹ ulc⁹ abūdat ſu perfluitate: ꝛ ꝫ q̄ est q̄uenīēs exiccatiōe ꝛ abſterſiōe uti opꝫ. Et q̄ꝫtocūq̄ ulc⁹ fuerit mal⁹ ꝛ pfūdⁱ tāto magis idi/get maiori exiccatiōe ꝑm p̄m pp nimiā hūiditatē currē tē i pfūdo. Cōſiderauit Auí. q̄ fortaſſe medico ē neciuz ſuē ulcera itelligēdo q̄ñ ulcera nō ſūt ualde remota a vł/neriḃ⁹ ſimplicib⁹ ꝛ mūda ſatis a ſupfluitatib⁹: ꝛ cū ligatu ra ꝛ icarnādo ꝓcedē: q: iſta nō curank ampli⁹ ut ulcera: ꝫ tanq̄ꝫ vulnera ſimplicia ꝛ vnica finali ſola itētiōe curā da. attū hec ſutura bñ ē ꝙſiderāda ex diſpōnib⁹ neciitatis. t. q̄ñ vides ꝫ eē neciū: ꝛ cū mō ligature ꝫ q̄ hitū est ſup̄ i cap⁹ de vulneriḃ⁹. ubi oñſuz est de ligatura exꝑſſiua ſa nie: ꝛ de ligatura icarnatiua: ꝛ de ligatura ꝙſuatiua me/dicamis: ꝛ de ligatura ꝓhibitiua humoꝝ ad locū ne gñeḱ aꝑa: q̄m nō ē poſſe ulc⁹ curari niſi cureḱ ꝑus aꝑa. ¶ Dꝛia q̄/dē itētio q̄ opꝫ te ꝓpare ad curādū ulc⁹ ſoꝛdidū ul virulē tū ē ut ortificū fit aptū: deide mūdificare cū medicis debi tis abſterſiuis ꝛ exiccatiē. illō fiat. deinde de naſcētia car nis ꝛ de ꝙſolidatiōe. Et ſi iueneris ulc⁹ bñ purū: ꝛ q̄ nō hēat ꝓfūditatē. te opꝫ ꝙſolidare cū eo qō nō hēt mordica tionē: ꝛ ē mānifeſtū/ q̄m mordicatio ꝓhibet naſcētiā carnis In ulceriḃ⁹ vō ſoꝛdidis neciū ē uti medicis abſterſiuis ꝛ maxie i p̄n⁹ ꝙiūctis cū mordicatiōe: q̄m vł⁹ ſēſitiua nō ſē/tit ipz medicamē mordicatiuū. deide paulatiz ꝓcedat ad leuiora medicamia mordicātia uſqueq̄ erit hora naſcētie carnis. ¶ Caue ne dolorē facias q̄tū potes. ꝛ ꝫ q̄ñ ē illic calitas ꝛ iflāmatio: ꝛ ꝫ ēt cū medicis nō nimis exiccatis q̄ñ ſiccitas ſupflua ē lima caloris. cāe qdē p̄ncipales ipe diētes ꝙſolidationē ſūt q̄tuoꝝ. Dꝛia ē mala cōp̄o caſa. 1ª ē dolor q̄ñ ꝙiūgik cū ulcē. 3ª cā est q̄ñ ulc⁹ est ſoꝛdidū. 4ª cā est q̄ñ cū ulcere ꝙiūgik mala caro ſupflua: ꝫ vnūq̄q;

istoꝛ eget suo medicamie. ¶ Dala cōplo caꝛa opꝛ ut remoueaꝭ p sua ꝛtia. Soꝛdities idiget ut mūdeꝭ. ꝛ sūt ista ulceꝛa q̄rū hūditas q̄ ex eis currit ē plima: ꝛ mirabilr mūdificaꝭ cuꝛ melle roſato. ꝛ vnguētis ꝛ plueriboꝰ ꝛ emplis. h̄ gdē mūdificatio ꝓsistit in absterſiōe: ꝛ sic remouēdo cāꝛ remouebit doloris effcūs. Sed qñ oꝛta fuerit caro mala neč tū ē: ut coꝛrodaꝭ cū medicamie acuto ꝛ circūcirca liniaꝭ cū defensiuis. escara ꝯo cū butyro remoueaꝭ. ¶ Dicia dūſificaꝭ ꝑm coꝛpa: q: vnū medicamē i vno coꝛpe faꝯ naſci carnē ꝛ i alia carnē diminuit cū ueheměti absterſiōe: ſꝛ i aliq̄ nō absterget: neq̄ carnē diminuet: neq̄ naſci faciet: ſꝛ h̄ opꝰ ē discretiōe medici: q: opꝛ q̄ tale medicamē ꝓfoꝛtek cū tēperamēto: ꝛ cū debita admixtiōe ptiuꝛ frāgendo. ſ. aut de vnctuoſitate uel de siccitate: uel de abſterſiōe augēdo uel minuēdo: ꝛ de pōdē ꝓsidera si igrediaꝭ medicia coꝛrosiua: aut si adtūgaꝭ stiptica ꝓ refrīdatione sua. Illud sup q̄ medicꝰ oꝛ maxie ꝓsiderare in ulcē est ut ꝓfoꝛtek eoꝛ medicamē sup ista: quoꝛ difficilis ē cōsolidatio. ꝛ h̄ ut meliꝰ certificek. ꝓcedat cū vno medicamine tribꝰ diebꝰ: ꝛ si bñ opabit ꝑm tuā itētionē ꝓcede: ꝛ si nō: tūc illō medicamē remoue: qm̄ a tuuātibꝰ ꝛ nocētibꝰ sumit curatio idicatiua. ¶ Nō est aliō ptimescēdū q̄ ad h̄ ut ulcera ꝛ vulnera ꝓsolidenk neče est ut mēbꝝ gesceat ꝛ si mouek motu puo nō erit adeo curādū q̄ si mouerek motu laboꝛioso in coꝛpibꝰ humidis. ¶ Caue ne icarnes mēbꝝ vicinū cū vicino: sič adhereātā palpebꝛe supioꝛis cū iferioꝛi: ꝛ sič sūt duo digiti: ꝛ mētuꝛ cū spatula: ꝛ sic de alijs. Caūne ꝛ absc̄siones sūt terminātes utpl'm ad fistulas: q: sūt soꝛores: ꝛ ad gīandū aꝑata in locis glāduloſe carnis: sič ꝓducit scabies botores exūtes in extremitatibꝰ: ꝛ h̄ ꝓpe qñ coꝛpꝰ est malū plenū ex supfluitatibꝰ. Si ꝯo tūgaꝭ ifik ulcꝰ ꝛ aꝑa orificiū obtura cū tēta linita vngō basiliconе: ꝛ supꝑ nitida ꝛ mūdifica cū eodē vnguēto: deide empl'm supꝑ appone ꝛ debitā descriptionē ꝓ curatione aꝑatis: qm̄ ulcꝰ ut ꝓus dictū est: curari nō pōt nisi ꝓus curek aꝑa. ¶ Scitote q̄ medicamē q̄ appōik ulceri aut ē ꝙueniēs aut icōueniēs. Si ꝙueniēs ꝛ nō ꝓferat i dispōne pp ipedimētū: tñ nō affert ei nocumētū. ſꝛ q̄re non iuuat cā est aut pp debilitatē illiꝰ medicamis: ul' pp malitiā ipsiꝰ ulceris. Si ꝯo medicamē sit icōueniēs i opando opꝛ effectū q ē ōrtⁱ ei q̄ ex ipso expectaꝭ de exiccatione siue mūdificatiōe: aut calefaꝯ ultra illō q̄ eēt neče signū idūcēdo: q: faꝯ accidē rubedinē ꝛ iflāmationē: aut ifrigidat plus debito: aut coꝛrodit ꝛ ꝓfūdat ulcꝰ carnē diminuēdo oia cū suo ōrto sunt tēperāda. ſ. caꝛa cū fridis: ꝛ ecōuerso frida cū caꝛis: ficca cū hūtdis. Itē mixtiēs medicamē ē i cōueniēs nō solū ex ꝑte dispōnis ulceris. Uel ex ex ꝑte dispōnis mēbꝝ ꝛ coꝛpoꝛ i qbꝰ fiūt ulcera. Nō q̄ lotiōes leues ꝓferūt i ulceribꝰ paꝛ soꝛdidis ꝛ valde soꝛdidis fortiores lotiōes: fcā lotiōe debita itromittēda ē medicia car-

¶ Ungm mirabile absterſiuū ꝛ exiccatiuū ⌊nis gīatiua. ꝛ mixtū ualet i ulceribꝰ tā virulētis q̄ soꝛdidis. ꝛ. litargiri bñ plueriçati cū aceto ꝛ oleo bñ misceaⁿk ꝛ ibibaⁿk in moꝛtario ꝛ bñ agitenk cū pistello dōec ad augmētationē pueniaꝭ ꝛ albificek ꝛ tumefiat. deinde. ꝛ. antimonij eris usti: balaustiarū: ỹmiū terrestriū exiccatoꝛ ꝛ plueriçatoꝛū: gallarū: ꝛ sang. dꝛa. alumis climie argēti oiuꝛ. aīi. terā tur ꝛ cribellenk: ꝛ de eis q̄stū ē. vj. ps vngti in moꝛtario ponaꝭ ꝛ cū pistello icoꝛpenk donec bñ vniaⁿk ad iuicez.

¶ Ungm nigrū i ulceribꝰ. nā attrahit ꝛ attrahēdo mūdificat ulcera: postea sanat. ꝛ. oli lb. j. ſ. cere. ℥. iiij. sepi aneti ni: colofonie: picis nauaꝭ colate: ℔apini. aīi. ℥. ij. masticis galbāi: olibāi: terbētie. aīi. ℥. j. ꝓficiaꝭ sic: oleū in olla supigne dimittaꝭ dōec bulliaꝭ: deide addaꝭ cere liq̄fcē. pōaꝭ colofonia: deide pix nauaꝭ. postea gūmi: ℔apini: ꝛ terbēti ne. ad ultimū mastix: ꝛ olibanū: ita tñ ut oia terāt ꝓus ꝑter picē ꝛ terbētinā: ꝛ cū spatula agitādo dōec coctū fue-

¶ Ungm molle ualēs ad ulcera soꝛdida ꝛ ⌊rit. deide ꝓua. virulēta ꝛ putrida ꝛ gīaꝭ i eis carnē ꝛ figillat ꝛ ꝓhibet in eis fieri putrefactionē. ℞. mirre: aloes: sarcoco. aīi. par. j. mell' dispumati duplū pōderis oiuꝛ: vini boni al. q̄stū. ſ. decoq̄nk cū facilitate usq̄eq̄ hēant spissitudinez: ꝛ q̄nq̄ addaꝭ i medicamie vitrioli paululū: ꝛ ꝑpe h̄ vngm ē ap

¶ Ungm basilicō mirabilr ua ⌊ꝓbatū ꝓsūptiōi carnis. lēs i ulceribꝰ putri. ℞. cere al. reſi. sepi uaccini: picis nauaꝭ glutis alboti. oliba. mirre. aīi. olei q̄stū suf. fiat vngm. Sꝛ sit dosa. ℞. cere. ℥. vj. picis. ℥. iiij. oia alia sint. ℥. j. ſ. de q̄lꝛ

¶ Ungm ubi ꝓseq̄ pōt spasmꝰ: ꝛ ad palesim ꝛ ad oēs egritudines neruoꝝ. ℞. bdelij. ℥. vj. eufoꝛb. ℥. iiij. castor. ℥. iij. serapini. ℥. iiij. cere. ℥. v. olei sambucini: q̄ oleū fit de violis sambuci: ꝛ sūt viole al. aut olei de cheiri: ꝛ est de violis. ℥. j. ℥. ij. bdelij ꝛ serapinū dissoluank in aqua ruthe agrestis: ꝛ ponank sil: ꝛ fiat vnguētū ꝛ liniaꝭ ex eo.

¶ Ungm aliō mirabile i ulceribꝰ ad spasmū ꝛ mollificatiōnē. ℞. cere. ℥. iij. ysopi hūide: succi ruthe agrestis. aīi. ℥. ij. euf. pipis armo. oli balsami cast. glutis alboti. ſ. terbētie oppōpona. aīi. ℥. ij. sigie ꝛ storacis ligde. ℥. ij. ſ. oli. q. ſ. fiat

¶ Ungm ꝑciosuꝭ exptū i ulceribꝰ ad fistulas lachry ⌊vngtū. males ꝛ cācrū ꝛ malū moꝛtuū ꝛ delet carnē moꝛtuā ꝛ putridā. ℞. litargiri/ calcāti. aīi. ꝑ. j. floris eris. ꝑ. ſ. terank cū aceto ueheměter fotꝰ tꝑe estiuo fere p dē. j. semp añ modicū addēdo de aceto: deide admistreⁿ ubi opꝛ: ꝛ ponaꝭ i uase vitreo: ꝛ strigaꝭ os eiꝰ ꝛ sepeliaꝭ in fimo. 4. diebus.

¶ Ungm mūdificatiuū i ulceribꝰ. ℞. terbētine picis nauaꝭ. aīi. ℥. ij. mellis roſ. colati. ℥. j. succi millefolij: succi celidonie. aīi. ℥. j. vitella ouoꝝ. ij. farie oꝛdei. q. ſ. ꝛ misce oia sil.

¶ Ungm aliō exiccatiuū ualde i ulceribꝰ cauernoſis ꝛ putridis. ℞. succi radicis ruf. i. ℔pētarie medij cyathū: mellis roſ. colati. ℥. j. vini mōtāi. ℥. j. floꝝ eris. ℥. ſ. tādiu bulliāt dōec ꝓuenerit ad ꝓsūptionē succi: ꝛ fac vngm fluxi-

¶ Ungm faciēs nasci carnē ⌊bile. q: fluat ad fūdū ulceris. in ulceribꝰ post mūdificationē ꝛ antiqs ꝛ recētibꝰ. ℞. artistologie lon. radicis yreos radicis gētiane: radicis sanguinis. aꝛmo. sarcocolle. aīi. ℥. ſ. litargiri. ℥. v. olei. lb. j. decoquaⁿk litargi. cū oko: ꝛ depōaⁿk ab igne: ꝛ fiaⁿt tepidū: deide armo. mollificek in aceto ꝛ liq̄fiat ad ignē ꝛ colek sup litargiꝝ: ꝛ itꝝ coque paꝝ donec gutta posita sup ferrū teneat se: deide pone plueres depoſito uase ab igne: ꝛ tepefacto diu misce: ꝛ si vis ponē de cera pōe. ℥. ſ. ꝛ fiat vngm.

¶ Ungm exptū i ulceribꝰ ubi sit magna virulētia. ℞. aceti fortissimū: ꝛ pone i catia ad bullitēdū postea remouea tur ab igne. postea pōaⁿk de viridi eris: ꝛ nō de flore eris ꝛ bñ icoꝛpenk. q̄ fcō pōaⁿk ad ignē: ꝛ bñ cū spatula agitek usq̄eq̄ rubescat ꝛ sit coctū: ꝛ si vis scire decoctionē pone guttā sup ferrū: ꝛ si videk q̄ stet adherēs: tūc ab igne removeaⁿk. Et nō q̄ istō ē mirabile vngm: ꝛ si scies cū eo la

¶ Ungm ad ulcꝰ ubi eēt magna ⌊borare mirabilia facies. soꝛdities. ℞. succi praſſij/ succi absinthij/ succi folioꝝ pfici. aīi. mellis crudi oli amigdalaꝝ amaraꝝ. ℥. j. cere citri. ℥. ſ. decoquaⁿk usq̄ ad spissitudinē: ꝛ fiat vnguētum.

¶ Ungm de mꝛe silua ad gīandū carnē in quocūq̄ vulnē facta mūdificatione. ℞. succū mꝛtis. ſil. i. capſolij medium cyathū. olei coꝛis lb. ſ. cere. ℥. iiij. resine terbētine. aīi. ℥. iij bulliāt oia usq̄ ad ꝓsumptionē succi: ꝛ fiat vnguētum.

¶ Aq̄ mirabilis in ulceribꝰ ubi timeamꝰ a trāsitu fistule q̄ est res mirabilis in fistulis. ℞. armoniaci. ℥. ſ. aq̄ ruthe. ℥. ſ. pūce aquā i bacili bñ polito ꝛ terſo: ꝛ tādiu frica cū armo. salitrico dōec sal armoniacū liq̄fiat i dcā aq̄ fricādo ſꝛ aq̄ fiet aςura: ꝛ cū dicta aq̄ mixta potes in ulceribꝰ facē.

¶ Sequik de ulceribus virulētis. Caꝑ. II.

v **Lcera** virulēta sūt illa q̄ ꝓtinēt supfluitatē sꝑtilē noiatā virꝰ ꝛ q̄stik ad coꝛruptionē pp ꝛbilitatē mēbꝝ: ꝛ ex calitate ex nea ibi pdāñante: ꝛ tā ē de gīe puri sꝑtili: q̄ noiaⁿk virus gīatio cuiꝰ fit ex sꝑtilitate hūoꝝ. ſ. aq̄ soꝝ. ſ. a nā nō dīnante. Intētio q̄dē ē i his ulceribꝰ ut exiccenk: ꝛ admistrēt cir cūcirca defēsiua ꝑties ꝑ alibi noiata. Sꝛ si videris virulētiā nō dimiui ſꝛ iꝑaꝝ augeri: scias q̄ illō medicamē ꝓꝛ illō

corp⁹ nō est exiccatiuū: q̄re adde aliqđ i pḡtādo mēbrū ex ipi⁹ exiccatiōe z adiuua cū modica absterſiōe: ut mel rosatū: ut alumen in ſtipticitate acetū balauſtie: z addek minus de pluerib⁹ p̄m gr necitas cogit. olea q̄ ponunt in vnguētis ulcerū semp debēt eē exiccatiua: ut est oleū masticinū mirtinū de cherua z de ruta: z aliis. obſua nāq; canonē de medicis facientib⁹ nasci carnē in ulcerib⁹ ubi opz: z ſ facta mūdificatiōe. ulcera virulēta p ei⁹ curatiōe opz uti exiccātib⁹: ſz cū talib⁹ ulceribꝰ adiūgit z ꝓtūgit ali q̄ mala cōplo cala ut frida: p curatiōe cui⁹ calitatis laudat iuſgamū radix mādragore z optū. ecōtra i mala cō plexiōe frida ualet sic rasina z pix z terbēt̄ina: q; opz aliq̄ ut tēperes ista ſil: z ſ p̄m diſpōnez cōplonis apatis. ☞Medicie q̄ sūt mūdificatiue i ulceribꝰ virulētis semp debēt eē exiccatiue: sic sunt iste: alumē rochie cōbustū poſituz in q̄ztitate q̄ ſufficit. Galle cipressi z querci z bucea. i. medialtin⁹ ligni g̃natoꝝ z corex thuris. i. litargirū: z flores papaueri ruffi. i. caſule papaueris: z folia arboris culicū. i. ulmi: z folia nucis domestice: z nux recēs decocta ualde q̄dēt: q; exiccat hūiditates abſq; nocumēto. Nō q̄ iſte medicie nocēt ſi cū ulcere aſſociet apa: rō q; apa idiget medicamib⁹ mollificātib⁹ z mitigātib⁹ dolorē. Sz aq̄ i qua decoquūt cipi. i. radix herbe de q̄ ligant cathedre ē ad exiccationē q̄nties. Et decoctio mirabolanoꝝ bel liricoꝝ z emblicoꝝ q̄ sūt ſpēs p: unoꝝ ultramarioꝝ z decoctio alchedera: z ē ſpēs ſcolopēdrie: q̄ ualet mirabilr i cātro z folia ꝫbe ciciliāe siue altāe sūt bona ad exiccationē

¶Ungtū mirabile cuiuſdā magri Blaxij iudei ualde apꝓpatū in q̄cūq; mā: z maxie ualet in tybijs. ℔. litargiri lb. j. olei cois lb. ij. cere noue. ℥. iij. masticis. ℥. j. ſcariole q̄ cadūt a poſis nouis q̄n pōit lixiuiū ad ignē. ℥. iij. z fiat vngtū uſq; ad ſpiſſitudiez z ad formā dyaglōis ꝺducēdo

¶Ung^m i ulceribꝰ virulēt. ℔. aloes: thuris: ſarcocol. sang. dra. añ. ℥. j. antimonij: alumis. añ. ℥. ſ. flor. eris ꝓparati. ℥. ij. terbēt̄ine. ℥. ij. olei maſtic. z cere: qđ ſuf. fiat vngtū.

¶Ungtū icredibile i ulceribꝰ virulētis ualde exiccatiuū z est icarnatiuū z g̃niatiuū carnis z cicatriçatiuū: z ſ p̄m diuersionē cōpoꝝ. ℔. litargiri ceruſe. añ. ℥. iij. mirre. ℥. ij. thuris. ℥. j. ſ. floris eris. ℥. ij. olei mirtini: q̄ztū ſufficit: z decoquant cū lento igne: z postea colet per petiam.

¶Unguētū apl̄oꝝ ubi caro ſupabūdat multum corrodit malaz carnē apit diuidit z attrahit. ℔. cere al. raſi. armo. añ. ℥. ſ. oppopona. ℥. j. floris eris. ℥. j. ſ. aristo. lon. thuris bdelij. ℥. iij. mirre: galbani. añ. ℥. ij. litargiri. ℥. ſ. infundat bdeliū i aceto: terēda ſubtilr puluerizent: z fiat vnguētū ℔ mō. Güme ponant ad ignē z diſſoluāt i duab⁹ lb. olei cois. qb⁹ diſſolutis colet oleū z miſceat cera: deide pulueris p̄dictaꝝ rerū semp agitādo cū ſpatula donec fr̄m sit.

¶Ungtū aliꝺ mirabile ad ꝺē. ℔. ſcrophularie: hermodactiloꝝ: gartof. ualartāe. añ. oīa pluerizata. ℥. j. olei masticini cere albe terbēt̄ie picis liqde. añ. ℥. iij. mūle. cāphore.

¶Ungtū optimū de pluē Laū. ℥. ſ. ex oib⁹ fiat vngtū. rib⁹ albū. ℔. terbentine bñ lote cū dulci lixiuio lb. j. olei roſ. ℥. iij. cere al. ℥. ij. z oīa iſil miſce: deide. ℔. pluerisa ſādara. puluerisa thuris albi: puluerisa ſarcocolle: puluerisa ꝓreos. añ. z. j. z ℔ oīa ad iuicē cū lēto igne bñ ſil incoꝓa: donec iſtud vnguētū uenerit ad formā magdaleōis: quo deducto cū manu malaxa in foꝛti aceto al. z postea tene ip̄m p: o ſecreto: z noli reuelare ipſum niſi ſapientibus.

¶Ungtū aliud mirabile: z uocat vnguētū yrinū ꝑ colorē yrinū. ℔. olei yrini. i. factū de floribꝰ lilioꝝ celeſtiū. ℥. ij. z ponat dictū oleū in bacili bñ terſo: deide. ℔. ſalis armoniaci. ℥. j. ſ. z frica tādiu in oleo exſiti in bacili ut ſal illd armoniacū liq̄fiat in illo oleo: z illd oleū remanebit celeſtis coloris: deide. ℔. refine pini. z terbēt̄ine. añ. ℥. ſ puluerisa endici. ℥. ſ. z cere qđ ſufficit. fiat vnguētum.

¶Sequit de ulceribus ſordidis. Caꝑ. III.

v Ulcera ſordida sūt illa que nunq; ꝓuant sanie illaudabili niſi remoueat fomentum qui est calor putredinalis illum locum ſupra calorem nālē ſuffocādo: quare p: o eius curatiōe opz uti medicinis fortiter abſtergētib⁹ p̄m q̄ narrauim⁹ in cap⁹ uli de ulceribꝰ. dicēdo q; ſanies idiget abſterſiōe: z vir⁹ exiccatiōe: ſz q: hic tractat de ulceribꝰ ſordidis: p̄mo incipiam⁹ ab iſto medicamine. qđ est fortis mordicatiōis: de inde paulatim puenias ad leuiora ſic ad tapſiaz que est herba ultramarina: z est ſpēs baucie z nētoſa ualde que redacta in formā pulueris z ſūpta p os facē in iſtāti hoiez appere ydropicū. Sz ceretani bñ sūt expti q̄n uolūt oſtēdere iſtis hoib⁹ groſſis thiriacā ſuā eē bonā. Aristologia lō. cū melle z pauco aceto est optimū remediū. Item terbēt̄ina cū oleo de terbēt̄ina z butyro ut leniat duritiez z reſoluat z abſtergat in ℔ cōpoſito laudat. Item radix lilij piſtata cū melle. Item farina orobi cū melle. Item herba oppoponaci ſil cū melle. Item empl̄m idū deſcriptione Almāſoris: qđ fit ex pice nauali coloſonia z melle z farina ordei. Item vngtū egyptiacū deſcriptiōe ☞Deſue. Item q̄n magna fit foꝛdities p̄aſſiū cū melle. Sz aliq̄n est neče pter pfūditatē ulceris: ut qđ apponat de medicaminib⁹ currētib⁹ sic sūt ablutiones cū aqs appꝛopatis: q̄s paulo

¶Ungtū. ℔. mellis crudi terbēt̄ie ſucci apij Lpost dicā. domestici ad tuū libitū: vitellū vni⁹ ouī z farine ordei: z hec optie ad iuice bñ icoꝓa: ita q; possit extēdi ad formā

¶Ungtū altū. ℔. ſucci coſti amari z ſucci beto/ Lvngti. nice z ſucci millefolij. añ. ℥. ij. olei de vitell ouoꝝ. ℥. ſ. litargiri. ℥. j. cere qđ ſufficē decoquat uſq; ad cōſūptionem ſucci: z fiat vngtū: ſz i fine adde litargirū caue ne cōbura

¶Nota q; oleū de vitellis ouoꝝ mi Ltur in fundo catie. rabilr ualet in exiccādo: z maxime in pūcturis ner uoꝝ.

¶Unguētū aliud in vulneribꝰ ſordidis. ℔. litargiri argēti mirre çinçib. añ. pulueriçent ſubtilr. z cum cera optime mūda: z oleo z pauco mellis fiat vnguentum.

¶Unguētū aliud optimū. ℔. mellis ſquillitici ſucci pſici calamēti añ. ℥. ſ. cere. ℥. ij. olei cois. ℥. j. z fiat vnguentū ad formā curretem. Item ualet vnguētū apl̄oꝝ. Item ualet mirabiliter vnguētū baſilicon ſupra deſcriptum.

¶Unguētū aliud bonū. ℔. olei amigdalarū amararū. ℥. ij olī de trittico. ℥. j. pluerisa laccē: z lacca est gūma. ℥. ſ. pulueris ſgnāti. ℥. ſ. pulueris ellebori al. ℥. j. cere qđ ſufficē.

¶Sequit de ulceribꝰ pfundis z cauernoſis. Caꝑ. IIII.

p Rofunda gdē ulcera sūt illa q̄ sūt ualde elōgata a ſupficie orificij: z cū ſuo fūdo appꝛopinq̄ta oſſi: z sūt impoꝛtātes cū ulceribꝰ cauernoſis z abſcōſionibꝰ. Dicta gdē hīta fuit ſup in capꝰ uli de ulceribꝰ. Sz q: dectes repetita placebūt: dico q; abſcōſio est ulcus qđ ſub cuti est amplificatū: z ſepat ab eo cutis: ſz cauerna est illud ulcus qđ pfūdat in carne z dilatat cū ea. Fuit opio q̄rūdaz q; dilatatio pfūda erat in cauerna: z ſtrictꝰ erat fūdus in fiſtula. Sz de noibꝰ nō curo dūmō eoꝝ ſniam hēamꝰ. In curatiōe hoꝝ ulcerū finalis itētio est ut repleant carne: ſz ℔ fieri nō pōt niſi ex pte boni cibi z potꝰ g̃niantū ſanguinē: quē in carnē ꝛglutinare neče est. Nō q; g̃niatio carnis nihil aliud est niſi ꝛglutinatio ſāguis in carnē. ☞Medicine aūt ℔ agētes neče est ut ſint uehemētis exiccationis z mūdificatiōis ſil. Situatio orificij in mēbro finalr sit talis ut nō retineat virꝰ: imo currē possit ad ex. Sz ſi i ueneris ulcꝰ hūs talē ſitū hec est pfecta radix curationis ſ. q; orificiū sit iferiꝰ fūdus vo supiꝰ: z ℔ ut ſanies ex ſeipſa possit expurgari. Sz ſi nō est ei possibile sic situari tūc seca ulcꝰ talr ut ſanies possit exire nō remanēte cauerna z pcede cū iciſiōe tali ut ulcꝰ recipiat bonā ſalutē obſuā do diſpōnē mēbri icidēdo: qm̄ leue est icidē difficile aūt ꝛſolidare. De ligatura aūt quō z q̄liter fieri debeat non omittat: qm̄ est pfectio: pars cyrurgie ligamēta: sicut sūt faſcie z petie in q̄bus extēdunt vnguēta siue licinia que intromittunt in ulceribꝰ. sint bñ mūda alba z terſa z polita: z hoc ne putredo adiūgat putrido. ¶Dicit Aui. q

uere in ß casu. expt⁹ fuit empl'm aplicū: z cētaurea qñ ab ea ulc⁹ iplet est mirabilis. Itē z sepheto. i. ellebor⁹ alb⁹. postea yreos. i. liliū celeste itelligēdo de radice: deide faria orobi: ista sūt mirabilia ualde. Et māifestū ē q oia ulcera hēntia, pfunditatē z abscōsiōez: z caūnositatē ultima mūdificatiōe nō mūdificāt medicie neq; i eis facilit nasci carnē: nisi sint currētes ad ,pfūdū ulceris z ipz lauātes z, pjcientes cū siringa: aut çaraca: aut silib⁹. Signa significātia salutē ꝙglutinatiōis hoz ulcerū hēnt ex paucitate māe q currit z descēdit ad ulc⁹: z fortitudie z debilitate vtutis.

¶ Ungtū ꝙuenies i ulceri⁹ supdcis caūnosis absōsis z ,pfūdis. ℔. picis nauales: z terbētine. añ. ℥. iij. ablue in fil optie vio mōtão. lardōis decolati. ℥. ij. pluer' affodilloz z hermodactiloz. añ. ʒ. j. succi salute: z rortismari. añ. ℥. j. ol'i de costo z de rutha. añ. ℥. ℈. cere qꝫ sufficiē. fiat vngtū.

¶ Unguētuz alid mirabile. ℔. mellis apū. ℥. ij. succi brāce ursine: succi lapatij acuti: succi ruthe: succi apij. añ. ℥. ℈. plueris alumis ro. cōbuste: z alumis çuccarini: z sal gēme. añ. ʒ. j. plueris tartari: paululū: ol'i ro. ℥. j. cere qꝫ suf. fiat vngtū ad ignē decoctū usq; ad ꝙsumptionē succoz.

¶ Alid vnguētū ligdū. ℔. mellis ros. colati terbētine. añ. ℥. ij. fellis porci uel bouis ligde. ℥. ij. cere paululū: z fiat vnguētum molle ad p:oijciēdum in orificio ulceris uel supra tentam que poni debet in ulcere.

¶ Empl'm dyafinicon descriptione Alexādri: sed dr emplastrū decoctio dura. ℔. spicarū allei mūdatarū. ℥. ij. ℈. storacis aloes bdelij. añ. ℥. ij. terbentine. ℥. iiij. assungie porcine recētis adipis anseris. añ. ℥. v. masticis olibani. añ. ℥. ℈. euforbio. ℥. ℈. croci. ℥. ℈. cere citrie. ℥. xij. olei nardini z vini odoriferi quātum sufficit. fiat compositio.

¶ Ungtū egyptiacū multū ꝙferēs ad ulcera antiq z ad fistulas que idigēt mūdificatiōe. abstergit eni z mūdificat ulcera a carne mortua. ℔. floris eris auř. v. mell' auř. xij. aceti auř. vij. coque sup ignē donec inspissent z aliq addūt olibani masculi' auř. ij. z. ℈. subtilissime triti. z fiat vn/

¶ Lauāda optima ꝙuenies in istis ulceri/ Lguētū molle. bus. ℔. aque pure vnā magnā anfialā z pone itus de oleo z melle. añ. ad bulliendū duo coclearia z de sapone nigro vnū coclear: z postea cola per petiam: z laua ulcus cum siringa uel alio instrumento iniectorio.

¶ Lauatiuū aliud. ℔. lixiuiū dulce: z adde paululū de aloe modicū de succo millefolij: z de succo prassij aligd z laue ulc⁹ mltotiēs: z usq; fuerit bñ mūdificatū a sordib⁹

¶ Lauatiuū alid. ℔. vinū mōtanū i q bullita sit cētaurea, z yreos, z aristologia: z postea colet: z sel' lauet ulc⁹ in die.

¶ Lauatiuū aliud. ℔. aquā maris de per se. Itē lixiuiū de per se. Item mellicratū de per se. Item aqua balneorum nālium. Item aqua aluminosa ualet.

¶ Sequit de ymib⁹ oriētib⁹ in ulceribus. Caꝑ. V.

v **Ermes** in ulceri⁹ gīank sic in auri⁹ z itestinis z in apatib⁹ ꝛz q tā

git Aui. z Albuca. z ut videt in expiētia nō solū in his ītuor locis assignatis: ꝛz ét in ꝛga uenīēte a uesica cuiusdā boni viri antiq. z in vulua cuiusdā pue puelle: z de sub craneo ét cuiusdā pueri qui ptusus cū fractura fuerat: z istō clare appere pōt: qñ ubicūq; posita fuerit mā ibi ponit effect⁹. Si vmes nascunt in ulceri⁹. ois nāq; succ⁹ amar⁹: sic plāta: aut minera: aut aliq ps aialis: aut fel z ois cōpō amara: ut yerapigra z silia destruūt uermes. Res dulces ſuāt nisi sint ptūcte, cū siccitate z absterſiōe ut mel rosatū. Laudat Aui. de medicinis ꝙferētibus ad istud maxime calamētū fluuiale z distillatio succi cucumeris asinini ē ualde bōa. z succ⁹ radicis capparis: z succus folioz pslci: z succ⁹ absinthij: aut cētauree, aut prassij: z succ⁹ ellebori albi: z oēs res fortes. Et nota q mei pueri pui optime se defendūt a vmib⁹: q: sepissime comedebāt de his reb⁹ fortib⁹: sic cepib⁹, porrinis, alleis, raphani, z silib⁹. lupini ét z aloes cū melle colato: z piretrum, z thiriaca est mirabilis loco vnguēti: z succ⁹ oleādri: z succus gētiane: z nuces trite ad formā empl'i cū melle rosa.

¶ Ungtū i ulceri⁹ ubi gīank vmes. ℔. olei amigdalarū amararū, succi arācioz acroz, z vini maluatici. añ. ℥. ℈. pl ueris collogntide, plueris cētauree. añ. ʒ. ij. cere qꝫ sufficiē

¶ Empl'm mirabile ubicūq; fuerint uer/ Lfiat vnguētū. mes. ℔. porroz domesticoz nouiter remotorū a terra z depuratorū ab ipsa: frige illos in sartagine z adde aligd de aloe z mirra: z fac empl'm z supra locum appone.

¶ Ungtū mirabile ubicūq; fuerint vmes ubicūq; locoz ℔. olei absinthij. ℥. ij. pulueris cimini, pulueris dittimi, puluerís aloes. añ. ʒ. ij. succi absinthij medij cyathū, cere qꝫ sufficit. fiat vnguētū: z decoquat usq; ad spissitudinē.

¶ Oleū ꝑciosissimū pro vmib⁹ ubicūq; locoz. ℔. nucleorū pficoz z amigdalarū amararū, gētiane, absinthij, pras sij ul' lupinoz, z seminū caulū, z folioz pslci, z calamēti fluuialis, z oleādri, z piretri, z ellebori albi, z radicū gramigne. añ. ℳ. ℈. ois pistāda pistent z iponat it⁹ fel vituli, z succi porroz, z mēthe. añ. ℥. ij. olei nenufarini. ℥. j. z olei de absinthio lb. ij. hec oia misce: z dimitte in fimo p vnū mēsez marcescē i uase vitreo bñ obturato. postea distilla hec oia ad alēbicū: z hēbis aquā z oleuz. lūbricosos viuificātes sumēdo aquā p os. ℈. ij. cū vino maluatico: z cū oleo vngēdo timpora z pulsus pedū z manuū z ubicūq; z os stōci: z circū spatulas: z vidi mltos pueros qsi mortuos viuificari: z cū aq z oleo isto mlta ulcera sanari.

¶ Sequit de nascētia carnis in ulceri⁹. Caꝑ. VI.

m **Irati** sunt multi de hac gīatiōe carnis i ulceri⁹ nō nisi cum pauco labore manuali pscrutātes quō hec gīatio fiat: nūc in ꝑmo gradu ficcitatis z parū plus. i. p vnā dimēsionē: ut tāgit. G. nūc in 2° nūc in 3° gradu exiccādo creat caro in ipsis tā putridis qꝫ virulētis: ut videt in expiētia z in p:o cessu Aui. ¶ Medicina gīatiua carnis uere nihil creat. sed nā ut manifestū est: ut in ulcē z in vulnē appropinquāti morti: z in ipo exīte mortuo: cū oiuz nā sit opatrix: medicus vo mīster. i. tā medic⁹ qꝫ medicina sūt mīstrantes: ut dic Gal. in tegni. ¶ Medicina ḡ gīatiua carnis sumendo ad bonū itellectū semp dz eē exiccatiua tāti gdus ut remoueat tā in ulcē qꝫ in vulnē ipedimēta ipm ulc⁹ i pedientia. ſ. cū ß ut ei⁹ finis remaneat q coagulet sanguinez sanū in carnē: qñ gīatio carnis est coagulatio sāguis in carnē. Sz hec talis pfectio gīatiōis, pducit a medicia exiccatiua in ꝑmo gradu z parū plus qꝫ itrinseco z extrinseco ipedimēto remoto. Sz si medicina exiccatiua in 2° gradu cui⁹ ꝓpetas est poti⁹ vuln⁹ icarnare aut si medicina erit exiccatiua in 3° gradu: cui⁹ ꝓpetas est poti⁹ cicatriçare. Sz si carnē in ulcē generēt nō dr eē de ꝓprietate ipsoz graduū. Sz dicent eē gīatiue ip:oꝑe ad hāc cām q remouēt virulētiā z alias supfluitates ulceris p:o carne curāda ipedientes: donec sufficiēs gradus ꝑm⁹ suū faciet effectū. euacuato ulcē sordido z virulēto ab his supfluitatib⁹ z cū debitis medicinis debilib⁹ aut, fortib⁹: tūc nō approximet aliqd medicamē mordicatiuū z absterſiuū fortiter. Et opz ut obserues regulas añdictas: z de eo qd appet. ſ. de supfluitate humiditatis: aut de supfluitate exiccatiōis addēdo z diminuēdo de oleo z cera ꝛz q necesse fuerit: aut de melle rosato: aut de puluerib⁹ igrossādo z inspissando ꝑm q supꝫ dictū est. Añ antimoniuz qd est suba plūbi mortui: z cui⁹ vt⁹ est silis vtuti plūbi usti z sarcocol. que est gūma arboris speciose z spinose: z i ipa est amaritudo: z cola piscīū. ℔. limace uste: z scoriā ferri, z plūbū ustū qd cū sulfure urit, z acor⁹. i. gladiolus: z est herba hās folia yri lilij lata z lōga z orit i ags: z eresmat i. mercurialis: z dragōtea. i. lus: z est spēs ſpētarie, z cipi: z est radix illi⁹ herbe de qua ligank cathedre: z ponit loco galāge: z ꝓpe ualet ad ulcera sordida: z poliuz. multa sunt gīa: z est forte de cētaurea: z vitz adustū z mirabile in exiccādo z ꝙsolidādo ista ulcera sordida z putrida.

¶ Unguentū in ulcere virulēto putrido mirabile. ℔. picē

nualem ꝛ colofonią ꝛ raſiną pint ꝛ terbẽtinam.aſſ.cere ꝛ oleo coꝛis qꝫ ſufficit:fiat vnguentum.

¶ Ung^{m} aliud bonũ.℞.antimonij:plũbi uſti litargiri.aã: ℥.ſ.thutie alexãdrine.ʒ.ij.ſcorie ferri ſubtiliſſime trite:ꝛ miſce per petiã.ʒ.j.olei de mirto qꝫ ſufficit ad incoꝛpandum in moꝛtario:fiat vnguentũ diu in moꝛtario ductuꝫ.

¶ Ung^{m} exptũ pꝛies in talib^{9} ulcerib^{9}.℞.duo vitella ouoꝝ ꝛ picis nauallis bñ mũdificate a ſupfluitatib^{9} ꝛ ab aq̃ſitate:ꝛ terbẽtine aã ℥.j.ꝛ oĩa miſce.ꝛ fiat vnguentum.

¶ Unguñ aliud optimũ ꝛ mirabile in talib^{9} ulceribus.℞. olei de vitellis ouoꝝ:ꝛ olei de frumento:olei de tartaro: ꝛ infimul oĩa miſce ꝛ adde de melle ro.gntã pteꝫ de oĩis ſupꝛadictis:ꝛ cum ſufficienti cera fiat vnguentum.

¶ Segf de ulcerib^{9} coꝛrodẽtib^{9} ſe ꝑter putrida.Caꝑ.VII

ULcera coꝛroſiua ſunt illa quoꝝ humiditas eſt talis in potẽtia ꝛ talꝛ diſpoſita qꝫ acuitatẽ humoris:quã acuitatẽ hẽt reſoluit ꝛ ꝓſumit humiduꝫ mẽbꝛale:ita qꝫ per reſolorẽ humidi diminuit de ſubſtantia carnis:ꝛ ipam ulcerat:ſic qꝫ facit ulcus coꝛroſiuũ ꝛ fraudulentũ:ulem qdem doctrinã nõ obliuiſcaris:ſi coꝛpus nõ fuerit mũdum: ſed ſi fuerit mũdum ſaltem cum uẽtoſis ꝛ appõne ſanguiſugaꝝ ſup ipm. Et ſi fuerit mala cõplo pmuta ipſam cum epithimatibus. Nã epithima dicit de ſuccis vnctio ſola. Iteruꝫ reſtifica cibos ſine mora ut gñeꝛ bonus ſanguis. Strige ꝛ dilata poroſitates mẽbꝛi ꝑm neceſſitatẽ. Nam qñqꝫ dilatatio ſupflua amplificat moꝛbuꝫ ꝛ eius malitiã:ꝛ qñqꝫ facit eſſe neceſſariũ ambulatio coꝛroſionis ut incidatur mẽbꝛuꝫ. Et curatio hoꝝ ulcerũ in quibus nõ eſt putrefactio embꝛocatio cum aqua frigida:ꝛ aqua mirti:ꝛ aqua roſaruꝫ:ꝛ aque vge paſtoris:ꝛ vino ſtiptico ꝛ filia.ſic aq̃ ſolatri plãtagis:ꝛ floꝝ ſalicis:ꝛ nenuf.ꝛ violaꝝ. Sꝫ ſi fuerit illic putrefactio:tũc aq̃ maris ꝛ aq̃ laſciuij ꝛ vinuꝫ albuꝫ ꝛ aq̃ aluminoſa. Ceterũ melioꝛ curatio hoꝝ ulceruꝫ coꝛrodẽtium eſt adminiſtratio ſtipticoꝝ:ꝛ exiccatiua ifrigidãtia exꝛ ſicut coꝛtices maloꝝ granatoꝝ ꝛ lẽtes ꝛ ſemẽ roſarũ:ꝛ folia mirti:ꝛ folia maſticis:ꝛ ſpina egyptiaca:ꝛ grana mirti:ꝛ ſumach:ꝛ de foliꝭ acetoſe bullitis cuꝫ vino:ꝛ cõpõ boli arme.cuꝫ oleo roſ.ꝛ aceto:ꝛ ſyrup.aceto ſo:aut empl̃m factũ de arnogloſſa ꝛ cum foliꝭ oliue.

¶ Unguẽtum ꝙuenies in hoc caſu.℞.lentes ꝛ decoquantur in forti aceto ꝛ vino ſtiptico.ꝛ foli.matris ſilue.ℳ.j ꝛ piſtanda piſtentur.ꝛ fiat vnguẽtum:ꝛ adde boli arme. ℥.j.ꝛ aliquid de oleo roſ.aut mirtino.

¶ Unguñ in ulceribus coꝛrodẽtibus mirabiliꝛ operãs.℞. ſucci burſe paſtoris:ſucci centũnodie. aã.medium cyathuꝫ puluis caroloꝝ ſalicis.ſ.de aliquo ligno putrefacto ℥.j.pulueris alicuiꝰ tegule antique ſup quã ſtilauit aqua ad aerem.℥.ij.olei mirtini.℥.ij.cere qꝫ ſufficit. ad ignẽ fiat vnguñ decoctũ uſqꝫ ad ꝙſumptionẽ ſuccoꝝ.

¶ Unguñ optimũ ad defendẽdum circũcirca ne coꝛroſio ptranſeat.℞.olei roſ.℥.ij.boli arme.℥.j.ſang.dꝛac.terre ſigillate.aã.ʒ.j.ſucci foliorũ mãdragore:ſed loco ipſius ſucci tuſquiami al.ꝛ parũper aceti:ꝛ pmiſce donec optima fiat icoꝛporatio ſufficiẽs ad lauãdũ circũcirca ulcus.

¶ Puluis ꝙuenies ſupꝛa locũ ſi ulcus nõ erit,pfundũ.℞. pulueris agrimonie. Item puluis ligni caroloꝝ ſalicis. Item puluis geneſtre intelligẽdo de floribus. Item puluis foliorꝝ ſaluie. Item puluis floꝝ urtice:uel florũ ſalicis. Item puluis floꝝ rortiſmarini.℥.j.

¶ Sequif de ulceribus putridis ꝛ malis. Caꝑ.VIII.

ULcera putrida ſũt illa quoꝝ humiditas coꝛrũpit mẽbꝛũ:ꝛ ſpũm exñtes in mẽbꝛo illo:ꝛ coꝛrũpit cõplorẽ ꝛ humiditatẽ illius mẽbꝛi:in quo eſt tale ulcus putridũ. Curatio optima hoꝝ ulcerũ eſt ꝑmo mũdificare coꝛpus hñdo reſpectum ad materiã antecedentẽ ſi maxime coꝛpus erit repletuꝫ. Aut mundificare mẽbꝛũ:ſi coꝛpus fuerit mũdũ:hñdo reſpectũ ad mãm currentẽ in loco:ꝛ hoc fieri põt cũ uento ſis ꝛ ſanguiſugis atqꝫ epithimatibꝰ cõplonem ꝙfortantibus:de melioribꝰ aũt eſt ut ꝓhibeas in his ulceribꝰ gñationẽ calidi apatis:qm̃ illud eſt pꝛauuꝫ ꝛ ingetũ. Nam ſi tantũ acciãt ut putrefactio ꝙfirmet:ꝛ uehemẽter ſupfluat cum ſua malitia:tunc neceſſe eſt ut moueaꝛ cauteriçãdo cum igne:aut cũ medicamine acuto:aut cũ inciſione uſqꝫ ad carnẽ ſanã. laudamus atqꝫ bonitatẽ acuti medicaminis:q: taliter agit:qꝫ accipit oẽm obſtracoſitatẽ ꝛ extrahit ipſam. Sed pꝛo remotione ardoris cauterij ꝛ pꝛo remotione eſcare ſuccurraꝛ cũ butyro:ponẽdo deſup vicevna poſt altã donec eſcara remoueaꝛ. Dis remediꝭ nõ ualẽtibus neceſſe eſt incidẽ mẽbꝛũ ut ſaluet a putrefactione. Medicine ꝙueniẽtes in ſpãli in his ulceribus ſunt ſicut aqua maris ꝛ aque que ſunt abſterſiue ꝛ exiccatiue denoiate in capꝛo fiſtulaꝝ. Effectus medicine cũ pfecta medicina ſciri non põt niſi ex triplici notitia.ſ.aut ex angelica inſpiratõe aut ſyllogiſtica rõne que eſt logica ſiue nãlis phĩa:aut exꝛientia:qꝫ oꝛtet ut bñ expiaꝛ ꝛ dimittaꝛ dieb^{9} aliqbus ut medicina cuꝫ mẽbꝛo actueꝛ bñ.ſi naturaꝫ illius pfecte cognoſcẽ uolueris. Medicine appꝛopriate in his ulcerib^{9} in particulari ſunt ſicut farina oꝛdei farina orobi:ariſtologia:ꝛ radix caulis:ꝛ radix ficle.i.ble te:ꝛ radix cucume.aſininꝰ:ꝛ ſemẽ lini:aut aſſe.i.limo cũ paſſe:aut ficubus cum melle.

¶ Item empl̃m cum cepe maris.i.ſquilla decocta cũ melle aut caulib^{9}. Item ariſtologia ꝛ alchanna.i.mirabolis. aã.p.j.floris eris.p.ſ. Iteꝫ ſuccus cucumeris aſinini:cũ alſeric.i.vitriolo rubeo. Item ariſtologie lon.ꝛ gallaruꝫ ꝛ olei ptes eq̃les. Item calcis ꝛ colcotar.i.vitriolũ citrinuꝫ.aã.arſenici.p.ſ. Iteꝫ alſeric.i.vitriolũ rubeũ.p.vij. colcotar.ʒ.iij.ꝛ fiat ex eis linimẽtũ decoquaꝫ in forti aceto cotila ſemis donec ꝙſumeꝫ acetuꝫ. Cotila eſt pondus noue vnciarũ.ꝛ ſic cotila ſemis eſt pondus.℥.iij.cuꝫ dimidio. Itẽ colcotar eſt vitriolũ citrinũ:ꝛ dꝛagãtuꝫ eſt vitriolũ aduſtũ amboꝝ.aã.p.xx.coꝛticis ferri.p.xvj.gallarum pforatarum.p.x.aut ſalis.p.j.aluminis uſti ꝛ coꝛticis eris:ꝛ abꝛotani uſte.i.ruthe capꝛarie.p.ſ. Item ualet ſarcocolla es uſtum ꝛ gallarum ꝛ floris eris ꝛ ariſtolog. ꝛ miſceañ cum aliquãtulo glutini. Item dꝛagãti rubei. ℥.ſ.calcis viue.ʒ.j.aluminis coꝛticum granatoꝝ.aã.ʒ.j. thuris gallarum.aã.℥.ſ.cere ꝛ olei antiqui cotila vna. Itẽ plũbi uſti cum ſulfure ꝛ viride eris ꝛ ceruſe plumbi thuris merdaſengi climie armoniaci oppoponaci: maſticis.aã.ʒ.ij.adipis renũ uacce raſine glutini alimbac.i. terbẽtine olei mirtini cere qꝫ ſufficit:fiat vnguentum.

¶ Itẽ Gal.ꝛ alij pceſſores aggregauerunt tale empl̃m ad putredinem plagaruꝫ.℞.ſcorie eris.℥.j.floris eris.℥.j. cere lb.ſ.panan linchi.i.deſt vitella uel panis cuculi alij dicũt alleluia.℥.j.ſ.fiat empl̃m. Sed cuꝫ aliqꝫ ulcus fuerit difficilis ſanationis adminiſtreꝰ de pãno cõbuſto. Item medicamẽ andromaci ꝛ eſt thiriaca Andromaci. Item cucurbita ficca cõbuſta. Item lana ſoꝛdida cõbuſta. Item empl̃m de foliꝭ ciꝑſii. Item folioꝝ oulb.i.foliorꝝ neſpuli aduſtoꝝ:hec oĩa a ꝓpetate ſunt pfectiſſima.

¶ Empl̃m in his ulceribꝰ putridis.℞.foliorꝝ eupatorij:ꝛ mẽtaſtri ꝛ taſſi barbaſſi ꝛ urtice mortue ꝛ foliorꝝ bardane ꝛ foliorꝝ reſte bouis.aã.ℳ.j.radic.garioſil.radicis ualeriane radicis ſcrophularie.aã.ℳ.ſ.oĩa decoquãtur optime in aqua ꝛ piſtãda piſtenꝰ ꝛ farine fabaꝝ ordei ꝛ orobi.aã.ℳ.ſ.olei roſati.℥.iij.fiat empl̃m.

¶ Unguñ optimũ.℞.pulueris ariſtologie. pulueris centauree ꝛ gallaꝝ querci ꝛ floris eris ꝛ aluminis ꝙccarini.aã.ʒ.ij.pulueris ſpice nardi.ꝛ agnicaſti ꝛ ſquinanti. aã.ʒ.j.olei maſticini:ꝛ cere qꝫ ſufficit:ꝛ fiat vnguẽtum.

¶ Unguñ aliud.℞.aque que diſtillaꝰ a vite ardẽti per vitem.aque celeſtine que dicit in capꝰ de fiſtulis.aã.℥.ſ. aque terbẽtine:aque picis.aã,ʒ.iij.olꝛ de coſto ꝛ terbẽtine ꝛ reſine pini.aã.ʒ.ij.cere viridis qꝫ ſufficit fiat vng^{m}

¶ Unguẽtuꝫ valde mirabile in iſtis ulcerib^{9} putridis.℞.

vnguēti basiliconis.ʒ.ij.vnguenti dyaglonis absq; gū/
mi.ʒ.ſ.mellis ro.colati.ʒ.iij.olei vitij siue lach:rymi.ʒ.
j.olei ro.ꝛ cere rubee quantū sufficit:fiat vnguentuz.

¶ Unguētū:dūmodo defensiuū nō obliuiscaſ circa ulc⁹.

¶ Sequitur de ulceribꝰ que sunt difficilis curationis que dicuntur ambulatiua. Caꝑ.IX.

Ulcera ambulatiua sūt illa q̄ ꝓp̄ sui acui/
tatē multū in mēbro pambulāt ꝛ
in mēbro faciūt uenire separationē ꝛ contiuui/
tatē ipsi⁹ p̄limi numeri ꝛ sit⁹ ino:dinati.Sz qñq; hec talia
ulcera que sūt difficilis ꝯsolidatiōis sūt sine ambulatiōe
sicut sunt ulcera obstrachina ꝛ alia q̄ stāt ꝑm dispōnē suā
per aliqđ spatiū tp̄is:ꝛ nō sūt tñ fistule neq; ulcera putri
da:ꝛ neq; co:rosiua:sed sūt sicut aial ꝛ hō:ꝛ sicut supi⁹ ad
lteri⁹.oia tñ co:rosiua ꝛ putrida sūt difficilis ꝯsolidatiōis
nō tñ ꝙuertiſ q; oia ulcera difficilis ꝯsolidatiōis sint pu/
trida:dico co:rosiua:q: pñt eē ulcera alteri⁹ q̄litatis. Qui
dā medic⁹ de quo facit mētionē.B.roman⁹ qui curabat
oia ulcera ultia in co:ruptione ꝛ ualde elōgata a ꝯsolida
tione in hoc erat exp̄t⁹. Curatio hoz ulcez que p̄ter co/
rosiua ꝛ putrida sunt difficilis ꝯsolidatiōis icipiēdo ꝑmo
ad ls ut si fuerit cā malitia cōplonis aut malitia sanguis
rectificet:ꝛ ls cū eo qđ gīat sanguinē bonū ex pte cibi ꝛ
pot⁹.ſ.cū paucitate ꝛ multiplicatiōe ei⁹ ꝛ dilatatiōe in ci/
bo bono in q̄to ꝛ in q̄li.ulcera que sūt p̄raue ꝯsolidatio
nis ꝛ curatiōis.si cā fuerit virulēta ꝛ santiosa cura curatio
ne virulēti ꝛ sordidi. Et si cā fuerit malitia dispōnis:ita q;
raro denigrescit uel liuida fiat:cura cuz exiccatiuis. Et si
cā fuerit uena uaricalis ambulatiua:fac ꝑm q; vidisti in
q̄plib⁹ hoib⁹ hñtib⁹ uenas magnas ꝛ ad laqueādū ma/
las:ꝛ cū ulceribꝰ in tybijs antiqs que ulcera in breui spa
tio sanant per laq̄tionez uene deserētis mām:ꝛ sanaui
eos hoc mō ponēdo ruptorū supra uenā in crure:ꝛ ipaz
discoopiēdo ꝛ subleuādo ꝛ cū filo ligādo:ꝛ in tertia die
post ligaturā icidēdo:ꝛ p bucellatiōez carnis ortificia ob
turādo:talr q; nulla gutta sāguis videaſ:de residuo quō
fiat nisi sel videres ad cōpleñtū nō posset lingua ꝓferri.
Sed si cā fuerit debilitas mēbri ꝓcessa ab elōgatiōe tēpa
mēti:quō extiare potes:aut ex supfluo calore aut ex sup
fluo frigore.Sz multotiēs ꝓtingit q; h dispō sit a cā calꝫ
attrahēte mām ad locū:q; pro ei⁹ cura sūt necia medica/
mina ifridātia stiptica.Sz si aliqō os fuerit coꝛuptum:
tūc icide ꝛ detege ꝛ auferas illud qđ est sup ipm ꝛ frica
os illud cū raspatorio ꝛ sbtilr ingre quō agere potes in
tali curatione ꝑm q; exponeꝫ in cap⁹ de uētositate spine.
Sed si cā fuerit putrefactio usq; ad uenas ꝛ fuerit antiq̄
tūc rectū est ut facias ꝑm q̄litatē que recta est in eis.Ad
dicie ꝯserētes in ulceribꝰ que sunt difficilis ꝯsolidatiōis
ꝑm plimas dispōnes:ꝛ hoc i spāli.]Primo est scoria eris
ꝛ flos eris adustus ꝛ nō adustus:ꝛ scoria calibis:ꝛ gluti
natio auri:ꝛ colcotar:ꝛ vitriolū citrinū:ꝛ dragātum ꝛ vi/
triolū viride:ꝛ climia auri.i.fumus eleuat⁹a fornace ubi
depurat aurū q est sic fuligo.ꝛ gūma citssi farina ordei:
ꝛ yreos:ꝛ aristologia usta:ꝛ es ustū ꝛ terra chiris.i.mini
um ꝛ merdasengi:ꝛ plūbū ustū ꝛ radicis almeçereon.i.
laureola ul anabula ꝛ coꝛices obstracaꝛ:ꝛ cinis uenaꝛ
terre.i.lūbrici:ꝛ ceruse/ꝛ salgēma/ꝛ thus/ꝛ coꝛices gna/
toꝛ ꝛ galle pforate ꝛ aristologia/ꝛ armoniacū/ꝛ thus mi
nutū:sed ex his ꝑm discretionē tuā facere potes linimē
ta uel vnguēta ꝛ emplastra ꝑm co:poris dispōnem.

¶ Ungm mirabile in ulceribꝰ obstrachinis que ulcera ue
ntūt in tybijs hoiuz sine sanie.℞.plūbi adusti cū sulture
ꝛ antimonij.aā.ʒ.ij.litargiri.ʒ.ſ.olei ro.ꝛ oia inco:pen
tur ꝛ in moꝛtario fiat vnguētum aliqualiter molle.

¶ Ungm optimū in talib⁹ ulceribꝰ a descriptiōe Rasis:qđ
uocaſ vngtū de çintar factēs ad ulcera antiq̄.℞.çintar.
ʒ.ij.rasine cere.aā.ʒ.v.liquefiāt i oleo ꝛ administrenꝫ.

¶ Ungm aureū sic uocatū ab Aut.in cap⁹ de curatione ul
cerū que sūt difficilis curatiōis ꝛ ꝯsolidatiōis.℞.litarg.
aurei minā.j.ꝛ mina est pōdus.xvj.ʒ.ꝛ radicis almeçe/
rij ꝛ est laureola.aliter anabula.aā.auſ.xxxvj.floris eris
auſ.xviij.i.ʒ.xxvij.limature auri triti.limature almerde/
sengi.aā.auſ.xl.olei antiqui lb.iij.ponaſ in ꝑmis super
tp̄m merdasengi ꝛ aurum ꝛ flos eris:deide reliqe me
dicine:ꝛ optime fac vnguentum.

¶ Ungm nr̄m mirabile.℞.picis naualiꝫ bñ pure.ʒ.iiij.olei
ro.ꝛ lardonis coꝛpi colati.aā.ʒ.ij.cere qđ.ſ.fiat vngm :ꝛ
adde plueris gūmi elemi ꝛ sādarace ꝛ karabe ꝛ lacce.aā
ʒ.j.ꝛ optie hec pmisce ꝛ mallaxa siue ablue dcm vngtū
pluries cū optio vino mōtano donec vngm pulchꝝ fiat.

¶ Ungm aliō de plūbo multū ualēs in tybijs.℞. plumbi
usti lapidis marchasite: antimonij.aā.ʒ.ij.eris usti.ʒ.j.
pulueris crucibuloꝝ in qbus decolaſ argētum.ʒ.j.litar/
giri.ʒ.ſ.olei ꝛ cere qđ.s.fiat vngm in moꝛtario diu du/
cēdo donec erit molle ad tui libitū:ꝛ de isto tali vnguen
to pone sup carnē extēdendo. ¶ Nō q; p ulcera obstra
china tu debes itelligē eē ipa ulcera que sūt plana ꝛ lata
in supficie mēbri:ꝛ maxie tybiarū:ꝛ dura ꝛ obstracosa:ꝛ
aliqñ sine virulētia ꝛ sanie mlta: q: potⁱ ē mala cōplo ꝛ
idebita dispō illi mēbro hituata q̄z santes ꝛ virulentia sit
ibi aggregata. Et sic h ulc⁹ ꝛ tale p h reddiſ difficilis,ꝯso
lidatōis distrahēs a se aliū dūsuz modū curādi ab his ul
ceribꝰ virulētis ꝛ santiosis:q: plus itēdē opz accīti q̄z cāe
q̄re nō debem⁹ admirari si i aliqb⁹ ulceribꝰ aliqñ regulr
opando apponaſ oleū ꝛ aliqđ aliud humidum.

¶ Sequiſ de fistula ꝛ eius curatione:ꝛ coꝛrosionum que
nō ꝯglutinanſ absq; labore. Caꝑ.X.

Fistula est ulcus angustū ꝓfundū cū no
dositate ꝛ duritie carnis circūdā
tis ipaz:ꝛ est sic cāna ul pēna anfis penetrās i
mēbro bruno lōgo.Di aūt fistula ad fistitudinē illi⁹ instrī
hūtis os strictū ꝛ fundū amplū. Cā gīatiōis ei⁹ est dup
ſ.cā iterior ꝛ cā exterior.cā iterior ꝓuenit ex hūoribꝰ coꝛ
ruptis. Cā exterior ꝓuenit a vulneribꝰ ꝛ ulceribꝰ idiscre
te curatis:cui⁹ significatio duob⁹ modis sumiſ:qñ sumiſ
ab ei⁹ eēntialib⁹:ꝛ ab ei⁹ accñtalib⁹. Ab eēntialib⁹:q: cū
circūdas ipaz idurata est ꝛ os ei⁹ strictū ꝛ ꝓfunditas di/
latata: ꝛ sic largo mō cauerna idē est q; fistula. Ab accñ/
talib⁹ ꝓ:qñ accidit ut ei⁹ santes fit idigesta cū hoꝛribili/
tate fetoris que aliqñ abscindiſ,ꝛ ls ꝑpe qñ coꝛp⁹ nō est
repletū:nec hūida est cōplo ꝛ est regimē patiētis exicca/
tiuū:ꝛ ēt qñ custodiſ mēbrū in q̄ est fistula a doloribꝰ ꝛ fi
milib⁹ accñtib⁹:ꝛ aliqñ in fistula erit santes cū mlta q̄ti
tate:ꝛ aliqñ cū pauca sanie:ꝛ aliqñ est grossa:ꝛ aliqñ sb/
tilis ꝑm dūsitatē mēbroꝝ.Fistule aūt sūt recētes: aut sūt
ille que āni circulū nō exiuerūt:aut sunt antique ꝛ sūt il/
le que ptrāsiuerūt ānū.Sz describit in ꝑ⁹ tegñ.q; illō ul
cus qđ nō sanaſ in.xl.dieb⁹ ampli⁹ nō curaſ ulcus: ls fi/
stula. Ille fistule que sunt antique sunt ille q̄rū cōcauita/
tes tā ꝓfundate sunt in carne uehemēter.ꝛ iste sunt diffi
cilis ꝯsolidatiōis. Illud ꝩo qđ est necīū de ꝯcauitatis il
li⁹ remotiōe ꝓcede cū eradicatiōe ex laterib⁹ cū nouacla
siue rasorio:aut cū ruptorio cauterio aut cū igne aut cuz
medicamie acuto:ꝛ illud est p:rauū ꝛ ingetū ꝛ ꝓpie qñ
est in vicinitate mēbri aut neruī. Ego aūt aucte Aui.mul
tū laudo cauterū potētiale cū igne si positū fuerit cū de/
bita mensura ꝛ absq; ueneno:q̄rus Albucasis fuerit in
ꝑtū dicēdo. Et scitote filij q; ex secreto curatiōis p caute
riū cū igne ꝛ bonitate ei⁹ sup cauterū cū medicia cōbu/
rēte:est qñ ignis est simplex.cui⁹ actio nō puenit nisi ad
mēbrū qđ cauteriçaſ ꝛ nō nocet mēbro alij ꝯiūcto cū eo
nisi nocumēto puo. Dedicie ꝩo cōburētis actio puenit
ad illud qđ elōgaſ ex mēbris:ꝛ fortasse facit accidē i mē
bro egritudinē difficilis sanatiōis ꝛ fortasse iterfic. Ignis
ꝩo pp sbtilitatē suā ꝛ bonitatē sbe nō facit illud nisi sup/
fluat. Aliq̄ fistula est mala ad curādū.ꝛ h est q: eger nul
lo mō p̄t pati curā.ꝛ iō neče est ut hec fistula remaneat
cū dño suo. Et aliqñ possibile est:ut aliq̄ fistula curef per

hūc modū ut exiccet ꝛ corrodat cū aqs ꝛ allijs caro mala vnctuosa fraudulēta: ꝛ exiccet residuū carnis eī⁹ mortue: ꝛ talr cōsolidet ut remaneat sic quieta tpe lōgo. ꝓter qꝫ sit adhuc ꝓsolidata itegre ne supueniat recidiua peior sua radice. ¶ Modus optimus curādi fistulas post quem modū ampli⁹ nō est reditio iparū: ꝛ hec qñ ipa fistula est fraudulēta ꝛ putrida ꝛ antiq: est abscissio cū adustiōe sīl: aut cauteriçare eā cū igne ꝑm necitatē meat⁹ tortuosi ut sciat itētio cauterij: ꝛ eī⁹ penetratio cū cautela ꝛ ingenio alicui⁹ instrī pforati: donec coquat uel cauteriçet ipam fistulā. Alij aūt modi sunt cauteriçatiui cū medicis cōburētib⁹ in potētia: pp qō tria sunt gña medicinarū quibus utunt ad remouēdū aliquā ptē mēbri. ¶ Pria est medicina corrosiua: de cui⁹ ꝓpetate: ut dcm fuit ꝑius: est qꝫ pp ꝓpetatē ꝛ acuitatē quā hēt resoluit ꝛ ꝓsumit humiditatez mēbri: sic qꝫ pp resolōnē hūidi diminuit de sba carnis: ꝛ ulcerationez auget in mēbro. Ex^m. sic flos eris. ¶ 2ª est medicia putrefactiua q̄ ex sui obuiatiōe ad mēbrū corrūpit mēbrū seu spm̄ in eo exītē ꝛ humiditatez illi⁹ mēbri. ¶ 3ª est medicia causticatiua q̄ ex sui uehementi calitate hēt ut carnez ꝛ cutē adurat ꝛ faciat escarā quēadmodum ignis. ꝛ de sūma medicia ꝛ acuta ꝛ ꝙuentū ad fistulas est sal armoniacū ꝛ arsenicū ꝛ sulfur ꝛ flos eris ꝛ argētū viuuꝫ ꝛ lapis petre ꝛ alcali ꝛ silia. Sꝫ cū ista ponunt sup fistulā iflāmat fistula ꝛ assat ꝛ sepat a carne aliqñ noctuuꝫ qñ postea opꝫ ut acciptat cuꝫ fortificib⁹ ꝛ exhat ꝛ assiduet ꝓtectatio mēbri cū butyro vna vice post aliā. ꝛ ꝫ ut sedetur dolor ꝛ iflāmatio: deide curet ipa fistula curatiōe ulcerū. ¶ Ad curā fistulaꝝ tres regrunt itētiones. ꝑª est ut fistula bñ mūdificet ꝛ abluat. 2ª est ut mortificet ꝛ deficet. 3ª est ut ei⁹ ꝙcaulitas ꝓtinuet ꝛ sanet. Fistula ꝙo mūdificet ꝛ abluat. l. cū lixiuio aut aq̄ maris uel aq̄ artificiata liter salsa ꝛ capitellū multotiēs addit istis aquis ꝛ sale armoniaco ꝛ sulfure ꝛ arsenico: aut de flore eris aligd permiscet ꝓp maiorē absterſionē: ꝛ aq̄ ſblimata ꝛ aq̄ in qua decoquit alcali calx ouoꝝ: ꝛ in sūma ſblimato arsenico: ſꝫ sale armoniaco: ꝛ sulfur est mirabilis: ꝛ i ſblimato est scia cū appropiquat. Sꝫ modus abluēdi est ut pueniat aq̄ usqꝫ ad fundū fistule donec repleat ex ea: ꝛ igenteris ad ꝫ ut q̄ztū est tibi possibile. Et si nō potes cū alio saltez cū clisterib⁹ ꝛ firingis ꝛ stude ut liquor retineat ꝑ horā ꝛ exꝑmas vndiqꝫ cū manu tua ꝛ maxie ubi ꝓfunditatem fistule arbitraris. deide cū exꝑſſiōe cōpetēti dictā aquaꝫ exhe: ꝛ fac illō totiēs quotiēs fuerit oppor: tunū. ¶ Mod⁹ ulificatio ꝛ exiccatio fistule mortificat ꝛ extirpatur triplr. Pria cū icisiōe ꝛ ablatiōe toti⁹ carnis corrupte. 2° cū medicamib⁹ acutis ꝫ qꝫ iferi⁹ appebit. 3° cū cauterio ferreo ignito cui⁹ mūdificatio fit facilior: ꝛ est ultimū iuuamētū. ¶ Cōtinuatio ꝛ sanatio fistule que est 3ª itētio opꝫ ut ꝓcedat cū admistratiōe medicia ꝛ faciētiū nasci carnē ꝑm modū nre ordinatiōis ex loco ꝛ tpe supꝫ in ꝓprijs capls determiatis. In ꝑmis q̄ ad cognitionem pfectā fistule te opꝫ puenire ad ꝫ cū diligētia optie pquirē cū tēta siue tasta eī⁹ ꝓfunditatē. ꝛ si tēdit ꝑm rectū aut ꝑm tortuositatē: ꝛ hēas tētā tuā plūbeā: ꝛ est magis lenitiua. ul cādelā: ꝛ plicet ꝑm modū tortuositatis ꝛ ingre si orificia ipsi⁹ sunt plima: ꝛ videas si tēdit ad vnū: aut si qōlibet illoꝝ hēt foramē: cui⁹ extremitas nō coīcat alteri: tūc iudica qꝫ nō est fistula vna ꝫ plēs. Ait eni Albuca. qꝫ illud qdē nō significat tibi per tētam ingstiōis: imo opꝫ ut clisteriçet vnū ex orificijs: qñ humiditas cum qua fit clisteriçatio ꝓsus alia orificia tēdit ꝛ egredit ex eis. Sꝫ qñ nō est possibile ut licinia. i. tēta cū medicamie ꝓfunditatē attingāt ꝓp lōgitudinē eī⁹. siue qꝫ via fistule est tortuosa: ꝛ sic fistula nō occidit neqꝫ radix eī⁹ extirpat oīno. Parent ꝙ medicie ut virtus cum suba ueniat usqꝫ ad ꝓfundū: ꝛ hoc in forma aquarū ꝛ aliorꝝ liquorꝝ ut inferi⁹ apparebit.

¶ Aq̄ mirabilis q̄ dr mr balsami cui⁹ infinite ꝛ mirabiles sūt ꝓpetates: ꝛ i fistulis mirabilē opōnē ꝓduc. ꝛ terbēti ne. ℥. j. thuris masculi. ℥. ij. aloes succotrini mastices/gariofiloꝝ/galāge/cinamomi/croci/nucis muscā. cubebaꝝ. aā ℥. j. gūmi hedere. ℥. v. ꝛ oīa sbtilissime pulueriçent: deide in alēbico bñ lutato luto sapiētie distillent lēto igne.

¶ Pria aq̄ que egredit erit clara ꝛ alba dēc incipiat crocea ri ꝛ ispissari tūc remoue ipsaꝫ ꝛ collige sēdaꝫ que erit crocea spissa ꝛ supnatat alteri ꝑme. Cū aūt icepit magis crocear remoueat 2ª: qꝫ uenit 3ª q̄ est sic mel clar. 3° uenit aq̄ que ꝓpe balsam⁹ uocabit: ꝛ hēt tot vtutes quot balsamus. Pria ardet. 2° gelat lac si i vna libra lactis ponat vna gutta tepida stati ꝙgelat illō sic uer⁹ balsam⁹. Itez si de ea posueris cū cuspide cultelli in fundo cyathi aq̄ pleni nō dissoluit: sic uer⁹ balsam⁹. postqꝫ steterit ꝑ vnā horā uenit in supficie aq̄ sine dissolone: sicut uer⁹ balsam⁹.

¶ De ꝑma aq̄. Nota qꝫ ꝑma aq̄ uocat balsamus. Nota qꝫ scda aq̄ uocat oleū balsaminū. Nota qꝫ 3ª aqua uocatur balsaminū oleū artificiale: qꝫ est sicut balsamus nālis in opationib⁹. Prima virtus. ꝑma aq̄ curat fistulā sonitum aurium si de ea. ij. uel. iij. guttas mane auri imposueris.

¶ Scda aq̄ curat oculos subito expalpebratos leprosos ꝛ lachrymosos. si cū ea mane ꝛ sero laueris. ¶ 3ª ꝓpetas curat ꝛ stringit oēm tineā scabiē ꝛ supfluitatē in q̄cunqꝫ pte hūani corpis acciderit. Curat oīa apata ꝛ oīa ulcera recētia ueniētia: omnēqꝫ tumorē ocloꝝ. si cuꝫ ea laueris.

¶ Alia vt⁹. Curat ꝛ restrigit ꝛ repcutit ꝛ magis est repcussiua hūoꝝ fridoꝝ q̄z alia aliq̄ aq̄ aut medicia q̄ hēri possit: ꝛ magis ualet in passionib⁹ q̄z saphyr⁹ ꝛ plātago. Oēm dolorē dentiū ul ex vme ul ex hūore fluēte si cū ea laueris curat restrigit ꝛ iterficit. Et in oib⁹ uenenis fridis: sic bufonis aranee ꝓpis scorpiōis optie ualet: nec est possibile ut hoiez ledāt: si aliqs ab illis pūct⁹ fuerit si guttā tepidā ex ipo calo supposueris. Oīa ulcera q̄tūcūqꝫ ptūda sint siue in carne siue in neruis ꝛ osse ꝛ apata saniosa: si cū ea laueris siue aliq̄ tēta curat ifra nouē dies q̄tūcūqꝫ terribilia seu imūda fistulata ul cācerata fuerit. ꝛ nolimetāgere. morbū egidij. hēt qꝫ mirabiles effect⁹ in dulcificatiōe corpoꝝ metalloꝝ. Alia ꝓpetas. Oēm guttā fridā si cū ea laueris: ꝛ si cū pāno lineo supꝫ locū doloris ꝑplastraueris curat ꝛ pcussiōes bacculoꝝ lapidis uel casus lesiōe loci facta pāno lineo in eo tincto ꝛ supposito dē siccat ꝛ restrigit. ēt palesim ꝛ oēm tumorē curat fortificat ꝛ restrigit neruosqꝫ fortificat ul ꝓfortat: ꝛ scias qꝫ est calidissimū sup oēm gradū: ꝛ nulla res calidior repiri pōt: ꝛ est tāte penetratiōis ꝛ calitatis qꝫ si vnā guttā tepidā posueris sup manū statiꝫ penetrat sine lesiōe ꝛ nō senties.

¶ Alia vtus. Tumorē pedū tybiaꝝ ꝛ dolorē iūcturarū lesiōe ibi facta ꝛ suppositū curat ex frida cā: uel ex sanguie corrupto. ꝓpterea plimas alias hēt vtutes ꝛ est effectus mirabilis: ꝛ uocat ꝫ oleū mater balsami: qꝫ balsamo melior est i plib⁹ reb⁹: ꝛ si vis ꝑbare si uer fit: accipias pulū depilatū ꝛ mūdatū a visceribus ꝓstea calefac eū ad ignez tādiu qꝫ vix posses tenē eū in manu. postea lineas eū cū dicto oleo. postea pone ad solē ad siccādū ꝑ duas horas: ꝛ iterū iterē vngtō cū dicto oleo ꝛ desiccet. postea ubi vis repone: qꝫ nūqꝫ putrefiet. ꝛ sic mltas alias hēt ꝓpetates.

¶ Aq̄ facta de stercore hūano destilato p alēbicū ualēs i fistulis ꝛ escarā sanat ꝛ cicatricē reddit pulchrā si ex ea vngat. ¶ Itē si oclo ponat: rubedinē ꝛ caliginē tollit telaꝫ frāgit ꝛ lachrymas tollit. ¶ Itē i potu data epilēticis cito sbuenit: ꝛ ēt si eoꝝ capita iungank. ¶ Itē sup apa posita cū stupis cito rūpit. ¶ Itē si cū calce soluta det lapidem frāgit. ¶ Itē aq̄ ista bibita ydropicis sbuēlt. ¶ Itē mor sui cuiuslibet canis ul alalis rabidi ꝛ uenenosi cito sbuenit: si ex dicta aqua bibatur. ¶ Item ualet omne uenenum si cito bibitur sanatur. ¶ Item abluatur cum dicta aqua cito sanatur.

¶ Aq̄ mirabilis ualēs i oib⁹ ulceribus ꝛ vulneribus ꝛ fistulis in q̄cūqꝫ pte corpis ꝛ maxie nō putrida. ℔. ros. ℥. v. lētū sumac aā. ℥. iij. balaust. ℥. ij. oīa ista ꝙtusa coq̄nk in aceto

liphato:z si sūt ulcera putrida mordificāt p⁹ cū melle ro.

¶ Aq̄ cuz qua clisteriçenk fistule z ulcera interiora z exiccat z abstergit ponak tepida.ℨ.yreos aristologie rosarū:capilli ueneris.aā.Ⅱ.ℨ.prassy.ℨ.ij.balaustiarū:mirti.aii. ℨ.ſ.sulfuris.ℨ.ij.terank z coq̄nk cū vino albo acerbo z i colatura addak mel:z coq̄nk p vnā horaz:z utere tepida: z ēt posset addi in ista aq̄ alumē z aq̄ cineris uel aq̄ martis:z filia:z qñ est apa non ꝙuenit aliquid extistis.

¶ Aq̄ mirabilis in fistulis cū qua scribi pñt lr̃e auree i ferro.ℨ.cornu artetis abrasuz exteri⁹ z icidak ſbtilr̃ z ponak ad distillādū in alēbico vitreo subtilr̃:tūc ista aq̄ que exit cpak i ferro calo ipz deaurādo z mirabilr̃ ualet i fistulis.

¶ Aqua corrodēs loco cauterij ita ꝙ corrodit etiā ferruz. ℨ.salis nitri.ℨ.ij.vitrioli romāi.lb.j.cenabrij: alr̃ uçifur ℨ.iij.quelibet per se terank:deinde simul misceank z p alēbicum distillētur z hanc aquam collige.

¶ Alia aqua in fistulis corrodēs ferruz.ℨ.salis nitri.ℨ.ij. vitrioli romani:salis armoniaci viride eris auripigmti: calcis viue recētis:aluminis rochie.salis alcali.aii.z fiat ex oibus puluis z per alēbicū vitreū distillenk:z qđ fluit reserua in uase vitreo:z ex ipsa balneādo curat fistulam.

¶ Aqua alia ꝓbata ad fistulā z que idurat ferrū tali mō ꝙ poteris icidē aliō ferrū ut eēt lignū.ℨ.lubricos terrestres z de eis fac aquā p alēbicū z ex radicib⁹ raphāt fac aquā per alēbicuz.postea fac fieri tibi vnā laminā cultelli que sit a pte vna acuta.postea ponat eā faber in igne dōec rubeſiat:z exhat.Et extinguat in ea trib⁹ vicib⁹ eāli q̄ztitate suptis:z tēpata cū acumine ipsi⁹ cultelli inde pforādo vtrū:deide cādidek z iterū balnea in ago supdictis:deide poteris incidē ferrū securiter:z est mirabilis in fistulis.

¶ Aqua alia fortis ad causticādū fistulā:z alia que uolueris:ita ꝙ vna gutta faciet qd magnū.ℨ.vitrioli romani: salis nitri:cenabrij:salis armoniaci.sulfuris viui.ℨ.iij.li maturā martis.oia ista pulueriçenk subtiliter:z pone in alēbico z distilla aquā.Et nota ꝙ ꝑma aqua nulla hz fortitudinē.Scōa vo aqua est fortissima ultra modū quam distilla cum fortissimo igne z in uase vitreo serua.

¶ Aq̄ alia fortis ad causticādū fistulā:z silr̃ corrodit ferrū: ℨ.sal nitrū z alum rochie z alumē çuccarinū:z tertiā ptē vitrioli z distilla p alēbicū:z ꝙsumabit oē sup q̄ fuerit apposita:ita ꝙ vna gutta est sufficiēs diminuere carnē.

¶ Aq̄ alia in fistulis z frāgēs lapidē in uesica z renib⁹.ℨ. succi saxifragie.lb.ij.milij sol:succi petrosellini:anisi aii. lb.ſ.aceti albi purificati de vino montano.ℨ.viij.oia silr̃ misce z distilla p alēbicū z qđ fluit reꝑua in uase vitreo. z de hac aqua da infirmo mane z meridie z sero in quā titate vnius.ℨ.ꝓo certo liberabitur infirmus:z si vis distilla in fistula:z est optima.

¶ Aq̄ ꝓciosa z mirabilis que ualet in vulneri⁹ z ulceribus z fistulis:z ualet ꝓtra pestē:z et⁹ vtus est mirabilis: ſz hoc totū debet distillari ad alēbicū de vitro.Istā in tali distillatiōe resultāt tres liquores hñtes diuersos colores:z sic qlibet distincte debet colligi in suo uase.Sz nō ꝙ ꝑma aq̄ ualet ꝙ pestē:z debet potari tpe pestilētie. Itē ꝓfortat cerebrū per nares trahēdo.Itē destruit polipū z oēm vitiū nariū in tāgēdo polipū cū dicta aq̄ per nares. Itē si timpora pulsus vngunk cū aqua z ſpina dorsi in loco calido curabit.Item si aliqd eēt de aliquo loco lapsuz vngak cum dicta aqua:tunc curabit.Item si aliqs hēret cerebrū uel memoriā debilē vngak caput: pte anteriori rasa:pluries curabit.Itē ꝙ uenenū subito potata destruit oē uenenū.Itē ualet ꝙ vulnera z ulcera.Itē ualet ꝓtra palesim lingue uel mēbroꝝ si sint apata uel cancrenata. Item ualet contra oēm egritudinem corporis.

¶ Scōa vo aq̄ que exibit assilak oleo z est oleū quo uenaciter possum⁹ uti loco balsami.nā si pjcies vnaz guttā in aq̄ ista gutta uadit usq; ad fūdū z pōt itez colligi. ¶ Itez si pjcies acū in dicto liquore supnabit acus. ¶ Itez coagulat lac:z hēt oēs vtutes que videtur esse in balsamo:

¶ Tertia aqua pōt dici balsamus:cui⁹ vtutes sunt infinite:z est descriptio h eius.ℨ.olei de vico seu lachrymi qđ est idē lb.ij.uel terbētine loco lachrymi:mellis dispumati. lb.ij.aque vitis ardētis.lb.j.ligni aloes fint.sandali.muscati/macis/cubebaꝝ/galāge/nucis muscate/garlofiloꝝ/ spice nardi/masticis/çinçiber/cinamomi/croci/granoꝝ paradisi.aā.ʒ.iij.gūmi ara.ℨ.iij.musci fini.ʒ.ſ.

¶ Aq̄ que ualet ad oia vulnera cito sananda in q̄cūq; ptecorpis siue sint recētia siue ulcerata:z ad fistulā qđ exp⁹ suz.ℨ.vini albi optimi distillati per alēbicū uel per uas ereū cū quo fit aqua vitis.lb.ij.aq̄ rorismarini:aq̄ salute: simul distillatoꝝ.aii.lb.v.çuccari albi.lb.x.que oia pdcā distillenk sil:deinde recipe ampullā vnā plenā folijs rorismarini z salute.aii.z misce cum pdicta distillatione:z sic dimittas p vnū diē.postea cola z repone i uase vitreo

¶ Modus utēdi aquā supradictā.ponak in fistula uel ubi tibi placet. ¶ Alia aqua mirabilis in fistulis z dissoluēs plas z aurū in folijs.ℨ.salis armoniaci.lb.ſ.salis nitri.ʒ iij.tartari.ʒ.ij.salis cois.ʒ.ſ.oia pulueriçenk z distillentur per alembicum.in uase vitreo seruetur.

¶ Aq̄ que tigit eqs canes pānos z pēnas in viridi colore ℨ.coporosi lb.j.z smerilij lb.ſ.ſbtilr̃ puluerişa:z p alēbicū distilla:z qđ fluit reꝑua in ampulla vitri bñ clausa.

¶ Aqua mirabilis ad fistulā z oēs plagas.ℨ.rorismarini laur⁹/mirti/apij siluestris seu domestici:qs q̄tuoz herbas fac recēter distillari p alēbicū vitreū.aii.ʒ.j.aq̄.deide.ℨ terbētie.ʒ.vj.gūme hedē.ʒ.iij.thuris masci.ʒ.ij.crocimasticis/cubebaꝝ/nucū muscataꝝ/mirre/galāge/ciamomi/aloes sucktrini/garlofiloꝝ.aii.ʒ.j.ʒ oia ſbtilr̃ puluerişata fint:z in pdcis ago ibibita.pone in aludal per alēbicū distillādo.Sz cū humiditas exierit qꝫ oēs dictarū herbaꝝ uel rerū fumus uadat in aqua distillata:z donec sentiesalēbicuz frigidū:quā aquā reꝑua in uase vitreo.

¶ Hec aqua ualet ad oēs fistulas a gula infra exītes z oia vulnera si de ea in eisdē posueris z petiā balneatā in dictis fistulis supponas eā mutādo cū exiccata fuerit. Ualet multū z ēt ꝙfert cuilibet corpis passioni apati z doloribꝰ itrinsecis bibēdo de ipsa modicū.Si vo fistula fuerit a gula supius addak pdictis reb⁹.ʒ.j.pipis z erit pfectissima.Feces autē que de dicta distillatiōe supstetetint puluerişes:etiā ualebit si superponak cuicūq; ulceri.

¶ Secretā ḡ hēas z esto memor subuenire pauplb⁹ chr̃i. Aq̄ ad fistulā z remouēdū pānū in oculis:z est aq̄ açura in colore que est mlte vtutis:z ponak.s.p⁹ ad passiones ocloꝝ fridas ac maxie ad corrodēdū pānū de oclo z oēs hūiditatē fridā siue lipā:z ualet si ponak in fistulis lachrymalib⁹ z alibi:z ualet ad sbtiliādū pellē faciet:cui⁹ hec est descriptio.ℨ.aquaz putei ubi exticta fuerit calx viua.p.ij.salis armoniaci.p.j.ad pōdus:z hēas vnū bacile:z pjce dictā aquā bñ mūdā z clarā a calce i bacile illo:z cū oēs sale illo armo.in dcā aq̄ frica bñ donec dcm̄ sal fuerit liq̄fcm̄.Et sic illa aq̄ que erit i bacili illo fiet açura siue in colore violaceo.z postea reserua dictā aquā in uase vitreo

¶ Aqua alia ad fistulas porros z uerucas z callos tollendos.ℨ.coporosi.i.salis nitri:vitrioli romani calcis viue recētis.aii.ptes equales terank z in alēbicū ponank z distillētur.prima aqua que exit est alba:z est bona ad lentigines z non ad porros.secunda est rubea z est bona ad porros.z ad omnia que dixi supra.

¶ Aq̄ causticatiua i fistulis sine dolore:z ēt ualet ad natas z ad glādulas z scrophulas z porros z ad oēs crescētias in corpe hūano:z aufert sine dolore.ℨ.olei laterini optimi masticis electi:gūmi arabici:terbētie.aii.ʒ.iij.pistēk pistāda:z oia ifimul misceank z p alēbicū distillenk:quā distillationē misce z ico:pa cū lb.ſ.cineris cerri.z iterꝫ distilla p alēbicū:z qđ fluit reꝑua in uase vitreo bñ clauso.

¶ Aqua fortis ualēs in fistulis z est multe virtutis z potētie in ulceribus.ℨ.salis nitri/vitrioli romani/aluminis rochie.aii.lb.j.quelibet per se terātur subtiliter:z simul

incorpora: z pone in alembico: z fac lentū ignē: z accipe primā aquā per se donec rubescat alembicū: tunc remoue aquā illā z collige aliā per se: q; pma nihil ualet: z auge ignē donec incipiat rubescē: z tunc reduc cineres que sunt in uase usq; ad collū: z fac ignē fortē donec rubescat alembicū z cessabit fumus ille rubeus qui apparebit in uase vitreo z sigilla bñ cū cera: z serua supdictā aquā. in fundo aūt uasis inuenies massam rubeā quā serua: z hec supdicta aquā q; est fortior aqua mundi: z hēt mirabiles opatiões in se. Hā hec aq̄ soluit corrodit carnē: z redigit oīa mūdi in puluerē z aquā: sicut lapides metalla: z oīa soluit: z est alba clara: sicut aq̄ fontis. Hec enim aq̄ si tangit carnē uel uestē tingit eā in colorē croceū qui nunq̄ deleri pōt in carne: durat color pluribus diebꝰ: si laueris cuz lixiuio fit ualde rubeus color. ¶ Jtē si posueris paululū bone lune. i. argēti in aq̄ ista tingit colore nigro qui deleri nō pōt. ¶ Jtez si posueris aligd mercurij. i. argēti viui: ita q; liquefiat fit fortior igne. Hā si tāgit carnē cauteriçat ad modū ferri ignitī: z nō sentit: z est optia ad faciē duz cauteria. mortificat oēs fistulas z cācros z carbunculos z humores prauos z uenenosos. ¶ Jtē si apponat ferruz in dicta aq̄ statim calefit z bullit absq; igne: z facit aquā rubeā per itromissionē ferri. Et si trahes aquā per alēbicū remanebit ferrū in fundo uasis: z erit pluis rubicūdissimus. ¶ Jtē si in dicta aq̄ posueris uenus bullit z fit de eo aq̄ viridis. Et si extraxeris aquā per alēbicuz remanebit uenus i fundo uasis pluis nigerrimꝰ. ¶ Nō q; si posueris in dicta aq̄ saturnū facit aquā clarā: z si extraxeris remanebit sal albū z amarꝰ. ¶ Jtē si posueris i ea iouē faciet de eo pastā sicut butyrū: z si desiccaueris fiet pluis albꝰ. ¶ Jtē si posueris in ea mercuriū: faciet de eo aquā clarā: z si dimiseris residē aquā mercurij cadet ad fundū uasis aq̄ clara: z si dimiseris residē cadet ad fūdū ad formā glattei z tu desiccabis remanebit sal albꝰ: sic cera fortissimꝰ. Et si tu uoluerīs recupare argētū tuū q̄n ē in aq̄ pone in illa aq̄ mercureū crudū z statiz bona luna trahit in mercureo: tūc uacua aquā: z accipe mixtionē: z pone in pelle capoli z cōprime optime exibit mercureū qō vo remanebit in corio pone in crucibulo ad ifundēdū z inuenies lunā bonā. ¶ Jtē si posueris in ea solez fit aq̄ crocea: z si siccaueris fit sal aureū amarꝰ: z ut cera ualet in desiccādo fistulas. ¶ Jtē si dissolueris in dcā aq̄ ptē. j. de bona luna z tantū de mercurio: z tantū de argēto sblimato albo: z quartā ptē vniꝰ istorū de thutia alexādrina: z extraxeris aquā per alēbicū remanebūt oīa ista in fundo uasis ad formā lapidis: de q̄ lapide pone ptē vnā supq̄tuor ptes eris z fiet albū sic argētū de. xxij. solidis p vncia: cuz q̄ si posueris de bono argēto pulchra pūt fieri ornamēta. ¶ Jtez si posueris uel feceris fieri uasa pua uel anulos uel alia facta de auro z medietate argēte: z si postea acceperis panē rubeum qui remāsit in fundo uasis aque supradicte z puluerīçabis facies mirabilia.

¶ Aq̄ mirabilis i curādo fistulā z spoliat leprosos z leprā nō uerā destruit: z sup oīa pulchrū oculū facit: z est mirabilis aq̄. Rz. limaturā solis z lune uenerīs saturni: z calibis cathimie solis z lune storacis ℔z pauptatē ul opes patietis. ponant oīa isti in urina pueri vginis per diē z nocte. 2ª die in vino albo calido. 3ª die in succo ferri. 4ª die in albumine ouī preparati. 5º die in lacte mulieris masculum lactantis. 6º die in vino rubeo. Alio die in septuplo albuminum ouoꝝ: z hoc totuz ponatur in alambico ad lentum ignē: z quod exiuerit reserua.

¶ Puluis optimus in occidēdo fistulā laudat ab oibꝰ auctoribus. Rz. elleborī albi optime puluerīçati: z imple fistulā quia mirabilia videbis.

¶ Puluis alius in fistulis. Rz. puluerīs caroloꝝ ligni salicis putrefacti z puluerīs hermodactiloꝝ. aā. ℥. ß. puluerīs gallarū cipressi z litargiri argentei z puluerīs aloes epatici. aā. ℥. ij. fiat mixtio insimul.

¶ Puluis mirabilis in fistulis. Rz. pluerīs pimpinelle cōbuste cū tāto pipe mirabilr sanat fistulā. ¶ Jtē radix aristologie pluerīçata: z fistlis imissa mirabilr opat. ¶ Jtē dixerūt auctores. q; si accipiat pluis laureole: z pluis elleborī albi: z distēpent cū melle z liniat licinium: z ponat i fistla p vnā horā puocat uomituz: z purgat mām fistule.

¶ Puluis alius mirabilr in fistulis. Rz. folioꝝ utriusq; salutis. hortulāe z siluestris pluerīs folioꝝ roris marini z pluerīs spūe maris. aā. ℥. ß. pluerīs lapidis idici. ℥. j. fiat pluis

¶ Succi mirabiles in fistula siue fuerit in osse: siue in neruo: siue in carne. Rz. succi radicū gētiane. ℥. ß. suc. de radicib⁹ embriōe. succi de radicib⁹ sicle. succi de radicib⁹ mali terre: siue panis porcini: qō est idē. succi aristologie rotūde. succi radicis thimi: siue herbe meretricū. succi radicis raphani. succi radicis pedis coruini. succi radicis serpentarie oīum. aā. sed quilibet succus est satis sufficiens in fistula: z in omni ulcere erit sufficiēs. ¶ Jtē succi radicis cucumeris asinini ad hoc est optimum.

¶ Succi herbaꝝ: z maxie folioꝝ ad cauteriçādū fistulā. Rz. succi folioꝝ tarconis siue lac ipsi⁹. Jtē succi exule. Jtē succi folio. titimali: siue lac ipsi⁹. Jtē succi folioꝝ cataputie: ul lac ipsi⁹. Jtē succi folioꝝ sici ul lac ipsi⁹. Jtē succ⁹ uolubilis ul lac ipsi⁹: z est herba faciēs flores albos ad modum vni⁹ cāpane: z ē herba que uoluptat circūcirca arbustos z oīa ista sunt bona: aut de per se: aut per cōpōnē. ¶ Jtē Rz. succi folioꝝ psici. Jtē succi folioꝝ mille folij. Jtez succi folioꝝ allei. Jtē succi folioꝝ sauine: etiā succus folioꝝ fusti: z seminis cētauree tam minoris q̄z maioris.

¶ Olea mirabilia in fistulis: z pmo oleuz de scorpionib⁹. Oleū de serpētibus ualēs in fistulis: z mūdificat z sanat ipetigines z modus cōpōnis ei⁹. Rz. ex serpētib⁹ nigris circiter. lb. ij. z sint serpētes integri: z fūde sup eos fisamū ℥. xxvij. z pone in uase terreo stricti orificij: z figilla orificiū uasis: z decoque lēto igne usq; dū dissoluant spētes. Et caueat sibi opator de uapore ipsi⁹: z cū coctū fuerit dimittat ifrigdari z recōdat in uase vitreo z administret.

¶ Oleū de ouis mirabilr in fistulis z ulcerib⁹ malis: z cutim mūdificat impetigines z serpigines: z antiquos morbos cutis curat: cui⁹ hec descriptio. Rz. vitella ouoꝝ elixatoꝝ. xij. z cōminue ea cum manibus: z pone in sartagie lapidea z frige sup ignem: z move cum ligno: aut ferro coleꝰ donec rubeñat: z resoluat ab eis oleum: z tunc cōprime ea cum cocleari z manabit oleum: reserua.

¶ Oleū de frumēto ꝓuenies in fistulis z curat aspitates cutis. ¶ Modus faciēdi oleū de frumēto. Pone frumētum sup laminā ferreā: z sup ipm aliā laminā ignitā: nō comprimatur multum z remanebit oleum de frumento.

¶ Item ualet mirabiliter oleum petroleum.

¶ Oleū de iunipo ualet in fistulis in sectionib⁹ cutis z malo mortuo: tybiaꝝ z serpigini z cancro z vulnerib⁹ z ulceribꝰ malis. Rz. ex lignis iunipi q̄ntitatē sufficientē z icide in frusta: z imple ollā ul doleū magnū vitreatū interius: cui⁹ orificiū sit artū: z fac foueā in terra: z ppara parietes eius cum terra figuli: deinde pone ollā vitreatā in fūdo ex directo fouee: hñtem orificium magnū: z cooperiatur charta ferrea subtiliter pforata: deide prepara ista duo uasa cum terra figuli ne ex utriscq; orificijs respiret: deinde cooperi terra: z adde ignem per tres horas. finaliter resudabit oleum de iunipero optimum.

¶ Oleū phoꝝ: z est oleū in quo faciēdo ꝓcordati sūt: z est secretoꝝ tuuamētoꝝ: z est in eo vt⁹ calefactiua: penetratiua ꝓsumptiua supfluitatū: z pfert vtigini epilepsie z obliuioni: z est optimuz egritudinib⁹ neruoꝝ fridis. Rz. ex laterib⁹ antigs putrefactis multā quātitatē: z ppue factis ex terra rubea: z fac eos in frusta: z accēde sup eos igne carbonū sine fumo usq; dū inflāmant z rubescāt: deide extingue eos in oleo oliue uel oleo antiq̄ claro usq; duz imbibat ultima imbibitione: z pone in caçola: z pmitte exiccari per se: post vo tere eos sbtilissime z ponantur in

alābico ad distillandū cuz ordine alchimistarū:z ordina nas sub rostro alābici in quo fluat oleū: deinde recōde illud z stringe orificium z administra.

¶ Oleū de meçereon optimū in fistulis:z ꝓfert ydropisi z in ulceribꝰ frauđulētis:z abstergit feditatē cutis.ℨ.al/meçereon.ℨ.iiij.pūce sup eū aquā oulcē:z lactis recen tis.ℨ.v.olei fiſamini.ℨ.viij.coquank usqz ad lactis z aliꝰ liquoris ꝙsumptionē:deinde q̄si in fine ꝙsumptionis co lek z ponak in aliquo uase vitreo z utere ubi oportet.

¶ Ungm mirabile i fistulis:z opz uti cū cautela:ſz si vis op time scire facē istō pete faciētes saponē nigrū:q:eoz est magisteriū. Jstud aūt ungm dī sapo niger.ℨ.aquā nigrā siue capitellū qō idē est:factū ex cineribꝰ z ex calce viua ex aq̄ cōi distillata ꝑm ordinē sut ordis lb.x.olei lb.v.tā/diu bulliat in caldario donec ꝙgelet ad formā unguenti basiliconis accipiēdo coctā sup lapidē siue ferrū ꝑm ordi nē. Sed si potes habere saponem de isto tali intelligit.

¶ Ungm optimū in fistulis.ℨ.picis nauallis v̄nicis ligde. aā.ℨ.iij.olei masticini.ℨ.ij.cere viridis.ℨ.j. aspalti v̄n/cis aloes succotrini.aā.z.ij.z fiat ungm:qm̄ mirabilr ualz

¶ Ungm aliud ualēs in fistulis.ℨ.terbentine.ℨ.iij. vitella ouoz.ij.puluris tartari z farine orobi:z pluris hermo dactiloz.aā.z.j.mellis apuz qō sufficit.fiat mixtio cū suc co foliorz leuistici z apij hortulani:qm̄ mirabilr operak.

¶ Ungm aliō.ℨ.floris eris.ℨ.iij.mellis crudi.ℨ.viij.aceti ℨ.iiij.bullīt ad iuicez donec ispissenk:z fiat ungm:qō dī ungm egyptiacū qō mirabilr opak in fistulis z ulceribꝰ.

¶ Ungm̄ diuinū z ꝑciosum ad fistulā.ℨ.cere albe refine pint.aā.ℨ.viij.aristologie lōge:thuris mastices.aā.z.vj. oppoponaci armōiaci/bdelij/galbani/serapini/gūmi ele mi.aā.z.j.litargiri.z.iij.oli.lb.ℨ.i fundank gūme in aceto per noctē:deide ponank in catia ad ignē:z optie liq̄fiāt z colenk:z iterū bullīt donec tota aceti aq̄sitas ꝙsumak:dei de bulliat litargi:z cū olo dōec sint ad iuicē icoꝛpata:z ad formā q̄si ungti reducta qō scies p guttaz ferro:aut mar/mori iniectā:z misce ꝓinue cū spatula:ne litargirū in fū do uasis cōburak:deide liq̄fcā cera refina colek:tē oia ista supradcā ad iuicē misceank z icoꝛpenk:deide cū ifridata fuerit addank pulueres supdictis:ſz in fine adde.z.j.floris

¶ Ungm de tartaro bonū in fistulis.ℨ.olimL eris:z utere. mirtinum z cere qō sufficit:z fiat ungm̄:z adde aliqd de terbētina:z de puluerib⁹ tartari paululū:z fiat mixtio. Et nota q̄ oia supradicta debēt appꝛoximari cū bono itelle/ctu in locis:q: aliquando posset prodesse:z aliqñ obesse: non obseruando debitum modum operandi.

¶ Sequitur de carne addita super vulnera z qualiter re/mouerī possit. Cap̄.XI.

Creatio gdē carnis est opus nāe:ſz oē/ qō nā facē crescē:siue fit cū ad/iutorio:siue absq; eo auxilio:medicina est ꝓria nāe. ¶ Creatio gdē carnis supflua,pcedit ex nimia sup/fluitate hūiditatis nō bñ regulata ordie nāli:q: nō opz ut expectek hic de adiutorio nāe pro remotiōe carnis sup/flue:siē expectak in nascētia. Nō q: remotio carnis sup/flue ex opposito repugnat gñatiōi. Nā gñatio carnis fit a nā:z eiꝰ remotio fit ab arte. Et q: isti sūt modi oppositi: iō in remotiōe carnis regrik medicia mordicatiua:ſz nā nō bēt tale istrm.z iō in curatiōe illiꝰ sūt nēcie medicine absterſiue:sicut alumē rochie cōbustū z cuposa. Uerūtñ q̄nto sūt minoris mordicatiōis tāto sūt meliores. Nā tro cisci andromi sūt optimi z corꝛices eris z obstraca adu/sta:z cinis ericioz marinoz z cāpestraliū adustoz:z sil lapis noiatꝰ exie.i.coopositi z colcotar.i.vitriolū citrinū:z dragagātū.i.vitriolū adustū:z flos eris est fortis:z ungm viride est mirabile. Et ungtñ q̄ noiak coroloſim:z est ungtñ egyptiacū corꝛodit carnē sine mordicatiōe:z me dicamē dudeme.i.illiꝰ medici:z est puluis hermodacti/loz:z medicamē dyanoz.i.illiꝰ medici:z est medicamen de auro pigmēto:z oēs medicie que ualēt ad remouēdū polipū sunt optime ad remouēdū oēm carnē supfluam.

¶ Puluis corꝛosiuꝰ ad remouēdū oēm carnē supfluā.ℨ. arsenici rubei.ℨ.ſ.calcis viue.ℨ.ij.aq̄ coīs.ℨ.iij. fiat ꝫ mō ponak calx trita i aqua.z tādiu bulliat:q: aqua sit cō/sumata ponak arsenicū z icoꝛpa simul:z fiāt trocisci z exic centur in umbra:z qñ opus fuerit fiat puluis.

¶ Puluis corꝛosiuꝰ qui minuit carnē mollē sine dolore:z molestia.ℨ.corꝛices granatoz z gallas:z spōgiā adustā: z sola minuit carnē sine dolore:z molestia infirmi.

¶ Puluis corꝛosiuꝰ z securus:z ualet in iguinibꝰ corꝛuptis z in cācrenis:q: deficcat z remouet corꝛuptū.ℨ.alumis çuccarini thuris arsenici.aā.ℨ.ij.calcis viue.ℨ.vj.oia ista puluerīçata pone in sacculo z suspēde in medio olle ple ne aqua z bulliat usquequo ꝙsumek aq̄ usqz ad mediuz sacculū z plus:deinde ollā imple aq̄ tepida uel frigida:z iterū ferueat usqz ad mediū sacculū sic fiat nouies.deide tolle sacculū z pone ad solē z indurabīt:z qñ vis operari de hoc tere:q: mirabiliter corꝛodit carnem.

¶ Ungm optimū ad corꝛodēdū carnē.ℨ.pluueris affodil loz pl̄ueris hermodactiloz puluerīs tartari coopositi.aā. z.ij.cere viridis z olei coīs qō sufficit:z fiat ungtuz.

¶ Ungm aliud corꝛosiuū cū extraxeris ip̄m ex sua nā per admixtionē alicꝰ rei corꝛosiue:z pōt accipe colorē diū suz p admixtionē alicuꝰ rei colorate q̄cūq; fuerit illa res co/lorās. Exēpli gra viride eris i pl̄uē ponēdo cū ungtō ci trio uł alio ungtō reddit corꝛosiuū:z colorat ip̄z ungm i colore vīdi:z de pl̄uē minij fic:si misceak cū ung citrino uł cū alio ung colorat ip̄z in colore rubeo: z sic de aliis.

¶ Ungm aliud corꝛosiuū.ℨ.mellis apū.ℨ.j. aceti.ℨ.ſ.viri de eris.z.ij.puluris tartari.i.fecis vini adherētis pariē/tibꝰ uasis ubi colak vinū:qō vulgari ꝑmone uocak grep/pa.z.j.z tādiu coquak donec fiat unguentum.

¶ Sequit de regimine ulceruz que disrūpunk post ꝙsoli/dationem. Cap̄.XII.

Dictum extimatiuū pueniat ad in/tellectū qñcūq; post ꝙsoli/dationē ulcez itez accidat disruptio:z ꝫ nō acci dit nisi a cā irriseca:z aliq̄ latenti cā:cuiꝰ miramur que sit cā cadit sup carnē z ossa:z alia in tali ulcē indicātia signa mala. ¶ Occupatio tua sit pꝰ ut remoueak caro mala z os si erit corꝛuptū:z oē ipedītēs ꝙsolidationē. Ea vō q̄ exꝫ hūt sunt medicie corꝛodētes:sic gūmi elemi.folia papa/ueris nigri:semē iusquiami albi:vitriolū aduſtum:flos cu curbite exiccatꝰ:puluis martagonis:folia fici:puluis cor/ticis querci mirabiliter operak in extrahendo.

¶ Ungm ad exꝫhēdum ossa.ℨ.folia papaueris nigri: folia fici:semē iusquiami albi z vitrioli aduſti.aā.ℨ.j. farie or dei.ℨ.j.floz tassi barbati:gūmi elemi.aā.z.ij. ꝓficiantur cum succo raphani z loco patienti appone.

¶ Ungm aliō ad remouēdū ossa.ℨ.farie siligis z farie lo/lij:z farie cicerule.aā. puluis lapidis iudaici z calamite modicū.aā.z ꝓfice cū melle z terbētina:z fiat ungētuz.

¶ Sequit de eradicatiōe uestigioz ulcez. Cap̄.XIII.

Um aliqs intēdit eradicare uestigia in ul/ceribꝰ z vulneribꝰ a q̄cūq; cā ,pueni entibꝰ:siue fuerit ex sanguine mortificato:z qui currit cursu alioz humoz ſb cute pmanētiū:aut ex appa/rēte turpi cicatrice pp idebitā ꝙsolidationē ptiuz. Uolu mus itaq; in hoc caplo in breui uobis aliq̄ approbata p decoratiōe uestigioz z cicatricū oīdē:z hoc facias cum medicis fortiter abstergētibꝰ z mūdificātibꝰ:z qō est mi nus eo cū eo qō est minus eo. Dicit aūt Aui. q̄ medicie mūdificatiue fortiū vtutū sunt:sicut squama ferri z lacca de qua dixerūt qdā:z est paul.z est gūmi herbe lilis mir re boni odoris. Alij ꝙo errauerūt z dixerūt hoc eē kara be arūdinis. Aui. dicit q̄ lacca est gūmi rubicūdū q̄ tin/cture fiunt:z scriptores mintāt libꝛos. Succus calameti z albugo ouī:z arsenicū cū lapide pipis ualet. Medicie aūt leuiores ꝓdictis sūt sic semē raphani saliua hois uel

pueri ieiuni adeps asini est mirabilis.pinguedo cuiusdā piscis uocati temali:z oleū liliorū alborū uelociter delet uestigia:z maxime uerberationis:z spica nardi cū cimino sunt mirabilia. Balsamus aūt pater est oium unguētorū in delēdo cicatricē que manifeste appet. Folia mandragore fricata sup lentigine eradicant eas. ¶ Dicitur q mādragora hēt vtutē z potētiā imp̄gnādi mlieres qō uer non est nisi sit ex supflua caliditate matricis: reducit eā ad tēperamētū:ne spma aduraf in ea. Decoctio radicis lape in aqua dentes ꝙfirmat si tepida in ore teneaf.

¶ Ungūñ in delēdo cicatricē ubicūq; locor̄ z appellaf donū dei in recuperādo visuz depditū.ℨ.ancibatis.i.çucca rū candi.ad q̄ntitatē vnī⁹ auellane z spmata ouor̄ gallinarū:z galli albi nūo.xij.z in mortario.fiat ungūñ optime contritum z in ampulla reductum ponaf ubi oportet.

¶ Ung^m alid optimū in delēdo uestigia ulcer̄ seu vulnerū.ℨ.piguedis asini.ℨ.j.corallor̄ alborū.ℨ.ſ.plueris spume vitri.ʒ.y.boracis grassi.ʒ.j.cristalli z pumicis triti ad formā plueris.añ.ʒ.j.cāphore.ℨ.ij.z oia incorpenf optie addēdo aquā florū fabarū q̄ facta sit p alābicū de vitro.

¶ Ung^m citrinū qō in pomo citrio decoq; pulchrā reddit faciē lētigies destruit.ad solē vnctū tollit pustulas flātis salsi in facie:z ubiq; locor̄ cicatrices tollit z sbtiliat:tollit ruborē oculor̄ z pruritū z palorē heriſipile.ℨ.boracis.ʒ.ij.cāphore.ʒ.j.corallor̄ alborū.ℨ.ſ.dragāti albi vmblici marini:amidi cristalli:cantali.i.porcelete marine:z ē species obstracor̄ z dētalis:z est dens cuiusdā piscis nitri.añ.ʒ.iij.marmoris albi.ʒ.ij.amēti.ℨ.j.ceruse cois.ℨ.vj. fiat aūt ſ̄ mōtere dragagātū z umblicos marios in mortario sil cū pistello z singulatim in eodē mortario terank z cū pāno sbtilissimo cribellenk.assūgie nouelle porcie albissime.lb̄.j.sepi capni uel pecorini lb̄.j.assūgie gallinacee.ℨ.j.ꝙfice caldarū plenū aque sup igne:z cagab⁹ cuz assūgia in caldario pēdeat in ipa aqua:ut de calore aque assūgia liq̄fiat z liquefacta per sbtilissimū pānuz colef in uase aliq̄:z mox apponaf puluis tor⁹ p̄ter cāphorā z boracē:hoc facto ponaf in uno pomo citrio uel duob⁹ z sup prunas mittank donec bulliāt:z cū bullire cepint tunc in citrino ponank cū spatula semp agitādo:tunc ponaf pulvis cāphore z boracis:z cū coagulatū fuerit reponaf.

¶ Ung^m alid ad remouēdū uestigia.ℨ.sanguis colūbi tu uenis sic calidi:z sanguis galline fluuialis.añ.ℨ.j.sāguinis draconis z plueris uerci qō est lignū:z granor̄ gne añ.ℨ.ſ.aceti fortissimi.ℨ.ij.gūmi arabi.ʒ.j.oia bulliātur donec pueniāt ad spissitudinem: illa enim sunt optima.

¶ Ungūñ decoratiuū:z facit pellē pulchrā:z dī borasum grasitinus.ℨ.aluminis rochie puluerizate.lb̄.iij.mellis ℨ.iij.ponaf ad ignē:z leui modo cum spatula misceank usq; quo sit bene spissum postea addatur yreos.lb̄.j.z cū aqua croci.fiat sibi color.

¶ Ungūñ alid de vitro ad remouēdū uestigia.ℨ.vnū collū igristarie vitri albi z accēdaf i igne:z extiguaf nouies in succo limonū. Et hoc facto vitrū sbtilissime tere:z loco ipsi⁹ ualet pima de vitro z est melior si hēri pōt:si autē hēri nō pōt accipe vitrū supdictū.ℨ.ij.z plueris sādalorū albor̄ z plueris cristalli.añ.ʒ.j.z diu oia sup porphiriuz ducank bñ z hūectenk cū aq̄ limonū donec tu facias unguētū extēsibile sup locū q̄n uolueris extendere.

¶ Ung^m aliud optimū ad remouēdū uestigia.ℨ.dragūte am:z pista fortiter:z postea misce cū melle albo:z fac bullire per duas horas:z in fine decoctiōis adtūge pulverē cāphore:boracis z salis gēme:z cū spatula diu mouēdo donec ingēsset z usui reddua:z facie lota de aq̄ tepida z furfure ter in septimana:z die quo uolueris: de hoc ungūto ungere:qr pulchram reddit faciē z cicatricem.

¶ Aqua que delet uestigia z dealbat faciē.ℨ.cristalli q̄ntū vis z facias eū calcinare:deinde pulueriça subtilr z cōfice cū succo limonū sup porphirū laptidē in morē salse:deinde distilla cum forti igne in alambico.

¶ Aq̄ alia ad remouēdū uestigia z ad dealbāduz faciē.ℨ. alumis rochie p̄parate.ℨ.iij.incorporek sup marmoreꝝ cum aq̄ albumē ouor̄ per alābicū distillatorū:z ligdū in modū unguēti:postea pone totū sil in alābico:z qō fluet in uase vitreo reserua bñ clauso cum cera.

¶ Aq̄ alia ad remouēdū uestigia z dealbatiua cutis z decoras.ℨ.litargiri argētei lb̄.ſ.z pista subtilr z cribella p pānū:deide coquas eū in q̄rta media aceti albi uini mō tanti:distilla per filtrū cū spatula miscēdo donec minuaf ℨ ps aceti:z reꝑua i uase vitreo. Postea.ℨ.cāphore alumis iameni boracis:oli tartari:tere sil z bullias i aq̄ rosa. deide colenk per filtrū z ꝑuek. Et qñ vis dealbare faciez tuā pone sup manū vnā guttā solā de ambab⁹ z frica collū z faciē z ubi vis dalbare:z hc aq̄ pōt uocari lac ugineū

¶ Aq̄ alia reputanda secreta que delet uestigia z dealbat cutim z aufert pānos rugas z lētigines z clarā z splēdidissimā reddit faciē.ℨ.terbētine bñ clare lb̄.ij.z de ea facias aquā per alābicū:deinde qō distillatū fuerit ex illa terbētina misce ei ista,puluerizata.ℨ.mastices electi.ℨ.ſ thuris albi.ʒ.iij.dragāti.ʒ.ſ.z oia sil bñ misce cuz p̄dicta aq̄.pone in alābico z distilla aquā cū facili igne:z qō fluit ꝑua in ampula.ℨ.postea assungie porcine colate p pānū spissum lb̄.j.çinçiber electi.ℨ.j.gariofilor̄.ʒ.ij.nucis muscate:nūo.iij.cinamomi electi euforbij.añ.ʒ.ſ.spice nardi.ʒ.ij.cubebar̄.ʒ.ſ.cāphore.ʒ.iij.oia sbtilr puluerizata z misce bñ cū dicta assungia. Item.ℨ.mercurei crudi lb̄.iij.argēti fini.ʒ.j.z fac argētū sbtilr limare:deide incide z cū dicto mercurio misce:z de istis duob⁹ fac argētum rā:deinde incorpora bñ oia cū mixtura assungie z pone in uesica vitrea:z alābico suppposito distilla cuz lēto igne in p̄ncipio z in fine da fortiorē:z qō distillaueris serua. Postea.ℨ.de prima aqua terbentine lb̄.ſ.z de ista alia mixta cū assungia lb̄.j.z ista duo simul bñ misce:z serua in uase vitreo. Cuz aūt mlier uti uoluerit hac aqua abluat p̄mo bñ faciē cū aqua furfuris decoctionis:deide tergat bñ faciē:z dimittat per horā:z fiet ibi magna albedo z durabit per multos dies splendida z relucens.

¶ Aq̄ q̄ rubedinē aufert formicas z pustulas de facie hois z mlieris.ℨ.sulfuris viui.ℨ.j.thuris al.ʒ.ij.mirre.ʒ.ij.cāphore.ʒ.j.q̄libz p se plueriçenk:deide sil oia misceank z ponank i aliq̄ āpulla cū lb̄.ij.aq̄ rosate:z cū hac lauek facies i sero. Dane vo cū aq̄ putei simplici uel cū aq̄ fontis

¶ Alia aq̄ dealbatiua.ℨ.calcē z incorpa sup marmore cuz aq̄ albumis ouor̄ p alābicū distillatorū:z facita spissum: fic salsaz:deide pone in urinali in loco hūido p diē z nocte postea distillet aq̄ ex his per alābicū cū suaui igne:z sine fumo:z qō distillaf ponaf in uase vitreo.

¶ Alia aqua dealbatiua z faciēs albū colorē.ℨ.mellis rubei.lb̄.ij.gūmi arabici.ℨ.ij misce ista duo simul z distilla per alambicū cū suaui igne. Prima aqua est ad faciē purificandā z dealbandā.2ª cum ℨ ª facit capillos albos.

¶ Aq̄ que decorat faciē z facit ipam rubeā sicut rosam.ℨ. de grana.ℨ.iiij.rasure brasilis.ℨ.iiij.alumis rochie lb̄.ſ aceti rubei lb̄.viij.oia sil misce:z pone in vna olla vitrea ad bulliendum quousq; minuatur tertia pars. postea cola:z pone i uase vitreo cū cera obturato:z utere ad dādum colorem faciei.

¶ Lilius de corrosione ulcer̄ z fistule mamillar̄.ℨ.nucis cipssi:gallar̄ cassie lignee.añ.ʒ.ij.aloe corticis thuris añ. ʒ.j.litargiri.ʒ.iij.puluerizent z tēperent in vino claro sb rubeo tribus diebus z tribus noctib⁹:z postea bulliāt simul usq; dum uenīāt ad spissitudinē mellis:z tūc ulcus seu corrosio illinitak:z iliud mere ualet in omni corrosione seu ulcere z corrosione in mēbro molli. Sed si ibi fuerit fistula lauek quotidie cum vino puro calido in quo bullierit mirra:z postea deficca:deinde.ℨ. sarcocollam z aloe puluerizent z misceantur cum melle:z inuoluak tenta:z intromittak in fistula:z est secretum in fistula.

¶ Cōtra duritiē earū.ℨ.feces aceti fortissimi.plueris qui

cadit a mola qñ molendinarij equant ipsas quantuz sufficit:z fiat linimentum ad duritiem mamillarum.

¶ Conciliator: recitat ad neruos. Galie. Item studendum est ut medicamen sit subtiliatiuū z tēperatiuuz in calore siccitatem pstās sine dolore. In pncipio si vulnus sit simplex utamur glutino albumin. i. gūmi abietis in quo dissoluat pulueris lumbricoz terrestrū exiccatoruz in vmbra z actu apponat calidū. Si vo vulnus sit cōpositū sit ciora quentūr:z hoc magis z minus ꝑm cōplonez z magnitudinem apatis tēperate caliditatis est hoc. ℞. floruz camomille absinthij pulegij. aā. M. j. farine fabaruz: farine lupinoz. aā. ʒ. iiij. olei camomellini: olei sambucini. aā. ʒ. iiij. pulueris lumbricoz. ʒ. ij. fiat emplm. Sed oia decoquant in lixiuio:z sic canonice operādo ois dolor cessabit z lucrabimini florenum z honorem.

Tractatus. IIII. De solutione ꝯtinui neruorum.

¶ De egritudinibus neruorum spectantibus ad cyrurgicum in vniuersali. Caꝑ. I.

Reciosum organum organorū in quo est sensus manifestus:z motus uolūtarius z nālis: habet pncipiū z origine imediate:z hoc ꝑm medicos:a cerebro ex parte septem pariuz neruorum:que orta sunt a medio cōmissure coronalis:uel orta sunt ab ipso mediāte nucha:que est tanqz vicarius cerebri ex pte alioz neruoz descēdētiuz ab homo planta iferius. Nā ꝓpter eius arcana z mira z occulta ipsius nature magisteria cuz puenerit ei ōrietas accidunt ex vulneribꝰ uehemētes lesiones atqz dolores z intolerabiles:z alia mala:ficut spasmus pmixtio rōnis: stupor paralesis: deide mors. ¶ Dispōnes que apte sūt ꝙsequi ad vulnera neruoz sunt dolor: febres:z apata: sitis z vigilie z deiccatio lingue. Silr hec eadez dispō accidit in vulneribꝰ chordaz z lacertoz:z maxime in capitibus ipsarū: sed qñ nerui z chorde z musculi z ligamenta sicut genu apostemant sepe ꝓpter nimiā eoz replonem atqz imoderatā extensionē spasmant. Et si aduenial res putrefactiōs mēbrū corrūpit: qualis est frigus qđ festinat ad hoc. s. ad corruptionē: q: nerui creati sunt ex humiditate quā ꝙgelauit frigus. Ois gdē putrefactio occurrēs neruo ꝓuenit ex caliditate z hūiditate imoderate applicata. Aqua gdē frigida ipsi nocet: ex pte spasmi:z calida ex hoc gr putrefacit. Et optime nota dictuz Galieni. Aq quidē calida mitigatiua oiuz dolorꝫ ꝓterqz in punctura neruoz nō est approximāda. Et silr aliqđ oleum est icōuenies:z si est necessariū: tunc calefac ipm ꝓpter necessitatē sedādi dolorē: aut cōuenit causa subtiliādi grossas medicinas:z ut eius ꝟtus cito ad fundū ueniat: ita gr resistāt qualitati humectāti: sed medicine pungitiue: aliqñ cōplent hanc intentionē. Ille qui vulneratus est in neruo z apak:z est tarde resolutionis uel tarde maturationis z susceptio illius curationis est tarda: tunc ipsi nerui: qñqz ulcerant uel indurant uel infistulant: qua ifistulatiōe ulcera reddunt tardioris ꝙsolidationis:z tardioris maturationis. ¶ Tenere mēbrū in oleo calido sedat mirabiliter dolorē. ¶ Vulnera que accidunt in neruis: aut est punctura aut est fissura longitudinalis: aut latitudinalis: aut trāsuersalis. Exqbus q̄tuoꝛ oibꝰ aut sunt penetrātia ad utrūqz latꝰ aut non: aut neruus est cooptus carne: aut discooptus ab ipa. Et vulnera que fiūt in neruo ꝑm lōgitudinē minus sunt piculosa qz accūtia ꝑm latitudinē. Pūctura vo facit sepe neruū uenire ad totalē icisiōez ipius: si uolumꝰ ipm segregari a spasmo:z p hāc totalē icisionez puenict ges z sepabunt accūtia mala: qñ vilus sanꝰ ledit a vicinitate icisi:z nocet p ipm:z iducit nocumētū cerebro faciēs accidē spasmū z palesim:z alia accūtia mala ¶ Vulnera cadētia in pānic ulis ossiū z aliꝫ sūt minꝰ piculosa eis que sūt in neruis: qñ nerui sunt ad dādū sensuz: chorde vo in mēbro ad dādū motū. Et ꝫ sciri pōt per testimoniū anothomie. Neruꝰ chorda pānic ulis z cartilago differūt iter se duritie z mollitie ꝑm magis z minus. Nā chorda est dura valde:z nō est pānicularis in eiꝰ duritie:z panniculus suffert futurā absqz dolore: sicut fit: qñ fuit cū mirac. Et in vulneribꝰ ligamētaliū nascētibꝰ ex osse: ad os nō est de talibꝰ accūtibꝰ suspicādū:z suffert fortiorez curā. De neruo qui fuerit totaliter incisus sumus securi a spasmo:z si spasmus acciderit quē timere debemus ꝓpter eoz ꝙtusionē z diuisionē eius partiū in lōgitudine:z maxime corpori debili existenti repleto.

¶ Sequit de solone ꝙtinuitatis neruoz in uli. Caꝑ. II.

E T confirmatum est per sniaz Auicē. pncipis omniū medicoz gr medicamē vulnerū neruoz dz esse calidum z siccū subtilium partium z equalis caliditatis taliter: ut non mordicat ipm neruum: ad hoc ut eius exiccatio fiat cum uehementia:z attractione multa:z non cum stipticitate superflua.

¶ Porro ois medicina in qua est calitas subtilis cū exiccatiōe uehemēti ad hoc ut ꝓhibeat putrefactionē in neruo nō excusak ab attractiōe multa. Et per hoc sepe cauēduz est de medicia stiptica subtili calꝫ z abstersiua:z maxie in ꝑnꝰ ubi facta fuerit solo ꝙtinuitatis in neruo. Exēplū ut si ꝓcederes cū ere usto: aut cum scoria eris:z maxime in coꝛpe exñte repleto: in vulneribꝰ gdē neruoz medicamē semp dz eē calefactiōis tēperate:z subtilis sbe ut in neruo melꝰ cū sua vtute z forti exiccatiōe penetret i ipso:z effectū iducat cū debita mēsura:z sine nocumēto. Cū aūt in neruo fuerit discooptura sufferre nō pōt aliqđ acutuz: qz sibi infert magnū nocumētū. Due intentiōes in vulneribꝰ neruoz i mēte medici debēt occurrē. ꝑma ut nō festinet ad icarnationē: sed ut orificiū vulneris stet aptū: ut inde mā expirare possit. 2ª itētio sit ut laborek iuxta suū posse: in remouēdo accūtia que sequunt:z sūt apta seq ad talia vulnera: ut sūt dolor spasmus z apa:z hoc euaporādo cū pānis calis:z cū olis circūcirca calefactis:z maxie cū oleis onfancis que fiūt ex oliuis imaturis: qñ in ipso est stipticitas: qđā cū adipibꝰ itez:z fac gr illud sit actu calm:z silr seda apa qztū potes:z dolor nullo mō sedek cū aqua calꝫ: sed cū oleo aliqđ sit subtilū ptiū:z nō hēat supflua stipticitatē: imo caliditatē nō excedētē: qñ calm nō superfluum pdest neruis. Frigidū vo mors. Ipso septissime vidi iaz vulnera appropinquari sanitati:z nocet eis frigus ex quo accidit maximus dolor:z reddit lesionē:z ꝓpter hoc est neciū ut succurrak statiz ad sedādū dolorē cū oleis calefactis ibrocando:z silr cū butyro z sapa vini. In neruo aūt discoopto exñti cū icisiōe ꝑm lōgitudiez stude inquātū potes ad incarnādū z ad cooptēdū:z hoc opz cū ligatura z medicamine ꝙuenienti. Sed si neruꝰ hēat vulnꝰ in latitudinē siue vulnꝰ exñs in carne dimittēdo neruum:z si nō fuit vulnꝰ neruus nō ꝙglutinak ꝙglutinatiōe bona Sed qñ neruꝰ ex toto nō incidit z timemus de spasmo z eiꝰ putrefactiōe succurre qztū est poꝛe cū medicinis remouētibꝰ ista. sed si neruꝰ fuerit cū pūctura ne accidāt accidētia mala illa pūctura. s. icidēdo totū neruū: qñ illud pducet fortasse ad putrefactionem: pp illud qđ aggregak de virulētia:z de putredine mala. Nota nota. fuge quantū potes aquā in vulneribꝰ neruoz:q: corrūpit cōplonē ipsi⁹: ex pte supflue friditatis:z ipm putrefacit ex pte humiditatis:z per hoc oleū nō est necessariū nisi calm:z ꝑ ꝓ sedatione doloris: qñ aliter sedari nō pōt:z nō labores in abluendo tale vulnus existēs in neruo: neqz cum oleo: neqz cū aqua: immo absterge humiditates cum pānis: aut coto quāto leuius potes:z silr nō agas cuz aceto nisi fueris securus a nocumento humiditatis ipsius.

¶ Sz qñ i hꝭ vulneribꝰ fuerit pūctura z discooptura:z nō cū apate ad localia pueni medicamina. Nā tale medicamē opz ut sit cū magna calitate:z forti exiccatione plusqz

illō qō ponit supra scissurā: qm̄ via est pata ut medicamē penetret facilī ad egritudinē. ¶ Dicta ḡ in hñtibꝰ vulnera neruoꝝ fit subtilis: z in ultimo subtilitatis. Mā cū in talibꝰ vulneribꝰ erit dolor qui facit accidere apa fil'r ꝓbecibū subtilē z ꝓpter qm̄ vulnera sunt in latitudie: flōmia fortasse erit nece: z farmacia: z enemata: z alia diuertētia Cōfortare mēbra ꝓpm̄ vulneri cū vnctionibꝰ: sicut vngere caput z collū z subassellas z inguia z spinā que patiunt mēbro leso z per hos pstabit magnū iuuamētum.

Glutamen albotin debemus intelligere de lachrymo z nō terbētia ut affirmauit Dyn⁹ siue oleū vicij qō idē est: z est de meliorib⁹ medicinis in vulnerib⁹ neruoꝝ que in mūdo hēri possint. sed loco ipsi⁹ lachrymi utimur: qui pro quo: z utimur terbēti na: z hoc in cōplone ifantiū z in vulnerib⁹ cui⁹ cōplo est uehemētis humiditatis. Sz si lachrymū eēt durū: z siccū z antiquū: tunc ico: pa ipm cū pauco oleo ro. z melle ro. ut fluxibile z currēs fiat. In corporib⁹ aūt siccis: cui⁹ caro est dura: opz ut misceat cū eo euforbiū: z anteqū ueniat ad fundū vulneris iudica ut remittat de ei⁹ calitate z fricitate: z per hoc de ipso pone parū. z multuz ꝑz calefactionē corporis: z ei⁹ cōplonē: loco vo euforbij admistra lactitimalli: laureole: exula de qua fit scamonea: qm̄ ista sūt mirabilia. sed ea que sunt his debiliora sunt sicut rasa serapinū oppoponac⁹ baurac: spuma maris: z sulfur calefactū cum oleo oliue: z oē medicamē: qō est attractiuū: humectatiuū ad exteriora: sicut fermētū z filia: z in eo vidi magnū iuuamētū: qm̄ attrahit a ꝓfūdo attractiōe bona. Terbētina aūt est de meliorib⁹ cū gb⁹ ictpim⁹: spēs glutini que ꝙuentre ꝑnt in vulnerib⁹ neruoꝝ sunt octo. ꝓmo rasa pini. 2° rasa abiet. 3° rasa pēçeni. Alia rasa orta ab arefi. Alia rasa que colofonia dicit. Alia rasa alba orta a piceo albo: z dicit terbētina. Alia rasa melina. Alia rasa olegina: z dicit orta ab arbore vicij: ut dicit lachrymus. Et oēs istas octo spēs largo modo appellare possum⁹ glutina z sepe ista abluim⁹: qū uolum⁹ diminuē eoꝝ acuitatē

¶ Medicamē qō cōuenit in punura neruoꝝ ꝓpter eius strictura debet eē maioris caliditatis z siccitatis cū subtiliori substātia: ut uelocī⁹ penetret ad funduz q̄z medicamē qō approximat in icisione. Sed qn̄ accidit putrefactio in talib⁹ vulneribꝰ laudatū est serapinū z farina orobi. Itē sapa cū calamēto: z oleo cōi in forti dolore oēs pitti medici cōcedūt. ¶ Galien⁹ studendū ut medicamē sit subtiliatiuū z temperatū in calore siccitatē pstans sine dolore. In pncipio si vulnus fit simplex utamur glutino albotin. i. gūmi abietis in quo dissoluat puluerīs lūbricorum terrestriū exiccatoꝝ in vmbra: z actu ponat calidū. Si vo vulnus fit cōpositū ficticia ꝙuentūr: z hoc magis z minus ꝑm cōplexionē z magnitudinem apatis.

¶ Temperate caliditatis est hoc. ꝙ. floꝝ camomille absinthij pulegij. aā. Ʒ.j. farine fabarū farine lupinoꝝ. aā. Ʒ liij. olei camomellini / olei sambucini. aā. Ʒ. liij. pluerīs lūbricoꝝ. Ʒ. ij. fiat emplm: sed oia decoquant in lixiuio: z sic canonice opando oīs dolor cessabit z hēbis honorez.

¶ Si vo fuerit spasm⁹ in facie: tūc fiat inunctio in occipitio tūc ponat desup oleū q̄si ferues: oleuz de euforbio: z de oppoponaco: z piretro z castoreo: z apiat loc⁹: z purgatiōe cauteriçet ubi pcedēte. ¶ Medicamē. G. qō mirabil'r ualet in pūctura neruoꝝ i remouēdo dolores. ꝙ. rasine pini terbētine euforbij cere. aā. ʒ.j. olei ro. ʒ. ij. fiat vngtū. ¶ Itē oleū balsaminū uelocitate sue resolonis cū sit subtile ualde z nō cū multa calefactione facit idem

¶ Unguentum per me expertum ad puncturam neruī.

¶ Aliō medicamē. ꝙ. olei ro. Ʒ. ij. acatie puluerīçate. Ʒ.j. inungat locus circūcirca. ꝙ. euforbij bñ puluerīçati. Ʒ.j. resine pini. Ʒ. iij. terbētine lote bñ cū vino albo ubi aq̄ z decolate ab aqua ad ignē uel ad solē. picis naualis. Ʒ. ij. serapini. Ʒ. ʃ. cere z olei quātū sufficit. fiat vnguētum.

¶ Emplm qō ꝙuenit in pūctura neruoꝝ ponēdo ipm supra vnguētū mirabile. ꝙ. farine fabarum ordei fenugreci. Ʒ.j. puluerīs floꝝ camomille melliloti absinthij sticados arabici calamenti. aā. Ʒ. ʃ. mirre. Ʒ.j. melle. Ʒ. ij olei camomellini. Ʒ. ij. vini cocti quātuz sufficit ad distēperandum. fiat emplastrum.

¶ Unguētum diuinum z est mirabile: z ualet in neruis: z hoc tam discooptis q̄z in puncturis: z est satis liquiduz in forma z habet ipsum pro secreto. ꝙ. olei vicij. i. lachrymi Ʒ.j. olei ro. Ʒ. ʃ. mellis roſ. aliqualr decoquant ad ignē lentum: z postea reserua.

¶ Unguētū de sandaracis: z hoc q: mirabil'r ualet in neruis: ꝙ. cere albe. Ʒ. liij. terbētine lote. Ʒ. ix. masticis. Ʒ.j. vnicis sarcocolle thuris. aā. ʒ. vj. z fiat vnguentū malaxatū in forti aceto ul'r in bono vino mōtano albo: z est optimum z mirabile in oibus foraminib⁹ carnis z neruorū.

¶ Unguētum qō ꝙuenit in pūctura neruoꝝ mirabile. ꝙ. olei coīs. ʒ. iij. croci. Ʒ.j. z calefac ad ignē oleū cuz croco: z ꝓpe in pūctura z suppone de coto madefacto in oleo.

¶ Itē supra dictū cotum pone vnū tale vnguētū. ꝙ. vnum vitellū ouī mixtū cum oleo calido z croco: z cū stupa supra locū actu calm vulneri appone: qr istud est mirabile mitigatiuum doloris in vulneribus neruorum.

¶ Ungtm̄ ad incisionē neruoꝝ. ꝙ. uermes terrestres per optime pistatos: z sup labia vulneris per tres dies pone quoniam quid mirabile videbis in opatione sua.

¶ Mirabile remm ad remouēdū magnū dolorē neruoꝝ siue fuerit pūctura: siue icisio ul'q̄cūq̄z loco. ꝙ. vnū viscū fili crudū decoctū i cinerib⁹: z sic calidū pone supꝫ locuz.

¶ Unguētum mitigatiuū doloris in pūcturis. ꝙ. cere olei coīs salis. aā. Ʒ.j. terbētine. Ʒ. ij. liquefiāt: z oia incorpentur optime simul oia in formā vnguēti de quo calido super locum dolentem ponat z mitigabit.

¶ Unguñ aliud ad remouēdū dolorē ubicūq̄z locorū fuerit. ꝙ. panē albissimū calidū cum egredit de furno: sume medullā: z sic calidā pone in lacte: z qn̄ erit bñ mollificata exprime z loco patiēti appone z videbis mirabilia.

¶ Unguētū ad ꝙstādū neruos icisos post vulneris ꝙsolidationem. ꝙ. serapini castorei. aā. Ʒ.j. yreos. Ʒ.j. euforbij. Ʒ. ij. olei anetini: z de cucurbita oia simul incorporētur cū predicto oleo z cera. fiat vnguentū.

¶ Emplm ꝙuenies in q̄libet icisione neruoꝝ sup vngtm̄. ꝙ. farine fabarū: farine ordei: farine fenugreci. aā. ʒ.j. fermēti exiccati ad formā puluerīs. Ʒ. ij. floꝝ camomille z calamēti z sticados arabici z assari: z absinthij. aā. ʒ. ʃ. olei oliuarum noui: si fuerit hyems: si fuerit estas olei roſ. lb. ʃ. vini quantuz sufficit: fiat emplastrum z est admirabile in remouendo dolorem.

¶ Emplm aliō mūdificatiuū z absterſiuū i vulneribꝰ z ulceribꝰ neruoꝝ. ꝙ. terbentie bñ ablute cū vino albo: z adde de melle apuz. aā. Ʒ.j. vitella ouoꝝ duo: z bñ misce isik z adde farie ordei z farine fabaꝝ qō sufficit ad incorporāduz.

¶ Unguētū in paraleticis z arteticis: siue podagricis mirabile. ꝙ. medulle cruriuz asini uel pinguedis ipsi⁹ pinguedis gatti z pinguedis vulturis addita pauca cera alba. fiat vnguētū de quo loc⁹ sepe vngat: z ualet hec maxime cōtra indignationē neruorū: z eorū attritionē z punctura z inflationē z percussionē neruoꝝ.

¶ Ungm aliō in paleticis z arteticis z gñalr i q̄libet passione neruoꝝ ubi nō cadit maxima sola ꝙuitatis z ualet, supra oē vngm in ꝑn⁹. ꝙ. origani calamēti: ruthe: saluie pulmule ueris calēdule canamūte sauine. aā. Ʒ.j. pipis euforbij piretri. aā. Ʒ. ʃ. oia pluerīçata ꝙficiant. postea cū vngtō arogō: z locū patiētē vnge: deide qō est meli⁹. ꝙ. vulpē excoriatā: z ab itestinis mūdatā: z ex reb⁹ supradictis uentrē imple z suat: z suauiter ad ignē uoluat: z postea cera rubea admisceat in eo qō ab ea distillauerit.

¶ Aliud singularissimū medicamē. facta ul'r eūone p flōmiā: z ualet in debilitatione neruoꝝ post ꝙsolidationez i paleticis. ꝙ. lacertā seu stellionē viridē excoriatā ipsam: z

frige in oleo cõi uel ruthaceo:z sic calidã appone sup lo/
cũ. Sed alig accipiũt catulũ puũ:z ranas aq̃ticas:z lum/
bricos terrestres z stellionẽ. Et scindũt catulũ p mediuz
deiectis iteſtinis z misce oia sil':z appone aliquãtuluz de
oppoponaco:z iple catulũ his reb⁹ z sue ip̃m:z assa ip̃m
tanq̃ eẽt agn⁹:z cal'z suppone loco:z est mirabilis medi
¶ Ung^m de vulpe ad neruos ꝯctos.ℨ.olei serapi ⊥ cina.
ni/olei iunipi/oĺi de terbẽtina.aũ.ʒ.vj.adipis urſi gatti/
tassi mellis crudi cere rubee.aũ.ʒ.ij.armoniaci asse feti/
de galbani serapini olei petrolei.aũ.ʒ.j.assungie po:ci.
ʒ ij.ptretri gẽtiane pipis longi baccarũ lauri aristologie
castorei mirasolis.aũ.ʒ.ij.euforbij nigelle sinapis lauda/
ni masticis.aũ.ʒ.j.oia summo modo terank z ponank i
vulpe ad ignem:z coquank donec vulpis bene consum
pta sit cum omnibus sup:adictis rebus.
¶ Aliud ung^m in ꝯctione neruoꝝ per me exptũ.ℨ.adipis
tassi vulturis terabusi:adipis serpẽtũ:adipis cruris uac/
cini antiq medulle mãdibule po:ci.aũ.ʒ.ij.adipis anati
ysopi humide.aũ.ʒ.j.mucillaginis fenugreci:z seminis
lini z maluauisci.aũ.ʒ.ij.bdelij armoniaci galbani op/
popona.euforbij castorei.aũ.ʒ.ʃ.olei camomellini:olei
costini/olei castorei/olei nardini/olei euforbij/olei lauri
ni.aũ.ʒ.j.z fiat mucillago cũ succo radicis ebuli lb.ʃ.ce
re noue.ʒ.ij.adipis leporis/adipis vulpis.aũ.ʒ.j.oĺi de
terbẽtia/olei vulpini.aũ.ʒ.j.adipis asini/z medulle cru
ris ei⁹/adipis anseris/vnguẽti marciatonis/z arogonis/
agripe/dyaltee/butyri.aũ.ʒ.j.z fiat ung^m pro diuitibus.
¶ Aliud medicamẽ nobile ad ꝯctũ neruũ:seu ad extẽdẽ/
dũ neruũ exptũ.ℨ.de maluauisco quãtitatẽ quam vis:z
ablue ip̃z in lixiuio:postea depone a lixiuio z dimitte sic
stare per noctẽ:deinde cũ illo lixiuio coque:z cũ erit bñ
coctũ remoue illã pelliculã subtilẽ supiorez:postea tere:
deinde adde puluerẽ santoline:z simul bñ ico:pora:z su
per locum appone:z videbis bonam opationem.
¶ Aliꝺ ung^m ad debilitatẽ neruoꝝ a q̃cũq̃ cã sit ꝑter ab i/
cisione.ℨ.dyaltee mucillagis fenugreci z semis lini enu
le.aũ.ʒ.ʃ.vnguẽti agripe vnguenti marciatonis terbẽti
ne lote pinguedinis anatis tassi urſi.aũ.ʒ.v.olei vulpini
olei laurini olei de yreos betonice.aũ.ʒ.ij.cere viridis
q̃tũ sufficit:z fiat vnguẽtũ molle:z vnge locũ patientis.
¶ Ung^m aliꝺ ad debilitatẽ neruoꝝ ꝟ Almanꝰ.i 9°.ℨ.ca
storei.ʒ.ij.oĺi de narciso olei de lilio.aũ.ʒ.ij.mirre oppo
ponaci.aũ.ʒ.ʃ.euforbij.ʒ.iij.cere albe:qꝺ.ſ.fiat vnguẽtũ
¶ Aliꝺ ung^m ad idẽ ad vngẽdũ spinã in spasmo ⊥ molle.
ℨ.olei castoret.aũ.ʒ.j.cere qꝺ sufficit.fiat vnguẽtuz cui
addak vnguẽtum de gũmis ad pondus oium.
¶ Unguẽtũ cõferẽs mẽbro debilitato per icisionẽ neruo/
rũ.ℨ.savie.ʒ.ʃ.dactili maturi.ʒ.j.enule cãpãe.ʒ.ʃ.mir
re ypoqstidos galbani.aũ.ʒ.ʃ.balaustiaꝝ corticũ grana
toꝝ.aũ.ʒ.vij.semis ros.ʒ.ʃ.masticis bdelij.aũ.ʒ.j.olei
mirtini lb.ʃ.cere citrine qꝺ sufficit:gũmi misceank cum
oleo mirtino z pauco aceto:fiat vngtũ in modũ ceroti.
¶ Aliꝺ vngtũ cõferẽs in mẽbro debilitato.ℨ.cere citrine.
ʒ.j.olei de ben.ʒ.ij.masticis storacis.aũ.ʒ.ʃ.croci.ℨ.j.fi/
¶ Aliud ad idẽ.ℨ.marciatonis arogonis ⊥ at vnguẽtuz.
agripe olei lauri olei terbẽtine.aũ.ʒ.j.olei castorei: olei
de lilio.aũ.ʒ.ʃ.cere qꝺ sufficit.fiat vnguẽtũ.
¶ Ung^m aliꝺ ad ꝯtritionẽ neruoꝝ z dolorẽ ip̃oꝝ absq̃ ict
sione.ℨ.cere butyri.aũ.ʒ.ij.vitella ouoꝝ.vij.colofonie
masticis armõiaci salute.aũ.ʒ.iij.adipis anꝑis.ʒ.ij.fiat
¶ Aliud medicamẽ ad subtiliãdũ neruos:z ⊥ vnguẽtũ.
ad remouẽdũ dolorẽ.ℨ.herbã que uocat cicuta:z ebri/
lus:z fac bullire in forti cinerata:z tene mẽbrũ multũ in
dictis herbis coctis in cinerata:z fac ut sint bñ calide.
¶ Expimẽta uertissima ad remouẽdũ dolorẽ in tinctione
neruoꝝ ubicũq̃ fuerit.ℨ.sulfur viuũ bullitũ cũ oleo cõi
antiquo:z calidũ sup neruo positum sedat dolorem.
¶ Item ad remouẽdũ dolorẽ in pũctura z ad dilatãdũ ip
sam pũcturã.ℨ.oleũ euforbij actu cal'm:z pone in pun/
ctura:z oleũ cõe cal'm:si nõ potes hẽre oleum euforbij.
¶ Itẽ ad idẽ.ℨ.de farina semis lini mellis z vitella ouoꝝ
ꝯfice.pone sup̃. ¶ Itẽ nõ q in remotiõe doloris neruo
rũ oleũ de vitellis ouoꝝ remouet dolorẽ. ¶ Itẽ oleũ de
sticados ualet in doloribꝰ neruoꝝ q fuit i tũcturis:z hẽt
¶ Cõtra dolorẽ tũctura ⊥ calefacẽ z ꝯfortare ip̃m neruũ.
rũ z genu mirabile.ℨ.sterc⁹ bouinũ cũ aceto mixtuz lo/
co suppositũ ualet. ¶ Itẽ camedreos qtrita cum melle z
suppolita curat dolorẽ anche. ¶ Item calamẽtum deco/
ctum cum vino curat dolorẽ musculorum.
¶ Empl'z i mẽbro tũcturoso ubi sit dolor cãl⁹ a mã frigida
ℨ.floris rosarũ camomille absinthij calamẽti bñ coctorũ
in vino nigro cui addak fermẽti. ℳ.j.olei costini oĺi ca
momellini.aũ.ʒ.ij.farine ordei:z farine milice:z farine
milij.aũ.ℳ.j.lixiuij quãtum sufficit.fiat empl'm.
¶ Ung^m in palesi in tremore de quo calido iungẽdo locũ
est optimũ.ℨ.olei oliuarũ de antigori qꝺ hẽri possit lb.
j.lũbricoꝝ de terra lb.ʃ.bulliat in dicto oleo q̃tũ sufficit.
Deinde.ℨ.lb.ij.succi ebuli:z misceak cum ipso oleo.
¶ Itẽ aliꝺ exptũ ꝓbatũ in palesim:z ad tremorẽ mem
broꝝ.ℨ.lb.iij.vini albi:z de meliori qꝺ hẽri possit:z po
nak in vna igristaria ad bullitẽdũ in qua ponak de saluia
ℳ.j.z tãtũ bulliat q remaneat lb.j.de quo vino da ad
bibẽdũ patiẽti ꝓ q̃libet vice.ʒ.ij.stõco ieiuno addẽdo
in illis duab⁹ magnis vini alteri⁹ vini mõtani.ʒ.ʃ.ꝓ q̃/
libet vice castorei pfecti:sed bibat in sex dieb⁹ vinũ cum
ʒ.iij.castorei ꝑut dixi:postea fiat vnctio sup:a locum.
¶ Ung^m mirabile z secretũ ad spasmũ absolute.ℨ.olei co
stini:oĺi de pipib⁹.aũ.ʒ.iij.olei de euforbio:olei de late
rib⁹.aũ.ʒ.ij.terbẽtine nõ lote.ʒ.vj.cere albe q̃tũ sufficẽ
¶ Ung^m mirabile ad remouẽdũ ꝓtritio/ ⊥ z fiat vngtũ.
nẽ neruoꝝ:z ꝯfortat tũcturas.ℨ.pinguedis egne:z ex se
¶ Itẽ ad dolorẽ tm̃ a mã frigida: ⊥ sola est res mirabilis.
z ad mẽbrũ paleticũ.ℨ.pinguedinem gatti rubei:z talis
pinguedo ex se sola est magni tuuamenti.
¶ Ung^m ad remouẽdũ dolorẽ in tũcturis z musculis z ex
tremitatib⁹ lacertoꝝ.ℨ.succi radicuz ebuli.ʒ.v.assungie
porci.ʒ.ij.z ponank ista isil' mixta in canonib⁹ arũdinũ
bñ obturatoꝝ:z bullianꝁ in caldario pleno aq̃ bulliẽtis:z
in canonib⁹ illis fiat vngtũ quo vngẽ possis locũ patiẽ/
tẽ. ¶ Nõ amice ne tibi accidat siẽ accidit cuidã bono vi
ro q hẽbat pũcturã in neruo factã ex ferro sbtili i manu
sinistra/z in digito annulari sup mediã tũcturã. Et fuit q
dã stolidus cyroic⁹ z approximauit medicinas mollifica
tiuas.ſ.empl'm factũ ex farina tritici:oleo cuz aq̃ z croco:
sz tãdẽ putrefacta est man⁹ z mortu⁹ est die septima:ex ls
q: supuenit spasm⁹ pp putrefactionẽ factã ex idebita ap/
proximatiõe mali empl'i:z pp hoc nõ sunt accipiẽdi ho/
mines impiti/aut ceratani ad tales passiones.
¶ Segk de aꝑatib⁹ que accidũt neruis vulneratis. C. III.

C Um accidit aꝑa in vulnerib⁹ neruoꝝ tale
vuln⁹ nõ põt eẽ absq̃ dolore maxio.
Sz tale aꝑa/aut est appens:aut nõ:si appens ad
ex:tũc tumore appente arguiť eẽ bonũ signũ:z q mã nõ
sit itrisecata in porositatib⁹ mẽbri neruosi. Sz si sit dolor
ꝓtinu⁹ z tumor nõ sit appens:arguiť mãm eẽ itrinsecã:z
absq̃ dubio spasmũ futurũ iudicabimus. Et si dolor ille
pseueret mors erit ꝓpinq̃. Nã si in h⁹ vulnerib⁹ accidit
flegmõ:tũc flõmtã laudam⁹ ꝓstãte vtute.sz si tale flegmõ
sit valde iflãmatiuũ:ut tãgit.B.in lib⁹ categis:admistrẽ
tur pro ei⁹ curatione locali medicine facte cũ aceto z lapi
dib⁹ mineralib⁹:z iste medicine repte sunt in 2° tractatu
categenis:cui⁹.ℨ.calcadis.ʒ.j.z q̃rtã z dragãti vini z q̃r
tã scorie plũbi.ʒ.ij.z corticũ thuris.ʒ.j.z galbani.ʒ.j.z ce/
re.ʒ.vij.olei.ʒ.xj.z aceti fortis:z q̃rtã.terank medicine sic
ce cũ aceto decẽ dieb⁹:z soluank ea que soluunt z frigi/
denk z misceank oia in oleo z moueank oia motu exgsi/
tissimo donec equek. Nihil est magis z minus q̃ virtus
illud qꝺ est frigidũ. Calidũ vo est amicũ z utile.

¶ Emplm i apatib⁹ neruorū.ℨ.florū camomille pulegij calamenti.añ.ʒiij.farine fabarū lupinorū.añ.ʒ.iij.decoquant in lixiuio:deinde malaxent in oleo sambucio camomillino quātū sufficit.fiat emplastrū.

¶ Emplm aliud in apatib⁹ neruorū.ℨ.farine ordei fenugreci.añ.ʒiij.olei liliox alborū ⁊ camomillini.añ.ʒ.j. vini cocti ad incorporandum:fiat emplm.

¶ Emplm aliud optimū.ℨ.calamēti flox camomille.añ. ʒiij.furfuris frumēti.ʒiij.j.sulfuris triti.ʒ.ij.olei ro.ʒ. iij.butyri.ʒ.ij.farine ordei.ʒiij.j.vini montani:qđ sufficit ad incorporandum:⁊ fiat emplastrum.

¶ Emplm aliđ quenties in itētione Aui.in hoc cº.ℨ.mel lis apū.ʒ.iij.cineris lignox dulcīū optime cribellati.ʒiij. ij.farie ordei uel farie orobi.ʒiij.j.aceti cyathuz ⁊ lixiuij:qđ sufficiē ad incorporādū:⁊ fiat emplm:qđ ponat actu calm.

¶ Emplm ꝑm antiq̄s meos magros.ℨ.maluarū.ʒiij.iij. ⁊ coq̄nt in aq̄ bñ:⁊ pistent fcā exp̄ssiōe ab aq̄ post decoctionē:⁊ admisceat faria ordei.ʒiij.ʃ.assugie porcie ⁊ butyri.añ.ʒ.iij.olei ro.qđ sufficit.fiat emplm. ¶ Dolor fix⁹ significat humorē de ambulatiuū uētositate ꝯstatiuuz q̄ videat sibi q̄ sit pōdus magnū multitudinē humoris ꝓxim⁹ significat humores malos.Scōs multos.Tertiº utrūq;.Alij⁹ dolor inflāmatus videt hoi qui flāma ignis trāseat p spatulas suas:⁊ ɔ fit in patis ad febrē de sanguine fiat flōmia:⁊ nisi cito fiat difficile est:q̄ vnq̄z euadat.

¶ De attritione neruorum. Cap.IIII.

a **Tritio** est soluo ꝯtinuitatis plurīū ptiū nūo accīs in extremitatib⁹ musculox siue ptiū neruosax.Tortio vo ipoztat nō itegrā sepationē tūcture:ita tñ euenit q̄ ligamēta ꝓtūgentia ossa valde cōpatiunt.Mā ex sntia Bal.6º de interioribus in tegni.Neruº extēdit ad tria significata.ſ.ad neruū:ad chordā:⁊ ad ligamētū ꝓtūgētia ossa.Et sīr hic itēdim⁹ in ꝓposito:q; hec oia mēbra hñt sīlitudinē inter se: ʒ nō vident hēre vnū ⁊ idē officiū.Mā cū acciderit i neruo absq̄z vulnē:⁊ apate attritio:ꝑmo facta ulī eūone curet hec attritio cū eo qđ sedat dolorē.Et sīr si hec ꝓtūcta fuerint cū apate:nō ꝓcedas cū eo qđ fortiter resoluit:sic cū lixiuio ⁊ silib⁹:qm magnificabit egritudo.ʒ embroca locū cū oleo cōi calefacto ꝓtinua embrocatiōe:donec dolor fuerit sedat⁹:⁊ si tale oleū hēat vtutē resolutiuā ⁊ mollificatiuā erit optimū:sicut est oleū de aneto ⁊ ruthe:⁊ de alchana.ʒiij.aluauisc⁹ aūt in formā empli cū pistak:⁊ ponit sup neruos attritos est mirabilis.Cepa vo domestica sub p;unis decocta:⁊ cepa ēt liliox alboz curat attritionē absq̄z vulnē ⁊ apate.Si aūt fuerit attritio cuz apate ⁊ absq̄z vulnē:talis sit regula:ut medic⁹ in q̄ztū pōt laboret in sedatione apatis.Et sedatio talis apatis hoc mō fiet.Si admīstrent desup vinū coctū cū oleo camomillio ⁊ pauco acetoz:cū q̄ztitate q̄uenīēti ⁊ tepida valde:⁊ aliq̄n cū itromissione aliquātule q̄ztitatis ysopi humide:sive lane succide.Mā si attritio fuerit in tūcturis adhuc labora in sedatione doloris:⁊ ponat medicamē fortius cō ponēdo cū eo qđ maturat ⁊ resolutt:⁊ adhuc cū stipticitate tēperata:ut ꝓhibeat aduētū apatis.ſ.circūcirca vngē do cū oleo onfantino.In attritione aūt q̄n ꝓtūgit vuln⁹ tūc necessaria sunt ea que fortiter exiccāt aggregādo ptes vulneris cū strictura ⁊ ligatura q̄uenīēti.Farina fabarū acetū ⁊ mel est medicamē bonū:⁊ si vis q̄ fortius sit i exiccādo pone de farina orobi:⁊ de radice lilij.

¶ Itē caro obstracarū est mirabilis:olibanū mira.sandara.ualet in attritione cū vulnere:⁊ si ibi fuerit dolor intolerabilis ualet mixta cum supradictis immiscēdo.

¶ In curatione vo torsionis neruox que est dispō recipiē tiū magis ligamēta tūcturarū:nō opz ut approximet aq̄: neq; calida/neq; frigida:sed approximent olea stiptica calefactiua:in gbus est virtus aromaticox ⁊ bonox odorum.Nota q̄ multi audiūt legendo ⁊ non intelligūt.

¶ Emplz optimū qđ coiter approxiat i ꝑn⁹a practicātib⁹ i attritiōe exīte absq̄z apate ⁊ vulnē.ℨ.albumia ouox.iij. olei ro.ʒ.ʃ.pluueris boli ar.⁊ san.ora.⁊ nolatilis molēdi. añ.ʒ.ij.oia q̄ssent optīe:⁊ cū faldellis stupeis ꝑus made factis in vino stiptico nigro:⁊ exp̄ssis ab ipo vino ⁊ balneatis de sup̄dcō emplo:⁊ calo actu:⁊ sup̄ locū patientis ordiate apponāt dcē faldelle:ʒ q̄ tibi videt cū q̄uenīēti

¶ Itē ɔ facto ponat in fine emplm mirabile cō ⌊ ligatura. strictiuū:qđ uocat emplm de lōbardia extēsuz sup̄ cortū cuius descriptio talis est.ℨ.mumie.ʒ.j.oragagāti/gūmi ara.añ.ʒ.ʃ.gipsi ɔ.ij.aristologie lōge ⁊ rotūde/ꝑsolide maioris.añ.ʒ.j.lētis orobi caliginis furni.añ.ʒ.ij.boli armeni/terre sigillate/mirre/olibani/balaustiarū gallax añ.ʒ.ʃ.cortīcū granatox/nucū cipssi rosarū.añ.ʒ.ij.lapidis ematitis.ʒ.vj.visci quercini.ʒ.iij.glutini piscium.ʒ. ij.sanguinis humani pulueris piloz.añ.ʒ.ʃ.cere.ʒ.viij terbētie.ʒ.ij.rasine pini.ʒ.vj.picis nauālis:⁊ fiat cerotū.

¶ Itē istud cerotū ualet in crepatis ⁊ in q̄cūq; ruptura.

¶ Emplm bonū in sola attritione.ℨ.radicū ꝑsolide maioris ⁊ radicū maluauisci ⁊ radicū herbe vngarice:que est silis maluauisco:nisi q̄ hēt frōdes ictsas magis sbtilr ⁊ etiā uocat falconeria.añ.pista oia insīl absq̄z decoctiōe ⁊ sic pistata supra locum appone:⁊ est bonum remedīū.

¶ Emplm in attritione cū apate.ℨ.florū utriusq; rose albe ⁊ rubee:⁊ folioz cameleōte ⁊ rosarū ⁊ absinthij ⁊ florū ciclaminis:⁊ floruz peonie ⁊ boraginis ⁊ roris marini:⁊ floz camomille ⁊ cuscute ⁊ floz oliuax.añ.ʒiij.ʃ.farine milij ⁊ milice.añ.ʒ.iij.olei coīs recētis.ʒ.iiij.amurce olei.ʒ.j.vini cocti q̄ztū sufficit.fiat emplz:qđ est mirabile ad remouēdū dolores in oi mēbro attrito cū apate.

¶ Itē ualet vnguētū dyalteatū ⁊ vnguētum arogon:⁊ vnguētū marciaton:⁊ vnguētū agripe:⁊ hoc ꝑm sua tpa.

¶ Ung^m ubi erit attritio cū vulnē.ℨ.mellis apū crudi.ʒ. ij.farine fabarū ⁊ orobi:⁊ puluerīs yreos q̄ztū sufficit ad incorporādū.añ.⁊ adde paululū aceti:⁊ fiat vnguētum.

¶ Itē ualet vng^m basilicon:⁊ vngtūm citrinū:⁊ vngtūm apīs con:⁊ vngtūm fuscū:⁊ ualet vngtūm grecū maius ⁊ min⁹.

¶ Sequitur de iudicijs ⁊ extractione neruoruz corruptorum. Cap.V.

n **Eruus** corruptionē sumē pōt sicut coroz aut cām ꝓmituā uel añtē:ʒ si in alīq̄ pte alicuⁱ⁹ rami uel frusti ipsi⁹ nerui accidat illud:tūc nec̄tū est ut exhak totū illud qđ erit corruptū.Sed anteq̄z extrahak neće est ut expectet hora qua nā segregat putridū a sano:⁊ nō exhak cū violētia:sed cū habilitate.vnde dicit Aui.q̄ opz ut exhak extractiōe qua exhīt uena ciuilis:vñ ibi recurre ꝓ cōpletiori doctrina.

¶ Unguētū ad extrahendū neruū corruptū.ℨ.terbētine cū melle.añ.farine lolij: qđ sufficit ad incorporādum:⁊ fiat vnguentū ⁊ extendatur supra petiam ⁊ cito extrahit.

¶ Item ualet vnguentum basilicon.

¶ Ungtūm aliud optimū in corruptionib⁹ neruox.ℨ.succi apij domestici.ʒ.ij.vitellū oui vnū.terbētine.ʒ.iij.farine fenugreci qđ sufficit ad inspissandū:⁊ fiat vnguētum.

¶ Ung^m aliud in corruptionib⁹ neruorū.ℨ.lardonis decolati.ʒ.ij.pulueris flox urtice:⁊ semia iteriora peonie ⁊ pistāda pistent.añ.ʒ.ij.terbētine qđ sufficit fiat vngtūm.

¶ De duritie neruorū ⁊ eorū torsione. Cap.VI.

d **Urities** neruox ⁊ eoz torsio utplīmū accidit a vlnerib⁹: aut casib⁹ ⁊ qū ꝑmit sentit cū eo stupor qui est morb⁹ officialis facies euentre i sensu tactuali nocumītū:aut destructionē aut dimiutionē cū tremore si ē debilis:aut mollificationē si ē ꝓfirmat⁹:qm vt⁹ sensibil nō solū ꝓhibet a penetratiōe:ʒ motiua ꝓhibet:q̄zuis i gbusdā horis iueniat stupor absq̄z difficultate mot⁹ pp diūsitatē neruox mo/

¶ Sed curatio hui⁹ egritudis q̄ est durities ⌊ t⁹ ⁊ sensus. neruox talis est q̄lis ē curatio apatū duroz ⁊ poroz sarcoīdi siue aroſboīdi cū ipediūt motū ⁊ sēsuz alicuⁱ⁹ mēbri pp suā duritiē ⁊ magnitudinē:oz attenuari ⁊ mollificari

ꝑm duas resolones eo mō qui patuit in capło de aꝑate
sclirotico:uerū multa ad hec ualentia reponunt in areolis
scōi canonis Aui.ficut in decoctione ciclamis itūdat spō
gia:z ponat sup eas durities z torsiones. Silr armoniacū
cū ex eo fit empłm cū melle z oleo resoluit durities ner
uoꝝ z tūcturarū:z maxie qñ pmiscet cū aceto z sale bau
rachino z oleo de alchana z rosis. Silr anacardus ꝙfert
frigori neruoꝝ z eiº mollificatiōi z torture z paleſi. Silr
agnº castº:si ex eo fiat empłz cū foliꝭ suis torsioni cōfert.
Silr acorº ꝙfert spasmo stupori z ptritiōi lacertoꝝ:z si de
sua decoctiōe fiat embrocatio z bibat. Silr maluauiscus
bñ decoctº z mixtº cū adipe anseris ꝙfert duritiebº neruo
rū z tremori z attritiōi medꝭ lacertoꝝ. Silr philix si fiat
ex eo empłz ꝙfert torsiōi neruoꝝ z ipsoꝝ spasmo z dolo
ri tūcturarū cū dolore ille ꝓuētat ex cā ca'a cū aceto z ole
ro. ꝙfert. Silr narciscº z oleū eiº ꝙfert neruis:ſz ex radice
eiº fiat empłz:aꝑati eoꝝ z nodositati eoꝝ z doloribꝫ tūctu
¶ Empłm ad durities neruoꝝ. ℞. bdelij tu ⌊rarū ualet.
datcū dissolutū in aq̄ maluauisci z radicū altee ꝑparate.
añ. ℨ.j. z bñ ꝑparate z pistate z misce insił. fiat empłm.
¶ Empłm ad durities z torsiones neruoꝝ. ℞. ceroti de se
cibus. ceroti de melliloto. añ. quātum sufficit.
¶ Empłz aliꝫ ad idē. ℞. radices lilioꝝ alboꝝ bñ decoctas
cū vino cocto z bñ pistatas cui addat paululū farie fenu
¶ Cerotū optimū in duritiebº z tor ⌊greci:z fiat empłm.
sionibº neruoꝝ. ℞. armoniaci z galbāi z eu forbij. añ. ℨ.j.
z aggregent optie cū fece olei liliꝝ al. z cū modico cere
fiat cerotū ſz ꝑus mollificent gūmi in oleo liliꝝ alboꝝ.
¶ Aliud. ℞. croci ceroti de sordicie uasoꝝ apū. añ. ℨ.j.
¶ Empłm aliud ualde ꝙuenies. ℞. semis prassij z poptie
pistet:q̄ pistato cū vino optio icorpet ad ignē:z fiat ēplz.
¶ Itē ualet dyaglon cū gūmis mollificatū cū oleo liliorus
¶ Item ualet vnguētū siue cerotū ⌊alboꝝ si fuerit durū.
de armoniaco descriptum supra in capło de scrophulis.

Tractatus. V.

De egritudinibus que accidunt in ossibus:z ꝑmo de uētositate spine z corruptione ossis. Cap. I.

Egritudines que accidē pñt i ossibº. aut fiūt ex corruptiōe cōplonis cū malitia humiditatis ꝙuenientis ad illud: aut fiūt ex solone ꝙtinuitatis in osse: que aut erit simplex aut cōposita:z uocabit ossis fractura: que est ꝑpe solo ꝙtinuitatis ossibº z uocabit ossis dislocatio que egritudo dī sepatio tūcture a suo situ nāli: aut uocabit putrefactio: que egritudo est ꝑpe corruptio ossis que ꝙuenit ex humido sbtili viruleto:z in porositatibº ossis penetrāte penetratione qua corrūpit ꝙtinēs ipm cū contēto. Et hec passio apud quosdā maxime ab Auic. dicit uētositas spine: aut uocabit vulnus in osse:z hoc quādo fit solutio ꝙtinuitatis in ipso cū re incidēte:z uocabit excoriatio:z bꝫ qñ aliqđ frustū ossis subleuatū fuerit ab illo osse ut sepe ꝙtigit in fractura capitis usq; ad craneum: z omnes isti modi clare cum suis medicinis patebūt.

Humores acuti z penetrātes in os atq; corrodētes ipm sūt cā uētositatis spine. dī aūt uētositas spine ꝑ similitudinē pūctiōis z fortis fixionis spine çūgit in re dura. Nā cū dolor z aꝑa accidit i osse nō sūt sepabilia de facili absq; depditiōe ptis ossis corrupti cū nocumēto. Accidit aūt in osse dolor nō ex se: q; nō sentit:ſz ex admixtiōe almocati ipz cooptētis:z ex nā villorū vicinoꝝ in porositatibº ossiū semiatoꝝ. Accidit ēt aꝑa in osse ꝑ attractionē humoꝝ ad ipz os ꝑ locū dolētē. Hoc aūt i Fen 7ª tertij. in capº de dolore dētiū affirmat Aui. sic ingens. Et qñq; est mā aꝑans dētē ipm:z qñq; ē corrodēs:z qñq; facit nasci vmē:z ꝑnm māet aut est ex stō
co:aut ex cerebro:aut ex utrisq; locis. Et si corpº totū plenū fuerit illa mā: tūc cursus ex corpe ad os erit ex his duab°vijs. ¶ Principiū uētositatis spine est icessus doloris tūcturarū: poro in dolore tūcturarū mā est in carne. Sz tu uētositate spine mā est in osse: ita q; eiº additio corrum pit vnā ptē ossis post aliā:z sic causat corruptio ossis:z fuerūt qdā dicētes q; uētositas spine ꝑp uleº erat spasmº in toto corpe:ſz hꝫ nō est ꝓcedēdū cū spasmº fit egritudo neruosa qua mouent lacerti ad ꝑnas sua:z iobedientes sūt i dilatatiōe eoꝝ. Itaq; aliꝫ remanēt hꝫ dispōnē suā z nō dilatant:z aliꝫ eoꝝ facile redeūt ad dilatationē suā: sic sit i singultu: uerūtū ois spasmº sequēs vulnº est mortalis. Spasmus vō aliº est mālis:z aliº imālis. Spasmus aūt mālis multotiēs euenit hꝫ semitā pmutatiōis māet: sic accidit i successiōe ſgnātie: qđ est aꝑa in gula ꝑpe fistulā cimbalarē:z successiōe pleuresis qđ est aꝑa in spūalibº ſb costis in pānticulo pleuretico. ¶ Spasmº vō imālis fit ꝑp ꝑuationē māei z humiditatis:z dūtū siccitatis accidit q; ꝓhat lōgitudo z latitudo eąliter: colligit ģ ad seipm sic dispō corij positi añ ignē qđ p exiccationē corrugat z ptrahit.
¶ Signa uētositatis spine siue corruptiōis ossis vidēre potes: sicut carnē sup os fieri mollē:z aliqñ fetet z adest virus z penetrat stilus facilr ad os:z nō inuenies rem firmā hoc est fundamētū qđ hēt fracturā z penetrationē tētādo cū stilo. Signa iterū añtia corruptionem ossis erit aꝑa: aut corruptio carnis siue liuiditas ipsius.

Curatio corruptionis ossis corrupti:z ipsiº remotio ģtuor modis cōplet:z bꝫ fiat cū raspatorio z strictura tenacularū mo dētiū. 2º fiat remotio cū abscissiōe cultelli siue forpicibº icidētibº: aut cū serra conueniēti si possibile fit illud os secādo: nūc cū serra rotunda: nūc cū serra lōga z extēsa: nūc obliq̄: ut est forma lune ꝑm possibilitatē ꝓpinationis in mēbro. 3ª remotio ossis corrupti pficit cū cauterio actuali. s. cū ferro ignito:z hoc est acriº infirmo ꝙueniēdo ad ultimū corruptiōis donec cadāt cortices ossis corrupti z remaneāt ptes ipsiº sane. 4ª remotio aut cōplebit a potētia nā. in 2ª aut 3ª die si fuerit potēs in expellēdo: aut medicina causticatiua in potētia uel a forma: ut sunt es adustū siue çegi z ꝓreos: qđ uestit os carne z mirra cū aloe z cortice plante oppoponacis z sarcocolle cū melle ro. uere ꝙbuat corpº ab oi putrefactione. Ars vō manualis i ꝓfūda corruptiōe ossis sit talis ut tota corruptio remoueat:ſz si ꝙnerit ad medullā neče est remouē illud os totū corruptū cū sua medulla. Sz si sūt alique corruptiōes que nō pñt sanari nisi cū absciſſione z serratura totiº mēbri:z hec in tūctura ꝓpinq̄: ąre sapiēter est agēdū istō in focilibº pedū z manuū z in pedibº z cubitis z circa humeros z ācbas. Sz qñ aduenit corruptio ossis: qđ est in capitibº anche z coxe:z sic in spondilibº dorsi fuge ab hac curatione ꝑp nuchaz: qñ finalis locatio z curatio est tediosa z ducit egrum ad mortem.
¶ Unguētū mirabile ad remouēdū os corruptū. ℞. aristologie: pulueris ꝓreos: pulueris mirre: puluerис aloes succotrini: pulueris corticum plante oppoponacis: vitrioli adusti: scorie eris: pulueris corticis pini. añ. ℨ.ij olei masti cini mirtini qđ sufficit: z cū sufficiēti cera vīdi fiat vngm
¶ Ungm aliꝫ ad remouēdū frusta ossiū corruptoꝝ. ℞. sera pini. galbani dissoluti in forti aceto:z pluueris casullaꝝ papauēris:z pluueris floꝝ papauēris ruffi:olei nucū z frumēti:olei lilij. añ. q.s. cū sufficiēti cera viridi: fiat vnguētuz.
¶ Ungm ad remouēdū cito frusta ossiū corruptoꝝ. ℞. puluueris tartari: puluueris sepie: puluueris maxillarū z dentiū lutij. ℨ.j. puluueris silis ossis hois cōbusti uel alicui° aial. ℨ.j. colofonie. ℨ.ij. olei de tartaro. ℨ.j. olei anetini olei ruthe. añ. ąztū sufficit. fiat vngtm cū sufficiēti cera citrina.
¶ Ungm aliꝫ exptū per me magꝫ Lucā. ℞. picis nauālis resine pini colofonie. añ. ptes eąles. ℨ.ij. puluueris gūmi elemi. ℨ.ij. pluueris lapidis nō viuētis i flumie lapidis. ℨ.j. olei rosa. z cere qđ suffić ad icorporāduz. z fiat vngtm.
¶ Puluis mirabilis faciens cadere ossa in breui tpe:z est exptº p me pluries. ℞. puluueris vitreoli adusti de per se solū si tangat os faciet ipm os in paucis diebº squamare

z si tãgit carnẽ ipsam corrodet z mãm subtilẽ exiccabit.

¶ Unguẽtũ mirabile qđ ualet ad remouẽdũ carnẽ z ossa corrupta. ℔. pulueris foliorũ fici: z pulueris corticũ querci: pulueris ossiũ dactilorũ cõbustorũ: z pulueris cineris aluminis catini: z pulueris hermodactilorũ. aii. ℥. j. ℈. pulueris radicis arũdinis: pulueris magnetis. aii. ℥. j. terbẽtine/resine liquide pini/colofonie/picis naualis. aii. ℥. ℈. olei z cere qđ sufficit: z fiat unguentum.

¶ Puluis aliꝰ mirabilis q̃ facit nasci carnẽ sup os discoopertũ pfectissime. ℔. pulueris radicis lilij celestis de p se faciet nasci carnẽ sine alia admixtiõe. nã est digestiua apposita absterssiua mũdificatiua z gñatiua optie carnis sup ip

¶ Aq̃ mũdificatiua z iuuatiua ad exhẽdũ z ad ℓsum os. extergẽdũ os corruptũ. ℔. aque uitis ardẽtis distillate p alẽbicũ que fit ex uino putrido. ℥. iij. salis armoniaci. ℥. ℈. z ifundat in ipsa: z tãdiu stet in dicta aq̃ donec dissoluat.

¶ Aq̃ alia ad exhẽdũ ossa: z ad ꝙadũ ne mẽbrũ putrefiat z ualet in uulneribꝰ. ℔. terbẽtine bene mũde z albe sine ablutiõe: picis naualis fil'r bñ mũde mellis apũ. aii. ℔. j. z resine pini albe z recẽtis: z mellis ℔. ℈. hec oia distillẽtur p alẽbicũ de uitro z aquã illã reserua in ampulla.

¶ Oleũ qđ fit de calce est mirabile in hoc casu: cuiꝰ descriptio. ℔. calcẽ uiuã frustum integrũ anteq̃ massarek: z infundat in oleo cõi donec dissolgeat z calx in puluere redelek: z postea pone in alembico uitreo z distillet z emanabit oleum qđ uocabit oleum calcinum.

¶ Itẽ ad idẽ ualet oleũ de nucibꝰ. ¶ Itẽ ualet oleuz de castaneis. ¶ Itẽ ualet oleũ de nucleis pficorũ. ¶ Itez ualet oleũ de tartaro. ¶ Itẽ ualet oleũ de uitellis ouorũ. ¶ Itẽ ualet oleũ de frumẽto. ¶ Itẽ ualet oleum de auellanis. ¶ Itẽ ualet oleũ de gentpo. ¶ Itẽ ualet oleũ de terbẽtina. ¶ Itẽ ualet oleũ de picibus. ¶ Itẽ ualet lachrymuz. ¶ Item ualet oleũ de gũmis attractiuis. ſ. de galbano armoniaco bdelio serapino gũmi elemi.

¶ Nota q̃ oia medicamia que attrahũt tã de forma q̃z de q̃litate frusta lignorũ spinas ferramẽti in corpe fixas uitr z alia ut determinatũ est supꝰ in capꝰ de medicinis attrahẽtibꝰ. z tractatu 2ꝰ de sokone ꝓtinuitatis. ubi tractat de pũctura z de dispõne eiꝰ qđ retinet ex spinis sagittis z ossibus sunt etiam hec causa coadiuuantia.

¶ Sequit de modo secãdi os corruptum. Caꝑ. II.

p Rimo z pncipaliꝫ removeat caro ab osse si nõ fuerit remota: z si os fuerit latitãs cũ medicinis z alijs necessarijs facta liter q̃ appeat illud qđ est occultũ ad oculũ aut ad itellectũ. ¶ Serre cũ qbꝰ secare debemus ossa debẽt eẽ diũsarũ manerieꝝ: z hoc pp necessitatẽ: ut nõ offendat hora sectionis mẽbrũ vicinũ. Quedã est serra rotũda pforãs in modũ terebelli: sicut sunt trepani. Quedã est alia serra rotũda ad formã ducati cũ dentibꝰ circũcirca. Quedã est serra ad formã rasorij cũ dentibꝰ ad unã ptẽ. ſ. ad ptez incidẽtẽ. Quedã est serra ad formã gamaut nũc cũ dentibꝰ ad intra nũc ad extra. Quedã est serra recta ad formam cultelli. Quedã est serra que dicit raspa nũc recta: nũc aliq̃liter plicata ut leuatortũ: nũc curua ad formã no uilunij: z iste raspe sunt cũ dẽtibꝰ sicut sunt lime. Sed q̃ in corpe humano diũsa sunt ossa: ideo diuersa debẽt esse instrã. Sed cũ q̃s secare uoluerit aliqđ os uitet quãtum põt loca sana implẽdo cũ petijs z coto circũcirca ne dentes hora sectionis inferãt nocumẽtum: z semp ille petie sint madefacte in albumie out: z q̃n erit opportunũ seca re costã aut os sub quo est tunica siue pãniculus: aut aliqđ nobile: sicut tunica costarũ uel sifac: pone ad maiorez cautelã sub serra laminã plũbeã: qua ꝓseruet mẽbrũ cui times facere offensionẽ cũ dentibꝰ serre. Sepe cõtingit q̃ os integraliꝫ erit discooptũ a carne circũcirca: z pm suam rotũditatẽ: tũc seca ipm: z nõ expectes nascẽtiam carnis sup ipm: q̃n nõ oritꝫ caro sup os qđ tã discooptuz est ex oibus lateribus suis ut visum est in expiẽtia: z ut patere põt etiã per rõnẽ: q̃ nutrimẽtũ qđ ꝺz in carnẽ transmutari corrũpitꝫ z in putredinẽ cũ fetore transmutatꝫ: z ℔ est q̃ ossa ualde fetẽt. Sed si aliqđ fuerit os ualde corruptũ ꝓpe tũcturã: tũc extrahat illud usq̃z ad tũcturã: q̃uis aliqđ ꝓpe tũcturã retineat de sanitate. ¶ Repetẽdo modũ fugitiuũ ossis corrupti ne destruamus totaliꝫ uitam z opationẽ mẽbri sensibilis z manifesti. Dico q̃ q̃n aduenerit corruptio ossis in adiutorio z in focilibꝰ tã in pedibus q̃z in manibꝰ absq̃z mora auferat: q̃n meliꝰ est mẽbrũ amittere q̃z uitã patiẽtis pdere. Facta remotione ossis corrupti quãtũcũq̃z cõpleat illud uenientiũ est ad localia que debẽt aliqũ poni supra locũ: z aliqñ circũcirca locũ ut fiãt defensiones ꝓfortãdo ne mẽbrũ sumat de mã pluſq̃z sit necesse. ¶ Nota optimum defensiuum.

¶ Ungm defensiuũ qđ ꝙuenit facta sectione ossis corrupti sine actu putrefiẽdi. ℔. mumie z sanguis draconis. aii. ℥. ij. boli arme, trocisci de terra sigillata. aii. ℥. j. olei ros. qđ sufficit ad iconꝰpandũ: z cũ sufficiẽti aceto fiat linimẽtũ: z circũcirca locũ in pte suptori apponat cã defendẽdi.

¶ Unguẽtũ aliud qđ debet poni supꝰ locũ ubi facta fuerit secatura in osse. ℔. mellis apũ. ℥. ij. pulueris de radicibꝰ yreos z radicibꝰ aristologie lõge z incorporent insimul usq̃z ad spissitudinem unguenti z supra locum appone.

¶ Unguẽtũ aliud ad idẽ. ℔. mellis rosati colati. ℥. j. litargiri: z pulueris cẽtauree minoris insimul misce donec fiat debita admixtio z ingrossatio ad formam unguenti.

¶ Puluis ualde mirabilis z exptus quẽ oẽs auctores tãgũt tractãdo de hac mã. ℔. pulueris radicis yreos de sola. Itẽ puluis de cẽtaurea minori sola. Itẽ puluis de radice falconarie seu unguarice q̃n idez est: est mirabilis in faciẽdo crescere carnẽ sup ossa z mũdificãdo uulnera.

¶ Sequit de extractione ossiũ z corticũ eoꝝ que remanẽt in ulceribus consolidatis. Caꝑ. III.

e Epe contingit q̃ aliqđ fructuz ossis remoueri non possit ab alio osse ꝓpter tenacitatẽ quaz habet fixã adhuc cum ipso uel in carne donec ueniat hora maturationis integra ad qđ nã ualeat ad expellẽduz: sed nõ remoueat cũ uiolẽtia añ horã maturationis: neq̃z cũ medicinis: neq̃z cũ opatione manus: q̃n ista ossa que extrahunt cum uiolẽtia non euadit q̃n faciãt uenire locum illum ad ulcera fistulosa: sed faciliter eẽt iudiciũ de extractione uiolẽta fructoꝝ neruoꝝ z pãniculoꝝ: z eger deueniret ad spasmũ z maximũ dolorem. Nam si fiat in his sanies non cõsequit ad hoc uulnus magnum nocumẽtuz neq̃z periculum mortis.

¶ Cerotum in hoc casu conueniens. ℔. soꝛdities uasoruz apum z cere citrine z olei ueteris. aii. ℥. iij. z omnia solbantur ad ignem: z fiat cerotum tale quod possit extendi super pellam.

¶ Cerotum aliud de quo fit cõueniens extractio fructorũ ossium. ℔. eupatorij. ℥. ij. tritimali. ℥. iij. aristologie lon. z fiat ex istis sicut cerotum.

¶ Aliud ad idem. ℔. armoniaci bdelij. aii. ℥. ij. z liniatur cum oleo de lilio z cum sufficiẽti cera fiat cerotuz quoniam mirabile est.

¶ Emplm mirabile qđ est de illis que extrahũt ossa cum uelocitate. ℔. amũ uel soꝛdities apũ feces olei liliorũ cere citrine eupatorij aristologie armoniaci bdelij ꝓpus dissoluti in oleo liliorũ alborũ. aii. ℥. j. fiat emplastrum.

¶ Sequit de medicinis conuenientibus in fine fracturarum ossium. Caꝑ. IIII.

d Xit ille sapiẽtissimus nr̃ Aui. q̃ q̃n accidit fractura i osse eiꝰ curatio ꝓmo fiat cũ manu: aut cũ medicinis ꝓferẽtibus ꝓprie ad fracturas ossiũ z torsionũ: qđ clare ibi appebit. Nã fracto osse ꝓmo q̃citius potes ipm equa z restaura z ettã in suo situ colloca: taliter q̃ in sua uera rectitudine post ꝓsolidationẽ remaneat absq̃ defectu z turpitudine

aliq̃. Et pp hoc opz ut bñ videris anothomiam.

¶ Empl'm in fractura z torsione: z si ibi fuerit flegmon. i. apa calidũ. ℞. radicũ granati agrestis z mes. i. fasioloruz excoriatoz. añ. ptes. x. vngarice acatie aloes. añ. par. v. boli armeni sanguis draconis ptes. viij. liniat cũ albumie ouoz z fiat empl'z: z apponat cũ faldellis stupeis pus ma defactis in vino nigro stiptico z supra locuz fiat ligatura.

¶ Empl'm aliud mirabile. ℞. alctil que est arboz silis tama rasci z cipressi z mirti z salicis z terak z sumak gallia z rose z cepe narcisci z sandali rubei z bolũ armenum z saul. i. nux indica z kamacha z est species frumẽti triangulati: z altea z mes z acatia z mellilotũ z sansucũ. i. malorana persa z sansucũ z enulam z cipressum. añ. ℔. vnũ z pistentur z fiat emplastrum.

¶ Empl'm aliõ qñ accidit fracture z torsioni apa cal'm. ℞. mes excoriatoz. z. xx. mugar. i. radicẽ granati agrestis balaustiarũ acatie. añ. z fiat empl'm z est valde fone.

¶ Emplastrũ meũ z expertũ in hoc casu: z hoc in fine retẽtionis humorũ qõ cõfirmat arosbot z indurat z tollit ardorẽ uel dolorẽ. ℞. terbẽtine bene albe. ℥. v. boli armeni z sanguinis draconis. añ. ℥. j. terre sigillate z pulueris sumac optime minuti. añ. ℥. ij. z hec optime cũ terbentina misceank donec fiat ad formam ceroti.

Primũ arbitroz q opz eũ qui pfect⁹ cyrurgicus eẽ cupit: multa vidisse. Primũ ut hẽat logice ac phie fundamẽta: z ℔ ut cognoscat näe p̃ncipia. 2° opz ut uadas cũ expto medico: z videas ip̃m opari anteq̃z te ad practicãdũ exponas. Rõ: q: videdo terribiles casus: tu vides modũ quo utunk medici in illis sanãdis: deinde puenis ad pfectionẽ magisterij. 3° ut hẽas opz man⁹ leues in opando z expeditas: ne facias egrotãti dolorẽ. 4° opz ut tua instra sint bñ icidẽtia/qñ opz aliqd incidẽ: z rõ est ex pte duoz. s. ne a male acuto istro: z ab ipsi⁹ erugine in mẽbro ponak dolor: z mala cõplo. 5° opz ut sis audax itimidus in opando z icidẽdo: tñ timẽdũ est icidere ubi sint nerui chorde z arterie: z pp ℔ ne erres fac ut optime videris anothomiã que est toti⁹ mẽ hui⁹ artis: z fac ut in p̃mis sis igeniosus in opando in tali magisterio: z noli laborare in carne humana sicut fit in ligno z corio. Rõ: q: qñ ex hoc seculo transfueris magna supplitia tibi apponenk: deide hi tales capitũ malã famã i vulgo quã debem⁹ studẽ p̃seruare. 6° opz ut sis pl'z mibicoz⁹ pauperib⁹. rõ: q: pietas z mibicordia multũ augmẽtabit tuaz famã z libẽti⁹ egri cõmittẽt se tibi. 7° opz ut nunq̃z aliqd ex tuo p̃mio refutes/si aliqd tibi porrigak: q: ifirm⁹ malorẽ p̃sidẽtiã de te hẽbit. 8° opz ut nunq̃z litiges cũ ifirmis neq̃z ẽt sis nimis cupidus: nisi ex pacto facto petẽ denarios. Rõ: q: auaritia est magis ignobile vitiũ ceteris vitijs z si ℔ hẽbis nũq̃z poteris ad laudẽ bont medici puenire.

¶ Sequit de fractura cranei. Cap. V.

Tam quis itẽdit eẽ optimus artifex hui⁹ magisterij. s. curandi fracturã cranei: q̃uis plures auctores diũ se tractauerint: attñ magrz nr̃m seq̃mur Auicẽnã. Et q: dicta ei⁹ aliqliter lõga fiũt ideo breuib⁹ illa attingã: z p. xij. notabilia totã mãm cranei curãdi recolligã: per que absq̃ dubio poteris fracturã cranei curare. ¶ Nõ utilia notabilia mẽti mãdãda. ¶ Primũ nobile est istud q in fractura cranei q̃tũ potes debes p̃hibẽ apa ne accidat i cerebro z in pãniculis: q: nihil est magis p̃hibẽs curã fracture z vulneris z aliarũ egritudinum sicut apa. Et ideo ut possis ℔ meli⁹ p̃hibẽ: nota cãs apatis ut eas remouẽ possis. ¶ Prima ĝ cã est friditas aeris z aliarũ reruz frigidarũ approximatarũ que actu sũt fridẽ. Et ideo vnguẽta z empla pulueres z silia debẽt approximari actu cal'a. z iuxta ℔ ut dictũ est in textu optime dixit Auic. z in h⁹ ĝ dẽ dispõne. s. capitis vulneratis: imo in oi dispõne. s. vlneris capitis opz uehemẽter caueak frigus: z in estate: qñ i eo est timor magn⁹. ¶ Scõa est res aggrauãs uel pungẽs: aggrauãs põt eẽ os depssum uel licintũ. i. tenta: uel alia que approximank idebite: utputa si approximaretur empl'm nimis põderosum. Et docet Auic. uolẽs medicũ corrigẽ: q si frustũ ossis pũgẽs sit q̃ cito remoueak: z ne põderosa res approximet: z pp ℔ dicit Auic. q ponak pãnus subtilis p̃m q̃titatẽ ossis remoti. Et pp ℔ nõ q moderni utunk pãno de sirico subtili de grana: q: plus ꝓfortat ut ponit Auic. in li⁹ de virib⁹ cordis docẽs: q̃ siricũ cõfortat cor: z talis pãnus dz eẽ amplior foramine ossis: ne i grediak sub osse. ¶ 3ª cã est malũ regimẽ in sex reb⁹ nõnalib⁹. Auicẽ. tñ exẽplificat de cibo z potu: z dixit de mẽstrudie cibi. Et ꝓpterea Auicẽna exẽplificat de cibo z potu: q: si imoderate sumik multũ sunt cã apatis: q: stãte fractura cranei vr⁹ digestiua stomaci z alioz mẽbroz est debilitata: vñ nutrimẽtũ nõ bñ ꝓũtik. Et ideo multa superfluitas gñak que est cã apatis: z eodẽ mõ itelligas de potu. Mã hoc idẽ exp̃ssum est ab Auic. ℔ª tertij. in cap⁹ de soda. z in cap⁹ de carabito. q: vinũ p̃hibet curã: z est causa apatis q: ad caput euaporat. 4° cã est occulta p̃m Auicẽ. z res occulta p̃m ip̃m est ista que a vulgarib⁹ nõ est neq̃z ifirmo: lz aliqñ p̃ito medico fit manifesta: z ℔ põt eẽ repletio humoz uel debilitas cerebri uel debilitas alteri⁹ mẽbri mãdãtis: z ad isinuãdũ q Auicẽ. per cãm occultã itelligat repletionẽ humoz. pz dum dicit. fiat flõmia z remoueak cã illa occulta. ¶ Aliud notabile sit istud qõ Auicẽ. in fractura cranei dicit apa calidũ curari: z loquik ꝓtinue de apate calo: q: raro põt fieri apa frigidũ in dura matre uel pia mre: q: tales pãniculi sunt duri z ꝓtexti forti contextura. Ideo mã frida pp grossitiẽ nõ põt igredi z ℔ dicẽ Auic. ℔ª tertij. Alia cã est q: humores fridi nõ sunt eque molles sic calit: z ideo nã nõ succurrit dolori uel ꝓtusioni ita cũ fridis sicut cũ calidis. ¶ 3ᵐ notabile sit istud: q si intẽtio medici solũ eẽt in occupatione solutionis ꝓtinuitatis uel fracture stãte apate multa mala accẽntia possent cõsequi: ut corruptio panniculi febris apoplia rigor z̃. Et ideo stãte tali apate sit occupatio tua in tali cura que ponik ab Auicẽ. ℔ª tertij. z nõ facias ℔ cũ solis localib⁹ ut simplex: ℥ ẽt cũ diusionib⁹. ¶ 4ᵐ notabile q in fractura cranei nõ dz eẽ occupatio in remotione ossis fracti seu fixi toti⁹: z nõ querik in oi fixura z fractura ut accipiak ei⁹ totũ: qm̃ hoc nõ est possibile nisi os sit ꝓtritũ valde z minutũ: tunc enim os est remouẽdũ: q: os tale non põt bñ nutriri nec ꝓsolidari. Sz ꝓsidera si os est totalr pforatũ: q: tũc medicus cũ abrasione dz usq̃z ad illud latus puenire: ut si mã aliq̃ sub craneo ꝓtineat bñ possit egredi. Sed si fractura nõ sit penetrãs medicus nõ dz tñ abradẽ: imo solũ usq̃z ad finẽ scissure iclusiue: z pp hoc in textu dicit Auicẽ. Fruces usquequo nõ remaneat de scissura aliqd: z tñ latet anguis in herba. Et ideo est ꝓsiderãdũ qd sit pcutiẽs: deinde res cũ qua fit pcussio: z ẽt qd sit subiectũ cui est facta pcussio: z hec medicia capitalis in hoc casu est approxima da que desiccet z iuuet in gñatiõe poros' aroschodi. s. qñ scissura nõ penetrauit totũ os. ¶ 5ᵐ notabile sit istud: q in actu ꝓnostico fractura cranei facta abrasione uel abraso osse si pãniculus seruat situ suũ z aduẽt⁹ apatis nõ est: aut si est: est puũ z aduẽt⁹ sanies adest: si mã ibi cõtinet: z sanies sit cito: z est bona z laudabilis signũ est optimum q hec fractura sit salubris pot⁹ q̃z si pãniculus nõ seruat situ suũ: z fiat virus: z apa: z etiã opz ꝓsiderare colorẽ ossis. ¶ 6ᵐ notabile sit istõ: q cura fracture cranei differt a cura aliarũ fracturaz in q̃tuor. Primo eni q: arosboth qõ sup os gñak uel iter ossa. s. cranei nõ est eque durũ: sicut illud qõ in alijs ossib⁹ gñak. Scõo q: facta fissura seu fractura nõ dz eẽ occupatio medici in restauratione sui. imo dz ex se remouerĩ/sicut dictũ est supra: cuius oppositus fit in alijs ossibus: imo in alijs medicinis facit replasmationẽ. Tertio q: in osse capitis nõ põt fieri ligamentum debitũ: sicut i alijs ossib⁹: z hoc est ꝓpter figurã rotundaz quã habet caput. Quarto q: dato q̃ replasmatio ossis fit

facta:z per ligaturā:z alia:tñ q: humiditas nō est cōsum
pta oportet os remoueri. Mā dicit Auicēna.q si humi/
ditas in alijs ossib⁹ retineret eēt necessariū:ut discoope/
rirenk.z ideo tanto magis hic est fiendū:q: mēbrū istud
est ualde nobile. Et ꝓpter suā nobilitatē oportet de ipso
multū cōsiderare. ¶ Aliud notabile sit istud:q quando
medic⁹ habet eleuare os debet q̄tuor cōsiderare. ‖Primo
locū cōuenientē:per quē possit meli⁹ z liberi⁹ virus egre
di:q: locus virulentie debet eē oppositꝰ per directuz lo/
co quē vis aperire. Secūdo debet cōsiderare locū facili/
orē ad incisionē:q: os quātū molli⁹ tātū meli⁹:q̄tū ad in
cisionē ipsius:z facilius remouef.3° tātū debet remoue/
ri de osse q nō oporteat redire:duz i osse est scissura sine
ꝓtusione:q: in cōtusionib⁹ ubi est cōtusuz z ꝓtritū totū os
in vna vice nō debet remouerī:maxime si ē magna q̄nti
tas ossis remouēda. Sed rō ꝑma q in scissura ꝑma sola
vice:illō qō est remouēdū debet remoueri ilico:q: si pri
ma vice nō remouef:tūc est tedīū ifirmo z astātib⁹.2ª q:
flux⁹ māez ad locū ꝑma vice currit:z forte factū est apa:
vñ pānículi supeminēt ossi:z illud ꝓhibet abrasionē.4°
debet locus iquirī quī sit distās sub origine nervorum.
¶ Aliud notabile sit illud qō Aui.dicit:q stāte fractu/
ra cranei tps remotionis ossis debet eē usq; ad septimuz
diē tpe estiuo:tpe hyemali vo usq; ad decimū. Sed tñ di
cit Aui.q̄to citius tāto meli⁹ z lōgi⁹ a timore. Et notes
q q̄tuo: sunt casus in qb⁹ nō debem⁹ expectare septimū
diē:nec decimū.imo vult Auic.q fiat in die scḋa: uel ad
plus in 3ª:nisi adsit aliqd cogēs. ¶ Primꝰ casus est:qñ
ꝓstat q aliq̄ mā sub craneo ꝓtineat que ad sanie ꝓuertat
ifra illud tps:que añ ei⁹ sanationē debet extrahi. Et q: ꝑ
sepe fit nō debem⁹ tale tps expectare:q: circa gñationez
sanie dolores z febres magis accidūt q̄ fcā sanie. ¶ 2°
modus est:q: qñ eēt aliqd frustū ossis qō pūgeret:q: pū
ctio talis eēt causa spasmi:debemus ipm cito remouere.
¶ Ali⁹ casus est:si eēt aliqd foramē per qō mā sub osse
igrederet. ¶ Ali⁹ casus est:si post fracturā cranei seque
ret ifridatio pānículorū z cerebri uel alteri⁹ mēbri ¶ In
his eni casib⁹ dicit Auic.si fuerit necesse expectatio:tūc
fiat usq; ad duos dies aut tres:z si in ꝓncipio rei opz ut
curef cū icisione in 2° die. ¶ Aliud notabile sit istud:q
qñ nigredo accidit dure matri pōt duplici modo ꝓtinge
re.ꝑmo per medicinas approximatas iducētes talez ni/
gredinē. ¶ Scḋo per cām intrinsecā:utputa per debili
tatē caloris inati.si ꝑ° accidit per vngtā:tūc cura talis sit.
¶ Tꝛ.mel cū triplo olei sui ros.z ꝓjciat supra per duas
mutatiōes. Si scḋo mō tūc medic⁹ fugiat a tali curatione
rō q: hec nigredo significat nigredinē accidētē subē pā/
niculi z subē cerebri:z hoc est signū mortale z mortē ꝓ
pinquā. Sed soluz morituri sunt prehyperi dimittendi.
¶ Aliud notabile sit istud:q oleuz ros.ꝑm sniam Galieni
admistrat in vulneribꝰ capitis ꝓpter timorez euēt⁹ apa/
tis z ꝓpter sedationē doloris z iflationē factā in hūorib⁹
z spiritib⁹:z mō curatōis cū ferro. Mā oleū ros.est do/
loris mitigatiuū:z ebullitiōis:aut iflāmatiōis pfectissime
sedatiuū:z est repcussiuū humox ad locū ueniētiū:z cō
fortat ptes mēbri circūstātes ꝓpter ei⁹ stipticitatē quam
hēt rōne rosarū. Et per ꝓsequēs oleū ro.in ꝑn°z augmē
to in fracturis capitis z ei⁹ pcussionib⁹ est sūma medici/
na:z maxime est ꝓhibitiuū euēt⁹ apatis. ¶ Aliud sit no/
tabile:q vinū cōtusum cū oleo ro.z pāno lini ibibito in
pcussiōib⁹ capitis supra posito dat magnū iuuamētū:z ēt
ex pte vini stiptici gra exiccatiōis que cōpetit vulneri:z
sua stipticitate adiuuat ad ꝓhibēdū fluxū humorū ad lo/
cū:sed ꝓfert rōne pāni duplicati uel triplicati in tali oleo
ro.z vino ut diuti⁹ tale medicamē in pāno illo retineak.

¶ Sequit de fracturis cranei in vniuersali.

Hoc est caplm ulē theoricū de vulneribꝰ z fractu
ris capitis: sed ut plenaz doctrinā de vul/
neribꝰ z fracturis capitis hēas lege libros qui sunt a me
pluries notati. Et de ꝑmis medicine iuētoribꝰ fuit Escu
lapi⁹ z Anaxagoras de secta Empicoꝝ:z Diaticus de se
cta Thesilicoꝝ.z ‖Hyppocras uerus pi⁹ oiuz egritudinuz
cū Galieno z Auic.z Cōciliato:. Aliqz tubatores sicut
Blūm⁹ de ṽgnaça:Lili⁹ go:dēsis:Frācisc⁹ de pedemōte.
Guidon⁹ faba:Guilelm⁹ de placētia. Et magr Betinus
de Rabis de ‖Parma q optime dixit in hac arte. Brun⁹
seu Bernuti⁹ ‖Parmēsis cuz pitissimo Seraptone atqz
Albucasi manifeste in aliqb⁹ egritudib⁹ ualde ꝓfusi. Sz
ad itellectū ualde ꝓuecti:q: fides nō est ꝓclusiue cuilibet
narrāti adhibēda:nisi id exprimēto ul rōne manifesta cla
reſiat. Fractura cranei cū sit alijs ossib⁹ piculosior:z diffi/
cilior ad curādū opz et⁹ spēs ꝓsiderare. Nam fractura ali
qñ fit cū ense:aliqñ cū lapide:aliqñ cū ligno:aliqñ cum
bacculo z filib⁹ ꝓtūdētib⁹. Fractura āt aut est pua aut est
magna:z ad oculū sepe occulta. Hoc est qñ multotiēs ac
cidit ut scindat craneū z nō scindat cutis:ut tāgit Auic.
5ª q̄rti.z in cap° de fractura cranei. ¶ Itē fractura aliqñ
est cū vulnē magno:aliqñ cū vulnē puo. Sz in fractura
aliqñ ps ossis remouef:aliqñ craneuz pforam⁹:qd alijs
ossib⁹ est magis suspectū uel piculosuz:ut qñqz ꝓtingit tpz
pforari cū telo sagitta z filib⁹:aliqñ ad oculū appebit par
uū:z pūditas in osse erit magna. Aliqñ fit in osse fractu
ra rimularis siue capillaris:talr q solo visu nō pōt discer
ni nisi cū exprimēto encaustri:z sūt qñqz in craneo plica/
ture:ut in pueris:z in craneo molli:qd ꝓsueuit accidere
pueris:maxime qñ cadūt de alto. Aliqñ ꝓtingit caput le
di in vna pte z os ipsi⁹ frāgi in alia:qñ ossa cranei cōpa/
rant vitro ob hoc:ideo q: sūt differētissima in curādo ab
alijs ossib⁹ alioꝝ mēbroꝝ. Sz prudēs medic⁹ dz has oēs
spēs fracturarū per igeniū ingrē:qñ igeniū z cautela si/
ne scia sepe facit hoiem magnū phm reputari. Mā in le/
sione cranei z pānículoꝝ cerebri nō possum⁹ de salute in
firmi tudicare:z maxime si egrotātē videris se deserere
a spe salutis:qñ tales morituri ex motione astroꝝ moue
būt linguā ex oi tua visitatione cū petieris de sanitate eo
rū bñ ul male de se ꝓnosticādo vitatē dicēt:q: dicēt ego
moriar. Spes ergo nra in talibus qui artificio cyrurgie
curari nō pñt ponēda est in deo:z facē gcgd potes:q: alī
qñ morituros viuē vidi. Medic⁹ qui huiusmodi talem
hēt in cura spem necesse est z salutē semp ifirmo ꝓmittē:
z parētib⁹ suis:deide piculum mortis narrare:ne stolidi
vulgares tibi possint detrectare:z si cert⁹ fueris z videbis
tali casui iminē piculū:tu met dic ifirmo. O amice mi,or
dina testamētū z ꝓsiteri deo tuoꝝ peccatoꝝ:q: erit mihi
ualde cōmodū z iocūdū pro cura:z citi⁹ sanabit tuū vul/
nus:q: tua mēs erit pacifica z humores tui erunt magis
ab exīneis imaginationib⁹ depurati. Ideo tu amice q ta/
lem infirmū habes in cura in deo z nā sperādo diligen
ter z sagaciter debes nature necessaria sine fallacia admi
nistrare.s.dare egrotis omnia que uolunt.

Curatio vulnerū siue fracturarū ossis capitis sem
per a medico diligētissime est ꝓsiderāda
tanqz ḡuis z suspecta egritudo. Dꝛio q opz ne obliuisca
ris usta ut ualeas ad ꝓticularia opari. Ulia sūt sic fla:eūo
nes ꝓsoluētia:z dtūsiones p uētosas:z p curas z clisteria.
¶ Porro in h̄ casu de fractura cranei z in q̄pluribus alijs
quos ego sanaui:cū iuenieb̄ lunā circa cōbustionē ꝓsi/
stere semp iueni visione manifesta z mēsurabili cerebꝝ
a craneo per vnū digitū cū pāniculis laterālr eē plus q̄
depssuz:putaui aūt q h̄ accidisset ex timore cordis egro
tātis qñ pcussus fuit:aut q luna pp dñtū humiditatū di/
minuēdo in tali tpe diminuisset z fecisset hāc dilatationē
tūc affirmaui illud caput humidū nō eē a pdūcto supfluū
z si cū magna speculatione in eūone z digōne ꝓ tūc me
nō oportebat uti:z h̄ si aer cib⁹z pot⁹:mot⁹z ges:somn⁹
z vigilia:ianitio z repletio:z accūtia aie erāt illi, egro de
bito mō bñ applicata.z si 3ª vī⁹ in suo robore pseuerabat
semp salutē reddidi cuilibet egrotāti:si aūt aliqd ꝓtecta/

set aliqd mali qđ eēt destructio nāliū ꝛ spūaliū aialiuꝫ vi/
taliū:illud semp rectificare conabar:quo facto salus ꝛ vi
ta illi egrotāti in.xl.diebus illi egrotāti reddebat.¶Et sic
habui vnū rusticū cui erat remota ps medullaris cerebri
qui est sanat⁹.¶Nota ergo amice q in hoc casu due re
gule sunt obſuāde:ut ifirmus ꝑmū nō bibat/nisi aquaꝫ
coctā cū çuccaro:ꝛ ut stet in camera latebꝛosa.i.sine luci/
ditate aeris:ꝛ si frigus sit fac ut in illa camera cōtinue ar/
deat ignis magnus.Lib⁹ suus sit panata cuꝫ vno vitello
pulli:aut bꝛodio pulli sine sale:qm̄ nihil est magis pesti/
ferū/ꝛ qđ magis iducat lapidē in uesica q̄ſ sal:saltē in pri
ma hebdomada:postea comedat aliquā pticellaꝫ pulli:ꝛ
farrū ꝛ risuꝫ cū lacte:seminū coiuꝫ:ꝛ nō comedat mastica
billa in his ꝑmis tpib⁹:qꝛ fortis masticatio est cā cōmoti
onis māerū ad locū lesuꝫ pp colligātiā lacertoꝝ pānicu/
loꝝ cū mādibula iferiori que mādibula hēt motū uolun
tariū.Interea ꝑm q mihi ostēdebat ꝓco:qui nunq̄ fallit
exptū muſicū hoc dico:qꝛ debes scire q in pulsu repitur
nā musice:qm̄ per adiūctionē sonoꝝ.i.motuū cognoscū
tur earū ꝓportionalitates:ꝛ sic per medicū exptū pōt co/
gnosci vita egrotātis ꝓpinq̄ aut remota termino mortis.
¶Itē aspice urinā que est nūci⁹ q̄tuo:q̄litatū ꝑmarum
exītiū in uasis ꝟietāb⁹ toti coꝛpi.¶2° dic semp egro sta
in lecto:ne aliqs mot⁹ sit cā febꝛis supueniētis:cuꝫ in oi
motu sit calefactio.ꝛ cuꝫ ois febꝛis tā nāliter q̄ effectiue
sit calida.Ergo qet⁹ stet ifirm⁹ꝛ pmaneat quātū pōt sine
motu.¶4° die dic ifirmo si pōt dormire gete/ꝛ sicut cō/
sueuisti de nocte:cū somn⁹ sit maxime de vigorātib⁹ vtu
tē:ꝛ cū de ꝓsternētib⁹ualde sit vigilia:dolo:ꝛ feto::ꝛ hec
oia ab ifirmo abijcē intēdebā.¶5° aliqñ clisteria aut cu
rā aut suppositoria faciebā sepissime iponi: aut syrupos
cū digestione appꝛopate māe dabā postea cuꝫ cassia aut
dyasinicone:aut ekarto ido uētrē soluebā.¶6° dixi fac
q tua mēs semp stet hilaris ꝛ sine aliq̄ mala cogitatiōe:ꝛ
dic egrotāti qñ ipm curas rē placabilē ꝛ iocosam.Sz cū
hec egritudo tā ad itellectū q̄ ad oculū fuit mihi manife
sta:sciās q raro aliquē excoriaut:dūmō vta siue cerebꝛū
hēret respiraculū.Rō.nā oia agit.¶Medicus ꝓo credēs
illū iuuare intēdit uel ipedit.Sz uñ excoriabā ꝛ ꝟ facie/
bā cū moicula paulatine subleuādo pellē cū almocati in
duab⁹ visitationib⁹:in 3ª visitatione cū moicula furtiue i
ctidebā:ꝛ cū albumine oui fluxuꝫ sanguis:si expediebat
restringebā.Ultra ꝟ cum stuellis stupeis:qꝛ frigidi sunt
madefactis in oleo ros.ꝛ exꝑssis mutabā ꝛ cū illis leui/
ter labia excoriata triāgulata uel q̄drāgulata eleuabaꝫ:ꝛ
sic parū iferebā egro nocumētū:si bñ me intellexisti hēs
modū.¶Ulteri⁹ ut supꝑ notaut:ꝛ si aliqđ os erat uel erit
eleuādū illud nō exhebā:qꝛ os nunq̄ a medico violen
ter exhi debet nisi pūgat:aut nocumētū uelaminib⁹ꝛ ce
rebꝛo faciat.Rō:qꝛ dolo:ꝛ est cā attractiōis humoꝝ ad lo
cū:facit in cerebꝛo:aut in pāniculo apa:siue spasmū acci/
dere:ꝛ sic i futuro tu male opando:ꝛ cū dolore egri mo:
tis eris cā:ꝛ sic sequeꝛ cū illato dolore nouissim⁹ erroꝛ pri
oꝛ ꝓore.Et semp medicia capitis debet eē sub igne cale
facta:ꝛ pp ꝟ semp hēt textū calefactiuuꝫ supꝑ caput ifirmi
mutādo:ne frig⁹ uenireꝛ uelamib⁹ cerebꝛi.Postea vo re
moui ossa si putabā aliqđ remansisse de dolore.

¶Rz.vitellū oui ꝙquassatū cū oleo ro.cako:ꝛ stuellis iticti
in ꝟ medicamine vuln⁹ iplebā:ꝛ circūcirca:cū oleo ros.
cako vuln⁹ iungebā.¶Itē aliqñ solū madefactebā stuel
los in oleo ro.cako:ꝛ exꝑssis ab ipo oleo vuln⁹ iplebam
usqđ in vulnē:ꝛ in stuellis sanē videbā fieri.Sed su
ꝑa stuellos ꝑus icisis capillis:ut medicamia illi ꝑti lese
meli⁹ adhereꝛēt ponebā tale nostrū vnguētū:qđ hēt for
mā albā ꝛ pulchꝛā.Et carūculis mamillarib⁹ facit in re/
dolēdo suauē odoꝛē:ꝛ agit i cerebꝛo miraculose qualita
tē diuinā:ꝛ uocat vnguētū de resina pini relatū a cōcilia
toꝛe:qđ vnguētū est tāte dignitatis in ꝙfortādo cerebꝛū:
ꝛ in factēdo ueheměter gescere doloꝛē exiccādo supflui
tatē de sub osse:absqz abꝛasiōe ꝛ detectiōe ipsi⁹ ossis:ꝛ est
mirū ꝛ icredibile:ꝛ admistrat maxie post icisionē fracti
ꝛ eradicationē secati ꝛ extractionē fracture:tot ꝛ tāta in/
ducat bona occulta que expt⁹ fui:ut eēt lōgū narrare:at/
tamē nō est mirādum ꝑm sententiā Galieni dicentis q
cōpositio ossis ꝛ pānicli est humida ꝛ ficca.

¶Ung^m aūt est tale in ꝑn⁹.Rz.resine pini mollis ꝛ albe.Ʒ
ij.olei ros.Ʒ.j.gūmi elemi.Ʒ.ſ.cere albe qđ sufficit.fiat
vnguētum malaxatū cum vino mōtano:ꝛ istud vnguen
tum per malaxationē fit magis album.¶Itē supꝛa istud
vnguētū mirabile ponebam tale empl^m:qđ est ꝙfortati/
uum cerebꝛi mirabil^r ꝛ in pauco tempore.

¶Empl^m est tale.Rz.calamēti/floꝝ camomille/melliloti/
sticados arabici/foliꝝ lauri/assari/betonice/matrisilue
aā.ʒ.M.j.maiorane/serpilli.aā.ʒ.M.ſ.farine ordei.ʒ.M.j.
olei ros.Ʒ.ij.olei camomillini.Ʒ.ij.fiat empl^m.ꝛ adde i
fine decoctiōis.Ʒ.ij.q̄ñ croci ꝟtulanū igredit in oi se
datione doloris:ut tāgit Aui.xª tertij.in cap⁹ de passiō/
bus spūaliū.Sz qñ vuln⁹ penetrabat q̄ñq̄ craneū:ꝛ fcā
digestione cū oleo ros.extinde a.v.ꝙtinuo usqz ad finem
cure ponebā in vulnē mel ros.solū:ꝛ non oleū ros.cum
melle:sicut faciūt coiter isti barbitōsores.Nā hūc maluꝫ
errorē audiui cōmitti:ꝛ aliqñ q̄ꝑplures egrotātes de fra
ctura craneī exītes manib⁹ aliquoꝝ medicoꝝ ꝛ hac assi
dua ꝑseueratiōe olei ros.audiui mortuos.Rō:qꝛ panni
culus est ficce cōplexionis:ꝛ ēt cōpō ossis.Sz tādiu cuꝫ em
plastro ꝓcedebā donec putabā cerebꝛū bonā fortitudinē
assūpsisse cū digōnis vigoramēto:ꝛ hūc casum habui bis
in duab⁹ hebdomadis.Craneū hui⁹ egri nō oportuit cū
trepano serrino neq̄ trepano ꝓforatorio ꝓforari.¶In
foramine vo hui⁹ craneī nullū aliud absterſiuū posui ni/
si mel rosatū simplr tepefactū pluries obturato ore ꝛ fo/
raminib⁹ narīū cū manu ifirmi sufflādo ifirm⁹ de ſb osse
expellebat saniē.Et sepe accessit q labia vlneris ex abū
dātia carnis creuerūt:sed tāgēdo cū tali aq̄ carnē illā di/
¶Rz.salis gēme/alumis ⌊ minuebā:cui⁹ descriptio talis est.
rochie/salis armoniaci.aā.fiat distillatio ad alēbicum:ꝛ
istā aquā opanꝫ artifices qñ uolūt segregare aurū ab ar/
gēto.Sz anteq̄ operē ipsam aquā in vulnē ponebā spō
giā uel bōbicē:ne aq̄ ista tāgeret qđ nō erat tāgēdū:ꝛ sic
faciebā totiēs quotiēs erat oppoꝛtunū.¶Itē aliqñ pone
bā ruptoriū meū de alumine catino:qđ non posset clare
scribi/nec lingua ꝑferri:nisi videreꝛ modus artificij ꝛ tā
te ꝓpetatis q nullū nocumētū ifert egrotāti.Sed hūisti
aliud ruptoriū supꝑ qđ dꝛ capitellū:qđ solū in tāgēdo car
nē discooptā a pelle sit satis nōbile.Cui⁹ descriptio.tal ē.
¶Rz.ꝑmā aquā quā colligūt a uase illi qui uolūt facē sapo
nē nigrū.Et ista talis aq̄ dꝛ in vulgari ꝑmōe la magistra
que hoc mō fit.Sit vnū uas amplū in fundo:ꝛ strictū in
supiori ꝑte:ore reapto plenū per ꝑtē post ꝑtē cineribus ꝛ
calce nō extincta:ꝛ cū aq̄ calꝛa supꝛ⁹ ifusa:fac sicut lixiuiū
per puū foramē fundi iferius descēdat.Hāc talē aquam
collige uel ex ꝟ magisterio supꝑ hito ex doctrina data:ut
ab his qui saponē nigrū ꝙstruūt.Sz hita ista tali aq̄ tādiu
cū suaui igne bulliat donec fiat sicut scis:ab igne remoue
as:ꝛ in ampulla ꝟ ruptoriū serua.Sed caue quō operis
ne tanq̄ stult⁹ male labores.Sz cū hoc ruptorio remoue
bā totā carnē quātū uolebā ꝛ sic ampliabā vuln⁹ sine ici/
sione ꝛ fluxu sanguis:ꝛ sine dolore ipm vulnus tenēdo
aptū usqz ad.32^m diem:in qua die uel paruꝫ circa semp
ossa a craneo:ꝛ tētata a medico si sunt remouēda cū mol
cula leuiter extrahunt.hoc facto ꝛ habito debes semp se
qui nām ducē in vulnus ꝙsolidādo atq̄ arosboth cōfir/
mādo cū cibis viscosis ꝛ absolute appꝛopatis:sicut frum̄
tū coctū:pisces:cibi qui fiūt de pasta:caseus nō salitus:ꝛ
extremitates aialiū:ut sunt nerui/viscera cocta/ꝛ pedes
tunēcoꝝ ꝛ aliꝝ aialiū.Sed ꝟ facto osse remoto ꝓcede/
bā cū hoc tali vngtō:qđ ꝓo regiūanda pelle in capite:ꝛ
ꝓo cicatriçādo multum ualet:cuius descriptio talis est.

℔.minij olei ro.de ābob⁹ q̄ztū ℈ neče.bulliat i catia dōec fiat ad formā vngti:z ſicut cerotū extēſibile ſup petiā cuz digitis. ℂ Itē ſic dixi de minio poſſet fieri,ſili mō de litargiro vng^m:aut de ceruſa cū oleo ro.ad formā durā:z ſili mō extēſibilia:que vngtā ſunt aliq̄ gn̄atiua carnis que gn̄atio carnis nō eſt aliō q̄z coagulatio ſanguis in carnē z loco talis opō cōpleh p p^m gradū ſiccitatis:z paz plus reſpectu mēbri:cui tale medicamē opak z applicak. Aliq̄ hec medicia eſt icarnatiua que icarnatio fit p 2^m g̃dū ſiccitatis:z ℔ talis incarnatio p̄ficit q̄ duo labia elōgata ad inuicē ꝯglutinank. ℂ Itē hec vngtā cicatriçatiua. Mā cicatriçare:ut ſup̄ dcm eſt in ca⁹ de medicis cicatriçātib⁹ nihil aliō eſt:niſi carnē aliq̄l indurare. Et ℔ talis opatio cōplek p 3^m gradū ſiccitatis carnē idurādo:talr ꝙ hūidū ſbſtātificū nullū iſerat nocumētū in pte exteriori ſe in cicatrice co:rūpēdo:z hec talis cicatrix erit pulchra. Sz dimiſſo emplo huic infirmo ſup̄ foramē cranei p̄us poſito vngtō appoſui vnā petiā cucurbite.i.cuche i plib⁹ locis pforate z hec appō cucurbite pōt poni p tres cās. p^a ne ſtuelli in vulneribus pp aliquā cōpreſſionē q̄ fieri poſſet a ligatura:aut a puluiarib⁹ ſbmergāt z leſionē faciāt.2^a cā ne p cōpreſſionē ligamētoz ſanies exʒ vuln⁹ poſſit expelli fiūt foramia ut ſanies uſq̄z ad ſupficiē tā itriſecā q̄z extriſecā poſſit reſpirare.3^a cā cucurbita ponit in magnis fracturis capitis:qz eſt coꝛp⁹leue:z ſine aliq̄ mala cōplone: z phibet ne aer extrinſec⁹ cerebrū alteret. Et ℔ fruſtū cucurbite oz apponi ſine foramib⁹ qñ nō ponit empl'm capitale:qō fieri nō pōt cā nečitatis:z qñ eſt magnū frigus ℂ Hec aūt de cucurbita tāgē uolui pp remouēdā erroneā opionē ideoꝛ dicētiū ptes cucurbitaꝛ eē in capitib⁹ aliq̄z. Sed ℔ eē icredibile ſic demōſtrak p iſtā rōnē. Mā ſi cucurbita icarnarek:tūc medic⁹ qui laborat pp ꝓuationē nāe nō recte oparek. Mā cū oſſa ſint magis dura z ſibi craneo magis ꝓſkia deberēt ēt icarnari:z ut viſum eſt per expletiā nō icarnank:dū illō os ſit totalr ablatum nec ꝙ ḡ cucurbita:que eſt alteri⁹ ſpēi ab oſſe hūani capitis Itaq̄z ſtultū eſt:z erroneum credē. ℂ In 34° die habui vnū egrotātē:cui ſupuenit paroxiſmus epilepſie:ſiue paroxiſm⁹ ſpaſmi:qō idē eſt:cū coīs epilepſia ſit ſpaſmus:z nō ecōuerſo. Sz qz aderā pñs:in 4° paroxiſmo phibui i quātū potui cū diūſiuis.ſ.ligādo extrema cū aluis z erigēdo ipz ſbm rectū z eleuatū cū capite:z in aurib⁹ ponēdo caſturnū:qō eſt in ℔ caſu de mirabilib⁹ mūdi:z citius ualet ſb lingua. ℂ Itē in collo ipſi⁹ firmi ſuſpēdi in ſaculo radicē peonie pluerīçatā. ℂ Itē ſp mellicratū bibē feci:z fit ex aq̄ z melle. ℂ Itē eluartū dedi ſibi acori vnū coclear i die ſek:qō hēt vtutē mūdificādi neruos:cui⁹ deſcriptio.ℨ.acori rinci.añ.lb.j.pineaꝛ.lb.j.pipis nigri.ℨ j.pipis lōgi garioſiloꝛ:q̄nq̄iberis:galāge.añ.ℨ.ſ. carda momi:nucis muſcate.añ.ʒ.iij.mellis quantū ſuffic:z fiat elartū.eſt qdē diuinū in mūdificādo neruos. ℂ Itē incepi digerē in ℔ egro hoc mō.ℨ.ſyrupi de ſticados:ſyrupi de mēta.añ.ℨ.ſ.aque tauri:aq̄ mēte.añ.ℨ.j.digeſta mā eūaui cū pillis cochīs z aggregatis.añ.ℑ.j.z faciebam q̄z fieri pillas. His āt eūontibus cōpletis remāſit uere debilitas in brachio:z in pede ex pte ꝓria vulneris:z ℔ ē pp cruciationē neruoꝛ. Sz ℔ mō remouī illā.ſ.cū vnctionib⁹ z fumigīs. Et vnctiones fuerūt tales.ℨ.olī de laterib⁹:olī de pipib⁹ añ.ℨ.ſ.olei de terbētina:olei de coſto. añ.ʒ.iij.olī vulpini.ʒ.ij.fiat vngtū cū ſufficiēti cera alba. Suffumigia fūt hec.ℨ.pumicē uel marchaſitā ſi hēri pt: ℔ ego accipiebā lapidis melaris vnū fruſtū:z feci i igne accēdi:z lapide ignito acetū foꝛtiſſimū ſupra ꝓiçē feci:z ad fumū mēbrū pānis bñ cooptū z obturatū vſus ptē leſam ponebat vtutē iciſiuā z reſolutiuā z exiccatiuā z cō foꝛtatiuā in ipſo mēbro.quapp mēbrū foꝛtiter ſudabat:z cū pānis ipz tegebā:z cū vngtō añdicto inūgebā:z ℔ feci bis in die donec eger ſanus eſt factus: z icepit ambulare: z cum brachio ſuo paraliticato coꝛporeum exegit officium.

Capitulum

de oꝛdiatiōe receptaꝛ in fracturis z ꝓcuſſionib⁹ a ꝓncipio uſq̄z ad finez ꝑm tēpora. Et ꝓmo de ꝓncipio.2° de augmēto.3° de ſtatu.4° de declinatione tractādo de emplīs:z de vnguētis:z de liquoribus:z de vnctionib⁹:z de oībus neceſſarijs ut nouus cyrurgicus ſciat modum applicandi.

ℂ Primū remediū qñ facta eſt ſoko i capite:ad hoc ne mā fluat ad locū:z ut ſanguis retineat.ℨ.albumia ouoꝛ numero ꝑm neceſſitatē:z bñ ꝙquaſſata:z pluerīs boli armeni:z ſanguis draconis:z miſce cū ſtuellis in vulnē poſitis z madefactis cū ℔ liquore:z cū faldellis ſtupeis p⁹ madefactis in aq̄ frida:aut vino nigro:z ab eo exp̄ſſis:ſi times:ul' ſit flux⁹ ſanguis.ſi vō nō times:nec ſit flux⁹ ſanguis madefac dictas faldellas p⁹ius in vino nigro:z poſtea in albumib⁹ ouoꝛ bñ ꝙquaſſatoꝛ z appone ſup̄ locū vlneratū:z ſup̄ ſtuellos z liga cū faſcia debito mō:ſic q̄z ꝓcede ad duas ul' tres mutatiōes cū dicto remedio.

ℂ Aliō remediū ſequēs ad iſtud in ꝓn⁹:qō coiter ſolet fieri cā ſedādi dolorē:z cā digerēdi māz ꝙūctā i vulnē.ℨ. vnū vitellū ouī recētē z ipone iteri⁹ de oko ro.recēti z nō antiq̄:z ſil' miſce:z ſtuellis in ℔ vng madefactis vulneri appōe uſq̄z ad tres ul' ad q̄tuoꝛ mutatiōes:donec vln⁹ ſicpiat ſanari. Sz circūcirca vuln⁹ oleū ro.ſemp ponak:ut doloꝛ mitigef:z ut repcutiat hūores de nouo uenientes ad locū:z ut ꝓfoꝛtet ptes mēbri circūſtātes:z pp ſtipticitatē oli ro.quā hēt rōne roſaꝛ. ℂ Itē ualet ēt olz ro.z pōt poni ſup̄ ſtuellos eos hūectādo donec i vulnē fiat digō

ℂ Empl̄z qō oz poni in fractura capitis i augmēto.ℨ.maioraē/betonice/aſſari/folioꝛ lauri/calamēti/floꝛ camomille/melliloti m⁹is ſilue.añ.ℳ.j.farie oꝛdei. ℳ.iij.z olei ro.ℨ.iij.z cū aqua decoctionis oꝛdei fiat empl'm.

ℂ Ungm qō oz poni in vulnē in augmēto z i ſtatu: ut mā digerak:z ſanata abſtergak:z ualet ēt i ſtatu.ℨ.oli ro.recētis:z nō de antiq.ℨ.ſ.mellis ro.colati.ʒ.ij.oīa inſil' miſce:z tepefacto ſtuellos i liq̄re madefactos vulnē appōe

ℂ Ungm qō ſup̄ ſtuellos z vuln⁹ oz apponi ē tale.ℨ.reſine pini bñ terſe z mūde.ℨ.ij.oli ro.ℨ.j.cere qō.ſ.fiat vngm z adde i fine pluerīs ſādarace:pluer' gūmi elemi añ.ʒ.j.

ℂ Ungm aliō capitale qō ualet ad fracturā cranei z eſt optimū.ℨ.millefolij:berbene:betonice:cētauree:maioraē añ.ℳ.ſ.oēs iſte herbe diligēter lauenk:z poſtea i mortario diligēter piſtenk:z cū vino maluatico icoꝛpenk.z p tres ul' q̄tuoꝛ dies i p̄dicto mortario dimittank cuz p̄dcō vino:z poſtea ad ignē cū catia nitida bullianḳ:z ſp cum ſpatula miſceank donec vt⁹ herbaꝛ icoꝛpek:z poſtea colatur ℔ facto.ℨ.cere citrie lb.ſ.z.ʒ.ij.terbētie bñ lote cū vino albo z claro lb.ſ.z icoꝛpenk oīa iſta i dicto vino colato:z tādiu bullīāt iſil' q̄ dici poſſet ſepties p̄ nī:z ſp lēto igne coquak:z ſp cū ſpatula lignea agitek:z poſtea deponak ab igne:z dimittak ifridari z coagl'ari:z q̄ coagulatū fuerit ponak p⁹uis ariſtologie rotūde.ℨ.ſ.oli ro.cochlearia.x.z icoꝛpenk cū dicto vng̃ z dimittak ſtare ſic p duos aut tres dies i ſucco betonice:z aliaꝛ herbaꝛ ſup̄dictaꝛ: z ſp iſtis diebꝰ miſcēdo poſtea i fine iſtoꝛ diez colek per petiā ſbtilē z nitidā:z uſui reꝛua:z ualet ad vlnera capitis cū petia iciſa z folio caulis:z ēt ualet ad alia vulnera.

ℂ Ungm aliō in fractura cranei mirabile z bonū.ℨ.cere albe.ℨ.j.terbētine.ʒ.ij.iſta duo bulliāt in ſucco iſtaꝛ herbaꝛ.ſ.betonice z millefolij cētauree mioris berbene.poſtea exhak ab iſtis ſuccis:z addank iſte cum iſtis.ſ.ℨ.ſtoracis calamēti.ℨ.j.reſine pini.ℨ.ſ.z icoꝛporenk iſil' z p̄ cianḳ in aceto. poſtea de aceto exhank z p̄ſcianḳ in lacte multeris:z cū manib⁹ bñ ducak z uſui reꝛuek.

ℂ Ungm aliō de reſina qō eſt ualde attractiuū z bonū.ℨ. olei coīs.ℨ.iij.cere.ℨ.j.raſine pini.ʒ.ſ.galbani in aceto diſſoluti.ℨ.ſ.terbētine clare.ʒ.ij.croci.ℑ.j.z fiat vngm.

ℂ Ungm aliō ualde bonū.ℨ.pipinelle berbene betonice. añ.ℳ.j.herbe iſte oēs lauenk z piſtenk z dimittantur

ſtare. v. dieb⁹ cū vna q̄rta pte boni vini albi. poſtea bulli
ant ꝛ colent: ꝛ in colatura p̄dcā ponant oia iſta. ℔. cere
virginis. ℥. ij. poſtea in fine decoctionis addat. ℥. j. opti
mi vini: ꝛ tantuz p̄mittat bullire cum p̄dicto vino q̄ ue
niat in ſuba dura ut poſſint ide fieri magdaliones: ꝛ ſem
per miſcendo igne lento: ꝛ poſtea reconḋatur.

¶ Ungtū aliud in fractura cranei. ℔. ſucci ſalutie: ſucci ma
iorane: ſucci matris ſilue: ſucci ſerpilij. aā. ℥. ſ. olei roſ. ꝛ
cere quātū ſuffic̄: ꝛ fiat vngtū cui addat in fine decoctio
nis pulueris bdelij: pulueris gummi elemi pulueris ſe
rapini pulueris folioꝝ folij. aā. ℥. ſ. fiat vnguentum.

¶ Ungtū in fractura cranei quo uſus fui ꝛ habui honorē
℔. raſine pini albe ꝛ electe. ℥. ij. olī ro. ℥. j. cere albe. ℥. ij
oia diſſoluant inſimul poptime ad ignē ꝛ colent ꝛ ifun
dant in vino albo: ꝛ adde in fine paruz de minio: ꝛ ope
rek: poſtea extendendo illud vnguentum ſup: a pellam.

¶ Expimētū ꝓciliatoris: ſeu. ℳ. luce de abano: q̄ō curat
fracturas cranei abſq; eleuatiōe oſſis: vñ lege ꝓciliatorē
q: dic̄ h̄ expimētū in dia. Idē illa. ℔. gūmi elemi. ℥. ij.
refine pini puriſſime cere. ℥. iij. olī ro. ℥. ij. armōiaci. ℥.
ij. terbētie. ℥. iij. ꝛ. ℥. v. fiat vng^m: ꝛ gdā addūt i eo farinā
ſiligis. gdā cōponūt cū vino abſq; olo ꝛ cera: ꝛ poſſet fie

¶ Ung^m ualde bonū in fractura cranei. ℔. ℒ ri poſt p̄n^m.
gūmi elemi. ℥. iij. oppoponacis. ℥. ij. bdelij. ℥. j. refine pini
℥. j. cere albe q̄ſtū ſufficit. fiat vnguentum.

¶ Alīd vng^m ſolēne i fractura cranei. ℔. gūmi cereſoꝝ gū
mi plicoꝝ: gūmi elemi. aā. ℥. iij. refine pini albe: ꝛ bñ pul
chre. ℥. iij. ꝓpoleī ſeu cere citrie. ℥. v. olī ro. ℥. iiij. armōi
aci. ℥. ij. terbē. ℥. iij. fiat vng^m: ꝛ malaxet i bono vio mō.

¶ Emplz ꝓueniēs cū vngtis añſcriptis. ℒ tano odoriſero.
℔. calamēti ſticados arabici folioꝝ laurī: ꝛ ſalutie: ꝛ roris
mari. aā. ℳ. j. camōille melliloti aſſari. aā. ℥. j. croci. ℈. j
olī lilioꝝ al. olī camomellini. aā. ℥. j. fiat ēplz cū ḋcoctiōe
ordei: ꝛ iſtud ēplz ḋz apponi q̄ vuln⁹ eēt cū ꝓtuſione.

¶ Emplz ualde mirabile ad eleuādū os cranei depſſū: q̄ō
ſepe ꝓtigit in pueris q̄n cadūt ꝛ obuiāt rei dure. ℔. mel
lis coīs lb̄. j. coquat ad ignē ꝛ addant iſta. ſ. furfuris fru
mēti lb̄. j. ſulfuris. ℥. ij. ſalis coīs. ℥. ij. cimi abſinthij. aā. ℥.
ij. ꝛ fiat ēplz. ¶ Iſtō eni ēplz mltoties expt⁹ fui: ꝛ vidi oſſa
capitis depſſa i pueris mirabilr eleuare in gndeci dieb⁹

¶ Emplz mirabile: ꝛ eſt vnū expimētū ad cogſcēdū utrū
craneū ſit fractū ul nō nulla leſiōe apparēte exteri⁹: ꝛ eſt
a multis exptū. ℔. thuris cere laudani. aā. ℥. iij. pluerīçē
tur ꝛ ico: penk ad iuicē: ꝛ fiat emplz capite pus abraſo ſup
ponak: ꝛ p noctē vnā dimittak: in mane aūt remoueak: ꝛ
ubi leſio fuerit ps ip̄ſi⁹ cutis erit deſiccata: ꝛ p iſtud expi
mētū potes cognoſcere leſionem ſi fuerit in oſſe.

¶ Empl'm aliō p̄m q̄ audiui a p̄udētiſſimis doctorib⁹ q̄ō
fit certificato de fractura cranei q̄n dubitak: ꝛ nō apparet
leſio p hoc expimētū pōt ſciri. ℔. cere laudani thuris. aā.
lb̄. j. terbētine farine fabaꝝ aceti. aā. lb̄. ſ. diſſoluant oia:
ꝛ bñ malaxenk: ut ſint extēſibilia: deide fiat ex eis ad mo
dū bireti: ꝛ ſup capite extēdak p noctē: capillis abraſis p̄
us: mane vō eleuek ſuauiter ꝛ iueniēs biretū ibi in parte
cranei leſi ꝛ quodāmō pforatū: aut diminutū aliq̄tuluz.

¶ Emplz alīd ad reducēdū plicatū os ad iteriora q̄ō q̄nq;
accidit in capitib⁹ pueroꝝ. ℔. mel apū: ꝛ lapidē magnetis
ꝛ ꝛ ſalē pumicē ꝛ puluerīçāda puluerīçenk: ꝛ iſimul oia
miſceank: ꝛ fiat empl'm ꝛ uſui reſerua.

¶ Empl'm de mīe ſilue optimū in capite fracto: ꝛ ſi vis po
tes facē in formā vngti. ℔. folioꝝ mīrtis ſilue: ꝛ fiat ſuccus
olī coīs. aā. lb̄. ſ. cere. ℥. iij. terbētie refine. aā. ℥. iij. bul
liāt oia uſq; ad ꝓſūptōez ſucci: ꝛ fiat ēplz ul' vng^m p̄z q̄ vis

¶ Empl'm optimuz capitale. ℔. floꝝ camomille melliloti
calamēti origani ſticados arabici. aā. ℥. ſ. olei camomel
lini: anetini. aā. ℥. ij. butyri ſine ſale. ℥. ſ. mellis. ℥. iij. fa
rine ordei q̄ō ſufficit: ꝛ fiat emplaſtrum.

¶ Ung^m cōpoſitū a Bētili de gūmi elemi: ꝛ eſt vng^m mūdi
ficatiuū ſanie: ꝛ ſub oſſe: ꝛ fruſtuz oſſis eleuās mirabilr.
℔. armoniaci bdelij ſerapini galbani oppopōacis: gūmi
elemi. aā. ℥. ſ. terbētie picis naual' raſine pini viſci quer
cini ſordītiei uaſoꝝ apuz. aā. ℥. ij. ariſtologie rotūde ꝛ lō
ge diptami colofonie: mirre lapidis calamite polipodij
corticeſ radicis arūdinis. aā. ℥. iij. fermēti aſſungie porci
ne ole laurini. aā. ℥. ij. aceti. ℥. j. fiat vngtū cuz ſufficiēti
cera ꝛ additione ſordītiei uaſum apū ſup: adicte: uel mel
lis loco eius: ꝛ olei anetini quod ſufficit.

¶ Ung^m ad formā liq̄ris q̄ō exhit abſtergit ſanē de ſb oſ
ſe: ꝛ de ubicūq; locoꝝ. ℔. ſucci betonice ꝛ mell' roſ. colati
aā. ℥. j. ꝛ miſce iſik ꝛ decoquat uſq; ad ꝓſūptionē ſucci: ꝛ
poſtea adde gūmi puluerīs elemi: ꝛ pīciat in vulnere: ꝛ
fac q̄ eger ſufflet ſanies nares obturādo: ꝛ os cū manu.

¶ Dieta iſtoꝝ vulneratoꝝ in capite: ſiue ſint cū vulnē ſiue
abſq; fractura ḋz ea a p̄n⁰ uſq; ad decē dies ſi fuerit i eſta
te uſq; ad ſeptimū: ſi āt i hyeme debes expectare uſq; ad
decē dies: ſz ſi ꝓtuſio fuerit magna: ut vbi gr̄a q̄ ceciderit
de alto debes expectare uſq; ad. xvj. dīē: q̄uis nihil acci
dit i octauo: ꝛ h̄ eſt cib⁰ q̄ pōt uti. ℔. micā panis albiſſimi
lotā in aq̄: ꝛ bullitā in ipa aq̄ ſine ſale: ſal nāq; eſt dure di
gōnis: deide addat vnū vitellū oui p̄us poſitū ad mace
rādū in aq̄ frida: ꝛ erit ꝓueniēs cib⁰: ꝛ uocat coiter pana
ta: cib⁰ fact⁰ ex pane ꝛ aq̄. Itē addē potes ſuccū farris: aut
ſuccū ordei lactucas boragies ꝓditas cū lacte amigdala
rū ꝛ cucurbitas cū eodē lacte: ꝛ hoc fiat ſi vt⁰ fuerit fortis
Sz ſi vt⁰ fuerit debilis des ei carnes edoꝝ pulloꝝ minu
toꝝ coctas cū cucurbita lactuca porꝛulaca cuz agreſta uel
cū vino de pomis granatis ꝛ utak iſta dieta donec fueris
ſecur⁰ ab apate caſo: ꝛ donec craneū ſit pfcē incarnatū cū
dura mr̄e. ¶ Poſtea da ifirmo de capitib⁰: aut pedib⁰ vitu
lorū: aut capīi de caſeo nō ſalito de fruñto cocto ut gīnek
gſſus h̄uo: ꝛ viſcoſus: ad h̄ ut ſit ꝓueniēs ꝓūti in rē durā
ꝛ calloſam loco oſſis depditi: ꝛ comedat poma ꝛ pira co
cta ſub p: unis poſt cibū: ꝛ cū h̄ pōt comedē pullos galli
nas aues minutas que ſint adhuc in nido: dūmō nō ſint
orte in paludib⁰: ꝛ ſemp cuſtodiak ifirm⁰ uſq; ad pfcāz cu
rationē a vino. ¶ Vinū ei⁰ multū trahit mās a capite ad
cerebz. Sit' g̃ ptēr⁰ aq̄ decocta cōi medulla panis agreſta
ul' vino granatoꝝ cū aq̄ mixto uel aq̄ ordei cocta excorti
cata: ꝛ cū ℈uccaro ro. ueteri: oia iſta ꝓfortāt os ſtomaci: ꝛ
pp affinitatē quā h̄et cū cerebro ex neruo currēte a cere
bro ad os ſtōci: ꝛ pp h̄ac affinitatē ex cōpaſſiōe currūt hu
mores ad os ſtōci: ꝛ ipediūt fumos aſcēdētes ad caput.
Si āt ifirm⁰ pur uellet bibē vinū: bibat vinū aq̄ſuz debi
le ꝛ bruſcū de plano: ꝛ cū aq̄ cocta parū ℈uccarata: ꝛ ſit vi
nū pōticuz: ꝛ aq̄ in duplici q̄ntitate ip̄ſi⁰ vini. ¶ Dieta vō
illi⁰ q̄ nō h̄et fracturā in craneo: imo ſolū vuln⁰ in cuti ꝛ i
pānículo almocati teneat dietaz uſq; ad octo dies: donec
medic⁰ ſit ſecur⁰ de apate caſo: poſtea reūtak ad ꝓſolidati
onē debitā ꝓueniētē ponēdo iſtō capīz ad' alia capīa. Mō
q̄ medici oēs practicātes hūc caſuz de fractura cranei ꝛ
ſol'oe capis ſp̄ pcedūt cū oko ro. ꝛ cū melle ro. ꝛ bñ faciūt

¶ Segtur de iudicijs ꝛ cautelis cyrurgicoruz: q̄ō in certis
caſibus ꝛ maxime in fractura cranei prodeſt: ꝛ ſunt decē
notabilia ſiue iudicia. Cap. VI.

¶ Am ad hoc q̄ de fractura cranei uez ul' fal
ſuz cog̃ſcat: ꝛ ut oñdat cyrurgic⁰ q̄ ſit
igenioſus artifex: ꝛ pluſq; pfect⁰: ꝛ iteger iter ce
teros magis appeat: atq; de ſua opōne ea que ſunt archa
na hūane nāe cog̃ſcat: ea q̄ ſequunk optīe memorie mā
det. Sz per h̄ ea que ſūt i fra: nō ſūt inuēta ut paup cyrur
gic⁰ citi⁰ extirpet pecuniā tā diu acq̃ſitā ſine poſtulatione
ex ſuo labore cū beniuolētia captāda: ꝛ maxie de mātb⁰
igratoꝝ q̄ nō uolūt ſatiſfacē ſuitio a medico accepto: niſi
poſtq̄z medic⁰ oppoſuerit eis de eo q̄ facē pōt mala for
tuna. Mā' cū p̄m occurrit aliq̄ leſio a cā p̄mitiua i capite fa
cta aut a caſu ꝛ offēſiōe de qua forte ignorabis craneī fra
cturā: h̄ tibi iferi⁰ ex decē modis appebit p ſigna ſpecifi
ca fcā ad ex: ꝛ aliq̄n erronea in certis caſib⁰ ꝛ longe a via

ūtatis:sed cū his idicijs ⁊ cautelis iferi⁹ tāgēdis satis ue ritas itelligēdo cū effectu expiri pōt. Et ista maxie fiāt cy rurgico cū in loco ⁊ vulnere ꝙueniēti sufficiēs tps appa rebit:⁊ maxie qñ aliqs amicus uel attinēs infirm⁹ fuerit:⁊ ignorabis seu dubitabis de cranei fractura:qñ viuē cau teloſe:⁊ cautela sepe ꝓdest. Galienus.

Primū ergo iudicium in iudicādo de fractura cra nei sit hoc. Sūt nota aliq qui longā duoꝝ pedū chorda ereā ul calibis accipiūt monochordi seu sal terij:⁊ vnā extremitatē capiūt cuz duob⁹ dētibus talī:ne chorda ꝙtāgat a labijs infirmi. Altera aūt extremitas chor de circūuoluat polici:⁊ fortiter extēdat:sicut fit in mono chordo simphonie. Sz cū altera manu uel infirmi:ꝟ mo do fiat tintinatio. Nam sic uox melodie rauca ad crane um fractū ascēdat:tūc affirmāt ubi eger dicit sensisse talē sonitum obtusum in capite ibidem esse fracturam.

C 2m iudiciū ad iudicādū de fractura cranei est tale. Nam adhuc sunt aliqui tubā hītes ⁊ faciētes obtuse in ipsam sufflare ut tubato:in tuba tubāte taliter ut spūs seu flatus sursuz ad craneū ascēdat. Si aūt eger ad eē craneuz per vulnus ex tali sufflatione respiret hec talis sufflatio est si gnum fracture cranei manifestum.

C 3m iudiciū ad iudicādū de fractura cranei. Nā sunt ali qui qui fabā duram masticare uel auellanas uel nuces egro frāgē tubē:⁊ si dolor siue sonit⁹ fracture talīū nucuz fractaꝝ ꝙuenerit ipī crāeo:tūc iudicāt de fractura cranei.

C 4m iudiciū estimatiuū de fractura cranei occulta. Sunt nota aliqui qui manubriū cultelli:siue lignū durum uel cōsimile ponēdo inter dentes infirmi:⁊ ꝙstringēdo hoc tale sertatim:⁊ ꝓcedendo ab vno capite duoꝝ dentium usqz ad aliud caput mādibule. Si vo os cranei fuerit fra ctum erit dolor in loco offenso qđ est rōnabile ⁊ ꝙsonū: ⁊ hoc est ꝓpter colligātiā siue coitatē pāniculoꝝ sub cra neo positoꝝ ad ipm dentē actu faciētē dolorē in tali cō strictione meditāte suo neruo denti descēdēti:qđ manife stum eē pōt in anothomia cuiuslibet dentis:⁊ hoc est:q: ois dens habet foramē in radice:in quo dēte pträsit ner uus sensitiuus ad ipm dentē. Sz hec est cā:q: dētes mul tuz dolēt nō p seipos ⁊c. q: ossa nō dolēt:ſ dicunt dolē ꝓpter neruū ad ipm uenientē:⁊ dentē cū gingiua ligātē.

C 5m iudiciū de fractura cranei occulta:⁊ nō nota. Nā sūt aliq uolētes scire de fractura cranei manifesta:⁊ tū supſi cialr apparēte utrū penetret ad utrūqz latus uel nō tran seat meditullīū. i. medietatē iclusiue ipsius ossis cranei: ⁊ isti tales ponūt sup orificio ossis fracti bōbicē carmina tū modicū:⁊ iubēt infirmū cū sua manu recta: ut obturet suū os cū nar⁹ sufflādo tādiu donec flat⁹ sursuz ascen dat:⁊ si bōbix aliqlr moueat a fractura:tūc est signū ma nifeste penetratiōis:⁊ aliqñ si penetrat talis fractura fic sufflādo dura mater eleuat humiditatē intrinsecā ad eē expellendo:ita qđ oibus aspicientibus manifeste patet.

C 6m iudiciū in iudicādo de fractura. nā multotiēs accidit cōcana ps cranei ut uersus cerebrū frāgat absqz cōnexa que est ps uersus almocati:sicut patere pōt de salaria:si ue de lapide bōbarde in muro ꝓiecta. Nā ps intrinseca muri rimulat maxime absqz pte extriseca:sed ad ꝟ me dicus bñ acut⁹ istud bñ cognoscet:aspiciat sup os si erit denudatū:siue discooptū ⁊ acute ꝓspiciat:q: in meditul lio appebit per trāsparētiā ptis superficialis gdā opacus si ue fuscus sanguis quē nā ibidē transmisit:ut pti offense sbueniat:⁊ ꝟ est hūiditas sanguīea putrida siue apta pu trefieri cū malis accūtib⁹:nisi cito sbueniat cū expiracio

C Aliō iudiciū de fractura cranei. Nā sepe ꝓtigit craneū frāgi usqz ad meditullīū:⁊ nō ultra:⁊ aliq ps superficialis ossis fuerit remota:⁊ in foramie ossis fracti ꝓtingit fieri maxia pulsatio:⁊ sup ꝟ nō iudices talē motuz eē cerebri si anothomiā illi⁹ mēbri igrabis. Nā p meditullīū itelli gere debemus porositates exītes in medio siue in sup ficieb⁹ cōcaui ⁊ cōuexi ipsius ossis cranei:ad quas poro sitates siue duas inter tabulas seminate sunt uene pulsa tiles:⁊ ipm os nutriētes atqz motū:sicut cerebruz hītes ꝓpter arterias desideriū euentationis.

C Aliō iudiciū ad iudicādū de scissura rimulari i craneo qz sepe ꝓtigit scissurā rimulārē fieri in craneo:⁊ ad oclz manifeste nō appere:qz p vnū certū iudiciū a cyrurgico extimatiuū cōprehēdi pōt. Judiciū aūt est tale. Nā sunt aliq q accipiūt icaustrū scriptoꝝ ad ignē calefactū:⁊ ibi būt stuellos i ipo icaustro:q debēt poni sup ptē discoop tā cranei de q̄ pte cranei lesa cū scissurā dubitas eē supſi cialē ul ꝓfūdā:⁊ sic dimittis stuellos p spatiū vni⁹ muta tiōis:ul donec icaustrū i scissura exiccatū fuerit qđ icau strū si in scissura fuerit tergi nō poterit donec usqz ad fi nē ueniēs ampli⁹ nigredo sequēs scissurā videri nō po terit:⁊ sic cū alia mutatiōe reiteret cū ipōne icaustri ul al teri⁹ liquoris donec de fine scissure fueris bñ certificat⁹.

C Aliud iudiciū visibile defensoriū ⁊ cauteloſuz ad euitā dū:ne aer igrediat in cerebro ubi fuerit magna remotio ptis ossis. Sūt alig ꝓacticātes per hūc modū. exēpli grā ponat q̄ sit magna fractura ossis in capite:⁊ maxia pars ossis remota:ul remouibil⁹ pp mlta paulatine frusta:ſ tā mēdo ne stuelli cū empło cōprimāt ⁊ durā mr̄em ⁊ cere brū ꝙturbēt in suis oppōnib⁹:⁊ ipm cerebrū cuz aere ex trinseco ipediat:in hoc casu accipiūt:⁊ optie factū:vnaz ptē cucurbite ad formā cooptorij:⁊ foramē cranei coopi unt:⁊ hoc fieri pōt pp q̄tuor cās. Prima cā ut stolidū vul gus admirek de tali ꝙsolidatōe:qui dicūt ptē cucurbite i capitib⁹ aliquoꝝ eē ꝙsolidatā:qđ est falsum:⁊ ipossibile. 2° mō fieri pōt ne aer in foramie cranei absqz empło ca pitali ingrediat. 3ª cā fieri pōt ne cōpressio fiat per ligatu ras ⁊ reuolutōes mltas ligature que fiūt in capite ipa cu curbita ſbleuāte ligaturaz. Alia cā est ut sanies de ſb osse meli⁹ expurgari possit:sine cōpressiōe rez grauātū. Sed tū debēt eē mlta foramia in ipsa cucurbita. C Aliud iudi ciū de ꝓpinq aduētu mortis absqz dubio. C Mō qz qñ ad fuerit casus ⁊ offensio supueniēs in capite:⁊ quōcūqz fiat siue fuerit cū vulnē:siue cū fractura:siue appenso:siue nō ⁊ pulsus fuerit ineqlis siue iordinat⁹:⁊ forte fuerit febris lēta ul magna:aut vigilie ⁊ ingeluūdines:⁊ uomit⁹ siue ſb uersio ⁊ alienatio mētis siue pmixtio rōnis ⁊ appetitus fuerit pstratus ad sumēdū cibū ⁊ potū:uel fuerit aliqđ si gnoz saltē istoz usqz ad septimū diem:⁊ si ultra hec signa supra assignata pseuerauerint:iudica craneū eē fractum: ⁊ apostema in pāniculis esse factum:qđ est signum mor tis in breui:nisi cito succurratur cum modis.

Tractatus. VI. De iudicijs vulnerū signi ficātium mortē per singula mēbra humana per aspectuz:⁊ ꝑm duodecim signa cele stia:aut salutem:⁊ hoc cum maxima difficultate:aut talia vulnera remanebūt semper illesa uel cum debilitate illi us membri in quo fuerint. De hoc multa mirabilia vidi mus super uerificatione horum signoꝝ.

C De iudicijs vulnerū per pītiā solis in signa. Cap. I.

On ifructuosuz arbitror seriē hu n ic opi insererе:per quaz lector cūcta trāsacta mūdi tpa vno ituitu queat agnoscē: Sathael ꝑmus archāgelus signacula filitudis dei co gnito:plenus sapiētia ⁊ pfect⁹ decore in delitijs celestis paradisi nō plena hora māsit:⁊ qz deo placuit p supbiaz cū vniuersis fratrib⁹ suis pp eoꝝ supbiā in eternū exili um icidit. Post q̄z signa dedit mūdus leges ⁊ federa rez Per duodecim signa celestia que iferi⁹ tāgent in vulne rib⁹ aliquoꝝ mēbroꝝ aliq ea mirāda ⁊ eē nea putabunt: p. xij. signa dabo. xij. notabilia. ⁊ ꝑ⁹ icipiēdo ab ariete.

C Sequit ꝑmo de Ariete:qñ sol in ipso a medio mensis martij usqz ad medietatem mensis aprilis consistit.

Primo notes qz cum aliqđ vulnus cum ferro fa ctum fuerit:⁊ q̄tūcūqz minimū steterit in

capite:z maxime dñante illa stella que uocat Cētel: que durat vno die a.xv. die Aplis icipiēdo iducit mortē absolute. Sz si a medietate Madarij usq; ad medietatez mēsis aplis p̄ter diē cētel assignatā:z ℔ qñ sol cū luna fuerit in ariete a posteriori visuz est q; talis vulnerat⁹ in capite difficilr sanat z ꝙsolidat: remanet cū debilitate alicuⁱ⁹ pticule capitis:z ℔ est pp ꝫrietatē aspectuū huⁱ⁹mēbri:z in tali tpe: siue in tali dñat capitī:z in loco coopto a capillis.

¶ Segtur de tauro. Mā sol in tauro a medio mensis aplis usq; ad medium mēsis Madaij regnat.

In secūdo notes q; cū aliq̄ vuln⁹ factū cū ferro fuerit: quātūcūq; paruū fuerit in collo z maxime cū durauerit sup cenit: z est stella que sic uocat q̄zte z que durat trib⁹ dieb⁹ icipiēdo p̄m ordinē lune a.xix. mēsis aplis icipiēdo inducit mortē absolute. Sz si a medietate mēsis Aplis usq; ad medietatem mēsis Madaij p̄ter tres dies q̄rte stelle sup̄ assignate: z ℔ qñ sol cū luna fuerit in Tauro a posteriori: visuz est: q; talis vulnerat⁹ in collo difficilr sanat: z si ꝙsolidet illō vuln⁹: manebit mēbrū debilitatū cuz aliq̄ musculo z neruo rñdēte colli: z hoc erit ꝓpter ꝫrietatem aspectuuz illius vulneri exñti in collo hñti in initio malū p̄ncm in tali tpe: z in tali dñio: cuius dñs sol fuit in Tauro. ¶ Et nota q; Taurus est signuz fixum cōmune z habet dñium in collo.

¶ Segt de vulneribⁱ⁹ fcis in Gemini. s. ad medietatē mēsis maij usq; ad medietatē mēsis Junij: z in p̄n⁹ Madaij.

Tertio notes q; qñ aliq̄ vuln⁹ factū fuerit cū ferro in brachijs: z ℔ quātūcūq; paruū fuerit. s. in brachio: z maxime cōsurgit q̄dā stella que uocat Fortis incipiēdo in p̄ma die Madaij: z durat tribus dieb⁹. ¶ Jtē xij. Madaij ꝙsurgit q̄dā alia stella que uocat Jdra: z durat tribus dieb⁹ vulnera facta in aliq̄ brachioz sub dñio istarum duarū stellarū iudicāt mortē. ¶ Jtē in die. xxij. mēsis Junij surgit q̄daz stella que uocat Meus: z durat die vno: iudicat mortē aut maximā difficultatē sanādi: uel remanebit illud brachiū vulneratū debilitatuz. ¶ Et nota q; Geminus est signū bonū in occidēte: z habet dñium sup brachia. Sed qñ inducit malū aspectū: hoc nō est nisi ꝓpter ꝙcordātiam maloz aspectuuz cōtra virtutē infirmi vulnerati: in tali mēbro: z in tali tempore.

¶ Sequit de vulneribⁱ⁹ factis in signo Cācri. s. incipiēdo a medietate mēsis Junij usq; ad medietatē mensis Julij.

Quarto notes: q; qñ aliq̄ vulnus fuerit factuz in pulmone: et in casso: et hoc q̄zcūq; paruum fuerit illud vuln⁹: et maxime cōsurgit illa stella que uocatur Beldeche et icipit die. v. Julij: z durat die vno: et hoc maxime qñ sol cū luna fuerint ꝓiūcti in cancro. Cācro p̄ro tūc stāte p̄ro ascēdēte. Mā a posteriori visum est q; talis vulnerat⁹ non euadit de isto vulnere: z si euadit hoc erit cū maxima difficultate: z hoc ꝓpter mobilitatē maloz aspectuū cōtra virtutē infirmi vulnerati in tali mēbro: z in tali tpe. ¶ Et nota q; cācer est signū mobile: et habet dñium sup cassum et pulmonem.

¶ Segtur de vulneribus factis qñ sol fuerit in Leone.

Nota q; qñ aliqs vulnerat⁹ fuerit in corde uel circa regionē cordis: et hoc q̄zcūq; puū fuerit vulnus icipiēdo a medietate mēsis Julij usq; ad medietatez mēsis augusti: et hoc qñ surgit quedā stella que uocatur Dibelgibel: que surgit. xxj. Julij: et durat die vno cuz qs vulnerat⁹ fuerit sub dñio istarum duaz stellaruz in corde uel circa regionē cordis nō euadit: et si euadit ℔ erit cū maxima difficultate: q̄zuis Aui. absolute dicat in textu hoc in ten. q̄rta q̄rti. cap⁹ 2⁰. Jn corde aūt nō sperat salus cum in eo accidit vulnus. Et ℔ maxime qñ sol in ℔ spatio cū luna fuerint ꝓiūcti cū leone: Leone stante p̄ro ascēdēte. Mā visuz est in experiētia q; talis vulnerat⁹ morit anteq̄z tale vulnus ꝙsolidet: q: hoc tale vulnus exñs in corde: de se est mortale in omni tpe pp maximā resolutionē spūum vitaliū: q̄zuis cor possit pati febres et apa: et tñ euadere p̄terq̄z si patiat in stellis assignatis: et hoc est pp fixionē et ignetitatem ipsius planete cōsriādo per aspectū ꝓtra vtutem infirmi vulnerati in tali loco: et in tali tēpore. ¶ Nota q; Leo est signū fixum et igneuz et habet dñium supra cor: et pectus in parte sinistra.

¶ Sequit de vulneribus qñ sol fuerit in Virgine.

Nota q; aliqs vulnerat⁹ in nālib⁹ ℔ est circa partes uētris. s. in stōco: aut in uētre: aut i splene: aut in itestis tā magnis q̄z puis: aut i renib⁹: aut i poris urittidibus aut i uesica: z ℔ q̄zcūq; puū fuerit vuln⁹. s. icipiēdo a medietate mēsis augusti usq; ad medietatē mēsis septēbris: et ℔ qñ surgit quedā stella que uocat Sapisse: z durat. ij. dieb⁹. Et durat de die. xiij. augusti. ¶ Jtē de p̄dicto mense die. xxvij. surgit q̄dā stella que uocat Lachadiel: et durat dieb⁹. xl. Sz cū qs vulnerat⁹ fuerit ſb dñio istaz duaz stellaz in mēbris nālib⁹ nō euadit aliqs. et si euadit hoc est cum maxima difficultate. Et hoc est maxime qñ sol in hoc spatio cum luna fuerint ꝓiuncti cuz virgine. Virgine vo stante p̄ro ascēdente. Nam visum est q; talis vulneratus morit de isto vulnere anteq̄z sanet. Et hoc est ꝓpter cōmunitatē maloz aspectuū ꝓtra virtutem infirmi vulnerati in tali mēbro: et in tali tpe.

¶ Segt de vulneribⁱ⁹ factis in anchis qñ sol fuerit i Libra.

Nota q; qñ aliqs vulnerat⁹ fuerit circa ptes anchārū uel in anchis: et hoc q̄zcūq; paruū fuerit vuln⁹. s. incipiēdo a medietate mensis septēbris usq; ad medietatē mēsis octobris: et hec maxime qñ surgit quedā stella que uocat Eufrael: et incipit surgē sup cenit nostrū die. xxij. mēsis septēbris: et durat trib⁹ diebus cū sua potētia: indicat p̄m q; visum est in expiētia: tale vuln⁹ eē mortale. Et hoc ēt qñ sol cū luna fuerint ꝓiūcti in signo Libre. ¶ Jtē die qnto octobris surgit quedā stella que uocat Beldeleus: z durat die vna tñ et indicat mortez: aut maximā difficultatē sanādi: aut remanebit illud mēbrum cum debilitate partū corespondētiuz. Et nota q; Libra est signuz mobile: et habet dñiuz circa ptes anchārū. Sed qñ inducit malū effcm̄ in vulneribⁱ⁹ illud est pp ꝙcordātiā maloz aspectuū ꝓtra vtutem infirmi vulnerati in tali mēbro: et in tali tpe hoc sepe vidi expimentum.

¶ Sequitur de vulneribus factis in virga: et hoc quādo sol fuerit in Scorpione.

Nota q; qñ aliqs fuerit vulneratus in mēbro virili et mulier in vulua: hoc quātūcūq; paruuz fuerit vulnus: et hoc qñ sol fuerit in Scorpione. s. incipiēdo a medietate mēsis Octobris usq; ad medietatez mensis Nouēbris: et hoc maxime qñ surgit quedā stella que uocat Fortis et incipit die. xvj. Octobris: et durat trib⁹ diebus cū sua potētia: indicat p̄m q; visum est in expiētia tale vulnus eē mortale: et hoc etiā qñ sol cuz luna fuerit in signo Scorpionis. ¶ Jtē die p̄ma mēsis nouēbris surgit quedaz alia stella que uocat Aliuca: et durat diebus q̄nque: et idicat mortē: aut maximā difficultatē sanādi: uel remāebit illud mēbrū per tale vuln⁹ cuz debilitate ptiū illi mēbro corespōdētiū. ¶ Et nō q; Scorpio est signū mobile: et habet dñium ꝓtra pudibunda: et maxime in mēbro virili. Sed qñ inducit malū effectum in vulneribus hoz locoz illud est per ꝙcordantiā maloz aspectuū ex influētia agēdo ꝓtra virtutem infirmi vulnerati in tali mēbro et in tali tēpore: et vidi expimentum.

¶ Sequitur de vulneribus factis in coxis: et hoc quando sol fuerit in Sagittario.

Nota q; qñ aliqs fuerit vulneratus circa ptes coxārū: et hoc q̄zcūq; paruū fuerit illud vuln⁹. s. incipiēdo a medietate mēsis nouēbris usq; ad medietatem mēsis decēbris: et hoc maxime qñ surgit quedā stella que uocat Aledre: z incipit surgē sup cenit nostrū die xx. mēsis nouēbris: et habet tps vni⁹ diei cuz sua potētia: et indicat tale vulnus eē mortale: quod factū est in coxa: aut cuz maxima difficultate sanat: et si sanat forte rema-

nebit illud mẽbrũ coxe debilitatũ cum suis coxñdẽtijs. ¶ Et nota q̃ sagittarius est signũ cõe: z habet dñiuz circa partes coxarũ. Nam qñ inducit malũ effectum in talibus vulneribus illud est ꝓpter ꝓcordãtiam maloꝝ aspectuum ꝓtra virtutem infirmi vulnerati in tali membro: z in tali tempore z in expertentia.

¶ Sequitur de vulneribus factis in genu: z hoc quando sol fuerit in Capricornio.

Nota q̃ qñ aliqs fuerit vulneratꝰ in genu uel circa eius ptes: z hoc qñ sol fuerit in capcornio: cuz tñ de vulneribꝰ genu semp cyrogicus dz suspicare ꝓpter colligãtiã neruoꝝ: que utplurimũ sunt mortalia ꝓpter nobilitatẽ neruoꝝ z affinitatẽ ipsoꝝ cũ genu: z infra z supra genu: z hoc intelligẽdo circa rotulã. Juxta illũ textuz Et vulnera gdẽ geniculi sunt in gbus nõ spak salus maxime itelligẽdo per vnã vnctã apud rotulã: sed maxime vulneratus in tali tpe quãtũcũq; fuerit puũ vulnꝰ. ſ. incipiẽdo a medietate mẽsis Decẽbris usq; ad medietatem mẽsis Januarij: de morte ifirmi suspicari debemꝰ. z hoc maxime qñ surgit quedã stella que uocak Elebra: z incipit surgẽ sup cenit nr̃m die. xvij. mẽsis decẽbris: z durat in suo dñio per tres dies: z facit tp̃s forte: z idicat tale vulnus eẽ mortale absq; dubio: ut visum est in expiẽtia: z ꝑ maxie qñ sol z luna fuerit ꝓiũcti i signo capcorni assignato. ¶ Jtẽ die. xj. Januarij surgit q̃dam stella que uocak Eldra: z durat dies. v. cũ sua potẽtia: vñ si in genu factũ fuerit aliq̃ vulnꝰ in tali dñio huiꝰ stelle vix vulneratus euadet: aut in breui morietk ex spasmo: aut fluxũ sanguis per aliq̃ vulnꝰ forte factũ de nouo a medico ꝓp euitare citã mortẽ z icurret in scõam: ꝑ est q: ꝓducet vitã ifirmi. sed tãdẽ morietk: aut pp febrẽ: aut pp malã obedietiã ifirmi suo medico: q: sibi obedire nollet. ¶ Et nota q̃ capcorniꝰ est signũ terrenũ: z hẽt dñiũ circa ptes genu: z ipso genu iducẽ põt malũ effectũ p discordiã z discordãtiũ maloꝝ effectuũ q̃ vtutẽ infirmi vulnerati in genu in tali tpe z horis supius assignatis ꝑm q̃ plurtes exptus sum.

¶ Sequitur de vlneribus factis in tybijs: z hoc quando sol fuerit in aquario.

Nota q̃ cũ gs fuerit vulneratꝰ in tybijs in signo aq̃rij: z hoc qñ sol fuerit in signo aq̃rij: qõ signuz incipit cũ sol est in aq̃rio icipiendo a medio mẽse Januarij usq; ad medietatez februarij: z hoc maxime qñ surgit q̃dã stella: que uocak Fregio: que icipit die. xvij. Januarij: z durat in suo dñio dieb⁹. v. Jtez surgit de dicto mẽse die. xxx. quedaz alia stella que uocak Eltriçabel: z durat dieb⁹. vij. ¶ Jtẽ die. xij. februarij surgit q̃dam alia stella que uocak çedrel: z durat dieb⁹. vij. z facit tp̃s forte. ¶ Jtẽ his aũt signis vulnꝰ factũ in tybia idicat mortẽ uel maximã difficultatẽ sanãdi: pp qõ scrutari opz modũ curãdi: q: pluries puo admodũ tpe in tybia mortui sunt. ¶ Et nota q̃ Aq̃riꝰ est signũ aereũ: z hẽt dñiũ in pte tybiaꝝ: z in tybijs iducere põt malũ effectũ ꝓpter discordãtiã malorũ aspectuũ ꝓtra vtutẽ ifirmi vulnerati in tali tpe z stellis z horis supiꝰ assignatis. Sed a posteriori visuz est in expientia hec vulnera posse dici mortalia. uel cũ maxima difficultate sanari a medico: z hoc ẽt qñ sol z luna ꝓiũcti fuerint in Aqnario: plus hec supra notata hẽnt ueritatis.

¶ Sequik de vulneribꝰ factis in pedibus quando sol z luna fuerint in pisce.

Nota ultimo q̃ si gs fuerit vulneratꝰ in signo piscis z ꝑ est icipiẽdo a medio Februarij i quo mẽse: z die. xv. surgit q̃dã stella que uocak Alleberi: z durat cũ suo dñio z potẽtia diebꝰ tribꝰ faciẽdo tp̃s forte. ¶ Sz nõ q̃ qñ luna fuerit ꝓiuncta cũ illa stella dicta Eleabera sole stãte in pisce: siue i piscibꝰ malũ est mederi pedibꝰ z neruis pedũ: qñ de necitate uel eger morietk uel cũ difficultate sanabik ab ipso vulnere niñ fuerit bonꝰ medicus.

¶ Jtẽ nõ q̃ die octaua de mẽse Martij surgit q̃dã stella q̃ uocak seraphel: que facit tp̃s forte p spatiũ triuz dieꝝ. z.

Nota q̃ ad euidẽtiã istoꝝ. xij. signoꝝ supra tactorũ sciẽdũ est q̃ qñ luna facit suã cõbustionẽ siue suũ nouiluniũ: ipsa est ꝓxie in puncto e z signo: z in illo gradu in quo est sol: q: ipsa est directa z opposita soli: z ꝓpterea te scire opz in quo signo sit sol ꝓ q̃libet vice: qñ luna facit suã reuolutionez z de hoc itendo dare modũ graduatiz de quo mẽse: z qñ q̃libet signũ icipit: z q̃z totꝰ sol stabit cũ illo signo. ¶ De sole in ariete.

Primo sciẽdũ est q̃ icipiẽdo a medio mẽse ℳartij usq; ad mediuz mẽsem Aprilis Sol dicitur esse in ariete. 2° icipiẽdo a medio mẽse aprilis usq; ad mediũ mẽsem ℳaij sol est in tauro. 3° incipiendo a medio mẽse maij usq; ad mediũ mẽsez Junij Sol est in Gemini. Quarto icipiẽdo a medio mense Junij usq; ad mediũ Julij Sol dicit eẽ in Cãcro. Quinto icipiẽdo a medio mẽse Julij usq; ad mediũ augusti Sol dicik esse in Leone. Sexto icipiẽdo a medio mense Augusti usq; ad mediũ mẽsis Septẽbris Sol dicik eẽ in Virgie. Septimo icipiẽdo a medio mẽse Septẽbris usq; ad mediũ mẽsez Octobris Sol dicik eẽ in Libra. Octauo icipiẽdo a medio mẽse Octobris usq; ad mediũ mẽsem Nouembris Sol dicik eẽ in Scorpiõe. Nono icipiẽdo a medio mẽse Nouẽbris usq; ad mediũ Decẽbris Sol est in Sagittario. Decimo icipiẽdo a medio mẽse Decẽbris usq; ad mediũ mensem Januarij Sol est in capricorno. Undecimo incipiẽdo a medio mense Januarij usq; ad medium mẽsem Februarij Sol dicik esse in aquario. Duodecimo incipiẽdo a medio mense Februarij usq; ad mediũ mensem ℳartij Sol dicik esse in Pisce.

¶ De iudicijs ꝑm aspectus signoꝝ celestiũ. Cap. II.

a Ꝺ cognoscendũ amicitiã inimicitiamq; superioꝝ z ꝓsequẽter inferioꝝ quedã sunt ꝓnotãda. Primo ꝓnotandũ est q̃ de signis in signo çodiaci existentibꝰ de eoꝝ numero: z eorundez complexionibꝰ. Scõo de aspectibꝰ z amicitie z inimicitie causis.

Circulus çodiacus est circulus aialis: q: ibi sunt signa ad similitudinẽ aialiũ: non dico aialia sed signa aialiũ: que ꝑm quosdã sunt stelle ordinẽ habẽtes quasi ad figurã aialiuz. Quidã dicũt fore stellas uel habẽtes similitudinẽ quãdã illorũ aialiũ in cõplexionibꝰ aut ꝓprietatibꝰ z sic quilibet planeta sub aliquo illoꝝ signoꝝ existẽs influit in inferioribꝰ simile qõ recipit ab ipso. Signa ista existẽtia in signo çodiaci sunt duodecim. ſ. Aries. Taurus. Gemini. Canter. Leo. Virgo. Libra. Scorpio. Sagitarius. Capricornꝰ. Aquariꝰ. Pisces. ¶ Hec signa quilibet planeta ptransit. ¶ Sed dubitak an hoc sit uerũ uel falsum z arguitur. Primo ad partem affirmatiuam sic ex cõmuni dicto. Sol in mense ℳartij est in Ariete. Sed de mẽse Aprilis est in Tauro: z sic de alijs. ſ. in quolibet mense speciali est in vno determinato signo. Silr dr de Luna. ſ. q̃ est in Tauro: est in Leone: z sic de alijs signis z planetis. Preterea quãtũcũq; luna cõiungik soli cõungik qñ sol z luna sunt in eodẽ signo: z sic dicunt oẽs. q̃ pars affirmatiua patet. Sed in oppositum arguik ex dictis phoꝝ dicentium. Planetaruz quidã sunt ꝓpꝛie ꝓpꝛ: quidã vo remoti: non autẽ a nobis eq̃liter distãtes: z dicũt quanto planeta magis distat a nobis tãto uelociꝰ mouek: z ex illo tanq̃z ex fũdamẽto uero probant saturnũ esse summum planetaruz z lunam infimam. ¶ Sed si pars affirmatiua esset uera: tunc sol z luna eque distarent a nobis ꝑm coniunctionem quando sunt in eodem signo. Preterea quilibet planeta non haberet ꝓpriam speram: quod est contra omnes astrologos. Relinquitur ergo q̃ pars affirmatiua non est uera: sed pars negatiua. ¶ Pro dubio est notanduz q̃ cõcedẽduz est q̃ quilibet planeta habet ꝓpriam spheram z quilibet distat ab alio ut dicit argumentum oppositum. ¶ Sed pro solutione argumẽtorum ante in oppositum

notãdum est qꝫ qñcũqꝫ dr qꝫ aliqs planeta est in aliquo signo:tũc intelligẽdũ per ly in. sub. ut sic dicẽdo in signo t. sub signo aliter pars affirmatiua eẽt falsa. Et sic dr qꝫ in ꝓtũctione sol ꝛ luna uel alij planete sunt sub eodẽ signo licet per magnã distãtiam. Et sic patet qd sit dicẽdum de numero signoꝝ supꝛadictoꝝ. Quedã sunt calide ꝛ sicce cõplonis. i. ignea. Quedam terrea. i. frigide ꝛ sicce cõplonis. ꝛ quedaꝫ sunt frigide ꝛ humide cõplonis: ꝛ uocant aquea ꝛ quedam aerea. i. calide ꝛ humide cõplexionis: ut in ista tabula inferius scripta patet.

ℂ Ignea.	ℂ Aquea.	ℂ Terrea.	ℂ Aerea.
Aries.	Lancer.	Taurus.	Gemini.
Leo.	Scoꝛpio.	Virgo.	Libꝛa.
Sagittarius.	Pisces.	Capꝛicoꝛnus	Aquarius.

Circa tabulã est notãdũ qꝫ in oꝛdine directo signorũ que supꝫ patẽt. ꝑmũ est igneũ. 2m terreũ. 3m aqueũ. 4m aereũ. Et ide patet qꝫ signa posita in ꝑma camera tabule repta sunt ignea seu calide ꝛ sicce cõplonis. Illa aũt que sunt posita in scõa camera sunt aquea. i. sũt frigide ꝛ humide complexionis. Illa aũt que sunt posita in tertia camera sunt terrea. i. sunt frigide ꝛ sicce complexionis. Illa vo que sunt posita in quarta camera sunt calide ꝛ humide complexionis ꝛ aerea.

ℂ Sequit de nominibus aspectuum. Caꝑ. III.

Spectus est modus quo aliqs planeta existẽs in aliq̃ signo ẓodiaci aspicit suũ ꝑmum signũ uel in suũ coꝛdãs per qõ incepit circulũ ẓodiaci ptrãsire sub rõne ẓcoꝛdãtie uel ꝛrietatis ꝛ habet. v. spẽs que sunt aspectus sextilis. aspectꝰ trinus. aspectꝰ quadrature. aspectꝰ medie quadrature. ꝛ aspectꝰ oppõnis. ℂ Aspectꝰ sextilis: quo planeta exñs in aliquo signo alio a suo ꝑnõ aspicit suum ꝓncipiũ signũ per qõ incepit ptrãsire ẓodiacuꝫ per sextã partẽ circuli ẓodiaci: ꝛ est aspectꝰ per duo signa. ℂ Aspectus trinus est aspectꝰ quo aliqs planeta aspicit suũ ꝓncipiũ per tertiã partẽ circuli ꝛ est aspectꝰ per ꝙtuoꝛ signa ℂ Aspectꝰ quadrature est aspectꝰ q̃ aliqs planeta aspicit suũ ꝑnm per quartã partẽ circuli sub rõne ẓcoꝛdantie uel ꝛrietatis ꝛ est aspectꝰ trũ signoꝝ. ℂ Aspectꝰ medie quadrature: est qñ aliqs planeta aspicit suũ ꝓncipiũ per octauã partẽ circuli ꝛ est aspectꝰ vniꝰ signi cuꝫ dimidio. ℂ Aspectꝰ oppõnis est aspectꝰ quo planeta aspicit vnã medietatẽ per aliã medietatẽ: ꝛ ille aspectꝰ est sex signoꝝ ꝛ est semp malus ꝛ sũme discoꝛdie: qꝛ fit aspectꝰ de quolibet signo ad suũ oppositũ sub rõne ꝛrietatis. ℂ Ex istis patet qꝫ fit aspectꝰ ad minus per mediũ signũ per duo signa. per. 3. signa. per. 4. signa. per sex signa ad maximũ: ꝛ nõ per. v. signa fit aspectꝰ: ꝛs ille aspectꝰ reducit ad mediã q̃draturã qꝛ cũ fit aspectꝰ per ꝙtuoꝛ signa iuenit ẓcoꝛdia cũ suo signo ꝑnõ: ꝛ ide ab isto signo cõcoꝛdãte incipit aspectꝰ tanq̃ a ꝑnõ: ꝛ sic fit ꝓtinuatio: ꝛ ℔ semp est uerꝫ qñ ꝑnm aspectꝰ seu ꝑmũ signũ fuerit calidũ ut patebit.

ℂ De coñe ẓcoꝛdãtie siḡrũ penes eoꝝ ꝓplones. C. IIII

Oncoꝛdantia uel ꝓtrarietas signoꝝ cognoscit penes eoꝝ cõplones. Nam signa que ꝙuentũt in ambabus q̃litatibꝰ. s. tã actiuis q̃ passiuis dicunt concoꝛdare seu ẓcoꝛdãtiã ꝛ amicitiã indicare ut aries cũ leone: que ambo sunt ignea. ℂ Que enĩ signa discõuentũt in ambabus q̃litatibꝰ ꝑmis dicunt ꝛriari ꝛ inimicitiã indicare: ut aries cum cãcro. Que enĩ signa ꝙuentũt in q̃litatibꝰ actiuis ꝛ differunt in passiuis dicunt mediocriter ẓcoꝛdare ꝛ ꝙnter mediã amicitiã indicãt. Que vo ẓcoꝛdãt in passiuis ꝛ differunt in actiuis dicunt mediocriter ꝛriari: ꝛ ideo mediã inimicitiã dicunt idicare. Exempli gra ubi est ꝛrietas in actiuis tm̃ ficut aries ꝛ taurus: ꝛ sic filli mõ ponẽ pũt exẽpla in ista scala ficut posita sunt in ꝑa scala signoꝝ. Et istud ꝑz quantũcũqꝫ fit iudiciũ ꝑm aspectũ signoꝝ qui fit ad signũ calm̃ tanq̃ ad ꝑnm a quo aliquis planeta icipit ptrãsire circulũ: tũc aspectꝰ sextilis est media amicitia ꝛ est bonꝰ: ꝛ aspectꝰ trinus est uera amicitia ꝛ melioꝛ: ꝛ aspectꝰ q̃drature est uera inimicitia ꝛ ẽ ualde malus: ꝛ media q̃dratura ẽ media inimicitia: ꝛ nõ est ita mala. Sꝫ aspectꝰ oppõnis est ꝑcã ꝛ totalꝫ inimicitia ꝛ ẽ pessimꝰ siue iudiciũ fiat ꝑnõ ad signũ calꝫ siue ad ꝛridũ. Sꝫ qñcũqꝫ aliq̃ indicatio sumit ꝑm aspectũ signoꝝ qui fit ad signũ ꝛridũ tanq̃ ad ꝑnm signũ: tũc aspectꝰ sextilis est media amicitia ꝛ est bonus. Et aspectꝰ trinus est uera amicitia ꝛ est melioꝛ. Sed aspectꝰ q̃drature est media inimicitia: ꝛ est malus. Et aspectus medie quadrature est uera inimicitia: et est peioꝛ. Et aspectus oppõnis est pessimus. Et pro maiori notitia exẽplum subiungã ꝛ hoc de primo indicio. s. ꝑm aspectum signoꝝ: qui aspectꝰ fit ad signuꝫ calidũ tanq̃ ad primũ signũ: ꝛ si exẽpli gra primuꝫ signũ geminus: q̃uis de ariete posset melius exẽplificari: sed istud est magis ignotum: ideo de Geminis placet ponere exẽplum. Tunc ultra. qñ sol est in cancro uel luna uel alius planeta tunc aspicit geminos sub rõne medie inimicitie: ꝛ est aspectus medie quadrature. Qñ aũt est in leone: aspicit geminos sub rõne medie amicitie ꝛ est aspectus sextilis. Qñ aũt est in virgine aspicit geminos sub rõne uere amicitie: ꝛ est aspectus quadrature. Qñ aũt est in libꝛa aspicit geminos sub rõne uere amicitie: ꝛ est aspectus sextilis. Qñ vo est in ꝑnõ sagittarij aspicit geminos uel oia signa opposita sub rõne pfecte inimicitie: ꝛ hoc etiã facit in ꝑnõ: dum inter ꝑncipiũ uel incipiat ptransire tunc etiaꝫ aspicit oia sub rõne dubij: uel sub rõne pfecte inimicitie. dum enim est in capꝛicoꝛno aspicit libꝛã sub rõne uere inimitie: ꝛ est aspectus quadrature. dum aũt est in aquario aspicit libꝛã sub rõne uere coꝛdãtie: ꝛ est aspectus trinus. dum vo est in pisce tunc respicit aquariũ sub rõne medie inimicitie: ꝛ est aspectꝰ medie quadrature. dum aũt est in ariete aspicit aquariũ sub rõne medie inimicitie: ꝛ est aspectus sextilis. dũ aũt est in tauro aspicit aquariũ sub rõne uere amicitie: ꝛ est aspectus quadrature. dum aũt est in gemini aspicit aq̃rium sub rõne uere amicitie: ꝛ est aspectus trinus. dum vo est in cancro est in nouo ꝑncipio. i. in frigido ꝛ procedatur tunc sili modo ꝑm dicta superius ꝛc.

ℂ De iudicijs per amicitiam ꝛ inimicitiam signoꝝ et de diebus creticis. Caꝑ. V.

Ater oẽs medicoꝝ atq; astrologoꝝ modos: a gb9 sciẽtiaꝫ iudicãdi sumũt: non surrexit nec inuentus est maioꝛ modo illo quẽ ꝑm modũ ꝓtũctionis planetarũ cũ signis ẓodiaci circuli: ꝛ est uerũ iudiciũ: qõ ꝑm modũ aspectuũ multũ seruit. Seruit tñ dũtaxat in mutatiões iudicãdo: ut si qd in aliquo signo ꝓtingeret iudicabo hoc dñari plus ꝛ mino ꝑm aspectꝰ antedictos. ℂ Si in aspectu uere ꝛ pfecte inimicitie nõ cessaret: illud scio durare posse usq; ad aliũ uere inimicitie aspectum. ℂ Sed nota illud accidẽs citra aspectũ sũme inimicitie remittet: scio hoc totalr remitti ꝛ cessare seu finez hꝫ in aspectu uere inimicitie. i. in signo ꝛriandi in oibus qualitatibus. ℂ Et si signũ oppositum ꝛriat cõploni rei ꝓtingentis uel illius in quo res ꝓtingit seu accidit ꝑm hoc scio alterum istoꝝ coꝛrũpi ꝛ ad nihilũ duci. ℂ Si ꝓtriat rei aduentẽti coꝛrũpit. Si ꝓtriat ꝑe in oibus annihilat. Si in aliqbus fiat iudicium ꝑm maioritatẽ: ꝛ ꝑm illos aspectus: medici querunt dies creticos ꝑm terminationez moꝺoꝝ. ℂ Hinc est qꝫ nõ perfecte ꝛ totalem modũ regẽdi causa mali euitãdi ꝛ bonuꝫ insequẽdi docet modus iudicãdi ꝑdictus. Sed tñ in casu quo aliquid uenit ꝛ terminabit. ℂ Aliter aũt est modus iudicandi de quo infra fiet mentio qui intimat modũ regẽdi ꝛc. in casu quo aliqd ꝓtingẽs: tam non est nec fuit: sed erit. Et in casu quo aliqd tam est fuit iceptũ: ꝛ est ꝛ erit terminabile: ꝛ ille melioꝛ apud astrologos intitulatus est: qꝛ inde melꝰ sumit potentia regẽdi. De isto 2o

modo. ¶Primo tractabit aliqđ de signis. 2° de planetis. 3° de modo iudicādi tractabit. ¶De signis supra aliqđr.

De signis supra aliquar dictū est. s. de nūo. eox z cōplonib° z de dñūjs z quenietijs sed ultra illō notak gy signox qđaz sunt mobilia: qđā stabilia: z qđā coia. i. nec stabilia nec mobilia. sed dr̄ter se hñtia: ut aries est signuz mobile. Taur° stabile. Gemini cōe. Lācer mobile. Leo stabile. Virgo cōe. Libra mobile. Scorpio stabile. Sagittari° cōe. Capricorn° mobile. Aquari° stabile. ¶Pisces cōe. ¶Hec distinctio sumpta ē ex dīa signox tā igneox qz terreox: tā aereox qz aqox. Sūt nota tria ignea: ut dictū est supra in ordinatōe scale. Sed illa iter se differūt: q: Aries est magis hūidus. Leo magis sicc° Sagittari° magis fridus. ¶Hinc est gy Aries est signū magis mobile qz sit aliqđ illox: q: duas eqli tates hēt: que faciūt ad motū. s. calitatē z humiditatē: licet ista humiditas denoiet siccitas: diuersimode tñ uocak sic citas respcū humiditatū aereox signox: z uocak hūiditas respcū siccitatis alioz signox igneox: z sic gra breuitatis dicik de alijs. Leo hēt plus de siccitate que est cā stabilitatis. Sagittari° hēt mīn° de calitate: ideo cois uocak: licet oia ista tria signa dicta sint magis mobilia qz alia signa in genere tñ differūt ꝑm mobilitatē z imobilitatem z spēm igneox signorū z sic ꝙsequenter de alijs est dicendum.

¶De planetis. Cap. VI.

Aut aliqua notāda de planetis. Primo gy planeta dicik a plano. planas: eo gy planāt. i. explanāt z bonificāt z malificāt: q: apud antiquos planete fuerūt dij: z deus pōt tam oia destruere qz ꝓstituere: inde planeta deus uocat° est: uel dicik planeta: q: quicqd tāgit. i. agit plane. i. occulte agit. Et sunt septem. s. Saturnus. Juppiter. ¶Mars. Sol. Uenus. ¶Mercuri°. Luna. Inter quos duo sunt ad dandū fortunā. s. Sol. z Juppiter. Et tres ad dandū infortuntū. s. Luna: ¶Mars: z Saturnus. z alij sunt cōmunes. i. cū bonis sunt bon: cū malis mali. Et dicūt quidā gy Uenus est malus: z illi dicunt gy iter duos planetas malos: est vn° bonus z sic ¶Mercurius ꝑm eos etiaz est bon°: ut patet respiciēti. ¶Scdo est notandū de ꝓprietatib° planetarū. Saturn° etiā tenebrosus z malignus z sumit monē z suffocationez. z est frigide z sicce nature: z habet in corpore humano: z aliorū pdominiū supra melīa z splene. Juppiter est dulcis bon° z amabilis humane nāe: z iustitiā z pietatez seruat z est calus z humidus: z hēt pdominiū supra sanguinē z epar. ¶Mars significat iniustitiā inimicitiā mortem sanguis: z lites: z est cale z sicce nāe: z dicik pdominiū hēre supra colerā z fel. Sol est bon° amato: z cōseruato: vite: z significat vtutes z honores: z est cale z sicce cōplonis: z pdominiū hēt supra colerā z fel z supra cor. Uen° vo corpales z carnales delectatiōes significat: z est fride z humide cōplonis. Et hēt dñiū supra flā z aquositatē z pulmonē. ¶Mercuri° vo discretionē disciplinā studiū significat: z est cale: z humide cōplonis: z pdñak ut Juppiter sanguini. Luna istabilitatē z pauptatē significat: z ē fride z hu. cōplonis in 4° gradu: z pdñak supra flā z pulmonē: ut facit uen°. ¶Tertio nota de domib° planetax. habēt nāq planete domos ꝓprias. vñ dom° significat dñiuz in maioritate: sicut aliqs homo qui in sua domo est dñs ipsi° est. Dom° Saturni est duplex. s. Capcorn° z Aquari°. Dom° Jouis est duplex. s. Sagittari° z Pisces. Dom° ¶Martis est dupx. s. Aries z Scorpio. Dom° Solis est Leo. Dom° Uenerис est Taur° z Libra. Dom° ¶Mercurij est Virgo z Gemini. Dom° Lune est Lācer: z Luna est mater humiditatis z infimus planeta. ¶Quarto nota de exaltationib°. Exaltatio nō sumit dñium: sed nō tñ dñi: sed est ut amicus qui exaltak in domo aliena: sicut in domo ꝓpria. Saturn° nāq exaltak in Libra z cadit in Ariete. Juppiter exaltak in Arīete: z cadit in Capcorno. ¶Mars exaltak in Capcorno z cadit in Cancro. Sol exaltak in Ariete z cadit in Libra. z sic sol cadit ubi Saturnus exaltak: z econuerso: q: ꝓriank multū in vtutib° z ꝓprietatibus: q: Saturnus diligit mortē. Sol vo vitā. Uenus exaltak in ¶Pisces z cadit in Virgie. ¶Mercurius ꝓriak Veneri. ubi vo Uenus exaltak ¶Mercurius cadit. Luna exaltatur in Tauro z cadit in Scorpione. ¶Et nota gy planete aspiciūt sua signa in gbus extāt per mediū amicitie quo ad se nō semp quo ad nos: q: exaltatio boni planete est gaudium nobis. Exaltatio mali est pditio z infortunū. Et sic eo dē mō uersa vice dicik de casu planetarū. Et iste exaltationes sunt in gbus per modum planetarū fortē finik virtus z proprietas eorum super nos.

¶De laudibus astrologie que pertinet ad medicū de aspectibus tractando. Cap. VII.

Jrabilis enim est hec sciētia mirifice inuenta assignās rōnem rei que est: que erit: que fuit: z de eius ꝑmanentia. Sunt nāq corpora ista inferiora supioribus alligata: que ista inferiora motu z influētijs regunt. Ex ipsis tanqz ex causis possumus sumere bonum z optimū iudiciuz seu modum iudicādi z rōcinandi de rebus cōtingentibus ꝑsentibus z futuris z que facte fuerūt. ¶Supposito primo gy sciak cōuentia planetarū cum signis z ecōuerso signox cuz planetis z modus applicādi debit°. ¶Cōuentia z ctrarietas planetarum cum signis sumik ut supra de aspectibus signox: z sumik penes habitationes z exaltationes z casus. ¶Modus applicandi est gy oia siue bona siue mala euentētia applicanda sunt ad ꝓprietates planetarum z signox. Exemplum. quādo luna repik in ariete aspicit ipsum sub rōne ctrarietatis seu uere inimicitie: z sic luna non pōt magnum influere. Sed si influit non diu durat: sed in prima die cessabit uel ad summum per mēsem. Ratio: q: Aries est signuz mobile z mouek. ergo contingens illud uel durat ꝑm motum lune: z si cōtingāt tunc egritudines ille erunt ex materia colerica z flegmate mixtis. Ratio: q: Aries est igneus: z habet coleram in prediēto. Luna vo flegma: que ambe materie cōmiscent sicut in uere: z signum sunt cōiuncti. Quādo enim ¶Mars ꝓiungit Arieti erunt febres colerice z egritudines colerice z multa alia colerica contingunt: q: ambo conuenīūt tam signum qz planeta: sed ista non habēt principia nec mortis nec vite: ideo non firme sup vitam z mortem iudicāt: q: ad vitam requirunt duo. s. calidum z humidum: z in isto aspectu non repitur humiduz: z qz uis aliquādo ambo ꝓncipia in aliquo aspectu reperiant tamē non significant supra vitam nec super mortez: quādo quodlibet habet ctrarium in eodem aspectu. Itē Aries est domus ¶Martis: q: fortius probak cōcordātia z discordantia discurrēdo cuz omnibus planetis per omnia signa aperiek: qđ secretum est de pluuijs: de uentis: fortuna z infortunijs: de generationibus: de vita: de morte: de diuersis egritudinibus z curationibus: de guerris: z de infinitis alijs: que omnia patere possunt debite practicāti. Sic ergo gra breuitatis nūc erit finis huic tractatu de aspectibus sub breuibus z in formam confisto.

Tractatus ultimus ꝓtinens vnicū capituluz. De antidotis.

Ec sunt secreta commendanda memorie z magnificanda: nec danda manibus barbitonsorum: nec qui male intelligendo auctores bonos vituperant: quasi male vidētur scripsisse: z tamen eorum dicta optima sunt. Sed isti ignari nesciūt opari: vnde potius hoies deberēt se cōmittere manibus peritox qz ignorantiuz z barbitonsox quos aspnari z negligere ꝑsus debemus. Nam faciunt ut male intelligendo nihil intelligant.

¶Ad ꝓpositum cura. ¶M. Ugonis de senis. ¶Dio cōedat

xv.gña mirasolis in mane bis aut ter: deide fiat ℔ ekluz. ℔. croci/assari/petrosil. dauci/apij / anisi. aā. ℥.ʒ. reubarbari. meu. spice. aā. ʒ. vj. costi: xilocassie: squi. carpobal. xilobal. rubee. ma. abſinthij: succi eupatorij. aā. ʒ. ij. calami aromatici: cinamōi. aā. ʒ. j. ʒ. rosa. ʒ. iij. lacce. ʒ. ʒ. amigdalarū amararuʒ. bdelij. aā. ʒ. ij. mel qđ ſufficit. ſumak oi mane, z ſero. ʒ. j. trā ſine aliqua re de mūdo. Item ad idez purgetur qualibet ſeptimana cū pillulis de euforbio

¶ Cōtra ifirmitatē petre. ℔. radices ſaxifragie puluerizate in q̄ztitate medie. lb. cū duob⁹ fellibus porci ficcis puluerizatis: z miſce cū iſto puluere z incorpora cuʒ vna libra boni vini albi: z fac capere ſemp mane p:o diutiuo uſq; ad nouem dies z videbis mirabilia.

¶ Pillule fetide ualentes ad dolores ancharum z paraliticis auctoritate Meſue.

¶ Lura. M. Ugonis Senenſis cōtra tuſſim. ℔. cinamomum: nuces muſcatas: gariofi. cardamomuʒ. aā. ℥.ʒ. viſci quercini. ʒ. ʒ. zuccari albi quātum de omnibus: z fiat puluis z comedatur ante cibum.

¶ Oris odorem efficit bonum: clarificat ſanguinem. Decoctio capilli ue. pdeſt oppilationibus nutritiuoruʒ epati ſpleni aperit vias urine.

¶ De urtica. Decoctio urtice ſoluit uētoſitates groſſas flegma mucillaginoſum z imbibitum.

¶ Infuſio aſſari educit flegma ex locis remotis z mirabiliter p:odeſt dolori ancharum z aperit vias urine.

¶ Laſſatiuum ad neruos. ℔. turbit ʒ. zinziber. boni. ʒ. ʒ. anisi ʒ. j. zuccari albi. ʒ. ʒ.

¶ Unguentum ad crepaturas. ℔. terbentine. ʒ. j. olei roſa. ʒ. iij. maſticis thuris. aā. ʒ. ʒ. cere z ſepi. aā. ʒ. ij.

¶ Puluis ad clarificandum uocem. ℔. yreos: ysopi. aā. ʒ. j p:aſſij. ʒ. ʒ. croci. ʒ. j. ʒ. ſucci liquiritie. ʒ. j. ligritie. ʒ. ʒ. zuccari ad pondus omnium.

¶ Puluis p fortās gingiuas dealbās dētes. ℔. marmoris albi: coralli albi z rubei: ſepie: ſalis gēme: aluminis de rochia. ℥℥. aā. ʒ. ij. terank ſbtilr z mittank in ſacculo pāni linei: z cū eo dētes abſtergank: deide lauek os cū vino al.

¶ Tragea ſtomatica. ℔. cinamomi. ʒ. iij. gariofilo. galāge ligni aloes: macis: nucis muſca. ʒ. iij. ſol. ʒucca. lb. j.

¶ Emplm ſoluēs durities. ℔. finapis: ſeminis urtice ultra marine: ſulfuris: ſpume maris: ariſtologie: bdelij: armoniaci: olei antiqui: cere: fiat emplaſtrum.

¶ Ad ranulam que naſcat ſub lingua. ℔. aque calcine nucum cip:eſſi: coriandrorum: z fiat decoctio: z cum ea fricā ſub lingua z ſanabitur cito.

¶ ℔. euf:bij refine pini picis naual p. ℥. olī ptē z fiat vngm qđ applicet ſup pcuſſionē neruoz nō diſcoopta carne.

¶ Iſti ſunt trociſci andaron de qb⁹ facit mētionē Auic. ℔. maloz granatoz uel balauſtiarū. ʒ. x. gallarū. ʒ. ix. mirre ariſtologie rotū. aā. ʒ. iij. aluminis iameni vitrioli. aā. ʒ. ℥. terank: z fiāt trociſci cum aceto z exiccent ad vmbram.

¶ Pille ſomnifere que debēt exhiberi qñ eger vult dormire: z pñt dari q̄libet hora egrotāti. ℔. ſemis lactuce: opij: iuſquami: corticum mandragore: caſſie lignee. aā. ʒ. j. croci: mirre. aā. ℥. j. fiāt pillule cuʒ lacte papaueris. dosis eſt j. ſola uel. ij. uel. iij. ad plus z facient dormire.

¶ Aliud ſomniferum tactum ab Auic. p⁹ tertij. ℔. filonij maio. ʒ. ℥. z da patiēti cum vino uel lacte papaueris.

¶ Cōfectio de piſtachijs uel de fiſticis ualde reſtauratiua vtutis. ℔. cucca. al. ʒ. iij. fiſticoz. ʒ. j. aq̄ roſ. qđ ſufficit: z fiat p fectio q̄ſi in forma marçapanis: z ſi nō hēs fiſticos. ℔. pineolos uel amigdalas excoriticatas: z optime piſtētur.

¶ Marçapani eſt optimū reſtauratiuū vtutis cuj⁹ deſcriptio. ℔. zucca. al. puri z mūdi. p. iij. olei amigdalarū dul. recētiū ptes. ij. amidi boni ptē. j. z fiat p fectio ligda z deglutibilis cuilibet ipotēti aliqđ comedē: z eſt qdē ſolēne.

¶ Ekariū ſolēne z pfectū p p fortatiōe cordis. ℔. zuc. ro. buglo. zuccari boragi. manj⁹ chriſti cū perlis. aā. ʒ. ʒ. incorporent cū ſyr. acetoſitatis citri z adde ſi vis duo folia auri.

¶ Puluis ponēdus in cibo p fortatiuus. ℔. cinamo. gario fi. galāga/nucis muſ. ℥℥. cardamomi/macis/cubebaruʒ pipis lō. aā. ſenicu. ſeminis peonie. aā. ʒ. j. pipis nigri. ℥ ij. zucca. ʒ. ʒ. miſceant predicta puluerizata ad quātitatez ʒ. cochearis ſup cibaria.

¶ Caput purgiū. ℔. ruthe. ʒ. vij. peonie. ʒ. iij. maiorane. ʒ. j. ſiſileos. ʒ. vij. nucis muſc. ℑ. ij. coquank in vino maluatico: z naribus trahak dictū vinū poſt decoctionem.

¶ Unguētū optimū ad dolorē emigraneū z dolorē de maxillis z auricularuʒ. ℔. oppopo. ℥. ʒ. galbani. ℥. j. olibani maſticis. aā. ʒ. iij. cere al. ℥. j. olei ſābucini / olei viol. olei camomille/oli de amigdal amaris. aā. ʒ. ʒ. z pone oia i catia rami z fac liqfieri: z his liqfactis cola ut dcm ē: qū erit colatū calm icorpa cū pdictis. ℥. j. ſucci ligritie z repone.

¶ Dicit Gal. in lib⁹ Seraptonis ſic. ego reſolui duritiem ſcrophularū in paucis diebꝰ cū folijs capparis ſolis. Jtez G. in li⁹ afforiſmoz. cap⁹ de dolore uaſoz ſpmaticoruʒ.

¶ Urina gſſa que i fūdo eſt alba fiġt dolorē de teſticulis.

¶ Urina viridis fiġt dolorē de uētre. G. de dolore uētris.

¶ Uria ru. i q̄ videt furfur it⁹ fiġt dolorē de rēl⁹. Jdē. G.

¶ Uria piguis que fetet fortiter eſt ſignū mortis. Jdē. G.

¶ Urina alba ſignificat maximam frigiditatem.

¶ Jdē Gal. cap⁹ de urinis idigeſtis. elleborus adbibit⁹ cani uel muribus dicit q; tātū ſtranutāt q; emittūt ſpūm.

¶ Hec ſunt quedam carmina compoſita: z de omnib⁹ inſtrumentis neceſſarijs ad cyrurgiam.

¶ Dixis acus trepanum tenacula moſcula filum.

¶ Eleuant z raſpant firingant z cauterizant.

¶ Tentant z erumpunt flobothomant: ſpatulantq;.

¶ Hec acus manus tenta medicine ſunt inſtrumenta.

¶ Dicunt hec conſtituta primo ſed tyrus fecit ymo.

¶ Dicitur emplaſtrum q̄ſis decoctio dura.

¶ Dicitur epithima de ſuccis vnctio facta.

¶ Eſt cataplaſma cum potus ſuccos z herbam.

¶ Jeſu Chriſti. M. CCCCxxix.

¶ Octaua die mēſis Februarij. Facta fuit anothomia de quodā viro Bergomēſi qui aliūdā / ut ei ſubripet aurū occiderat: per egregiū, z ſingularē doctorē Magiſtrum Ugonē de Senis ibi ordinarie ad lecturā deputatuʒ de mane in q̄dā domo apud ſanctū Lucā in terra Patauina: z ego huic iterfui cū magro Leonardo deputato ad lecturā cyrurgie, z ℔ actū i ſquadra de Turricellis: z ide ſepult⁹ fuit ad eādē eccliam ſci Luce: qui nos ab ℔ tāto caſu defēdat. Rectore. M. Marco. M. CCCCxxx in vigilia aſcēſionis Dñi. Facta eſt anothomia de mrice in mulliere de menſe Aprilis die 4⁰. Rectore Magnifico Marco Fuſcari nobili Veneto.

¶ Modus cōficiēdi ueſicatorū. ℔. fermētū nō ficcū: z fac ipm tenerū cū fortiſſimo aceto albo: deide accipe cātarides tactas ꝑm q̄ztitatē que ſufficit: z pone ſup fermento z appone loco z eſt mirabilis iuuamēti in humorib⁹ trahē dis a capite z uentoſitatib⁹ diſſoluēdis in facie z alijs.

¶ Urbanus per ſe neſcit virtutem ſcabioſe.

¶ Mā purgat pectus qđ comprimit egra ſenectus.

¶ Purgat pulmonē purgat lateris regionem.

¶ Rumpit apoſtemata celeri virtute pbata.

¶ Succus potatus z virus euacuatur.

¶ Emplata foris antracē purgat tribus horis.

¶ Auripigmēto ſulfur cōmiſcere memento.

¶ His decet apponi calcem cōmiſce ſaponi.

¶ Quatuor iſta miſce dum iſta quatuor in ſe.

¶ Fiſtula curatur cancer ex hoc ſi repleatur.

¶ Emplm optimū maturatiuū. ℔. flores camōil. melilo. aā. M. j. radicū altee pparate. M. iij. lilioz albor⁹ farie ordei z fenugreci. aā. M. iij. olei lilioruʒ albor⁹ ut ſupra. z camomellini. aā. ℥. ij. z fiat emplm.

¶ Medicamē ſoporās hoies p tres dies. ℔. ſeminis loli ℔. j. ſemē iuſqa. lb. j. portulace marine lb. ij. ſeminis mādra. ℥. iij. ſe. alchechēgi. ℥. iij. quodlibet per ſe pluerizet

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

ꝛ simul misce:ꝛ ponak in uase aliquo ꝛ in loco humido ut humiditatē recipiat per.v.dies.deinde.℔.succi fabe i uerse/succi uel radicū folioꝝ iusqa.aā.lb.j.oia misce cuꝫ supꝛadictis:succi folioꝝ papa.nigri si habere potes:si nō rubei.oia misce cū supdictis:ꝛ distillenk oia per alēbicū cum suaui igne:qđ fluxerit reserua.dosis aque est.ℨ.j.

℔ Ad tineā recipiat ifirmꝰ urinā suā ꝛ abluat caput ꝑ octo dies:deinde.℔.stercus colūbinū ꝛ bulliat in fortissimo aceto donec puentiat ad spissitudinem ꝛ emplastret supꝛa caput infirmi:ꝛ dimittak per tres dies.

℔ Aliud ad idē.℔.sinapim ꝛ mel:ꝛ fil misce ꝛ coque:ꝛ frequēter caput unge. Itē pix ꝛ cera simul bulliāt extēsuꝫ supꝛa pānū ꝛ supꝛa caput ligatum dimittak per octo dies.

℔ Ad idē.℔.assungiā porci nitidā lb.iij.ℨ.auellanarū mūdatarū a corticibꝰ suis ꝛ bñ pistataꝝ.ℨ.vj.pulueris seu cineris obstracarū.ℨ.iiij.cere al.ℨ.iij.ꝛ bullianꝫ hec oia ꝛ colenk per petiaꝫ supꝛa aquā recētē in bacili ꝛ colligak unguentum ꝛ utere.

℔ Ad remouēdas unges.℔.carniū citoniꝝ dactilorum ℨ.ij.masticis.ℨ.ℨ.olei rosati.ℨ.j.fiat emplastrum.

℔ Purgat colerā ꝛ flā.℔.sandaloꝝ alb.ꝛ ru.violarum.çç.aā.ʒ.j.ℨ.anisi cinamomi electi:croci:masticis.aā.ʒ.ℨ.turbith: hermodactili.aā.ʒ.ℨ.reubarbari.ʒ.iij. dyagridij.ʒ.iij.ℨ.çuccari lb.j.ℨ.fiat ꝯfectio in forma solida.

℔ Pille de yera.℔.pulueris yerepigre.ʒ.v.mirabol.citri. epithimi:agari.polipodij:salis indi:carpobalsami:scanā. aā.ʒ.j.turbit:aloes.aā.ʒ.ix.colloqntide:sene.aā.ʒ.j.bdellij.ʒ.ℨ.confice cum succo absinthij.

℔ Pillule cōmunes.℔.aloes.ℨ.ℨ.mirre.ℨ.ℨ.bdoli arme.ℨ ℨ.masticis.ℨ.ij.croci.ℨ.j.

℔ Pille ꝺ pestē.℔.mirre/croci/cornu ceruini/ cāpho.seis spodij/basilico.bdoli ar.ben al.aā.ʒ.j.floris borag.ʒ.ij.gariofi.corticū cedri/seis cedri.çç.bleđi ambꝛa.aā.϶.ij.agarici lacictoꝝ ḡnatoꝝ.aā.϶.j.aloe epatici electi ad pōdus oium fiāt pille. ℔ Nō in sūma ꝙ oia ossa nri corpis,227 uel.229.exceptis ossibꝰ gutturis qui appellanꝫ lauda.

℔ Cerotum optimū in q̄libet dislocatione ꝓstrictiuum.℔. terbētine ad placitū bdoli ar.terre sigil.farine que appellak uolatilis molēdini oia ad placitū:fiat cerotum qđ posset etiam appꝛoprari crepatis. ℔ Et nota ꝙ uulnera geniculi sunt de illis in ꝙbus non sperak salus. Auic.maxime intelligēdo per unā.ℨ.apud rotulam.

℔ Ungm citrinū ꝓsolidatiuū.℔.resine pini:cere:terbētine olei rosꝫ.aā.ptes eq̄les:ꝛ cuꝫ facta fuerit aliq̄lis decoctio colek per petiā:deinde addak thuris quātum sufficit.

℔ Pillule de fumoterre purgant aliqualiter de colera.

℔ Pillule de hermodactilis purgant ex iuncturis.

℔ Pillule fetide sunt mirabiles ad dolorem ancharum.

℔ Ad crepatos.℔.applicon:picis naualis:terbētine:resine pini:picis grece:uisci:cere citrine:galbani:aloes:sanguis draco.bdoli armen:mumie cerone:thuris:masticis.

℔ Repcussiuū in ꝓncipio apatū.℔.furfuris fabaꝝ ꝛ decoquak in aceto:fiat emplm qđ apponak in ꝓncipio apatū.

℔ Ad duritiē mamillarū ꝓp lac ꝯgelatū:ualet etiā mentha emplata i uino ꝛ oleo. ℔ Itē decoquak furfur frumēti i uino ꝛ aqua partibus equalibus:ꝛ fiat emplm ꝛ apponatur mamillis cum lac est coagulatum.

℔ Ad idē.℔.oli anetini.p.j.coagl'atū lac i mamill' iungak

℔ Decocꝰ nucis cipſi.sedat dolorē dētiū si cū aceto coq̄nk.

℔ Pro dealbatiōe cutis cuiꝰ descriptio ꝛ maxime ptinet ad mulieres.℔.limones ꝛ scindanꝫ in plures ptes:ꝛ fiat decoctio in uino albo ꝛ cū illo uino faciesꝫ lauek.

℔ Alīō ad idē.℔.limacias nouas sine testa ꝛ ponank i uase uitreo ꝛ aspgank pluere sal gēme:ꝛ aq̄ limonū:ꝛ obturet uas ꝛ stet i sole donec sit q̄si unḡ:ꝛ cū eo faciesꝫ lini ak:q̄ postea abluak cū aq̄ floꝝ fabe:aut furfuris frumēti.

℔ Ad faciēdū rubeā faciē.℔.aluminis bꝛasilis granoruꝫ grane.aā.que pulueriçenk ꝛ distēperenk cum aq̄ uini distillata:ꝛ cū pluma linitak locus quem uolueris rubere.

℔ Succus folioꝝ yreos cū farina ciceꝝ ꝛ fabaꝝ eradicat maculas pellis:si fiat linimētū.℔.ceroti de minio.ℨ.j.armoniaci.ℨ.ℨ.incoꝛporenk cum pistello ignito.

℔ Pille de euforbio ualēt mirabiliꝛ ad paleſim ꝛ humorē descēdētē ad neruos. ℔ Gal. Cura oium uulnerū in ꝗb ꝙ sunt uulnera debent esse deiccatiua temperate.

℔ Emplm mei luce qđ ꝓpe quenit in uulneribꝰ neruoꝝ. ℔.pulueris absin.cala.aā.ℨ.ij.bulliāt in lixiuio ꝛ aqua chimolee:farine faba.farine lupinoꝝ.aā.ℨ.iiij.rasine pini:picis naualis.aā.ℨ.ij.ℨ.olei lilioꝝ:olei sambuci.aā.ℨ iiij.fiat emplm ꝑm artē.℔.litragiri ptē.j.olei ro.ꝑ.iij.oli de abiete ptē aliā:ꝛ tātū bulliāt donec sit in forma dura. addūt quoqꝫ armoniaci partem aliam.

℔ Oleū ontancinū fit de oliuis imaturis ꝗz loco ipsiꝰ utuntur oꝛo distēperato cū acatia.℔.armōiaci.ℨ.j.argēti sublimati ꝛ vitrioli usti.aā.ʒ.ij.toꝛrefiat cum pistello ignito: ꝛ fiāt ipositoria ꝗz ꝙ opꝛ.posset ēt addi eris usti.ʒ.ij. ℔ rosaꝝ pulueriçataꝝ.ℨ.j.folioꝝ camomil.℥.j.farine oꝛdei.ℨ.iiij.olei ro.dissoluti cū acatia.ℨ.iiij. fiat emplm:ꝛ supdcē res terank cū cultello icā decoctiōe in aq̄ ꝛ uino ℔.℔.floꝝ camomil.pulueriçatoꝝ:pulueris mirti:sumac aā.ʒ.j.farie oꝛdei.ʒ.iiij.oli ro.dissoluti cū acatia.ℨ.v.sandal'al.ꝛ ru.aā.ʒ.j.ꝑdci pulueres bulliāt in.ℨ.ij.fyru.aceto. ℔.℔.mucillagis altee:fenug.seis lini:sicuī:dactiloꝝ radicē.lilioꝝ ꝑpataꝝ nūo.iij.passulaꝝ.aā.q̄tū uis.farie oꝛdei.ʒ.iiij.oli camomil.ℨ.iij.ℨ.butyri:adipis gallineꝫ yso pi hūide.aā.ℨ.j.croci.ʒ.ℨ.ꝛ fiat emplꝫ ꝗz artē. ℔.℔.pluueris camomil.cētauree:absin.calamēti:pulegij:origāi.aā ℨ.iij.farie faba.ꝛ farie lupinoꝝ.aā.lb.ℨ.olei lilioꝝ:oli costi.aā.ℨ.iiij.adipis tassi:adipis anatis:medulle crurium vituli.aā.ℨ.ij.ℨ.picis naualis.ℨ.iiij.rasine pini.ℨ.ij.ꝑdicta.coq̄nk i lixiuio ꝛ aq̄ chimolee:fiat emplꝫ ꝗz artē. ℔.℔. olei vulpini:olei costi.aā.ℨ.iiij.adipis tassi:adipis anatis ℨ.iij.castorei.ʒ.ij.misceank:ꝛ ꝗz linimētū ualet ad spasmū circa renes ꝛ nuchā. ℔.℔.gūmi abietis:vngti basili.aā. ℨ.j.misceank ꝛ laueꝫ pties cū sapa vini.℔.vngti basilico. ℨ.j.gūmi abietis.ℨ.ℨ.pulueris yreos aristol.lō.aā.ʒ.j.in fūdank:deinde abluank cum melle ro.ꝛ ꝗz solēne est unguētū i gīando carnē sup ossibꝰ discooptis a carne. ℔.℔. malue:boꝛtula.maluautisci:se.lini:fenug.floꝝ ane.camomil.aā.℥.ℨ.fiat decoctio i aq̄ cōi:deide pistenk ꝛ mala xenk cū oꝛo de lilio:ꝛ oꝛo de spica qđ suf.addak piguedis anatis.ℨ.ℨ.piguedis galline.ℨ.j.ꝛ fiat emplꝫ ꝑm artem.

℔ Cōtra aspidē maxie qñ moꝛsura est nigra.℔.pill'aꝝ fetidaꝝ:pill'aꝝ de hermod.matio.aā.ꝗz q̄litatē patiētis. ℔.℔ olei ro.albumis ouoꝝ bñ dispumatoꝝ:thiriace noue.ʒ.j. ℨ.croci mirre.϶.ij.opij:iusqa.aā.϶.ℨ.misceank oia i forma vngti. ℔.℔.aloes succotrini:gūmi ara.bo.ar.draganti:sang.dra.aā.ꝓficiank oia cū albumie ouꝰ ꝛ pauco farie ℔.℔.pulueris floꝝ camomil.ruthe:floꝝ anet.aā.℥.j farie seis lini ꝛ ordei.aā.ℨ.iij.oli camomil.oli de ruta: oli anetini.aā.ʒ.ij.ysopi hūide.ℨ.j.fiat emplꝫ ꝗz artē.addak pinguedis.ℨ.ℨ. ℔.℔.gūmi abietis.ʒ.j.trociscoꝝ de karabe.ʒ.j.ℨ.misce:sandal.al.ꝛ ru. ℔.℔.olei dissoluti cū acatia rosꝫ.ʒ.ij.acatie:succi ypogstidos:trocis.de terra sigil. ℔.℔.yreos:orobi:radicū plāte oppoponā.nucū:thurie:sarcocolle:aristo.lō.aā.ʒ.j.fiat pluis subtilissimꝰ. ℔.℔. gūmi abietis.ʒ.j.vngti basilico.yreos aā.ℨ.ℨ. ℔.℔.corticū ḡnatoꝝ:balaustiarū:chebuloꝝ:bellīcoꝝ:sandaloꝝ citri:nucū cipſi:rosarū:mirti:sumac:ypogstidos:acatia.

℔ Emplꝫ in oibꝰ vulneribꝰ capitis tā simplicibꝰ q̄ cōpositis.℔.pluueris floꝝ camomil.rosꝫ.absinthij.aā.℥.j.decoq̄nk i uino ru.ꝛ aq̄ ptibꝰ eq̄libꝰ.deide addak corallorū ru.ꝓritoꝝ subtilissime.ʒ.ij.oli dissoluti cū acatia.ℨ.iiij.farie oꝛdei.ℨ.iiij.fiat ēplꝫ:ꝛ i fine addak gūmi elemi.ʒ.j.ℨ.

℔ Optimū in oibꝰ pūcturis seu uulneribꝰ uenenosis.℔. vngti de thutia.ℨ.iiij.trociscoꝝ de terra sigil.ℨ.iij.oli scōptionis.ℨ.j.ℨ.aristol.boli ar.ʒ.iij.ℨ.misce. ℔.℔.trociſc. de terra sigillata.ℨ.j.boli arme.thiriace optime.aā.ʒ.ij.

terre figil.arist.lō.z rotū.herbe sancti loānis.l.ypicō.añ. ʒ.j.aque endi.aque bugloſſe aque ſcabioſe.añ.lb.j.miſce:z ſumat de hac aqua bis in die añ cibū.doſ eſt.ʒ.iij.

℔Ruptorū mei luce fortiſſimuz.ℨ.aque capitelli lb.iij. achali.ʒ.ij.fiat decoctio iſtātū ꝙ fiat forma dura:z qñ vis ſcire decoctionē pone vnā guttā ſup vno ferro:z qñ ꝛge latur tūc eſt expleta z cōpleta decoctio:z hoc habe pro ſecreto:z nō oībus dicas:q; faciet tibi magnuz honorem.

℔ ℨ.ceruſe thutie litargiri.añ.ʒ.j.terre figilla.boli ar. aloes ſuccotrini.añ.ʒ.ij.infundant z lauent in ſucco lactuce plurib⁹ vicib⁹ olei ro.ʒ.iij.cere q̄tū ſufficit:deinde ducat ſup machina plūbea:donec recipiat ſalſitudinē plūbi z in fine addat cāphore.ʒ.ij.℔ℨ.pulueris roſarū mirti:balauſtiaz.añ.ʒ.j.farie o:dei.ʒ.iij.oli ro.ʒ.iij.ſādaloz ru.ʒ.ij.ſyr.aceto.ʒ.ij.gūmi elemi.ʒ.j.z fiat empl'ʒ.

℔Ubi eſſet fluxꝰ ſanguis.ℨ.olei ro.diſſoluti cū acatia.ʒ. iij.mellis roſ.ʒ.ij.z colati.℔ ℨ.v̄micularis.zſD.j.roſa. zſD.ij.balauſtiarū coꝛticū granatoꝛ.añ.ʒ.j.farine o:dei: farine orobi.añ.ʒ.ij.gūmi elemi.ʒ.iij.diſſoluat in vino odorifero:olei roſati diſſoluti cum acatia.ʒ.iij. ſandaloꝛ rubeoꝛ.ʒ.j.ʃ.ſyrupi acetoſi.ʒ.j.ʃ.fiat emplaſtrum.

℔Ungm optimū i aꝑatibꝰ mamillaꝛ digerit ꝓſolidat z exicat.ℨ.olei cōmunis terbētine.añ.ʒ.ʃ.picis al.agrippe. añ.ʒ.ij.galba.ʒ.ij.thuris.ʒ.j.cere.ʒ.ij.fiat vnguentum mirabile in paſſionibus mamillarum.

℔Secretū.ℨ.floꝛ tapſi barbaſſi.q̄dant cū aliq̄ ꝑte ſalis iungant poꝛri g oriunt ſup mamillis z vultu ex eiꝰ ſucco

℔ℨ.aceti ſgllitici z ex eo abluat oſ:deide ſup ulceribꝰ oris ſupponat alumē cōbuſtū.mirabilr ſanat ulcera in ore facta z nō facta euacuatiōe:ſed abluat ꝑius os vino ſtiptico z utatur melle ro.℔Lac canis multum ualet in pueris.

℔Iſta duo ſunt ſecreta nſra in dolore colico nel iliaco ꝓmiſſis cliſteribus ꝙueniētibus fortibus.ℨ.caſtorei puluerizati inco:porek cum ydromelle facto cuz aqua cimini:z fiant pillule ad quantitatem ciceruꝫ.

℔In aꝑatibus inguinū ad co:rodendum malam carnem ℨ.ſuc.apij.ʒ.j.farie fru.ʒ.ʃ.decoquant paululū donec fiat ad fo:mam vnguenti.

℔Puluis utilis ad cōſolidationem in virga.ℨ.aloes maſticis thuris ſarcocol.añ.partes equales.

℔Curatio ſanguinis fluxus in virga z de ulceribus v̄ge. ℨ.bo.ar.ſang.draco.ypogliſtidos:maſticis:thuris pilorū leporis minutiſſime tritorū:z fiat emplaſtrum.

℔Itē.ℨ.micā panis recētis tēperet in lacte caꝑno demuz accipiant vitella ouoꝛ cocta z tēperent in oleo ro.croci q̄ſtū vis.pōt ēt addi modica poꝛtio.z fiat empl'm qō mitigat mirabiliter dolores virge coꝛpe mūdo.Si aꝑoſtema erit calidū accipe folia ſalicum cū camomilla.

℔Cōtra ulcera gñata ab hūoribꝰ melicis.pꝰ ſumat hamec ʒ.ij.el'arij ro.ʒ.j.ʃ.cū aq̄ endi.ʒ.j.ſyr.de epithimo.

℔Itē ſyr.de epithimo.ʒ.j.ſyr.de ſticados.ʒ.ʃ.aque ſalute aque apij.añ.ʒ.j.ʃ.poſt ſyrupos ſumat iſtas pillas.

℔ℨ.pillaꝛ de epithimo.ʒ.j.dyagridij.gra.j.reſo:ment cuz ſyr.de epithimo.℔Itē hamec ſumat ſingulo mane lotis manib⁹ ante prādiū p.ij.horas ad q̄ſtitatē vniꝰ caſtanee.

℔ℨ.ſucci lapacij:ſucci nenufaris z ſolatri q̄ſtitatem quaz vult.ducatur ſuper manica plumbea:z addatur cāphoparum:z lauetur locus interius z exterius.

℔Cōtra ſcabiē ab hūoribꝰ aduſtis gñatā.ℨ.ſyr.de ſumo terre:ſyru.acetoſi ſimplicis.añ.ʒ.j.aque abſinthij:aque ſcab.añ.ʒ.ij.ʃ.clarificent ꝓ duabꝰ vicibus.utaſ gnque dieb⁹ dicto ſyrupo in aurora ſumendo tepidum.

℔ℨ.pillaꝛ de fu.ter.pillaꝛ aggregatiuaꝛ.añ.ʒ.ʃ.fiāt pille vij.vngaſ vnguēto.ℨ.olei lauri.olei nucuz.añ.ʒ.ʃ.ſucci ruthe:olei ro.añ.ʒ.j.terbent.bñ lote.ʒ.j.auripigmēti:argēti viui cū ſaliua extincti.ʒ.j.ʃ.thuris:mirre parū puluerizent ſubtilr cū modico cere.fiat vnguētū molle.

℔Cōtra pūcturā nerui i ſpaſmo in etate ſenū.ℨ.puluerisro.camomil.cētauree: pulegij:calamīt:origani.añ.ʒ.j. farie fabaꝛ:farie lupinoꝛ.añ.ʒ.iij.olei liliorū.ʒ.vj.olei ſambucini.ʒ.iij.raſine pini: picis nauallis.añ.ʒ.ij.pdcā bulliāt in lixiuio z aq̄ chimolee:z i fine addaſ croci.ʒ.j.

℔Unctio qua dꝛ vngi locꝰ circūcirca.ℨ.olei lilioꝛ:olei ſābucini.añ.ʒ.iij.adipis taſſi.ʒ.iij.miſceaſ caſtorei parū.

℔ℨ.gūmi abietis ſeu loco eius terbētiue.ʒ.j.ʃ.vnguēti baſiliconis.ʒ.j.miſceank z lauenk cum ſapa vini.

℔Contra peſtem.ℨ.boli armeni.ʒ.iij.radicis toꝛmētille. ʒ.ij.radicis herbe tunice z eſt triacale.

℔El'arū optimū ꝓtra peſtē quo oēs facilr ꝑſeruank a peſte.ℨ.ſeminis genupi.ʒ.ij.ſeminis garioſi.nucis muſcate.maſticis çinçi.çedoarie.añ.ʒ.ij. utriuſq; ariſtol'.radicis gētia.toꝛmētille:radicis herbe tunice:diptami: radicum enule cāpane.añ.ʒ.j.ʃ.ſalute:ruthe:balſamite: pulegiuz ceruinū aut celidoniā ꝑm Amādinū.añ.ʒ.j.baccarū lauri:ſeminū acetoſe:ſe.citri:maſticis oliba.bo.ar.terre figil la.ſpod.oſſis de co:de cer.raſure eboris:cut nūc addo raſure vniue coꝛnu:margaritarū electarū:fragmētoꝛ ſaphi roꝛ:ſmaraldorū:coralloꝛ ru.ligni aloes:ſandaloꝛ ru.z muſcatellinoꝛ:z ego addo iacinctoꝛ:thopacij.añ.ʒ.ʃ.cōſerue roſarū:cōſerue bugloſſe:ꝓſerue nenufa.ꝓſerue acetoſe:z carniū tamarindoꝛ minutim iciſoꝛ:addūtur iſta duo ut ſit acetoſum:ſicut dꝛ eē iſto tpe peſtilētie:thiriace ꝑbate.añ.ʒ.j.panis çuccari lb.iij.fiat el'ariū cū aq̄ ſcabi. z roſarū cāphore modicū:z cū vino citoniꝛ z boli debēt deaurari:uel pōt fieri ad modum çuccari roſ.z ſic comedēdo cochear.j.ſingulo mane:aut ter aut q̄ter i hebdā eſt optimū beçuar ꝑ peſtē.z ego q vidi teſtionū phibui.

℔Aliud.ℨ.diptami ſubtilr puluerizati.ʒ.ʃ. thiriace.ʒ.j. miſceank z adminiſtrenk in vino in oi dolore ſtomaci ꝑ uenientis a mā uenenoſa.Valet in dolore ſtomaci ꝓuenientis a fingultu de repletione uētoſa poſita ſup ſtomacū abſtinētia:ſomnus:vinum purum:dyaolibanū:dyagal. dyaciminum:gario.ſunt app:opiati.

℔Allium cum ſale aſſatum ꝓdeſt dolori colico z ilioꝛ.

℔Alius puluis ꝓtra peſtē z debet dari in ipſo ꝓncipio ꝓncipiāte:uel ſaltim q̄ nō trāſiuerint.xij.hore a quo ꝑſenſe rit nocumētū.ℨ.diptami al.cāphore boli ar.ſandal.ruco:nu ceruini uſti.añ.ꝓtes eq̄les:z debēt dari.ʒ.ij.ꝑ vice:cū tāta thiriaca que ſit ad quātitatē grani fabe:cuz.ʒ. iij.aque endi.z caue dare ſi trāſiuerint.xij.hore:quoniā plus ledit.℔Poſtea fiāt euacuationes uſes.Credo q̄ figs adderet huic puluerī to:mētillā:pimpinellā:ſcabioſaz eſſet bonū:aqua etiā ſublimationis earū cum ſyrupis z in potu multum ꝓfert.Cum ꝓmū qs ſentit ſe alteratuz utaſ ꝓdicta medicina z ſanabit ad plenum.

℔Puluis ad deſcēſuz catarri frigidi.ℨ.puluerisflorum camomill'.ʒ.ʃ.maſticis:olibani:cubebe: garioſil'.nucis muſca.macis.

℔De exitu mſricis z de ꝓcatione ipſius.aſſa fetida plume cōbuſte.zſDanifeſtū eſt q̄ matrix fugit oia fetida:uē toſe ſup mamillas ſine ſcarificatione:ideo ſi exitꝰ erit ꝓximentur ſuꝑ pectinem in emplis aut fumigijs que malū hūt odorē:ut pānilinei aduſti:uel cōburaſ coriuz ſulfur z filia:qñ eā intromittūt.Ego aūt vidi mulierem que hēbat exitū mſricis:z multi medici uocati fuerāt qui eā nō potuerāt ſanare:ſed gdā amicus fuit uocatꝰ qui accepit oleū amigdal'.amararū:z fecit inungi mſricē:z manū cuiuſdā mulieris lb oleo tepido manu bñ caſa intromiſſa eſt mſrix:z illa bona mulier ſuppoſuit manū ſuam vulue:deinde adhibitis gbuſdā odoriferis ad nares matrix intromiſſa eſt.Suffocatione aūt ſiēte imponank in vulua ſicut parum bombicis cum muſco:deinde ponātur ad nares ea que ſunt mali odoris donec ceſſent accidentia mala.deinde rēducaſ ad ꝓprium tēperamentuz.

℔De ſquinātia.Facta flōmia in ſquinātia cōpetunt reper cuſſiua acetū cuz aq̄ roſ.ſuccus lactuce:dyamoron aque decoctionis gallarū:lumac:z dyamoron ſimul aqua decoctionis mirtillorū ſūme laudaſ ab Auic̄.

¶ Aliud. ℞. syru. de papauere: dyamorō. añ. ʒ. j. aqua ro. ʒ. ij. misceant ⁊ fiant gargarismata actu fra in ꝓncipio.

¶ Inūctio cū camomil. resolutt nō attrahendo tēperate.

¶ Dill'e ẏtra reuma retēte sub lingua in statu. ℞. ligritte rase passularū. añ. q̄rtā. ʃ. caricarū pinguiū. ʒ. j. semis psi lij: semis citoniorū: se. papa. al. añ. ʒ. ʃ. ord. mūdi. q̄rtā. ʃ. mell'. ʒ. ij. fiat decoctio parū clarificata usq; ad q̄rtas tres in statu ad repcutiēdū mām cōpetit oximel diureticum.

¶ Ab ex̄ maturatiuū. ℞. dyalatee. ſ. eī⁹ vngti. q̄rtā. ʃ. mucillagis: semis psilij: seris citontoꝝ añ. ʒ. ij. medulle cassie fist. butyri sine sale. añ. ʒ. ʃ. fermēti: caricaꝝ piguiū. añ. ʒ. j. olei anetini seu camōillini. ʒ. ij. fiat vng^m. ¶ Decoctio canis albi. ſ. stercoris. hirūdis uel lupi laudata ab oīb⁹.

¶ Ungūm absq; mo:dicatiōe ad cācros. ℞. tuthie lote: cathimie lote: ceruse lote: plūbi usti abluti: corticū mali granati: coriādri: aloe abluti: bo. ar. añ. ʒ. j. ꝓfice cū olo ro. qō sufficit ⁊ cera: ⁊ si locus eēt multū calidus: tūc agresta coriādrū mucil. psilij desup empletur. succus foliorū oliue curat cācrū in ꝓncipio in gingiuis ⁊ mamillis.

¶ Tetrafarmacon. ℞. eʎarij indi. ʒ. ij. eʎarij ro. ʒ. j. ſy. de endiuia. ʒ. j. aque endiuie aque buglo. añ. ʒ. j.

¶ ℞. eʎarij indi. ʒ. ij. electuarij rosarum. ʒ. ij. syr. oximel. ʒ. j. aque mente: aque salute. añ. ʒ. j.

¶ ℞. cassie ꝓgnāti purgare cū opz aucte ⁊ deb⁹. sed ego inuitus apꝓximo ꝓpter illū textū. ¶ Purgare vo ꝓgnātes si cōuenit min⁹ vo has. ℞. syr. de mēta. ʒ. ʃ. syr. eupatorij. ʒ. j. aque mēte aque eupatorij. añ. ʒ. j. misce.

¶ ℞. cassie fi. ʒ. j. eʎarij rosaꝝ dissoluant cū decoctiōe tamaridoꝝ: violarū: pꝛunoꝝ: ⁊ fiat emplm ex pittaria cū succo. lapis iudaic⁹ tꝛeseūs: qꝛ aliter nō cōterit cuz auellana.

¶ ℞. litōtripon. ʒ. j. aque sanationū aque pitarie. añ. ʒ. j. ʃ. misce ⁊ addak cātaridarū absciſſis capitib⁹ ⁊ pedibus.

¶ ℞. semtnū coiuz. ʒ. j. se fenic. ant. capll. uene. seminū urtice: passularū: dactyloꝝ. ℞. pulueris floꝝ genestre: ualet ad ꝓuocationē urine. si det in potu cuz vino maluatico: det aq̄ in qua decocta sint allea multa i potu in ꝓuocatione urine in magna q̄ztitate: ⁊ ego vidi egros: qui qñ eiecerūt duos lapides potata hac aq̄: abibrā. ʒ. j. cū vino. ℞. dyaris loch de ptno. añ. ʒ. j. ʃ. ℞. aq̄ fenic. aq̄ yso. ʒ. j. ʃ.

¶ ℞. cuc. ros. boragiati: buglossati. añ. ʒ. j. folioꝝ auri nūo ij. ico:penk: si nimis durū fuerit addak aligd syrupi vio.

¶ ℞. floꝝ ⁊ folioꝝ papa. al. florū nenuf. foliorum violarū. añ. ℥ j. farie ordei. ʒ. j. abluatur caput ⁊ pedes ⁊ man⁹ quando oportet reuocare somnum.

¶ ℞. fragmētoꝝ: saphyri: smeraldi: iacinctorū: corticū citri: margaritaꝝ: been al. ⁊ ru. añ. ʒ. ij. folioꝝ auri nūo. ij. pistētur subtiliter. ℞. aque mellisse: bugloſ. rosaruz. añ. ʒ. ij. ʃ. sandaloꝝ al. ⁊ ru. coralloꝝ al. ⁊ ru. corticū citri been al. ⁊ rub. añ. ʒ. ij. camphore. ℈. ij. ⁊ misceant. ℞. syru. de papa. ʒ. j. ʃ. aque endiuie: aque bugloſ. añ. ʒ. j.

¶ ℞. syr. vio. ʒ. j. syr. acetosi simplicis. ʒ. ʃ. aque endi. ʒ. j.

¶ ℞. reubarbe. optimi electi. ʒ. j. turbit agari. añ. ʒ. ʃ. salis gēme. çinç. añ. ℈. j. ifundant in vino maluatico. ⁊ aq̄ endiuie ⁊ bugloſ. igni exponant ⁊ exꝑmant. qb⁹ exꝑssis dissoluantur. Electuarij roſ. ʒ. ij. ʃ. electuarij dyafinicōis ʒ. j. ʃ. sed reubarb. sit in substantia.

¶ ℞. reubar. opti ⁊ elci. ʒ. j. çç. sal' gēme: spice. añ. ℈. j. ifundank i aq̄ endi. ⁊ bugloſ. ⁊ parū vini maluati. ꝓ horas. ij. deide igni exponant ⁊ exꝑmant: qb⁹ exꝑssis dissoluant.

¶ Medicie ẏtra mo:sum aspidis ꝑpētis ⁊ oiuz ꝑpētuz est p⁹: ut liget supꝛa locū ut uenenū nō trāseat supl⁹: deinde det ei thiriaca magna: aut dyatesseron: aut metridatū: deinde cauterīçet loc⁹ ꝓfunde: uel inungatur thiriaca: ⁊ si apponatur uentosa supꝛa locum ualde ꝓderit.

¶ ℞. reubarb. optimi ⁊ electi. ʒ. ij. agari. turbit. añ. ʒ. j. spice. ʒ. ij. çç. salis gēme. añ. ʒ. j. ifundantur in 4^or. ʒ. aque endiuie: fiat potio eis exꝑssis ꝑm artem.

¶ Lenitiuū in doloribus renuz lapidis: ⁊ colicis ⁊ iliacis. ℞. medulle cassie: cum vite galli ueteris in quo sint cocta ꝓuocatiua: sicut polipodium: semen ruthe: milliuz solis bacce lauri lac seminum cōmunium.

¶ Lenitiuū in colico. ℞. polipodij. ʒ. ʃ. floꝝ boraginis: buglos. baccarū lauri i semē ruthe. añ. ʒ. j. bulliāt in lb. ʃ. aq̄ usq; ad ꝓsumptionē aque tertij: deinde addak cassiefistu. nouiter tracte. ʒ. j. ʃ. ⁊ fiat colatura: ⁊ fiat potus.

¶ Mā cala medicina trahit humores a toto coꝛpe ad locū sic uētosa sanguinē. ¶ Dicūt gdā q̄ testudo cōbusta cū oleo fac̄ nasci capillos ubiq;. ¶ Mepita bullita i vino fac̄ capillos crescē. Sz in medicina nimis cala si ꝓus purgatio totius coꝛporis nō ꝓficiak: ⁊ mēb:um cum cunctis curetur: materiam ad se adduci est manifestum.

¶ ℞. floꝝ solauri/arthemisie/folioruz herbe dicte laçarine. añ. ptes eq̄les. hec oia in modū salse ꝓterant: deinde. ℞. boni vini odoriferi al. bocale. j. bocalia. ij. aq̄ chimolee ⁊ dicte herbe i dictis aqs exꝑmank: ⁊ cū faldellis stupetis i lb madefactis supꝑ locū appone. Sz si postea fuerit frida ꝓus iungak locus hoc nostro vnguēto: cuius descriptio

¶ ℞. dyaltee lb. ʃ. oli laurini. ʒ. iij. terbētine: picis naualis grece. ʒ. ij. cere citrine. ʒ. iij. galāge/çedoarie. añ. ʒ. ij. calamēti. ʒ. ʃ. thuris. ʒ. j. pulueris nſi. ʒ. j. fiat vng^m ꝑz artē.

¶ Ego exꝑi⁹ suz foris dū eēm in q̄ꝑlib⁹ rusticis ⁊ in quodā meo cane q dū eēt ab aspide moꝛsus subito accepi herbā que dr gralega: ⁊ imediate ei⁹ succū ꝓ cānas trāsmisi: ⁊ imediate sanat⁹ est. Et tpe pestilētie fect fieri syrup. aut rob: ⁊ multi cū eo ꝑseruati sunt a pestilētia. ⁊ ista gralega ualet ad oia uenena cuiuscūq; gñis sint/si ei⁹ succus potet. Et q̄ꝑis Auic. nec alij auctores nō factāt mētionem nisi de thiriaca dyatesseron/mitridate/diptamo/empticō/aristol. lō. ⁊ rotū. terre sigil. ⁊ alijs: fic affectiōe de 'musco tñ ego qui exꝑi⁹ sum hoc possum dicē de gralega ꝓp vīa expletie: cū id curet q̄ō est oppositū ꝓmixtioni hominis. Uenenū est cuius ꝓmixtio opposita est ꝓmixtoni hois.

¶ Posset argui ꝑ dicēdo sic. ꝓcedo q uenenū ⁊c. ſz lb segk icōueniēs: q: det q napellus ꝓp calitatē suā sit oppositū ꝓmixtiōi hois: tūc ꝑ sequik q arsenicū ꝓp frigiditatē suā nō debeat eē oppositū ⁊c. ¶ Cui⁹ oppositū nos videm⁹: q: arsenicū uenenū est ipsi humane nāe. ¶ Sz dicēduz est sic. q oē q̄ō excedit calitate aut frigiditate humanam nām est uenenū. Et cui⁹ ꝓmixtio est opposita ꝓmixtioni hois fic opiū q̄ō corrigit euso:biū in debita q̄ztitate datū Euso:biū ēt est uenenū ꝓp excessiuā calitatē ei⁹. ⁊ econuerso ipm corrigit opiū debita quātitate datū: ⁊ sic patet solo. ¶ Radix gralege ponak in vino ⁊ patiens utak eo donec liberet ad plenum: ⁊ hoc fit ne sit tanti fastidij.

¶ Puluis cācroꝝ fluuialiū cū gētiana datū ꝑseruat hoiez a moꝛsu canis rabidi. ℞. pulueris cācroꝝ fluuialiū in nase in furno ustoꝝ. ʒ. j. lb sufficit si canis nō erit rabidus: ⁊ ti meam⁹. Sz si fuerit rabidus addak gētiane. ℈. j. nō plus ut nō iferat nocumētū ifirmo ꝓp ei⁹ amaritudinē. detur usq; ad. xl. dies in mane cum aq̄ calida. ¶ In punctura uesparum beçul suum est cortādrū ꝓfectū cum çuccaro.

¶ Beçul q̄ō dak in pūctura scoꝛpiois est dare allea ad comedēdū in q̄ztitate magna: deide dare bonū vinū in potu: ⁊ locus iungak thiriaca dyatesserō/aut metridate: aut misceak illi thiriace aristol. rotū. ⁊ ceteris appꝛopriatis ad uenenū: q: erit maioris potentie: ⁊ inungak oleo scoꝛpionaceo: q̄ō ualet gñakr ad oia uenena: ⁊ in doloꝛib⁹ auriū

¶ Et nō q scoꝛpio ẏtrit⁹ si apponak supꝑ pūcturā est gdem mirabile: ⁊ nō apponak alibi/q: magni erit nocumēti: ⁊ ualet ei⁹ oleū in doloꝛib⁹ auriuz: rutha fugat ꝑpētes: allea fugāt serpētes: suffumigatio sulfuris. figs comederet radicē raphani tutus eēt a serpētibus. Empicon herba sancti ioānis/enula/gralega/aristo. lon. ⁊ rotū. dyptam⁹/thiriaca/metridatum/terra sigillata/laureola/coꝛnu aluco:ni/bolum armenum.

¶ Recollectarū egregij doctoris magri Leonardi Bertapalie super quarto canonis Auicenne Finis.

Tabula

Tractatus primi Capitula de apostematibus.

¶ Capitulum primum. De flegmone.
2m De herisipila.
3m De formica.
4m De igne persico.
5m De uesicis z inflationibus.
6m De esere.
7m De cancrena.
8m De aschachilos.
9m De erpistiomeno.
10m De carbunculis z antracibus.
11m De apostematibus glandulose carnis.
12m De exturis tam intrinsecis q̄z extrinsecis.
13m De medicinis rumpentibus apostemata.
14m De dubelet intrinseca.
15m De apatibus que uocant forūculus z chiodus.
16m De mero.
17m De apostematibus frigidis in vniuersali.
18m De vndimia.
19m De nodis.
20m De nata.
21m De pustulis glandosis.
22m De apostemate dicto fugile.
23m De scrophulis.
24m De sephyros.
25m De callo.
26m De apostematibus uentosis.
27m De uena ciuili siue medeni.

Tractatus secūdi Capitula de vulneribus.

¶ Capitulum primum. De solutione continui simpliciter z que membra consolidentur.
2m De pnosticatione vulnerum ex parte membrorū.
3m De vulneribus z eorum cura in vniuersali.
4m De medicamine qō facit nasci carnem.
5m De medicina incarnatiua.
6m De modo secandi vulnera que oportet secare.
7m De vulneribus habentibus apostemata z malam complexionem.
8m De vulnere facto in uentre.
9m De modo ligandi vulnera.
10m De medicinis cicatriçatiuis seu consolidatiuis.
11m De medicinis facientibus nasci carnem.
12m De vulneribus capitis absq; lesione ossis cuz vulnere z contusione.
13m De contusione z attritione.
14m De casu z offensione.
15m Dē flagellatis z uerberatis.
16m De contorsione in membris officialibus.
17m De excoriatione a sotularibus lapide z silibus.
18m De punctura z disruptione z spinis ꝛc̄.
19m De combustione ignis.
20m De fluxu sanguinis a uena uel arteria.

Tractatus tertii capitula.

¶ Capitulum primum. Est sermo vniuersalis de oibus ulceribus z de cura.
2m De ulceribus virulentis.
3m De ulceribus sordidis.
4m De ulceribus profundis z cauernosis.
5m De uermibus orientibus in ulceribus.
6m De nascentia carnis in ulceribus.
7m De ulceribus corrodentibus se preter putrida.
8m De ulceribus putridis z malis.
9m De ulceribus que sunt difficilis curationis que dicuntur ambulatiua.
10m De fistula.
11m De carne addita super vulnera z quomodo remoueri possit.
12m De regimine ulcerum que disrumpuntur post consolidationem.
13m De eradicatione uestigiorum ulcerum.

Tractatus quartus De solone cōtinui neruoruz.

¶ Capitulum primum. De egritudinibus neruoruz spectantibus ad cyrurgicum in vniuersali.
2m De solutione cōtinuitatis neruorum in vniuersali.
3m De apostematibus que accidūt neruis vulneratis.
4m De attritione neruorū.
5m De iudicijs z extractione neruorum corruptorum.
6m De duritie neruoz z eorum torsione.

Tractatus quintus De solutiōe cōtinui in ossibus.

¶ Capitulum primum. De uentositate spine z corruptione ossis.
2m De modo secandi os corruptum.
3m De extractione ossium remanentium in ulceribus consolidatis.
4m De medicinis conuenientibus in fine fracturaruz ossium.
5m De fractura cranei.
6m De cautelis cyrurgicorum in fractura cranei.

Tractatus sextus De iudicijs per signa celestia.

¶ Capitulum primum. De iudicijs vulnerum per pſentiam solis in signis.
2m De iudicijs ꝑm aspectum signorum celestium.
3m De nominibus aspectuum.
4m De cognitione concordantie signorum penes eorum complexiones.
5m De iudicijs per amicitiam z inimicitiam signoruz: z de diebus creticis.
6m De planetis.
7m De laudibus astrologie que pertinet ad medicum de aspectibus tractando.

Tractatus ultimus continens vnicum capitulum.

De antidotis.

Finis.

e **Pistola** Jesu filij Hali rñdēdo de hoc qđq vite viuis ex discipulis suis de cognitiõe infirmitatū oculoꝝ z curatione eoꝝ puenit ad me charta tua mi frater custodiat te de⁹ cū clemētia sua z dirigat te de⁹ ad viā rectā per mīsericordiā suā querēdo de libris G. infirmitatib⁹ oculoꝝ in curationibus tp̄oꝝ: qꝝ ipe z alij memorati sunt 4^or infirmitatū non p̄m nūm curationū. Cū videbat mihi q̄ rectificāte deo cōplere debeā librū memoratum eo q̄ petisti breuiter. Quia breuiatio ptingit seu ꝯiungit tua p̄ma diligētia interrogāte. 2^m est pfectio in sentētia. 3^m est breuis p̄mo: z sic utilitas est pfectio. Ponā aūt eū. a. 3. z eū noiabo memoriā opationis oculi/q̄ ego affirmo in euꝝ oē qđ nec̄iuꝝ est in infirmitatib⁹ oculoꝝ z sic excusat te liber iste respicē in alijs libris si sollicite legat z apertione maioꝝ librorꝝ excusat. Silr tibi memorabo in eo oēs vias mediciales nec̄ias in curōnib⁹ oculoꝝ z significationes egritudinū z cās eaꝝ ꝯsilium ptiū organicaꝝ z solonē cōtinuitatis petēs a deo ꝯsillū z auxiliū mihi cōplere p̄mittat. Dicā igit in p⁹ tractatu diffinitionē oculi z anothomiā ei⁹/nām tunicaꝝ z hūores ei⁹/mēbranas eius/z musculos ei⁹ z, vnde pullulat ordo/z p̄n^m/z ubi est locus ei⁹/z ubi est termin⁹ ei⁹/z que est ei⁹ utilitas/z vñ uenit ei⁹ nutrimētū/z ad qd est p̄parat⁹. In 2⁹ tractatu nūm in firmitatū oculi z cās z curas et⁹ ut leui⁹ fit tibi. In 3⁹ tractatu dicā nūm egritudinū occultarū oculi a sensu: z cās earū z significatiões eaꝝ/z receptas utiles cū medicia. z hoc factā ꝯgregādo ex libris antiquoꝝ z nō narro aliqđ ex me nisi aliq̄ iuidia a medicis nr̄is tp̄is/z p̄mia in opationib⁹ isti⁹ artis/z hoc est posti ꝯspexi in multis libris publicis z p̄pe de libris G. honorati z cognoiati. Joāni tij simil̄r qꝝ ipe carpsit flores librorꝝ quos cōposuerant illi qui erant in tp̄e G. Et post euꝝ de subtilib⁹ z elegit ex eis meliora z ego ex hijs collegi que inueni in hijs utilibus/at hoc non est Urap. qꝝ honoratus G. compilauit in libris suis de dictis Dya. z filij Serapionis z de dictis Mauli. z ego posui librū istuꝝ per capl̄a ut leuius sit tibi querere eum in tp̄e necessitatis.

¶ Capl̄a p̄mi tractat⁹ sunt. 21. in diffinitione z utilitate oculi cum opatione. 3. in nā oculi cum cōseruatione eius. 4. ex quot causis fit oculus niger. 5. ex quot causis fit ocl̄s glaucus. 6. z quot sunt tunice oculi/z quot sunt humores oculi: igit dicā cām humoris cristallini: z que est ei⁹ opatio. 10. ostendam causam tunice retine z que est eius operatio. 11. dicā cām scē tunice z vñ est pullulatio. 12. dicā cāꝝ dure tunice z aranee/z que est ei⁹ opō. 14. noiabo cāꝝ hūoris albuginei z opōnis ei⁹. 15. dicā cām vuee tunice z opatiões ei⁹. 16. oñdā cām tunice cornee z opōnes ei⁹. 17. noiabo cāꝝ tūice ꝓtūctiue/z musculoꝝ/z opatiões ei⁹. 19. quot sūt nerui luminosi z nerui motiui. 20. quō gīāt spūs aialis z qñ fit cum eo visus. 21. ostēdam cām palpebrārū z piloꝝ z utilitatē eoꝝ.

Incipio principiū

i tractat⁹ p̄mi cuꝝ adiutorio dei z est hoc qđ opꝝ illū qui vult medicari oculū cū medicia recta q̄ fit sciēs diffinitionē ocl̄i z nāz ei⁹. Et hoc est q̄ remotio infirmitatū a q̄libet mēbro est per reductionē ad nām suā a qua exiuit: z pp hoc facta est intētio medicine ꝯseruatio sanitatis in eē suo/z recuperare sanitatē p̄uatā. z ideo icepi capl̄m p̄mū in diffinitiõe. Diffinitio aūt ei⁹. Oculus est mēbr̄ sensibile instrale videns z est cōpositus ex tunicis mēbrānis/ligamētis/uenis/neruis/musclis/z hūorib⁹. z ista ē pfectio: diffinitio ei⁹.

¶ Capl̄m. 2. in utilitate oculi z opōne ei⁹. Utilitas autē est ocli ꝯseruare cor⁹ ab occasionib⁹ uenētib⁹ ab extrīseco z dirigere eum quo uoluerit. z ideo positus est in supiori cor⁹ris pte sicut custos viridarij/opatio aūt eius est cognoscere colores z figuras z cor⁹pa z qđ est min⁹ z qđ est maius q: est mēbr̄um sensibile.

¶ Capl̄m. 3. in nā oculi z ei⁹ cōplone/nā aūt oculi ꝑpata sibi est calitas. cōpl̄o aūt eius nālis est humida. caliditas aūt eius pp multitudinē que ei admiscet de uenis z arterijs: z iō est leuis motus/z aliqñ friditas eius ꝯditioni dñaf: friditas tñ nō ex nā ꝓpriata sibi est. Et ex hoc ꝑbat ꝯditio oculi q̄ est cala pp uelocitatē mot⁹ eius z amplitudinē uenaꝝ ei⁹: z est color eius rubeus z tact⁹ eius calus.

¶ Cōstructio fcā ꝑbat hūiditas ꝯditiōis eius pp leuitatem tactus z multitudinē humiditatis: z p̄m siccitatē ꝯditionis eius est durities tactus z est siccitas exiccatiua. Et ꝑbatio oculi per colorez: qꝝ oculus glaucus est minoris coloris z ad friditatē declinās: z est minoris hūiditatis z maioris siccitatis z pp hoc videt de nocte meli⁹/q: hūectanꝫ ocli a friditate aeris: z ex hoc ꝑbat q̄ ocl̄us glauc⁹ est frigide cōplonis ut patet in oculis anglorū: qꝝ frigiditas in regionib⁹ eoꝝ z in tactib⁹ eoꝝ z ꝯditiōibus eoruꝝ frigiditas oculi eoꝝ sunt glauci. Et hoc ꝑbat similr qꝝ oculus glaucus est frigidus/qꝝ accidit senib⁹ de glaucedine oculi/qñ stant ꝯditiones eoruꝝ frigus z siccitas. Oculus autez niger est pluris caloris z pluris humiditatis: z ideo plus qđ accidit ei est infirmitas uapoꝝ z infirmitas ꝑpter multitudinē infirmitatū eius. Et inquantum fuerit oculus eius magis niger/est pluris humiditatis z caliditatis. ꝑbatur eius/oculi ethiopum z nigredo eoꝝ qđ gīāt ꝯditiones z regiones eorū. Color subalbidus z uarius est ꝯditio tēperata.

¶ Capl̄m. 4. in quo nominabo ex quot causis est oculus niger. Oculus fit niger. 7. cāis: aut diminutiõe spirit⁹ visibilis/aut ex turbatione eius/aut paucitate humoris cristallini/aut submersione eius/aut plurima hūiditate albugineī/aut turbatione eius/aut nigredie vuee tunice.

¶ Capl̄m. 5. in quo nominabo quot causis fit oculus glaucus. Et fit. 7. causis/multitudo spiritus visibilis z ei⁹ claritas z magnitudo humoris cristallini z eius eminentia z diminutio albugineī humoris z claritas eius/z diminutio nigredinis vuee tunice. Subalbidus aūt z uarius quādo cōiungunt partes earū agentiū glaucedine/fit sicut cōpl̄o temperata. Color uarius significat q̄ spiritus visibilis est plus z clarior: z si accepo amplitudinē oculi in filib⁹ eoꝝ elōgabit p̄mo z crescet liber qui est Breuiarij. oportet igitur q̄ incipiaꝝ loqui in tunicis oculi z̄c.

¶ Capitulū. 6. quot sunt tunice oculi. Scias q̄ oculus est ex septem tunicis. p̄ma dicit sclīris. secūda dicit secūdina. tertia retina. quarta aranea. quita vuea. sexta cornea. septima ꝯiunctiua. Quidam sunt discordes in numero earum uocabuloꝝ nō in sentētia. Quidā dicunt q̄ sunt sex: z hoc est q: non videt eis q̄ tunica retina nominet tunicā: z dant istam rationē: quia utilitas tunice est ꝑservare illud qđ cooperit z non est sic retina. item aliam q̄ tēperata est nutriat oculum tñ. Quidā dixerunt q̄ sunt tunice. v. z dixerunt q̄ mēbrana que est supra humiditatem cristallinā/non est tunica ꝑpter duo. primū quia est pars cristallie: aliud q: cooperit mediante tñ. Itē alij dixerunt q̄ sunt quatuor nō videt eis q̄ nominēt ꝯiunctiuam tunicā ꝑpter duo/q: est similis ligamēto oculi. secūdo nō cooperit eum. Item alij dixerūt q̄ sunt tres tunice z dixerūt q̄ vuea z secūdina sunt vna z eadem tunica. Illi autez qui dixerunt q̄ tunice oculi sunt due dixerunt q̄ sclīros z cornea sunt eadē. G. aūt z sequaces eius dicunt q̄ nos numeremus eas septem z ponemus cortices cornee p̄m tunicas.

¶ Capitulum septimum in quo nominabo quot sunt humores oculi z nerui z musculi ei⁹. humores autez oculi sunt tres/vitreus/albugineus/z cristallinus. Et nerui eius sunt duo. vnus ad sensum/alter ad motuꝫ. Musculi aūt sunt. 9. z narrabo eos in loco suo.

¶ Capl'm.8.in quo nominabo humoris cristallini causaz. Cū aūt expediui nūo tunicaꝝ ocli ꝛ hūoꝝ ei⁹ icipiā mō i ꝓbatiōe cuiuslibet eoꝝ. Et vñ fit origo ꝛ q̄ est cā eorū ꝛ utilitas ꝛ vñ ueniat eis nutrimētū. Et icipiā de hūore cristallio cū sit nobilio: ptib⁹ ocli/q: p eū fit visus ꝛ relique ptes ocli sunt parate ut ꝓbūāt illi hūori nobiliꝰ: aut expellāt nociua aut ꝓbeāt ei utilitatē. Dico igr̄ q̄ est alb⁹ clar⁹ lumiosus ꝛ rotūdus nō recte rotūditatis. Iz in eo modica latitudo est. loc⁹ ei⁹ est in medio ocli/sic̄ punct⁹ in medio spe. albedo aūt ei⁹ ꝛ lumē ei⁹ ut recipiat alterationē a colorib⁹. ¶ Probō h⁹ q̄ res clara alba lumiosa sic̄ vitrū clarū ꝛ cristallus festinat ad ea receptio ocloꝝ. Rotūditas autē ei⁹ est ut nō festinēt ad eū occasiōes/q: ois figa ꝓter rotū dā de facili ledik/q: hēt angl'os. ¶ Probō ei⁹/q: ꝓpetuitas in dignitate est firmamēti/q: nō accidūt ei occasiones q̄ caret angulis. Latitudo aūt eius est ut obuiet ex sensibilib⁹ plurib⁹ ptib⁹/q: eēt recte rotūditatis/uk̄ sbtilis nō obuiaret ei sensibilis nisi modicū/q: res superficialis obuiat ei q̄ plus tāgit eū q̄z res spica. ¶ Probō h⁹/q: loc⁹ ei⁹ est i medio ocli/sic̄ dixi/q: oē q̄ est in ocło/est creatū aut ut expellat ab eo occasionē/aut ut ꝓbeat ei utilitatē. ℣.g. humor vitre⁹ nutrit eū ut tunica ꝛ cornea expellit ab eo occasionē ab extrinseco uentētē: ꝛ tō circundāt eū ptes exteriorē ꝛ posit⁹ est in medio. ¶ Probō q̄ p eū fit visus nō per aliā ex ptib⁹ ocli: q: aliq̄ q̄ diuidit iter eā ꝛ iter sensibile destruit visus: ꝛ q̄ remouet ab ea cū istō reddit visus. Nā aūt ei⁹ est frigida ꝛ est sic̄ glacies. Nutrimētū āt advēit ei de hūore vitreo ꝛ idē posit⁹ ꝓpe eum. Et enarrabo ꝓparatiōes istⁱ⁹ suo loco si de⁹ uoluerit.

¶ Capitulū.9.in quo nominabo causaz vitrei humoris ꝛ iam cōtinuata est cum humore cristallino omnino tinctpaim per hoc. Et dico post humorem cristal. est hmor vitreus ꝛ est ꝓpe eū ꝛ natura eius calor est ꝛ decliuis aliquātulū ꝛ est sic̄ vitrū fusum/ꝛ color ei⁹ alb⁹ ꝛ est decliuis ad fuscitatē/ꝛ idigek duab⁹ cāis. vna ꝓbeat hūori cristallino nutrimētū: q: oē nutrimēto mēbrū idiget nec̄to ut restauret q̄d dissoluit ꝓ calorē nālē q est itrisec⁹ ꝛ calorem aeris q est extrisecus. igit idiget ꝓculdubio ut restauret q̄d depditū est ꝛ nō restaurak q̄ depdit ex eo nisi sike fuerit illi q̄ resoluit/ꝛ illō est sike näe mēbri/ꝛ citⁱ⁹ alterak ꝛ res q̄ declinat ad eū h̄ q̄ fuit ꝓpe näz ei⁹. Et q̄ humor cristallin⁹ idiget oino nutrimēto/ꝛ est ꝑm q̄ narratū ē de albedie ꝛ claritate nō pōt eē nutrimētū ei⁹ de sāguie sine medio/sine sāguie accidēt hoi q̄ videret in q̄libet hora i q̄ nutriret cristallus cū sāguie ꝛ oia in colore sāguis igr̄ idigēt medio q̄d alteret sāguinē ad näz suā i q̄ est cristallus ꝛ illō mediū est hūor vitre⁹: q: est ꝓpingor ad albedinē ꝛ mūditiā q̄z cetē tunice q̄ sūt iteri⁹ ꝛ hac de cā approximatuz est cristallino ꝛ facⁱ⁹ est tactibilis ei/ꝛ fūdat⁹ est in eo cristallin⁹ usq̄ ad mediū sic̄ medietas spe fundata est in aq̄. 2ª cā est ut ducak lumē ad cristallinū nutrimentū ei⁹ aduenit ei de tunica retina q̄ retinet eū: ꝛ h̄ de hūore vitreo dicta sufficiant.

¶ Capl'z.10.i q̄ noiabo cāz tunice retine ꝛ utilitatē ei⁹. Tunica retina est cōposita de duab⁹ reb⁹. vna est neruo ꝙcauo. 2ª est de uenis sbtilissimis q dicunk̄ uritides ꝛ nā ē ei⁹ cōposita ꝛ est mioris caloris q̄z secūdina ꝛ est leuior. Origo aūt ei⁹ est de extremitate neruꝙ cauꝙ in quo curit spūs aialis. s. de seipo ꝛ h̄ q: iste neru⁹ q̄n̄ puenit ad h̄ q̄ est post hūorē vitreū illic stat latitudo. 2ᵐ ei⁹ est ex ꝛ cōgregatū ē de mēbrana sbtili q̄ est sup eū de uenis minutis ꝛ illc uene q̄n̄ uenīūt ad eū miscenk cū eo ꝛ diuidunk in eo p uēas mīnas minutas ꝛ miscenk ille uene ad eēntiā neruī: deide vnīunk ad iuicē ꝛ fit ex eis tunica retina que cōtinet humorē vitreum ꝛ curatur in medio ex parte cristallini ꝑm illud exempluz ꝛ habet duas utilitates. vnam q: nutrit humorem vitreum per hoc est in eadez eurittidibus. aliā q: ꝓbebet virtutē visibilē cristallo/per h̄ q̄ est decliuis mediāte vitreo/ꝓpter hoc tangit eū: nutrimētuz aūt eius est de tunica secundina.

¶ Capl'm.11.in quo dicā cās tunice secūdine ꝛ vñ est origo ei⁹. Scias q̄ sup cerebrū sunt duo pānīculi ꝛ noiant eos greci merchitē: vnus eoꝝ est subtilis leuis ꝛ utilitas eius est nutrire cerebrū per hoc q̄ sunt in eo uene curtides: ꝛ alius grossus durus cōtinuus cū occipitio ꝛ utilitas eius est cerebrū custodire ab osse/hoc est q: omnis neruus exiens a cerebro est uelatus utrisq̄ panniculis usq̄q̄ exeat ab osse ꝛ sic inuenim⁹ neruū ꝙcauū dātē sensuz cuilibet/q̄ est extēs a cerebro cooptū duob⁹ pānīculis ꝛ utilitas eoꝝ est q̄ interior illoꝝ nutrit neruuz visibilē ꝛ exterior: custodit euz ab osse capitis ꝛ q̄n̄ appet neru⁹ de osse in quo est/diuidūt se ad iuicē ꝛ fit de eēntia nerui tunica retina ꝑm q̄ ꝓbaui aī ꝛ fit ex illo pānīculo sbtil⁹ q̄ segtur eū tunica scōina. Et noiak hoc noie/q: cōprehendit q̄d ꝙtinet ꝛ icarnak retina sup medium cristallini: nā ei⁹ ad calorē decliuior ꝛ ad leuitatē magis: ꝛ hoc pp duas utilitates: vna est nutrire retinā. 2ª q: custodit eā ab occasiōibus que euenīūt ei retro. Et nec̄ta est ad tertiā utilitatē/q̄ sbtiliet sāguinē: deide expellit eū ad retinā ꝛ sbtiliak i vitreo: ꝛ expellit eū ad cristallinū: nutrimentū autem est ex uenis que sunt in ea.

¶ Capl'm.12.in quo nominabo causam dure tunice. s. scliros. Tunica scliros nascit ex pānīculo duro qui sequit neruū ꝙcauū: nā ei⁹ est ficca ꝛ color ei⁹ alb⁹ ꝛ utilitas eius q: custodit oculū ab osse in q̄ est/ut nō noceat ei durities ei⁹/ꝛ est sic̄ ligamē ad oculū iteri⁹ sic̄ est ꝙūctiua exteri⁹. Nutrimētū aūt ei⁹ origo/ꝛ ista est expō istaꝝ triū tunicarū ꝛ hūoꝝ q̄ sūt post humorē cristallinū ꝑm possibilitatē meā/qua ego potui abbreuiare. Et incipio mō cuz adiutorio dei narrare tūicas ꝛ hūores añtiores si de⁹ uoluerit.

¶ Capl'm.13.de tunica aranea. Scias q̄ añ hūorē cristallinū est media tunica/que dr̄ aranea: q: filis est tele aranee az. Et origo ei⁹ de humore cristallino/ꝛ alig dicūt eē aretina: ꝛ color ei⁹ alb⁹ polit⁹ est lucidus ualde: ꝛ tō q̄n̄ accedit hō ad oculū: videt foramē i diuidi hois q: videt foramē ei⁹ in politura ei⁹. Nā eius est frida ꝛ ficca ꝛ est minoris ficcitatis q̄z scliros: nutrimētū āt ei⁹ est de hūore cristallino. Et hēt tres utilitates. vnā q: diuidit inter humores. 2ªm custodire cristallinū ab infirmitatib⁹ que albugi neo accidūt. 3ª inquātū sūt superfluitates nutrimēti cristallini expellit eas ad araneā ꝛ inde est nutrimentuz eius.

¶ Capl'm.14.in quo noiabo cām hūoris albuginei. hūor albugine⁹ est añ araneā/ꝛ liq̄fact⁹ filis albugini oui sbtiliati: nutrimētū āt ei⁹ est de tunica vuea ꝛ hēt 4or utilitates Una q: custodit cristallinū ꝛ humectat eū ut nō deficcetur a calore näli qui est interi⁹ ꝛ a calore aeris exterius. 2ª q: hūectat tunicā vueaz: ut nō exiccek ꝛ indurescat per calorē nālē/ꝛ noceat cristallino q̄n̄ obuiat ei. 3ª q: vuea hēt aspitatē iteri⁹ ꝛ ꝓhibet aspitatē ei⁹/ne attingat hūorez cristallinū: ꝛ exiccek per aspitatē ei⁹ humiditas. 4ª q: recipit vtutē visiuā iteri⁹ ꝛ emittit eā exteri⁹/ꝛ recipit silr̄ sensibile q̄d obuiat isti vtuti exterius ꝛ nutrit eaz interius. Et dixit G. q̄ non est in istis trib⁹ hūorib⁹ in oculo uena nec pulsatio. Et Joānitⁱ⁹ dixit in tractatu 7° libri sui q̄ fit nutrimētū eius via resudationis.

¶ Capl'z.15.in q̄ dicā cās tunice vuee. Tunica vuea ē añ albugineū ꝛ nā ei⁹ est ad hūiditatē declinare ꝛ ad calorē ꝛ est leuis/ut nō noceat albugineo pp obuiationē eius: ꝛ hēt duo uelamia sic̄ stōcus iteri⁹ hēt aspitatē. Et hēt duas utilitates. vna est q̄ ꝙtineat hūorē albugi. q̄n̄ fuerit sbtilis. 2ª ut suspēdat aq̄ p aspitatē in tpe opōnis istroꝝ cū manu ꝛ exteri⁹ est leuis ut nō noceat cornee q̄n̄ tāgit eā. Origo aūt ei⁹ est de tunica secūdina: nutrimētū eius abipa: ꝛ hēt. v. utilitates. vnā q: nutrit tunicā corneā eo q̄ emanat de eurittidib⁹ uenis ꝛ hoc est q: tunica cornea nō hēt eurittides nec uenas que cōpleāt nutrimentum ei⁹ ꝛ pp sbtilitatē ꝛ paucitatē ei⁹. 2ª nutrit hūorē albu. 3ª ut di-

uidat iter albugineā ꝛ corneā ut nō noceat ei cū duritie sua.4ª ut ꝯgreget sensuz visui nerui cū colore ei⁹ interi⁹ ut nō frustrek ¶ Et ꝓbatio hui⁹ qz qñ accidit in foramie vuee amplitudo/spgit lumē ꝛ destruit visus.5ª ꝙ aggregat humorez albugi.ut non defluat exterius.

¶ Lap̄.16.in q̄ dicā cām tunice cornee. Tūica aūt cornea est añ vueā/ꝛ est alba clara dura ꝛ spissa/ꝛ est posita alba ut penetret p eā lumen. Et hēt q̄tuor cortices ꝛ glibet hēt näz ꝛ cōplonē. Et cortex exterior ē fridus ꝛ sicc⁹ ꝛ dur⁹. Ille aūt q est iterior hēt calorē modicū ꝛ aspitatē ut trahat cū aspitate ei⁹ nutrimñtū de uena. duo āt cortices q sūt in medio sūt tēpati. Origo aūt eius ab vuea. utilitas aūt ei⁹ ꝙ

¶ Lapl̄z.17.i ⟦cooptat ꝛ custodiat ab extrinseca occasiōe. q̄ noiabo cāz tunice ꝓtūctiue. Tunica ꝓtūctiua est corp⁹ cartilagiosuz grossū duz/mä frida ꝛ sicca: nä aūt ei⁹ expellicla daf/q̄ est supi⁹ i occipitio capitis/qz sp i occipitio capitis est pellicla q̄ sb cute capitis est. Gñatio isti⁹ pellicle seu tunice/est de ista pellicla/q̄ est sb cute nutrimētuz ei⁹ est a tunica scliros q̄ itra oculū/qz iter eas sūt uene:ꝛ alig dixerūt ꝙ nutrimētū ei⁹ est de pellicla de q̄ est ei⁹ origo ꝛ gdā dixerūt ei⁹ oplones. Utilitas aūt hꝰ tunice est claudē oculū/ꝛ fortificare exteri⁹ sic̄ claudit eū scliros iteri⁹/ꝛ ipa ꝓtūgit cornee ꝛ p hꝫ noiak ꝓtūctiua ipa est sumā in hꝫ

¶ Lapl̄z.18.i q̄ noiabo ⟦ꝙ est i ocl̄o de tūicis ꝛ hūoribꝰ. nūm muscl̄oz ocli ꝛ ligaminū ei⁹ ꝛ ubi sūt loca ei⁹. ¶Du scli aūt sūt.9.nä eoz tēpata/tū ad friditatē declinās qz neruosi. Loc⁹ āt ei⁹ in latē lachrymali maiori/ꝙ mouet oculū ad ptē narū. Et ali⁹ ad ptē lachrymalis mīoris ꝙ mouet oculū ad lat⁹ tipoz. Et ali⁹ sursuz ꝙ mouet sursuz.ꝛ alius deorsuz ꝙ mouet oculū deorsuz. Et duo sūt muscli in gb⁹ mouet torturā ꝙ mouēt ꝛ regūt oculū supi⁹ ꝛ iferius dextrorsuz ꝛ finistrorsuz. Et tres i ore ꝯcaui nerui q̄ strigūt ꝛ phibēt ne ap̄liek ꝛ destruat vt⁹ visiua ꝛ hñt aliā utilitatez hꝫ est ꝙ restrigūt ꝛ ligāt totū oculū/ꝛ uēit ad istos muscu los mot⁹ de neruo pari ꝙ uenit de cerebro ad oculū ꝛ in eo diuidunt ꝛ pducūt ad eū vtutē motiōis. ꝛ ꝓbo ꝙ erit

¶ Lapl̄z.19.in q̄ noia ⟦origo ei⁹ a cerebro post paulinū. bo näz nerui lumiosi/ꝛ qñ erit ei⁹ origo ꝛ cāz nerui motiui/ꝛ qñ erit ei⁹ origo. Neru⁹ aūt lumiosus orit a lateribꝰ ptiū uētricl̄oz anteriorū cerebri/ꝛ qñ oriunt nō uadūt recte sz declināt ad iteri⁹ ossis capitis: deide ꝯtinuat vn⁹ eorū ꝓpe nares usq; ad foramē vnū. ꝛ qdā ēt dixerūt ꝙ p istā ꝯtinuationē fit sensus olfat⁹/ꝛ alij dixerunt ꝙ per ip sum cerebrū fit sensus olfatus: deinde cōmiscet vnus cū altero: deide didunk post ꝯtinuationē sup locū usq; q̄ fuerit ꝑm figuras modoꝝ q̄ sūt in libris grecoꝝ ꝛ est in figa talis.X. Deide uadit ois neruus ad oculū dextrū finister ad finistrū tali mō ꝙ nō minuat de vtute ei⁹ aligd ꝛ sunt nerui leues ꝛ inq̄ntū elōgati a cerebro fortificank exteri⁹ ei⁹ modicū tm̄ iteri⁹ remanet ꝑm statū ei⁹ leue: finis autē ei⁹ ꝓuenit ad hūorē vitreuz. Deide sbtūgit illic ꝛ texit ꝛ fit filis retine. ꝛ hꝫ est ꝙ noiak iste loc⁹ tunica retina sz ꝙ noiaui in p̄cedenti ꝛ iste neruus est melior ꝛ nobilior q̄z neruus q̄ fit in corpe. ¶ Probo aūt ꝙ sibi ꝓticeps ꝛ ꝙ ē foramē eoꝝ in oclꝝ ꝛ hꝫ ē ꝙ si vnū oclꝝ claudis ꝛ pmiseris aliū aptū videb foramē exāpliatū. Et ille oculs videt q caret vno oclo p aliū fortiꝰ/ꝛ filr qñ uolunt respicē ad sbtile claudūt vnū oculū: qz p aliū erit visus fortior q̄z pus. ¶ Utilitas aūt in ꝯtinuatiōe ꝛ ꝓticipatiōe est quaz noiaui de ꝯgregatiōe luis qñ caret vno oclo reuertit ad aliū.2ª utilitas ē exit⁹ eoꝝ a cerebro ꝙ lineā eq̄lē ut ꝓficiak ꝙ hō videat rē vnā ꝛ eādē ꝛ nisi eēt hꝫ dem̄get vnus eoꝝ ꝛ respiceret rē vnā duas. Nutrimētū aūt ei⁹ noiaui in nutrimēto tūice secūdie. ¶ Mā aūt eoꝝ est frida ꝛ hūida sz näz cerebri. nerui aūt motiui origo ei⁹ est post originē p/mi ꝓ q̄ ꝓbet sensuz visui ꝛ diuidit glibet neru⁹ in musculo oculi ꝛ pducit ad eū vtutez motiōis ꝑm ꝙ dcm̄ est.

¶ Lapl̄z.20.in quo noiabo ubi est ꝑnm vtutis aialis ꝛ qñ cū eo fit visus/ꝛ qñ fit gñatio ei⁹. Scias ꝙ epar qñ decoquit nutrimñtū ascēdit ab eo uapoꝝ in eadez nā qui uapoꝝ depurat⁹ ponit spūs nālis cui⁹ habitatio epar est. Deide in eadē natura suscipit puritatez ꝛ mittitur ad coꝝ ꝛ fit ex eo spiritus vitalis. Deinde nutrit coꝝ. ꝛ. puritatem istius spiritus mediante conjunctione aeris peruenientis ad coꝝ per pulmonē ad cerebruz. Et qñ puenit ad sumitatē cerebri diuidit p diuisiones diūsas: deide ꝯtinuanf ille p/tes ꝛ ꝓtūgunt ad inuicē ꝛ fit ex eis mēbrana filis scōine ꝛ noiak miriga ḡssa. Deide diuidunk de ista mēbrana ne ne graciliores que sūt in eoꝝ ꝛ nō magis declinātes/diuidunk ad iteri⁹. Deide diuidunt ille uene filr p diuisiones diūsas: deide urettunk ad iuicē ꝛ fit ex eis mēbrana filis reti uenatoꝝ ꝛ p hoc noiak ista mēbrana retina/ꝛ noiak miringa sbtilis. ¶ Utilitas āt miringe grosse est custodire cerebrū ab osse ꝛ sbtiliare illū spñ. miringa āt sbtil nutrit cerebrū ꝛ sbtiliat in eo filr spñ ꝛ hoc est ꝙ sps vitalis circūuoluit in retina ꝑma ꝛ circūuoluit ꝛ sbtiliak in ea: deide descēdit ad mēbranā retinā que est iteri⁹/ꝛ circūuoluit filr usq; q̄ sbtiliak illic. Deide descēdit ad uētriculū fantasie cerebri qui est in añrior pte cerebri/añrior dico a q̄ exit neruus/ꝛ morak illic aliq̄tulū ꝛ sbtiliak ꝛ mūdak ab eo illō qō cōmixtū ē cū eo illic p nares ex superfluitatibꝰ ꝛ dī iste sps aialis/ꝛ p istā cāz dic̄. S. ꝙ aia regit ꝯditionē corpis. Deide penetrat in neruo ꝯcauo ad oculū ꝯtinua penetratiōe: ꝛ cū eo fit vt⁹ visiua ꝛ hoc est ꝙ qñ nā vult diligēter maturare mām/q̄rit sibi morā lōgi spatij in istris in qb⁹ penetrat ꝛ p hoc post q̄z iste sps aialis indiget maturatiōe uehemñtioris diligēte positi sūt ei mea tⁿ lōgi ꝛ stricta penetrātes/ut maturet in eis cū diligētia. quō āt vi p istū spñ dcm̄ est/ꝙ exit de cerebro ad neruū ꝛ exit ad aerē/sic̄ noiaui mediāte cristallino ꝛ positiōi vitellini ꝛ aliis ꝛ ꝯtinuat cū aere exeūte ꝛ circuit rē visam: deide iterat 2⁰ ꝛ figillat in hūore cristallio ꝛ p hoc pficit visus. igit iam ꝓbaui cām sps aialis/ꝛ qñ fit ꝑnm ei⁹ ꝑm

¶ Lapl̄m.21.in quo noiabo cāz palpebra/ ⟦possibilitatē. rū. ⟧Palpebre āt suptores sūt tres muscli. vn⁹ qui regit ꝛ dirigit eā nisi nō cadat pōderositas ei⁹ sup oculū in dormitiōe ꝛ loc⁹ ei⁹ est sup os supcilij ꝛ duo muscli factūt eā descēdē in nocte in dormitiōe ꝛ ꝑm uolūtatē factūt eā descēdē de die. Et utilitas illi⁹ est ut nō cōponank sup oculū illi⁹ uapores ꝛ puluēs: qz hec nocēt oclo. Loc⁹ eoꝝ iste rioꝝ de palpebra nō hēt musculos/ꝛ si mouek musculus gene mouet eā/utilitas ei⁹ est custodire oculū in tpe dormitiōis a puluē ꝛ in tpe caloris uel canicl̄ariū a calore: ut nō liq̄fiat ei⁹ hūiditas. ⟧Pili āt eaꝝ hñt duas utilitates. ꝑm qua expellit ab oclo qō sbtile ē de occasiōib⁹ fic̄ plueres ꝛ filia. 2ª est ꝓtuare calorē oculi/ꝛ hec est possibilitas in medio anothomiā oculi. Et modo incipiā curam oculi.

¶ Finito ꝓ⁰ tractatu. Incipit scd̄s in quo noiabo ifirmitates oculoꝝ apparentes sensui ꝛ earum curas.

Capm ꝑm in q̄ sūt radices gb⁹ opak in cura oculoꝝ.
Cap̄.2.in quo sunt res in quib⁹ opz quēlibet medicum uti in omni euacuatione ꝛ purgatione.
Cap̄.3.in quo est numerus infirmitatum.
Cap̄.4.in quo sunt species scabiei ꝛ cū eius palpebrarum.
Cap̄.5.in quo est memō grandis ꝛ cura eius.
Cap̄.6.in quo est memō lapideitatis ꝛ cura eius.
Cap̄.7.in quo est memō ꝯglutinationis ꝛ cura eius.
Cap̄.8. De inuersatione palpebrarum ꝛ cura eius.
Cap̄.9. De ordeolo ꝛ cura eius.
Cap̄.10. De supfluitate piloꝝ ꝛ cura eius.
Cap̄.11. De reuersatione ꝛ cura eius.
Cap̄.12. De casu piloꝝ ꝛ cura eius.
Cap̄.13. De albedine piloꝝ ꝛ casu piloꝝ supciliorꝝ.
Cap̄.14. De pediculis ꝛ platellis ꝛ cura eoꝝ.
Cap̄.15. De spēbus mordines ꝛ cura eius.
Cap̄.16. De ꝯlac ꝛ cura eius.
Cap̄.17. De pruritu palpebraꝝ ꝛ cura eius.
Cap̄.18. De gesse accidente ꝛ cura eius.

Cap.19. De grossitie palpebraꝝ ꝛ cura eius.
Cap.20. De torũculo accñte palpebris ꝛ cura eius.
Cap.21. De xernat ꝛ cura eius.
Cap.22. De mora accñte palpebris ꝛ cura eius.
Cap.25. De formica in palpebra ꝛ cura eius.
Cap.26. De sarapha calphe accñte palpebre ꝛ cura eius
Cap.27. De uerucis in palpebra ꝛ cura eius.
Cap.28. De grossitie ꝛ ulcere palpebre ꝛ cura eius.
Cap.29. De çale accñte palpebre ꝛ cura eius.
Cap.30. De relaxatione palpebre ꝛ cura eius.
Cap.31. De sanguine mortuo viridi palpe.ꝛ cura eiꝰ. ꝛ De infirmitate lachrymali ꝛ cura eius.
Cap.32. De garambo ꝛ cura eius.
Cap.33. De botio ꝛ cura eius.
Cap.34. De fluxu ꝛ cura eius.
Cap.35. De spẽbus obtalmie ꝛ cura eius.
Cap.36. De tarphe ꝛ cura eius.
Cap.37. De eo qꝺ cadit in oculo ꝛ cura eius.
Cap.38. De vngula ꝛ cura eius.
Cap.39. De inflatione ꝛ cura eius.
Cap.40. De elgere coniunctiue ꝛ cura eius.
Cap.41. De pruritu accidente coniunctiue ꝛ cura eius.
Cap.42. De semel ꝛ est apa sebel ꝛ cura eius.
Cap.43. De eluedat ꝛ cura eius.
Cap.44. De lachrymis ꝛ cura eius.
Cap.45. De apate alꝰ de uela dubeleti ꝯiunctiue.
Cap.46. De mora ꝯiunctiue ꝛ cura eius.
Cap.47. De superflua carne ꝛ cura eius.
Cap.48. De solutione ꝯtinuitatis ꝯiunctiue ꝛ cura eius
Cap.49. De spẽbus ulcerum cornee ꝛ cura eius.
Cap.50. De abscissiõe macle q̃ dr albacita ꝛ ulcer accñ/
Cap.51. De uestigijs ꝛ albulis ꝛ.c.e. tiũ i cornea ꝛ.c.e.
Cap.52. De apate cornee ꝛ cura eius.
Cap.53. De infirmitatibus ꝯiunctiue ꝛ cura eius.
Cap.54. De cancro qꝺ in cornea est ꝛ cura eius.
Cap.55. De ꝯcauatione cornee ꝛ cura eius.
Cap.56. De alteratione coloris cornee ꝛ cura eius.
Cap.57. De humiditatibus cornee ꝛ cura eius.
Cap.58. De dria eleuationis ꝛ descissionis h̃ est abscon sionis ꝛ liuore accñtibus in ea ꝛ cura eius.
Cap.59. De liuiditate mersuꝝ santiei retro corneã ꝛ.c.e.
Cap.60. De eleuatione cornee ꝛ cura eius.
Cap.61. De solone ꝯtinuitatis accñte cornee ꝛ est oblq
Cap.62. De ifirmitatibꝰ vuee ꝛ cura eiꝰ. tas ꝛ cura eiꝰ.
Cap.63. De ampliatione accñte pupille ꝛ cura eius.
Cap.64. De disruptiõe pu.ꝛ ẽ solo ꝯtinuitatis accñs vuee.
Cap.65. De eleuatione vuee que est remotio ꝛ.c.e.
Cap.66. De dria eleuatiõis vuee ꝛ scissione accñte cornee ꝛ cura eius.
Cap.67. De aqua ꝛ instro cum quo curat ꝛ cura eius.
Cap.68. De cataracta ꝛ cura eius.

¶ Post capm de cataracta sunt capla.27.rubricata.

Capitulũ

pm in radicibꝰ per quas operat in cura oculi opz eũ qui vult curare infirmitates oculoꝝ qꝺ sit sciẽs gña infirmitatuꝫ oculoꝝ. Et sunt tria. aut est ifirmitas simplex singulariter. aut in strahis cõposita: uꝳ solo ꝯtinuitatis. Et dico singulr/ aut i vtute efficiẽte vtluꝫ uꝳ istro q̃ fit visus uꝳ i sensu ꝛ motu. Et spẽs sũt due: aut est sbalis uꝳ accñtalis: ꝛ spẽs ipaꝝ sũt ples. Opz ẽt qꝺ sciat q̃litatẽ ifirmitatis simplicis: ꝛ spẽs eiꝰ ꝛ q̃litatẽ ifirmitatis cõposite ꝛ spẽs eiꝰ. Et opz qꝺ scias qꝺ ifirmitates p sua ꝓria curant. ꝛ p filia santias durat ꝛ a ꝙuentẽtia: tñ duratio santatis ocli erit p h̃ qꝺ exiccat humiditates eiꝰ: ꝛ ꝓfortat eũdẽ/ qꝺ ipe oculs cũ fuerit ꝓforta tus expellit egritudies ꝛ durat santas eius: ꝛ tõ B. dicit res files q̃litati in ocło nocẽt ꝛ res ꝓrie sibi ꝓficiunt. Et opz qꝺ scias driaꝫ ifirmitatis q̃ est ꝛ h̃ est qꝺ difficilio ifir mitatis est nocumẽtũ opõis fine meꝰ. Et qꝺ signa gbꝰ cogscit ifirmitas simpꝫ q̃ est cala frida hũida sicca ꝛ cõ/ posita ex his: ꝛ q̃ est cũ mã: ꝛ q̃ fine mã: ꝛ nõ est dria iter signũ ꝛ accñs nisi i mõ usus: qꝫ apꝺ ifirmũ est accñs: ꝛ il lud idẽ apꝺ medicũ ẽ signũ. Et opz qꝺ scias quõ apphẽ/ dik mãz eẽ i mẽbro. Et h̃ erit. v. modis. aut p vtutẽ mbri expellẽtis. aut per debilitatẽ recipiẽtis. uꝳ p mltitudinẽ mãe uel p debilitatẽ vtutis nutritiue uꝳ ampliatõez mea tuũ/ ꝛ erit silr uex cũ mẽbrũ est iferiꝰ ꝛ meatꝰ eius stricti. Et opz qꝺ ispicias egritudinẽ que est cã eiꝰ: ꝛ factas ad ex pellẽdã illiꝰ cãz. Et silr qꝺ ispicias egritudinẽ ꝛ mltitudi/ nẽ mãe/ ꝛ paucitatis eiꝰ/ ꝛ fortitudinẽ mordicatiõis eiꝰ ꝛ rubedinẽ ocli ꝛ mltitudinẽ sanguis in uenis ocli ꝛ pau/ citatẽ eiꝰ: ꝛ colores accñtes in eo ꝛ aspitatẽ palpebrarũ: ꝛ spẽz doloris. Et opz qꝺ ocłari fit sciẽs qñ fuerit itẽtio eiꝰ pficẽ santati cogit ad sciẽdũ mãm sanitatis/ ꝛ mã sanita tis est duobꝰ modis. vnũ eoꝝ ẽ. p quẽ est sanitas ꝛ est ocu lus/ uꝳ corꝰ radicitꝰ. Aliꝰ est per quẽ fit sanitas ꝛ sũt me/ dicie: ꝛ istra ꝛ cetera p que fit sanitas. igit cogeris ad cog scẽdũ medicias per qs cures ifirmitates acutas in oculo ꝛ ad cognitionẽ vtutu eaꝝ/ ꝛ in q̃li statu utaꝫ q̃libet eaꝝ p gña: ꝛ per spẽs. Gña eaꝝ sũt. vij. oppilatiõ apitiõ absterfi uũ putrefctiõ maturatiõ ꝛ stupefctiõ. Oppilatiõ ẽ duobꝰ modis/ est eni terrestre siccũ. ꝛ est hũidũ viscosũ/ igit me dicine sicce ꝙueniũt ad exiccationẽ ad fluxũ acutũ sbtilẽ ꝛ maxie qñ fuerit cũ ulcẽ post eũonez corꝓis ꝛ capitis ꝛ scussionẽ medicie. Et est siẽ medicie amidũ ceruſa cad/ mia thutia abluta plũbũ ustũ/ ꝛ bolũxenitũ/ ꝛ armoniacũ qꝫ h̃ desiccãt sine mordicatiõe. Et opz qꝺ uti istis/ mã scif sa qꝫ si uteret añ nõ ꝓhiberẽt dissolonẽ/ ꝛ itẽderet dolor plus/ qꝫ dolor ocli sanificat pp mltã hũiditatẽ ifridantez reumate disrũpit uꝳ corrodit nisi fuerit in corrosiõe cor/ nee/ qꝫ tẽ cogit ad utẽdũ hjs/ qꝫ sũt magne utilitatis ibi ꝛ nõ est alia medicia: hũida aũt ꝛ viscosa medicia ĩrat i egritudib9 q̃tuor cãs. pª est qꝫ nõ est mordax. 2ª qꝫ glu tiat viscositate sua generata ab acuitate ꝛ abluit. 3ª qꝫ re manet in ocło plusq̃ remaneat hũiditas aq̃sa ꝛ neće est qꝺ pmaneat in loco alꝰ ocło: nisi nõ cogit ad claudũ ob frequẽtiã aptiõis ocli. 4ª qꝫ oculs est mẽbrũ mlti sensus Et ples medicia p qs curat oculs sũt lapides qꝫ uolũ/ tas ẽ remouẽdi in ocło/ ꝛ oẽ aspex q̃ obuiat pli sensus nocet ei/ ꝛ tõ elegerũt medici qꝺ misceat cum medicinis ocli aliqd qꝺ leuificet aspitatẽ eiꝰ ꝛ est sbtile albugis oui ꝛ aq̃ fenugreci ꝛ lac gũmi ꝛ dya. ꝛ aliqñ uariãt ad iuicẽ Quia albugo oui sanat hũiditates sine mordicatiõe ꝛ cõ glutinat ꝛ lenit aspitatẽ ocli tm̃ ꝛ nõ calefacit neqꝫ refri/ gerat: qꝫ nõ resudat neqꝫ penetrat: ꝛ aq̃ fenugreci/ qꝫ in eo ẽ solo ꝛ calefactio tẽpata: lac aũt qꝫ in eo est absterſio pp aq̃sitatẽ q̃ est i eo ẽt. ¶ Medicie aũt q̃ sunt in 2ºgñe apitiue oppilonũ dissolutiue ꝙueniũt. botho: ẽt santiei i/ cluse post corneã qñ fuerit cronica ꝛ nõ dissoluũt ea me dicie maturatiue. Et sũt assa fe. oppoponacũ. euforbiuꝫ tma. acorus ꝛ silia. ꝛ q̃ pficiũt aq̃ de isto gñe siẽ fel. fent. ꝛ uꝳ oẽ qꝺ calefaẽ calefactiõe forti ꝑter qꝺ nõ gñat in ocło aspitatẽ. Medicine aũt. 3. gñis. s. absterſiue. Eoꝝ q̃ sunt mãifeste absterſiõis ꝙueniũt uestigijs q̃ nõ sũt gſſa ꝛ ul/ ceribꝰ siẽ cathimia thꝰ cornu. c. ꝛ aloẽ. Cathimia est tẽpa/ ta icerta ꝛ est fridũ ꝛ est mãifeste absterſiõis: tõ est cõue nies ꝛ pullulatiõi carnis i ulceribꝰ ꝛ ea q̃ sũt fortis abster siõis ꝙueniũt vngle ꝛ scabiei ꝛ uestigio gſſo: qꝫ sbiliãt ea ꝛ abstergũt: siẽ batitura eris ꝛ viride eris ꝛ colcotar sal ar. es ustũ. ꝛ oia ista sũt mordicatia. ¶ Medicie q̃ sunt in 4ºgñe. s. putrefactiue ꝙueniũt eradicatiõi aspitatis ꝛ scabiei qñ sũt cronica ꝛ dura ꝛ eradicatiõi vngle dure ꝛ sũt vide eris ꝛ vitriolũ. ¶ Medicie aũt q̃ sunt in 5ºgñe s. restrictiue eaꝝ q̃ sũt tẽpate restrictionis ꝙueniũt ad ex/ pulsionẽ fluxꝰ in obtalmia ꝛ botho: ꝛ ulceribꝰ siẽ ro. ꝛ se men eiꝰ. spica/ crocꝰ/ memita/ succus ypogstidos/ puluis thuris mala. Lachrymt. i. foliũ padi. acatia ãt ꝛ aq̃ agros se: qꝫ sunt fortiores istis in restringendo/ eo qꝺ sunt fucci

tñ sūt ficci q̄rū fluxꝰ festinat cito in ocꝰ/ea q̄rū restrictio est uehemēs paꝛ utunt:qꝛ nocumētū eoꝛ maiꝰ eiꝰ in utilitate eoꝛ:qꝛ gñant aspitatē in ocꝰ/tū qñ ponunt i gbus dā medicis q̄ acuūt visuꝫ z ꝓfortāt ipe eradicāt aspitatez palpebꝛaꝛ sūt balaustie. galle gīsse z corices thuris. ¶ Medicie q̄ sūt in 6ꝰ gñe maturatie aꝑatū ocli utunt in aꝑatib⁹ z ulceribꝰ z in ceteris egritudib⁹ ocli/q̄ sūt cū hūiditate in bothoꝛ z sanie abscōsa post corneā in p̄nꝰ z fine/sic mirra/crocꝰ/castoreū/thus/aq̄ fenugreci/lutū idicū bedellad mellilotū. oia aūt hec sūt dissolutia/z mirra maioris dissolōtis. ¶ Medicie q̄ sūt in 7ꝰ gñe. s. stupefactiē utūtur qñ excedit dolor usqꝫq̄ timet destructio ifirmi/z maxie qñ fuit in corrosione z acuitate z ulceribꝰ/z opz cauē istis medicis/qꝛ dilatāt visuꝫ:z fortē destruūt eū. Et opz q̄ nō utant nisi in forti necītate/z nō sic iponimus uti eis nisi in re modica/sic opiū z aq̄ pomoꝛ mandragore. iste sunt gñuꝫ medicinaꝛ. spēs aūt eaꝛ sūt multe. Et opz q̄ scias ifirmitatū tpa z sūt 4ᵒʳ. s. p̄nᵐ augmētū statꝰ z declinatio. Diffinitio p̄ncipiū est qñ recipit nocumētū opaꝛ nā ul z vtꝰ nō recipit i maturatiōe cāe efficiētis egritudinē. Diffinitio augmēti est qñ egritudo augiñtat z fortificat: z vtꝰ debilitat p augmētationē eiꝰ:z vtꝰ tā icipiebat opari in egritudie tñ opō eiꝰ currit nō p̄m ordinē. Diffinitio statꝰ est qñ ifirmitas stat z nō crescit z vtꝰ tā oñdit signa que sigñt ipressionē nāe in ifirmitatē. Diffinitio declinatiōis est qñ ifirmitas tā descēdit z est dissoluta z mā maturata ifirmitate expellit ifirmitatē z dissoluit nodū eius. Et opz q̄ cures in q̄libet tpe p̄m seip̄m/z h̄ est ut utaris in p̄nꝰ q̄ expellit tñ z inducit ꝓhibitionē:z in descēsione qñ calor est mitigatꝰ z sbtile dissolutū z grossum remotū utaris qō resoluit z dissoluit initio: duobꝰ aūt tpib⁹ q̄ sūt in medio utaris medicis tēperatis: z h̄ q̄ restrigit z dissoluit:tñ opz illud qō restrigit sit magis in augmēto:z in statu minꝰ. Et qōlibet istoꝛ tēpoꝛ hēt tres ordies/p̄nᵐ/sinē/z medū:z sūt medicie p̄m ordinē. v. g. qñ fuerit ifirmitas in p̄nꝰ: sit cura tua iponi p̄n' per hoc qō refrigerat z restrigit z stupefacit nisi. Et i medio p h̄ qō refrigerat minꝰ/minꝰtñ est h̄ q̄ stupefacit nisi augiñtatio significet multitudinē:z qñq̄ ꝓhibet dolorē multotiēs qñ fuerit dolor excedēs idiffinite. ¶ Usus medicinaꝛ i p̄nꝰ restrictiaꝛ aut aliq̄d cogit ad utēdū medicis mitigatiuis. qñ aūt fuerit dolor nō excedēs nō opz uti eis: ꝫ opz q̄ scias q̄ medicie q̄dā sūt ex plātis: q̄dā ex mineris: q̄dā ex aialiū superfluitate. Ex plātis aūt sunt que sūt gūme sic asa fe. oppoñacū euforbiū. Quedā sūt succi sic memite acatia. q̄dā folia sic folium malabar. Quedā ligna sic cassia/ul' minerālia sunt sedegi/thutia sal/sal armo. sal nitrū/viride eris z silla. Que aūt de aialibꝰ: q̄dā sūt de hūidioribꝰ sicut fella liuta z albugo oui. q̄dā ex mēbris eoꝛ sic cornua z castrū: z noiabo quālibet istaꝛ mediciaꝛ z ꝓpietates eaꝛ: z oēs medicias q̄ quenūt ocꝰ in fine libri. Opz ēt me nominare quō utak q̄libet istaꝛ mediciaꝛ z quō curak cū eis z q̄ hora tpis colligunt medicie ocli z qñ melioꝰ artificiose ꝓficiunt. ¶ Dico igit qñcūq̄ uolueris uti minerālibꝰ sic sedengi/thutia/calcecumenō/marchasita/antimonio: opz q̄ teras eas bñ z cū pāno cribrādo serico z ibibe cū aqua z mole in lapide coloꝛ multotiēs: z q̄ fuerit lapis sic quaridi z cadilia z vitriola nō utaris eis nisi post cōbustionē in olla noua/z diuturnā ptritionē z mollitiē h̄ est meliꝰ. Conchilia autē sicut elbeseug z limaticas cōbure silr in olla noua z ptere ea bñ/z nutri ea silr cuz aq̄ z mole in aq̄ coloꝛ. Cerusam aūt tere z laua cū aq̄ ut nō sit in ea aliq̄d acredie. Battura de ere lauek z cū sana freq̄nter. ¶ Marchasita aūt terak cū aq̄ ptritiōe bona/z fic calcecumenō. Spica scidak cū forpicib⁹ z terak i mortario usu africek iter manꝰ fricatiōe bona usqꝫq̄ excoriicek. Coxtex est niger z fit albꝰ z p̄ycial in mortario/z fūdak desuper aq̄ z terak usqꝫq̄ fuerit silis medulle/z fricek z iterek ꝓtritio eiꝰ. Viride aūt eris nō multū utak: qꝛ destruit uelum oculi z corrodit z ꝓpe ocꝰ mliaꝛ z pueroꝛ z nō facit uti h̄ nisi post multā cōmotionē cerusē cū eo. opz igit q̄ pistek xief cū eo in uere/qꝛ est finis laudabilioꝛ z terunt plueres z alcophola in fine pul'. z nisi h̄ fuerit erit nocumētū pluscūꝫ utilitas. h̄ aūt q̄ nutrik cū aq̄ agrosse z aq̄ fenicli/z alys/opz q̄ exp̄mak aq̄ eoꝛ z dimittak in sole p aliquot dies z nutriank cuz ista aq̄ medicine frequēter. Et illud quod fuerit de gūmis sicut armoniacū z oppo. maturenk z molank in mortario cū pistello donec sit bñ tritū z cribellek. Gūmi aūt arabicū z dragāt uz maturek i aq̄ z colek cū pāno/z pistenk cū eis medicie cū sit utilitas eoꝛ in medicis ꝙgregare ptes eaꝛ nisi fuerit i xief albo qꝛ vtꝰ in gūmi z dragḡ. est refrigerare z ꝙglutiare z lenire aspitatē obtalmie. igit opz ut tu teras ea bñ/z cribres/ z ponank i mortario z mittak sup ea albugo oui sbtilis z in q̄ntitate q̄ possint ipastari cū ea medicie z molt usqꝫq̄ dissoluank medicie z leniank z p̄yciank sup eū reliq̄ medicie. ¶ Opiū aūt opz q̄ torrefiat z h̄ est ut accipias lamiā eneā z igniak z p̄yciak sup eū opiū fractū minutiz z non sit sup p:unas:z caue ne cōburak:qꝛ destruit opō eiꝰ. Et qñ uolueris miscē aliquā medicinā opz q̄ cognoscas aliquā utilitatē medicie z cui egritudini ꝙuenit:z si fuerit de medicis q̄rū utilitas est multa z est nobilis: sic thutia idica z alia opz q̄ p̄yciak ex eis q̄ntitas magna. Et si fuerit pauce utilitatis modicū ex ea p̄yciaꝛ sic gūmi. z si fuerit acute fortis ꝑtutis sicut viride eris z sal ar. ex eo modicū. Et si fuerit debilis ꝑtutis sic cerusa p̄yciak ex ea mltū. ¶ Medicie simplices ponunt in cōpositis medicinis pp dūsas cās. Quedā ponunt pp ifirmitatem ad quā fuit cōposita medicina sicut ponit oppo. z assa fe. in çiel elueri:qꝛ hūt opationē fortem in soluendo in aqua. Et q̄dā ad fortificādū medicinā sic cū ponit aq̄ fe. in çiel elueri:z qꝛ hūit opōnē fortē in soluēdo in aq̄ in fe. i çiel elueri. Et q̄dā facilt penetrare medicinā ad tūicas oculi festināter sicut cū ponit aq̄ fe. in çiel elueri. Et quedā facilt penetrare medicinā ad tunicas oculi festināter sicut cū ponit muscus in medicinis ocli. Et quedā ad cōfirmādos in ocꝰ/sicut qñ ponit cāphora in medicinis ocli. Et q̄dā māz ocli/sic cū ponit opiū in nrīs medicis absterſiuis. Et q̄dā ad frāgēdū acumē medicie sic cū ponit ceruſa cū viride eris. Et opz q̄ eligak de medicis qō fuerit bonū recēs nō uetꝰ nō sophisticatū z q̄ terak quelibet eaꝛ sepatim:z demū pōdera de trito z cribrato pōdus p̄dictū in recepta illiꝰ medicie. Et nō iūgas ceteras medicias/nec teras eas silꝫ: qꝛ erroꝛ est: qꝛ ex medicinis q̄dā sustinēt lōgā triturationē sic minerales. q̄dā modicā sic succi. z q̄dā terunt magis q̄ expedit z elōgāt a nā sua/z acuunt sic amidū/qꝛ ip̄m ponit in fine rei. Et tūc miscek z terit tritura tēperata ut misceak. Et si fuerit medicina debilis q̄ opz ut pasterek ut fiat xief ut ponak sup eas aq̄ paulati z terak ut misceank ad iuicē ceteē medicie z pastenk pastatiōe tēperata z deiccenk in vmbra ut nō dissoluak vtꝰ mediciaꝛ in sole. Et qñ curaueris ocꝰm cū medicia acuta opz sustinē usqꝫq̄ remouek cōbustio z ustigiū eiꝰ oino. Deide seq̄ris cū stillo/qꝛ h̄ est pcām z meliꝰ q̄z ponē vnū sup aliū/z q̄ fit stillus grossus:z caue tibi a medicis acutis in capite repleto. Sz sit mūdatū ab hūoribꝰ malis. qꝛ ¶ Hyp. dic in pura coꝛpa zc. Et qñq̄ curas cū medicia acuta ifirmo coctionez magnā. Et qñ uolueris ponē medicinā in ocꝰ api oculū dextrū cū police sinistre manꝰ z dice manꝰ dextre z tene stillū cuz police z medio: deide pone stillaz in lachrymali magḡ usqꝫ ad lachrymale minꝰ. Deide remoue idicē z alleuia policē sinistrū sup palpebrā z pone uelū i ocꝰ z toꝛque z uolue palpebrā. accipe pilos eiꝰ cū paleta stilli quousqꝫ reuertatur. i. discoopiak oculus:z frica eū diligēter nō cū festinatione z qñ reuersaueris oculū erit h̄ paulatim z nō retrahas manū tuā:z reuertak per se qꝛ malum est/z quando uolueris aperire oculum erigeꝫ palpebꝛam leuiter cito

ꝛ redeas eā suauiter ꝛ nō festines i festinatiōe reuersiōe ei⁹. Et qñ uoluerīs uti pulueri⁹ opꝫ q ponas eos i duabus lachrymalib⁹ inter palpebras ꝛ nō declines stillum ad planitiem oculi. Sed dimitte eam ꝛ uolue stillum ad iferi⁹ ꝛ pone puluere: nō itromittes stillū in oculo: nec declies stillū in ocl'o in obtalmia fortis doloris ꝛ grauis. in radicatiōe aūt uestigij intēde cū memō in illo quentē ti ꝛ frica eā cū medicia ꝛ fac eā trāsire p eā qꝛ h̄ est uehemēti⁹ ꝛ pfecti⁹. Ois egritudo hñs pulsatiōnē ꝛ dolorem uehemētē curat cuꝫ medicis lenitis hūidis sic obtalmia ꝛ ulcera. Et ois egritudo antiq̄ diuturna nō hñs dolorē sic scabies sebel liuor vngla ꝛ culac cū medicis absterſiuis ꝛ mūdificatis ꝑm eradicationē q̄ltatis eaꝝ ꝛ ꝑm q idiget de vtute eaꝝ. Et qñ quiungunt due egritudies in ocl'o ꝛ egritudo acuta cronica incipe ab acuta q̄uisq; remoueat ꝛ nō negligēs nō fortificat deinde redeas ad cām egritudis cronice. Zela aūt uehemēs i oculo q̄ accidit i aꝑatib⁹ ei⁹ aut fit pp acuitatez hūiditatis aꝑantis eum ꝛ mordicatis aut fit pp replonez mēbranaꝝ ꝛ seie eaꝝ aut pp aggregationē hūiditatis grosse: uel pp uētos nubilosos i flatiuos. Si aūt fuerit ex acuitate ꝛ hūiditate opꝫ purgare cū medicis laxatis ꝛ trahē eas ad iferi⁹ corpis ꝛ ut abluas eū cū albumie ouī. qñ purgaueris corp⁹ ꝛ incipe aꝑa maturare balneū est utile ad solonē isti⁹ egritudis. Sꝫ si fuerit dolor ex replone mēbranaꝝ ꝛ sanie opꝫ cura re p eūonē corpis cū flōmia ꝛ laxatiōe ꝛ attractione medicia iferi⁹ p ista mēbra iferiora ꝛ p ligationez deide cuꝫ fomētatione oculi aque dulcis tēperati caloris. Et scias uel q oēs spēs sanitatis curank p eūonē toti⁹ corpis ꝛ capitis ꝛ p attractionē māe iferi⁹ deide cū usu medicinaꝝ resolutiuaꝝ sic fomētatiōes ꝛ distillatiōes aque feniculi uel fenugreci ꝛ añ eūonē corpis si opꝫ uti medicia resolutiua qꝛ attrahat magis q̄ dissoluat. Et si fuerit dolor pp ꝓgregationē hūiditatis grosse opꝫ te sbtiliare illū hūorē deide cū uehemēti motu illaꝝ uenaꝝ in qb⁹ est cōgregatio ꝛ hoc est post itroitū balnei. Et cū coḡueris egritudinē ꝛ videris curā nō ꝓsparī cito ꝓseuera qꝛ forte erat pp uētuꝫ querū in meatib⁹ stricti⁹ ꝛ forte erat hūor uehemētis grossitiei ꝛ idigēt tpe lōgo in expletiōe ꝛ ampliatiōe meatuuꝫ. Et scias q clisteria sunt laudabilia in replone toti⁹ capitis qꝛ tñ opꝫ q sint fortia. Et qñ fuerit cuꝫ aliqb⁹ egritudib⁹ ocli qb⁹ nēcia est purgatio corpis sic sūt obtalmia ꝛ sebel ꝛ ulcera qñ fuerit cū eo iflatio ꝛ aꝑa. Et ex eis sūt que nō idigēt eūone corpis i cura sic eradicatio uestigij que idiget abstractiōe tm̄ ꝛ sic ceteri dolores cū qb⁹ non appet replo nec iflatio uenaꝝ ocli nec mltitudo hūiditatis fluētis h̄ est cui⁹ memō indigui ad ꝑperationē. Et nō icipio in cura accūtiū egritudinū in oculo qꝛ dico q quē dā apparēt sensui quaꝝ cognitio difficilis sꝫ coḡscamus hec p signa vo medicatōis ꝛ igenij ꝛ icipio de h̄ q apparet sensui qꝛ icipio p̄mo de ifirmitatib⁹ palpebraꝝ deide post h̄ infirmitates occultas sensui dicam. II.

c **Capitulum** 2m in quo regule quib⁹ opꝫ medicū uti i oi purgatiōe. Scias q opꝫ qui vult purgare corpus p aliquā in oculū purgatiōis q̄lecūq; uoluerit minuē uenā uel bibē medicinas attēdē. x. ꝛ sunt. Causa ifirmitatis accidēs q̄ñs ifirmitatē. cōplexio. habitudo corpis infirmi etas. dispō aeris. tēpus ꝓius de tēporib⁹ anni. regio. cō suetudo. vt⁹. ¶ Causa ifirmitatis si fuerit egritudo ex replone purgatio ei q̄uenit. Et si ex inanitione non conuenit. Similr si fuerit causa ifirmitatis multa opꝫ purgare corp⁹ mltū. Si pauca paꝫ. ¶ Accūs aūt q̄ñs egritudinē si fuerit unū de egritudib⁹ ex qb⁹ eūak corp⁹ fic flico cui⁹ dor ꝛ alia nō purges eū. Et si nō fuerit ex ill' que eūant ꝛ idiguerit purga eū. ¶ Cōplo si fuerit cal'a ꝛ ficca ul' frida ꝛ hūida purgab eū ꝑm cām. ¶ Habitudo aūt corpis lz fuerit mediocriter macra non purges eū. ¶ Etas aūt si fuerit de pueris: aut senib⁹ nō purges eū nisi cū aliq̄ sbtili. Et si fuerit adolescēs aut viril' etatis purga eū sic cōuenit. ¶ Tps aūt pri⁹ si fuerit estas ul' hyems nō purges corpus cū medicia forti. Si fuerit uer ul' autūn⁹ purga eū sic opꝫ. ¶ Dispō i tpe ꝑtī si fuerit aer i illo tpe mlte siccitatis ꝛ caloris nō purges eū cū medicia forti ꝛ si fuerit tēperat⁹ purga eū si expedit. ¶ Regio aūt si fuerit cal'a sicut ethiopoꝫ ul' frida sic anglicoꝫ ul' stocoꝫ nō purgabis eū nisi cū h̄ q̄ q̄uenit corpi ꝛ si fuerit tēpata sic roma purgabis eū ꝑm hūorē. ¶ Cōsuetudo aūt si eger ꝙsueuerit purga eū sine timore ꝛ si nō ꝙsuenit purgarī si expedit purga eū cū timore tī. ¶ Virt⁹ aūt si fuerit fortis purgabis eū q̄ltate necitatis ꝛ si fuerit debilis pur. eū ꝛz illis. aut vna vice aut plib⁹. Aliq̄ñ purgak corp⁹ ꝑm artes artificiales ꝛ h̄ est qꝛ si fuerit mot⁹: nō purges eū. Si tigenia in attrahēdo mām sine eūone forti ꝛ si fuerit pui mot⁹ purgabis eū fine dubio ꝛ aliq̄ñ opꝫ attēdē ad attrahēdū mām ad ptē oppositā pti ad quā decliat ꝛ h̄ pp duo. unū eorū ē ut nō trahas māz illā ad mēbra nobilia q̄ñ fuerit in membris ettā nobilib⁹. Scōm q trahas ad mēbra in qb⁹ cōiūgunt tres ꝙsuetudies. una eaꝝ est q fit loc⁹ ei⁹ in corpe in oppositā loci pte mēbri a q̄ mittit eūo. Et si fuerit illud mēbrū supi⁹ fiat attractio iferi⁹ ꝛ e ꝙ⁹. Scōa q fit mēbruꝫ ad qō mā trahit oppositū mēbro a quo trahit recta oppōne ꝛ si fuerit eūo ex pte dextra fiat exctio uel attractio ex parte sinistra ꝛ e ꝙ⁹. 3a q fit membrū ad qō trahit mā pticipās cū mēbro a q̄ trahit sic pticipatio mīricis cū mamillis. Et ideo q̄ñ fluit sanguis a mīrice ponūtur uētose sup mamillas ꝛ opꝫ q scias q iste sūt regule qb⁹ opaī. Opꝫ igitur q regas ꝑm q videbis hec quia q̄ñq; exit necessitas ad euacuādū humorē nō semel sed pluries. III.

e **Et sunt** scabies grauedo lapidatio iuisca tio ordeolū pili adūti iuersatio pilorū patelle nordines ęulac pruritꝰ grossities flegmō alꝰ demaretriat mora liuor terre fozica çahaphe fozmica: uñ iflatio corrosio cahalachal aꝑa arcalach ulcera relaxatio sanguis mortuꝰ. Et istaꝝ egritudinū q̄dā sūt ꝑpe palpebris ꝛ q̄dā cōes aliis mēbris. Igit egritudies ꝑpe palpe. sūt scabies grādo lapidatio iuiscatio remelatio ordeolū reū satio piloꝝ vdineg ęulac reruac. Uerūtñ fluxio ul' casus piloꝝ ꝛ albedo eoꝝ ꝛ pedicli pticipāt capiti ꝛ supcilijs. pruritꝰ aūt ḡssities liuor iflatio ꝛ relaxatio ꝛ sāguis mortuꝰ aliq̄ñ accidūt ꝙuctie palpebre ꝛ aliꝫ. flōn aūt ꝛ mora ꝛ reraet çahaphe aliq̄ñ accidūt palpe. ꝛ corpi totiꝰ itētio in hoc est ut nō sit in libꝰ meo defectꝰ ꝛc. IIII.

f **Cabiei** 4or sūt spēs. p̄a est rubedo q̄ fit i supficie iterioris palpebre. Signū aūt ei⁹ est qñ reūsaueris palpebrā videb i ea gna silia mozbilis ꝛ h̄ est maioris doloris ꝛ grauitatis q̄ltq̄ tres spēs ꝛ hz lachrymā ꝛ pleꝰ qō accidit post obtalmiā alꝰ effeꝰ ꝛ morbꝰ qui dī cui⁹ acutā ꝛ ul' oēs spēs scabiei hñt hūiditatē salsā ꝛ fiūt ex freqntia solis pl'ueris ꝛ fumi ꝛ corruptione regis in cura obtalmie fiunt. Cura aūt opꝫ purgare corpꝰ per flōmiā cephalice si possibile est: ꝛ post h̄ si necitas exigit ad bibēdū medicinā fiat ex violis nenufare mirabo. citrinis çūtt. Et fiat hoc ꝑm virtutem ꝛ etatez deinde reuersa palpebrā ꝛ frica cum rief ru. hec acuto cuius confectio est hec. Rief rubeum leue est utile in fine obtalmie ꝛ scabiei leue ꝛ çulac ꝛ obtalmie que

est ex humiditate. ℞. sedeng abluti. ʒ. x. eris alꝫ cuꝰ viri de eris usti. ʒ. viij. coralli / margaritaꝝ nō pfo. folij indici aū. ʒ. iiij. gūmi arabici dragg. z mirre clare aū. ʒ. iij. sang. drac. croci aū. ʒ. j. sum̄ mediciaꝝ. x. aggregent medicine z pistent z cribrent z cum vino antiq̄ fiat riet leue ut sit dꝛia inter z rubeū acutū. Et utak mitige fe. z relique ob/talmie postea redeas ad p̄mas medicias z cū reuersaue/ris palpebꝛā reuersa eā leuiter z nō p̄mittas palpebꝛā re/dire p se z frica eā diligenter z reduc eā ad statū suū pau/latim. Et qñ mitigatꝰ fuerit oculus a medicia pone eum puluerē cuiꝰ pfectio ħ est pluis utilis scabiei z ulceribus in ocło. ℞. thutie camei sedeng combusti nutriti aū. ʒ. j. z çuccari al. ʒ. v. terank z utak z p̄cipe tenē dietā suā. Qui dā dixerūt q̄ p̄ūsa fuerit palpe. z sinapiçata fuerit sup eā galla trita fiē puluis z p̄mittak palpe. reūsa p. iij. horas z liget reuersa. ħ oīno destruit scabiē z non recipit post ħ̄ medicinā z est utile. Quidā aūt dixit q̄ quādo gariofili alꝫ antophili sinapiçank fiē supius est dcm̄ z utilitas suf/ficit. ⌜2ª spēs scabiei z matoris aspitatis q̄z p̄ª z bēt dolo/rē z grauamē z utraq; spēs gīiat in ocło hūiditatē alꝫ du/ritiē z lachrymā. Cura. Incipe p̄mo purgare corꝑ: dei/de reuersa palpe. z frica eā cū medicis acutis fiē riet viri/de z basilicon z si senserit modicā se. dimitte medicinas acutas z pone in oculo stillū cū sedeng abluto z cū mitti/gata fuerit se. muta eū ad puluerē dictū / z postea ad acu/tū: z si accidit scabies cū obtalmia / cura obtalmiā cuꝫ cu/ra sua z nō negligas scabiē ut fortificek cuꝫ mitigata fue/rit obtalmia redeas ad curā scabiei / z si nocuerit aspitas palpebꝛe z si fuerit cū scabie vnū ulcus utere medicinis mitigatiuis p̄m q̄ noiabo in capꝰ ulcerū z est meliꝰ cura/re ulcera cū cura eoꝝ / deide redeas ad curā scabiei. Et si uenerit aspitas palpebꝛe opꝛ q̄ reuersee z applanes eaꝫ cū stillo / z est ħ mitigatio acuitatis. Et vidi aliq̄s senes qui qñ calefit scabies reuersāt eā z fricāt eā cū sendeche q: sedeng valet in aspitate palpebꝛaꝝ / z caue amidum z collirtū q: factūt scabiē z sic plueres albos z riet album / z melioꝛ cura scabiei est q̄ reuerses palpe. z frices eam ém̄ē z expectabis usq; mitiget acuitas medicie: deide ite/rabis reuersionē palpebꝛaꝝ z fricabis z cū mitigatū fue/rit acumē māe pone in ea stillos de puluē ut fortificetur corꝑ ocłi z si reūsaueris palpebꝛā z fricaueris cū planitie stilli deide curaueris post ħ̄ cū medicia acuta erit pfectꝰ. ¶ Cōfectio riet viridis utilis scabiei z sebel z albedi. ℞. viridis eris clari. ʒ. iij. cadime armoniaci gūmi ara. ceru se plūbi aū. ʒ. ij. terank z pistenk cuꝫ aq̄ intere z fiat riet z utak. ⌜3ª spēs scabiei ē fortioꝛ z difficilioꝛ q̄z 2ª z aspitas est in ea maioꝛ z signū eiꝰ videbis in exteriori palpebꝛe file scissure ficuuꝫ pp hoc uocak ficulnea. Cura. opꝛ pur/gare corꝑ cū medicia z flōmia cephalice deide munda bis caput per flōmiā lachrymaliū ul frōtis z post ħ̄ utē caputpurgio artificiū caputpurgij z est tale utile scabiei çahaphe z remollitōi z tistule in ocło z polipo i narib⁹. ℞. aloē succotrinū ſb. z al. oppopo. aū. ʒ. ſ. ꝑdīi. ʒ. v. terā/tur z pastēk cū aq̄ maioꝛāe z fiāt pille fiē pip suma medi/ciaꝝ. x. z caue ne utaris eis nisi post flōmiā z mundifica/tiōez corꝑis cū medicia z dieta laudabili. z sic opꝛ uti isto regimie in ceteris spēb⁹ scabiei. Si nautē iduces ocło me/dicinas acutas z est nocumētū eiꝰ maius z tūc debet re/uersari palpe. z fricari cū basilicon z riet viridi. z si mani/festa fuerit eius opa bñ quidē / sinautē opꝛ fricari cū çuc/caro ul spuma marina ul penidijs fricatiōe diligēti usq; redeat palpebꝛa ad statū sanitatis in ſbtilitatē / demū dei/de distilla in ocło cimini alꝫ factētiū acredinē z salis z li/ga sup eū vitellū oui cū oleo ro. ut fit securꝰ ab acredine medicīaꝝ: z cū fuerit in 2º die pone in oculo sedeng cuꝫ istꝛo lōgo. l. stillo ut sis securus de calefactiōe mēbꝛi / z si calefactꝰ fuerit oculꝰ nō utaris nisi sedeng / z exegerit ne/cessitas / z ponas plueres sinapiça eū cū puluē citrio cu/ius ꝑfectio est. ℞. sarcocolle. ʒ. ij. riet memite. ʒ. j. tere eas

bñ z utē z cū mitigata fuerit acuitas reuersa eam z frica palpe. cū riet ru. ul cū viridi usq; medicek z ſbtilia regi/mie diete. ¶ Cōfectio basilicō utilis scabiei liuori lachry/me sebel vngle. ℞. pipis. çç. mirabo. citri. idoꝛ remotis ossibus aū. ʒ. v. aloes succotrini. ʒ. j. ſ. spume maris. ʒ. vj. minij. ʒ. v. cassieli. gar. aū. ʒ. iij. sal ar. ʒ. j. medicine. x. alꝫ xj. terank z cribrenk z utak. ⌜4ª spēs scabiei ē grauioꝛ q̄z p̄me tres z aspioꝛ z est maioris coctiōis largioris spatij z bēt dolorē z duritiē uehemētē z fere nō eradicak cū se/stinatiōe cito pp grossitiē z p̄pe cū fuerit antiq̄ z forte ac/cidit cū ea supabūdātia piloꝝ. Stig̃ eiꝰ q: qñ reuersaue/ris palpe. videbis eā nigrā z supiꝰ corrices siccos. ¶ Cu/ra. opꝛ q̄ icipias purgare corꝑ z mūdare caput cū gar/garismo z yerapigra z cū pillis de aloe in diūsis dieb⁹: deide utē caputpurgio p̄dicto / z ſbtilia dietā z tūc reūsa/pal. z frica eā cū istꝛo qō uocak ūde ul cū alta meꝰ alꝫ ca/mafic fricatiōe diligēti z si idiguerit i fine fricatiōis çuc/cari in fricando z utē cura p̄cedēti in 3ª ſpē z oibꝰ ſpēb⁹ scabiei z opꝛ uti balneo z soluere humores post mundi/ficationē corꝑis. Et ulr scias q̄ si scabies fuerit plōgata z antiq̄ta nō p̄spabit in ea aliqd nisi fricatio cū puluere citrino ut tūc fortificent tunice oculi ⁊c. V.

g **Randium** vna est spēs cutis cā est ꝓgregatio humiditatuꝫ ğſſaꝝ que ꝓgelank in palpebꝛa z plimuꝫ gīiak i exteriori pte palpebꝛe. Cuiꝰ signū est apa duꝝ file grādi/ni. ¶ Cura opꝛ q̄ liq̄tiat armoniacū ul galbanū cū forti aceto z vngak z aliqñ miscet cū oło / z cā z gūmi ulmi ul misceak papinū cū aceto z vngak cū ħ̄ vnğ. ¶ Cōfectio vnguēti utilis grādini z ordeolo. ℞. thuris mirre aū. ʒ. j. laudān q̄rtā. ʒ. baurach minij aū. q̄rtā. ʒ. pastenk cū amur/ca olꝫ antiq̄ de lilio ul amurca z vngak z si resoluit bñ: si aūt opꝛ q̄ sciāk pal. cū flōmo in latitudie z deide exhak grādo cū palla stilli z si fuerit scissura magna z labia rela/xata p̄iūge ea cū sutura in medio z sinapiça eā cū pulue/re croceo: z si fuerit egritudo in iteriori palpe, opꝛ reūsa/re palpe. z scidē per latitudinē iseriꝰ z exhere grādinē z p̄cipe ei ut abluat oculū cū aq̄ calida ⁊c. VI.

I **Apideitatis** vna est spēs z acci/dit a superfluitate ğſſa que ifundit in palpe. z cōgelak in ea z fit lapis. Signū eiꝰ est apa puū duꝝ file bono puo z raro durittiei eiꝰ relaxatio cutis z raritas eiꝰ: q: resoluit ſbtilis mā z re/māet grossa z idurak siē accidit in calclo z ſbasellis z in/iguib⁹ z scrophul z apatib⁹ duris z aliqñ noiak hec infir/mitas leus: z accidit ħ a duob⁹ aut a mltitudie ciboꝝ ğſ/soꝝ uel ex frequētia ifirmitatū uapoꝝ carnū eğnis z di/stilla sup eā aquā calidā in p̄nꝰ z si resoluit bñ: si naūt po/ne sup eā de p̄uē dyaglon q: destruit eā z si nō destruak frequēta emplꝫ ut maturek z ꝓgreget z qñ pseuerauerit res iuersa palpebꝛā z apt locū cū flōmo z flōmus hēat ca/put rotūdū p latitudinē apiak z pūda aptionē z caue ne rūpas palpe. z cōp: time cū vngla tua ul cū anulo q: exiet de loco aligd ut eēt de p̄mone z forte ē sanies: z si timu/eris q̄ redeat ifirmitas accipe scissurā vulneris cū capi/te forpicū ut apiak z astringak ut tardek ꝓsolidatio z de/struak mā ab ea z medicek ea post hoc diu cuꝫ aq̄ cala z nō opꝛ apire istā ifirmitatē donec aggregek z ꝓstringak z ħ ut aperiak z est pfectio ⁊c. VII.

c **Onūctionis** tres sunt spēs: aut ꝓiūctio est cuꝫ ni/gredie aut cū albedie ul ꝓiūctione palpebꝛarū ad iuicē z accidit ħ a duob⁹. vno ex ulcē qō accidit i ocło z elōgabik clausio ocłi sup eā. z alio post mūdificationez vngle z sebel / qñ nō regik ocłus regie q̄ opꝛ z ista ifirmi/tas p̄hibet oculū de facili moūi. ¶ Cura opꝛ mittē stillū ſb palpebꝛa i loco z eleuab palliū cū eo ul extēde pal. cū vno baio ul cū duob⁹ deinde excoria ꝓiūctōem cū men/dech alꝫ mollace fiē fiti i vngla usq; apiak res ꝓiūcte z si

nō ꝙuenit ei mēdech excoria ea cū gamedei.ꝛ opꝫ cauē
pro posse tuo ut nō trahas mēbrana cornee:qz accidit q̄
hec elevatio oculi ex replone ꝛ distilla in oculo aquā ci-
mini ꝛ salis ꝛ pone sup scissurā cotū madefactū cuꝫ oleo
ro.ꝛ vitello ouī.ꝛ liga sup oculū vitellū out cū oleo ro.ꝛ
qñ fuerit scōa dies distilla in oculo aquā cimini ꝛ salis:ꝛ
itera lichintū sup scissurā cum vitello ouī:ꝛ si fuerit tertia
dies utere aliquo rief ꝑm q̄ vides ex ifirmitate:ꝛ si fue-
rit inuiscatio in palpebra vna cuꝫ alia/opꝫ si possibile est
stillū sub palpebra/ꝛ q̄ aperias ex pte miorie lachrymā-
lis. Si nautē scindes de lachrymali inferiori modicū in-
quātū intrauerit stillus ꝛ eleuabis palpebrā supius cuꝫ
stillo ꝛ scinde eā cuꝫ gamedei:ꝛ si elegeris imittere in lo
co stilli / elmengab.alꝫ falcē similē ꝑamo.sicut mengral
fistule ꝛ scide ul̄ api cū eo ꝛ opare ꝛ laua eā cum aq̄ cimi
ni ꝛ salis ꝛ pone inter pal.cotū admodū tēte madefactuꝫ
in oko ro.ꝛ battitura eris ul̄ emplm de ceruſa dictū mar-
siā:ꝛ si rediet ꝙglutiatio caue ne fortifices alcophol ꝛ alco
phola eū quotidie cū battitura eris ꝛ rustoim ꝛc̄. VIII.

t **Emoleationis** tres sunt spēs. ꝑª est abbreui-
atio palpebre suptoris ut nō cooptat albedinez
oculi. Et accidit ꝫ a duobº. vno ul̄r ꝛ ꝫ est a diminutiōe
māe ex quo fit ꝛ pal.aliud est per accūs ꝛ accidit ꝫ aut ex
relaxatiōe aliquoꝝ musculoꝝ mouētiū pal.uel a spasmo
pticulari ꝙstringēti aut ex utroqz aut ex sutura pal.inde-
cēti. Cura. Si fuerit remollitio ex defectu māe ē curabi-
lis ꝛ si ex relaxatione ul̄ spasmo ꝙstringēte ul̄ utroqz opꝫ
primo scire qñ est remollitio ꝛ qñ ex relaxatione/ꝛ ꝫ est
q: in pal.suptori sunt tres musculi.vnus eleuat eā ꝛ duo
cōprimunt.igit musculus qui eleuat eā/si relaxatº fuerit
nō erigef pal.neqz claudet.ꝛ si fuerit spasmatº nō coope
rit.ꝛ ex ꝫ accidit remollitio a spasmo musculi qui erigit
eā opꝫ q̄ utaris ꝫ qđ relaxat pal.sic̄ vnctiōes cuꝫ oleis ꝛ
vngtis ꝛ balneis humectatiuis.duo aūt qui depmūt pal
pebrā si fuerint relaxati non coopit ul̄ claudit palpebra.
ꝛ ex ꝫ fit remollitio/ꝛ utpl̄m fit ista relaxatio post aꝑa ca
lidū qđ curatū fuerit cū medicinis mollitiuis humidis
ex ꝙbus ꝙtingit hec remollitio.medicat igit cū medicis
ꝙfortatiuis ꝛ ꝙstrictiuis sic̄ acatia memite mirra/ꝛ aq̄ mi
cte ꝛ silia. Et si fuerint spasmati nō erigit pal.opꝫ igit uti
reb⁹ mollificatiuis.ꝛ si fuerit vnus eger/ꝛ remāsit alius
duob⁹ musclis qui depmūt pal.medietas pal.est coope
riēs/ꝛ alia est medietas eleuata/ꝛ si fuerit egritudo rela-
xatione cuiuslibet eoꝝ/erit depssio pal.tortura musculi
sani/ꝛ si fuerit spasmatio erit declinatio medietatis pal.
ad locū musculi ifirmi. Et si ambo fuerint infirmi.vnus
relaxatus/alius spasmatus iudiciuꝫ eius est/sicut iudici-
um q̄ vnº spasmatus/alius sanus.opꝫ igit scire per sa-
num ingentū/ꝛ vnge locū spasmatiōis cū hoc q̄ relaxat
ꝛ locū relaxatū cū hoc qđ restrigit ꝛ ꝙfortat. Et si fuerit a
sutura aplak aliquātulū/ꝛ opꝫ scindē locū ꝙsolidatū ꝛ di
uidē locū intra labia eiº cū coto tinicto in cera ꝛ oleo/aut
cū vngtō albo/uel vngtō basilicon ꝛ ul̄r res relaxātes ap
pone:sic̄ distillatiōes cū aq̄ fenug.ꝛ aliꝫ ꝛ vngtis restri-
ctiuis desiccatiuis sic̄ medicis sicca/ꝛ plures desiccatiui
[2ª spēs remollitōis accidit a breuitate pal.ꝛ q̄ a duobº
vno nālr qñ mā a qua est pal.est modica. Aliō per accūs
est ꝛ q̄ ex spasmatiōe muscli qui est in pal.ul̄ exiccatiōe
que supat ꝙditionē eiº. Cura igit eū cū ꝫ q̄ relaxat ꝛ hu
mectat. [3ª aūt spēs remollitōis ē fuersatio pal.ad exteri
us ꝛ accidit ꝫ a duobº aut ab ulcē accūte in eis/ꝛ destru-
it ulteriº ꝛ spasmat/aut a carne addita que crescit iterius
ex vulnē in pal.ꝛ fit remollitio ꝛ utpl̄m accidit hoc in ife
riori palpe.suptori vº pª. Cura opꝫ si fiat remollitio ab
ulcē uel sutura q̄ scindat locº ꝑm q̄ narraui in pª spē re-
mollitiōis:ꝛ si fuerit a carne supflua opꝫ mūdare cū me-
dicis acutis/sic̄ ere viridi ꝛ sulfure:ꝛ si ꝑpat fuerit bñ:sin
aūt opꝫ suspēdē cū duobº vncinis aut tribº ꝛ pone sub ea
acū/ꝛ eleua eā ꝛ scide cū cameđei ul̄ forpicibº ꝛ ꝙtūge cū
pal.reūtak ad figurā suā ꝛ declinet ad iteriº ꝛ tūc pōe sup
eā medicinas acutas ꝓpter timorem ne augeat caro ꝛ
iteretur 2º ꝛ oportet excoriare eam a cartilagine. Medi-
cinam acutam postea narrabo ꝛc̄. IX.

o **Rdeoli** aūt est vna spēs ꝛ signuꝫ eiº q̄
est aꝑa lōgū sic̄ ordeo accūs i
loco ubi nascunt/est q: gnak de supfluitate ḡsta
mel̄ica que fundit ad illū locū ꝛ ꝙcludit ibi ꝛ fit durū cō
pactū. Cura. opꝫ si mēbr̄ fuerit cal̄m vnge eū cū rief me
mite ꝛ cū bolo armeno ꝛ cū aq̄ ordei. Et si nō fuerit calꝫ
distilla sup eū aquā calꝫ/ꝛ frica eū cū muschis abscissis
capitlbº: deinde ligāc cerā albā ꝛ ſbmerge in illa stillū ꝛ
frica in eū ordeolū ꝛ calefac calefactiōe fortī/ꝛ fricet cum
ista medicia/sumak nitri.vj.ꝑs beꝛrubedē vna ꝑs tūga-
tur/ꝛ cū ea vngak ꝛ dissoluak oppopo.cū aceto ꝛ fit em-
plastrū q: utile est ul̄ epłek cū cera i qua pastatū fit vitrio
lū ꝛ ficus cocte cū vino/ꝛ beꝛrudo/ꝛ aloē madefactū cū
aq̄ dissoluk bñ.finaūt exꝑme radicē eiº cū vngla ꝛ scide
eā ꝛ accipe radicē eiº cū picicarolis ꝛ dimitte sāguinē eiº
cadē aliq̄ꝫtulū: deide puluerīça cū puluē croceo ꝛc̄. X.

p **Jli** supflui est vna spēs/ꝛ signuꝫ eiº est vidē
in pilis q̄ sūt in pal.ꝑlos supfluos ōri-
os pullulatiōi nāli ꝛ hoc erit ex mlitudie hūidi
tatis putrefacte/ꝛ nō mordicat/neqz est acuta q: hūiditas
que mordicat est acuta ꝛ frida ꝛ fac̄ aliud:q: corrūpit pul
lulationē nālium piloꝝ/ꝛ forte uñ oriunt acuti ꝛ mali/q̄
fricādo faciūt sāguinē mlū. Cura opꝫ purgare corpº ꝑm
tps etatē ꝛ vtutē: deide mūdare caput cuꝫ garg.ul̄ urap.
si pōt esse ul̄ cū masticatiōe masticis ꝛ gariofi.ꝛ ponat in
ore suo mirabo.chebulos/ut nucē mus.q: fortificat cere-
brū ꝛ ꝑcipe et ut odoret ambrā/q: fortificat cerebrū: dein
de medicare eū. Cura eiº c̄. v. modis: aut medicat cū me
dicia per stillū ul̄ tūgē pilos nō nāles ad pilos nāles aut
cauterio ignis aut per icisionez ꝛ sortionē ul̄ sctissurā pal.
Medicia: aut fit medicia acuta sic̄ basilicō/ul̄ ruseom/ul̄
rief viride ꝛ ꝑpe cū rief vitrioli.alꝫ danig. Cōfectio ri
ef vitrioli ul̄ çulac ꝛ cōbustiōi ꝛ albedi ꝛ pilis supfluis ꝛ
scabiei antiq̄/sic̄ çebel antiq̄ ꝛ aliꝫ. ℔. dragag.gūmi ara.
aloē succotrini.es viride arsenici rubei colcotar eris usti
triū pipuꝫ sedēg.amidi radicis rubee tinctoꝝ çuccari ta-
barçet squame eris cōbusti.añ.ʒ.5.thutie litꝫ spice galle
cōbuste.añ.ʒ.j.climie argēti cū se.plūbi mirre clare añ.ʒ
ij.nūs medicia ꝛ erit.ʒ.5.tere eas bñ q̄libet ꝑ se: postea
℔.salis armo.alꝫ cinamomi.ʒ.iij.crebre tere.ʒ.j.dissolue
in aq̄ ruthe ꝛ agresta pomi citri fac rief: exiccef ꝛ utatur.

℔ Item alia ꝓfectio eiusdē derig utilis liuori scabiei sebel
ꝛ çulac cōbusti oni pilis supfluis.℔.viridi eris.ʒ.vj.gū-
mi arabi.ʒ.iij.armoniaci.ʒ.iij.climie auri alꝫ opij.ʒ.j.
terbētine.ʒ.j. fiāt rief cū aq̄ ruthe ꝛ ꝫ est qđ ꝑficit i eradi
care locū ꝛ fricare eū cū sale ar.uel vnge locuꝫ sanguine
strutij q̄ est ipłak qui opak ꝑfecte alꝫ pediculoꝝ cum san-
guine caculoꝝ cauū.uel vngak cuꝫ felle upupe alꝫ talpe
qui est sufficiēs. ℔ Alius modus. colligank pili ꝛ pulue
rīçenk cū limatura ferri: iunge aūt qñ pili fuerint duo ul̄
tres ul̄ plures.v.cū mastice ul̄ cū resina ul̄ cū sarcocolla
in alcētrico mō cauteriça qñ fuerit duo pili ꝛ usqz ad.v.
cū cauterio qđ est ſbtile sic̄ acus ꝛ caput sit curuū in hūc
modū calefac in igne donec sit rubeū sic̄ carbo ꝛ collige
pilos ꝛ ponank sup locū ꝛ non cauterīça pluſqz duos pi-
los ꝛ fine alios donec sanek locus cauterij ꝛ cōsequēter
residuū/ꝛ ponak sup palpebrā post cauterīçationez albu
mē ouī ꝛ oleū ro.ꝛ opꝫ in hora cauterīçationis iuersare
pal.ꝛ extēdere eā uersus donec nō caleſiat oc̄lus.ꝛ si uo
luerīs iple oculū pasta frida ul̄ cū coto.ſ.madefacto cum
aliq̄ refrigerāte potes facere: stet aūt pal.inuersa donec
sanek scissio aut sutura que ē exꝛ opꝫ accipe acū ꝛ ponē
in foramie eiº duo capita pili de pilis mulierū ꝛ filū seri
cum ſbtile cum ꝓtrahenk illa duo capita ꝛ fiat simile au-

se:deinde mitte alium pilum in ista ausa ꝑdicta ⁊ trahas tãtũ ꝙ appareãt tibi pili qui sunt supflui iterius extrahe illos cum acu ⁊ ingenio tuo ad exterius: ⁊ si exierint in protrahendo pili ab ausa reduc eos alia vice: ⁊ inde fac ut perficias opus tuum: ⁊ si fuerit pilus paruus iunge inuiscãdo eũ cum alijs pilis de pilis pal.ut vna cum eo firmenf. Jũge cũ gũma vl aliquo ꝙglutinatiuo quousq; fiat et ligamẽ applana ꝑmedo eã cũ stillo ne fugiat. ⁊ caue ne scindat pilus neq; ausa:q: opz te iterare acum: ⁊ si opz te scõario mittẽ acũ mitte per aliũ locũ:q: nimis posset ampliare foramẽ ita ꝙ pilus nõ posset remanẽ: quia q̃to foramẽ stricti⁹ tãto meli⁹ retinet pilus. Et si pili mꝫ ti fuerint augmẽtati/nõ est alia cura q̃ icisio ⁊ fit ꝙuenies sic dicã. Opz igit ꝙ facias patiẽtẽ dormire corã te: ⁊ uolue palita ꝙ tu accipias pilũ pal.cũ police ⁊ idice manus sinistre ⁊ ipsime cũ ipso vul.aꝫ stillo i medio pal.ꝑter icide pal.cũ instro camai/aꝫs gamadi oculi amac dicta arabice: ⁊ hic est loc⁹ dict⁹ clausio ambor oculor isiꝫ: q: si icideres p mediũ eã ei⁹ qõ eẽt diũsus ab ambobus angulis nõ scindent satis in medio vñ est in ꝫ ope. Opz ꝫ ꝙ estimes q̃tũ opz te ad scindendũ palpebrã ⁊ vñ ibi erit maior pilor copia ubi maior fiet icisio: ⁊ ꝑter pone filũ cũ acu in pal.recta linea in trib⁹ locis: ⁊ suspẽde pal. per filos illos cũ manu sic ifra donec qñ scindẽ uolueris ⁊ extima ꝫ ꝙ si loco filor tres hamos ponẽ uolueris/fac secure:uel est cũ forpicib⁹ pal.nec opz te hẽre cautelã in icisione.opz enim ut fiat icisio in cute supiori solũ pal. Scinde igit hijs factis cũ forpicib⁹ ſbtilib⁹: ⁊ ꝓcipe patiẽti ut claudat ⁊ aplat oculũ anteq̃ fiat icisio.est enim tũc dubiũ ꝙ fiat aptio oculi ⁊ sue in trib⁹ locis ⁊ liga cum filo duob⁹ vl trib⁹ modis: ⁊ icipe facẽ a medio: ⁊ suppone pluerẽ rubeũ: ⁊ madefac pãniculos ⁊ suppone. Sũt aũt gdaꝫ ꝙ suũt ꝙtinua sutura ⁊ icipitũ ponẽ acũ in loco pili pal.ꝙũ gẽtes cũ ore qđ est sursuꝫ supciliũ oculi. Sũt et gdã mittẽtes dictũ pulueꝛ cũ vngtõ ceruse ⁊ supponũt: ⁊ decet te scire loca lacertor exitiliũ in pal.ut sis tract⁹/aꝫs cautus tpe icisiõis. Sũt enim in trib⁹ locis. vn⁹ est ppe acumen ⁊ apicẽ oculi: pp qđ nõ exciplat mediuꝫ palpeb:e ⁊ tpe solutiõis. duo aũt lacerti sibi ppe uel iuxꝛ duas caueas ocli vsus pilos oculi. vñ cũ icides pal. caue sup ꝫ: ⁊ ꝑpe cũ icides vsus ptẽ iteriorẽ. ¶ In medio aũt ei⁹ potes facẽ icisionẽ tuã/cũ sis secur⁹ ab eis. ⁊ ꝑter trahe pal.cũ ij. digitis tuis vl vno hamo: ⁊ põe iter ipas duas astellas leuigatas: q̃rũ lõgitudo sit ꝫ lõgitudinẽ pal. ⁊ liga eaꝝ capita seu extremitates forti ligatura: ⁊ tũc exhes coriũ cessante nutrimẽto mortificabit in.x. dies parũ magis uel minus ⁊ cadet tũc coriũ. Si aũt degratek pal.cuꝫ astelle cadent utẽ laxatib⁹ eã ⁊ nõ deficcatib⁹ ⁊ restringẽtib⁹. Sunt ex patiẽtib⁹ qdã abhorrẽtes audire remorrionẽ istror ferre orũ. quãto igit plus figs valet eos curare cũ eisdem: q̃re opz eos curare cũ medicina acuta que sic fit. ¶ Rx. ex medicina acuta cũ capite ipsi⁹ vul ⁊ iunge pal. eo loco q̃ uelles icisionẽ facẽ extimãdo spissitudinẽ foliꝫ mirre ne adurat ex corio nisi q̃tũ ꝓposueris scindẽ. qñ aũt absterseris ꝑmã iunctionẽ. Rx. iterato ex medicina eadẽ 2ª vice ⁊ 3ª donec nigrescat coriũ ⁊ fiat satame qdẽ est cortices sicci dicti arabice scarisa: ⁊ tũc laua locũ ⁊ medẽ cũ embrocatiõib⁹ ⁊ suppone oleũ ⁊ cerã donec cadat coriũ adustũ ⁊ ꝑter utẽ vngtõ ceruse: q: si palpe. relaxet utẽ deficcatiuis ⁊ restrigẽtib⁹. Si aũt ꝛhat utẽ relaxãtib⁹. ¶ Maiores aũt medicor hãc medicinã acutã abhorrent exceptis pauc. Modus cõpõnis medicine ꝙferentis exituris. Rx. calcis ptes. ij. sabe ptẽ. j. nitri ptẽ. j. salis ar. ptẽ. j. pasta cuꝫ aq̃ saponis ⁊ mirra pura. aã. ptẽ. j. Et forte accidet pal. reuersatio pilor ei⁹/⁊ nocet ocl'o: reũbera eos imediate: q: nã palpebre iferioris est reũsari cito: sis ꝑ caut⁹ in hoc: ⁊ si pili multi fuerint/ꝙglutina eos simꝫ ad supi⁹. Si aũt icidere uolueris extima q̃titatẽ qua idiges scindẽ pal. ⁊ si fuerit pili in vno loco plus q̃ in alio/fac icisionẽ in ꝫ loco maiorẽ: deide mitte acũ in pal.cũ filo in trib⁹ locis oppositis per lineã eq̃lẽ: ⁊ suspẽde fila per manũ tuã usq; extimes id qđ vis scindẽ opz ꝙ icisio fiat in pal.supiori tñ ⁊ oporet ꝙ scias loca musculi qui est in pal.ut custodias tempore incisionis. XI.

r **Euersationis** piloꝛ ẽ vna spẽs ⁊ est pilus qui nascit in pal. Cuius signũ est reũsat⁹ ad iteri⁹ punꝛgit oculũ ⁊ defluit ad eũ mã: cui⁹ signũ est silr ꝙ vides a linea eq̃litatis piloꝛ. 2° reũsat ad iteri⁹ ⁊ accidit cũ febre cui⁹cã est inq̃tũ mouet pal. pũgit oculũ ille pilus reũsat⁹ gñat oculo ista mala accñtia. ¶ Cura ei⁹ sic cura piloꝛ supfluoꝛ: aut ꝑ q̃sionẽ exteri⁹ ꝑ acũ ⁊ filũ sericũ vl reũsationẽ pinguedinis uapoꝛ est ꝓhibẽ oꝛtũ piloꝛ in pal. Dixit. B. ꝙ cõchilia minora ficca si fuerint cõbusta cum mixta cũ aliqua medicina/⁊ pili fuerint remoti ⁊ vngat locus prohibet oꝛtum pilorum scõo. XII.

c **Asus** est duob⁹ modis: vl est casus tñ qꝛ fine grossitie pal. ⁊ accidit ꝫ tribus ex cãis: vl ex humiditate acuta superexcedẽte facilente cadẽ pilos ⁊ est ex alopitia. Aut ex siccitate accidẽte mẽbꝛo: vl erit casus piloꝛ ex grossitie pal. ⁊ duritia roboꝛ ⁊ ulceribus: ⁊ forte accidit cũ eo scabies in interiori pal. ⁊ ulc⁹ ⁊ cũ q̃lac ⁊ est pp humorẽ malũ q̃ ifundit ad pal. ¶ Cura. opz ꝑ⁹ purgare ⁊ mũdare corꝑ⁹: deide mũdare caput: deide vngẽ cũ medicis acutis si fuerit de gẽe alopitie. ⁊ si fuerit ex humorib⁹ acutis medicaberis ꝑ⁹ cũ mitigatis sic rhefimemite ⁊ alijs. deide alcopholam oculũ cuꝫ lapide armeno: q: est ꝙueniẽs huic egritudini cũ cadũt pili ex hũore acuto/si fuerit ex siccitate cũ armenico solꝫ aut erioui ⁊ est utile: ⁊ si fuerit ex grossitie pal. molak sterc⁹ muris/⁊ sterc⁹ cap̃. ⁊ curtis caue ⁊ alcopholek cũ eis q: ꝓdest pal. grossis/⁊ fac gelcẽ pilos. ul sumank ossa de cuttor cõbustor. ʒ. ij. spice. ʒ. ij. molek ⁊ alcopholek.

¶ Jtẽ. Rx. piptis. ʒ. j. antimonij assi. ʒ. j. plũbi usti loti crocꝫ. aã. ʒ. iij. terank ⁊ utank. Et si fuerit ex gẽe alopitie cõbure sterc⁹ muris ⁊ pista id cũ melle ⁊ vnge locũ/q: cito curabis. Et utẽ hac medicina cui⁹ ẽ cõfectio que ꝓdest alopitie pal. ⁊ barbe usq; gahade al' puleg. stercoris muris. aã. ʒ. ij. pistenk cũ oleo fili ⁊ vngat cũ eo ⁊ fricek cum piguedie anꝫis/ul'ursi q: utilis est. ¶ Cõfectio medicie faciẽtis nasci pilos ⁊ bonificat eos ⁊ facẽ crescẽ ⁊ ꝑpe ifãtib⁹. Rx. antimonij plũbi usti. aã. ʒ. ſ. batiture eris čč. rore mirre spice thuris piptis lõgi. aã. q̃r. ij. ossiũ. ʒ. ij. terãtur ⁊ ponank in uase ſbtili/⁊ cõburank caleg. al' sclach. l. centaurea puluerizata/⁊ pone sup pal. ul' ossa et dactiloꝛ cõbusta/spisse acuri al' laculi fum⁹ thuris fiat alcophol. Spica sola est utilis ad casuꝫ piloꝛ ⁊ facẽ crescẽ ⁊ ꝙfortare in cunũ solũ facẽ idẽ ⁊ cũ medicis silr. Et qñ fuerint minuti ⁊ debil' reduc mẽbrũ ad cõplonẽ ꝑmã. ¶ Cõfectio alcophol attributa filio Mardachar facẽ crescẽ pilos ⁊ scindit la chrymã ⁊ exiccat oculũ/⁊ custodit sanitatẽ per mãdatuꝫ dei. Rx. climie pistek cũ melle ⁊ cõburak in uase ſbtili sup carbones usq; exeat fum⁹ per foramẽ cooptorij: deide remoue cooptoriũ ⁊ rora sup illd vinũ/deide ꝓjciak in lapide coloꝛ ⁊ molak. ⁊ exiccek/⁊ sumak ex eo ps ⁊ calcecumenõ media ps ⁊ alcopholam ps. j. acuri ps. ſ. molak ⁊ ponak sup pal. ⁊ aliqñ ꝓdest isti egritudi qñ fuerit cũ q̃laci ⁊ grossitie mãifesta utilitate/⁊ riet euderig. ¶ Cõfectio burid qđ acuit visuꝫ bonificat pilos leues relaxat ⁊ eleuat eos supi⁹. Rx. spice ossiũ dactiloꝛ cõbustoꝛ acuri terãtur cribrent ⁊ utank: ⁊ si uoluissem itromittẽ ꝫ qđ ẽ dcm in ista sũma elõgarek liber nr plus ⁊c. XIII.

a **Lbedo** piloꝛ ẽ egritudo ex frate viscositigit opz euacuare egrũ cum medicina in qua sũt mirabo. kebu. ⁊ yer. ⁊ turba. ex mucillagine cassiefi. ⁊ ꝓcipe accipe triferã cũ gelebẽ/⁊ abstineat a cibis malis sic caseo lacte carne uaccina/⁊ post ꝫ sumank folia papaũ. ru. ⁊ terank cũ oko ⁊ cõ-

fricent cū eo pili. Alia ꝓfectio denigrās pilos. Cōbure limacias ꝛ coletas cū pinguedie capꝛe siluestris uł urſi ꝛ frica cuꝫ ea illos pilos ꝛ alcophola oculū cū calcecume non rascerñ. ał duc ipm ſup ꝛ ſuſcela piloꝝ radices cuꝫ ſtillo. ſupcilia aūt que nō habuerint adiutoriū in caſu qñ radificant eoꝝ pili ꝛ cadūt: vnge digitū tuū cū oleo ꝛ pinguedine anſeris ꝛ frica cū eo plūbū forti fricatione deinde vnge ſupcilia qꝛ creſcent pili. XIIII.

p **Ediculi** gñant pui młti in pilis pal. q̄rū cā eſt młtiplicatio maloruꝫ ciboꝝ ꝛ uti pauco labore ꝛ balneo. Et qñq; generant a calore ꝓter nām in quo miſcet hūiditas groſſa quā expellit nā ad pal. Quoꝝ ſignū eſt videꝫ in pal. pediculos puos ſił es lēdib⁹. platelle aūt qñ mā groſſior ꝛ fortior ꝛ uehemētis putredis. Signū earū eſt qꝛ fiūt minores q̄ꝫ lēdes ꝛ ſūt fuſſiores q̄ꝫ pediculi ꝛ hñt pres pedes puos: ꝓ pediculis aūt nō appent pedes pp puitatē. Capłe aūt qñ mā fortior oib⁹ ꝛ uehemētioris putredinis ¶ Cura. opꝫ ꝑ⁰ purgare corꝑ⁰ ut ſcis cū medicis in gb⁹ē yera ꝛ aloes: ꝛ ēt cū gargariſmo. deide abluē pilos cū aq̄ ſalis: ꝛ cū aq̄ blete: uł cū aq̄ in q̄ bulliat meheribeced ał's ſtaphiſagria ꝛ piretrū: ꝛ frequētare balneū eſt utile poſt purgationē ꝛ ſbtiliationē diete: ꝛ vngank pili cū ł vngtō ℞. alumis ptes. ij. merubeced ptē. j. terank ꝛ utank cum oleo: ꝛ ſi fuerit platelle uł capłe vnge cū ł ꝛ⁰. ℞. alumis ptes. ij. merubeced/eruce/baurach/armoniaci. aā. ptē. ſ terank ꝛ miſceāt cū aceto ſglle ꝛ utak. Et ſi vngank cū ſulfure creta ꝛ oleo erit bonū: ꝛ alcophola oculū cū ruſcehy aut ēnic⁹. ꝛ merdeſeng malaxa. XV.

m **Ordineg** due ſunt ſpēs: cui⁹ ꝑ⁸ gñat ex mā ſanguinea feruēti fluenti ad vnā pal. uł utrāq; cui⁹ color eſt rube⁹ cū apate calo uehemēti gut: ꝛ cū hūiditate młta: ꝛ utp̄m cū hac ſpe accidūt ulcera exeūt ex pal. młti bothor: ꝛ forte reuerſat pal. iteri⁹ in hac ſpe ob uehemētiā apatis ꝛ magis accidit pueris. Et qñ creſcit ł apa ſcidit ꝛ exit ab eo ſanguis ſbtilis ēt. ¶ Cura. opꝫ ꝑ⁰ ſi poſſibile eſt purgare p flōmiā cephalice. Sinaūt uētoſe circa ſpatulas. Et attenua regimē diete. ꝛ ſi fuerit lactās ifans flōmet nutrix ꝛ ſbtilia dietā ei⁰. Pone ſb oculo in iſtis duab⁹ ſpēb⁹ vitellū oui cū oleo ro. tñ. Et ꝓcipe ei mulgē lac in oculo in utraq; ſpe in ꝑ⁸ die ꝛ ꝛ⁸ ꝛ in ȝ⁸. adde vitellis oui modicū opij ꝛ c̄c̄. ꝛ caue ne ponas puluerē in oculo uſq; trāſeāt tres dies: ꝛ ꝓpea ifirmo ut dormiat: ꝛ maior cura eius ut odoret patiēs allq̄ ſtupefactiua. Et in 4⁰ die ponak mel que. ȝ. ꝛ cū fuerit egritudo in ſtatu pone puluerē de mēſab: ꝛ ł eſt ut accipias de puluē croceo. ȝ. ſ. ꝛ de mel. q̄ ȝ. ȝ. c. ꝛ ł eſt cū nō fuerit ulc⁹ pone i ꝑn⁰ pluerē mēbiged ꝛ noiabo eū poſt paululū: ꝛ in fine cuꝫ elaghar: ꝛ empła oculū cū farina ordei eckek ꝛ ro. coctū i aq̄ ꝛ oleo ro. ꝛ qñ fuerit egritudo in declinatiōe pone in eo ꝑ⁰. puluerē croceū maiorē c̄c̄. ¶ Cōfectionis pulueris crocei maioris utilis obtalmie ātique ꝛ vēdines. ℞. ſarcocolle nutrite cū lacte aſinarū. ȝ. viij. rieł memite. ȝ. ij. aloes ſuccotrini: opij amidi ſe. roſ. aā. ȝ. ſ. c̄c̄. ȝ. iij. mirre danic ꝛ ℈. ſuma mārū viij. ꝛ utantur. ¶ Cōfectio meläi. ℞. ſarcocolle nutrite ꝛ ȝuccari albi gūmi ara. ptes eq̄les ꝛ utank. Uel ſic. ℞. ſarcocolle nutrite cuꝫ lacte aſinarū. ȝ. x. ȝuccari albi. ȝ. iij. ſpume mirre. ȝ. ſ. terank ꝛ ex⁰. ¶ Cōfectiōis pluerīs minoris bōa. ℞. ſarcocolle nutrite. ȝ. x. ȝiel memite. ȝ. ij. croceī maioris. ȝ. iij. amidi. ȝ. iij. ꝛ utank. ꝛ ſi nō apłt oculus ut ſcias an ſit in eo ulc⁹ uł nō opꝫ regē eū cū elebar: q: eſt utile vēdineg. ¶ Jtē puluis. ℞. ſarcocolle nutrite. ȝ. ij. uſmireg. ȝ. ſ. molank bñ ꝛ utank: ꝛ ſi utaris ſarcocolla ꝛ memita bonū. ꝛ qñ ponis puluerē in oculo caue ſupficiem oculi qñ ueſtis gdē in eo ꝛ⁸ ſpēs eludied accidit ex ſāgui ne colico ꝛ color ei⁰ declinat ad viriditatē ꝛ ſūt i eodē pui apatis/ꝛ rubedis ſcabiei ꝛ aduſtio fuerit nīḡ i eo. ¶ Cura. purga corꝑ⁰ ſi poſſibile eſt ꝛ minue regiñ diete i groſſitudine ꝛ pone in oculo puluerē croceū minorē ꝛ pone ſup eū roſas ꝛ farinā ordei ꝛ ſpidiā ꝛ lētes tritas ꝛ crocū uſq; deſcēdat ifirmitas: deinde pone puluerē crocei maioris: ꝛ ſi indiguerīs in fine q̄ mūdat pal. reuerſa eam ꝛ frica cum rieł rubeum leui. XVI.

ℓ **Ulac** eſt vna ſpēs. Signū ei⁰ eſt videbis in pal. vſus pilos groſſitiē ꝛ rubedinē cū modica corꝛoſione ꝛ ꝑpe in lachꝛymalib⁹. Cā ei⁰ eſt hūiditas ſalſa ſbtilis/ꝛ h̄ ſuperfluitas aut ē i lachꝛymali. ſ. maiori uł in minori uł in utroq;: ꝛ qñ ꝑſeuerat ꝛ antiq̄ fuerit accidūt ei caſus piloꝝ. Prohibe hñtē iſtā egritudinē ab exctiōe ſāguis ꝛ ſbtilia regimē: ꝛ ſi fuerit egritudo in ꝑn⁰ ꝛ fuerit ca. mā modicū ſumat cum aq̄ ro. colatū cū pāno in ocło diſtilla/ꝛ empła oculū cuꝫ pulpa maloꝝ ḡnatoꝝ ꝓtrita: ꝛ cū alleuiata fuerit caro pone in oculo rieł ru. leuē/ꝛ ſi fuerit curat⁹ bñ: ſinaut̄ pone in oculo burud agreſſe. ¶ Cōfectio burudo agreſſe utilis çulac ꝛ hūiditati ſcabiei ꝛ ſebel ꝛ lachꝛymis. ℞. thutie. ȝ. j. uene terre. ȝ. j. ał raō. crocearuꝫ mirabo. citri. ç ç. aā. ȝ. v. pipis lōgi/celido. aā. ȝ. ij. ſalis ēdi. ȝ. j. ꝓiūgank iſta trita/ꝛ nutriāt cū agreſſe ꝛ uereł mollitio eoꝝ. ¶ Cōfectio alia ℞. thutie raō. uene crocee pipis lōgi celido. aā. ȝ. ij. ſalis gēme. ç ç. ſtercoris lacerti/mirabo. citri aā. ptē. j. nutriank cū aq̄ agreſſe p vices. ꝛ ſi elōgata fuerit egritudo/ꝛ exigit q̄ cadāt pili flōma in lachꝛymalibus ꝛ cura rieł edeireg ante dictum qō eſt ſufficiens. XVII.

p **Ruritus** accñtis in pal. eſt ſpēs vna. Signū ei⁰ ē q̄ accidit i oculo lachꝛyma ꝛ pal. eſt rubea: ꝛ forte ex uehemēti pꝛuritu accidūt ulcera in pal. ꝛ forte accidit pꝛurit⁰ in lachꝛymali maiori uł utroq; uł iteriori pal. Cā ei⁰ hūiditas ſalſa groſſa que ifūdit in pal. ¶ Cura. opꝫ hñtē iſtā egritudinē frequētare balneuꝫ: nō utak calis vnctiōnib⁹ calis ſup caput ꝛ ſbtili dieta ꝛ alcopholet cū thutia ibibita cuꝫ ſumac ꝛ agreſta/uł cū burud agreſſe ꝛ uł medicie ſugatiue que attrahūt lachꝛymas vtües iſti egritudini: q: purgāt humiditatē malā/laua oculū cū aqua in qua bulliant roſe ꝛ lentes/eſt enim utilis. XVIII.

g **Eſſe** autē eſt vna ſpēs ꝛ eſt durities accñs pal. ꝛ accipit ſil'r ꝛ dicā ſuo loco: ꝛ qñ accidit ꝓiunctiue forte hēt ptícipationē cū pal. ꝛ qñ accidit pal. nō hēt ptícipationē cū ꝓiūctiua. Cā ei⁰ eſt humor groſſus ſicc⁰ gñat⁰a młtudie nutrimētoꝝ groſſo rū/ut a carne uaccina lente lacte ꝛc̄. ꝛ forte accidit in fine obtalmie. Signū ei⁰ difficultas moſſiōis pal. in exultatione eſt dānt q̄re nō apłt oculus donec madefiāt ut fiant fricationes cū manu aliquātulū uſq; apiak ꝛ nō iuerſant pal. ntſi cū labore pp durittē ei⁰. ꝛ forte accidit in lachꝛymali ramis ał lippa modicū ficcū. ¶ Cura opꝫ ſcipe ab aptatiōe diete/ꝛ ꝓhibē res fridas groſſas: ꝛ utak balneo ꝛ lauet pal. cū aq̄ cała: ꝛ pone in ocło rieł ru. leuē: ꝛ vnge caput młta vnctiōe cała ꝛ cū vłk coctis ēpła oculū. XIX

g **Roſſitiei** pal. eſt vna ſpēs ꝛ eſt groſſities que accidit i pal. ſupiori. ꝛ ſigs videt eā extimat q̄ in pal. eſt ſcabies/ꝛ qñ reūſas eā vides eā mūdā ał nudā/ꝛ videbis colores pal. exteriori rubeū groſſuꝫ/uſq; extimet aliqs q̄ accidit in pal. bothor. Cā ei⁰ uapores groſſi ꝛ frequētatio cene ꝛ diia iter iſtā egritudinē ꝛ geſſe/eſt q̄ geſſe nō eſt cū iflatiōe. Sꝫ eſt durities que accidit pal. ꝛ accidit vni pal. uel duab⁹. Et cā ei⁰ friditas ꝛ ſiccitas in groſſitie ſigdez accidit iflatio ꝛ accidit ambab⁹ pal. Cā. mā ei⁰ eſt frida ꝛ humida. ¶ Cura. opꝫ ſbtiliare regimē ꝛ aptare dietā ꝛ vngere pal. cū memita/mirra/c̄c̄. ꝛ alcopholes oculū cum rieł ru. leui. eſt enim utile. XX.

d **Umel** uel deuual eſt vna ſpēs ꝛ eſt apa durū q̄ accidit pal. ꝛ nō noiant id ppłares pliētier. Cā ei⁰ eſt multitudo ciborū groſſoꝝ ꝛ frequētatio cene. ¶ Cura. opꝫ primo purgare

cū flōmia si pōt. Et p̄cipe aptare dietā: z distilla sup eum aquā calidā z vnge cū vnctiōe cere aut alcophola oculū cū rief ru. leui z forte elōgabit cura ei⁹ pp multitudinem usus antimo. z tūc opz ut ponas sup eū oyaglō: z si nō fu erit ꝓspatio elōgabit res z antiq̄bit. opz igit accipe eum cū forpicib⁹ z pmittē sanguinē extre: deide puluerīça cū puluerib⁹ croceis: z caue tibi ne medicaris aliquā infirmi tatē cū ferro z nō fistas sāguinē in istāti: sz dimitte aliq̄tu lū fluē/q: posses ducē apa in mēbro: z scias h̄. XXI.

x **Ernat** est vna spēs z est de ifirmitatib⁹ pp: riys supior: tūn. z est corp⁹ fz pi gue viscosuz ꝓtextū cū neruo z mēbrana/z gīnak in exteriori pal. z supiori. Signū ei⁹ est grossities accūs supiori pal. exteri⁹ tanq̄z apa ꝓhibet oculū claudē ita pfe cte tn̄ ut pluiq̄ac: gb⁹ in cōplone pualet hūiditas z hoc ē qđ agḡuat pal. z erūt pal. oculoz eoz morose relaxate q̄ re nō pūt erigi: z qn̄ ipsimis locū cū medio z idice dein/ de remoues digitos tuos istak h̄ qđ est iter digitos/z ac cidit ei catarr⁹ z lachr;me assidue z ampli⁹ qn̄ qđ tāgis ē cal'm z nō pñt sustinē lumē solis fz festinat eos lachr;ma z sternutatio z accidit eis obtalmia mlīū. ¶ Cura. opz ſb tiliare regimē: z si possibile est minuē egrum de b:achio guiat/uētosek. deide sedeat corā te z stet hō post eū ut te/ neat caput ei⁹: z si fuerit q nō possit gescē da ei soporī sa. corā te z vn⁹ tēeat caput ei⁹ z ali⁹ man⁹. z cū extēdes pal. usq; iungak xernat circa supcilīū z p̄cipe ei q tz caput ei⁹ trahē cutē supcilij ad se usq; eleuek xernat. z si fuerit xer/ nat puū acē puū z iuolue fīē licinīū grossum z sit duruz z fit lōgū ꝑm lōgitudinē pal. z pone id sup pal. iuē pilos z pone idicē man⁹ tue finistre sup oculū z ip:me eū exten dēdo ad iseri⁹ pal. z p̄cipe extēdē supcilīū supi⁹/z cū app̄ hēsuz fuerit xernat/scinde locū in quo app̄hēsuz ē xernat cū flōmo q hēt caput rotūdū z latū z ꝓfūda eū usq; scin/ das cutē pal. z cutē xernat z fit fissura fīē in flōmia/z ali/ quātulū latio: z fiat suauiter: q: si nimis ꝓfūdaret posset rūpē cartilaginē/z forte lederet tunica cornea z accidit i ea elcuatio: z si appuit tibi xernat bn̄: sinaūt itera scēdario usq; appeat tibi q: nō scindak cutis xernat. s. mēbrana in q̄ est non appet tibi: z qn̄ appuerit accipe eū cū pāno/ut nō labak de manu tua/z extēde eā cū police z idice dex/ tro: suz z finistro: sum z supi⁹ suauiter usq; exeat totuz: q: si remāserit aliqd sup oculū erit deteri⁹ q̄z xernat. z si cre dis q remāsit aliqd ex eo iple locū cū sale trito z coralla reliquū z dissoluit z forte ascēdit z ꝓhīk cū xernat muscu lus ex musculis pal. z eēt h̄ magnū malū: q: opz bn̄ suaui ter exhak xernat paulati ut sis secur⁹ ab oib⁹. deide pone sup locū puluerē croceū/z si fuerit aliqd in eo remouōis pone sal. deide in crastino pone puluere ut nō g̃uek. Et si ꝛcludak in pal. apa vnge cū rief memite/z cū aq̄ ertdē z si remāserit color in oculo post istā curā medek cuz cu/ ra elūdineg quia curabik. Et accidit in oculo cuiusdam xernat z abho: ruerūt curare cū ferro pp paucitatē etatis sue: z ego curaui eū cū vnguēto facto ex aloe/z rief me/ mite/z acatie/z sandarace z per modicum cē, z frequēta ui eum cum puluere fusco z̄c. XXII.

m **Dra** aūt est vna spēs z est apa duruz. Si gnū ei⁹ est sīē figura mori z est caro rubea relaxata pēdēs decliuis ad magnitudinē z utplm accidit pal. ſteriori: z qn̄q; accidit supiori pal. in teri⁹ z exteri⁹ z manat ex ea sāguis z forte nō cā ei⁹ est ex sanguie cōbusto z corrupto malo. ¶ Cura. opz p̄⁹ purga re cū flōmia z cū mēdi p vices ut iundes corp⁹: q: egritu do est que ml'īū iterak. Deide suspēdes eā cū hamo: z sci des cū gamadi z forpicib⁹ radicit⁹: z si fueris securus q iā est mūdificata distilla sup locū aquā salis z cimini z po ne sup oculū vitellū ouī cū oleo ro. z si nō potes eradica/ re eā extēde pal. z iple oculū pasta ul'coto melle madefa cto ut medicine nō noceāt oculo. z absterge cū medicia acuta: z si idigueris scōo fac: z qn̄ fuerit niger absterge eū

locū z purifica eū/z laua oculū cū lacte plies ne caleſiatt z si uolueris mūdare sine ferro/rege eā h̄ regimine z sic caut⁹ q: ferrū meliorē sinē faciet. i. cura cū ferro est meli/ or: z medicare oculū post h̄/z ꝓpe ipmmet locū rief viri di/z merseym. z sit tua medicatio ponē h̄. i. fricādo locū infirmum q: utile erit. XXIII.

i **Ueuma** est uētositas grossa accidens pal. z eger sentit i pal. z ocu/ lis cū excitak a somno gr arenā z terrā. ¶ Cu/ ra. opz ſbtiliare regimē z p̄cipe ei itrare balneum z alco/ phola oculū cū rief carabamitatcū ul' cū rief de p̄gderac. ¶ Cōfectio carametaicū utilis gūme z scabiei z qulac z relaxatiōi oculi z uēto z sebel. ℔. seđeng. z. xij. gūmi ara. z. x. viridis eris clari. z. v. colcotar cōbusti. z. v. eris usti. z. iij. opij. cē. añ. z. j. sumā medicinarū. 7. z icorpenk cū vi/ no ueteri ul' cū aq̄ tent. z fiat rief rief rubeū acutū silr est utile huic infirmitati z vngak pal. cum vnguēto fusco ni/ gro p̄dicto in capko inflationis ꝓcūctiue. XXIIII.

x **Ere** est vna spēs cui⁹ signuz est gr eger sētit añq̄z accidat scabiē i pal. z qn̄ fricak cū iportunitate loc⁹ apak. Et figs videt credit est p cussio ul' p̄ctura alicui⁹ muscę ul' cimicis ul' alioz z co/ loz ei⁹ ru. Cā ei⁹ est ex sanguie aut ex hu. colico: z ex hoc humore accidit magis ul' ab utroq; eoz. ¶ Cura. icipe p⁹ cū flōmia cephalice ꝑm etatē z vtutē/z si mitigek infir/ mitas bn̄. Sinaūt solue mām cū decoctiōe mirabo. p:u/ noz tamaridoz manē z alcophola ockm cū seuedēg suff. elesgararach. i. auz q: ē pcm̄ z teneat dietā refrigeratiaz

l **Omica** est vna spēs. Cā ei⁹ est cōbustio cokę. q. qn̄ ikūdi XXV. tur ad pal. Signū ei⁹ est ca⁹ casus aliq̄rū pilorū z videbis pal. vīus pilos. q. fixam z declinat color ad ru bedinē z forte accidit in pal. met. z sepak a pilis z cura illi us que appet sup pal. est sīē cura formice q̄ appet in toto corpe z vngak cuz memite z aq̄ ertdē z cū aliis. z qn̄ fue/ rit in pilis. ¶ Cura est purgatio corpis si fieri pōt cum h̄ gr facē descēdē colerā z alcophola oculū cuz h̄ gr soluit z digerit qđ apphēsuz in pal. de humore malo. sīē rief ru. leue z burnd agreste z vnge pal. cū memite z cē. z aceto sa z mirra al' litio z musco. XXVI.

e **Aaphe** est vna spēs. Signū est vi/ dere in radicib⁹ pilo: pal. silē furfuri z forte ulcerat⁹ loc⁹ z fit sanies: deide ꝓsolidak z forte cadūt alig pili z color ei⁹ est fusc⁹. Cā est duplex. aut a putredie flatis z signū est q: modicū decli/ nat color ad albedinē aut ex putredie colē nigre: z signū est gr color ei⁹ est fusc⁹ z gīnak ex istis duob⁹ hūoribus: qn̄ fuerint putrefacti z ascēdit uapor: ex eo ad cooptura ockī: z expellit nā illū uaporem ad pal. z morak ibi z facē saha/ phe. ¶ Cura. opz p⁹ purgare ꝑm hūorē putrefactū: dein de alcophola ockz cū rief ru. z acuto/ul' rief sedeng z vn ge cooptura oculi cū corticib⁹ ligni labdā cōbustis com/ mixtis cū oleo ro. z si inueterata fuerit egritudo scarifica pellē cū flōmo z frica cū cuccaro sīē in scabie fit: z intēde fricare locū egritudis/z qn̄ medicat⁹ fueris mē itēde cuz stillo ipsam infirmitatē. q. fricādo cum ruscey: silr est uti le silibus huic infirmitati. XXVII.

v **Eruce** aūt accn̄tis in cooptura ocli vna est spēs z sūt note q: nō est dīta i XXVII. ter has z illas que accidūt in corpe. Cā earū est humor fridus melicus putrefact⁹. ¶ Cura. fricent cum amurca olei fricatiōe fortī: z sic dissoluunt z calefiūt. uel accipe salis etgit z pista cū aceto z vnge z si fuerint disso lute bn̄/sin aūt accipe eas cū forpicibus/z si ml'⁹ sanguis exit ex eis rep̄me eum cum modico vitriolo z curabik. ¶ Humor accidit pal. triplr ex debilitate iterioz: aut ex humore flico qn̄ calefit cū modico calore z dissoluuntur ab eo uētositates crude. aut accidit de apate calo de gīe flonis. ¶ Cura. si fuerit ex debilitate iterioz itēde ad curā

iteriozꝛ: qꝛ tumoꝛ curabit. Et si accidit ex hūore fflico qñ calefit cū modico calore/opꝫ ſbtiliare dietaꝫ/ꝛ accipias triferā/ꝛ vnge pal. cū aloe diſſoluto in aceto ꝛ frequenta fomētationes cū aq̄ cala/ꝛ ablue cū aceto cōmixto cū aq̄ tepida: ꝛ si acciderit ex apate calo purga coꝛpo cū flōmia cephalice/ꝛ vnge eam cū memite ꝛ ſandalis/ꝛ aqua memite ꝛ ſimilibus. XXVIII.

c **Ozroſionū** eſt vna ſpēs: ulcera ſiunt a duob⁹ a cā p̄miſti ua ſic lapide ul' ferro ul' filib⁹: uel ex apate calo i quo ꝙcludit ſanguis groſſus acut⁹ ꝛ ulcerat loc⁹. ¶ Cura. ſi ħ acciderit a cā, puenit ex ħ ſolo ꝙtl⁹. ꝛ ħ opꝫ ſolo ꝙ ſit ab vno ex duob⁹: ul' eſt ſolo ꝙtl⁹. i. fiſſura in cute tñ ꝛ idiget trib⁹. vnū eſt ꝙ⁰ labioꝝ. 2^m eſt ꝙſeruatio i ꝙne cū ſtrictura. 3^m eſt ꝙſeruatio ne cadat iter labia aliqd ſic puluis aut vnctio aut aliud. Et 2^a ex trib⁹ diuidit in. ij. ptes: aut cuꝫ ſolone diminutio in mēbro qꝛ ceciderat de cute aliq̄ ps ꝛ nō opꝫ ſuere. ſinaūt puenit ex ea ruptura uene ꝛ forte ꝙgregant ex ea humiditates ꝛ opꝫ tunc medicari plagā cū medicina deſiccatiua reliq̄rū humiditatū ꝛ que cōſolidat ꝛ cē. ꝙalterat ſubam carnis ſupficie apparentis ꝛ idurat eā ꝛ fac eā cutē/ſic ſarcocolla/aloe/ꝛ ſi elōgat ꝛ uetereſcat utē modico v̄gi viridis. qꝛ opak ħ. ſi enim utak eo modice ꝙſolidat cū uehemēti deſiccatione/ꝛ ſi utatur multo ꝙſumit carnē ꝛ coꝛrodit eā. ¶ Jtē ſi ceciderit cuꝫ cute ps carnis palpebꝛe ꝛ idiget tñ ꝙſolidatiōe cū medicinis carnē creſcē facientib⁹/ꝛ reſtaurātib⁹ qō depditū eſt de mēbro ſic vngtū ceruſe/ꝛ qñ creſcit caro tūc utē medicinis exiccatis ſic medicina ſupdcā ex aloe ꝛ ſarcocolla ꝛ coꝛticib⁹ thuris ꝛ ſanguine draco. qꝛ eſt ꝙſolidatiuū ꝛ iſte medicine nō utunt qꝛ faciūt carnē creſcē: ħ qꝛ remouēt impedimētū, p̄hibēs mām a pullulatione carnis: ſic humiditas que eſt in vulnē ul' in ulcē: ꝛ ſi fuerit cū ulcē ifirmitas ſic cū eger ħet dol'. capitis ul' fluit ad eū ſupfluitas ſ. mala tūc opꝫ purgare coꝛp⁹ ꝛ aptare dietā ꝛ aptare vulnus ꝛ exiccare exiccatione forti uſqꝫ nō recipiat mās/ꝛ mitiga dol'. p̄m q̄ ſcis: ꝛ tūc redeas ad curā vulneris ꝛ caue ne creſcat in vulnē caro ſupflua/ꝛ ex ea accidat aptio ꝛ ſi fuerit ex apate calo in quo ꝙglutinak ſanguis groſſus opꝫ eūare coꝛp⁹ p flōmiā ꝛ p farmaciā ꝛ tūc medicare ipꝫ ulc⁹ cū medicis que ꝙſumūt ꝛ mūdificāt ꝛ coꝛrodūt illud qō ē ꝙcluſū i eoꝛ cura hui⁹ egritudis ē cura cyrurgicoꝛ.

s **Alac** ē de gīe vlnex: tū vl'nera XXIX. ħūt apata ꝛ dolores ꝛ ħūditates cō tūctas: ꝛ nō cōpꝛehēdit ea mēbra: ſic de ħ qō dixi nihil eſt in ſalac oino ꝛ eſt ſil' mēbrana ꝓpa que circūdat eā ꝛ ſūt ꝑles ſpēs q̄ꝫ tres/ꝛ forte eſt in eo caro dura ꝛ forte eſt in eo aliqd ſile pinguedini/ꝛ noiak pinguare als latōis/ꝛ forte eſt in ea ſile milli al' ꝓſane ꝛ noiak mīphana le al' ꝓſane⁹/ꝛ forte eſt in ea aliqd ſile ꝛ alteri ꝛ noiak p̄m illud. Signū cui⁹ hoꝝ eſt caro dura uehemētis durities ſb tactu/ꝛ eſt de gīe ſcrophularū pinguedinak. ali⁹ nō rīdet tactu/ad exp̄ſſionē ſb ea ꝛ eſt radix et⁹ ſtrictioꝛ: q̄ꝫ caput fauale: aut ſentit al' cedit ſb tactu ac ſi eēt res uentoſa ꝛ eſt ſil' ifuſio et⁹ moroſa ꝛ redit uelociter. Cā et⁹ eſt de carne ꝛ de comeſtionib⁹ malis gīantib⁹ ſka groſſuꝫ ꝛ qñ putrefit iſtud ſka gīak ex eo ſalac in iteriori ꝛ ſile mille: ꝛ ſi ſka fuerit groſſi⁹ ꝛ ſtricti⁹ gīak: ꝛ ſi fuerit groſſi⁹ ꝛ ſicci⁹ ħ accidit ſalac ſile pinguedini: ꝛ ſi fuerit groſſuꝫ pauce ficcitatis gīak ex eo carnalis. ¶ Cura. opꝫ p⁰ purgare coꝛp⁹ p̄m humorē. deide mederi cū ferro ſic medenk ſcrophule: ſcindak cutis ſup ſalac ꝛ trahak mēbrana in qua eſt ſcil ſura: ꝛ qꝛ ſic p latū ꝛ hēm⁹ attrahē labtū fiſſure cū hamo ꝛ excoria eā ſalac q̄ fine facē ſciſſurā p latū ꝛ lōgū pōt facē deide exhe ipm: ꝛ opꝫ cauē ne rūpak mēbrana in qua eſt qꝛ forte ipediret te humiditas que ide exibit: ꝛ ħ facies cū gamadi ul' cū alio iſtꝛo. Et caue ne aliqd remaneat quia iteraret egritudo pluſq̄ p̄us. deide ſue palpe. ꝛ ſi videret q̄ aliqd remaneat opꝫ mederi cum putrefactiuis ſicut butyrum/uel medicina acuta ꝛc̄. XXX.

r **Elaxatio** aūt eſt elongatio pal. ſupioris uſqꝫ nō poſſet eleuari/ ꝛ qñq̄ augek cū elōgatōe et⁹ uſqꝫ duplicank pli ꝛ itrāt oculū: ꝛ ſic accidit ex humorib⁹ excedētib⁹ cōp̄lonē mēbri ſic ꝓuatio hūiditatis ꝛ exuberātia ficcitatis gīak geſſe al' ꝙroim/ſic exuberātia humiditatis gīak relaxatio ¶ Cura. opꝫ p⁰ ſbtiliare dietā ꝛ p̄hibē infirmū a rebus humectātib⁹ ſic lacte lactuca. Et vnge pal. q̄ reſtringit ꝛ deſiccat ſic memita ꝛ cē ꝛ acatia ꝛ cū mirra ꝛ aq̄ mirti: ꝛ ſi ꝓfuerit bñ: ſinaūt utē regimie p̄m q̄ dixi in cap⁰ piloruꝫ ſupfluētū. ¶ Cōfectio vnguēti ad apa ꝛ relaxationem pal. ℞. aloes. ʒ. j. acatie. ʒ. ij. memite opij. aū. ℈. iij. cē. ʒ. ij Et ſi mēbrū fuerit calefactū paſta cū aq̄ eridē ꝛ aq̄ mirti.

l **Juor** in pal. cauſak XXXI. cā p̄mittua ꝛ accidit ſil' poſt uehemētē uomitū. igit opꝫ p⁰ ſi mēbrū fuerit calefcū p̄hibē mās ꝛ vngē locū cū ſandak ꝛ pulūtib⁹ effo. ꝛ aq̄ roſq̄ ifridek mēbrū ꝛ cū remota fuerit calefactio ꝛ remāſerit uestigiū in pal. ifūde cotū in aq̄ cala cū ſale mixta ꝛ cimino ꝛ empla locū cū ſandalis ꝛ plūbo uſto merdaſengi ꝛ aq̄ roſq̄ refrigeret mēbrū. cū āt calefactio remouebit/remanēte ſan. in pal. madefac cotū in aq̄ tepida ꝛ ſale ꝛ fomēta locū ꝛ vnge eū cū lapide iuēto in pipe ꝛ ul' utē reb⁹ diſſolutis ſic auripigmēto. ¶ Cōfectio rief p: o liuore ꝛ ſanguie mortuo. ℞. arſenici ru. lapidis pipis/ſal gēme/litargirij ptes eq̄les ꝛ ꝙficiank cū aqua coriandri. ¶ Cap̄. c. 33. in numero egritudinū lachrymaliuꝫ ꝛc̄. 3. garab al' ſcabies bottium fluxus. XXXII.

s **Arab** eſt apa exiēs puū/exit iter lachrymalē matorē/ꝛ mltotiēs apit a pte v̄ſus oculū/ꝛ eſt difficilis curatiōis pp ſbtilitatē carnoſitatis que eſt in eo/ꝛ multotiēs apit iuxta lachrymalē ꝛ forte apit v̄ſus de foramine qō eſt iter eum ꝛ oculū ꝛ exit ex eo ſanies fetida ꝛ forte apit ſub cute vni⁹ pal. ꝛ ambarū ꝛ coꝛrūpit cartilagines earū: ꝛ qñ tmp̄mit pal. defluit ſanies/ꝛ ſi negligak fit fiſtula ꝛ coꝛrūpit os ꝛ timek de ptcipatiōe coꝛruptiōis et⁹ oſſis opꝫ aggredi curatiōes et⁹ ꝙfortādo carnē exītē iux os cū medicis reſolutiuis: qꝛ acuta medicina nocet ꝛ addit apate et⁹ ꝛ pp ħ fit difficilis curatiōis qꝛ nō pōt cū medicinis acutis ꝛ eſt aliq̄ ſpēs grarap que nullā ħet opationē ꝛ qñ ip̄imit nō exit ſanies nec de lachrymali nec de nare ꝛ eger fētit dolo. oculi ꝛ fit obtalmia ſine cā ſemp ꝛ apak locus cū pal. ꝛ diminuit ꝛ ceſſat in mitigatiōe acuitatis hūoꝝ ꝛ tūc opꝫ aggredi in cura et⁹ per ħ qō dicā tibi. Cā et⁹ pura eſt qō gīak ex mā acuta que ifūdit ad locū ꝛ apat eū. 2ª eſt mā groſſa que maturak in lōgitudine dierū. ¶ Cura et⁹ eſt 3. modis. uel cū medicina que eſt debilioꝛ q̄ꝫ opꝫ mederi iſti egritudini añ maturationē et⁹. Sinaūt fit fiſtula ꝛ coꝛrūpit os uel cauterū uel p ꝓforationē: ꝛ icipio p⁰ cuꝫ medicis ſimplicib⁹ ꝛ cōpoſitis: ꝛ dico q̄ opꝫ mederi hāc egritudinē cū medicina apatis. ſ. purgare coꝛp⁹ cum flōmia cephalice. ¶ Poſt ħ denk medicine laxatiue ſi pōt fieri. ¶ Poſtea vnge locū cū memite cē. mirra ꝙchil/cōbuſtis ꝛ aloe ꝙlūctim uel ſepatim. Et dī q̄ ex ꝓpetate criſmilorū. i. arabice mes fruct⁹ eſt: q̄ qñ maſticank ꝛ deſup ponunk curāt: ꝛ emplek cū farina ordei ꝛ melle uel paſtatis cū ſtercore colūbi al' murtis/ꝛ emplek cū vitriolo/ꝛ cum oppopo. madefacto in aceto. Jſte res oēs admiſtrank añ aptionē apatis: ꝛ qñ apit accipe nucē idicā ꝛ empla cum ea uel fare de ſpelta/al' ſpelte cū oleo nucū ꝛ iplet cū opa. uel cū mirra ul' cū mirto uel ſumak viride eris/ꝛ fiat ex eo liciniū cū pulpa collognitide/qꝛ curabis eū aptum ul' nō aptū/ꝛ accipiant folia ruthe ꝛ terank cū cinē ꝛ empla ſtrenk qꝛ ꝙſolidat eū ꝛ eſt medicina mordicatiua p⁰. deide mittigak ꝛ nō mordicat. ¶ Confectio que ꝙfert algarab añ aptionē. terank limatie cū mirra ꝛ aloe ꝛ ſuppone Et qñq̄ meli⁰ ꝛ recti⁰ eſt curare cū ferro ꝛ non expectes

maturationē. Et tñ est aliqđ algarab qđ nō appet exterī⁹ Et aliqđ qđ appet exterī⁹. Et aliud est qđ declinat ad exterī⁹ z vides inflonē ei⁹, z illđ qđ nō hēt fundū. i. nō ꝓ fundat nō corrūpit os naſ. z illud declinat ad exterī⁹ est facilioris curatiōis z ꝓpe qñ nō fuerit cronicū / z tūc opz ispicē si nō puenerit ad os acci. ro. q co. post est de carne totū z solida reliquū / fricādo tñ os añ z si puenerit ad os ℂ Signū ei⁹ est qz cū tētaueris cū tēta si fuerit aspum tā corruptū est os. z si fuerit leue labik tēta sup eū / z est sanū z si ēt fuerit os corruptū z uolueris eū curare cū 2ª curatione que est cauterīū / cauteriça eū cū cauterijs puis q̄rū capita sint rotūda z supficies leues / z calefac usqueq̄ fiat ru. z pone sup locū usqueq̄ bullīāt ℔ est in circuitu: deinde absterge cū pāno z itera cauterīū plies. ℙDonas autē añ oculuz pastā frigidā z pānū lineū frigidū / z cauteriça usqueq̄ cadāt cortices corrupti ab osse: z cura euz cū emplastro de ceruſa z aliq̄ iplēt eū cū desiccatiuis sic lētes / z cortices maligranati: z si uolueris loco cauterij medicias acutas fac. Sed cauterīū pfectius est et si uolueris curare eū curatiōe 3ª que est pforare / pfora eū cū tēta uel cum ist'o vſus naſuz ipſme eū cū fortitudine terebellato usqz quo exeat sanguis a nare z ab ore: z caue ne ascēdas pforādo ad supi⁹ z cadat istūm in foramē qđ est iter oculū z narē / z nō ēt utilitas: z pone manū tuā vſus narē nō uersus ocl'z ne offēdas tunicas ocl'i: z qñ exiet sāguis a nare tā penetrauit z tūc opz accipe tēta ſbtilioré post / z volue sup eā cotū ficū z iuolue eū in empło viridi eris ul' coto solo: uel si fenbit calefactionē mēbri iple cū coto mēbruz seu locū z sinapiça eū q̄tidie usqz̄q̄ os sit mūdū cū pluere mūdificatiuo: z si caleſit mēbrū cum coto solo fic dixi emplastra os vulneris q̄tidie ut grossio: fiat licinīū siue tēta z qñ exeris licinīū a vulnē inspicias si exiet cū eo aliqđ os corruptū: z caue ne ꝓsolides sup corruptionē z si fuerit ꝓsolidatū itera cū tēta 2° z nō pmittas fūdū vulneris ꝓsolidari: z si locꝰ fuerit calefactꝰ fortiter / pcipe ei flōmiā z vnge cū memite z eride. z si fuerit dubiū de fistula nō compmas eū duobꝰ dieb⁹ uel tribꝰ usqz̄q̄ ꝓgregek mā z i flek z appeat tibi / z tūc scinde eū cū flōmo pfūde usqz̄q̄ p uēiat ad os z cura eū: egritudo qñ sac sanē uocak fistula: z si hec egritudo declinauerit ad pal. z nō ꝓfunde scide ℔ qđ exit ℞sus lachrymalē z accipe qđ poteris de corrupta carne: z caue carnositatē que est in lachrymali: deinde desicca cum medicinis. Et ex his que desiccāt uehementer est vitriolum / aloe / thus. XXXIII.

g **Ode** est excessus carnositatis nālis que est i lachrymali maiori sup caput foramis que est iter oculū z narē qđ est botiū itēperatū in q̄titate opportuna z est de egritudib⁹ ppriis lachrymalis z sic seylē: z qñ creuerit ista carnositas ꝓhibet supfluitatem oculi ifundi ad narē z icludit illud illic z accidit ex ea egritudo que dr garab. ℂ Cura. opz ꝑ⁰ purgare corp⁹ ut scis. deide medica eā cū medicatiōe vngule. i. cū medicinis calis corrosiuis que. s. liqfaciāt: sic virde es / sulfur / z filia: z opz q̄ ꝓsumak tota carnositas ut nō minuak: z ex ea seylē accidat. Sed opz dimittere ꝑm magnitudinem carnositatis nālis. XXXIIII.

p **Eylon** est diminutio carnositatis nālis que est in lachrymali maiori de q̄titate nāli: z nō ꝓhibet humiditates de seylon giātas desluē ad oculū: z forte cā eⁱ⁹ ducit ad garab. z ipſa accidit ex trib⁹ cāis. Aut ab excessu medicoz in abscisione in cura vngule z sebel. aut scabiei corrodit illa carnositas et liqfit ab eis. ul' diminuit illa carnositas post uariolas et ℔ in fine fit et ℔ est qz exit in oculo vna uariola et corrodit eā sanies et accidit ex ℔ seylē. ℂ Cura. si fuerit ℔ carnositas que in lachrymali ꝓsupta nō curabit: et si fuerit diminuta crescet cū medicinis que ꝓduāt carnez z ꝓstrigūt et sugūt parū. sic cc / memite / et aloe / z vinū z parū alumis. ℂ Cōfectio ad diminutionē carnositatis. ℞. memite. ʒ. j. cc. ʒ. ij. aloes. ʒ. ſ. alumis usti. ʒ. j. fumi thuris. ʒ. ij. et fiat riek cū vio. ℂ Egritudies ꝓtuctiue sūt. xiij. obtalmia / carpe / vngule / iflatio / gesse / pzurit⁹ / sebel / elegen / dech / lachrzyma / apa / mori / supflua caro / solo ꝓtinuitatis.

o **Btalmia** est apa calz accns XXXV. ꝓtuctiue et sūt tres spēs. ꝑ⁸ ē turbatio que accidit ꝓtuctiue ex cā extrinseca: ut fumo / puluē / et calore solis et mutōne et silib⁹. et in hac spe qñ cā gñata est ꝓhibita mittik obtalmia. 2ª spēs ē difficilioz q̄z ꝑma et accidit a duob⁹: aut a cā extrinseca sicci / vñ istarū cārū efficiētiū ꝑmā spēm cū ipsa mouit supfluitatē que est itra corp⁹: aut ex cā itrinseca sic supfluitate q̄ defluit ad mēbra ꝓtuctiue z apat eā sic accidit ceteris mēbris. Et cā hui⁹ est ouplex al' triplex debilitas mēbri rectis. s. oculi / multitudo supfluitatis. s. cerebri / latitudo viarū et meatuū et ꝓncipal' in ꝓtuctiua ut sūt tunice uene. Dicta iter ꝑmā spēm et scdāz est qz ꝑ⁸ mitigak remota ei⁹ cā. 2ª qñ ꝓhibueris cām efficiētē et extrinsecā remanet obtalmia in dispone sua pp supfluitatē iclusaz it⁹ / et cōtū ctas cās sil' et hūiditas fluēs est. 3ª spēs est fortioz et gūioz q̄z 2ª / et est ex multitudine supfluitatū mouētiū itrisecus sine cā mouēte extrisec⁹ que ifūdit ad ꝓtuctiuā. et cā istiꝰ spēi est in duab⁹ istis spēb⁹ / tñ i hac spe fortiores et sequūtur eā apata palpebrarū usqz̄q̄ fere nō cooptūt albedines oculi et sequunt eā oia accñtia que sequunt apa mēbrorū. Si tñ iflatio dolor / rubedo / durities que appet in oculo repło uenarū ualde et sanies earū et forte reū sank pal. ex uehemētia apatis et albedo oculi in hac spe est altior q̄z nigredo. Cā aūt ex qua accidit obtalmia sūt. 4. hūores aut ex sanguie z est signū multitudo apatis in oculo uehemētia rubedis / z multitudo humiditatis z ranū / z sentit eger gradinē calorē iflōnē. Aut ex cola cui⁹ signū ē uehemētia pūcture et pulsatiōis et lachrzyme amare colox cedēs iflō cū modica rubedine / z apa ēt icisio z forte sequtur soda. Aut ex hūore flatico cui⁹ signū est hūiditas oculi z ꝓria signa obtalmie gñare ex sanguie sic paucitas rubedis / dolor: ranū. i. lippa. Aut ex melico / z accñtia ei⁹ sūt ꝓria accñtib⁹ obtalmie de cola z calor: z ranū paucitas ex obtalmia gñata ex flate z sanguie oculi adherēt i dormitiōe z gñata ex cola z melia nō adherēt erit ℔ satis pax obtalmie gñate ex cōpōe istoꝝ humoꝝ. Signū est q̄ fit ℥ humorē supabūdātē. obtalmia q̄z fit ex siccitate tñ z est signū pzurit⁹ oculi z nō adherent oculi in nocte z in dormitiōe nisi parū cū dolore / z spēs obtalmie accidit interpolate / z plixior: plōgat ad. vij. dies. z ex eo sil' cuius dolor: est q̄tidie: z curatio ei⁹ est uelox z obtalmia non est cū febre nisi viro. z si febricitat patiēs obtalmiā in estate ꝑpe / curabik ei⁹ obtalmia cito. z si fortificata fuerit cuz ꝓgnosticationem magnā z dolor: uehemēs accidit obtalmie / aut ex humore mordicatiuo qui ifundik ad eā z forte iste humor corrodit tunicas: oculi aūt pp multū humorē faciēt sanē in tunicis illis pp uaporē grossuz dilatātē eā z difficilior: est in hyeme pp morā resolonis uaporū. ℂ Cura. opz qz obtalmie est de gñe apatū q̄ curek curatiōe apatū p ℔ qđ refrenat z repcutit: z qz illđ mēbruz est multi sensus opz q̄ curek cū medicinis que nō generēt i eo aspitatē / z opz miscē cū medicinis ei⁹ aliqs humiditates mitigatiuas sic albugo out lac mustillatio coctani: z qz oculus est multi sensus facilis doloris nō opz laborare in eo in ꝑn⁰ cuz aliqb⁹ medicinis. Sz opz cognoscē cām efficiētē obtal. z si fuerit ꝑ⁸ spēs obtalmie nō facies nisi scindē cāz gñatiuā qz curabik in trib⁹ dieb⁹ z ad plus in. 4. z ablue cū lacte puelle iuuenis etatis sane: z ſbtilia dietā: z si uolueris in fine ei⁹ / collīare oculū cū sedēg potes. Relique aūt due spēs ꝓsidera si cā gñatiua eaz sit ex sanguie ul' colico humore: icipe igit apire cephalicas exꝑte doloris uehementis z ℔ fac sepe si opz. Et ego aliqñ expt⁹ sum obtalmiā acutā ꝑma die minutionē uene basilice sepe z vidi eā ualde utilē / qz exhit ab iferius corpis z

si cogerit nec̄itas ad flōmiaz 2° sic de cephalica minutio cephalice est purgatio t ip̄ius mēbri nō actuitio: t si fuerit nec̄itas exhē sanguinē in 2ª die t 3ª fac: q: itēt̄io t minutio basilice/ t exctio māe que currit ad oculuz t illa q̄ est cōp: ehēsa in eis ad iferi° co: pis. ¶ Minutio basilice est ꝙuenies cū sit itēt̄io nr̄a attractio māe ad iferi° co: pis cū sit mittens mām mēbrū nobile t si ꝙuenit attractio māe de oculo infirmo/ t h̄ filr cū fricatiōe manuū t pedū/ t ligatiōe brachioz t crurū. t si fuerit nec̄itas ad laxādū laxek cū decoctiōe mirabo. p: unoz cassie/ māne viole sit t çuccari. t ꝑhibe ei cibū grossum t vinū malū/ balneum coitū: t sufficiēt eis comedē cū portul'. t filia: t attenua diet̄a p̄m possibilitatē. t ꝑcipe ei quotidie sumē syrupū papaueris nenufa. oxiçacara: q: factū dormire t infridant corp° t caput. t ꝑhibe fruct° in estate sic̄ fic°/ uuas/ mala granata t alia. Sz comedat aligd de coctanis t piris post p̄ādiū: t caueat in hyeme lactucas/ cānas çuccari/ t que humectāt stōc̄ū que gñant in oculo lach: ymā: t caueant acetū q: pessimū est obtalmie/ t acetosa restrictiua t acuta t salsa/ t pasas filr q: nocēt/ t stōc° nō sit uacuus nec replet°. ¶ Itē caueat bibē multā aquā t a multa locutiōe t clamore. t nō sit camisia sua lucida nec splēdida/ ul' pāni sui: t nō dormiat sup faciē suā/ q: h̄ t filia trahūt mām ad oculū: t caueat a uomitu: sit in domo obscura pui luminis/ t nō sit strat° et° alb° sz niger: h̄eat in manu pānuz nigrū quo tergat oculū: teneant et in circuitu viridia sic̄ mirt° salices t filia: ꝑhibe lucida: caueat a motu: neq; exerceat se in aliquo. Et ꝑcipe q dormiat supin° t puluiar altū. Sz sit sōn° et° q recūbēdo: t nō opz uti in plurimis dieb° nisi albumine ouī q: est in p̄n° t h̄ ē qđ mitigat dolorē: t p̄m h̄ filr. pdest lac mulieb: re. est enī in lacte absterfio: t ēt. pdest ei mucillago se. cito. t aq̄ gūtata: t opz facē mūdificationē t absterfionē ab ocło semp q iuoluas stillū sbtile de coto t mūda cū eo. Et opz q scias q q̄ fuerit ex ranū al'lippa t elcethach gña miuta t sbtiliat ē petius q̄z q̄ sūt frusta magna: quia figtur acutas māe t tarditas maturatiōis: t q̄ euacuaueris corp° t mūdaueris ꝑfecte t videris infirmitatē ascēdē. ¶ Signū et° est multiplicatio ranū t al'frustoz t sbtiliatio et° t pseūatio flux°: tūc mise cū lacte t albumine ouī aligd de medicinis stupefactiuis q: hñt mitigare/ t filr gñant dolorē cū nō multiplices ea: q: tardāt statū t maturationē infirmitatis t filr gñant obscuritatē cui nō ē cura: q:. B. i 14° de igento sanitatis. dixit q aliq̄ vidim° aliq̄s q amiserūt auditū t visuz pp medicinas stupefactiuas. oīno tū nec̄itas cogit ad utēdū istis medicis ut stupefaciāt mēbrū t mitigēt dolorē: t cū aliq̄ rief filr mitigātia: sic̄ rief al. cui° h̄ est cōfectio. ¶ Rē. ceruse. z. viij. gūmi ara. z. iij. opij dragā. ij. z. j. t fiat rief cū albumie ouī t utak eo. ¶ Et caue ne utaris pulueriz° in p̄n° nec in obtalmia nec in ulceriz° q: mali sūt ualde: sz ꝙfidis q caput t corp° sūt mūda opz q ponas in lach: ymali maiori parū puluerīs de thutia nutrita ga est medicina aspa ad scindendū mās cuius ꝑfectio est hec. ¶ Rē. thutie leū t mitte cū aq̄ dulci in mortario p. x. dies: t mutet aq̄ de duob° in duob° dieb° t molak sepe q: h̄ ē ꝑfecta ad h̄ qđ dixi t ꝑbata: t caue ne utaris ea nisi post purgationē. ¶ Si aūt iduces infirmo magnū maluz t ex h̄ q ꝙfert multū t infirmū dormire faciet t est ꝙfectio ista. ¶ Rē. cortices ouoz gallinarū t abluank cū aq̄ t sale sepe usq; q̄ nō remaneat de cortice sbtili oīno: deide abluā tur post h̄ in dulci usq; q̄ nō remaneat aligd de salsedie t fiat riefi/ t p̄ÿcianť in mapis t fricent fortiter: q: si remānerit aligd de cortice sbtili descēdit ex eodē siccek in vmbra t reducak in puluerē sbtilissimū t utak eo post q̄z p: cesserit riefalbū: t caue ne utaris in p̄n° t in ascēsu p̄luerib° sic̄ sarcocolla q: iducit nocumētū t ꝑhibet dormire in die: t post p̄ādiū q: icludit uapores in oculo t addit i apate t fac parū dormire de nocte. t ꝑpara fz q potes q dormiat in nocte/ q: est cā curatiōis eius: q: mā doloris fortificak in nocte t addik in dolore: t cā hui° est q: resolvik de corpe uapor fumosus pp calorē aeris in die: t q̄ fuerit in nocte frig° ꝙualet cuz ꝑhemio noui aeris: t pp h̄ restringunt pori cutis/ t ꝑhibet resolonē uaporuz de corpe t ascēdit ad oculū t debilitat mēbrū t addit mām obtalmie t iō fortificak molestia infirmi. igit opz ꝑpare infirmo dormitionē noctis cū reb° stupefactis sic̄ mandragora t optū t alia si neče fuerit: t ꝑcipe ei odorare sādales t aquā ro. t violas t nenufar: q: ista t silia sūt infridātia t stupefactiēta. t caue tibi ne mediceris obtalmiā calidā in p̄n° an̄ purgationē corpis q: malū: t ul'r ois dolor pcussiu° medicek cū infridatiuis t mitigatiuis post purgationē: t opz emplare oculū cū vitello ouī: q: est de illis q̄ ꝑhibēt mām. t caue ne ponas iter pal. licintū uel aliquid de genē licinū: q: nō claudunť clausiōe nālī: t de his que iuuāt curationē ceterarū egritudinū oculi post absciss̄ionē māe est sbtiliatio nutrimēti t tēperamētū näe t dimissio vini t colt°. t de his que iuuāt sūt fricatio t ligatio earū t euaporatio earū cū aq̄ calda t ligatio crurū iuxta me i uehemēti dolore. Et ynge pal. timpora t frōtē q: pficit. t si mā fluxerit ad oculū/ post purgationē empla oculuz cū eride t fol. nenufaris t violis t laua faciē cuz aq̄ ro. t aq̄ plu. t aq̄ corticū papaūis nenufa. violis. bulliāt t utāt̄ singulr uel ꝙiūctim t empla tipora t frōtē cū sādalis t aq̄ ro. t memite t spine albe/ t aq̄ coctani t portulace t ul'r oē qđ infrigidat t restringit t resoluit q: t silia sunt de his que ꝑhibēt mām: t ꝑhibe ne abluat oculū cū aq̄ frigida q: claudit uapores t ꝑhibet resolonē obtalmie cito nisi fuerit obtalmia de mala cōplone calda sine mā. t sig̃ et° sūt paucitas repletiōis viarū uenarū t aspa pal. t cōiūctiue t paucitas fluxus emanatoz t spissitudo: q: dum currūt de oculis t naribus lach: yme t humores crudi mā est in augmēto. t q̄n fuerint absciss̄e iste iā infirmitas est i statu t tūc siue ceteras curatiōes: t utē cū h̄ qđ restringit t resoluit: sic̄ riefalbū in quo est sarcocolla miscek cum aq̄ pluuiali distillek in oculo cui° hec est ꝙfectio. ¶ Rē. ceruse. z. viij. sarcocolle nutrite in lacte asine drag. apij. an̄. z. j. gūmi ara. z. iij. suma medicinarū. v. nutriak cuz plu. t fiat riefi t p̄luerīza post eū cū melqui. quā noīaut in ca° nordineg. t q̄n appueris nō palpes cū manu tua: sz suauiter cū aliq̄: t nō ꝑmittas pal. icludi p se sz dimitte eas paulatim t opz ponē puluerē in lach: ymalib° iter q: est cōuenientior alijs reb°. t de his que ꝑficiūt in isto loco est riefi yerit aq̄ cui° est hec ꝙfectio. ¶ Rē. climie eris cōbusti. an̄. z. iij. riefi memite. z. ij. acatie opij. an̄. z. j. t fiat riefi. ¶ Et si tardauerit declinatio egritudis post mūdificationē corporis t tēperātia diete/ t pseūauerit rubedo t flux° h̄ sig̃t q i ipsa tunica oculi est retētio. igit pone illi thutiā t amidū ut deficcēt illā humiditatē malā: t si fuerit i ea aspa vnge pal. cū acatia mirra cē. ere cōbusto aloe: q: ꝑhibēt materias t dissoluūt h̄ qđ ꝙcluſuz est in eo t q̄n icepit declinatio cui° signū est absci° flux° paucitas mucillagis/ spissitudo t ꝙiūctio pal. ꝙiūctio nō est de maioriz° signū maturatiōis egritudis. Utē riefi rubeo leui t balneū est utile. Deide post eū rubeo acuto. Deide reūsa pal. t mūdifica eū cū viridi: post h̄ pone in ocło stillos agbar ul' pulueris q uocaī agbar. t in q̄licūq; hora tardaūt obtalmia in oculo patiētis est scabies: t fuersa eā: t videbis partes pullariter sil'es gñis papaūis t frica riefi viridi t ruscey: q: curabit bñ. ¶ Obtalmia aūt gñata a flate t a uēto gl'so ē: aliq̄n apak oculus ex eo usq; eleuek albedo el' sup nigredinē uehemētē fluxū. opz igit sbtiliare dietā/ t ponak collirīū ex sedeng in p̄n° tñ: t laua oculū cū aq̄ tepida: t q̄n egritudo steterit utē riefi leui t post eū aliq̄s stillos de agbar q: est utile: t caue ne utak stupefactis/ quia augmētāt dolū: t cū usus fueris ceteris riefi utē in p̄n° sbtiliatis. Deide post h̄ ispissa ea. Et obtalmia gñata ab humore melico: q: medici oculoz noīant eā nocētē ex siccitate. Cui° signū est purificatio oculoz t ꝙiūctio eoruz in

dormitione ⁊ ℞ est pax ⁊ durū.⁊ fricatio faciei ⁊ rubedo i eis ualde modica cura ei⁹ balneū ⁊ uti collirio suggero fic burud agresse:⁊ caue flomiā. ℂ Et obtalmie cōposite Cura eox est laboriosa q: opz ꝓtinuare purgationē corporis ⁊ pal. vicissim:⁊ ꝓtinuare uel minuē humorez sup abūdātē. Et scias q cōtinuatio purgationū ⁊ clistere est utilis obtalmie: q: forte curabit sine alia curatione. ideo Hyp. qñ ℏ. hō hūt obtalmiaz ⁊ accidit cherech uel fluxꝰ māe illō laudabile est q: attrahit hūorez ad ifertora ⁊ ad oppositū:igit opz q hēat curā de nā ⁊ nō sis negligēs de vtute ifirmi ⁊ debilitate ⁊ pulsio egritudis:⁊ caue ne utaris stupefactiuis in obtalmia nisi in necitate q: generant obscuritatē ⁊ nō de facili sanabit. ℂ Et opz te scire q obtalmia in regionibꝰ ⁊ ꝓditōibꝰ tridis est lōgioris spatij. igit ꝓtinua medicamē qđ ꝙuenit illi:q: supcilia istorum oculox sūt spissa ⁊ tō firmi remo hyeme obtalmia tarde curatiōis:⁊ aliqñ accidit in oculo olives ꝑmo ⁊ illud dē obtalmia ⁊ lachrymas:olives aūt nō hēt ista ⁊ sanabit in purgatiōe trī:⁊ opz q scias q obtalmia humida mlti fluxus cito uenit ad statū in vna nocte declinat declinatiōe ꝑfecta:⁊ obtalmia ficca mlti fluxꝰ ⁊ elcothoz.i. minuta frustra est difficilis maturationis:q: forte elōgabit cura de his que iuuāt ad resolonē obtalmie sunt vngē sup pal.⁊ ego icipio ꝓfectionē eox. ℂ Lōfectio vngti utilis obtalmie ⁊ apati. ℔. lētes mūdatas sandalos rosas siccas camphore eq̄liter ⁊ cū aq̄ endi. misce. Aliō apati i ocli accūti ℔. aloes succo. rief memite licij cē. opij acatie boli ar. sandali añ. ptē. j. ⁊ ꝓficiank cū aq̄ solatri ⁊ fiat rief ⁊ utak eo. Aliud tale obtalmie acute ⁊ percussioni uehementi. ℔. ro. sic. cortic. rñ. ligni dul. ⁊ lētes excoriticatas coquank cū aq̄ ⁊ ponak loco empti sup oculū cū oleo ro. ℂ Et de his que ꝓficiūt pūctioni ⁊ humiditatibꝰ acutis est ℏ. ℔. ende blete folioz nenufaris viol. añ. cū oleo ro. Aliqñ accidit obtalmia aspicīdo niuē ⁊ frigꝰ. ℂ Cura. opz bullire coagulationē ficuū q: utilis est mal. Accipe palleā ⁊ bulli eā ⁊ recipiat fumū eiꝰ q: ꝓfert. ⁊ si remāserit aligd ad rief rubeui ⁊ burud agresse est utile isti obtalmie. XXXVI.

ℨ Arphe est sanguis q defluit ex ad uelamē ꝓtūctie cū ruptura emittdaz ⁊ accidit ℏ tribꝰ ex cāis ꝑncipalibꝰ ul' ꝑmūtis que fluit uel uenit ad oculū ⁊ rūpit ꝓtūctiuā. Altera ē sāguis q fluit ad ꝓtūctiuā ex uehemti pcussiōe que accidit in oculo ꝑter rupturā. ℨª que accidit sbito fine cā manifesta icipiēte ⁊ ℏ erit ex sanguie acuto q defluit ad contūcti uā ⁊ forte accidit silr pp uehemētē uomitū ⁊ tussim ⁊ rūpit ꝙcauū ex:⁊ a frigore exteriori. ℂ Cura. si fueris securus de gñatiōe apatis apiak cephalica ⁊ distilla in oculū albumē oui ⁊ ponak empt'm cū rief:⁊ si apatis hūerit uestigiū opz distillare in oculo lac mulieris iuuenis ul' sanguinē pulli colūbi ⁊ exꝑme de radice plumarū que sūt sb ala uel sanguis sol' uel cū uolo viridi al' in terra virt.⁊ si dissolutū fuerit bñ. Sinaūt tere ⁊ misce cū lacte mulieris ⁊ distilla in oculo:⁊ si fuerit dissolutū bñ sinaūt distilla in eo aquā sal' gēme ⁊ fomēta oculū cū aq̄ in qua occultū ē ozdeū ⁊ ysop⁹ est:si fuerit dissolutū bñ. Sinaūt distilla in eo aquā raphani ⁊ empta oculū silr cuz foliis raphani ⁊ vuis passis ⁊ stercore colūbi.⁊ si pcussio ꝓtriuerit ꝓtūctiuā mastica sal ⁊ ciminū ⁊ distilla in oculo:⁊ ex his que ꝑ sunt tarphe est ℏ. acē. arsenic ru.⁊ tere ⁊ pūce in aq̄ ⁊ cū illa clara fuerit pūce in oculo:⁊ qñ fumigak oculus cuz terra ⁊ stercore boū:⁊ ex his que ꝑsūt tarphe est rief:cuius est hec ꝓfectio. ℂ ℔. sedēg abluti. z. iij. eris usti. z. ij. coralli margaritarū ꝑfora. añ. z. ij. al. z. ß. dragag. gummi ara. añ. z. ij. ß. ceruse ⁊ plūbi. z. j. arsenici ru. sanguis draconis cē.⁊ karabe. añ. z. ß. ꝓtūgank hec medicine ⁊ incorporenk cū sanguie gallinarū ⁊ fiāt rief ⁊ misceank tpe necessitatis cū lacte puelle ⁊ utank:⁊ si fuerit ex ruptura exiture cura eā cū rief albo ⁊ rief elagbar. ℂ Lonfectio rief utilis tarphe dolori uehemēti oculi ⁊ calori excedēti. ℔. climie auri eris usti. añ. ℨ. ij. sanguis dra. coralli margaritarum nō ꝑforatarū. añ. z. iiij. dragag. mirre cē. amidi uene tinctox acatie armonia. danic ouo. ij. nūs medicinax xij. terank ⁊ fiāt grana ⁊ utak eis. XXXVII.

e Xtrahit ℨ. qđ cadit in oculo de fumo ⁊ puluē ⁊ alijs distillādo i oculo lac mulierum pluries uel aquā dulcē q: mundificat eā ⁊ exhit oē qđ cadit in eo:⁊ si fuerit sic palea uel arena:⁊ nō appeat reūsa pal. supiores ⁊ videb eā adherē accipe illō cū capite stilli ⁊ uolue pānū lineū sup digitū tuū:⁊ absterge illud de pal. q: cito remouebit:⁊ si fuerit in pal. ul' planitie oculi aliquē pēdēs pp uehemētē aspitatē. ut aristē spice ⁊ filia:opz q remoueas cum picecarolis ⁊ distilla in oculo lac puelle. XXXVIII.

v Agula est superfluitas neruola in mēbrana ꝓtūctiue ⁊ nascit i lachrymali maiori:⁊ extēdit paulatim ad uelamē cornee:⁊ forte crescit in lachrymali minori ⁊ forte nascit i amboꝰ sik ⁊ est nociua oculo q: ꝓhibet eū moueri ⁊ forte extēdit supꝑ ꝓtūctiuā ⁊ corneā usqueq̄ ꝓhibet visu:⁊ forte extēdit supꝑ ꝓtūctiuā solā:⁊ illa que est sbtilis alba est facilis curatiōis:que rubea dudū est tarde curatiōis. ℂ Cura. si fuerit in ꝑnº sbtilis cura eā cū medicis acutis que abstergūt sic es ustū armoniac. calcadis ul' vitrioli albi sal' gēme felle porci ⁊ capre.⁊ dixit. G. q radix lilij est utilis ⁊ ex illis que ꝓferūt silr vngule:⁊ carni addite est rief ce sar:cuiꝰ est ℏ. ℂ ℔. sedeng abluti. z. xij. gūmi ara. viridis eris usti. añ. z. vj. colcotar cōbusti i eris viridis. añ. z. ij. te rank ⁊ ꝓficiank cū vino ul' cū aq̄ fe.⁊ basilicon maior est utilis:⁊ utilior oibꝰ istis rusceym util' sebel vngle scabiei ⁊ obscuritati ⁊ lachryme ⁊ eradicatiōi acceuti accidenti. ℂ ℔. sedēg loti eris usti climie argēti salis indi baurach eris viridis pipis lōgi. añ. z. iiij. pipis albi. z. ij. ⁊ nigri spume maris. añ. z. viij. ⁊ fm. ℨℨ. neiseg al. mirabo. bellirici añ. z. ij. cē salis ar. añ. z. j. ⁊ utak istis ut scis. Et de his dicūtur ꝑbata bale:⁊ iuēta utilia sūt q sumak oculū medulle semis cocti ⁊ bōbacis:⁊ accipiak stōcꝰ passeruz ⁊ excorticek stōcꝰ eox ⁊ reliquox terak ⁊ misceak cū ipo oleo ⁊ fricek cū eo vngula sepe q: ligāc ⁊ excusat a curatiōe ferri:⁊ opz uti medicina post introitū balnei nō sic leū:⁊ si creuerit ⁊ idurata fuerit ⁊ trāsiuerit tpūs curek cū ferro:⁊ ꝑcipe ei purgare cor⁹ ꝑ ꝙsuetudinē. deide fac infirmū dormire corā te ⁊ leuek pal. cū vncino ⁊ extēde eā supi⁹:⁊ si idigueris adolē 2ᵐ ⁊ tertiū fac:⁊ si nō fuerit ꝓtūcta ꝓtūctiōe uehemēti/attrahe eā supi⁹ leuiter cito/⁊ nō laborab in hora excoriatiōis ei⁹:⁊ opz sb eo mittē teolā pluuiaz ⁊ excoria eā:⁊ si fuerit ꝓtūcta uehemēter scide de latē cū capite forpicē. locū ut sit itroitꝰ istri ad eā cū quo excoria/bis/⁊ pone sb lāceolā ⁊ excoria eā ꝓtūctā suauiter ⁊ pēna est saluloz ⁊ nō ledit ⁊ fac suauiter ut custodias uelamen cornee si fuerit sup eā usqz̄ apphēdak i lachrymali:⁊ cū fuerit apphēsa in lachrymali maiori scinde eā cū forpicibꝰ ⁊ nō dimittas in ea aligd de vngula:q: si remāserit aligd iterabit 2°.⁊ caue tibi diligēter de carne que est in lachrymali/q: accidēt ex ea penetrādo. sed scinde vngulaz tm̄ ⁊ icipe scindere ex pte lachrymalis maioris/ut ponest forpices sup nares ⁊ scinde hoc qđ sequit vsus lachrymalē minorē.⁊ dita que est iter vngulā ⁊ carnē que est i lachrymali/est q vngula est dura alba neruosa:⁊ caro ē rubea leū carnosa. Deide distilla in oculo sal ⁊ ciminuz masticatū ⁊ liga sup eū vitellū oui cū oleo ro.⁊ nō ponas de oleo multū q: relaxat:⁊ ꝑcipe ifirmo mltiplicare motū oculi oū est ligatꝰ ut nō accidat ꝓtūctio/⁊ i crastino dissolue eū ⁊ distilla in eo sal ⁊ ciminū 2°:⁊ q trāsiet 3ª dies curabis eū cū ceteris sic basilicon cesar.⁊ rusceym ⁊ alijs acciderit apa calm utē qđ mitiget ⁊ maturet eū:⁊ opz scire q vngula forte retinet mēbranā oculi. Si atq̄ eā eam attrahes mē branā cū ea/⁊ si fuerit scissa est obligtas. igit iustū est ut nō scindak. Sz discoopi de ℏ qđ discoopiēdū

est de qō nō est ꝓtūctū: deide eradica ꝛ scinde reliquum cū medicinis acutis ꝛ mūdifices eā: ꝛ scias ꝙ uelamē cō tūctū est coꝛpⁿ durū cartilaginosum. Aut discooptak vngula cū aliq̄ leui ħ est de infirmitate nō de eleuarē ꝛc̄.

i **Inflationis** q̄tuoꝛ sunt XXXIX. spēs. in ꝑma cuiⁿ cā est qꝛ accidit ſbito ꝛ utpl'm accidit gīnatio eiⁿ in lachꝛymali maioꝛi: ꝛ signū eiⁿ est ꝙ qñ oꝛik ꝑcedit eū q̄ꝫ simile moꝛsui reptilū sic̄ a moꝛsu muſce ul' cimicis ꝛ utpl'ꝫ accidit in estate ꝛ coloꝛ eiⁿ est sic̄ coloꝛ apātū ſlaticoꝝ ita est cuiⁿ est ſupfluitas ſlatica nō grossa. ꝛ signū eiⁿ est qꝛ peioris doloꝛ ꝛ maioꝛ pōderositatis ꝛ frigⁱⁿ ea fortiⁿ ꝛ cū impſſeris sup eā digitū tuū cedit ꝛ remanet uestigiū perhorā. 2ª spēs est cuiⁿ cā supfluitas aq̄sa ꝛ signū eius est ꝙ qñ impſſeris sup eā digitū reūtit adeo uelociter ꝛ nō remanet uestigiū eiⁿ multū qꝛ locⁿ iplek festināter ꝛ nō hēt doloꝛē neq̄ ꝓcussionē ꝛ coloꝛ eiⁿ sic̄ coloꝛ coꝛpis. 4ª spēs est cuiⁿ cā est supfluitas grossa de gīe colere nigre ꝛ de isto gīe gīnak cācer: ꝛ plerūq̄ accidit in ꝓtūctiua ꝛ palpebris ꝛ forte extēdit donec puenit ad supcilia ꝛ forte descēdit ad maxillas. Signū cuiⁿ est durities ꝛ nō hēt doloreꝫ ꝛ coloꝛ eiⁿ est fuscⁿ ꝛ utpl'm ꝙ accidit in obtalmia diuturna ꝛ post uariolas ꝛ ꝑpe mulieribⁿ ꝛ pueris. Et opꝫ scire ꝙ infl'o elgesse ꝛ pꝛurit⁹ sūt de egritudibⁿ palpe. ꝛ ꝓtūctiue sil: infl'o aūt accūs ꝓtūctiue forte est hūs fluxū ul' nō: ꝛ ꝙ accidit pal. nō hēt fluxū ꝛ tā noiaut ħ in capⁿ suo. In ꝑª aūt spē nō ponit aliqd in ꝑª die qꝛ resoluit ꝛ si remāserit aliqd laua facie ꝛ oculos cū aq̄ cala ꝛ ſbtilia dietā in 2º ꝛ 3º fiat cura sic̄ cura apātis. ſ. purgatio coꝛpis ꝛ resolutio supfluitatis residētis in ocl'o matura eā cū collirijs ꝛ emplastris sic̄ narraut in cura obtal. accūtis a sle ꝛ non opꝫ uti in his ꝛ filibⁿ medicinis restrictis ꝛ oppilatis nec flōmia/qbⁿ utik in ꝑnⁿ obtal. Sꝫ idiget ꝙ resoluit ꝛ spgit in oibⁿ horis ꝛ erit ħ post purgationē coꝛpis: ꝛ cū purgatis coꝛpª scophola cū rief rubeo leui/qꝛ ualde utilis: ꝛ balneum est ex his que resoluāt istā ifirmitatē ꝛ empla oculuꝫ cū floribⁿ camomilie viol. nenufaꝝ. ꝛ laua oculū cū aqua pal. earū ꝛ distilla in oculū aquā aloes ꝛ vnge pal. filr cū aloe: qꝛ de ꝑpetate eiⁿ est dissoluē apata ꝛ dissoluē ħ qō disgregatū est in eis ꝛ ꝓhibē qō fluxurū est q̄rtā spēz rege regimie apātū melⁱcoꝛ ꝛ noiabo ħ i loco suo. ¶ Cōfectio rief golee utilis uēto ꝛ infl'oni que est in ꝓtūctiua ꝛ pal. ℞. eris usti. ʒ. iij. acatie. ʒ. ij. gūmi ara. cē cāphore spice. aā. ʒ. j. ꝛ ꝙficiank cū aq̄ plu. ꝛ fiāt rief. ¶ Cōfectio rief nigri utilis uētositati que est in oculo ꝛ pal. ꝛ alcopholek cū eo ꝛ vngak exterius. ℞. eris usti. ʒ. j. ꝛ ꝑm cē margarit. coralli. aā. ʒ. j. 4. ħ. acatie. ʒ. ij. rief memite. ʒ. ſ. ꝙficiank ꝛ fiant rief magⁿ. Aliud cuꝫ quo vngak pal. ℞. eris usti. ʒ. ij. ꝛ ħ. margarit. coralli mirre spice, aā. ʒ. j. opij. ʒ. ħ. ꝛ. ij. acatie tertiam partem. j. ʒ. XL.

s **Ese** accūs est durities que accidit toti oc'lo ꝛ forte pticipāt pal. Cā eiⁿ est hūoꝛ grossus sic̄ ꝛ signū eiⁿ. difficile oculus mouek ꝛ accidit santes dok. ꝛ rubedo sine humiditate ꝛ fit difficilis aptio oculi in hora excitatiōis a sōno ex uehemēti siccitate que accidit in oculis/ꝛ forte accidit in lachꝛymali ranum modicū durū. ¶ Cura. opꝫ ꝑⁿ lenire mām/deide fomētare oculū fomētatōe ꝓtinua cū ſpōgia ifusa in aq̄ cala ul' distillek: uel pone in doꝛmitiōe sup oculū ouū mixtū cuꝫ ceruſa ꝛ oleo ro. uel cū piguedie anseris ul' anatis ꝛ ꝓhibe ifirmo frigida que gīnant durities ꝛ ifunde sup caput vngm hūtdū ꝛ alcopholā oculū cū medicia exiccatia que inducit lachꝛymas sicut burud agreste ꝛ alia. XLI.

p **Rurītus** accidit ex supfluitate ſalsa nitrosa que ifūdit ad ꝓtūctiuā. Signū eiⁿ est qꝛ gīnak in oculo lachꝛyma ſalsa nitrosa que ifūdit ad ꝓtūctiuā: ꝛ pꝛurit⁹ est ac si pungeret ꝓtūctiuā ꝛ maxime illud qō est ꝑpe lachꝛymalē malo rē/ꝛ ruboꝛ modicⁿ in pal. ꝛ forte ex uehemēti pꝛuritu accidūt ulcera in pal. ¶ Cura. opꝫ ꝑmo tēperare nām ꝛ ꝑpe ifirmo ītrare balneū ꝛ attenua dietā/ꝛ alcopholā oculū cū rief ru. acuto uel derig/ꝛ cū oi qō inducit lachꝛymā ficut ruſeym basilicon. XLII.

s **Ebel** est repletio in uenis oculoꝝ de grossitudie ꝛ spgik sup uelamē ꝓtūctiue/ꝛ forte excecat coꝛneā ꝛ rubefacit oculos ꝛ crassat ꝛ utpl'm hēt fluxū ruboꝛē ꝛ pꝛuritū. Sebel hēt. iij. spēs vnā que gīnak in iteꝛiori ꝛ vijs que sūt in ꝓtūctiua. Est signū ꝙ videbis sup eurītides que sūt iter mēbꝛanas hūdas/sic̄ nebulā coopiētē eas/ꝛ est in eis moⁱcⁿ ruboꝛ ꝛ accidit egro pꝛurit⁹/est ſternutatio ꝓtīua ꝛ ꝑpe qñ videt lumē ꝛ solonē cū multitudine lachꝛymaꝝ ꝛ pulsatiōe in fūdo oculi. ¶ Cura. opꝫ purgare coꝛpus cū pillis ꝛere ꝛ cochijs ꝛ minuak de cephalica. Deide mūda caput fortiter cū gargarismata ꝙuenientia. Postmodū utak ꝓfortatis cerebꝛi sic̄ odorare ambrā ꝛ lapitan ꝛ aliorū ꝓfortātiuꝫ: ꝛ ꝓhibe ei dietā que replet caput uaporibⁿ grossis sicut fabas lētes pisces carnes uaccinas ꝛc̄. Deide fac caputpurgiū. ¶ Cōfectio caputpurgij utilis sebel ꝛ oppikoni naꝛiū ꝛ oi uentositati in facie. ℞. ꝑdisi. ʒ. j. mirre dauic. ij. licij dauic ꝛ ħ. cē dauic. ʒ. aloes su. dauic. iiij. Et ꝙficiank cū aq̄ maiorane receti ꝛ fiāt pilⁱe sic̄ lētes: ꝛ fiat caputpurgiū iij. dieb⁹ ꝓtinuis ꝛ q̄libet vice cū vna pilla cū lacte puelle ꝛ oleo viol. ꝛ si uētositas fuerit/misce pip ꝛ aquā maiorane. ¶ Cōfectio medicine que facit ſternutare/suffita in naribⁿ mūdificat cerebꝛū ꝛ ꝑdest uētositati sebel. ℞. ꝑdisi ꝛ calami aro. al' cinamomi. aā. rose sic. aā. ptē. j. fiat pulus ſbtilissimⁿ ꝛ sufflek i nasoꝫ ꝑcipe ei odorare maioranā ꝛ alcopholā oculū. post ħ cū rief de erig ꝛ ruſeyꝫ ꝛ basilicō/ꝛ ex his que sūt ꝑfectu mirabili sebel et fluxul lachꝛymarū/est minutio lachꝛymaliū uel uene frōtis: ꝛ si fuerit sebel calm utē rief nigro isto. ¶ ℞. acatie lote gūmi ara. aā. ʒ. viij. erīs usti. ʒ. mirre opij. aā. ʒ. j. ꝛ ħ. ꝙficiantur cū aq̄ pluuiali ꝛ utak et fac eū odorare ex his que dixim⁹. ¶ 2ª spēs sebel gīnak in exteriori viarū que sūt in ꝓtūctiuā uenas cōmixtas ꝓtextas rubeas repletas/ꝛ sup coꝛneā sic̄ fumū ꝛ i ea uenas rubeas ꝛ ad rubedinē genarū et sentit pal. caloꝛē. Sinaūt in supcilijs et doloꝛē cōtinūū et nō videt in sole nec in lumine et qñ attrahik et ad de pal. iferioꝛē videbis sebel ac si erigak vsus te a tunica ꝓtūctiua: cā cuiⁿ est ex replone capitis et ꝑparatione mēbꝛi ad recipiēdū mām malā et ħ est qꝛ erūt uene oc'li magne/aut gīnak post obtalmiā acutā qñ ꝓtūgunk in oculo res fride que igrossant mām in uenis et fit difficilis ꝑ ħ resolo uel ex scabie antiq̄: et utpl'm accidūt hec spēs sebel in coꝛpibⁿ fridis et tpibⁿ et regionibⁿ fridis/et diꝛerūt gdā ꝙ sebel trāsit i mo est moꝛbⁿ hereditarius. ¶ Cura opꝫ ꝑmo purgare coꝛpⁿ sepe ut dissoluak humoꝛ grossus et mūdifica uenas. deide mūdifica caput cū yeris et alijs deide itēde ad rectificationē ꝛditiōis cerebꝛi et ꝓfortatio nē eiⁿ et tēperamētū diete et ꝓhibe res gīnantes thimuꝫ malū/et minue eū in duabⁿ uenis que sūt in lachꝛymalibⁿ maioribⁿ/et hēas curā in hac spē de uenis que sunt in lachꝛymalibⁿ maioribⁿ/et de uenis que sūt ex occipitiuꝫ uel cerebꝛū. Sikr vngūēta sūt utilia et ꝑpe sup frōtem ꝛ ſternutatorū qō ꝑcessit de rebⁿ que mūdificāt cerebꝛū ꝛ fortificāt id: ꝛ ꝓhibe uti oibus oleis/ꝛ pone in oculo post ħ medicinas ſbtiliātes grossitiē pal. ꝛ euacua replonem uenarū cū rief viridi ꝛ erig ꝛ ruſeym ꝛ basilicon ꝛ fiat sic. reūsa pal. et frica eā cū medicia cuꝫ stillo ꝛ cum ex cesserit cōbustio medicine alcopholā eū 2º. ꝛ qñ excesserit cōbustio ꝛ turbatio oculi pone in eo stillū rameti/qa utilis est sebel post medicinas acutas/ꝛ ꝑcipe ītrare balneū et suffumigek cū storace ꝛ ambra. ¶ Cōfectio rameti util' scabiei/sebel/lachꝛyme. ℞. memite. ʒ. v. thutie nutrite sticados usti nutriti. aā. ʒ. x. et utek: et baruc i dicū utilis sebel et lachꝛyme albedini et uētositati que est in pal. ¶ ℞. battiture eris usti eris viridis. aā. ʒ. viij. baurac ar[ci]

aloes succo.salis gême.z.ij.frum.vltri testarū ollaz añ. z.j.nūs medicinaz.xj.ꝯiungank z ꝓficiank cū aceto vini ueteris z deliccenk z molank z utank in collirio z puluere z si acciderit cū sebel obtalmia acuta nō appꝛopiquēt ei res frigide nec stupefactiue. Sed hēas curā de purgatione coꝛpis z atq̄m ioue medicine iferius z deide puluericā cum puluere fusco tñ in ambab⁹ lachꝛymalibus z liga sup oculū vitellū oui.z si obtalmia fuerit adolita z fortificata/caue ne appꝛopinquet rief album elinoquel. Sed pone in oculo stillos sedeng abluti/puluericā cuz fusco puluere/z qñ declinauerit dolor z mitigata fuerit obtalmia itera ꝑmā curā z h̄ qō ꝓdest calido est q̄ maturef sumac in qua z colef z coaglef z fiat riefz medeatur cuz eo qō est utile obtalmie z scindit sebel.z si fuerit egritudo fortificata nō est aliud nisi scindere. Cura cum ferro.opꝛ ꝑmo purgare coꝛpus cuz farmacia uel flōmia z silib⁹:deide sopoꝛ.firma egrū ante te z ꝑcipe bonuz discreto apire talr pal.q̄ nō reuersank pal.z erit aptio eaz ac si surgēt pal.z supiorē ad inferi⁹ cum capitib⁹ utriusq̄z policis: z caue ne reuersank pal.z scindas aliqd ex eis. si accidat ex hoc ꝯiunctio z ideo opꝛ q̄ apertēs oculū fit discretus.deide suspēde sebel cum vncino de lachꝛymali maiori z pone euz in medio ꝯiūctiue z caue ne appꝛopinques coꝛnee.z sic ex pte pal.supioris z adole in ea tertium in hoc qō est ꝓpinquū lachꝛymali minori z erige duos vncinos suauiter cuz manu finistra z scide ex pte lachꝛymalis minoris parū cum foꝛpicib⁹ ut possis in ea mittere elmedegh uel sub ea iferius pēnā excoria eaz si cut excoriak vngula:z fac suauiter z caue tibi a uelamie deinde scinde eum cum foꝛpicib⁹ donec pueniaz ad lachꝛymalē maiorē.deinde suspēde vncos in hoc qō cōtineat pal.inferiorē z fac ut fecisti ex pte pal.supioris z caue ne appꝛopinques uelamini coꝛnee oino z si videris q̄ remāserit de sebel aliqd supꝛa ꝯiunctiuā saltē vna uena. Cura accipe eā. ¶ Signū ei⁹ ē si accepit meed z circūdet eā sup ꝯiunctiuā z videris q̄ nō suspēdit nec remanet ibi aliqd.nihil remāsit de sebel z si suspēsum fuerit aliq̄ fimbꝛia uel aliqd adde sebel est z accipe illud: z qñ videris ꝯiunctiuā tā mūdificatā z albā nihil remāserit de sebel mastica sal z ciminū z distilla aquā eoruz in oculo z pone sup eā vitelluz oui cuz oleo ro.cum coto.z post cotū sustēta z liga oculū cuz iuncta z tunc ꝑcipe patiēti q̄ mouēat oculos sed sint ligati ut nō accidat ꝯiunctio z sit ei⁹ doꝛmitio reſupina z solue eum in crastino z laua euz cuz aq̄ in qua bullierint ro.z se.sicce/deide made fac stillū in oleo ro.z pone inter pal.ut nō accidat eorū cōplo z si ꝯiūgank opꝛ scidere z distillare aquā salis z cimini si fuerit ꝯiūcte/z nō ꝯiūcte z cura ipꝛ p.ij.dies: deide mitte euz ad medicinas acutas ꝑm oꝛdinē suuz:sicut noiaui ante absciſſionē z sit cura tua cuz rief indico: q̄ ꝑfecti⁹ est usq̄q̄ ꝓfortef atq̄ mūdificef:z qñq̄ scidit alio mō z h̄ est q̄ aptak pal.z suspēde vnū vncū z scidas z minuef z diminuta fuerit z ascēdit vncus pone alium z dietur/nō cesses erigere vnum vncū/z ponere alium usq̄q̄ colligas totū z extrahes eū a toto oclo z supponas ex medicinis oculi z acciderit aꝑa ca.cura illud cuz hoc qō mitigat illō aꝑa deide redeas ad ꝑmā curā. XLIII.

g **Veda** est aꝑa durū in ꝯiūctiua z ei⁹ coꝛ lores sunt diuersi z sic loca coloꝛ ei⁹ est albꝰ forte loca eius forte apparēt in lachꝛymali maiori:z forte in eo qō sequit minorē lachꝛymalē z forte est h̄ qō sequit pal.z aliqñ apparēt guedat silr in obtalmia acuta in statu uel in declinatione z forte appaꝛet in circuitu corone parue usq̄q̄ sic vultus videak.ac si eēt granū margaritarū in filo misce z forte appet guedat z oculus est rubei coloris z forte oculus nō est rubeus cū eo. ¶ Cura opꝛ ꝑmo attenuare dietā z pꝛueriça oculum cuz meligncde puluerib⁹ albis qui utilis est z si fuerit cuz rubedine oculi ꝑcedit riefalbum in quo est sarcolla z etiā ꝑdest forte silr guerdi ahlij cui⁹ hec est confectio.ℨ.coꝛticū ouoꝛ gallinarū post ablutionē z cōtritonem eoꝛ sicut noiaui in ꝓfectione elharaz.z.x.sedeng loti.z.ij.oīa puluerigenk oculus q: est utile z si elongatum fuerit tēpus eius utere medicinis in quibus est acuitas sicut riefrubeum z album. XLIIII.

l **Achꝛyma** fluit ad oculū ex trib⁹ locis:aut fluit ex uenis que sunt ītra craneū uel uenis que sunt sup craneuz capitis/z exꝛ pal.est extēſio uenarū frōtis:z timpoꝛ. Signū aūt lachꝛyme que fluit ex uenis que sūt sub craneo: z sub pal.est dum ꝓfluerat fluxꝰ z sternutatio. Signum aūt lachꝛyme z ex debilitate musculi/est ex eminētia oculorū/z oculus est humidus z nō est aliqd de signis cāꝛ ꝑmarū z qñ durauerit lachꝛyma in oculo coꝛrumpit oēs ptes ei⁹:z accidūt in eo multe ifirmitates z hoc est pp relaxationē eius. ¶ Cura opꝛ ꝑmo coꝛpus z uti oib⁹ spēb⁹ caputpurgij z garga⁹ꝛ.z rectifica cōplonē cerebri ꝓfortā do eum z ꝑcipe radi caputz fricare illud z uētosare ocipitiū q: hec z filia attrahūt h̄ qō fluit ad oculū/z declina mām ad exteri⁹ z est h̄ cura lachꝛyme fluētis ab itrinseco cranei lachꝛyme aūt uentētis ab extrinseco cura est cū ligatura capitis cuz emplis exiccatiuis sicut puluere molendini fumo thuris aqua raphani sapiarū z ultr oib⁹ strictiuis:lachꝛyme aūt que fit ex debilitate musculi:cura fit cum restrictiuis ꝓfortatiuis z dissolutiuis sicut burud agreste:basilicon z ruseym q: utilia sunt huic ifirmitati z aliqñ accidit lachꝛyma ex calitate cōplonis oculi z frigiditate ei⁹ silr. Signū aūt lachꝛyme accūtis ex calitate est amplitudo uenarū:z repletio earū/z rubeoꝛ earū/z eminētia earū z uelocitas mot⁹earū.q̄ ꝓfluit ab oculo z a naribꝰ sup maxillas est calm subtile uritq̄z maxillā. Et figdē in lachꝛyma illi⁹ qui plorat est calꝛa pp liquefactionē humiditatū per calorē accūtem/calefactione coꝛdis.lachꝛyma aūt ridētis est frigida pp impſſionē per coartationē accidētē risu.q̄ aūt accidit a frigiditate:signum est ꝟriū h̄ q̄ dixi z est restrictio uenarū z ꝯiūctio earuz z paucitas rubedinis z motꝰearū:z forte nō apparēt uene manifeste z ꝓualet colori ꝯiūctiue albedo z q̄ fluit de ea est frigidū grossum z inuenik oculus tactu frigidus. ¶ Confectio medicine que ꝓhibet lachꝛymaz calidam.ℨ.sedeng loti z molite marchasite thutie lote z molite.añ.z.j.coralli margaritaruz non ꝓfora.añ.z.ß.m.riefmemite alte alꝰ dauic z.ſ.z fiet alcophol. Alia ad lachꝛymam z humiditatem. ¶ ℨ.salis indi.piperis lōgi.añ.partem.j.spume marine.partē.ſ.antimonij triplum omni terātur oīa z fiat alcophol.z est fiſiter utilis ꝓruritui ruseꝝ z basilicon z burud agreste sunt utilis huic egritudini.

¶ Confectio burud ad lachꝛymas.ℨ.ossium mirabo.kebuloꝛ cōbustoꝛ.partē.j.salis gallꝛ.alꝛ.p.ſ.tere bñ z utere z ꝓsunt mirabo.kebu.cum aqua per.iij.dies z nutriatur thutia cum aqua mirti expꝛessi z utatur.

¶ Alia confectio burud.ℨ.thutie nutrite.z.viij.coralli.z.j.climie ami.dauic.iij.sedegh.z.j.z.ſ.z nutrīank oīa cuz aqua mirtiloꝛ z aqua agreste z aqua sumac: z fiat aque agreste ptes.ij.sumac.p.j.aque mirtiloꝛ.p.ij.z si empla straueris frontē cum farina fabarū excoꝛticatarū cuz çubelez z coꝛnu cerui z fumo thuris z utilis lachꝛyme.

¶ Medicina ad lachꝛymā sumak vnus mirabo.z cooperiak cuz pasta z assef in furno sup laterē usq̄q̄ pasta rubeat z accipiak ei⁹ caro z terak bene cum dauic cē.z fiet alcophol.z ex hoc q̄ ꝓdest oculo est q̄ sumas thutiam magō.z terak in moꝛtario z cōburak z lauek cuz aq̄ dulci frequēter z deficcef z iterum terak z sumak ex ea.z.v. z de micꝛo cardamomi maioꝛ.z.ſ.terank bñ z utantur.

¶ Caputpurgium q̄ confert lachꝛyme z scindit eam z mitigat sodam. Recipe fellis pantere: fellis ragimalis lupi: succi blete: fiat caputpurgium: quia utile et ꝓbatum est. XLV.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

d **Abelet** autē est apostema siue vulnus apostemosum profundū pluris sordiciel ꝛ fluunt ab eo humiditates ad oculum. Cura oportet purgare corpus pfectio ꝛ fluxū far. ꝛ utaſ in oculo rief albo in quo est optū/ꝛ pfectio rief elebel est utilis ulceribꝰ oculi in circuitu extēdēti ꝛ in cōcauitate cornee. ℔. climie auri/ceruse plūbi/eris usti aā. ʒ. vij. mirre clare opij egyptiaci. aā. ʒ. j. ꝓiungank oia ꝛ cōficiank in aqua plu. ꝛ fiāt rief. Et si abscindik bñ/sinaūt cū thutia nutrita ꝑdicta in capꝰ obtalmie. ꝛ silr utilis est puericatio cū sarcocolla ꝑdicta i capꝰ guerdineg est utilis ei/ꝛ si elōgata fuerit pseuerāte sanie cura est h utilis rief ulceribꝰ ꝛ sanies grosse. ℔. ceruse cc. ʒ. viij. sarcocolle nutrite opij. aā. ʒ. j. dragg. gummi ara. aā. ʒ. iij. thuris. ʒ. ſ. ꝛ cōficiank cum aqua plu. ꝛ fiant rief ꝛ utere ꝛ empla oculum cum vitello ouī ꝛ ulr curak cura ulcerum que exeunt in cornea ꝛ noiabo eum. XLVI.

m **Ora** est caro relaxata ꝛ nō est multuʒ rubea ꝛ est in lachrymali maiori ꝛ extēdunk cū ea uene lachrymalis ad eā sic vngla cā eiꝰ est sanguis crudus malus inclusus in isto loco.

℣ Cura opʒ pꝰ purgare corpꝰ per flōmiā cephalice ꝛ q̄ bibat medicinā multotiens. q: h/ꝛ tūc susp̄de eā cū vnco suauiter est q: est fluxibilis ꝛ labilis ꝛ forte reuersa vncū in hora curationis ꝛ suspende instrm sb uenis extensis de lachrymali ꝛ excoria eas sicut excoriak vngula ꝛ excoria eā cum forpicibꝰ ꝛ respice si remāserit aligd ꝛ eradicek pfecte ꝛ distilla in oculo aquā salis ꝛ cimini mastica tor frequēter ꝛ liga sup oculū vitelluʒ ouī fine oleo: deide cura eam cum cura sebel ꝛ vngule. XLVII.

c **Aro** supflua ut in pluribꝰ est post exiturā uel post ulcus uel ex causa pmitiua.

℣ Cura. pmo euacua corpus: deide eaʒ suspende cū vnco ꝛ scide eā ꝛ cura eā cū cura vngle. XLVIII

e **Olutio** ꝛtinuitatis accīte cum ꝛtūctiua/est ex causa primitiua/sicut pcussio uel sagitta uel casus uel lapis. ℣ Cura incipe scindere mām/ꝛ phibe eam ne fluat ad oculum: ꝛ si exiet sanguis ex eo puluerīça eum cum sedeng cum modica camphora ꝛ liga oculuʒ cum binda forti ꝛ sicut exierit sanguis puluerīça eum cum thutia nutrita ꝛ liga sup eum vitellum ouī ꝛ flōma infirmum frequenter q: scindit mām: ꝛ non opʒ ut negligas ꝛ si neglexeris fluent humiditates oculi ꝛ puertetur oculus. XLIX.

e **Ritudines** uelamēti cornee sūt 13. ulcer/ botho:/ue/stigium/excoriatio/ dubelem/cancer/concauatio/mutatio coloris/hūectatio/siccitas eius/sanguis mortuus/reuersio/obliquitas ꝛ eminentia. L.

v **Lcera** que accidunt in cornea sunt. 7. spērū ꝛ coicāt ea vnū nomē qđ est ulcus. 4. ex hijs accidūt i supficie cornee. 23. in pfunditate eius/que autē in supficie cuius pma spēs noiatur grece ulhius alꝰ agalius. i. aptio. ꝛ eius signum est qđ est ulcus: q̄ accidit in exteriori cornee/assimilak i colore eiꝰ fumo/ꝛ occupat de nigredine oculi ptem magnam. ℣ 2ª spēs noiatur cadalum. i. nubecula/signū eiꝰ est ulcus pfundius pmo. ꝛ est albū in colore ꝛ occupat minorē locū. ℣ 3ª spēs est ulcus sup coronā. i. nigredinem ꝛ occupat de albedine modicā partē ꝛ dr alcoriuʒ. ℣ Signum eius est/q̄ habet duos colores id qđ est cōtra coronā color eius est rubeus / q: declinat ad uelum cōiunctiue oia sunt rubea ꝓpter corpus eius ꝛ h est propter corpꝰ. ℣ 4ª spēs est ulcus in exteriori cornee ꝛ nominak grece auctra. i. ramosa/ꝛ eius signū est/q̄ est silis ramis. Ulcera aūt accītia in pfunditate cornee dicunk grece muirtū. i. generū ꝛ signū eius est q̄ est ulcus profundum strictum mūdum clarum in colore modice crustе ꝛ assimilak cum geguerix alꝰ risi. scōa spēs dicit fabalumē. i. nitinum uel dolores ꝛ est ulcus minoris altitudinis q̄ primū est ꝛ minoris ꝓfunditatis. tertia spēs ruptura. Signū eius est ulcus sordidū scabiosum/ꝛ q̄n prolōgak tēpus eius defluunt ex eo humiditates oculi ꝓpter q̄ accidit in mēbrana de corrosione. ℣ Causa aūt eius est q̄ sunt humiditates acute mordicātes ꝛ fluūt ad oculuʒ. Cura opʒ pmo minuere sanguinē de cephalica ꝑm etatē ꝛ vtutē ꝛ tpus ꝛ h fit sepiꝰ si opʒ. Et laxa nām cū decoctōe mirab. prunor. tama. vio. cassiek. manē ul cū violar ꝛ çuccaro. ꝛ opʒ respicē oculū/si videk q̄ eminētia est in ipa cornea aut uestigiū albedis ul pediculos/ scias q̄ est signū exitus ulcerū/ꝛ opʒ uti eo q̄ phibet sicut rief albū qđ fit de ceruſa gūmi ara. dragag. opio cuʒ albu. ouī. ꝛ p/cipe infirmo ligare tybias ꝛ fricare eas/silr prodest isti egritudini uētosare tybias/ꝛ rege eum sicut diximus in obtalmia acuta ꝛ dormiat sup latus ubi est ulcus ut non corrodat sanies tunicas oculi: si fuerit in dextro super latus dextrū dormiat. ꝛ 4ꝰ si fuerit ulcus declinatum ad lachrymalē matorē uel ad cōtrariū cura ipsum cum flobothomia: ꝛ nō clamet: neq̄ strennutet/neq̄ uomat ꝛ si fortificatū fuerit ulcus: ꝛ fuerit cum febre acuta utere narcoticis: ꝛ non dimittas eas facere/donec mitigētur materie acute ꝛ itera flōmiam q: est utilis in oibus egritudinibꝰ oculi acutis ꝛ ꝓprie que sunt ex repletione. igit naturaʒ secūdo cuʒ decoctione mirabo. ꝛ in quacūq̄ hora refinē egritudo laxa cum ista medicina: cuius ꝓfectio est hec. ℔. dragagā. par. j. succi liquir. par. j. sanicere eas sate per media fiant pille accipe ex eis pōdus. ʒ. j. ꝛ subtilia dietā in ꝓncipio: ꝛ si videris ifirmitatē ꝓlixā nois subtilies tū/subtilia dietā usquequo aptak ulcus. Deide aliq̄tulum sbtilia dietam ꝛ h sit cū fasiantis ꝛ pullis ꝛ extremitatibꝰ hedor/ut nō debilitek ꝓtus ꝛ multiplicenk supfluitates in corpe: q: qñ virtus cadit deficit a resolone supfluitatū ꝛ ideo multiplicank in corpore/ꝛ ex hoc q̄ ꝓficit in ꝓncipio istius egritudinis est lac mulieris q: in eo est frigiditas resolutio ꝛ absterſio modica ꝛ nō cōuenit ut curek ulcus in ꝓncipio cum eo in quo est mūdificatio ꝛ h q̄ ꝓhibet mās descēdere ad oculū post mūdificationē corporis/ꝛ aptationē cōplonis cerebri est hec medicina guedibakali ꝛ thutia nutrita ut dictū est in capꝰ obtalmie: ꝛ qñ fuerit cum ulcere in pal. durities ꝛ scabies est pessimuʒ q: tunice oculi ledunk cuʒ aspitate ꝛ phibet silr ulcus cōiungi cito: ꝛ impossibile est curare illā aspitatē ꝓpter ulcus ꝛ si tardauerit aspatio ulceris distilla in oculo aquaʒ fenugreci uel aquā melliloti q: aptunt ulcera festināter ꝛ cum aptū fuerit ulcus: oportet uti q̄ abstergit ꝛ mūdificat sordities: q: intētio in ulceribus est mūdare ut natura repleat illud ulcus: ꝛ ꝓiungat id qđ non pōt fieri sine mūdificatione: ꝛ q̄ ꝓficit in h est rief albū in quo est climia ꝛ sarcocolla. ℣ Cōfectio rief albi qđ ꝓficit obtalmie ꝛ ulceribus. ℔. gūmi arab. dragag. amidi. aā. ʒ. ij. ceruse/plūbi. aā. ʒ. v. opij/climie ar. aā. ʒ. j. ſuma medicinaꝝ. vj. ꝓiungant molant misceank cum aqua plu. ꝛ fiant rief. ꝛ si mā fuerit multa ꝛ grossa utere rief/i quo est thus: nominak in capꝰ. 48. maturat ꝛ mūdificat mām/ꝛ caue ne utaris qñ defluit mā acuta ad oculum/ꝛ si remāserit ulcus: oportet q̄ implet ꝓcautatē ꝛ facit crescere carnēʒ ficut rief elebet alꝰ plūbi q: utile est puluerīça sup ipsum oculū cūgerem medio q: ꝓfert cuius cōfectio est hec. ℔. sticados cōburak ꝛ nutriak per aliquot dies cum aqua ꝛ deficcek ꝛ utak: ꝛ qñ replete fuerint cōcauitates itera rief rubeum leue ꝛ post rief fuscum/deinde ꝓmuta te ad rief viride/ꝛ si remāserit in eo uestigium cura eum cuʒ h q̄ remouet q̄ dixi in cura uestigij uel cicatricum: ꝛ si in ulcere est eminentia oportet curare cum h restringit ꝛ conjungit ꝛ non facit accidere in oculo asperitatem ꝛ nominauī in loco suo ꝛc. LI.

b **Otho** ꝛ est apa paruum uel eminentia quedā ꝛ accidit ex humiditate

congregata inter cortices cornee quia cornea composita est ex. 4. corticibus sicut dixi in primo tractatu. z modi elbothor sūt multi z diuersi z ex. ij. modis: aut diuersitas est in loco in quo aggregat humiditas de diuersitate z cōtrarietate humiditatis loci: quia forte ipse est in prima de corticib⁹ cornee z ipa est facilis ad curādum. ¶ Signum eius est q est nigra clara: causa nigredinis ei⁹ q: nō diuidit inter ui. z nigredinez vuee. causa in claritate eius est q: cadit visus sup humiditatē z videt eam clarā ꝓpter subtilitatē corticis que ꝓtinet eam alia aūt crusta. bothor est post corticē z ista est fortior de spēbus bothor z maioris doloris. ¶ Signuz eius est q est alba z tāte albedinis est q diuidit visum z phibet eum puenire ad nigredinē vuee. Alia est que fit post corticē scōz. ¶ Signuz eius est q est media inter duo signa que p̄dixim⁹ z hoc est alia causa. z ideo bothor q est in primo cortice cornee est coloris nigri reflexione al's elongatiōe luminis exeūtis ab ea z id q est in cortice ꝑmo erit albuz ob ꝓpinquitatē luminis exeūtis ab eo. z bothor q est in 2⁰ cortice est ob medietationez luminis z ex isto bothor, significat q cornea habet quatuor cortices de diuersitate humiditatis que est in seipa: q: est in quātitate z qualitate: z q est de forte est multa aut pauca: z si fuerit pauca: multa uel subtilis uel acuta erit in ea dolor fortior z accidētia sunt in ea maxima: z h̄ est q: extēsio est accidens a multitudine z mordicatio ex acuitate z gñabit etiaz ob ei⁹ acuitatē: iz sit pauca: z si fuerit modica grossa: h̄ ōrium erit. ꝑmo est id qō est de qualitate est ex trib⁹ modis: uł in colore uel in suba uel in virtute. in colore z forte albū z forte nigrum. in suba forte grossa uel subtilis. in vtute forte acuta salsa uel dulcis. z uł dico q bothor est salui finis z forte habet finem acornosum. z ex istis actionib⁹ forte fuit necessitas quare dimittere melius est. igit saluio: cura bothor est qñ est in exteriori cornee non in loco ꝓtinctiue al's nō in pupilla q: qñ rumpit hoc q continet humiditatē uel facit h̄ sanies ex multitudine z corrosione de acuitate q: rumpit modica pars de cornea z qñ fuerit opposita ꝓtinctiue z p̄parat ad saniem z phibet eius uestigiū visum. Et deteri⁹ bothor est q est post corticem interiorē z h̄ q est in loco ꝓtinctiue q: quāuz cōtinet totum rūpit z timet qō rūpit reliquum z accidit ex h̄ eminentia z effusio humiditatū oculi z nō oēs spēs bothor aperiunt sed id qō habet humiditatez que ab eo fluit aut multa aut acuta aliud nō apit z in h̄ figitur q in bothor est hūiditas uł nō h̄ est q si cū eo fuerit hūiditas accidit pulsatio z rugit⁹ z nocumētū forte z lachryma. z si nō fuerit hūiditas in eo fig erūt de eo i ōriū de h̄ q dixi.

¶ Cura oportet ꝑmo scire quale exit bothor in principio accidēt puncta rubea z orit sic ulcus cum modica albedine uel albedo z h̄ diuidit inter exitū bothor z exitum ulcerum. Oportet igitur curare bothor in principio eius sicut curat in principio ulcerū prohibēdo fluxum humoruz. De incisione maturatione z extractione ad inferius sicut minutio z laxatio nature z subtilia dictam: z utere medicinis phibitiuis stupefac. utere istis ꝑm fortitudinē infirmitatis z debilitatem: z si nō fuerit in oculo fortis infirmitas utere rief albo in quo est thus z quādo fuerit in declinatione utere rief leui: q: dissoluit leuiter z h̄ est q oportet uti murru salso z bothor istis que dissoluūt z maturāt temperate: z sic prolongabitur z non dissoluitur.

¶ Cura cum medicinis acutis aperitiuis et dissolutiuis: quibus utitur in solutione aque oppopona. euforbium z similia ruseym z̄c. LII.

a **Ether** habet. ij. species. ꝑma species ex hijs accidit in exteriori cornee z dicit lether z q dam dicūt eam nubeculā. 2ª species accidit in ꝓfunditate cornee z dicit albedo: z hec est differētia inter lether z albedinē. ¶ Cause earū note sūt z sunt ulcera bothor z aliquādo accidit h̄ ultima post fortē rugituz capitis: oportet igit scire q ista egritudo est de egritudinib⁹ in q̄bus nō oportet purgare corpus: nisi cū lesieri oculū ex acuitate materierū z forte vitaf flōmis et ambe species simul curant per absterſionem z mūdificationem z q fuerit subtile flores papa. ru. abstergūt eum z succus cētauree: z farina cum melle i z q grossius fuerit idigebis fortius sicut es ustū z albetim: z armo. z baurac sal gēma spuma marina cancer maſ. oia sunt utilia similiter ruseym: q: eradicat albedinez: vitrū vo cum oleo est utile alcopholatū. ¶ Intentio tua fit siliter qñ uolueris eradicare albedinē: z lether uti medicinis primo riefe viridi q: ꝑficit z post riefe viridi: utere riefe viridi cum musco z fortius operaf cuius ꝓfectio est hec. ℞. cancer maſ. spume marine stercoris lacerti al's frigidis dicti çac z ter⁹ cubel. al's nauis dicte nauari arabice thutie cortices ouī structi al's vitrioli. aā. ʒ. ij. in alia recepta ceruse z curatione ulcerum z bothor z utili resisti egritudini est riefe lebel. i. de plumbo dicto arabice alauar. LIII.

e **Bubelech** est accūs de ea z est apa ulcerosuz magnū fordidum z corrūpit totā tunicā usqz nihil apparet de oculo z forte non saluaf oculus. opz igit curare curatione ulceris z forte curaf cum ea cum qua curatur edubelech accidens in coniunctiua. LIIII.

c **Ancer** est egritudo accūs in mēbrana cornee ex humore melico z sequit eum dolor uehemēs z extēsio in uenis in quib⁹ est rubedo z pūctio in mēbrana oculi z puenit dolor ad tipa: z ꝓprie accidit h̄ illi qui ambulat uel mouef aliqua cōmotione incōnis z accidit ei rugitus z dolor capitis uehemēs z influit ad oculos mā subtilis: z amittit appetitum cibi z intēdit egritudo ex rebus acutis z sustinet alcophol acutum q: nocet ei z nō ꝑficit z est egritudo que non habet curationem: z credo q ideo notata est nolimetangere: q: non inuenit ei mortificatio i quia oportet q virtutes medicinarum sint fortiores q̄z virtutes egritudinum. aliter enim non suparent. Sed in hoc loco nō potest apponi fortior. z ideo lepra z cancer non curantur q: non inuenitur eis medicina fortior. oportet tū mederi ut mitigef dolor z stet ifirmitas z nō augmentef. ¶ Cura opz q det in potu egro lac recēs statim mulsum z accipiat dietam tēperatam que generet bonū chimum sine calefactione sicut dieta sumpta de trūico z carnibus arietinis z similib⁹ z oportet q scias si remanserit corpus tēperate cōditionis donaliter z non fuerit repletum humoribus: z corruptione sanguinis similiter purgetur corpus eius cum aqua casei z istis puluerib⁹.

¶ Confectio. ℞. epith. ʒ. j. sene methi. ʒ. iij. lingue bouis. ʒ. ij. bederē gauit al's oçimi gariofilati. ʒ. ij. turbuth. ʒ. j. ℈. polipo. ʒ. j. suregē al's hermodactil. ʒ. ℈. eadez custuđe cucumeris citrulli mūdato ꝛ. aā. ʒ. ij. mirabo. kebu. ʒ. iiij. elleb̄ori nigri stili indi. aā. ʒ. ℈. succi liq. ʒ. j. cētauree minoris dauic. j. sticados lapidis armenici abluti gaſ. masticis. aā ʒ. j. z soluanf. ʒ. v. cuz aq̄ casei z accipiat eger de mirabo. kebu. cū çuccaro positis in parapside per. ij. dies. aā. ʒ. ij. singulis duobus diebus: et medicare oculum cum ista medicia. ¶ Cōfectio. ℞. sedēg amidi thutie. aā. ʒ. j. rief memite terre sigillate. aā. ʒ. ℈. margarita. dauic. ij. et fiat alcophol z̄c. LV.

c **Oncaultas** accidit cornee ex pūctiōe que puenit oculo uel post ulcus uel bothor z forte puenit h̄ ad corticem primū et forte ad secundū et tertium. et iam no minaui in cura pal. et cura ulceruz: et melior cura est cū rief eleber et puluerīçaf cum sticados cōbusto nutritor et h̄ q replet pf. cōcaultatem est ista medicina cuius est hec cōfectio. ℞. sedeng sticados cōbusti nutriti. ʒ. ij. thutie nutrite. ʒ. ℈. margaritaruz non perforata. ʒ. ℈. eber cōbusti. ʒ. ij. ¶ Collirium puerox. ℞. mirre. ʒ. j. et utaf in

puluere uel collirio q: est utilis. LVI.

a **Lteratio** coloris cornee est de chimo qui resolvit et tingit colorē eius nālem et diminuit lumen eius et dicitur illud alteratio ⁊ h̄ est a duob⁹.primo ꝓpter quātitatē humiditatū.ſ.multitudinē.ſecūdo ob qualitatē.ſ.colorez:⁊ si h̄ fuerit ꝓpter quātitatem ille cui accidit videt oīa corpora ac si essent in fumo uel nebula ⁊ nō noiabo curam eius in humiditate cornee. ¶ Si aūt fuerit ex parte qualitatum/ille cui accidit h̄ videt corpora in loco suo per colorē in quo est ipa cornea/⁊ h̄ est si fuerit rubea videt ea rubea/si fuerit crocea/crocea sicut ille cui accidit icteritia videt oīa corpa citrina: ⁊ h̄ egritudo curat per remotionem cause accidētis et/q: curabitur cum cura tarphe/⁊ croceus aūt cura icteritie/tamē intētio tua sit dare aquaz ordei oximel aīs oxiçacara aquam endi.⁊ cuscute similiter est enim subtilis ⁊ subtilia nutrimentuz ⁊ reclinet caput super aquam in qua sint bullita camomilla viol.rose nenufar.⁊ quando erit in statu curetur oculus cū rief ru.leui quia dissoluit eum. LVII.

b **Umectatur** quādoq; uelamen cornee ex humiditate grossa que infundit in eaz ⁊ accidit in ea aut spissitudo uel grossitudo/aut apostema. Signuz est si videris sicut nubem uel fumum sup corneam sine turbatione pupille/⁊ accidit ei obscuritas ⁊ videt ac si esset in medio nubila uel fumus. ¶ Cura oportet euacuare corpus cum ptilulis de yerap̄.⁊ cochijs ⁊ munda cerebruz propte cū gargar.⁊ yera ⁊ similibus alcophola ⁊ cū fel libus omnibus ⁊ similiter ruseym est utilis ⁊ prohibe ei cibaria mala ⁊ extractionem sanguinis. LVIII.

c **Jccitas** uelaminis cornee est mala cōditio ficca ⁊ accidit in ea spasmus ⁊ debilitat visum/et hoc magis accidit senibus in fine dierum eoz/et quādoq; spasmatur cornea non ꝓpter siccitatem eius sed ex diminutiōe albuginei humoris/⁊ et h̄ cognoscit̄ q; spasmatio cadens in cornea ex diminutione humiditatis albuginei/accidit in eo cōtractio pupille et non accidit ex seipsa: si fiat ex siccitate/nisi accidat cum ea extractio pupille et hoc nominaui in egritudinibus vuee et utraq; est difficilis curationis.

¶ Cura oportet primo humectare corpus cum balneo et humectantibus et generātibus chimuz laudabilem.deinde precipe egro ut aperiat oculos in aqua tepida dulci clara/uel aqua in qua bullīāt nenufar viole ⁊ fiat euaporatio cum oleo viol.nenufar.et amigdal.et lacte mulieris puelle et suffletur in naribus similiter infundatur super caput aqua in qua bullant viole nenufar et ordeum contritum et distilla in oculo eius lac puelle/uel albumē oui. LIX.

d **Juiditas** siue virus siue sanies: post corneam habet duas species: vna accidit in modico loco/⁊ est filis in forma sua vngule: et alia species accipit maiorem locum: usq; quo cooperit visus totam nigredinē:⁊ accidit ex tribus causis/aut accidētibus ulceris/et illud ulcus est tale q; cutis eius nō bene mūdificatur nec subtiliatur:⁊ funditur virus/et stat ibi aut derugit aīs dolore:et est de superfluitate quam expellit natura ad illum locum:⁊ moratur: aut de obtalmia alteratur ⁊ firmatur ibi. ¶ Cura. antiqui concordati sunt q; cura liuoris virus ⁊ cura bothor est eadem: oportet igitur medicum primo euacuare et h̄ est cum trociscis violis/ cuius confectio est h̄.ℨ. viol. pondus mechacil/ turbit.ʒ.ſ. succi liquir.dauic.ij. dyagredij a.xv.granis usq; ij.dauic.ſm virtutem patiētis:⁊ utantur cum.ʒ.v.çucca.q: mūdificat caput ⁊ stoma cum: deinde cures oculum cum eo q; maturet/et dissoluat dissolutione tēperata: sicut aquam fenuḡ.et vinū cū mastice: oportet primo distillare in oculo rief qō recipit sarcocollam et thus et semen alsene/q: maturat et cū inceperit maturari: utere eo q; dissoluit sicut rief confectuz de thure: mirra et croco castroꝛ: et aqua fenugreci et aḡ h̄ est utile rief rubeum/q: sunt in eo resolutiua ⁊ filr utilis est ꝓtu.liuori ista medicina/cuius est h̄ confectio.ℨ. cc̄.aloe succo.mirre.aā.ʒ.j.vini.ʒ.iij.mellis.ℨ.vj.liquefiat crocus cum vino: deinde misceank cum aloe ⁊ mirra ⁊ quādo fuerit mixtum misceat cuz eo mel ⁊ ponatur in uase vitreo: ⁊ ponatur in die semel bis uel ter: ⁊ si fuerit resolutum virus liuiduz bene: sinautem utere h̄ rief. ¶ Confectio rief utilis doloribus grauibus/sicut bothoꝛ ⁊ ulcera sordida in cornea: ⁊ elevatio aut eminētia in toto oculo ex materia uehemēti/uenēti in eo ex obtalmia antiqua: et proficit egritudinibus difficilis curationis. ℨ. ros.recentium mūdatarum a capitibus suis micathal lxxij.climie cōbuste ablute micathal.xxiij.cc̄.micathal. vj.opij micathal.iij.eris viridis micathal.ij.batiture eris spice nar.aā.mich.ij.mirre micathal.iiij.gūmi ara.mf. xxiij.Suma medicinarum.ix.⁊ incorporent cuz aqua plu.⁊ fiant rief/⁊ si ꝓficiat bene: Sinautē dissolue egritudinem cum medicinis aque descēdentis in oculo: sicut oppopo.euforbium ⁊ filibus:⁊ si fuerit resolutum virus bene: sinautem oportet curare bene cum cura ferri/scindat locus ⁊ mittat ferrum ad hunc locum/ut trahāt illud virus. ¶ Dicit G. q; in tēpore suo quidā medicus oculoz curauit virus liuidum in oculo tali mō/faciebat pa.sedē in cathedra ⁊ tenebat caput eius ex duab⁹ ptib⁹ cū duab⁹ manib⁹ ⁊ mouebat eū motiōe uehemēti usq; videbam⁹ illud virus descēdē ad inferius. LX.

e **Leuatio** differt a bothoꝛ/aliq̄n enim apparet elevatio in cornea ⁊ h̄ magis accidit a causa ꝓmitiua/⁊ forte extimatur q; hoc est bothoꝛ/⁊ tū differētia est inter ea: q: elevatio accūs in cornea est dura ⁊ q̄n imprimis sup eam stillum nō deprimit uel deinde gr̄.ꝓpter duritiē suam. bothoꝛ aūt sequunt lachrymę ⁊ pcussiones ⁊ est color eius rubeus in albedine: ītam aūt inter elevationem vuee ⁊ bothoꝛ accūs cornee nomiabo in loco suo deo dante. ¶ Cura. si fuerit bothoꝛ curat curatione sua: sicut dixim⁹ supius: ⁊ si fuerit elevatio curet cuz ligatione sbtiliatiōe diete ⁊ rebus restricciuis sicut sedeng ⁊ filib⁹. LXI.

a **Liquando** rumpitur cornea ul' ex vulnere ulceroso ꝓcedente/uel per causam primitiuam sicut armido ul' ferrū ⁊ similia. ¶ Cura oportet non negligere causaz istam: q: acciderent inde due occasiones/uel q; fluerent humiditates oculi ⁊ diminuret oculus: propter h̄ autez accidit in oculo/maxima elevatio. oportet igit ligare oculum cuz instita fort⁹:⁊ puluerīça in oculo qō cōfrigidat et restringit sicut thutia mirra cum aqua mirti ⁊ sedeng est conuenientioꝛ isti egritudini. LXII.

e **Gritudines** vuee sūt.4.⁊ sūt egritudines accidentes in pupilla siue foramie vuee:⁊ sunt applicatio aīs eminentia restrictio elevatio et ruptura que est solutio continuitatis. LXIII.

d **Jlatatio** autē accidit pupille duobus modis aut nāliter: pessimuz est. Q; est per accidens: cognitio est eius maxima q: accidit ex eo dispersio luminis:⁊ erit h̄ a trib⁹ causis. Aut a siccitate tunice vuee: ⁊ est infirmitas simplex. Signū eius est diminutio corpis membrane vuee. Aut ab apate q; accidit in tunica vuea ⁊ est egritudo cōpositā/⁊ accidit h̄ de humiditate grossa que infundit ei sicut in specie apatuz. Aliq̄n accidit a causa ꝓmitiua sicut per cussione uehemēti/⁊ forte accidit ab apate acuto a cerebro uel mēbrana vuee. Signū est extēsio pupille ⁊ utraq; spēm sequit rugitus. ʒ[a] causa est a multitudine humi/

ātatis albuginei/z sequit cecitas.oibus aūt spēbus dilatationis accidit ꝑuatio luminis totalr utp̄m:z respiciunt rem minorē quā est/z causa in h̄ est debilitas luminis. ¶ Cura.opz ꝑmo interrogare de regimine diete/z cognoscere cōplonem egri.z cura ꝑm h̄ erit/z si accidet ex ficcitate dilatatio nō habet curā/z si curat difficile est.oportet igit curare cum humectatiuis z laxatiuis/z intrare balneū z bibere medicinas humectatiuas z insufflare in naribus vnguēta humectātia. Et si acciderit ab apate/z apa fuerit a causa primitiua/sicut ꝓcussio/casus/uel lapis/incipe cum minutione cephalice ex parte infirma: z si apparuerit rubedo in oculo laua cum lacte z pone in oculo sedeng cum stillo z empla timpa cū sanalis memite laua facie cum aqua ro.z empla oculū cū rief z nenufar.z qū mitigata fuerit acuitas:empla oculum cuz farina fabarū pistata cuz vino odorifero z fic facies si fuerit ex apate calido in cerebro: uel in mēbrana vuee/z si acciderit ab humore grosso laxa nām cuz yera z cochijs. ¶ Cura eius est g cuz eo g maturat z dissoluit/sicut curatio virus z bothor: z minue duas uēas que sunt in lach:ymalib⁹ z ꝓcipe poni uētosas in ꝓiunctiua colli z occipitij z laua facie cuz aqua z aceto z modico sale/z cura cū collirijs utilib⁹ in p̄n⁰ aque descēdētis ad oculū.sic vtris neqz fella assa se.z silib⁹. Accūs aūt a mittitur die ḡoris albugiei noiabo i curōne albugiei.LXIIII.

9 **Trictura** in pupilla est duob⁹ modis aut est nālis cōgelatio que est laudabilis eo g ꝓgregat visum. Aut per accidens z h̄ est mala.z id qō est per accūs accidit.6.causis.ꝑma ab humiditate que supat humiditatē vuee z laxat eā.2ª accidit a diminutione ḡoris albuginei z non habebit g humectet z dilatet eam. Signuz est diminutio oculi:z iste qui h̄et hanc infirmitatez nō videt nisi de ꝓpe z parū.3ª causa est a chimo terrestri duro cōgelato in ipsa pupilla z ꝓstringit eam/signū est g videt ip̄m foramen.4ª causa accidit a colore excedēte z magis accidit h̄ post frenesim z apa calidū.5ª causa accidit ab apate supexcedēte g rep̄mit eam.6ª causa accidit a ficcitate supante ꝓditionē eius/z h̄ accidit senib⁹ z qñ pupilla fuerit stricta videbis egritudinē plusqz est.z causa in h̄ est spissitudo que accidit multū. ¶ Cura.oportet ꝑmo iterrogare de ꝓcedēti regimine/z erit curatio ꝑm illud. Si indiget purgatione:purga corpus et⁹. Et si acciderit strictura ab humiditate aut supat cōplonē oculi/z laxat corpus/cito curabit.igit oportet curare eum per ea que diffundunt illā humiditatē et purga corpus cuz pillis yer. et cochijs/et ꝓcipe ei ifundere aquam sup caput in qua bulliāt spēs calefactiue z sup facie:et olera fikr calefactiua sūt utilia z alcophola oculū cū isto rief.℞.armoniaci oppopo.i alia recepta ē gegueçar.añ.z.de cōfectiōe cc. z.x.eris viridis.z.j.z fiant rief. Ista est ꝓfectio cōmixtionis cc.℞.cc.rief/memite/rob.mirre/aloes/ami.gummi ara.añ.p.j.z utere. Et si acciderit a diminutione albuginei. Signum est macies oculi/curatio est difficilis. Et si acciderit a ficcitate que supat tunice cōplonem nō h̄et curam tñ humecta euz bal.aque dulcis sepe sup caput z facie z utere apire oculū in aqua tepida z utere ocīs humidis z narispurgio. ¶ Accūs aūt ab apate uel humore qui ꝓcludit foramē/cura euz cum exercitio z fricatiōe capitis z faciei frequēter z oculoz/z utere curatione cōstrictionis/que accidit ex humiditate/que aūt accidit ex oppilatione:non habet curā. Accidēs a calore/cura euz per ea que infrigidant z humectāt. LXV.

e **Leuationis** autē accidentis vuee sunt.4.species. ꝑma est g rūpitur cornea z ascēdit ex mēbrana vuee aliquid sike capitli formice usqz cū credit qui videt eam g sit bothor:z post modicum dictā diam inter ea.2ª species/g ascendit magis qz illa z nominat merce/alis caput vuee.3ª est g adolit super h̄ z ascēdit usqz ꝙ puenīat ad pal.z nocet oculo z est filis vuee:z noiat eleuatio vuee.4ª species dicit caput clauti:z accidit h̄ quando eleuatio est cronica z ꝙungit sup eaz cornea z est filis capitli clauti z paulus noiat eam uerucaz. ¶ Causa eius est a pruritu uel a fissura que accidit cornee uel a reuerde uel a cataro uel post vulnus qñ negligitur. ¶ Cura eius oportet primo g ingrosset fissura uel labia eruptionis que accidit in cornea:aggredi ligare cum instita rotūda grossa z sit eius ligatio valde fortis:z h̄ est qz si ingrossaretur accidens cornee non curabit nec ꝑsperabitur z puluerīça oculū cum rebus habētibus virtutē prohibēdi fluxuz cū spissatione z ligatione:sicut mellicrato aque folioz oliuarum uel succū virge pastoris est fortius:z ex h̄ g proficit ei thutia nutrita cum aqua folioz oliuarū z cum aqua folioz mirti:z ꝙtinuatione ligationis/z si eleuatio fuerit de 3ª uel 4ª specie oportet ponere in mellicrato laminā plūbi.cuius pōdus est a.v.ad.x.z puluerīça eū cum elguerdi.cuius ꝓfectio est h̄ utilis eleuationi accūti in tunicis oculi z ulceribus humidis.℞.ceruse.z.ij.z ß.climie.z.ij. gummi arab.z.j.sarcocolle.z.ß.eris usti dauic.ij.sedeng abluti dauic.iiij.opij dauic.ij.z utak. ¶ Itē alia recepta. Recipe ceruse plumbi.z.viij.climie argentee gūmi ara. añ.z.iiij.eris usti amidi opij.añ.z.ij z omnia malaxa cum mucillagine phlij desiccentur z utantur. Et si egritudo fuerit antiqua aut per duos ānos nō curat:z si forte aperit z exit sanguis ex ea/puluerīça eam cum sedeng z bolo sigillato:z si uoluerīs sigillare oculuz z decorare/cura eum per ferrū nō ut ueniat visus:sed ad decorationem mēbri/z tunc mittas sub eleuatione acū in quo est filuz/z liga eum z extēde ip̄m uersus te/z diminue ipsam eleuationē cum forpicib⁹:uel finde eā cum gamedi. Alīq supponūt filum z ligāt in indice z scindūt z curāt per ea que ifridant z ꝓstrigūt z ꝓfortāt strigēdo donec exiccet. Alij ligāt tñ z dimittūt infrigidādo usquequo desiccet eleuatio z cadat ipsa z filum ꝛc̄. LXVI.

e **Ruptio** aūt pupille est duob⁹ modis uel est modica z nō penetrat ut est magna z penetrat:z si fuerit modica z nō penetrat nō nocet visui nocumēto manifesto/z si fuerit manifesta z penetrans z influit ab oculo humor albuginē⁹ usquequo nō obulet cornea/z ex h̄ accidūt quatuor occasiones. ¶ Prima g mēbrana vuee est ꝓpiqua cristallino z desiccat humorem eius. ¶ 2ª g lumen ex cerebro uenīēs non colligit in pupilla/qz exit de foramie z expandit. ¶ 3ª g cristallus nō h̄ebit g cooperiat eum de lumie exeūti nec ꝓpinquet ei g humor cristallus desiccat ob paucitatē albugiei z h̄ est qz humectat eū:z qñ fuerit modica nocet ei/z h̄ accidit a duob⁹ uel ab humore acuto qui diuidit eoz cōcauitatem uel a chimo grosso corrūpēte eum/z diuidit ꝙtinuitatē eius. ¶ Cura icipe primo euacuare humorē nociuū/z cura per h̄ que ligāt z ꝓfortant z restringūt g est bothor/z ꝓfidera silr ipsam pupillā/z si fuerit diminuta uel tortuosa a rotūditate et⁹ z si eleuatio vuee/et si nō videris aliqd de eo g dixi oino et bothor: et si fuerit color bothor ꝑm colorē vuee ꝓfidera radicem rei eleuātis et foramen pupille/et si videris uestigium album scias g ista res alba est ruptio cornee z res eleuans de vuea/ et si non videris aliquid ex hoc est bothor:z ꝛc̄. LXVII.

a **Liquando** accidit iter cū ea vuea et inter neruuz cornee egritudo que uocat aqua/et est humiditas ꝓgelata in facie pupille et diuidit inter cristallinum et inter cōtinuitatem luminis exeūtis. ¶ Et dixit G. g accidit ex grossitudine humoris albugineī/et si intēdit quādo ingrossat ab humiditate que supat cōplonem earum et transpellat illa humiditas de foramine ad dorsuz cornee et app̄hendit ex h̄ g ꝓhibet visum:et ista infirmitas que

est indicata de facili cognoscik. ¶ Sed in ꝓncipio indi
cationis eius est difficilis cognitiõis tñ habet signa qui
bus assignak et cognoscit gñatio huius infirmitatis:z ꝟ
est q opponas te ipsi pupille z videbis in ea sike nubecu
le.z accidit ei qui habet hanc egritudinẽ videre/sicut cl/
mices z muscas z michichos uolantes corã oculis suis.
z quidam eorum vident aliquid simile pilis/alij vident
aliquid simile radijs stellarum quando cadunt z ut ful/
gur. Et quando aqua confirmatur recedit visus com/
mutak color pupille z eius colores sunt diuersi z sunt.xj
z ex eis qui assimilak auri/z est conueniens elkadach ut
ꝓforet:z ex eis qui assimilak colori vitri:z iste sunt aptio
res elkadach/aut assimilak colori grandinis/z declinat
ad albedinẽ. Aut assimilak colori celi uel assimilak colo/
ri viridi cc. rubeo uel aureo uel liuido uel gipseo ul'ni/
gro aut argento viuo. ¶ Causa istorũ color est humidi
tas que est sub mẽbrana cornee sup pupillã:z petit exhi:
z est sicut id qd est superficiei salsamẽti dicti arabice simile
Accidit aũt ista humiditas a multis causis. ꝑma accidit
a uomitu uehemẽti uel a ꝓcussione ul'ab humiditate in
capite z oculo/z accidit a debilitate spũs visibilis/z acci/
dit multũ senib9 ꝓpter debilitatez ex relaxone uaporis z
ex eis z accidit eis qui infirmant infirmitate lõga z post
cõtinuitatẽ dictarũ grossarũ ꝓtinuatarũ z accidit silr ex
sola diutur na friditate cõplonis. Et accidit ex pluribus
alijs infirmitatib9 z utplm accidit ꝟ in cc. uel nigris al's
subalbidis z uarijs/q: humiditas eor est plus. ¶ Pro/
batio q ista humiditas est inter vuea z corneã.nos aũt
vidimus in aligbus dilatak z non apparet de vuea nisi
paruz in circuitu aque:z qñ remouek cum elkadach ap/
paret tunica ꝑm q est/nullus põt minus intelligere istã
dilatationẽ z si esset semp ista dilatatio usq; quo remoue
tur aq̃ nihil videk. Probak silr ꝟ per B. in.x. de iuuamẽ
tis mẽbror.q aqua est in locum qui sunt itra mẽbranã
cornee z humorem cristallinum:z q pforatio trãsit z ue
nit ad locum latum:nõ tũ transit inter vueã z glacealez.
Unde si instrm pforet vueã donec attingat humorez al
bugineuz/fluet humor albugineus z pforet illud instrm
aut stillus usq; ad tunicã vueã z pueniret ad humorem
albugineum.defflueret z exiret qñ exiret instrm a fora/
mine:tñ videmus illud instrm pforare uelamen cõtun
ctiue tñ/z vueuita sup eum humorẽ:z qñ tangit eam il/
lud instrm labik/z expellik ad interius:z ideo caput illi/
us instri factũ est rotũduz/ut nõ ledat vueam. Silr pul/
lulatio ei9 est ex secũdina/similiter est dita ad separans
inter eas z nõ sentik in hora reuolutionis instri foramẽ
alterius tunice.igik oñsum est q aqua est inter vueaz z
corneã. ¶ Et si aliqui dixerunt q res est sicut dixi quõ
suspendik aqua a teneritate ipsius vuee.rñdemus:quia
instrm qñ intrat inter duas tunicas cum aqua exꝑmit
vueã z accidit ex illa cõpressione dilatatio:sicuti matrix
dilatak in partu ꝓpter exitum embrionis: qñ ligamen
matricis relaxatum qñ exierit embrio ligamen redit ad
statũ suum: sic accidit isti tunice sicut matrici de ampli/
tudine propter compressionẽ:z quãdo remouerit aquã
remouetur compressio/z redit pupilla ad statum suũ pri
mum. Et vniuersaliter ubi fuerit virus liuidum post co/
neã ibi est aqua. Et qdã dixerũt q aqua nõ suspenditur
a teneritate vuee. Sed ubi erit virus liuidum post cor/
neã ibi erit aq̃ tpe elkadach/z ꝟ est impossibile. ¶ Et
aliqui dixerũt q aqua est grossities albuginei / dicẽ eis
q albugineus est humor silis panniculo oui/grossities
igik aque erit in toto al's in parte/z si fuerit in toto erit ex
minutiõe cõplonis fride que ingrossat eã:z inspissat ex
subtilitate ei9.istud aũt nõ põt remoueri cũ instro. Sed
cũ medicis z aq̃ est hũor qui cõprehẽdik iter vueã z cor
neã.z tã dixi cãm aque in ꝓcedẽti. ¶ Et paulus q exp/
tus est i cura ferri dixit sike isti.z B. dixit in.v. de morbo
z accñti:q qñ albugineus igrossak accidit ex ꝟ descẽsus
aque in oculo:z nõ dicit q grossities est in aqua:tñ Joã
nitius dicit q grossities albuginei est aqua:sed alij non
Sed ꝟ est mendaciũ ex parte Joãnitij. Nunc redeamus
ad ꝟ q dicebamus de infirmitate z dicamus/q omnes
species aque quas nominauimus ꝓsperantur cum illo
instrumento elkadach.Sed illa que fuerit simitis aeri z
nõ fit oppilatio in oculo/neq; stricta que prohibeat z q
aqua non fit nimis cõgelata:neq; subtilis nimis:q: sub/
tilis reuertitur post elkadach.Sed illud q habuerit eq̃/
lem substantiã:z tam est radicata z ꝓfirmata operari po/
test:cetere autẽ species remanẽtes non curantur cum el
kadach:z q probatur aqua/q quãdo fit uel ponit elka/
da:prospatur z videt homo.v.modis.Unus est q videt
aquaz/que assimilatur aeri in claritate z bonitate post q̃
fuerit radicata.Signuz radicationis eius q facias infir/
mum stare coram te in sole/z claudas ei oculum in quo
est aqua z expmas pal.infirmi cum police/z moueas eã
ad dextram z finistram partẽ.Deinde aperi oculum z in
spice qualis est stat9 aque z hoc est qñ non fuerit radica
ta:z fuerit aggregata quãdo expresserit eam digitis spar
getur:z fit latior.Deinde redit ad formã eius in qua erat
Cum fuerit congregata spissa non accidit ei/tũc mutatio
omnino ex ꝓssione:neq; ex latitudie neq; ex forma:z il/
lud est signum illius oino q cõgregatum est z inspissa/
tum equaliter.Illud eniz q inspissatũ fuerit plus q̃ ops
non accidunt ei mutationes z nolit tãgere:z forte si vide/
tur q sit bone substantie z equalis spissitudinis:q color
eius fit. Illa autem que fuerit nimis ꝯgelata color eius
est gypseus uelut grãdo. ¶ Secũdus modus est q faci
as infirmum stare corã te:z claudes sanum oculum ho/
mini cui vis facere elkadach z contũdes oculuz pãno all
quo mundo:z si videris pupillã eius dilatari in oculo i/
firmo:z post aquam scias q si feceris elkadach prospera
tur z videbit:z si non dilatatur ex clausione alterius ocu
li:si feceris elkadach non videbis aligd.Et causa est hu/
ius:q: quando apparet q non pupilla figtur q neruus
luminosus est oppilatus z ꝟ duo signa opz q sint simul
aqua z illud q dixi tibi:z si vnus fuerit cõtrari9 alteri nõ
ꝓsperatur elkadach. ¶ Tertius modus est q interroges
infirmuz an videat radios solis z lumen cãdele:z si vide
at prospabitur elkada:z si nõ/nõ. ¶ Quartus modus est
q facias infirmum stare coram te erectũ z ponas visum
suum oppositũ visui tuo equaliter:z ponas policem tu/
um super pal.superiorẽ cõprimendo z fricãdo eam:dei/
de erige pal.festinanter z si videris illum humorem am
pliari z restringi parum ꝓsperabitur elkadach:si nõ/nõ.
¶ Quintus modus est:q ponas super oculũ bõbacem
z suffla eum cum ore fortiter z remoue eum statim:et si
moueak aqua z fuerit clara ꝓsperabik:z si nõ/nõ. ¶ La
ue tñ tibi appropinquare elkadach duz corpus sit reple
tum:uel dum fit in eo corruptio humor uel aliqua infir
mitas:sicut tussis uel soda in capite uel catarus z silia:ul
caue tibi dum vis facere elkada:q foramen nõ dilatet
neq; restringak q̃uis aqua sit clara:z nõ oportet ꝓcedẽ
in eius elkadach in illo cuius causa est primitiua:sic̃ per
cussio uel effectos casus:q: semp transfundik.z dicik q
pars aque remanet in ipo foramie pupille. ¶ Et cura
qñ fuerit uerificatum apud te q est ꝑnm aque per signa
que dixi ante ch:z sunt q videk simile muscs/silr radio
z ꝟ est ꝓpter malitiam humor:z possibile est q: accidit
fantasia ex parte stoci z ex pte cerebri silr z nõ est aqua:
z noiabo dicas inter eas in loco suo. ¶ Oportet igitur
purgare corpus ꝑm spẽs purgationũ fortiuz:z ꝓpte qñ
mũdificãt cerebrum sint ut pilke yerepigre z cochie:z ac
cipias eas in dieb9 diuersis:z sint pastate cũ melle:z bi/
bat aquã post in qua bullita sit centaurea:farina polipo.
turbit:vue passe:z si fuerit necessitas ad extrahẽduz san/
guinem minue eum de brachio:z istud sit primũ:deide
minue de uenis cerebri:q: utilis est post purgationem

cerebri ꝛ coꝛporis: ꝛ pꝛohibe ei uentosa ꝛ cibaria grossa ꝛ ppꝛie que humectant sicut carnes uaccine / pingue/do / oculum / fabe / caseus / butyrum / lentes ꝛ potus vini foꝛtium ꝛ maxime recens: ꝛ pꝛhibe ei balneū frequẽtare: ꝛ coitum ꝛ ieiuniuꝫ ꝛ comedere olera sicut poꝛri cepe lactuca ꝛ similia: ꝛ pꝛhibe pisces: qꝛ oia ista iuuant ad gñationem aque: ꝛ ℏ est qꝛ quando medici uolunt cito aggregare aquã non pꝛhibent infirmo comestionez piscium ꝛ uentosoꝛ ꝛ pꝛhibe ei potum aque frigide multe: ꝛ manda ei subtiliare dietam: ꝛ sit pꝛandiuꝫ ei⁹ hoꝛa meridiei mñ: ꝛ non repleat multum: ꝛ mãda ei gargariçare in diuersis diebus: caueat uomituꝫ: utatur eslio utile nõ est in ꝓncipio aque. ℞. blacte bisantie alꝫ acori asse fetide. ℥℥. cc. añ. partes equales ꝛ ꝓficiant cum melle. Bolus eius sit mithach uel. ʒ. iij. thiriaca maioꝛ ualet simil'r in pꝛincipio aque: odoret sanꝫcum ꝛ gesuinum feniculum maioranam ꝛ alia calida: ꝛ alcopholа oculum cum absterſiuis ꝛ aperitiuis sicut ea que copulantur de fellibus ꝛ fenu. assa fe. mell'. oppopañ. basilicon ꝛ similia. ga ista sunt subtiliatiua. ꝛ pꝛopꝛie fella que habent virtutez subtiliatiuam: ꝛ foꝛtiora fella sunt fella auiuꝫ aque in ꝓncipio gñationis eius dissoluitur cum similibus istis medicinis ꝛ subtiliationem regiminis dicte: sed quãdo cõfirmata est non istud rief est bonum in pꝛincipio aque. ¶ Cuius cõfectio est ℏ. ℞. elli albi. ʒ. j. piperis albi. ʒ. ſ. armoniaci. ʒ. j. ꝛ incoꝛporetur cum aqua raphani. ¶ Medicina pauli utilis in ꝓncipio aque. ℞. oppopo. ʒ. iij. asse fe. ʒ. x. ellebori albi. ʒ. x. misceantur cum cotilis mellis ꝛ utere: ꝛ si alcopholes oculum cum felle poꝛci ꝛ melle pꝛofi/cit uel felle lacerti alꝫ leonis uel cum felle lupi trinaruꝫ ꝛ iniectio per nares cum felle galloꝛ uel hirundinis pficit: uel cum gith aut nigelle ꝛ si alcopholetur cuꝫ aqua sepe sola uel cum melle absterget et abscindet aquam aqua manastri. similiter facit ℏ ꝛ fit elm de assa fe. ꝛ melle ꝛ alberi. i. atachardi ꝛ alcopholetur qꝛ remouet aquã. ¶ Rief pꝛobatuꝫ in pꝛin⁹ aque albedini. ℞. fellis capꝛe ul' uacce ponak in uase vitreato terreo ꝛ pone. ʒ. j. asse fe. puluerizçate: ꝛ pone totum in panno: ꝛ foꝛtiter trica donec dissoluatur totum. deinde pone super ipsum. ʒ. j. balsami ꝛ dimitte euꝫ exiccari et pone totum in rief est ℳiꝫ mirabile. ¶ Confectio rief que equipollet de fellis: et ualet in pꝛincipio aque et inuersationi pal. ℞. ruthe silꝫestris uel domestice salis ar. seraphã aloes cc. sinapis salis indi piperis nigri se. ameos armoniaci eris viridis añ. ʒ. ij. ꝛ. ſ. nucleoꝫ mirabo. ke. combustoꝫ seminis feniculi piperis albi: spume mar. añ. ʒ. iiij. cachimie auri: marchasite eris combusti iiij. añ. ʒ. v. pulloꝫ hirũdinis combustorũ cum sale ar. coꝛticis elkareb ꝛ aqua garab deſiccata. añ. ʒ. x. mirre clare. ʒ. vj. piperis longi. ʒ. vj. ꝛ ℔. thutie indice. ʒ. iij. ꝛ ℔. aggregentur medicine cuꝫ aqua ruthe ꝛ aqua raphani ꝛ aqua feniculi p. vj. dies bona cõtritione cõtinua uel interposita ꝛ fiant rief/deſiccẽtur in vmbꝛa ꝛ alcopholetur cuꝫ eo mane ꝛ seꝛo: non post saturitatem nec post repletionẽ. ¶ Confectio rief astararaꝫ utilis relaxationi ꝛ obscuritati visus ꝛ pꝛincipio aque. ℞. cachimie auri pipis nigri opij. añ. ʒ. iiij. mirabol. ʒ. ij. rief memite. ʒ. viij. sal' indi sarcocolle auri pigmẽti ru. añ. ʒ. j. baurac armenici. ʒ. xij. al. ℞. mirre aloes. añ. ʒ. ij. incoꝛporentur cum vino odoꝛifero ꝛ ficcẽtur in vmbꝛa. ¶ Confectio rief cum balsamo. ℞. cachimie auri ceruse plumbi añ. ʒ. viij. ꝛ rob agreste piperis albi. balsami. añ. ʒ. xv. opij ʒ. iij. gũmi ara. ʒ. xij. ꝛ misceank cuꝫ balsamo ꝛ incoꝛporentur cũ aqua feniculi. ¶ Confectio alcophol utilis in ꝓncipio aque. ℞. lacerti balsami olei antiq ꝛ mellis. In alia ℞. loco olꝫ ponik aque ruthe oiuꝫ eq̃liter ꝛ utẽ. opꝫ aũt te iuuare in cura ꝓncipij aque cũ illis que dixi in ca⁹ de debilitate visus. ſ. de regimine ꝛ medicinis ꝛc. LXVIII.

r Ememoratio elkada et fꝛme eius quando cõ firmata fuerit aqua: ꝛ uerificatum fuerit apud te per signa pꝛedicta ꝛ fuerit aqua congelata dimitte ꝛ necessitas ducit ad elkadach pꝛocede ad eius curam cum cautela ꝛ custodi te a causis malis. ¶ Et opoꝛtet scire qꝫ cause pꝛohibentes elkadach sunt due: scilꝫ subtilitates uel uehemens congelatio aque aut grossitudo ꝛ viscositas: si tanta fuerit qꝫ instrumentuꝫ pꝛedictum non posset remouere aquam: uel fluxibilitas ꝛ subtilitas nimia: quia quando mouetur cum instrumento non potest stare in loco ad quem impellit eam instrumentum sed fluit ꝛ labitur ꝛ quando extrahitur instrumentũ ipsa reuertitur: ꝛ quãdo non fuerint ista signa ꝛ fuerit aqua cõfirmata et radicata clara fac infirmum sedere in vmbꝛa in oppoſito luminis ꝛ in oppoſito solis ꝛ ℏ post purgationẽ per medicinas ꝛ per flõmiam ut post mũdificationẽ capitis: ꝛ ꝑm posse tuũ ꝛ sit illa dies septẽtrionalis nõ meridionalis ꝛ sit dies solis luminosa: ꝛ caue cãs quas ostendimus tibi cauẽ: ꝛ fac eum sedere sup puluinar molle / ꝛ tũge genua sua ad pectus etiã manus cũ clausis digitis sub genub⁹ ꝛ tu sede sup cellam uerꝫ ꝛ altioꝛ eo altitudine equali: ꝛ liga oculũ sanuꝫ cum instita foꝛti equalis lenitatis ligamẽto foꝛti ꝛ firmo qꝛ in ℏ sunt due utilitates. Una est qꝛ nõ mouetur oculus in tempoꝛe curationis ꝛ inducit motuꝫ alterius pꝛopter motum suũ. Alia est quando sperak cura tua: ꝛ pꝛosperatur ꝛ offcõis uel ostendis ei aliqd: qꝫ nõ dicitur qꝫ aspicit cum sano ꝛ mãdes alicui stare cum eoꝛ alꝫ post euꝫ ꝛ teneat caput eius: deinde erigas palpebꝛã superiorem ꝛ appareat totus: deinde mãdes infirmo ut uoluat oculum uersus nasum suũ: deinde elongabis instrumẽtum a coꝛona uersus lachꝛymalem minoreꝫ quãtum sit extremitas instrumenti: deinde signa locum quẽ uis perforare cuꝫ extremitate instrumẽti: ita qꝫ faciat impressionem usqꝫq̃ sit ibi ꝓcauitas. Et ℏ pꝛopter duo. vnũ est qꝫ infirmus assuescat sufferre: ꝛ pꝛobas eum. ʒᵐ est ut locus sit cum capite acuto ut non labatur quãdo uolueris perforare: ꝛ signum sit in oppoſito pupille: ꝛ qꝫ sequitur erit superius modice quantitatis declinans ad inferius ꝛ opus sit in oculo dextro cuꝫ manu sinistra et in oculo sinistro cum dextra ꝛ mitte instrumentum ꝛ pone extremitatem acutã super locum signatum ꝛ cõprimas cuꝫ instrumẽto foꝛtiter usqꝫq̃ rũpas contũctiuam ꝛ sentis iaꝫ instrumentũ peruenisse ad spatium latũ: ꝛ quando impmis instrumẽtum sit caput acutum declinans ad angulum minorem aliquantulũ ꝛ manus tua: qꝛ sic est saluoꝛ cura ad saluãdum tunicas: ꝛ cum libere sit intus ꝛ videbis id qꝫ non tangat aliquam mẽbꝛanam: tunc est securius ꝛ tãtũ instet instrumentũ quantũ est mediuꝫ pupille: qꝫ attingat pupillam ꝛ non transeat: ꝛ si transeat / trãseat tãtũ quantum medium pili ꝓuenientis est: ꝛ non transeat plus ne ledat: ꝛ quando penetrat instrumentum retine caput eius: ꝛ consola infirmum per bona uerba ut mittatur pauoꝛ eius: ꝛ nullo modo comedat ante ℏ ne accidat uomitꝰ: ꝛ si aliqd ei superuenerit detur ei de ſyrupis acetosis sicut oxiçacara: deinde pone super oculum modicum coti noui: ꝛ suffla in euꝫ paulatim sufflatione calida ꝛ si uoluerit sugare suge ac si suggeres aliqd bibẽdo ut quiescat oculus a terroꝛe: deinde inuolue instrumentuꝫ helmedech paulatim donec videas id super aquam/ quia bene apparet pꝛopter claritatem pellicule cornee: pellicula autem quea in tempoꝛe reuolutionis instrumẽti secedit: ꝛ non rũpitur ob viscositatez suam: ꝛ ideo non pono caput instrumẽti acutuꝫ: ut non ledat: deinde aspice instrumentum in quo loco est ꝛ si non peruenerit ad locuꝫ aque compꝛime id paulatim: ꝛ si transierit attrahe id paulatim posteꝛius usqꝫq̃ sit super aquaꝫ equaliter: et cum feceris ℏ attrahe inferiorem partem instrumenti/ ꝛ compꝛime caput instrumenti ad inferius: quia semper impellitur ad inferius/ ꝛ si ascenderit subito sustine parũ ꝛ non incipias extrahere instrumẽtum ut non eleuetur

2° ꝛ reuertat:ꝛ si accidit comprime eam secūdo:quia forte carnositas illa est viscosa:ꝛ non recipit eam nisi cuꝫ labore:ꝛ forte aqua illa est subtilis:ꝛ aliqua aqua est que quando expellit eam instrumentuꝫ submergitur ac si caderet in puteo ꝛ non apparet uestigium aliq̄ modo ꝛ ex ea est laboriosa usq̄q̄ descendit:ꝛ si fuerit laboriosa semper redit ꝛ tu sparge eaꝫ ad inferiores ꝛ superiores partes:ꝛ ad utrāq; lachrymalem maiorem ꝛ minorem:et si fuerit laboriosa sanguines locum ꝛ h̄ est quia imprimis locum uersus lachrymalem minorem ut exeat sanguis ꝛ commisceatur aque:ꝛ descendet cum ea:ꝛ non reuertatur:ꝛ si fuerit sanguinolenta aqua violenter misce euꝫ cum aqua:ꝛ destende eum quia securum est:ꝛ rumpit aquaꝫ:ꝛ manda infirmo iuuare te extrahere ad inferius ut descendat de aere cum ore suo:non de naribus ga iuuat aquam attrahere ad inferius. Et si descenderit extra he instrumentum paulatim reuoluendo / ꝛ quando extraxeris instrumentum ꝛ videbis oculuꝫ saluum liga super eum vitellum ouī cum oleo roſ.ꝛ si videris sanguinē in loco liga super eum salem tritum:quia resoluit ꝛ ligabis ambos oculos cum instita forti leui ꝛ fac eum dormire in domo obscura supinum ꝛ hominem sollicitum stare secuꝫ qui seruiat ei. Caput eius sit elevatum ꝛ manda stare ac si esset mortuus ꝛ non moueat se:ꝛ si uoluerit mandare aliquid cum manu uel vnco mandet ꝛ non loquetur. Et emplastra timpora cum rebus stupefacientibus cauendo a soda ꝛ tussi cum fabulatione ꝛ sternutatione ꝛ ceteris motibus ꝛ accidat ei sternutatio fricet nares suas fricatione fortiꝫ ꝛ mordeat labium suum superius q: recedet sternutatio:ꝛ si sentiat tussim bibat aliquātulum iulep cum oleo amigdal.ꝛ cessabit. Sit dieta eius subtilis ꝛ non fit de rebus que fatigant masticando:sed de rebus que faciliter masticantur ꝛ sint leues ꝛ digestibiles sicut pulles ꝛ olera ut spinachia forbilia / ꝛ minue dietam/caueat a potu aque multe. Et eleua instillam paulatim:ꝛ ablue ꝛ collue oculum cum coto infuso in aqua roſ.ita leuiter q̄ non sentiat oculus:et non aperias euꝫ: ꝛ madefac cotum subtile cum albumine ouī ꝛ pone sup oculum ꝛ religa eum et si non dissoluas usq; ad.iij.dies erit melius:ꝛ cum fuerit in fine tertie diei solue euꝫ:ꝛ lua eum cum aqua in qua bulliāt rose:ꝛ sedeat iuxta puluinaria quibus possit appodiari:et fis in hoc cautꝰ q̄ nō moueat se:ꝛ pone super facies eius pannum nigrum: et ciba eum paruꝫ usq; ad dies.vij.ꝛ si uolueris pone in eo sedeng ad alcophol nigrum fac soluꝫ/ꝛ si nō apparet apostatum in eodem ꝛ illo foramine quia non coniungitur cito quia est cartilaga. Scias q̄ pellicula contūctiua forte est laxa ꝛ non penetrat in ea instrumentum pūge primo cum sagittello flobothomie habente caput rotundum quia melius est:deinde pungatur cum elmedech post eum:et caue q̄ non fit corpus patiēs plenum uel sit in capite soda:quia destruitur q̄ fecisti ꝛ forte nascitur in loco quem perforasti caro superflua:et non timeas sed incide eam cum forpicibus.perfectus est tractatus secundus.

Incipit tertius tractatus in quo nominabo egritudines oculi nō apparentes sensui et causas earum ꝛ curas:et cōtinet.27.capitula.

¶ Capitulum primum de fantasia uel imaginatione ꝛ differentia inter fantasiam que est ab aqua et inter illā que est a stomaco uel a cerebro.

¶ Capitulum.2.in egritudinibus albuginei.

¶ Capitulum.3.in egritudinibus cristallini et aranee.

¶ Capitulum.4.in egritudinibus spiritus visibilis.

¶ Capitulum.5.in eo qui videt longe et nō prope et eō. et illius qui videt magnum et non paruum.

¶ Capitulum.6.contrario istius.

¶ Capitulum.7.qui videt de die et non de nocte.

¶ Capitulum.8.contrarium illius.

¶ Capitulum.9.in egritudinibus humoris vitrei.

¶ Capitulum.10.in egritudinibus tunice retine.

¶ Capitulum.11.in egritudinibus amici concaui nerui ꝛ luminosi.

¶ Capitulum.12.in extensione ꝛ cura eius.

¶ Capitulum.13.in oppilatione ꝛ oppīssione ꝛ apostemate ꝛ cura eius.

¶ Capitulum.14.in solutione continuitatis musculi et nerui.

¶ Capitulum.15.in egritudinibus musculi que est super officium nerui luminosi.

¶ Capitulum.16.in cura eleuationis totius oculi.

¶ Capitulum.17.in cura macie totius oculi.

¶ Capitulum.18.in egritudine tunice secundine.

¶ Capitulum.19.in egritudine tunice uuee.

¶ Capitulum.20.in egritudine musculi mouentis oculum.

¶ Capitulum.21.in cura obliquitatis accidentis pueris.

¶ Capitulum.22.de debilitate visus ꝛ cura eius.

¶ Capitulum.23.in sanitate oculi.

¶ Capitulum.24.in soda et emicranea accidentibus propter dolum oculi.

¶ Capitulum.25.in ligatione arteriarum neruoruꝫ in incisione ꝛ combustione eorum.

¶ Capitulum.26.in cura omnium materierum descēdētium ad oculum.

¶ Capitulum.27.in virtute simplicium medicinarum in cura oculi ꝛc̄.

Capitulum primum

de differentia inter fantasiam et imaginationes que ab aqua sunt:ꝛ inter fantasiaꝫ seu imaginationes que sunt a stomaco uel cerebro ꝛ cura eoruꝫ. Et scias q̄ istud est principium infirmitatum absconsarum a sensu:ꝛ certe cognoscuntur per ingenium et partes manifestas. ¶ Significatio autem egritudinis absconse/ꝛ cognitio differentie inter fantasias est.v.modis. ¶ Primus modus est q̄ aspicias ambos oculos et si fuit in eis imaginatio equaliter in colore qualitate tempore:ꝛ nō precesserit primo in vno oculo: deinde in alio usq̄q̄ fit equal.illō est de colore stōci: et si fuerint diuerse in tpe in colore in sba et est in vno ocło est signū aque. ¶ Secundus modus est q̄ respicias pupillam infirmi:ꝛ si fuerit vna earum magis turbata est aqua:et si fuerit utraq; turbata et adolitur et etiam minuitur est uapor stomaci. ¶ Tertius modus est q̄ interroges infirmum de tempore q̄ si transierint tres menses: uel q̄ accidunt ei iste imaginationes:et nō videtur aliquid de nebula in oculo:ꝛ sunt p̄m claritatem suam et puritatem suam sunt a stomaco. Et si non habuit longum tempus interroga: aut ille imaginationes sint continue in aliquo tempore adoluntur uel minuuntur sunt a stomaco:ꝛ si adolūtur et non diminuuntur: et sunt in statu suo:sunt ab aqua. ¶ Quartus modus est q̄ interroges infirmum si fortificatur in indigestione a cibo et repletione: et alleuiet quando fit digestio bona:et quando alleuiatur cibus:et si sic est a stomaco:et si non accidit ei aliquid q̄ dixi sed est firma in statu suo est aqua. ¶ Quintus modus est q̄ interroges infirmum an sentit mordicationem in stomaco suo in hora imaginationis et alleuiatur in uomitu uel in accipiendo yeram: et si alleuiatur est a stomaco:si nō:est ab aq̄. Et quando accidit ei qui habet humores oculorum claros:et virtus visiua sensibilis est multū:sicut accidit tunicis puri sensus in auditu. ¶ Fātasia aūt seu imaginatio accidēs a cerebro: accidit in ifirmitate:quā noiant greci effremius.ꝛ.4.e.apa calm gīatū in anteriori pte cerebri:ꝛ est h̄ a chimo cako q̄ est i cerebro

quando comburit eum calo: feb. generatur in eo mannua similis fumo oculi quando comburit eum ignis: z illud quando ille fumus penetrat ad oculum per uenas que uenīunt a cereb:o ad oculos generat in eo hāc imaginationem. Signum est q̄ non habet infirmitatē istam fere aliquis nisi qui patitur infirmitatem acutam / sicut hyrsem / pleuresim z similia: z videbis oculos sanos: z eger conqueritur de debilitate visus lz non videat infirmitas manifesta. ¶ Cura. si fuerit hec infirmitas de uaporibus stomaci purga euz cum yerapigra z gelegebiz / cum aqua in qua bulliant anisi se. apij z marmaton.

Dieta z fiat bona digestio quia cito curatur z oportet ponē de ellabçu stillos aliquos: z si fuerit a colera que mordificat stomacum: laxa naturam cum mirabo. z succa z alcophola oculum cum eo quod confortat membrum sicut remedi z agbar: z si fuerit a cereb:o māda infirmo recipe aquam ro. z emplastrare tempora cuz eo quod infrigidat z restringit: z non ponas aliquid in oculo z subtilia dietam. z si accidit h̄ propter purificationem sensus stupefacientia sunt utilia. z si fuerit a principio aque / cura eum per ea que p̄cesserunt z̄c. II.

e **T sunt** septem alteratio colorum eius: deficcatio eius: deficcatio vnius p̄ter eius: paruitas eius: magnitudo eius: humiditas eius: grossities eius: z hoc est quod accidit vitellino. ¶ Occasio fuit in quantitate aut qualitate quādo multipliciter diuidit inter pupillam et lumen: z si diminuitur non diuidit interea: z ex h̄ accidunt infirmitates quas nominauī in capitulo disruptionis pupille: in qualitate autem duobus modis: aut in eius substantia: aut in eius colore. In substantia autem quando ingrossat. Ingrossatio eius aut erit modica uel multa superexcedens z si fuerit modica oculus non videt de longe: z si fuerit grossities eius superexcedens / si fuerit in toto p:ohibet: z accidit ex h̄ descensio aque in oculo: z si fuerit in parte eius / in parte accidit continuata / aut separata. si fuerit in partibus continuatis aut est in medio / aut in circuitu medij: z si fuerit in medio ille cui accidit hoc / videtur ei q̄ quicquid videt sit spicum z rotundum: quia credit illud quod non videt de co:pore sit rotunduz: z si fuerit in circuitu medij p:ohibet oculum videre multa co:pora subito usq; ad indiget / videt quodlibet corp⁹ separatim p:opter paruitatem pinee visus: z si fuerit eius grossities in partibus diuersis ille cui hoc accidit videt coram se ficut figuras partium illarum grossarum: z substantia eius sicut cimices muscę pili z similia: z aliquando accidūt ista multum pueris quando surgunt a dormitione: z febrici tantibus similiter. In colore autem eius in tres partes aut ex toto alteratur: z videt totum co:pus in isto colore / in quo ipse est: z fuerit color eius fuscus / videt omnia co:pora ac si essent in nebula uel in fumo z p̄m colores in q̄bus ipse erit aspectus eius: sicut rubedo que accidit ei de carne: uel croceitas que accidit ex icteritia. ¶ Secundus modus alteratur aliquādo p:opter uaporem ascendentem ad eam de stomaco z videt omnia co:pora p̄m illum. ¶ Tertio modo alteratur forte pars partiuz eius z ille cui accidit hoc videt coram se co:pora filantia co:poribus z figuris cum parte illius humiditatis colorate z h̄ est simile ei cui accidit p:incipium aque z illi cui accidunt uapores a stomaco ad oculos eius: z est virtus eius visiua clara z cui accidit fluxus sanguinis a naribus. Deficcatio autem eius aut est in toto z accidit ex h̄ diuersitas visionis oculi: aut erit in partibus eius: aut in partibus diuersis: z iudicium eius est sicut iudiciuz grossitiei. Si autem deficcatur in partibus diuersis / videt homo quodcūq; obuiat ei ac si esset bicolor: z si deficcatur in vno loco aspicit homo ac si aspiceret colorem suitpsius: z si deficcentur partes eius / z diminuūtur oculus z homo totaliter nihil videt. ¶ Cura. oportet purgare stomacum si est a stomaco z confortare caput expellendo hoc quod ascendit ad eum: z alcopholes oculum cum eo quod abstergit / dissoluit z confortat. Et si fuerit grossities ex magnitudine curatur per ea que nominaui in cura aque q: curatio eius z curatio aque est eadem: z si fuerit ex ficcitate eius et paruitate curatur per ea que augmentant: et ex his omnibus que nominabo in cura oculi quam dicturi sumus. III.

i **Afirmitates** cristallini sunt due scilicet remotio ei⁹ ad dextram / remotio eius ad sinistram: extēsio eius ad superius / extensio eius ad inferius: alteratio ad nigredinem / alteratio ad albedinem / alteratio ad rubedinem / alteratio ad croceitatem. Elevatio eius / acuitas eius ad exterius: paruitas eius / magnitudo eius / ficcitas eius. Humiditas eius nudatio eius z solutio eius continuitatis: h̄ est q̄ si remouetur iste humor. s. ad dextram uel sinistram accidit ex h̄ obliquitas que accidit pueris. Et si cedat inferius uel superius: z si sit hoc in vno loco / videt homo vnam rem duas / quia hominis lumē diuerificatur: z si color eius alteratur cum vno quatuor colorum oculi: videt homo omnia in colore in quo ipse est: z si fuerit in eo acuitas ad exterius facit oculum nigrum z si demergatur facit oculum glaucum z non nocet hoc visui nocumēto manifesto: z si multiplicetur z magnificatur obscurat oculum z videt homo rem minorem q̄ sit causa: est quia ipse cooperit spiritum transmittentem lumen neruo z restringit neruum ab extensione sua ad rem visiuam: z si minoretur videt rem maiorem q̄ est: cuius causa est exitus luminis non p̄m cursum naturalem: z si fuerit deficcatus accidit ex h̄ glaucedo accidens oculo z destruitur visus. Solutio autem continuitatis accidit ab ulceribus descendentibus in eo uel ex humore acuto: aut ex multo grosso inherēte z excoriatio z distractio z omnes iste infirmitates humiditates sunt difficiles ad curandum: quia si fuerit humidus q̄ debet oculus fit humidus z cōgeletur z destruitur visus. remotio autem eius curatur cum cura obliquitatis z nominabo eam. alteratio autem colorum z humiditas eius z magnitudo eius curantur per euacuationem p̄m humorez superantem: z cura cum cura principij aque: z si minoratur curatur cum fricatione faciei z oculoruz z cum distillatione aque: z si deficcatur nō habet curam. Sed in p̄n cipio que humectant z augmentant: infirmitates autem aranee sunt q̄ forte infunditur ei humor acutus / z dissoluit continuitatem eius: z scias hoc. IIII.

o **Ecasio** accidit spiritui luminoso duobus modis: uel in quantitate uel in q̄litate: z si fuerit per viam quantitatis h̄ erit similiter duobus modis: uel est multa / z extenditur cum ea visus z videt homo a longe z non est difficile ei: uel est modica z videt ipse p:ope z superat eam longitudo p:opter paucitatem spiritus z debilitatem eius. Per viam āt qualitatis erit duplex: aut erit grossa z nō videt bñ res nec diligēter aspiciat eas: aut erit subtilis z diligēter aspicit res z affirmat eas in suba sua q̄ appropinq̄t eis: sed q̄ elōgat ab eis nō: z aliq̄ filiter componit z erit multa grossa / multa subtilis / modica subtilis / modica grossa / z illa componit p̄m illud exemplum. V.

c **Apitulum** v. in eo qui videt longe z nō ꝓpe: z videt q̄ magnum est z nō q̄ est puum: h̄ aūt est de humore qui miscet spūi luminoso / aut ex grossitie: z q̄ hō extēdit visum ad rem lōginquam z ꝓpter lōgingtatem spatij subtiliat spēs in aere z ideo videt q̄ est lōge: z q: lōge nō videt h̄ est paruuz z ꝓpinquū est ei spissat ille humor z ingrossat spiritus z non videt: z utplurimum accidit h̄ senibus z facilis curationis. ¶ Cura. oportet purgare corpus cum yerapigra z cochyje: z prohibe ei uti oi

vnguẽto z omne qđ humectat de dieta z alijs z tempera dietam suam:z caueat comedere fabas pisces z similia: z phibe ei uẽtosa:z pone in oculo rief elestitã:z ruscey: q: utilis est:z cura eum cum absterfiuis sicut curas in debilitate visus:z celo: maiora. VI.

h Hoc aũt est uel propter siccitatem seu subtilitatem luminis ꝓcedẽs a cerebro:aut ꝓpter paucitatez eius:aut ꝓpter multiplicationem humoris cristallini: z h̃ est q: non erat in spiritu luminoso virtus que extẽdat z videat lõge:ꝓpter paucitatem sikiter non cõphendit figuras magnas est infirmitas difficilis curatiõis. ¶Cura.si h̃ fuerit a siccitate spũs z paucitate eiꝰ oportet uti his que humectãt spũm al' corpus temperate z uti dietis humectatiuis. Et si accidit a multiplicatiõe humoris cristallini utere euacuatione z pone in oculo qđ dissoluit tñ.

e Thoc erit ex.tiij.cãis.aut ex humiditate que accidit albugineo vitellino:uel grossitiem spũs aialis:uel ꝓpter humorem cristallinum z turbationẽ eius:aut ex frequẽtatione solis z h̃ est:q: si fuerit de die subtiliat ille humor z illa grossities per calorẽ aeris diei z subtiliat visus:z qñ fuerit de nocte inspissat illa superfluitas ꝓpter aerẽ noctis z illam humiditatẽ eius z sic nihil videt de nocte. Illud aũt qđ accidit ex frequẽtatione solis q: calor solis debilitat spũm luminosum:q: resolutt subtilitas eius z remanet grossum z inspissat humor ꝓpter aerem noctis sikr z phibet visum:z aliquãdo ex parte uaporis stomaci qui differt ab isto qui est ex parte cerebri:q: id qđ est a cerebro stat in vno statu:q aũt ex parte stomaci euacuato stomaco minuit z repleto auget z utplurimum accidit h̃ in oculis magnis z nigris ꝓpter humiditatem eox. ¶Cura.oportet subtiliare dietam z phibere ei cenam:z si necesse fuerit purgare purga eum cum yerapigra: z mãda eum sumere aquã ysopi ficce z ru.z minue lachrymales q: utilis est isti egritudini quãdo fuerit antiquata:z alcophola eum cum medicinis calidis subtiliatiuis:sicut piplõgum:quãdo figurat in epate caput z assat z extrahat z deiccetur:deinde molat z alcophola cum eo.z si assaueris epar capri.z suffumigaueris cuz illo uapore utile erit z alcophola eum,cum humiditate que exit inde z phicit: z si comederit infirmus epar cap̃.assatum,pdest mantiste:burud agreste similiter est utile z ruscey. VIII.

h Hec infirmitas ꝓtrariat precedẽti z accidit a causis tribus:aut a uehemẽti siccitate spũs visibilis aut ꝓpter paucitatẽ z debilitatem eius:aut a dissolutiõe superexcedenti eius:z ideo debilitat visus / q: est calidior q̃ oportet q: dissoluit spũm luminosum z impzimit ꝓpter h̃ oculus:z cum fuerit de nocte humectat aer/z humidus aer humectat siccitatem z phibet dissolutionez:z utplurimum accidit ista egritudo oculis glaucis z uarijs z h̃ q: habẽtes oculos glaucos vidẽt in nocte z in luna. ¶Cura.oportet istos per ea que humectãt caput z cerebrum curare sicut id qđ sugit per nares in nocte cum oleo viol.z pone sikiter sup caput z frequẽta bal.cum aq̃ dulci tepida quia utilis est:z caueat cibaria acuta grossa stiptica. IX.

e T sunt cum alteratio eius croceitatem. Alteratio eius ad nigredinem. Alteratio eius ad albedinem/humiditas eiꝰ/siccitas eius/magnitudo eius/paruitas eius/ꝓgelatio eius grossities eius/z solutio ꝓtinuitatis:z h̃ q̃ omne nocumẽtum accidẽs isti humori/nocet humori cristallino:z accidit ei h̃ ex ruptione duarũ cõplexionum simplicium aut cõpositarum.simplex aũt calida/frigida/ficca/humida/z si fuerit calida uel frigida/aut erit sine materia/aut cum materia:z si fuerit sine materia nõ generat manifestũ nocumẽtum:z si fuerit cum materia generat alterationẽ.4. colox oculi sicut accidit cristallino:q: de isto loco accidit cristallino alteratio ista: aut humectat humor cristallinꝰ ꝓpter h̃:aut supat siccitas z deficcat ꝓpter hoc cristallinꝰ humor. Cõposita aũt cõplexio est calida z humida/z accidit ei ex h̃ crescere z non creuit/supat lumen z impedit uentre ad cristallinũ. Uel calida z ficca:z accidit ex hoc paruitas:z quãdo fuerit paruus debilitat visus q: lumẽ est ꝓtiguum cristallino mediãte vitreo. Uel frigida z humida z accidit ex h̃ grossities. Uel frigida z ficca z accidit ex h̃ congl'o:aut erit humor calidus acutus z accidit ex hoc pruritus multus z scarpsio:z ex h̃ solo ꝓtinuitatis z h̃ ex materia que descẽdit de mẽbro ad mẽbrũ. Si fuerit simplex accidit simplex infirmitas:z si fuerit composita alteri materia accidet ex ea cõpositа infirmitas:z aliqñ probat infirmitas per suas causas z per regimẽ:z est q causa infirmitatis calide sunt ꝑm q dicit. S. in libro de morbo z accidẽti. v. cause. z cause infirmitatis frigide sũt vij.z cause humide sunt. v.z cause ficce sunt. v.z cura istarum egritudinum est ꝑm humorem supantem in corpore z capite:z cura illarum est per bonitatem igenij z estimationem ꝑm diuersitatem materierum. X.

a Ecidit aliquãdo isti tunice corruptio ꝓpter duas cõplexiones uel simplex/uel cõpositа:aut solutio ꝓtinuitatis est de superfluitatibus calidis descẽdẽtibus a cerebro eam comburẽtibus:z lumen ꝓclusum subexiccãtibus ad oẽs partes oculi z tũc nõ caret visu:z ista egritudo dicit extensio i.extensio luminis in toto oculo. XI.

c Apitulum s.xj.in egritudinibꝰ nerui luminosi. Infirmitas nerui luminosi fit.tij.modis vno octo filium pti uz:sicut calliditas/frigiditas/humiditas/siccitas/simplex aut cõpositа/dilatio/ꝓstrictio/z si extẽsio spũs.scõo sunt egritudines artificiales:sicut oppilatio / impssio/apa/z silia.3° solutio ꝓtinuitatis fit sicut icisio/excoriatio/cõbustio/z similia:z oẽs iste egritudines nerui luminosi nocẽt visui tribus modis:aut est egritudo fortis z est nocumẽtuz in actu magnum:uel est debilis z tũc nocumẽtum modicũ erit:uel est media z est nocumẽtum h̃ z forte est remotio spũs/abscissio spirituũ currẽtiuz ad oculũ sine oppilatione uel sine egritudine in neruo:z est causa huius quãdo accidit similis istis accidẽtibus in uẽtriculis cerebri z cognoscit h̃ bonitate extimationis. XII.

e Xcelso in oculo fit z modis vno a dilatatione pupille z tam pcessit cã z cura.2° ex solutione ꝓtinuitatis retine z pbat h̃ q: accidit subito a dilatatione nerui luminosi z extenditur lumẽ in toto oculo z erit ex humore faciente virus uel ex debilitate musculi qui claudit orificium nerui z dilatat:z pbat ex h̃ qđ accidit paulatim. Differentia inter extẽsionem accidẽtem a neruo uel ab vuea est h̃. In extẽsione apparet lumen dispsum in exterioribus partibus oculi. Sed in extẽsione vuee non apparet uestigium luminis aliquo modo:z qui ignorat istam egritudinez suspicat q̃ sit aqua nigra/q: lumen est a neruo ꝑm rectitudinem non firmat in oculo oblatione foraminis pupille q: qdã attribuũt extẽsionem neruo z non pupille z intẽtio est in hac cura q: ꝓtraria est cause dilatatiõis ab vuea differẽtia vo inter dilatationem z extensionem est q̃ dilatationem accidit tunice z neruo.extẽsio vo luminis:z similiter q̃ dilatio est infirmitas:extẽsio autez accidẽs:qđ pbat h̃ dictum per. S. in libro de morbo z accñti dicẽtẽ q̃ dilatio in pupilla aut erat cum exñtia dilatationis uel post exñtiam eius z totum malum:q: spiritus visibilis spgitur de foramine amplo:z peio: est dilatatio quando accidit post z est extensio que accidit ab egritudinibus malis pro eo qđ dicit modo figt si qua dilatatio: z per h̃ qđ dicit extẽsio dat intelligere dispõnem luminis z ut-

plurimum accidit ꝫ post sodam uehemẽtem: ⁊ ex cibis grossis sicut carnes uaccine siluestres ⁊ similia. ¶ Cura oportet aggredi curam istius sode: per hoc qđ nominabo in alcophola oculum estachicatha ⁊ vniuersaliter per curam aque q; utilis est extẽsioni simili. XIII.

o **Ppilatio** accidit ex supfluitatib⁹ frihu. cerebri uenientibus ad neruum per longitudinem dierum ⁊ temporũ ⁊ apud ꝫ replet ⁊ ꝓhibet spũ extimũ stare coram te claude oculum sanum ⁊ respice pupillam alterius oculi si dilatat an non: ⁊ si fuerit dilatata non est oppilatio in neruo: ⁊ si non/scias q est in eo oppilatio oppressio aut apostemata erũt de multis humoribus qui descẽdunt ad ipsum neruum ⁊ opprimũt eum uel apostemã: ⁊ aliquando accidit ei similiter ex parte apostematis accidentis in tunica scõina uel scliros. Et differẽtia inter oppilationez ⁊ apostemata est q interroges infirmũ si inuenit se grauem uel repletum ⁊ ꝓprie in ꝓfunditate illius qđ sequitur oculum ⁊ si inuenit se sic. Scias q humor fluxit a cerebro ad istum neruum ⁊ oppressit eum ⁊ oppilauit meatũ eius ꝑm multitudinem ⁊ paucitatem obscuritatis accidẽtis in oculo. Et si eger non sentit grauamen neq; repletionem significat q est oppilatio in neruo. ⁊ quãdo bene vides oculum intelliges causam eius ⁊ ꝓprie cuz fuerit post birsem uel post infirmitatẽ acutam ⁊ vniuersal'r differentia inter oppilationem ⁊ oppressionez est q visus detestatur in oppilationem oino ⁊ nõ in eo dolor neq; grauamen neq; repletio. Sed oppilationem ⁊ apostemata qui habet videt parum ⁊ est in eo grauamen ⁊ repletio. ¶ Cura. oportet curare infirmũ cuz cura ꝑncipij aque ⁊ cura ꝓpria oppilationi est euacuatio corporis cuz yera pigra: ⁊ pillulis cochijs: ⁊ extrahe sanguinem de lachrymalibus suspẽde super timpora sanguisugas ⁊ timporibus inferioribus quando elongabit tempus: ⁊ utere rebus que mouent sternutationẽ ⁊ uomitum in ieiunio: ⁊ colliria qbus utitur in ꝑncipio aque. Et ista medicia est utilis egritudini isti: cuius ꝓfectio est hec. cc. dauic. ij. fellis lacti. z. ß. pipis. 8ß. grana: succi feni. z. ß. armoniaci. z. j. ⁊ ß. mellis. z. iij. ⁊ reponantur in pixide enea ⁊ utetur ⁊ alcophola oculum post introitũ balnei: ⁊ ablue facie cuz aqua salsa ⁊ alcophola cum ea q; utilis est: ⁊ si fuerit ista egritudo ex ꝑssione ex oppilatione est difficilis curationis: ⁊ si fuerit ex pressione apostematis remouebit apostemate remoto. XIIII.

c **Tius** signum est q vidẽs totum ꝓfundum macilẽtum post eleuationez que accidit ei visus deficit ⁊ accidit ß a casu sup caput ⁊ post uomitũ uehemẽtem ⁊ nõ hẽt curam. XV.

a **Ecidunt** autem istis musculis due egritudines: vna est spasmus: altera relaxatio: ⁊ si accidit ex spasmo ß erit utile q; eleuat oculum ⁊ claudit eũ ⁊ si accidit eleuatio/accidit ex ß eleuatio totius oculi: ⁊ si relaxatio multa destruit visus q; neruus luminosus putrescit: ⁊ si fuerit pua debilitat visus. ¶ Cura. oportet ꝓmo mundare corpus ⁊ caput cum dissoluẽtibus fiegma: sicut pillule yerepigre ⁊ cochie: dek ei trifera minor ⁊ eã recipiat uel gargariçet cum yerapigra ⁊ alcophola oculum cum eo qđ restringit ⁊ ꝓfortat ⁊ emplastra timpora ⁊ frontem ⁊ sinciput cum laudano quia confortat ⁊ restringit. XVI.

e **Leuatio** oculi est acuitas ad exterius ⁊ ß accidit tripliciter: ul' ex relatione musculi retinẽtis neruum luminosum: aut ex suffocatione: aut post dol'. ¶ Cura. si acciderit ex relaxatione musculi/iam dixi curam eius ante: ⁊ si fuerit ex oppilatione suffocationis oportet minuere de uenis brachij ⁊ laua eum cum trociscis viol'. si fuerit post ptum ꝓuocatio menstruor ualet. Et mãda totaliter uentosare in ꝓtectiua colli ⁊ capitis: ⁊ dormiat supin⁹ ⁊ alleuia dietam: ⁊ ꝓhibe sternutationem ⁊ uomitum ⁊ repletionem ex cibo: vngat stipticis ⁊ frequẽta ligationem cum instita molli ⁊ madefac euz aqua salsa frigida: ⁊ si ꝑspak bene finaũt restringe sup eum laminam plumbi. XVII.

m **Acies** est paruitas oculi: oportet ergo curare istos per exercitium ⁊ fricationem capitis faciei ⁊ oculorum fricatione continua: ⁊ rora faciem cum aqua dulci tepida ⁊ vnge cũ oleis caput. ¶ Cura huius egritudinis ⁊ cura restrictionis accidẽtis ex siccitate cuz eadem medicina medek: ⁊ ciba eos cibo vnctuoso sicut pinguedine renuz/ ⁊ vitellis ouorum/ ⁊ pultibus/ ⁊ lacte dulci: ⁊ attractio per nares cum medullis tybiarum ouium anterior ⁊ oleo viol'. ⁊ ꝓbibe ei salsa acetosa acuta ⁊ dormiat ⁊ quiescat ⁊ alcophola eũ cum elgema leuit: cuius cõfectio est hec. ¶ ℞. thutie carme. nutrite. z. j. amidi. z. j. memite p. v. z. vnius. cachimie ar. margaritarum. aã. z. j. ⁊ ß. aloem dauic ⁊ ß. cc. dauic ⁊ terantur. XVIII.

a **Liquando** accidit ei corruptio duarum ꝓditionũ aut simplicium sicut ca. frigida hu. sic. durities ⁊ siccitas humiditas ⁊ ꝓgelatio. Aut cõposite sicut ca. hu. ca. sic. frigida sic. sicut grossities repletio apostema ⁊ impressio: ⁊ oportet q scias q quãdo corrumpit cõplexio huius tunice corrumpit humor cristallinus: q; nutrimẽtuz uenit ei per modum quem dixi ante: ⁊ siliter quãdo accidit isti tunice egritudo artificialis seu instralis ß est in instralibus sicut apostema impmit neruum luminosum ⁊ accidit ei ex illa impssione debilitas visus: ⁊ sic quãdo deficcak ⁊ sic quãdo alterak cõplexio eius per aliqđ nutrimẽtum corrupte cõplexionis: ⁊ si nõ durities grossities ⁊ al corrumpitur sanguis ueniens ei: fit aut cum materia uel sine sicut diximus. XIX.

c **Apitulum** xix. in egritudinibus tunice vuee aliquãdo accidit et ex corruptione duarum cõditionum sicut accidit tunice secũdine ⁊ solutio ꝓtinuitatis. Et cognitio istarum egritudinum ⁊ cause cognoscik per ingeniũ ꝑm quãtitatem humoris supantis in corpore ⁊ capite: ⁊ ꝑm ß erit euacuatio eius. XX.

a **Ecidunt** autẽ istis musculis due egritudines: aut relaxatio: aut spasmus. Musculus qui est supius si spasmak attrahit totum oculum ad inferius. ⁊ si relaxak attrahit totum oculum ad inferius. Ille autez qui est inferius si relaxak dimittit totum oculum ad inferius ⁊ accidit ex ß obligtas ꝓpter qđ videt homo de vna re duas. Ille autẽ qui est in lachrymali maiori si fuerit relaxatus dimittit oculum ad exterius retro: ⁊ si fuerit spasmatus trahit oculuz ad se. Ille autem qui est in lachrymali minori similiter: ⁊ ex ß accidit obligtas. Obligtas aũt accidit pueris ⁊ quibus ex illis musculis quãdo relaxak ⁊ spasmak generank in oculo dolores. XXI.

o **Bliquitas** accidẽs pueris remouek cum positione panni super faciem ut sit visus eorum ꝓ rectitudine: q; obligtas accidit ex extẽsione musculorũ mouẽtium oculum: ⁊ curak siliter cum candela posita in opposito ⁊ non ponak ex eius aduerso: ⁊ si oculus fuerit declinãs uersus nasum pone sup lachrymalem que est ꝓpe timpus lanã nigram uel rubeam ut sit aspectus eius ad eam ⁊ equabunk oculi eius visu: ⁊ si obligtas fuerit per accidẽs que ex calore accidit ⁊ siccitate: ⁊ multe sunt cum ea infirmitates in capite sicut soda uertigo stupefactio: ⁊ si acceperis ꝓnem ⁊ teras eum ⁊ exꝑmas aquam ⁊ nutrias cuz ea collirium ꝓficit obliquitati. XXII.

a **Ecidit** autem debilitas visus multis causis: ⁊ earum iam dicte sunt: oppi,

latio/restrictio/dilatatio/coartatio/rugatio cornee/z alia. quãdoqz accidit similiter debilitas visus ex parte cerebri: oportet igitur q fit intentio tua curare ipsum cerebrum. Et signum eius est q patiẽs sentit in capite sodach z sternutuz:z aliquãdo accidit ex frequẽtatione fletus:z aliquãdo accidit cõualescẽtib9. ¶ Cura. oportet scire q curationis utilitas visus est quam dixi in pncipio aque. Et oportet phibere eum de cibarijs duris crudis viscosis/z a multa dormitione/z ppne post cibum q: facit uapores grossos humidos:z de vigilia ptinua similiter qa dissoluit spũm aialem:z de cibis salsis z acetosis/piscib9 z olium saltẽ.q: omnes cõcordati sunt q comestio salis debilitat visum/lac/cepe/porri/caules/lentes/fabe/z vniuersaliter omne uaporosum grossum humiduz quecũqz exiccãt exiccatione uehemẽti:z omnis cibus tarde digestionis sicut carnes uaccine z alie:caueat coitum z sb eta te frequẽtem/z potationem vini:z respice frequẽter solẽ in tẽpore cereſ.z debilitatus est visus eorum/z remãserit in statu suo:phibe minuere sanguinem z proprie per uẽtosas:nec legat litteram minutam multam:nec dormiat multum supinus:nec recipiat uẽtos frigidos maxime septẽtrionales:nec recipiat frigus/nec nimiaz albedinẽ: caueat fumũ puluerẽ/calorẽ/estuationẽ calorũ/z respicere res luminosas saltẽ lucidas:z fricet extremitates:utak syrupo de absinthio/z oximelle squillitico:q: absinthiuz pdest tenebrositati/z oximel subtiliat humores grossos. Comedat cinamo.z alcopholek visus cum eo/q: subtiliat humores grossos/z ppne qui sunt in cornea.z si fuerit debilitas visus z grauamen in capite/z sciueris corp9 purificatũ extrahe ei sanguinem de uena frontis uel de lachrymalibus/z h erit post purgationem corporis z capitis z h qõ pbatuz est:quãdo fuerit mixta aqua sepe cũ melle z alcopholata cum ea pficit obscuritati visus z cõfortat eum:z erit qõ pficit ei est illud riek qõ acuit visum z pfortat cuius pfectio est hec. ¶ Rx. oppopo. serapini/salis gẽ. eris viridis/pipis al. asse fe. balsami fellis bouis piperis lon. ȝȝ. partes equales:z incorporent cuz succo feniculi z alcopholek cum eo.z si dissolueris aliquãtuluz z alcopholes cũ eo oculũ pdest. ¶ Itẽ. Rx. muçoz granatorum maloz succum z bulliat usqz ad medium: deinde pro medietate pone mellis z admittak ad solem per. xx. dies: deinde alcopholacum eo. Itẽ aliud qõ est ruseym z harir. ¶ Cõfectio harir utilis obscuritati aloe succo. scorie eris usti sedeng abluti. aũ. ȝ. j. pipis longi salis ar. cc. aũ. ȝ. ſ. cancri mar. foliorum eles ggemẽg. aũ. ȝ. 2. ſ. musci dauic. j. utere. ¶ Cõfectio achiarir purificans visuz z pseruans eum/z pfortãs/z pferens obliquitati pzuritui albedini. Rx. thutie/climie antimonij/sedeng abluti/z sedeng indi/aloe succo. scorie eris. aũ. ȝ. j. piperis longi/salis. aũ. ȝ. ſ. salis gẽme feguinẽt spume mar. aũ. dauic. ij. cc ȝ. j. z. ȝ. ix. musci dauic. j. z utak. z si fuerit debilitas fletus ex frequẽtatione z siccitate/cura eam cum attractiõe pnares ex oleo viol. z cum eo qõ augmẽtant corpus: sicut bal. z cum nutrimẽtis humectatiuis. Debilitas autez accidẽs visus qualescẽtibus non ponak in eis aliquid nisi q pfortat corpus: z mãda ei recũbere sup uapore aque dulcis calide:z respicere viridia z perambulare viridia: quia confortant visum. XXIII.

P Armetas oculi pseruak per regimẽ z cum isto regimine conseruak sanitas: sanitas est dispositio corporis currens ꝑm cursum nature:z regimen diuersificak in cõplexiõe aliqui calidi/aliqui frigidi/humidi/aliqui sicci:z sic compõis aliqui calidi z hu. gdam ca. z sicci: quidam frigidi z hu. gdam frgidi z sicci. igit oportet q regimen eorum sit diuersum:z siliter diuersificak in etate tempore z regimine:z necesse est psiderare quodlibet istorum:z si quis uoluerit redolere sanitatem qualẽcũqz z quandocũqz respiciat in vno istorũ:z diminuat de regimine ꝑm illud uel adolat:z intellectos regimen uel psolatiõis idẽ est: aliquãdo ꝓ oportet respicere z cõsiderare corpus similiter z cerebrum in pseruatione sanitatis oculi: quia si fuerit in eis repletio uel malus humor nihil pficit eis cõseruatio sanitatis z ppne quãdo iaz est lapsus ob humorez supabũdãtẽ. Oportet igit regere sic ne cadat in egritudinem ppter purgationem alterius humoris qui est paratus agere actionem aliquam z id regimen dicit pparatio pseruationis. regimen sanitatis diuidit in tres ptes. per ꝑmum dicit regimen simplex z h est per similie. Secũdum regimen dicit preparatio z est phibere ne cadat in egritudinem. Tertium dicit pseruatio/mundatio z curatio/z illud regimen appropriak sanitati oculi quia fit per res ptrarias. Et si dixerit aliqs nocet ei hec operatio cuius status est quãdo fuerit complexio oculi calida z hu. oportet seruare sanitatem eius per ptrarium z est h qõ in frigidat z deiccat sicut thutia z alia: nõ per hoc qõ puenit ei in caliditate z humiditate: q: si fuerit similis attraheres materiã ad oculum:z si fuerit cõplexio frigida i. per ptrarium sicut sedeng indi. Dicit. G. in tegni q actio festinat ad oculos. q. rebus: quarum cõplexio est similis cõplexioni oculi z pficiunt res ptrarie temperate: z aliquãdo oportet ingrere in pseruatione sanitatis causas cõmunes pticipates sanitate z infirmitate z sunt aer circũdans. Comedere/bibere/dormire/vigilare/gescere mouerī/inanire/replere/z accidẽtia aie. Et sicut oportet pseruare rem calorem z frigus uehemẽs z comestiones z potationes pessimas/euaporationes pessimas: uel sic ordinatio eorum ordinatio pessima uel respicit nutrimẽtum nisi purificato stomaco a cibo primo z h erit causa corruptionis lz sit laudabilis cibus: z aliquãdo corrũpit cõplexio potatione aque multe frigide quando querit delectationem in potatione vini/nõ ꝑm ordinem qa ista z similia multiplicãt humores in corpore z multus motus ẽt q: dissoluit spũm aialem:z aliquãdo calefaciũt oculum uel infrigidãt/uel deiccãt: q: transeũt modum: z quãdo quies est lõga multiplicant humores in corpore: multa dormitio festinat digestionẽ:z ppter h facit accrescere assensui uaporuz z ingrossak spũs aialis:z vigilia frequẽs dissoluit spũm aialem z debilitat eum. Inanitio aũt z repletio aliquãdo oportet q fit cura ex natura: q: euacuatio ptinua debilitat z retẽtio euaporat. Accidẽtia autem aie seua z similia calefaciũt z euaporant uaporem fumosum. Et scias q ille res que seruãt in sanitate sunt ille que phibent de omni eo qõ noiaut/q: debilitãt visum:z q alcopholes oculum cum medicinis que prohibent humiditatem fluere ad oculum sicut marchasita/thutia/ruxac/climie margar.z similia. ¶ Collirium quo pseruat visus z acuit eum: cuius est hec pfectio. Rx. thutie lote z nutrite mollite in lapide semel z bis accipiatur de quolibet mich. z nutriak cum aqua dulci tribus diebus in omni hora reiterãdo aquam: deinde torrent cũ aqua maiorane purgate z siccent cuz igne z tũgak vini mich. z armoniaci dauic camph. terant. ¶ Confectio burud conseruãs sanitatem z visum z noiak clarificans oculos sculptoz lapidum. Rx. malorum granatoz dulciuz z acetosorũ exprmank z ponank in uase aliquo z ligetur caput fortiter ne uaporet extra z ponak in sole a pncipio mẽsis tulij usqz ad finem augusti: deinde colek z ponatur cuilibet libre pipis loen aloen salis ar. z pseruet: q: quãto uetustior tãto melior:z alcopholacum eo oculum q: cõseruat sanitatẽ z acuit visum. ¶ Cõfectio collirij cõseruãtis sanitatem oculi z acuẽtis visum. Rx. thutiam nutritã cum aqua feniculi per septem dies: deinde deiccek z utetur. De eo qõ pseruat visum z non obscurek z pfortat eum: submergat se homo in aqua dulci z apiat ibi oculos suos per longum spatium/q: pficit oculo z dat ei multum de lumine. ¶ Confectio collirij sedeng conseruãtis sanitatem oculi z pfortãtis eum. Rx. antimonij. ȝ. vj. marchasite

ʒ.iiij.climie.ʒ.ij. coralli.ʒ.ij.margarit. cc.aā.ʒ. 5. sedeng indi.ʒ.ʒ.musci kirat.j.al.ʒ.iiij. ¶ Confectio burud quo utebat impator confortās visum ⁊ conseruans sanitatez. ℞.corticū ouoꝝ.ʒ.iiij.litij.ʒ.iij.cc.ij.cāphore dauic.j.tere ¶ Item ꝓfectio ꝓfortās ꝓfuās visuꝫ scindēs lachrymā. ℞.antimonij ro.mo.succi in aq̄ plu.p.xxj.dies.marcha site.aā.ʒ.viij.thutie viridis nutrite.ʒ.xij.margar.ʒ.ij.mu sci dauic.j.climie.ʒ.xij.cāphore dauic.ij.cc.folij.aā.ʒ.j. Et molant antimonitū marchasita thutia tribus diebus in aqua mutādo q̄libet die aquā: deide siccent ⁊ adiungant eis alie medicine. ¶ Cōfectio collirij ꝓseruātis sanitatē oculi.℞.sedeng folij indi.p.ix.thutie.p.iij.climie auri.p.j. Et eqpollent collirio facto de lapide offerunghi attributo.S. ¶ Cōfectio collirij mirabilis ꝓseruantis sani.⁊ remouētis madefactionē ⁊ cum burud pficit.℞.thu tie marchasite climie.aā.ʒ.v.margaritar.ʒ.j.sedeng indi cc.spice.aā.ʒ.ij.cāphore dauic.j.⁊ alcopholek mane ⁊ sero. ¶ De eo qđ ꝓseruat sanitatē oculi est inungere vitrū cum aqua ⁊ alcophola cū eo quolibet.7.die:⁊ hoc est temperati caloris:⁊ est in eo ꝓfortatio ꝓpter sipticitatē ⁊ sbtiliat grossitiem in parte. XXIIII.

Oda ⁊ emicranea sequēs dolū oculi sūt pessima accūtia ⁊ forte fiūt de q̄lita te pessime cōplonis tūi:⁊ forte erūt de mlitudine humoꝝ pessimoꝝ:⁊ aliquādo erūt de ambobus simil in q̄libet istarū infirmitatū erit dolor capitis semp:⁊ excitat eas pcussio alicuius rei fortis/lumē ignis/⁊ vini potatio:⁊ excitāt eas oia pessime odorātia qñ odorat:⁊ qui habet istā infirmitatē credit q̄ aliqs pcutiat caput suū:⁊ qui daꝫ credūt q̄ pcutiant in pte capitis tūi ⁊ infirmitas emicranea. ¶ Emicranea est soda accūs imediate capiti:⁊ forte erit in pte dextra uel sinistra:⁊ qđ diuidit inter locū doloris ⁊ locum sanitatis est duret.i.rimula que diuidit que est in medio capitis/⁊ mouet hec infirmitas cum accessione ꝛplurimū ⁊ sunt uapores qui uenitūt ad caputi et humores multi aut calidi acuti aut frigidi:⁊ illi cui accidit hec infirmitas euenit in musculis tipoꝝ:⁊ quidam eoꝝ non sustinēt q̄ manus tāgat eos figt illud q̄ infirmitas eoꝝ est de infirmitatibus circūdātibus occipitium ⁊ q̄ cutis est nō sine dolore ⁊ aliqñ inter in occipitio erit: ⁊ signū est extēsio doloris ad radicē oculoꝝ:⁊ ꝑm quātitatem declinationis doloris erit sodach:⁊ via uapoꝝ uel humoꝝ erit ad caput uel in arterijs uel in uenis ul̄ i oculo simul. ¶ Signum alcēsionis per uenas est repletio ⁊ extēsio:⁊ signū alcēsionis per arterias est subita repletio in toto:⁊ forte expellūt mēbra interiora de occipitio ⁊ cerebro ⁊ uelamine dolorē qui est in eis ad exteriora. Et signū est extēsio doloꝝ ad radicez oculoꝝ ⁊ dolor qui erat cū mordicatione figt acuitatē humoꝝ ⁊ uapoꝝ. Et q̄ sunt cum pcussione significāt apostema calidū:⁊ sunt cuꝫ materia putrida:ſ fuerit cū grauamine aliquo:⁊ ſ fit grauamen pcussiuū significat uētositatē inflatiuā subtilē:⁊ ſ fuerint cū grauamine forti figūt multitudinē inter pelliculas cerebri. Et ſ putrescat humor/aliqñ accidit ei soda cū se. ¶ Cura.opꝫ igit ꝑmo pscrutari de humore superante ⁊ ꝓbaꝛ ħ per signa pcedētia ⁊ per ista similr ⁊ ħ est gallhumor supans est colericus/sentit in tiporibus calor uehemēs ⁊ siccitas in cartilagine nasi ⁊ vigilia sine grauedine in capite cum facie crocea/siccitate linguę/siti/⁊ frequētia pulsus:⁊ quere de regimine pcedenti ⁊ de cōplexione eius. Si sit ex sanguine sentit patiēs cum dolore grauedinē ⁊ rubedinem in facie ⁊ in uenis oculorum ⁊ eminētia eoꝝ:⁊ ꝓbaꝛ ħ per tēpus ⁊ etatem ⁊ magnitudinem pulsus. Si sit a flegmate habebit patiēs subet quasi syncopim ac ſ eēt in extasi extra medicinā ⁊ grauamen sine ꝓuocatione sudoris ⁊ sine humiditate oris ⁊ nariuꝫ ⁊ ꝓbaꝛ per tēpus ⁊ etatē. Si sit a melita patiēs habebit vigiliā sine manifesta cā fuscitatē coloris. Si accidat a uentositate ⁊ a uaporib⁹ patiēs sentit turbationē capitis ⁊ sonitū tinitū in auribus/⁊ mutatio soda de loco ad locum ⁊ delectat in rebus calidis. Illud aūt qđ est de ap̄ate in capite doloꝝ erit uehemēs ⁊ puenit ad radicē oculoruꝫ ⁊ accidit cū eo cōmixtio humoꝝ ⁊ eminētia oculoruꝫ. Ille aūt cui accidit cum pticipatione alterius mēbri immorabit cum mitigatione illius mēbri ⁊ excitabit excitatione illius. Illud aūt qđ est ex ipso cerebro est ꝓtinuū ⁊ ꝓbatio est soda/⁊ per regimē pcedēs.opꝫ igit purgare corp⁹ ꝑm humorē supantē. Si fuerit humor sanguineus minue cephalicā ⁊ laxa nām cum yera caruar cassia māna. Et ſ fuerit ex humore co.laxa cum decoctione mirabo. ⁊ cucca. Et ſ fuerit flegmaticus uel uētositas grossa cuꝫ pilis yere ⁊ cochijs. Deinde icde ad curam sode emicranee cum emplastris ⁊ cū fricatione extremitatū:⁊ ſ sentiſ uehemētē calorē in tēpore dol.utere rebus frigidis quas noiabo.⁊ ſ res fuerit per ꝛtrarīū/utere rebus calefactiuis ⁊ misce cū oibus aliqđ ꝓfortatiuū in quo fit q̄litas restrictiua:⁊ utere clisteri ⁊ uētoſet in tybijs ⁊ liga extremitates ⁊ frica eas:q: est utile ad extrahēdū uapores ⁊ hu.a capite:⁊ ſ soda fuerit i occipitio capitis minue uenas frōtis ⁊ uenā nasi:⁊ ſ fuerit in occipite pone uētosas in ꝓtuctiua colli ⁊ capitis ⁊ caueat lōgā vigiliā q: destruit digestionē ⁊ eleuant uapores mali ad caput ⁊ faciunt soda:⁊ ꝓhibe lōgā dormitionē simil̄r:q: facit festinare digestionē ⁊ multiplicatio indigestionis facit soda:⁊ subtilia regimē ꝑm posse tuū cum modica:⁊ ꝓhibe ei oēs res que euaporāt sicut cepe/porri/eruca/dactili/vinū ⁊ maxime grossum/⁊ mel. Et ſ dolor fuerit uehemēs ⁊ maxime sup oculū nihil utilius q̄ laxare uētrē/⁊ vngere frontem ⁊ tipora cū rebus restrictiuis frigidis sicut aq̄ spinarum viridiū re.⁊ aq̄ mirti est de eo qđ pficit soda ⁊ catarrus ⁊ sternutatio post purgationē ⁊ mitigat:⁊ ħ est/q: ſ feceris añ purgationē attraheres mām ex toto corpe ad cerebrū:⁊ ſ fuerit cū soda reuma/nō cures eū nisi cū fricatione extremitatū ⁊ fomētatione earū cum aq̄ tepida: ⁊ ſ fuerit soda ex ap̄ate emplastra id post purgationem humoꝝ supabūdantiū cum isto emplastro. ¶ ℞.rosarū balaustiarū lētiū salicū sumac corticū mali gra.ptes eq̄les ⁊ incorpora cū aqua ⁊ emplastret caput/⁊ distillet super caput aqua eoꝝ. ¶ Cōfectio vnctionis soda ex calore. ℞.sandali.ʒ.iij.cc.ʒ.j.memite.ʒ.ij.radicum mādragore mich.nenufar.ʒ.iij.rosarū.ʒ.ij.opij.ʒ.ʒ.ſe.lactu.ʒ.ij.⁊ incorpora cū aqua chilep. ¶ Itē.℞.rasure curabrableb ſ perut.misce cū aceto vini.⁊ oleo ro.⁊ utaſ. ¶ Cōfectio vnguēti soda ⁊ emicranee:pastet cinis cū aceto ⁊ emplastrent tipora. Et māda ei gargar.in quo bulliāt rose viol.nenufar/⁊ maiorana q: utilis est. ¶ Itē ꝓtra emicraneā ⁊ ponit per nares.℞.mumiā liquefactaꝫ cum oleo viol.⁊ ſ nō cessauerit cū istis ⁊ dolor fuerit fortis in capite da ei colaturā aque aloe. Cuius ꝓfectio ħ est.℞.aque ende.lb̄.j.⁊ bulliat ⁊ ponaſ de aloe bono.ʒ.j.⁊ ponaſ in uaſe vitreo in sole per aliquos dies:⁊ det.ʒ.j.usqz ad.ʒ. iij.ꝑm virtutez pati.⁊ ſ humor fuerit grossus da ei tēngebin ꝓfectū cū melle ⁊ yerapigra:⁊ da etiā ei de aq̄ aloes cuius ꝓfectio est hec. ¶ ℞.liij.gna mirabo.radicū apij/ radicū feni.radicū signanti/ligri.aā.ʒ.x.spice macis calami aro.aā.ʒ.iij.rechaha bedaured aā.ʒ.v.pīpe collognitide.ʒ.ij.passularū mūdata.ʒ.xx.oia coque cuꝫ.v.lb̄.aq̄ usqz q̄ remaneat lb̄.j.colet ⁊ ponaſ sup eaꝫ aloe boni.ʒ.j. uel.ij.ꝑm etatem. ¶ Pillule de aloe simil̄r utiles sunt ſ fuerit soda antiquum pseuerās cum rubedine ⁊ pūctione utile est ei extrahere arterias de timporibus. Et ſ fuerit soda ex uentositate grossa decoque colūbam in aceto ⁊ oleo ro.⁊ vnge cum eo ⁊ odoret maiorana. Et ſ fuerit calor superās emplastra eum cum farina ordei/succo virge pastoris/psilio ⁊ aqua coriādri. Et ſ fuerit ex oppilatione/rade caput/⁊ pone uētosas in ꝓtuctiua capitis/⁊ sanguisugas super timpora ⁊ proficit soda ligare extremitates ⁊ fomētare cum aqua calida. ¶ Et ſ antiquatur

soda ⁊ nō ꝓficit exctio arteriarū tipoꝝ utere cauterio sup
dimidiū capitis ⁊ in lateribꝰ capitis. ¶ Cōfectio ad so-
dā antiquā. pasta alcenā cū aceto ⁊ vnge frōtē ⁊ tipora ⁊
ꝓficit sīr ligare caput cū beredis q: repmit uenas ⁊ arte
rias ⁊ ꝓhibet uapores ascēdē ad caput. ¶ Cōfectio alte
riꝰ medicine ad emicraneā frigidā. ℞. finaꝑ. p. j. membe
seg. p. j. ⁊ incorpenk cum aceto ⁊ empk̄enk tipora. Et hoc
qđ ꝓficit sode ⁊ emicranee fride est empk̄m cuz calo sal.
⁊ seraptī. ⁊ h̄ post purgationē ⁊ fricationē capitis frequē
ter cū manutergijs grossis usqz̄ rubeat. Et de hoc ꝓba-
tū est liget hō sup caput suū mures talpas more ātiq̄s q:
sanak ⁊ ꝓbatū est utē eo qđ attrahit fla p nares. ℞. gich.
ʒ. ſ. collogntide dauic. ij. origani dauic ℏ. cōdisi. ʒ. j. aloe
dauic. ij. cē. dauic. j. utē cū aq̄ maiorane. Et si fuerit emi
cranea utē in pte emicranee. Et si fuerit soda utē in nari
bus. B. dicit q usus fuit euforbio solo empk̄to ⁊ oleum
camomille utile est. ¶ Cōfectio eiꝰ qđ attrahit p nares
ad soda ca. ℞. opij. spodij. dragag. aā. p. j. cē. ſ. ⁊ pastētur
⁊ ꝓjciank per nares tribꝰ diebꝰ q̄libet die dauic. j. cū la-
cte mulieris iuuenis ⁊ oleo violato. ¶ Confectio que at
trahit per nares utilis sode uehemēti ⁊ pcussionibꝰ ⁊ ul-
ceribꝰ ⁊ bothor ⁊ uētositati. ℞. çuccari tabarçet. i. albi cē.
spodij aā. ʒ. j. opij. ʒ. ij. ⁊ incorpenk cū lacte mulieris puell.
lactātis ⁊ oleo viol. Et scias q spēs sodach cognoscunk p
subtile igentū ⁊ ꝓcedēs regimē ⁊ tp̄s q̄ñ cognoūis cām
gīantē nō mutes regimē q̄uis nō videris ꝓspare ⁊ h̄
est forte q: ifirmitas fuerit fortis: ⁊ cura nō imꝑmit in eā
nisi post lōgū tp̄s q: idiget cura forti: uel fuerit humor ue
hemēs grossus ⁊ idiget lōgo tpe usqz̄ ꝑ subtilek: ⁊ pseue-
ra cū medicinis fortibꝰ ⁊ ꝓpe cū fuerit antiq̄. Et scias q
frequētatio ⁊ usus faciēt te cognoscē infirmitates: cogni
tio aūt ifirmitatū difficilis est. ideo dicit. B. ipossibile est
medico cognoscē ifirmitates p̄ma die 2ª ⁊ 3ª. opz igit te
curare de ifirmitate cognoscēdo pº. deide medicia utili.

d **Dolor** emicranee ⁊ sodach sicut XXV.
medicank ⁊ illis gbꝰ accidit reuma
calidū acutū. ⁊ calor cū apate ⁊ musculis q sunt
in tiporibꝰ usqz̄ forte timek de pditiōe visus: ⁊ forte ap-
paret in oculo albedo cū modica eleuatiōe uel eminētia
opz igit tūc medicari radicē capitis ⁊ fuestiga arterias cū
digitis tuis. post calefactionē loci per fricationē ⁊ h̄ erit
post ligaturā colli ⁊ strictura cū seta usqz̄ appet arteria
⁊ tūc signa eā cū ticta. Deide trahe vsus te cū duobꝰ digi
tis manꝰ tue finistre: deinde scinde eā cū forpicibus scissu
ra eq̄li: ⁊ scissura sit in cute sola. deinde extēde arteriā ad
te usqz̄ sit libera ex oibus ptibus suis ⁊ cauterīça eam:
⁊ si fuerit arteria subtilis intromitte sub ea lāceolā ⁊ de-
inde scarna eā parūper: ⁊ si uoluerīs scindere eā cū capi
te forpic̄ fac ⁊ pmitte exire sanguinē ⁊ h̄ tēperate: q: si fe-
ceris h̄ ⁊ scinderis eq̄liter: q: labia uene subtrahunk sub
cute: tūc opz scindere sanguinē ⁊ ligare eā: ⁊ si arteria fue
rit magna opz ponere filū sericū cū acu: deinde pscrutari
uenā sicut dixi: ⁊ submitte acū ⁊ h̄as capita fili ⁊ ligaz sit
filū in duobꝰ locis sub eadē. ut possis ambas ptes ligare
⁊ si vis statim iter duo ligamina uel in alia hora si uolue
ris sanguinē extrahere scō. ⁊ qdam sunt qui cauterīçāt
uenā cū cauterijs puis ⁊ nō utunk incisione ⁊ fit cauteri-
çatio ꝓfunda h̄ñs quātitatem usquequo scindak uena ⁊
medicare locū cauterij donec sanek. deinde opz post cu-
rā cū ferro implere locū cū coto uetusto solo: ⁊ pone sup
eam institā ⁊ liga: ⁊ si indiguerit cū coto medicina fīc me
dicina exiccatiua fistēs sanguinē sicut cortices thuris san.
dra. sarcocolla ⁊ fīlia: ⁊ opz post solutionez loci medicari
cum medicinis ficcis faciētibus crescere carnē. ⁊ cū em-
plastris donec sanek. sicuti dyaglon. apkolitio ⁊ vnguen-
to dyapalma ⁊ alia huiusmodi. XXVI.

m **Aterie** aūt fluētes ad oculū de occipitio
sunt facilis curationis q: sananк
ex vnguētis ⁊ minutione uenarū que sunt in ca
pite. ⁊ cauteriçatione earū: ⁊ signū illiꝰ est rubedo faciei
⁊ oculoꝝ: ⁊ calor frōtis ⁊ repletio uenarū que sunt in ca-
pite ille māe que descēdūt ab intrinseco occipitis erunt
cū eis sternutationes ⁊ p:uritus in naribꝰ. ⁊ sunt difficī-
lis curationis ⁊ iaz dixi h̄ in capº pōe. ¶ Cura opz pri-
mo ingrere an mā fit ad mēbrū infusa uel nō: deide opz
scire q̄lis est iste humor: qui infundik. ⁊ utrū ifundik. Si
mā fit infusa ad mēbrū opz intēdere ad curā eius per. ij. i
tētiones. vna est absciſſio eiꝰ qđ infundik: ⁊ ꝓhibitio eiꝰ
ab infusione. Alia intentio ꝓfectatio mēbri usqz̄ non re
cipiat id qđ infundik de mā. ¶ Et p̄ma istarū intētionū
ꝓficit abiectis que gīant repk̄onē in toto corpe ⁊ ꝓpe de
dictis que uaporāt caput ⁊ generāt illā mām ledētē: dei
de post hoc opz ꝓsiderare an cā repk̄onis māe fit repletio
in capite solo. minue pp mūdificationē capitis solū: ⁊ si
fuerit cā infusionis in toto corpe. repk̄o opz pº minuere:
qa illa est cā fortis infirmitatis accītis ex repk̄one: deide
laxa nām si virtus pmiserit cū his que purgāt humorez
peccātē: ⁊ ꝓprie de locis de qbus opz purgare. ¶ 2ª intē
tio est ꝓfectare mēbrū infirmū ⁊ est oculus sic utēdo usu
empk̄oꝝ ⁊ vnguētoꝝ que faciūt accidere mēbro virtutez
⁊ purga superfluitatē que est cū paucitate nutrimēti. ⁊ ꝓhi
be motū ⁊ coitū ⁊ trahe mām ad iferiora. ⁊ h̄ fit p flōmiā
saphenarū ⁊ clisterijs acutis ⁊ uētoset in tybijs ⁊ per fre
quētationē purgationis: deinde purget cerebrū attrahē
do mām per nares: ⁊ ista cura est utilis obtalmie ātique
que est difficilis curationis ⁊ minue uenā frōtis que ca-
put mūdat: deinde utere vnguētis sup frōtē ⁊ ꝓpe frōtez
⁊ sup pal. ⁊ fit h̄ si mā fit acuta ex rebus restrictiuis frigi-
dis ⁊ ꝓhibitiuis sicut aq̄ mirti aq̄ spinarū recētiū viridiū:
memite cē. acatie. Si mā fuerit frigida ⁊ videris colorez
oculi albū post euacuationē ⁊ subtiliationē diete: ⁊ vnge
frontē cuz isto vnguēto cuius cōfectio hec est. ℞. sulfuris
p. v. salis ar. par. ij. misceank cum aq̄ ⁊ vnge frōtem. Uel
℞. vua cā. ⁊ liquefac cū vino stīptico q: utilis est carariā
⁊ sīr qñ bibit. ¶ Cōfectio vnguēti utilis malis descēdē
tibus ad oculū. ℞. puluerīs molēdini. p. j. acatie. p. j. pul-
uerīs thuris. p. ſ. mirre. p. ſ. opij q̄r. ptis nutrient cū al-
bu. uel nutriank galla mirra in aqua dulci ⁊ vngatur uel
emplastret frons. Deinde ꝓsidera si oculus indiget cu-
ra fiet ꝓut videbit expedire ⁊c. XXVII.

o **Portet** eum qui vult curare oculos q
cognoscat vtutē medicine ipsi
us qua cognoscit q ifirmitas curari possit h̄ est
qñ medicus cognoscit egritudinē totalr quā vult curare
⁊ viā quā intēdit in curatione illius ifirmitatis ⁊ non co
gnoscēs virtutē illius medicine simplicis ⁊ opationē eiꝰ
curatio eius est nō recta ⁊ erit ōrius ꝓfilio. B. est ꝓfilius
eius sic argutū ⁊ māe medicat ōriū per ōriū: ⁊ sic opz co
gnoscere ifirmitatē an sit calida uel frigida: ⁊ cognoscere
virtutē medicine infirmitatē per ōriū eius: ⁊ ōrietas non
utik indifferēter. Sed oportet q sit p̄m statū inuētionis ē
est qñ fuerit magis q̄z indiget nocet ⁊ mutat illū usuz ad
aliā infirmitatē: ⁊ qñ fuerit minus q̄z indiget nō cōplek
eq̄litas infirmitati sed deficit: sed opz q sit eq̄lis ei i gra-
du aut parū plus ⁊ sit sīr ꝓuenies cōpk̄oni membri nāli
meº autē fit. v. modis ⁊ est pondus eq̄litatis medicina
rū ⁊ pōdus quantitatū earū ⁊ per bonū usum ⁊ per exti
mationē tpis ꝓuenientē usui earū ⁊ per bonitatē electiōis
earū: ⁊ opz te sīr qñ videris cōpositā medicinā ad oculū
post q̄z cognoscēs egritudinē scire opionē cogitationis il
lius ꝓpiante medicinā ad quā cogitationē declinat cōpi
latio: ⁊ opz sīr cognoscere qñ pueniūt tibi pmixte medi
cine ad eādē infirmitatē q scias eligere qđ est leuius ⁊
meliꝰ ⁊ minus nūo: ⁊ ꝓuenientio: via est uti medicinis p
batis per medicū ⁊ infirmū ⁊ per expietiā per quam sci
uerīs viam in usu earū: igitur opz me noīare medicinas
qbus utimur in causis oculi ⁊ opationē earum in oculo
uñ cum iste liber medicus ꝓprie sit ad oculum.

1 Sarcocolla calida ⁊ sicca deficcatiua ⁊ est in ipsa modica dissolutio sine mordicatiõe ⁊ mũdat ulcera oculi ⁊ dissoluit reliquas obtalmie ⁊ facit crescere carnẽ in ulceribus rãpsi ⁊ egritudini ⁊ ꝓtũctioni oculorum.
2 Antimoniuꝫ fri. ⁊ sic. deficcat ⁊ restrigit ⁊ ꝓficit musãragi ⁊ ꝓfortat pilos pal. ⁊ facit crescẽ carnẽ in ulcerib⁹ ⁊ cicatriçat ea ⁊ ꝓfortat oculũ ⁊ ꝓseruat sanum.
3 Cerusa frida dico ergo oppilatiua ⁊ cõglutinatiua.
4 Optũ fri. sic. i 4⁰. ḡ. fortificãs phibz mãs ⁊ mitigat dol.
5 Acatia fri. in 2⁰ sic. i 3⁰ ⁊ illa q̃ nõ ẽ abluta ẽ frida i p⁰ p/ hibet mãs fluẽtes ad oculũ ⁊ ꝓfortat ⁊ ẽ succ⁹ ꝓmellaꝫ
6 Simoia cum caliduꝫ lenit ⁊ dissoluit gros. ⸗ filuriuꝫ. fitiem pal. ⁊ scabiem earũ ⁊ ꝓhibet uerucas pal.
7 Usnee restrictiua paꝫ icisiua hũiditatũ ꝓfortatiua ocli tẽ/
8 Hebenus. c. absterſiua ſbtiliatiua absterſ ⸗ perata est. git obscuritatẽ oculi ⁊ pãnũ pupille ⁊ ulcera antiq̃.
9 Mirr⁹ fri. ⁊ sic. uehemẽter deficcãs ꝓfer. oculũ oppilat sistit lachrymã ⁊ phibet fluxũ q̃ ungit cũ eo frons.
10 Eber fri. deficcãs cũ acuitate ⁊ si lotũ sit remouet ab eo acuitas implet pal. carne ⁊ phibet elmiseng.
11 Mellilotum in acu intãtum restrictiuum.
12 Radix coralli. f. ⁊ sic. ꝺficat ſtrigit absscidit lachrymã
13 Stercus lacerti abstergit albedinẽ oculi fortiter.
14 Beçered ca. in 2⁰ sic. in eo lenitiua dissolutiua hũoruꝫ viscosoꝝ est utilis scabiei pal. ⁊ grãdini accñti oculo.
15 Lepe ca. in 4⁰. q̃ alcopholat cũ succo ei⁹ ꝓficit in p̃n⁰ aque ⁊ obscuritati visus ex humoribus grossis ⁊ exicat exitus piloꝝ ⁊ aplt orificia emoꝛroydarum.
16 Fabe tẽperate sũt dissolutiue deficcatiue/gb⁹ ocko emplastrato ꝓficit dilatatiõt accñti ex cã p̃mittua eius.
17 Baurac. i. sal armoniacũ p̃m aliquos p̃m uerũ nitrum est ſbtiliatiuũ/scindit humores grossos viscosos ⁊ abstergit albedinem antiquam est in tertio siccum.
18 Semẽ lactuce. f. ẽ stupefactiuũ q̃ emplat cũ eo. o. p/
19 Jusgam⁹ fri. i 3⁰ stupefa ⸗ ficit sodach ⁊ phibet fluxũ. ctiu⁹/q̃ emplat cũ eo apostema destruit ei⁹ sensus.
20 Albugo ouoꝝ ifrigidat tẽperate ⁊ ꝓfortat oppilat ⁊ mitigat mordicationẽ accñtẽ in oculo/⁊ ytellũ ouoruꝫ q̃ ligat sup oculũ phibet mãs ⁊ gñationẽ apatum.
21 Corallus fri. sic. deficcatiu⁹ nimis/⁊ est tẽperate cõstrictionis/confortat oculum scindit lachrymas.
22 Thutia deficcat sine mordicatione est utilis ulcerib⁹ bothoꝝ ⁊ fluẽ accñti i ocko ⁊ abluta ꝓuat sanitatẽ oc.
23 Thutia maḧdi est deficcatiua sine mordicatione ꝓficit ulcerib⁹ cancrosis ⁊ alijs ulcerib⁹ applic ⁊ thutia gelsgase est fortioris opatiõis. illa que est de mi⁹ scindit fluxum ⁊ deficcat lachrymam oculorum.
24 Battitura ferri ul scoria ẽ deficcatiꝫ restrigit ⁊ ꝓficit ul/
25 Battitura eris diminuit carnẽ supfluã ⁊ liq̃ ⸗ ceri b⁹. facit eã/⁊ est in oi battitura cuiuscũq; metalli subtiliatio ⁊ mordicatio ⁊ battitura se larlã est fortior in lique factione carnis q̃z battitura eris.
26 Thes mireg dissoluñ bonũ obtalmie ⁊ qcqd ceciderit in oculo sicut palea uel pili ⁊ sitia exhit ab eo.
27 Beguerig. i. serapinũ ca. in 3⁰ dissolutiuũ in 3⁰ lenificatiuũ in 2⁹ utile est in p̃ncipio aque oculorum.
28 Chade ca. in 2⁰ sic. in 3⁰ abstergit obscuritatem visus ⁊ acuit eũ: q̃ succus ei⁹ fuerit cõmixt⁹ cuꝫ mlie ⁊ alcopholat cum eo. Sic⁹ mẽtastrum facit.
29 Castoreũ ca. sic. incisiuũ maturatiuũ est utile uelamini qõ est post corneam calefactiuum neruorum.
30 Balaustia fri. sic. restrictiꝫ q̃ emplat cũ ea frõs phibet
31 Benx. i. nux muscata in 3⁰ ſbtilis ẽ: litil⁹ meli⁹ ẽ ⸗ mãz. idũ cõpositũ est ex diũis ỽtutib⁹ est i ea ỽt⁹ ca. ⁊ ỽtus terrestris ⁊ est ficca in 3⁰ ⁊ tẽperati caloris est i ea modica restrictio abstergit ⁊ ſbtiliat a facie grossitiẽ pupille ꝓfortat visum ⁊ abstergit obscuritatẽ oculoruꝫ.
32 Nasturtiũ cõbustũ calidũ apitiuũ purgat sãguinẽ grossum inclusum in uenis/⁊ est utile sebel.
33 Asa fe. ca. est ualde ſbtiliatiua dissolutiua ⁊ est fortior oi bus ueris ⁊ plis dissolutiõis ꝓficẽ p̃n⁰ aq̃ i oculo põ.
34 Fenugrecũ ca. in 3⁰ sic. in scõo dissolutiuum.
35 Collognitida ca. i 3⁰ sic. i 2⁰ utilis ẽ i p̃n⁰ ipsius aque.
36 Rahchatif q̃ fuerit cõbusta ⁊ mixta cũ melle ualet ob scuritati visus in principio aque.
37 Sterc⁹ muris mũdificat humorẽ malũ/⁊ facẽ nasci pilos
38 Lehileph q̃ floret ⁊ accipit de lacte ei⁹ ⸗ i pal. ⁊ ꝺuat. ⁊ alcopholat cum eo abstergit obscuritatẽ oculi/⁊ q̃ miscet cum aceto eradicat uerucas ubicũq;.
39 Raçef elegeg. vir. i. teste ollarũ nouarũ siccarũ nõ cotarũ deficcant abstergunt ⁊ confortant.
40 Cinamomũ ſbtile ca. in 2⁰ ſbtiliatiuũ mũdificatiuũ ce
41 Uenser dissolutiuum aꝑtũ ou/ ⸗ rebri acuit visum. roꝝ calidoꝝ utilis lilimiseng ⁊ sanat ⁊ elgarub.
42 Balsam⁹ ca. sic. i 3⁰ ſbtiliatiu⁹ dissolutiu⁹ aq̃ descẽdẽtis
43 Fum⁹ nitri ca. ẽ boñ ulceri b⁹ dissolutiu⁹ remo ⸗ ui ocu. uet sebel ⁊ putrefac eũ/⁊ ef scindit eũ ⁊ abstergit visũ
44 Uelac ca. acutũ exhit hũiditates grossas fortiter de profundo ⁊ dissoluit eas ⁊ ꝓficit reboquerech ⁊ subtiliat humores viscosos grossos.
45 Sãguis restrictiuus facies carnẽ crescẽ in ulceribus.
46 Piper lõgũ ca. in eo humiditas pauca ꝓficit reboquerech ⁊ subtiliat humores viscosos multum.
47 Sãguis colũbaꝫ dissoluit cicatrices accñtes ocko ex cã
48 Sãguis elkarek cũ melle ꝓficẽ p⁰ aq̃ ipsi. ⸗ p̃mittua.
49 Fum⁹ thuris decorat oculũ ⁊ bonificat eum ⁊ ꝓficit ea sui pal. ⁊ fluxui lachryme ⁊ scabiei.
50 Sterc⁹ hirũdinũ mũdificam abstergit albediez a cõnea
51 Feniculus ca. i 3⁰ sic. in p⁰ q̃ alcopholef cũ eo abstergit ⁊ ꝓficit in p̃ncipio aque in oculo ipso.
52 Linis cãnarũ calefacit ⁊ deficcat in tertio gradu.
53 ℨℨ. ca. ⁊ sic. dissolum humoꝝ utilis scabiei ⁊ ꝓfortatiuũ visus/⁊ abstergit obscuritatem oculi.
54 Croc⁹ ca. i 2⁰ restrictiu⁹ sic. i p⁰ maturat dissoluit ꝓfortat
55 Uitrum cõfortatiuum oculi restrictiuum.
56 Arsenicũ utrũq; remouet uestigiũ sãguis mortui ex p/
57 Uiride eris ca. dissolum ⁊ nõ dimittit carnẽ ⸗ cussiõe. supfluã ⁊ eradicat albedinẽ q̃ miscet uiride eris. xx.
58 Linabriũ siue minii tẽpate ẽ acuitatis ⁊ ẽ i eo ỽt⁹ calo
59 Uitriolũ cõbustũ hẽt uehemẽtẽ restrictio ⸗ q̃ dissoluit. nẽ ⁊ mordicat ⁊ est minoris mordicationis q̃z vitriolũ. dicit. G. q̃ colcotar cũ fuerit iueteratũ est vitriolũ.
60 Spia elchaguerie ⁊ ẽ i ea acuitas abstergit uestigia cõ
61 Spuma martina ca. acuta deficcat in 2⁰ ⁊ abster ⸗ nee. git ⁊ dissoluit ⁊ eradicat uestigia albedinis.
62 Casiali ca. sic. in 2⁰: subtilis acuitas est in eo: ⁊ restrictio ⁊ incisio dissoluit supfluitates grossas ⁊ acuit visuꝫ ⁊ confortat instrumenta visus.
63 Spica nardi est ca. in p⁰ sic. in p̃n⁰ scõi subtilis est i ea restrictio ⁊ acuitas phibet fluxũ mãerũ ⁊ deficcat.
64 Foliũ idicũ sike ẽ spice romane i ỽtute/ꝺitõe ⁊ opõne
65 Ruthe ca. sic. in 3⁰ icisiua dissolutiua humoꝝ viscosoꝝ/ ⁊ q̃ miscet cuꝫ melle ꝓficit obscuritati visus ⁊ acuit eum/⁊ scindit aquam descendentem.
66 Oppoponac. ca. ſbtile mũdificam absterſiuũ remouet uestigia oculoꝝ/albedinẽ/⁊ obscuritatẽ visus accñtes ab hũore gſſo ⁊ p̃nm aq̃ dissoluit: ⁊ dissoluit grãdinẽ.
67 Cornu vipere quãdo mollit cuꝫ melle ⁊ alcopholatur cum eo acuit visum ualde.
68 Lacer man⁹ abstergit ⁊ deficcat ⁊ eradicat uestiã ⁊ scabiẽ ⁊ ungulã ab ocko eradicat ulcera ⁊ mollificat.
69 Seguerel sened. ca. ⁊ sic. est de genere thutie.
70 Origanum ca. ⁊ sic. ꝓficit attractuꝫ per nares/⁊ ualet oculo de uentositati ſtitas: ⁊ quando comeditur ꝓficit uelamini visus ex humiditate.
71 Secsere ca. ⁊ sic. dissolum utile gſſitiei cristalli humo.
72 Succ tẽperate ca. asma dissolutia ꝓficẽ albedini ſbtili.
73 Zuccarelak ẽ fortior in opõne abstergit albedinẽ ocli.

74 Pinguedo vipere prohibet pullulationem pilorum pal.z descensum aque ad oculum.
75 Papauer ru.clarificat z mundificat ulcera oculorum emplat° cũ foliis ei°/z mitigat apata z mũdificat albedinẽ z obscuritatẽ z eradicat morpheã z dentigt pilos.
76 Reurach ca.acutũ absterſiuũ uestigior cornee tunice.
77 Sticados combustum.i.deſiccatiuũ temperate replet pal.z deſiccat lachrymam.
78 Albumen restrictiuum est multum.
79 Sedẽg lapis sanguineus fri.ſic.deſiccatiuũ restricti/uũ uas aſpitati pal.z qñ fuerit cũ apate ꝓhibet ſuper fluitatẽ carnis i ulcerib° ꝓſicẽ eleuatõi ul'eminẽtie ocli z ſcindit ſanguinẽ exeũtẽ ex eo/z ꝓbuat ſanitatẽ ocu.
80 Vinum ca.in 2° uetus in 3° ꝓfortat oculum z diſſoluit humores groſſos viſcoſos.
81 Cera temperate maturat/z in ea est ſba acuta diſſolu/tiua qua proficit ordeolo z grandini.
82 Aloe ca.in ꝑmo ſic.i 3° expellit mãs fluẽtes z diſſol/uit/abſtergit/z ꝓtũgit ulcera difficilis curationis.
83 Gũmi arabici.fri.ſic.cõglutinatiuum oppilat.
84 Gũmi ulmi diſſolutiuũ abſterſiuum est ſubtile.
85 Cõchilia combuſta ſi vngat eis locus pilor ſupfluo/rum ꝓhibet ortus eor/z est in eis deſiccatio.
86 Bolum romanum deſiccatiuuz est restrictiuum utile est apatibus accidẽtibus ꝓcauitatib° qñ lenit cuz aq̃ endiule z ſcindit ſanguinẽ emanãtem de oculo.
87 Bolus armenus plus mitigat q̃z romanuz ꝓpter vir/tutẽ ꝓglutinatiõis z viſcoſitatis que ſunt in eo.
88 Bolum ameuictum deſiccatiuum est.
89 Galla frigida in 2° ſic.in 3°:expellit fluxũ z restringit pal.laxas debiles z egpollet oib° infirmitatibus de fluxu:z quãdo cõburit magis conſtringit.
90 Spina alba fri.restrictiua ꝓhibet fluxũ ſi frõs iungat.
91 Amurca.i.fex olei antiq diſſoluit aquam deſcẽdẽtem ad oculum/z ſic amurca olei lilij idem.
92 Mel ca.z ſic.abſterſiuũ utile ꝑn° aque z obſcuritatib°
93 Radix carue mellis cõbuſta ẽ acuta ſbtilis utilis laxa/tiõi/puenit ex ſua vtute ad muſculos interiores.
94 Piretrum ſiccũ in 3° restrictiuuz/mediũ iter calidũ z frigidũ:facit apatib° calidis utilitatẽ:ꝑpter h̃ proficit elguerteng quando emplaſtrat cum eo locus.
95 Lentes fri.z ſic.conſortatiue oculi.
96 Acate combuſtum est ſiccum in 3° abſtergit / conue/nit acuitati viſus z abſtergit albedinem.
97 Ambra est conſortatiua cerebri.
98 Puluis molendini deſiccat ſcindens materias fluen/tes/quãdo lenit cum eo frons.
99 Euforbium combuſtuz ſubtiliatiunm ſcindit aquam deſcẽdentem in oculo.
100 Piper nigrum ſic.in 3°/diſſoluit humores z ſoluit la/chrymam z obſcuritatem.
101 Piper album calidius z ſiccius longo.
102 Feuſel radix piperis/fri.ſic.reſtringit membra z ideo utilis humiditati.
103 Colcothar fortius est in opatione q̃z vitriolum.
104 Calcantum est ualde restrictiuũ cum uehementi calo/re deſiccans carnes humidas.
105 Calcadis restrictiua ſubtilis/z ſi comburat creſcit ſub/tilitas eius z dicitur mordicatio.
106 Cortices ouor ꝓfortãt oculum z deſiccãt lachrymã ꝓ/hibẽt mãs z eradicãt albedinẽ de oculo patiẽtis.
107 Bartoſili ca.ſic.in tertio ſoluũt humores groſſos/acu/unt viſum/conſortant oculum ipſum.
108 Cortices malorum granator acetoſor fri.z ſic.dulces fri.z hu.z ſunt restrictiui/z ſi ꝓparati ſunt ꝓſicũt apa ti calido z guerdineng ſimiliter.
109 Jecur elabẽ ca.z ſic.abſterſiuum uestigij cornee / diſ/ſolutiuum aque deſcẽdentis ad oculum.
110 Limie deſiccatie ꝓstrictie z abſterſiue tẽperate calita/tis z friditatis/cõbuſte deſiccãt ſine mordicatiõe: pſi/ciunt ulcerib° q̃ ſũt i ocl'o/z replẽt ulcera ꝓfunda ẽt.
111 Colcotar diſſolutiuũ/ſbtiliatiñ/absterſiuũ uestigij cor/
112 Cornu cõbuſtũ fri.ſic.oppilatiuũ z absterſiuũ. L nee.
113 Thus ca.in 3° ſiccũ in ꝑmo ſtipticũ/diſſoluit mãz groſ ſam de ulcerib° ocli/z abſtergit ea z iplet ulcera ꝓca/ua/z ſigillat ea/z enudat faciem pupille.
114 Cõdiſi acutũ ca.z ſic.in 4° ꝓducẽtes ſternutationẽ.
115 Liminũ ca.acuẽs viſuz facit deſcẽdẽ lachrymas:z qñ li nit loc° pilor i pal.cũ eo/z gũ.ara. ꝓhibet ortũ pilor
116 Cãphora fri.z ſic.in 3° mitigat ſanguinẽ z calefacit.
117 Dragag.oppilatiñ/ꝓglutinatiuũ/mitigatiñ acuitatis z
118 Quere maſ.ca.z ſic.eradicat albediez de ocl'o. L mõ.
119 Mãdragora est frigi.in 3°.z cortices ſtupefactiuſ fa/ciunt dormire/z ſunt utiles ſodach.
120 Lac refrigerat/est in eo absterſio pp aquoſitatez eius qr lac habet.iij.ſbas.ſ.caseatã/butyroſam/ſeroſã:que antiqtas est.z melius est lac multerum qr ſubtilius z mundius/z poſt hoc lac aſinarum.
121 Zeileg ſic.i ꝑ°.i eo ẽ res ꝓfortãs/z ꝓstringẽs diſtillatio nẽ ſãguis z ſpgit apalai z ẽ ꝯriũ o ib° reb° mal' noctuis
122 Sargarite al's margarite.ſ.ſ.deſiccãt confortant z con/ſeruant ſanitatem oculi.
123 Demita ca.i ꝑ°/ſic.i 3° hẽt vtutẽ absterſiuã viſus z acu it eũ z ſubtiliat uestigia z albedinem in cornea.
124 Muſcus ca.in fine ſcõi:ſic.in 3° ꝓfortat membra z ner uos debiles ꝓducẽs materias ad interiora tunicarũ.
125 Marchaſita est fortis diſſolutiõis apatũ z ſãguis ꝓgre gati/z ꝓſeruãs ſanitatem/z fit lapis molẽdini.
126 Lapis cotum.ſ.est in eo absterſio z eradicat albedinẽ/ z confortat oculum.
127 Sal est absterſiuũ restrictiuum uesicans ſimiliter.
128 Mirra ca.ſic.i 2°:abſtergit uestigiũ de ocl'o/z diſſoluit uestigiũ accñs in cornea z nõ retinet ipſum.
129 Malorana ca.ſic.in 3° ſubtiliatiua diſſolutiua utilis uẽ toſitatibus accidentibus in capite.
130 Demita est i ea restrictio z refrigerat friditate tẽpata/z ꝓfortat gulã/z ꝓſicẽ apati gñato in pal.z guerdineg.
131 Membeced ca.in 3° absterſiuũ humiditatum est utile pediculis in pal.quãdo liniunt cum ea.
132 Fella ca.ſic.acuẽtia viſuz/ſcindẽtia aquam oculi.
133 Anixos ca.ſic.i 3° ſbtiliatiñ/qñ expimit aq̃ et° z diſtillat i ocl'o diſſoluit ſãguinẽ coagl'atũ gñatũ a cã ꝑmitiua.
134 Amrõ.ſ.z ſic.oppilatiuum.
135 Oſſa dactilor cõbuſta restrictiua factũt ad ortũ pilor decorãt pal.z oculos. Et cõbuſtũ restrigit ſanat ulce/ra que ſunt in oculo/qñ abluit ꝓficit vngulis z con/ſumit carnem ſuperfluam.
136 Sal ar.est ſubtilis/z fortius q̃z ſal/abſtergit albedinez de oculo ipſo.
137 Nitrũ deſiccat diſſoluit z est min° q̃z baurac z eradicat albedinẽ z ſpgit chimũ groſſum z viſcoſum.
138 Enduiria frigida est in ea aliq̃ amaritudo z restrictio que leuiter ꝓficit apatibus pal.
139 Mirabo.idici ſtringũt viſuz/z citri restrigũt z ꝓfortãt ꝓhibẽt lachrymã/z bellirici ſicut citrini virtutum.
140 Alchorus ca.ſic.in 3°.ſubtilis ſuccus et° abſtergit groſ ſitiem de cornea.
141 Reg deſi.restrictiue/z ſemẽ earũ est fort° ꝓhibet mãs fluẽtes ad oculũ z ꝓficit elguerdineg cõbuſte abſter gũt albedinẽ oculi z aſperitatem pal.
142 Acutũ est in eo virt° absterſiua cũ modica ſtipticitate facit creſcere pilos pal.z decorat eos.
143 Lapidanũ in fine ꝑmi gradus est ca.restrictiuũ ſubti/liatiuũ lenitiuũ apitiuũ oium poror z mundat humi ditates z confortat z restringit:z hec est ſumma me/dicinarum in cura oculi.

Explicitũt tractatus de oculis Jesu fili Hali.

Incipit liber quē compposuit Canamusali philosophus de Baldach super rerum preparationibus que ad oculorum medicinas faciunt. & de medicaminibus ipsorum rationabiliter terminandis.

¶ Incipiunt capitula primi libri Canamusali.

Capitulum primū infirmitates oculorum.

Capitulum 2m Quot sunt sabel & afar.
Capitulum 3m De natura oculorum tunicis & humoribus & coloribus eorūdem.
Capitulum 4m De quibus causis infirmitates eueniunt oculorum: & que sunt contraria & qualiter liberantur.
Capitulum 5m De documento qualiter a medico castoreum est exhibendum.
Capitulum 6m Quomodo oculi sunt medicandi ꝓpter caliditatem maximam diuersimode.
Capitulum 7m De lapidibus qui magis faciunt ad medicinam oculorum.
Capitulum 8m De gummis que magis oculis ꝓsunt.
Capitulum 9m De corticibus magis ad idem facientibꝰ
Capitulum 10m De herbis.
Capitulum 11m De radicibus herbarum.
Capitulum 12m De uenis terre.
Capitulum 13m De confectionibus rerum.
Capitulum 14m De lignis utilibus.
Capitulum 15m De rebus caris ad idem facientibus.
Capitulum 16m De fellibus aialium piscium et horuꝫ.
Capitulum 17m De floribus herbarum & arborum.
Capitulum 18m De seminibus herbarum.
Capitulum 19m De lacte aialiū herbarum et arborꝫ.
Capitulum 20m De aquis succis stercoribus & uermibꝰ quorum grassa ualet.
Capitulum 21m De fumis & quarum herbarum esse debent & qualiter sint faciendi.
Capitulum 22m De doloribus oculorum qui uenīūt ex frigidis humoribus et qualiter sint medicandi et de curis ipsorum.
Capitulum 23m De cura dolorum oculorum qui uenīūt ex humore calido.
Capitulum 24m De curatiōe illorꝫ qui habent palpebras superiores inflatas.
Capitulum 25m De cura turbationis oculorum qui turbantur ꝓpter uarias medicinas.
Capitulum 26m De cura illius infirmitatis qui pergunt per niuem ut eis accidit infirmitas oculorum et de ipsius cognitione.
Capitulum 27m De cura cataractarum que ueniunt ex flegmate melancolia. de preparatione seminuꝫ plerusande & de ipsarū cura.
Capitulum 28m De thutia alexandrina qualiter preparetur et de ipsius cognitione.
Capitulum 29m De sanguinis curatione qui ab albo in albo oculorum accidit et si albū fecerit in nigro oculorū.

¶ Incipit Libri plogus Canamusali de Baldach Philosophi.

Go canamusali de Baldach sustinui maximuꝫ laborem in translatando de libris chaldeorum & hebreorum medicoruꝫ Labassi de india qui fuerūt optimi medici & de eorum dictis flores collegi. ex quibus hunc libꝝ feci pro oculorꝫ gēte sanitate.

¶ Quot sunt egritudines oculorum.

Jvultis scire quot sunt infirmitates oculoruꝫ
s Sciatis ꝙ B. dicit ipas esse. c. & v. Et Almansor dicit ꝙ sunt. lxxx. Et Hyp. dicit ꝙ sunt. xcv. Et ego quidem medicat⁹ fui & curaui infirmitates oculorū & non inueni nisi. lxv. xxiij. in palpebris. & in cornea i. in albedine. xxvij.

¶ Quot sunt sabel.

Abel idest cataracta. & quatuor sunt ꝑm quatuor humores. & super istas quatuor sunt adhuc xvij. infirmitates que descendunt ex fumositatibus cataractarum. & afar. i. vngule. & sunt infirmitates de. v. maneriebus. que omnes gīant ex malo sanguine & reumate capitis.

¶ De natura oculorꝫ tunicis hūoribus & coloribꝰ eorūdē

Jvultis scire de naturis oculoruꝫ. sciatis ꝙ natura eorum est aquea. oculus enim septem habet tunicas. tres humores. & quatuor colores. Prima tunica retina dicitur. alia secundina. Tertia schyros. Quarta aranea. Quinta vuea. Sexta cornea. Septima coniunctiua. Nomina enim humorum sunt hec. Primus dicit cristallinus. Secundus vitreus. Tertius erinaldos. Colores autem eorꝫ sunt. niger: subalbidus uarius: & glaucus.

¶ Ex quibus causis infirmitates ueniunt oculorum.

Jvultis scire medert oculos cuꝫ maxima subtilitate: & subtili ingenio medicandi sunt. contraria enim sunt oculis maxime. Preter alia nocua quatuor cum frequentius occurrat. & sunt h fumus: uentus: manus: & carnes uaccine. & ex quatuor rebus liberant infirmitates oculorum. aut ex minutione sanguinis. aut ex potatione vini puri. aut ex balneo. aut ex medicine assumptione.

¶ Documentum qualiter castoreum est exhibendum.

Go Canamusali fui in Baldach coram califphi
e amiraglo & multis. & uenit quidā homo ad me ex predictis qui sabel. i. cataractas in ambobus oculis habebat: & cum eum viderim accepi acum & percussi cataractā que in vno oculo erat et sic liberatus est. Et postea misi manum ad aliū oculuꝫ & cum percussissem aliā cataractā que erat in oculo: infirmus statim spasmauit. Ego autem castoreū in manu mea hēbā statim misi in nares eius: & cessauit spasmus & statim liberatus est.

¶ Cum oculi sint diuersimode ꝓpter caliditatē maximam medicādi.

Culi vo medicādi sunt cum ferro & sine ferro.
o qui vo medicādi sunt cum ferro cum maxima subtilitate & sapientia sunt medicandi. Alīq vo medicandi sunt cuꝫ puluere. aliqui cuꝫ aqua. alīq cū vnguēto. alīq cum coctura. alīq cum medicaminibus. & alīq cum purgationibus: & ita liberant.

¶ De lapidibus qui magis ad medicias faciūt oculorꝫ.

Lenduꝫ est ꝙ lapides sunt qui oculis prosunt
s in medicinis positi. Illi enim qui magis ꝓsunt sunt isti: lapis laçuli: lapis armenicus: lapis ematicus: & lapis antimonij.

¶ De gummis que oculis magis prosunt.

Ummi enim que oculis magis ꝓsunt: & ad id
g magis faciunt sunt ançeruth. i. sarcocolla/optiū/ dragantum/olibanum/mastic/ & mirrā.

¶ De corticibus ad idem facientibus.

Ortices autem conferentes oculis sunt cortices
c mandragore. cinamomi. cortices radicum celidonie. cortices radicum memite. plante in dño & cortices radicum cucurbite siluestris.

¶ De herbis ad idem facientibus.

Ee sunt herbe que medicinis oculorum sunt
h utiles. sadab: idest rutha. celidonia. feniculus. ocīs christi: & est quinque generuꝫ. & oēs intrāt berbena. malua. mater viole. materūlue. aptum. absin-

thium.parietaria.i.vitriolum qui stat in muro centuz cu/
lura qui floret qualibet luna.mamitā.idest planta in do
mino.sempuiua.uermicularis:idest millefoliuz que uo
catur herba serra.thimus epithimus.saturegia. corian/
drum.herba canellaria que etiā uocatur gallines gras/
sa.fenugrecum.bletula domestica cuius sit rubea.

¶ De radicibus.

r Adices herbarum que in medicinis oculoruz
sunt utiles z ad ipsas faciunt:sunt hermodacti/
li.panis porcinus.radix feniculi. mamitā.sca/
riole saluatice.radices tractie.i.acetose.

¶ De uenis terrarum ad idem oculorum medicinis uti/
libus.

h Ee sunt uene terrarū que factūt ad idē.cuporo
sum.sal nitrum.auripigmentum laboratum.i.
arsenicuz.alumen.baurach.alumen zuccarinū
z bolum armenum.

¶ De confectionibus rerum.

c Onfectiones rerum que ad idem faciunt sunt
hee.thutia alexādrina.thutia aurea.thutia argē
tea.z puluis de muncterio.

¶ De lignis utilibus ad idem.

l Igna que utilia sunt ad idem.ligni aloes. san/
dalus ru.z citri.lignū neuti.i.ruitreac.

¶ De rebus caris ad idē facientibus.

e Are aūt res que ad oculorū faciunt medicinā
sunt margarite albe perforate z non perforate.
muscatum.ambra alba. camphora. aurum co/
ctum.smaraldus.çaphyrus z granatum.

¶ De fellibus ad idem conuenientibus.

f Ella que ad idem faciunt.sunt fella hominuz.
aulum que habēt rostra flexa.fel canis albi.pi/
scis que uocat canis.fel āguille.fel lucij.fel pdi
cis.fel agaççe.fel ericij.z hominis nigri.

¶ De floribus herbarum z arborum ad idem.

a D idem faciunt flores limonarum. pomorum
rançorum.pomorū citroz z maloz granatorū.
rosaruz violarū.plante in dño.scariolaz.flos li/
lij.nenufar.flos grani solis.flos spinaçorum.flos oculi
christi z celidonie.

¶ De seminibus.

s Emina herbarum que ad idem faciunt sunt se
men portulace.papaueris.ordei.semē hedere.
sileris montani.eufragie.basilica.fenl.apij. ca/
napis.coriandri.bombicis.lingue canis.iusquiami.ro
rismarini.abelsaude.z est semen nigelle.

¶ De lacte ad idem.

l Ac gp facit ad idem est lac mulieris. lac capre.
lac asine albe.lac scamonee.lac ficuum.z caude
porcine.

¶ De aquis succis stercorib⁹ z uermib⁹ quorūdaz grassa.

a Q aquis est aqua pluuie.aqua que cadit a viti/
bus.aqua fontis viui.uel lanugo.i.lana que na
scitur in aquis que est viridis.z aqua niuis.

¶ De succis acruminum.

o Q succis.succus ceparum z alleorum.

¶ De uermibus.

o Q uermibus.limace.trucij.lacerte.uermes.ser
pentes nigri.z de pinguedine eiusdē serpētis.

¶ De fumis rerū qui ualēt q̄liter sint faciendi.

h J sunt fumi rerum qui ualent ad idem. fumus
mentastri.calamenti salute siluestre.coriandri.
olibani.fenugreci.ossimā.rospi fumus.z quan
do aliquis vult scire curare dolores oculorum ex fumis
predictarum factis ex multis maneriebus ꝺm gp infir/
mitates erunt ex frigidis humorib⁹ accipiat aliquātulū
de qualibet predictarū rerum z mittat eas in aliquo va/
se ad ignem z cooperiat h̄ uas z faciat ipsas coqui z cuz
cocte fuerint eleua eas ab igne z permitte eas aliquātu/
lum quiescere:z qui patitur z vult recipere fumum pre/
dictarum cooperto bene capite volnat faciem supra uas
in quo res predicte cocte sint.z fumum illuz recipiat:ita
gp ad oculos uadat.

¶ Capitulum de doloribus oculorum qui ueniunt ex fri
gidis humoribus et qualiter sunt medicādi.z de curis
ipsorum.

d Oloribus oculorum qui uenīt ex frigida cau
sa sic subuenimus. in vino calido balneamus
petias lini panni et superponimus oculis.mi/
ca panis similiter in vino balneata. ¶ Si prima medici
na non ualet ciminum z maluam coctam in aq̄ pluuie
z exprimimus z tepidum super oculos ponimus. ¶ Si
tertia medicina non ualet.panis enim tepidus cuz a fur
no uenit apponatur.vitellum ouī coctuz in oleis in quo
sit prius cum vino mixto post coctionem vitelli ouī su/
pra bombicem ueterem apponatur z non apponatur su
pra oculuz:sed ex illa parte in qua medicina ponitur:ru
tha parum pistetur in mortario z supraponatur lac mu/
lieris misceatur simul z colentur cum petia.deide petiā
balneatā cum ipo pone cum bombace supra oculos.

¶ Capitulum de cura dolorum qui ueniunt ex calido hu/
more.

c Um dolores oculorum ueniunt ex calido hu/
more fac minutionem de ambabus manibus
ex uenis cephalicis que sunt supra digituz gros
sum.deinde aqua ro.z albumen ouī.lac mulieris cum
bombice ueteri mixto supra oculos pone.succuz maloz
granatorum z aqua ro.similiter lac asine albe cum semi
ne portulace:uel cum lacte amigdalarum amararū. suc/
cum ruthe pone in qualibet predictarum rerum: uel per
se.succum herbe vitreoli albumen ouī z lac mulieris si/
militer pone. ℞ecipe sandalum album:flores mentte
qui uocatur papauer marina.ciminuz.aqua ro.lac mu
lieris.oia ista per noctē dimittant in aqua rosata z lacte
mulieris balneetur bombix z supra oculos ponatur.

¶ Capitulum de cura tilorum qui habēt palpebras in/
flatas superiores.

c• Um vnguēto albo medicamur oculos qui ha/
bent palpebras superiores inflatas.absinthiuz
bullitum in vino etiam super oculos ponimus
si vō palpebre inflate fuerint z oculus lachrymat et pzrit
dabis ei bibere aliquantulum thiriace cum vino calido
z bombicem in eodem vino balneatum super oculos po
ne. Et vō qui in oculis habet maximuz dolorem subue/
nias sic. ℞. ossimā que est herba que uenit de ultra ma
re:z semē ruthe z pista eas: z accipe ouū z coque euz sb
pzunis:ita gp sit molle:z aperto ouo mitte in eo puluerē
dictarum rerum z misce bene z bombicem supra oc'los
pone:z supra bombicem res predictas que sunt cuz ouo
pone post auriculam in sūmitate fac exire sanguinez:aut
minuas sanguinem de puncta nasi: aut de uena lachry/
malis z da ei aliquot pillulas ad purgandum caput. ℞a
di.robie matris siluez camphora parū misce cum aqua
z pone bombicem cum eis supra oculos.

¶ Capitulum de cura turbationis oculorum qui turban/
tur propter uarias medicinas.

o J oculi sunt turbati ꝓpter multas z varias me/
dicinas sume melletas uel pomulas: z coque
eas in aqua pluuie:z cuz cocte fuerint pista eas
z ipsis pistatis misce urinam pueri habentis.v.annos.z
ꝓfice simul in modū vnguēti:z cuz bōbace sup oc'los po
ne. Itē ℞. violarū flores z folia rose.z coque eas in aq̄
z cum illa aqua tepida lauabis oculos. Item lingue ista
phisagrie pistentur z cum oleo amigdalarum amararū
misce z fac in modum vnguenti z cum aliqua re iter ou
as palpebras pone.

¶ Capitulum de infirmitate illorum qui pergunt per ni/
uem z eis infirmitas accidit z de ipsius cognitione.

Infirmitas que accidit hoib⁹ euntibus per niuē
i in hyemali tpe est talr cognoscenda: q̄ ille qui
patitur nō pōt videre aliquem splendorem: et
semp stant eius oculi lachrymosi. Cura talis est. Accipe
oleum seminis lini z pone in lucernam z pone papiruz
in ipsa z fac lumen sicut fit de alio oleo: et ꝫ facto accipe
pēnam vnam z pone ipam supra fumum predicte luce
ne: z cum pēna erit bene denigrata de fumo dicti lumi
nis dimitte ipsam ifrigidari: z ipsa ifrigidata in oleo po
ne: z si hec medicina non ualet: sume spicū allei z pennā
seu ferrum frica cuz ipso ita q̄ sumat succum eius: z mit
te in oculum: z si cum hac non liberabit: puluis antimo
nij non liberabit.

¶ Capitulū de cura cataractarum que ueniunt ex flegma
te z melācolia: z de preparatiōe seminis plerusande: qō
est semen nigelle.

Lerusandū est semē nigelle. Accipe ergo dictū
p semen z liga eū in petia: z accipe pulmonē hirci
z api eū z in ipso pone dictū semē cū petia: z cuz
panis mittit in furno ea hora mittat ipse pulmo cū dicto
seie ad coquēdū: z coquat q̄tuz panis. z sume folia spini
albi: z pista z exhe succuz eius: z in illo succo mittat dictū
semē calm ficut exhit de pulmone: z in ipo dimittat ge
scere per noctē: z postq̄z fic geuerit aquā clarā que supi⁹
manat suauiter remoue z pīce. Semē autē z sbaz folioz
retinebis: z ad solē ficcandū pone. qñ ꝫo ficca fuerit pul
ueriza optime. z cuz aliquātulo aloe z cāphore mittat in
oculo patiētis. ¶ Itē. ℞. linguā bubianet domestice/ce
lidontā/betonicā/ruthā/eufragiaz. aā. ℳ. j. z tere simul
in mortario z pone in bacile cuz vino albo. z dimitte sic
cari per duos dies z duas noctes. z si serenuz tps est ad
serenuz pone. postea cola res p̄dictas cū petia. z q̄ cadit
a petia retine z cetera pīce. z q̄ cadit fac cadē in bacile. z
in ipso permitte stare per noctē. z q̄ clarum supnataue/
rit illud ualet ad oculum.

¶ Capitulum de thutia alexandrina qualiter preparet. et
de ipius coctione.

Thutia alexādria sic p̄parat. Accipe epar castra/
t tinū z cū cultello scinde. z in medio epis thutiā
pone z suas epar bñ z in pruntis euz coque. Po/
stea accipe succū coriādri z extracta thutia calta de dicto
epe de dicto succo pone z ambo p̄dicta ad solē fac ficca/
ri z cū siccata fuerit cū eis puluerīça aliq̄tulū pipis z mit
tatur in oculis. Itē accipe rugnoē castratinū z cū cultel
lo per mediū diuide. z pone ad ignē non tñ ex illa parte
qua scindit. sed ex altera pte et primā spumā que de ipo
rugnone exit pīce. z ipsam ab ipo abradas. Secdam au
tem spumam que de ipso exit collige z in bacile proīce.
z cum erit frigida fac proīci in aquam h ualet ad catara
ctas que uenīūt ex flegmate z melia.

¶ Cap^m de sanguinis cura qui in oculoz albo accidit. z si
album fecerit in nigro ipsorum.

Tre aliaz infirmitatū cū sanguis in oculū uene
c rit ex qua nascat qd albuz ex q̄cūq; latere oculi
z videt q̄si gitata et oculus nō dolet. ℞. succum
bletole radicisci radix est rubea. z tēpera cū aloe z cum
bōbice uel spōgia fac cadē in oculū. Item. ℞. succū florū
lingue canis z cum bōbice fac cadē succū in oculū. Itez
sanguis pēne colūbine de ala: misce cuz urina pueri ma
sculi trtū annoz: z cuz bōbace fac cadere in oculum. Itē
℞. succū herbe gartofolate z succū portulace simul z ali/
quātulo mellis bñ dispumati misceat et cum bōbace in
oculo mittat. Item. ℞. mel albū bñ dispumatū. ʒ. ij. z vi
ni albi. ʒ. ij. z accipe radices feniculi/apij/celidonie/z ip
sas bñ pista. z cum piste fuerint ipsas in bacile pone: z su
per ipsas pīce mel z vinum dictum z fac omnia simul
stare per tres dies z totidez noctes: z postea fac colari in
uase vitreo z cum bombice in oculos mitte. Si vo san
guis mutatur in aliam infirmitatem z facit albuz in ocu
lorum nigro. cura cum collirijs istis que in sequenti cu
ra dicetur.

¶ Capitulum de percussionibus oculorum ex quacunq;
causa fuerit.

Si oculus euenerit pcussus ex quacūq; cā fuerit
s calta z ficca est pcussura. tūc ergo medica ipsum
z cura hec est q̄ a p̄n⁹ usq; ad diē tertiū cū albu
gine ouī bñ dispumati z lacte mulieris simul mixtis cu/
rare debes. post tres vo dies cura cū succo floz mamitā
albugine ouī z lacte mulieris per alios tres dies. postea
accipe ciminū z pone ipm in albugine ouī bñ dispuma/
ti. z per vnā noctē dimitte ut bñ mollificet. z postea cola
cū vna petia z misce cū lacte mu. z succo mamitā. z cū bō
bice sup oculos pone. In hyemali vo tpe calefac ad ignē
z da aliquot pillas egrotanti ante cibum et post cibum.
si erit stipticus z semper dieta eum.

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipiunt Capitula Secundi Libri Canamusali de
Baldach.

Capitulum primum de preparatione thutie alexādrine.
Capitulum. 2. de eodem.
Capitulum. 3. de thutia.
Capitulum. 4. de p̄paratione thutie ceresine.
Capitulum. 5. de preparatione anzeruth.
Capitulum. 6. de eodem.
Capitulum. 7. de eodem.
Capitulum. 8. de eodem.
Capitulum. 9. de eodem.
Capitulum. 10. de preparatione piperis longi.
Capitulum. 11. de preparatione celidonie.
Capitulum. 12. de gumma eiusdem.
Capitulum. 13. de gumma olive.

¶ Incipiunt capitula vnguentoz faciēn
tium ad medicinas oculorum.

Capitulum primum de vnguento rubeo.
Capitulum. 2. de vnguento fusco.
Capitulum. 3. de vnguento albo.
Capm. 4. de vnguēto ad pcussionem oculoz.
Capm. 5. de apatibus que nascuntur desuper in oculis in
ter corneam z vueam.
Capitulum. 6. de vnguento albo.
Capm. 7. de vngtō q̄ ualet ad dolorem palpebrarum.
Capitulum. 8. de alio vnguento ad idem.
Capm. 9. de vngtō q̄ ualet ad emigraneā z ad dolorem
cilioz. timpoz. z stōci. z genuū. z ad multos alios dolo/
res qui ueniunt ex frigidis humoribus.
Capitulum. 10. de vnguento q̄ ualet ad idem.
Capitulum. 11. q̄ ualet ad emigraneam z ad dolorem mil
ze uel splenis.
Capm. 12. de quodā alio qō est optimū ad emigraneaz z
ad dolorem maxillarum z oculorum.
Capm. 13. de ifirmo custodiēdo. z qd sit faciēdū ei.

¶ Incipit prologus secundi libri Canamusali de baldach

Bo canamusali de

e Baldach collegi de dictis phoz hyp.
G. Alman. Joannis Damasceni. magni
ℳ. Dacometti de arab. z alioz philosopho
rū de india: z de eoz dictis librū hūc feci
per opationē sanitatis oculoz colligens de supradictoz
dictis flores: ueluti apes que flores colligunt meliores
z mel inde faciunt valde dulce.

¶ Capitulum de preparatione thutie alexandrine.

Accipe thutie alexandrine libri primi z mitte in
r aqua rosata ut mollificetur. postea calefac fer/
rum z extrahe thutiam z pone super ferrum ca
liduz per totū z semp pīce cū digitis sup thutiā in ferro
de aqua ro. in qua stetit ad mollū. postea tolle agrestam
vue albe z exprime eā cum manu nō pistādo eā sed cuz

manu cōprimēdo succuz exhe in cypho et dimitte gesce postea pone thutiā in uase vitreo cuius os sit ampluz: et mitte claruz qđ factū est de agresta supra thutiā per tres digitos z ponak ad solē ita q̄ sol pcutiat eaz per totā diē: in nocte reponak in domo z custodiak ab aqua z sereno z qñ erit ficca iterū pone agrestā sup thutiā ut dictuz est: z fiat per septē vices quouscz videris q̄ thutia erit ꝑgelata ut sal albus: z tunc dimitte ficcari z repone.

¶ De eadem.

r Ecipe thutie alexādrie lb̄.ʒ. z mitte in aq̄ ro. ad mollū z pone sup ferrū calz q̄ sit āplū z planuz z sp ꝓjce aquā rosatā sup cū digitis z accipe de agresta scā ut dcm̄ est. z mitte thutiā in uase vitreo: z cuz ipa mitte. ʒ.ij. curcume z.ʒ.ʃ. pipis lōgi: z postea pone desup agrestā clarā sup eā: ita q̄ sit sup res p̄dcās p tres digitos z pone ad solē z ita custodiak z reponak ut dcm̄ est supra: z cuz erit ficca iterū pone succū clarū agreste ut dcm̄ est. z fac in oib⁹ ut dcm̄ est p septē vices: z repone.

¶ De eadem.

r Ecipe thutie lb̄.ʃ. z ʒ. succuz maiorane z dictā thutiā ad mollū in dcō succo mitte: z postea appone sup̄ ferrū calz ut dcm̄ est: z sp ꝓjce cū digitis dcm̄ succū ut supi⁹ aq̄ ro. z postea ponak thutia in uase vitreo cū succo maiorāe z de succo celidonie mittak ituz: ita q̄ cooꝑiak thutia z ad solē ponak: z ita fiat ter: z custodiak z reponak z ficcek bñ cū trib⁹ vicib⁹ factū fuerit ita.

¶ Cap^m de ꝑparatione thutie cerefine.

r Ecipe lb̄.ʃ. thutie cerefine: que uocak castanea maris: z est rotūdella z tota spinosa ut rici⁹: z intus est ut piscis quē gētes comedūt: spine vo sūt b:une: z sunt bone ille. Accipe de spinis illis z scoꝛcis. lb̄.ʃ. sandali ru. z.ʃ. pipis lōgi. z.ʃ. ʒʒ. z.ʃ. curcume. ʒ.j. maiorāe z.ij. oia ista pone i uase vitreo z mitte sic agreste sbe ita q̄ agresta supet res p̄dcās p.j. digitū ul̄ duos z mitte ad solē ad coquēdū: ita q̄ agresta ꝓduck z iterꝫ mitte faciendo de hac usqz ad septē vices: ut ita dcm̄ est sup̄ de alexādrina. z post dictas septē vices ficcek z reponak.

¶ De ꝓparatione sarcocolle.

d Ꝓparatione āçeruth. i. sarcocolla. ʒ. āçeruth ʒ.ij. z.ʒ.iiij. maiorane: z pista maioranā z pluerīça z tēpera cū lacte asine z nō multū molle: z accipe vngas sbtiles ligni amigdalini z fume de p̄dcis z fac pillas in modū auellane pue: z mitte in vnā de dcis vgulis ad ignē z caue cadat in igne: q̄ iflabit multū z tādiu uolue ad ignē q̄usqz videris bñ assatā z repone oia p̄dicta.

¶ De eadem.

r Ecipe sarcocolle. ʒ.ij. maiorane. z.iiij. pluerīça maioranā z sarcocollā z misce sil̄ z tēpera cū vitello ouī: z fac ut dcm̄ est sup̄ in ꝓmo cap⁹ in oib⁹ tā de assatiōe q̄z de virgis z repone. ¶ De eodem.

a Ecipe sarcocolle. ʒ.ij. z tempera cum lacte mulieris z aliquantulum cuz dictis virgis z fac assari ut supra dictū est z repone. ¶ De eodē.

a Ecipe sarcocolle. ʒ.ij. z tēpera cum aqua ro. aliquantulum z fac in oibus ut dixi cum virgulis ad ignē z repone.

¶ De eodem.

a Ecipe sarcocolle. ʒ.ij. z tēpera cū succo pomorū de moris z fac in oibus ut supra z repone.

¶ Cap^m de ꝑparatione piperis.

r Ecipe pipis lōgi. ʒ.j. de radicib⁹ caduee succis ʒ.ʃ. maiorane. z.ij. ʒʒ. z.iiij. z pista aliq̄tulū z pone in uase vitreo: z tēpera oia p̄dcā ituz in uase cū vino: ita q̄ vinū sit altū in uase sup̄ res p̄dcās p vnū digitū z pone ad solē ad ficcāduz z cuz ficcū fuerit iterꝫ pone de vino sup̄dcō ut dcm̄ est: z ita faciat ter: z cū fuerit ficcuz z ꝓsumatū ter ad solē. accipe z fac rotūdas formas z puas: z fac ficcari ad solē sup lapidē marmoreū z repone.

¶ Cap^m de ꝑparatione celidonie.

r Ecipe celidonie z pista z exhe succū: z pone in parapside vitrea z exhe succuz cortādri z misce sil̄ z dimitte gesce: z totā aquā que supi⁹ clarior fuerit ꝓjce: z sbaz que remānsit in fundo parapsidis sicca ad solez et repōe. De mēse madij de radicib⁹ magnis celidōie ubi sunt nate: z cū inuenies eas icide radices in sumitate ꝑpe coronā z dimitte ibi stare ubi sūt nate: z succū q̄ ide exierit dimitte ficcari sup̄ radices ubi nate sūt z faciēt ibi q̄si gūmā. z illā gūmā hua: q: optimū est. De gūmi oliue

a Ate q̄z arboꝛ oliue floreſcat uade ad eā z pcute cum cultello z faciet gūmā: z illud collige z serua. quia optimum est.

¶ Incipiunt vnguenta facientia ad oculoꝛ medicinas.

¶ De vnguento rubeo.

r Ecipe sarcocolle mastic. thuris. gummi arab. aā. z.iij. lapidis cātarticus. antimonij. aā. z.v. gūmi ꝑpi. sumach. succi mamitā. ꝓlueris de mūctorio que est thutia argētea. aā. z.iij aloes amidi. aā. z.vj. mellis albi bñ dispūati. ʒ.iij. z alias res sup̄dcās sbtil̄r puluerīçatas: z cerne cū panno sbtili: postea tēpera cum dicto melle tepido z icoꝛpora bñ. postea accipe. z.j. cāphore. puluerīça z incoꝛpora cū p̄dictis rebus. ¶ De vnguento fusco.

a Ecipe oppoponacis. armoniaci. ꝑpinī. galbani. aā. z.iij. thuris. mastic. sarcocolle aā. z.ij. pulueriçent h̄ tria ꝑmo in mortario ereo. z ponak oleū ros. desup z icoꝛpek donec fiat aliud vng^m z postea pone alias res p̄dcās. oia h̄ sil̄ mixta cū. ʒ.j. cere al. mitte in captia ubi sit syrup⁹. z pone ad ignē z adde olim ro. z fac oia sil̄ bullire. caue tñ ne nimis durescat: z cuz scire vis si est coctū ꝓjce guttā sup marmorē z dimitte ifrida ri: et si coagulak et cū tāgis est dulce z liquefit est bonuz z si nimis est durū addas de oleo sup̄dicto: ita q̄ non sit nimis molle nec nimis duꝛ. ¶ Cap^m de vng̃ albo.

a Ecipe olei violati olī ro. aā. ʒ.j. cere albe. lb̄.ʃ. z pone oia in captia rami: z fac oia bulliri: z cuz liq̄fcā fuerint remoue ab igne: z cū bacculo agita cui addes ceruse. ʒ.ʃ. z bñ miscēdo icoꝛpora: z tūc deponak ab igne: z cū icipit ifridari accipe aliq̄tulū albumis ouoꝛ cū predictis iterum incoꝛpora.

¶ Cap^m de vnguēto qđ ualet ad pcussionem oculoꝛ.

a Ecipe mastic. z.ʃ. thuris. z.ʃ. z fac teri in mortario ereo. deide accipe aliq̄tulū olī ro. et icoꝛpa cū ipsis sic vng^m: z mitte in captiā rami z adde ʒ.ʃ. cere minutim icise. et cū p̄dcis pone ad ignē: z oleū ros. colatū pone cū p̄dictis aliq̄tulū et fac fieri p̄dicta: z exhe ab igne z duc iterꝫ donec icipiat idurari: et tunc ad de p̄dcis. z.iiij. ceruse pluerīçate: z cū p̄dcis icoꝛpora.

¶ Cap^m de vnguēto qđ ualet ad aꝑata oculoꝛ de supcilia inter coꝛneam z vueam.

a Ecipe succū memitā: z succū celidonie aā. z.iij olei ros. z viol. pinguedis serpētis. aā. z.vj. thuris. mastic. sanguis draco. sarcocolle. aā. z.iij. lapidis ematitis. z.iiij. z.ʃ. de ceruſa que dī minīū. z.ij. cere. z.iij. z.ʃ. z incide cerā minutim et mitte cū oleo z pinguedine p̄dicta in captia rami et pone ad ignez: et fac liquefieri et cū bacculo misce: et postq̄z liquefacta fuerint cola oia in parapside vitrea res p̄dictas bñ puluerīçatas pmisce et icoꝛpora bñ. z si nimis duruz fuerit de p̄dictis oleis misce z oparis dictū vngtm̄ cū foliis ruberoꝛ: que sunt ab vno latere albe z faciunt moras.

¶ De vnguento albo.

a Ecipe baurach. i. alumē alabi coctū uel alumē de roça. aā. z.iij. coporose. z.ij. thuris mastic. aā. z.ij. lapidis ematitis. z.iij. pista oia subtil̄r z puluerīza z accipe mellis albi dispūati. z.vj. assungie poꝛci masculi liquefacte. z.iij. z misce eā cū melle et calefac aliquātulū et icoꝛpa cū eis pluerē p̄dcāꝫ rexꝫ. z h̄ vng^m ualet ad dolorē palpeb. Si āt vis scire q̄l̄r alumē alabi sit baurac

h est documētū. Accipe vnū ferrū q̄ sit bñ planum ꝛ rectū ꝛ pone ad ignē: ita q̄ sit calidum sed nō nimis: et postea exhe ꝛ terge bñ eū: et ita calm pone sup frustū aluminis alabi et fiet aq̄ ꝛ postea dimitte ꝓgelari et ipsa cōstricta et cōgelata opare ut dcm̄ est: ꝛ illud erit baurach. Idem dicimus de coporosa que eodez mō coquēda est et factēda ut dictū est de alumine alabi.

¶ Lapm de vnguento qđ ualet ad dolorē palpebrarū.

Ecipe assūgie porcie recētis bñ liquefacte. ℥.ſ.
℞ baurach alabi. ʒ.vj. pulūiçek baurach ꝛ cū dcā piguedie misceat et bñ incorporet subtiliter.

¶ De alio vnguento ad idem.

℞ Ecipe cimi. ʒ.iiij. assūgie recētis porci masculi. ℥.ſ. pulūiça. ciminū cū assūgia in mortario ereo: pista bñ ꝛ liquefac ad ignē i captia rami. postea. ſ℔. ʒ.iiij. baurach alabi. ʒ.ij. coporose. ℈.j. pulūiçenk oia ista p̄dicta ꝛ incorporent cū dicta assungia ꝛ fiat vnguentum.

¶ Lapm de vnḡ qđ ualet ad emigraneā ꝛ ad dolorē cilioꝝ ūpoꝝ. stōci. ꝛ genuū. ꝛ ad multos alios dolores q ueniūt ex frigida causa.

℞ Ecipe floꝝ recētiū absinthij uel seis etusdē. lb. x. piguedis recētis porci. lb. ij. tere semē ꝛ piguedinē simul in mortario ereo: et fac uelut vngm. ꝛ factas post modū pānicłos puos de ipsis ꝛ mitte in bacile ꝛ eū optime coopi. ita q̄ nō cadat aligd i eo ꝛ dimitte. p. x v. dies. ꝛ vide postea si caput ꝛ si pāniculi videnk ut mutat: ꝛ si ita est pone eos i captia rami: ꝛ dimitte bñ bullire ita q̄ nō cōburak ꝛ totū sit ligdū. postea per stamignā cola i papsi de terre vitreate: ꝛ terge optie captiā ubi sūt p̄dcā bullita. postea accipe. ʒ.j. cere armoniaci. ʒ.ſ. de rasa pini. ʒ.j. olī camōille. ʒ.j. ꝛ mitte i captiā sup̄dcāz ꝛ fac liq̄fieri bñ: ꝛ accipe postmodū p̄dcā que sūt in papside ꝛ icorpa cuz p̄dcis sup̄ ignē in dcā captia. ꝛ itez cuz stamigna cola in papside dcā ꝛ dimitte fridari ꝛ pone i loco tuto i uase vitreo.

¶ Lapm de vnḡ qđ ualet ad dolorē palpebrarū.

Ecipe thutie argētee q̄ est pluis de mūctorio. ʒ.vj. sarcocolle. ʒ.iij. baurach. ʒ.iij. rubie siue rubea tictoꝝ pulūiçate. ʒ.ij. melk bñ dispūati lb. ſ. p̄dicta bñ puluerizata cū dicto melle incorporenk: ꝛ adde eis de cāphora ad pōdus duoꝝ granoꝝ ꝛ reseruae.

¶ Lapm de vngo qđ ualet ad emigraneā ꝛ dolorē splenis

Ecipe galbāi. ℥.j. cere. ℥.j. ꝛ. ſ. gūme hedē olei
℞ camōille. olī roſ. aāi. ʒ.j. ꝛ. ſ. ꝛ mitte in captia rami ꝛ liq̄fac oia sil p stamignā cola: ꝛ qđ remanserit in stamigna pijce. et vo q colatū est misce. ʒ.ſ. olei bñdicti ꝛ incorpora sil ꝛ dimitte fridari. ex hoc vngtō vngank supcilia ꝛ timpora supra corpus ex latē splenis.

Capm de vnḡ optio ad emigneā ꝛ dolorē maxillaꝝ ꝛ auriū

Ecipe oppoponacis. ʒ.ſ. galbāi. ʒ.j. thuris. mastic. aāi. ʒ.ij. cere albe. ʒ.j. olī sābucini. olei violati. olī camōille. olī de amigdal amaris. aāi. ʒ.ſ. ꝛ mitte oia sil in captia ꝛ fac liq̄fieri. ꝛ hijs liq̄factis cola p stamignā ut dictū est. ꝛ qñ incorporatū est eo existēte calido. adde. ℥.j. succi ligr. ꝛ repone.

¶ Lapm quō sit ifirmus custodiēdus.

n Ota q̄ ifirmus est purgādus ꝛ flōmādus ut p̄cipit in arte p uenas. aut facienda sunt cauteria in timporib⁹ uel p alia loca ut p̄cipit. aut sanguis de auricła minuēdus. ꝛ est dietādus semp. debet etiā ceroneū fieri qđ ruptoriū appellat. aut post auriculaz. aut ibi ubi nō nascunk pili. uel subtus barbā uel retro in fontanella occipitij. que oēs cure de emigranea sunt.

¶ Explicit lib 2us. ¶ Incipiūt capla libri 3ti de puluerib⁹ faciendis: ꝛ primo de puluere nigro.

Capm pmū de puluerib⁹ faciēdis. ꝛ pmo de puluē nigro. ꝛ de decoctiōe antimonij. ligni aloes. ꝛ de eoꝝ pparatiōe

Capm. 2. de puluē q ualet ad rodendū scadorē palpebrarū.

Capm. 3. de puluere zalio ꝛ de pparatione ꝛ decoctione lapidis ematitis.

Capm. 4. de puluere rubeo.

Capm. 5. de puluere castorei.

Capm. 6. de puluere cāphore.

Capm. 7. de puluere celle.

Capm. 8. de puluere nigro qui constringit lachrymas ꝛ est bonus cum exit fetor de oculis.

Capm. 9. de puluere qui ualet cum de nouo accidit macula in oculis ꝛ corrodit sanguinem.

Capm. 10. de puluē qui ualet ad dolorē oculoꝝ ꝛ ad p̄dcā.

Capm. 11. de puluē felliū.

Capm. 13. de eodem.

Capm. 14. de puluere thutie.

Capm. 15. de puluere sumach.

Capm. 16. de puluē aurū ꝛ ualet ad ocłos purgādos ꝛ pānū corrodit ꝛ fūositatē cataractaꝝ ōstruit ꝛ visū clarificat

Capm. 17. de pluere tisto pauli ꝛ ualet ad pānū oculoꝝ cor

Capm. 18. de puluere mamitā ꝛ ualet ad do Lrodendū. lorē oculorum ꝛ sanguinem rodit.

Capm. 19. de puluere cobazel. ꝛ ualet ad mollificationem oculoꝝ ꝛ sanguinē rodit ꝛ iactatas puas q̄ i ocłis nascūk.

¶ Incipit lib tertiⁱ de pluerib⁹ faciēdis. ꝛ p⁰ de pluē nigro ꝛ de decoc. antimonij ꝛ ligni aloes. ꝛ eoꝝ pparatione.

℞ Ecipe antimonij. ʒ.ij. ligni aloes. ʒ.ij. tolle antimoniū ꝛ tere ad modū gūmi ꝛ mūda id a lapidibus ꝛ terra ꝛ lapideo erūt albi ꝛ terra erit rubea: deide pone ātimoniū ꝛ tere ad modū grani ad mollificādū in aceto p dies ꝛ noctē. ꝛ postea exhe ab aceto ꝛ ficca ad solē ꝛ pone cuz eo. ℥.ij. ligni aloes ꝛ liga in petia lini alba ꝛ subtili ꝛ bñ mūda: ꝛ fac pastā de farina frumēti ut panis: ꝛ in ista pasta pone petiā cū istis reb⁹: ꝛ mitte i furno: ꝛ plus coquatur q̄z si eēt panis: postea exhe de furno ꝛ apias: ꝛ res dictas q̄ i pasta sūt in aq̄ ro. mitte ꝛ fac ibi stare p. j. diē. postea de aq̄ exhe solū antionū. ꝛ accipe de ossib⁹ dactiloꝝ ꝛ de ordeo ꝛ de cucurbitis siccis: ꝛ fac h tria cōburi ꝛ fieri carbōes qōlibet p se: ꝛ accipe de qlibet horū triū bñ cōbustoꝝ. ʒ.ij. p⁰ pluerizenk antimoniū ꝛ lignū aloes. post modū oia p̄dcā sil: ꝛ cū bñ pluerizata fuerit tēperenk cū aq̄ ro. ꝛ bñ cū ea agitent i mortario eneo. postea ad solē pone ꝛ fac siccari. post q̄z vo siccata fuerit fac pluerē ꝛ ad das ābrā albā ꝛ muscatū. de qlz ad pōdus duoꝝ ḡnoꝝ ꝛ sil bñ misce ꝛ itez cū aq̄ ro. misce ꝛ tēpa ꝛ bñ icorpa. ꝛ ad solē fac bñ siccari ꝛ postea bñ pulūiza ꝛ pōe i uase vitreo

¶ Lapm de pluē q ualet ad rodēdū scadorē palpebrarū.

Ecipe thutie alexādrie laborate ut dcm̄ est sup̄
℞ ℥.ſ. ꝛ in mortario ereo pluerizenk bñ ꝛ cū panno sbtili cernak postea remitte pluerē in mortario ereo ꝛ cū aq̄ ro. tēpa ꝛ satis duc ꝛ sbtilr icorpa. ꝛ postea. ſ℔. in alio mortario curcume. pipis lōgi. aāi. ʒ.x. ℥℥. albi bñ mūdati. ʒ.ij. ꝛ bñ pista ꝛ sbtilr pluerizа ꝛ cū sbtili pāno cerne. ꝛ cū thutia in pmo mortario icorpa cū aquaro. ꝛ ficca ad solē ꝛ cū ficca fuerit itez pluerizа ꝛ cū aq̄ ro. tēpera fortiter ꝛ satis agitādo ꝛ semp in puluē isto faciaster. p⁰ vo tres vices ficca ꝛ bñ pluis i uase vitreo repōak

¶ Lapm de pluē çallo. ꝛ de pparatiōe lapidis ematitis. et eius decoctione.

℞ Ecipe thutie alexādrie p̄dicte laborate in 2⁰c⁰ thutiaꝝ. ℥.ij. ꝛ pluerizek in mortario: ꝛ corticis mirabolanoꝝ. ꝓiectis ossib⁹ iteriorib⁹. ʒ.ij. pluerizenk cū thutia iā dcā in mortario: et sbtili pāno cernak in papside vitreata ꝛ dimitte. postea. ſ℔. mamitā. ʒ.iiij. curcūe. ʒ.ij. floꝝ mamitā. ʒ.j. pipis lōgi. ʒ.ij. pluerizenk p̄dcā i mortario ꝛ cū pluerizata fuerit tēpek cū aq̄ ro⁹. postea accipe pluerē thutie p̄dicte et corticeꝝ mirab. ꝛ paulati cū p̄dcis incorpa ducēdo semp ita q̄ totus puluis intus mittatur ꝛ semp duc usq; in finez. ꝛ h oia ad solem ficca. ꝛ cū erūt ficca puluerizа: ꝛ accipe fella recentia hirci ad quantitatē que sufficiat pro dist̄perādo dictuz puluerez ꝛ accipe. ℈ j. cāphore bñ trita ꝛ cū felle misce: postea dist̄pa pluerē rez p̄dcāz cū dicto felle i mortario. ita q̄ fel mittat pau-

lati q̄usq; pluis cū eo erit bñ distēpat°.z mitte aliq̄tulū in aq̄ ro.z pone ad solē z nō dimittas mltū siccari:ꝫ cuz erit aliq̄tulū ꝯgelatū accipe de cāphora ad pōdus triū granoꝝ.z de succo agreste tēpa in mortario oia p̄dcā.z ad solē fac bñ siccari z sbtilr cerne z i uase vitreo repōe.

¶Capitulum de puluere rubeo.

Ecipe lapidis ematitis.ℨ.j.in puluē.z sbtilr in petia liga.z i pasta ordei mitte i furno ad coquē dū.z plus coquat q̄ si esset panis.z cū erit coct° exhe.z ita calz mitte ad mollificādū in aq̄ ro.p.j.diē z de ipa postea exhe z pone ad siccādū ad solē.postea accipe medietatē dcī lapidis ematitis z puluerīça sbtilr in mortario.z.ℨ.ij.de thutia alexādria p̄mi capli thutiaꝝ labora ta:z cū isto lapide misce z tēpa cū aq̄ roſ.z duc multū in mortario:z postea mitte ad solē ad siccādū:z cum erit bñ siccata.ℨ.ℨ.iij.sarcocolle cocte i aq̄ ro.z pluerīcēt cū p̄dictis.pluerīça silr çuccari cādi.ℨ.ij.cū p̄dcis postq̄z fuerit pluerīçata p̄dcā cū petia mūda cerne q̄tū potes:z qō in petia remāsit iteꝝ tere z pluerīça z cerne ut dictū est z repone in uase vitreo. ¶Cap^m de puluere castoreī.

Ecipe thutie laborate i ℨ° ca° thutiaꝝ.ℨ.j.de corticibus radicis celidonie siccis.ℨ.j.de radicib° memitā siccis.ℨ.j.curcume.ℨ.iij.ℨℨ.albi bñ mūdati.ℨ.ij. oia pluerīcēt i mortario sbtilr z cernant ut dcm̄ ē cū sbtili petia:z q̄ in petia remābit iterū pistet sbtilr:postea reduc totū i mortario pluerē z aq̄ roſ.tēpa.z satis cū ea duc z postea.ℨ.ℨ.ij.de florib° scariole silueris:z tere cū p̄dictis in mortario de castoreo.ℨ.ij.nō de corio ꝫ de illo q̄ ituꝰ est de macro z pluerīcēt silr cū p̄dcis in mortario:z sp bñ duc z si fuerit duꝝ adde de aq̄ ro.z ad desiccādū pone:z cum siccum fuerit puluerīçet z reponat in uase vitreo.

¶Capitulum de puluere camphore.

Ecipe duas magē cōculas siue cocleas que ferunt a scō Jacobo z ferūt romipete i suis capellis z eas mitte in vnā ollā nouā de terra:z cū eis mitte cortices exteriores ouoꝝ abiectis corticib° interiori b°:z si posset hēri cortices ouoꝝ structij eēnt meliores:z i fornace in qua lapides coquunt mitte i tali loco q̄ nō destruant res nec pignatta nec admittāt z dimitte coq tātū q̄tū lapides:z cū lapides de fornace trahūt trahe pignatā cū reb°.z.ℨ.de dictis cōculis siccatis.ℨ.ℨ.de corticib° ouoꝝ p̄dcis.ℨ.ij.z pluerīçenk in mortario z tēpenk cū aq̄ pluuiali:z siccēt ad solē:z tēpa postea cū aq̄ roſ.z iteꝝ fac siccari ad solē:z iteꝝ tēpa z sic fac per duas vices:z cū erit bñ sicca.ℨ.z.iij.sarcocolle:z de granellis albis z rotūdis çuccari cādi.ℨ.j.z cū p̄dcis puluerīçenk:z postea.ℨ.opij que ē gūma.ℨ.j.z margaritaꝝ nō pforataꝝ.ℨ.j.z pluerīçenk in alio mortario sbtilr:z p̄dcā oia incorpa z repone in uase vitreo:z uocat puluis iste caphorul.i.frigidus.

¶Capitulum de puluere celle.

Ecipe de ꝯculis coctis.ℨ.j.z thutie alexādrie labo
r rate i ℨ° ca° thutiaꝝ.ℨ.iij.z de ramo deaurato.ℨ.ij. cōbusto sic supꝫ dcm̄ est de ꝯculis:tū ramū p se fine aliq̄ adūcto:z de radicib° amirā.i.celidōie agrestis z de ptib° indie:z sūt radices çarellete siue citrie.z ad modū facte z adromā.i. auripigmentū laboratū.z est coloratū ad modū lapis ḡnate z uenit de ptib° alap.ℨ.j.z.ℨ.margaritaꝝ pfo.z nō pfo.ℨ.ℨ.pluerīçenk q̄libz p se.z cū erūt pluerīçate sil in mortario ut dcm̄ est:mitte cū aq̄ ro.z satis duc.postea mitte ad solē z dimitte siccari.z cū bñ sicca erūt.ℨ.muscati.ḡ.j.z.ℨ.z tēpa cū aq̄ ro.z icorpa cuz puluere dicto.z tātū mise q̄ sint bñ tēpata.z mitte ad solē z ficca.z cū bñ sicca fuerit pluerīza z repone i uase vitreo.

¶Cap^m de puluē nigro q̄ ꝯstrigit lachrymas.z est bonus cum uenit fetor de oculis.

Ecipe ātimonij cocti.ℨ.v.thutie alexādrie labo
r rate in ℨ° ca° thutiaꝝ.ℨ.iij.z i mortario pluerīza ligni aloes supꝫ carbōes brusati ꝫ nō mltū.ℨ.ℨ. ossiū dactiloꝝ brusatoꝝ icōꝝ ut carbōes.ℨ.iij.z cū p̄dcis pistenk cū aq̄ ro.postea tēpa ad solē z ficca.postea.ℨ.ℨ.j muscati.z ābre alb.ℨ.ℨ.z cū aq̄ ro.z cū p̄dcis i mortario i corpa z ad solē ficca.z si nimis eēt duꝝ añq̄ ad solē pōat de aq̄ ro.aliq̄tulū pone:z cū ficca ē pluerīza bñ z repōe

¶Cap^m de puluere qui ualet cum de nouo accidit passio in oculis.et rodit sanguinem.

Ecipe sarcocolle cocte i lacte.ℨ.v.succi mamitā
r sicci.ℨ.iij.radic.celidonie sicce.ℨ.j.de pluē ossis sipie.ℨ.ij.zucca.cādi.z pluerīzek q̄libet p se z misce sil in mortario fine aditūcto et repone in uase vitreo.

¶Cap^m de pluē q̄ ualet ad supādā et ad dolorē oculoꝝ.

Ecipe sarcocolle albe de ḡnellis bñ rotūdellis
r ℨ.j.z pluerīzek i mortario sbtilr:ita q̄ cū digitis tāgit nō sentiat aspeꝝ q̄q̄z z pone i uase vitreo

¶Capitulum de puluere fellium.

r Ecipe thutie alexādrie laborate i ℨ° ca° thutiarū.ℨ.ℨ.fellis autū siccū cū hūerunt rostrū flexū. ℨ.v.fellis leporis.fellis ericij.ul fellis piscis canis siccata aū.ℨ.ij.mitte thutiā i mortario z pluerīza.et pone p̄dicta fella in succo celidonie:et cū digitis misce et fac liq̄fieri fella.et sic p.j.diē et nocte dimitte et postea cū digitis iterū duc et cola cū vna petia mūda:et fac q̄ cadat sup puluerē thutie.et sba q̄ remāsit in petia ide.et si de felle aliq̄d est iteꝝ i dcō succo recēti ad molk.mitte:et cū digitis liq̄fac et cola ut dcm̄ est q̄usq; tñ fieris totū fel qō remāsit aliō i petia pjce.postea accipe.ℨ.iij.de pluē plūbi cōbusti qō sine sulfure cōbustū sit et in mortario cū p̄dcis misce z optime duc et sbtilr.postea ad solē fac siccari.et cuz bñ siccus fuerit.ℨ.aloes epici.ℨ.ij.puluerīzek i alio mortario:et puluere supdicto siccato simul incorpora et subtiliter cerne.z in uase vitreo repone. ¶De eodē.

Ecipe ātimonij cocti.ℨ.ℨ.rami cōbusti.ℨ.iij.ℨℨ
r pipis lōgi maiorāe.aū.ℨ.j.et pista p̄dcā in mortario et pluerīzata cū succo floꝝ papaūis siluestris ℨ.postea fel āguille.fel lutij.fel eg albi.fella autū oiuz q̄ hīe poteris:et sint oia ficca.ad molificādū mitte i succo dcōꝝ floꝝ et dimitte ibi stare p diē et noctē.et liq̄fac cuz digitis fella.et cola sup pluerē dcm̄.et fac i oib° ut ℨ.dcm̄ est i p̄xio ca°.postea.ℨ.opij.ℨ.ℨ.de cāphora ad pōdus duoꝝ ḡnoꝝ.castoreī.ℨ.j.pluerīzēt p̄dcā z cū aliq̄tulo aque ro.tēpenk z icorpenk cuz oib° p̄dcis in mortario.z siccet ad solē.z sbtilr pluerīzēt.z i uase vitreo reponat.

¶Cap^m de puluere thutie.

r Ecipe thutie laborate in ℨ° ca° thutiaꝝ dicte.ℨ.ℨ ℨℨ.albi bñ mūdati.z pipis lōgi.maiorāe.aū.ℨ.ij.pluerīzenk oia p̄dcā i mortario.z cū sbtili petia cerne. z istū pluerē i mortario dcō cū aq̄ ro.tēpa.postea.ℨ.cāphoi.ℨ.j.z mitte i mortario z duc bñ sil z icorpa cū reb° p̄dcis z ficca ad solē.z postea pluerīza i mortaꝰ z repōe.

¶Cap^m de puluere sumach.

r Ecipe thutie sumachrie.ℨ.j.z sumach.ℨ.iij z mitte sumach ad mollificādū in aq̄ ro.z dimitte stare sumach p.j.diē ul p.j.noctē in dcā aq̄.z duc cū digitis bñ z cola cū petia sbtili.z accipe thutiā p̄dictā z mitte in succo dicto.et postea calefac palā ferri z exhe thutiaꝝ et mitte supra dictū ferrū.z semp pjce cū digitis aliq̄tulū de dicto succo.et extrahe de ferro.z mitte in mortario.et puluerīzek.et succū qui remanserit in mortario mitte et duc bñ et pone ad solē et ficca et puluerīzenk et repone.

¶Cap^m de pluē aurū q̄ ualet ad purgādos oculos.pānū rodit.fumositatē cataracte destruit z visum clarificat.

Ecipe stercus albū lacerte.z stercoris pueri sic
r ci.aū.ℨ.vj.radic.celidonie.radicis mādragore. auripigmēti laborati.aū.ℨ.iij.sarcocolle cocte i lacte mulieris.margaritaꝝ pforataꝝ z nō pforatarū.aū. ℨ.ℨ.antimonij de ꝯculis sci iacobi ul maris gallicie coctis ꝑm supiorē doctrinā.ℨ.iij.puluerīçek q̄libet per se sbtiliter:z cerne cū pāno sbtili z mitte in mortario oia p̄dicta excepta sarcocolla.z tēpera cuz aq̄ ro.z cum erit tēperata

optime mitte in mortario ℥.ʒ.duo ḡna foliorū auri de hijs que opant pictores ℥ mitte pluerē p̄dictū in mortario ℥ misce optime.℥ pone ad solē ad exiccādū:℥ cuz fuerint ficce iterū pulueriçent sbtilr:℥ icorpora cuz p̄dicta sarcocolla sine aliq̄ alia balneatione.℥ subtilr puluerіça ℥ repone.hic enī est pulus auree⁹ quā fecit Alexander impator p̄o oculis suis.℥ ualet ad mollificāduz oculos. pānū rodit ℥ fūositatē cataracte destruit.℥ clarificat visū

¶ De puluē pauli q ualet ad pānū corrodēdum.

℞ Ecipe viridis eris quā magr facit ꝑ oculis medicādis ℥ thutie alexādrine laborate in p̄° cap° thutiaz.℥ uermes serpētis.aāz.ʒ.iij.coporose cocte.ʒ.j.çuccari cādi.ʒ.j.seis celidonie.ʒ.j.ʒ.ciamomi pfecti.ʒ.ij.pista in mortario p̄dicta sbtilr.℥ cerne cuz panno sbtili.℥ mitte in mortario ℥ tēpera cuz urina pueri hn̄tis tres annos.℥ sit puer bn̄ sanus.℥ duc optime i mortario ℥ ficca ad solē.℥ iterz trita ℥ puluerіça ut dictū est.℥ tēperet cū dicta urina ℥ ficcetur:℥ ita fiat ter.post ℔o tres vices siccetur ℥ pulueriçetur ℥ reponatur.

¶ Capitulus de puluere mamitā qui ualet ad dolorē oculoz.℥ sanguinem rodit.

℞ Ecipe thutie alexādrine cocte in pulmone hirci.ʒ.ʒ.antimonij cocti.ʒ.iij.succi mamitā ficci.ʒ.ij.pulueris sipie.ʒ.j.ℨℨ.pipis longi.aāz.ʒ.ij.oīa ista puluerіçent in mortario.℥ icorporent in succo mamitā ℥ duc bn̄ ℥ sbtilr in mortario.postea ℥.castorei thuris albi.aāz.ʒ.j.℥.ʒ ℥ puluerіça in alio mortario ℥ incorpora cum p̄dictis:℥ duc satis ℥ bn̄ ficca ad solē ℥ repone.

¶ Capm de puluere cobaçel qui ualet ad mollificanduz sanguinē oculoz rodit.℥ lactatas paruas que in oculis nascuntur consumit.

℞ Ecipe sarcocolle cocte in succo pomi citronij. floz mamitā de succis.pipis longi.aāz.ʒ.ij.mamitā.ʒ.iij.coporose cocte.ʒ.j.margaritaz pforataz ℥ nō pforataz.aāz.ℨ.j.ligni aloes brusati sed nō multum.ʒ.j.corticis ligni.ʒ.j.pista quālibet rem per se.ʒ.ʒ. aloes epīci.pistenk ℥ misceank.postea cerne sbtilr sine aliquo adiuncto in hyemali tempore.in estate vō addatur.ʒ.j.çuccari candi.

¶ Explicit liber tertius. Incipiunt capla quarti libri qui dicitur liber de sief.

¶ De sief q ualet ad mollificationem oculorum.℥ pānuz rodit ℥ sanguinem. De eodem.

Capm.ʒ.de sief quod ualet ad destructionē vngule cū de nouo uenit.℥ sanguinē rodit.℥ pdest ad palpebras cum incipiunt rubere.qñ scalebreçātur ℥ pānum rodit.

Capm.4.de sief quod ualet ad mollificationē oculoruz.℥ pānū rodit.℥ pdest ad dolorē palpebrarū ℥ ad inflationem ipsarum ℥ sanguinem.

Capm.ʒ.de sief quod ualet ad rubedinē oculoz.℥ pānuz rodit ℥ sanguinem.

Capm.6.de sief quod ꝓstringit lachrymas ℥ nō permittit apa augmētari.℥ corrodit pānū sbtilē qui est in oculis.

Capm.7.de sief albo constrictiuo ℥ pannum suauiter rodit ℥ sanguinem.

Capm.8.de sief quod ualet ad fumositatē que uenit qñ sol cōplet cursum suū quotidie.℥ nō videt clarū nisi sol oriatur.℥ visuz clarificat ℥ pānuz subtilē rodit ℥ sanguinem destruit ℥ çicatam.

¶ Capitulum de sief qui ualet ad mollificationem oculorum.pannum ℥ sanguinem rodit.

℞ Ecipe ceruse.ʒ.ʒ.℥ laua per nouē vices cū aq̄ rosata:℥ ficcet ad solē:℥ postea.℥.de ista ceruſa.ʒ.ij.fellis hirci ficci.ʒ.ij.rami usti.ʒ.j.gūmi ara.draganti.gūmi oliue:gūmi prunoz ferentiū pruna nigra:siue auosanoz.aāz.ʒ.ʒ.castorei:aloes epīci thuris albi.aāz.ʒ.j.opij margaritaz pforataz:℥ non pfo.cāphore.aāz.ʒ.j. tere q̄libet p se.℥ cernat subtilr.℥ distēpenk cū succo mite ℥ nō mltū molle.sed admodū penidlaz.℥ vnge tibi manū cū oło amigdalarū amaraz.℥ cū manib⁹ duc ℥ fac mādaleōes cū trib⁹ digitis ad modū pedonū de schachis. ℥ miorē poti⁹ q̄z maiorē.℥ vnge sp digitos cū oło p̄dcō.℥ pone eos sic fcōs sup lapidē mamoreū ad ficcādū ad solē ul'alibi i tuto loco.ita q̄ aligd turpe nō cadat sup eos: ℥ cuz vis oparі accipe lapidē cū quo rasoria acuunk ℥ terge ipm optie ℥ laua cū vino ex pte illa i qua uoluerіs ocere sief.℥ postea pone guttā aq̄ ibi sup lapidē:℥ duc sup lapidē sief p̄dcm̄.nō ex pte acuta sz ex alia ℥ duc tātū sup lapidē q̄ uentat ligdū i modū vngti ℥ accipe sup digituz grossum.℥ pone sup ferrū.℥ mitte in oculis. ¶ De eodē.

℞ Ecipe lapis laculi triti bn̄ ℥ sbtilr ℥ ablue p.4.vices i aq̄.℥ ātimonij cocti.lapidis ematitis cocti. aāz.ʒ.ij.radic.rubee tictoz.ℨℨ.fellis porci masculi ficci.gūmi ara.aāz.ʒ.ij.pluerіs plūbi usti.aāz.ʒ.ij.thuris albi.castorei.aloes epīci.aāz.ʒ.ij.lactis herbe q̄ uocat̄ cauda porcina:ul'que uocat̄ cauda ℥ dz eē sic lac.ʒ.j.puluerіça q̄libet per se ℥ cerne sbtilr.℥ tēpa cū lacte cap̄ nō mltū molle nec mltū duz.℥ vngēdo ter manū cū oło de amigdalis amaris.℥ fac mādiliōes ad modū pedonū de schachis cū trib⁹ digitis.℥ oīa de hijs fac ut sup̄ de alijs fecistis excepto q̄ aq̄ suppo^ta i lapidē i istis sit tota ad distēpādū.

¶ Capm de sief q ualet ad destructionē vngle cū de nouo uenit ℥ sanguinez rodit ℥ palpebras cū rubore incipiūt. ℥ quando scalebreçantur ℥ pannum rodit.

℞ Ecipe nitrū laboratū de sbtiliori q̄z potes.℥ nō fit vgatū ℥ pista sbtilr in mortario ℥ tēpa cū succo agreste.℥ duc tātū q̄ qñ tāgis cū digitis nō sē tiet aligd de pluē.℥ septies cū agresta tēpera ℥ septies bn̄ duc.℥ postea desicca ℥ accipe de pluē isto.ʒ.iij.thutie alexādrie laborate.ʒ.ij.℥ tēpa cū uria pueri masculi triū ānorū.℥ in mortario pista:℥ semp duc manib⁹ tātū q̄ qñ teti geris cū digitis nō sētias aligd aspez ℥ postea sumas sal armoniaci dyagridij.aāz.ℨ.j.℥ de stercore pueri hn̄tis tres ānos.℥ fac cōburi in testo sup ignē nec mltū nec parū. Et.ʒ.de pluē illo.ʒ.ij.gūmi ara.dragāti. aāz.ʒ.iij.℥.ʒ. ℥ pluerіçek q̄libet res p se.℥ postea misce ℥ tempa cū aq̄ roz.℥ fac mādiliones.℥ vnge manus cū oleo amigdalaz amaraz.℥ fac in oibus ut supra dictū est.excepto q̄ cum aqua pluuiali debet distēperari sup lapidem.

¶ Capm de sief q ualet ad mollificatiōez ocloz.℥ pānū rodit ℥ dolori palpebraz ℥ ad inflationez ipaz.℥ sanguinē rodit generatum supra oculos.

℞ Ecipe pluerē de corticib⁹ ouoz factū ut dictū est sup̄ de oculis scis ℥ laboratis.ʒ.iij.de amigdalis amaris.gūmi ara.succi memite.thuris al.aāz.ʒ.ij ligni aloes brusati.antimonij cocti.margaritaz nō pfo. aāz.ℨ.j.aloes epīci.ʒ.iij.sarcocolle.ʒ.ij.calami aromatici ʒ.j.quālibet p̄dictoz tere per se.℥ quālibet rez per se cerne ℥ misce simul ℥ reduc in mortario.℥ tēpera cuz succo betonice.℥ fac mādiliones ut dictū supra in p̄mo capło.

¶ Capm de sief qui ualet ad rubedinē oculoruz.℥ pānum rodit ℥ sanguinem.

℞ Ecipe succi mamitā ficci.fenicli ficci aāz.ʒ.ij.thutie alexādrie laborate i succo maiorāe que est i ʒ°ca° thutiaz.ʒ.iij.thuris al.gūmi ara.aloes epīci.dragāti.aāz.ʒ.j.amidi.ℨ.ij.cristalli.ʒ.j.sbtilr q̄libet p se pluerіçek ℥ tēpa cuz succo mirtillue oīa p̄dicta ℥ dimitte stare p vnū diē sic facta.in mane fac mādiliōes.℥ oia ut i p̄dcis fiat.℥ cum aqua rosa.distēpera sup lapidem.

¶ Capm de sief qui ꝓstringit lachrymas:℥ nō dimittit apa augeri.℥ rodit pānū subtilem in oculis.

℞ Ecipe thutie alexādrie que est in ʒ°ca° thutiaz in succo maiorāe.ʒ.iij.rami cōbusti.thuris albi dragāti. gūmi arabici.castorei.aāz.ʒ.j.lapidis ematitis cocti.ʒ.iij.ʒ.sarcocolle.ʒ.ij.margaritarum nō perforatarum.calcine de corticibus ouoz.sanguinis draco. sputi.aāz.ℨ.j.ligni aloes combusti cum sumach.gummi

cerasi.aā.ʒ.ʃ.puluerīçet quelibet res p se subtilr.z mitte ʒ.iij.de sumach ad mollr.in aqua ro.per diez z nocte.postea duc sumach cuz digitis optime in dicta aq̄ z cola dictū sumach cū aqua p̄dicta z sup̄ puluerē p̄dictū in mortario z silr tēpera.z sic tēperatū dimitte p vnū diē uel noctē.z iuncta manu cū oleo ro.fac mandaleones.z postea fac fiel ut sup̄.oia fac ut in p̄mo capl̄o de fiel.

¶ Capl̄m de fiel albo ꝓstrictiuo.z pānum suauiter rodit z sanguinem.

℞ Ecipe de ceruſa lauata in aq̄ ro.ʒ.iiij.calcine de corticib⁹ ouoꝝ z ꝓculaꝝ de scō iacobo de galicia sarcocolle.aā.ʒ.ij.gūmi ara.thuris albi.dragāti aā.ʒ.j.quelibet res terak p se.z puluerīçet sbtilr.z tēperet cū albugine oui z nō multū molle.z fac mādaleones z vnge manum cum amigdalis amaris.z fac oia ut sup̄. distemperando cum aqua pluuiali fiel.

¶ Capl̄z de fiel q̄ ualet ad fumositatē que accidit hoib⁹ qñ sol cōplet cursuz suū nō videt ita clarū nisi sol oriat.z visum clarificat pannum subtilem.

℞ Ecipe suc.mamitā.z celidonie. herbe saponarie.storac.calamite.aā.ʒ.ij.sarcocolle cuz maiorana.vitelloꝝ ouoꝝ.aā.ʒ.iiij.gūmi ara.dragāti aloes epatici.ligū.aā.ʒ.ij.castorei.opij.aā.ℨ.j.z q̄libet diaꝝ rez p se pistet z pluerīçet cū succo foliorꝝ spini albi z fac mādaleones.z semp manꝰ vngat cū oꝛo de amigd̄. amaris.z fac fiel puos.z oia ut dcīm est sup̄ pⁿca⁹ de fiel.

¶ Explicit liber quartꝰ. Incipit̄ capl̄a gnti libri.

Capl̄m pᵐ de collirio q̄ ualet ad fumositatem cataracte.z sanguinē z recentē pānum z visum clarificat.

Capl̄m 2ᵐ de collirio q̄ ualet ad sanguinem rodendum.lachrymas ꝓstringit.calculas remouet z dolorem.

Capl̄m 3ᵐ de collirio q̄ ualet ad destruēdū fumositatē cataracte.sanguinē rodit.dolorē palpebraꝝ remouet.z visum clarificat.

Capl̄m 4ᵐ de collirio q̄ ualet ad p̄dicta.p̄terq̄ ad dolorē palpebrarum.

Capl̄m de ipsius v̄tutib⁹ z ipsius duratione dōm.

Capl̄m 6ᵐ q̄ pānum rodit.z sanguinē z scadorē uel p̄ruritū remouet ab oculis atq̄ sanat.

Capl̄m 7ᵐ de collirio qō ualet ad p̄dicta z minuit apa oculoꝝ uetus redorē et dolorem sedat.

Capitulum 8ᵐ de collirio quod ualet ad idem et minuit apostema uetus.

Capl̄m 9ᵐ de collirio q̄ ualet ad pannum ueterē oculoꝝ corrodēdū.visuz clarificat.vngulas de nouo factas mortificat et sanguinez exīnē per lōgū tp̄s in oculo corrodit.

Capl̄m 10ᵐ de collirio q̄ ualet ꝯ apa oculoꝝ h̄uores constringit.dolorē remouet.z sanguinē rodit.

Capl̄m 11ᵐ de collirio q̄ ualet ꝯ fumositatem cataracte.visuz clarificat.humores flegmaticos liberat.pānū rodit:z reaptat palpebras reuersatas.

Capl̄m 12ᵐ de collirio q̄ ualet ꝯ destructionem cataracte que in oculis descēdit z ip̄os coopit z libat infirmitatez.

Capl̄m 13ᵐ de collirio q̄ ualet ꝯ oculoꝝ pānuz rodēdum destruit cataractas z visum clarificat.

Capl̄m 14ᵐ q̄ ualet ꝯ fumositatem cataracte pānum rodit sanguinē remouet z lachrymas stringit.

¶ Explicit liber 4ⁱ. Incipit lib 5ⁱ de collirijs. Et p⁰ de collirio q̄ ualet ad fumositatē cataracte z sanguinez rodit z recens pannum.z visum clarificat.

℞ Ecipe bacile z terge bñ.z vnge itus ip̄z cū melle p totū z pfode postmoᵐ aliq̄z tulū itra z fac aliq̄z tulū fouee.z sit minꝰ ap̄la q̄z teneat orellus bacil:postmodū accipe de cinē z iple foueā p̄dictā.z mitte de urina pueroꝝ h̄ūtū usq̄ ad sex annos z nō plures.lb̄.j.z mitte in bacile desup z fac ita planare bacile q̄ uēt⁹ nō itret de subt⁹.z in capite duoꝝ mitte sup̄ cinerē de urina p̄dicta z remitte bacile desup ut dictū est.z b̄ facto p nouē dies. postea.℞.celidonie mille folij.que uocat herba serena.apij.betonice.eufragie.saluie.aā.ℨ.j.z istas radices ablue.z a putredie mūda eas aliq̄z tulū pista.z uolue bacile p̄dictū.uel accē.ip̄m.z accē. optimi vini albi.lb̄.ij.z mitte in bacile:z accē.herbas dictas z radices pone in bacile cū dicto vino z duc tātū it⁹ q̄ bacile cū p̄dictis herbis z radicib⁹ q̄usq̄ virtde q̄ recipit bacile fit destructū z p̄dicte herbe cū radicibus sint trite.z dimitte postea cū reb⁹ p̄dictis bacile ad serenuz p iij.noctes.z caue ne pluat intus.postea.℞.de dicto vino sic facto medietatē z cola i captia rami.z aliā medietatē dimitte in bacile.postea.℞.ℨ.ʃ.optimi aloes puluerīçati.z accē.captiā p̄dictā z pone sup̄ ignē.z cū ieipit bullire tolle ab igne.z dimitte intus dictū pluerē de aloe z duc cuz martello siue pistello optime.z dimitte gelcē donec infridet.postea.℞.cāphore.ℨ.j.z cū vino q̄ remāsit in bacile bñ colato claꝝ solū tēperet cāphora p̄dicta z mitte vinū p̄dictū totū talr factuz in uase vitreo uel āpulla.

¶ Collirū q̄ ualet ad sanguinē corrodēdū lachrymas stringit.liptudinē remouet z dolorem.

℞ Ecipe.ℨℨ.bñ mūdati.curcume.ciamomi optimi.aā.ʒ.ij.z postea.℞.vini albi.lb̄.j.z pista speries p̄dictas.z mitte in vino p̄dicto in captia rami z mitte sup̄ ignē.z dimitte paꝝ bullire.postea ℞.thutiā argētinā que est pluis de mūctorio.ℨ.ij.z liga optime i petia.ita q̄ nō liget ꝓpe thutiā.sed ab ea aliq̄ztulum distet:z cū fuerit p̄dictū vinū bullitū cuz spēb⁹ ab igne tollat.z accē.dictā thutiā z mitte it⁹ petiā cuz dicta thutia.z retine petiā cū manu tua.z duc it⁹ per vinū p̄dictū satis.z exhe petiā z expme intus in vino.z b̄ fac multotiēs quo usq̄ videbis exire totū albū. sbaz que remanet in petia p̄jce.z dimitte stare per diem z noctem.z in mane cola claruz subtiliter.z reponat in uase vitreo.z pone in oculis cum fuerit necesse.

¶ Collirū qō ualet ad destruēdā fumositatē cataracte.sanguinē rodit.dolorē remouet palpebraꝝ z visū clarificat.

℞ Ecipe celidonie.berbene.betonice.matris violaꝝ.z foliorꝝ fenicli.aā.ʒ.ij.postea accē.uas terreū factū ad modū urinalis vitreatū iterⁱ⁰ z mitte dictas herbas in dicto uase.z pone sup̄ dictū uas alembicū vitri cū quo fit aq̄ ros.z obtura bñ circūcirca ita q̄ fumus dictaꝝ herbaꝝ nō possit exprare nisi p os alēbici z post accē.cacabuz de ramo.z mitte intus aquā ita q̄ sit q̄si plenū.z postea accē.dictū uas cuz herbis z alēbico ita ꝓparata ut dictū est:z pone in dicta aqua:ita q̄ uas p̄dictū stet iclinatū.z usq̄ ad mediū stet sub aqua z residuū uasis cū alembico stet ita q̄ illud qō egredit p pipiū alēbici possit colligi in ampulla.z cū videris q̄ dicta aqua ueniat de fumo qō scire poteris per odorē exhe uas z pij ce herbas.z aqua ampulle pone ad solez z dimitte stare per.iij.dies.z stet os ampulle apertū ut fum⁹ dicte aque purget per ignem celestē.z postea.ℨ.j.cāphore z eā distempera cū aliquātulo dicte aque in mortario uel scutella vitreata.z mitte cāphorā sic ꝓparatā in dicta ampulla. z obtura dictam ampullam cum cera z dimitte stare ad solem per duos dies z repone.

¶ Collirium qō ualet ad p̄dcā p̄terq̄ ad dolorē palpebraꝝ.

℞ Ecipe ruthe.radic̄.feniculi.herbe cortādri.berbene.betonice.uermicularis.portulace siluestris. semp̄uiue.oculi christi.aā.ℨ.j.exhe aquaz ad modū tam supius dictū z mitte ad solē per tres dies.z coque ut dictū supra.z postea.℞.ℨ.j.z quartā castorei z de macra que est intus.z tere in mortario.z tēpera cū dicta aqua z mitte ad solem.z fac in oib⁹ ut dcīm est:z repone.

¶ Collirium q̄ ualet ad destruēdū fumositatē cataractaꝝ. z sanguinē rodit.dolorē palpebraruz remouet.z visum clarificat.

℞ Ecipe celidonie.apij.herbe cortādri.betonice. millefolij.memite.uermicularis.aā.ℨ.j.foliorum spini albi. foliorum vue siluestris.aā.

ℳD.j.ꝛ mitte in urinali terreo dictas herbas cum.ʒ.j.ſca monee.ꝛ extrahe aquã ut ſuꝑ dictũ eſt ꝓximo 3°cap°.in oſb°ꝛ per oia.ꝛ ualet ℔ collirũ ad purgatiões oculoꝝ: ꝛ facit lachꝛymare oculos ꝛ purgat malos hu.ꝛ palpebꝛas liuidas ſanat.colliria que ſunt in iſtis uaſis uel urinalib⁹ durãt multum ꝛ non deuaſtant per annos.

¶ Collirium qꝫ pãnũ rodit ꝛ ſanguinẽ ꝛ ſcadorẽ uel pꝛuritum remouet ab oculis atqꝫ ſanat.

℞ Ecipe thutie .ʒ.ſ.ꝛ tere optie in mortario.ꝛ.ꝝ.lb̃ꝛ.j.optimi vini albi acerbi ꝛ mitte aliquantulũ de dicto vino in dicta tuthia ꝛ duc optime ꝛ ſuper tũge vinũ parũ ꝛ iterum duc bñ: ꝛ tantũ fac hoc quouſqꝫ totũ vinũ mittaꝫ itus.ꝛ poſtea.ꝝ.in captia rami ꝛ fac bullire ad ignẽ:ꝛ cũ erit bullituꝫ remoue ab igne:ꝛ hẽas paratas.ʒ.ij.aloes epatici optimi:ꝛ mitte ſtatim cũ accepis in dicta thutia ꝛ duc bñ ꝛ dimitte infrigidari ꝛ pone in ampulla ꝛ repone ꝛ uſui reſerua.

¶ Collirũ qꝫ remouet apoſtema oculoꝝ ꝛ dolorem emigraneum liberat ꝛ ſanat.

℞ Ecipe de radic̃.feniculi ꝛ apij ꝛ folijs ru,ꝛ celi. aũ.ℳD.j.ꝛ piſta ꝛ mitte in bacile cũ lb̃.ij.optimi vini albi acerbi:ꝛ dimitte ſtare ad ſerenũ ꝑ tres noctes:poſtea cola vinũ clarũ dcñ ꝛ mitte in captia rami ꝛ.ꝝ.ʒ.j.optimi aloes epatic̃.puluericati:ꝛ mitte dictum vinũ ad ignẽ:ꝛ cũ bullierit.ꝝ.dictũ puluerẽ ꝛ mitte ibi. ſed anteqꝫ ponaꝫ dictus puluis remoueaꝫ ab igne ꝛ ducaꝫ ſatis ꝛ dimitte infrigidari ꝛ repone in ampulla.

¶ Collirũ qꝫ ualet ad tdẽ ꝛ minuit apa uetus.

℞ Ecipe thutie alexãdrine.ʒ.j.aloes epatici.ʒ.ij. puluericꝫ:ꝛ poſtea.ꝝ.cç.bñ mũdati ꝛ curcume pipis lõgi.aũ.ʒ.j.ꝛ piſta bñ in alio mortario.poſtea.ꝝ.lb̃.j.ꝛ.ſ.optimi vini albi acerbi ꝛ miſce puluerez de ſpẽb⁹ ꝑdictis cũ dicto vino ꝛ fac bullire ad ignẽ:ꝛ cola cal'm dictũ vinũ cũ dictis ſpẽb⁹ faciẽdo cadẽ dictũ vinuꝫ in mortario ubi eſt puluis thutie ꝛ aloes:ꝛ ſemp duc optime ꝛ dimitte:ꝛ acc̃.ℑ.j.cãphore ꝛ cum dicto collirio in mortario diſtẽpera:ꝛ in vitreo uaſe repone.

¶ Collirũ qꝫ ualet ad pãnũ ueterẽ rodẽdũ:viſum clarificat:vngulas de nouo factas mortificat:ꝛ ſanguinem exiſtentem per longum tempus rodit.

℞ Ecipe bacile bñ mũdũ ꝛ vnge cũ melle albo:ꝛ hẽas.ʒ.ij.ſalis armoniaci optime puluericati:ꝛ per totũ bacile ſuꝑ mel optime duc cũ digitis:ꝛ poſtea fac foueã puã in terra ꝛ ingus pone papſidẽ de cinere:ꝛ mitte de urina pueri hñti ſex uel octo annos i dicto cinẽ:ꝛ fac rotũdum carte quãtũ tenet orellus bacilis:ꝛ pone bacilẽ ſup cinerẽ ꝛ ſup dictã cartã:ꝛ cõprime bacile ita qꝫ uct⁹ nõ poſſit itrare ſb̃ eo:ꝛ fac ſtare bacilẽ ſup cinerẽ ꝑdictũ p.j.dẽ ꝛ noctẽ:ꝛ iterũ addas de dicta urina ſup dictũ cinerẽ:ꝛ redeas bacile deſup.ꝛ ſ̃ fiat per.vij.uꝫ.vij vices.ꝛ poſtea.ꝝ.radic̃.feniculi apij celidonie ruthe betonice lingue canis enule.aũ.ℳD.j.ꝛ piſta herbas predictas:ꝛ poſtea.ꝝ.lb̃.ij.de vino albo ꝛ ad modũ acc̃.de ꝑdicto viridi ramo de bacile medietatẽ:ꝛ alia reꝑua in bacile.deide vinũ pone cũ dictis herbis ꝛ duc tãtũ ꝑ dictũ bacile in ipſo viridi ramo dictas herbas cũ vino qꝫ totũ remoueaꝫ a bacile:poſtea cola clarũ medietatis dicti vini quãtũ potes in captia rami.ꝝ.ʒ.ſ.aloes epatici optie puluericati:ꝛ vinũ qꝫ eſt in captia colatũ pone ad ignez ꝛ cũ icepit bullire eleua ab igne:ꝛ ſtatim pone itus pluerẽ dicti aloes ꝛ duc ſatis cuꝫ vno piſtello.ꝛ poſtea.ꝝ.ʒ.j. coporoſe cocte ꝛ puluericꝫ ꝛ tẽpera cum alio vino qꝫ remãſit in bacile:ꝛ iſtud vinũ mitte ad ſerenũ ꝛ dimitte ibi ſtare per tres noctes:ꝛ ſ̃ facto iſtud vinũ cũ alio ubi eſt aloes icorpa ſil:ꝛ eſt optimũ collirũ ꝛ forte.

¶ Collirũ qꝫ ualet ʒ apa oculoꝝ humorẽ ſtringit dolores remouet ꝛ ſanguinẽ rodit.

℞ Ecipe radic̃.rubee feni.ꝛ enule.aũ.ℳD.j.foliorũ mꝛis violarũ ꝛ ruthe betonice ſempuiue mite.añ.ℳD.j.ꝛ piſta herbas predictas primo bene ablutas:ꝛ accipe poſt modũ lb̃.ij.aque pluuiane ꝛ mitte in bacile cũ aqua iſtas herbas ꝛ pone ad ſerenũ per ſeptẽ noctes:ꝛ poſtea.ꝝ.opij.ʒ.ſ.aloes epatici.lapidis ematitis. añ.ʒ.iij.thutie alexãdrine.ʒ.ij.ꝛ mitte in mortario ꝛ pluericꝫa:ꝛ parũ ç̃affarani puluericꝫa.ꝛ mitte aliqꝫtulum collij qꝫ eſt in bacile in mortario ꝛ duc cũ ꝑdicto puluẽ:ꝛ iteꝝ mitte ꝛ duc:ꝛ tãtũ fac quouſqꝫ clarũ de bacile recipiat.

¶ Collirũ qꝫ ualet ꝫ fumoſitatẽ cataracte ꝛ viſuꝫ clarificat hũores ſ'laticos libat.pa.ro.ꝛ reaptat palpebꝛas reũ ſatas.

℞ Ecipe nenufar.flores vinee radic̃.feni.betonice panis porcini hermodactili mꝛis violarũ roſarũ recẽtiũ celli.ruthe.aũ.ℳD.j.ꝛ ſume urinale de terra vitreatũ:ꝛ mitte res ꝑdictas itꝰ:ꝛ ſuppone alẽbi cũ:ꝛ exhe aquã ad modũ aq̃ ro.ꝛ poſtea.ꝝ.ſpice.çç.gario.aũ.ʒ.j.ꝛ mitte ꝛ piſta i mortario:ꝛ mitte i uaſe vitreo aquam ꝑdictã:ꝛ pone ad ſolem:ꝛ obtura os ampulle:ꝛ ſtet ad ſolẽ ad coquẽdũ per.xv.dies ſi fuerit bonum tempus:ꝛ ſi non per.xx.dies ꝛ plus.

¶ Collirium qꝫ ualet cõtra deſtructionẽ cataracte deſcẽd. ꝛ ipſos coperit ꝛ liberat infirmitatem.

℞ Ecipe de aq̃ que deſcẽdit de vite ꝛ de aq̃ betonice que exhit ad modũ aq̃ roſate ꝑ alẽbicũ lb̃. j.poſtea.ꝝ.ſpice nardi.ʒ.j.gaꝛ.nucis muſcatarũ ligni aloes.aũ.ʒ.j.croci ad põdus vnⁱ⁹ ueronẽſis:opij:cã phore.aũ.ℑ.j.uel ad põdus duoꝝ granoꝝ.aloes epatici ʒ.iij.ꝛ.ſ.ꝛ puluericꝫa quãlibet rẽ ꝑ ſe ꝛ puluerẽ ꝑdictaruꝫ rerũ pone in ampulla:ꝛ poſtea aquã ꝑdictã ſup dictum puluerẽ cõmiſce ſil:ꝛ obtura os ampulle ꝛ pone ad ſolẽ ꝛ ibi fac ſtare ꝑ.xv.dies ad ſolẽ bonũ.ꝛ ℔ collirũ fec̃ magiſter ℳDachomet⁹ phus de arabia ꝑ califpho de baldach qꝫ ſteterat ꝑ tres annos qꝫ nõ viderat:ꝛ hoc ualet ad deſtruẽdũ fumoſitatẽ cataracte:ꝛ q̃ſdã cataractas que deſcendũt in oculis ꝛ cooperiunt ipſos.

¶ Collirium qꝫ pãnum oculoꝝ corrodit ꝛ deſtruit cataractas ꝛ viſum clarificat.

℞ Ecipe pomũ citri ꝛ in ptes q̃tuor diuide ſ̃ nõ totũ.ꝛ de floribꝰ limonis iple ſciſſuras dicti pomi poſtea.ꝝ.uas vitreũ itus factũ ad modũ urinales:ita qꝫ dictũ pomũ itrare poſſit in dicto uaſe:ꝛ in ipſo mitte dictũ pomũ:ſit plenũ uas de floribꝰ fenicul'ita qꝫ pomũ ſtet in medio floꝝ.poſtea pone alẽbicũ ſuꝑ uas ꝛ exhe aquã ad modũ aq̃ ro.ꝛ exhe q̃tũ potes ita qꝫ nõ ſẽtiat de fumo.poſtea.ꝝ.fel alicuiꝰ auis que hẽat roſtrũ flexũ:ꝛ fel hoꝛis nigri ficci.aũ.ʒ.ſ.balſami ad põdus.vij.granoꝝ puluericenk:ꝛ icorpa cũ dicto balſamo ꝛ diſtẽpera cũ dicta aq̃ in mortario.ꝛ paulatim mittaꝫ dicta aq̃ ſemp ducẽdo eã:ꝛ ita fiat donec tota aq̃ itus mittaꝫ:ꝛ mitte poſtea in ampulla vitrea:ꝛ pone ad ſolẽ.vij.dieb⁹ ꝛ repõe.

¶ Collirũ qꝫ ualet ꝓtra fumoſitatẽ cataracte:pãnũ rodit: ſanguinem remouet:ꝛ lachꝛymas ſtringit.

℞ Ecipe de bono tartaro groſſo vini boni acerbi: ꝛ cũ lb̃.ij.aq̃ pluuialis in mortario duc tãtuꝫ qꝫ aq̃ ueniat turpis.ꝛ poſtea.ꝝ.de limatura eris lb̃.ſ.ꝛ puluericꝫa ꝛ mitte ſuꝑ dictã aquã ꝛ miſce ſil' ſatis: ꝛ poſtea diſtilla dictã aquã ꝑ filtrũ tãtũ qꝫ aq̃ ſit bñ clara.poſtea.ꝝ.radicis robie.curcume.aũ.ʒ.iij.çç.ʒ.ij.ꝛ dictas res in mortario piſta:ꝛ mitte in ampulla cũ dicta aq̃ ꝛ pone ad ſolẽ ꝑ.xv.dies:ꝛ repone:ꝛ ẽ optimũ collirium.

¶ Explicit liber qntus. ¶ Incipit ſextus liber.

℞ Apl'm ꝑm de cura cum de nouo accidit maluꝫ in oculis alicuius.

Capm 2m de cura cum apparet oculus totⁱ⁹ ſanguinolentus ꝛ non eſt nimius ſanguis.ꝛ videtur habere carnarũ ad modũ ciceris.

Capm 3m cuꝫ oculus videk multũ ſanguinolẽt⁹ ꝛ nõ dolet

Capm 4m de cura apoſtematis lunelle.

Capm 5m de cura aꝑatis alteri⁹ q̃ naſcit ſup oculum.

Capm 6m de cura cũ pãn⁹ ſup oculũ uenerit uſ de cãnatia

Cap^m 7^m de extremitatib^9 oculo^x q̄ uenīūt ex calo hūore
Cap^m 8^m de uesica que fit inter corneam ⁊ vueam.
Cap^m 9^m de nigro oculo^x cū erit totū cooptū de albedie ⁊ erūt alique uene de subtus rubee ⁊ grosse.
Cap^m 10^m de quadā infirmitate que uenit supra nigrū oculorum ad instar vnius grani lenticule.
Cap^m 11^m de cura oīum infirmitatū que ueniunt intus in oculis inter corneam ⁊ vueam.
¶ Incipiūt alie cure opationū infirmitatū oculo^x ⁊ sunt vngule:⁊ de ipsarū signis ex ḡbus humoribus ueniunt.
Cap^m p̄^m de quo debet medicus sibi cauere.
Cap^m 2^m de quatuo: vngulis medicandis ⁊ de signis.
Cap^m 3^m de qnta vngula que nascit in parte lachrymali ⁊ de signis ⁊ curatione ipsius.
¶ Incipiūt cure sebel ⁊ sūt 4^or p̄z q̄ q̄tuo: sunt humores.
Cap^m p̄^m de cura sebel ⁊ de ipsius signis.
Cap^m 2^m de cura eiusdem ⁊ signis.
Cap^m 3^m de cura ⁊ signis eiusdē.
Cap^m 4^m de gutta serena.
Cap^m 5^m de fumositatib^9 ⁊ curis ipsarum infirmitatum.
Cap^m 6^m de curis lachrymarū oculo^x cuz oculi lachrymātur p̄ter nām:⁊ ex ḡbus humoribus uenīūt lachrymę:⁊ de ipsarum significationibus ⁊ cura.
Cap^m 7^m de ifirmitatib^9 ex fumositatib^9 stōci que faciunt ḡſſare guttā que fistula noīat:⁊ facit lachrymare oculos aliquātulū iuxta nasum uelut plm.i.⁊ de ipsarum curis.
Cap^m 8^m de cura lachrymax que uenīūt ex calo humore.
Cap^m 9^m de cura earū que uenīūt ex humore frigido.
Cap^m 10^m de curis infirmitatum que uenīūt in palpebris oculo^x:⁊ p̄mo de palpebre duplo.
Cap^m 11^m de curis pilo^x qui uenīūt ⁊ nascunt in palpebris inferioribus:⁊ de curis earum.
Cap^m 12^m de cura palpebre inferiori reuersate.
Cap^m 13^m de curis infirmitatū nascētiū in palpebris grossis ad instar grani fabe que uocat napte.
Cap^m 14^m de curis infirmitatū oculo^x qui nō p̄nt bñ oculos aperire. Alia cura de eodem.
Cap^m 15^m de cura illo^x qui hñt palpebras rubeas ⁊ inflatas:pili quarū cecidērūt:⁊ de ipsorum curis.
¶ Incipit liber sext^9 de curis oculo^x:⁊ de cognitiōib^9 ipsorū egritudinū q̄ de nouo accidit malum in oculis.

q **Tādo** de nouo accidit malū i oculis fac optie dietare infirmū usq; ad tres dies:⁊ si videris ḡ dolo: ascendat ⁊ plus augmētet ⁊ ocli icipiant rubē de sanguine ⁊ dolent palpebre ⁊ nō p̄nt dormire infirmi ⁊ stant grauius in nocte q̄z in die:minuas sanguinē de ambabus manibus de uenis cephalicis.⁊ h̄ si erit iuuenis ⁊ de loch sup̄ his minuat:⁊ q̄ erit minutio facta medicare cuz puluē albo:⁊ vnge palpebras desup cū vngtō albo:⁊ si videris ḡ gescat ⁊ dormiat i nocte medicare cū istis medicinis quousq; sanguis oculo^x recesserit:⁊ palpebre erūt detumefacte. postea ꝙ ad oculos clarificādū mitte per aliquot dies de puluē thutie cāphorate qui est in 3° cap^o puluerū. Si vō ex istis medicinis ifirmitas nō sanat da aliquot pillas añ cibū ⁊ post cibuz ⁊ medica sup̄ cū puluē albo ⁊ exhe succū ruthe ⁊ cū lacte capre misce:⁊ cū bōbice sup ocl'os pone:⁊ fac quousq; videris ḡ ifirmitas cepit libari. ¶ Et si nō libabit ⁊ dolo: plus crescit ⁊ ascēderit misce lac mulieris cū lacte capre ⁊ succo ruthe:⁊ cū bōbice sup̄ oculos pone:⁊ sup̄ medica cū puluē albo ponēdo puluerē in oculo. Si vō videris ḡ ifirmitas magis ascēderit pone ruptoriū post aurez:⁊ añ in capite ossū maxillarū ⁊ libabit.⁊ si videris ḡ fecerit aliquā uenā ille est humo: q̄ uenit ex uenis capitis ⁊ descēdit ad oculos:tēta cū digitis sup̄ alū in tēpla:⁊ si inueneris uenā q̄ pcutiat fortiter ⁊ dolo: erit mult^9 in medio capitis de illa uena que erit grossa ⁊ pcutit fortiter sanguinē minue. Si vō nō libat pp minutionē sanguis: fac coctura sup̄ oculos p tres digitos ubi uena pcutit fortiter ⁊ dolo: erit libat^9. Si vō remāserit aliqs pān^9 in oculis: medica cū fel' qō tēperat cū aq̄ ro. aut cum puluē celle:⁊ cura cū istis medicis quousq; libat:⁊ retine semp cocturas aptas. hec vō ifirmitas uenit ex humoribus calidis.

¶ Cura cū appet oculus tot^9 sanguinolēt^9 ⁊ est nimius sāguis ⁊ videt hēre carnitium ad modum ciceris.

s J vō videris ḡ oculus sit tot^9 sanguinolēt^9 ⁊ ut sit sanguis nimi^9 iter corneā ⁊ vueam ⁊ videbis carnatū ad modū ciceris. alia ps oculi erit coopta carnatio ⁊ fecerit maxim^9 dolorē in tēpla ⁊ nō poterit dormire per multos dies ⁊ petas quot sunt ḡ infirmus passus est hāc infirmitatē. ⁊ si erūt octo dies medicare cū puluē albo:⁊ pone añ ⁊ retro auriculas ruptoriū ⁊ in retro in fontanella colli ⁊ subt^9 barbā:⁊ semp medicare cū puluē albo:⁊ semp pone sup̄ oculos lac muli. uel lac capre cū bōbice:⁊ hāc curā factas per octo dies ⁊ ruptoria semp cura folijs caulis ⁊ medicare cū puluē albo q̄sq; ifirm^9 libet. Si vō ifirm^9 fuerit iuuenis da ei aliquot vicib^9 de yerapigra optima cū optimo vino calo cū ibit dormitū tertiā ptē. ʒ. Si vō est senex ⁊ hēbit maximā frigiditatē in capite ⁊ stōco. ʒ. ij. auree alexādrine cū vino calido cū ibit dormitū per aliquot vices. Si vō remanserit in oculis aliqs pān^9 medicare cū puluē celle:⁊ nō poterit libari in totū: ita ḡ nō remaneat aliqd de margine ibi ⁊ postea fuerit natū:⁊ sp dieta eū:⁊ custodias a cib ḡſſis.

¶ De cura oculi nō multū sāguinolēti ⁊ nō dolet.

s J videris oculū nō multū sanguinolētū ⁊ non dolet est ex humore flatico: medica cū puluē albo quousq; libat. Si vō vis scire signficatiōes harū infirmitatū h̄ est vuea oculo^x tota alba ⁊ per diūsa loca eiusdē erit albedo magis grossa ⁊ itēsa:⁊ hāc medica cū puluē albo quousq; libat. Si vō ifirm^9 sit iuuenis da aliquot vicib^9 de yerapigra ⁊ bñdicta simul tertiā ptē ʒ. cum vino calido quādo uadit dormitum.

¶ De cura apostematis qō dicit lunella.

a ¶ Postema qō sit in oculo ⁊ dicit lunella hoc mō cognoscit ḡ sup corneā itus ⁊ vueā est facta ad moduz lune noue hñs duo cornua ut luna ⁊ est coloris çalli. ⁊ si multū est çalla est de humore colico:⁊ si nō est mltū çalla est de cola aduста:⁊ hoc mō utrāq; cog̃scere potes:⁊ hēbit sup̄ lucē pānū albuz ⁊ maxim^9 dolo: ⁊ tēpestas erit capiti ifirmi hñtis p̄dicta in oculo:⁊ cū cornua apatis iciplūt ascēdē sursum malū est ⁊ piculuz magnū:⁊ h̄ est cū magna cautela ⁊ igento medicāda. primo ponēdo ruptoriū añ auriculā ⁊ post ⁊ retro in fontanella colli ⁊ subtus barbā: curādo semp ruptoria cū folijs caul. ita ḡ semp p̄māt aquā quousq; dolo: recesserit oculo^x. ⁊ cū dolo: recessit medica cū puluere rubeo quousq; videbis ḡ apa recesserit:⁊ semp ifirmū fac dietari. si vō humo: ascēderit mult^9 supi^9/cocturas fac in timporib^9 uel sub auricula mitte setonē cū ferro calo. Si aūt videbis ḡ apa minuat tñ cum puluē rubeo medica. Si vō apatio ascēdit supi^9 h̄ mō medica. ʒ. pomū mrissilue ⁊ lac mu. ⁊ clarā ouī optime dispumatā ⁊ aliquātulū boni vini albi quātū possis tēperare p̄dicta ⁊ balnea bōbicē ⁊ pone sup oculos quousq; videbis ḡ apa reūtat retro:⁊ cum apa recesserit ⁊ remanebit supra oculū pānus cū puluere çallo medica quousq; liberat.

¶ De cura apostematis qō uenit supra oculum.

a ¶ Postema qō uenit sup oculos iter corneā ⁊ vueam ⁊ uenit cū maximo dolore:⁊ videbit ifirmo ḡ medietas capitis cū cilio ⁊ maxilla cadat pp maximū dolorē. ⁊ si radices oculo^x nō dolēt libabit ab ifirmitate illa:⁊ si nō senſit it^9 in oculo uelut p̄ctura ac^9. Si vō h̄uerit pcussionē in oculis ut dictū est in ipsa infirmitate ⁊ hēbit febrē ifirm^9 ⁊ facebit in lecto ⁊ nō poterit surgē cura h̄ est. ¶ Ditte p̄mo ruptoriū in diūsis locis capitis ut dictū est in cura ruptoria p duos dies cū emplo

strictorio:et vnge uenā tipoz p quā uenit hūor z pone sup ipsaz uenā in tiporib⁹ cū petia lini z studē medicare ocl'os seu cū fumo herbaz:seu cū lacte aialiū z cū clara oui. Si vo fuerit iuuenis purga cū pillis ul' cū alijs medicis quenientib⁹. Et si erit neče fac cocturas in diuīsis locis capitis:z coctura bñ cura ut ꝓcipiat cū collirio dulci exacto ad modū aq̄ ro.aut cū puluē albo:aut cū vngtō qđ ponit sup folia ruboz q faciūt mora.qđ est in 5° cap° vnguētoz:z syp̄ oculos pone:z fac h̄ q̄sq̄z videbis q dolor recedat. Si vo videbis q q̄dā uesica fiat iter corneaz z vueā ex pte supiori oculi z sit nigra:z videbis oculū in quo est uesica grossiorē z altiorē altero:z uesica steterit p lōgū tp̄s z nō multū:h̄ p.j.mēsez ul'.ij.tres.tāge aliq̄tulū illā uesicā cū pūcta vni° ac° argētee facte ad modū hami. z sbtilr cū maximo igenio tāge pānū illi° de forte illius uesice:z caue ne pūcta ac° uadat it°in uesicā:h̄ tāge aliq̄tulū ut egrediat aq̄ uesice:z nō dubites q:sanū est:z nō exit nisi aq̄ apatis. Si vo ifirm° hūerit ifirmitatē illā p lōgū tp̄s z exibit de uesica p̄dicta alia uesica que ē gñata pp ifirmitatē i dicta uesica ad modū pue uesice que nascit i uētre alicui°aialis:uel ad modū oculi piscis:z erit aq̄ stricta sic colla.ifirmū medicare cū erit z aq̄ exibit de dcā uesica cū clara oui p.viij.dies. Et nō q cū uoluerit tāgē uesicā cū pūcta ac°ut dcm̄ est oz eē tp̄s clarū z serenū qm̄ luna icipit minui. Si vo euenerit aliq̄ ipedimētū oculo pp turbationē tp̄is aut augmētū humoz:cura cū emplis radicis mrissilue/memite/ruthe/z aq̄ ro.in q̄ sumach steterit in molle:z cū clara oui z oia sil' misce z bñ cola:z duc cuz spatula ita q clara oui bñ spumef:z pyce spumā:z de isto collirio balnea bōbicē uel stupā z pone sup oculū:z h̄ fac quousq̄z dolor recesserit:z postea cum siet castorei cū aq̄ pluuiali tēperata:z semp studeas infirmo quousq̄z erit liberatus:z descendit hec infirmitas ex humore melancolico.

¶ Lap^m de cura pāni uelut carnatiū facti in corнea.

Um uenit sup oculos in corнea pān° uelut carc natiū ad istar vngule:malus humor est z semp cresćit z coopit oculū. Cura isti° ifirmitatis est in cidē uenā que est sb ciliū que distat desup p tres digitos z si vis scire ubi est uena fac ifirmū ducere oculos z digitū pone desup locū p̄dictū q distat p tres digitos a supiori pte sup̄ ciliū ad locū ubi pcutit:h̄ inr̄ vsus frōtē z visuz q:si pcuteret ifirm° ibi ubi pcutit possent icidi nerui qui sūt in capite ossiū mādibularū ul' maxillarū siue timpoz z pcutiat in loco illo ubi nō nascunt pili:z dimitte exire sanguinē q̄tū visuz fuerit medico:z postea cū ferro calco coque ibi ubi fuerit uena icisa:z postea pone assūgiā desup cū albumine oui bñ ducto:p duos dies:postea p vnā diē solā assūgiā pone.post tertiā aūt diē pone in coctura de medulla sābuci:desup folia caulis bis i die. Cura aūt medicatōis ocl'oz it°h̄ est medicare cū siet:z si ꝑderit cū eo medicare:z si nō videbit q mlt̄ū ꝓficiat medicare cū pul.callo.z cū vngtō qđ fac ad dolorē emigranee iungēdo sup palpebras. Si vo dolor uenit i oculis mitte de sāguine albe colūbe in oculū. Et.fz.fumū thuris in bōbace ueteri pus balneato in aq̄ z pone sup̄ oculos. Si aut̄ ex istis curis nō libak:medicare cū puluē albo z sup̄ oculos cū bōbice pone succū ruthe cū lacte capre mixtū. Si vo ifirm° fuerit iuuenis purga ip̄m cū pillis de yerapig: aliquot vicib⁹ interpolatim quousq̄z liberak.

¶ De cura uesice que fit inter corneam z vueam.

Um uesica fit in albedine oculoz.i.i corнea ex c latē qđ est vsus auriculā retro auriculā scarifica bñ z fac sanguinē exire:z medicare iteri° oculū cū puluē albo:z de forte palpebras iunge cū vngtō albo z cura cū h̄ medicamine:z vide qđ faciet:z si dimiuit uesica sanguinē medicare cū istis:z nō hēbit dolorē ocl'oz nec tipoz q̄sq̄z erit libat°. Si vo de h̄ nō fuerit libat°et hēbit dolorē:ali° superest humor q est colic°:z tē medicare cū puluē q fact° est cū mirabolanis:z mitte ruptoriuz añ auriculā:z p aliq̄t dies da yerapigrā ul' aliud altez factū cū mirabolanis de gnque gñib⁹ factū. Si vo ifirm° est iuenis:medicādus est per aliquot vices in septimana cū collirio qđ factū est cū puluere de mūctorio/z cum aloe: z facias quousq̄z liberak.

¶ Lap^m de cura qñ infirmitas uenit cum maximo dolore ex alijs humoribus.

Uando ifirmitas uenit in oculis ex alijs humo q ribꝫ/z uenit cū maximo dolore:z mult° sanguis est in oculo:z ifirm° do:mire nō pōt:z palpebre iferi° sūt iflate z rubee:talis cura est i p̄ncipio facienda.fac miui sāguinē de ambab° uenis cephalicis manuū z oculū medicare cū emplis fridis.s.cū lacte capre/succo vmicularis/sempuiue/lacte muli.z malis ḡnatis:z cū bōbice sup̄ oculos pone usq̄z ad septē dies semp dietādo ifirmū:z postea accipe pomū vnuz uel plura z fac assari ad ignē:z cortices z grana ꝓyce:postea aliud pista z tēpera cū aq̄ ro.z succo ruthez pone sup oculū cū petia:z h̄ facias p aliq̄t vices donec dolor recesserit:z ītus oculos medicare cū pul.albo:z fac eū sumē aliqb⁹ vicib⁹ de pillulis añ cibū z post cibum quousq̄z fuerit liberatus.

¶ Lap^m de cura pāni albi uenientis supra nigrū oculoruz.

Uādo uenit pān° alb° sup̄ nigrū ocl'oz z est pa q rū ibi de sanguie z sentit infirm° puū dolorē ex hūore frido est:medicare cū pluē callo. Si vo p medicamine auget dolor plus:supi° medicare cū pluē albo quousq̄z dolor recesserit:z cū dolor recessit medicare cum siet celle.z purga aligbus vicib⁹ cum pillulis añ cibum z post cibum quousq̄z liberak.

¶ Lap^m de cura cum nigrū oculoz erit cooptū albo z subtus ip̄m erunt uene aliquot grosse.

Um nigrū oculoz erit totū cooptū albo z sbt° c ip̄m erūt alique uene rubee grosse cū vncinello argēteo:ap̄hende dictas uenas z icide eas:z p̄ma die usq̄z ad sc̄az cura cū albugie oui z lacte mulie. z postea medicare cū puluē callo.z si icipit ascēdē maluz z turbank oculi q̄cūq̄z occasiōe medicare cū siek de felli⁹ quousq̄z dolor recesserit. Si vo euenerit emigānea in oculis z timporib⁹:fac ruptoria in locis ꝙuetis.z si non libak p ruptoria fac cocturas z medicare cū puluē callo. hec cura multū est lōga z cū istis reb⁹ medicare q̄sq̄z liberak.z hec ifirmitas uenit ex humore flegmatico.

¶ Lap^m de cura infirmitatis uenientis supra nigrum quasi esset granum lentis.

Um uenit q̄dā ifirmitas sup̄ nigrū oculoz ad i c star gñi pui lētis:z si erit ex pte lachrymali ul' al • teri°ptis:z ifirmitas que uenit in nigro oculoz tūget se cū albedine.i.cū corнea libabit/Si vo nō uenit ad corneā erit dubiosa ifirmitas:medicare cū puluere cochel:z cum siet de memita est lōga cura:z purga ifirmuz per aliq̄s vices cū puluere nigro quousq̄z liberak.

¶ Lap^m de cura uesice que fit inter corneam z vueam incipientis ascendere superius.

Uādo videbis q fiat uesica in oculo iter corнe q am z vueā z icipiet ascēdē sup̄i°:uenti solū p:o malo medicamie qđ factū fuit ōrtū ifirmitati illi° cui aduenit:z h̄ est signū hui° ifirmitatis.p° eni uenit cū maxio dolore z sāguie mlto i ocl'o z nimio dolore capitis. Cura h̄ est.p° oz ifirm° curari cū lacte capre ita calo ut exhik a capra:z minui ex uena cephalica:z purgari cū aliq̄ qđ purget hūorē calm. Si vo dolor recesserit z ifirmitas diminuerit medicare it°cū puluē albo:z cuz lacte capre:z cū succo ruthe ponēdo sup̄ ocl'os cū bōbice quousq̄z dolor capitis recesserit z fac uesicā ut dcm̄ ē:dubiosa ifirmitas ē. ¶ Hoc ḡ facias p° pone ruptoria p oēs ptes capitis:z facias cocturā i tōtanella capitis iter ceruicē capitis z frōtē.i.cōmissura:z semp medicare cū puluē albo z lacte umli.z succo ruthe mixtū ponēdo sup̄ ocl'os cū

bõbace.ab istis duob⁹ caueas ifirmũ.s.q̃ nõ tãgat oculũ cũ aliq̃:z cura ruptoria z cocturas optie:z cũ istis medicamib⁹ medicare q̃usq; dolor capitis recesserit:z sanguis oculi cepit minui z uerica:postea pone sumach ad moll. i aq̃ rosata p totã noctẽ.i mane duc ip̃z cũ ocã aq̃ z fiet rubea:z cola cũ petta lini mũda z mitte de collirio p̃dcõ in ocko p duos dies.post duos dies medicare ifirmũ cũ fiek rubeo fricato cũ cute barbitõsoris cũ dcõ collirio z pone i ocko.Si vo hũor decurrit i oculũ z turbet eũ redeas ad puluerẽ albũ z ad p̃mã curã.Iterũ pone ruptoria i p̃dcis locis z pone empl̃z strictoriũ sup̃ uenã i tipore z cilio.z si ifirm⁹ fuerit stiptic⁹ da ei pillas añ cibũ fcãe cũ optõ aloe z fac curã istã q̃usq; dolor recesserit z turbatio oculorum medicare postmodũ cũ dcõ fiek z collirio q̃usq; fuerit liberat⁹.z ẽ sciẽdũ q; oẽs.xxviij.ifirmitates que fiũt i ocklis iter corneã z vueã cũ p̃dcis curis sũt medicãde oculoꝝ usq; ad finẽ capli.13.de curatiõib⁹ oiuz ifirmitatũ que nascunt intus in oculis inter corneam z vueam.

¶Explicit liber sext⁹ de curatiõe ifirmitatũ que fiunt inter corneã z vueã.¶Incipiũt alie cure opationũ ifirmitatis s.de vngulis z de earũ signis ex qb⁹ humoribus fiũt.

Liẽdũ ẽ q; vngularũ gña siue manerles sũt.v. que ex sãguie pessimo z carne neruosa nascũt i lachrymali oculoꝝ z nigrũ coopiũt.signũ autẽ hui⁹ ifirmitatis ẽ/q: rodit oculũ mltũ.Infirm⁹ custodiẽdus est oino a fumo:a uẽto:cũ i p̃n⁹ uenerit infirmitas fac eũ minuẽ sãguinẽ de uena lachrymali:z nõ nimis ꝓpe oculũ sz i naso.z medicare cũ puluẽ thutie/eam phore:z cũ fiek qđ factũ ẽ i vitreo:z da ifirmo yerãpigraz ad purgãdũ caput.Si ifirmitas erit noua libabit z sanabit.z si antiq̃ nõ libabit cũ illa medicia:sz manuũ opatio necta ẽ ad exhẽdũ cũ ferro.Caueat vo medic⁹ ne incidat eã mltũ itra lachrymali ne tãgeret uenã lachrymartã:ga mlt⁹ sãguis exiret:nec de facili posset strigi z sbtilr capiat eã z icidat ut dcm ẽ.Cũq; vo erit icisa terge sãguinẽ cum spõgia z mastica aliquãtulũ ciminum z de saliua tũc masticãdo ciminũ i ocko mitte i loco ubi ẽ vngula icisa.z postea cũ spõgia terge oculũ de saliua z sãguie z h̃ fac bis. postea mastica ciminũ z mitte i albugie oui qđ fit i uase nouo z mũdo z misce bñ:z spumã ꝓyce:z pone in ocko de dicta clara cũ stupa i⁹balneata z desup p.viij.dies oi die pone z liga oculũ usq; ad.viij.dies.postea nõ ẽ ligãdũ.post.viij.dies medicare cũ puluẽ de mirabolanis.z caueat sibi infirm⁹a uẽto:z si videris q; sit necesse ligare oculũ in nocte aligbus diebus z medicare cuz fiek facto ex memitã quousq; liberaf.

¶Lap^m de quatuor vngulis medicandis.

T oẽs q̃tuor vngulas medicare cũ istis:vna q̃rnascit i ocko ex pte tiporis:z ascẽdit sup̃ nigruz oculi z coopit eũ.uocat vngula itrãsusa.alia nascit i oculo de sbt⁹ z ascẽdit vsus nigrũ z ip̃z coopit:z uocat vngula subtana.alia vo neruosa ut dcm est sup̃.

¶Lap^m de curis vngularũ p̃m diuisionẽ earum.

Ngula nascit i pte lachrymali z h̃ ẽ signũ el⁹ q; fac i albo uelut pplz ad modũ vni⁹ gnelli de mllo:z hẽt neruũ albũ usq; ad lachrymale z uocat vngula ppli:eã medicare cũ puluẽ çallo z cũ fiek de memita z cũ purgatiõe pillarũ:uel cũ yerapigz.sz si hãc vis icidẽ mltũ ẽ lõga cura:z studeas ifirmũ.z si iciderit ut alie vngule ẽ icidẽda z medicãda ifirmitas ad modũ alteri⁹ medicamis vngularũ cũ clara oui z aliꝑ reb⁹que debẽt fieri statim post icisionẽ:ut dictũ est.medicare postea cũ puluere çallo per lõgũ tẽpus quousq; liberaf.

¶Incipiũt cure sabel z sunt q̃tuor p̃m q̃tuor humores.z p̃mo de signis z curis ipsoꝝ.

Ataracte sũt 4^or sz 4^or hũores:z gñak i ocklis sup̃a pupillã.sũt q̃tuor tunice oculoꝝ pp fumositates q̃ sũt i stõco z cerebro:z pp h̃ decurrũt hũores ad ocklos z faciũt cataractas.Si vo vis scire z cogscẽ p̃n^m q̃lr cataracta uenit:h̃ ẽ q; uadit añ ocklos uelut musca pua.z si ꝓspicit vsus terraz vi q; musca ascẽdit supius ad oculũ.Si ꝓspic̃ sursum videbit q; musca descẽdat iferi⁹ oculũ.p⁹ videbit infirm⁹ vnã muscã deinde videbit duas z sup̃:z videbit q; docẽ musce laborẽt it⁹ se cũ brachis:z videnk brache sbtiles ut capilli:z q̃n̄ videnk ludẽ añ ocklos ifirmi sz nõ semp z ifirmitas q̃ ẽ de hũore melico facit istas gñari cataractas.Cura h̃ ẽ fac q; ifirm⁹ caueat sibi a cibis ꝓrije:a uẽto:a fumo:z q; manib⁹ ocklos nõ tãgat:z uti pill. añ cibũ z post cibũ:z elario de mirabolanis ẽditis oya margaritõ:oyasene:z mitte ruptoria i capite i diũsis locis Si vo ifirm⁹ ẽ iuenis minuat sibi de uenis cephalicis z fac cocturas i tipore z cura p lõgũ tp̃s.Si vo senex fuerit nõ libabit cũ cura p̃dcã z cataracte sũt firme i.v.ãnis:z nõ videbit aliquẽ splẽdorẽ:z stet p tres annos q; nõ videbit aliquẽ splẽdorẽ:z stet p tres annos q; nõ videat opationẽ manuũ.pcute ifirmũ cũ auri uel argẽti ul optimi açalis z sbtilr q; possit laborari z fiat ac⁹.Et i mẽse madij ul iunij uel septẽbris opek:z i istis tũ trib⁹ mẽsib⁹ poteris opari sz nõ ita secure:q; nõ erit ita pulchrũ serenũ:z tp̃s nebulosuz fiũt tonitrua z iõ nõ ẽ bonũ curare ifirmitatẽ p̃dictã.qñ vo volueris pcutẽ cataractã.p⁹ magister accipiat semẽ feni.z ponat i ore suo z masticet semẽ z de flatu suo tenẽdo feni.masticatũ i ore suo flatet i ocko patiẽtis:z postea cũ dei adiutorio faciat sibi signũ crucis z postea magr̃ pcutiat cataractã z cum erit pcussa cataracta stati ifirm⁹ videbit:z tũc hẽat lectũ patũ in camera.z si erit i solario faciat fieri lectũ infimo loco ita q; nõ audiat aliquã pcussionẽ:z statim cũ exacta erit ac⁹ihẽas clarã oui i bacile bñ spumatã z sup̃ oculũ pone.Sz p⁹ponas i oculo z facias ifirmũ iacẽ supinũ z nõ liget oculũ nisi cũ ifirm⁹ comederit:z lẽte liga dũ tñ nõ cadat empl̃m.qñ voluerit ire egestũ ul ad aliõ locũ sibi necẽtũ nõ dz mltũ a lecto loc⁹ distare ubi dz mãducare regẽ:z fac ifirmũ suauiter leuare z iacẽ:z cũ comederit nõ stet rect⁹ nec iantea: sz aliq̃tulũ vsus spatulas:z mutet ea die die cũ clara oui z h̃ fiat 2ª die z 3^a.Et i die 3ª ponat empl̃m strictoriũ i tipore:z caue ifirm⁹ sternutet:post vo tres dies da ifirmo ad cõedẽdũ cũ pane poma matura decocta in testo q; bona sũt et:z dieta eũ bñ.Et a corticib⁹ exteriorib⁹ z gnis interioribus dcã poma i papside noua i q̃ nihil stetit in modũ vngti tẽpera cũ lacte mlieris z aq̃ ro.Et mitte i oculo clarã oui bñ spumatã:z dcm ẽ pl̃mũ pone i sbtili petia lini sup̃ oculũ z h̃ fiat usq; ad.ix.dies uel.xv.q: tũc erit liberat⁹ p certo.Si vo ifirm⁹ psenꝑit dolorẽ emigneũ vnge cũ vnguẽto qđ ualet ad emigraneã sup̃ tempora z frõtem donec liberatur.

¶Lap^m de signis z cura ipsius.

Nfirm⁹ videt añ oculos uelut retc:z vnũ lumẽ videt sibi geminũ z a lõge videt mell⁹ q̃ de ꝓpe erit fum⁹ cataracte ex hũore colico.si vo volueris scire q̃n hec cataracta voluerit genari lucẽt ocli tã q̃ flãma ignis:z q̃n̄q; ifirmitas cito uenit.Si vo volueris curare añ q̃ ꝓfirmet:dieta i p̃n⁹ ifirmũ:z purga cũ pillis añ cibũ:z post cibũ:uel cũ pillis de yerapigz.z utak infirm⁹ elario de mirabolanis ẽditis:z vide si h̃ cura non ꝓ fuerit fac cocturas i tiportib⁹ ut p̃cipik:z in brachijs p.iiij. digitos mẽsuratos a capite brachij:z pone ruptoriũ i fontanella memorie retro caput.p̃mo q̃ fiãt cure fac ifirmo sãguinẽ minuere ex uenis cephalicis p̃dcis curis scis.si nõ erit libat⁹ ifirm⁹ medicare eũ ut p̃cipik i p⁹ cap⁹ cataracturz de pcussione acus que est opatio manuũ:quando erit cõpleta cataracta ut ibi dicit.

¶Lap^m de cura tertij capituli cataractarum.

Ertiũ capl̃m cataractarũ si ifirm⁹ viderit in die q̃si vnũ uelũ sbtile p lõgũ añ oculũ:z q̃n sol occidit nõ videt lumẽ nisi sol oriat:z postea uadit deteriorãdo de die i diẽ.h̃ ifirmitas ẽ ex hũore flatico.p⁹ dieta eũ:postea purga cũ pillis de yerapigz:uel cuz pillis nigris:z da ei q̃libet die medietatẽ vni⁹ sieffi pul de fuc

co abſinthÿ ⁊ betonice mixtim i manē ad potādū. ⁊ colli
rtū factū cū foljs ſpīni albi:⁊ alijs reb⁹ dictis in ℔ caplo.
mittat i ocl'uz ⁊ pforet auricula deſup foramē audit⁹ ⁊ ma
gnitudinē rectā q̄ ē i medio auricule ex pte auricule uer
ſus collū i ipſa uenaq; ſbtili:⁊ mittat laque⁹ i ipſa uena ⁊
cura p lōgū tp̄e:⁊ ſi nō libat p curā iſtā facias curā manu
uz:q: opō manuū ē ⁊ cū acu:⁊ cū erit cataracta firma p tē
pora ut oc̄m eſt in p̄⁹ cap⁹:⁊ curā illā fac ꝓut tibi p̄dicit.

¶ Quartum caplm de gutta ſerena.

Uartū caplm ē gutta ſerena. ⁊ ifirm⁹ nihil vide
q bit de ſignis p̄dictārū rex cataracte:⁊ nihil hēt ni
ſi dolorē capitis ul' febrē:⁊ ℔ ē ſignū: q: de die in
diē cito amittat lumē:⁊ vi: q̄dā gutta aq̄ cale deſcēdē a ca
pite i ciliū ⁊ oculū:⁊ ſi tūc tp̄is ifirm⁹ curabit⁹ poterit pro
deſſe:⁊ iuuabit ei exire cū purgatiōib⁹ pillarū ul' alterius
cū ruptorio i fōtanella capitis:⁊ facto ruptorio ⁊ exacta aq̄
de ipſo pone emplz aſſe fetide ſup̄ ruptoriuz:⁊ ſi libabit
ex his curis bonū erit:⁊ ſi nō incurabilis eſt.

¶ Lap⁹ de fumoſitatibus cataractarum.

Unt ⁊ alie ifirmitates cataractarū ex mltis ma
o nerieb⁹ q̄ curari p̄nt. q̄dā enī uēūt occaſiōe ma
loz ciboz: ul' ifirmitatib⁹ feb⁹: aut ex mltis fati
gatiōib⁹: aut de ſudore q cadit de vultu i ocl'os: aut ex ml
tis vigilijs: aut ex mlto coitu: aut ex portatiōe pōderis ſu
per collū ⁊ caput. ul' ex alto riſu: ul' nimio fletu: ul' coz dis
triſtitia: aut ex aſſūptiōe mlti cibi q uomīt: uel ex nimio
potu vini purī: ul' ex nimia mora alicui⁹ exītis i captiui
tate i obſcuro: ul' ex nimio fumo ul' uento: ul' cinē. aut ex
pulu ē: ul' alia re cadēte i oculo: ul' fricatiōe manuū. Qua
rū oiuz cura talis ē: cū flōmia ⁊ purgatiōe ⁊ dieta ⁊ caute
ricatiōe ⁊ aſſūptiōe pillarū de yerepigre ⁊ alioz eleariox
⁊ facē minutionē de pūcta naſi:⁊ ponē laq̄os i tiporibus
comeſtiōe puluerū:⁊ inmiſſiōe collirioz:⁊ ſiet oculis ⁊ pl'
uerib⁹:⁊ uaporatiōe cum age:⁊ de coxticib⁹ herbarū: uel
cum lacte alialium: uel ſucco herbarū: que duo ponenda
ſunt ſupra oculos ⁊ liberabit.

¶ Lap⁹ de lachrymis que uenīūt in oculis ex aliquo hu
more ſuperabundante.

Achryme enī aut ꝓuenīūt ex hūore frido ⁊ ſic
i co: aut ex hūore frido ⁊ hūido: aut ex calo ⁊ ſic
co: aut ex fricatiōe hūidoz: aut ex fumoſitate ſtō
ch: ſiue ex fiſtula q̄ ē i lachrymali oculi angulo:⁊ ſi vis co
gnoſcē vnā ab altera ℔ ē cognitio. Ex fridis ⁊ ſiccis hū
rib⁹ lachrymant oculi plue i autūno. ex fridis ⁊ humidis
i hyeme. ex calis vo ⁊ hūidis i uere. ex calis ⁊ ſiccis i eſta
te. ex fractura vo quolibet tpe ⁊ qualibet vice: ſed plus in
hyeme q̄z in eſtate.

¶ Lap⁹ de curis cortādri. ⁊ p⁹ de gutta que fiſtula noīat.

Ifirmitas q̄ uenit ex fumoſitate ſtōch q̄ fac gtta
i re guttā q̄ fiſtula noīat p ℔ fig̃ cogſcit:⁊ q: media
tas capitis ⁊ totius vul⁹ multū dolet ⁊ inflank
oculi:⁊ lachrymale erit aliq̄tulū altum ex pte naſi uelut
fuſuz vnū. ⁊ cū hūores iſti frāgunt egredit ſanies:⁊ cū p
mit ēt. cui⁹ gdē ifirmitatis cura talis ē. Lo:p⁹pus purget
cū pillis nigris: aut cochÿs: aut aureis: aut pillis añ cibū
⁊ poſt cibū: ul' q̄nq; thiriacā. ⁊ cū videbis iflationē iuxta
naſuz: fac emplz de q̄dā herba q̄ uocat galinella g̃ſſa. cū
aſſūgia porci trita ad modū vngti. ⁊ ponat magis ubi tu
merit loc⁹: q̄ſq; detumeſcat ⁊ frāgat loc⁹. ⁊ q̄n radices
pue uenīūt ex̄ mitte in plaga de pulu affodilloz:⁊ cura
poſtea cū aſſūgia donec caro mortificata egrediat:⁊ curā
iſtā facias q̄ſq; videas albū os:⁊ ſāguinē fecerit: tūc eſt
os vinū:⁊ mitte ſup os raſuz aliq̄tulū cēdadi rotūdi ad
formā oſſis:⁊ ſup̄ cēdadū carpiā pānī lini balneatā in vi
tello ouī ⁊ melle ſil' mixtis:⁊ ℔ medicamē fac p aliq̄t di
es:⁊ vide tūc ex q̄ uenit lachryma:⁊ tūc ꝓpa vgā auri ul'
argēti nō multū ſbtile nec mltū groſſū:⁊ calefac ⁊ coque
illā uenā vñ uenīūt lachryme:⁊ p aliq̄s ſeptimanas fac ta
ſtā de ſpōgia bñ lauata ⁊ iuoluta cēdato ⁊ i vulnē pone.
⁊ ſi mala caro ſupcreuerit cū pluē hermodactiloz eleua:
⁊ ſi vis facē curā bonā p lōgū tp̄s tene plagā apiā: ⁊ cuz
nō poteris reſiſtē bone carnis ꝓſolida:⁊ vulnⁿ cū vngtō
fuſco. ⁊ ſi vis ꝓſolidare bñ ⁊ pulchrā ꝓſolidationē facere
cum balſamo ⁊ oleo qō ſit de vitellis ouorum.

¶ Lap⁹ de ſignis ⁊ curis lachrymarum uenientium ex ca
lido humore.

Achryme que uenīūt ex calo hūore ita cogſcū
l tur. cū lachryme egrediunt de oculo ⁊ ſentiunt
calorē i oculo ⁊ digito: cū cadūt i tp̄z. cura talis ē
purget cū pill'. v. generū:⁊ cū yerapigā Lōſtātini. ⁊ pone
i oculo de pluē nigro:⁊ collirio facto cū thutia argētea.
⁊ ſi vides oculū totū ſanguinolētū ⁊ carnatiuz medicare
cum puluere çallo quouſq; liberatur.

¶ Lap⁹ de cura lachrymarū uenientū ex fridis humorib⁹.

Ivo lachryme fuerint ex fridis hūorib⁹ purget
s cū pillis de yerapigra:⁊ cū puluere thutie alexā
drine cāphorate:⁊ cū pluē çallo: aut cū pluere
mirabolanoz: aut cū collirio:⁊ fac uti ifirmo aliq̄t vicib⁹
olibano: aut aurea alexādrina: aut pone laqueū in uena
tipoz:⁊ fac icidē p. j. digituz in fōtanella capitis ⁊ coque
ſtatī cū ferro calo. aut flōma uenā q̄ ē ſup̄ ciliū ⁊ ē bonuz
flōmare uenā frōtis:⁊ ē tñ mala pp viſuz q: pturbat viſū
bonū ē ponē uētoſas retro ſpatulas in fontanella eiuſdē.

¶ Explicīūt cure ifirmitatū que uenīūt it⁹. ¶ Incipiūt in
firmitatū uenientiū in palpebris:⁊ p⁹ de pilis p̄ter nām.

Um pili p̄ter nām in palpebris orīūtur ⁊ facī
c unt lachrymare oculos:⁊ albū int⁹ in oculis:⁊
ipſos lachrymare ℔ ē cura. Si fuerit i palpebra
ſuperiori: fac p̄us duas ac⁹ optimi açalis ſine pū
cta cū q̄tuor corniis:⁊ pellē palpebre iter iſtas ac⁹ mitte:⁊
ſtricte liga ab utroq; capite cū filo de ſirico:⁊ tādiu ſtare
dimittas ſic uſqueq̄ p ſe cadāt cū carne quā tenēt:⁊ cū pi
cicarolis latera palpebre icide caute tenendo ꝑ hēas ꝓpataz
maſticē liq̄factā ⁊ capias de ipſa maſtice ſbtili ⁊ pone de
ipſa in pilis p̄ter nām: ita q̄ ꝓtūgat cū pilis alijs:⁊ habe
as ſbtilē petiā balneatā in dicta maſtice liq̄fcā tepida: ita
q̄ poſſit ſufferri. ⁊ ponat ſup palpebrā ita q̄ adiuuet pal
pebrā cū pilis ſuperiorib⁹:⁊ dimitte ibi ſtare q̄ſq; libetur
caue tñ ne de maſtice i oculū cadat caſa: q: oculū ꝺuaſta
ret. ⁊ it⁹ oculū medicare cū puluere çelle q̄ſq; liberet.

¶ Lap⁹ de cura pilox palpebre inferiori.

Ivo pili naſcunt in palpebris iferioribus cura ta
s lis eſt. cū aliq̄ iſtrō palpebrā reūſa ⁊ vide pilū q
ledit oculū:⁊ cū lācetta bñ icidēti radicē illi⁹ pili
it⁹ carnē palpebre icide:⁊ locū icciſiōis cū vga auri caute
riça: caue ne cū ipſa oculū tāgas:⁊ ita fac de oīb⁹ pilis q i
palpebris p̄ter nām oriunt. poſtea albumē ouī bene ſpu
mati in bōbice ſup oculū pone dōec icciſio ꝓſolidet: ⁊ cō
ſolidata icciſiōe fac de maſtice ut dictū eſt ſup̄ in oībus:⁊
oculū itus medicare uſq; ad libationē cū puluere çelle.

¶ Lap⁹ de inverſione palpebrarum inferiorum.

Um videris palpebrā iferiorē reūſatā ad iferio
c ra ⁊ erit mltū carnatiū i ea ⁊ alr. accipe acū aça
lis bñ ſbtilē:⁊ mitte in ipſo carnatio uſq; ad ali
am ptē carnatij: caue ne cū acu tāgas palpebrā:⁊ icide cū
aliq̄ ferro ſbtili q̄ bñ ⁊ ſubtilr icidat:⁊ icipias excoriare
⁊ icidere carnatiū ex pte iferioris oculi:⁊ fac uenire incl
ſionē cū acu ⁊ carnatiū de foris. caue tñ ne icidēdo palpe
brā tāgas. albumē ouī cū puluere cimini mixtū ⁊ bñ ſpu
matū ſup oculos pone cū plumaçolo:⁊ ipsimas ipaz pal
pebrā ꝓſus laterē ſuperiorē. ponēdo ſō ipſa plumaçolū in
dcā clara balneatū:⁊ poſtea fortiter liga ad ſupiora liga
turā herēdo:⁊ in ſeq̄nti die in oculo pone clarā ouī in q̄
ſteterit ciminū p totā noctē in molle:⁊ caue de cimio ali
qd in oculo uadat. ⁊ ſi remāſerit tibi aliqd de carnatio ite
ra icciſionē ut ſup̄. ⁊ ſi volueris oculū pulchrū facere it⁹ in
ſec⁹ medicare cū puluē çelle ⁊ purga cū pillis añ cibū ⁊
poſt cibū. ⁊ ſi videbis q̄ oculus lachrymet: fac capere de

gūma ꝛ mitte in oculum cum fuerit dormitum.

¶ Lapm de napta ꝛ scrophula oculorum.

s J videris sup suptorē palpebrā ul' sup' iferiores aliqō gssū ut gnū fabe uocat napta ul' scrophla ꝛ nascit ex sāguie ꝛ melia: ꝛ cura ē cura manꝰ: ꝛ fit ℔ mō. Capias palpebrā ꝛ reūsa ad ptē exteriorē: ꝛ cuz ita reūsata ē accipe ferrū. j. ꝛ mitte ipz sup palpebrā iuꝝ ci liū: ꝛ cape postea pilos palpebraꝝ ꝛ ipaz reūsa sup ciliū: ꝛ hēas ppatū ferrū sbtile qō sit latū ꝛ icide sup naptā: ꝛ exhe eā foris ꝛ postea gnū vnū sal' mitte i loco vñ exēcta erit dcā naptā: ꝛ sup oculū plūaçolū cū albugie oui: ꝛ postea pone ciminū ad mollē i clara oui: ꝛ fac stare ibi p. j. noctē i māe p petiā cola bñ strigēdo ita ꝙ sba cimi i clara egre diat: ꝛ i mane i oculū mittat. ꝛ sp qusq fuerit libatꝰ. ꝛ qñ qz pbeat ifirmo de pillis yerepigē. uel de yerapigē pp captis purgōnē ꝛ ne ad ocłz currāt: ꝛ fac ℔ qusq vulnꝰ ꝙsoli dat: ꝛ vnge supius palpebrā cū vngtō fusco ꝛ medicare ocłz cū pluē çelle. ꝛ si videris ocłz lachrymare medicare cū pluē nigē: ꝛ ℔ ē cura napte siue i iferiori siue in suptori sit palpebra.

¶ Lapm de guttate ꝛ scabie palpe. suptoꝝ

c Um i suptori palpebre videbis gūtatē ꝛ stat qñ clausa ita ꝙ nō pt apiri pcē: ꝛ videb ocłz lachrymart: tē muscłs ifirmꝰ ē. reūsa igit palpebrā ꝛ videb ipaz scabiosā: accipe postea denariū. j. ꝛ cū ipo scarifica ꝛ fac egredi sāguinē: ꝛ cū spōgia terge optie: ꝛ itera fricationē ut ē dcm̄: ꝛ terge q̄tū ifirmꝰ poterit pati: ꝛ sic facias dōec libet egeri: ꝛ mitte i ocło clarā oui bñ spumatā: ꝛ sup oculū cū stupa: ꝛ ℔ facias p. vij. dies: ꝛ cū palpebrā inuentes pkchrā ꝛ mūdā ꝛ apte leuiter: medicare cū collio ꝙfcō cū pluē thutie cāpa. aloe. ꝛ supiꝰ palpebrā vnge cuz vngtō cū baurach: ꝛ si adhuc de dcā scabiositate iuentes itera curā ut sup' ꝛ purga ifirmū p aliqs vices cū pillis de yerapigē ul' cū ptig.

¶ Lapm de mollificatiōe palpebre.

c Uz vo nō hūerit dcā palpebra scabiositatē tñ nō bñ poterit apiri. captas palpebrā ꝛ ipaz iter duas acꝰligā: ꝛ dimitte dōec p se cadāt: ꝛ cū ceciderint acus vnge cuz vngtō fusco: ꝛ coctura sup' oculū vsus ptē tiporis ꝛ cura cocturas per lōgū tps qusq fuerit libatus.

¶ Lapm de casu pilorum palpebrarum.

c Um videris palpebras gssas ꝛ rubeas ꝛ pili ceciderit scias ℔ ex nimio lachrymaꝝ calore accidere: ut ḡ eā ualeas curare optie setonē i fōtanella occipitij ꝛ i pte añriori capitis fac coturā ꝛ alaça ābas uenas tiporis: ꝛ medicare cū pluē çelle ꝛ cū collio facto cū thutia alexādria ꝛ pluē nigē ꝛ thutie cāphorate ꝛ collio herbaꝝ qō exhik ad modū aq̄ ro. pdest huic ifirmitati: ꝛ vngtiñ fciñ cū baurach fiet ꝙstriciuū: ꝛ et sp purga infirmū bis i hebda cū pillis de yerapigē ꝛ cū ipa yerapigē. ꝛ pillis añ cibū ꝛ post cibū: ꝛ da ei dyacolibanū: ꝛ facias q̄ usqz libat. ꝛ si palpebre sbtiliate fuerit ꝛ rubedo recesserit ab eis: ꝛ vis facē ocłos pkch: os: pone itꝰ palpebras cū radio de puluē nigro: ꝛ ex ℔ oculi ꝛ palpebre pkch: e fiūt: ꝛ pili nascunt. Et cū oēs iste cure fcē fuerit ꝛ nō strigant lachrymę/ſz egrediunt clare: noli plus fatigare cū medicaminib⁹ illis q: uenīūt de uenis meçebilib⁹ ꝛ uene ille sūt i medio cerebri: ꝛ uentūt i ocłis: ꝛ sūt sbtiles ut capilli ꝛ oēs alie ifirmitates palpebraꝝ sūt curāde cū pdcis curt

¶ Strictorū. ℞. thuris albi/ſā. dra. mastic. bol' ar. añ. ad libitū ꝛ tere optie cū albu. oui i pasta ꝛ adde farinā siligis ul' plueris molēdi ꝛ i loco quē admodū strigi sr petiā pōe.

¶ Ruptorū. ℞. picis/aloe. añ. ℔. j. succi celidonie tā radi cū q̄z foliorꝝ. ℨ. iij. ꝛ sil' misce i captia ꝛ ad ignē i co: pora: ꝛ post i co: pationē ad solē pone: ꝛ adde cātaridarū tritaruz sine alis ℔. ß. ꝛ cū pdictis ad solē incorpa ꝛ repone.

¶ Lapm de frigiditate aduenīente capitī.

s J ex friditate aduenīēte capitī: cura eiꝰ ē euporatio cū milio calefcō: aut pāno calefcō ꝛ intromisso balneī i q̄ madefiat caput cū aq̄: ꝛ pjciat aquā calaz sup pedes ꝛ crura: ꝛ fungat pedes cū sabacio ꝛ dimissio vini abscissio: ꝛ cursus ex naso p fūigationē cū chartis aut pāno: ul' cū thure: aut xiloaloes. Et si sit ex calefactōe aduenīēte capitī ex sole aut ex aere austrio. Sig̃ eiꝰ sūt prurit⁹ ꝛ mordicatio i ocul' ꝛ rubedo. Cura eiꝰ ē balneatio cū aq̄ cala mūda dcī: ꝛ vnctio cū uarijs olis. s. violatū: nenufarinū: ꝛ olsatꝰ cāphore: ꝛ aq̄ rosata: ꝛ absciſſio cursus q̄ sit ex naso cū forpice. i aceto: ex q̄ fiat fumigatio ꝛ suffumigef cū cāphora ℔ mō. ponat uas vitreatū sup pnas: ꝛ pluerīçef cāphora sup vitreatū: ꝛ ꝓcipiat ifirmo ut attrahat fumositatē uehemēter ad nares ut descēdāt ad pect⁹: aut pulmonē: aut guttur cū emūctiōe: qñ ℔ est expulsio nocumēti catarri ab istis mēbris: ꝛ uaporet caput suū cū aq̄ cala: ꝛ trahat p nares uaporē suū: ꝛ mltiplicet emūctōez: ꝛ nō dormiat sup ceruicē: ꝛ dimittat lōgo lōno. Itē aut ē cū febre: aut sine febre. Et cura eiꝰ cū febre ē flōmia ꝛ diu sumē aquā ordei cū viol' ꝙdit ꝛ olo amigdalaꝝ. Et cura eiꝰ q̄ ē sine febre ē cū decoctōe ysopi mioris: ꝛ alienatiōe eoꝝ q̄ sūt salita pōtica ꝛ salsa.

¶ De mltitudie sāguis

d Ē mltitudie sāguis sig̃ eiꝰ sūt uehemētia rubedis ocłoz: ꝛ magnitudo iflāmatiōis: ꝛ mltitudo tēsionis. Et cura eiꝰ ē flōmia cephalice ex manu opposita ifirmo: ꝛ colrū albū: ꝛ distillatio i eo cū lacte muli. ꝛ si fuerit mltitudo lippitudis tūc pluis albꝰ. ꝛ si sit ex colera. ꝛ sig̃ eiꝰ sūt ꝙ sūt aṕa ꝛ iflatio ꝛ tēsio ꝛ lippa: ꝛ cursus lachrymaꝝ minorat ꝛ adustio i ocłis ꝛ pūcturaꝝ ac⁹ ꝛ spine. Et cura eiꝰ ē soło uētris cū aq̄ fructuū: ꝛ cū decoctiōe mirabolanoꝝ ꝛ assiduatiōe lactis i eo ꝛ effusiōis sup ipz ꝛ distillet i eo mucillago seis citoniox: ꝛ colrū cāphoratū ꝛ opiatū si dolor fuerit fortis: ꝛ cōprimant pedes eiꝰ ꝛ fricent: ꝛ postea ligent manꝰ ꝛ pedes ipsiꝰ ligatura fortī Et si sit ex ſlate sig̃ eiꝰ sunt magnitudo iflāmatiōis cū pauitate rubedis: ꝛ mltitudo lippitudis ꝛ lachrymaꝝ. Et cura eiꝰ ē yerapigē: ꝛ dyacollognidos: ꝛ istillet i ocło mucillago fenugreci ablut: ꝛ pluerīçef puluis citrinꝰ post duos dies aut tres liniat sup palpebra aloes: ꝛ mirra: acatia añ. ptes eq̄les. Et si sit ex melia sig̃ sūt nigredo coꝛpis: ex tenuatio ꝛ iflatio pua i ocło: ꝛ pauctas rubedis ꝛ lippitudinis. Cura eiꝰ ē soluē melā ꝛ itrolꝰ balneī: ꝛ declinatio capitis sup uaporē aq̄ cale: ꝛ fit a sole ul' fumo aut puluē. cura ē tranqllitas ꝛ qes: ꝛ ut nō videat lumē: ꝛ oibꝰ gdez spēbꝰ obtalmie ꝙcrūt balneū in finibꝰ ipsarū ꝛ nō itimat lumē.

¶ Lapm de signis ꝛ curis obtalmie.

Ccidit obtalmia mltotiēs: ꝛ sig̃ eiꝰ sūt ꝙ dolor ꝛ

a pulsatio sūt uehemītes. aliō ꝛ vi: i albedie ocłi pū ctū rubeū augmētatū sup albedinē ocłi: aut i nigredie albꝰ pūctꝰ. ꝛ cura eiꝰ ē soło uētris cū aq̄ fructuū qō distillet i eo cū lacte muli. usqz ad tres dies. Si aūt dolor nō sedef usqz ad tres dies distillet mucillago seis lini. ꝛ si dolor sedef ꝛ fuerit pupilla santes distillet i eo collirīū alubaricū ḡ ipsef oculus ex alubari post exiccationē ulcerū ꝛ ꝙsolidationē eoꝝ fiat curatio cū eis q̄ eradicāt albuginē. Et ex ulcerib⁹ oculi ē q̄ noiat grādo ꝛ accidit i palpebris. Cura eiꝰ ē ut decoq̄nt folia fici aut ipse ficꝰ ꝛ terātur ꝛ fiat ex eis ēplz ꝛ soluef.

¶ Lapm de albugie i ocło.

Lbuginū alia ē sbtil' eminēs i coꝛpib⁹ tenē car-

a nie. ꝛ cura eiꝰ ē alhāsu. ē ut pluerīçef i ocło sarcocolla çuccaruz tabarget ꝛ spuma maris. Alia est ḡssa ꝛ i coꝛpib⁹ duris. ꝛ cura ē ut ingrediat balneū ꝛ iclinet caput suū sup uaporē aq̄ cale deide pluerē spume maris ꝛ baurach tritoꝝ ꝛ sarcocolla ꝛ çuccarū tabarget ꝛ sterco: ris muris ptes eq̄les cū assiduatione alhāsu ꝛ balnei.

¶ Lapm de cura ulcerum post obtalmiam.

Uedā ē icipiēs sbtil'. ꝛ sig̃ eiꝰ sūt ꝙ est itriseca pe

q palpebre rubea: aspitas pua: ꝛ accidit post obtalmiā ꝛ ulcera. Et cura eiꝰ ē collirīū rubeū viride ꝛ leue: ꝛ flōmia ꝛ uētosatio ꝛ soło nāe ꝛ assiduatio balnei ꝛ ē q̄dā scabies grossa cronica. ꝛ sig̃ eiꝰ sūt ꝙ iterio: ps palpebre cū iuersatꝰ ē sicut scisse: ꝛ palpebra ē grossa ualde. Et cura eiꝰ est flōmia ꝛ fricatio cū çuccaro tabarget: ꝛ

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu UNIW. IM. A. MICKIEWICZA

cũ istro qđ noiak ro.z ẽ flõmũ hñs caput fiẽ denariũ:cuz q̃ fricek donec remoueak illa aſpitas z currat ex ea ſaguis plũmũ:deide abluak cũ aq̃ mixta cũ aceto põtico z diſtil/lek i eo ciminũ maſticatũ p petiã:z i mane puluerizek pl̃ vis citrin⁹:deide colek cũ collirio albo/rubeo/leni/z viri di/z rubeo acutis.ſz ſi ex ea aliqđ remãſerit fricek cũ ocis collirijs curek:z cũ zuccaro.z ſi multiplicak cũ ſale armo niaco:z emplek in hyeme cũ cimino z amigdalis ama/ris.z in eſtate cũ vitello ouoz z oleo violaceo.

Deo z dño Gias.

¶ Explicit liber de curis omnium paſſionum oculorum quem fecit z cõpoſuit Lanamuſali philoſophus de Bal dach. Venetijs Impreſſus (impenſis dñi Andree Tor/reſani de Aſula) per Simonem de Luere. 13. mẽſis De cembris. 1499. Feliciter.

Regiſtrum.

A	B	C	D	E	F	G
H	I	K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T	V	X
Y	Z	AA	BB	CC	DD	EE
FF	GG	HH	II	KK	LL	MM

Quinternus I
Terni M K S T EE II
Ceteri quaterni.

gnt.27.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
Uniw. im. A. Mickiewicza

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 91. Q
INKUNABUŁY